

Júu 'míi e cacuo fidiée

Comaltepec Chinantec New Testament

This Bible is copyrighted by BibleLeague International (BibleLeague.org) and translation was provided by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org). This Bible is printed with permission and produced at cost by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible

Language:
Country:
Publisher:
Copyright: © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.
Last Updated: 2023-10-20
ID: a6fa88b5-a2fe-436e-b40c-d8932fd5b37d
ISO: cco
ISBN:

Mateo	4
Marcos.....	46
Lucas	72
Juan.....	117
Hechos	151
Romanos.....	192
1 Corintios.....	211
2 Corintios.....	228
Gálatas	239
Efesios	246
Filipenses	252
Colosenses.....	256
1 Tesalonicenses	260
2 Tesalonicenses	264
1 Timoteo.....	266
2 Timoteo.....	271
Tito.....	275
Filemón	278
Hebreos.....	280
Santiago	295
1 Pedro	300
2 Pedro	305
1 Juan.....	309
2 Juan.....	314
3 Juan.....	315
Judas.....	316
Apocalipsis.....	318

Mateo

Jaléng¹ lī̄̄ yé̄̄ quiá² Dsea` Jmáang³
(Lc. 3:23-38)

1 Ilab jaléng¹ lī̄̄ yé̄̄ quiá² Dsea` Jmáang³ i
lī̄̄ siju⁴ lī̄̄ yé̄̄ dseata⁵ Daví⁶ cōo⁷ guí lī̄̄
yé̄̄ Abraham. ⁸ Jo Abraham calisí⁸ tiquiá⁹ Isáá¹⁰ jo
Isáá¹¹ calisí¹² tiquiá¹³ Jacóo¹⁴ jo Jacóo¹⁵ calisí¹⁶ tiquiá¹⁷ Judá
cōo¹⁸ jaléng¹⁹ rúiñ²⁰. ²¹ Jo Judá calisí²² tiquiá²³ Fares
cōo²⁴ guí Zara jo niquiá²⁵ calisí²⁶ Tamar. Jo Fares calisí²⁷
tiquiá²⁸ Esrom jo Esrom calisí²⁹ tiquiá³⁰ Aram. ³¹ Jo Aram
calisí³² tiquiá³³ Aminadab jo Aminadab calisí³⁴ tiquiá³⁵
Naasón jo Naasón calisí³⁶ tiquiá³⁷ Salmón. ³⁸ Jo Salmón
calisí³⁹ tiquiá⁴⁰ Booz joguí niquiá⁴¹ calisí⁴² Rahab. Jo
Booz calisí⁴³ tiquiá⁴⁴ Obed joguí niquiá⁴⁵ calisí⁴⁶ Rut. Jo
Obed calisí⁴⁷ tiquiá⁴⁸ Isaí. ⁴⁹ Joguí Isaí calisí⁵⁰ tiquiá⁵¹ i
dseata⁵² Daví⁵³ jo íb⁵⁴ tiquiá⁵⁵ Salomón joguí niquiá⁵⁶ r⁵⁷ i
caléng⁵⁸ dseamí⁵⁹ quiá⁶⁰ Urías.

⁷ Jo Salomón calisí⁶¹ tiquiá⁶² Roboam jo Roboam calisí⁶³
tiquiá⁶⁴ Abías jo Abías calisí⁶⁵ tiquiá⁶⁶ Asa. ⁶⁷ Jo Asa calisí⁶⁸
tiquiá⁶⁹ Josafat jo Josafat calisí⁷⁰ tiquiá⁷¹ Joram jo Joram
calisí⁷² tiquiá⁷³ Uzías. ⁷⁴ Jo Uzías calisí⁷⁵ tiquiá⁷⁶ Jotam jo
Jotam calisí⁷⁷ tiquiá⁷⁸ Acaz jo Acaz calisí⁷⁹ tiquiá⁸⁰ Eze-
quías. ⁸¹ Jo Ezequías calisí⁸² tiquiá⁸³ Manasés jo Manasés
calisí⁸⁴ tiquiá⁸⁵ Amón jo Amón calisí⁸⁶ tiquiá⁸⁷ Josías. ⁸⁸ Jo
Josías calisí⁸⁹ tiquiá⁹⁰ Jeconías cōo⁹¹ jaléng⁹² rúiñ⁹³. Jo ie⁹⁴
job mi⁹⁵ cató⁹⁶ dsea` i seeng<sup>97</sup> fí<sup>98</sup> Babilonia fíng<sup>99</sup> dsea` Is-
rael fí¹⁰⁰ góor¹⁰¹ e 'ñúuiñ¹⁰² do.

¹² Jo mi¹⁰³ cangí¹⁰⁴ guí lajo, Jeconías calisí¹⁰⁵ tiquiá¹⁰⁶ Salatiel
jo Salatiel calisí¹⁰⁷ tiquiá¹⁰⁸ Zorobabel. ¹³ Jo Zorobabel
calisí¹⁰⁹ tiquiá¹¹⁰ Abiud jo Abiud calisí¹¹¹ tiquiá¹¹² Eliaquim jo
Eliaquim calisí¹¹³ tiquiá¹¹⁴ Azor. ¹⁴ Jo Azor calisí¹¹⁵ tiquiá¹¹⁶
Sadoc jo Sadoc calisí¹¹⁷ tiquiá¹¹⁸ Aquim jo Aquim calisí¹¹⁹
tiquiá¹²⁰ Eliud. ¹⁵ Jo Eliud calisí¹²¹ tiquiá¹²² Eleazar jo Eleazar
calisí¹²³ tiquiá¹²⁴ Matán jo Matán calisí¹²⁵ tiquiá¹²⁶ Jacóo¹²⁷.
¹⁶ Jo Jacóo¹²⁸ calisí¹²⁹ tiquiá¹³⁰ Sé¹³¹, jo i Sé¹³² do íb¹³³ i calí¹³⁴
dseañ¹³⁵ quiá¹³⁶ Yá¹³⁷; jo i Yá¹³⁸ do, íb¹³⁹ i líng¹⁴⁰ niquiá¹⁴¹ Jesús
i líng¹⁴² Mesías e guóng¹⁴³: Dsea` i caguíng¹⁴⁴ Fidiée¹⁴⁵.

¹⁷ Jo caliséng¹⁴⁶ guiquiú¹⁴⁷ 'lé¹⁴⁸ líng¹⁴⁹ dsea` catí¹⁵⁰ mi¹⁵¹
caliséng¹⁵² Abraham jo cartí¹⁵³ mi¹⁵⁴ caliséng¹⁵⁵ dseata¹⁵⁶
Daví¹⁵⁷, jo jié¹⁵⁸ guí guiquiú¹⁵⁹ 'lé¹⁶⁰ catí¹⁶¹ mi¹⁶² caliséng¹⁶³ dseata¹⁶⁴
Daví¹⁶⁵, jo cartí¹⁶⁶ mi¹⁶⁷ cangojéeng¹⁶⁸ dsea` Babilonia
jaléng¹⁶⁹ dsea` Israel fí¹⁷⁰ góor¹⁷¹ e 'ñúuiñ¹⁷², jo jiéng¹⁷³ guí
guiquiú¹⁷⁴ 'lé¹⁷⁵ catí¹⁷⁶ mi¹⁷⁷ cangí¹⁷⁸ e cató¹⁷⁹ dsea` Babilonia
jaléng¹⁸⁰ dsea` Israel fí¹⁸¹ góor¹⁸² jo cartí¹⁸³ mi¹⁸⁴ caliséng¹⁸⁵
Mesías do i caguíng¹⁸⁶ Fidiée¹⁸⁷.

Mi¹⁸⁸ caliséng¹⁸⁹ Dsea` Jmáang¹⁹⁰
(Lc. 2:1-7)

18 Lalab calí¹⁹¹ mi¹⁹² caliséng¹⁹³ Dsea` Jmáang¹⁹⁴. Jo ie¹⁹⁵ jo
seeng¹⁹⁶ jaang¹⁹⁷ símí¹⁹⁸ i sii¹⁹⁹ Yá²⁰⁰ i nininée²⁰¹ júu²⁰² quiá²⁰³ cōo²⁰⁴
jaang²⁰⁵ siming²⁰⁶ i sii²⁰⁷ Sé²⁰⁸, dsé²⁰⁹ nél²¹⁰ guí e nigüeár²¹¹ colíng²¹²
cangoquieeng²¹³ i Yá²¹⁴ do yé²¹⁵ la'eáng²¹⁶ cōo²¹⁷ Jmiguí²¹⁸
quiá²¹⁹ Fidiée²²⁰. ¹⁹ Jo i Sé²²¹ do litiñ²²² jaang²²³ siming²²⁴ i dsíng²²⁵
guiúng²²⁶, joba' ja²²⁷ calí²²⁸ fa²²⁹ e cajmér²³⁰ dsee²³¹ quiá²³² i
Yá²³³ do fí²³⁴ quini²³⁵ dsea`. Joba' ca²³⁶ dsíir²³⁷ e nitiúung²³⁸ neiñ²³⁹
do e iim²⁴⁰ jí²⁴¹ e laco²⁴² ja²⁴³ niliñ²⁴⁴ dsea`. ²⁰ Jo lajee²⁴⁵ e fí²⁴⁶ dsíir²⁴⁷ i
Sé²⁴⁸ do e nijmér²⁴⁹ lajo, lajee²⁵⁰ güiñ²⁵¹ jo caquir²⁵² e cajnéng²⁵³
jaang²⁵⁴ ángel i líng²⁵⁵ guotí²⁵⁶ Fidiée²⁵⁷ i casíng²⁵⁸ dsea` do. Jo
fí²⁵⁹ casí²⁶⁰ rí²⁶¹ i Sé²⁶² do jo cajíñ²⁶³:

—Sé²⁶⁴, siju²⁶⁵ dseata²⁶⁶ Daví²⁶⁷, ja²⁶⁸ jmoo²⁶⁹ 'gó²⁷⁰ e nicón²⁷¹
Yá²⁷² e niliñ²⁷³ dseamí²⁷⁴ quíí²⁷⁵, dsúco²⁷⁶ i jiuung²⁷⁷ i quiéeiñ²⁷⁸
na ca'uíñ²⁷⁹ cōo²⁸⁰ Jmiguí²⁸¹ quiá²⁸² Fidiée²⁸³. ²¹ Jo niliseeng²⁸⁴
jaang²⁸⁵ yé²⁸⁶ siñ²⁸⁷ quiá²⁸⁸, jo 'n²⁸⁹ nitó²⁹⁰ e nilisiir²⁹¹ Jesús,
jo nilisiir²⁹² lana dsúco²⁹³ nileáiñ²⁹⁴ jaléng²⁹⁵ dsea` quiá²⁹⁶ rí²⁹⁷ jee²⁹⁸
jalé²⁹⁹ dsee³⁰⁰ quiá³⁰¹.

²² Jo jalé³⁰² e cajíng³⁰³ i ángel do calí³⁰⁴ e laco³⁰⁵ caliti³⁰⁶ júu³⁰⁷
quiá³⁰⁸ Fidiée³⁰⁹ e café³¹⁰ jaang³¹¹ dsea` i café³¹² cuaiñ³¹³ quiá³¹⁴ rí³¹⁵
malíi³¹⁶ guí eáang³¹⁷ mi³¹⁸ cajíñ³¹⁹ lala:

²³ Jaang³²⁰ símí³²¹ nidsiquieeiñ³²² jaang³²³ yé³²⁴ siñ³²⁵,
jo mi³²⁶ niliseeng³²⁷ i yé³²⁸ do, nitér³²⁹ e nilisiíñ³³⁰ Emanuel e
guóng³³¹:

Fidiée³³² seeiñ³³³ cōo³³⁴ jneaa~aa³³⁵.

²⁴ Jo mi³³⁶ cajné³³⁷ dsíir³³⁸ i Sé³³⁹ do, joba' cajmée³⁴⁰ bre jalé³⁴¹ e
cajíng³⁴² i ángel do joguí cacóm³⁴³ bre i Yá³⁴⁴ do e nilí³⁴⁵
dseamí³⁴⁶ quiá³⁴⁷ rí³⁴⁸. ²⁵ Dsé³⁴⁹ ja³⁵⁰ caquaiñ³⁵¹ cōoñ³⁵² do cartí³⁵³
mi³⁵⁴ caliséng³⁵⁵ i yé³⁵⁶ i quiéeiñ³⁵⁷ do. Jo mi³⁵⁸ caliséng³⁵⁹ rí³⁶⁰,
joba' caté³⁶¹ Sé³⁶² e calisíñ³⁶³ do Jesús.

Mi³⁶⁴ caguílíng³⁶⁵ dsea` i jmitíng³⁶⁶ quiá³⁶⁷ jaléng³⁶⁸ núu³⁶⁹ fí³⁷⁰
Jerusalén

2 Jo caliséng³⁷¹ Jesús fí³⁷² cōo³⁷³ fí³⁷⁴ e sii³⁷⁵ Belén e née³⁷⁶ lí³⁷⁷
i se³⁷⁸ Judea. Jo ie³⁷⁹ jo líng³⁸⁰ jaang³⁸¹ dsea` i sii³⁸² Herodes
dseata³⁸³ dsea` fénge³⁸⁴ quiá³⁸⁵ jalé³⁸⁶ fí³⁸⁷ e sea³⁸⁸ fí³⁸⁹ jo. Jo ie³⁹⁰
joba' cajo caguílíng³⁹¹ fí³⁹² Jerusalén tú³⁹³ 'ní³⁹⁴ mífíng³⁹⁵ dsea` i
jmitíng³⁹⁶ quiá³⁹⁷ jaléng³⁹⁸ núu³⁹⁹, jo i dsea` do huíib⁴⁰⁰ eáang⁴⁰¹
jalíñ⁴⁰² fí⁴⁰³ lí⁴⁰⁴ guo⁴⁰⁵ iee⁴⁰⁶. ² Jo mi⁴⁰⁷ caguílíñ⁴⁰⁸ fí⁴⁰⁹ Jerusalén,
cajmíng⁴¹⁰ rí⁴¹¹ jaléng⁴¹² i dsea` seeng⁴¹³ fí⁴¹⁴ jo, jo cajíñ⁴¹⁵:

—¿Jnang⁴¹⁶ i dseata⁴¹⁷ dsea` fénge<sup>418</sup> quiá<sup>419</sup> dsea` Israel i
nicaliséng⁴²⁰ do? Dsúco⁴²¹ nicanéeng⁴²² naa⁴²³ núu⁴²⁴ quiá⁴²⁵ rí⁴²⁶
lí⁴²⁷ fí⁴²⁸ guo⁴²⁹ iee⁴³⁰, joba' ne⁴³¹ naa⁴³² e nicaliséiñ⁴³³ jo lana ni-
jáa'naa⁴³⁴ e njimiféng⁴³⁵ naa're.

³ Jo mi⁴³⁶ canúu⁴³⁷ dseata⁴³⁸ Herodes e júu⁴³⁹ jo, dsíng⁴⁴⁰ jo⁴⁴¹
tii⁴⁴² seeiñ⁴⁴³, joguí lajobi cajo jaléng⁴⁴⁴ dsea` i seeng⁴⁴⁵ fí⁴⁴⁶

Jerusalén. ⁴Joba' i dseata~ do cató'r~ jaléng~ fii~ jmid-sea` quiá~ dsea` Israel cóo~ gui jaléng~ tifa~ quiá~ júu~ quié~ ta~ quiá~ dsea` Israel jo cajming~ reiñ~ do jo cajíñ~:

—¿Jie~ fí~ l~ niliseeng~ i Mesías?

⁵Joba' cañíñ~ i dsea` do quiá~ i dseata~ do jo casf~ reiñ~:

—I dsea` i niliseeiñ~ fí~ coo~ fí~ e sii~ Belén e née~ l~ se~ Judea; dsuco~ lajob cajme~ jaang~ dsea` i café~ cuaiñ~ quiá~ Fidiée~ malii~ gui eáang~ mi~ cajíñ~ lala:

⁶E fí~ pí~ e sii~ Belén do née~ fí~ l~ se~ Judea, dsu~ e fí~ jo ja~ 'ga~ l~ niing~ lajee~ lajale~ fí~ e sea~ fí~ jo,

dsu~ fí~ job l~ nigüi~ fí~ jaang~ dseata~ dsea` féng~ i nicá~ nifi~ quiá~ jaléng~ dsea` quié~ e, dsea` i l~ fí~ dsea` Israel.

⁷Joba' i dseata~ Herodes do cató'r~ jaléng~ i dsea` i jmitfíng~ quiá~ jaléng~ núa~ do fí~ coo~ l~ ja~ 'ga~ l~ ní~ dsea` jo cajming~ r~ dsea` do e~ í~ ngoo~ mi~ cajnéng~ i núa~ do. <sup>8</sup>Jo mi~ cangf~ jo, i dseata~ do casíñ~ i dsea` i fí~ Belén jo casf~ reiñ~ do lala:

—Güifíng~na~ fí~ jo, jo güijmidseáang~ óo~na~ lajf~ e l~na~ quiá~ i jiuung~ do; jo mi~ niguiéng~na~re, jmée~na~ jnea~ júu~, job cuóøng~ nii~i e njmifén~nre cajo.

⁹Jo mi~ cató~ s~i~ dseata~ Herodes i dsea` do lajo, joba' catam~tuiñ~ do fí~ ngolíñ~. Jogui i núa~ i cangáiñ~ jéeng~ do, ngoo~biñ~ do laco~ ngolíñ~, jo coob~ mi~ caje~ i núa~ do fí~ yú~ núa~ l~guiing~ i jiuung~ do. <sup>10</sup>Jo i dsea` do eáam~ iáang~ dsír~ dsu~ e níñ~ i núa~ do. ¹¹Jo mi~ caguiññ~ fí~ e núa~ do, dsif~ ladob cangotáaiñ~ e fí~ dsír~ sinúa~ do jo cangáiñ~ i jiuung~ do cóo~ niquiáin~ Yá~. Jo casí~r~ uó~ jnir~ fí~ quini~ i jiuung~ do jogui canaaiñ~ e jmiféng~neiñ~ do cajo. Jo mi~ calf~ e cajmér~ e jo, jo caneáar~ guoo~ quiá~e quiér~ do, jo cacuø~r~ i jiuung~ do cunée~ cóo~gui s~e~ mo~ eáang~ cóo~gui cuí~ e jlo~ jmeafí~ cajo. ¹²Jo mi~ cangf~ jo, caquim~tu~ i dsea` do fí~ góor~. Dsu~ fí~ l~jiéb~ caquíñ~ do dsuco~ Fidiée~ cajmea~breiñ~ júu~ lajee~ güiñ~ do e ja~ cuóøng~ niquia~tuiñ~ do fí~ l~guiing~ i dseata~ Herodes do.

Mi~ cacuñ~ Sé~ cóo~ Yá~ cóo~gui i jiuung~ do e cangoññ~ fí~ Egipto

¹³Jo mi~ cangf~ e ncangoliñ~ i dsea` i jmitfíng~ quiá~ jaléng~ núa~ do, jo lajee~ güiñ~ i Sé~ do, caleáb~tu~ caquíñ~ jaang~ ángel quiá~ Fidiée~. Jo i ángel do casf~r~ i Sé~ do jo cajíñ~:

—Sé~, ráan~ jo jeéng~ i jiuung~ na cóo~gui niquiá~r~ jo cuiñ~na~ fí~ Egipto! Jo fí~ job nijá~na~ cartí~ mi~ ni-jmée~e ní~júu~, dsuco~ i dseata~ Herodes do ni~náin~ i jiuung~ na e njngám~bre.

¹⁴Joba' caráam~ i Sé~ do ladsif~ lido, jo uó~ job cataiñ~ fí~ e cangojéeiñ~ i jiuung~ do cóo~gui niquiáin~ do fí~ Egipto. ¹⁵Jo dob cajeñ~ cartí~ mi~ cajúng~ i dseata~ Herodes do. Jo cangojée~ e la e l~i~ laco~ caliti~ lajíl~ júu~ e cajíng~ Fidiée~ la'eáang~ cóo~

jaang~ dsea` i café~ cuaiñ~ quiá~ malii~ gui eáang~ mi~ cajíñ~ lala: "Catóø~ø Joo~o e nigüi~fí~ fí~ Egipto."

Mi~ cajnga~ dsea` quiá~ jaléng~ jiuung~ ping~

¹⁶Jo mi~ calilí~ i dseata~ Herodes do e cajmigóøm~ i dsea` i jmitfíng~ quiá~ jaléng~ núa~ do l~i~, joba` dsíng~ caliguíñ~; jo caquiñ~ta~ jaléng~ l~ée~ quiá~ e nidsi-jngáaiñ~ jaléng~ jiuung~ i ping~gui laco~ tú~ l~i~ i seeng~ fí~ Belén cóo~gui jaléng~ jiuung~ ping~ i seeng~ fí~ fí~ e née~ lacúng~ lajíng~ e fí~ jo i ngoliñ~ l~i~ lajo~ cajo. Jo cajngam~bre l~i~ laco~gui jíl~ jíl~ e cajíng~ i dsea` i jmitfíng~ quiá~ jaléng~ núa~ do. <sup>17</sup>Jo cóo~ e nab caliti~ e júu~ e cajme~ jaang~ dsea` i café~ cuaiñ~ quiá~ Fidiée~ malii~gui eáang~ i calisí~ Jeremías mi~ cajíñ~ lala:

¹⁸Jo canú~ óo~ jaang~ dseam~ fí~ coo~ fí~ e sii~ Ramá, jo dsíng~ qui~r~ jogui óor~;

Raquéeb~ sii~ i dseam~ do jo qui~r~ uíl~ jiuung~ quiá~r~ dsuco~ nícajúm~bing~, jo ja~ l~iñ~ nimfiñ~ co~ dsíng~ l~i~ jiuung~ dsír~;

¹⁹Jo mi~ cangf~ e cajúng~ i dseata~ Herodes do, fí~ Egipto táang~ i Sé~ do lajee~ jo. Jo coo~ ya~ lajee~ e güiñ~, caquím~tur jaang~ ángel quiá~ Fidiée~, jo i casf~r~ Sé~ jo cajíñ~ lala:

²⁰—Sé~, ráan~, jo quíng~tu~ cóo~ i jiuung~ na cóo~gui niquiá~r~ fí~ l~ se~ Israel, co~ lana nícajúm~ i lamí~ iing~ jngáng~ i jiuung~ na.

²¹Joba' lajob cajmée~ Sé~, caráam~bre jo cató~bre i jiuung~ do cóo~gui niquiáin~ do fí~ l~ se~ Israel. ²²Jo dsu~ mi~ caliñr~ e Arquelao níguíñ~ l~iñ~ dseata~ dsea` féng~ quiá~ l~ se~ Judea eáang~ quiá~ i tiquiá~r~ dseata~ Herodes do, joba' eáam~ cafóiñ~ jo jo~ cangáiñ~ fí~ jo, co~ Fidiée~ cajme~tureiñ~ júu~ lajee~ güiñ~ e ja~ cuóøng~ nidsilíñ~ fí~ jo. Joba' fí~ l~ se~ Galileab cangolíñ~. ²³Jo mi~ caguiéng~ Sé~ fí~ l~ se~ Galilea, jo cangogüeár~ fí~ coo~ fí~ e sii~ Nazaret e née~ fí~ jo. Jo calf~ e na e laco~ caliti~ jalé~ júu~ e café~ dsea` i café~ cuaiñ~ quiá~ Fidiée~ malii~gui eáang~ mi~ cajíñ~ e Jesús nilisi~r~ jaang~ dsea` nazareno.

Mi~ canaang~ Juan i seáang~ dsea` jmii~ e guiar~ júu~ quiá~ Fidiée~

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

³ Jo mi~ cangf~gui jmiguiñ~ jíl~ lajo, jo ie~ jo cangf~ jaang~ dsea` i sii~ Juan i seáang~ dsea` jmii~ fí~ ni~ guoo~ uó~ quié~ fí~ l~ se~ Judea, ²jo guiar~ júu~ jo fe~r~ lala:

—Quí~ jíng~ yaang~na~ fí~ quini~ Fidiée~ uíl~ dsee~ quí~na~, dsuco~ nijaquíeem~ba~ e nicá~ dsea` do nifi~ quiá~ lajaang~ lajaang~ dsea` jmigü~.

³Jo malii~gui eáang~ caliséng~ jaang~ dsea` i calisí~ Saíl~ i café~ cuaiñ~ quiá~ Fidiée~, jo ib~ i café~ uíi~ quiá~ i Juan do mi~ cajíñ~ lala:

Ngi~ jaang~ dsea` i fé~ teá~ fí~ ni~ guoo~ uó~ quié~ jo fe~r~ lala:

“Jmeáang~na~gui~ fí~ jogui nea~na~condsée~, co~ lana tí~ l~ nijáab~ Fí~naa~.”

Jo jalé~ e na cajíng~ Saíl~ fí~ ni~ jí~ quiá~ Fidiée~ do.

⁴Jo s̄i^ i Juan i seáang` dsea` jm̄i^ do l̄i^ cōo`
layaang~ jñá^ loo^ jó` camello, jogui 'ñéu^ tu'r cōo`
'ñetu^ e l̄i^ cōo` loo^ jó`, jogui jmitaang~ 'ñia'r cōo`
sini^ i cōeng` cōo` guí ta` e dsé^ fí` jee^ mó`. ⁵Jo
jaléng` dsea` i seeng` fí` Jerusalén cōo` guí jaléng`
dsea` i seeng` fí` l̄i^ se` Judea cōo` guí jaléng` i
neáang` quiá` gua` Jordán dsiliñ` e dsinéur` jalé` júu`
e guia` i Juan do. <sup>6</sup>Jo jaléng` i dsea` do jmóor` júu` la-
jíi^ dsee` e nica'ér` quiá`r^, jo l̄i^ jo i Juan do seáaiñ`
jm̄i^ jaléng` fí` é` gua` Jordán.

⁷Jo m̄i^ cangá` i Juan do e fíim` dsea` Israel i l̄i^
dsea` fariseo cōo` guí dsea` Israel i l̄i^ dsea` sa-
duceo jalíiñ` e iiñ` nisáiñ` jm̄i^, joba` cajíñ` casf'r`
jaléng` i dsea` do lala:

—Jóó` m̄i^ guíing` 'ná`! ? nicasí^ 'ná` e nileáng`-
na` jee` iihuí^ e nijsaquiéeng` e nicuó` Fidiée`? <sup>8</sup>Jo ee`-
na` rø^ fí` quini^ dsea` jo jmiliing` yaang`na` e laco`
nililí^ jaléng` dsea` rún^na` e já`ba` e nicaquí^ jíim`
yaang`na` fí` quini^ Fidiée` . ⁹Jo ja` jmijløng` yaang`na`
e fó`na`: "Jnea` l̄i^ naa` dsea` siju` l̄i^ yéu` Abraham";
co` jnea` jmitaa` óo`na` e Fidiée` cuóøm` l̄i^ jmér` e
cuy` née` na e niuüing` dsea` siju` l̄i^ yéu` Abraham
faco` iiñ` lalo.

¹⁰Jo cajíng` guí Juan casf'r` jaléng` i dsea` do lala:
—Ninéeb` guí^ ñigui^ quiá` Fidiée` e niquiú`r` jalé`
'ma` catí` jmó` quiá` . Co` jalé` 'ma` ofí^ e ja` cuø` ofí^
e guí^ nihuíb` jo nidsítóo` fí` ni^ jí` . ¹¹E já` , jnea`
seáan`n 'ná` jm̄i^ jíi^ cōo` layaang` jm̄i^b` e laco` cuø`
l̄i^ e nicaquí^ jíim` yaang`na` fí` quini^ Fidiée` ; dsu` i
dsea` i nijáá` m̄i^ ningfíng` jnea` niseáiñ` 'ná` jm̄i^
cōo` Jmigu^ quiá` Fidiée` jogui cōo` jí` cajo. Jo i dsea`
i dsíng` guí `gøiñ` laco` jnea` e jíi^ jnea` ja` catí^n`n
co` s̄í^ capí^ ñí` 'ñéu^ lomiir` . <sup>12</sup>Jo quier` cōo` e
jmáiñ` ta` quiá` e nisíñ` micuì`iee` , jo nisér` ca` e qui`
quiá` do. Jo dsu` e micuì`iee` do ni'meár` fí` dsí^
sinéur` jogui e qui` do quiá` nijé`bre fí` l̄i^ coo` jí` e ja`
tóo` jm̄i^ yéu` .

M̄i^ cajgáang` Jesús jm̄i^

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³Jo m̄i^ cangá` jo, cagüí^fí` Jesús fí` l̄i^ se` Galilea jo
cangór` fí` l̄i^ táang` i Juan do fí` gua` Jordán e laco`
dsea` i nisé` jm̄i^ quiá`r^ . <sup>14</sup>Dsu` i Juan do ja` lamí^ iiñ`
e niseáiñ` dsea` do jm̄i^, jo lalab cajíñ` casf`reñ`:

—Nub` dsea` catí^n` e niseáan`n 'ná` jm̄i^; jo ñjalí^
ñí` e iin` e jnea` niseáan`n 'ná` jm̄i^?

¹⁵Joba` cañí^` Jesús jo casf`reñ`:

—Lí^ jmee` laco` e fí^t` 'ná` lana; co` la guíim` 'né`
jmití^ii` jalé` ta` quiú` Fidiée` e 'né` jmó`oo` .

Joba` calib` dsí^ i Juan do e niseáiñ` dsea` do jm̄i^ .

¹⁶Jo dsif` m̄i^ cajgáang` Jesús jm̄i^, jo cagüí^fí`bre fí`
dsí^ jm̄i^ . Jo ladisí^ lanab cana` fí` yé^ Jmigu^ , jo
cangá` Jesús e cajgó` Jmigu^ quiá` Fidiée` fí` yé`
moguir` e l̄i^ng` jaang` mee` . ¹⁷Jo guicanú` cōo` luu` e
jáa` fí` yé^ Jmigu^ , jo guicajíng` lala:

—I nab Jóó`o i neáan`n eáang` , jo dsíng` iáang` dsí^
cōo`r^ .

M̄i^ cajmée` fí^ i l̄i^ng` quií^ jial ni'é` Jesús dsee`
(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

⁴ Jo m̄i^ cangá` e cajgó` Jmigu^ quiá` Fidiée` fí` yé`
mogui` Jesús, jo e Jmigu^ do cangojéeng` dsea`
do fí` coo` guó` uó` quiú` e laco` fí^ i l̄i^ng` njmér`
quií^ jial e ni'é` dsea` do dsee` .

²Jo fí` job cateáang` Jesús lajee` tuló` jm̄i^ jogui tuló`
uó` jo ja` e cagó`r` jíi^ cōo` lajee` jo. Jo m̄i^ cangá` guí
lajoba` cadseá` jm̄i^aañ` . <sup>3</sup>Jo lajee` job cangoquiéeng`
i fí^ i l̄i^ng` do fí` l̄i^ sing` Jesús e jmóor` quií^ jial ni'é`
dsea` do dsee` , joba` casf`r` dsea` do lala jo cajíñ`:
—Song já` e 'ná` lín` i Jóó` Fidiée` camíng` do,
quiú`ta` e niuüing` iñí` e cuy` e néé` na.

⁴Jo dsu` dsif` lalab cañí^` Jesús quiá` i fí^ i l̄i^ng` do
jo cajíñ`:

—Dsu` lalab fí` fí` ni^ jí` quiá` Fidiée` : "Ja` niliseeng`
jaléng` dsea` jmigü^ juguiú` e lico` ni^fí` nidó`r` jalé` e
sea` fí` jmigü^ , co` 'né` e njmitir` jalé` ta` quiú` fí` ni^
jí` quiá` Fidiée` , jo lajoguiba` niliseeiñ` juguiú` ."

⁵Jo m̄i^ cangá` jo, i fí^ i l̄i^ng` do cangojéen` Jesús fí`
fí` güeang` quiá` dsea` góor` dsea` Israel e sii`
Jerusalén, jo caseáaiñ` dsea` do cartí` yé` guá` fí` e
si` fí` jo. ⁶Jo lajee` niteáaiñ` fí` jo, lalab casf`r` Jesús jo
cajíñ`:

—Song já` e lín` i Jóó` Fidiée` camíng` do, bíng`
uó` cartí` uiñ` quiá` e guá` la; dsu`co` fí` ni^ jí` quiá`
Fidiée` fí` lala:

Fidiée` niquiú`r` ta` jaléng` ángeles i l̄i^ng` guotíir` e
njmér` iñí` ,

jo nisáiñ` 'ná` cōo` guoor` lajee` guíang` guo`
guí` gú` e laco` ja` nititaan` cartí` ni^ uó` .

⁷Joba` cañí^` Jesús jo casf`reñ`:

—Dsu` lala fí` guí fí` ni^ jí` quiá` Fidiée` cajo: "Ja`
jmoo` jial ni^é` Fí` Fidiée` dsee` ."

⁸Jo m̄i^ cangá` jo, i fí^ i l̄i^ng` do cangojéen` Jesús
fí` coo` yé` mó` e ni^fí` eáang` , jo ca'e`r` dsea` do jalé`
fí` e sea` fí` jmigü^ jogui jial niing` lacog` lacog` ; ⁹jo i
fí^ i l̄i^ng` do casf`r` Jesús jo cajíñ`:

—Jnea` niciú`ø` 'ná` lajalé` e móo` na song nisi`
uó` jní^ fí` quini^ jogui njmifén` jnea` .

¹⁰Joba` cañí^` Jesús jo casf`reñ`:

—Güihuíng` cáan`n, Satanás, dsu`co` fí` ni^ jí` quiá`
Fidiée` fí` guí: "Jíi^ Fidiée` dsea` guíing` ñiff`bing` ni-
jmifén` , jo jíi^ ta` quiú` fí`bre e njmití^ cajo." .

¹¹Jo dsif` lalab cajmí`náng` 'ñia` i fí^ i l̄i^ng` do fí` l̄i^
sing` Jesús, jo l̄i^ jo caguilfíng` tý` 'ná` mífíng` ángeles
fí` l̄i^ sing` Jesús e cangoto` fí`iñ` dsea` do.

M̄i^ canaang` Jesús jmóor` ta` quiá`r` fí` l̄i^ se` Galilea
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹²Jo m̄i^ cangá` jo, jo caliñí^` Jesús e 'náñib` ni^iuung`
Juan i seáang` dsea` jm̄i^ , joba` caquím`tyr fí` l̄i^ se`
Galilea. ¹³Dsu` ja` cajer` fí` Nazaret, co` dob can-
gogüeár` fí` Capernaum fí` 'ná` guíee` Galilea, fí` l̄i^ se`
l̄i^ neáang` dsea` Israel i l̄i^ng` dsea` siju` Zabulón
cōo` guí Neftalí. <sup>14</sup>Jo cangojéé` jalé` e jo e laco` caliti`

la*jíi'* júu[^] quiá⁻ Fidiéé[^] e cajme[^] Saíi[^], jaang[^] i café[^]
cuaiñ⁻ quiá⁻ Fidiéé[^] malii⁻gui eáang[^] mi⁻ cajíi⁻ lala:

15 E guóo⁻ u⁻ quiá⁻ dsea[^] siju[^] Zabulón coo⁻gui
Neftalí

née⁻ cáang[^] gua[^] Jordán fí⁻ 'n⁻i⁻ guiée[^] Galilea
fí⁻ dsíi⁻ li⁻ se⁻ Galilea cajo.

Jo fí⁻ job li⁻ seeng[^] dsea[^] i ja[^] cuíng[^] Fidiéé[^].

16 Jo lafa⁻ i seeng[^] fí⁻ li⁻ nuu⁻ só⁻ li*íng*⁻ jaléng⁻ i dsea[^]
dsu⁻

dsu⁻ cangár⁻ coo⁻ ji⁻ e jlo⁻ niing⁻ 'gong⁻.

Jo jaléng⁻ i dsea[^] i li*íng*⁻ lafa⁻ sijúuiñ⁻ uíi⁻ dsee⁻
quiá⁻r⁻,

dsu⁻ nícajneá⁻ e ji⁻ do jee⁻ ír⁻.

17 Jo lajee⁻ e níguiing⁻ Jesús fí⁻ Capernaumba[^]
canaaiñ⁻ guiar⁻ júu[^] quiá⁻r⁻ jo fé⁻:

—Quí⁻ jíing⁻ yaang⁻na⁻ fí⁻ quini⁻ Fidiéé[^] uíi⁻ dsee⁻
quí⁻na⁻, dsu⁻ níjaquiéem⁻ba⁻ e níca⁻ dsea⁻ do níff⁻
quiá⁻ lajaang⁻ lajaang⁻ dsea⁻ jmigüi⁻.

Mí⁻ cató⁻ Jesús quiúung⁻ dsea[^] i jmoo⁻ ta⁻ sáng⁻ 'nuu⁻
(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

18 Jo mí⁻ cangí⁻ jo, lajee⁻ e ngóo⁻ Jesús ngí⁻ fí⁻ 'n⁻i⁻
guiée[^] Galilea, cangáiñ⁻ gáng⁻ dsea[^] i la'ó⁻ rúng⁻,
jaang⁻ i sii⁻ Simón jo sii⁻bír Té⁻ cajo, jo jaang⁻gui⁻ i sii⁻
Dí⁻. Jo lají⁻ huáaiñ⁻ do taaiñ⁻ ta⁻ feá⁻ 'máa⁻ fí⁻ dsíi⁻ jmí⁻
quiá⁻ e sáiñ⁻ 'nuu⁻. 19 Jo Jesús casí⁻reiñ⁻ jo cajíiñ⁻:

—'Nú⁻ li*íng*⁻na⁻ coo⁻ jnea⁻, jo jnea⁻ nicuóø⁻ø⁻ 'nuu⁻
ta⁻ e guíá⁻na⁻ júu[^] quiá⁻ Fidiéé[^] fí⁻ jee⁻ dsea⁻ jmigüi⁻,
jo li*íng*⁻ji⁻ e ta⁻ jo la li*íng*⁻ ta⁻ sáng⁻ 'nuu⁻.

20 Joba⁻ i dsea⁻ do dsíi⁻ ladob catú⁻ 'máa⁻ quiá⁻r⁻ jo
cangolíim⁻bre coo⁻ Jesús.

21 Jo tí⁻ dobíjiu⁻ ningóo⁻ Jesús coo⁻ i dsea⁻ do mí⁻
cangáiñ⁻ jiéng⁻gui⁻ gáng⁻ dsea[^] i la'ó⁻ rúm⁻ cajo, jo
jaaiñ⁻ do siir⁻ Tiáa⁻ jo jaang⁻gui⁻ i sii⁻ Juan. Jo lají⁻
huáaiñ⁻ do li*íng*⁻ jío⁻ jaang⁻ dseañu⁻ i sii⁻ Zebedeo. Jo
teáaiñ⁻ fí⁻ coo⁻ dsíi⁻ móo⁻ colíng⁻ coo⁻ tiquiá⁻r⁻ e
jmo⁻ralé⁻ 'máa⁻ quiá⁻ e sáiñ⁻ 'nuu⁻. Jo Jesús
cató⁻reiñ⁻ do, 22 jo dsíi⁻ lajob ca'uøøiñ⁻ do e fí⁻ dsíi⁻
móo⁻ li⁻ teáaiñ⁻ do jo cangolíim⁻bre coo⁻ Jesús, jo
dob caseáaiñ⁻ i tiquiá⁻r⁻ do.

Mí⁻ ca'e⁻ Jesús fí*íng*⁻ dsea[^] jalé⁻ júu[^] quiá⁻ Fidiéé[^]
(Lc. 6:17-19)

23 Jo mí⁻ cangí⁻ jo, cangi⁻ Jesús fí⁻ la'úng⁻ fí⁻ li⁻ se⁻
Galilea e e'r⁻ jaléng⁻ dsea[^] Israel júu[^] quiá⁻ Fidiéé[^] fí⁻
dsíi⁻ guá⁻ quiá⁻r⁻ e téé⁻ lacoo⁻ fí⁻. Jo guiar⁻ júu[^] quiá⁻
Fidiéé[^] e níjaquiéem⁻ba⁻ e níca⁻ dsea⁻ do níff⁻ quiá⁻
laajaang⁻ lajaang⁻ dsea⁻ jmigüi⁻. Jogi⁻ jmi⁻leáam⁻bír
jaléng⁻ dsea[^] i li*íng*⁻ li⁻ doñi⁻ ee⁻ jmuohu⁻ osi li⁻ doñi⁻
jié⁻ li⁻ cu⁻ quiáiñ⁻ é. 24 Jo eáam⁻ nini⁻ júu[^] quiá⁻ Jesús
quiá⁻ jalé⁻ e guíá⁻ e jmóor⁻ do fí⁻ la'úng⁻ fí⁻ li⁻ se⁻
Siria. Jo jaléng⁻ dsea[^] i seeng[^] fí⁻ jo dsiliñ⁻ fí⁻ li⁻ tåang⁻
Jesús e dsijéeiñ⁻ jaléng⁻ dsea[^] dsée⁻ quiá⁻r⁻ li⁻ doñi⁻
ee⁻ jmuohu⁻ li*íng*⁻; jo quiéeng⁻ i jée⁻ i li*íng*⁻ quiá⁻
coo⁻gui⁻ jaléng⁻ i joñiñg⁻ jogui⁻ jaléng⁻ i caang⁻ quotiñ⁻
jogui⁻ jaléng⁻ i ja⁻ lí⁻ ngí⁻, li⁻ lajaléng⁻ i na dseáng⁻
jmi⁻leáam⁻ Jesús.

25 Jo eáam⁻ fí*íng*⁻ jaléng⁻ dsea[^] i ningí⁻ coo⁻ Jesús; jo
jaléng⁻ i dsea[^] i seeiñ⁻ do i seeng[^] fí⁻ li⁻ se⁻ Galilea
jogui⁻ seem⁻bí⁻ i jalíng⁻ fí⁻ jalé⁻ fí⁻ tée⁻ fí⁻ li⁻ se⁻
Decápolis jogui⁻ seem⁻bí⁻ i jalíng⁻ fí⁻ Jerusalén jogui⁻
seem⁻bí⁻ cajo jaléng⁻ dsea[^] i jalíng⁻ fí⁻ li⁻ 'ngóo⁻ laco⁻ iu⁻
gua⁻ Jordán.

Jalé⁻ júu[^] e ca'e⁻ Jesús dsea[^] quiá⁻r⁻ fí⁻ coo⁻ yú⁻ mó⁻
(Lc. 6:20-23)

5 Jo mí⁻ cangá⁻ Jesús e fí*íng*⁻ dsea[^] ngolíng⁻ calu-
ur⁻ laco⁻ ngóo⁻, joba⁻ cajgóor⁻ fí⁻ coo⁻ yú⁻ mó⁻ jo
fí⁻ job caguár⁻. Jo jaléng⁻ i dsea[^] quiá⁻ do cango-
quiéeiñ⁻ fí⁻ li⁻ guíing⁻ dsea[^] do, 2 jo Jesús canaaíñ⁻
e'reiñ⁻ do jo cajíiñ⁻:

3 —Juguié⁻ji⁻ quiá⁻ jaléng⁻ dsea[^] i ni⁻ e 'neáiñ⁻
Fidiéé[^], co⁻ dsea[^] ib⁻ dsea[^] i que⁻ níff⁻ quiá⁻.

4 Juguié⁻ji⁻ quiá⁻ jaléng⁻ dsea[^] i dsíng⁻ lijiung⁻
dsíi⁻, co⁻ Fidiéeb⁻ ními⁻láiáñ⁻ dsíi⁻ jaléng⁻ i dsea[^].

5 Juguié⁻ji⁻ quiá⁻ jaléng⁻ dsea[^] i 'neáng⁻ Fidiéé[^], co⁻
niñir⁻ e jíi⁻ coo⁻ ja⁻ e quíi⁻r⁻ jmi⁻ jmér⁻ yaaiñ⁻; jo
Fidiéé[^]bing⁻ i nícuó⁻ jaléng⁻ i dsea[^] i jalé⁻ e catíiñ⁻ li⁻
laco⁻ jíi⁻ júu[^] e nícacuó⁻reiñ⁻ lami⁻ jéeng⁻gui.

6 Juguié⁻ji⁻ quiá⁻ jaléng⁻ dsea[^] i dsíng⁻ iing⁻ jmér⁻
jalé⁻ e iing⁻ Fidiéé[^], co⁻ dsea[^] ib⁻bing⁻ i níjmícoo⁻ quiá⁻r⁻
e nilí⁻bre jmér⁻ jalé⁻ e jo.

7 Juguié⁻ji⁻ quiá⁻ jaléng⁻ dsea[^] i fíi⁻ li*íng*⁻ jaléng⁻
dsea[^] rúng⁻, co⁻ Fidiéeb⁻ nilí⁻ fíi⁻ li*íng*⁻ jaléng⁻ i dsea[^].

8 Juguié⁻ji⁻ quiá⁻ jaléng⁻ dsea[^] i guíing⁻ dsíi⁻ e
jmóor⁻ jmang⁻ jalé⁻ e guíá⁻, co⁻ jaléng⁻ dsea[^] ib⁻bing⁻ i
niñiñg⁻ Fidiéé[^].

9 Juguié⁻ji⁻ quiá⁻ jaléng⁻ dsea[^] i jmoo⁻ quijí⁻ jial
niliseeng⁻ dsea[^] juguié⁻ coo⁻ dsea[^] rúiñ⁻, co⁻
Fidiéé[^]bing⁻ níjíng⁻ e dsea[^] ib⁻bing⁻ li*íng*⁻ jóor⁻.

10 Juguié⁻ji⁻ quiá⁻ jaléng⁻ dsea[^] i dsingfíng⁻ e jmó⁻
dsea[^] ga⁻ quiá⁻r⁻ uíi⁻ e jmóor⁻ jalé⁻ e iing⁻ Fidiéé[^], co⁻ i
dsea[^] i dsingfíng⁻ jalé⁻ e jo, Fidiéé[^]bing⁻ i que⁻ níff⁻
quiá⁻r⁻.

11 Juguié⁻ji⁻ quiá⁻ fí⁻ dsea[^] ga⁻ uíi⁻ quiá⁻na⁻
jogui⁻ jmi⁻niñ⁻ 'nú⁻ fí⁻ jogui⁻ sí⁻r⁻ 'nú⁻ jalé⁻ júu[^] e o⁻ já⁻ uíi⁻
e li*íng*⁻na⁻ dsea[^] quié⁻e. 12 Jmi⁻láiáñ⁻ óo⁻na⁻ jogui⁻
güili⁻seeng⁻na⁻ joguié⁻, co⁻ dsíng⁻ níguo⁻ e ni⁻líng⁻na⁻
quiá⁻ Fidiéé[^] e sí⁻má⁻r⁻ quiá⁻na⁻ fí⁻ níff⁻. Dsu⁻ jaléng⁻
dsea[^] i café⁻ cuaiñ⁻ quiá⁻ Fidiéé[^] malii⁻gui eáang⁻, la-
job cajmeáng⁻ dsea[^] ír⁻ cajo.

'Nú⁻ li*íng*⁻na⁻ laco⁻ la li*íng*⁻ fí⁻ jí⁻ fí⁻ jee⁻
jaléng⁻ dsea[^] jmigüi⁻
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 Jo casí⁻gui⁻ Jesús i dsea[^] quiá⁻r⁻ do lala:

—'Nú⁻ li*íng*⁻na⁻ la li*íng*⁻ fí⁻ jee⁻ jaléng⁻ dsea[^] jmigüi⁻,
dsu⁻ fíng⁻ cajéng⁻ e níi⁻ e níi⁻ do, joba⁻ jo⁻ quíi⁻ jmi⁻
jóng fa⁻ e níliñi⁻tu calé⁻ catú⁻. Jo co⁻ jo⁻ e ta⁻ li*íng*⁻ jíi⁻
coo⁻ e níi⁻ do, joba⁻ nibib⁻ fí⁻ guíá⁻ fí⁻ jóng, jo jaléng⁻
dsea[^] i ngí⁻ fí⁻ jo niso'óm⁻bre.

14 Jogui⁻ 'nú⁻ li*íng*⁻na⁻ la li*íng*⁻ fí⁻ jí⁻ jee⁻ jaléng⁻ dsea[^]
jmigüi⁻. Cofa⁻ coo⁻ fí⁻ e néé⁻ fí⁻ coo⁻ yú⁻ mó⁻ ja⁻ quíi⁻
jmi⁻ fa⁻ e ni⁻méng⁻ 'ñia⁻ e ja⁻ cuóøeng⁻ lí⁻ jøø⁻ dsea[^].

¹⁵ Jogi cajo ja` 'gui' dsea` coo` candii` jo nisir` fi` coo` li` cōøng`~, co` 'nē` nisí` dsea` coo` li` ñii`ba' do, jo lajoba' cuø` ji` e jnē` dsea` i neáang` fi` dsii` sinéu`.¹⁶ Jo lajob 'nú` cajo, dsea` niliñg`na` lafa` ji` fi` quini` jaléng` dsea` jmiñgü`i, jmiñg`na` e njmee`na` jalé` e guiú` fi` jee` jaléng` dsea` rúng`na`, co` mi` nin` dsea` e jmoo`na` jalé` e jo, joba` lajiim`bre njmiféi` Tiquí`ii` dsea` guing` ñiff` jóng.

Mi` ca'e` Jesús cuaiñ` quiá` júu` quiú` ta` quiá` Fidiée` e cajme` Moi`

¹⁷ Jo lí` jo, lalab casf`-gui Jesús i dsea` quiá'r` do jo cajíñ`:

—Ja` fi` óo` 'nú` e cagá`a fi` jmiñgü` la e caga'iin`nalé` júu` quiú` ta` quiá` Fidiée` e cajme` Moi`, o'gui e caga'iin`nalé` júu` e ca'e` jaléng` i dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malii`-gui eáang`. Co` ja` cagá`a fa` e caga'iin`nalé` e jo, co` jnea` cagá`a fi` jmiñgü` la e lí` laco` niliti` jalé` e júu` job.¹⁸ Jo jmitaa` óo`na` e lajee` róo`bi` guóo` uó` jmiñgü`i, ja` quí`-jmiñ` fi` e nijé`-jíi` camf` e júu` quiú` ta` do carti` mi` nidsijée` jalé` e nisí`i` e nidsijée` do.¹⁹ Joba` i dsea` i ja` jmoo` néu`-fa` camíb` júu` quiú` ta` quiá` Fidiée` e cajme` Moi`, doñi` fa` ja` 'ga` lí` niing` e júu` camf` do, o'gui e'r` dsea` rúiñ` jial e njméiñ` do néu`r` e júu` jo, joba` i dsea` i ni'uñiñ` jaang` i ja` niing` jíi` capí` fi` quini` Fidiée` mi` ti` lí` nicá` dsea` do nif` quiá` lajaang` lajaang` dsea` jmiñgü`i. Dsü` jaléng`-gui dsea` i néu`-jalé` e júu` quiú` ta` do jogui e'r` jaléng` dsea` rúiñ` e njméiñ` do lajo, joba` i dsea` i ni'uñiñ` dsea` i niim` fi` quini` Fidiée` mi` ti` lí` nití` i` e dsea` do nicár` nif` quiá` lajaang` lajaang` dsea` jmiñgü`i.<sup>20</sup> Joba` fi`-t` 'nú` e song ja` njimiñg`na` e njmee`na` néu`-na` jalé` júu` quiá` Fidiée` røø`-gui laco`-gui i tifa` quiá` júu` quiú` ta` quiá` dsea` góo`naa` dsea` Israel jo cōo`-gui jaléng` dsea` góo`naa` i líng` dsea` fariseo, joba` ja` quí`-jmiñ` jóng fa` e Fidiée` nicár` nif` quiú`na` mi` ti` lí` nití` e i` jo.

Mi` ca'e` Jesús jial lí` mi` guing` dsea`
(Lc. 12:57-59)

²¹ Jo mi` cangí` jo, Jesús ca'er` e júu` la jo cajíñ`:
—Jo 'nú`, nicanú`-ba` lajíi`-júu` e ca'íng` dsea` áang` quiú`naa`, jo e lab e jo: "Ja` jngán` dsea` rún`, dsüco` i` ijmoo` lajo, joba` fi` quini` dseatab` catíng` dsér` e nitidsí` i` quiá`-laco` catíng`."²² Dsü` jnea`-gui fi`-t` 'nú` e doñi` i` dsea` i líguíng` quiá`-jaang`-gui dsea` rúng`, joba` fi` quini` dseatab` catíng` dsé` i dsea` i` e laco` nitidsí` i` quiá`-r`. Jo i` dsea` i jmineang`-jaang` dsea` rúng`, joba` i dsea` i` dsea` cōøng` i quiú` ta` quiá` dsea` Israel catíng`-niquidisi` i` quiá`-r`. Jogi i` dsea` i cuøøng` júu` i` jaang`-gui dsea` rúng`, joba` fi` lí` lib`-catíng` i dsea` i` fi` lí` coo`-ji` e ja` tóo` jmiñ` yu`.

²³ Jo mi` güiliñg`na` fi` guá`-e líng` ee` güicuøø`-na` Fidiée` fi` nife`, jo lajee` jo niguiéng` óo`na` e seeng` jaang` dsea` i jmoo`na` mít`-cōo`<sup>24</sup>, joba` dob 'nē`-sée`-na` e quié`na` do, jo nigüiliñg`na` e njmiféi` óo`-

na` la'uii`-cōo` i dsea` rúng`na` i jmoo`na` mít`-cōo` do. Jo mi` ning`-nife` joguiba` niciuøøng` e güicá`-na` fi` nife` jalé` e quié`na` do jóng.

²⁵ Jo song i` dsea` níng` 'nú` lajíi`-dsee` e nica'ee`-na`, jogui iññ` e nidsijéeiñ` 'nú` fi` quini` dseata`-joba`-gui`-gui` jmiñg`na` jóng e nisíng`na` røø`-cōo` i dsea` do la'uii`-nú`-gui e njáiñ` 'nú` fi` jaguo` dseata`-dsüco` song ja` njmee`na` lajo, joba` i dseata` do njáiñ` 'nú` fi` quini` jaléng`-fi`-quiá`-r`-jo 'núñib`-nitáiñ` 'nú`-jóng.²⁶ Jo jmitaa` óo`na` e ja` ni'uøng`na` e fi` dsii`-núñi` do carti`-niquí`na`-jalé`-cuu` e nimf`-i` dseata` do 'nú`.

Mi` ca'e` Jesús e ja` dseeng` e güing` dsea` cōo` i o` quiá`-r`

²⁷ Jo mi` cangí` jo, ca'e`-gui Jesús e júu` la jo cajíñ`:

—Nicanú`-nú` e júu` la malii`-gui eáang`: "Ja` 'lee`-e nigüíñ` cōo`-dseañt` osi dseamf` i o` quí`-".<sup>28</sup> Dsü` jnea`-fi`-t` 'nú` e doñi` i`-suung` jaang` dseamf`-jo fi`-dsü`-e iññ` güíñ`-cōo`-iññ`-do, joba` lí`-lafa` nica`-jmée`-bre e jo mi` ca`-fi`-dsü`-lajo cōo` i dseamf`-do, jo dseeb`-nica`-éer` fi` quini` Fidiée`-jóng.

²⁹ Jo lajob lí`-song jminí`na` dsée` jmoo` e niténg`-na` fi`-ni`-dsee`, joba`-gui`-gui`-laco`-seeng`na` yaang`na`; dsüco`-gui`-gui`-quí`-na` e ni`-líng`-capí`-ngúú`-táang`na` e laco`-gui`-e-nibíng`na` latøøng`na` fi` lí`-li`.³⁰ Jogi song guóo`-na`-dsée`-jmoo` e niténg`-na` fi`-ni`-dsee`, joba`-gui`-gui`-quí`-na` e quiú`-ba`-jo`-nigüí`-nú`-huíb`-laco`-seeng`na`-yaang`na`; dsüco`-gui`-gui`-e-ni`-líng`-jíi`-guóo`-na`-e-laco`-gui`-e-nibíng`na`-latøøng`na` fi` lí`-li`-li`.

Mi` ca'e` Jesús quiá`-mi`-tiúung` dsea` rúiñ`

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ Jo mi` calf`-jo, cajíng`-gui Jesús e júu` la:

—Lalab júu` sea` malii`-gui: "Doñi` i`-dseañt`-i`-tiúung`-dseamf`-quiá`-joba`-nú`-cuø`-bre i`-dseamf`-do coo`-mají`-li`-fé`-quiá`-e-nicatiúung`-rúiñ`."³² Dsü` jnea`-gui`-fi`-t` 'nú`-e song jaang`-dseañt`-tiúuiñ`-dseamf`-quiá`-r`-e-ja`-mi`-ca'lé`-i`-dseamf`-quiá`-r`-do-e-güíñ`-cōo`-dseañt`-jiéng`-joba`-i`-dseañt`-do-jmoo`-e-dseáng`-e-ni`-léb`-i`-dseamf`-do-cōo`-dseañt`-jiéng`-jo-lajoba`-ni`-éiñ`-do-dsee`-fi`-quini`-Fidiée`-; jo i`-dseañt`-i`-nicúng`-guó`-cōo`-jaang`-dseamf`-i`-ni`-catiúung`-rúng`-joba`-dseeb`-éer`-cajo.

Mi` ca'e` Jesús quiá`-mi`-éeng` dsea`-fii`-

³³ Jo mi` cangí` jo, cajíng`-gui Jesús e júu` la:

—Nú`-nicanú`-ba`-lajíi`-júu`-e-fé`-dsea`-áang`-quiú`-naa`, jo e lab e júu`-jo: "Ja`-se`-jíi`-cōo`-fa`-e-ja`-njmee`-e-nicafé`-e-nica`-een`-fii`."³⁴ Dsü` jnea`-fi`-t` 'nú`-ja`-éeng`-na`-fii`-quiá`-lít`-doñi`-ee`-ja`-éeng`-na`-ñiff`-dsü`-co`-fi`-job`-li`-li`-éé`-quiá`-Fidiée`-;³⁵ o'gui`-éeng`-na`-guóo`-uó`-dsü`-co`-job`-li`-jmiñg`-tii`-Fidiée`-; o'gui`-éeng`-na`-fii`-Jerusalén, dsü`-co`-job`-li`-li`-fii`-güeang`-quiá`-Fidiée`-i`-quiú`-ta`-fi`-la`-úng`-fi`-jmiñg`-.<sup>36</sup> Jogi ja`-éeng`-'nú`-mogu`-na`, dsü`-co`-ja`-li`-na`-jmisiñg`-na`-

í̄ jí̄' camf̄' jñ̄t̄' guí̄'na' e tee` osi e uī' é. ³⁷ Jo song fō'na' e njmeē'na', joba' jmeē'na' jóng; jo song fō'na' e ja' jmeē'na', joba' ja' jmoo'na' jóng; dsucō' song jmoo'na' e jié'gui, joba' njmoo'na' nñ̄t̄'na' júu' quiá' ī lím' jóng.

Mī ca'e' Jesús quiá' e ja' 'né' cóo' dsea` quiá' (Lc. 6:29-30)

³⁸Jo mī cangf̄' jo, ca'e'gui Jesús e júu' la:
—Nicanéub' 'nú' e júu' la malif̄'gui eáang': "Song jaang` dsea` ca'líñ' coo' jminí', joba' lajob 'nú' jme' cóo' ī dsea` f̄; osi jaang` dsea` caffiñ' camf̄' majá', joba' lajob 'nú' jme' cóo' ī dsea` ī cajo." ³⁹Dsü' jnea` f̄ ī 'nú': Ja' cóo'na' quí̄'na' mī ī jmáng' 'nú' ga'; dsü' fing song ī' caquiúñ' cataang` moní'na', joba' cuóø'na'r e cataang`gui do güiquíñ' cajo. ⁴⁰Jogui song ī' iing' niñ'ning' 'nú' f̄' quini' dseata~, jogui iññ' niguír' mī'quíñ'na', joba' cuóø'na'r jóng la quié'gui 'mī'guiée' quíñ'na' güiquiéer' cajo. ⁴¹Jo song ī' quiú' 'nú' ta' e nigüicá'na' coo' lee' e ngí'na' coo' kilómetro, joba' güicá'na' jóng tú' kilómetro. ⁴²Jo fing mī' dsea` 'nú' f̄' doñi' ee', joba' cuóø'na'r jóng; jogui song ī' mī' 'nú' e iing' ee' njmí'øong'na're cateá', joba' jmí'øong'na'r jóng.

'Né' jmi'neáang`naa' jaléng' ī 'nú' niñ'ning' jneaa~aa' (Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³Jo mī' cangf̄' jo, ca'e'gui Jesús e júu' la jo cajíñ':
—Nicanéub' 'nú' cajo e júu' la malif̄'gui eáang': "Jmi'neáang` jaléng' dsea` ī seeng` røø' cóo' jo jmee'e 'nú' man' jaléng' ī 'nú' niñ'ning' 'nú'." <sup>44</sup>Dsü' jnea' gui f̄ ī 'nú': Jmi'neáang`na' jaléng' ī 'nú' niñ'ning' 'nú' jogui féeng'na' Fidiée' uii' quiá' jaléng' dsea` ī jmáng' 'nú' ga', <sup>45</sup>jo lajoba' ni'uñing'na' joo' Tiquíñ'na' Fidiée' dsea` guiing'ñiff'. Dsucō' dsea` do jmoo'bre e guo' iee' lī' seeng' jaléng' dsea` ī jmoo' jalé' e ga' jogui lī' seeng' jaléng' dsea` ī jmoo' jalé' e guiú' cajo; jogui sñim'bre jmí' cajo lī' seeng' jaléng' dsea` ī ée' e guiú' cóo' gui f̄' lī' seeng' jaléng' dsea` ī ja' ée' e guiú'.

⁴⁶Dsucō' song 'nú' jmi'neáang`na' lajíñ' dsea` ī jmi'neáang` 'nú', joba' ja' niñ'ing'na' jóng lajíñ' e siñ'ing'na' quiá' Fidiée'; co' lajob cajo jmoo' jaléng' nodsicuu' quiá' Roma. <sup>47</sup>Jogui song fóng'na' lajíñ' dsea` rúng'na', ze' e jié'gui jmoo'na' laco' doñi' ī' dsea'? Co' lajob jmoo' jaléng' dsea` ī ja' cuíng' Fidiée' cajo. <sup>48</sup>Jo jmi'neáang`na' jaléng' dsea` dseáang' laco' siñ' ī' laco'gui la jmoo' Tiquíñ'na' dsea` guiing'ñiff'.

Mī ca'e' Jesús quiá' mī' jaang` dsea` jmícō' r̄' jaang'gui ī 'nú' quiá' lajo

6 Jo mī' cangf̄' jo, ca'e'gui Jesús e júu' la jo cajíñ':
—Ja' jmoo'na' jalé' e guiú' e quíñ' tñifñ'na' jmoo'na' e lī' laco' njjøø' jaléng' dsea'; co' song jmoo'na' lajo, joba' Tiquíñ'na' Fidiée' dsea` guiing'ñiff' ja' nicuó'r' 'nú' jalé' e niguo' e sea' quiá'r' f̄' ñiff' quiá'r'.

²Joba' mī' jmícō'na' jaléng' dsea` ī 'nú' quiá' lajo, ja' jmoo'na' lī' cuóøng' jøø' dsea` f̄' ī' laco'gui la iing' dsea` ī jmicaang' e jmoo' jalé' e iing' Fidiée', dsü' o' já' e jmoo' lajo. Co' jaléng' ī dsea` ī jmicaaiñ' e jmícō' r̄' jaléng' dsea` ī 'nú' quiá' lajo f̄' dsü' sinúñ' guá' cóo'gui laacaang` jee' 'nú' e lī' laco' nifé' dsea` guié' uii' quiá'bre. Jo dsü' jnea' jmitaa' óo'na' e cóo' jalé' e jmicaang' ī dsea` do, nicalíñ'bre lajíñ' e 'nú' do, co' jo' ee' niñ'ing'gui jíñ' coo' quiá' Fidiée'. ³Jo dsü' mī' jmícō' 'nú' jaléng' dsea` ī 'nú' quiá' lajo, ja' 'nú' jmée'na' dsea` júu' quiá' lajíñ' e njmee'na' do, doñi' fa' jaang` dsea` ī cuíng'na' eáang'; ⁴jo jmee'na' e jo e ja' ñiñ' dsea'. Jogui Tiquíñ'na' dsea` guiing'ñiff' jøø'bre lajíñ' e jmoo'na' do, jo lajoba' nicuó'r' 'nú' lajíñ' e siñ'má'r' quíñ'na' f̄' ñiff' quiá'r'.

Mī ca'e' Jesús jial féeng'naa' Fidiée' (Lc. 11:2-4)

⁵Jo mī' cangf̄' jo, ca'e'gui Jesús e júu' la jo cajíñ':
—Jo mī' siñg' 'nú' cóo' Fidiée', ja' jmoo'na' la-co'gui la jmoo' ī dsea` ī jmicaang'. Co' ī dsea` ī tñ' dsü' sing' yaaiñ' e sññiñ' cóo' Fidiée' f̄' dsü' sinúñ' guá' jogui laacaang` lī' seáng' dsea` f̄' ī' jaléng' ī' cóo' jalé' e jmoo' do. Jo dsü' jnea' jmitaa' óo'na' e cóo' jalé' e jmicaang' ī dsea` do nicalíñ'bre lajíñ' e 'nú' do, joba' jo' ee' niñ'ing'gui jíñ' coo' quiá' Fidiée'. <sup>6</sup>Dsü' 'nú'gui, mī' siñg'na' cóo' Fidiée', güitáang'na' f̄' dsü' sinúñ' quíñ'na' jo jniñing' yaang'na' 'nú' jo siñg'na' cóo' Tiquíñ'na' dsea` guiing'ñiff' ī' seeng' cóo' 'nú' f̄' jo. Jo co' Tiquíñ'na' dsea` guiing'ñiff' jøø'bre jalé' e jmoo'na' do, joba' nicuó'r'bre 'nú' lajíñ' e siñ'má'r' quíñ'na' f̄' ñiff' quiá'r'.

⁷Jogui mī' siñg'na' cóo' Fidiée', ja' fó'na' jmiguiñ' ya' jalé' júu' e ja' uiing' sea' lī' laco'gui la jmoo' dsea` ī ja' cuíng' Fidiée'; co' jaléng' ī dsea` ī' f̄' dsü' e song jmiguiñ' gui nifé'r, joba' já'gui ninú' diée' quiá'r' jalé' júu' quiá'r'. ⁸Jo jie' mī' jmeáang' yaang' 'nú' lajo lī' laco'gui la jmoo' ī dsea` ī, co' Tiquíñ'na' Fidiée' jeém' niñir' jalé' e 'nú' quiú'na' 'nú'gui e nimíñ'na're. <sup>9</sup>Joba' lalab 'nú' siñg'na' cóo' Fidiée': Tiquíñ'ii', dsea` guiin'ñiff', güijimifém' jaléng' dsea` jmigüñ' 'nú', co' 'nú'b' dsea` fén' f̄' la'úng' f̄' jmigüñ'.

¹⁰Jogui güijáng' yaang' dsea` f̄' quiní' e laco' nicá' nifé' quiá'r' lajaang` lajaaiñ'. Jogui güijmitib' jaléng' dsea` jmigüñ' jalé' e iing' 'nú' f̄' jmigüñ' la, lī' laco'gui liñi'ñiff' quiá'r'.

¹¹Jogui cuóø' jnea' jalé' e 'nú' niquiee'naa' e jmíñ' lana.

¹²Jogui fñifñ' dsee' uii' quiú'naa' quiá' jalé' e ja' dseeng' e nícajmó'naa', lī' laco'gui jnea' fñifñ'naa' dsee' quiá' jaléng' dsea' rú'naa' dsea' jmigüñ' mī' ee'go níca'léer' quiú'naa'.

¹³Jogui jmee' ī' jnea' laacaang` lī' ngí'naa' e laco' ja' nijjú'naa' f̄' niñ' dsee', jogui jmee' ī' jnea' cajo e laco' ja' nijmeáng' jaléng' ī' iing' jnea'.

Co' 'nəb` i quié` ta~ røø` fí` la'úng` fí` jmigüí`
joguì i 'gøng` joguì i niing` eáang` cajo car` ngongfí`
jmii`.

Jo lajob nilí`.

Jo lanab ca'e' Jesús ie~ jo jial féeng`~naa' Fidiée`.

¹⁴ Jo mi~ calí` jo, cajíng`~guì Jesús:

—Jo song 'nú` iing`na` dsee` quiá` jaléng` dsea`
rúng`na` mi~ ee`go 'leer` quí`na`, joba` lajob Tiquí`na`
dsea` guiing` ñiff` cajo ni`íim`bre dsee` quií`na`. ¹⁵ Dsø`
song 'nú` guì ja` iing`na` dsee` quiá` jaléng` dsea`
rúng`na` mi~ ee`go 'leer` quí`na`, joba` lajob Tiquí`na`
dsea` guiing` ñiff` cajo ja` ni`íñ` dsee` quií`na`.

Mí` ca'e' Jesús quiá` mi` jmoo` dsea` ayuno

¹⁶ Jo mi~ cangí` guì lajo, ca'e`guì Jesús e júu` la jo cajíñ`:

—Jo mi~ jmoo` 'nú` ayuno, ja` jmeáang` yaang`na` e
lífing`na` fí`í` lí` laco`guì la jmoo` jaléng` dsea` i jmi-
caang` e jmóor` jalé` e iing` Fidiée`, dsø` o` já` e
jmóor` lajo; co` jmoo` jaléng` i dsea` i lajo e lí` laco`
nijøø` dsea` quiá`re` e jmóor` ayuno. Jo dsø` jnea` jmi-
taa` óo`na` e cogo` jalé` e jmi`caang` i dsea` do, ni-
calí`bre lajíl` e 'nó'r` do, jo jo` ee` ni`íng`guir jíl` coo`
quiá` Fidiée`. ¹⁷ Jo dsø` 'nú` guì, mi` jmoo`na` ayuno,
rúy`na` ní`na` joguì jmeáang`na` guí`yaang`na`,
¹⁸ jo lajoba` ja` nilíl` dsea` e jmoo`na` ayuno. Jo jíl`
Tiquí`na` Fidiée` i seeng` cogo` 'nú`, jíl` ibing` i nilíl`
e jo, jo dsea` fb` i nicuó` 'nú` lajíl` e si`má`r` quií`na`
fí` ñiff` quiá`r`.

Jalé` e jlo` e sea` quiá` Fidiée` fí` ñiff`

(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Jo mi~ cangí` jo, ca'e`guì Jesús e júu` la jo cajíñ`:

—Ja` jmoo`na` e silí`na` eáang` cuu` fí` jmigüí` la,
dsø`co` fí` jmigüí` la iim` jalé` e óo` dsea` joguì seeng`
cajo jaléng` guisí` i 'lée`, joguì seem` i` cajo i dsitáaiñ`
i 'lée` fí` dsí` sínúú` quiá` dsea`. ²⁰ Jo guí` guí` e ni-
j mee`na` e nilseà` quií`na` fí` ñiff` jalé` e jlo`, co` fí`
job lí` ja` seeng` jaléng` guisí` i 'lée`, o`guì dsitáang`
jaléng` i` i 'lée` cajo. <sup>21</sup> Co` lí` sea` jalé` e lí` óo`na` do,
e jobi` eáang` guiing` óo`na` jóng.

Mí` ca'e' Jesús quiá` cogo` jí` cogo` e cuø` e jne` dsea`

(Lc. 11:34-36)

²² Jo mi~ cangí` jo, ca'e`guì Jesús e júu` la jo cajíñ`:

—Jalé` jmini` dsea` lí` coo` jí` cogo` e cuø` e
jné`r` lacaang` fí` lí` ngí`; joba` song jlo` jmini`na`,
joba` guíeb` jné`na` lacaang` fí` lí` ngí`na` jóng; ²³ jo
dsø` song ja` dseeng` jmini`na`, joba` ja` jné`na` jóng
lacaang` fí` lí` ngí`na`. Jo song lajee` e jneá` røø` jmini`
na` ni`uíng` e ja` jné`na` jíl` capí`, jo song lajob lí`
joba` dseáng` nüü`guí` ni`uíng` jmini`na` jóng.

Ja` cuóøng` e guiing` dsí` dsea` Fidiée` mi` eáang`guì
guiing` dsí` cuu`

(Lc. 16:13)

²⁴ Jo mi~ cangí` jo, ca'e`guì Jesús e júu` la jo cajíñ`:

—Jíl` jaang` dsea` quí`r` jmii` fa` e njmér` ta~ fí`
quini` gáng` fiir` colíng`, dsø`co` song cajmér` lajo,
joba` nilí` ní` niim`bre jaang` joguì njmiti`bre ta~ e
niquí` i` jaang`guì do. Jo co` lajob lí` , joba` ja` quí`
jmii` fa` e 'nú` njmiti`na` colíng` jalé` ta~ quié`
Fidiée` joguì njmiti`na` cajo jalé` ta~ seáng` jmiguì`
cuu`.

To` fí` Fidiée` jaléng` dsea` quiá`r`
(Lc. 12:22-31)

²⁵ Jo uí` i` joba` fí`í` 'nú` e ja` jmeé`na` fí`í` uí` quiá`
jalé` e uí` cø`na` e laco` cuø` e seeng`na`, o`guì quiá`
jalé` sí`na` cajo. Co` eáang`guì laniing` e seeng` dsea`
laco`guì jalé` e gó`r` do, joguì eáang`guì laniing` ngúú`
táaiñ` cajo laco`guì jalé` sí`r` e qui`r`. <sup>26</sup> Quié`na` cuente
quiá` fí`ing` ta` i` ngí` fí` quiá`gúí` ja` e jni`re` o`guì e
sitíng`ne` o`guì 'mea`re` jalé` e nidø`re` fí` dsí` sínúú`
quiá`re`. Dsø` Tiquí` 'nú` dsea` guiing` ñiff`
hém`breiñ` do. Joguì 'nú`, jeáang`guì quiíng`na` la-
co`guì e fí`ing` ta`! ²⁷ Jo lajob lí` cajo, doñí` i` i jmoo` fí`í`
quiá` jalé` e jo, ja` quí`r` jmii` cajo fa` e njmér` e
seeiñ` huóø`guì laco`guì jíl` e sí`r` quiá`r` fa` jialguì la
lí` dsí`r`.

²⁸ Joba` ja` 'nè` jmeé`na` fí`í` quiá` jalé` sí`na`. Co`
quié`na` cuente jial cuaang` jalé` lí` e sea` fí` jee` mó`;
ja` jmoo` ta` o`guì jmilíng` sí`yaang`. <sup>29</sup> Jo dsø`
jnea`guì fí`í` 'nú` e jí`guì i` dseata` dsea` féng` Sa-
lomón do, dsea` i` eáang` sea` cuu`, dseáng` ja`
caquím` 'nia`r` 'mí` e níguo` lí` laco`guì la níguo`
coo` lí`. ³⁰ Jo song Fidiée` jmóor` e eáang` níguo` sí`
jalé` lí` e sea` lacaang` fí` jee` mó`, jo dsø` lajee`
cateá`ba` e ee` e jlo` do, co` dsø`ó` iée` fí` ni` jib`
nid-sítóó` , jo dsø` jeáang`guì njmér` Fidiée` fí`í` 'nú` la-
co`guì e lí` do, 'nú` dsea` i` ja` 'ga` lí` já` lí`ing` e tíng`
Fidiée` jmer` lí` doñí` ee`! <sup>31</sup> Joba` 'nú` ja` 'nè` jmeé`
na` fí`í` e fo`na`: ¿E` níquiee`naa`? osi ¿E` ni`nè`naa`?
osi fo`bí` é` E` 'mí` níquí`naa`? <sup>32</sup> Co` jaléng` dsea` i`
ja` cuíng` Fidiée`bing` i` jmoo` fí`í` quiá` jalé` e lajo. Jo
dsø` 'nú`, seem` jaang` Tiquí`na` i` guíing` ñiff` , jo
ibing` i` niñí` e 'nè`na` jalé` e jo. ³³ Co` e laba` 'nè` e
jmeé`na` la`uì` e njmí`úung`na` e seeng`na` e Fidiée`
quier` níff` quií`na`, joguì e jmoo`na` dseáng` lajíl` ta`
quié`bre cajo, co` lajoba` e nicuó`r` 'nú` jalé` e 'nè`
na`. <sup>34</sup> Joba` ja` 'nè` jmeé`na` fí`í` quiá` jalé` e nidsijée`
quií`na` e jmii` dsø`ó` , co` dsø`ó` jí`guì e lí` quií`na`.
Dsø`co` nitéb` jíl` fí`í` dsí` e sea` laco` jmii`.

Ja` cuø`na` dsee` dsea` rúng`na`
(Lc. 6:37-38, 41-42)

7 Jo lalab cajíng`~guì Jesús:

—Ja` cuø`na` dsee` jaléng` dsea` rúng`na`, jo la-
joba` ja` nicuó` Fidiée` 'nú` dsee` cajo. ² Dsø`co`
Fidiée` nicuó`r` 'nú` dsee` lí` laco`guì la cuø` 'nú`
dsee` jaléng` dsea` rúng`na`, joba` lajob nicuó` Fidiée` 'nú`
dsee` cajo. <sup>3</sup> Joba` jíalí` ca` cuente lajíl` qui` i` jmini`
jaang` dsea` rún`, joguì ja` ca` cuente uø` e jí` ja`
latøøng` coo` 'mab` i` jmini`? <sup>4</sup> Jo song latøøng` coo`

'mab` iu~ jminí~ uø', joba' ñjial niteá` o' e niff` jaang` dsea` rún': "Rú~uu', neádu ne'ee', jo nigui~duu e qui~ iu~ jminí~"? 5; Ijmicaang~ 'nú'! Jang` gui~du e 'ma` e iu~ jminí~ uø', jo lajoguiba' nicuóong` e jøø` guiú~ e niguí~ e qui~ e iu~ jminí~ i dsea` rún" do.

6 Ja` cuø`na' jalé` e güeang` quiá~ Fidiée` jaléng` dsea` lìng` i soo` dsíi, dsuco` i dsea` la` iñiñ` la lìng` dsíi osi la lìng` cù~ é, e niso'ø`bre' jalé` e güeang` quiá~ Fidiée` do, jogui dseáam` e nilf` 'ní` níññ` 'nú' jogui e njimeáiñ` 'nú' ga` cajo.

Mif`na' Fidiée` jalé` e 'nè~na' jo nicuó~bre
(Lc. 11:9-13; 6:31)

7 Jo mi~ cangf` jo, labal cajíng`gui Jesús:

—Mif`na' Fidiée` jalé` e 'nè~na', jo nicuó~bre; jogui mi~ 'nó~na', niguié`ba' jalé` e 'nó~na' do; jogui mi~ tø`na' ff' o'né~, joba' nineab' e 'núø' do. 8 Dsoco` ii` dsea` i mi` Fidiée` jalé` e 'nér~, ngfim`bre; jogui ii` dsea` i 'nó', dsé`bre e 'nó'r' do; jogui ii` dsea` i tø` ff' coo` o'né~, nineab' e 'núø' do.

9 Jo jnea` lí` dsíi` e jíi` jaang` 'nú', dsea` seeng` jaléng` joo`na', e mi~ nimf`r` 'nú' ir~, nicuó~na'r cuu~; 10 osi mi~ nimf`r` 'nú' capí` ngúu` 'nú', jo nicuó~na'r ngúu` mi`. 11 Jo 'nú', dsea` jmoo`na' jalé` e 'lì~, tñm`ba' cuø`na' jaléng` joo`na' jalé` e quiú~, jo dsu` eáang`guib jlo` jalé` e nicuó~ Tiquí~na' Fidiée` dsea` guing` ñiff` mi~ nimf`~naa'r.

12 Jo lajob iñi, joba' jmeen`na' jmang` e quiú~ cöö` jaléng` dsea` rúng`na` lì` laco`gui iñg`na` e njimé` dsea` cöö` 'nú'; co` lajob ta~ quiú~ júu` quiú~ ta~ quiá~ Fidiée`, jogui lajobi fe` ff' ni~ ji` quiá~ jaléng` dsea` i café` cuiñ~ quiá~ Fidiée` malif`gui eáang`.

Mif` ca'e' Jesús quiá~ e o'nú~ e dsu`
(Lc. 13:24)

13 Jo mi~ cangf` jo, ca'e`gui Jesús e júu` la jo cajíñ`:

—Güitáang`na' ff' o'né~ e dsu`. Dsuco` e ff' o'né~ e ú` cöö`gui ff' guia`ff' e ú, ff' job lì` dsitáang`ff`ing`gui dsea` i niteáang`ff' e ngolíng`ff' lì` 'lì~; 14 dsu` e o'nú~ jogui e ff' e ngo`ff' lì` guiú~, dsu`b` jogui huñim` eáang` cajo, joba` ja` leáang` dsea` i dsiliing`ff' jo.

Jalé` 'ma` ofif` cuí` dsea` la'eáang` cöö` ofif` e ff`
(Lc. 6:43-44)

15 Jo ff`gui 'nú~ e júu` la: Niing` óo`na' cöö` jaléng` dsea` i jmicaang` e er` júu` quiá~ Fidiée`, dsu` o` já` jalé` e júu` e fe'r` do. Jo mi~ ngir` ff' jee` 'nú', jnéeñ` lì` caluu` la jneeng` dsea` guiúng` i cuíng` Fidiée`, jo dsu` caniing` jíi` e 'lé`bre ff` dsíi` ff` dsíi`. 16 Jo cöö` jalé` e jmooob` i dsea` la` iñiñ` cuøøng` jmicuíng`na'r. Jo lajob iñi cajo, 'nú` lì`na' jmicuíñ`na' coo` 'ma` ofif` la'eáang` cöö` ofif` e ff`; dsuco` coo` 'matóó` ja` cuøøng`fa` e ni`ff` mif` huñing` jö` yú~, o`gui coo` 'matóó` ff` ja` cuøøng`fa` e ni`ff` güiñi` yú~. 17 Jo lajob jalé` 'ma` ofif` e quiú~, jmang` ofif` e quiúb` cuo`; jo dsu` e 'ma` ofif` e ja` dseeng`, ja` dseeng` jalé` ofif` e cuo`. 18 Jo lajob jalé` 'ma` ofif` e quiú~, ja` cuøøng`fa` e

nicuó~ ofif` e ja` dseeng`; jogui jalé` 'ma` ofif` e ja` dseeng`, ja` cuøøng`fa` e nicuó~ ofif` e quiú~. 19 Jo nihuíb` jalé` 'ma` ofif` e ja` cuø` ofif` e quiú~ jo ff` ni~ jib` nidsitoo`~. 20 Jo co` lajob iñi, joba` cöö` jalé` e jmooob` i dsea` i jmicaang` e er` júu` quiá~ Fidiée` do lì`na' jmicuíng`na'r.

Ja` lajíng` dsea` lì`r` e Fidiée` nicá` nifí` quiá`r` lata~
(Lc. 13:25-27)

21 Jo mi~ cangf` jo, cajíng`gui Jesús e júu` la:

—Ja` lajíng` dsea` i sñ` jnea~: "Fí`i, Fí`i, nilf`r` e Fidiée` nicá` nifí` quiá`r` lata~, dsu` i dsea` i njimé` jalé` e iñg` Tiquié`e dsea` guing` ñiff` jíi` lì`bing` i nilf` e jo. 22 Jo mi~ nití` e í` jo mi~ niquidsí` Fidiée` í` quiá` jaléng` dsea` jmingüi, fñm` dsea` nisf`r` jnea` ie` jo: "Fí`i, Fí`i, jnea` café`naa` júu` quiú` la'eáang` 'nú', jogui la'eáang` 'nú` ca'uøøng`naa` jaléng` i lìng` i jée` quiá` dsea`, jo jmiguiub` jalé` e quiú` jmiñ` e dsigá` dsíi` dsea` cajmó`naa` la'eáang` 'nú` cajo." 23 Dsu` jnea` ningf` quiá` i dsea` i ie` jo: "Jéeng`na` ff` lì` sín`n la; iido güiñing`na` lì` do, co` dseáng` ja` calicuim`baa 'nú`, dsea` i sitíng` lée`!"

Mif` ca'e' Jesús quiá` laj` tý` tñ` ff`
(Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)

24 Joba` ff`gui 'nú` e jaléng` dsea` i núa` jogui jmooor` lajíi` ta~ quiú` iñiñ` laco` jaang` dsea` i f` dsíi` quiú` jalé` e njimér. Jo i dsea` i cajme`r` 'nur~, jo ab` tñ` ff` catá`r` quiá` e 'núø` do. 25 Jo mi` cajá` jñif` dsing` jo cacuáng` jalé` gua` jo dsing` caqui`ff` guí` ff` lì` si` e 'núø` do, dsu` e 'núø` do ja` caquí`ff` co` ab` iu` tñ` ff` quiá`~. 26 Jo dsu` i dsea` i laco` núa` júu` quié`e jo ja` jmooor` lajíi` ta~ quiú`i, joba` i dsea` i lìññ` laco` jaang` dsea` i ja` iñiñ` ff` quiú` e njimér. Jo cajme`r` 'nur~, dsu` ja` catá`r` tñ` ff` quiá` e 'núø` do. 27 Joba` mi` cajá` jñif` dsing` jo cacuáng` jalé` gua` jogui dsing` ca`ff` guí` joba` caquí`ff` e 'núø` do, jo dseáng` conguia`b` ca`íng` quiá` i dsea` i.

28 Jo mi` calf` fe` Jesús jalé` e júu` na, lajíi` dsea` i

29 dsuco` dsing` 'gøng` jalé` júu` quiá`r` jogui dsing` tñiñ` er` cajo, co` ja` er` laco` e` i tifa` quiá` júu` quiú` ta~ quiá` dsea` Israel.

Mif` cajmi`leáang` Jesús jaang` dsea` i lìng` jmohuif`
'lì`ff` ff` ngúu` táang`
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

8 Jo mi` cangf` jo, cajgám` Jesús e ff` yú` mó` do, jo ff`im` dsea` ngolíng` caluur` laco` ngóor. 2 Jo lajee` job cangoquiéeng` jaang` dseaññ` i nilf`ing` jmohuif` lì`ff` ff` ngúu` táang` ff` quini` Jesús, jo casí`r` uø` jnír` ff` quini` dsea` do jo cajíñ` casí`reñ`:

—Fí`i, cuøøm` lì` jmi`leáan` jnea` lajíi` jmohuif` e lìññ` song iin` lajo.

3 Joba` Jesús cagüiñ` capí` dsea` do jo cajíñ` casí`reñ`:

—Iim`baa jmi`leáan`n 'nú`, jo lana ca'láam`ba` lajíi` jmohuif` e lìñ`.

Jo dsifí' lajöb ca'láang~ i dsea` dsée` do lajíl~ jmo-huúf~ lftiñ'.

⁴Joba' Jesús casf~ guir dsea` do jo cajíñ`:
—Ja` ff~ jíl~ jaang` lajíl~ e cajmé` e cóo`~ 'nú~, lico` gua` güijéeng` uø` ff~ quini` jmidsea` e lacö` nilfñi` i jmidsea` do e nica'láam`ba` lajíl~ jmohuúf` e lami` lin`.
Jo mf~ nilf~ jo, joba` güicä` lajíl~ e feá` e 'né` cuó`
Fidiée` lf~ lacö`gui e ta~ e caquiñ` Moi` ie` malif~gui do. Jo e job cuø` li~ ff~ quini` jaléng` dsea` e ni-
ca'láam`ba` lajíl~ jmohuúf` e lami` lin`.

Mi` cajmi'leáang` Jesús jaang` dsea` 'léeng` quiá`-jaang` fii` 'lée` romano
(Lc. 7:1-10)

⁵Jo mf~ cangf~ jo, caguiéng` Jesús ff~ Capernaum, jo ff~ jo jaang` fii` 'lée` romano cangoquiéeiñ` ff~ lf~ ngang` dsea` do jo camí`r` dsea` do jmi`ee`⁶jo casf~reiñ`:

—Fíi`i, dob ráang` dsea` 'léeng` quié`e dsée`r` ff~ quié`e, jo jíl~ ja` lf~ jíl~ jóiñ` joguì dsím` cu` lftiñ` cajo.

⁷Joba` cañíi` Jesús jo casf~reiñ`:

—Nii`baa nijmi`leáan`nre.

⁸Joba` cañíi` i fii` 'lée` do quiá`- Jesús jo casf~reiñ`:

—Fíi`i, ja` catíng` jnea` e 'nú` ni'lú` ff~ dsíi` sinéu` quié`e; lico` fée` e ni'leáang` i dsea` 'léeng` quié`e do, joba` lajob nilf~ jóng. ⁹Dsucö` seem` dsea` i teáang` nif~gui i quiñ` ta~ quié`e, joguì seem` 'lée` i quiñ` ut ta cajo. Jo mf~ ff~ jaang` 'lée` quié`e e dsér`, joba` dsé`bre jóng; joguì mf~ ff~ jaang`gui e jáar`, joba` jáa`bre jóng; joguì mf~ ff~ dsea` 'léeng` quié`e e lfíng` e jmér`, joba` jmoo`bre cajo.

¹⁰Jo mf~ canúu` Jesús e júu` na, eáam` cangogá` dsíi` jo cajíñ` casf~r` jaléng` i dsea` i ngolíng` cóo`r` do:

—E já` e ff~ i nü` e jíl~ coo` ya` ja` mf~ cajíñ`n jaang` dsea` góo`o dsea` Israel i dseáng` já` lfíng` júu` quié`e lf~ lacö`gui la lfíng` i fii` 'lée` romano na. <sup>11</sup>Jo ff~ i nü` e jmiguiéb` ffing` lf~ nijalíng` ffing` dsea` i ja` lfíng` dsea` Israel jo nigüear` e nidö`r` cóo`~ jaléng` lf~ dsea` cóong` quií`i i sii` Abraham joguì Isáá` cóo`gui Jacóo` mf~ tí` lf~ nitf~ i` e nicá` Fidiée` nif` quiá`- jaléng` dsea` jmigüi`. <sup>12</sup>Jo dsu` Fidiée` nibíim`bre ff~ caluu` ff~ lf~ nü` sò` ffing` dsea` Israel i lami` stí` catíng` seeng` cóo`r` ff~ lf~ güi` ff~ lf~ quiñ`r` ta~, jo i dsea` i` dob nijeaár` quiñ`r` joguì tñr` majañ` uíi` jalé` iihuúf` e ni'líñ` do.

¹³Jo lf~ jo, Jesús casf~ guir i fii` 'lée` romano do jo cajíñ`:

—Guóng` ff~ quií` jo güilitib` lajíl~ ta~ cañíi^, co` jáb` nicalfn` júu` quié`e.

Jo dsifí` lajöb ca'láang` i dsea` 'léeng` quiá` i fii` 'lée` romano do.

Mi` cajmi'leáang` Jesús iemisé` Tú` Simón
(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴Jo mf~ cangf~ jo, Jesús cangór` ff~ quiá` Tú` Simón. Jo mf~ caguiér` ff~ jo, dob ráang` iemisé` Tú` Simón e dsíng` iu` güiñ`.¹⁵Jo Jesús cagüi`r` guoo` i dseam`

do, jo dsifí` lajöb caguá` e iu` güiñ` do. Jo mf~ cangf~ jo, i dseam` do caróor` jo cajméer` e cagób` jaléng` i dsea` do.

Mi` cajmi'leáang` Jesús ffing` dsea` dsée`
(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶Jo mf~ canuùu` lajo, ffim` dsea` caguiliñ` ff~ lf~ guing` Jesús e jéeiñ` jaléng` dsea` i teáang` i lling` dsíi`; jo cóo`~ 'nía` camí` júu` e fé` Jesús, uøøm` jaléng` i lling` i teáang` dsíi` dsea` joguì 'lám`bi lajaléng` dsea` dsée` la'eáang` cóo`~ e júu` jo cajo. <sup>17</sup>Jo cangojée` e la e lacö` calítí` jalé` júu` e cajíng` jaang` dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malif~gui eáang` i calis` Saíi` mf~ cajíñ` lala: "Í`bre ca'líñ` jalé` iihuúf` qui`naa` joguì cacór` jalé` jmohuúf` e lf~ naa` cajo."

Jaléng` dsea` i iing` dsilíng` cóo`~ Jesús
(Lc. 9:57-62)

¹⁸Jo mf~ cangf~ jo, cangá` Jesús e dsíng` ffing` dsea` caseáng` ff~ lacúng` lajíng` lf~ siñ`, joba` caquiñ`r` ta` dsea` quiá`r` e ningfñi` ff~ lf~ 'ngóo`~ cataang` e güieé` do. <sup>19</sup>Jo lajee` job, cangoquiéeng` ff~ lf~ siñ` jaang` tñfa` quiá` júu` quiñ` ta~ quiá` dsea` Israel jo cajíñ` casf~r` dsea` do lala:

—Tifa`, iim`baa nii`i cóo`~ 'nú` lf~ doñi` jié` ff~ guó`.

²⁰Joba` cañíi` Jesús quiá` i dseanu` do jo casf~reiñ`:

—Jaléng` güi` seab` too` lf~ güi`ng`ne`, jo lajobi` jaléng` ta` seab` siñ`re` cajo; dsu` jnea`, dsea` gáa`a ff~ niñff` e lfíñ`n jaang` dsea` jmigüi`, jíl~ lf~ quiee`e mogui`i` ja` sea`.

²¹Jo mf~ cangf~ jo, jaang` lajee` i dsea` quiá`- Jesús do casf~r` ír` lala jo cajíñ`:

—Fíi`i, cuó`~ jnea` ff~ jang` ni'áan`n tiquié`e, jo mf~ ningf~ jo, joguìba` ninii`i cóo`~ 'nú`.

²²Joba` labal cañíi` Jesús quiá` i dsea` do jo casf~reiñ`:

—Nea` cóo`~ jnea` lana jo cuó` ff~ jaléng` i dsea` i lfíng` lafa` lfíng` ni'áaiñ` tiquíi` mf~ nitf~ oor` quiá`r`.

Mi` cajmée` Jesús e ca'uáang` e róo` jmi` joguì ca'uáang` e ii` guí
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³Jo mf~ cangf~ jo, caíb` Jesús ff~ coo` dsíi` móo` colíng` cóo`~ jaléng` dsea` gutíung` quiá`r`. <sup>24</sup>Jo lajee` güi` ang` e ningoliñ` ni` jmiib` mf~ canaang` ff~ guí` la huíng` joguì canaang` e róo` jmi` cajo, jo mifffing` ninaang` dsu`ab` jmi` ff~ dsíi` e móo` do. Jo lajee` jo, güi`m` Jesús ngóor`. ²⁵Joba` i dsea` quiá`r` do cañíim`bre dsea` do jo cajíñ` casf~reiñ`:

—Fíi`i, leaang` jneaa`aa`, co` ningóo` dsu`am`baa`.

²⁶Joba` cañíi` Jesús quiá` i dsea` do jo casf~reiñ`:

—¿Jialí` dsíng` 'gó`na`? Jo ¿jialí` ja` 'ga` lf~ já` lfíng`-na` e jnea` quií`i jmi` e njmee`e lf~ doñi` ee`?

Jo mf~ calí` fé`r` lana, jo caráaiñ` jo caquiñ`r` ta` e güi` do cóo`gui` e jmí` do, jo dsifí` lajöb caquiung` e ii` guí` joguì caquium`bi` e róo` jmi` cajo, jo tiib` caíf`. <sup>27</sup>Jo dsíng` cangogá` dsíi` i dsea` quiá`r` do mf~ cangár` la-do, jo canaaiñ` jmíng` rúiñ` lajee` la'ó` yaaiñ`:

—¿I~gui i dseañt' na e qui'r' ta~ jo nút' jalé' guí cój' jalé' jmiñ' júu' quiá'r'?

Dsea` i seeng` fí Gadara i niteáang` i 'líng` dsíi`
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸Jo mi~ tíf' lí~ caguié' Jesús fí' lí~ lí~ 'ngóo'~ cataang` e guiée' do e fí' guóo'~ uó~ lí~ se' Gadara, jo fí' codsíi` ca'uøøng` gágang` dsea` i niteáang` i 'líng` dsíi` jo can goquiéeiñ' fí' lí~ sing' Jesús. Jo éaam' soo` dsíiñ' do e jíi` jaang` dsea` cuøøng` lí~ ngíñ' e fí' jo. <sup>29</sup>Jo lalab canaaiñ` do áiñ` Jesús:

—Ja` jmiguín' jnea~, Jesús, co' ne~baa' guiú~ e 'nub` dseáang` lí~ Joo' Fidiée'. Jo ¿su cañiñ` e ñicuóø' jnea` iihuñ' e jíi` ja` mí' catí` í` lajo?

³⁰Jo e quiá'~ job nitaang` i fíing` cú~ i taang` ta~ gó'. <sup>31</sup>Jo i 'líng` do camír' jmi'ee' Jesús jo casír' dsea` do lala:

—Song ni'uøøn' jnea` lí~ téé`~naa' la, cuøøl' jnea` fí' e nidsítóo'~naa' fí' dsíi` i cú~ i taang` do.

³²Joba' lalab cañíi' Jesús jo casír' reiñ' do:

—Güílíng`na' güitáang`na' fí' jo.

Jo ladsíi' lajob ca'uøøm` i 'líng` do fí' dsíi` i dsea` do jo cangotáaiñ' fí' dsíi` i cú~ i nitaang` do. Jo dsíi' lajob canaang` i cú~ do cuíi're` cartí` cajíung` yaang`ne' fí' dse` jíaa', jo casojiúng`ne' fí' dsíi` jmf` jo fí' job ca- jgó're` jmiñ'.

³³Jo i dsea` i njmoo` i cú~ do cacuíi`bre cangolíñ` fí' jee` fíi`. Jo mi~ caguilíñ` fí' jo, canaaiñ` guiar` júu' quiá'~ lajíi`~ e calí` do cój' i dsea` i teáang` i 'líng` dsíi` do. <sup>34</sup>Joba' lajíim` i dsea` i seeng` e fíi` do can golíñ` fí' lí~ táang` Jesús. Jo mi~ cangáiñ` dsea` do, jo camír' reiñ' jmi'ee` fa' e nigüí`fíb` dsea` do e fí' guóo` uó~ lí~ táaiñ` do.

Mí` cajmi'leáang` Jesús jaang` dsea` i caang` tñ`
(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

9 Jo mi~ cangí` jo, cajgóob`tu Jesús fí' dsíi` coo` móó` jo cangiíñ` fí' lí~ 'ngóo'~ cataang` e guiée' do jo caguiém'tur fí` fíi` lí~ guíñ~. <sup>2</sup>Jo mi~ caguiéiñ` fí` jo, jo caguilíng` dsea` i jéeng` jaang` dsea` i caang` tñ` i dsíing` ni~ coo` 'ma` e sifíng`. Jo mi~ cangá` Jesús e jo, jo co' niñi`bre e jáb` líng` jaléng` i dsea` do júu' quiá'r', joba' lalab casír' i dsea` dsíe` do:

—Jó'o, cuó~ bñ` uó~, co' lana nica'ím` dsee` quií`.

³Jo ie` jo dob niteáang` tú` ni` mífing` tifa` quiá'~ júu' quiá'~ ta~ quiá'~ dsea` Israel. Jo mi~ canúur` e ca jíng` Jesús lajo, joba' ca'f` dsíi` lala: "Lajíi`~ e nícajíng` i dseañt' na, gab` fé'r` uií` quiá` Fidiée`."

⁴Jo co' ñib` Jesús lajíi`~ e fí` dsíi` i dsea` do, joba' cajmíng`reiñ' do lala:

—Jialí` jmang` e ga`ba' fí' óo` 'nú'? ⁵¿E` e líng`na` e ja`gui huíng` e nifé`ee', su e "Ní'lím`baa dsee` quií`", osi e nifé`naa' é: "Ráan` jo ngí`"? ⁶Jo dsñ` lana jnea` ni'ée`e 'nú` e jneab` dsea` cagáa`a fí` ñiff` e líñ`n jaang` dsea` jmiñ` jo oo`baa ta~ fí` jmiñ` la e ni'ín`n dsee` quiá` dsea`.

Joba' casí` Jesús i dsea` caang` tñ` do jo cajíñ`:

—Ráan` jo séé` lí~ ráan` jo guóng` fí` quií`.

⁷Jo dsíi' lajob caráang` i dseañt' do jo cangám`bre fí` quiá'r`. ⁸Jo mi~ cangá` i dsea` i teáang` do e ca'láam` i dsea` dsíe` do, dsíng` cangogá` dsíi` . Jo lajíim`bre canaaiñ` jmfíeñ` Fidiée` dsñco` dsea` do cacuø'r` dsea` jmiñ` jalé` e quíñ`~ jmiñ` do.

Mí` cató` Jesús jaang` dseañt' i sii` Mateo
(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹Jo mi~ cangí` jo, cagüí`fí` Jesús e fí` fíi` lí~ guíñ`~ do. Jo lajee` ngóor` quiá` fíb` cangáiñ` jaang` dseañt' i si` i` Mateo i níguíng` mi` cuu` e catíng` dseata` i guíng` fí` Roma. Joba' lalab casí` Jesús i dseañt' i` jo ca jíñ`:

—Mateo, nea` cój` jnea`.

Joba' caróob` Mateo e lí~ níguíñ`~ do jo cangó`bre cój`~ Jesús.

¹⁰Jo mi~ cangí` jo, e jmiñ` job cagó` Jesús fí` quiá` Mateo. Jo lajee` guíñ` gó`r` colíng` cój` jaléng` dsea` quiá'r`, caguilíng` i fíing` nódscuu` i jmoo` ta~ cój` i Mateo do cój`gui jaléng` dsea` i sea` júu` e dsíng` róøiñ` dsee` , jo caguár` colíng` cój`~ Jesús e cagó`r` ni` mes` lí~ guíng` dsea` do. ¹¹Jo mi~ cangá` tú` ni` mífing` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo e guíng` Jesús gó`r` cój` i dsea` do, joba' i dsea` fariseo do cajmíng`r` dsea` quiá`~ Jesús jo cajíñ`:

—Jialí` gó` tifa` quií`na` cój` jaléng` nódscuu` joguí cój`~ dsea` i sea` júu` e dsíng` róøiñ` dsee`?

¹²Jo nicanúub` Jesús lajíi`~ e cajíng` i dsea` do, joba' lalab cañír` quiáñ` do jo casí`reiñ`:

—Jaléng` dsea` i guíung` ja` 'neáñ` timíi` , dsñ` 'neám` jaléng` dsea` dsíe`~. <sup>13</sup>Güílíng`na` jo güijmitíng`na` e júu` la e fí` Fidiée` fí` ni` jí` quiá'r`: "Jnea` Fidiée` iin`n e 'nú` níff` líng`na` jaléng` dsea` rúng`na`, jo o` lico` cuø`na` feá` fí` quiníi`." Jo jnea` fíi` `nú` e ja` cagá`a fí` jmiñ` la fa` e caga'nén`n jaléng` dsea` i ée` quiá` , dsñco` jnea` caga'nén`n jaléng` dsea` dsee` dsea` quib`.

Mí` cajmíng`f` dsea` Jesús cuáñ` quiá` ayuno
(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴Jo coo` jmiñ` cangoquiéeng` jaléng` dsea` quiá` i Juan i seáang` dsea` jmiñ` do fí` lí~ sing` Jesús jo cajmíng`r` dsea` do lala:

—Jnea` colíng` cój` jaléng` dsea` góo`naa` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo contóøm` jmoo`naa` ayuno, jo jialí` jaléng` dsea` quií` `nú` ja` jmoo` lajo?

¹⁵Joba' cañíi` Jesús quiá` i dsea` do jo casí`reiñ`:

—Ja` cuøøng` njmé` ayuno jaléng` dsea` i simíng` quiá` coo` lí~ cung` guoo` dsea` lajee` seeng` i simíng` i cung` guo` do cój`r` . Jo dsñ` níguíeb` jmiñ` mi` nisáng` dsea` i simíng` do, joguiba` njmé` ayuno jaléng` i dsea` do.

¹⁶Jo jíi`~ jaang` dsea` to'r` coo` 'mí` e yúu`~ cój` ca'ná`~ 'mí` e 'míi` , dsñco` song cajmíer` lajo, joba` njomí` e 'mí` 'míi` do joguí ni`guí`bi e 'mí` yúu`~ do ca jo, joba` lí`~ lí` jmiñ` quiá` ni`guí`b` jóng. <sup>17</sup>Jo lajobi cajo ja`guié` dsea` méé` e laco` gui'ná`~ cój` fí` coo` dsíi` loo` jó` e yúu`~ , dsñco` song cajmíer` lajo, joba`

ni'gu'ba' do jo nidsi'ffib' e mée' do jogui ni'ím̄ e loo~jó' do cajo. Jo co' lajob líf', joba' guíá~guí e niguíé' dsea` e mée' laco' guíná' cō' do fí' coo` dsii' loo~jó' e 'míib', jo lajoba' ja` dseáang' fa' e ni'guí e loo~jó' do o'guí fa' e nidsi'ffib' e mée' do cajo.

Mi~ cajmi'leáang~ Jesús joo' Jairo
(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸Jo lajee~ sing' Jesús e guíná' sifim`bir cōo' i dsea` i caguilíng~ jmíng' do, mi~ caguié~ jaang` fí~ féng' quiá' dsea` Israel i sii' Jairo fí~ lí~ sing' dsea` do. Jo casír' uó' jnir' fí~ quini' dsea` do jo casf' reiñ':

—Tífa', 'mícú' nabí cajúng~ jaang` sifim` quié'e; jo fa' nijíeé` o' guó' güiquidsi' guóo' fí~ moguir~ jo níjib'tur.

¹⁹Jo dsifib' cango' Jesús fí~ jo colíng~ cōo' i dsea` quiá'r' do. <sup>20</sup>Jo lajee~ e iuuiñ' fí~ ngóo'bre mi~ cango-quiéeng~ jaang` dseamf' lí~ caluur' i nilíng~ jmohuíf' e tuuiñ` lajíi' ningóo' mi~ guity' jii'. Jo i dseamf' do catíiñ' capí' ní' sif' dsea` do; ²¹co' i dsíir' e fa' capib' sif' dsea` do catíiñ', joba' ni'leáam~bre lajíi' jmohuíf' e líhiñ'. ²²Jo dsifib' mi~ cajmée' i dseamf' do lajo, cají' Jesús nir' fí~ caluur' jo cangáiñ~ i dseamf' i catíng~ sif' r' do jo casf' reiñ':

—Cuó' bí~ uó', joo' o; nica'láam~ba' lajíi' jmohuíf' e lamí~ líñ' uíi' e jáb' calín' júu' quié'e.

Jo ladsifib' lajob ca'láang~ i dseamf' do lajíi' jmohuíf' e líhiñ'.

²³Jo mi~ tí~ lí~ caguié~ Jesús fí~ quiá' i fí~ féng' quiá' dsea` Israel do, cangár~ e niteáang' dseattí jíáur' lúu' quiá' 'líi' co' tí~ lí~ ní'ám~ i sifim' 'líi' do, jogui jaléng' dsea` eáang' niteáaiñ' ta~ qui' óo'. ²⁴Joba' caquíe' Jesús ta~ quiá' jaléng' i dsea` do jo casf' reiñ':

—Uóøng'na' lajíng`na' e la, co' ja` líiñg~ i sifim` na, co' líco' güíim`bre.

Dsifib' mi~ canúu~ jaléng' i dsea` do lajo, líco' cangíim`bre Jesús, ²⁵dsifib' Jesús ca'uóøm`bre jaléng' i dsea` do fí~ lí~ teáaiñ'. Jo mi~ cangí' jo, ca'lí~bre fí~ dsíir' sínúu' jo mifíng` catíiñ' guoo' i sifim' 'líi' do, jo dsifib' lajob caráaiñ' do. <sup>26</sup>Jo latóøm` lí~ se' Galilea caní' júu' quiá' lajíi' e calí~ do ie~ jmíi' jo.

Mi~ cajmi'leáang~ Jesús gáng~ dsea` tiuung~

²⁷Jo mi~ cangí' e cajmíi' Jesús i sifim' 'líi' do, cagüíff' dsea` do fí~ jo; jo lajee~ ngóor' fí~ guíá' fí~, cango-quiéeng~ gáng~ dsea` tiuung~ fí~ lí~ ngóor', jo i dsea` i áiñ' Jesús lala:

—Fí~ güílín' jnea', Joo' dseata~ Daví'!

²⁸Jo mi~ tí~ lí~ caguié~ Jesús fí~ coo` lí~ si' níuú', jo ca'lí~bre fí~ dsíir', jo cangotáam~bi i dsea` tiuung~ do fí~ jo cajo, jo Jesús cajmíng' r' dsea` do:

—¿Su já~ líiñg~ 'nú' e quíi' baa jmíi' jmeé~ e nilijné~tu'?

Joba' cañíiñ' do:

—Dseáng~ jáb' líiñg`na', Fí~ ii'.

²⁹Jo dsifib' cagüí' Jesús jminiñ' do jo casf' reiñ':

—Nijmee~baa e nilijné~tu', co' jáb' calíng`na' e quíi' baa jmíi'.

³⁰Jo dsifib' caná' jminiñ' i dsea` gáng~ do. Dsifib' Jesús ca'fír' 'goo` quiáíñ' do e ja` líi' nisfiñ' jíi' jaang` quiá' lajíi' e calí~ do. ³¹Dsifib' i dsea` do, jobi líco' nica'uóøiñ' fí~ lí~ si' e 'núú' do mi~ canaaiñ' ni'r' júu' fí~ lacaang` fí~ e née' lí~ se' Galilea quiá' lajíi' e cajmée' Jesús cíóo' i ír' do.

Mi~ cajmi'leáang~ Jesús jaang` dsea` i ja` fé'

³²Jo lajee~ e uóøng` i dsea` gáng~ i lamí~ tiuung~ do, jo lajee~ jo, tú' ní' míng' dsea` cangojéeiñ' fí~ quini' Jesús jaang` dsea` i ja` fé' uíi' e iuung~ i líng' dsíir'.

³³Jo mi~ calí~ e cajmihuíng~ Jesús i líng' i iuung~ dsíir' i dsea` i ja` fé' do, joguiba' canaaiñ' do café'r'. Jo jaléng` dsea` i siseáng' do ie~ jo dsíng' cangogá' dsíir' jo fé'r' lala:

—La'eáang' cōo' bí~ quiá' fí~ i lím'ba' tihng' i dseañ' na e jmihuíñ' i líng' i teáang' dsíir' dsea`.

Eáam' fíi~ líiñg~ Jesús jaléng~ dsea`

³⁵Jo mi~ cangí' jo, cangí' Jesús lacaang` jalé' fí~ fé' cōo' guí jalé' fíi' pí' e er' júu' quiá' Fidiée' fí~ lacoo' lí~ téé' guá' quiá' dsea` góor` dsea` Israel. Jogui guiar' júu' e nijaquiéem'ba' e nicá' dsea` do nífi' quiá' lajaang` lajaang` dsea` jmigüí', jogui jmi'leáaiñ' jaléng' dsea` i líiñg' fí' doñi' ee' jmohuíf' osi lí' doñi' jié' lí~ cu' quiáíñ' é.

³⁶Jo mi~ cangáng~ Jesús i dsea` leáang~ i siseáng' do ie~ jo, eáam' calí~ fíi~ líiñg~ neiñ', co' dsíng' jmiquíng' dsíir' do jogui dsíng' líjiung~ dsíir' cajo. Co' líhiñ' do laco' líiñg' jaléng' jo'se' mi~ ja` seeng` fíi' re' i quié' nífi' quiáa~re'.

³⁷Joba' cajíng' Jesús casf' r' jaléng' i dsea` quiá'r' do lala:

—E já~ e dsíng' fíi~ líiñg' jaléng' dsea` i iing~ ni-jmicuíng` jnea', dsifib' ja` líi' 'ga' lí~ dsea` seeng` i niguíá' júu' quié'e. <sup>38</sup>Joba' 'né' nimíi' 'nú' Fidiée' e nicuóng' guír dsea` i niguíá' jalé' júu' quié'e, jo e jo lí~ lafa' mi~ caroo' jalé' e cajn' jaang` dsea` jo dsifib' jo` líi' 'ga' lí~ seeng` i njmicóo' quiá'r' e ni~ ta~ do.

Mi~ caguíng' Jesús dsea` gutíung~ quiá'r'
(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

10 Jo mi~ cangí' jo, coo` jmi' cató' Jesús lajíng` i dsea` gutíung~ quiá'r' do, jo cacuø' reiñ' e óoiñ' do ta~ e tihniñ' e ni'uóøiñ' jaléng' i líng' i teáang' dsíir' dsea`, jogui tihniñ' nijmi'leáaiñ' jaléng' dsea` dsíir' fí' doñi' ee' jmohuíf' líiñ' osi lí' doñi' jié' lí~ cu' quiáíñ' é.

²Jo lalab sii' jaléng' i dsea` apóo' i ni' júu' quiá'r' do: i sing' nífi' do siir' Simón, jogui sii'bir Tú' cajo, jogui jaang` rúiñ' do i sii' Dí'; jogui Tiáa' cōo' jaang` rúiñ' i sii' Juan, jo lajíi' huáaiñ' na líhiñ' joo' jaang` dseañ' i sii' Zebedeo; ³jogui Líi' jogui Bartolomé

jogui Mó[^] jogui Mateo, jaang` i lamí<sup>~</sup> jmoo<sup>~</sup> ta<sup>~</sup> mi<sup>~</sup> cu-<sup>~</sup> e catíng<sup>~</sup> dseata<sup>~</sup> i guing<sup>~</sup> fi<sup>~</sup> Roma; jogui Tiáa<sup>~</sup>, jío<sup>~</sup> jaang` dseañu[~] i sii[~] Alfeo; jogui Tadeo; ⁴jogui jaang` i sii[~] Simón i liting[~] dsea[~] celote; jo jaang[~]gui i sii[~] Judas Iscariote, dsea[~] i ca'níng[~] Jesú^s fi[~] quini[~] dseata[~].

Mi[~] casíng[~] Jesú^s dsea[~] guitúung[~] quiá'r[~] e nidsigu-
aiñi[~] júu[~] quiá'r[~] Fidiée[~]
(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Jo mi[~] cangf[~] jo, jo lajee[~] e ní[~]gui e nišíng[~] Jesú^s i dsea[~] guitúung[~] quiá'r[~] do e nidsiguaiñi[~] do júu[~] quiá'r[~] Fidiée[~], la'ui[~] jang[~] casf[~]reiñ[~] jalé[~] ta[~] e nidsi-
jméeiñ[~] do jo lalab casf[~]reiñ[~]:

—Jie[~] mi[~] güiliing[~]na[~] fi[~] guoo[~] uó[~] quiá'r[~] dsea[~] i ja[~] liting[~] dsea[~] Israel, o[~]gui nigüitaang[~]na[~] fi[~] jalé[~] fi[~] quiá'r[~] dsea[~] Samaria. ⁶ Jo lajíi[~] ta[~] e nigüiliing[~]na[~] e güiqué[~] jiing[~]na[~] jaléng[~] dsea[~] Israel jial laco[~] nilicuñiñ[~] Fidiée[~], co[~] i dsea[~] i litiñiñ[~] laco[~] jo'se[~] i si[~]íng[~]. ⁷ Jo güiliing[~]na[~] güigui[~]na[~] júu[~] jee[~] jaléng[~] i dsea[~] i e ni-
catfb[~] i[~] e Fidiée[~] nicá[~] niff[~] quiá'r[~]. ⁸ Jo lajee[~] jo,
jmi[~]leáang[~]na[~] jaléng[~] dsea[~] dsée[~], jogui jmee[~]na[~] e
niji[~]tu jaléng[~] li[~], jogui jmi[~]leáang[~]na[~] jaléng[~] dsea[~] i
liting[~] jmoħuñi[~] li[~] fi[~] ngúu[~] táang[~], jogui uøøng[~]na[~]
jaléng[~] i ling[~] i teáang[~] dsíi[~] dsea[~]. Jo ja[~] cá[~]na[~] e
'léeng[~]na[~] quiá'r[~] lajíi[~] e njmee[~]na[~] do, co[~] ja[~] ee[~] cuu-
cacóng[~] quií[~]na[~] e cangf[~]na[~].

⁹ Jo ja[~] 'né[~] cá[~]na[~] jíi[~] ca[~]íng[~] cuu[~] quiá'r[~] e 'né[~]na[~]
¹⁰ o[~]gui noséu[~] quií[~]na[~]. Jogui jíi[~] sí[~]na[~] e quií[~]ba[~] 'né[~]
cá[~]na[~], co[~] ja[~] 'né[~] cá[~]na[~] e co[~] cá[~]na[~]; lajobi lomíiñ[~]na[~]
cajo, lajíi[~] e ó[~]ba[~], o[~]gui 'né[~] cá[~]na[~] 'mau[~], cofa[~]
jaléng[~] dsea[~] jmoo[~]ta[~] ngíim[~]bre jalé[~] e gó[~]r[~].

¹¹ Jo mi[~] nigüiliing[~]na[~] fi[~] coo[~] fi[~] pí[~] osi fi[~] coo[~] fi[~]
fé[~] é, 'néng[~]na[~] jaang[~] dsea[~] i li[~] i ni[~]íng[~] 'né[~] fi[~]
sinéu[~] quiá'r[~], jo fi[~] job nijá[~]na[~] carta[~] taang[~]na[~] fi[~]
fi[~] jo. ¹² Cuøø[~]ba[~] guicá[~] jaléng[~] dsea[~] i neáang[~] fi[~] jo
mi[~] nigüitaang[~]na[~] fi[~] sinéu[~]. ¹³ Jo song guiúb[~] ni[~]íng[~]
'né[~] i dsea[~] li[~] nigüiliing[~]na[~] do, joba[~] jugui[~] niliseeiñ[~]
dsé[~] song ja[~] ni[~]íñ[~] 'né[~] coo[~] e guié[~], joba[~] lajob ja[~]
jugui[~] niliseeiñ[~] yaaiñ[~] cajo. ¹⁴ Jogui song ja[~] ni[~]íñ[~]
'né[~] quiá[~] o[~]gui iiñ[~] e ninúr[~] júu[~] quií[~]na[~], joba[~]
uøøng[~]na[~] lajminá[~] e fi[~] sinéu[~] jo osi e fi[~] fi[~] jo é, jo
bó[~]na[~] 'lee[~] tóo[~] ti[~]na[~]. ¹⁵ Jo jnea[~] jmitaa[~] óo[~]na[~] e mi[~]
nit[~] í[~] e niquidsí[~] Fidiée[~] í[~] quiá[~] lajaang[~] lajaang[~]
dsea[~] jmigüi[~], eáang[~]guib nicuó[~] iihuñi[~] i dsea[~] i ja[~]
calijíi[~] 'né[~] do laco[~]gui iihuñi[~] e calíng[~] jaléng[~] dsea[~] i
caliséng[~] fi[~] Sodoma coo[~]gui fi[~] Gomorra.

Mi[~] cajíng[~] Jesú^s e[~] jalé[~] iihuñi[~] ni[~]íng[~] dsea[~] guitúung[~]
quiá'r[~]

¹⁶ Jo mi[~] cangf[~] jo, lalab casf[~]gui Jesú^s i dsea[~] quiá'r[~] do:

—Téé[~] áa[~]na[~]! Jnea[~] nisfin[~]na[~] 'né[~] jee[~] dsea[~] i 'ní[~]
ni[~]íng[~] 'né[~] lafa[~] jaang[~] jo'se[~] i ni[~]iuung[~] jee[~]
ie[~]dsinúu[~]. Jogui jmee[~]na[~] lí[~]na[~] laco[~]gui la lí[~] jaang[~]
mi[~], jo 'né[~]bí[~] cajo e ja[~] 'lee[~]na[~] dsé[~]co[~] fa[~] jaang[~] mee[~]
ja[~] 'lee[~]re[~]. ¹⁷ Jo ñiim[~] áa[~]na[~], co[~] nisám[~] dsea[~] 'né[~] jo
nidsijeáaiñ[~] 'né[~] fi[~] quini[~] dseata[~] quií[~]ii[~] dsea[~] Israel,
jogui njmihuñiñ[~] 'né[~] fi[~] dsíi[~] sinéu[~] guá[~] quiá'r[~] ¹⁸jo

j[~]gui cartí[~] nidsijeáaiñ[~] 'né[~] fi[~] quini[~] dseata[~] dsea[~]
cóøng[~] uií[~] e cuíng[~]na[~] jnea[~]. Dsé[~] mi[~] njimeáiñ[~]
'né[~] lajo, joba[~] cuøøng[~] e nifo[~]ha[~] fi[~] quini[~] cóo[~]gui
fi[~] quini[~] jaléng[~] dsea[~] i ja[~] cuíng[~] Fidiée[~] jial mi[~]
cauíng[~]na[~] dsea[~] quié[~]e. ¹⁹ Jo dsé[~] mi[~] njjáiñ[~] 'né[~] fi[~]
quini[~] dseata[~], ja[~] jmee[~]na[~] fi[~] i[~] jial niff[~]na[~] osi jial
ningiñ[~]na[~] quiá'r[~] é, co[~] Fidiée[~] dsea[~] nicuó[~] 'né[~] e
ñi[~]na[~] e júu[~] e ningiñ[~]na[~] quiá'r[~] mi[~] tí[~] li[~] nit[~] í[~] e
li[~]ng[~] ee[~] njmíng[~] 'né[~]. ²⁰ Co[~] ie[~] jo, Jmigui[~] quiá[~]
Tiquí[~]naa[~] Fidiée[~] dsea[~] guing[~] niff[~] e nifé[~] cuaiñ[~]
quií[~]na[~] mi[~] nit[~] e í[~] jo, jo o[~] yaang[~] 'né[~] dsea[~] nifo[~]na[~].

²¹ Jo mi[~] tí[~] li[~] jo, seem[~] dsea[~] njjáiñ[~] jaléng[~] rúiñ[~] e
njíuiñ[~], jogui seem[~]bi tiquí[~] dsea[~] njmér[~] lajo cóo[~]
jóor[~], osi jóor[~] é njmér[~] lajo cóo[~] tiquí[~] e njngáng[~]
rúiñ[~]. ²² Jo lajíi[~] dsea[~] jmigüi[~] nilí[~] njíiñ[~] 'né[~] uií[~] e
cuíng[~]na[~] jnea[~]; jo dsé[~] i dsea[~] i nit[~] e siñ[~] teá[~] fi[~]
guié[~] contøøng[~] cóo[~] jnea[~], joba[~] i dsea[~] i bing[~] i
nileáng[~] jee[~] jalé[~] dsee[~] quiá[~] mi[~] nit[~] í[~] lajo. ²³ Jo mi[~]
ni[~]óng[~] dsea[~] 'né[~] fi[~] coo[~] fi[~], guié[~]gui e cuíi[~]ba[~] jo
njigüiliing[~]na[~] fi[~] jíe[~]gui coo[~] fi[~]. Jo dsé[~] jmitaa[~] óo[~]na[~] e
jnea[~] i cajá[~] fi[~] jmigüi[~] la e lítin[~]na[~] jaang[~] dsea[~] jmigüi[~],
njáab[~]túu[~] calé[~] catú[~] njíiñ[~] quiá[~] e niteáng[~]na[~] ngí[~]na[~]
ta[~] guia[~] júu[~] quié[~]e fi[~] laúng[~] jalé[~] fi[~] e téel[~] li[~] se[~]
Israel.

²⁴ Co[~] jíi[~] jaang[~] dsea[~] i jmitiliing[~], ti[~]ng[~]gui[~] laco[~] tifa[~]
quiá'r[~], o[~]gui jaang[~] dsea[~] 'léeng[~] fa[~] ni[~]íng[~]gui[~] laco[~]
fiir[~]. ²⁵ Co[~] i dsea[~] i jmitiliing[~] do 'néb[~] njmitiliing[~] cartí[~]
nilitiliñ[~] røø[~], jo lajogui[~]ba[~] røø[~] nicóiñ[~] cóo[~] tifa[~]
quiá'r[~] jóng. Jogui i dsea[~] 'léeng[~] do mi[~] ningóo[~]
jmóor[~] ta[~], ni[~]uím[~]bre laco[~] i fiir[~] do cajo. Jo song fé[~]
dsea[~] e fi[~] i liting[~] i sii[~] Beelzebú quié[~] niff[~] sinéu[~]
quií[~]na[~], joba[~] ga[~]gui[~] nifé[~] dsea[~] jóng uií[~] quiá[~]
dsea[~] sinéu[~] quií[~]na[~].

Jial 'né[~] njimi[~]gó[~] dsea[~] Fidiée[~]
(Lc. 12:2-7)

²⁶ Jo mi[~] cangf[~] jo, casf[~]gui Jesú^s jaléng[~] i dsea[~]
quiá'r[~] do jo cajíñ[~]:

—Ja[~] fóøng[~]na[~] quiá'r[~] jaléng[~] dsea[~] i 'ní[~] níing[~] 'né[~],
co[~] ja[~] sea[~] jíi[~] coo[~] júu[~] e ja[~] ñí[~] dsea[~] fa[~] ja[~] tóo[~] jmíi[~] e
nilíñi[~] dsea[~], o[~]gui coo[~] e si[~]ma[~] fa[~] ja[~] tóo[~] jmíi[~] e njigüe[~]
dsea[~] cajo. ²⁷ Jogui jalé[~] e fi[~] i 'né[~] e i[~]ng[~], guia[~]ba[~]
júu[~] jee[~] jaléng[~] dsea[~]; jogui jalé[~] e fi[~] i 'né[~] fi[~] oo[~]
loguá[~]na[~], féel[~]ba[~] teá[~] jee[~] jaléng[~] dsea[~]. ²⁸ Jo ja[~]
fóøng[~]na[~] quiá'r[~] jaléng[~] dsea[~] i i[~]ng[~] njngáng[~] 'né[~],
co[~] ja[~] e ta[~] i[~]ng[~] quiá'r[~] laco[~] i i[~]li[~] njmihuñiñ[~]na[~], co[~] jíi[~] dsea[~]
i bing[~] cuøøng[~] njngáng[~] dsea[~] jogui ni[~]íñ[~] dsea[~]
conguia[~] fi[~] i[~]li[~] car[~] ngong[~] jmíi[~].

²⁹ Co[~] cuøøm[~] nilóng[~] dsea[~] gáng[~] ta[~] cóo[~] coo[~] tú[~] i[~]
lajo, jo dsé[~] jíi[~] jaang[~] i ta[~] do quí[~] jmíi[~] nidsiliing[~]ne[~] e
ja[~] mi[~] caquit[~] Tiquí[~]naa[~] Fidiée[~] ta[~] lajo. ³⁰ Jogui[~]
jaléng[~] 'né[~], jí[~]gui jñt[~]gui[~]na[~] si[~]lí[~] Fidiée[~] jó[~] mi[~] tí[~].
³¹ Joba[~] ja[~] fóøng[~]na[~] jíi[~] coo[~], co[~] li[~]gui[~] quiíng[~] 'né[~] fi[~]
quini[~] Fidiée[~] laco[~]gui i fíng[~] ta[~].

Jaléng` dsea` i jíng` e cuíñ` Dsea` Jmáang` fí` quini`
jaléng` dsea` jiéng`
(Lc. 12:8-9)

³²Jo cajíng` gui Jesús casír` dsea` quiá'r`:
—Song ii` dsea` jíng` e cuíñ` jnea` fí` quini` dsea`
jiéng`, joba` lajob nifá` jnea` cajo e cuím`baa` i dsea` i
fí` quini` Tiquié`e dsea` guíing` níff`; ³³jo dsu' ii`gui i
jíng` e ja` cuíñ` jnea` fí` quini` dsea` jiéng`, joba` lajob
nifá` jnea` cajo e ja` cuíñ`nre fí` quini` Tiquié`e dsea`
guíing` níff`.

Níjíng` dsea` lajee` la'ó` rúiñ` uíi` quiá` Jesús
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴'Ja` fí` áa'na` fa` jnea` cagá`a fí` jmigüí` la e caga-
jmée`e e seeng` dsea` juguiá` júu` røø` co` jnea` ja` ca-
gajmée`e lajo, dsu`co` uíi` jnea` níjíng` dsea` lajee`
la'ó` rúiñ`. ³⁵Jo jío` dsea` dseañt` níjíñ` cōo`
tiquiá'r`, jogui jío` dsea` dseamf` níjíñ` cōo` niquiá'r`,
jogui dsea` mìllo` quiá` dsea` níjíñ` cōo` iemisér`;
³⁶jo lajee` la'ó` dsea` sínáu` quiá'r` nil`'ní` níing`
rúiñ`.

³⁷Jogui song jaang` dsea` eáang`gui 'neáaiñ`
tiquiá'r` osi niquiá'r` é laco`gui jnea`, joba` ja` qui`-
jmíi` e líiñ` dsea` quié`e jóng; osi jaang` sejmii` dsea`
eáang`gui 'neáaiñ` jór` dseañt` osi jór` dseamf` é la-
co`gui jnea`, joba` lajob cajo ja` qui` jmíi` e líiñ` dsea`
quié`e. <sup>38</sup>Jogui ii` dsea` i ja` niseáng` lafa` crúu` quiá'r`
e laco` cuø` lí` e guia` dsíi` e ni`íñ` iihuü` uíi` e líiñ`
dsea` quié`e, ja` qui` jmíi` e líiñ` dsea` quié`e. ³⁹Jogui
ii` dsea` i fí` dsíi` e lí`bre nileáng` 'ñia`r` jee` jalé` dsee`
quiá'r`, joba` i dsea` i conguiab` nibíñ` fí` lí`'lí` jóng;
jo dsu' ii` dsea` i júung` uíi` e líiñ` dsea` quié`e, joba` i
dsea` i conguiab` nitíñ` fí` quini` Fidiée` jóng.

Lajíi` e catíng` dsea` íñ` quiá` Fidiée`
(Mr. 9:41)

⁴⁰Jo lalab casí`gui Jesús dsea` quiá'r`:
—Ii` dsea` i íng` 'nú` laco` lí` guíing`na`, joba`
ím`bre jnea` cajo; jogui ii` dsea` i íng` jnea`, joba`
ím`bre i dsea` i casíng` jnea` fí` jmigüí` la. ⁴¹Jogui ii` i
íng` i dsea` i fé` cuaiñ` quiá` Fidiée`, co` dsea` ib`
casí` quiá'r`, joba` i dsea` i ni`íng` i dsea` i røøb` ni`íñ`
cajo laco`gui e cuø` Fidiée` i dsea` i fé` cuaiñ` quiá'r`
do; jogui ii` i íng` jaang` dsea` i ée` guiá`, co` guiúm` i
dsea` do, joba` røøb` ni`íng` i dsea` i quiá` Fidiée` lí`
laco`gui laíng` i dsea` i ée` guiá` do. <sup>42</sup>Jogui doñi` ii`
dsea` i cuø` fa` capí` jmíi` i dsea` quié`e i doñi` fa`
ni`lé` cuíng` jnea`, joba` jnea` jmitaa` óo`na` e
catíñ`bre ni`íñ` lajíi` e sítíñ` quiá` Fidiée` cajo.

Mí` casíng` Juan i seáang` dsea` jmíi` dsea` quiá'r` fí`
lí` táang` Jesús
(Lc. 7:18-35)

¹¹ Jo mi` tí` lí` cató` e cacuó` Jesús ta` jaléng` i
dsea` guíting` do quiá'r`, joba` cangó`bre e
cango'er` jogui e cangoguiar` júu` quiá` Fidiée` fí`
jalé` fí` e téé` lí` se` Galilea.

²Jo ie` jo, 'núñib` iuung` i Juan i seáang` dsea` jmíi`
do. Jo lajee` iuuiñ` fí` job mi` caliñir` jalé` e qui` jmíi`
tíng` Dsea` Jmáang` e jmóor`, joba` casíñ` coo` tú`
míng` dsea` quiá'r` fí` lí` táang` dsea` do 3 e cango-
jmíng` reiñ` su íb` dsea` i sijéeng` dsea` Israel i
sí`íng` e niguéeng` fí` jmigüí` la, osi nijém`bir
jaang`gui i jiéng` é.

⁴Joba` lalab cañí` Jesús quiá` i dsea` do:

—Güiliñg`na` güicoo`na` júu` quiá` i Juan do lajíi` e
nicanúu`na` jogui nicañí`na` e qui` jmíi` e jmoo`o.
⁵ Síi`gor e línéb`tu jaléng` dsea` tiuung`, jogui e
ngib`tu jaléng` dsea` jílúng`, jogui e 'láam` jaléng`
dsea` i líng` jmohuü` lí` fí` nuguú` táang`, jogui e
núub`tu jaléng` dsea` güiñg`, jogui e jíb`tu jaléng`
'lí` fí` jogui cajo e guia` júu` quiá` jial nileáng` jaléng`
dsea` jmigüí` jee` jalé` dsee` quiá'r`. ⁶iJuguiá`iuh quiá`
jaléng` dsea` i ja` litúng` dsíi` lajíi` fí` lí` nisiñ` cōo`
jnea`!

⁷Jo mi` tí` lí` caquíng`tu i dsea` i casíng` Juan i
seáang` dsea` jmíi` do, joba` Jesús canaaiñ` sí`r` jaléng`
i dsea` i taang` cōo`r` do jalé` juguiá` uíi` quiá` i Juan
do, jo lalab casí`reiñ` jo cajíñ`:

—E` caguijóø` 'nú` mi` canéu`na` e níng` i Juan do
fí` jee` guóo` uó` quiá`? Újá` leáa`?, ja` caguijøøng`
'nú` jaang` dsea` i uaang` júu` quiá` i jmoo` lí` doñi`
ee` ta` quiut` dsea` jíeng` i líng` la lí` cōo` cuñí` e
dsée` cataang` lí` doñi` jíe` fí` lí` lí` guí`; <sup>8</sup>o`gui cagui-
jøøng`na` jaang` dseañt` i jlo` sít` co` niñib` 'nú` e i
dsea` la` neáaiñ` quiá` dseata` dsea` fén`g, co` lí`bing`
sea` jalé` e jlo` quiá`.⁹Jo új` fí` óo`na` i cagui-
jøøng`na`? Jo e jáb`, 'nú` caguijøøng`na` jaang` dsea`
i laniing`gui laco` i dsea` caguiaang` i café` cuaiñ`
quiá` Fidiée` malí`gui eáang`. ¹⁰Jo nab nicaliti` laco`
fí` fí` ni` jí` quiá` Fidiée` cuaiñ` quiá` i Juan i seáang`
dsea` jmíi` do mi` cajíng` Fidiée` e casí`r` Dsea`
Jmáang` lala:

Nisíñ`n jaang` dsea` i niguiá` júu` quié`e
nú`gui e niguó` fí` jmigüí`
e laco` niguiár` guiá` fí` lí` ningfí`.

¹¹Jo lalab cajíng`gui Jesús casí`r` i dsea` teáang`
cōo`r` do ie` jo:

—Jo jnea` jmitaa` óo`na` e lajee` lajaléng` dsea` i ni-
café` cuaiñ` quiá` Fidiée`, ja` mi` caliséng` jaang` i ni-
ing`gui ta` quiá` laco` i Juan i seáang` dsea` jmíi` do. Jo
dsu` i dsea` i ja` niing` fí` jmigüí` la dsu` Fidiée`bing` i
quié` nifí` quiá`r`, joba` lí`bing` i niing`gui laco` i Juan
do.

¹²'Co` ie` latí` mi` canaang` Juan i seáang` dsea` jmíi`
e guiar` júu` e nijáa` Dsea` Jmáang` jo cartí` lana,
eáang` huíng` nícangojée` cōo` júu` quiá` Fidiée` e
quiá` equier` nifí` quiá`r` dsea` jmigüí` jogui jaléng`
dsea` i ní` níi` cuø` b` yaaiñ` e laco` i iñ` nijmiguiéen`
cōo` e júu` jo. ¹³Jo nú`gui e cagüéng` Juan i seáang`
dsea` jmíi` fí` jmigüí` la, jalé` e júu` e caguia` i dsea` i
café` cuaiñ` quiá` Fidiée` jogui e júu` quiut` ta` quiá`
Fidiée` do, jalé` e jo líco` jmitaa` dsíi` e Fidiée` iñ`
nicár` nifí` quiá` lajaang` lajaang` dsea` jmigüí`.¹⁴Jo
song 'nú` iing`na` ni`íng`na` e júu` jo, joba` i Juan do

Iftiñ' laco' Líi^ i café' cuaiñ~ quiá'^ Fidiée' malif~gui eáang^ i si'^ nijá'a'tu calé' catú'.¹⁵ Jo jaléng' 'nú', dsea` sea` loguá'na', náu'na' jalé' e júu' e nicafá' na.

¹⁶Jo lana nifá'^duu jial Ifting' jaléng' i dsea` seeng` jmif~ na, co' jaléng' i Iftiñ' la Ifting' jiuung^ i táang` tacoo` ff' 'moo', jo mi~ nitif'áng' rúiñ' fe'r' lala:¹⁷ "Cajíeú' jnea'^ lúu', dsu' 'nú' ja` cadseeng`na'; jogui ca'ó'naa' e ó' dsea` li^ ráang` 'li^, dsu' 'nú' ja` caquí'^na'."<sup>18</sup> Co' lalab cafée'^ 'nú' mi~ cajá' i Juan i seáang` dsea` jmiif' do, ca'eeng`na'r e iuung^ i 'líng'^ dsíir' dsu' uíi'^ e ja` 'leáang` gø'r' jogui jíi'^ capí'^ mée' ja` ff' r'.<sup>19</sup> Jogui mi~ cagüéng' jnea'^ ff' jmiigüi' la, jnea'^ dsea` i jíaa' ff' níff' e Iftin'n jaang` dsea` jmiigüi' e gó'baa jíi'^ laco' gó' dsea', jo uíi'^ e lajob Ifti', joba' jaléng' 'nú' ca'eeng`na' jnea'^ e Iftin'n jaang` dsea` cúng^ i gó' contøong` jogui e Iftin'n jaang` dsea` fíng' i ngí' cöö'^ jaléng' dsea` i ga` fé' dsea` ui'^ quiá'r' osi cöö'^ jaléng' 'ná'^ nodsicuu' i jmoo' ta'^ mi' cuu' e catfing` dseata' quiá'^ Roma é. Jo dsu' cöö'^ jalé' e jmoo' Fidiée' jmijnéeiñ' jial tii' tiiñ' ngáin'.

Dsea` i ja` já'^ calfing' júu' quiá'^ Dsea` Jmáang^
(Lc. 10:13-15)

²⁰Jo ie~ jo, canaang` Jesús 'gaam`bre quiá'^ jaléng' dsea` i seeng` ff' li^ nícajméer` jalé' e quíif' r' jmiif' e dsigá' dsu' dsea', co' jaléng' i dsea` i ja` caquí'^ jíng' yaaiñ' ff' quini' Fidiée'. Jo lalab cajíng' Jesús ie~ jo:

²¹—iE ngí' ffib'^ 'nú', dsea` seeng`na' ff' Corazín cöö'^gui 'nú' dsea` seeng`na' ff' Betsaida, cofa' mi~ ff' Tiro cöö'^gui ff' Sidón cajmé'e lajalé' e guié' e quíif' i jmiif' laco'gui jíi'^ e nícajmé'e jee~ 'nú', joba' i dsea` i ladsifi' lajo caquí'^ jíng' yaaiñ' ff' quini' Fidiée' faco' mi~ lajo, jo catfing` e níneáaiñ' ff'ib'^ ui'^ quiá'^ jalé' e dsee` e nícarøoiñ'.<sup>22</sup> Joba' ffif'^ 'nú', dsea` seeng`na' ff' Corazín cöö'^gui ff' Betsaida, ie~ mi~ nitif' i' e niquidsi' Fidiée' i' quiá'^ lajaang` lajaang` dsea` jmiigüi', eáang`gui nícuó'r' 'nú' iihuü' laco'gui e iihuü' e ni'íng' dsea` i seeng` ff' Tiro cöö'^gui ff' Sidón.<sup>23</sup> Jogui jaléng' 'nú', dsea` seeng`na' ff' Capernaum, ¿su Ifting`na' e 'nú'bing' i nisáng' cartí' yú'gui jee~ jaléng' dsea'? Jo o' lajo, co' 'nú'bing' i nígiáang` tif' li^ 'li^ mi~ nitif' i' lajo. Cofa' mi~ ff' ff' Sodoma calf' lajalé' e quíif' jmiif' laco'gui jíi'^ e nícajmé'e jee~ 'nú', joba' ja` ca'íng' e ff' jo, jo sijí^bi latí^ lana.²⁴ Joba' ffif'^túu' 'nú', dsea` i seeng` ff' Capernaum, e mi~ nitif' i' e niquidsi' Fidiée' i' quiá'^ lajaang` lajaang` dsea` jmiigüi', eáang`gui bni'íng' 'nú' iihuü' laco'gui jíi'^ iihuü' e ca'íng' jaléng' i dsea` i seeng` ff' Sodoma.

Jaléng' dsea` i óo` ff' dsu' 'ná' níjaquiéeiñ' ff' quini' Jesús
(Lc. 10:21-22)

²⁵Jo lalab cajíng'gui Jesús ie~ jo:

—Teaa~, lana jmifén' n 'nú', dsea` Fii'^ níff' cöö'^ jmiigüi' la, dsu'co' lana nícajmee'^ e ngám' jaléng' dsea` dsee` dsea` qui' jalé' júu' quíif', jogui cajmee'ba' e ja` cangáng' júu' quíif' jaléng' dsea` i tifing'

eáang' i jmícöøng'~ yaang' ff' jee~ jaléng' dsea` rúng'.²⁶ E jáb'^, lajob Ifti', Teaa~, co' lajob nícali'iing' 'nú' e calf'.

²⁷ Jo mi~ cangf' jo, lalab casf' Jesús dsea` quiá'r':

—Tiquié'e Fidiéeb' dsea` nícacuø'r' jnea'^ e née' nii' lajalé' e sea` ff' la'úng' ff' jmiigüi'. Jo jíi'^ jaang` dsea` dseáng' i mi' cuíñ' jnea'^, dsea` Iftin'n Jógo' Fidiée' camfing', co' lajíi'^ Tiquié'baa dsea` cuíñ' jnea'^; jogui jíi'^ jaang` dsea` dseáng' i mi' cuíñ' Tiquié'e dsea` guif' níff', co' lajíi'^ jneab' dsea` cuíñ' nre cöö'^gui lajaléng' dsea` i nísi'íng' quié'e e nilícuíñ' dsea` do.

²⁸ Jo jaléng' 'nú', dsea` i óo` ff' i', cöö'^gui jaléng' 'nú', dsea` dsingfing`na' iihuü', quíif' jíng'~ yaang'na' ff' quinii', co' jneab' dsea` quíif' i jmiif' níjmee' e e nitif' i' áa'na' quiá'^ jalé' e jo.<sup>29</sup> Jogui iing'na' jalé' júu' quié'e e guiaa' jee~ 'nú', jogui ee'ba' guif' laco'gui jnea'^, dsea` Iftin'n jaang` dsea` féng' dsu' cöö'^ doñi' i' jíi'^ jogui e ja` jmiféng' 'niá'a cajo. Jo song níjmee'na' lajo, joba' nilí'ba' jóng e nitif' i' áa'na' ui'^ quiá'^ jalé' e dsingfing`na' do.³⁰ Co' song i' dsea` i iing' níjmitfing' júu' quié'e jogui níjmitir' lajíi'^ júu' quié' ta' quié'e, ja` huifing' quiá'r' e níjmér' lajo, co' ja' i' e ta' jo.

Mi~ ca'éeng' dsea` quiá'^ Jesús láá' quiá'^ cui'iee'
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

12 Jo ie~ jo, coo` jmiif' lajee' e tifing` dsea` Israel e jmiif' i', cangfing' Jesús colifing' cöö'^ dsea` guif' tún' quiá'r' ff' coo` guóo'^ uó^ li^ sijnea' cui'iee'. Jo lajee' ngíiñ' ff' jo, cadseá' jmi'aang' i dsea` quiá'r' do, jo canaaiñ' do éem`bre láá' quiá'^ cui'iee' e sea` do jo canaaiñ' gó'bre mi' quiá'^.² Jo ie~ jo, co' quiá'^ dob nitaang' coo` tý' mifing'~ dsea` Israel i Ifting` dsea` fariseo jo cangá'bre e caléeng' i dsea` quiá'^ Jesús do cui'iee', joba' lalab casf' Jesús:

—Ja` catfing' jmé' i dsea` quiíif' na lana lajee' jmiif' e jmiif' i'naa', jnea'^aa' dsea` Ifti'^ dsea` Israel!

³ Jo lalab cañíi' Jesús quiá'^ i dsea` do:

—Téé' óo'na' e nícali'ba' ff' ni' jí' quiá'^ Fidiée' li^ fé' jial cajmée' dseata' Daví'^ mi' cadseá' jmi'aañ' colifing' cöö'^ jaléng' dsea` quiá'r'.<sup>4</sup> Co' ie~ jo cangfing' cartí' dsu' sináu' guá', jo cagó'r' iñi'^ e güeang'^ quiá'^ Fidiée' e jíi'^ jmidsea'bing' si'l'^ cuóøng' dó', dsu' cagó'r'bre colifing' cöö'^ i dsea` quiá'r' do.⁵ Jogui téé' óo'na' cajo jial fé' ff' ni' jí' quiá'^ Fidiée' e cajme' Moi', co' ff' ni' jo fé' e ja` dsee' ée` jaléng' jmidsea` nañi' fa' jmoo' ta' ff' dsu' sináu' guá' ff' lajee' jmiif' e jmiif' jneaa'^aa', dsea` Ifti'^ dsea` Israel.⁶ Jo dsu' jnea'^ ffif'^ 'nú' e niing'gui júu' quié'e laco'gui e guá' do.⁷ Ds'latí^ lana ja' mi' cangám'bi 'nú' e' guóng' lajíi'^ e fé' ff' ni' jí' quiá'^ Fidiée' li^ fé' lala: "Jnea' Fidiée' iin'n e nilí' ffif' Ifting' rúng'na', jo o' e cuø'na' feá' ff' quini'."

Jo casf'gui Jesús i dsea` fariseo do:

—Faco' mi' cangáng'na' e júu' jo latí' mi' uiing', joba' ja` e ta' e cuó'^na' dsee' jaang` dsea` i ja' mi' caléé' jíi'^ coo'.<sup>8</sup> Jo dsu' e já', jnea' dsea` cagá'a ff' jmiigüi' la e Iftin'n jaang` dsea` jmiigüi', oo'baa ta' e

niquiú^ ta~ mī^ jmī^ e jmi'íng' jneaa~aa', dsea` lī^ naa' dsea` Israel.

Mī^ cajmi'leáang` Jesús jaang` dsea` i caang` guoo`
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Jo mī^ cangf̄ jo, cango^ Jesús f̄ coo` dsī^ sinú^ guá^ quiá^ dsea` góor` dsea` Israel. ¹⁰ Jo mī^ caguiér^ f̄ jo, dob ni'iung^ jaang` dseañ^ i caang` coo` guoo`. Jo ie^ jo, dob niteáang^ coo` tú^ mīng^ dsea` Israel i līng^ dsea` fariseo e siteei^ Jesús e iiñ^ niní^ su nijmi'leáang^ dsea` do i dsea` i caang` guoo` do 'ñia' ie^ jmī^ e jmi'íng' dsea` Israel, jo lajoba' e niguié'r` jial e ni'nfiñ^ dsea` do f̄ quini^ dseata^. Joba' cajmīng^r` Jesús lala:

—Su seab` f̄ e nijmi'leáang^ jaang` dsea` dsée^ lajee^ mi^ jmī^ e jmi'íng'naa?

¹¹ Joba' cañi^ Jesús quiáñ^ do jo casf^ reiñ^ lala:

—Faco' 'nú^ aang^na' jo'se' jo calíng^na' e catóng^ jaang` f̄ dsī^ 'ñia' ie^ jmī^ e jmi'íng'naa', ja lī^ dsī^ fa' lī^ niseáang^na're' lajo, co' nigüiseáam^ba're'. <sup>12</sup> Joba' fī^ 'nú^, jial tī^ laniing^gui quíng^ jaang` dsea` f̄ quini^ Fidiée^ laco'gui jaang` jo'se'. Jo lajob lī^, seab` f̄ e jmé^naa' coo` e guiú^ 'ñia'a' mi^ jmī^ e jmi'íng'naa'.

¹³ Joba' lalab casf^ Jesús i dsea` caang` guoo` do:
—Ní^ guóo^, dseañ^.

Jo lajob cajmée` i dsea` do, jo ladsif^ lanab ca'lóo^ guóor` jo calíguib^ e guóor` do lī^ laco'gui e coo` do. <sup>14</sup> Jo mī^ tī^ lī^ ca'uøong^ jaléng^ i dsea` fariseo do e f̄ dsī^ sinú^ guá^ do, jo canaaiñ^ sñiñ^ quiá^ jial niguié'r` e njingáin^ Jesús.

Júu^ e cajme^ Sañ^ cuaiñ^ quiá^ Jesús

¹⁵ Jo mī^ calilí^ Jesús e jo, cagüi^f̄bre e f̄ jo, jo cangór^ f̄ lī^ jié^, jo fī^m^ dsea` cangolíng^ cōo^r^ ie^ jo. Jo laco' ngoliñ^ teáaiñ^ f̄ lado, jmi'leáam^ dsea` do jaléng^ dsea` dsée^, <sup>16</sup> jogu^ quiú^r^ ta~ quiá^ jaléng^ i dsea` i jmi'leáaiñ^ do e ja` niguiáin^ do júu^ quiá^ jalé^ e quí^ dsea` do jmī^ jmóor^. ¹⁷ Jo cajmée^ jalé^ e jo e laco' calít^ lají^ júu^ quiá^ Fidiée^ e cajme^ Sañ^, jaang` dsea` i café^ cuaiñ^ quiá^ Fidiée^ malif^gui eáang^ mi^ cajíñ^ lala:

¹⁸ I lab i dsea` i nicaguín^, i jmóo^ lají^ e iin^, jo eáam^ neáan^re jogu^ iáang` dsii^ cōo^r^.
Jogu^ eáam^ nili^gøiñ^ la'eáang^ cōo^ quié^e e nicuóø^ore, jogu^ niguiár^ júu^ jee^ jaléng^ dsea` jmigüi^ e dsea^ røøb` ni'fr^ l^ quiá^ lajaang` lajaang` dsea`.

¹⁹ Dsú^ ja` nijmér^ ta~ jíng^ o'gui ta^ ta' mī^; jo jí^ jaang` dsea` ja` jí^ ninú^ júu^ quiá^r^ jee^ 'nú^ e jmiféng^ 'ñia'r^.

²⁰ Jo njimicóo^bre jaléng^ dsea` i f̄ dsī^ e ja` seeng^ jí^ njimicóo^ quiá^r^.
Jogu^ njimicóo^bir cajo jaléng^ dsea` i f̄ dsī^ e ja` niquí^r^ jmī^.
Jogu^ niguiár^ júu^ jee^ jaléng^ dsea`

car` nilita^ dsíñ^ e dseáng^ røøb` f̄ i^ quiá^ lajaang` lajaang` dsea`.

²¹ Jo la'eáang^ ib^ nijá^ līng^ jaléng^ dsea` jmigüi^ júu^ quiá^ Fidiée^.
Jo lanab cajíng^ Sañ^ ie^ malif^gui do.

Mī^ cacu^ dsea` dsee^ Jesús e jmóor` ta^ la'eáang^ cōo^r^ i 'líng^
(Mr. 3:20-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Jo mī^ cangf^ jo, cangojéeng^ dsea` f̄ quini^ Jesús jaang` dsea` tiuung^ jogu^ i ja` f̄ cajo. Jo i 'lím^ jmóo^ e nilfing^ i dsea` do lado. Jo dsú^ Jesús cajmi'leáam^bre i dsea` do, jo calijnéb^tuiñ^ do jogu^ café^tuiñ^ cajo.

²³ Jo jaléng^ dsea` i teáang^ do ie^ jo, eáang^ cangogá^ dsíñ^ jo canaaiñ^ sñiñ^ rúiñ^ lajee^ yaaiñ^ jo f̄ r^ lala:

—Jangám^ song Jóo^ dseata^ dsea` féng^ Daví^ i na.

²⁴ Jo ie^ jo, dob niteáang^ coo` tú^ mīng^ dsea` Israel i līng^ dsea` fariseo. Jo mī^ canúur^ sñiñ^ i dsea` do lado, joba' cajíñ^:

—La'eáang^ cōo^r^ b^ quiá^ Beelzebú i līng^ fii^ jaléng^ i 'líng^, la'eáang^ f̄bing^ tīng^ i dseañ^ na e uðóiñ^ i 'líng^ i teáang^ dsíñ^ dsea`.

²⁵ Jo co^ ñib^ Jesús lají^ e i^ dsíñ^ i dsea` fariseo do, joba' cajíñ^ casf^ reiñ^:

—Fa' coo` fī^ jo jaléng^ dsea` i seeng^ f̄ jo 'nú^ níng^ rúiñ^, joba' sñiim^ e fī^ jo jóng, co' ja` seeñ^ røø^.
Jo lajobi cajo fa' coo` fī^ pí^ osi coo` sinú^ lī^ 'nú^ níng^ rúng^ dsea`, sñiim^ cajo. ²⁶ Jo lajob lī^ cajo cōo^r^ Satanás i līng^ fii^ i 'líng^ do, song njimihuíñ^ i 'líng^ quiá^r^, joba' nili^ e 'nú^ níñ^ rúiñ^ jo lajoba' ni'lí^ b^ quiá^r^.
²⁷ Jo 'nú^gui fó^na' e jnea^ tñiñ^ jmihuíñ^ njaléng^ i 'líng^ i teáang^ dsíñ^ dsea` la'eáang^ cōo^r^ b^ quiá^r^ fii^ i 'líng^ i sñi^ Beelzebú; co' faco' lajo, jí^ i^ óo^na' i jmícoo^r^ quiá^ jaléng^ dsea` i ngí^ cōo^r^ 'nú^ e tñiñ^bre jmóor` lajo faco' lajo? Co' Fidiée^ bing^ i jmícoo^r^ quiá^ i dsea` i tñiñ^ jmóor` lajo. Joba' lají^ i tñiñ^ do cuó^ lī^ e ja` dseeng^ laco' jí^ e i^ áa'na'. ²⁸ Co' lají^ i jmóo^ jnea^ e jmihuíñ^ njaléng^ i 'líng^ i teáang^ dsíñ^ dsea` la'eáang^ cōo^r^ Jmigüi^ quiá^r^ Fidiée^ba' e jmóo^o lajo. Jo e jo cuó^ lī^ e nicatéb^ i^ e Fidiée^ nicár^ níñ^ quií^na' lajaang` lajaang`na'.

²⁹ Jo jíng^gui Jesús:

—Jo ja` nilí^ jaang` dsea` ni'í^ f̄ dsíñ^ coo` sinú^ quiá^ jaang` dsea` i b^gui dsíñ^ laco' í^ e ni'uó^r^ jalé^ e sea` quiá^r^, dsúco^ lauui^ jang^ 'nú^ ni'ñúm^bre i dsea` b^ dsíñ^ do, jo lajoguiba' cuóøng^ e njmér^ lajo.

³⁰ Jo jí^ dsea` i ja` sing^ uii^ quié^e, joba' 'nú^ níñ^bre jnea^; jogu^ jí^ i ja` jmícoo^r^ jnea^ e laco' nilcuíng^ dsea` jnea^, joba' ja` siñ^ uii^ quié^e cajo.

³¹ Joba' fī^ 'nú^ e sñi^b^ Fidiée^ dsee^ quiá^ jaléng^ dsea` jmigüi^ mi^ ee'go júu^ ga` f̄e^r^ uii^ quiá^ dsea` do, osi lī^ doñi^ ee` dsee^ e éeiñ^ é; dsú^ jo` ni'ñíñ^ dsee^ fing song jí^ café^ ga` uii^ quiá^ Jmigüi^ quiá^r^.

³² Joba' fī^tú^ 'nú^ e Fidiée^ sñi^b^ dsee^ quiá^ jaléng^ dsea` jmigüi^ mi^ ee'go ga` f̄e^r^ uii^ quié^e, jnea^ dsea` gáá'a f̄i^ ñíff^ e lñin^na jaang` dsea` jmigüi^; dsú^ song jí^gui café^ ga` uii^ quiá^ Jmigüi^ quiá^r^ Fidiée^, joba' jo` tóo` jmī^ fa' ni'íng^ dsea` do dsee^

quiá'~ i dsea` ~ lata~ seeiñ` fí jmigüí la o'gui fí jmigüí coø` cajo.

Jalé' 'ma` ofíñ` cuíñ` dsea` la'eáang` cöo'~ ofíñ` e ffi`
(Lc. 6:43-45)

³³ Jo lalab cajíng` gui Jesús e éeiñ` i dsea` teáang` do ie~ jo:

—Fa' 'nú' ta'na' o'~ fí i' 'ma` ofíñ` quíñna', joba' jlob` ofíñ` nicuó'; jo song ja` jmoo'na' lajo, joba' ja` 'goo` ofíñ` nicuó'. Co' jaléb` 'ma` ofíñ` cuíñ` dsea` la'eáang` cöo'~ ofíñ` e ffi`.³⁴ Ijoo' mi` guíim` 'nú'! Ja` cuóñng` e nifo'na' jmang` juguiá~, co' jmang` jalé` e ga`ba' í áa'na'. Dsüco' lajíñ` e í dsíñ` dsea` , jíñ` joba' fé'r.³⁵ Jo jaang` dsea` i guíung` , jmang` júu` guíeb` fé'r, co' jmang` e guíeb` í dsíñ` ; jogui jaang` dsea` i soo` dsíñ` , jmang` júu` gab` fé'r, co' jmang` e ga`ba' í dsíñ` .<sup>36</sup> Joba' ffi` í 'nú' e mi` niguiée` jmiñ` e niquidsí` Fidiéé` í` quiá` lajaang` lajaang` dsea` jmigüí, ie~ job mi` niguiée` dsea` júu` fí quini` dsea` do jalé` e ja` iing` ta` e café` r` lajee` cateáaiñ` fí jmigüí la.³⁷ Jo cöo'~ lajíñ` júu` e café` dsea` , cöo'~ jíñ` job nija` í` su røoiñ` dsee` osi ja` røoiñ` é mi` tí` li` nitf` í` e nitidsí` í` quiá`r`.

Mi` camí` dsea` Jesús e nijmér` cöo` li` e quíñr` jmiñ` e dsigá` dsíñ` dsea`
(Mr. 8:12-13; Lc. 11:29-32)

³⁸ Jo mi` cangiñ` jo, cöo` tú` mëñg` tifa` quiá` júu` quiñ` ta` quiá` dsea` Israel cöo`~ gui cöo` tú` mëñg` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo cangoquíeéiñ` fí li` sing` Jesús jo casí`r` dsea` do lala:

—Tifa', ii`naa` ne~naa` e nijmee`~ cöo` li` e quíñr` jmiñ` e dsigá` dsíñ` dsea`.

³⁹ Joba' cañíñ` Jesús quiá`~ i dsea` do:

—Jaléng` dsea` seeng` jmiñ` na dsíñ`~ nírøoiñ` dsee` jogui ja` jmitir` júu` quiá` Fidiéé` , co' lico` mi`r` jnea` e nijmee` e cöo` e li` e quíñr` jmiñ` e dsigá` dsíñ` dsea` . Dsü` ja` nijmee` e jíñ` cöo` e jo fí quinir` , co` nicaliseáb` e jo lamí` jéeng` gui e cangongfíng` Jonás, jaang` dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiéé` malíñ` gui eáang` .<sup>40</sup> Jo laco` caíñ` Jonás ní` jmiñ` jogui ní` uóø` fí` dsíñ` tu` jaang` 'ñu` dsée` , lajob jnea` cajo, dsea` cagá`a fí` ñiff` e líñ`n jaang` dsea` jmigüí, ni`ú`u ní` jmiñ` jogui ní` uóø` fí` ní` uó`.⁴¹ Jo mi` nitf` jmiñ` e niquidsí` Fidiéé` í` quiá` lajaang` lajaang` dsea` jmigüí, i dsea` seeng` fí` ffi` Nínive do nicuó`r` dsee` jaléng` dsea` i seeng` jmiñ` na; co` mi` canúu` i dsea` ~ júu` e caguia` Jonás, dsíñ` lajob caquí` jíng` yaaiñ` fí` quini` Fidiéé` uíñ` jalé` dsee` quiá`r` . Dsü` jnea` gui fá`a e jnea` niing` gui laco` gui i Jonás do.<sup>42</sup> Lajobi cajo ie` malíñ` do caliséng` jaang` reina i caquiñ` ta` fí` li` huíñ` , jo cajár` cajanúñur` jalé` júu` e tìng` jaang` dseata` dsea` feng` i sii` Salomón. Jo lajob líñ` , i dseamf` ~ nicuó`bre dsee` cajo jaléng` i dsea` seeng` jmiñ` na mi` nitf` jmiñ` e niquidsí` Fidiéé` í` quiá` lajaang` lajaang` dsea` jmigüí . Dsü` júu` quié` e niing` gui laco` gui júu` quiá`~ i dseata` Salomón do.

Jial líñ` mi` dsitáang`~tu i líng`~ fí` dsíñ` dsea`
(Lc. 11:24-26)

⁴³ Jo mi` calíñ` cajíng` Jesús lana, jo casí`~gui jaléng` i dsea` do jo cajíñ`:

—Mí` güt` ffi` jaang` i líng`~ i iuung` dsíñ` jaang` dsea` , ngír` fí` li` quiñ` e 'nó'r` fí` li` njimi`íñ` . Jo song ja` niguié`r` li` njimi`íñ` , joba` í` dsíñ` ;<sup>44</sup> "Niním`túu` fí` dsíñ` dsea` e li` cajú`u do, co` ja` li` sea` li` njimi`íñ`n." Jo mi` niguieng`~túr dsíñ` i dsea` do, niguiéiñ` lafa` coø` sínññ` li` joo` jogui siquiáang` jogui siliñ` jlo`.⁴⁵ Jo mi` niníñ` e dsíñ`~ jlo`~ dsíñ` e li` niguiéiñ` do, joba` nidsér` nidsitéer` guiáng` i líng`~ gui laco` í` e nidsítaiñ` fí` dsíñ` i dsea` do, joba` ga`gui nilíng` i dsea` do laco`gui lamí` iuung` jaang` i líng`~ do fí` dsíñ` . Jo lajob nidsingfíng` jaléng` i dsea` i røøng` dsee` i seeng` jmiñ` na.

Mi` cajíng`~ Jesús i` niquiá`r` jogui i` jaléng` rúiñ`
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Jo lajee` gui'nang`~ sññm`bí Jesús cöo`~ jaléng` i dsea` teáang` do ie~ jo, mi` caguié` niquiá`r` cöo`~ gui jaléng` rúiñ` , co` iiñ` nisfiñ` cöo`~ dsea` do. Dsü` ja` cangiñ` do cartí` li` iuung` dsea` do.⁴⁷ Jo jaang` dsea` jiém`bing` cangojmée`~ júu`~ Jesús e niteáang` i dsea` sínññ` quiá`r` do fí` caluu` , jo lajab júu` quié` i dsea` do:

—Nab nicagüéng` niquiñ` cöo`~ gui jaléng` rún` e iiñ`~ sññiñ` cöo`~ 'nñ` , jo nab teáiñ` fí` caluu` lana.

⁴⁸ Jo lalab cañíñ` Jesús quiá`~ i dsea` quié` júu` do:

—Jneab` nifíñ`~ 'nñ` i` niquié`e jogui i` jaléng` rún`n.

⁴⁹ Jo dsifíb` ca'éeiñ` i dsea` quiá`r` do jo cajíñ`:

—I dsea` nab niquié`e cöo`~ gui jaléng` rún`n.<sup>50</sup> Co` doñí`~ i` dsea` i jmiti` lajíñ`~ e iing` Tiquié`e dsea` gui-ing`~ ñiff` , jaléng` dsea` i`bing` líng` rún`n jogui dsea` i`bing` líng` niquié`e cajo.

Coo` júu` já`~ e lafa` júu`~ cuento quiá`~ mi` bí` dsea` mijú`
(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

13 Jo 'ñia` ie` jmiñ` jo cagüíñ`~ fí` Jesús fí` jo, jo cangór` cangogüéár` fí` 'nñ` guiée` Galilea.<sup>2</sup> Jo co` i leáam`bí dsea` caseáng` fí` jo, joba` Jesús cajgóor` fí` yú`~ cöo` móo` e nisi` e fí` 'nñ` e guiée` do jo fí` job caguár` . Jo dob teáang` jaléng` dsea` fí` 'nñ` jmiñ` lajee` jo.<sup>3</sup> Jo catí` job canaang` e` Jesús jaléng` i dsea` do jmigüeáb` jalé` júu` quiá`r` , jo casí`reiñ` cöo` júu` já`~ e lafa` júu`~ cuento jo cajíñ`:

⁴—Coo` néee`~ jaang` dsea` cangór` cangobír` mijú` quiá`r` . Jo mi` tí` li` canaaiñ` bí` e mijú` do, e líng`~ do cajíñ`~ li` ngíng` fí` , jo tab` cagó` jalé` e jo.<sup>5</sup> Dsü` e líng`~ gui e mijú` do cangotóo`~ jee` cuu` fí` li` ja` 'leáang` guóo`~ néee` , jo e mijú` jo lajmínab` caíáang` , co` nib` guóo`~ uó` cangotóo`~.<sup>6</sup> Jo dsü` mi` tí` li` cangiñ`~ iee` , lajmínab` caliquíñ` , co` ja` a` cangotóo`~ jmó` quiá`~.<sup>7</sup> Jo e líng`~ gui e mijú` do cangotóo`~ jee` mijú` 'matóo` , jo dsü` mi` cacuáng` e mijú` 'matóo` do cajmée` niúm` quiá`~ e mijú` e guié` do.<sup>8</sup> Jo e líng`~ gui e mijú` do cajíñ`~ li` jlo`~ uó` jo jlob` cacuó` e mijú` do

mí~ cacuáng~; jo e liing~ e mijú` do cacuó` lí~ lí~ cien mí~ lacamí~, ⁹ jogui e liing~ gui do cacuó` jíi~ sesenta, jo e liing~ gui jíi~ treinta. Joba' fí~ i' nú` jaléng` na' e ii` 'nú` dsea` sea` loguá`na', jnúu`na` jalé` júu` quié`e!

E~ uiing~ e cajíng` Jesús jalé` e júu` do
(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Jo mi~ cató` e café` Jesús jalé` e júu` na, jo cango quiéeng` i dsea` quiá'r` do fí` lí~ guiiñ~ jo cajming`r` dsea` do lala:

—¿jialí` fí` jaléng` i dsea` i caseáng` na cóo`~ jalé` júu` já` e lafa` júu` cuento?

¹¹ Jo lalab cañí` Jesús quiá` i dsea` quiá'r` do jo casf`reiñ`:

—Jo 'nú` nicangfing`na' quiá` Fidiée` e ngáng`na` jalé` e ja` mi` ní` dsea` jeeng`gui e dsea` i liiñ~ cár` nifi` quiá` lajaang` lajaang` dsea` jmigü` , jo dsu` jaléng` i dsea` na ja` cangfiiñ` e ngáiñ` e jo. ¹² Co` i dsea` i ni` cangfing` e ngáng`jiér júu` quié`e jmiguiú`guib niñiñ` e ningáiñ` e jo, joba` lalím` nilisea` quiá'r` ; jo dsu` i dsea` i ja` niñiñg` e ngáiñ` jíi` capí` e jo, joba` nigüeá` lajíi` capí` e ngfiiñ` e ngáiñ` do. <sup>13</sup> Jo uii` e lajob líi` , joba` fí` jaléng` i dsea` na cóo`~ júu` já` e lafa` júu` cuento; co` jaléng` i dsea` na líim`bre e jné`bre, dsu` ja` jnér` ; jogui líim`bre e núu`bre, dsu` ja` núur` o'gui ngáiñ` cajo. ¹⁴ Jo cóo`~ i dsea` na líi` laço` jíi` júu` e cajíng` Saíi` , jaang` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malif`gui eáang` mi` cajíñ` lala:

Jial fa` jialgu` la núur` dsu` ja` e ningáiñ` , jogui fa` jialgu` la jøør` dsu` ja` e niní`.

¹⁵ Dsucó` jmang` e ja` dseem`ba` fí` dsí` i dsea` seeng` ff` la;

jogui jnff`bre loguar` co` ja` iiñ` ninúr` , jogui jnff`bre jminir` cajo co` ja` iiñ` nijøør` , jo lajobi ja` cuóøng` ningáiñ` jíi` coo` , jo lajobi cajo ja` niquf` jíng` yaaiñ` fí` quinii` e laço` jnea` nijmi`leáan`nre.

¹⁶ Joba` fí` 'nú` , dsea` nilifing`na` dsea` quié`e, juguiú`jíu` quií`na` , co` seab` jminí`na` cóo`~ e cuóøng` jøø`na` , jogui seab` loguá`na` cóo`~ e cuóøng` núu`na` .

¹⁷ Jogui jnea` jmitaa` óo`na` e ffim` dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malif`gui eáang` cóo`~gui jaléng` dsea` i ée` guié` cali`liiñ` niní` lajíi` e cangfing` 'nú` e móo`na` jmiñ` na, dsu` ja` cangár` ; jogui cali`liiñ` e ninúr` lajíi` e núu` 'nú` lana, dsu` ja` canúur` cajo.

Mi` cajíng` Jesús e~ guóng` e júu` quiá` i dsea` b` mijú` do

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ 'Néu`na` júu` quié`e, lana njmée`duu 'nú` júu` e~ guóng` e júu` quiá` i dsea` b` mijú` do. <sup>19</sup> Jaléng` dsea` i núu` jalé` júu` quiá` jial quié` Fidiée` nifi` quiá` dsea` jo dsu` ja` ngáiñ` e júu` jo, joba` jaléng` i dsea` f`bing` i líng` laço` e mijú` e ca'líng` fí` guiá` fí` do; co` dsif` lanab guiée` fí` i líng` jo líim`bre lajíi` e ni`cangáng` i dsea` do. ²⁰ Jogui e mijú` e cajíñ` fí` jee` cuu` do guóng` quiá` jaléng` dsea` i t` dsí` núu` júu` quiá` Fidiée` jogui t` dsí` iñ` cajo; ²¹ jo dsu` laço` e

mijú` do ja` lí` sea` lí~ nisó`~ jmó` quiá`~ jmiguiú` , joba` lajob líi` cóo`~ i dsea` i` , cateá`ba` e té`r` e siñ` teá` cóo`~ e júu` jo; jo dsu` mi` dsingfiiñ` e huifing` uíi`~ e já`~ líiñ` e júu` do, joba` ladsif` lanab tú`tur e já`~ líiñ` e júu` jo. <sup>22</sup> Jogui e mijú` e cajíñ` fí` jee` mijú` `matóó` do guóng` quiá` jaléng` dsea` i núu` júu` quiá` Fidiée` , jo dsu` eáang`gui guifing` dsí` jalé` ta` lí` cuu` fí` jmigü` la, jogui eáam` jmigóo` e cuu` do quiá'r` . Jo co` lajob líiñ` , joba` líim` dsí` lajíi`~ e júu` do; jo lajoba` líim` quiá'r` , co` ja` cuo` fí` fa` e nidsicuáng` e júu` do quiá'r` e laço` teá`gui nisíñ` fí` guifé` cóo`~ Fidiée` . <sup>23</sup> Jo dsu` e mijú` e cangotóó`~ lí` jlo` uó` do guóng` quiá` jaléng` dsea` i núu` júu` quiá` Fidiée` jogui ngám`bre jalé` e júu` jo, joba` eáam` dsicuáng` quiá'r` cóo`~ e júu` jo. Jo i líng` i dsea` i líiñ` laço` e mijú` e cacuó` lají` cien mí` lacamí` do, jogui i líng`gui i dsea` do líiñ` laço` e mijú` e cacuó` jíi`~ sesenta mí` lacamí` , jogui i líng`gui líng` laço` e mijú` e cacuó` jíi`~ treinta mí` lacamí` .

Coo` júu` já` e lafa` júu` cuento quiá` onuu` guíi`

²⁴ Jo mi` cangf` jo, cajíng`gui Jesús casf`r` jaléng` i dsea` ngf` cóo`r` do coo`gui júu` já` e lafa` júu` cuento jo cajíñ`:

—Lalab líi` mi` Fidiée`quier` nifi` quiá` dsea`: Jo e jo líi` laço` jaang` dseañt` i cangojn` micuñ`iee` jlo` fí` lí` nicañfí` ; ²⁵ jo dsu` lajee` uóøb` caguié` jaang` i 'nú` níi` quiá` i dseañt` fí` jo cangoteá`r` mijú` onuu` guíi` fí` jee` mijú` cui`iee` quiá` i dsea` do, jo mi` cangf` jo caquim`tur. <sup>26</sup> Jo mi` t` lí` canaan`cacuáng` e mijú` cui`iee` do jo canaan` ca`la` lá` quiá` , jo mifing`cajném`bi cajo e onuu` guíi` do. ²⁷ Joba` i dsea` jmó` ta` quiá` e cui`iee` do caguijmée`bre júu` i dsea` fí` do cuaiñ` quiá` e onuu` guíi` e nica`iáang` do, jo lalab casf`reiñ` do: "Fí`i`i` , jmang` mijú` jlob` e caguijm`nú` fí` ni` guóo` uó` quíi` do. Joba` jje` lí` cajá` jú` quiá` e onuu` guíi` e nica`iáang` do?" ²⁸ Jo lalab cañí` i dsea` fí` do quiá` i dsea` 'léeng` quiá`r` do: "Dsea` i 'nú` níi` quié`baa, ib` lí` dsí` i cajmée` lajo." Joba` cañí`tu i dsea` 'léeng` do quiá` fiir` jo casf`reiñ` : "Cuø` 'nú` júu` , fí`i` , e nidsisé`naa` jalé` e onuu` guíi` do." ²⁹ Joba` cañí`tu i dsea` fí` do quiá` i dsea` 'léeng` quiá`r` do: "U` , co` fíng song caguitóø` e onuu` do, jo la quié` t` e cui`iee` dob dseáang` níguitóø` jóng. <sup>30</sup> Joba` guifé`gui gúlséé` lado jo güicuaang` colíng` cartí` mi` nití` fí` e nihu` e cui`iee` do; jo i dsea` i nisfín`n i nisítifing` e jo, nifí`ire e nisó`r` lauui` e onuu` guíi` do jo niguiár` tá`có` nibøø` jo ngf` jo nitó`r` jf` ; jo mi` ningf` , joguib`a nisítifíñ` e cui`iee` do jo nitá`r` ée` quiá` ."

Coo` júu` já` e lafa` júu` cuento quiá` coo` mijú` e sii` mostáá`

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Jo casf`gui Jesús jaléng` i dsea` quiá`r` do cóo`~ e júu` lajob cajo jo cajíñ`:

—Lalab líi` mi` Fidiée`quier` nifi` quiá` dsea`: Jo e jo líi` la líi` coo` mijú` e pí` eáang` e sii` mostáá` e jni` dsea` fí` guóo` uó` quiá`r` . ³² Jo e já` e mijú` jo pí`gui

eáang' lajee' lajalé' mijú', jo dse' mi' nicuáng', latí' coo' 'ma' feb' t', jo cu' quiá' jaléng' ta' e jmo're' sii're' fí' lacaang' guo' quiá'.

Coo' júu' já' e lafa' júu' cuento quiá' quié' iñí'
(Lc. 13:20-21)

³³Jo casf' gui Jesús jaléng' i dsea' quiá'r' do coo' e júu' lajob cajo jo cajíñ':

—Jo lalab lí' mi' Fidiée' quier' nif' quiá' dsea': Jo e jo lí' la lí' quié' e cáng' jaang' dseam' fí' jee' ca' iñí' quiá'r'. Jo coo' jíl' capí' e quié' dob jmoo' e róo' jalé' e ca' iñí' do.

E uiing' e café' Jesús coo' júu' já' e lafa' júu' cuento
(Mr. 4:33-34)

³⁴Jo jmang' coo' júu' lanab cafén' Jesús jaléng' i dsea' i ngí' coo' r' do, jo jíl' coo' júu' quiá'r' fa' ja' café' r' coo' e júu' lajo. ³⁵Jo e júu' na caliti' lí' lacogui la júu' e caguiá' Sañ' malí' gui eáang', jaang' dsea' i café' cuaiñ' quiá' Fidiée' mi' cajíñ' lala:

Nifá'a jmang' júu' já' e lafa' júu' cuento, jogui nijmijnéem' baa jalé' júu' e si'maang' lamí' jeeng'gui latí' jíl' ie' mi' cajmée' Fidiée' jmigüi'.

Mi' cajíng' Jesús e' guóng' e júu' já' e lafa' júu' cuento quiá' e onuu' guí' do

³⁶Jo mi' cangí' jo, ca'fib' Jesús júu' jaléng' i dsea' ngí' coo' r' do jo ca'ir' fí' coo' dsí' sinú'ñ. Jo fí' job can goquiéeng' i dsea' guitúung' do quiá'r' jo casf' r' dsea' do e fa' nijmériñ' do júu' e' guóng' e júu' e cajíñ' do cuaiñ' quiá' e onuu' guí' e cajíñ' dsea' fí' lí' líng' ee' sijnée' dsea'.

³⁷Jo lalab cañí' Jesús quiá' i dsea' quiá'r' do:

—I dsea' i jni' e mijú' jlo' do, íb' i dsea' i jaa' fí' ñiff' e líñiñ' jaang' dsea' jmigüi', ³⁸jo e fí' ni' guóo' uó' do guóng' lafa' fí' jmigüi'. Jo e mijú' e jlo' do guóng' lafa' jaléng' dsea' i núa' jalé' ta' quié' Fidiée', jogui e onuu' guí' do guóng' lafa' jaléng' dsea' i líng' dsea' quiá' fí' i líng' i ní' níng' Fidiée'. ³⁹Jogui i fí' i líng' i ní' níng' Fidiée' do, íb' i cajíñ' e onuu' guí' do. Jogui cuaiñ' quiá' e sitíng' lajíl' e cangojnea' do guóng' lafa' mi' t' lí' ni'íng' jmigüi'. Jogui jaléng' i sitíng' lajíl' e caroo' do, íb' jaléng' ángeles i líng' guotí' Fidiée'. ⁴⁰Jogui lí' laco' sitíng' e onuu' guí' do jo nidsitoo' fí' ni' jí' e nicó', lajob cajo nidsijéé' mi' t' lí' ni'íng' jmigüi'. ⁴¹Co' jnea', dsea' i cagüéng' fí' jmigüi' la e líñin' jaang' dsea' jmigüi', nisfin'ñ jaléng' ángeles quié' e jee' jaléng' dsea' i quié' ta' quiá' e laco' nisítíñ' do jaléng' i dsea' i jmoo' e niténg' jaléng' dsea' rúng' fí' ni' dsee' jogui jaléng' guí' i quié' t'íng' jmoo' jalé' ja' dseeng'. ⁴²Jo jaléng' i dsea' i nitáñ' fí' lí' coo' jí' ja' tóo' jmíñ' yú', jo fí' job ni'íñ' iihu' e eáang' cartí' niquí'r' jogui nitér' majar'. ⁴³Jo dse' jaléng' guí' dsea' i núa' jalé' ta' quié' Fidiée', dob niníñ' e guí' fí' lí' guing' Tiquíñ' Fidiée' i quié' ta' fí' la'ung' fí' jmigüi'. Jo jaléng' i dsea' i, mi' nigu-

ilíñ' fí' jo, nilijíñ' lí' lacogui la jing' iee'. Joba' fí' i'ná', jaléng'na' dsea' sea' loguá'na', jnú'ñna' júu' quié' e!

Coo' júu' já' e lafa' júu' cuento quiá' coo' e 'mo' eáang' e si'ma'

⁴⁴Jo casf' gui Jesús jaléng' i dsea' quiá'r' do coo' gui júu' já' e lafa' júu' cuento jo cajíñ' lala:

—Jo mi' Fidiée' quier' nif' quiá' dsea', lí' lafa' coo' e 'mo' eáang' e si'ma' lí' ná' uó'. Jo fíng jaang' dsea' cadsé'r' e si'ma' do, jo mi' cadsé'r' e jo, ni'íñ' dsí' e dob ni'meá'tur calé' catú' dseáng' e lí' cadsé'r' do; jo co' dseáng' eáam' calí'áang' dsí' dse' e cadsé're' do, joba' mi' niguieñ' fí' quiá'r', ni'ní'bre lajalé' e sea' quiá'r', jo nilár' e uó' lí' cadsé'r' e 'mo' eáang' e si'ma' do.

Coo' júu' já' e lafa' júu' cuento quiá' coo' cuu' e 'mo' eáang'

⁴⁵Jo casf' gui Jesús jaléng' dsea' quiá'r' coo' gui júu' lajo jo cajíñ' lala:

—Jo mi' Fidiée' quier' nif' quiá' dsea', lí' lafa' jaang' dsea' i jmoo' ta' láá' jogui ta' níñ' cuu' e jlo' jogui e 'mo'. ⁴⁶Joba' mi' t' lí' níñ' coo' cuu' e jlo' jogui e 'mo' eáang', joba' nidséiñ' nidsi'ñ'bre lajalé' e sea' quiá'r', jo lajoba' nilí'r' cuu' e nilár' e cuu' do.

Coo' júu' já' e lafa' júu' cuento quiá' coo' 'máa' e sáng' 'ñu'

⁴⁷Lalab lí' cajo mi' Fidiée' quier' nif' quiá' dsea': Jo e jo lí' laco' coo' 'máa' e sáng' 'ñu' e bí' dsea' fí' é' jmíñ' jo lí'r' langíng' líng' 'ñu'. ⁴⁸Jo mi' caróng' e 'máa' do e teáang' 'ñu', joba' i dsea' jmoo' ta' sáng' 'ñu' do ni'óm'bre e 'máa' do fí' 'ní' jmíñ', jo fí' job ni'uóñ' jaléng' i 'ñu' i calí'r' do jo nitáñ' fí' dsí' 'matá' la lí' i guíung' gui jogui nibíim'bre jaléng' i ja' dseeng'. ⁴⁹Jo lajob nidsijéé' cajo mi' t' lí' nitíñ' i' e ni'íng' jmigüi'; co' ie' jo nisíng' Fidiée' jaléng' ángeles i líng' guotí' e laco' ni'náñ' ca' jaléng' i dsea' i ca'ee' ga' i seeng' jee' jaléng' i dsea' i ca'ee' guí'. ⁵⁰Jo jaléng' i dsea' i ca'ee' ga' do nitáñ' fí' dsí' lí' coo' jí' ja' tóo' jmíñ' yú', jo fí' job ni'íñ' iihu' cartí' niquí'r' jogui cartí' nitér' majar' uí' jalé' e nidsing'ñ' do.

Júu' e 'míñ' jogui júu' e yúu'

⁵¹Jo cajming' fí' gui Jesús jaléng' i dsea' quiá'r' do jo casf' reiñ' lala:

—¿Su nicangáng' 'ná' jalé' e júu' e fí' i'ná' na? Joba' cañí' i dsea' do:

—Ngám'baa', Fí' iñ'!

⁵²Jo cajíng' fí' gui Jesús jo casf' reiñ':

—Mí' jaang' tifa' quiá' júu' quié' ta' quiá' dsea' Israel jmíñ'ñ' e quiá' mi' Fidiée' quier' nif' quiá' dsea', joba' ib' tifa' i líng' laco' jaang' dsea' fí' coo' 'núa' e guiar' líng' langíng' líng' e dsé'r' e fí' sinú'ñ

quiá'r' do, doñi' si 'mí' qsi yéu' é, co' dseáng' sití'bre lajalé'.

Mi' caguiéng' tu Jesús fí' góor' e sii' Nazaret
(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Jo mi' catáng' Jesús e fé'r' jalé' e júu' já' do e líf' lafa' júu' cuento, joba' cagüi'ff'bre fí' jo, ⁵⁴ jo caquim' tur fí' góor' li' sii' Nazaret, jo fí' job canaang' tur e'r' jaléng' dsea' júu' quiá' Fidiée' fí' dsí' sinúu' guá' quiá' dsea' góor' dsea' Israel e sii' fí' jo. Jo lajalém' i dsea' i núu' e júu' quiá'r' do, eáam' dsigá' dsí'f' jo fé'r' lala cuaiñ' quiá' dsea' do:

—¿Jie' fí' lí' cajmitíng' i dseañu' na lajalé' e tiiñ' na? ¿Jial tiiñ' jmóor' jalé' e li' e quí'f' r' jmí' e dsigá' dsí' dsea'? ⁵⁵ Jo ¿su o' i nabí jóó' Sé' i lífing' t'ma' i seeng' fí' la, jogui niquiá'r' sii' Yá'? Jogui i nabí rúng' Tiáa' có'g'ui Sé' jogui Simón có'o'gui Judas, ⁵⁶ jogui labí neáang' i rúñi' dseam' do jee' jneaa' aa' cajo. Jo i dseañu' na ja' ní' jial jmóor' e tá' tiiñ' lir.

⁵⁷ Jo jaléng' dsea' i teáang' do lajob fé'r', joba' ja' iññ' fa' já' calíñi' dsea' do. Jo dsu' Jesús cajíñ' casí'reiñ' lala:

—Doñi' jiéb' jmi'gó' dsea' jaang' dsea' i fé' cuaiñ' quiá' Fidiée', dsu' fíng catí' fí' góor', jíl' jaang' jo' ii' jmi'gó' ír' jogui lajobj' fíng catí' fí' quiá'r' cajo.

⁵⁸ Jo e fí' jo ja' leáang' jalé' li' e quí'f' jmí' e dsigá' dsí' dsea' cajmée' Jesús, dsu'co' ja' já' calíng' dsea' ír'.

Mi' cajúng' Juan i seáang' dsea' jmí'
(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

14 Jo ie' jo niseeng' jaang' dseata' dsea' fíng' i si' i' Herodes i quiá' ta' latøøng' li' se' Galilea. Jo i dseata' i, mi' calíñi' lajíl' júu' e fé' dsea' quiá' Jesús, ² joba' lalab casí'r' i dsea' i jmóo' ta' quiá'r' do ie' jo:

—Jangám' i nab i Juan i lamí' seáang' dsea' jmí' jo e nícajíb' tur calé' catú'. joba' eáam' quí'f' r' jmí' có'o' jalé' e li' e dsigá' dsí' dsea' e jmóor'.

³ Jo ie' lamí' jéeng'gui do i dseata' Herodes do 'nueñib' cataíñ' i Juan do. Jo caquih'r' ta' e ca'ñung' dsea' do có'o' iñí' cadena fí' dsí' 'nueñi' uíi' i dseam' i sii' Herodías i calí' dseam' quiá' Lii' rúng' dsea' ngáang' có'o' i dseata' Herodes do. Co' ie' jo i Juan do cajíim'bre dseata' Herodes jo casí'r' e ja' catíng' e jmóor' e jéeiñ' lafa' dseam' quiá'r' oo' dseañu' rúñi' i ngáang' có'o'r' i sii' Lii' do.

⁵ Jo mi' canúu' dseata' Herodes e júu' jo, joba' dseáng' lamí' iññ' njngám'bre i Juan do, jo dsu' ja' cajmée' lajo co' góm'bre jaléng' dsea' fí'; co' lajíl' dsea' ja' iññ' e i Juan do iññ' jaang' dsea' i fé' cuaiñ' quiá' Fidiée'. ⁶ Jo jo' huóø' ngó' mi' ngf' jo mi' catí' jmi' quiá' dseata' Herodes e cadsí'r' jíl'. Jo i Herodías do niseeng' jaang' simf' quiá'r', jo i simf' i cagüi'ff' e cadséeiñ' dseáng' fí' quini' li' neáang' i dsea' simfíng' do. Jo co' eáam' catí' dsí' i dseata' Herodes do lajíl' e cajmée' i simf' do, ⁷ joba' casí'reiñ' do e dseáng' nicuó'bre lí' doñi' e mí'biñ' do. ⁸ Jo i simf'

do, co' níteáaiñ' júu' quiá' niquiá'r', joba' casí'r' i dseata' Herodes do lala:

—Cuó' jnea' mogui' Juan i seáang' dsea' jmí' e iu' fí' dsí' coo' huíí'.

⁹ Jo dsu' i dseata' Herodes do fí'ib' eáang' calíñi' mi' canúur' e júu' jo lífa' jo' nír' e jmé'bre, co' jeem' nícacuør' júu' quiá'r' fí' quini' i dseam' do jogui fí' quini' i dsea' simfíng' do e nicuó'breiñ' do lí' doñi' ee' mí'biñ'. joba' jo' e mí' caliseá' quiá'r' jo jíl' lajob cajmée'. ¹⁰ Jo caquih'r' ta' dsea' quiá'r' e caquih'biñ' mogui' i Juan do catí' li' iuuiñ' dsí' 'nueñi'; ¹¹ jo iu' fí' coo' dsí' huííb' caco' r' i dseam' do, jo i guib cangfíng' fí' jaguo' niquiá'r' e huíí' do.

¹² Jo mi' cangf' jo, caguifíng' jaléng' dsea' quiá' i Juan do e fí' jo, jo cató'bre i lí' do e cango'áang' neiñ'. Jo mi' cangf' e ca'áaiñ' dsea' do, jo cangolíim'bre canojmée'r' júu' Jesús quiá' lajíl' e nicalí' do.

Mi' cahéng' Jesús 'niá' mil dsea'
(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Jo mi' calíñi' Jesús e nícajngam' dsea' Juan i seáang' dsea' jmí' do, joba' cagüi'ff'bre 'niá'r' e fí' li' tåaiñ' do jo cangór' fí' coo' li' ja' ii' 'ga' lí' dsea' seeng' e iuuiñ' fí' dsí' coo' móo'. Jo dsu' mi' calíñi' jaléng' dsea' i seeng' có' quiá' do e ningóo' Jesús, joba' dsifib' cangolíñi' fí' lí' li' ngóo' dsea' do lífa' la tóo' guóo' uób'. ¹⁴ Jo mi' tí' li' cagüi'ff' Jesús e fí' dsí' móo' do, dob níteáang' i dsea' 'leáang' do, jo calí' fí' lí'fí'lm'bre jaléng' i dsea' do jo cajmi'leáam'bre lajaléng' dsea' dsée' i jéeiñ' do. ¹⁵ Jo co' ie' jo ningóo' canuub', joba' i dsea' quiá' Jesús do cangoquiéeiñ' fí' li' sing' dsea' do jo lalab casí'reiñ':

—Fí'li', nícanuub' la, jo jíl' jaang' dsea' neáaiñ' có' quiá' la, fa' ní'í'ba' júu' jaléng' i dsea' na e güiguilíñi' fí' li' li' neáang' dsea' jo fí' job nidsileáar' capí' e nidó'r', co' ja' e sea' fí' la.

¹⁶ Dsú' mi' canúu' Jesús lajo, lalab cañíir' quiá' i dsea' quiá'r' do:

—Ja' 'né' dsilíng' i dsea' na e nidsi'néer' e dó'r', co' 'náb' 'né' cuó'na'r e jo.

¹⁷ joba' cañíi' i dsea' quiá'r' do lala:

—Jíl' 'niá' iñí' có'o'gui' gáng' 'ñu', jíl' joba' sea' quí'naa' lana.

¹⁸ joba' lalab cañíi'tu Jesús quiáñ' do:

—Cuó' du' jnea' e jo fí' la.

¹⁹ joba' caquih' Jesús ta' i dsea' fíng' do e nigüeáiñ' tå' có' nibøø' fí' jee' iñí'. Jo mi' cangf' jo, catíng' Jesús lají' 'niá' e iñí' do có'o'gui' lají' huáang' i 'ñu' do jo cajóø'r' fí' yé' jmi'gú', jo lajob cacuó'r' gui'máang' Fidiée' quiá' jalé' e do. Jo ngf' jo, cajíim'bre e iñí' do jo cacuó'r' i dsea' quiá'r' do, jo i guib cajmée' guiée' jee' jaléng' i dsea' i fíng' do. ²⁰ Jo lajíim' i dsea' do cagó'r' guié' ie' jo car' calitaaiñ'. Jo mi' calí' gó'r', caseám'bí guity'gui' matá' jalé' 'ná' iñí' có'o'gui' jalé' 'náng' i 'ñu' do. ²¹ Jo lajee' lajíng' dsea' i cagó' do ie' jo tíir' 'niá' mil yaang' dseañu', jo ja' li'íng' dseam' có'o'gui' jaléng' jiuung'.

Mi~ cangi` Jesúś fi` ni~ jmii`
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

22 Jo mi~ cangi` jo, caqui` Jesúś ta~ i dsea` quiá'r~ do e cangotáaiñ` do fi` dsii` móo` jo nicuá'r~ e guíée` do jéeng` guír laco` dsea` do, lajee` e táaiñ` e i`r` júu` jaléng` i dsea` i caseáng` do ie` jo. 23 Jo mi~ catáiñ` e i`r` júu` jaléng` i dsea` do, joguiba` cajgóor` fi` coo` yú` mó` 'ñia'r` lado e cangoféeiñ` Fidiée`. Jo coob` mi~ tí` li` caí` náu` , jo dobi táaiñ` 'ñia'r` e fi` yú` mó` do, 24 jogu e móo` e li` teáang` i dsea` quiá'r~ do ningo` huíim` laco` guí `nì` guóo` uó. Jo lajee` jo, dsíng` níróo` jmii` jogu ni`lea` jmii` e móo` do, co` li` li` jeib` ií` guí` laco` la ngóo` e móo` do. 25 Jo ningóo` níjneáb` mi~ cangoquiéeng` Jesúś fi` ni~ jmii` fi` li` ningo` e móo` e li` teáang` i dsea` quiá'r~ do jo e ngí`bre cangáñ` e fi` ni~ jmii` do. 26 Jo mi` tí` li` cangá` i dsea` do e ngí` Jesúś ni~ jmii` , joba` ladsifi` lanab ca'óor` e cafóiñ` jo cajíñ`:

—Jaang` dsea` guíb` do!

27 Dsü` Jesúś cañíir` quiá` i dsea` quiá'r~ do jo casfi`reiñ`:

—Teá` teáang` óo`na`, co` jneab` la, jo ja` fóøng`na`!

28 Joba` cañíi` Tú` Simón quiá` dsea` do jo cajíñ`:

—Fíi`i, song já` e 'náu` , joba` sfi` jnea` e ningiñ` fi` ni~ jmii` cartí` níjín`n 'náu` .

29 Joba` cañíi` Jesúś quiá` dsea` do:

—Nea` fi` la jo.

Jo lajob cajmée` Tú` Simón, jo cajgám`bre li` dsiiñ` fi` yú` e móo` do jo cangoquiéeiñ` fi` li` sing` Jesúś. 30 Jo dsü` lajee` ngóor` ngír` ni~ jmii` mi` calilí`r` e dsíng` bíing` guí` e ií` do, joba` cafóm`bre; jo mifíng` ni`naang` dsí`am`bre jóng, joba` ca'óor` jo cajíñ`:

—Leaang` jnea~, Fíi`!

31 Jo dsíff` lanab catíng` Jesúś guoo` Tú` Simón e la-co` ja` nidsi`aiñ` do jo casfi`reiñ`:

—Jialí` dseáang` ja` 'ga` li` já` li`n` júu` quié`e, jogu jialí` tú` caí` o`!

32 Joba` mi` tí` li` cajgóor` lají` huáaiñ` do e fi` yú` móo` do, ladsifi` lanab ca'uáang` e ií` guí` . 33 Jo jaléng` dsea` quiá` Jesúś i caguiang` do i teáang` dsii` e móo` do canaaíñ` sí`r` uó` jnír` fi` quini` dsea` do e jmiféng` neiñ` jo cajíñ`:

—Dseáang` e jáb` e 'nub` li`n` i Jóo` Fidiée` dsea` guíng` níff` .

Mi~ cajmi`leáang` Jesúś jaléng` dsea` dsée` fi` Genesaret

(Mr. 6:53-56)

34 Jo cacua`bre e guíée` do e teáang`túr fi` dsii` móo` , jo caguiliñ` fi` coo` li` sii` Genesaret. 35 Jo mi` calilí`jaléng` dsea` i seeng` fi` jo e dob táang` Jesúś, dsifi` lanab cani`r` júu` fi` la`ung` fi` li` se` e fi` jo jalé` e júu` jo. Jo jaléng` i dsea` i cangoliñ` cangojéeiñ` jaléng` dsea` dsée` i seeng` quiá`r` fi` li` táang` Jesúś, 36 jo camí`r` dsea` do fi` e fa` capí` 'nì` sib` dsea` do nigü`r` ; jo jaléng` i dsea` i li` güí` fa` capí` 'nì` sib` dsea` do, dseáang` 'láam`bre lají` jmoihuñ` e li`iñ` .

Jial li` mi~ jmírón` dsea` dsee` yaaiñ`
(Mr. 7:1-23)

15 Jo mi~ cangi` jo, cangoquiéeng` fi` li` sing` Jesúś coo` tú` mífing` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo coó`gui tú` 'nì` mífing` tifa` quiá` júu` quié` ta` quiá` dsea` Israel, jo jaléiñ` do jalíiñ` fi` Jerusalén, jo cajmíng`r` dsea` do lala:

—¿Jialí` jaléng` dsea` quií` ja` ru`r` guóor` laco` qui` tífing` li` dsea` áang` qui`naa` mi` ná` qui` e nidó`r` ir`?

3 Jogu Jesúś cajmíng`r` i dsea` do lala:

—Jo jialí` 'ná` cajo ja` jmí`goo`na` lají` ta` quié` Fidiée` , co` lico` jmití`na` lají` e qui` tífing`na` yaam`ba? 4 Co` labal jíng` Fidiée` : "Jmí`goo` tiquí` cío`gui níquí` , jogu i dsea` i cuó` júu` li` tiquí` osí níquí` é, ni`f` i` e 'ná` níjúum` i dsea` i ." 5 Jo dsü` 'ná` fó`na` e jaang` dsea` cuó`m` nísf`r` tiquí` r` osí níquí`r` é: "Ja` cuó`ng` li` jmícóo`o` 'ná` lana, co` lajib` e sea` quié`e nícacuó`ø Fidiée` , 6 jogu fó`na` cajo e li` doñí` i` i` café` e júu` la jo` catíng` fa` e ni`jmícóo`gui` tiquí` r` osí níquí`r` é. Jo lajob li` coo` 'ná` , co` jo` jí`na` fa` jmití`gui` lají` júu` quiá` Fidiée` e cajme` dsea` malí`gui` , jo jí`li` e qui` tífing`na` yaam`ba` jmití`na` . 7 i` jmícaang` i` 'ná` cío` `jalé` e fó`na`! Co` jáb` laco` jí`li` júu` e café` Saí` , jaang` i` café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malí`gui` eáang` mi` café`r` ui` quií`na` lala:

8 Jaléng` i dsea` na lico` fé`bre e jmí`gór` jnea` jí`li` cío` layaang` júu` quiá`bre, dsü` huíim` seeng` jalé` e fi` dsí`r` do e jmí`gór` jnea` .

9 Jo dsü` jí`li` coo` ja` e ta` íng` quiá`r` jial e jmífeiñ` jnea` , co` lají` ta` quié` dsea` jmígú`ba` jmíor` .

10 Jo mi` cangi` jo, cató` Jesúś jaléng` i dsea` i siseáng` do jo casfi`reiñ` lala:

—Náu`na` jogu jmeen`al úung` e ningáng`na` e júu` la: 11 Jí`li` coo` e fi` gò` dsea` ja` cuó`ng` li` jmí` e nilí`li`iñ` fi` quini` Fidiée` , co` lají` júu` e uó` fi` mo`oob` dsea` , jí`li` e joba` cuó`ng` li` jmí` e nilí`li`iñ` fi` quini` Fidiée` .

12 Jo cangoquiéeng` i dsea` quiá` Jesúś do fi` li` sing` dsea` do jo cajmíng`r`reiñ` lala:

—Fíi`naa` , qí`li` e 'nib` catíng` dsea` fariseo e júu` e café` na` 'micú`?

13 Joba` cañíi` Jesúś quiá` i dsea` quiá`r` do jo cajíñ` lala:

—Li` doñí` ee` onuu` e sea` fi` guóo` uó` e o` Tiquí`e dsea` guíng` níff` cajnir` , nigüitó`øb` e jo catí` jmí` quiá` . 14 Joba` fi`i` 'ná` , ja` jmíjíng`na` jaléng` i dsea` fariseo do; co` i dsea` i li`iñ` lafa` dsea` tiuung` i jeeng` jaang`gui` dsea` tiuung` . Jo ja` li` jí`li` jaang` dsea` tiuung` níjéiñ` jaang`gui` dsea` tiuung` , co` fíng` song cajmér` lajo, joba` lají` huáam`bre dseáang` níjiúiñ` fi` i` jóng.

15 Jo mi` cangi` jo, cajíng` Tú` Simón casfi`r` Jesúś:

—Fíi`i, j Já^ jiéé` o' jmée`^ jnea`^ júu^ e~ guóng`^ e júu^ e cafée`^ na 'mícú`?

¹⁶Joba' cañíi` Jesús quiá`- Tú` Simón:

—Jo ɻsu o`gui` nút` mi` ngám` bi` júu^ quié` e cajo?

¹⁷¿Su ja` nít`na` e lajalé` e fí` gø` dsea` ngéng` fí` dsí` tu'r, jo mi` jo` ee` ta` fíng` , joba' uøøb` jóng fí` lít` calu`? <sup>18</sup>Jo dsu` jalé` júu^ e uøø` fí` mo'oo` dsea` , fí` dsíib` dsea` lít` jalí` jalé` e jo, jo e joba` jmoo` e jmiróng` dsee` yaang` dsea` . <sup>19</sup>Co` fí` dsí` dsea` lít` jalí` jalé` e ga` e i` dsíir` , jo e jo quiéeng` e jngang` dsea` rúiñ` , osi e 'lee` dsea` e güüññ` cóo` dsea` i` o` quiá`r` , osi e jmoo` dsea` jalé` e ja` tñ` ta` e lít` dsí` ngúu` táaiñ` , osi jmoo` i` é, osi ngír` ta` quié` júu^ e o` já` , osi jmineaiñ` dsea` rúiñ` é. ²⁰Jo jalé` e lít` lanab e jmoo` e jmiróng` dsee` yaang` dsea` , jo o` uú` e ja` jmitir` lají` e quí` tñng` dsea` e ru`r` guóor` nút`guí e nidó`r` ir` , co` e jo ja` jmoo` e lirøøng` dsea` dsee` .

Mi` já` caléng` jaang` dseam` i` ja` lít`ng` dsea` Israel júu^ quiá`- Jesús
(Mr. 7:24-30)

²¹Jo mi` cangf` jo, cagüü`fíb` Jesús fí` jo, jo cangór` fí` lít` se` Tiro cóo`^gui` fí` lít` se` Sidón. ²²Jo mi` caguiér` fí` jo, jaang` dseam` cananea` i` niguiing` fí` jo cango` quiéeiñ` fí` lít` sing` dsea` do e áiñ` teá` lala:

—¡Fíi`i, sijú` dseata` dsea` féng` Daví`^, fí` güülin` jnea` jo jmi`leáang` i` simf` quié`e, co` jaang` i` lít`ng` iu`ung` dsíir`!

²³Jo dsu` jíi` camf`^ júu^ ja` e cañíi` Jesús quiá`- i` dseam` do. Jo i` dsea` quiá`r` dob cangoquiéeng` fí` lít` siñ` jo camí`r` dsea` do jmi`ee` jo casí`r` dsea` do lala:

—Fíi`naa`, síi`go i` dseam` na güügiéiñ` , co` jáar` ta` óo` lít` caluu`naa`.

²⁴Joba' cañíi` Jesús quiá`- i` dsea` quiá`r` do jo casí`reiñ`:

—Lají`^ ta` e casíng` Fidiéé` jnea` fí` jmgüü` la e quiá`- nilaan` jaléng` dsea` góo`o dsea` Israel jee` jalé` dsee` quiá`r` , co` i` lít`n` lafa` jo`se` i` si`ng` .

²⁵Jo dsu` mi` canúu` i` dseam` do lado, dsif` lajob` cangór` cangosí` uø`jnir` fí` quini` Jesús jo casí`r` dsea` do lala:

—¡Fíi`i, jiéé` o` jmícoo`^ jnea`!

²⁶Joba' cañíi` Jesús quiá`- i` dseam` do lala:

—Ja` dseeng` e nigüí` dsea` iñí`^ e gó`^ jiuung` quiá`r` jo nicuó`r` jaléng` dsii`.

²⁷Joba' cañíi`tu i` dseam` do quiá`- Jesús:

—Jáb`^, Fíi`naa`, lajob` lít` ; dsu` e já` cajo e jí`gui` dsí` sitfíng`ne`jalé` e cuíi`^ iñí`^ e sojiú` fí` nút` mes` quiá`- fí`re`.

²⁸Joba' cañíi`tu Jesús quiá`- i` dseam` do jo casí`reiñ`:

—¡Dseam` , dseáng`^ lajam`^ já`^ lít`n` júu^ quié`e! Jo güülib` jíi`^ laco` fó` na.

Jo dsif` lajob` ca`lääang` i`joo` i` dseam` do.

Mi` cajmi`leáang` Jesús i` fíng` dsea` dsée`

²⁹Jo mi` cangf` jo, cagüü`fíb` Jesús fí` jo, jo caguiér` fí` nít`guié` Galilea jo fí` job cajgóor` fí` coo` yú` mó` , jo fí` job caguár` . <sup>30</sup>Jo lajee` jo, i` fíng` dsea` caseáng` e fí`

lít` güüññ` do e jéeiñ` jaléng` dsea` dsée` quiá`r` i` lít`ng` doñí` ee` jmohuññ` ; do dsea` jlúung` , do dsea` tiuung` , do dsea` bóøng`^ cóo`^gui` jaléng` dsea` i` ja` lít` fé` , jogui quiéem`bi` i` lít`ng` lít` doñí` ee` jmohuññ` e jé`gui` , jo dob cajmi`leáang` Jesús lajaléng` ^ . ³¹Joba` dseáng`^ lajíim` dsea` cangogá` dsí` ie` jo mi` cangár` e caféb` jaléng` dsea` i` ja` lamí` fé` , jogui jaléng` dsea` bóøng`^ ca'láam`bre, jogui jaléng` dsea` jlúung`^ cangi`bre, jogui jaléng` dsea` tiuung` calijné`bre. Jo lajíim`bing` do canaaïñ` jmiféiñ` Fidiéé` quiá`- dsea` Israe`l.

Mi` cahéng` Jesús quiá` mil dsea`
(Mr. 8:1-10)

³²Jo mi` cangf` jo, cató`- Jesús dsea` quiá`r` jo casí`reiñ`:

—Eáam` fí` lít`n` jaléng` i` dsea` la, co` na ningóo` nít` jmi`b` e taaiñ` fí` la cóo`^ jnea` jo ja` sea` jíi`^ coo` e nidó`r` . Jo ja` iñí`n fa` lít` niguiéen`^ nre lajo fí` quiá`r` e ja` mi` gø`r` , co` dseáam`^ fíng` ca`uó`r` guíá`^ fí` .

³³Joba` labalab cañíi` dsea` quiá`- Jesús jo casí`r` dsea` do lala:

—Jo ɻjal nijmó`oo` jóng? ɻje` lít` nidsilé`ee` e nidó`- i` dsea` fíng` na? Co` tñ` lab la ja` iñí` dsea` seeng` có` quiá`- la fa` i`ni`n fí` .

³⁴Joba` cajming`- Jesús i` dsea` quiá`r` do lala:

—¿Jó`^ jíi`^ tñ` e iñí`^ e si`mang`^ nút` na?

Joba` cañíi` i` dsea` quiá`r` do:

—Jíi`^ guíeb` iñí`^ tñ` , jogui jíi`^ coo` tý` mít`ng`^ 'ñtb` .

³⁵Jo Jesús caquié`r` ta` i` dsea` fíng` do e caguáin` do fí` ni` uó` . ³⁶Jo mít`ng` catíiñ` casá`r` e guíé` iñí`^ do cóo`^gui` i` coo` tý` mít`ng`^ 'ñtb` do jo mít`ng` cacuó`r` guí`máang`^ Fidiéé` . Jo lít` jo caffim`bre e iñí`^ do jo cangfíiñ` fí` jaguo` i` dsea` quiá`r` do, jo fí`guib` cajmée` guíé` jee` lajaléng` i` dsea` do. ³⁷Jo lajíim` i` dsea` do cagó`r` ie` jo car` calitaaiñ` guíé` . Jo caróm`bi` guíé`gui` matá` mi` cangf` jo e téé`^ nát` e caseáng` . <sup>38</sup>Jo jaléng` i` dseañ` i` cagó` ie` jo tñ`bre la quié` mil, jo ja` lít`ng` dseam` cóo`^gui` jaléng` jiuung` . <sup>39</sup>Jo mi` cangf` jo, ca`f`b` Jesús júu^ jaléng` i` dsea` i` caseáng` do, jogui mít`ng` ca`ír` fí` dsí` móó` jo cangór` fí` guóo`^ uó` lít` se` Magdala.

Mi` caléng` dsea` Israel e Jesús nijmér` coo` e li`^ quí`r` jmi`f`
(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

16 Jo mi` cangf` jo, coo` jmi`^ cangoliíng` jaléng` dsea` Israel i` fíng` dsea` fariseo cóo`^gui` i` fíng` dsea` saduceo fí` lít` táang` Jesús, co` iñí`^ e niguié`r` jíal e ni`nít`n` dsea` do fí` quini` dseata` . Joba` camí`r` dsea` do e fa` nijmériñ` coo` e li`^ e quí`r` jmi`f` , jo lajoba` nicuó` lít` e Fidiéeb` dsea` i` casí` quiá`r` .

²Jo dsu` labalab cañíi` Jesús quiá`- i` dsea` do:

—Mi` nica`lóo` labalab fó`^ nút` : "Lana ja` jmi`f` nitú` , co` coo` jni`^ fí` yú`^ jmgüü`" , <sup>3</sup>jogui mi` la`ee` fó`na` lala: "Náguijíi` jmi`b` nitú` , co` eáang` nút` jni`^ téé`^ fí` yú`^ jmgüü`" . Jo song ngám`ba` guíé` lajíi`^ e lít` fí` yú`^ jmgüü` , joba` ɻjali`^ ja` ngáng`na` e` nidsijéé` jmi`f` na?

⁴Jo jaléng` dsea` seeng` jmiñ` na dsíng` nírøoiñ` dsee` joguì ja` jmitir` júu` quiá` Fidiée`, joguì mi`' jnea` e nijmee`e jalé` e li` e quí`' jmiñ`; dsu` ja` nijmee`e jíi`' coö` e jo ff` quinir` , co` nicaliseáb` e jo lamí` jéeng` guì e cangongfing` Jonás, jaang` dsea` i` café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malif` guì eáang`.

Jo dob caseáaiñ` i` dsea` do, jo ff` li` jiéb` cangór`.

Jial Iñing` dsea` fariseo (Mr. 8:14-21)

⁵Jo mi` catáng` Jesús cogo` i` dsea` quiá`r` do li`' li`' 'ngóo` cataang` e guiée` do, jo cadseng` dsíi` i` dsea` quiá`r` do e ja` iñi`' quier`. <sup>6</sup>Jo casf`' Jesús i` dsea` quiá`r` do lala:

—Niing` óo`na` cogo` jalé` e e` dsea` Israel i` Iñing` dsea` fariseo cogo`' guì i` Iñing` dsea` saduceo, co` jalé` e e` i` dsea` i` li`' lafa` quié` iñi`'.

⁷Joba` canaang` i` dsea` quiá`' Jesús do sñiñ` lajee` la'ó` yaaiñ` jo sf` rúiñ`:

—Uñi`' e ja` iñi`' lée`naa', joba` jíng` Fí`naa` lana.

⁸Jo co` calilíb`' Jesús lajíi`' e sñing` i` dsea` quiá`r` do, joba` casf`' reiñ` lala:

—¿Jialí` fó`na` e ja` iñi`' quié`na`? ¿Su dseáng` ja` já` mi` líim`bi` jalé` e quí`' jmiñ` jmoo`o? <sup>9</sup>Jo ñsu latí` lana ja` mi` cangám`bi` 'nú` o`gui tóo` óo`na` cajo quiá`' e 'ñiá` iñi`' e cajmitaan`n laj` 'ñiá` mil dsea`, joguì e jñiguì`bi` 'matá` caseáng` e téel` 'ná` quiá`' e jo? <sup>10</sup>Jo ñsu ja` tóo` óo`na` cajo quiá`' e guié` iñi`' e cafi-in` , jo cagó` quié` mil dsea`, joguì e jñiguì`bi` caseáng` ie` jo? ¹¹¿Su dseáng` ja` cuante ca`ba` e o` cuaiñ` quiá`' iñi`' e júu` e fá`a na? Joba` ff`' 'nú` e jmeáang`' i` yaang`na` cogo` jalé` e e` dsea` fariseo cogo`' guì dsea` saduceo, co` jalé` e jo li`' lafa` quié`' quiá`' iñi`'.

¹²Joguìb mi` calilí`' i` dsea` quiá`' Jesús do lajíi`' e guóng`' e júu` e café` dsea` do quiá`' quié` iñi`' , co` e laba` sf`' Jesús i` dsea` quiá`r` do e nijmériñ` do i` yaaiñ` e ja` niligøoiñ` cogo` jalé` júu` e e` dsea` fariseo cogo`' guì dsea` saduceo.

Mi` cajíng` Tú` Simón e Jesús Iñiñ` i` dsea` i` sijeeng` dsea` Israel i` nicá` nif` quiá`r` (Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³Jo mi` tí` li`' caguié` Jesús ff` li`' se` Cesarea quiá`' Filipo, labab cajming`i`' i` dsea` quiá`r` do jo cajíñ`:

—¿E` fé` dsea` uii` quié` jnea` , dsea` i` cajá` ff` nif` jo cagüén`n ff` jñigüí` la e líin`n jaang` dsea` jñigüí`?

¹⁴Joba` cañíi` i` dsea` quiá`r` do jo cajíñ` lala:

—I` Iñing` dsea` fé`r` e i`Juan i`lamí` seáang` dsea` jñiñ` 'nú` , jo i` Iñing`guì fé` e Líi`' 'nú` , joguì i` Iñing`guì dsea` éeiñ` 'nú` e Jeremías osi lí`' jaang`guì lajee` dsea` i` café` cuaiñ` quiá`' Fidiée` malif` guì eáang` .

Jo ngf` jo, joba` cajming`i`' Jesús i` dsea` quiá`r` do jo cajíñ`:

¹⁵—Joguì 'nú` , ¿i` fó`na` e líin`n?

¹⁶Joba` cañíi` i` Tú` Simón do lala:

—'Nub` i` dsea` i` sijeeng` jnea` , dsea` Israel, i` nicá` nif` qui`naa` , joguì 'nub` cajo líi` i` Joo` camfing` quiá`' Fidiée` i` seeng` lata` do.

¹⁷Joba` cañíi`tu Jesús quiá`' Tú` Simón jo cajíñ` casf`' reiñ`:

—Juguiá`jìu quí`' , Tú` Simón, joo` jaang`guì dseañu` i` sii` Jonás, dsu`co` jíi`' jaang` dsea` jñigüí` ja` li`' mi` ca'e` 'nú` e júu` na, co` Tiquié` e dsea` guiring` nif`'bing` i` nicá'e` 'nú` e na. <sup>18</sup>Jo jnea` ff`' 'nú` e cuu` guóng` e sii` 'nú` cajo, joguì 'nub` dsea` i` nilíng` lafa` coö` cuu` quiá`' tñ`' ff` quiá`' guá` quié`e. Jo e guá` e ni`uíng` do quié` e li`' lafa` jaléng` dsea` i` ni`uíng` dsea` quié`e, jo ja` sea` bñ` quiá`' 'mó` fa` nijmé` e ni`fing` e jo. <sup>19</sup>Jo jneab` nicuóø`' 'nú` , Tú` Simón, coö` lafa` joñí` quiá`' nif`' ff` li`' guiring` Fidiée` i` quiu` ta` quiá`' lajaang` lajaang` dsea` quiá`' . Joba` jalé` e ja` nicuó` ff` jee` jaléng` dsea` quié` e ff` jñigüí` la, ja` nicuó` Fidiée` ff` quiá`' e jo cajo. Joguì lajalé` e nicuó` 'nú` ff` jee` jaléng` dsea` quié` e ff` jñigüí` la, joba` nicuó` Fidiée` ff` quiá`' e jo cajo.

²⁰Jo mi` cangf` jo, caquiu`' Jesús ta` i` dsea` quiá`r` do e ja` li`' nisfiñ` do jíi`' jaang` e i`bre líiñ` i` dsea` i` si` jeeng` dsea` góor` dsea` Israel i` nicá` nif` quiá`r` .

Mi` cajmée` Jesús júu` e tí` li`' nijngáng` i` dsea` ír` (Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹Jo latí` ie` job canaang` Jesús jma`r` júu` jaléng` i` dsea` quiá`r` do e ff` Jerusalén 'né` dséng` tur calé` catú` , jo ff` job jaléng` i` dsea` cñong` i` quiu` ta` quiá`' dsea` góor` dsea` Israel cogo`' guì jaléng` fii` jñidsea` quiá`r` cogo`' guì jaléng` tñ`' quiá`' júu` quiu` ta` quiá`r` , jo jaléng` i`bing` i`nicuó`' ír` iihuú` e eáang` cartí` nijngáñ` dsea` do. Jo dsu` mi` nidsíng` 'nú` jñiñ` e cajúiñ` , nijib` tur calé` catú` . <sup>22</sup>Joba` Tú` Simón cajéen` dsea` do li`' coö` yaaiñ` jo cajíim`jiur dsea` do jo casf`r`:

—Ja` güili`iing` dsíi` Fidiée` e nilí` lajo, Fí`naa`! ja` catíng` 'nú` e nilíñ` lajo!

²³Jo Jesús cangoquiéiñ` calé` catú` ff` quini` Tú` Simón jo casf`' reiñ` do:

—Jéeng` cáan`n, Satanás! Ja` jñiñ`' jnea` ff` . Co` 'nú` ja` ngáng` i`aco` jíi`' e i` dsíi` Fidiée` , co` lajíi`' e li`' quiá`' dsea` jñigüí`ba` 'nú` 'nú` .

²⁴Jo mi` cangf` jo, casf`tu Jesús jaléng` i` dsea` quiá`r` do lala:

—Song i` dsea` iing` ni`uíng` dsea` quié`e, joba` güitár` jalé` e li`' dsíi` 'nú`'r` jo güiseaiñ` lafa` crúu` quiá`r` e laco` cuo` li`' e guia` dsíi` e nidsíng`iñ` jalé` e huíng` uíi` e líiñ` dsea` quié`e, jo lajoguìba` ningí`' cogo`' jnea` jóng. ²⁵Co` li`' doñí` i` dsea` i`ff` dsíi` e lí`'bre nileáng` 'nú`'r` jee` jalé` dsee` quiá`r` , joba` i` dsea` i` conguia` nibiñ` ff` li`' li`' ; joguì li`' doñí` i` dsea` i` ni`júung` uíi` e líiñ` dsea` quié`e, joba` i` dsea` i` nitíim`'bre ff` quini` Fidiée` jóng. <sup>26</sup>Jo jíi`' coö` ja` ee` ta` iing` quiá`' dsea` jñigüí` e sñiñ`r` latøøng` jñigüí` song ja`guì cuiñ` jnea` , co` ni`im` quiá`r` mi`' ff` li`' nití`' i` e nijúuñ` , joguì ja` cuøong` li`' quir` cuu` e laco` nitíiñ` ff` quini` Fidiée` . ²⁷Dsu`co` jnea` , i` Joo` Fidiée` i`

cagüéng⁻ fí jmigüí[~] la e líin[~]n jaang[~] dsea[~] jmigüí[~], nigáab[~]túu[~] e niniing⁻ 'gøng[~] quiá⁻ Tiquié[~]e coliing[~]gui cóo⁻ jaléng[~] ángeles i líing[~] guotíir[~] mi⁻ ti⁻ lí⁻ nití⁻ e í⁻ jo. Jo ie⁻ job mi⁻ nicuóð[~] dsea[~] lajíi[~] e catíing[~]lajaang[~] lajaaiñ[~] lí⁻ jialco[~] jíi[~] ta⁻ e nica-jmíer[~] fí jmigüí[~] la. ²⁸Jo ffi⁻ i' núa[~] lana e i líing[~] 'núa[~] la'ó[~] teáang[~]na[~] la jmií[~] na ja⁻ mi⁻ júung[~]na[~] cartí⁻ nimó⁻na[~] e nigáá[~] jnea[~], i dsea[~] i cagüéng⁻ fí jmigüí[~] la e líin[~]n jaang[~] dsea[~] jmigüí[~], e nilíin[~]n jaang[~] dseata[~] dsea[~] féng⁻ i quiue⁻ ta⁻.

Mi⁻ calisfíng⁻ jial jnéeng⁻ Jesús
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

17 Jo mi⁻ cangf⁻ jñéu⁻ jmií[~] lajo, cató⁻ Jesús Tú[~] Simón cóo⁻gui Tiáa[~] jogui Juan i líing[~] rúng⁻ Tiáa[~], jo lajee⁻ la'ó[~] yaam⁻bre cangolíiñ[~] fí coo⁻ yé⁻ mó⁻ e níi⁻ eáang⁻. ²Jo lajee⁻ teáaiñ[~] fí jo, i dsea[~] do cangár⁻ jial calisfíng⁻ jial jnéeng⁻ Jesús. Jo cangár⁻ e jíng⁻ ji⁻ ni⁻ dsea[~] do lafa⁻ ji⁻ iee⁻, jogui si⁻r⁻ dseáng⁻ calité⁻ lafa⁻ ji⁻ e tee⁻ jlo⁻. ³Jo lajee⁻ job cangáiñ[~] Moi⁻ cóo⁻gui Líi[~] e teáaiñ[~] sñíiñ[~] coliing[~] cóo⁻ dsea[~] do. ⁴Joba['] lalab cajíng⁻ Tú[~] Simón e casfír⁻ Jesús:

—Fíi⁻, juguié⁻ o⁻ e taang⁻naa[~] coliing[~] fí la, fa⁻ na nijmíe⁻ e níi⁻ 'núa⁻jiu⁻ cóo⁻ má⁻ 'ma⁻, coo⁻ quíi⁻ 'núa⁻, coo⁻gui quiá⁻ Moi⁻ jogui coo⁻ quiá⁻ Líi[~].

⁵Jo lajee⁻ gui'ná⁻ fí'bi Tú[~] Simón lado, mi⁻ cajgó⁻ cabøø⁻ jnií⁻ e ji⁻ jlo⁻ fí⁻ lí⁻ teáang⁻ dsea[~] do, jo fí⁻ jee⁻ e jnií⁻ do guicanú⁻ e líing⁻ jíi⁻ guicafé⁻ jo guicajíñ⁻:

—I lab Jóo['] o i' neáan⁻n eáang⁻ jo eáam⁻ iáang⁻ dsii⁻ cóo⁻r⁻. Jmee⁻na[~] náu⁻na[~] júu⁻ quiá⁻.

⁶Jo mi⁻ canúu⁻ i dsea[~] gaang⁻ quiá⁻ Jesús do lajo, dsifí⁻ lanab casijníiñ[~] fí ni⁻ uó⁻ jogui catú⁻ guir⁻, co⁻ eáam⁻ cafóiñ⁻. ⁷Jo cangoquíeeng⁻ Jesús fí⁻ lí⁻ sijníiñ[~] i dsea[~] quiá⁻ do jo caquidsír⁻ guor⁻ quiáiñ⁻ do jo casfír⁻ reiñ⁻:

—Ráang⁻na[~]; ja⁻ fóøng⁻na[~].

⁸Jo mi⁻ casée⁻ i dsea[~] quiá⁻ Jesús do nir⁻, jíi[~] jaang⁻ i dsea[~] gáang⁻ do jo jíi⁻ seeng⁻ e fí⁻ do; 'ñiab['] Jesús sing⁻guir⁻.

⁹Jo ngf⁻ jo cajgám⁻bre e fí⁻ yé⁻ mó⁻ do. Jo lajee⁻ jo caquiut⁻ Jesús ta⁻ quiá⁻ i dsea[~] quiá⁻ do jo casfír⁻ reiñ⁻ lala:

—Ja⁻ ff⁻naa[~] jíi[~] jaang⁻ lajíi[~] e cañíi⁻na[~] e fí⁻ yé⁻ mó⁻ la cartí⁻ mi⁻ nití⁻ lí⁻ e níjí⁻tu jnea[~], dsea[~] cagá⁻a fí⁻ níff⁻ e líin[~]n jaang⁻ dsea[~] jmigüí[~].

¹⁰Jo mi⁻ cangf⁻ jo, cajmingfí⁻ i dsea[~] quiá⁻ Jesús do cajmingfí⁻ dsea[~] do jo cajíñ⁻:

—Fíi⁻naa[~], ¿jialí⁻ fí⁻ i tifa⁻ quiá⁻ júu⁻ quiut⁻ ta⁻ quiíi⁻ dsea[~] Israel e Líi⁻bing⁻ i níjáa⁻ níff⁻gui?

¹¹Joba['] cañíi[~] Jesús quiáiñ⁻ do lala:

—E jáb⁻ e Líi⁻bing⁻ i níjáa⁻ níff⁻, jo i'bing⁻ i nígiá⁻guiut⁻ lajalé⁻. ¹²Jo dsifí⁻ jnea[~]gui ffi⁻ i' núa⁻ e nícajáb⁻ Líi⁻, dsifí⁻ ja⁻ calijíi⁻ dsea[~] ír⁻, jo cajmíeb⁻ dsea[~] la tíi⁻ e já⁻ dsifí⁻ cóo⁻ dsea[~] do. Jo lajob jnea⁻ cajo, i dsea[~] i cagüéng⁻ fí jmigüí[~] la e líin[~]n jaang⁻ dsea[~] jmigüí[~], niñíim⁻baa iihuífí⁻ cajo e nicuó⁻ jaléng⁻ i dsea[~] í.

¹³Job mi⁻ caliñíi⁻ i dsea[~] quiá⁻ Jesús do e dsea[~] do fe'r⁻ ui⁻ quiá⁻ i Juan i lami⁻ seáang⁻ dsea[~] jmifí⁻.

Mi⁻ cajmi'léáang⁻ Jesús jaang⁻ siming⁻ i iuung⁻ i líng⁻ dsíi⁻
(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴Jo mi⁻ caguiéng⁻ Jesús cóo⁻ i dsea[~] quiá⁻ do fí⁻ lí⁻ teáang⁻ dsea[~] fíing⁻, jo fí⁻ job cangoquíeeng⁻ jaang⁻ dseañíiñ[~] fí⁻ quini⁻ Jesús jo casír⁻ uó⁻ jnír⁻ fí⁻ quini⁻ dsea[~] do ¹⁵jo casfír⁻ reiñ⁻ do lala:

—Fíi⁻, fíi⁻ güülin⁻ joo⁻ o, co⁻ contøøm⁻ dsea[~] e joñíiñ⁻, jo seab⁻ mi⁻ quiñíiñ⁻ fí⁻ ni⁻ jíi⁻ osi fí⁻ ni⁻ jmií⁻ é, jo dseáng⁻ eáam⁻ íñi⁻ iihuífí⁻. ¹⁶Jo nícagajéem⁻baa⁻ rí⁻ quini⁻ dsea[~] quíi⁻, dsifí⁻ ja⁻ mi⁻ cali⁻ í⁻ fa⁻ e nícajmi'léáang⁻neiñ⁻.

¹⁷Joba['] cañíi[~] Jesús jo cajíñ⁻:

—Dsíng⁻ ja⁻ já⁻ líing⁻na[~] júu⁻ quié⁻ e, jo jmang⁻ fí⁻ gab⁻ iing⁻na[~] cá⁻na[~]. ¿Jial nité⁻ lí⁻i e niliseen⁻ cóo⁻ 'núa⁻? Níjéeng⁻na[~] i siming⁻ do fí⁻ la.

¹⁸Jo mi⁻ caguillíiñ⁻ fí⁻ lí⁻ sing⁻ Jesús, joba['] cajíng⁻ dsea[~] do i líng⁻ i iuung⁻ dsíi⁻ i siming⁻ do jo lajob cangoquíeeng⁻ i líng⁻ do ladsifi⁻ lana, jo ca'lláam⁻ i siming⁻ do. ¹⁹Jo mi⁻ cangf⁻ jo, i dsea[~] quiá⁻ Jesús do casfíiñ⁻ cóo⁻ dsea[~] do lajee⁻ la'ó[~] yaaiñ⁻ jo casfír⁻ dsea[~] do lala:

—¿E⁻ uiing⁻ quiá⁻ e ja⁻ calfí⁻ jnea⁻ fa⁻ e cajmihuíng⁻naa[~] i líng⁻ i lami⁻ iuung⁻ dsíi⁻ i siming⁻ do?

²⁰Joba['] cañíi[~] Jesús quiáiñ⁻ do:

—Co['] ja⁻ leáang⁻ já⁻ líing⁻ 'núa⁻ júu⁻ quié⁻ e, jo uíl⁻ e joba['] e ja⁻ calfí⁻na[~] cajmee⁻na[~] lajo; jo dsifí⁻ jnea[~] jmitaa⁻ óo⁻na[~] e fa⁻ capí⁻ba⁻ já⁻ líing⁻na[~] júu⁻ quié⁻ e fa⁻ laco⁻ jíi⁻ e tíi⁻ coo⁻ mijú⁻ mostáa⁻, joba['] cuøøm⁻ lí⁻ quiut⁻na[~] ta⁻ coo⁻ mó⁻ e nilisfíng⁻ ée⁻ quiá⁻ lí⁻ si⁻, jo nidsisíng⁻ 'núa⁻ fí⁻ lí⁻ jié⁻ faco⁻ lajo. Jo song lajo, joba['] doñí⁻ eeb⁻ quíi⁻na[~] jmií⁻ jmee⁻na[~] jóng. ²¹Co['] la'eáang⁻ cóo⁻ e féng⁻ dsea[~] Fidié⁻ jogui jmór⁻ ayuno, quíi⁻ jmií⁻ e ni'uóng⁻ i líng⁻ lado.

Mi⁻ cajmée⁻tu Jesús júu⁻ e njinga⁻ dsea[~] quiá⁻
(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²²Jo mi⁻ cangf⁻ jo, lajee⁻ e ngí⁻ Jesús coliing⁻ cóo⁻ dsea[~] quiá⁻ fí⁻ lí⁻ se⁻ Galilea, lalab cajíñ⁻ casfír⁻ dsea[~] quiá⁻ do:

—Tí⁻ lí⁻ nígiéeb⁻ í⁻ e jnea[~], dsea[~] i cajá⁻ fí⁻ níff⁻ e líin[~]n jaang⁻ dsea[~] jmigüí[~], tí⁻ lí⁻ nitén⁻n fí⁻ jaguo⁻ dsea[~] jmigüí[~] ²³jo cartí⁻ njngám⁻bre jnea[~]. Jo dsifí⁻ mi⁻ nití⁻ 'ní⁻ jmií⁻ lajo níjib⁻túu calé⁻ catý⁻.

Jo mi⁻ canúu⁻ i dsea[~] quiá⁻ Jesús do lajo, joba['] dsíng⁻ fí⁻ lí⁻ calfíiñ⁻.

Mi⁻ caquíi⁻ Jesús cuu⁻ e catíng⁻ guá⁻

²⁴Jo mi⁻ cangf⁻ jo, caguié⁻tu Jesús fí⁻ Capernaum coliing⁻ cóo⁻ i dsea[~] quiá⁻ do. Jo i dsea[~] i jmóo⁻ ta⁻ mi⁻ cuu⁻ e catíng⁻ guá⁻ caguillíiñ⁻ fí⁻ lí⁻ sing⁻ Tú[~] Simón jo cajmíngfí⁻ dsea[~] do jo cajíñ⁻:

—Su ja⁻ quíi⁻ tifa⁻ quíi⁻ lajíi[~] cuu⁻ e catíng⁻ niquí⁻ fí⁻ guá⁻?

²⁵—Quíi⁻ dsea[~] do e jo —cañíi[~] Tú[~] Simón.

Jo mi⁻ tí⁻ lí⁻ caí⁻ Tú[~] Simón fí⁻ dsíi⁻ sinúu⁻, cuóøøng⁻ Jesúsbi canaiñ⁻ sfr⁻ dsea[~] do jo cajíñ⁻:

—Janú¹, Té² Simón, ¿jial f' o' cuaiñ³ quiá⁴ e júu⁵ la?
 Jo jee⁶ jaléng⁷ dseata⁸ i quiá⁹ ta¹⁰ f' jmigü¹¹ la, ¿j~
 quiá¹² jaléng¹³ catfing¹⁴ nicár¹⁵ cuu¹⁶ e 'né¹⁷ qui¹⁸ dsea¹⁹
 jogui²⁰ e cuu²¹ e líng²² dsea²³? ¿Su quiá²⁴ jaléng²⁵ dsea²⁶
 góor²⁷ osi quiá²⁸ jaléng²⁹ dsea³⁰ i jalíng³¹ f' caluub³² é?

²⁶Joba' cañíi³³ Té³⁴ Simón jo cajíñ³⁵:

—Mó³⁶ quiá³⁷ jaléng³⁸ dsea³⁹ i jalíng⁴⁰ f' caluub⁴¹.

Joba' cañíi⁴² tu Jesús quiá⁴³ dsea⁴⁴ do jo cajíñ⁴⁵:

—Joba' lajíi⁴⁶ e catfing⁴⁷ 'n⁴⁸, ja⁴⁹ 'n⁵⁰ qui⁵¹ jíi⁵² coo⁵³.

²⁷Jo lico⁵⁴ ja⁵⁵ dsíi⁵⁶ i dsea⁵⁷ do ga⁵⁸ uii⁵⁹ qui⁶⁰ ii⁶¹, gua⁶² f' lí⁶³
 né⁶⁴ guiée⁶⁵, jo güibíi⁶⁶ 'máá⁶⁷ quíi⁶⁸ jo guiing⁶⁹ i la'uii⁷⁰ 'n⁷¹
 i nilí⁷²; jo f' mo'oo⁷³ i 'n⁷⁴ niscú⁷⁵ coo⁷⁶ cuu⁷⁷, jo coo⁷⁸
 jíi⁷⁹ e job nitíng⁸⁰ guiá⁸¹ quiá⁸² e nigüiquí⁸³ qui⁸⁴ ii⁸⁵ quiá⁸⁶
 lajíi⁸⁷ cuu⁸⁸ e catfí⁸⁹ naa⁹⁰ niquí⁹¹ ii⁹² quiá⁹³ guá⁹⁴; joba' quie⁹⁵
 e cuu⁹⁶ do jo güiquí⁹⁷ jóng.

¿I⁹⁸ i niing⁹⁹ qui¹⁰⁰ f' quini¹⁰¹ Fidiée¹⁰²?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

18 Jo ie¹⁰³ job cajo jaléng¹⁰⁴ dsea¹⁰⁵ quiá¹⁰⁶ Jesús cango-
 quiéeiñ¹⁰⁷ f' lí¹⁰⁸ sing¹⁰⁹ dsea¹¹⁰ do jo cajming¹¹¹ r¹¹² lala:

—Fíi¹¹³naa¹¹⁴, ¿j~ líng¹¹⁵ 'n¹¹⁶ i niing¹¹⁷ guí mi¹¹⁸ Fidiée¹¹⁹ quié¹²⁰
 nifí¹²¹ quiá¹²² dsea¹²³ jmigü¹²⁴?

²Joba' Jesús cató¹²⁵ r¹²⁶ jaang¹²⁷ jiuung¹²⁸ jo casíñ¹²⁹ i jiuung¹³⁰
 do f' guiá¹³¹ joo¹³² laco¹³³ la teáang¹³⁴ i dsea¹³⁵ quiá¹³⁶ r¹³⁷ do ³jo
 casíñ¹³⁸ reiñ¹³⁹ do lala:

—E jáb¹⁴⁰ e fíi¹⁴¹ 'n¹⁴² e song ja¹⁴³ njimisfíng¹⁴⁴ na¹⁴⁵ lajíi¹⁴⁶ e fí¹⁴⁷
 óo'na¹⁴⁸ jogui¹⁴⁹ song ja¹⁵⁰ ni'uíng¹⁵¹ na¹⁵² laco¹⁵³ guí la líng¹⁵⁴ jiuung¹⁵⁵,
 joba' ja¹⁵⁶ nilí¹⁵⁷ na¹⁵⁸ jóng e Fidiée¹⁵⁹ nicár¹⁶⁰ nifí¹⁶¹ quií¹⁶²
 na¹⁶³. ⁴Jo lalab fíi¹⁶⁴ 'n¹⁶⁵; ⁵jíi¹⁶⁶ dsea¹⁶⁷ i ja¹⁶⁸ jmífeng¹⁶⁹ 'n¹⁷⁰ia¹⁷¹ jogui¹⁷²
 ni'uíng¹⁷³ tur laco¹⁷⁴ guí la líng¹⁷⁵ i jiuung¹⁷⁶ i sing¹⁷⁷ la, joba'
 f'bing¹⁷⁸ i niing¹⁷⁹ guí mi¹⁸⁰ Fidiée¹⁸¹ quié¹⁸² nifí¹⁸³ quiá¹⁸⁴ dsea¹⁸⁵.
⁵Jo ⁵jíi¹⁸⁶ dsea¹⁸⁷ i íng¹⁸⁸ i dsea¹⁸⁹ i líng¹⁹⁰ laco¹⁹¹ i jiuung¹⁹² la
 la'eáng¹⁹³ coo¹⁹⁴ jnea¹⁹⁵, joba' güiliñir¹⁹⁶ guiá¹⁹⁷ e jneab¹⁹⁸ íñ¹⁹⁹
 cajo.

Jial dseáang²⁰⁰ e nijiúng²⁰¹ dsea²⁰² f' ni²⁰³ dsee²⁰⁴

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶Jo fíi²⁰⁵ guí²⁰⁶ 'n²⁰⁷ e doñí²⁰⁸ ⁵jíi²⁰⁹ dsea²¹⁰ i njímé²¹¹ e niténg²¹² fí²¹³
 ni²¹⁴ dsee²¹⁵ jaang²¹⁶ jiuung²¹⁷ i njíá²¹⁸ líng²¹⁹ júu²²⁰ quié²²¹ e, joba'
 guiá²²² guí quiá²²³ i dsea²²⁴ fí²²⁵ e nidsiblíng²²⁶ 'n²²⁷ia²²⁸ fí²²⁹ é²³⁰ jmiñí²³¹
 e guineaang²³² coo²³³ cuu²³⁴ 'loo²³⁵ fí²³⁶ moluur²³⁷ e laco²³⁸
 nineáin²³⁹ cartí²⁴⁰ uií²⁴¹. ⁷Jo gab²⁴² lí²⁴³ quiá²⁴⁴ jaléng²⁴⁵ dsea²⁴⁶
 jmigü²⁴⁷ e sea²⁴⁸ coo²⁴⁹ jalé²⁵⁰ e jmírong²⁵¹ yaaiñ²⁵² dsee²⁵³, co²⁵⁴
 coo²⁵⁵ jalé²⁵⁶ e job e tóïñ²⁵⁷ fí²⁵⁸ ni²⁵⁹ dsee²⁶⁰. Jo dsu²⁶¹ e ngí²⁶² fíib²⁶³
 i dsea²⁶⁴ i jmóo²⁶⁵ e niténg²⁶⁶ dsea²⁶⁷ rúiñ²⁶⁸ fí²⁶⁹ ni²⁷⁰ dsee²⁷¹.

⁸Joba' fíi²⁷² 'n²⁷³ e doñí²⁷⁴ si guóo²⁷⁵ osi tíi²⁷⁶ njímé²⁷⁷ e
 nitén²⁷⁸ fí²⁷⁹ ni²⁸⁰ dsee²⁸¹, joba' jmeáng²⁸² guí quií²⁸³ e
 niquiá²⁸⁴ ba²⁸⁵ jo nigüibí²⁸⁶ cartí²⁸⁷ lí²⁸⁸ huíi²⁸⁹. Co²⁹⁰ guiá²⁹¹ guí quií²⁹²
 e niguoñ²⁹³ fí²⁹⁴ lí²⁹⁵ quié²⁹⁶ e ja²⁹⁷ sea²⁹⁸ guóo²⁹⁹ osi tíi³⁰⁰ é e la-
 co³⁰¹ guí niguoñ³⁰² e la'iéb³⁰³ guotíi³⁰⁴ fí³⁰⁵ lí³⁰⁶ coo³⁰⁷ ji³⁰⁸ e ja³⁰⁹ tóo³¹⁰
 jmií³¹¹ yut³¹². ⁹Jogui³¹³ song jminí³¹⁴ njímé³¹⁵ e nitén³¹⁶ fí³¹⁷ ni³¹⁸
 dsee³¹⁹, joba' jmeáng³²⁰ guí quií³²¹ e nigüibí³²² ba³²³ jo nigüibí³²⁴
 cartí³²⁵ lí³²⁶ huíi³²⁷. Co³²⁸ guiá³²⁹ guí quií³³⁰ e niguoñ³³¹ fí³³² lí³³³ quié³³⁴
 e coo³³⁵ jminí³³⁶ e laco³³⁷ guí niguoñ³³⁸ coo³³⁹ lají³⁴⁰ tú³⁴¹ jminí³⁴² fí³⁴³
 lí³⁴⁴ coo³⁴⁵ ji³⁴⁶ e ja³⁴⁷ tóo³⁴⁸ jmií³⁴⁹ yut³⁵⁰.

Coo³⁵¹ júu³⁵² já³⁵³ e lafa' júu³⁵⁴ cuento quiá³⁵⁵ jaang³⁵⁶ jo'se³⁵⁷ i
 sítíng³⁵⁸
 (Lc. 15:3-7)

¹⁰Joba' fíi³⁵⁹ guí³⁶⁰ 'n³⁶¹ e ja³⁶² jmi³⁶³ uóng³⁶⁴ na³⁶⁵ jíi³⁶⁶ jaang³⁶⁷ i jiu-
 ung³⁶⁸ na. Co³⁶⁹ jnea³⁷⁰ fíi³⁷¹ 'n³⁷² e fí³⁷³ níffib³⁷⁴ seeng³⁷⁵ ángeles
 quiá³⁷⁶ i neáang³⁷⁷ colíng³⁷⁸ coo³⁷⁹ Tiquié³⁸⁰ e dsea³⁸¹ guiing³⁸²
 fí³⁸³ jo. ¹¹Co³⁸⁴ jnea³⁸⁵, i dsea³⁸⁶ i cajá³⁸⁷ fí³⁸⁸ níff³⁸⁹ e lítín³⁹⁰ jaang³⁹¹
 dsea³⁹² jmigü³⁹³, cagá³⁹⁴ a e laco³⁹⁵ nilaan³⁹⁶ jaléng³⁹⁷ dsea³⁹⁸ i
 sítíng³⁹⁹ uíi⁴⁰⁰ dsee⁴⁰¹ quiá⁴⁰².

¹²Jogui⁴⁰³ jial líng⁴⁰⁴ 'n⁴⁰⁵ e júu⁴⁰⁶ la? Faco⁴⁰⁷ jaang⁴⁰⁸ dsea⁴⁰⁹
 áaiñ⁴¹⁰ cien jo'se⁴¹¹, jo calíng⁴¹² i cango'íng⁴¹³ jaang⁴¹⁴ i
 jo'se⁴¹⁵ do quiá⁴¹⁶ fí⁴¹⁷ jee⁴¹⁸ mó⁴¹⁹, ¿su ja⁴²⁰ nitiúung⁴²¹ tear⁴²²
 noventa y nueve do cateá⁴²³ lajee⁴²⁴ nidsér⁴²⁵ e nidsi'néiñ⁴²⁶ i
 jaang⁴²⁷ i cango'íng⁴²⁸ do quiá⁴²⁹? ¹³Jo song cadséiñ⁴³⁰ i,
 joba' eáang⁴³¹ guí nilí⁴³² láang⁴³³ dsíi⁴³⁴ uíi⁴³⁵ quiá⁴³⁶ i jo'se⁴³⁷ i
 cadséiñ⁴³⁸ do laco⁴³⁹ guí quiá⁴⁴⁰ i noventa y nueve i
 caseáaiñ⁴⁴¹ do. ¹⁴Jo lajob cajo, co⁴⁴² Tiquí⁴⁴³ i dsea⁴⁴⁴ guiing⁴⁴⁵
 níff⁴⁴⁶ ja⁴⁴⁷ iiñ⁴⁴⁸ fa⁴⁴⁹ e nidsi'líng⁴⁵⁰ jíi⁴⁵¹ jaang⁴⁵² i jiuung⁴⁵³ na.

Jial 'n⁴⁵⁴ líng⁴⁵⁵ dsea⁴⁵⁶ dsee⁴⁵⁷ quiá⁴⁵⁸ jaang⁴⁵⁹ dsea⁴⁶⁰ rúiñ⁴⁶¹
 (Lc. 17:3)

¹⁵Jo fíi⁴⁶² guí⁴⁶³ 'n⁴⁶⁴, song jaang⁴⁶⁵ dsea⁴⁶⁶ rúng⁴⁶⁷ na⁴⁶⁸
 calíng⁴⁶⁹ i cajmeáiñ⁴⁷⁰ 'n⁴⁷¹ ga⁴⁷², joba' guiá⁴⁷³ guí e
 sítíng⁴⁷⁴ na⁴⁷⁵ røø⁴⁷⁶ lajee⁴⁷⁷ co⁴⁷⁸ gáng⁴⁷⁹ na⁴⁸⁰, jo níff⁴⁸¹ na're⁴⁸² e
 ui-⁴⁸³ ing⁴⁸⁴ quiá⁴⁸⁵ e cajmér⁴⁸⁶ e ga⁴⁸⁷ do quiá⁴⁸⁸ na⁴⁸⁹. Jo song
 canéub⁴⁹⁰ júuiñ⁴⁹¹ quiá⁴⁹² lajíi⁴⁹³ e cajmér⁴⁹⁴ do, joba' røøb⁴⁹⁵
 niliseeng⁴⁹⁶ tu⁴⁹⁷ coo⁴⁹⁸r⁴⁹⁹. ¹⁶Jogui⁵⁰⁰ dsu⁵⁰¹ song ja⁵⁰² ni⁵⁰³ júuiñ⁵⁰⁴ la-
 jíi⁵⁰⁵ e níff⁵⁰⁶ re do, joba' nitó⁵⁰⁷ na⁵⁰⁸ jóng gáng⁵⁰⁹ gaang⁵¹⁰
 dsea⁵¹¹ jiéng⁵¹² i tíi⁵¹³ ni⁵¹⁴ niija⁵¹⁵ júu⁵¹⁶ røø⁵¹⁷ quiá⁵¹⁸ lajíi⁵¹⁹ e
 níff⁵²⁰ na⁵²¹ do. ¹⁷Jogui⁵²² song la lím⁵²³ bre lítiñ⁵²⁴ e ja⁵²⁵ ni⁵²⁶
 júuiñ⁵²⁷ coo⁵²⁸ i dsea⁵²⁹, joba' coo⁵³⁰ dsea⁵³¹ quiá⁵³² Dsea⁵³³
 Jmáam⁵³⁴ 'n⁵³⁵ ngíng⁵³⁶ e júu⁵³⁷ jo. Jogui⁵³⁸ song o⁵³⁹ coo⁵⁴⁰ dsea⁵⁴¹
 i ni⁵⁴² júuiñ⁵⁴³, joba' 'n⁵⁴⁴ e nítá⁵⁴⁵ óo'na⁵⁴⁶ e i dsea⁵⁴⁷ ja⁵⁴⁸
 cuiñ⁵⁴⁹ Fidiée⁵⁵⁰ jogui⁵⁵¹ lítiñ⁵⁵² laco⁵⁵³ jaang⁵⁵⁴ dsea⁵⁵⁵ i jmóo⁵⁵⁶ ta⁵⁵⁷
 mi⁵⁵⁸ cuu⁵⁵⁹ e catfíng⁵⁶⁰ dseata⁵⁶¹ guiing⁵⁶² fí⁵⁶³ Roma.

¹⁸Joba' jnea⁵⁶⁴ jmitaa⁵⁶⁵ óo'na⁵⁶⁶ e jalé⁵⁶⁷ e ja⁵⁶⁸ nicuó⁵⁶⁹ na⁵⁷⁰ fí⁵⁷¹
 jee⁵⁷² jaléng⁵⁷³ dsea⁵⁷⁴ quié⁵⁷⁵ e fí⁵⁷⁶ jmigü⁵⁷⁷ la, ja⁵⁷⁸ nicuó⁵⁷⁹ Fidiée⁵⁸⁰
 fí⁵⁸¹ níff⁵⁸² cajo. Jogui⁵⁸³ lajalé⁵⁸⁴ e nicuó⁵⁸⁵ na⁵⁸⁶ fí⁵⁸⁷ jee⁵⁸⁸ jaléng⁵⁸⁹
 dsea⁵⁹⁰ quié⁵⁹¹ e fí⁵⁹² jmigü⁵⁹³ la, joba' nicuó⁵⁹⁴b⁵⁹⁵ Fidiée⁵⁹⁶ fí⁵⁹⁷ cajo.

¹⁹Lalab fíi⁵⁹⁸ guí⁵⁹⁹ 'n⁶⁰⁰ cajo, fa⁶⁰¹ gám⁶⁰² 'n⁶⁰³ fí⁶⁰⁴ jmigü⁶⁰⁵ la
 níff⁶⁰⁶ na⁶⁰⁷ røø⁶⁰⁸ quiá⁶⁰⁹ lajíi⁶¹⁰ e nimíi⁶¹¹ na⁶¹² Fidiée⁶¹³, joba'
 Tiquié⁶¹⁴ e dsea⁶¹⁵ guiing⁶¹⁶ níff⁶¹⁷ nicuó⁶¹⁸ bre 'n⁶¹⁹ lajíi⁶²⁰ e
 nimíi⁶²¹ na⁶²² do. ²⁰Cofa⁶²³ gáng⁶²⁴ osi gaang⁶²⁵ dsea⁶²⁶ siseáiñ⁶²⁷
 e jnea⁶²⁸ quié⁶²⁹ níff⁶³⁰ quiá⁶³¹, joba' dob seeng⁶³² jnea⁶³³ jee⁶³⁴
 ír⁶³⁵ fí⁶³⁶ lí⁶³⁷ siseáiñ⁶³⁸ do cajo.

²¹Jo ie⁶³⁹ jo cangoquiéeng⁶⁴⁰ Té⁶⁴¹ Simón fí⁶⁴² lí⁶⁴³ sing⁶⁴⁴ Jesús
 jo cajming⁶⁴⁵ r⁶⁴⁶ dsea⁶⁴⁷ do:

—Fíi⁶⁴⁸, ¿jó⁶⁴⁹ ya⁶⁵⁰ 'n⁶⁵¹ ín⁶⁵² dsee⁶⁵³ quiá⁶⁵⁴ jaang⁶⁵⁵ dsea⁶⁵⁶
 rún⁶⁵⁷ n song cajmeáiñ⁶⁵⁸ jnea⁶⁵⁹ ga⁶⁶⁰? ¿Su jíi⁶⁶¹ guié⁶⁶² néeb⁶⁶³
 jíi⁶⁶⁴?

²²Joba' cañíi⁶⁶⁵ Jesús quiá⁶⁶⁶ Té⁶⁶⁷ Simón jo casí⁶⁶⁸ reiñ⁶⁶⁹:

—Ja⁶⁷⁰ fíi⁶⁷¹ 'n⁶⁷², Té⁶⁷³ Simón, e jíi⁶⁷⁴ guié⁶⁷⁵ néé⁶⁷⁶, co⁶⁷⁷ cartí⁶⁷⁸
 setenta ya⁶⁷⁹ siete néé⁶⁸⁰ 'n⁶⁸¹ ín⁶⁸² dsee⁶⁸³ quiá⁶⁸⁴ i dsea⁶⁸⁵
 rún⁶⁸⁶ do song lí⁶⁸⁷ 'n⁶⁸⁸ lajo.

Coo` júu^ já^ e lafa' júu^ cuento quiá^ jaang` dsea` lléeng`

²³Jo cajíng`gui Jesús casí^r^ i dsea` quiá^r^ do e júu^ la:

—Jo mi^ Fidiée^ quier^ nif^ quiá^ dsea` laco` mi^ jaang` dseata^ dsea` féng` i niseeng` dsea` lléeng` i nirøøng` quiá^r^. Jo mi^ catí^ i^ e camí^ i^ dseata^ do cu^ quiá^r^ lají^ i^ e nirøøng` i dsea` lléeng` quiá^r^ do, ²⁴joba` i^ dseata^ dsea` féng` do cató^r^ jaléng` i^ dsea` lléeng` i^ nirøøng` quiá^r^ do e laco` nidsicógiñ^ do lají^ i^ e røøiñ^. Jo la'uii^ cató^r^ i^ dsea` lléeng` i^ nirøøng` jmigui^ cuu^ quiá^r^, <sup>25</sup>Jo co^ ja` ee` cuu^ sea`gui quiá^ i^ dsea` lléeng` do fa` e nija`r^ i^ fiir^ do, joba` i^ fiir^ do caqui^r^ ta^ e nidsi^niñm^ i^ dsea` lléeng` do colíng` cóo^ dseam^ quiá^r^ cóo^ gui jaléng` jóor^ cóo^ gui jalé^ e sea` quiá^r^ e laco` niquí^ lají^ i^ e røøiñ^ do, <sup>26</sup>Jo dsu^ i^ dsea` lléeng` do dsifi^ lanab casí^r^ uó^ jnir^ fí^ quini^ i^ fiir^ do jo camí^r^ dsea` do jmi^ee^ jo casí^r^ dsea` do lala: "Fí^i, mít^i^ jmi^ee^ 'nú^ e nijmée^ féng` a^ ui^ quié^e e ja` mi^ seeng` quié^e lana e cuu^ e røøn^ quií^, dsu^ niquí^ baa lajalé^ e røøn^ do quií^ mi^ niliseeng` quié^e." <sup>27</sup>Jo i^ fiir^ do calib^ fí^ lají^ i^ dsea` lléeng` i^ røøng` quiá^r^ do, joba` jo` camí^r^ guí^ cuu^ quiá^r^ jo caleáam`breiñ^ do cóo^ júu^ røø.

²⁸Jo cangám^ i^ dsea` lléeng` do, jo lajee^ ngaiñ^ quiá^ fib^ mi^ cajíñ^ jaang`gui dsea` lléeng` rúiñ^ laó^ røø^ nijmór^ ta^ quiá^ fiir^, jo i^ dseañ^ i^ nirøøng` capí^ cuu^ quiá^r^. Jo casam^ bre dsea` do jo canaaíñ^ güí^r^ luuiñ^ jo casí^r^ dsea` do lala: "¡Qui^ quié^e lají^ i^ e røøn^!" ²⁹Jo i^ dsea` lléeng` rúiñ^ do casí^r^ uó^ jnir^ fí^ quini^ do jo camí^r^ dsea` do jmi^ee^ jo casí^r^ lala: "Fa^ nijmée^ba^ féng` o^ e røøm`bí^ cateá^ quií^, dsu^ niquí^ baa lajalé^ mi^ niliseeng` quié^e." ³⁰Jo dsu^ i^ dsea` lléeng` i^ cajmi^r^ do cuu^ do jo` e caná^ i^ júu^ jí^ coo^, jo 'núñib^ cango^ jéeiñ^ i^ dsea` lléeng` rúiñ^ i^ carøøng` quiá^r^ do cartí^ caqui^r^ i^ do e cuu^ do. ³¹Jo mi^ caliñ^ i^ dsea` lléeng` rúiñ^ i^ caguiaang`gui do e júu^ jo, joba` cangosí^ bre fiir^ lají^ i^ e cajmeáng` i^ dsea` lléeng` rúiñ^ i^ jaang`gui do, ³²Jo ee^ jo iing^ i^ fiir^ do mi^ caliñ^r^ e júu^ jo, joba` caqui^r^ ta^ e calitéb^ i^ dsea` i^ ca'lée^ do jo lalab casí^reiñ^ do: "¡'Nú^ lin^ jaang`dsea` lléeng` i^ so^ dsu^! Jo jnea^ jo` camí^r^ lají^ i^ e røøn^ quié^e do dsu^ uí^ i^ e camí^r^ jnea^ jmi^ee^." ³³Jo lajob catíng^ fa^ mi^ cajmee^ cóo^ i^ dseañ^ rún^ do mi^ camí^r^ 'nú^ jmi^ee^ fí^ laco`gui cajmé^ jnea^ cóo^ 'nú^." <sup>34</sup>Jo dseáng^ la huí^m^ eáang` caliguíng^ i^ dsea` fí^ do quiá^ i^ dsea` lléeng` quiá^r^ i^ cajmée^ ga` do co^ jí^ guí^ cartí^ caqui^r^ ta^ e cangíñ^ i^ do iihuí^ cartí^ caqui^r^ lají^ i^ e røøiñ^ do.

³⁵Jo cajíng`gui Jesús casí^r^ jaléng` i^ dsea` quiá^r^ do:

—Lanab cajo nijmée^ Tiquié^e dsea` guiing^ nif^ cóo^ jaléng` 'nú^ song ja` ni^fing^na` dsee^ dseáng^ lajang^ ui^ quiá^ jaang` dsea` rúng^na`.

Mi^ ca'e^ Jesús quiá^ mi^ tiúung^ dsea` rúiñ^ (Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹⁹ Jo mi^ cangí^ e cajíng` Jesús jalé^ e júu^ na, jo cagüí^fí^bre fí^ lí^ se^ Galilea jo caguié^túr fí^ lí^ se^ Judea e née^ lí^ 'ngóo^ cataang` laco` i^t^ gua` Jordán. ²⁰Jo i^leáam^ dsea` ngolíng` laco` ngóor^, jogui cajmí^leáam^bre jaléng` dsea` dsée^ ie^ jo.

²¹Jo lajee^ tääang` Jesús fí^ jo, cangoquiéeng` fí^ lí^ siñ^ coo^ tý^ mífing^ dsea` Israel i^líng` dsea` fariseo e lico^ iñ^ do e niténg` dsea` do fí^ ní^ dsee^, joba` cajmíng^r^ dsea` do lala:

—¿Su cuóom^ quiá^ jaang` dseañ^ e nitiúuiñ^ dseam^ quiá^r^ fíng lí^ doñ^ ee` cajmiquíng^ji^ dsii^ rúiñ^?

²²Joba` cañí^ Jesús quiá^ i^ dsea` fariseo do lala:

—Nicalib^ 'nú^ fí^ ni^ ji^ quiá^ Fidiée^ lí^ fé^ lala: "Jí^ latí^ mi^ uiing^ cajmeáang` Fidiée^ dseañ^ jogui dseam^." <sup>23</sup>Jogui fé^ cajo: "Uí^ e cúng^ dseañ^ guóor^, joba` 'naaiñ^ quiá^ tiquí^ niquí^r^ e laco` niliseeiñ^ colíng^ cóo^ dseam^ quiá^r^, jo lajoba` lafa` jaam^bre ni'uíñ^ lajee^ lají^ huáaiñ^ do." <sup>24</sup>Jo lajob fí^ 'nú^, jo` tí^ guir gáíñ^, co^ lafa` jaam^bre nica'uíñ^. Co^ Fidiée^bing^ caguiá^ uiing^ e cúng^ dsea` guóor^, joba` jo` cuóom^ fa^ e nitiúung^gui dsea` rúiñ^ mi^ cangí^gui e cacuíñ^ guóor^.

²⁵Jo cajmíng^tu i^ dsea` fariseo do Jesús:

—Jo jíjalí^ caqui^ Moi^ ta^ e cuóom^ tiúung^ dsea` rúiñ^ song caráang^ coo^ mají^ lí^ fé^ lajo, jo lajoba` dseáng^ e cuóom^ e tiúung^ i^ dseañ^ do dseam^ quiá^r^?

²⁶Jo cañí^tu Jesús quiáñ^ do:

—Jo i^ Moi^ do cacuør^ fí^ e catiúung^na` dseam^ quií^na` dsu^ uí^ e 'nú^ dseáng^ eáam^ ue^ óo^na'. Co^ jí^ latí^ mi^ uiing^ ja` lajo calí^iing^ Fidiée^ e nilí^, <sup>27</sup>Jo jnea^gui fí^ 'nú^ e doñ^ jí^ i^tiúung^ dseam^ quiá^ i^ jí^ ja` ca'lée^ i^ dseam^ quiá^r^ do e güíñ^ i^ dseañ^ jíéng^, jogui e nicúng^túr guóor^ cóo^ jaang`gui dseam^ jíéng^, joba` dseeb^ éer^ jóng fí^ quini^ Fidiée^.

²⁸Jogui i^ dsea` quiá^ Jesús do casí^r^ dsea` do lala:

—Song lajob lí^ quiá^ jaléng` dseañ^ cóo^gui dseam^ quiá^r^, joba` gui^gui líng^ jnea^ e ja` nicúñ^ guóor^.

²⁹Joba` cañí^tu Jesús quiáñ^ do:

—Ja` lajíng^ dsea` catíñ^ e ngáiñ^ jalé^ e júu^ na, co^ lají^ i^ dsea` i^ nícangíng^ quiá^ Fidiée^, jí^ i^bing^ i^ ngáng^ e jo. <sup>30</sup>Jo jmigui^b^ uiing^ sea` e jmoo^ huíng^ quiá^ jaléng` dseañ^ e ja` cuóom^ e nicúñ^ guóor^: co^ seem^ dseañ^ e latí^ mi^ ngáam^bre ja` sít^iñ^ fa^ e nicúñ^ guóor^, jogui seem^bi cajo e dseañ^ rúm^bre nicajmi^lén^ ír^, jogui seem^bi ja` cuó^ fí^ yaang^ fa^ e nicúñ^ guóor^ dsu^ uí^ e Fidiée^ quié^ nif^ quiá^r^, jo jaléng` dsea` i^ quí^ jmi^ nijmée^ lajo, joba` güijmée^bre lajo.

Mi~ cajmigüeang[^] Jesús jaléng[^] jiuung[~]
(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³Jo mi~ cangf[~] jo, caguilíng[~] jaléng[^] dsea` e jéeiñ<sup>~</sup> jiuung<sup>~</sup> quiá'r<sup>~</sup> fí<sup>~</sup> li<sup>~</sup> sing<sup>~</sup> Jesús e laco<sup>~</sup> niquidsi<sup>~</sup> dsea` do guóor[~] fí[~] yú[~] mogui[~] lajaang[~] lajaang[~] i jiuung[~] do jogui[~] e niféiñ[~] Fidiée[~] uii[~] quiáiñ[~] do, jo lajoba[~] nilgüeaiñ[~] do. Jo ds[~] i dsea` quiá<sup>~</sup> Jesús do ca-jnúim<sup>~</sup> bre quiá<sup>~</sup> jaléng<sup>~</sup> sejmii<sup>~</sup> i jiuung<sup>~</sup> do jogui<sup>~</sup> ca-jím<sup>~</sup> breiñ<sup>~</sup> do cajo. <sup>14</sup>Joba<sup>~</sup> cajíng<sup>~</sup> Jesús casf<sup>~</sup>r<sup>~</sup> i dsea` quiá'r[~] do:

—Cuóø[~]na' fí[~] jaléng[~] i jiuung[~] na güijalíñ[~] fí[~] la jo ja` jni<sup>~</sup>na' quiá'r<sup>~</sup>, co<sup>~</sup> jaléng<sup>~</sup> dsea` i líng[~] laco[~] i jiuung[~] la, fíbing[~] catf[~]ng[~] e Fidiée[~] quié[~] nifí[~] quiá'r[~].

¹⁵Jo caquidsib[~] Jesús guóor[~] fí[~] yú[~] mogui[~] lajaang[~] lajaang[~] i jiuung[~] do, jo ngf[~] jo, cagüi[~]ff[~]bre fí[~] jo.

Mi~ casf[~]ng[~] Jesús cój[~] jaang[~] siming[~] i sea` cuu[~]
(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶Jo mi~ cangf[~] jo, caguué[~] jaang[~] siming[~] fí[~] li[~] sing[~] Jesús jo cajmíng[~]r[~] dsea` do:

—Tifa[~] i guíé[~] dsíi[~], ¿e[~] e guíé[~] 'né[~] jmee[~] jnea[~] e laco[~] nilí[~]i e niliseen[~] cöøng[~] cój[~] Fidiée[~] car[~] ngongff[~] jmíi[~]?

¹⁷Joba[~] cañíi[~] Jesús quiá[~] i siming[~] do:
—Jialí[~] jnea[~] jmíngff[~] cuaiñ[~] quiá[~] jalé[~] e guíé[~]? Co[~] jaam[~] i guíung[~] seeng[~] jo jíi[~] Fidiée[~]bing[~] líng[~] la-jo. Jo ds[~] song 'nú[~]guí iin[~] e niliseen[~] cöøng[~] cój[~] Fidiée[~] car[~] ngongff[~] jmíi[~], joba[~] 'né[~] njmití[~]ba[~] lajalé[~] júu[~] quié[~] ta[~] quiá[~] Fidiée[~] jóng.

¹⁸Joba[~] cañíi[~] i siming[~] do quiá[~] Jesús:
—¿E[~]guí e júu[~] 'né[~] liti[~] do jóng?
Jo cañíi[~]tu Jesús quiáñ[~] do jo casf[~]r[~] lala:
—Lalab líi[~] jalé[~] e júu[~] 'né[~] liti[~] do: Ja[~] jngán[~] jíi[~] jaang[~] dsea` rún<sup>~</sup>; jogui<sup>~</sup> ja<sup>~</sup> 'lee<sup>~</sup> e nigüfn<sup>~</sup> cój<sup>~</sup> dseañu<sup>~</sup> dseamf<sup>~</sup> i o<sup>~</sup> quií<sup>~</sup>; jogui<sup>~</sup> ja<sup>~</sup> jmoo<sup>~</sup> ff<sup>~</sup>; o<sup>~</sup>gui cuø<sup>~</sup> dsea` dsee[~] e ja[~] uiing[~] sea[~]; ¹⁹jogui[~] jmi[~]goo[~] tiquíi[~] cój[~] guí niquíi[~]; jogui[~] jmi[~]neáan[~] jaléng[~] dsea` rún[~] lf[~] laco[~]guí jmi[~]neáan[~] uø[~].

²⁰Joba[~] cañíi[~]tu i siming[~] do quiá[~] Jesús jo casf[~]r[~] dsea` do:

—Lajíb[~] e júu[~] e fó[~]na' nícajmitíi[~]; joba[~] ¿e[~] jíi[~] e 'né[~] njmití[~]guí?

²¹Joba[~] cañíi[~]tu Jesús quiáñ[~] do jo cajíñ[~]:
—Song 'nú[~] iin[~] e niliguiún[~] laco[~] si[~]fí[~] quini[~] Fidiée[~], joba[~] guóng[~] fí[~] quíi[~] jo güi[~]níi[~] lajalé[~] e sea[~] quíi[~], jo jalé[~] e cuu[~] e nilí[~] quiá[~] e jo jmee[~] guíee[~] jee[~] jaléng[~] dsea` tiñíng[~], jo lajoguiiba[~] nilí[~] e nilisea[~] juguié[~] quíi[~] ff[~] níff[~] ff[~] li[~] guíing[~] Fidiée[~]. Jo mi[~] ningf[~] jo, nea[~] cój[~] jnea[~] jóng.

²²Jo ds[~] mi[~] canúu[~] i siming[~] do jalé[~] júu[~] e cajíng[~] Jesús, joba[~] fí[~]b[~] cangáiñ[~], co[~] eáam[~] sea[~] cuu[~] quiá'r[~].

²³Joba[~] casf[~] Jesús i dsea` quiá'r[~] do jo cajíñ[~] lala:

—E já[~] e ff[~] i 'né[~] e huíim[~] líi[~] quiá[~] jaang[~] dsea` sea<sup>~</sup> cuu<sup>~</sup> e njíang<sup>~</sup> 'ñia'r<sup>~</sup> fí<sup>~</sup> quini<sup>~</sup> Fidiée<sup>~</sup> e laco<sup>~</sup> dsea` do nicá[~] nifí[~] quiá'r[~]. ²⁴Jogui[~] ff[~]túu[~] 'né[~] calé[~] catú[~] e ja[~]guí huíng[~] quiá[~] jaang[~] jói[~] camello e ningf[~]ne[~] fí[~] dsíi[~] too[~] jmini[~] mocuu[~] e laco[~]guí jaang[~] dsea` sea[~] cu-

u[~] njíang[~] 'ñia'r[~] fí[~] quini[~] Fidiée[~] e laco[~] do nicá[~] nifí[~] quiá'r[~].

²⁵Jo mi[~] tí[~] li[~] canúu[~] i dsea` quiá[~] Jesús do lajo, joba[~] eáang[~]guíb cangogá[~] dsíi[~] jóng, jo canaaiñ[~] jmíngf[~] rúiñ[~]:

—Jo song lajobj líi[~], joba[~] ¿i[~] nilí[~] njímé[~] e nileáiñ[~] jee[~] jalé[~] dsee` quiá'r[~]?

²⁶Jo lico[~] cajóøem[~] Jesús i dsea` quiá'r[~] do, jo cañíi[~] quiáñ[~] do lala jo cajíñ[~]:

—Jíi[~] jaang[~] dsea` jmígü<sup>~</sup> quíi'r<sup>~</sup> jmíi<sup>~</sup> nileáng<sup>~</sup> 'ñia'r<sup>~</sup> jee<sup>~</sup> jalé<sup>~</sup> dsee` quiá'r[~], co[~] jíi[~] Fidiée[~]bing[~] quíi'r[~] jmíi[~] jmé[~] lajo.

²⁷Joba[~] cañíi[~] Tá[~] Simón quiá[~] Jesús jo casf[~]r[~] dsea` do lala:

—Fíi[~]ilí[~], jnea[~] nícatú[~]baa[~] lajalé[~] e sea[~] quínaa[~] jo cój[~] 'núb[~] ningf[~]naa[~] lana. Joba[~] ¿e[~] jíi[~] e catf[~]naa[~] niíngf[~]naa[~]?

²⁸Joba[~] labab cañíi[~] Jesús e casf[~]r[~] i dsea` quiá'r[~] do jo cajíñ[~]:

—E laba[~] jmitaa[~] óo'na[~] e mi[~] nití[~] í[~] e níli'mfí[~]tu latøøng[~] jmígü[~], job mi[~] nimáang[~]na[~] jnea[~], dsea` i ca-já<sup>~</sup> fí<sup>~</sup> níff<sup>~</sup> e líi<sup>~</sup> jaang<sup>~</sup> dsea` jmígü[~], e niní[~]i e níquí[~]ta[~] fí[~] éé[~] lí[~] niing[~] jlo[~] quié[~]e e sea[~] fí[~] níff[~]. Jo ie[~] jo jaléng[~] 'nú', dsea` líi<sup>~</sup>ng<sup>~</sup>na<sup>~</sup> dsea` quié[~]e, niliseab[~] cajo guity[~] éé[~] quíi'na[~] ff[~] jo lí[~] niní[~]na[~] colíng[~] cój[~] jnea[~] e laco[~] niquidsi[~]na[~] í[~] quiá[~] lajf[~] guity[~] 'lé[~] dsea` góo'naa<sup>~</sup> dsea` Israel. ²⁹Jogui jaléng[~] dsea` i níff<sup>~</sup> dsea` quié[~]e, jo uíi[~] e jo nícatú[~] jalé[~] 'núr[~], osi níca'naaiñ[~] quiá[~] jaléng[~] rúiñ[~] é, osi níca-naaiñ[~] quiá[~] tiquí[~] níquí[~] é, osi quiá[~] jío[~]bí[~] é, osi nícatú[~] uó[~] quiá[~] é, joba[~] jaléng[~] fíbing[~] i niñíng[~] cien ya[~] e jmiguí[~]guí e laco[~] e catér[~] do jogui niñíim[~]bir cajo e niliseeiñ[~] cöøng[~] cój[~] Fidiée[~] car[~] ngongff[~] jmíi[~]. ³⁰Jo i líi[~]ng[~] dsea` i líi[~]ng[~] e níiñ[~] eáang[~] fí[~] jmígü[~] la, ds[~] fíbing[~] jíi[~] capí[~] ja[~] ee[~] níiñ[~] mi[~] nití[~] e í[~] jo; jo ds[~] i líi[~]ng[~] dsea` i líi[~]ng[~] e ja[~] ee[~] níiñ[~] jíi[~] capí[~] ff[~] jmígü[~] la, joba[~] fíbing[~] i eáang[~]guí niliñíng[~] mi[~] nití[~] e í[~] jo.

Coo[~] júu[~] já[~] e lafa[~] júu[~] cuento quiá[~] dsea` jmóo[~] ta[~] quiá[~] mít[~] huíng[~] jó[~]

20 Jo café[~]guí Jesús coo[~]guí júu[~] já[~] e lafa[~] júu[~] cuento jo cajíñ[~] lala:

—Jo mi[~] Fidiée[~] quier[~] nifí[~] quiá[~] dsea` líi<sup>~</sup> laco<sup>~</sup> mi<sup>~</sup> jaang<sup>~</sup> dsea` fíi[~] coo[~] uó[~] lí[~] stjnea[~] mít[~] huíng[~] jó[~], jo i dsea` fí<sup>~</sup> cagüi<sup>~</sup>fí<sup>~</sup> coo<sup>~</sup> ya<sup>~</sup> e la'ee<sup>~</sup> e cango'néeiñ<sup>~</sup> dsea` 'léeng[~] i njímé[~] ta[~] quiá[~] e mít[~] huíng[~] jó[~] do. ²Jo casf[~]reiñ[~] do e níquí[~]bre e 'léeiñ[~] do quiá[~] coo[~] jmíi[~] ta[~]. Jo mi[~] cangf[~] jo, casfím[~]breiñ[~] do ff[~] jee[~] ta[~]. ³Jo i fíi[~] do calé[~] catú[~] cagüi[~]fí[~] ff[~] jee[~] 'núu[~] mi[~] catf[~] la jíi[~] níff[~] e la'ee[~] jo cangáiñ[~] jiéng[~]guí dsea` i neáang[~] jøøng[~] e ja[~] ta[~] jmóo[~]. ⁴Jo labab casf[~]r[~] i: "Song ja[~] ta[~] sea[~] jmée[~] 'nú[~]', güílíng[~]na[~] güíjmee[~]na[~] ta[~] quiá[~] mít[~] huíng[~] jó[~] quié[~]e, jo níquí[~]baa quiíi[~]na[~] laco[~] si[~]fí[~]. Jo cangolíim[~] i dsea` do cangojméer[~] ta[~].

⁵Jo mi[~] catf[~] guieñí[~], cagüi[~]fí[~]tu i dsea` fíi<sup>~</sup> do ff<sup>~</sup> jee<sup>~</sup> 'núu<sup>~</sup> e ngojmée<sup>~</sup>guír quiíi<sup>~</sup> dsea` i njímé[~] ta[~] quiá[~] r[~], jo caléb[~] catú[~] cagüi[~]fí[~] mi[~] catf[~] la jíi[~] níff[~] e

ca'lóo` cajo. <sup>6</sup>Jo coob` mi` catí` la ii` 'ñiá` e ca'lóo`, jo caléb` catú` cagüi`fír` jo cangór` fí` 'móo`~, jo fí` job cangár` e neáang` jiéng`gui dsea` i ja` ta~ sea` jmé~, joba` cajmíng`fír` dsea` do: "¿Jialí` ngiíng` 'nú` jmíi` quí`na` fí` la e ja` ta~ jmoo`na`?" <sup>7</sup>Joba` cañíi` i dsea` do quiá`~ i fíi` do: "Co' jíi` jaang` dsea` ja` mi` calí`neáiñ` jnea` ta~." Joba` cajíng`~ i fíi` do casí`reíñ`: "Gülliíng` 'nú` güijmee`na` ta~ cajo fí` lf` sea` mfi` huíing` jó`~ quié`e."

⁸Jo mi` tí` lí` canuu~, i fíi` do caquiur`ta~ i dsea` néé` ni` dsea` 'léeng`~ do e nitóor` jaléng`~ i dsea` jmoo` ta~ do jo casí`reíñ` do lala: "Tee` lajaang` lajaang` i dsea` 'léeng`~ na jo quí` quiá`r~, dsu` la'uii` ningíng` i dsea` i cangotáang` jee` ta~ la ii` 'ñiá` e ca'lóo` do jo lajob cartí` i cangotáang` la'ee` do." <sup>9</sup>Jo lajob cajmée` i dsea` do; jo la'uii` cangíng` i dsea` i cangotáang`~ la ii` 'ñiá` e ca'lóo`, jo lajaang` lajaam` i dsea` i ca'íñ` e 'léeiñ` quiá` latøøng` jmíi`. ¹⁰Jo mi` cató` quiá`~, joguiba` cangíng` i dsea` i cangotáang`~ la'ee`gui do, jo i dsea` i ca'íñ` dsíir` e jmigui`gui nilí`r` e 'léeiñ`~. Jo dsu` o` lajo, co' røøb` ca'íñ` cogo` i nifí`gui do cajo. <sup>11</sup>Jo mi` tí` lí` cangíng` e ca'íñ` do e 'léeiñ`~, joba` canaañ` fé'r` ga` ui` quiá`~ i dsea` fíi` do <sup>12</sup>jo casí`reíñ` do lala: "I dsea` 'léeng`~ quí`~ i caguillíng` cøøng`gui na, jíi` coo` oor`ba` cajmér` ta~; joguì røøb` caquí` quiá` dsea` do laco`gui jnea`~, dsea` cataang`naa` lajee` latøøng` jmíi` e guíi` iee`." <sup>13</sup>Jo dsu` i fíi` do cañíir` quiá` jaang` lajee` i dsea` 'léeng`~ do jo casí`reíñ`: "Ruu~, ofa` jnea` jmoo`o jløen`n cogo`~ 'nú`~. ¿Su ofa` casí`naa` røø` jial tii` 'léeng`~ dsea` lacoo` jmíi`? ¹⁴Joba` fíi` i 'nú` lana, nab róø` e 'léen`~ jo nicuøom` guón`~. Jo song jnea`gui iin`n quí` quiá`~ i dsea` 'léeng`~ i ca'íñ` cajmée` ta~ cøøng`gui do røø` laco` jíi` e nicaquí` quií`~, <sup>15</sup>joba` cuóøom` lí` jmee`e lajo, co` cuu` quié`baa e cacuøø`ore do, o` cuu` quiá`~ dsea` jiéng`~. ¿Ofa` disihuíim`ba` é dsu` uíi` e cajmée`e e guíi`cogo`~ i dsea` ~?"

¹⁶Jo cajíng`gui Jesús lala:

—Jo i líng` dsea` i líng` e niiñ` eáang` fí` jmigüi` la, dsu` i bing` e jíi` capí` ja` ee` niing` mi` nití` e í` jo. Jo dsu` i líng` dsea` i líng` e ja` ee` niiñ` jíi` capí` fí` jmigüi` la, joba` i bing` i eáang`gui niliniing` mi` nití` e í` jo.

Mi` cajmée` Jesús júu` e catí` 'nú` ya` e tí` lí` njngám` dsea` ír`
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷Jo coo` jmíi`, lajee` e ní`iuung` Jesús fí` ngaiñ` fí` Jerusalén, jo cató`r` i dsea` guitúung` quiá`r` do coo` li`co` yaañ` jo casí`reíñ` do:

¹⁸—Jo lí` iaco` jíi` e móo` 'nú` jmíi` na, lana ningóo`naa` fí` Jerusalén, jo fí` job lí` nisáng` dsea` jnea~, dsea` i cajá` fí` niff` e líi`n jaang` dsea` jmigüi`. Jo nijáñ` jnea` fí` jaguo` jaléng` fíi` jmidsea` quiá`~ dsea` góo`naa` dsea` Israel cogo`gui jaléng` tifa` i e` júu` quié`~ ta~ qui`naa` cajo. Jo jaléng` i dsea` íb` i nicuø` júu` quiá`~ e nijúung` jnea`~. <sup>19</sup>Joguì nijáñ` jnea` fí` jaguo` jaléng` dsea` i ja` cuíng` Fidiée`~ jo jaléng` íb` i niløø` quié`e, joguì nijmihuíñ` jnea` cajo

jo jí`gui cartí` niteáiñ` jnea` fí` dse` crúu~, jo fí` job ni`jún`n; dsu` mi` nití` 'nú` jmíi` lajo, nijíb`túu calé` catú`.

Lajíi`~ e camí` niquiá`^ Tiáa` cogo`gui Juan e camí`r` JesúS
(Mr. 10:35-45)

²⁰Jo mi` cangíng` jo, i dseamí` quiá`~ jaang` dseañu` i sii` Zebedeo cajaquiéeiñ` fí` lf` sing` JesúS, colíng` cogo`~ gáng` júor` jaang` i sii` Tiáa` joguì jaang` i sii` Juan, jo lají` huáaiñ` do quiíñ`~ jee` dsea` guitúung` quiá`~ JesúS, jo casí`r` uó`~ jni` fí` quiniñ`~, co` iiñ` líng` ee` nimí`~bre dsea` do. <sup>21</sup>Joba` cajmíng`fí` JesúS i dseamí` do jo casí`reíñ`:

—¿E` iin`~?

Joba` cañíi` i dseamí` do quiá`~ JesúS jo casí`r` dsea` do:

—Jíee` o` e nicuø` fí` e lají` gáng` i joo`o la nigüear` cogo`~ 'nú` fí` lí` quié`~ ta~ mi` nigüuing`tu` fí` jo, jo jaaiñ` la nigüear` lí`~ lí` dsée` joguì jaang`guir lí`~ lí` tuung`.

²²Joba` cañíi` JesúS quiá`~ do lala:

—Nú` jíi`~ ja` ñi`na` lajíi`~ e mi`na` na. ¿Su líng`na` e nité`na` lajíi`~ iihuí` e nijaquiéeng` quié` jnea`?

Joba` cañíi` i joo` i dseamí` do jo cajíñ`:

—Nité` lí`baa`.

²³Jo cañíi`tu` JesúS quiá`~ i dsea` do:

—E jáb`~ e 'nú` nimó`ba` iihuí` cajo lí`~ laco`gui nimoo`~ jnea`~; jo dsu` e nigüear` dsea` lí`~ lí` dsée` osi lí`~ lí` tuung` é laco`guiin`n, ja` jnea` catíñ`n e jo fa` e nicuøø`~, co` lajíi`~ dsea` i ní`caguíng` Tiquié`e, jíi`~ lí`bing` i catíng` e jo.

²⁴Jo mi` tí` lí` canuu` i dsea` quiá`~ JesúS i guíng`gui do lajíi`~ e júu` jo, joba` caliguíim`bre quiá`~ i gáng` do.

²⁵Jo dsu` JesúS cató`r` jaléng`~ i dsea` guitúung` do quiá`r` jo casí`r` lala:

—Niñib` 'nú` guié` e jee` jaléng` dsea` i ja` cuíng` Fidiée` seeng` jaléng` dseata` i quié`~ ta~ quiá`~ jaléng` dsea`~ jo jaléng` i dsea` i quié`~ ta~ do eáam` sili`r` cogo`~ e ta~ líi`n` do. Jo lajob lí` cajo cogo`~ jaléng` dseata` dsea` fén`~ i quié` nifí` quiá`~ jaléng` dsea`~, co` laguidseaam` quié`r` ta~ quiá`~ do. <sup>26</sup>Jo dsu` ja` cuóøng` e nidsijée` lajo jee` 'nú`~, co` ií` i líng` i nicá` nifí` jee` 'nú`~, lí`bing` i 'nú` nijmé` ta~ jmicóo`~ quiá`~ i caguaang`gui. <sup>27</sup>Joguì lí` i líng` i nijmé` e niing`guir jee` 'nú`~, lí`bing` i 'nú` nijmé` jalé` ta~ huí` jee` jaléng` i caguaang`gui e ja` jmicóng` 'nú`r`~. ²⁸Jo lajob 'nú` jmér`~, co` lajob ta~ cagá` jnea` cajo, jnea` dsea` cagá` a fí` nifí` e líi`n` jaang` dsea` jmigüi`. Co` jnea` ja` cagá` a fa` e jmoo` dsea` ta~ fí` quinií`~, co` jnea` cagá` a e laco` nijmicóo`~o` jaléng` dsea` jmigüi` joguì e nijáng` 'nú` a e nijúun`n e laco` nileáng` fíng` dsea` jmigüi` jee` jalé` dsee` quiá`r`.

Mi` cajmi`leáang` JesúS gáng` dsea` tiuung`
(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹Jo mi` cangíng` jo, mi` tí` lí` ca'uøøng` JesúS cogo`~ jaléng`~ dsea` quiá`r` fí` Jericó, eáam` cango`leáang`

dsea` laco' ngóor'. <sup>30</sup> Jo lajee` laco' teáaiñ` fí` lado, coób` mi` cangíñ` lí` neáang` gáng` dsea` tiuung` i neáang` 'ni` fí` . Jo mi` tí` lí` calíñ` i dsea` tiuung` do e cangíng` Jesús fí` jo, joba` ca'áiñ` dsea` do lala:

—¡Fí`ii!, siju` dseata~ Daví~, fí` güíñin` jnea`!

³¹ Jo dsu` jaléng` i dsea` i ngolíng` cóo`~ Jesús do ca` gaam`bre quiáin` do e laco` jo` áng` güíñin` do dsea` do. Jo dsu` lí` i teá`gui canaang` óo` i dsea` tiuung` do e áiñ` dsea` do jo fé`túr lala:

—¡Fí`ii!, siju` dseata~ Daví~, fí` güíñin` jnea`!

³² Joba` cajeab` Jesús laco` fí` iuuiñ` do jo cató`r` i dsea` tiuung` do jo cajmíng`reiñ` do:

—¿E` iing`na` e njmee`e quiñ`na`?

³³ Joba` cañíñ` i dsea` tiuung` do quiá`~ Jesús lala:

—Fí`ii!, ii`naa` e njmée`~ e nilijnéb`túy`.

³⁴ Joba` calíñ` fí` lí`fí` Jesús i dsea` tiuung` do jo lico` cagüíñ` jmini`biñ` do lajaang` lajaiñ`. Jo dsifí` lajob ca'láang` i dsea` tiuung` do, jo calijné`bre. Jo mi` cangíñ` jo, cangolíim`bre cóo`~ Jesús.

Mí` ca'lí` Jesús fí` jee` fí` Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

21 Jo lajee` ná`gui e niguieng` Jesús fí` Jerusalén colíng` cóo`~ jaléng` dsea` i ngí` cóo`r` do, jo caguilíñ` fí` coq` fí` e sii` Betfagé e née` quiá`~ coq` mó` e sii` Olivos. Jo tí` job caguiéng` Jesús gáng` lajee` i dsea` quiá`r` do e jéeng` güíñin` ² jo casí`reiñ` do lala:

—Güíñin`na` e fí` fí`jí` e née` quini` na, jo fí` job niguiéng`na` jaang` bú` iee` i 'ñúung` colíng` cóo`~ jaang` yuu` quiáa`re`. Jo síng`na`re` joguì tee`na`re` fí` la. <sup>3</sup> Jo song ii` casí` `nú` jialí` jmoo`na` lana, joba` niff`na`r` lala: "Lana 'neáng` fí`ii` i bú` la. Dsu` mi` ningíñ` jo njajeaam`túyre".

⁴ Jo cangojée` e na e laco` calíti` jíñ` laco` júu` e cajíng` jaang` dsea` i café` cuaiñ` quiá`~ Fidiée` malíñ`gui eáang` mi` cajme`r` lala:

⁵ Sí`na` jaléng` dsea` i seeng` fí` Sión:

"Lab njáa` i dseata~ dsea` féng` i queí` nifí` quiñ`ii`, jo jaang` dsea` i ja` jmiféng` 'ñiab` líññ`, joguì guíññ` fí` mocoo`~ jaang` bú` jiuung`."

⁶ Jo mi` cangíñ` jo, cangolíim` i dsea` gáng` quiá`~ Jesús do jo cajmití`bre laco` jíñ` ta` caquiú` dsea` do quiá`r`. ⁷ Jo cató`bre i bú` iee` do colíng` cóo`~ yuu` quiáa`re` do fí` lí` sing` Jesús, jo canaaiñ` siffr` sí`r` fí` mocoo`~ i bú` jiuung` do jo mifíng` caguá`~ Jesús fí` mocoo`~ i jó` do. ⁸ Jo fí`m` dsea` ni'r` jalé` sí`r` lacuee` quiá`~ fí` lí` cangíng` Jesús; jo i líng`gui dsea` tñ`r` guo`~ 'ma` e tii` jo guiar` fí` quiá`~ fí` lí` ningíng` dsea` do cajo. ⁹ Jo jaléng` i dsea` i ngolíng` nifí` cóo`~ quiá`~ jalíng` catí` cøeng` oó` lala:

—¡Majmiféng`naa` i Joo` dseata~ dsea` féng` Daví`! joguì juguiú`jíñ` quiá`~ i dsea` i casíng` Fidiée` fí` jmigú` la cuaiñ` quiá`r`! ¡Jo majmiféng`naa` Fidiée` dsea` guíng`ñíff`!

¹⁰ Jo mi` tí` lí` ca'í` Jesús fí` dsí` fí` Jerusalén, lajíñm` dsea` canaaiñ` ta'r` míñ` jo cajmíng`r` rúiñ`:

—¿I`gui i dsea` na?

¹¹ Jo i líng` i dsea` do ngí`r`:

—Mó`~ Jesús i dsea` i fé` cuaiñ` quiá`~ Fidiéeb` na, i nabí` i seeng` fí` Nazaret do fí` lí` sé` Galilea.

Mí` ca'uóøng` Jesús jaléng` dsea` i jmoo` ta` nñ` fí` dsí` guá`-

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Jo mi` cangíñ` jo, jo cangó` Jesús fí` dsí` guá`~ fé` quiá`~ dsea` góor` dsea` Israel e si` fí` Jerusalén do. Jo mi` cangár` e lafa` 'móob` lí` e fí` jo, co` teáang`~ dsea` ta` nñ` joguì ta` láá, joba` cajmiquím` dsí` Jesús mi` cangár` lajo, jo canaaiñ` jím`bre jalé` mes` quiá`~ i dsea` i jmoo` ta` jmisíng` cuu` joguì jalé`~ 'masii` quiá`~ i dsea` i jmoo` ta` nñ`ing` jaléng` mee`.

¹³ Jo cajíñ` casí`r` jaléng` i dsea` do lala:

—Lalab fé` Fidiée` fí` ni` jí` quiá`r`~: "E 'nññ` la nilisii` 'núu` lí` nisíng` dsea` cóo`~ jnea`~"; jo dsu` 'nú` nica` jmi`uíng`na` coq` 'núu` lí` teáang`~ jaléng` ii.

¹⁴ Jo lajee` táang` Jesús e fí` dsí` guá`~ do, job caguilíng` jaléng` dsea` tiuung` cóo`~ güí`jaléng`~ dsea` jílúng`~, jo cajmi`leáang` Jesús jaléng` i dsea` fí` <sup>15</sup> Jo mi` tí` lí` cangá` jaléng` fí` jmidsea` quiá`~ dsea` Israel cóo`~ güí`jaléng` tifa` quiá`~ júu` quiú` ta` quiá`r` lajíñ` e quií`~ Jesús jmíñ` jmoo` e dsigá` dsí` dsea` joguì canúu`guir e óo`jaléng` jiuung` e fí` guá`~ do lala: "¡Güijmiféng` jaléng` dsea` jmigú` i Joo` dseata~ dsea` féng` Daví`!", joba` jaléng` i dsea` fí` eáam` caliguíñ` <sup>16</sup> jo casí`r` Jesús:

—¡Nuu` lajíñ` e fé` jaléng` i jiuung` na!

Joba` cañíñ` Jesús quiáñ` do:

—Nuu`baa, joguì zu ja` mi` ca'í` 'nú` lajíñ` e tóo` fí` ni` jí` quiá`~ Fidiée` lí` fé` lala?:

'Nú` Fidiée` nicajmee`~

e cóo`~ jalé`~ e ø` jaléng` jiuung` cóo`~ güí`jaléng`~ yuu` njimiféin` 'nú`.

¹⁷ Jo mi` calíñ` casí`r` Jesús i dsea` do lala, jo cagüíñ`fí`bre fí` fí` Jerusalén jo cangó`túr fí` coq` fí` lí` sii` Betania, jo fí` job cangongíñ` e uóø` jo.

Mí` caliquíú` coo` 'ma` güíñí`~

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Jo mi` cangíñ` jo, coo` e la`ee` lajee` e ní`iuung`~ Jesús fí` e ningáíñ` fí` Jerusalén, cadseá` jmí`aaíñ`~. ¹⁹ Jo coo` cangá`bre e güí` coo` 'ma` güíñí`~ ca` fí` lana, jo cangoquíeéin` fí` lí` güí`~ do, dsu` cadsé`r` e jíñ` coo` güíñí`~ ja` lí`~, dseáng`~ yaang` má` quiá`b` dsí` .Joba` lajab casí`r` e 'ma` güíñí`~ do:

—¡Jo` niciuó`güí` jíñ` coo` güíñí`~ latí` lana!

Jo ladsí`fí` lanab caliquíú` e 'ma` güíñí`~ do. <sup>20</sup> Jo mi` tí` lí` cangá` i dsea` quiá`r` do e calíñ` lado, joba` eáam` cango`gá` dsí`r` jo cajmíng`r` dsea` do lala:

—Fí`naa', ze` uiing` quiá`~ e caliquíú` ladsí`fí` lana e 'ma` güíñí`~ na?

²¹ Joba` cañíñ` Jesús quiáñ` do:

—E já`~ e fí`i` 'nú` e song dseáng`~ já`~ lí`ng`na` e quí`~baa jmíñ` jmee` lí`~ doñí` ee` jo ja` jmitúng`~ áa`na` , jo o` jíñ`~ e na niquí`~na` jmíñ` njmee`na` jóng lí`~ la`co`güí` jíñ`~ e cajmé` jnea`~ cóo`~ e 'ma` güíñí`~ na. Co` song dseáng`~ já`~ lí`ng`na` e quí`~baa jmíñ` jmee` lí`~

doñi' ee', joba' cuóøem' lí' quiø' na' ta' e mó' si' la e njéng' 'ñia' lí' si' jo nidsísíng' 'ñia' fí' 'nú' jmiñi', joba' lajob nilí' jóng. ²²Joba' fí' i' hú' lajíng' na' na e mi' fóng' na' Fidiée', mít' ba're car' ngocáng' óo' na' jogui já' líng' na' e quíib' dsea' do jmiñi' nijmér' lf' doñi' ee', joba' nicuó' bre 'nú' jóng lajíi' e mi' na' do.

I' quiø' ta' Jesús e jmóor' jalé' e jmóor'
(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³Jo mi' cangf' e cajíng' Jesús lajo, jo ca'í' bre fí' dsíi' sinéu' guá' fe' e er' júu' quiá' Fidiée'. Jo lajee' iuuñi' fí' job, mi' cangoquiéeng' jaléng' fí' jmidsea' quiá' dsea' góor' dsea' Israel fí' lí' siñi' colíng' cój' jaléng' dsea' cóøeng' quiá'r' cajo, jo cajmingf' r' dsea' do lala:

—¿I' i quiø' ta' quií' e jmoo' jalé' e na? Jo ¿i' i cacuó' 'nú' fí' e cuóøeng' jmeel' jalé' e na?

²⁴Joba' cañi' Jesús quiáñi' do jo casf' reñi':

—Jnea' cajo seab' cōo' e nijmíngf' i' 'nú'. ¿I' casíi' quiá' Juan e niseáñi' dsea' jmiñi'? Su Fidiée' ofa' dsea' jmiqüib' é? Jo song nijmée' na' jnea' júu' i' casíi' quiá'r', joba' nijmée' jnea' 'nú' júu' i' quiø' jnea' ta' e jmóo' o' lajalé' e la.

Jo i dsea' do canaaiñ' sñiñ' lajee' la'ó' yaaiñ' jo sñ' rúiñ' lala:

—Song nisíi' naa'r e Fidiéeb' dsea' casíi' quiá' i Juan do, joba' nijíñi' nisír' jneaa'aa': "Jialí' ja' já' calíng' na' i dsea' i' jóng?" ²⁶Jo ja' cuóøeng' nisíi' naa'r e dsea' jmiqüib' casíi' quiá' i Juan do, co' fíng song casíi' naa'r lajo, dseáam' fíng ee' cajmeáng' dsea' jneaa'aa'; co' lajíim' dsea' ñir' e i Juan do café'r' cuaiñ' quiá' Fidiée'.

²⁷Joba' cañi' quiá' Jesús lala:

—Ja' ne' naa' jíi' cōo'.

Jogui Jesús casf' tur i dsea' do jo cajíñi':

—O'guí jnea' cuóøeng' jmée' e 'nú' júu' cajo i' i quiø' jnea' ta' e jmóo' o' jalé' e la.

Coo' júu' já' e lafa' júu' cuento quiá' gáng' joo' dsea'

²⁸Jo cajmingf' gui Jesús jaléng' i dsea' do lala:

—¿E' f' óo' 'nú' cuaiñ' quiá' e júu' la? Coo' néee' nicaliséng' jaang' dseañu', jo i dseañu' i' nicaliséng' gáng' joo'. Jo cōo' néee' casf'r' i' joo' la'uui' do: "Joo' o, fa' jgiée' o' güijmée' cōo' jmiñi' ta' fí' lf' sijnea' mf' huíng' joo' qui'ii' do." ²⁹Joba' cañi' i' joo' do: "i' U', dseáng' fíml' baa nii'!" Jo dsu' mi' cangf' guijíu' lajo, ca'fb' dsíi' cangór'. ³⁰Jo dsu' ngf' jo i' joo' i' catf' tý' guí do casf' tiquiá'r' laço' casf'r' i' joo' la'uui' do; joba' i' joo' i' cañi' bre ladsíi' quiá' tiquiá'r' jo cajíñi' e nidsébre. Dsu' mi' ngoyúung' jo ja' cangór'.

³¹Joba' cajmingf' Jesús i dsea' do:

—¿I' lajee' laji' gáng' i' joo' do lfíng' 'nú' i' calinúu' júu' quiá' tiquiá'r'?

Joba' cañi' i dsea' do quiá' Jesús jo cajíñi':

—I' joo' la'uui' do, fíng' i' calinúu'.

Jo Jesús casf'r' i dsea' do lala:

—E já' e fí' i' 'nú' e jaléng' i dsea' i jmóo' ta' mi' cuu' e catíng' dseata' dsea' fíng' i' guíng' fí' Roma jogui jaléng' dseamf' i jmóo' ta' 'nífing' yaang', jéeng' guír nijáng' yaaiñ' laço' guí 'nú' fí' jaguo'

Fidiée' e lac' dsea' do nicár' nifí' quiáñi'. ³²Co' mi' cajá' Juan i caseáang' dsea' jmiñi' jo ca'e'r' 'nú' jial niliguiúng' na' fí' quiñi' Fidiée', dsu' ja' já' calíng' 'nú' jalé' e jo ie' jo. Jo dsu' jaléng' guí i dsea' i jmóo' ta' mi' cuu' cój' guí jaléng' dseamf' i jmóo' ta' 'nífing' yaang' jáb' calíñi' ie' jo. Jo dsu' 'nú' guí, nañi' fa' cañi' ba' jalé' e jo, dsu' ja' caquí' jíng' yaang' na' fí' quiñi' Fidiée', jogui dseáng' ja' já' calíñi' ba' júu' quiá' Fidiée'.

Coo' guí júu' já' e lafa' júu' cuento quiá' dsea' 'léeng' i' soo' dsíi'
(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³Jo mi' cangf' jo, cajíng' guí Jesús e júu' la:

—Núu'na', la nifí' i' 'nú' cōo' guí júu' já' e lafa' júu' cuento: Coo' néee' jaang' dseañu' ni'óor' cōo' uó' jo nicajme'r' iá' lacúng' e uó' quiá'r' do, jo cajnir' mi' huíng' joo' fí' dsíi'. Jo cajmíñiñ' cōo' lf' ni'uó'r' jmiñi', jogui caséer' cōo' 'nú'ñi' fí' quiá' jo e laço' cuóøeng' tí' nir' fí' la'úng' e fí' ni' guóo' uó' quiá'r' do lf' sijnea' mf' huíng' joo'.

'Jo mi' cangf' guijíu' lajo, ca'náaiñ' cōo' tý' mífing' dsea' i' nijmé' ta' uó' quiá'r'. Jo mi' cangf' jo, cagüi'lf'bre cangór' fí' lf' huíi'. ³⁴Jo mi' tí' lf' catf' i' e caroo' e mf' huíng' joo' do, jo caguiém' i dsea' fí' uó' do cōo' tý' mífing' dsea' 'léeng' quiá'r' i cangoquiée' lajíi' e catfíñi' do. ³⁵Dsu' mi' tí' lf' caguilíng' i dsea' 'léeng' do fí' lf' taang' i dsea' jmóo' ta' uó' do, dsíng' ga'cacóøiñ' e caquíe' i dsea' i jmóo' ta' uó' do; i' líng' cacóøeng' cōo' cuyu', jogui i' líng' guí dseáng' cajngam'bre. ³⁶Jo mi' cangf' jo, i' fíng' guí dsea' 'léeng' caguiéng' tý' i fí' do laço' guí i caguiéñi' lamí' uiñ' do. Jo dsu' lajob cajmée'tu' i dsea' i jmóo' ta' uó' do, cajmeám'tur jaléng' i dsea' 'léeng' i caguiéng' i dsea' fí' uó' do.

³⁷Jo mi' cangf' jo, joo' guí i dsea' fí' uó' do caguiéñi', co' ca'f' dsíi' e fí' guíb fíng nijimi'gó' i dsea' jmóo' ta' uó' do. ³⁸Jo mi' tí' lf' cangáng' i dsea' jmóo' ta' uó' do i' joo' i dsea' fí' uó' do jo canaaiñ' sñiñ' lajee' yaaiñ': "I siming' nabing' i nijmé' guíá' e uó' la mi' tí' lf' nijúung' tiquiá'r'; majngáang' naa're lajmíná', jo jneaa'aa' nill'naa' nijé' ee' cōo' e uó' la."

³⁹Jo røob' casfíng' i dsea' jmóo' ta' uó' do e nijmér' lajo, jo cangojéeiñ' i siming' do catí' 'nì' guíee' lf' sijnea' e mf' huíng' joo' do jo fí' job cajngang'neiñ' do.

⁴⁰Jo cajíng' guí Jesús casf'r' i dsea' do:

—Joba' fí' i' 'nú' e mi' niguiée' i fí' uó' do, ¿e' lfíng' 'nú' e nijmeáñi' i dsea' jmóo' ta' uó' i ca'lée' do?

⁴¹Joba' cañi' i dsea' do:

—E nijngám' i fí' uó' do lajaléng' i dsea' jmóo' ta' uó' do, jogui dsea' jiém' nitáñi' i nijmé' ta' e uó' do lali' i' lí' dsíi' i' nija' lajíi' e catfíñi' quiá' e niró' do quiá'r'.

⁴²Joba' cañi' Jesús quiá' i dsea' do:

—Su ja' mi' ca'f' 'nú' fí' ni' jí' quiá' Fidiée' lf' fe' lala?

E cuu~ e ja` calijíi~ dsea` jmigüi~ quiá~ tii~ fii~ quiá~ 'nur~, lanagui dseáng~ cuu~ laniim~ nica'uíng~ quiá~ 'núu~. Jo 'ñiab' Fí~naa' dsea` cajmér~ e la, joba' dseáng~ eáam' dsí~gó~ dsí~naa' lana.

⁴³ Jo uí~ joba' fí~ 'nú~ jmíi~ na e nigüeáb` lajíi~ e si'~ niñíng~na' e Fidiée` nicár` nifí~ quiá~na' jo dsea` jiém~ niñíng~ e jo, co' fí~bing' já~ nilíng~ jogui niér~ røø~ fí~ quini~ dsea` do. <sup>44</sup> Jogui doñí~ ii~ dsea` i nititaang~ fí~ ni~ e cuu~ e julf~ na, dseáng~ tåub~ nilíiñ~; jogui song ii~ dsea` cajlíng~ e cuu~ do, dseáng~ conguia' leeb` nilíiñ~.

⁴⁵ Joba' mi~ tí~ li~ canúu~ i fii~ jmidsea` quiá~ dsea` Israel do cöo~gui jaléng~ dsea` i líng~ dsea` fariseo lajíi~ e júu~ e cajing~ Jesús do, joba` calilí~ e jaléng~ fí~bre éeng~ dsea` do cöo~ e júu~ quiá~r~ do. ⁴⁶ Joba` ie~ jo lamí~ iññ~ nisám~bre Jesús, dsu~ ja` cateá` dsíi~r~ fa` cajmér~ lajo, co' fí~m~ dsea` teáang~ i já~ líng~ e dsea` do líiñ~ jaang` i fé~ cuaiñ~ quiá~ Fidiée~.

Coo` júu~ já~ e lafa' júu~ cuento quiá~ mi~ cung~ guó~ dsea`

(Lc. 14:15-24)

22 Jo mi~ cangf~ jo, jo cöo~ júu~ lanab canaang`tu Jesú sér~ jaléng~ i dsea` do jo casí~reiñ~:
² —Jo lalab líi~ mi~ Fidiée` quier` nifí~ quiá~ dsea`. Co` e jo líi~ laco` mi~ jaang` dseata~ dsea` féng~ cajmér~ cöo` jmíi~ fe` quiá~ e nicung~ guó~ jöö~. <sup>3</sup> Jo mi~ tí~ li~ ninéé~ guí~ e jmíi~ do, joba` i dseata~ do casíiñ~ jaléng~ dsea` 'léeng~ quiá~ i cangoté~ jaléng~ dsea` simíng~ e laco` nidø~r~ colíng~. Dsu` i dsea` simíng~ do ja` calíiñ~ fa` cangolíiñ~. <sup>4</sup> Jo mi~ cangf~ jo, i jiéng~gui dsea` 'léeng~ quiá~ i dseata~ do casíiñ~ i cangoté~ i dsea` nisimíng~ do jo casí~reiñ~ do jial júu~ nicaiñ~ do jo cajíñ~ lala: "Güijmée~na' júu~ i dsea` nisimíng~ do e ninéeb` guí~ lajaléb` e niquiee~naa', co` nicaquiú~ ta~ e nicaingam` dsea` güitá~ quié~e cöo~gui jaléng~ jö~ cagviaang~gui i jlo~ úung~, jo lajib` ninéé~ guí~ lana. Síi~gor güijalíiñ~, co` lana nidsitoo~ jmíi~ quiá~ e nicung~ guó~ jöö~baa." <sup>5</sup> Dsú` dseáng~ ja` cajmíiib~ i dsea` simíng~ do lajíi~ júu~ quié~ i dsea` 'léeng~ do. Jo jaaiñ~ do cajíñ~: "Síi~go fíi~ e ja` lí~ nii~i lana, co` nabi' né~ nijøø~ø lajíi~ e hñ~baa." <sup>6</sup> Jogui i dsea` simíng~ cagviaang~gui do caquiém~bre i dsea` 'léeng~ quiá~ i dseata~ do cartí~ cajngam`breiñ~ do. ⁷ Job mi~ caliguíng~ i dseata~ do e eáang` jo caquiú~r~ ta~ 'lée~ quiá~r~ e cangojingáam`biñ~ do jaléng~ dsea` i ca'léé~ do jogui cají~bre fí~ góoiñ~ do cajo. <sup>8</sup> Jo mi~ cangf~ jo, i dseata~ dsea` féng~ do casí~r~ i dsea` 'léeng~ quiá~r~ cagviaang~gui do jo cajíñ~: "Lana ninéé~ guí~ lajíi~ jmiñi~ e niquiee~naa', dsu` i dsea` i lamí~ si'~ simíng~ do ja` catíiñ~ fa` e nijalíiñ~ e niquiee~naa` colíng~ cöo`r~. <sup>9</sup> Jo lanagui fí~ 'nú~ e güiliing~na` lacaang` jee~ 'núu~ fí~ jalé~ fí~ e laniing~ jo güite`na` fí~ doñí~ ii~ dsea` i njíng~na` jee~ 'núu~ do jo síi~na`r~ e niquiee~naa` colíng~ cöo`r~, co` i dsea` i

lamí~ si'~ simíng~ do ja` calíiñ~ fa` cajalíiñ~. ¹⁰ Joba` ca'uøøm~ i dsea` 'léeng~ quiá~ i dseata~ dsea` féng~ do e cajmitir~ laco` jíi~ ta~ caquiú~ fí~r~, jo i fíim~ i dsea` do catór~, do i guiúng~ jogui dogui i soo` dsíi~; lifa` dseáng~ caróm~ dsíi~ sinúu~ quiá~ i dseata~ do e catang~ jaléng~ i dsea` ~.

¹¹ Jo mi~ tí~ li~ caí~ i dseata~ do fí~ li~ niteáang~ i dsea` fíng~ do, joba` cangái~ jaang` dseanu~ i niquíng~ jee~ do i ja` qui~ si'~ laco` catíng~ quiá~ mi~ tí~ jmíi~ e cung~ guó~ dsea~. <sup>12</sup> Joba` i dseata~ do casí~r~ i dsea` ~: "Ruu~ , jjal ca'l~ o` ca'u` fí~ la ja` guí~ si'~ quiú~ quiá~ fí~ cung~ guó~ dsea~?" Jo tiib~ caje` i dsea` i ja` quié~ si'~ laco` si'~ do. ¹³ Joba` i dseata~ do casí~r~ jaléng~ i dsea` 'léeng~ i guia` guí~ mes~ do: "Nú~na` guotíi~ i dseanu~ na jo güibíng~na'r cartí~ li~ nua~ sò~ fí~ caluu~, jo fí~ job li~ nijmér~ ta~ qui~ jogui ta~ tu~ ma~ja~." ¹⁴ Dsúco` tó~ Fidiée` i fíim~ dsea` e nijáng~ yaaiñ~ fí~ jaguór~, lifa` jíi~ tú~ 'nú~ mífing~bing~ i guíñ~.

Mi~ cajmingf~ dsea` Jesús cuaiñ~ quiá~ e catíng~ dsea~ ta~

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Jo mi~ cangf~ e la, caseáng~ coo` tú~ mífing~ dsea` Israel i líng~ dsea` fariseo jo casíng~tur røø` jial laco` nikuó~r~ Jesús dsee~ fí~ quini~ dseata~. <sup>16</sup> Jo casíim`biñ~ do fí~ li~ táang` Jesús coo` tú~ mífing~ dsea` i la'ó~ ír~ cöo~gui dsea` quiá~ dseata~ Herodes, jo lalab júu~ quiéñ~ do quiá~ Jesús jo casí~r~:

—Tifa~, ne~baa` guí~ e jmang~ júu~ já~ba` fó~ 'nú~ jogui e dseáng~ lajam~ba` já~ e e` jialco` iing~ Fidiée` e see~naa`. Jogui ne~bíi` cajo e ja` 'gó~ 'nú~ cöo~ jalé~ e fí~ dsíi~ dsea` osi jalé~ e fé~ dsea` ui~ quií~ é, co` ja` jöø~ 'nú~ jíi~ jialco` líng~ dsea` fí~ caluu~. <sup>17</sup> Joba` iññ~naa` nijmingf~ iññ~ 'nú~ e nifo~ cuaiñ~ quiá~ e júu~ la: ¿Su 'n~ niquí~naa` cuu~ e catíng~ dseata~ i guíng~ fí~ Roma osi ja` 'n~ qui~naa` é?

¹⁸ Jo dsú` Jesús calilí~bre lajíi~ e ga` e fí~ dsíi~ i dsea` do, joba` cajíñ~ casí~reiñ~:

—I jmiaang~ i la 'nú~! ¿Jial~ 'nó~na` e iing~na` niquié~na` jial e ni'níng~na` jnea~ fí~ quini~ dseata~?

¹⁹ Ée~na` jnea~ e cuu~ e 'n~ niquí~ quiá~ i dseata~ do.

Joba` i dsea` fariseo do cacuøør~ dsea` do coo` cuu~ lajo. ²⁰ Jogui Jesús casí~reiñ~ do lala:

—¿I~ i táang` fí~ ni~ e cuu~ la jogui jial siir~?

²¹ Joba` cañíi~ i dsea` fariseo do quiá~ Jesús:

—Dseata~ dsea` guíng~ fí~ Roma táang` fí~ na.

Joba` cañíi~tu Jesús quiáñ~ do jo casí~reiñ~:

—Cuóø~na` dseata~ i guíng~ fí~ Roma lajíi~ e catíng~ fí~, jogui lajobi cajo cuóø~na` Fidiée` lajíi~ e catíng~ Fidiée~.

²² Joba` mi~ tí~ li~ canúuñ~ do lajo, eáam` cangogá~ dsíi~ e jíi~ o` nír~ e níñí~guir. Jo cangolíim`bre mi~ cangf~ lajo, jo 'ñiab` Jesús caje` guir.

Mi~ cajmingf~ dsea` jial líi~ mi~ níjí~tu dsea` calé~ catú~

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Jo 'ñia` ie~ jmíi~ jo caguiúng~ coo` tú~ mífing~ dsea` Israel i líng~ dsea` saduceo fí~ li~ táang` Jesús. Jo

co' jaléng' i dsea` saduceo do ja` já" lñiñ` e jí'tu' lñiñ', joba' ca'f' dsíir' e cangojmíng'ír' Jesús jo casf'r' dsea` do lala:

²⁴—Tifa', lalab cajíng' Moi' malif'gui eáang' e song cajúng' jaang` dseañu' e jíl' ja` jóor' caliséng', joba' i rúng' dsea` ngáang' cogo' i lñiñ' dob 'né' nicuín' guóor' cogo' i dseamf' quiá' i lñiñ' do e lacg' niliseeng' jóor' cogo' ír'. Joba' lafa' jóob' i dseañu' la'uii' do ni'uíng' i jiuung' i niliseeng' do. ²⁵ Jo lalab calf' jee' jnea'; cogo' néel' caliséng' guiáng' dseañu' i la'ó' rúng'. Jo i dseañu' la'uii' do cacum' guóor', jo ja' huóo' ngó' cajum'bre, lifa' jíl' jaang' jóor' ja' caliséng' cogo' i dseamf' quiá'r'. Joba' i dseañu' rúiñ' i catf' tý' do cacum'bre guóor' cogo' i dseamf' í, ²⁶ jo dsu' lajob calf'tu, cajum'biñ' do jo ja' jóor' caliséng' cajo. Jo lajob i rúiñ' i catf' 'ní' do cajo, cacum'bre guóor' cogo' i dseamf' í, dsu' lajobtu ca'uíng' quiá'r', cajum'bre e jíl' ja' jóor' caliséng'. Jo lajob calf' laj' guiáng' i dseañu' do, cajum'bre e jíl' ja' jóor' caliséng' cogo' i dseamf' do. ²⁷ Jo ja' huóo' ngó' jo cajum' i dseamf' do cajo. ²⁸ Joba' jming'ír' jnea' 'nue' lana e mi' nitf' l' e ni-jí'tu dsea', ¿i' dseáng' i dseañu' do lajee' laj' guiáin' nicúng' guóor' cogo' i dseamf' do? Co' lajalém'bre cacuín' guóor' lajee' seeiñ' f' jmigü' la.

²⁹ Joba' cañiñ' Jesús quiáin' do:

—Sijíeem' áa' 'nú', co' ja' ní'na' jial laço' fé' f' i' jí' quiá' Fidiée', joguì dseáng' ja' ní'ba' cajo jial tñi' 'gøng' dsea` do. ³⁰ Co' ie' jo, mi' nitf' l' e ni-jí'tu jaléng' lñiñ', jaléng' dseañu' cogo' gui jaléng' dseamf' jo' tóo' jmiñ' fa' e nicúng' gui guór', dsu'co' lafa' ángeles quiá' Fidiée' i neáang' f' nifib' niliñ' ie' jo. ³¹ Joguì 'nú' jming'ír' na' su jí'tu jaléng' dsea' mi' ning' e júuiñ', jo ¿su ja' mi' ca'í' 'nú' lñiñ' tóo' lajíl' júu' quiá' Fidiée' e cajíñ' malif'gui mi' café'r' lala?: ³² "Jneab' lñiñ' Fidiée' quiá' Abraham cogo' gui quiá' Isáá' joguì quiá' Jacóó'." Joba' fñiñ' 'nú' lana e Fidiée' ja' lñiñ' Fidiée' quiá' jaléng' lñiñ', co' Fidiée' quiá' jaléng' dsea' jíb' lñiñ'.

³³ Jo mi' tñi' lñiñ' canúu' jaléng' i dsea` do lajíl' júu' e cajíng' Jesús, joba' dsíng' cango'gá' dsíir' jo cango'liim'bre jóng.

E lab júu' quiá' ta' e laniing'gui quiá' Fidiée'

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Jo mi' tñi' lñiñ' cangf' e casf'íng' Jesús cogo' dsea` saduceo, jo caseám' rúng' dsea` fariseo mi' tñi' lñiñ' caliñir' e cateá' lanab cañiñ' Jesús lajíl' júu' e cajmíng'ír' i dsea` saduceo do. Jo i dsea` i cangolíim'bre f' lñiñ' tåang' Jesús. ³⁵ Jo jaang` lajee' la'ó' ír' i lñiñ' tifa' quiá' júu' quiá' ta' quiá' dsea` góor' dsea` Israel e lñiñ' laço' iññ' e niténg' Jesús f' ni' dsee', joba' cajmíng'ír' dsea` do lala:

³⁶—Tifa', ¿e' e júu' quiá' ta' quiá' Fidiée' e ni-ing'gui?

³⁷ Joba' cañiñ' Jesús quiá' i dsea` do:

—E lab e júu' e niing'gui do: "Jmi'neáang' Fíi' Fidiée' car' ngocáng' o' joguì cogo' jalé' b' seeng' jmigü' quiá' joguì cogo' jalé' e i' o'." ³⁸ Jo e lab e júu' e lani-

ing'gui joguì e la'uii' do cajo jee' lajalé' júu' quiá' ta'. ³⁹ Joguì e júu' quiá' ta' e catf' tý' do røøb'jü lñiñ' cogo' e la, jo lalab f'í: "Jmi'neáang' jaléng' dsea' rún' lñiñ' laço'gui jmi'neáan' uø'." ⁴⁰ Jo cogo' e tý' júu' quiá' ta' nab lñiñ' júu' tñiñ' f' quiá' lajalé' e caguiee'gui júu' quiá' ta' quiá' Fidiée' joguì lajalé' júu' e ca'e' i dsea' i café' cuaiñ' quiá' Fidiée' malif'gui eáang'.

I' dsea' siju' lñiñ' Dsea' Jmáang'

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Jo lajee' e teáam'bí jaléng' i dsea` fariseo f' do, ⁴² mi' cajmíng'ír' Jesús ír' lala:

—Jo ¿e' í óo' 'nú' cuaiñ' quiá' i dsea' i sijeeng'na' do i nicá' nifí' quií'na' do? ¿Jial laço' jáa' sijur'?

Joba' cañiñ' i dsea' do quiá' Jesús jo cajíñ' :

—Dsea' siju' dseata' dsea' fén' Davíb' í.

⁴³ Joba' cañiñ' Jesús quiáin' do:

—Jo ¿jial lñiñ' jóng? Co' ie' lam' cateáang' dseata' Davíb' f' jmigü' la, cajíñ' la'eáang' cogo' Jmígu' quiá' Fidiée' e Dsea' Jmáang' lñiñ' Fiir', co' lalab cajíñ' ie' jo:

⁴⁴ Lalab cajíng'ír' Fidiée' casf'r' Fíi'í:

"Ní' lñiñ' lñiñ' dsée' laço' guiin'na' cartí' njmee' e e jaléng' dsea' i 'ní' níng' 'nú' nísi'r' uó' jnir' f' quiní' e laço' njmí'gór' 'nú'.

⁴⁵ Jo cajíng'ír'gui Jesús e júu' la:

—Jo song 'nia'bí dseata' Davíb' sñ'r' Fíi'í i dsea' i sijeeng'na' do i nicá' nifí' quií'na' do, joba' ¿jial cuóøng' e i lñiñ' dsea' siju' dseata' Davíb' jóng?

⁴⁶ Jo jaléng' i dsea' i teáang' do ie' jo jíl' camf' júu' ja' cadsé'r' fa' cañiñ' quiá' Jesús, jo latí' ie' job jíl' jaang' dsea' fa' cateá'gui dsíir' ee' njmíng'ír' dsea' do.

Mi' cajíng'ír' Jesús jalé' e ga' e jmóo' jaléng' dsea' fariseo

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

23 Jo mi' cangf' e jo, casf'ír' Jesús jaléng' dsea' i teáang' do ie' jo cogo'gui jaléng' dsea' quiá' jo cajíñ' casf'íreñí:

²—Jaléng' tifa' quiá' júu' quiá' ta' quiá' dsea' góo'naa' dsea' Israel cogo'gui jaléng' dsea' góo'naa' i lñiñ' dsea' fariseo óor' ta' e er' e' guóng' lajíl' júu' quiá' ta' quiá' Fidiée'. ³ Joba' fñiñ' 'nú', jmeé'ba' 'nú'na' lajíl' júu' quiá'r' joguì jmití'ba' lajíl' e sñ'r' 'nú', jo dsu' ja' jmiçóo'r' dsea' jíl' cogo' camf' niguóor' e laço' niróo' e lee' do. ⁵ Jo lajíl' e jmóor' do licó' iññ' e jøø' jaléng' dsea' jié'm'. Joguì tñi' dsíir' equier' lñiñ' tóo' júu' quiá' Fidiée' f' guiaquíir' osi f' dse' cuéer' é, jo e jo tóo' cogo' júu' e liing'gui laço' jnáeng' huíl'. Jo laacaang' f' dse' sñ'r' tñi' dsíir' e i'lo' e cuee'. ⁶ Jo tñi' dsíir' e guar' f' lñiñ' jlo'gui fíng dsilíñ' lacaang' lñiñ' tñi' jmiñ' osi lñiñ' niing'gui é fíng dsilíñ' f' sinúu' guá' quiá' dsea' góo'naa'. ⁷ Joguì iññ' e jmi'gó' dsea' ír' mi'

jíñ' rúiñ' jee~ 'núé', jogui tí' dsíír' e fa' jalém' dsea` sfi' ír' tifa'.

⁸Jo dsu' 'nú' ja` catfing`na' fa' e nisf' dsea` 'nú' tifa', dsuco' jaam` tifa' i dseáng` seeng` quiñ'na', jogui lajaléng` 'nú' líng`na' laco' rúm`ba'. <sup>9</sup>Jogui 'nú', ja` catfing`na' e niff'na' teaa~ jíl' jaang` dsea` fí' jmigüí la, dsuco' jaam` Tiquí'na' i seeng', jo íb` Fidiée` i guing` fí' níff'; <sup>10</sup>o'gui catfing`na' fa' e nisf' dsea` 'nú' fii~, co' jaam` Fii`na' seeng', jo íb` i dsea` i sijeeng`na' do i nicá` niff' quiñ'na'. <sup>11</sup>Jogui song ii` lajee` la'ó' 'nú' líiñ' e niing`guir, joba' fí'bing' i 'nú' nijmé` ta` jmíco' jee` jaléng` 'nú'. ¹²Co' doñí ii` dsea` i jmiféng` 'nía' jee` jaléng` dsea`, joba' i dsea` i eáam' nijíáiñ' mi` nití` í` lajo. Jo doñí ii` dsea` i ja` jmiféng` 'nía' jee` jaléng` dsea` rúng', joba' fí'bing' i eáang'guí niliniing` mi` nití` í` lajo.

¹³'E ngí` ffib` 'nú', jaléng` tifa' quiá` júu^ quiú` ta` quiá` dsea` Israel cíó`guí jaléng` 'nú', dsea` Israel i líng` dsea` fariseo, co' jmang` i jmicaam` 'nú'! Co' jní`ba' fí' e laco' dsea` jiéng` ja` nijáng' yaaiñ' fí' jaguo` Fidiée` e laco' dsea` do nicá` niff' quiá`r. Jogui jíl' 'nú' ja` jáang` yaang`na' fí' jaguo` Fidiée` o'gui cuø`na' fí' jaléng` dsea` i líng` nijmé` lajo.

¹⁴'E ngí` ffib` 'nú', jaléng` tifa' quiá` júu^ quiú` ta` quiá` dsea` Israel cíó`guí jaléng` 'nú', dsea` Israel i líng` dsea` fariseo, co' jmang` i jmicaam` 'nú'! Co' jmoo`na' ii` 'nú` jaléng` dseamf' 'nú` i tiñíng`, jogui jmicaang`na' e ja` líf' lajo, jogui jmoo`na' e cuee`fa` quiñ'na' mi` güiliing`na' fí' guá`. Jo uíi` e lajob jmoo`na', joba' 'nú`bing' i ga`guí eáang` ni`íng` iihuñ' mi` nití` í` lajo.

¹⁵'E ngí` ffib` 'nú', jaléng` tifa' quiá` júu^ quiú` ta` quiá` dsea` Israel cíó`guí jaléng` 'nú', dsea` Israel i líng` dsea` fariseo, co' jmang` i jmicaam` 'nú'! Co' jmoo`na' ta` ngí` lacaang` fí' ni` guóo` uó` quiú` cíó`guí lacaang` fí' ni` jíñí` e laco' níl`na' jaang` dsea` i nidsitáang` cíó` 'nú'. Jogui mi` tí` lí` calf`na' i dsea` i, dseáng` lico` síng`guína'r e catfíñ` tý` néé` fí` lí` i` laco'guí la líng` 'nú' yaang`na'.

¹⁶'E ngí` ffib` 'nú', dsea` líng`na' lafa' dsea` tiuung` i jéeng` jaang`guí dsea` tiuung`! Co' 'nú` fó`na' e mi` jmoo` dsea` promes e éeiñ` guá` fí', ja` 'nú` nijmitir` e jo; jo dsu' 'nú` fó`na' e mi` éeng` dsea` e cunée` e sea` fí` guá` do, joba' dseáng` 'nú` e jmití`bre jóng.

¹⁷'Nú` líng`na' lafa' dsea` tiuung` i líl'! ?E` e quiíng`guí quiñ'na' eáang` líng`na'? ?Su cunée` ofa' e guá` e jmigüeang` e cunée` dob é? ¹⁸Jogui fó`bi' 'nú` cajo e doñí ii` dsea` i jmoo` promes e éeiñ` fí` nife`, ja` catfing` fa' e nijmitir` lajíl` e ca`éeiñ` do. Jo dsu' 'nú` fó`na' e song ca`éeng` dsea` lajíl` e tñíng` dsea` e cuø'r Fidiée` fí` nife`, joba' dseáng` 'nú` e nijmiti`bre jóng lajíl` e ca`éeiñ` do. <sup>19</sup>'Nú` líng`na' lafa' dsea` tiuung`! ?E` e quiíng`guí quiñ'na' eáang` líng`na'? ?Su lajíl` e tñíng`na` cuø`na' Fidiée` fí` nife` do ofa' e nife` e lí` ligüeang` dob é? <sup>20</sup>Jo dsu' jnea`guí fá'a e i dsea` i éeng` e nife` do, o' jíl` quiá` e jo jmoo` lajo, co' lajob jmoo` cajo quiá` lajalé` e sea` e fí` ni` do. ²¹Jogui i dsea` i éeng` guá` fí', o' jíl` quiá` e guá` do jmoo`

lajo, co' lajob jmoo` cajo cíó` Fidiée` i seeng` fí` jo.

²²Jogui i dsea` i éeng` níff`, lajob éeiñ` 'nía' Fidiée` cajo jogui fí` lí` líf` ée` quiá` dsea` do fí` jo.

²³'E ngí` ffib` 'nú', jaléng` tifa' quiá` júu^ quiú` ta` quiá` dsea` Israel cíó`guí jaléng` 'nú', dsea` Israel i líng` dsea` fariseo, co' jmang` i jmicaam` 'nú'! Co' cuø`na' Fidiée` cíó` lajee` guí lajíl` e catfíñ` quiá` jalé` e ro`na' do fa` jalé` oo` quiá` jíñí` jogui jalé` e jíé`, jo dsu' ja` jmití`na' e júu^ quiú` ta` quiá` Fidiée` e niing`guí e quiá` jial níl` líng` dsea` røø` cíó` dsea` rúiñ` jogui jial nilf` líng` dsea` jaléng` dsea` rúiñ` jogui jial dseáng` nijmitir` jalé` e iing` Fidiée`. Jo jalé` e nab e laniing`guí e 'nú` nijmití`na' lifa' ja` 'naang`na' ca` jalé` e catfing` Fidiée` e nicuó`na're do. ²⁴'Nú`guí líng`na' lafa' dsea` tiuung` i jéeng` jaang`guí dsea` tiuung`! Jo tñí`n`ba' ngí`na' jalé` e ú`na' e laco' ja` nining`na` lu` ping` , jo dsu' ním`ba' i jí` fén` i sii` camello!

²⁵'E ngí` ffib` 'nú', jaléng` tifa' quiá` júu^ quiú` ta` quiá` dsea` Israel cíó`guí jaléng` 'nú', dsea` Israel i líng` dsea` fariseo, co' jmang` i jmicaam` 'nú'! Co' 'nú` lí` i ry` guíjalé` cuéé` huñ` quiá` jíl` lí` caluu` , jo dsu' e téé` dsíí` do jmang` jalé` e nícajmee`na` ii` cíó`guí jalé` e lí` óo`na' e sea` fí` jmigüí. ²⁶i tñí`n`ba' 'nú', dsea` fariseo! Co' la`uii` jang` rúy`na` lí` i` dsíí` jalé` cuéé` huñ` quiá`na` do, jo lajoguiba` níjé` tee` fí` caluu` cajo.

²⁷'E ngí` ffib` 'nú', jaléng` tifa' quiá` júu^ quiú` ta` quiá` dsea` Israel cíó`guí jaléng` 'nú', dsea` Israel i líng` dsea` fariseo, co' jmang` i jmicaam` 'nú'! Co' 'nú` líng`na` laco`guí la lí` lí` sì`aang` lí` e jlo`jiu tee` lí` caluu` , jo dsu` lí` lí` dsíí` layaang` móo` lí`ba` téé` cíó`guí jalé` e lí` e jíé`. <sup>28</sup>Jo dseáng` lajob líng` 'nú` cajo, co` guíum`ba` jnéeng`na` jóøng` dsea` 'nú` lí` caluu` , jo dsu` dseáng` líco` jmicaam`ba` cíó` jalé` e fó`na` jogui jmang` e líb` i` áa`na`.

²⁹'E ngí` ffib` 'nú', jaléng` tifa' quiá` júu^ quiú` ta` quiá` dsea` Israel cíó`guí jaléng` 'nú', dsea` Israel i líng` dsea` fariseo, co' jmang` i jmicaam` 'nú'! Co' jmo`na` lí` sì`aang` jaléng` dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malí`guí eáang` jogui jmoo`na` e sìlì` jlo` lí` sì`aang` jaléng` dsea` i ca`éé` guícíó` Fidiée` , <sup>30</sup>jogui fó`na` lala: "Faco` jnea` calisé`naa` lajee` e caliséng` lí` dsea` áang` quiñ`naa` , joba` ja` ca`jmíco`naa` jóng e cajnga` dsea` quiá` i dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malí`guí eáang` do." <sup>31</sup>Jo cíó` jíl` e júu^ nab cuø`na` lí` e dsea` sìjú`ba` líng` i dsea` i cajngang` i dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malí`guí do. ³²Jo co` lajob lí` , joba` 'nú` jmití`na` náng lajíl` e nicananga` lí` dsea` cíó`ng` quiñ`na` cajmear` .

³³'Nú` líng`na` jó` mi` guíng`! ?Jial nilí`na` e nileáng`na` lajíl` iihuñ` e nílíng`na` fí` lí` i`? <sup>34</sup>Joba` ffí` i` 'nú` e jnea` nisfín`n jee` 'nú` jaléng` dsea` i fé` cuaiñ` quiá` Fidiée` jogui jaléng` dsea` i tñíng` eáang` cíó`guí jaléng` dsea` i e` jalé` júu^ quiá` dsea` góo`naa` dsea` Israel; lifa` 'nú` , njngám`ba` jogui nitáang`na` fí` dse` crúub` i líng` i dsea` i , jogui i líng`guíñ` do nibóøng`na`r fí` dsíí` sinéu` guá` jogui

ni'ðøng'na'r fí' lacqo` fí' lf~ guilíñ~. <sup>35</sup> Jo lajöba' iihuñ' e eáam' ni'fing'na' e jáa' quiá' Fidiée` uii' quiá' jalé' jmi'ðøng' i dsea' i guiúng' e nicatuy' fí' ni' guóo' uóla. Jo e jo canaang' mi' catuy' jmi' Abel i líng' jaang' dsea' guiúng' fí' quini' Fidiée` jo cartí' mi' catuy' jmi' Zacerías, jóó' jaang' dseañú' i calis' Berequías, co' i dsea` ib' i cajngang' 'nú' cáang' nife' quiá' sigui' guá' fé' e si' fí' Jerusalén. ³⁶ Jo dseáng' e jáb' e fí' 'nú' e i dsea' i seeng' jmiñ' na, fí'bing' i ni'íng' iihuñ' uii' quiá' lajále' e jo.

Mi' caqui' Jesúus uii' quiá' dsea' seeng' fí' fí'
Jerusalén
(Lc. 13:34-35)

³⁷ Jo mi' cangf' jo, cajíng'gui Jesúus e júu' la:
—¡Fíib' 'nú', dsea' seeng'na' fí' Jerusalén, fíib' 'nú', dsea' seeng'na' fí' Jerusalén! Co' 'nú' i seeng' e fí' fí' lab i cajngang' jaléng' dsea' i café' cuaiñ' quiá' Fidiée', jogui cuyb' casi'lóo'na' cajo jaléng' dsea' i casíng' dsea' do i guia' júu' quiá'r' jee' 'nú'. Jo ja' nii' jó'gui née' calíiñ'n e nito' fíin'n 'nú' lf' laco'gui to' fíng' jaang' tui'iee' jaléng' tuyuñ' quiá'a're' fí' 'nú' cué'e're', jo dsu' ja' calíiñg'na' lajo. ³⁸ Joba' latí' lana jo' i niliseeng'gui fí' guá' quiá'na' la. ³⁹ Joba' fí' 'nú' e jo' nimáang'gui jnea' cartí'mi' nifo'^na' lala: "¡Juguiú-jitá quiá' i dsea' i casíng' Fidiée' fí' jmigü' la cuaiñ' quiá'r'!"

Mi' cajíng' Jesúus e ni'íng' guá' fé' e si' fí' Jerusalén
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

24 Jo mi' cangf' jo, mi' tí' lf' cagüi'fí' Jesúus fí' dsíi' sinéu' guá' jo mifting' ni'iuuiñ' fí' ngam'bre, mi' tí' lf' cangoquiéeng' i dsea' quiá'r' do fí' lf' ngóor' jo canaaíñ' do jóor' la'úung' e guá' fé' do. ² Joba' lalab casf' Jesúus i dsea' :

—Su jóor' 'nú' jial jlo' e guá' si' na? Jo dsu' e já'ba' e fí' 'nú' e jíi' coo' cuu' jo' nijé' sifting'gui rúng' quiá' e guá' e móo'na' si' na lana; co' lajib' ni'íng' jo jíi' coo' jo' e nijé'gui.

Jalé' e li' mi' tí' lf' 'nú'gui e ni'íng' jmigü'
(Mr. 13:23-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Jo mi' cangf' jo, cangób' Jesúus fí' yú' mó' e sii' Olivos coliing' cój' dsea' quiá'r'. Jo mi' caguiliñ' fí' jo, job caguá' Jesúus, jo lajee' job cangoquiéeng' i dsea' quiá'r' do fí' lf' guiiñ' do lf' coo' yaaiñ', jo cajíñ' casf'r' dsea' do lala:

—Ií'naa' fa' 'nú' nijmée' jnea' júu' lf' nidsijée' jalé' e la? ¿E' jalé' e niliñ' jéeng'gui mi' tí' lf' 'nú'gui niñi'tu' 'nú' fí' jmigü' la jogui mi' tí' lf' nití' fí' e ni'íng' jmigü'?

⁴ Joba' cañíi' Jesúus quiá' i dsea' quiá'r' do jo casf'reiñ':

—Jíi' e laba' fí' 'nú'; jmiñiing' óo'na' e jíi' jaang' dsea' ja' güijigóo'niñ' 'nú'. ⁵ Co' fíim'bing' i nijalíng' i nijmigoo' jo nijíñ': "Jneab' i dsea' i sijeeng'na' do i nicá' nifi' quií'na'", jo fíim' dsea' nill'r' i niligóo'ng'. ⁶ Jo 'nú' ninúu'na' júu' e sea' 'nii' fí' la fí' na; jo dsu' ja'

fóøng'na' mi' nití' fí' lajö, co' jobi uiing' jogui co' dseáng' 'nú' e nidsijéeb' lajále' e jo; dsu' o' ie' jo nití' fí' e ni'íng'. ⁷ Co' ie' jo jaléng' dsea' nití' cój' coo'gui fí' jogui nilisea' oo' fí' la fí' na, jogui jmiguiub' lf' nijó' uó' e eáang' cajo. ⁸ Jo jobi lf' uiim'bí jóng mi' nimó'na' e nidsijéé' jalé' e iihuñ' jo.

⁹ Jo job mi' nitóør' jaléng' 'nú' e laco' nijmihuñiñ' 'nú' cartí' nijngáiñ' 'nú'. Jo ie' jo lajíim' dsea' jmigü' nil' 'nú' níñ' 'nú' uíi' jnea'. ¹⁰ Jo ie' jo fíim' dsea' nitú'bre e já' lf' iñiñ' júu' quié' e jogui nil' 'nú' níng' rúng' dsea' jogui ni'níñ' lajée' la'ó' rúiñ' cajo. ¹¹ Jo fíim' dsea' nijalíñ' mi' tí' lf' jo e nijmigóor' e fé'r' cuaiñ' quiá' Fidiée', jo fíim' dsea' nill'r' i niligóo'ng'.

¹² Jo ie' jo dseáng' jmang' jalé' e lf'ba' nijmé' dsea', joba' fíim' dsea' nitú'bre e jmi'neáiñ' jaléng' dsea' rúiñ'. ¹³ Jo dsu' i dsea' i nité' e siñ' teá' fí' guié' lata' cój' jnea', joba' fí'bing' i nileáng' jee' dsee' quiá' mi' tí' lf' jo. ¹⁴ Jo e júu' la quiá' jial quié' Fidiée' nifi' quiá' dsea' nini' fí' la'úng' fí' jmigü' e laco' nílcuñ' dsea' e júu' jo; jo joguib mi' nití' fí' e ni'íng' jmigü' jóng.

¹⁵ Jo malif'gui eáang' i dsea' i café' cuaiñ' quiá' Fidiée' i calis' Daniel cajme'r' fí' ni' jí' quiá'r' cuaiñ' quiá' coo' e lf' eáang' e nisí' dsea' fí' dsíi' guá' fé' e si' fí' Jerusalén fí' lf' lf' e guá' güeang' quiá' Fidiée'. Jo mi' nimó'na' e jo e fí' lf' güeang' quiá' Fidiée' do —jaléng' 'nú' i f' e jí' la 'nú' ningám'ba'—, ¹⁶ joba' mi' nití' e lf' jo, jaléng' dsea' i neáang' fí' lf' se' Judea güicuñ'bre fí' jee' mó' jóng. ¹⁷ Jogui i dsea' i dsiing' yú' 'nú' mi' tí' lf' jo, ja' güi'fí' dsíir' fa' e ni'jgiáang'gui e laco' nidsi'uóor' jalé' e sea' quiá'r'.

¹⁸ Jogui i dsea' i taang' fí' jee' mó' e jmóor' ta', joba' ja' güi'fí' dsíir' fa' e niquing'gui fí' quiá'r' e faco' dsiquiéer' si'r'. ¹⁹ Joba' fíib' eáang' jaléng' dseam' i quiéeng' yuñ' ie' jo osi i jéeng' yuñ' i cu' tó' é!. ²⁰ Jo mi'ñ'na' Fidiée' e ja' nidsitiñ' e ni'uóng'na' e cuíñ'na' lajee' jíi' güiñ' osi lajee' jmiñ' e jmi'íng' dsea' gó'na' é; ²¹ dsu'co' ie' jo gab' eáang' nilisea' iihuñ' e ja' mi' canga' dsea' lajíi' mi' catiroo' jmigü' o'gui fa' niní'gui calé' catú' cajo. ²² Jogui faco' Fidiée' nijmér' e niliñ'fí' eáang' e nidsijéé' jalé' e jo, joba' jíi' jaang' jo' iñ' nileáng'gui jóng faco' lajo. Jo dsu' ja' nijmíññ' e jo uíi' e fí' lf' iñiñ' jaléng' dsea' quiá'r' i nicaguíñ' do.

²³ Jo song ie' jo nijmigóo'ng' dsea' 'nú' jo nijíñ': "Jóor', i lab i dsea' i sijeeng'na' do i nicá' nifi' quií'na'", osi "Jóor', dob nisiñ' é", jo dsu' ja' já' güiliñg'na' fí' jóng.

²⁴ Co' ie' jo fíim' dsea' nijalíñ' jo nijmigóor' e lf' iñiñ' i dsea' fí' jogui seem'bí i nijmigóor' e lf' iñiñ' dsea' fí' fe' cuaiñ' quiá' Fidiée' cajo; jogui eáam' nijmér' jalé' e lf' jogui jalé' e quíñ'fí' jmiñ' e dsigá' dsíi' dsea'. Jo nijmér' lajo e lico' nijmigoo'bre jo quiá'b'jiñ' nijmigóo'niñ' la quié'gui i dsea' i nicaguíng' Fidiée' do, dsu' ja' lí' jmér' lajo. ²⁵ Jo quié'na' cuente røø' quiá' jalé' júu' e nicafá'a na lana quiá' jalé' e nidsijéé' cøøng'gui.

²⁶ Joba' ie' jo, ja' güiliñg'na' mi' nisí' dsea' 'nú' lala: "Jóor'na', e dob táang' i dsea' i sijeeng'na' do fí' ni' guóo' uó' quiú'", jo dsu' ja' güiliñg'na' fa' e nigüi'néng'na'r; osi nisí'bí dsea' 'nú' lala é: "E lab si'

maanḡ i dsea` í", jo dsu' ja` já" güüliing`na' e jo.
 27 Dsuc̄o' lí^ laco' lí^ mi^ liji^ güüñia^ e jneeng^ fí yé^ jmigüi^ e já^ dsea` lajiiñ^, lajob lí^ cajo mi^ nigáa'tu jnea^, dsea` líñin' jaang` dsea` jmigüi^ i já^ fí ñiff^.
 28 Co' e já^ ba' fá^ a, e jié^ lí^ ráang` jó^ 'lí^, fí job seáng^ jaléng^ tují^.

Jial mi^ nijáa'tu i dsea` jmigüi^ i jáa' fí ñiff^
 (Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 Jo cajíng^ gui Jesús e júu^ la:
 —Jo mi^ tí^ lí^ casúung^ e iihuú^ jo, joba' jo` jí^ iee` nilisea`gui o'gui stí^ cajo fa' nicuó^ guir jir^, jogui jaléng^ náu^ nijiúiñ^ cartí^ guóo^ uó^, jogui Fidiée^ ni-jmér^ e niguiá^ jalé^ e sea` fí yé^ jmigüi^.
 30 Jo ie^ jmí^ job mi^ nilisea` lí^ fí yé^ jmigüi^ e tí^ lí^ nigáa'tu fí jmigüi^ la, jnea^ dsea` líñin' jaang` dsea` jmigüi^, jo la-jí^ dsea` seeng` fí la'úng^ fí jmigüi^ niquí'r^ uí^ e 'gó'r^, jo joguiba' mi^ nimáang^na' jnea^, dsea` líñin' jaang` dsea` jmigüi^ i jáa' fí ñiff^, e nigáa'a e niquín^ jee^ cabøø^ jnií^ cíóo^ e niing^ jí^ e 'gøng^ quiá^ Fidiée^.
 31 Jogui nisíng^ Fidiée^ jaléng^ ángeles i líng^ quotí^ e nijiúuñ^ do teá^ lúu^ trompé^ fí yé^ jmigüi^ e laco' lají^ dsea` jmigüi^ i nilíng^ dsea` quiá^ niseáiñ^ colíng^ mi^ nití^ e í^ jo.

32 Jo cajíng^ gui Jesús e júu^ la:
 —Lanagui ni'ée^e 'nú^ cíóo^ júu^ quiá^ 'ma` güüñí^: Co' mi^ ninaang` iée^ jalé^ guo^ quiá^, jo mifíng^ canaang` e iáb^ jalé^ má^ quiá^ cajo, joba' nill^ 'nú^ e nijaquiéem^ jí^ jmí^ jóng.
 33 Jogui lajob lí^ e júu^ la ca-jo, co' mi^ tí^ lí^ nidsijée^ lajalé^ e nícafá^ a na, joba' niñí^ba^ jóng e quiá^ nijaquiéeng^ e nigáa' jnea^, dsea` i líng^ jaang` dsea` jmigüi^ i jáa' fí ñiff^.
 34 Co' dseáng^ já^ ba' fá^ a e dseáng^ nidsijéeb^ jalé^ e jo ná^ guí e nijúung^ jaléng^ dsea` i seeng` lajee^ lana.
 35 Jo tóob^ jmí^ ní^ líng^ la'úng^ yé^ jmigüi^ cíóo^ guí la'úng^ guóo^ uó^, lifa' júu^ quié^ e ja` tóó^ jmí^ fa' e ja` nilití^.

36 Jo jí^ jaang` dsea` jmigüi^ fír^ e^ jmí^ jogui e^ oor^ e nidsijée^ e jo, co' jí^ guí jaléng^ ángeles quiá^ Fidiée^ dsea` guing^ ñiff^ ja` ñí^ e jo, o'gui jnea^ níi^ cajo. Co' dseáng^ lají^ Tiquí^ i^ dsea` guing^ ñiff^, jí^ i^ bing^ dseáng^ ñí^ e jo.

37 Jo mi^ tí^ lí^ nití^ í^ e nigáa'tu fí jmigüi^ la, jnea^ dsea` líñin' jaang` dsea` jmigüi^ i jáa' fí ñiff^, nill^ lí^ la-co'gui calí^ ie^ lamí^ cateáang` Noé fí jmigüi^ la.
 38 Co' ie^ jo, lajee^ e ná^ guí e ca'a^ jmí^ fí la'úng^ fí guóo^ uó^, fí^ gøb^ dsea` laco' sí^, jogui cúiñ^ guóor^ cajo, lí^ coq^ mi^ catí^ í^ e ca'a^ Noé fí dsí^ coq^ móo^ e dsée^ cíóo^ jaléng^ dsea` sínú^ quiá^ r^; 39 jo dsu' la-jee^ e ja` ñiing^ dsí^ dsea^, mi^ catí^ í^ e ca'a^ jmí^ fí la'úng^ fí guóo^ uó^, jo job lí^ cajúng^ lajaléng^ dsea^, lí^ coq^ guí'ná^ i seeng` fí jmigüi^.
 40 Dsue^ dseáng^ lajob dseáng^ nidsijéetü calé^ catí^ mi^ tí^ lí^ nigáa'tu fí jmigüi^ la, jnea^ dsea` líñin' jaang` dsea` jmigüi^ i jáa' fí ñiff^.
 41 Co' ie^ jo gáang^ dsea` taang^ jmoo^ ta^ quiá^ fí jee^ mó^: jo jaaiñ^ do nidsém^ bre, jogui jaang` guíñ^ do nijé^ bre.
 42 Jo dseáng^ lajob cajo gáang^ dseam^ teáang^

ta^ dsí^: jo jaaiñ^ do nidsém^ bre, jogui i jaang` guí do nijé^ bre.

42 Joba' fí^ i 'nú^, ñiing^ áa'na' contøøng^, co' coo^ la-jee^ ja` lí^na', lanab mi^ nigüéeng^ týu. 43 Jo e laba' iin^ e ñí^na', faco^ jaang` dsea` niñir^ e^ í^ niguiéé^ jaang^ fí^ quiá^r^, joba' nigüéa^bre e jmóor^ í^ 'nær^, jo ja` nill^ i fí^ do fa' ni^uó^r^ jalé^ e sea` quiá^ i dsea` do.
 44 Joba' lajob cajo, dseáng^ contøøm^ 'ná^ e siñiim^ áa' 'nú^; co' jí^ lajee^ ja` ñiing^ áa'na', lanab mi^ nigüéeng^ týu fí^ Jmigüi^ la, jnea^ dsea` i jáa' fí^ ñiff^ e líñin' jaang` dsea` jmigüi^.

Jaang` dsea` 'léeng^ i guíung^ cíóo^ guí jaang` guí dsea` 'léeng^ i soo^ dsí^
 (Lc. 12:41-48)

45 Jo mi^ cang^ e jo, cajíng^ gui Jesús e júu^ la:

—Lalab lí^ quiá^ jaang` dsea` 'léeng^ i náu^ jalé^ ta^ quiá^ fír^ jogui i guíung^ cíóo^ jaléng^ dsea` 'léeng^ rúiñ^ i caguiaang^ guí. Co' mi^ cagüi^ fí^ i fír^ do e nidsér^ fí^ lí^ jí^, caguia^r^ ni^ i dsea` 'léeng^ i náu^ do lajaléng^ i seeng` quiá^r^ e laco^ nicuó^ reiñ^ do e nidóíñ^ mi^ nití^ í^ lajo.
 46 Joba' jugui^ jí^ quiá^ i dsea` 'léeng^ i jmoo^ ta^ laco^ catí^ng^ mi^ niguieng^ fír^ e cár^ cuente.
 47 Joba' jmitaa^ óo'na' e i fír^ do dsíng^ guí^ nijmér^ jo nicuó^ reiñ^ do e nine^ niñ^ latøøm^ sínú^ quiá^r^ cíóo^ guí jalé^ e sea` fí^ jo.
 48 Jogui dsu' song i dsea` 'léeng^ do líñin' jaang` dsea` 'léeng^ i soo^ dsí^ jo fí^ dsí^ e ja` mi^ guien^ fír^ lajee^ jo,
 49 joba' nináñ^ e nijmeáñ^ ga` jaléng^ i dsea` 'léeng^ rúiñ^ i caguiaang^ guí do, jogui e niseáiñ^ rúiñ^ cíóo^ jaléng^ dsea` jmoo^ ta^ fí^ e laco^ niñ^ nido'r^ colíng^,

50 jo dsu' coo^ lajee^ e ja` ñiing^ dsí^, lanab mi^ nití^ í^ e niguieng^ tu^ i dsea` fír^ do;
 51 joba' i dsea` do iihuú^b^ nicuó^r^ i dsea` 'léeng^ do, co' nibíim^ breiñ^ do jee^ jaléng^ dsea` i jmicaang^ e jmoo^r^ jalé^ e iing^ Fidiée^ fí^ lí^ nijmér^ ta^ qui^ jogui ta^ tó^ majá^ uí^ jalé^ iihuú^ e niñ^ do.

Coo^ júu^ já^ e lafa' júu^ cuento quiá^ guíng^ sím^

25 Jo cajíng^ gui Jesús e júu^ la:

—Lab nifá^duu jial lí^ mi^ tí^ lí^ jo, mi^ Fidiée^ nicár^ nifí^ quiá^ dsea` jmigüi^.
 26 Co' e jo lí^ laco^ guíng^ sím^ i ca'uøøng^ quie^ jmacó^ jí^ candí^ e cango'iñ^ dseañ^ i cung^ guó^.
 27 Jo dsu' 'ñiing^ lajee^ i sím^ do ñiing^ dsí^ jogui i 'ñiing^ guí do ja` ñiing^ dsí^.
 28 Joba' i sím^ i ja` ñiing^ dsí^ do ca'uøøm^bre quier^ jí^ candí^ quiá^r^ e cango'iñ^ i dseañ^ i cung^ guó^ do, jo dsu' jí^ jmícoo^ e a^ dsí^ candí^ quiá^bre quier^ co^ jo^ quie^ guí fa^ e seáang^ guí;
 29 jo dsu' i sím^ 'ñiing^ i ñiing^ dsí^ do ca'uøøm^bre cajo e quier^ jí^ candí^ quiá^r^ jo lifa' quié^bir^ coq^ sít^ guí e co^ quier^ e a^ jmícoo^.
 30 Jo co^ calí^m^ i dsea` cung^ guó^ do e ja` niguiéñ^, joba' lají^ i sím^ do nicaquiáñ^ lajee^ jo.
 31 Jo coob^, mi^ catí^ la jí^ guity^ guien^, jo guicatá^ mít^ caluu^ jo guicafé^ dsea^: "jMijnée^ áa'na', co^ nab nijang^ i dsea` cung^ guó^ do; jogui ñilíng^na' e niñi^ing^na're!"
 32 Jo lají^ i sím^ do caráaiñ^ jo caguiar^ quié^ jí^ candí^ quiá^r^ lajaang^ lajaiñ^.
 33 Joba'

í simf̄ i ja` ñiing~ dsii` do casf̄r̄ i simf̄ i ñiing~ dsii` do: "Fa' jgiée` óó' 'nú' fa' nijmi`óøng`jíut` jnea` jmícoo` quií`na', dsuco` cadseáb` jmícoo` quiá` candíi` qui`naa' jo jo` iing~ nicó." <sup>9</sup> Jo dsu` cañii` i simf̄ i ñiing~ dsii` do: "U~, ja` nijmi`óøng`naa' 'nú' co` ja` nilíng` qui`naa' o`gui quií`na' cajo. Co` guié`gui quií`na' e nigüílíng`na` ff̄ tieen~ e nigüileáa`na` e jmícoo` e 'nénna' do." <sup>10</sup> Jo lajee` cangolíng` i simf̄ i ja` ñiing~ dsii` do ff̄ tieen~ e cangoleáar` jmícoo` quiá`r̄, lajee` job mi` caguiéng` i dseañu` i cung` guó` do, jo i simf̄ i ñiing~ dsii` do cangotáam`bre jmi` colíng` coo` i dsea` cung` guó` do, jo cajni`bre 'núu'. <sup>11</sup> Jo mi`míng`guijíut lajo caguilísim`tu i simf̄ i ja` ñiing~ dsii` do i cangolíng` ff̄ tieen~ do, jo guicatór` caluu` 'núu` jo guicajíñ": "Fíi`ii, fíi`ii, fa` jgiée` o` e ná`go` 'núu'!" <sup>12</sup> Jo dsu` guicañii` i dseañu` do jo cajíñ": "E já`ba` e ff̄i`i` 'nú', simf̄, ja` cuu`n` 'nú'."

¹³ Jo cajíng`gui Jesús:

—Jo co` lajob ff̄i`i` 'nú` e jmiñiing` áa`na`, co` ja` ñí`na` e` jmi` jogui e` oor` e nigüéeng` jnea~, dsea` lñin`n jaang` dsea` jmigüi` i jáa` ff̄ ñiff̄.

Coo` júu` já` e lafa` júu` cuento quiá` dsea` 'léeng` i ca`íng` cuu`
(Lc. 19:11-27)

¹⁴ Jo mi` cangf̄ jo, cajíng`gui Jesús e júu` la:

—Jo mi` Fidiée` quier` nifí` quiá` dsea`, jo e jo ff̄i` la-co` jaang` dseañu` i cagüi`ff̄i` cangó` ff̄ lñ` huíi`. Jo dsu` lajee` e nú`-gui e nigüi`ff̄i` nidsér`, jo cató`r` jaléng` i dsea` jmoo` ta` quiá`r` do, jo cacuø`reiñ` do cuu` e la-co` nijmériñ` do ta` e nilisea`gui e dsí` quiá` e cuu` do. <sup>15</sup> Jo jaang` i dsea` 'léeng` quiá`r` do cacuø`r` 'ñia` mil cuu`, jogui jaang` cacuø`r` tú` mil cuu` lajo, jogui i jaang`gui do cacuø`r` coob` mil cuu`, jo lñi` gaam`biñ` do cangffíñ` cuu` ff̄i` jialco` jíi` bñ` seem`bre. Jo ngí` jogui`ba`, cagüi`ff̄i` i dseañu` do e cangór` ff̄ lñ` huíi`.

¹⁶ Jo i dsea` 'léeng` i cangffíng` 'ñia` mil cuu` do, eáam` guié` cajmér`ta` coo` e cuu` do, jo calf`-bre jíe`gui` 'ñia` mil lajo. <sup>17</sup> Lajobi cajo i dsea` 'léeng` i ca`íng` tú` mil e cuu` do cajmée`bre ta` coo` do, jo calf`-bre jíe`gui` tú` mil e cuu` do cajo. <sup>18</sup> Jo dsu` i dsea` 'léeng` i cangffíng` coo` mil e cuu` do, cango`mea`bre ff` nú`-uó`.

¹⁹ Jo mi` cangf̄gui lajo, caguiém`tu i fiir` do, jo casf̄r` lajaang` lajaang` i dsea` 'léeng` quiá`r` do e nigiééiñ` do cuente lajíi` e nícajmér` coo` cuu` e cangffíñ` do. ²⁰ Jo la`uui` caguié` i dsea` 'léeng` i cangffíng` 'ñia` mil e cuu` do, jo cajá`r` fiir` 'ñia`gui mil lajo e calf`r`, jo casf̄r` dsea` do: "Fíi`i, 'nú` cacuøø` jnea` 'ñia` mil cuu`, jo nícajmér`baa ta` coo` e jo, joba` lana nícalf`i` 'ñia`gui mil lajo e dsí`." ²¹ Joba` cañii` i fiir` do: "Núb` jaang` dsea` 'léeng` i guiúng`, co` cajmee`ba` ta` røø` coo` lajíi` capí` cuu` e cangffíng`. Joba` lana jmigui`b` jalé` e sea` quié`e e nícauøø` 'nú` e nine` níi`, jo lana røøb` nijmi`íáang` dsi`naa` náng." <sup>22</sup> Jo jo` huóø` ff̄i`i` i dsea` 'léeng` i ca`íng` tú` mil e cuu` do caguiér` jo casf̄r` fiir`: "Fíi`i, 'nú` cacuøø` jnea` tú` mil cuu`, jo cajmér`baa ta` coo` e jo, jo lana nícalf`i`

tú`gui mil e cuu` do e dsí`." <sup>23</sup> Joba` cañii` i fiir` do: "Núb` jaang` dsea` 'léeng` i guiúng` cajo, co` tñim`ba` jmée` ta` røø` coo` capí` cuu`, joba` jmigui`b` jalé` e sea` quié`e e nícauøø` 'nú` e nine` níi`, jo lana røøb` nijmi`íáang` dsi`naa` náng." <sup>24</sup> Jo jo` huóø` ff̄i`i` guié` i dsea` 'léeng` jaang`gui do i cangffíng` coo` mil e cuu` do, jo lalab casf̄r` fiir`: "Fíi`i, ñí`baa guié` e jaang` dseañu` i ue` dsii` lñing` 'nú` e ff̄i`i` tñin` sitíñ` lajíi` ta` cajmée` dsea` jiém`, jogui e ú` cõ` jalé` ta` jmoo` dsea` jiéng` cajo. <sup>25</sup> Joba` cafóm`baa 'nú`, jo ff` nú`-uó` ca`meáa`a e cuu` e cacuøø` jnea` do. Jo lana lab quié`e e lajíi` e cuu` jo." <sup>26</sup> Joba` cañii` i fiir` do quiá` i dsea` 'léeng` quiá`r` do: "Nú` lñi` jaang` dsea` 'léeng` i soo` dsii` jogui i fi`, jo song níñi`ba` guié` e jnea` sitíñ`n lajíi` ta` cajmée` dsea` jiéng` jogui e gú` gó`ø` jalé` ta` jmoo` dsea` jiéng`, <sup>27</sup> joba` ¿jialí` ja` ca`í` o` fa` mi` caguite` cuu` quié`e ff` banco? Joba` mi` cagüean`n, ca`íim`baa lajíi` cuu` quié`e jogui e dsí` quiá`r` cajo." ²⁸ Joba` casf̄r` jaléng`gui i dsea` i teáang` do ie` jo, jo cajíñ": "Guí`na` e coo` mil cuu` quiá` i dsea` 'léeng` fi` na, jo cuøø`na` i dsea` 'léeng` i quié`gui` mil e cuu` na. <sup>29</sup> Dsuceo` i dsea` i sea` quiá` i jmigui`b` niñiñ` e nilisea`, joba` lalíim` nilisea` quiá`r`. Jo dsu` i dsea` i ja` sea` quiá` , nigüéab` lajíi` e capí`jíut` e sea` quiá`r` do. ³⁰ Jogui i dsea` 'léeng` fi` na guiing`na`r` ff` caluu` ff` lñ` nñu` sò`, jo ff` job niquí`r` jogui nitúr` majar` cajo."

Jial nilf` mñ` nitídsi` í` quiá` dsea` jmigüi`

³¹ Jo cajíng`gui Jesús e júu` la:

—Jo mi` ff` lñ` nití` i` e nigáa` jnea~, dsea` lñin`n jaang` dsea` jmigüi` i jáa` ff` ñiff̄, nigáa`týu` dsu` e níquín`n jee` jalé` e jlo`i` e niing` 'gøng` quiá` Fidiée` jogui colíng` coo` i jaléng` ángeles i ffíng` guotí` Fidiée` , jo jogui`b` mi` niní`i` ff` éé` quié`e ff` niing` jlo`i` quiá` Fidiée` . <sup>32</sup> Jo lajíim` dsea` seeng` ff` la`úng` ff` jmigüi` niseáiñ` ff` quinii` , jo jneab` dsea` ni`naan` dsea` jie` ff` lñ` catíñ`n lajaang` lajaaiñ` ff` la-co`gui la jmoo` jaang` dsea` i jmoo` i` jo`se` mi` `náaiñ` jaléng` jo`se` jee` jaléng` jo`chí` . ³³ Jogui jaléng` i dsea` i ffíng` lafa` i jo`se` do níguén`n ff` lñ` ff` dsée` laco` guin`n, jogui jaléng` i dsea` i ffíng` lafa` i jo`chí` do níguén`n ff` lñ` tuung` laco` guin`n. <sup>34</sup> Joba` jnea~, dsea` lñin`n i dseata` dsea` féng` do, nifí`i` jaléng` dsea` i neáang` ff` lñ` dsée` laco` guiin`n jo`nifá`a: "Jaléng` 'nú` , níllíng`na` ff` la, co` 'nú`bing` i nícajmigüeang` Tiquié`e dsea` guiing` ñiff̄, joba` fíng`na` lajalé` e catíñ`na` , co` lajob nísi`fíng`na` quiá`r` lajíi` latí` mi` caguiar` uiing` jmigüi` . <sup>35</sup> Dsuceo` lajee` cataan`n coo` 'nú` ff` jmigüi` , mi` cadseá` jmi`aan` , jogui 'nú` cacuøø`ba` jnea` e cagó`ø` ; jogui mi` cadseá` jmi`jmi`n , cacuøø`ba` jnea` jmi`i` cagú`u; jogui cangf`bñ` cajo laco` ngí` jaang` dsea` i jáa` ff` caluu` , jo dsu` cacuøø`ba` jnea` ff` cajmi`fin`n. ³⁶ Jogui cali`né`bñ`i` , jo cacuøø`ba` jnea` ; jogui casá`bñ` e calidsée`e, jo cató` ff`m`ba` jnea` ; jogui ca`ú`bñ` 'núñi` , jo dsu` cagui`ee`ba` jnea` cajo." ³⁷ Joba` jaléng` i dsea` i` i cajmée` jalé` e iing` Tiquié`e dsea` guiing` ñiff̄ ni-

jmingfir` lala jo nijíñ": "Fíi`ii", qli` caneeng` naa' 'nú` e jmi'aan", jo cacuóø`baa' 'nú` e caquié"? Jogui qli` caneeng` naa' 'nú` e jmijmíñ", jo cacuóø`baa' 'nú` jmi` e ca'í? <sup>38</sup> Jogui qli` caneeng` naa' 'nú` e lin` lafa` jaang` dsea` i jáa` fí` caluu`, jo cacuóø`baa' 'nú` cajo li` ca-jmi'fin"? Jogui qli` caneeng` naa' 'nú` e cali'né` sì`, jo cacuóø`baa' 'nú` e jo cajo; jogui e dsée` osi e iuun` fí` 'núñí é, jo cango'ee`ba' 'nú` cajo?" ⁴⁰ Joba` ie` jo jnea~, dsea` líñ`n dseata` dsea` féng`, lalab ningíñ quiá'r": "E já` e fí` i' nú` e lajalé` e cajmicóo`na` i dsea` i líng` lafa` rún`n i dseáng` ja` niing` jíl` capí`, joba` lajaléb` e jo quié` jneab` cajmee`na` cajo."

⁴¹ Jogui jnea` i líng` dseata` dsea` féng` do nifff` jaléng` i dsea` i neáang` lí` tuung` laco` guiin`n: "Do güüling` 'nú` lí` do, co` Fidiée` nicabíum`bre 'nú`, jo dob catíng` 'nú` fí` ni` jí` lí` coo` jí` e jo` tóo` jmi` yé` fí` lí` nicajme` Fidiée` lí` catíng` fí` i líng` colíng` cój` jaléng` ángeles i líng` quiá'r` cajo.

⁴² Co` cadseáb` jmi'aang` jnea` lajee` cataan`n cój` 'nú` fí` jmigü` la, jo dsu` ja` cacuóø`na` jnea` e cagó`ø; jogui cadseá`bi` jmijmíñ` cajo, dsu` 'nú` ja` cacuóø`na` jnea` jmi` e cagú`u; <sup>43</sup> jogui cangf` bff` la-co`gui jaang` dsea` i jáa` fí` caluu`, dsu` 'nú` ja` cacuóø`na` jnea` lí` cajmi`lin`n; jogui cali'né`bí` sì`í, dsu` 'nú` ja` cacuóø`na` jnea` sì`í; jogui calidsée`bí` jogui ca'úu`u 'núñí cajo, dsu` 'nú` ja` cagui`ee`na` jnea`." ⁴⁴ Joba` i dsea` i neáang` lí` tuung` do njmingfir` lala: "Fíi`ii", qli` caneeng` naa' 'nú` e cadseá` jmi'aan", osi e cadseá` jmijmíñ` é, osi e lin` laco` jaang` dsea` i jáa` fí` caluu`, osi e 'né` sì`í é, osi e dsée` osi e iuun` fí` 'núñí bi` é, jo ja` cajmicóo`naa` 'nú`?"

⁴⁵ Joba` ie` jo lalab ningíñ quiá'r` jnea` dsea` líñ`n dseata` dsea` féng`: "E já` e fí` i' 'nú` e jalé` e ja` cajmee`na` cój` jaang` dsea` i líng` lafa` rún`n i ja` niing` jíl` capí`, joba` lajob cajo ja` cajmee`na` cój` jnea`." ⁴⁶ Joba` jaléng` i dsea` i fí` lí` lib` nidsilíñ` fí` lí` ni`íñ` iihuü` e ja` tóo` jmi` nité`. Jo dsu` jaléng`gui dsea` i ja` dsee` røøng` fí` quini` Fidiée`, líng` i nidsigüe`car` ngongfir` jmi` cój` dsea` do fí` niff`.

Mi` casfíng` jaléng` dsea` jial e nisáiñ` Jesús
(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

26 Jo mi` cangf` e cajíng` Jesúsjalé` e júu` na, lalab casf`r` i dsea` quiá'r` do:

² —Jíl` laco` ní` 'nú` e tú` jmi`ba` 'nú`-gui e nití` e jmi` Pascua. Jo ie` jmi` job mi` nijáng` dsea` jnea~, dsea` cagá`a fí` niff` e líñ`n jaang` dsea` jmigü`, jo niteáiñ` jnea` fí` dse` crúu` cartí` njngáiñ` jnea`.

³ Jo ie` job cajo, jaléng` fí` jmidsea` quiá` dsea` Israel cój`gu` jaléng` dsea` còøng` quiá'r` caseáng` rúiñ` fí` lí` guiring` fí` jmidsea` laniing` i sii` Caifás quié`r` ta~, <sup>4</sup> jo casfíñ` cuaiñ` quiá` jial nill`r` e njmigóøiñ` Jesúsjaco`nisáiñ` dsea` do jo lajoba` njngáng`neiñ!. ⁵ Jo dsu` sifíñ` e iñ` jmér` lajo` lajeee` o` e jmi` jo, dsu`co` jial fíng nitá` dsea` mít`.

Mi` ca'ee` jaang` dseamf` jmi` jmeafif` fí` mogui` Jesúsj
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

—Jo lajee` job cangó`tu Jesúsfí` coo` fí` e sii` Betania; jo lajee` táaiñ` fí` jo, dob dsitíñ` fí` quiá` jaang` dseañ` i sii` Simón i níncicalíng` jmohuü` 'lí` fí` ngúú` táang` lami` jeeng`gui. <sup>7</sup> Jo lajee` guing` Jesúsfí` job mi` tí` lí` cangoquiéeng` jaang` dseamf` fí` lí` guifíñ` , jo quiéñ` do coo` sifí` lí` a` jmi` jmeafif` e 'mo` eáang`. Jo lajee` e guing` Jesúsgø`bre mi` ca'ee` i dseamf` do e jmi` jmeafif` e quié` do fí` mogui` dsea` do. ⁸ Jo mi` tí` lí` cangá` i dsea` quiá`r` do e cajmée` i dseamf` do lajo, eáam` caliguíñ` jo cajíñ`:

—¿Jialí` jmi`fí` i dseamf` na e jmi` jmeafif` e 'mo` eáang` na? ⁹ Cofa` mi` ja` cajmér` lana, jmigüi`b` cuu`nicóng` na faco` e cango'níñ` , jo e cuu` jo nill`íng` ta` e nílicóo`jiu` jaléng` dsea` tiñíng` .

¹⁰ Jo dsu`co` Jesúslí`bre lajíl` e sifíng` i dsea` do, joba` casf`reíñ` do lala:

—¿Jialí` fí` 'nú` 'leáang` i dseamf` la? Co` coo` e guí`ba` nicajméeñ` na quié`e. <sup>11</sup> Co` contøøm` niliseeng` jaléng` dsea` tiñíng` jee` 'nú`, dsu` jnea`gui cateá`ba` caga`ee` nii` fí` jee` 'nú`. <sup>12</sup> Co` e jmi` jmeafif` e ca'ee` i dseamf` la fí` ngúú` taaan`n lí` lafa` e nicasúuiñ` jnea` e jmeafif` quiá` mi` ní`ú`u fí` dsu` tó` ée`. ¹³ Co` e já` e fí` i' 'nú` e doñí` jíe` fí` ni`guoo`u` fí` jmigü` lí` niquiá` dsea` júu` quiá` jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá`r` , ninib` júu` cajo quiá` lajíl` e cajmée` i dseamf` na cój` jnea` , joba` lajob niquiéng` dsu` dsea` ír`.

Mi` camf` Judas Iscariote cuu` e quiá`r` nijáíñ` Jesús
(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Jo ie` jo jaang` lajee` dsea` guitung` quiá`r` Jesúsi sii` Judas Iscariote cangó` fí` lí` neáang` jaléng` fí` jmidsea` quiá`r` dsea` góor` dsea` Israel, ¹⁵ jo can-gosí`reíñ` do lala:

—¿Jial tí` cuu` guia` óó`na` e nícuó`na` jnea` jo nimee`e úung` e níjóøn`n Jesúsfí` jaguó`na`?

Joba` cañí` i fí` jmidsea` do jial tí` niquí` jo cajíñ`:

—Niquí`baa` quií` guigui` cutee`.

¹⁶ Jo latí` ie` job canaang` i Judas do e 'nó`r` jial laco` nícuó` quiá`r` e nijáíñ` Jesúsfí` jaguó` jaléng` i dsea` do.

Mi` cagó`r` Jesúsi` canuñ` cój`r` dsea` guitung` quiá`r`
(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹⁷ Jo ie` jmi` lauui` quiá`r` e jmi`r` e gó` dsea` Israel iñí` e ja` quié` quiéeng` do, cangoquiéeng` i dsea` guitung` do fí` lí` sing` Jesúsjogajmíng`r` dsea` do:

—Fíi`ii, ¿je` fí` lí` iing` 'nú` e nidsigüi`naa` quié`r` e niquiee`ee` colíng` e quiá`r` e jmi`r` Pascua?

¹⁸ Joba` cañí` dsea` do quiá`r` i dsea` quiá`r` do jo casf`reíñ`:

—Güüling`naa` fí` e fí` la, jo mi` niguiling`naa` fí` quiá`r` i dseañ`la` , sii`na're lala: "Lalab jíng` Tifa` qui`naa`! Nijaquíem` e nití` quié`e, joba` ngóo`o fí` sinúu`

quíi¹ jo fí² job lí³ nijmee⁴ e jmíi⁵ Pascua coliing⁶ cóo⁷ jaléng⁸ dsea⁹ gutúung¹⁰ quié¹¹e.

¹⁹ Joba¹² cajmée¹³ i dsea¹⁴ gutúung¹⁵ do laco¹⁶ jíi¹⁷ ta¹⁸ caquié¹⁹ Jesú^s e nijmér²⁰, jo caguia²¹ bre guié²² lajíi²³ e nidó²⁴r²⁵ do quiá²⁶ lajíi²⁷ e jmíi²⁸ e nijaquiéeng²⁹ do.

²⁰ Jo mí³⁰ tí³¹ lí³² canuu³³ e jmíi³⁴ jo, cangfím³⁵ Jesú^s fí³⁶ mes³⁷ coliing³⁸ cóo³⁹ i dsea⁴⁰ gutúung⁴¹ quiá⁴²r⁴³ do. ²¹ Jo lajee⁴⁴ e níneáiñ⁴⁵ gó⁴⁶bre mí⁴⁷ tí⁴⁸ lí⁴⁹ cajíng⁵⁰ Jesú^s lala e sí⁵¹r⁵² i dsea⁵³ quiá⁵⁴r⁵⁵ do:

—E já⁵⁶ e fí⁵⁷ i 'nú⁵⁸ jaang⁵⁹ lajee⁶⁰ 'nú⁶¹ nijáng⁶² jnea⁶³ fí⁶⁴ jaguo⁶⁵ dsea⁶⁶ i 'nú⁶⁷ níng⁶⁸ jnea⁶⁹.

²² Jo mí⁷⁰ canúu⁷¹ i dsea⁷² gutúung⁷³ quiá⁷⁴r⁷⁵ do lajo, dsíng⁷⁶ fí⁷⁷ calíñi⁷⁸, jo canaaíñ⁷⁹ casí⁸⁰r⁸¹ dsea⁸² do i⁸³ lajee⁸⁴ ír⁸⁵ nijmé⁸⁶ ta⁸⁷ jo, jo lalab cajíng⁸⁸ lajaang⁸⁹ lajaaiñ⁹⁰:

—Fí⁹¹i, ¿su o⁹² jnea⁹³, faa⁹⁴aa?

²³ Joba⁹⁵ cañíi⁹⁶ Jesú^s quiáíñ⁹⁷ do:

—Lí⁹⁸ jaang⁹⁹ i gó¹⁰⁰ cóo¹⁰¹ jnea¹⁰² fí¹⁰³ coo¹⁰⁴ cuée¹⁰⁵ huíi¹⁰⁶, íb¹⁰⁷ nijáng¹⁰⁸ jnea¹⁰⁹ do. ²⁴ Co¹¹⁰ dseáng¹¹¹ nísi¹¹²ba¹¹³ e lajo nids-
ingfín¹¹⁴n jnea¹¹⁵, dsea¹¹⁶ i cajá¹¹⁷ fí¹¹⁸ níff¹¹⁹ e lífín¹²⁰ jaang¹²¹ dsea¹²²
jmigüi¹²³, lí¹²⁴ laco¹²⁵gui la fé¹²⁶ fí¹²⁷ ni¹²⁸ jí¹²⁹ quiá¹³⁰ Fidiée¹³¹. Jo dse¹³²
je ngí¹³³ fí¹³⁴b¹³⁵ i dsea¹³⁶ i nijáng¹³⁷ jnea¹³⁸ do! Co¹³⁹ guié¹⁴⁰gui
quiá¹⁴¹ i dsea¹⁴² fí¹⁴³ fa¹⁴⁴ mí¹⁴⁵ ja¹⁴⁶ calíséiñ¹⁴⁷.

²⁵ Jo i¹⁴⁸Judas i¹⁴⁹nigua¹⁵⁰ guié¹⁵¹ e nijáíñ¹⁵² dsea¹⁵³ do, jo 'ní-
a¹⁵⁴biñ¹⁵⁵ do cajíñ¹⁵⁶ casí¹⁵⁷r¹⁵⁸ Jesú^s lala:

—Fí¹⁵⁹i, ¿su o¹⁶⁰ jnea¹⁶¹, faa¹⁶²aa, i¹⁶³ nijmé¹⁶⁴ lajo?

Joba¹⁶⁵ cañíi¹⁶⁶ Jesú^s quiáíñ¹⁶⁷ do:

—'Nub¹⁶⁸ nícaféé¹⁶⁹gui lajo.

²⁶ Jo lajee¹⁷⁰ e neáaiñ¹⁷¹ gó¹⁷² i¹⁷³bre mí¹⁷⁴ catíng¹⁷⁵ Jesú^s coo¹⁷⁶
iñí¹⁷⁷, jo cacuø¹⁷⁸r¹⁷⁹ gui'máang¹⁸⁰ Fidiée¹⁸¹, jo lí¹⁸² jo cajmér¹⁸³
jmá¹⁸⁴ ca'ná¹⁸⁵ quiá¹⁸⁶ lajaang¹⁸⁷ lajaang¹⁸⁸ i dsea¹⁸⁹ gutúung¹⁹⁰
quiá¹⁹¹r¹⁹² do jo cajíñ¹⁹³ casí¹⁹⁴r¹⁹⁵reiñ¹⁹⁶:

—Quié¹⁹⁷na¹⁹⁸ e na, co¹⁹⁹ e nab ngúu²⁰⁰ taan²⁰¹n.

²⁷ Jo ngí²⁰² jo catíñiñ²⁰³ coo²⁰⁴ cóo²⁰⁵ e a²⁰⁶ jmíi²⁰⁷ mít²⁰⁸ huíng²⁰⁹
jó²¹⁰, jo mí²¹¹ cangfí²¹² e cacuø²¹³r²¹⁴ gui'máang²¹⁵ Fidiée²¹⁶, jo
joguiba²¹⁷ cacuø²¹⁸r²¹⁹ lajaang²²⁰ lajaang²²¹ i dsea²²² gutúung²²³
quiá²²⁴r²²⁵ do jo casí²²⁶r²²⁷reiñ²²⁸ do:

—Í²²⁹na²³⁰ lajíng²³¹na²³² e la, ²³³co²³⁴ e lab jmíi²³⁵øøn²³⁶ e nitú²³⁷ mít²³⁸
nitán²³⁹n fí²⁴⁰ dse²⁴¹ crúu²⁴² e laço²⁴³ ni²⁴⁴íng²⁴⁵ dsee²⁴⁶ quiá²⁴⁷ la-
jaléng²⁴⁸ dsea²⁴⁹ jmigüi²⁵⁰. Jo e jo lí²⁵¹ júu²⁵² tiguá²⁵³ e 'mít²⁵⁴ e
jmírø²⁵⁵ Fidiée²⁵⁶ cóo²⁵⁷ dsea²⁵⁸ jmigüi²⁵⁹. ²⁹ Ds²⁶⁰ e já²⁶¹ e fí²⁶² i²⁶³
'nú²⁶⁴ e jo²⁶⁵ níduú²⁶⁶gui jmíi²⁶⁷ mít²⁶⁸ huíng²⁶⁹ jó²⁷⁰ cartí²⁷¹ mít²⁷²
ni²⁷³né²⁷⁴túu²⁷⁵ coliing²⁷⁶ e jmíi²⁷⁷ mít²⁷⁸ huíng²⁷⁹ jó²⁸⁰ e 'mít²⁸¹ mít²⁸²
nití²⁸³ í²⁸⁴ e Tiquié²⁸⁵e Fidiée²⁸⁶ nicár²⁸⁷ nífi²⁸⁸ quiá²⁸⁹ lajaang²⁹⁰
la-
jaang²⁹¹ dsea²⁹².

Mí²⁹³ cajmée²⁹⁴ Jesú^s júu²⁹⁵ e níjíng²⁹⁶ Tú²⁹⁷ Simón e ja²⁹⁸ cuíñ²⁹⁹
dsea³⁰⁰ do

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Jo mí³¹ cangfí³² jo, ca'ør³³ quiá³⁴r³⁵ e jmífeiñ³⁶ Fidiée³⁷, jo
ca'uøøm³⁸bre jo cangolíng³⁹tur fí⁴⁰ mó⁴¹ Olivos. ³¹ Joba⁴²
cajíng⁴³ Jesú^s casí⁴⁴r⁴⁵ i dsea⁴⁶ quiá⁴⁷r⁴⁸ do lala:

—Lajíim⁴⁹ 'nú⁵⁰ nitiúum⁵¹ba⁵² jnea⁵³ e uóø⁵⁴na; co⁵⁵ lalab
tóo⁵⁶ fí⁵⁷ ni⁵⁸ jí⁵⁹ quiá⁶⁰ Fidiée⁶¹ lí⁶² fé⁶³ lala: "Nijngám⁶⁴ dsea⁶⁵
i fí⁶⁶ i néé⁶⁷ ni⁶⁸ jo'se⁶⁹, jogu⁷⁰ jaléng⁷¹ jo'se⁷² quiá⁷³r⁷⁴ lí⁷⁵
nisojóm⁷⁶bre!"

³² Jo cajíng⁷⁷gui Jesú^s lala:

—Ds⁷⁸ mít⁷⁹ tí⁸⁰ lí⁸¹ ningfí⁸² e níjíl⁸³túu⁸⁴ jee⁸⁵ jaléng⁸⁶ 'lít⁸⁷, jo
jéem⁸⁸baa niníi⁸⁹ fí⁹⁰ lí⁹¹ se⁹² Galilea jo fí⁹³ job níjíl⁹⁴túu⁹⁵
naa⁹⁶ calé⁹⁷ catú⁹⁸.

³³ Jo cañíi⁹⁹ Tú¹⁰⁰ Simón quiá¹⁰¹ Jesú^s:

—Ds¹⁰² song i caguiaang¹⁰³ do nitiúuiñ¹⁰⁴ 'nú¹⁰⁵, Fí¹⁰⁶i, ds¹⁰⁷
jnea¹⁰⁸ ja¹⁰⁹ nijmee¹¹⁰ e lajo.

Joba¹¹¹ cañíi¹¹²túu¹¹³ Jesú^s quiáíñ¹¹⁴ do:

³⁴ —E laba¹¹⁵ jmitaa¹¹⁶ o¹¹⁷, Tú¹¹⁸ Simón, e uóø¹¹⁹na, nút¹²⁰gui
e níquí¹²¹ tuidsée¹²², 'nú¹²³ nifo¹²⁴ 'nít¹²⁵ ya¹²⁶ e ja¹²⁷ cuíñ¹²⁸ jnea¹²⁹.

³⁵ Joba¹²⁹ cañíi¹³⁰ Tú¹³¹ Simón quiá¹³² Jesú^s:

—Fí¹³³i, nañí¹³⁴ fa¹³⁵ nijngáng¹³⁶ dsea¹³⁷ jnea¹³⁸ ui¹³⁹ 'nú¹⁴⁰, ds¹⁴¹
ja¹⁴² nijmee¹⁴³ e lajo.

Jo lajob fé¹⁴⁴ i dsea¹⁴⁵ quiá¹⁴⁶ Jesú^s i caguiaang¹⁴⁷gui do ca-
jo.

Mí¹⁴⁸ caféng¹⁴⁹ Jesú^s Fidiée¹⁵⁰ fí¹⁵¹ coo¹⁵² lí¹⁵³ sii¹⁵⁴ Getsemaní
(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Jo mít¹⁵⁵ cangfí¹⁵⁶ jo, cangób¹⁵⁷ Jesú^s coliing¹⁵⁸ cóo¹⁵⁹ dsea¹⁶⁰
quiá¹⁶¹r¹⁶² fí¹⁶³ coo¹⁶⁴ lí¹⁶⁵ sii¹⁶⁶ Getsemaní e néé¹⁶⁷ fí¹⁶⁸ mó¹⁶⁹ Olivos,
jo lalab casí¹⁷⁰r¹⁷¹ i dsea¹⁷² do mít¹⁷³ caguilíñiñ¹⁷⁴ fí¹⁷⁵ jo:

—Lab níjá¹⁷⁶ 'nú¹⁷⁷ lajeee¹⁷⁸ niníi¹⁷⁹ jnea¹⁸⁰ nifón¹⁸¹n
Tiquié¹⁸²e Fidiée¹⁸³.

³⁷ Jo jíi¹⁸⁴ Tú¹⁸⁵ Simómbing¹⁸⁶ jíeiñ¹⁸⁷ cóo¹⁸⁸gui lají¹⁸⁹ gáng¹⁹⁰ i
jóo¹⁹¹ jaang¹⁹² dseañu¹⁹³ i sii¹⁹⁴ Zebedeo, jo mít¹⁹⁵ catí¹⁹⁶ fí¹⁹⁷ jo,
canaang¹⁹⁸ e fí¹⁹⁹ib²⁰⁰ lí²⁰¹ng²⁰² Jesú^s jogu²⁰³ líjiuung²⁰⁴ dsír²⁰⁵ cajo,

³⁸ jo casí²⁰⁶r²⁰⁷ i dsea²⁰⁸ gaang²⁰⁹ do lala:

—Dsíng²¹⁰ lí²¹¹i e fí²¹²íb²¹³ lí²¹⁴n dseáng²¹⁵ lafa²¹⁶ jo²¹⁷ seem²¹⁸baa
fí²¹⁹ jmigüi²²⁰ la lí²²¹n. Jo lab níjá²²² 'nú²²³ lajeee²²⁴ jo, jo ja²²⁵
jmigüi²²⁶ng²²⁷ yaang²²⁸na²²⁹ jo e sijnéeb²³⁰ áa²³¹na²³² cóo²³³ jnea²³⁴.

³⁹ Jo cangób²³⁵ Jesú^s cartí²³⁶ dogu²³⁷ capí²³⁸ laco²³⁹ caje²⁴⁰ i
dsea²⁴¹ quiá²⁴²r²⁴³ do, jo fí²⁴⁴ job catúuiñ²⁴⁵ cartí²⁴⁶ cajnúu²⁴⁷ nir²⁴⁸ fí²⁴⁹
ni²⁵⁰ uó²⁵¹ jo canaaíñ²⁵² fí²⁵³ Fidiée²⁵⁴ lala:

—Teaa²⁵⁵, leaang²⁵⁶ jnea²⁵⁷ lajíi²⁵⁸ iihuí²⁵⁹ e nijaquiéeng²⁶⁰
quié²⁶¹e; jo ds²⁶² ja²⁶³ güíl²⁶⁴ laco²⁶⁵ iing²⁶⁶ jnea²⁶⁷, co²⁶⁸ güíl²⁶⁹
dseáng²⁷⁰ laco²⁷¹ iing²⁷² 'nú²⁷³ e nilí²⁷⁴.

⁴⁰ Jo mít²⁷⁵ cangfí²⁷⁶ jo, caquím²⁷⁷ tur lí²⁷⁸ caseáaiñ²⁷⁹ i dsea²⁸⁰
quiá²⁸¹r²⁸² do, jo cadséng²⁸³neiñ²⁸⁴ do e teiñ²⁸⁵ güím²⁸⁶bre. Joba²⁸⁷
cajíng²⁸⁸ Jesú^s casí²⁸⁹r²⁹⁰ Tú²⁹¹ Simón:

—¿Su dseáng²⁹² ja²⁹³ téb²⁹⁴ 'nú²⁹⁵ fa²⁹⁶ e ja²⁹⁷ nigüíng²⁹⁸na²⁹⁹ e
neáang³⁰⁰jíu³⁰¹ e sijnéee³⁰² áa³⁰³na³⁰⁴ cóo³⁰⁵ jnea³⁰⁶ jíi³⁰⁷ coo³⁰⁸oor³⁰⁹?

⁴¹ ¿Jíali³¹⁰ güíng³¹¹ 'nú³¹²? Jminá³¹³ ráang³¹⁴na³¹⁵ jo féeng³¹⁶na³¹⁷
Fidiée³¹⁸ dsea³¹⁹ guiring³²⁰ níff³²¹ ui³²² quíi³²³na³²⁴yaang³²⁵na³²⁶, jo la-
joba³²⁷ ja³²⁸ dseáang³²⁹ e nijíung³³⁰na³³¹ fí³³² dsee³³³. Co³³⁴
éáam³³⁵ iing³³⁶na³³⁷ e nité³³⁸na³³⁹ e sijnéee³⁴⁰ áa³⁴¹na³⁴², ds³⁴³ ngúu³⁴⁴
táang³⁴⁵ha³⁴⁶ ja³⁴⁷ cuo³⁴⁸ fí³⁴⁹ e nijmee³⁵⁰na³⁵¹ lajo.

⁴² Jo mít³⁵²míng³⁵³guijiu³⁵⁴ lajo cangób³⁵⁵tu³⁵⁶ Jesú^s e fí³⁵⁷ jo e
catí³⁵⁸ tú³⁵⁹ ya³⁶⁰ e fí³⁶¹ Fidiée³⁶² jo cajíñ³⁶³ lala:

—Teaa³⁶⁴, song ja³⁶⁵ niquí³⁶⁶ jmíi³⁶⁷ fa³⁶⁸ e nileán³⁶⁹na³⁷⁰ jee³⁷¹ jalé³⁷²
iihuí³⁷³ e nijaquiéeng³⁷⁴ quié³⁷⁵e, joba³⁷⁶ lí³⁷⁷ güíl³⁷⁸ib³⁷⁹ laco³⁸⁰ iing³⁸¹
'nú³⁸² e nilí³⁸³.

⁴³ Jo mít³⁸⁴ tí³⁸⁵ lí³⁸⁶ caquím³⁸⁷ tur fí³⁸⁸ lí³⁸⁹ caseáaiñ³⁹⁰ i dsea³⁹¹
quiá³⁹²r³⁹³ do, cadséng³⁹⁴neiñ³⁹⁵ e güím³⁹⁶tuiñ³⁹⁷ do, co³⁹⁸
dseáng³⁹⁹ e éáam⁴⁰⁰ ja⁴⁰¹ güíl⁴⁰²íñ. ⁴⁴ Jo cangób⁴⁰³ tur e catí⁴⁰⁴ 'nít⁴⁰⁵
ya⁴⁰⁶ e cangoféiñ⁴⁰⁷ Fidiée⁴⁰⁸, jo dob caseáaiñ⁴⁰⁹ i dsea⁴¹⁰
quiá⁴¹¹r⁴¹² do e güíl⁴¹³íñ, jo camfí⁴¹⁴ tur Fidiée⁴¹⁵ laco⁴¹⁶nicajíñ⁴¹⁷
lamí⁴¹⁸ jéeng⁴¹⁹gui do. ⁴⁵ Jo mít⁴²⁰ cangfí⁴²¹ jo, caquím⁴²² tur fí⁴²³ lí⁴²⁴
caseáaiñ⁴²⁵ i dsea⁴²⁶ quiá⁴²⁷r⁴²⁸ do jo lalab casí⁴²⁹r⁴³⁰ do:

—¿Su dseáng¹ mi' 'noo'bí teng² 'nú³ e jmi'íng⁴ na'? Joba' fí⁵ 'nú⁶ e lanab cat⁷ í⁸ e njáng⁹ dsea` jnea~ fí<sup>10</sup> jaguó<sup>11</sup> jaléng<sup>12</sup> dsea` dsee¹³ dsea` qui<sup>14</sup>, jnea~ dsea` i¹⁵ ca-ja¹⁶ fí¹⁷ níff¹⁸ e lín¹⁹n jaang²⁰ dsea` jmigüí<sup>21</sup>. <sup>22</sup> Jo jminá<sup>23</sup> ráang<sup>24</sup> na' jo má<sup>25</sup> aa', co' níjaquiéem<sup>26</sup> i<sup>27</sup> dsea` i²⁸ njáng²⁹ jnea~ do.

Mi' casáng³⁰ dsea` Jesús
(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

³¹ Jo lajee³² gui'ná³³ sing³⁴ Jesús fé'r³⁵, job mi' caguié³⁶ Judas Iscariote, jaang³⁷ lajee³⁸ i³⁹ dsea` guitúung<sup>40</sup> quiá<sup>41</sup> Jesús, jo caguiér<sup>42</sup> colíng<sup>43</sup> cóo<sup>44</sup> i<sup>45</sup> fíng<sup>46</sup> dsea` i⁴⁷ quié⁴⁸ jalé⁴⁹ níss⁵⁰ cóo⁵¹ gui jalé⁵² 'ma'. Jo jaléiñ⁵³ do ngolíñ⁵⁴ lajíl⁵⁵ ta⁵⁶ quiú⁵⁷ jaléng⁵⁸ fíl⁵⁹ jmidsea⁶⁰ quiá⁶¹ dsea` Israel cóo<sup>62</sup> gui jaléng<sup>63</sup> yéu<sup>64</sup> dsea` cóong⁶⁵ quiá'r⁶⁶. ⁶⁷ Co' i⁶⁸ Ju-das do jéem⁶⁹ nícajmea'r⁷⁰ júu⁷¹ i⁷² dsea` ngolíng⁷³ cóo'r⁷⁴ do jo casf⁷⁵ reiñ⁷⁶ lala:

—I⁷⁷ nimáang⁷⁸ 'nú⁷⁹ i⁸⁰ nichú⁸¹ ni⁸², íb⁸³ Jesús; jo séng⁸⁴ na're ladsifi⁸⁵.

³⁹ Jo lajob cajmée⁸⁶ Judas, cangoquiéem⁸⁷ bre fí⁸⁸ lí⁸⁹ sing⁹⁰ Jesús mi' caguiér⁹¹ jo casf⁹² r⁹³ dsea` do:

—¡Cá⁹⁴!, Tifa⁹⁵!

Jo mifíng⁹⁶ caché'r⁹⁷ ni⁹⁸ dsea` do.

⁵⁰ Joba' cañíi⁹⁹ Jesús quiá¹⁰⁰ dsea` do:

—Ruu¹⁰¹, jmeeb¹⁰² lajíl¹⁰³ ta¹⁰⁴ cañíi¹⁰⁵.

Jo ladsifi¹⁰⁶ lanab cangoquiéeng¹⁰⁷ i¹⁰⁸ dsea` caguaang<sup>109</sup> gui do, jo casam<sup>110</sup> bre dsea` do jogu¹¹¹ catór¹¹².

⁵¹ Jo lajee¹¹³ jo, jaang¹¹⁴ lajee¹¹⁵ dsea` quiá<sup>116</sup> Jesús caguir<sup>117</sup> níss<sup>118</sup> quiá'r<sup>119</sup> jo caquiú<sup>120</sup> cataang<sup>121</sup> logua<sup>122</sup> i<sup>123</sup> dsea` 'léeng¹²⁴ quiá¹²⁵ i¹²⁶ jmidsea¹²⁷ laniing¹²⁸ do. ⁵² Joba' cajíng¹²⁹ Jesús casf¹³⁰ reiñ¹³¹:

—Te¹³² tu níss¹³³ quiú¹³⁴ ée¹³⁵ quiá¹³⁶, dsco¹³⁷ i¹³⁸ dsea` i¹³⁹ tíng¹⁴⁰ cóo¹⁴¹ níss¹⁴², cóo¹⁴³ e job níjúuiñ¹⁴⁴ cajo. ⁵³ ¿Su ja¹⁴⁵ ní¹⁴⁶ 'nú¹⁴⁷ e cuóom¹⁴⁸ fí¹⁴⁹ jnea~ Tiquié¹⁵⁰e, jo nímiñ¹⁵¹ nre lí¹⁵² gui guitúung¹⁵³ 'lé¹⁵⁴ 'lé¹⁵⁵ i¹⁵⁶ líng¹⁵⁷ ángeles i¹⁵⁸ líng¹⁵⁹ guotír¹⁶⁰, jo ladsifi¹⁶¹ lanab nísiñ¹⁶²? ⁵⁴ Jo dst faco¹⁶³ lajo, ¿jial niliti¹⁶⁴ jóng lajíl¹⁶⁵ e fí¹⁶⁶ fí¹⁶⁷ ni¹⁶⁸ ji¹⁶⁹ quiá¹⁷⁰ Fidiée¹⁷¹? Co' lajaléb¹⁷² e jo dseáng¹⁷³ 'né¹⁷⁴ e nidsijéeb¹⁷⁵ dseáng¹⁷⁶.

⁵⁵ Jo mi'míng¹⁷⁷ guiji¹⁷⁸ lajo cajmíng¹⁷⁹ Jesús i¹⁸⁰ dsea` i¹⁸¹ caguílíng¹⁸² do jo casf¹⁸³ reiñ¹⁸⁴:

—¿Jialí¹⁸⁵ cañiliing¹⁸⁶ 'nú¹⁸⁷ e quié¹⁸⁸ na' jalé¹⁸⁹ níss¹⁹⁰ jogu¹⁹¹ jalé¹⁹² 'ma¹⁹³ e cañiséng¹⁹⁴ na' jnea¹⁹⁵? Co' cañiliing¹⁹⁶ na' e lafa' jnea¹⁹⁷ lí¹⁹⁸n jaang¹⁹⁹. Dst lacoo²⁰⁰ jmíib²⁰¹ ie²⁰² lami²⁰³ jeéng²⁰⁴ gui do táang²⁰⁵ jnea²⁰⁶ e ee²⁰⁷ fí²⁰⁸ guá²⁰⁹ fí²¹⁰, jo ja²¹¹ cateá²¹² óo'na' fa' caséng²¹³ na' jnea²¹⁴ ie²¹⁵ jo. ⁵⁶ Jo dst lajalé²¹⁶ e na nidsijéé²¹⁷ jmíi²¹⁸ na e lí²¹⁹ laco²²⁰ niliti²²¹ laco²²² fí²²³ fí²²⁴ ni²²⁵ ji²²⁶ quiá²²⁷ Fidiée²²⁸ e cajme²²⁹ dsea` i²³⁰ café²³¹ cuiáñ²³² quiá'r²³³ malíi²³⁴ gui eáang²³⁵.

Jo ie²³⁶ jo jaléng²³⁷ i²³⁸ dsea` quiá'r²³⁹ do cacuíl²⁴⁰ bre, jo 'níab²⁴¹ Jesús caseáang²⁴² guir do.

Mi' caguiéng²⁴³ Jesús fí²⁴⁴ quini²⁴⁵ jaléng²⁴⁶ dsea` cóong²⁴⁷
(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Jo catób²⁴⁸ i²⁴⁹ dsea` do Jesús jo cangojeáaiñ<sup>250</sup> dsea` do fí²⁵¹ quini²⁵² i²⁵³ jmidsea²⁵⁴ laniing²⁵⁵ quiá²⁵⁶ dsea` Israel i<sup>257</sup> sii<sup>258</sup> Caifás, co' fí<sup>259</sup> job níseáng<sup>260</sup> jaléng<sup>261</sup> tifa<sup>262</sup> quiá<sup>263</sup> júu<sup>264</sup> quiú<sup>265</sup> ta<sup>266</sup> quiá<sup>267</sup> dsea` Israel cóo²⁶⁸ gui jaléng²⁶⁹ yéu²⁷⁰ dsea` cóong²⁷¹ quiá'r²⁷² cajo. ⁵⁸ Jo cangám²⁷³ Tú²⁷⁴ Simón

ti²⁷⁵ leáaiñ²⁷⁶ laco²⁷⁷ cangolíñ²⁷⁸ téer²⁷⁹ Jesús cart²⁸⁰ caguíliñ²⁸¹ fí²⁸² sigui²⁸³ quiá²⁸⁴ e 'núu²⁸⁵ li²⁸⁶ guing²⁸⁷ i²⁸⁸ jmidsea²⁸⁹ laniing²⁹⁰ do. Jo dob jíl²⁹¹ caje²⁹² Tú²⁹³ Simón e fí²⁹⁴ sigui²⁹⁵ do colíng²⁹⁶ cóo²⁹⁷ jaléng²⁹⁸ i²⁹⁹ jmóo³⁰⁰ fí³⁰¹ guá³⁰² e sijeeiñ³⁰³ lajíl³⁰⁴ júu³⁰⁵ nitigua³⁰⁶ quiá³⁰⁷ i³⁰⁸ jmidsea³⁰⁹ laniing³¹⁰ do cóo³¹¹ Jesús.

⁵⁹ Jo jaléng³¹² fíl³¹³ jmidsea³¹⁴ cóo³¹⁵ gui lajíl³¹⁶ i³¹⁷ dsea` cóøng<sup>318</sup> i<sup>319</sup> quiú<sup>320</sup> ta<sup>321</sup> quiá<sup>322</sup> dsea` Israel do 'nó'r³²³ jial e la-co³²⁴ niguié'r³²⁵ e ni'níiñ³²⁶ Jesús cóo³²⁷ júu³²⁸ e o' já³²⁹, jo la-joba' nilí'r³³⁰ e níjngáiñ³³¹ dsea` do. <sup>60</sup> Jo dst ja<sup>332</sup> cadsé'r<sup>333</sup> jial laco<sup>334</sup> níjmér<sup>335</sup> lajo, nañí<sup>336</sup> fa<sup>337</sup> fíim<sup>338</sup> dsea` caguílíng³³⁹ e 'núiñ³⁴⁰ Jesús cóo³⁴¹ e júu³⁴² lajo cajo. Jo mi'míng³⁴³ guiji³⁴⁴ la-jo caguílíng³⁴⁵ gáng³⁴⁶ gui dsea` jiéng³⁴⁷ ⁶¹ jo cajíng³⁴⁸ fí³⁴⁹: —I³⁵⁰ nabí i³⁵¹ dseañ³⁵² i³⁵³ cajíng³⁵⁴ e tíim³⁵⁵ bre quí'r³⁵⁶ guá³⁵⁷ quiá³⁵⁸ Fidiée³⁵⁹, jogu³⁶⁰ níjmé³⁶¹ tur calé³⁶² catú³⁶³ cóo³⁶⁴ 'ní³⁶⁵ jmií³⁶⁶.

⁶² Jo caróo³⁶⁷ i³⁶⁸ jmidsea³⁶⁹ laniing³⁷⁰ do jo cajmíng³⁷¹ r³⁷² Jesús lala:

—¿Jialí³⁷³ ja³⁷⁴ ngíi³⁷⁵ jíl³⁷⁶ cóo³⁷⁷? ¿E³⁷⁸ fó³⁷⁹ lajíl³⁸⁰ e júu³⁸¹ e fí³⁸² i³⁸³ dsea` na ui³⁸⁴ quiú³⁸⁵?

⁶³ Dst Jesús tiib³⁸⁶ cajer³⁸⁷, ja³⁸⁸ e cañíir³⁸⁹ jíl³⁹⁰ cóo³⁹¹. Joba' ca-jíng³⁹² tu i³⁹³ jmidsea³⁹⁴ laniing³⁹⁵ do:

—La'eáang³⁹⁶ cóo³⁹⁷ Fidiée³⁹⁸ dsea` jíl³⁹⁹, lana quiú⁴⁰⁰ ta⁴⁰¹ e níjmée⁴⁰² júu⁴⁰³ já⁴⁰⁴ su 'nú⁴⁰⁵ i⁴⁰⁶ líng⁴⁰⁷ i⁴⁰⁸ Jó⁴⁰⁹ Fidiée⁴¹⁰ camíng⁴¹¹ do i⁴¹² nísiñ⁴¹³ Fidiée⁴¹⁴ i⁴¹⁵ nicá⁴¹⁶ nífi⁴¹⁷ quiú⁴¹⁸!

⁶⁴ Joba' cañíi⁴¹⁹ Jesús quiáiñ⁴²⁰ do:

—'Núb⁴²¹ nícafée⁴²² gui⁴²³. Jo fí⁴²⁴ 'nú⁴²⁵ lana e nímaam⁴²⁶ ba⁴²⁷ jnea⁴²⁸, i⁴²⁹ líng⁴³⁰ i⁴³¹ dsea` i<sup>432</sup> jíáa<sup>433</sup> fí<sup>434</sup> níff<sup>435</sup> e lín<sup>436</sup>n jaang<sup>437</sup> dsea` jmigüí⁴³⁸, e guin⁴³⁹ n lí⁴⁴⁰ dsé⁴⁴¹ laco⁴⁴² guing⁴⁴³ Fidiée⁴⁴⁴ dsea` féng<sup>445</sup> dsea` níng⁴⁴⁶ i⁴⁴⁷ 'góng⁴⁴⁸ eáang⁴⁴⁹, jogu⁴⁵⁰ nímaam⁴⁵¹ ba⁴⁵² jnea⁴⁵³ cajo mi' nígaá⁴⁵⁴ týu⁴⁵⁵ fí⁴⁵⁶ jmigüí⁴⁵⁷ e quiín⁴⁵⁸ n jee⁴⁵⁹ cabóø⁴⁶⁰ jníi⁴⁶¹.

⁶⁵ Jo mi' canúu⁴⁶² i⁴⁶³ jmidsea⁴⁶⁴ laniing⁴⁶⁵ do lajo, lico⁴⁶⁶ casíiñ⁴⁶⁷ si⁴⁶⁸ bre e cuó⁴⁶⁹ li⁴⁷⁰ e líguíim⁴⁷¹ bre jo cajíñ⁴⁷²:

—Lajíl⁴⁷³ júu⁴⁷⁴ e nícafé⁴⁷⁵ i⁴⁷⁶ dseañ⁴⁷⁷ na gab⁴⁷⁸ fí⁴⁷⁹ uíi⁴⁸⁰ quiá⁴⁸¹ Fidiée⁴⁸², jo jo⁴⁸³ i⁴⁸⁴ neáang⁴⁸⁵ guí⁴⁸⁶ fa⁴⁸⁷ i⁴⁸⁸ ni'níng⁴⁸⁹ guí⁴⁹⁰ ír⁴⁹¹, co' 'náb⁴⁹² nícanáu⁴⁹³ guí⁴⁹⁴ lajíl⁴⁹⁵ júu⁴⁹⁶ ga⁴⁹⁷ e nícafé⁴⁹⁸r⁴⁹⁹. ⁶⁶ Joba' jíal i⁵⁰⁰ óo' 'nú⁵⁰¹ cuiáñ⁵⁰² quiá⁵⁰³ e júu⁵⁰⁴ jo?

Joba' cañíi⁵⁰⁵ i⁵⁰⁶ dsea` leáang⁵⁰⁷ do:

—E jáb⁵⁰⁸ e óo'bing⁵⁰⁹ na dsee⁵¹⁰, joba' dseáng⁵¹¹ 'né⁵¹² e ní-júum⁵¹³ bre.

⁶⁷ Jo canaaíñ⁵¹⁴ 'núiim⁵¹⁵ bre dsea` do jogu<sup>516</sup> jmíhuíim<sup>517</sup> breiñ<sup>518</sup> cajo, jogu<sup>519</sup> i<sup>520</sup> líng<sup>521</sup> guí<sup>522</sup> dsea` bár⁵²³ moní⁵²⁴ dsea` do ⁶⁸ jo sí⁵²⁵ r⁵²⁶ lala:

—Song já⁵²⁷ e 'nú⁵²⁸ lin⁵²⁹ i⁵³⁰ dsea` i⁵³¹ sijeeng⁵³² naa⁵³³ do i⁵³⁴ nicá⁵³⁵ nífi⁵³⁶ qui⁵³⁷ naa⁵³⁸, joba' jmíee⁵³⁹ júu⁵⁴⁰ lana i⁵⁴¹ cabóøng⁵⁴² 'nú⁵⁴³!

Mi' cajíng⁵⁴⁴ Tú⁵⁴⁵ Simón e ja⁵⁴⁶ cuíiñ⁵⁴⁷ Jesús
(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Jo lajee⁵⁴⁸ jo, dob guing⁵⁴⁹ Tú⁵⁵⁰ Simón fí⁵⁵¹ sigui⁵⁵² fí⁵⁵³ lí⁵⁵⁴ si⁵⁵⁵ 'nú⁵⁵⁶ i⁵⁵⁷ jmidsea⁵⁵⁸ laniing⁵⁵⁹ do fí⁵⁶⁰ lí⁵⁶¹ quiú⁵⁶² r⁵⁶³ ta⁵⁶⁴. Jo lajee⁵⁶⁵ jo jaang⁵⁶⁶ dseamí⁵⁶⁷ i⁵⁶⁸ njmóo⁵⁶⁹ ta⁵⁷⁰ e fí⁵⁷¹ jo cangoquiéeiñ⁵⁷² fí⁵⁷³ lí⁵⁷⁴ guing⁵⁷⁵ Tú⁵⁷⁶ Simón jo casf⁵⁷⁷ reiñ⁵⁷⁸:

—'Nú⁵⁷⁹ cangíba⁵⁸⁰ cajo cóo⁵⁸¹ Jesús i⁵⁸² seeng⁵⁸³ fí⁵⁸⁴ Galilea, jíá⁵⁸⁵ leáa⁵⁸⁶?

⁷⁰ Jo Tú⁵⁸⁷ Simón cañíir⁵⁸⁸ quiá⁵⁸⁹ i⁵⁹⁰ dseamí⁵⁹¹ do jo cajíñ⁵⁹² casf⁵⁹³ reiñ⁵⁹⁴:

—Ja⁵⁹⁵ níi⁵⁹⁶ ee⁵⁹⁷ e fí⁵⁹⁸ jnea⁵⁹⁹ na, dseamí⁶⁰⁰.

⁷¹ Jo mi'méing^ guijit̄ lajo cangoquiéeng' Té^ Simón fí o'nú^ quiá^ e 'núu^ l̄^ guiiing^ i jmidsea` laniing^ do e quié'r^ ta~, jo fí job jiéng^ gui jaang` dseamf^ cangá^ quiá'r^, jo cajmea'r^ júu^ jaléng^ i dsea` caguaang^ gui do jo casf^ reiñ^:

—I dseañu^ na cangi^bre cóo^~ Jesús i seeng^ fí Nazaret cajo.

⁷² Jo caleáb` catú^ cañiñ^ Té^ Simón jo cajíñ^:

—Ni^ fí^ ja^ i dseañu^ do cuíng^ jnea^ la, dseamf^.

⁷³ Jo mi'méing^ guijit̄ lajo i dsea` i neáang^ quiá^ dogui cangoquiéeiñ^ fí^ l̄^ sing^ Té^ Simón jo casf^ reiñ^ do:

—'Nt̄ dseañu^ e já^ba^ e ngi^ cóo^~ Jesús cajo, co^ cóo^ lají^ jial fó^, nabí nícuó^ li^.

⁷⁴ Joba^ cañiñ^tu Té^ Simón jo casf^ reiñ^ do:

—iDseáng^ e jáb^ ni^ fí^ e ja^ i dseañu^ do cuíng^ jnea^ la!

Jo ladsif^ lanab caqui^ jaang` tuidsée^. <sup>75</sup> Jo joguib^ mi^ cadse^ dsíi^ Té^ Simón e lajob cajíng^ Jesús lamí^ jéeng^ gui mi^ cajíñ^ casf^r^ dsea` do lala: "Lajee^ e ná^gui e niquí^ jaang` tuidsée^, 'nú^ nifo^ ni^ ya^ e ja^ cuíin^ jnea^." Jo cagüi^f^b^ Té^ Simón fí^ caluu^, jo caqui^r^ dseáng^ e ngocáng^ dsíir^ uíi^ e calfíñ^ fí^ eáang^.

Mi^ caguiéng^~ Jesús fí^ quini^ dseata^ Pilato
(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

27 Jo mi^ tí^ l̄^ cajneá^ e jmi^ jo, lajaléng^ fí^ jmidsea` cóo^~ gui lajaléng^ yéu^ dsea` cóøng^~ quiá^ dsea` Israel casfíñ^ rø^ quiá^ jial laco^ nigui^r^ e njingáiñ^ Jesús. <sup>2</sup> Jo cató^bre dsea` do e 'ñúuiñ^ jo cangojeáaiñ^ fí^ quini^ jaang` dsea` i sii^ Pilato i l̄ing^ jaang` dseata^ romano.

Mi^ cajúng^ Judas Iscariote

³ Jo i dseañu^ i sii^ Judas Iscariote, i dsea` i cajáng^ Jesús fí^ jaguo^ jaléng^ i dsea` do, mi^ cangár^ e jaléng^ i dsea` i tí^ l̄^ njingám^ bre Jesús, joba^ job mi^ tí^ l̄^ califí^r^ lají^ dsee^ e ca'éer^ do, jogui cajo^ dsíir^ cóo^ lají^ e nícajméer^ do, joba^ cajáb^ tur i fí^ jmidsea` do cóo^~ gui jaléng^ i yéu^ dsea` cóøng^~ quiá^ dsea` Israel do lají^ e guigui^ i^ cutee^ e ca'íñ^ quiá^ e cajáiñ^ Jesús do, ⁴ jo lalab cajíñ^ casf^ reiñ^:

—Níca'ee^baa dsee^ e nícajáan^ n fí^ ni^ 'mó^ jaang` dseañu^ i ja^ røøng^ dsee^ jí^ capí^.

Joba^ i dsea` do cañiñ^ quiáñ^:

—¿E^ cuaiñ^ qui^ jnea^ e cajmee^ 'nú^ lajo? ¡Cuaiñ^ quíib^ 'nú^ e jo!

⁵ Jo i Judas do fí^ dob cabír^ e cuu^ do fí^ dsíi^ sinúu^ guá^ fé^ jo cagüi^f^b^re jo cangote^r^ si^ luur^ e cangojngáang^ 'ñia'r^.

⁶ Jo jaléng^ i fí^ jmidsea` do casifí^m^bre e cuu^ do jo cajíñ^:

—E cuu^ la nísi^l^i^ cóo^~ jmi^øøng^ dsea^, jo ja^ cuóøng^ fa^ e nidsítóo^~gui fí^ dsíi^ guóo^ l̄^ dsíi^ma^ cu^ quiá^ guá^.

⁷ Jo job mi^ casfíñ^ rø^ e nilár^ coo^ uó^ cóo^~ e cuu^ do; jo e uó^ jo sii^ Uó^ l̄^ uó^ Dsea` Guóo^~ quiá^ e

Jmóor^ Tu^'. Jo job l̄^ cajme^r^ coo^ codsii^ l̄^ ni^áaiñ^ jaléng^ dsea^ i jalíng^ fí^ caluu^ i língíng^ júung^ fí^ fí^ do. ⁸ Joba^ e uó^ do sii^bi cajo latí^ lana Uó^ l̄^ Catuu^ Jmi^øøng^ . ⁹ Jo job caliti^ laco^ jí^ i^ e cajíng^ i^ dsea^ i^ calis^ Jeremías, jaang^ i café^ cuaiñ^ quiá^ Fidié^ malí^~gui eáang^, mi^ cajíñ^ lala: "Cacá^bre lají^ guiguí cutee^ l̄^ i^ laco^gui lají^ 'moo^ cacuó^ dsea` Israel, <sup>10</sup> jo cóo^~ e cuu^ job calár^ e guóo^ uó^ e sii^ Uó^ l̄^ uó^ dsea` Guóo^~ quiá^ e Jmoo^ Tu^, l̄^ i^ laco^gui ta^ e caqui^ Fí^i^."

Mi^ caguiéng^~ Jesús fí^ quini^ dseata^ Pilato
(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Jo mi^ caguiéng^~ Jesús fí^ quini^ i dseata^ i sii^ Pilato do, jo i^ cajming^f^r^ Jesús:

—¿Su e já^ba^ e 'nú^ lín^ dseata^ dsea` féng^ i quié^ níff^ quiá^ jaléng^ dsea` góo^ dsea` Israel?

—'Nt̄b^ nícafée^~gui^ —cañiñ^ Jesús.

¹² Jo lajee^ e teáang^ i fí^ jmidsea` do cóo^~ gui^ jaléng^ yéu^ dsea` cóøng^ e jmoo^ dsee^ quiá^ Jesús, dsu^ dsea` do ja^ e ngíir^ jí^ coo^ quia^ i^ dsea^ i^.

¹³ Jo uíi^ joba^ cajming^f^ dseata^ Pilato cajming^f^r^ Jesús jo cajíñ^:

—¿Su ja^ nuu^ lají^ dsee^ e cuo^ i^ dsea` na 'nú?

¹⁴ Jo dsu^ Jesús ja^ cañiñ^ jí^ camí^ júu^ quiá^ dseata^ do; joba^ i^ dseata^ do eáam^ cangogá^ dsíir^ jo jo^ nir^ e^ níjmé^gui^.

Mi^ cahuí^ ta^ e níjúung^~ Jesús
(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Jo lajee^ e jmi^ e go^ dsea` Israel iñi^ e ja^ quié^ quiéeng^ jo tífing^ i dseata^ do e láaiñ^ jaang` dsea` sijníng^ 'núñi^ l̄^ doñi^ i^ i^ níguíng^ dsea^ fí^ . <sup>16</sup> Jo ie^ jo níiuung^ jaang` dsea` i nínicá'lé^ eáang^ i sii^ Jesús Barrabás. ¹⁷ Joba^ cajíng^ i^ dseata^ do cajming^f^r^ dsea^ fí^:

—¿I^ dsea` iing^ 'nú^ e nilaan^? ¿Su Jesús Barrabás o^fa^ Jesús i sii^ Dsea` Jmáang^ dob é?

¹⁸ Jo dsu^ califí^ i^ dseata^ do e cajáng^ i^ dsea` do Jesús uíi^ e dsihuim^ bre quiá^ dsea` do.

¹⁹ Jo lajee^ guiiing^ i dseata^ Pilato do fí^ l̄^ quié^r^ ta^, lajee^ job cagui^~ júu^ quiá^ i^ dseamf^ quiá^r^ do jo sif^ reiñ^: "Ja^ e jmo^ jí^ coo^~ coo^~ i^ dseañu^ i^ ja^ dsee^ røøng^ na, dsu^co^ dsilóo^bi gab^ caquí^ uíi^ quiá^r^."

²⁰ Jo dsu^ jaléng^ i^ fí^ jmidsea` do cóo^~ gui^ jaléng^ yéu^ dsea` cóøng^ cacóøiñ^ dsíi^ jaléng^ dsea^ fí^ e laço^ nileáng^ i^ Barrabás do jogui e níjúum^ Jesús. ²¹ Jo dsu^ i^ dseata^ Pilato do cajming^f^ tur calé^ catú^ dsea^ fí^ jo cajíñ^:

—¿I^ lajee^ i^ dseañu^ gáng^ la iing^ 'nú^ e nilaan^? ¿Su Jesús o^fa^ Barrabás?

Joba^ i^ dsea^ fí^ do cañiñ^ jo cajíñ^:

—Leaang^ Barrabás!

²² Jo caleá^ catú^ cajming^f^tu dseata^ Pilato jo cajíñ^:

—Jo ¿e^gui níjmee^ jnea^ jóng cóo^~ Jesús i sii^ Dsea` Jmáang^ la?

Joba^ lají^m^ i^ dsea^ fí^ do cañiñ^ jo cajíñ^:

—Güitáiñ^ fí^ dse^ crúu^!

²³Joba' cañíñ` dseata~ Pilato quiá` i dsea` fii` do jo ca-jíñ` casf`-reiñ`:

—¿E`gui e ga` e nícajméer` e catfiñ` lajo?
Jo dsu` caleáb`tu cacuø` i dsea` fii` do 'goo` jo cajíñ`:
—¡Güitáiñ` fí` dse` crúu`!

²⁴Jo coq` mi` jo` fi` dseata~ Pilato e~ nijmé`guir, co` dseáng` gab` ta` i dsea` do mfi` e mir` e nitáng` Jesús fí` dse` crúu`, joba` caquiñ` ta` dsea` quiá`r` e cango-quieñ` jmif` jo caru`r` guóor` fí` quini` jaléng` dsea` fii` jo cajíñ`:

—Ja` dsee` quié`e lajíñ` 'mó` nitáng` i dseañu` la, co` cuaiñ` quií` 'nú` yaam`ba` na.

²⁵Joba` lajíñ` dsea` fii` cañíñ`:
—¡neab` coliñg` cóo` jaléng` joo`naa` nine` ni`-naa` lajíñ` 'mó` quiá` i dseañu` na!

²⁶Jo dseata~ Pilato caleáam`bre Barrabás; jo caquiñ`r` ta` e cabóom` Jesús, jo mif`ing` cajám`bre dsea` do e quiá` nitáiñ` do fí` dse` crúu`.

²⁷Jo jaléng` 'lée` quiá` i dseata` do cató`bre Jesús fí` 'nuff` jo casíñ` yaaiñ` lacúng` lajíng` laco` sing` dsea` do. ²⁸Jo i` 'lée` do ca'uø`bre si` Jesú jo ca'iain` dsea` do coq` jmáang` 'mi` e nù`. ²⁹Jogui catá`r` coq` lf` corona e lf` cóo` layaang` tóo` fí` mogui` dsea` do, jogui coq` si` cacuø`r` dsea` do jo casaiñ` do fí` guóor` dsée`. Jo mi` cangf` jo, casí`r` uó` jnir` fí` quini` dsea` do jo lóoñ` dsea` do jo sñ`r` lala:

—¡Majmiféng`naa` dseata` dsea` féng` quiá` dsea` Israel!

³⁰Jogui 'ñíim`bir dsea` do cajo, jo cóo` e si` e cacuø`r` dsea` do, cóo` e job canaaíñ` bár` fí` mogui` dsea` do. <sup>31</sup>Jo mi` cangf` e jmóor` ta` lóong` dsea` do, cajéb`tur e jmáang` 'mi` do jo caquíng`tur dsea` do siñ` e lamí` qui'r`, jo cajéem`bre dsea` do fí` lf` nitáiñ` fí` dse` crúu`.

Mi` catáng` Jesús fí` dse` crúu` (Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19 :17-27)

³²Jo lajee` e ningolíñ` jéeiñ` dsea` do, cajíñ` jaang` dseañu` guíá` fí` i si` Simón i niseeng` fí` coq` fii` e si` Cirene; jo caquiñ` i dsea` i jéeng` Jesús do ta` i dseañu` i` e cajéeiñ` do crúu` quiá` Jesús.

³³Jo mi` caguiliñ` fí` coq` lf` si` Gólgota e guóng` Cuo` Mogui` 'Líñ`, ³⁴jo fí` job cacuø`r` Jesú jmí` mfi` huíng` jö` e tñ` e sicáang` cóo` jmí` dsí` e guí`; jo coq` ni`ba` caliñg` dsea` do cañíñ`r, jo jo` caliñg` guí` fa` cañíñ`guí`.

³⁵Joba` mi` fí` lf` nícateáaiñ` Jesús fí` dse` crúu` , i 'lée` do canaaíñ` cóor` e laco` nígueáng` i` nilí` i nícoó` e si` dsea` do. ³⁶Jo mi` cangf` jo, dob caguár` e jmóor` i` Jesús lajee` táang` dsea` do fí` dse` crúu`. <sup>37</sup>Jo fí` yñ` guí` dsea` do catéer` coq` lf` tóo` júu` e fé` e ui-ing` quiá` e jmáang` dsea` í` lado, jo lalab tóo`: "I lab Jesús, dseata` dsea` féng` quiá` dsea` Israel."

³⁸Jo gáng` #` catáng` fí` dse` crúu` coliñg` cóo` Jesús cajo, jmá` jáng` crúu` la jaaiñ` do, jaaiñ` do táaiñ` lf` dsée` jo jaang` guíñ` do lf` lf` tuung`. <sup>39</sup>Jo jaléng` dsea` i ngíng` fí` lf` táang` Jesús fí` dse` crúu`

do, gab` fé`r` ui` quiá` dsea` do jo líco` guia`r` mogui`bre jöøiñ` dsea` do jo fé`r`:

⁴⁰—Nú` dsea` fó` e niquí` guá` jo níjmée`tu` calé` catú` cóo` ni` jmif` Jo song já` e 'nú` lin` Jóo` Fidiée` camíng` do, joba` leaang` uø` lf` tåan` na jóng!

⁴¹Jo lajobi` jaléng` fí` jmidsea` cajo cóo` gui` jaléng` tifa` quiá` júu` quiñ` ta` quiá` dsea` Israel cóo` gui` jaléng` yúu` dsea` cóøng` quiá`r` lóøm`bre dsea` do jo fé`r`:

⁴²—Caleáam`bre jaléng` dsea` jiéng` jo lajo güileáang` 'ñia`r` lana. Jo song já` e lfíñ` dseata` dsea` féng` quiá` dsea` Israel, joba` güijgiáang` 'ñia`r` lf` tåaiñ` fí` dse` crúu` na jo lajoguiba` já` nilí`i`l` jóng e lfíñ` i Jóo` Fidiée` camíng` do. ⁴³Jo song dseáng` já` lfíñ` e Fidiée` seeng` cóo`r` joba` ib` catíng` nileáng` ír` lana song dseáng` já` e iing`neiñ`; co` nícajím`bir e lfíñ` i Jóo` Fidiée` camíng` do, jí`a` leáa`?

⁴⁴Jo jí`gui` jaléng` i #` i táang` cáang` Jesús do, gab` fé`r` ui` quiá` dsea` do cajo.

Mi` cajúng` Jesús

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19 :28-30)

⁴⁵Jo mi` fí` lf` catí` guieñ` jo cartí` la iñ` ni` e ca'lóo` dseáng` canue` sób` fí` e guóo` uó` jo. <sup>46</sup>Jo lajee` job mi` ca'óo` Jesús e teá` jo cajíñ`:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —e guóng` Fidiée` quié`e, Fidiée` quié`e, ¿jaliñ` nícatiun` jnea`?

⁴⁷Jo i` líñ` i dsea` i teáang` do ie` jo canúur` e ca-jíng` Jesús lajo, joba` cajíñ`:

—I Líñ` tó` i dsea` na, jaang` dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malíñ`gui eáang`:

⁴⁸Jo ladsiff` lanab jaang` lajee` i dsea` do cangór` güíñ` jo cangoquier` coo` joo` jo cajmi`lear` cóo` jmí` mfi` huíng` jö` e tñ` jo caquidsir` fí` coo` yú` si` jo caúuiñ` fí` mo'oo` dsea` do e laco` niyáñ` . ⁴⁹Jo dsu` i dsea` caguiuaang`gui do cajíñ`:

—Jéeng`gui cateá`, ne`duu` su nigüéeng` i Líñ` do i nileáng` ír`.

⁵⁰Jo Jesús caléb` catú` ca'óor` teá` lado, jo ngí` jo ca-jum`bre. ⁵¹Jo ladsiff` lajob calf` tú` dseá` joo` e 'mi` e iñ` güíá` joo` guá` fé` e si` fí` Jerusalén, co` casíng` catí` yú` jogui cartí` ui` . Jogui cajo cajó` uó` jogui catíng` jalé` cuu` cóo` , <sup>52</sup>jogui jalé` éé` lf` teáang` iñ` canab`; jogui fíñ` jaléng` dsea` quiá` Fidiée` i nícajúng` lamí` jéeng`gui cajib`tur. ⁵³Jo mi` cangf` e ca-jí`tu Jesús, jo jaléng` i dsea` i cañí`tu do cangolíñ` fí` Jerusalén fí` lf` lf` fí` güeang` quiá` Fidiée` , jo fíñ` dsea` i cangáng` ír` fí` jo.

⁵⁴Jo mi` cangá` fí` iñ` 'lée` do cóo`gui` jaléng` i dsea` i teáang` cóo`r` do i jmóo` i` Jesús jial cajó` uó` jogui cóo` jalé` e calf`gui do, joba` eáam` cafóiñ` jóng jo ca-jíñ`:

—E níjab` e i dseañu` na lfíñ` i Jóo` Fidiée` camíng` do.

⁵⁵Jo ie` jo dob teáang` i fíng` dseamf` i jøø` catí` huíñ` i nícajalíng` cóo` Jesús catí` lf` se` Galilea jogui nícajím`cóo` quiá`r` cajo. ⁵⁶Jo jee` jaléng` i dseamf` i quiéeng` Yá` i seeng` fí` Magdala, jogui Yá` niquíá`

Tiáa~ cōo'~ Sé~, joguī niquiá'~ jaléng` jōo' yúu'~ Zebedeo cajo.

Mi~ ca'áng~ Jesús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Jo mī~ tī~ lī~ ngóo' ca'í~ nēu~, caguié~ jaang` dseañu' i sea` cuu` eáang` i sii` Sé~ i seeng` fī~ cōo` fī~ e sii` Arimatea, jo i cangi`bre cōo'~ Jesús lamí~ jéeng`gui cajo. ⁵⁸ Jo i dseañu'~ i cangó`bre fī~ lī~ guing` dseata~ Pilato jo cangomir` fī~ e fa` ni'áam`bre Jesús. Joba' cacuøb' i dseata~ Pilato do fī~ lajo. <sup>59</sup> Jo cangojgiáam` i Sé~ do Jesús fī~ lī~ táaiñ` fī~ dse` crúu~, jo caquíñi` dsea` do cōo` coo` 'mī` té` e niguó~, ⁶⁰ jo cango'áam`bre dsea` do fī~ cōo` dsíi` tō` lī~ ja` jīl` mī` áang` jīl`~ jaang`; jo uó` quiá`bre līf` lī~ ca'áiñ` dsea` do, jo ja` mī` ngóo' eáang` caquié`r` ta~ e calf` e too` ée` do. Jo mī~ tī~ lī~ calf`, caquiéer` coo` cuu` e dsée` e otoo` ée` do jo cangám`bre jóng. ⁶¹ Dsū` i Yá` i seeng` fī~ Magdala do cōo`~ gui i Yá` jaang`gui do, dob cajer` fī~ quini` e too` ée` e lī~ caláng` Jesús.

Mi~ cajmée` dsea` i oo` ée` quiá`~ Jesús

⁶² Jo mī~ tī~ lī~ cajneá` e jmíi` coo`gui do, jo ie~ jo cangotíng` jmíi` e jmi'íng` jaléng` dsea` Israel, job mī` cangoliíng` jaléng` fīi` jmidsea` quiá`~ dsea` Israel colíng` cōo`~ jaléng` dsea` Israel i līng` dsea` fariseo fī~ lī~ guing` dseata~ Pilato jo casí`rein` do:

⁶³ —Dseata~ quií`i!, tóob` dsí`naa` e ie~ lamí~ seeng`gui i dsea` i jmigóo` do cajíñ` e mī` ning` fī` nī` jmíi` e cajúiñ`~, nijíb`tur calé` catú~. ⁶⁴ Jo uiing` e joba` sii`naa`'nū` e njimé` dsea` íb` e lī~ ca'áng` dsea` do lajee` nī` jmíi~, co` jial fīng lajee` dsea` quiá`bre nijalíng` e uóø` jo niguím`bre dsea` do, jo mī` nilcøøng`gui lajo njimigóor` e nicajíb`tu dsea` do. Joguī song nilf` lajo, joba` eáang`guib ga` nilf` jóng la`co`gui latí` mī` uii` do.

⁶⁵ Joba` cañíi` dseata~ Pilato jo cajíñ`:

—Lab teáang` 'lée` i cuøøng` lī` jmeáang`na` ta~ i njmíi` fī` oo` ée`. Jo güülíng`na` colíng` cōo`r` jo güüjmee`na` fī` car` jíe` jīl` lī~ quií` jmíi` fī` jo.

⁶⁶ Jo cangolíim`bíiñ` do cōo`~ i 'lée` do jo cajmér` lī~ fī` e cuu` fē` e jnī` e oo` ée` do e laco` ja` jīl` cuøøng` nineá`~; jo dob caseáaiñ` 'lée` i caguá` cajmée` i` e fī` jo.

Mi~ cají`tu Jesús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

28 Jo mī~ tī~ lī~ cangf` e jmíi`~ e jmi'íng` jaléng` dsea` Israel e lī` lī` ngóo` nijneá` e jmíi` la`uui` quiá`~ semaan~, jo cangojøø` Yá` i seeng` fī` Magdala cōo`~gui i Yá` jaang`gui do fī` lī` ca'áng` Jesús. <sup>2</sup> Jo lajee` job mī` cajó` uó` e eáang`, co` jaang` ángel i līng` guotíi` Fidiée` cajgáng` fī` yú` jmigü` ie~ jo, jo cangoquiéen` fī` oo` ée` quiá`~ Jesús, jo cajé`r` e cuu` fē` e jnī` e oo` ée` do, jo fī` ni` job caguár`. ³ Jo dseáng` jlo` jíng` i ángel do lī` laco`gui la jnéneng` jí` mī` jmijneá` güü`niá` jí`re`, joguī jlo`~ tee` si`r` cajo dseáng` lī` laco` la tee` joob` dseáng`~. <sup>4</sup> Jo i 'lée` i teáang` jmóo` i` e oo`

ée` do dsíng`~ cajléñ` dsu` uíi`~ e 'gó'r` jo jí`gui cartí` ca'íng` dsíir`. ⁵ Jo i ángel do casí`r` i dseam` do jo ca`jíñ`~:

—Ja` fóøng`na` jíl`~ cōo`, co` ní`baa guiú` e Jesús dsea` náng`na` i cajúng` fī` dse` crúu` do. <sup>6</sup> Jo dsu` jo iuuiñ` fī` la lana, co` nícají`bre lī` laco`gui cajíñ`~ ie` lamí` cangir` cōo`~ 'nú` do. Nilíng`na` níjøø`na` fī` lī` ca'áang` dsea` ír`. <sup>7</sup> Joba` fī` i` nú` lana, güülíng`tu` lajminá` jo güüjmée`na` júu`~ jaléng` dsea` quiá`~ e nicajíb`tur jo jéeng`gui nidsér` fī` lī` se` Galilea laco`gui 'nú`~, jo fī` job nimáang`na`re. Jo jíl`~ lanab júu`~ quiée` quií`na` lana.

⁸ Joba` i dseam` do caquím`bre lajminá` e fī` oo` ée` do, jo lajee` jo dseáng`~ 'gó`bre joguī dseáng`~ dsíng` iáang` dsíir` cajo. Jo jmináb` cangolíñ` e cangocóor` e júu` do fī` quini` jaléng` i dsea` quiá`~ Jesús do. <sup>9</sup> Jo jo huóø` lī`~ lajo, coob` mī` cajmijnéeng` níia` Jesús fī` quini` i dseam` do jo caféng`neiñ` do. Jo cangoquiéem`bi` i dseam` do cajo fī` lī` sing` dsea` do jo canaaiñ` do ríi` tī` dsea` do jo lajee` jo jmiféng`neiñ`.

¹⁰ Joba` cajíng`~ Jesús casí`r` i dseam` do:

—Ja` fóøng`na` jíl`~ cōo`, jo güülíng`na` lana jo güüsíi`na` jaléng` dsea` quié`e i līng` laco` rún`n e güüdsíiñ` fī` lī` se` Galilea lajminá`~, jo fī` job níjí` rú`~ naa` cōo`r`~.

Lajíl`~ júu`~ quiá`~ 'lée` e casí`r` fīi` jmidsea`

¹¹ Jo lajee` e ngolíng` i dseam` do, i līng` i 'lée` i teáang` jmóo` i` do caguílíñ` fī` jee` fī` jo casí`r` jaléng` i fīi` jmidsea` do lají` e calf` do. <sup>12</sup> Joba` i fī` jmidsea` do cangolíim`bre e cangosíiñ` cōo`~ jaléng` yúu`~ dsea` cōøeng`~ quiá`~ dsea` Israel cuaiñ` quiá`~ lajíl`~ júu`~ e nisea` quiá`~ Jesús do. Joba` casíiñ` e cacuør` jmiguiú` cuu` i 'lée` do <sup>13</sup> jo casí`rein` do lala:

—Lalab júu`~ nijmitíng`na`, e lajee` uóø` e teng`na` güüim`ba`, caguílíng` i dsea` quiá`~ Jesús do jo caguíim`bre dsea` do fī` dsíi` tō` ée`. ¹⁴ Joguī song niliñ` dseata~ lajíl`~ e júu`~ jo, joba` jneab`~ nine`naa` jial laco` nisíng`naa` cōo`r` e laco` ja` ni`uíng` huíng` quií`na`.

¹⁵ Jo calím` i 'lée` do e cuu` do jo cajmée`bre lajíl`~ júu`~ e nisíná`r`~. Jo lajob jíl`~ lī` júu`~ e ngí` cartí` jmíi` na jee` jaléng` dsea` Israel.

Lajíl`~ júu`~ e ca'íñ`~ Jesús quiá`~ dsea` quiá`~

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Joba` lajob cajmée` i dsea` guijáng` quiá`~ Jesús do, cangolíim`bre fī` lī` se` Galilea jo cangolíñ` fī` cōo` yú`~ mó` fī` lī` caquié`~ Jesús ta~. <sup>17</sup> Jo mī` tī` lī` cangáiñ` Jesús, eáam` cajmiféiñ` dsea` do, jo dsu` seem`bi` i līng` cajo i ja` já` līng` e dsea` do Jesús. ¹⁸ Jo cangoquiéem` Jesús fī` quiá`~gui laco` teáaiñ` do jo casí`r` dsea` do lala:

—Fidiée` nicacuør` jnea` e niquiú`~ta~ fī` latøøng` fī` níff` joguī fī` ni` guóo`~ uó` la. ¹⁹ Joba` güülíng`na` fī` jalé` fī` e sea` fī` jmigü`~, jo jmee`na` e niquí`~ jíng` yaang` dsea` e laco` ni`uíñ` dsea` quié`e; joguī mifíng` seaang`na`r jmíi` la'eáang` cōo`~ júu`~ quiá`~ Tiquié`e Fidiée` joguī la'eáang` cōo`~ jnea` , i jójor` camíng` do,

jogui la'eáang' cōo'~ Jmiguí quiá'~ Fidiéē cajo, ²⁰jogui seem̄ baa cōo'~ 'nú' lacōo` jmiī~ lacōo` jmiī~, jo
ée'~na'r jial lacō' nijmitir̄ lajalé' e júu^ quiá'~ Fidiéē e dseáng'~ lajob nilí car` ngongfi` jmiī~.
nicaffi`i 'nú' e nijmiti`na'. Jogui güiliñí`na' guiú~ e Jo lajob nilí.
Jó lanab jíi`~ líi` júu^ quiá'~ Fidiéē e cajme' Mateo.

Marcos

Mi~ cajá~ Juan i seáang` dsea` jmí~
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Lalab mi~ canaang` cani~ juguiá~ quiá~ Dsea`
Jmáang~ i lìng` Joo~ camíng~ quiá~ Fidiée~ dsea`
guing~ níff~.

2 Jo lajíi~ malí~ guí eáang` jaang` dsea` i café` cuaiñ~
quiá~ Fidiée~ i calís` Saíi~ catéer` fí ni~ ji~ quiá~ r~ lala:
Lalab fé~ Fidiée~ e casfí~ Dsea` Jmáang~:
Nisíñ~ n~ jaang` dsea` i niguiá~ júu~ quié~ e ná~ guí e
niguo~ fí jmí~
e laco~ niguiar` guí~ fí~ lì~ ningfí~.

3 Jo fí~ jee~ uó~ quiú~ do guicaná~ coo~ luu~ dsea` e fé~
teá~ lala:
"Jmeáang~ na~ guí~ fí~, co~ tí~ lì~ nijaab` Fí~ naa~;
jogui~ nea~ na~ condseé~, co~ 'né~ e nilrøob` fí~."
Jo jalé~ e jo cajíng~ Saíi~ fí ni~ ji~ quiá~ Fidiée~.

4 Jo lajob líi~ mi~ cajá~ jaang` dsea` i sii~ Juan e fí~ jee~
uó~ quiú~ do; jo ie~ jo, i Juan do caseáaiñ~ jmí~ jaléng~
dsea~, jo sí~ reiñ~ e 'né~ quí~ jíng~ yaaiñ~ do fí~ quini~
Fidiée~ jogui~ e nisáiñ~ do jmí~, jo lajoba~ cuóøng~ e
lìng~ Fidiée~ lajalé~ dsee~ quiáñ~. 5 Jo fí~ dsea`
dsilíñ~ e dsináñ~ júu~ e guia~ i Juan do; dsilíng~
jaléng~ dsea` i seeng~ fí~ Jerusalén jogui~ jaléng~ i
seeng~ fí~ fí~ jié~ lì~ se~ Judea e laco~ jmóoiñ~ do júu~
lajíi~ dsee~ e nica'ér~. Jo mi~ ningfí~ jo, i Juan do
seáang`neiñ~ jmí~ fí~ dsíi~ gua~ Jordán.

6 Jo i Juan do qui'r~ 'mi~ e líi~ cío~ jñé~ loo~ jó~
camello jogui~ hñéu~ tu~ r~ cío~ coo~ lo~ hñetu~ e líi~ cío~
loo~ jó~, jogui~ jmítaang~ hñia~ r~ cío~ jaléng~ sini~ i
cóøng~, jogui~ fí~ r~ jalé~ jmí~ ta~ e dsé~ r~ fí~ jee~ mó~.
7 Jo lalab líi~ e júu~ e guiar` jee~ jaléng~ dsea` i dsilíng~
dsináñ~ júu~ quiá~ do:

—Mi~ nisóong~ jnea~, nijáa~ jaang` i gøng~ guí laco~
jnea~; joba~ jnea~ quini~ i dsea` i ja~ e quiín~ e co~ tu~
un~ n~ e sít~ t~ níi~ ní~ hñéu~ lomíir~. 8 Co~ jnea~ ni~
caseán~ jaléng~ 'nú~ jmí~ cío~ layaang~ jmí~ e laco~
cu~ li~ e nicaquí~ jíng~ yaang~ na~ fí~ quini~ Fidiée~;
dsu~ ír~ mi~ nigüeéiñ~, niseáiñ~ 'nú~ jmí~ cío~ Jmíguí~
quiá~ Fidiée~ e laco~ cu~ li~ e nícangíng~ na~ Jmíguí~
quiá~ dsea~ do.

Mi~ cajgáang~ Jesús jmí~
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

9 Jo ie~ jo cagüí~ fí~ Jesús fí~ Nazaret e née~ fí~ lì~ se~
Galilea, jo cangór~ e fí~ gua~ Jordán e née~ fí~ lì~ se~
Judea; jo fí~ dsíi~ gua~ job caseáang` i Juan do jmí~ ír~.

10 Jo dsifí~ mi~ cagüí~ fí~ Jesús fí~ dsíi~ jmí~, cangár~ e
cana~ cateá~ fí~ yú~ jmíguí~; jo lajee~ jo cajgó~ Jmíguí~

quiá~ Fidiée~ fí~ yú~ moguir~ e lìng~ jaang` mee~. 11 Jo
guicaná~ coo~ luu~ e jaa~ fí~ yú~ jmíguí~ e guicajíng~
lala:

—'Nub` Joo~ o~ i neáan~ n~ eáang~; jo eáam~ iáang~ dsii~
cóo~ n~.

Mi~ cangó~ Jesús fí~ jee~ uó~ quiú~
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

12 Jo dsifí~ mi~ cangfí~ jo, cajmée~ Jmíguí~ quiá~ Fidiée~
e cangó~ Jesús fí~ jee~ uó~ quiú~. 13 Jo fí~ job cajer` lajee~
tyló~ jmí~ fí~ lì~ ngí~ jaléng~ 'jó~ nuu~; jo lajee~ jo lamfí~
iing~ i fíi~ i lìng~ i sii~ Satanás e niténg~ Jesús fí~ ní~
dsee~, dsu~ ja~ calfí~ r~ fa~ cajmér~ lajo. Jo mi~ cangfí~ job
mi~ caguílíng~ jaléng~ ángeles i lìng~ guotí~ Fidiée~ i
cangoto~ fíng~ dsea~ do.

Mi~ canaang` Jesús jmóor` ta~ quiá~ r~ fí~ lì~ se~ Galilea
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

14 Jo mi~ cangfí~ guí lajo, mi~ nicatang~ dsea` Juan i
seáang` dsea` jmí~ fí~ dsíi~ nñíñ~, joba~ cangáng~ tu~
Jesús fí~ lì~ se~ Galilea e cangoguar~ júu~ quiá~ Fidiée~
fí~ jo, 15 jo labal fí~ r~:

—Lanab catfí~ i~ níjaquíéeng~ e níca~ Fidiée~ níff~
quiá~ lajaang~ lajaang~ dsea` jmíguí~. Jo nab tíi~ guí e
quí~ jíng~ yaang~ na~ fí~ quini~ Fidiée~ jogui~ fíng~ na~ e
ngocáng~ óo~ na~ júu~ quiá~ r~.

Mi~ cató~ Jesús quiúung~ dsea` i jmóo~ ta~ sáng~ nñ~
(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

16 Jo mi~ cangfí~ lajo, cangó~ Jesús fí~ lì~ née~ coo~
guiée~ e sii~ Galilea. Jo mi~ caguiér~ fí~ jo, lajee~ e ngí~
fí~ lí~ ní~ e guiée~ do, joba~ cangáñi~ jaang` dseañ~
i sii~ Té~ Simón cío~ guí jaang` rúiñ~ do i sii~ Dfí~. Jo dob
táaiñ~ do lají~ huáaiñ~ e jmóor` ta~ bí~ 'máa~ fí~ é~
guiée~ e quiá~ e sáiñ~ nñ~. 17 Joba~ casfí~ Jesús i dsea~
do lala:

—'Nú~ nílíng~ na~ cío~ jnea~, jo latí~ lana nícuóø~
'nú~ ta~ e guí~ na~ júu~ quiá~ Fidiée~ fí~ jee~ dsea`
jmíguí~, jo líib~ jíue~ e ta~ jo la líi~ ta~ sáng~ nñ~.

18 Jo dsifí~ mi~ canúu~ i dsea` gáng~ do e júu~ e ca~
jíng~ Jesús do, ladsifí~ lanab catúr~ e 'máa~ quiá~ r~ do jo
cangolíñ~ bre cío~ dsea~ do.

19 Jo ja~ huíi~ mi~ ngolíñ~ bir~ mi~ cangáng~ Jesús
jaang` dseañ~ i sii~ Tiáa~ cío~ guí jaang` rúiñ~ do i sii~
Juan, jo lají~ huáaiñ~ do líiñ~ joo~ jaang` dseañ~ i sii~
Zebedeo, jo teáaiñ~ do fí~ coo~ dsíi~ móo~ e niguiar`
guié~ 'máa~ quiá~ r~ e quiá~ nisáiñ~ nñ~. 20 Jo dsifí~
cató~ Jesús i dsea~ do e cangolíñ~ do cío~ r~, jo ladsifí~

lanab cangolíng^ i dsea` do cóo`~ Jesús; jo dob caseáaiñ` do tiquiá'r^ fí` dsíi` e móo` do colíng~ cóo`~ jaléng^ i dsea` i jmicóo`~ guí quiá'r^.

Jaang` dseañt` i iuung` i 'líng`^ dsíi`
(Lc. 4:31-37)

²¹ Jo mi~ cangf` jo, cangolíññ` fí` cóo` fí` lf` sii` Caper-naum. Jo fí` jo mi~ catf` e jmiíng` dsea` Israel, jo Jesús ca'ír` fí` dsíi` guá`~ quiá`~ i dsea` góor` do, jo canaaíñ` e'r` jaléng` dsea` i teáang` do ie~ jo. <sup>22</sup> Jo dsíng`~ dsíi` gó` dsíi` jaléng` i dsea` do dsú` e núur` jalé` e júu` e guia` Jesús do, co` er` laco` jaang` dsea` i quie` nifí` e ja` gó'r`, jo ja` er` laco` e` jaléng` tifa` i e` jalé` júu` quiá` ta` quiá` dsea` Israel. ²³ Jo ie~ jo e fí` dsíi` guá`~ dob ni'iung` jaang` dseañt` i ni'iung` i 'líng`^ dsíi`. Joba` mi~ tí` lf` cangáng` i dsea` do Jesús, dsíff` ladob i 'líng` do cajmér` e ca'óo` i dseañt` do jo cajíñ` do lala:

²⁴ —¿Jialí` nijmiguín` jnea`~, Jesús, dsea` seen` fí` Nazaret? ¿Su cañíñ` e ni'lín` jnea`? Cuíim`baa` 'nú` , joba` ne`naa` e lín` dsea` güeang` quiá` Fidiée` dsea` guing` niff`.

²⁵ Joba` mi~ canúu` Jesús lajo, dsíff` lanab cajíññ` i 'líng`^ i ni'iung` dsíi` i dseañt` do jo cajíñ` casí` reiñ` lala:

—¡Catii`~ moní`~, jo tiúung` i dseañt` la!

²⁶ Jo dsíff` lajob cajmée` i 'líng` do e cadseá` joñíng` i dseañt` do, jo teáb` ca'óoiñ` do mi~ cagüíññ` i 'líng`^ i ni'iung` dsíi` do. ²⁷ Jo jaléng` dsea` i cangá` e jo ie~ jo, eáam` cafóiñ` jo canaaíñ` jmingf` rúiñ`:

—¿I` i dsea` na? ¡Co` fél` júu` e ja` mi` ne`naa` jogui ja` gó'r` fél` lf` laco` jaang` dsea` i quie` nifí` , jo la quie` guí jaléng` i 'líng` i teáang` dsíi` dsea` náu` r` júu` quiá` dsea` na!

²⁸ Jo mi~ cangf` jo, eáam` caní` júu` quiá` Jesús cóo` jalé` e guí` e jmór` do fí` latøøng` lf` se` Galilea.

Mí` cajmi'leáang` Jesús iemisé` Tú` Simón
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Jo mi~ tí` lf` ca'uøøiñ` e fí` dsíi` guá`~ e si` fí` Caper-naum do, dsíff` lajob cangó` Jesús cóo`~ Tiáa`~ cóo`~ guí Juan fí` quiá` Tú` Simón cóo`~ guí Df` . ³⁰ Jo mi~ caguilíññ` fí` quiáiñ` do, dob ráang` iemisé` Tú` Simón e iu` guíim`bre, jo casí` i dsea` do Jesús e` calf` cóo`~ i dseamí` do. ³¹ Joba` Jesús cangoquiéeiñ` fí` quiá` lf` ráang` i dsea` dsée` do, jo catíññ` guóoiñ` do jo caseáang`neiñ`; jo mifíng` caráam`biñ` do, jo ladsíff` lanab caguá` e iu` guíññ` jo canaaíñ` do guiar` guí` e quiá`~ nihéiñ` Jesús cóo`~ guí i dsea` i ngí` cóo`~ dsea` do.

Mí` cajmi'leáang` Jesús i fíng` dsea` dsée`~
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Jo mi~ canuú` e jmiíñ` jo e líco` nícadseá` ie` , cango-jéeng` dsea` i fíng` dsea` dsée`~ i seeng` quiá'r` fí` quini` Jesús, jo do quiéeng` jaléng` dsea` i teáang`~ i 'líng`^ dsíi` . ³³ Jo dseáng`~ latøøng` fíib` caseáng` e o'nú` lf` iuung` Jesús ie~ jo. <sup>34</sup> Jo fíim` dsea` ca-

jmi`leáang` Jesús ie~ jo lf` doñí` ee` jmohuññ` e líng` dsea` , jogui fíim`bí jaléng` dsea` i niteáang`~ i 'líng`^ dsíi` cajmi`leáam` Jesús cajo; dsú` ja` cacuø'r` fí` i 'líng` do fa` e niféiñ` do e nijmér` júu`~ i dsea` do, co` níbí` i 'líng`^ do guí`~ i líng` dsea` do.

Mí` caguiá` Jesús júu`~ quiá` Fidiée` fí` lf` se` Galilea
(Lc. 4:42-44)

³⁵ Jo ná`~guí e ngóo` nijneá` e uøø` jo, caróob` Jesús jo cagüíññ`bre e fí` jo, jo cangó` cangofeeíñ` Tiquiá` Fidiée` fí` cóo` lf` ja` ga` lf` dsilíng` dsea` . <sup>36</sup> Jo Tú` Simón colíng` cóo`~ jaléng` dsea` i la'ó` ngí` cóo`~ Jesús cangolíññ` cango'néem`bre dsea` do, ³⁷ jo mi` cadséiñ` dsea` do jo casí`r`:

—Fí`naa` , lajíim` dsea` ngí` náiñ` 'nú` lana.

³⁸ Dsú` Jesús cañíñ` quiá`~ i dsea` do jo casí` reiñ` lala: —Má`aa` fí` jalé` fí` e néé` fí` quiá`~ guí la, jo fí` job nidsiguiá`naa` júu`~ quiá` Fidiée` , dsúco` ta` joba` e cagá` jnea` fí` jmigüí` la.

³⁹ Jo lacaam` lf` se` Galilea ngí` Jesús e guiar` júu`~ quiá` Fidiée` lf` lacaang` lf` téé` guá`~ quiá`~ dsea` góor` dsea` Israel, jogui jmoo`bir e túu` jaléng` i 'líng`~ i teáang` dsíi` dsea` .

Mí` cajmi`leáang` Jesús jaang` dsea` i líng` jmohuññ`
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Jo lajee` e ngí` Jesús fí` lf` se` Galilea, cango-quiéeng` jaang` dseañt` fí` lf` ngóo` i nilfíng` jmohuññ` lf` fí` ngúu` táaiñ` . Jo mi` caguiér` quiá` lf` ngóo` Jesús, joba` casí` uø` jnír` jo casí`r` dsea` do lala:

—Fí`i, cuóøm` lf` jmi`leáan` jnea` lajíi` jmohuññ` e lfíñ`n song iin` lajo.

⁴¹ Jo Jesús calf` fí` líim`bre i dseañt` do, joba` cagüíññ` dsea` do jo cajíñ`:

—Iim`baa` jmi`leáan`n 'nú` . ¡Jo lana ca'láam`ba` lajíi` jmohuññ` e lín`!

⁴² Jo dsíff` lajob ca'láang` i dseañt` do, jo jo` e líiñ` jíi`~ cóo` jóng. <sup>43</sup> Jo mi` cangf` jo, ca'íb` Jesús júu` i dseañt` do e nidséiñ` , jo eáam` ca'ír` 'goo` quiáñ` do jo lalab casí`r`:

⁴⁴ —Fí`t` nú` e jíi`~ jaang` dsea` ja` jíi` nifí`~ lajalé` e calf` na; líco` güijeaang` uø` fí` quini` jmidsea` lf` laco` tífíng` dsea` gó`oo` dsea` Israel, jogui líng` ee` nígiúcá`~ quiá`~ e ca'láam`ba` lf` laco` guí ta` caquiá`~ Moi` malíi`~ guí eáang` , jo lajoba` níliñí` dsea` e ni` ca'láam`ba` lajíi` jmohuññ` e lami` lín` .

⁴⁵ Jo cangám`~ i dseañt` do, dsú` cajmea`bre júu` lajíim` dsea` lajíi`~ calf` do. Joba` Jesús jo` lí'r` fa` ngí` guí` dseáng`~ fí` lf` teáang` dsea` eáang` , jo fí` caluub` fí` jíi`~ ja` guí` fí` lf` ja` jíi` ga` lf` dsea` jóø` quiá`r` ; dsú` car` jíi`~ jo dseáng` dsilíim`bí dsea` i 'nó` quiá`r` .

Mí` cajmi`leáang` Jesús jaang` dseañt` i caang` tífíng`
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

2 Jo mi` cangf` guí tú`~ ní` jmiíñ` lajo, cangám`tu` Jesús fí` Capernaum. Jo mi` caliñí` jaléng` dsea` e

līng~ jié' fí lī nitáang` dsea` do, ² joba' ladsiff' lanab caseáng` fīng` dsea` e fí 'núu' lī iuung` Jesús e guiar júu^ quiá^ Fidiéé, jo jíl^~ jo` íng`gui dsea` fí o'nú^ quiá^ e 'núu' do, co' i' leáam` dsea` teáang` e fí dsíi' jo. ³ Jo lajee` jo caguilíng` quiúung` dseañu' i dsíng` jaang`gui dseañu' i caang` tī^. ⁴ Jo dsuco' eáam` fīng` dsea` i teáang` do ie~ jo, joba' ja` cuóøng` fa' e nidsjéein` i dsea` dsée` do catí` quini` Jesús. Joba' caneáar capí^ fí yé^ 'núu' dseáng` e lī iuung` Jesús cóo` jaléng` i dsea` do, jo fí job cajgiéer` e 'ma` lī dsíng` i dsea` dsée` do cartí` quini` laco` sing` Jesús. <sup>5</sup> Jo dsif' mi^ calilí^ Jesús jial dseáng` já` līng` jaléng` i dsea` do júu^ quiá'r^, joba' cajíñ` casf'r^ i dsea` dsée` do lala:

—Jójó`o, nica'ím`baa dsee` quií^.

⁶ Jo mi^ cajíng` Jesús lajo, joba' i līng` tifa` quiá^ júu^ quié^ ta^ quiá^ dsea` Israel i teáang` do ie~ jo canaaïñ` fí dsír': ⁷ ¿Jial teá` dsíi` i dseañu` na e fí` lana? Co' jalé` e fí` na, júu^ gab` lī` fí` quini` Fidiéé, dsuco` dseáng` lajíl^~ Fidiéé`bing` cuóøng` lī` fīng` dsee` quiá^ dsea`." <sup>8</sup> Jo dsu` dsif' lajob calilí^ Jesús lajíl^~ e fí` dsíi` i dsea` do, joba' casf'r^ reiñ` do lala:

—¿Jialí` fí áá` 'nú` lana? <sup>9</sup> ¿E` e līng` 'nú` e ja`gui huíng` níffí` i dsea` caang` tī` na? ¿Su níffí`re: "Ni`ca'ím`baa dsee` quií^", osi níffí`re é: "Ráan` jo ngí^, jo quiéé` uø` e 'ma` lī` dsíin` na?" <sup>10</sup> Jo dsu` lana jnea` ni`ée`e 'nú` e jneab` cagá`a fí` níffí` e līn`n jaang` dsea` jmigüí` e oo`baa ta` fí` jmigüí` la e ni`fin`n dsee` quiá^ dsea`.

Jo mi^ cangf` e cajíñ` lajo, joba' casf'r^ i dsea` caang` tī` do lala:

¹¹ —Jnea` fí` 'nø` ráan` jo quiéé` e 'ma` lī` dsíin` na jo guóng` fí` quií^.

¹² Joba' dsif' ladob caráang` i dsea` caang` tī` do, jo cacór` e 'ma` lī` lamí` dsíiñ` do la ní` jaléng` i dsea` i teáang` do ie~ jo. Jo mi^ cangá` jaléng` i dsea` do lajíl^~ e calf` do, joba' lajíl^`bre cango`gó` dsír` jo canaaïñ` jmiféin` Fidiéé` jo fí`r`:

—Dseáng` jíl^~ coo` ya` ja` mi^ cane`naa` lajíl^~ e ni`calf` jmíi` na.

Mi^ cató` Jesús jaang` dseañu` i sii` Leví
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Jo mi^ cangf` lajo, cangób`tu Jesús fí` 'nì` guiéé` e néé` fí` Galilea do. Jo lajee` táaiñ` fí` jo, dseáng` eáam` dsilíng` dsea`, joba` e`bre jaléng` dsea` i guilíng` do júu^ quiá^ Fidiéé. <sup>14</sup> Jo lajee` e iuung` Jesús fí` ngóor` fí` lī` jié`, cangáiñ` jaang` dseañu` i sii` Leví, jójó` jaang` dseañu` i sii` Alfeo, e guíñ` do fí` coo` lī` mir` cuu` e catíng` dseata` i guing` fí` Roma, co` līiñ` do nidsicuu`. Joba' casf` Jesús i dseañu` do lala:

—Leví, má`aa` cóo` jnea`.

Jo dsif' ladob caróo` Leví jo cangó`bre cóo` Jesús.

¹⁵ Jo mi^ cangf` jo, Leví cató`r` Jesús e nidsé` dsea` do e nidsihé`r` fí` quiáñ` . Jo fí` jo niguiing` dsea` do gø`r` colíng` cóo` jaléng` dsea` i ngí` cóo`r` jogui cóo` i fīng` dsea` i mi^ cuu` quiá^ dseata` guing` fí` Roma jogui cóo` jaléng` dsea` i jiéng`gui i sea` júu` i røøng`

dsee` cajo. <sup>16</sup> Jo mi^ cangá` jaléng` dsea` Israel i līng` dsea` fariseo cóo`~gui jaléng` tifa` quiá^ júu` quié^ ta^ quiá`r` e Jesús guíñ` gø`r` colíng` cóo` jaléng` i dsea` do, joba` cajmingf`r` i dsea` quiá`r` Jesús do jo casf`reiñ` do lala:

—¿Jialí` gø` tifa` quií`na` colíng` cóo` jaléng` 'ná` nodsicuu` cóo`~gui jaléng` dsea` caguaang`gui i sea` júu` i røøng` dsee`?

¹⁷ Jo mi^ canúu` Jesús lado, joba` cañíir` quiá` i dsea` do lala:

—Jaléng` dsea` i guíung` ja` 'neáiñ` timíi` , dsu` jaléng` dsea` dsée`bing` i`neáng` i. Jo jnea` ja` cagá`a fí` jmigüí` la fa` e caga`nén`n jaléng` dsea` i ée` guíé^, dsu` jaléng` dsea` dsee` dsea` qui`bing` i caga`nén`n.

Mi^ cajmingf` dsea` Jesús uií` quiá` jalé` ayuno
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Jo coo` néé` cajmée` ayuno jaléng` i dsea` i ngí` cóo` Juan i seáang` dsea` jmíi` cóo`~gui jaléng` i dsea` i līng` dsea` fariseo. Jo lajee` jo, caguilíng` i līng` dsea` fí` lī` táang` Jesús jo cajmingf`r` dsea` do lala:

—Jaléng` i dsea` quiá` Juan i seáang` dsea` jmíi` cóo`~gui jaléng` dsea` fariseo jmoo`bre ayuno, jo ¿jialí` jaléng` dsea` quií` 'nø` ja` jmoo`r` lajo?

¹⁹ Joba` cañíi` Jesús quiá` i dsea` do lala:

—Ja` cuóøng` níjmé` ayuno jaléng` dsea` i simíng` quiá` coo` lī` cung` guoo` dsea` lajee` seeng` i simíng` i cung` guó` do cóo`r` ; co` lajee` siseáng` i simíng` do cóo` i dsea` simíng` do, ja` cuóøng` fa` níjmé` i dsea` simíng` do ayuno. ²⁰ Jo dsu` coob` mi^ nití` fí` e nisáiñ` i simíng` i cung` guó` do, jo jogui b mi^ niguiée` jmíi` e níjmé` dsea` ayuno.

²¹ Jo jíl^~ jaang` dsea` to`r` coo` `mi` e yéu`~ cóo` ca'ná`^ `mi` e 'míi` , dsuco` song cajmér` lajo, joba` níjmí` e 'mi` e 'míi` do jogui ni`guí`b i e 'mi` e yéu`~ do cajo, joba` lī` jmigui`~gui ni`guí`b` jóng. <sup>22</sup> Jo lajobi cajo, ja` guié` dsea` mée` e laco` guí`ná`^ có` fí` coo` dsíi` loo`~ jö` e yéu`~; dsuco` song cajmér` lajo, joba` ni`guí`ba` do jo nidsi`fí` e mée` do jogui ni`fí`m` e loo`~ jö` do cajo. Jo co` lajobi lī` , joba` guié`~gui e niguié` dsea` e mée` laco` guí`ná`^ có` do fí` coo` dsíi` loo`~ jö` e 'míi`b` , jo lajoba` ja` dseáang` fa` e ni`guí` e loo`~ jö` do q`gui fa` e nidsi`fí` e mée` do cajo.

Mi^ ca`éeng` dsea` quiá` Jesús láá` quiá` cui`iee`
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Jo coo` ya` ie` jmíi` e jmi`íng` dsea` góo` Jesús dsea` Israel, jo caguié` dsea` do colíng` cóo`~jaléng` dsea` quiá`r` fí` coo` guíee` lī` sijnea` cui`iee` . Jo jaléng` i dsea` quiá`r` do mi^ cangfíiñ` fí` jo, canaaïñ` éeiñ` láá` quiá` e cui`iee` e sea` do ie~ jo. <sup>24</sup> Joba` jaléng` dsea` Israel i līng` dsea` fariseo cajmingf`r` Jesús lala:

—Janú` , ¿jialí` jmoo` dsea` quií` lana?, co` ja` cuóøng` jmé` dsea` Israel e lana mi^ jmíi` e jmi`íng`-naa`.

²⁵ Joba` cañíi` Jesús quiá` i dsea` do lala:

—¿Su jíi^l coo` ya<sup>l</sup> ja` mif` ca'l<sup>l</sup> 'nú<sup>l</sup> fi` ni^l ji` quiá<sup>l</sup>— Fidiée<sup>l</sup> li<sup>l</sup> fé<sup>l</sup> e<sup>l</sup> cajmée<sup>l</sup> dseata<sup>l</sup> Daví<sup>l</sup> ie<sup>l</sup> malif<sup>l</sup> do coo` ya^l lajee^l e jmi'aang^l dsea^l do cogo^l dsea^l quiá^l? ²⁶Jo ie^l jo jaang^l dsea^l i sii^l Abiatar litiin^l jmid-sea^l laniing^l, dsu^l i dseata^l Daví^l do ca'l^l bre fi` dsii^l 'nú^l Fidiée^l jo cagó^l bre e iñi^l güeang^l quiá^l Fidiée^l e si^l dsea^l dseáng^l lajíi^l jmidsea^l bing^l cuóøng^l li^l dó^l; jogui^l cacuø^l bir cajo jaléng^l i dsea^l i ngolíing^l guí^l cogo^l do e cagóin^l do.

²⁷Jo cajíng^l gui Jesús cajo:

—E jmi^l e jmi'ing^l dsea^l cajmée^l Fidiée^l e laco^l ni^l jmícoo^l r^l dsea^l jmigüib^l, jo o^l yaang^l dsea^l jmigüi^l cagui^l r^l e jmi^l jo e laco^l njimi^l íni^l. ²⁸Jo uíi^l lajoba^l e jnea^l, i caguéng^l fi^l jmigüi^l la e gáa^l a fi^l niíff^l e lín^l jaang^l dsea^l jmigüi^l, seab^l fi^l quié^l e e quiú^l ta^l lajee^l e jmi^l e jmi'ing^l dsea^l góo^l o dsea^l Israel.

Mf^l cajmi^l leáang^l Jesús jaang^l dsea^l i caang^l guoo^l
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

3 Jo mi^l cangf^l jo, coo^l jmi^l ca'ib^l tu Jesús fi^l coo^l dsii^l guá^l quiá^l dsea^l góo^l dsea^l Israel, jo fi^l job ni^l uiung^l jaang^l dseañt^l i caang^l coo^l guoo^l. ²Jo ie^l jo i fíim^l dsea^l siteei^l Jesús fi^l e guá^l jo e lí^l laco^l ni^l jóor^l su njimi^l leáang^l dsea^l do i dsea^l dsée^l do 'níia^l ie^l jmi^l e jmi'ing^l jaléng^l dsea^l góo^l dsea^l Israel, co^l fing cajmée^l dsea^l do lajo^l, lajoba^l litiin^l e nilír^l e ni^l níng^l neiñ^l fi^l quini^l dseata^l. ³Jo mi^l cangáng^l Jesús i dseañt^l i caang^l guoo^l do, dsif^l lajob cast^l reiñ^l do lala:

—Ráan^l jo síng^l uo^l e guíá^l joo^l do.

⁴Jo mifíng^l cajming^l jaléng^l i dsea^l i teáang^l do ie^l jo, jo casf^l reiñ^l do lala:

—¿E^l óo^l 'nú^l e cuóøng^l li^l mi^l jmi^l e jmi'ing^l jneaa^l aa^l, dsea^l Israel? ¿Su e guíá^l ofa^l e ja^l dseem^l é? ¿Su 'nú^l e njimi^l leáang^l naa^l jaang^l dsea^l rú^l naa^l jee^l jmohu^l, osi^l e nibiing^l naa^l é?

Dsu^l jaléng^l i dsea^l do tiib^l cajer^l. ⁵Jo lí^l cajóøm^l Jesús jaléng^l i dsea^l i teáang^l lacúng^l lajíng^l do, jo caliguím^l bre quiáin^l do, jogui^l fi^l b^l cajer^l cajo, co^l dseáng^l ja^l iing^l jaléng^l i dsea^l do ningám^l bre. Joba^l lalab casf^l i dseañt^l i caang^l guoo^l do:

—Níi^l guóo^l, dseañt^l.

Joba^l cani^l biñ^l do guóo^l e caang^l do, jo ladsif^l lanab ca'lóo^l. ⁶Jo mi^l cangá^l jaléng^l i dsea^l Israel i líng^l dsea^l fariseo i teáang^l do ie^l jo jalé^l e calí^l do, dsif^l mi^l ti^l li^l ca'uøoiñ^l fi^l jo, jo canaaiñ^l sítin^l cogo^l jaléng^l dsea^l quiá^l dseata^l Herodes e quiá^l jial ni^l jmér^l e laco^l njingáiñ^l Jesús.

Mi^l caseáng^l i fíing^l dsea^l fi^l 'nú^l guíéé Galilea

⁷Jo mi^l cangf^l jo, cangób^l tu Jesús colíng^l cogo^l jaléng^l dsea^l quiá^l fi^l 'nú^l guíéé Galilea, jogui^l i fíim^l dsea^l seeng^l lacaang^l fi^l li^l se^l Galilea ngolíñ^l laco^l ngóo^l dsea^l do. ⁸Jo mi^l caliñ^l jaléng^l dsea^l quiá^l jalé^l e guíá^l e jmoo^l Jesús, i fíim^l dsea^l cajalíñ^l caja-jóøiñ^l dsea^l do; cajalíng^l jaléng^l dsea^l i seeng^l fi^l Jerusalén, jogui^l lacaang^l fi^l jíe^l li^l se^l Judea, jogui^l li^l se^l Idumea, jogui^l jaléng^l dsea^l i neáang^l li^l li^l guíéé

laco^l iet^l gua^l Jordán, jogui^l jaléng^l dsea^l i seeng^l fi^l fi^l Tiro cogo^l guí^l fi^l fi^l Sidón. ⁹Jo casf^l Jesús i dsea^l quiá^l do e njíméiñ^l do quiij^l cogo^l móo^l e ni^l ir^l e lí^l laco^l ja^l nicúiñ^l eáang^l fi^l jee^l i dsea^l leáang^l do; ¹⁰dsu^l Jesús dseáng^l i leáam^l dsea^l dsée^l i nícajmi^l leáaiñ^l, joba^l jaléng^l dsea^l dsée^l dseáng^l dsiquíeeliñ^l e güim^l bre dsea^l do. ¹¹Jogui^l jaléng^l i dsea^l dsée^l i jéé^l i líng^l quiá^l laco^l mi^l níiñ^l Jesús, dsif^l lajob sí^l r^l uó^l jnir^l fi^l quini^l dsea^l do jo óor^l teá^l jo fé^l lala:

—'Nú^l lin^l i Jóo^l Fidiée^l camíng^l do.

¹²Jo Jesús cajmi^l leáam^l bre i dsea^l dsée^l do, jo jím^l bre i líng^l do jogui^l qui^l reiñ^l ta^l e ja^l nífeiñ^l do cuiñ^l quiá^l 'núia^l r^l quini^l dsea^l.

Mf^l caguíng^l Jesús dsea^l gutíung^l quiá^l
(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³Jo mi^l cangf^l guí lajo, cajgóo^l Jesús fi^l coo^l yú^l mó^l, jo fi^l job cató^l r^l i fíing^l dsea^l e laco^l niguíñ^l i jaléng^l ni^l uíng^l dsea^l quiá^l r^l. Jo lajee^l e nícaseáin^l lajiin^l e fi^l yú^l mó^l do, ¹⁴caguíñ^l lajee^l jaléng^l i dsea^l i teáang^l do ie^l jo gutíung^l dsea^l i nisíñ^l cuiñ^l quiá^l r^l e laco^l nidsiguiain^l do júu^l quiá^l Fidiée^l jee^l jaléng^l dsea^l jmigüi^l; joba^l i dsea^l i calisí^l dsea^l apóo^l, e guóng^l dsea^l si^l neaang^l quiá^l Fidiée^l i que^l júu^l quiá^l r^l. ¹⁵Jogui^l cacuø^l reiñ^l do ta^l e quí^l r^l jmi^l e ni^l uíøiñ^l jaléng^l i líng^l i jéé^l quiá^l dsea^l. ¹⁶Jo lalab sii^l i dsea^l gutíung^l i ca'naaiñ^l do: jaang^l i sii^l Simón, jo mi^l cangir^l cogo^l Jesús calisí^l Tú^l; ¹⁷jaang^l guí i sii^l Tiáa^l cogo^l guí jaang^l rúiñ^l do i sii^l Juan, jo laj^l huáaiñ^l do litiin^l joo^l jaang^l dseañt^l i sii^l Zebedeo, jo mi^l cangir^l cogo^l Jesús laj^l huáaiñ^l do calisí^l Boanerges, e guóng^l Jóo^l Güiñiá^l; ¹⁸jaang^l guí i sii^l Df^l, jaang^l guí i sii^l Lii^l, jo jaang^l guí i sii^l Bartolomé cogo^l jaang^l guí i sii^l Mateo, jogui^l jaang^l guí i sii^l Mó^l, jo jaang^l guí i sii^l Tiáa^l, joo^l jaang^l dseañt^l i sii^l Alfeo, jogui^l jaang^l guí i sii^l Tadeo cogo^l jaang^l guí i sii^l Simón i líng^l dsea^l celote, ¹⁹jo catí^l li^l cadséng^l guí Judas Iscariote i cajáng^l Jesús fi^l jaguo^l dsea^l i cajnga^l quiá^l.

Mf^l cacuø^l dsea^l dsee^l Jesús e jmóor^l ta^l la'eáang^l cogo^l fíi^l i líng^l
(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰Jo mi^l cangf^l guí lajo, ca'l^l tu Jesús fi^l coo^l dsii^l sinéu^l, jo dsif^l lajob caseáng^l tu dsea^l i leáang^l e jíi^l o^l cuø^l fi^l dó^l guí dsea^l do colíng^l cogo^l dsea^l guí tún^l quiá^l r^l. ²¹Jo mi^l caliñ^l i dsea^l rúng^l Jesús e jo, joba^l cangolíñ^l e cangotéer^l dsea^l do ladsif^l lado, co^l fe^l r^l e níngam^l biñ^l.

²²Jogui^l lajobi cajo, lalab fé^l jaléng^l tifa^l quiá^l júu^l qui^l ta^l quiá^l dsea^l Israel i jaliñ^l catí^l Jerusalén jo cajíñ^l:

—La'eáang^l cogo^l b^l quiá^l Beelzebú i líng^l fi^l jaléng^l, la'eáang^l bing^l tñng^l i dseañt^l na e uóøiñ^l i líng^l i teáang^l dsii^l dsea^l.

²³Joba^l cató^l Jesús jaléng^l i dsea^l do, jo casf^l reiñ^l do coo^l júu^l já^l e lafa^l júu^l cuento jo lalab cajíñ^l:

—¿Jial lí^l Satanás niguíñ^l 'núia^l r^l? ²⁴Jogui^l fa^l dsea^l i seeng^l fi^l coo^l fi^l, jo nil^l e 'nú^l níng^l rúiñ^l lajee^l la'o^l

yaaiñ~, joba' ja` huóø̄ nité` e seeng` dsea` e fí` fí` jo,
¿já` já`? ²⁵Jogui lajobi fa' cōo` sinúü` quiá`- dsea` lí`
seeiñ` míñ`~, ja` cuø` fí` fa' e seeiñ` juguiú` fí` jo, ¿já`
já`? <sup>26</sup>Lajobi lí` cōo`~ Satanás i líng` fí` i`líng`^ do; co-
fa' caliséiñ` míñ`~ jogui catiñ` cōo`~ i`líng`^ i líng` la'ó`
'nia'r` do, joba' ja` røø` nigüiñ` líng` quiá'r~, co' ni'sim`bre
conguia' jóng, ¿já` já`?

²⁷ 'Jogu! lajobi cajo jíl̄í~ jaang` dsea` lí'r' ír' fí' dsíí' sinúu~ e nidsijjméer~ íí~ quiá~ jaang` guí dsea` i bí' guí dsíí' laco^o ír'; co' la'uui~ jang~ 'né~ e ni'lñum'bre i dsea` í, jo joguiba' nillí'r` e njjmér~ íí~ jóng.

²⁸ 'Jo jnea~ jmitaa^ óó' na' e cuóøm` li'íing` Fidiéé`
dsee` quiá`- jaléng` dsea` uií~ quiá`- jalé` e nicajméer
cóo`- güi jalé` e nicafé'r` ,<sup>29</sup> dsu` song ii`güi fé` ga` uií~
quiá` Jmiguí` quiá`- Fidiéé` ,joba` dseáng` jo` ni'lím`
Fidiéé` dsee` quiá`- i dsea` i, co` latab` niróiñ` dsee`
jóng.

³⁰ Jo lanab jíi[~] lff[~] júu[^] e casí[~] Jesúz i dsea` do ie[~] jo
uíi[~] e féiñ[~] do e jée[~] i lling[^] quiá'r[~].

Mf̄ cajíng'– Jesús j̄ niquiá'r̄ jogui j̄ rúiñ'
(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Jo mi[~] cangf[~] jo, jo lajee[~] e iuum^{-bi} Jesú^s fí[~] dsíi[~] e
sinúé[~] do, mi[~] caguié[~] niquiá'r[~] cóg[~]gui jaléng[~] rúiñ[~].
Dsé jíi[~] caluub[~] cajeñ[~] do, co[~] eáam[~] fíng[~] dsea[~]
teáang[~] dsíi[~] e sinúé[~] jo ie[~] jo. Joba' casíiñ[~] jaang[~]
dsea[~] i si[~]f[~] cangote[~] Jesú^s. ³² Jo i dsea[~] i neáang[~]
lacúng[~] lajíng[~] li[~] sing[~] Jesú^s casf[~]r[~] dsea[~] do lala:

—Nab n̄icagüéng[~] n̄iquíl[~] cóo[~]gui jaléng[~] rún[~]
dseañt[~] cóo[~]gui rún[~] dseam[~]e 'náïñ[~]' n[~]t[~], jo nab
teáaiñ[~] caluu[~] lana.

³³ |oba' cañíi` jesúس quiá'- i dsea` do lala:

—¿I~ l̥íng- 'nú' i l̥íng' niquié^e jogui jaléng` rún'n?
34 Joqui cajóøiñ` i dsea` i neáang` lacúnq` lajíng` lí~

guiññ do jo cajíññ.
35 —Co! Ifí^ doñí ii` dsea` i jmóo` dseáñg` lajíi^ ta` e
iing` Fidiéé` joba` i dsea` i bing` i líng` rún`n jogui
i bing` i líng` niquié`e caio

Coo` júu^ já`- lafa' júu^ cuento quiá`- mí` bí` dsea` mijú`
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

4 Jo coo`gui néé`^ canaang`tu Jesús e e'r` dsea` júu^ quiá`^ Fidiée` fí' 'ni`^ e guiée` do. Jo dsuco` i fíim` dsea` caseáng`tu e fí' jo, joba` lajee` jo ca'ib`tu Jesús fí` dsii` coo` móo` e si`^ e 'ni`^ e guiée` do, jo fí` job caguár` lajee` e jaléng` i dsea` cagviaang` do teáaiñ` fí` 'ni`^ e guiée` do e núur` júu^ quiáiñ`^ do. <sup>2</sup>Jo fí` job canaang` Jesús ca'e'r` jaléng` i dsea` do jmiquiñ` júu^ já`^ lafa' júu^ cuento, jo lalab fé'r` e sfi'r` i dsea` do;

³—Janú', néé̄'na' jalé' e nifá'^a la: Coo' ya' cagüit'^ jaang` dsea` quié' mijú' e ngojñir~ jma~. ⁴Jo lajee` ngóor` jnír` jma~ quiá'r~, e liing~ e mijú' do cajíu' fi' lí~ ngóó' fi', jo jiéb~ cøøng` lajo caguiliing~ ta' jo cagó'bre' e mijú' do. ⁵Joguì sea`bi e mijú' do e cajíu' fi' jee~ cuu~ fi' lí~ ja` 'leáang~ guóo'~ néé'; jo e mijú' jo lajmináb~ ca'láang~, co' ja` 'leáang~ 'mfi'~ néé' guóo'~; <sup>6</sup>jo dsu' mi' cangáng~ iee~, cacám~ jo caliquiéb~, co' ja` 'qa' lí~ jmó'~ sea` quiá'. ⁷Jo e liing~ qui e mijú' do cajíu'

fi' jee~ 'matóó', jo co' eáang'guí cacuáng~ e 'matóó' do
jo niúm' ca'uíng~ quiá~ e mijú` e ca'iáang` do, joba' e
mijú` do dseáng~ ja` e cacuøb'.⁸ Jogií e liíng~guí e
mijú` do cajiú' ffí lf~ jlo' ^ uó~, joba' jlob' ^ cacuáng~; jo e
liíng~cacuø lfí guí treinta lacamí^, jogui e liíng~guí
cacuø lfí guí sesenta lacamí^, jogui e liíng~guí cajo
cacuø latí cien mít^ lacamí^ do.

⁹ Jo cajíng'-qui Jesús casí'r- i dsea` do:

—Jaléng¹ 'nú', dsea` sea` lóguá^na', núa^na' e júu^na.

E~ uiing~ e cacuø' Jesús jalé' júu^ já'- lafa' júu^ cuento
(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Jo mí[~] cangf[~] jo, mí[~] caje[~] Jesú^s 'ñia'r[~], jo jaléng[~] i dsea` i neáang<sup>~</sup> cáang<sup>~</sup> laco<sup>~</sup> guiiñ<sup>~</sup> do coliñg<sup>~</sup> cóo<sup>~</sup> jaléng<sup>~</sup> dsea` guitúung[~] quiá'r[~] cajmingf[~]r[~] dsea` do e[~] guóng[~] e júu[^] e cajíñ[~] do e líí[~] lafa[~] júu[^] cuento.

¹¹ Jøba' cañíi` Jesúz quiá` lajaléiñ` do jo lalab casí`-reiñ`:

—Ngíim̄ 'nú' e cuǿ Fidiéē e ní̄'na' jialco' quiē' Fidiéē nif̄ quiá̄- dsea` e ja` mí̄ ní̄ dsea` jmigǖ lamí̄ jéenḡ'gui; dsø̄ jalénḡ'gui dsea` i ja` mí̄ ínḡ' júū quiá̄- Fidiéē, núur̄ e júū^ do la'eáanḡ cöō^ júū^ e lí̄ lafa' júū^ cuento. <sup>12</sup> Co' lajob fé̄ fí̄ nī jí̄ quiá̄- Fidiéē cuaiñ̄ quiá̄- jalénḡ' i dsea` :

Jó dsə' nañí' fa' jialguí la jóør⁻, dsə' ja` niní',
joguí nañí' fa' jialguí la núur⁻, dsə' ja` ningáin⁻,
e laco⁻ i dsea` lañí' ja` niquí⁻ jíng⁻ yaaiñ⁻ fí quinii⁻,
jo o⁻gui jnea⁻ niñin⁻n dsee⁻ quiá'r⁻ cajo.

Mí~ cajíng'~ Jesús e~ guóng'~ e júu^ quiá'~ i dsea` b̄
mijú do

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ |o cajíng'-qui |esús casí'r- jaléng' i dsea` do;

—¿Su ja` ngáng` 'ná' e júu^ já" e lñí' lafa' júu^ cuento la? Jo ñjial ningáng` 'na' e caguiee` gui do song ja` ngáng` 'na' e la? ¹⁴ Jo lalab guóng` e júu^ la: I dsea` i jní` e mijú` do lñíñ` lafa' jaang` dsea` i jmóo` ta~ guia` júu^ quiá" Fidiée` cuaiñ~ quiá" Dsea` Jmáang~. <sup>15</sup> Jo i lñíng~ dsea` lñíñ` laco' lñí` e mijú` e cajíu` fí` guia` fí` do, co' núur` e júu^ jo, jo mi` ningf` jo, dsifí` lajob guiée` Satanás, jo íb` jmóo` e íim`tu dsíir` lajíi" e júu^ e ni-canúur` do. <sup>16</sup> Jo i lñíng~ gui dsea` lñíñ` laco` la lñí` e mijú` e cajíu` fí` jee~ cuu` lñí` ja` 'ga` lñí` guóo` sea`, co' i dsea` i núur` e júu^ quiá" Fidiée` do, jo ladsifí` iáam` dsíir` e íñ` e júu^ jo. ¹⁷ Jo dsuco` ja` mi` ca'íng` gui'r dseáng` e ngocáng` dsíir` e júu^ jo, joba` ja` huóø` té'r` e já" lñíñ` ; jo mi` dsingññ` ee`go e huñng` osi e 'nñ` nñ` dsea` quiá'r` é uíi" e cuíñ` Dsea` Jmáang~, joba` jgiéem` dsíir` cogo` e júu^ jo. ¹⁸ Jogui i lñíng~ gui dsea` lñíñ` laco` lñí` e mijú` e cajíu` fí` jee` 'matoo` do, co' lico` núur` e júu^ quiá" Fidiée` do, jo dsu` eáang` gui guing` dsíir` jial nilí'r` jalé` e 'nér`, jogui eáam` jmigóøiñ` yaaiñ` e dsináaiñ` cuu` cogo` gui jalé` e sea` fí` jmigüí` la. Jo lajaléb` e jo jmóo` e túb`tyr e júu^ jo, jo ja` ee` ta` iñng` quiá'r` e já" calñíñ` e júu^ jo co` ja` ee` dsicuáng` quiá'r`. <sup>20</sup> Dsu` i lñíng~ gui dsea` núur` e júu^ quiá" Fidiée` do, jo jáb` lñíñ` e júu^ jo, jo quiáb` uíing`

quiá'r~, jo i dsea` la'l'bing' lñing` laco' lñí' e mijú` e ca-
jiá' fí` lñí` jlo` uó` do. Jogui i lñing~gui i dsea` la'l' lñíñ`
laco' e mijú` e cacuó` treinta lacamí` do, jo i lñing~gui
lñing` laco' e mijú` e cacuó` lñí`gui sesenta lacamí`^,
jogui i lñing~gui lñing` laco' e mijú` e cacuó` lají` cien la-
camí`^ do.

Coo`gui júu^ já^ lafa' júu^ cuento quiá^ jial mi^ jmí^ jneá` dsea` jí^
(Lc. 8:16-18)

²¹ Jogui ffi`biguññ 'nú' cajo: Ja` ee` uiing~ sea` e sí`
dsea` coo` candí^ mi^ canññ` fí` dsíi` coo` caja osi fí`
coo` lñí` cōøng` é, dsuço` coo` lñí` nñib` 'nè` sí` do e laco'
cuóøng` jneá` guiñ` fí` latøøng` sinññ`.²² Jogui lajob
lñí', co` jíi`^ coo` sea` e si`maang` fa` e ja` tóo` jmíi`
nilññ` dsea`, o`gui jíi`^ coo` júu` e ja` mi` nñ` dsea`
jéeng`gui fa` ja` tóo` jmíi` e nilññir`.²³ Joba` ffi` 'nú', iñ`
'nú` dsea` sea` loguá`na, nññ`na` jalé` e júu` na.

²⁴ Jo mi^ cangí` jo, lalab cajíng`gui Jesús casí`r` i
dsea` do jo cajíñ`:

—Quié na' cuante lajíi`^ e nuu`na'; co` lafa' cójó`^ e
guia` 'nú' iñ` , cójó`^ e job cajo e niguiá` Fidiée` iñ` ee`go
nicuó`r` 'nú` jo car` jíi`^ lñí`bí lajo nicuó`r` 'nú'.²⁵ Dsu-
co` i dsea` i sea` quiá`^, jmiguié` guib niññiñ` e nilisea`,
joba` lalíim` nilisea` quiá'r`^, jo dsu`gui i dsea` i ja` sea`
quiá`^, nigüeáb` lajíi`^ capí`jíu` e sea` quiá'r` do.

**Coo`gui júu^ já^ lafa' júu^ cuento quiá^ mijú` e
cuaang`**

²⁶ Jo cajím`-biguññ Jesús cajo:

—Mi^ quié Fidiée` nifí` quiá`^ dsea` , lñí` la lñí` quiá`-
jaang` dsea` i ta` mijú` fí` nñ` uó`.<sup>27</sup> Jo mi^ ningí` e ca-
jní` e mijú` do, jo nidsém`-bre fí` quiá'r` . Jo mi^ nití`
tú` nñ` jmíi` lajo, nidsi`ee`-tú` fí` cató`r` e mijú` do, jo
lacoo` jmíi` jneá` jogui lacoo` jmíi` nññ` cuaam`ba` do,
dsu` i dsea` i cajní` do ja` nñir` jial e cuaang` ,²⁸ co` 'nñiab`
guóo`^ uó` e jmóo` e cuaang` do: co` la'uñ` nijnéng`
sú`^ quiá`^, jo mi^ ningí` jo nijáa` lñí` quiá`^, jo mi^ cangí`
jogui`ba` nicuó` ofíi`.²⁹ Jo mi^ lñí` e nícaroo` e ofíi` do,
joba` nidsicu`-bre, co` lñí`r` e nícatí` iñ` e nisitíim`ba` do.

**Coo`gui júu^ já^ lafa' júu^ cuento quiá`^ coo` mijú` e si`
mostáa`**
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Jo cajíng`-gui Jesús:

—Jial lñing`na` e lñí` mi^ jaang` dsea` quié Fidiée`
nifí` quiá'r`? Jogui ¿e` cójó`^ cuóøng` nicóøng`naa`?³¹ Jo
mi^ quié Fidiée` nifí` quiá`^ dsea` , lñí` lafa' e mijú` e si`
mostáa` e jni` dsea` . Jo e mijú` jo dseáng` pí`-gui la-
jee` lajalé` mijú` e sea` fí` jmigüí` ,³² dsu` fíng cajní`
dsea` , dseáng`-fób` eáang` cuaang` , co` fó`-gui eáang`
lajee` lajalé` onuu` , jogui cóob`-guo` quiá`^ uiing` ca-
jo e cuóøng` guia` jaléng` ta` sít`re` fí` yú`^ jee` lñí`
quiá`^.

E` uiing` e cajíng`- Jesús e júu^ já`^ do e lñí` lafa' júu^
cuento
(Mt. 13:34-35)

³³ Jo lajob ca'e` Jesús jaléng` dsea` júu^ quiá`^ Fidiée`
e quiujeáng` jalé` júu^ já`^ e lñí` lafa' júu^ cuento lñí`
cartí` calíng`- mogui` dsea` e jo` ningáng`-gui`r`

³⁴ Jo dseáng`- ja` e`-bre dsea` júu^ quiá`^ Fidiée` e ja`
quiéeng` e júu^ lajo. Dsu` lajaléb` e guóng` e júu^ do
jma`-bre júu^ condseé` i dsea` guítúung` quiá'r` do mi^
neáaiñ` colíng` lñí` ja` seeng` dsea` jiéng`.

**Mi^ cajmée` Jesús e ca'uáang` e ii` guí` jogui e
ca'uáang` e róo` jmíi`**
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Jo 'nñia` ie` jmíi` jo, mi` tí` lñí` ca'l` nññ` , casí`- Jesús
jaléng` i dsea` guítúung` quiá'r` do lala:
—Má`aa` fí` lñí` ngóo`^ cataang` e guiée` la.

³⁶ Joba` lajob cajmér`: caseáam`bre i ffi`ng` dsea` jo
cangó`-bre cójó`^ i dsea` quiá'r` do, jo cangotáaiñ` fí`
dsíi` coo` móo` e nñsi` do, jogui cangotáam`-biguññ
dsea` jiéng` fí` dsíi` tú` nñ` móo` e jié`-gui, jo can-
golíim`biñ` do cójó`r` cajo. ³⁷ Jo lajee` ningolíiñ` nñ`
jmíi`b` mi` canaang` fí` guí` e teá` eáang` jogui
canaang` róo` jmíi` cajo, jo catí` dsíi` móob` nícananang`
dsi`a` jmíi` .<sup>38</sup> Jo lajee` jo güíim` Jesús ngóor` lñí` to'míi`
e móo` do e siñnuuiñ` dse` coo` to'míi` dsíi`ng` guí`.

Joba` cangoññiñ` dsea` do ladsíi` lado jo casí`-rein` lala:
—Tífa`! ?Su ja` dsi`gó` o` e nícananang` dsi`am`baa`?

³⁹ Joba` caróo` Jesús jo caquié`r` ta` e guí` do jo ca-
jíñ`:

—Catíi`!

Jogui caquié`r` ta` e jmíi` do jo cajíñ`:

—iñmí`uáang` uó`!

Jo ladsíi` lado b` ca'uáang` e ii` guí` cójó`^-gui e róo`
jmíi` , jo tiib` ca'l` jóng.

⁴⁰ Jo mi^ cangí` jo, lalab cajíng`- Jesús casí`r` i dsea`
guítúung` quiá'r` do:

—¿Jial` eáang` gó`na`? ?Su ja` já`^ mi` calím`bi` la-
jíi`^ júu` quié`e?

⁴¹ Jo mi^ canúu` i dsea` guítúung` do lajo cafóm`bre,
co` ja` nñir` jialí` cajíng`- dsea` do lado, jo canaaiñ`
jmíng`- rúiñ` lajee` yaaiñ` jo fe'r`:

—¿iñ` i dseaññ` la e la quié`gui tí` guí` cójó`^ jmíi`
nññ` júu` quiá'r`?

Jaang` dseaññ` i teáang` i lñing` dsíi`
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

⁵ Jo mi^ cangí` jo, caguié` Jesús cójó`^ i dsea` quiá'r`
do fí` lñí` lñí` ngóo`^ cataang` e guiée` do e fí` nñ`
guóo`^ uó` lñí` se` Gerasa. ² Jo mifíng` mi` tí` lñí` ca-
jágang` Jesús e fí` yú`^ e móo` do, cangoquiéeng` fí` lñí`
siñ` jaang` dseaññ` i teáang` i lñing` dsíi` . Jo i
dseaññ` do lñí` níjar` fí` codsiib` ,<sup>3</sup> co` fí` job fí` lñí`-
guiñ` . Jo jíi`^ jaang` dsea` ja` jíi` mi` calí` fa` e ní-
casang` neiñ` o`gui jíi` mi` calí` fa` ní`ñúng` neiñ` cójó`^
nñ` cadena cajo. <sup>4</sup> Jo jmiguiéb` ya` nínicajmée` dsea`
quijí` e ni`ñúr` guotíiñ` do cójó`^ e nñ`^ jo, dsu` dsíi` la-

do fūñ' do jo dseáng' jíi' jaang` ja` ii' mi' catée' quiá'r'.⁵ Jo i` dseañt' do uóø` jmíib` ngir' fí` lacaang` jee` mó' jogui lacaang` fí` li` si'aang` jaléng' líi' e óor` jogui e jmihuñg` 'ñia'r' cogo' cuu'.⁶ Dsú' mi' tí` li` cangáiñ` Jesús e huim`bi, dsif' lajob cacuñr', jo can goquiéeiñ` fí` li` sing' dsea` do jo casí'r` uóø` jnir` e jmífieñ` dsea` do, <sup>7</sup> jo lalab casí`reiñ` e dsíng` teá` óor`:

—Jesús, Jóó` Fidiée` dsea` guiing` ñiff', ja` jmiguín` jnea'; jo mif' i` nu' jmi'ee` fí` quini` Fidiée` e ja` jmihuñ` jnea'!

8 Jo cajíng` i` dseañt' i` iuung` i` ling` dsíi` do lado, co' Jesús nicanaiñ` quiu'r` ta` i` ling` do jo cajíñ` lala:

—i` ling', júu` li` iuun` fí` dsíi` i` dseañt' na!

9 Jo casí`gui Jesús i` ling` do:

—¿Jial sii`?

Jo caññi` i` ling` i` teáang` dsíi` i` dseañt' do:

—Legióm sii`, co' ffi`baa'.

10 Jo i` ling` do, eáam` mi'r` Jesús jmi'ee` e laco` ja` nisíng` dsea` do jaléng` i` fí` li` huñi'.<sup>11</sup> Jo co' quiá` do nisi` coo` mó', jo e fí` jo nitaang` i` fíng` cu` e 'nó`re` e gó`re',¹² joba` i` ling` do camí'r` Jesús fí` e nidsitáaiñ` fí` dsíi` i` cu` do, jo casí`r` dsea` do lala:

—Siing` jnea` fí` dsíi` i` cu` do, jo cuø` jnea` fí` e nidsitóo`naa` fí` dsíi`re'.

13 Jo cacuob` Jesús fí` jaléng` i` ling` do e nijmériñ` do lajo, joba` ca'uøøm`biñ` do fí` dsíi` i` dseañt' do, jo fí` dsíi` i` cu` i` taang` dob cangoñáaiñ`. Jo dsif' lajob canaang` i` cu` do cuññi`re` fí` li` quia~, jo cajiuñg`ne` jiáa` car` catíñg`ne` fí` é` coo` guíe~, jo fí` job cajgó`re` jñiñ` jo cajúm`bre` jaléng`ne`. Jo tñib` i` cu` i` taang` do la tñu` mil.

14 Jo jaléng` i` dsea` i` táang` jmoo` i` cu` do cacuññi`bre cajo, jo cangoñiñ` fí` li` neáaiñ` e ngoguiar` júu` quiá` lajíi` e calí` do, jogui si`bir cajo jaléng` dsea` i` táang` jmoo` ta` lacaang` li` cangoñiñ`. Jo lajíiñ` dsea` cangoñiñ` cangojóør` fí` li` cangojée` jalé` e jo.

15 Jo mi` tí` li` caguilíng` i` dsea` do fí` li` sing` Jesús, dob níguing` i` dseañt` i` lamí` teáang` jaléng` i` ling` dsíi` do e jo` e lñiñ` jíi` coo`, jo nilí`bre co` nincu`aøøm` lajaléng` i` ling` i` lamí` teáang` dsíi` do; joba` eáam` cafóng` jaléng` i` dsea` do. 16 Jo jaléng` i` dsea` i` cangá` jalé` e calí` do quiá` e ca'uøøng` i` ling` do dsíi` i` dseañt` do jo cangoñáaiñ` dsíi` i` cu` do, lajib` e jo cajmea'r` júu` jaléng` dsea` caguaang`gui. 17 Joba` jaléng` i` dsea` do canaaiñ` mi'r` jmi'ee` Jesús e nijmihuim` 'ñia'r` e fí` li` tñaiñ` do.

18 Jo mi` tí` li` caguilíng` Jesús e ni`tyr fí` dsíi` móo` e nidsiñiñ` i` dseañt` i` lamí` teáang` i` ling` dsíi` do camí'r` Jesús fí` e nidsér` cogo` dsea` do. 19 Jo dsú` Jesús ja` cacuø`reiñ` do fí` lajo, jo li` casí`reiñ` do e nidséiñ` fí` quiá`bre jogui e nisí`r` jaléng` dsea` sinññ` quiá`r` lajalé` e nícajmée` Fí`naa` cogo` ír`, jogui jial calí` fí` lñiñ` dsea` do cajo.

20 Jo cangám` i` dseañt` do i` lamí` teáang` i` ling` dsíi` , jo canaaiñ` guiar` júu` jo si`r` jaléng` dsea` seeng` fí` li` se` Decápolis jalé` e guíe` e cajmée` Jesús cogo`r`. Joba` lajíiñ` i` dsea` i` nñu` jalé` e jo, eáam` dsigá` dsíi`.

Mi` cajmi`leáang` Jesús joo` Jairo

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

21 Jo mi` caguilíng`tu` Jesús fí` li` 'ngoo` cataang` e guíe` do e iuuiñ` dsíi` móo`, jo i` leáam` dsea` i` caguilíng`tu` fí` li` siñ`, jo dob caje` Jesús e fí` 'nì` e guíe` do. 22 Jo lajee` job caguíe` jaang` dseañt` i` sii` Jairo i` née` ni` e guá` quiá` dsea` Israel. Jo mi` tí` li` cangáiñ` Jesús, catúuiñ` cartí` uiñ` tñi` dsea` do, 23 jo lalab casí`r` dsea` do e mi`r` jmi'ee`:

—Jesús, dob ráang` Mí` quié`e e jiñ` jíi`bre, jo fa` ni`jgié` o` jnea` nigo` e güiquidsi` guóo` fí` moguir` e laco` ni`leáaiñ`, jo lajoba` ja` nijúuiñ`.

24 Joba` cangób` Jesús cogo` dsea` do, dsú` eáam` fíng` dsea` i` tñi`leáang` laco` ngóor` dseáng` e 'leng` rúm` dsea`. 25 Jo jee` i` dsea` i` ningolíng` do, niquiéeng` jaang` dseamf` i` nidsée` ningoo` mi` guitu` jíi` e nilítiñ` jmojuñ` e tuuiñ` jñiñ`. 26 Jo eáam` nínicajmíe` quiññ` cogo` jaléng` timí` fa` e ni`leáaiñ`, jo eáam` nica`ññ` cuu` li` lají` jíi` e nisea` capí` quiá`r`, dsú` ja` e ta` iing` jíi` coo`, co` li` li` ngoo` fí` guib` e lñiñ` do. 27 Jo mi` canúur` jial tñi` 'gøng` Jesús, joba` cangoquíeñ` fí` li` caluu` dsea` do li` ngolíng` dsea` i`leáang` do, jo catíññ` capí` si`d` dsea` do, 28 co` i` dsíi` e fa` capíb` si`d` dsea` do catíññ` , joba` ni`leáam`bre lajíi` e jmojuñ` e lñiñ`. 29 Jo dseáng` lajee` e guíang` e catíññ` si`d` dsea` do, joba` caquium` e tuuiñ` jñiñ` do, jo dsif` lajob calíñi`r` e calíñam`bre lajíi` e jmojuñ` e lamí` lñiñ` do. 30 Jo dsif` lajob calíñi` Jesús e cajmeáin` ta` capí` e 'gøng` quiá`r`, co` li`m` i` cajmi`leáaiñ` ; joba` cají`r` nir` li` lacaang` li` jaléng` jaléng` dsea` do, jo lalab cajíñ` cajming`r` jaléng` i` dsea` do:

—¿I` i` catíñg` capí` si`d`?

31 Jo caññi` i` dsea` gutíung` do quiá`r` lala:

—¿Jial i` jming`ñ` lajo, Tifa`? Ne`bñi` e dseáng` sicutum`baa` ngoo`naa` la, jo jming`ñ`bit: "¿I` i` catíñg` capí` si`d`?"

32 Jo dsú` Jesús jíi`r` nir` jíi` ngó` catoo` e jñor` i` cagüit` capí` si`r` . 33 Jo i` dseamf` i` catíñg` si`r` do ni`bre guíe` jalé` e calí` do, joba` dseáng` e jléen` eáam` e gó`r` , jo cangoñi`r` uóø` jnir` fí` quini` dsea` do, jo job casí`reiñ` e` dseáng` e calí` cogo`r`. 34 Joba` casí` Jesús i` dseamf` do lala:

—Jóo`o, uñi` e jáb` calíñi` júu` quié`e, joba` nícalíñam`ba` lajíi` jmojuñ` e lamí` lin`. Jo lana guóng` cogo` e guíe` fí` quíi` , co` jo` lin` e jmojuñ` e lamí` lin` do.

35 Jo lajee` fé`bi` Jesús e jo mi` caguilíng` cogo` tñu` mñng` dsea` i` jaléng` fí` quiá` i` dsea` i` née` ni` guá` quiá` dsea` Israel do e ngojmée`r` júu` tñiquiá` i` simf` jiuung` i` nidsée` do lala:

—Jmóo`naa` júu` 'nñ` e nícajúm`joo` , jo jo` 'nñ` fa` fí`gui` i` tifa` na e nidsé`guir` fí` quíi`.

36 Jo dsú` Jesús ja` cajmi`gór` lajíi` i` cajíng` i` dsea` do, jo lalab casí`r` i` fí` i` née` ni` e guá` do:

—Ja` fñøñ` , Jairo, lico` já` güiñiñ` júu` quié`e.

37 Jo jo` cacuø`guir` fí` i` fíng` dsea` i` jíeng` i` cangoñiñ` cogo`r` , jo jíi` Tú` Simón cogo`gui Tiáa` jogui

Juan, rúng' i Tiáa~ do, jíi~ f'bing' i cangolíng^ cój'r~.
 38 Jo mít caguilíñ~ fí' quiá~ i Jairo do, jo canúur~ e
 ninée~ mít~ e teáang~ dsea` ta~ qui~ óo` dsu' e ninica-
 jung~ i jiuung~ sím~ do. 39 Joba' casf~ Jesús i dsea` do
 lala:

—Jiali~ eáang` ta~na' mít~ jogui jiali~ jmoo`na' ta~
 qui~? Co' ja` stjúung~ i jiuung~ sím~ na, co' lico'
 güim~bre.

40 Jo dsu' mít canúu~ dsea` e cajíng~ Jesús lajo, lico'
 cangím~bre dsea` do, co' fí~bre quiú~ e nicajum~biñ~
 do. Joba' Jesús lico' cajeeiñ~ jíi~ tiquiáb~ i jiuung~ sím~
 do cój~ guí niquiáñ~ cój~ guí i dsea` quiá~r~ i cój'r~
 do, jo cangotáam~bre e fí~ dsíi~ lí~ ráang~ i jiuung~
 sím~ i lí~ do. 41 Jo catíng~ Jesús guoo~ i sím~ jiuung~ i
 lí~ do jo casf~reiñ~ lala:

—Talita cum —e guóng~: Mí~, jnea~ fí~fí~ 'nú~ e
 niráan~.

42 Jo dsif~ mít cajíng~ Jesús lado, caróob~ i jiuung~
 sím~ do, jo canaaíñ~ ngí~bre co' nicají~bre. Jo jaléng~ i
 dsea` i cangá~ jalé~ e jo, dseáng~ eáam~ cango'gó~
 dsíir~. 43 Jo Jesús caquiú~r~ ta~ lahuíng~ quiá~ jaléng~ i
 dsea` do e ja~ jíi~ nisfíñ~ jíi~ jaang~. Jo mít cangf~ jo,
 caquiú~r~ ta~ e cangíng~ i jiuung~ sím~ do e cagó~r~. Jo
 i jiuung~ sím~ do niningóor~ guitu~ jíi~.

Mít cangáng~tu Jesús fí~ Nazaret

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

6 Jo mít cangf~ jo, cangám~tu Jesús fí~ góor~ fí~ lí~
 cacuáiñ~ fí~ lí~ sii~ Nazaret, jo cój~bre jaléng~
 dsea` gutíung~ quiá~r~. 2 Jo mít catf~ jmít~ e jmi~íng~
 dsea` góo` Jesús dsea` Israel, jo canaaíñ~ e'l~ jaléng~
 dsea` jalé~ jíu~ quiá~ Fidiée~ e fí~ dsíi~ guá~ e si~ fí~ jo.
 Jo dseáng~ i 'leáam~bi~ dsea` i núu~ jíu~ e guiar~ do, jo
 eáam~ dsigá~ dsíi~ dsea`, joba' lalab naaiñ~ sfiñ~ lajee~
 yaaiñ~:

—Jie~ fí~ lí~ cajmitíng~ i dseañ~ na jalé~ e tñiñ~ na?
 ¿Jie~ lí~ caguir~ e tál~ tñing~lir cój~ guí jalé~ e lí~ e
 'gøng~ e jmóor~ e dsigá~ dsíi~ dsea~? 3 ¿Su o~ i nabí~
 líng~ tñma~ do, jío~ Yá~ jogui rúiñ~ Tiáa~ cój~ guí Sé~
 jogui Judas cój~ Simón? Jogui~ su o~ labí neáang~
 jaléng~ rúiñ~ dseamf~ cajo jee~ jneaa~aa~ la?

Jo uí~ e joba' e ja~ 'ga~ lí~ iing~ dsea` fa' dseáng~ e
 cajmi~gór~ dsea` do. 4 Joba' lalab casf~ Jesús jaléng~ i
 dsea` do jo cajíñ~:

—Doñi~ jiéb~ jmítgó~ dsea` jaang~ dsea` i fé~ cuaiñ~
 quiá~ Fidiée~, lifa~ ja~ jmítgór~ dsea` do fí~ lí~ góoiñ~
 fí~ lí~ caliséiñ~ fí~ lí~ neáang~ jaléng~ rúiñ~ osi jaléng~
 dsea` sinéu~ quiá~r~ é.

5 Joba' ja~ 'ga~ lí~ cajmée~ Jesús jíi~ coo~ e 'gøng~ e
 dsigá~ dsíi~ i dsea` góor~ do, co' lico' caquidsir~ guóor~
 fí~ mogui~ tú~ 'ni~ mítíng~ dsea` dsée~ jo lajíi~ f'bing~ i
 cajmi~leáaiñ~. 6 Jo eáam~ cangogá~ dsíi~ Jesús quiá~
 jaléng~ i dsea` góor~ do, co' dseáng~ ja~ já~ lí~m~biñ~
 do lajíi~ jíu~ quiá~r~. Jo mít cangf~ jo, dséeb~ Jesús la-
 caang~ jalé~ fí~ pí~ e néé~ cój~ quiá~ do e dsí~e~r~ dsea`
 jíu~ quiá~ Fidiée~.

Mít casfíng~ Jesús dsea` gutíung~ quiá~r~ e nidsigu-
 iaiñ~ do jíu~ quiá~ Fidiée~
 (Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

7 Jo lajee~ job cató~r~ i dsea` gutíung~ quiá~r~ do jo
 canaaíñ~ sfiñ~neiñ~ do tá~ la gáin~ e nidsi~éeiñ~ do
 dsea` jíu~ quiá~ Fidiée~, jogui cacuø~bíreiñ~ e quí~r~
 jmít~ cajo e quiú~r~ ta~ quiá~ jaléng~ i líng~. 8 Jo
 caquiú~ Jesús ta~ quiá~ i dsea` gutíung~ quiá~r~ do e
 ja~ nicáíñ~ do jíi~ coo~ fí~ lí~ nidsiliñ~; jíi~ coo~
 'ma'u~ba' 'né~ só~r~, jo ja~ 'né~ fa' nicár~ nosú~ quiá~r~
 o~guí ir~ e nidó~r~ o~guí cuu~ cajo. 9 Jo jíi~ lomí~ e ó~bre
 'né~ cár~, co' ja~ 'né~ fa' e nicá~guir~ e jié~ o~guí si~r~ e
 co' quié~guir~. 10 Jo lalab casf~r~ i dsea` gutíung~ quiá~r~
 do:

—Mít nigütáang~na' fí~ quiá~ dsea` lí~ niguilíng~
 na', fí~ job níjá~na' carta~ nilí~ lajíi~ ta~ güiliñ~na'. 11 Jo
 song caguilíng~na' coo~ quiá~ dsea` lí~ ja~ íñ~ 'nú~
 o~guí iiñ~ ninú~ jíu~ e quié~na', joba' uøøm~ba' ladsifi~
 lado quiá~ i dsea` fí~, jo bó~na' 'lee~ too~ tñiñ~na' e laco'
 cuó~ lí~ e Fidiée~ nicuø~r~ dsea` do iihuñ~ uíi~ e jo.

12 Jo lajob cajmée~ i dsea` gutíung~ quiá~r~ do, can-
 goguia~bre jíu~ jee~ jaléng~ dsea` e quiá~ e niquí~ ni-
 jing~ yaiñ~ fí~ quini~ Fidiée~. 13 Jogui ca'uøøm~bir
 jaléng~ i líng~ i teáang~ dsíi~ dsea` lacaang~ lí~
 güiliñ~, jogui cajmi~leáam~bir i fíng~ dsea` dsée~ e lí-
 co' éer~ capí~ aceite fí~ moguiñ~ do.

Mít cajíng~ Juan i seáang~ dsea` jmít~

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

14 Jo eáam~ cani~ jíu~ quiá~ jalé~ e eáang~ 'gøng~ e
 dsigá~ dsíi~ dsea` e jmoo~ Jesús. Jo mít caliñ~ dseata~
 Herodes jalé~ e quiú~ e jmoo~ dsea` do, joba' lalab ca-
 jíñ~:

—Jangám~ i nab i Juan i lamí~ seáang~ dsea` jmít~ i
 nicañiñ~tu jee~ jaléng~ 'lñ~, joba' eáang~ tñiñ~ e jmoo~
 jalé~ e dsigá~ dsíi~ dsea`.

15 Jo i líng~ guí dsea` fí~r~ lala:

—Líib~ i na i café~ cuaiñ~ quiá~ Fidiée~ malíñ~guí
 eáang~.

Jo i líng~ guí dsea` fí~r~ lala:

—Jaang~ guí dsea` i fí~ cuaiñ~ quiá~ Fidiée~ i na, lí~
 laco~guí i nicajalíng~ lamí~ jéeng~guí.

16 Dsú~ mít canúu~ dseata~ Herodes e jíu~ la, joba'
 lalab cajíñ~:

—Juan i lamí~ seáang~ dsea` jmít~b~ i na, dsea` i ni-
 caquiú~u~ta~ e cahuí~ moguir~, jo lifa~ lanaguí e nica-
 jí~tur jee~ jaléng~ 'lñ~.

17 Co' lamí~ jéeng~guí do i dseata~ Herodes do
 caquiú~r~ ta~ e catáng~ i Juan i seáang~ dsea` jmít~ do jo
 cañúng~neiñ~ cój~ ñí~ cadena fí~ dsíi~ 'núñ~ uíi~
 jaang~ dseamf~ i sii~ Herodías; jo i dseamf~ la lí~iñ~
 dseamf~ quiá~ líi~, i rúng~ dsea` ngáang~ cój~ dse-
 ata~ Herodes do. Jo dseata~ Herodes nicajméer~ lafa'
 dseamf~ quiá~bre i dseamf~ quiá~ i líi~ do. 18 Joba'
 lamí~ jéeng~guí nicanajíng~ i Juan i seáang~ dsea` jmít~
 do e casf~r~ i dseata~ Herodes do lala:

—Ja` dseeng` e jmée` lafa' dseamf` quíi` i oo` dseañu` rún` dsea` ngáang` cogo`.

¹⁹ Jo mi` canúu` i dseamf` i sii` Herodías do lado, joba' níb` cangáiñ` Juan do jóng, jo dseáng` iiñ` njingám` breiñ` do, dsu` huñm` jiñ e nilí` r` lajo, ²⁰ co` níb` dseata` Herodes guíé` e jaang` dsea` güeang` líng` Juan do jogui dseáng` røø` fñr` l` quiá` jaléng` dsea` cajo. Jo uíi` joba` ja` fñ cuo` i dseata` Herodes do fa` ee` njimeáng` dsea` i Juan i seáang` dsea` jmii` do. Jo nañi` fa` ja` ga` lí` ngáng` dseata` Herodes lajiñ` júu` quiáiñ` do, dsu` tib` dsír` e núur` jalé` e júu` jo e iáang` dsír`. <sup>21</sup> Dsu` coob` mi` tñ` lí` calf` i dseamf` i sii` Herodías do mi` tñ` lí` catf` coo` jmii` e quiá` cadsí` dseata` Herodes jii`, jo cajmér` coo` jmii` fé` jo cató` r` i fñng` dsea` laning` i seeng` fñ` lí` se` Galilea coliñng` cogo` jaléng` fñr` lée`. <sup>22</sup> Jo lajee` teáaiñ` e jmii` do, ca` i simf` quiá` i Herodías do fñ` dsír` sináu` e lí` teáang` jaléng` i dseañu` do e gó` r` jo cadséeiñ` jo dseáng` eáam` catf` dsír` i dseata` Herodes do coliñng` cogo` jaléng` dseañu` i caguaang` guí do e cadséeng` i simf` do. Joba` cajíng` dseata` Herodes casf` r` i simf` do lala:

—Mfi` jnea` lí` doñi` ee` iin` , jo nicuø` baa.

²³ Jo dseáng` cacuø` bre júu` quiá` r` i simf` do e nicuø` breiñ` do lí` doñi` ee` iiñ` do nañi` fa` condseá` uó` lí` quié` r` ta`. ²⁴ Joba` mi` canúu` i simf` do lado, jo cagüiñ` bre jo cangám` bre fñ` lí` guing` niquiá` r` jo lalab cajming` r` dsea` do:

—¿E` nimf` i dseata` do, Neaa`?

Joba` cañi` i niquia` r` do jo lalab casf` reiñ`:

—Mfi` r` mogui` Juan i seáang` dsea` jmii` do.

²⁵ Jo i simf` do dsif` ladob ngó` tur güt` fñ` lí` guing` dseata` Herodes, jo mi` caguiér` fñ` jo lalab casf` reiñ`:

—Lana iin` n e nicuø` jnea` mogui` Juan i seáang` dsea` jmii` fñ` coo` dsír` huñ` .

²⁶ Jo mi` canúu` dseata` Herodes lado, eáam` fñ` calf` iñ` , jo dsu` co` jeém` nicacuø` guír júu` quiá` r` fñ` quini` jaléng` i dsea` niing` i cagó` coliñng` cogo` r` do e nicuø` bre i simf` do lí` doñi` ee` iiñ` , joba` lajob` né` jmér`. <sup>27</sup> Joba` dsif` ladob casiñ` jaang` lée` fñ` lí` iung` i Juan do fñ` dsír` nññi` , jo caquiñ` r` ta` i lée` do e niquiáñi` mogui` i Juan do. ²⁸ Joba` cangób` i lée` do fñ` dsír` nññi` , jo cangoquiáñu` bre mogui` i Juan do, jo cacór` e iñ` fñ` coo` dsír` huñ` , jo cajá` bre i simf` do, jo i simf` dogui cajá` r` niquiá` r` . <sup>29</sup> Jo mi` calñi` jaléng` i dsea` i ngí` cogo` Juan i seáang` dsea` jmii` do e nicalf` lado, joba` dsif` lajob camír` fñ` e nitó` bre i lñ` do e quiá` e ni` áang` neiñ` .

Mi` cahéng` Jesús 'ñiá` mil dseañu`
(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Jo mi` cangi` jalé` e jo, caquim` tu jaléng` i dsea` guitúung` do fñ` lí` cangolíñ` e cangoguiar` e júu` do, jo caseám` tur cogo` Jesús jo caja` r` júu` fñ` quini` dsea` do cuiñ` quiá` jalé` e nicajmér` cogo` guí jalé` e nica` er` do. ³¹ Jo co` dseáng` eáam` seeng` dsea` fñ` jo e jii` ja` jøøng` Jesús cogo` i dsea` quiá` r` do e co` dó` r` ir` , joba` lalab casf` Jesús i dsea` quiá` r` do:

—Nilíing` na`, má` aa` yee` naa` e njimi` íng` naa` cateá` fñ` coo` lí` ja` i` ga` lí` dsea` ngí` .

³² Joba` ca` ib` Jesús coliñng` cogo` i dsea` guitúung` quiá` r` do fñ` coo` dsí` móo` jo cangolíñ` fñ` coo` lí` ja` `ga` lí` dsea` ngí` . <sup>33</sup> Jo dsu` ffi` m` dsea` cangáng` ír` e cangolíñ` , jo calicuim` bre dsea` do, joba` lajiñ` dsea` i seeng` cõ` quiá` do cangolíñ` fñ` jo, jo jéeng` guíb i dsea` i caguilíñ` laco` guí Jesús. ³⁴ Jo mi` tñ` lí` cagüiñ` fñ` Jesús e fñ` dsí` móo` do, jo cangáiñ` dseáng` i leáam` dsea` i caseáng` fñ` jo, joba` calf` ffi` lí` m` breiñ` do dsu` co` teáaiñ` do la teáang` jo` se` i ja` seeng` i to` fñng` `re` . Joba` canaam` bre e` r` i dsea` do jalé` júu` quiá` r` . <sup>35</sup> Jo mi` tñ` lí` caló` e jmii` jo cangoquiéeng` i dsea` guitúung` do fñ` lí` sing` Jesús jo casf` r` dsea` do lala:

—Fí` naa`, nica` lóob` la, jo e fñ` lí` taang` naa` la ja` i` dsea` seeng` . ³⁶ I` júu` jaléng` i dsea` na, jo güidsiliñ` lacaang` fñ` jiñ e née` cõ` quiá` na e laco` nidsileáa` jíuer e nidó` r` .

³⁷ Jo lalab cañi` Jesús quiá` i dsea` quiá` r` do:

—Cuó` i` nñ` jaléng` i dsea` na e nidó` r` .

Joba` cañi` i dsea` quiá` r` do lala:

—¿Iing` i` nñ` e nidsileá` naa` iñi` cogo` doscientos cu` denario jo nicuó` naa` jaléng` i dsea` na e nidó` r` ?

³⁸ Jo cañi` tu Jesús quiá` i dsea` guitúung` quiá` r` do jo casf` reiñ` lala:

—¿Jó` iñi` si` má` i` nñ` ? Güijó` na` joo` tñ` .

Jo mi` caguijó` i dsea` guitúung` do joo` iñi` tñ` , joba` caguo` júu` e lajiñ` iñiá` iñi` tñ` cogo` guí jii` gáng` iñi` .

³⁹ Jo mi` canúu` Jesús e jo, caquiñ` r` ta` i dsea` guitúung` quiá` r` do e niguiéñ` jaléng` i dsea` do tá` cõ` nibøø` fñ` ni` nñi` . ⁴⁰ Jo lajob cajméeñ` do, caguá` bre tá` cien cogo` guí tá` cincuenta. <sup>41</sup> Jo mi` nineáang` i dsea` do røø` tá` cõ` nibøø` , joba` Jesús catf` iñ` laji` iñiá` e iñi` do cogo` guí laji` gáng` i` nñ` do jo cajó` r` fñ` yú` jmiñ` , jo lajob` cacuø` r` guí` maaang` Fidiée` quiá` jalé` e jo. Jo mi` calf` jo, caffim` bre e iñi` do jo cacuø` r` i dsea` guitúung` do quiá` r` e laco` i` guí nijmé` guí` jee` jaléng` i dsea` do. Jogui lajob` i` nñ` do ca` , cacuø` bre e laco` nijméñ` do guí` cajo. <sup>42</sup> Jo lajiñ` i dsea` do cagó` r` ie` jo car` calitaaiñ` guí` . <sup>43</sup> Jo mi` calf` gó` r` , lajiñ` do caseám` bi` guity` guí` matá` e røøng` tée` i` ná` iñi` cogo` guí` náng` i` nñ` do. <sup>44</sup> Jo lajee` lajiñ` i dsea` i cagó` do ie` jo, tñ` bre la iñiá` mil dseañu` .

Mi` cangi` Jesús fñ` ni` jmii`
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Jo mi` cangi` lajo, caquiñ` Jesús ta` jaléng` i dsea` guitúung` quiá` r` do e nidsitáang` tuiñ` do fñ` dsí` móo` e quiá` r` nicuóñ` do e guí` do jéeng` guijíuer laco` ír` jo niguilíñ` fñ` coo` fñ` lí` sii` Betsaida lajee` e` Jesús júu` jaléng` i dsea` caguaang` guí do. <sup>46</sup> Jo mi` nica` fñ` júu` jaléng` i dsea` do, cajgó` bre fñ` coo` yú` mó` iñiá` r` e quiá` r` nidsiféñ` Fidiée` . ⁴⁷ Jo mi` tñ` lí` canuñ` e jmii` jo, catf` guí` joo` e guí` do ningóo` e móo` lí` teáang` i dsea` guitúung` quiá` r` do. Jo fñ`

ni~ guóo'~ uó~ quié`bí sing' Jesús 'ñia'r'. <sup>48</sup> Jo job mi~ cangár~ e jo` nidsijeng' fí` røø` e móo' do, dsøco' lí` lí` cøøm` 'lea' guí. Jo mi~ tí` lí` ningóo' nijneá` cango- quiéem' Jesús fí` lí` ngóo' e móo' do lí` teáang'~ i dsea` guitúung` quiá'r~ do, jo cangáiiñ` e ngí`bre fí` ni~ jmíi. Jo mi~ tí` lí` catáaiñ` e móo' do, cajmér` lafa` e cangáiiñ`bre. ⁴⁹ Jo mi~ tí` lí` cangá` i dsea` guitúung` do quiá`~ e ngóor` ngír` fí` ni~ jmíi, joba` ca'fí` dsíiñ` do e jaang` dsea` guíb` do, joba` ca'oor` téa`, ⁵⁰ co` lajíiñ`bre cangáiiñ` dsea` do, joba` eáam` cafóiiñ`. Dsø` ladsifib` cañíi` Jesús jo casí`r` i dsea` guitúung` do lala:

—Teá` teáang` óo'na'; jneab` la, ja` fóøng`~na'!

⁵¹ Joba` ladsifí` lajob cajgór` dsíi` e móo' do, jo ladsifí` ladob ca'uáang` e íi` guí cajo. Jo dseáng` eáam` cangogá` dsíi` i dsea` guitúung` do, <sup>52</sup> co` ja` mi` cangám`bíiñ` do e~ guóong` e lí` e quíi`~ jmíi` e cajmée` dsea` do cóo`~ e iñi`~ do, dsøco` dseáng` siñib` moguiñ`~ do, jo uíi`~ joba` e ja` ngáiñ`.

Mi` cajmi'leáang` Jesús jaléng` dsea` dsée`~ fí` Genezaret
(Mt. 14:34-36)

⁵³ Jo cacuo'bre cóo`~ dsea` guitúung` quiá'r` calé` catú` e guiée` do, jo caguillíñ` fí` guóo'~ uó` lí` se` Genesaret, jo fí` jo lí` ca'ñú'r` e móo' do fí` 'ní` e guiée` do. ⁵⁴ Jo ladsifí` mi` tí` lí` cajgáiiñ` e móo' do, dsíi` calicuìng` jaléng` i dsea` i seeng` do Jesús. ⁵⁵ Joba` cangi` jaléng` i dsea` do fí` la'ung` fí` lí` se` Genesaret, jo canaaiñ` jéeiñ` jaléng` dsea` dsée`~ quiá'r` i dsiing` ni~ 'ma` fí` lí` ñir` e táang` Jesús. <sup>56</sup> Jo doñí` jié` lí` dsée` Jesús, si lacaang` fíi` pí` osi lacaang` fíi` cíoo` osi lacaang` jenuu` é, jo dsijéeng` dsea` jaléng` dsea` dsée`~ quiá'r` fí` jee`~ 'núu', jo mi` dsea` do jmití`ee` Jesús e fa` capíb` sí`~bre nigüíñ` i dsea` dsée`~ do. Jo lajíiñ` i dsea` dsée`~ i güí` capí`~ 'ní` sí`~ dsea` do, ladsifí` ladob 'láaiñ`.

Jial líi` mi` jmiróng` dsea` dsee` yaaiñ`
(Mt. 15:1-20)

⁷ Jo mi` cangí` jo, coo` tú` mífing`~ dsea` Israel i líiñ` dsea` fariseo cíoo`~ guí tú` 'ní` mífing`~ tifa` quiá`~ júu` quiú` ta~ quiá`~ dsea` Israel, jo jaléiñ` do jalíiñ` fí` Jerusalén jo cangoquiéeiñ` fí` lí` sing` Jesús. <sup>2</sup> Jo mi` cangá` jaléng` i dsea` do e i líiñ` lajee` dsea` guitúung` quiá`~ Jesús gø'r` e ja` mi` cajmitir` e ru'r` guóor` lí`~ laço` quiú`~ tífing` dsea` góor` dsea` Israel, jo uíi`~ joba` canaang` i dsea` do fé`r` ga` uíi`~ quiá`~ i dsea` i ngí` cíoo`~ Jesús do. <sup>3</sup> Co` jaléng` i dsea` fariseo do cíoo`~ guí jaléng` dsea` Israel i cagviaang` guí mi` 'noo`bí jmitir` laço` quiú`~ tífing` lí`~ dsea` áang` quiá'r` e ja` mi` dø'r` ir` fíng song ja` mi` cajmitir` e ru'r` guóor` dseáng` laço` sítí. <sup>4</sup> Jogui cajo mi` niquíiñ` e dsileáar` jalé` e gø'r` fí` 'móo`~, ja` cuóøng` dø'r` fíng song ja` mi` cajmitir` e ru'r` guóor` laço` quiú`~ tífing`~. Jo jmigu-iú`bí jalé` e quiú`~ tífing` e jié`guí e 'né` njimitir` dseáng` laço` sítí, fa` la e 'né` ru'r` jalé` vas cíoo`~ guí jalé` dsø` cíoo`~ guí jalé` e jmáiñ` ta~ e líi`~ ñí` jogui lajobi ni~ lí` güíiñ` cajo. ⁵ Jo uíi`~ joba` jaléng` dsea` Israel i

líiñ` dsea` fariseo cíoo`~ guí jaléng` i tifa` do ca-jmíng`r` Jesús jo casí`r` dsea` do lala:

—Jialíi` jaléng` dsea` quíi`~ ja` núu'r` fa` e jmitir` lajíi`~ e quiú`~ tífing` líi`~ dsea` áang` quí`naa', dsea` Israel, co` ja` ru'r` guóor` laço` sítí`~ nú`~ guí e nidó`r` ir`?

⁶ Joba` cañíi` Jesús quiá`~ i dsea` do lala:

—E jáb`~ laço` café` jaang` dsea` i café` cuiáñ` quiá`~ Fidiée` malíi`~ guí eáang` i calisí` Saíi`~ mi` café`r` uií` quíi`~ 'nú`~ e líiñ`na` dsea` i jmicaang` cíoo`~ jalé`~ e fó`~ na', co` lalab cajme` dsea` do ie` jo:

Jaléng` i dsea` na líco` fí`~bre e jmi`gór` jnea` jíi`~ cíoo`~ layaang` júu`~ quiá`~bre,

dsø` huíim` seeng` jalé`~ e í` dsíi` do e jmi`gór` jnea`~

⁷ Dsø` ja` ee` ta` líiñ` quiá'r` jíi`~ coo` jialco` jmiféiñ` jnea`~, co` líco` jmitir` lajíi`~ ta` quiú`~ dsea` jmi`gúib`.

⁸ Co` 'nú`~ tiúum`ba` lajíi`~ júu`~ quiú`~ ta` quiá`~ Fidiée` jo líi`~ jmití`na` dseáng`~ lajíi`~ e quiú`~ tífing` la'ó`~ dsea` jmi`gúib`.

⁹ Jogui casí`~ biguir i dsea` do lala:

—Núi`~ líco` jmití`na` laço` quiú`~ tífing` líi`~ yéu`~ quíi`ba` jo dsø` ja` jmi`goo`na` laço` catíing` júu`~ quiú`~ ta` quiá`~ Fidiée`.

¹⁰ Co` lalab cajíng`~ Moi` malíi`~ guí eáang`~: "Jmi`goo` tiquíi`~ cíoo`~ niquíi`~, jogui ca-

jíng`~guir: "I dsea` i cuø` júu`~ 'lí`~ tiquíá`~ osi niquíá`~ é, joba` fí` Fidiée` í` e 'né` níjúung` i dsea` la'í." ¹¹ Jo dsø` 'nú`~ fó`na` e jaang` dsea` cuóøm` nisí`r` tiquíá`r` osi niquíá`r` é: "Ja` cuóøng` lí` jmicoo`~ o` 'nú`~ lana, co` la-

jaléb` e sea` quié`e e lí`~ Corbán" (jo e la guóng` e nicacuóø`~ Fidiée`); <sup>12</sup> jogui fó`bí`~ 'nú`~ cajo e i dsea` i fí`~ lajo jo` 'né` fa` e njimicoo`~ guir tiquíá`r` osi niquíá`r` é. ¹³ Jo mi` jmoø` 'nú`~ e jo e jmití`na` jalé`~ e júu`~ e casée` dsea` mi` áang` quíi`na`, joba` íim`ba` lajíi`~ e júu`~ quiú`~ ta` quiá`~ Fidiée`.

Jo jmiguiú`bí jalé`~ e jié`~ e ja` dseeng` e cøøng`jiú`~ røø` laço` e la e jmoø`guí `nú`~.

¹⁴ Jo mi` cangi`~ guí lajo, cató`tu Jesús lajíiñ`~ i dsea` do jo casí`r` lala:

—Núu`na` júu`~ quié`e lajíiñ`na`, jo jmeé`na` úung` e ningáng`na`: <sup>15</sup> Jíi`~ coo` e fí`~ go`~ dsea` cuóøng` lí`~ jmé`~ e níl`líiñ`~ fí` quini`~ Fidiée`.

Co` líi`~ lí`~ lajíi`~ e ga`~ e í`~ dsíi`~ dsea`~ e joba`~ e lí`~ líiñ`~ fí` quini`~ Fidiée`~ jónig. ¹⁶ Joba` fí`~ 'nú`~ jaléng`~ 'nú`~ i dsi`~ loguá~, núu`~ na` jalé`~ e júu`~ quié`e la.

¹⁷ Jo mi` cangi`~ jo, ca`fí`~ Jesús júu`~ jaléng`~ i dsea` do, jo ca`ír` fí` dsíi`~ sinúu`~ cíoo`~ lajíi`~ dsea`~ guítúung` quiá'r`~, jo fí`~ jo i dsea`~ quiá'r`~ do cajming`~reiñ`~ cuiáñ` quiá`~ e júu`~ na. <sup>18</sup> Jo lalab cañíi`~ dsea`~ do quiá`~ i dsea`~ quiá'r`~ do:

—Su o`guí 'nú`~ mi` ngám`~bí` lajíi`~ e júu`~ la cajo? Su ja` mi` ñí`na` e jíi`~ coo`~ e jáa` fí` caluu` cuóøng`~ sea`~ lí`~ jmé`~ e nisó`~ dsea`~ fí`~ ga`~ jo e njimí`líng`~ yaaiñ`~ fí` quini`~ Fidiée`~? ¹⁹ Dsøco`~ jalé`~ e jo ja`~ dsitoo`~ fí`~ dsíi`~ dsea`~ co`~ lajíi`~ fí`~ dsíi`~ tub`~ dsea`~ lí`~ ngíing`~ e jo, jo mi` ningí`~ jo, jogui`ba`~ e uøø`~ fí`~ caluu`~.

Jo cajíñ`~ lajo e laço`~ jmóor` júu`~ e guíub`~ lajaléb`~ e go`~ dsea`~ jo ja`~ e sítí`~ fí`~ quini`~ Fidiée`~. <sup>20</sup> Jogui cajím`~biguir cajo lala:

—Jalé¹ e fí dsíi² dsea³, jalé¹ e joba⁴ uíng⁵ e jmi'líng⁶ yaaiñ⁷ fí quini⁸ Fidiée⁹ dseco¹⁰ fí gab¹¹ cár¹². ²¹ Dsúco¹³ fí dsíi¹⁴ dsea¹⁵ lí¹⁶ uíng¹⁷ e fí dsíi¹⁸ jalé¹⁹ e ga²⁰ fa²¹ jalé¹⁹ e la²²; e 'lée²³ dsea²⁴ e güiiñ²⁵ cóo²⁶ dseañ²⁷ qsi²⁸ dseamf²⁹ i o³⁰ catíiñ³¹, jogui jmóor³² ta³³ jngang³⁴ dsea³⁵ rúng³⁶, jogui jmóor³⁷ i quiá³⁸ jaléng³⁹ dsea⁴⁰ rúiñ⁴¹ cajo⁴², ²² jogui suuiñ⁴³ jalé¹⁹ e sea⁴⁴ quiá¹⁹ dsea⁴⁵ rúiñ⁴⁶, jogui jmóor⁴⁷ jalé¹⁹ e 'lí⁴⁸ e ja⁴⁹ dseeng⁵⁰, jogui jmóor⁵¹ ta⁵² jmigóo⁵³, jogui jmóor⁵⁴ jalé¹⁹ ta⁵⁵ ja⁵⁶ dseeng⁵⁷ e sea⁵⁸ fí jmigüi⁵⁹, jogui eáang⁶⁰ dsihuüiñ⁶¹ quiá¹⁹ dsea⁶² rúiñ⁶³, jogui eáang⁶⁴ tí⁶⁵ dsíi⁶⁶ fí⁶⁷ jalé¹⁹ júu⁶⁸ ta⁶⁹ júu⁷⁰, jogui eáang⁷¹ jmijløng⁷² yaaiñ⁷³, jogui ja⁷⁴ mi⁷⁵ ca⁷⁶ dsíi⁷⁷ røø⁷⁸ cóo⁷⁹ jalé¹⁹ e jmóor⁸⁰. ²³ Jo jalé¹⁹ e ja⁸¹ dseeng⁸² laba⁸³ e uøø⁸⁴ fí⁸⁵ dsíi⁸⁶ dsea⁸⁷, jo e joba⁸⁸ e jmóo⁸⁹ e cár⁹⁰ fí⁹¹ ga⁹² e laco⁹³ jmi'líng⁹⁴ yaaiñ⁹⁵ fí⁹⁶ quini⁸ Fidiée⁹. Jo e job júu⁷⁰ quié⁹⁷.

Mi[~] já[~] caléng[~] jaang[~] dseamf[~] i ja[~] líng[~] dsea[~] Israel
júu[~] quiá[~] Jesús
(Mt. 15:21-28)

²⁴ Jo mi[~] cangf[~] jo, jo cagüi[~] fíb[~] Jesús fí[~] jo, jo cango[~] fí[~] se[~] Tiro cóo[~] fí[~] se[~] Sidón. Jo mi[~] caguiér[~] fí[~] jo, caír[~] fí[~] coo[~] dsíi[~] sináu[~] co[~] ja[~] iiñ[~] e calíñi[~] jíi[~] jaang[~] dsea[~] jie[~] fí[~] táaiñ[~]; dsíi[~] ja[~] calf[~] r[~] fa[~] ca'méeiñ[~], ²⁵ co[~] ladsíi[~] ladob calíñi[~] niquiá[~] jaang[~] simf[~] i ni[~] iuung[~] i líng[~] dsíi[~] jie[~] fí[~] lí[~] táang[~] Jesús. Joba[~] ladsíi[~] ladob cango[~] fí[~] quini[~] dsea[~] do jo casír[~] uøø[~] jnir[~] fí[~] ui[~] tiiñ[~] do. ²⁶ Jo i niquiá[~] i simf[~] do seeiñ[~] fí[~] lí[~] huíi[~], fí[~] coo[~] fí[~] jié[~] laco[~] góo[~] Jesús, fí[~] coo[~] lí[~] sii[~] Sirofenicia. Jo mi[~] cangoquiéeiñ[~] fí[~] lí[~] sing[~] Jesús, jo camír[~] dsea[~] do fa[~] niguíñ[~] i líng[~] i iuung[~] dsíi[~] i simf[~] quiá[~] do. ²⁷ Jo cañiñ[~] Jesús quiá[~] i dseamf[~] do lala:

—Cuø[~] fí[~] e cuøøng[~] jaléng[~] joo[~] bí dsea[~] nidó[~] la'uïi[~], dsúco[~] ja[~] dseeng[~] e niguí[~] dsea[~] e iñi[~] e gó[~] jiuung[~] quiá[~] jo nicuó[~] jaléng[~] dsíi[~].

²⁸ Joba[~] cañiñ[~] i dseamf[~] do quiá[~] Jesús lala:
—Jáb[~], Fí[~] i, lajob lí[~], dsíi[~] e jáb[~] cajo e jaléng[~] dsíi[~] i teáang[~] uii[~] mes[~] sitíim[~] bre[~] jalé[~] cuíi[~] iñi[~] e sojiú[~] quiá[~] joo[~] dsea[~].

²⁹ Joba[~] cañiñ[~] tu Jesús quiá[~] i dseamf[~] do:

—Jáb[~] quií[~], dseamf[~], nicuóøm[~] guøn[~] fí[~] quií[~] lana, co[~] lana nicagüi[~] fíb[~] i líng[~] i lami[~] iuung[~] dsíi[~] i simf[~] quií[~] do.

³⁰ Jo cangoam[~] i dseamf[~] do fí[~] quiá[~] jo, mi[~] caguiéiñ[~] fí[~] jo, cadséiñ[~] i simf[~] quiá[~] do fí[~] ni[~] co[~] ma[~] e niguíum[~] biñ[~] do, co[~] nicagüi[~] fíb[~] i líng[~] i lami[~] iuung[~] fí[~] dsíi[~] do.

Mi[~] cajmi'leáang[~] Jesús jaang[~] dsea[~] güiñg[~] jogui i ja[~] lí[~] fé[~]

³¹ Jo mi[~] cangf[~] guí lajo, cagüi[~] fíb[~] Jesús e fí[~] guóo[~] uø[~] lí[~] se[~] Tiro, jo cangoiñ[~] fí[~] lí[~] se[~] Sidón cóo[~] guí jalé[~] fí[~] e née[~] fí[~] lí[~] se[~] Decápolis, jo caguié[~] tur e fí[~] lí[~] née[~] e guíee[~] Galilea do. ³² Jo fí[~] job caguilíng[~] dsea[~] i jéeng[~] jaang[~] dseañ[~] i güiñg[~] jogui i ja[~] lí[~] fé[~]. Jo camí[~] jaléng[~] i dsea[~] do e fa[~] Jesús niquidsir[~] guóo[~] fí[~] mogui[~] i dsea[~] dséel[~] do. ³³ Joba[~] cajéeng[~] Jesús i dseañ[~] do fí[~] lí[~] lacaang[~] lí[~] siñ[~] fí[~] lí[~] ja[~] teáang[~] dsea[~] jiéng[~], jo catá[~] niguóo[~] fí[~] dsíi[~] to[~] logua[~] i

dseañ[~] do, jogui ca'ñiir[~] capí[~] jo cóo[~] capí[~] jme'e'r[~] cagüi[~] r[~] nisfi[~] i dseañ[~] do. ³⁴ Jo mi[~] cangf[~] jo, caséer[~] nir[~] fí[~] yú[~] jmigüi[~] jo caseáang[~] dsíi[~] casír[~] i dseañ[~] do:

—Efata! —e guóng[~]: ¡Güineab[~] loguá[~]!

³⁵ Jo dsíi[~] mi[~] café'r[~] lajo, ladsíi[~] lanab cana[~] logua[~] i dseañ[~] do jogui canaang[~] fí[~] bür[~] guí[~] cajo. ³⁶ Jo caquiñ[~] Jesús ta[~] jaléng[~] i dsea[~] do e ja[~] iñi[~] nisfi[~] jíi[~] jaang[~]. Dsíi[~] fa[~] jmigui[~] guí[~] ya[~] e quiñ[~] Jesús ta[~] e ja[~] niguá[~] jaléng[~] i dsea[~] do júu[~], eáang[~] guib[~] guia[~] i dsea[~] do. ³⁷ Jo eáam[~] dsigá[~] dsíi[~] jaléng[~] i dsea[~] i cangá[~] jalé[~] e jo, jo labab fé[~]:

—Lajaléb[~] e jmóo[~] i dsea[~] na eáam[~] guí[~], co[~] lí[~] bre jmér[~] e ninú[~] tu jaléng[~] dsea[~] güiñg[~] jogui jmér[~] cajo e nifé[~] tu jaléng[~] dsea[~] i ja[~] lí[~] fé[~].

Mi[~] cahéng[~] Jesús quiá[~] mil dsea[~]
(Mt. 15:32-39)

⁸ Jo mi[~] cangf[~] jo, jo coo[~] jmíi[~] caseáang[~] tu dsea[~] calé[~] catú[~] fí[~] lí[~] táang[~] Jesús, jo co[~] ja[~] sea[~] e nidó[~] guíiñ[~] do, joba[~] cató[~] Jesús i dsea[~] gutíung[~] quiá[~] do jo casí[~] reiñ[~] lala:

² —Eáam[~] fí[~] lí[~] níi[~] jaléng[~] i dsea[~] na, co[~] lana catí[~] níi[~] jmíib[~] e taaiñ[~] la cóo[~] jneaa[~] aa[~] jo jíi[~] coo[~] ja[~] e sea[~] dó[~] r[~]; ³ jogui song jnea[~] niguéen[~] nre fí[~] quiá[~] e nidsihé[~] ir[~], dseáam[~] niuo[~] r[~] guí[~] fi[~], co[~] seem[~] biñ[~] na e jalíiñ[~] lí[~] huíi[~].

⁴ Jo cañiñ[~] i dsea[~] gutíung[~] quiá[~] do lala:

—¿Jial[~] fí[~] óo[~] 'nú[~], Fí[~] naa[~], e cuøøng[~] nihéng[~] naa[~] i dsea[~] na? co[~] fí[~] la ja[~] seeng[~] dsea[~] i 'nú[~] e gó[~] dsea[~].

⁵ Jo cajming[~] Jesús i dsea[~] gutíung[~] quiá[~] do lala:

—¿Jó[~] iñi[~] si[~] mang[~] 'nú[~]?

Jo cañiñ[~] i dsea[~] quiá[~] do:

—E guí[~] ba[~] sea[~].

⁶ Joba[~] caquiñ[~] Jesús ta[~] e niguéá[~] jaléng[~] i dsea[~] do tá[~] có[~] nibøø[~] fí[~] ni[~] uø[~], jogui mifíng[~] casá[~] bre lají[~] guí[~] e iñi[~] do jo cajóor[~] fí[~] yú[~] e cuø[~] r[~] guimáang[~] Fidiée[~]. Jo ngí[~] jo, cañiñ[~] e iñi[~] do jo mifíng[~] cacuør[~] i dsea[~] gutíung[~] quiá[~] do, jo fí[~] guib[~] cajmée[~] guíee[~] e do jee[~] jaléng[~] i dsea[~] do, ⁷ jogui nisimam[~] bir jaang[~] gáng[~] 'nú[~] cajo. Joba[~] lajob cajmée[~] Jesús cójíñ[~] do ca[~] jo, jang[~] cacuør[~] guimáang[~] Fidiée[~], jogui[~] ba[~] caquiñ[~] ta[~] dsea[~] quiá[~] e njméiñ[~] do guíee[~] jee[~] jaléng[~] dsea[~]. ⁸ Joba[~] lajíim[~] bre cagó[~] r[~] ie[~] jo car[~] cali[~] taaíñ[~] guí[~], jo casé[~] bür[~] guí[~] matá[~] e téel[~] jalé[~] 'ná[~] e casé[~] guí[~] do. ⁹ Jo jaléng[~] i dsea[~] i cagó[~] ie[~] jo tíi[~] bre jíi[~] ja[~] quiá[~] mil. Jo mi[~] cangf[~] e cagóiñ[~] do, ca[~] fíb[~] Jesús júu[~] e dsíiñ[~] do. ¹⁰ Jo ngí[~] jo, cajgóob[~] Jesús calé[~] catú[~] fí[~] ni[~] móo[~] colíng[~] cóo[~] jaléng[~] dsea[~] gutíung[~] quiá[~] jo cangolíñ[~] fí[~] lí[~] se[~] Dalmanuta.

Mi[~] camí[~] dsea[~] fariseo coo[~] e lí[~] e quí[~] jmíi[~]
(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Jo lajee[~] e nítáang[~] Jesús fí[~] ni[~] guóo[~] uø[~] jo, job mi[~] caguilíng[~] dsea[~] góo[~] i líng[~] dsea[~] fariseo e canaaiñ[~] dsihuüing[~] júu[~] quiá[~] cóo[~] dsea[~] do. Jo laco[~] nigué[~] jíal ni'níiñ[~] dsea[~] do fí[~] quini[~] dseata[~], joba[~]

camír' dsea` do e fa' nijmáiñ' do cōo` e li` e quíi'r` jmíiñ, jo lajoba' nicuó` li` e Fidiéeb` dsea` casíi` quiá'r`.

¹²Joba' caseáang` dsíi` Jesús e lajang', jo ngí` jo cajíñ': —¿Jialí` mít'na' jnea` e nijmee` e cōo` li` e quíi'r` jmíiñ, cōo` jnea` dseáng` fá` baa condseé` e jíi` cōo` guí lajo nijmee` e fí` quiní`na`?

¹³Jo dob caseáaiñ' i dsea` do jo calib`tur fí` dsíi` móó` jo cangór` lí`^ lí` 'ngoo` cataang` e guiée` do.

Jial Iíng` dsea` fariseo (Mt. 16:5-12)

¹⁴Jo ie` jo nica'ím` dsíi` dsea` quiá'r` fa' e nicár` e nidó'r`, jo la nitiíng` cōo` iñí`ba` niquie`guír fí` dsíi` e móó` do. <sup>15</sup>Jo cajíng` Jesús casír` i dsea` guitúung` quiá'r` do:

—Ñiing` óo'na' cōo` jalé` e e` dsea` Israel i Iíng` dsea` fariseo cōo` guí jalé` e e` dseata` Herodes, cōo` jalé` e e` jaléng` i dsea` lí` lafa' quie` iñí`.

¹⁶Jo i dsea` guitúung` do lí` cajer` sñiñ` lajee` la'ó` yaam`bre cuaiñ` quiá` e ja` quier` iñí`.<sup>17</sup>dsu` calilíb` Jesús lajíi` e sñing` i dsea` do, joba` casí`reiñ` do lala:

—¿Jialí` fó` 'nú` e ja` iñí` quié`na`? ¿Su ja` mi` cangám`bi` o`guí mi` calilí`bi`? ¿Su dseáang` eáam` sijní` mogui`na`?¹⁸Co` téeb` jminí` 'nú`, dsu` ja` jné`na`; joguí dsí`bi` loguá`na` cajo, dsu` ja` nuu`na`. ¿Su ja` tóo` óo'na`?<sup>19</sup>¿Jóo` `matá` e røøng` téel` 'ná` e caseáng`guí jo casitíng` 'nú` ie` mi` cafiing` jnea` 'nú` iñí` e cagó` 'nú` mil dseañu`?

Jo cañíi` i dsea` guitúung` do:

—Tíib` guity` do.

²⁰—Joguí mi` cafiing` jnea` e guié` iñí` do e cagó` lají` quié` mil dsea` , ¿jóo` `matá` e røøng` téel` 'ná` casitíng`na`?

Jo cañíi`tu i dsea` do:

—Tíib` guiy`.

²¹Joba` casí`tureiñ` lala:

—¿Su ja` mi` ngám`bi` latí` lana jóng?

Mi` cajmi`leáang` Jesús jaang` dsea` tiuung` fí` Betsaida

²²Jo mi` cangí`guí lajo, caguiling` Jesús cōo` dsea` quiá'r` fí` Betsaida. Jo lajee` e nitaaiñ` fí` jo, caguiling` dsea` jéeiñ` jaang` dsea` tiuung` fí` quini` Jesús, jo mi`r` dsea` do fa' e nigüíñ` capí` i dsea` tiuung` do. <sup>23</sup>Joba` catíng` Jesús guoo` i dsea` tiuung` do jo cangojéeiñ` fí` lí` 'nú` fí` . Jo cajmijmí`r` jmini` dsea` do cōo` jme'e'r`, jo ngí` jo caquidsír` guóor` fí` moguiñ` ; jo mi` calí` jo, cajming`reiñ` su nilí` jérör` capí`.<sup>24</sup>Joba` cajíng` i dsea` tiuung` do e nícuóøm`jíu` lí` jérör` jo cajíñ`:

—Nimáam`baa jaléng` dsea` . Jérör` e jneeng` lafa` 'ma` e ngí`.

²⁵Joba` caléb` catí` caquidsír` Jesús guóor` fí` ni` jmini` i dsea` do, jo ladsífí` lanab calíñé` i dsea` do jo caláam`bre, jo dseáng` røøb` níjérör` jóng. ²⁶Jo caquiu` Jesús ta` e cangám`biñ` do fí` quiá'r` jo casí`reiñ` do lala:

—Ja` güiguiá` júu`, melé`, cōo` jalé` e cajmé`e cōo` 'nú`.

Mi` cajíng` Tú` e Jesús Iíiñ` Dsea` Jmáang` (Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷Jo mi` cangí`guí lajo, Jesús colíng` cōo` jaléng` dsea` guitúung` quiá'r` cangolíñ` lacaang` jalé` fí` jíu` e néé` li` se` Cesarea quiá` Filipo. Jo lajee` ngolíñ` e teáaiñ` fí` , cajming` Jesús i dsea` guitúung` quiá'r` do lala:

—¿I` fí` dsíi` dsea` e Iíng` jnea`?

²⁸Joba` cañíi` i dsea` guitúung` do lala:

—I Iíng` dsea` fí` e lin` Juan i lamí` seáang` dsea` jmiíñ, joguí i Iíng` guí fí` e lin` Líi` , joguí i Iíng` guí fí` e lin` jaang` guí dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiéé` malí` guí.

²⁹—Joguí 'nú', ¿lí` fó`na` e Iíng` jnea`?

Jo cañíi` Tú` Simón quiá` Jesús lala:

—'Nub` dsea` i Iíng` Dsea` Jmáang` i casíng` Fidiéé` cuaiñ` quiá'r` e laco` nilaan` dsea` jmigüí`.

³⁰Jo caquiú` Jesús ta` i dsea` quiá'r` do e ja` nifé` dsea` do júu` ui` quiá'r` fa` nisí`r` dsea` jiéng`.

Mi` cajmée` Jesús júu` e tí` njingáng` dsea` ír` (Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹Jo cōob` mi` canaang` Jesús e r` jaléng` dsea` guitúung` quiá'r` e dseáng` nisí`ím`bre e ní`íñ` iihuí` dseáng` e eáang`, ib` dsea` i cajár` fí` níff` e Iíiñ` jaang` dsea` jmigüí` , joguí e jaléng` yúu` dsea` cōøng` i teáang` níff` quiá` dsea` góor` dsea` Israel cōo` guí jaléng` fí` jmidsea` quiá'r` cōo` guí jaléng` tifa` quiá` júu` quiú` ta` quiá'r` nill` 'nú` níim`bre dsea` do. Joguí casí` guir i dsea` quiá'r` do e njingám` dsea` ír` ; jo dsu` mi` nití` 'nú` jmiíñ` lajo, nijíb` tur calé` catí`.³²Jo dseáng` júu` røøb` cajmea`r` i dsea` guitúung` quiá'r` do. Jo mi` canúu` Tú` Simón lajo, cajeeíñ` Jesús fí` cōo` li` ja` iñí` níu` , jo canaaiñ` jím`bre dsea` do. <sup>33</sup>Dsu` cají`tu Jesús nir` fí` lí` caseáaiñ` dsea` quiá'r` i caguaang` guí do jo cajøøng`neiñ` , joguí cajiíñ` Tú` Simón jo casí`r` lala:

—Jléeng` cáan`n, Satanás! Ja` jñíñ` jnea` fí` , cōo` 'nú` ja` ngáng` laco` jíi` e fí` dsíi` Fidiéé` , cōo` lajíi` e lí` quiá` dsea` jmigüí`ba` níi` 'nú` .

³⁴Jo mi` cangí`jo, cató` Jesús dsea` guitúung` quiá'r` cōo` guí jaléng` dsea` caguaang` guí jo casí`reiñ` do lala:

—Song ií` dsea` iing` ni'uíng` dsea` quié`e, güitér` jalé` e lí` dsír` 'nía'r` jo güiseaiñ` lafa` crúu` quiá'r` e laco` cuo` li` e guia` dsír` e nidsing`íñ` jalé` e huíng` uí` e Iíiñ` dsea` quié`e, jo lajoguiba` ningí` cōo` jnea` jóng. ³⁵Co` lí` doñí` ií` dsea` i fí` dsíi` e lí`bre nileáng` 'nía'r` jee` jalé` dsee` quiá'r` , jo dsu` i dsea` conguiab` nibíñ` fí` lí` ií` ; joguí doñí` ií` dsea` níjúuiñ` uí` e Iíiñ` dsea` quié`e joguí uí` e ní`r` júu` quiá` jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá'r` , joba` i dsea` i nitíim`bre fí` quini` Fidiéé` jóng. ³⁶Co` jé`ta` iing` quiá` jaléng` dsea` jmigüí` seeiñ` e silí`r` jmigüí` fí` jmigüí` la song si`naam`bre lata` cōo` jnea` mi` ni`júuiñ`?³⁷Osi ¿jalí` tíi` cuóøng` sea` lí` qui` jaang` dsea` e laco` nilí`r` nitíiñ` fí` quini` Fidiéé` é?<sup>38</sup>Co` song jaang`

dsea` jmóor` f̄` l̄iññ̄ uii~ quié~e jogūt uii~ quiá~ jalé~ júu~ quié~e e guiaa~ f̄` quini~ jaléng~ dsea` dsee` dsea` qui~ i ja~ já~ l̄iñng~ e júu~ jo, joba' lajob jnea~ cajo, dsea` l̄iññ~ jaang` dsea` jmigǖ i jáa~ f̄` niff~, njmee~baa f̄` l̄iññ~ quiá~ i dsea` i m̄ t̄` l̄iñ nitf~ i` e nigáa'túu calé~ catú~ f̄` jmigǖ la e gáa~a jee~ e niing~ ji` nigo~a quiá~ Fidiée~ coliñng~ cogo~ jaléng~ ángeles quiá~r~.

9 Jogūt casf~ bigūt Jesús cajo jaléng~ i dsea` quiá~r~ do:

—E laba' jmitaa~ óo~na` e i l̄iñng~ 'nú~` la'ó~ teáang~ na` la jmí~ na ja` m̄ nijúung~na` cartí~ m̄ cang~ cangñng~na` jial nicá~ Fidiée~ niff~ quiá~ dsea` la'eang~ cogo~ e laniing~ 'gøiñ~ do.

M̄ calisñng~ jial jnéeng~ Jesús
(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

²Jo m̄ cang~gui jñéet~ jmí~ lajo, cango~ Jesús f̄` cogo~ yé~ mó~ e níi~, jo lají~ Té~ Simómbing` jéeiñ~ cogo~gui Tiáa~ jogūt Juan. Jo lajee~ e niteáiñ~ e f̄` yé~ mó~ do, canaang` calisñng~ jial jnéeng~ Jesús. ³Jo calisñng~ jial l̄if~ s̄i~r~ jo dseáng~ cajnéng~ e jt~ jogūt e tee` eáang~ e jí~ jaang` dsea` ja` l̄iñr~ sér~ tee` lado m̄ ru'r~. ⁴Jogūt cangáiñ~ Líi~ cogo~gui Moi~ e teáiñ~ s̄iñ~ cogo~ Jesús. ⁵Jogūt lalab cajíng~ Té~ Simón casf~r~ Jesús:

—Tifa', jeáam` iáang` dsii~ e taang~naa' coliñng~ f̄` la. Jo majmóo~naa` 'ní~ 'nú~'jut l̄iñ nitaang~na': cogo~quií~, cogo~gui quiá~ Moi~ jogūt cogo~gui quiá~ Líi~.

⁶Jo cajíng~ Té~ Simón lajo co` ja` níi~gui r~ e~ nijíñ~, co` dseáng~ eáam` cafóíñ~ lají~ gaaiñ~ do, Té~ Simón jogūt Tiáa~ cogo~ Juan. ⁷Jo lajee~ job m̄ cajgo~ cabøø~ jníi~ f̄` yé~ jmigǖ, jo jee~ job caquíñ~ lajaléiñ~ do. Jo f̄` jee~ e jníi~ do guicaná~ e guicafé~ dsea` lala:

—I lab Jóo~o i`neáan`n eáang~, jo nú~na` lají~ júu~ quiá~r~.

⁸Jo m̄ t̄` l̄iñ cajóø~ i dsea` gaang` do lacúng~ lajíng~ e l̄iñ teáiñ~ do, jí~ jaang` i dsea` gáang~ do jo` jí~ cangáng~gui ráang` Jesús, jo jí~ 'nìab` dsea` do ca-je`gui.

⁹Jo lajee~ cajgáiñ~ e f̄` yé~ mó~ do, caquiñ~ Jesús ta~ quiá~ i dsea` gaang` do quiá~ e ja` niguiáñ~ do júu~ lají~ e nícangár~ do, co` cartí~ m̄ ning~ e nijí~tu i` dsea` i jáa~ f̄` niff~ i l̄iñng~ dsea` jmigǖ, joba' nícuøøng~ e nímeéiñ~ do júu~ quiá~ jalé~ e jo. <sup>10</sup>Joba' lajob cajmée~ i dsea` gaang` do, ja` caguar~ e júu~ jo nañí~ fa` jming~bre rúiñ~ lajee~ la'ó~ yaaiñ~ e` guóng~ e jíng~ dsea` do e nijí~tyr calé~ catú~. <sup>11</sup>Jo lalab cajmíng~ i dsea` gaang` do Jesús:

—Jialí~ f̄` jaléng~ tifa` quiá~ júu~ quiñ~ ta~ quií~, dsea` Israel, e Líi~bing` 'nè~ níjáa`tyr nif~ f̄` jmigü~ la?

¹²Joba' cañíi~ Jesús quiá~ i dsea` quiá~r~ do, jo lalab casf~reif~ do:

—E jáb~ e nif~ níjáa`tu Líi~, jo íb` dsea` i níguiá~ guiñ~ lajalé~. Jo jialí~ f̄` f̄` ní~ ji` quiá~ Fidiée~ e jnea~, dsea` l̄iññ~ jaang` dsea` jmigü~ i jáa~ f̄` niff~, guíim`ba` 'nè~ e nícaä~ iihuñ~ e eáang` cartí~ níjngáng~ dsea` jnea~? ¹³Ds̄t` jnea~ fá~a e f̄` i`nú~ e nícajáb~ Líi~, jo cajméeb` dsea` la tñ~ e já~ dsíir` cogo~ dsea` do l̄iñ laco`gui

la fé~ f̄` ni~ ji` quiá~ Fidiée~ e nísi~ i` e nidsingñng~ dsea` do.

M̄ cajmi`leáang~ Jesús jaang` siming~ i iuung~ i l̄ing~ dsíi`
(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴Jo m̄ cang~ f̄` jo, caquing~ Jesús cogo~ Té~ Simón jogūt Tiáa~ cogo~gui Juan f̄` l̄iñ táang` jaléng~ dsea` guítung~ quiá~ i caguaang`gui do, jo cadséiñ~ dsea` do jee~ cabøø~ jaléng~ dsea` jiéng~, jogūt i l̄iñng~ tifa` quiá~ júu~ quiñ~ ta~ quiá~ dsea` Israel teáiñ~ s̄iñ~ cogo~ jaléng~ i dsea` do. ¹⁵Jo m̄ t̄` l̄iñ cangáng~ jaléng~ i dsea` do Jesús, ladsíi` ladob cangojmíñ~ dsea` do e féng~neiñ~ jogūt dseáng~ eáam` dsigá~ dsíir` cajo. ¹⁶Joba' lalab cajmíng~ Jesús i dsea` quiá~r~ do:

—¿E~ teáang~ 'nú~ jmo~na` cuee` júu~ cogo~ jaléng~ i dsea` do?

¹⁷Joba' cañíi~ jaang` lajee~ i dsea` fñng~ do lala:

—Tifa`, lab níjeen` jaang` joo~o, jo i`lím~ iuung~ dsíir~, jo nícajméiñ~ do e ja` l̄iñ f̄` joo~o, ¹⁸jo doñí~ jí~ sim` joo~o, jmóo~ i l̄ing~ i iuung~ dsíir` do e quiñ~ f̄` ni~ uø~; jogūt uøø~ ja` f̄` mo'oor~, jogūt tør~ majar~, jo dseáng~ i` teá~ guotí~. Joba' nícamíñ~ i dsea` quií~ na fa` e níguíñ~ i l̄ing~ na, dsu` ja` m̄ caliñ~.

¹⁹Joba' cañíi~ Jesús quiáñ~ do lala:

—Dseáng~ ja` já~ l̄iñ `nú~ júu~ quié~e! ¿Li~ jmíñ~ e nílinú~na` dseáng~ lajang~ júu~ quié~e? Jogūt ¿li~ t̄` jmíñ~ níjmee~e té~e cogo~ 'nú~? Níjéeng`na` f̄` la i` siming~ na.

²⁰Joba' cangojéeng~ i dsea` do i siming~ i dsée~ do f̄` quini~ Jesús. Ds̄t` m̄ t̄` l̄iñ cangáng~ i l̄ing~ i iuung~ dsíi` i siming~ do Jesús, dsíi` ladob cajméiñ~ do e cadseá~tu joñíng~ i siming~ do, jo caquíñ~biñ~ do f̄` ni~ uø~ e beár~, jogūt e uøø~ ja` f̄` mo'oor~. ²¹Joba' cajmíng~ Jesús tiquiá~ i siming~ do:

—¿Li~ lají~ l̄iñng~ i siming~ quií~ e la?

Joba' cañíi~ i tiquiáñ~ do quiá~ Jesús:

—Latí~ jí~ m̄ jiuum~biñ~ l̄iññ~ lana; ²²jo jmiguiñ~ ya` nícajméiñ~ e nícabíng~neiñ~ f̄` ni~ ji` jogūt f̄` dsíi` jmíñ~ e laco` nilí~r` níjngáng~neiñ~. Joba' m̄íñ~naa` 'nú~ jmí~ee~ fa` 'nù~bi` nilí~ níjmi`leáan~re, fññ~ güílín~ jnea~ jo jmíco~ i` jnea~.

²³Joba' cañíi~ Jesús quiá~ i dsea` do lala:

—¿E l̄iñ song l̄iñbaa fó~ 'nú~? ¡Co` lajib` cuóøøng~ sea` l̄iñ jmeé~ jnea~ quiá~ jí~ dsea` i já~ l̄iñng~ júu~ quié~e!

²⁴Joba' cañíi~ tiquiá~ i siming~ i dsée~ do e teá~:

—Jáb~ l̄iñng~ jnea~ júu~ quií~, Fññnaa~, jogūt jmíco~ i` jnea~ e laco` já~gui nilíñ~n e jo!

²⁵Jo m̄ cang~ Jesús e eáam` ngóo` seáng~ dsea` f̄` jo, joba' cajíñ~ i l̄ing~ i iuung~ dsíi` i siming~ do jo casf~r~ lala:

—Dsea` l̄iñng~ i jmóo` e ja` l̄iñ f̄` jogūt ja` l̄iñ nú~ i siming~ na, jnea~ quiñ~ 'nú~ta~ e níjúu~ l̄iñ iuun~ dsíi` i siming~ na, jogūt e jo` quií~ jmíñ~ fa` e ni`ú~tu` calé~ catú~.

²⁶Jo dsíi` lajob ca'óo` teá~ i l̄ing~ do, jo cajméiñ~ do e cadseá~tu joñíng~ i siming~ do. Jo m̄ cang~

joguiba' cagüi'ññiñ' do fí' lí' iuuiñ', dsu' i' líng' do caseáaiñ' i' siming' do dseáng' lafa' i'ñm'biñ' e lí' la-co' lajiñg' dsea` do nifé'r' e cajúm'biñ' do. <sup>27</sup> Dsu' Jesús ladsifi' ladob catíññ' guoo` i' siming' do, jo caseang'neiñ'; jo caráam` i' siming' do jo casim'bre.

²⁸ Jo mi' cangf' jo, ca'ñ' Jesús fí' dsu' sínñu' cōo' dsea` guitúung` quiá'r', jo fí' jo i' dsea` quiá'r' do cajmíng'f'r' dsea` do lajee' la'ó' yaaiñ':

—¿Jialí' jnea' ja' calf'naa' fa' caguíng'naa' i' líng' i' iuung' dsu' i' siming' do?

²⁹ Joba' cañí' Jesús quiáiñ' do jo cajíñ':

—I' líng' i' lado líb' ni'uóíñ' dsu' la'eáang' cōo' e féng' dsea` Fidiée' jogu jmóor' ayuno.

Mi' cajmée'tu Jesús júu' e njinga' dsea` quiá'r'
(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Jo mi' ca'uøoiñ' e fí' jo, cangf'm'tur fí' lí' se' Galilea. Jo dsu' Jesús dseáng' ja' iim'bre fa' e calññ' jíñ' jaang' dsea` jie' fí' lí' táaiñ', <sup>31</sup> co' iññ' e e'r' lajíñ' i' dsea` guitúung` quiá'b're. Jo lajee' táaiñ' fí' jo, lalab sñ'r' jaléng' i' dsea` quiá'r' do:

—E laba' fí' i' nñ' e jnea' i' cagüéng' fí' jmigü' la i' jáa' fí' ñiff' e líñ'n jaang' dsea` jmigü', jo 'né'ba' e ni-jám' dsea` jnea' fí' quini' dsea` i' 'nñ' nñ' quié'e cartí' njingáiñ' jnea'; jo dsu' mi' ningf' 'nñ' jmíñ' lajo, ni-jíb' týu' calé' catú'.

³² Dsu' ja' cangáng' i' dsea` guitúung` do e' uiing' e cajíng' Jesús lado, jogu' gó'bir cajo fa' e njming'f'r' dsea` do.

¿I' i' laníng'guí fí' quini' Fidiée'?
(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Jo mi' cangf' jo, jo mi' tí' lí' caguilíng'tur fí' Caper-nauum, jo cangf'iñ' fí' dsu' sínñu'. Jo mi' niteáaiñ' fí' jo, lalab cajmíng'f' Jesús i' dsea` guitúung` quiá'r' do:

—¿E' e ñillíng' 'nú' jíng'na' lacuee' quiá' fí'?

³⁴ Jo mi' canúu' i' dsea` guitúung` quiá'r' do lado, lí' cajer' tiib', dsu'co' lajee' teáaiñ' do fí' e jaliññ' sñññ' e i' i' laníng'guí lajee' la'ó' yaaiñ'. ³⁵ Joba' caguáb' Jesús jo cató'r' i' dsea` guitúung` do quiá'r' jo casí'r'reiñ' do lala:

—Song i' dsea' iññ' e líññ' dsea` laníng'guí, joba' güi'ñ' dsu'f' e íb' i' dsea' i' catí' lí' dséng'guí, jogu' íb' dsea` cajo i' njmé' jalé' ta' quié' jaléng' dsea` jiéng' e 'nén'jmér'.

³⁶ Jo mi' cangf' jo, casíng' Jesús jaang' jiuung' pí' fí' quiá' jóa' lí' teáaiñ' do, jo casaiñ' i' jiuung' do jo cataiñ' cuéer', jo casí'r' i' dsea` quiá'r' do lala:

³⁷ —I' dsea` i' íng' i' jiuung' la la'eáang' cōo' jnea', la-job cajo íñ' jnea'; jogu' i' dsea' i' íng' jnea', güiliññ'bre quié' e o' jíñ' jnea' íñ', co' lajob cajo íñ' Tiquié'e dsea` güiing' ñiff', dsea` casíññ' jnea' fí' jmigü' la.

I' dsea` i' ja' 'nñ' nñing' jnea'aa' sitáam'bre cōo' jnea'aa'
(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Jo mi' cangf' jo, e lab cajíng' Juan casí'r' Jesús:

—Tifa', jnea' nícanem'baa' jaang' dseaññ' i' jmóo' ta' uóøng' jaléng' i' líng' la'eáang' cōo' 'nñ', jo co' ja' ngí'guír colíng' cōo' jnea'aa', joba' nica-jníñ'baa' quiá'r' e njimér' lajo.

³⁹ Joba' lalab cañí' Jesús quiá' i' dsea` quiá'r' do:

—Ja' jniñng'na' quiá' i' dsea` do, co' ja' seeng' jíñ' jaang' dsea` i' njímé' co' e lí' e dsigá' dsu' dsea` la'eáang' cōo' jnea', jo mi' nilcøøng'guí lajo nifé'r' ga' uii' quié'e. <sup>40</sup> Co' i' dsea` i' ja' fí' ga' uii' quí'ii', joba' cōo' jnea'aa' sitáaiñ'. ⁴¹ Jogu' i' dsea` i' cuø' 'nñ' fa' lab coo' vas jmíñ' uii' e 'nñ' líng'na' dsea' quié'e, joba' jnea' jmitaa' óo'na' e seab' guíee' quiá'r' mi' nitf' fí' jmigü' coo'.

Jial dseáang' e nijiúng' dsea` fí' ni' dsee'
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² —Jogu' song i' dsea` jmóor' jial e niténg' fí' ni' dsee' doñí' i' jiuung' lala i' njá' líng' júu' quié'e, joba' guí'guíb' ni'uíng' quiá' i' dsea' i' e nidsibíng' 'ñia'r' fí' é' jmíñ' e guineev' coo' cuu' 'loo' fí' moluurr'.

⁴³ —Jo song guóo' njímé' e nitén' fí' ni' dsee', joba' quié'ú' jóng; co' guí'guí' quií' e nitáang' fí' jmigü' la cōo' coob' guóo', jo ja' guien' fí' lí' 'ñ' fí' lí' coo' jí' cōo' lají' tý' guóo' mi' nitf' oor' quií'. ⁴⁴ Co' e fí' jo jo' tóo' jmíñ' fa' e njúung'guí jaléng' joo' o'guí fa' e niyú'guí jí'. ⁴⁵ —Jogu' song tññ' njímé' e nitén' fí' ni' dsee', joba' quié'ú' jóng; co' guí'guí' quií' e nitáang' fí' jmigü' e jíun' e laco'guí e niguøn' cōo' lají' tý' tññ' fí' lí' 'ñ' fí' lí' teáang' joo' i' ja' tóo' jmíñ' njúung' jogu' fí' lí' coo' jí' e jo' tóo' jmíñ' yu'. ⁴⁶ —Jogu' song jminí' jmóo' e nitén' fí' ni' dsee', joba' guí' jóng; co' guí'guí' quií' e Fidiée' quié' nif' quií' e ja' sea' coo' jminí' e laco'guí téeb' lají' tý' jminí' niguøn' fí' lí' 'ñ' fí' lí' teáang' joo' i' ja' mó' sea' quiá' jogu' fí' lí' coo' jí' e ja' tóo' jmíñ' yu'.

⁴⁷ —Jo ligüeang' jaléng' dsea` quié'e la'eáang' cōo' jalé' e huíng' e dsingfíññ' lí' laco'guí ligüeang' jalé' feá' la'eáang' cōo' jíñ' jogu' jí'. ⁴⁸ —Jo eáam' fíng' ta' jalé' 'ñí', jo dsu' song ca'íng' lajíñ' e 'ñí' do, joba' jíjal nilí' 'nú' njmee'na' e niliññ' tý' calé' catú'? Joba' fí' 'nú' e güi'üing'na' laco' lí' 'ñí' e guí' do, jo güiliñseeng'na' juguié' júu' røø' lajee' la'ó' rúng'na'.

Mi' ca'e' Jesús quiá' mi' tiúng' dsea' rúiñ'
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

⁴⁹ —Jo mi' cangf' jo, cagüi'ññ'f' Jesús fí' Capernaum jo cangó'tur fí' guóo' uó' lí' se' Judea jogu' e fí' guóo' uó' e néé' lí' fí' guíee' laco' i' u' gua' Jordán. Jo fí' job caseáng' tý' jaléng' dsea', jo canaiñ' e'r' jaléng' i' dsea` do júu' quiá' Fidiée' lí' lacó' litfíññ' do.

⁵⁰ —Jo lajee' jo cangoquíeeng' jaang' gáang' dsea' Israel i' líng' dsea` fariseo fí' lí' sing' Jesús e lí' lacó' nigué'e' jíjal nilí'ññ' dsea` do fí' quini' dseata'. Joba' cajmíng'f'r' dsea` do e su seab' fí' e nitiúung' dseaññ' dseam' quiá'r'. <sup>51</sup> Joba' lalab cañí' Jesús quiá' i' dsea` do:

—¿E' ta' caquié' Moi' e njmee'na' quiá' e jo?

⁵² —Jo jaléng' i' dsea` do cañíñ' lala:

—Moi~ cacuø'bre e líb" jaang` dseañt' nitiúuiñ~ dseamf' quiá'r~ lifa' 'nè~ seáiñ~ cõo` majf' lí~ fé' lajo.

⁵ Joba' cañíi` Jesúus quiá~ i dsea` do lala:

—Moi~ cacuø' e júu^ jo, co' ñir' e dseáng~ eáang' ue" óo' 'nù'. ⁶ Jo dsu' lajíi^ ie~ mi~ catirog' jmigüi~, "Fidiée` cajmeáaiñ` dseañt' cõo`'gui dseamf". <sup>7</sup> "Jo uíi~ e joba' e cúng~ dseañt' guóor` jo 'naaiñ` quiá~ sejmiir` e lacó' niliseeiñ` coliing~ cõo`" dseamf' quiá'r~. ⁸ Jo lajíi` huáaiñ~ do lafa' jaam`bre nica'ufiñ~ jóng." Joba' jo` tñi'guir gág~ dsea`, co' lafa' jaam` dsea` ca'uñiñ~. ⁹ Co' Fidiée`bing` caguia' uiing~ e nicung~ dsea` guóor`, joba' jo` cuóøng` fa' e nitiúung~gui dsea` rúiñ~ mi~ nicangf' e cacung~ guór`.

¹⁰ Jo mi~ cangf' jo, jo calib'tu Jesúus fí` dsíi` sinéu` coliing~ cõo`" dsea` gutiung~ quiá'r~, jo lajee` jo calé` catú` cajmíngf' i dsea` quiá'r~ do cuiáñ~ quiá~ e júu^ e ngóo` do. ¹¹ Joba' Jesúus cañíi` quiá~ i dsea` do lala:

—Ii` dseañt` i tiúung~ dseamf' quiá~ jo cúiñ~ guór` cõo`" dseamf' ijiéng~, joba' ée`bre dsee` fí` quini` Fidiée` uiñ~ quiá~ i dseamf' lauñiñ~ do; <sup>12</sup> joguì song jaang` dseamf' catiúuiñ~ dseañt' quiá'r~ jo cacuiñ~ guóor` cõo`" jaang`gui dseañt', joba' ée`bre dsee` ca`jo fí` quini` Fidiée`.

Mi~ cajmigüeang` Jesúus jaléng` jiuung~

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Jo lajee` jo fí` dsea` cangojéeiñ` jiuung~ quiá'r~ fí` lí` táang` Jesúus e lacó' niquidsí` dsea` do guóor` fí` moguñiñ~ e lacó' niligüeaiñ~ do, dsu' i dsea` gutiung~ quiá~ Jesúus do canaaiñ` jiim`bre jaléng` i dsea` i dsijéeng` jiuung~ quiá'r~ fí` do. ¹⁴ Jo mi~ cangá` Jesúus e jo, eáam` caliguñiñ~ jo lalab casír` i dsea` quiá'r~ do:

—Cuóø`na` fí` e jaléng` jaléng` i jiuung~ na fí` quinii` jo ja` jnifing`na` quiá'r~, dsu`co` Fidiée`bing` i quié`nif` quiá~ jaléng` i dsea` i lí`ing` lacó` i jiuung`la. ¹⁵ Jo dseáng` fá`baa e iñ`ja` iing` ni`íng` e Fidiée` nicá` nif` quiá'r~ lacó`gui íng` jaang` jiuung~, joba` ja` tøo` jmi` e Fidiée` nicá` nif` quiá'r~ cajo.

¹⁶ Jo mi~ cangf' jo, casáng` Jesúus lajaang` lajaang` i jiuung~ do, jo cataiñ~ güea` lajaléiñ~ do e líco` caqid-sir` guóor` fí` moguñiñ~.

Mi~ casifing` jaang` dseañt` i sea` cuu` cõo`" Jesúus

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Jo mi~ cangf' jo, lajee` e nè`gui ni`í` Jesúus fí` e nid-sér` fí` iuuiñ~, ladsifi` ladob caguié` jaang` dseañt` i cuíi~, jo casír` uó` jnir` fí` quini` dsea` do jo cajmíngf`r` dsea` do lala:

—Tifa` i guiut` dsíi`, ¿e`'nè` njmee` jnea` e lacó` niliñ`i e niliseen` cøøng` cõo`" Fidiée` car` ngongf` jmi`?

¹⁸ Jo cañíi` Jesúus quiá~ i dseañt` do lala:

—¿jialí` fí` jnea` e guiut` dsíi`? E jáb` dseáng` jaam` dsea` guiung` i seeng`, jo ib` Fidiée`. <sup>19</sup> Jo niñi` lajíi` júu` quiut` ta` quiá~ Fidiée`: "Ja` jngan` dsea` rún"; ja` 'lee` e nigüñ` cõo`" dseañt` osi dseamf` i o` quiú"; ja` jmée` iñ`; ja` cä` júu` e o` já` e en` jaléng` dsea` rún`;

ja` jmigüø` dsea` rún`; joguì jmí`goo` tiquíi` cõo`" niqúi`."

²⁰ Jo cajíng` i dseañt` do lala:

—Tifa`, lajaléb` e jo nica`miti`ba latí` jíi` mif` símim`baa.

²¹ Joba` cajøøng` Jesúus i dseañt` do e iáang` dsíi`, jo cañíi` quiáñ` do lala:

—Coo`gui sea` e 'nè` fí`' 'nø` e 'nè` quiúi` guóng` jo güi`niñ` lajalé` e sea` quiúi` jo e niliñ` do nijmée` guiée` jee` jaléng` dsea` tiñiing`. Jo lajoba` nilisea` juguié` quiúi` fí` niff` mif` nití` fí` jmigüi` coo`. Jo mi` ningf` e ni-jmee` e nicañf`' 'nø` na, joba` nea` jo ningf` cõo`" jnea`.

²² Jo dsu` mif` canúu` i dseañt` do lado, eáam` fí` caliñiñ`; jo jo` iáang` dsíi` cangaiñ` fí` quiá'r~, co` lñiñ` jaang` dsea` i eáam` sea` cuu`.

²³ Jo mi` cangf` jo, cajøø` Jesúus lacúng` li` siñ`, jo casír` i dsea` gutiung` quiá'r~ do lala:

—Eáam` huifing` lí` quiá~ jaléng` dsea` sea` cuu` e niñang` yaaiñ` fí` quini` Fidiée` e lacó` dsea` do nica` niff` quiá'r~!

²⁴ Jo mi` canúu` i dsea` gutiung` do lala, eáam` can-gogá` dsíi`. Jo dsu` caléb`tu casí` Jesúus i dsea` quiá'r~ do lala:

—Joo`o, jeáam` huifing` e niñang` dsea` e Fidiée` nicá` niff` quiá'r~! ²⁵ Co` ja`gui huifing` quiá` jaang` jó` camello e ningfng`ne` fí` dsíi` tó` jmini` quiá` mocuu`'mi`' 'mí` e lacó`gui jaang` dsea` sea` cuu` niliñ`r` e ni`íñ` e Fidiée` nicá` niff` quiá'r~.

²⁶ Jo mi` canúu` dsea` gutiung` quiá'r~ e jo, eáang`guib cangogá` dsíi`, jo canaaiñ` jmingf` rúiñ` lajee` la'ó` yaaiñ` lala:

—Jo ü` i niliñ` e nileáiñ` jee` jalé` dsee` quiá'r~?

²⁷ Joba` cajøøng` Jesúus i dsea` do, jo cañíi` quiáñ` lala:

—Huifim` lí` quiá` jaléng` dsea` jmigüi` dsu` ja` lí` lajo quiá` Fidiée`, co` lajib` quiúi` dsea` do jmi` lí` jmér`.

²⁸ Jo mi` cangf` jo, Té` Simónguì canaaiñ` sñ`r` dsea` do lala:

—Fí`naa`, jnea`^ nícatú`baa` lajaléb` e sea` quiúnaa`, jo joguiba` cangf`naa` cõo`" 'nø`.

²⁹ Joba` cañíi` Jesúus quiáñ` do:

—Dseáng` e já` e fí`' 'nø` e doñi` iñ` i catú` jalé` e sea` quiá` osi góor` osi ca`naaiñ` quiá` jaléng` rúiñ` osi quiá` tiquiá`r` niquiá`r` osi quiá` jaléng` jór` osi catú` jalé` uó` quiá`r` dsu` uíi` e ca`íñ` jnea` joguì uíi` e ni`r` júu` quiá` jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá`r~, <sup>30</sup> joba` i dsea` i ni`ím`bre fí` jmigüi` la cien néel`gui e jmigui` quiá` jalé` e catú` do, nañi` fa` gab` jmáng` dsea` ír` joguì mi` nití` fí` jmigüi` coo`, ni`ím`bre e seeiñ` cøøng` cõo`" Fidiée` lata` cajo. ³¹ Jo i lí`ing` dsea` i lí`ing` e niiñ` eáang` fí` jmigüi` la, jo dsu` fí`bing` jíi` capí` ja` ee` niing` mi` nití` e í` jo. Jo dsu` i lí`ing` dsea` i lí`ing` e ja` ee` niiñ` jíi` capí` fí` jmigüi` la, jo fí`bing` i eáang`gui niliñiing` mi` nití` e í` jo.

Mi~ catf' 'n̄' ya' e cajíng~ Jesús e nijnga~ dsea` quiá'r~
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Jo mi~ cangf' jo, iuung~ Jesús fí~ e ngóor' fí~ Jerusalén coliing~ cóo'~ dsea` quiá'r~, jo 'ñiaib' Jesús ngóor' niff' ie~ jo, jo caluu'gui lajo ngolíng~ dsea` guítúung` quiá'r~, jo i dsea` la eáam' dsigá` dsíir'. Jo caluu~ i dsea` guítúung` do ngolíng~ dsea` quiá'r~ caguaang~gui, jo i dsea` la dseáng~ 'gó'bre. Jo Jesús ca'naam'bre calé~ catú~ cóo'~ i dsea` guítúung` quiá'r~ do jo casf'~reiñ' do lajíi~ e nidsijée' cóo'r~ jo lalab ca-jíi~:

³³ —Jo lf'~ laco' jíi~ e la móo~ 'ná' jmi~ na, lana ningóo'naa' fí~ Jerusalén, jo fí~ fí~ job lf~ nijáng~ dsea` jnea~, dsea` cagá~a fí~ niff' e lfín'n jaang` dsea` jmigüi~, jo fí~ jaguo' jaléng~ fí~ jmidsea` quiá'r~ dsea` góo'baa' cóo'~gui fí~ jaguo' jaléng~ tifa' quiá'r~ júu~ quiá'r~ ta~ qui~baa' lf~ nijáriñ' jnea~ jo nicuó'r~ jnea~ dsee~ e dseáng~ 'n~ nijúum~baa; jo nijáriñ' jnea~ fí~ jaguo' dsea` i ja~ lfíng~ dsea` góo'naa' dsea` Israel, ³⁴ jo nilóom'bre jnea~, jogui ni'ñíñ' jnea~, jogui nijmihuññ' jnea~ cartí~ nijngám~bre jnea~; dsa' mi~ nisúung~ 'n~ jmi~ lajo, nijib'túu calé~ catú~.

Mi~ camí~ Tiáa~ cóo'~ Juan coo` jmi'ee~
(Mt. 20:20-28)

³⁵ Jo mi~ cangf' jo, cangoquiéeng~ Tiáa~ cóo'~gui Juan fí~ lf~ sing~ Jesús, jo laj~ huáiñ~ do lfíiñ' joo' jaang` dseañ~ i sii` Zebedeo, jo lalab cajíng~ i dsea` do casf'~reíñ' Jesús:

—Tifa', ií~naa' e nijmití~ coo` jmi'ee~ lajíi~ e nimf'~naa' 'n~.

³⁶ Joba' cañíi` dsea` do:

—¿E~ iing~na' e nijmicóo'~o 'ná'?

³⁷ Joba' cañíi` i dsea` gáng~ do quiá'r~ Jesús:

—Cuóo'~ jnea~ e nité'naa' fí~ niff' quií~ mi~ nigu-ing~tu~ fí~ jo e ni'lé'naa' jaang` lf~ lf~ dsée' jogui jaang` lf~ lf~ tuung~.

³⁸ Joba' cañíi` Jesús quiáriñ~ do lala:

—'Ná' jíi~ ja~ ñí~na' lajíi~ e mi~na' na. ¿Su lfíng~na' e nité'naa' lajíi~ e iihuñ' e nijaquiéeng~ quié~e jogui e nité'naa' e nijmeáng~ dsea` 'ná' ga~ lf~ laco'gui nids-ingfíng~ jnea~?

³⁹ Joba' cañíi` i dsea` gáng~ do quiá'r~ Jesús lala:

—Lí~baa'.

Joba' cajíng~tu~ Jesús casf'~reiñ':

—E jáb~ e 'ná' nimó~na' iihuñ' cajo lf~ laco'gui nimoo~ jnea~, jogui e gab` nijmeáng~ dsea` 'ná' lf~ laco'gui nijmeáng~ dsea` jnea~; <sup>40</sup> jo dsa' e nigüeá` dsea` lf~ lf~ dsée' osi lf~ lf~ tuung~ é laco' guiin~n, ja~ jnea~ catíñ~n fa~ e nicuóo~ e jo, co~ nigüeá` fí~ jo jaléng~ i dsea` i nisfíng~ i niñíng~ e jo.

⁴¹ Jo mi~ tí~ lf~ canúu~ i dsea` quiá'r~ Jesús i guíng~gui do e cajmée` Tiáa~ cóo'~gui Juan lajo, joba' eáam' caliguíñ' quiáriñ~ do. ⁴² Jo dsa' Jesús cató~bre jaléng~ i dsea` guítúung` do quiá'r~ jo casf'~reiñ' lala:

—Niñib~ 'ná' guiú~ e jee~ jaléng~ dsea` i ja~ cuíng~ Fidiée` seeng` jaléng~ dseata~ i quiá'r~ ta~ quiá'r~

jaléng~ dsea` , jo jaléng~ i dsea` i quiá'r~ ta~ do eáam' sili'~ cogo~ e ta~ lfíiñ' do. Jo lajob lf~ cajo cogo~ jaléng~ dseata~ dsea` féng~ i quié~ niff' quiá'r~ jaléng~ dsea` , co~ laguidseaam~ quiá'r~ ta~ quiáriñ~ do. ⁴³ Jo dsa' ja~ cuóøng~ e nidsijée' lajo jee~ 'ná', co~ lf~ i iing~ i nicá~ niff' jee~ 'ná', lf~bing~ i 'n~ nijmé~ ta~ jmigüi~ quiá'r~ i caguaang~gui; ⁴⁴ jogui lf~ i iing~ i nijmé~ e niing~guí~ jee~ 'ná', lf~bing~ i 'n~ jmé~ jalé~ ta~ huñ~ jee~ jaléng~ i caguaang~gui e ja~ jmiféng~ 'ñia'r~. ⁴⁵ Jo lajob 'n~ jmér~, co~ lajob ta~ cagá~ jnea~ cajo, jnea~ dsea` cagá~a fí~ niff' e lfín'n jaang` dsea` jmigüi~; co~ jnea~ ja~ cagá~a fa~ e jmoo` dsea` ta~ fí~ quinii~, co~ jnea~ cagá~a e laco` nijmicóo'~o jaléng~ dsea` jmigüi~ jogui e laco` nijáang~ 'ñia'i~a e nijúun~n e laco` nileáng~ fíng~ dsea` jmigüi~ jee~ jalé~ dsee~ quiá'r~.

Mi~ cajmi'leáang~ Jesús jaang` dsea` tiuung~ i sii` Bartimeo

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Jo mi~ cangf' jo, caguié~ Jesús cóo'~ dsea` quiá'r~ fí~ Jericó. Jo lajee~ e uøøiñ` e fí~ jee~ fí~ job lfíng~ cogo~ dsea` quiá'r~ cogo~gui i fíng~gui dsea` i jiéng~ cajo, jo jaang` dsea` tiuung~ i sii` Bartimeo, joo' jaang` dseañ~ i sii` Timeo, guíññ' 'n~ fí~ e jmoo` ta~ mi~ cu~. ⁴⁷ Joba' mi~ tí~ lf~ calilí~ i dsea` tiuung~ do e quiá'r~ ningóo' Jesús dsea` seeng` fí~ Nazaret, joba' canaañ~ óo~bre jo fé'r~ lala:

—Jesús, dsea` siju~ dseata~ Daví~, fí~ güilíin~ jnea~!

⁴⁸ Jo i fí~m~ dsea` cajíiñ~ i dsea` tiuung~ do e laco` jo` nifé`~guiññ' do lado, jo dsa' i dsea` tiuung~ do lf~ lf~ teá~gui canaañ~ ám~bre dsea` do jo café~tur lala:

—Jesús, dsea` siju~ dseata~ Daví~, fí~ güilíin~ jnea~!

⁴⁹ Joba' Jesús caquium~bre fí~ iuuiñ~ jo cajíiñ~:

—Jéeng~na're fí~ la.

Joba' catób~ jaléng~ i dsea` i ngolíng~ cogo~ Jesús i dsea` tiuung~ do jo casf'~reiñ' do lala:

—Cuóo~ bí~ uø~ jo ráan~, co~ dob tó~ Jesús 'n~.

⁵⁰ Joba' cabí~ caquieré~ e 'mí~ lfíiñ~ do, jo líco` ca'fím~bre jo caguiér~ catí~ quiní~ Jesús. <sup>51</sup> Joba' cajmigüi~ Jesús i dsea` tiuung~ do lala:

—¿E~ iing~ 'n~ e nijmee~e quií~?

Joba' cañíi` i dsea` tiuung~ do quiá'r~ Jesús lala:

—Tifa', iin~n e nijmee~e nilihñé~baa.

⁵² Joba' cañíi` Jesús quiá'r~ i dsea` tiuung~ do lala:

—Nicuóom` guøn~n nág, co~ nica'láam~ba' uíl~ e jáb~ calín~n júu~ quié~e.

Jo ladsifí~ lado calijné~ i dsea` do, jo cango'leáam'bre laco` ngoo' Jesús lajíi~ fí~ iuung~ dsea` do.

Mi~ caí~ Jesús fí~ jee~ fí~ Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

11 Jo mi~ cangf' jo, mi~ tí~ lf~ niteáaiñ~ quiá'r~ jee~ fí~ Jerusalén jo e fí~ lf~ née~ e fí~ e sii` Betfagé cogo~gui e fí~ e sii` Betania, quiá'r~ fí~ mó~ e sii` Olivos, jo fí~ jo casfíng~ Jesús gáng~ lajee~ dsea` guítúung~ quiá'r~, ² jo lalab casf'~ i dsea` do:

—Güilíng~na' e fí~ fí~ pí~ e née~ quiní~ na, jo mi~ nigüitáang~na' fí~ jee~ fí~, nimáang~na' jaang` bú~

iee~ i sing' 'ñúung' e jíi~ jaang` dsea` ja` jíi` mi` caguá` fí` mocoo`~re'. Jo síng`~na're' jo tee`na're' fí` la. <sup>3</sup> Jo song ii` dsea` jíi` sfi` 'nú' jialí` jmoona` lana, joba` sii`~na're e ta~ quiut' Fí`baa', co` 'neám`bre i joi` la cateá', jo mi` ningf` jo, nijajeam`ture` calé` catú` fí` ée` quiá`re'.

⁴ Joba' lajob cajmée` i dsea` gáng` quiá`- Jesús do; cangolím`bre, jo mi` cangotáaiñ` fí` jee` fí` , cangáiñ` jaang` bú`~ i sing' 'ñúung' fí` jee` 'nú` cáang` o'nú` quiá`- coo` 'nú', joba' casim`bre i bú`~ do lí` laco` ta~ sínú`r` quiá`- Jesús.

⁵ Jo i liing` dsea` i cangá` mi` casing` i dsea` do i bú`~ do cajíñ`:

—¿E`gui jmoo` 'nú', dsea`? ¿Jialí` sfi`ng`~na` i bú`~ na?

⁶ Joba' cañíi` i dsea` gáng` do jo casí`reiñ` lajíi`~ júu` e nicasí`- Jesús ír` lamí` jéeng`gui; joba' calí`bre catór` i bú`~ do. ⁷ Jo cató`bre i bú`~ do fí` lí` sing` Jesús jo caguiar` sfi`r` fí` mocoo`~ i bú`~ do, jo mifíng` caguáb` Jesús. <sup>8</sup> Jo fíim` dsea` canír` sfi`r` lacuee` guiá`~ fí` , jogui seem`bi dsea` caquiut'r` guo` `ma` e jíu` jo caguiar` guiá`~ fí` cajo. <sup>9</sup> Jo jaléng` dsea` i ngolíng` nifí` coo`~gui` i jalíng` cōeng` canaaiñ` óor` teá` jo fé`r` lala:

—¡Majmifém`baa` i dsea` güeang`~ na i jáa` fí` ñiff` cuaiñ` quiá`- Tiquí`ii` dsea` guiling` fí` jo! ¹⁰ Co` nícatí` fí` e nijáa` i dsea` siju` quiá`- dsea` áang` quií`ii` i calisí` Daví`~ do i si`líng` e niquiut` ta~ quiá`- dsea` jmigüí` . ¡Majmifém`naa` jogui majmi`goo`naa` Fidiée` dsea` guiling` ñiff`!

¹¹ Jo mi` caguié` Jesús fí` jee` fí` Jerusalén, cangór` fí` dsíi` sinú`~ guá`- fé` quiá`- dsea` góor` dsea` Israel e si` fí` jo; jo cajó`or` fí` la fí` na e fí` jo, jo mi` cangí` jo, cangó`tur fí` Betania colíng` coo`~ i dsea` guitúung` quiá`r` do, co` nica'lóob` ie` jo.

Coo` 'ma` güiñí`~ e ja` dsí` güiñí`~ quiá`-

(Mt. 21:18-19)

¹² Jo mi` cajneá` e jmiñ` jo, mi` tí` lí` ca'uøøiñ` fí` Betania, cadseá` jmi`aang` Jesús. <sup>13</sup> Jo lajee` e teáaiñ` fí` , huim`bi cangá` Jesús e gui` coo` 'ma` güiñí`~ e dsí` má'; joba' cangojó`r` catí` quiá`- su dsí` güiñí`~ quiá`- e 'ma` do, dsu` ja` ee` cadsé`r` jíi`~ coo` mi` tí` lí` caguiér`, dseáng`~ lajíi`~ má`ba` dsí~, co` o` jíi`~ e dsí` güiñí`~ ie` jo. ¹⁴ Joba' café` Jesús quiá`- e 'ma` güiñí`~ do lala:

—Jíi`~ jaang` dsea` jo` nidó`~guir güiñí`~ quií`-

Jo canúub` dsea` guitúung` quiá`- Jesús e café`r` lajo.

Mi` ca'uøøng` Jesús jaléng` dsea` i jmoo` ta~ 'nff` fí` dsíi` guá`-

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Jo mi` cangí` e caguiliing`tur fí` Jerusalén, job mi` caí`tu Jesús fí` dsíi` sinú`~ guá`- fé` quiá`- dsea` góor` dsea` Israel, jo canaaiñ` uøøm`bre jaléng` dsea` i niteáang`~ ta~ 'nff` jogui ta~ láa` e fí` dsíi` sinú`~ guá`- do, jogui canaaiñ` jíim`bre jalé` mes` quiá`- jaléng` i dsea` i neáang` ta~ jmfíng` cuu` quiá`- jaléng` dsea` jogui mes` quiá`- jaléng` dsea` i neáang` ta~ 'nff` mee` cajo. ¹⁶ Jo dseáng`~ jo` cacuø`r` fí` jíi`~ jaang` dsea`

fa` e nidsicá`gui dsea` fí` dsíi` sinú`~ guá`- jíi`~ coo` e 'nff` . ¹⁷ Jo lalab canaaiñ` e'r` jaléng` i dsea` do ie` jo:

—Lalab fí` Fidiée` fí` niñ` jí` quiá`r` : Fí` dsíi` sinú`~ quié`e la líng` ta~ e jmfíng` dsea` jnea` lí`~ lajaléng` dsea` i seeng` fí` la'ung` fí` jmigüí` ; dsu` 'nú`gui nica`jme`na` e 'nú`la` la lafa` too` lí` neáang` jaléng` #b` .

¹⁸ Jo jaléng` fí` jmidsea` quiá`- jaléng` dsea` Israel coo`~gui jaléng` tifa` quiá`- júu` quiut` ta~ quiá`- dsea` Israel canúu`bre júu` quiá`- Jesús, jogui canaaiñ` 'nó`r` jial njngáiñ` dsea` do, co` 'góm`bre dsea` do, co` dseáng`~ eáam` dsí`gó` dsíi` jaléng` dsea` quiá`- lajíi`~ e e` dsea` do. <sup>19</sup> Jo mi` tí` lí` ca`í` nú`~, cagüí`#b` Jesús colíng` coo`~ dsea` quiá`r` e fí` jee` fí` jo.

Mi` calíquiú` e 'ma` güiñí`~ do
(Mt. 21:20-22)

²⁰ Jo mi` cajneá` e jmiñ` coo`gui do e la'ee` , cangíng`- tu Jesús coo`~ dsea` quiá`r` fí` lí` gui`~ e 'ma` güiñí`~ do, joba` cangár` e nicalíquiú`ba` do catí` jmó` quiá`- . ²¹ Jo job mi` tí` lí` cadseng`~ dsíi` Té` Simón, joba` casí`r` Jesús lala:

—Tifa` , fíng na jóø` e 'ma` güiñí`~ e cafée`~ ga` ui` quiá`- lado guiée` : Nicalíquiú`b` lana.

²² Joba` cañíi` Jesús quiá`- Té` Simón:

—Já` güiñíng`na` lajíi`~ júu` quiá`- Fidiée` . <sup>23</sup> Dseáng`- e já`ba` fí`~t`nú` e doñí` jí` i nijíng`~ e nisí` e mó` la: "Jéeng`~ 'nú` fí` na jo güißeáng` uø` fí` 'nú` jmíñí`~!" , jo song coo`ba` fí` dsíi` jogui já` líhiñ` e lajíi`~ e nicafe`r` do dseáng`~ nilitib` , joba` lajob nilí` jóng. <sup>24</sup> Joba` fá`~guí` e fí`~t`nú` e lajalé` e mi` 'nú` lajee` e fong`na` Fidiée` , jo song já` líng`na` e nicalísim`ba` e jo, joba` lajob nilí` jóng. <sup>25</sup> Jogui mi` fong`na` Fidiée` cajo, song ja` guiú`- seeng`na` coo`~ i líng` dsea` rúng`na` , líng`- na` dsee` ui` quiá`- i dsea` , jo lajoba` Tiquíi`na` dsea` guiling` ñiff` ni`íim`bre dsee` quií`na` cajo. <sup>26</sup> Jogui song 'nú` ja` líng`na` dsee` quiá`- dsea` rúng`na` , joba` lajob nijmé` Tiquíi`na` dsea` guiling` ñiff` coo`~ 'nú` cajo, ja` níiñ` dsee` quií`na`!

I` quiut` ta~ Jesús e jmoo`~ jalé`~ e jmoo`
(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Jo mi` cangí`gui lajo, caquím`tur fí` Jerusalén. Jo lajee` e ngí` Jesús fí` sinú`~ guá`- fé` , jo cangoquieeng` fí` lí` siñ` jaléng` fí` jmidsea` quiá`- dsea` góor` dsea` Israel coo`~gui jaléng` tifa` quiá`- júu` quiut` ta~ quiá`r` coo`~gui jaléng` dsea` cōeng`~ quiá`r` cajo, <sup>28</sup> jo lalab cajmíng`r` dsea` do:

—I` quiut` ta~ quií`- e jmoo`~ jalé`~ e na? I` i cacuø` 'nú` fí` e cuøøng` jme`~ jalé`~ e na?

²⁹ Jo lalab cañíi` Jesús quiá`- i dsea` do:

—Jo jnea` iim`baa jmee` e camí`~ júu` coo`~ 'nú` ca`jo, jo e laba` iin`n jming`fí` 'nú` : <sup>30</sup> I` i caquiut` ta~ quiá`- Juan i caseáang` dsea` jmíñ` do? ¿Su Fidiée` osi dsea` jmigüíb` é? Jo song nilí`na` ningí`na` quié`e lana, joba` jnea` nifí`~t`nú` jí` quiut` ta~ quié`e e jmoo`o jalé`~ e na.

³¹ Jo lí`~ canaang` i dsea` do sfi`n` lajee` la'ó` yaam`bre jo sfi` rúiñ` lala:

—Song nifé' naa' e Fidiéeb' casíi' quiá'r-, joba' lalab niñír- quí'naa': ¿Jialí' ja' já' calíng'na' lajíi' júu' quiá' i dsea' fí? ³² ¿Qsi nisíi' bff're é e dsea' jmigü'bing' caquiá' ta' quiá'r- e jmóor' lajo?

Jo co' góm'bre jaléng' dsea', dsuco' jalalém' dsea' já' lítiñ' e i Juan do dseáng' já' ba' e fé'r' cuaiñ' quiá' Fidiée', ³³ joba' lalab cañíi' i dsea' do quiá' Jesús:

—Ja' ne'naa' jíi' co'.

Joba' cañíi' Jesús quiáiñ' do:

—O'gui jnea' cuóøng' lí' ffí' nér' jí' quiá' ta' quié'e e jmoo'o jalé' e la.

Coo' júu' já' lafa' júu' cuento quiá' dsea' 'léeng' i sooo' dsíi'

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

12 Jo lajee' e táam'bí Jesús fí Jerusalén, jo canaaín' ffeiñ' jaléng' dsea' cōo' jalé' júu' já' e líi' lafa' júu' cuento jo lalab casf'reiñ' do:

—Coo' néee' caliséng' jaang' dseañh' malíi' guí i ca-jn' jmang' huíng' jó' fí' ni' guóo' uó' quiá'r'; jo ca-jme'r' coo' iá', jogui cajme'r' coo' fí' lí' niniúung' e nicuó' jmí' e mí' huíng' jó' do, jogui cajme'bír coo' lí' nígueár' e quiá' nijmér' fí'. Jo mi' cangf' jo, cacuó'r' dsea' i cajmée' ta' e uó' quiá'r' do, jo cagüi'ff'bre 'ní-a'r' cangór' fí' lí' huíi'. ² Jo mi' tí' lí' catí' fí' e nisítíng', co' nicaroob' lajíi' e cajnir' do, joba' casíing' i dsea' fí' uó' do jaang' dsea' 'léeng' quiá'r- e nidsimíiñ' lajíi' e catíng' i dsea' do quiá' jalé' e caroo' e ni' guóo' uó' quiá'r' do. Jo mi' tí' lí' caguié' i dsea' 'léeng' do quiá'r-, i dsea' i jmáng' ta' uó' do cajmihuím'bre i dsea' 'léeng' do, jo caguiém'tyreíñ' e ja' quiéeiñ' do jíi' coo'. ⁴ Job mi' casíing' i dsea' fí' uó' do jaang' guí dsea' 'léeng' quiá'r- e quiá' nidsimíiñ' do lajíi' e catíiñ', dsu' cuub' catéé' i dsea' jmoo' ta' uó' do mogui' fí' cajo, jo júu' 'léb' casf'reiñ' do. ⁵ Jo mi' cangf' fí', i dsea' fí' uó' do casíiñ' jiéng' guí jaang' dsea' 'léeng' quiá'r-. Jo mi' tí' lí' caguié' fí', cajum'bre, co' cajngab' i dsea' jmáng' ta' uó' do quiá'r-. Jo mi' cangf' guí lajo, i dsea' fí' uó' do i ffí'm'bí dsea' 'léeng' quiá'r- casíiñ'; jo i líng' lí' calihuím'bre, jogui i líng' dseáng' cajngab' i dsea' do quiá'r-.

⁶ Jo coq' mi' jaang' jóob' i dsea' fí' uó' do seáang' guí, jo íb' i dseáng' i 'neáaiñ' eáang'. Jo ca'f' dsíi' e i jór' dob nisíiñ', co' lítiñ' e i jór' doguibing' i nijmí'gó' jaléng' i dsea' do. ⁷ Dsu' i dsea' jmáng' ta' uó' do casíiñ' lajee' yaaiñ': "I jór' nab i nine' ni' latøøng' e guóo' uó' na; joba' guí'guí e ni-jngáam'baa're, jo lajoba' jneaa'aab' dsea' nilí'naa' e guóo' uó' la." ⁸ Joba' casam'bre i jór' i dsea' fí' uó' do, jo cajngam'breiñ' do, jo cangojéeng'neiñ' do fí' lí' caluub' e guóo' uó' quiáiñ' do.

⁹ Jo mi' cangf' e fé' Jesús e júu' jo, jo cajming'f'r' jaléng' i dsea' do lala:

—¿E' líng' nér' e nijmé' i dsea' fí' guóo' uó' do? E jáb' nidsé'bre jo nidsijngáam'bre jaléng' i dsea' jmoo' ta' uó' quiá'r' do, jo i jéim' nitáiñ' i nijmé' ta' e fí' ni' guóo' uó' quiá'r' do.

Joba' cajíng'guí Jesús lala:

10 —¿Su ja' mi' ca'f' nér' lajíi' e toq' fí' ni' ji' quiá' Fidiée' lí' fe' lala?:

E cuu' e ja' calijíi' jaléng' dsea' jmo' nér', lanaguí dseáng' cuu' laniim' nica'uíng' quiá' nér'. ¹¹ Jo 'ñiab' Fíi' naa' dsea' cajmée' e la, joba' dseáng' eáam' dsigá' dsí'naa'.

Jo lanab toq' fí' ni' ji' quiá' Fidiée'.

¹² Jo job mi' cajmée' quií' jaléng' fí' jmidsea' quiá' dsea' Israel jogui jaléng' tifa' quiá'r' cōo' guí jaléng' dsea' cōøng' quiá'r' jial e nisáiñ' dsea' do, co' calilí'bre e caféiñ' do e éeiñ' jaléng' ib'. Jo dsuco' góm'bir jaléng' dsea' i níu' júu' quiá' dsea' do, joba' catiúum'bre dsea' do jo cangolím'bre jóng.

Mi' cajming'f'r' dsea' Jesús cuaiñ' quiá' e catíng' dsea-ta'

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Jo mi' cangf' guí lajo, i dsea' i quié' nif' quiá' dsea' Israel casíiñ' fí' lí' táang' Jesús coo' tú' mífing' dsea' fariseo cōo' guí coo' tú' mífing' dsea' quiá' Herodes e laco' ni'nóiñ' do jial nisíiñ' Jesús e laco' niguié'r' jial ni'níiñ' dsea' do fí' quini' dseata'. ¹⁴ Jo mi' caguillíiñ' fí' lí' sing' dsea' do lalab casf'reiñ':

—Tifa', ne'naa' e jmang' júu' já' ba' fó' nér', jogui e ja' 'gó' cōo' jalé' e i' dsíi' dsea' jogui jalé' e fé'r' uí' quí', jogui dseáng' e já' ba' e røøb' fí' nér' fí' quiá' jaléng' dsea', co' ja' jór' nér' lajíi' jialco' líng' dsea' lí' caluu', jogui e e' jial e niliseeng' dsea' dseáng' laco' iing' Fidiée'. Joba' jmíng'f'r'naa' nér' e júu' la: ¿Su 'né' quí'naa' cuu' e catíng' dseata' i guing' fí' Roma osi ja' 'né' quí'naa' é?

¹⁵ Jo co' calilí' Jesús lajíi' e iing' i dsea' do jmícaaiñ', joba' casf'r' dsea' do lala:

—¿Jialí' nóna' e iing'na' niguié'na' jial e ni'níng'na' jnea' fí' quini' dseata'? Fíng na cuóø'na' jnea' coo' cuu' jo nijóø'ø.

¹⁶ Joba' ca'e'bí i dsea' do coo' cuu', jo cajóøb' Jesús, jo mi' cangf' jo cajming'f'r' jaléng' i dsea' do lala:

—¿I' moni' tóo' e ni' cuu' la?, jogui ¿e' júu' e silíff' fí' ni' la?

Joba' cañíi' i dsea' do lala quiá' Jesús:

—Ni' dseata' dsea' guíing' fí' Romab tóo'.

¹⁷ Joba' cañíi'tu' Jesús quiá' jaléng' i dsea' do:

—Cuóø'na' dseata' dsea' guíing' fí' Roma lajíi' e catíng' fí', jogui cuóø'na' Fidiée' cajo lajíi' e catíng' Fidiée'.

Jo eáam' cangogá' dsíi' jaléng' i dsea' do mi' canúur' lajíi' e júu' e cañíi' Jesús do.

Mi' cajming'f'r' dsea' jial lí' mi' nijíi'tu' dsea' calé' catú-

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Jo mi' cangf' guí lajo, cangolíng' coo' tú' mífing' dsea' Israel i líng' dsea' saduceo fí' lí' táang' Jesús. Jo i dsea' do fé'r' e jo' jí'tu' jaléng' líi', joba' e job e iiñ' nijming'f'r' Jesús jo casf'r' dsea' do lala:

¹⁹ —Tifa', Moi' caséer' e toq' fí' ni' ji' quiá'r- e song cajúng' jaang' dseañh', jo caseáaiñ' dseamf' quiá'r- e ja' mi' seeng' jór', joba' rúng' i dseañh' do 'né'

nicúng'~ guór` cóo'~ i dseamf` 'nff` i caseáng` do; jo mi` caliseeng` jóor` cóo'~ í, joba' lafa' jóob` i dseañu` quiá'r` mi` uií` do nilíng` i jiuung` do.²⁰ Jo lafa' e já~, cóo` ya` caliséng` guiáng` dseañu` i la'ó` rúng`, jo i dseañu` la'uui` do cacum` guór`, dsu' jo` huóó` ngó` cajum` bre la ja` mi` seem` bi` jóor`. ²¹ Joba' i dseañu` i catf` tý` do cacum` guór` cóo'~ i dseamf` 'nff` do, jo lajob cajo cajum` bre jo jíl` camíng`~ jóor` ja` mi` lí` sém` bi; jo lajob calf` cóo'~ i dseañu` i catf` 'nff` do cajo. <sup>22</sup> Jo lajob lají` guiám` i dseañu` do cacung`~ guór` cóo'~ i dseamf` do, dsu' jíl` jaaiñ` do fa` caliséng` jiuung` quiá'r`. Jo mi` lí` cóng` guiijut lajo, cajum` i dseamf` do ñia'r` cajo. <sup>23</sup> Joba' mi` tí` lí` nijí` tu jaléng` i dsea` do calé` catú` ff` coo`, jí` lajee` lají` guiáng` i dseañu` do ni'uíng` dseañu` quiá` i dseamf` do?

²⁴ Joba` cañíi` Jesús quiáñ` do lala:

—Sijgiéem` áa` 'ná', dsuco` ja` ñí` na` jial laco` fé` ff` ni` jí` quiá` Fidiée` , o`gui ñí` na` jial tí` 'gøng` dsea` do cajo. <sup>25</sup> Dsuco` mi` nijí` tu jaléng` `lít` ff` jmigüí` coo`, jo` nicúng` gui guoo` dseañu` o`gui dseamf` , lí` laco` dsingíng` jaléng` ángeles quiá` Fidiée` i seeng` ff` ñíff` . <sup>26</sup> Jogui e cuaiñ` quiá` e fíng jíl` tu jaléng` `lít` do, ¿su ja` mi` caí` 'ná` jalé` e too` ff` ni` jí` quiá` Moi` jial mi` caféng` Fidiée` ír` catí` lí` si` coo` 'matoo` e ia` jí` ? Jo lajab casf` reiñ` do ie` jo: "Jneab` líin` n Fidiée` i jmiféng` Abraham cóo` gui Isáá` jogui Jacoo` cajo." <sup>27</sup> Jo Fidiée` ja` líiñ` Fidiée` quiá` jaléng` `lít` , co` Fidiée` quiá` dsea` jíb` líiñ` ; joba` sijgiéem` jalé` e ff` óo` 'ná` .

E lab e júu` laniing` gui quiá` Fidiée`

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Jo lajee` jo caguié` gui jaang` lajee` la'ó` tifa` quiá` júu` quiú` ta` quiá` dsea` Israel, jo mi` calíl` r` e cañíib` Jesús røø` lajíl` e júu` do, joba` i dsea` i cango` quiéeiñ` cáang` Jesús jo cajming` r` dsea` do lala:

—¿E` e júu` laniing` gui lajee` lajalé` e júu` quiá` Fidiée`?

²⁹ Joba` cañíi` Jesús quiáñ` do:

—E lab e júu` e laniing` gui do quiá` lajee` lajalé` e júu` jo, jo lajab fé` : "Núu` na` dsea` Israel e Fii` naa` Fidiée` jíl` íb` dseañu` i líng` Fii` naa`. <sup>30</sup> Jmi` neáang` Fii` Fidiée` car` ngocáng` o` jogui cóo` lají` jmiguí` quií` jogui cóo` lají` e ff` al` jogui cóo` lají` b` seen` ." Jogui e nab e júu` laniing` do. ³¹ Jogui e lab e júu` laniing` e catf` tý` do: "Jmi` neáang` jaléng` dsea` rún` lí` laco` gui jmi` neáan` uø` ." Jo e nab e júu` quiá` Fidiée` e laniing` gui eáang` do lajee` lajalé` .

³² Joba` lajab cañíi` i tifa` do jo cajíñ` :

—Eáam` guiú` lajo, Tifa` , dseañu` jáb` júu` quií` e já` ba` e jaam` Fidiée` seeng` , jo ja` seeng` i jiéng` gui.

³³ Jogui e jáb` e 'né` e njimi` neáang` naa` Fidiée` dseañu` e ngocáng` dsí` naa` jogui cóo` lají` e ff` dsí` naa` jogui cóo` lají` b` see` naa` , jogui e jmi` neáang` naa` jaléng` dsea` rú` naa` laco` gui ii` naa` e ni` jmi` neáang` dsea` jneaa` aa` , jo lajalé` e la eáang` gui quií` laco` gui lajalé` feá` e cuóø` naa` Fidiée` , fa` la

mi` jngang` naa` jó` ff` quinir` osi mi` ee` go e ju` naa` fi` nife` é.

³⁴ Jo mi` calíl` - Jesús e guiéb` cañíi` i dsea` do, joba` casf` reiñ` do lala:

—Na jaquieém` e tí` lí` nicá` Fidiée` nif` quií` .

Jo mi` cangf` jo, jíl` jaang` gui i dsea` do fa` cateá` gui dsíi` ee` njimíng` ff` guir Jesús.

I` dsea` siju` líng` Dsea` Jmáang`

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Jo lajee` e iuung` Jesús ff` guá` fé` quiá` dsea` góor` e si` ff` Jerusalén e e`r` dsea` júu` quiá` Fidiée` , jo lajab cajming` r` jaléng` i dsea` i teáang` do:

—¿Jial lí` quiá` i tifa` quiá` júu` quiú` ta` quií` , dsea` Israel, e fér` e Dsea` Jmáang` líiñ` siju` dseata` Daví` ? ³⁶ Co` 'niab` dseata` Daví` cajín` la'eáang` cóo` Jmiguí` quiá` Fidiée` lala:

Lalab cajíng` Fidiée` casf` r` Fí` i:

"Ní` lí` lí` dsée` laco` guiin` n

cartí` njimee` e jaléng` dsea` i 'ní` níng` 'nø` nisí` r` uø` jnir` ff` quiní` e laco` njimí` gó` 'nø` ."

³⁷ Jo cajíng` ff` gui Jesús e júu` la:

—Jo song 'ñia` bi` dseata` Daví` sí` r` Dsea` Jmáang` Fí` i, joba` jial cuóøng` e Dsea` Jmáang` líiñ` dsea` siju` dseata` Daví` jóng` .

Jo lajaléng` i dsea` fíng` i teáang` níu` do eáam` iáang` dsíi` e níu` jalé` júu` e fé` Jesús.

Jalé` e ga` e jmoo` jaléng` tifa` quiá` júu` quiú` ta` quiá` dsea` Israel

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Jo mi` cangf` jo, lajab café` Jesús jeeng` júu` quiá` r` e er` do:

—Ñiing` óo` na` cóo` jaléng` tifa` quiá` júu` quiú` ta` quií` , dsea` Israel, co` lí` tí` dsíi` e ngí` e jlo` siliúm` bre, jogui eáang` iññ` jí` njimí` gó` ír` lacaang` jee` 'núu` lí` ngí` , ³⁹ jogui iññ` güeár` ni` masii` e jlo` ff` lacaang` dsíi` guá` quiá` , jogui iññ` e nigüeár` cajo dseáang` la jmang` lí` jlo` ff` catí` e nidó` r` , ⁴⁰ jogui gui` bre 'nú` jaléng` dseamf` i 'nff` , jogui jmi` cañíi` e fér` fa` e cuee` ff` quiní` dsea` . Dsu` jaléng` i dsea` la'íb` ni` íng` iihuí` e eáang` gui mi` nití` lí` lajo.

Jaang` dseamf` 'nff` i catí` cuu` ff` dsíi` guóó` quiá` guá`

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Jo mi` cangf` jo, coo` ya` guiing` Jesús ff` ca` guóó` lí` ta` dsea` cuu` quiá` guá` e si` ff` Jerusalén, jo jøør` jial dsitea` dsea` cuu` ff` jo. Jo lajee` jo jaléng` dsea` sea` cuu` eáam` dsitea` r` cuu` ff` jo. <sup>42</sup> Jo coo` caguiéb` jaang` dseamf` i 'nff` i tiñíng` eáang` , jo catá` r` e ff` dsíi` guóó` do tý` cuu` e ja` ee` 'ga` lí` quiíng` . ⁴³ Joba` cató` Jesús i dsea` gutiúung` quiá` r` do jo casf` reiñ` do lala:

—Dseañu` e já` e ff` i 'nú` e i dseamf` 'nff` la ni` cató` r` jmiguí` gui cuu` e ff` dsíi` guóó` quiá` guá` la laco` gui dsea` caguiuaang` gui; <sup>44</sup> co` jaléng` dsea` sea` cuu` cuø` lajíl` e seáang` quiá` bre; dsu` i dseamf`

'nít̄ la lajib̄ lajíī' e sea` quiá'r̄ e 'nér̄ nícatá'r̄ e fí' dsíī guóo' la.

Mf̄ cajínḡ Jesú̄s e ni'íinḡ guá̄' fé̄' e sī' fí' Jerusalén
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

13 Jo lajeē ní'iunḡ Jesú̄s fí' e gǖf̄'fír̄ fí' dsíī guá̄' fé̄' quiá̄' dsea` góor̄ dsea` Israel e sī' fí' Jerusalén, jo jaanḡ lajeē dsea` gutúunḡ quiá̄' casf̄' dsea` do lala:

—Tifa', fíng na jób̄ jalé̄' cuū' cóō' e niguō' e silí̄' e guá̄' la!

² Jo cañíī Jesú̄s quiá̄' ī dsea` quiá̄' do:
—Jób̄ jial jlō' cóō' e silí̄' e guá̄' na. Dsú̄ latøønḡ e guá̄' na jíī' coō' cuū' jō e níjé̄' guí sifínḡ quiá̄' rúnḡ', cō' dseánḡ lajib̄ ni'íinḡ mī' nití̄' ī' lajo.

Jial níl̄ mí̄' níjaquiéenḡ e tí̄ lí̄' ni'íinḡ jmigǖ'
(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Jo mī' cangf̄' jo, cangób̄ Jesú̄s cóō' dsea` guitúunḡ quiá̄' fí' yú̄' mó̄' e sī' fí' lí̄' quinī' lacō' sī' e guá̄' do. Jo lajeē e taanḡ Jesú̄s e fí' yú̄' mó̄' do, jo job mī' cangoquiéenḡ Tú̄ Simón cóō' guí Tiáā jogui Juan cóō' Df̄' fí' lí̄' guiiinḡ dsea` do, jo casf̄' reiñ̄' lala coō' yaaiñ̄:

⁴ —Ií̄naa' e jméē' jneā' júū, Tifa', lí̄' e nidsijée' jalé̄' e fó̄' 'nú̄' na. Jo jē' e nicuó̄' lí̄' quiá̄' e jō huó̄' ró̄' jmigǖ' jogui e níjaquiéenḡ e tí̄ lí̄' nidsijée' jalé̄' e jo?

⁵ Joba' cañíī Jesú̄s quiá̄' do lala:

—Niinḡ áá'na' e jíī' jaanḡ jā' jíī' níjmigóønḡ 'nú̄'.

⁶ Dsú̄co' fíim̄'binḡ ī níjalíinḡ ī jmigóō' e jíī' e lí̄'bre lí̄iñ̄' Dsea` Jmáanḡ jo nífē'r̄: "Jneab̄ ī dsea` fí̄"; jo fíim̄' dsea` níligóøiñ̄' jo jáb̄' níluiñ̄' e júū' e ō' já̄' do mī' niguiée' e jmíī' jo.

⁷ Jo mī' ninúū' 'nú̄' júū' quiá̄' e ninéē' níī' fí' la fí' na, jā' fóønḡ'na' jóng, cō' lajob nísī' quiá̄' Fidiéē e nidsijée'; dsú̄' lí̄' uiim̄'bī' jóng jā' mī' tí̄' lí̄' síim̄'bī'. ⁸ Dsú̄co' mī' nú̄' guí e níl'ínḡ jmigǖ', eáam' nitínḡ dsea` lajeē la'ó̄' rúiñ̄'; cō' nitínḡ coō' fí̄' cóō' jíē' guí coō' fí̄', jogui lajobi coō' góō' dsea` cóō' jíē' guí coō' góō' dsea'; jogui jmiguiub̄' lí̄' níjáā' jíī' oō' cajo. Jo dsú̄' lí̄' uiim̄'bī' jóng mī' tí̄' lí̄' nidsijée' jalé̄' e iihuí̄' na.

⁹ Dsú̄' eáanḡ' 'nú̄' niinḡ' áá' 'nú̄' mī' nití̄' ī' lajo, cō' níjáanḡ' dsea' 'nú̄' fí' quinī' dseatā, jogui níjmihúiñ̄' 'nú̄' fí' lacaanḡ' dsíī' sínáā' guá̄'. Jo uií̄' e já̄' lí̄'nḡ'na' júū' quié'e, joba' nidsijeáaiñ̄' 'nú̄' fí' lacaanḡ' quinī' dseatā dsea' cóønḡ' cóō' guí fí' quinī' jalénḡ' dsea' fénḡ'. Jo mī' níjmér̄' lajo, joba' cuøønḡ' e niguiá̄' 'nú̄' júū' quié'e fí' quinī' jalénḡ' ī dseatā do. ¹⁰ Dsú̄co' nú̄' guí e tí̄' lí̄' níl'ínḡ jmigǖ', dseánḡ' 'néb̄' e ninī' júū' quié'e jeē' jalénḡ' dsea' fí' laúnḡ' fí' jmigǖ' e quiá̄' jial níleáanḡ' dsea' jeē' jalé̄' dseē' quiá̄'r̄. ¹¹ Jo mī' tí̄' lí̄' nitóør̄' 'nú̄' fí' quinī' dseatā e níjáiñ̄' 'nú̄', jo jā' jmeé̄'na' fí' fā' jā' níī'na' eē' ningiñ̄'na' quiá̄'r̄, cō' dseánḡ' jā' 'nú̄' fí' áá'na' lajo, dsú̄co' Fidiéeb̄' dsea' níjmicóō' quií'na' e ningiñ̄'na' quiá̄'r̄ mī' nití̄' ī' lajo; dsú̄co' ō' dseánḡ' 'nú̄' ī nífē' mī' nití̄' ī' lajo, cō' ní-

ab̄' Jmiguí̄ quiá̄' Fidiéē nífē', jo eáam' níjmicóō' 'nú̄' jóng. ¹² Dsú̄co' mī' nití̄' ī' lajo, jalénḡ' dsea' níl'íbre quiá̄' rúiñ̄' e níjáanḡ' neíñ̄' quiá̄' e níjúuiñ̄', jogui lajo cajo jalénḡ' tiquiá̄' dsea' níjam'bre jalénḡ' jíoḡ' e níjúuiñ̄'; jogui jalénḡ' jíoḡ' dsea' nitínḡ' níjíñ̄' cóō' jalénḡ' sejmiir̄' jo cartí̄ níngám̄'bre iñ̄'. ¹³ Jogui jalénḡ' dsea' jmigǖ' níl̄' níl̄' níl̄' 'nú̄' uíī' e já̄' lí̄'nḡ'na' júū' quié'e; jo dsú̄' ī' teáanḡ' teá' cóō' júū' quié'e cartā seeiñ̄' fí' jmigǖ' la, joba' níleám'bre jeē' jalé̄' dseē' quiá̄'r̄.

¹⁴ Jo 'nú̄', mī' nímō'na' coō' e gā' eáanḡ' e níjmé' dsea' fí' dsíī' guá̄' fé̄' e sī' fí' lí̄' lí̄' e guá̄' gúeanḡ' quiá̄' Fidiéē lí̄' lacō' cajmē' jaanḡ' ī café' cuaiñ̄' quiá̄' Fidiéē malif̄' gui eáanḡ' ī calisí̄ Daniel —gúiñgánḡ'na' e júū' la, 'nú̄', dsea' fí'na' e la—, jo mī' nití̄' e ī' jo, jalénḡ' dsea' ī neáanḡ' fí' lí̄' sē' Judea gúicuiñ̄'bre fí' jeē' mó̄'. ¹⁵ Jogui song ī' dsea' dsíiñ̄' fí' yú̄' 'nú̄' mī' nití̄' e ī' jo, jā' gúijgiáaiñ̄' fa' e nídsi' uóø'r̄ jalé̄' e sea' quiá̄'r̄, cō' 'nú̄' cuí̄'bre; ¹⁶ jogui song ī' dsea' taanḡ jmoō' tā' fí' jeē' mó̄', joba' jā' gúī' fí' dsíiñ̄' fa' e níquinḡ' guí fí' quiá̄'r̄ e fa' e nídsiquiéer̄ jalé̄' s̄ī'r̄. ¹⁷ Jlí̄' e ngí̄' fí̄' jalénḡ' dseam̄' ī jobi quiéenḡ' yú̄' mī' tí̄' lí̄' jō osi dseam̄' ī jobi cuø̄' yú̄' tú̄' é! ¹⁸ Jo nab tí̄'guí e míī'na' Fidiéē e jā' dsijée' jalé̄' e la dseánḡ' lajeē jíī' gúī', ¹⁹ dsú̄co' iē' jo dseánḡ' eáam' iihuí̄' níl'ínḡ' jalénḡ' dsea' e jā' mī' cangongf̄'níñ̄' níl̄' coō' ya' latí̄' mī' catiroō' jmigǖ', ō'guí nidsingf̄'níñ̄' mī' ningf̄' jo. ²⁰ Jo faco' Fíī'naa' níjmiñ̄'níñ̄' eáanḡ' e nidsijée' jalé̄' e jo, joba' jíī' jaanḡ' jo ī' níleáanḡ' jóng faco' lajo; dsú̄' nícajmitiñ̄' jalé̄' e jo uíī' e 'nú̄' níleáaiñ̄' jalénḡ' dsea' quiá̄'bre ī nícaguíñ̄' lamí̄' jéenḡ'guí.

²¹ Jo iē' jo, song ī' dsea' níjmigóønḡ 'nú̄' jo nífē'r̄ 'nú̄' lala: "I lab ī dsea' ī sijeenḡ'na' do", osi "Dob siñ̄'" é, dsú̄' jā' já̄' gúiñgánḡ'na' jíī' coō', cō' ō' já̄' e lajo.

²² Cō' fíim̄'binḡ' níjalínḡ' ī níjmigóō' e níjmicaaiñ̄' e lí̄iñ̄' Dsea' Jmáanḡ', osi níjmigóor̄' e lí̄iñ̄' dsea' ī fé̄' cuaiñ̄' quiá̄' Fidiéē' é; jo níjmé'bre jalé̄' lí̄' e quí̄'r̄ jmíī' e dsigá̄' dsíī' dsea' e lí̄' lacō' iñ̄' e níligóønḡ' dsea', jo dseáam̄' e níligóønḡ'la quié'guí ī dsea' ī nícaguínḡ' Fidiéē' ī níl'ínḡ' dsea' quiá̄'r̄. ²³ Jo lana fí̄' 'nú̄', 'nú̄' eáam' siñ̄iinḡ' óó'na', cō' nícaliúum̄'baa 'nú̄' e júū' la lamí̄' jéenḡ'guí.

Jial mī' níjáá'tu ī dsea' ī jáa' fí' níff̄' ī lí̄'nḡ' dsea' jmigǖ'
(Mt. 24:29-35,42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ Jo mī' nití̄' e jmíī' jo, mī' nísoonḡ' jalé̄' e iihuí̄' e níjáá' do, jo jō nicuó̄'guí ieē' jír̄', ō'guí sī' nicuó̄'guí jír̄' cajo. ²⁵ Jogui níjiúum̄' jalénḡ' nú̄' ī sitónḡ' fí' yú̄' jmigǖ', jogui niguiá̄' fí' yú̄' jmigǖ'. ²⁶ Jo joguib̄ mī' nití̄' ī' e nigáá'tu jneā' fí' jmigǖ' la, dsea' lí̄in̄'na' jaanḡ' dsea' jmigǖ' ī jáa' fí' níff̄', jo nigáá'a fí' jeē' cabøø' jníī' cóō'guí jalé̄' e 'gøønḡ' jogui e jí̄' laniinḡ' gúea' jí̄' niguō' quiá̄' Fidiéē'. ²⁷ Jo job mī' nití̄' ī' e nísinḡ' Fidiéē' jalénḡ' áangeles quiá̄'r̄; jo ī ángeles do niseáiñ̄' jalénḡ' dsea' ī nícaguínḡ' Fidiéē' lamí̄' jéenḡ'guí fí' lají̄' quiú̄' quiúunḡ' jmigǖ', catí̄' fí' huíī'guí quiá̄'r̄

guóo'~ uó~ jogui catí~ lí~ huí~ guí quiá'~ yú'~ jmigüí~ cajo.

²⁸ Jo téé' óo'na' la'eáang' cóo'~ e júu~ quiá'~ 'ma` güñí~: Mí~ nidsí~ guo'~ e sí~ quiá'~, jogui níliá~ má~ e sí~ quiá'~ cajo, joba' níñí~ 'nú'~ e quiáb'~ nijaquiéeng' jí~ jmí~ jóng. ²⁹ Jo lajob lí~ cóo'~ e júu~ la; co' mít~ nímoo'~ 'nú'~ e nidsijée' jalé~ e jo, joba' nícuo'~ lí~ jóng e quiáb'~ nigáa'a, jnea~ dsea~ lí~ ní dsea~ jmigüí~ jí~ jáa'~ fí~ níff~. ³⁰ Co' dseáng' já~ ba' fá~ a e dseáng' 'né~ e nidsijéeb' jalé~ e jo nú~ guí e nijúung' jaléng' dsea~ i seeng' lajee~ lana. ³¹ Co' ní~ lím~ fí~ la'úng' jmigüí~ jogui lajobi la'úng' fí~ yú'~ jmigüí~ cajo, dsu' ja' tóo'~ jmí~ fa' e ja' niliti~ jalé~ júu~ quié~ e.

³² Jo dsu' jí~ jaang` dsea~ ja` lí~ ní~ e júu~ jo jéeng' guí cuaiñ~ quiá'~ e~ jmí~ jogui e~ í~ e nidsijée' jalé~ e jo, jo jí~ guí latí~ jaléng' ángeles quiá'~ Fidiée~ ja` nír~ e jo, o'guí jnea~ cajo, dsea~ lí~ ní Jóo' Fidiée~ camíng'~ do, ja` níi~, co' dseáng' lají~ Tiquí~ ii' Fidiée~ dsea~ guing'~ níff~ bing'~ ní~ e jo.

³³ Joba' fí~ i' nú'~ e dseáng'~ 'né~ e níing'~ óo'na' contøom~ e sijeeng' na' jalé~ e jo, jogui féeng'~ na' Fidiée~, co' ja` ní~ na' røø` lí~ dseáng'~ e nidsijée' jalé~ e jo.

³⁴ Co' e la lí~ lafa' jaang` dsea~ i ní~ fí~ dsé~ fí~ lí~ huí~, jo lajee~ e nú~ guí nigüí~ fí~ quiá'r~, jo caseáaiñ~ dsea~ 'léeng'~ quiá'r~, jo cacuø'r~ ta~ lajaang` lajaaiñ~ do, jogui caseáaiñ~ jaang` dsea~ i jmoo'~ i' jaléng'~ i dsea~ jmoo'~ ta~ do. <sup>35</sup> Joba' lalab cajíng'~ i dsea~ i néé~ ní~ dsea~ 'léeng'~ do casí~ r~ jaléng'~ i dsea~ jmoo'~ ta~ do: Jmiñiing' óo' 'nú'~, melé~, co' ja` ní~ na' lí~ e nigüeáng'~ tu~ i dsea~ fí~ 'nú~ la, su mili~ na osi uøø~ guí~ nüøb~ é, osi téé~ ogoo'~ mi~ niquí~ tú~ é, osi dsa'ee' guib~ é; ³⁶ co' jial fíng lajee~ teng'~ 'nú'~ güüim'ba' nigüeáiñ~. ³⁷ Jo lají~ e fí~ i' 'nú'~ la, lajob lí~ júu~ quié~ e cóo'~ dsea~ jiéng'~ guí cajo: jLí~ 'né~ ba' e jmiñiing' óo'na'!

Mí~ casíng~ dsea~ e nisáiñ~ Jesús (Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

14 Jo tú~ jmí~ ba' jmoo'~ guí e nití~ coo'~ jmí~ quiá'~ dsea~ Israel e sii` Pascua e gó'r~ iñí~ e ja` quié~ quiéeng'. Jo jaléng' fí~ jmidsea~ cóo'~ guí jaléng' tifa' quiá'~ júu~ quiú~ ta~ quiá'~ dsea~ Israel canaaiñ~ 'nó'r~ jial niguié'r~ e nisáiñ~ Jesús e nijmigøøiñ~ dsea~ do e laço'~ níli'r~ njingáng'~ neiñ~. ² Jo lalab sít~ i líng~:

—Ja` nijmó~ oo' e jo lajee~ jmí~ Pascua e laço' ja` dseáang'~ quií~ il~ e nitá~ dsea~ mít~.

Mí~ ca'ee~ jaang` dseamí~ jmí~ jmeafí~ fí~ mogui~ Jesús (Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Jo mít~ cangí~ jo, Jesús cangór~ cóo'~ dsea~ quiá'r~ fí~ Betania fí~ quiá'~ jaang` dseañ~ i sii` Simón, jaang` dsea~ i lamí~ líng~ jmohuif~ 'li~ fí~ ngúu' táang`. Jo mít~ caguié~ Jesús fí~ jo, lajee~ e guíñ~ fí~ 'ni'~ mes~ e gó'r~ ir~, caguié~ jaang` dseamí~ i quié~ coo'~ sít~ e lí~ cóo'~ coo'~ cuyu~ niguo'~ e sii` alabastro e a~ jmí~ jmeafí~ e lí~ cóo'~ layaang~ nardo e 'mo'~ eáang`. Jo i dseamí~ do cafíim`bre e sít~ do jo ca'eer~ e jmí~ jmeafí~ do fí~ mogui~ Jesús. ⁴ Jo i líng~ dsea~ i cangá~ e cajmée~ i

dseamí~ do lajo caliguíim`bre eáang~, jo canaaiñ~ sít~ lajee~ la'ó~ yaaiñ~:

—Jíalií~ nicango'fí~ e jmí~ jmeafí~ na? ⁵ Co' jmáang` guí fa' mít~ lí~ ca'níff~, jo jmiguiú~ guí laco' tre-scientos cuu~ denario níll'r~ jóng e laco' sea~ jí~ e nilicóo'~ jaléng' dsea~ tiñíing~.

Joba' i dsea~ i teáang~ do ie~ jo gab` fé'r~ uí~ quiá'~ i dseamí~ do.

⁶ Jo dsu' lalab cañí~ Jesús quiá'~ i dsea~ do:

—Jíalií~ jmiguíing~ na' i dseamí~ na? jja` e fi' na'r jí~ coo'! Co' lají~ e nicajméer~ quié~ e na eáam' guí~. <sup>7</sup> Jo jaléng' dsea~ tiñíing~ nab ní~ 'nú'~ ee` cajmee~ na' cóo'r~, co' cuøøm~ lí~ jmée~ na' e guí~ cóo'r~ lí~ iing~ na', dsu' jnea~ guí ja` contøøng~ seen~ jee~ 'nú'~. <sup>8</sup> Co' i dseamí~ na nicajmée~ bre lají~ e tñíin~: jo nicasúu~ bre jmí~ jmeafí~ ngúu' tåan~ nú~ guí e ni'áang~ dsea~ jnea~. <sup>9</sup> Co' jnea~ jmitaa~ óo'na' e doñí~ jí~ fí~ lí~ niguiá~ dsea~ júu~ quiá'~ jial nileáng` dsea~ jee~ jalé~ dsee~ quiá'r~, niliseab~ júu~ cajo lají~ e cajmée~ i dseamí~ na, jo lajoba' niguiéng' dsí~ dsea~ i dseamí~ na.

Mí~ ca'níing` Judas Iscariote Jesús fí~ quini~ jaléng` jmidsea` (Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Jo mít~ cangí~ jo, Judas Iscariote, jaang` dsea~ i quíng'~ jee~ dsea~ gutíung` quiá'~ Dsea~ Jmáang~, cangór~ cangosíiñ~ cóo'~ jaléng' fí~ jmidsea~ quiá'~ dsea~ Israel e laço' níssíñ~ røø` jial níjáiñ~ Jesús fí~ jaguó~ dsea~ do. <sup>11</sup> Joba' mít~ tí~ lí~ canúu~ i dsea~ i, eáam' calíiáang` dsíir~, jo casí~ r~ Judas e nícuø'r~ reiñ~ cuu~. Job mít~ canaang` Judas 'nó'r~ jialco' cuøøng` níjáiñ~ Jesús fí~ jaguó~ i dsea~ do.

Mí~ cagó~ Jesús ií~ canuú~ cóo'~ dsea~ gutíung` quiá'r~ (Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² Jo mít~ cangí~ jo, canaang` la'uui~ jmí~ e quiá'~ gø~ dsea~ Israel iñí~ e ja` quié~ quiéeng~, jogui e jngang` dsea~ Israel jaléng' jo'se~ jiuung~ quiá'~ e jmí~ jo. Joba' lalab cajmíng~ i dsea~ gutíung` quiá'~ Jesús cajmíng~ r~ dsea~ do jo cajíñ~:

—Fí~ naa~, jje~ fí~ fó~ 'nú~ e nidsé~ naa' nidsiguíá~ naa' guí~ quiá'~ e niquíee~ naa' ií~ canuú~ quiá'~ jmí~ Pas-cua?

¹³ Joba' casíng` Jesús gáng~ i dsea~ gutíung` quiá'r~ do jo casí~ r~ reiñ~ do lala:

—Güülíng~ na' fí~ fí~ Jerusalén, jo fí~ job niguiéng~ na' jaang` dseañ~ i quié~ coo` dsu~ e a~ jmí~; jo nigüülíng~ na' laço' ngang' i dsea~ do. ¹⁴ Jo mít~ nigüülíng~ na' fí~ lí~ níli~, sii`~ na' i fí~ 'nú~ jo: "Lalab jíng~ Tifa' quié~ naa': ¿jje~ fí~ lí~ si~ 'nú~ lí~ nídøø'~ Ø ií~ canuú~ quiá'~ jmí~ Pascua colíng~ cóo'~ dsea~ quié~ e?" <sup>15</sup> Jo jogui~ níé~ i dsea~ do coo`~ 'nú~ yú~ e níslíng~ guí~, jo fí~ job niguiá~ na' guí~ e niquíee~ naa' do.

¹⁶ Jo mít~ cangí~ jo, ca'uøøm~ i dsea~ gáng~ do can-golíñ~ fí~ fí~ jo, jo cadsém`bre i dseañ~ do dseáng~ lí~ laço' nicajíng` Jesús e nicasí~ r~ reiñ~ do; joba' fí~ job

caguaia' i dsea` gáng` do guiúr` quiá` e nidó'r` lajaléiñ` do íi` canuu` coliing` cóo` Jesús ie` jmii` Pascua do.

¹⁷ Joba' mi` canuu` e jmii` jo, caguiéb` Jesús coliing` cóo` dsea` guitúung` quiá` ff` jo. ¹⁸ Jo lajee` mi` níneáiñ` ff` 'nì` mes` e nínaaiñ` gó'r`, lalab cajing` Jesús casf` reiñ` do:

—Dseáng` e já` ff` i' 'nù` e jaang` lajee` la'ó` 'nù` i neáang` gó` cóo` jnea` lana, ib` i njáng` jnea` ff` jaguo` dsea` i' 'nì` níi` quié` e.

¹⁹ Jo mi` canuu` i dsea` guitúung` do lado, eáam` ff` calšíñ` , jo canaaíñ` jmíng` r` dsea` do lajaang` lajaaiñ` :

—¿Su jneab~, faa~aa`?

Jo jiéng` guí jaang` cañíi`:

—¿Si jneab~ é?

²⁰ Joba' cañíi` Jesús:

—Lí` jaang` 'nù` la'ó` guitúung` na` na, jaang` i gó` cóo` jnea` ff` coo` cuée` huíi` , ib` i ni'lé` do. ²¹ Co` jáb` e jnea` , dsea` líin` jaang` dsea` jmígüi` i cajá` ff` níff` , dseáng` 'nè` e nidsing` baa lí` laco` guí la fé` ff` ni` ji` quiá` Fidiée` ; dsu` jnea` fá` a, je ngí` ffib` i dsea` i ni'lé` do! Co` guí` quiá` i dseañ` i` fa` mi` ja` caliséiñ` .

²² Jo lajee` e neáaiñ` gó` bre, catíng` Jesús coo` iñí` jo cacuø'r` guimáang` Fidiée` , jo mi` cangí` e jo, caffim` bre jo cajmér` guíee` quiá` i dsea` quiá` do, jo casf` reiñ` do lala:

—Quié`na` e iñí` la, co` ngúu` táam`baa la.

²³ Jo mi` cangí` jo, catíñ` coo` cóo` e a` jmí` ff` mít` huiing` jö` , jo cacuø'r` guimáang` Fidiée` cajo mifting` cajmér` guíee` , joba` lajim` bre ca'ír` e a` dsí` e cóo` do. <sup>24</sup> Jo casf` r` i dsea` quiá` do lala:

—E lab e jmí` Øøn` e laco` nícuø` lí` quiá` júu` tigua` e 'mít` , jo ffim` dsea` níjmícoó` quiá` r` lajíi` e jmí` Øøn` e nitø` . ²⁵ Co` dseáng` já` ba` e ff` i' 'nù` e jo` níduu` guí` e jmí` ff` huiing` jö` la cartí` mi` nitø` jmí` e níduu` u jmí` ff` huiing` jö` e 'mít` ff` mi` nitø` i` e níquiú` Fidiée` ta` ff` la'úng` ff` jmígüi` .

Mí` cajmée` Jesús júu` e njíng` Tú` Simón e ja` cuíñ` dsea` do

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Jo mi` cangí` e ca'ør` e jmífeiñ` Fidiée` , jo cangolím` tur` ff` mó` Olivos. <sup>27</sup> Jo ff` job casf` Jesús i dsea` quiá` do lala:

—Lajim` 'nù` nitiúung` na` jnea` e uøø` na lí` la- co` guí la fé` ff` ni` ji` quiá` Fidiée` : "Nijngám` dsea` i fii` i jmóo` i` jo'se` , joguí jaléng` jo'se` quiá` r` lí` niso- jóm` bre". ²⁸ Dsu` mi` ning` e níjí` túu` , ff` lí` se` Galileab ninii` calé` catú` jéeng` guí laco` 'nù` .

²⁹ Joba` cañíi` Tú` Simón quiá` dsea` do lala:

—Nañí` fa` lajim` nitiúung` 'nù` , Fí`i` , dsu` jnea` ja` ni- jmeé` e lalo.

³⁰ Joba` cañíi` Jesús quiá` Tú` Simón:

—Dseáng` e já` ff` i' 'nù` , Tú` Simón, e 'ñia` e uøø` na e nù` guí e níquiú` tuidsée` tú` ya` , 'nù` nifo` ^ 'nì` ya` e ja` cuíñ` jnea` .

³¹ Jo cuø` bì Tú` Simón 'goo` dsea` do jo sì` reiñ` lala:

—Nañí` fa` níjúum` baa coliing` cóo` 'nù` , dsu` ja` nífá` a e ja` cuíñ` 'nù` .

Jo lajob cajing` i dsea` quiá` r` caguaang` guí do cajo.

Mí` caféng` Jesús Fidiée` ff` coo` ff` sii` Getsemaní
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Jo mi` cangí` jo, jo cangó` Jesús coliing` cóo` dsea` quiá` r` ff` coo` ff` sii` Getsemaní e née` ff` mó` Olivos, jo ff` jo casf` r` i dsea` quiá` do lala:

—Nína` e la lajee` níi` jnea` nísiñ` níi` Tiquié` Fidiée` .

³³ Jo jíi` Tú` Simón cóo` guí Tiáa` joguí Juan, jíi` ff` huiing` cajéeiñ` , jo Jesús mifting` e nínaang` e líiñ` ff` i` e eáang` joguí e jiuung` dsíir` cajo. ³⁴ Jo lalab cajíñ` :

—Dsíng` lí` i` e ff` i` líiñ` níi` dseáng` lafa` jo` jmígüi` la seem` baa líiñ` n. Jo lab níjá` 'nù` lajee` jo, jo ja` jmígüiing` yaang` na` .

³⁵ Joba` Jesús cangór` catí` doguijiú, jo catúuiñ` cartí` cajnúu` dsequíir` ff` ni` uø` , jo camí` r` Fidiée` fa` ja` ni` iñí` iihuíi` lajíi` e nísjíe` quiá` r` mi` nitø` i` lajo. <sup>36</sup> Jo lalab caféiñ` Fidiée` ie` jo:

—Teaa` , lajib` cuóøng` sea` lí` jmíe` 'nù` , joba` mi` ff` i` 'nù` e jmíi` lana e nilaang` jnea` jee` e iihuíi` e eáang` e níjaquíeeng` quié` e, dsu` ja` güíl` laco` iing` jnea` , co` iin` n e nil` dseáng` laco` iing` 'nù` .

³⁷ Jo mi` caquíng` tu` Jesús ff` ff` caseáaiñ` i dsea` gaang` do, jo cadséng` neiñ` do e teiñ` güíim` bre, joba` casf` r` Tú` Simón lala:

—Simón, ¿su güíim` ba` ? ¿Su dseáng` ja` té` ba` fa` e sijnée` o` jíi` coo` oor` ? ³⁸ Jmíjné` óo` na` , joguí mi` na` Fidiée` e laco` ja` níjíung` na` ff` ni` dsee` . Dseáng` e jáb` iáam` óo` na` e jmíe` na` jalé` e guíú` , dsu` ngúu` táang` na` ja` cuø` ff` e níjmée` na` lajo.

³⁹ Joguí cangób` tu` Jesús calé` catú` cangoféeiñ` Fidiée` laco` guí nícangoféeiñ` lamí` jéeng` guí do. ⁴⁰ Jo mi` tí` ff` caquíng` tur` ff` ff` neáang` i dsea` gaang` quiá` r` do, jo caléb` catú` cadséng` tureiñ` do e güíim` biñ` , co` dseáng` eáam` jo` téiñ` do e jaligüíñ` . Joba` ja` nír` e` níñír` quiá` dsea` do. <sup>41</sup> Jo caquím` tu` Jesús e catí` 'nì` ya` jo lalab casf` reiñ` do:

—¿Su mi` 'noo` güíim` bi` 'nù` joguí jmi` íng` na` ? Dsu` nitéb` jíi` lana, co` dseáng` lanab catí` i` e ff` jaguo` dsea` dsee` dsea` quib` njáng` dsea` jnea` , i dsea` i cagüéng` ff` jmígüi` la e líiñ` jaang` dsea` jmígüi` .

⁴² Jminá` ráang` na` , jo má` aa` , co` nab níjáa` i dsea` i njáng` jnea` ff` jaguo` jaléng` dsea` i' 'nì` níi` quié` e.

Mí` casang` dsea` Jesús

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Jo lajee` e fé` bì Jesús, mi` tí` ff` caguié` Judas Iscariote i quíng` jee` dsea` guitúung` quiá` r` , jo i ffim` dsea` cóo` r` i quie` nísh` cóo` guí jalé` 'ma` , co` ta` quiá` r` jaléng` fii` jmidsea` ba` e ngolíng` i dsea` do cóo` guí jaléng` tifa` quiá` júu` quiá` ta` quiá` dsea` Israel cóo` guí jaléng` dsea` cóøng` quiá` r` cajo. ⁴⁴ Jo Judas Iscariote lamí` jéeng` guí, lalab casf` r` jaléng` i

dsea` i jéeiñ` do e njmér` cōo` li~, jo nijíñ` jnang~ i sii` Jesús, cō` cajíñ` ie~ jo:

—Ií` i nimó^ `hú` i nichú` ni~, íb` Jesús, joba` séng` na're jóng, jo tee`na're e 'ñúuiñ` guié`.

⁴⁵ Jo mi^ tí` li~ cangáiñ` Jesús, jo cangoquiéeiñ` fí` quini` dsea` do jo casf`r` lala:

—iTifa`!

Jo mifíng` caché`r` ni~ dsea` do. ⁴⁶ Jo casam` jaléng` i dsea` do Jesús ladsífi` lado jo e 'ñúung`biñ` do catór`.

⁴⁷ Dsú` jaang` lajee` laó` dsea` quiá` Jesús caguir` ñisñ` quiá`r`, jo caquié`r` dseáng` logua` jaang` dsea` i jmoo` ta~ quiá` i jmidsea` i laniing`. ⁴⁸ Jo Jesús cagming`r` jaléng` i dsea` do lala:

—Jialí` nicañiliing`na` e quié`na` jalé` ñisñ` cōo`gui` jalé` 'ma` e lacó` nitó`na` jnea` e 'ñúun`n lacó`gui` la cáng` dsea` jaang` ? <sup>49</sup> Co` lacóo` jmíb` ni`cang` jnea` jee` 'nú` e ee`e 'hú` júu` quiá` Fidiée` fí` dsí` sinú`t` guá` fé` quií`i, dsú` ja` ca`i` óo`na` fa` lají` ie` jo caséng`na` jnea`. Dsú` lanaguí nilitib` náng lacó`gui` la fé` fí` ni` ji` quiá` Fidiée`.

⁵⁰ Joba` lají`m` i dsea` quiá` Jesús do catiúum`bre dsea` do jo cacuú`bre. ⁵¹ Jo dsú` jaang` siming` cangó`bre tí`leáaiñ` lacó` cangáng` Jesús, jo líco` iáiñ` cōo` jmoo`m` 'mi` lajob. Jo casam`bre i siming` do cajo; ⁵² dsú` i siming` do caté`bre e jmoo`m` do jo cacuú`bre la ringúuiñ` lado.

Mi` caguiéng` Jesús fí` quini` jaléng` dsea` cōong`

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Jo cató`bre Jesús fí` quini` fii` laniing` quiá` jaléng` jmidsea` quiá` dsea` góor` dsea` Israel; jo fí` job caseáng` jaléng` fii` jmidsea` quiá`r` cōo`gui` jaléng` dsea` cōong` quiá`r` jogui` jaléng` tifa` quiá` júu` quié`ta` quiá` dsea` Israel cajo. <sup>54</sup> Jo dsú` cangób` Tú` Simón jíeb` cōo`iñ` lacó` cangó` Jesús cartí` caguiliñ` e fí` sigui` fí` li~ guiling` i jmidsea` laniing` do, dsú` fí` caluub` caje` Tú` Simón coliing` cōo` i dsea` i néé`ni` e guá`fé` quiá` dsea` Israel i neáang` jmiguiáng` fí` ca` li` coo` jí`.

⁵⁵ Jo jaléng` fii` jmidsea` quiá` dsea` Israel cōo`gui` lajaléng` dsea` cōong` i quié`ta` quiá`r` canaaiñ` 'nó`r` e` jalé` dsee` sea` quiá` Jesús e lacó` nilí`r` e njingáiñ` dsea` do, jo dsú` ja` cadsé` i dsea` do jí` cōo`.

⁵⁶ Jo fí`m` dsea` 'nfiñ` Jesús cōo` júu` e o` já` , dsú` jmaquím` júu` fé`r` lajaang` lajaaiñ` jo jí` jaaiñ` ja` cuó` júu` rúiñ` . <sup>57</sup> Jo caróo`b` jaang` gáng` dsea` e 'nfiñ` Jesús cōo` júu` e o` já` jo cajíñ` lala:

⁵⁸ —Jnea` cané`naa` e cajíng` dsea` na lala: "Jo ni`lím`baa guá` fé` quií`i` e si` fí` Jerusalén e cajme` jaléng` dsea` , jogui` lajee` 'nú` jmí` lajob njmée`t` túy` cōo`gui` e ja` nitaan`n jí` jaang` dsea` jmigü` e jme`r`."

⁵⁹ Jo dsú` dseáng` ja` cuó`b` júu` rúng` jí` jaang` i dsea` do cōo` lají` e siiñ` do.

⁶⁰ Joba` caróo` i jmidsea` laniing` do jee` jaléng` i dsea` do, jo lalab cajming`r` Jesús:

—¿Su jí` cōo` ja` iin` ngí`? ¿E`e fé` jaléng` i dsea` na e 'nfiñ` 'nú`?

⁶¹ Dsú` jí` cōo` ja` ee` cañí` Jesús quiáñ` do, jo lí` cajer` tiib` . Joba` caleáb`tu cajming` i jmidsea` laniing` do jo cajming`r` dsea` do lala:

—¿Su já`ba` e 'nub` lín` Dsea` Jmáang` i nisíng` Fidiée` i nicá` nifí` qui` jnea` , jogui` lín` i Jó` Fidiée` camíng` i dseáng` i güeang` do?

⁶² Joba` cañí` Jesús quiáñ` do lala:

—E jáb` , jneab` , jogui` ní` nimáam`ba` jnea` , i dsea` jmigü` i jáa` fí` níff` , e guin`n lí` i dsée` la-co`gui` la guiling` Fidiée` i quií` jmí` jmé` lí` doñí` ee` , jogui` e nigáa`a fí` yú` jmigü` fí` jee` cabøø` jní` .

⁶³ Job mi` i jmidsea` laniing` do canaaiñ` siiñ` sít`r` dsú` e guíñ` jo cajíñ` lala:

—¿E`gui` e güijeeng`guí` e niline`guí`? ⁶⁴ Nab nicané`na` jial nicafé`r` júu` ga` uí` quiá` Fidiée` . ¿Jial ió` 'nú` cōo` jalé` e nicafé`r` na?

Jo lají`m` i dsea` do casf`r` røø` e røøm` dsea` do dsee` , joba` 'né` e nijúum`bre.

⁶⁵ Jo i líng` i dsea` do canaaiñ` 'ñiim`bre Jesús, jogui` quií`r` ni~ dsea` do jogui` naaiñ` jnóor` moníñ` jo jming`r` dsea` do lala:

—¿Ne`duu` su já` quií` ní` i cabá` moní`!

Jogui` jaléng` i jmoo` i e guá` fé` do canaaiñ` jnóor` moní` dsea` do cajo.

Mi` cajíng` Tú` Simón e ja` cuíñ` Jesús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Jo co` dobí guiling` Tú` Simón e fí` sigui` do ie` jo, jo lajee` jo mi` tí` li~ caguié` jaang` dseam` i jmoo` ta` quiá` i jmidsea` laniing` do. <sup>67</sup> Jo mi` cangáiñ` Tú` Simón e dob guíñ` do 'nú` jí` jmiguiáñ` , lí` cajer` jøøm`bre dsea` do jo casf`r` lala:

—Cangfb` já` 'nú` cōo` Jesús i seeng` fí` Nazaret do, ¿já` já`?

⁶⁸ Dsú` Tú` Simón cañí` quiá` i dseam` do lala:

—Ja` cuíng` jnea` i dsea` , dseam` . Ja` níi` e`gui` e fó` na.

Jo cagüí`fí` Tú` Simón fí` lí` o'né` , jo job mi` caqui` jaang` tuidsée` . ⁶⁹ Joba` cajóøng`tu i dseam` do ír` , jo mifíng` canaaiñ` sít`r` i dsea` teáang` do ie` jo:

—I cangi` cōo` Jesús i dseañ` la cajo.

⁷⁰ Dsú` Tú` Simón cajíñ` calé` catú` e ja` cuíñ` dsea` do. Jo mi`míng`guíji lajo cajíng` i teáang` do cajo casf`r` Tú` Simón lala:

—E jáb` dseáng` 'nub` i cangi` cōo` Jesús do, ¿já` já`?, co` dsea` Galileab lín` .

⁷¹ Joba` Tú` Simón canaaiñ` jmí`lim` 'nía'r` e jíñ` e dseáng` ja` nír` , jo casf`r` dsea` do:

—Ni` fii` . Dseáng` ja` cuíim`baa i dseañ` i éeng` 'nú` na.

⁷² Job mi` tí` li` caqui` tuidsée` e catí`tú` ya` , jo joguib cadseng` dsí` Tú` Simón cajo e cajím` Jesús la ní`gui` do lala: "Nú`gui` e niquí` tuidsée` e nití`tú` ya` , 'nú` nifo` 'nú` ya` e ja` cuíñ` jnea` ."

Jo mi` cadseng` dsí` guiú` e jo, canaaiñ` qui`bre jóng dseáng` e ngocáng` dsí` .

Mi~ caguiéng~ Jesúś fi' quini~ dseata~ Pilato
(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

15 Jo mi~ cajneá~ e jmii~ jo, jaléng~ fii~ jmidsea` quiá~ dsea` Israel caseáng~ yaaiñ~ cóo~ jaléng~ dsea` cóøeng~ quiá'r~ cóo~ guí tifa~ quiá~ júu~ quiut~ ta~ quiá~ dsea` Israel, lñ~ lajiing~ i dsea` Israel i quié~ nifi~ i quiut~ ta~, jo cató~bre Jesúś e 'ñuuiñ~ fi' quini~ dseata~ Pilato. **2** Jo mi~ caguilíng~ jaléng~ i dsea` i fi' jo, jo dseata~ Pilato cajming~r~ Jesúś lala:
—¿Su já~ba' e 'nub~ i lñing~ dseata~ dsea` féng~ quiá~ dsea` Israel?

Jo Jesúś cañíir~:

—E jáb~. Lajob lñ~ lñ~ laco'guí la nícaféé~ na.

3 Jo co' jmiguiub~ dsee~ cuø~ jaléng~ i fii~ jmidsea` do Jesúś, **4** joba' cajming~t~ dseata~ Pilato Jesúś lala:

—¿Su jíi~ cóo~ ja~ e iin~ ngíi~? Co' dseáng~ jmiguiub~ dsee~ jmoo~ jaléng~ i dsea` la quií~.

5 Ds~ Jesúś caleáb~tu ja~ ee~ cañíir~ jíi~ coo~; joba' eáam~ dsigá~ dsíi~ dseata~ Pilato.

Mi~ cahu~ ta~ e nijúung~ Jesúś

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

6 Jo lajee~ e tñ~ e jmii~ jo, nitfing~ dseata~ Pilato e láiñ~ jaang~ dsea` i sijníng~ lñ~ doñi~ iñ~ i mñng~ dsea` fii~. **7** Jo ie~ jo ni~iuung~ jaang~ i sijníng~ i sii~ Barrabás coliing~ cóo~ jaléng~ i nijmoo~ ta~ jngang~ jaléng~ dsea` fi' jee~ mñi~. **8** Job mi~ casimó~ dsea`, jo cami'r~ dseata~ Pilato e nijmé~ dsea` do lajo, e nileáiñ~ jaang~ i dsea` sijníng~ do laco'guí jíi~ e qui~ tñiñ~. **9** Joba' cañíi~ dseata~ Pilato quiá~ jaléng~ i dsea` do lala:

—¿Su iing~ 'nú~ e nilaan~ i dseata~ dsea` féng~ quiá~ dsea` góo~na' dsea` Israel?

10 Jo co' calilíb~ i dseata~ do jéeng~guí e lñ~ uíi~ e dsihuñm~ jaléng~ i fii~ jmidsea` do quiá~ Jesúś, joba' ca-jáng~neiñ~. **11** Ds~ jaléng~ i fii~ jmidsea` do canaaiñ~ ta'r~ mñi~ jo canaaiñ~ sñr~ jaléng~ dsea` jiéng~guí e quiú~ guí e nileáng~ Barrabás. **12** Joba' cajming~t~ dseata~ Pilato lala:

—Jo ñe~ iing~ 'nú~ e nijmee~e cóo~ i dsea` i fi' 'nú~ dseata~ dsea` féng~ quiá~ dsea` góo~na' dsea` Israel?

13 Jo cañíi~tu jaléng~ i dsea` do cóo~ júu~ teá~:

—¡Güitáiñ~ fi' dse~ crúu~!

14 Jo cañíi~tu dseata~ Pilato:

—¿E~guí e ga~ e nicajmée~ i dseañu~ na?

Ds~ i dsea` do caleáb~tu canaaiñ~ ta'r~ mñi~ jo fé'r~:

—¡Güitáiñ~ fi' dse~ crúu~!

15 Jo co' i dseata~ Pilato do contøøm~ iñ~ e seeiñ~ quiú~ cóo~ jaléng~ dsea`, joba' caguim~bre i Barrabás do dsíi~ 'núñi~; jo mi~ cang~e jo, caquiut~r~ ta~ e calihuñg~ Jesúś cóo~ 'nii~ jo cajáng~neiñ~ do e quiá~ nitáng~ dsea` do fi' dse~ crúub~ jónig~.

16 Jo jaléng~ i 'lée~ do cajéem~bre dsea` do fi' ni~ 'núñi~ jo fi' jo caseáiñ~ lajiing~ 'lée~. **17** Jo caquíng~neiñ~ do coo~ 'mi~ e nú~, jogui catá'r~ fi' mogui~ dsea` do coo~ lñ~ corona e lñ~ cóo~ layaang~ 'matóó~. **18** Jo mi~ cang~e jo, canaaiñ~ fé'r~ teá~ lala e lóøng~neiñ~:

—¡Güiliseem~ dseata~ dsea` féng~ quiá~ dsea` Israel!

19 Jo bár~ sñ~ mogui~ dsea` do, jogui 'ñiñ~ dsea` do, jogui jmicaaiñ~ e jmiféiñ~ dsea` do e sí'r~ uó~ jnir~ fi' quiniñ~. **20** Jo mi~ cang~e lóøiñ~ dsea` do lajo, cajé~bre e 'mi~ nút~ do, jo caquíng~t~ dsea` do sñiñ~ e lamí~ quiñ~. Jo mi~ cang~e jo, caguim~bre dsea` do e quiá~ niteáiñ~ fi' dse~ crúu~.

Mi~ catáng~ Jesúś fi' dse~ crúu~

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

21 Jo lajee~ e teáaiñ~ fi' cajíñ~ jaang~ dseañu~ i sii~ Simón i seeng~ fi' Cirene, tiquiá~ jaang~ i sii~ Jaang~ cóo~ guí jaang~ i sii~ Rufo, jo njaiñ~ do fi' jenuu~ fi' lñ~ jmoo~ ta~, jo jaléng~ i dsea` i ngolíng~ do cajmeáiñ~ 'goo~ i Simón do e nijéiñ~ crúu~ quiá~ Jesúś.

22 Jo cajéem~bre Jesúś fi' coo~ lñ~ sii~ Gólgota e guóng~ Cuo~ Mogui~ 'Lñ~. **23** Jo cacuø~r~ Jesúś jmí~ huiing~ jó~ e sicáang~ cóo~ oo~ e sii~ mirra e sñl~ niñ~ dsea` do, ds~ Jesúś ja~ caliñiñ~ fa~ e ca'ñiñ~ e jo. **24** Jo job mi~ cateáaiñ~ dsea` do fi' dse~ crúu~; jo jaléng~ i 'lée~ do canaaiñ~ cóor~ quiá~ e nijmér~ guíée~ sñ~ Jesúś, jo ne~duu e~ nilír~ nicóor~ lajaang~ lajaaiñ~.

25 Jo ngóo~jíu~ la iñ~ nñ~ e la'ee~ mi~ cateáaiñ~ dsea` do fi' dse~ crúu~. **26** Jo cateér~ coo~ 'majmá~jíu~ fi' yé~ guí~ dsea` do e tó~ e uiing~ e jmáiñ~ dsea` do lado, jo lalab tó~: "I lab dseata~ dsea` féng~ quiá~ dsea` Israel."

27 Jo cateáang~guír~ gáng~ iñ~ coliing~ cóo~ Jesúś, jmá~ jáng~ crúu~ lajaaiñ~ do, jaang~ la cataang~ cáang~ dsea` do. **28** Jo lajob caliñiñ~ laco' la fé~ fi' ni~ jí~ quiá~ Fidiée~ lñ~ fé~ lala: "Calíñiñ~ jee~ jaléng~ dsea` i 'lée~."

29 Jo jaléng~ dsea` i ngíng~ lajee~ e táang~ Jesúś fi' dse~ crúu~ lico~ guia~r~ guí~bre e jéøiñ~ dsea` do jo fé'r~ lala:

—¡Jaa~! ¿Su o' 'nú~bi~ i fé~ i lí~ qui~ guá~ fé~ quiá~ dsea` góo~, jogui cóo~ 'ni~ jmii~ lajo lñ~ jmée~t~? **30** Jo lana leaang~ uø~, jo güñng~ fi' lñ~ táan~ fi' dse~ crúu~ na.

31 Jo lajobi~ jaléng~ fi' jmidsea` quiá~ dsea` Israel cóo~ guí jaléng~ tifa~ quiá~ júu~ quiut~ ta~ quiá~r~ dseáng~ lóøm~bre dsea` do, jogui sñiñ~ lajee~ yaaíñ~ lala:

—Caleáam~bre jaléng~ dsea` jiéng~, ds~ 'ñia'r~ jo~ quíi'r~ jmii~ fa~ e nileáng~ guí 'ñia'r~ nán~. **32** Song nine~naa~ e nijgiáaiñ~ fi' dse~ crúu~ fi' lñ~ táaiñ~, jogui ba' já~ nilíi~naa~ jónig~ e lñ~bre lñiñ~ Dsea` Jmáang~, i dsea` i si~jeeng~naa~ i nicá~ nifi~ qui~ii~, jogui i nilíng~ dseata~ dsea` féng~ qui~ii~ cajo.

Jo jí~ guí cartí~ iñ~ i taang~ cáaiñ~ do, gab~ fé'r~ uí~ quiá~ dsea` do cajo.

Mi~ cajúng~ Jesúś

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

33 Jo mi~ catí~ guieñ~ fi' jmii~ jo, dseáng~ latøøng~ e fi' jo calinú~ conguia~, jo lajob lñ~ cartí~ la iñ~ 'nú~ ca'lóo~.

34 Jo e i~ job mi~ ca'óo~ Jesúś teá~ jo cajíñ~ lala:

—Eloí, Eloí, ¿lama sabactani? —e guóng~: Fidiée~ quié~e, Fidiée~ quié~e, ¿jialí~ nícatiun~ jnea~?

35 Jo i lñing~ dsea` i teáang~ do ie~ jo canúur~ e jo, jo cajíñ~:

—Fing na náūna', lana tó'r i café' cuaiñ̄ quiá'—
Fidiéé' malíī~gui eáang' i calis̄ Líī.

³⁶Joba' ladsifí ladob cangó' jaang' i dsea` do, jo can-
goquier' coo` joo` e nísiyá' jmíi` jmíi` huíng` jó' e tí',
jo caquíñ̄ e joo` do fí coo` yú' tá` jo caséer` e laco'
niyú' Jesús jo cajíñ̄ lala:

—Ja` ee` cang' na're, majeeng' duu' su nijáá' i Líī do
e nijajíaiñ̄ dsea` na.

³⁷Job mī ca'óo` Jesús e teá` eáang' jo cajúm`bre.

³⁸Jo mifíng` job cajo casím` e 'mi' fé' e íi' fí sinúē
guá' fé' quiá' dsea` Israel e si' fí Jerusalén jo calíī
tú' fóo` catí yú' jogui catí uií'. ³⁹Jo mī calílí' i fíī
'lée' romano i sing' jmóo` i cáang` Jesús e nícajúm`
dsea` do, joba' cajíñ̄ lala:

—Dseáng' e já'ba' e i dseañ̄ na líiñ̄ i Jóo` Fidiéé'
camíng' do.

⁴⁰Jogui huíībiji teáang` coo` tú' mifíng` dseamfí e
jóor' fí jo; jo jee' i quíng' Yá` i seeng` fí Magdala,
jogui Salomé, jogui Yá`, níquiá' Tiáa` i juung` do
jogui níquiá' Sé` cajo. ⁴¹Jo jaléng' i dseamfí na
cangi`bre e jmicóo'r' coo` i fí ee`go 'nē' Jesús ie` lami`
cateáaiñ̄ fí li` se` Galilea. Jogui i fíim`bigui dseamfí i
jiéng' i teáang` do ie` jo cajo i cajalíng` fí Jerusalén
coco' dsea` do.

Mī ca'áng` Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴²Jo jaquíeeng' e tí' fí ni' náū ie` guati'ló' jmíi` e
guia' dsea` Israel guíá' e nití' jmíi` e jmi'íñ'. ⁴³Jo ie`
job mī caguié` jaang` dseañ̄ i si' Sé` i seeng` fí coo`
fi` e si' Arimatea, jo i dsea` la líiñ̄ jaang` i niing` quiá'
jaléng` dsea` cóong` i quiú` ta` quiá' dsea` Israel, jo
sijeem`bre cajo e Fidiéé` níca` nífi` quiá'r'; jo dseáng`
teáb` táang` dsíi` cangór` fí li` güiing` dseata` Pilato,
jo camír` fí e nidsi'áaiñ̄ Jesús. <sup>44</sup>Jo cangogóab` dsíi`
dseata` Pilato e nícajúm` Jesús, joba' cató'r` i fíī 'lée'
e quiá' níjmíng` reiñ` do jial tíi` ningóo` e cajúng`
dsea` do. <sup>45</sup>Jo mī cajmea` i fíī 'lée' do júu` i dseata`
do, joba' dseata` Pilato cacuø`bre fí i Sé` do e nidi-
sil'áaiñ̄ Jesús. ⁴⁶Jo i Sé` do calár` coo` 'mi' e niguó`
eáang` e quiá' níquiíñ̄ Jesús. Jo cangojéem`bre dsea`
do fí i fí ni'áaiñ̄ fí coo` dsíi` too` jiáa', jo cajíiñ` e ni` do
coco' coo` cuu` e fe'. ⁴⁷Jogui Yá` i seeng` fí Magdala
coco' Yá` níquiá' Sé` i jaang` güi do cangá`bre jie` li`
ca'áaiñ̄ dsea` do.

Mī cají'tu Jesús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

16 Jo mī nicasúung` e jmíi` e jmi'íng` dsea` Israel,
i Yá` i seeng` fí Magdala jogui Salomé cogo`gui
Yá`, níquiá` Tiáa`, calár` jmíi` jmeafí` e quiá` e nidi-
sisuuiñ̄ Jesús fí li` iuung` dsea` do. <sup>2</sup>Jo eeb` e jmíi`
la'uui` quiá` semaan` cangolíiñ` fí li` ca'áng` Jesús, jo
caguiliñ` e lico` nícaaguá` iee`, ³jo sfiñ` lajee` yaaiñ`
lala:

—¿I` níjé` e cuu` e jlí` fí otoo` ée` li` ca'áaiñ` do?

⁴Dsú` mī cangár` røø, e cuu` e cajíiñ` ni` otoo`
quiá` e ée` do jo` røø` ée` quiá`. ⁵Jo cangotáam`bre e

fí dsíi` té` ée` do, jo fí job cangáiñ` jaang` siming` i
guiing` lí` dsíe` i qui` coo` 'mi' té` e cuee`. Jo
eáam` cafóng` i dseamfí do, ⁶dsú` i siming` do cañíir`
lala:

—Ja` fóøng`na' jíi` coo` ; co` ni`baa e 'náng`na' Jesús
i seeng` fí Nazaret i cajung` fí dse` crúu` do, dsú`
lanagi nícajíb`tur, jo jo` iuuiñ` fí la lana. Fí na jóor`na`
e fí li` catíraaiñ` do, jo` i jíi` seeng` jíi` jaang`.

⁷Güílíng`na' jo güijméel`na' júu` dsea` guijáng`
quiá'r', jo jee` jo quiíng` Tú` Simón cajo, jo si`na'r
lala: "Jéeng`gui nidsé` Jesús fí li` se` Galilea laco'gui
'nú', jo fí job nimáang`na're lí` laco'gui jíi` e cajíñ`
ie` lami` ná`gui e nijngáng` dsea` ír".

⁸Jo mī cangí` e jo, ca'uøøm` i dseamfí do e cuíir` e fí
li` ca'áng` dsea` do, co` dseáng` eáam` jléeiñ` e 'gó'r'.
Jo jíi` jaang` ja` i jíi` cajmea` i dseamfí do júu`, co`
dseáng` 'gó'bre.

**Mī cajmijnéeng` 'ñia` Jesús fí quini` i Yá` i seeng` fí
Magdala**
(Jn. 20:11-18)

⁹Jo mī nícanfí e nícají` Jesús, mī cajneá` e jmíi`
la'uui` quiá` semaan` do, jo la'uui` cajmijnéeng` 'ñia'r`
fí quini` i Yá` i seeng` fí Magdala, i dseamfí i
ca'uøøng` guíang` i 'líng` fí dsíi` lamí` jéeng`gui. ¹⁰Jo i
Yá` do ladsifí` cangojmée'r` júu` jaléng` i dsea` i
cangi` coco` Jesús do; jo jaléng` i dsea` i dseáng`
eáam` fí i líiñ` jogui neáaiñ` ta` qui'. ¹¹Jo mī canúu` i
dsea` do e nícajíb`tu Jesús jogui e nícanfí` i Yá` do,
jo dsú` ja` já` calíng` i dsea` do ladsifí` lado.

**Mī cajmijnéeng` 'ñia` Jesús fí quini` gáng` i dsea`
quiá'r` do**
(Lc. 24:13-35)

¹²Jo mī cangí` e jo, cajmijnéem` 'ñia` Jesús fí quini`
gáng` lajee` i dsea` quiá'r` do lajee` ngolíiñ` e teáaiñ`
fí fí jee` mó'. <sup>13</sup>Joba' ladsifí` ladob caquím`tu i dsea`
gáng` do, jo cangojmée'r` júu` i caguiang` güi do; jo
dsú` ja` já` calíng` do cajo ladsifí` lado.

E ta` e cacuø` Jesús jaléng` dsea` quiá'r`
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴Jo mī cangí` güi lajo, lajee` e neáang` i dsea` güi-
jáng` quiá'r` e gó'r` fí 'nì` mes`, jo lajee` jo mī cajmijnéeng` 'ñia`
Jesús fí quini` jaléng` i dsea` do, jo ca-
jíim`breiñ` do, co` dseáng` ja` já` mi` líim`biiñ` do e ní-
cajíb`tur; jogui co` eáam` ue` moguiñ` cajo, joba` ja`
ja` calíng` do ladsifí` lado mi` cajíng` i dsea` i cangá`
quiá'r` e nícají`tur. ¹⁵Jo casí` Jesús i dsea` do lala:

—Güílíng`na` fí la'úng` fí jmigüí, jogui güi guia`na`
júu` jee` jaléng` dsea` jmigüí jial nileáng` dsea` jee`
jalé` dsee` quiá'r`. <sup>16</sup>Jo jaléng` i dsea` i já` nilíng` júu`
quié` e jogui e nísaíñ` jmíi` e laco` cuø` li` e níca'uuiñ`
dsea` quié` e, joba` i dsea` i nileám`bre jóng jee` jalé`
dsee` quiá'r` ; dsú` i dsea` güi ja` já` nilíng` júu`
quié` e, joba` i dsea` i latab` ni`naaiñ` quiá` Fidiéé`.
¹⁷Jogui niñíim` jaléng` i dsea` i já` líng` júu` quié` e e
nilí`bre uøiñ` i líng` i teáang` dsíi` dsea` la'eáang`

cóo'~ júu^ quié'e; joguì niñíim`bir cajo e nifé'r` jmíi' e ja` mí' ñir' jeeng'gui; <sup>18</sup> joguì nilí`bir e sáiñ' mí' i guíng' cajo e ja` nicúiñ' do quiá'r~, joguì song ni'í'r` lafa' oguíi~, ja` ni'lé~ quiá'r~ jíi'~ coo'; joguì niñíim`bir e nilí'r` jmi'leáaiñ~ jaléng' dsea` dsée'~ cajo e lico' niquidsir' guóor` fí' yú'~ moguiñ'~, jo ni'leáam`biñ' do jóng.

Mi~ cangáng'~tu Jesús fí' ñiff~
(Lc. 24:50-53)

¹⁹Jo mi~ cangí~ e casí~ Fí`naa' Jesús jaléng' i dsea` quiá'r~ do lajo, joba' cajgóo`bre fí' yú'~ jmigüi~ jóng, jo

cangám'~týr fí' ñiff~ fí' lí~ cajár~, jo cangogüea`tyr lí'~ lí` dséé` lacó`gui la guiing~ Tiquiá'r~ Fidiée~. ²⁰Jo mi~ cangí~ jo, ca'uøøm` jaléng' i dsea` do fí' la'úng~ fí' jmigüi~ e cangoguiar~ júu^ quiá~ jial laang` dsea` jee~ jalé~ dsee~ quiá'r~, jo 'ñiab' Fí`naa' jmiçóo'r~ i dsea` i e guiaiñ' do júu^ quiá'r~, joguì ca'e`bir dsea` jmigüi~ e dseáng~ e já~ júu^ quiá'r~, co' jaléng' i dsea` do jmóor` jalé~ e dsigá` dsíi` dsea` la'eáang' cóo'~ güea`~ quiá~ Fí`naa'.

Jo lajob nilí~

Jo lanab jíi'~ lí~ júu^ quiá~ Fidiée~ e cajme~ Marcos.

Lucas

E uiing~ e cajme' Lucas e ji` la

1 Teófilo, niñib^ 'nø` e fñm` dsea` cajme'r` fi` ni` ji` jalé` e nical` jee` jneaa~aa', ² jo cajme'r` laco` júu` e cajmée` jaléng` i dsea` i cangá` jial calf` lamí` cagüéng` Jesús fi` jmigüí` la, jo i dsea` íb` i ca'e` jalé` júu` quiá` Jesús cajo. ³ Jo nica'nób` jnea~ cajo, jo ni` calidseáam` dsii` jalé` e já` e calf` latí` mi` uiing~ jo latí` lana, joba` nijmér` e 'nø` júu` jial calf` lamí` cateáang` Jesús fi` jmigüí` la, <sup>4</sup> jo lajoba` dseáng` lajangl` niliñí` jalé` e júu` e nica'e` dsea` 'nø`.

Jaang` ángel cajmearer` júu` e niliseeng` Juan i seáang` dsea` jmii`

⁵ Jo lajee` lñing` Herodes dseata` dsea` féng` quiá` Judea, jo seeng` jaang` jmidsea` quiá` dsea` Israel i sii` Zácarías, i lñing` dsea` quiá` jaang` jmidsea` i sii` Abías. Jo i dseamf` quiá` i Zácarías do siir` Elisabet, siju` jaang` jmidsea` i calisí` Aarón. <sup>6</sup> Jo lají` huáam`bre nüu'r` jalé` ta` quié` Fidiée`, jo eáam` guíuiñ` fi` quini` dsea` do cajo e laco` jíi` jaang` dsea` ja` cuóøng` cuó` reiñ` do dsee`. ⁷ Jo dsu` ja` i jóor` seeng`, co` i dseamf` do ja` cuóøng` nidsiquieeiñ` yuu`, jogui dsim` nídséáaiñ` lají` huáiñ` do cajo.

⁸ Jo coo` jmii` catñng` jaléng` jmidsea` e li` quiñng` Zácarías do e nijmiféiñ` Fidiée` fi` dsii` guá` fé` e si` fi` Jerusalén, jo nitñng` lajee` la'o` jmidsea` e guíng` yaaiñ` i nitñng` e nijír` sñ` fi` nife`, jo Zácaríasbing` catñng` ie` jo. <sup>10</sup> Jo 'niab` Zácarías ca'ír` tñ` nife` ie` jo equier` e sñ` do. Jo lajee` coo` e sñ` do, lajalém` dsea` teáaiñ` fi` caluu` e jmiféiñ` Fidiée`. ¹¹ Jo lajee` iuung` Zácarías fi` nife` do, jo coo` cajném` jaang` ángel quiá` Fidiée` li` dsé` e nife` e li` iuuiñ` jíi` e sñ` do. ¹² Jo mi` cangáng` Zácarías i ángel do, dsíng` cafóñ` jíi` ja` ñir` e` nijmér`. <sup>13</sup> Jo cajíng` i ángel do casí` r` Zácarías:

—Ja` fóñ` , Zácarías, co` nicanúub` Fidiée` lajíi` júu` e nícamfi` na'r do, jo lana dseamf` quií` nidsiquieeiñ` jaang` yuu` siññu` i nitó` e nilisi` Juan mi` niliseeiñ` . ¹⁴ Jo fñm` dsea` niliñiáang` dsíir` jogui dsíng` niliñiáang` óo` 'nú` e niliseeng` i yuu` quií` na` do cajo, ¹⁵ co` mi` nícuáin` , dsíng` niliféiñ` fi` quini` Fidiée`. Jo ja` mée` ni` i` r` carta` niteáiñ` fi` jmigüí` , jogui ná` guí` e niliseeiñ` , ni` iñ` Jmiguí` quiá` Fidiée` e nijmicóo` quiá` r` lajíi` ta` e nijmér` fi` jmigüí` la. <sup>16</sup> Jogui nijmér` e niquí` jíng` yaang` fñm` dsea` Israel fi` quini` Fidiée` . ¹⁷ Jo i Juan do ni` iñ` Jmiguí` quiá` Fidiée` laco` ca`íng` jaang` dseañu` i cali` gñng` eáang` i calisí` Líi` ,

jaang` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malíi` guí eáang` . Joba` i Juan na niguiá` júu` mi` nijaquiéeng` e nijáa` Dsea` Jmáang` e laco` røøb` nisñng` tu` jaléng` joo` dsea` cogo` jaléng` sejmiir` , jogui e laco` jaléng` dsea` i jo` náu` júu` quiá` Fidiée` niquí` jíng` yaaiñ` mi` ninú` jalé` júu` e niguiá` i dsea` . Jo lajoba` nijmér` e niguiéng` guíu` yaang` dsea` e nijmicuñ` Dsea` Jmáang` .

¹⁸ Jo mi` cató` e fé` i ángel do jalé` júu` quiá` Fidiée` , jo cajmíng` Zácarías i ángel do: —¿Jial nílita` dsí` jnea` jalé` e jo, co` nídséáam` baa` eáang` cogo` dseamf` quié` e?

¹⁹ Jo cañíi` i ángel do: —Jneab` i ángel Gabriel, jo jmoo` o jalé` ta` e iing` Fidiée` , jo íb` dsea` casíñ` jnea` e cagajmée` e 'nø` jalé` e juguié` e nífá` a na. ²⁰ Jo dsu` uíi` e ja` já` calín` jalé` júu` quié` e, joba` latí` lana níjá` e jo` lí` fo` jíi` camí` júu` cartí` níliti` lajíi` júu` e nífá` a na, jo joguib nifo` tu` jóng` .

²¹ Jo lajee` sñng` Zácarías cogo` i ángel do, jo caluu` guá` féb` teáang` jaléng` i dsea` i sijeng` ír` do. Jo lajaléng` i dsea` do nínaang` fi` dsíir` jialí` caliñng` Zácarías eáang` fi` lí` cangór` fi` nife` do. ²² Jo dsu` mi` cagüí` fi` Zácarías fi` jo, jo` lí` fe` r` . Joba` dsif` lajob caliñ` jaléng` i dsea` i teáang` caluu` do e liñm` ba` e cangáiñ` do e fi` dsíi` guá` do. Jo dsif` ladob canaang` Zácarías e jmóor` li` cogo` guóor` quiá` jial e cangár` do, jo cangoca` bi` e líiñ` lado.

²³ Jo mi` cangí` jo, mi` catí` i` e cadsíng` lajíi` jmii` e catñng` Zácarías e iuuiñ` fi` sññu` guá` do, jo cangám` bre fi` quiá` r` . <sup>24</sup> Jo mi` calicóng` guí lajo, yuu` cacóng` dseamf` quiá` r` . Jo lajee` 'niñng` si` jo` cagüí` fi` i dseamf` do sññu` quiá` r` , jo lajee` jo` fi` dsíir` : ²⁵ "Guí'máam` Fidiée` quiá` e guíu` e jmóor` cogo` jnea` e laco` jo` nifé` dsea` ga` uíi` quié` e."

Mi` cajmée` i ángel do júu` e niliseeng` Dsea` Jmáang`

²⁶ Jo mi` cadsíng` jññuung` si` lajo, coo` jmii` casíng` Fidiée` i ángel Gabriel do fi` coo` fi` li` sii` Nazaret e née` fi` li` se` Galilea. <sup>27</sup> Jo casíñ` dsea` do fi` quiá` jaang` simí` i sii` Yá` i níñée` júu` quiá` cogo` jaang` siming` siju` Daví` i sii` Sé` . <sup>28</sup> Jo mi` caguié` i ángel do fi` quiá` i simí` do jo casí` reiñ` :

—Juguié` o` quií` , simí` , co` 'nø` bing` i nícaguíng` Fidiée` lajee` lajaléng` dsea` i seeng` fi` jmigüí` , jo Fidiéeb` nijmicóo` 'nø` .

²⁹Jo mi~ canúu~ i símé~ do júu~ quiá~ i ángel do, dsíng~ cangogá~ dsíir~ jo caí~ dsíir~ e~ uiing~ e cajíng~ dsea` do lado.

³⁰Jo cajíng~ tu i ángel do:

—Ja` fóøn~ jíi~ cōo~, cō' iáam` dsíir~ Fidiée~ cōo~ 'nø~, ³¹jogui lana nigüiquiéen~ jaang~ yuu~ siñuu~, jo mi~ nilíseeiñ~, nitó~ na` e nilísiir~ Jesús. <sup>32</sup>Jo mi~ nicuáin~, ni-jmé~ Fidiée~ e nilíiñ~ jaang~ dsea` féng~ laco` calíng~ i sijur~ Daví~ do. Jogui i yuu~ do quiú~ latab~ niquiú~ r~ ta~ quiá~ lajaléng~ dsea` Israel, jogui niquiú~ r~ ta~ cajo~ f~ la'úng~ f~ jmigüi~, jogui nilísiir~ Joo` Fidiée~ dsea` guing~ níff~.

³⁴Joba` cajmingi~ Yá~ i ángel do:

—Jial cuóøng` nilí lajo? Ja`gui cōo~ o dseañu~.

³⁵Joba` cañi~ i ángel Gabriel do:

—Fidiée~ dsea` guing~ níff~ njmér~ cōo~ güea~ 'gøng~ quiá~ r~ e niquin~ lafa` jee~ cabøø~ jníi~, jo lajee~ joba` nicuó~ r~ 'nø~ Jmiguí~ quiá~ r~, jo joguiba` nigüiquiéen~ i yuu~ güeang~ i líng~ Joo` Fidiée~ do. <sup>36</sup>Jogui i níi~ i sii~ Elisabet, jaang~ dseam~ i niyúng~ eáang~, jñúung~ si~ ningoo` e quiéeiñ~ jaang~ yuu~ siñuu~, Jo i dseam~ do i nica'éeng~ dsea` eáang~ e ja` ji-uung~ nicóøiñ~, yuu~ b~ niquiéeiñ~ lana, ³⁷cō` jaléb~ tñng~ Fidiée~ jmér~.

³⁸Joba` cañi~ Yá~:

—I quiá~ Fidiéeb~ jnea~. Güjméeb` Fidiée~ cōo~ jnea~ laco` nícafée~ na. Jo mi~ calí~ sfiñ~ lado, jo cangám~ tu i ángel do f~ lí~ cajár~.

Mi~ cangó~ Yá~ e cango'eer~ Elisabet

³⁹Jo dsifí~ mi~ cangf~ lajo, cangó~ Yá~ f~ cōo~ f~ e néé~ f~ jee~ mó~ lí~ se~ Judea e cango'eer~ i nír~ Elisabet i cōo~ Zacarías do.

Jo mi~ caguiér~ f~ jo, jo cangoféeiñ~ dsea` do. Jo mi~ cató~ Yá~ cató~ r~ Elisabet, dsifí~ ladob cajóng~ i yuu~ i iuung~ dsíi~ tu~ Elisabet, jogui dsifí~ ladob caíng~ Elisabet Jmiguí~ quiá~ Fidiée~. <sup>42</sup>Joba` cajíng~ i Elisabet do casí~ r~ Yá~ e ngocáng~ dsíir~ jo cajíñ~:

—'Nø~bing~ i nícajmicüeang~ Fidiée~ lajee~ lajaléng~ dseam~ i seeng~ f~ jmigüi~, jogui nícajmicüeaiñ~ yuu~ quiú~ cajo. ⁴³Jí~ jnea~ e níja'ee~ niquiá~ Fíi~ i jnea~?

⁴⁴Cō` mi~ canú~ u e cate~ jnea~, dsifí~ ladob cajóng~ yuu~ quié~ e lí~ iuuiñ~ f~ dsíi~ tú~ u e iáang~ dsíir~. <sup>45</sup>Joba` eáam~ juguiú~ quiú~, cō` jáb~ calí~ e nilíti~ jalé~ júu~ quiá~ Fidiée~ e cacuó~ r~ 'nø~. <sup>46</sup>Joba` cajíng~ Yá~:

Dsing~ jmifén~ jnea~ Fidiée~,

⁴⁷jogui dsing~ iáang~ dsíi~ cōo~ r~ cajo,

cō` líbre dsea` caleáaiñ~ jnea~ jee~ dsee~ quié~ e.

⁴⁸Dsú~ jnea~ líñ~ jaang~ dsea` quiá~ Fidiée~ i ja` jmiféng~ 'nía~, jo síim~ Fidiée~ jnea~, jo latí~ lana jo cartí~ róo~ jmigüi~ nífe~ jaléng~ dsea` jmigüi~ juguiú~ ui~ quié~ e.

⁴⁹Cō` Fidiéeb~ dsea` 'gøiñ~ f~ la'úng~ f~ jmigüi~,

jogui jmiguiúb~ jalé~ e nícajmeér~ cōo~ jnea~ cajo,

cō` líbre dsea` güeaiñ~ f~ latøøng~ f~ jmigüi~.

⁵⁰Jogui contøøm~ nilí~ f~ líiñ~ jaléng~ dsea` i njmi~ gó~ ír~.

⁵¹Jo líbre tñiñ~ jmér~ lí~ doñi~ ee~, jogui cajméer~ e cajgiéem~ jalé~ e f~ dsíi~ dsea` i jmíøøng~ yaang~.

⁵²Jogui cajgiáam~ bre uó~ jaléng~ dsea` i óo~ ta~ níi~, jogui yúb~ caseáiñ~ jaléng~ dsea` i ja` jmíøøng~ yaang~.

⁵³Jogui juguiúb~ cacuø'r~ jaléng~ dsea` i ja` 'ga~ lí~ sea` quiá~>,

jogui cajmilíim~ bre guoo` jaléng~ dsea` sea` cuu~.

⁵⁴Jogui cajmicóo'r~ jaléng~ dsea` góor~ dsea` Israel i caguín~ lami~ jeéng~ gui~ i nilíng~ dsea` quiá~ r~, cō` lajøb júu~ caséer~ cōo~ 'lí~ yúu~ quiú~ i sii~ Abraham e nilí~ f~ líng~ Fidiée~ jneaa~ aa~, jogui njmíøøg~ r~ jneaa~ aa~ lata~.

Jo jalé~ e júu~ na cajíng~ Yá~ ie~ jo.

⁵⁶Jo cajeb~ Yá~ gaang~ sí~ cōo~ i Elisabet do. Jo mi~ cangf~ jo, joguiba` cangáng~ tur f~ quiá~ r~.

Mi~ caliséng~ Juan i seáang~ dsea` jmíi~

⁵⁷Jo mi~ cangf~ jo, cadsím~ jmíi~ e nilíseeng~ yuu~ quiá~ Elisabet, jo jaang~ yuu~ siñuu~ caliséng~ quiá~ r~.

⁵⁸Jo dsíng~ calí~ iáang~ dsíi~ jaléng~ rúiñ~ cōo~ jaléng~ dsea` i neáang~ lacúng~ lajiing~ lí~ neáaiñ~, cō` calí~ r~ e dsíng~ guiú~ e cajmée~ Fidiée~ cōo~ i Elisabet do. ⁵⁹Jo mi~ cadsí~ i yuu~ quiá~ Elisabet do jniá~ jmíi~, joba` cangojéeng~ neiñ~ e nitó~ lí~ f~ ngúu~ táaiñ~ laco` e quiú~ tñng~ dsea` Israel. Jo mi~ cajmée` lajo, sítí~ nilísií~ i yuu~ do laco` sii~ tiquiá~ r~ Zacarías. <sup>60</sup>Dsú~ i Elisabet do cañíi~ jo castí~ r~ jaléng~ i dsea` do:

—U~, Juam 'né~ nilísiíñ~ na.

⁶¹Joba` cajíng~ i dsea` caguiaang~ do casí~ r~ Elisabet:

—Jo ejialí~ nilísií~ lajo? Jíi~ jaang~ gui~ dsea` sinúu~ quiú~ ja~ siir~ lajo.

⁶²Joba` cajmingi~ i dsea` caguiaang~ do Zacarías e jmóor~ lí~ cōo~ guóor~:

—Jo ejialí~ nilísií~ i yuu~ la, fó~ 'nø~?

⁶³Jo Zacarías camir~ cōo~ lí~ njmíøør~ jialí~ i nilísií~ i yuu~ do, joba` cajme~ r~ e Juam nilísiíñ~ do. Jo dsíng~ cangogá~ dsíi~ jaléng~ i dsea` do e calisí~ i yuu~ do Juan.

⁶⁴Jo dsifí~ ladob cana~ oo~ luu~ Zacarías jo canaaiñ~ jmiféiñ~ Fidiée~.

⁶⁵Jogui jaléng~ dsea` i neáang~ lacúng~ lajiing~ lí~ guing~ Zacarías eáam~ cangogá~ dsíir~ quiá~ jalé~ e calí~ do, jo lajobi lacaang~ jee~ mó~ lí~ se~ Judea eáam~ caliseá~ e júu~ jo. <sup>66</sup>Jo lajiing~ dsea` i calíñ~ jalé~ e calí~ do cajmingi~ rúiñ~:

—E~ sítíng~ i yuu~ la mi~ nicuáin~? Dsúco` eáam~ lí~ e jmíøøg~ Fidiée~ quiá~ r~.

Jalé~ e caø~ Zacarías quiá~ Fidiée~

⁶⁷Jo mi~ cana~ oo~ luu~ Zacarías, dsifí~ lajob caíñ~ Jmiguí~ quiá~ Fidiée~ jo canaaiñ~ fél~ jalé~ júu~ e cangfíiñ~ cacuø` Fidiée~ ladsifí~ lado jo cajíñ~:

⁶⁸Güjmifém~ jaléng~ dsea` Fíi~ naa` Fidiée~ quiá~ dsea` Israel,

dsúco` nícajár~ jee~ jneaa~ aa~, dsea` lí~ naa` dsea` quiá~ r~,

jo nícaleáam`bre jneaa~aa' jee~ jalé` dsee~ qui~naa'.
 69 Jo caguíñ` lajee` lajaléng` siju` dseata~
 dsea` féng` Daví` i jmoo` ta~ qui~ Fidiée` do jaang`
 i gong`gui eáang`
 e qui~` nileáiñ` jneaa~aa' jee~ jalé` dsee~ qui~ii'.
 70 Co` lajob júu` cacuø` Fidiée` jaléng` dsea` qui~r` i
 nícafé` cuaiñ` qui~r` malí`gui eáang`
 e nileáiñ` jneaa~aa' jee~ jaléng` i ní` níng` jneaa~aa'
 jogui jee~ jaléng` i guíng` qui~naa` cajo,
 72 jogui nilí` fi` lím`bre jaléng` lí` dsea` cóøng`
 qui~naa',
 co` ja` ni'líng` dsír` lajíl` júu` e cajmirór`
 có` `lít` yúu` qui~ii` Abraham lajíl` malí`gui
 eáang`.
 73 Jo e lab júu` e cacuø` Fidiée` i Abraham do ie~ jo:
 74 e nileáiñ` jneaa~aa' jee~ jaléng` i ní` níng`
 jneaa~aa',
 joba` jneaa~aa' níjmó`naa` e ngocáng` dsí`naa` lí`
 dseáng` laco` iing` Fidiée`,
 jo jo` e góng`naa` jíl` coo` i dsea` i ní` ní` qui~ii` do
 jóng.
 75 Jogui lata` see~naa` fi` jmigüi` la,
 nisee~naa` e lí`naa` dsea` güeang` qui~` Fidiée`
 jogui dsea` i ee` rø` laco` sít` fi` quini` Fidiée`.
 76 Jo mi` calí` e jo, jo lalab casí` Zacarías i yúu` do:
 Jogui `nø` yúu` qui~ii` , nilíñi` dsea` i caguíng` Fidiée`
 dsea` guiing` ñíff` i nífe` cuaiñ` qui~r`;
 co` `nub` dsea` niguiéen` dsea` guié`,
 co` lana nijaquiéeng` e tí` lí` nijáa` Fí`naa` Dsea`
 Jmáang`.
 77 Jo níjmée` dsea` júu` jial nileáng` Fidiée` jaléng`
 dsea` jmigüi` e ni'líng` dsee` qui~r`.
 78 Jo Fidiée` níjmér` jalé` e jo, co` dsíng` neáaiñ`
 jneaa~aa`, jogui eáam` fi` lí`nñ` jneaa~aa` cajo.
 Joba` nícacuø`r` jneaa~aa` e lafa` níjneá` coo` jí` e jlo`
 niing` góng` fi` lí` see~naa` lana,
 79 jo e joba` níjmícoó` qui~` jaléng` dsea` i seeng`
 lafa` sijúung` lí` nñu` só`.
 Jo Fidiée` ni'e`r` jneaa~aa` fi` guié` qui~r` e laco`
 nilísee~naa` juguié` júu` rø`.
 Jo jalé` e júu` na café` Zacarías ie~ jo.
 80 Jo cuam` i yúu` qui~r` do laco` ngoo` jmíi`. Jo la-
 jee` cuaiñ` , eáang` ngoo` liciúñ` Fidiée` jogui eáang`
 ngoo` líguiúñ` la'eáang` có` Jmigu` qui~` dsea` do.
 Jo mi` `lø` cacuáiñ` , jo cangór` fi` coo` jee` mó` , jo job
 cateáaiñ` cartí` mi` caguié` jmíi` e nilicuúñ` dsea` Israel
 qui~r`.

Mi` caliséng` Jesúus (Mt. 1:18-25)

2 Jo ie~ jo seeng` jaang` dseata~ dsea` féng` i sii`
 Augusto i qui~` ta~ ie~ jo, jo seeng` jaang` dseata~
 dsea` nñluu` qui~r` i sii` Cirenio i guíng` lí`ng` ta~ fi`
 lí` se` Siria. Jo ie~ jo caquié` i Augusto do ta~ e
 nilí`ng` jaléng` dsea` .³ Jo jaléng` dsea` i taang` fi` lí`
 jíe` nñ` nidsilíñ` fi` gó`bre, jo fi` job nilí`ñiñ`.
⁴ Jo mi` cahué` ta~ lajo, joba` cagüi`fi` i Sé` do fi` lí`
 guíñ` fi` fi` Nazaret lí` se` Galilea, jo cangáiñ` fi`

góor` fi` lí` se` Judea fi` coo` fi` e sii` Belén fi` lí`
 caliséng` i dseata~ dsea` féng` i sii` Daví` do, jaang`
 dsea` siju` Sé` i caliséng` mali`gui eáang` .⁵ Jo mi`
 cangáng` Sé` fi` góor` , té`bre Yá` , co` ninée` júu`
 qui~r` cógiñ` do, jogui yúu`b` níquiéeiñ` do cajo.

⁶ Jo mi` caguilíñ` fi` Belén, job catí` i` e niliseeng`
 yúu` qui~` Yá` , dsu` ja` lí` calí`r` lí` níjér` , co` dsíng`
 fi`ng` jaléng` dsea` i caseáng` e fi` fi` do ie~ jo. Jo lí`
 güiñ` jaléng` cuea` güitáb` cajer` , jo job caliséng` i
 yúu` do. Jo íb` la`uui` jyó` Yá` i caliséng` . Jo mi` cangf`
 jo, caquíñ` coo` `mi` , jo catiráaiñ` dsí` coo` ni'néu` lí`
 gó`jó` , dsu`co` ja` lí` sea` lí` guié` fa` níquiér` .

Mi` cajnéng` ángeles fi` lí` taang` dsea` jmoo` i` jo`se`

⁸ Jo mi` canuú` e jmíi` jo, jo nicaje` coo` tú` mñng`
 dsea` i jmoo` i` jo`se` qui~` fi` lí` caluu` fi` Belén. ⁹ Jo
 lajee` neáaiñ` e canuú` e jmíi` jo, coo` cajnéng` jaang`
 ángel i casíng` Fidiée` fi` lí` neáaiñ` , jo dsíng` jlo` ca-
 jneá` e güea` qui~` Fidiée` do lacúng` lajíng` lí`
 neáang` i dsea` do, jo dsíng` cafóíñ` . ¹⁰ Jo cajíng` i án-
 gel do casí`r` jaléng` i dsea` do:

—Ja` fóøng`na` jíl` coo` , dsu`co` juguié` quié`
 quií`na` , jo fíim` dsea` nilí`áang` dsír` uí` e júu` jo.
¹¹ Co` fi` lab gó` dseata~ dsea` féng` Daví` , jo lana fi`
 lab nícaliséng` Dsea` Jmáang` , dsea` nileáiñ` nú` jee`
 jalé` dsee` quií`na` . ¹² Jo níñ`ba` e mi` nigüi`nén`na`r
 jo níguiéng`na`r quiíñ` coo` `mi` , jo ráaiñ` dsí` coo`
 ni'néu` lí` gó`jó` .

¹³ Jo mi` cató` e café` i ángel do lado, coo` cajnéng`
 ángeles i fíng`guí` fi` lí` neáang` i dsea` do, jo lajalém` i
 ángeles do canaaiñ` e jmífeiñ` Fidiée` lajaléiñ` do
 jogui canaaiñ` do ør` lala:

¹⁴ iMajmiféng`naa` Fidiée` dsea` guíng` ñíff` ,
 jogui jaléng` dsea` jmigüi` i seeng` güié` có`r`
 güiliseem`bre juguié` júu` rø` có`r` dsea` do!

¹⁵ Jo mi` cató` e ca`o` i ángeles do, cangolíim`tyr fi`
 lí` jalíñ` . Jo i dsea` i jmoo` i` jo`se` do canaaiñ` sñiñ` la-
 jee` la`o` yaaiñ` jo sí` rúiñ` lala:

—Má`aa` fi` Belén. Mane`duu` jalé` e nicajíng` Fí`-
 naa` Fidiée` qui~` jalé` e nicalí` jmíi` na.

¹⁶ Jo catam` i dsea` do fi` lajminá` , jo mi` caguilíñ` fi`
 Belén, cadséiñ` Yá` có` Sé` jogui i yúu` do e ráaiñ`
 dsí` coo` ni'néu` lí` gó`jó` . ¹⁷ Jo mi` cangf` e cangáiñ` i
 yúu` do, jo canaam`bre ni'r` júu` lajíl` e cajíng` i ángel
 do cuaiñ` quiáñ` do. ¹⁸ Jo jaléng` dsea` i canúu` e júu`
 jo dsíng` cangogá` dsír` . <sup>19</sup> Jo dsíng` ca`f` dsí` Yá`
 qui~` jalé` e calí` ie~ jo, jogui ca'mea`bir e júu` jo fi`
 dsí` moguir` .

²⁰ Jo mi` cangf` jo, caquím`tu i dsea` jmoo` i` jo`se`
 do. Jo lajee` ngolíñ` jo ør` qui~` Fidiée` jo dsíng`
 jmífeiñ` Fidiée` , co` calítib` lajíl` júu` e quié` i ángel do
 ie~ jo.

Mi` cangojéeiñ` Jesúus fi` guá` fé` si` fi` Jerusalén

²¹ Jo mi` cadsí` i yúu` do jñiá` jmíi` , jo cango-
 jéeng`neiñ` e cató` lí` fi` ngúu` táaiñ` laco` qui~` tñng`
 dsea` Israel. Jo dsí` ladob catéer` e calisíñ` do Jesúus

Íf' laco'gui cajíng' i ángel do casf'r' Yá^ lajíl' mfi~ náu'gui e nidsiquiéeiñ' i yuu' do.

²²Jo mfi~ cangf' jo, mfi~ cadsf' Yá^ tuló^ jmiñ' e caliséng` i yuu' do, cajmiti^bre lajíl' júu^ e casée' Moi^ e 'nè^ nill', joguiba' cangolíñ^ cangojéeng` neiñ' ff' guá^ f' e si' f' Jerusalén e laco' nidsijeáang` neiñ' ff' quini^ Fidiée'. <sup>23</sup>Jo mfi~ nitf' l' e nidsilíng^ dsea` Israel sinúu^ guá^ cōo^ yuu' siñu^ la'uii^ i liseeng` quiá'r', 'nè^ jéeng` sejmii^ i yuu' do gáng^ bōsif' osi gáng^ mee^ quiá^ e njingáng^ jmidsea` ff' nife' quiá^ e sinúu^ guá^ do. Jo jalé^ e jo cajmée^ i Sé^ do cōo^ i Yá^ do ie^ jo, co' lalab ta^ caqui^ Fidiée^ malif' gui^ eáang': "Song ii^ caliséng` yuu' siñu^ la'uii^ quiá^, l'bing' i ni-jmé^ ta^ lf' i lajíl' e iing^ Fidiée".

²⁵Jo ie^ jo seeng` jaang` dseañu^ ff' Jerusalén i sii^ Simeón, jaang` dseañu^ i guiúng^ eáang', jo dsíng^ jmiféiñ^ Fidiée^, jogu sijeeiñ^ i nisíng^ Fidiée^ i nileáng^ dsea` góor` dsea` Israel jee^ jalé^ dsee^ quiáiñ^ . Jo jéeb^ Jmiguí^ quiá^ Fidiée^ quiá^ i Simeón do, ²⁶jo la'eáang' cōo^ e joba' caliñir' lajíl' lami^ jéeng'gui e ja^ nijúuiñ^ e ja^ mi^ cangáiñ^ Dsea` Jmáang^, dsea` i nisíng^ Fidiée^ do. ²⁷Jo ie^ jo cajmée^ Jmiguí^ quiá^ Fidiée^ e cangó^ Simeón ff' guá^ f' e si' ff' Jerusalén. Jo mfi^ caguiér' e ff' guá^ jo, ff' job nitaang^ Yá^ cōo^ gui^ Sé^ e jéeiñ^ i yuu' Jesús do e jmóor^ jalé^ ta^ e caqui^ Fidiée^ e 'nè^ lf'. ²⁸Jo mfi^ cangáng^ Simeón i yuu' do jo casang^ neiñ^ jo canaaiñ^ jmiféiñ^ Fidiée^ jo cajíñ^ :

²⁹Gui'mám'ba' Fí^naa' Fidiée^, co' nicalitib^ lajíl' júu^ quií^ e cajmée^ jnea^ jéeng'gui.

Joba' dsíng^ iáang^ dsii^ lana, jo nícuóom^ nitøø^ jnea^ ff' niff' quií^, jnea^ dsea` i jmoo^ lajíl' e iing^ 'nø^;

³⁰co' nícamám^ baa i yuu^ la, dsea` i nileáng^ jnea^ jee^ jalé^ dsee^ quií^, dsea` see^ naa' ff' jmigü^ la.

³²Co' i lab dsea` i lfíng^ e jf' e jneá^ jee^ jaléng^ dsea` jmigü^,

jogu la'eáang^ i lab cajo e njimi^ gó^ dsea` jaléng^ dsea` quií^ dsea` Israel.

³³Jo dsíng^ cangogá^ dsii^ Yá^ cōo^ gui^ Sé^ quiá^ jalé^ e cajíng^ i Simeón do ui^ quiá^ i yuu' do. ³⁴Jo mfi^ calf^ e café^ Simeón lajo, jo cataiñ^ güea^ i yuu' do cōo^ sejmiiñ^ jogu cajíñ^ casf'r' Yá^:

—I yuu^ la níslíñ^ mfi^ nícuáñ^ e niguiár^ júu^ jial níjmicuíng^ dsea` Fidiée^, joba' ffim^ dsea` jmigü^ niquí^ jíng^ yaaiñ^ ff' quini^ Fidiée^. Dsü^ seem^ dsea` i ja^ nílíng^ jalé^ júu^ e niguiáñ^ do, co' ja^ nitf^ dsíir', <sup>35</sup>co' niguiéeb^ jmiñ^ mfi^ nildseáang^ dsii^ jial f^ dsii^ lajaang^ lajaang^ dsea` jmigü^ . Jogu 'nø^ dsíng^ nílijuung^ o^ mfi^ njimeáng^ dsea` i yuu^ la quií^ mfi^ niféiñ^ .

³⁶Jo mfi^ calf^ e f' Simeón lajo, jo cajám^bre i yuu^ do cōo^ sejmiiñ^ . Jo dsif^ ladob cangoquiéeng^ jaang^ dseamf^ i sii^ Aa^ ff' lf^ sing^ Yá^ cōo^ gui^ Sé^ e jéeiñ^ i yuu^ do, jo f' i dseamf^ i sii^ Aa^ do cuaiñ^ quiá^ Fidiée^ cajo, jo i dseamf^ i lfíñ^ joo^ jaang^ dseañu^ i si^ Fanuel i lfíng^ dsea` siju^ jaang^ dsea` i calisi^ Aser. Jo i dseamf^ do eáam^ níyúiñ^ ; ochenta y cuatro jii^ ningoo^ e níñiñ^ jo le'eáam^bir eáang^ mfi^ cacúng^ guór^, jo

guié^ jii^ mfi^ cangf^ gui^ lajo, cajum^ dseañu^ quiá'r^ .

³⁷Jo contøom^ iuuñ^ sinúu^ guá^ e jmitir^ lajíl' e iing^ Fidiée^ e jmiféiñ^ dsea` do jogu e jmóor^ ayuno cajo.

³⁸Jo mfi^ cangáiñ^ i yuu^ Jesús do, jo cacuøl^ gui^ máang^ Fidiée^ uii^ quiáiñ^ . Jo mif^ng^ canaaiñ^ jma'r^ júu^ jaléng^ i dsea` i sijeeng^ i dsea` i nisíng^ Fidiée^ e quiá^ nileáiñ^ dsea` jee^ dsee^ quiá'r^ jo cajíñ^ casf^ reiñ^ : "I lab i yuu^ i cajíng^ Fidiée^ i nisíñ^ i niñíng^ dsee^ qui^naa!"

Mfi^ cangolíng^tu Yá^ cōo^ Sé^ ff' Nazaret

³⁹Jo mfi^ cangf^ e cajmiti^ sejmii^ Jesús jalé^ e ta^ hu^ ff' ni^ jí^ quiá^ Fidiée^ do, cangolíñ^túr cōo^ i yuu^ do ff' Nazaret ff' lf^ se^ Galilea. ⁴⁰Jo cuaam^ Jesús lajee^ jo laco' ngóor^ jmiñ^ , jo dsíng^ ngóo^ litñiñ^ , jo eáam^ jmigüeang^ Fidiée^ ír^ .

Mfi^ caje' Jesús ff' dsii^ guá^ f' e si' ff' Jerusalén

⁴¹Jo lacoo^ jii^ mfi^ t' jmiñ^ Pascua quiá^ dsea` Israel, nitf^ng^ sejmii^ Jesús e dsilíñ^ ff' Jerusalén. <sup>42</sup>Jo ie^ mfi^ cadsf^ i jiuung^ do guity^ jii^ , jo ff' job cangór^ cōo^ se-jmiir^ cōo^ jaléng^ dsea` sinúu^ quiá'r^ jogu cōo^ jaléng^ dsea` i neáang^ ff' Nazaret. Jo ff' job caje^ lajaléng^ i dsea` do lajee^ catf^ e jmiñ^ do. ⁴³Jo mfi^ cad-séng^ e jmiñ^ do, jo cangolíñ^túr lajaléiñ^ do ff' Nazaret, ⁴⁴dsü^ dob nicaje^ i jiuung^ Jesús do ff' Jerusalén. Jo ja^ nicalil^ sejmii^ e nicajer^ , co' lfíñ^ e jee^ i dsea` caguyaang^ dob ngaiñ^ . Jo catam^ bre ff' lajaléiñ^ do lajee^ co^ jmiñ^ . <sup>45</sup>Jo mfi^ caniúiñ^ guiá^ ff' , jo ca'naiñ^ Jesús jee^ jaléng^ i dsea` caguyaang^ do, dsü^ jo` lf^ cadséng^ neiñ^ do. Joba' caquim^túr ff' Jerusalén e cango'neiñ^ i jiuung^ do.

⁴⁶Jo mfi^ caguilíng^túr ff' Jerusalén, jo ja^ cad-séng^ neiñ^ dsif^ lado car^ mfi^ cadsíng^ 'nì^ jmiñ^ gui^ lajo, joguiba' cadséng^ neiñ^ . Dsü^ ff' guáb^ guiiñ^ do e níur^ e sif^ jaléng^ tifa^ quiá^ júu^ qui^t^ ta^ quiá^ dsea` Israel, jogu jmigui^b^ jalé^ e jmingf^ rúng^ Jesús cōo^ jaléng^ i dsea` f^ . ⁴⁷Jo jaléng^ dsea` i teáang^ níu^ jial ngif^ i jiuung^ Jesús do dsíng^ dsigá^ dsíir^ , co^ tñm^biñ^ eáang^ . ⁴⁸Jo mfi^ cangá^ sejmii^ Jesús e dob guiiñ^ , jo dsíng^ cango'gó^ dsíir^ jo cajíng^ niquiá'r^ casf^ reiñ^ :

—Yuu^ quií^, jíali^ cajmeáan^ jnea^ lana? Dsíng^ nícajimó^oo^ ff' i cōo^ tiquí^ , jo dsíng^ níca'néeng^ naa' 'nø^ .

⁴⁹Joba' cañi^ Jesús quiá^ niquiá'r^ jo casf^ reiñ^ :

—Jíali^ ngi^na' náng^na' jnea^? Su ja^ ní^na' e^ ta^ níslíñ^ e njimeé^ e quiá^ Tiquié^ e dsea` guii^ niff^?

⁵⁰Dsü^ i sejmii^ do ja^ cangáin^ jíali^ cajíng^ i jiuung^ Jesús do lado.

⁵¹Jo mfi^ calf^ sif^ i^ e jo, jo cangolíñ^túr laji^ gaaiñ^ do ff' Nazaret. Jo dsíng^ guíúng^ Jesús cōo^ sejmii^ , jo dsíng^ níu^ r^ cajo. Jo eáam^ iáang^ dsii^ niquiá'r^ mfi^ ca'ff^ dsíir^ quiá^ jalé^ e cangojé^ ie^ jmiñ^ jo. ⁵²Jo lajee^ jo cuaam^ Jesús, jo ngóo^ litñiñ^ guir lacoo^ jmiñ^ , jo dsíng^ iáang^ dsii^ jaléng^ dsea` cōo^r^ , jogu lajobi Fidiée^ cōo^ ír^ cajo.

Mi~ canaang` Juan i seáang` dsea` jmii` e guiar` júu~ quiá~ Fidiée~
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

3 Jo ie~ jo ningóo` gui'ñia` jiing` e lñng` Tiberio
dseata~ dsea` fénig` quiá~ ff' la'úng` ff' jmigüi. Jo
seeng` quiúng` dseata~ dsea` nñ'luu~ quiá'r~, jaang` i
sii` Poncio Pilato i guiling` lñng` ta~ ff' Judea, jo jaang` i
sii` Herodes i lñng` ta~ ff' Galilea, jo seeng` jaang`
rúnig` dsea` ngáang` cogo` Herodes i sii` Lii` i guiling`
lñng` ta~ ff' Iturea cogo` coo` li~ sii` Traconite, jogui
jaang` i sii` Lisanías i guiling` ff' coo` li~ sii` Abilinia. **2** Jo
ie~ jo seeng` gáng` jmidsea` laniing`, jaang` i sii` Anás
cogo` gui jaang` i sii` Caifás. Jo ie~ jo cajo i Juan do i
lñng` jóo` Zácarías guiliñ` ff' jee~ uó~ quiá` mi~ café`
Fidiée` cafénig` neiñ` e nicatib` i` e nináiñ` do e nigu-
iár` júu~ quiá~ Fidiée` ff' jee~ dsea` jmigüi. **3** Jo mi~
cahuñ` ta~ lajo, jo dsif` lajob cango` i Juan do ff' gua`
Jordán, jo ff' job canaaiñ` e guiar` júu~ quiá~ Fidiée` ff'
quini` dsea` i caseáng` ff' lacuee` e gua` do ie~ jo. Jo ff'
job e'r` jaléng` dsea` i guilíng` do, jo sñ` reiñ` e 'né-
niquñ` jíng` yaaíñ` ff' quini` Fidiée` , jo lajoguiba` e
nisáiñ` jmii` e laco` cuo` li~ e cajmée` dsea` do lajo. **4** Jo
e jo cangojée` li~ laco` ff' ff' ni~ jí` quiá~ Fidiée` e ca-
jme` Saíi` malii` gui éaang`, jaang` dsea` i café` cuaiñ`
quiá~ Fidiée` , li~ ff' lala:

Ngi` jaang` dsea` i fé` teá` ff' ni~ guóo`~ uó~ quiá` jo
fé` r` lala:

"Jmeáang` na` quiá` ff',
jogui nea~na` condsee`,
co` lana ti` li~ nijáab` Fi`naa`.
5 Jo jmiróø`na` lacaang` guiá` ff',
jo jmiróø`na` lacaang` li~ jung`,
jo jmeé`na` condsee` ff' lacaang` li~ tu` ff',
jo jaléb` ff' nili` røø`.

6 Jo jalém` dsea` jmigüi` nili`r` jial e nileáiñ` jee` jalé`
dsee` quiá`r` la'eáang` cogo` i dsea` i`.
Jo jalé` e na cajíng` Saíi` ff' ni~ jí` quiá~ Fidiée` .

7 Jo mi~ caguilíng` dsea` i iing` nisáng` jmii` e ff' gua`
li~ táang` i Juan i seáang` dsea` jmii` do, jo casf` i Juan
do lajaang` lajaang` i dsea` i caguilíng` do ie~ jo:

—iñóo` jaléng` mi` guíng` 'nú`! ?` cajme` 'nú` júu~
e lala cuóøng` nileáng`na` lajíi` iihuñ` e nijaquiéeng`
jmii` na? **8** 'Né` nijmiliing` yaang`na` e laco` niliñ`
jaléng` dsea` rúnig`na` e dseáng` e já`ba` nicaquí`
jíng` yaang`na` ff' quini` Fidiée` . Jo ja` jmigóøng`
yaang`na` e nileáng`na` jee` dsee` quií`na` dsu` uíi` e
Abraham lññ` 'lit` yúu` quií`na`, co` e já` e ffi` i`nú` e
cuóøm` jmé` Fidiée` siju` Abraham jalé` cuu` e néé` la
facó` iññ` lajo. **9** Cofa` jaléng` dsea` i ja` qui` jíng`
yaang` ff' quini` Fidiée` lññ` laco` e 'ma` ofi` e ja`
dseeng` ofi` e cuó` , joba` huib` e 'ma` do jo dsitoo`~ ff'
ni~ jí` lafa` cuiib` , co` ja` ee` ta` iing` jíi` cogo` .

10 Jo mi~ canúu` jaléng` i dsea` do jalé` e café` i Juan
i seáang` dsea` jmii` do, joba` cajmíng` reiñ` do lala:

—¿Jial ni`ee` jnea` quiá` cogo` Fidiée`?

11 Joba` cañíi` i Juan do jo casf`r` i dsea` do:

—E laba` 'né` nijmee`na`: Ii` 'nú` oo`na` tú` 'mi`quií`-
na` , 'né` nicuó`na` coo` jaang` dsea` i ja` sea` quiá`;
jogui ii` 'nú` sea` e cõ`na` , 'né` nicõ`na` jmá`-jiu` cõo`~
jaléng` i ja` sea` e dó`.

12 Jo lajee` sñng` Juan i seáang` dsea` jmii` do cõo`~ i
dsea` do, job caguilíng` coo` tú` mñng`~ nodsicuu` i
iing` nisáng` jmii` , jo cajmíng`r` i Juan do jo cajíñ`:

—Tifa` , ¿e` 'né` jmó` jnea`~ e laco` ni`ee`naa` guiá`
cõo`~ Fidiée`?

13 Joba` cañíi` i Juan do quiá` i nodsicuu` do jo
casf` reiñ`:

—E laba` 'né` nijmée` 'nú` : Jo` mñ`na` cuu` quiá`
dsea` e jmigui`gui laco` ta` quiú` ff' ni~ jí` quiá` dsea` ta`.

14 Jo lajee` sñng` i Juan do cõo`~ i nodsicuu` do,
caguilíng` coo` tú` mñng`~ 'lée` ff' li~ táaiñ` jo ca-
jmíng`rein`:

—Jogui jnea` , ¿e` 'né` nijmó`naa` e laco` ni`ee`naa`
guiá` cõo`~ Fidiée`?

Joba` cañíi` i Juan do jo casf`r` i 'lée` do:

—E laba` 'né` nijmití` 'nú` : Ja` ee` uóø`na` quiá`
dsea` laguidseaang` , o`gui fñng`na` dsea` , o`gui
jmoo`na` dsee` quiá` dsea` e ngiñ`gui, o`gui
ni`níng`na` dsea` e ja` ee` mi` cajmér` jíi` coo` ; jo
gülitiáang` óo`na` cõo`~ lajíi` e 'léeng`na` .

15 Jo lajee` ff` i Juan do e júu` na, jo jaléng` i dsea`
caguaang` do ff` dsfir` e` nili` jogui ff` dsfir` su Dsea`
Jmáam` i Juan i seáang` dsea` jmii` do. **16** Jo mi` caliñi` i
Juan do e ff` dsfir` i dsea` do lajo, joba` casf` reiñ` jo ca-
jíñ`:

—E já` , jnea` seáan`n 'nú` jmii` cõo`~ layaang` jmii` ,
jo dsu` nabi nijáa` jaang`gui dsea` i niseáng` 'nú` jmii`
cõo`~ Jmiguí` quiá` Fidiée` jogui cõo`~ jí. Jo i dsea` i`
'gøng`gui laco` jnea` e jíi` jnea` ja` catíñ`n fa` nisíñ`~
capí` iñi` ñíñ` lomiñr` . Co` jnea` nicaséan`n jaléng`
'nú` jmii` cõo`~ layaang` jmii` e laco` cuo` li~ e nicaquí`
jíng` yaang`na` ff' quini` Fidiée` ; dsu` ír` mi` nigüeéiñ`
niseáñ` 'nú` jmii` cõo`~ Jmiguí` quiá` Fidiée` e laco`
cuo` li~ e nícangñ`na` Jmiguí` quiá` dsea` do. **17** Jo
quieb` dsea` do e jmáñ` ta` quiá` e nisíñ` micuñ`iee` ,
jo nisér` ca` e qui` quiá` do. Jo dsu` e micuñ`iee` do
ni`meár` ff` dsfir` sinúu` , jogui e qui` quiá` nijé`bre ff` li~
coo` jí` e ja` tóo` jmii` yu`.

18 Jo jmang` cõo`~ júu` lanaba` caféng` i Juan do
jaléng` i dsea` do, jo ca'e` reiñ` jalé` júu` quiá` Fidiée`
quiá` jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá`r` . **19** Jogui
caféng` i Juan do jaléng` dsea` e ja` dseeng` laco`
jmoo` i dseata` Herodes do e jéeiñ` lafa` dseam`
quiá`r` oo` dseañ` rúiñ` dsea` ngáang` cõo`r` i sii`
Lii` , jogui cajíñ` dseata` Herodes cõo`~ jalé` e ga` e
jmóoiñ` do. **20** Jo mi` caliñi` i dseata` do lajíi` e júu` e
fé` i Juan do uíi` quiá`r` , joba` dsíng` caliguíñ` jogui
cajmér` cõo`gui e ga` , co` caquiñ`r` ta` e catam` i
Juan do, jo nññib` catang`neiñ` do.

Mi~ cajgáang~ Jesús jmíi~
(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Jo dsu' ná~'gu e ni~' i Juan do 'núñi~, lajee~ cateáaiñ~ fí~ gua` Jordán e seáaiñ~ dsea` jmíi~, jo coo` jmíi~ caguié~ Jesús fí~ jo, jo cajgáaiñ~ jmíi~ cajo. Jo dsifí~ mi~ cangfí~ e jo, jo cafeng~ Jesús Fidiée~ dsea` guiing~ níff~, jo lajee~ jo cana` cateá~ fí~ níff~, <sup>22</sup> jo fí~ job cajgo` Jmiguí~ quiá~ Fidiée~ e líng~ jaang~ mee~ fí~ yé~ moguí~ Jesús, jo cané~ e líng~ ii~ guicafé~ fí~ yé~ jmigüí~ jo guicajíñ~:

—Nub` Joo`o i 'neáan`n eáang~, jo dsíng~ iáang~ dsii~ cóo~'n nub`.

Jaléng~ 'lín~ yé~ quiá~ Jesús
(Mt. 1:1-17)

²³ Jo guiguí~ jii~ níngóó~ Jesús mi~ canaaiñ~ jmóor` ta~ e si~'iñ~. Jo jaléng~ dsea` lñiñ~ e i Sé~ do tiquiá~ Jesús. Jo tiyúú~ quiá~ Jesús siir` Elí, <sup>24</sup> jo tiquiá~ Elí siir` Matat, jo tiquiá~ Matat calisír` Leví, jo tiquiá~ Leví calisír` Melqui, jo tiquiá~ Melqui calisír` Jana, jo tiquiá~ Jana calisír` Sé~, ²⁵ jo tiquiá~ Sé~ calisír` Matatías, jo tiquiá~ Matatías calisír` Amós, jo tiquiá~ Amós calisír` Nahum, jo tiquiá~ Nahum calisír` Esli, jo tiquiá~ Esli calisír` Nagai, jo tiquiá~ Nagai calisír` Maat, ²⁶ jo tiquiá~ Maat calisír` Matatías, jo tiquiá~ Matatías calisír` Semei, jo tiquiá~ Semei calisír` Sec, jo tiquiá~ Sec calisír` Judá, ²⁷ jo tiquiá~ Judá calisír` Joanán, jo tiquiá~ Joanán calisír` Resa, jo tiquiá~ Resa calisír` Zorobabel, jo tiquiá~ Zorobabel calisír` Salatiel, jo tiquiá~ Salatiel calisír` Neri, <sup>28</sup> jo tiquiá~ Neri calisír` Melqui, jo tiquiá~ Melqui calisír` Adi, jo tiquiá~ Adi calisír` Cosam, jo tiquiá~ Cosam calisír` Elmodam, jo tiquiá~ Elmodam calisír` Er, ²⁹ jo tiquiá~ Er calisír` Josué, jo tiquiá~ Josué calisír` Eliezer, jo tiquiá~ Eliezer calisír` Joram, jo tiquiá~ Joram calisír` Matat, ³⁰ jo tiquiá~ Matat calisír` Leví, jo tiquiá~ Leví calisír` Simeón, jo tiquiá~ Simeón calisír` Judá, jo tiquiá~ Judá calisír` Sé~, jo tiquiá~ Sé~ calisír` Jonám, jo tiquiá~ Jonám calisír` Eliaquim, ³¹ jo tiquiá~ Eliaquim calisír` Melea, jo tiquiá~ Melea calisír` Mainán, jo tiquiá~ Mainán calisír` Matata, jo tiquiá~ Matata calisír` Natán, ³² jo tiquiá~ Natán calisír` Daví~, jo tiquiá~ Daví~ calisír` Isaí, jo tiquiá~ Isaí calisír` Obed, jo tiquiá~ Obed calisír` Booz, jo tiquiá~ Booz calisír` Salmón, jo tiquiá~ Salmón calisír` Naasón, jo tiquiá~ Naasón calisír` Aminadab, <sup>33</sup> jo tiquiá~ Aminadab calisír` Aram, jo tiquiá~ Aram calisír` Esrom, jo tiquiá~ Esrom calisír` Fares, jo tiquiá~ Fares calisír` Judá, <sup>34</sup> jo tiquiá~ Judá calisír` Jacóo~, jo tiquiá~ Jacóo~ calisír` Isáá~, jo tiquiá~ Isáá~ calisír` Abraham, jo tiquiá~ Abraham calisír` Taré, jo tiquiá~ Taré calisír` Nacor, ³⁵ jo tiquiá~ Nacor calisír` Serug, jo tiquiá~ Serug calisír` Ragau, jo tiquiá~ Ragau calisír` Peleg, jo tiquiá~ Peleg calisír` Heber, jo tiquiá~ Heber calisír` Sala, <sup>36</sup> jo tiquiá~ Sala calisír` Cainán, jo tiquiá~ Cainán calisír` Arfaxad, jo tiquiá~ Arfaxad calisír` Sem, jo tiquiá~ Sem calisír` Noé, jo tiquiá~ Noé calisír` Lamec, ³⁷ jo tiquiá~ Lamec calisír` Matusalén, jo tiquiá~ Ma-

tusalén calisír` Enoc, jo tiquiá~ Enoc calisír` Jared, jo tiquiá~ Jared calisír` Mahalaleel, jo tiquiá~ Mahalaleel calisír` Cainán, jo tiquiá~ Cainán calisír` Enós, <sup>38</sup> jo tiquiá~ Enós calisír` Set, jo tiquiá~ Set calisír` Adán, jo tiquiá~ Adán 'ñia` Fidiée~.

Mi~ cajmée~ fii~ i 'líng~ quiíj~ jial niróng~ Jesús dsee~
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

4 Jo ie~ jo, mi~ cangfí~ e cangfíng~ Jesús Jmiguí~ quiá~ Fidiée~, jo e Jmiguí~ do cangojéeng~ ír~ fí~ jee~ uó~ quiú~, ² jo fí~ job cajer` lajee~ tuló~ jmíi~. Jo lajee~ jo ja~ e cagó~'r~ jíi~ capí~. Jo lajee~ táaiñ~ fí~ jo, jo caguié~ fii~ i 'líng~, jo cajmér` quiíj~ jial e niróng~ dsea` do dsee~. Jo mi~ cangfí~ e tuló~ jmíi~ do, joguiba` cadseá~ jmi'aang~ Jesús jóng. ³ Jo dsifí~ lajob cajíng~ fii~ i 'líng~ casf'r~ dsea` do:

—Song já~ e 'nú~ lin~ i Joo` Fidiée~ camfíng~ do, joba` jmee~ e ni'uíng~ iñí~ e cuu~ néé~ la!

4 Joba` cañíi` Jesús quiá~ fii~ i 'líng~ do jo casf'r~ reiñ~:

—Lalab fé~ fí~ ni~ jí~ quiá~ Fidiée~: "Ja` niliseeng` jaléng~ dsea` jmigüí~ juguiú~ e lico` ni'fí~ nidó'r~ jalé~ e sea` fí~ jmigüí~. Co' 'né~ njimiti~bre jalé~ ta~ quiú~ fí~ ni~ jí~ quiá~ Fidiée~, jo lajoguiba` e niliseeiñ~ juguiú~ jóng."

5 Joba` cajmée~tu fii~ i 'líng~ quiíj~ jial e niróng~ dsea` do dsee~, jo cangojéen~ dsea` do fí~ coo` yé~ mó~ e nií~ eáang~, jo ca'e`rein~ jalé~ fí~ e sea` fí~ la'ung~ fí~ jmigüí~ dseáng~ lajee~ cateá~. **6** Jo cajíñ~ casf'r~ dsea` do:

—Jalé~ e la nicuøø~ quíi~ cóo~' jalé~'gui e jlo~' e sea` fí~ jo song nisi~' uó~ jnií~' jo njimifén~ jnea~, co~ e quié~ baa lajalé~ e na, jo jneab~ cuóøng~ jmee~ e guíée~ jo cuóøm~ cuóøø~ doñí~ ii~ i iin~n.

8 Dsu' dsifí~ ladob cañíi~tu Jesús quiá~ fii~ i 'líng~ do jo casf'r~ reiñ~:

—Güihuíng~ cáan~n, Satanás, dsu'co' lalab fé~'gui fí~ ni~ jí~ quiá~ Fidiée~ cajo: "Jíi~ Fidiée~ dsea` guiing~ níff~bing~ njimifén~, jo jíi~ ta~ quiú~ fí~bre e njimtí~' ca-jó."

9 Jo mi~ cangfí~ jo, cajmée~tu fii~ i 'líng~ quiíj~ jial niróng~ Jesús dsee~, jo cangojéen~ dsea` do fí~ yé~' guá~' fé~ e si~' fí~ Jerusalén jo cajíñ~ casf'r~ dsea` do:

—Song já~ e 'nú~ lin~ i Joo` Fidiée~ camfíng~ do, laco` téé~'ee~'tí~'yé~' la bñíng~ uó~ cartí~ uii~, ¹⁰ co~' lalab fé~ fí~ ni~ jí~ quiá~ Fidiée~:

Fidiée~ niquiú~'r~ ta~ jaléng~ ángeles quiá~r~ e njímér~ i~'nú~,

11 jo nisáiñ~' 'nú~' cóo~' guóor` lajee~' guíáang~' guo~' guíá~' güí~,

jo lajoba` ja` nilihuíñ~' mi~ nititáan~' fí~ ni~ uó~.

12 Dsu' Jesús cañíi~'ur quiá~ fii~ i 'líng~ do jo casf'r~ reiñ~:

—Dsu' lalab fé~'gui cajo fí~ ni~ jí~ quiá~ Fidiée~: "Ja` jmoo~' jial ni'é~ Fíi~ Fidiée~ dsee~."

13 Jo cóo~' e job catí~' ní~ née~' e jmoo~' fii~ i 'líng~ quiíj~ jial e niróng~ Jesús dsee~, dsu' jíi~' coo` née~' ja` calí~'r~ lajo. Jo mi~ cangfí~ jo, mi~' jo` nií~ fil~ i 'líng~' jial njímér~ e niróng~ Jesús dsee~, joba` catiúum~bre dsea` do, jo cangohuíim~bre lajee~ cateá~.

Mi~ canaang` Jesúus jmóor` ta~ quiá'r~ fí~ lí~ se~ Galilea
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴Jo mi~ cangí~ jo, cangám~tu Jesúus fí~ lí~ se~ Galilea, jo la'eáng~ cóo~ jalé~ bí~ 'gøng~ quiá~ Jmiguí~ quiá~ Fidiée~ canaang~ ni~ júu~ quiá'r~ fí~ lacoo~ fí~ e née~ fí~ la'úng~ lí~ se~ fí~ jo. ¹⁵Jo mi~ niguíer~ lacoo~ fí~ lí~ dséer~, dsifí~ ladob ír~ fí~ dsí~ guá~ quiá~ dsea~ góor~ dsea~ Israel, jo fí~ job e'r~ jaléng~ dsea~ i~ dsilíng~ fí~ guá~ do jalé~ júu~ quiá~ Fidiée~. Jo jaléng~ dsea~ i~ núu~ júu~ quiá'r~ eáam~ jmiféiñ~ dsea~ do.

Mi~ cangáng~tu Jesúus fí~ Nazaret
(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶Jo ie~ jo, lajee~ ngí~ Jesúus fí~ lí~ se~ Galilea, jo caguiéng~tur fí~ Nazaret fí~ lí~ cacuáiñ~. Jo mi~ jmí~ e jmlíng~ jaléng~ dsea~ góor~ dsea~ Israel, dséer~ fí~ Sínú~ guá~ laco~ jíi~ e tñiñ~ 'ñia'r~. Jo lajee~ táaiñ~ fí~ e sínú~ guá~ do, jo casíng~ 'ñia'r~ jee~ jaléng~ dsea~ góor~, ¹⁷jo ca'íñ~ coo~ jí~ e ca'ír~ lí~ tóo~ jalé~ júu~ quiá~ Fidiée~ e cajme~ Saíi~, jaang~ dsea~ i~ café~ cuaiñ~ quiá~ Fidiée~ malí~guí eáang~. Jo mi~ caneáar~ e jí~ do, jøba~ cadsé'r~ lí~ tóo~ lala jo ca'ír~:

¹⁸ E Jmiguí~ quiá~ Fíi~ Fidiée~ baa~ e jeeng~ jnea~, co~ caguíng~ Fidiée~ jnea~ e laco~ niguiaa~ jalé~ juguiú~ quiá'r~ fí~ jee~ jaléng~ dsea~ tiñíng~: joguí nicasíñ~ jnea~ cajo~ e laco~ niguiaa~ juguiú~ quiá~ e nileáng~ jaléng~ i~ dsea~ i~ lafa~ 'ñúung~ cóo~ dsee~ quiá~, joguí e nijmee~ e nilijné~tu jaléng~ dsea~ tiuung~, joguí e nilaan~ jaléng~ dsea~ i~ íng~ iihúí~ quiá~ dsea~ rúng~, joguí e nijmée~ e júu~ e nícatíb~ í~ e nijmé~ Fidiée~ e níuíng~ guíú~ quiá~ dsea~ jmigüí~. Jo lanab jíi~ lí~ júu~ e fé~ fí~ ni~ jí~ quiá~ Fidiée~.

²⁰Jo mi~ calí~ e í~ Jesúus e júu~ do, jo cajníb~túr e jí~ do jo cajá'r~ i~ dsea~ née~ ni~ e guá~ do, jo caguáb~túr. Jo jalém~ i~ dsea~ teáang~ sínú~ guá~ do teáaiñ~ jøoíñ~ Jesúus. ²¹Joba~ canaang~ Jesúus sí'r~ jaléng~ i~ dsea~ do jo cajíñ~:

—E jmí~ na nicaliti~ jalé~ e nícanú~ 'nú~ e tóo~ e fí~ ni~ jí~ la.

²²Jo jaléng~ dsea~ i~ teáang~ dsí~ e guá~ do dsíng~ dsigá~ dsíir~ jalé~ júu~ quiá~ Jesúus, joguí jmang~ juguiú~ fé~ quiá~ dsea~ do, joguí jmíng~ rúiñ~ la'ó~ yaaiñ~:

—Su o~ i~ nabi~ jgó~ Sé~ i~ guíing~ fí~ fíi~ la?

²³Joba~ cañí~ Jesúus casí'r~ jaléng~ i~ dsea~ do jo cajíñ~: —Ja~ ngám~ nisí~ 'nú~ jnea~ jíi~ laco~ júu~ róo~:

“Timíi~, jmee~ míi~ quíi~ uo~”; osi nifo~bí~ é: “Jialí~ ja~ jmée~ fí~ góo~ la lajalé~ e nícajmeel~ fí~ Capernaum?”

²⁴Jo cajíng~ guí~ Jesúus casí'r~ jaléng~ i~ dsea~ do: —Jo jnea~ jmítaa~ óo'na~ e jíi~ jaang~ dsea~ i~ fé~ cuaiñ~ quiá~ Fidiée~ ja~ íng~ dsea~ góor~ ír~. ²⁵¿Já~ tóo~ óo'na~ jalé~ e fé~ fí~ ni~ jí~ quiá~ Fidiée~ e calí~ malí~guí eáang~ mi~ cajá~ Líi~ i~ café~ cuaiñ~ quiá~ Fidiée~? Co~ ie~ jo ja~ catüü~ jmíi~ fí~ Israel lajee~ 'nú~ jiing~ dsí~ ca'ná~, joguí dsíng~ cajá~ oo~ cajo. ²⁶Jo dsu~ ie~ jo ja~

caquiú~ Fidiée~ ta~ fa~ e cajmée~ Líi~ e guíú~ quiá~ i~ dseam~ dsea~ góor~ i~ 'nú~, co~ caquiú~ dsea~ do ta~ e cajmée~ i~ Líi~ do e guíú~ dsu~ quiá~ jaang~ dseam~ i~ 'nú~ i~ guíing~ fí~ lí~ huíi~ eáang~ fí~ coo~ lí~ sii~ Sarepta quiá~ lí~ née~ fí~ Sidón. ²⁷Jo lajob calí~ cajo ie~ malí~guí eáang~ mi~ cajá~ Cheey~, jaang~ dsea~ i~ café~ cuaiñ~ quiá~ Fidiée~. Co~ fíi~ dsea~ Israel dsea~ góor~ Cheey~, calidsée'r~ e cacár~ jmohuú~ 'lí~ fí~ ngúu~ táaiñ~ ie~ jo, dsu~ jíi~ jaang~ i~ dsea~ góor~ fa~ cajmi~leáaiñ~. Co~ camíng~ dsea~ i~ sii~ Naamán i~ guíing~ fí~ lí~ huíi~ eáang~, fí~ lí~ se~ Siria, jíi~ i~ bing~ i~ ca'láang~, co~ lajob ta~ caquiú~ Fidiée~.

²⁸Jo mi~ canúu~ jaléng~ i~ dsea~ i~ teáang~ dsí~ sinú~ guá~ do jalé~ júu~ quiá~ Jesúus jo dsíng~ calíguíñ~.

²⁹Joba~ caguíim~bre dsea~ do sinú~ guá~, jo ca'óong~neiñ~ catí~ guíee~ fí~, joguí cangojéeng~neiñ~ cartí~ coo~ yú~ jíáa~. Jo fí~ job lí~ lamí~ iñiñ~ nibíiñ~ dsea~ do, co~ fí~ dsíir~ e nijngám~breiñ~. ³⁰Jo mi~ caguíiñ~ fí~ e yú~ jíáa~ do e lí~ fí~ dsíir~ e nibíiñ~ dsea~ do, jo dsu~ Jesúus caquím~tur jo cangíiñ~ jee~ jaléng~ i~ dsea~ do, jo jíi~ coo~ jo~ ee~ cajmeeiñ~ do quiá~r~.

Jaang~ dseañ~ i~ jée~ i~ líng~ quiá~
(Mr. 1:21-28)

³¹Jo mi~ cangí~ jo, jo cangób~tu Jesúus fí~ Capernaum fí~ lí~ se~ Galilea. Jo mi~ caguiér~ e fí~ jo, jo ca'ír~ fí~ dsí~ sinú~ guá~ quiá~ dsea~ góor~ dsea~ Israel, jo fí~ job canaaiñ~ e'r~ jaléng~ i~ dsea~ i~ jalé~ júu~ quiá~ Fidiée~ lajee~ jmí~ e jmlíng~ jaléiñ~ do. ³²Jo dsíng~ dsigá~ dsí~ jaléng~ dsea~ i~ núu~ júu~ quiá~r~, co~ fí~ r~ lí~ laco~ jaang~ dsea~ i~ óo~ ta~.

³³Jo e fí~ guá~ do e lí~ caguié~ Jesúus e cango'ée'r~ dsea~ júu~ quiá~ Fidiée~, jo fí~ job nising~ jaang~ dseañ~ i~ jée~ i~ líng~ quiá~. Jo cajmée~ i~ líng~ do e ca'óo~ i~ dseañ~ do ga~ eáang~, joguí café~r~ jo cajíñ~ lala:

³⁴—Jeeng~ na, Jesúus, dsea~ seeng~ fí~ Nazaret. ¿Jialí~ níjmiguíñ~ jnea~? ¿Su cañí~ e níiñ~ jnea~? Cuíim~baa~ 'nú~, joba~ ne~naa~ e lín~ dsea~ güeang~ quiá~ Fidiée~ dsea~ guíing~ níff~.

³⁵Joba~ cajíng~ Jesúus i~ líng~ do jo casí~reiñ~:

—Tii~ lí~ moní~, jo tiúung~ i~ dseañ~ na lana!

Jo mi~ cajíng~ Jesúus lajo, jo dsifí~ ladob cajmée~ i~ líng~ do e caquíng~ i~ dseañ~ do fí~ quini~ jaléng~ i~ dsea~ teáang~ dsí~ sinú~ guá~ do. Jo joguiba~ catiúung~ i~ líng~ do i~ dsea~ do, jo jíi~ coo~ jo~ ee~ cajmeáiñ~ i~ dseañ~ do. ³⁶Jo dsíng~ cafóng~ jaléng~ dsea~ jo jmíng~ rúiñ~ lala:

—¿I~ i~ dsea~ na, faa~aa~, e quiú~r~ ta~ laco~ jaang~ dsea~ i~ óo~ ta~, joguí quiú~bre jmíi~ e jmhuiñ~ jaléng~ i~ líng~ i~ jée~ quiá~ dsea~, jo dsifí~ lajob dsihuíng~ jaléng~ i~ líng~ do?

³⁷Jo mi~ calí~ lado, dsíng~ caní~ júu~ la'úng~ fí~ lí~ se~ Galilea quiá~ jalé~ e guíú~ e jmóo~ Jesúus fí~ Caper-naum.

Mi~ cajmi'leáang~ Jesús iemisé~ Tú~ Simón
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸Jo mi~ cangf~ jo, jo cagüi'fib~ Jesús li~ iuuiñ~ f~ dsí~ guá~ quiá~ dsea` góor~ i seeng~ f~ Capernaum, jo cangór~ f~ quiá~ Tú~ Simón. Jo mi~ caguiér~ f~ jo, nidséeb~ iemisé~ Tú~ Simón e dsíng~ iu~ guíiñ~. Jo coo~ tú~ mífing~ dsea` i teáang~ e sinú~ do camí'r~ Jesús jmi'ee~ fa' e njimi'leáaiñ~ i dseamí~ do. ³⁹Joba' cango~ Jesús f~ li~ ráang~ i dsea` dsée~ do. Jo mi~ caguiér~ li~ ráaiñ~ do, jo cajíiñ~ e jmohuú~ e líng~ i dsea` do. Jo dsif~ ladob ca'láang~ i dseamí~ do, jo cajém~ e iu~ guíiñ~ do. Jo mi~ cangf~ lado, jo caróo~ bre jo cajmér~ e cagó~ Jesús coo~ i dsea` caguaang~ guí~ do.

Mi~ cajmi'leáang~ Jesús fíng~ dsea` dsée~
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰Jo mi~ canuu~ e jmi~ jo, jo fíim~ dsea` caguilíñ~ e 'náiñ~ Jesús, jo jéeiñ~ jaléng~ dsea` dsée~ quiá~ e la-co' njimi'leáang~ dsea` do. Jo mi~ caguilíñ~ f~ li~ guíng~ Jesús, jo camí'r~ dsea` do jmi'ee~ lají~ ta~ ngolíñ~; joba' li~ jo caquidí~ Jesús guóor~ f~ mogui~ lajaang~ lajaang~ i dsea` dsée~ do, jo dsif~ ladob 'láaiñ~. <sup>41</sup>Jo jee~ i dsea` dsée~ do niquiéeng~ dsea` i jée~ i 'líng~ quiá~. Jo laco' ngóo~ Jesús e jmi'leáaiñ~ lajaang~ lajaang~ i dsea` do, jo lajob dsihuúng~ jaléng~ i 'líng~ do, jo sóong~ óor~ t'áiñ~ Jesús jo fé'r~:

—'Nub~ dsea` lin~ Dsea` Jmáang~ i Jóo~ Fidiée~ camíng~.

Jo dsif~ mi~ canuu~ Jesús e fé~ i 'líng~ i jée~ quiá~ i dsea` do lado, dsifib~ ca'gaaíñ~ quiáíñ~ jo jo~ cacuó'r~ f~ fa' ee~ café~ guíiñ~ do, co' líb~ i 'líng~ do e Jesús líiñ~ Dsea` Jmáang~ i cajíng~ Fidiée~ i nisíñ~ f~ jmigüi~ la lají~ lamali~ guí~ eáang'.

Mi~ caguaá~ Jesús júu~ quiá~ Fidiée~ f~ li~ se~ Galilea
(Mr. 1:35-39)

⁴²Jo mi~ cajneá~ e jmi~ e cajmi'leáang~ Jesús jaléng~ i dsea` dsée~ do, cagüi'fib~ Jesús e fí~ do, jo cangór~ f~ coo~ li~ cateáaiñ~ 'ñia'r'. Dsú~ dsif~ ladob caguilíng~ jaléng~ dsea` e 'náiñ~ dsea` do calé~ catú~, jo jnáiñ~ dsea` do e laco' ja~ nidséiñ~ f~ li~ jíe~. ⁴³Joba' cajíng~ Jesús casí'r~ jaléng~ i dsea` do:

—'Né~ ninii~ i lacoq~ lacoq~ fí~ e niguiaa~ júu~ quiá~ jial líng~ Fidiée~ dsee~ quiá~ dsea` e laco~ cuóøng~ nicár~ nifi~ quiáíñ~.

⁴⁴Joba' canaaíñ~ ngir~ lacoq~ fí~ e guiar~ e júu~ jo f~ la-co~ guá~ quiá~ dsea` góor~ dsea` Israel e téé~ f~ la'ung~ f~ li~ neáang~ dsea` do.

Mi~ cajmée~ Jesús e calí~ Tú~ Simón 'ñu~ i lí~ eáang~
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

5 Jo coo~ jmi~ cango~ Jesús f~ 'ni~ coo~ guíée~ fé~ e sii~ Genesaret, jogui~ sii~ bì guíée~ Galilea cajo, jo caguilíng~ fíng~ dsea` e liiñ~ ninúr~ jalé~ júu~ quiá~ Fidiée~ e e~ dsea` do. Jo dsíng~ fíng~ i dsea` i caguilíng~ do, joba' dsíng~ sicúung~ Jesús jee~ jaléng~ i dsea` do. ²Jo lajee~ jo, cangá~ Jesús tú~ móo~

e téé~ quiá~ 'ni~ jmi~ , jo i dsea` fii~ e móo~ do nini-ca'uóøm~bre dsí~, jo dob nitaaiñ~ ry'r~ 'máá~ quiá~ 'ni~ e guíée~ do. <sup>3</sup>Joba' camí~ Jesús f~ e cajgóor~ dsí~ coo~ e móo~ do e quiá~ Tú~ Simón, jo caguá~bre f~ dsí~, jo casí'r~ i dsea` do fa' e nidsihuúng~ guíji~ e móo~ do f~ 'ni~ uó~ quiá~. Jo mi~ caje~ e móo~ do ni~ jmi~ , jo tí~ job ca'e~ Jesús jaléng~ i dsea` i teáang~ 'ni~ jmi~ do jalé~ júu~ quiá~ Fidiée~. <sup>4</sup>Jo mi~ cató~ e e~ Jesús jaléng~ i dsea` do jalé~ júu~ quiá~ Fidiée~, jo casí'r~ i Tú~ Simón do jo cajíñ~:

—Jmee~ e nidsé~ e móo~ la tí~ dóo~ tí~ li~ ni'a~ guí~ quiá~ e guíée~ la. Jo mi~ niguiée~ li~ ni'a~ guí~, nibí~na~ 'máá~ quií~na~ jo njimang~na~ 'ñu~.

⁵Joba' cañí~ Tú~ Simón jo casí'r~ Jesús:

—Tifa~, lata~ uóøb~ nícataaang~naa~ jmoó~naa~ ta~ bí~ 'máá~, jo jíi~ jaang~ 'ñu~ ja~ mí~ calí~naa~. Dsú~ 'nu~guí~ quiá~ ta~ lana, joba' nibí~baa 'máá~ quié~e.

⁶Joba' cangolíñ~ cartí~ li~ ni'a~ guí~ quiá~ e guíée~ do, jo job cabír~ 'máá~ quiá~r~ f~ li~ ca'e~ Jesús, jo i lí~ 'ñu~ calí~r~. Jo mi~ canaaíñ~ óøiñ~ e 'máá~ do, jo canaang~ 'guí~ba~ do, co' dsíng~ fíng~ i jí~ do nican-gotáang~ne~ f~ dsí~ e 'máá~ do. ⁷Joba' cató~r~ i dsea` la'ó~ jmoo~ ta~ cogo~r~ i teáang~ dsí~ e móo~ e coo~guí~ do, jo ib~ cangolíng~ e cangojmícoó~ quiá~r~ e quiá~ e caguá~ e 'máá~ do. Jo mi~ caguir~ e 'máá~ do, jo canaaíñ~ uóøiñ~ i 'ñu~ do, jo catáng~neiñ~ do f~ dsí~ e móo~ do car~ caróng~ lají~ tú~. Jo jí~ ja~ cango'ang~ e móo~ do, co' dsíng~ fíng~ i 'ñu~ do calí~r~. ⁸Jo mi~ cangá~ Tú~ Simón jalé~ e do, dsif~ lajob casí'r~ uó~ jnír~ f~ quini~ Jesús laco~ teáaiñ~ dsí~ e móo~ do, jo casí'r~ dsea` do jo cajíñ~:

—Fí~i, ja~ catíñ~ sin~ cáan~n, co' jaang~ dsea` dsee~ dsea` quib~ líng~ jnea~.

⁹Jo cajíng~ Tú~ Simón lajo, co' dsíng~ cangogá~ dsí~ colíng~ cogo~ jaléng~ i dsea` caguaang~ guí~ do dsú~ e calí~r~ jaléng~ i 'ñu~ do ie~ jmi~ jo. <sup>10</sup>Jo jee~ i dsea` i nitaang~ gág~ dseañ~ i jmoo~ ta~ colíng~ cogo~ Tú~ Simón, jaaiñ~ do siir~ Tiáa~ jo jaang~ guí~ i sii~ Juan, jo lají~ huáaiñ~ do líiñ~ joo~ jaang~ dseañ~ i sii~ Zebedeo. Joba' cajíng~ Jesús casí'r~ Tú~ Simón:

—Ja~ fóøn~, Tú~ Simón, co' latí~ lana nitú~ e ta~ jmoó~ na, jogui~ nícuóø~ 'ñu~ coo~ guí~ ta~ e líb~jí~ la lí~ e ta~ na cajo, co' njímée~ ta~ guia~ júu~ quié~e jee~ jaléng~ dsea~ jmigüi~.

¹¹Jo mi~ cangf~ jo, cangolíim~tyr f~ 'ni~ uó~ quiá~ cogo~ lají~ tú~ e móo~ do, jo job catú~ i dsea` do lají~ tú~ e móo~ do cogo~ lajalé~ e sea~ quiá~r~, jo cangolíim~bre cogo~ Jesús.

Mi~ cajmi'leáang~ Jesús jaang~ dsea` i líng~ jmohuú~

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹²Jo mi~ cangf~ jo, jo lajee~ táang~ Jesús f~ coo~ fí~ li~ se~ Galilea, jo caguié~ jaang~ dseañ~ i líng~ jmohuú~ 'li~ f~ ngúu~ táang~. Jo mi~ caguiér~ quiá~ li~ sing~ Jesús, jo casí'r~ uó~ jnír~ jo catúuiñ~ cartí~ ni~ uó~ jo camí'r~ jmi'ee~ dsea` do jo cajíñ~ casí'r~reiñ~:

—Fí~naa~, cuóøm~ lí~ jmi'leáan~ jnea~ song iin~ lajo.

¹³Jøba' cagüing' Jesús i dsea` dsée' do jo cajíñ' casf' reiñ':

—Im' baa jmi'leáan' n'u'. Jøba' latí lanab ni'leáan' lajíñ' jmohuñ' e lín'.

Jo dsif' mi' cajíng' Jesús lajo, cajém' e jmohuñ' e líng' i dsea` dsée' do, jo jíñ' capí' jo ee' líng' guír e jmohuñ' lít' do. <sup>14</sup>Jøba' caquiñ' Jesús ta' i dseañ' do e ja' jíñ' nisf'r' jíñ' jaang` lajíñ' e calf' do, jo casf' reiñ' do jo cajíñ' lala:

—Gua~ jo güijáang' uø' fi' quini' jmidsea` qui'ii', jogui' 'né' lìng' ee' coo' nigüicá' e quiá' e nicuó' gui'máang' Fidiée' lít' laco'guí ta' caquiñ' Moi'. Jøba' i jmidsea` do nijíñ' e nica'láam'ba' lajíñ' jmohuñ' e lín', jo lajob jaléng' dsea` ninír' e jo` lín' jíñ' coo'.

¹⁵Jø dsu' dsif' ladob cani' júu' e dsíng' 'gøng' Jesús. Jo dsíng' fíng' dsea` cangolíng' e 'náiñ' dsea` do e iññ' ninúr' jalé' júu' quiá' Fidiée', jogui iññ' e ni-jmi'leáang' dsea` do lajíñ' jmohuñ' e lítíñ' do. <sup>16</sup>Jo dsu' tá' co' jeeng' jmi'nám' 'ñia' Jesús, jo 'nó'r' lít' ja' jíñ' dsea` seeng', jo fi' job dséer' dsisiñ' cogo' Fidiée'.

Mi' cajmi'leáang' Jesús jaang` dseañ' i caang' tñ'

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷Jo mi' cangf' jo, coo' jmiñ' lajee' e' Jesús jaléng' dsea` jalé' júu' quiá' Fidiée', jo fi' job neáang' coo' tú' mñíng' dsea` Israel i líng' dsea` fariseo colíng' cogo' tifa' quiá' júu' quiñ' ta' quiá' dsea` Israel. Jo i dsea` do, seeiñ' do jalíñ' fi' Jerusalén cogo' guí jalé' fi' e née' quiá' lít' se' Galilea cogo' guí lít' se' Judea. Jo dsíng' li' e jmiçoo' quiá' Jesús e güea' 'gøng' quiá' Fidiée', co' dsíng' tññ' e jmi'leáaiñ' jaléng' dsea` dsée'. ¹⁸Jo lajee' jo caguilíng' tú' 'ní' mñíng' dseañ' fi' lít' táang' Jesús e dsu'ñ' jaang` dseañ' i caang' tñ', co' iññ' nidsijéeiñ' i dsea` dsée' do fi' quini' Jesús. ¹⁹Dsu' ja` lít' cadsé' i dsea` do fi' lít' ningñiñ', co' dsíng' fíng' dsea` i teáang' e sinúñ' do ie' jo. Jøba' cajgóo' i dsea` jéeng' i dsea` dsée' do fi' yé' 'nue' lít' røø'. Jo mi' caguillíñ' fi' jo, jo cal'ø' coo' too', jo fi' job cangñiñ' i dsea` dsée' do laco' dsu'ñ' do e fi' ni' lít' ráaiñ', jo cajgiáang' neiñ' do jee' jaléng' i dsea` i teáang' e dsu'ñ' sinúñ' do dseáng' fi' quini' Jesús. <sup>20</sup>Jo mi' catísíng' i dsea` dsée' do cartí' ni' uø', dsif' ladob calílí' Jesús e jáb' lít'ng' i dsea` dsée' do cogo' i dsea` dsu'ñ' quiá'r' do e quíñ' dsea` do jmiñ' e njmi'leáaiñ' jaléng' dsea` dsée'. Jøba' casf' r' i dsea` dsée' do jo cajíñ':

—Ni'íim' baa dsee' quíñ', Ruu'.

²¹Jo mi' canúu' jaléng' tifa' quiá' júu' quiñ' ta' quiá' dsea` Israel cogo' guí jaléng' i dsea` fariseo do e cajíng' Jesús lajo, jo canaaiñ' fi' dsu'ñ' jo sññ' la'ó' yaaiñ': "¿I' i dseañ' la e jafée'r' jalé' júu' e jíñ' Fidiéeb' dsea` catññ' fe'r'? Co' jíñ' Fidiée' dsea` guing' níff' catññ' ni'íim' dsee' quíñ' naa'."

²²Dsu' Jesús calílí'bre jalé' e fi' dsu'ñ' i dsea` do, joba' casf' reiñ' jo cajming' reiñ' lala:

—¿Jialí' fi' óo'na' lana? ²³E' lít'ng'na' e ja'guí huñng' e nifé'naa': su e "Ni'íim' baa dsee' quíñ'", osi e nifé'naa' é: "Ráan'" jo ngí"? ²⁴Dsu' lana jnea' ni'ée' e

'nú' e jnea~, i cajá' fi' níff' e lín' jaang` dsea` jmigüí', oo'baa ta' e ni'fin' dsee' quiá' jaléng' dsea` jmigüí'.

Jøba' casf' Jesús i dsea' i caang' tñ' do jo cajíñ':

—Ráan', Ruu', jo uøø'ba' nicó' e lít' dsu'ñ' na, jo guóng' fi' quíñ' náng.

²⁵Jo mi' café' Jesús lado, dsif' ladob caróo' i dsea` caang' tñ' do jee' jaléng' i dsea` i teáang' do, jo case'r' e lít' dsu'ñ' do, jo cangáin' fi' quiá'r'. Jo lajee' ngaiñ' jo jmiféiñ' Fidiée' dsu' uíi' e ca'láaiñ'. ²⁶Jo jalém' i dsea` i teáang' do dsíng' cangogá' dsu'ñ', jo canaaiñ' cuø'r' gui'máang' Fidiée' jogui jmiféiñ' dsea` do cajo' dsu' e ca'láang' i dseañ' i caang' tñ' do, jo sññ' lajee' yaaiñ':

—Jíñ' coo' née' ja' mi' cane'naa' e guié' e la jmoo' i dseañ' na.

Mi' cató' Jesús jaang` dseañ' i sii' Leví

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷Jo mi' cangf' jo, jo cagüi'fi'b' Jesús lít' iuuiñ' do, jo cangór' fi' lít' jíé'. Jo lajee' iuuiñ' fi' ngóor', cangáin' jaang` nodsicuu' i sii' Leví i guing' fi' lít' mir' cuu' e catñng' dseata' i guing' fi' Roma. Jo cató' Jesús i dsea` do jo casf' reiñ':

—Leví, má'aa' cogo' jnea~.

²⁸Jo mi' canúu' Leví e tó' Jesús, jo dsif' ladob catér' ta' jmoo' cogo' jalé' e sea' quiá'r' jo cangó'bre cogo' Jesús.

²⁹Jo mi' cangf' jo, fi' quiá' Leví cajmér' cogo' jmiñ' fe' e quiá' e jmi'gór' Jesús, jogui catér' jaléng' guí nodsicuu' i cuíñ' e cagó'r' colíng', jogui fíim'bi dsea' jiéng' i caseáng' fi' jo ie' jo. ³⁰Jo lajee' jo, dob neáang' jaléng' dsea` fariseo cogo' jaléng' tifa' quiá' júu' quiñ' ta' quiá' dsea` Israel. Jo mi' cangár' e gø' Jesús cogo' jaléng' nodsicuu' cogo' guí jaléng' dsea` i sea' júu' e dsíng' røøiñ' dsee', joba' canaaiñ' éeíñ' Jesús jo casf' r' i dsea` i caguilíng' cogo' dsea` do:

—¿Jialí' fi' gø' tifa' quií'na' cogo' jaléng' nodsicuu' cogo' guí jaléng' dsea` i sea' júu' e dsíng' røøiñ' dsee'?

³¹Jo mi' canúu' Jesús e fé' i dsea` do lado, jo cañíir' quiáñ' jo casf' reiñ':

—Jaléng' dsea` guíung' ja' 'neáiñ' tímíñ', co' lajíñ' dsea` dsée'bing' i 'neáng' tímíñ'. ³²Jo jnea' ja' cagá'a fi' jmigüí' la e caga'nén' n jaléng' dsea` i guíung', co' jaléng' dsea` dsee' dsea` qui'bing' i caga'nén' n e la-co' niquí' nijíng' yaaiñ' fi' quini' Fidiée' dsea` guing' níff'.

Mi' cajming' fi' dsea` Jesús cuaiñ' quiá' ayuno

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³Jo mi' cangf' e cajíng' Jesús lajo, jo caleáb' catú' cajming' fi' tu' i dsea` Israel i líng' dsea` fariseo do jo cajíñ' lala e cajming' fi' Jesús:

—Jaléng' dsea` i ngí' cogo' Juan i seáang` dsea` jmíñ' cogo' guí jaléng' jnea', dsea` lít'naa' dsea` fariseo, dsíng' jmoø'naa' ayuno jogui dsíng' fé'naa' fa', jo ¿jialí' jaléng' dsea` i ngí' cogo' 'nø' lacoo' jmib' fi' gø'r', jo ja' jmoo' ayuno laco' jnea'?

³⁴Joba' cañí' tu Jesús quiá' do dsea` do jo cajín' casf' reiñ':

—Fa' mi` jmoo` 'nú` jmii` e cung` guoo` dsea`, joba` ja` cuóøng` e niseáang` na' jaléng` i dsea` simfing` do e nijmér` ayuno lajee` neáaiñ` cóo` i siming` i nicung` guó` do. <sup>35</sup>Jo dsu` niguiéeb` jmi` mi` nitóø` dsea` i siming` do, jo ie` jo mi` nijmér` ayuno i dsea` simfing` do.

³⁶Joguì ca'e` guì Jesús jaléng` i dsea` do jalé` júu` já` e lafa` júu` cuento jo cajín`:

—Mi` 'né` te` dsea` coo` 'mi`, ja` jmóor` fa' e quiù'r` ca'ná` 'mi`'qui` e 'mí`'jo nite'r` cóo` coo` 'mi`'qui` e yúu`~. Co' song cajmér` lajo, ni'fim` e 'mi`'qui` e 'mí`'do, joguì ni'fim` e 'mi`'qui` e yúu`~ do cajo, co` mi` nijgíi` nijóm` e 'mi`'mí`' e sito` do, jo nilife` guì e li` si`'guì` do. Jo mi` niliquiù` jo jo` ee` ta` fíng` jíi` capí` jóng.

³⁷Joguì cajíng` guì Jesús casf'r` jaléng` i dsea` do:

—Jo lajobi cajo, ja` guié` dsea` jmí` mí` huìng` jò` e laco` gui'ná` có` fi` coo` dsí` loo` jò` e yúu`~, dsu`co` song cajmér` lajo, joba` ni`gu`ba` do jo nidsi`íib` e jmí` do joguì ni'fim` e loo` jò` do cajo. Jo co` lajob líi` , <sup>38</sup>joba` guiù`guì e niguié` dsea` e jmí` mí` huìng` jò` do laco` gui'ná` có` fi` coo` dsí` loo` jò` e 'mí`ib` , jo lajoba` ja` dseáang` fa' e ni`gu` e loo` jò` do o`guì fa' e nidsi`íi` e jmí` do cajo. ³⁹Joguì jíi` jaang` dsea` , mi` ní`cangoyúung` e ca`í`r` jmí` mí` huìng` jò` e ní`cò` , iing`guir` fa` ni`í`r` jmí` e ja` mi` líi` lajo, co` jalém` dsea` fé`r`: "Eáang` guì jlo` jmí` mí` huìng` jò` e ní`cò` laco`gui` jmí` e ja` líi` lajo."

Jo jalé` e júu` na ca'e` Jesús jaléng` i dsea` do ie` jo.

Mi` ca'éeng` dsea` quiá` Jesús láá` quiá` cui`ie`
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

6 Jo mi` cangf` jo, coo` jmí` lajee` e jmi`íng` jaléng` dsea` Israel, cangfing` Jesús cóo` jaléng` dsea` quiá`r` fi` 'nú` lí` sijnea` cui`ie` . Jo lajee` teáaiñ` fi` lado, jaléng` i dsea` do canaaïñ` éeiñ` láá` quiá` cui`ie` , jo guiér` fi` jaguór` jo jiúur` qui` quiá` , jo cu'r` e micu'iie` do. ²Jo dob ngolíng` tú` 'nú` mífing` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo. Jo mi` cangár` e éeng` jaléng` i dsea` do láá` quiá` cui`ie` , jo dsif` ladob cajmíng` reiñ` jo cajín` lala:

—¿Jialí` jmoo` 'nú` coo` e ja` catfing` nijmér` dsea` mi` jmí` e jmi`íng`naa` , dsea` lí`haa` dsea` Israel?

³Joba` cañí` Jesús quiá` i dsea` do jo casf` reiñ` jo cajín`:

—¿Su ja` mi` ca`í` 'nú` fi` ni` ji` quiá` Fidiée` lí` fé` jial cajmée` dseata` dsea` féng` Daví` cóo` jaléng` dsea` quiá`r` mi` cadseá` jmi`aañ`? ⁴Co` ie` jo i dseata` Daví` do ca`ír` fi` dsí` sinúu` guá` quiá` dsea` góor` dsea` Israel, jo camí`r` jmidsea` i néé` ni` guá` do iñí` e güeang` e tíng` dsea` e cuó`r` Fidiée` , jo cagó`r` cóo` jaléng` i dsea` i cóo`r` do. Jo niñib` 'nú` e ja` cuóøng` dó` lí` doñí` jí` dsea` e iñí` do, co` lajíi` jmidsea`bing` cuóøng` lí` dó` e jo. Dsu`cangfim` i dseata` dsea` féng` Daví` do e cagó`r` e iñí` do ie` jo colíng` cóo` jaléng` dsea` quiá`r` .

5 Jo lalab cajíng` guì Jesús:

—Jo jnea` , i cagüéng` fi` jmi`íng` la e gáa`a fi` níff` e líin` jaang` dsea` jmi`íng` , seab` fi` quié` e quiú`ta` lajee` e jmí` e jmi`íng` dsea` góor` dsea` Israel.

Mi` cajmi`leáang` Jesús jaang` dseañ` i caang` guoo`
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶Jo mi` cangf` jo, mi` caguié` coo` guì jmi`íng` e jmi`íng` jaléng` dsea` Israel, jo ca`í` Jesús fi` dsí` coo` guá` quiá` dsea` góor` dsea` Israel, jo canaaïñ` e'r` jaléng` dsea` jalé` júu` quiá` Fidiée` . Jo job nitáang` jaang` dseañ` i nicaang` guoo` dsée` . <sup>7</sup>Jo jaléng` tifa` quiá` júu` quiù` ta` quiá` dsea` Israel cóo` guì jaléng` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo dob ngí` e téeiñ` Jesús, jo iñí` e níjóør` su nijmi`leáang` dsea` do i dsea` dsée` do lajee` mi` jmí` e jmi`íng` jaléng` dsea` Israel; jo faco` lajo, niguié`r` jial e ni`nñiñ` dsea` do. ⁸Jo dsu` Jesús lí`bre jalé` e i` dsí` jaléng` i dsea` do, jo casf`r` i dseañ` i caang` guoo` do jo cajín`:

—Ráan` jo nísíng` uø` fi` quini` jaléng` i dsea` la.

Jo dsif` ladob caróo` i dseañ` i caang` guoo` do, jo cangór` fi` lí` cajíng` Jesús. <sup>9</sup>Jo mi` caguiér` fi` lí` e` dsea` do, joba` cajíng` Jesús casf`r` jaléng` i dsea` i teáang` dsí` e sinúu` guá` do:

—Sea` coo` e níjmíng` i` 'nú` jaléng`na` na. ¿E` ta` quiù` fi` ni` ji` quiá` Moi` e cuóøng` jmó`oo` mi` jmí` e jmi`íng`naa` , su jalé` e ga` ofa` jalé` e guiá`b` é? ¿Su e jngáang`naa` jaléng` dsea` dsée` ofa` e jmi`leáam`baa`r` é?

¹⁰Jo mi` calf` e fé` Jesús lajo, jo cajóøiñ` jaléng` i dsea` i teáang` dsí` e sinúu` guá` do, jo casf`r` i dsea` caang` guoo` do jo cajín`:

—Níi` guóo` , dseañ`.

Jo mi` cani` i dsea` do guóor` e caang` do, dsif` ladob ca'lóo` , jo jíi` coo` jo` ee` líi` . ¹¹Jo mi` cangá` jaléng` i tifa` quiá` júu` quiù` ta` quiá` dsea` Israel cóo` guì jaléng` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo e cajmi`leáam` Jesús i dsea` dsée` do, dsíng` caliguíñ` jo canaaïñ` sítíñ` lajee` yaaiñ` jial lajo` cuóøng` e ni`jmeáñ` dsea` do.

Mi` caguíng` Jesús dsea` guitúung` quiá`
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹²Jo mi` cangf` jo, coo` jmí` cangó` Jesús fi` coo` yú` mó` , jo fi` job cateáaiñ` lata` uó` e sítíñ` cóo` Fidiée` dsea` guíing` níff` . <sup>13</sup>Jo mi` cajneá` e uó` jo, jo cató`r` jaléng` dsea` i ngí` cóo`r` do. Jo mi` caguilíñ` do fi` lí` siñ` , jo caguíñ` guitúung` i dsea` do i ni`uíng` dsea` apóo` i níjmé` ta` ni` júu` quiá`r` . <sup>14</sup>Jo lalab sii` i dsea` guitúung` do: jaang` i sii` Simón, jo mi` canaaïñ` ngí` cóo` Jesús jo calisí` Té` ; jaang` guì i sii` Dí` , rúng` dsea` ngáang` cóo` i Simón do; jaang` guì i sii` Tiáa` , jaang` guì i sii` Juan, jaang` guì i sii` Líi` , jo jaang` guì i sii` Bartolomé, <sup>15</sup>jaang` guì i sii` Mateo, jaang` guì i sii` Mó` , jaang` guì i sii` Tiáa` , joo` jaang` dseañ` i sii` Alfeo; jaang` guì i sii` Simón i líng` dsea` celote; <sup>16</sup>jaang` guì i sii` Judas, rúng` dsea` ngáang` cóo` i Tiáa` do; jo lí` cadséng` guì jaang` guì i sii` Judas Iscariote, dsea` i ca-

jáng` Dsea` Jmáang` fí` jaguo` jaléng` dsea` cóøng` quiá` dsea` Israel.

Mí` ca'e` Jesúus fí` dsea` jalé` júu` quiá` Fidié`
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Jo mí` cangi` jo, cajgám`tu Jesúus fí` e yé`^ mó` do colíng` cóo`^ dsea` quiá`^ jo catísfiñ`^ coo` lf` iu`^ coo` mí`^ røø`^, jo fí` job cajer` e ca'e` reiñ` do jalé` júu` quiá` Fidié`^. Jo lajee` jo caguilíng` jaléng` dsea` i` jaléng` fí` Jerusalén cóo`^ jalé`^ guí fí` jíe`^ e téé`^ lí` se` Judea cóo`^ jaléng` dsea` i` neáang` fí` 'ní`^ jmíñ`^ fí` Tiro cóo`^ guí fí` Sidón. Jo jaléng` i` dsea` do caguilíñ`^ 'náiñ`^ Jesúus, co` iiñ`^ e ninúr` jalé` júu` quiá`^ Fidié`^ e e` dsea` do. Jogui fí` biñ` do jéeñ` jaléng`^ dsea` dsée`^, co` niñir`^ e jmí`leáam`^ Jesúus jaléng` i` dsea` la`^ lf`^ doñí` ee` jmohuñ`^ e líññ`^.<sup>18</sup> Jogui jaléng`^ dsea` i` jée` i` líng`^ quiá`^ cajmihuím`^ Jesúus i` líng`^ do, jo lajoba` ca'láam`^ jaléng` i` dsea` do.¹⁹ Jo jalém`^ dsea` ie`^ jo iiñ`^ nidsiliñ`^ cáang`^ Jesúus, jo iiñ`^ nigü`^r` fa` capí`^ sib`^ dsea` do, jo lajoba` ni`leáaiñ`^ lf`^ doñí` ee` jmohuñ`^ e líññ`^ la'eáang`^ cóo`^ güea`^ gøng`^ quiá`^ dsea` do.

I` jaléng` i` seeng` juguié`
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Jo lajee` sing`^ Jesúus colíng` cóo`^ i` dsea` quiá`^r` do, jo cajøøng` neiñ`^ jo casí`^r` dsea` do lala:

—Joguié`^ jíu` quií`^ 'nú`^, ja` e lí`^ jialgu` la tiñíng`na`, co` Fidiéeb`^ dsea` niquie`^ nif`^ quí`^na` lana.

²¹ Juguié`^ jíu` quií`^na`, 'nú`^ dsea` móó`na` oo`^, co`^ Fidiéeb`^ niyuó`^ 'nú`^ lalíng`^ mí`^ nití`^ í`^ lajo.

Joguié`^ jíu` quií`^na`, 'nú`^ dsea` jiung`^ óo`na` car` qui`^na`, co`^ 'nú`^bing`^ i` ningfí`^ mí`^ niguié`^ jmíñ`^.

²² Juguié`^ jíu` quií`^na` mí`^ 'ní`^ níng`^ jaléng`^ dsea`^ 'nú`^ uiñ`^ quié`^ jnea`^, osi mí`^ ðøiñ`^ 'nú`^ fí` caluu`^ fí` lf`^ seeng`na`, osi mí`^ jmíneaiñ`^ 'nú`^, osi mí`^ njíng`^ jaléng`^ dsea`^ e` lím`^ba`^ dseñ`^ uíñ`^ e náu`^na` jalé`^ júu`^ quié`^e, dsea` i` casíng`^ Fidié`^ fí` jmigü`^ la e líññ`^ jaang`^ dsea`^ jmigü`^.<sup>23</sup> Jo e jmíñ`^ e mí`^ njímeáng`^ dsea`^ 'nú`^ jalé`^ e ga` lajo, güili`^iáang`^ óo`na`^ dseñ`^ niliseab`^ güíee`^ quií`^na`^ mí`^ nití`^ fí` ñíff`^ Dseñ`^ lajob cajmée`^ jaléng`^ i` líñ`^ yé`^ quiá`^ jaléng`^ i` dsea`^ i` 'ní`^ níng`^ 'nú`^ do ie`^ lamí`^ cajmeáiñ`^ ga`^ jaléng`^ i` dsea`^ i` café`^ cuaiñ`^ quiá`^ Fidié`^ malíñ`^ güi`^ eáang`^.

Jo mí`^ calí`^ e ca'e`^ Jesúus jalé`^ e júu`^ na, jo lajab cajíng`^ guí:

²⁴ —E ngí`^ fí`^ 'nú`^, jaléng`^ dsea` sea` cuu`^, co`^ ni`^cañí`^ba`^ e sii`^ juguié`^.

²⁵ E ngí`^ fí`^ 'nú`^, dsea` sea`^ e co`^na`^ lalíng`^ lana, co`^ niguié`^ jmíñ`^ mí`^ nimó`na` oo`^.

E ngí`^ fí`^ 'nú`^, dsea`^ jmí`^iáang`^ óo`na`^ cóo`^ jalé`^ e sea`^ fí`^ jmigü`^ la, co`^ niguiéeb`^ jmíñ`^ mí`^ nilijiuung`^ óo`^na`^ car`^ niqui`^na`^ uiñ`^ quiá`^ jalé`^ e jo.

²⁶ E ngí`^ fí`^ 'nú`^ mí`^ fé`^ jaléng`^ dsea`^ jmang`^ e guí`^ uiñ`^ quií`^na`^, co`^ lajob cajmée`^ líñ`^ yé`^ quiá`^r`^ cóo`^ jaléng`^ dsea`^ i` cajmicaang`^ e café`^r`^ cuaiñ`^ quiá`^ Fidié`^ malíñ`^ güi`^ eáang`^.

'Né`^ nijmi`neáang`naa` jaléng`^ i` 'ní`^ níng`^ jneaa`aa`^ (Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Jo mí`^ calí`^ e cajíng`^ Jesúus lajo, jo caféng`^ guí`^ jaléng`^ i` dsea` do jo cajíñ`^ casí`^reiñ`^:

—Núu`na`^ jalé`^ júu`^ quié`^e: 'Né`^ nijmi`neáam`ba`^ jaléng`^ i` 'ní`^ níng`^ 'nú`^, jogui jmee`na`^ jmang`^ e guí`^ cóo`^ jaléng`^ dsea`^ i` 'lée`^ quí`^na`^, <sup>28</sup> jogui feéng`^na`^ Fidié`^ uiñ`^ quiá`^ jaléng`^ i` cuø`^ 'nú`^ júu`^ lf`^, jogui mí`^na`^ Fidié`^ jalé`^ e guí`^ uiñ`^ quiá`^ jaléng`^ i` jmíneang`^ 'nú`^.<sup>29</sup> Song ií`^ caquí`^ cataang`^ moní`na`^, joba`^ cuøø`^na`^r`^ e cataang`^ guí`^ do güíquiú`^r`^ jóng. Jo song ií`^ cagui`^ 'mí`^guiée`^ quí`^na`^, joba`^ cuøø`^na`^r`^ la quié`^ 'mí`^quí`^na`^ cajo.³⁰ Cuøø`^na`^ jaléng`^ i` mi`^ 'nú`^ lf`^ doñí`^ ee`^ mir`^, jo song ií`^ cacá`^ ee`^go`^ e sea`^ quí`^na`^, jo`^ güímí`^na`^r`^.<sup>31</sup> Jmicóo`^na`^ jaléng`^ dsea`^, jo jmee`na`^ jmang`^ e guí`^ cóo`^r`^ lf`^ la`^co`^guí`^ iing`^na`^ e nijmér`^ cóo`^ 'nú`^.

³² Jo song 'nú`^ 'neáang`na`^ lajíj`^ i` 'neáang`^ 'nú`^, joba`^ ja` güí`^f`^ óo`na`^ e jmoo`na`^ e guí`^, co`^ lajob jmoo`^ cajo`^ jaléng`^ dsea`^ dsee`^ dsea`^ qui`^.³³ Jogui song jmícoo`^na`^ lajíj`^ dsea`^ i` jmícoo`^ 'nú`^, joba`^ ja` güí`^f`^ óo`na`^ fa`^ e jmoo`na`^ e guí`^, co`^ lajob jmoo`^ cajo`^ jaléng`^ dsea`^ dsee`^ dsea`^ qui`^.<sup>34</sup> Jogui mí`^ ee`^go`^ jmí`^øøng`^ rúnng`na`^ jo jmoo`na`^ lajo cóo`^ i` dsea`^ i` líng`^na`^ i` niquí`^ e dsí`^ quí`^na`^, joba`^ ja` güí`^f`^ óo`na`^ jóng fa`^ e jmoo`na`^ e guí`^, co`^ lajob jmoo`^ cajo`^ jaléng`^ dsea`^ dsee`^ dsea`^ qui`^, jo jmoo`^r`^ lajo uíñ`^ líng`^ ee`^si`^jeär`^ e ni`íñ`^ quiá`^ dsea`^ rúiñ`^.

³⁵ Dseñ`^ 'nú`^ 'né`^ nijmi`neáang`na`^ jaléng`^ i` 'ní`^ níng`^ 'nú`^, jogui jmang`^ e guí`^ 'né`^ nijmee`na`^ cóo`^ la`^jaléng`^ dsea`^.³⁶ Jogui jaléng`^ dsea`^ i` líng`^ ee`^go`^ jmí`^øøng`^ 'nú`^, ja` güí`^f`^ óo`na`^ fa`^ dseán`^ e niquí`^túr`^ quí`^na`^.³⁷ Jo song njímití`na`^ jalé`^ e nicafá`^a na, joba`^ dseán`^ niliseab`^ güíee`^ quí`^na`^, jo lajoguiba`^ nilíng`^na`^ jój`^ Fidié`^ dsea`^ güiing`^ ñíff`^, co`^ jíj`^ íb`^ dsea`^ güíung`^ cóo`^ jaléng`^ dsea`^ doñí`^ fa`^ soó`^ dsíñ`^ osi ja`^ cuø`^ güí'máang`^ dsea`^ do é mí`^ ee`^go`^ iñ`^.³⁸ Jo jmee`ba`^ fí`^ líng`^ rúnng`na`^ la`^caco`^guí`^ Tiquí`^i`^ dsea`^ güing`^ ñíff`^ fí`^ líng`^ 'nú`^.

Já` cuøø`na`^ dsee`^ dsea`^ rúnng`na`^
(Mt. 7:1-5)

³⁹ Jo ja`^ cuøø`na`^ dsee`^ dsea`^ rúnng`na`^, jo lajoba`^ Fidié`^ ja`^ niyuó`^ 'nú`^ dsee`^ cajo.<sup>40</sup> Jo ja`^ fó`^na`^ júu`^ ga`^ quiá`^ dsea`^ rúnng`na`^, joba`^ Fidié`^ ja`^ nijmér`^ lajo cóo`^ 'nú`^.⁴¹ Íng`na`^ dsee`^ quiá`^ jaléng`^ dsea`^, jo lajob ni`íng`^ Fidié`^ dsee`^ quií`^na`^ cajo.⁴² Cuøø`^na`^ jaléng`^ dsea`^ ee`^go`^ e`^nér`^, jo lajob niñíng`na`^ quiá`^ Fidié`^ cajo; jo nijmér`^ lajo cóo`^ 'nú`^ lafa`^ mí`^ cuøø`na`^ dsea`^ micuñ`^ e néé`^ í`^ cóo`^ 'ma`^ í`^ cuñ`^, jo mí`^ nidsitóo`^, 'né`^ e ni`íéng`^ e`^ma`^ í`^ cuñ`^ do, jo mí`^ carøng`^ 'né`^ e nidsitóo`^ teá`^, jo mí`^ calí`^ jo, 'né`^ e`^nil`^ guisó`^ güí`^.⁴³ Jo Fidié`^ nijmér`^ cóo`^ 'nú`^ lf`^ la`^caco`^guí`^ la jmoo`na`^ cóo`^ jaléng`^ dsea`^ rúnng`na`^.

⁴⁴ Jo mí`^ calí`^ e cajíng`^ Jesúus jalé`^ e júu`^ na, jo ca'e`^ guí`^ jaléng`^ i` dsea`^ do jo casí`^reiñ`^ lala jo cajíñ`^:

—Song jaang` dsea` tiuung` nijéiñ` jaang` guí dsea` tiuung`, joba` dseáng` fí` ffi` nijiúñ` laji` huáiñ` do. ⁴⁰ Jogui jíi` jaang` dsea` jmitíng` tñng` guir laco` tifa` quiá`r` lajee` e jmitíñ`. Dsú` mi` ca'e` i` tifa` do lajále` e tññ` joguiba` røøb` nilitíñ` jóng.

⁴¹ Jo ejial` ca` cuente lajíi` qui` iu` jmini` jaang` dsea` rún`, jo dsú` ja` ca` cuente uø` e jie` ja` latøøng` co` `mab` iu` jmini`? <sup>42</sup> Jo song ja` lí` ca` cuente uø` jial tñ` fe` e iu` jmini`?, joba` ejial niteá` o` e niff` jaang` dsea` rún` lala: "Rú`uu`, nea`du ne`ee`, jo niguí`duu e qui` iu` jmini`? [ej] jmicaang` 'nø`! Jáng` qui`du e 'ma` e iu` jmini` uø`, jo lajoguiba` nícuóøng` jøø` quiú` e niguí` e qui` e iu` jmini` i` dsea` rún` do.

Jalé` 'ma` ofí` cuí` dsea` la'eáang` cõo` ofí` e ffi`
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Jo mi` calf` jo, jo cajíng` guí Jesús casí`r` jaléng` i` dsea` do:

—Ja` sea` 'ma` ofí` e quiú` e cuø` ofí` e ja` dseeng`, o`guí` sea` 'ma` ofí` e ja` dseeng` fa` e cuø` ofí` e quiú`. ⁴⁴ Co` jalé` 'ma` ofí` mi` cacuø` ofí` quiá`?, joguiba` nililí` dsea` su quiú` osi ja` dseeng` e 'ma` ofí` do. Co` ja` cuø` güñí` yé` 'matóó`, o`guí` mi` huñng` jø` ffi` yé` 'matóó` fí`. <sup>45</sup> Jo jaang` dsea` i` quiúng` fí`r` jalé` e quiú`, co` jmang` e quiú` ffi` dsíir`. Jogui jaang` dsea` i` sooo` dsíir` jmang` e gab` fí`r`, co` jmang` e gab` ffi` dsíir`. Co` dseáng` lajíi` e ffi` dsíib` dsea` e fí`r`.

Jial lñi` mi` nñú` dsea` júu` quiá` Fidiée`
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ 'Jjalí` fí`na` jnea~, "Fí`i, Fí`i", song ja` guí nñú` na` jalé` ta` quiú`? <sup>47</sup> Nifá`duu jí` lñng` la lñng` jaang` dsea` i` nñú` júu` quié`e jogui jmitir` jalé` e fá`a: ⁴⁸ i` dsea` i` lñiñ` la lñng` jaang` dsea` i` cajme` co` `nñú`. Jo i` dsea` i` nñú` qui` e nijmé`r` e 'nñú` do, catá`r` tñ` ffi` e a` jogui caséer` cõo` cuu` e cõo` eáang`, joguiba` cajme`r` e 'nñú` do. Jo mi` cajá` jññ` dsíing`, dsíng` ca`í` jññ` e tñ` e 'nñú` do, jo dsú` jíi` co` ja` ee` caléng`, co` teáb` eáang` si`. ⁴⁹ Jogui i` dsea` i` ja` nñú` jalé` júu` quié`e o`guí` jmitir` jalé` e fá`a, i` dsea` i` lñiñ` la lñng` jaang` dsea` i` cajme` co` 'nñú`, jo ja` catá`r` tñ` ffi` . Jo mi` cajá` jññ` dsíing`, eáang` ca`í` jññ` tñ` e 'nñú` do, jo ca`ím`ba` do co` caquib`.

Jo jalé` e júu` na ca'e` Jesús jaléng` i` dsea` do e fí` e mi` røø` do ie` jo.

Mi` cajmi`leáang` Jesús jaang` dsea` 'léeng` quiá` jaang` fí` 'léen` romano
(Mt. 8:5-13)

⁷ Jo mi` cató` e caféng` Jesús jaléng` i` dsea` do, jo cangám`tyr cõo` dsea` quiá`r` fí` Capernaum. ² Jo e fí` ffi` Capernaum do nitáang` jaang` fí` 'léen` niseeng` fí` Roma. Jo niseeng` jaang` dsea` 'léeng` quiá`r` i` lññ` dsíng`?, jo i` dsea` i` niráaiñ` dsée`r`, jo dseáng` tñ` fí` 'léen` nijúum`bre co` eáam` lññ`. <sup>3</sup> Jo mi` caliñi` fí` 'léen` do e caguiéng` Jesús fí` Capernaum, jo dsífi` ladob casíiñ` tñ` 'nñ` mñng` dsea` cõong` quiá` dsea` Israel e cangoféeiñ` Jesús fa` e nidsér` e nidsi-

jmi`leáaiñ` i` dsea` dsée` do. <sup>4</sup> Jo mi` caguilíng` i` dsea` cõøng` do fí` fí` sing` Jesú, jo camí`r` dsea` do jmi`ee` lajíi` ta` ngoliñ` jo cajíñ`:

—I fí` 'léen` i` casíi` qui`naa` do, dsíng` quiúñ` cõo` jaléng` dsea` gó`naa` dsea` Israel, co` fí`bre caquiú`r` ta` e calí` gua` qui`naa`, joba` ii`naa` e nijmicóo`re lana.

6 Jo mi` canúu` Jesús jalé` e cajíng` i` dsea` do, jo cangó`bre cõo`iñ` do. Dsú` nñú` guí e niguíe` Jesús fí` quiá` i` dsea` do, cajíñ` tñ` 'nñ` mñng` dsea` i` casíng` fí` 'léen` do i` quié` júu` quiá`r`, jo cajíñ` casí`r` Jesús lala:

—Lalab jíng` fí`naa!: 7 "Fí`i, ja` jmée` fí`í` fa` ñii` tñ` quié`e, co` ja` catíñ` fa` e ni`úun` sinéu` quié`e, co` dsea` 'gøm` 'nø`, o`guí` fa` e cateá` dsii` e caga'nén`n 'nø` 'ñiá`a, co` dsea` fém` 'nø`. Jo lico` fée` ni`leáang` dsea` dsée` quié`e, jo ni`leáam`bre jóng. ⁸ Dsúco` jnea` seem` dsea` i` quiú` ta` quié`e, jogui seem` dsea` i` quiú` ta` cajo. Jo mi` ffi` i` jaang` dsea` quié`e e gua`, joba` dsífi` lajob dséer`; jogui mi` ffi` i` jeíng` e nea`, joba` dsífi` lajob jáar` cajo; osi mi` ffi` i` jaang` dsea` 'léeng` quié`e e jmeé` e la, joba` dsífi` lajob jmóor` cajo; jo jalém` dsea` quié`e nñú`r` júu` quié`e."

Jo jaléb` e júu` na quié` i` dsea` i` cangojmijíng` Jesús do.

9 Jo mi` canúu` Jesús lado, jo dsíng` cangogá` dsíir` jo cají`r` nir` cajóñiñ` jaléng` i` dsea` i` cõo`r` do jo casí`reiñ` jo cajíñ` lala:

—Lajee` lajaléng` dsea` gó`naa` dsea` Israel ja` mi` cajín`n jíi` jaang` i` dseáng` lajang` já` lñng` júu` quié`e lacoguí i` dsea` romano la.

10 Jo cangolíim`tu i` dsea` do fí` quiá` i` fí` 'léen` do. Jo mi` caguilíñ` , jo` ee` lñng` i` dsea` dsée` do jíi` coo`, co` ninica'láam`bre.

Mi` cajmée` Jesús e cají`tu joo` jaang` dseam` i` nññ`

11 Jo mi` cangf` jo, cangó` Jesús fí` co` ffi` e sii` Naín cõo` dsea` gutíung` quiá`r`, jo dsíng` fíng` dsea` i` ngolíng` cõo`r` ie` jo. ¹² Jo mi` caguiér` quiá` e ffi` do, jo cajíñ` cabøø` dsea` i` jeíng` jaang` 'lññ` , jo teáaiñ` do fí` e nñngolíñ` fí` codsii`. Jo dsíng` qui` niquiá` i` lññ` do, co` jíi` dob jóor` i` niseeng`, jo jíi` jaang` jo` i seeng` quiá`r`, co` ninicajúm` dseañu` quiá`r` cajo. <sup>13</sup> Jo mi` caliñi` Jesús e jo` jíi` seeng` quiá` i` dseam` nññ` do, jo dsíng` calí` ffi` lñng`neiñ` , jo casí`r` i` dseam` do lala:

—Jo` qui`.

14 Jo mi` cajíñ` lado, jo cangoquiéeiñ` quiá` i` ngóo` e guóo` e iuung` i` lññ` do, jo cagüi`r` e dse` guóo` do. Jo i` dsea` i` jée` quiá` i` lññ` do, dsífi` ladob cajer`. Jo cajíng` Jesús caféiñ` i` lññ` do:

—Síming` , jnea` tóø`ø` 'nø` : jRáan` na!

15 Jo dsífi` ladob cají` i` lññ` do, jogui caguár` jo canaaiñ` fí`r`. Jo Jesús cajáiñ` i` síming` do cõo` niquiáñ` . <sup>16</sup> Jo mi` cangá` jaléng` i` dsea` do e cají` i` lññ` do, joba` dsíng` cangogá` dsíir` jogui dsíng`

cafóin' cajo. Jo canaaiñ` jmiféiñ` Fidiée` jo s̄iiñ` lajee` yaaiñ~:

—Jaang` dsea` i' gøng` eáang` i' fé` cuaiñ` quiá` Fidiée` nícagüéiñ` jee` jneaa~aa` lana.

Joguì fé` guìr cajo lala:

—Fidiéeb` nícagüéiñ` e nijmicóo'r` jaléng` dsea` góor`.

¹⁷Jo jalém` dsea` i' seeng` fí` jalé` fí` e née` fí` l̄i` se` Judea cóo` quiá` fí` lacúng` jo, caliñir` e júu` jo lajíi` e cajmée` Jesús do.

Mi` casíing` Juan i' seáang` dsea` jmíi` dsea` quiá'r` fí` l̄i` tåang` Jesús
(Mt. 11:2-19)

¹⁸Jo lajee` jo caliñi` Juan i' seáang` dsea` jmíi` do jalé` e jmoo` Jesús, co' e júu` jo cajmée` i' dsea` quiá` i' Juan do. <sup>19</sup>Joba` cató` i' Juan do gáng` dsea` quiá'r` , jo casíing` neiñ` fí` l̄i` tåang` Jesús e cangojmíngfí'r` dsea` do su` bing` i' cajíng` Fidiée` i' nigüéeng` fí` jmigüi` la, osi` 'né` e nijém` bír jaang` guì i' jiéng` é. <sup>20</sup>Jo mi` caguilíng` i' dsea` quiá` i' Juan do fí` l̄i` tåang` Jesús, jo guì'nang` jmoo` dsea` do míi` quiá` jaléng` dsea` dsée` i' l̄i`ng` doñi` ee` jmohuff: seeng` dsea` tiuung` joguì seeng` dsea` i' jée` i' l̄i`ng` quiá`. Joba` cangáb` i' dsea` gáng` do mi` cajmi`leáang` Jesús jaléng` i' dsea` dsée` do. Jo cangoquiéeng` i' dsea` quiá` i' Juan do fí` l̄i` sing` Jesús jo cajmíngfí'r` dsea` do:

—I' Juan i' seáang` dsea` jmíi` do casíiñ` jnea` e caja-jmíngfí`naa` 'nù', ¿su` 'nùb` dsea` i' cajíng` Fidiée` i' nigüéeng` fí` jmigüi` la, osi` 'né` e nijeeem`baa` jaang` i' jiéng` guì é?

²²Joba` cañi` Jesús casí'r` i' dsea` do:

—Güiliñg`na` güijmée`na` i' Juan do júu` jalé` e ní-cañiñ`na` joguì jalé` e nicanéu`na` na: güijmée`na`r júu` jial líné`tu jaléng` dsea` tiuung` , joguì jial ngí`tu jaléng` dsea` jlúung` , joguì jial línúub`tu jaléng` dsea` güiñg` , joguì jial 'láang`tu jaléng` dsea` l̄i`ng` jmohuff`l̄i` fí` ngúu` tåang` , joguì jial jí`tu jaléng` l̄i` , joguì jial guiaa` júu` cajo quiá` jial nileáng` jaléng` dsea` dsee` dsea` qui` jee` jalé` dsee` quiá'r` . ²³Jo juguiá`jíu` quiá` jaléng` dsea` i' ja` lítung` dsíi` cóo` jalé` júu` quié`e.

²⁴Jo mi` calí` e fé` Jesús lado, jo cangolíim`tu i' dsea` quiá` i' Juan i' seáang` dsea` jmíi` do, jo Jesús canaaiñ` sí`r` jaléng` i' dsea` i' taang` cóo'r` do jalé` juguiá` uií` quiá` i' Juan do, jo casí`reñi` do jo cajíñ` lala:

—¿E` caguijóo` 'nú` mi` canáu`na` e ningí` i' Juan i' seáang` dsea` jmíi` do fí` guóo` uó` quiú? ¿Já` leáa`~, ja` caguijóong` 'nú` jaang` dsea` i' uaang` júu` quiá` i' jmoo` l̄i` doñi` ee` ta` quiú` dsea` jiéng` i' l̄i`ng` la l̄i` cōo` cuíñi` e dsée` cataang` l̄i` doñi` jié` fí` l̄i` ii` guí, ²⁵o'guì caguijóong`na` jaang` dseañu` i' jlo` si` i' seeng` juguiá` , co' niñib` 'nú` e i' dsea` laí` neáaiñ` quiá` dseata` dsea` féng` . <sup>26</sup>Jo ¿i` óo`na` i' caguijóong`na`? Jo e já` , 'nú` caguijóong`na` jaang` dsea` i' laniing` guì laco`guì i' dsea` caguaaang` i' café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malíñ` guì eáang` . ²⁷Jo nab nícaliti` laco` fé` Fidiée` fí` ni` ji` quiá'r` cuaiñ` quiá` i' Juan i' seáang` dsea` jmíi` do mi` cajíñ` lala:

Nisíñ`n jaang` dsea` i' niguiá` júu` quié`e nút`guì e niguó` fí` jmigüi` e laco` niguiá` quiá` fí` l̄i` ningfí`.

Jo lanab fé` fí` ni` ji` quiá` Fidiée` uií` quiá` i' Juan do.

²⁸Jo casí`guì Jesús jaléng` i' dsea` do jo cajíñ` lala:

—Lajee` lajaléng` dsea` i' nícafé` cuaiñ` quiá` Fidiée` , ja` mí` caliséng` jaang` i' niing` guì ta` quiá` la-co` i' Juan i' seáang` dsea` jmíi` do. Jo dsú` i' dsea` i' ja` ni-ing` fí` jmigüi` la, dsú` Fidiée`bing` i' quié` nífi` quiá'r` , joba` bing` i' niing` guì laco` i' Juan do.

²⁹Jo jaléng` dsea` i' canúu` júu` quiá` i' Juan do ie` jo cajgáam`bre jmíi` , joguì lajòb cajmée` cajo jí`guì jaléng` nodsicuu` i' jmoo` ta` quiá` dseata` quiá` Roma, co` caliñi`r` e Fidiée`bing` i' ée` røø` laco` catíng` .

³⁰Dsú`jaléng` i' dsea` Israel i' l̄i`ng` dsea` fariseo cóo` jaléng` i' tifa` quiá` júu` quiú` ta` quiá` dsea` Israel ja` caliñiñ` fa` cajgáaiñ` jmíi` mi` cajá` i' Juan do, co` ja` caliñiñ` lajíi` e lami` síiñ` niñiñ` quiá` Fidiée` .

³¹Jo cajíng`guì Jesús:

—¿I` nífa`a i' l̄i`ng` la l̄i`ng` jaléng` i' dsea` i' seeng` lana? <sup>32</sup>Co` jaléng` i' l̄i`niñ` la l̄i`ng` jiuung` i' taang` tacóo` fí` 'móo` , jo mi` niti`áng` rúiñ` jo fé`r` lala: "Jnea` cajíu`naa` lúu` , dsú` ja` cadseeng`na` ; jo ca'ó`-naa` jalé` e o` dsea` l̄i` ráang` l̄i` , dsú` ja` caquí`na` ." ³³Co` lalab cafée` 'nú` mi` cajá` i' Juan i' seáang` dsea` jmíi` do, co` ca'eeng`na`r e jée` i' l̄i`ng` quiá'r` dsú` uií` e ja` 'leáang` gø'r` joguì jíi` capí` jmíi` mi` huíng` jø` ja` fí`r` . <sup>34</sup>Joguì cagá` jnea` fí` jmigüi` la e l̄i`n`n jaang` dsea` jmigüi` e gø`baa jíi` laco` gø` dsea` , jo dsú` jaléng` 'nú` ca'eeng`na` jnea` e l̄i`n`n jaang` dsea` cún`g` i' gø` contøøng` , joguì e l̄i`n`n jaang` dsea` íng` i' ngí` cóo` jaléng` dsea` i' sea` júu` e dsíng` røøiñ` dsee` , osi` cóo` jaléng` 'ná` nodsicuu` é i' jmoo` ta` mi` cuu` e catíng` dseata` quiá` Roma é. <sup>35</sup>Jo dsú` cóo` jalé` e jmoo` Fidiée` , jmijnéeiñ` jial tíi` tñiñ` ngáiñ` .

Mi` cagó` Jesús fí` quiá` jaang` dsea` fariseo i' sii` Simón.

³⁶Jo mi` cangí` jo, jaang` dsea` fariseo i' sii` Simón cató`r` Jesús fí` quiá'r` e cagó`r` ií` e jmíi` jo. Jo e fí` góo` i' Simón do niseeng` jaang` dseamí` i' níjmoo` ta` 'nñíng` 'ñia'. Jo mi` nicaliñi` i' dseamí` do e nidsé` Jesús fí` quiá` i' dsea` fariseo do, jo cangó`bre cajo. Jo lajee` guíng` Jesús e gø'r` cóo` jaléng` i' dsea` do, caí` i' dseamí` do fí` l̄i` guíng` Jesús jo quier` cōo` síi` e a` jmíi` jmeafí` e 'mo` eáang` . ³⁸Jo mi` caguié` i' dseamí` do tí` l̄i` guíng` Jesús, jo casí`r` uó` jnír` , jo canaaiñ` qui'r` . Jo laco` qui'r` , jalé` jmíi` e fí` jminir` do tí` fí` tñi`-Jesús, jo cōo` e jmíi` jo canaaiñ` ry'r` tñi` dsea` do, joguì cajmiquiñ`r` tñi` dsea` do cōo` jñuguir` . Jo mi` calí` lajo, jo cachu'r` tñi` dsea` do, jo casúur` e jmíi` jmeafí` e quier` do fí` tñi` dsea` do. <sup>39</sup>Jo mi` cangá` i' dsea` fariseo do i' cató`r` Jesús fí` quiá'r` do jalé` e cajmée` i' dseamí` do quiá` Jesús, joba` canaaiñ` fí` dsír`: "Faco` já` i' fí` cuaiñ` quiá` Fidiée` i' dseañu` la, joba` nilí`bre jóng e` jalé` dsee` røøng` i' dseamí` i' güi` tñi`na." ⁴⁰Joba` Jesús casí`r` i' dsea` do jo cajíñ` :

—Simón, sea` coo` e 'né` nifíi`'nø`.
 Joba' cañii` i dsea` fariseo i sii` Simón do jo cajíñ`:
 —¿E` nifo`', Tifa'?
41 Joba' cajíng` Jesús casf`-reiñ`:
 —Coo` née` caliséng` gáng` dsea` i røøng` cuu`
 quiá` jaang` dseañu` i jmóo` ta` jmi`'ø` cuu`. Jo jaaiñ`
 do røøniñ` 'ñia` ciento cutee`, jo jaang`gúuiñ` do røøniñ`
 jíi` cincuenta cutee`. **42** Jo mi` camíi` i dsea` do cuu`
 quiá`r, jíi` jaang` i dsea` do ja` ee` sea` quir` quiáñ`.
 Joba' jo` ee` camíi` i dsea` fii` cuu` do cuu` quiá`r, jo
 caláam` i dsea` do, jo jo` ee` caquiír` jíi` coo` 'ñia`.
 Fée`du 'nø` ne`du': ¿I` lajee` lají` huáang` i dsea` do
 eáang`gui` neáang` i dsea` cacuø` cuu` do?
43 Joba' cañii` i Simón do jo cajíñ`:
 —Jnea` lññ`n e i dsea` i carøøng` jmingui`gui` do.
 Joba' cañii` Jesús quiáñ` do jo cajíñ`:
 —E uiñ` , jáb` quií` , lajøb lñí`.
44 Joba' cajøøng` Jesús i dseamf` i guiling` uiñ` tñr` do,
 jo casf`r` Simón jo cajíñ`:
 —¿Jøøng` i dseamf` la? Mi` ca'uu`u sinéu` quií` , ja`
 cacuø` jnea` jmi` fa` e carúu`u tñi` i laço` tñing`
 jneaa`aa` fí` la; dsu` i dseamf` la, dsea` i co` jáab` la, ni`
 caru`bre tñi`i cogo` jmi` fí` jminir` jogu` nicajmiqui`r`
 cogo` jñeguir`. **45** Jogu` ja` cachø` 'nø` nii` laço` tñing`
 jneaa`aa` fí` la mi` neeng` rú`naa`; dsu` i dseamf` la ja`
 mi` caquiuiñ` e chø`r` tñi` i laço` mi` ca'uu`u sinéu`
 quií` . **46** Jogu` ja` casu`u` jmi` jmeafíi` mogu`i` laço`
 tñing` jneaa`aa` fí` la; dsu` i dseamf` la cagüéiñ` quier`
 coo` sñi` e a` jmi` jmeafíi` e 'mo` eáang` , jo nicasúy`
 tñi` . **47** Dsu` jnea` nifíi`'t`nø` e já` i dseamf` la dsíng` ni`
 carøøniñ` dsee` , dsu` jnea` nica`im`baa jalé` e dsee` jo
 quiá`r, joba` dsíng` jmi`neáaiñ` jnea` lana; dsu`
 jaléng`gui` i dsea` i lñing` e ja` 'ga` lñ` dsee` røøniñ` e la-
 co` jnea` ni`fin`n jalé` e jo, joba` ja` 'ga` lñ` jmi`neáaiñ`
 jnea` jóng.
48 Joba' cajíng` Jesús casf`r` i dseamf` do:
 —Nica`im`baa jalé` dsee` quií` .
49 Jo jaléng` i dsea` i neáang`gui` do cogo` Jesús
 canaaaiñ` sñiñ` lajee` yaaiñ`:
 —¿I` i dseañu` la e iññ` dsee` quiá` jaléng` dsea`?
50 Dsu` Jesús casf`-guir i dseamf` do jo cajíñ`:
 —Jnea` nica`in`n jalé` dsee` quií` dsu`co` jáb` calín`
 jalé` júu` quié`e; joba` lana guóng` cogo` e guie` fí`
 quií` .

Jaléng` dseamf` i cajmíco` quiá` Jesús

8 Jo mi` cangf` jo, cango` Jesús lacoo` fí` e cogo`
 cogo` jalé` fí` e pí` quiá` e guiar` jalé` júu` quiá`
 Fidiée` e quiá` jial quié` dsea` do nifí` quiá` jaléng`
 dsea` . **2** Jo cogo`bre jaléng` i dsea` guitung` do quiá`r`
 jogu` ngoliim`bi cajo jaléng` dseamf` i nicajmi`leáang`
 Jesús lñ` doñí` ee` jmoihuí` lñiñ` , fa` jaléng` i jée` i
 lñing` quiá` lamí` jéeng`gui` . Jo jee` jo quiéeng` jaang`
 dseamf` i sii` Yá` i seeng` fí` Magdala i ca'uøøng`
 guíang` i lñing` quiá` ; jo jaang`gui` dseamf` i sii`
 Sihuog` i lñing` oo` jaang` dseañu` i sii` Chuza i jmóo`
 ta` laniing` quiá` dseata` Herodes; jo jaang`gui` i sii`
 Susana, jo fñim`bi jaléng` dseamf` i jiéng`gui` i

ngoliing` ie` jo, jo jmíco`r` Jesús cogo` jalé` e sea`
 capí` quiá`r` .
Mi` ca'e` Jesús cogo` júu` já` e lafa` júu` cuento quiá`-
mi` bñ` dsea` mijú`
 (Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)
4 Jo coo` jmi` ie` jo, mi` caliñi` jaléng` dsea` jie` fí` lñ`
 táang` Jesús, jo ca'uøøniñ` cango`néeiñ` dsea` do; jo
 dsíng` fñing` dsea` caseáiñ` ie` jo, joba` ca'e` Jesús
 jaléng` i dsea` do coo` júu` já` e lafa` júu` cuento jo
 casf`r` dsea` do lala:
5 —Jaang` dseañu` cangór` cangobír` mijú` quiá`r`
 fí` lñ` nicajír` . Jo mi` cabír` e mijú` do, sea` e cajíu` lñ`
 ngñing` fí` . Jo mi` cangñing` jaléng` dsea` , caso`om`bre
 jalé` e mijú` do, jo e lñing`gui` cagó` ta` cajo. **6** Dsu`
 sea`bí e cajíu` ni` cuu` lñ` ja` 'leáang` guóo` née`;
 joba` mi` ca'iáang` , dsifib` caliqui` co` ja` sea` lñ` nisó`
 jmó` quiá` lñ` güí` , joba` ca'ím` cajo. **7** Jogi` sea`bí e
 mijú` do e cajíu` jee` mijú` 'matóo` ; jo mi` ca'iáang` e
 mijú` do, jéeng`gui` e mijú` 'matóo` do cacuáng` jo
 ca'ím` e mijú` e cabí` i dsea` do jee` e mijú` 'matóo` do.
8 Dsu` seab` e mijú` do e cajíu` lñ` jlo` uó` ; jo mi`
 cacuáng` jo jlob` cacuø` ; sea` e cacuø` lají` cien mi`^ la-
 camf`^ mijú` .
 Jo mi` calf` fé` Jesús jalé` e júu` na, jo casf`-guir
 jaléng` i dsea` do, jo café`r` laço` ninú` i dsea` do røø`
 jo cajíñ`:
 —I` 'nø` sea` loguá`na` , nñu`na` jalé` júu` quié`e.
E uiing` e ca'e` Jesús jalé` júu` já` e lafa` júu` cuento
 (Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)
9 Jo mi` cangf` jo, jo cajmingf` i dsea` guitung` do
 cajmingf`r` Jesús e` guóng` e júu` e ca'er` do. **10** Joba`
 cajíng` Jesús casf`r` i dsea` guitung` do:
 —Quiá` Fidiée` nícangñing` 'nø` e ngáng`na` jalé` e
 ja` mi` ni` dsea` jéeng`gui` , e dsea` lñ` iññ` cár` nifí` quiá`
 lajaang` lajaang` dsea` jmi`ü` . Dsu` jnea` ée` e jaléng`
 i dsea` na cogo` júu` já` e lafa` júu` cuento e laço` mi`
 ninír` , nijér` lafa` ja` ee` cangá`bre, jogu` mi` ninú` , ni-
 jér` lafa` ja` ee` canúu`bre cajo.
**Mi` cajmée` Jesús júu` e` guóng` e júu` quiá` i dsea`
 bñ` mijú` do**
 (Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

11 Joba` cajíng` Jesús casf`r` i dsea` guitung` do:
 —Lalab guóng` e júu` e ca'e` na 'mícu` : E mijú` do
 lñ` lafa` júu` quiá` Fidiée` . **12** Jo e cajíu` lñ` ngñing` fí` do
 lñ` lafa` i dsea` i níu` e júu` do, jo dsu` lajmínab`
 güéeng` fí` i lñing` , jo dsifí` lajøb jmóor` e ja` já` lñing`
 i dsea` do e júu` jo, jo lajøba` ja` nileáiñ` do jee` jalé`
 dsee` quiá`r` . **13** Jogi` e mijú` e cajíu` fí` ni` cuu` do lñ`
 lafa` jaléng` dsea` i iáang` dsíi` íng` jalé` e júu` jo, jo
 dsu` ja` huóø` ee` e já` lñiñ` , co` mi` huñing` dsijéé`
 quiá`r` uíi` e já` lñiñ` júu` quiá` Fidiée` , joba` dsifí` la-
 job tñt`r` e júu` jo, jo i dsea` lñbing` i lñing` la lñ` e mijú`
 e ja` 'leáang` jmó` sea` do. **14** Jo e mijú` e cajíu` jee`
 mijú` 'matóo` do lñ` lafa` jaléng` dsea` i níu` júu`
 quiá` Fidiée` jo ca'ím`bre e júu` jo, jo dsu` laço` ngóo`

jm̄ng~, eáang'guí guiing~ dsíir' jalé~ fí'í~ dsíí~ sea` quiá'r~ joguí quiá~ jalé~ ta~ lí~ cuu~ joguí cajo e quiá~ jial nijmi~ láang` dsíir' cóo~ jalé~ e sea` fí~ jmigüí~. Jo co' lajob líiñ~, joba' ja` cuo' fí~ quiá'r~ fa' e nidsicuáng`gui e júu~ quiá~ Fidiée~ e já~ líiñ~ do. <sup>15</sup>Joguí e mijú~ e cajíé~ lí~ jlo~ uó~ do lí~ lafa' jaléng` dsea` i dsíng~ láang` dsíí~ íñ~ júu~ quiá~ Fidiée~, joguí eáam' jmóor` náu'r~ jalé~ júu~ quiá~ dsea` do, co' ja` lítung~ dsíir' jalé~ e jo. Jo i dsea` íbing` i teáang` teá` cóo~ júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~, joguí eáam' dsicuáng` e júu~ jo quiá'r~.

Coo` júu~ já~ e lafa' júu~ cuento quiá~ jial mi~ jmijneá` dsea` jí~
(Mt. 4:21-25)

¹⁶Jo mi~ calf~ e fé~ Jesús júu~ quiá~ mi~ bí~ dsea` mijú~, jo cajíng`gui casf~ jaléng` i dsea` do:
—Jíi~ jaang` dsea` ja` 'gui'r` cajíi~ quí~ e mi~ nicoo` jo níjíi~ o'gui nísi'r~ coo` lí~ cōóng~, co' iñ~ e jneá~ fí~ la'úng~ sínúu~ quiá~ bre. Co' 'nē~ niquidsir` e quí~ do coo` lí~ níi~ e laco' jneá~ mi~ dsitáaiñ~, jo lajoba' jné~ jaléng` dsea` i dsitáang~ e sínúu~ do. ¹⁷Jo lajob líi~ cóo~ júu~ quié~ e: Ja` sea` jalé~ júu~ quié~ fa' e si'ma~ e ja` niní~ dsea`, o'gui sea` jalé~ júu~ quié~ fa' e ja` tóo` jmi~ niliñ~ dsea` jaléiñ~. ¹⁸Joba' fíi~ jnea~ 'nú~, náu`na` júu~ quié~ e; co' jaléng` dsea` i níñúu~ júu~ quié~ e, jmiguí~gui niñiñ~ e ngáiñ~, jo dsu` jaléng` dsea` i ja` náu~ júu~ quié~ e, joba' ni'fim~ lajíi~ e ni'f~ dsíir` e ngáiñ~ do.

Mi~ cajá~ niquiá~ Jesús cóo~ jaléng` rúiñ~
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹Jo lajee~ táang` Jesús e e'r` jaléng` i dsea` do, caguié~ niquiá'r~ cóo~ jaléng` rúiñ~ e 'náiñ~ dsea` do. Jo co' ja` cuóong`gui fa' e nidsiquíeeiñ~ do tí~ quiá~ lí~ sing` dsea` do, co' dsíng~ fíng` dsea~, <sup>20</sup>joba' jaang` i dsea` do cajmea'r` Jesús júu~ jo casf~ dsea` do jo cajíi~ lala:

—Na nícaguéng~ níquíi~ cóo~gui jaléng` rún~ e 'náiñ~ 'nú~, jo nab teáaiñ~ caluu~ lana.

²¹Dsu` Jesús cañíir` jo casf~ r~ i dsea` do jo cajíi~:

—Jaléng` dsea` i níu~ júu~ quiá~ Fidiée~ jo jmitir~ e júu~ jo, jaléng` i dsea` íbing` líng` niquié~e joguí rún~n.

Mi~ cajmée` Jesús e ca'uáang~ e íí~ guí~ joguí ca'uáang~ e róo~ jmi~
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²²Jo mi~ cangf~ jo, lajee~ e táang` Jesús fí~ Galilea, jo coo` jmi~ caír~ fí~ dsíí~ coo` móo` cóo~ i dsea` guítung` quiá'r~ do jo casf~ reiñ~:

—Má~aa' lí~ 'ngóo~ cataang` e guiée~ la.

Jo dsif` ladob cangolíiñ~ fí~ lí~ e' Jesús. <sup>23</sup>Jo lajee~ ngolíiñ~ ní~ jmi~ jo caquiam` Jesús. Jo lajee~ güiing` dsea` do, jo dsíng~ canaang` fí~ guí~, jo mifíng` canaang` dsí'a~ jmi~ dsíí~ e móo` do, jo cafóm` i dsea` guítung` do, co' fó~ nidsi'am` e móo` lí~ teáaiñ~ do. <sup>24</sup>Joba' cangoñiiñ~ Jesús jo cajíi~ casf~ dsea` do:

—¡Tifa'! ¡Tifa', nícanaang` dsí'am'baa'!

Jo caróo~ Jesús, jo caquié'r` ta~ e guí~ do cóo~ e jmi~ do. Jo dsif` ladob cahuíng` e íí~ guí~ jo cahuím` e róo~ jmi~ cajo, jo tiib` ca'f~. <sup>25</sup>Jo casf~ Jesús i dsea` do jo cajíi~ lala:

—¿Jna~gui e fó~na' e já~ líng`na' júu~ quié~e?

Dsu` i dsea` guitúung` do dsíng~ cafóin` jo cangogá~ dsíir` jo cajmíng` rúiñ~:

—¿I~ i dseañu~ la e quié'r` ta~ jo náu~ jalé~ guí~ cóo~ jalé~ jmi~ júu~ quiá'r~?

Jaang` dseañu~ i seeng` fí~ Gadara i níjée~ i líng~ quiá~
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶Jo mi~ caguié~ Jesús cóo~ dsea` quiá'r~ fí~ lí~ 'ngóo~ cataang` e guiée~ do, jo caguilíiñ~ fí~ coo` fí~ lí~ sii` Gadara. ²⁷Jo mi~ cajgáiñ~ e móo` do, jo cango~ quiéeng` jaang` dseañu~ i niseeng` e fí~ do i níjée~ i líng` i líng` quiá~ lajíi~ malib` jíe eáang`. Jo ja` ee` sí~r` qui'r~, o'gui guiñ~ fí~ quiá~r~, jo jíi~ fí~ lí~ áang` 'líib` güiñ~. <sup>28</sup>Jo mi~ cangáng~ i dsea` do Jesús, jo cangoquíeeiñ~ fí~ quini~ dsea` do jo casír` uó~ jnir~, jo canaaiñ~ fér` teá` jo sí~r` dsea` do lala:

—¡Jesús, Jóó` dsea` guiing~ níff~, ja` jmiguín~ jnea~! jo mi~ i náu~ jmi~ee~ fa' níjée~ o` e ja` níjmeaan~ jnea~ ga`!

²⁹Jo i líng~ i jíe~ quiá~ i dsea` do café'r` lado, co' Jesús nicanaiñ~ quié'r` ta~ i líng~ do e nitiúuñ~ do i dsea` do. Co' lamí~ jéeng`gui, eáang` jmiguí~ née~ nícajmée` i líng~ i jíe~ quiá~ i dseañu~ do e ga` eáang`; jo nañí~ fa' jaléng` dsea` nícasaiñ~ i dseañu~ do, jo nícañé'r` guoo` tñiñ~ cóo~ ní~ cadena e laco` jo` níjméiñ~ ga~, dsu` dsif` ladob fíiñ~ do jalé~ ní~ cadena, jo jmóo` i líng~ do e dsée` i dseañu~ do fí~ lí~ ja` jíi` dsea` seeng~. ³⁰Jo lalab cajíng` Jesús cajmíng` reiñ~:

—¿Jial sii`?

Joba' cañíi` i líng~ i jíe~ quiá~ i dseañu~ do:

—Legióm sii~naa`.

Jo cajíng` i líng~ do lado, co' dsíng~ fíiñ~ jéer` quiá~ i dsea` do. <sup>31</sup>Jo jaléng` i líng~ do camír` Jesús e ja` niquié~ dsea` do ta~ e nidsilíiñ~ do fí~ lí~ 'fí~. <sup>32</sup>Jo co` dsíng~ fíng` cù~ nitaang~ne` gó~re` nuu` fí~ dse` coo` mó~ quiá~ lí~ táang` Jesús, joba` camí~ i líng~ do jmi~ee` camír` dsea` do e nicuó~ fí~ e nidsitáaiñ~ do dsíi` jaléng` i cù~ do. Joba` cacuó` Jesús jaléng` i líng~ do fí~ lajo. ³³Jo dsif` ladob catiúung` jaléng` i líng~ do i dsea` do, jo cangotáaiñ~ dsíi` jaléng` i cù~ do. Jo mi~ cangotáang` i líng~ do fí~ dsíi` jaléng` i jó~ do, jo dsif` ladob cacuíi`re, jo cabíng` yaang~ne` fí~ 'ní~ jiáa~, jo cajiúng`ne` fí~ dsíi` jmí~, jo cajgó~bre` jmi~ jóng.

³⁴Jo mi~ cangá~ jaléng` i dsea` i jmóo` i~ i cù~ do lajíi~ e calf~ do, dsif` ladob cacuíi` cangolíiñ~ fí~ fí~, jo caguiar` júu~ lajíi~ e calf~ cóo~ i cù~ do, joguí cajmea'r` júu~ jaléng` dsea` i cajíi` guiá~ fí~ cóo~ fí~ jee~ mó~ laço` ngolíiñ~. <sup>35</sup>Jo mi~ caliñi` jaléng` i dsea` seeng` fí~ jo jalé~ e calf~ e jmi~ jo, jo dsif` ladob cangolíiñ~ fí~ lí~ táang` Jesús. Jo mi~ caguilíiñ~ fí~ lí~ táang` dsea` do, jo cangár` e dob niguiing` i dsea` i lamí~ jée~ i líng~ quiá~ do colíng` cóo~ Jesús, jo níqui`bre` sí~r~, jo jo` ee` líiñ~ jíi~ cóo~. Jo dsíng~ cafóng` jaléng` i dsea` i

caguilíng⁻ do. ³⁶Jo jaléng^{''} dsea` i cangá⁻ jial ca'láang⁻ i dseañt^{''} i lamí[~] jée[~] i lинг^{''} quiá⁻ do, dsifí[~] ladob caguiar[~] júu[~] jial calí⁻. ³⁷Jo mi[~] calí⁻ lado, jaléng^{''} i dsea` i seeng<sup>~</sup> fí<sup>~</sup> Gadara do camí<sup>~</sup> jmí<sup>~</sup> ee<sup>~</sup> Jesús e nigüí<sup>~</sup> fí<sup>~</sup> dsea` do e fí[~] lf[~] táaiñ[~] do, co[~] dsíng[~] 'gó[~] jaléng^{''} i dsea` do. Jo mi<sup>~</sup> cajíng<sup>''</sup> i dsea` do lado, jo dsifí[~] ladob ca'í[~] tu Jesús dsíí[~] e móo[~] do, jo ca'lí[~] fí[~] e nidsém[~] tur fí[~] Galilea. ³⁸Jo i dseañt^{''} i lamí[~] jée[~] i lинг^{''} quiá⁻ do camí[~] r[~] Jesús jmí[~] ee[~] e nidsér[~] cóo[~] dsea` do, dsu[~] ja[~] cacuó[~] Jesús fí[~] lajo. Jo caquiut[~] ta[~] i dseañt^{''} do e cangáiñ[~] do fí[~] quiá⁻ r[~], jo casí[~] reiñ[~] jo cajíñ[~]:

³⁹—Guóng[~] fí[~] quií[~], jo güigua[~] júu[~] jalé[~] e guiú[~] e nícajmée[~] Fidiée[~] cóo[~] 'nú[~].

Jo cangám[~] i dseañt^{''} do, jo cajmiti[~] bre jalé[~] ta[~] e caquiut[~] Jesús, jo caguia[~] bre júu[~] jalé[~] e guiú[~] e cajmée[~] dsea` do cóo[~].

Mi[~] cajmi[~] leáang[~] Jesús jóó[~] Jairo

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰Jo mi[~] caguiéng[~] tu Jesús fí[~] Galilea, jo dsíng[~] fí[~] ng[~] dsea` i niteáang<sup>~</sup> güijéé<sup>~</sup> quiá<sup>-</sup> r<sup>~</sup>. Jo dsíng<sup>~</sup> iáang<sup>~</sup> dsíí<sup>~</sup> jaléng<sup>''</sup> i dsea` do dsu[~] caguiéng[~] tu Jesús fí[~] do. ⁴¹Jo lajee[~] jo, caguié[~] jaang[~] dseañt^{''} i sii[~] Jairo i líng[~] fí[~] féng[~] quiá⁻ guá⁻ quiá⁻ dsea` Israel. Jo mi<sup>~</sup> caguiér<sup>~</sup> fí<sup>~</sup> quini<sup>~</sup> Jesús, jo casí<sup>~</sup> r<sup>~</sup> uó<sup>~</sup> jnír<sup>~</sup> fí<sup>~</sup> quini<sup>~</sup> dsea` do jo camí[~] jmí[~] ee[~] fa[~] e nidsé[~] dsea` do fí[~] quiá⁻ r[~], co[~] seeng[~] camíng[~] simí[~] jiuung[~] quiá⁻ r[~] i ningóo[~] guity[~] jii[~] jo niráaiñ[~] do dséer[~] eáang[~] e dseáng[~] tí[~] lí[~] ni-júum[~] bre. ⁴²Jo lajee[~] ngóo[~] Jesús fí[~] quiá⁻ Jairo, dsíng[~] fí[~] ng[~] dsea` ngolíñ<sup>~</sup>, jo dsíng<sup>~</sup> sicúung<sup>~</sup> Jesús jee<sup>~</sup> jaléng<sup>''</sup> i dsea` do.

⁴³Jo jee[~] jaléng^{''} i dsea` i jée[~] quiá⁻ Jesús ningóo[~] jaang[~] dseamí[~] i nilíng[~] jmohuú[~] e tuuiñ[~] lajíi[~] ningóo[~] mi[~] guity[~] jii[~]. Jo lamí[~] jéeng[~] dsíng[~] níca'íñ[~] cuu[~] quiá⁻ r[~] cóo[~] jaléng^{''} tímí[~], jo jíi[~] jaang[~] ja[~] jíi[~] mi[~] calí[~] fa[~] i nícajmí[~] leáang[~] ír[~]. ⁴⁴Jo guidseaam[~] calí[~] i dseamí[~] do cangíñ[~] jee[~] jaléng^{''} i dsea` do, jo cangoquiéeiñ<sup>~</sup> fí<sup>~</sup> lí<sup>~</sup> caluu<sup>~</sup> Jesús jo catíñ<sup>~</sup> capí<sup>~</sup> 'ní<sup>~</sup> sí<sup>~</sup> dsea` do, jo dsifí[~] ladob ca'láaiñ[~], jo jíi[~] capí[~] jmí[~] jo[~] e tuuiñ[~] jóng.

⁴⁵Jo Jesús dsifí[~] ladob cajming[~] r[~] jaléng^{''} i dsea` i cóo[~] r[~] do jo cajíñ[~]:

—¿I[~] i catíng[~] capí[~] sí[~]??

Jo co[~] jaléng^{''} i dsea` do cañíir[~] e jíi[~] jaang[~] ja[~] jíi[~] cajmée[~] lajo, joba[~] cañíi[~] Té[~] Simón:

—Tifa[~], ¿jiali[~] jmíng[~] i[~] catíng[~] capí[~] sí[~]? Co[~] jalém[~] dsea` leng[~] rúiñ[~] fí[~] la fí[~] na.

⁴⁶Joba[~] cañíi[~] tu Jesús jo cajíñ[~]:

—Líim[~] bing[~] jíi[~] cagüí[~] sí[~], co[~] 'nía[~] a calílí[~] i e líim[~] bing[~] i nícajmí[~] leáan[~] n cóo[~] e 'gón[~] n.

⁴⁷Jo i dseamí[~] do, mi[~] canúur[~] e calilíb[~] Jesús e líng[~] jíi[~] catíng[~] sí[~] r[~], joba[~] dsíng[~] cafóíñ[~] jo dsíng[~] jléeiñ[~] cangór[~] fí[~] quini[~] Jesús, jo casí[~] r[~] uó[~] jnír[~] fí[~] quini[~] dsea` do. Joba<sup>~</sup> cajmér<sup>~</sup> júu<sup>~</sup> fí<sup>~</sup> quini<sup>~</sup> jaléng<sup>''</sup> i dsea` do jiali[~] cagüí[~] r[~] sí[~] Jesús, jo jial ca'láaiñ[~] ladsifí[~] lado e jmohuú[~] e lamí[~] líiñ[~].

⁴⁸Joba[~] cajíng^{''} Jesús casí[~] r[~] i dseamí[~] do:

—Joo`o, uií[~] e jáb[~] calén[~] júu[~] quié[~] e, joba[~] ni-ca'láam[~] ba[~] lajíi[~] jmohuú[~] e lamí[~] líin[~]. Joba[~] lana guóng[~] cóo[~] e guiú[~] fí[~] quií[~].

⁴⁹Jo laco[~] gui[~] nam[~] bi[~] síng[~] Jesús cóo[~] i dseamí[~] do, mi[~] caguié[~] jaang[~] dsea` sinúu<sup>~</sup> quiá<sup>-</sup> Jairo e quié<sup>~</sup> júu<sup>~</sup> cuaiñ<sup>~</sup> quiá<sup>-</sup> i simí<sup>~</sup> do, jo lalab casí<sup>~</sup> r<sup>~</sup> dsea` do:

—Jo`taan[~] i tifa[~] na e dsér[~] fí[~] quií[~], co[~] nícajúm[~] simí[~] jiuung[~] quií[~].

⁵⁰Ds[~] mi[~] canúu[~] Jesús lado, dsifí[~] ladob casí[~] r[~] Jairo:

—Ja[~] fóøn[~] jíi[~] coo[~], lico[~] 'né[~] e jáb[~] nilíin[~] e quí[~] baa jmíi[~] níjmee[~] e ni'leáang[~] i simí[~] jiuung[~] quií[~], jo lajob nilí[~].

Jo mi[~] cajíng^{''} Jesús lado, dsifib[~] cangór[~] fí[~] quiá⁻ Jairo.

⁵¹Jo mi[~] caguié[~] Jesús fí[~] quiá⁻ dsea` do, jo ja<sup>~</sup> cacuør<sup>~</sup> fí<sup>~</sup> fa<sup>~</sup> e cangotáang<sup>~</sup> dsea` jiéng[~] guí[~], jíi[~] Té[~] Simón cóo[~] Tiáa[~] cóo[~] Juan cóo[~] sejmíi[~] i simí[~] jiuung[~] do, jíi[~] bing[~] i cangíng[~] fí[~] e cangotáang[~] fí[~] dsíí[~] sinúu[~] e lf[~] ráang[~] i lít[~] do. ⁵²Jo jaléng^{''} i dsea` sinúu[~] quiá⁻ Jairo dsíng[~] qui[~] r[~] jogu[~] dsíng[~] jiuung[~] dsíí[~] dsu[~] e nícajúng[~] i jiuung[~] simí[~] do. Joba[~] cajíng^{''} Jesús casí[~] r[~] jaléng^{''} i dsea` do:

—Ja[~] qui[~] na[~], co[~] ja[~] sijúung[~] i jiuung[~] na co[~] lico[~] güímm[~] bre.

⁵³Ds[~] jaléng^{''} i dsea` do lf<sup>~</sup> cangímm<sup>~</sup> bre Jesús mi<sup>~</sup> cajíng<sup>''</sup> dsea` do lado, co[~] níbre e nícajúm[~] i jiuung[~] do. ⁵⁴Jo lajee[~] e jmóo[~] i dsea` do lajo, jo Jesús catíñ[~] guoo[~] i jiuung[~] do, jo cató[~] reiñ[~] la'úung[~] jo casí[~] reiñ[~] lala:

—Ráan[~] na, Mí[~]!

⁵⁵Jo mi[~] cajíng^{''} Jesús lado, dsifí[~] ladob cají[~] tu i simí[~] do jo caróo[~] bre. Jo dsifib[~] caquiut[~] Jesús ta[~] e cangíñ[~] do e cagó[~] r[~]. ⁵⁶Jo mi[~] cangá[~] sejmíi[~] i jiuung[~] do e ca-jíb[~] tuiñ[~] do, joba[~] dsíng[~] cangogá[~] dsííñ[~]; dsu[~] Jesús caquiut[~] ta[~] sejmíi[~] i simí[~] do e ja[~] jíi[~] nísiñ[~] do jíi[~] jiuung[~] e cajmér[~] e sinúu[~] do ie[~] jmíi[~] jo.

Mi[~] casíng[~] Jesús dsea` gutíung[~] quiá⁻ e níguiáiñ[~]
do júu[~] quiá⁻ Fidiée[~]
(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

9 Jo mi[~] cangí[~] jo, caseáng[~] Jesús jaléng^{''} dsea` guí-túung<sup>~</sup> quiá<sup>-</sup> r<sup>~</sup>, jo caquiut<sup>~</sup> reiñ<sup>~</sup> ta<sup>~</sup> e nidsiguáaiñ<sup>~</sup> do júu<sup>~</sup> quiá<sup>-</sup> jial iing<sup>~</sup> Fidiée<sup>~</sup> e nícar<sup>~</sup> níff<sup>~</sup> quiá<sup>-</sup> dsea`, jogu[~] cacuør[~] reiñ[~] do bf[~] e quíiñ[~] do jmíi[~] e ni'uóíñ[~] jaléng^{''} i líng[~] i jée[~] quiá⁻ dsea`, jogu<sup>~</sup> e níjmíleáaiñ<sup>~</sup> do jaléng<sup>''</sup> dsea` dsée[~] i líng[~] doñí[~] ee[~] jmohuú[~]. ³Jo lalab casí[~] Jesús i dsea` gutíung[~] do quiá⁻ jo cajíñ[~]:

—Nigüíllíng[~] na[~] jo ja[~] ee[~] 'né[~] cá[~] na[~] jíi[~] coo[~] quiá⁻ guíá⁻ ff[~]: ja[~] 'né[~] cá[~] na[~] 'ma'u[~] o'gui[~] nosúu[~] o'gui[~] ii[~] o'gui[~] níñée[~]. Jogu[~] jíi[~] sí[~] na[~] e quií[~] ba[~] nicá[~] na[~], co[~] ja[~] 'né[~] fa[~] cá[~] na[~] tý[~] neáang[~] sí[~] na[~]. ⁴Jo mi[~] níguíllíng[~] na[~] fi[~] coo[~] ff[~], jo 'né[~] ni'nol[~] na[~] coo[~] 'núu[~] li[~] níjá[~] na[~] carata[~] taang[~] na[~] e ff[~] jo, jo ja[~] jmíssíng[~] na[~] li[~] já[~] na[~]. ⁵Jo jíe[~] go[~] ff[~] li[~] níguíllíng[~] na[~] li[~] ja[~] ni'íng[~] dsea` 'nú[~], joba[~] uóøng[~] na[~] e ff[~] jo, jo mi[~] niteáang[~] na[~] 'nú[~] e ff[~] do, bó[~] na[~] 'lee[~] e too[~] tif[~] na[~] laco[~] cuó[~] li[~] ja[~] ca'ée[~] i dsea` do guiú[~] cóo[~] 'nú[~].

Jo jalé' e ta~ na caquiú' Jesús quiá' jaléng' i dsea` guitúung` do.

⁶ Jo ca'uøøm` i dsea` guitúung` do mi~ cangoyúung` e ca'iñ` jalé` ta~ nijmér~, jo cangolíim`bre fí` jalé` fí` e guiar` jalé` júu` quiá` Fidiée` quiá` jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá'r~, jogui jmi'leáam`bir cajo jaléng` dsea` i líng` doñi` ee` jmohuñ`:

Mi~ cangogá` dsíi` Herodes jial fé` dsea` uií` quiá`
Jesús
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Jo ie~ jo nicanúu` dseata~ Herodes jalé` e síng` dsea` quiá` jalé` e guír` e jmoo` Jesús, jo jíi` ja` ñí` i dseata` do e~ nijmér~, co` seeng` dsea` dsicóor` júu` e nicají`tu jaang` lajee` lajaleng` dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malí`gui eáang`, jogui seeng` dsea` fé'r` e nicajném`tu Líi` jaang` dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malí`gui eáang` cajo, dsu` seem`bi dsea` i fé` e Juan i seáang` dsea` jmi`bing` i nicají`tu calé` catú`.
⁹ Jo mi~ canúu` i dseata` do e fé` dsea` e nicají`tu i Juan i seáang` dsea` jmi` do, joba` eáam` cangogá` dsíi` jo cajíñ`:

—Jneab` dsea` caquiú` ta~ e cahuñ` moluu` i Juan do. Jo jíi` i éeng` jaléng` dsea` i ngí` jmoo` jalé` e guír` jogui quí`r` jmi` e jmoo` lí` doñi` ee`?

Joba` lajíi` ie~ job cajmí`ung` dseata~ Herodes e 'nó'r` jial niníñ` Jesús.

Mi~ cahéng` Jesús 'niá` mil dseañ`
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Jo mi~ calicóng`gui lajo, caguilíim`tu i dsea` guítung` do e cangocóor` júu` fí` quiñ` Jesús jalé` e guír` e cajmér` lacoo` fí` lí` cangolíiñ`. Jo mi~ calí` féng` rúiñ`, jo cajéem` Jesús i dsea` guítung` do fí` coo` lí` ja` jíi` 'ga` lí` dsea` ngí` , quiá` coo` fí` lí` sii` Bet-saida. <sup>11</sup> Jo mi~ caliñ` jaléng` i dsea` i seeng` e fí` jo jie` fí` lí` nitáang` Jesús, joba` fí` dsea` cangolíiñ` fí` lí` taaang` dsea` do. Jo Jesús calí`bre jaléng` i dsea` do mi~ caguilíiñ`, jo canaañ` e'r` júu` quiá` jial iing` Fidiée` nicár` nifí` quiá` jaléng` dsea` , jogui cajmí`leáam`bir jaléng` dsea` dsée` i quiéeng` jee` i dsea` do cajo.

¹² Jo mi~ ningóo` ca'lóo` e jmi` jo, cangoquiéeng` i dsea` guítung` do fí` lí` sing` Jesús jo casí`r` dsea` do jo cajíñ`:

—I` júu` jogui sii` jaléng` i dsea` na güiguiñ` jo güiguijmér` quií` lí` nijér` coo`gui jalé` e nidó`r` jíe` fí` lí` lí`r` e téé` 'núñ` , co` fí` lí` taang` naa` la ja` ee` sea` e niquiee` naa` coo`r`.

¹³ Joba` cañí` Jesús casí`r` i dsea` guítung` do:
—'Nub` 'né` cuó`na` e nidó` jaléng` i dsea` la.

Joba` cañí`tu i dsea` guítung` do:

—¿Jial nilí`gui jo? Co` jíi` 'niá` iñí`ba` sea` coo`gui gáng` 'núñ` , jo fíng` ja` 'né` dsé`baa` e dsileá`naa` e nidó` jaléng` i dsea` na.

¹⁴ Co` dsíng` fíng` jaléng` i dsea` do; tí`bre la 'niá` mil jíi` dseañ` jo ja` fíng` jaléng` dseamí` o`gui jaléng` jiuung` cajo.

Dsu` Jesús casí`r` jaléng` i dsea` quiá`r` do:

—Síi`na` jaléng` dsea` güigüear` tá` cō` nibøø` tá` cincuenta dsea`:

¹⁵ Jo lajob cajmée` i dsea` guítung` do, jo caguáb` i dsea` do laco`ta` caquiú` Jesús. ¹⁶ Jo mi` calí` caguá` jaléng` i dsea` do tá` cō` nibøø` lacúng` lajiing` lí` sing` Jesús, joba` catíng` dsea` do laj` 'niá` e iñí` do cōo`gui laj` huáang` i 'núñ` do, jo cajó`r` fí` yú` , jmi` , jo lajoba` cacuø`r` gui'máang` Fidiée` quiá` do. Jo mi` calí` jo, cajmér` jmá`jíu` e do jee` jaléng` i dsea` guítung` do, joba` fí` guib cajmée` guiée` jee` lajaléng` i dsea` fíng` do. ¹⁷ Jo jalém` i dsea` do cagó`r` car` calitaaiñ` guí` 'matá`gui e røøng` téé` 'ná` iñí` cōo`gui 'náng` i 'núñ` do.

Mi~ cajíng` Tú` Simón e Jesús Iñiñ` Dsea` Jmáang`
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Jo mi~ cangf` jo, coo` jmi`taang` Jesús e féiñ` Fidiée` , jo cōo`bre i dsea` guítung` quiá`r` do. Jo lajee` jo cajming` Jesús jaléng` i dsea` quiá`r` do jo cajíñ`:

—¿I` jnea` fé` jaléng` dsea`?

¹⁹ Joba` cañí` jaléng` i dsea` guítung` do:

—Seeng` dsea` dsicueáaiñ` 'núñ` cōo` i Juan i seáang` dsea` jmi` do, jo seeng`gui dsea` dsicueáaiñ` 'núñ` cōo` Líi` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malí`gui eáang`, jogui seem`bi dsea` dsicueáaiñ` 'núñ` e lí` jaang`gui i nícafé` cuaiñ` quiá` Fidiée` jogui e nicají`-týr lana.

²⁰ Joba` cajming`tu Jesús i dsea` guítung` do jo cajíñ`:

—Jogui 'núñ` , jíi` fó`na` e lí`n`n?

Joba` cañí` Tú` Simón quiá` Jesús:

—'Nub` dsea` i líng` Dsea` Jmáang` i casíng` Fidiée` dsea` guiring` níff` cuaiñ` quiá`r`.

²¹ Dsu` Jesús ca'fí`' goo` quiá` jaléng` i dsea` guítung` do e ja` jíi` nisíñ` do jíi` jaang` e fí`bre lí`n` Dsea` Jmáang`.

Mi~ cajmée` Jesús júu` e tí` nijngáng` dsea` ír`
(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²² Jo mi~ calí` cajíñ` lado, jo casí`gui i dsea` guítung` do lala:

—E jáb` e jnea` lí`n` i dsea` i cajá` fí` níff` e lí`n`naa` jaang` dsea` jmi` . Jo dsíng` 'né` nimoo`o iihuñ` e eáang` , co` jaléng` dsea` cōong` quiá` dsea` gó`o dsea` Israel nilí` 'núñ` níim`bre jnea` , jogui lajob nijmé` jaléng` dsea` quié` nifí` quiá` jaléng` jmidsea` quií`íi` coo`gui jaléng` tifa` quiá` júu` quiú` ta` quií`íi` . Jo jaléng` fí`bing` i nijngáng` jnea` ; jo dsu` mi` nití`'núñ` jmi` lajo, nijíb`tu calé` catú` .

²³ Jo mi` calí` jo, cangób`týr cōo` i dsea` guítung` do fí` lí` teáang` jaléng` i dsea` fíng` do jo casí`rein`:

—Song jíi` dsea` iing` ni'uíng` dsea` quié`e, joba` güitúr` jalé` e lí` dsíi` 'niá`r` , jogui lacoo` jmi` güiseaiñ` lafa` crúu` quiá`r` e lacoo` cuó` lí` e guia` dsíi` e nidsing`iñ` jalé` e huíng` uí` e lí`iñ` dsea` quié`e, jo

lajoguiba' ningír' cōo'~ jnea~ jóng. ²⁴ Co' ii` dsea` i` dsíi` e lí`bre nileáng~ 'ñia'r' jee` jalé` dsee` quiá'r~, joba' i` dsea` i` conguib' nibíiñ` fí` lí` 'lí`~; jo dsu' ii` dsea` nijúuiñ` uíi`~ e líiñ` dsea` quié`e osi uíi`~ e ni'r' júu` quiá`~ jial nilseeng` dsea` cōeng` cōo'~ Fidiée~, joba' i` dsea` i` nitíim`~ bre fí` quini` Fidiée` jóng. <sup>25</sup> Jo ja` ee` ta` iing` quiá`~ jaang` dsea` e silíiñ` r` jalé` e sea` fí` jmigüi` song ja` guí cuíiñ` jnea~, co' fí` lí` 'lib`~ nidséiñ` mi` nití` í` e nijúuiñ~, jo doguib' lí` ninír` iihuü` lata~. ²⁶ Jogi song ii` i` 'gó` nifé` e líiñ` dsea` quié`e, osi i` líiñ` e nifé`r` e já` líiñ` júu` quié`e é, joba' lajob njmee` jnea` cōo'~ i` dsea` i` cajo, jnea` dsea` gáa` a fí` niff` e líin` jaang` dsea` jmigüi`~; co' lajob njmee` e mi` nigáa`t túu` fí` jmigüi` e niniing` 'göiñ` quiá`~ Tiquié`e Fidiée` joguí cōo`~ jaléng` ángeles i` güeang`~ cajo. ²⁷ E já` e fí` i` 'nú` e i` líing` lajee` i` dsea` i` teáang` la ja` mi` júuiñ` cartí` ninír` jial lí` mi` nicá` Fidiée` niff` quiá`~ laang` lajaang` dsea` jmigüi`.

Jo jalé` e júu` na cajíng` Jesús casí`r` jaléng` i` dsea` do ie` jo.

Mi` calisíng` jial jnáeng` Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Jo mi` cangi` jniá` jmíi` e cajíng` Jesús lajo, jo cajgóor` fí` cōo` yú` mó` e cangofeeíñ` Fidiée~, jo cōo`~ bre Tú` Simón cōo`~ Tiáa` joguí Juan. <sup>29</sup> Jo lajee` táang` Jesús e fériñ` Fidiée~, tá`-ji` ladob jnáeng` calisíng` jial jnáeng` nir` joguí calisíng` sí`r` cajo, jo cajnéng` e tee` jlo`~ lafa` joo`, joguí calijíiñ` laco` jing` iee`. ³⁰ Jo lajee` jo cajnéng` gáang` dseañu` i` síng` cōo`r~, jo ni` Moib` do cōo`~ guí ni` Líi~, jo laji` huáaiñ` do líiñ` dsea` i` café` cuaiñ` quiá`~ Fidiée` malíi`~ guí eáang~, jo jlob`~ jing` i` dseañu` do cajo, jo sítíiñ` quiá`~ jalé` iihuü` e nicá` Jesús fí` Jerusalén mi` nití` í` e nijngáng`~ dsea` ír`. <sup>32</sup> Jo dsu' laji` gaang` i` dsea` quiá`~ Jesús i` jéeiñ` do dsíng`~ cajá` e jaligüíñ`~ dsu` caje` bre e sijnée`~ dsíir`, joba` cangár` e jlo`~ jing`~ Jesús jo la quié`guí i` dsea` gáang` do jíiñ` cajo. ³³ Jo mi` cangi` Tú` Simón e catang` fí` i` dsea` gáang` i` teáang` cōo`~ Jesús do, joba` dsif` lala casí`r` Jesús jo cajíñ`:

—Tifa', jdsíng` juguiú` dsu` taang`~naa` cōo`~ i` dsea` na fí` la! Fa' na nijmee`~naa` 'nú` 'núu`~jíu` cōo`~ má`~ 'ma~, cōo` quií`~ joguí cōo` quiá`~ Moi` joguí cōo` quiá`~ Líi`~ cajo.

Dsu` jíi`~ ja` calilí`~ Tú` Simón e café`r` lado. <sup>34</sup> Jo lajee` guí`nang`~ fé`bir mi` cajgó` cabøø`~ jníi~, jo caquíñ`~ lajee` teáaiñ` fí` e yú` mó` do, jo dsíng`~ cafóng` Tú` Simón cōo`~ Tiáa` cōo`~ guí Juan. ³⁵ Jo lajee` teáaiñ`~ jee` e jníi` do, guicanú` cōo` luu` dsea` fí` yú`~ jmigüi`~ jo guicajíng`:

—I lab Jóo`o i` camíng`~ i` 'neáan`n eáang'. Jmee`na`~ níu`~na`~ jalé`~ ta` quié`r`.

³⁶ Jo mi` cangoyúung`~ e canú`~ e luu` dsea` do, cangár` i` dsea` gaang` do e jo` jnáeng`~ guí Moi` o`guí Líi`~ fí` do, jo 'ñiab`~ Jesús sing`~ guí. Jo mi` cangi` jo, jíi`~ jaang` dsea` ja` ii`~ cajmea`r` júu`~ jalé`~ e cangár` e fí` yú` mó` do ie` jmíi`~ jo.

Mi` cajmi`leáang` Jesús jaang` símung`~ i` iuung`~ i` líng`~ dsíi`
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Jo mi` cajneá` cōo`~ guí jmíi`~, jo cajgám`~ bre e fí` yú`~ mó`~ do. Jo dsíng`~ fíng` dsea` cajíñ`~ i` ngolíng`~ ngo'née`~ quiá`r`~. <sup>38</sup> Jo jaang` dseañu`~ lajee` lajaléng`~ i` dsea` fíng`~ do cató`r`~ Jesús e teá` eáang`~ jo cajíñ`~:

—Tifa', ~já` jmée`~ uí` diée`~ fa` nijmee`~ mi` quiá`~ jgó`o? co` camíng`~ siming`~ labing`~ seeng`~ quié`e; <sup>39</sup> jo jaang`~ i` líng`~ jée` quiá`r`~, jo yejíb`~ jmóoiñ`~ do e dsea`~ joñíiñ`~, jo óor`~ teá` joguí iéng`~ jalé`~ ja` fí` mo`oor`~ lajee`~ jo, jo dsíng`~ jmihuüng`~neiñ`~, jo ja` iíñ`~ do nitúur`~. ⁴⁰ Jo nícamíi`~baa jmi`ee` dsea` quií`~ fa` e nijmihuíñ`~ i` líng`~ do, dsu`~ ja` mi` calí`r`.

⁴¹ Joba`~ lab casí`~ Jesús jaléng`~ i` dsea`~ do jo cajíñ`~:

—iDsíng`~ ja` já` líng`~na`~ jnea~, jo jmang`~ fí` gab`~ iing`~na`~ cá`~na`!~ ¿Jial nité`~ lí`~i` e nilseen`~ cōo`~ 'nú`~? Ni`jéeng`~ i` siming`~ quií`~ do fí` la.

Jo dsif`~ ladob cangojéeng`~ i` dseañu`~ do i` dsea`~ dsée`~ quiá`r`~ do.

⁴² Jo mi` cangoquiéeng`~ i` dsea`~ dsée`~ do quiá`~~ lí`~ sing`~ Jesús, dsif`~ ladob cabíi`~ i` líng`~ do cabíiñ`~ i` siming`~ do fí` ni` uó~, jo cajmér`~ e cadseá`~tu joñíiñ`~ do. Jo dsif`~ ladob ca`gaang`~ Jesús cajíñ`~ i` líng`~ do, jo ngohuím`biñ`~ do quiá`~ i` siming`~ do, jo ca'láam`biñ`~ do. Jo ngí` joguiba` cajáng`~ Jesús i` siming`~ do cōo`~ tiquíá`r`~. <sup>43</sup> Jo dsíng`~ cangogá`~ dsíi`~ jaléng`~ dsea`~ i` cangá`~ e jo ie`~ jo, co` dsíng`~ 'göng`~ Jesús laco`~ 'göng`~ Tiquíá`r`~ dsea`~ guiing`~ niff`~.

Mi` cajmée`~tu Jesús júu`~ e nijnga`~ dsea`~ quiá`r`~

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Jo lajee` teáang`~ jaléng`~ i` dsea`~ do e dsigá`~ dsíir`~ quiá`~~ jalé`~ e cajmée`~ Jesús cōo`~ i` siming`~ do, jo lajee`~ jo cajíng`~ Jesús casí`r`~ jaléng`~ dsea`~ quiá`r`~:

⁴⁴ —Núu`~na`~ røø`~ jalé`~ e nifá`~a la lana, jo ja` güü`íng`~ óo`~na`~ lata`~ taang`~na`~ fí` jmigüi`~; co`~ lana tí` lí`~ niguíeé`~ jmíi`~ e nisáng`~ dsea`~ jnea~, dsea`~ gáa`~a fí` niff`~ e líiñ`~ jaang`~ dsea`~ jmigüi`~.

⁴⁵ Dsu` mi` canúu`~ jaléng`~ i` dsea`~ gutiúung`~ do jalé`~ e cajíng`~ Jesús, jíi`~ jaaiñ`~ do ja`~ cangáiñ`~ jíi`~ camí`~ jíu`~ jíali`~ cajíng`~ dsea`~ do lado, co`~ ja` mi` cangiñ`~ fa`~ nicacuø`~ Fidiée`~ e ningáiñ`~ e júu`~ jo, joguí ja`~ teá`~ dsíir`~ fa`~ e nijmíngí`~ jíali`~ cajíng`~ dsea`~ do lado.

I`~ i` niing`~ guí fí` quini`~ Fidiée`?

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Jo mi` cangi`~ jo, cōo`~ jmíi`~ canaang`~ i` dsea`~ gutiúung`~ do e guíng`~ rúiñ`~ i`~ i` niing`~ guí lajee`~ lajaleíñ`~ do. <sup>47</sup> Jo dsu`~ calilí`~ Jesús jalé`~ e síng`~ dsea`~ quiá`r`~, joba`~ dsif`~ ladob cató`r`~ jaang`~ jiuung`~ jo casíng`~neiñ`~ caiñ`~, <sup>48</sup> jo casí`r`~ jaléng`~ i` dsea`~ quiá`r`~ do jo cajíñ`~:

—Doñí`~ ii`~ i` íng`~ dsea`~ i` líng`~ laco`~ líng`~ i` jiuung`~ la la'eáang`~ cōo`~ jnea~, joba`~ güüliñir`~ jóng e jneab`~ iñ`~; jo ii`~ dsea`~ i` íng`~ jnea~ güüliñir`~ e im`bre Fidiée`~ dsea`~ guiing`~ niff`~, dsea`~ casíiñ`~ jnea~ fí` jmigüi`~ la. Joguí

doñí' *ii*' *ja*' *jmféng*' 'ñia' jee~ jaléng' dsea` rúng', *fí*' *bing*' *i* *niing*' *gui* *lajee*' *lajaléng*'.

Doñí' *ii*' dsea` *ja*' *fé*' ga` *uii*' *qui*' *ii*', *joba*' *uii*' *qui*' *baa*' *siñ*'
(Mr. 9:38-40)

49 *Joba*' cajíng' Juan casí' *r*- Jesús:

—*Tifa*', *jnea*' *nicanem*' *baa*' *jaang*' *dseañu*' *ijmoo*' *ta*' *uóøng*' *jaléng*' *i* *líng*' *laeáang*' *cóo*' *'nú*', *jo* *co*' *ja*' *ngí* *guir* *coliing*' *cóo*' *jneaa*' *aa*', *joba*' *nica*' *jníim*' *baa*' *qui*' *r*' *e* *nijmér*' *lajo*.

50 *Joba*' *lalab* *cañíi*' Jesús *qui*' *i* *dsea*' *qui*' *r*' *do*:
—*Ja*' *jñíng*' *na*' *qui*' *i* *dsea*' *do*, *co*' *ja*' *seeng*' *jjí*' *jaang*' *dsea*' *i* *nijmér*' *cóo*' *e* *li*' *e* *dsigá*' *dsíi*' *dsea*' *laeáang*' *cóo*' *jnea*', *jo* *mi*' *nilcøøng*' *gui* *lajo*, *nifé*' *r*' *ga*' *uii*' *qui*' *e*. *Co*' *i* *dsea*' *ja*' *fé*' *ga*' *uii*' *qui*' *ii*', *joba*' *uii*' *qui*' *baa*' *siñ*'.

Mi' *ca'gaang*' Jesús *qui*' *Tiáa*' *cóo*' *gui* *qui*' *Juan*

51 *Jo* *mi*' *cangí*' *jo*, *nijaquieeng*' *jmíi*' *e* *nidséng*' *tu* Jesús *fí*' *ñiff*', *jo* *teáb*' *née*' *dsíi*' *cangór*' *fí*' *Jerusalén*, *co*' *niñí*' *bre* *e* *ff*' *job* *nijngáng*' *dsea*' *ír*'. **52** *Jo* *nifíb*' *casíiñ*' *dsea*' *qui*' *r*' *i* *cangojmée*' *quijí*' *li*' *nijér*' *lajee*' *uóø*'. *Jo* *cangolíng*' *i* *dsea*' *do* *ff*' *cóo*' *ffí*' *pí*' *e* *née*' *fí*' *li*' *se*' *Samaria*. **53** *Jo* *mi*' *caguilíng*' *i* *dsea*' *qui*' *Jesús* *do* *ff*' *jo*, *ja*' *ca*' *íng*' *neiñ*' *do* *o*' *gui* *cacuór*' *li*' *nijéiñ*' *do*, *co*' *calíi*' *r*' *e* *iuung*' *Jesús* *fí*' *e* *ngóor*' *fí*' *Jerusalén*. **54** *Jo* *mi*' *canúu*' *Tiáa*' *cóo*' *gui* *Juan* *e* *ja*' *li*' *cangíiñ*' *do* *li*' *nijér*' *fí*' *jo*, *joba*' *casí*' *r*- Jesús:

—*Tifa*', *¿su iin*' *e* *niquiú*' *naa*' *ta*' *e* *nijiú*' *ji*' *fí*' *yú*' *jmigüí*' *jo* *nicáng*' *jaléng*' *i* *dsea*' *do* *lacó*' *gui* *cajmée*' *Líi*' *malíi*' *gui* *eáang*'?

55 *Jo* *mi*' *canúu*' *Jesús* *e* *cajíng*' *i* *dsea*' *qui*' *r*' *do* *la* *do*, *dsíi*' *ladob* *cajing*' *'ñia*' *r*' *jo* *ca*' *gaaíñ*' *qui*' *añiñ*' *do* *jo* *casí*' *reiñ*:

—*¿Líi*' *júu*' *qui*' *jmití*' *'nú*'? **56** *Co*' *ja*' *cagá*' *jnea*' *fí*' *jmigüí*' *la* *e* *li*' *n*' *jaang*' *dsea*' *jmigüí*' *fa*' *e* *nijngán*' *n*' *jaléng*' *dsea*' *jmigüí*', *co*' *jnea*' *cagá*' *a* *e* *li*' *lacó*' *ni*' *laan*' *re* *jee*' *jalé*' *dsee*' *qui*' *bre*.

Jo *mi*' *calí*' *cajíng*' *Jesús* *lado*, *jo* *fí*' *li*' *jiéb*' *cangolíiñ*' *e* *ngojmér*' *qui*' *li*' *cajer*' *e* *uóø*' *jo*.

Jaléng' *dsea*' *i* *íng*' *nidsilíng*' *cóo*' *Jesús*
(Mt. 8:19-22)

57 *Jo* *lajee*' *iuung*' *Jesús* *fí*' *cóo*' *dsea*' *qui*' *r*' *e* *ngóor*' *fí*' *Jerusalén*, *jaang*' *dseañu*' *cangoquieeiñ*' *fí*' *li*' *ngóo*' *dsea*' *do*, *jo* *casí*' *reiñ* *lala* *jo* *cajíñ*:

—*Tifa*', *iim*' *jnea*' *nii*' *i* *cóo*' *'nú*' *doñí*' *jié*' *fí*' *li*' *guó*'.

58 *Joba*' *cañíi*' *Jesús* *qui*' *i* *dseañu*' *do* *jo* *casí*' *reiñ*:

—*Jaléng*' *güíi*' *seab*' *too*' *li*' *güíing*' *ne*', *jogui* *jaléng*' *ta*' *seab*' *síi*' *re*', *jo* *dsíi*' *jnea*', *dsea*' *gáa*' *a* *fí*' *ñiff*' *e* *li*' *n*' *jaang*' *dsea*' *jmigüí*', *jií*' *li*' *quiee*' *e* *moguüi*' *ja*' *sea*'.

59 *Jo* *malíi*' *guíi*' *lajo* *cajíng*' *Jesús* *e* *sí*' *r*' *jaang*' *gui* *dsea*' *lala*:

—*Nea*' *cóo*' *jnea*' *lana*.

Jo *dsíi*' *i* *dsea*' *do* *cañíir*' *qui*' *Jesús* *jo* *cajíñ*' *lala*:
—*Fíi*' *i*, *cuóø*' *jnea*' *fí*' *e* *jang*' *ní*' *aan*' *n*' *tiquié*' *e*, *jo* *mi*' *ningfí*' *jo*, *joguiba*' *nini*' *i* *cóo*' *'nú*'.

60 *Jo* *dsíi*' *Jesús* *cañíir*' *qui*' *i* *dsea*' *do* *jo* *casí*' *reiñ*:
—*Líi*' *'nú*' *gua*' *lajminá*' *güigüia*' *júu*' *qui*' *jial* *iing*' *Fidiée*' *nicár*' *nifí*' *qui*' *dsea*', *jo* *cuóø*' *fí*' *e* *jaléng*' *i* *dsea*' *i* *líi*' *lafa*' *li*' *ing*' *ní*' *áiñ*' *tiquíi*' *mi*' *nití*' *oor*' *qui*' *r*'.

61 *Jo* *ngfí*' *jo* *jaang*' *gui* *dsea*' *casí*' *r*' *dsea*' *do* *jo* *cajíñ*:

—*Fíi*' *iim*' *jnea*' *nini*' *i* *cóo*' *'nú*', *dsíi*' *lifa*' *la*' *uii*' *cuóø*' *jnea*' *fí*' *e* *jang*' *ní*' *íi*' *júu*' *jaléng*' *dsea*' *sinúu*' *qui*' *e*.

62 *Joba*' *cañíi*' *Jesús* *qui*' *i* *dsea*' *do* *jo* *casí*' *reiñ*:

—*Jo* *i* *dsea*' *i* *já*' *nicalíng*' *júu*' *qui*' *Fidiée*', *jo* *dsíi*' *mi*' *'noo*' *bí* *guiing*' *dsíi*' *jalé*' *e* *sea*' *fí*' *jmigüí*', *joba*' *i* *dsea*' *i* *ja*' *ta*' *íing*' *e* *nicá*' *Fidiée*' *nifí*' *qui*' *r*'. *Jo* *e* *la* *li*' *lafa*' *mi*' *jií*' *dsea*' *cóo*' *güitá*', *co*' *ja*' *cuóøng*' *fa*' *e* *ní*' *óor*' *fí*' *líi*' *caluu*' *lajee*' *e* *jíir*'.

Mi' *casíing*' *Jesús* *setenta* *dsea*' *qui*' *r*' *i* *cangoguia*' *júu*' *qui*' *Fidiée*

10 *Jo* *mi*' *cangí*' *jo*, *caguíng*' *Jesús* *setenta* *dsea*' *la*' *jee*' *lajaléng*' *dsea*' *i* *ngí* *cóo*' *r*', *jo* *caquíe*' *r*' *ta*' *e* *cangolíiñ*' *do* *tá*' *gáíñ*' *nifí*' *gui* *laco*' *ngóor*' *'ñia*' *r*' *e* *cangoguiaiñ*' *do* *júu*' *e* *nijaquieem*' *ba*' *e* *ningfí*' *dsea*' *do* *lacoo*' *lacoo*' *fíi*'. **2** *Jo* *mi*' *cató*' *e* *caguíng*' *Jesús* *jaléng*' *i* *dsea*' *do* *jo* *cajíñ*' *casí*' *reiñ*:

—*E* *já*' *e* *dsíng*' *ffíng*' *jaléng*' *dsea*' *i* *ing*' *ni*' *jmicuíng*' *jnea*', *dsíi*' *ja*' *jií*' *'ga*' *li*' *dsea*' *seeng*' *i* *niguí*' *jalé*' *júu*' *qui*' *e*. *Joba*' *'né*' *nimfí*' *'nú*' *Fidiée*' *e* *nicuóng*' *guír* *dsea*' *i* *niguí*' *jalé*' *júu*' *qui*' *e*. *Co*' *ffí*' *la* *li*' *fa*' *mi*' *caroo*' *jalé*' *e* *cajní*' *jaang*' *dsea*', *jo* *jo*' *jií*' *'ga*' *li*' *dsea*' *seeng*' *i* *nijmicóo*' *e* *nisítíng*', *joba*' *'né*' *nimfí*' *i* *ffíng*' *gui* *dsea*' *i* *nijmicóo*' *qui*' *r*' *e* *ni*' *ta*' *do*.

3 *Jo* *lana* *nigüílíng*' *na*', *jo* *quie*' *na*' *cuente* *e* *nisítíñ*' *nú*'

4 *Jo* *ja*' *'né*' *cá*' *na*' *jalé*' *nosúu*' *o*' *gui* *ñinée*' *o*' *gui* *'né*' *cá*' *na*' *tú*' *neáang*' *lomiíñ*' *na*', *jogu*' *jií*' *síi*' *na*' *e* *quíi*' *ba*' *cá*' *na*'. *Jogu*' *ja*' *jmíi*' *ngí*' *yaang*' *na*' *e* *siíng*' *na*' *cóo*' *doñí*' *jií*' *dsea*' *i* *nijíng*' *na*' *gui*' *fí*'.

5 *Jo* *mi*' *nigüílíng*' *na*' *qui*' *r*' *dsea*' *lacoo*' *fíi*' *li*' *nisítíñ*' *nú*', *joba*' *síi*' *na*' *re* *ladsíi*' *lala*: "Güíliseem'ba' juguié" *júu*' *røø*".

6 *Jo* *song* *guiéb*' *niíng*' *i* *dsea*' *li*' *nigüílíng*' *na*' *do* *'nú*', *joba*' *juguiéb*' *niliseeiñ*', *jo* *dsíi*' *song* *ja*' *niíñ*' *'nú*' *cóo*' *juguié*', *joba*' *lajob*' *ja*' *juguié*' *niliseeiñ*' *yaaiñ*' *cajo*.

7 *Jo* *mi*' *nigüílíng*' *na*' *li*' *nicuó*' *dsea*' *'nú*', *jo* *job* *nijá*' *na*' *carta*' *taang*' *na*' *e* *fíi*' *jo*, *jogu*' *jalé*' *e* *ffí*' *gó*' *i* *dsea*' *do* *e* *joba*' *ni*' *u*' *nicó*' *na*' *ca*' *jo*; *dsíi*' *lafa*' *jaang*' *dsea*' *i* *jmoo*' *ta*' *ngí*' *m'* *bre* *e* *léeiñ*' *jo* *lajobi*' *'nú*' *cajo*. *Jo* *ja*' *'né*' *ngí*' *na*' *la* *gui*' *'nú*'.

8 *Jo* *mi*' *nigüílíng*' *na*' *co*' *fíi*' *li*' *íng*' *dsea*' *'nú*', *qui*' *na*' *doñí*' *ee* *go* *cacuó*' *i* *dsea*' *do* *'nú*'.

9 *Jogu*' *jmíi*' *leáang*' *na*' *jaléng*' *dsea*' *dsée*' *i* *seeng*' *fíi*' *jo*, *jo* *síi*' *na*' *jaléng*' *i* *dsea*' *do* *lala*: "Lana nijaquieeng' e nicá' Fidiée' nifí' quiá' lajaang' lajaang' 'nú'."

10 *Dsíi*' *fíng* *caguílíng*' *na*' *cóo*' *fíi*' *li*' *ja*' *íng*' *dsea*' *'nú*', *dsíi*' *uøøng*' *na*' *e* *fíi*' *do*, *jo* *lajee*' *jo* *nifí*' *na*' *jaléng*' *dsea*' *i* *nijíng*' *na*' *e* *jee*' *fíi*' *do*:

11 "Lana nícabó' *naa*' *lee*' *qui*' *nú*'"

jee~ fii` góo`na' e nicaséng` lomiif`naa'. Jo latí` lana nili-ing` jaléng` dsea` i seeng` e fii` la e ja` íñ` jalé` júu` quiá` Fidiée` dseu` güiliñí`na' güiú` e nijaquiéem`ba' e nicá` Fidiée` nif` quiá` lajaang` lajaang` dsea` jmigüí`.
¹² Jo lana fii`guí`nú` e mi` nijáa` jmii` e nicá` dsea` iiuhüí` uií` quiá` jalé` dsee` quiá`r` eáang`guí iiuhüí`nicá` i dsea` seeng` e fii` li` ja` ca`íñ`nú` laco`guí iiuhüí` e cacá` jaléng` dsea` i caliséng` ff` Sodoma malí`guí eáang`.

Dsea` i ja` já` caléng` júu` quiá` Dsea` Jmáang`
 (Mt. 11:20-24)

¹³ Jo mi` calé` jo, jo canaang` Jesús e jíiñ` jaléng` dsea` i seeng` fí` fii` li` seeng` jaléng` dsea` i ja` já` caléng` jalé` júu` quiá`r` jo cajíñ`:

—Fii` jaléng`nú`, dsea` seeng`na` fí` Corazín cój` jaléng`nú` dsea` seeng`na` fí` Betsaida! Cofa` mi` cajmé`e cój` jaléng` dsea` seeng` fí` Tiro cój`guí fí` Sidón lajalé` e güiú` e quí`f`jmii` e nicajmé`e cój`nú`, joba` dsif` lajob caquí`jíng` yaaiñ` fí` quini` Fidiée` faco` mi` lajo, jo catíng` e nineáaiñ` fí` eáang` uií` quiá`jalé` dsee` e nicaróoiñ`. <sup>14</sup> Joba` fii`f`nú`, dsea` seeng`na` fí` Corazín cój`guí fí` Betsaida, ie` mi` nití`í` e niquidsí` Fidiée`í` quiá` lajaang` lajaang` dsea` jmigüí` eáang`guí nicoú`r`nú` iiuhüí` laco`guí e iiuhüí` e ni`íng` dsea` i seeng` fí` Tiro cój`guí fí` Sidón. <sup>15</sup> Jogui` jaléng`nú` dsea` seeng`na` fí` Capernaum, ¿su líng`na` e nú`bing` i nisáng` cartí` yú`guí jee` jaléng` dsea`? U~, o` lajo, co`nú`bing` i nijgiáng` tí`li` mi` nití`í` e i` jo. Cofa` mi` fí` fii` Sodoma calé` lajalé` e quí`f`jmii` laco`guí jíi` e nicajmé`e jee`nú`, joba` ja` calíng` e fí` jo, jo siji`bí` jaléng` i dsea` do latí` lana.

Jo cój`nú` júu` lanab cajíng` Jesús jaléng` dsea` i ja` já` caléng` júu` quiá`r`.

Jo mi` calé` jo, jo casí`guí jaléng` i dsea` setenta do lajee`nú`guí e ni`uóíñ` do e nidsilíñ` e nidsiguar` júu` quiá` Fidiée` jo cajíñ`:

¹⁶ —Ií` dsea` i já` canúu` júu` quií`na`, jáb` ninú` júu` quié` jnea` cajo; jogui` jaléng` dsea` i ja` íng`nú`, ja` íñ` jnea` cajo colíng` cój` Fidiée` dsea` guíing`ñíff`, dsea` i casíng` jnea` fí` jmigüí`la.

Jo mi` calé` e cajíng` Jesús lajo, jo cangolíim` jaléng` i dsea` setenta do laco`ta` cahuí`ie` jo.

Mi` caguilíng`tu jaléng` i dsea` setenta do

¹⁷ Jo mi` li` cóng`guí lajo, caguilíim`tu i dsea` setenta do fí`li` táang` Jesús, jo dsíng` iáang` dsíir` mi` caguilíñ`, jo casí`r` dsea` do jo cajíñ`:

—Tifa`, dsíng` iáang` dsí`naa`jó`naa`lana, co`jí`guí jaléng` i líng`i`jéé` quiá` dsea` calinéu`r`jalé` júu` qui`naa`mi`casí`naa`r e ngoo`naa`lafa`guoo`nú`.

¹⁸ Joba`cañí`Jesús casí`r` i dsea` setenta do jo cajíñ`:

—Lajob líí` jo camób` jnea` mi` catóng` fii` i líng`fí`li`lamí`guiñíñ`fí`ñíff`, jo catóíñ`lafa`mi`casí`coo`jí`gúi`ñíá`.<sup>19</sup> Jogui` jnea` níacuóø`ø`nú` e niquí`na`jmí`jogui`eñí`ba`jaléng`i`líng`mi`jmáiñ`jaléng`dsea`jmigüí`jogui`ja`ee`nilíng`na`nañí`fa`nicúng`

jaléng`mi`guíng`nú`osiní`ng`jaléng`tacú`nú`é.<sup>20</sup> Jo dsu`ja`güili`iáang`óó`na`elíco`nilí`na`uøøng`na`i`líng`i`jéé`quiá`dsea`co`güili`iáang`guíóó`na`eníteáang`na`fí`ni`jí`quiá`Fidiée`fí`lí`níteáang`jaléng`dsea`quiá`r`i`nidsilíng`fí`ñíff`.

Mi` calí`iáang` dsíí` Jesús
 (Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Jo ie` jo, dsíng` calí`iáang` dsíí` Jesús la'eáang`cój`jmigüí`quiá`Fidiée`jo cajíñ`casí`r`Tiquí`r`dsea`guíng`ñíff`:

—Teaa`, lana jmifén`nú` dsea` Fii`guóo`uó`jmigüí`la, dsu`co`lana nícajmee`e ngám`jaléng`dsea`dsee`dsea`qui`jalé`júu`quí`i`jogui`cajmee`ba`e ja`cangáng`júu`quí`jaléng`dsea`i`tíng`eáang`i`jmicóøng`yaang`fí`jee`jaléng`dsea`rún`g`Jo lajob líí`Teaa`, co`lajob calí`iáang`o`e nilí`.

²² Jo mi` calé` cajíng` Jesús jalé` e júu`na, jo cajíng`guír casí`r`jaléng`dsea`i`teáang`cój`r`do ie`jo:

—Nicacuø`Tiquié`e jnea`e néé`nii`jalé`e sea`fí`la`úng`fí`jmigüí`Jo jíi`jaang`dsea`dseáng`mi`cuíñ`jnea`,dsea`lín`nJó`Fidiée`camíng`co`lajíi`Tiquié`baa dsea`cuíñ`jnea`;jogui`jíi`jaang`dsea`dseáng`mi`cuíñ`Tiquié`e dsea`guíng`ñíff`co`lajíi`jneab`dsea`cuíñ`nre cój`guílajaléng`dsea`i`nisí`líng`quié`e`nilicuíñ`dsea`do.

²³ Jo mi` calé` cajíng` Jesús lana, jo cajóøiñ`lajíi`dsea`quiá`r`jo casí`reiñ`:

—Juguié`jíi`quií`nú`dsea`máang`na`jnea`jogui`calicuíng`na`jnea`,co`cangíng`na`e ngám`jíi`júu`quié`e.<sup>24</sup> Dsucó`dsíng`calí`iíng`jaléng`dsea`i`café`cuaiñ`quiá`Fidiée`malíi`guíeáang`cój`jaléng`dseata`dsea`cóng`fa`mi`cangár`jalé`e móo`nú`jmí`ná,dsu`ja`cangár`;jogui`eáam`calí`iíñ`fa`mi`canúur`jalé`júu`quié`e,dsu`ja`canúur`.

Mi`ca`e`Jesúsjialnijmi`neáang`dsea`rúiñ`

²⁵ Jo mi` calé` caféng` Jesús jaléng` dsea` quiá`r` jo cangoquiéeng`fí`li`siñ`jaang`tifa`quiá`júu`quié`ta`quiá`dsea`góor`dsea`Israel,co`iíñ`do`e`niguí`r`jialnñíñ`dsea`do`cój`lajíi`júu`e`eiñ`,jo`camingí`r`dsea`do`jo`cajíñ`:

—Tifa`,¿e`né`nijmee`e`laco`niñíñ`n`e`niliseen`cóng`cój`Fidiée`lata`?

²⁶ Joba`cañí`Jesúsquiá`i`tifa`do`jo`casí`reiñ`:

—E`jalé`e`fí`ni`jí`quiá`Fidiée`jo`jialngán`?

²⁷ Joba`cañí`i`tifa`do`jo`casí`r`Jesús:

—“Né`jmi`neáang`naa`Fidiée`quií`car`ngocáng`dsí`baa`jogui`cój`jalé`bí`seeng`jmigüí`qui`naa`jogui`cój`jalé`bí`se`naa`jogui`cój`jalé`e`fí`dsí`naa`;jogui`n`jmi`neáang`naa`jaléng`dsea`rú`naa`fí`laco`guíjmi`neáang`yee`naa`.

²⁸ Joba`cañí`Jesúsquiá`i`dsea`do`jo`cajíñ`:

—Lajob líí`laco`fó`na.Jo song nícajmítí`jalé`e`jo,joba`niñíñ`e`niliseen`cóng`cój`Fidiée`lata`.

²⁹Jo dse' i tifa' do iiñ~ e niní jaléng' i dsea` do e lbre tñng`gui'r laco' Jesús, joba' casf'r` dsea` do jo cajíñ':

—¿l~ dsea` i nñijmi'neáan`n jóng, Tifa'?

³⁰Joba' cañíi' Jesús quiá' i dsea` do jo casf'r` reiñ':

—Coo` née` jaang` dsea` Israel cagüi'fir` fi` Jerusalén jo cangór` fi` Jericó. Jo lajee` ngóor` guiá' fi`, catógo` quiá'r` i ca'uø'r` jalé` equier, jo ji`gui si` i dsea` do ca'uø'r` jo caquiéng`neiñ` jo ji`jalé` ja` cajngam`bre i dsea` do. Jo mi` calf` jo, jo cangolím`bre, jo dob caseáaiñ` i dsea` sihuñng` do 'ni` fi`. ³¹Jo co'ná` lajob cangotíng`cangñng` jaang` jmidsea` quiá` dsea` Israel fi` li` ráang` i dsea` sihuñng` do. Jo mi` caguiér` fi` li` ráaiñ` do, cajmér` lafa` ja` cangám`breiñ`, jo cangñm`bre; ja` ee` cajmicóo'r` i dsea` do cajo. <sup>32</sup>Jo dse' mi'mñng`guijíu` lajo cangñng` jaang` dsea` levita. Jo mi` caguiér` li` ráang` i dsea` sihuñng` do, cajmér` lafa` ja` cangám`breiñ` do cajo, jo cangñm`bre; ja` ee` cajmicóo'r` i dsea` do cajo. ³³Jo dse' mi'mñng`guijíu` lajo caguié` jaang` dseañu` i seeng` fi` Samaria i la'o` 'nñi` nñning`rung` coo` dsea` Israel. Jo mi` cangáiñ` i dsea` sihuñng` do, dsíng` calf` fi` li`ing`neiñ`. <sup>34</sup>Jo can goquiéeiñ` fi` li` ráaiñ` do. Jo mi` cangár` e sihuñm` i dsea` do, jo dsif` lajob cajmér` mñ` quiáiñ`, jo ca'ñu'r` lacaang` li` sihuñng` quiáiñ` do. Jo mi` calf` e cajmér` mñ` quiá` i dsea` do, jo caseáang`neiñ` fi` mocoo` bù` quiá'r` jo cató`reiñ` fi` li` seeng` dsea` fi` li` cajmér` i dsea` do, jo job cajer` cõoiñ` do ie` canñu` e jmiñ` jo. <sup>35</sup>Jo mi` cajneá` e jmiñ` jo, mi` caguia` i dsea` seeng` fi` Samaria do guiú` e nidséiñ`, caguir` cuu` quiá'r` jo caquíir` quiá` i dsea` li` cajer` do quiá` e nito` fiññ` do i dsea` sihuñng` do. Jo casf'r` i dsea` fi` 'nñu` do jo cajíñ`: "Jmee` i dseañu` la, jo song ca'ñng`gui` cuu` quií` cõo` jalé` mñ` quiá'r` jneab` niquí` quií` mi` nigüéeng`túu` calé` catú`."

³⁶Jo mi` calf` e cajíng` Jesús lajo, jo cajmíng`r` i tifa` do jo cajíñ`:

—¿l~ lajee` laji` gaang` i dsea` do i liñ` i cajmíneáang` i dsea` sihuñng` do?

³⁷Joba' cañíi` i tifa` do jo casf'r` Jesús:

—I dsea` i calf` fi` li`ing` ír` , i`bing` cajmi'née` quiá'r`.

Joba' cañíi` Jesús jo casf'r` i dsea` do:

—Guóng` jo güijimi'neáang` jaléng` dsea` laco` cajmée` i dsea` seeng` fi` Samaria do cõo` i dsea` sihuñng` do.

Mi` caguié` Jesús fi` quiá` Marta cõo`gui` Yá`

³⁸Jo mi` cangñ` jo, jo cangób`tu Jesús laco` iuuñ` fi` e ngóor` fi` Jerusalén. Jo lajee` ngolíñ` fi` jo, caguillíñ` fi` cõo` fi` li` niseeng` jaang` dseam` i sii` Marta cõo` jaang` rúiñ` dsea` ngáang` cõo`r` i sii` Yá`. Jo mi` calñíi` i dseam` do e caguiliñ` Jesús cõo` dsea` quiá'r` fi` jo, dsif` lajob cató`r` dsea` do fi` quiá'r`. <sup>39</sup>Jo mi` caguié` Jesús fi` jo, dob caguá` Yá` quiá` li` güing` Jesús e núur` jalé` júu` e e` dsea` do. ⁴⁰Jo lajee` jo iuung` Marta e ja` dsíññ` e guiar` guiú` jalé` e nidó` Jesús cõo` jaléng` dsea` quiá'r`. Joba' cangoquiéeiñ` li` güing` Jesús, jo casf'r` dsea` do jo cajíñ`:

—Tifa`, ¿su ja` cuø` fi`i` uø` e njngáng` 'niá` a e ni` ta`la? Co` nab guiing` i rún`n na ja` ee` jmijíir` fa` e njmicóo'r` jnea` cõo` jalé` e jmoo` o la. Jíee` o` sii` gor güijmicóo'r` jnea` lana.

⁴¹Joba' cañíi` Jesús casf'r` i dseam` do jo cajíñ`:

—Marta, Marta, dsíng` güing` o` dsuø` ja` nid-siññ` e njmée` jalé` e li` quí`.⁴² Dsø` sea` cõo` e ni-ing` güi eáang` e 'nñi` ninúu` , jo Yá` rún` nícagui`bre e` e niing` güi e 'nñi` jmér` , jo jíi` jaang` jo` li` cuóøng` li` jníng` quiá'r`.

Jo lanab cajíng` Jesús casf'r` i dseam` gáng` do ie` jo.

Mi` ca'e` Jesús jial nisíi`naa` cõo` Fidiée`

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹¹ Jo cõo` jmiñ` , mi` cangñ` e caféng` Jesús Fidiée` , cangoquiéeng` jaang` dsea` quiá'r` fi` li` siñ` jo casf'r` dsea` do jo cajíñ`:

—Tifa`, mi` cateáang` i Juan i caseáang` dsea` jmiñ` do fi` jmiñ` la, ca'e`r` jaléng` dsea` quiá'r` jial nisíi` cõo` Fidiée` . Jo ¿su ja` é` 'nñu` jnea` cajo?

²Joba' cajíng` Jesús casf'r` jaléng` i dsea` do:

—Mi` iing`na` siñng`na` cõo` Fidiée` , lalab 'nñi` naang`na` fo`na`:

Tiquí`i` , dsea` güiin`ñ` niff` , güijmifém` jaléng` dsea` jmiñ` 'nñu` , cõ` 'nñu` dsea` fén` fi` la'ung` fi` jmiñ` .

Joguì güijáng` yaang` dsea` fi` quiní` e laco` niquié` ta` quiá'r` lajaang` lajaaiñ` .

Joguì güijmitib` jaléng` dsea` jmiñ` jalé` e iing` 'nñu` fi` jmiñ` la

li` laço` güi liti` fi` niff` quí`.

³Joguì cuóø` jnea` jalé` e 'nñi` niquiee`naa` e jmiñ` lana.

⁴Joguì iing` dsee` uiñ` quí`naa` quiá` jalé` e ja` dseeng` e nícajmó`naa` ,

li` laço` güi jnea` iing`naa` dsee` quiá` jaléng` dsea` rú`naa` dsea` jmiñ` mi` ee`go níca'léer` quí`naa` .

Joguì jmeé` i jnea` lacaang` li` ngi`naa` e laco` ja` ni-jú`naa` fi` ni` dsee` ,

joguì jmeé` i jnea` cajo e laco` ja` níjmeáng` jaléng` i liñ` jnea` .

Jo lanab ca'e` Jesús ie` jo jial féeng`naa` Fidiée` .

⁵Jo mi` calf` jo, Jesús casf'r` güir jaléng` i dsea` do jo cajíñ`:

—Majmó`naa` cuente e jaang` 'nñu` seeng` jaang` caboo` quií`naa` , jo i caboo` do niguiéer` e tó`r` 'nñu` fi` quií`naa` e guiaang` uóø` guienéu` jo níjíñ` : "Caboo` , ¿su ja` jíee` o` fa` jmi`ø`n` jnea` 'nñi` li` , ⁶cõ` dob nícajuié` i caboo` quié`e do fi` quié`e i iuung` fi` jang` fi` li` huí` eáang` , jo ja` ee` sea` cuóø`ore e nidó`r`?"

⁷Joguì jíi` jaang` 'nñu` ja` ningñ`na` quiá` i caboo` quií`naa` do jo niff`na`r: "Ja` níjmuíi` , caboo` , cõ` uóø` eáang` , joguì lanabi` guiaang` güiñng` jaléng` iuung` quié`e , jo dsíng` fññ`n niráan`n nícuóø`ø` 'nñu` jalé` e fó`na." ⁸Dsø` jnea` fññ`i` 'nñu` e doñí` fa` ja` ráang`na` uiñ` e liñ` i dsea` do caboo` quií`naa` , dsø`

niráam̄ba' nicuó̄'na'r e mīr' 'nú̄' do e laco' jō siñ̄' jmiguíñ̄ 'nú̄'. ⁹ Jō lajob fí̄t̄ 'nú̄': Mí̄t̄'na' Fidiéé̄ jalé̄ e 'nē̄na' jō nicuó̄bre; joguī mī̄ 'nó̄na' e 'nē̄na', niguié̄'ba' jalé̄' e 'nó̄na' do; joguī mī̄ tō̄na' fí̄ o'nú̄', joba' nineab' e 'nú̄' do. ¹⁰ Ds̄t̄co' ijj̄ dsea` ī mít̄' Fidiéé̄ jalé̄' e 'nér̄, ngúim̄bre; joguī ijj̄ dsea` ī 'nó̄', niguié̄'bre e 'nó̄r̄' do; joguī ijj̄ dsea` ī tō̄ fí̄ o'nú̄', nineab' e 'nú̄' do.

¹¹ Jō jā lí̄ dsiī e seenḡ jaanḡ 'nú̄', dsea` aanḡna' jalénḡ jiuunḡ, e mī̄ nimf̄'r̄ 'nú̄' ir̄, jō nicuó̄'na'r̄ cuuȳ, osī mī̄ mīr̄ 'nú̄' capí̄̄ ngúū 'ñū', jō nicuónḡ'na'r̄ mī̄', <sup>12</sup> osī nicuónḡ'na'r̄ jaanḡ tacú̄̄ mī̄ nimf̄'r̄ 'nú̄' coō̄ motū. <sup>13</sup> Jō cō' 'nú̄', dsea` sīl̄inḡ'na'r̄ fí̄ quinī̄ Fidiéé̄, tiim̄ba' cuó̄'na' jalénḡ joō'na' jalé̄' e guíú̄, jō ds̄t̄' eáanḡgū̄ jlō'nicuó̄ Tiquí̄'ī dsea` guinḡ'ñif̄' mī̄ nimf̄'ñū'na'r̄, cō' nicuó̄'bre 'nú̄' Jmiguí̄ quiá'r̄.

Mī̄ cacuó̄' dsea` dseē̄ Jesú̄s e jmóor̄ tā̄ la'eáanḡ' coō̄ ī 'línḡ'

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Jō mī̄ cangí̄̄ jō, coō̄ jmí̄̄ caguíinḡ Jesú̄s jaanḡ ī 'línḡ' ī jéē quiá̄̄ jaanḡ dseañū, jō ī 'línḡ' do nínicajmí̄er̄ e jā lí̄ fí̄ ī dseañū do jí̄̄ camí̄̄ júū. Ds̄t̄' mī̄ caguíinḡ Jesú̄s ī 'línḡ' ī jéē quiá̄̄ ī dsea` do, ds̄t̄' ladob canaanḡ' fí̄'tuñ̄' do. Jō dsínḡ' cangogá̄' dsí̄̄ jalénḡ ī dsea` ī teáanḡ do mī̄ calí̄̄ lado, ¹⁵ ds̄t̄' ī línḡ ī dsea` do cajíñ̄' ca'eeiñ̄' Jesú̄s:

—La'eáanḡ' coō̄ bí̄̄ quiá̄̄ Beelzebú ī línḡ' fí̄̄ jalénḡ ī 'línḡ', la'eáanḡ' fí̄̄binḡ' tñ̄nḡ ī dseañū na e uó̄oñ̄' ī 'línḡ' ī teáanḡ' dsí̄̄ dsea'.

¹⁶ Joguī ī línḡ' guí̄ ī dsea` do e laco' niguié̄'r̄ jial niñ̄'niñ̄' Jesú̄s fí̄̄ quinī̄ dseatā, joba' camí̄̄r̄ dsea` do e fa' njmíeñ̄' coō̄ e lī̄ e quí̄̄r̄' jmí̄̄, jō lajoba' nicuó̄ lī̄ e Fidiéeb̄ dsea` casí̄̄ quiá'r̄. <sup>17</sup> Jō dsíff̄' ladob calíñ̄' Jesú̄s jalé̄' e ī̄ dsí̄̄ ī dsea` do, joba' cajíñ̄' casí̄̄'reiñ̄'.

—Niñib̄' 'nú̄' jialco' iñ̄̄ coō̄ fí̄̄ lí̄̄ jā sñ̄inḡ' dsea` rø̄̄, cō' seenḡ' jmaquíinḡ' dsea` ī quiú̄̄ tā̄ quiá'r̄, jō jā eē juguié̄̄ seenḡ' jalénḡ' ī dsea` do. Joguī niñib̄'bí̄̄ cajō jialco' iñ̄̄ quiá̄̄ dsea` ī seenḡ' coō̄ sinú̄ñ̄' ī teáanḡ' tā̄ jínḡ, jā eē juguié̄̄ seeiñ̄, cō' jā rø̄̄ sñ̄iñ̄. ¹⁸ Jō song lajob iñ̄̄ coō̄ fí̄̄ ī 'línḡ' ī sñ̄iñ̄ Satanás e quié̄'r̄ tā̄ condseá̄' dsea` quiá'r̄ e njmíeñ̄' dsea` gā, joguī condseá̄' guí̄ dsea` do e njmícóō'r̄ dsea`, joba' jā e tā̄ fínḡ' quiá'r̄' song cajmí̄er̄ lajo, cō' niñim̄' lají̄̄ tñ̄' e tā̄ do, jō jō eē bí̄̄ seeiñ̄' jí̄̄' coō̄'jóng. Joba' nícaff̄' 'nú̄' jalé̄' e na, cō' fínḡ' 'nú̄' fó̄'na' e la'eáanḡ' fí̄̄ ī 'líñ̄'ba' e tñ̄ñ̄' uó̄oñ̄' jalénḡ' ī 'línḡ' ī jéē quiá̄̄ dsea'; ¹⁹ ds̄t̄' fa'jiú̄ e jmícóō'r̄ fí̄̄ ī 'línḡ' quié̄'e laco' fó̄'na' na, joba' jí̄̄ ī línḡ'na' ī jmícóō' quiá̄̄ jalénḡ' dsea` góo'na' ī níca'uó̄ñ̄' jalénḡ' ī 'línḡ' ī jéē quiá̄̄ dsea'; Cō' ī dsea` ī e'r̄' 'nú̄' e ō' lajo e ī̄ óo'na'. ²⁰ Ds̄t̄' song jneā tñ̄ñ̄' uó̄oñ̄' jalénḡ' ī 'línḡ' ī jéē quiá̄̄ dsea` la'eáanḡ' coō̄' güeā' quiá̄̄ Fidiéé̄ dsea` guinḡ'ñif̄', joba' nícatib̄' ī' jóng e nijáanḡ' yaanḡ'na' fí̄̄ quinī̄ Fidiéé̄ e laco' nicár̄' níff̄' quií̄'na' lajaanḡ' lajaanḡ'na'.

Jō mī̄ calí̄̄ e cajínḡ' Jesú̄s lana, jō casí̄̄' guí̄ jalénḡ' ī dsea` do jō cajíñ̄':

²¹ —Jō mī̄ seenḡ jaanḡ' dseañū' ī 'gønḡ' joguī óor̄ jalé̄' e cogō' níjmi'ñnḡ' 'ñia'r̄ mī̄ jmí̄̄'r̄ jalé̄' e sea' quiá'r̄, jō Iññiñ̄' e jō ijj̄' quí̄̄' jmíñ̄' nicó̄' quiá'r̄. ²² Jō ds̄t̄' fínḡ caguié̄̄ jaanḡ' guí̄ dsea' ī 'gønḡ' guí̄ eáanḡ' jō nilí̄'bre tñ̄ñ̄' cogō' ī dsea' jaanḡ' guí̄ do, joba' ni'uó̄'bre jalé̄' e sea' quiáññ̄' do.

²³ 'Joba' fí̄̄' ī'nú̄' e ijj̄' ī jā sinḡ' uiī' quié̄'e, joba' 'nú̄' níññ̄'bre jneā' jóng, joguī ijj̄' ī jā jmícóō' jneā' e laco' nilicuínḡ' dsea' jneā', joba' jā siñ̄' uiī' quié̄'e cajō.

Jial iññ̄' mī̄ dsitáanḡ'tu ī 'línḡ' fí̄̄ dsí̄̄ dsea' (Mt. 12:43-45)

²⁴ Jō mī̄ calí̄̄ cajínḡ' Jesú̄s lana, jō casí̄̄' guí̄ jalénḡ' ī dsea` do jō cajíñ̄':

—Mī̄ guí̄'fí̄̄ jaanḡ' ī 'línḡ' ī iuunḡ' dsí̄̄ jaanḡ' dsea', ngí̄' fí̄̄' lñ̄̄ quiú̄̄' e 'nó̄r̄' fí̄̄' lñ̄̄ níjmi'ññ̄'. Jō mī̄ ngí̄' e jā' niguié̄'r̄' lñ̄̄ níjmi'ññ̄', joba' fí̄̄' dsí̄̄' "Ním̄'túu' fí̄̄' dsí̄̄' dsea' e lñ̄̄' cajú̄' do, cō' jā' lñ̄̄' sea' lñ̄̄' níjmi'ññ̄'n." ²⁵ Jō mī̄ niguienḡ'túr̄ dsí̄̄' ī dsea' do, niguienñ̄' lafa' coō̄' sinú̄ñ̄' lñ̄̄' siquiaanḡ' guíú̄' jō sñ̄if̄' jlō'. ²⁶ Jō mī̄ ninir̄' e dsínḡ' jlō' dsí̄̄' ī dsea' do lñ̄̄' níññ̄'túr̄, jō nidsér̄' nidsitéer̄' guíánḡ' ī 'línḡ' guí̄ laco' ír̄' e nidsítáaiñ̄' dsí̄̄' ī dsea' do. Joba' gā' guíb̄ nilínḡ' ī dsea' do jóng laco' guí̄ lamī̄ iuunḡ' jaanḡ' ī 'línḡ' do fí̄̄' dsí̄̄'.

Jial iññ̄' mī̄ dseáanḡ' e já̄' e iáanḡ' dsí̄̄' dsea'

²⁷ Jō lajeē' guí'nanḡ' e fí̄̄'bí̄̄ Jesú̄s e júū' na mī̄' tí̄̄' lñ̄̄' guicafé̄' jaanḡ' dseam̄' e teá̄' eáanḡ' jeē' jalénḡ' ī dsea' do jō guicajíñ̄':

—Jjuguié̄' ō' quiá̄' niquíñ̄', dsea' cangoquieeiñ̄' 'nú̄' joguī cajmícuáaiñ̄' 'nú̄' cajō!

²⁸ Jō ds̄t̄' Jesú̄s cañíñ̄' quiá̄' ī dseam̄' do joguī casí̄̄' jalénḡ' ī dsea' do jō cajíñ̄':

—Jlō ds̄t̄' juguié̄' guí̄ quiá̄' jalénḡ' ī dsea' ī níúu' jalé̄' júu' quiá̄' Fidiéé̄' joguī jmitir̄' jalé̄' e jō cajō!

Mī̄ camí̄̄' dsea' Jesú̄s e njmíē' dsea' do lī̄' e já̄'ba' e tñ̄ñ̄'

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Jō lajeē' jō, dsínḡ' guí̄ caguílinḡ' dsea' fí̄̄' lñ̄̄' táanḡ' Jesú̄s, joba' canaanḡ'tu dsea' do e e' guireiñ̄' jō cajíñ̄':

—Jalénḡ' dsea' ī seenḡ' jmíñ̄' na dsínḡ' nírøøiñ̄' dsee', joba' mī̄'r̄' jneā' e njmeē' e lñ̄̄' e já̄'ba' e tñ̄ñ̄', ds̄t̄' nícaliseáb̄' jalé̄' e lajō lamī̄' jéenḡ'guí̄. Téé̄' óo'na' mī̄' cajá̄' Jonás, jaanḡ' dsea' ī café̄' cuaiñ̄' quiá̄' Fidiéé̄' malí̄'guí̄ eáanḡ'. ³⁰ Jō laco' Fidiéé̄' casíñ̄' ī Jonás do e niguiáiñ̄' do júu' quiá̄' dsea' do jeē' jalénḡ' dsea' ī calisénḡ' fí̄̄' Níniye, jō lajob cajō casínḡ' Fidiéé̄' jneā', dsea' ī cajá̄' fí̄̄' níff̄' e lñ̄ñ̄'n jaanḡ' dsea' jmíñ̄', e niguiaā' júu' quiá'r̄' jeē' jalénḡ' 'nú̄'. ³¹ Jō malí̄'guí̄ eáanḡ' cajō calisénḡ' jaanḡ' dseam̄' ī ca'éē' coō' tā̄' fí̄̄' fí̄̄' hññ̄' eáanḡ'. Jō iē' jō seenḡ' jaanḡ' dseatā' dsea' fí̄̄' fé̄' fí̄̄' Israel ī calisī' Salomón ī tñ̄ñ̄' eáanḡ'. Jō ī dseam̄' do cangór̄' cangonúur̄' e júu' quiá̄' ī dseatā' Salomón do. Jō ds̄t̄' mī̄' niguiéē' jmíñ̄' e niquidsī' Fidiéé̄' ī' quiá̄' jalénḡ' dsea' uíī' jalé̄' dsee' quiá'r̄', joba' ī dseam̄' do nicuó'r̄' 'nú̄' dsee',

co' ja` nút̄'na' jalé` júu^ quié`e. <sup>32</sup> Ds̄co' mi` cajá` i Jonás do e caguiar' júu^ quiá` Fidiée` fi' Nínive, la-jalém` i dsea` seeng` e fí` jo dsifí` lajob caquí` jíng` yaaiñ` fí` quini` Fidiée` joba` i dsea` fí`bing` nijmé`gui dsee` quií`na` mi` niguiée` jmí` e niquidsí` Fidiée` í` quiá` jaléng` dsea` jmigüí` Jo dsu` jnea` niing`gui la-co` i Jonás do.

Mi` ca'e` Jesús jial lít̄ mi` jmijneá` dsea` jí`
(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Jo mi` calf` jo, jo canaang` Jesús coo` 'lé`gui júu^ quiá`r` jo cajíñ`:

—Mi` jmijneá` jaang` dsea` coo` candíi` quiá'r`, 'né`nisí'r` coo` lít̄ níí, joba` nijneá` fí` la'ung` sinút̄` quiá'r`. Jo ja` jmijneár` e jí` do e laco` nisí'r` fí` coo` dsíi` caja o'gui e ni'meár` fí` coo` lít̄ ja` jnéceng`, co` iin` e jnób` jaléng` dsea` i dsitáang` fí` dsíi` sinút̄` quiá'r`. <sup>34</sup> Jo jalé` jmini` dsea` iing` ta` e jnér` laco'gui ta` iing` e candíi` do e jneá` mi` canut̄. Jogui jaléng` dsea` i quiú` jmini, jlo`gui jnér` lacaang` fí` lít̄ ngir` laco'gui jaang` dsea` i jo` 'ga` lít̄ dseeng` jmini, co` i dsea` i jo` 'ga` lít̄ røø` jnér` lacaang` fí` lít̄ ngir`. ³⁵ Jo lajob lít̄ cój` 'nú` mi` já` lít̄ing`na` jalé` júu^ quié`e quiá` jial laang` Fidiée` dsea` jee` jalé` dsee` quiá'r`, co` e jo lít̄ lafa` mi` jneá` coo` jí` dsíi` coo` sinút̄` e nút̄. <sup>36</sup> Joba` 'né` níing` óó` 'nú` jie` mi` jmee`na` e ja` já` lít̄ing`na` e júu^ quié`e do, co` e jo lít̄ lafa` mi` ja` jneá` jí` dsíi` coo` sinút̄` e nút̄` eáang`.

Mi` cajíng` Jesús jaléng` dsea` fariseo cóo` jaléng` tifa` quiá` júu^ quiú` ta` quiá` dsea` Israel
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Jo mi` cangi` e cajíng` Jesús lado, jaang` dsea` Israel i lít̄ing` dsea` fariseo cató`r` Jesús fí` quiá`r` e nidó`r`. Jo mi` caguié` dsea` do fí` quiá` i dsea` fariseo do, jo cangiim`bre dsíi` sinút̄` jo cangiíñ` caguár` lít̄ nidó`r`. <sup>38</sup> Jo i dsea` fariseo do dsíng` cangogá` dsíir` mi` cangár` e ja` cajmiti` Jesús fa` caru`r` guóor` laco` tít̄ing` jaléng` dsea` Israel. <sup>39</sup> Joba` cajíng` Jesús casí`r` i dsea` fariseo do:

—Jaléng` 'nú`, dsea` fariseo, rúu`na` jalé` cuéé` huí` quií`na` jí`lít̄ caluu`, jo dsu` eáam` 'lít̄`lít̄` dsíi`. Jo lajob lít̄ing` 'nú` yaang`na` cajo, co` guiú`b` tít̄ing`na` rúu`na` ní`na` jee` jaléng` dsea` mi` ja` lít̄` dsea` jial tíi` jmo`na` quiá`r` jo ee`gui jalé` 'lít̄`rún`na` jmo`na` cóo` jaléng` dsea`. ⁴⁰ Dsínóo` 'nú`! ?E` ta` iing` quií`na` e jmo`na` lajo? Co` fí` quini` Fidiée` 'né` e tee` laj` tú` taam`. ⁴¹ Jo mi` lít̄ing` e cuó`na` jaléng` dsea` i ja` sea` e 'né` quiá`r` joba` 'né` jmee`na` lajo e ngocáng` óó`ba`, jo lajoba` ni`uíng`guiú` quií`na` fí` quini` Fidiée`.

⁴² ?E` ngí` fíib` 'nú`, jaléng` dsea` fariseo! Co` dsíng` quiing` óó`na` e nícuó`na` Fidiée` dseáng` ca`iing` lajee` gui` iing` lajalé` oo` quiá` jmiñi` e ro`na`, jo dsu` ja` e guiing` óó`na` fa` e ni`u`na` lít̄ røø` quiá` jaléng` dsea` rún`na` o`gui e jmi`neáang`na` Fidiée`. Co` lajalé` e joba` 'né` níjmiti`na` cóo`gui jalé` e caguiee`gui do cajo.

⁴³ ?E` ngí` fíib` 'nú`, jaléng` dsea` fariseo! Co` iing`na` ní`na` jí` 'masíi` e jlo` quiá` dsea` laniing` mi` nití` fí` guá`, jogui jmo`na` e 'nú`bing` i niing`gui mi` nití` fí` jo cajo. Jogui lajobi mi` jíng`na` jaléng` dsea` guíá` fí` jmo`na` e jmiféiñ` 'nú` lafa` jí` 'nú`bing` i cóóng`gui fí` la'ung` jmigüí`.

⁴⁴ ?E` ngí` fíib` 'nú`, jaléng`na` dsea` fariseo! Co` dsíng` jmigóøng`na` jaléng` dsea` cóo` jalé` e jmo`na`. Co` 'nú` lít̄ing`na` la lít̄`lít̄ si'aang` 'lít̄` co` dsíng` jlo` jíng` tee` lít̄`lít̄ li` ni`r` jo dsu` lít̄`lít̄ li` dsíi` joliing` tée` ngúu` jme` e teáang` joo`.

⁴⁵ Jo mi` canúu` i tifa` quiá` júu^ quiú` ta` quiá` dsea` Israel e cajíng` Jesús lado, joba` dsifí` ladob 'nú` catíñ` júu^ quiá` dsea` do, jo cañíir` quiá` Jesús jo ca-jíñ`:

—Tifa`, mi` fó` lana la quié` jneab` jminean` cajo.

⁴⁶ Joba` cañíir` Jesús quiá` i dsea` do jo cajíñ` casí`reiñ`:

—?E` ngí` fíib` 'nú` cajo, jaléng` tifa` quiá` júu^ quiú` ta` quiá` dsea` Israel! Co` cuó`na` lee` laguid-seaang` jaléng` dsea` jiéng` e jí` jaang` ja` jí` quií` jmiñi` niró`, jogui jí`yaang`na` ja` iing`na` fa` taang`na` guóo`na` e niróo` lee` do.

⁴⁷ ?E` ngí` fíib` 'nú` jaléng`na` co` jmo`na` jlo` lít̄ si'aang` jaléng` dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` jo jaléng` dsea` ib` i cajngang` 'lít̄` dsea` cóong` quií`na` ie` mali`gui do! ⁴⁸ Dsú` jalé` e jmo`na` do guóng` e lafa` røøb` siing`na` cóo` jaléng` 'lít̄` dsea` cóong` quií`na` jo e lafa` 'núb` cajngang`na` jaléng` i dsea` do cajo.

⁴⁹ Jo co` lajob lít̄` joba` Fidiée` dsea` eáang` tiiñ` ca-jíñ` lala: "Nisfin`n jaléng` dsea` i fé` cuaiñ` quié`e cóo`gui jaléng` dsea` apóo` i si`iing` e ni` júu^ quié`e jee` 'nú`, jo dsu` 'nú`, seem`biñ` do i njimeáang`na` la tíi` e já` óó`na`, jogui seem`biñ` do cajo i nijiung` fí` jaguoó`na` cartí` njingám`ba'r`. <sup>50</sup> Jo dsu` Fidiée` ni-jmér` e níquí` jaléng` dsea` seeng` jmiñi` na jalé` e cangongíng` jaléng` dsea` i café` cuaiñ` quiá`r` i ní`caliséng` lají` mi` catiroo` jmigüí` jo latí` lana ⁵¹ jo latí` mi` cajnga` dsea` quiá` Abel jogui cartí` mi` cajnga` dsea` quiá` Zacarías fí` jeeng` lít̄` guia` jaléng` dsea` jalé` e cuó`r` Fidiée`. Joba` fí` 'nú` e njméb` Fidiée` e níquí` jaléng` dsea` seeng` jmiñi` na jalé` e cangongíng` i dsea` do.

⁵² ?E` ngí` fíib` 'nú`, jaléng` tifa` quiá` júu^ quiú` ta` quiá` dsea` Israel! Co` 'núb` dsea` quié`na` jalé` jí` lít̄ tóo` jalé` júu^ quiá` Fidiée` jo dsu` ja` iing` 'nú` jmiti`na` laço` fí` e fí` ni`jí` do, o`gui cuó`na` fí` e njimi-ti` jaléng` dsea` i iing` jmé` lajo.

⁵³ Jo mi` cató` e cajíng` Jesús jaléng` i dsea` fariseo cóo` jaléng` i tifa` do, jo jaléng` i dsea` do canaaíñ` jmiquím` dsíi` cóo` jalé` júu^ e cajíng` Jesús, jo jmiguiéb` jalé` e canaaíñ` jmíng`laço` e njmiguíñ` dsea` do; <sup>54</sup> co` jaléng` i dsea` fariseo do cóo` jaléng` i tifa` do 'nó`r` jial ni`nfiñ` Jesús fí` quini` jaléng` dsea` quiá`r` cóo` jalé` e fí` dsea` do.

Mi~ ca'e' Jesús e ja` dseeng` jmíjlóng` yee~naa' jee~ jaléng` dsea`

12 Jo lajee` e fé` Jesús jalé` e júu^ na, caseáng` lí^ lí^ tú^ 'ní^ mil dsea` . Jo laco` ngóo` seáng` jaléng` i dsea` do, dsíng` nínaaiñ` 'leng` rúiñ`, co` la- jalém` bre iiñ` ninúr` jalé` júu^ e e` Jesús. Jo lajee` jo canaang` Jesús fériñ` jaléng` dsea` guitúung` quiá'r` jo casf` reiñ`:

—Niing~ óo'na' cóo` jalé` e fé` jaléng` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo, co` jíi` yaaiñ` ja` já` líiñ` jalé` e fé'r, jo jalé` e jo líng` ta` quiá'r` e lico` jmíjlóng` yaam`bre fí` quini` jaléng` dsea` fí` .² Dsúco` ja` sea` coo` e sii` jneaa`aa` e hñng` e ja` tóo` jmíi` níliñ` jaléng` dsea` , o'gui coo` e sí'má`naa` e ja` tóo` jmíi` nin` jaléng` dsea` cajo. <sup>3</sup>Joba` jalé` e nicafée`nú` e hñng` , níliñib` jaléng` dsea` ; joguì lajobi jalé` e nicafée`na` fí` sinúu` quií`na` , niliseab` júu^ latøøng` fí` cajo.

I` i catfíng` e 'góng`naa'
(Mt. 10:28-31)

⁴Jo lala fíi` jaléng` 'nú` , dsea` rú`naa` ; ja` fóøng`na` jaléng` i líng` jngáng` 'nú` , co` jíi` e joba` tiiñ` jmér` .⁵ Dsú` lana níjmée`e 'nú` júu^ i` catfíng` niféng`na` : güiféng`na` i dsea` i niquí`ta` lí` ni-júung`na` joguì quií`r` jmíi` e guiéñ` dsea` fí` lí` 'fí` . Joba` fíi` 'nú` igüiféng`na` i dsea` !

⁶Jo niñib` 'nú` e 'nñím` dsea` tá` la 'ñiing` ta` cóo` tú` 'ní` cuu` . Dsú` e já`ba` e jíi` camfíng` i ta` do ní`líng` dsú` Fidiée` laco`gui ja` ní`líng` dsú` jíi` jaang` 'nú` cajo. <sup>7</sup>Jo jí`gui jalé` jñtugui` 'nú` sí`fí` Fidiée` tá` camfí` . Joba` fíi` 'nú` e ja` fóøng`na` mi` iing` dsea` níjngáiñ` 'nú` , co` eáang`gui quiíng` 'nú` laco`gui fíng` ta` .

Jaléng` dsea` i ja` fí` líng` e cuíñ` Dsea` Jmáang`
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸Joguì jaléng` 'nú` , dsea` i ja` fí` líng`na` e ní-jmée`na` dsea` júu^ e cuíng`na` jnea` fí` jmígüi` la, joba` jnea` , dsea` cagá`a fí` ñiff` e líñ`n jaang` dsea` jmígüi` , lajob níjmee` e cajo fí` quini` jaléng` ángeles quiá` Fidiée` mi` níguilíng` 'nú` fí` jo. <sup>9</sup>Dsú` jaléng` dsea` i níjng` e ja` cuíñ` jnea` jee` jaléng` dsea` jmígüi` , joba` lajob nífa`a fí` quini` jaléng` ángeles quiá` Fidiée` e ja` cuíñ`nre cajo.

¹⁰Joguì doñí` jí` i` 'ní` níing` jnea` , dsea` gáa`a fí` ñiff` e líñ`n jaang` dsea` jmígüi` , ní`ním` Fidiée` dsee` quiá`r` ; jo dsú` jí` i` café` ga` uii` quiá` Jmíguì` quiá` Fidiée` , joba` jo` quií` jmíi` fa` e ní`líng`gui Fidiée` dsee` quiá`r` .

¹¹Jo jaléng` 'nú` , song cajiúng`na` fí` jaguo` dseata` quiá` guá` quií`naa` osi fí` jaguo` dsea` i quidsí` í` osi dseata`bi é, joba` ja` fóøng`na` fa` e ja` ní`na` jial ní-jmí`óng` yaang`na` o'gui jial ningí`na` quiá`r` mi` ní-jmingfí` 'nú` .¹²Co` mi` níteáang`na` fí` quini` jaléng` i dseata` do, dsífi` lajob níjmé` Jmíguì` quiá` Fidiée` jial ningí`na` quiá`r` mi` níjmingfí`r` 'nú` .

Eáam` dseáang` mi` óo` dsea` cuu` eáang`

¹³Jo mi` cangf` e cajíng` Jesús jalé` e júu^ na, jo jee` jaléng` i dsea` i teáang` níu` jalé` e júu^ jo guicató` jaang` dseañu` jo guicajíñ` casf`r` Jesús:

—Tifa` , síi`go rún`n dsea` ngáang` cóo`o` güicuó`r` jnea` guiée` quié`e jalé` e casée` iñ` tiquié`e mi` ca-júiñ` .

¹⁴Joba` cañíi` Jesús quiá` i dseañu` do jo casf` reiñ` :

—Ja` casfíng` Fidiée` jnea` jee` 'nú` fa` e líñ`n dsea-ta` i cajajmée` jmá`jí` jalé` e sea` quií`na` .

¹⁵Joguì casf` guir jaléng` i dsea` teáang` do jo cajíñ` :

—Niing~ óo'na` jo ja` jmeé`na` e dsináang`na` jalé` cuu` o'gui doñí` ee` e sea` fí` jmígüi` , co` jíi` jaang` dsea` ja` quií` jmíi` e níquí` quiá` e niteáang`guir huóø` fí` jmígüi` la fa` jialguì la sea` quiá`r` .

¹⁶Joba` ca'e` Jesús jaléng` i dsea` do coo` júu^ já` e lafa` júu^ cuento e fé` lala jo cajíñ` :

—Coo` née` caliséng` jaang` dseañu` i sea` cuu` eáang` jo óor` uó` e jlo` eáang` cajo, jo catáiñ` dsea` 'léeng` quiá`r` i cajmée` ta` e uó` do. Jo mi` caroo` jalé` e cajní` do, dsíng` jlo` cacuø` e uó` do, jo dsú`

jo` lí` sea`gui e ni`meá` i dsea` sea` cuu` do jalé` e caro`r` .<sup>17</sup>Joba` canaaiñ` fí` dsú` : "¿E` níjmee`e cóo` jalé` e caró`o` e jíi` lana? Co` ja` sea` lí` ni`meaa` jalé` e jo."<sup>18</sup>Jo coob` mi` ca'óng` dsú` jial níjmér` , joba` ca-jíñ` : "Níca'lóm` dsú` jial níjmee`e. Níjiéem`baa 'núu` quiá` cuí` quié`e e téé` lana, jo níjmee`e e cóo`gui eáang` , jo job ni`meaa` jalé` e caró`o` do cóo` jalé` e sea` quié`e.<sup>19</sup>Jo mi` ní`líeng` e 'núu` do joguì mi` nítéé` líng` jalé` e sea` quié`e, dsíng` jugui` niliseen` jo jíi` coo` fí`j` jo` ee` níjáa` quié`e jóng. Jobuiba` níjmi`ín`teáa tú` 'nú` jiing` , jo lajee` jo níduú` nídóø`o` jalé` e sea` quié`e jo dsíng` níjmi`íang` dsú` lajee` jo."²⁰Jo dsú` uóø` job cajíng` Fidiée` casf`r` i dseañu` do: "Dsea` tuung` , náb nitf` i` e níjúun` , jo ¿e` ta` líng` quií` jalé` e oo` lana mi` níguøng` fí` jmígüi` coo`?"<sup>21</sup>Jo lanab dsíngfíng` jaléng` dsea` i siliñ`lì cuu` , co` o` cóo` e jo nítiñ` fí` quini` Fidiée` mi` nitf` oor` quiá`r` .

To` fíim` Fidiée` jaléng` dsea` quiá`r`
(Mt. 6:25-34)

²²Jo mi` cangf` jo, jo caféng`gui Jesús jaléng` dsea` guitúung` quiá`r` jo casf` reiñ` :

—Lala fíi` 'nú` : ja` jmeé`na` fí`í` quiá` jalé` e níçø`-na` o'gui jmeé`na` fí`í` quiá` jalé` sí`na` .<sup>23</sup>Co`

eáang`gui laniing` 'nú` e jmita` óo'na` e níguílím`ba` fí` lí` guiú` mi` nitf` fí` coo` e laco`gui e níjmee`na` fí`í` quiá` jalé` e níçø`na` cóo`gui quiá` jalé` sí`na` .²⁴Jo

quié`na` cuente quiá` jaléng` quiee` ; ja` jíé` jí`re` o'gui jíé` téé` jalé` e gó`re` o'gui 'mea're` jalé` e nídó`re` , dsú` Fidiée` ní`bre e` héiñ` jaléng` i jó` do

quiá`r` .²⁵Jo eáang`gui quiíng` 'nú` fí` quini` Fidiée` la-co`gui lajee` fíng` ta` i seeng` fí` jmígüi` !<sup>26</sup>Jo jí` jaang` 'nú` níquí` jmíi` níjmee`na` e nícuáng`guina` ca'ná` metro laco`gui jíi` tí`na` lana?<sup>27</sup>Jo song ja` quií`na`

jmii~ jmeen-a' e capí^ lajo, joba' ɿjali' guiing~ óo'na'
jalé' e líi' seeng`na'?

²⁷ 'Jo quié`na' cuente jial jlo<sup>1</sup>^ jalé<sup>1</sup> lí<sup>1</sup> e sea` ff¹ jmigüí,
jogu¹ ja` ee` ta¹ jmoo¹ o¹gui quié¹ ft¹^ jial niuíng¹ e
jlo¹. Jo ds¹ car¹ jjí¹^ dseata¹ Salomón c^oo¹ jalé¹ e jlo¹
e caliseá¹ quiá¹ ja` casíng¹ fñia¹r¹ e jlo¹ l¹^ laco¹gui la
jnéeng¹ coo¹ l¹. ²⁸ Cofa¹ jlob¹ cajmée¹ Fidiée¹ e jn¹néeng¹
jalé¹ l¹ e ja` huóø¹ té¹, ds¹ jaléng¹gui n¹ú¹, dsea¹ i ja¹
mi¹ teáang¹ teá¹ c^oo¹ júu¹ quié¹e, jmigui¹gui niñíng¹
na¹ quiá¹ Fidiée¹ jalé¹ e 'n¹e¹na¹. ²⁹ Joba¹ ff¹ i n¹ú¹ lana,
ja` jmée¹na¹ ft¹ quiá¹ jalé¹ e ni¹u¹ nicø¹na¹, ds¹co¹ la-
job jmoo¹ jaléng¹ dsea¹ jmigüí¹ i ja¹ cuíng¹ Fidiée¹. Jo
ds¹ n¹ú¹ seem¹ jaang¹ Tiquíi¹na¹ dsea¹ guiing¹ ñiff¹ i
niñí¹ jalé¹ e 'n¹e¹na¹ lacoo¹ jmif¹ lacoo¹ jmif¹. ³¹ Jo ff¹ guíi¹
'n¹ú¹ lana e 'n¹e¹ nijmi¹úung¹na¹ e Fidiée¹ dsea¹ nicá¹
niff¹ quíi¹na¹, jo lajoba¹ niñíng¹na¹ jalé¹ e 'n¹e¹na¹ lacoo¹
jmif¹.

Jalé' e catíng- dsea` quiá- Fidiée' fi' jmigüí coó`
(Mt. 6:19-21)

³² 'Jo ja` jmeē` 'nú' fí'í, dsea` i ja` fíing` mí cuíng` jnea~, co' Tiquíi^na' dsea` guiing~ níff~ i quié' nífí' quíi- na' níca'í dsíir' e nicuó'r- 'nú' lajíi~ e catíng`na' e iáang` dsíir'. <sup>33</sup> Joba' 'né' e 'nífí'na' jalé' e sea` quíi'na' jo nijmícögó'~na' jaléng' dsea` i li~ 'né' quiá' lajo; co' ja` ee` ta` íing` quíi'na' fíng tá` ca'meá' lí' cuu' cögó'~ jalé' e sea` fí' jmjigüí' la, co' dsíng` fó' nicá' jaléng' #` jalé' e sea` quíi'na' ósi nidó' jaléng' guisfí' i lée' é. Co' guiú`-guiib e nijmee`na' e nilisea` quíi'na' fí' níff` jalé' e jlo`í, dseúco' fí' jo jo` seeng` #` o'gui fa' dseáang` e nil'lé`-gui guisfí'. ³⁴ Co' lí` sea` jalé' e lí' a' do, e jobí/gui- ing` a' jóng.

Dseáng'-'né- e siñiing̪' dsi`naa'

³⁵ 'Joba' fíi'-i nút' e 'né-' neáang'na' laco' guiing~ jaang` dsea` 'léeng~ i guiing~ fí quiá'-fii~ e güijeeiñ~ e nineár~ 'nút' mi~ niguieng~ fiir~ i ngí~ fí li~ cung~ guoo` dsea , jo 'né- sijeeng~ i dsea `léeng~ do e jneá` jib` guifiñ~, joba' dsifib` nineár~ 'nút' mi~ niguieng~ fiir~ e nitór~. <sup>37</sup> Jo juguiú-jiu quiá'- jaléng~ dsea `léeng~ i sijnée` dsíi` mi~ niguieng~ fiir~. Co' jnea~ jmitaa~ óo'na' e dsíng~ nili'láang` dsíi` i fiir~ do jo nitó'r` jaléng~ i dsea` 'léeng~ i sijnée` dsíi` do e nidó'r` coliing~ cõoiñ~ do e uó' jo. <sup>38</sup> Jo juguiú-jiu quiá'- jaléng~ i dsea` 'léeng~ i sijnée` dsíi` do mi~ niguieng~ fiir~, nañi` fa' niguiieñ~ do guienút' osi téé` ogóo' é. ³⁹ Jogui cajo fa' jaang` dsea` niñir` e oor~ niguiée` jaang` ii` fí quiá'r~, niñé`bre e jo` nigüifiñ~ e uó' jo, jo lajoba' ja` nicuór` fí e ni'uó` i ii` do jalé` e sea` quiá'r~. ⁴⁰ Joba' lajob 'né- neáang` 'nút` e siñiing` óo'ba'; co' jnea~, dsea` i cajá` fí ñiff` e líñin` jaang` dsea` jmigüi~, nigáatúu calé` catú` fí jmigüi` la lajee` e ja` ñiing~ óo'na'.

⁴¹ Jo dsifí' m̄ī' cató' e ca'e' Jesús jalé' e júu^ na, jo
dsifí' lajōb cajmíngí^ Tú^ Simón cajmíngí'r' Jesús jo ca-
jíñ':

—Tifa', jalé' e júu^ e níca'é^ na, ¿su ca'éé^ jíi^ jneá^ dsea` guitúung`naa' əfa' quiá^ lajíim` dsea` é?

⁴²Jo lalab cañíi` Jesúš:

—Lalab líí' quiá' jaang` dsea` i néé' ni~ jaléng` dsea` 'léeng` i náú'~gui jalé` ta~ quiú' fiir~, jo guiúng~gui'r cój~ jaléng` dsea` 'léeng`~, jogui nicuó'~reiñ' do e nidóíñ' mi~ nití~ oor~ e gøl' dsea`. Jo mi~ cagüü'líí' i fii~ do e nidsér~ fí~ lí~ jié', caséer` jalé` ta~ quiá'r~ jo caguiar` ni~ i dsea` i néé' ni~ jaléng` dsea` 'léeng`~ do, jo joguiba' cangór~ jóng. <sup>43</sup> Jo mi~ niguieng' tu i fiir~ do, juguiú' o' quiá' i dsea` i néé' ni~ dsea` 'léeng`~ do song nicató' jalé` ta~ e casée` fiir~ mi~ cagüü'líí' cangór~. ⁴⁴ Jo já'ba' fíí'i~ 'nú' e dsíng~ nilt'iáang` dsíí' i fiir~ do, co' calítib~ jalé` ta~ e caséer` cój~ i dsea` néé' ni~ jaléng` dsea` 'léeng`~ quiá'r~ do, jo joguiba' nicuó'~reiñ' do e nine'~ niñi~ do jalé` e sea` quiá'r~. <sup>45</sup> Jo dsu' fíng song ja` cajmítí~ i dsea` néé' ni~ i dsea` 'léeng`~ do lajíí'~ ta~ caquiú' fiir~, co' ca'fí~ dsíír' e ja` mi~ niguieng' fiir~ lajmíná~, jo lajee` jo cajméer` soo` dsíír' cój~ jaléng` dsea` 'léeng`~ i néé' nir~, jogui canáíñ' ~í` gøl'r` jalé` e sea~, jogui cajméer` ta~ ~í` mée'; <sup>46</sup> jo dsu' lajee` jmóo` i dsea` néé' ni~ i dsea` 'léeng`~ do jalé` e jo, lajee` job caguiéng`~ fiir~, jo dsíng~ nicaliguíñiñ' do, jo iiuhú'~ nicuó'~reiñ' do líí` lacó` catting~ e niñiíng` jaang` dsea` i ja` náú'~ jalé` júu` quiá'~ fiir~.

⁴⁷ 'Jo i dsea` 'léeng'~ i ñí' jial lí' jalé` e iing~ fiir~ e nilí' jo dsu' ja` caguiar' guiú~ o'gui calinué'r~ e nijmér~ jalé` ta~ caquiú~ fiir~, joba' dsíng'~ niñiñ~ iihuú~ jóng. ⁴⁸ Jo dsu' i dsea` 'léeng'~ i ja` ñí' jalé` e nijmér~ jo eaam' ca'leer' quiá~ fiir~, joba' i dsea` i ja'gui niñiñ~ iihuú~ la-co'gui i jaang` do. Jo i dsea` i cangtíng` jmiguíu~, jmiguíu~'gui'b catíng` niguíeer~ cuente mi~ nití~ í' lajo; jogui i dsea` i ée` guiú~ cóo~' lajíi~' ta~ e cangtíiñ` e néé' nir~, joba' eaang'gui guiú~ 'né~ guiér~ cuente mi~ nití~ í' lajo.

Nijínḡ dsea` lajeē` la'ó` rúiñ̄` uíl̄` Jesú̄s
(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Jo mĩ~ calf̄- e cajíng'~ Jesús jalé`^ e júu^ na, jo casf̄-guir jaléng'~ i dsea` do jo cajíñ'~:

—Jnea[~] cagá[~]a lafa['] e caga'uun[~] jí[~] fí[~] jmigüí[~] la; jo
idsíng[~] lí[~] dsii[~] fa['] jiú[~] nicoo[~] lana! ⁵⁰ Co['] ná[~]bí nicaa[~]
iihuí[~] e eáang[~], jo idsíng[~] lijiuung[~] dsii[~] cartí[~] nilití[~] la-
jalé[~] e jo! ⁵¹ Jo dsa['] jaléng[~] 'nú[~] í[~] óo'na['] e cagá[~]a fí[~]
jmigüí[~] la e gajmée[~] e e liseeng[~] na['] juguiú[~] júu[~] røø[~],
dsu['] o['] lajo; co['] uií[~] jnea[~] ná[~]bí nijmé[~] dsea['] mítí[~] cóo[~]
dsea['] rúiñ[~]. ⁵² Co['] latí[~] lana gaang[~] dsea['] nijíñ[~] cóo[~]
gáng[~] dsea['] la'óí[~] dsea['] sínñú[~] quiá'r[~]. ⁵³ Co['] tiquiá[~]
dsea['] nijíñ[~] cóo[~] jójor[~] dseañu[~], jo jaléng[~] jójor[~] dsea[']
dseañu[~] nijíñ[~] cóo[~] tiquiá'r[~]; jogui niquiá[~] dsea['] nijíñ[~]

cóo'~ jóor' dseamf̄, jo jaléng' jóo' dsea` dseamf̄ nijíñ~-cóo'~ niquiá'r'; jogui iemisé` dsea` nijíñ~ cóo'~ dsea` miloo~ quiá'r', jogui jaléng' dsea` miloo~ quiá'~ dsea` nijíñ~ cóo'~ iemisér', co' ja` nisfiñ~ røø` uiñ~ quié` jnea~ cóo'~ jalé` júu` quié`e.

'Né~ óng' dsii` dsea` e~ jalé` dsijée` jmiñ` na
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴Jo casí`gui Jesús jaléng' i dsea` do jo cajíñ`:

—Mi~ móo` 'nú' e ta' jníi` nee` fí yé` jmigüi`, joba` dsifí` lajob fó`na' e nité` jmíñ`, jo lajob dsitíng` jóng.

⁵⁵Jogui mi~ móo` 'nú' e fí` guí` quié`u, dsifí` lajob fó`-na' e ja` nité` jmíñ`, jo lajob dsitíng` cajo. ⁵⁶Ijl jmicaang` 'nú'! Co' ní`ba` jalé` e dsijée` fí` yé` jmigüi` jogui fí` guóo`~ uó`; joba` ejialí` ja` ní`na' e~ uiing` quiá`~ jalé` e dsijée` jee` 'nú` lana?

Jmi`úung`na' e niliseeng`na' juguiá` cóo`~ jaléng`
dsea` i` 'nú` níñg` 'nú`

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷Jo mi~ cangí` jo, cajíng`gui Jesús e júu` la:

—Jo ejialí` ja` lí`na' guí`~na' jnang` e guí`~ jogui jnang` e ja` dseeng` e dsijée` qui`~na'? <sup>58</sup>Co' song ijl` dsea` i` 'nú` níñg` 'nú` cangojéeiñ` 'nú` fí` quini` dseata~, joba` jmi`úung`na' e nisíng`tu` røø` cóo`r` lajee` ní`~guí` e niguillíng`na` fí` quini` i` dseata~ do. Dsucgo` song caguillíng`na` fí` lí` guíiñ~, joba` niquiá'r` ta` jaléng` fí` quiá'r` e nisáiñ` 'nú` jo nitáñ` 'nú` dsii` 'nueñí` jóng. ⁵⁹Joba` fí` 'nú` e ja` nijúu`~na` e fí` dsii` 'nueñí` do cartí` niquí`~na` jalé` cuu` e nimíñ`, co` lajob lí` fíng catí` fí` quini` dseata~.

Dsing`~ 'nú` e niquí`~ jíng` yaang` dsea` fí` quini`
Fidiée`

13 Jo ie` jo caguillíng` coo` tu` mífng`~ dsea` fí` lí` táang` Jesús i`jmóo` júu` jalé` e ga` e cajmée` dseata~ Pilato cóo`~ dsea` Israel, co` caquiá'r` ta` e cajúng` coo` tu` mífng`~ dsea` Israel i` seeng` fí` Galilea, jo e jmi`øøng` i` dsea` Israel i` cajngaiñ` do cacáiñ` cóo`~ jmi`~ jó` i` cajngaiñ` fí` nife` quiá`~ guá`~ e si` fí` Jerusalén do. ²Joba` cañí` Jesús casí`r` jaléng` i` dsea` do jo cajíñ`:

—Ja` fí` óo`na` e calíng` jaléng` i` dsea` do jalé` e fó`-na` na` dsu` uí`~ e røøng`guí` dsee` lajee` lajaléng` dsea` jmigüi`, <sup>3</sup>co` o` lajo; jo song 'nú` ja` niquí`~ jíng`~ yaang`na` fí` quini` Fidiée`, joba` fí` lí` 'lìb`~ nigüillíng`na` dsifí` mi`~ nijúung`na`. ⁴Jo jsu ja` tóo` óo`-na` mi`~ cajíng` guijñíng` dsea` coo` 'núu` e níi` eáang` quiá`~ ojmí` Siloé` e si` fí` dsii` fí` Jerusalén? Ja` fí` óo`na` e cajúng` jaléng` i` dsea` do dsu` uí`~ e røøng`guí` dsee` eáang` lajee` lajaléng` dsea` seeng` fí` Jerusalén, ⁵co` o` lajo. Jo 'nú`~ song ja` niquí`~ jíng`~ yaang`na` fí` quini` Fidiée`, joba` fí` lí` 'lìb`~ nigüillíng`na` dsifí` mi`~ nití` oor` quií`na`.

Mi` ca'e` Jesús quiá`~ 'ma` güiñí`~ e ja` ee` cuø`

⁶Jo casí`gui Jesús jaléng` i` dsea` do coo` júu` já`~ e lafa` júu` cuento jo cajíñ`:

—Coo` née`~ jaang` dseañu` nicajnir` coo` 'ma` güiñí`~ fí` uó` quiá'r`. Jo mi`~ catí` lí` e líiñ` e níi`~ fí` jo cangojéø`bre su níi`~ ofí` quiá`~ e 'ma` güiñí`~ do. <sup>7</sup>Jo mi`~ caguiér`, jo casí`r` i` dsea` née` ni`~ e uó` quiá'r` do jo cajíñ`~: "Lajee` 'nú` jíi` ningóo` e gaa` coo` née`~ la-coo` jíi` e gajøø`~ fí` níi`~ ofí` quiá`~ e 'ma` la, dsu` jíi`~ coo` ja` mi`~ cadsé`e. Joba` fí` 'nú` e níi`ne` nihuíb`~, co` ja` tá`~ jmóo` jíi` quiá`~ e ni`~ uó` la." <sup>8</sup>Jo dsu` i` dsea` jíi`~ jmóo`~ fí` e uó`~ do cajíñ`~ casí`r` fí`~: "Fí`i, güigui`~gui cateá` lajee` jíi` lana, jo lajee`~ jo nijlén`~n i`~ jo nitá`~a o`~. ⁹Jo ne`duu` fíng lajogui ni`~ ofí` quiá`~; jo song ja` ee` lí` ni`~ fí`~ joguiba` nihuí`~ jóng."

Mi` cajmi`leáang` Jesús jaang` dseamf̄ i` tu` cogui`

¹⁰Jo mi`~ cangí` jo, coo` jmiñ` lajee` e jmi`íng`~ dsea` Israel, ca'e` Jesús jaléng` dsea` do júu` quiá'r` fí` dsii` coo`~ guá`~ quiá`~ dsea` góor` dsea` Israel. <sup>11</sup>Jo jee`~ jaléng` i` dsea` i` teáang`~ fí` guá`~ do niquiéeng` jaang` dseamf̄ i` níejé` i` líng`~ quiá`~, jo ningóo` mi`~ guijñia` jíi`~ e nicajmée` i` líng`~ do e calítú`~ cogui` i` dseamf̄ do, jo jíi`~ capí`~ ja` e lí` niñ`~ do. <sup>12</sup>Jo mi`~ cangáng` Jesús i` dseamf̄ do, dsifí` ladob catí`~reiñ` fí` lí` siñ`~ jo casí`~reiñ`:

—Dseamf̄ rú`uu', jmiñ` na ni`leáan`~ lajíi`~ jmohuí`~ e quié`~ na.

¹³Jo caquidsir` góor` fí` mogui`~ i` dseamf̄ do, jo dsifí` ladob cangoihuíng` i` líng`~ do, jo canim`~ i` dseamf̄ do, jo canaaiñ` jmféiñ` Fidiée` jóng. ¹⁴Jo dsu` dsing`~ caliguíng` i` dsea` i` níe` ni`~ e guá`~ do dsu` e ca-jmi`leáang` Jesús i` dseamf̄ do lajee` jmiñ`~ e jmi`íng`~ jaléng`~ dsea` góor` dsea` Israel. Joba` casí`~ i` dsea` i` níe` ni`~ guá`~ do jaléng`~ dsea` i` teáang`~ do ie` jo, jo cajíñ`~:

—Lacoo` semaan` sea` jñúu`~ jmiñ`~ e jmóo` dsea` ta~, jo lajee` joba` e catíng`~ e níllíng`na` e níll` míf` quií`-na`~; jo dsu` ja` níllíng`na` mi`~ jmiñ`~ e jmi`íng`~na`~.

¹⁵Jo mi`~ cajíng`~ i` dsea` níe` ni`~ guá`~ do lado, joba` dsifí` lajob cañí` Jesús casí`~reiñ` jo cajíñ`~:

—Ijl jmicaang` 'nú`! ?Su ja` güiñíng`na` e güiñíng`na` güitá`~ quií`na` mi`~ osi bú`~ quií`na` é lacoo` jmiñ`~ mi`~ catíng`~ e jmi`íng`~na`~. <sup>16</sup>Dsu` i` dseamf̄ la líiñ`~ siju`~ Abraham, jo ningóo` guijñia` jíi`~ e cajmée` Satanás e calidsée`r` jo cajer` tuiñ`~. Jo laco` güijéeng` 'nú` jó` quií`na`~ e dsil`f`re` jmiñ`~ mi`~ jmi`íng`~na`~, lajob catíng`~ e nilaang`~ jnea`~ i` dseamf̄ la fí` jaguo`~ Satanás mi`~ jmiñ`~ e jmi`íng`~na`~ cajo.

¹⁷Jo mi`~ cajíng`~ Jesús lado, dsing`~ calí`~ lí`~ fíng`~ jaléng`~ i` dsea` i` ní`~ níi`~ quiá'r` do. Jo dsu` lajaléng`~ i` dsea` caguaiaang`gui do dsing`~ calí`íang`~ dsíir` dsu` e cangár`~ jalé`~ e jlo`~ e cajmée` Jesús ie` jmiñ`~ jo.

Mi~ ca'e' Jesús quiá'~ coo` mijú` 'ma` e sii` mostáa`
(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸Jo mi~ calf~ jo, jo cajíng~ Jesús:
—Jial líng~na' e líf~ mi~ quié' Fidiée~ nif~ quiá'~ jaang` dsea`? Jogi~e~ coo` cuóøng` nicøøng~naa'?

¹⁹Có' e jo líf~ la líf~ camf~ mijú` 'ma` e sii` mostáa'; jo e mijú` quiá'~ e 'ma` do pí~guí lajee~ lajále' mijú` 'ma` e sea` fí~ jmiøü'. Jo dsu' mi~ nijní~ dsea` e mijú` do, féb` cuaang` lafa' coo` 'ma`, jo fí~ yé` e 'ma` do dsiliøng` jaléng` ta` e jmo' re' sii`re'.

Mi~ ca'e' Jesús quiá'~ quié'~ iñí`~
(Mt. 13:33)

²⁰Jogi~cøjíng~guí Jesús casf~r` jaléng` i dsea` do:
—Jo ~e~ cój~ cuóøng` lí~ cøøng~naa' mi~ quié' Fidiée~ nif~ quiá'~ jaang` dsea`? <sup>21</sup>Có' e jo líf~ la líf~ capí` quié'~ iñí`~ e cáng` dsea` jee~ fí~ iñí`~ quiá'r` e la-co' niróo` jalé` e ca~ iñí`~ do, jo jíl~ ja` nií~ dsea` jialf~ calf~ lajo. Jo dseáng` lajob líf~ cajo mi~ Fidiée~ quier` nif~ quiá'~ dsea`.

Coo` o'nú` e dsu`
(Mt. 7:13-14, 21-23)

²²Jo mi~ cangf~ jo, lajee~ iuung` Jesús fí~ e ngóor` fí~ Jerusalén, ja`bre e e'r` jaléng` dsea` jalé` júu` quiá'r` mi~ ngíñiñ` jalé` fí~ pí~ osi jalé` fí~ cój~ é. ²³Jo coo` fí~ lí~ caguiér~, cangoquiéeng` jaang` dsea` fí~ lí~ cajer~, jo cajmíngi` i dsea` do ír` jo cajíñ`:

—Fí~i, ~su jíl~ tú` 'ní` mífim`~ tíi` dsea` i laang` jee~ jalé` dsee` quiá`?

Joba' cañí` Jesús quiá`~ i dsea` do jo casf~rein`:
²⁴—Jmíúung`na' e nigüitáang`na' fí~ o'nú` e dsu~, dsu`co` dsíng` fíng` dsea` nijmér` quiíj` e nidsitáaiñ` fí~ jo, dsu` jíl~ tú` 'ní` mífing`bing` i nilí~. ²⁵Có' mi~ nitf~ oor` e nijní~ i dsea` fí~ do e o'nú` do, jaléng` 'nú', dsea` nijá`na` fí~ caluu~, nitó`na'r jo nif~na'r lala: "Janú", Eé~, jmeé~ uí~ diée~ nea~go e o'nú` la." Jo dsu` lalab niñí~ i dsea` fí~ e o'nú` do jo nijíñ`: "Ja` cuíin`n 'nú'." <sup>26</sup>Jo mi~ ninúu`na` e nijíñ` lajo, jo ninaan~ 'nú' nif~na'r: "Colíim` níca'ié`ee` e níca'nee`~ caquiee`ee`, jogui `nub` dsea` níca'ié` fí~ jee~ fí~ gó`naa'." <sup>27</sup>Joba' niñí~ i dsea` fí~ e o'nú` do calé` catú`~: "Nicafá`baa e ja` cuíin`n 'nú'." Do güíøng`na` lí~ do jaléng` 'nú', dsea` i sitfing` 'lée'! <sup>28</sup>Jo job mi~ niquí`~ 'nú' jo dsíng` nilitjuung` óo`na` jogui nitú`na` majá`na` mi~ nimáang`na` Abraham cój~ Isáá` cój~ Jacóó` cój~ jaléng` dsea` i café` cuaiñ` quiá`~ Fidiée` malif~guí eáang`; co` jaléng` i dsea` la nineáaiñ` colíng`cój~ Fidiée` fí~ nif~ lana, jo dsu` 'nú` fí~ caluub` ni`øøng`na`.

²⁹Jo nijalíng` jaléng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` fí~ la'ung` fí~ jmiøü` e nigüeár` e nidó`r` ir` colíng`cój~ Fidiée` fí~ nif~. ³⁰Jo i líng` dsea` i líng` e niiñ` eáang` fí~ jmiøü` la, dsu` fíbing` i jíl~ capí`~ ja` ee` niing` mi~ nitf~ i` jo. Jo dsu` i líng` dsea` i líng` e ja` ee` niiñ` jíl~ capí`~ fí~ jmiøü` la, jo fíbing` i eáang`guí niliniøng` mi~ nitf~ e i` jo.

Mi~ caqui`~ Jesús uií` quiá`~ dsea` i seeng` fí~ Jerusalén
(Mt. 23:37-39)

³¹Jo e jmíñ` jo caguiliøng` coo` tú` mífing`~ dsea` Israel i líng` dsea` fariseo fí~ lí~ táang` Jesús jo casf~r` dsea` do lala jo cajíñ`:

—Né` niguo`~ fí~ lí~ jié`, co` lana niguia` dseata~ Herodes guí~ e njngáñ`~ 'nú`.

³²Joba' cañí` Jesús quiá`~ i dsea` do jo casf~rein`:

—Güíøng`na` güisí`~na` i 'ná` dsinóo`~: "Lajee` jmíñ` e sea`guí la 'né` nijmité` e lajíl~ ta` cagá`a fí~ jmiøü` la e njmi`leáan`n jaléng` dsea` dsée`~ jogui njimihuín`n jaléng` i líng` i jée` quiá`~ dsea`." <sup>33</sup>Dsu` lajee` jo 'né` niguíee` e lajíl~ lí~ iuun` fí~ ngóo`o, co` ja` catíng` jaang` i fé` cuaiñ` quiá`~ Fidiée` e njúuiñ` fí~ caluu` fí~ Jerusalén.

³⁴Jo dsíng` fí~ líin`n jaléng` 'nú', dsea` seeng`na` fí~ Jerusalén, co` 'núb` dsea` nícajngang`na` jaléng` dsea` i café` cuaiñ` quiá`~ Fidiée` jogui nicasí`lóo`na` cuú` jaléng` i cajmícoó`~ quiá`~ jaléng` i dsea` i cajo. Jo jnea~, ja` nií` jí`~ guí néé` calf`iin`n e nito` fíin`n 'nú` laco` to` fíng` jaang` tui`iee` jaléng` tuyúu` quiá`re` fí~ 'nú` cuéé`re`, jo dsu` ja` calf`iing`na` lajo. <sup>35</sup>Jo lana ti` lí~ ni'lám`baa jee` 'nú', jo jo` nimáang`guí jnea` cartí` niguíee` oor` e nifo`na` lala: "Ijuguíé` o` quiá`~ i dsea` i casíng` Fidiée` fí~ jmiøü` la cuaiñ` quiá`r`!"

Mi~ cajmí`leáang` Jesús jaang` dseañ`~ i yaang`

14 Jo mi~ cangf~ jo, coo` jmíñ` lajee` e jmi`íng` dsea` Israel, cató` jaang` fí~ quiá`~ jaléng` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo cató`r` Jesús e nidó`~ dsea` do ií` fí~ quiá`r`. Jo lajee` jo, dob teáang`~ jaléng` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo i caguiang` do cój~ tifa` quiá`~ júu` quié` ta` quiá`r` e téeiñ` Jesús lajee` jo. ²Jo jee` jaléng` i dsea` teáang` do niquiéeng` jaang` dseañ`~ i nilíng` jmoħuħ` e yaaiñ`. ³Jo mi~ cangáng` Jesús i dsea` dsée`~ do, dsif` lajob cajmíngi`r` jaléng` i dsea` neáang` do jo casf`rein`:

—Su cuóøng` e njmi`leáan`n jaang` dsea` dsée`~ lajee` jmíñ`~ e jmi`íng`naa` qfa` ja` cuóøng` é?

⁴Dsu` tiib` caje` jaléng` i dsea` do, jíl~ camf~`júu` ja` ee` cañíir`. Jo dsif` lajob catíng` Jesús i dsea` dsée`~ do, jo ca'láam`biñ` do lajíl~ e jmoħuħ` e lamí` líiñ`. Joba` caquiñ` Jesús ta` e cangám`biñ` do. ⁵Jogui dsif` ladob casf`~ Jesús jaléng` i dsea` i teáang` do jo cajíñ`:

—Já` já`? jíl~ jaang` 'nú` ja` niseáang`na` jgó`na` osi jó` núu` quií`na` song calíngiøng`na` e catóíñ` osi catóng`ne` fí` coo` dsíí` fí` lajee` jmíñ` e jmi`íng`naa`!

⁶Dsu` caléb`tu jíl~ jaang` i dsea` do ja` ee` cañíir` jíl~ camf~`júu` quiá`~ Jesús.

Jaléng` dsea` mífing` quiá`~ dsea` cung` guó`

⁷Jo lajee` jo cajíng` i dsea` fí` jaléng` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo do e nigüeár` dsea` e nidó`r`, jo jalém` i dsea` do cagui`r` lí` niing`guí nigüeár`. Jo mi~ cangá` Jesús e cajmée` jaléng` i dsea` do lado, joba` ca'e`rein` e júu` la jo cajíñ`:

⁸—Mi~ jaang` dsea` i cung` guó` tó`r` 'nø` ff' quiá'r~, jo mi~ niguie` quiá` i dsea` i, ja` jmeé` fa` ningiin` e niní` li~ niing`gui, co' jialfa' caguié` jaang` dsea` mifing` i niing`gui laco` 'nø` ff' quiá` i dsea` do. <sup>9</sup> Jo song 'nø` niguin` li~ niing`gui, joba' i dsea` cató` 'nø` do 'né` nisf'r` 'nø` e nijéen` li~ niguin` do, jo nigüeá` i dsea` jaang` do, jo job li~ nicá` 'nø` ff'i` mi~ nijéen` e li~ niguin` do, jo nigüin` cartí cøøng`gui ff' li~ neáang` dsea` i ja` niing`. ¹⁰ Dsø' mi~ tó` i dsea` do 'nø` ff' li~ néé` júu`, 'hé` niní` cartí cøøng`gui li~ neáang` dsea` i ja` niing` mi~ niguie` quiá` i dsea` i. Joba' mi~ niníñ` 'nø` nitó`r` 'nø` jo nijíñ`: "Fí` la ngiing`, co' ff' lab li~ gua` dsea` i niing`gui." Joba' niní` li~ niing`gui jee` jaléng` dsea` i mifing` i níneáang` quiá'r` do. ¹¹ Dsøco' jaléng` dsea` i jmícoøng` yaang` jee` jaléng` dsea` rúng`, fbing` i nicá` ff'i`, jo jaléng` dsea` i ja` jmícoøng` yaang` jíi` capí`, fbing` i niing`gui lajee` lajaléng` dsea` jmigüi`.

¹² Jogi casf`- Jesús i dsea` i cató` quiá'r` do jo cajíñ`: —Mi~ jmoo` 'nø` jmíi` jo iin` nihéen` jaléng` dsea`, ja` 'né` nitó` jaléng` i cuíin` o'gui jaléng` rún` o'gui jaléng` i sea` cuu`. Dsøco' song cajmee` lajo, joba' lajob nitó`tu jaléng` i dsea` do 'nø` mi~ nijmér` jmíi` lajaang` lajaañiñ` ff' quiá'r`. ¹³ Co' guié`gui e mi~ nijmée` 'nø` jmíi`, nitó` jaléng` dsea` i ja` cuíin` jogu jaléng` dsea` tiñiing` cøo` jaléng` dsea` i ja` li` ngf` cøo` jaléng` dsea` bøøng` jogu jaléng` dsea` tiuung`. <sup>14</sup> Jo joguiba` dsíng` nili`iáang` o` jóng dsøco` ja` li` niqui` jaléng` i dsea` do taa` quíi` fa` nicuó`r` 'nø` laco` cacuøø`re. Jo dsø` Fidiée` dsea` guiing` níff`, ib` dsea` i nicuó` 'nø` mi~ niguiee` oor` e níjí`tu calé` catú` jaléng` dsea` i nisiguiung` ff' quini` Fidiée`.

Mi~ jaang` dsea` cahéiñ` ffing` dsea` ff' quiá'r`

¹⁵ Jo mi~ canúu` jaléng` i dsea` do jalé` júu` quiá`- Jesús, jaang` i dsea` la'o` neáaiñ` gø'r` do cajíñ` casf`r` Jesús:

—Juguié` o` quiá` jaléng` i nitfing` nidó` colifing` cøo` Fidiée` ff' níff` mi~ nitf` oor` quiá'r`.

¹⁶ Joba' casf`-gui Jesús jaléng` i dsea` do jo cajíñ`: —Coø` néé` cagua` jaang` dseañu` guié` e nidó` ffing` dsea` i mifing` ff' quiá'r`. <sup>17</sup> Jo mi~ catí oor` e nidó`r`, jo casiin` jaléng` dsea` léeng` quiá'r` e can-gotéer` jaléng` i dsea` nisimfing` do. Jo mi~ caguié` i dsea` léeng` do ff' quiá` lajaang` lajaang` i dsea` nisimfing` do, jo casf`-reiñ`: "Güifling`na` lajminá`, co` dob nígüijee` ff'i` e nicø`na` colifing` cøo`r`." ¹⁸ Jo dsø` jíi` jaang` i dsea` do jo` cali`iñ` fa` cangolíñ`. Jo i la`uui` do cajíñ`: "Síi` go ff'i` güijmée`gor féng` dsíir` e ja` níl` níi`i, co` nabí nicalá`a coø` jmáang` uó` , jo jobi` 'nø` níjøø`ø lajminá`." <sup>19</sup> Jo jaang`gui cajíñ`: "Síi` go ff'i` güijmée`gor féng` dsíir` e ja` níl` níi`i, co` nabí nicalón`n 'niá` jmifing` güitá` quié`e, jo i bi` 'nø` nimoo`o jial jíi`re!." <sup>20</sup> Jogi jaang`gui cajíñ`: "Güsíi` go ff'i` e ja` níl` níi`i, co` la güeam`bí` e ngocúun`n guóo`o, jo güijmée`gor féng` dsíir` uii` quié`e." ²¹ Jo mf` caguiéng` i dsea` léeng` do ff' li` guiing` fiir` e can-gocóor` júu` e jíi` jaang` i dsea` do ja` níl` guilfíñ`,

joba` dsíng` caliguíng` i fiir` do mi~ canúur` lajo, jo caquiut`r` ta` i dsea` léeng` do quiá'r` jo casf`-reiñ`: "Gua` güingi` lajminá` lacaang` jee` 'núu`, jo güite` jaléng` dsea` tiñiing` cøo` jaléng` dsea` i ja` li` ngf` cøo` jaléng` dsea` tiuung` cøo` jaléng` dsea` bøøng` , jo güijalíñ` e nidó`r` ff' quié`e." <sup>22</sup> Jo cangób` i dsea` léeng` do cangojméer` laco` ta` caquiut` fiir`. Jo malif`gui lajo caguiém`tyr ff' li` güing` fiir` jo casf`-reiñ` do lala: "Nicangotée`baa jaléng` i dsea` i cafée` do 'míi` , jo nab nineáaiñ` lana, dsø` joo`bi li` nigüeá`gui dsea`." <sup>23</sup> Joba` cajíng` i fiir` do jo casf`-reiñ`: "Gua` güingi`gu` la`úng` lacaang` li` ja` mi` caguiéel` , jo güite`gui jaléng` dsea` , jo güijalíñ` liing` güirøøng` sinéé` quié`e. ²⁴ Dsøco` jíi` jaang` i dsea` i catóøø`ø la`uui` do jo` nidó`r` jíi` capí` ff' quié`e."

'Né` ff' dsíi` dsea` røø` song iññ` níjmicuññ` Dsea` Jmáang`

²⁵ Jo mi~ cangf` jo, dsíng` ffing` jaléng` dsea` ngolíñ` ff' li` ngoo` Jesús. Joba` cajer` jo casf`r` jaléng` i dsea` do jo cajíñ`:

²⁶ —Song ii` iing` ni'uñng` dsea` quié`e, 'né` nili`i-ing`guir jnea` laco`gui tiquiá`r` osi niquiá`r` osi jaléng` rúiñ` osi dseamf` quiá`r` osi dseañu` quiá`r` é osi jaléng` jór` , jogu` 'né` nili`iing`guir jnea` laco`gui `ñia`r` cajo. <sup>27</sup> Jo song ii` dsea` i ja` niseáng` lafa` crúu` quiá`r` e laco` cuo` li` e guia` dsíir` e nidsingfíñ` e huifing` uíi` e liiñ` dsea` quié`e jogu` ja` ningfr` cøo` jnea` , joba` i dsea` i ja` quíi` jmíi` e níliñ` dsea` quié`e. <sup>28</sup> Fa` jaang` 'nø` iing`na` nijmée`na` coø` 'nøu` , 'né` nijmée`na` cuante quíi`na` su seab` cuu` quiá` e ninaang`na` e nijmée`na` e 'nøu` do car` nité`. <sup>29</sup> Dsøco` fa` li` canaang` e li` e 'nøu` do lajo e ja` mi` calif` cuante røø` jial tñi` cuu` nili`nè` , jo jialfa` ja` cató` , jo dsíng` ningfing` dsea` i dsea` fiir` e 'nøu` e guiná` i ff` do ³⁰ jo nijíñ`: "I dseañu` do nícajmiçaañ` e cajme`r` 'nør` ofa` nisea` cuu` e nijmité`r` car` ca`ieeng` ." ³¹ Osi jaang` dseata` iññ` nijmér` mif` cøo` jaang`gui dseata` i jiéng` , joba` 'né` níi` dsíir` su niqui` jmíi` e nitíñ` cøo` i dseata` do song i dseata` i jéen` tú` 'lé`gui dsea` laco`gui `ñia`r` . <sup>32</sup> Jo song califíñ` i dseata` do e ja` niqui` dsea` quiá`r` jmíi` e nitíñ` cøo` i ffing`gui do, joba` 'né` nisíñ` dsea` quiá`r` e nidsimiñ` do jmi`ee` e jo` nitíñ` cøo` i dseata` i jaang`gui do. ³³ Jo lajob lii` , doñi` jíi` 'nø` i ja` ni`náng` ca` lajalé` e li` dsíir` e sea` ff' jmigüi` la, joba` ja` quíi` jmíi` jóng e níliñ` dsea` quié`e.

Jial mi` jo` dseeeng` ñi`
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Jo cajíng`gui Jesús casf`r` jaléng` i dsea` do lala:

—Dsíng` iing` ta` jalé` ñi` , jo dsø` song ca`ing` lajíi` e ñiñ` do, joba` jo` ee` ta` iing` jíi` coø` jóng, jo lico` nibib` dsea` , dsøco` ja` mif` sea` quiá` fa` e níliñ`tu. Joba` ff` i 'nø` e ii` 'nø` sea` loguá`na` , nøu`na` jalé` júu` quié`e.

Mi~ ca'e' Jesús júu^ quiá'^ jaang` jo'se' i si'^ing^
(Mt. 18:10-14)

15 Jo ie~ jo dsíng^ fíing^ jaléng^ nodsicuu^ quiá'^ Roma cój^ guí jaléng^ dsea` i sea` júu^ e dsíng^ røøiñ^ dsee^ ngolíiñ^ fí^ lí^ sing^ Jesús e núur^ jalé^ júu^ quiá^ dsea` do. <sup>2</sup> Jo mi~ cangá^ jaléng^ dsea` Israel i líng^ dsea` fariseo cój^ guí jaléng^ tifa` quiá^ júu^ quiá^ ta^ quiá^ e ngolíng^ jaléng^ i dsea` do fí^ lí^ sing^ Jesús, joba` canaañ^ do éeiñ^ Jesús jo fé'r^:

—I dseañ^ na colíim^ ngír^ jogui gø'r^ cój^ jaléng^ dsea` sea` júu^ e dsíng^ røøiñ^ dsee^.

³ Jo mi~ canuu^ Jesús e fé^ jaléng^ i dsea` do lado, joba` ca'e^ reiñ^ júu^ já^ e lafa` júu^ cuento jo cajíñ^:

⁴ —Faco` jaang` 'ná^ aang^na^ cien jo'se', jo calíngiñ^na^ cango'^ing^ jaang` lajee` taang^na^ e móo^na're', 'ná^ nitiúung^ tea` i caguaang^ guí do lajee` nigüi^néng^na^ i cango'^ing^ do cartí^ niguiéng^na're'. ⁵ Jo mi~ niguiéng^na're', dsíng^ nili^láang` óo^na^ jo nitøø^na're' e dsíng^ne^ yú^ 'ná^na'. <sup>6</sup> Jo mi~ niguiling^na^ fí^ quí^na', niseáang^na^ jaléng^ dsea` cuíng^na^ jo niff^na'r: "Lana nijmi^láang` dsí^naa', co^ cadsém^baa jaang` jo'se` quié^e i calíngiñ^na^ cango'^ing^." <sup>7</sup> Jo laco` lí^láang` óo^ 'ná^ mi^ dséng^na^ jaang` jo'se` i dsí^ing^ quí^na', joba` lajob lí^láang` dsí^ Fidiée` colíng^ cój^ jaléng^ i neáang^ fí^ niff^ quiá^r^ mi^ caquí^jíng^ 'nía^ jaang` dsea` i calílí^ e líiñ^ dsea` dsee^ dsea` qui^ fí^ quinir^ laco` guí noventa y nueve dsea` i líng^ e ja` líiñ^ lajo^ fí^ quini^ Fidiée`.

Mi~ ca'e' Jesús júu^ quiá^ cøj^ cuu^ e si'^ing^

⁸ Joba` cajíng^ guí Jesús casí^r^ jaléng^ i dsea` do:

—Fa` jaang` dseam^ i óo^ guí cunée^, jo calíngiñ^na^ cango'^ing^ cøj^ e cuu^ do fí^ dsí^ sinúu^ quiá^r^, Joba` dsifí^ nijmijneár^ cøj^ jí^ jo ni^r^ niquiáaiñ^ røø^ la'ung^ e sinúu^ do, jo ni^r^ e cuu^ do car^ niguié^r^, <sup>9</sup> Jo mi~ niguié^r^ e cuu^ do, jo nitøø^r^ jaléng^ dsea` i cuíñ^ jo nisí^reiñ^: "Lana nijmi^láang` dsí^naa', co^ cadsé^baa cøj^ cunée^ quié^e calíngiñ^na^ cango'^ing^." <sup>10</sup> Jo laco` lí^láang` dsí^ jaang` dsea` i dsé^ cuu^ quiá^, joba` lajob lí^láang` dsí^ jaléng^ ángeles quiá^ Fidiée` mi^ caquí^jíng^ 'nía^ jaang` dsea` i calílí^ e líiñ^ dsea` dsee^ dsea` qui^ fí^ quini^ Fidiée`.

Mi~ ca'e' Jesús quiá^ jaang` dseañ^ i calíng^ dsee^ quiá^ jaang` jóor^

¹¹ Jo mi^ calí^ jo, jo ca'e^ guí Jesús jaléng^ i dsea` do cøj^ guí júu^ já^ e lafa` júu^ cuento jo cajíñ^:

—Cøj^ née^ caliséng^ jaang` dseañ^, jo caliséng^ gáng^ jóor^ dseañ^, <sup>12</sup> Jo i jiuung^ guí do cøj^ née^ casí^r^ tiquiá^r^ jo cajíñ^: "Teaa^, mi^ nijúung^ 'nú^, 'ná^ nili^ jmá^ jí^ røø^ jalé^ e sea` quí^ lana. Joba` fí^ 'nú^ fa` jmée^ba` jmá^ jí^ jalé^ e jo na la seeng^guí." Jo dsifí^ lajob cacuo^ i tiquiá^r^ do lají^ e catíiñ^ do. ¹³ Jo mi^ cang^ tú^ 'nú^ jmí^ lajo, ca'níib^ i siming^ do jalé^ e nicangíiñ^ cacuo^ tiquiá^r^, jo cój^ jalé^ e cuu^ e calí^r^ do cagüi^fí^bre góor^ jo cangó^ fí^ lí^ huí^ eáang^, jo fí^

job ca'iíñ^ jalé^ e cuu^ quiá^r^ do, jo cajmiróng^ dsee^ 'nía^r^ cój^ jalé^ e lí^ e sea` fí^ jmí^gü^. <sup>14</sup> Jo dsú^ mi^ cang^f^ e cadseá^r^ jalé^ e cuu^ quiá^r^ do, lajee` job calí^Øøng^ jalé^ e gø^ dsea` e fí^ lí^ táaiñ^ do, jo coo^ mi^ cangir^ e jo ee^ sea` dø^r^, ¹⁵ Jo joguiba` cajmér^ quií^ta^ nijmér^ cój^ jaang` dseañ^ i seeng^ e fí^ lí^ táaiñ^ do, jo cangíiñ^ cøj^ ta^ e jmóor^ i^ cú^, ¹⁶ Jo dsíng^ lí^ dsí^r^ fa^ nidø^b^ijur jalé^ e gø^ i^ cú^ do laço^ jmí^, co^ ja` ee^ 'ga^ lí^ ngíiñ^ e nidø^r^ 'nía^r^, <sup>17</sup> Jo lajee` jo dsíng^ cajo^ dsí^r^ quiá^ jalé^ e cajmér^ lamí^ jéeng^guí do jo calí^ dsí^r^: "Ja` ní^ jóng^ guí dsea` jmóor^ ta^ quiá^ tiquié^ e jo seab^ e gø^r^ lalíng^ lana, jo dsú^ jnea^ lab táan^n nijúun^n oo^! ¹⁸ Joba` ním^túu^ fí^ góo^o jo ni^ném^túu^ tiquié^ e jo niff^tre: Teaa^, dsíng^nicajmirøøng^ dsee^ 'nía^a fí^ quini^ Fidiée` jogui fí^ quini^c^ cajo. ¹⁹ Jo lana gán^n e iin^n nijmée^e ta^ lafa` jaang` dsea` 'léeng^ quí^ba^, jo jo^ jmée^ cuente e joo^ jnea^." ²⁰ Jo mi^ cang^f^ e ca^f^ dsí^r^ lado, dsifí^ lajob cangáng^t^ur fí^ góor^, jo cango^néeng^t^ur tiquiá^r^.

'Jo jaquiéem^ niguieñ^ quiá^r^ mi^ tí^ lí^ cangá^ tiquiá^r^ e ningaiñ^, Jo dsíng^ calí^ fí^ líng^ i dseañ^ do i^jóor^ do, jo e cuí^bre cangojmijíng^neiñ^ jo caróøng^ rúiñ^, ²¹ Joba` cajíng^ i siming^ do casí^r^ tiquiá^: "Teaa^, dsíng^ nica^lee^ e fí^ quini^ Fidiée` jogui nica^lee^baa fí^ quini^c^ cajo, jo jo^ jmée^ cuente e joo^ jnea^." ²² Dsú^ i tiquiá^r^ do dsifí^ lajob caquiá^r^ ta^ dsea` 'léeng^ i née^ ni^ sinúu^ quiá^r^ jo casí^reiñ^: "Güiquie^du^ 'mi^ e jlo^ guí lajee` lajalé^ e sea` jo niquí^ i jío^o la, jogui güiquie^na^ cøj^ 'nú^ iú^ niguoo^ jo nícuøø^na^r, jogui cuøø^na^r caneáang^ mi^loo^ e 'mí^ e ni^ó^r^, <sup>23</sup> Jogui güitee^na^ jaang` güitá^ jiuung^ i ní^úung^ guí lajee` lajaléng^ne^, jo nijngáang^na^re^ jo ní^úung^ne^ jmíñ^, i^Ná nijmó^oo^ cøj^ jmí^ jo ni^ne^ niquiee^na^ lajalé^naa^! <sup>24</sup> Dsú^ i jío^o la huí^b^eáang^ nicangó^ jogui huóøb^ eáang^ nicango'^in^; jo lajee` jo calí^ dsí^ e nicajum^bre, jo lana lín^ne^ lafa` ní^cají^t^ur e nisiñ^ la." Jo lajalém^ i dsea` do canaañ^ guiar^ guí^e^ e cajmeáñ^ jmí^ i siming^ i caguiéng^ do.

²⁵ 'Jo lajee` jo dob nitáang^ i rúiñ^ dsea` féng^ do fí^ lí^ jmóor^ ta^ quiá^ tiquiá^r^, Jo mi^ cangoquiéeiñ^ fí^ quiá^r^ mi^ tí^ lí^ canúu^, jo canúur^ e i^lú^ jo ní^naang^ e née^ tadséeng^ fí^ quiá^r^, ²⁶ Jo mi^ caguiéñ^ quiá^ o^ne^ quiá^r^, job sing^ jaang` dsea` 'léeng^, jo cajming^r^ i dsea` do jo casí^reiñ^: "¿E^ guí^ jmoo^na^ teáang^na^ na?" <sup>27</sup> Joba` cañí^ i dsea` 'léeng^ do jo cajíñ^: "Mí^ cagüeang^ i siming^ rún^ i tá^ cangongí^ do, Joba` dsíng^ calí^láang^ dsí^ tiquí^, jo caquiá^r^ ta^ e cajung^ jaang` güitá^ jiuung^ i niguangi^ guí lajee` lajaléng^ i seeng^ quí^, joba` jmóor^ jmí^ lana." <sup>28</sup> Jo dsú^ mi^ canuu^ i siming^ do lado sóong^ calíguíñ^, jo jo^ calí^iíñ^ fa^ ca^f^guí^ e sinúu^ lí^ née^ jmí^ do, Jo mi^ calílí^ tiquiá^r^ e táang^ i jío^r^ do caluu^, dsifí^ lajob cagüi^fí^r^ jo caguitée^reiñ^, <sup>29</sup> Joba` cajíng^ i siming^ do casí^r^ tiquiá^r^: "Contøøm^ nicajmér^e ta^ quiá^r^ jo jí^ cøj^ née^ ja^ mi^ cajmér^e fa^ e ja^ ní^e^ jalé^ ta^ quiá^, dsú^ jí^ cøj^ née^ ja^ mi^ cajmeáan^ jnea^ jmí^, o^guí mi^ cacuøø^na^ jnea^ fa^ jaam^ jo chí^ quiá^ e

laco' nijmeáang'~ 'ñia'~ a jmíi' cogo'~ jaléng'~ dsea` cuín'~. <sup>30</sup> Jo dsu' lanaguí e nicagüeang'~ tu' i rún'~ na, dsea` nica'íiñ' jalé'~ cuu'~ quií'~ cogo'~ jalé'~ e 'li'~ e sea` fí' jmigüi', jo 'nú'~ nicajngang'~ jaang` güítá~ jiuung'~ i niguó~guí lajee'~ lajaléng'~ i seeng` quií'~.

³¹ 'Joba' cañíi' tiquíá'r~ jo casf'~reiñ': "Yuu'~ quií'~, contøom'~ guiing'~ 'nú'~ cogo'~ jnea~, jo jalé'~ e sea` quié~ e quií'~ba' cajo. <sup>32</sup> Jo dsu' lana e nicagüeang'~ i rún'~ na dsi'~ l'~ e nijmeáang'~naa'~ rjmií'~ jo nijmi'iáang` dsi'~naa'~ jalé'~naa'. Co' huóøb~ nicango'íiñ', jo lajee'~ jo nica'~ dsi'~naa'~ e nicajum'~bre; jo dsu' lanaguí e nicagüeang'~tur, líf'~ e lafa'~ nicajib'~tur."

Mi'~ ca'e'~ Jesús quiá'~ jaang`~ dsea`~ 'léeng'~ i ja`~ cajmée`~ ta~ røø`~ quiá'~ fiir'

16 Jo mi'~ cangf'~ jo, jo ca'e'~gui'~ Jesús jaléng'~ dsea`~ i núu'~ jalé'~ júu'~ quiá'~ rco'~gui'~ júu'~ já'~ e lafa'~ júu'~ cuento jo casf'~reiñ':

—Coo'~ née'~ caliséng`~ jaang`~ dseañu'~ i sea`~ cuu'~, jo seeng`~ jaang`~ dseañu'~ i jmoo'~ ta~ contøong`~ quiá'~ i née'~ ní~ jalé'~ e sea`~ quiá'~. Jo coo'~ jmií'~ caguillíi'~ dsee'~ quiá'~ i dsea`~ 'léeng'~ do e lí'~ nícadseá'~r~ nica'íiñ'~ lajo`~ jalé'~ e sea`~ quiá'~ fiir'. ² Jo dsif'~ lajob cató'~ i dsea`~ sea`~ cuu'~ do cató'r~ i dsea`~ 'léeng'~ quiá'~ do jo casf'~reiñ': "¿Su jáb'~ jalé'~ dsee'~ e nicajmée`~ jaléng'~ dsea`~ uii'~ quií'~? Lana nijáa'~ jnea~ cuente quiá'~ jalé'~ e sea`~ quié~ e, co'~ latíi'~ lanab jo`~ nijmée'~ta~ cogo'~ jnea~ co'~ jo`~ 'neán'~n 'nú'~." ³ Jo mi'~ cangf'~ jo, mi'~ caguiéng'~ i dsea`~ 'léeng'~ do fí'~ quiá'~r~, jo canaaíiñ'~ fí'~ dsíi': "¿E~gui'~ ni-jmee~e náng? Ná la catúun'~n e jo`~ ee`~ ta~ cuø'~ dsea`~ jnea~. Dsíng'~ fñiñ'~n nijmee~e ta~ jenuu', joguí~ dsíng'~ fí'~ líñ'~n nimíiñ'~ cuu'~ fí'~ jee~ 'núu'~. ⁴ Dsu'~ nica'~r~ dsíi'~ e~ nijmee~e e laco'~ niliseeng`~ dsea`~ i niliguiúng`~ cogo'~ jnea~ mi'~ ningf'~ e jo`~ ta~ sea`~ jmee~e." <sup>5</sup> Joba'~ canaaíiñ'~tó'r~ lajaang`~ lajaang`~ i niroøng`~ quiá'~ fiir'. Jo mi'~ caguié~ lauui'~ i dsea`~ i niroøng`~ do jo cajmingf'~reiñ': "¿Jial tíi'~ røøng`~ 'nú'~ quiá'~ fí'~?" <sup>6</sup> Joba'~ cañíi'~ i dsea`~ do: "Cien sif'~ e a~ aceite røøn`~ quiá'~." Jo dsif'~ lajob cajíng'~ i dsea`~ 'léeng'~ do casf'~r~ i dsea`~ do: "Lab róo'~ ji'~ líf'~ táan'~ e røøn'~. Téé`~ lana e røøn'~ jíiñ'~ cincuenta sif'~." ⁷ Jo mi'~ cangf'~ lajo, cajmingf'~r~ jaang`~gui'~ i dsea`~ i røøng`~ do jo casf'~reiñ': "Joguí~ 'nú'~ ¿jial tíi'~ røøn'~?" Joba'~ cañíi'~ i dsea`~ do: "Cien cuéé"~ micuí~iee`." Joba'~ casf'~ i dsea`~ do jo cajíñ': "Lab róo'~ ji'~ líf'~ táan'~ e røøn'~, jo téé`~ e røøn'~ jíiñ'~ ochenta." <sup>8</sup> Joba'~ calílíi'~ i fíi'~ quiá'~ i dsea`~ 'léeng'~ do e ja`~ ca'~éeiñ'~ do røø`~cogo'~ ta~ quiá'~r~, jo lifa'~ eáam'~bre líf'~r~ cogo'~ jalé'~ e cajmée`~ do. Jo lajob líf'~ cajo cogo'~ jaléng'~ i dsea`~ i ja`~ cuíing`~ Fidiée`~ eáang`~gui'~ líf'~r~ jmoo'~ jalé'~ e jmigüiñ'~dsea`~ rúiñ'~ la-co'~gui'~ i dsea`~ i nilfing`~ dsea`~ quiá'~ Fidiée`~.

⁹ 'Joba'~ liúun'~n 'nú'~ e jméaang'~na'~ ta~ jalé'~ e sea`~ e fí'~ jmigüi'~ líf'~ seeng`~ dsea`~ dsee'~ dsea`~ qui'~ e laco'~ nilí~na'~ jaléng'~ dsea`~ i niliseeng`~guiú~ cogo'~ 'nú'~. Jo lajoba'~ mi'~ niguá`~ jalé'~ e sea`~ quií~na'~ fí'~ jmigüi', niliseem`bing'~ i ni'~íng'~ 'nú'~ mi'~ nití~ fí'~ fíi'~ coo'~ jóng.

¹⁰ Jo ii`~ i ca'~éé`~ jmang'~ e guiú~ cogo'~ capí'~ e sea`~ quiá'~r~, joba'~ lajob ni'ér~ mi'~ nisea'~ jmigüi'~ quiá'~r~ ca-jø. Jo ii`~ i ja`~ jmoo'~ e guiú~ cogo'~ capí'~ e sea`~ quiá'~r~,

jøba'~ lajob ja`~ jmér~ e guiú~ fa'~ jialguí~ la jmigüi'~ e sea`~ quiá'~r~. ¹¹ Jo song ja`~ jmoo'~na'~ e guiú~ cogo'~ jalé'~ e sea`~ quií~na'~ fí'~ jmigüi'~ líf'~ seeng`~ dsea`~ dsee'~ dsea`~ qui'~, jøba'~ lajob ja`~ nicuó'~ Fidiée`~ 'nú'~ lajíi'~ e catíng`~na', dsea`~ lífing`~na'~ dsea`~ quiá'~r~. <sup>12</sup> Jo song ja`~ ee~na'~ røø`~ cogo'~ jalé'~ e sea`~ quiá'~ dsea`~ jiéng`~, jøba'~ i~ i nicuó'~ 'nú'~ jalé'~ e catíng`~na'~ do jóng?

¹³ Jo cajíng`~gui'~ Jesús e júu'~ la:

—Jíi'~ jaang`~ dsea`~ 'léeng'~ ja`~ quií'~ jmií'~ fa'~ nijmér~ ta~ fí'~ quini'~ gáng`~ fiir`~ colíng`~, dsu'co'~ song cajmée`~ lajo, jøba'~ nilí'~ níim`~bre jaang`~ joguí~ nijmití~bre ta~ e niquiú~ i jaang`~gui'~ do. Jo co'~ lajob líf'~, jøba'~ ja`~ quií'~ jmií'~ fa'~ e nijmití~na'~ jalé'~ ta~ quiú~ Fidiée`~ joguí~ e ni-jmití~na'~ cajo jalé'~ ta~ seáng`~ jmigüi'~ cuu'~ fí'~ jmigüi'~.

¹⁴ Jo mi'~ canúu'~ jaléng'~ dsea`~ Israel i lífing`~ dsea`~ fariseo e cajíng`~ Jesús jalé'~ e júu'~ na, jøba'~ dsif'~ lajob canaaíiñ'~ e lóøiñ'~ dsea`~ do, co'~ eáam'~ fí'~ dsíiñ'~ jalé'~ cuu'~ quiá'~r~. <sup>15</sup> Jo lalab cajíng`~ Jesús casf'~r~ jaléng'~ i dsea`~ do:

—'Nú'~bing'~ i tí'~ dsíi'~ i ngí'~ jmijløng'~ yaang~ e ee~na'~ røø`~ fí'~ quini'~ jaléng'~ dsea`~ jmigüi'~, jo dsu'~ Fidiée`~ dsea`~ guiing'~ niñf'~ niñi'~bre guiú~ jial lífing`~na'~ lajaang`~ lajaang`~na'~. Jo jalé'~ e jmi'gó`~ dsea`~ eáang'~ fí'~ jmigüi'~ la, dseaang'~ 'nú'~ níim`~ Fidiée`~ jalé'~ e jo.

Eáam'~ niing`~ jalé'~ júu'~ quiú~ ta~ quiá'~ Moi~

¹⁶ Jo mi'~ cangf'~ e cajíng`~ Jesús lajo, jo casf'~gui'~ jaléng'~ i dsea`~ do jo cajíñ':

—Mi'~ cajá`~ Juan i seáang`~ dsea`~ jmií`~, lajíi'~ júu'~ quiú~ ta~ quiá'~ Moi~ba'~ mi'~ sea`~ cogo'~gui'~ jalé'~ júu'~ e café`~ i dsea`~ i café`~ cuaiñ'~ quiá'~ Fidiée`~ malíiñ'~gui'~ eáang'~. Jo latíi'~ ie~ job jáa`~ e guia'~ dsea`~ júu'~ quiá'~ Fidiée`~ quiá'~ jial lífing`~ dsea`~ do dsee`~ quiá'~ dsea`~ jmigüi'~ joguí~ jial iñiñ'~ nicár`~ nifí'~ quiá'~ lajaang`~ lajaang`~ dsea`~. Jo latíi'~ ie~ job cuø'~ bí`~ yaang~ dsea`~ e nitiúñ'~ fí'~ quini'~ Fidiée`~.

¹⁷ Jo eáang`~gui'~ ja`~ huíng`~ e ni'fing`~ guóo'~ uó`~ jmigüi'~ e laco'~gui'~ ja`~ niliti~ fa'~ camíñ'~ júu'~ quiú~ ta~ quiá'~ Moi~.

Mi'~ ca'e'~ Jesús e ja`~ cuøøng`~ e nitiúng`~ rúng`~ dsea`~ i nisicúng`~guó`~

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Jo mi'~ cangf'~ e cajíng`~ Jesús lajo, jo casf'~gui'~ jaléng'~ i dsea`~ do jo cajíñ': lala:

—Song jaang`~ dseañu'~ catiúuñ~ dseamf'~ quiá'~r~ jo nícúng`~túr guóor`~ cogo'~ jaang`~gui'~ dseamf'~ i jiéng`~, jøba'~ 'léé`~bre jóng fí'~ quini'~ Fidiée`~, co'~ dseeb`~ éer`~. Joguí~ i dseañu'~ i cúng`~ guoo`~ cogo'~ jaang`~ dseamf'~ i catiúung`~ dseañu'~ quiá'~, jøba'~ 'léé`~bre cajo, co'~ dseeb`~ éer`~ fí'~ quini'~ Fidiée`~.

Jaang`~ dseañu'~ i sea`~ cuu'~ cogo'~ jaang`~ dseañu'~ i tiñfing`~

¹⁹ Jo mi'~ cangf'~ e cajíng`~ Jesús jalé`~ e júu'~ na, jo casf'~gui'~ jaléng'~ i dsea`~ do jo cajíñ':

—Coo'~ née'~ caliséng`~ jaang`~ dseañu'~ i sea`~ cuu'~ eáang`~, jo dsíng`~ jlo'~ jalé`~ si'~r~ e quié`~, joguí~ lacoo`~

jmíib~ jmáng` jmíi~ 'ňia'r'. <sup>20</sup>Joguì cajo seeng` jaang` dseañú` dsea` dsée` i sií Lázaro i tiñfing` eáang` i lñig` 'mi' latøøng`. Jo lacoo` jmíi~ gua` i dsea` dsée` do fí o'nú~ quiá` i dsea` sea` cuu` do ²¹e güijer` fa' niñiñ` nidó'r` jalé` e sojú` 'ni' mes~ quiá` i dsea` sea` cuu` do lajee` guuiñ` e gó'r` jo jí` gui jaléng` dsíi` dsilíng`ne` e 'lë`re` lacaang` lñi` lñi` 'mi' quiá` i dsea` dsée` do. <sup>22</sup>Jo coo` mi` caguié` jmíi~ e cajum` i dsea` dsée` do, jo casíng` Fidiéé` jaléng` ángeles quiá'r` jo cató`reiñ` do fí lñi` guing` Abraham fí ñiff. Jo jo` huóø` ngó` mi` cajúng` Lázaro jo cajum` i dsea` sea` cuu` do cajo. Jo jaléng` dsea` rúiñ` cangojéeng` neiñ` do fí codsil` jo ca'áam`breiñ` do.

²³Jo mi` cajné` dsíi` i dsea` sea` cuu` do fí jmigüi` coo`, joba` fí lñi` 'lib` ntiuiuiñ` jóng, jo nícar` jalé` iihuñ. Jo lajee` jo caséer` nir` fí yú` jo cangáiñ` Abraham cōo` Lázaro e neáaiñ` do coliñg` fí ñiff. ²⁴Joba` canaang` i dsea` sea` cuu` do áiñ` i dsea` do jo casí`reiñ`: "Teaa` Abraham, fí` güilíin` jnea` jo sínng` go Lázaro fa' nicuó'r` jnea` capí` jmíi~, co` nilit`lea` nisí`i, co` dsíng` quiee` iihuñ` e fí ni` jí` la." <sup>25</sup>Joba` cañíi` Abraham quiá` i dsea` sea` cuu` do jo casí`reiñ`: "Joo`o, téé` o", eáam` juguiú` cateaang` 'nú` fí jmigüi`, joguì Lázaro eáam` cangár` iihuñ` lajee` jo. Jo lanaguiba` níñi` Lázaro juguiú`, dsu` 'nú` nabí nícaté` i` e nimó` jalé` iihuñ. <sup>26</sup>Joguì jíi` jaang` jneaa`aa` ja` cuóøng` ngíing`naa` lacataang` cataang`, co` coo` 'ni` e a` eáam` lñi` jee` laco` teáang`na` joguì laco` néé` jnea`^, jo ja` cuóøng` fa` i dsea` neáang` la ningiñ` fí na o'gui i dsea` teáang`na` cuóøng` jalíñ` fí la."

²⁷Joba` cañíi` i dsea` sea` cuu` do quiá` Abraham jo casí`reiñ`: "Su ja` jíee` o", Teaa` Abraham, fa` niguíen` Lázaro fí jmigüi` fí lñi` neáang` 'ñíng` rún`n dsea` ngáang` cōo`'o e nidsijmée`reiñ` júu` jial niteáiñ` fí jmigüi`, jo lajoba` nitíñ` fí lñi` quié` mi` níjúuiñ`^, jo ja` níjalíñ` fí lñi` iuun` lana e quiee` jalé` iihuñ." ²⁸Joba` cañíi` Abraham quiá` i dsea` sea` cuu` do jo casí`reiñ`: "Dob sea` jalé` jí` lñi` fí` jalé` júu` quiá` Moi` cōo`'gui jalé` júu` quiá` jaléng` dsea` i` café` cuaiñ` quiá` Fidiéé` malí`gui eáang`, jo güijmitir` jalé` e jo." ²⁹Jo cañíi`tu i dsea` sea` cuu` do jo casí`r` Abraham: "Lajob lñi` Teaa` Abraham. Dsu` eáang`gui ja` huñg` niquí` nijíng` yaaiñ` fí quini` Fidiéé` fíng song caguiéng` jaang` lñi` jo niguiár` júu` e` jalé` iihuñ` e cä` dsea` fí` la." ³⁰Joba` cañíi`tu Abraham quiá` i dsea` sea` cuu` do jo casí`reiñ`: "Song ja` jíi`r` o'gui já` lñiñ` jalé` júu` quiá` Moi` cōo`'gui jalé` júu` quiá` jaléng` dsea` i` café` cuaiñ` quiá` Fidiéé` malí`gui eáang`, joba` lajob ja` nílajíñ`r` o'gui já` nílajíñ` cajo nañí` fa` jaang` lñi` níjí`r` jo niguieng`túr fí jmigüi` calé` catú`."

Jial dseáang` e nijiúng` dsea` fí ni` dsee`
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

17 Coo` néé` cajíng` Jesúcasí`r` jaléng` dsea` quiá`:

—Contøøm` nilisea` jalé` e sea` fí jmigüi` e nijmé` e nijiúng` dsea` fí ni` dsee`^, jo dsu` e ngl` ffi` i dsea` i ni-

jmé` e niténg` jaang`gui dsea` rúiñ` fí` ni` dsee`^. ²Jo i dsea` i nijmé` lajo, guié`gui ni`uñg` quiá`r` e ni`ñú` dsea` fí moluur` coo` cuu` fí` jo nidsibiñ` fí` é` jmíñi` e laco`gui e nijmér` e niténg` fí` ni` dsee` jaang` dsea` i ja` mi` ngóó` eáang` já` lñig` júu` quié`e. ³Joba` dsíng` `nén` ñiing` óo`na` cōo` jalé` e jmoo`na`. Jo song jaang` dsea` rúng`na` ca'éer` dsee`^, joba` sií`na` e ja` dseeng` e jmér` lajo. Joguì song caquí` jíng` 'ñi`a`r` fí` quini` Fidiéé` uií` e dsee` do, joba` iing`na` dsee` uií` quiá`r` jóng. ⁴Jo doñí` fa` ca'léer` quiá`na` guié` néé` lajee` coo` jmíi~, joguì quié` néé` cajár` casíi`r` 'nú` : "Iing` dsee` uií` quié`e quiá` jalé` e nica`jmeaan`n `nú` dsu` lana jo` nijmee`guí", joba` 'nú` 'nén` iim`ba` dsee` uií` quiá`r` lacoo` néé` e jár` jamíi`r` 'nú` jmi`ee`.

Jial 'gøng` mi` já` lñig` dsea` jalé` júu` quiá` Fidiéé`

⁵Jo mi` cangf` jo, cajíng` i dsea` guitúung` do casí`r` Jesú:

—Jmee` e já` nilíng`guí` jalé` júu` quií`.

⁶Joba` cañíi` Jesúcasí`r` i dsea` quiá`r` do:

—U~, fa` cōo` capí`ba` e já` lñig`na` júu` quié`e, joba` cuóøm` níff`na` e 'ma` fí` si` la e niráang` 'ñia` catí` jmó` jo nidsisíng` 'ñia` fí` ni` jmiñi`^, jo dsif` lajob nilit` jalé` e ta` e niquí`na` do.

E` jalé` e catíng` e nijmé` jaang` dsea` 'léeng`

⁷Jo mi` cangf` jo, jo cajíng`gui Jesú e júu` la:

—Fa` 'nú` seeng` jaang` dsea` 'léeng` quií`na` i jmóo` jalé` ta` caluu` cōo` jalé` ta` sinéut` quií`na`^, jo lacoo` jmíi` mi` niniúiñ` ta` jíi` osi ta` ní` güitá` é, ja` nitøø`na`r e ni`fí` nidó'r` cōo`' 'nú`^, <sup>8</sup>co` niquí`na`re ta` jo niff`na`r: "Guia` guiú` e nidóø`r` jo ningiñ` fí` quinii` jalé` e jo. Jo mi` ningf` joguiba` ni`u`nicø`' 'nú` uø`." <sup>9</sup>Jo mi` cató` e jmóor` jalé` e jo, ja` ngíiñ` gui`máang` quiá` fir, co` jíi` do ta` quiá`bre. ¹⁰Jo lajob catíng` nijmée`'nú` cajo mi` ningf` e jmití`na` jalé` ta` quiá` Fidiéé`^, co` 'nén` fo`na` : "Jíi` dsea` 'léeng` lñi` jnea`^, co` ja` caquí`naa` jmiñi` e nijmó`naa` lñi`gui, co` lico` nicajmó`naa` jíi` laco` catíñ`baa`."

Mi` cajmi`leáang` Jesúguíng` dsea` i lñig` jmoihuñ`

¹¹Jo mi` cangf` jo, lajee` iuung` Jesú fí` e ngóor` fí` Jerusalén, cangf`niñ` jee` uó` lñi` iáng` Samaria cōo` Galilea. ¹²Jo mi` cangf`niñ` coo`'ni` fí`^, job ca'uøøng` guíng` dsea` dsée` i lñig` jmoihuñ` lñi` fí` ngúú` táang`^, Jo mi` cangáiñ` Jesú, huñib` cajér` e áiñ` dsea` do ¹³jo casí`r`:

—Tifa` Jesú, fí` güilíin` jnea`^ e lñi`naa` lala!

¹⁴Jo mi` canúu` Jesú e tó` i dsea` do, dsif` ladob casí`reiñ`:

—Güilíng`na` güijeaang` yaang`na` fí` quini` jmidsea` lñi` laco` ta` quiá` fí` ni` jí` quiá` Moi`.

Jo dsif` ladob caquíng` laji` guíng` i dsea` dsée` do e nijmitir` laji`^ ta` caquiú` Jesú. Jo lajee` teáaiñ` fí`^, ladob ca'láaiñ` lajíi` jmoihuñ` e lñiñ` do. <sup>15</sup>Jo dsif` mi`

calilí^ jaang` i dsea` dsée` do e ca'láaiñ^, dsifí^ lajob caquíng^t yr fí^ li^ sing^ Jesús jo canaaiñ^ jmiféiñ^ Fidiée^ e ngocáng^ dsír^.<sup>16</sup> Jogui casí^r^ uó^ jnír^ fí^ quini^ Jesús, jo catúuiñ^ car^ cajnúu^ nir^ tí^ ni^ uó^, jo lajob cacuø^r^ gui'máang^ dsea` do e ca-jmi'leáang^neiñ^. Jo i dseañ^ do seeiñ^ fí^ Samaria, dsea` i 'nú^ níning^ rúng^ cój^ dsea` Israel.¹⁷ Joba' cajíng^ Jesús casí^r^ i dseañ^ do:

—Su o' guíng^ 'nú^ tí^na^ dsea` ca'láang^na^ lají^ jmohuü^ e lamí^ líng^na^? Jo jñang^gui i ñúng^gui do?<sup>18</sup> Su jí^ 'nub^ dsea` seen^ fí^ Samaria dsea` cañi-jmiféng^ Fidiée^ dsea` guiiing^ ñiff^?

¹⁹ Joba' cajíng^ Jesús casí^r^ guir i dsea` do:

—Ráan^ jo guóng^ fí^ quí^, co' nica'láam^ba^ lají^ jmohuü^ e lamí^ lín^, co' jáb^ calén^ lají^ júu^ quié^e.

Jial mi^ nijáá'tu Dsea` Jmáang^ fí^ jmigü^ la
(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Jo cajming^tu dsea` Israel i líng^ dsea` fariseo cajming^r^ Jesús jo cajíñ^:

—Li^ nináng^ e nicá^ Fidiée^ níff^ quiá^ jaléng^ dsea` jmigü^?

Joba' cañí^ Jesús quiá^ i dsea` do jo casí^reiñ^:

—Mi^ nináng^ e jo jee^ jaléng^ dsea` jmigü^, ja^ lí^ laí^ co^ e cuóeng^ l^ jøø^na^; <sup>21</sup> o'guí cuóeng^ níjíng^ dsea` : "Lab canaang^", osi "Dob canaang^ é"; co' latí^ lanab ninaang^ e que^ Fidiée^ níff^ jee^ 'nú^".

²² Jogui canaang^ Jesús s^r^ jaléng^ i dsea` quiá^r^ do jo cajíñ^:

—Niguiée^ jmí^ mi^ nili^iing^na^ e nimáang^gui^ jnea^, dsea` i jáa^ fí^ ñiff^ e líin^na^ jaang^ dsea` jmigü^, jo dsu^ jo' quí^ jmí^ fa^ e nimáang^gui^ jnea^, co' jo' seen^ fí^ jmigü^ la ie^ jo.²³ Jogui fíng^ dsea` nímmigóor^ jo níjíñ^: "Fí^ lab táaiñ^", osi: "Fí^ dob táaiñ^ é", dsu^ ja^ já^ güiliing^na^, o'guí güiliing^na^ fí^ lí^ nitó^r^ 'nú^".

²⁴ Dsucó^ la jnéeng^ fí^ yé^ jmigü^ mi^ jmijneá^ güi^ñíá^ jí^re^, lajob nill^ mi^ nigá^túu^ fí^ jmigü^ la, jnea^ dsea` líin^na^ jaang^ dsea` jmigü^ i jáa^ fí^ ñiff^.²⁵ Jo dsu^ ní^gui^ e nidsijéé^ jalé^ e jo, 'n^e^ nicaq^ jalé^ iihuü^, jo fí^m^ dsea` jmigü^ nill^ 'nú^ níjíñ^ jnea^.<sup>26</sup> Jo laco^ calí^ mi^ cateáang^ Noé fí^ jmigü^ la malí^gui^ eáang^, lajob níjmé^ dsea` jmigü^ cajo lajee^ ní^gui^ e nigá^ jnea^ calé^ catú^ fí^ jmigü^, jnea^ dsea` líin^na^ jaang^ dsea` jmigü^ i jáa^ fí^ ñiff^.²⁷ Co' ie^ jo cajmée^ dsea` e jo^ e guiiing^ dsír^ e jié^, co' lico^ guiiing^ dsír^ quiá^ jí^ e ni^f^ nídó^bre jogui quiá^ e nicúng^ guó^ jór^; jo lajob cajmér^ cartí^ mi^ caqui^ Fidiée^ ta^ quiá^ Noé e ni^ír^ cój^ dsea` sináá^ quiá^r^ fí^ dsír^ e móó^ e nica-jme^r^ do. Jo lajee^ jo catí^ i^ e tuu^ jmí^ jo ca^a^ jmí^ la^ung^ fí^ jmigü^, jo jalém^ dsea` jmigü^ cajuíñ^ ie^ jo.

Jo dseáng^ jí^ Noé cój^ dsea` sináá^ quiá^bre caláaiñ^ ie^ jo.<sup>28</sup> Jo lajob cajmée^ dsea` cajo mi^ cateáang^ jaang^ i calisí^ Lot fí^ jmigü^ la; jo ee^ guiiing^ dsír^ e jié^, co' lico^ guiiing^ dsír^ jí^ e ni^f^ nídó^bre cajo, jogui e teáaiñ^ ta^ 'n^f^ jogui ta^ láá^ jalé^ e sea^ fí^ jmigü^, jogui jmóor^ ta^ jní^ jalé^ e sea` jogui ta^ jmo^ jalé^ 'nú^ e jlo^ cajo.²⁹ Jo coob^ mi^ caqui^ Fidiée^ ta^ e cagüí^fí^ Lot fí^ fí^ Sodoma, jo jmí^ job ca-

jméer^ e cají^fí^ jí^ e quiéeng^ azufre fí^ yé^ jmigü^, jo lajoba' ca'ím^ conguia^ lajaléng^ i dsea` i neáang^ fí^ fí^ Sodoma ie^ jo.<sup>30</sup> Jo laco^ cajmée^ dsea` ie^ jo, lajob ni-jmé^tu dsea` jmigü^ mi^ tí^ li^ nijaquiéeng^ e nigáá'túu^ fí^ jmigü^ la, jnea^ dsea` líin^na^ jaang^ dsea` jmigü^ i jáa^ fí^ ñiff^.

³¹ Jo mi^ nigiéé^ e jmí^ jo, i^ dsea` i taang^ fí^ caluu^ osi fí^ yé^ 'nú^ é, óøng^gui quiá^r^ güicuü^bre jo ja^ güi^f^ dsír^ fa^ e nidsi'uóø^r^ jalé^ e sea` quiá^r^, Jogui i^ dsea` i táang^ fí^ li^ jmóor^ ta^ quiá^r^, óøng^gui quiá^r^ güicuü^bre jo ja^ güi^f^ dsír^ fa^ e nidséng^gui fí^ quiá^r^.<sup>32</sup> Jo téé^ óo'na^ jial cangong^ dseam^ quiá^ Lot mi^ cajóø^r^ jial sojiú^ jí^ jee^ fí^ Sodoma.<sup>33</sup> Jo jaléng^ dsea` i líng^ e quí^bre jmí^ e nileáang^ yaaíñ^, joba^ bing^ i níjúung^ mi^ nití^ i^ lajo. Jogui jaléng^ dsea` i lí^ e ja^ quí^r^ jmí^ e nileáang^ yaaíñ^, joba^ bing^ nitíng^ fí^ quini^ Fidiée^ mi^ nití^ i^ lajo.

³⁴ Joba' fí^t 'nú^ lana, mi^ nigiéé^ e oor^ jo, gáng^ dsea` teiñ^ jmi^iñ^ fí^ ni^ co'ma^; jo jaaiñ^ do níjér^, jogui jaang^gui nidséiñ^ cój^ jnea^ fí^ ñiff^.³⁵ Jo gáng^ dseam^ i teáang^ dsí^ colíng^; jaaiñ^ do níjér^, jogui i jaang^gui do nidséiñ^ cój^ jnea^.³⁶ Jo gáng^ dseáñ^taaiñ^ colíng^ e jmóor^ ta^ quiá^r^; jaaiñ^ do níjér^, jogui i jaang^gui do nidséiñ^ cój^ jnea^.

³⁷ Jo mi^ canúu^ jaléng^ i dsea` do e cajíng^ Jesús lido, joba^ cajming^r^ dsea` do lala:

—Fí^i, ¿je^ fí^ li^ nidsijéé^ jalé^ e jo, faa^aa?

Joba' cañí^ Jesús quiá^ jaléng^ i dsea` do jo cajíñ^:

—Jié^ li^ róo^ ngúu^ jmé^, fí^ job li^ niseáng^ jaléng^ tuijí^.

Mi^ ca'e^ Jesús quiá^ jaang^ dseam^ i 'n^f^

18 Jo mi^ cang^ jo, canaang^ Jesús e'r^ jaléng^ i dsea` do co^ júu^ já^ e lafa^ júu^ cuento, jo ca'e^rei^ e 'n^e^ fí^ Fidiée^ contøøng^ e ngocáng^ dsír^, 2 jo lalab casí^r^:

—Co^ níe^ caliséng^ jaang^ dsea` i quidsí^ i^ fí^ co^ fí^, jo i dsea` do ja^ ee^ jmiféiñ^ Fidiée^ jí^ capí^ o'guí jmí^gór^ jaléng^ dsea` rúiñ^.<sup>3</sup> Jo fí^ job niseeng^ jaang^ dseam^ i 'n^f^, jo nínicajmér^ mít^ cój^ jaang^ dsea` góor^. Joba^ i dseam^ do contøøm^ dséer^ fí^ quiá^ i dsea` i quidsí^ i^ do e dsimí^reiñ^ fa^ e niquidsiñ^ do i^ lají^ e lí^ seeiñ^.<sup>4</sup> Jo huóø^jí^ cangoca^ ja^ ee^ jmí^iñ^ i dsea` i quidsí^ i^ do lají^ júu^ quiá^ i dseam^ do, jo dsu^ coob^ mi^ ca^f^ dsír^: "Ja^ iing^ jnea^ jmiféiñ^ ní^ Fidiée^ o'guí jmí^go^ jí^ jaang^ dsea` jmigü^,⁵ dsu^ ní^gui^ e niguia^ féng^ dsí^ cój^ i dseam^ 'n^f^ la, ní^jmi^'óm^ baar e laco^ jo^ ning^fí^ guir ta^ jmiguíng^ jnea^ lacoo^ jmí^."

⁶ Jo mi^ calí^ e cajíng^ Jesús e júu^ na, jo casí^r^ jaléng^ i dsea` do jo cajíñ^:

—Lanab jí^ lí^ e cajíng^ i dsea` i ja^ quidsí^ i^ laco^ catíng^ do.<sup>7</sup> Jo dsu^ eáang^gui jmí^óng^ Fidiée^ jaléng^ dsea` quiá^r^ i féng^ ír^ uóø^ jmí^.⁸ Co' fí^t 'nú^ e ja^ níjmi^iñ^ lají^ jmí^ee^ e nílím^r^.⁹ Ds^r^ mi^ niggáá^tu jnea^ calé^ catú^, jnea^ dsea` líin^na^ jaang^ dsea`

jmigüí i jáa' fí' niff~, ne~duu' su niguiéeng' guí coo` tú~ mifing~ dsea` i já~ líng` júu~ quié~e.

Mi~ ca'e' Jesús júu~ quiá~ jaang` dsea` fariseo cóo~ jaang` nodsicuu~

⁹ Jo mi~ cangf~ jo, ca'e'gui Jesús coo`gui júu~ e catfing` jaléng` i dsea` i jmoo` ta~ jmícoóng` yaang~ jogu~ e góom` níñ~ dsea` caguaang~, jo lalab casf'r~ i dsea` f~:

¹⁰ —Coo` née~ cangolíng~ gáng~ dseañu~ e can-gofeein~ Fidiée~ fí' guá~: jo jaaiñ~ do líñ~ dsea` Israel i líng` dsea` fariseo, jo i jaang` do jmóor` ta~ mí cuu~ e catfing` dseata~ seeng` fí' Roma. ¹¹ Jo laco` sim~ i dsea` Israel i líng` dsea` fariseo do mi~ canaaiñ~ fé~ fa~ quiá~r~ jo cajíñ~ lala: "Fidiée~ qui~il~, gui'máam~ba' 'leáang~ co~ ja` líng` jnea~ laco` líng` dsea` caguaang~; co~ seeng` dsea` i jmoo` #~ jogu~ seeng` dsea` i soo~ dsíi~ jogu~ seeng` dsea` i ngí~ 'lée~ e güññ~ cóo~ dseañu~ osi dseamf~ i o~ quiá~r~. Jogu~ ja` líñ~ níñ~ capí~ laco` líng` 'ná~ nodsicuu~ i sing~ do. <sup>12</sup> Co~ jnea~ jmoo`o ayuno tú~ née~ lacoo` semaan~, jogu~ cuóø~ baa' nñ~ lajíñ~ e sea` ji~ quié~e laco`gui ta~ huí~ fí~ ni~ jí~ quiá~r~ Moi~." <sup>13</sup> Jo lajee~ fí~ i dsea` Israel i líng` dsea` fariseo do lado, huíim~ji~ caje~ i nodsicuu~ do, jo ja` cateá~ dsíi~ fa~ caséer~ nir~ fí~ yé~, jo lico` catú~ gui~bre jo canaaiñ~ quiú~r~ nidsíi~ jo lajee~ jo fé~r~: "¡Fí~i Fidiée~ dsea`gui~ñ~ niff~, líng` dsee~ uii~ quié~e, co~ dsea` dsee~ dsea` quib` líñ~n!"

¹⁴ Jo lalab cajíng~gui Jesús:

—Lala fí~i 'nú~ e iáam` dsíi~ i nodsicuu~ do mi~ cangáñ~ fí~ quiá~r~, co~ nica'lím~ Fidiée~ dsee~ quiá~r~, jo dsu~ ja` ca'fíng~re'r~ dsee~ quiá~ i dsea` fariseo do. Jo lajob nidsingfing` jaléng` dsea` i jmícoóng` yaang~, co~ fíbing` i nicá~ fí~i, jo dsu~ jaléng` dsea` i ja` jmícoóng` yaang~ jíñ~ capí~, fíbing` i nilñiing~gui fí~ quini~ Fidiée~ mi~ nití~ i~ lajo.

Mi~ cajmigüeang~ Jesús jaléng~ jiuung~
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Jo mi~ cangf~ jo, fíng` dsea` caguiliñ~ e jéeiñ~ jaléng~ jiuung~ quiá~r~ fí~ lí~ táang` Jesús e iñ~ e ni~ jmigüeang~ dsea` do jaléng~ i jiuung~ do. Jo mi~ cangá~ i dsea` guítúung~ do e jmoo` dsea` lajo, joba` canaaiñ~ 'gaam~bre quiá~ jaléng~ i sejmii~ i jiuung~ do. ¹⁶ Jo dsu~ dsíi~ ladob cató~ Jesús jaléng~ i dsea` quiá~r~ do jo casf~reiñ~:

—Cuóø~na' fí~ jaléng~ i jiuung~ na güijaliñ~ fí~ la, jo ja` jníng~na' quiá~r~. Dsúco` jaléng~ dsea` i líng` laco` la líng` i jiuung~ na, fíbing` i catfing` e Fidiée~ quié~ nífi~ quiá~r~. ¹⁷ Jo jnea~ jmitaa~ óo'na' e dseáng~ ii~ i ja` iing~ ni'íng~ e Fidiée~ nicár~ nífi~ quiá~r~ laco`gui íng~ jaang` jiuung~, joba` ja` too~ jmiñ~ e ni'íng~ Fidiée~ dsea` do cajo.

Mi~ casfing~ Jesús cóo~ jaang` dseañu~ i sea` cuu~
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Jo mi~ cangf~ jo, cangoquiéeng~ fí~ lí~ táang` Jesús jaang` dseañu~ i líng` jaang` fí~ quiá~ jaléng` dsea` i née~ ní~ quá~ quiá~ dsea` Israel, jo cajmíngf'r~ dsea` do jo cajíñ~:

—Tifa~ i guí~ dsíi~, ¿e~ 'né~ nijmee~e e laco` nilí~i e niliseen~ cøøng~ cóo~ Fidiée~ car` ngongf~ jmiñ~?

¹⁹ Joba` cañíi~ Jesús quiá~ i dseañu~ do jo casf~reiñ~:

—¿Jialí~ fí~ jnea~ e guí~ dsíi~? Co~ jíñ~ Fidiée~ dsea` guing~ niff~bing` i líng` lajo. <sup>20</sup> Jo níñib~ nñ~ jalé~ júu~ quié~ ta~ quiá~ Fidiée~ e fí~ lala: "Ja` 'lee~ e güñ~ cóo~ dseamf~ osi dseañu~ i o~ quií~; ja` jngán~ dsea` rún~; ja` jméé~ #~; ja` cá~ júu~ e o~ já~; jogu~ jmi~goo` tiquíi~ cóo~ niquíi~."

²¹ Jo dsíi~ ladob cañíi~ i dseañu~ do quiá~ Jesús jo casf~r~ dsea` do:

—Lajaléb~ e jo nícajmé~e nñ~u~ latí~ jíñ~ mi~ simim~baa.

²² Jo mi~ canúu~ Jesús e cajíng~ i dseañu~ do lado, jo dsíi~ ladob cañíi~tyr quiáñi~ do jo casf~reiñ~:

—Coo`gui 'né~ e nijmití~: guéng~ fí~ quií~ jo güi'ní~ lajalé~ e sea` quií~, jo e nilí~ quiá~ e jo güijmee~ guié~ jee~ jaléng~ dsea` tiñíng~, jo joguiba` nilisea` juguia~ quií~ mi~ nití~ fí~ jmigüí~ coo~. Jo mi~ calí~ e ní~jmé~ lajo, joguiba` niñi~ jo dsé~ee` cóo~ jnea~ jóng.

²³ Dsú~ mi~ canúu~ i dseañu~ do e cajíng~ Jesús lado, dsíng~ calí~ jiuung~ dsíi~, co~ dsíng~ sea` cuu~ quiá~r~. <sup>24</sup> Jo mi~ cangá~ Jesús e calí~ jiuung~ dsíi~ i dseañu~ do dsu~ canúur~ lado, joba` dsíi~ ladob casf~r~ jaléng~ i dsea` i teáang~ do jo cajíñ~:

—Dsíng~ huíng~ lí~ quiá~ jaléng~ dsea` sea` cuu~ e njáng~ yaaiñ~ fí~ jaguo` Fidiée~ e laco` dsea` do nicá~ níff~ quiá~r~! <sup>25</sup> Jo eáang~gui ja` huíng~ e jaang` jó~ camello ningfing~ne' fí~ dsíi~ too~ jmini~ mocuu~ e laco`gui jaang` dsea` sea` cuu~ njáng~ 'ñia'r~ fí~ jaguo` Fidiée~ e laco` dsea` do nicá~ nífi~ quiá~r~.

²⁶ Jo mi~ canúu~ jaléng~ i dsea` i teáang~ do e cajíng~ Jesús lado, dsíi~ ladob cajmíngf'r~ dsea` do jo cajíñ~:

—Jo jíñ~ jaléng~ i nitíng~ fí~ quini~ Fidiée~ jóng song lajobi nilí~?

²⁷ Joba` cañíi~ Jesús quiá~ jaléng~ i dsea` do jo casf~reiñ~:

—Jalé~ e ja` quií~ dsea` jmigüí~ jmiñ~ nijmér~, lajíb~ cuóøng~ lí~ jmé~ Fidiée~ dsea`gui~ñ~ niff~.

²⁸ Jo mi~ canúu~ i Tú~ Simón do e cajíng~ Jesús lado, jo dsíi~ ladob casf~r~ dsea` do jo cajíñ~:

—Fí~i, jnea~, dsea` ngí~na' contøøng~ cóo~ nñ~, ní~catú~baa` lajalé~ e sea` qui~na', co~ ii~naa' e ngí~naa' cóo~ nñ~ latab~.

²⁹ Joba` cañíi~ Jesús quiá~ i Tú~ Simón do jo casf~reiñ~:

—E já~ e fí~i 'nú~, doñí~ ii~ 'nú~ catú~na' 'nú~na', osi ca'naang`na' quiá~ tiquíi~na' osi niquíi~na' osi jaléng~ rún~na' osi dseamf~ quií~na' osi jaléng~ joo~na' é dsu~ uii~ e nícajáang~ yaang~na' fí~ jaguo` Fidiée~ e laco` quié~ nífi~ quií~na', jo ii~ dsea` i níjmé~ lajo, ³⁰ fíbing` i

niñíing` jalé` e 'nér` fí' jmigüí` la; jo miñ nití` fí' jmigüí` coó`, niñíñ` e niliseeiñ` cøøng` cóo` dsea` do lata~.

Mí` cajmée`tu Jesús júu` e njingáng` dsea` ír`
(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Jo miñ cangí` jo, lajee` iuung` Jesús fí` e ngóor` fí` Jerusalén cóo` jaléng` dsea` i`ngolíng` cóo`r~, jo lajee` jo co` cató`bre i`dsea` guitúung` quiá`r` do jo casí`reiñ`:

—Lana ningóo`o fí` Jerusalén fí` lí` nilití` jalé` júu` e cajíng` uiñ` quié`e jaléng` i`dsea` i`café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malí`gui eáang`, jnea` dsea` gáa`a fí` ñiff` e líñ`n jaang` dsea` jmigüí. ³² Jo fí` job lí` nijáng` jaléng` dsea` góo`naa` jnea` fí` jaguo` jaléng` dsea` i`ja` cuíng` Fidiée`. Jo jaléng` i`dsea` lí`nilóoiñ` jnea` jogui ni-jmineaiñ` jnea` jogui niñíñ` jnea` ³³ jo nijmihuñ` jnea` la tí` e já` dsíí` cartí` njingáiñ` jnea`; jo dsé` miñ nití` ní`jmí` lajo e njingáng` dsea` do jnea`, joba` ni-jíb`túy` calé` catú`.

³⁴ Jo miñ canúu` i`dsea` guitúung` do e cajíng` Jesús lado, jíi` camí`júu` ja`cangáiñ` o`gui ñir` e` uiing` quiá`e` café` dsea` do lado.

Mí` cajmi`leáang` Jesús jaang` dsea` tiuung` fí` Jericó
(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Jo miñ cangí` e casíng` Jesús cóo` i`dsea` guítúung` do, catam`tyr fí` teáaiñ` jo caguiñ` quiá` coó` fí` lí` sii` Jericó. Jo `nì` fí` niguíng` jaang` dsea` tiuung` e mir` jalé` e 'nér` cóo` jaléng` dsea` i`ngíng` e fí` lí` guíñ` do. <sup>36</sup> Jo miñ canúu` i`dsea` tiuung` do e dsíng` fíng` dsea` guíjalíng` fí` lí` guíñ`, jo cajmíng`fí`r` i`dsea` i`ngíng` quiá` do e`gui` calí`e` jalíng` fíng` dsea`. <sup>37</sup> Joba` cajme` dsea` júu` i`dsea` tiuung` do e Jesús dsea` seeng` fí` Nazaret gui`ná` ngíñ` fí` do cóo` dsea` quiá`r`. <sup>38</sup> Jo miñ canúu` i`dsea` tiuung` do lado, jo canaaiñ` áiñ` Jesús jo casí`r` dsea` do:

—Jesús, siju` dseata` Daví^, fíi` güiliñ` jnea`!

³⁹ Jo dsé` miñ canúu` i`dsea` ngolíng` níf` do e canaang` i`dsea` tiuung` do e áiñ` Jesús, joba` canaaiñ` 'gaam`bre quiáiñ` do e laco` jo` nífe`guíñ` lajo. Jo dsé` i`dsea` tiuung` do lí`^ lí` teá`gui canaaiñ` ám`bre dsea` do jo fé`tur lala:

—Jesús, siju` dseata` Daví^, fíi` güiliñ` jnea`!

⁴⁰ Jo dsíff` miñ canúu` Jesús e tó` i`dsea` tiuung` do, dsíff` ladob cajer`, jo caquiñ`r` ta` e cangotée` dsea` i`dsea` tiuung` do jo cangojéeng`neiñ` tí` quiá` lí` sing` Jesús. Jo miñ caguiéiñ` do quiá`, jo cajmíng`reiñ`:

—¿E` iin` e njmee`e quií`?

Joba` cañí` i`dsea` tiuung` do jo casí`r` Jesús:

—Fíi`i, iin`e njmee`e nilijné`baa.

⁴² Joba` cañí` Jesús casí`r` i`dsea` tiuung` do:

—Güiliñé` jo! Jo nica'láam`ba', co`jáb` nicalén` júu` quié`e.

⁴³ Jo dsíff` lajob calijné` i`dsea` tiuung` do, jo canaaiñ` jmiféiñ` Fidiée` lajee` e ngóor` cóo` Jesús. Jo jaléng` dsea` i`cangá` e cajmée` Jesús ie` jo, cajmifém`bre Fidiée` cajo.

Jesús cóo` jaang` nodsicuu` i`si` Zaquo

¹⁹ Jo miñ cangí` jo, caguiéb` Jesús fí` Jericó. Jo miñ cangíñ` jee` fíi` dsíng` fíng` dsea` caseáiñ`.

² Jo e fí` jo niseeng` jaang` fíi` jaléng` nodsicuu` i`si` Zaquo i`sea` cuu` eáang`, ³ jogui eáam` iñ` do ni-jmicuñ` Jesús, dsé` ja` lí`r` niníñ` dsea` do co` dsíng` fíng` dsea` caseáiñ` ie` jo, jogui Zaquo líñ` jaang` dseañ` i`ja`'ga` lí` fíng`. <sup>4</sup> Jo miñ calilí`r` e ja` tñiñ` fa` niníñ` Jesús, jo cangojéem`bre quiá` jaléng` i`dsea` do, jo cajgóor` fí` coó` yú`'ma` e si` sicómoro, co` calilí`r` e fí` job cuóøng` niníñ` dsea` do. <sup>5</sup> Jo jo` huóø` lí` cangíng` Jesús uiñ` e 'ma` lí` dsíng` Zaquo do, jo cajóøng`neiñ` do lí` dsíñ` jo casí`reiñ`:

—Jminá` güíng` lí` dsíñ` na, Zaquo, co` lana 'né` niña` fí` quií`.

⁶ Jo miñ canúu` Zaquo lajo, guíb` jmóor`, jo dsíff` ladob cajgáiñ` e cango`íñ` Jesús, jo colíñ` cangáiñ` cóo` dsea` do fí` quiá`r`. ⁷ Jo miñ cangá` jaléng` dsea` e cangó` Jesús fí` quiá` i`nodsicuu` i`si` Zaquo do, dsíff` lajo canaaiñ` éeiñ` Jesús, jo fé`r` e dsea` do cangojer` fí` quiá` jaang` dsea` i`røøng` dsee` eáang`. <sup>8</sup> Jo miñ nineáaiñ` fí` quiá` Zaquo, lalab cajíñ` do casí`r` Fí`naa` Jesús:

—Janú` Fíi`i, lana nicuó` jaléng` dsea` tiñíng` condseá` jalé` e sea` quié`e, jo quiá` lajaang` lajaang` dsea` i`ncajmé`e iñ` quiá`l, lana niña` are quiá`'lé`gui laco` jíi` e nicacá` quiá`r` do.

⁹ Jo miñ canúu` Jesús lajo, lalab casí`r` dsea` do:

—Jmí` na niseeng` dsea` e fí` dsí` sinú` la i`ni` caláang` jee` jalé` dsee` quiá`l, co` i`dseañ` na nica-jmilir` e líñ`bre siju` lí` yé` Abraham cajo. <sup>10</sup> Co` jnea`, dsea` i`jáa` fí` ñiff` e líñ`n jaang` dsea` jmigüí, cagá`a e lí` laco` caga'nén`n jogui e cagaleaan` jaléng` dsea` i`røøng` dsee` fí` quini` Fidiée`.

Mí` ca'e` Jesús e ta` e cajmée` dsea` cóo` cuu` quiá` dseata`

¹¹ Jo miñ cangí` jo, lajee` iuung` Jesús fí` e ngóor` cóo` dsea` quiá`r` fí` Jerusalén, jo ca'e`r` jaléng` dsea` do coó` júu` já` e lafa` júu` cuento, dsúco` niñaquíeem` e niguíñ` fí` Jerusalén, jo fí` job fí` dsí` jaléng` dsea` e Jesús niquí`r` ta` jee` jaléng` dsea` góor` dsea` Israel lí` laco`gui la jmóo` jaang` dseata` dsea` fíng` i`seeng` fí` jmigüí` la. <sup>12</sup> Jo lalab casí`r` jaléng` i`dsea` do:

—Coo` néé` caliséng` jaang` dsea` 'goo`, jo calí`iñ` e nilíñ` dseata` dsea` fíng` fí` coó` fí` lí` huíi`^ Jo miñ calí`iñ` e ta` do, 'né` niquí`r` fí` góor`, co` fí` job lí` nilíñ` dseata` dsea` fíng`. ¹³ Dsé` ní`gui e nigüí`fí` lí` nidsí`iñ` e ta` do, cató`r` guíng` dsea` 'léeng` quiá`r`, jo cacuø`reiñ` do jmá` có` cuu` e 'mo` eáang` lajaang` lajaaiñ` jo cajíñ` casí`reiñ` Jmee`na` ta` cóo` cuu` la lajee` niniñ`i jo cartí` nigüéang`túu. ¹⁴ Jo dsé` jaléng` dsea` góo` i`dseata` dsea` fíng` do ja` iñ` e nilíñ` do e ta` jo, co` dsíng` ní`níng`neiñ` joba` casíñ` do níf`gui tú` ní` mífing` dsea` i`caguijmée`

júu^ i dsea` niña^ ta~ do e ja` jíi'r~ i dsea` góor` do fa' e i do nilíng~ dseata~ dsea` féng` quiá'r~.

¹⁵ Jo dsu' ja` lñi cacóng~, co' calfm~ i dsea` do dseata~ dsea` féng` lajíi^ laco' ta~ cahuí^. Jo mñi cangoyúung~ jo, cangám~ tur fí' góor`. Jo mñi caguiéiñ~ fí' quiá'r~, jo caquiúr` ta~ e calité^ i dsea` guíng~ i cacuø'r` cuu~ do lami~ nút~ guí e nigüi fí' nidsér~, co' caliññ~ e calid-seáang` dsíir` jial tíi` cuu~ nicalfíñ~ do lajaang` lajaaiñ~. ¹⁶ Jo mñi caguié~ i lauui~ do, joba' cajíñ~ casf'r~ i dseata~ dsea` féng` do: "Fíi`i, cajmé baa ta~ cóo~ e cuu~ e casee~ cóo~ jnea~ do, jo nicalfí~ baa guí 'lé` guí e laco' jíi~ e casee~ do." ¹⁷ Joba' cajíñ~ i dseata~ dsea` féng` do casf'r~ i dsea` 'léeng~ quiá'r~ do: "Eáam` guíú~ lajo, 'nub` jaang` dsea` 'léeng~ i guíung~, co' tiim`ba' jmé~ ta~ cóo~ capí~ cuu~, jo lana nícuøø'ø 'nú~ e nilíin~ jaang` dseata~ quiá~ guí fí~." <sup>18</sup> Jo mñi cangf` jo, caguié~ jaang` guí i dsea` 'léeng~ do, jo casf'r~ i dseata~ dsea` féng` do jo cajíñ~: "Fíi`i, cajmé baa ta~ cóo~ e cuu~ e casee~ cóo~ jnea~ do, jo lana nicalfí~ t~ níá~ 'lé` guí lajo." ¹⁹ Joba' cañíi~ i dseata~ dsea` féng` do quiá~ i dsea` 'léeng~ quiá'r~ do jo casf'r~ reiñ~: "Nícuøø` baa 'nú~ e nilíin~ dseata~ quiá~ níá~ fí~ cajo."

²⁰ Jo mñi cangf` jo, caguié~ jaang` guí i dsea` 'léeng~ do, jo casf'r~ i dseata~ dsea` féng` do jo cajíñ~: "Fíi`i, lab quiee~ e cuu~ quií~ e casee~ cóo~ jnea~ do. Ca'méa` baa laco' mñi ca'íin~ n do, <sup>21</sup> co' 'gém` baa 'nú~, co' lñi^ tñi o' e sitfíng~ jalé~ ta~ jmoo` dsea` jiém~".

²² Joba' cañíi~ i dseata~ dsea` féng` do quiá~ i dsea` 'léeng~ quiá'r~ do jo casf'r~ reiñ~: "Nub` jaang` dsea` 'léeng~ i fí~ i soo` dsíi~, jo lana nijmiti~ baa lajíi~ e ni-caféé~ na. <sup>23</sup> Song niñibí~ e sitfíng~ cuu~ quiá~ jalé~ ta~ jmoo` jaléng~ dsea` jiéng~, joba' ¿jialí~ ja` caguít~ e cuu~ quié~ e do fí` banco e laco' sea`ba' e dsíi` mñi cagüean~n?" <sup>24</sup> Joba' caquiúr` i dseata~ dsea` féng` do ta~ quiá~ jaléng~ i dsea` i téaang~ do jo casf'r~ reiñ~: "Guí~na` cuu~ equier~ na, jo cuóøø`na` i dsea` i quié~ jmiguiú~ guí na." <sup>25</sup> Jo mñi canúu` jaléng~ i dsea` do e cajíñ~ i dseata~ dsea` féng` do lado, jo cañíir` jaléiñ~ do jo cajíñ~: "Fíi`naa`, jialí~ e i na niñíiñ~, co' guí~ guí cuu~ niquier~." ²⁶ Joba' cañíi~ i dseata~ dsea` féng` do quiá~ i dsea` do jo casf'r~ reiñ~: "Niñibí~ 'nú~ e jaléng~ dsea` i sea` quiá~, jmiguiú~ guí nilisea` quiá'r~; dsu` jaléng~ dsea` i ja` sea` quiá~, conguiab` niñíng~ e capí~ e sea` quiá'r~. ²⁷ Jo lana niñjéeng`du` jaléng~ dsea` i ja` caliñng~ e nilíin~n dseata~ dsea` féng~, jo ni-jngáng~na'r fí` quinii~ la lana."

Mñi caíí~ Jesús fí` jee~ fí~ Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Jo mñi cangf` e ca'e` Jesús jaléng~ i dsea` do e júu~ na, joba' ca'íb`tur fí` iuuuiñ~ e ngóor` fí` Jerusalén. <sup>29</sup> Jo mñi nijaquíeeng~ e niguíeer~ fí` quiá~ coo` fí~ e sii` Betania cóo~ coo` guí fí~ e sii` Betfagé, fí~ e née` tñi` mó~ e sii` Olivos quiá~ fí~ Jerusalén, jo fí` job casiññ~ gáng~ i dsea` guítúung~ quiá'r~ do ³⁰ jo cajíñ~ casf'r~ reiñ~:

—Güiliíng~du` e fí~ e née` quiá~ guí na, jo mñi niguíng~na` fí` jo, jo nimáang~na` jaang` bù~ i sing` níúung~ i ja` jíi` mñi caguá` jíi~ jaang`. Jo sifíng~na're` jo

níijéeng`na're` fí` la. <sup>31</sup> Jo song ii` jmíngfí~ 'nú~ jialí~ sifíng~na're`, joba' nifí~na'r: "E Fíi`baa` 'neáng~tear i bú~ la lana."

³² Jo mñi cangoyúung~ e canúu~ i dsea` gáng~ do la-do, jo cangolíim~bre jóong. Jo mñi caguilíñ~ e fí~ do, job caliti~ jíi~ laco' cajíng~ Jesús lami~ jéeng`guí do. ³³ Jo lajee~ e taaiñ~ e sí`r` lñi~ 'nú~ quiá~ i bú~ do, dob caguilíng~ dsea` fíi~ i jó~ do, jo casf'r~ i dsea` gáng~ do jo cajíñ~:

—¿Jialí~ sifíng~na` bù~ quií~naa`?

³⁴ Joba' cañíi~ i dsea` gáng~ do quiá~ i dsea` fíi~ bù~ do jo casf'r~ reiñ~:

—Co` lana 'neáng~tea Fíi`naa` i bú~ la, joba' sifíng~na're`.

³⁵ Jo catób~ i dsea` gáng~ do i jó~ do, jo casf'r~ tñi~ 'nú~ sí`r` fí` mocóoiñ~ do. Jo mñi caguilíñ~ fí` lñi~ táang` Jesús, mifíng` caguiéem`bre dsea` do. <sup>36</sup> Jo laco` iuung` Jesús fí` e ngóor` fí` Jerusalén, lajaléng~ dsea` i ngolíng~ cóo`r~ do canaaiñ~ ni'r` jalé` sí`r` guí~ fí` fí` lñi~ ningfíng~ dsea` do. <sup>37</sup> Jo mñi canaang` jgáang` lajaléng~ i dsea` do fí` dse` mó` Olivos, canaaiñ~ tñi`áiñ~ Fidiée` e iáang` dsíir` jogui jmífeiñ~ dsea` do quiá~ jalé` e quií~ jmíi~ e nícajmée` dsea` do e dsigá` dsíi` dsea` . ³⁸ Jo jalém~ i dsea` do canaaiñ~ fí` r` jo cajíñ~:

—¡Majmiféng`naa` i dseata~ dsea` féng` i güeang~ i jáa` cuaiñ~ quiá~ Fidiée~! ¡jo lana juguiú~jiú~ quiá~ dsea` fí` níff~, jo güijmíi`goo`baa` Fidiée~ dsea` guíing~ fí` jo!

³⁹ Jo mñi canúu` jaléng~ dsea` Israel i lñíng` dsea` fariseo i ngolíng~ do e fí` jaléng~ i dsea` do lado, joba` casf'r~ Jesús lala jo cajíñ~:

—Tifa`l, jíing` jaléng~ dsea` quií~ laco` jo` güijmiféng`lir` 'nú`.

⁴⁰ Dsu` Jesús cañíir` quiá~ i dsea` Israel i lñíng` dsea` fariseo do jo casf'r~ reiñ~ jo cajíñ~:

—Lñi~ jíi~ laba` lñi~, co` fíng song jo` jmífeíng` jaléng~ i dsea` la jnea~, joba` jalé` cuub` niróo` jóng jo nífe` e jmífeíng` jnea~.

⁴¹ Jo malíi` güijmíi` lajo, mñi caguilíñ~ quiá~ Jerusalén fí` lñi~ níjnéeng~ e fí` jo, jo canaang` Jesús qui`bre uii~ quiá~ jaléng~ dsea` i neáang` fí` jo ⁴² jo cajíñ~:

—¡Fa`jíi~ e já` lñíng` 'nú~, dsea` neáang`na` fí` na, jalé` júu~ quié~ e, joba` latí` lanab jóng niliseeng`na` juguiú~ júu~ røø` cóo` Fidiée~! Jo dsu` lana ja` qui` jmíi~ ningáng`na` jalé` júu~ quié~ e, co` ja` iing`na` níu`na`. ⁴³ Jo dsu` niguíeb` jmíi~ mñi nidsingfíng`na` iihuíi` mñi tñi` lñi~ nirí` jaléng~ dsea` i 'nú` níng` 'nú` lacúng` lajíng` e fí~ la, jo níjmér` mñi` cóo` 'nú~, ⁴⁴ jo níngáiñ~ jaléng` 'nú`. Jo lñi~ jo, niquí`r` jalé` 'nú`na` catí` tñi` fí~, jo jíi~ coo` cuu~ jo` nisér` fa` e sifíng`guí e quié` guí eáang` 'nú`na`, dsu`co` ja` calicuíng`na` jnea` e lñí`n Dsea` Jmáang` mñi` cataan~n jee` 'nú` fí` jmígiú` la.

Mi~ ca'uóøng` Jesúñ jaléng` dsea` i jmoo` ta~ 'nfi~ fi` dsii` guá`
(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Jo mi~ cangf` jo, mi~ caguié` Jesúñ fi` Jerusalén, dsif` ladob ca'ír` fi` dsii` sinúu` guá` quiá` dsea` góor` dsea` Israel. Jo mi~ cangaiñ` jaléng` dsea` i teáang` ta~ jmoo` 'móo` cój` jalé` e 'nfi~, jo dsif` ladob ca'óøng` neiñ` ⁴⁶ jo cajíñ` casf` reiñ`:

—Lalab fé` ff` ni~ jí` quiá` Fidiée` : "E ff` dsii` sinúu` guá` quié` e la íing` ta~ e jmiféng` dsea` jneab~"; jo dsu` 'nú` nícajmee`na` li` cung` seáng` jaléng` <sup>47</sup> cój` jalé` e jmoo`na` lana.

⁴⁷ Jo mi~ cangf` jo, lacoq` jmii` dsée` Jesúñ e dsí`ée`r` jaléng` dsea` jalé` júu` quiá` Fidiée` e fi` guá` do. Jo lajee` jo jaléng` fii` jmidsea` cój` gui` jaléng` tifa` quiá` júu` quié` ta~ quiá` dsea` Israel cój` gui` jaléng` dseata` i seeng` fi` Jerusalén jmoo` quií` quiá` jial njngáiñ` dsea` do, <sup>48</sup> jo dsu` ja` líng` niguí`r` jial njmér` lajo, co` jalém` i dsea` teáang` núu` do tib` dsí`r` e núur` jalé` júu` e e` dsea` do.

I` quié` ta~ quiá` Jesúñ e jmoo`jalé` e jmoo`
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

20 Jo coq` jmii` mi~ cangf` e jo, lajee` e táang` Jesúñ fi` guá` e er` jogui` guiar` júu` quiá` Fidiée` jee` jaléng` dsea` quiá` jial nileáng` dsea` jee` jalé` dsee` quiá`r` , jo lajee` job caguilíng` jaléng` fii` jmidsea` cój` gui` jaléng` tifa` quiá` júu` quié` ta~ quiá` dsea` góor` dsea` Israel cój` gui` jaléng` yé` dsea` cóøng` quiá` e guá` do, ² jo casf`r` Jesúñ lala jo cajíñ`:

—Jmee` júu` i` quié` ta~ quií` e jmoo`jalé` e jmoo`na. Jo jí` cacuø` 'nú` e ta~ na?

³ Joba` cañíñ` Jesúñ quiá` jaléng` i dsea` do jo casf` reiñ`:

—Sea`bi coq` e 'né` njming` jnea` 'nú` cajo. Nii`na` quié`e lana. <sup>4</sup> ¿I` i caquié` ta~ quiá` i Juan e caseáaiñ` dsea` jmii`? ¿Su Fidiée` ofa` dsea` jmigüib` é?

⁵ Jo mi~ canúu` jaléng` i dsea` do e cajíng` Jesúñ la-do, jo lajee` yaam`bre canaaiñ` siiñ` jo sif` rúiñ`:

—¿Jial nisíñ`naa'r, faa`aa'? Song casíñ`naa'r e Fidiée` b` casíng` dsea` do, joba` nijíñ` nisíñ`r` jneaa`aa`jóng: "¿Jial` ja` já` calíng`na` jalé` júu` quiá`r`?" ⁶ Jo song nisíñ`naa'r e dsea` jmigüib` caquié` ta~ quiá` i Juan do, joba` jaléng` i dsea` la fo` njngám`bre jneaa`aa`jóng cój` jmang` cuu~, co` ní`bre quié` e cajá` i Juan do e fé`r` cuaiñ` quiá` Fidiée`.

⁷ Jo jí` jaang` i dsea` do ja` cateá` dsíir` fa` ee` cañíñ` quiá` Jesúñ cuaiñ` quiá` i Juan do, jo lí` casf`r` dsea` do e ja` ní`bre. ⁸ Joba` cañíñ` Jesúñ quiá` i dsea` do jo casf` reiñ`:

—O`gui` jnea` njmée` 'nú` júu` cajo i` quié` ta~ quié`e e jmoo`o jalé` e jmoo`o la lana.

Júu` quiá` dsea` 'léeng` i soo` dsii`
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Jo dsif` mi~ cangf` jo, jo canaang` Jesúñ e e`r` jaléng` i dsea` do coq` júu` já` e lafa` júu` cuento, jo casf` reiñ` do lala jo cajíñ`:

—Coq` néel` nicaliséng` jaang` dseañt` jo nicajnír` jmang` huíng` jí` latøøng` fi` ni` uó` quiá`r`. Jo mi` cató` e caguiar` guié` lajalé` e do, jo catáiñ` dsea` 'léeng` i cane` ni` latøøng` e uó` do i njmé` ta` jmá`jí. Jo mi` calí` jo, jo cagüi`ff`bre jo cangór` fi` lí` huíi` ¹⁰ Jo mi` caté` i` e caroo` e mít` huíng` jí` do, jo caguiéñ` jaang` dsea` quiá`r` e tí` lí` táaiñ` do i cangomí` lajíi`guié` quiá`r` e catíñ` quiá` i` e ta` jmá`jí. Jo mi` calí` jo, jo caguiéñ` i` dsea` quiá`r` do e lí` taang` i dsea` jmoo` ta` e uó` do, caquié`biñ` do quiá`r` e lafa` e nícuó`reiñ` do lajíi`guié` quiá` i` dsea` fi` uó` do, jo caguiém`breiñ` do calé` catú` fi` lí` cajár` , jo ja` ee` cacuø`reiñ` do jíi` coo` <sup>11</sup> Jo mi` calíñ` i` dsea` fi` uó` do e calí` lado, dsif` ladob caguiéñ` jaang`gui` dsea` quiá`r` i` cangomí`guié` quiá`r` quiá` i` lajíi`ta` jmoo` uó` quiá`r` . Jo dsu` mi` caguiéñ` i` dsea` quiá`r` do fi` lí` taang` i` dsea` jmoo` ta` do, cacóøm`bre cajo lí` la-co`gui`cangong`ff` i` dsea` la`uui` do, jo jíi` coo` ja` ee`cacuø`reiñ` do cajo. ¹² Jo mi` calíñ`tu i` dsea` fi` do e calí` lado, jo caguiém`bre jaang`gui` dsea` quiá`r` . Jo dsu` gab` cajmée` i` dsea` jmoo` ta` do cój` i` dsea` do cajo, co` caquiém`breiñ` jogui`cacuing`neiñ` , jo ja` ee`cacuø`reiñ` do jíi` coo` cajo, jo ca'øøm`breiñ` do.

¹³ Jo mi` cangf` jo, jo calí` dsí` i` dsea` fi` uó` do: "¿E` njmee`e náng? Jo seem` camíng` joo`o i` neáan`n eáang` , jo íb` niguíeen`n lana, jo jangám` i`guib` i` níjmi`gór` ." ¹⁴ Jo dsu` mi` caguiéñ` i` siming` do lí` taang` i` dsea` jmoo` ta` do, jo dsif` ladob canaaiñ` do siiñ` lajee` yaaiñ` : "Jíi` i` nabing` i` seeng` i` nilíng` fi` e uó` la mi` njúung` tiquiá`r` . Joba` majngáang`naa'r lana, ná la cagüéiñ` fi` la, jo jneal` dsea` nilíi`i` fi` lí` latøøng` e uó` la." <sup>15</sup> Jo mi` cangoyúung` e casíng` i` dsea` do røø` lado, jo caguíim`bre i` siming` do jee` e uó` e lí` sijnéa` e huíi` huíng` jí` do jo fi` job cajngang`neiñ` .

Jo mi` cató` e jmoo` Jesúñ e júu` na, jo cajmíng`r` lajaléng` i` dsea` i` teáang` do jo casf` reiñ` lala jo cajíñ`:

—¿E` líng`na` e njmé` i` dsea` fi` e uó` do mi` niliñir` e nícajngam` jaléng` i` dsea` 'léeng` do jóor`? ¹⁶ Co` nidsém`bre, jo mi` niguieñ` njngám`bre lajaléng` i` dsea` 'léeng` do, jo i`jím` nitáiñ` i` njmé` ta` e uó` quiá`r` do.

Jo mi` canúu` jaléng` i` dsea` i` teáang` do e cajíng` Jesúñ lado, lajaléñ`bre cañíñ` jo cajíñ`:

—Ja` güili`líng` dsí` Fidiée` e nilí` lajo.

¹⁷ Jo mi` canúu` Jesúñ e cajíng` jaléng` i` dsea` do la-do, jo lí` cajóøm`breiñ` do, jo lí` jo casf` reiñ` do lala jo cajíñ`:

—¿E` e líng`na` e guóng` e tóo` fi` ni` jí` quiá` Fidiée` lí` fé` lala?

E cuu` e ja` calíñ` i` dsea` i`jmo`' náu` ,

lana nilíñ' coo` cuu~ e niing~ guí quiá~ tii~ fii~.
 18 Jo doñi~ ii~ i catitaang~ e fi~ ni~ e cuu~ do, joba' cuib~ nillíñ~ jóng. Jogui sing song e cuu~ do cató~ jo cajíng~ jaang` dsea~, joba' conguia' téub~ nilíñ~ jóng.

Mi~ cajmíng~ dsea` Jesús cuaiñ~ quiá~ e catíng~ dsea~ ta~
 (Mt. 21:45-46, 22:15-22; Mr. 12:13-17)

19 Jo mi~ canúu~ jaléng~ fii~ jmidsea` cóo~ jaléng~ ti~ fa~ quiá~ júu~ quiú~ ta~ quiá~ dsea` Israel e cajíng~ Jesús lado, joba' lajmínab~ lamí~ iiñ~ nisáiñ~ dsea` do, co~ calilír~ e uií~ quiá~ bre café~ dsea` do. Jo dsu~ jíi~ coo` ja~ ee~ cateá~ dsíir~ fa~ ee~ cajmeáiñ~ dsea` do, co~ góem~ bre jaléng~ dsea` fii~ i tí~ dsíir~ núu~ jalé~ júu~ quiá~ Jesús.

20 Jo mi~ cangí~ jo, jaléng~ i tifa~ do cóo~ guí jaléng~ jmidsea` casíñ~ lajee~ la'ó~ yaaíñ~ e casíñ~ coo~ tú~ míng~ dsea` i nijmé~ lafa' dsea` guí~ dsíir~ cóo~ Jesú, jo cajmíer~ lajo quiá~ e nijméñ~ do quijí~ jial nifé~ dsea` do júu~ guí~, co~ i dsíir~ e fa~ lajo nilí~ r~ e nitísíng~ dsea` do fí~ quini~ dseata~. 21 Joba' mi~ caguíñiñ~ do fí~ li~ táang` Jesús, jo cajmíngi~ r~ dsea` do lala jo cajíñ~:

—Tifa~, ninéb~ jnea~ røø~ e jmang~ júu~ jáb~ jalé~ e e~ 'nø~, jogui~ ja~ jøø~ 'nø~ cajo~ jial líng~ dsea` lí~ caluu~, jogui~ 'nø~ e~ jnea~ jial dseáng~ laco~ iing~ Fidiée~ e see~ naa~. 22 Joba' cajajmíng~ naa~ 'nø~: ¿Su 'né~ niquí~ naa~ cuu~ e catíng~ dseata~ dsea` féng~ i guíing~ fí~ Roma ozi~ ja~ 'né~ qui~ naa~ é?

23 Jo dsu~ dsíir~ ladob calilí~ Jesús e iing~ i dsea` do nijmígoøng~ neiñ~, joba' cajíñ~ casí~ reiñ~:

24 —Ée~ na~ jnea~ coo~ cuu~. Joba' ne~ duu~ jial lí~, jo ñ~ dsea` i táang~ fí~ ni~ la jogui~ jial siir~?

Joba' cañí~ i dsea` do casí~ r~ Jesús jo cajíñ~:

—Dseata~ dsea` féng~ i guíing~ fí~ Romab táang~ fí~ na.

25 Joba' cañí~ tu~ Jesús jo casí~ r~ i dsea` do:

—Lajíi~ e catíng~ dseata~ dsea` féng~, cuóø~ na~ dseata~ dsea` féng~; jogui~ lajíi~ e catíng~ Fidiée~, cuóø~ na~ Fidiée~ cajo~.

26 Jo dsíng~ cagogá~ dsíir~ i dsea` i téeng~ Jesús do mi~ cañí~ dsea` do lado fí~ quini~ jaléng~ i dsea` i teáang~ do, co~ lí~ cango~ gó~ guí~ dsíir~ bre lajíi~ e cañí~ dsea` do, jo tiib~ cajer~ lajíiñ~ do.

Mi~ cajmíng~ dsea` jial lí~ mi~ nijí~ tu~ dsea` calé~ catú~
 (Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 Jo mi~ cangí~ jo, caguíñing~ coo~ tú~ míng~ dsea` Israel i líng~ dsea` saduceo fí~ li~ táang` Jesús. Jo jaléng~ i dsea` saduceo do ja~ já~ líñiñ~ e nijí~ tu~ jaléng~ li~. Joba' cangojming~ r~ dsea` do jo cajíñ~:

28 —Tifa~, Moi~ cajme~ r~ fí~ ni~ ji~ quiá~ r~ e song cajung~ jaang` dseañ~ jo ja~ jøø~ caliséng~ cóo~ dseamí~ quiá~ r~, joba' 'né~ nicúng~ guó~ i dseamí~ níi~ do cóo~ rúng~ dsea` ngáang~ cóo~ i lí~ do. Jo i yøø~ lauui~ i niliseeng~ quiá~ r~ cóo~ i dseañ~ do, 'né~ nijmér~ e lafa' jøø~ i dseañ~ quiá~ r~ lamí~ uii~ do, co~ lanab fé~ fí~ ni~ ji~ quiá~ Moi~. 29 Joba' sii~ na~ 'nø~ e

júu~ la: Coo` ya~ caliséng~ guiáng~ dseañ~ la'ó~ rúiñ~, jo i dsea` níi~ do cacúm~ guóor~, jo ja~ e huóø~ cateáaiñ~ fí~ jmiñ~ la co~ cajum~ bre, jo jíi~ jaang` jøø~ ja~ ji~ caliséng~. 30 Jo mi~ cangí~ e cajúng~ i dseañ~ do, jo cacúm~ guoo~ i dseamí~ níi~ do cóo~ rúng~ i lí~ dseañ~ quiá~ r~ i catí~ gáang~ do. Jo dsu~ lajob cangong~ iñ~ cajo~, co~ cajum~ bre, jo jíi~ jaang` jøø~ ja~ ji~ caliséng~. 31 Jo mi~ cangí~ jo, cacúm~ tu~ guoo~ i dseamí~ do cóo~ rúng~ i lí~ dseañ~ quiá~ r~ i catí~ gaang~ do, jo ja~ huóø~ cangó~ jo cajum~ bre cajo~, jo jíi~ jaang` jøø~ ja~ ji~ caliséng~. Jo lajob cangong~ iñ~ lajaléiñ~ do. Jo coob~ mi~ cató~ júuñ~ lají~ guíaiñ~ do, jo jíi~ jaang` jøø~ ja~ ji~ caliséng~. 32 Jo dsu~ jo~ huóø~ ngó~ mi~ cangí~ jo, jo cajum~ i dseamí~ do cajo~. 33 Joba' jming~ naa~ 'nø~ lana jial lí~ mi~ nití~ fí~ coo~. I~ dseáng~ dseamí~ quiá~ nilíng~ i dseamí~ do lajee~ lají~ guíáng~ i dseañ~ do? Co~ lají~ guíam~ bre cacúng~ guóor~ cóo~ i dseamí~ do fí~ jmiñ~ la.

34 Joba' cañí~ Jesús quiá~ i dsea` saduceo do jo cajíñ~ casí~ reiñ~:

—Cum~ guoo~ jaléng~ dseañ~ dseamí~ fí~ jmiñ~ la. 35 Jo dsu~ jaléng~ dsea` i niñíng~ e nijí~ tur calé~ catú~ jee~ jaléng~ i lí~ fí~ jmiñ~ coo~ jo~ nicúng~ guí~ guoor~ fí~ jo, 36 jogui~ ja~ quí~ jmiñ~ fa~ e nijúung~ guí~, co~ lajob líng~ jaléng~ ángeles quiá~ Fidiée~ fí~ níff~, ja~ cúng~ guóor~ o~ guí~ júuñ~; jogui~ joo~ Fidiée~ níiñ~ jaléng~ i dsea` do uíi~ e nícají~ tur calé~ catú~. 37 Jo jí~ guí~ Moi~ cajme~ r~ fí~ ni~ ji~ quiá~ Fidiée~ e níjib~ tu~ lí~, co~ ie~ lamí~ cangár~ e guí~ coo~ matóó~ e guí~ jí~, jo jee~ e jí~ do café~ Fí~ naa~ jo cajmíer~ júu~ e i~ bre líñiñ~ Fidiée~ quiá~ Abraham coo~ guí~ Isáa~ jogui~ Jacóo~. 38 Dsaco~ Fidiée~ líñiñ~ Fidiée~ quiá~ jaléng~ i lí~, co~ jmang~ dsea` jí~ bing~ i seeng~ cøøng~ cóo~ Fidiée~.

39 Jo mi~ canúu~ i líng~ tifa~ quiá~ júu~ quiú~ ta~ quiá~ dsea` Israel do e cajíng~ Jesús lado, joba' dsíir~ ladob cañíir~ quiá~ Jesús jo casí~ r~ dsea` do lala jo cajíñ~:

—Eáam~ guí~ laco~ cafée~ na, Tifa~.

40 Jo mi~ cangí~ jo, jíi~ jaaiñ~ do jo~ ee~ cateá~ guí~ dsíir~ fa~ ee~ cajmíngi~ guí~ Jesús.

I~ dsea` siju~ líng~ Dsea` Jmáang~?
 (Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

41 Jo mi~ cangí~ jo, jo cajmíngi~ Jesús jaléng~ i dsea` do jo cajíñ~ casí~ reiñ~:

—¿Jialí~ fí~ dsea` e siju~ dseata~ Davíb~ líng~ Dsea` Jmáang~? 42 Co~ lab cajíng~ dseata~ Daví~ fí~ ni~ ji~ quiá~ Fidiée~:

Lalab cajíng~ Fidiée~ casí~ r~ Fí~ i:

“Ní~ lí~ dsée~ laco~ guíin~

43 cartí~ mi~ nijmee~ e jaléng~ dsea` i ní~ níng~ 'nø~ nísi~ r~ uó~ jni~ fí~ quini~ e laco~ nijmi~ gór~ 'nø~.”

44 Joba' jming~ jnea~ e song 'ñia~ bí~ dseata~ Daví~ sí~ r~ Dsea` Jmáang~ Fí~ i, joba' jial cuóøng~ e Dsea` Jmáang~ líñiñ~ dsea` siju~ dseata~ Daví~ jóng?

Jalé¹ e ga` e jmoo` jaléng¹ tifa¹ quiá¹ júu¹ quiá¹ ta¹
quiá¹ dsea` Israel
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Jo lajee¹ jo, fíim¹ dsea` teáaiñ¹ e núur¹ jalé¹ júu¹
quiá¹ Jesú¹, jo cajíng¹ dsea` do casf<sup>1</sup>r<sup>1</sup> jaléng<sup>1</sup> dsea` i
ngí¹ cóg¹r¹ do lala:

⁴⁶ —Niing¹ óo¹na¹ cóg¹ jaléng¹ tifa¹ quiá¹ júu¹ quiá¹
ta¹ quiá¹ dsea` góo<sup>1</sup>naa<sup>1</sup> dsea` Israel, co¹ jaléng¹ fí¹ tí¹
dsíir¹ e ngí¹quier¹ jalé¹ sí¹ dsea` 'goo¹, jogui dsíng¹
iiñ¹ e njmiféng¹ dsea` ír<sup>1</sup> mí<sup>1</sup> jié<sup>1</sup> jíñ<sup>1</sup> dsea` lacaang¹ fí¹
jee¹ 'núu¹, jo mir¹ 'masi¹ e niing¹gui¹ mí¹ dsilíñ¹ fí¹
sinéu¹ guá¹, jogui mí¹ tí¹ jmi¹ e ngíñ¹ e gó¹r¹, mir¹
lali¹ fí¹ jlo¹gui¹ e nigüeár¹, jo lajoba¹ e jlo¹gui¹ jnéeiñ¹ fí¹
quini¹ jaléng¹ dsea` rúiñ¹. ⁴⁷ Jogui uó¹r¹ jalé¹ e sea¹
quiá¹ jaléng¹ dseamf¹ i¹ ní¹, jogui jmicaaiñ¹ e fé¹r¹ fa¹
e cuee¹ eáang¹ fí¹ quini¹ dsea¹. Jo co¹ dseáng¹ lajob¹
líñ¹, joba¹ fíbing¹ i¹ eáang¹gui¹ ni'íng¹ iihu¹ mí¹ nití¹ i¹
lajo.

Mí¹ cacuø¹ jaang¹ dseamf¹ i¹ ní¹ cuu¹ quiá¹r¹ fí¹ guá¹
(Mr. 12:41-44)

21 Jo mí¹ cangf¹ jo, lajee¹ táang¹ Jesú¹ fí¹ sinéu¹
guá¹, jo cangár¹ e dsitea¹ dsea` sea¹ cuu¹ jmigu¹
iu¹ cuu¹ quiá¹r¹ fí¹ dsíí¹ guóo¹ quiá¹ guá¹. ² Jo dsu¹ la-
jeee¹ job mí¹ cangáiñ¹ jaang¹ dseamf¹ i¹ ní¹ i¹ tiñíng¹
eáang¹ i¹ catá¹ dsíí¹ e guóo¹ do tú¹ cuu¹ e jiáang¹
eáang¹ e quíng¹ coo¹ níñee¹. ³ Jo mí¹ cangá¹ Jesú¹ e
calf¹ lado, jo casf¹r¹ jaléng¹ i¹ dsea¹ i¹ teáang¹ do jo ca-
jíñ¹:

—Dseáng¹ e já¹ e fí¹i¹ ní¹ e i¹ dseamf¹ nábing¹ i¹
nicacuø¹ jmigu¹gui¹ cuu¹ lajee¹ lajaléng¹ i¹ dsea¹ sea¹
cuu¹ i¹ ningfíng¹ na. ⁴ Co¹ jaléng¹ i¹ dsea¹ sea¹ cuu¹ na
nicacuø¹ jalé¹ e niseáng¹ quiá¹bre, jo dsu¹ i¹ dseamf¹
ní¹na¹ nicacuø¹ jalé¹ e sea¹ quiá¹r¹ jo coo¹ e naba¹
sí¹l¹ nilár¹ capí¹ e ni'í¹ nidø¹r¹.

Mí¹ cajíng¹ Jesú¹ e ní¹íim¹ guá¹ fé¹ e si¹ fí¹ Jerusalén¹
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Jo mí¹ cangf¹ jo, fíim¹ dsea¹ i¹ la'ó¹ ngí¹ coo¹ Jesú¹
teáaiñ¹ sítíñ¹ cuaiñ¹ quiá¹ e guá¹ fé¹ e si¹ fí¹ Jerusalén¹
jogui dsigá¹ dsíí¹ e dsíng¹ jlo¹ e guá¹ do, co¹ dsíng¹
niguo¹ jalé¹ cuu¹ coo¹ e sítieeng¹ e guá¹ do, jogui
sítíí¹bir cajo quiá¹ jalé¹ e jlo¹ e nicacuø¹ dsea¹ quiá¹
sítíí¹ e guá¹ do. Jo mí¹ canúu¹ Jesú¹ e sítíng¹ jaléng¹ i¹
dsea¹ do lado, joba¹ cajíñ¹ casf¹reiñ¹:

⁶ —Niguiéeb¹ jmi¹ mí¹ niquí¹ jalé¹ e móo¹ ní¹
tée¹ na, jo jíí¹ coo¹ cuu¹ jo¹ níjé¹ fa¹ e sítíng¹gui¹ rúng¹
fí¹ laço¹ jlo¹ jnéceng¹ e na lana.

Jial nilí¹ mí¹ nijaquiéeng¹ e tí¹ lí¹ ní¹íng¹ jmigüí¹
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Jo mí¹ canúu¹ jaléng¹ i¹ dsea¹ do e cajíng¹ Jesú¹ la-
do, jo cajmíngi¹r¹ dsea¹ do jo cajíñ¹:

—Tifa¹, ¿lí¹ nilí¹ jalé¹ e fó¹ na? ¿Jial nilili¹ mí¹ ni-
jaquiéeng¹ e nidsijée¹ jalé¹ e jo?

⁸ Joba¹ cañíi¹ Jesú¹ quiá¹ i¹ dsea¹ do jo cajíñ¹
casf¹reiñ¹:

—Dsíng¹ ní¹ing¹ óo¹ ní¹ jo ja¹ güiliqøøng¹na¹,
co¹ fíim¹ dsea¹ nijalíng¹ jo nijíñ¹: "Jneab¹ Dsea¹
Jmáang¹, jogui nijíng¹gui¹: "Lanab nicaguié¹ oor¹ e
ni¹íng¹ jmigüí¹." Jo dsu¹ ja¹ jmijíng¹na¹ jíí¹ coo¹, jo jie¹
mí¹ ligøøng¹na¹. ⁹ Jogui mí¹ ninúu¹na¹ e nijáa¹ mítí¹ jo
ninéé¹ ta¹ tífíng¹, ja¹ fóøng¹na¹ jíí¹ coo¹, co¹ jalé¹ e jo
nél¹ nilitib¹ lajee¹ ní¹gui¹ e ni¹íng¹ jmigüí¹.

¹⁰ Jogui cajíng¹gui¹ Jesú¹ casf¹r¹ jaléng¹ i¹ dsea¹ do:

—Jaléng¹ dsea¹ i¹ neáang¹ coo¹ fí¹ nitíñ¹ cóo¹ coo¹gui¹
fí¹, jogui coo¹ 'lé¹ dsea¹ nitíñ¹ cóo¹ coo¹gui¹ 'lé¹ dsea¹
cajo. ¹¹ Jogui eáang¹ teá¹ nijó¹ uó¹ fí¹ la fí¹ na, jogui ni-
jáa¹ oo¹, jogui nilisea¹ jmigui¹ iíng¹ jmohu¹ laúng¹ fí¹
jmigüí¹, jogui jmigui¹ fíim¹ jalé¹ e nijnéng¹ fí¹ yé¹
jmigüí¹, jo dsíng¹ niféng¹ jaléng¹ dsea¹ mítí¹ niní¹ jalé¹
e jo.

¹² Jo dsu¹ ní¹gui¹ e nidsijée¹ jalé¹ e nifá¹a na, fíing¹

dsea¹ nilíñí¹ ní¹íñ¹ ní¹, dsea¹ cuíng¹na¹ jnea¹, jo
dsíng¹ ga¹ nijmeáin¹ ní¹úi¹ jnea¹. Jo nidsijéein¹
ní¹ fí¹ sinéu¹ guá¹ e laco¹ ni¹níñí¹ ní¹ fí¹ quini¹
jaléng¹ dsea¹, jogui nitáin¹ ní¹ fí¹ dsíí¹ ní¹ñí¹, jo fí¹ jo
nidsijéein¹ ní¹ fí¹ quini¹ jaléng¹ dseata¹ dsea¹ cóøng¹
úi¹ e líng¹na¹ dsea¹ quié¹e. ¹³ Jo mítí¹ nidsingfíng¹na¹
jalé¹ e na, job mítí¹ nilí¹na¹ nifóng¹na¹ jaléng¹ i¹ dsea¹
do jial ca'uíng¹na¹ dsea¹ quié¹e. ¹⁴ Jo ja¹ jmee¹na¹ fí¹í¹
fa¹ e ja¹ ní¹na¹ jial ningfíng¹na¹ quiá¹ jaléng¹ i¹ dsea¹
do mítí¹ nijmíng¹ fí¹ ní¹ quiá¹ jalé¹ dsee¹ e niñíng¹na¹.

¹⁵ Co¹ jneab¹ nijmee¹ e e nilíñí¹na¹ jial ningfíng¹na¹ quiá¹r¹,
jogui nijmee¹ e e tífíng¹na¹ eáang¹, jo jíí¹ jaang¹ i¹ dsea¹ i¹
ní¹ ní¹ ní¹ ní¹ do ja¹ niquí¹r¹ jmi¹ fa¹ e niñí¹ quií¹na¹.

¹⁶ Jo dsíng¹ niliseeng¹ i¹ ní¹ ní¹ ní¹ ní¹, co¹ jí¹gui¹
jaléng¹ tiquíí¹na¹ jogui niquíí¹na¹ jogui jaléng¹ rúng¹
na¹ jogui jaléng¹ i¹ cuíng¹ ní¹ ní¹ lajo coo¹ ní¹
jo jí¹gui¹ cartí¹ njingáiñ¹ i¹ líng¹ ní¹. ¹⁷ Jo lajalém¹ dsea¹
jmigüí¹ nilíñí¹ ní¹ ní¹ ní¹ ní¹ uí¹ e líng¹na¹ dsea¹ quié¹e.
¹⁸ Jo dsu¹ jíí¹ camf¹ jñegui¹na¹ ja¹ nidsi¹íng¹. ¹⁹ Jo jie¹
mítí¹ litúng¹ áa¹na¹ e fí¹ niteáang¹na¹ coo¹ jnea¹, co¹ la-
joba¹ e cuóøng¹ e nitíng¹na¹ fí¹ quini¹ Fidiée¹ mítí¹ nití¹
fí¹ lajo.

²⁰ Jo mítí¹ nimó¹na¹ e nijalíng¹ jaléng¹ lí¹ée¹ e ní¹í¹
latøøng¹ fí¹ Jerusalén, joba¹ güiliñí¹na¹ jóng¹ e ho¹ huóø¹
róo¹ e fí¹ jo, co¹ tí¹ lí¹ ní¹í¹. ²¹ Jo co¹ lajob níllí¹, joba¹
dsíí¹ lajob ní¹ uóng¹ jaléng¹ dsea¹ i¹ neáang¹ jee¹ fí¹
Jerusalén e nícuí¹ fí¹ jee¹ mó¹ ní¹gui¹ e ní¹í¹ jaléng¹
lí¹ée¹ lacúng¹ lajíng¹ e fí¹ jo. Jo jaléng¹ dsea¹ i¹ taang¹
jmoo¹ ta¹ fí¹ caluu¹ fí¹ jo¹ güi¹fí¹ dsíí¹ laço¹ fí¹ ní¹í¹
jogui jaléng¹ dsea¹ i¹ neáang¹ latøøng¹ fí¹ se¹ Judea ní¹ ní¹bre
cajo e la-
co¹ cuóøng¹ ní¹í¹ móng¹ yaaiñ¹. ²² Co¹ ie¹ job mítí¹ ní¹íng¹
dsea¹ iihu¹, jo lajogui¹ e níltí¹ jíí¹ laço¹ fí¹ ní¹í¹
quiá¹ Fidiée¹. ²³ Jo dsu¹ dsíng¹ fí¹ jaléng¹ dseamf¹ i¹
ngí¹ quiéeng¹ yé¹ osi i¹ ngí¹ jéeng¹ yé¹ cu¹ tó¹ ie¹ jo!
Co¹ dsíng¹ ní¹í¹ dsea¹ iihu¹ lajéng¹ dsea¹ jmigüí¹, jo dsu¹
eáang¹ güi¹ nicá¹ dsea¹ i¹ seeng¹ fí¹ Jerusalén la iihu¹
lajee¹ lajaléng¹ dsea¹ jmigüí¹. ²⁴ Jo fíim¹ dsea¹ níjúuiñ¹
fí¹ jee¹ mítí¹, jogui fíim¹ dsea¹ níteiñ¹ jo nidsilíñí¹ ní¹ñí¹
fí¹ fí¹ lí¹ jé¹; jo jaléng¹ dsea¹ i¹ jaléng¹ fí¹ lí¹ hui¹ i¹ ja¹
cuíng¹ Fidiée¹ ní¹aso¹ o'øm¹bre fí¹ Jerusalén cartí¹ mítí¹
nidsíng¹ e lí¹ e ní¹í¹ quiá¹.

Jial miñijáá'tu Dsea` Jmáang-
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵Jo dsíng'~ nilisfing' jial jnéeng' iee` cóo'~ guí si'~ cóo'~ guí jaléng' náu'. Jogui dsíng'~ nidsigá` dsíir` dsea` joguì niféiñ' cajo uíi'~ e ga` niróo` jmiñiñ' joguì ga` nitá` mít'~. ²⁶Jo dsíng'~ niféng' dsea` jo fíiñ' dsea` niifing' dsíir` cóo'~ jalé' e fó' do miñiñ' dsíir` jalé' e nilí ie~ jo, co' jí' guí jalé' e sea` fí' yú'~ jmiñiñ' nijó' lafa miñiñ' uó'. <sup>27</sup>Jo joguìba' miñiñ nimáang' na' jnea', dsea` lín' jaang` dsea` jmiñiñ' i jáa' fí' niff', e nigáá'a niquíin'~ n jee` cabøø` jnií' cóo'~ e niing' jí' e 'gøng' quiá'~ Fidiée'. ²⁸Jo miñiñ nináng` e nidsijéé' jalé' e ni-cafá'a na, joba' cuóøø' bí' yaang' na' jóng, joguì jøø'~ na' yejí' fí' yú'~ jmiñiñ', co' nijaquiéem'ba' e nileáng'~ na' conguia' jee` jalé' dsee` quíi'na'.

²⁹Jo lí'~ jo casí'~ Jesús jaléng' i dsea` do coo'~ guí júu'~ jo cajíñ'~ casí'~ reiñ':

—Quié'na' cuente jial lí'~ jalé'~ 'ma` güiñiñ'~ osi lí'~ doñi' ee` 'ma' é. ³⁰Jo miñiñ móo'~ náu'~ e ninaang` iée'~ jalé'~ má'~ e sí'~ quiá'~, 'náu'~ niñiñ'na' e jíi'~ jmiñiñ'~ ni-jaqiéeng' jóng. <sup>31</sup>Jo miñiñ canaan` liti'~ jalé'~ e nicafá'a na, joba' güiliñiñ'~ guíü'~ e nijaquiéem'ba' e nicá'~ Fidiée'~ nifi'~ quiá'~ lajaang` lajaang` dsea` jmiñiñ'.

³²Jo e já'~ e fíiñ'~ náu'~ e jalé'~ e na' né~ nilitib'~ náu'~ guí e nijúung` jaléng'~ dsea` i seeng'~ jmiñiñ'~ na. ³³Jo níiñim'~ la'úng'~ jmiñiñ'~ la cóo'~ guí la'úng'~ yú'~ jmiñiñ', jo dsu'~ jalé'~ júu'~ quié'~ e ja` tóo'~ jmiñiñ'~ fa'~ e ja` nilitib'~ lajalé'~ e jo.

³⁴Jo co'~ lajob nilí, joba' fíiñ'~ náu'~ e dsíng'~ né~ níiñ'~ óo'na'~ jo ja` cuóøø'~ fí' yaang'~ na' jíi'~ capí'~ e niróng'~ na'~ dsee`~ cóo'~ jalé'~ e líi'~ e sea` fí' jmiñiñ'. Jo ja` jmoo'na'~ ta~ fí' méé'~ o'guí ngf'~ na'~ e eáang'~ guí guíing'~ óo'na'~ jial niliseeng'~ na'~ fí' jmiñiñ', la, jo lajoba' ja` nidsiñg'~ na'~ la dsing'~ jaang`~ nío'~ i guíeé'~ lí'~ róo'~ coo'~ leá'. Co'~ jaléb'~ e jo nilí miñiñ niguiéé'~ e jmiñiñ'~ jo jee`~ jaléng'~ dsea` i seeng'~ fí' la'úng'~ fí' jmiñiñ'. ³⁵Joba' liúun'~ n náu'~ e dseáng'~ la guíim'ba'~ né~ e neáang'~ na'~ e née'~ guíü'~ quíi'~ na'~ contøøng'~ jo contøøng'~ hñé~ mítib'~ na'~ jmiñiñ'~ Fidiée'~ uií'~ quíi'~ na'~ e laco'~ ja` güiñiñ'~ na'~ jalé'~ e nilí ie~ jo joguì e laco'~ cuóøøng'~ nigüiñquiéeng'~ na'~ fí' quiniiñ', jnea'~ dsea` lín'~ jaang`~ dsea` jmiñiñ'~ i jáa' fí' niff'~.

Jo jalé'~ e júu'~ na ca'e'~ Jesús ca'e'r'~ jaléng'~ i dsea` do ie~ jmiñiñ'~ jo.

³⁷Jo miñiñ cangf'~ jo, lacoo'~ jmiñiñ'~ dsíñéé'~ Jesús jaléng'~ dsea`~ jalé'~ júu'~ quiá'~ Fidiée'~ fí'~ guá'~ fí'~ e sí'~ fí'~ Jerusalén. Jo lacoo'~ lóo'~ dséer'~ dsíjer'~ fí'~ coo'~ yú'~ cuo'~ e sii'~ Olivos e fí'~ níi'~ fí'~ Jerusalén do. <sup>38</sup>Jo lajalém'~ dsea`~ dsilíñ'~ e fí'~ guá'~ do laca'ee`~ e dsinéúr'~ jalé'~ júu'~ e guíá'~ Jesús.

Miñiñ casíñ'~ jaléng'~ dsea`~ jial e nisáiñ'~ Jesús
(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

22 Jo ie~ jo nijaquiéeng'~ coo'~ jmiñiñ'~ e sii'~ Pascua quiá'~ jaléng'~ dsea`~ Israel, jo ie~ jmiñiñ'~ jo gø'r'~ iñiñ'~ e ja`~ quie'~ quiéeng'. ²Jo lajee'~ jo canaan`~ jaléng'~ fíiñ'~ jmidsea`~ cóo'~ guí jaléng'~ tifa'~ quiá'~ júu'~ quié'~ ta~ quiá'~ dsea`~ Israel e siiñ'~ jial niguié'r'~ e nijngáíñ'~ Jesús, jo dsu'~ ja`~ teá`~ dsíir'~ e nijmér'~ jalé'~ e líi'~ e fí'

dsíir'~ do, co'~ dsíng'~ 'gøiñiñ'~ jaléng'~ dsea`~ i seáng'~ fí'~ Jerusalén lajee'~ e jmiñiñ'~ jo.

³Jo lajee'~ jo ca'iñ'~ fíiñ'~ i líng'~ i sii'~ Satanás fí'~ dsíir'~ Judas Iscariote, jaang`~ lajee'~ dsea`~ guítúung`~ quiá'~ Jesús. <sup>4</sup>Jo dsíñ'~ lajob cangór`~ cangosiiñ'~ cóo'~ guí jaléng'~ fíiñ'~ jmidsea`~ cóo'~ guí jaléng'~ dsea`~ quiá'~ guá'~ quiá'~ dsea`~ Israel quiá'~ jial nilír`~ nisáiñ'~ Jesús e laco'~ nijáíñ'~ dsea`~ do fí'~ quiní~ i dsea`~ t. ⁵Jo dsíng'~ caliñiáang`~ dsíir'~ jaléng'~ i dsea`~ do miñiñ canúur'~ e júu'~ jo, joguì cacuør'~ júu'~ quiá'~ e niciuør'~ Judas Iscariote cuu'~ e léeiñ'~ do e quiá'~ e nijáíñ'~ Jesús. ⁶Jo ca'ib'~ dsíir'~ quiá'~ rúiñ'~ e nijmér'~ lajo, jo mifíñ'~ canaan`~ Judas e 'nó'r'~ jial e nijáíñ'~ Jesús fí'~ jaguó'~ jaléng'~ i dsea`~ do.

Miñiñ cagó'~ Jesús líi'~ canue'~ cóo'~ dsea`~ guítúung`~ quiá'r'
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷Jo miñiñ cangf'~ jo, 'ñia'~ ie~ jmiñiñ'~ e gø'~ jaléng'~ dsea`~ Israel iñiñ'~ e ja`~ quiéeng`~ quié'~, joguì ie~ job cajo'~ né~ e nijngáíñ'~ jaang`~ jo'se'~ jiuung`~ lacoo'~ sinéúr'~ quiá'r'~ e nijmér'~ e jmiñiñ'~ Pascua do, ⁸jo 'ñia'~ ie~ jmiñiñ'~ jo caquiúr'~ Jesús ta~ quiá'~ Té'~ Simón cóo'~ guí Juan jo cajíñ'~ casí'~ reiñ':

—Güiliñ'~ na'~ jo güiguia'~ na'~ guíü'~ lí'~ nijmó'~ naa'~ jmiñiñ'~ Pascua, jo fí'~ job niquiee'~ naa'~ coliñ'~ canue'~ na.

⁹Joba' cajmíngf'~ i dsea`~ gáng'~ do Jesús jo casí'r'~ dsea`~ do:

—¿Jie'~ fí'~ lí'~ iing'~ 'náu'~ e nidsiguiá'~ naa'~ guíü'~ jalé'~ e jo?

¹⁰Joba' cañíñ'~ Jesús quiá'~ i dsea`~ do jo casí'~ reiñ':

—Miñiñ nigüitáang'~ na'~ jee'~ fíiñ'~ Jerusalén, job níiñim'~ na'~ jaang`~ dseañu'~ i ngang'~ quiée'~ coo'~ dsue'~ e a~ jmiñiñ', jo nigüitílim'ba'~ laco'~ naiñ', jo e 'náu'~ lí'~ níiñ'~ do, job nigüitáang'~ na'~ cajo. <sup>11</sup>Jo níiñ'~ na'~ i dsea`~ fíiñ'~ e 'náu'~ do: "Lalab jíng'~ tifa'~ quiíi": ¿Jie'~ sinéúr'~ lí'~ nijmee'~ e jmiñiñ'~ Pascua cóo'~ jaléng'~ dsea`~ guítúung`~ quié'~?" ¹²Jo níiñ'~ r'~ 'náu'~ coo'~ 'náu'~ yú'~ lí'~ nísiñ'~ guíü'~ jo fí'~ job niguiá'~ naa'~ quiá'~ e niquiee'~ naa'~ do.

¹³Jo cangolíim'~ i dsea`~ gáng'~ do miñiñ cangoyúung'~ e cajíng'~ Jesús lajo, jo cadsém'~ bre i dsea`~ do, jo calitib'~ laco'~ cajíng'~ Jesús jéeng'~ guí do. Jo fí'~ job caguar'~ guíü'~ e nidó'r'~ ie~ canue'~ jo.

¹⁴Jo miñiñ nijaquiéeng'~ oor'~ e nidó'r'~ jo cangolíim'~ Jesús cóo'~ i dsea`~ guítúung'~ do fí'~ lí'~ ninéé'~ guíü'~ e nidó'r'~. Jo miñiñ caguilíñ'~ jo caguá'~ bre mes'~ lajaléiñ'~ do, <sup>15</sup>jo canaan`~ Jesús sii'~ reiñ'~ do lala:

—Dsíng'~ caliñiin'~ e nijmee'~ e jmiñiñ'~ Pascua la cóo'~ 'náu'~ náu'~ guí e nijúun'~! ¹⁶Co'~ jo'~ nijmee'~ e jmiñiñ'~ jo cóo'~ 'náu'~ cartí'~ miñiñ'~ nití'~ lí'~ e nijí'~ tu'~ rú'~ naa'~ fí'~ níff'~ quié'~.

¹⁷Jo lí'~ jo catíñiñ'~ coo'~ cóo'~ e a~ jmiñiñ'~ mítib'~ huíng'~ jó'~ jo cacuør'~ guí'máang'~ Fidiée', jo lí'~ jo casí'r'~ jaléng'~ i dsea`~ quiá'r'~ do jo cajíñ'~:

—Jó'~ o e cóo'~ la, jo jmeé'~ na'~ jmá'~ jiñ'~ e a~ dsíir'~ lajee'~ lajaléng'~ na'~ na. ¹⁸Dsueco'~ jo'~ nidúu'~ u e jmiñiñ'~ mítib'~ huíng'~ jó'~ la cartí'~ nijí'~ tu'~ rú'~ naa'~ fí'~ níff'~ quié'~.

¹⁹Jo miñiñ cangf'~ jo, jo casá'r'~ coo'~ iñiñ'~ jo cacuør'~ guí'máang'~ Fidiée'. Jo miñiñ cangoyúung'~ jo, jo ca-

jméer` jmá`-jiue iñí`^ do lajee` lajaléng` i dsea` guítung` do. Jo lí- jo casí`-reiñ` jo cajíñ`:

—Quié`na` e iñí`^ la, co` e la líí e ngúu` taan`n la, dsea` nijúun`n uii` quiá` jaléng` dsea` jmigüí. Jo jalé` e la 'né` nijmee`na` e laco` niguiéng` óo`na` jnea`~.

²⁰Jo mi` cangoyúung` e cagó`r` e iñí`^ do, jo catíng`-tuy` e coo` e li`^ a` jmí`^ mí^ huïng` jó`^ do jo cajíñ`:

—E a` dsí` e coo` la líí co` júu` 'mí^ e jmiró` Fidiée` cóo` dsea` jmigüí. Jo e júu`^ jo niliti` mi` nití^ jmi`øøn-uí`^ dsee` quiá` jaléng` dsea` jmigüí. ²¹Jo dsu' lana, lab guiting` i dsea` i ni'níng` jnea` fí quini` jaléng` dsea` i` ní`^ ní` quié`e. <sup>22</sup>Dsuco` lana jnea`^, dsea` líín` jaang` dsea` jmigüí^ i jáa` fí ñiff`^, 'né` nidsing`n líí^ laco` la fé^ fí ni`^ jí quiá` Fidiée`^ . Jo dsu' e ngi` fí^ i` dsea` i ni'níng` jnea` fí quini` jaléng` i dsea` !

²³Jo mi` canúu` i dsea` guítung` do e cajíng` Jesúus lado, jo canaaíñ` jmíng` rúiñ`:

—¿í jaang` jneaa`aa`, faa`aa`, dsea` née`ee` la i ni'níng`naa` Fíi`naa` Jesúus?

I` i niing`gui

²⁴Jo mi` cangoyúung` e cagó`r`^, jo canaang` i dsea` guítung` do jmiquím` dsí`^ quiá` uí`^ e síñíñ` quiá`^ i niing`gui lajee` la'ó`^ ír`.

²⁵Joba` cañíñ` Jesúus quiáíñ` do jo casí`-reiñ`:

—Jaléng` dseata`^ i quiuta` quiá` jaléng` dsea` i ja` cuíng` Fidiée` jmóor` laguidseaang` e jmiti` dsea` jalé`^ ta` e quiur`^ . Jo jalém` i dsea` do 'né` fér` e eáam` guíu jogu*u* e eáam` jlo`^ laco` ta` quiudseata` quiá`r`^ . ²⁶Jo dsu' nú^, dsea` lííng`na` dsea` quié`e, ja` cuóøng` fa` e lííng`na` lajo. Co` ií^ nú^ i iing`^ i nilini`-ing`gui, 'né` nijmee`na` laco` jmóo` jaang` dsea` i ja` niing`^; jogu*u* ií^ nú^ iing`^ i niquiú`^ ta`^, 'né` nijmee`na` lají^ ta`^ e iing`^ dsea` rúm`ba`. ²⁷Co` e já^ e i` dsí` dsea` e eáang`guí niing`^ i dsea` i guiting` gó^ laco`guí i dsea` i caguié`^ e jmiñi`^ do. Dsu' jnea` sín`n la jee`^ nú^ líí^ laco` jaang` dsea` i jmóo` lají^ e iing`^ dsea` rúng`^.

²⁸Jo co` nicangf`ba` cóo`^ jnea`^ contóøng` lajee`^ nt-cangong`n jalé`^ iihuí^ fí jmigüí^ la, <sup>29</sup>jo uí`^ e lajob nicajmee`na`^, joba` nicuóø^ø nú^ e niquiú`^na` ta`^ colíng` cóo`^ jnea` fí ñiff`^ líí^ laco`guí la nicang`ng` jnea` quiá`^ Tiquié`e Fidiée`^ dsea` guiting` ñiff`^ e niquiú`^ta`^ cajo. ³⁰Jo colíim` ni'né`^ niquiee`naa` cóo`^ jnea` fí^ jo, jogu*u* røøb` niquidsi`naa` i` cajo quiá`^ lají^ guity` lé^ dsea` Israel.

Mí` cajmée` Jesúus júu`^ e njíng`^ Tú^ Simón e ja` cuíñ`^ dsea` do

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹Jo mi` calí^ jo, cajíng`gui Jesúus casí`r`^ Tú^ Simón:

—Simón, Simón, lana nicamíng` Satanás nú^ e niguia` jír` nú^ lafa` mi` jí^ dsea` qui` cui`iee`^ . <sup>32</sup>Jo dsu' jnea`^ nicamíñ`^ Tiquié`e dsea` guiting` ñiff`^ uii`^ quií`^ e laco` ja` güilíñ`^ e nilitung` a`^ júu`^ quié`e. Jo 'nú^, mi` nifo`tu` calé`^ catú`^ e líí^ dsea` quié`e, joba` jmícóo`^ jóng jaléng`^ dsea` rún`^ e laco` teá`gui nisíñ`^ cóo`^ júu`^ quié`e.

³³Joba` cañíñ` Tú^ Simón jo casí`r`^ Jesúus jo cajíñ`^:

—Fíi`^, teáb` dsí` jnea`^ e ninii`^i cóo`^ 'nú^ fí 'núñí^ fíng song casáng`^ dsea` 'nú^, jogu*u* colíim`^ nijúu`^naa` fíng calí`né`^ lajo.

³⁴Joba` cañíñ` Jesúus quiá`^ Tú^ Simón jo casí`-reiñ`:

—Tú^ Simón, e laba` fí^ i` nú^, e dsa`ó` góo` na, nú^`gui e niquiú`^ tuidsée`^, 'nú^` nifo`^ ní` née`^ e ja` cuíñ` jnea`^.

Mí` niijaquéeng` oor` e nidsing`fíng` Jesúus jalé`^ iihuí^

³⁵Jo líí^ jo, cajming`^ Jesúus jaléng`^ i dsea` quiá`r` do jo cajíñ`^ casí`-reiñ`:

—Mí` casíñ`n n`nú^ e ja` quié`na` nosúu` quií`na` o`gu*u* cuu`^, jogu*u* jí^ lomí^na` e ò`ba`, joba` jí^ cóo`^ ja` ee` calí`né`gui, ¿já`^ leáa`^?

Joba` cañíñ`^ i dsea` do jo casí`r`^ Jesúus:

—Dseáng`^ lajob líí, Fíi`^.

³⁶Joba` cajing`^tu` Jesúus casí`r`^ jaléng`^ i dsea` do:

—Jo dsu' lana fí^ i` nú^, jaléng`^ nú^ i sea` nosúu` quiá`^ cóo`^`gui líí^ téé`^ cuu` quií`na`^, joba` quié`na` jalé`^ e jo; jogu*u* ií^ nú^ i ja` sea` ñisu^` quiá`^, joba` níñ`na` cóo`^`mi`guiée` quií`na`^ jo leáa`na` cóo`^ e ní`^ jo. ³⁷Dsuco` lana tí^ niliti`^ jalé`^ e fé^ fí ni`^ jí quiá`^ Fidiée`^ líí^ fé^ lala uii`^ quié`e: "Jo jee`^ jaléng`^ dsea` i soo` dsí`^ calí`lín`^". Dsuco` lajalé`^ e fé^ fí ni`^ jí quiá`^ Fidiée`^ uii`^ quié`e, dseáng`^ n`né`^ nilitib`^ e jo.

³⁸Joba` cañíñ`^ i dsea` do quiá`^ Jesúus jo cajíñ`^:

—Fíi`^, lab sea`^ tú^ ñisu^`.

Joba` cañíñ`^tu` Jesúus jo cajíñ`^:

—Nitéb`^ jí^ lana.

Mí` casíñ`^ Jesúus cóo`^`Fidiée`^ fí mó`^ Olivos

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹Jo mi` cangf` e cajíng`^ Jesúus e júu`^ jo, dsif`^ ladob caguíi`^f`^ jo cangó`^tuy fí mó`^ Olivos líí^ laco`guí jí^`^ e quí`^ tíñíñ`^ e jmóor`^ . Jo cangolíim`^ jaléng`^ i dsea` quiá`r`^ do cajo tí^leáaiñ`^ laco`cangó`^ dsea` do. <sup>40</sup>Jo mi` caguilíñ`^ e fí mó`^ jo, joba` cajíng`^ Jesúus casí`r`^ i dsea` quiá`r`^ do:

—Féeng`^na` Fidiée`^, jo lajoba` ja` dseáang`^ e ni-jíung`na` fí ni`^ dsee`^.

⁴¹Jo líí^ jo, dob catiuung`tear i dsea` quiá`r`^ do, jo 'níi-a`^bre cangór`^ tí^ doguiju líí^ laco`^ líí^ e tí^ cóo`^ cuu^ e bí^ dsea` cóo`^`guóor`^ . Jo casí`r`^ uó^` jnir`^ jo canaaíñ`^ féiñ`^ Fidiée`^ jo cajíñ`^:

⁴²—Teaa^, song iin`^ joba` cuóøm` líí^ laan`^ jnea`^ jee`^ jalé`^ iihuí^ e tí^ líí^ nidsing`n`^; jo dsu' ja` güilí^ laco`^ iing`^ jnea`^, co` güilíñ`^ jial dseáng`^ jí^`^ iing`^ nú^ e niliti`^.

⁴³Jo mi` cajíng`^ Jesúus lajo, jo dsif`^ lajob cajneng`^ jaang`^ ángel i casíng`^ Fidiée`^, jo cacuør`^ dsea` do bí^ e quiá`^ e nité`r`^ cóo`^`jalé`^ iihuí^ e tí^ líí^ nidsing`n`^ . <sup>44</sup>Jo lajee`^ jo eáang`guí canaang`^ Jesúus jmiféiñ`^ Tiquiá`r`^, jo canaang`^ sojiúiñ`^ jmiguiee`^ e líí^ la líí^ jmi`øøiñ`^ cartí`^ ni`^ uó^.

⁴⁵Jo mi` calí^ e féiñ`^ Tiquiá`r`^, jo cangám`^tuy fí^ líí^ caseáaiñ`^ i dsea` quiá`r`^ do, jo cadséng`^neiñ`^ do e güiñ`^biñ`^ do lajaléiñ`^, co` dsíng`^ nicalijiung`^ dsí`^.

⁴⁶Joba' cató^r- Jesús i dsea` do jo casí^r-reiñ^r lala jo ca-
jíñ^r:

—Jialí^r güiing^r 'nú^r? Jminá^r ráang^rna' jo féeng^rna'
Fidié^r dsea` guiing^r niff^r uii^r qui^rna' yaang^rna', jo la-
joba' ja` dseaáang^r e nijiung^rna' fí^r ni^r dsee^r.

Mí^r casang^r dsea` Jesús (Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷Jo laco' gui'nang^r e fé^rbi Jesús e júu^r na, mí^r
canaang^r guilíng^r fíng^r dsea` . Jo jaang^r lajee^r la-
jaléng^r i dsea` guitúung^r do i sii^r Judas Iscariote, fíng^r
i que^r niff^r quiá^r i dsea` do. Jo cangoquíeéiñ^r fí^r li^r
sing^r Jesús jo cachut^r ni^r dsea` do. ⁴⁸Jo dsu^r lalab
cañíñ^r Jesús quiáñ^r do:

—Judas, ¿su cóo^r e chü^r ni^rbaa e nijáan^r jnea^r fí^r
jaguó^r jaléng^r i 'nú^r níng^r jnea^r, dsea` i jáa^r fí^r niff^r i
líng^r jaang^r dsea` jmigüi^r?

⁴⁹Jo mí^r cangá^r dsea` guitúung^r quiá^r Jesús e calf^r
lado, jo cajmíngi^r Jesús jo cajíñ^r:

—Fí^rnaa', ¿su nitíñ^rnaa' cóo^r niis^r?

⁵⁰Jo jaang^r i dsea` guitúung^r do caguir^r níñ^r quiá^r, jo
caqui^r logua^r dsée^r quiá^r jaang^r dsea` i jmoo^r ta^r
quiá^r i jmidsea` i laniing^r do. ⁵¹Jo dsif^r lajob cajíng^r
Jesús casí^r i dsea` quiá^r do:

—Jo` e cang^rna'r jíí^r coo^r; nílib^r jíí^r lana.

Jo dsif^r lajob cagüi^r Jesús e lí^r 'ná^r quiá^r i dsea`
sícuíng^r do, jo ladsif^r lanab ca'lóo^r loguaíñ^r do. ⁵²Jo
lí^r jo, casí^r Jesús jaléng^r fí^r jmidsea` cóo^r jaléng^r i
néé^r ni^r guá^r cóo^r güi jaléng^r dsea` cóong^r quiá^r
guá^r quiá^r dsea` góor<sup>r</sup> dsea` Israel, co^r lajalém^r i
dsea` í<sup>r</sup> caguíliñ<sup>r</sup> e nitóor<sup>r</sup> Jesús, jo cajíñ<sup>r</sup> casí<sup>r</sup> i dsea`
do:

—Lana cagüiliñ^r 'nú^r e quié^rna' jalé^r niis^r
cóo^r güi jalé^r 'ma` e njmang^rna' jnea^r lafa' jaang^r ii^r.
⁵³Jo lacoo^r jmíí^r lacoo^r jmíí^r ca'ee^r 'nú^r júu^r quiá^r
Fidié^r fí^r guá^r quiá^rnaa', jo dsu^r ja` cateá^r óo'na' fa' e
caséng^rna' jnea^r lajee^r jo; jo dsu^r lanaguí^r cagüeá^r
oor^r e güijé^r 'nú^r, co^r Fidiéeb^r dsea` nícacuør^r fí^r lajo e
i'lim^r niquiú^rta^r e uóo^r lana.

Mí^r cajíng^r Tú^r Simón e ja` cuíñ^r Jesús (Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴Jo dsif^r lajob casaiñ^r Jesús, jo cató^r dsea` do fí^r
quiá^r i jmidsea` laniing<sup>r</sup> quiá<sup>r</sup> dsea` Israel. Jo huíim^r
ngang^r Tú^r Simón e tí^rleáaiñ^r laco^r ngolíng^r i dsea` do
e téer^r Jesús. ⁵⁵Jo mí^r caguíliñ^r fí^r jo, jo canaang^r i
dsea` i casó^r quiá^r Jesús do e jí^r jí^r fí^r güia^r jó^r sigui^r,
jo caguár^r lacúng^r lajiing^r e jí^r do mí^r cacoo^r. Jo dob
caguá^r Tú^r Simón cajo jee^r jaléng^r i dsea` do. ⁵⁶Jo mí^r
cangá^r jaang^r dseamí^r i jmoo^r ta^r quiá^r i jmidsea` do e
dob guiing^r Tú^r Simón jee^r jaléng^r i dsea` i neáang^r
do, jo canaaiñ^r jmícuíng^r heiñ^r jo casí^r reiñ^r:

—Ja^r, cangi^r i dseañ^r la cóo^r Jesús cajo.

⁵⁷Jo mí^r canúu^r Tú^r Simón lado, jo dsif^r lajob cajíñ^r
casí^r i dseamí^r do:

—Ja` cuíng^r jneaiñ^r do, dseamí^r.

⁵⁸Jo mí^r mífing^r güiji^r lajo, jiéng^r güi calicuí^r quiá^r jo
cajíñ^r:

—Dsea` quiá^r Jesús líng^r güi 'nú^r cajo.

Jo mí^r canúu^r Tú^r Simón lado, jo dsif^r ladob cañíñ^r
tur jo cajíñ^r:

—Ja` jee^r i do quíng^r jnea^r, dseañ^r.

⁵⁹Jo mí^r cangí^r coo^r oor^r lajo, jiéng^r güi jaang^r dsea`
cajíñ^r:

—E já^rba^r líng^r i dseañ^r la dsea` quiá^r Jesús, co^r i
seeng^r fí^r Galileab la cajo.

⁶⁰Joba' cañíñ^r Tú^r Simón jo casí^r i dsea` do jo ca-
jíñ^r:

—Ja` níi^r ee^r e fó^r na, dseañ^r.

Jo ja` mí^r cató^rbi e fé^r i Tú^r Simón do lajo mí^r tí^r lí^r
caqui^r jaang^r tuidsée^r. ⁶¹Jo job mí^r caji^r Jesús nir^r jo
cajóoiñ^r Tú^r Simón tí^r lí^r siñ^r, jo dsif^r lajob cadseng^r
dsíí^r i Tú^r Simón do e cajíng^r Jesús lamí^r neáaiñ^r gó'r^r
do: "Dsa'ó^r góo^r na, ní^r güi e niquí^r tuidsée^r, 'nú^r ni-
fo^r 'nú^r néel^r e ja` cuíñ^r jnea^r ." ⁶²Jo mí^r cadseng^r dsíí^r
i Tú^r Simón do e cajíng^r Jesús lajo, jo dsíng^r calíju-
ung^r dsíí^r, jo dsif^r lajob cagüi^r fí^r jo dsíng^r canaaiñ^r
qui^r róng^r jóng.

Mí^r cajmeáng^r dsea` Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³Jo mí^r cangí^r jo, jaléng^r i dsea` i jée^r quiá^r Jesús
canaaiñ^r lóoiñ^r dsea` do jogu^r bóøng^r neiñ^r, ⁶⁴jo cajníir^r
jmini^r dsea` do jo cabár^r moniñ^r jo cajmíngi^r reiñ^r lala
jo cajíñ^r:

—¿I^r i cabóøng^r 'nú^r? jmee^r júu^r, ne^r ee!

⁶⁵Jo jmigui^rbi jalé^r e fé^r e jmineaiñ^r dsea` do la-
jee^r jo.

Mí^r cangojéeiñ^r Jesús fí^r lí^r siseáng^r jaléng^r dsea` cóong^r quiá^r guá^r

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶Jo mí^r cajneá^r e jmíí^r jo, jo caseáng^r jaléng^r dsea`
cóong^r quiá^r dsea` Israel cóo<sup>r</sup> jaléng<sup>r</sup> fí<sup>r</sup> jmidsea`
cóo^r güi jaléng^r tifa^r quiá^r, jo cató^r Jesús fí^r lí^r
nisíseaiñ^r do, jo cajmíngi^r dsea` do lala jo cajíñ^r:

—Jmee^r júu^r, ne^r ee^r, ¿su 'nub^r Dsea` Jmáang^r?

Joba' cañíñ^r Jesús quiá^r jaléng^r i dsea` do jo cajíñ^r:

—Song njmee^r jnea^r júu^r røø^r, ja` já^r nilíng^r 'nú^r
júu^r quié^r e jóng. ⁶⁸Jogu^r song ee^r njmíngí^r 'nú^r, ja`
e ní^rna' ningí^rna' quié^r e cajo. ⁶⁹Jo dsu^r latí^r lana jnea^r,
dsea` cagá<sup>r</sup>a fí<sup>r</sup> niff<sup>r</sup> e líñ<sup>r</sup> jaang<sup>r</sup> dsea` jmigüi^r, niní^r
lí^r dsée^r laco^r güiing^r Fidié^r dsea` güiing^r niff^r,
dsea` i'gøng^r eáang^r la'úng^r fí^r jmigüi^r.

⁷⁰Jo mí^r canúu^r jaléng^r i dsea` do e cajíng^r Jesús la-
do, jo lajalém^r bre cajmíngi^r dsea` do jo cajíñ^r:

—Jo ¿su 'nub^r Jóo^r Fidié^r dsea` güiing^r niff^r liya?

Joba' cañíñ^r Tú^r Jesús quiá^r jaléng^r i dsea` do jo cajíñ^r:

—Dseáng^r lajob lí^r lí^r laco^r la nicafee^r na' na.

⁷¹Jo mí^r canúu^r jaléng^r i dsea` do e cajíng^r Jesús la-
jo, jo casí^r lajee^r lajaléiñ^r do jo cajíñ^r:

—¿E^r güi ta^r e 'neáng^r güi^r jaléng^r dsea` i tí^r ni^r? Co^r
yee^r baa' nicanúu^r náng jialaco^r lí^r júu^r quiá^r.

Mi~ caguiéng~ Jesús fí~ quini~ dseata~ dsea` féng~ i sii`
Pilato
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18 :28-38)

23 Jo mi~ cangf~ jo, lajalém~ i dsea` do cangojéeiñ~
Jesús fí~ quini~ jaang` dseata~ dsea` féng~ i sii`
Pilato. ² Jo mi~ caguiliñ~ do fí~ do, jo canaaíñ~ jmóor`
dsee~ quiá~ dsea` do jo cajíñ~:

—I dseañ~ la ngir` lacaang` jee~ 'núe~ ta~ jmiguíng~
jaléng~ dsea` i seeng` fí~ lí~ quiá~ 'nú~ ta~. Jogui ngir`
fé'r` e ja~ 'nú~ niquí~naa' cuu~ quiá~ i dseata~ dsea`
féng~ i guiing~ fí~ Roma, jogui fé'bír cajo e íbre líñ~
Dsea` Jmáang~ i nisíng~ Fidiée~ i nicá~ nifí~ quiá~
jaléng~ dsea` góo`naa` dsea` Israel.

³ Jo mi~ canúu~ i dseata~ Pilato do lado, jo cajming~r`
Jesús jo cajíñ~:

—Su 'nub` dsea` i quié~ nifí~ quiá~ dsea` Israel?
Joba` cañíí~ Jesús jo cajíñ~:

—Dseáng~ lajgb lí~ lí~ laco` la nicaféel~ 'nú~ na.

⁴ Jo mi~ canúu~ Pilato e cajíng~ Jesús lajo, jo casí~r`
jaléng~ i fí~ jmidsea` do cóo~gui jaléng~ i dsea` i
teáang~ do jo cajíñ~:

—Ja` niguié~ jnea~ lí~ cóo~ dsee~ e sea` quiá~ i
dseañ~ la.

⁵ Jo mi~ canúu~ jaléng~ i dsea` do lado, jo eáang`gui
canaaiñ~ jmóor` dsee~ quiá~ Jesús jo cajíñ~:

—I dseañ~ na eáang` ngir` ta~ jmiguíng~ dsea`
cóo~jalé~ e er`. Jo canaaíñ~ jmóor` lajo catí~ lí~ se`
Galilea cartí~ cagüéiñ~ fí~ la, fí~ lí~ se` Judea, e jmóor` la-
jo.

Mi~ cangojéeiñ~ Jesús fí~ quini~ jaang` dseata~ i sii` Herodes

⁶ Jo mi~ canúu~ Pilato e café~ dsea` lajo, jo cajming~r`
su fí~ lí~ se` Galileab seeng` Jesús. ⁷ Jo mi~ cajíng~
dsea` e fí~ job seeiñ~, joba` casíñ~ dsea` do cóo~jaang`
dseata~ i sii` Herodes i líng~ dseata~ dsea` féng~ quiá~
Galilea, co` ie~ jo dob nitáang~ i dseata~ do fí~
Jerusalén. ⁸ Jo mi~ cangá~ Herodes e cangáiñ~ Jesús,
dsíng~ calí'iáang` dsíir~, co` líib~ nícajá~ e iñ~ e niníñ~
dsea` do, co` fíim` dsea` dsicóor` júu~ quiá~ jalé~ e
guiú~ e nícajméé` dsea` do, jogui güijer` fa` ee` níjmé~
dsea` do e lí~. <sup>9</sup> Jo jmiguiub` jalé~ e cajming~r` dsea`
do, dsír~ camí~ júu~ ja` ee` cañíí~ Jesús quiáñ~ do.
¹⁰ Jo lajee~ jo, dob teáang~ jaléng~ fí~ jmidsea` quiá~
dsea` Israel cóo~jaléng~ tifa` quiá~r~, jo dseáng~
eáam` teáaiñ~ do jmóor` dsee~ quiá~ Jesús. ¹¹ Jo mi~
cangá~ Herodes e ja` ee` ngí~ Jesús, joba` cajmicóo~
rúiñ~ cóo~jaléng~ 'lée~ quiá~r~ e canaaíñ~ lóoñ~ dsea`
do, jo caquiñ~ dsea` do caneáang` sít~ dseata~ dsea`
féng~. Jo lí~ jo, i dseata~ do caguiéng~túr Jesús fí~ lí~
guiing~ dseata~ Pilato calé~ catú~. ¹² Jo ie~ jmiñ~ jo róob`
casíng~tu dseata~ Herodes cóo~dseata~ Pilato, co`
lamí~ jéeng`gui `nib` nícahang~ rúiñ~.

Mi~ cahuí~ ta~ e níjúung~ Jesús
(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18 :39-19 :16)

¹³ Jo mi~ caguiéng~tu Jesús fí~ lí~ guiing~ dseata~ Pilato,
jo caquiñ~ do ta~ e caseáng~ jaléng~ fí~ jmidsea`
cóo~gui jaléng~ dseata~ jogui cóo~gui jaléng~ dsea` fí~.

¹⁴ Jo mi~ caseáng~ jaléng~ i dsea` í, jo lalab cajíñ~
casí~reiñ~:

—Nú~ cañijéeng`na` i dseañ~ la fí~ la e jmoo`na`
dsee~ quiá~r~ e ngir` jmiguíñ~ jaléng~ dsea` fí~; jo jnea`
nicajmíng~fí~ jalé~ e júu~ jo fí~ quini~ 'nú~ lajaléng~na`
na, jo dsír~ jíi~ cóo~ dsee~ ja` mi~ cadsé~e e róobiñ~ lí~ la-
co` jíi~ e 'nífing~na're. ¹⁵ Jogui nicasíim~bíír fí~ lí~ guiing~
dseata~ Herodes, dsír~ o`gui i dseata~ i líng~ ee` dsee`
cadsé~r~ quiá~ dsea` la, joba` fí~ lab nícajéeng`tu'reiñ~.
Jo niñ~ba` e jíi~ cóo~ ja` ee` mi~ cajmér` fa` cuóøng` e
nijngáang~naa'r, ¹⁶ jo dsír~ nicuóø~baar iihuí~, jo lí~ jo
nilaam~túr calé~ catú~.

¹⁷ Jo lajee~ e jmiñ~ jo tífing~ dseata~ Pilato e jmi'iáaiñ~
dsíi~ jaléng~ dsea` fí~ jo láiñ~ camíng~ dsea` i iuung~
fí~ dsíi~ 'núññ~. ¹⁸ Jo dsír~ jaléng~ i dsea` fí~ do canaaíñ~
óor` teá~ jo fé'r` e éeiñ~ Jesús:

—Ja` laan~ i dseañ~ ná! ¡Leaang~ Barrabás!

¹⁹ Jo i Barrabás do nicalír~ 'núññ~ dsír~ uíi~ e 'nú~ níññ~
jaléng~ dseata~ jogui e nícajngaiñ~ dsea` cajo. ²⁰ Jo
dsír~ dseata~ Pilato eáang`gui iñ~ e nileáiñ~ Jesús la-
co`gui i Barrabás do, joba` casí~túr dsea` fí~ calé~
catú~. ²¹ Jo dsír~ jéeng`gui i dsea` fí~ do canaaíñ~ fé'r`
cóo~júu~ teá~gui jo cajíñ~ e éeiñ~ Jesús:

—Fí~ dse~ crúu~ teáaiñ~ na! ¡Fí~ dse~ crúu~ teáaiñ~
na!

²² Jo lí~ jo, catí~ 'nú~ néé~ cajíng~tu dseata~ Pilato
casí~r~ jaléng~ dsea` fí~:

—Jo je~gui dseáng~ e ga` nícajméer`? Ja`gui ee`
dsee~ niguié~ jnea~ e róobiñ~ fa` e cuóøng` e níjúuiñ~.
Dsír~ lifa` nicuóø~baar iihuí~, jo lí~ jo, nilaam~túr calé~
catú~.

²³ Jo dsír~ jaléng~ dsea` fí~ cóo~gui jaléng~ fí~ jmid-
sea` eáang`gui canaaíñ~ ta'r~ mít~ e mi~túr e nitáng~
Jesús fí~ dse~ crúu~, jo lajob cajmér` cartí~ calí~r~ lajíi~
e mir` do. <sup>24</sup> Jo lajob cajmér` dseata~ Pilato lí~ laco` jíi~
e mi~ i dsea` i teáang~ do, <sup>25</sup> jo caleáam`bre i Barrabás
do, dsea` i 'nú~ níng~ jaléng~ dseata~ jogui nícajngaiñ~
dsea`, co` uiing~ quiá~ e joba` e iuuíñ~ 'núññ~, jo ca-
jám`bre Jesús fí~ jaguo` jaléng~ dsea` i 'nú~ níng~ dsea`
do; jo cajmér` lajo cóo~jaléng~ dsea` fí~, co` lajob
calí~íñ~ do.

Mi~ catáng~ Jesús fí~ dse~ crúu~

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19 :17-27)

²⁶ Jo mi~ cangf~ jo, jo cangojéem`bre Jesús fí~ lí~
nitáññ~ fí~ dse~ crúu~. Jo lajee~ teáaiñ~ do fí~ e ngolíñ~,
cajíñ~ jaang` dseañ~ i laco` níjang~ jee~ ta~ quiá~ i sii`
Simón i seeng` fí~ cóo~ fí~ e sii` Cirene, jo caquiñ~r~ ta~
e cajéeng` i dseañ~ do crúu~ quiá~ Jesús laguid-
seaang~; jo cangó~ caluu~ laco` ngoo` dsea` do.

²⁷ Jo fíim` dsea` i ngolíng~ laco` ngoo` Jesús, jogui
dsíng~ fíing~ dseamí~ i ngolíng~ qui~ jo tíóor` e líjiu-

ung~ dsíir~ uii~ quiá~ Jesús. ²⁸ Dsú' Jesús cají~ nir~ ca-jóøiñ~ jaléng~ i dseamf~ do jo cajíñ~ casf~ reiñ~:

—Dseamf~ i seeng~ fí Jerusalén, ja` qui~na' uii~ jnea~, dsú' qui~na' uii~ qui~na' yaang~na' jogui uii~ quiá~ jío~na'. <sup>29</sup> Co' nigiéeb~ jmif~ mi~ nifé~ jaléng~ dsea~: "Juguié~ji~ quiá~ jaléng~ dseamf~ i ja` cuøøng~ nidsiquieeng~ yø~, jo ja~ ii~ caliséng~ quiá~r~ i cacuø~r~ tñ~." ³⁰ Jo ie~ job mif~ nináng~ jaléng~ dsea~ e nimf~r~ jalé~ mó~ jo nijíñ~: "Líng~ güijiú~ sif~ lí~ néé~naa"; jogui nisf~r~ jalé~ mó~: "Meeng~ jnea~ lajminá~." ³¹ Co' song lanab cuø~na' jnea~ iihuñ~, dsea~ ja` dsee~ røøn~, joba' jial tñ~gu~ nidsingf~ng~ 'nñ~, dsea~ røøng~na' dsee~.

³² Jo jaléng~ i dsea~ i ngolíng~ do jéeiñ~ gáng~ ii~ i nidsijngáiñ~ colíng~ cõo~ Jesús. ³³ Jo mi~ caguilíñ~ cõo~ cuo~ lí~ sif~ Cuo~ Mogui~ 'Lí~, jo fí~ job cateáaiñ~ Jesús fí~ dse~ crúu~ cõo~ laji~ gáng~ i ii~ do, jmá~ jáng~ crúu~ lajaaiñ~ do: jo jmá~ jáng~ i ii~ do catáiñ~ lacataang~ cáang~ Jesús, jaang~ lí~ lí~ dsée~ jogui jaang~ lí~ lí~ tuung~. ³⁴ Jo lajee~ gui~ná~ e táang~ Jesús fí~ dse~ crúu~ cajíñ~:

—Teaa~, íng~ dsee~ uii~ quiá~ jaléng~ i dsea~ na, co' e ja~ lí~biñ~ na jalé~ e jmóor~.

Jo mi~ calf~ e cateáaiñ~ dsea~ do fí~ dse~ crúu~, jaléng~ i 'lée~ do canaaiñ~ cõo~ quiá~ i~ nilí~ lajee~ lajaléiñ~ do i~ nicõo~ sif~ Jesús fí~ quiá~r~. ³⁵ Jo jalalém~ dsea~ teáaiñ~ e jóør~ jalé~ e calf~, jo jaléng~ i dseata~ do canaaiñ~ lóøiñ~ Jesús jo sif~r~ dsea~ do lala jo fé~r~:

—Caleáam~bre jaléng~ dsea~ jiéng~, joba' güileáang~ 'ñia'r~ náng, song dseáng~ já~ e í~bre lñiñ~ Dsea~ Jmáang~, dsea~ i~ casíng~ Fidiée~ fí~ jmigü~ la.

³⁶ Jo jaléng~ i 'lée~ do lóøm~bre dsea~ do cajo, jo dsiquíeeiñ~ quiá~ lí~ táang~ dsea~ do fí~ dse~ crúu~, jo cuø~r~ dsea~ do jmif~ mif~ huñng~ jío~ e tñ~. ³⁷ Jogui sif~r~ dsea~ do lala jo fé~r~:

—Leaang~ uø~ náng song dseáng~ já~ e 'nñ~ lí~ i~ dsea~ i~ quié~ nif~ quiá~ dsea~ Israel.

³⁸ Jogui tóo~ cõo~ 'majmá~ yú~ güi~ crúu~ lí~ táaiñ~ lí~ silí~ cõo~ jalé~ jmí~ griego cõo~ güi jmí~ latín jogui cõo~ jmí~ hebreo, jo lalab guóng~: "I lab i~ dsea~ i~ quié~ nif~ quiá~ dsea~ Israel."

³⁹ Jo jaang~ i ii~ i taang~ fí~ dse~ crúu~ do gab~ fé~r~ uii~ quiá~ Jesús cajo, jo sif~r~ dsea~ do lala:

—Song dseáng~ já~ e 'nñ~ lí~ Dsea~ Jmáang~, joba' leaang~ uø~ jónog jogui leaang~ jnea~.

⁴⁰ Jo dsú~ i ii~ i jaang~ güi do ca'gaam~bre quiá~ i ii~ rúiñ~ do jo cajíñ~ casf~ reiñ~:

—¿Su ja~ jáa~ qui~ fa~ e 'góng~ Fidiée~ dsea~ güiing~ niff~, 'nñ~ dsea~ táan~ fí~ dse~ crúu~ la cajo? ⁴¹ E líng~ uiim~ba~ e taang~ jnea~ la, co' lagui~b qui~naa~ quiá~ jalé~ e nica'lee~naa', dsú~ i~ dseañ~ la jíi~ cõo~ ja~ ee~ mi~ ca'léer~.

⁴² Joba' cajíñ~ casf~r~ Jesús:

—Jesús, güiüéng~ o~ jnea~ mi~ ninaan~ niquiú~ ta~ la'úng~ fí~ jmigü~.

⁴³ Joba' cañíi~ Jesús quiá~ i~ dseañ~ i~ jo cajíñ~ casf~ reiñ~:

—E já~ e fí~ i~ 'nñ~, dseañ~, e náb nidsi'ié~ee' cõo~ i~ jnea~ fí~ niff~ lí~ güiing~ Tiquié~e.

Mi~ cajúng~ Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Jo lajee~ táang~ Jesús fí~ dse~ crúu~ mi~ catf~ güieñ~ jío~, job mi~ ca'l~ nñú~ fí~ guóo~ uø~ jo, jo cateá~ cartí~ la iñ~ ní~ e ca'lóo~. ⁴⁵ Jo cajlíng~ iee~, jo lajee~ jo casíng~ tú~ dsea~ i~ jío~ e 'mi~' e ií~ güiá~ jío~ güá~ e si~ fí~ Jerusalén. ⁴⁶ Job mi~ ca'óo~ Jesús jo cajíñ~:

—Teaa~, fí~ jaguóo~ba' nisée~e jmigu~ quié~e náng.

Jo dsif~ mi~ cajíñ~ lajo, jo cajum~bre.

⁴⁷ Jo mi~ cangá~ fí~ 'llée~ quiá~ dsea~ romano e calf~ lado, jogui~ba' cajmiféiñ~ Fidiée~ jo cajíñ~:

—Dseáng~ já~ba' e ja~ dsee~ nirøøng~ i~ dseañ~ na.

⁴⁸ Jo jaléng~ i~ dsea~ i~ teáang~ do cangá~bre jalé~ e calf~ do, jo mi~ caquíñ~ e ngolíñ~, joba' canaaiñ~ bár~ fí~ nidsír~, co' fí~ib~ eáang~ calíñ~. ⁴⁹ Dsú~ jaléng~ dsea~ i~ cangi~ cõo~ güi jaléng~ dseamf~ i~ cajalíng~ cõo~ dsea~ do catí~ lí~ se~ Galilea, huñib~ cajer~ jøør~ jalé~ e calf~ do ie~ jo.

Mi~ ca'áng~ Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Jo ie~ jo seeng~ jaang~ dseañ~ i~ güiung~ eáang~ i~ sii~ Sé~ i~ caliséng~ fí~ cõo~ fí~ lí~ sii~ Arimatea fí~ lí~ se~ Judea. Jo líñiñ~ do jaang~ dsea~ féng~ i~ quié~ ta~ quiá~ dsea~ Israel. ⁵¹ Jo i~ dseañ~ do güiüé~bre e nicá~ Fidiée~ nif~ quiá~ lajaang~ lajaang~ dsea~ jmigü~, jogui ja~ calíñ~r~ cajo dsú~ e cahuñ~ ta~ e njúung~ Jesús lí~ la~co' güi castíng~ i~ dseata~ caguiaang~ rúiñ~ do. ⁵² Joba' mi~ cajúng~ Jesús, cangó~ i~ Sé~ do fí~ quiní~ dseata~ Pi-lato, jo camír~ fí~ e ni'láaiñ~ Jesús, jo cacuø~bí~ i~ dseata~ fí~ e njmé~ Sé~ lajo. ⁵³ Jo dsif~ lajob cangór~ fí~ lí~ táang~ Jesús fí~ dse~ crúu~, jo cajgiáaiñ~ dsea~ do, jo caquíñ~ cõo~ 'mi~ té~ e nigoü~, jo cangojéeiñ~ dsea~ do e ca'áiñ~ fí~ dsíi~ cõo~ too~ jiáa~, co' lajob quí~ tñíng~ jaléng~ dsea~ Israel e áaiñ~ 'lñ~ quiá~r~. Jo e fí~ jo jíi~ jaang~ 'lñ~ ja~ mi~ ca'áang~ lami~ jéeng~ güi. ⁵⁴ Jo ie~ jmíi~ jo nilí~ e guati'ló~ jmíi~ e jmi'íng~ jaléng~ dsea~ Israel.

⁵⁵ Jo jaléng~ i~ dseamf~ i~ cajalíng~ cõo~ Jesús catí~ lí~ se~ Galilea cangolíim~bre cajo, joba' cangá~bre jie~ lí~ ca'áng~ Jesús jogui jial caquíee~ dsea~ do dsíi~ e too~ do. ⁵⁶ Jo mi~ calita~ dsíi~ i~ dseamf~ do jie~ lí~ ca'áng~ Jesús, joba' cangolíim~bre jóng~ fí~ lí~ neáaiñ~ fí~ Jerusalén, jo cangoguiar~ güiü~ jalé~ jmíi~ jmeafí~ cõo~ güi jalé~ noo~ jmeafí~ e nidsisuuiñ~ dsea~ do mi~ ningf~ jmíi~ e jmi'íng~ jaléng~ dsea~ Israel, co' lajob quí~ tñíng~ jaléng~ dsea~ ie~ jo cõo~ jaléng~ 'lñ~ quiá~r~. Jo ca~ jmi'ím~ i~ dseamf~ do mi~ catí~ lí~ lajo lí~ laco' güi ta~ quié~ fí~ ni~ jí~ quiá~ Fidiée~.

Mi~ cají~tu Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

²⁴ Jo mi~ cangf~ e jmíi~ e jmi'íng~ jaléng~ dsea~ Is-rael, jo jmíi~ la'uii~ quiá~ semaan~ la'ee~ eáang~ jaléng~ i~ dseamf~ i~ cajalíng~ cõo~ Jesús catí~ Galilea do

caleáb` catú` cangolíñ` fí` lít` sít'aang` Jesús, jo quiéral` jalé` jmíñ` jmeafíñ` cóo` gui jalé` noo` jmeafíñ` e nicaguiar` guiú` lami` jeeng`gui do quiá` e sítíñ` nisúuiñ` dsea` do. ²Jo mít` caguilíñ` e too` jiáa` lít` ca'áng` Jesús, jo cangár` e nisínab` e oo` ée` do, jo cab` níróo` e cuu` e cajnít` mít` ca'áng` dsea` do. <sup>3</sup>Jo cangotáam`bre fí` dsíí` e ée` do, dsut` jo` cadséiñ` Jesús fí` dsíí` jo. ⁴Jo mít` cangá` i dseamf` do lajo, jo dsíng` cafóiñ` jíí` jo` nír` e~ nijmér`. Jo lajee` jo coo` cangá`bre e cajnéng` gáng` dseañu` quiá` laco` teáaiñ` , jo i dseañu` do qui'r` 'mít` té` e jt` jlo`. ⁵Jo dsíng` cafóng` i dseamf` do mít` tít` lít` cangáiñ` i dseañu` do, jo catúuiñ` cartí` ni` uó` dsut` e cafóiñ` dsea` do. Juguiba` café` i dseañu` do e caféiñ` i dseamf` do jo cajíñ`:

—¿Jialí` ngí`na` 'náng`na` jee` jaléng` iif` i dsea` i jí` lana? ⁶Co` nicajíb`tur calé` catú` , joba` jo` i seeng` fí` la. Téé` óo`na` jial cajíñ` lami` cateáaiñ` cóo` 'nú` fí` Galilea, <sup>7</sup>mít` cajíñ` e ír` , dsea` cagüeiñ` fí` jmigüí` e jáar` fí` níff` e líiñ` jaang` dsea` jmigüí` , dseaáng` 'néb` e nijáng` dsea` ír` fí` jaguó` jaléng` dsea` dsee` dsea` qui` cartí` nijnga` dsea` do quiá`r` fí` dse` crúu` , jo dsut` mít` nidsíng` 'ní` jmíñ` lajo, níjib`tur calé` catú`.

⁸Jo mít` canúu` i dseamf` do e júu` na, juguiba` cad-seng` dsíir` jalé` júu` quiá` Jesús. ⁹Jo dsif` lajob` caquing`-tur, jo cangojmée`r` júu` i dsea` guijáng` quiá` Jesús cóo` gui jaléng` i dsea` caguaang`gui do. <sup>10</sup>Jo jaléng` i dseamf` i caguicóo` júu` do siir` Yá` i seeng` fí` Magdala, jaang`gui i sii` Síhuoq` , jaang`gui i sii` Yá` niquiá` Tiáa` , jugu` quiim` bì` dseamf` i caguaang`gui cajo. ¹¹Jo mít` canúu` i dsea` guijáng` do lado, caf` dsíir` e ngaam` i dseamf` do, jo ja` ee` já` calíñ` lajíí` júu` e quiéeiñ` do.

¹²Jo dsut` Tú` Simón dsifib` cangór` güí`í` e cango-jóor` e fí` too` ée` do. Jo mít` caguiér` fí` jo, jo catúuiñ` cajóor` jo cangár` e jíí` e 'mít` e caquing` dsea` doba` née`gui. Jo dsif` ladob cangáng`-tur, jo dsíng` can-gogá` dsíir` quiá` jalé` e cangár` do.

Mít` cangolíng` gáng` dsea` quiá` Jesús fí` Emaús
(Mr. 16:12-13)

¹³Jo e jmíñ` jo, gáng` lajee` la'ó` i dsea` i cangi` cóo` Jesús do cataiñ` fí` e cangolíñ` fí` coo` fí` lít` sii` Emaús e née` guicó` kilómetro lít` lít` caluu` fí` Jerusalén. <sup>14</sup>Jo lajee` teáang` i dsea` do fí` , jo ngolíñ` sítíñ` quiá` jalé` e nicalí` fí` Jerusalén lajee` e jmíñ` jo. <sup>15</sup>Jo lajee` ngolíñ` , cangoquiéeng` Jesús, jo canaaíñ` ngí` colíng` cógiñ` do. ¹⁶Jo jóøm` i dsea` gáng` do Jesús, dsut` ja` cangiñ` fa` e calicuíñ` dsea` do ladsif` lado. ¹⁷Jo cajmíngi` Jesús i dsea` gáng` do jo casf` reiñ` jo cajíñ`:

—¿E` jalé` e siing` 'nú` lajee` teáang`na` fí`? ¿Jialí` lít`ng`na` fí`?

¹⁸Jo jaang` i dseañu` do i nisii` Cleofas cañíir` quiá` Jesús, jo casf` r` dsea` do jo cajíñ`:

—Lajíim` dsea` níñir` jalé` e nicalí` fí` Jerusalén lajee` e jmíñ` e cangíng` na. Jo ¿su jíí` 'núb` dsea` guiní` fí` Jerusalén e ja` níí` jalé` e nicalí` fí` jo?

¹⁹Joba` cajmíngf`tu Jesús quiá` i dsea` do jo cajíñ` casf` reiñ`:

—¿E` jalé` e nicalí` fí` jo?

Joba` cañíí` i dsea` gáng` do jo cajíñ`:

—Mó` jáa`naa` sít`naa` jalé` e calíng` Jesús i seeng` fí` Nazaret, jaang` dsea` 'gøng` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` , jo cajmíer` jalé` e quí`r` jmíñ` e dsigá` dsíí` dsea` , jogu` eáang` 'gøng` jalé` júu` e café`r` cajo; <sup>20</sup>jogu` sít`naa` jial cajmée` jaléng` fí` jmidsea` cóo` gui jaléng` dseata` quí`ií` mít` cajáñ` dsea` do fí` jaguó` jaléng` dsea` fí` e laco` niteáíñ` dsea` do fí` dse` crúu` cartí` nijngáng`neiñ`. ²¹Jo jnea` nísita` dsí`naa` e lít`bre dsea` i nileáng` jnea` , dsea` lít`naa` dsea` góor` dsea` Israel. Jo dsut` lana níngóo` 'ní` jmíñ` e cangojée` jalé` e jo. ²²Jo coo` tú` mít`ng` dseamf` i quíng` jee` jnea` nícaguilíñ` 'ma'ee` e fóiñ` jnea` , co` nicangolíñ` e ja` mít` jneá` røø` fí` lít` ca'áng` dsea` do, ²³jo dsut` jo` seeng` i lít` do e too` lít` ca'ír` do mít` caguilíñ` . Joba` mít` caquing`-tur, quiéer` júu` e cangáiñ` ángeles quiá` Fidiée` i cajíng` e nicajíb`tu Jesús calé` catú` . <sup>24</sup>Jo lít` jo, cangolíng` fí` jo coo` tú` mít`ng` dsea` i la'ó` ngí` cóo`naa` e fí` do, jo cangá`bre cajo dseaáng` jíí` laco` júu` e quiéer` i dseamf` do, jo dsut` ja` cangáiñ` Jesús.

²⁵Joba` cajíng` Jesús casf`r` i dsea` gáng` do:

—Sóong` ja` iing` 'nú` e ningáng`na` jalé` ee` lít` , jogu` dsíng` jmíñ`ng`na` e já` nilíng`na` jalé` júu` e cagua` jaléng` dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malí`gui eáang`! ²⁶Co` dseaáng` 'né`ba` e cangongíng` Dsea` Jmáang` jalé` e jo nú`gui e nidséng`-tur calé` catú` fí` níff` quiá`r` .

²⁷Jo dsif` ladob canaan`g` Jesús e sít`r` i dsea` gáng` do jalé` júu` e fé` uii` quiá`r` fí` ni` jí` quiá` Fidiée` , jo canaaíñ` catí` júu` quiá` Moi` cóo` gui jalé` júu` caguiee`gui e cajme` i dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` .

²⁸Jo malí`gui lajo, mít` caguilíng` i dsea` gáng` do e fí` lít`ngolíñ` do, jo cajmíe` Jesús e lafa` e ngóo`bir ti` lít` huíl`gui, ²⁹dsut` i dsea` gáng` do cajmíer` e cajeb` Jesús e fí` do jo casf` reiñ` do:

—La je` cóo` jnea` , co` níca`lóob` eáang` jo tít` lít` níí` núub`.

Jo mít` cajíng` i dsea` do lado, jo cajeb` Jesús fí` lít` caje` i dsea` gáng` do. <sup>30</sup>Jo mít` tít` lít` caguár` e nidó`r` ir` e canuu` , jo catíng` Jesús coo` iñí` do jo cacuø`r` güí`máang` Fidiée` , jo lít` jo cajmíe` e iñí` do jo cacuø`r` i dsea` gáng` do. ³¹Jo mít` cajmíe` Jesús lado, job mít` calíl` i dsea` gáng` do e ni` dseaáng` Jesús i dsea` do. Jo dsut` dsif` ladob cangoíng` dsea` do e laco` güí`ná` jóøm`bir. <sup>32</sup>Jo dsif` ladob canaan` i dsea` gáng` do sít` rúiñ` :

—Lado mít` , lajee` téé`naa` fí` , dsíng` calí`iáng` dsí`naa` mít` cajmíe`r` jneaa`a` júu` jalé` e fé` fí` ni` jí` quiá` Fidiée` uii` quiá`r` , dsea` lít`n` Dsea` Jmáang` , jí` já`?

³³Jo jo` cajmí`ng` yaang` i dsea` gáng` do, co` dsif` ladob caquing`-tur cangolíñ` fí` Jerusalén fí` lít` caseáng`-tur cóo` jaléng` i dsea` guijáng` do cóo`gui

dsea` caguaang` i ngi` cóo'r~ do. <sup>34</sup> Jo dsifí` mi` cangáng` rúiñ`, jo lalab cajíng` i dsea` fíng` do jo casf`-reiñ`:

—E já`ba' e nícají`tu Fí`naa', co' Tú` Simón nícangá` quiá'r`.

³⁵ Jo joguiba' cajmée` i dsea` gáng` do júu` jalé` e calfiñ` guiá`fí` , jo jial calicuuiñ` Jesús mi` tí` lí` caffing` dsea` do iñí` e nidó'r`.

Mi` cajmijnéng` 'ñia' Jesús fí` quini` dsea` quiá'r`
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Jo lajee` gui'ná` sifim`bi i dsea` do jalé` e júu` na, coo` cajném` Jesús jo casíng` 'ñia'r` jee` jaléng` i dsea` do jo casf`-reiñ` do lala:

—Güiliseem` 'ná` jugui`júu` røø`.

³⁷ Jo mi` cangáng` i dsea` do Jesús, dsíng` cafóin` jo canaaín` fí` dsír` e jéobiñ` jaang` dsea` guí`.

³⁸ Joba` cajíng` Jesús casf`r` jaléng` i dsea` do:

—¿Jialí` 'gó'na'? Jo ¿jialí` jmoo`na` e ja` já` líng`na` e jnea`? <sup>39</sup> Fíng na jéob`du` guoo`o cóo`~gui` tñí` , co` dseáng` jneab` la. Güing`na` jnea` jogui`jøøng`na` jnea` , co` jaang` dsea` guí` ja` teáaiñ` móo` o`gui` sea` loo` táaiñ` laco` móo` 'ná` e sea` quié`e lana.

⁴⁰ Jo mi` cajíng` Jesús lado, jo ca'e'r` jaléng` i dsea` do laji` tý` guoor` cóo`~gui` tñí` . <sup>41</sup> Jo dsu` i dsea` do ja` já` calfim`bir uíi` e dsíng` dsigá` dsír` jogui` e iáang` dsír` cajo. Joba` cajíng` Jesús casf`r` jaléng` i dsea` do:

—Su ja` ee` sea` cuó`jíu` døø`lana?

⁴² Joba` i dsea` do cacuø'r` Jesús ca'náang` 'ñu` i cuíng` cóo`~gui` ca'ná`mi` e a`ta'. <sup>43</sup> Jo ca'ím` Jesús e do, jo cagó`bre do fí` quini` jaléng` i dsea` do. <sup>44</sup> Jo mi` cangoýung` e cagó'r` , jo casf`r` jaléng` i dsea` do jo cajíñ`:

—Lajalé` e nicalín`n, e job e caffí`ná` lami` cangf`-naa` colíng` e dseáng` 'ná` e nilitib` jalé` e fé` uii`

quié`e fí` ni` ji` quiá` Fidiée` e cajme` Moi` jogui` fí` ni` ji` e cajme` dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` jogui` e fé` fí` ni` ji` e sii` salmos.

⁴⁵ Jo lí` jo, cajmée` Jesús e cangáng` jaléng` i dsea` do jalé` e fé` fí` ni` ji` jo uii` quiá'r` . Jo lí` jo casf`-reiñ` lala jo cajíñ`:

⁴⁶ —Lajob too` fí` ni` ji` quiá` Fidiée` e dseáng` nisí`ba` e cajún`n, jnea` dsea` líín`n Dsea` Jmáang` i casíng` Fidiée` fí` jmigüí` la, jo mi` catí` 'ní` jmíí` lajo, cajíb`túu` calé` catú` ; <sup>47</sup> jogui` hé` e nini` dsea` júu` quié`e lacoo` fí` laúng` fí` jmigüí` , jo 'ná` nináng` e jo catí` Jerusalén e laco` niquí` jíng` yaang` dsea` fí` quini` Fidiée` , jo lajoguiba` quí` jmíí` e ni'íng` dsee` quiá'r` . <sup>48</sup> Jo 'náb` nicañí`na` jalé` e nicalín`n. ⁴⁹ Jo jnea` nicuóø`o 'ná` e cajíng` Tiquié`e lami` jéeng`gui` e nicuó'r` 'ná` , dsu` fí` Jerusalén labí` 'ná` já`na` cartí` ni'íng`na` e Jmigüí` gøng` quiá` Fidiée` e jáa` fí` níff` , jo e job e nijmícoó` 'ná` lata`.

Mi` cangáng` Jesús fí` níff`
(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Jo mi` cangf` jo, cajéeng` Jesús i dsea` quiá'r` do fí` caluu` fí` Jerusalén, jo cangolíñ` fí` coo` lí` sii` Betania. Jo mi` caguiliñ` fí` jo, jo casée` Jesús guoor` fí` yé` jo lajob cataiñ` güea` i dsea` quiá'r` do. ⁵¹ Jo lajee` qui'ná`bi táin` güea` i dsea` quiá'r` do, mi` canaaín` soor` fí` yé` e cangáiñ` fí` níff` . ⁵² Jo dsu` lajaléng` i dsea` guijáng` do caquim`túr fí` Jerusalén mi` cangoýung` e cajmiféiñ` dsea` do, jo dsíng` iáang` dsír` cangolíñ` . ⁵³ Jo mi` cangf` jo, sojiéb` niteáaiñ` fí` dsír` sinéu` guá` e jmiféiñ` Fidiée` .

Jo lajob nilí`.

Jo lanab jíi` lí` júu` e cajme` Lucas.

Juan

Lajíi¹ mi[~] ná[~]gui e nitíroo[~]jmigüi[~]ba' e niseeng` Dsea` Jmáang`

1 Jo jíi[~] latí[~] mi[~] uiim[~] nisea` e sii[~] Júu[^] do, jo e jo líng[~] Jóo[~] Fidiée[~]; jo cøøm[~] seeng[~] cøo[~] Fidiée[~], co[~] íb[~] dseáng[~] Fidiée[~] cajo. **2** Jo colíim[~] seeng[~] e Júu[^] do cøo[~] Fidiée[~] lajíi[~] latí[~] mi[~] uiing[~]. **3** Jo la'eáang[~] cøo[~] e Júu[^] dob cajmée[~] Fidiée[~] lajalé[~] e sea` fí jmigüi<sup>~</sup>; joba<sup>~</sup> lajalé<sup>~</sup> e sea` fí jmigüi[~] cajmée[~] Fidiée[~] colíng[~] cøo[~] e Júu[^] do. **4** Jo la'eáang[~] cøo[~] e Júu[^] doba[~] cuø[~] e see[~]naa[~] fí jmigüi[~], jogui íb[~] cajo i líng[~] i Jing[~] quiá[~] Fidiée[~] i cuø[~] e tiíng[~] ngáng[~] jaléng[~] dsea` jmigüi<sup>~</sup>. **5** Jo i Jing<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup> Fidiée<sup>~</sup> do jmoo<sup>~</sup> e lijneá<sup>~</sup> la-caang<sup>~</sup> lí<sup>~</sup> náa<sup>~</sup> só<sup>~</sup>, jogui e náa<sup>~</sup> só<sup>~</sup> do ja` mi[~] caquí[~] jmi[~] fa' nijmé[~] e niyúng[~] i Jing[~] quiá[~] Fidiée[~] do.

6 Jo malí[~]gui caliséng[~] jaang[~] dseañ[~] i calis[~] Juan i seáang[~] dsea` jmi<sup>~</sup>; jo Fidiée<sup>~</sup> caguíng<sup>~</sup> ír<sup>~</sup> jogui casíng<sup>~</sup>neiñ<sup>~</sup> e laco<sup>~</sup> dsea` do nini[~] júu[^] quiá[~] i Jing[~] quiá[~] Fidiée[~] do, jogui e laco[~] ninú[~] jogui e já[~] nilíng[~] jaléng[~] dsea` lajíi<sup>~</sup> júu<sup>^</sup> e niguiá<sup>~</sup> dsea` do. **8** Jo dsu[~] i Juan i seáang[~] dsea` jmi<sup>~</sup> do ja` lñiñ[~] dseáng[~] i Jing[~] quiá[~] Fidiée[~] do, co[~] lñiñ[~] jaang[~] dsea` i casíng<sup>~</sup> Fidiée<sup>~</sup> e laco<sup>~</sup> nini<sup>~</sup> júu<sup>^</sup> quiá<sup>~</sup> i Jing<sup>~</sup> do jee<sup>~</sup> jaléng<sup>~</sup> dsea` góor[~] dsea` Israel. **9** Jo cagüéng<sup>~</sup> i dseáng<sup>~</sup> já<sup>~</sup> Jing<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup> Fidiée<sup>~</sup> do fí jee<sup>~</sup> dsea` jmigüi[~] e laco[~] nijmér[~] jial e niliseeng[~] dsea` fí lí[~] jneá[~] jí[~].

10 Jo i dsea` i líng<sup>~</sup> Júu<sup>^</sup> quiá<sup>~</sup> Fidiée<sup>~</sup> do niseem<sup>~</sup>bre lajíi<sup>~</sup> latí<sup>~</sup> mi<sup>~</sup> uiing<sup>~</sup>; jo nañí<sup>~</sup> fa' la'eáang<sup>~</sup> cøo<sup>~</sup> i bre cajmée<sup>~</sup> Fidiée<sup>~</sup> lajalé<sup>~</sup> e sea` fí jmigüi[~], jo dsu[~] jaléng[~] dsea` jmigüi<sup>~</sup> ja` já[~] calíñ[~] júu[^] quiá[~] dsea` do. **11** Jogui dseáng<sup>~</sup> fí góo<sup>~</sup>bre cagüéiñ<sup>~</sup> cajo, dsu<sup>~</sup> ja` ca'íng[~] dsea` góor<sup>~</sup> ír<sup>~</sup>. **12** Jo dsu<sup>~</sup> jaléng<sup>~</sup> i dsea` i ca'íng[~] ír[~] jogui i já[~] calíng[~] júu[^] quiá[~]r[~], joba[~] cacuø[~]reiñ[~] fí e ca'uñiñ[~] do joo[~] Fidiée[~]. **13** Jogui lñiñ[~] do joo[~] Fidiée[~] dsu[~] o[~] uíi[~] e caliséiñ[~] fí jmigüi[~] la, o[~]gui fa[~] líng[~] jí[~] quiá[~] ta[~] quiá[~]r[~] e ca'uñiñ[~] lajo, dsu[~]co[~] lñiñ[~] do lajo uíi[~] e 'ñiab[~] Fidiée[~] cajmér[~] e ca'uñiñ[~] do joo[~].

14 Jo e Júu[^] do ca'uñiñ[~] dseáng[~] jaang[~] dsea` jmigüi[~], jo caliséng[~] jee[~] jneaa[~]aa[~] fí jmigüi[~] la, jogui dsíng[~] jmi[~]neáang[~] jneaa[~]aa[~], jogui jmang[~] júu[^] já[~] quié[~]. Jo mi[~] calicuñiñ[~]naa[~] e Júu[^] do i líng[~] Jóo[~] Fidiée[~] i camíng[~] do, joba[~] caline[~]baa[~] jóng jial dseáng[~] jlo[~] niiñ[~], jo dsu[~] e jo catíñ[~] jíi[~] dseáng[~] 'ñia[~]bre e cacuø[~] Tiquiá[~]r[~] ír[~], co[~] dseáng[~] eáam[~] 'née[~] dsea` do quiá<sup>~</sup>r<sup>~</sup>. **15** Jo lalab cajing<sup>~</sup> Juan i seáang<sup>~</sup> dsea` jmi[~] do cuaiñ[~] quiá[~] dsea` do mi[~] cajíñ[~] lala:

—Jo i lab i dsea` i éeng<sup>~</sup> jnea<sup>~</sup> do ie<sup>~</sup> lami<sup>~</sup> cafá<sup>~</sup>a lala: “Jo i dsea` i njáa[~] cøøng[~]guíjí[~] laco[~]gui cagüéng[~] jnea[~]

fí jmigüi[~] la niing[~]gui eáang[~] laco[~] jnea[~], dsu[~]co[~] lajíi[~] mi[~] ná[~]gui eáang[~] e niliseeng[~] jnea[~]ba[~] e niseeiñ[~].”

16 Jo co[~] eáam[~] guiúng[~] dsea` do cøo<sup>~</sup> jneaa<sup>~</sup>aa<sup>~</sup> jalé<sup>~</sup> güea<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup>r<sup>~</sup> cøo<sup>~</sup>gui jalé<sup>~</sup>gui e 'n<sup>~</sup> quií<sup>~</sup>il<sup>~</sup> dseáng<sup>~</sup> lajíng<sup>~</sup> e jíi<sup>~</sup> ja` catíñ[~]naa[~] lajo. **17** Jo la'eáang[~] cøo[~] Mol[~] cacuø[~] Fidiée[~] jneaa[~]aa[~] júu[^] quiá[~]r[~]; jo dsu[~] la'eáang[~] cøo[~] Dsea` Jmáam[~]ba[~] e nicaline[~]naa[~] jial tíi[~] 'neáang[~] Fidiée[~] jneaa[~]aa[~] jogui la'eáang[~] cøo[~] íb[~] cajo e liti[~] júu[^] quiá[~] Fidiée[~]. **18** Jo jíi[~] jaang[~] dsea` jmigüi<sup>~</sup> ja` mi[~] cangáaiñ[~] dseáng[~] 'ñia[~] Fidiée[~], dsu[~] jíi[~] i Jóor[~] camíng[~] do i líng[~] Fidiée[~] cajo, jíi[~] i bing[~] i nícajmi[~] jnéeng[~] jial líng[~] Tiquiá[~]r[~] Fidiée[~] uíi[~] e dseáng[~] cøøm[~] seeiñ[~] cøo[~] dsea` do.

Mí[~] café[~] Juan i seáang[~] dsea` jmi<sup>~</sup> cuaiñ<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup> Dsea` Jmáang[~]

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

19 Jo coo[~] jmi[~] jaléng[~] i dsea` i quié<sup>~</sup> nifi<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup> jaléng<sup>~</sup> dsea` Israel i seeng[~] fí Jerusalén casíñ[~] coo[~] tú[~] mít[~]ing[~] jmidsea` quiá<sup>~</sup>r<sup>~</sup> cøo<sup>~</sup>gui jaang<sup>~</sup> gáng<sup>~</sup> dsea` levita fí lí[~] táang[~] i Juan i seáang[~] dsea` jmi<sup>~</sup> do e cangojming<sup>~</sup>ír<sup>~</sup> dsea` do lala:

—¿I[~] dsea` lí[~]?

20 Joba[~] cañíi[~] i Juan do dseáng[~] la lí[~] jo casí[~]reiñ[~] do lala:

—O[~] jnea[~] i Dsea` Jmáang[~] i í[~] áa[~]na[~] i nísíng[~] Fidiée[~] i nicá[~] níff[~] quií[~]na[~].

21 Jo cajming[~]tu i dsea` do i Juan do calé[~] catú[~] jo cajíñ[~]:

—Jo ¿i[~] dseáng[~] líng[~] 'n[~] jóng? ¿Su Líi[~] i café[~] cuaiñ[~] quiá[~] Fidiée[~] malí[~]gui eáang[~]?

Joba[~] cañíi[~]tu i Juan do jo cajíñ[~]:

—U[~], o[~] í[~] jnea[~].

Joba[~] calé[~] catú[~] cajming[~]tu i dsea` do jo cajíñ[~] lala:

—¿Osi 'n[~]bi i dsea` i caguíng[~] Fidiée[~] i níf[~] cuaiñ[~] quiá[~]r[~] i sijeeng[~]naa[~] fí jmigüi[~] la?

Joba[~] cañíi[~]tu i Juan do quiáiñ[~] do jo cajíñ[~]:

—U[~], o[~] í[~] jnea[~] cajo.

22 Joba[~] i dsea` do caléb[~] catú[~] cajming[~]ír[~] i Juan do jo cajíñ[~]:

—Jo song o[~] lajogui, joba[~] ¿i[~]gui dseáng[~] líng[~] 'n[~] jóng? Jo co[~] dseáng[~] la guíim[~] 'n[~] lé[~]naa[~] júu[^] i dseáng[~] líng[~] 'n[~] quiá[~]r[~] i dsea` i casíng[~] jnea[~] do, joba[~] ¿e[~] fó[~] 'n[~] uø[~] e lí[~]?

23 Joba[~] cañíi[~]tu i Juan do quiáiñ[~] do:

—Jnea[~] lí[~]n[~] jaang[~] i fé[~] i caguíng[~] fí ni[~] guóo[~] uø[~] quié[~], jo quié[~] júu[^] quiá[~] Fidiée[~] e catíng[~] 'n[~] fí[~] e fé[~] lala: “Nea[~]na[~] condsee[~] coo[~] fí[~], co[~] tí[~] lí[~] nijáab[~] Fíi[~]-

naa'" —l̄í' laco' cajíng'" Fidiée' fí' ní' jí' quiá'r- e ca-jme' Saíí', jaang` dsea` i café' cuaiñ~ quiá'" Fidiée' ie~ malif' gui eáang'.

²⁴Joba' i dsea` i casíng` dsea` fariseo fí' l̄í' táang` i Juan i seáang` dsea` jmíi` do cangosiiñ~ cogo'~ dsea` do ²⁵jo cajmingf' tureiñ':

—Jo song ja' l̄íng'gui' i Dsea` Jmáang~ i nisíng~ Fidiée' fí' la i nicá' níf' qui~naa' o'gui Líí' o'gui i dsea` i fé' cuaiñ~ quiá'" Fidiée', joba' ¿jialí' jmoo' ta~ seáang` dsea` jmíi` jóng?

²⁶Joba' cañíi'tu i Juan do quiáiñ~ do jo cajíñ~:

—Jnea~ seáan'n dsea` jmíi' jíi'~ cogo'~ layaang~ jmíi'; jo dsu' jee' ná' niseem` jaang` i ja' mí' cuíng'na'. <sup>27</sup>Jo lana tí' l̄í' nilicuim`ba' i dsea` i, co' tí' l̄í' ninám'bre ta~ quiá'r-. Jo jnea~ fí' quini' i ja' ee' quiín'n, co' jí'gui co' nisíi' ní' ní' lomíir' ja' quiín'n.

²⁸Jo jalé' e la cangojée' fí' coo' fíi' l̄í' sii` Betania e née' l̄í' lí' 'ngóo'~ gua` Jordán, co' fí' job l̄í' táang` i Juan i seáang` dsea` jmíi` do ie~ jo.

Jesús l̄íiñ~ i Jo'se' Jiuung~ quiá'" Fidiée'

²⁹Jo mí' cajneá~ coo'gui jmíi' lajo, i Juan do cangár~ e niñaquieeng' Jesús fí' l̄í' siñ'. Joba' café'r' ui~ quiá'" dsea` do, jo casf'r` jaléng' i dsea` i teáang~ cogo'r' do lala:

—Fing na jóø~na', dob nijáa' i l̄íng' i Jo'se' Jiuung~ quiá'" Fidiée' i l̄íng' jalé' dsee` e røøng` dsea` jmigüi'.

³⁰Jo i dsea` lab i éeng` jnea~ do ie~ lami~ cafá~ a lala: "Mí' nisóong` jnea~, nijáa' jaang` i niing~gui eáang` la-co' jnea~, dsuco' i dsea` i lajíi'~ mí' ná'~gui eáang` e niliseeng` jnea~ba' e niseeiñ'." ³¹Jo jíi'~ jnea~ ja' mí' calíñi`bí' i dseáng~ dsea` do, jo dsu' cagá~a fí' jmigüi' la e gaseáan'n dsea` jmíi` e laco' jaléng' dsea` góo'o dsea` Israel nilicuim`dsea` do.

³²Jo cajíng'gui i Juan do lala cajo:

—Coo' jmíi' camó~ jnea~ Jmiguí' quiá'" Fidiée' e ca-jgó' fí' níff' jo caje' fí' yú'~gui' Jesús e l̄íng' jaang` mee'. <sup>33</sup>Jo lajee' e ná'~gui lajo ja' mí' ní' jnea~ i~ l̄íng' dsea` do, jo dsu' Fidiée' i casíi' quié~e e cagaseáan'n dsea` jmíi` casf'r` jnea~ lala: "I dsea` i nimáan'~ i ni-jgiée` Jmiguí' quié~e fí' yú'~gui', i dsea` i~bing' i niseáng` dsea` jmíi' cogo'~ Jmiguí' quié~e." ³⁴Jo camób~ jnea~ mí' cangojée' jalé' e jo, joba' dseáng~ lajam'~ nítá~ dsii~ e Jesús l̄íiñ~ dseáng~ i Jógo' Fidiée' camíng~ do.

La'uii~ dsea` i ca'uíng~ dsea` quiá'" Jesús

³⁵Jo mí' cajneá~ coo'gui jmíi' lajo, i Juan i seáang` dsea` jmíi` do táaiñ~ colíng~ cogo'~ gáng~ dseañu' i nilíng` dsea` quiá'r-. <sup>36</sup>Jo lajee' job cangár~ e cangíng` Jesús, joba' cajíñ~ casf'r` i dsea` quiá'r~ do e fé'r` ui~ quiá'" dsea` i cangíng~ do jo cajíñ~:

—Fing na jóø~na', i dsea` ngóo' dob i l̄íng' i Jo'se' Jiuung~ quiá'" Fidiée' i l̄íng' jalé' dsee` e røøng` dsea` jmigüi'.

³⁷Jo dsif' mí' canúu` i dsea` gáng~ do lajíi'~ e cajíng~ i Juan do, joba' lajmínab` cangolíñ~ tí'leáaiñ~ laco'

ngóo' Jesús. ³⁸Jo mí' calíñi`^ Jesús e l̄íng~ i` ngolíng~ caluur~, joba' dsifib' cají'r' nir~ e cajóøiñ~ i dsea` do jo cajmingf' reiñ':

—¿l̄í' nilíng~na' 'náng'na'?

Joba' cañíi` i dsea` do quiá'" Jesús jo cajíñ~:

—Tifa', ¿je~ fí' qui'~?

³⁹Joba' cañíi` Jesús quiá'" i dsea` do jo casf'~reiñ':

—Má~aa' cogo'~ jnea~, jo lajob nilíñi`na'.

Jo colíim` cangolíñ~ cangojmiñr` jie~ quiá'" Jesús, jo fí' job cajer` colíng~ lata~ e jmíi` jo, co' la ií~ quiú~ e ca'lóob` ningóo' ie~ jo.

⁴⁰Jo jaang` lajee` i dsea` gáng~ i canúu` júu` quiá'" Juan i seáang` dsea` jmíi` do siir` Dí` i nilíng` dsea` ngáang~ cogo'~ jaang`gui dseañu' i sii` Simón, jo íb` i cangotáang~ cogo'~ Jesús do. <sup>41</sup>Jo dsif' lajob cangó` Dí` e cango'néeiñ~ i rúiñ~ i sii` Simón do, jo mí' cad-séng'neiñ' do lalab casf'~:

—Janú~, Simón, lana nicalicuim`baa i dsea` i cajíng~ Fidiée' i nisíñ~ fí' jmigüi' la i sii` Dsea` Jmáang~ i nicá' níf' qui'~i' do.

⁴²Jo dsif' lajob i Dí` do cangojéeiñ` i rúiñ~ i sii` Simón do fí' l̄í' guiling` Jesús; jo mí' tí' l̄í' cangá` dsea` do quiá'" Simón lalab cajíñ~ casf'~reiñ':

—Jo 'nub` i sii` Simón, jo lin' jóo' jaang`gui i sii` Juan, jo dsu' latí` lana nilisii` Cefas osi Té` cogo'~ jmíi` griego é.

Mí' cató'~ Jesús Lii~ cogo'~ Natanael

⁴³Jo mí' cajneá~ coo'gui jmíi' lajo, ca'f' dsii` Jesús e cangó~tur fí' l̄í' se' Galilea, jo fí' job cajíng` rúiñ~ cogo'~ jaang` dseañu' i sii` Lii~, jo lalab casf'~reiñ' do:

—Má~aa' cogo'~ jnea'.

⁴⁴Jo i Lii~ do niseeiñ~ fí' coo' fíi` e sii` Betsaida, jo dsea` góo`bre nilíng` i Dí` do cogo'~gui Té` Simón, co' coob` fíi` l̄í' seeiñ'. <sup>45</sup>Jo dsif' lajob cangó` Lii~ e cango'néeiñ~ jaang`gui dseañu' i sii` Natanael, jo mí' cajíng'neiñ' do, lala casf'~reiñ':

—Lanab nicalicuim`naa' i dsea` i ca'éeng` Moi` fí' ni~ jí' quiá'r~ malíñ~gui eáang', jogui cajo i ca'éeng` jaléng` dsea` i café` cuaiñ~ quiá'" Fidiée' l̄í' laco'gui cajme'r' fí' ní' jí' malíñ~gui eáang'. Jo i dsea` íb` i sii` Jesús i seeng` fí' Nazaret i l̄íng` jóo' Sé`.

⁴⁶Jo mí' canúu` Natanael e júu` jo, joba' cajíñ~ lala:

—Ja' lí~ dsii~ e fí' Nazaret nigüiñ~ jaang` i ni'é~ guiú~ cogo'~ dsea` rúng'.

Joba' cañíi` Lii~ quiá'" i dsea` do jo cajíñ~:

—Má~aa' fí' l̄í' guiliñ~, jo lajob nilicuim` dsea` do.

⁴⁷Jo mí' cangá` Jesús e niñaquieeng` dsea` do fí' l̄í' siñ', joba' cajíñ~ lala e café'r` ui~ quiá'" Natanael:

—I nab dseáng~ lajang` jaang` dsea` góo`naa' dsea` Israel i ja` quié~ júu` ta~ júu`.

⁴⁸Jo mí' canúu` Natanael e jo, joba' cañíir' quiá'" Jesús jo cajmingf'~ dsea` do lala:

—Jo ¿jial nícuin' jnea~ jial l̄íñ'?

Joba' cañíi` Jesús quiáiñ~ do jo cajíñ~:

—Co' lajíi'~ ná'~gui e nitó` Lii~ 'nú~, jeém` nícamáng` jnea~ 'nú` e guiliñ~ ui~ 'ma` güiñiñ~.

⁴⁹Joba' cañíi`tu Natanael quiá`- Jesús jo casf'r` dsea` do lala:

—Tifa', 'nub` dseáng` i líng` Jóo` Fidiée`, jogui 'nub` cajo dsea` lin` dseata` dsea` feng` quiá` jaléng` jneaa~aa', dsea` lff` dsea` Israel.

⁵⁰Joba' cañíi`tu Jesús quiá`- i dsea` do calé` catú` jo casf`reiñ`:

—Su já` lífn` lana dsu` uíi` e fá`a e camán`n 'nus` e guin` ui` `ma` güiñi`? Jo dsu` jnea` fff` i 'nus` e nábi nimó` jalé` e niing`gui eáang` e tñi` jmeé` e.

⁵¹Jo lalab cajíng`gui Jesús cajo e casf'r` lajaléiñ` do:

—Jo lalab jmítaa` óo`na` cajo e nimó`ba` jial jnéneng` fí` nif` fí` lí` guiing` Fidiée`, jogui jial soo` jogui jgáang` jaléng` ángeles quiá` Fidiée` fí` lí` sín`n, jnea` dsea` gáa`a fí` nif` e lífn` jaang` dsea` jmigü`.

Mf` cajmée` Jesús la'uui` e quí`r` jmif`

2 Jo mf` cangf` 'ni` jmif` lajo, jo ie` jo caliseá` coq` jmif` e cung` guó` dsea` fí` coq` fff` iu` e sii` Caná e née` lí` se` Galilea. Jo ie` jo dob táang` Yá`, niquiá`- Jesús, <sup>2</sup> jo Jesús cío`gui i dsea` quiá`r` do líñi` dsea` i simif`ng` quiá`- e jmif` e tí` do, joba` fí` dob quigéaaiñ` cajo. <sup>3</sup> Jo lajee` e teáaiñ` e jmif` do, coqb` mf` cadseá` e jmif` mf` huif`ng` jö`- e jmáiñ` ta` do, joba` niquiá`- Jesús cajíñ` casf'r` dsea` do lala:

—Ngóó` cadseáb` e jmif` mf` huif`ng` jö`- e jmáang` ta` do.

⁴ Joba' cañíi` Jesús quiá`- i niquiá`r` do jo cajíñ` casf'r` dsea` do lala:

—Neaa~, ¿jialí` fí` jnea` lana? Co` lana ja` mf` catf`bi` i` e njmee`e laji`i` ta` e sif`i`n` do.

⁵ Joba' cajíng`tu niquiá`- Jesús e sf'r` i dsea` i jmoo` ta` jmicógo`- e sinéu` do:

—Jmee`na` lajaléb` ta` quié` i Jesús na.

⁶ Jo ie` jo nitéé` jñáu` tu` cío`- e líf` cío`- layaang` cuu`- , jo e jo líng` ta` e a` jmif` e jmáng` dsea` Israel ta` e laco` jmiguiúng` yaaiñ` fí` quini` Fidiée`, co` lajob quí`- tñiñ` e jmóor`. Jo lacoo` e dsí` tu` cuu` do ab`i` la cincuenta si la setenta litro jmif`. <sup>7</sup> Jogui Jesús casf'r` jaléng` i dsea` i jmoo` ta` e sinéu` do lala:

—Jmiróøng`na` jmif` lacoo` lacoo` e tu` na.

Joba` dsif` lajob cajmíøøng` i dsea` do dseáng` la cío` e tu` do. <sup>8</sup> Jo mf` cangf` jo, cajíng`tu Jesús casf`reiñ`:

—Lana fff` i 'nú` güiseáang` jíu` e nílaguiéé`na` dsí` e tu` do, jo güicä`na` quiá`- i dsea` née` ni` e jmif` la.

Joba` lajob cajméeiñ` do.

⁹ Jo i dsea` i quié` nif` quiá`- e jmif` do calí`-bre capí`- e do, jo dsu` jmif` mf` huif`ng` jö`- níca`uif`ng` do, jo jíi`- ja` níir` jial ca`uif`ng` do lajo. Jo jíi`- i dsea` jmoo` ta` sinéu` dobing` i ní` jial ca`uif`ng` jmif` mf` huif`ng` jö`- e jmif` do, dsu`co` yaam`bre cajmíøøiñ` jmif` e dsí` tu` do. Jo mf` ca`f`- i dsea` quié` nif` e jmif` e ca`uif`ng` jmif` mf` huif`ng` jö`- do, joba` dsif` lanab cató`r` i siming` i cacúng` guó` do <sup>10</sup> jo casf`reiñ`:

—Lajim` dsea` cuor` la`uui` e jmif` mf` huif`ng` jö`- e jlo`-gui, joba` mf` tí` lí` níca`f`- i dsea` simif`ng` do jmiguiúng` jíu` e jmif` e jlo`- do, joguiba` e niguié`r` e

jmif` mf` huif`ng` jö`- e uóng`gui do quiá`- i dsea` simif`ng` do. Jo dsu` 'nus` níca`meá`ba` e jmif` mf` huif`ng` jö`- e jlo`-gui do quiá`- tí` lí` ningóó` dseáng` jmif`.

¹¹ Jo e la cajmée` Jesús fí` e fí` e sii` Caná e née` lí` se` Galilea. Jo e lab la`uui` e quí`r` jmif` e dsigá` dsí` dsea` e cajmér` fí` jmigü` la, jo lajoba` cajmijnéeiñ` jial tñi` 'góiñ`. Jo jaléng` dsea` quiá`r` jáb`- calíñ` júu` quiá`- dsea` do.

¹² Jo mf` cangf` jo, Jesús cangór` fí` coq` fí` e sii` Capernaum colif`ng` cío`- niquiá`r` cío`-gui jaléng` rúiñ` jogui cío`- jaléng` dsea` quiá`r` cajo; jo fí` job cajer` coq` tý` jmif` lajo.

Mf` ca'uóøng` Jesús jaléng` `dsea` i jmoo` ta` 'nif` fí` guá`-

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Jo mf` cangf`gui lajo, co` níjaquiéem`bi` e jmif` quiá`- dsea` Israel e sii` Pascua, joba` Jesús cagüi`fí` fí` Capernaum jo cangór` fí` Jerusalén. <sup>14</sup> Jo mf` tí` lí` caguié`r` fí` jo, dsif`b` cangór` fí` guá`- fí` e sii` fí` jo, jo fí` sigui` job cadséiñ` jaléng` dsea` i teáang` ta` 'nif`ng` jaléng` güitá` cío`-gui jaléng` jo`se` jogui jaléng` mee`- . Jogui cangáiñ` cajo jaléng` i neáang` ta` jmisif`ng` cuu`- e 'nè` jaléng` dsea` i dsitáang` fí` e guá`- fí` do. ¹⁵ Joba` mf` tí` lí` cangáng` Jesús jaléng` i dsea` fí` , dsif` lalab casá`r` coq` tý` 'nif` jo catáñ` 'máang` jo cío`- e job ca'uóøiñ` i dsea` do colif`ng` cío`- i jíj` núu` i jéeiñ` do e 'nif`iñ` . Jogui cajíim` Jesús jalé` mes` quiá`- jaléng` i dsea` i neáang` ta` jmisif`ng` cuu` do, jo caguiá`b` e cuu` do fí` ni` uó`- . ¹⁶ Jogui lalab casf`- Jesús jaléng` i dsea` i jmoo` ta` 'nif`ng` jaléng` mee` do jo cajíñ`- :

—¡Uøøng`na` jaléng` i mee` na, jo ja` jmoo`na` 'moo`- fí` guá`- lí` jmiféng` dsea` Tiquié`e Fidiée`!

¹⁷ Jo dsif` lajob cadseng` dsí` i dsea` quiá`r` do laji`i`- e tóo` fí` ni` jí` quiá`- Fidiée` lí` fí` la: "Liguím` jnea` mi` ja` jmif`gó` dsea` guá`- lí` jmiféng` dsea` Tiquié`e."

¹⁸ Joba` i dsea` Israel i quié` nif` do cañíir` quiá`- Jesús jo casf`reiñ` do lala:

—¿E` quí`- jmif` nijmée`- e laco` nilita` dsí`naa` e cangf`n` fí` e cajmee`- lajalé`- e ná?

¹⁹ Joba` cañíi`tu Jesús quiá`- i dsea` do:

—Íing`na` e guá`- fí` e sii` la, jo jnea`gui quí`-baa jmif`- e nijmiliñng`túu` cío`- ni` jmif`-

²⁰ Joba` cañíi`tu i dsea` Israel do quiá`- Jesús:

—Jial lí`- e lajo, co` tuló` dsí` jñáu`- jíi` calí`-í` jnea`- e calí`- e guá`- fí` na, jogui 'nus` fó` lana e cío`- 'nif` jmif`- lí` nijmiliñng`tu`-

²¹ Jo dsu` café` Jesús lajo e éeng` 'ñia`r` cío`- ngúu` táam`bre mi` cajíñ`- cuaiñ` quiá`- e guá`- fí` do. ²² Jo dsu` cartí` mi` cangf` e cají`tu Jesús, jo lajoguiba` e cadseng` dsí` i dsea` quiá`r` do laji`i`- júu` e cajíng`- dsea` do ie` jo, ie` lamí` cajíñ`- e cío`- ni` jmif`b` nilí`r` e nijmiliñng`tur e guá`- fí` do. Jo joguiba` dseáng` já`- calíng` i dsea` quiá`- Jesús do laji`i`- júu` e silí` fí` ni` jí` quiá`- Fidiée` cío`-gui jalé`- júu` e cajíng`- dsea` do lajee` cateáaiñ` fí` jmigü` la.

Niñib' Jesúsjal Iñing' dsea` lajiiñ'

²³Jo lajee' táam'bí Jesúsfí' Jerusalén, lajee' jmii' e quí' tñing' dsea` Israel e jmóor' jmii' e sii' Pascua do, jo lajee' jo jmiguiub' jalé' e quí' Jesúsjmii' cajmér' fí' quini' jaléng' i dsea` i siseáng' do ie' jo, joba' i fí' i dsea` i já' calíng' júu' quiá' dsea` do. ²⁴Jo dsu' Jesúsjá' ta' dsíir' cóo' i dsea` do co' nícuim'breiñ' do guí' jial Iñiñ' do lajiiñ'. <sup>25</sup>Jo co' niñi'bre 'ñia'r' guí' jial Iñing' dsea` jmigüi', joba' ja' 'neáin' dsea` jiéng' i njimeá' júu' ír' jial fí' dsíir' dsea` jmigüi'.

Mi' casíng' Nicodemo cóo' Jesúsj

³ Jo mi' cangf'jiu' lajo, lajee' e táam'bí Jesúsfí' Jerusalén, jo ie' jo nitáang' fí' jo jaang' dsea` Israel i sii' Nicodemo i nilíng' dsea` fariseo, jo i dsea` i Iñiñ' jaang' dsea` i laniing' jee' jaléng' dsea` góor' dsea` Israel. ²Jo coo' lajee' e uóø' cangór' e can-goeer' Jesúsj, jo mi' caguiér' fí' jo lalab casí' r' dsea` do:

—Tifa', níneb' jnea' røø' e Fidiéeb' dsea` casíñ' 'nø' fí' jmigüi' la e cañí'ée' jnea', dsu'co' jíi' jaang' dsea` jmigüi' ja' quí' r' jmii' fa' liñing' ee' li' nijmér' e dsigá' dsíir' dsea` jíi' laco' quí' 'nø' jmii' e jmoo' fíng song ja' jmíco' Fidiéej' quiá'r'.

³Joba' cañí' Jesúsj quiáñ' do jo cajíñ':

—E laba' jmitaa' o', e doñi' iñ' dsea` i ja' niníng' tu' calé' catú' e ni'uñiñ' jaang' dsea` i mñing' la'eáang' cóo' Fidiéej', joba' ja' quí' jmii' jón'g fa' e dsea` do nicá' nifí' quiá'r'.

⁴Joba' cajmíng' tu' Nicodemo e cajmíng' r' Jesúsj cajíñ':

—¿Jial quí' jmii' e jaang' dsea` yúu' niquiing' tur fí' dsíir' tu' niquiá'r' jo niníng' tur calé' catú'?

⁵Joba' cañí' tu' Jesúsj quiá' Nicodemo jo cajíñ' casí' reiñ':

—E laba' jmita' guí' o' cajo, e doñi' iñ' dsea` i ja' ngáang' la'eáang' cóo' jmii' jogu' cíó' Jmigu' quiá' Fidiéej', joba' ja' quí' jmii' fa' e nilí' r' e Fidiéej' nicá' nifí' quiá'r'. <sup>6</sup>Co' doñi' iñ' dsea` i niñ' quiá' tiquiá' niquiá', joba' jíi' dsea` jmigüi' Iñiñ'; jo dsu' jaléng' i dsea` i liseeng' la'eáang' cóo' Jmigu' quiá' Fidiéej', joba' Jmigu' job jée' quiá'r'. ⁷Jo ja' güidsigá' o' dsu' uíi' e fí' iñ' 'nø' na, e lajíim' dsea` 'nø' e niliseeng' tur e laco' ni'uñiñ' dsea` mñing' la'eáang' cóo' Fidiéej'. ⁸Co' fa' guí' fí' la fí' nab iñ', jo lico' nñu' baa' e iñ' dsu' ja' jneeng' e jóø'naa' jie' fí' ngoo' osi jie' fí' jáa' é. Jo dseáng' lajob lñ' cajo cóo' i dsea` i uiñg' dsea` mñing' la'eáang' cóo' Jmigu' quiá' Fidiéej', co' ja' li' dsea` jóø' r' jial mi' uiñg' dsea` lajo.

⁹Joba' cajmíng' tu' Nicodemo cajmíng' r' Jesúsj calé' catú' jo casí' r' dsea` do:

—¿Jial cuóøng' e nilí' e fó' na, Tifa'?

¹⁰Joba' cañí' tu' Jesúsj quiá' dsea` do jo cajíñ' casí' reiñ':

—Jaang' tñfab' Iñing' 'nø' quiá' dsea` Israel, jo ja' ngám'bi' jalé' e fá' a la? ¹¹Jo jnea' jmitaa' o' e lajíi' e

neb' jnea' ^, jíi' joba' fí' naa', jogu' lajíi' e nñu' naa' jogu' ne'naa', lajíi' e job júu' e guia'naa' jee' 'nø'; jo dsu' 'nø' ja' já' Iñing'na' lajíi' júu' e fí' naa' do. ¹²Jo song 'nø' ja' já' Iñing'na' mi' fá' a júu' cuaiñ' quiá' fí' jmigüi' la, joba' jíi' nilíng'na' jón'g mó' fá' a cuaiñ' quiá' fí' níff'?

¹³Jo jíi' jaang' dsea` ja' mi' cajgóor' fí' níff', co' dseáng' lajíi' 'ñiá' baa dsea` gáa' a fí' jo; jo cagüén' n fí' jmigüi' la e Iñin' jaang' dsea` jmigüi'. <sup>14</sup>Jo lñ' laco' cajmée' Moi' ie' lami' cajmeáaiñ' jaang' mi' cóo' layaang' ñi' jo cateáaiñ' fí' yú' coo' 'ma', jogu' dseáng' lajob 'nø' nidsing'ng' jnea' cajo, jnea' dsea' gáa' a fí' níff' e Iñin' jaang' dsea` jmigüi', co' niteáng' dsea' jnea' fí' coo' dse' 'ma' cajo ¹⁵ e laco' doñi' iñ' dsea' i já' nilíng' júu' quié' e quí' jmii' e niliseeiñ' cøong' cóo' Fidiéej' lata'.

Dsing' 'neáang' Fidiéej' jaléng' dsea' jmigüi'

¹⁶Jo co' eáam' 'neáang' Fidiéej' jaléng' dsea' jmigüi', joba' cacuóøiñ' iñjóor' camíng' do e laco' cajúng' dsea' do cuaiñ' quiá' jaléng' dsea' jmigüi'; jo lajoba' jaléng' dsea' i já' já' yaang' fí' jaguo' dsea' do ja' quí' jmii' fa' e ni'náiñ' quiá' Fidiéej', co' cøom' niliseeiñ' cóo' dsea' do lata'. ¹⁷Dsu'co' Fidiéej' ja' casíñ' iñjóor' do fí' jmigüi' la e laco' niñ' dsea' do iñ' e nidsilíng' dsea' fí' li' 'li', co' casíñ' dsea' do fí' la e lñ' laco' nileáin' dsea' jee' jalé' dsee' quiá' biñ'.

¹⁸Jo doñi' iñ' dsea' i já' já' yaang' fí' jaguo' iñjóor' Fidiéej' do, joba' i dsea' i ja' niñ' iihu' ui' quiá' jalé' dsee' quiá' r' mi' nití' iñ' lajo; jo dsu' i dsea' i ja' já' 'ñia' fí' jaguo' iñjóor' Fidiéej' do, joba' i dsea' i niñ' im' bre iihu' ui' quiá' jalé' dsee' quiá' r', co' ja' mi' cajáng' 'ñia'r' fí' jaguo' iñjóor' Fidiéej' camíng' do. ¹⁹Joba' jaléng' dsea' i ja' já' yaang' fí' jaguo' Fidiéej', nibiñ' fí' li' 'li' ui' e eáang' guí' catí' dsíir' e cajmér' jalé' e ja' dseeeng'; co' ie' mi' cagüéng' fí' jmigüi' la iñjing' quiá' Fidiéej' do, ja' calijíi' jaléng' dsea' i dsea' i, co' e li' nñu' sò' dob cajmér' guí' quiá' r' e laco' guí' iñjing' quiá' Fidiéej' do é. ²⁰Jo jaléng' dsea' i jmóor' jmang' e iñ' 'nø' níñ' bre iñjing' quiá' Fidiéej' do, jo jíi' capí' ja' iñ' nidsiquíeéiñ' fí' cåang' dsea' do, co' ja' iñ' e nilíl' dsea' jmigüi' jalé' e iñ' e jmóor' do. ²¹Jogu' dsu' jaléng' i dsea' i seeng' cøong' cóo' júu' quiá' Fidiéej' laco' catíng', joba' tib' dsíir' e dsiquíeéiñ' fí' quini' iñjing' quiá' Fidiéej' do e laco' cuø' li' quiá' r' e jaléb' e jmóor' do cøom' røø' laco' guí' jíi' e iñg' Fidiéej' e nilí'.

Mi' café' tu Juan i seáang' dsea' jmii' do cuaiñ' quiá' Jesúsj

²²Jo mi' cangf'guíjíu' lajo, cangób' tu' Jesúsj colíng' cóo' jaléng' dsea' quiá' r' fí' li' se' Judea, jo fí' job cajer' huóøm'jiu' e seáaiñ' jmi' jaléng' dsea' i guilíng' fí' do. ²³Jo ie' job cajo i Juan do táaiñ' ta' seáang' dsea' jmii' fí' quiá' coo' fí' li' sii' Enón ca' li' née' coo' fí' e sii' Salim, co' fí' job li' sea' jmii' jmiguíung', jogu' fí' dsea' dsilíng' fí' jo e saaiñ' jmii'. ²⁴Jo jalé' e la calí' lajee' ná' guí' e nitáiñ' i Juan do fí' dsíir' 'nøñí'.

²⁵Jo i līng~ i dsea` i ngī' cōo'~ i Juan do canaaiñ` jīiñ` cōo'~ jaang` guí dsea` Israel cuaiñ` quiá`~ jalé` e quí`~ tīiñ` jmóor` e laco` liguiúñ` fí quini` Fidiée`.<sup>26</sup>Joba` cangolíim`bre e cangosíi`r` i Juan do, jo lalab casf`r` dsea` do:

—Tifa', i dsea` i lami` táang` cōo'~ 'nñ` lñ`~ lñ` 'ngóo'~ gua` Jordán do i ca'eeng` 'nñ` do jogui i nicafée` uii` quiá`~ do, lana dsea` ~ dob nitáaiñ` seáaiñ` dsea` jñiñ` , jo fñing`guí dsea` nidsiqui'r` ír` laco`guí 'nñ` .

²⁷Joba` lalab cañíi` Juan quiá`~ i dsea` do:

—Lajíim` dsea` lñ`r` jalé` e sea` quiá`r` dsñ` uii`~ e Fidiée`bing` i jmícōo`~ quiá`r` e lñ`r` jalé` e jo. ²⁸Jo 'núb` dsea` nicanúu`na` røø` mñ` cafá`a e o` jnea` Dsea` Jmáang` , co` jnea` lñ`n` jaang` i casíng` Fidiée` i cagüéng` jeeng`guí laco` dsea` do e laco` cagaguaa` quiú` fí quiá`~ dsea` do. <sup>29</sup>Cofa` cōo` lñ` cung` guó` dsea` , jo i sìming` do fíbing` i jée` quiá`~ i sìmf` i cacúng` guó` cōo`r` do, jogui i dsea` i ngóo` caluu` i sìming` do éam` lñ`iáang` dsíir` mñ` núur` e sñiñ` do. Jogui dseáng` lajob lñ` quié` jnea` lana, co` dseáng` éam` iáang` dsii` mñ` núu`u lajo. ³⁰Jo dsea` do éam`guí ngóo` lñiñ` , jo dsñ` jnea` lñ`~ lñ` ngóo` lñ`uóng`guí.

Dsea` i jáa` fí ñiff`

³¹Jo lalab cajíng`guí Juan:

—Jo i dsea` i jáa` fí ñiff` niing`guí jee` jaléng` dsea` jmigüi` ; jogui i dsea` i lñng` dsea` jmigüi` , jmang` júu` quiá`~ fí jmigüi`ba` quié` . Jo i dsea` i jáa` fí ñiff` do, niing`guí jee` jaléng` dsea` jmigüi` . ³²Jo íb` dsea` i fí` quiá`~ lñjíi` e nícangár` jogui lñjíi` e nícanúur` fí lñ` guing` Tiquiá`r` fí ñiff` , jo dsñ` jñi` jaang` dsea` ja` jñi`r` lñjíi` júu` e fí` dsea` do. ³³Jo dsñ` doñí` jñi` dsea` i já` lñng` júu` quiá`~ dsea` do, joba` tñi` nir` e jmang` júu` já`ba` fí` Fidiée` . ³⁴Jo i dsea` i nicasíng` Fidiée` fí jmigüi` la, jmang` júu` quiá`~ dsea` i`ba` fí` , dsñco` Fidiée`bing` i cuø` dsea` do lalíng` Jmigüi` quiá`r` . ³⁵Jo Fidiée` éam` 'neáaiñ` i jór` camíng` do, jogui cacuø`r` dsea` do e óoiñ` ta` e ninéé` niñ` lajalé` e sea` fí` jmigüi` . ³⁶Jo doñí` jñi` dsea` i jáng` yaang` fí` jaguo` i jñó` Fidiée` do, joba` niliseeiñ` cōøng` cōo`~ dsea` do lata` ; jo dsñ` i dsea` i ja` lñng` jáng` yaang` fí` jaguo` i jñó` Fidiée` do, joba` ja` qui`~ jñiñ` fí` e niliseeiñ` cōøng` cōo`~ Fidiée` lata` , co` lñ`~ lñ` latab` niñiñ` iihú` éam` e cuø` Fidiée` jaléng` i dsea` la` .

Mñ` cangfíng` Jesús fí` lñ` se` Samaria

⁴ Jo mñ` cangf`guí lajo, lajee` e tám`bi Jesús fí` lñ` se` Judea, calílí` jaléng` dsea` Israel i lñng` dsea` fariseo e fñing`guí dsea` nidsiqui` quiá`~ Jesús e sáaiñ` jñiñ` laco`guí i dsea` i dsiqui` Juan i seáang` dsea` jñiñ` do. ²Jo dsñ` e já` , o` dseáng`~ Jesús dsea` i seáang` dsea` jñiñ` do, co` dsea` quiá`~bre i jmoo` ta` lajo e júu` sinú`r` quiá`~ dsea` do. ³Joba` mñ` caliñ` Jesús lñjíi`~ e fí` dsñ` i dsea` Israel i lñng` dsea` fariseo do uiñ` quiá`r` , joba` cagüi`fí`bre colíng` cōo`~ dsea` quiá`r` fí` lñ` se` Judea, jo cangolíng`túr fí` lñ` se` Galilea.

⁴Jo dseáng`~ la guíim` 'né` ngñiñ` fí` lñ` se` Samaria lajee` e teáiñ` fí` e ngolíñ` fí` lñ` se` Galilea. ⁵Jo lajob caguiñ` fí` coo` fí` e néé` dsñ` lñ` se` Samaria lñ` sii` Sicar, fí` quiá`~ lñ` róo` guóo`~ uó` quiá`~ 'lñ` yéu`~ Jacóo` e cangfíñ` fí` jaguo` i jór` i sii` Sé` do lajíi` malí` . ⁶Jo fí` job lñ` lñ` coo` too` e a` eáang` lñ` níng`~ jñiñ` , jo fí` job lñ` calé` ojmíñ` quiá`~ 'lñ` yéu`~ Jacóo` . Jo níjaquiéeng` guieñib`~ mñ` caguié` Jesús colíng` cōo`~ dsea` quiá`r` e fí` ojmíñ` do, jo fí` job cajmi`ng` dsea` do co` eáam` níffíñ` e ngír` , jo dob caguár` cåang` e too` a` jñiñ` do. ⁷Jo lajee` jo i dsea` quiá`r` do cangolíñ` e cangoleáar` jalé` e nido`r` e fí` fí` Sicar do. Jo e fí` ojmíñ` dob caje` Jesús 'ñia`r` lajee` jo, jo co`ná`~ lajob caguié` jaang` dseamf` i seeng` fí` lñ` se` Samaria e fí` ojmíñ` do, joba` lalab casf`~ Jesús i dseamf` do:

—¿Já` cuó`jíu` jnea` jñiñ` dúu`u?

⁹Jo co` jaléng` dsea` Israel dseáng`~ ja` røø` seem`bre cōo`~ jaléng` dsea` i seeng` fí` lñ` se` Samaria, joba` i dseamf` do cañíi` quiá`~ Jesús lala:

—¿Jial cuó`ng` fo`~ lajo? Co` jaang` dsea` Israel lñng` 'nñ` , jo ja` lñng` `nú` fa` lñng` ee` mñiñ`na` jnea`~, dsea` lñ`naa` dsea` Samaria.

¹⁰Joba` cañíi`tu Jesús quiá`~ i dseamf` do:

—Faco` jñi` ñí` 'nñ` jalé` e quiú` e iing` Fidiée` e cuó`r` 'nñ` , jogui faco` ñí` cajo i` jnea` dsea` i mñiñ`~ 'nñ` jñiñ` , joba` faco` lajo, 'nub` dsea` catíñ` e nimñiñ` jnea` jñiñ` jóng, joba` jneab` nicuøø`ø 'nñ` e jñiñ` cōo`~ e cuø` e seeng` dsea` lata` .

¹¹Joba` cañíi` i dseamf` do quiá`~ Jesús jo casf`r` dsea` do lala:

—Fí`i, jñi`~ coo` ja` quié` 'nñ` cōo`~ e niguí`~ jñiñ` fí` dsñ` e too` la, jo dsíng`~ a` . Joba` ¿e` cōo`~ níquíñ` e jñiñ` e fó` e nicuø`~ jnea` do? ¹²Jo 'lñ` yéu`~ quií`i` Jacóo` caséer` e ojmíñ` la quií`i` , co` fí` lab lñ` cacár` jñiñ` e jmáiñ` ta` cajo, jogui lajobi jaléng` jór` cōo`~guí jaléng` jó` núu` i ca'eáaiñ` , fí` lab lñ` ca'uø`r` jñiñ` e ca'íng`neiñ` do. Jo ¿su 'nñ` fí` o` e niing`guí` laco` i dsea` i?

¹³Joba` cañíi`tu Jesús quiá`~ i dseamf` do jo cajíñ`:

—Jaléng` dsea` i fí` jñiñ` e uøø` dsñ` e too` la niguáb` tu jmijmñiñ` calé` catú` ; <sup>14</sup>jo dsñ` i dsea` guí i ni`fí` e jñiñ` e nicuøø`ore do, joba` jo` tóo` jñiñ` fa` e niguá`guí jmijmñiñ` . Dsñco` e jñiñ` jo lñ` lafa` e contøøm` sea` jñiñ` fí` dsñ` tu'r` cōo`~ e cuø` e seeiñ` , jo e jo lñ` e contøøm` seeiñ` cōøng` cōo`~ Fidiée` lata` .

¹⁵Joba` cañíi`tu i dseamf` do quiá`~ Jesús jo casf`r` dsea` do lala:

—Fí`i, iim`baa nicuø`~ jnea` e jñiñ` e fó` na e laco` jo` niguá`guí jmijmñiñ` o`guí 'né`guí fa` e gáa`a tí` la e gaquiee` jñiñ` .

¹⁶Joba` cajíng`~ Jesús casf`r` i dseamf` do:

—Guóng` cateá` jo güítee` dseañ`~ quí`~ jo ñilíng`-tu` fí` la.

¹⁷Joba` cañíi` i dseamf` do quiá`~ Jesús:

—Ja` cōo`~o` dseáng`~ dseañ`~ quié`e.

Joba` cañíi`tu Jesús quiá`~ dsea` do:

—Jáb` laco` caféé`~ na, dseamf` , e o` dseáng`~ dseañ`~ quí`~ i cōo`~ lana; <sup>18</sup>dsñco` lami`~ jéeng`guí

'ñíing'gui dseañt' i nicacung' guoo' cõo'~, joba' i dseañt' i cõo'~ na lana ja` lñiñ' dseáng' dseañt' quií!~.

¹⁹ Jo mi~ tñ' li~ canúu~ i dseamf' do e cajíng' Jesús e júu~ jo, joba' cañíir' quiá!~ dsea` do lala:

—Fíi~, lanab calilí~i e 'nñ' lin' jaang` dsea` i fé~ cuaiñ~ quiá!~ Fidiée~. ²⁰ Jo jaléng' lñiñ~ yúu~ quiíi~, dsea` Samaria, quí!~ tñiñ' e jmiféin' Fidiée~ fí~ ni~ e mó~ la, jo dsu' jaléng'gui 'nñ', dsea` Israel, fó~na' e jíi~ fí~ Jerusalén li~ 'nñ' e nijmiféng'naa' Fidiée~.

²¹ Joba' cañíi'tu Jesús quiá!~ i dseamf' do jo casf' reiñ':

—Já!~ güilín~ júu~ quié~e, dseamf', e nijaqueém' e nitf' i~ e 'nñ' nililí~na' e ja` 'nñ' nigüiliñg'na' fí~ e yú~ mó~ na e güijmiféng'na' Tiquíi~ Fidiée~, o'gui 'nñ' fa' e nigüiliñg'na' cartí~ Jerusalén cajo e laco' güijmiféng'na' dsea` do. ²² Co' 'nñ', jaléng' dsea` Samaria, jíi~ ja` cuíng'na' i~ ijmiféng'na' do; jo dsu' jaléng' jnea~, dsea` lñiñnaa' dsea` Israel, nícuim'baa' i~ i 'nñ' jmiféng'naa' do, co' jee~ jnea~, dsea` lñiñ~i~ dsea` Israel, job li~ caguíng' Fidiée~ jaang` i nileáng' dsea` jee~ jalé~ dsee~ quiá!~. ²³ Jo catíb' e i~ jo, jo dseáng` lanab liy, e jaléng' dsea` i dseáng` lajang` júu~ i jmiféng' Tiquíi~ Fidiée~ 'nñ' nijmér' dseáng` laco' si~i~ la'eáang' cõo'~ Jmiguí~ quiá!~ dsea` do, dsu'co' dseáng` lajob iing~ Tiquíi~ Fidiée~ e nijmér' jaléng' dsea` i jmiféng' ír~. ²⁴ Dsu'co' Fidiée~ lñiñ' Jmiguí~, joba' jaléng' dsea` i jmiféng' ír~, 'nñ' nijmér' lajó~ la'eáang' cõo'~ Jmiguí~ quiá!~ dsea` do dseáng` laco' si~i~.

²⁵ Joba' cañíi'tu i dseamf' do quiá!~ Jesús jo cajíñ!~:

—Niñib' jnea~ e tñ' li~ nijáab' i cajíng' Fidiée~ i nisíñ~ do i líng' Dsea` Jmáang~ i nicá~ nifí~ quiíi~, joba' mi~ tñ' li~ nijuéeng~ dsea` do ff' la, fí~guib dsea` i ni'lé~ jnea` jalé~ e jo.

²⁶ Joba' cañíi'tu Jesús quiá!~ do jo cajíñ!~:

—Dsea` i~bi jnea~ i sing' sñng' cõo'~ 'nñ' lana.

²⁷ Jo lajee~ gui'nang' fé~ Jesús e job, mi~ caguiliñg` i dsea` quiá!~ do i cangolíng` e cangoleá~ e nido'r~, jo mi~ cangáiñ~ Jesús e táang` dsea` do stñiñ' cõo'~ jaang` dseamf', joba' eáam' cangogá~ dsu'ri~ mi~ cangár~ lajo. Jo dsu' jíi~ jaang` dsea` do ja` cateá~ dsu'ri~ fa' ee` ni~ jmiféng'~ Jesús uii~ quiá!~ i dseamf' i sing' do, osi e~ quiá!~ e stñiñ~ do é. ²⁸ Jo ngf' jo, jo dob casée~ i dseamf' do e dsu'ri~ quiá!~ do e li~ si~i~ niguíe'r~ jñif' do, jo caquím~túr ff' jee~ ff'; jo mi~ caguiéñi~ ff' jo, canaaiñ~ guiar' júu~ jee~ jaléng' dsea` góor` jo si~i~reiñ' lala:

²⁹ —Má~aa', jo majmicuìng'naa' jaang` dseañt' i nicamán~n i nícajmea' jnea~ júu~ quiá!~ jalé~ba' e nícajme~e jeéng'gui, jo jangám~ ib` i dsea` i cajíng' Fidiée~ i nisíñ~ fí~ jñigüí~ la i líng' Dsea` Jmáang~ i nicá~ nifí~ quiíi~.

³⁰ Jo mi~ canúu~ i dsea` góor` do e júu~ jo, dsifib' ca'uøoiñ~ fí~ jee~ ff' colíng` cõo'~ i dseamf' do jo cangolíñ~ fí~ li~ táang` Jesús. ³¹ Jo dsu' lajee~ nñ'~gui e niguiliñ~ do ff' li~ táang` Jesús, i dsea` quiá!~ Jesús do casf'r~ dsea` do jo cajíñ!~:

—¿Já~ cõ~jiu~ i~, Tifa'?

³² Joba' dsea` do cañíir' lala:

—Seab` cõo` e jié~gui e 'nñ' nidoø'~ø e jíi~ 'nñ' ja` ñi~na' jial li~.

³³ Jo mi~ tñ' li~ canúu~ i dsea` quiá!~ do e jo, joba' canaaiñ~ sñiñ~ lajee~ la'ó~ yaaiñ~ jo jmiféng' rúiñ~:

—Jangám~ song liing~ i~ nijaca~ e nícaagó'r~.

³⁴ Joba' cañíi~ Jesús quiá!~ i dsea` quiá!~ do jo casf' reiñ':

—Né~ nijmee~ e lajíi~ e iing~ i dsea` i casíng` jnea~ do, jogu i nijmité~ e lajíi~ ta~ e cangfín~n quiá!~ dsea` do, joba' e job e li~ lafa' mi~ gó~ø ii~ e litaan~n guíu~.

³⁵ Jo dsu' 'nñ' fó~na' lala: "Né~bi quiúung~gui si~i~ e nícuø' lajíi~ e cangojnea~ do"; jo dsu' jnea~gui ffi~i~ 'nñ' e 'nñ' cã~na' cuente e lajíi~ e sijnnea~ do nícalineáang~, joba' nícuø' li~ jóng e nícatib' i~ e nisitfing'. ³⁶ Dsu'co' i dsea` i jmóo` ta~ e sitfing' lajíi~ e roo` do, joba' ím'bre lajíi~ e catíiñ~ quiá!~ e ta~ e jmoor` do. Co' jalé~ e roo` e sitfíñ~ do li~ laco' jaléng' dsea` i líseeng` cõo'~ Fidiée~ lata~. Jo co' lajob li~, joba' i dsea` i jni~ do cõo'~gui i dsea` i sitfing' do, røøb` nili'iáang` dsu'ri~ lajíi~ fí~ do mi~ caroo` e cajnír` do. <sup>37</sup> Co' e jáb` dseáng` lajíi~ e júu~ róo` e fé~ lala, "I jiém" i dsea` i jni~ do, jogu i jiém`bi i nisitfí~ mi~ niró~." ³⁸ Jo jneab~ dsea` casfín~n 'nñ' e cagusitfing~na' lajíi~ e caroo` do e jíi~ 'nñ' ja` caquie~na' ta~ quiá!~ jial cangojnea~ jalé~ e jo, co' i jiém` i dsea` i cajmée` ta~ jo, jogu i 'nñb` dsea` i nicaliøøng` lajíi~ ta~ e cajmée` i dsea` i.

³⁹ Jo i ffi~m` dsea` i seeng` e ffi~ Sicar do jáb` calíñ~ júu~ quiá!~ Jesús la'eáang` cõo'~ júu~ e cajmée` i dseamf' do ie~ mi~ cajíñ~ lala: "I dseañt' do nícajmea'bre jnea~ júu~ quiá!~ jalé~ba' e nícajmé~e jeéng'gui." ⁴⁰ Jo mi~ tñ' li~ caguiliñg` i dsea` góo` i dseamf' samaritana do ff' li~ táang` Jesús, joba' camir` jñi~ee` fa' nijé~bi dsea` do cõo'~ ír~. Joba' lajob cajmée` dsea` do, caje'bre cõoíñ~ do lajee~ tú~ jñif~, <sup>41</sup> jo i ffi~m`bi i dsea` i cajáng` yaaiñ~ fí~ jaguo` Jesús mi~ canúur~ lajíi~ júu~ e fé~ dsea` do. ⁴² Jo lalab casf' i dsea` do i dseamf` dsea` góor` do:

—Jo lana dseáng` lajang` júu~ nijá!~ li~naa' júu~ quiá!~ i dsea` na, co' dseáng` nicanú~baa' yee~naa' jial li~ júu~ quiá!~ jo o' jíi~ e júu~ e cajmée~i~ 'nñ` jnea`~ do. Joba' níne~baa' jogu i níta~bi dsi~naa' cajo e dsea` i b` i láang` dsea` jñigüí~ jee~ jalé~ dsee~ quiá!~.

Mi~ cajmi'leáang` Jesús jaang` siming` jiuung~

⁴³ Jo mi~ cangf` e tú~ jñif~ e caje' Jesús cõo'~ i dsea` do, cagüiøøbre e ff' guoo` uó~ li~ se` Samaria do jo ca'ib`~túr ff' e ngóor` ff' li~ se` Galilea. <sup>44</sup> Dsu'co' li~ la~cogu i jíi~ júu~ e tñng` Jesús, e jíi~ jaang` dsea` i fé~ cuaiñ~ quiá!~ Fidiée~ fa' jñi~gó` dsea` góor` ír~. <sup>45</sup> Jo dsu' mi~ caguiéng` Jesús ff' góor` ff' li~ se` Galilea, jalém` i dsea` i seeng` ff' jo guíu~b` ca'iñ~ dsea` do, co' jaléng` i dsea` i cangolíñ~bre ff' li~ lajolén e catí~ jñif~ Pascua, jogu i cangá~bre jalé~ e quíi~ jñif~ e cajmée` Jesús ie~ jo.

⁴⁶ Jo lajee~ jo caquím~tu Jesús ff' e ffi~ e sii~ Caná do e né~ li~ se` Galilea e ff' li~ cajmér` e ca'uíng` jñif~ mi~ huìng` jó~i~ e jñif~ do. Jo ff' job niseeng` jaang`

dsea` n̄t'luu~ quiá~ jaang` dseata~ dsea` féng', jo
dsea` i niseeng` jaang` s̄imíng` jiuung~ quiá~ i
niráang` dsée~ fí e fí e siì Capernaum.⁴⁷ Joba' mi~ tí
l̄ caliñí` dsea` do e nitáang` Jesús e fí fí jo e jaiñ~ fí
l̄ se` Judea, joba' cangó~bre fí l̄ táang` dsea` do, jo
camír` dsea` do jmi~ee` fa' e nidséiñ~ do fí quiá~r~ e
nidsijmi~leáaiñ~ i s̄imíng` jiuung~ quiá~r~ do, co' ráaiñ~
do e tí l̄ nijúum~bre.⁴⁸ Joba' cañí` Jesús quiá~ i dsea`
do jo cajíñ~:

—'Nú~ ja` já~ nilíim`bi` fíng song ja` nimó~na` jalé~ l̄
e quí~ i jmíñ~ jmoo`o.

⁴⁹ Joba' cañí`tu i dsea` n̄t'luu~ do quiá~ Jesús jo
casí~r` dsea` do:

—Fí~i, fa' jgiéé` o` e guó~ba` lajminá~ fí quié~e
ná~guí e nijúung~ i jiuung~ quié~e do.

⁵⁰ Joba' lalab cañí` Jesús quiá~ i dseañ~ do jo
casí~reiñ~:

—Quí~tu fí quií~, co' nica'láam~ joo`.

Joba' lajob cajmée` i dseañ~ do, caquím~túr fí
quiá~r~, co' jáb~ calfíñ~ lajíñ~ júu~ e casí~ Jesús ír.⁵¹ Jo
lajee~ iuiuñ~ fí e ngaiñ~ fí quiá~bre mi~ cajíñ~ guíá~
fí i dsea` 'léeng~ quiá~r~ i jalíng~ fí jo, jo lalab cajíng~
dsea` do mi~ cajíñ~:

—Nica'láam~ joo`.

⁵² Jo mi~ canúu~ i dsea` do e júu~ jo, joba' ca-
jmíng~reiñ~ do e~ i` dseáng~ e ca'láang~ i joo` do.

Joba' lalab cañí` i dsea` 'léeng~ do quiá~r~:

—Lado guiée~ la iñ~ coø` e ca'lóob~ caguá~ iñ~ guíñ~
jo ca'láam~bre.

⁵³ Jo mi~ canúu~ i tiquiá~ i jiuung~ do e júu~ jo, joba'
dseáng~ caliñí~r~ e dseáng~ e i` job mi~ casí~ Jesús ír~
e nica'láam~ joo`.<sup>54</sup> Joba' i dsea` do colíng~ coo`~
jaléng~ dsea` sinúu~ quiá~r~ cajám~ yaaiñ~ fí jaguo`
Jesús ie~ jo.

⁵⁴ Jo coo`~ e nab catí~tú~ e lí~ e quí~ Jesús jmíñ~ e ca-
jmíer~ ie~ mi~ caquíng~túr fí lí~ se` Galilea e jaiñ~ fí
lí~ se` Judea.

Mí~ cajmi~leáang~ Jesús jaang` dsea` i caang~ tí~

⁵ Jo mi~ cangf~guí lajo, mi~ caté~tu i` e jmoo` dsea`
Israel jmíñ~ fí Jerusalén, joba' fí job caquíng~tu
Jesús e negotíñ~ e jmíñ~ jo.² Jo ie~ jo, e fí dsíí~ iá~ cuý~ e
si` lacúng~ Jerusalén do, quiéeng~ coø` o'né~ fí lí~
ngíng~ jaléng~ jo'se` jiuung~ i tñíng~ dsea` Israel jn-
gaiñ~ mi~ tí jmíñ~. Jo quiá~ e o'né~ do sifí~ coø` lí~ a~
jmíñ~ e fe` eáang~ e siì Betzata coo`~ jmíñ~ hebreo. Jo e
fí 'nì~ e lí~ a~ jmíñ~ do quiéeng~ 'nìá~ ni'néu~jí~, ³jo fí
job seeng~ fíng~ dsea` dsée~ e lí~ doñí~ ee` jmoihuí~
líñ~; do i tiuung~, doguí i jíluu~, doguí i caang~ tí~ i
teng~ ni~ uó~. Jo jaléng~ i sijeeiñ~ e nijó~ e jmíñ~ do.

⁴ Co' fí` dsea` e seab` mi~ jgáang` jaang` ángel fí` dsíí~
e jmíñ~ do, joba' nijób~ e jmíñ~ do mi~ nijgiáang~ i; jo
mi~ calf~ jo, i dsea` la'uñ~ i níñ~ fí dsíí~ e jmíñ~ do, joba'
ni'léam~bre jóng líñ~ doñí~ ee` jmoihuí~ líñ~.⁵ Jo jee~
jaléng~ i dsea` dsée~ do niquiéeng~ jaang` dseañ~ i
nidséiñ~ lajíñ~ níngóo~ guigui` dsí` jñiá~ jíñ~.⁶ Jo mi~
caguié~ Jesús fí jo, cangáñ~ i dseañ~ i dsée~ do e

dob ráaiñ~ joguí caliñí` e lajíñ~ líñ~ba` nidséiñ~ i dsea`
do, joba' cajmíng~reiñ~ do jo casí~reiñ~:

—Jin~ e ni'leán~ lajíñ~ jmoihuí~ lin~?

7 Joba' cañí` i dsea` dsée~ do quiá~ Jesús lala:

—Fí~i, ja` iñ~ seeng~ fa` iñ~ nijmicóo`~ jnea~ e ni'ú~u fí
dsíí~ e jmíñ~ do mi~ cangf~ e nijó~, jo co' lacoo` ya` mi~
iñ~ n ni'ú~u fí jo, dsea` jiém~ dsijéeng~ quié~e.

8 Joba' cañí` Jesús quiá~ i dsea` do:

—Ráan~, jo see~ e 'ma` lí~ dsíñ~ na jo guóng`.

9 Jo dsíí` lanab ca'láang~ i dseañ~ do, jo cacó~bre e
'ma` lí~ dsíñ~ do, jo canaaiñ~ ngí~bre jóng. Jo ie~ jo
dseáng~ cangotíng~ jmíñ~ e jmí~ing` dsea` Israel.

¹⁰ Joba' mi~ cangá~ i dsea` quié~ nifí~ quiá~ dsea` Israel
e niquié~ i dsea` ca'láang~ do e 'ma` lí~ dsíñ~ do,
joba' lalab casí~r` dsea` do:

—Jmíñ~ e jmí~im` dsea` lana, joba' ja` cuóøng` fa` e
co`~ e 'ma` na.

11 Jo dsíñ~ lalab cañí` i dsea` i lamí~ dsée~ do quiá~ i
dsea` góor` dsea` Israel i casí~ ír~ lajo:

—Jo i dsea` i cajmi~lée~ quié~e do casí~r~ jnea~ lala:
"Ráan~, jo see~ e 'ma` lí~ dsíñ~ na jo guóng`."

12 Joba' cajmíng~tu i dsea` Israel do i dseañ~ do jo
cajíñ~:

—I`guí i dsea` i casí~ 'ná~ e nicó~ e 'ma` lí~ dsíñ~
do joguí e niguón`?

13 Jo dsíñ~ i dseañ~ do jíñ~ ja` nír~ i` cajmi~leáang~ ír~
do, co' ladsifib` cango'íng~tu Jesús jee~ i dsea` fíng~ i
siseáng~ do ie~ jo.¹⁴ Jo mi~ cangf~ jo, dob cadséng~tu
Jesús i dsea` i cajmi~leáaiñ~ do fí dsíí~ sinúu~ guá~ fí
e si` fí Jerusalén jo lalab casí~reiñ~ do:

—Janú~, lana nica'láam~ba` lajíñ~ jmoihuí~ e lamí~
lin~, jo jie~ mi~ ee~tu` dsee~ calé~ catú~, dsúco` fíng~
song cajmee~tu` lajo, joba` huíng` guíb nidsjéé~ quií~
jóng.

15 Jo ngí~ jo, cangób~ i dseañ~ i lamí~ dsée~ do e
cangojmea'r~ júu~ jaléng~ i dsea` i quié~ nifí~ quiá~
dsea` Israel e Jesús sii` i dsea` i cajmi~leáang~ ír~ do.

16 Joba' jaléng~ i dsea` Israel do ningir` 'náiñ~ Jesús e
laco` nijmeáin~ dsea` do ga` uí~ e cajmée` dsea` do e
jo 'nìa` ie~ jmíñ~ e jmí~ing` jaléng~ dsea` góor` dsea` Is-
rael.¹⁷ Jo dsíñ~ Jesús lalab casí~r~ jaléng~ i dsea` do:

—Tiquié~e ja` mí~ catér~ jíñ~ cateá~ ta~ quiá~r~, joguí
lajob jmoo` jnea~ cajo.

18 Jo mi~ canúu~ jaléng~ i dsea` i quié~ nifí~ quiá~
dsea` Israel do e cajíng~ Jesús lajo, joba` eáang` guíb
ca`~ dsíí` e nijngáin~ dsea` do, co' o` jíñ~ e ca-
jmi~leáaiñ~ i dsea` dsée~ do 'nìa` ie~ jmíñ~ e jmí~ing`
dsea` góor` dsea` Israel, co` lajob cajo` fí` r~ e røob` líñ~
coó` Fidiée` mi~ fí` r~ e Fidiéeb` dsea` líng` Tiquié~r~.

Ja` jmoo` i Joo` Fidiée` i camíng~ do la tñíñ~ 'nìa`r`

19 Jo co` niñib` Jesús jialí` dsíí` i dsea` do, joba` lalab
casí~r` dsea` do:

—E laba` jmitaa` óo`na`, e jíñ~ coø` cuóøng` lí` jmeé~
jnea~ la tñíñ~ 'nìá`a, jnea~ dsea` líñ~n i Joo` Fidiée`
camíng~, co` dseáng~ lajíñ~ e móo`o e jmoo` Tiquí~i`i,
lajíñ~ e joba` e jmoo`o cajo. Co` jalé` e móo` jnea~ e
jmoo` Tiquí~i`i, joba` e job jmoo`o cajo.²⁰ Co` Tiquí~i`i`

eáam' 'neáaiñ` jnea~, jogui e'bre jnea~ jalé` e jmóor`; jogui ni'e`bir jnea~ cajo jalé` e niing`gui e laco' nid-si'lgó` óo` 'nú` eáang`gui. ²¹ Co' lf` laco' jmoo` Tiquí`ii` e jmiji`'túr jaléng` 'lif` jogui e cuor` e niliseeng`tuiñ`, joba' lajobj jnea~, dsea` lfin`n Jóor`, lajob jmoo`o cogo` jaléng` dsea` i in`n jmee` cogo`' lajo. ²² Jo Tiquí`ii` ja` quidsir` i` quiá` jil` jaang` dsea` uif` dsee` quiáin`, co` jneab` dsea` nicangfin`n quiá'r` e ta` jo e catfin`n nijmee`e lajo. ²³ Jo cajmée` Tiquí`ii` lajo e lf` laco' la-jing` dsea` nijmi`gór` jnea~ lf` laco`gui jmi`gór` dsea` ir`. Dsaco` i` dsea` i` ja` jmi`gór` jnea~, dsea` lfin`n Jóor` Fidiée`, joba' lajob cajo ja` jmi`gór` Tiquí`ii`, dsea` i` casiing` jnea~ f` jmingü` la.

²⁴ Jo e laba' jmitaa` óo`na', e doñi` i` dsea` i` ja` lfin` juu` quié`e jogui náu`r` juu` quiá` i` dsea` i` casiing` jnea~ f` jmingü` la, joba' jaléng` dsea` i` niñim`bre e seeiñ` cøøng`cogo` Fidiée` lata` jo ja` nidsiliñ` f` li` 'li`; co` lf` lafa' lami` sijum`bre, jo dsu` lana lf` lafa` nicají`'túr la'eáang`cogo` Fidiée`. <sup>25</sup> Jogui dseáng` jmita`baa óo`na' e ti` li` nitib` i` jo dseáng` lanab liy e jaléng` dsea` i` lafa` lfin` uif` jalé` dsee` quiá` ninur` juu` quié`e, dsea` lfin`n Jóor` Fidiée`; jogui jaléng` dsea` i` ni`íng` e juu` jo, niliseem`bre la'eáang`cogo` jnea~. ²⁶ Jo lf` laco` Tiquí`ii` Fidiée` 'niia`'bre dsea` cuor` e seeng` dsea` joba' lajob cajo dsea` i`bing` i` ni-cacuø` jnea~, dsea` lfin`n Jóor`, e laco` 'niia`'baa dsea` cuøø`ø dsea` e seeiñ`. ²⁷ Jogui nicacuø`bir jnea~ e oota` e niquidsii` i` quiá` jaléng` dsea` jmingü` uif` quiá` jalé` dsee` quiáin`, co` jneab` dsea` cagá`a f` niff` e lfin`n jaang` dsea` jmingü`. <sup>28</sup> Jo ja` güidsigá` óo`na` quiá` jalé` e ffi` i`nú` la, co` niguieeb` jmi` mi` jaléng` dsea` i` ni`íng` ninur` juu` quié`e ²⁹ jo ni`uóin` f` dsii` ée` quiá`r`. Jo ie` jo jaléng` i` dsea` i` ca`é` jmang` e guié` niij`'túr e laco` niliseeiñ` cøøng`cogo` Fidiée`, jo dsu` jaléng` i` dsea` i` cajmée` jalé` e ja` dseeng` niij`'túr e lf` laco` ni`íñ` iihuñ`.

Jie` f` lf` jáa` f` quiá` Jesús cogo` jalé` e jmoo`

³⁰ Jo ffi`túu` 'nú` e jil` cogo` cuøøng` lf` jmee` jnea~ la`ni`'niia`a. Co` jnea` mi` quidsii` i` quiá` jaléng` dsea` e jo jmoo`o laco` ta` quiue` Tiquí`ii` Fidiéeb`, jogui dseáng` røøb`jalé` e jmoo`o do cajo. Jo ja` jmoo`o la tñin` 'niia`'alé` e jo, co` lajil` e iing` Tiquí`baa` e jmoo`o, co` dsea` ib` i` casiing` jnea` f` jmingü` la. <sup>31</sup> Jo faco` jnea` fá` a juguié` cuaiñ` quié`e 'niia`a, joba` ja` e quiing` jil` cogo` e juu` do f` quiñ` 'nú` jóng. <sup>32</sup> Jo dsu` seem` jaang`gui i`f` guié` uif` quié`e, jogui tab` dsii` e jalé` e juu` do quiim` f` quiñ` 'nú`. <sup>33</sup> Jo 'núb` dsea` casiing`na` dsea` i` cango-jmingü` i` Juan i` seáang` dsea` jmi` do i` dseáng` jnea~, jo tab` dsii` e jmang` juu` jáb` dseáng` f` i` Juan do. <sup>34</sup> Jo dsu` jnea` ja` neán`n dsea` jiéng` i` ni-jmé` juu` uif` quié`e i` dsea` lfin` jnea`; jo fá`a e juu` la e lf` laco` 'nú` nili`na` leáng`na` jee` jalé` dsee` quiñ`na`.

³⁵ Jo jalé` juu` e cagua` i` Juan do lf` laco` cajlif` quff` e coo` e laco` e` dsea` f`; jo 'nú` lajee` cateá`ba` ca-jmi`iáang` óo`na` cogo` jalé` e juu` e cagua` i` Juan do.

³⁶ Jogui jalé` e jmoo` jnea~ do eáang`gui cuø` li` i` jnea~, jo eáang`gui b niing` laco` e juu` e cajing` i` Juan do uif` quié`e; co` lajil` e jmoo` jnea~, ta` job e cacuø` Tiquí`ii` Fidiée` jnea~ e nijmee`e. Jo jalé` e jmoo`o do cuø` li` e Tiquí`ii` Fidiéeb` dsea` casiñ` jnea` f` jmingü` la. <sup>37</sup> Jo i` Tiquí`ii` do, dsea` ib` i`f` juguié` uif` quié`e. Jo dsu` 'nú` ja` mi` canúu`na` juu` quiá`r` o`gui mi` cañiing`na're cajo, <sup>38</sup> o`gui seeng`na` e jmiti`na` juu` quiá`d` dsea` do, co` ja` mi` caliing`na` jnea` dsea` casiñ` f` jmingü` la. ³⁹ Jogui 'nú` dseáng` tá` camf` júub` jmitiñ`na` e f` f` ni` ji` quiá` Fidiée`, co` si-jeeng`na` e fa` lajob niliñ`na` jial cuøøng` e seeng`na` cøøng`cogo` dsea` do lata`; jo dsu` jalé` e juu` do lajil` uif` quié`baa e f`e`. ⁴⁰ Jo dsu` 'nú` ja` iing`na` fa` ni-jáang` yaang`na` f` jaguo`o e laco` niliseeng`na` cøøng`cogo` Fidiée`.

⁴¹ Jo ffi`gui` 'nú` ja` e lf` quié` jnea` jial lf` jalé` e f` dsea` jmingü` uif` quié`e, ⁴² dsu` niçuim` jnea` 'nú` guié` jial lfin`na` jo niñ`baa guié` e ja` 'neáang`na` Fidiée`. <sup>43</sup> Jo jnea` cagá`a f` jmingü` la cuaiñ` quiá` Tiquié`e, jo dsu` 'nú` ja` iing`na` jnea`. Jogui faco` jaang`gui dsea` i` niñaa` i` ja` i` seeng` i` sif` quiá`r`, jo dsu` ni`íim`ba` i` dsea` f`. ⁴⁴ Jo žjial ja` niliñ` 'nú` juu` quié`e f`ing song lico` jmféng` rúng`na` lajee` la'o` yaang`na` jo dsu` ja` jmi`goo`na` 'niia` Fidiée` dsea` f`r` guié` uif` quiñ`na`? ⁴⁵ Jo ja` f` óo`na` e jnea` ni`ñin`n 'nú` f` quiñ` Tiquié`e, co` lf` yúu` quiñ`na` i` sii` Moi` dsea` ca`nññiñ` 'nú` cogo` júu` quiñ` ta` e ca-jme`r` do, jo ib` i` sijeeng` 'nú` i` niñmicogo` quiñ`na`.

⁴⁶ Cofa` 'nú` ja` caliñ`na` lajil` júu` e cajme` i` Moi` do f` ni` ji` quiá`r`, joba` lajob ja` lfin`na` jnea` cajo, co` e f` ni` juu` jo cuaiñ` quié`baa e f`e`. ⁴⁷ Jo song 'nú` ja` ja` lfin`na` e juu` e cajme` f`i, joba` žjial cuøøng` e ja` niliñ`na` lajil` júu` e ffi` i`nú` jóng?

Jo lanab jil` lf` juu` quiá` Jesús e casfr` dsea` i` quié` niif` quiá` dsea` Israel ie` jo.

Mi` cahéng` Jesús 'niia` mil dseañu`
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

6 Jo mi` cangf` jo, coo` jmi` cangó` Jesús lf` i` ngóo` e guiée` e sii` Galilea do, jogui sii`bi cajo Tiberias. <sup>2</sup> Jo ffi`m` dsea` ngolíñ` f` lf` ngóo` dsea` do, dsu`co` jeeng`gui niçangár` jalé` e li` e quif` dsea` do jmi` cangó` mi` jmi`leáaiñ` jaléng` dsea` dsée`<sup>3</sup>. <sup>3</sup> Jo mi` caguié` Jesús coliñ`cogo` dsea` quiá`r` f` lf` ngóo` e guiée` do, jo cangolíñ` f` coo` yú` mó`, jo mi` caguilíñ` f` jo, dob caguár` coliñ`cogo`iñ` do. ⁴ Jo ni`ñaqiéeng` jmi` Pascua ie` jo e quif` tñing` dsea` Israel e jmoo` f` Jerusalén.

⁵ Jo lajee` guiing` Jesús e f` yú` mó` do, cangár` e ffi`ng` dsea` nijalíñ` f` lf` guif`n, joba` lalab casfr` jaang` lajee` i` dsea` quiá`r` do i` sii` Lii` jo cajif`:

—¿Jie` f` niçileá`aa` jalé` e niðó` i` dsea` leáang` i` niçagüilíñ` la lana?

⁶ Dsu` cajing` Jesús e jo e lf` laco` niliñir` e` niijing` i` Lii` do cuaiñ` quiá`e jo, co` niñi`bre guié` 'niia`r` quiá` jial nijmér` cuaiñ` quiá`e do. ⁷ Jo lalab cañiñ` Lii` e casfr` Jesús:

—Nañí' fa' nil'ilée'~ cabøø~ iñí'~ e nidsé~ lají` cuu~ e 'léeng'~ dsea` lajee` guiáng~ si~, dsø' ja` nilíim`bi quiá~ lajíng~ i dsea` na e nitíñ` jmá~ capí~ lajaang` lajaiñ`.

8 Jo mi~ canúu~ e júu~ jo i dsea` jaang`gui quiá~ Jesús i sii` Df~, i líng` rúngr~ Tú~ Simón, joba' lalab casír~ Jesús:

9 —Lab sing` jaang` jiuung~ i quié' 'ñia` iñí'~ e lí~ cöö`~ mfi~ cebada cöö`~ gui gáng~ 'ñø` i nicuñng~, jo dsø' e la ja` jié` lí~ nidsibó` jee~ i dsea` fíng` na.

10 Joba' cañíi'tu Jesús quiá~ i dsea` quiá'r~ do jo cajíñ`:

—Sii`~go' jaléng~ i dsea` na güi'né'r~ lí~ nigüeár` lajaang` lajaiñ`.

Jo e fí` mó` jo ia` sea` nuu` rø~, joba' fí` job caguá` jaléng~ i dsea` do, jo jee~ i dsea` do quíing`~ jié` ja` 'ñia` mil dseañt~. 11 Jo mi~ cangf~ jo, ca'ím` Jesús e iñí`~ e se` i jiuung~ do jo cacuø'r~ gui'máang` Fidiée~; jo mi~ cangf~ jo, canaaiñ` jmóor` guiée` jee` jaléng~ i dsea` i caseáng` do ie` jo. Jo lajob cajo cajmée` cöö`~ i 'ñø` do, cajmée`bre guiée` jee` jaléng~ i dsea` do car` jié` jíi`~ iiñ`~ do. 12 Joba' mi~ tí` lí~ calitaang~ i dsea` do guié~, lalab cajíng`~ Jesús casír~ i dsea` quiá'r~ do:

—Sítí`na' jalé`~ 'ná`~ e caseáng`gui na, jo tea`na' líng~, co` jíi`~ ca'ná` ja` 'né` nidsitøng`.

13 Joba' lajob cajmée` i dsea` do, casitíim`bre jalé`~ e 'ná`~ e caseáng`gui do quiá~ lají` 'ñia` e iñí`~ cebada do, jo guity`~ matá`gui carøng` cöö`~ e 'ná`~ e caseáng` do. 14 Jo mi~ tí` lí~ cangá~ i dsea` fíng` do e lí~ e quí`~ Jesús jmi~ e cajmée` do, joba' canaaiñ` siiñ` lajee` yaaiñ`~ jo fé'r~:

—I nab dseáng`~ dsea` i cajíng`~ Fidiée~ i nisíñ` fí` jmiñgú` la i nifé` cuaiñ` quiá'r~.

15 Jo niñib` Jesús e i dsea` i fíng` do iiñ` nitøø`bre ír` la'úung` e laco` nicár` nif` quiáñ` do, joba' cajmí`nám'tu` 'ñia'r~ jee~ i dsea` do, jo cajgóor` calé` catú` cartí` yú`~ e mó` do e laco` niliúng` 'ñia'r~.

Mi~ cangi` Jesús fí` ni~ jmi~
(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

16 Jo mi~ tí` lí~ jaquiéeng` e ni`~ níu`~ e jmi~ do, i dsea` quiá~ Jesús do catísíim`bre fí` lí~ néé` e guiée` do. 17 Jo mi~ caguillíñ` fí` 'ni`~ e guiée` do, cangotáam`bre fí` dsíi` cöö` móó`, jo canaaiñ` cua`bre e guiée` do e teáaiñ`~ fí` ngolíñ` fí` Capernaum. Jo coob` mi~ ca'í`~ níu`~, jo dsø' Jesús ja` mi` cajím`bi rúiñ` cöö`~ i dsea` quiá'r~ do. 18 Jo lajee` ngolíng` i dsea` quiá~ Jesús do e teáaiñ`~ fí` dsíi` e mó` do, jo coo` canaang` e fí`~ guí` e teá` eáang`, joba' canaang` e róo`~ jmi~.

19 Jo lajee` ningolíñ` e fí` ni~ jmi~ do tibjíut la 'ñia` osi jñúu` kilómetro, jo coo` cangám`bre Jesús e ni`~ jaquiéeng` dsea` do fí` quiá~ e móó` do e nijaiñ`~ ngí` fí` ni~ jmi~. Jo mi~ cangáng` i dsea` do Jesús e jang` dsea` do ngí` fí` ni~ jmi~, joba' cajá` e 'gó`bre. 20 Joba' dsíi` lanab cajíng`~ Jesús casír~ i dsea` do lala:

—Jneab~ la, jo ja` fóøng`~na`!

21 Jo i dsea` quiá'r~ do e iáang` dsíi`bre ca'íñ` dsea` do fí` dsíi` e móó` lí~ teáaiñ`~ do; jo dsø' lajee` job e jíi`~ ja`

lí~ lanab catíñ` lajaléñ` do fí` uó` quié` e fí` lí~ sii`~ nitíñ`~ do.

Mi~ canaang` i dsea` fíng` do 'náiñ` Jesús

22 Jo mi~ cajneá` e jmiñ`~ jo, jaléng`~ dsea` i sijeeng` Jesús lí`~ lí` 'ngóo`~ cataang` e guiée` do calilí`r~ e jaléng` i dsea` quiá~ Jesús do nícangolíim`bre cöö`~ e móó`~ coo` 'ñia` e si` do jéeng`gui, jo dsø' Jesús ja` mi` cangaiñ` cöö`~ i dsea` quiá'r~ do. 23 Jo lajee` job caguillíng`~ jeíng`gui dsea` i téaang` dsíi` móó`~ jaléng` fí` coo`~ fí` e sii` Tiberias, jo caguillíñ` fí` guóo`~ uó` quié` quiá`~ fí` lí~ cagó`~ i dsea` i fíng` do mi` cangf~ e cacuø` Fí`naa` Jesús gui'máang`~ Fidiée~. 24 Joba' mi` tí` lí~ calilí`~ i dsea` fíng` do e jo` seeng` Jesús fí` do o`gui i dsea` quiá'r~ do, joba' cajgóor`bre fí` dsíi` coo` móó`, jo cangolíñ`~ cango'néem`~bre dsea` do fí` Capernaum.

Jesús líñ` laco` e iñí`~ e cuø` e seeng` dsea` lata~

25 Jo mi` tí` lí~ caguillíng` i dsea` fíng` do fí` lí`~ lí` 'ngóo`~ cataang` e guiée` do, joba' fí` job cajíñ`~ Jesús jo lalab cajmíng`r~ dsea` do:

—Tifa', ¿lí~ cañing`~ 'nø` fí` la?

26 Joba' cañíi` Jesús quiá~ jaléng`~ i dsea` do jo cajíñ`~:

—E laba' jmitaa` óo`na` e 'nú`~ 'náng`ty` jnea~ lana, dsøco` lado guiée` caquié`na` car` carøm`ba`, jo dsø` ja` 'náng`na` jnea~ uiing` quiá~ e nícangáng`na` e~ guóng` jalé`~ e lí~ e quí`~ i jmiñ` e nícajmée` do. 27 Joba` fí`~ i 'nú` ja` jmiñquíng`~ lí~ óo`na` cuaiñ` quiá` jalé`~ e gó`~ dsea` e ja` huøø` ee~, co` 'nú` lí`~ lí` 'nú` e quiing` óo`na` cuaiñ` quiá` jalé`~ e taang` dsea` e sea` contøøng~, co` e joba` e cuø` e seeng` dsea` cøøng` cöö`~ Fidiée` lata~. Jo e joba` nícuøø` jnea` jaléng`~ dsea` jnea~ dsea` gáa`a fí` níff` e líñ`na` jaang` dsea` jmiñgú`~ co` ta` joba` casíng`~ Tiquí`i` Fidiée` jnea` fí` jmiñgú` la.

28 Joba` cajmíng`~ i dsea` do Jesús, jo casír~ dsea` do lala:

—¿E` 'nú` níjmó` jnea`~ e laco` niliti`~ jalé`~ e iing` Fidiée` e níjmó`oo`?

29 Joba` lalab cañíi` Jesús quiá~ dsea` do:

—E lab e iing` Fidiée` e 'nú` níjmee`na`, e ni`ing`na` jnea~, dsea` i casíiñ` fí` jmiñgú` la.

30 Joba` cañíi`tu i dsea` do quiá~ Jesús, jo casír~ dsea` do lala:

—Jogui` 'nø`~ , ¿e` lí~ e quí`~ jmi~ cuøøng` lí`~ jmée`~ qui`naa` la e laco` já`~ nilí`naa` júu`~ quií`~, jogui`~ e`~ jalé`~ jmo`~ 'nø`? 31 Co` lalab júu`~ sea` quiá`~ lí`~ dsea` áang` quií`~ e cangiñ`~ e cagó`~ iñí`~ e sii` maná lajee` cangi`~ fí` ní`~ guóo`~ uó` quié` malí`~gui lí`~ laco`gui la fé`~ fí` ni`~ jí` quiá`~ Fidiée` lí`~ fé`~: "Jo Fidiée` dsea` cazuø` jaléng`~ i dsea` do iñí`~ e cagó`r`~ e jáa` fí` níff`~."

32 Joba` lalab cañíi` Jesús quiá~ i dsea` do jo cajíñ`~:

—E laba` iin`n jmitaa` óo`na`, e o` Moi`~ i cacuø`~ i dsea` áang` quií`na` do e iñí`~ e cajalí` fí` níff`~ do, dsø`co`~ fí`ab`~ Tiquí`e Fidiée` dsea` cuø`~ e iñí`~ e já`~ e jáa` fí` níff`~ do. 33 Dsøco` jnea~, dsea` gáa`a fí` níff`~ líñ`na` la-

co' e iñí^ e cuø' Tiquí^ii' Fidiée^ do e laco' liseeng` dsea` cøøng` cõo'r^ lata^.

³⁴Joba' i dsea` do camí^r^ Jesús lala jo cajíñ^:

—Fí^i, cuøø^ jnea^ contøøng^ e iñí^ jo.

³⁵Joba' casf^i^ Jesús jaléng^ i dsea` do jo cajíñ^:

—Jneab^ dsea` lñin^ e iñí^ e cuø' e seeng` dsea` lata^; jogui i dsea` i já^ lñing` júu^ quié^e jogui nicajang^ yaaiñ^ fí^ jaguóo^o, joba' jo' tóo^ jmif^ fa' niguiá^gui jmif^aañ^ o'gui jmijmif^iñ^. <sup>36</sup>Jogui lñi^ lacó^ jíñ^ e nicaffit^ 'nú^, nañí^ fa' nicañim^ba' jnea^, dsu^ ja' já^ lñim^bi^ jnea^. <sup>37</sup>Jo jaléng^ dsea` i nícacuøng^ Fidiée^ jnea^, joba' jaléng^ dsea` i im^bre jnea^; jogui jaléng^ i dsea` i niñim^baare cajo. ³⁸Co' jnea^ ja` cagá^a fí^ niff^ e cagjmée^e lajíñ^ e iin^ n'iñí^a, co' cagá^a e lñi^ lacó^ cagjmée^e lajíñ^ e iing^ Tiquié^e e níjmee^baa, co' ib^ dsea` i casíng^ jnea^ fí^ jmigüi^ la. ³⁹Jo i dsea` i casíng^ jnea^ fí^ jmigüi^ la iñi^ e ja' niñing^ jíñ^ camíng^ i dsea` i nícacuøniñ^ jnea^ do, co' lñi^ lñi^ e níjmee^e e nijí^túr mi^ tñ^ lñ^ jo. ⁴⁰Co' lajíñ^ e iing^ Tiquié^e Fidiée^ e jaléng^ dsea` i jáng^ yaang^ fí^ jaguóo^o jogui já^ lñiñ^ júu^ quié^e, jnea^ dsea` lñin^ Jóo^ Fidiée^, joba' iing^ Fidiée^ 'nía'r^ e jaléng^ i dsea` i niñim^bre e niliseeiñ^ cøøng` cõo'r^ lata^; jogui jnea^ níjmee^e e nijí^túr mi^ tñ^ lñ^ nití^ lñ^ lajo. ⁴¹Dsucó^ mi^ íng^ dsea` jnea^, lñi^ coo^ e go^ dsea` e laniing^ iing^ ta^ quiá^r^, jogui e jmif^øøn^ do, lñi^ coo^ e fí^ dsea` e laniim^ cajo. <sup>42</sup>Co' i dsea` i íng^ jnea^ lñi^ lacó^guí mi^ jmitaang^ yaang^ dsea` guí^e jogui i fí^ jmif^øøn^ do, joba' cøøm^ niliseeiñ^ cõo^ jnea^, jogui labi^ jnea^ cajo cøøm^ niliseen^ cõo^ ír^.

⁴¹Jo mi^ tñ^ lñ^ canúu^ i dsea` Israel do e júu^ quiá^ Jesús do, joba' canaaiñ^ éeiñ^ dsea` do lajee^ la'ó^ yaaiñ^, co' dsea` do fé'r^ e fí^bre dsea` lñiñ^ e iñí^ e cagjó^ fí^ niff^.

⁴²Joba' canaaiñ^ sñ^ rúiñ^ lala:
—Jo ¿su o' i Jesús labi^ i lñing^ i joo^ Sé^ do? Co' jneaa^aa^ cuílm^baa^ i^ niquiá^r^ jogui i^ tiquiá^r^, jo ja^ ne^naa^ jialí^ fé'r^ e jáar^ fí^ niff^.

⁴³Jo mi^ canúu^ Jesús e júu^ jo, joba' casf^i^reiñ^ do lala:

—Téu^na^ e éeng^na^ jnea^. ⁴⁴Jo fñi^ i n'ú^ e jíñ^ jaang^ dsea` cuøøng^ lñi^ jáng^ 'nía'r^ fí^ jaguóo^o fíng song Tiquí^ii' Fidiée^ i casíng^ jnea^ fí^ jmigüi^ la ja^ nija-jéeng^ i dsea` i fí^ quinii^; jogui jneab^ dsea` níjmee^e e nijí^tu^ jaléng^ i dsea` i mi^ tñ^ lñ^ jo. ⁴⁵Jo lalab fé^ fí^ ni^ ji^ quiá^ Fidiée^ e cajme^ i dsea` i café^ cuaiñ^ quiá^r^ malí^gui eáang^ ie^ lamí^ cajíñ^ lala: "Fidiéeb^ dsea` ni^é'r^ lajaang^ lajaang^ dsea^." Joba' jaléng^ dsea` i ninú^ júu^ quiá^ Tiquí^ii^ do jogui nilitíñiñ^ guí^ quiá^ dsea` do, joba' cõo^ jneab^ nijatáaiñ^ jóng.

⁴⁶Jo dsu^ ofa^ fá^a e seeng` dsea` i nícangáng^ Tiquí^ii^, co' lajíñ^ jnea^bing^ i nícangáng^ dsea` do, jo ib^ dsea` i casíng^ jnea^ fí^ jmigüi^ la. ⁴⁷Jo e laba' jmita^a^ óo^na^ e jaléng^ dsea` i já^ lñing^ júu^ quié^e, joba' cøøng^ liseeiñ^ cõo^ Fidiée^ lata^.

⁴⁸Jo dseáng^ jneab^ lñin^ e iñí^ e cuø' e seeng` dsea` lata^.

⁴⁹Jo jaléng^ lñi^ yéu^ quí^ 'nú^ cagó^bre e iñí^ e sii^ maná do ie^ lamí^ cangí^ fí^ ni^ guóo^ uó^ quiú^ do, jo dsu^ nañí^ fa' cagó^r^ e jo co' cajúm^bre mi^ catí^ i^ quiá^r^; ⁵⁰jo dsu^ jnea^gui fá^a quiá^ e iñí^ e jáa^ fí^ niff^ do, co' i^ dsea` i niñing^ e nidó^ e jo, joba' ja^ tóo^ jmif^ fa' nijúuiñ^. <sup>51</sup>Jogui co' jneab^ dsea` lñin^ e iñí^ e nicajá^ fí^ niff^ e lacó^ cuø' e seeng` dsea` lata^, joba' doñí^ i^ dsea` i niñing^ e nidó^ e iñí^ jo, joba' dseáng^ lata^ niliseeiñ^ cøøng^ cõo^ Fidiée^.

Jo lñi^ ngúu^ táam^baa, co' e joba' nijá^a e laco' cøøng^ niliseeng^ dsea` cõo^ Fidiée^ lata^.

⁵²Jo mi^ tñ^ lñ^ canúu^ i dsea` Israel do e júu^ jo, joba' canaaiñ^ tñing^ júu^ quiá^r^ lajee^ la'ó^ yaaiñ^ uii^ quiá^ Jesús, jo jmif^i^ rúiñ^ lala:

—Jo ¿jal cuøøng^ e i dseañu^ na nicuør^ ngúu^ táaiñ^ e lafa' niquiee^naa?

⁵³Joba' cañíi^tu^ Jesús quiá^ i dsea` do jo casf^reiñ^:

—Dseáng^ e laba' jmita^a^ óo^na^, e song 'nú^ ja^ niñing^na^ jnea^ lacó^gui mi^ jmitaang^ yaang^na^ guí^e cõo^ iñí^ do, o'gui ni^u^na^ jmif^øøn^, jnea^ dsea` cagá^a fí^ niff^ e lñin^ jaang^ dsea` jmigüi^, joba' ja^ quí^ jmif^ jóng e nill^na^ e niliseeng^na^ cøøng^ cõo^ Fidiée^ lata^.

⁵⁴Co' i dsea` i íng^ jnea^ lñi^ lacó^gui mi^ jmitaang^ yaaiñ^ guí^e jogui fí^r^ jmif^øøn^, joba' dsea` ib^ i niñing^ e niliseeiñ^ cøøng^ cõo^ Fidiée^ lata^; jogui jneab^ níjmee^e e nijí^tu^ jaléng^ i mi^ nití^ fí^ lajo.

⁵⁵Dsucó^ mi^ íng^ dsea` jnea^, lñi^ coo^ e go^ dsea` e laniing^ iing^ ta^ quiá^r^, jogui e jmif^øøn^ do, lñi^ coo^ e fí^ dsea` e laniim^ cajo.

⁵⁶Co' i dsea` i íng^ jnea^ lñi^ lacó^gui mi^ jmitaang^ yaang^ dsea` guí^e jogui i fí^ jmif^øøn^ do, joba' cøøm^ niliseeiñ^ cõo^ jnea^, jogui labi^ jnea^ cajo cøøm^ niliseen^ cõo^ ír^.

⁵⁷Jo Tiquí^ii' Fidiée^ i casíng^ jnea^ fí^ jmigüi^ la contøøm^ seeiñ^, jogui la'eáang^ i ba^ seeng` jnea^ cajo; jogui labi^ jaléng^ i dsea` i íng^ jnea^ lacó^gui mi^ jmitaang^ yaaiñ^ guí^e, dseáng^ contøøm^ niliseeiñ^ la'eáang^ cõo^ jnea^.

⁵⁸Jo fá^a e júu^ na cuaiñ^ quiá^ iñí^ e cajgó^ fí^ niff^, co' e iñí^ la ja^ lñi^ lacó^ e iñí^ e sii^ maná do e cagó^ lñi^ yéu^ quí^na^ lajee^ cangí^ fí^ ni^ guóo^ uó^ quiú^, co' nañí^ fa' cagó^bre e jo, jo dsu^ cajúm^bre mi^ catí^ i^ quiá^r^; dsu^ jaléng^ i dsea` i íng^ jnea^ lacó^gui mi^ jmitaang^ yaaiñ^ guí^e cõo^ e iñí^ do, joba' dseáng^ latab^ niliseeiñ^ cøøng^ cõo^ Fidiée^.

⁵⁹Jo lanab jíñ^ lñi^ júu^ quiá^ Jesús e ca'e'r^ jaléng^ dsea` i caseáng^ e fí^ sinéu^ guá^ quiá^ dsea` Israel e si^ fí^ Capernaum.

Seem` dsea` i ja^ íng^ júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^

⁶⁰Joba' mi^ tñ^ lñ^ canúu^ i dsea` do lajíñ^ e cajíng^ Jesús do, i fñim^ jaléng^ i dsea` do i lamí^ ngí^ cõo^r^ do cajíñ^ lala:

—Dsíng^ huñing^ e niñing^naa^ lajíñ^ e júu^ e fé'r^ na, jo ja^ lñi^ dsi^naa^ e seeng` dsea` i ja^ niliñing^ lajíñ^ júu^ quiá^r^.

⁶¹Jo co' nñib^ Jesús lajíñ^ e ée^ i dsea` do quiá^r^, joba' cajming^r^ dsea` do lala:

—¿Su 'nú^ máam^ 'nú^ e júu^ quié^e la? ⁶²¿E^ ní^f^ áa^na^ fíng song nimáang^na^ jnea^ e niníng^túu^ fí^ lñ^ lamí^ guiin^ fí^ niff^, jnea^ dsea` cagá^a fí^ jo e lñin^ jaang^ dsea` jmigüi^? ⁶³Jo e Jmigu^ quiá^ Fidiéeb^ e cuø' e seeng` dsea` lata^, jo dsu^ ja^ quí^ fí^ dsea` jmigüi^ jmif^ fa' e níjmér^ e niliseeng^ dsea` lata^; jogui jalé^ júu^ e nicaffit^ 'nú^ na lñi^ la'eáang^ cõo^ Jmigu^ quiá^ Fidiée^, jogui cajo cuø' e liseeng^ dsea` lata^.

⁶⁴Jo dsu^ seem` 'nú^ i ja^ mi^ ca'ím^bi^ júu^ quié^e latí^ lana.

Jo cajíng¹ Jesúz lajo co' ní'bre guié² latí³ mi⁴ uiing⁵ i⁶ jaléng⁷ i⁸ dsea` do i<sup>9</sup> dseáng<sup>10</sup> ja` ni¹¹íng¹² ír¹³, jogui i¹⁴ i¹⁵ ni-jáng¹⁶ ír¹⁷ fí¹⁸ jaguo¹⁹ jaléng²⁰ dsea` cóøng²¹ e quiá²² e ni-júuiñ²³.

65Jogui lalab cajíng¹-guir:

—Jo uíi²⁴ e lajób lí²⁵, joba' nicaffí²⁶ i²⁷ 'nú²⁸' e jíi²⁹ jaang³⁰ dsea` cuóøng<sup>31</sup> lí<sup>32</sup> jáng<sup>33</sup> 'nía'r<sup>34</sup> fí<sup>35</sup> jaguo<sup>36</sup> o<sup>37</sup> fíng song ja` nijajéeng³⁸ Tiquí³⁹ii⁴⁰ Fidiée⁴¹ ír⁴² fí⁴³ quinii⁴⁴.

66Jo latí⁴⁵ ie⁴⁶ job, i⁴⁷ fítm⁴⁸ dsea` i<sup>49</sup> lamí<sup>50</sup> ngí<sup>51</sup> cóø<sup>52</sup> Jesús catiúum<sup>53</sup> bre dsea` do, jo caquim⁵⁴ bre e ngir⁵⁵ cóø⁵⁶ dsea` do. 67Jo co' calilíb<sup>57</sup> Jesús e jo, joba' cajmíng<sup>58</sup> r<sup>59</sup> i<sup>60</sup> dsea` guítúung⁶¹ quiá'r⁶² do jo cajíñ⁶³:

—Jo ñsu la quié⁶⁴ 'núb⁶⁵ iing⁶⁶na' nijmi⁶⁷naang⁶⁸ yaang⁶⁹na' quié⁷⁰e cajo?

68Joba' cañíi⁷¹ Té⁷² Simón quiá⁷³ Jesús jo cajíñ⁷⁴:

—Fíi⁷⁵naa', dseáng⁷⁶ ja` fí<sup>77</sup> dsí<sup>78</sup>baa' e nidsitáang<sup>79</sup>naa' cóø<sup>80</sup> dsea` jiéng⁸¹, co' jíi⁸² 'núb⁸³ dsea` cuó<sup>84</sup> júu<sup>85</sup> quiá<sup>86</sup> jial seeng<sup>87</sup> dsea` cóøng⁸⁸ cóø⁸⁹ Fidiée⁹⁰ lata⁹¹. 69Joba' jnea⁹², nicajáang⁹³ yee⁹⁴naa' fí⁹⁵ jaguo⁹⁶o⁹⁷, co' dseáng⁹⁸ nitab⁹⁹ dsí¹⁰⁰naa' e 'núb¹⁰¹ lin¹⁰² dsea` i<sup>103</sup> casíng<sup>104</sup> Fidiée<sup>105</sup> fí<sup>106</sup> jmi<sup>107</sup> la e lin<sup>108</sup> dsea` güeang¹⁰⁹ quiá'r¹¹⁰.

70Joba' lalab cañíi¹¹¹ Jesús quiá¹¹² i¹¹³ dsea` quiá'r¹¹⁴ do:

—Jneab¹¹⁵ dsea` nicaguín<sup>116</sup> n' 'nú<sup>117</sup> e nilfíng<sup>118</sup>na' dsea` guítúung¹¹⁹ quié¹²⁰e, jo dsu¹²¹ jee¹²² 'núb¹²³ quiogeáang¹²⁴ jaang¹²⁵ i¹²⁶ nilfíng¹²⁷ dsea` quiá¹²⁸ fíi¹²⁹ i¹³⁰ ling¹³¹.

71Jo mi¹³² cajíng¹³³ Jesús lajo, café¹³⁴ r¹³⁵ dsu¹³⁶ e éeiñ¹³⁷ i¹³⁸ Judas i¹³⁹ líng¹⁴⁰ joo¹⁴¹ Simón Iscariote, jo ja¹⁴² e lí¹⁴³ e i¹⁴⁴ Judas do quíim¹⁴⁵bir jee¹⁴⁶ i¹⁴⁷ dsea` guítúung<sup>148</sup> do, dsu<sup>149</sup> dsea` fíbing¹⁵⁰ i¹⁵¹ ni-jáng¹⁵² Jesús fí¹⁵³ quini¹⁵⁴ dsea` cóøng¹⁵⁵ e quiá¹⁵⁶ e ni-júuiñ¹⁵⁷.

Jí¹⁵⁸gui¹⁵⁹ jaléng¹⁶⁰ rúng¹⁶¹ Jesús ja` já<sup>162</sup> lí<sup>163</sup> júu<sup>164</sup> quiá<sup>165</sup> dsea` do

7 Jo mi¹⁶⁶ cangf¹⁶⁷gui¹⁶⁸ lajo, dob ngí¹⁶⁹ Jesús fí¹⁷⁰ jalé¹⁷¹ fí¹⁷² e téé¹⁷³ lí¹⁷⁴ se¹⁷⁵ Galilea e jmóor¹⁷⁶ lajíi¹⁷⁷ ta¹⁷⁸ sínú¹⁷⁹r¹⁸⁰. Jo ie¹⁸¹ jo ja¹⁸² iiñ¹⁸³ dsér¹⁸⁴ fí¹⁸⁵ lí¹⁸⁶ se¹⁸⁷ Judea, co' jaléng¹⁸⁸ dsea` góor<sup>189</sup> dsea` Israel i¹⁹⁰ teáang¹⁹¹ níff¹⁹² i¹⁹³ seeng¹⁹⁴ fí¹⁹⁵ jo 'náiñ¹⁹⁶ dsea` do e iññ<sup>197</sup> niñgám<sup>198</sup>breiñ<sup>199</sup>!. 2 Dsu<sup>199</sup> le<sup>200</sup> jo niñaquíéeng<sup>201</sup> jmi<sup>202</sup> quiá<sup>203</sup> dsea` Israel e quí²⁰⁴ tñiñ²⁰⁵ jmo²⁰⁶ 'nú²⁰⁷ má²⁰⁸ 'ma²⁰⁹ e laco²¹⁰ jmi²¹¹ güeang²¹² dsu²¹³ jial mi²¹⁴ cangír²¹⁵ fí²¹⁶ ni²¹⁷ guóo²¹⁸ uó²¹⁹ quié²²⁰ malíi²²¹ güi²²² eáang²²³, 3 joba' lalab cajíng²²⁴ jaléng²²⁵ i²²⁶ rúng²²⁷ Jesús do jo casí²²⁸reiñ²²⁹:

—Ja²³⁰gui²³¹ já²³² fí²³³ la, jo fí²³⁴ lí²³⁵ se²³⁶ Judeab guó²³⁷, jo lajoba' jaléng²³⁸ dsea` i²³⁹ tí²⁴⁰ dsí²⁴¹ núu²⁴² júu²⁴³ quií²⁴⁴ i²⁴⁵ seeng²⁴⁶ fí²⁴⁷ jo niñjóor²⁴⁸ jalé²⁴⁹ e quií²⁵⁰ jmi²⁵¹ jmo²⁵²!. 4 Co' mi²⁵³ jaang²⁵⁴ dsea` iññ<sup>255</sup> e nilcui<sup>256</sup> güi<sup>257</sup> dsea` quiá²⁵⁸ r²⁵⁹, joba' fí²⁶⁰ lí²⁶¹ jø²⁶² dseab` 'né<sup>263</sup> jmér<sup>264</sup> jalé<sup>265</sup> e jmóor<sup>266</sup> do. Jo co' 'nú<sup>267</sup> jmo<sup>268</sup> jalé<sup>269</sup> e dsigá<sup>270</sup> dsí<sup>271</sup> dsea` , joba' fí²⁷² quini²⁷³ dsea` fítm²⁷⁴ 'né²⁷⁵ jmé²⁷⁶ jalé²⁷⁷ e jo.

5 Jo fí²⁷⁸ lajo co' jí²⁷⁹gui²⁸⁰ jaléng²⁸¹ i²⁸² rúng²⁸³ Jesús do ja` já<sup>284</sup> lí<sup>285</sup> júu<sup>286</sup> quiá<sup>287</sup> dsea` do. 6 Jo lalab cañíi²⁸⁸ Jesús quiá²⁸⁹ i²⁹⁰ rúiñ²⁹¹ do jo cajíñ²⁹²:

—Ja²⁹³gui²⁹⁴ mi²⁹⁵ catí²⁹⁶ i²⁹⁷ quié²⁹⁸e e niñmijnéeng²⁹⁹ 'ñia³⁰⁰a fí³⁰¹ quini³⁰² fíng³⁰³ dsea` , jo dsu³⁰⁴ quí³⁰⁵ 'nú³⁰⁶ doñí³⁰⁷ ee³⁰⁸ jmi³⁰⁹ cuóøng³¹⁰ lí³¹¹ güi³¹²na³¹³ jíe³¹⁴ fí³¹⁵ iing³¹⁶na³¹⁷. 7 Jo fíi³¹⁸ 'nú³¹⁹ e ja³²⁰ ee³²¹ uiing³²² sea` quiá<sup>323</sup> jaléng<sup>324</sup> dsea` jiéng³²⁵ e nilf³²⁶ 'ní³²⁷ níiñ³²⁸ 'nú³²⁹, jogui dsu³³⁰ jnea³³¹ güi³³² contøøm³³³ 'ní³³⁴ niñg³³⁵ dsea` , co' jnea<sup>336</sup> jmoo<sup>337</sup> o<sup>338</sup> e lí<sup>339</sup> dsea` røø³⁴⁰ uíi³⁴¹ quiá³⁴² jalé³⁴³

e ga` e jmóor³⁴⁴. 8 Joba' fíi³⁴⁵ 'nú³⁴⁶ e cuóøøm³⁴⁷ lí³⁴⁸ güi³⁴⁹lín³⁵⁰na³⁵¹ e jmíi³⁵² jo, jo dsu³⁵³ ja³⁵⁴ lí³⁵⁵ níiñ³⁵⁶ jnea³⁵⁷ lajminá³⁵⁸, co' nabí ja³⁵⁹ mi³⁶⁰ catí³⁶¹ i³⁶² quié³⁶³e e njmee³⁶⁴ e lajo.

9 Jo lanab casí³⁶⁵ Jesús i³⁶⁶ rúiñ³⁶⁷ do, jo dob cajer³⁶⁸ fí³⁶⁹ lí³⁷⁰ se³⁷¹ Galilea, jo i³⁷² rúiñ³⁷³ do cangolíim³⁷⁴bre fí³⁷⁵ lí³⁷⁶ tí³⁷⁷ jmi³⁷⁸.

Mí³⁷⁹ cangotíng³⁸⁰ Jesús jmi³⁸¹ quiá³⁸² 'nú³⁸³ má³⁸⁴ 'ma³⁸⁵ fí³⁸⁶ Jerusalén

10 Jo mi³⁸⁷ cangf³⁸⁸ e cangolíing³⁸⁹ i³⁹⁰ rúng³⁹¹ Jesús do fí³⁹² lí³⁹³ catí³⁹⁴ jmi³⁹⁵, jogui³⁹⁶ba³⁹⁷ cangó³⁹⁸ Jesús fí³⁹⁹ jo, jo ja⁴⁰⁰ fíng⁴⁰¹ dsea` i<sup>402</sup> ngolíing<sup>403</sup> cóø<sup>404</sup>r<sup>405</sup>, co' ja<sup>406</sup> iññ<sup>407</sup> dsér<sup>408</sup> fí<sup>409</sup> jo jee<sup>410</sup> dsea` fíng⁴¹¹. 11 Jo lajee⁴¹² tí⁴¹³ e jmi⁴¹⁴ do, jaléng⁴¹⁵ dsea` quié<sup>416</sup> níff<sup>417</sup> quiá<sup>418</sup> dsea` Israel ngí⁴¹⁹ta⁴²⁰ 'náng⁴²¹ Jesús, jo sñiñ⁴²² lajee⁴²³ la'ó⁴²⁴ yaaiñ⁴²⁵ jo fí⁴²⁶ r⁴²⁷ lala:

—¿Jie⁴²⁸ fí⁴²⁹ iuung⁴³⁰ i⁴³¹ dseañu⁴³² do?

12 Jo eáam⁴³³ sñiñ⁴³⁴ 'nág⁴³⁵ jaléng⁴³⁶ i⁴³⁷ dsea` Israel i<sup>438</sup> siseáng<sup>439</sup> do cuaiñ<sup>440</sup> quiá<sup>441</sup> jalé<sup>442</sup> e jmóo<sup>443</sup> Jesús. Jo jee<sup>444</sup> do quiéeng<sup>445</sup> i<sup>446</sup> líng<sup>447</sup> dsea` i⁴⁴⁸ fí⁴⁴⁹ lala: "Jaang⁴⁵⁰ dseañu⁴⁵¹ i⁴⁵² guiúm⁴⁵³ liññ⁴⁵⁴ do"; jogui jee⁴⁵⁵ dobi quiéeng⁴⁵⁶ dsea` i⁴⁵⁷ fí⁴⁵⁸ cajo: "I⁴⁵⁹ dseañu⁴⁶⁰ fí⁴⁶¹ ja⁴⁶² dseeng⁴⁶³ éer⁴⁶⁴, jogui lico⁴⁶⁵ ngí⁴⁶⁶ ta⁴⁶⁷ jmi⁴⁶⁸øeng⁴⁶⁹ jaléng⁴⁷⁰ dseab⁴⁷¹".

13 Jo jee⁴⁷² jaléng⁴⁷³ i⁴⁷⁴ dsea` do jíi<sup>475</sup> jaaiñ<sup>476</sup> teá<sup>477</sup> dsu<sup>478</sup> r<sup>479</sup> nífe<sup>480</sup> r<sup>481</sup> uíi<sup>482</sup> quiá<sup>483</sup> Jesús, co' 'gó<sup>484</sup>bre fíng ee<sup>485</sup> cajmée<sup>486</sup> i<sup>487</sup> dsea` Israel i⁴⁸⁸ quié⁴⁸⁹ níff⁴⁹⁰ do quiá⁴⁹¹ song canúur⁴⁹² jalé⁴⁹³ e sñiñ⁴⁹⁴.

14 Jo ningóo⁴⁹⁵ güiáam⁴⁹⁶ e jmi⁴⁹⁷ do mi⁴⁹⁸ caguié⁴⁹⁹ Jesús fí⁵⁰⁰ dsíi⁵⁰¹ sinúu⁵⁰² guá⁵⁰³ fí⁵⁰⁴ quiá⁵⁰⁵ dsea` góor<sup>506</sup> dsea` Israel e si⁵⁰⁷ fí⁵⁰⁸ Jerusalén, jo mifíng⁵⁰⁹ canaaiñ⁵¹⁰ e'bre dsea` mi<sup>511</sup> caguiér<sup>512</sup> fí<sup>513</sup> jo. 15 Jo eáam<sup>514</sup> dsigá<sup>515</sup> dsíi<sup>516</sup> i<sup>517</sup> dsea` quié⁵¹⁸ níff⁵¹⁹ quiá⁵²⁰ dsea` Israel do e núur<sup>521</sup> jalé<sup>522</sup> júu<sup>523</sup> 'goo<sup>524</sup> e guia<sup>525</sup> dsea` do, jo lalab sñiñ⁵²⁶ lajee⁵²⁷ yaaiñ⁵²⁸ jo fí⁵²⁹ r⁵³⁰:

—¿Jial jmóo⁵³¹ i⁵³² dseañu⁵³³ na e tñiñ⁵³⁴ ngáiñ⁵³⁵ júu⁵³⁶ quiá⁵³⁷ Fidiée⁵³⁸, jo ja⁵³⁹ ne⁵⁴⁰ ee⁵⁴¹ fa⁵⁴² jíe⁵⁴³ lí⁵⁴⁴ nícajmitñiñ⁵⁴⁵?

16 Joba' lalab cañíi⁵⁴⁶ Jesús quiá⁵⁴⁷ i⁵⁴⁸ dsea` do:

—O' dseáng⁵⁴⁹ júu⁵⁵⁰ quié⁵⁵¹e lajíi⁵⁵² e ée⁵⁵³ 'nú⁵⁵⁴ la, co' e júu⁵⁵⁵ la jáa⁵⁵⁶ quiá⁵⁵⁷ i⁵⁵⁸ dsea` i⁵⁵⁹ casíng⁵⁶⁰ jnea⁵⁶¹ fí⁵⁶² jmi⁵⁶³ lab.

17 Jo doñí⁵⁶⁴ jíi⁵⁶⁵ dsea` i<sup>566</sup> guia<sup>567</sup> dsíi<sup>568</sup> e níjmitir<sup>569</sup> la*i* iing<sup>570</sup> Fidiée<sup>571</sup>, joba' dsea` fíbing⁵⁷² i⁵⁷³ niññ⁵⁷⁴ su jáa⁵⁷⁵ quiá⁵⁷⁶ Fidiée⁵⁷⁷ jalé⁵⁷⁸ e ee⁵⁷⁹ do osi lí⁵⁸⁰ fá⁵⁸¹ a e la tñiñ⁵⁸² 'ñia⁵⁸³ baa é. 18 Dsco⁵⁸⁴ i⁵⁸⁵ dsea` i<sup>586</sup> fí<sup>587</sup> la tñiñ<sup>588</sup> 'ñia<sup>589</sup> jmóor<sup>590</sup> lajo e lí<sup>591</sup> la*i*co<sup>592</sup> ni-jmiféiñ<sup>593</sup> i<sup>594</sup> dsea` i⁵⁹⁵ casí⁵⁹⁶ quiá⁵⁹⁷ r⁵⁹⁸ do, joba' i⁵⁹⁹ dsea` i<sup>600</sup> jmi<sup>601</sup>úung<sup>602</sup> e ni-jmiféiñ<sup>603</sup> i<sup>604</sup> dsea` i⁶⁰⁵ casí⁶⁰⁶ quiá⁶⁰⁷ r⁶⁰⁸ do, joba' i⁶⁰⁹ dsea` i⁶¹⁰ jman⁶¹¹ júu⁶¹² jáb⁶¹³ quié⁶¹⁴, jo jíi⁶¹⁵ jaang⁶¹⁶ ja⁶¹⁷ jíi⁶¹⁸ cuóøng⁶¹⁹ lí⁶²⁰ cuó⁶²¹ dsee⁶²² ír⁶²³, co' ja⁶²⁴ dsee⁶²⁵ sea⁶²⁶ quiá⁶²⁷ r⁶²⁸.

19 Jo cajíng⁶²⁹ gut Jesús:

—Jo e já⁶³⁰ e Moi⁶³¹bing⁶³² cacuø⁶³³ 'nú⁶³⁴ e júu⁶³⁵ quiá⁶³⁶ ta⁶³⁷ quiá⁶³⁸ Fidiée⁶³⁹ do, jo dsu⁶⁴⁰ jíi⁶⁴¹ jaang⁶⁴² 'nú⁶⁴³ ja⁶⁴⁴ jmití⁶⁴⁵na⁶⁴⁶ e júu⁶⁴⁷ jo. Jo ¿jialí⁶⁴⁸ e iing⁶⁴⁹na⁶⁵⁰ niñgáang⁶⁵¹na⁶⁵² jnea⁶⁵³?

20 Jo mi⁶⁵⁴ canúu⁶⁵⁵ i⁶⁵⁶ dsea` do lajo, joba' cañíi⁶⁵⁷ quiá⁶⁵⁸ Jesús jo cajíñ⁶⁵⁹:

—i⁶⁶⁰ 'lim⁶⁶¹ jée⁶⁶² quí⁶⁶³ 'nú⁶⁶⁴! Co' jnea⁶⁶⁵ ja⁶⁶⁶ fí⁶⁶⁷ dsí⁶⁶⁸naa⁶⁶⁹ fa⁶⁷⁰ e niñgáang⁶⁷¹naa⁶⁷² 'nú⁶⁷³.

21 Joba' cañíi⁶⁷⁴tu Jesús quiá⁶⁷⁵ i⁶⁷⁶ dsea` do jo casí⁶⁷⁷reiñ⁶⁷⁸:

—Mí⁶⁷⁹ 'noo⁶⁸⁰ dsigá⁶⁸¹bi⁶⁸² 'nú⁶⁸³ cóø⁶⁸⁴ lajíi⁶⁸⁵ e cajm⁶⁸⁶ e do 'ñia⁶⁸⁷ ie⁶⁸⁸ jmi⁶⁸⁹ e jmi⁶⁹⁰íng⁶⁹¹naa⁶⁹², jnea⁶⁹³aa⁶⁹⁴ dsea` lí<sup>695</sup> i<sup>696</sup> dsea` Israel. 22 Jo ie⁶⁹⁷ malíi⁶⁹⁸ güi⁶⁹⁹ do Moi⁷⁰⁰ caqui⁷⁰¹ r⁷⁰² ta⁷⁰³ e nitó⁷⁰⁴ co⁷⁰⁵ e lí⁷⁰⁶ fí⁷⁰⁷ ngúu⁷⁰⁸ táang⁷⁰⁹ lajíi⁷¹⁰ y⁷¹¹ siñ⁷¹²na⁷¹³ lí⁷¹⁴ la*i*co⁷¹⁵ qui⁷¹⁶ tñiñ⁷¹⁷naa⁷¹⁸, jo dsu⁷¹⁹ e jo o⁷²⁰ jíi⁷²¹ quiá⁷²² Moi⁷²³ jáa⁷²⁴, co⁷²⁵

jáa' tí' quiá'-' líi' yéu'-' quíi'ba'; jogui 'nú' tóo'ba' e lí' do fí' ngúu' táang` jiuung` siñuut' quíi'na' mi' catf' í' quiá'r' lajo, jo ja' e líi' quíi'na' nañí' fa' 'ñaia' ie' jmíi' e jmi'íng'naa'. ²³Jogui song 'nú' tóo'na' e lí' do quiá' ji-uung` siñuut' quíi'na' dseáng'-' ñia' ie' mi' jmíi' e jmi'íng' jneaa'aa', dsea` Israel, co' dseáng'-' ie' jmíi' jo catf' í' e nijmé'na', jo jmoo'na' lajo e líi' laco' nijmítí'na' e júu' quiut' ta' quiá'-' Moi', joba' lana ja' e uiing` sea` quíi'na' e jmi'íng' yaang`na' cóo'-' jnea' uíi' e cajmi'leán' i dseañu' do 'ñaia' ie' jmíi' e jmi'íng'naa'. <sup>24</sup>Joba' fíi'-' nú', ja' cuó'na' dsee' jaang` dsea` quiá'-' lajíi'-' e í' óo'na' e jmóor', co' 'né' jang' jmitá' óo'na' dseáng'-' røøb' su dseeng` osi ja' dseeng` é lajíi'-' e jmoo' i dsea' í', jo lajoguiba' cuóøng` e ni'ff'na' í' røø'.

Mi' cajíng'-' Jesús jie' fí' dseáng'-' líi' jáar'

²⁵Jo mi' canúu' i líi'ng' dsea` i neáang' fí' Jerusalén do júu' quiá'-' Jesús, joba' canaaiñ' jmíng'-' rúiñ' jo jíñ':

—Jo çsu o' i dseañu' nabí i ngí' dsea` 'náiñ' e quiá'-' njngáng'-'neiñ': <sup>26</sup>Jo jíi'-' jaang` dsea` ja' i jñi'ng' quiá'r', co' dob siñ' guiar' júu' quiá'-' Fidiée' jee' dsea'. Jo jangám' í' dsíi' jaléng' dsea` i quié' nifí' quíi' e dseáng'-' já'ba' e dsea` dob i Dsea` Jmáang' i si-jeeng`naa' i nicá' nifí' quíi': <sup>27</sup>Jo jneaa'guí' ne'baa' røø' jie' fí' líi' jáa' i dseañu' na, jo dsu' mi' nití'-' e ni-jáa' i dsea` i sijeeng`naa' do, jíi'-' jaang` dsea` ñir' jie' fí' líi' njáa' dsea` do.

²⁸Jo mi' tí' líi' canúu' Jesús lajíi'-' e sñi'ng' i dsea` do lajee' e iuuñ' e'r' dsea` ff' sínúu' guá'-' fí' e si' ff' Jerusalén, joba' cañíir' teá' jo cajíñ':

—E já'-' e nicuim'ba' jnea~, jogui niñí'bi' jie' fí' líi' gáa'a. Jo dsu' jnea~ ja' cagá'a fí' la e la ñii'-' ñiá'a, co' cagá'baa dsu' júu' e sinúu'-' quiá'-' i lajang'-' do e jíi'-' nú' ja' cuíng'na' í'. ²⁹Jo dsu' jnea~ cuíim'baare guíé', co' cuaiñ' quiá'-'bre e cagá'a ff' jmíguí' la, jogui dsea` í'bing' i casíng' jnea~ cajo.

³⁰Jo mi' canúu' jaléng'-' i dsea` Israel do júu' quiá'-' Jesús, joba' lamí' iiñ' nisám'bre dsea` do, jo dsu' ja' calí'r' fa' cajmér' lajo, co' ja' mi' catf' í' quiá'-' dsea` do fa' e nidsing'íiñ' lajo. <sup>31</sup>Jo lajee' jaléng'-' i dsea` i teáang'-' núu' júu' quiá'-' Jesús do, ff'm' i dsea` í' já'-' calíñ'-' júu' quiá'-' dsea` do ie' jo, jo lalab sñiñ':

—Mi' niguéeng' i Dsea` Jmáang'-' i sijeeng`naa' i nicá' nifí' quíi', ja' líi'-' dsí'naa' e nijmér' jmíguí' guí' jalé'-' e líi' e quií'r' jmíi' laco'guí' la jmoo' i dseañu' la lana.

Mi' cajmée` dsea` quiíj' jial nisáin' Jesús

³²Jo mi' canúu' dsea` Israel i líi'ng' dsea` fariseo lajíi'-' e sñi'ng' dsea` uíi' quiá'-' Jesús, joba' jaléng'-' i dsea` í' cóo'-'guí' jaléng'-' fíi' quiá'-' jmidsea` casíñ' jaang` gáang'-'-' quiá'-' guá'-' e laco' nidsiséiñ'-' Jesús e ff' líi' iuung` dsea` do. ³³Jo co' niñib' Jesús e ~ í' dsíi' i dsea` do, joba' cajíñ'-' casír'-' jaléng'-' i dsea` teáang'-' do ie' jo:

—Ja' huóø' eáang' nitaang` jnea~ cóo'-' 'nú' fí' la, jo mi' ning' jo, niním'-'túu' cóo'-' i casíng` jnea~ e cagá'a fí' jmíguí' la. ³⁴Jo ie' jo, ffim' 'nú' ni'nang'-'na' jnea~ jo dsu' jo' niguiéng'na' jnea~, co' ja' quií'-' jmíi'-' e nigüiliíng'na' fí' líi' ninín'-'n.

³⁵Jo mi' canúu' i dsea` i quié' nifí' quiá'-' dsea` Israel e jo, jo ladsíff' lanab canaaiñ' e jmíng'-' rúiñ' lala jo fí'r':

—¿Jie' fí' líi' nidséng'-' i dseañu' na e jo' quií'-' jmíi'-' fa' e niguiéng'na're? Jo jangám' song nidsér' fí' guóo'-' uó'-' líi' huíi'-' fí' líi' neáang' jaléng' dsea` góo'naa' dsea` Israel e nidsí'-'e'r' jaléng'-' dsea` i ja' líi'ng' dsea` góo'naa' i neáang' fí' jo. ³⁶Jo je' guóong' mi' fí' i dseañu' na e ni'náng'-' dsea` ír' jo dsu' ja' jíi'-' niguié' quiá'r', jogui ja' cuóøng' jíi'-' nidsilíng' fí' líi' niguiéiñ'-' do?

Jo lanab casíng' i dsea` quié' nifí' quiá'-' dsea` Israel do ie' jo.

Jial líi' mi' íng'-' dsea` Jmíguí' quiá'-' Fidiée'

³⁷Jo 'nía'-' ie' ngóo' cadséng' jmíi'-' e jmoo' dsea` Israel ie' jo, jo dseáng'-' ie' jmíi'-' job e í' dsíir' e niing'-'guí' lajee' e jmíi'-' e jmóor' do. Jo ie' job casíng'-' 'nía'-' Jesús fí' quini' jaléng'-' dsea` jo café'r' teá' jo cajíñ':

—Song jíi'-' nú' líi'na' e jmíjimíng'na', joba' ñiliíng'na' fí' líi' sín'-'n la, jo nilí'-'ba' jmíi'-' e u'na'. ³⁸Jo líi'-' laco'guí' la fí' Fidiée' fí' ni'-' jí' quiá'-' líi'-' fí'-'r' lala: "Jo mi' já'-' líi'ng' dsea` júu' quié'e, jo e jo líi'-' lafa' niníing' jmíi'-' fí' dsíir'; jo e jo cuó' e liseeiñ'-' cøøng'-' cóo'-' Fidiée' lata".

³⁹Jo cajíng'-' Jesús lana uíi'-' quiá'-' Jmíguí' quiá'-' Fidiée' e ni'-'ng'-' jaléng'-' dsea` i njá'-' líi'ng' júu' quiá'r'. Jo dsu' e Jmíguí' do ja' mi' cagüéa'-' jee'-' ír', co' ja' mi' casám'-'bi' Jesús e nidséiñ'-' fí' líi'-' cajár' fí' ñiff'-' e ni'uíng'-'túr dsea` laniing'.

Mi' ca'naang` jaléng'-' dsea` quiá'-' rúiñ'-' uíi'-' Jesús

⁴⁰Jo mi' canúu' i dsea` do júu' quiá'-' Jesús, jo i líi'ng' i dsea' í' canaaiñ'-' sñiñ'-' lala:

—Dseáng'-' i dseañu'-' lab i sijeeng`naa' i nisíng'-' Fidiée' i nifé'-' cuaiñ'-' quiá'r'.

⁴¹Jogui i líi'ng'-'guí' i dsea` do fí'r':

—I lab Dsea` Jmáang'-' i sijeeng`naa' do i nicá' nifí' quiíi':

Jo dsu' i líi'ng'-'guíiñ'-' do fí'r':

—U~, o' Dsea` Jmáang'-' i na, co' ja' cuóøng'-' e dsea` í' njáa'-' e líi'-' jaang` dsea` i seeng' ff' líi'-' se'-' Galilea.

⁴²Co' lalab fí' Fidiée' fí' ni'-' jí' quiá'r' e dseáng'-' 'nér'-' e Dsea` Jmáang'-' líi'-' dsea` sijy'-' dseata'-' Daví', jogui 'nér'-' e niníñ'-' fí' Belén e ff' líi'-' calí-'-' góo'-' dseata'-' Daví'-'.

⁴³Jo lajob jaléng'-' i dsea` do ca'naam'bre quiá'-' rúiñ'-' uíi'-' Jesús. <sup>44</sup>Jo lajee'-' i dsea` í' seem'-'biñ' do i lamí'-' líi'ng' nitóø'-' Jesús e nijníñ'-' dsea` do, jo dsu' ja' calí'r'-' fa' cajmér'-' lajo.

Jaléng'-' dsea` i quié' nifí' quiá'-' dsea` Israel ja' íñ'-' Jesús

⁴⁵Jo mi' caguilíng'-'tu i ff'-' quiá'-' guá'-' i casíng'-' dsea` Israel i líi'ng'-' dsea` fariseo do i lamí'-' sñiñ'-' nisáng'-' Jesús

do, jo i dsea` fariseo do colíng` cóo` jaléng` fii` jmid-sea` cajming`r` dsea` do jo cajíñ`:

—Jialí` ja` catee`na're?

⁴⁶Joba' cañíi` i ffi` do quiáñ` do lala:

—Jíi` jaang` dsea` ja` mí` calicuúng`naa` i fé` jlo` la-co` fé` i dsea` do.

⁴⁷Joba' lalab cañíi` i dsea` Israel i líng` dsea` fariseo do quiá` i ffi` do:

—Jo ¿su la quie` 'núb` cajo nicaligóng`na' júu` quiá'r? ⁴⁸Co` jíi` jaang` dsea` quie` nifí qui` ii` o'gui dsea` Israel i líng` dsea` fariseo caguiaang`gui fa` ja` nicalfiñ` júu` quiá` i dsea` do. <sup>49</sup>Jo dsu` i dsea` i la 'nú` i ja` cuí` júu` quiú` ta` quiá` dsea` Israel, fí` li` 'lib` catíng`na` quiá` Fidiée`.

⁵⁰Jo mi` canúu` i Nicodemo do, jaang` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo i cangó` cango`ee` Jesús coo` née` joba` dsea` i lalab cañíi` quiá` dsea` do:

⁵¹—Lí` laco'gui la fé` fí` ni` ji` quiá` júu` quiú` ta` qui` ii`, e ja` cuóeng` nicuóø`naa` dsee` jaang` dsea` e jíi` ja` mí` cane`ee` røø` jalé` e jmóor` do, su guiú` osi ja` dseeng` é.

⁵²Joba` lalab cañíi` i dsea` do quiá` Nicodemo:

—Jo ¿su dsea` Galileab líng` 'nú` cajo? Jo jminá` jmitíng` júu` quiá` Fidiée` , jo lajoba` niliñi` e jíi` jaang` dsea` i fé` cuaiñ` quiá` Fidiée` ja` mí` cajaár` fí` li` se` Galilea.

⁵³Jo mi` cangf` jo, lajaléng` i dsea` do caquíñ` can-golíñ` fí` quiá'r`.

Jaang` dseamf` i catáng` i iuung` ta` 'lée`

8 Jo mi` cangf` e cangolíng` jaléng` i dsea` do, caíb` Jesús fí` e cangór` fí` coo` yú` mó` e sii` Olivos. <sup>2</sup>Jo mi` cajneá` e jmiñ` coo`gui do, joba` caquím`túr fí` guá` fé` e si` fí` Jerusalén, jo mi` caguiéñ` fí` jo, fíim` dsea` i cangoquiéng` fí` li` siñ`, joba` caguár` lana jo mifíng` canaañ` e`bre i dsea` do júu` quiá` Fidiée` .

³Jo lajee` e guíing` Jesús e e'r` i dsea` do, caguilíng` coo` tú` mifíng` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo colíng` cóo` tifa` quiá` júu` quiú` ta` quiá` dsea` Israel, jo jéeiñ` jaang` dseamf` i nínicatóñiñ` i iuung` ta` 'lée` cóo` jaang` dseañu` i o` quiá'r` . Jo mi` caguilíñ` fí` jo, dob casíñ` i dseamf` do jee` i dsea` i teáang` do ie` jo, <sup>4</sup>jo lalab casí`r` Jesús:

—Tifa', i dseamf` la nícatóøng`naa're lajee` e guíang` iuuiñ` ta` 'lée` cóo` jaang` dseañu` i o` quiá'r` . ⁵Jo fí` ni` júu` quiú` ta` e cajme` Moi` fé` e jaléng` i dseamf` i jmoo` lajo `n`e` niquiúng` dsea` ír` cuyb` cartí` níjúuiñ` . Jogui` 'nú` , ¿jial fó`?

⁶Jo cajíng` i dsea` do lana e lí` laco` 'nó`r` jial niguíe'r` e nicuó`r` Jesús dsee` fí` quini` dseata` . Jo dsu` Jesús dsifí` mi` canúur` e jo lico` catúum` bre, jo mifíng` canaañ` jmo`r` fí` jee` 'lee` cóo` niguóor` . ⁷Jo co` ja` quiung` i dsea` do e jmíng`bir Jesús cuaiñ` quiá` e jo, joba` casíng`tu` 'nía` dsea` do jo cajíñ` casí`r` i dsea` do:

—Doñí` jí` 'nú` e lí` áa`na` e ja` ee` dsee` røøng`na` jíi` coo` , joba` teáang`na` i dseamf` na la'uñ` cuu` .

⁸Jo mi` cangf` e cajíñ` lajo, caléb`tu` catúuiñ` fí` ni` uó` , jo canaañ` jmo`túr jee` 'lee` cóo` niguóor` . <sup>9</sup>Jo dsifí` mi` canúu` i dsea` do lajíi` e cajíng` Jesú, dsifí` lanab canaañ` dsilíñi` tá` jáiñ` , jo la'uii` canaang` ngolíng` jaléng` i níyúu`gui, jo cøøng`gui lajo cangolíng` jaléng` i le'eåang`gui, jo lajob cajmér` car` cató` uøøiñ` lajíiñ` . Jo coob` mi` calíl` Jesú e 'nía`bre catúung`guir cóo` i dseamf` do, <sup>10</sup>joba` casíng`tu` 'nìa`r` , jo mifíng` cajming`r` i dseamf` do jo cajíñ` :

—Jie` fí` ningotáang` i dsea` i lami` 'nñig` 'nú` do? Jo ¿su jíi` jaaiñ` ja` ee` cajmeáñ` 'nú`?

¹¹Joba` cañíi` i dseamf` do quiá` Jesús jo cajíñ` :

—U` , jíi` jaaiñ` ja` ee` cajmeáñ` jnea` , Fí`i.

Joba` cañíi`tu` Jesús quiá` i dseamf` do jo cajíñ` :

—O'gui jnea` ee` njimeáan`n`nú` cajo, jo lana guóng` fí` quiú` , jo jo` güibeáang`gui uø` dsee` melé` .

Jesús líñiñ` e jí` e jneá` jee` dsea` jmígü`

¹²Jo mi` cangf` jo, cangób`tu` Jesús fí` li` siseáng` dsea` , jo lalab casí`r` jaléng` dsea` do:

—Jnea` líñiñ` e jí` e jneá` jee` dsea` jmígü` ; joba` jaléng` dsea` i ngí` colíng` cóo` jnea` , niliseab` e jí` do quiá`r` co` e joba` e cuó` e seeng` dsea` lata` , jogui cajo jo` tóø` jmiñ` fa` niliseeng`guir fí` li` nñu` sò` .

¹³Jo mi` canúu` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo e júu` jo, joba` lalab cañíi` quiá` Jesús:

—Nú` lico` fó` jíi` ui` quiá` jalé` e guiú` e jmoo` uóø`ba` , joba` jalé` e fó` do ja` e quiúng` jíi` coo` .

¹⁴Joba` cañíi` Jesús quiáñ` do jo cajíñ` :

—Quiúm` jalé` e júu` e fá` jnea` , nañí` fa` 'nñia` baa fá` a ui` quié` 'nñia`a, co` ni`baa guiú` jie` fí` li` cagá`a jogui jie` fí` li` niníng`tú` cajo; jo dsu` 'nú`gui ja` 'nñi`-na` jíi` coo` e jo. <sup>15</sup>Co` 'nú` i`na` i` quiá` jaléng` dsea` lí` laco'gui la i` óo`na` yaam`ba` . Jo dsu` jnea`gui ja` jmoo`o lajo quiá` jíi` jaang` dsea` la ñii` 'nñia`a. <sup>16</sup>Jo song jmoo`o lajo dsu` laco` catíñ` niquidsii` i` , jo ja` 'nñia` a niquidsii` i` cajo, co` Tiquí`i` i casíng` jnea` fí` jmígü` la, ib` ijmícogó` jnea` e quidsii` i` quiá` dsea` laco` catíng` . <sup>17</sup>Jo fí` ni` júu` quiú` ta` quiú` 'nú` fé` e mi` seeng` gáang` dsea` i ti` ni` røø` quiá` lajíi` e calí` do, joba` quím` e júu` do laco` si`i` . <sup>18</sup>Jo jnea` líñiñ` jaang` i ti` ni` quiá` jalé` e jmoo`o do, jogui Tiquí`i` dsea` i casíng` jnea` fí` la líñiñ` jaang`gui dsea` i ti` ni` quiá` jalé` e jo cajo.

¹⁹Joba` cajming` i dsea` do Jesús jo cajíñ` :

—Jo ¿jñang`gui Tiquí`i` jóng?

Joba` cañíi` Jesús quiá` i dsea` do jo casí`reiñ` :

—Nú` ja` cuíng`na` jnea` , o'gui cuíng`na` Tiquié`e cajo; co` faco` cuíng`na` jnea` , joba` cuím`ba` la quié` Tiquié`e cajo.

²⁰Jo jalé` e júu` na cajíng` Jesús lajee` e iuuiñ` e'r` dsea` fí` dsíi` sinéu`guá` fé` e si` fí` Jerusalén ca` e fí` li` téel` guó` e ta'r` cuu` quiá` guá` . Jo dsu` jíi` jaang` dsea` ja` i cateá` dsíi` fa` casaiñ` dsea` do lajee` jo, co` ja` mi` catí`bi` i` e nijmé` dsea` lajo.

"Ja` quí<sup>1</sup> jmí<sup>2</sup> nigüüling`na' fí³ lí⁴ niníng⁵ jnea~"

²¹ Jo mi¹ cangi² jo, lalab casf³ tu Jesús i dsea` fíng⁴ do:
—Jnea~, coob¹ mi² nití³ í⁴ e ninín⁵, jo 'nú¹ ni²
nam³ba' jnea~, jo dsu¹ 'nú² nijúum³ba' jee⁴ jalé⁵
dsee¹ quií²na'. Co¹ 'nú² ja` quí<sup>3</sup> jmí<sup>4</sup> fa' e nigüüling`na'
fí⁵ lí¹ niníng² jnea~.

²² Jo mi¹ canúu² i dsea` Israel i teáang³ do ie⁴ jo e júu⁵
jo, joba' lalab cajíñ¹:

—Jangám¹ song í² dsí³ i dsea` na e njingáng⁴ 'nía⁵,
joba' jíñ¹ e ja` cuóøng² nidseá³naa' cój⁴r⁵ fí¹ lí² nid-
séiñ³.

²³ Jo mi¹ calilí² Jesús e fé³ i dsea` do lajo, joba' casf⁴r⁵
dsea` do:

—'Nú¹ jíí² fí³ lab jíí⁴ lí⁵ seeng`na', jo dsu¹ jnea~ fí²
yéb³ gáa⁴ a; co¹ jíí² dsea` jmigüí³ lab líng⁴ 'nú⁵, jo dsu¹
jnea~ ja` líñ<sup>2</sup>n jíí<sup>3</sup> dsea` jmigüí⁴. ²⁴ Jo uiing¹ lajoba' fí²
'nú³ e nijúum⁴ba' jee⁵ jalé¹ dsee² quií³na'; co¹ song ja²
já³ líng⁴na' e jneab⁵ dseáng¹ líñ²n jíí³ laco' fá⁴ a e
líñ⁵n, joba' jee¹ jalé² dsee³ quií⁴ba' nijúung⁵na'.

²⁵ Joba' cañíí¹ i dsea` do jo cajming²r³ Jesús lala:

—Jo, üí¹ dseáng² líng³ 'nú⁴ jóng?

Joba' cañíí¹ Jesús quiá² i dsea` do jo casf³reiñ⁴:

—Lí¹ laco'gui nícaffí² 'nú³ lamí⁴ jéeng⁵gui, íb¹ jnea~.

²⁶ Jo jmiguiub¹ jalé² e sea` e fí³ 'nú⁴ jogu⁵ e niquidssi-
í¹ quií²na' cajo. Jo dsu¹ i dsea` i casíng² jnea~ fí³ jmigüí⁴
la jmang⁵ e jáb¹ jalé² júu³ quiá⁴r⁵, jo lajíí¹ júu² e fá³
jnea~ jee⁴ jaléng⁵ dsea` jmigüí¹ røøb² laco' jíí³ júu⁴ e
núu⁵ jnea~ e fé¹ i dsea` i dseáng² casíng³ jnea~ fí⁴
jmigüí⁵ la.

²⁷ Jo dsu¹ i dsea` do ja` cangáiñ² e Jesús fé³ r⁴ uii⁵
quiá¹ Tiquíar². ²⁸ Jo casf¹ Jesús i dsea` do lala:

—Jo mi¹ nitáang²na' jnea~ fí³ yú⁴, jnea~ dsea` cagá⁵a
fí¹ níff² e líñ³n jaang⁴ dsea` jmigüí⁵, joba' nilílí¹na' jóng
e jneab² dseáng³ líñ⁴n jíí⁵ laco' fá¹ a e líñ²n, jogu³ jíí⁴
coo⁵ ja¹ e jmoo² o la ñii³ 'ñia⁴a, co⁵ lico' fá¹ a lajíí² e ni-
ca'e³ Tiquíi⁴ jneab⁵. ²⁹ Jo i dsea` i casíng² jnea~ do,
seem³bre cój⁴ jnea~ lana; jo ja⁵ mí¹ catíuuiñ² jnea~
'ñia³a jíí⁴ cateá⁵, co¹ dseáng² contøøm³ jmoo⁴ o lajíí⁵ e
iññ¹ e nijmee²e.

³⁰ Jo mi¹ tí² lí³ cató⁴ e fé⁵ Jesús e júu¹ na, joba' fítm²
dsea` já<sup>3</sup> calíñ<sup>4</sup> júu<sup>5</sup> quiá<sup>1</sup> dsea` do ie² jo.

Mí¹ ca'e² Jesús jial líng³ dsea` i sïlaang⁴ jee⁵ dsee-
quiá¹

³¹ Jo mi¹ cangi² jo, casf³gui Jesús jaléng⁴ i dsea` Is-
rael i já⁵ calíng¹ júu² quiá³ do, jo cajíñ⁴ casf⁵reiñ¹:

—Song 'nú¹ nijmití²na' lí³ laco' jíí⁴ e nicalée⁵ e 'nú¹
e nijmee²na', joba' dseáng³ dsea` quié⁴baa ni'uíng⁵-
na' jóng; ³² jogu¹ lajob niliñí²na' dseáng³ la'uíng⁴ jalé⁵
júu¹ quié²e, jo lajoba' ni'uíng³na' dsea` i sïlaang⁴ jee⁵
jalé¹ dsee² quiá³.

³³ Joba' cañíí¹ i dsea` do quiá² Jesús jo cajíñ³:

—Jnea¹ lí²naa' dsea` siju³ 'lii⁴ yéu⁵ Abraham, jo jíí¹
coo² neé³ ja⁴ mí⁵ calí¹naa' dsea` 'léeng<sup>2</sup> quiá<sup>3</sup> dsea`
jiéng⁴; joba' jíalí¹ e fó² 'nú³ e ni'uíng⁴naa' lafa'
dsea` sïlaang⁵.

³⁴ Joba' lalab casf¹ Jesús i dsea` do:

—E laba' jmitaa² óo'na', e jaléng³ dsea` i beáng⁴
dsee⁵ yaang¹ líñíñ² lafa' dsea` 'léeng³, co⁴ e dsee⁵
quiá¹ dob quié² ta³ ír⁴. ³⁵ Cofa' jaang¹ dsea` 'léeng²
quiá³ dsea` ja<sup>4</sup> catíñíñ<sup>5</sup> jalé<sup>1</sup> e sea` quiá² fiir³, jo dsu⁴
jaang⁵ jój¹ dsea` catíñíñ²bre lajalé³ e jo. ³⁶ Jo lajob,
song jnea~ calaan¹ 'nú² jee³ jalé⁴ dsee⁵ e níca'ee¹na',
joba' dseáng² lajang³ júu⁴ba' e nileáng⁵ 'nú¹ jee²
jalé³ e dsee⁴ quií⁵na' do. ³⁷ Jo niñib¹ jnea~ guié² e dsea`
siju³ 'lii⁴ yéu⁵ Abraham líng¹ 'nú²; jo dsu¹ 'nú²
iing³na' jngang⁴na' jnea~, co⁵ ja¹ iing²na' fiing³na' júu⁴
quié⁵e. ³⁸ Jo jnea~ fá¹ a lajíí² e níca'e³ Tiquié⁴ e jneab⁵,
jo dsu¹ 'nú² jmoo³na' lajíí⁴ e fé⁵ tiquí¹ba'.

³⁹ Joba' cañíí¹ i dsea` do quiá² Jesús jo cajíñ³:

—Lí¹ yéu² Abrahambing³ líng⁴ dsea` mí⁵ áang¹ qui-²
naa'.

Jo dsu¹ Jesús cañíí² quiá³ i dsea` do jo casf⁴reiñ⁵:

—Faco¹ já² e 'nú³ líng⁴na' siju⁵ 'lii¹ yéu² Abraham,
joba' laco¹ cajmée² íb³ catíñíng⁴ e nijmee⁵na' jóng faco¹
lajo. ⁴⁰ Jo dsu¹ 'nú² iim³bi⁴ e nijngang⁵na' jnea~, nañí¹
fa' jmang² júu³ jáb⁴ fá⁵ jnea~ lí¹ laco'gui níca'e²
Fidiée³ jnea~. Jogi⁴ lí⁵ yéu¹ quií²na' Abraham
dseáng³ ja⁴ cajmée⁵bre lajo. ⁴¹ Co¹ 'nú² dseáng³ laco⁴
jmoo⁵ tiquí¹ba' jmoo²na'.

Joba' cañíí¹ i dsea` do quiá<sup>2</sup> Jesús, jo casf<sup>3</sup>reiñ<sup>4</sup> dsea` do:

—Ja¹ lí² jnea~ dsea` i ja³ ñí⁴ jí⁵ tiquí¹^; co¹ jaam²
Tiquí³naa' seeng⁴, jo íb⁵ Fidiée¹.

⁴² Joba' cañíí¹ Jesús quiá² i dsea` do jo cajíñ³:

—Faco¹ já² e Fidiée³ líng⁴ Tiquí⁵na', joba' neáam¹
'nú² jnea~ faco³ lajo, co⁴ íb⁵ dsea` i casíng¹ jnea~ e
cagá²a fí³ jmigüí⁴ la, jogu⁵ lab sín¹n lana. Co¹ jnea~ ja²
cagá³a la ñii⁴ 'ñia⁵a, dsu¹co² dsea` íbing³ i casíng⁴ jnea~
fí⁵ la. ⁴³ Joba' fá¹ jnea~ e ja² mí³ ngáng⁴ 'nú⁵ júu¹ quié²e
lana, dsu¹co² ja³ iing⁴na' níu⁵na' e jo. ⁴⁴ Jo fíi¹ i lím²
líng³ tiquí⁴ 'nú⁵; jogu¹ co² dsea` quiá³bre líng⁴na',
joba' jmoo¹na' lajíí² e iññ³. Jo latí⁴ mí⁵ uiim¹ e fíi² i
líng³ jmóor⁴ ta⁵ jngang¹ dsea`, jogu² dseáng³ jíí⁴
coo⁵ e jmóor¹ do ja² cóøng³ cój⁴ júu⁵ quiá¹ Fidiée²,
jogu³ dseáng⁴ jmang⁵ júu¹ e o² já³ba' quié⁴. Jo mi¹
fé²r³ júu⁴ e o⁵ já¹, joba' dseáng² fí³r⁴ laco' la líb⁵ jóng,
co¹ jaang² dsea` adseaam³ líñíñ⁴, jogu⁵ líñíñ¹ tiquí² jalé³
e júu⁴ e o⁵ já¹ do. ⁴⁵ Jo jnea~gui jmang¹ júu² já³ba'
fá⁴a, dsu¹ ja² já³ líng⁴na' júu⁵ quié¹e. ⁴⁶ Jo jíí¹ jaang²
'nú³ cuóøng⁴ lí⁵ fo¹na' e jnea~ líñíñ² jaang³ dsea`
røøng⁴ dsee⁵, co¹ jaang² dsea` i quié³ jmang⁴ júu⁵ jáb¹
líng² jnea~, joba' jíalí¹ ja² já³ lím⁴bi⁵ júu¹ quié²e? ⁴⁷ Jo
jaléng¹ i dsea` i líng<sup>2</sup> dsea` quiá³ Fidiée⁴ níu⁵bre jalé¹
júu² quiá³ Fidiée⁴; jo dsu¹ 'nú²gui ja³ líng⁴na' dsea`
quiá⁵ Fidiée¹, joba' ja² iing³na' níu⁴na' júu⁵ quiá¹
dsea` do.

Niseem¹ Dsea` Jmáang² lajíí³ ná⁴gui e niliseeng⁵ 'lii¹
yéu² Abraham

⁴⁸ Jo mi¹ canúu² dsea` Israel lajíí³ e cajíng⁴ Jesús do,
joba' casf⁵reiñ¹ dsea` do lala:

—Níjáb¹ júu² quií³naa' e fé⁴naa' uii⁵ quií¹, e 'nú² lin³
jaang⁴ dsea` samaritano jogu⁵ e iuung¹ i líng² a³.

⁴⁹ Joba' cañíí¹ Jesús quiá² i dsea` do jo casf³reiñ⁴:

—U~, jíl̄~ jaang` i'líng` ja` i'iuung` dsii~ la, co' lajíl̄~ e jmoo`o e lico` jmi`goo` Tiquié`e Fidiéeb`, jo dsu' 'nú`gui ja` e jmi`goo`na` jnea~ jíl̄~ capí~. <sup>50</sup> Jo dsu' jnea~ ja` fá`a e iin~n e njm̄`goo`na` jnea~, jo dsu' seem` jaang` i'íng` e 'nú` njm̄`goo`na` jnea~, jo dsea` íb` i quidsí` í` laco` catíng`. <sup>51</sup> Joba` jmitaa` óo`na` e doñi` jíl̄~ i' náu` júu` quié`e, joba` dsea` í` ja` tóo` jmi` fa` e njúuiñ`.

⁵² Joba` cañíi` dsea` Israel quiá` dsea` do:

—Lanaguib dseáng` nicalita` dsí`naa` e i'lim` iuung` áa` 'nú`. Co' lít~ yéu` Abraham cóo` gui` jaléng` dsea` i`café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malí`gui` eáang` cajum`bre, jogui` dsu' 'nú` fó` e doñi` jíl̄~ dsea` i' náu` júu` quií`~, joba` ja` tóo` jmi` fa` e njúuiñ`. ⁵³ Jogui` 'nú` , ¿su í` a` e niing`gui` laco`gui` i' líng` yéu` Abraham do? Co' i`nicajum`bre, jogui` jaléng` dsea` i`café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malí`gui` eáang` cajum`bre cajo. Jogui` 'nú` , jíl̄~ í` o` e líñ`?

⁵⁴ Joba` cañíi` Jesús quiá` i`dsea` do jo casí`reiñ`:

—Faco` jnea~ jmi`goo` 'nía`a, joba` ja` e quíng` jíl̄~ coo` e jmoo`o do faco` lajo. Jo dsu` Tiquié`e Fidiéeb` dsea` i`jmi`gó` jnea~, i`dsea` i`fó`na` i`líng` Fidiée` quií`na` cajo. <sup>55</sup> Jo dsu` 'nú` ja` cuíng`na` dsea` í` , dsu` jnea~gui` guíeb` cuín`nre, jogui` faco` jnea~ fá`a e ja` cuín`nre, joba` dsea` adseaam` líñin`n jóng lít` laco`gui` la líng` 'nú` faco` lajo. Jo dsu` jnea~gui` guíeb` cuín`n dsea` do jogui` jmiti`baa júu` quiá`r`. <sup>56</sup> Jo i' líng` yéu` quií`na` Abraham do, eáam` calí`iáang` dsíir` mi` calíñir` jalé` e nidsingíng` jnea~, jo co` dseáng` cangá`bre e jo, joba` eáam` calí`iáang` dsíir`.

⁵⁷ Jo mi` canúu` i`dsea` Israel do jalé` e casí` Jesús ír` , joba` cañíi` quiá` dsea` do:

—'Nú` ja` mi` guóo`bí` cincuenta jíl̄` , jo fó` e cañíim`ba` i' líng` yéu` Abraham.

⁵⁸ Joba` cañíi`tu Jesús quiá` i`dsea` do jo casí`reiñ`:

—E laba` iin~n jmitaa` óo`na` e niseem` jnea~ lajíl̄` mi` nú`gui` e niliseeng` i' líng` yéu` Abraham do.

⁵⁹ Jo mi` canúu` i`dsea` do e júu` jo, joba` dsifí` lajob casitíñiñ` cuý` cóo` e si`ní` njngáiñ` Jesús; jo dsu` dsea` do ladsifí` ca'méeiñ` , jo cagüí`í`bre e fí` dsíi` sinéu` guá` do e si` fí` Jerusalén.

Mí` cajmée` Jesús e calíñé` jaang` dseañu` i`tiuung`

⁹ Jo mi` cangí`gui` lajo, coo` néee` cangíng` Jesús colíng` cóo` i`dsea` quiá`r` do fí` quiá` i`líng` guíng` jaang` dsea` i`tiuung` latí` mi` cangáang` . ² Joba` i`dsea` quiá` Jesús do cajmíng`í`reiñ` lala jo cajíñ`:

—Tífa` , ¿jialí` cangáang` i`dsea` na e tiuuiñ`? ¿Su calíñiñ` lana uíi` dsee` quiá`r` ofa` uíi` dsee` quiá` se-jmíi`bre é?

³ Joba` cañíi` Jesús quiá` i`dsea` quiá`r` do jo casí`reiñ`:

—Ja` lít` lajo e uíi` dsee` quiá`r` calíñiñ` lana, o`gui` uíi` dsee` e óo` sejmiir` . Co` calíñiñ` lana e lít` laco` cuó` li` e lajíb` quí`í` Fidiée` jmi`í` lít` jímér` . <sup>4</sup> Jo lajee` e jnea` , 'né` jmó`baa` ta` lít` laco`gui` jíl̄` júu` e síné`naa` quiá` dsea` i`casíng` jnea` fí` jmi`í`la; dsu`co` coob` mi` niné` , joba` jíl̄` jaang` dsea` jo` quí`í` jmi`í` fa` ni-

jmé`gui`ta` . <sup>5</sup> Jo lajee` e táam`bí` fí` jmi`í`la, joba` jneab` líñin`n e jí` e cuó` e jná` dsea` jmi`í` .

—Jo mi` cangí` e café` Jesús e júu`na, jo cañíi` fí` ni` uó` , jo cóo` e jme`e'r` do cacáñiñ` jee` lee` , jo cajmér` capí`í` jíl̄` , jo cóo` e job casúyur` jminí` i`dsea` tiuung` do. ⁷ Jo mi` cangí` jo, lalab casí`reiñ` do jo cajíñ`:

—Gua` jo güírúyú` jminí` fí` dsíi` guié` silíng` e sii` Siloé —jo e Siloé do guóng` Jaang` i`Casíng` Dsea` .

Joba` lajob cajmée` i`dsea` tiuung` do, cangó`bre e cangorúyú`r` jminir` , jo njná`bre mi` tí` i`caquíñi` fí` jo. <sup>8</sup> Jo jaléng` dsea` i`neáang` jíing` laco` fí` guíñi` do cóo`í`gui` jaléng` dsea` jíéng` i`nú` quiá`r` lamí` jéeng`gui` e guíñi` mir` cuu` , joba` jaléng` i`dsea` jmingí` rúiñ` jo fí`r`:

—¿Su o` i`dseañu` nabí i`lamí` gua` ta` mi` cuu` do?

⁹ Jo i`líng` i`dsea` do jíñ`:

—Dsea` i`bi`na.

Jogui` i`líng`gui` fí`:

—U~, o` í`na, fí` lajoji` jneem`bre.

Jo mi` calíñiñ` i`dsea` tiuung` do e síng` dsea` uíi` quiá`r` , joba` cañíi` jo cajíñ`:

—Jnea`bí` dsea` í` .

¹⁰ Joba` cajmíng`í` i`dsea` do i`dsea` lamí` tiuung` do jo casí`reiñ`:

—Jo ¿jial cajmee` e calíñé`tu`?

¹¹ Joba` cañíi` i`dsea` lamí` tiuung` do quiá` i`dsea` do jo casí`reiñ`:

—I`dseañu` i`si` Jesús dob cajmi`leáaiñ` jnea` e lico` cajmér` capí`í` jíl̄` cóo`í` jme`e'r` , jo cóo` e job casúyur` jminíi` , jogui` caquíñi`ta` jnea` e niníi`ni` nirúyú`u` jminíi` e fí` guíé` silíng` e sii` Siloé do, joba` lajob cajmér`e. Jo dsifí` mi` calí`rúyú`u` jminíi` , ladsifí` lanab calíñé`e.

¹² Jo mi` cangí` jo, cajmíng`í`tu` i`dsea` do i`dsea` lamí` tiuung` do jo cajíñ`:

—Jo ¿jnang`gui` i`dseañu` i`lana?

Joba` cañíi` i`dsea` lamí` tiuung` do jo casí`reiñ`:

—Ja` níi` jnaaiñ` .

Mí` cajíng`í` i`dsea` tiuung` do i`í` cajmi`leáang` ír`

¹³ Jo 'nía` ie` jmi`í` e cajmée` Jesús e jíl` do cóo`í` e calíñé` i`dsea` i`lamí` tiuung` do, ie` jo dseáng` can-gotíng` jmi`í` e quí`í`tíng` dsea` Israel e jmi`íñ` . Joba` jaléng` dsea` i`cuí` quiá` i`dsea` tiuung` do cató`bre i`dsea` i`jo cangojeáang`neiñ` fí` quini` dsea` Israel i`líng` dsea` fariseo. ¹⁵ Joba` mi` caguiéiñ` do fí` jo, i`dsea` Israel i`líng` dsea` fariseo do cajmíng`í`reiñ` jial calí` e calíñéiñ` . Jo dsea` do cañíi` quiá` i`dsea` Israel do jo casí`reiñ`:

—Mó` , jíl` casúyú` dsea` do jminíi` , jo mi` cangí` jo, cangorúyú`u` , jo lajoba` calíñé`e.

¹⁶ Jo mi` canúu` i`dsea` Israel i`líng` dsea` fariseo e júu` jo, joba` i`líñiñ` do cajíñ`:

—I`dsea` i`cajmée` e jo ja` lít` dsí`naa` i`líñiñ` dsea` quiá` Fidiée` , co` ja` jmi`gór` e jmi`í` e jmi`íng` jnea`aa` , dsea` i`líñiñ` dsea` Israel.

Dsu`caguaaang`gui` i`dsea` Israel i`líng` dsea` fariseo do fí`r` jo jíñ`:

—Jø ḥjial quíi' i dseañh' do jmíi' nijmér' jalé' e jo song jaang` dsea` dsee` dsea` quib' lñiñ?

Jo e jo ca'uíng` e lajee' la'o` i'bre canaaïñ` e jo` sñiñ røø'. ¹⁷ Jo mi` cangf' jo, cajmingf' tur i dsea` i lamí` tiuung` do jo casf` reiñ`:

—Jø laco' fó` na e ca'láam`ba'. Jo ḥe` fó` uii` quiá` i dsea` i cajmi'leáang` 'nø` do?

Jøba' cañiñ` dsea` do quiá` i dsea` Israel i lñing` dsea` fariseo do jo casf` reiñ`:

—Jnea` lñiñ` e dsea` i lñiñ` jaang` dsea` i fé` cuaiñ` quiá` Fidiée`.

¹⁸ Jo dsu' jaléng` i dsea` Israel i lñing` dsea` fariseo do ja` iññ` fa' já` caliñ` e lamí` tiuung` i dsea` i nijné` lana joba' cató'r` sejmii` i dsea` do. <sup>19</sup> Jo mi` caguilíñ` do, joba' cajmingf` reiñ` do jo cajíñ`:

—Su joo`ba' lñing` i dseañh` la? Jo jmée`na' jnea` júu` røø', ḥsu dseáng` tiuuiñ` calisém`bre? jo song la-jo, ḥjial calí` e lana nijné`r`?

²⁰ Joba' lalab cañiñ` sejmii` i dsea` i lamí` tiuung` do jo cajíñ`:

—Cuúim` jnea` guié` joo`na', joguì ne~baa' røø` e tiuum`bre caliséiñ'; ²¹ jo dsu' ja` ne~naa' jial e calijné`r`, o'guì ne~naa' i` i cajmée` e calijné`r` cajo; jo nab cuóøng` nijmingf`na're 'nìa'r` co` nifém`bre, jo 'ñi-a`bre cuóøng` lì` jmeá'r` 'nø` júu` dseáng` laco' calí`.

²² Jo cajíng` i sejmii` do lajo, co` 'gó`bre fíng ee` cajmeáng` dsea` Israel i lñing` dsea` fariseo ír`. Co` i dsea` i, røøb` nicasñiñ` e song seeng` dsea` i jmiciúing` Jesús e lñiñ` do Dsea` Jmáang` i sijeeng` dsea` Israel i níca` nif` quiá`r`, joba' jaléng` i dsea` i jmoo` lajo, jo` sea` fí` quiá`r` fa' e niquíng`guir jee` dsea` Israel o'guì cuóøng` fa' e nidsiliing`guir fí` guá` quiá` dsea` do ca-jo. <sup>23</sup> Jo uiing` lajoba' cajíng` sejmii` i dsea` i ca'láang` do e yaang` i dsea` Israel i lñing` dsea` fariseo do 'né` nijmingf`r` i jooiñ` do co` nifém`biñ` do.

²⁴ Jo i dsea` Israel do calé` cató'r` i dsea` i lamí` tiuung` do jo lalab casf` reiñ`:

—Féel` júu` já` fí` quini` Fidiée`, co` nineb` jnea` røø` e i Jesús do lñiñ` jaang` dsea` dsee` dsea` quib`.

²⁵ Joba' lalab cañiñ` i dsea` lamí` tiuung` do quiá` dsea` do jo cajíñ`:

—Ja` 'ñi` jnea` su lñiñ` dsea` røøng` dsee` osi o' lajo é, lajíñ` e 'ñi` quiá`r` e jnea` lamí` tiuum`baa, joguì lana nícajméer` e nícalijné`baa.

²⁶ Joba' i dsea` do cajmingf` tur i dsea` i ca'láang` do jo cajíñ`:

—¿E` jíi` e cajmée` i dsea` do quiá` e calijné`?

²⁷ Joba' cañiñ` do quiá` i dsea` do jo casf` reiñ`:

—Nícaff`baa 'nù` lajíñ` e cajméeer` quié`e do, jo dsu` 'nø` ja` já` lñing`na'. Joba' ḥjial` iing`na` e nifá`túy` calé` catú` e jo? Qfa' iim`ba` é e ni'uíng`na` dsea` quiá`r` cajo.

²⁸ Jo mi` canúu` i dsea` Israel i lñing` dsea` fariseo do lado, joba' canaaïñ` sñiñ` i dsea` i ca'láang` do júu` 'nì` jo sñiñ`reiñ`:

—'Nø` lñiñ` jaang` dsea` quiá` i dsea` i, jo dsu` jnea`gui dsea` quiá` 'lì` yéu` Moi` lñiñ`naa'. ²⁹ Co`

jnea` ne~baa' røø` e Fidiéeb` dsea` casñiñ` còo` Moi`; jo dsu` i Jesús do jíi` ja` ne~naa` jie` fí` lì` jáar`.

³⁰ Joba' lalab cañiñ` tu i dseañh` i ca'láang` do quiá` i dsea` do:

—Ee`bì júu` jo, e ja` ñi`na` jie` fí` lì` jáar`, dsu` jnea`gui, dsea` i'bing` nícacuø` jnea` e calijné`e. ³¹ Jo ne~baa' røø` e ja` níu` Fidiéeb` júu` quiá` jaléng` dsea` røøng` dsee`; co` lajíñ` dsea` i jmiféng` i'bre joguì i jmoo` lajíñ` e iññ` jíi` dsea` i'bing` i níu` júu` quiá`.

³² Jo ja` jie` lì` mi` canúu` júu` e seeng` dsea` i quiá` jmi` e nijmér` e nílijné` jaang` dsea` i tiuung` latí` mi` caliséng`.

³³ Cofa` i dsea` la ja` jáar` e casí` Fidiéeb` quiá`r`, joba` jíi` coo` ja` e quiá` jmi` lì` jmér` jóng faco` lajo.

³⁴ Jo mi` canúu` i dsea` Israel i lñing` dsea` fariseo e júu` quiá` i dsea` i ca'láang` do, joba` cajíñ` casf` reiñ` lala:

—'Nø` dsea` cangáan` e eáang` silíñ` dsee` 'nø`, joguì lana, ḥjial` 'nø` níiñ` e níé` jnea` jial 'nè` jmó`oo`?

Joba` i dsea` Israel i lñing` dsea` fariseo do caguíñ` i dsea` i lamí` tiuung` do conguia` e fí` dsíi` sinúu` guá` quiá`r` do.

Lafa` tiuum` dsea` mi` røøiñ` dsee`

³⁵ Jo mi` cangf`gui lajo, caliñ` Jesús e caguíim` dsea` Israel i lñing` dsea` fariseo do fí` sinúu` guá` quiá`r` i dsea` i lamí` tiuung` do, jo dseáng` jo` íng`neiñ` do. Jo mi` cajíng`tu rúng` Jesús còo` i dsea` i lamí` tiuung` do, joba` cajmingf`r` i dsea` do jo casf` reiñ`:

—Su já` lñing` 'nø` júu` quiá` i dsea` i jáa` fí` ñiff` e lñiñ` jaang` dsea` jmigüi`?

³⁶ Joba` cañiñ` i dsea` do quiá` Jesús jo cajíñ`:

—Jmée` jnea` júu` i` i dsea` i, jo lajoba` já` niliñ`n júu` quiá`r`:

³⁷ Joba` cañiñ` Jesús quiá`iñ` do jo casf` reiñ`:

—Nícañiñ`bì` dsea` i, jneab` i` còo` i sin` siñ` lana.

³⁸ Joba` i dseañh` i ca'láang` do casf`r` uó` jnír` fí` quini` Jesús jo casf`r` dsea` do:

—Jáb` lñiñ`n júu` quiá`r` Fí`i.

³⁹ Jo mi` cangf` jo, cajíng`tu Jesús casf` reiñ` jo cajíñ`:

—Jnea` cagá`a fí` jmigüi` la e lì` laco` niquidsi` i` quiá`r` jalé` dsee` quiá`r` dsea` jmigüi` jo lajoba` jaléng` dsea` i lafa` tiuung` uíi` dsee` quiá`r` ni`uíñ` dsea` i lafa` i jñé`tu calé` catú` joguì i dsea` i fí` dsíi` e jñé`r`, joba` ni`uíñ` dsea` i lafa` tiuung`.

⁴⁰ Jo mi` tì` lì` canúu` e jo coo` tu` mñng` dsea` Israel i lñing` dsea` fariseo i niteáang` còo` Jesús ie` jo, joba` cajmingf`r` dsea` do jo cajíñ`:

—Jo, ḥsu jnea` lñiñ`na` lafa` dsea` tiuum` jóng?

⁴¹ Joba` cañiñ` Jesús quiá`iñ` do calé` catú` jo casf` reiñ`:

—Faco` 'nù` lñing`na` lafa` dsea` tiuung` joba` ja` e dsee` oo`na` quiá`r` lajíñ` dsee` quiá`r` jóng. Joguì dsu`co` 'nù` i` óo`na` e lafa` jñé`ba`, joba` seab` dsee` quiá`r`na`.

Jaang` dsea` i jmoo` ^ guiú` jo'se` quiá`-

10 Jo mi` cangf` jo, casf`-gui Jesús jaléng` i dsea` i caseáng` do jo cajíñ`:

—E laba' iin n jmitaa^ óo'na', e doñi` ii` dsea` i iing` niciú` iá` ff` l^ sijñfng` jo'se` quié`e jo ja` 'nó'r` e ningfiñ` ff` o'iá` quiá` e iá` do, joba' i dsea` i l^ iññ` jaang` ff` i'lée'. <sup>2</sup>Jo dsu` i dsea`gui i^ ff` o'iá` quiá` e iá` do, joba' dsea` i l^ iññ` jaang` i jmoo` ^ røø` jo'se` quiá`. ³Jogu i dsea` i jmoo` ^ jnf` e l^ teáang` i jo'se` do, náa'bre o'iá` e laco' ningfng` i dsea` i jmoo` ^ guiú` i jo'se` do. Jo i dsea` i jmoo` ^ guiú` i jo'se` do nitó` lajaang` lajaang` i jo'se` do quiá`r` l^ iaco' la siiñ` do, jo jaléng` i jo'se` do niciú`bre luu` i fii`re` do. Jo i fii`re` do uóøm`bre i jo'se` do e laco' dsijéeng`neiñ` ff` jee` mó`. <sup>4</sup>Jo mi` cató` e uøøiñ` do lajaléng`ne`, joba' 'ñiab` i dsea` do quier` nifi` quiá` i jö` quiá`r` do, jo lajob nidsilíng` i jo'se` do laco' ngóo` fil`re`, co` guiú` niciúim`bre luu` dsea` do. ⁵Jo dsu` jaléng` i jo'se` do ja` dsiqui`re` dsea` i ja` cuíng`ne`, co` l^ i` cuí`bre` mi` níng`ne` i dsea` la`i, co` ja` cuí`re` luu` i dsea` la`i.

⁶Jo Jesús casf`r` i dsea` do cóo`^ júu` lana, jo dsu` i dsea` do ja` cangáiñ` e` guóng` e júu` e casf`-Jesús i dsea` do ie` jo.

Jesús l^ iññ` jaang` dsea` i jmoo` ^ guiú` jo'se` quiá`-

⁷Jo lalab casf`-gui Jesús i dsea` do jo cajíñ`:

—E laba' jmitaa^ óo'na': Jnea` l^ iññ` e jnf` quiá` e iá` e l^ dsitáang` i jo'se` do. <sup>8</sup>Jo jaléng` i dsea` i jmigóo` i nícajalíng` lajíñ` nú`-gui e nigáa` jnea` do, jaléng` i dsea` i l^ iññ` ff` i'lée', jo dsu` jaléng` i dsea` i l^ iññ` lafa` jo'se` quié`e ja` calijíñ`r` júu` quiá` dsea` do. ⁹Jo jnea` fá`túu` e l^ iññ` e jnf` do, joba' jaléng` dsea` i íng` jnea` jogu i ningfiñ` ff` e jnf` quié`e do, joba' dsea` i bing` i nilí` nileáng` jee` jalé` dsee` quiá`. Co` jaléng` i dsea` do l^ iññ` lafa` jo'se` quié`e i cuóøng` l^ dsitáang` jogu i uóøng` jogu i dsé`bre` e gø`re`.

¹⁰Dsu` lajíñ` ta` quiá`- jaléng` i ff` do lico` jmoo` ta` uóøng` jaléng` jo'se` quié`e jogu i jmoo` ta` iing`neiñ` jogu i jngang`neiñ` cajo; jo dsu` jnea`gui caguén`n ff` jmigü` la e l^ i` laco` nileseeng` dsea` cøøng` cóo` Fidié` lata` dsea` i jmoo` ^ guiú` jo'se` quiá`, jo cartí` jáam`^ 'ñiá`a e laco` ja` ni`iing` jíñ` jaang` i jo'se` quié`e do. ¹²Jo dsu` i dsea`gui i ja` jíñ` e ta` jo, jo lico` l^ dsu` i` e l'leem`bre, joba` fíng caguié` jaang` ie`dsinúu` lajee` e nír` i jo'se` do jo cuí`bre jóng, jo dob tiúuiñ` i jo'se` do. Jo lajob jmoo`r, co` ja` l^ iññ` dsea` i ní` guiú` jo'se` jogu i co` o` jo'se` quiá`-gui` cajo. Joba` cuø`bre ff` i ie`dsinúu` do e níjmeáng`ne` jogu i nicúng`ne` i jo'se` do jogu i niso-jóng` i caguaang`gui do ff` la ff` na. <sup>13</sup>Jo tiúum` i dsea` do i jo'se` do, co` lico` l^ dsu` i` cuub`, jo ja` ee` ff` i` óor` quiá` i jö` i jééiñ` do.

¹⁴Jo fíñ`túu` 'nú` e jnea` l^ iññ` jaang` dsea` i jmoo` ^ guiú` jo'se` quiá`. Jo l^ i` laco` Tiquié`e guiú`b` cuíñ` jnea`, joba` lajob jnea` cajo guiú`b` cuíñ`nre; jogu i la-

jobi cajo guiú`b` cuíng` jnea` jaléng` i l^ iññ` lafa` jo'se` quié`e, joba` lajob cajo jaléng` i` guiú`b` cuíng`re` jnea`. Jogu i jnea` cartí` jáam`^ 'ñiá`a e níjúun`n uíi` jaléng` i` e laco` ja` ni`iing`ne`. ¹⁶Jo dsu` seem`bi dsea` i nabi nilíng` lafa` jo'se` quié`e i ngí` ff` caluu`b` lana. Jo co` ja` mi` l^ iññ` dsea` quié`e, joba` 'nó` nitó`baar cajo. Jo jaléng` i dsea` i nilíng` lafa` jo'se` quié`e do nilináu`bre júu` quié`e, joba` coq` 'lé` ni`uíñ` lajee` lajíñ` , jo jíñ` jneab` dsea` níjmee`e i` ír`.

¹⁷Jo Tiquí`i` eáam` heáaiñ` jnea` co` níjáang`^ 'ñiá`a e níjúun`n e laco` níjí`túu` calé` catú`. ¹⁸Jo jíñ` jaang` dsea` sea` ff` quiá`r` e níjngáiñ` jnea`, co` 'ñiá`baa dsea` cuóø`o ff` 'ñiá`a e nilíng`n lajo, co` seab` ff` quié`e e níjáang`^ 'ñiá`a e níjúun`n jogu i níjmee`e e níjí`túu` cajo, co` lajob ta` caquié` Tiquié`e.

¹⁹Jo mi` tí` l^ iññ` canúu` dsea` Israel lajíñ` júu` quiá`-Jesús, calé` catú` canaaiñ` e jo` sñiñ` røø` uíi` e júu` e canúur` do. <sup>20</sup>Joba` fíñ`bre lajee` la'ó` ír` canaaiñ` sñiñ` jo sñ` rúiñ` lala:

—¿Jialí` já` nuu`na` júu` quiá`- i Jesús na? Co` i l^im` iuung` dsu` iññ` na. Jaang` dsea` ngaam` l^ iññ` na!

²¹Jo dsu` i l^ iññ`gui i dsea` do fe`r` jo jíñ`:

²²Jíñ` jaang` dsea` l^ i`r` fe`r` dsea` i l^ iññ` lafa` i dseañ`na` na faco` já` e iuung` i l^ iññ` dsu` iññ` jnea` i iuung` i l^ iññ` dsu` iññ` l^ i`r` jmér` e nilíng` jnea` i iuung` laco`gui cajmée` i dseañ`na`.

Ja` jíñ` dsea` Israel júu` quiá`- Jesús

²³Jo coo` néel` mi` cangf`gui lajo, coo` e jíñ` güi` i lajee` e jmoo` dsea` Israel jmíñ` e jmiguiéng` dsu` iññ` e caligüeang`tu calé` catú` e guá`r` fe`i` quiá`r` e si`ff` Jerusalén, co` lami` jéeng`gui gab` cajmée` dsea` ff` dsu` jo; <sup>24</sup>jo ie` jo, dob táang` Jesús ff` coo` ni`núu` quiá`r` e guá`r` fe`i` do, jo tá` coo` iing` ff` ngí` e ff` coo` ni`núu` quiá`r` e guá`r` do, ff` l^ iññ` ni`núu` quiá`r` i l^ iññ` yúu` Salomón. ²⁵Jo lajee` ngí` Jesús dob mi` cariñ` dsea` Israel ff` l^ siñ` , jo cajming`r` dsea` do lala:

—Jo l^ iññ` catí` níjmée` i júu` røø` e su` 'nñ` dsea` i casf`-Fidié` ff` la e l^ iññ` Dsea` Jmáang` i sijeeng` jnea` do i nicá` nifi` quií`i? Jo lana jmeed`du júu` , ¿su` 'nñ` i?

²⁶Joba` cañí` Jesús quiá`- i dsea` Israel do jo casf`-reiñ`:

—Nicaffí`bñ` 'nú` e íb` jnea`, jo dsu` 'nú` ja` já`-calíng`na` júu` quié`e. Co` jaléb` e nicañí` 'nú` e nica-jmé`e, jmoo`o la'eáang` cóo`^ ta` huí` quiá` Tiquié`e, jo lajalé` e jo cuø` l^ i`b` dsea` i l^ iññ`n; <sup>26</sup>jo dsu` 'nú` ja` já` i l^ iññ`na` e íb` jnea`, co` ja` l^ iññ`na` lafa` jo'se` quié`e do niciú`bre lúu`u, jogu i jnea` niciúim`baare` cajo, joba` dsea` i jneab` dsiqui`re`. ²⁸Co` jnea` cuóø`baa jaléng` i dsea` i` e seeñ` cøøng` cóo`^ Fidié` lata` , jo ja` tóo` jmíñ` fa` ni`náiñ` quiá` Fidié` o`gui fa` quí`- jmíñ` e i` níjéng`tu` jaléng` i dsea` i` ff` jaguo`o. <sup>29</sup>Jo lajíñ` e nícangfíñ`n e nícacuø` Tiquié`e jnea`, e jo l^ iññ` e ni`iing`gui eáang` lajee` lajalé` , jo jíñ` jaang` dsea` quí`r` jmíñ` fa` e níguí`-gui` e jo. <sup>30</sup>Jo jnea` cóo`-gui Tiquié`e jaam` dsea` l^ iññ`naa`.

³¹ Jo mi~ canúu~ dsea` Israel lajíi~ e cajíng~ Jesús, joba' casífi~ cuu~ calé~ catú~ e lamí~ iiñ~ niquiúiñ~ dsea` do cartí~ njingáng~ neiñ~. ³² Jo lalab cajíng~ Jesús quiá~ i dsea` Israel do jo casí~ reiñ~:

—Jmiguiub' jalé~ e quíi~ jmíi~ e nícajmé~ e jee~ 'nú~ la'eang' cóo~ güea~ quiá~ Tiquié~e. Jo lajee~ lajalé~ e jo, jngang~ e catíng~ e njingáng~na~ jnea~ cóo~ layaang~ cuu~?

³³ Joba' lalab cañíi~ dsea` Israel quiá~ Jesús jo cajíñ~:

—Ja~ í dsí~ jnea~ e njingáng~na~ 'nú~ uíi~ jalé~ e guíu~ e nícajmee~ do, co~ njimé~naa~ lajo uíi~ e gab~ líi~ e júu~ e fó~ na fí~ quini~ Fidiée~. Co~ 'nú~ jíi~ dsea~ jmigüb~ lin~, jogu~ iin~ jméel~ e røøb~ cóøn~ cóo~ Fidiée~.

³⁴ Joba' lalab cañíi~ Jesús quiá~ i dsea` do jo casí~ reiñ~:

—Jo lalab fé~ Fidiée~ fí~ ni~ júu~ quiú~ ta~ quiá~r~: "Jnea~ fá~a e 'nú~ líng~na~ laco~ diée~." ³⁵ Jo níne~baa~ røø~ lajíi~ e fé~ e fí~ ni~ ji~ quiá~ Fidiée~ do e ja~ cuóøng~ fé~naa~ e o~ já~; jo e fí~ ni~ e júu~ do quiá~ Fidiée~ fé~ e jaléng~ dsea` cóo~ i casíng~ Fidiée~ júu~ quiá~r~ líiñ~ laco~ diée~. <sup>36</sup> Jo co~ Fidiéeb~ dsea` caguíñ~ jnea~ jogu~ casíñ~ jnea~ fí~ jmigü~ la, joba', jrial cuóøng~ fo~ 'nú~ e jnea~ fá~a júu~ e ga~ fí~ quini~ Fidiée~ mi~ fá~a e Joo~ dsea~ íb~ líiñ~n? ³⁷ Jo ja~ já~ güüling~na~ jnea~ song jnea~ ja~ jmoo~o dseáng~ laco~ la jmoo~ Tiquié~e. ³⁸ Jogu~ dsu~ song jmoo~bí~ e quíi~ jmíi~ do e nañí~ fa~ ja~ já~ líng~na~ jnea~, joba~ lí~ já~ güüling~na~ cóo~ jalé~ e quíi~ jmíi~ do e laco~ niliñ~na~ e jaam~ dsea~ líng~ jnea~ cóo~ Tiquié~e, jogu~ lajobí~ ír~ cóo~ jnea~ cajo.

³⁹ Jo mi~ canúu~ dsea` Israel lajíi~ e cajíng~ Jesús do, joba' caléb~ catú~ lamí~ iiñ~ e nisáiñ~ dsea` do, jo dsu~ dsea` do dsifib~ caleáang~ 'ñia'r~.

⁴⁰ Jo mi~ cangf~ jo, caquím~tu Jesús fí~ lí~ 'ngóo~ gua~ Jordán, jo fí~ dob cajer~ e fí~ lí~ caseáang~ Juan jmíi~ jaléng~ dsea` lamí~ jéeng~gui. <sup>41</sup> Jo lajee~ táang~ Jesús fí~ jo, i fíim~ dsea` cangolíng~ e iiñ~ ninúr~ júu~ quiá~ dsea` do, jo lalab fé~ i dsea~ í:

—E jáb~ e i Juan do ja~ cajmér~ jíi~ coo~ e lí~ e quíi~r~ jmíi~ lajee~ cateáaiñ~ fí~ jmigü~ la, jo dsu~ lajaléb~ e cajíñ~ uíi~ quiá~ i dseañ~ la, dseáng~ jáb~.

⁴² Joba' ie~ jo i fíim~ dsea` i já~ caléng~ júu~ quiá~ Jesús e fí~ jo.

Mi~ cajúng~ jaang~ dseañ~ i sii~ Lázaro

¹¹ Jo mi~ cangf~ guí lajo, lajee~ e táam~bi Jesús fí~ jo, jo ie~ jo niseeng~ jaang~ dseañ~ i sii~ Lázaro cóo~guí gáng~guí dseam~ rúiñ~, jaang~ i sii~ Yá~ jogu~ jaang~ i sii~ Marta, jo laji~ gaaiñ~ do seeiñ~ fí~ coo~ fí~ lí~ sii~ Betania. Jo ie~ jo guíang~ ráang~ Lázaro e dsée~r~. ² Jo i dseam~ i sii~ Yá~ i rúng~ Lázaro, íb~ i ca'ee~ jmíi~ jmeafí~ tíi~ Jesús jogu~ cajmiquíú~r~ cóo~ jñeguir~ tíi~ dsea` do lamí~ jéeng~gui. <sup>3</sup> Jo co~ eáam~ dsée~guí Lázaro, joba~ i dseam~ rúiñ~ i gáng~ do casíñ~ júu~ fí~ lí~ táang~ Jesús, jo lalab júu~ quié~ i dsea` do quiá~ Jesús:

—E lab júu~ quié~, e i dsea` i seeng~ røø~ cóo~ do i eáam~ 'neáan~ do i sii~ Lázaro eáam~ líiñ~ lana.

—Jo dsifí~ mi~ canúu~ Jesús e jo, joba' lalab cañíir~ quiá~ i dsea` do:

—Jo e jmohuíf~ e líiñ~ do ja~ njéng~ ír~ fí~ ni~ 'mó~, co~ e jo niliñ~ing~ ta~ e lí~ laco~ niliñ~ dsea` jial tíi~ 'gøng~ Fidiée~, jogu~ laco~ niliñ~ dsea` cajo jial tíi~ 'gøng~ jnea~, dsea` líiñ~n Jógo~ dsea` do.

⁵ Jo doñí~ fa~ eáam~ 'neáang~ Jesús i dseam~ i sii~ Martha do jogu~ i sii~ Yá~ jogu~ i dseañ~ i sii~ Lázaro do, ⁶ dsu~ ja~ cangór~ dsifí~ fí~ quiáñ~ do mi~ caliñir~ e níráang~ i Lázaro do dsée~r~, jo cajmítíim~bi~ 'ñia'r~ tú~ jmíi~ guí e fí~ lí~ táaiñ~ do. ⁷ Jo mi~ cangf~ e tú~ jmíi~ do, joba' lalab casí~ Jesús i dsea` quiá~r~ do:

—Má~túy~ fí~ lí~ se~ Judea.

⁸ Joba' cañíi~ i dsea` i quiá~ Jesús, jo casí~r~ dsea` do:

—Tifa~, ja~ mi~ ngóo~bi~ eáang~ e jaléng~ dsea` Israel i seeng~ fí~ jo lamí~ iiñ~ njingáiñ~ 'nú~ cóo~ layaang~ cuu~, jo 'nú~ caléb~ catú~ iiñ~ guó~ fí~ jo.

⁹ Joba' cañíi~ Jesús quiá~ i dsea` quiá~r~ do jo casí~reíñ~:

—E jáb~ e sea` guity~ oor~ lajee~ e jmíi~; cofa~ jaang~ dsea` ngír~ lajee~ e jmíi~ do, joba~ ja~ dseáang~ níquíuñ~, co~ jneáb~ lí~ ngír~; ¹⁰ jo dsu~ song jaang~ dsea` ngír~ fí~ coo~ lí~ níu~, joba~ quiung~ guíam~bre ngír~, co~ ja~ sea~ jí~ cóo~ e cuø~ e jneá~ lí~ ngír~.

¹¹ Jo mi~ cangf~ e café~r~ e júu~ na, jo cajíng~ guír~ casí~r~ i dsea` quiá~r~ do:

—I dsea` rú~uu~ i sii~ Lázaro do nícaquiam~bre, jo dsu~ lana níniñ~i e níjmijnée~túy~ dsii~bre.

¹² Joba' cañíi~ i dsea` quiá~ Jesús do, jo cajíñ~ casí~r~ dsea` do:

—Fí~naa~, jo laco~ fó~ na e nícaquiam~ i dseañ~ i, joba~ e jo cuø~ lí~ e nítiim~túr~.

¹³ Jo dsu~ cajíng~ Jesús lado co~ e nínicajúm~ i Lázaro do, jogu~ i dsea` quiá~r~ do i dsíir~ e já~ba~ e lí~ güüim~ Lázaro lí~ laco~guí jíi~ e nícajíng~ dsea` do. ¹⁴ Joba' cajíng~ Jesús casí~r~ i dsea` quiá~r~ do dseáng~ lajang~ jo casí~reíñ~:

—Lana níráang~ Lázaro líiñ~bre. ¹⁵ Jo guíu~guí quií~ 'nú~ e ja~ mi~ ngóo~o fí~ do latí~ lana, co~ lajoba~ e já~guí nílíng~na~ júu~ quié~e, joba~ eáam~ iáang~ dsii~. Jo lanaguiba~ dsé~ee~ fí~ quiá~r~.

¹⁶ Jo i dsea` quiá~ Jesús i sii~ Tomás i lineang~ dsea` suung~ mi~ canúur~ lajíi~ e júu~ jo, joba~ casí~r~ i dsea` rúiñ~ i caguiiaang~guí do lala:

—Má~aa~jneaa~aa~ cóo~r~ cajo, jo song cajnga~ dsea` quiá~r~, joba~ la quié~ jneaa~aab~ níjúu~naa~ cóo~r~ cajo.

Jesús i cuø~ e jí~tú dsea` mi~ ningf~ e júuiñ~

¹⁷ Jo mi~ caguié~ Jesús colíng~ cóo~ dsea` quiá~r~ e fí~ Betania e fí~ lí~ cajúng~ i Lázaro do, jo ningóó~ quié~ jmíi~b~ e níca~áng~ dsea` do mi~ caguiúñ~ fí~ jo. ¹⁸ Jo e fí~ e sii~ Betania do ja~ huíi~ néé~ laco~guí Jerusalén, co~ tíib~jíi~ líiñ~ la 'ní~ kilómetro, ¹⁹ joba~ fíim~ dsea` Israel i neáang~ fí~ jo cangolíñ~ e cango~eer~ i Marta do cóo~guí Yá~ e laco~ ja~ líiñ~ do fí~uui~ quiá~ e cajúng~ i rúiñ~ i sii~ Lázaro do. ²⁰ Jo mi~ caliñí~ Marta e ningóó~

Jesús fí' do, joba' cagüi'fír' e cangojmijíñ' dsea` do; jogui i Yá^ rúiñ' do, dob cajer' fí' sínáu^ lajee^ jo.
21 Joba' mi^ cajíng' i Marta do Jesús, lalab casf'r^ dsea` do jo cajíñ':

—Fa' jíu^ guí mi^ cagüén^ jéeng'guijíu^ fí' la, joba' ja` cajúng' i rún'n do jóng faco' lajo. 22 Jo dsu' tab^ dsii^ e quíb^ jmí^ e nijmícoó^ Fidiée^ jnea^ song nimí^ tre lajo, co' doñi' ee` e mít^ 'nú^ dsea` do, dseáng^ ngím^ ba'.

23 Joba' cañíi^ Jesús quiá^ i dseam^ do jo casf'reiñ': —Nijíb'tu i rún' do.

24 Joba' cañíi^ i dseam^ do quiá^ Jesús jo cajíñ': —Jáb^, niñi^baa e jo e nijíb'tu i rún'n do mi^ nití^ i^ e nijíb'tu jaléng^ 'líf^ mi^ tí^ lí^ jo.

25 Jo mi^ cangí^ jo, lalab cañíi^tu Jesús quiá^ i dseam^ do jo casf'reiñ':

—Jneab^ dsea` i cuó^ e jí^ dsea`, jogui e nijí^túr mi^ ning^ e nijuuiñ^. Joba' jaléng^ i dsea` i já^ lít^ng^ júu^ quié^e, jo nañí^ fa' júung^ jí^ ngúu^ táaiñ^, dsu' ja' tóó^ jmí^ fa' ni'náiñ^ e seeiñ^ cöøng^ cöo^ Fidiée^; 26 jogui jaléng^ dsea` i já^ lít^ng^ júu^ quié^e jogui e seem^bir mi^ tí^ lí^ jo, joba' ja' tóó^ jmí^ fa' ni'náiñ^ e seeiñ^ cöøng^ cöo^ Fidiée^ cajo. Joba' ¿su já^ lít^in^ jalé^ e júu^ e ffi^ 'nú^ la?

27 Joba' cañíi^ i dseam^ do quiá^ Jesús jo casf'r^ dsea` do lala:

—Lajob lít^, Fí^i, dseáng^ jáb^ lít^ng^ jnea^ e 'nub^ lí^ i Jóó^ Fidiée^ camíng^ i sijeeng^ jnea^ i nijáa^ fí^ jmigüi^ la i nicá^ nifí^ quií^i^.

Mi^ caqui^ Jesús tí^ ée^ quiá^ Lázaro

28 Jo mi^ cangí^ e sít^ng^ Marta cöo^ Jesús, caquim^bre e cangotéer^ i rúiñ^ i sii^ Yá^ do. Jo mi^ caguiéiñ^ fí^ quiá^r^, lalab casf'r^ i rúiñ^ do lí^ ja' núu^ dsea` jo cajíñ':

—Dob guiing^ i tifa^ do, jo 'nub^ tó^r^ lana.

29 Joba' dsifí^ mi^ canúu^ Yá^ e júu^ jo, ladsifi^ lanab cagüi'fí^ jo cangór^ fí^ lí^ tó^ Jesús ír^. 30 Jo Jesús ja' mi^ ca^bir e fí^ jee^ fí^ do, co' dobi^ guíiñ^ e fí^ lí^ cajíng^ rúiñ^ cöo^ i Marta do. 31 Jo mi^ tí^ lí^ calílí^ i dsea` Israel i caguilíng^ cango'ee^ ír^ e laco' ja' lí^i^ do fí^i^, jo mi^ cangár^ e cagüi'fí^ i Yá^ do lajminá^ e fí^ dsii^ sínáu^ quiá^r^ do, joba' cangolíim^bre tí^leáaiñ^ cajo laco' ngóo^ i dseam^ do, co' fí^ dsí^r^ e ngóiñ^ do ngo-quí^bre e fí^ lí^ ca'áng^ i 'líf^ rúiñ^ do.

32 Jo mi^ tí^ lí^ caguié^ i Yá^ do fí^ lí^ sing^ Jesús, lad-sifi^ lanab casí^r^ uó^ jnír^ fí^ quini^ dsea` do jo casf'r^ dsea` do lala jo cajíñ':

—Faco' mi^ 'nú^ cagüén^ jéeng'guijíu^ fí' la, joba' ja` cajúng^ i 'líf^ rún'n do jóng faco' lajo.

33 Jo mi^ tí^ lí^ cangá^ Jesús e qui^ i Yá^ do cöo^gui^ jaléng^ i dsea` Israel i caguilíng^ cöo^r^ do, joba' eáam^ calícu^ dsí^r^ i dsea` do, jogui eáam^bí calíju-ung^ dsí^r^ cajo, 34 joba' cajmíng^r^ jaléng^ i dsea` do jo casf'reiñ^:

—¿Jie^ fí^ lí^ ca'áng^na^ i dsea` do?

Joba' cajíng^ jaléng^ i dsea` do casf'r^ Jesús:

—Má^aa' jo madsijó^naa^ fí^ jo.

35 Jo canaang` Jesús qui^bre cajo. 36 Jo mi^ calílí^ i dsea` Israel do e qui^ Jesús, joba' lalab cajíñ^: —Eáam^ ni^neáang^ i dseañu^ na i 'líf^ na!

37 Jo dsu' jee^ i dsea` Israel do seem^bing^ i fé^ lala:

—I nabí i dseañu^ i cajmée^ e calíjné^ i dsea` i lamí^ tiuung^ do, jo ja^ i ni^ jíali^ ja` cajmée^ fa' e ja` cajúng^ i dseañu^ i nica'áng^ na.

Mi^ cají^tu Lázaro

38 Jo fí^ dsí^i^ tó^ cuyub^ ca'áiñ^ i 'líf^ Lázaro do, jo o'né^ e ée^ do cajníir^ cöo^cog^ 'loo^ e fe^'. Jo eáam^ lijiuung^ dsí^i^ Jesús cangoquiéeiñ^ e fí^ lí^ ca'áng^ i 'líf^ do. 39 Jo lalab cajíñ^ casf'r^ jaléng^ i dsea` i teáang^ do ie^ jo:

—Je^na^ e 'loo^ e sijní^ e o'né^ e ée^ na.

Jo dsu' mi^ canúu^ i dseam^ i sii^ Marta do i rúng^ i 'líf^ do e cajíng^ Jesús lado, joba' lalab casf'r^ dsea` do: —Fí^naa^, qui^ jmí^ ningóo^ e ca'áng^ i rún'n na, jo lana nísi^léb^ ngúu^ táaiñ^, faa^aa^.

40 Jo lalab cañíi^ Jesús quiá^ i dseam^ do:

—¿Já^ mi^ caffí^ i 'nú^ e song dseáng^ já^ lít^in^ júu^ quié^e, joba' nimó^ba^ jóng jial tí^ laniing^ 'gøng^ Fidiée^?

41 Jo mi^ cangí^ jo, cajéb^ i dsea` do e cuy^ e sijní^ fí^ o'né^ ée^ quiá^ i Lázaro do, jogui Jesús dsifí^ lanab ca-jóor^ fí^ yú^ jmigüi^ jo cajíñ^:

—Teaa^, lana cuóó^ Ø 'nú^ gui'máang^, co' jáb^ canáu^ júu^ quié^e. 42 Jogui ní^bí^ guí^ cajo e con-tóom^ já^ nuu^ 'nú^ júu^ quié^e, jo dsu' ffi^ i 'nú^ lana e lí^ laco' jaléng^ i dsea` i teáang^ la jmí^ na níjá^ lít^iñ^ e 'nub^ dsea` casíñ^ jnea^ fí^ jmigüi^ la.

43 Jo mi^ cangí^ e cajíng^ Jesús e júu^ na, jo café^ teá^ jo cajíñ^:

—¡Júu^ fí^ lí^ iuun^ na, Lázaro!

44 Jo mi^ calí^ e café^ Jesús lajo, joba' dsifí^ lanab cagüi'fí^ i dsea` i lamí^ lít^ng^ do, jo laco' sibé^bí 'mi^' guotí^r^, jogui nir^ sibé^ cöo^ jmáang^ 'mi^'. Jo mi^ cangí^ jo, lalab cajíng^ Jesús casf'r^ i dsea` i teáang^ do ie^ jo:

—Síi^na^ e 'mi^' e sibeáng^ i dsea` i cají^tu na, jo lajoba' cuóóng^ e ngér^.

Mi^ casfíng^ dsea` i quié^ nifí^ quiá^ dsea` Israel e nisáiñ^ Jesús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

45 Jo mi^ cangí^ guí lajo, i ffi^m^ dsea` Israel i can-golíng^ cöo^ i Yá^ do já^ calíñ^ júu^ quiá^ Jesús, co' cangá^bre jalé^ e quí^ i dsea` do jmí^ ie^ mi^ cajmée^ e cají^tu i Lázaro do. 46 Jo dsu' i lít^ng^ guí i dsea` Israel i cangá^ e cajmée^ Jesús do cangocóor^ júu^ fí^ quini^ jaléng^ dsea` góor^ i lít^ng^ dsea` fariseo jalé^ e cangár^ do. 47 Jo mi^ calíñ^ i dsea` fariseo do e jo, joba' casfíñ^ cöo^ jaléng^ fí^ jmí^ dsea` e laco' niseáng^ i dseata^ i quié^ nifí^ quiá^ dsea` Israel e laco' nisíñ^ e^ njmér^ cöo^ Jesús. Jo lalab jmíng^fí^ rúiñ^:

—¿E^ njmó^oo^ cöo^ i dseañu^ do? Co' eáam^ jmiguí^ jalé^ e quí^r^ jmí^ jmóor^ e dsigá^ dsí^ dsea` . 48 Jo song ja^ nijníng^naa^ quiá^r^, joba' ffi^m^ dsea` nid-

sítáaiñ̄ cój̄o` dsea` do, jo dseáam̄ e dseata~ i
neáanḡ ff̄ Roma nija'íiñ̄ guá` quí`ii' osi lajalénḡ`naa'
dsea` líí' naa' dsea` Israel fíng song calíñir̄ jalé` e jo.

⁴⁹ Jo jaang` lajee` i fii` jmidsea` do nisiir` Caifás, jo
líiiñ` fii` quiá` jaléng` jmidsea` ie~ jo, joba' lalab cajín`
casí'r` jaléng` i dsea` rúiñ` cagwiaang`-gui do jo café'r`

—¡Dseáng⁻ jíí[~] cоо[~] ja` ee` ñí[~] 'nú[~]! 50 Jo ja` fí óo`na' e
guiú⁻gui[~] qui⁻ii[~] e nijúung⁻ jaang[~] dsea` góo`naa' cuaiñ~
qui⁻ii[~] lajalé⁻naa' e laco'gui[~] e ni⁻fíing⁻naa' lajaléng⁻naa'
dsea` líí naa' dsea` Israel.

⁵¹ Jo i Caifás do ja' cajíñ' lajo uíl' e la tiiñ' ñia'r, dsu' fui' jmidseab' litiñ' ie~ jo, joba' Fidiéeb' cacuø' ír' e cajíñ' lajo e Jesús nijúuiñ' cuaiñ' quiá' jaléng' dsea` góor` dsea` Israel; <sup>52</sup> jo o' jíi' e nijúung' dsea` do uií' quiá' jaléng' dsea` góor', co' lajob cajo nijúuiñ' e laco nitó'r' jaléng' dsea` quiá' Fidiée` i siguiáng' fí' la'úng' fí' jmigüí' e laco' ni'uíñ' do coqb' 'lé' lajee` lajaléiñ'. ⁵³ Joba' latí' ie~ job canaang` jaléng' i dseata~ quiá' dsea` Israel do e 'nó'r' jial e nijngáiñ' Jesús.

⁵⁴ Jo uiing~ lajoba' jo 'ga' lf~ jmijnéeng` güi 'ñia'
Jesús jee~ jaléng` dsea` góor` dsea` Israel, jo
cagüi` ff` bre e ff` lamí` táaiñ` do e lf~ se` Judea, jo ff`
dob cangór` ff` cqö` ff` e siì` Efraín e néé' quíá` ff`
guóo` uó` quíá` , jo ff` job cajer` cóo`~ jaléng` dsea`
quíá`r`.

⁵⁵ Jo mi[~] cang[~]gui lajo, lajee[~] e nijaquiéeng[~] jmíi[~] e quí[~] ttíeng[~] dsea` Israel e jmóor[~] laco[~] jii[~] e sii[~] Pascua, joba[~] quí[~] ttíiñ[~] e dsilíñ[~] fí[~] Jerusalén ná[~]gui e jmíi[~] jo e laco[~] jmiguiúng[~] yaaíñ[~] fí[~] quini[~] Fidiée[~] jo dsiguiar[~] guiá[~] lajíi[~] e quí[~] ttíiñ[~] jmóor[~] do. ⁵⁶ Jo mi[~] caguilíng[~] i dsea` Israel do fí[~] Jerusalén, jo seem[~]biñ[~] do ngír[~] ta[~] 'náng[~] Jesú斯 ie[~] jo, jogui jmíng[~] rúiñ[~] lajaang[~] lajaaíñ[~] lajee[~] e teaáiñ[~] fí[~] dsii[~] sinéu[~] guá[~] fé[~] e si[~] fí[~] jo, jo sii[~]ñ[~]:

—Jø ¿e~ fó` 'nú'~? ¿Su nijáa'gu i dsea` i fi' la lajee`
jmií~ osi ja` nijáar' é?

57 Jo jaléng' dsea` Israel i lñng' dsea` fariseo cóo`~gui
jaléng' fii~ jmidsea` quiá'r- nicangññ` júu^ quiá`-
jaléng' i dsea` i caguilíng` e jmii~ do e song jaang` la-
jee` ír` nija'r- júu^ jie` fí` táang` Jesúus, jo e güijmée`bre
júu^ ladsífi, jo lajoba' e niteng` dsea` do.

Mf̄ ca'éē jaang` dseamf̄ jmif̄ jmeafif̄ tif̄- Jesús
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

12 Jo mī̄̄ canḡ̄' gū̄ lajo, jñ̄̄'t̄̄ jmī̄̄b̄̄ jmó̄̄'gū̄ e
nit̄̄' e jmī̄̄' Pascua quiá̄̄' dsea` Israel do, jo
cangób̄̄'tu Jesús fí̄̄ Betania e cango'ee'tyr Lázaro i ca-
jméer` e cají̄̄'tu iē̄ lamī̄' jéeng' gū̄ do. ² Jo mī̄̄ tí̄̄ lf̄̄
caguiér` fí̄̄ quiá̄̄' dsea` do, i dsea` seeng` fí̄̄ sinéuū̄' do
cajméer` coō̄' jmī̄̄' e jmī̄̄'gór` Jesús, joba' cagó̄̄'r`
coliinḡ̄' iē̄ canuū̄' e jmī̄̄' jo; jo dob guiinḡ̄' Lázaro e
gō̄̄'r` coliinḡ̄' coō̄' i dsea` do cajo, jogui i rúiñ̄̄' i siī̄
Marta do, íb̄̄' i jmó̄̄' tā̄ ngí̄̄'nḡ̄' jmiñ̄̄' quiá̄̄' jalénḡ̄' i
dsea` i neáanḡ̄' gō̄̄' do iē̄' jo. <sup>3</sup> Jo lajee` guiinḡ̄' Jesús
gō̄̄'r` coō̄' caguiéb̄̄' Yá̄̄' i rúnḡ̄' Lázaro fí̄̄ lf̄̄' guiinḡ̄'
dsea` do, joquier' coō̄' dsuū̄' nigo' ^ e a^ trescientos
gramos jmī̄̄' jmeafí̄̄' e lí̄̄' coō̄' layaanḡ̄' nardo e 'mo'
eáanḡ̄', jo coō̄' e job ca'eer' fí̄̄ tñ̄̄' Jesús lajee` e gui-

ing~ dsea` do gó'r' ; jo mí~ cangf̄ jo, cajmiquíú'r~ cóo~ jñ̄t̄eguir~. Jo latøom̄ e fí~ dsíi' sínáu^ do cajó~ jmeá~ quiá~ e jmif̄ jmeafif̄ do ie~ jo. <sup>4</sup>Jo mí~ cangoyúung~ e jo, jaanḡ lajeē dsea` gutiúung~ quiá~ Jesús i sii` Judas Iscariote i nisi'í^ i ni'níng~ dsea` do, lalab cajing~- í ie~ jo:

—¿Jialí' ja' mí' cango'níí' e jmií' jmeafíí' la cóo'~ 'ní'
ciente cutee` e laco' nilísea` cuu- e nilicóo'~ jaléng'
dsea` tiñiing`?

⁶Jo cajíng⁻ Judas Iscariote e jo dsu' o' já⁻ dseáng⁻ e fii⁻ liin⁻ jaléng⁻ dsea` tiñíing<sup>-</sup>, co' jaang<sup>-</sup> iib<sup>-</sup> liin<sup>-</sup> do, co' ie<sup>-</sup> jo iibre dsea` née' nir⁻ taloo` téel<sup>-</sup> cuu<sup>-</sup> e lii quiá<sup>-</sup> Jesús coliing<sup>-</sup> guiicóii<sup>-</sup> i dsea` guitúung⁻ quiá'r⁻ do; joba⁻ i Judas Iscariote do guí'bre e cuu⁻ do mi⁻ iñi⁻ 'niia'r⁻. ⁷Ioba⁻ lab cañíi⁻ Jesús quiá⁻ i dsea` ii:

—Ja` e fi' jíl̄^ coo` i dseamf̄ na, co` lajíl̄^ e nicajméeर
na e nicaguiar` guié^ quié^ e mi^ nití^ l̄^ e quiá^
niám^ baa. 8 Jo contøøm^ cuøøng^ l̄^ jmícög^ 'nú^
jaléng^ dsea^ tiñiing^, jo dsu^ jnea^ guí ja` contøøng^
táan`n cóo^ 'nú^ fi` jmíqüi^ la.

Mi~ ca'f` dsíi` dsea` e njngáiñ' - i Lázaro do

⁹Jo mi^r cang^f guijí^u lajo, i ffím^r dsea` Israel califíñir^r e
dobi táang^r Jesú^s e fí^r Betania do. Joba^r cangolíñi^r can-
gojóø^rbre fí^r jo, jo dsu^r o' jíi^r Jesú^s dseáng^r i ngír^r
'náiñi^r do, co^r lajob^r 'náiñi^r Lázaro cajo i cajmée^r Jesú^s e
cají^rtu calé^r catú^r. ¹⁰Joba^r i fil^r jmídsea^r do casfíñi^r
røø^r e la quié^r tí^r Lázarob njingáiñi^r, ¹¹co^r fé^r i dsea` Is-
rael i quié^r nifí^r do e uíi^r íb^r ffíng^r i dsea` góor^r do ni-
naang^r 'naaiñ^r cógo^r i dsea` rúiñ^r cagwiaang^r guí^r do, jo
cío^r Jesú^s nínaaiñ^r dsitáaiñ^r.

Mí~ ca'í~ Jesús fi' jee~ fii` Jerusalér
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Jo lajeē' nū'-gui jmiī~ Pascua e tí̄ ffí̄ Jerusalén do,
ffím̄ dsea` cangolíiñ̄ ffí̄ jo e cangoitiñ̄~ e jmiī~ do; jo
mī̄ cajneá̄ coo`gui jmiī~, job caliñ̄ dsea` e tí̄ niguiéē
Jesús ffí̄ Jerusalén e quiá̄- e jmiī~ do. ¹³ Jo mī̄ caliñ̄ ī
dsea` do e jo, joba' cangoquiúú'r̄ moo` quieē, jo can-
golíiñ̄ cango'iíñ̄~ Jesús catí̄ caluū ffí̄ e quiá̄- ni-
jmiféiñ̄~ dsea` do. Jo mī̄ ca'íñ̄~ dsea` do, lalab fé'r̄ teá̄
e iáanḡ` dsíir̄:

—¡Majmifém' baa' i dsea` na! ¡Joguï juguié-jíh quiá' i dsea` na i casíng` Fidiée` fí jmigüí la cuaiñ~ quiá'r! ¡Joguï majmifém' baa'r cajo i dsea` na i lñg` dsea` güeang'^ i quié' nift' quiá' jaléng` dsea` góo`naa' dsea` Israel!

¹⁴ Jo lajeē iuunḡ Jesú̄s fí̄, lado cadséiñ̄ jaanḡ bú̄,
jo íb̄ caguár̄ lí̄f̄ laco'guí̄ la fé̄ fí̄ nī~ jí̄ quiá̄ Fidiéé̄ ē
cajmē dseā malí̄f̄ qui eáanḡ lí̄f̄ lala:

¹⁵ Ja` fóøng'~na' jaléng' 'nú` i seeng` fí` fí` Sión;
jo jóø`na', lab njáa` i dseata~ dsea` féng` quí`na' e
guiñ~ fí` mocóo`~ jaang` bú`^ jiuung~.

¹⁶Jo dsu' la'uui~ ja' calilí^bi i dsea` guitúung` quiá'r- do e~ guøng` jalé` e do; If'~ mi~ cangf'gi lojo, mi~ cangf' e cangáng`tu Jesús ff' ñiff', joguìb calilí^ i dsea` do e jalé` e cajmée` Jesús do nñítóqob` ff' ni~ ji~ quiá' -

Fidiée' e cajme' dsea` lajíl' malíi' guí eáang' lí' fé' uií' quiá' Jesús.

¹⁷ Jo ie' jo, jaléng' i dsea` i cangá' mi' cató' Jesús i Lázaro do e nigüí' siiñ' do fí' dsí' ee' quiá'r' co' cajíb'-tur, joba' jaléng' i dsea` íb' i caní' e júu' jo jee' jaléng' i dsea` caguiaang' guí do. <sup>18</sup> Jo lajób i fíim' dsea` cangolíiñ' e cangojmíjíñ' Jesús, co' calíñ'bre jalé' e quí' dsea` do jmi' e cajmér' e fí' do ie' jo. <sup>19</sup> Jo i dsea` Israel i líng' dsea` fariseo do lalab siiñ' la'ó' yaaiñ':

—Nab nímoo' 'nú', jíl' coq' ja' e quí' naa' jmi' ni-jmó'oo' lana, co' jnéeng' ne'baa' e jia' ja' lajíl'm' dsea` nisítáaiñ' cóq' i Jesús na lana.

Mí' ca'nang' dsea` griego Jesús

²⁰ Jo jee' jaléng' i dsea` i cangolíing' fí' Jerusalén e cangojmífeiñ' Fidiée' lajee' e jmi' jo, jee' i dsea` íb' niquiéeng' coq' tú' mífing' dsea` griego. <sup>21</sup> Jo i dsea` griego do cangoquiéeiñ' fí' lí' sing' jaang' dsea` guítung' quiá' Jesús i sii' Lii', jo i seeiñ' fí' Betsaida e née' lí' se' Galilea, jogui i dsea` griego do camí'r' jmi'ee' i Lii' do jo casí'reiñ':

—Dsíng' ii' jnea' e nilícuíng'naa' Jesús.

²² Joba' dsif' mí' canúu' Lii' e jo, cangó'bre can-gosí'i'r' Df' i líng' jaang' guí dsea` guítung' rúiñ' cajo, joba' laj' huáam'bre cangolíiñ' e cangojmé'e' r' júu' Jesús lajíl' e jíng' i dsea` griego do. ²³ Joba' lalab cañíi' Jesús quiáñ' do:

—Lana tí' nití' lí' quié'e e ninín'túu' fí' níff' fí' lí' cagá'a mi' caguén'n ff' la e líñ'n jaang' dsea` jmi'gú'. ²⁴ Jogui jnea' jmitaa' óo'na' e fa' camí' micuít'iee' e ja' mí' cató' fí' ni' uó' jo o'guí níi' cajo, joba' lamí' líb' lí' e camíb' e mijú' do; jo dsu' song camí'guí e micuít'iee' do catób' fí' ni' uó' jogui caníb', joba' jmi'guiub' ni'uíng' do mi' niró. ²⁵ Cofa' i dsea` i eáang' guí guíing' dsí' jalé' e dsijée' fí' jmi'gú' la, joba' ni'sím' quiá' i dsea` i mi' tí' lí' jo; jo dsu' i dsea` i ja' guíing' dsí' jalé' e dsijée' fí' jmi'gú' la, joba' i dsea` i guíeb' ni'uíng' quiá'r' mi' tí' lí' jo, co' cōøm' nilíseeliñ' cóq' Fidiée' lata'. ²⁶ Jogui song jaang' dsea` liñ' e nilíiñ' jaang' dsea` i jmóo' lajíl' e iin'n, joba' 'n' ngír' colíim' cóq' jneab'; jogui lacaang' jíe' fí' lí' seen', joba' fí' job 'n' seeiñ' cóq' jnea' cajo. Jo song seeng' dsea` i jmóo' lajíl' e iin'n, joba' Tiquié'e dsea` guíing' níff' njimi'gó'bre i dsea` i cajo.

Mí' cajíng'tu Jesús e njngáng' dsea' ír'

²⁷ Jo fá'guí lana e dseáng' dsíng' njáa' fí' i' quié'e; jo ze' njmee'e? Su nifá'a: "Teaa', leaang' jnea' jee' jalé' iihuí' e nidsing'íñ'n do"? U', o' lajo, co' jnea' cagá'a fí' jmi'gú' la e lí' iaco' nidsing'íñ'n jalé' e jo. ²⁸ Joba' fí' i' 'nú', Teaa', jmee' e laco' njmi'gó' dsea' 'nú'.

Jo dsif' mí' cangí' e cajíng' Jesús lajo, joba' guicaná' coq' luu' fí' yú' jmi'gú', jo guicajíng' lala:

—Nicajmé'baa lajo, jo dsu' tí' lí' njmee'baa calé' catú'.

²⁹ Jo jaléng' i dsea` i teáang' níu' do ie' jo cajíñ' e líng' ee' guicangoo' fí' yú' jmi'gú'; dsu' i líng' guí i dsea` do fí'r':

—Jaang' ángel i niguicafé' na.

³⁰ Jo mí' cangí' jo, jo cañíi' Jesús quiá' i dsea` do jo cajíñ':

—Ja' catíng' jnea' e guicajíng' e luu' do, co' 'núb' dsea` catíng'na' e jo. <sup>31</sup> Jo lanab catí' lí' e Fidiée' niquidsír' lí' quiá' jaléng' dsea` jmi'gú' uií' quiá' jalé' dsee' quiá'r', jogui lanab cajo catí' lí' e nílíng' bí' quiá' fí' i líng' i quiá' ta' fí' jmi'gú' la. ³² Jo dsu' mí' ningí' e niteáng' dsea` jnea' fí' dse' crúu' e laco' ni-júun'n, jo lajoba' nitóó'jaléng' dsea' e laco' ni'uíñ' dsea' quié'e.

³³ Jo cajíng' Jesús lana co' niñ'bre guíé' jial njinga' dsea' quiá'r'. ³⁴ Jo mí' tí' lí' canúu' jaléng' dsea` i teáang' do ie' jo e júu' quiá' Jesús do, joba' lalab cañíi' quiá' dsea' do:

—Níneb' jnea' røø' e tóø' fí' ni' jí' quiá' Fidiée' e latab' nilíseeng' Dsea' Jmáang', joba' jíali' fó' 'nú' e i dsea` i jáa' fí' níff' e líñ' jaang' dsea` jmi'gú' 'n' nisáiñ' fí' yú' mí' njinga' dsea' quiá'r'? Jogui jí' i dsea` i julí' na?

³⁵ Joba' lalab cañíi' Jesús quiá' i dsea' do:

—Jnea'bí e jí' e jneá' jee' 'nú' lajee' lana, jo dsu' jo' huóø' e líng' guí lajo jee' 'nú' fí' la. Joba' jmi'úum'ba' e seem'ba' guíé' lajee' e seem'bí jee' 'nú' fí' la e laco' ja' níllí' e lí' níu' do 'nú'. Dsuco' jaléng' dsea' i seeng' e fí' lí' níu', joba' jíl' ja' níir' jíe' fí' lí' seeiñ'.

³⁶ Joba' jáang' yaang'na' e fí' lí' jneá' jí' do lajee' e seem'bí jee' 'nú' e laco' quí' jmi' e nilíseeng'na' contøøng' fí' lí' jneá' jí'.

Jo mí' tí' lí' cangí' e cajíng' Jesús jalé' e júu' na, joba' cangó'bre, jo ca'náam' 'nía'r' jee' i dsea' do.

Jíali' ja' já' líng' dsea` Israel júu' quiá' Jesús

³⁷ Jo ie' jo, ja' e lí' e Jesús cajmér' jalé' e lí' laniing' e quí' r' jmi' fí' quini' jaléng' dsea' góor' dsea` Israel, jo dsu' ja' já' lí' bí i dsea` do júu' quiá' Jesús; ³⁸ jo lajoba' e calíti' e cajme' Saíi', jaang' dsea` i café' cuaiñ' quiá' Fidiée' malíi' guí eáang' ie' lami' cajíñ' lala:

Fí'naa', jí' i já' nícalíng' júu' quií' e guia'naa'?

Jogui jí' i nícalíñi' jíal tí' 'gón', Fí'naa' Fidiée'?

³⁹ Jo lajob jaléng' dsea` do jíl' ja' lí'r' ningáíñ', co' lalab cajme' guí Saíi' cajo fí' ni' jí' quiá' Fidiée' lí' fí' lala:

Jnea' Fidiée' jo fá' a e júu' la:

⁴⁰ Nicajn'baa jminir' jogui nicajn'baa moguir' cajo e laco' ja' cuóøng' nílñir' júu' quié'e

o'guí cuóøng' e ningáíñ' jíal lí' cajo;

jo lajoba' ja' niquí' jíng' yaaiñ' fí' quinií', jogui lajoba' jnea' ja' njimi'leáan' nre cajo.

⁴¹ Jo cajíng' Saíi' lana, co' nicangá'bre jíal tí' laniing' 'góng' Jesús, joba' fí' r' uií' quiá' dsea' do.

⁴² Jo nañí' fa' cajím' i yéu' Saíi' do e júu' jo, dsu' fíim' dsea` Israel já' calíñ' júu' quiá' Jesús ie' jo, jogui fíim' dseata' dsea` Israel i laniing' já' calíñ' júu' quiá' dsea` do ie' jo cajo. Jo dsu' ja' fí' r' lajo fí' quini'

jaléng' dsea` jiéng', co' 'góm'bre jaléng' dsea` Israel i líteng' dsea` fariseo e ni'uóng-neiñ' fí dsíi' sínúu' guá' quiá'r', <sup>43</sup> co' eáang'gui liñ~ e dsea` jmigü'bing' nijmí'gó' ír' laço'gui e nijmé' 'ñia' Fidiée' lajo cój'r'.

Jial dseáng' 'né' nijmí'gó' dsea` júu' quiá' Jesús

⁴⁴ Jo mi~ cangf'gui lajo, lalab cajíng' Jesús cój'~ júu' teá':

—Jaléng' dsea` i já' líteng' júu' quié'e, joba' i dsea` i' o' jíi' júu' quié'e já' lítin', co' lajöb já' lítin' júu' quiá' Tiquí'ii' Fidiée' cajo, dsea` i casíng` jnea~ fí jmigü'la. ⁴⁵ Jo doñi' ii' dsea` i níng' jnea~, joba' níim'bre cajo i dsea` i casíng` jnea~ fí jmigü'la. <sup>46</sup> Jo jneab~ dsea` lítin' e jí' do, jo cagá'a fí jmigü'la e lít' laço' jaléng' dsea` i já' líteng' júu' quié'e ja` niliseeiñ' fí lít' níuu'. ⁴⁷ Jo i dsea` i lico' núu' jalé' júu' quié'e jo dsu' ja' jmóor' níuu'ralé' e jo, joba' o' jnea~ dsea` niquidisi' i' quiá' i dsea` i. Co' ja` cagá' jnea~ fí jmigü'la e laço' niquidisi' i' quiá' jaléng' dsea`, co' jnea~ cagá'a e lít' laço' nilaan're jee' jalé' dsee' quiá'bre. <sup>48</sup> Jo jaléng' i dsea` i ja' jíi' jnea~ o'gui já' lítin' júu' quié'e, joba' i dsea` i niseem'bing' i ni'f' i' quiá'r' quiá' jalé' e dsee' e nica'éer' do; co' cój' jalé' e júu' e nicafá'a na, cój' i' job nitidsi' i' quiá'r' mi~ tí' lít' jo. <sup>49</sup> Co' jnea~ ja' fá'a la níi' 'ñiá'a, dsu'co' Tiquí'ii' i casíng` jnea~ fí jmigü'la, ib' i nicaquiú' ta' quié'e lajíi' e 'né' e nifá'a. ⁵⁰ Jo lajöb níñi' jnea~, e jalé'b' ta' e quiú' Tiquié'e do cuó' e liseeng` dsea` cōeng` cój' Fidiée' lata~. Joba' lajöb lít', jaléb' e fá' jnea~ dseáng' fá'a jíi' laço' ta' ca'íin' n quiá' Tiquí'ii'.

Mi~ cary' Jesús tíi' dsea` guitúung` quiá'r'

13 Jo mi~ cangf'gui lajo, lajee' e guati'ló' jmií' Pas-
cua e quiú' títeng' dsea` Israel jmóor' fí Jerusalén,
jo ie~ jo níñib' Jesús e nícatib' i' quiá'r' e nitúr' fí
jmigü'la jo nidséiñ' nidsigüeá'tyr cój' Tiquí'ii' fí
ñiff'. Jo lajee' cateáini' fí jmigü'la, eáam' ca-
jmi'neáaiñ' jaléng' dsea` i ca'uíng' dsea` quiá'r', jo la-
jöb cajmér' cartí' cangáng' 'tvr fí' ñiff'. ² Jo ie~ jo, tí' lít'
ni'f' fí' i'ling' fí' dsíi' Judas, joo' jaang` dseañu' i sii' Simón Iscariote, jo i fíi' i'ling' do cajmér' e ca'f' dsíi' i' Judas do e ni'níñi' Jesús fí' quini' jaléng' dsea` i quié'
nif' quiá' dsea` Israel. Jo Jesús níñi'bre guiú' e fí' lít'
guiing' Fidiée' jáar' mi~ cagüéiñ' fí' jmigü'la, jogui e
fí' job nidséng' 'tvr mi~ nití' i' quiá'r'. Jo i Tiquí'ii' dob i
nícacuó' ír' fí' e née' nir' lajalé'. ⁴ Jo ie~ job cagó'
Jesús íi' canuu' cój' dsea` guitúung` quiá'r', jo lajee' e
neáaiñ' gól' dob mi~ caráaiñ' e fí' lít' guíñ~ do jo
caguir' e sít'r' e quié' lít' lít' ni~, jogui ca'ñú'r' cój'
jmáang' 'mí' fí' 'ñúiñ'. ⁵ Jo mi~ cangf' jo, caguié'r'
jmií' fí' dsíi' cój' úu' e ja' a' eáang', jo cój' e job
canaaíñ' ry'r' tít' lajaang` lajaang` i dsea` guitúung`
quiá'r' do, jo mi~ calf' jo, cajmiquí' r' cój'~ e 'mí' e
ca'ñú'r' tu'r' do.

⁶ Jo mi~ tí' lít' catíng' Tú' Simón e nijgíi' tít' e nirúu'
Jesús, joba' lalab cañíir' quiá' dsea` do:

—Fí'i, ja` catíng' 'nú' e nirúu' tít'.

⁷ Jo lalab cañíi' Jesús quiá' dsea` do:

—Ja' mi' ngáng' 'nú' lana e~ guóng' lajíi' e jmóo' o
la, jo dsu' lajee' lab ningán'.

⁸ Jo cañíi'tu Tú' Simón quiá' Jesús jo casí'r' dsea` do:
—Dseáng' ja' cuó'baa fí' e 'nú' nirúu' tít'!

Joba' lalab cañíi'tu Jesús quiá' dsea` do:

—Lít' jíi' e laba' lít', e song ja` nirúu' u tít', joba' ja'
quí' jmií' jóng e lít'ng'gui' dsea` quié'e.

⁹ Joba' cañíi'tu Tú' Simón quiá' dsea` do jo cajíñ' :

—Jo song lajöb nilff' Fí'i, joba' guiú'gui e nirúu'ba'
la quié' guóo' o cój'gui moguú' cajo.

¹⁰ Jo dsu' lalab cañíi'tu Jesús quiá' Tú' Simón jo ca-
jíñ' :

—Doñi' ii' dsea` i lalí' calá', joba' ja' 'né' lá' 'tvr lad-
síff' lado, jo jíi' tít'bre 'né' nirú' 'tvr co' sijjífm'bre
latøóiñ'. Jogui 'nú' lít'm'ba' dsea` sijjíng', nañí' fa' ja'
lajaléng'na' lít'ng'na' lajo.

¹¹ Jo cajíng' Jesús lana e ja` lajíng' i dsea` do lítin'
dsea` sijjíng', co' niñí'bre guiú' i' i dsea` i ni'níng' ír'
fí' quini' dsea` i quié' nif' quiá' dsea` Israel.

¹² Jo mi~ tí' lít' cató' e ry' Jesús tít' jaléng' i dsea` gui-
túung' do quiá'r', joba' caquib' 'tvr e sít'r' do, jogui
caguáb' 'tvr e fí' lít' guíñ~ gó'r' do, jo mifíng' cajíñ'
lala:

—¿Su ní' 'nú' e~ guóng' jalé' e nícajmé'e quií'na'
na? ¹³ Co' 'nú' calíng'na' jnea~ e lítin' Fí'na' jogui e
lítin' Tifa' quií'na', jo e jáb', lajöb lít', co' lajöb
dseáng' lítin' n. ¹⁴ Jo co' jnea~, dsea` lítin' Tifa' jogui
Fí' quií'na', nícarúu'baa tít'na' lajaang` lajaang'na',
joba' lajöb cajo 'né' jmée' 'nú', 'né' rúu'ba' tít' dsea'
rúng'na'. ¹⁵ Jo jnea~ níca'ee'baa 'nú' jial 'né' níjmee'-
na' e laço' 'nú' níjmee'na' røøb' laço'gui jíi' e níca-
jmé' jnea~. ¹⁶ Jo e laba' jmitaa' óo'na', e jíi' jaang`
dsea` 'léeng' niing'guir laço' fíir', jogui e jíi' jaang`
dsea` i ngí' ta' quié' júu' niing'guir laço'gui i dsea` i
casíng' ír' do. ¹⁷ Jo song ngám'ba' jalé' e júu' na jogui
jmití'bi' e íaang` óo'na' cajo, joba' juguiub' niliseeng'-
na' jóng.

¹⁸ Jo dsu' e fá'a na ja` catíng' 'nú' lajíng'na'; co'
ní'baa guiú' i' jaléng' i nícaquiúin' n. Dsu' dseáng'
'né' litib' jíi' laço' fí' fí' ni' jí' quiá' Fidiée' e cajme'
dsea` malit'gui eáang' lít' fí' lala: "Jaang` lajee' dsea` i
gó' colíng' cój'baa lana, ní'ní' níim'bre jnea~." ¹⁹ Jo
fí' i' 'nú' e júu' na lana e lít' laço' níñi'ba' jéeng' mi~ tí'
lít' nidsijée' jalé' e jo. Jo mi~ tí' lít' nilf' lajo, joba' jáb'
nilíng'na' jóng e jneab~ dseáng' lítin' jíi' laço' fá'a e
lítin' n. ²⁰ Jogui e laba' jmitaa' óo'na', e doñi' ii' dsea` i
ni'íng' i dsea` i sít'in' do, joba' im'bre jnea~ cajo; jogui
doñi' ii' dsea` i íng' jnea~, joba' im'bre i dsea` i
casíng' jnea~ fí' jmigü' la cajo.

Mi~ cajíng' Jesús e Judas Iscariotebing' i ni'níng' ír'
(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Jo mi~ cangf' e cajíng' Jesús lajo, joba' dseáng'
eáam' fí' calíñ', jo cajíng' casí'r' i dsea` guitúung'
quiá'r' do jo casí'reiñ':

—E laba' jmītaa^ óo'na', e jaang` lajee^ la'o'
 'nú'bing^ i ni'níng^ jnea^ fí' quini^ i dsea` quié' nifí'
 quiá^ dsea` gó'o'na' dsea` Israel.

²²Jo mi^ canúu^ i dsea` guitúung^ do e júu^ jo, jo líco^ cajóøng^ rúm^bre, jo dsu^ ja` calílir^ i^ dseáng^ i éeng^ Jesús do. ²³Jo jaang` lajee^ i dsea` guitúung^ i iing^ Jesús eáang^ do dseáng^ cáam^ dsea` do guiiñ^, jo lajoba' cuóøom^ siiñ^ cogo^ dsea` do lajee^ e neáaiñ^ gó'r'. ²⁴Jo co^ huim^bígu^ guiing^ Tú^ Simón, joba' cajmér^ li^ cogo^ guoor^ quiá^ i dsea` i guing^ cáang^ Jesús do e laco^ dsea` i nijming^r^ dsea` do i^ lajee^ ír^ i éeng^ Jesús do. <sup>25</sup>Jo i dsea` i guing^ cáang^ Jesús do cango^ quiéeñ^ quiá^ guí laco^ guing^ dsea` do, jo lalab cajming^r^ dsea` do:

—Fí^i, ü^ i dsea` i julf^ na?

²⁶Joba' lalab cañíi^ Jesús quiá^ dsea` do:

—Lana nijmi^leaa^ coo^ 'ná'^jíu^ iñí^, jo ii^ i dsea` i nicuóø^ø e jo, íb^ i fá^a na.

Jo dsif^ mi^ café^ Jesús e júu^ jo, joba' cajmi^leá^bre e iñí^ do, jo i Judas i líng^ joo^ Simón Iscariote, íb^ i cacuó^r^ e jo. ²⁷Jo dsif^ mi^ caíng^ i Judas do e iñí^ do, joba' dsif^ lajob caí^ fí^ i líng^ i si^ Satanás fí^ dsír'. Joba' lalab casí^ Jesús ír^:

—Lajíi^ e nicaí^ o^ e nijmée^, joba' jmeeb^ lajmíná^.

²⁸Jo mi^ canúu^ i dsea` i caguaang^ guí do lajíi^ e cajíng^ Jesús do, ja` cangáiñ^ jíali^ cajíng^ dsea` do lajo. <sup>29</sup>Jo co^ ie^ jo i Judas Iscariote do líiñ^ dsea` i si^má^ cuu^ quiá^ Jesús cogo^ guí quiá^ i dsea` guitúung^ quiá^r^, joba' i líng^ i dsea` do caí^ dsír^ e Jesús st^r^ i Judas do e líng^ ee^ nidsileáá^ dsea` do quiá^ e ni'nér^ lajíiñ^ lajee^ jmíi^ osi quiá^ e nicuó^r^ jaléng^ dsea` tiñíng^ e.

³⁰Jo dsif^ mi^ caíng^ Judas Iscariote e iñí^ do, joba' cagüí^f^bre e fí^ lí^ neáaiñ^ do. Jo nicanuub^.

Júu^ laniing^ quiá^ Dsea` Jmáang^

³¹Jo mi^ tí^ lí^ cangf^ e cagüí^f^ i Judas Iscariote do, joba' lalab casí^ Jesús i dsea` quiá^r^ i caje^ guí do:

—Jo lanab nicalílí^ 'nú' jial tí^ nigo^ líng^ Fidiée^ mi^ calílí^ jial tí^ nigo^ líng^ jnea^, dsea` cagá^a fí^ niff^ jo cagüén^ n fí^ jmigü^ la e líin^ jaang` dsea` jmigü^. <sup>32</sup>Jo song lajob lí^, e jnea^ dsea` cagüén^ n fí^ jmigü^ la líin^ jaang` dsea` jmigü^ e ni'ee^ 'nú' jial tí^ nigo^ líng^ Fidiée^, joba' Fidiée^ lajob nijmér^ cogo^ jnea^ cajo, jo lajee^ tab^ nijmér^ lajo. ³³Jogu^ 'nú', dsea` líng^na' joo^o, e laba' fí^ i 'nú' e jo` huó^táang^ guí^ cogo^ 'nú' fí^ la. Jogu^ 'nú' ni'nam^ba' jnea^ jo dsu^ jo` niguéng^na' jnea^; co^ fí^ lajob fí^ i lajob fí^ i 'nú' lana cajo e ja` cuóøng^ niguéling^na' fí^ lí^ niníng^ jnea^. ³⁴Jo uiing^ e joba' e nicuóø^ø 'nú' e júu^ laniing^ la e ja` mi^ caff^ i 'nú' lamí^ jéeng^ guí, jo e lab e jo: jmi^neáang^na' dsea` rúng^na'. Jo lí^ lajob la` neáang^ jnea^ 'nú', lajob dseáng^ 'nú' jmi^neáang^na' dsea` rúng^na' cajo. ³⁵Jo song lajob jmoo^na' e dseáng^ jmi^neáang^na' dsea` rúng^na', joba' lajiim^ dsea` nilílir^ r^ jóng e dseáng^ dsea` quié^baa líng^na' song jmoo^ba' lajo.

Mí^ cajmée^ Jesús júu^ e nijíng^ Tú^ Simón e ja` cuíñ^ dsea` do
 (Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶Jo mi^ canúu^ Tú^ Simón lajíi^ e cajíng^ Jesús do, joba' cajming^r^ dsea` do lala jo cajíñ^:

—Fí^i, üjíe^ fí^ lí^ niguó^?

Joba' cañíi^ Jesús quiá^ dsea` do jo casí^reiñ^:

—Ja` cuóøng^ niguøng^ 'nú' lana e fí^ lí^ niníñ^n, jo dsu^ mi^ nilicøøng^guíjü^ lajo, joguiba^ e nicuóøng^ guøn^ jóng.

³⁷Joba' lalab cañíi^ Tú^ Simón quiá^ Jesús jo casí^r^ dsea` do:

—Fí^i, üjíali^ ja` cuóøng^ e niníñ^n cogo^ 'nú' lana?

jCo^ guia^b^ dsii^ e nijáang^ 'niá^a e nijúun^n e laco^ njmicó^o^ 'nú'?

³⁸Joba' lalab cañíi^ Jesús quiá^ i Tú^ Simón do jo casí^reiñ^:

—¿Su dseáng^ já^ e nijmée^ e laco^ fó^ na, Tú^ Simón? Co^ lana jmitaa^ o^ e lajee^ e nú^ guí e niquí^ jaang^ tuidsée^, 'nú' nifo^ 'nú' ya^ e ja` cuíñ^ jnea^.

Jesús líiñ^ e fí^ cogo^ e guilíng^ dsea` fí^ lí^ guing^ Tiquiá^r^

14 Jo mi^ cangf^ e casíng^ Jesús cogo^ i Tú^ Simón do, joba' lalab casí^guir i dsea` quiá^r^ do:

—Ja` jmáang^ yaang^na' fí^ i 'nú', dsea` já^ ni^calíng^na' júu^ quiá^ Fidiée^, jogu^ ja` jmitung^ óo'na' cogo^ júu^ quié^e, co^ 'né^ e jáb^ nilíng^na' cajo. <sup>2</sup>Co^ fí^ lí^ guing^ Tiquié^e fí^ niff^, féb^ joo^ e quiá^ niguéa^ jaléng^ dsea` quiá^r^; cofa^ ja` lí^ lajo, joba' ja` mi^ caff^ i 'nú' jóng e tí^ lí^ niníñ^n e niguiaa^ guí fí^ lí^ niguíñ^na' cogo^ jnea^ fí^ lí^ guing^ Tiquié^e faco^ lajo. ³Jo mi^ tí^ lí^ cangf^ e niguiaa^ guí fí^ lí^ niguíñ^na' do, joba' nigaab^túu^ calé^ catú^ fí^ la e laco^ nitø^ 'nú' e niguílíng^na' cogo^ jnea^, jo fí^ job nidsi^ié^ee^ colíng^ cogo^ jnea^. ⁴Co^ niñib^ 'nú' jie^ fí^ lí^ niníñ^n jogu^ niciú^bi^ cajo e fí^ e dsijée^ fí^ jo.

⁵Jo mi^ cangf^ e cajíng^ Jesús e júu^ jo, joba' jaang^ lajee^ i dsea` quiá^r^ do i si^ Tomás lalab cañíir^ quiá^ dsea` do:

—Fí^i, ja` ne^ jnea^ jie^ fí^ lí^ niguøng^ 'nú', joba' jíal lí^ e nilicui^naa^ jnang^ e fí^ jo?

⁶Joba' lalab cañíi^ Jesús quiá^ dsea` do:

—Jneab^ dsea` líin^na' e fí^ e laco^ cuóøng^ niguilíng^ dsea` fí^ niff^, jogu^ jneab^ dseáng^ cuóø^ø 'nú' e líiñ^na' jalé^ júu^ quiá^ Fidiée^, jogu^ jíi^ jnea^ bi^ cuóø^ø 'nú' cajo e seeng^na' cøøng^ cogo^ Fidiée^ lata^. Jo jíi^ la'eáang^ cogo^ jneab^ cuóøng^ e niguilíng^ dsea` fí^ quini^ Tiquí^ii^ Fidiée^. <sup>7</sup>Jo song niciúim^ 'nú' guí jnea^ lana, joba' nilicui^naa^ Tiquié^e cajo; jo dsu^ lat^ lanab ninaang^ cuíng^na' dsea` do, co^ nicañíim^ba're.

⁸Jo mi^ calí^ fí^ Jesús e júu^ na, joba' lalab cañíi^ jaang^ guí dsea` quiá^r^ i si^ Lii^ do jo casí^r^ dsea` do:

—Fí^i, cuóø^ jnea^ fí^ e nineeng^naa^ Tiquí^ii^ dsea` guing^ niff^, jo jíi^ joba' mif^naa^ 'nú'.

⁹Joba' lalab cañíi^ Jesús quiá^ i Lii^ do jo cajíñ^:

—Lii~, ningóob' eáang' e seen~ jee~ 'nú', jo ḷsu ja` mí` calicuim`bi` jnea~? Ds̄co` jaléng` dsea` i níing` jnea~, joba` i dsea` i níim`bre Tiquié`e cajo; joba` ɿjali` mít` jnea~ f̄' e laco` nimáang`na` Tiquí`ii? <sup>10</sup> Jo ḷsu ja` já` lítin` 'nú` e jnea~ cøøm` seeng` cóo` Tiquí`ii` jogui e Tiquí`ii` cøøm` seeiñ` cóo` jnea~ cajo? Co` jalé` e f̄t` 'nú` na ja` fá`a e la tihñ` 'niá`a, co` Tiquí`ii` i seeng` cøøng` cóo` jnea~ do, dsea` ib` i jmoo` lajíi` ta` quiá`. <sup>11</sup> Jo 'nē` liñí`ba` e jnea~ cøøm` seen` cóo` Tiquí`ii`, jogui lajobi ír` seeiñ` cøøng` cóo` jnea~ cajo, jo song ja` já` lítin`na` e juu` jo, joba` lico` já` güiliing`na` juu` quié`e mí` móo`na` jalé` e jmoo`o. ¹² Jogui e laba` jmi` taa` óo`na` cajo, e doñi` ii` i já` lítin` juu` quié`e, joba` níjmé`bre jalé` e quíi` jmi` lít` laco`gui jíi` la nícajmé` jnea~ cajo; jo ds̄t` sea`ba` do e níjmér` e níguo`gui eáang`, co` jnea~ ninín`n e níja`a` cóo` Tiquí`ii` dsea` guiling` níff. <sup>13</sup> Jo jalé` e nímf`na` Fidiée` la'eáang` cóo` jnea~, joba` jneab` níjmee`e jalé` e jo quíi`na`, jo lajoba` níjmiféng` dsea` Tiquié`e Fidiée` la'eáang` cóo` jalé` e jmoo` jnea~ do. ¹⁴ Jo doñi` eeb` cuóøng` lít` jmee` jnea~ song camí`na` Fidiée` lajø la'eáang` cóo` jnea~.

Mi` cacuø` Jesús juu` e nisíng` Fidiée` Jmigu` quiá`r`

¹⁵ Jo f̄t` guif` 'nú` e song dseáng` lajang` juu` 'neáang`na` jnea~, joba` níjmee`ba` níut`na` juu` quié`e jóng. <sup>16</sup> Joba` jnea~ nímf`i` Tiquí`ii` dsea` guiiñ` níff` e nísiñ` Jaang` i níjmíco` 'nú`, jo e job lít` Jmigu` quiá` Fidiée` cóo` cuø` 'nú` e liñí`na` jalé` juu` quiá` Fidiée` . Jo e Jmigu` do contøøm` níliseeng` cóo` 'nú`. Jo jaléng` dsea` i ja` mí` ca'íng` jnea~, joba` ja` quíi` jmi` fa` e níñí` e Jmigu` do, co` ja` mí` cangár`o`gui cuíir` cajo; jo ds̄t` 'nú`gui nícuí`ba` e Jmigu` do, co` níseem` cóo` 'nú` lana, jogui tñ` lít` nitf` í` e níliseem` f̄' áa`na` cajo.

¹⁸ Jo f̄t` guif` 'nú` e ja` quíi` jmi` fa` níseaan`n 'nú` e lafa` níñíng`na`, co` nígáab`túu` calé` catú` jo níliseem`túu` cóo` 'nú'. ¹⁹ Jo lajee` lab, jaléng` dsea` i ja` cuíng` jnea~ jo` níniing`gui jnea~; jo ds̄t` 'nú` nímaam`ty` jnea~ jogui contøøm` níliseeng`na` cóo` jnea~ cajo, co` seem` jnea~ cóo` 'nú` lata~. <sup>20</sup> Jo ie` job nílili`na` e jnea~ cøøm` seen` cóo` Tiquié`e, jogui 'nú` cøøm` seeng`na` cóo` jnea~, jogui jnea~ cøøm` seen` cóo` 'nú` cajo. <sup>21</sup> Jogui i dsea` i íng` juu` quié`e jogui jmoo` níut`r` jalé` e juu` jo, joba` i dsea` i cuø` lít` e dseáng` lajam`ba` e 'neáaiñ` jnea~, jo lajob Tiquié`e níjmi`neáam`bre i dsea` i jmi`neáang` jnea~ do, jogui jnea~ níjmi`neáam`baa i dsea` i cajo, jogui ni`éé`baare jial dseáng` lítin`n.

²² Joba` cañíi` jaang`gui dsea` guitúung` quiá` Dsea` Jmáang` i sii` Judas, ds̄t` o` i Iscariote do, jo casf`r` dsea` do lala:

—Fíi`i, ɿjali` e ni`éeng` uø` f̄` quini` jnea` jo o` f̄` quini` jaléng` dsea` i ja` lítin` dsea` gó`naa`?

²³ Joba` cañíi` Jesús quiá` i Judas do jo cajíñ`:

—Jaléng` dsea` i jmi`neáang` jnea~, joba` jmoo`bre níut`r` jalé` juu` quié`e; jo Tiquié`e Fidiée` ni`jmi`neáam`bre i dsea` i cajo, jo lajob Tiquié`e

coliñg`gui cóo` jnea~ cøøm` nílisee`na` cóo` i dsea` i. <sup>24</sup> Jogui i dsea` i ja` 'neáang` jnea~, joba` ja` jmóor` níut`r` jalé` juu` quié`e. Jo jalé` e juu` e fá` jnea` la, o` dseáng` juu` quié`e 'niá`a co` e quiá` Tiquí`baa, jo íb` dsea` i casíng` jnea` f̄` jmigüi` la.

²⁵ Jo f̄t` i 'nú` jalé` e juu` la lajee` e táam`bñ` cóo` 'nú` f̄` jmigüi` la; <sup>26</sup> jo ds̄t` mi` ninín`n f̄` níff` f̄` lít` guiling` Tiquié`e, joba` dsea` ib` i nisíng` Jmigu` quiá`r` cuaiñ` quié`e e laco` níjmíco` 'nú`, jo lajoba` nígiéng` áa`na` jalé` e juu` e nícaffi` i 'nú` lajee` e ní-cataang`naa` coliñg`, jogui ni`é` 'nú` jalé` e 'nē` níi`na` cajo.

²⁷ Jo mi` tñ` lít` nitf` í` e ninín`n, joba` nísee`e cóo` 'nú` e níliseem`ba` jugui`r` cóo` Fidiée` . Jogui nícuøø`baa 'nú` laco`gui la seeng` jnea` jugui`r` cóo` dsea` do, jo ds̄t` ja` nícuøø` e jo laco`gui la cuø` dsea` i ja` cuíng` Fidiée` . Joba` f̄t` guif` 'nú` e ja` jmeáang` yaang`na` f̄`l` ui` quiá` jalé` e nidsing`na`, o`gui fóøng`na` cajo ui` quiá` jalé` e jo. <sup>28</sup> Jo nícanúu`ba` e nícaffi` i 'nú` lami` jéeng`gui e ninín`n f̄` lít` guiling` Tiquí`ii` , jo ds̄t` nígáab`túu` jo níliseem`túu` cóo` 'nú` calé` catú` . Jo faco` dseáng` já` e 'nú` 'neáang`na` jnea~, joba` calí`íám` óo`na` jóng mi` caliñí`na` e ninín`n f̄` lít` guiling` Tiquí`ii` faco` lajo, co` i bre dsea` níning`gui laco`gui jnea~. <sup>29</sup> Jo uiing` e joba` e f̄t` i 'nú` jalé` e la e lít` laco` mi` nitf` í` e nidsijée` jalé` e jo, jo lajogui`ba` e já` nílising`na` jalé` e juu` quié`e do.

³⁰ Jo lana jo` 'ga` lít` siing`gui cóo` 'nú`, co` ni` jaquíeem` i fñi` i lít` i`l`ing` i quiú` ta` f̄` jmigüi` la, jo ds̄t` nañí` fa` ja` bñ` óo` i fñi` i lít` i`l`ing` do e níquiú`r` jnea` ta~, ³¹ ds̄t` lajob dseáng` nísi`i` e nidsijée` e laco` nílñí` jaléng` dsea` jmigu` e 'neáam`baa Tiquí`ii` jogui e jmoo`o lajíi`ta` e nícaquíe`r` quié`baa.

Jo mi` cató` e fé` Jesús jalé` e juu` na, joba` cajíñ` casf`r` i dsea` guijáng` quiá`r` do lala:

—Ráang`na` na, jo ma`uøø`duu` la.

Jesús lítin` e huíng` jø`i` e jlo`i` siníi`

15 Jo mi` cangf`gui lajo, lalab cajíng`gui Jesús casf`r` i dsea` guijáng` quiá`r` do:

—Jnea` lítin`n e huíng` jø`i` e jlo`i` siníi` , jogui Tiquié`e lítin` laco` i dsea` jmáng` i`l`gui`r` e huíng` jø`i` do. ² Jo song coo` guo` e huíng` jø`i` quié`e do ja` cuø` mí` huíng` jø`i` , joba` níquiú`b` Fidiée` e guo` jo; jo ds̄t` song gui`r`b` cuø` mí` huíng` jø`i` , joba` Fidiée` ni`iá`bre jogui nísam`bre guo` quiá` e laco` ni`f` jmigu`gui. <sup>3</sup> Jogui 'nú` lana nísguiúm`ba` la'eáang` e níca`íng`na` lajíi` juu` e nícaffi` i 'nú`. ⁴ Jo güiliiseem`bi` cøøng` coliñg` cóo` jnea` lít` laco`gui la seeng` jnea` cøøng` coliñg` cóo` 'nú`. Cofa` coo` guáng` quiá` mí` huíng` jø`i` ja` quíi` jmi`i` ni`f` 'niá` song si`naam` e guáng` do quiá` e huíng` quiá` ; jo lajob lít`gui cóo` 'nú` cajo, ja` quíi` jmi`i` níjmee`na` e gui`r` song ja` seeng`na` cøøng` coliñg` cóo` jnea~.

⁵ Jo f̄t`túu` 'nú` e jneab` lítin`n e huíng` jø`i` do, jogui 'nú` lítin`na` guáng` quiá` e huíng` do. Jo doñi` ii` dsea` i seeng` cøøng` cóo` jnea~, joba` jnea` seem`baa cøøng` cóo` ír` cajo, joba` eáam` iing` ta`

jalé' e jmóor'; cofa' ja` seeiñ` cøøng` cøo`~ jnea~, joba' jíi`~ cøo` e guié` ja` ee` quií`r` jmíi`~ jmér` jóng. <sup>6</sup> Co' i dsea`gui i litung` dsíi` e seeiñ` cøøng` cøo`~ jnea~, joba' i dsea` i ni'nám`bre cøo`~ jnea~, joba' ni'lím` quiá'r` l`~ laco'gui mi` liquiyu` e guáng` e si`naang` quiá` e huíng` jö` do, jo sitíim` jalé` e jo, jo niné` fí` l`~ nicób` jóng.

⁷Jogui song 'nú` ja` tú`na' e seem`ba' cøøng` coliing` cøo`~ jnea~ jogui e teáb` teáang`~na' cøo`~ júu` quié`e cajo, jo song lajobjmoo`na', joba' mít`na' jnea~ ee` iing`na' jo lajob nilí. ⁸Jogui mi` 'nú` eáam` iing` ta` jalé` e jmoo`na', jo e joba' cuø` l`~ e liing`na' dseáng` lajang`~ dsea` quié`e, joba' nijmiféng` dsea` Tiquié`e Fidiée` dsea` guiing`~ niff`~. <sup>9</sup>Jo jnea~ eáam` 'neáan`n 'nú` l`~ laco'gui la 'neáang` Tiquí`ii` jnea~; joba' fíi`~t` 'nú` e güiliseem`bi` e níi`na' jial tñi` e 'neáan`n 'nú`. <sup>10</sup>Jo song 'nú` núa`ba` jalé` júu` quié`e, joba' seem`ba' e 'neáam`bít` 'nú` jóng l`~ laco'gui la jmoo` jnea~ núa`~t` lajíi`~ júu` quiá` Tiquié`e, joba' seem`baa e jmi`neáang` Tiquié`e jnea~.

¹¹Jo fón`n 'nú` lana e l`~ laco' nili`iáang` áa`na' laco'gui e iáang` dsí` jnea~, jogui e dseáng` la iéb` nili`iáang` óo`na' cajo l`~ laco' catiing` e liing` dsea` quié`e. ¹²Jogui fíi`~túu` 'ná` e júu` quié`e e 'nè` liti` do, jo e lab e júu` jo: 'nè` nijimi`neáam`ba` dsea` rúng`na` l`~ laco'gui jnea~ jmi`neáan`n 'nú` lajaang` lajaang`na`. ¹³Jo e jmi`neáang` dsea` rúiñ` e laniing`gui eáang` l`~ mi` jáng`~ 'ñia'r` e laco' nijmicóo`r` dsea` seeng` røø` cøo`r` nañi` song cajúiñ` dsu` uíi` e cajmér` lajo. ¹⁴Jo song núa`ba` jalé` júu` quié`e e nícaffit` 'nú` e 'nè` jmee`na', joba' dsea` seeng` røø` cøo`~ jneab~ liing`na` jóng. <sup>15</sup>Jo lana jo` liing`na` dsea` i lico` jmoo` ta` quié`e, dsu`co` i dsea` la`i` jíi`~ ja` ñir` e` uiing` e ta` e jmóor` quiá`~t` fiir` do. Dsu` lana niliing`na` dsea` seeng` røø` cøo`~baa, co` nícacuøø`baa`nú` e nícaliñi`na` jalé` e júu` e cal`in`n quiá` Tiquié`e. <sup>16</sup>Jogui o` 'nú` dsea` caguíng`na` jnea~ e quié`e niff` quií`na`, dsu`co` jneab~ dsea` nícaguíñ`n 'nú` e laco` ni`uíng`na` dsea` quié`e, jogui nícacuøø`ø` 'nú` ta` e nigüiliing`na` nigüijmee`na` jmang` e níli`iing`ta` quií`na` lata~. Jo lajoba` Tiquí`ii` Fidiée` nícuó`~bre 'nú` jalé` e nimfí`na`re la'eáang` cøo`~ jnea~. ¹⁷Jo e lab e fíi`~túu` 'nú` do calé` caty` e` 'nè` níjmee`na`: níjmi`neáang`na` dsea` rúng`na`.

'Ní` níing` dsea` Jesús cøo`~gui` jaléng` dsea` quiá`r`

¹⁸Jo fíi`~guí` 'nú`, dsea` quié`e, e ja` güidsigá` óo`na` e 'nú` níing` jaléng` dsea` jmigüi` 'nú`, dsu` güiliñi`na` quié`e jnea~bing` la`uui` i calf` 'nú` níing` jaléng` dsea` do. <sup>19</sup>Co` faco` 'nú` liing`na` dsea` jmigüi` i ja` cuíng` jnea~, joba` níjmi`neáam` jaléng` i dsea` i `nú` jóng l`~ laco'gui la jmi`neáang` rúiñ` la`ó` yaaiñ`. Jo dsu`co` jneab~ dsea` caguíñ`n 'nú` jee` jaléng` dsea` jmigüi` i ja` cuíng` jnea~ e laco` ni`uíng`na` dsea` quié`e, jo uíi` e lajoba` e jaléng` i dsea` i ni`nú` níiñ` 'nú`, co` 'nú` jo` liing`na` laco` ír`. ²⁰Jo téé` áa`na` lajíi`~ e nícaffit` 'nú` do: "jíi`~ jaang` dsea` jmoo` ta` niing`guir laco` fiir`~." Jo quié`na` cuente e gab` níjmeáng` dsea` jnea~, joba` la-

job níjmeáng` dsea` 'nú` cajo; jogui song ja` mi` calinéu`r` júu` quié`e, joba` lajob ja` nilinéu`r` júu` quií`na` cajo. ²¹Jo jaléb` e ga` na níjmeáin` 'nú` uíi` e liing`na` dsea` quié`e, jo níjmér` lajo co` ja` cuíñ` i dsea` i casiing` jnea~ fí` jmigüi` la.

²²Jo faco` mi` jnea` ja` cagüén`n fí` jmigüi` la e caga`é`e dsea` jmigüi` júu` quiá` Fidiée` , joba` ja` caliñi`r` jóng e liiñ` dsea` røøng` dsee` faco` lajo; jo dsu`co` lanaguí nícagüém`baa fí` la e quié`e júu` quiá` Fidiée` , joba` jo` cuøøng` l`~ fé`r` náng e ja` dsee` røøiñ` , co` dseáng` lajob liiñ`. <sup>23</sup>Jo jaléng` dsea` i 'nú` níing` jnea~, joba` la quié` Tiquié`e dsea` guiing`~ niff`~ 'nú` níiñ` cajo. <sup>24</sup>Jo ja` dsee` røøng` dsea` jmigüi` faco` mi` jnea` ja` cajmé`e jee` ír` jalé` e quií`~t` jmiü` e cajmér` e e jíi`~ jaang` dsea` jiéng`~ ja` quií`r` jmiü` mi` cajmér` . Jo ja` ee` l`~ e nícangáb` jaléng` i dsea` i jalé` e quií`~t` jmiü` do, jo dsu` mi` 'noo`bi` 'nú` níiñ` jnea~ jogui 'nú` níiñ` Tiquié`e cajo. <sup>25</sup>Jo dsijée` jalé` e na, co` dseáng`~ 'nèb` liti` lajíi`~ laco` tóo` fí` ni`~ jí` quiá` Fidiée` e cajmér` dsea` malit`gui` eáang` l`~ fé` lala: "Eáang` calf` 'nú` níing` dsea` jnea~ e jíi`~ ja` uiing` sea`."

²⁶Jo dsu` mi` níguiéng`~túu` fí` niff` , joba` nísiñ`n e Jmiguí quiá` Tiquí`ii` Fidiée` e sñiñ` e laco` níjmicóo`~ 'nú`; jo jí`~gui` níguiéé` jmiü` e doñi` ii` dsea` i níjngáng`~ 'nú` ni`f` dsíi` e lajoba` e jmitir` ta` fí` quini` Fidiée` fíng song cajmér` lajo. <sup>27</sup>Jo níjmér` jalé` e na uíi` e ja` mi` calicuúim`bir jnea~ o`gui` mi` calicuúñ` Tiquí`ii` dsea` guiing`~ niff` cajo. ²⁸Jo fíi`~t` 'nú` lana e l`~ laco` mi` nití` fí` e nídsijée` jalé` e jo, joba` níguiéng`~ áa`na` e nícaffit`baa`nú` jéeng`gui` e níli` lajo.

Lajíi`~ ta` óo` Jmiguí quiá` Fidiée`

'Jo ja` mi` caffit` 'nú` jalé` e na latí` mi` uiing` , co` lajee` jo táam` jnea~ cøo`~ 'nú`. <sup>5</sup>Jo dsu` lanaguí ngóo` catib` l`~ quié`e e ninín`~túu` fí` níff` e níjaá` cøo`~ i dsea` i casiing` jnea~ fí` jmigüi` la, jo jíi`~ jaang` 'nú` ja` mi` cajming`~na` jnea~ jie` fí` l`~ ninín`~n. <sup>6</sup>Jogui 'nú` l`~ l`~ jmo`na` fí`ib` dsu` fíi`~t` 'nú` jalé` e júu` na. ⁷Jo dsu` dseáng`~ jáb`~ júu` e fíi`~t` 'nú` la, e guié`gui` ni`uíng` quií`na` e niním`~baa. Co` fíng song ja` ninín`~n, joba` ja` quií`~ jmiü` jóng e nigüéeng`~ i níjmicóo`~ 'nú` fí` jmigüi` la, jo dsu` mi` níguién`~n fí` níff` , joba` jneab~ dsea` nísiñ`n i níjmicóo`~ 'nú` fí` jmigüi` la. ⁸Jo mi` níguiéeng`~ , jogui b` níjmitar` dsíi` dsea` jmigüi` jalé` dsee` quiáin`~ jogui jial l`~ e seeng` dsea` e ja` éer` dsee` , jogui cajo jial fí` Fidiée` l`~ laco` catiing`~. <sup>9</sup>Jogui e Jmiguí do níjmita` dsíi` dsea` e liing` dsea` i røøng` dsee` uíi`~ e ja` já` liiñ` júu` quié`e; ¹⁰jogui e Jmiguí do cajo níjmita` dsíi` dsea` e jnea` ja`

røøn̄ dseē co' ninínḡ'túū cōō' Tiquí̄ii' Fidiéē jo jo` nimáanḡ'guī jneā f̄ jmigǖ la. ¹¹ Joguī cajo e Jmigū quiá̄' Fidiéē doba' nijmitā dsiī dseā jmigǖ e ni- ca'f̄ib̄ Fidiéē í̄ lacō cattinḡ quiá̄' fiī ī'lìnḡ ī quiá̄' tā f̄ jmigǖ la, co' dseánḡ latab̄ nī'iñ̄ iihuñ̄.

¹² Jo jmigū b̄ jalé̄' e seā niff̄ ī'nú̄', dsū jā niff̄ ī'nú̄' jalé̄' e jo dseánḡ' lana e l̄' ī' lacō jā nī'uínḡ jmigū quiá̄'na'. ¹³ Jo dsū mī t̄ l̄' nigüéenḡ e Jmigū quiá̄' Fidiéē do jeē'nú̄', joba' e job e nicá̄ jmanḡ' júū' já̄' quiá̄'na', joguī e job cajo e nī'é̄'guī'nú̄' jalé̄' e jā' mī caff̄ ī'nú̄' lana; co' jā nifé̄' jí̄l̄' la- cō ī' dsiī'ñia' e Jmigū' do, co' lají̄l̄' júū' e nī'ínḡ' quiá̄' Fidiéē, jí̄l̄' joba' e nifé̄'; joguī cajo nī'é̄'nú̄' e jalé̄' e nidsjíē' f̄ jmigǖ' lajeē' l̄' dsé̄'guī'. ¹⁴ Jo e Jmigū' do nifé̄' guiá̄' uiī' quié̄'e, co' nicuó̄'nú̄' lají̄l̄' e nī'ínḡ' quié̄'baa e lacō' niliñ̄'na' jalé̄' e jo. ¹⁵ Jo lajib̄' jalé̄' e seā' quiá̄' Tiquí̄ii' e quié̄'baa l̄' cajo, jo uí̄' e lajoba' e fá̄'a e lajalé̄' e júū' e nī'ínḡ' e Jmigū' do jáā' f̄ quié̄'baa, jo jalé̄' e jo nicuó̄'nú̄' e ningánḡ'na'.

¹⁶ Jo f̄it̄'guí̄'nú̄' cajo e jo` huó̄ø̄' tåanḡ'guí̄' jeē'nú̄', joba' jo` nimáanḡ'guī' jneā'; jo dsū mī' ninḡ'guí̄'iñ̄' la- jo, joba' nimáam̄'tū' jneā' calé̄' catú̄'.

Cateá̄ba' e calínḡ' dseā' guijáḡ' quiá̄' Jesús f̄í̄'

¹⁷ Jo mī' canúū' ī dseā' guijáḡ' do lají̄l̄' júū' e ca- jinḡ' Jesús do, joba' canaaïñ̄' jmínḡ' rúiñ̄' la'ó̄' yaaiñ̄' jo sññ̄' :

—¿E'guī' guó̄nḡ' e fé̄' ī Fíī'naa' na mī' jíñ̄' e jo` huó̄ø̄' dsé̄' e táanḡ'guí̄' f̄' jeē' jneaā'aa', joba' jo` ni- neenḡ'guī're, jo dsū mī' ninḡ'guí̄'iñ̄' lajo, joba' ni- neem̄'túū're calé̄' catú̄'? joguī'e'guī' guó̄nḡ' e jíñ̄' e nidséiñ̄' f̄' l̄' guí̄' Tiquí̄r̄' f̄' niff̄'? ¹⁸ Joguī cajo, 'e'guī' guó̄nḡ' e jíñ̄' e jo` huó̄ø̄' dsé̄' e táanḡ'guí̄' jeē' jneaā'aa'? Jo lana dseánḡ' jíñ̄' capí̄' jā' ngánḡ'naa' e guó̄nḡ' jalé̄' e fé̄'r̄' na.

¹⁹ Jo dsifib̄' calíl̄' Jesús e ī dseā' quiá̄'r̄' do liim̄' eē' iñ̄' njimínḡ'r̄' dseā' do, joba' lalab caññ̄' quiá̄' ī dseā' quiá̄'r̄' do jo cajíñ̄':

—Jneā' nícaff̄'ī'nú̄' e jo` huó̄ø̄' dsé̄' e máanḡ'guī' jneā' f̄' jmigǖ' la, jo dsū mī' ninḡ'guí̄'iñ̄' lajo, nimáam̄'tū' jneā' calé̄' catú̄'. Jo ñsu e nab e iinḡ'na' e ñíñ̄'na' do e' guó̄nḡ'? ²⁰ Jo dsū' jneā' jmitaā' oó'na' e mī' t̄' l̄' nit̄' e í̄' jo, joba' eáam̄' f̄'l̄' nilínḡ'na' jónḡ' co' j̄'guī' cartí̄' niquí̄'ba', joguī' iē' jo jalé̄' dseā' ī jā' cuí̄nḡ' jneā' eáam̄' njimí'íanḡ' dsiī'. Jo dsū' nú̄'guī' cateá̄ba' nilínḡ'na' f̄'l̄' iē' jo, co' cōō' e joba' nijmé̄' e niliñ̄'íanḡ'tū' oó'na'. ²¹ Co' e la l̄' iñ̄' lacō'guī' mī' jaanḡ' dseamé̄' iñ̄' iihuñ̄' lajeē' dseā' jmohuñ̄' quiá̄'r̄' e liseenḡ' jiuunḡ' quiá̄'r̄', jo dsū' dsifib̄' mī' calisénḡ' ī yññ̄' do quiá̄'r̄', joba' iim̄' dsí̄' lají̄l̄' e iihuñ̄' e ca'íñ̄' do, co' eáam̄' jmī'íanḡ' dsí̄' dsū' uí̄' e nicalisénḡ' ī yññ̄' do quiá̄'r̄'. ²² Jo lajob l̄'inḡ' nú̄' f̄'l̄' lana, jo dsū' mī' nimáanḡ'tū' jneā' calé̄' catú̄', joguī'ba' niliñ̄'íanḡ' áa'na' dseánḡ' lacō' sī'l̄', jo e jo jí̄l̄' jaanḡ' cuó̄nḡ' l̄' jé̄'guī' quiá̄'na' e iáanḡ' oó'na' do.

²³ Jo iē' jmī' jo, jo` e njimínḡ'f̄'guī' jneā' jíñ̄' coō'; co' e já̄'ba' e f̄it̄'ī'nú̄' e iē' jo Tiquí̄ii' nicuó̄'bre'nú̄' jalé̄' e níff̄'na're la'eáanḡ' cōō' jneā'. ²⁴ Jo dsū' latí̄

lana, jíñ̄' coō' jā' eē' mī' camí̄'na're la'eáanḡ' cōō' jneā'; jo dsū' mít̄'na're joba' niññ̄'iñ̄'ba', jo lajoba' niliñ̄'íanḡ' oó'na' dseánḡ' lacō' sī'l̄'.

Jial laniinḡ' 'gønḡ' Dseā' Jmáanḡ'

²⁵ Jo nícaff̄'ī'nú̄' jalé̄' júū' e huí̄nḡ'jīt̄ ngánḡ'na', jo dsū' t̄' l̄' nit̄'b̄' l̄' e jo` nífønḡ'guí̄'nú̄' cōō' jalé̄' e júū' jo, co' iē' jo dseánḡ' condseéb̄' níff̄'ī'nú̄' cuaiñ̄' quiá̄' Tiquí̄ii' dseā' guí̄nḡ' níff̄'. ²⁶ Jo mī' nit̄' e í̄' jo, 'nú̄' nimí̄'na're e níjmícōō'r̄'nú̄' la'eáanḡ' cōō' jneā'; jo jā' fá̄' jneā' e níff̄'ī' Tiquí̄ii' uí̄'nú̄', ²⁷ co' 'nú̄'iñ̄'ab̄' Tiquí̄ii' 'neáam̄'nú̄' cajo uí̄'e' 'neáam̄'ba' jneā' joguī' e já̄' nilínḡ'na'e' Fidiéē' dseā' casíñ̄' jneā' f̄' jmigǖ' la cuaiñ̄' quiá̄'r̄'. ²⁸ Co' f̄' l̄' guí̄nḡ' Tiquí̄baa' cajú̄'u mī' cagüén̄'n f̄' jmigǖ' la, jo dsū' lanagū' nit̄'baa f̄' la e lacō' ninínḡ'túū' f̄' l̄' guí̄ñ̄' f̄' níff̄'.

²⁹ Jo mī' cangf̄' e cajínḡ' Jesús lajo, joba' lalab ca- jinḡ' ī dseā' guijáḡ' quiá̄'r̄' do jo casí̄'r̄' dseā' do:

—Jo lanaguiba' fó̄'nú̄' condseé' dseánḡ' lacō' la ngánḡ'na'a' nánḡ'. ³⁰ Joguī lana nínē'baa' cajo e lajib̄'ñí̄'nú̄', joba' jo' 'nú̄' fa' jí̄l̄' njimínḡ'guī'nú̄', co' cōō' jíñ̄' e júū' nab njíab̄' l̄'naa' e Fidiéeb̄' dseā' casíñ̄'nú̄' f̄' jmigǖ' la cuaiñ̄' quiá̄'r̄'.

³¹ Joba' caññ̄' Jesús quiá̄' ī dseā' quiá̄'r̄' do jo casí̄'rein̄':

—Jo ñsu lanaguiba' já̄' nilínḡ'na' lají̄l̄' júū' e f̄it̄'ī'nú̄'? ³² Jo dsū' lana dseánḡ' ngoō' catíb̄' l̄' e ninánḡ' sojønḡ'na' lajaanḡ' lajaanḡ'na' f̄' la f̄' na, joba' 'nú̄'iñ̄'baa nitiúunḡ'guí̄'. Jo dsū' e já̄' e jā' 'nú̄'a seen̄' cajo, co' seem̄' Tiquí̄ii' colínḡ'cōō' jneā' contøønḡ'. ³³ Jo f̄it̄'ī'nú̄' jalé̄' e júū' la e l̄' iñ̄' lacō' niliseenḡ'na' juguié̄' júū' røø' la'eáanḡ' e seenḡ'na' cøønḡ'cōō' jneā'; jo 'nú̄' f̄' jmigǖ' la nilínḡ'na' iihuñ̄', jo dsū' jā' jmitúnḡ' oó'na' uí̄' e jo, co' jneā' nícalí̄'baa flī' ī'lìnḡ' ī ngí̄' tā' jmigøønḡ' dseā' f̄' jmigǖ' la.

Mī' camí̄' Jesús uí̄' quiá̄' dseā' quiá̄'r̄'

¹⁷ Jo mī' cangf̄' e café̄' Jesús jalé̄' e júū' jo f̄' quinī' dseā' guijáḡ' quiá̄'r̄', joba' caséer' nir̄' f̄' yú̄' jmigǖ' jo cajíñ̄' lala:

—Teaā', lanab catíb̄' l̄' quié̄'e, joba' jmī'goō' jneā' e l̄' iñ̄' lacō'guī' jneā' njimí'goō'nú̄'. ² Co' 'nú̄' nícacuóø̄' jneā' e oō'tā' jeē' jalé̄' dseā' jmigǖ' e lacō' jalé̄' dseā' quiá̄' ī' nícacuóø̄' jneā', nicuóø̄'ore e niliseeñ̄'cøønḡ'cōō'nú̄'latā'. ³ Jo niññ̄'iñ̄' seein̄'cøønḡ'cōō'nú̄'latā' f̄'ng song calicuñ̄'iñ̄'nú̄'latā' joguī' caliñ̄'e jíñ̄'nú̄'latā' dseā'lin̄' Fidiéē' ī já̄', joguī' f̄'ng song calicuñ̄'iñ̄' jneā' cajo e l̄'iñ̄'n Dseā' Jmáanḡ' ī' casínḡ'nú̄'f̄' jmigǖ' la.

⁴ Jo jneā' nícajmī'goō'baa 'nú̄' jeē' jalé̄' dseā' jmigǖ', co' lana nícatám̄'baa lají̄l̄' tā' quié̄'e e casíñ̄' jneā' e cagajmée'e f̄' jmigǖ' la. ⁵ Joba' fón' n' 'nú̄' lana, Teaā', e njimí'goō' jneā' mī' nígiuéñ̄'túū' f̄' cääan̄' na l̄' iñ̄' lacō'guī' la jmī'goō' 'nú̄' jneā' f̄' níff̄' quiá̄'lají̄l̄' iē' mī' nú̄'guī' e catíroō' jmigǖ' la.

⁶'Jo jaléng' dsea` i caguíng'~ 'nh' jee~ jaléng' dsea` jmigüi` e laco' ca'uñiñ` dsea` quié~e, joba' nicajmé~baa e nicaliñir` i~ dseáng` líng` 'nh'. Jo lajíng` dsea` i cacuóñon` jnea~ do, dsea` quí~ba` líñiñ`, jogui lana ni-ca'ím'bre jalé` júu~ quíi~. <sup>7</sup>Joba' lana jaléng` i dsea` quié~e do niñir` e jalé` e niça'líng` jnea~, 'nhb` dsea` nicacuóø` jnea~ e jo, <sup>8</sup>co' nicaníl` baa jee~ jaléng` i dsea` quié~e la jalé` júu~ e cal'ín`~n quíi~, jo ni-ca'ím'bre jalé` e júu~ jo. Jo dsea` do nicalilí~bre e dseáng` 'nhb` dsea` casíñ` jnea~ fi` jmigüi` la, jogui dseáng` jáb`~ líñiñ` cajo e gáa` jnea~ fi` lí~ guiing` 'nh` ff` níff`.

⁹'Jogui lana mñiñ`~ 'nh` uiñ` quiá~ jaléng` i dsea` ~; jo dsu` ja` mñiñ`~ 'nh` uiñ` quiá~ jaléng` dsea` jmigüi` i ja` líng` dsea` quií~, dsu` jíñ`~ dsea` i cacuóñon` jnea~ dob-ing` i mñiñ` uiñ` quiá~, co' jíñ`~ líbing` i líng` dsea` quií~. <sup>10</sup>Jo e quíib`~ 'nh` lajalé` e sea` quié~e jogui e quiéb` jnea~ lajalé` e sea` quií~, jogui la'eáang` i dsea` la ni-jnén` jial tñi` niguo`~ líñiñ`n.

¹¹'Joba' fñi`guñ` 'nh', Teaa~, jo` nija`gui jnea~ fi` jmigüi` la, dsu` jaléng`gui i dsea` quié~e la nijé~bir ff` jmigüi` la lajee` e niníng` jnea~ e njaa`cóo`~ 'nh'. Jo co' 'nhb` dsea` güean`~, joba' mñiñ`~ 'nh` e nijmée`~ i~ i dsea` quié~e la la'eáang`cóo`~ e 'gøn` do lí~ laco'gui e ni-cacuóø` jnea~ e 'gøn`n cajo, jo lajoba' niliseeng` i dsea` quié~e la cøeng`cóo`~ jneaa`aa` lí~ laco'gui la seeng` 'nh`cóo`~ jnea~ dseáng` conrøø. <sup>12</sup>Jo lajee` e ni-cataan`n ff` jmigüi` la cóo`~ jaléng` i dsea` quié~e la, ni-caneb`~ nii`re jogui nicaljmé~baare i la'eáang`cóo`~ e 'gøng` quíi~ lí~ laco'gui e niçuóø`~ jnea~ e líñiñ`n. Jo jíñ`~ jaang` i dsea` quié~e la ja` mi` ca'naaiñ`cóo`~ jnea~, dsu` dseáng`~ jíñ`~ i jaang` i nijáng` jnea~ ff` jaguo` jaléng` dsea` i níñ` níñng` jnea~, jíñ`~ líbing` i niçal-naang` conguia`, jo dsu` nicalf` lajo e lí~ laco' niliti`~ lajíñ`~ e tóo` ff` ni` jí` quíi` e cajme` dsea` malif`gui eáang`.

¹³'Jo lanaguí catf` i` e niníñ`~n ff` lí~ guiin`~; jo dsu` jalé`~ e júu~ e fá`a la, fá`a lajee` e táam`bñi` ff` jmigüi` la e lí~ laco' jaléng` i dsea` quié~e la nilitiáang` dsíir` dseáng` laco` sñi`~ lí~ laco'gui la iáang` dsíi`~ 'ñiá`a cajo. ¹⁴Jo jnea~ nicaníl` baa júu~ quíi` jee~ i dsea` quié~e la, jo dsu` jaléng` dsea` jmigüi` i ja` cuíng` 'nh` 'nh` níim`bre jaléng` dsea` quié~e la, co` jaléiñ` la ja` jíñ`r` jalé`~ e 'li`~ e sea` ff` jmigüi` la o`gui jnea~ jíñ`~ jalé`~ e jo cajo. <sup>15</sup>Jo dsu` ja` mñiñ`~ 'nh` e laco` ni`uøñ`~ i dsea` quié~e ff` jmigüi` la, co` lajíñ`~ e mñiñ`~ 'nh` e nijmée`~ i`~ i`~ bre e laco` ja` nijmigøøng` i líng`~ ír`. <sup>16</sup>Jo lí~ laco'gui jnea~ ja` jíñ`~ jalé`~ e 'li`~ e sea` ff` jmigüi` la, joba` lajob líng` i dsea` quié~e la cajo, co` ja` jíñ`r` jalé`~ e jo. ¹⁷Jo mñiñ`guñ` 'nh` e nijmigüeang`~ i dsea` quié~e la e laco` nijmér` lajíñ`~ ta`~ e niquíu`~ quiá`~bre la'eáang` e ni-ca'íñ`~ jalé`~ júu~ quíi`. <sup>18</sup>Jo lí~ laco'gui 'nh` casíñ` jnea~ jee~ jaléng` dsea` i ja` cuíng` 'nh` ff` jmigüi` la, joba` lajob jnea~ cajo nisñiñ`n i dsea` quié~e la jee~ jaléng` dsea` i ja` cuíng` 'nh`. ¹⁹Jo nijáang`~ 'ñiá`a e ni-jmee`e lajíñ`~ e iing` 'nh` e lí~ laco` i dsea` quié~e na ni-jáng` yaaiñ`~ e nijmér` lajíñ`~ e iing` 'nh`. Jo nilí` lajo

la'eáang`cóo`~ e já`~ líng` i dsea` quié~e la jalé` júu~ quíi`~.

²⁰'Jo ja` mñiñ`~ i 'nh` dseáng`~ jíñ`~ uiñ` quiá`~ i dsea` quié~e la, co` lajob cajo mñiñ`~ i 'nh` uiñ` quiá`~ jaléng` i ná`gui i nijá`~ líng` júu~ quié~e mi`~ tí` lí~ ninúr` e júu~ e ni`~ i dsea` quié~e la. ²¹Jo mñiñ`~ i 'nh` e jaléng` i dsea`~ niliseeiñ` dseáng`~ cøeng` lajee` la'ó` rúiñ` e laco` ni`uñ`n lafa` jaang` dsea` la'eáang` e seeiñ` cøeng`cóo`~ jneaa`aa`, Teaa~, lí~ laco'gui seeng` 'nh` cøeng`cóo`~ jnea~ jogui jnea~ seen` cøeng`cóo`~ 'nh`. Jo mñiñ`~ i 'nh` e güülideem`bre cøeng` lajo la'ó` ír` lí~ dseáng`~ la-co` sñi`~ i, jo lajoba` niliñ`~ líng` jaléng` dsea` jmigüi` e 'nhb` dsea` casíñ` jnea~ fi` jmigüi` la. ²²Jogui ni-cacuóø`baa jaléng` i dsea` quié~e la e niligüeaiñ`~ lí~ laco'gui 'nh` niçacuóø`~ jnea~ e niçaligüean`~n, jo lajoba` i dsea` quié~e la ni`uñ`n lafa` jaam` dsea` lí~ la-co`gui la líng` jnea~ cóo`~ 'nh` e jaam` dsea` lí~ i`~.

²³Jogui niliseeng` jnea~ cøeng`cóo`~ ír` jogui 'nh` cøeng`cóo`~ jnea~, jo lajoba` ni`uñ`n lajíñ`~ do dseáng`~ lafa` jaam` dsea`~ jo lajoba` niliñ`~ jaléng` dsea` jmigüi` e 'nhb` dsea` casíñ` jnea~ fi` jmigüi` la, jogui e eáam` neáan`re cajo lí~ laco'gui la 'neáang` 'nh` jnea~.

²⁴'Jo mñiñ`~ guñ` 'nh', Teaa~, co` 'nhb` dsea`~ cacuóñon`~ jnea~ jaléng` i dsea` quié~e la, joba` iing` jnea~ e seem`bre cøeng`cóo`~ jnea~ fi` lí~ niní`i, jo lajoba` niní`jial tñi` niguo`~ líñiñ`n, jo e job e cacuóø`~ 'nh` jnea~ do. Co` lajíñ`~ lí~ ba` e 'neáan`~ 'nh` jnea~, co` lajíñ`~ latí` mi`~ ná`gui e catiroo`~ jmigüi`ba` e jmoo`~ lajo cóo`~ jnea~. <sup>25</sup>Teaa~, dseáng`~ eáam` guiúng` 'nh`, jo fñiñ`~ dsea` i seeng` fi` jmigüi` la ja` cuíñ` 'nh`; jo dsu` jnea~ dseáng`~ lajam` cuíñ`n 'nh`, jogui niñ`bi jaléng` i dsea` quié~e la e 'nhb` dsea` casíñ` jnea~ fi` jmigüi` la. ²⁶Jogui niçacuóø`baar e caliñir` i~ dseáng`~ líng` 'nh`, jogui mi`~ noo`bi nifñ`ire lajo cajo e laco` niñmi`neáang` rúiñ`~ lí~ laco'gui la 'neáang` 'nh` jnea~; jogui lajoba` niliseeng` jnea~ cøeng`cóo`~ ír` cajo.

Mñi` casang`~ dsea` Jesú

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

18 Jo mi`~ cangf` e casfing` Jesúcóo`~ Tiquiá'r`~
joba` cagüi`ff`bre coliñg`cóo`~ i dsea`~ guijáng` quiá'r` do e ff` dsíi`~ 'nh' tú` ffng` do, jo cangolíñ`~ lí~ i`~ 'ngóo`~ lí~ iñ` coo`~ ff` e sii` Cedrón. Jo mi`~ catáiñ`~ lí~ i`~ 'ngóo`~ e ff` do, jo caguiñiñ`~ fi` coo`~ dsíi`~ iá`~ jo ff` job calí`~ Jesúcoliñg`cóo`~ i dsea`~ quiá'r` do. <sup>2</sup>Jogui i Judas Iscariote i nícanaa`ng`~ níñng`~ Jesúdo, guíab` cuíñ` e ff` dsíi`~ iá`~ jo, co` lami`~ jeéeng`gui jmiguíb` ya`~ caseáng`~ Jesúcóo`~ i dsea`~ quiá'r` do e ff` jo. <sup>3</sup>Jo ff` job caguié`~ Judas Iscariote ie`~ jo, jo nijéeiñ`~ i ffng`~ 'lé` quiá`~ dsea`~ romano cóo`~gui coo`~ tú`~ mñiñg`~ dsea`~ i níe`~ ni`~ guá`~ quiá`~ dsea`~ Israel i casíñ`~ fñiñ`~ midsea`~ quiá`~ dsea`~ do coliñg`cóo`~ i dsea`~ góor`~ i líng`~ dsea`~ fariseo cajo. Jo jaléng`~ i dsea`~ do quié`~ jalé`~ níñ`~ cóo`~gui jalé`~ quíi`~ e coo`~ e laco` cuo`~ jí`~ e jñé`r`~. ⁴Jo co` niñ`bi Jesújalé`~ e tí` lí~ nidsingñiñ`~ do, joba` mi`~ caliñ`r`~ e caguiñg`~ i dsea`~ do ff` jo, joba` casíñ`~ 'ñi-

a'r' tī' quini'gui laco' la teáang' i dsea` quiá'r' do, jo lalab cajming'f'r' i dsea` i caguiling' do jo cajíñ':

—¿Iññilíng'na' 'náng'na' fí' la?

⁵Joba' cañíñ' i dsea` do quiá' Jesús jo cajíñ':

—Jesús i seeng` fí' Nazaret 'néng'naa'.

Joba' cañíñ' Jesús quiáíñ' do jo casf'r' dsea` do:

—Jnea~bí dsea` ^.

Jo ie~ jo dob quiúing'~ Judas Iscariote jee~ i dsea` i caguiling' tóø` Jesús e do. ⁶Jo mi~ tī' lí~ cajíng'~ Jesús e íbre siir` lajo, joba' lajíñm` i dsea` i caguiling' do cató` yaaiñ` ladsifi` lana cartí` caneáiñ` uó~. ⁷Jo mi~ cangf' jo, Jesús cajming'f`-túr i dsea` do jo casf'r` reiñ':

—¿Iññ dseáng' i 'náng'na' fó'na'?

Joba' cañíñ'tu i dsea` do quiá' Jesús jo cajíñ':

—Jesús i seeng` fí' Nazaret 'néng'naa'.

⁸Joba' Jesús cañíñ'túr quiáíñ' do calé` catú` jo casf'r` reiñ':

—Jo nícafí`baa 'nú' e jneab~ dsea` ^, jo song jneab~ dsea` 'náng'na', joba' cuóø'ba' fí' i dsea` quié` e la e nidsilíññ`.

⁹Jo café` Jesús e júu` na e lí^ laco' calítí` lajíñ` júu` quiá'r` e café'r` lamí` jéeng`gui mi~ cajíñ` lala: "Teaa~, jaléng' i dsea` quií` i cazuóøn` jnea` do, jíñ` jaang` ja` iñ` ca'naang` cogo` jnea~." ¹⁰Jo dsifi` lanab cagui` Tú` Simón ñisñ` equier` ie~ jo, jo caquiutí` cataang` logua` dsée` quiá` jaang` dseaññ` i sii` Malco i nilfíng` dsea` 'léeng` quiá` i jmidsea` i laniing` ie~ jo. <sup>11</sup>Jo mi~ cangá` Jesús quiá` lajíñ` e calf` do, joba' lalab casf'r` Tú` Simón jo cajíñ`:

—Tú`, te`tu' ñisñ` quií` eáang` quiá` , co` Tiquié`baa i cuo` jnea` e iihuñ` la, joba' 'né` niñim`baa jíñ` laco' e nicuór`.

Mi~ cangojeáaiñ` Jesús fí` quini` jaang` jmidsea` i sii` Anás

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹²Jo mi~ cangf` jo, jaléng` i 'léé` do cogo`gui i fí` quiá'r` do coliing`gui cogo` i dsea` Israel i néé` ni` guá` quiá'r` , casam`bre Jesús jo ca'ñú'r` guoo` dsea` do. <sup>13</sup>Jo la'uññ` cangojeáaiñ` dsea` do fí` quiá` jaang` jmidsea` i sii` Anás, co` i nilfíññ` ngoo` quiá` i jmidsea` i sii` Caifás ie~ jo, jo i Caifás do líññ` jmidsea` laniing` quiá` dsea` Israel ie~ jíñ` jo. <sup>14</sup>Jo i jmidsea` Caifás lab cajo, lamí` jéeng`gui casf'r` dsea` i quié` nif` quiá` dsea` Israel e quié`guib ni'uñng` quiá` jaléng` i dsea` i e niñúung` jaang` dseaññ` cuaiñ` quiá` góor` la-co'gui e niñúung` i ffing` i dsea` góor` do.

Mi~ cajíng` Tú` Simón e ja` cuíñ` Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵Jo mi~ catór` Jesús fí` quiá` i jmidsea` Anás do, jo ti'leáam` gáng` dsea` quiá` Jesús laco` cangáng` dsea` do, jaaiñ` do siir` Tú` Simón, jogui i jaang`gui do cuíim` rúiñ` cogo` i jmidsea` laniing` do, joba' ca'ñí`biñ` do e fí` dsí` lí` catór` Jesús, ¹⁶dsu` i Tú` Simón do fí` caluu` o'nú` cajer`. Jo mi~ calíñ` i dsea` quiá` Jesús i cuíng` rúng` cogo` i jmidsea` laniing` do e caluub` caje` Tú` Simón, joba' cagüññ`bre fí` caluu` jo casfíñ` cogo` i

dseamf` i sing` jmoo` ^ e jnf` do e laco` nicuóñ` do fí` e ningñg` Tú` Simón fí` dsí` sigui` quiá` e 'núñ` do, joba` cacuóø`biñ` do fí` lajo. ¹⁷Jogui i dseamf` i jmoo` ^ e jnf` do, lalab cajming`f` Tú` Simón jo cajíñ`:

—¿Su o` dsea` quiá` i dseaññ` i nññ` nabí `nñ`?

Joba' cañíñ` Tú` Simón quiá` i dseamf` do jo casf'r` reiñ`:

—U~, o` ^ jnea~.

¹⁸Jo co` ie~ jo eáam` güíñ` , joba` jaléng` dsea` 'léeng` i jmoo` ta` sinúñ` quiá` i jmidsea` Caifás do cogo`gui jaléng` i néé` ni` guá` quiá` dsea` Israel ninicaji'r` jí` e sigui` do, jo fí` dob neáaiñ` jmidguiáñ` ca` jí` . Jo fí` dob caje` Tú` Simón e jmidguiáñ` cogo`iñ` do cajo.

Mi~ caguiéng` Jesús fí` quini` fí` jmidsea`

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹Jo lajee` e teáang` i dsea` i jmidguiáñ` e fí` sigui` do, joba` dob iuung` Jesús cogo`gui i fí` jmidsea` do e fí` dsí` sinúñ` do. Jo lajee` jo i fí` jmidsea` do canaaiñ` jming`f` Jesúsi uiñ` quiá` dsea` quiáíñ` do cogo`gui jalé` e nica'e'r` jaléng` i dsea` ^ cajo.

²⁰Joba` lalab cañíñ` Jesús quiá` i dsea` do jo casf'r` reiñ`:

—Jnea` nica'ée`e jaléng` dsea` fí` jee` dsea` fí` ; jogui contóøm` nica'ée`ere fí` dsí` sinúñ` guá`-jíñ` osi fí` guá` fé` quiá` dsea` góo`naa` dsea` Israel e sí` fí` Jerusalén e fí` lí` seáiñ` e laco` jmidfíñ` Fidiée` ; jo ja` mi` caguiá`a jalé` e júu` jo fa` coo` lí` ja` lí` nú` dsea` .

²¹Joba', ejialí` jnea` jming`f` e jo? Co` cuóøm` güijming`f` jaléng` i dsea` i nicanúu` jalé` júu` quié` e e nicaguiá`a do, joba` fí`bing` i njimeá` 'nú` júu` e` jalé` e nicafe`ire do. Co` niñib` jaléng` i dsea` ^ jalé` e júu` e nicafá`a do.

²²Jo mi` tí` lí` cañíñ` Jesús quiá` i fí` jmidsea` do e júu` jo, joba` jaang` i dsea` i néé` ni` guá` quiá` dsea` Israel do cajnéer` moni` Jesús, jo mifíñ` casf'r` dsea` do jo cajíñ`:

—¿Su lanab ngíñ` quiá` i fí` jmidsea` na?

²³Joba` cañíñ'tu Jesús quiá` i dsea` do jo casf'r` reiñ`:

—Song gab` lí` e júu` e nicafá`a na, joba` iin`nmíeé` júu` ejialí` e lí` lajo e nicafá`a na; jogui song güíb` lajíñ` e júu` e nicafá`a na, joba` ejialí` caba` moni`?

²⁴Jo mi` cangf` jo, i fí` jmidsea` Anás do caguiéñ` Jesús e iñúung` dsea` do fí` quini` i fí` jmidsea` rúiñ` i sii` Caifás do.

Mi~ cajíng`tu Tú` Simón e ja` cuíñ` Jesús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵Jo lajee` jo, dobí sing` Tú` Simón e jmidguiáñ` fí` ni` jí` e fí` sigui` do, jo coo` cajming`f` i dsea` teáang` do fí` jo cajíñ`:

—¿Su o` quiíñ`bí `nñ` jee` dsea` quiá` i dseaññ` i iñúung` do?

Joba` cañíñ` Tú` Simón quiáíñ` do jo casf'r` reiñ`:

—U~, o` ^ jnea~.

²⁶Jo mi` cangf` jo, jaang`gui dsea` 'léeng` quiá` i jmidsea` laniing` do i líñng` ee` i dseaññ` i caquie` Tú`

Simón logua~ do, jo dsea` í cajmingf'r~ Tú~ Simón lala jo cajín~:

—¿Su o' 'nuebí camán~n mi~ cangoséng~naa' i Jesús na e fí~ dsíi~ iá~ do?

²⁷Jogui calé~ catú~ cajing~ Tú~ Simón e o' dsea` í lftiin~, joba' dsifí~ mi~ cangf lajo mifting~ caqui~ jaang~ tuidsée~ jóng.

Mi~ cangojeáaiñ~ Jesús fí~ quini~ dseata~ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸Jo mi~ cangf jo, caguím~bre Jesús fí~ quiá~ i jmidsea` Caifás do, jo cangojeáaiñ~ dsea` do fí~ quini~ jaang~ dseata~ romano i sii` Pilato. Jo dsaco~ ie~ jo nijaquiéeng~ nijneáb~, jogui guati'ló~ jmib~ cajo, joba' ja~ cangotáang~ i dsea` Israel do fí~ dsíi~ e 'nuff~ do, co' faco~ mi~ cajmér~ lajo, joba' ja~ jmitir~ jóng lajíi~ júu~ qui~ ta~ quiá~r~ quiá~r~ lajíi~ e qui~r~ tftiin~ e jmóor~ mi~ tif~ jmif~ Pascua; jo co' ja~ cangotáang~ guir fí~ dsíi~ jo, joba' cuóøm~ dó'r~ e jmiñi~ e silfing~ e gó'r~ ie~ jmif~ jo.

²⁹Jo mi~ tif~ lñ~ cangá~ dseata~ Pilato e nitée~ dsea` Jesús, joba' cagüi~fir~ jo casf'r~ jaléng~ i dsea` do lala:

—¿E~ dsee~ e cuø~na' i dseañu~ na?

³⁰Joba' cañií~ dsea` Israel quiá~ i dseata~ Pilato do jo casf'r~ reiñ~:

—Fa~ jif~guí i dseañu~ la ja~ jmóor~ ta~ 'lée~ jee~ jaléng~ dsea~, joba' ja~ jáang~naa're jóng fí~ quini~ faco~ lajo.

³¹Joba' lalab cañií~ dseata~ Pilato quiá~ i dsea` Israel do jo cajín~:

—Tee~ 'nú~ yaang~naa' i dseañu~ góo`na' na jo quidi~si~na~ fí~ quiá~r~ yaang~na~ lfti~ laquí~ tftiing~na~ cogo~r~ júu~ qui~r~ ta~ quií~na~, 'nú~ dsea` lftiing~na~ dsea` Israel.

Jo mi~ canúu~ i dsea` Israel do e júu~ jo, joba' lalab cajín~:

—Dsø~ jnea~, dsea` lfti~naa' dsea` Israel, ja~ sea~ fí~ qui~naa' quiá~ dsea` romano e nicuóø~naa' iihuif~ lfti~ doñi~ jif~ dsea` cartí~ nijúuñ~.

³²Jo job caliti~ lajíi~ júu~ e cajing~ Jesús lamí~ jéeng~guí quiá~ jial lfti~ 'mó~ e nitéiñ~. ³³Jo mi~ cangf jo, caíb~tu dseata~ Pilato fí~ dsíi~ 'nuff~ quiá~r~, jo cató'r~ Jesús fí~ quidsir~ l~, jo cajmingf'r~ dsea` do jo cajín~:

—¿Su 'nub~ i lftiing~ dseata~ dsea` féng~ i quié~ nift~ quiá~ dsea` Israel?

³⁴Joba' cañií~ Jesús quiá~ do jo casf'r~ dsea` do:

—¿Su uóø~ba' iin~ níi~ e jmifingf~ jnea~ na, ofa~ lfti~ canéu~ e fí~ dsea` jiém~ é?

³⁵Joba' lalab cañií~ dseata~ Pilato quiá~ Jesús jo casf'r~ dsea` do:

—Ja~ dsea` Israel lftiing~ jnea~ la. Co' jaléng~ dsea` góo~ dsea` Israel colifing~guí cogo~ jaléng~ fii~ jmidsea` quií~na~, dsea` lftiing~ i nicajáng~ 'nue~ fí~ quini~ la lana. Jogui 'nue~, ¿e~ dsee~ sea~ quií~ quiá~r~ e 'nftiing~ dsea` 'nue~?

³⁶Joba' lalab cañií~tu Jesús quiá~ i dseata~ do jo cajín~:

—Ja~ sif~ing~ jnea~ e niquiú~ta~ laco~guí qui~r~ ta~ jaang~ dsea` jmigüi~ fí~ la, co' faco~ lajo, joba' seem~

dsea` quié~e i nijmeáan~n ta~ e laco~ ja~ nijáng~ dsea` jnea~ fí~ quini~ dsea` góo`o dsea` Israel faco~ lajo. Co' lfti~ laco~ fá~a na, e ja~ sif~in~n e niquiú~ta~ laco~ jaang~ dsea` jmigüi~.

³⁷Joba' cañií~tu dseata~ Pilato quiá~ Jesús jo casf'r~ dsea` do:

—Jo 'nub~ dsea` lñ~ dseata~ dsea` féng~ i quié~ nift~ quiá~ dsea` Israel liya.

Joba' cañií~tu Jesús quiá~ i dseata~ do jo casf'r~ reiñ~:

—Lajob lfti~ lfti~ laco~guí nicaféel~ na, e jneab~ i dseata~ dsea` féng~. Co' jnea~ cagá~a fí~ jmigüi~ la mi~ cangáan~n e laco~ niguiaa~ jalé~ júu~ já~. Jo jaléng~ dsea` i já~ lftiing~ e júu~ jo, joba' dsea` quié~baa lftiin~, co' nút~bre jalé~ júu~ quié~e.

³⁸Jo mi~ canúu~ dseata~ Pilato lajíi~ júu~ quiá~ Jesús, joba' cajmingf'r~ dsea` do lala jo cajín~:

—Jo jñang~ e júu~ já~ do?

Mi~ cahuí~ ta~ e nijúung~ Jesús

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Jo mi~ cangf~ e cajmingf~ dseata~ Pilato e júu~ jo, joba' cagüi~fir~týr calé~ catú~ fí~ lñ~ teáang~ i dsea` Israel do e laco~ nisfng~týr cóoiñ~ do calé~ catú~, joba' lalab casf'r~ i dsea` do:

—Jíi~ coq~ dsee~ ja~ nigié~ jnea~ e nica'ée~ i dseañu~ la. ³⁹Jo co' 'nú~ qui~r~ tftiing~na~ e laan~ jaang~ dsea` góo`na~ i sijnfing~ lajee~ mi~ tif~ jmif~ qui~r~na~ e caté~ lana e sii` Pascua, joba' jmifingf~t~ 'nú~ lana, ¿su iing~na~ e nilaan~ i dseata~ dsea` féng~ qui~r~na~ i sing~ la?

⁴⁰Jo mi~ canúu~ jaléng~ dsea` Israel i teáang~ do ie~ jo e júu~ quiá~ i dseata~ Pilato do, joba' lajíi~m~bre canaaiñ~ta'r~ mif~ jo fé'r~:

—Ja~ laan~ i dsea` na! Jo jñeaang~ Barrabás!

Jo i Barrabás i éeiñ~ do sijnfiiñ~ do dsø~ uíi~ e jmóor~ ta~ 'nú~ níing~ dseata~.

¹⁹Jo mi~ canúu~ dseata~ Pilato lajíi~ júu~ e casf~ dsea` ír~ do, joba' caquiú~r~ ta~ e nisám~ i 'lée~ quiá~r~ do Jesús e laco~ nibóøng~neiñ~ do cogo~ loo~ jó~ e lfti~ 'nii~. <sup>2</sup>Jo mi~ cangf~ jo, i 'lée~ do cajmér~ coq~ lfti~ corona cogo~ layaang~ tóó~, jo e job catá'r~ fí~ mogui~ Jesús, jogui cajlíiñ~ dsea` do cogo~ coq~ 'mí~ niung~ e lfti~ laco~ e quié~ dsea` niing~ i qui~r~ ta~. <sup>3</sup>Jo mi~ cangf~ jo, cangoquieeiñ~ fí~ quiá~r~ lfti~ sing~ dsea` do, jo lalab canaaiñ~ lóoiñ~ dsea` do jo sif~r~ lala:

—Güiliseem~ huóø~, dseata~ dsea` féng~ quiá~ dsea` Israel!

Jo lajee~ jo jñoor~ fí~ moni~ dsea` do.

⁴Jo mi~ tif~ lfti~ cagüi~fir~tu dseata~ Pilato e fí~ lñ~ teáang~ i dsea` Israel do, joba' lalab casf~reiñ~ do jo cajín~:

—E laba' fíi~ 'nú~, e lab nisín~n i dseañu~ la fí~ quini~na~ e laco~ niliñiñ~na~ e jíi~ coo~ dsee~ ja~ mí~ cadse~e quiá~r~, co~ lajib~ nicajmingf~tre.

⁵Jo lajee~ job cagüi~fir~ Jesús e níi~t~ e lfti~ corona e lfti~ cogo~ yaang~ tóó~ do fí~ moguir~, jogui jñiñ~ e 'mí~ e niung~ huifing~ do. Jo lajee~ nising~ Jesús fí~ quini~ i dsea` do, lalab cajing~ dseata~ Pilato e sif~r~ jaléng~ i dsea` teáang~ do ie~ jo:

—¡Lab nising' i dseañt' la fí quiñína' náng!
⁶Jo mi' tí lī cangá' jaléng' fiī jmídsea` quiá' dsea`
Israel cóo' guí jaléng' dsea` i née' nī guá' quiá'r- e
nising' Jesúz do, joba' lalab canaaiñ` áiñ' i dseata~ do
jo fé'r:

—;Fí' dse[~] crúu[^] teáang[~] i dsea` na!
Joba' cañíi[~] dseata[~] Pilato quiá[~] i dsea` teáang[~] do
ie[~] jo, jo casfí[~] reñi':

—Teē-ba're, jo yaam̄-ba' gǖiteáanḡ-na're fí' dse' crúū, co' jneā- ja` mí' cadsé' e jíil̄~ coō` dseē quiá'r- quiá'- lajíil̄~ e nícajminḡ-fí' ire.

⁷Jo ds̄s' lalab cañíi` i dsea` Israel i téáang` do ie~ jo quiá` dseata~ Pilato jo casí'r` dsea` do:

—Seab` coo` júu^ qui^t` ta~ qui^r jnea^t, dsea` líft^t`
dsea` Israel, jo lalab líft^: Song jaang` dsea` fé'r e røøb`
cóøin^` cgo^~ Fidiéé, joba' 'nè` nijúum^bre jóng. Jo la-
job líft^ cgo^~ i dsea` na, joba' dseáng` 'nè` nijúum^bre.

⁸Joba' mĩ̄ tĩ̄ lf̄ canúū dseatā Pilato e júū jo,
eáang'gui cafóin̄' jóng. ⁹Jo ca'lb̄-tur e fí̄ lf̄ quię'r̄ tā
do coliinḡ cōō' Jesús, jo fí̄ job cajminḡf̄r̄ dseā do jo
cajíñ̄':

—¿Jie~ ffí li~ níi' 'nú?
Jo dsh' lesús iíi'~ coo` ja` e cañúir` quiá'- dsea` do

¹⁰ Ioha' cañí'tu dseata~ Pilato jo casí'r~ lesíus jo caiíñ'~:

—¿Su ja' iin' ngíi' jíi' coo' quié'e jóng? ¿Su ja' níi' 'nú' e cuóøm' niffi' t dsea' quié'e e niteániñ 'nú' ff' dse' crúu', jogui cuóøm'bí cajo e niffi'ire e nileániñ 'nú' fa-co' lajo?

¹¹ Joba lalab cañii' Jesús quiá' i dseata' do jo casí'r-
dsea` do:

—Jíi[~] coó[~] bí[~] ja[~] sea[~] quií[~] e niquiú[~] ta[~] quié[~]e faco[~]
ja[~] Fidiéé[~] nicacuø[~]r' nø[~] e catfín[~] lajo; joba[~] i dsea[~] i
cajáng[~] jnea[~] fi[~] jaguóo[~], eáang[~] guib[~] røøiñ[~] dsee[~] la-
co[~]gui[~] nø[~].

¹² Jo job mi~ canaang` dseata~ Pilato e 'nó'r' jial
nileáin~ Jesúis, jo dsu' mi~ calíl'í~ i dsea` Israel do e jo,
joba' canaaíñ` ta'guir míñ' jo sí'r` dsea` do lala:

—Song nilaan^- i dsea` na, joba' lff' lafa' 'ní'
máam'ba' jóng i dseata~ dsea` féng" i guing~ ff' Ro-
ma, co' lf' doñi' ii` dsea` ijíng"- e lfiiñ` jaang` dseata~
dsea` féng', joba' lff' lafa' e 'ní' níim-bre i dseata~ i
quiinq~ ff' Roma do.

¹³ Jo mi~ tí~ lí~ canúu~ dseata~ Pilato e cajíng~ i dsea` Israel do lajo, joba' caquiú'r~ ta~ e niguím~ biñ~ do Jesús jo nidsijéeiñ~ dsea` do dseáng~ lí~ quidsí~ dseata~ Pilato í~ quiá~ dsea` fí~ cog~ lí~ sii~ Gabata, jo cóo~ jmíi~ hebreo guóng~ Guiá~ fí~ lí~ Síníi~ Cuy~. <sup>14</sup> Jo ie~ jo dseáng~ guati'ló~ jmíi~ Pascua quiá~ dsea` Israel, jo nú~ guieñib~ ningóo~ mi~ cajíng~ dseata~ Pilato e casí'r~ i dsea` Israel do:

—¡Lab sing' i dseata~ dsea` féng' i quié' niff' quíi-na'!

15 Jo dsʉ' jaléng' i dsea` do canaaiñ` ta'tur mñ'~ jo
fér`:

—¡Güijúung- i dseañut' na fi' dse' crúu^!
Joba' cajmíngfi' dseata~ Pilato jaléng- i dsea` do jo
casfi'-rein':

—¿Su jneab~ catín-n njingán'~ jaang` dseata~ dsea` féng' i queé nifí' quí~na?

Joba' cañii` jaléng' fii` jmidsea` i teáang` do ie~ jo, jo casf'r` i dseata~ do lala:

—¡Dseáng'~ jíl̪~ dseata~ dsea` féng' i guing~ ff' Roma, jíl̪~ dseata~ f̪bing' i seeng' quí~naa'!

¹⁶ Joba' dseata~ Pilato cajám'bre Jesús fí' quini` jaléng` i dsea` do ie~ jo, jo i dsea` do cangojéem`bre Jesús fí' lñ~ nitáng` dsea` do fí' dse" crúu^.

Mí~ catáng~ Jesús fí~ dse'~ crúu~
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷Joba' ca'uøøm` i dsea` do jéeiñ` Jesúś, jo 'ñiab'
dsea` do dsiiñ` crúu^ quiá'r` cangór` fí coq` li^ sii` Cuø`
Mogui^ 'Lit^ e sii`bi Gólgota cogo^ jmíi` hebreo e fé^
dsea` Israel. <sup>18</sup>Jo mi^ caguiññ` fí jo, joba' fí job
cateáaiñ` dsea` do fí dse` crúu^, jo jaang` guí dsea`
taang^ la cataang` cáaiñ` fí dse` crúu^ cajo. ¹⁹Jo ie^ jo i
dseata^ Pilato do caquiñ` ta^ e nitó^ fí yé^` gui^ crúu^
quiá^` Jesúś e júu^ la: "Jesúś i seeng` fí Nazaret, dsea-
ta^ dsea` féng` quiá^` dsea` Israel." ²⁰Jo e jo cató^ cogo^
'ni^ siing` jmíi^, jmíi^ latín cogo^ jmíi^ hebreo jogui jmíi^
griego. Jo ffiim` dsea` Israel ca'ír` e júu^ jo ie^ jo, co^ e
fí li^ catáng` Jesúś do ja` huíi^ eáang` laco^ la née^ ffi^
Jerusalén. ²¹Jo dsu^ mi^ cangá^ fii^ jmídsea` quiá^`
dsea` Israel lajíi^` júu^ e toq^ fí yé^` crúu^ quiá^` Jesúś,
joba' lalab casf^r` i dseata^ Pilato do jo cajíñ`:

—Guíé⁻gui ja` nitó<sup>-</sup> e júu<sup>^</sup> na, jo güító<sup>-</sup> lala: "Lab i jmigóo<sup>`</sup> e líiiñ['] dseata[~] dsea^{`</sup> féng<sup>'</sup> quiá<sup>-</sup> dsea<sup>`} Israel."

—²²Jo mi~ canúu~ dseata~ Pilato e júu~ jo, joba' labab cañíir` quiá~ i dsea` do jo casf`-reiñ':
—Lajíi~ e júu~ e nicaquiú~ ta~ e nicató~ na,
dseánq~ lanab nijé~.

²³ Jo mī t̄í l̄í cangf̄ e cateáanḡ i 'léē do Jesús f̄í dsē crúū, joba' casit̄íñ̄ s̄í̄ dseā do jo cajméer̄ guiéē lajeē quiúuiñ̄ la'ó̄ l̄íñ̄ 'léē, jmacó̄ e 'mī' do quiá'r̄ lajaanḡ lajaaiñ̄. Jo dsū e s̄í̄ Jesú̄ e coō'guí̄ do, 'mī' contøom̄ l̄íñ̄ jo jā s̄í'mī cajo. ²⁴ Jo lajeē jo i 'léē do canaañ̄ s̄íñ̄ la'ó̄ yaaiñ̄ lala:

—Ja' guiing~ nisiing~naa' e 'mi' na, jo macó^oo ne~duu' i~ nilí' nicóo'.

Jo cóo'~ e nab calití~ jíl'~ laco' la fé' fi' ni~ jí~ quiá'- Fidiée' e cajme' dsea' malití~ guí eáang' li~ fé' lala: "Cajmíeéb` dsea' guiéé` jalé` sít'~, jogui cacóor` quiá'~ jí~ nilít'~ e sít'~ i~ e contøøng` do." Jo lajob dseáng'~ cajmée'~ i~ 'lée` do cóo'~ sít'~ Jesús.

²⁵ Jo lajee` e tääang` Jesü^s fí` dse` crúu^, dob teáang` quiúung` dseamfí` e tii^ laco' si` e crúu^ do; jo jaaiñ` do ltíng` niquiá` Jesü<sup>s</sup>, jogui jaang`gui rún^g` dsea` ngáang` cogo` niquiá`r^, jogui jaang`gui i sii` Yá^ i ltíng` dseamfí` quiá` jaang` dseañu` i sii` Cleofas, jo jaang`gui i sii` Yá^ i seeng` fí` Magdala. <sup>26</sup> Jo lajee` job cangáng` Jesü<sup>s</sup> niquiá`r^, jo cáang` i niquiá`r^ do sing` jaang` dsea` quiá` Jesü^s i eáang` neáaiñ`, jo lajee` jo lalab casfí` Jesü^s i niquiá`r^ do e éeiñ` i dsea` quiá`r^ i iñ` eáang` do io caijíñ`:

—Janú', dseamf', nab sing' i líng' laco' joo' do.

²⁷Jo mi~ cangf~ e jíñ~- e jo, joba' casf'r~ i dsea` i iiñ~ eáang` do lala:

—Nab sing` i líng` laco' niquíi`.

Joba' mi~ cajíng` Jesús lajo, i dsea` i iiñ~ eáang` do ca'ím`bre niquíi` dsea` do e líñiñ` do laco' dsea` sinúu` quiá'r~.

Mi~ cajúng` Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸Jo mi'méing` guijiø lajo, jo co' niñib' Jesús e ni-
catób` jalé` ta~ quiá'r~, joguì e laco' niliti` jíñ` laco' fé`
fi` ni` jí` quiá` Fidiée` e cajme` dsea` malif` güi eáang`,
joba' cajíñ` lala:

—Dsíng` jmijmíñ`.

²⁹Jo ie~ jo nisi` coo` dsuø` e røøng` a~ jmíñ` mfi`
huïng` jø` e niji` , joba' cayé` dsea` e jmíñ` mfi` huïng`
jø` do cöö` coo` joo` , jo casiguí` fi` coo` yü` si` , jo
cöö` e job ca'úuiñ` fi` mo'oo` Jesús. ³⁰Jo cayøb` Jesús
e jmíñ` mfi` huïng` jø` jí` do. Jo mi~ cangf` jo, joba' ca-
jíñ`:

—Nab niçató` lajíñ` ta~ cagá`a.

Jo co' cató` e café`r` e júu` jo, jo cajgiéer` moguir` jo
miffing` cajum`bre jóng.

Mi~ ca'ia` jaang` 'lée` ñisø` fi` mo'uøø` Jesús

³¹Jo 'ñia` ie~ jmíñ` e cajúng` Jesús do, líf` e guati'ló`
jmíñ` Pascua quiá` dsea` Israel, jo co` ja` quiñ` tñing` i
dsea` i fa` e seáang` 'liñ` quiá'r` fi` dse` crúu` lajee` e
jmíñ` jo, co` dseáng` jmíñ` e laniim` quiá'r` ie~ jo, joba'
camí` dsea` Israel fi` i dseata` Pilato do e niçuóíñ` do
fi` e njér` tñ` i dsea` taang` dse` crúu` do e laco` ni-
júuiñ` do jminá` güi, jo lajoba' cuóøng` e niçjáaiñ` do
e fi` li` taaiñ` do. <sup>32</sup>Joba' cangfim` i 'lée` do fi` e ni-
silíñ` e njér` tñ` i dsea` gaang` i taang` dse` crúu` do;
joguì lajob cajmér` , cajée`bre tñ` i dsea` la'uiñ` i táang`
dse` crúu` cáang` Jesús do; jo mi~ cangf` jo, lajob ca-
jmér` quiá` i dsea` jaang` güi do i táang` dse` crúu`
cajo ca` dse` crúu` li` táang` Jesús. <sup>33</sup>Jo mi~ caguilíng`
i 'lée` do fi` li` táang` Jesús fi` dse` crúu` , joba' calif`r`
e ni'líim` dsea` do, joba' jo` e cajmeáiñ` dsea` do fa`
cajée`guir tñiñ`:

³⁴Jo nañí` fa` e calif` i 'lée` do e ni'líim` Jesús, dsu`
jaang` lajee` la'ó` ír` ca'íár` ñisø` fi` dse` mo'uøø`
dsea` do, jo ladsif` lanab catyu` jmíñ` coö` güi
jmi`øøiñ`. ³⁵Jo i dsea` i fé` e júu` la, dseáng` e já`ba` e
cangár` laco` calf` , joba' dseáng` jáb` júu` e fé`r` do e
laco` jaléng` 'nú` jáb` nilíng`na` dseáng` laco` calf` .
³⁶Jo cangojée` jalé` e la e líñ` laco` calití` lajíñ` júu`
quiá` Fidiée` e fé` fi` ni` jí` quiá'r` e cajme` dsea`
malif` güi eáang` lí` fé` lala: "Jíñ` coo` móo` teáaiñ` ja`
nijé." ³⁷Joguì fé` biguì cajo lala e fi` ni` jí` jo:
"Nimáam`baa` i dsea` i líng` ee` ca'ia` dsea` quiá`."

Mi~ ca'áng` Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸Jo mi~ cangf` e ca'iéng` Jesús ñisø` , joba' ie~ jo
cangó` jaang` dseañø` i sii` Sé` i niseeng` fi` coo` fi` e

sii` Arimatea, jo cangór` cangomíñ`r` dseata` Pilato fi` e
nidsijíaiñ` Jesús fi` li` táang` dsea` do fi` dse` crúu`
jo nidsijéeng`neiñ` fi` li` ni`áiñ` . Jo i Sé` do nilíñiñ` jaang`
dsea` quiá` Jesús, dsu` jíñ` la ñir` 'ñia`bre, co`
'góm`bre jaléng` dsea` Israel fñg song calíñiñ` do e
nilíñiñ` lajo. Jo cacuob` dseata` Pilato fi` lajo, jo
cangób` Sé` e cangojíaiñ` Jesús fi` li` táang` dsea`
do fi` dse` crúu` , jo miffing` cangojéeiñ` dsea` do fi` li`
ca'ám`biñ` . ³⁹Jo jaang`guì i sii` Nicodemo cangór` cajo
colíng` cöö` i Sé` do fi` li` sing` crúu` fi` li` táang`
Jesús. Jo i Nicodemo doquier` jié` ja` guigui` kíl` e
jmeafí` jlo` e sicáng` cöö` tý` líng` mfi` , cöö` e sii`
mirra joguì cöö` güi e sii` áloe. Jo i Nicodemo la, fb` i
cangó` cangosiing` cöö` Jesús cöö` néé` e canuø` .
⁴⁰Jo lajob i Sé` do cöö` güi Nicodemo cajgiáam`bre
Jesús fi` dse` crúu` , jo miffing` canaaiñ` súuiñ` dsea`
do jalé` e jmeafí` do jo caquíng`neiñ` cöö` coo` 'mi`
té` e siyá` e jmíñ` jmeafí` do, co` lajob quí` tñing`
jaléng` dsea` Israel e jmóor` cöö` jaléng` 'liñ` quiá'r`
mi` ni`áang`neiñ` . ⁴¹Jo e fi` li` cateáaiñ` Jesús fi` dse`
crúu` , fi` job nilíñ` coo` dsu` iá` , jo e fi` jo nisea` coo` too`
éé` e 'mfi` li` jíñ` jaang` ja` jí` mi` ca'áng` . <sup>42</sup>Jo e fi` dsu`
e too` éé` do cangojéeiñ` Jesús e ni`áiñ` , dsu`co` quiáb`
li` nilíñ` e too` éé` do, joguì co` nijsaquiéem` cajo e jmíñ`
e jmi`íng` dsea` Israel.

Mi~ cají`tu Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

²⁰ Jo la'uiñ` jmíñ` quiá` e semaan` mi~ cangf` e
jmíñ` do, e ee`bi eáang` lajee` nü` güi e njneá` ,
cangó` Yá` i seeng` fi` Magdala fi` li` ca'áng` Jesús; jo
mi~ caguiér` fi` jo, joba' cangár` e nisjéb` e cuy` e ca-
jlíñ` e fi` oo` too` e li` ca'áng` dsea` do. <sup>2</sup>Jo mi` ti` li`
calif`r` e jo` seeng` Jesús e fi` dsu` tó` éé` do, joba'
caquím`túr gütíñ` e fi` li` guiring` Tú` Simón colíng` güi
cöö` i dsea` quiá` Jesús i 'neáaiñ` eáang` do. Joba' lal-
ab cajíng` i Yá` i seeng` fi` Magdala do mi~ caguiéiñ`
jo casf`rein`:

—Ninicaguíim` dsea` Fí`naa` e fi` li` ca'áiñ` do, jo ja`
ne`naa` jié` fi` li` nicangojéeiñ` .

³Jo mi~ canuø` Tú` Simón cöö` güi i dsea` rúiñ` i
jaang` güi do lajíñ` júu` e quié` i Yá` i seeng` fi` Mag-
dala, joba` dsifb` ca'uøøiñ` e cangolíñ` lajminá` e fi` li`
ca'áng` Jesús do. <sup>4</sup>Jo laji` huáam`bre ngolíñ` cuír` , lifa`
i jaang` güi do jminá` güi cangór` laco` Tú` Simón, joba'
jéeng` güibre caguiér` e fi` li` ca'áng` Jesús do. ⁵Jo mi~
caguiér` fi` jo, dsifb` catúuiñ` jo cajóør` fi` dsu` e too`
éé` do, jo cangár` e 'mi` e cabeang` dsea` do e laco`
milíñ` néé` , jo lifa` ja` ca'ír` e fi` dsu` too` éé` do. ⁶Jo
jiub` cøøng` lajo caguié` Tú` Simón, jo condseeb` ca'ír`
e fi` dsu` tó` éé` do mi~ caguiér` , joba` cangá`bre e 'mi`
e cabeang` dsea` do cajo e laco` milíñ` néé` ; ⁷joguì
cangá`bir cajo e dob róo` e 'mi` e calif`ing` ta` e quiá`
cabé` mogui` dsea` do, jo cangár` e ja` róo` ca` laco`
róo` e 'mi` e cabeang` dsea` do, jo tñ` doguijib` róo` e
sibéeng` ca` laco` róo` e jo. ⁸Jo mi~ cangf` jo, ca`í` i
dsea` i jaang`guì do i caguié` la'uiñ` e fi` too` éé` do,
joba` cangá`bre jalé` e calif` e fi` dsu` tó` éé` do, jo

¡ Dsea` Jmáang` i nicá` nifí' quiá` dsea` Israel jogui i lítng` i Jjoo` Fidiéé` i camfíng` do, jo lajoba` jaléng` dsea` i já` nilíng` júu` quiá` dsea` do quí` jmíi` e nilíseeiñ` cōeng` cōo` Fidiéé` lata`.

Mí` cajmijnéeng` 'ñia` Jesús fí` lí` se` Galilea

21 Jo mí` cangf`gui lajo, cajmijnéem` 'ñia` Jesús calé` catú` fí` quini` guiáng` i dsea` i la'ó` quíng` jee` dsea` guitúung` quiá`r` e fí` 'nì` cōo` guiée` lí` sii` Tiberias e née` lí` se` Galilea.² Jo i lab jaléng` i dsea` i taang` do ie` jo: jaaiñ` do siir` Té` Simón, jo jaang`gui i sii` Mó` i sii`bí Dsea` Suung` cajo, jo jaang`gui i sii` Natanael i seeng` ff` cōo` fí` e sii` Caná e née` lí` se` Galilea, jogui gáng`gui i lítng` jój` jaang` dseañt` i sii` Zebedeo, jogui gáng`gui dsea` jiéng` i quíng` jee` dsea` quiá` Jesús.³ Jo lajee` job cajíng` Té` Simón e sí`r` i dsea` rúiñ` i siseáng` e fí` 'nì` guiée` do ie` jo, jo cajíñ`:

—Nii`teáa ta` sáng` 'ñu`.

Joba` cañíi` i dsea` do quiá` Té` Simón jo casí`rein`:
—Ií`baa` dsé`ee` cōo` 'nù` cajo.

Joba` lajob cajmér`, jo cangotáam`bre fí` cōo` dsíi` móo` jo cangolíñ` fí` lí` ní`a`gui quiá` e jmíi` do; jo fí` job canaaiñ` bír` 'máa` quiá`r` e nisáiñ` 'ñu`, jo dsú` e uóø` jo dseáng` jíi` camfíng` 'ñu` ja` lí` calfír`.<sup>4</sup> Jo mí` níngóo` nijneá` e uóø` jo, jo cajmijnéeng` 'ñia` Jesús fí` quiá` e guiée` do, jo dsú` mí` cangáng` i dsea` quiá`r` do ír`, jíi` ja` calicuñiñ` dsea` do lajminá`.⁵ Joba` cajmíng` Jesús i dsea` do jo cajíñ`:

—Janú` siming`, ja` mí` lí`na` 'ñu`, ¿já` já`?

Joba` cañíi` i dsea` quiá`r` do jo cajíñ` casí`r` dsea` do:

—U~, jíi` jaang` ja` lí` mí` calí`naa`.

6Joba` cañíi`tu Jesús quiá` i dsea` quiá`r` do jo cajíñ`:

—Bíi`na` 'máa` quíi`na` fí` é` jmíi` lí` dsée` laco` ngóo` e móo` quíi`na` na, jo mó`du` fa` ja` lí`na` 'ñu`.

Joba` lajob cajmée` i dsea` do, cabí`bre e 'máa` quiá`r` do fí` dsíi` jmíi`; jo mí` cangf` jo, i`leáam` 'ñu` calfír` e jíi` o`ró`r` fa` ni`óng`gui e 'máa` do dsú` e ní`ií` teáang` 'ñu`.<sup>7</sup> Joba` i dsea` quiá` Jesús i iiñ` eáang` do lalab casí`r` Té` Simón jo cajíñ`:

—Fí`baa` i sing` dóo`!

Jo dsíi` mí` calilí` Té` Simón e Fí`bre i sing` do, joba` lajmináb` caquí`r` sí`r` e ca'uó`r` lajee` jmóor` ta~, jo ngí` jo canaaiñ` bár` jmíi` e nidsér` fí` lí` sing` dsea` do, joba` lajob cajmér`.<sup>8</sup> Jo i dsea` caguiaang`gui i cōo` Té` Simón do caguilíim`bre e fí` 'nì` jmíi` do e teáaiñ` dsíi` móo` e óoiñ` e 'máa` do, co` síròøm` teáang` 'ñu`, jo huísim`jíu` lí` cangobiír` e 'máa` do laco`gui 'nì` guiée`, co` tíib`jíu` la cien metros.<sup>9</sup> Jo mí` tí` lí` caquíng`tur fí` uó` quié`, joba` cangár` cōo` lí` ninicají` dsea` jíi` , jo e fí` ní`jito` quiá` e jí` do níráang` jaang` 'ñu` cōo`gui iñí`.<sup>10</sup> Jo lalab cajíng` Jesús casí`r` i dsea` quiá`r` do:

—Cuøøng`na` jaang` gáng` 'ñu` i nicalí`na` na.

¹¹ Jo mí` cajíng` Jesús lajo, joba` cajgóo` Té` Simón fí` yá` e móo` do quiá`r`, jo ca'óoiñ` e 'máa` do dseáng` catí` ní`tóo` 'nì` jmíi` . Jo dseáng` eáam` il` do, co`

ciento cincuenta y tres 'ñu` calí`r` ie` jo, jo jmang` i còøm` cajo; jo dsú` cateáb` e 'máa` do e ja` ca'guí` nañi` fa` fíim` i 'ñu` do calí`r`.<sup>12</sup> Jo mí` calí` e jo, lalab cajíng` Jesús casí`r` i dsea` quiá`r` do:

—Nilíng`na` ñiquié`na` ií` ta'é`.

Jo jíi` jaang` i dsea` quiá`r` do ja` teá` dsíir` fa` ee` ni`jming`r` dsea` do i` dseáng` lítng` dsea` do, co` ñi`bre e dsea` dob lítng` Fíir`.<sup>13</sup> Jo mí` cangf` jo, cango`quiéeng` Jesús fí` quini` i dsea` quiá`r` do jo casá`r` e iñí` do jogui casaiñ` i 'ñu` do cajo, jo canaaiñ` jmóor` guiée` jee` i dsea` quiá`r` do. Jo jalém`bre cagó`r` ie` jo.

¹⁴ Jo cōo` e lab catí` 'nì` ya` e cajmijnéeng` 'ñia` Jesús fí` jee` dsea` quiá`r` ie` mí` cangf` e cají`tur calé` catú`.

Mí` casíng` Jesús cōo` Té` Simón

¹⁵ Jo mí` tí` lí` cangf` e cagó`r` e ií` ta'é` do, lalab cajmíng` Jesús i Té` Simón do jo casí`r` dsea` do lala:

—Té` Simón, jío` jaang` dseañt` i sii` Juan, ¿su eáang`gui 'neáan` jnea` laco`gui i dsea` quié` e i caguiaang`gui la?

Joba` cañíi` Té` Simón quiá` Jesús jo casí`r` dsea` do lala:

—Lajob lí` Fí`i, co` ñíb` 'nù` guiú` e 'neáam`baa 'nù`.

Joba` cañíi`tu Jesús quiá` Té` Simón jo cajíñ`:

—Te` fíng` róø`jaléng` dsea` i lítng` lafa` jo'se` jiuung` quié`e.

¹⁶ Jo mí` cangf` jo, caléb`tu cajmíng` Jesús i Té` Simón do jo casí`tur dsea` do:

—Té` Simón, jío` jaang` dseañt` i sii` Juan, ¿su 'neáan` jnea`?

Joba` cañíi`tu Té` Simón quiá` Jesús jo cajíñ`:

—Lajob lí` Fí`i, co` ñí`ba` guiú` e 'neáam`baa 'nù`.

Jo ngí` jo, caléb`tu cajíng` Jesús casí`r` dsea` do lala:

—Jmee` i` jaléng` dsea` i lítng` lafa` jo'se` quié`e.

¹⁷ Jo cōo` e la catí` 'nì` ya` e jming` Jesús i Té` Simón do jo cajíng`tur calé` catú`:

—Té` Simón, jío` jaang` dseañt` i sii` Juan, ¿su 'neáan` jnea`?

Jo mí` canúu` Té` e júu` jo calé` catú`, joba` fí`b` calíñiñ` , co` cōo` e la catí` 'nì` ya` e jming` Jesús ír` su 'neáang` dsea` do ír`.

Joba` cañíi`tu Té` Simón quiá` dsea` do jo cajíñ`:

—Fí`i, guiéb` dseáng` 'ñí` 'nù` lajalé`, joba` ñí`ba` e 'neáam`baa 'nù`.

Jo ngí` jo, calé` catú` cañíi` Jesús quiá` Té` Simón jo casí`r` dsea` do lala:

—Jmee` i` jaléng` dsea` i lítng` lafa` jo'se` quié`e.

¹⁸ Jo e laba` jmítaa` o` , ie` lamí` bí`bí` a` , guia`ba` guié` quíi` e guo` jié` fí` lí` iin` ; jo dsú` mí` tí` lí` nídséan` , niníi` cuéé` jo dsea` jíem` níguiá`gui quíi` , jogui níjéiñ` 'nù` jié` fí` lí` ja` iin` guo` .

¹⁹ Jo casí` Jesús i Té` Simón do lana e lí`l` laco` jmóor` júu` jial níjúung` dsea` do mí` nití` lí` lajo, jogui nídsing`iñ` do lajo e lí`l` laco` níjmi`gó` dsea` Fidiéé` cōo` e 'mó` quiá`r` do. Jo mí` cangf` jo, cajíng`gui Jesús casí`r` Té` Simón:

—¡Ja` güihuín'~ cóo'~ jnea~!

I dsea` quiá'~ Jesús i iiñ~ eáang' do

²⁰Jo mi~ cangi` e cajíng'~ Jesús e júu^ na, joba' caji`tu Tú^ Simón nir~ jo mifíng` cangáiñ~ i dsea` quiá'~ Jesús i eáang' 'neáaiñ~ do e jáaiñ~ do caluur~, jo i dsea` íb` ca-jo i caguá` cáang` Jesús ie~ mi~ cagó'r` íi` canuu~, jo cajmíng`r` dsea` do e i~ dseáng'~ lajee` la'ó` ír` i ni'néng-ír`. <sup>21</sup>Jo mi~ tí` lí` cangáng`tu Tú^ Simón i dsea` do, joba' labal cajmíng`r` Jesús jo cajíñ~:

—Fí`i, jo i dseañ~ i sing` la, ¿e~ nidsingñ~?

²²Joba' cañíi`tu Jesús calé` catú~ quiá'~ i dsea` do jo casí`reiñ~:

—Jo song jnea~ iin~n e seem`bi i dseañ~ la cartí` mi~ nigüéeng`túu fí` jmigüí` la calé` catú~, joba' ¿e~ cuaiñ~ quí~'n~uui~ quiá'~ i dseañ~ la? Lí`~'n~u~, ja` güihuín'~ cóo'~ jnea~.

²³Jo job mi~ canaang` e ngí` júu^ jee~ jaléng` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang` e i dsea` i iing` Jesús eáang` do ja` niójuiñ~. Jo dsu` ja` cajíng`~ Jesús fa' dseáng'~ e ja` niójung` i dsea` do, co' lalaba' cajíñ~: "Song jnea~ iin~n e seeiñ` cartí` mi~ nigüéeng`túu fí` jmigüí` la calé` catú~, joba' ¿e~ cuaiñ~ quí~'n~u` faco' lajo?"

²⁴Jo i dsea` i iing` Jesús eáang` dob cajo, íbing` i tí` ni~ jalé` e cangojée` do joguì jmo'r` jalé` e júu^ la. Joguì ne~baa' røø` e jmang`~ júu^ já`ba' fé'r`.

²⁵Jo jmiguí`bi jalé` e cajmée` Jesús jíi`~ laco` e silí` e fí` ni~ jí` la, joguì faco` nilí` fí` ni~ jí` dseáng`~ lajalé` e cajmée` do, joba' jíi` fí` jmigüí` ja` ni'lí` jalé` e jí` jo faco' lajo.

Jo lanab cadséng` jalé` júu^ quiá'~ Dsea` Jmáang` e cajme` Juan.

Jo lajob nilí`.

Hechos

Mi~ cacuǿ Dsea` Jmáang~ júu^ quiá'r~ e ni'íng~ dsea`
Jmigu^ quiá~ Fidiée~

1 Jnea~ Lucas nicajmée~ e la'uii~ coo` ji~ e catíng~
'nø~, Teófilo, l~ fé~ jalé~ e cajmée~ Jesús jogui
jalé~ e ca'er~ latí~ mi~ canaaíñ~ jmóor~ ta~ quiá'r~ cartí~
mi~ caguié~ jmi~ e cangáiñ~ fí~ ñiff~. Dsø' lajee~
ná~gui e nidséiñ~ do, caseáiñ~ jaléng~ i dsea` quiá'r~ i
caguiñ~ i cangi~ cío'r~ do, jo la'eáang~ cío~ Jmigu^
quiá~ Fidiée~ casf~ reiñ~ jalé~ e 'né~ njméiñ~ do fí~
quini~ jaléng~ dsea~. **3** Jo dsø' lana njmée~ e ji~ la
quiá~ mi~ cangí~ ba' e cajung~ Dsea` Jmáang~ jogui cajib~
tur calé~ catú~ jo cajmijnéeng~ 'ña'r~ jee~ jaléng~ i
dsea` apoo~ i óo~ ta~ quiá~ Fidiée~ do e laco' niliñ~
dsea` do e lajam~ ba' e nícajib~ tur. Jo mi~ cangí~ jo,
cateáang~ guir jíi~ tuló~ jmi~ fí~ jmigüi~ la, jo lajee~ jo
éeng~ 'ña'r~ jee~ jaléng~ i dsea` do e dseáng~ nícajib~
tur, jogui lajee~ jo ca'e'r~ jaléng~ i dsea` i jial iing~
Fidiée~ cár~ níff~ quiá~ dsea` jmigüi~.

4 Jo lajee~ e táam~ bi~ Jesús cío~ jaléng~ i dsea` quiá'r~
do, jo casf~ jaléng~ i e ja~ mi~ uóriñ~ do lajminá~ fí~
Jerusalén, jogui casf~ guir dsea` do cajo jo cajíñ~:

—Níjøom~ ba' fí~ Jerusalén la cartí~ niliti~ lajíi~ e júu~ e
nícacuø~ Tiquié~ e 'ná~ lamí~ jéeng~ guí, l~ fí~ laco' guí jíi~
e nícaffí~ 'ná~ jéeng~ guí cajo. **5** Dsø' e já~ ba' e i Juan
do caseáiñ~ dsea` jmi~ cío~ jmi~, dsø' lajee~ lajminá~
jnea~ nícuøø~ 'ná~ e niñíng~ na' Jmigu^ quiá~ Fidiée~.

Mi~ cangáng~ Jesús fí~ ñiff~

6 Jo mi~ cangí~ jo, i dsea` quiá~ Jesús i teáang~ cío'r~
do fí~ mó~ Olivos ie~ jo cajmíng~ r~ dsea` do lala:

—Fíi~ iil~, ¿su lana nícatí~ i e níjmée~ týu~ e
ni'neeng~ naa~ dseata~ qui~naa~ yee~naa~ fí~ gó~naa~?

?Joba' cañíi~ Jesús quiá~ i dsea` do jo cajíñ~:

—Ja~ 'né~ ñí~na' e~ jmi~ o'guí e~ jíi~ níjmé~ Tiquié~ e
Fidiée~ jalé~ e níjmér~, co' jíi~ 'ña~ bre ñir~ jogui sea` fí~
quiá'r~ e níjmér~ e jo. **8** Dsø' mi~ niñíng~ na' Jmigu^
quiá~ Fidiée~ lajaang~ lajaang~ na', job nilisea~ bí~ quií~
na' e laco' nigüiguiá~ na' júu~ quié~ e fí~ la'úng~ jee~ fí~
Jerusalén cío~ guí latøøng~ l~ se~ Judea, jogui lajobi
ajo fí~ l~ se~ Samaria, jogui fí~ la'úng~ fí~ jmigüi~.

9 Jo mi~ l~ casf~ r~ lajo, lajee~ teáang~ i dsea` quiá'r~ do
jøøm~ breiñ~, canaang~ Jesús soor~ fí~ yú~ jmigüi~ cartí~
caquíñ~ jee~ cabøø~ jníi~, jo jo` cangáng~ guir dsea`
do.

10 Jo lajee~ teáang~ i dsea` do jøør~ fí~ l~ cangáng~
Jesús, cío~ cajné~ gáng~ dseañu~ i qui~ 'mi~ té~ fí~ l~
teáang~ i dsea` do **11** jo cajíñ~ casf~ reiñ~:

—Dsea` Israel i seeng~ fí~ Galilea, jíalit~ teáang~ na'
jóø~na' fí~ yú~? Co' Fidiée~ nícató'r~ fí~ ñiff~ i Jesús i
cangi~ cío~ 'ná~ do, jo laco' cañíi~na' jial cajgóor~ fí~
yú~ do, lajob níjáa~týr fí~ jmigüi~ la calé~ catú~ mi~ nití~
í~ lajo.

Mi~ caguíñ~ Matíi~ e ni'ír~ cuaiñ~ quiá~ Judas Iscariote

12 Jo mi~ cangi~ jo, caquím~ i dsea` cangi~ cío~ Jesús
e fí~ mó~ Olivos do, jo cangolíim~týr fí~ Jerusalén, co'
quiáb~ née~ e fí~ jo, jogui jíi~ jo cuðøng~ ngí~ dsea` Is-
rael mi~ jmi~ e jmi~ líi~. **13** Jo mi~ caguillíi~ fí~ jo, can-
gotáaiñ~ fí~ cío~ dsíi~ sinúu~ e tú~ fíng~, co' fí~ job l~
nineáaiñ~. Jo i dsea` i caseáang~ fí~ jo siir~ Té~ Simón
jogui Jacóo~ jogui Juan jogui Dí~ jogui Líi~ jogui Mó~
jogui Bartolomé jogui Mateo jogui jaang~ guí i sii~
Jacóo~ jíó~ Alfeo, cío~ guí jaang~ guí i sii~ Simón i lítng~
dsea` celote, jo cío~ jaang~ guí cajo i sii~ Judas rúng~
Jacóo~. **14** Jo jalém~ i dsea` na seáiñ~ contøøng~ e fíiñ~
Fidiée~ colíng~ cío~ jaléng~ rúng~ Jesús cío~ guí Yá~,
niquiá~ dsea` do, cío~ guí jaléng~ dseam~
caguaang~ guí.

15 Jo jaléng~ dsea` i caseáang~ fí~ jo tíi~bre ciento
veinte. Jo nineáaiñ~ lajíi~b~re mi~ caráang~ i Té~ Simón
do jo café~ r~ júu~ quiá~ jo casf~ dsea` do:

16 —Dsea` rú~uu~, ne~baa~ e calitib~ jalé~ e cajíng~
Jmigu^ quiá~ Fidiée~ la'eáang~ cío~ i dsea` áang~
quí~i~ i sii~ Daví~ i caliséng~ malí~ eáang~, jo catéer~ fí~
ní~ jí~ quiá~ Fidiée~ l~ fé~ ui~ quiá~ i Judas Iscariote do
i cacá~ nífi~ quiá~ i dsea` i 'ní~ cangáng~ Jesús mi~ ca-
saiñ~ dsea` do. **17** Jo i Judas Iscariote do líiñ~ jaang~
dsea` i lamí~ quíng~ jee~ jnea~, dsea` líi~ fí~ dsea` quiá~
Jesús, jo seab~ guíe~ quiá~ cío~ jalé~ ta~ e jmoo-
naa~. **18** Dsø' mi~ cangi~ e ca'níiñ~ dsea` do, jo cío~ e
cuu~ e calí~r~ quiá~ lajíi~ e 'lí~ e cajmíer~ do, calár~
cío~ uó~, jo fí~ job calíng~ 'ña'r~ jo cajngang~ 'ña'r~, jo
e fí~ ni~ uó~ dob catóiñ~ jo cajná~ moguir~ jogui tu'r~
ca'guíb~ jo cajum~bre. **19** Jo mi~ calíñ~ jaléng~ dsea`
seeng~ fí~ Jerusalén e calí~ lado, joba' catéer~ e nilisii~
Aceldama e uó~ do e guóng~ cío~ jmi~ quiá~ Uó~ l~
Catuu~ Jmi~øøng~.

20 Jo cajíng~ guí i Té~ Simón do ui~ quiá~ Judas Iscariote:

—Jo tóo~ cío~ fí~ ni~ jí~ quiá~ Fidiée~ e sii~ salmos lala:
'Né~ e job~ níjé~ éé~ quiá~;
jo jíi~ jaang~ ja~ jí~ nígueá~.

Jogui tóo~ guí cajo:

'Né~ e jaang~ guí i níjmé~ ta~ cuaiñ~ quiá~;
Jo lajob tóo~ fí~ ni~ jí~ quiá~ Fidiée~.

²¹ Joba' 'nē~ niguīng'~ naa' jaang`gui i ningf̄ cōo`~ jneaa~aa' i ni'īng` cuaiñ~ quiá~ i Judas Iscariote do, jogui røb` niguia`naa' júu` jial mi` cají`tu Jesús mi` cangf̄ e cajúiñ~. Ds̄t' 'nē~ e lñiñ~ jaang` i cangi` cōo`~ jneaa~aa' lata~ catí` mi` casée` Juan jm̄i` quiá~ Jesús jogui cartí` mi` cangáiñ~ f̄i` ñiff~. Jo lanab cajíng` Té` Simón casf̄r` jaléng` i dsea` do ie~ jo.

²² Joba' caguíng` jaléng` i dsea` do gáng` dseañt`~: jaang` i sii` Sé` Barsabás jogui sii`bir Justo cajo, cōo`~ jaang`gui i sii` Matiñ~.

²³ Jo mi` cangf̄ jo, jaléng` i dsea` do camír` Fidiée` lala jo cajíñ~:

—Fí`naa', 'nub` dsea` nícuíi` dsíi` dsea` lajaang` lajaaiñ~. Míi`naa' 'nú` e niff` jnea` i` lajee` lají` huáang` i dsea` la nícaguíñ~ e ningfr` cōo`~ jnea`~, dsea` guijáng`naa', dsea` ca'uíng`naa' dsea` quií~, e ni'íñ~ cuaiñ~ quiá~ i Judas Iscariote do, dsea` nícangáiñ~ f̄i` lñ` catíñ~ uíi` e dsee` e ca'éer` do.

²⁴ Jo mi` cangf̄ jo, cacóor` e quiá~ i` nilí` lajee` lají` huáaiñ~ do; joba' Matiñ~bing` calí~, jo íb` ca'íng` cuaiñ~ quiá~ i Judas do, jo colíñ~ canaaíñ~ ngír` cōo`~ i dsea` apóo` guijáng` do ladsif` lado.

Mí` ca'íng` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang` Jmiguí` quiá~ Fidiée`

² Jo mi` cangf̄ jo, jo cagüeá` coo` jm̄i` quiá~ dsea` Israel e sii` Pentecostés quiá~ mi` catí` cincuenta jm̄i` e canaang` roo` jalé` e jnír`. Jo ie~ jo, dob níseáng` jaléng` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang` e f̄i` lñ` tñiñ` e seáiñ` do.

³ Jo lajee` teáaiñ~ e f̄i` dsíi` sinúu` jo, coo` canúu`bre e iñ` f̄i` yú` jmiguí` laco`gui iñ` mi` iñ` guí` e teá` eáang`, jo coob` mi` canaang` iñ` f̄i` laúng` e f̄i` dsíi` sinúu` iñ` neáaiñ` do, ⁴ jo cajnéng` coo` e lñ` jíu` la lñ` mi` sóng` iñ` f̄i` yú` guí` lajaang` lajaang` i dsea` do. Jo caje` coo` e jo quiá` lajaang` lajaaiñ` do. <sup>5</sup> Jo lajob ca'íñ` Jmiguí` quiá~ Fidiée` , jo lajaang` lajaam`bre canaaíñ` f̄e`r` jm̄i` e jíe` e ja` mi` cuír` jéeng`gui lñ` laco`gui ta` jmóo` e Jmiguí` do jee` ír`.

⁶ Jo ie~ jo teáang` fñíng` dsea` Israel f̄i` Jerusalén i jaléng` f̄i` laúng` f̄i` jmiguí` e laco` nijmitir` lajíñ` e tñíng` dsea` do f̄i` jo e jmiféiñ` Fidiée` . <sup>7</sup> Jo mi` canúu` e iñ` do lafa` e iñ` guí` , jo casitñ` rúiñ` jogui caseáng` rúiñ` ladsif` lado f̄i` jo, f̄i` lñ` neáang` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang` . Jo mi` caseáiñ` lajíñ` do e f̄i` jo, ja` ñir` jíalí` núur` e nífe` i dsea` do jm̄i` quiá` lajaang` lajaaiñ` .

⁸ Jo dsíng` cangogá` dsíi` jaléng` i dsea` i caseáng` do ie~ jo, co` ja` i` dsíir` e niní` jalé` e jo, jo canaaíñ` siiñ` lajee` yaaiñ` lala:

—Dsea` góo`naa` dsea` Israel i seeng` f̄i` Galileabi lajíng` i f̄e` na! ⁹ Jo jíalí` níu`naa` e f̄e`r` jm̄i` quiá`naa`? Jo jmaquíim`bi` lñ` see`naa` lajaang` lajaang`naa` , co` lab néeng`naa` lana dsea` góo`naa` dsea` Israel i seeng` f̄i` Partia, jogui i seeng` f̄i` Media, jogui dsea` Elam, cōo`~gui dsea` Mesopotamia, jogui cōo`~ dsea` i seeng` f̄i` Judea, jogui i seeng` f̄i` Capodocia, cōo`~gui dsea` seeng` f̄i` Ponto, cōo`~gui dsea` seeng` f̄i` Frigia

cōo`~gui f̄i` Panfilia lñ` se` Asia, ¹⁰ jogui cajo dsea` seeng` f̄i` Egipto, cōo`~gui dsea` seeng` f̄i` lñ` se` Libia quiá~ laco` Cirene jogui quiéem`bi` dsea` cajo i jaléng` f̄i` Roma <sup>11</sup> i lñíng` dsea` Israel latí` mi` cangáang`~, jogui i lñíng`~gui jobi` níca`uíiñ` laco`gui jneaa`aa` , dsea` Israel. Jogui quiim`bi` dsea` i jaléng` f̄i` lñ` se` Creta cajo cōo`~gui f̄i` lñ` se` Arabia. Jo lajaang` lajaam`baa` níu`naa` e f̄e`r` jm̄i` quií`ii` e quiá`~ jial laniing` `gøng` Fidiée` cōo`~jalé` e jmóor` do jee` dsea` .

¹² Jo dsíng` dsigá` dsíir` lajíñ` , co` ja` ñir` jíalí` calí` la do, jo siiñ` lajee` yaaiñ`:

—¿E` uiing` e calí` jalé` e lala, faa`aa`?

¹³ Ds̄t` i lñíng`~gui i dsea` i caseáng` do jmineam`~breiñ` do jo f̄e`r`:

—¡Méeb` níca`fiñ` na! ¡E nííim`biñ` na! Joba` f̄e`r` lajo.

Jalé` e casf̄` Té` Simón dsea` i teáang`~ do ie~ jo

¹⁴ Jo mi` canúu` Té` Simón e f̄e` i dsea` do lado, joba` caráaiñ` café`r` uii` quiá` lajíñ` laó` calíñ` dsea` ngí` cōo`~ Jesúz, jo lalab casf̄`reiñ` do cōo`~ júu` teá`:

—Dsea` rú`uu` dsea` Israel cōo`~gui jaléng` dsea` jiéng` i nineáang` f̄i` Jerusalén la, níu`na` júu` e nífá`~a la jogui quié`na` cuente røø` . <sup>15</sup> Co` jnea`~ ja` iing`naa` laco`gui la i` óo`na` , co` ee`bi` , nábi` nití` la iñ` ñú` la`ee` . <sup>16</sup> Jo ja` lñ` laco` la i` óo`na` , co` lanaguí níliti` laco`gui cajíng` Joel i café` cuaiñ` quiá~ Fidiée` malí`gui mi` cajíñ` lala:

¹⁷ Lalab nidsijée` mi` nijaquiéeng` e ni'íng` jmigüi` , co` la lab cajíng` Fidiée` malí`gui:

Nicuóøø`ø Jmiguí` quié`e laca'íng` dsea` jmigüi` ; jogui jaléng` jóo`na` dseañt` dseam` niguiár` júu` e f̄e`r` cuaiñ` quié`e, jogui jaléng` siming` niní` laco`gui mi` quir` jalé` e nímee`e, jogui jaléng` dsea` yéut` niquir` jalé` e nidsijée` cøøng`gui.

¹⁸ Jogui nicuóøø`ø jaléng` dseañt` dseam` i jmóo` lajíñ` e iing` jnea` Jmiguí` quié`e, jo lajob niguiár` júu` cuaiñ` quié`e mi` nití` i` lajo.

¹⁹ Jogui f̄i` yú` jmigüi` nímee`e jalé` e quí`i`i` jm̄i` e dsigá` dsíi` dsea` , jogui f̄i` guóo` uó` la niní` dsea` jmi`øøng` cōo`~gui jí` e coo` jogui niróo` jmiñi` e iñtú` .

²⁰ Jo jo` níjneá`gui jí` iee` , jogui sí` yúum`bre níjneíñ` laco`gui la lñ` jm̄i`øøng` . Jo nidsijée` jalé` e jo ná`~gui e jm̄i` laniing` `gøng` do mi` níjáátu Dsea` Jmáang` f̄i` jmigüi` la e níquidsir` i` quiá` dsea` jmigüi` .

²¹ Jo jaléng` dsea` i mi` jnea` e níjmícoo`ore, dsea` ib` i nileáng` e ja` ni`ñi` iihuí` mi` nití` i` lajo.

Jo lanab lñ` júu` quiá` Fidiée` e ca'íng` Joel malí`gui eáang` .

²² Jo lalab cajíng`gui Té` Simón casf̄r` dsea` góor` dsea` Israel ie~ jo:

—Níu`gui jalé` e júu` e níffí`i` ná` la, Lajíñ`baa` níne`naa` guíú` jalé` e quí`i`i` Jesúz i seeng` f̄i` Nazaret jm̄i` jmóor` , jo dsigá` dsíi` dsea` cōo`~jalé` li` e quí`i`r` jm̄i` jmóor` la`eáang` cōo`~ Fidiée` . Joba` calíne`naa` e

dsea` íb` casíñ` dsea` do fí` la. <sup>23</sup>Joguì cajáng` dsea` Jesúś fí` jaguóo`na' lí^` laco` nísíñ` quiá` Fidiéé` lamí` jéeng`gui, co` lajob nísíñ` quiá` dsea` do. Joguì `nú` caséng`na're cartí` cajngang`na're e cateáang`na'r fí` dse` crúu` la'eáang` cígo` jaléng` dsea` soo` dsíi` rúng`na'. ²⁴Dsú` Fidiéé` cajmér` e cajib`tu dsea` do, joguì caleáam`bre dsea` do ní` `mó`, dsúco` ja` cuóøng` e Jesúś níjé`guì e 'lñññ. ²⁵Dsúco` lalab cajíng` dseata` quií`ii` Daví` malí`guì eáang` e fé'r` cuaiñ` quiá` Jesúś mi` cajíñ` lala:

Contóøm` ñii` e Fí`i Fidiéé` quier` nifí` quié`e lacaang` fí` lñ` ngíi`,

joguì lí`bi` i`to` fí`fíng` jnea` jíe` fí` lñ` seen` ,
joba` dseáng` ja` e fí`lí` quié`e jíi` coó`.

²⁶Jo dseáng` eáam` íaang` dsíi` cartí` Ø` quiá` e íaang` dsíi` do,

jo contóøm` seen` e ta` dsíi` e jéem` Fí`i jnea` .

²⁷Co` ja` nicuó` Fidiéé` fí` e nija` jnea` fí` dsíi` tó` ee` , o`guì nicuó` fí` fa` lñ` níjgié` lajo ngúu` táan`n, dsea` güéán`n i`jmoo` lajíi` ta` e iing` ír` .

²⁸Co` dsea` íb` dsea` ca'e` jnea` jial laco` niliseen` fí` jmigüí` cígo`r` ,

jo lajoba` eáam` nilí`íaang` dsíi` , co` colíim` niliseen` cígo`r` .

Jo lanab jíi` lñ` júu` quiá` dseata` quií`ii` Daví` e café'r` cuaiñ` quiá` Jesúś .

²⁹Jo fí`guì`nú` , dsea` rú`naa` , cuóø`tea` jnea` fí` e nifón`nú` car` ngocáng` dsíi` e i`quí`ii` dseata` Daví` do ja` fé'r` uii` quiá`r` `ñia'r` , co` e já`ba` ca-júm`bre joguì ca'ám`bre cajo, jo e ee` quiá`r` do sijí`bi latí` lana jee` jneaa`aa` . ³⁰Dsú` i` Daví` do calíñ` jaang` dsea` i`café` cuaiñ` quiá` Fidiéé` malí`guì eáang` , joguì ní`bre guíé` e Fidiéé` cacuó` dseáng` júu` já` quiá`r` e nicuó`iñ` jaang` lajee` i`dsea` sijur` do i`nilíng` dseata` dsea` fénge` quií`ii` , dsea` lñ`i` dsea` Israel. ³¹Jo e lafa` níjóøb` i`dseata` Daví` do jo café'r` uii` quiá` Dsea` Jmáang` , i`dsea` i`casíng` Fidiéé` fí` jmigüí` la e quiá` níjíb`tu dsea` do mí` ning` e níjúuiñ` ie` mí` cajíñ` e ja` níjé` i`dsea` na fí` dsíi` tó` ee` quiá`r` , o`guì níjgié` jalé` ngúu` táaiñ` fí` dsíi` e too` ee` do. <sup>32</sup>Jo lajob lñ` , co` Fidiéé` cajmér` e cají`tu Jesúś mi` cang` e cajúiñ` , jo lajaleb` e calí` do neb` jneaa`aa` lajíi`naa` .

³³Joguì mí` cang` e cají`tur do, cangáiñ` fí` lñ` guíing` Fidiéé` fí` níff` e ngogüéár` lñ` lñ` dsée` laco` guíing` dsea` do. Jo fí` job ca`íng` dsea` do e Jmigüí` e cacuó` Tiquí`r` Fidiéé` e laco` nicuó`r` jaléng` dsea` quiá`r` lñ` laco`guì júu` e nicacuó` lami` jéeng`guì. Jo e lab lajíi` e nicañí`nú` joguì e nicanúu`na` lajee` lana.

³⁴Dsúco` o` i`lñ` dseata` Daví` i`cangáng` fí` níff` la quié` ngúu` táaiñ` do laco`guì cangáng` Jesúś, dsúco` `ñiab` i` Daví` do cajíñ` lala ie` jo:

'Ñia` Fidiéé` casí`r` Fí`naa` jo cajíñ` :

"Fí` lab niní` lñ` lñ` dsée` laco` guíin`n la

³⁵cartí` níjmee` jnea` e nílinúu` jaléng` dsea` júu` quií` , jaléng` i`ní` níng` `nú` ."

³⁶Jo güíline`baa` guíé`jaléng` jneaa`aa` , dsea` lñ`i` dsea` Israel, e i`Jesúś i`cateáang` `nú` fí` dse` crúu` do, i`bing` cacuóøng` Fidiéé` e lñ`iñ` Fí` quiá` jaléng`

dsea` jmigüí` , joguì caleáaiñ` jneaa`aa` jee` dsee` quií`i` i` cajo.

³⁷Jo mi` canúu` jaléng` i`dsea` i`siseáng` do e júu` quiá` i`Té` Simón do, dsíng` calíñ` fí`i` . Joba` ca-jmíng`r` i`Té` Simón do cígo`guì i`dsea` apóo` cagúiaang`guì do jo cajíñ` casí`reiñ` :

—Dsea` rú`uu` , ¿e` mí` sea` uii` quiá` jalé` dsee` e níca`ee`naa`?

³⁸Jo cañíi` Té` Simón quiá` jaléng` i`dsea` do jo cajíñ` :

—Né` quií` jíing` yaang`na` fí` quini` Fidiéé` , joguì níang`na` jmíi` lajaang` lajaang`na` laco` cuó` lñ` e nilíng`na` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , jo lajoba` ní`íng` Fidiéé` jalé` dsee` quií`na` , joguì nicuó`r` `nú` Jmigüí` quiá`r` cajo. ³⁹Jo e Jmigüí` e niñíng`na` do quiá`r` catíim`ba` cígo`guì jaléng` jóo`na` cajo cígo`guì lajíng` jaléng` dsea` lñ` doñí` jíe` fí` seeiñ` , lñ` lajaléng` i`nísíng` quiá` Fidiéé` i`ni`uíng` dsea` quiá`r` .

⁴⁰Jo cígo`e júu` lab joguì cígo` e jíe`guì cajo e calíung` Té` Simón jaléng` i`dsea` i`caseáiñ` fí` Jerusalén ie` jo, jo lalab casí`reiñ` :

—Jláang`yaang`na` fí` jaguo` Fidiéé` e laco` ja` nigüílíng`na` fí` lñ` i`lñ` lñ` laco`guì dsilíng` jaléng` dsea` dsee` dsea` qui`!

⁴¹Jo lajob jíi` lñ` júu` quiá` Té` Simón e casí`r` i`dsea` do. Jo lajob lñ` , jaléng` i`dsea` i`já` calíng` lajíi` júu` quiá` i`Té` Simón do, cajgáam`bre jmíi` e laco` cuó` lñ` e ca`uíng` dsea` do dsea` quiá` Dsea` Jmáang` . Jo ie` jo `n` milguì dsea` i`ca`uíng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , jo caquím`bre cígo`jaléng` i`dsea` quiá` Dsea` Jmáang` cagúiaang`guì do ie` jmíi` jo. <sup>42</sup>Joguì lajíim` i`dsea` do dseáng` ja` jmitúng` dsíir` lajíi` e júu` e guí`jaléng` i`dsea` apóo` do, joguì røøb`jmóor` jmá`jíi` cígo`jalé` e sea` quiá`r` . Joguì lajobi cajo e féiñ` Fidiéé` joguì seáng` rúiñ` lajíiñ` do e gó`r` ir` colíng` e laco` jmiguiéng` dsíir` Dsea` Jmáang` .

Jalé` e guíé` e ca`é` la`uui` dsea` i`já` calíng` júu` quiá` Dsea` Jmáang`

⁴³Jo ie` jo lajalem` dsea` dsigá` dsíir` jalé` e lñ` e quí`i` jmíi` e jmoo` jaléng` i`dsea` apóo` do. <sup>44</sup>Jo lajaleng` i`dsea` i`nijá` calíng` júu` quiá` Dsea` Jmáang` , eáam` guíé` conrøø` seeiñ` , joguì jmóor` jmá`jíi` lajíi` e sea` quiá`r` lajaang` lajaaiñ` ; ⁴⁵co` níff`bre jalé` e sea` quiá`r` , jo e cuu` e lñ`r` do jmóor` jmá`jíi` lñ` jíalco`lñ` `n` quiá`r` lajaang` lajaaiñ` . <sup>46</sup>Jo lacoo` jmíi` seáng` rúiñ` fí` sínúu` guá` , jo fí` quiá` laó` rúiñ` eáam` íaang` dsíir` gó`r` ir` colíng` e ja` jmíjløng` yaañ` , ⁴⁷joguì jmífeñ` Fidiéé` . Jo jaléng` dsea` eáam` guíé` fé`r` uii` quiá`iñ` , joguì lacoo` jmíi` lacoo` jmíi` jmoo` Fidiéé` e fíng`guì dsea` ca`uíñ` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` .

Mí` ca`láang` jaang` dsea` jlúung`

³ Jo coo` jmíi` i`Té` Simón do cígo`guì Juan can-golíñ` fí` guá` fé` quiá` dsea` góor` dsea` Israel e

si' fí Jerusalén la iji' ní' e ca'lóo', co' e oor' jo ttíng' dsea` Israel e dsiféeiñ' Fidiée'. <sup>2</sup> Jo e fí' guá' jo dsignéa` jaang` dsea` i jlúung' latí mi' cangáang'. Jo fí' job dsijéeng` dsea` i dseañu' jlúung' do lacoo' jmiñ', jo dsignéeiñ' fí' coo' o'nú' quiá' e guá' do e sii' Li' Niguo' e laco' mi'r' jaléng' dsea` i dsitáang' fí' jo jalé' e 'nér'.

³ Dsú' mi' cangáng' i dsea` jlúung' do Tú' Simón cogo'gui Juan e tí' li' nidsítaiñ' fí' dsí' e sinéu' guá' do, joba' cajíng' i dsea` jlúung' do casf' r' i dsea` gáng' do:

—¿Já' cuó' jnea~ lajíi' e iáang` o'?

⁴ Jo lico' cajéom' Tú' Simón cogo'gui Juan i dsea` jlúung' do, jo cajíng' Tú' Simón casf' reiñ':

—Jøøng' jnea'.

⁵ Joba' tiib' cajeiñ' do lí' eáam' cango'gó` dsíir', co' líiñ' e líng' ee' nicuóbl' i dsea` do ír'.

⁶ Joba' casf' Tú' Simón i dsea` jlúung' do jo cajíñ':

—Ja' oo' cutee` o'gui cunée` fa' e nicuóbl' o'nú', dsú' lajíi' e cuóøng` cuóø` nicuó` baa: la'eáang' cogo' 'nía' júu' quiá' Dsea` Jmáang', dsea` seeiñ' fí' Nazaret, ráan' jo ngí'.

⁷ Jo mi' calf' fé' Tú' Simón lajo, catíiñ' guoo` dsée' quiá' i dsea` jlúung' do jo caseang` neiñ'; jo dsif' lajob catíng' bí' tii' i dsea` jlúung' do cogo'gui lutíir'.

⁸ Jo lico' ca'fim' i dsea` jlúung' do, jo dsif' lajob casíñ', jo canaaïñ' ngí'bre jóng. Jo mi' cangf' jo, ca'fí'bre cogo' i dsea` gáng' do fí' dsí' sinéu' guá' e ningí', jo cangáiñ' fíiñ' fí' dsí' jo e jmiféiñ' Fidiée'.

⁹ Jo mi' cangá` jaléng' i dsea` do e cangib' i dsea` jlúung' do jogui e jmiféiñ' Fidiée', <sup>10</sup> joba' eáam' cango'gó` dsí' i dsea` do, jogui cafóm'bir cajo mi' cangár' e ca'láam' i dsea` jlúung' do, co' niñib' i dsea` do e i dsea` jlúung' dob i lamí' gua' e fí' o'nú' guá' li'sii' Li' Niguo' do e mir' jalé' e 'nér'.

Mi' café' Tú' Simón júu' güf' quiá'r'

¹¹ Jo mi' cangf' jo, i dsea` jlúung' i ca'láang' do dseáng' jo' tiúum'bre Tú' Simón cogo'gui Juan. Jogui lajíim' i dsea` teáang' fí' do ie' jo eáam' cango'gó` dsíir', jogui canaaïñ' e dsilíiñ' e fí' sigui' quiá' guá' fí' do fí' li' sii' Ni'néu' quiá' dseata` Salomón, co' fí' job taang` i dsea` gaang` do. <sup>12</sup> Jo mi' cangá` Tú' Simón e guilfing` jaléng' i dsea` do fí' do, joba' casf' reiñ' jo cajíñ':

—¿Jialí' dsí'gó` óo' 'nú', dsea` rú'naa' dsea` Israel, uíi' e ca'láang' i dseañu' la? ¿Jialí' jøøng'na' jnea' gó'naa'? Co' o' jnea' dsea` cajmi'leáang`naa' i dseañu' la fa' cogo' i la'eáang' e 'gøng'naa' o'gui la'eáang' e dsíng' jmiféng'naa' Fidiée'. <sup>13</sup> Dsú' Fidiée' i cajmiféng' 'li' yéu' quiíi' i sii' Abraham jogui Isáá' jogui Jacóó' cogo' jaléng' gui dsea` áang' quiúnaa', ib' Fidiée' i caguiéng' yé'gui i Fíi'naa' Jesú' i jmoo' lajíi' e iing' dsea` do. Dsú' 'nú' cajáang'naa' fí' quini' jaléng' dseata~, jogui caguijeaang`naa' fí' quini' dseata` dsea` féng' i sii' Pilato. Jo i dseata` i lamí' iiñ' e nileám'bre Jesú', dsú' 'nú' ja` cacuó'naa' fí' lajo fa' e caleáaiñ' dsea` do. <sup>14</sup> Jogui lafa' e nilaang`na're dsea`

líiñ' jaang` dsea` güeang' jogui éer' røø', dsú' lí' riquib' cajmee'na'. Co' 'nú' camf'na' e caláang` jaang` dsea` i lée' i nicajngang' dsea` rúng' lafa' e nilaang`na' ír', <sup>15</sup> jogui lajobi camf' 'nú' e cajnga' dsea` quiá' i dsea` i cuó' jneaa~aa' e see'naa' cøøng' cogo' Fidiée' lata'. Dsú' Fidiée' cajmér' e cají' tu dsea` do calé' catú' jee' jaléng' 'li', jo ne~baa' guí' lajíi'naa', dsea` lí' i dsea` apoo', jalé' e jo. ¹⁶ Dsúco' e la'eáang' e jáb' calfng' i dsea` jlúung' i jøøng' máang'na' la e quíib' Jesú' jmiñ' e cajmi'leáaiñ' dsea` do, joba' nicalibíim'tur jogui nica'láam'bre lana lí' laco'gui nicañi'na' na.

¹⁷ Jo niñi'baa guí', dsea` rú'naa' dsea` Israel, e ja' niñb' 'nú' o'gui dsea` i quié' nif' quiíi' nír' jalé' e cajmee'na' mi' cajngang'na' Jesú'. <sup>18</sup> Dsú' mi' cajngang'na're, job dseáng' i cajmiti' Fidiée' lajíi' júu' e cacuør' lamí' jéeng'gui e caguiá' jaléng' dsea` i café' cuaiñ' quiá'r' mi' cajíñ' lala, e dseáng' nisí'í'ba' e njinga' dsea` quiá' i dsea` i sijeeng'naa' fí' jmigü' la i nisíng' Fidiée' i nileáng' jneaa~aa' jee' dsee' quiíi'.

¹⁹ Joba' fíi' i 'nú' e quií' jíing' yaang'na' fí' quini' Fidiée' jogui jáang' yaang'na' fí' jaguór', jo lajoba' niñiñ' dsee' quií'na'. Jo jangám' Fíi'naa' Dsea` Jmáang' nijmér' e nili'iáang' óo'na' jogui e niliseeng'na' jugui' júu' røø' cogo'r'. <sup>20</sup> Jo Fidiée' nisíng'tur Jesú' fí' jmigü' la, jo dsea` íb' cajo i caguíng' dsea` do latí mi' uiing' e laco' niliñ' dsea` quié' nif' quiíi', dsea` lí' i dsea` Israel, lí' laco'gui nicañiñ' lamí' jéeng'gui. ²¹ Dsú' lajee' lana, fí' niñb' bi' 'nú' seeiñ' cartí' mi' niguiá'tu Fidiée' guí' lajalé' e sea` fí' jmigü' laco'gui toq' fí' ni' ji' quiá'r' jogui laco'gui casf' r' dsea` quiá' i café' cuaiñ' quiá' r' malíi'gui eáang', ²² lí' laco' cajíng' Moi' ie' jo ie' mi' casf' r' jaléng' 'li' dsea` cøøng' quiúnaa' lala: "Fíi'naa' Fidiée' niguíng' jaang` dsea` lajee' dsea` góo'naa' i nífé' cuaiñ' quiá'r' lí' laco'gui caguíñ' jnea' e fá'a cuaiñ' quiá'r'. Jogui 'nú' jmeé'na' núu'ba' jalé' júu' quiá'r'. ²³ Dsúco' jaléng' dsea` i ja' niliñi' jalé' júu' quiá' dsea` do, niñim'bre jo ni'nám'bre conguia' jee' jneaa~aa', dsea` lí' i dsea' quiá' Fidiée'.

Jo lanab cajíng' Moi' ie' jo.

²⁴ Jo lajíim' dsea` i café' cuaiñ' quiá' Fidiée' malíi'gui eáang', canaan'g' latí cogo' Samuel cartí' lana, røøb' júu' caguiar' quiá' jalé' e dsijée' lajee' lana. <sup>25</sup> Jogui 'nú' bi' cajo catíng'na' lajíi' júu' e cacuør' Fidiée' lamí' jéeng'gui la'eáang' cogo' dsea` i caguiá' júu' quiá'r'. Jogui nícatíim'bi 'nú' cajo júu' e nisí' quiá' Fidiée' cogo' jaléng' 'li' dsea` cøøng' quiíi'. Dsúco' Fidiée' casf' r' Abraham ie' malíi' do mi' cajíñ' lala: "Ni'ee'gui cogo' jalíng' dsea` seeng' fí' la'úng' fí' jmigü' la'eáang' cogo' jaang` dsea` sijú' i nijáá' mi' nití' i' lajo." Jo lajob cajíng' Fidiée' casf' r' Abraham ie' jo. ²⁶ Jo mi' cangf' e cajmijíi'tu Fidiée' i jóor' Dsea` Jmáang' do, la'uui' casiñ' dsea` do jee' jneaa~aa', dsea` lí' i dsea` Israel, e laco'niñiing'naa' e ni'náng'naa' jee' jalé' e 'li' e jmoo'naa' lajaang` lajaang'naa'.

Jo lanab lí' jalé' júu' e caguiá' Tú' Simón ie' jo.

Mi~ caguiéng~ Tú~ Simón cóo~gui Juan fi~ quini~ dsea~ ta~

4 Jo lagui'ná~bi fé~ Tú~ Simón cóo~gui Juan júu~ quiá~r~ fi~ quini~ jaléng~ dsea~ e fi~ guá~r~ fé~ quiá~r~ dsea~ góor~ dsea~ Israel do, mi~ caguiliing~ jmidsea~ cóo~gui i~ fii~ quiá~r~ dsea~ jmoo~ i~ guá~r~ do jogui~ cóo~bir~ dsea~ Israel i~ líng~ dsea~ saduceo cajo. **2** Jo jaléng~ i~ dsea~ i~ eáam~ liguuiñ~ dsu~ e Tú~ Simón cóo~gui Juan ngir~ ta~ e~ dsea~ e quiá~r~ jí~tu jaléng~ dsea~ mi~ ningf~ e júuiñ~ lí~ laco~gui calf~ cóo~r~ Jesús. **3** Jo casam~bre i~ dsea~ gáng~ do dsif~ lado uíi~ e jo, jo catáng~neiñ~ 'nññí~ e laco~ niquidisr~ i~ quiá~r~ do mi~ nijneá~, co~ nica'lóob~ mi~ casang~neiñ~ do. **4** Dsu~ fíim~ jaléng~ dsea~ i~ nicanúu~ e júu~ e guia~ dsea~ do nica-jám~ yaaiñ~ fi~ jaguo~ Jesús, jo lají~ dseañ~bi cadsíñ~ jí~ ja~ 'ñiá~ mil la'ó~ ca'uuiñ~ dsea~ quiá~r~ Dsea~ Jmáang~ ie~ jo.

5 Jo mi~ cajneá~ e jmi~ jo, caseáng~ jaléng~ dsea~ quié~ nif~ quiá~r~ dsea~ Israel fi~ do fi~ Jerusalén cóo~gui jaléng~ dsea~ cóøng~ quiá~r~ jogui~ jaléng~ tifa~ quiá~r~ júu~ quié~ ta~ quiá~r~ dsea~ Israel. **6** Jo jee~ job quiéeng~ Anás i~ líng~ dsea~ mogui~ quiá~r~ jaléng~ fii~ jmidsea~ quiá~r~ dsea~ Israel, jogui~ jmidsea~ Caifás, jogui~ Juan, jogui~ Jaang~, lí~ ljaléng~ dsea~ sinéu~ caguaang~gui quiá~r~ i~ dsea~ mogui~ quiá~r~ jaléng~ fii~ jmidsea~ do. **7** Jo jaléng~ i~ dsea~ i~ caquit~r~ ta~ e nitóør~ Tú~ Simón cóo~gui Juan fi~ jee~ lí~ teáaiñ~, jo fi~ jee~ job casíñ~ dsea~ do, jo lalab cajmíng~r~ dsea~ do ie~ jo, jo cajíñ~:

—¿I~ nicacuó~ 'nú~ fi~ e cajmi~leáang~na~ i~ dsea~ na~, osi~ ¿i~ júu~ quiá~r~ é?

8 Jo co~ Tú~ Simón eáang~ jmicóo~ Jmiguí~ quiá~r~ Fidiée~ quiá~r~, joba~ cañíir~ quiá~r~ i~ dsea~ góor~ do jo cajíñ~ casí~reiñ~:

—E laba~ fíi~ 'nú~, jaléng~ dsea~ teáang~na~ nif~ qui~ii~, cóo~gui jaléng~ 'nú~, dsea~ cóøng~ qui~ii~, **9** co~ 'nú~ jmingiñ~na~ quiá~r~ jalé~ e guia~ e nicajmó~naa~ cóo~ i~ dsea~ lamí~ jlúung~na~ e laco~ niliñ~na~ jial calf~ e ca'láaiñ~. **10** Joba~ nijmó~ jnea~ júu~ fi~ quini~ 'nú~ e laco~ niliñ~naa~ cóo~gui dsea~ Israel caguaang~gui e i~ dseañ~i~ sing~ quini~naa~ lají~naa~ la'ó~ téé~naa~ la ca'láaiñ~la'eáang~ cóo~r~ Dsea~ Jmáang~ i~ seeng~ fi~ Nazaret, i~ dsea~ i~ cateáang~ 'nú~ fi~ dse~ crúu~ do, jogui~ i~ cajmiji~tu Fidiée~ calé~ catú~. **11** Jo 'nú~ i~ óo~na~ e i~ Jesús do líiñ~lafa~ co~ cuu~ e ja~ ta~ íing~ quiá~r~ tñ~ fii~, dsu~ o~ já~ e lalo~, dsu~co~ dsea~ do lanaguí~ niliñ~lafa~ e cuu~ e niing~gui lajee~ lajale~. **12** Jo jí~ i~ Jesús dob dsea~ cuøøng~ nileáiñ~ jneaa~aa~ jee~ jalé~ dsee~ qui~naa~, co~ jo~ i~ seeng~ i~ jiéng~gui fi~ la'úng~ fi~ jmi~fa~ e nicaculo~ng~ Fidiée~ i~ nileáng~ jneaa~aa~ jee~ dsee~ qui~ii~.

13 Dsu~ mi~ cangá~ jaléng~ dsea~ i~ teáang~ nif~ quiá~r~ dsea~ Israel do eáang~ja~ 'gó~ Tú~ Simón cóo~gui Juan e fé~r~ jalé~ júu~ quiá~r~ Dsea~ Jmáang~, joba~ eáam~ cangogá~ dsí~ i~ dsea~ do mi~ canúur~ jial tñ~ Tú~ Simón fé~r~, co~ niñ~bre e ja~ 'ga~ lí~ mi~ jmit~ing~ dsea~ do, joba~ calilí~r~ e dsea~ cangi~ cóo~r~ Jesús líiñ~ do laji~ huáaiñ~. **14** Jo jí~ ja~ e b~ sea~ quiá~r~ i~ dsea~ do fa~ e ni-

jmér~ dsee~ quiá~iñ~ do, co~ jee~ dob sing~ i~ dsea~ i~ ni~ca'láang~ do. **15** Joba~ caqui~r~ i~ dsea~ quié~ nif~ do ta~ e ca'uøøm~ Tú~ Simón cóo~gui Juan fi~ caluu~ lajee~ cateá~ fi~ quini~ i~ dsea~ fíi~ng~ i~ siseáng~ do. Jo mi~ cangf~ jo, jo canaang~ i~ dsea~ i~ siseáng~ do sñiñ~ lajee~ yaaiñ~ jo s~ rúiñ~:

16 —¿E~ nijmó~oo~ cóo~ i~ dseañ~r~ gáng~ na? Co~ lají~m~ dsea~ seeng~ fi~ Jerusalén ñir~ e nicajmééiñ~ li~ lají~i~ e cangf~iñ~ e tñiñ~, jo ja~ cuøøng~ fé~naa~ e o~ já~ e jo. **17** Jo e laco~ jo~ nini~gui lají~júu~ e guiar~ do jee~ jaléng~ dsea~, joba~ nité~baa~ fó~ quiá~r~ e laco~ jo~ ningf~ guir guiar~ júu~ cuaiñ~ quiá~r~ i~ Jesús do.

18 Jo lajob cajméer~; catób~t~yreíñ~ do e fi~ li~ siseáng~ i~ dsea~ fíi~ng~ do, jo caqui~r~ ta~ quiá~iñ~ do e jo~ ee~ nifé~guiñ~ o~gui~ni~e~guiñ~ do jí~i~ cøo~ júu~ cuaiñ~ quiá~r~ Jesús. **19** Dsu~ i~ Tú~ Simón do cóo~gui Juan cañíir~ quiá~r~ i~ dseata~ quiá~r~ do jo casí~reiñ~:

—Í~ óo~ 'nú~ yaang~na~ jial e guia~gui, ¿su guia~gui e nijmit~naa~ lají~i~ ta~ quié~ 'nú~ laco~gui e nijmit~naa~ lauui~ ta~ quié~ Fidiée~? **20** Co~ ja~ cuøøng~ e nitú~jnea~ e nifé~naa~ lají~i~ e nicanu~naa~ jogui~ lají~i~ e nicanu~naa~ quiá~r~ Jesús.

21 Jo mi~ canúu~ jaléng~ i~ dsea~ i~ quié~ nif~ do jalé~ e júu~ jo, caleáb~tu casí~reiñ~ do e líng~ ee~ nimeáng~neiñ~; dsu~ ja~ cateá~ dsí~r~ fa~ cajméer~ lajo, jo catiúum~breiñ~ do, co~ ja~ cadsé~r~ jial uiing~ e nijmér~ lajo, co~ lají~m~ dsea~ i~ teáang~ do ie~ jo~ jmféiñ~ Fidiée~ quiá~r~ lají~i~ e calf~ do ie~ jmi~r~ jo. **22** Jo i~ dseañ~r~ i~ ca'láang~ la'eáang~ cóo~r~ güea~ quiá~r~ Fidiée~ do ningóor~ lí~fi~gui tuló~ jí~.

Mi~ camí~ dsea~ quiá~r~ Dsea~ Jmáang~ Fidiée~ e ni~ jmicóo~ i~ quiá~r~

23 Jo mi~ ca'uøøng~ Tú~ Simón cóo~gui Juan e fi~ li~ siseáng~ dsea~ do co~ nisilaam~bre, joba~ caseáng~tu rúiñ~ cóo~r~ jaléng~ i~ apóo~r~ rúiñ~ caguaang~gui do, jo cajmea~reiñ~ júu~ jalé~ e cajíng~ jaléng~ fii~ jmidsea~ quiá~r~ dsea~ góor~ dsea~ Israel cóo~r~ gut~ jaléng~ dsea~ cóøng~ quiá~r~. **24** Jo mi~ cató~ jma~ rúiñ~ e júu~ do, jo caféiñ~ Fidiée~ conguia~ lají~i~ do jo cajíñ~:

—Fíi~i~, 'nub~ dsea~ cajmee~r~ yú~ jmi~gú~ cóo~gui guóo~u~ jogui~ jalé~ jmi~r~ ljalé~ e sea~ quiá~r~ la~ca~líng~ laca~líng~. **25** Jo lalab casí~i~ 'nú~ i~ dseata~ Daví~ i~ cajmée~ lají~i~ e iing~ 'nú~ do, jo la'eáang~ cóo~r~ Jmiguí~ quií~ cajme~r~ lala:

Ja~ dseeng~ e niliguíng~ jaléng~ dsea~ jmi~gú~ quiá~r~ Fidiée~.

Ja~ e ta~ íing~ e nijmé~ dsea~ Israel e ni~f~ dsí~r~ jalé~ e ja~ ta~ íing~.

26 Co~ lajale~ dseata~ dsea~ féng~ i~ quié~ ta~ fi~ jmi~gú~ la jmicóøng~ yaaiñ~ fi~ quini~ Fidiée~, jo coliñ~ cóo~ i~ dsea~ quié~ nif~ qui~ii~ 'nú~ niñ~ 'nú~, Fíi~naa~, coliñ~gui cóo~r~ Dsea~ Jmáang~ i~ nícauguíin~ 'nú~ do. Jo lanab cajme~r~ i~ dseata~ Daví~ do.

27 Jo síi~naa~ 'nú~, Fíi~naa~, e lajob calf~ mi~ dseata~ Herodes cóo~gui dseata~ Poncio Pilato caseáng~ rúiñ~ fi~ la fi~ Jerusalén cóo~r~ jaléng~ dsea~ i~ ja~ líng~

dsea` Israel cōo`~gui jaléng` dsea` góo`naa' dsea` Israel, e cajmérer` 'ní` níñiñ` Jóo` Jesús i güeang` i jmóo` lajíi`~ e iing` 'nú` do i caguín`~ do. ²⁸ Jo jaléng` i dsea` do nícajmérer` jalé`~ e na, co` lajob si`~ quíi` 'nú` e nidsjée` jalé`~ e na, jo nícalitib` lana. <sup>29</sup> Jogui lana, Fíi`ii`, 'nú`bi dsea` nínuu` jalé`~ e ga` e fé` i dsea` do uii` quíi`ii`, joba` mñi`~naa' 'nú` e nícuó`ba` bñ` jaléng` jnea`~, dsea` jmoo`naa` lajíi`~ e iin`~, e niguiá`guíi` júu` quíi`~ e ja` 'gó`naa`. <sup>30</sup> Jogui jmícoó`~ jnea`~ cōo`~ güea`~ quíi`~ cajo e quíi`~naa` jmíi`~ níjmi`leáang`naa` jaléng` dsea` dsée`~ jogui e níjmó`naa` jalé`~ e li`~ jogui jalé`~ e quíi`~naa` jmíi`~ la'eáang` cōo`~ Jóo` Jesús i güeang`~ do.

Jo jíi`~ lanab líi` júu` quiá`~ i dsea` apoo` do e caféiñ` Fidiée` ie` jo.

³¹ Jo mi` cató`~ fénig` i dsea` apoo` do Fidiée`~, dsif` ladob cajlé`~ fí` li`~ siseáng`~ lajíiñ`~ do. Jo Jmiguí` quiá`~ Fidiée` eáam` jmícoó`~ quiá`r` lajíiñ`~ e laco` guiar` júu` quiá`~ Fidiée`~ fí` ni`~ fí` e ja` 'gó`r` jíi`~ capí`~.

Jalé`~ e sea` quiá`~ dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang`~ líi`~ e røøb` quiá`r` lajíiñ`~

³² Jo eáam` fénig` jaléng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang`~, jogui røøb` dseáng`~ sñiñ` jogui røøb` éer` lajaléiñ`~ do. Jo jíi`~ jaaiñ`~ do ja` jmoo`~ e lajíi`~ e sea` quiá`r` líi`~ quiá`r` yaaiñ`~, co` jalé`~ e jo røøb` quiá`r` lajíiñ`~. <sup>33</sup> Jogui i dsea` apoo` do eáang`gui nísea` bñ` quiá`r` e guiar` júu` quiá`~ jial mi` cajíi`tu Fíi`naa` Dsea` Jmáang` mi` cang` e cajúiñ`~; jogui Fidiée` eáam` jmícoó`r` lajíiñ`~ i dsea` do cōo`~ güea`~ quiá`r`~. ³⁴ Jo lajíiñ`~ i dsea` do sea`ba` e 'nér`~, co` jaléng`~ i óo` uó` osi `núr`~ é, joba` nñi`bre e jo, jo e cuu`~ e li`r` do fí` jaguo`~ i dsea` apoo`~ dob ngñiñ`~. <sup>35</sup> Jo fí`guib níjmé` jmá`~jiü lajee` lajíiñ`~ do lí`~ jialco`~ fí` líi`~ quiá`r` lajaang` lajaam`bre. ³⁶ Jo lajob cajo cajmée` jaang` dsea` Israel i líiñ`~ dsea` levita i sii` Sé` i niseeng` fí` cōo`~ líi` sii` Chipre. Jo i dsea`~ i calisír` quiá`~ i dsea` apoo` do Bernabé, e guóng` dsea`~ i jmícoó`~ jaléng`~ dsea` rúng`~; <sup>37</sup> jo i dseañ`~ la ni`óo`bre cōo`~ uó`~, jo ca'nñi`bre` do, jo e cuu`~ e calf`r` quiá`~ e uó`~ e ca'nñi`r` do, fí` jaguo`~ i dsea` apoo`~ dob caguiar` lajíi`~.

Dsee` e ca'ée` Ananías cōo`~ Safira

5 Jo mi` cang`~gui lajo, ca'nñi`b` jaang` dseañ`~ i sii` Ananías coliñg` cōo`~ dseam` quiá`r` i sii` Safira cōo`~ uó`~. <sup>2</sup> Jo røøb` casíng`~ i dseañ`~ do cōo`~ dseam` quiá`r`~ e caje`bre cōo`~ condseá`~ e cuu`~ e calf`r`~ do, jo dsu` jíi`~ condseá`~ba` cacuó`r`~ i dsea` apoo`~ do. ³ Joba` lalab casí`~ Tú` Simón i Ananías do jo cajíi`~:

—Ananías, ¿jialíi`~ cazuó`~ fí` uó`~ e ca'i`~ fíi`~ i líiñ`~ i sii` Satanás fí` o`~ e cajmee`~ adseaan` quiá`~ Jmiguí` quiá`~ Fidiée`~, jogui caje`~ cōo`~ condseá`~ e cuu`~ e calf`r` quiá`~ uó`~ e ca'nñi`~ do? <sup>4</sup> ¿Su o` quíi`~ e uó`~ do? Jogui mi` cang`~ e ca'nñi`~, ¿su o` quíi`~ e cuu`~ e calf`r`~ do? ¿jialíi`~ ca'líi` o`~ e cajmee`~ lajo? Jo o` jíi`~ cōo`~ jnea`~, dsea` apoo`~, nícajmee`~ adseaan`~, co` cōo`~ Fidiéeb` dsea` nícajmee`~ lajo.

5 Jo mi` calf`~ núu` Ananías e júu`~ jo, dsif` lajob caquíiñ`~ jo cajum`bre. Jo mi` cang`~jo, caguílíng` tú` 'ní` mñing`~ siming`~, jo caquíiñ`~ 'mi`~ i líi`~ Ananías do jo cangojéeng`neiñ` fí` li`~ ca'aam`breiñ`~ do. Jo jaléng`~ dsea`~ i caliñi`~ lajíi`~ e calf`~ do ie`~ jo dsíng`~ cafó`iñ`~.

7 Jo mi` cang`~ 'ní` oor`~ lajo, caguiéng`~ dseam` quiá`~ Ananías fí` jo, jo jíi`~ ja`~ ñir`~ jalé`~ e nícalf`~ do. <sup>8</sup> Jo cajmíng`~ Tú` Simón i dseam` quiá`~ 'lít`~ Ananías do jo cajíi`~:

—Jmée`~ jnea`~ júu`~, ¿su ca'nñi`ba` e uó`~ do cōo`~ jíi`~ 'moo`~ e nícafée`~na` do?

Jo cañi`~ i dseam`~ do:

—E já`~, lajob calf`~, co` ca'nñi`baa` cōo`~ jíi`~ e 'moo`~ jo.

9 Joba` casí`~ Tú` Simón i dseam`~ do:

—¿Jialíi`~ casiling`na` røø` cōo`~ dseañ`~ quiá`~ e cajmee`na` adseaang`na` quiá`~ Jmiguí` quiá`~ Fidiée`~? Lana dob níjalíng`~ i siming`~ i cango'áang` dseañ`~ quiá`~ do, jogui 'nú`~guí níjéiñ`~ e nidsi'áaiñ`~ lana.

10 Jo dsif` lajob caquíng`~ i Safira do uii`~ tñi`~ Tú`~ Simón e ni'lím`bre. Jo mi` caguílíng`~ i siming`~ do, ni'lím`~ i dseam`~ do. Jo cangojéem`breiñ`~ do fí` li`~ ca'áaiñ`~ jo cataiñ`~ cáang`~ e li`~ ca'áng`~ i líi`~ dseañ`~ quiá`r`~ do. ¹¹ Jo lajíiñ`~ dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang`~ i teáang`~ do ie`~ jo cōo`~gui jaléng`~ dsea`~ i caliñi`~ jalé`~ e calf`~ do, eáam`~ cafó`iñ`~.

Jalé`~ e li`~ e quíi`~ dsea` apoo`~ jmíi`~ e cajmée`~

12 Jo mi` cang`~jo, jmiguíb` jalé`~ li`~ e quíi`~ jmíi`~ cajmée`~ i dsea` apoo`~ do jee`~ jaléng`~ dsea`~. Jo lajíiñ`~ i dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang`~ do seáiñ`~ fí` guá`~ té`~ quiá`~ dsea` Israel li`~ sii` Ni'núñ` quiá`~ dseata`~ Salomón. <sup>13</sup> Dsu` jíi`~ jaang`~ dsea`~ jiéng`~ ja`~ teá`~ dsíi`~ e nidsitáaiñ`~ cōo`~ i dsea`~ do doñi`~ fa`~ eáam`~ jmíi`gó`reiñ`~ do. ¹⁴ Jo lajee`~ jo ngóo`~ líiñ`~ jaléng`~ dsea`~ i jáng`~ yaang`~ fí` jaguo`~ Dsea` Jmáang`~, do dseañ`~ jogui dseam`~. <sup>15</sup> Jo jaléng`~ dsea`~ uóøiñ`~ jaléng`~ dsea`~ dsée`~ quiá`r`~ e dsíiñ`~ ni`~ 'ma`~, jo dsíjéeiñ`~ fí` jee`~ 'núñ`~ e laco`~ mi`~ ning`ng`~ Tú` Simón fí` jo, fa`~ jíi`~ capí`~ i líi`~ quiá`~bre nití`~ li`~ teng`~ jaang`~ gáang`~ i dsea`~ dsée`~ do, jo lajob ni`leáaiñ`~ do. ¹⁶ Jogui fíiñ`~ dsea`~ i seeng`~ fí` jalé`~ fíi`~ e téé`~ quiá`~ Jerusalén dsíiñ`~ fí` jo e jéeiñ`~ jaléng`~ dsea`~ dsée`~ quiá`r`~ cōo`~gui jaléng`~ dsea`~ i jée`~ i líiñ`~ quiá`~. Jo lajaléng`~ i dsea`~ do 'láam`bre.

Mi`~ cangotáang`~tu i dsea` apoo`~ do fí` dsíi`~ 'núñ`~

17 Jo i dsea`~ mogui`~ quiá`~ jaléng`~ fíi`~ jmidsea`~ quiá`~ dsea`~ Israel cōo`~gui jaléng`~ dsea`~ Israel i líiñ`~ saduceo eáang`~ calf`~ dsihuñiñ`~ quiá`~ i dsea`~ apoo`~ do cōo`~jalé`~ e jmóoiñ`~ do. <sup>18</sup> Joba` casam`~bre i dsea`~ apoo`~ do, jo catáng`~neiñ`~ fí` dsíi`~ 'núñ`~ quiá`~ ff`~.

19 Dsu` lajee`~ teáaiñ`~ e dsíi`~ 'núñ`~ dob, casiling`~ Fidiée`~ jaang`~ ángel quiá`r`~, jo íb`~ i caneáa`~ jñf`~ quiá`~ e 'núñ`~ do lajee`~ uóø`~, jo ca'uóøm`bre i dsea`~ apoo`~ do, jo mifíng`~ casí`~reiñ`~ do lala:

²⁰—Gütlíing[~]tu' fí' dsíí' guá[~] fé[~] do quí[~]na', jo gütsíí[~]tu' jaléng[~] dsea` fí' jo jial laco' niliseeiñ[~] cøøng[~] cogo'~ Fidiée[~] lata[~].

²¹Joba' mi[~] cajneá[~] e jmíi[~] cøo[~]gui[~] do, ee[~]gui[~] cangolíng[~] i dsea` apóo<sup>~</sup> do fí' lí<sup>~</sup> si<sup>~</sup> e guá<sup>~</sup> fé<sup>~</sup> do quiá<sup>~</sup>r<sup>~</sup>, jo cangotáaiñ<sup>~</sup> dsíí', jo canaaïn<sup>~</sup> e'r<sup>~</sup> jaléng<sup>~</sup> i dsea` i caseáng[~] fí' jo lí[~] laco'gui[~] ta[~] caquiut[~] i ángel do.

Jo lajee[~] jo, i dsea` mogui<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup> jaléng<sup>~</sup> fii<sup>~</sup> jmidsea` do cogo'~gui[~] jaléng[~] dsea` quiá<sup>~</sup>r<sup>~</sup> i teáang<sup>~</sup> gui<sup>~</sup> do, cató'r<sup>~</sup> jaléng<sup>~</sup> dseata<sup>~</sup> i quié<sup>~</sup> nifí<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup> dsea` Israel. Jo mi[~] nisiseáiñ[~] lajaléiñ[~] do, cahuí[~] ta[~] e nidsítée[~] i née[~] ni[~] guá[~] do i apóo[~] i teáang[~] dsíí' 'nueñí[~] do, jo nidsijgeáang[~] neiñ[~] e fí' lí[~] siseáng[~] dsea` do. <sup>22</sup>Dsú' mi<sup>~</sup> caguilíng<sup>~</sup> i dsea` née[~] ni[~] guá[~] i si[~] ngotée[~] i dsea` apóo[~] i teáang[~] fí' dsíí' 'nueñí[~] do, jo mi[~] caguilíng[~] fí' jo, jo[~] ji[~] cadséiñ[~] jíi[~] jaang[~]. Jo caquiim[~]bre e quiéer[~] e júu[~] do fí' quini[~] i dsea` siseáng[~] do jo lalab casf[~]reiñ[~]:

²³—Mi[~] caguié[~]naa', dsea[~]ng[~] jni[~] guiéb[~] jnf[~] quiá[~] e 'nueñí[~] do, jogui[~] i 'llee[~] i jmoo[~] i do, dob teáaiñ[~] fí' quini[~] jnf[~]; dsú' mi[~] caneá[~]naa', jíi[~] jaang[~] jo[~] ji[~] seeng[~] fí' dsíí' jo.

²⁴Jo mi[~] canúu[~] i fii[~] jmidsea` do cõo<sup>~</sup>gui<sup>~</sup> dsea` mogui[~] i fii[~] i née[~] ni[~] guá[~] fé[~] do e júu[~] jo, joba' canaaïn[~] sñiñ[~] e nidsijée[~] quiá[~]r[~] cõo[~] i dsea` góor<sup>~</sup> do. <sup>25</sup>Jo lajee<sup>~</sup> jo, cõo<sup>~</sup> caguiéb<sup>~</sup> jaang<sup>~</sup> dsea` i quié[~] júu[~] e fí' lí[~] siseáng[~] dsea` do, jo lalab casf<sup>~</sup>r<sup>~</sup> dsea` i:

—I dsea` i cateáng[~] 'nú[~] 'nueñí[~] do, dob niteáaiñ[~] fí' dsíí' sinúu[~] guá[~] fé[~] quí[~]na' lana e e'tur.

²⁶Joba' cangolíng[~] i fii[~] née[~] ni[~] guá[~] do cõo[~]gui[~] jaléng[~] dsea` quiá<sup>~</sup>r<sup>~</sup> e cango'néem<sup>~</sup>breiñ<sup>~</sup> do. Jo mi<sup>~</sup> cadséng<sup>~</sup>neiñ<sup>~</sup> do, ja<sup>~</sup> ee<sup>~</sup> cajmeáiñ<sup>~</sup> jíi<sup>~</sup> cõo<sup>~</sup>, co<sup>~</sup> 'gó<sup>~</sup>bre fíng casí'ló<sup>~</sup> i dsea` i teáang[~] do cuu[~] ír[~]. ²⁷Jo cató[~]breiñ[~] do fí' lí[~] siseáng[~] i dseata[~] i quié[~] nifí[~] quiá[~] dsea` Israel. Jo mi<sup>~</sup> caguilíng<sup>~</sup> fí' jo, lalab casf<sup>~</sup>jaléng<sup>~</sup> i dsea` mogui[~] quiá[~] jaléng[~] fii[~] jmidsea` do ír[~]:

²⁸—Jnea[~] nícaté[~]baa' fó[~] quí[~]na' jéeng[~]gui[~] e jo[~] ni[~]é[~]na' jaléng[~] dsea` cuaiñ<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup> i dsea` góo[~]naa' i sii[~] Jesús do, jo jóo[~]na' lana e fí' latóom[~] fí[~] Jerusalén nícaguiá[~]na' e júu[~] jo, jogui[~] la quié[~]gui[~] jnea[~] iing[~]na' cuó[~]na' dsee[~] cuaiñ[~] quiá[~] e cajnga[~] dsea` quiá[~] i Jesús do.

²⁹Joba' cañi[~] Té[~] Simón cõo[~] i apóo[~] caguaang[~]gui[~] do, jo cajíñ[~] casf[~]r[~] i dsea` góor[~] i siseáng[~] do:

—Laniing[~]gui[~] eáang[~] 'né[~] e jmití[~]naa' jalé[~] ta[~] quiut[~] Fidiée[~] laco[~]gui[~] e nijmití[~]naa' ta[~] quiut[~] jaléng[~] dsea` jmigüi<sup>~</sup>. <sup>30</sup>Cø<sup>~</sup> i Fidiée<sup>~</sup> i jmiféng<sup>~</sup> 'lñ<sup>~</sup> dsea` cõøng[~] qui[~]naa' do, dsea` bing<sup>~</sup> cajmée<sup>~</sup> e cají<sup>~</sup>tu<sup>~</sup> Jesús, i dsea` góo[~]naa' i cajngang[~]na' fí[~] dse[~] crúu[~] do. ³¹Jogui[~] Fidiée[~] nícaseáng[~]neiñ[~] do, jogui[~] nícaguiéeiñ[~] fí[~] lí[~] dséé[~] laco[~]guiñ[~] 'nía'r[~], jogui[~] nícacuø[~]reiñ[~] do ta[~] e nicár[~] nifí[~] quiá[~] dsea` jmigüi<sup>~</sup>, jogui<sup>~</sup> e leáiñ<sup>~</sup> dsea` jee[~] jalé[~] dsee[~] quiá[~]-. Jogui[~] cajmée[~] Fidiée[~] lajo e laco[~]niqüí[~] jíing[~] yee[~]naa' fí[~] quinir[~], jnea[~]aa' dsea` lñ<sup>~</sup> dsea` Israel, jo lajoba' ni[~]íñ[~] dsee[~] quí[~]ii[~]. ³²Jo neb[~] jnea[~]gui[~] la'uинг[~] e júu[~] jo lí[~] laco[~]gui[~] la ñí

Jmiguí[~] quiá[~] Fidiée[~] cajo, jo e Jmiguí[~] jo e nícacuø[~] Fidiée[~] jaléng[~] dsea` i náu[~] júu[~] quiá[~]r[~].

³³Jo mi[~] canúu[~] i dsea` Israel i siseáng<sup>~</sup> do lajíi<sup>~</sup> júu<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup> i dsea` góor[~] Té[~] Simón do, dsifi[~] ladob caliguíñ[~] jo cartí[~] mñ[~] iiñ[~] nijngám[~]breiñ[~] do. ³⁴Dsú' jee[~] i dseata[~] i siseáng[~] do niquiéeng[~] jaang[~] dsea` Israel i líng<sup>~</sup> dsea` fariseo i sii[~] Gamaliel, jo líiñ[~] jaang[~] tifa[~] quiá[~] júu[~] quiut[~] ta[~] quiá[~] dsea` góor<sup>~</sup>, jo eáam<sup>~</sup> jmi<sup>~</sup> gó<sup>~</sup> jaléng<sup>~</sup> dsea` i tifa[~] do. Jo i tifa[~] do caróor[~] lí[~] guíiñ[~] jo caquiut[~] ta[~] e ca'uøøng[~]tea[~] i dsea` apóo<sup>~</sup> do e lí<sup>~</sup> siseáiñ<sup>~</sup> do. <sup>35</sup>Jo mi<sup>~</sup> cangf<sup>~</sup> jo, i tifa<sup>~</sup> fariseo do casf<sup>~</sup>jaléng<sup>~</sup> i dsea` i siseáng[~] do ie[~] jo, jo cajíñ[~]:

—Dsea` góo<sup>~</sup>naa' dsea` Israel, ñiing[~] óo[~]na' cõo[~] jalé[~] e í[~] óo[~]na' nijmee[~]na' cõo[~] i dsea` góo[~]naa' na.

³⁶Té[~] óo[~]na' ie[~] ningóo[~]jíu[~] do caseáang[~] i dseañ[~] i si[~] Teudas do teá[~] 'nía'r[~] e jíñ[~] e lñiñ[~] jaang[~] dsea` laniing<sup>~</sup>, jo fíim<sup>~</sup> dsea` caligóriñ[~] fí[~] lí[~] quié[~] ciento dsea`bing<sup>~</sup> cangotáang<sup>~</sup> cõo<sup>~</sup>r<sup>~</sup> ie<sup>~</sup> jo. Dsú' cajngam<sup>~</sup> dsea` i Teudas do mi[~] cangf[~] jo, jogui[~] jaléng[~] dsea` quiá[~]r[~] casojóm[~]bing[~] do, jo jíi[~] jo cadséng[~] quiá[~]r[~].

³⁷Jo mi[~] cangf[~]gui[~] lajo, cõo[~] jmi[~] e cali[~]íng[~] dsea` , caróo<sup>~</sup> jaang<sup>~</sup> dseañ<sup>~</sup> i sii<sup>~</sup> Judas i seeng<sup>~</sup> fí<sup>~</sup> Galilea i cajíng<sup>~</sup> e lñiñ<sup>~</sup> jaang<sup>~</sup> dsea` laniing[~]; jo fíim[~] dsea` calf<sup>~</sup>r<sup>~</sup> i caligóng<sup>~</sup> ie<sup>~</sup> jo. Dsú' mi<sup>~</sup> cangf<sup>~</sup>gui<sup>~</sup> lajo, dseab<sup>~</sup> cajnga<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup>r<sup>~</sup> cajo, jogui<sup>~</sup> jaléng<sup>~</sup> i dsea` quiá[~]r[~] do casojóm[~]biñ[~] do cajo. ³⁸Joba' fíi[~] jnea[~] 'nú[~] e tiúung[~]na' jaléng[~] i dsea` na, jo ja<sup>~</sup> quíng<sup>~</sup>na' jíi<sup>~</sup> cõo<sup>~</sup> cõo<sup>~</sup>r<sup>~</sup>. Co<sup>~</sup> faco<sup>~</sup> e júu<sup>~</sup> la quiá<sup>~</sup> lajíi<sup>~</sup> yaang<sup>~</sup> dsea` jmigüi[~], cuóom[~]bí ningíng[~]. ³⁹Dsú' song e júu[~] la e quiá[~] Fidiée[~], joba' ja[~] quí[~] jmi[~] nilí[~] 'nú[~] e ni[~]íng[~]na'. Joba' fíi[~] 'nú[~] e ñiim[~] óo[~]na', jo jie[~] mi[~] jmee[~]na' e teáang[~]na' ga[~] uii[~] quiá[~] Fidiée[~].

Jo mi[~] calf[~]e fé[~] i tifa[~] Gamaliel do e júu[~] jo, calím[~] i dsea` do júu<sup>~</sup>. <sup>40</sup>Jo catób<sup>~</sup>tyr i dsea` apóo[~] do calé[~] catú[~] fí[~] lí[~] siseáng[~] i dsea` fíing[~] do; jo mi[~] níteáaiñ[~] do, jo cabóong[~]neiñ[~] jogui[~] ca[~]tyr 'goo[~] quiáiñ[~] do e jo niguiá[~]guíiñ[~] do júu[~] quiá[~] i Jesús do. Jo mi[~] cangf[~] jo, joguibá[~] caleáang[~]neiñ[~] do. ⁴¹Jo ca'uøøm[~] i dsea` apóo[~] do e fí[~] jo e iáang[~]dsíí[~], co[~] Fidiée[~]bing[~] i nícacuø[~] ír[~] e laco[~] nidsing[~]iiñ[~] iihuü[~] uíi[~] Jesús. ⁴²Jo canaang[~]tu i dsea` apóo<sup>~</sup> do e e'r<sup>~</sup> jaléng<sup>~</sup> dsea` júu[~] quiá[~] Jesús laco[~] jmi[~], jogui[~] guiar[~] jalé[~] e júu[~] do fí[~] dsíí[~] sinúu[~] guá[~] fé[~] quiá[~] dsea` Israel e si<sup>~</sup> fí<sup>~</sup> Jerusalén jogui<sup>~</sup> lajobi<sup>~</sup> lacaang<sup>~</sup> fí<sup>~</sup> sinúu<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup> dsea` cajo.

Mf[~] ca'náaiñ[~]guiáng[~] dsea` i níjmícõo[~] quiá[~] e nilí[~] guiée[~] jalé[~] e 'né[~]

⁶ Jo ie[~] jo, eáam[~] ngoffíng[~] dsea` i jáng<sup>~</sup> yaang<sup>~</sup> fí<sup>~</sup> jaguo<sup>~</sup> Dsea` Jmáang[~]; joba' i dsea` i fé<sup>~</sup> jmi<sup>~</sup> griego canaaiñ<sup>~</sup> jmiquím<sup>~</sup> dsíí<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup> i dsea` Israel i fé[~] jmi[~] hebreo, jo fé[~] r[~] e jaléng[~] dseam[~] griego i 'nñ[~] ja[~] íñ[~] røø[~] lajíi[~] e ngñiñ[~] e 'nér[~] lacoo[~] jmi[~]. ²Joba' caseáng[~] i dsea` gutíung<sup>~</sup> do lajaléng<sup>~</sup> dsea` i nilíng[~] dsea` quiá<sup>~</sup> Dsea` Jmáang[~] jo casf[~]reiñ[~] do jo cajíñ[~]:

—Ja[~] dseeng[~] e jnea[~] nitú[~]naa' e guia[~]naa' júu[~] quiá[~] Fidiée[~] e laco[~] nijmó[~]naa' guiée[~] lajíi[~] e si[~] niñíng[~]na'. ³Joba' fíi[~] 'nú[~], dsea` rú<sup>~</sup>naa' dsea` quiá[~]

Dsea` Jmáang~, 'néeng` rúng`na' lajee` la'ó` yaang`na' guiáng` dseañt` i la'ó` nicuïng` rúng`na' røø` cóo` jogui ningáng`na' quiá` rúng`na' jogui i la'ó` njimicóo` Jmiguí` quiá` Fidiée` quí`na'. Joba` dsea` f'bing` niguiá`na' ni` e ta` jmoo` guiée` na. ⁴ Jo jnea` njimó`bft` ta` féng` Fidiée` jogui ta` guia` júu` quiá` Dsea` Jmáang` lajee` jo cajo.

⁵ Jo lajíim` i dsea` do casftiñ` røø` ie` jo. Joba` ca'náaiñ` Tée`, jaang` dseañt` Israel i já` lfting` júu` quiá` Dsea` Jmáang` car` ngocáng` dsíir` jogui i jé` Jmiguí` quiá` Fidiée` quiá`, cóo`gui Lii` cóo`gui Prócoro cóo`gui Nicanor cóo`gui Timón, jogui Pármenes jogui cóo` Nicolás, jaang` i niseeng` f' Antioquía, jo i dsea` i nicaquf` jíng` 'nía'r` e laco` nica'uñ` dsea` Israel. <sup>6</sup> Jo mi` cangf` jo, cangosíng` yaaiñ` f' lf` teáang` dsea` apóo`, jo f'gibing` camí` Fidiée` uii` quiáiñ` do, jogui miffting` caquidsir` guóor` moguiñ` lajaang` lajañ` e laco` cuo` li` e ca'íñ` e ta` do.

⁷ Jo lajob ngóo` ni` júu` quiá` Fidiée`, jogui ngóo` dsiffim`bti i dsea` i jáng` yaang` f' jaguó` dsea` do f' Jerusalén. Jo jf`gui i fñim` jmidsea` Israel iñ` júu` quiá` Dsea` Jmáang` ie` jo.

Mi` casaiñ` Tée`

⁸ Jo co' eáam` 'gøng` i Tée` do la'eáang` cóo` güea` 'gøng` quiá` Fidiée`, joba` jmoo`bre jalé` e quí` jmiñ` jogui jalé` e li` f' jee` dsea` seeng` f' jo. <sup>9</sup> Jo coo` jmiñ` fñim` dsea` Israel dsea` góo` i Tée` do canaang` jmiquíng` dsíir` cóoiñ` do, jo i dsea` Israel i fñing` do quiéeng` i lfting` dsea` i teáang` jee` 'lé` e sii` Liberto colifing` cóo` dsea` i seeng` f' Cirene cóo`gui f' Alejandría, jogui jaléng` dsea` seeng` lf` se` Cilicia cóo`gui li` se` Asia cajo. ¹⁰ Jo jaléng` dsea` f'bing` canaang` jmiquíng` dsíir` cóo` i Tée` do, dsñt` ja` lí` guir fa` e røø` nicóng` júu` quiá`r` cóo` i Tée` do, co' eáam` tñiñ` do la'eáang` cóo` Jmiguí` quiá` Fidiée`. ¹¹ Joba` i dsea` i ca'náaiñ` dsea` 'léeng` i njimé` dsee` uii` quiáiñ` do e laco` nicuø`r` dsee` i Tée` do e fériñ` do jmang` júu` ga` uii` quiá` Moi` jogui uii` quiá` Fidiée` cajo. ¹² Jo lajob calf` júu` job teá` casá` jaléng` dsea` Israel i seeng` f' do colifing` cóo` jaléng` dsea` cóøng` quiá`r` cóo`gui jaléng` tifa` quiá` júu` quiá` ta` quiá`r` jo jmang` i calf` 'nì` níim` i Tée` do. Jogui jaléng` i dsea` Israel do casam`bre Tée` jo cagui-jeáaiñ` f' quini` jaléng` dseata` i quié` nif` quiá`r`. ¹³ Jo mi` caguilíñ` f' jo, dob niteáang` dsea` i nis`neaaang` i nifé` ga` uii` quiá` Tée`, <sup>14</sup> jo lanab ca-jíng` i dsea` do:

—Nicanú`naa` e fé` i Tée` do cuaiñ` quiá` Jesúz i seeng` f' Nazaret e ni`ím`bre guá` fé` qui`naa` e si` f' Jerusalén, jogui e njimisñiñ` jalé` e quí` tñ`naa` jmo`naa` e caséé` Moi` do e 'nè` jmití`naa`.

¹⁵ Jo i dseata` Israel do cóo`gui i dsea` i neáang` do ie` jo, mi` cajøøiñ` Tée`, jo cangáng`neiñ` do e lf` niñ` laco` lf` ni` jaang` ángel i casifing` Fidiée`.

Mi` cajmi`ong` 'nia` Tée` cóo` layaang` júu`

⁷ Jo mi` cangf` jo, i dsea` mogui` quiá` jaléng` fii` jmidsea` quiá` dsea` Israel do cajmíng`r` i dsea` góor` Tée` do song e jáb` lajíl` júu` e nicanúur` fé` dsea` uii` quiáiñ` do. <sup>2</sup> Joba` cañí` Tée` quiá` i dsea` mogui` fii` jmidsea` do jo casf`reiñ` lala:

—Núu`na` júu` quié`e, dsea` cóøng` qui`ii` jogui dsea` rú`naa` dsea` lf`iñ` dsea` Israel. Cajmijnéem` 'nía` Fidiée` qui`ii` i laniing` 'gøng` do f' quini` 'lf` yúu` qui`ii` Abraham malit`gui éaang` lajee` e cateáang` 'lf` yúu` do f' Mesopotamia lajee` e nü`gui nidsér` e nidsigüeár` f' Harán. <sup>3</sup> Jo lalab casf` Fidiée` dsea` i ie` jo: "Téu` góo` cóo`gui jaléng` dsea` sijú`, jo niguó` f' guóo` uó` lf` ni`l`ee`e 'nø`."

⁴ Jo lajob cajmée` 'lf` yúu` qui`ii` Abraham, caguit`f`bre e f' Caldea do jo f' dob cangogüeár` f' Harán. Jo mi` cangf` jo, cajum` tiquiá`r`. Jo Fidiéeb` cató` quiá` i Abraham do f' Canaán f' lf` née` jneaa`aa` lana. ⁵ Dsñt` ja` cacuø` Fidiée` dsea` i jíl` cóo` uó` ie` jo. Jo Fidiée` casf`r` 'lf` yúu` Abraham e nicuø`bre dsea` sijú` dsea` do e uó` do, nañí` fa` jíl` jaang` jöö` 'lf` yúu` Abraham ja` mi` seeng` ie` jo.

⁶ Jogui casf`bti Fidiée` i Abraham do e jaléng` dsea` Israel i fñing` dsea` áang` qui`naa` nidsilíñ` e nigrüeár` e lf`iñ` dsea` fii` jie` f' coo` ni` guóo` uó` e née` huíl` Jo f' job njimeíñ` do ta` laco` dsea` si`nñng` jogui gab` nidsingñiñ` do lajee` quiá` ciento jii`. <sup>7</sup> Jo casf`bigui Fidiée` i Abraham do jo cajíñ` "Jnea` nicuøø`ø iihuñ` jaléng` dsea` i njimeáng` ta` jaléng` dsea` quié`e e lf`iñ` do dsea` si`nñng`. Jo mi` ningf` jo, ni`uóm` jaléng` i dsea` quié`e do f' jo, jo jaléng` f` njimér` lajíl` e iim`baa e f' guóo` uó` na." Jo lanab casf` Fidiée` i Abraham do ie` jo.

⁸ Jo Fidiée` cacuø`r` júu` 'lf` yúu` Abraham, jo catigua` júu` e tóo` li` f' ngúu` táang` lajíl` yúu` siññu` e laco` cuo` li` e Fidiéeb` lf`ing` Diée` quiá`r` jo lajob ta` caquiñ` Fidiée` quiá` 'lf` yúu` Abraham e njimiti`bre e jo. Joba` mi` tñ` li` caliséng` jaang` jiuung` siññu` quiá`r` i calisí` Isáá, jo catéé`bre li` f' ngúu` táaiñ` do mi` cadsíñ` jñiá` jmiñ` lf` laco` ta` cahuñ` quiá`r`. Jogui lajob cajmée` i Isáá do mi` caliséng` jaang` jöor` siññu` i calisí` Jacóó`, jogui lajob cajmée` Jacóó` cajo cóo`l` lají` gítúung` jöor` siññu` i caliséng` quiá`r`. Jo i gítúung` dseañt` ib` lf` tiquiá` lají` gítuy` 'lé` dsea` Israel i fñing` dsea` áang` qui`ii` do.

⁹ Jo co`jaléng` i jöö` Jacóó` i fñing` dsea` áang` qui`ii` do calf` dsihuñ`bre quiá` i rúiñ` i sii` Sé` do, joba` ca'nñim`breñ` do cóo` dsea` i seeng` f' Egipto, jo i dsea` i f' job cajéeng`neiñ`. Jo dsñt` eáam` cajmícoó` Fidiée` quiá` i Sé` do, ¹⁰ jo caleáam`breñ` do jee` jalé` iihuñ` e si`i` e nidsingñiñ` do, jogui cacuø`reiñ` do e tñm`biñ` eáang`, jogui cajmíer` e guíab` ca'ée` i dseata` dsea` féng` quiá` Egipto cóo`r` , jogui cacuø`reiñ` coo`ta` e lf`iñ` do dsea` nñl`uu` quiá` dseata` dsea` féng` f' Egipto do, jogui e née` niñ` do f' 'nø` i dseata` féng` do cóo`gui jaléng` i dsea` ijmoo`ta` f' jo.

¹¹ 'Jo mī̄ cangf̄ jo, cajá̄ jī̄ oō f̄' latō̄nḡ Egipto cō̄'guī f̄' Canaán, jo eáam̄ iihū cangongf̄nḡ dseā cā̄onḡ' quī'naa' cō' jō' seā e níd'r̄. ¹² Ds̄' mī̄ caliñī ī Jacóō do e seab̄ micuī'ieē f̄' Egipto, jobā' f̄' job casíñī jalénḡ' jór̄ ī lī̄nḡ dseā áanḡ' quī'iī do. Jo e job la'uī yā' e cangolíñī' do f̄' Egipto.

¹³ 'Jo mī̄ cangolínḡtū ī jór̄ Jacóō f̄' Egipto e cat̄' tý̄ yā', joguibā cajméē 'Sé̄ júū cō̄' jalénḡ' ī dseā ī e rúiñī' dseā ngáanḡ' cō̄'bre līñī' do. Jo lajob caliñī ī dseatā Egipto do e dseā Israel lī̄nḡ Sé̄ la-cō'guī jneaā'aa'. ¹⁴ 'Jo mī̄ cangf̄ jo, caquiut̄' Sé̄ tā' e nidsé̄' tiquiá'r̄ Jacóō colínḡ' cō̄' jalénḡ' dseā sinúū' quiá'r̄ f̄' lī̄' guiinḡ' dseā do f̄' Egipto. Jo lī̄' lajeē lajíñī' la'ó̄' cangolíñī' f̄' jo tñī'bre setenta y cinco.

¹⁵ 'Jo lajob cajméē Jacóō, cangogüeá'bre f̄' Egipto cō̄' jalénḡ' dseā sinúū' quiá'r̄. Jo f̄' job cajúiñī, jo f̄' jobī cajo cajúnḡ jalénḡ' dseā áanḡ' quī'naa'. ¹⁶ 'Jo jalé̄' móō' teáanḡ' ī Jacóō do cangocóor̄ f̄' Siquem lī̄' sē' Canaán, jo ca'óor̄ f̄' dsí̄' tó̄' éē' lī̄' calá̄' lī̄' yéū' Abraham quiá̄' jaanḡ' ī calis̄ Hamor e f̄' Siquem do.

¹⁷ 'Jo mī̄ nijaquiéenḡ e nijmitī' Fidiéē lajíñī' júū' e cacuø'r̄' lī̄' yéū' quī'iī' Abraham lamí̄' jéenḡ'guī eáanḡ', jo eáam̄' nícangooff̄nḡ dseā' áanḡ' quī'iī' dseā Israel e f̄' Egipto do. ¹⁸ 'Jo iē' jo mī̄' caguá̄' jaanḡ'guī dseatā' dseā' fénḡ' ī caquiut̄' tā' e f̄' Egipto do, jo ī dseatā' ī' jō' calicuñī' Sé̄. ¹⁹ 'Jo ī dseatā' ī, eáam̄' gā' ca'éer̄' cō̄' jalénḡ' dseā' góō'naa' dseā Israel, jogū' caquiut̄' ī dseatā' do tā' e 'nē̄' nitiúuiñī' do jalénḡ' yéū' siñuñū' quiá'r̄' e lacō' nijúuiñī' do.

²⁰ 'Jo iē' job cajo cangáanḡ' ī yéū' siñuñū' Moī' do, jo eáam̄' iáanḡ' dsí̄' Fidiéē' cō̄' ī yéū' do. Jo sejmiī'biñī' do cajmícuóō' quiá'r̄' lajeē' gaanḡ' sī'. ²¹ 'Jo cōob̄' mī̄' cat̄' ī' e 'nē̄' nitiúuiñī' ī yéū' do quiá'r̄', jobā' cangotíuum̄'bre. Jo jaanḡ' simf̄' quiá̄' ī dseatā' dseā' fénḡ' Egipto do, íb̄' cadsénḡ' ī yéū' do, jo cató̄'bre f̄' quiá'r̄', jo cajmícuáanḡ'neiñī' do lafā' jór̄'bre. ²² 'Jo mī̄' cacuaiñī' do, calitím̄'bre lajíñī' e tñiñḡ' dseā' egipcio, jogū' eáam̄'bī' gøiñī' cajo e tñiñī' jalé̄' júū' cō̄'guī jalé̄' e jmoō' dseā' do cajo.

²³ 'Jo mī̄' cadsí̄' ī Moī' ī lī̄nḡ' dseā' áanḡ' quī'iī' do tuló̄' jíñī', ca'f̄' dsí̄' e nidsī'er̄' dseā' góor̄' dseā Israel ī taam̄'bī' f̄' Egipto do. ²⁴ 'Jo mī̄' caguiér̄' f̄' jo, cangáiñī' jaanḡ' dseā' egipcio ī táanḡ' jmánḡ' jaanḡ' dseā' góor̄' dseā Israel. Jo cajmī'om̄' Moī' ī dseā' góor̄' do, jogū' cajngam̄'bre ī dseā' egipcio do.

²⁵ 'Jo f̄' dsí̄' ī Moī' do e nililíñī' jalénḡ' ī dseā' góor̄' dseā Israel do e la'eáanḡ' cō̄' ī'bre nileáanḡ' Fidiéē' jaléiñī' do, jo ds̄' jā' calilíñī' ī dseā' góor̄' do jalé̄' e jo. ²⁶ 'Jo mī̄' cajneá̄' lajo, ngó̄'tū Moī' calé̄' catú̄' e cango'eer̄' dseā' góor̄' dseā Israel. Jo mī̄' caguiér̄' f̄' jo, cangáiñī' gánḡ' la'ó̄' dseā' góor̄' ī taanḡ' tā' tñiñḡ', jobā' calí'iñī' e nisfnḡ'tuiñī' do rø̄' jo casí̄'reiñī': "¿Jialí̄' taanḡ' 'nú̄' tā' tñiñḡ' la'ó̄' rúnḡ'naa'?"

²⁷ 'Jobā' ī dseā' ī jmánḡ' ī jaanḡ'guī do caliguñiim̄'bre quiá̄' Moī', jo ca'lem̄'breiñī' do jo casí̄'reiñī' lala: "¿Jī' caguínḡ' 'nú̄' e līñī' jaanḡ' fiī' quī'iī' ī quidsī' ī' jeē'

jneā'?" ²⁸ 'Su ī' ō' e nijngan̄' jneā' lacō'guī cajngan̄' ī dseā' egipcio do lado quiéē'?"

²⁹ 'Jo mī̄' canúū' Moī' e júū' jo, cagüī'f̄'bre f̄' Egipto jo cangór̄' cangogüeár̄' f̄' cō̄' guóō' uó̄' e néé̄' huí̄' e siī' Madián. Jo f̄' job caguár̄' lacō' jaanḡ' dseā' ī jäǟ' f̄' lī̄' huí̄'. Jo f̄' job calisénḡ' gáḡ' jór̄' siñuñū'.

³⁰ 'Jo mī̄' cangf̄' tuló̄' jíñī' lajo, cōō' jmiñī' lajeē' e ngí̄' Moī' f̄' cōō' guóō' uó̄' lī̄' jā' iñī' 'gā' lī̄' dseā' seenḡ' f̄' quiá̄' cōō' móō' e siī' Sinaí, jo f̄' job cangár̄' cōō' 'matóō' e guī' iā' jí̄' dsū' jā' e coō'. Jo lajeē' job cajmī' jnéenḡ' 'ñiā' jaanḡ' ángel quiá̄' Fidiéē' e f̄' jeē' jí̄' quiá̄' e 'mā' e guī' e iā' jí̄' do. ³¹ 'Jo eáam̄' cango'gó̄' dsí̄' Moī' mī̄' cangár̄' e jo. Jogū' mī̄' cangoquiéeiñī' cartí̄' quiá̄'guī e lacō' nijóor̄' guiú̄' e jo, jo canúur̄' luū' Fidiéē' e guicajínḡ' lala: ³² "Jneab̄' Fidiéē' ī jmifénḡ' jalénḡ' lī̄' dseā' cō̄'nal' quiú̄'naa' ī calis̄' Abraham cōō'guī Isáá' jogū' Jacóō'."

'Jo mī̄' canúū' Moī' e júū' jo, eáam̄' cafóriñī' car̄' caljém̄'bre, jo jíñī' jo' niteá̄' dsí̄' fa' nijóor̄' guī' e lī̄' guī' 'matóō' e iā' jí̄' do. ³³ 'Jo guicañiñī'tū Fidiéē' quiá̄' Moī' jo casí̄'reiñī' do lala: "Uó̄' lomiñī' Moī', ds̄'co' güeam̄' e niñuñū' uó̄' lī̄' sī'l' na lana, co' quiáb̄' sín'ñ. ³⁴ 'Jo nicamó̄'baa' quiá̄' jial tí̄' iihū' e ínḡ' dseā' quié̄' e, dseā' Israel, ī taanḡ' f̄' Egipto, jogū' nicanú'bf̄' jalé̄' dseē' e jmoō' dseā' egipcio quiá'r̄. Jobā' cagüén'ñ 'ñiā'a e lacō' nijmicóō'baare e nileáiñ. Jo f̄'f̄' 'nú̄' e lana nisfñiñ'ñ 'nú̄' f̄' Egipto e lacō' niguileaan̄' jalénḡ' dseā' quié̄'e."

³⁵ 'Jo casí̄'guī' Téē' ī dseā' do e júū' la:

"—Jo nañī' fa' jā' caliñiñḡ' dseā' Israel e ī Moī' do nicár̄' nif̄' quiá̄'r̄' jogū' casí̄'biguir̄ lala cajo: "¿Jī' caguínḡ' 'nú̄' e līñī' jaanḡ' fiī' quī'iī' ī quidsī' ī' jeē' jneā'?" jo ds̄' Fidiéē' casíñī' ī Moī' do jeē' jalénḡ' dseā' quiá̄'r̄' e niquiá̄'r̄' tā' jalénḡ' dseā' góor̄' dseā' áanḡ' quī'iī', jogū' e nileáanḡ'neiñ' jeē' iihū' e iñī' f̄' Egipto. Jo ca'íñī' e tā' jo la'eáanḡ' cōō' ī ángel ī cajnén̄' f̄' e lī̄' guī' 'matóō' e iā' jí̄' do jo ds̄' jā' coō'.

³⁶ 'Jo ī Moī' dobinḡ' ca'uó̄nḡ' jalénḡ' dseā' áanḡ' quī'iī' ī dseā' Israel f̄' Egipto, jo f̄'binḡ' lajeē' tuló̄' jíñī' caljéer̄' jalé̄' e lī̄' jogū' jalé̄' e quíñī'r̄' jmiñī' la'eáanḡ' cōō' güeam̄' quiá̄' Fidiéē' lajeē' jéeiñī' dseā' áanḡ' quī'iī' mī̄' cacuo'r̄' f̄' mar Rojo jogū' mī̄' cangir̄' f̄' jeē' uó̄' quié̄'. ³⁷ 'Jogū' ī Moī' dobī' cajo ī casí̄' jalénḡ' dseā' góor̄' dseā' Israel cōō' e júū' la: "Fidiéē' nijmér̄' e f̄' jeē' 'nú̄' niguñī'f̄' jaanḡ' dseā' ī nifé̄' cuaiñī' quiá̄' dseā' do lacō'guī' la jmoō' jneā'." ³⁸ 'Jogū' Moī'b̄' cajo ī ca'ínḡ' júū' quiá̄' ī ángel do f̄' yéū' móō' Sinaí; jo lī̄' jo cangf̄iñī' quiá̄' lī̄' dseā' áanḡ' quī'iī' dseā' Israel lajeē' e siseáiñī' do f̄' niñuñū' uó̄' quié̄'. Jo Moī'b̄' cajo ī ca'ínḡ' e júū' quiá̄' Fidiéē' cōō' e cuō' e seē'naa' cōønḡ' cōō' Fidiéē' latā, jo f̄'b̄' cajo dseā' cangf̄iñī' f̄' jaguóo'naa' e júū' jo, dseā' lī̄'naa' dseā' góor̄' dseā' Israel.

³⁹ 'Ds̄' jā' caliñiñḡ' jalénḡ' lī̄' dseā' áanḡ' quī'naa' fa' calinúñū'r̄' júū' quiá̄' dseā' do o'guī' caliñiñī'r̄' júū' quiá̄'iī' do cajo, co' caliñiñḡ' e niquiñm̄'tyr̄ calé̄' catú̄' f̄' Egipto. ⁴⁰ 'Jo ī dseā' Israel do casí̄'r̄' Aarón, jaanḡ' rúnḡ' dseā' ngáanḡ' cōō' Moī' do, jo casí̄'reiñī' lala:

"Jmiliinḡ diéē quíiī i nié̄ jneaā aa' f̄. Co' ja` ne~naa' e~ calf̄ cōo'̄ i Moī do i ca'uóonḡ jneaā aa' f̄ Egipto, co' ja` mī cagüeam̄ bir e f̄ yé̄^ mó̄ lī cangór̄ do". ⁴¹Joba' cajmeáanḡ i dsea` Israel dsea` áanḡ quíiī do jaanḡ diéē i lít̄nḡ la lít̄nḡ güitá̄ jiunḡ cōo'̄ layaanḡ cunéē. Jo mī̄ cangf̄ e cajmiliin̄ i diéē do, jo canaaiñ̄ jmifém̄ breiñ̄ do, jo jngaiñ̄ jalénḡ jō̄ e cuoñ̄ i diéē do, jogui jmóor̄ jmíñ̄ e jmiféñ̄ i diéē i cajo i cajmeáaiñ̄ cōo'̄ layaanḡ guóor̄ do.

⁴²Jo uíī̄ joba' ca'náam̄ 'ñia' Fidiéē cōo'̄ jalénḡ dsea` quiá'r̄ dsea` Israel dsea` áanḡ quíiī, jo ja` cajniñ̄ f̄ quiáñ̄ do e njmiféñ̄ jalénḡ náū i sitónḡ yú̄^ jmigǖ; co' lajob toō f̄ nī jí̄ quiá̄ Fidiéē e cajmē i dsea` i café̄ cuaiñ̄ quiá'r̄ malíñ̄ guí eáanḡ mī̄ cajíñ̄ lala:

Dsea` Israel:

'Né̄, lajeē tuló̄ jí̄ e cangf̄ na' f̄ nī guóō uó̄ quiú̄, ja` cajmiñ̄ goō na' jneā fa' cajnganḡ na' jó̄ i cacuóonḡ na' jneā.

⁴³Co' 'nú̄ iē jo cajméē na' náū lī cajmifénḡ na' i diéē i siī Moloc cōo'̄ guí náū quiá̄ i diéē i siī Refán.

Jo lají̄ huáanḡ i diéē i yaam̄ 'nú̄ cajmeaanḡ-na're.

Jo uíī̄ joba' nisññ̄ n 'nú̄ cartí̄ coō guóō uó̄ lī huíī tí̄ dogui lacō lī sē Babilonia.

Lanab toō e f̄ nī jí̄ do.

⁴⁴Jo café̄ b̄i Téē júū quiá'r̄ jo casí̄ reiñ̄ jo cajíñ̄: —Jo lajeē ngí̄ jalénḡ i lít̄ dsea` cōønḡ quíññañ̄ f̄ jeē guóō uó̄ quiú̄,quier̄ cōō 'náū e lít̄ cōo'̄ layaanḡ 'mí̄, jo f̄ dsí̄ job jmiguiénḡ dsí̄ jalé̄ júū e cacuø̄ Fidiéē ír̄ lamf̄ jéenḡ guí. Jo e 'náū do calíñ̄ dseánḡ lacō tā caquiñ̄ Fidiéē quiá̄ Moī lī la-co'guí jí̄ ī e ca'ínḡ dsea` do quiá̄ Fidiéē mī̄ cangár̄ jalé̄ e jo. ⁴⁵Jo mī̄ cangf̄ jo, jalénḡ dsea` áanḡ quíññañ̄ ca'ím̄ bre e 'náū 'mí̄ do. Jo mī̄ cagülliñ̄ cōo'̄ Josué e f̄ guóō uó̄ la, quié̄ bre e 'náū 'mí̄ do, jo quié̄ bre cajo mī̄ calíñ̄ jalé̄ uó̄ quiá̄ jalé̄ f̄ e caguieē guí e cacuø̄ Fidiéē jalénḡ i dsea` ī. Jo lajobi jmóor̄ latí̄ mī̄ catí̄ ī e caquiñ̄ dsea tā Daví̄ tā. ⁴⁶Jo eáam̄ calíñiaanḡ dsí̄ Fidiéē cōo'̄ i dseatā Daví̄ do, jogui Daví̄ calíñiñ̄ cajme'r̄ coō 'náū f̄ lī njmifénḡ dsea` i Fidiéē quíiī jogui i lít̄nḡ Fidiéē quiá̄ i lít̄ yé̄^ Jacóō cajo. ⁴⁷Jo dsū i jíō Daví̄ i siī Salomón, iñ̄binḡ i cajmē e 'nú̄ Fidiéē do.

⁴⁸Jo dsū Fidiéē dsea` fénḡ dsea` ñíinḡ jā seeñ̄ f̄ dsí̄ 'náū e jmō dsea` jmigǖ yaaiñ̄ lī^ laco'guí ca-jínḡ i dsea` áanḡ quíiī i café̄ cuaiñ̄ quiá̄ Fidiéē malíñ̄ guí eáanḡ i calisiñ̄ Saíī mī̄ cajíñ̄ lala:

⁴⁹Jneā Fidiéē, jo f̄ níff̄b̄ lī guin̄ n quiá̄ tā, jogui f̄ guóō uó̄ la lī jmi'ínḡ tñ̄.

Jogui 'nú̄, dsea` Israel, iñ̄inḡ 'náū e njméē 'nú̄ quié̄ e?, jogui, ¿jjē f̄ lī njmi'íñ̄ n cajo?

⁵⁰Dsucō 'ñiáb̄ jneā cajmē̄ e lajalé̄ e sea` f̄ la'únḡ f̄ jmigǖ.

Jo lanab jí̄ iñ̄ júū quiá̄ Fidiéē e cajmē Saíī f̄ nī jí̄ quiá'r̄ malíñ̄ guí eáanḡ.

⁵¹Jo café̄ b̄i Téē júū quiá'r̄ jo cajíñ̄: —Dsuh' 'nú̄ quié̄na' loguā dsea` i ja` cuínḡ Fidiéē jogui dsí̄ dsea` i ja` cuínḡ dsea` do cajo, co' saam̄ áa'na' jmoōna'. Jogui røøb̄ lít̄nḡ 'nú̄ cōo'̄ jalénḡ iñ̄ dsea` áanḡ quíññañ̄, co' contøøm̄ 'nú̄ máanḡna' Jmigū quiá̄ Fidiéē. ⁵²Co' jalénḡ i dsea` iñ̄binḡ eáam̄ ga` cajmeáin̄ jalénḡ dsea` i café̄ cuaiñ̄ quiá̄ Fidiéē malíñ̄ guí jo cajngam̄ bre jalénḡ dsea` iñ̄ mī̄ caféñ̄ cuaiñ̄ quiá̄ iñ̄ dsea` i ja` røønḡ dseē i tñ̄ lī ni-jáā do. Jogui lanagui nicagüém̄ f̄ jmigǖ la iñ̄ dsea` i ja` røønḡ dseē do, jo dsū 'nú̄ 'nib̄ cañínḡna're cartí̄ canjngam̄ ba're. ⁵³Jo nañí̄ fa' e nica'ínḡ 'ná̄ júū quié̄ tā quiá̄ Fidiéē la'eáanḡ cōo'̄ jalénḡ án-geles quiá'r̄, jo dsū ja` cajmeēna' náūna' e jo.

Mī̄ cajngā dsea` quiá̄ Téē cōo'̄ layaanḡ cuū

⁵⁴Jo mī̄ canúū jalénḡ iñ̄ dsea` quié̄ níff̄ quiá̄ dsea` Israel e júū quiá̄ Téē do, dsínḡ caliguíñ̄ quiá̄ dsea` do carjí̄ tñ̄r̄ major̄. <sup>55</sup>Dsū iñ̄ Téē do eáam̄ jéē Jmigū quiá̄ Fidiéē quiá'r̄, jo caséer̄ nir̄ f̄ yú̄ jmigǖ jo cangár̄ cateá̄ f̄ lī laniinḡ 'gønḡ quiá̄ Fidiéē, jogui cangáin̄ Jesús e sinḡ dsea` do lī^ lī dséé cáanḡ Tiquiá'r̄ Fidiéē.

⁵⁶Jo casí̄ Téē iñ̄ dsea` siseánḡ do:

—Jløø̄na! Lana móo'o f̄ níff̄, jo dob máan̄ iñ̄ dsea` iñ̄ cajá̄ f̄ níff̄ e lít̄iñ̄ jaanḡ dsea` jmigǖ; jo máan̄re e siñ̄ f̄ lī^ lī dséé lacō guiinḡ Fidiéē.

⁵⁷Jo dsū iñ̄ dsea` iñ̄ teáanḡ do iñ̄níf̄ Téē cajniñ̄bre loguar̄ jo canaaiñ̄ guiar̄ 'goō lajíññ̄ do e nisáiñ̄ Téē jo casam̄bre. <sup>58</sup>Jo caguínḡneiñ̄ do f̄ caluū e f̄ jo, jo canaaiñ̄ táanḡneiñ̄ cuū; jo jalénḡ iñ̄ dsea` iñ̄ 'nú̄ 'nib̄ quiá'r̄ do caséer̄ sñ̄r̄ cōo'̄ jaanḡ siminḡ iñ̄ si-ī Saulo lajeē e táanḡneiñ̄ do cuū.

⁵⁹Jo lajeē jo canaanḡ Téē e fén̄ Fidiéē jo cajíñ̄:

—Fíī Jesús, iñ̄níf̄ jmigǖ quié̄ e jmíñ̄ na.

⁶⁰Jo mī̄ cangf̄ e café'r̄ e jo, casí̄r̄ uó̄ jnir̄ jo canaaiñ̄ fē'r̄ teá̄:

—Fíī, ja` jméē cuente e dseē e ca'éē iñ̄ dsea` la. Jo mī̄ calf̄ café'r̄ e júū na, jo cajum̄bre.

Mī̄ cajmeánḡ Saulo ga` jalénḡ dsea` quiá̄ Dsea` Jmáanḡ

⁸ Jo røøb̄ casíñnḡ iñ̄ Saulo do cōo'̄ jalénḡ iñ̄ dsea` iñ̄ cajngā quiá̄ iñ̄ Téē do.

Jo 'náa' iē jmíñ̄ jo canaanḡ jalénḡ iñ̄ dsea` do jmáiñ̄ jalénḡ dsea` quiá̄ Dsea` Jmáanḡ iñ̄ neáanḡ f̄ Jerusalén. Joba' casojóm̄ jalénḡ iñ̄ dsea` iñ̄, jo cangolíñ̄ f̄ guóō uó̄ lī sē Judea cōo'̄ guí lī sē Samaria; jo jí̄ iñ̄ dsea` apóō dobininḡ cajē guí f̄ jo. <sup>2</sup>Jo cōō tý̄ mñ̄nḡ dsea` iñ̄ jmi'gō̄ Fidiéē, ib̄ ca'áanḡ iñ̄ Téē do, jo eáam̄ calijiuunḡ dsí̄r̄ uiñ̄ quiáñ̄ do cajo. ³Jo lajeē jo iñ̄ Saulo do ngir̄ lacō sinúū quiá̄ jalénḡ dsea` iñ̄ cuínḡ Dsea` Jmáanḡ e jmáiñ̄ ga` jalénḡ dsea` do jogui tñ̄r̄ laguidseaanḡ jalénḡ iñ̄ jo dsijeáaiñ̄ f̄ dsí̄ 'nú̄; jo do quiéenḡ jalénḡ dseañ̄ jogui jalénḡ dseam̄.

Mi~ caguia` dsea` júu^ quiá` Dsea` Jmáang` fí` l~ se` Samaria

⁴ Jo lajee` jo, jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i ca'uøøng` fí` Jerusalén do naaiñ` guiar` júu^ quiá` Dsea` Jmáang` lacoo` fí` l~ guiliñ` quiá` jial nileáng` jaléng` dsea` jee` jalé` dsee` quiá`r⁻. ⁵ Jo jee` i dsea` i quiéeng` jaang` i sii` Lii~, jo i cangór` fí` coo` fí` lani-ing` l~ se` Samaria, jo fí` job canaaiñ` e'r` jaléng` dsea` júu^ quiá` Dsea` Jmáang⁻. ⁶ Jo fí`m` dsea` seáin` e fí` l~ táang` i Lii~ do, jo lajiiñ` do eáam` ngocáng` dsíir` núur` júu^ quiá` Dsea` Jmáang` e guia` dsea` do, jogui níbir cajo jalé` l~ e quíiñ` jmíiñ` e jmoo` dsea` do. <sup>7</sup> Jo ie` jo i fí`m` dsea` i jée` i l~ing` quiá` cajmi`leáang` i Lii~ do, jo jaléng` i l~ing` do dsíng` óor` mi~ uóin` l~ teáaiñ` dsíi` jaléng` i dsea` do. Jogui ca'láam`bi jaléng` dsea` i caang` tíi` cogo` gut jaléng` dsea` i ja` l~ng` jíi` capí[^]. ⁸ Jo jaléng` i dsea` i seeng` fí` jo eáam` calíiáang` dsíir` cogo` jalé` e cajmée` i Lii~ do ie` jo.

⁹ Dst` e fí` fí` jo niseeng` jaang` dseañu` i sii` Simón, jo njmóor` ta` dsea` láang` latí` malibb[~]; jo nínicajár` ta` jmiçøøng` jaléng` dsea` i seeng` e fí` l~ se` Samaria do, jo fé`r` e jíi` i`bre l~iñ` jaang` dsea` i ni-ing`gui lajee` lajíng`. ¹⁰ Jo jaléng` dsea` dseáang` cogo` gui'náb[~] núur` e ngocáng` dsíir` lajiiñ` júu^ e guia` i Simón do, jo lalab fé`r` cuaiñ` quiáin` do:

—I nab dseañu` i sii` i`gøng` eáang` quiá` Fidiée`.

¹¹ Jo lajalém` i dsea` do já` l~iñ` júu^ quiá` i Simón do, co` la'eáang` cogo` e láaiñ` do nícalí`bre níca-jmigóøiñ` dsea` lajiiñ` malibb<sup>~</sup> eáang`. ¹² Jo dst` mi` já` caléng` jaléng` i dsea` i jalé` júu^ e guia` i Lii~ do quiá` jial iing` Fidiée` cár` nífi` quiá` lajaang` lajaang` dsea` jmiçü, jogui cuaiñ` quiá` Jesús i l~ing` Dsea` Jmáang` i sijeeng` dsea` Israel, joba` dseañu` dseamib` jáng` yaaiñ` fí` jaguo` Fidiée` mi~ núur` jalé` júu^ e guia` i Lii~ do, jo mifíng` casaam`bre jmíiñ` e laco` cuó` li` e niliñ` dsea` quiá` Dsea` Jmáang<sup>-</sup>. <sup>13</sup> Jo jí`gui i Simón do já` calíiñ` jalé` júu^ e caguia` i Lii~ do, jo cajgáam`bre jmíiñ` cajo, jo canaaiñ` ngír` cogo` i Lii~ do doñi` jié` fí` l~ ngiñ` do, jo sóong` dsigá` dsíir` nír` jalé` e li` e quíiñ` do jmíiñ` jmóor`.

¹⁴ Jo mi~ caliñ` jaléng` i dsea` apóo` i neáang` fí` Jerusalén do e ca'íng` jaléng` dsea` i seeng` fí` l~ se` Samaria jalé` júu^ quiá` Fidiée`, joba` casíiñ` Tú` Simón fí` jo cogo` gut Juan. ¹⁵ Jo mi~ caguiliñ` do fí` jo, canaaiñ` mi`r` Fidiée` uí` quiá` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` fí` Samaria do e laco` ni`iñ` do Jmiguí quiá` Fidiée<sup>-</sup>, <sup>16</sup> co` lamí` jéeng`gui jíi` jaang` ja` jíi` mi` ca'íng` Jmiguí quiá` dsea` do, co` lico` níca-jgáaiñ` jmíiñ`bi e laco` cuó` li` e niliñ` dsea` quiá` Dsea` Jmáang<sup>-</sup>. <sup>17</sup> Jo Tú` Simón cogo` gut Juan caquidsir` guóor` fí` mogui` lajaang` lajaang` i dsea` quiá` Dsea` Jmáang` do, jo lajob ca'iñ` do Jmiguí quiá` Fidiée` lajaang` lajaaiñ`.

¹⁸ Jo mi~ caliñ` i Simón do e ím` jaléng` i dsea` do Jmiguí quiá` Fidiée` e lico` quidsi` i dsea` apóo` do guóor` fí` moguiñ`<sup>~</sup>, joba` dsifí` lajob casíiñ` i dsea` do jo cajíñ`:

¹⁹ — Nicuóø`baa 'nú` cuu` e njmee`na` e nilib` jnea` cajo e nicuóø`ø jaléng` dsea` Jmiguí quiá` Fidiée` e li-co` niquidsi` guóo`o moguir` laco`gui la jmoo` 'nú` na.

²⁰ Joba` cañíi` Tú` Simón quiá` i Simón do jo casíi`reiní`:

— Ne~duu` e ~li` niliñ` cogo` cuu` quií` , co` ca`i` o` e cogo` cuu` quií`ba` nili` lajii` e ngíng` dsea` cuo` Fidiée`! ²¹ Ja` ee` catíng` 'nú` jíi` capí` e ta` la, dst`co` ja` fí` o` laco` catíng` fí` quini` Fidiée` . <sup>22</sup> Tú` lajii` e li` i` o` na, jo mifí` Fidiée` e ni`íng`guir dsee` quií` quiá` lajii` e ca`i` o` , jo ne~duu` su cuóøng`gui lajo quiá`r⁻. ²³ Co` niliñ`baa e dsíng` dsihuin` laco` sin` na, jogui dsee` quií` jéeng` 'nú` lafa` 'ñuum`ba`.

²⁴ Jo cañíi` i Simón do quiá` Tú` Simón jo casíi`reiní`:

— Féeng`na` Fí`naa` Fidiée` uí` quié`e e laco`ja` güiguiée` güilin`n jalé` e nícafée`na` na.

²⁵ Jo mi~ cangí` jo, mi~ cangoyüung` e cajmée` i dsea` apóo` do júu` quiá` jalé` e guíú` e nícajmée` Fidiée` cogo`r` jogui caguiar` júu` quiá` Fí`naa` Jesú` fí` jo, jo lajee` e níteáiñ` fí` e ngolíñ` fí` Jerusalén canaaiñ` guiar` júu` quiá` Fí`naa` Jesú` fí` jmiçü` jalé` fí` pí` e téé` l~ se` Samaria cartí` caguiliñ`túr fí` Jerusalén.

Lii` cogo` jaang` dseañu` i seeng` fí` Etiopía

²⁶ Jo mi~ cangí` jo, casíng` Fidiée` jaang` ángel i cajmínéeng` 'ñia` fí` quini` i Lii~ do, jo lalab cajíñ` casíi`reiní`:

— Guia` guíú` quií` , jo gua` fí` l~ uóø` laco` ngóo` fí` Jerusalén e guíé` cartí` fí` Gaza; jo e fí` jo ngíng` la tóo` ni` guóo` uó` quiú`.

²⁷ Jo lajob cajmée` Lii~, caguiéem` guíú` 'ñia'r<sup>-</sup>, jo cango`bre fí` l~ caquié` i ángel do ta` . Jo guíá` fí` cajíng` rúiñ` cogo` jaang` dseañu` i niseeng` fí` Etiopía i nilíng` jaang` dseata` dsea` féng` i jmóo` ta` 'mea` cuu` quiá` reina Candace e fí` góor` do. Jo i dseañu` do nicangór` fí` Jerusalén e cangojmiféiñ` Fidiée` , <sup>28</sup> jo e níiuiñ` fí` e ngang`túr fí` góor` e guíñ` fí` cogo` ni` bóø` e jñu` cuea` . Jo lajee` jo, ngaiñ` ir` cogo` jí` e cajme` Saí` , jaang` dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malib`gui eáang` . ²⁹ Jo cajíng` Jmiguí quiá` Fidiée` casíi`r` i Lii~ do:

— Gua` jo güiquiéeng` laco` ngo` e bóø` do.

³⁰ Jo mi~ cangoquiéeng` Lii` fí` jo, joba` canúur` e fí` i dseañu` do e jí` e cajme` i Saí` do, joba` cajmíng`reiní` do jo cajíñ`:

— ¿Su ngám`ba` e i` na?

³¹ Jo cañíi` i dseañu` do quiá` Lii` jo cajíñ`:

— U~, ja` ngán`n, co` jíi` jaang` ja` jíi` seeng` njmee` jnea` júu` e` guóng` jalé` e tóo` la.

Jogui i dseañu` etiope do cató`r` Lii` e caguáiñ` do ni` e bóø` do colíng` cogo`r`.

³² Jo lalab fé` e fí` ni` jí` l~ guí`ná`^ ir` do:

Cangojéeng` dsea` ír` fí` l~ njúuiñ`

laco`gui la jéeng` dsea` jaang` jo`se` i dsijngáaiñ` ; jo jíi` capí` ja` ee` ca`óor` laco`gui ja` óo` jaang` jo`se` mi` sitíng` dsea` jñu`re`.

³³ Jo gab` cajmeáng` dsea` ír`, jo jíl`~ jaang` ja` seeng` i quidsí` í` quiá'r` røø`.

Jo jíl`~ jaang` jo jíl`~ quíl`~ jmíl`~ nijmé` júu` cuaiñ` quiá` jaléng` dsea` sijur` co` cajnga` dsea` quiá'r`, joba` conguia` cango'líl` fí` jmigüí` la.

Jo lanab líl` júu` e fí` i dseata` etiope do.

³⁴ Jo mi` calf` ír` e jí` do, jo cajmíng` i dseata` do cajmíng` Lii` jo cajíñ`:

—Jmee` uii` diée` , jmée` jnea` júu` j` cuaiñ` quiá` fé` i Saíl` do e fí` ni` jí` la. ¿Su quiá'r` 'ñia'r` ofa` quiá` i jiém` é?

³⁵ Joba` canaang` Lii` jma'r` júu` i dseañt` do e cuaiñ` quiá` Jesú斯 guóng` e fé` e fí` ni` jí` lí` iñl` do; jo ngí` jo casf` reiñ` quiá` jial láang` Jesú斯 jaléng` dsea` jee` jalé` dsee` quiáñ` . ³⁶ Jo lajee` téaíñ` fí` la do, coo` caguiñlím` bre lí` sea` jmíl` , joba` lalab cajíng` i dseata` etiope do casf` Lii` :

—Lab sea` jmíl` e la. ¿Já` cuóøng` nisán`n jmíl` , faa`aa`?

³⁷ Joba` cañíl` Lii` quiá` i dseañt` do jo casf` reiñ`:

—Song já` lín` e ngocáng` o` júu` quiá` Jesú斯, cuóøm` nisán` jmíl` .

Joba` cañíl` i dseata` do:

—Jáb` lín`n e i Jesú斯 do lín`n i Joo` Fidiée` camíng` do.

³⁸ Jo dsif` ladob caquiú` i dseata` do ta` e caje` e bøø` lí` dsíl` do; jo cajgáiñ` e fí` lí` sea` jmíl` do, jo fí` job caseáang` Lii` jmíl` i dseata` do e laco` cuo` lí` e ca'uñl` do dsea` quiá` Dsea` Jmáang` . ³⁹ Jo mi` calf` uøøl` fí` dsíl` jmíl` , jo Jmiguí` quiá` Fidiéeb` cacó` quiá` Lii` , jo jo` cangáng` guí` i dseata` do ír` ; jo ca'ib` tuiñ` do fí` iuuiñ` , jo dsíng` iáang` dsír` cangáiñ` fí` góor` . <sup>40</sup> Jo catí` coo` fí` e sii` Azoto nicaguíe` Lii` , jo fí` job canaaíñ` ngir` fí` lacoo` lacoo` fí` e guiar` júu` quiá` Dsea` Jmáang` cartí` caguiér` fí` coo` fí` lí` sii` Cesarea.

Mi` cajáng` 'ñia` Saulo fí` jaguo` Dsea` Jmáang`
(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

⁹ Jo co` ie` jo ja` mi` caquiú` bí` dsíl` Saulo e fí` dsír` e njingáiñ` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , joba` cangór` fí` quini` dsea` mogui` quiá` jaléng` fí` jmidsea` quiá` dsea` Israel ie` jo e cangomír` fí` e nidsér` fí` lacoo` guá` quiá` dsea` góor` dsea` Israel e téé` fí` fí` Damasco e nidsiséñ` jaléng` dseañt` dseamí` i já` lín` júu` quiá` Dsea` Jmáang` , jo nitóø`reiñ` do e 'ñuuiñ` fí` dsíl` 'nueñ` e téé` fí` Jerusalén. <sup>3</sup> Jo cangím` Saulo fí` e njímér` lajo, joba` fí` Damasco cangór` . Jo dsíl` mi` nijaquíeem` e niguiéer` e fí` jo, coo` cajneáb` coo` jí` e teá` eáang` lacúng` lajíng` e lí` ngóor` do, jo e jí` do jnéeng` jáa` catí` yú` jmigüí` . ⁴ Jo dsif` lajob caquíng` Saulo fí` ni` uó` , jo mifing` canúur` e líng` jí` guicafé` fí` yú` jmigüí` jo guicajíñ` sí`r` Saulo:

—Saulo, Saulo, ¿jialí` jmáan` ga` jnea`?

⁵ Joba` cañíl` Saulo quiá` i guicafé` do jo cajíñ`:

—¿I` 'nø` , Fí`i?

Jo cañíl`tu` i guicafé` do jo cajíñ`:

—Jneab` Jesú斯 i ngí` 'nø` jmáan` ga` lana, jo ja` ta` líng` quíl` e jmoo` lajo, co` lí` lí` eáang` guí` jmáang` uøø`ba` e jmoo` lajo.

6 Jo dsíng` caføng` Saulo mi` canúur` lado, joba` cañíl` jo cajíñ`:

—Fí`i, ¿e` iin` e njmee`?

Joba` cañíl`tu` i guicafé` do jo cajíñ`:

—Ráan` , jo gua` fí` Damasco, jo fí` job nihuí` ta` e` 'nè` njmée`:

7 Jo jaléng` dsea` i ngolíng` guí` cóo` Saulo ie` dsíng` caføiñ` , co` canúu`bre e luu` e guicafé` do, dsíl` jíl`~ jaang` ja` jí` cangáiñ` . ⁸ Jo mi` caróo` Saulo e lí` caquíñ` do, jo mi` née` júu` e cajóør` dsíl` jo` ni-jneá` jminir` jíl`~ capí` co` nítium`bre. Jo i dsea` i ngolíng` cóo`r` dob ca'méeng` ír` cartí` caguiér` cartí` Damasco. <sup>9</sup> Jo fí` job cajer` 'nì` jmíl` tøøng` e ja` jnér` jíl`~ capí` o`gui` fí` góor` cajo.

¹⁰ Jo e fí` Damasco do niseeng` jaang` dseañt` i líng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i nisii` Ananías. Jo coo` jmíl` cajmijnéeng` 'ñia` Dsea` Jmáang` fí` quini` i dsea` fí` lafa` mi` quir` , jo casf`r` dsea` do lala:

—¡Ananías!

Joba` cañíl` Ananías quiá` dsea` do jo cajíñ`:

—Lab sín`n, Fí`i.

¹¹ Jo cajíng` Fí`naa` Dsea` Jmáang` casf`r` i Ananías do:

—Ráan` , jo gua` fí` coo` jee` 'nø` lí` sii` Derecha. Jo mi` niguiel` quiá` jaang` dsea` i sii` Judas, jo ni-jmíng`n` i jaang` dseañt` i sii` Saulo i seeng` fí` Tarso, co` lana guiiñ` fí` jnea` . <sup>12</sup> Jo jnea` nícajmé` e ní-cangáng` Saulo 'nø` lafa` mi` quir` e guie` fí` lí` guiiñ` , jo niquidsi` guóo` fí` moguir` , jo lajøb nilijné`tur calé` catú` .

¹³ Jo mi` canúu` Ananías e jo, lalab cañíl` jo cajíñ`:

—Fí`i, fí`m` dsea` nícajmea`r` jnea` júu` uii` quiá` i dseañt` fí` quiá` jalé` e ga` e nícajmeáñ` dsea` quíl` fí` Jerusalén. <sup>14</sup> Jogi` lana níjaár` fí` la e níquier` júu` quiá` jaléng` fí` jmidsea` e nisáñ` jaléng` dsea` quíl` jo nidsiteáng` neiñ` fí` dsíl` 'nøñ` .

¹⁵ Joba` cañíl` Fí`naa` Dsea` Jmáang` quiá` Ananías jo cajíñ`:

—Gua` , jo güijmiti` lajíl` ta` quiú` , co` jnea` níca'náan`n i dseañt` do e niguiár` jalé` júu` quié` e jee` jaléng` dsea` i ja` líng` dsea` Israel cóo` guí` jaléng` dseata` dsea` cóøng` quiá`r` jogui` fí` quini` jaléng` dsea` Israel cajo. ¹⁶ Jo jnea` bí` ni`éé`e Saulo jial tí` iihuí` 'nè` nidsing`n` uii` quié`e.

¹⁷ Jo dsif` ladob cangó` Ananías fí` lí` niguiing` i Saulo do. Jo mi` caguiér` fí` jo, ca'í`bre fí` dsíl` sín`u` lí` guiiñ` do, jo caquidsír` guóor` moguiñ` do, jo cajíñ` casf`r` reiñ`:

—Saulo, rú`uu` , i Fí`naa` Jesú斯 i cajmijnéeng` 'ñia` lajee` iuun` fí` e ñi` fí` la casíñ` jnea` lana e njmee` e e nilijné`tu` calé` catú` jogui` e niñiñ` Jmiguí` quiá` Fidiée` .

¹⁸ Joba` caquidsír` Ananías guóor` fí` yú` mogui` Saulo, jo dsif` lajob casojíú` e lí` la lí` hui` 'nø` jmini` dsea` do, jo dsif` ladob calijné`r` . Lí` jo caróor` jo

miffling` cajgáaiñ` jmii` e laco` cuø` li` e ca'uuiñ` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`. 19 Jo mi` cangf` jo, cagó`r` ir` jo catíim` tur bñ quiá`r`. Jo caje`bir coo` tú` jmii` mi` cangf` jo cogo` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí Damasco.

Mi` caguia` Saulo júu` quiá` Dsea` Jmáang` fí Damasco

20 Jo lajee` job canaang` Saulo guiar` júu` quiá` Dsea` Jmáang` lacoo` guá` quiá` dsea` góor` dsea` Israel e téé` fí Damasco, jo sfr` jaléng` dsea` e i` dsea` góor` Jesús do lífing` i` Jóo` Fidiée` camfing` do. 21 Jo jaléng` dsea` i` nuu` e júu` quiá`r` do, sóong` dsigá` dsír` jo fé`r`:

—¿Su o` i` nabi` i` dseañu` i` ngi` jmáng` ga` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` neáang` fí Jerusalén? Jo ¿su o` i` nabi` cajo` i` cagüéng` fí` Damasco la e nitóor` e 'ñúung` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` fí` quini` jaléng` fí` jmidsea` quiá` dsea` Israel fí` Jerusalén?

22 Jo dsu` lajee` jo, eáang` gui` cuo` bñ `ñia` Saulo e guiar` e júu` do. Jo jalém` i` dsea` Israel i` seeng` fí` Damasco do cajer` jíi` ja` ñir` e` dseáng` niñir`, co` i` Saulo do guiar` júu` e` dseáng` jáb` e` Jesús lítiñ` Dsea` Jmáang` i` sijeeng` dsea` Israel.

Mi` caláang` Saulo fí` jaguo` dsea` góor` dsea` Israel

23 Jo mi` cangf` gui` lajo, jaléng` dsea` Israel i` seeng` fí` Damasco do canaaiñ` stiñ` røø` jial nijngáin` i` Saulo i` lífing` dsea` góor` do. 24 Jo dsu` ca'om` Saulo júu` laji` e` i` dsu` i` dsea` do e` nijmeáng` neiñ!. Jo uøø` jmib` neáang` i` dsea` i` siteeng` ír` do fí` oo` iá` cuu` e` ñii` eáang` li` güf`fing` jee` fí` Damasco e quiá` siteeiñ` e` nijngáng` neiñ!. 25 Dsu` coo` uøø` jaléng` i` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` neáang` fí` Damasco do cataiñ` Saulo fí` dsu` coo` 'matá` e` fe`, jo cajgiáang` neiñ` do fí` dse` e iá` cuu` e` si` lacúng` fí` do, jo lajobj caleáaiñ` dsea` do.

Mi` caguéng` tu` Saulo fí` Jerusalén

26 Jo mi` cangf` jo, caguém` tu` Saulo fí` Jerusalén, jo caliñiñ` e niseáin` colifing` cogo` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` neáang` fí` jo; dsu` lajiñm` i` dsea` do `góm` breiñ!, co` ja` já` lítiñ` e` niffling` Saulo dsea` quiá` Dsea` Jmáang`. 27 Jo dsu` jaang` dseañu` i` sii` Bernabé caguijéeiñ` Saulo fí` quini` jaléng` dsea` apoo` i` neáang` fí` Jerusalén, jo cajmea` reiñ` júu` jial cangáng` Saulo Fí`naa` Dsea` Jmáang` lajee` iuuiñ` fí` e` ngóor` fí` Damasco, jogui` jalé` e` caféng` Fí`naa` Dsea` Jmáang` ír`, jogui` jial teá` dsu` guiar` júu` quiá` Jesús e fí` Damasco do. 28 Jo lajobj mi` caje` Saulo fí` Jerusalén, jo coliñm` canaaiñ` ngir` cogo` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` neáang` fí` jo. 29 Jo dseáng` ngocáng` dsu`bre guiar` jogui` stiñ` júu` quiá` Dsea` Jmáang` jee` jaléng` dsea` Israel i` fé` jmí` griego. Jo dsu` lajaléng` i` dsea` i` jmóor` úung` e` nijngám` bre Saulo. 30 Jo mi` caliñiñ` i` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` caguiaang` do e` i` dsu` i` dsea` do lido, joba`

caguíim`bre Saulo fí` fí` Jerusalén, jo cangojéeng` neiñ` do fí` Cesarea; jo mi` cangf` jo, caguéng` neiñ` do fí` góor` li` sii` Tarso.

31 Jo jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` seeng` fí` laacaang` li` se` Judea cogo` i` se` Galilea cogo` güi` li` se` Samaria juguiú` júu` røøb` niseeiñ`, jogui` eáang` güi` ngóo` líjai` lítiñ` jalé` júu` quiá` Dsea` Jmáang` car` ngocáng` dsír`. Jo lajalém`bre jmóor` úung` e` jmiféiñ` Fí`naa` Dsea` Jmáang`, jo lajob ngóo` liffling` dsea` i` jáng` yaang` fí` jaguo` Dsea` Jmáang` lacoo` jmii` la`coo` jmii` la'eáang` cogo` Jmígu` quiá` Fidiée`.

Mi` cajmi`leáang` Tú` Simón jaang` dseañu` i` caang` tif`

32 Jo lajee` jo ngi` i` Tú` Simón do e` dsi`eer` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, jo lajee` jo cangór` fí` coo` fí` li` sii` Lida e cango`eer` jaléng` dsea` i` cajo` i` neáang` fí` jo. 33 Jo mi` caguér` fí` jo, cadséiñ` jaang` dseañu` i` caang` tif` i` sii` Eneas, jo níngóo` mi` jniá` jii` e` niráaiñ` do coo` li` ráaiñ`. 34 Jo lalab casf` Tú` Simón i` dseañu` fí` jo cajíñ`:

—Eneas, Dsea` Jmáang` nijmi`leáaiñ` 'nø` jmii` ná. Ráan`!, jo sée` li` ráan`!

Jo dsif` lajobj caróo` Eneas e` li` ráaiñ` do. 35 Jo lajalém` dsea` seeng` fí` Lida cogo` güi` fí` Sarón cangár` e` caróob` i` Eneas do, joba` cajám` yaaiñ` fí` jaguo` Dsea` Jmáang` ie` jo.

Mi` cajmiji` tu` Tú` Simón jaang` dseam` i` sii` Dorcas

36 Jo ie` jo niseeng` jaang` dseam` i` lífing` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` fí` coo` fí` li` sii` Jope. Jo i` dseam` do nisiir` Tabita, e` guóngi` Dorcas cogo` jmí` griego. Jo i` dseam` i` contøøm` jmóor` jalé` e` güi` jogui` jmíco`r` jaléng` dsea` i` ja` sea` e` 'né`. 37 Jo ie` jo nicalidséeb` i` Dorcas do, jo cajum`bre. Jo jaléng` dsea` i` seeng` cogo`r` do ie` jo caláng` neiñ`, jo caquiáang` neiñ` fí` dsu` sinéu` 'nøu` yú`!. 38 Jo e` fí` Jope do quiá` néé` laco`gui` néé` e` fí` Lida e` fí` li` táang` i` Tú` Simón do. Jo co` caliñb` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` neáang` fí` Jope e` fí` Lidab táang` Tú` Simón, joba` dsifib` casuñiñ` gáng` dseañu` fí` do; jo mi` caguilíñ` fí` jo caguísíñ` reiñ` do lala:

—Tú` Simón, má`aa` fí` Jope lajminá`.

39 Jo cangób` Tú` Simón cogo` i` dsea` do fí` Jope. Jo mi` caguér` fí` jo, jo caguíjéeng` neiñ` do fí` li` ráang` i` dseam` i` li` do. Jo jaléng` dseam` 'nñi` i` niteáang` i` li` ráang` i` li` do dsing` qui`r` carfí` lacúng` lajiñg` li` sing` Tú` Simón mi` caguér` dsea` do fí` do; jo ca`e` reiñ` jalé` mi`ñúung` cogo` güi` jalé` 'mi` e` jie` e` nica`mi` i` Dorcas do jogui` e` nicanfí` cuø` dsea` do lami` seeiñ`. 40 Jo ngf` jo, caquiú` Tú` Simón ta` e` ca`uøøm` jaléng` i` dsea` i` teáang` i` sinéu` do fí` calu`u. Jo li` jo, casí`r` uø` jnir` jo canaaiñ` fí` Fidiée` jo li` jo, miffing` cajóøiñ` i` li` do jo cajíñ` casf` reiñ`:

—Tabita, ráan`!

Jo dsif` ladob caneáa` i` dseam` do jminir` jo mi` cangáiñ` Tú` Simón, caróo`bre jo caguár`. 41 Jo Tú`

Simón catíñiñ[~] guoo` i dseamf<sup>~</sup> do jo casíng` neiñ[~]. Jo lí[~] jo, cató[~]tur jaléng[~] dsea` quiá<sup>~</sup> Dsea` Jmáang[~] i ca'uóøiñ[~] e fí[~] sinéu[~] do cóo[~]gui jaléng[~] dseamf[~] nñí[~] i teáang[~] do, jo ca'eiñ[~] jaléng[~] i dsea` do i dseamf<sup>~</sup> do e nícají<sup>~</sup>biñ<sup>~</sup> do. <sup>42</sup>Jo jalém<sup>~</sup> dsea` seeng[~] fí[~] Jope caliñir[~] jalé[~] e calf[~] do ie[~] jo, jo fñim[~] dsea` cajáng<sup>~</sup> yaaiñ<sup>~</sup> fí<sup>~</sup> jaguó<sup>~</sup> Dsea` Jmáang[~] ie[~] jo. ⁴³Jo mi[~] cangf[~] jo, huóøom[~]bí[~] caje[~] Tú[~] Simón e fí[~] fñi[~] jo fí[~] quiá[~] jaang[~] dseañu[~] i sii[~] Simón i njmoo[~] ta[~] jmi[~]ua[~] loo[~] jó[~].

Tú[~] Simón cóo[~] jaang[~] fí[~] 'lée[~] i sii[~] Cornelio

10 Jo ie[~] jo niseeng[~] jaang[~] dseañu[~] i sii[~] Cornelio fí[~] coo[~] fí[~] lf[~] sii[~] Cesarea i nilfing[~] fí[~] quiá[~] coo[~] 'lé[~] e sii[~] italiano. ²Jo i Cornelio do colifing[~] cóo[~] jaléng[~] dsea` sinéu<sup>~</sup> quiá'r<sup>~</sup>, røøb<sup>~</sup> eáam<sup>~</sup> jmiféiñ<sup>~</sup> Fidiée<sup>~</sup> jogui eáam<sup>~</sup> nñu'r<sup>~</sup> jalé<sup>~</sup> júu<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup> dsea` do, jogui jmícoo[~]bir cóo[~] cuu[~] jaléng[~] dsea` Israel i ja<sup>~</sup> sea` e 'né[~], jogui contøøm[~] féiñ[~] Fidiée[~] cajo. ³Jo coo[~] jmif[~] ngóo'jiu la ii[~] 'ní[~] e ca'lóo[~] i Cornelio do liñg[~] ee[~] cangár[~] lafa' mi[~] quir[~], jo dseáng[~] røøb[~] cangáiñ[~] jaang[~] ángel i líng[~] guotí[~] Fidiée[~] i ca'lí[~] fí[~] lf[~] guiiñ[~] jo cajíng[~] dsea` do lala:

—Cornelio!

⁴Jo dob caje[~] i Cornelio do jøøiñ[~] i ángel do, jo eáam[~] 'gó'r[~] cajmíngfí[~]r[~] dsea` do lala:

—¿E[~] 'né[~] jmeé[~]e, Fí[~]i?

Jo cañíi[~] i ángel do quiá[~] Cornelio jo cajíñ[~]:

—Ninúub[~] Fidiée[~] jalé[~] júu[~] quií[~] mi[~] fón[~]re, jogui ní[~]bre jalé[~] e guiú[~] e jmoo[~] e jmícoo[~] jaléng[~] dsea` i 'né<sup>~</sup> licóo<sup>~</sup>. <sup>5</sup>Jo lana nisñiñ<sup>~</sup> dsea` quií[~] fí[~] Jope jo nid-site'r[~] Simón i sii[~] Tú[~] cajo e njaiñ[~] fí[~] la. ⁶Jo lana dob guiiñ[~] fí[~] quiá[~] jaang[~]gui i sii[~] Simón cajo, jaang[~] dseañu[~] i guiring[~] fí[~] 'ni[~] jmiñiñ[~] i jmoo[~] ta[~] jmi[~]ua[~] loo[~] jó[~].

⁷Jo mi[~] cangoyüung[~] e cangáng[~] i ángel i café[~] quiá'r[~] do, dsifí[~] lanab cató[~] i Cornelio do gáng[~] dsea` 'léeng[~] quiá'r[~] cóo[~]gui jaang[~] 'lée[~] i nicuñiñ[~] guiú[~] jogui i eáam[~] jmí'gó[~] Fidiée[~] cajo. ⁸Jo mi[~] calf[~] jma[~]reiñ[~] do júu[~] jalé[~] e cangár[~] do cóo[~]gui e cajíng[~] i ángel do, jo casíim[~]breiñ[~] do fí[~] fí[~] Jope.

⁹Jo mi[~] cajneá[~] e jmí[~] jo, lajee[~] gui'nang[~] teáaiñ[~] do fí[~] jo nijaquiéem[~] niguilíñiñ[~] fí[~] Jope, jo ningóo[~] guieñiñ[~] ie[~] jo, jo lajee[~] job cajgóo[~] i Tú[~] Simón do fí[~] yú[~] 'núu[~] e lf[~] guiiñ[~] do fí[~] Jope e cangoféeiñ[~] Fidiée[~]. ¹⁰Jo sóong[~] njmí[~]aaiñ[~] lajee[~] jo, jo njíiñ[~] dø'r[~] i[~]bre. Jo lajee[~] guiiñ[~] dob, lajee[~] e née[~] guiú[~] e nidó'r[~], canaang[~] ní[~]jalé[~] e cacuø[~] Fidiée[~] e siiñiñ[~] e niní[~]lafa' mi[~] qui[~] dsea`. ¹¹Jo cangár[~] e cana' fí[~] yú[~] jmí[~] fí[~] jo, jnéeng[~] cajgóo[~] coo[~] e lfí[~] laco' coo[~] 'mi[~] e fe[~], jo jnéeng[~] 'ñéu[~] laji[~] qui[~] quiúung[~]. ¹²Jo e dsí[~] 'mi[~] do jnéeng[~] teáang[~] langfing[~] líng[~] jó[~] nuu[~] i dsí[~] tú[~] guoo[~] jogui tú[~] tñi[~], jo quiéeng[~]gui cajo jaléng[~] mi[~] cóo[~]jaléng[~] qui[~] jogui langfing[~] líng[~] ta[~]. ¹³Jo canúur[~] e cajíng[~] jaang[~] i guicafé[~] jo guicajíñ[~] do:

—Ráan[~], Tú[~] Simón, jngang[~] i jó[~] na jo quié[~].

¹⁴Jo Tú[~] Simón cañíir[~] jo cajíñ[~]:

—U[~], Fí[~]i, jíi[~] cóo[~] née[~] ja[~] mi[~] cacún[~]n jaléng[~] i jø[~]na, co[~] lajo ta[~] huí[~] fí[~] ni[~] júu[~] qui[~]ta[~] qui[~]naa', jnea[~] dsea` lí<sup>~</sup>naa' dsea` Israel.

¹⁵Joba' guicajíng[~]tu i guicafé[~] do:

—Jalé[~] e jíng[~] Fidiée[~] e cuóøom[~] lí[~] cø[~], ja[~] e ta[~] e fo[~] 'nø[~] e ja[~] cuóøong[~].

¹⁶Jo mi[~] catí[~] ní[~] née[~] e guicafé[~] i dsea` do e júu[~] jo, cangób[~]tu e 'mi[~] do fí[~] yú[~] jmí[~] fí[~]. ¹⁷Jo caje[~] Tú[~] Simón fí[~] dsíir[~] e guóng[~] jalé[~] e cangár[~] do. Jo lajee[~] jo caguiñiñ[~] i dsea` quiá[~] Cornelio do fí[~] quiá[~] i Simón do e ning[~] cangir[~] jmíngfí[~]. Jo mi[~] caguiñiñ[~] ffí[~] lf[~] guing[~] i Tú[~] Simón do, ¹⁸jo cajmíngfí[~] cóo[~] júu[~] teá[~] su dob lf[~] guiring[~] jaang[~] dseañu[~] i sii[~] Simón i sii[~]bí[~] Tú[~] cajo.

¹⁹Jo lajee[~] jo, dob sing[~] Tú[~] Simón e fí[~] dsíir[~] quiá[~] jalé[~] e cangár[~] do mi[~] tí[~] lf[~] café[~] Jmíguí quiá[~] Fidiée[~] jo casí[~] ír[~] lala:

—Janú[~], Tú[~] Simón, nab teáang[~] gaang[~] dseañu[~] i 'náng[~] 'nø[~]. ²⁰Ráan[~] jo guó[~] cóo[~]r[~], jo ja[~] ee[~] fí[~] o[~] jíi[~] cóo[~], co[~] jneab[~] dsea` casíñiñ<sup>~</sup> i dsea` na fí[~] la.

²¹Jo cajgám[~] i Tú[~] Simón do lf[~] dsíir[~], jo cango'íñiñ[~] i dsea` quiá[~] Cornelio do jo cajíñ[~] casí[~]reiñ[~]:

—Jneab[~] i ngí[~]na[~] 'náng[~]na[~]. ¿E[~] júu[~] quié[~]na[~]?

²²Jo cañíi[~] i dseañu[~] gaang[~] do jo cajíñ[~]:

—Jáa'naa[~] ta[~] quiá[~] jaang[~] fí[~] 'lée[~] qui[~]naa[~] i sii[~] Cornelio, jaang[~] dseañu[~] i guíung[~] eáang[~] jogui contøøm[~] jmiféiñ[~] Fidiée[~]. Jo jaléng[~] dsea` góo<sup>~</sup> dsea` Israel eáam[~] jmí'gór[~] dsea` do jogui 'neáaiñ[~] cajo. Jo jaang[~] ángel quiá[~] Fidiée[~] casí[~] ír[~] e nitó'r[~] 'nø[~] ffí[~] quiá'r[~] jo ninúr[~] lajíi[~] júu[~] quií[~] e 'né[~] nifí[~]re.

²³Jo catób[~] Tú[~] Simón i dseañu[~] gaang[~] do fí[~] sinéu[~] lf[~] guiiñ[~], jo dob cajer[~] colifing[~] e uøø[~] jo. Jo mi[~] cajneá[~] lajo, cangób[~] Tú[~] Simón cóo[~] i dsea` do fí<sup>~</sup> Cesarea, jogui cangolíñiñ<sup>~</sup> bí<sup>~</sup> cóo<sup>~</sup>r<sup>~</sup> coo<sup>~</sup> tý<sup>~</sup> mñing<sup>~</sup> dsea` quiá[~] Dsea` Jmáang[~] i neáang[~] fí[~] Jope.

²⁴Jo mi[~] cajneá[~] coo[~]gui jmí[~] lajo, joguibá[~] caguiñiñ[~] cartí[~] Cesarea fí[~] lf[~] niguiling[~] i Cornelio do sijeeeng[~] ír[~] colifing[~] cóo[~] jaléng[~] dsea` sinéu<sup>~</sup> quiá'r<sup>~</sup> cóo<sup>~</sup>gui jaléng<sup>~</sup> dsea` i cuíñ[~] eáang[~] i cató'r[~] ffí[~] quiá'r[~] e laco' niíñiñ[~] i Tú[~] Simón do. ²⁵Jo mi[~] caguié[~] i Tú[~] Simón do fí[~] jo, dob nising[~] i Cornelio do o'nú[~] e nígiü[~]jeeng[~]neiñ[~]. Jo mi[~] cangáng[~] rúiñ[~], dsifí[~] ladob casí[~] Cornelio uø[~] jnir[~] ffí[~] quini[~] i Tú[~] Simón do e laco' ni-jmiféng[~]neiñ[~]. ²⁶Ds[~] Tú[~] Simón dsifí[~] ladob caseang[~]neiñ[~] jo casí[~]reiñ[~]:

—Ráan[~], Cornelio, co[~] jnea[~] líñi[~]na[~] jaang[~] dsea` jmí[~] fí[~] laco' ni[~].

²⁷Jo lajee[~] gui'ná[~] sñiñ[~] ladob, ca'lí[~] Tú[~] Simón fí[~] dsíi[~] sinéu[~], jo fñim[~] dsea` nísiseáng[~] ffí[~] jo mi[~] cangotáaiñ[~].

²⁸Jo lalab casí[~] Tú[~] Simón i dsea` do:

—Niñíb[~] 'nú[~] e jnea[~], dsea` lí<sup>~</sup>naa<sup>~</sup> dsea` Israel, ja[~] cuóøong[~] e dsitoo[~]naa[~] dñi[~] sinéu[~] quiá[~] dsea` la 'nú<sup>~</sup> i ja<sup>~</sup> líng<sup>~</sup> dsea` Israel, o'gui cuóøong[~] sñing[~]naa[~] cóo[~] dsea` la 'nú<sup>~</sup> cajo. Ds<sup>~</sup> lana Fidiée<sup>~</sup> nica'e'r<sup>~</sup> jnea<sup>~</sup> e jo<sup>~</sup> cuóøong<sup>~</sup> e nifá<sup>~</sup>a e dsea` la 'nú[~] i ja[~] líng[~] dsea` Israel fa<sup>~</sup> e uøng<sup>~</sup>na<sup>~</sup>. <sup>29</sup>Joba' mi<sup>~</sup> caguiñiñ<sup>~</sup> dsea` quií[~] e tó'r[~] jnea[~], dsifíb[~] cagá[~]a cóo[~]r[~], jo jíi[~] coo[~] ja[~] ee[~]

dseē caséē' e. Joba' iin̄n dseáang' dsiī' ē tā catē' na' jneā'.

³⁰Joba' cañíñ' Cornelio quiá̄' Tú̄ Simón jo cajíñ':

—Níngoō quiú̄' jmiñ̄' lana, jo e iñ̄' lacō' ngoō' lana, lab guin̄n fí̄' sinú̄' la e jmifén' n Fidié̄' la iī' 'nñ̄' e ca'lóō'. Jo lajeē' jo, coō' cajném̄' jaang' dseañ̄' i qui' coō' 'mí̄' e jī' eáang', ³¹jo cajíñ' casf̄' r̄' jneā': "Cornelio, nicanúub̄' Fidié̄' jalé̄' júū' quií̄', jogui nicaliñ̄' bre jalé̄' e guíú̄' e nícajmeē' cóō' jaléng' dseā' i jā' seā' jalé̄' e 'né̄'. ³²Quiú̄' tā dseā' quií̄' jo güigulliñ̄' fí̄' Jope, jo güiguite'r̄' jaang' dseañ̄' i siī' Simón, siī'bir Tú̄ cajo, i táang' fí̄' quiá̄' jaang' guí̄ dseañ̄' i siī' Simón i guiing' 'nī' jmiñ̄' i jmoō' tā jmiñ̄' uā' loō' jó̄'." ³³Joba' dsifī' lajob casf̄' n dseā' quié̄' e e caguitéer̄' 'nñ̄', jo eáam' guíú̄' la nícajmeē' e nicañ̄' ba'. Jogui lana lab níseē'naa' lajiñ̄'naa' fí̄' quinī' Fidié̄', jo eáam' iī'naa' nñ̄'naa' jalé̄' júū' e ca'fing' 'nñ̄' quiá̄' Dseā' Jmáang' e catíñ'naa' e ninú̄'naa'.

Jalé̄' júū' quiá̄' Tú̄ Simón e café'r̄' fí̄' quiá̄' Cornelio

³⁴Jo mī' cató̄' fé̄' i Cornelio do, jo canaang' Tú̄ Simón fé̄' r̄' júū' quiá̄' r̄' jeē' jaléng' i dseā' i siseáng' fí̄' quiá̄' i Cornelio do jo cajíñ':

—Ná̄'guiba' ningán' n røø̄' e doñ̄' iīb̄' dseā' íng' Fidié̄' jā' e liñ̄' iī' dseā', ³⁵co' ím̄' Fidié̄' dseā' i jmiñ̄' gó̄' ír̄' jogui i jmoō' e guíú̄' cóō' r̄' doñ̄' jié̄' fí̄' liñ̄' seeiñ̄'.

³⁶Jo Fidié̄' cangf̄' iñ̄'naa' quiá̄' r̄' la'eáang' cóō' jaléng' jneā', dseā' liñ̄'naa' dseā' Israel, quiá̄' jial niliseeng' dseā' juguié̄' júū' røø̄' la'eáang' cóō' Dseā' Jmáang', co' ib̄' Fiī' jaléng' dseā' jmigǖ'. ³⁷Jo guíeb̄' nñ̄' 'nú̄' jalé̄' e calé̄' iē' jā' mī' ngóō' eáang' fí̄' guóō' uó̄' quiú̄'naa', jneā' dseā' liñ̄'naa' dseā' Israel, jo canaang' jalé̄' e jo catí' Galilea mī' cangf̄' e caguia' Juan júū' quiá̄' r̄' e 'né̄' níseē' dseā' jmiñ̄' e lacō' cuō' liñ̄' e quiú̄' jíng' yaaiñ̄' fí̄' quinī' Fidié̄'. ³⁸Jo niñ̄ib̄' 'nú̄' cajo jial cacuø̄' Fidié̄' Jmigǖ' quiá̄' r̄' Jesús i cacuáng' fí̄' Nazaret, jo cóō' e bí̄' jo cajméē' Jesús jmang' e guíú̄', jogui cajmi'leáaiñ̄' jaléng' i íng' iihuñ̄' uiñ̄' e fiñ̄' i liñ̄' quiú̄' tā quiá̄' r̄'; jo jalé̄' e jo calé̄' r̄' cajméē', co' seem' Fidié̄' contøøng' cóō' ír̄'. ³⁹Jo caneñ̄' jneā' jalé̄' e guíú̄' e cajméē' Jesús iē' jo fí̄' Jerusalén, liñ̄' latøøng' liñ̄' se' Judea. Jo mī' liñ̄' cøøng' lajo, cateáang' dseā' ír̄' fí̄' dse' crúū' jo fí̄' job cajúiñ̄'.

⁴⁰Dsø̄' Fidié̄' cajméē' e cajib̄' tø̄' dseā' do mī' cad-síng' 'nñ̄' jmiñ̄' lajo, jogui cajméē' e cajném̄' dseā' do jeē' jneā'. ⁴¹Dsø̄' jā' cajmijnéeng' 'ñia'r̄' jeē' liñ̄' doñ̄' iī' dseā', co' lajiī' jeē' jneab̄' cajmijnéeng' 'ñia'r̄', dseā' i nicaguíng' Fidié̄' lajiī' lamí̄' jeeng' guí̄ quiá̄' e níjmō'naa' júū' røø̄' jalé̄' e calé̄' cóō' Jesús. Jo jneab̄' dseā' ca'né̄' caquieē'naa' cóō' r̄' mī' cangf̄' e cají' tur calé̄' catú̄'. ⁴²Jogui Jesús casiñ̄' jneā' e niguiá'naa' júū' quiá̄' r̄' jeē' jaléng' dseā', jogui e níjmō'naa' júū' røø̄' e Fidié̄' dseā' casiñ̄' dseā' do e niquidsir̄' i' jeē' jaléng' dseā' jmigǖ' i jī' guí̄ cóō' guí̄ jaléng' i niñ̄liñ̄' mī' catí' i' lajo. ⁴³Jo jaléng' dseā' i nicafé' cuaiñ̄' quiá̄' Fidié̄' lajiī' malí̄' eáam' café'r̄' cuaiñ̄' quiá̄' Jesús, jogui cajim'bir cajo e doñ̄' iī' dseā' i jáng'

yaang' fí̄' jaguō' Jesús niñ̄im̄' dseē' quiá̄' r̄' la'eáang' cóō' dseā' do.

Mf̄' ca'íng' jaléng' dseā' i jā' liñ̄' dseā' Israel Jmiguí̄ quiá̄' Fidié̄'

⁴⁴Jo lacō' gui'nang' sim'bí̄ Tú̄ Simón e fé'r̄' jalé̄' júū' quiá̄' Dseā' Jmáang' fí̄' jeē' i dseā' i siseáng' do, mī' tñ̄' liñ̄' cangf̄' jaléng' i dseā' do Jmiguí̄ quiá̄' Fidié̄'. ⁴⁵Jo jaléng' i dseā' Israel i nilf̄' dseā' quiá̄' Dseā' Jmáang' i caguilf̄' cóō' Tú̄ Simón fí̄' quiá̄' i Cornelio do, eáam' cangogá' dsíñ̄' mī' calilí'r̄' e cangf̄'m' jaléng' dseā' i jā' liñ̄' dseā' Israel Jmiguí̄ quiá̄' Fidié̄' cajo, ⁴⁶co' núur' sñ̄'ng' i dseā' do cóō' jmiñ̄' e jié̄' guí̄ lacō' jmiñ̄' quiá̄' r̄' jogui jmiféiñ̄' Fidié̄' cajo. ⁴⁷Joba' cajíng' i Tú̄ Simón do casf̄' r̄' i dseā' do ladsif̄' lado:

—Jiñ̄' jaang' jā' iī' cuóøng' jníng' e níseáng' i dseā' la jmiñ̄' e lacō' cuō' liñ̄' e nilf̄' iñ̄' dseā' quiá̄' Dseā' Jmáang', co' níca'ím'bre Jmiguí̄ quiá̄' Fidié̄' lacō' guí̄ níca'íng' jneā' cajo.

⁴⁸Jo caquiú̄' Tú̄ Simón tā e cajgáam' i dseā' do jmiñ̄' e lacō' cuō' liñ̄' e nilf̄' iñ̄' dseā' quiá̄' Dseā' Jmáang'. Jo mī' cangf̄' jo, jaléng' i dseā' do camí'r̄' Tú̄ Simón e fa' nijé̄' bí̄ dseā' do coō' tñ̄' jmiñ̄' cóō' r̄' fí̄' jo.

Ē uiing' e caguiar̄' júū' quiá̄' Dseā' Jmáang' fí̄' jeē' dseā' i jā' liñ̄' dseā' Israel

11 Jo mī' cangf̄' jo, jaléng' dseā' apoō' cóō' guí̄ jaléng' dseā' quiá̄' Fidié̄' caguiaang' guí̄ i neáang' lacaang' liñ̄' se' Judea, caliñ̄' røø̄' e jaléng' dseā' i jā' liñ̄' dseā' Israel níca'ím'bre cajo júū' quiá̄' Dseā' Jmáang'. ²Jo mī' caguiéng' tū' i Tú̄ Simón do fí̄' Jerusalén, i liñ̄' dseā' Israel i liñ̄' dseā' quiá̄' Dseā' Jmáang' canaaïñ̄' cuō' reiñ̄' dseē' ³jo sñ̄' reiñ̄':

—¿Jialí' caguiéé' lacaang' quiá̄' jaléng' dseā' i jā' liñ̄' dseā' Israel jo caguiqué' cóō' r̄'?

⁴Jo canaang' Tú̄ Simón jma' reiñ̄' júū' latí' uiing' quiá̄' jalé̄' e calé̄' do jo cajíñ̄':

⁵—Lajeē' tåan̄'n fí̄' Jope, jo lajeē' guíang' e fón' n Fidié̄', camó'o liñ̄' ee' camó'o lafa' mī' qui' dseā'; jo camó'o cajgóō' fí̄' yé̄' jmigǖ' coō' 'mí̄' e fel' eáang', jo 'ñéuñ̄' lají' quiú̄' quiúung' , jo catísñ̄' fí̄' liñ̄' sín' n. ⁶Jo mī' cajóø̄' røø̄' dsíñ̄' e 'mí̄' do, jo camó'o e teáang' langf̄'ng' liñ̄' jó̄' nuū' i dsiñ̄' tñ̄' guoō' jogui tñ̄' tñ̄' cóō' guí̄ jaléng' mī' jogui jaléng' qui' cóō' langf̄'ng' fñ̄'ng' tñ̄'. ⁷Jo canú' u e liñ̄' iī' guicafé' jo guicajíñ̄': "Ráan' na, Tú̄ Simón, jngan' i jó̄' na jo cun' re'." ⁸Jo cafá' a: "Ū, Fiī' i, jíñ̄' cóō' néeē' jā' mī' cacún' n jaléng' i jó̄' na, co' lajo tā huñ̄' fí̄' nī' júū' quiú̄' tā quiú̄'naa', jneā' dseā' liñ̄'naa' dseā' Israel." ⁹Joba' canú'túū e luū' e guicafé' fí̄' guíá' güñ̄' do jo casf̄' jneā' lala: "Jalé̄' e jíng' Fidié̄' e cuóøng' liñ̄' cø̄' i, jā' tā e fo' 'nñ̄' e jā' cuóøng' jme' lajo." ¹⁰Jo 'nñ̄' néeē' catí' e jgoó' e 'mí̄' do; jo mī' cangooyúung' , jo cajgóob' tū' fí̄' yé̄' jmigǖ'. ¹¹Jo lajeē' guíang' e móo' o jalé̄' e jo, caguilf̄'ng' gaang' dseañ̄' i 'náng' jneā' i jalíng' tñ̄' Cesarea caguilf̄'ñ̄' fí̄' liñ̄' guin̄'n do. ¹²Jo caquiú̄' Jmiguí̄

quiá!~ Fidiée` ta~ jnea~ e cangó~ o cóo`~ i dsea` do e ja` casée`~ e jíi!~ coo`~ ta~ uíi!~ e ja` lñng` dsea` do dsea` Israel. Jo cóo`~ baa jñúung` quiá!~ dsea` quiá!~ Dsea` Jmáang` la cangó~ o. Jo mi~ caguié` e fí` Cesarea, la-jalé` baa` cangotóo`~ naa!~ fí` quiá!~ jaang` dseañu`~ i sii` Cornelio. ¹³ Jo fí` jo cajmea`r` jnea`~ júu`~ jial cangáiñ` jaang` ángel i lñng` guoñi` Fidiée` fí` quiá!~; jo cajing`~ i ángel do casfí` reiñ` do lala: "Síing` dsea` quíi!~ fí` Jope, jo güiguite`r` jaang` dseañu`~ i sii` Simón, i sii`bí Tú` ca-jo. ¹⁴ Jo fí`bing` nijíng`~ jial cuóøng` nileáng`na` jee`~ dsee` quíi`na` coliñg`~ cóo`~ jaléng`~ i seeng` quíi`na`." ¹⁵ Jo mi~ canaang` e fón`nre, job mi~ cangñiñ` Jmiguí` quiá!~ Fidiée` lajaléiñ` do fí` laco`gui` cangñing` jnea`~, dsea` lñi`naa` dsea` Israel, latí` mi~ uiing`. <sup>16</sup> Jo joguib cadseng`~ dsii`~ lajíi`~ e cajing`~ Fíi`naa` Dsea` Jmáang` lamí` cateáaiñ` cóo`~ jnea`~ fí` jñigüi` la mi` cajíñ` lala: "E já`ba` e Juan caseáaiñ` dsea` jñiñ`, dsu`'nú` nisáng`na` jñiñ` cóo`~ Jmiguí` quiá!~ Fidiée`." ¹⁷ Jo song Fidiée` cacuø`r` i dsea` i ja` lñng` dsea` Israel Jmiguí` quiá!~ r` laco`gui` cacuø`r` jnea`~, dsea` lñi`naa` lajo` mi` cañing`~ naa` júu`~ quiá!~ Fíi`naa` Dsea` Jmáang`~ joba`~ jñi`~ jnea`~ e nijnñiñ`n lajíi`~ ta~ quiá!~ Fidiée`?

¹⁸ Jo mi~ canúu`~ jaléng`~ i dsea` Israel i lñng`~ dsea` quiá!~ Dsea` Jmáang`~ jalé`~ júu`~ quiá!~ Tú` Simón, dsifí` lajob jo` e cañiñ` jíi`~ coo`~ quiáiñ`~ do, jo canaaiñ`~ jmiféiñ` Fidiée`~ jo fé`:

—E jáb` e nicacuø` Fidiée` jaléng`~ dsea` i ja` lñng`~ dsea` Israel e niquí`~ nijíng`~ yaaiñ` fí` quinir` laco`~ cacuø`r` jnea`~, jo lajoba` ni`uñiñ`~ dsea` i catñing`~ seeng`~ cøøng`~ cóo`~ Fidiée`~ lata`.

Jaléng`~ dsea` quiá!~ Dsea` Jmáang`~ i seeng`~ fí` Antioquia

¹⁹ Jo ie` do, mi`~ cangñ` e cajnga`~ dsea` quiá!~ i Téé` do, mi`~ canaang`~ jmáng`~ dsea` ga`~ jaléng`~ dsea` quiá!~ Dsea` Jmáang`~ joba`~ i lñng`~ i dsea`~ i~ cangolíñ` cartí`~ lñ`~ se`~ Fenicia jogui~ lñ`~ se`~ Chipre cóo`~ Antioquia lñ`~ se`~ Siria. Jo mi`~ caguilíñ` fí` jo, canaaiñ`~ e`r`~ jaléng`~ dsea` Israel júu`~ quiá!~ Fíi`naa` Jesús, dsu`~ jíi`~ dsea`~ i`bing`~ ca`e`r`~ jo ja`~ ca`e`r`~ dsea`~ jíeng`~ guí. ²⁰ Jo nañí` fa` e lajob cajmér`~ dsu`~ coo`~ tý`~ mñng`~ dsea`~ i~ niseeng`~ fí`~ lñ`~ se`~ Chipre cóo`~ guí fí`~ Cirene i nica`íng`~ Dsea`~ Jmáang`~ ie`~ do caguilíñ` fí`~ Antioquia, jo cagua`bre júu`~ quiá!~ Fíi`naa` Jesús jee`~ jaléng`~ dsea`~ i~ ja`~ lñng`~ dsea`~ Israel. <sup>21</sup> Jo eáam`~ cajmícoó`~ Jmiguí` quiá!~ Fidiée`~ quiá!~ i~ dsea`~ do, joba`~ fñim`~ dsea`~ i~ ja`~ lñng`~ dsea`~ Israel caquiñ`~ cajing`~ yaaiñ`~ fí`~ quini`~ Fidiée`~ ie`~ jo; jogui~ catú`bre jalé`~ e lamí`~ tñiñ`~ jmór`~ jéeng`~ guí jogui~ ca`uñiñ`~ dsea`~ quiá!~ Dsea`~ Jmáang`~.

²² Jo mi`~ caliñí`~ i~ dsea`~ quiá!~ Dsea`~ Jmáang`~ i~ neáang`~ fí`~ Jerusalén do jalé`~ e~ calí`~ fí`~ Antioquia, joba`~ casiñiñ`~ i~ Bernabé do fí`~ jo. <sup>23</sup> Jo mi`~ caguié`~ i~ fí`~ jo, cangár`~ e~ dseáng`~ já`~ba`~ e~ nica`uñing`~ dsea`~ quiá!~ Dsea`~ Jmáang`~ jaléng`~ i~ dsea`~ i~ ja`~ lñng`~ dsea`~ Israel i~ seeng`~ fí`~ jo. Jo eáam`~ calí`iáang`~ dsu`~ i~ Bernabé do ie`~ jo, jogui~ casfí`~ jaléng`~ i~ dsea`~ do e~ ja`~ nitiúuiñ`~ do~ Dsea`~ Jmáang`~ jogui~ e~ nijmiti`~bir~ e~ ngocáng`~ dsu`~ jalé`~ júu`~ quiá!~ dsea`~ do~ cajo. ²⁴ Jo i~ Bernabé do lñiñ`~ jaang`~

dseañu`~ i~ guiúng`~ eáang`~ jo~ contøøm`~ jée`~ Jmiguí` quiá!~ Fidiée`~ quiá!~ r`~ cóo`~ jalé`~ e~ jmóor`~ do, jogui~ jáb`~ lñiñ`~ júu`~ quiá!~ Dsea`~ Jmáang`~ car`~ ngocáng`~ dsu`~; jo~ lajob~ fñim`~ dsea`~ ca`uñiñ`~ dsea`~ quiá!~ Dsea`~ Jmáang`~ ie`~ jo.

²⁵ Jo mi`~ cangñ`~ jo, jo~ cangó~ Bernabé~ fí`~ Tarso~ e~ can-gó`néeiñ`~ Saulo. Jo mi`~ cadséiñ`~ dsea`~ do, ca-jéem`breiñ`~ do~ fí`~ Antioquia. Jo fí`~ job~ cajer`~ lají`~ huáaiñ`~ do~ lajee`~ coo`~ jíi`~ tøøng`~ e~ e`r`~ fñng`~ dsea`~ júu`~ quiá!~ Dsea`~ Jmáang`~. Jo~ e~ fí`~ Antioquia~ dob~ lñ`~ la`uñi`~ calisí`~ dsea`~ quiá!~ Dsea`~ Jmáang`~ jaléng`~ i~ dsea`~ i~ ca-jáng`~ yaang`~ fí`~ jaguo`~ Jesús.

²⁶ Jo ie`~ jo, coo`~ tý`~ mñng`~ dsea`~ i~ jmoo`~ ta`~ e~ fí`~ cuaiñ`~ quiá!~ Fidiée`~ ca`uøøiñ`~ fí`~ Jerusalén~ jo~ can-golíñ`~ fí`~ Antioquia. <sup>27</sup> Jo mi`~ caguilíñ`~ fí`~ jo, jaaiñ`~ do~ i~ sii`~ Agabo~ casíng`~ 'ñia`r`~ fí`~ quini`~ guí, jo~ cajíñ`~ la`eáang`~ cóo`~ Jmiguí`~ quiá!~ Fidiée`~ e~ tí`~ nijáa`~ jíi`~ oo`~ fí`~ jo. Jo~ jalé`~ e~ jo~ cangojée`~ lajee`~ jíi`~ quiá!~ jaang`~ dseata`~ dsea`~ fénge`~ i~ calisí`~ Claudio. <sup>28</sup> Joba`~ jaléng`~ dsea`~ quiá!~ Dsea`~ Jmáang`~ i~ neáang`~ fí`~ Antioquia~ ca`f`~ dsu`~ e~ nisíñ`~ jalé`~ e~ nijmicóo`r`~ i~ dsea`~ quiá!~ Dsea`~ Jmáang`~ i~ neáang`~ fí`~ lñ`~ se`~ Judea, lñ`~ jíe`~ jíi`~ lñ`~ quíi`r`~ jñiñ`~, <sup>29</sup> jo~ lajob~ cajmér`~. Jo~ la`eáang`~ Bernabé~ jogui~ Saulo~ cangolí`~ jalé`~ e~ do~ quiá!~ jaléng`~ dsea`~ cøøng`~ i~ neáang`~ fí`~ lñ`~ se`~ Judea.

Mi`~ cajnga`~ dsea`~ quiá!~ Jacóo`~

¹² Jo~ lajee`~ jo, lajee`~ jmoo`~ dsea`~ Israel~ jñiñ`~ quiá!~ r`~ e~ gø`r`~ iñi`~ e~ ja`~ quie`~ quiéeng`~ jo~ ie`~ jo~ canaang`~ Herodes~ Agripa,~ jaang`~ dseata`~ dsea`~ fénge`~ i~ quié`~ ta`~ fí`~ Jerusalén,~ jo~ canaaiñ`~ jmáiñ`~ ga`~ i~ lñng`~ dsea`~ quiá!~ Dsea`~ Jmáang`~ i~ neáang`~ fí`~ jo. Jo~ lajee`~ jo,~ caquiñ`~ r`~ ta`~ e~ cajnga`~ dsea`~ quiá!~ i~ Jacóo`~ cóo`~ nisñu`~,~ jaang`~ dsea`~ i~ óo`~ ta`~ quiá!~ Fidiée`~;~ jo~ i~ dsea`~ i~ lñiñ`~ jaang`~ dsea`~ ngáang`~ cóo`~ i~ Juan~ do. Jo~ mi`~ caliñí`~ i~ dseata`~ Herodes~ do~ e~ catíb`~ dsu`~ jaléng`~ dsea`~ Israel~ e~ cajnga`~ dsea`~ quiá!~ i~ Jacóo`~ do,~ joba`~ caquiñ`~ r`~ ta`~ e~ catám`~ i~ Tú`~ Simón~ do~ cajo. ⁴ Jo~ mi`~ catáiñ`~ dsea`~ do~ jo~ caquiñ`~ r`~ ta`~ e~ dsu`~ 'nñiñb`~ ca`iñ`~ do~ ladsifi`~ lado.~ Jogui~ mifñng`~ caquiñ`~ r`~ ta`~ guijñúung`~ 'lée`~ quiá!~ i~ nidsijmée`~ i~ Tú`~ Simón~ do,~ jogui~ e~ nijmér`~ dsigu-iéeng`~ tá`~ la~ quiúung`~ dsea`~ e~ laco`~ ja`~ sitúung`~;~ jo~ i~ dsu`~ e~ mi`~ ningñ`~ e~ jñiñ`~ doba`~ nisíñ`~ dsea`~ do~ fí`~ quini`~ jaléng`~ dsea`~ fí`~. <sup>5</sup> Jo~ e~ eáam`~ba`~ jée`~ 'lée`~ quiá!~ i~ Tú`~ Simón~ do~ lñ`~ uiuñi`~ e~ laco`~ ja`~ dseáang`~ niliúng`~ 'ñia`r`~. Jo~ lajee`~ jo,~ lajalém`~ dsea`~ quiá!~ Dsea`~ Jmáang`~ féní`~ Fidiée`~ uñi`~ quiá!~ dsea`~ do~ e~ ngocáng`~ dsu`~.

Mi`~ caguíng`~ jaang`~ ángel~ quiá!~ Fidiée`~ Tú`~ Simón~ fí`~ dsu`~ 'nñiñ`~

⁶ Jo~ mi`~ nijneá`~ e~ uøø`~ joba`~,~ si`í`~ e~ nidsijéeng`~ i~ dseata`~ Herodes~ do~ Tú`~ Simón~ fí`~ quini`~ jaléng`~ dsea`~ fí`~ e~ niquidsir`~ í`~ quiáiñ`~ do.~ Dsu`~ 'ñia`r`~ e~ uøø`~ jo,~ dob ráang`~ Tú`~ Simón~ güiñiñ`~ fí`~ dsu`~ e~ 'nñiñ`~ do,~ jo~ 'ñúu`~ guóor`~ cóo`~ nñi`~ cadena,~ jogui~ teáang`~ jmá`~ jáng`~ 'lée`~ i~ jñmoo`~ i`~ ír`~ lacataang`~ cáaiñ`~,~ jogui~ jiéng`~ guí~ 'lée`~ i~ teáang`~ jñmoo`~ i`~ e~ o`nú`~ 'nñiñ`~ do. ⁷ Jo~ lajee`~ jo,~ coo`~

cajném̄ jaanḡ ángel i casíinḡ Fidiéȳ fí l̄ ráanḡ i Té̄
Simón do fí dsíī 'nueñí̄, jo jlō cajneá̄ fí latøønḡ e
dsíī jo. Jo i ángel do cangoquiéeī l̄ ráanḡ Té̄
Simón jo cagüīr̄ mo'uøø dseā do; jo dsifī bi cajné-
dsíiñ̄ do l̄ ráaiñ̄ qüiiñ̄, jo lalab cast̄̄ i ángel do ír̄:

—Jm̥iná- ráan'- na, Tú^ Simón.

Jo dsifí lajob casojí^u e ñí^u cadena e 'ñú^u' guoo` Tú^u
Simón do. ⁸Jo cajíng^u i ángel do calé^u catú^u casí'r^u
dsea` do:

—Quí' s̄í' lajm̄iná- j̄ogui óø'~ lom̄it'~.

Joba' lajob cajmée` Tú^ Simón ladsifí' lado. Jo ca-jíng^-gui i ángel do casí'r- dsea` do lala:

—Tē' 'mijñá̄ iθ̄~ lúu'~ jo má-aa' cōo'~ jnea~.

⁹ Jo dsifí lajob cango'leáang' i Tú[^] Simón do laco' cagüi^t í angel do, jo jíl[~] ja' ñir' si já' si ja' já' lajíl[~] e jíng[~] i angel do, co' nír' e do lafa' mi^t qui^bre. ¹⁰ Jo cangfím^bre li^t teáang[^] i 'lé[~] do la'uui[~], jo lf^t jo, cangfíni^t li^t teáang[~] coo^t 'lé[~]gui. Jo mi^t tí li^t ningóo' uóin^t fi^t coo^t o'nú^t li^t lfí^t layaang[~] ñí^t e miffing^t ni'uóin^t cartí caluu^t, 'ñiab^t e jn^t do cana', jo ca'uøøm^bre. Jo cueeb^tji^t capí^t li^t cangolíñi^t e ngí^t colíng^t lado. Jo mi^t cangoyúung[~] jo, catúub^t i angel do quiá^t i Tú[^] Simón do, jo 'ñia'^tbiñ^t do cangáng^t quir.

¹¹ Jo mi~ calhilí^ i Tú^ Simón do e dseáng^- jáb^- jalé` e cangongkíin^- do joba' cajíñ^-:

—Nab nícamó⁻ o e dseáng⁻ já⁻'ba' nicasíng` Fidiéé⁻ i
ángel do quiá'r⁻ e cajaleaiñ[^] jnea[~] fí['] jaguo['] i dseata[~]
Herodes do e laco['] ja['] calfí^r cajmicóo[~] rúiñ['] cóo[~]
dsea['] góo['] o dsea['] Israel fa['] ee['] cajmeáiñ['] jnea[~].

¹² Jo mí[~] cangf[~] e calilí'r[~] e jo, condseéb[~] cangáiñ[~] fí' quiáñ[~] jaang[~] dseamf[~] i sii[~] Yá[~], niquiáñ[~] jaang[~] dseañt[~] i sii[~] Juan, sii[~]bir Marcos cajo. Jo fítm[~] dsea[~] quiáñ[~] Dsea[~] Jmáang[~] siseáng[~] fí' jo e feíñ[~] Fidiée[~] lajee[~] jo. ¹³ Jo mí[~] caguiéng[~] i Tú[~] Simón do fí' jo, dsifí[~] lajobj cabár[~] jnf[~] o'nú[~] e tó'r[~] i dsea[~] teáang[~] dsíi[~] do e laco[~] nineaiñ[~] do 'nú[~]. Joba[~] cangó[~] jaang[~] simf[~] i jmoo[~] ta[~] i sii[~] Rode e ngoñíir[~] i[~] i bá[~] e jnf[~] do. ¹⁴ Jo dsifí[~] mí[~] calicuír[~] luu[~] i Tú[~] Simón do, sóong[~] calí'iáang[~] dsíir[~], jo lafa[~] e nineár[~] e 'nú[~] do e ningíng[~] Tú[~] Simón, dsifí[~] lajob caquing[~]tur cangojmée'r[~] i teáang[~] dsíi[~] do júu[~] e Tú[~] Simómbing[~] sing[~] bá[~] e jnf[~] do. ¹⁵ Jo cajíng[~] i dsea[~] teáang[~] do casf[~]r[~] i simf[~] do:

—¡Ngaam`nʉ́, símé!

Dsʉ' i sʉmʉ^ do jíñ^- e já^-ba' e Tʉ^ Simómbing'
guisíng^ e tó'r` o'nʉ^.

Dsʉ' i dsea` caguaang- do cañíir`:

—O' Té^ Simón do. Jangám̄ i ángel jmóo` i
quiá'bre do.

¹⁶ Jo lajeē s̄inḡ i dsea` do lado, dob sinḡ Tú^ Simón e bá`bir jnf̄ f̄ caluū. Jo l̄í^ m̄ī caneáar̄ e jnf̄ do, joguīb calilí'r̄ e Tú^ Simómbing' nisinḡ, jo sóonḡ cafóiiñ̄ m̄ī cangáiñ̄ dsea` do. <sup>17</sup> Ds̄t̄ i Tú^ Simón do cajmér̄ lī cōgō' guóor̄ e lacō' jo` ta'lī i dsea` do m̄if̄'. Jo m̄ī nīiuuiñ̄ dsíī sinúut̄, joguība' cajmea'r̄ i dsea` do júū la'uuinḡ lanúū' jial cajmicóō' Fidiéē quiá'r̄ e cagüī fir̄ dsíī e 'nñuñ̄' do jo cajíñ̄ casí̄'reiñ̄:

—Jmée'~na' júu^ Jacóo^ cójó'~gui dsea` quiá'~ Dsea`
Jmáang~ i caguaang~gui do jalé` e guiú~ e cajmée`
Fidiée` cójó'~ jnea~ fí dsíi' 'nueñí^.

Jo mí̄- calí̄- s̄t̄iñ̄` lado, jo cagüit̄í̄'bre jo fī' lī̄' jiéb̄' canqór̄.

¹⁸ Jo mi~ cajneá~ coo`gui jmií~, mi~ cangá~ jaléng` i`lée~ do e jo` Té^ Simón seeng` fí` dsíí` 'nññí~, sóong~ cangogá` dsíír` lajaléiñ` do, co` jíí~ ja` ñir` e~ calf~ cíoiñ~ do. <sup>19</sup> Jo mi~ caliñí i` dseata~ Herodes do e jo` Té^ Simón seeng` fí` dsíí` 'nññí~, joba' caquiú'r` ta~ e cali`ném`biñ` do, dsú` jo` li~ cadséng`neiñ`; joba' cató'r` lajíing` lée~ i` stí` cajmée` í` quiá~ Té^ Simón do, jo caquiú'r` ta~ e cajúm`biñ` do lajíiñ` dsíír` lado uíi~ e caláang~ i` Té^ Simón do. Jo mi~ li~ cøøng`gui la jo, cagüi`fíb` dseata~ Herodes li~ guiññ` li~ se` Judea, cangór~ cangogüeár` fí` Cesarea.

Mi~ cajúng~ i dseata~ Herodes Agripa do

20 Dsθ' ie~ jo, sóong^ nisiguíing^ i dseata~ Herodes do
quiá~ jaléng^ dsea` i niseeng` fí Tiro cóo'~ Sidón, dsθ'
i Herodes do i 'né~ nicuó~ fí e nilisea` jalé~ e nidø~ i
dsea` seeng` fí Tiro cóo'~gui i dsea` i seeng` fí Sidón;
joba' i dsea` seeng` fí lají` tú` fí` jo dseáng~ 'nеб~ e
niliseeiñ` røø` cóo'~ i dseata~ do e laco' nilisea` jalé~ e
gøiñ~ do. Jo calfí`bre jaang` dseañθ' i líng` jaang`
dsea` ntθluu~ quiá~ i dseata~ Herodes do i sii` Blasto,
jo cacuø`reiñ` do cuu~ e laco' niféiñ~ do uií~ quiáiñ~. Jo
lajoquiba' calfí`r~ e sθiñ` cóo'~ i dseata~ Herodes do.

²¹ Jo catéeiñ` do coo` jmíñ` lí~ e iiñ~ nisíñ` cógo` jaléng` i dsea` do. Jo e jmíñ` jo, dsea` seeng` fí Tiro cójí` güí fí Sidón caguilíñ` fí lí~ guiing` i dseata` Herodes do. Jo ie` jo i dseata` Herodes do caquí`r` sítí`r` lali` e jlo`ü`gui e sea` quiá`r`, jo caguár` ni~ 'masii` quiá`r` lí~ guár` mí` quidsir` í` , jo canaaiñ` bí` güí` quiá`r` jee` jaléng` i dsea` fí` do. <sup>22</sup> Jo mí` canúu` jaléng` i dsea` do jalé` júu` quiá` i dseata` Herodes do jo canaaiñ` fé`r` teá` lala:

—¡Jaang` diée~ i fé' na lana, o' dsea` jmígüí` na!

²³ Jo dsifí' lajob jaang` ángel quiá" Fidiée` cajmér` e catóm` i dseata~ Herodes do e dsée'r~ ladsifí' lado, co' cacuør' fi' e cajmiféng` dsea` ír` laco' Fidiée` 'ñia'r'. Jo cajúm` i dseata~ Herodes do cōo` jmohuí' e cacuø' i ángel do e cagó' jóo`~ ír`.

²⁴ Ds̄t' lajeē' jo, eáang'gūt ngóo' ni' júu^ quiá' Fidiéē' jogūt doñí' jiéb' n̄inúu` dsea` e júu^ jo.

²⁵ Jo mí[~] tí[~] li[~] cató[~] ta[~] quiá[~] i Bernabé cóo[~]gui Saulo fí[~] Jerusalén, jo cangolíim[~]tur fí[~] Antioquía, jo téé[~]bre Juan i sii[~]bí Marcos cajo.

Mí[~] canaang` Bernabé có_o^l~ Saulo e guiar' júu[^] quiá^l
Fí^lnaa' Jesús lacaang` fí^l lí[~] jié^l

13 Jo mf~ caguilíñiñ' ff' Antioquía caseáiñ" cóg'~ jaléngi" dsea` quiá" Dsea` Jmáang~ i nineáang' ff' jo, jo jee~ jo niquiéeng` jaléng" dsea` i fé" cuaiñ~ quiá" Fidiéé` cóg'~gui jaléng" tifa" quiá" júu" quiá" dsea` do; jaaiñ" do nisiir` Simón i sii` Simón Le", jaang`gui i sii` Lucio i calisséng` ff' Cirene, jaang`gui i sii`

Manaén i cacuánḡ colínḡ cój̄ i dseatā Herodes do i calínḡ dseatā dsea` fénḡ quiá̄ Galilea, jogui Bernabé cój̄ guí Saulo do. <sup>2</sup> Jo cōo` jmiī lajeē guíánḡ teáanḡ i dsea` do e jmiféiñ̄ Fíī naa` Fidiéē jogui jmóor̄ ayuno e ja` gōr̄ ir̄ lajeē jo, casf̄ Jmiguí̄ quiá̄ Fidiéē ír̄ lala jo cajíñ̄:

—Cuóonḡ na` jneā i Bernabé na cój̄ guí Saulo quiá̄ e nináiñ̄ jmér̄ lajíī tā e nicatáø̄ ore na.

³ Jo m̄ī cangoyúunḡ e fíeñ̄ Fidiéē jogui cajmér̄ ayuno, dsifí̄ lajob caquidsí̄ i dsea` do guór̄ fī mogui Bernabé cój̄ guí Saulo e lacō cuó̄ lī quiá̄ lajíī tā nidsilíñ̄ do. Jo m̄ī calf̄ jo, ca'f̄ breiñ̄ do júū, jo cangolíim̄ biñ̄ do, jo cój̄ bre i Juan Marcos do ijmícoñ̄ quiá̄r̄.

M̄ī caguiā gánḡ i dsea` óō tā quiá̄ Fidiéē júū quiá̄ Dsea` Jmáanḡ ff̄ Chipre

⁵ Jo Jmiguí̄ quiá̄ Fidiéeb̄ casíī quiá̄ i Bernabé do cój̄ guí Saulo fī cōo` oō jmiī e siī Seleucia e néē 'n̄ī jmíñ̄. Jo m̄ī caguillíñ̄ ff̄ jo, cangotáaiñ̄ fī cōo` dsíī móō jo cangolíñ̄ fī cōo` oō jmiī lī siī Salamina e néē ff̄ lī sē Chipre. Jo m̄ī caguillíñ̄ ff̄ jo, jo cajgám̄bre e móō do, jo dsifí̄ lajob cangolíñ̄ ff̄ lī téé̄ guá̄ quiá̄ dsea` góor̄ dsea` Israel jo canaaíñ̄ guiar̄ júū quiá̄ Fidiéē fī jo.

⁶ Jo m̄ī cangf̄ jo, cangíñ̄ la'úm̄ e nī uó̄ e néē nī jmíñ̄ do cartí̄ caguillíñ̄ fī oō jmiī e siī Pafos. Jo fī job cajíñ̄ jaanḡ dsea` Israel i siī Barjesús, jo cój̄ jmíñ̄ griego siir̄ Elimas. Jo i dseañ̄ do nilíñ̄ jaanḡ dsea` láanḡ i ngí̄ tā jmigóonḡ jalénḡ dsea` co'jíñ̄ e líñ̄ jaanḡ i fé̄ cuaiñ̄ quiá̄ Fidiéē, dsū ō já̄ e lajo. <sup>7</sup> Jo i dsea` láanḡ do nilíñ̄ jaanḡ i jmóō lajíī e iinḡ dseatā dsea` fénḡ i siī Sergio Paulo, jaanḡ dseañ̄ i tínḡ eáanḡ. Jo m̄ī calíñ̄ i dseatā dsea` fénḡ do e fī góo`bre nitáanḡ Bernabé cój̄ guí Saulo, joba` cató` reiñ̄ cō iññ̄ ninúr̄ júū quiá̄ Fidiéē e guiaíñ̄ do. <sup>8</sup> Dsú̄ i dsea` láanḡ do cajníim̄bre quiá̄ i dseatā dsea` fénḡ do e lacō jā já̄ nilíñ̄ do júū quiá̄ Fidiéē e guiā i Saulo do. <sup>9</sup> Jo eáam̄ jéenḡ Jmiguí̄ quiá̄ Fidiéē i Saulo do i siī bì Paā cajo, joba` cajóøiñ̄ i Elimas do la'úunḡ ¹⁰ jo casf̄r̄ dsea` do:

—Núñ̄ lin̄ jaanḡ adsee` fénḡ jogui jóō fī i línḡ; co'jñī fī quiá̄ jalénḡ dsea` i iinḡ jmé̄ e guíá̄. ¿Jialí̄ jñin̄ fī quiá̄ jalénḡ dsea` i iinḡ nisínḡ yaanḡ fī guíá̄ cój̄ Dsea` Jmáanḡ? ¹¹ Lana Fíī naa` Fidiéē nicuó̄r̄ 'núñ̄ cōo` iihuít̄, jo nijá̄ e jō lī jöø̄r̄ jíī capí̄ cartí̄ m̄ī niquiá̄ Fidiéē tā e nilíñé̄tū calé̄ catú̄.

Jo dsifí̄ lajob calín̄ jminī i Elimas do, jo canaaíñ̄ jmóor̄ quijí̄ iññ̄ dsea` i nisó̄ 'ma'ū quiá̄r̄ cō jō lī jöø̄r̄ jíī capí̄. <sup>12</sup> Jo m̄ī cangá̄ i dseatā dsea` fénḡ do e calí̄ lado, dsifí̄ lajob já̄ calíñ̄ júū quiá̄ Dsea` Jmáanḡ cō eáam̄ dsigá̄ dsíir̄ jalé̄ júū quiá̄ dsea` do e ē i dsea` apóō do.

M̄ī cangolínḡ Paā cój̄ Bernabé fī Antioquia lī sē Pisidia

¹³ Jo m̄ī calf̄ tā quiá̄ i Paā do cój̄ guí Bernabé cój̄ guí Juan Marcos e fī Pafos do, joba` ca'uøøm̄bre fī jo e teáaiñ̄ fī dsíī móō, jo cangolíñ̄ fī Perge e néē fī lī iññ̄ 'ngóō jmíñ̄ lī sē Panfilia. Dsú̄ i Juan Marcos do jō cangó̄ guir̄ cój̄ iññ̄ do, jo caquím̄t̄ur fī Jerusalén. ¹⁴ Jo m̄ī cangf̄ jo, ca'uøøm̄ i Paā do cój̄ guí Bernabé fī Perge, jo cangolíñ̄ fī cōo` guí fī lī siī Antioquia e néē lī sē Pisidia. Jo m̄ī caguillíñ̄ fī jo, cōo` jmíñ̄ lajeē e tínḡ dsea` góor̄ dsea` Israel e jmíñ̄, cangotáaiñ̄ fī guá̄ quiá̄ dsea` do, jo fī job caguár̄ jeē jalénḡ dsea` i teáanḡ do iē jo. ¹⁵ Jo m̄ī cangoyúunḡ e ca'f̄ i dsea` do e júū quiá̄ tā quiá̄ Fidiéē cój̄ guí e júū quiá̄ jalénḡ dsea` i café̄ cuaiñ̄ quiá̄ Fidiéē do malí̄ guí eáanḡ, jo m̄ī cangf̄ jo, i dsea` i néē nī e guá̄ do casf̄r̄ i dsea` gánḡ do jo cajíñ̄:

—Rúñ̄uu', song sea` júū e iinḡna' fønḡna' jalénḡ dsea` góo`na' la e lacō nijmícoñ̄ quiá̄r̄, cuóøøm̄ fønḡna'r lana.

¹⁶ Jo dsifí̄ lajob caróō i Paā do lī guíñ̄, jo cajmér̄ lī cój̄ guóor̄ e lacō ninú̄ i dsea` do júū quiá̄r̄, jo lalab cajíñ̄ casf̄r̄ i dsea` do:

—Núñ̄na' júū quié̄e jalénḡ 'núñ̄, dsea` góo`oo` dsea` Israel, jogui jalénḡ 'núñ̄ dsea` jā línḡna' dsea` Israel i jmī'goon̄na' Fidiéē quī jnea': ¹⁷ Lajíī 'nalī' eáanḡ Fidiéē caguíñ̄ 'liñ̄ dsea` cōønḡ quīiī, jo lajeē e neáaiñ̄ fī Egipto, cajméē Fidiéē e eáam̄ cangofíñ̄, doñ̄ fā líñ̄ dsea` seenḡ fī fī lī ō góor̄. Jo m̄ī cangf̄ jo, ca'uøøm̄bre i dsea` do fī Egipto la'eáanḡ cój̄ e 'gøiñ̄ do. <sup>18</sup> Jo lajeē tuló̄ jíī e cangíñ̄ do fī nī guóō uó̄ quiá̄, cajméē Fidiéē fénḡ dsíir̄ uī quiá̄iñ̄ do. <sup>19</sup> Jo m̄ī caguillínḡ i dsea` cōønḡ quīiī dsea` Israel do fī lī sē Canaán, ca'fim̄ Fidiéē jalénḡ dsea` i neáanḡ fī jo; guíé̄ fī ca'fíñ̄ iē jo e lacō caliseá̄ uó̄ e cacuó̄r̄ 'liñ̄ dsea` cōønḡ quīiī e fī lī sē Canaán do. <sup>20</sup> Jo m̄ī cangf̄ cuatrocientos cincuenta jíī e caguá̄ dsea` cōønḡ quīiī dsea` Israel fī Egipto, joguib cacuóønḡ Fidiéē lajíiñ̄ dsea` i dsea` i cacá̄ nifí̄ quiá̄ dsea` góor̄ i línḡ dsea` cōønḡ quīiī do. Jo dsea` góo`oo` i siī Samuel i fē cuaiñ̄ quiá̄ Fidiéē, ibinḡ cacá̄ nifí̄ quiá̄ dsea` áanḡ quīiī do cartí̄ lī cadsénḡ. <sup>21</sup> Jo m̄ī cangf̄ joguib a dsea` góo`oo` camíñ̄ Fidiéē jaanḡ dseatā dsea` fénḡ i niquiá̄ tā quiá̄r̄ jeē la'ó̄ dsea` góo`oo` do. Joba` Fidiéē cacuóøiñ̄ jaanḡ dseatā dsea` fénḡ i calisí̄ Saúl, jóō jaanḡ dseañ̄ i calisí̄ Cis, sijū Mínḡ, jaanḡ lajeē guítúunḡ 'lé̄ dsea` áanḡ quīiī do; jo i Saúl dob caquit̄ tā quiá̄ dsea` áanḡ quīiī lajeē tuló̄ jíī. ²² Jo m̄ī cangf̄ jo, caguíim̄ Fidiéē i dseatā Saúl do e liñ̄tā iññ̄, jo caguiéeiñ̄ jaanḡ dseañ̄ i siī Daví̄ i nilínḡ dseatā dsea` fénḡ quiá̄ dsea` Israel, jóō jaanḡ dseañ̄ i siī Isái. Jo lalab cajínḡ Fidiéē e éeiñ̄ i dseatā Daví̄ do iē jo: "Eáam̄ iáanḡ dsiī cój̄ Daví̄ i línḡ jíō Isái, cō nijmitībre lajíī e iññ̄." ²³ Jo jaanḡ lajeē dsea` sijū i dseatā

Daví[^] do, íb` dsea` góo`oo' Jesú<sup>s</sup> i cajíng<sup>^</sup> Fidié<sup>e</sup> lajíl<sup>^</sup> lamalí<sup>^</sup> guí do i nisíñ<sup>^</sup> fí jmi<sup>g</sup>üí la e nileáíñ<sup>^</sup> jneaa<sup>~aa</sup> jee<sup>~</sup> dsee<sup>~</sup> qui<sup>ii</sup>, dsea` líi[^] dsea` Israel, líl<sup>^</sup> laco<sup>~guí</sup> jíl<sup>^</sup> júu<sup>^</sup> e nicacuør<sup>^</sup> jéeng<sup>~guí</sup>. <sup>24</sup> Ds<sup>u</sup> n<sup>ú</sup><sup>~</sup> guí e cagüéng<sup>^</sup> Jesú<sup>s</sup> fí jmi<sup>g</sup>üí la, cangi<sup>~jaang</sup> dsea` góo`oo<sup>^</sup> i sií Juan e ni<sup>r</sup><sup>~</sup> júu<sup>^</sup> jee<sup>~</sup> jneaa<sup>^</sup> dsea` Israel quiá[~] jial 'n^é[~] niquí[^] jíng[^] yaang[~] dsea` fí quini<sup>~</sup> Fidié<sup>e</sup> jo lajoguiba<sup>^</sup> cuóøng<sup>^</sup> nisáíñ<sup>^</sup> jmi<sup>^</sup>. <sup>25</sup> Jo mi<sup>~</sup> ni<sup>~</sup> jaquiéem<sup>~ba</sup> e nité<sup>~</sup> ta<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup> i Juan i seáang<sup>~</sup> dsea` jmi[^] do, cajíñ[^] casf^r[~] jaléng[^] dsea` lala: "Ja<sup>~</sup> fí óo`na[^] e jnea[~] i dsea` i sijeeng<sup>~na</sup> do i jíng<sup>^</sup> Fidié<sup>e</sup> i nisíñ<sup>^</sup> fí jmi<sup>g</sup>üí la, co<sup>~</sup> nabí nijáá dsea` í cøøng^{~guijit} na, jo fí quini[~] í ja[~] quiéng[~] jnea[~] co[~] sít[~] capí[^] ñí[~] ñéú[~] lomíñ[~]".

²⁶ Dsea` rú<sup>~uu</sup>, jaléng<sup>^</sup> jnea<sup>~</sup> dsea` Israel dsea` siju<sup>~líf</sup> yéú<sup>~</sup> qui<sup>ii</sup> Abraham líi<sup>~naa</sup>, jogu<sup>i</sup> jaléng<sup>^</sup> 'n<sup>ú</sup><sup>~</sup>, dsea` ja[~] líi[~] dsea` Israel i jmi^gó[~] Fidié^e, catíñ^{~baa} lajalé^{~naa} e juguiú[~] e guiaa[~] la quiá[~] jial nileáng^{~naa} jee[~] dsee[~] quiⁱⁱnaa[~]. ²⁷ Ds^uco[~] jaléng[^] jnea[~] dsea` Israel i seeng<sup>~</sup> fí Jerusalén cogo<sup>~</sup> lajaléng<sup>^</sup> dsea` que[~] nifí[~] quiⁱⁱ ja[~] calilí^r[~] jí dseáng[^] Jesú^s i cajíng[^] Fidié^e i nisíñ[^] fí jmi^güí la e laco[~] nileáíñ[^] jneaa^{~aa} jee[~] dsee[~] quiⁱⁱii, o[~]guí cangáíñ[^] jalé[~] júu[~] quiá[~] Fidié^e e cajme[~] i dsea` i fé<sup>~</sup> cuaiñ<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup> dsea` do e í dsea` fí lacog[~] fí dsíi[~] guá[~] quiⁱⁱii[~] mi[~] jmi[^] e jmi^líng^{~naa}. Ds^u mi[~] cateáaiñ[~] i Jesú^s do fí dse[~] crúu[~], e jíl[^] yaiñ[~] ja[~] calilí^r[~] e joguⁱ calití[~] jalé[~] e cajme[~] i dsea` i café<sup>~</sup> cuaiñ<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup> Fidié<sup>e</sup> fí ni<sup>~</sup> ji<sup>~</sup> quiá<sup>~r</sup> malíñ<sup>~</sup> guí eáang<sup>~</sup>. <sup>28</sup> Jo nañí<sup>~</sup> fa<sup>~</sup> jíl<sup>^</sup> co<sup>~</sup> dsee<sup>~</sup> ja<sup>~</sup> cad-sé<sup>~</sup> dsea` góo`oo<sup>~</sup> dsea` Israel quiá[~] dsea` góo`naa[~] Jesú^s e quiá[~] njingáiñ[~] dsea` do, ds<sup>u</sup> cangomíñ<sup>~</sup> bre fí dseata<sup>~</sup> Pilato e quiá<sup>~</sup> niquiú<sup>~</sup> dsea` do ta[~] e ni-jngáiñ[~] Jesú^s. ²⁹ Jo mi[~] cangoýum[~] e calití[~] jalé[~] e fé[~] fí ni[~] ji[~] quiá[~] Fidié^e ui[~] quiá[~] Dsea` Jmáang<sup>~</sup> latí<sup>~</sup> jíl<sup>^</sup> malí<sup>~</sup>, jo cajgiáam<sup>~</sup> bre dsea` do fí dse[~] crúu[~] lí[~] ca-júiñ[~], jo cangoáaiñ[~] fí dsíi[~] co[~] too[~] jiáá laco[~] litíi[~] dsea` góo`oo[~]. ³⁰ Jo ds^u Fidié^e cajmér[~] e cajíb^r[~] tu[~] dsea` do mi<sup>~</sup> cadsí<sup>~</sup> ni<sup>~</sup> jmi<sup>^</sup> lajo. <sup>31</sup> Jo lajee<sup>~</sup> jmi<sup>g</sup>uit<sup>~</sup> jmi<sup>^</sup> cajmijnéeng<sup>~</sup> 'ñia'r<sup>~</sup> jee<sup>~</sup> jaléng<sup>^</sup> dsea` i cangi[~] cogo^r[~], tí[~] lí[~] se[~] Galilea jo cartí[~] Jerusalén. Jo jaléng[~] dsea` íb<sup>~</sup> i ninaang<sup>~</sup> guia<sup>~</sup> júu<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup> Fí<sup>~</sup>naa<sup>~</sup> Jesú<sup>s</sup> jee<sup>~</sup> jaléng<sup>~</sup> dsea` jmi^güí[~] lana colíi[~] cogo[~] jnea[~].

³² Jo jnea[~] cuóø[~]naa[~] 'n^ú[~] lana e juguiú[~] e cacuø[~] Fidié^e dsea` cøøng<sup>~</sup> qui<sup>ii</sup> i lajíl<sup>^</sup> malí<sup>~</sup>, co<sup>~</sup> nícajmití<sup>~</sup> bre e júu<sup>~</sup> jo qui<sup>ii</sup>naa<sup>~</sup>, dsea` líi[~]naa[~] dsea` sijur[~], mi[~] casíñ[~] Jóor[~] fí jmi^güí[~] la líl[^] laco[~] guí la fé[~] fí ni[~] ji[~] salmo e catí[~] tú[~] do lí[~] fé[~] lala: "Nt^b Jóo[~] o, jo jmi[^] na níjmée[~] e e nilíñí[~] dsea` e jneab[~] lín[~]n Tiquíí[~]". ³³ Jo Fidié^e cajmér[~] e cajíb^r[~] tu[~] Jesú^s mi[~] cangí[~] e cajúiñ[~], joguⁱ jo[~] níjúung[~] tur o[~]guí níjigí[~] ngúu[~] táaiñ[~]; co[~] lab[~] café[~] Fidié^e fí ni[~] ji[~] quiá^{~r}: "Níjmití[~] baa la eáang[~] cogo[~] 'n^u[~] jalé[~] júu[~] jlo[~] níguo[~] joguⁱ já[~] e caffí[~] dsea-ta[~] Daví[~]". Joguⁱ lab[~] café[~] guír cajo: "Ja[~] cuóø[~] fí[~] e lí[~] níjigí[~] lajo ngúu[~] táang[~] 'n^u[~], dsea` güeang[~] quié[~] e i jmoo[~] lajíl[^] e iing[~] jnea[~]." ³⁴ Jo o[~] quiá[~] Daví[~] fé[~] e júu[~] la, co[~] mi[~] cajmití[~] i Daví[~] do lajíl[^] e iing[~] Fidié^e e níjmér[~], joguⁱba[~] cajúiñ[~], jo fí[~] dob ca[~]áiñ[~] fí[~] cåang[~] lí[~] sⁱaang[~] lí[~] tiquíá[~], jo ngúu[~] táaiñ[~] cajgob[~] fí[~] n^u[~]

uó[~]. ³⁵ Ds^u ngúu[~] táang[~] Jesú^s i cajmijíl[^] Fidié^e quiá[~] do ja[~] cajgo[~] lajo.

³⁶ Dsea` rú^{~naa}, dseáng[~] 'n^é[~] ñíb[~] 'n^ú[~] e jíl[^] la'eáang[~] cogo[~] Jesúsba[~] e íng[~] Fidié^e jalé[~] dsee[~] quiⁱⁱii. ³⁷ Joguⁱ doñí[~] jí[~] i já[~] líi[~]ng[~] jalé[~] júu[~] quiá[~] dsea` do, nileám<sup>~</sup>bre jee<sup>~</sup> jalé<sup>~</sup> dsee<sup>~</sup> quiá<sup>~r</sup> fí<sup>~</sup> quini<sup>~</sup> Fidié<sup>e</sup>, co<sup>~</sup> jíl<sup>^</sup> jaang<sup>~</sup> dsea` jmi^güí[~] caláaiñ[~] jee[~] dsee[~] quiá^{~r} la'eáang[~] e jmitir[~] júu[~] quiⁱⁱta[~] e cajme[~] Moi[~] do. ³⁸ Ñiing[~] óo[~]na[~] jaléng[~] 'n^ú[~], dsea` rú<sup>~naa</sup>, e ja<sup>~</sup> cuø<sup>~</sup> fí<sup>~</sup> yaang<sup>~naa</sup> e güi<sup>l</sup>ting<sup>~naa</sup> laco<sup>~</sup> cajíng<sup>~</sup> jaang<sup>~</sup> dsea` i café[~] cuaiñ[~] quiá[~] Fidié^e malí[~] guí eáang[~] mⁱ ca-jme[~] lala:

³⁹ Qui^{na} cuente jaléng[~] 'n^ú[~] i ja[~] jíl[^] júu[~] quié[~] e o[~]guí jíl[^] líi[~]ng^{~naa} e júu[~] jo.

Jo güidsigá[~] óo[~]na[~] joguⁱ níjum^{~ba}, co[~] jmi^guit[~] jalé[~] e níjmee[~] jnea[~] jee[~] 'n^ú[~] jo jíl[^] capí[~] ja[~] jíl[^] níl[~]ng^{~naa}, fa[~] jialgui la jalíi^{ng} dsea` e jma^{~r} 'n^ú[~] júu[~] røø[~] quiá[~] jalé[~] e jo. Jo lanab cajíng[~] Fidié^e fí[~] ni[~] ji[~] quiá^{~r}.

⁴⁰ Jo mi[~] calí[~] fí[~] i Paa[~] do jalé[~] júu[~] güí[~] quiá^{~r}, jo ca'uøøm[~]bre dsíi[~] e guá[~] do. Jo fíi[~]m[~] dsea` i ja<sup>~</sup> líi<sup>~</sup>ng<sup>~</sup> dsea` Israel cangolíiñ[~] e cangomíi^{~r} Paa[~] e niguiá[~] guí dsea` do júu<sup>~</sup> mi<sup>~</sup> nití<sup>~</sup> co<sup>~</sup>guí jmi<sup>^</sup> e jmi<sup>l</sup>íng<sup>~</sup> dsea` Israel. ⁴¹ Jo lajee[~] ngolíiñ[~] do, fíi[~]m[~] dsea` Israel cogo<sup>~</sup> jaléng<sup>~</sup> dsea` jiéng[~] i níca'uüing[~] dsea` Israel ngolíiñ<sup>~</sup> colíi<sup>ng</sup> cogo<sup>~</sup> Paa<sup>~</sup> cogo<sup>~</sup> guí Bernabé. Jo casf<sup>r</sup><sup>~</sup> jaléng<sup>~</sup> i dsea` do e ja[~] níjmitúng[~] dsíiñ[~] cogo[~] Fidié^e, joguⁱ e güí^lib[~] dsíi[~] røø[~] jalé[~] e guí[~] e cajmée[~] Fidié^e cogo[~] r[~] cangíiñ[~] e cacuø[~] dsea` do e iáang[~] dsíi[~].

⁴² Jo mi[~] catí[~] co[~]guí semaan[~] do, co[~] jmi[^] e jmi^líng[~] dsea` Israel, fíi<sup>~</sup>ng<sup>~</sup> dsea` i seeng[~] e fí[~] do caguilíiñ[~] e fí[~] guá[~] quiá[~] dsea` Israel do e caguinúur[~] júu[~] quiá[~] Fí[~]naa[~] Fidié^e e guia[~] i Paa[~] do, jia[~] ja[~] latøøng[~] fíi[~]b[~] caguilíi^{ng} ie[~] jo. ⁴³ Ds^u mi[~] cangá[~] dsea` Israel i ja<sup>~</sup> jíl<sup>^</sup> líi<sup>~</sup>ng<sup>~</sup> júu<sup>~</sup> e guia<sup>~</sup> i Paa<sup>~</sup> do jial tíi<sup>~</sup> fíi<sup>~</sup>ng<sup>~</sup> jaléng<sup>~</sup> dsea` i caseáng[~] fí[~] dsíi[~] sín[~]guá[~] quiá^{~r} do, sóong[~] calí[~] dsihuíiñ[~] quiá[~] dsea` do, jo canaaiñ<sup>~</sup> fé<sup>~</sup>r<sup>~</sup> e jmang<sup>~</sup> júu<sup>~</sup> e o<sup>~</sup> já<sup>~</sup>ba<sup>~</sup> guia<sup>~</sup> i Paa<sup>~</sup> do, jogu<sup>i</sup> jmineam<sup>~</sup>bre dsea` do cajo. ⁴⁴ Joba[~] i Paa[~] do cogo[~] guí Bernabé jíl[^] capí[~] ja[~] gó[~]r[~] casf^r[~] jaléng[~] i dsea` góor<sup>~</sup> dsea` Israel do, jo cajíñ[~] casf^r[~] reiñ[~]:

—E catí[~] jnea[~] e 'n^é[~] guia[~]naa[~] júu[~] quiá[~] Fidié^e lau[~] jee[~] 'n^ú[~]. Jo ds^uco[~] 'n^ú[~] ja[~] iing[~]na[~] iing[~]na[~] e júu[~] do, jo lajoba[~] ja[~] catí[~]ng[~]naa[~] e nilíseeng[~]naa[~] cøøng[~] cogo[~] Fidié^e lata[~], joba[~] jnea[~] fí[~] jee[~] dsea` i ja<sup>~</sup> líi<sup>~</sup>ng<sup>~</sup> dsea` góo`oo<sup>~</sup> dsea` Israel canaang[~]naa[~] guia[~]naa[~] júu[~] quiá[~] Fidié^e lana. ⁴⁵ Co[~] lajob ta[~] caquiú[~] Fí[~]naa[~] Fidié^e fí[~] ni[~] ji[~] quiá^{~r} malí[~] guí mi[~] cajíñ[~] lala:

Jnea[~] nísfín[~] 'n^u[~] fí[~] jee[~] laca[~]ng[~] dsea` i seeng<sup>~</sup> fí<sup>~</sup> jmi<sup>g</sup>üí<sup>~</sup> e lín<sup>~</sup> lafa<sup>~</sup> jí<sup>~</sup> quié<sup>~</sup> e, jogu<sup>i</sup> níguí<sup>~</sup> jalé<sup>~</sup> júu<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup> jial nileáng<sup>~</sup> dsea` jee[~] jalé[~] dsee[~] quiá^{~r}.

⁴⁶ Jo mi[~] canúu[~] jaléng[~] i dsea` i ja<sup>~</sup> líi<sup>~</sup>ng<sup>~</sup> dsea` Israel júu[~] quiá[~] i Paa[~] do, sóong[~] calí[~]íang[~] dsíi[~], jo canaaiñ[~] fé[~]r[~] e eáam[~] guí[~] júu[~] quiá[~] Fí[~]naa[~] Fidié^e e guia[~] dsea` do, jo dsíi<sup>~</sup> lajob jí<sup>~</sup> calí<sup>~</sup>ng<sup>~</sup> e júu<sup>~</sup> jo lajíl<sup>^</sup> dsea` i níslíi^{ng} i nilíseeng[~] cøøng[~] cogo[~] Fidié^e lata[~]. ⁴⁷ Jo lajob cani[~] júu[~] quiá[~] Fí[~]naa[~] Dsea` Jmáang[~]

fi' la'úng' e guóo'~ uó' do. ⁵⁰ Jo dsu' i dsea` Israel do caguiféeiñ' coq' tú' mífing'~ dseamf' dsea` Israel i jmi'gó` Fidiée` jogui i si'góng'~ e fi' jee' fí' do, colíng' cogo'~ jaléng'~ dsea` quié' niff' quiá'~ e fí' do cajo, jo casfíññ' røø` e cajmeáiñ' gab` Paa` cogo'~gui Bernabé cartí` ca'uóøm`bre dsea` do cartí` caluu` lí' se'~ e fí' do. <sup>51</sup> Joba' dsif' lajob ca'uóøm` i Paa` do cogo'~gui Bernabé cogo'~gui jaléng'~ dsea` i jmíco'~ quiá'r. Jo mi' caguillíñ'~'ni' e fí' do, job cabó'r` lee` too` lomíir` laco' cuo' li' e ja` íng'~ dsea` ír` e fi' fí' e lí' ca'uóøiñ' do. Jo dsif' lajob cangolíññ' ff' coq'gui fí' lí' sii` Iconio. ⁵² Jo jaléng'~ dsea` i nilíng'~ dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang`~ i seeng` fi' Antioquía, eáam` íaang` dsíir` cajer`, jogui eáam` jée' Jmiguí` quiá'~ Fidiée` quiá'r` cajo.

Lajee` taang` Paa` cogo'~ Bernabé fi' Iconio

14 Jo mi' caguillíng'~ i Paa` do cogo'~gui Bernabé fi' Iconio, cangotáaiñ'~ colíng'~ ff' dsíi' guá'~ quiá'~ dsea` góor` dsea` Israel e si' fí' jo lí'~ laco'gui qui'~ tñiññ'. Jo co' guiar` jalé` júu` quiá'~ Dsea` Jmáang`~ la'eáng` cogo'~ e 'góng'~ quiá'~ Jmiguí` quiá'~ Fidiée`~, joba' fíim' dsea` Israel cogo'~gui dsea` i ja` líng` dsea` Israel já`~ calíññ` jalé` e júu` do ie` jo. ² Jo dsu' jaléng'~ dsea` Israel i ja` já` líng`~ e júu`~ e guia'~ i dsea` góor` i sii` Paa` do cogo'~gui Bernabé, canaaiñ` jmigóøm`bre i dsea` i ja` líng`~ dsea` Israel e laco'~dsea` i njmér`~ e 'ní`~ nñiñ`~ jaléng'~ i dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang`~ do. ³ Joba' mi' canaang` calíññ` lado, huóø`bi caje'~ i Paa` do cogo'~gui Bernabé fi' jo e guiar` júu` quiá'~ Dsea` Jmáang`~ e ja` 'gó'r` jíi`~ coo`~, co' ta` dsíir` e eáam` jmíco'~ Fíi`naal` Fidiée` quiá'r. Jo i Paa` do cogo'~gui Bernabé cangolíññ` quiá'~ Fidiée` e njmér`~ jalé`~ e lí`~ e qui'~ jmiññ. Jo cogo'~ jalé`~ e jo jmili` Fidiée`~ e já`~ e júu`~ e guia'~ i dsea`~ do quiá'~ jial` neáang` Fidiée`~ dsea`~ jmigüí. ⁴ Jo jaléng'~ dsea` i seeng`~ e fí'~ Iconio do tú`~'lé`~ ca'uíññ`~; coq` 'lé`~ casíng`~ uii`~ quiá'~ jaléng`~ dsea` Israel i ja` ca'íng`~ júu`~ e caguia`~ dsea`~ do, jogui coq` 'lé`~guí casíng`~ uii`~ quiá'~ i dsea`~ apóo`~ do. ⁵ Jo jaléng`~ dsea` Israel i ja` ca'íng`~ e júu`~ do cogo'~gui jaléng`~ dsea` i ja` líng`~ dsea` Israel casfíññ` røø` cogo'~ jaléng`~ dseata`~ e quiá'~ njimeáiñ` ga` i dsea`~ apóo`~ do, jogui njmihuñng`neiñ` cogo'~~ layaang`~ cuyu`~. ⁶ Jo dsu' mi' calíññ` Paa` cogo'~gui Bernabé lajíi`~ e fí` dsíi` i dsea`~ do e gab`~ njimeáng`neiñ`, joba` cangolíññ`~ e si'í` jmiññ`~ yaaiññ`~ ff`~ Listra cogo'~gui fí` Derbe, coq`~ fí` e néé` lí`~ se`~ Licaonia, <sup>7</sup> jo fí` job caguiar` júu` quiá'~ Dsea` Jmáang`~.

Mi` casíló`~ dsea` cuyu`~ i Paa` do fí` Listra

⁸ Jo mi' caguillíññ`~ ff`~ Listra, fí`~ jo niseeng`~ jaang`~ dseaññ`~ i nicaang`~ tñi`~ latí` mi`~ cangáaiñ`~, jo ja` lí`~ ngír`~ jíi`~ capí`~. ⁹ Jo dob guíññ`~ e núur`~ júu`~ e guia`~ i Paa`~ do. Jo mi`~ cangáng`~ i Paa`~ do dsea`~ do, dsif' lajob calíññ`r`~ e i dsea`~ do jáb`~ líiññ`~ e qui'~b`~ Fidiée`~ jmiññ`~ e njmi`leáang`~ ír`. ¹⁰ Jo dsif' lajob cajing`~ i Paa`~ do casfír`~ i dsea`~ jlúung`~ do e fél`~ teá`~ jo cajíññ`~: —¡Ráan`~, jo jmee`~ sín`~ røø`!

Jo dsif' lajob ca'íng`~ i dseaññ`~ do, jo lajob casíng`~ 'ñia'r`~ jo canaaiñ`~ ngí`bre. ¹¹ Jo mi`~ cangá`~ jaléng`~ dsea`~ i teáang`~ do ie`~ jo lajíi`~ e cajmée`~ Paa`~ cogo'~ i dsea`~ jlúung`~ do, dsif' lajob canaaiñ`~ fél`~ teá`~ cogo'~ jmií`~ quiá'r`~ e éeiñ`~ i Paa`~ do cogo'~gui Bernabé jo jíñ`~:

—Gáng`~ diée`~ nicagüülíng`~ jee`~ jneaa`~aa`~ i líng`~ la líng`~ dsea`~ jmigüí`.

¹² Jo lajalém`~bre fél`~ e i Bernabé do líiññ`~ jaang`~ diée`~ quiá'r`~ i sii`~ Zeus jogui i Paa`~ do líiññ`~ jaang`~gui diée`~ quiá'r`~ i sii`~ Hermes, co'~bre dsea`~ quier`~ nifi`~ e guiar`~ e júu`~ do jee`~ jaléng`~ dsea`~ do. <sup>13</sup> Jo e guá`~ ff`~ lí`~ jmiféng`~ dsea`~ i diée`~ Zeus do, dob nisi`~ dseáng`~ lí`~ jee`~ fí`~ do, jo i jmísea`~ i jmóo`~ ta`~ e fí`~ guá`~ jo caguíjéeiñ`~ jaléng`~ güítá`~ jogui caguicar`~ jalé`~ lí`~ ff`~ lí`~ neáang`~ i dsea`~ gáng`~ do, co'~ff`~ dsíir`~ e njmifém`~breiñ`~ do colíng`~ cogo'~ jaléng`~ dsea`~ i teáang`~ do ie`~ jo lafa`~ jaang`~ diée`~ quiá`~bre; jogui lamí`~ ff`~ dsíir`~ e njngáiñ`~ i güítá`~ do ff`~ quini`~ i dsea`~ gáng`~ do e laco`~ ni`~ jmiféng`~ neiñ`~. ¹⁴ Dsu' mi`~ calíññ`~ i Paa`~ do cogo'~gui i Bernabé do lajíi`~ e lí`~ dsíi`~ i jmísea`~ do cogo'~gui jaléng`~ dsea`~ e njmér`~ cogo'~ do, dsif' lajob ca'guír`~ sí`r`~ jo cangotáaiñ`~ jee`~ jaléng`~ i dsea`~ do, jo canaaiñ`~ sí`rein`~ cogo'~ júu`~ e teá`~:

—¿Jialí`~ jmoo`na`~ lana? Co'~ q`~ diée`~ jnea`~, jnea`~, lí`~naa`~ dsea`~ jmigüí`~ laco'gui la líng`~ 'nú`~. Jo cajá`naa`~ fí`~ la uiing`~ job cajo e cajasíi`~naa`~ 'nú`~ e 'nú`~ nité`ba`~ lajíi`~ e tñíng`~na`~ jmoo`na`~ lí`~ laco'gui iing`~na`~ jmee`~na`~ lana cogo'~ jnea`~, co`~ ja` ee`~ ta`~ iing`~ qui`~na`~ jíi`~ capí`~ e jo, jo qui`~ jíing`~ yaang`~na`~ fí`~ quini`~ Fidiée`~ i dseáng`~ já`~ do, co`~ib`~ dsea`~ cajmée`~ jmigüí`~ cogo'~gui guóo`~ uó`~ cogo'~gui jmiññ`~, lí`~ lajalé`~ e sea`~ la'úng`~ ff`~ jmigüí`~. ¹⁶ Jo nañí`~ fa`~ lamí`~ jéeng`~gui ja`~ cajníng`~ Fidiée`~ quiá`~ jaléng`~ dsea`~ e cajmée`~ dsea`~ lí`~ doñí`~ ee`~ já`~ dsíir`~, <sup>17</sup> jo dsu`~ contóøm`~ nicajmée`~ lí`~ e seem`bre jee`~ jaléng`~ dsea`~ jmigüí`~ cogo'~ jalé`~ e guíú`~ e jmóo`~, co`~ib`~ dsea`~ jmóo`~ e sea`~ jalé`~ jmíññ`~, jogui e jlob`~ cuó`~ jalé`~ e dsijnea`~ fí`~ ni`~ guóo`~ uó`~, jogui e sea`~ laliñng`~ jalé`~ e quiee`~naa`~, jogui i`bre cuó`~ e íaang`~ dsí`~naa`~ cajo.

¹⁸ Dsu' mi`~ cangf`~ e caféng`~ i Paa`~ do jaléng`~ i dsea`~ do, guidseaam`~ calíññ`r`~ cajníññ`~ e ja`~ cajngang`~ i dsea`~ do jaléng`~ i joi`~ i si'í`~ njngáiñ`~ e nicuóiñ`~ i dsea`~ gáng`~ do e njmiféng`~neiñ`~ lafa`~ diée`~.

¹⁹ Jo mi`~ cangf`~ jo, caguillíng`~ coq`~ tú`~ mífing`~ dsea`~ Israel i jalíng`~ ff`~ Antioquía cogo'~gui fí`~ Iconio. Jo i dsea`~ i cajmée`~ e calíññ`~ 'nú`~ njmér`~ dsea`~ Listra i Paa`~ do, jogui casfíññ`~ røø`~ e cuyu`~ nisi'ló`r`~ dsea`~ do, jo lajob cajmée`~. Jo mi`~ cangf`~ e casíló`~rein`~ do cuyu`~, jo cajñúng`neiñ`~ ff`~ caluu`~ fí`~ co`~ líiññ`~ e cajngam`~breiñ`~ do. ²⁰ Dsu' mi`~ cangf`~ jo, caguillíng`~ jaléng`~ dsea`~ quiá`~ Dsea`~ Jmáang`~ ff`~ lacúng`~ lí`~ ráang`~ i Paa`~ do ff`~ caluu`~ e fí`~ do, jo dsif' lajob caróo`~tuiñ`~ do, jo ca`ib`~tur`~ e fí`~ jee`~ fí`~ do. Jo mi`~ cajneá`~ e jmiññ`~ jo, ca`uóøm`~ i Paa`~ do cogo'~gui Bernabé fí`~ jo, jo cangolíññ`~ ff`~ cogo`~ fí`~ lí`~ sii`~ Derbe.

²¹ Jo mi`~ caguillíññ`~ ff`~ Derbe, fí`~ job canaaiñ`~ guiar`~ júu`~ quiá`~ Dsea`~ Jmáang`~, jo fí`~ jo fíim`~ dsea`~ i já`~ calíng`~ júu`~ e guia`~ dsea`~ do ie`~ jo, jo dsea`~ quiá`~

Dsea` Jmáam` ca'uuiñ`. Jo mi` cangf` jo, caquim`tu i Paa` do cōo`~gui Bernabé fí` Listra cōo`~gui Iconio jogui Antioquia. ²² Jo jalé` e fii` na cangfing`tur calé` catú`, jo caféiñ` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` fí` jo e ja` nitiúuiñ` do lajíi` fí` quiá` li` niteáaiñ` cōo`~ Dsea` Jmáang`; jogui casf` guireiñ` do cajo e jaléng` dsea` i iing` e Fidiée` nicá` nif` quiá`r` 'nē` nidsingfíiñ` jalé` iihuñ`. <sup>23</sup> Jogui ca'náam`bir fí` lacog` fii` do cōo`~ tý` mífing`~ dsea` cōøng`~ i nicá` nif` quiá` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` lacog` lacog` e fii` do; jo mi` calf` jo, cajmér` ayuno e laco` jøøng` guir caféiñ` Fidiée` uii` quiá` i dsea` cōøng`~ do. Jogui caseáang`neiñ` do lajaléiñ` do fí` jaguo` Fí`naa` Fidiée`, co` jáb` calfng` dsea` do júu` quiá` dsea` i.

Mi` cangolíng`tu Paa` cōo`~ Bernabé fí` Antioquia lf` se` Siria

²⁴ Jo mi` cangf` e cataiñ` fí` jo cangfíiñ` fí` guoo`~ uó` lf` se` Pisidia; jo mi` cangf` jo, caguilíng`tur fí` Perge lf` se` Panfilia, ²⁵ jo fí` job caguiar` júu` quiá` Dsea` Jmáang`. Jo mi` cangf` jo, cangolíng`tur fí` cōo`~gui fí` lf` sii` Atalia. ²⁶ Jo fí` job cangotáaiñ` fí` cōo`~dsíi` móo` jo cangoliñ` la dsí` ni` jmiñiñ` car` caguilíng`tur calé` catú` fí` Antioquia lf` se` Siria fí` lf` cajáng` dsea` i Paa` do cōo`~gui Bernabé fí` jaguo` Fidiée` quiá` e cangoguiar` júu` quiá` Dsea` Jmáang` fí` jalé` e fii` do. Jo co` catób` e ta` do quiá`r` joba` caquim`tur. ²⁷ Jo dsifi` mi` caguilíng`tu Paa` cōo`~ Bernabé e fí` Antioquia do, dsifi` lajob caseáiñ` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` e fí` jo, jo cajmea`reiñ` júu` lajalé` e quiá` e cajmée` Fidiée` cōo`r` lacaang` lf` cangoliñ` do, jogui jial cacuø` Fidiée` e ni`íng` jaléng` dsea` i ja` lfíng` dsea` Israel júu` quiá` Dsea` Jmáang`. ²⁸ Jo mi` cangf` jo, huóø`bi caje` Paa` cōo`~gui Bernabé fí` Antioquia lf` se` Siria coliñg` cōo`~ dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` jo.

Mi` caseáng` rún` jaléng` dsea` i que` nif` quiá` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` fí` Jerusalén

15 Jo ie` jo ca'uøøng` cōo`~ tý` mífing`~ dsea` Israel fí` Judea jo cangoliñ` fí` Antioquia lf` se` Siria. Jo mi` caguilíñ` fí` jo, canaaíñ` e'r` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` jo e quiá` ja` nileáiñ` do jee` jalé` dsee` quiá`r` fíng song ja` jmitir` jalé` júu` quiá` ta` quiá` Fidiée` e cajme` Moi` e nitó` li` fí` ngúu` táang` jiuung` siñuñ` quiá`r` lf` iaco` la litfing` dsea` Israel. ² Jo mi` califi` Paa` cōo`~gui Bernabé quiá` jalé` e ni`e` i dsea` do, joba` eáam` lahuñg` casfing` i Paa` do cōo`~ i dsea` i. Joba` Paa` cōo`~ Bernabé califiñ` cōo`~ cōo`~ tý` mífing`~gui dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i jiéng` quiá` e nidsisiñ` e júu` do fí` Jerusalén.

³ Jo dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` Antioquiafing` caguiel` quiá`r` . Jo mi` cangfíiñ` fí` lf` se` Fenicia cōo`~gui Samaria, cajmea`r` júu` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` jo jial nícatú` jaléng`

dsea` i ja` lfíng` dsea` Israel e lamí` quiá` tñiñ` e jmiféiñ` diée` e laco` niteáaiñ` teá` fí` quiá` cōo`~ Fidiée` . Jo jalém` i dsea` quiá` Dsea` Jmáang` do califiáang` dsíir` mi` canúur` e júu` do.

⁴ Jo mi` caguiéng`~ Paa` cōo`~ Bernabé fí` Jerusalén coliñg` cōo`~ i dsea` caguaaang`gui do, joba` i dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` do cōo`~gui jaléng` dsea` cōøng`~ quiá`r` cōo`~gui jaléng` dsea` apóo` ca`íñ` i Paa` do cōo`~gui Bernabé cōo`~gui i dsea` caguaaang` do fí` jo. Jo Paa` cōo`~gui dsea` caguaaang`gui do cajmea`r` júu` jaléng` i dsea` i jial cajmícóo`~ Fidiée` quiá`r` quiá` lajíi`~ ta` e cangolíñ` do. <sup>5</sup> Dsí` cōo`~ tý` mífing`~ dsea` Israel i lfíng` dsea` fariseo i njá` calfng` júu` quiá` Dsea` Jmáang` caróor` jo café`r` júu` quiá`r` jo cajíñ`:

—La guíim` 'nē` e jaléng` dsea` i ja` lfíng` dsea` Israel i lfíng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` nitó` li` fí` ngúu` táang` jaléng` jiuung` siñuñ` quiá`r` lf` iaco` litfing` jnea`~, dsea` Israel. Jogui la guíim` 'nē` e nihuñ` ta` quiá`r` e njimiti`bre jalé` júu` caguiee`gui e quiú` ta` quiá` Fidiée` e cajme` Moi` .

⁶ Jo caseám` yaang` jaléng` i dsea` apóo` do cōo`~gui jaléng` dsea` cōøng`~ quiá` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` Jerusalén. Jo caseáiñ` do e laco` casfíiñ` la`uiing` lanú` quiá` e júu` do. ⁷ Jo mi` cangoyúung`~ e nicasfíiñ` lahuñg` , joba` caróo` Té` Simón jo café`r` júu` quiá`r` jo cajíñ`:

—Dsea` rú`uu` , dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , niñib` 'nú` e ningóob` eáang` ca'náang` Fidiée` jnea` jee` 'nú` quiá` e niguiaa` jalé` jugui` quiá`r` jee` jaléng` dsea` i ja` lfíng` dsea` Israel e quiá` jial nileáiñ` jee` dsee` quiá`r` , jo lajob dsea` i ni`uñiñ` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` . <sup>8</sup> Jo Fidiée` dsea` cuíir` dsíi` lajaang` lajaang` dsea` jmigüi` , jo cajmér` lf` e ím`bre i dsea` i ja` lfíng` dsea` góo`oo` dsea` Israel do, co` cacuø`reiñ` Jmigüi` quiá`r` laco`gui nicacuø`r` jneaa`aa` , dsea` lf` iil` dsea` Israel, lajíi`~ i já` lfíng` júu` quiá`r` . ⁹ Jo jíi`~ cōo` ja` ee` cagui` Fidiée` fa` jneaa`aa` , dsea` Israel, lf` naa` jmaquíng` cōo`~ jaléng` dsea` i ja` lfíng` dsea` Israel, co` calíim`bre dsee` quiáiñ` do laco`gui ca`íñ` dsee` qui` jneaa`aa` la'eáang` e já` lf` naa` jalé` júu` quiá`r` e ngocáng` dsí`naa` . <sup>10</sup> Jo lana, ejiali` ja` já` lfíng`na` lajíi`~ e nicajmée` Fidiée` quiá` jial laang` dsea` jee` dsee` quiá`r` ? 'Nú` iing`na` cuó`na` i dsea` i ja` lfíng` dsea` Israel i já` lfíng` júu` quiá` Dsea` Jmáang` cōo` lee` e jíi`~ jneaa`aa` , dsea` Israel, o`gui `lit` dsea` cōøng`~ qui`iil` caquíi`naa` jmíi` casé`ee` quiá` e niliti` jalé` e júu` quiá` ta` do. <sup>11</sup> Jo níne`baa` e røøb` ni` caláang`naa` jee` jalé` dsee` qui`iil` uíi` e eáam` guiúng` Fí`naa` Jesús e jíi`~ ja` catíi`naa` lajo, jo ja` e lf` iil` dsea` Israel osi` o` lajo é.

¹² Jo dsifi` mi` cangoyúung`~ e café` i Té` Simón do jalé` júu` quiá`r` , tiib` caguá` jaléng` i dsea` do; jíi`~ cōo` jo` ee` cañíir` . Jo lajee` jo cajmée` i Paa` do cōo`~gui Bernabé júu` quiá` jalé` e quiá` jogui jalé` li` e qui`iil` jmíi` cajmér` jee` jaléng` dsea` i ja` lfíng` dsea` Israel lajee` cangir` lacaang` fí` lf` jié` . ¹³ Jo dsifi` mi` cató`f` i Paa` do cōo`~gui Bernabé jalé` júu`

quiá'r-, dsifí' lajób caróo' Tiáa~, jo café'r` júu^ quiá'r- cajo jo cajíñ":

—Néú'na' jalé' júu^ quié'e, jaléng' 'nú', dsea` rú'- naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang'. <sup>14</sup>Nab nicajmea' i Té' Simón na jneaa'aa' júu^ jial mi' canaang` Fidiée' e 'neáaiñ` jaléng' dsea` i ja` lñing` dsea` Israel, joguì nicaguiñ' jee` jaléng' dsea` e lacó' ni'uññ` dsea` quiá'r-. <sup>15</sup>Jo lajaléb' e nicajíng' i Té' Simón na lana, røøb` dseáng' lññ' cōo' jalé' e cajme' jaléng' i dsea` i café' cuaiñ' quiá' Fidiée' lajíl' lamali'gui eáang' lñf' fí' lala:

¹⁶Jo mi' ningf' e la, jnea` Fidiée` nigáab'túu calé' catú-

joguì nijmée' týu e 'nú' Daví' e nicaquí';

joguì nijmée' týu røø' jalé' cuíl' fñng' quiá' ,

joguì nijmi'ieeng' týu røø' .

¹⁷Jo nijmé'e jalé' e jo e lacó' lajalém' dsea` i ja` lñing` dsea` Israel nijmicuññ` jnea` fí' la'úng' fí' jmigüi' .

¹⁸Jo jneab` Fidiée` i nicajmijnéeng` jalé' e na lajíl' lamali' eáang' ,

jo nicacuò`baa júu^ quié'e e j mee`e jalé' e jo.

Jo lanab cajíng' Fidiée' fí' ni' ji' quiá'r- .

¹⁹Joba' fá' jnea` e ja' 'né' nijmiguíng`naa' jaléng' dsea` i ja` lñing` dsea` Israel i nicatú` jalé' e quí' tñññ` lami` jéeng'gui e jmiféiñ' lñ` doñí' ee', joguì lana nijmiféiñ' i Fidiée` i já' do. <sup>20</sup>Jo masñng`naa' coó` ji' quiá'r` lñ` niféeng'naa'r e jo` cuóøng` e jmeáiñ' ta` jalé` e cacuø' dsea` jiéng' i diée` i o' já' i jmiféiñ' do, co' na 'lib` jalé' e jo, joguì e niquiúm`bre e éer` dsee` e güñññ` cōo' dseaññ' osi dseamf` i o' quiá'r-, joguì e jo` nidó`guir jmiføøng` jö' o'gui ngu` jö' lññ` i siyáang` jmiføøng'. <sup>21</sup>Co' jaléb' e júu^ quié' ta` na quiá' Fidiée` e cajme' Moi` nica'ib` jaléng` dsea` quié' nif' quiá' guá' quiá' dsea` góo'oo' dsea` Israel fí' lacaang` sínúñ` guá' quiíi' e téé` fí' la'úng` jee` fí' lacoo` jmif` mi' tñ' e jmif'ing`naa' .

²²Jo dsifí' mi' cató' e café` i Tiáa` do júu^ quiá'r-, lajalém' i dsea` apóo` do cōo`gui jaléng` dsea` cōøng` quiá' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, lñ` lajaléng` dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, casñññ` røø' e ca'náaiñ` coó` tý` mñng` dsea` i nidsilíng` fí' Antioquia cōo' Paa` cōo`gui Bernabé e nidsicar` e ji` lñ` too` júu^ e casñññ` do. Jo caguíñ` jaang` dseaññ' i sii` Judas Barsabás joguì jaang` i sii` Silas, gáng` dseaññ' i niing` eáang` jee` jaléng` dsea` quiá' Dsea` Jmáang`. <sup>23</sup>Jo lalab fí` e ji` e quié` i dsea` do mi' cangolíñ` :

"Lajalé` jnea`^, dsea` apóo`^, cōo`gui jaléng` dsea` cōøng` quiá` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` Jerusalén la, guicóo`baa` jaléng` 'nú', dsea` rú`naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, dsea` ja` lñing`na` dsea` Israel joguì seeng`na` fí` Antioquia cōo`gui lacoo` fí` lñ` se` Siria cōo`gui lñ` se` Cilicia. <sup>24</sup>Nicalineb` jnea`^ e nica'uøøng` coó` tý` mñng` dsea` i seeng` fí` la latñññ` yaaiñ~, jo nicangolíñ` e nicango-jmiguíñ` 'nú' fí` na cōo` júu^ quiá'r-. Joguì nica-jmigøøiñ` 'nú' e dseáng` 'né` e catíñ`ba` e nitó`na` lñ` fí` ngúu` táang`na` lñ` lacó` litñng` dsea` góo'oo` dsea` Israel cōo` jiuung` sínúñ` quiá` , jo dsu` ja` 'né`

j mee`na` lajo; joguì nicajmigøøiñ` 'nú` cajo e 'né` jmití`na` jalé` júu^ quié` ta` caguiee`gui e cajme` Moi` . <sup>25</sup>Joba` nicasññnaa' røø` lajalé`naa` la e nica`neáang`naa` jaang` gáng` dsea` lajee` la'ó` jnea` e nidsilíñ` nidsi`er` 'nú` fí` na. Jo nijalíñ` colñng` cōo` i dsea` rú`naa` i neáang`naa` eáang` i sii` Paa` cōo`gui i sii` Bernabé, gáng` dsea` rú`naa` i jié` ja` mi` cajnga` dsea` quiá'r` uíl` e guiar` júu^ quiá` Fí`naa` Dsea` Jmáang` . <sup>27</sup>Jo nisñng`naa` fí` na cajo i Judas Barsabás cōo`gui Silas la, jo íb` nijmeá` 'nú` júu^ quiá` jalé` e la cartí` quiní`na` na. <sup>28</sup>Co` lajíl` e iing` Jmiguí` quiá` Fidiée` joguì jnea` cajo e nimfí`naa` 'nú` e jo` nijmée`gui` lajíl` e ta` huí` e jié` do: ²⁹Lico` 'né` e nitú`ba` e cō`na`ngu` jö` i nicacuøng` dsea` jaléng` i diée` i o' já` i ja` quí` jmif` jmé` jíl` cōo` , jo jo` cō`na`njmiføøng` jö` o'gui ngu` jö` lñ` i siyáang` jmiføøng` , joguì jo` ee`na` dsee` e güññng`naa` cōo` dseaññ` osi dseamf` i o' quií`na` . Jo song nút`ba` jalé` e júu^ la, joba` guiréb` ni`ee`na` . Jo lanab jíl` lñ` júu^ quií`i` . Jo güññseem`ba` cōo`gui` e guiré` .

³⁰Jo dsifí` mi` calí`ing` i dsea` quiúung` do, cangolíñ`bre cōo` i Paa` do cōo`gui Bernabé fí` Antioquia, jo quié`bre e ji` e casññng` i dsea` neáang` fí` Jerusalén do. Jo dsifí` mi` caguilíñ` fí` jo, dsifí` lajób caseáiñ` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` fí` jo, jo caja`bre i dsea` do e ji` do. <sup>31</sup>Jo mi` ca'f` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` e ji` do, dsíng` calí`iáang` dsu` , co` jmang` juguiéb` fí` e fí` ni` ji` do. ³²Jo co` i Judas Barsabás cōo` Silas do cangñññ` quiá` Fidiée` quiá'r` e eáam` tñññ` guiar` júu^ quiá` dsea` do jee` jaléng` dsea` , joba` mi` café`r` júu^ quiá` , caguø`guireiñ` bí` e lacó` já`gui nilíñ` júu^ quiá` Dsea` Jmáang` . ³³Jo mi` cang` jo, jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` juguié` ca'f`r` júu^ i dsea` gáng` do, dsu` jíl` i Judas Barsabás do cangáng`túr fí` Jerusalén, jo íb` quié` juguié` quiá` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` Antioquia i caguiéng` ír` do.

³⁴Dsu` Silas cōo` Paa` cōo` Bernabé dobi cajer` fí` Antioquia; jo fñm`bí` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i jiéng` caje` cōo`r` e guia`guir júu^ quiá` Dsea` Jmáang` jee` jaléng` dsea` i seeng` fí` jo.

Mí` cat` tý` néé` e cang` Paa` ta` guia` júu^ quiá` Dsea` Jmáang`

³⁶Jo mi` lñ` cōøng`gui lajo, coó`jmif` cajíng` Paa` lala casí`r` Bernabé:

—Má`týu`calé`catú` , madsi`ee`naa`jaléng` dsea` rú`naa`dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` lajalé` fí` lñ`nicangñ`naa`e e`naa`jalé` júu^ quiá` Dsea` Jmáang` lami` jéeng`gui, jo dsine`duu`jial seeññ` lana.

³⁷Jo Bernabé lami` iiñ`nijéiñ`calé`catú` i Juan Marcos do. <sup>38</sup>Jo dsu` Paa` jo` calí`iñ`fa` cajéeng`heiñ`do, co`catú`biñ`do quiá`r` lami` jéeng`gui lami`caguilíñ`fí`co`guó`uó`uó`se`Panfilia, jo jo`ee`cajmícoó` i Juan Marcos do quiá` Paa`ni`e ta` do ie`jo. ³⁹Jo lahuñ`jié`eáang`casññng` i Paa` do cōo` Bernabé uiñ` quiá` i Juan Marcos do. Jo e jo cajmée` e casojóm`bre quiá` rúiñ` , jo Bernabé cajéeiñ` i Juan

Marcos do, jo cangotáaiñ' dsíi' coo' móo', jo cangolíim'tur la tóo` ni' jmiñí' cartí li' se' Chipre. <sup>40</sup> Jogiú i Paa' do cató'r' i Silas do i cangó' cogo'r'; jo mi' cangoyúung' jo jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang' caguiar' fí' jaguo' Fidiée' lajíi' e ta' e nidsilíiñ' do, jo dsifí' lajob cataiñ' fí'. <sup>41</sup> Jo cangolíing'tur lacoo' fí' li' se' Siria cogo'gui li' se' Cilicia e cuo'r' b' jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang' i neáang' fí' jo e laco' ja' nimitung' dsíiñ' lajíi' fí' quiá' li' niteáaiñ' cogo' Dsea` Jmáang'.

Mi' cajmicóo' Timoteo i Paa' do cogo'gui Silas

16 Jo cagüi'fíb' Paa' cogo' Silas fí' Antioquia, jo caguilíiñ' la'uui' fí' Derbe. Jo mi' cangf' jo, caguilíiñ' fí' coo'gui fí' e sii' Listra; jo fí' job calicuuiñ' jaang` dsea` i nilíing' dsea` quiá' Dsea` Jmáang' i sii' Timoteo, joo' jaang` dseamf' dsea` Israel i líing' dsea` quiá' Dsea` Jmáam' cajo, jogui tiquiáiñ' do dsea` griegob nilíiñ'. <sup>2</sup> Jo jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang' i seeng` fí' Listra cogo'gui fí' Iconio, guib' fér' uii' quiá' i Timoteo do. ³ Jo cali'ling' Paa' e nijéiñ' Timoteo fí' li' dsiguiar' juu' quiá' Dsea` Jmáang', dsu' nút'gui lajo cajmitib' i Timoteo do lajíi' e tíing' dsea` Israel e tóor' li' fí' ngúu' táang` lajíi' dseañu', jo cajmear' lajo e laco' ni'ím' dsea` Israel lají' gaang` dsea` do cogo' juu' røø' fí' li' niguilíiñ', co' jalém' dsea` seeng' fí' jo nír' e dsea` griegob líing' tiquiá' i Timoteo do.

⁴ Jo mi' cangf' jo, catam'bre fí', jo lacoo' fí' e ngíiñ', sér' jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang' lajíi' juu' equier' quiá' dsea` apóo' cogo'gui jaléng' dsea` cóong' quiá' dsea` quiá' Dsea` Jmáang' i neáang' fí' Jerusalén. ⁵ Jo lajob eáang'gui já' calíng' i dsea` do juu' quiá' Dsea` Jmáang', jo lacoo' jmiib' naang' dsifíiñ'.

Mi' cangáng' Paa' jaang` dseañu' i seeng' fí' Macedonia lafa' mi' quir'

⁶ Jo mi' cangf' jo, Paa' cogo' i dsea` gáng'gui do cangíim'bre fí' li' se' Frigia cogo'gui li' se' Galacia, co' Jmiguí' quiá' Fidiée' ja' cacuø' fí' ír' fa' e niguár' juu' quiá' Dsea` Jmáang' fí' li' se' Asia. ⁷ Jo caguilíiñ' fí' 'nít' li' iáng' cogo' Misia, co' fí' job fí' dsíi' e ningíiñ' fí' li' se' Bitinia, dsu' calé' catú' Jmiguí' quiá' Fidiée' ja' cacuø' fí' ír' e ningíiñ' fí' jo. ⁸ Jo lajob cangíiñ' lacuee' li' se' Misia cartí caguilíiñ' fí' coo' oo' jmiib' li' sii' Troas. ⁹ Jo fí' job, coo' uóø' i Paa' do cangáiñ' jaang` dseañu' i seeng' li' se' Macedonia e lafa' mi' quir', jo i dseañu' do siñ' fí' quini' Paa' e mir' jmi'ee' jo jíi': "Ngíng' fí' Macedonia la, jo jmícóo' jnea'." ¹⁰ Jo mi' cangf' e cangá' Paa' e jo lafa' mi' quir', dsifí' lajob caguiá'naa' guiú' qui'naa', jnea' Lucas cogo'gui Silas cogo'gui Paa', jo cangó'naa' fí' Macedonia, co' calitab' dsu'naa' e Fidiée'bing' i cató' qui'naa' do e nidsigua'naa' juu' quiá' Dsea` Jmáang' fí' jo.

Mi' cangolíing' Paa' cogo' Silas fí' Filipes

¹¹ Jo dsifí' lajob ca'uøø'naa' fí' Troas e téé'naa' dsíi' móo', jo ngó'baa' condsee' fí' coo' guó' uó' li' se' Samotracia e néé' guíá' joo' jmiñí'. Jo mi' cajneá' lajo, caguié'naa' fí' coo' oo' jmiib' li' sii' Neápolis. ¹² Jo fí' job ca'uøø'naa' dsíi' móo' cangó'naa' fí' Filipes, coo' fí' li' quiut' dsea` Roma ta', jogui li'fí' coo' fí' e laniing' quiá' li' se' Macedonia cajo. Jo fí' job cajá'naa' tú' ní' jmiib'.

¹³ Jo lajee' taang'naa' fí' do, coo' jmiib' lajee' e tíing' dsea` góo'naa' dsea` Israel e jmi'íñ', ca'uøø'naa' cangó'naa' fí' 'nít' fí' do quiá' li' iñ' coo' gua', co' fí' job fí' dsu'naa' e seáng' dsea` góo'naa' e fí'íñ' Fidiée'. Jo mi' caguié'naa' fí' jo, dob calié'naa', jo canaang'naa' é'naa' júu' quiá' Dsea` Jmáang' jaléng' dseamf' i caseáng' fí' do ie' jo. ¹⁴ Jo jaang` lajee' i dseamf' caseáng' do ie' jo nisiir' Lidia i niseeng' fí' coo' fí' li' sii' Tiatira, jo jmóor' ta' níñ' 'mí' e jlo' eáang'. Jo i dseamf' i eáang' jmi'íñ' Fidiée', dsu' lajee' núur' júu' e guia' Paa', Fidiée' cacuø'r' i dseamf' do e cana' moguiñ' e laco' ni'íñ' lajíi' e júu' e guia' i Paa' do. ¹⁵ Jo mi' ca'íng' i dseamf' do júu' quiá' Dsea` Jmáang', jo cajgáam'bre jmiib' cogo'gui jaléng' dsea' sinéu' quiá'r' e laco' cuo' li' e ca'uuiñ' dsea` quiá' Dsea` Jmáang'. Jo mi' cangf' jo, cajíng' i dseamf' do sí'r' jnea':

—Song 'nú' dseáng' já' líing'na' e jnea' líin'n dsea' quiá' Fí'naa' Dsea` Jmáang', níllíng'na' fí' quié'e jo fí' job nijá'na'.

Jo camí'r' jnea' jmi'ee' e cajé'baa' fí' quiá'r'.

Mi' cajníng' Paa' cogo' Silas fí' dsíi' 'núñí'

¹⁶ Jo coo' ya', lajee' ngóó'naa' fí' li' seáng' dsea` góo'naa' e fí'íñ' Fidiée', jo lajee' ngóó'naa' fí' jo cajíng'naa' jaang' simf' i jmóo' ta' quiá' fí'ir' e ja' e 'léeiñ' jíi' coo'; jo i 'lím' nijée' quiá' i simf' do, jo la'eáang' cogo' i líng' dob jmóor' jalé' e jmóor'. Jo jmóo' i líng' do e lí' i simf' do gui'r' e' jalé' níll' dsa'ó' iée'. Jo cogo' e job li' fí' i simf' do jmiguí' cuu'. ¹⁷ Jo i simf' i canaaiñ' t'iléam'bre caluu'naa' jo fí'r' teá' jo jíi':

—Jaléng' i dseañu' la lítiñ' dsea` i jmóo' lajíi' e iing' Fidiée' dsea` féng' dsea' níllíng', jogui guiar' júu' sér' jaléng' 'nú' jial nileáang' dsea' jee' jalé' dsee' quiá'r'.

¹⁸ Jo yejib' dseáng' fí' i simf' do lajo, jogui lajee' jmiguí'eb' jmiib' cajo cartí mi' ningóó' guia' níb' dsíi' Paa', joba' cajíñ' casfí' i líng' i jée' quiá' i simf' do jo cajíñ':

—La'eáang' cogo' júu' quiá' Dsea` Jmáang' quiá' ta' e júu' li' iuun' na.

Jo dsifí' lajob catéu' i líng' do quiá' i simf' do.

¹⁹ Jo dsu' mi' cangá' i fí' i simf' do e jo' li' níll' guír cuu' la'eáang' cogo'ñi' do, joba' casam'bre Paa' cogo'gui Silas, jo cangojeáang'neiñ' fí' quini' dseata' dseáng' quiá' joo' e fí' do. ²⁰ Jo i dseata' fí'guib' can-

gojéeng` neiñ' fí quiniñ` i dseata~ i quidsíñ` í` do casíñ` i dseata~ quidsíñ` í` do:

—I dsea` Israel la ngir` jmóor` ga` jee` fí, <sup>21</sup> jogui er` jalé` e ja` cuóøng` niñíng` naa` o`guí nijmitíñ` naa`, jneaa~aa` dsea` lít` hí` dsea` romano.

²² Jo canaang` dsea` fí` e iiñ` nijmeám` breiñ` do, jogui i dseata~ quidsíñ` í` do caquiutíñ` ta~ e ni`uóñiñ` do sít` i dsea` do jogui nibóøng` neiñ` do cój` sít`. <sup>23</sup> Jo miñ` cangfí` e cabóøng` neiñ` do eáang`, jo fí` dsíñ` 'nueñib` catáiñ` dsea` do, jogui caquiutíñ` ta~ i dsea` i jmoo` í` 'nueñiñ` e nijmériñ` í` dseáng` røøb` i dsea` siññíng` do. ²⁴ Jo miñ` caíng` i dsea` i jmoo` í` e 'nueñiñ` do e júu` jo, joba` catáiñ` i dsea` do cartí` a`guí dsíñ` e 'nueñiñ` do, jogui tñiñ` do cacuíñ` cój` tú` 'ma` e dsíñ` too`.

²⁵ Jo ie` uóø` guienáa` job, lajee` e Paa` cój` guí Silas feíñ` Fidiée` jogui or` e quiá` jmiféiñ` Fidiée` cajo, jo i dsea` caguaang` guí i siññíng` do lico` nuu`bre, <sup>26</sup> jo lajee` job, coq` cajób` uóø` e teá` eáang` jo canaang` sojá` tñiñ` fí` quiá` e 'nueñiñ` do. Jo dsíñ` lajob cana` jalé` jñf` quiá` , jogui casojiúb` jalé` ní` cadena e 'núung` jaléng` i dsea` siññíng` do. <sup>27</sup> Jo miñ` cajné` dsíñ` i dsea` i jmoo` í` 'nueñiñ` do jogui cangár` e ni`óob` jalé` jñf` quiá` e 'nueñiñ` do, joba` dsíñ` lajob caguir` nisú` quiá` r` e siñ` nijngáng` 'ñaia'r` , co` fí` dsíñ` e nicaláam` jaléng` i dsea` siññíng` do. <sup>28</sup> Dsú` dsíñ` lajob guicafé` Paa` e teá` eáang` jo guicajíñ` :

—Ija` e jmáang` uóø` jíñ` cōo` , co` lab téé` naa` lajíñ` naa`!

²⁹ Joba` i dsea` jmoo` í` 'nueñiñ` do camír` coo` jí` , jo caír` gúi`í` fí` dsíñ` e 'nueñiñ` do e jléeiñ` dsú` e 'gó`r` , jo miñ` caguiér` lít` teáang` i dsea` do jo catúuiñ` uíñ` tñiñ` i Paa` do cój` guí Silas. ³⁰ Jo miñ` cangfí` jo, ca`uóøm`breiñ` do fí` caluu` jo cajmíng` reiñ` :

—¿E` 'né` jmeé` e laco` nileáan` jee` jalé` dsee` quié` e?

³¹ Joba` cañíñ` i dsea` do:

—Já` güülin` júu` quiá` Fí`naa` Jesús jo ni`íim` dsee` quií` cój` guí dsee` quiá` jaléng` i dsea` siñáa` quií` .

³² Jo canaaiñ` sít` guí dsee` do cój` guí dsee` siñáa` quiá` i júu` quiá` Fidiée` . ³³ Jo 'ñaia` ie` uóø` jo, i dsea` jmoo` í` e 'nueñiñ` do cajmér` mít` lít` sicuñ` quiá` i Paa` do cój` guí Silas. Jo lít` jo, cajgáang` i dsea` jmoo` í` 'nueñiñ` do jmít` colíng` cój` dsee` siñáa` quiá` r` e laco` cuó` li` e ca`uíng` jaléng` dsee` do dsee` quiá` Dsea` Jmáang` . ³⁴ Jo miñ` cangfí` jo, cató`r` i dsea` gáng` do fí` quiá` r` jo cacuó`reíñ` e cagó`r` . Jo i dsea` i colíng` cój` dsee` siñáa` quiá` r` dsíng` calí`iáang` dsíñ` , co` jáb` calíñ` júu` quiá` Fidiée` .

³⁵ Jo miñ` cajneá` lajo, i dseata~ i quidsíñ` í` do casíñ` tú` 'ná` mít`ing` hí` quiá` r` i quié` júu` quiá` i dsea` jmoo` í` 'nueñiñ` do e nileáin` Paa` cój` guí Silas. ³⁶ Jo lalab casíñ` i dsea` jmoo` í` 'nueñiñ` do Paa` :

—I dseata~ i quidsíñ` í` do nicasíñ` júu` quié` e e ni`laam`ba` 'ná` . Jo nícuóøm` güülin`na` juguiá` .

³⁷ Joba` cañíñ` Paa` quiá` i fí` i quié` júu` do:

—Caquiutíñ` i dseata~ do ta~ e cabóøng` dsea` jnea` , dsea` calisé` naa` fí` lít` quiutíñ` dsea` Roma ta~, fí` jee`

dsea` fí` e jíñ` ja` miñ` caquidsir` í` qui`naa` , jogui catáiñ` jnea` 'nueñiñ` ; jogui lana iiñ` leáin` jnea` e híng` , dsú` ja` uó`naa` cartí` güülin` yaiñ` e ni`uóñiñ` jnea` song lajo.

³⁸ Jo cangocóob` i fí` do júu` fí` lít` neáang` dseata~ i quidsíñ` í` do. Jo miñ` canúur` júu` e quié` i fí` do, cafóm`bre co` e canúur` júu` e dsea` i caliséng` fí` lít` quiutíñ` dsea` Roma tab` híng` i dsea` gáng` do. <sup>39</sup> Jo cangolíng` i dseata~ quidsíñ` í` do e ngomir` jmi`ee` fí` quiñiñ` Paa` cój` Silas e nijmériñ` do féng` dsíñ` quiá` jalé` e calí` do. Jo miñ` cangfí` jo, ca`uóøm`bre jo camír` jmi`ee` dsea` do e ni`uóøm`biñ` e fí` jee` fí` do. <sup>40</sup> Jo miñ` cangfí` e ca`uóøng` i Paa` do cój` guí Silas fí` dsíñ` 'nueñiñ` , cangolíng`túr fí` quiá` Lidia. Jo fí` job cajíng` tu` rúiñ` cój` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , jogui cacuó`guír bí` dsea` do cajo. Jo ngf` jo, ca`uóøm`bre e fí` do, jo fí` lít` jiéb` cangolíñ` .

Miñ` cateáang` Paa` fí` Tesalónica

17 Jo lajee` guí`nang` e teáang` Paa` fí` cój` guí Silas, cangfíñ` fí` coq` fí` e sii` Anfípolis cój` guí Apolonia. Jo miñ` cangfí` jo, caguiñíñ` fí` coq` fí` e sii` Tesalónica, jo fí` job sí` coq` guá` quiá` dsea` Israel lít` feíñ` Fidiée` . <sup>2</sup> Jo co` lajíñ` e tñíng` Paa` e dséer` fí` guá` quiá` dsea` góor` dsea` Israel lacog` néel` miñ` tñi` jmiñ` e jmi`ing` jaléng` dsea` fí` , jo lajee` 'ná` semaan` casíñ` cój` jaléng` i dsea` i caseáang` do cuaiñ` quiá` jalé` e fé` fí` 'ná` jí` quiá` Fidiée` e cajme` dsea` malíñ` guí eáang` , jo sí`r` dsea` do ³ e dseáng` 'né`ba` e cajúng` i Dsea` Jmáang` do; jo miñ` cangfí` e cajúiñ` , dseáng` 'né` e cajíb`túr. Jo casíñ` guír i dsea` do cajo jo cajíñ` :

—I Jesús nab i híng` Dsea` Jmáang` , i dsea` i laang` jneaa`aa` jee` dsee` quií`i` , jo júu` quiá` i nab e ngf` jneaa` guiaa` jee` 'ná` .

⁴ Jo i híng` dsea` Israel jáb` calíñ` júu` e guia` i Paa` do cój` guí Silas, jo røøb` canaaíñ` ngír` cój` dsea` do. Jogui fítm`bí dsea` gríego i eáang` jmi`gó` Fidiée` cój` guí fíng` dseamí` i laniing` quiá` e fí` do, jáb` calíñ` e júu` jo cajo.

⁵ Dsú` uíñ` e jo ca`uíng` e jaléng` dsea` Israel i ja` já` lít` e júu` do, eáam` calí` dsihuñíñ` jogui caliguñíñ` quiá` jaléng` i dsea` i calí` já` lít` e júu` jo. Joba` caseáin` tú` 'ná` mít`ing` 'ná` fí` i tá` teáang` jee` 'ná` e laco` i dsea` i nitá`r` mít`ing` jogui nijmiguñíñ` jaléng` dsea` i neáang` fí` fí` jo. Jogui lajobi caguiñíñ` fí` quiá` Jasón e 'náin` Paa` cój` guí Silas e laco` ni`uóøng`neiñ` do jo nitóø`reíñ` fí` quiñiñ` dsea` fí` . <sup>6</sup> Jo co` ja` cadséng` guír i dsea` i sí`l` 'náin` do, joba` cató`r` Jasón laguidseaang` cój` guí coq` tú` mít`ing` guí dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i nineáang` fí` jo ie` jo, jo cató`r` reiñ` do fí` quiñiñ` dseata~ e ta`r` mít`ing` jo fé`r` lala:

—I dseañ` do nica`llee`bre laúng` fí` jmi`gú` cój` júu` e guiar` do, jogui fí` lab nicagüülin` lana e iiñ` jmér` lajo. ⁷ Jo i Jasón na nica`íng`neiñ` fí` siñáa` quiá`r` , jo lajím`bre ja` jmi`gó` lajíñ` ta` quiutíñ` dseata~ dsea` féng` romano, co`fér` e seem` jaang` guí dseata~ dsea` féng` i sii` Jesúus.

⁸Jo m̄i~ canúu~ jaléng` dsea` f̄i~ e júu~ do cōo~gui jaléng` dsea` quié~ nif̄i~ quiá~ e f̄i~ do, eáang`gui cató`r` m̄if̄i~. <sup>9</sup>Jo cuub~ caguaia~ i Jasón do cōo~gui i dsea` caguaiaang~ do f̄i~ quini~ dseata~ e laco` calf̄i~r` catúu~tu i dsea` do quiá`r~.

M̄i~ caguiliing~gui Paa~ cōo~ Silas f̄i~ Berea

¹⁰Jo m̄i~ canúu~ ie~ jm̄ii~ jo, jaléng` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ casíiñ` Paa~ cōo~gui Silas lajminá~ f̄i~ Berea. Jo dsif̄i~ m̄i~ caguiliin~ f̄i~ jo, cangolíin~ f̄i~ guá~ quiá~ dsea` góor` dsea` Israel lf̄i~ laco`gui la litiin~ jm̄oor`. <sup>11</sup>Jo jaléng` i dsea` Israel i seeng` f̄i~ Berea eáang`gui iññ~ ninúr~ júu~ guia` dsea` do laco`gui dsea` seeng` f̄i~ Tesalónica, jo lajmináb~ caíñ` e júu~ jo, jogui lacoo` jmiib~ cuor` b̄i~ e jmitfiin~ jalé~ e júu~ t̄oq~ f̄i~ ni~ji~ quiá~ Fidiée~ e gui'r~ su e jáb~ e júu~ e caguaia~ Paa~ do. <sup>12</sup>Jo lajee~ i dsea` i, f̄im`bre já~ calf̄i~ e júu~ jo, jogui lajobji f̄im` dseañu~ dseamf~ griego i niing~ i seeng` f̄i~ jo já~ calf̄i~ do júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~ e guia` i Paa~ do cōo~gui Silas. <sup>13</sup>Ds̄u` m̄i~ calf̄i~ jaléng` dsea` Israel i seeng` f̄i~ Tesalónica e nitáang` Paa~ e guiar` júu~ quiá~ Fidiée~ f̄i~ Berea, joba` f̄i~ job cangolíin~ cangojméer` ga` cōo~jaléng` dsea` i seeng` f̄i~ jo. <sup>14</sup>Joba` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ i seeng` f̄i~ Berea cajmér~ e lajmináb~ cagüi~f̄i~ Paa~ f̄i~ jo, jo cangór~ condseé~ f̄i~ 'ni~ jmiñi~, ds̄u` f̄i~ Bereab caje` Silas cōo~gui Timoteo lajee~ jo. <sup>15</sup>Jo jaléng` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ i cōo~ Paa~ cangolíim~bre cōgiñ~ do cartí~ cog` f̄i~ e sii~ Atenas. Jo m̄i~ cang~ jo, caquim`tur f̄i~ Berea jo niquiéer` júu~ quiá~ Paa~ e Silas cōo~gui Timoteo nidsilíñ~ f̄i~ lf~ t̄aang` Paa~ lajminá~.

Lajee~ t̄aang` i Paa~ do f̄i~ Atenas

¹⁶Jo lajee~ t̄aang` i Paa~ do f̄i~ Atenas e sijeeiñ` Silas cōo~ Timoteo, f̄i~ib~ eáang` calf̄i~, co` i dsea` seeng` f̄i~ Atenas do jie~ ja~ latøong` f̄i~b~ jmiféiñ` jaléng` diée~ i o` já~ i ja~ quif~ jm̄ii~ jmé~ jíi~ cog`. <sup>17</sup>Joba` eáam` t̄iing` júu~ quiá~r~ cōo~ i dsea` góor` dsea` Israel cōo~gui jaléng` dsea` caguaiaang~gui i jmi~gó` Fidiée~ f̄i~ ds̄i~ guá~ quiá~ dsea` Israel. Jo dseáng` lacoo` jmiib~ lacoo` jmiib~ siiñ~ e júu~ do cajo cōo~jaléng` dsea` i seáng` f̄i~ guia`r~ joo` f̄i~ quiá~r~ Atenas. <sup>18</sup>Jogui lajobji i liing~ dsea` i jmitfiing` júu~ quiá~ Epicuro cōo~gui dsea` estoico i jmitfiing` júu~ quiá~ Zenón, canaiñ` s̄i~ rúiñ` cōo~ Paa~ cajo, jo i liing~ i dsea` do fé`r` jo s̄i~ rúiñ` lajee~ yaaiñ~ e éeiñ` Paa~ jo fé`r`:

—E~ e fé` i dsea` cuee` mi`m̄i~ na?

Jogui fé`gui i caguaiaang~gui do:

—Líi~ dsea` seeng` lf~ jiéb` i na, jogui iññ~ njmigóeñ~ dsea` cōo~jalé~ e fé`r` na e quiá~jaléng` diée~ i m̄if̄ing~.

Jo fé`r` e jo co` uíi~ e guia` Paa~ júu~ quiá~ Jesús, jogui jial m̄i~ cajmée` Fidiée~ e cají~tu dsea` do jee~ jaléng` iññ~. <sup>19</sup>Joba` cajéeiñ` Paa~ f̄i~ coo` yú~ cuo` lf~ si~i~ Areópago f̄i~ lf~ t̄iing` jaléng` dsea` Atenas e seáiñ~ e siiñ~ jalé~ júu~ quiá~r~. Jo m̄i~ caguié~ Paa~ f̄i~ jo, jo cajmíng` i dsea` do ír`:

—Já~ cuóøng` líne~naa` e~ jalé~ júu~ 'm̄if̄ng` e quié~ 'nú~ e e~ jnea~? <sup>20</sup>Co` fó` 'nú~ jmang~ júu~ jiéb`jié, joba` ii~naa` e nilinee~ e~ guóng` e júu~ jo.

²¹Jo lajíing` i dsea` seeng` f̄i~ Atenas do cōo~gui jaléng` dsea` i jalíng` f̄i~ lf~ jié~ i neáang` f̄i~ do, contøøm~ t̄i~ dsíir` núur` jogui siiñ` lajíi~ júu~ 'm̄if̄~ e quié~ lf~ doñi~ jíi~.

²²Joba` caróo~ Paa~ jee~ jaléng` i dsea` i neáang` do e f̄i~ lf~ sii~ Areópago, jo cajíñ` casír` jaléng` i dsea` do:

—Lalab f̄i~i~ 'nú~, dsea` seeng`na` f̄i~ la f̄i~ Atenas, e jalé~ e móo`o quií~na` e lf~ing`na` dsea` i eáang` jmiféng` f̄iing` diée~. <sup>23</sup>Co` cangoyéé~ e f̄i~ lf~ seáng` 'nú~ e jmiféng`na` jaléng` diée~ quií~na`, jo f̄i~ job cad-sé~e cog` nife` lf~ too~ júu~ e fé`lala: "Diée~ i ja~ m̄i~ cuíng` dsea`." E jáb~ e fó` 'nú~ quiá~ jaang` Diée~ i ja~ cuíng`na`, quiá~ ib~ e nifff~gui jnea~ 'nú~ lana.

²⁴Jo dsea` ib~ i cajmée~ la'ung` jmigüi~ cōo~gui jalé~ e sea` f̄i~ jo. Jogui ib~ i lf~ing` f̄i~ jaléng` i neáang` f̄i~ yú~ jogui cōo~gui jaléng` i seeng` f̄i~ jmigüi~ la, jogui ja~ guiiñ~ lf~ doñi~ jié~ sináu~ guá~ e cajme` dsea` jmigüi~, ²⁵o`gui 'nér~ e dsea` jmigüi~ nito` f̄iing` ír` osi i ni~jmicóo` ír` é, co` i`bre cuor` jaléng` dsea` e jír` jogui guí~ e cá~ dsea` cōo~gui lajale~gui e jié~.

²⁶Co` cōo~jaang` dseañu~ cajmeáaiñ` lajíing` dsea` i seeng` la'ung` f̄i~ jmigüi~ e laco` nigüeár` f̄i~ lacaang` guóo` uó~; jogui quiúr` ta~ jie~ jíi~ seeng` dsea` f̄i~ jmigüi~, jogui jie~ f̄i~ lf~ catfing` nigüeár` . ²⁷Jo ca-jmeáang` Fidiée~ lajíing` jneaa~aa` e laco` ni'néeng`naa` dsea` do, jo nigiém`baa're song ni'néeng`na're. Ds̄u`co` e jáb~ e ja~ huíi~ seeng` Fidiée~ cōo~lajaang` lajaang` jneaa~aa` . <sup>28</sup>Co` la'eáang` Fidiée~ba` see~naa` jíi~naa` jogui ngi~naa` lf~ laco`gui cajíng` i liing~ dsea` góo`na` malí~ i jmo` júu~ ie~ m̄i~ cajíñ~ lala: "I siju` Fidiéeb` jnea~."

²⁹Jo co` e já~ e líi~na` dsea` siju` Fidiée~, joba` ja~ cuóøng` e f̄i~ óo`na` e Fidiée~ líiñ` laco` jaléng` diée~ i jmáang` dsea` cōo~cunée~ osi cōo~cutee` osi dsea` cuu~ é, jo jmáang` dsea` jialco` iim`bre jaléng` i. ³⁰Jo Fidiée~ nícajmée`bre féng` dsíir` malí~gui eáang` cōo~jalé~ e laang` dsea` cōo`r~, ds̄u` lana niquiúr` ta~ lajíing` dsea` i seeng` f̄i~ la'ung` jmigüi~ e niquí~jíng` yaaiñ~ f̄i~ quinir~, jo nitúr` e jmóor` jalé~ e ja~ dseeng~, jo lajoba` ni`liing` Fidiée~ dsee~ quiá~r~. <sup>31</sup>Co` Fidiée~ nícaté~bre cog` jm̄ii~ e niquidir` í` laco` si`í~ quiá~ jaléng` dsea` jmigüi~ la'eáang` cōo~ i dseañu~ i caguíñ~ 'ñia'r` do; jo Fidiée~ nica'e'r` jaléng` dsea` e jo m̄i~ cajmér~ e cají~tu Dsea` Jmáang` jee~ jaléng` iññ~.

³²Jo m̄i~ canúu~ i dsea` seeng` f̄i~ Atenas do e fé` Paa~ cuaiñ~ quiá~ e jíb`tu dsea` jee~ jaléng` iññ~, i liing~ i dsea` do lf~ caløøm~bre Paa~ jogui i liing~gui fé`:

—Cuóøm` lí~ nú~naa` e fó` na coo`gui jm̄ii~.

³³Jo lf~ e jo, güi~ib~ Paa~ f̄i~ do. ³⁴Ds̄u` i liing~gui i dsea` do jáb~ calf̄i~ júu~ e guia` i Paa~ do. Jo jee~ i quiéeng` jaang` dseañu~ i sii~ Dionisio i lf~ing` jaang` dseata~ quiá~ Areópago, jogui jaang` dseamf~ i sii~ Dámaris, jogui dsea` i jiéng`gui cajo.

Lajee` táang` Paa` fí Corinto

18 Jo mi` cangf` jalé` e jo, cagüi`fib` Paa` fí Atenas, jo cangór` fí coo` fí e sii` Corinto. **2** Jo job calicuín` jaang` dseañu` i lñing` dsea` Israel i sii` Aquila i niseeng` fí coo` fí lñ se` Ponto. Jo ie` jo ja` mi` ngóo` eáang` e nicagüüling` i Aquila do cóo` gui dseamf` quiá`r` i sii` Priscila e jalíiñ` fí Italia. Jo ca'uøøiñ` fí jo co` i dseata` quiá` Roma do i nisii` Claudio caquiut`r` ta` e 'né` uóm` jaléng` dsea` Israel fí Roma lñ se` Italia. Jo coo` jmiif` cangó` Paa` e cango'eer` i Aquila do cóo`gui Priscila, **3** co` røøb` ta` óor` cógiñ` do e jmo'r` 'núu`jíu` cóo`layaang` loo`jó` e laco` lñ r` e 'nér`. Jo job caje` Paa` cóo` i dsea` do e laco` nijmér` ta` coliñg`. **4** Jo lacoo` jmiif` mi` tñ` e jmiif` dsea` góor` dsea` Israel, dséé` Paa` fí guá`jíu`lñ seáng` i dsea` i e fén` Fidiée`. Jo fí job fén` jaléng` dsea` Israel cóo`gui jaléng` dsea` i ja` lñing` dsea` Israel e laco` já`nilíng` dsea` do júu` quiá` Dsea` Jmáang` e guiar`.

5 Jo mi` caguilíng` Silas cóo` Timoteo fí Corinto fí lñ gumiñ` Paa` cóo` Bernabé e jalíiñ` fí Macedonia, jo i Paa` do catú`bre e ta` jmóor` do, jo canaañ` e guiar` júu` quiá` Dsea` Jmáang` lacoo` jmiif` lacoo` jmiif`, jogui sñ`r` jaléng` dsea` góor` dsea` Israel e dseáng` já`ba` e Jesús lñiñ` i dsea` i cajíng` Fidiée` i nisíñ` fí jmiif` la jalíiñ` malí`. **6** Dsú` i dsea` Israel do 'níb` cangáñ` Paa`, jo canaañ` sñ`reiñ` jmang` júu` ga`. Joba` Paa` cabó`r` 'lee` togo` sñ`r` e laco` cuo` lñ e ja` jíi` dsea` i r`, jo casf`r` i dsea` i ja` jíi` i r` do lala:

—Dsee` quí`na` yaam`ba` e nigüüling`na` fí lñ, dsúco` jo` e cuaiñ` quié`e. Latí` lanab nii`i cóo` dsea` i ja` lñing` dsea` góo`o dsea` Israel e ni`ée`ere júu` quiá` Dsea` Jmáang`.

7 Jo mi` cangf` jo, cagüi`fib` Paa` fí dsíi` e guá`jíu` do, jo cangór` fí quiá` jaang` dseañu` i sii` Ticio Justo i jñiféng` Fidiée` contøøng`, jo cáang` e guá` dob lñ quiá`r`. **8** Jo jaang` fí i néé` ni` e guá`jíu` do i sii` Crispó cóo`lajaléng` dsea` sñuñ` quiá`r` jáb` calíiñ` júu` quiá` Fí`naa` Dsea` Jmáang`. Jogui lajobi fítm` dsea` i neáang` fí Corinto, mi` canúur` júu` quiá` Dsea` Jmáang`, jáb` calíiñ` joba` cajgáam`bre jmiif` e laco` cacuó` lñ` e ca'uñiñ` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`.

9 Jo coo` uóø` cajmijnéeng`ñia` Dsea` Jmáang` fí quini` Paa`, jo e jo cangár` lafa` mi` quir`, jo cajíng` Dsea` Jmáang` casf`r` dsea` do:

—Ja`jmoo`'gó`jíi`capí^, jo guia`gui júu` quié`e jee`jaléng` dsea` jo ja` quiun` e jmoo` lajo. **10** Co` jnea` seem`baa coliñg` cóo`'nñ, joba` jíi`jaang` dsea` ja` jíi`lñ`nijmeáng`'nñ`ga`. Co` fítm`bí dsea` niseeng` e fí fí`la i ni`uñg` dsea` quié`e.

11 Jo fí Corintob caje` Paa` coo`jíi`dsí`ca'ná` e e'r` i dsea` seeng` fí jo jalé` júu` quiá` Fidiée`.

12 Jo coo` néé`lajee`jíi`calíng`jaang`dseañu` i sii` Galión dseata` dsea`féng` quiá`lñ se`Acaya, jaléng` dsea` Israel i neáang` fí do ie` jo casf`iñ`røø`e nijmér`dsee` quiá` Paa`. Joba` casang`neiñ`jo cangojeáaiñ` fí lñ neáang` dseata` dsea` quidsí`í. **13** Jo mi`caguilíñ` fí jo, lalab casf`r` i dseata` do jo cajíñ`:

—I dseañu` dsea` góo`naa` la ngír` ta` jñigóøng` jaléng` dsea` quiá` jial e 'né` niféng` dsea` Fidiée`, dsú`ja`núu`r`lajíi`júu`quiú`ta`quiú`i.

14 Jo sñ`l`niñ`Paa`e nisf`r`dseata`Galiónlajíi`e'nñig`i dsea`doír`dsú`jéeng`guíGalióncañíir`quiá`i dsea`Israel do jo cajíñ`:

—Song dseáng`lahuñg`nica`éé`i dsea`naøsi lñing`jíi`nicajngaiñ`é,joba`catñg`eniquidsíi`í`fa`lajo. **15** Dsú`e na lñ`lajíi`júu`e catñg`na`yaam`ba`na quiá`lajíi`júu`quiú`ta`quiú`na`,joba`yaam`ba`catñg`na`niguíi`na`ena,co`jnea`ja`iin`niquíñ`n`e júu`na.

16 Jo caquiut`i dseata` do ta` e cagüi`fib` Paa` cóo`jaléng`i dsea`caguiaang`gui e fí lñ quidsí`i dseata`doí. **17** Jo lajíng`i dsea`i jmóo`dsee`quiá`Paa`do casaiñ`jaang`gui dseañu`i sii`Sóstenesi lñng`fí`quiá`guá`jíu`quiá`dsea`Israelesi`fí`do,jojobcabóøiñ`i dsea`do fí`quini`lñ`neáang`i dseata`dsea`quidsí`í`do,dsú`ja`e jíng`dseata`Galiónjíi`coo`quiá`jalé`e jmóo`i dsea`do.

Mí`caquíng`tu`Paa`fíAntioquia

18 Jo mi`cangf`jo,huóø`bícaje`Paa`fíCorinto.Jomi`cangf`gui lajo,ca'f`brejúu`jaléng`dsea`quiá`Dsea`Jmáang`i neáang`fí`do,jo`cangolíñ`fí`coo`oo`jmiif`e sii`Cencrea.Jolajee`etaam`birfí`jo,catu`rcuo`moguir`laco`tñg`dsea`góor`dsea`Israelelaçó`niliti`lajíi`júu`nicacuó`r`Fidiée`lami`jéeng`gui.Jomi`cangf`jo,cangotáaiñ`fí`dsí`móo`coliñg`cóo`Aquilacóo`gui dseamf`quiá`í`i sii`Priscilajo`colíñm`cangolíñ`fí`lñ`se`Siria.

19 Jo mi`caguilíng`tur e oo`jmiif`lñ`sii`Éfeso do,job caseáang`Paa`i Aquila do cóo`gui dseamf`quiáñ`i sii`Priscila,jo`cangó`breñia`r`fí`lñ`si`guá`jíu`quiá`dsea`góor`dsea`Israel.Jofí`jobcasf`iñ`cóo`jaléng`dsea`í`i caseáng`fí`doie`jo.**20** Jo i dsea`i siseáng`fí`guá`jíu`do casf`r`Paa`e fa`nijé`birhuóø`cóoiñ`do,dsú`Paa`jo`calíiñ`. **21** Jo ca'f`brejúu`i dsea`do jo casf`r`:

—'Né`e seem`baafí`Jerusalénenitf`jmiif`enif`jaquiéeng`fí`jo.Jolñ`jialta`niquíu`Fidiée`quié`baae nigáa`túu`e ga`ee`e'nú`fí`la`calé`catú`.

Jo mi`cangf`jo,cagüi`fib`Paa`fí`Éfesodo eiuiñ`fí`dsí`móo`,**22**jo`cangób`turfí`Cesarea,jo`fí`jobcajer`elaco`nicuó`r`guicóo`jaléng`dsea`quiá`Dsea`Jmáang`i neáang`fí`jo.Jomi`cangf`jo,cangám`turfí`Antioquia,jo`fí`jobcajer`huóøb`jíu`.

23 Jo mi`lñ`cøøng`gui lajo,cagüi`fib`turcalé`catú`,jo`cangf`turlacoo`lacoo`fí`ené`fí`lñ`se`Galacia`cóo`gui`lñ`se`Frigiae cuó`guir`bí`jaléng`dsea`quiá`Dsea`Jmáang`elaco`ja`nilitúng`dsíñ`lajíi`fí`nítéaiñ`cóo`Dsea`Jmáang`.

Mí`caguia`Apolosjúu`quiá`Dsea`Jmáang`fí`Éfeso

24 Jo ie`jo`caguié`jaang`dseañu`dsea`Israeli sii`Apolosfí`Éfeso.Jo i dseañu`í`niseeiñ`fí`coo`fí`e sii`Aleandríae néé`lñ`se`Egipto.Jodsea`doéam`jlo`í`

tíiñ` guiar` júu^ jogui eáam` cuír` jalé` e fé` fí` ni^ ji` quiá` Fidiée` e cajme` dsea` malíi^ guí eáang`. <sup>25</sup>Jogui eáam` nícajmitíiñ` júu^ quiá` Fí`naa` Fidiée` e cajme` dsea` í, jogui dseáng` e íaang` dsíi`bre fé`r, jogui dseáng` røøb` er` e júu^ quiá` Jesúz do, doñí` fa` jíi` e ñir` do e ca'e` Juan e quiá` jial seáaiñ` dsea` jmíi` lajee` cateáaiñ` fí` jmigüi` la, dsu` ja` ñir` e Jesúz ca'er` e 'nésáaiñ` dsea` jmíi` e laco` cuó` li` e litiñ` dsea` quiá`r`. ²⁶Jo i Apolos do canaaiñ` guiar` júu^ quiá` Dsea` Jmáang` dseáng` fí` dsíi` guá` quiá` dsea` Israel e jíi` ja` jáa` quiá`r` fa` 'gó`r`. Dsu` mi` canúu` i dseañu` Aquila cóo` quiá` dseam` quiá`r` i sii` Priscila júu^ e guia` i Apolos do, joba` cajéem`breiñ` fí` li` jíe` jo casf`reiñ` dseáng` laco` la litiñ` e fí` e 'nésáaiñ` dsea` e laco` niliseeiñ` cøøng` cóo` Fidiée`.

²⁷Jo mi` cangf` jo, calíiing` Apolos e ningfiñ` fí` li` se` Acaya. Joba` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` fí` Éfeso do eáam` cajmicóo`reiñ`, jogui casiñ` cøo` jíi` quiá` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` fí` Acaya do e laco` ni`íng`neiñ` cøo` júu^ røø` juguiú. Jo mi` cangf` jo, cangó`bre fí` jo.

Jo mi` caguié` Apolos fí` Acaya, eáang` cajmicóo`r` jaléng` dsea` i calicuíng` Dsea` Jmáang` uíi` e eáang` guiúng` Fidiée` cøo` dsea` do. <sup>28</sup>Co` fí` quini` jaléng` i dsea` i neáang` do sír` jaléng` i dsea` Israel e ja` fí` dsíiñ` dseáng` laco` catting` , jogui se`r` teá` lajíi` e fé` fí` ni^ ji` quiá` Fidiée` e dseáng` já`ba` e Jesúz litiñ` i dsea` i casiñ` Fidiée` fí` jmigüi` la e laco` nileáng` dsea` jee` dsee` quiá`r`.

Mi` caguiéng`tu Paa` fí` Éfeso

19 Jo lajee` táang` i Apolos do fí` Corinto li` se` Acaya, jo i Paa` do cangfiñ` fí` li` litiñ` jee` mó`, jo caguié`túr fí` Éfeso. Jo fí` job cajíñ` i fíiing` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, <sup>2</sup>jo lalab cajming` Paa` i dsea` quiá` Dsea` Jmáang` do jo cajíñ`:

—¿Su caíing` 'nú` Jmiguí quiá` Fidiée` mi` já`calíng`na` júu^ quiá` Dsea` Jmáang`?

Joba` cañíi` i dsea` do jo cajíñ`:

—Ja` mi` nút` jnea` jíi` cøo` ya` quiá` e jo. ¿E`gui e jo?

³Jo cajming`tu Paa` i dsea` do jo casf`reiñ`:

—¿E` uiing` quií`na` mi` cajgáang`na` jmíi` jóng`

Joba` cañíi`tu i dsea` do quiá` Paa` jo casf`reiñ`:

—Jnea` cajgáang`naa` jmíi` e casée` Juan e laco` cuó`li` e caquí` jíng` yee`naa` fí` quini` Fidiée`.

⁴Joba` casf`tu Paa` i dsea` do:

—Lajob litiñ` co` i Juan do caseáaiñ` dsea` jmíi` lajíi` i caquí` jíng` yaang` fí` quini` Fidiéeb`; jogui casf`bir` jaléng` dsea` í cajo e 'nésáaiñ` do i dsea` i nijáa` cøøng`gui do mi` nisóong` ír`; jo dsea` íb` Jesúz lana.

⁵Jo mi` canúu` jaléng` i dsea` i teáang` do lajo, dsif`ladob cajgáaiñ` jmíi` e laco` cuó` li` e ca'uñiñ` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`. ⁶Jogui mi` caquidsi` Paa` guóor` fí` mogui` i dsea` do, dsif`ladob ca'íng` i dsea` do Jmiguí quiá` Fidiée`, jo canaaiñ` fé`r` jmíi` e jíe`gui laco` jmíi` quiá`r`, jogui sñiñ` jalé` júu` e ñi` e jáa` quiá`

Fidiée`. <sup>7</sup>Jo lajee` lajíiing` i dsea` do tíir` gutúuiñ` yaang` dseañu`.

⁸Jo mi` cangf` jo, lajee` gaang` si`, dsée` i Paa` do fí` guá` quiá` dsea` góor` dsea` Israel, jo fí` job guiar` júu` quiá` Dsea` Jmáang` e ja` 'gó`r` jíi` capí^, jo sír` jaléng` i dsea` do jogui nó`r` jial laco` já` niliñg` dsea` do e iing` Fidiéeb`quier` nif` quiá` jaléng` dsea`.

⁹Dsu` i litiñ` i dsea` do ja` jíi`r` e júu` do o`guí iñ` já` niliñ` cajo. Jo canaaiñ` fé`r` fí` quini` jaléng` dsea` jíeñg` e gab` jalé` e júu` do quiá` jial cuíng` dsea` Dsea` Jmáang`. Joba` Paa` cajmihuíim` 'ñia'r` jee` i dsea` góor` do, jogui cajéem`bre jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i caguiang` do, jo cangojéeng`neiñ` fí` cøo` escueel` quiá` jaang` dseañu` i sii` Tirano, jo fí` job fíiñ` i dsea` do júu` quiá` Dsea` Jmáang` laco` jmiü` lacoo` jmiü` jmiü`.

¹⁰Jo lajob cajmée` lajee` tú` jíng` , joba` jaléng` dsea` Israel cóo` quiá` jaléng` dsea` i ja` litiñ` dsea` Israel i neáang` fí` jalé` fí` e téé` li` se` Asia canúur` júu` quiá` Fí`naa` Dsea` Jmáang` e cagui` i Paa` do.

¹¹Jo lajee` jo i Paa` do jmóor` jalé` e quí`r` jmiü` la'eáang` cøo` güea` e canguíñ` e cacuó` Fidiée`. <sup>12</sup>Jo seem` dsea` quié` jalé` paay` quiá`r` osi jalé` sír` fí` quini` Paa` e fa` jíi` capíb` nijnúng` dsea` do e 'mí` do, joba` i dsea` do nicóor` fí` quiá`r` fí` li` seeng` i dsea` dsée` do, jo cøo` e jo ni`leáam` i dsea` dsée` do lajíi` jmohuñ` e litiñ` . Jogui lajobi jaléng` dsea` i jée` i lìng` quiá` dsihuim` jaléng` i quiá`r` jo 'lám`bre.

¹³Jo ie` jo, i litiñ` dsea` Israel i ngí` lacoo` fí` e jmcáalñ` e iñ` uóíñ` i lìng` i jée` quiá` dsea` , jo iñ` ni`jóør` su e já` e uøøng` i lìng` i jée` quiá` dsea` la'eáang` cøo` júu` quiá` Fí`naa` Jesúz. Jo lalab canaaiñ` sír` jaléng` i lìng` i jée` quiá` i dsea` do:

—La'eáang` cøo` júu` quiá` Jesúz e guia` i Paa` do quiá`ta` e uøøng`na` li` teáang`na` na!

¹⁴Jo e jo cajmée` lají` guiáng` joo` jaang` dseañu` Israel i sii` Esceva i niliñg` jaang` fí` jmidsea` quiá` dsea` Israel. <sup>15</sup>Dsu` cøo` néel` lajee` ngí` ta` jmóo` lajo, jo i lìng` i jée` quiá` i dsea` do cañíir` quiáin` do jo cajíñ`:

—Cuím` jnea` Jesúz, jogui nñi`bñ i sii` Paa` do, dsu` ja` nñi` jíi` 'nú`.

¹⁶Jo dsif`ladob i dsea` i jée` i lìng` quiá` do canaaiñ` quiém`bre lahuñm` jaléng` i jgó` Esceva do, jo dseáng` lajíñm`biñ` do calí`r` caquiéñ` cø` dsíng` bñiñ` . Jo cangolíim` i dsea` sihuñg` do fí` quiá`r` mi` cangf` jo, dsu` ringúum`bre cangolíñ`.

¹⁷Jo lajíiing` i dsea` Israel i neáang` fí` Éfeso cøo` quiá` jaléng` dsea` i ja` litiñ` dsea` Israel i neáang` fí` job cajo, calíñi`bre jalé` e calí` do ie` jo, joba` eáam` cafóñ` . Jo lajob ngóo` li`gøng` júu` quiá` Fí`naa` Jesúz jee` jaléng` dsea`.

¹⁸Jogui fñm`bi jaléng` dsea` i já` calíng` júu` quiá` Dsea` Jmáang` ie` jo caguillíñ` e róøiñ` dsee` quiá`r` fí` quini` jaléng` dsea` quiá` jalé` e ga` e nícajmée` lami` jéeng`gui. <sup>19</sup>Jogui fñm`bi jaléng` dsea` i nícajmée` ta` dsea` láang` lamf` jéeng`gui cajo caguillíñ` quié` jí` quiá`r` li` toø` jalé` e li` i jmitíñ` , jo cajér` fí`

quini' jaléng' dsea` i teáang` do ie~ jo. Jo mi~ caguo~ júu^ jial tíi' 'móo'~ téé'~ e ji` do, jmiguiüb' eáang' cagüi'fing', lf'~ lf' cincuenta mil cuteeb'.<sup>20</sup> Jo lajob naang` ni'gui júu^ quiá'~ Fíi`naa' Dsea` Jmáang` fí` la fí` na, jogui jmoo` e liñi' dsea` cajo jial tíi' 'gøng' Fidiée'.

²¹ Jo mi~ cangf' e cangojée' jalé' e jo, joba' ca'f' dsíi' i Paa` do e nidsé~tur e nidsi'eer~ jaléng' dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang` i neáang' fí` lf'~ se'~ Macedonia cóo'~gui fí` lf'~ se'~ Acaya, jo e mi~ ningf' jo, ningfiñ~ tí` Jerusalén. Jogui fé'bir cajo e mi~ ningf' e dsér~ fí` Jerusalén, dseáng' 'né~ba' e dsér~ tí` Roma.

²² Jo casíñ~ gág~ dsea` quiá'r~ fí` lf'~ se'~ Macedonia, i do i sii` Timoteo jo jaang`gui i sii` Erasto, jo laji` huáaiñ~ do jmóor` ta~ jmicóo'~ Paa`. Jo Paa` fí` dobi cajer' 'ñia'r` lajee` jo fí` lf'~ se'~ Asia.

Mi~ caliseá` mfi'~ fí` Éfeso

²³ Jo ie~ jo, eáam' cató' dsea` mfi'~ fí` Éfeso uii~ quiá'~ e fíim` dsea` ca'uíng` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang`. ²⁴ Jo e mfi'~ jo ca'uíng` uíi`~ jaang` dseañu` i sii` Demetrio i njmoo` ta~ cóo'~ layaang` cutee`. Jo i dsea` i njmoo` ta~ jmiliing` guá`~jiu e lf'~ cóo'~ cutee`, jo e job guá`~ quiá'~ i diée` i sii` Artemisa. Jo i Demetrio do jmiguiüb' quíi'~ e 'léeng` jaléng` i dsea` i jmoo` ta~ cóo'r~ do. ²⁵ Jo coo` néel` caseáiñ` dsea` i jmoo` ta~ cóo'r~ coliing`gui cóo`~ jaléng` dsea` i jmoo` ta~ e røøb`jiu cóo'~ e ta~ jmoo` ír` do cajo, jo lalab casf'r` jaléng` i dsea` do:

—Dsea` rú`uu', niñib` 'nú'~guié~ e la'eáang` e ta~ lab joba' guiüb` sea` jalé` e 'n~ quiíi'. <sup>26</sup> Dsü` laco'gui la júu^ sea` jogui ne~naa' cajo e i Paa` do ngír` fí` e jaléng` i diée` i jmáang` dsea` cóo'~ guóor` ja` lfiiñ` dseáng` diée` jái`~; jo lajob nicalf'r` e nicaligéng` jaléng` dsea` i seeng` fí` Éfeso la cóo'~gui jaléng` dsea` i seeng` jie` ja` latøøm` lf`~ se'~ Asia. <sup>27</sup> Jo lajíi`~ e júu^ e ngí` i Paa` do fí`r, dseáam` quiíi' fing ca'íng` lajíi`~ ta~ quiíi' e sea`, jogui la quie`gui guá`~ quiá'~ i diée` i sii` Artemisa do nitub` dsea` e jmicuúr, jogui nitub` dsea` e jmi'gór` lajíi`~ e 'gøng' i diée`~, dsuco` latøøng` lf`~ se'~ Asia jmiféng` dsea` ír` , jo jie` ja` latøøng` jmigüi`~ cajo.

²⁸ Jo mi~ canúu` jaléng` i dsea` i caseáng` fí` do jalé` e jo, eáam' caliguíñ~, jo canaaiñ` óor` teá` jo fí`r`:

—¡Eáang` 'gøng' diée` Artemisa quiíi` i jmiféng` jnea`~ dsea` Éfeso!

²⁹ Jo eáam' cangogáang` dsea` cóo'~ jalé` e júu^ jo, jogui canaang` catá'r` mfi'~ latøøng` e fí`~ jo. Jo lajee` jo, lajíi`~bre casam` i dseañu` i sii` Gayo cóo'~ Aristarco, gág~ dseañu` i seeng` fí` Macedonia i nicóo'~ Paa`. Jo cajñúung`neiñ` do cartí` caguilíñ~ fí` lf`~ tñing` dsea` e seáiñ` coliing` mi~ ee`go jmoo`.

³⁰ Jo i Paa` do calí'iñ~ e ni'ír` e niféiñ` i dsea` fíing` do, dsü` jaléng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` ja` cacuør` fí` lajo. ³¹ Jo jee` i dseata` dsea` fíng` quiá`~ lf`~ se'~ Asia do niquiéeng` coo`~tú` mfiing` dsea` i niseeng` røø` cóo'~ Paa`, jo casíñ~ júu^ e sfi'reiñ` e guié`gui e ja` ni'~ dsea` do e lf`~ teáang` i dsea` fíng` do.

³² Jo lajee` jo, jee` i dsea` fí` do, i liñg` dsea` fí`r` coo`~ júu^ jogui i liñg`gui e jíe`gui, jo dsíng` téé`~ mfi`~; jo fíim` i dsea` do jíi`~ ja` ñir` e uiing` e caseáiñ`.

³³ Dsü` i liñg` i dsea` do casf'r` jaang` dseañu` i sii` Jaang` jalé` e calf` ie~ jo, jo fíbing` casiing` dsea` Israel fí` quini` i dsea` fíing` do laguidseaang`. Jo mi~ caguiér` fí` quini` i dsea` fíing` do, jo cajmér` li` cóo`~ guóor` e laco` nifé'r` uii` quiá`~ jaléng` dsea` Israel fí` quini` jaléng` i dsea` fíing` do. ³⁴ Dsü` mi~ calilí`~ i dsea` fíing` do e i Jaang` do lfiiñ` dsea` Israel, dsíng` caliguíñ` jo canaaiñ` óor` teá` lajee` tú` oor` jo fí`r`:

—¡Eáang` 'gøng' diée` Artemisa quiíi` i jmiféng` jnea`~ dsea` Éfeso!

³⁵ Jo mi~ casóong`jiu e ta` dsea` mfi`~ do, i tiji` quiá`~ e fí` Éfeso do canaaiñ` féiñ` jaléng` i dsea` do jo ca-jíñ`:

—Dsea` rú`naa` i seeng` fí` Éfeso, jalém` dsea` seeng` fí` jmigüi` ñir` e i dsea` seeng` fí` la néé` nír` guál` quiá`~ i diée` 'gøng` i sii` Artemisa la, jogui fí` yú`~ jmigüi`b` lf`~ catóiñ` e lfiiñ` dsea` cuu`~ jo catísitiñ` fí` la. ³⁶ Jo jíi`~ jaang` dsea` ja` cuóøng` lf`~ jíi`~ e o`~ lajo e na, joba` catii`na` jo ja` e jmoo`na` jíi`~ coo`~ e ja` m`~ ca`í` óo`na` røø` . <sup>37</sup> Co`~ laji` gág~ i dseañu` i nícajéeng` 'nú`~ fí` la ja` e mi` cajmeáiñ` jíi`~ coo`~ guá`~ quiíi`, o`gui mi` café`r` e ga` uii` quiá`~ i sengff` quiíi` do cajo. <sup>38</sup> Jogui song i Demetrio do cóo`~gui jaléng` dsea` i jmoo` ta~ cóo'r~ do nicadsé`r` dsee` quiá`~ i dsea` na, dob neáang` jaléng` dsea` i quidsí` i` cóo`~gui lf`~ 'nñiñ` dsea` fíng ee`go dsee` røøng` dsea`; jo fí` job lf`~ catíng` e njmér` dsee` fí` quini` i dseata`~, jogui job lf`~ catíng` e njmí`óng` yaaiñ` lajaang` lajaaiñ` . ³⁹ Jogui song sea`gui júu^ quié`na` e jíe`~, dob cuóøng` lf`~ jmeen`na` fí` ni`~ fí` mi` seáng` dsea` fíiñ` . <sup>40</sup> Jogui cóo`~ jalé`~ e nicalf`~ na, eáam` dseáang` quiíi` fíng jíi`~ ca-jmée` dsee` quiíi` quiá`~ jalé`~ e nícajmo`oo`~, co`~ ja` e uiing` sea` jíi`~ coo`~ e njmí`óng` yee`naa` fíng caling`~ e~ uiing` quiá`~ e nícató` dsea` mfi`~.

⁴¹ Jo mi~ calf` fí` i tiji` do e júu^ na, jo ca'í`~bre júu^ quiá`~ jaléng` i dsea` siseáng` do jo cagüi`~bre.

Mi~ cangó`tu Paa` fí` Macedonia cóo`~ Grecia

²⁰ Jo mi~ casóong` e ta` dsea` mfi`~ do, cató`~ i Paa` do jaléng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` e la-co`~liñg` ee` niféng` neiñ` do. Jo mi~ cangf` jo, ca'í`~bre júu^ i dsea` i jo cangob`tur fí` lf`~ se'~ Macedonia. ² Jo la-coo`~laco`~ fí`~ tée`~ fí` jo cangór` e dsí`eer` jaléng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` i neáang` fí` jo, jo eáang` jmicóo`~reiñ` cóo`~ jalé`~ júu^ quiá`~ Dsea` Jmáang`. Jo mi~ cangf` jo caguiéb`tur fí` lf`~ se'~ Grecia, <sup>3</sup> jo fí` job cajer` gaang` si`.

Jo mi~ cangf` jo, dseáng`~ ni'uiuiñ` fí` e nisó`r` móo` e nidsé`tur fí` lf`~ se'~ Siria mi` caliñir` e jaléng` i dsea` góor` dsea` Israel do nicasíiñ` røø` e liñg` ee` ni`~jmeáiñ` i Paa` do. Joba` ca'í` dsíi` Paa` e caquim`~tur fí` guóo`~ uó`~ jo cangff`tur calé`~ catú` fí` Macedonia.

⁴ Jo cóo`~bre jaléng` i dsea` la: jaang` i sii` Sópater dsea` i seeng` fí` Berea, jógo` jaang` dsea` i sii` Pirro; jogui Aristarco, cóo`~ jaang`gui i sii` Segundo i seeng`

fí Tesalónica; jogui jaang`gui i sii` Gayo i seeng` fí Derbe; jogui Timoteo, jogui lajobi Tíquico cogo` Trófimo, dsea` i seeng` fí li` se` Asia. ⁵Jo jaléng` i dsea` quiá` Dsea` Jmáang` la jéem`bre cangolíñ`, jo doguib cajéeiñ` jnea` cartí` oo` jmiñ` li` sii` Troas. ⁶Jogui jnea`, Lucas, cají` rú`naa` cogo` Paa` fí Filipos, jo fí` job ca'uø`naa` cangó`naa` e téel`naa` dsii` móo` mi` cangí` jmiñ` e gó` dsea` iñiñ` e ja` quié` quiéeng`. Jo lajee` 'niá` jmiñ` guiba` caguié`naa` cartí` Troas, jo fí` job cataang`naa`guié` jmiñ`; jogui fí` job cajo cají` rú`naa` cogo` i dsea` caguaang` do.

Mí` cateáang` Paa` fí` Troas

⁷Jo e jmiñ` la'uii` quiá` semaan` caseáng` rú`naa` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` e quiá` niquiee`naa` i`naa` colíng` e laco` jmiguiéng` dsí`naa` Dsea` Jmáang`. Jo lajee` jo café` Paa` güí` quiá`r` fí` quini` dsea` i`caseáng` e uøø` do. Jo co` iuung` Paa` fí` e nigüí`bre mi` njineá` e uøø` jo, joba` cueeb` júu` quiá`r` cajmíer` cartí` uøø` guienéeb`. <sup>8</sup>Jo fí` job téel`naa` lají`naa` fí` co` 'núu` yé`, jo fí` job sea` jmiguié` jí` e jneá`. <sup>9</sup>Jo jee` jaléng` i dsea` do quiéeng` jaang` siming` i sii` Eutico, jo i`siming` i` dob guiiñ` otoo` e núur` júu` guia` Paa`. Jo co` eáam` cuee` júu` quiá` Paa` e café`r`, joba` cajá` jaligüíng` i`siming` do lajee` guiiñ` do, jo caquiam`bre e eáang`. Jo lajee` guiring` i`siming` do e güíñ` lanab, co` cató`m`bre cartí` ni` uøø. Jo e otoo` tí` li` cató`iñ` do gui` tí` li` catí` 'ní` fíng` e 'núu` do. Jo mi` cangoseáang` neiñ` do ni`liñ`biñ` do. ¹⁰Joba` cajgáng` Paa` e li` iuuiñ` guiar` güí` do, jo cangoseáaiñ` i`siming` do, jo caróøng`neiñ` do jo cajíñ` casí`r` i`dsea` quiá` Dsea` Jmáang` caguaang` do:

—Ja` fóøng`naa`, dsea` rú`naa`! Co` jíb`tu i`siming` la.

¹¹Jo mi` cangi` e caseang` Paa` i`siming` do, cajgóob`túr fí` li` iuuiñ` guiar` júu` fí` li` catí` 'ní` fíng` e 'núu` do. Jo fí` job caffíñ` iñiñ`, jo caquiee`naa` colíng`. Jo mi` calí` e jo, canaam`túr fé`r` júu` quiá`r` cartí` cajneá` e uøø` jo. Jo mi` calí` e jo, jo ngí` joguiba` calí`r` fí` cangór`. <sup>12</sup>Jo mi` cató` dsea` sinúu` quiá` i`siming` do fí` quiá`r` e nícajíb`tuiñ`, joba` eáam` calí`iáang` dsii` jaléng` i`dsea` do.

Mí` cagüí`fí` Paa` fí` Troas jo cangór` fí` Miletó

¹³Jo mi` cangi` jo, jnea` cogo` i`dsea` caguaang`gui do cangojéem`baa` quiá` Paa` e téel`naa` dsii` móo` cartí` caguié`naa` tí` co` fí` e sii` Aso. Jo fí` joguib si`r` e dsitee`naa` Paa` laco` nicasíñ`naa` røø` jéeng`gui, co` 'niá`r` calí`liñ` e cangór` e ngir` la tóø` ni` guoo` uøø. <sup>14</sup>Jo mi` cají` rú`naa` cogo`r` fí` Aso, jo ca`i`bre dsii` móo` li` téel`naa`, jo cangó`baa` fí` fí` li` sii` Mitilene.

¹⁵Jo mi` cangi` jo, ca'uøø`baa` fí` Mitilene, jo mi` cajneá` e jmiñ` co`gu`do, cangiíng`naa` fí` quini` e fí` e sii` Quio. Jo mi` catí` tú` jmiñ` lajo, cangiíng`naa` co` ni` guoo` uøø`jí` e neé` ni` jmiñ`i` e sii` Samos. Jo

co`gui` jmiñ` calí`liñ`naa` e téel`naa` fí` joguiba` caguié`naa` fí` Miletó.

¹⁶Jo cajmó`naa` lajo, co` i`Paa` do ja` calí`liñ`ng` fí` Éfeso ie` do li`l` iaco` ja` niquíñ` eáang` e dsér` fí` li` se` Asia, dsucó` iñiñ` e niguieíñ` lajmínab` fí` Jerusalén e nidsitíñ` jmiñ` Pentecostés e tí` fí` jo.

Júu` güí` e cacuø` Paa` fí` quini` dsea` cōøng` i`seeng` fí` Éfeso

¹⁷Jo lajee` táang` Paa` fí` Miletó, cató`r` jaléng` dsea` cōøng` quiá` Dsea` Jmáang` i`neáang` fí` Éfeso e nidsiliñ` do fí` li` táiñ` fí` Miletó. ¹⁸Jo mi` caguilíng` jaléng` i`dsea` cōøng` do, jo casí`rein` jo cajíñ`:

—Níb` 'nú` guié` jial guí` nica`ee` cogo` jaléng` 'nú` latí` mi` cagüén`n fí` la fí` li` se` Asia. ¹⁹Jogui contóø`n`nicangí` jee` 'nú` e jmóo`o lajíñ` e iing` Fí`naa` Dsea` Jmáang`, jogui ja` jmiféng` 'niá`a, jogui e iuung` dsí`baa cogo` jalé` e lami` iing` dsea` gó`o dsea` Israel njimeáñ` jnea` uí` e guiaa` júu` quiá` Dsea` Jmáang`. ²⁰Dsí`ja` catú`e guiaa` jalé` e júu` na, co` jmang` jalé` júu` e guí` quií`ba` e nica`ee` 'nú` lacaang` jee` dsea` jogui cajo lacaang` sinúu` quií`na`. <sup>21</sup>Jo eáang` nícafí`i`jaléng` 'nú`, dsea` líng`na` dsea` gó`o dsea` Israel, cogo`gu` dsea` i`ja` líng` dsea` Israel, e niquí`jiing` yaang`na` fí` quini` Fidiée` jogui e já` nilíng`na` júu` quiá` Fí`naa` Dsea` Jmáang`.

²²Jogui lanaguí níi`fí` Jerusalén laco` ta` quié` Jmiguí quiá` Fidiée` e jíi` ja` níi` ee` nísiyé` quié`e jogui ee` nidsingí`n fí` jo. ²³Jo lajíñ` e níi` e lacoo` fí` li` níi`i, jmab` jnea` júu` Jmiguí quiá` Fidiée` e nísiyé` 'núñ` quié`e osi`jalé` iihufí` e jié`guí é. ²⁴Dsí`ja` e lí` quié`e e seen` tå` e júun`n dsí`lifa` e jmití`baa jalé` e ta` na e iáang`dsí`i, lajíñ`ta` e ca`íñ`n quiá` Fí`naa` Jesúz e níjmití`baa car`cató` cogo`jalé` ta` guia` júu` e Fidiée`b` dsea` níjmi`neáñ` jneaa`aa` nañí`fa` ja` catí`naa` e jo.

²⁵Jogui lana níñ`baa e jíi`jaang` 'nú` jo` nimáang`gu` jnea` calé` catú` fí` jmigüí la, dsí`lajee` táan`n cogo` 'nú` nícanéu`na` júu` e guiaa` quiá` jial iing` Fidiée` quié` nífí` quiá` jaléng` dsea` jmigüí.

²⁶Joba` iin`n fí` 'nú` lana, jaléng` dsea` cōøng` , e song seeng` 'nú` ja` cajmicuíng` Dsea` Jmáang`, joba` o`dsee` quié`e song lajo. <sup>27</sup>Dsucó`lajíb` júu` quiá` Dsea` Jmáang` e stí` guiaa` jee` 'nú` nícajmití`baa, jo jíi` co`fa` cajmí`e e ja` cajmití` . ²⁸Jo lajob eáang` 'nè` níing` óo`na`, jogui jmeé` i`yaang`na` cogo`gu` lajaléng` dsea` i`líng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` lí` la`co`gu`ta` nícaquié` quií`na` Jmiguí quiá` Fidiée` e nilíng`na` laco`dsea` jmóo` i`guí` jo`se` quiá` . Jo lajob 'nè` níjmeen`na` i`jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , co`la`eáang` cogo` jmi`øøñ` 'niá`r` do`e` calúing`na` dsea` quiá`r` . <sup>29</sup>Jo níñib` jnea` e mi`ning` e niníñ`n do, níjalíng` dsea` jiéng`gu` i`iing` ní`jmi`øøng` 'nú` , jo i`dsea` i`lfiñ` laco` ie`dsinúu` i`ni`oo` i`iing` níjmuí`eng` quiá`jaléng` dsea` e laco` nitiúung` dsea` Jmáang` . <sup>30</sup>Jo lajee` yaam`bi` nígueáng` i`líng` 'nú` i`ni`é` júu` e o`já` e laco` ní`

jmigóøng`na' dsea` quiá` Dsea` Jmáang` e nijmitir` e júu` e o' já` do. ³¹ Joba` 'né` e siñiim` áa'na' contóøng`; jogui téé` óo'na' e lajee` 'nif' jii` e calisén`n cogo`' 'nú', dseáng` ja` caté` e fón`n 'nú' jalé` juguiú` júu` røø` cartí` qui`'baa uii` qui`'na' na.

³² Jogui lana, dsea` rú'naa', nijáan`n 'nú' fí` jaguo` Fidié` jogui cogo`' jalé` júu` e iáang` dsíi` qui`'r. Co' jii` íb` dsea` lí'r` e jmícogo`r` 'nú' e laco` nilicuïng`gui` Dsea` Jmáang`, jogui nicuó'r` 'nú' jalé` e si`'ni` nicuó'r` 'nú', dsea` lìng`na' dsea` güeang` quiá`r, lí` laco`gui jii` júu` e nicacuør` jeeng`gui. ³³ Dsø` ja` e mí` camíi`' 'nú' jii`' coo', o'guí cuu` o'guí 'mi'. ³⁴ Jo ja` cajmé`e lajo, co' niñib` 'nú' guiú` e cajmé`e ta` cogo`' layaang` guoo`baa e laco` sea`ba' jalé` e 'nè` quié`e cogo`'gui jaléng` dsea` i ngí` cogo`'o cajo. <sup>35</sup> Jo contóøm` ni-caéé`e 'nú' e lajob 'nè` nijmee`na' ta~, jogui e jmícogo`'na` jaléng` dsea` 'nè` quiá` lajo, jo lajee` jo jmiguiéng` óo'na` lajii` júu` e cajíng` Fí`naa` Jesúus lajee` táaiñ` fí` jmigü` la mi` cajíñ` lala: "Juguiú`gui quiá` i dsea` i lìng` ee`go cuo'r` dsea` rúiñ` laco`gui i dsea` i lìng` ee`go íng` quiá` dsea` rúiñ`."

³⁶ Jo mi` cangí` e cajíng` Paa` jalé` e júu` na, jo casí`r` uó` jnir`, jo caféiñ` Fidié` cogo`' jaléng` i dsea` caguiuaang` do. ³⁷ Jo lajíim` i dsea` do calijiuung` dsíi` jogui canaaiñ` róøiñ` Paa` jogui casá`r` guoo` dsea` do, <sup>38</sup> jogui eáam`bi fí`' calíñ` cajo, co` e cajíng` Paa` e jo` niníng`gui rúiñ` cogo`' do. Jo mi` cangí` jo, cango-jeáam` i dsea` do Paa` cartí` lí` ca`í` dsea` do fí` dsíi` móo`.

Mí` cangáng`tu Paa` fí` Jerusalén

21 Jo ie` jo, dob ca'í`naa` júu` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` fí` jo, jogui jnea` cangó`baa` condsee` fí` coo` guoo`' uó`jíu` e néé` ni` jmiñi`' e sii` Cos e téé`naa` fí` dsíi` móo`. Jo mi` cajneá` lajo, caguié`naa` fí` Rodas. Jo fí` job ca'uøø`naa` e cangó`naa` fí` Pátara. ² Jo fí` job cajíng`naa` cogo` móo` e iu` fí` ngóo` fí` lí` se` Fenicia, joba` cogo`' e job cangó`naa`. <sup>3</sup> Jo lajee` ngóo`naa` ladob cane`naa` Chipre e néé` ni` jmiñi`', jo caje` lí` lí` guoo`naa` tu-ung` mi` cangiíng`naa` fí` jo. Jo cangó`baa` cartí` lí` se` Siria. Jo co` e móo` do ngóo` ngoca` lee` fí` coo` oo` jmi` lí` sii` Tiro e néé` lí` se` Fenicia, joba` cogo`' e móo` job cangó`naa`.

⁴ Jo e fí` job cajíng`' rú`naa` cogo`' jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` jo, jo cogo`' íb` cajé`naa` lajee` quié` jmi`' Jo jmigü` quiá` Fidié` ninicas`fí` i dsea` i e laco` nijmeáiñ` do júu` Paa` e ja` nidsé` dsea` do fí` Jerusalén co` dseáam` qui`'r.

⁵ Jo mi` casúung` e guié` jmi`' do, ca'uøø`baa` colíng` cogo`' jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` jo, jo jéeiñ` latøøng` sinú` quiá`'bre can-gojeáaiñ` jnea`' fí` 'nì` jmiñi`', dseañu`' cogo`' jaléng` dseamí` quiá`r` jogui jaléng` jiuung` quiá`r` , jo colíim` ca'uøø`naa` catí` 'nì` fí` do. Jo mi` caguié`naa` fí` 'nì` jmiñi`', lajalé`naa` do casí`naa` uó` jni`naa`, jo caféeng`naa` Fidié` . ⁶ Jo lí` jo, ca'í` júu` rú`naa`, jo

mifíng` casó`baa` dsíi` móo` , jogui i dsea` do caquím`-túr cangolíñiñ` fí` quiá`r`.

⁷ Jo mi` ca'uøø`naa` fí` Tiro, jo caguié`naa` fí` Tole-maida. Jo fí` job cató` e ngí`naa` cogo`' móo` . Jo fí` job cajo caféeng`naa` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` jo, jo cajé`baa` cogo`'r` coo` jmi`' .

⁸ Jo mi` cajneá` lajo, ca'uøø`baa` fí` Tolemaida, jo caguié`naa` fí` Cesarea. Jo mi` caguié`naa` fí` jo, cangó`naa` fí` quiá` i Lii` do, dsea` i guia` júu` quiá` Dsea` Jmáang` i quíng` jee` dsea` guia`ng` i jmícogo`' dsea` i óo`ta` quiá` Fidié` , jo fí` job cajé`naa` cogo`'r` . <sup>9</sup> Jo i Lii` do niseeng` quiúung` jór` sím` i nicangíng` e jmóor` ta` fé` cuaiñ` quiá` Fidié` .

¹⁰ Jo ningóob`jíu` jmi`' e taang`naa` fí` do mi` caguié` jaang` dsea` Israel i jáa` fí` Judea i nisii` Agabo; jo i dseañu`' fí` ni`óor` ta` e fí`r` cuaiñ` quiá` Fidié` . <sup>11</sup> Jo mi` cangoquiéeng` i dsea` do fí` quini`naa` , jo catíñiñ` e 'mi` e 'ñéu`tu` Paa` , jo cogo`' e job ca'ñú`r` guóor` cogo`' tñr` jo cajíñ` :

—Lalab nícajíng` Jmiguí` quiá` Fidié` e ni`ñúng` dsea` góo`oo` dsea` Israel i fí` quiá`' e 'mi` 'ñéu`tu` la, jogui níjáñ` dsea` do jaguo` jaléng` dsea` i ja` lìng` dsea` Israel.

¹² Jo mi` canú`naa` e júu` na, jnea` colíng` cogo`' jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` Ce-sarea, jo camíi`naa` Paa` jmi`'ee` e laco` ja` ni`ír` fí` e nidsér` fí` Jerusalén.

¹³ Dsø` Paa` cañíir` jo cajíñ` :

—¿Jialí` jiuung` óo` 'nú` uii` quié` jnea` , jogui jmáang`naa` jnea` e lín`n fí`? Co` ja` e lí` quié` jnea` e ni`ñúng` dsea` jnea` , co` ja` 'gó`o e cartí` jngám`bre jnea` fí` Jerusalén song lajo uíi` e jmóo`o ta` guia` júu` quiá` Fí`naa` Jesúus.

¹⁴ Jo co` ja` calí`'guí` e ca`í` júung` Paa` fa` e ja` nidsér` fí` Jerusalén, jo jii` e laba` casíi`'guí`:

—Güilíb` lajii` e iing` Fidié` cogo`' 'nú` .

¹⁵ Jo mi` cangí` e jo, caguiá`baa` guiú` qui`'naa` , jo cangó`baa` colíng` cogo`' Paa` fí` Jerusalén. <sup>16</sup> Jo cango-lijíim`bi cogo`' jnea`' coo` tú` mífíng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` Cesarea.

Jo mi` caguié`naa` fí` Jerusalén, jo cangojé`naa` fí` quiá` jaang` dseañu`' i nilíng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` lajii` lí` , jo siir` Mnasón, jaang` dsea` i seeng` fí` lí` se` Chipre.

Mí` cango'ee` Paa` i Tiáa` do

¹⁷ Jo mi` caguié`naa` fí` Jerusalén, jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` jo ca'íñ` jnea` e iáang` dsíi` .

¹⁸ Jo mi` cajneá` lajo, cangób` Paa` cogo`' jnea`' e cango'ee`naa` i Tiáa` i quié` nifi` quiá` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` fí` Jerusalén. Jogui ie` jo, fí` job siseáng` jaléng` dsea` cōøng` quiá` Dsea` Jmáang` cajo. ¹⁹ Jo mi` caguié`naa` quiá` i dsea` do, cacuø` Paa` guicóo` jaléng` i dsea` siseáng` do. Jo mi` cangí` jo, casí`reiñ` lauuiing` lanú` jalé` e cajmée` Fidié` cogo`'r` lajee` e caguiar` júu` quiá` Dsea` Jmáang` jee` jaléng` dsea` i ja` lìng` dsea` Israel. ²⁰ Jo mi` canú` Tiáa` cogo`'

jaléng' dsea` cóøng'~ do jalé' e guíá' e cajmée` Paa` la'eáng' cóø' güea' quiá' Fidiée` jo canaaiñ` jmiféiñ` Fidiée` Joba' casf'r` Paa` jo cajíñ`:

—Lajob lñí, ruu'~. Niñib` 'nø` e lajee` dsea` góo'oo' dsea` Israel, i lñí` lf` milbing` i njá` calíng` júu` quiá' Dsea` Jmáang~, jo lajíñ` i dsea` i jmo'r` 'goo` jo fé'r` e dseáng` guíim`ba' 'né` e njimití`bí` jalé` júu` quiá` ta` e casée` Moi`. ²¹ Jogui nícajméeb` i dsea` na júu` e 'nø` nica'ée` jaléng` dsea` Israel i seeng` jee` dsea` i ja` lñíng` dsea` Israel e jo` 'né` njimitir` lajíñ` júu` quiá` ta` quiá` Fidiée` e cajme` Moi`, jogui nicasíi` re e ja` 'né` té` lf` ngúu` táang` jiuung` sínúu` quiá` r` lf` laco` litñíng` jaléng` jnea`~, dsea` lñí` lf` dsea` Israel, o'gui 'né` jmitir` jalé` e tñí`naa', dsea` lñí`naa' dsea` Israel cajo. <sup>22</sup> Jo ze`gui` nijmó`oo' jóng? Co` niliñib` jaléng` dsea` góo`naa' la e nícagüén` fí` la. <sup>23</sup> Jo jíñ` mñí` laba` sea` e 'né` jméel` lala: Lana seeng` quiúung` dseañu` jee` jneaa`aa` e iiñ` njimitir` lajíñ` júu` e cacuø'r` Fidiée` lamí` jéeng` gui. <sup>24</sup> Joba` gua` cóø` i dsea` i jo güijmee` jalé` e tñíng` dsea` na laco` niliguiúñ` fí` quini` Fidiée` colíng` cóø'r~. Jogui qui` quiá` jalé` e 'né` i dsea` quiúung` do e laco` niliti` lajíñ` e sítí` fí` quini` Fidiée` , jo lajoba` cuóøng` e nihiú` quir` e laco` cuø` lf` e cajmitir` e júu` do fí` quini` Fidiée` ; jo lajob niliñir` lajíñ` e o' já` jalé` e nícajíng` dsea` góo`oo' dsea` Israel uií` quií` do, co` nicaliñí`bre e 'nø` níø`ba` lajíñ` júu` quiá` ta` quiá` Fidiée` e cajme` Moi` do. <sup>25</sup> Jogui nicasíng`naa` júu` e nicasíñ`naa` røø` jalé`naa', dsea` téé`naa` nift` quiá` dsea` quiá` Dsea` Jmáang~, jo caguiéeng`naa` júu` quiá` jaléng` dsea` i ja` lñíng` dsea` Israel i njá` calíng` júu` quiá` Dsea` Jmáang` e fé` lala: Ja` cuóøng` cø`na` ngúu` quiá` jaléng` jø` i nícajíng` dsea` jiéng` fí` quini` diée` quiá`r` , o'gui cuóøng` cø`na` jmi`øøng` jaléng` jø` , o'gui ngu` jaléng` jø` i nísiyáang` jmi`øøng` , o'gui cuóøng` 'léer` e güiñng` dseañu` osi dseamf` cóø` dsea` i o' quiá`r` .

Mñ` casó`tu dsea` quiá` Paa` fí` dsíi` guá` fé` e si` fí` Jerusalén

²⁶ Jo lajob cajmée` Paa` , cangó`bre cóø` i dsea` quiúung` do mñ` cajneá` lajo, jo cajmée` jalé` e caquiúñ` Moi` ta` laco` cuóøng` e niliguiúñ` dsea` fí` quini` Fidiée` . Jo mñ` cangf` jo, calí`bre e dsíi` sínúu` guá` fé` e si` fí` Jerusalén do quiá` e njimér` júu` cóø` i dsea` quié` nift` quiá` guá` do lf` jmi`i` e i dsea` quiúung` do njimité`r` jalé` e ta` caquiúñ` Moi` do e laco` cuóøng` nidsicar` jalé` e sítí` e nícuø'r` Fidiée` la-jaang` lajaaiñ` .

²⁷ Jo mñ` níjaquiéem`ba` e nidsíng` e jmi`i` güi` do mñ` cangá` i lñíng` dsea` Israel i seeng` fí` lf` se` Asia e iuung` Paa` fí` dsíi` sínúu` guá` do. Jo dsíi` lajob canaaiñ` ta'r` mñ`i` jee` jaléng` i dsea` i téaang` do, jo casaiñ` dsea` do, jo canaaiñ` fí` teá` jo cajíñ`:

²⁸ —Jaléng` dsea` rú`uu` dsea` Israel ñilíng`na` ñi-jmícoø`na` jnea` fí` la, co` lab sing` i dseañu` dsea` góo`oo` i ngí` ta` guia` júu` e ja` cøøng` røø` cóø` lajíñ` e tñí`lf` fí` góo`naa', o'gui cøøng` røø` cóø` júu` quiá`

ta` quiá` Fidiée` e cajme` Moi` cóø`guí guá` quií`ii` cajo. Jo ja` mñ` cajmí`gór` guá` güeang` quií`ii` , co` cajajéeiñ` fí` dsíi` sínúu` guá` quií`ii` dsea` i ja` lñíng` dsea` góo`oo` dsea` Israel.

²⁹ Jo café` i dsea` do lajo, co` cangár` lamí` jéeng`guí e ngí` jaang` dseañu` i ja` lñíng` dsea` Israel i seeng` fí` Éfeso i sii` Trófimo cóø` Paa` fí` Jerusalén, jo lñíñ` e caguijéeng` i Paa` do i Trófimo do fí` dsíi` sínúu` guá` , dsú` o' já` e cajmér` lajo.

³⁰ Jo mñ` canúu` jaléng` dsea` i caseáng` ie` jo jalé` e fé` i do uií` quiá` Paa` , jo sóong` canaaiñ` ta'r` mñ`i` . Jo dsíi` lajob caguijíng` dsea` cuíí` fí` lf` sing` Paa` dsú` níur` e téé` mñ`i` , jo caseáng` latøøng` fí` fí` lf` taang` i Paa` do. Jo jaléng` i dsea` do casam`bre Paa` jo cajnúuñ` dsea` do cartí` caluu` e guá` do, jogui cajní`bre jnñ` quiá` e sínúu` guá` do cajo. ³¹ Jo sítí` e tí` níngám`bre i Paa` do mñ` caguié` júu` fí` quini` fí` féng` quiá` 'lé` romano e sóong`ta` jaléng` i dsea` i seeng` fí` Jerusalén do mñ`i` . <sup>32</sup> Jo dsíi` lajob cangolíñ` cuíí` cóø` i 'lé` quiá`r` cóø`guí i quiá` ta` jee` ír` fí` lf` ta` i dsea` do mñ`i` . Dsú` mñ` cangá` jaléng` i dsea` i siseáng` fí` lf` sing` Paa` do e ngolíng` i 'lé` romano do cóø`guí` fí` fí` , jo caquium`bre e bóøiñ` i Paa` do dsíi` lado. <sup>33</sup> Jo i fí` féng` quiá` i 'lé` do cango-quiéeiñ` fí` lf` sing` Paa` jo casang`neiñ` , jo caquiúñ` ta` e niñúiñ` Paa` cóø` tú` ñí` cadena. Jo mñ` calf` e cañúiñ` i Paa` do, jo canaaiñ` jmingf`r` i dsea` siseáng` do jo cajíñ`:

—¿I`gui` i dsea` ná` ? E`gui` e nícajméer`?

³⁴ Jo teá`gui` eáang` café` jaléng` i dsea` do. Jo i lñíng` fí` e jíé` , jogui e jíé`gui` fí` i lñíng` , jo ja` calí` i fí` 'lé` do fa` caliñir` e uiing` e ta` i dsea` do mñ`i` . Jo lf` caquiúñ` ta` e cangáng` i Paa` do fí` 'núu` quiá` jaléng` i 'lé` do. ³⁵ Jo mñ` caguijíng` i 'lé` i téé` Paa` do fí` lf` téé` jø` lf` soo` dsea` e nidsitáaiñ` e fí` dsíi` sínúu` quiá` jaléng` i 'lé` do, jo cadsíim`bre i Paa` do fí` yú` 'nar` , co` dsíng` ga` jmoo` jaléng` i dsea` i téaang` do e iiñ` níjmeáiñ` ga` Paa` . <sup>36</sup> Jo lajíñ` i dsea` do ngolíñ` tñ`leáaiñ` laco` ngang` i Paa` do e jée` i 'lé` do, jo ta'r` mñ`i` jo fí`r` :

—Jngang`na` i dseañu` ná` !

Mñ` cajmí`øøng` Paa` 'ñia`r` fí` quini` jaléng` dsea` fí`

³⁷ Jo tí` lf` nitám` i 'lé` do Paa` fí` dsíi` sínúu` quiá` jaléng` 'lé` mñ` caféng` Paa` i fí` 'lé` do cóø` jñí` griego jo casf'r`:

—¿Su cuóøng` nisíng`teáa cóø` 'nø` cateá`?

Joba` cañí` i fí` 'lé` do quiá` Paa` :

—¿Su tñí`ba` fo` jñí` griego? ³⁸ ¿Su o' 'nøb` i dsea` egipio i 'nñ` níng` jaléng` dseata` cóø` jaléng` dsea` ie` ja` mñ` ngoo` na i calí` caseáng` quié` mil dseañu` fí` jee` mó` , jo cangí` ta` jngang` dsea` ?

³⁹ Jo cañí` i Paa` quiá` i fí` 'lé` do:

—U~, o' fí` jnea` . Jnea` lñíñ` jaang` dsea` Israel, jo calísén` fí` cog` fí` niing` e sii` Tarso e néé` lf` se` Cilia-cia. Jo car` uií` diéé` cuóø`tea` jnea` fí` e nifón`n jaléng` dsea` fí` lana.

⁴⁰Jo cacuōb' i fii~ 'lée~ do fí~ e nifé~ i Paa~ do. Jogui dob nisiñ~ cartí~ yú~^ joo~ li~ teáang~ dsea` fíng~ do, jo céo~ guó~bre cajmér~ li~ e caquiung~ i dsea` do e ta'r mít~. Jo mít~ ca'fí~ tii~, joguiba' canaang` Paa~ e féri~ jaléng~ i dsea` do céo~ jmií~ hebreo jo cajíñ~ casí~reiñ~:

—Dsea` rú~uu', dsea` gó~o dsea` Israel,
22 céo~gui jaléng~ dsea` i líng~ dsea` mogui~ qui~i~, náu~na' júu~ quié~e e nifá~a quiá~ jalé~ e nícajmé~e e laco~ ningáng~na' e o~ já~ jalé~ dsee~ e cuø~na' jnea~.

²Jo mít~ canúu~ jaléng~ i dsea` Israel i teáang~ do e fé~ Paa~ céo~ jmií~ quiáin~ do, eáang~gui tii~ cajer'. Jo café~gui Paa~:

³—Jnea~ líñ~n dsea` Israel laco~ 'nú~, jogui calisén~n fí~ coo~ fí~ e sii~ Tarso li~ se~ Cilicia. Dsu' fí~ Jerusalén lab li~ cacuán~n, jogui cajmitíñ~n céo~ jaang~ tifa~ i níng~ qui~ii~ i sii~ Gamaliel. Jo fí~ job cajmitíñ~n jalé~ e tíng~ dsea` gó~naa' e jmóor~ lajíi~ tí~ malíi~ jogui latí~ lana. Jogui contóøm~ nícajmí~úun~n e nícajmítí~ jalé~ júu~ qui~t~ ta~ quiá~ Fidiée~ car~ ngocáng~ dsii~ la~co~gui la jmoo~ 'nú~ lana cajo. ⁴Jo lamí~ jéeng~gui gab~ cajmeán~n jaléng~ dsea` teáang~ fí~ guiú~ céo~ Dsea` Jmáang~, jogui ca~ñún~nre, jogui catán~nre dsii~ 'núñ~ coo~ gui~nab~^, dseañ~ dseamíb~, jo seem~ i líng~ dsea` do cartí~ cajum~bre. <sup>5</sup>Jogui jaléng~ i dsea` mogui~ quiá~ fí~ jmidsea` qui~ii~ céo~ jaléng~ dsea` céroeng~ qui~naa' ní~bre guiú~ dseáng~ e jáb~ lajob cajmé~e. Dsucó~ fí~bing~ i cacuø~ jnea~ jalé~ jí~ e quié~ quiá~ dseata~ i neáang~ fí~ Damasco e laco~ nícuó~r~ jnea~ fí~ e níjmáñ~n dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ i seeng~ fí~ jo, jo nitøø~re fí~ Jerusalén, jogui ní~mihuñ~nre fí~ jo cajo.

Mít~ cajíng~ Paa~ jial calicuñ~n` Dsea` Jmáang~
(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶Dsu' ie~ jo, lajee~ e iuun~ fí~ ngó~o fí~ Damasco, jo mít~ catí~ lí~ e guieñ~ joo~, jo lajee~ e nijaquíeei~ niguíee~e fí~ Damasco, coo~ cajném~ coo~ jí~ e jí~ eáang~ e jáa~ fí~ yú~^ jmigüi~, jo dsíng~ cajneá~ lacúng~ lajíng~ li~ ngó~naa'. ⁷Jo dsíft~ lajob caquín~n fí~ ni~ uó~, jo canú~u e líng~ jí~ guicafé~ fí~ yú~^ jmigüi~ jo guicajíñ~ sí~r~ jnea~: "Saulo, Saulo, ¿jialí~ ngt~ jmáan~ jnea~ ga~?" ⁸Joba' cangi~ quiá~ i guicafé~ do jo cafá~a: "¿I~ 'nú~, Fí~i?" Joba' cañí~tu i guicafé~ do jo guicajíñ~: "Jneab~ Jesú~ i caliséng~ fí~ Nazaret i ngt~ 'nú~ jmáan~ ga~ lana." ⁹Jogui jaléng~ dsea` i ngolíng~ céo~ jnea~ ie~ jo cangá~bre e jí~ do joba' eáam~ cafóñ~, dsu' ja~ canú~luu~ i guicafé~ do i cató~ jnea~ do, jíi~ jneab~ dsea` canú~u. ¹⁰Jo cangi~ jnea~ quiá~ i guicafé~ do jo cafá~a: "¿E~ 'né~ níjmee~e, Fí~i?" Jo cañí~tu i guicafé~ do jo guicajíñ~: "Ráan~ jo gua~ fí~ iuun~ fí~ Damasco, jo fí~ job nílijmeá~ júu~ jalé~ e 'né~ níjmée~^." ¹¹Jogui dsucó~ tiuum~baa cajá~a uíi~ e jí~ e jí~ e cajnéng~ do, joba' i dsea` i ngolíng~ céo~ o do, fí~bing~ i cajéeng~ jnea~ cartí~ caguié~e tí~ Damasco.

¹²Jo e fí~ jo niseeng~ jaang~ dseañ~ i nisii~ Ananías i eáang~ jmi~gó~ Fidiée~ jogui eáam~ náu~r~ júu~ qui~t~

ta~ quiá~ Fidiée~ e cajme~ Moi~. Jo jaléng~ dsea` gó~oo~ i seeng~ e fí~ Damasco do guíab~ fí~r~ ui~ quiá~ i Ananías do. ¹³Jo i Ananías do cangór~ fí~ li~ ca~já~a. Jo mít~ caguiér~ fí~ jo, jo casí~r~ jnea~: "Saulo ruu~, güülijnél~tu~ calé~ catú~." Jo dsíft~ lajob calijné~túu, jo nícuóøm~ jóø~ø calé~ catú~. ¹⁴Jo cajíng~gui i Ananías do casí~r~ jnea~: "Tiquí~i~ Fidiée~ nica'náaiñ~ 'nú~ e la~co~ níliñ~ jalé~ e líng~ Fidiée~ e níjmée~, jogui ca'náaiñ~ 'nú~ cajo e laco~ nimáan~ Dsea` Jmáang~ i líng~ Fidiée~ i ja~ dsee~ óo~ jíi~ coo~ jogui ninúu~ jalé~ e fí~r~ dseáng~ 'núia'r~. <sup>15</sup>Co~ 'núb~ dsea` ni'uín~ dsea` quiá~r~, jogui níjmée~ dsea` júu~ laúng~ fí~ jmigüi~ la~jalé~ e níñi~ jogui lajalé~ e níñu~ cajo cuaiñ~ quiá~ Dsea` Jmáang~. <sup>16</sup>Jogui lana, ¿e~ e sijeeng~gui? Sín~ jo nísan~ jmi~ e laco~ cuo~ li~ e ca~uúin~ dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~, jogui mít~ dsea` do e ní~iñ~ dsee~ quií~."

Mít~ cajmée~ Paa~ júu~ jial mít~ cango'eer~ dsea` i ja~ líng~ dsea` Israel

¹⁷Jo mít~ caquín~n e cagüean~n fí~ la fí~ Jerusalén, jo cangó~o fí~ guá~ fí~ e cangofón~n Fidiée~. Jo lajee~ jo camó~o líng~ ee~ camó~o lafa' mít~ qui~ dsea~. ¹⁸Jo camán~n Fí~i naa' Dsea` Jmáang~ e jíñ~ sí~r~ jnea~ lala: "Jmí~úung~ quií~, jo júu~ lajminá~ fí~ na fí~ Jerusalén co~ ja~ nímjíñ~ jaléng~ i dsea` i seeng~ fí~ na lajíi~ júu~ e guia~ quié~e." ¹⁹Joba' jnea~ lalab cangi~ quiá~ dsea` na jo cafft~ire: "Fí~i, níb~ i dsea` do guiú~ e jnea~ ngí~ lacoo~ lacoo~ li~ téé~ guá~ quiá~ dsea` gó~oo~ e jmán~n jaléng~ dsea` i cuíng~ 'nú~, jogui tøø~re fí~ 'núñ~ jogui jmi~huñ~nre cajo. ²⁰Jogui ie~ do mít~ cajngang~ dsea` i Téé~ do, jaang~ dsea` i cajmée~ lajíi~ e líng~ 'nú~ jogui caguiar~ júu~ quií~ cajo, dob sín~ jnea~ ie~ jo e cuø~ júu~ quié~e e cajnga~ dsea` quiá~ i Téé~ do. Jogui jnea~bi cajo dsea` cajmé~ e í~ sí~ i dsea` i cajnga~ quiá~ i dsea` do lajee~ e cajngang~ neiñ~." ²¹Jo dsu' cajíng~ Fí~i Dsea` Jmáang~ casí~r~ jnea~: "Teáng~ fí~ uó~, dsucó~ lana nísiñ~n 'nú~ fí~ fí~ li~ huíi~ li~ seeng~ dsea` i ja~ líng~ dsea` gó~o dsea` Israel."

Mít~ casíng~ Paa~ céo~ jaang~ fí~ 'lée~

²²Jo jíi~ job jíi~ caquuiñ~ núur~ júu~ quiá~ Paa~, co~ mít~ canúur~ e nidsé~ dsea` do e nigiár~ júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~ jee~ jaléng~ dsea` i ja~ líng~ dsea` Israel, joba' canaaiñ~ óo~tur jo fí~r~: "Ja~ 'né~ e seeng~ i dsea` na fí~ jmigüi~ la! jngang~naiñ~ na!" ²³Jogui ta~biguir mít~ jogui bó~r~ 'lee~ tóo~ sí~r~, jogui bír~ 'lee~ fí~ yú~^ céo~ jaguór~ co~ dsíng~ guíñ~.

²⁴Joba' i fí~ 'lée~ do caquiu~r~ ta~ e nitáiñ~ Paa~ fí~ dsii~ 'nú~ jaléng~ i 'lée~ do. Jogui caquiu~r~ ta~ cajo e nibóøng~ dsea` do céo~ loo~ e laco~ dsea` do níjmér~ júu~ jialí~ e ta~ jaléng~ dsea` mít~ ui~ quiá~r~. <sup>25</sup>Dsu' lajee~ e níñuúum~ Paa~ røø~ e lico~ dsi~líng~gui e nibóøm~breiñ~ do, lajee~ job cajmíng~ Paa~ i dsea` ní~luu~ quiá~ fí~ 'lée~ i si~i~ níjmeáng~ ga~ ír~ do jo cajíñ~ casí~reiñ~:

—¿Su seab` fí' quíi' 'nú' e njimihuñg`na' jaang` dsea` i caliséng` fí' li` quiú' dsea` romano ta` e jíi' ja` mi' calita~bi dsíi' su dseáng` óor` dsee`?

²⁶Jo mi` canúu` i dsea` nü`luu` quiá' i fii` 'lée` do e cajíng` i Paa` do lajo, joba` dsifí' ladob cangáiñ` e can gojméé'r` júu` i fii` 'lée` do quiá'r` jo casf`reiñ`:

—¿E` njmée` nü`cóo` i dseañu` do, co' dsea` caliséng` fí' li` quiú' dsea` romano tab` jíñ` e lítin`?

²⁷Jo dsifíb` cangoquiéeng` i fii` 'lée` do fí' li` sing` Paa`, jo cajming`reiñ` do jo cajíñ`:

—¿Su jáb` e dsea` romanob lítin` nü`?

Jo cañíi` Paa` quiá' i fii` 'lée` do jo cajíñ`:

—E jáb`, íb` jnea`.

²⁸Jo cañíi`tu i fii` 'lée` do quiá` Paa` jo cajíñ`:

—Jial jnea` eáam` cacáng` cuu` quié`e e ca'uín`n dsea` romano.

Jo cañíi`tu Paa` casf`r` i fii` 'lée` do:

—Dsíi` jnea` lítin`n dsea` romano latí` mi` sangáam`baa.

²⁹Jo jaléng` i dsea` i si`i` njimihuñg` i Paa` do, caliúum` yaaiñ` fí` quini` dsea` do. Jo jí`gui i fii` 'lée` do caliúum` ñia'r` cajo mi` caliñir` e dsea` romanob lítin` i Paa` do; jogu i ca'íb` fó` quiá'r` dsíi` e ni`ca'ñung`neiñ` jéeng`guí.

Mi` cangojéeiñ` Paa` fí` quini` dsea` quié` nifí` quiá` dsea` Israel

³⁰Jo mi` cajneá` e jmíñ` jo, co' eáam` iing` i fii` 'lée` do e niliñir` røø` e` uiing` e dsee` e jmoo` dsea` Israel quiá` i Paa` do, jo caje`bre e ñí` cadena e 'ñúung` dsea` do, jo caquiú'r` ta` e niseáng` jaléng` fii` jmidsea` cóo`gui jaléng` dseata` i quié` nifí` quiá` dsea` Israel e niseáñ` do coliñg` e quiá` nisíñ` uii` quiá` i Paa` do. Jo mi` nisiseáng` jaléng` i dsea` do, jo caquiú'r` ta` e cagüi`fíb` i Paa` do fí` dsíi` nüñiñ` , jo cangojéeng`neiñ` fí` quini` jaléng` i dsea` i caseáng` do.

23 Joba` cajóøng` Paa` jaléng` i dsea` i quié` nifí` quiá` dsea` Israel i caseáng` do jo casf`reiñ`:

—Dsea` rú`uu', eáam` guiú` nica'ee` jnea` fí` quini` Fidiée` latí` lana, co' ñí`baa e jmang` e guiú`ba` nica`jmé`e fí` quini` dsea` do.

²Jo dsifí` lajob i dsea` mogui` quiá` jaléng` fii` jmidsea` i si`i` Ananías caquiú'r` ta` quiá` i dsea` i teáang` quiá` laco` sing` Paa` e nijnéiñ` do moni` Paa`.

³Dsíi` i Paa` do cañíi` dsifí` lado, jo casf`r` i jmidsea` Ananías do jo cajíñ`:

—¡Fidiéeb` nibá` quíi` 'nú` cajo, dsea` jløng`! Song 'nú`guiin` na lana quiá` niquidsi` i` lajíi` laco` júu` quiú` ta` quiá` Fidiée` e laco` s'i'b`, jo jíali` e 'nú` quiú` ta` e nibóøng` dsea` jnea`? Co' fé` fí` ni` júu` quiú` ta` quiá` Fidiée` e ja` cuóøng` jmé` dsea` lajo.

⁴Joba` cañíi` i dsea` i teáang` do quiá` Paa` jo casf`reiñ`:

—¿Su lanab fí` dsea` mogui` quiá` jaléng` fii` jmidsea` quiá` Fidiée`?

⁵Joba` cañíi`tu Paa` quiá` i dsea` do jo cajíñ` casf`reiñ`:

—Dsea` rú`uu', ja` ñí` jnea` e i dsea` na lítin` dsea` mogui` quiá` jaléng` fí` jmidsea` , joba` cafá`a lajo, dsíi` faco` ñí` jnea` e lajo, ja` cafá`a lajo jóng. Co' fí` ni` jí` quiá` Fidiée` e cajme` dsea` malíñ` lalab fé` : "Ja` fo` ga` quiá` dsea` i quiú` ta` fí` góo`."

⁶Jo mi` calíñ` Paa` e i lítin` i dseata` quiá` dsea` Israel i caseáng` do lítin` dsea` saduceo, jogu i lítin` guíñ` do quiúñ` jee` dsea` Israel i lítin` dsea` fariseo, joba` cajíng` Paa` casf`r` i dsea` do cóo` júu` teá` jo cajíñ`:

—Dsea` rú`uu', dsea` fariseob lítin` jnea` cajo, jogu i dsea` sijú` dsea` íb` jnea` cajo. Jogu i dsea` na 'nítin` jnea` co` e já` lítin` e jí`tu dsea` mi` ning` e júuñ`.

⁷Dsíi` mi` cató` fí` Paa` e jo, jaléng` i dsea` i lítin` fariseo do cóo`gui jaléng` dsea` i lítin` saduceo canaaiñ` e jmiquím` dsíi` rúiñ` lajee` yaaiñ` , jo ca'uíng` tú` 'lé` i dsea` i caseáng` do ie` jo. ⁸Co` jaléng` i dsea` i lítin` saduceo do fé`r` e jo` jí`tu dsea` mi` ning` e níjúuiñ` , jogu fí`r` e ja` seeng` jaléng` ángeles o`gui sea` jalé` jmiguí` quiá` dsea` ; dsíi` jaléng`gui i dsea` i lítin` fariseo do jáb` lítin` jalé` e júu` jo. <sup>9</sup>Jo lajíiñ` i dsea` do cató`r` mít` calé` catú` , jogu i lítin` guí i tifa` quiá` júu` quiú` ta` quiá` dsea` Israel i quíng` jee` dsea` i lítin` fariseo, íb` dsea` caróor` jo casíng` yaaiñ` jo cajíñ`:

—I dseañu` la jíi` coo` e ga` ja` e mi` cajmér` ; lítin` jangám` song nicasíñ` cóo` jaang` dsea` guí osí cíóo` jaang` ángel é.

¹⁰Dsíi` eáang`gui ta` jaléng` i dsea` do mít` lacoo` ya`. Jo i fii` 'lée` do cafórm`bre fíng cajmée` i dsea` do cui` Paa` . Joba` cató`r` tú` 'nú` mít` fíng` 'lée` quiá`r` e laço` niguíng`neiñ` lítin` iuuiñ` , jo nidsijeáang`neiñ` fí` nü` jaléng` i 'lée` do calé` catú` .

¹¹Jo mi` canúu` coo`gui jmíñ` lajo, cajmijnéeng` 'ñia` Fí`naa` Dsea` Jmáang` fí` quini` Paa` jo casf`reiñ` jo cajíñ`:

—Cuóø` bí` uø` , Paa` , co` laco` nícacuío` júu` quié`e e fí` Jerusalén la, lajob 'nú` guiá` júu` quié`e ca`jo fí` Roma.

Mi` casfíng` dsea` jial níjngáñ` Paa`

¹²Jo mi` cajneá` e jmíñ` jo, i lítin` i dsea` Israel do casfíñ` røø` e níjngáñ` i Paa` do, jogu i cacuø` júu` rúiñ` lajee` yaaiñ` do e dseáng` ja` nidó`r` o`gui ni`fí`r` jíi` coo` cartí` nilí`r` e níjngáñ` Paa` . <sup>13</sup>Jo jaléng` i dseañu` dsea` Israel i casfíng` lajo tíi`gui lítin` tyláñ` . ¹⁴Jo cangolíñ` fí` quini` fii` jmidsea` quiá` dsea` góor` dsea` Israel cíóo`gui fí` quini` dsea` cíóeng` quiá`r` jo casf`reiñ` lala:

—Jnea` nícacuø`naa` júu` qui`naa` lajee` yee`naa` e ja` ni`né` níquiee`naa` jíi` coo` cartí` nilí`naa` níjngáñ`naa` Paa` . ¹⁵Jogu 'nú` lana cíóo`gui i dseata` i quié` nifí` quiú`i` caguaang`gui na, nifí`na` fii` 'lée` e níjajeáaiñ` i Paa` do dsa`o` fí` quini`na` , jogu níjmee`na` e niligøøiñ` lico` nifí`na`r` e níjmíng`na`r` jalé` e dsee` e sea` quiá`r` la`uiing` lanú` . Jogu jnea` , dsea` tyláñ`naa` , níjmeáang`gui` yee`naa` e níjngáñ`naa`r` guiá`fí` nú`gui e nígueáñ` catí` la.

¹⁶ Dst' jaang` s̄imинг', joo' i dseam̄' rúng' Paa' do, nicaliñi'bre lajíl' e guia' guiú' i dsea` do quiá' e njingáiñ' i Paa' do. Joba' cangór' dsif' lado fí' 'nú' jaléng' i 'lée' do fí' lí' iuung' Paa' e cangojmée' reiñ' júu'.

¹⁷ Jo mi' ca'íng' Paa' e júu' do, dsif' lajob cató'r' jaang` dsea` 'nú'luu' quiá' fii' 'lée' jo casf' reiñ' jo cajíñ':

—Jéeng` i s̄imинг' la fí' quini' fii' quí' i, co' liing' ee' júu' quié'bre e catíng' i.

¹⁸ Joba' i dsea` 'nú'luu' quiá' fii' 'lée' do cajéeiñ' i s̄imинг' do fí' quini' fii' quiá' r', jo lalab casf' r' i fii' quiá' r' do:

—I dsea` s̄ijnñíng' i sii' Paa' do cató'r' jnea', jo camí'r' jnea' e cagajéen' n i s̄imинг' la fí' quini', co' liing' ee' júu' quié' quí'ba' jíñ'.

¹⁹ Jo i fii' 'lée' do catíñiñ' guoo' i s̄imинг' do, jo cajéeng'neiñ' fí' coo' lí' ja' ii' dsea` núu', jo cajmíng' reiñ' jo cajíñ':

—¿E' júu' quié' quié'e, s̄imинг'?

²⁰ Joba' cañíñ' i s̄imинг' do jo cajíñ' casf' reiñ':

—Fíñim' dsea` góo'o dsea` Israel nicasñíñ' røø' e nimí'r' 'nú' fí' e dsa'ó' niguiéen' Paa' calé' catú' fí' quini' jaléng' dseata' i quié' nifi' quí'ii', dsea` líñ' i dsea` Israel. Jo i dsea` i niguiar' guiú' e njimigóoñ' 'nú' e laco' nisñg' guí' røø' cuaiñ' quiá' dsee' e sea' quiá' i Paa' do. Dst' e jo njmér' e líñ' laco' 'nú' niguiéem'ba' dsea` do, jo lajob nilír' njingáng'neiñ'.

²¹ Dst' ja' já' güilíñ', co' líñ' guí' tuláng' dsea` góo'o dsea` Israel nisñjeeiñ' Paa' e iñng' guia' fí' e iiñ' njingáng'neiñ'. Jogui' nicacu' júu' rúiñ' lajee' yaaiñ' e ja' ni'ñ' nidó'r' jíñ' coo' lajee' e nü' guí' e nilír' njingáiñ' Paa'. Jogui' lana, guíeb' níneáaiñ' e lico' si' je' guír e niqui'ñ' 'nú' ta' lajob e niguiéeng'na' i Paa' na fí' quini' i dsea` quidsi' i' do.

²² Joba' i fii' 'lée' do casf' r' i s̄imинг' do e ja' ii' nisñiñ' do jíñ' jaang` lajíl' júu' e casñíñ' do. Jo mi' cangf' jo, ca'íng'bre júu' i s̄imинг' do.

Mi' caguiéiñ' Paa' fí' quini' dseata' dsea` féng' i sii' Félix

²³ Jo dsiff' lajob i fii' 'lée' do cató'r' gáng' dsea` 'nú'luu' quiá' r' jo casf' reiñ' jo cajíñ':

—Guieeng'na' guí' tú' ciento 'lée' i ngí' tñ', jogui' setenta i nigüea' cuea', jogui' tú' cientoogui' i nicá' nisñu', jo nidsé'ee' fí' Cesarea la ii' ñá' e uøø' na.

²⁴ Jogui' caqui'ñ' guí' i fii' 'lée' do ta' quiá' i dsea` 'nú'luu' quiá' r' do e niguiéiñ' do guí'ñ' cuea' i nigüea' i Paa' do. Jogui' jaléng' i 'lée' do nisñin' r' júu' e njáiñ' Paa' e guíum'biñ' fí' quini' i dseata' dsea` féng' i sii' Félix i guing' líñ' ta' fí' Cesarea.

²⁵ Jo i fii' 'lée' do casñíñ' coo' ji' cōo' dsea' quiá' r' e catíng' i dseata' dsea` féng' do jo lalab fí' e ji' do:

²⁶ "Jnea' Claudio Lisias, fii' 'lée' quiá' dsea' Jerusalén. Jo nisñin' n e ji' la e tñ'ing' 'nú', Félix, dseata' dsea` féng' i jmí'gó' dsea` éaang' lí' quiú' ta' fí' na fí' Cesarea. Guicó'ba'. ²⁷ E laba' iin'ñ fí'ñ 'nú', e jaléng' dsea` Israel i seeng' fí' la nicasaiñ' i dseañ' la i sii'

Paa', jo si'ñ' e njngám'breiñ'. Dst' dsif' mi' caliñi' jnea' e dsea` romanob líñiñ', dsif' ladob cangó'o cóo' 'lée' quié' e jo calaam'baare. ²⁸ Jo co' jnea' iin'ñ e calidseáang' dsii' e uiing' e 'nñiñ' i dsea' do, joba' cajóñ'ñre fí' quini' dseata' i quié' nifi' quiá' dsea' Israel. ²⁹ Jo job caguol' júu' e ni'nñiñ' dsea' do uñl' e ja' jmiti' Paa' lajíl' júu' quiú' ta' quiá' Fidiée' e laco' tñ'ing' i dsea` góor' dsea` Israel do e jmóor'. Dst' ja' e dsee' sea' quiáiñ' e éaang' fa' dsí' i' e njngáng'neiñ' o'gui e nitáng'neiñ' fí' dsí' 'núñiñ'. ³⁰ Dst' mi' caliñi' e i dsea` Israel do niguiar' guiú' e njngám'bre Paa', joba' fí' nab niguiéen'ñ dsea' do cóo' 'nú'. Jogui' nícaftíbñ' jaléng' i dsea' i' nñting' ír' do e nab njmér' júu' cóo' 'nú' e uiing' e jmóor' dsee' quiá' dsea' do. Jo lanab jíñ' líñ' júu' quié'e, dseata' Félix. Guicó'ba'."

³¹ Jo 'ñia' e uøø' jo jaléng' i 'lée' do cajéem'bre Paa' fí' e fii' lí' sii' Antípatris líñ' laco' ta' caqui'ñ' i fii' quiá' r' do. ³² Jo mi' cajneá' e jmí'ñ coo' guí' do, jaléng' i 'lée' i cangolíng' e ngí' do caquím'tyr fí' Jerusalén fí' líñ' si' 'nú' do. Jogui' jaléng' i 'lée' i dsiing' cuea' do cangolíñ'bre cóo' Paa' cartí' Cesarea.

³³ Jo mi' caguilíng' i 'lée' i jéeng' Paa' do cartí' Cesarea, jo caja'ñbre e ji' do i dseata' dsea' féng' i guing' quiú' ta' fí' jo, jogui' cajám'bir Paa' cajo.

³⁴ Jo mi' calíñ' fí' i dseata' Félix do e ji' do, joba' cajmíng'ñr' i Paa' do jie' fí' líñ' seeiñ'. Jo mi' caliñir' e fí' líñ' se' Ciliciab seeng' i Paa' do, joba' casf' reiñ' do jo cajíñ':

³⁵ —Mi' nigüilíng' jaléng' i dsea' i jmóo' dsee' quiú' do, jogui'ñ nisññ'naa' e uiing' e 'nñiñ' 'nú'.

Jo mi' cangf' jo, caqui'ñ' ta' e jéeb' dsea' quiá' i Paa' do, jo fí' dob cajmée'reiñ' i' fí' dsí' 'núñ' líñ' caqui'ñ' dseata' Herodes ta'.

Mi' cajmi'ñng' 'ñia' Paa' fí' quini' dseata' dsea' féng' i sii' Félix

24 Jo mi' cangf' 'ñia' jmí'ñ lajo, caguié' i dsea' mogui' quiá' jaléng' fí' jmidsea' i sii' Ananías do fí' Cesarea colíng' cóo'ñ coo' tý' mñng'ñ dsea' cóøng' quiá' dsea' Israel cóo'ñ guí' jaang' dseañ' i tñ'ing' féeng' dsea' éaang' i sii' Tértulo. Jo jaléng' i dsea' la caguilíñ' fí' Cesarea do, jo caguijméer' dsee' quiá' Paa' fí' quini' i dseata' dsea' féng' i guing' fí' jo.

² Jo mi' cahuñ' ta' e caguijéen' Paa' fí' quini' i dseata' do e quiá' e nisñg' e júu' do, joba' canaang' i Tértulo do e 'nñiñ' Paa' fí' quini' i dseata' Félix do jo lalab cajíñ':

—Máam' 'nú', dseata' dsea' féng' quiú'ñ, e la'eáang' 'nú'ba' e see'naa' jugui'ñ júu' røø'. Jogui' la'eáang' e eáam' tññ' cajo, jmiguib' jalé' e guí'ñ nica'uiing' latøøng' góo'naa'. ³ Jo jaléb' e jo eáam' iáang' dsí' jnea', dseata' quiú'ñ Félix; jo guí'máam'ba' quiá' jalé' e jo. ⁴ Jo ja' iin'ñ e jmí'ñng'guí'ñ 'nú' eáang', fa' nijíeéb' o' e ninúu' lajíl' júu' quiú'naa' cateá' lajo. ⁵ Jo lana nicasé'naa' jalé' e ga' e jmóo' i dseañ' na fí' latøøng' fí' jmigüñ e nóor' mi'ñ quiá' jaléng' dsea' Israel e laco' ni'náng' dsea' quiá' rúiñ'. Jogui' líñ'bir

cajo dsea` mogui~ quiá~' cōo` 'lé` dsea` Israel i sii` nazareno. <sup>6</sup>Jogui ja` jmi`gór` lajíl~ e tif`naa` fí` guá~' fé` quiá~' fí` Jerusalén; co` iif` nidsijéeiñ` dsea` i ja` liting` dsea` Israel fí` dsii` sinéu` guá~' quiá~' do, jo uiing` e joba` e caséeng`~naa're. ⁷Jo lamíl~ ii~naa` ni`f`naa` í` quiá~' jíl~ laco` fí` júu` quiá~' ta~ quiá~' fí` dseu` dsifi` lajob i fil` 'lée` i sii` Lisiás do caguíiñ` dsea` do laguid-seaang` fí` jaguó`naa`. ⁸Jo cajíñ` e lajaléng` jnea` dsea` cuóø`naa` dsee` catíng` e nija`nfi`ng`naa'r fí` quiá~'.

⁹Jogui mi` calf` fé` Tértulo e jo, jogui café`gui jaléng` dsea` Israel i teáang`gui cōo`r` do, jo jíñ` e dseáng` já`ba` jalé` e jmoo` i Paa` do, jo røøb` dseáng` siiñ` cōo` i Tértulo do e jmoo` dsee` quiá` Paa`.

¹⁰Jo mi` cangf` jo, i dseata` Félix do cajmér` li` cōo`~ guóor` e sfr` Paa` e cuóøm` nifé` dsea` do júu` quiá`~. Joba` caróø` Paa` jo cajíñ`:

—Eáam` iáang` dsii` e nijmi`óng` 'ñiá`a quiní` 'nø`, dseata` quiá~' fí` cuaiñ` quiá~' jalé` dsee` e jmoo` i dsea` na quié`e. Co` ñi`baa guíe` e 'nøb` dsea` i quidsí` í` røø` quiá~' dsea` góo`naa` dsea` Israel lajíl~ ningóob` eáang`. ¹¹Jo cuóøm` nildseaang`~ o` e nabí ngóo` guitu` jmi` e caguié`e fí` Jerusalén e jmifén`n Fidiée`. ¹²Jo ja` cadsé` jaléng` dsea` na jíl~ cōo` dsee` e laco` ni`nfi`n jnea~, fa` e sín`n jínn`n cōo` dsea`, o`gui tá`a mfi`~ jee` jaléng` dsea` fí` sinéu` guá~' fí` quiá~' dsea` góo`o cajo, o`gui lacaang` fí` jíe` fí` jee` fí` . ¹³Jo jaléng` i dsea` `nfi`ng` jnea` i teáang` la ja` niguié`r jíl~ cōo` dsee` quié`e e jmoo` , co` ja` e røøn` jíl~ cōo` la-co`gui la fí`r`.

¹⁴Dseu` e já` e jmoo`o lajíl~ e iing` Fidiée` i jmiféng` lít` dsea` cōøng` quié`e, dsea` Israel, laco` cōøng` røø` cōo` fí` guíe` quiá~` Dsea` Jmáang`. Jo fí` i dsea` góo`o na e jnea` ja` jmitii` lajíl~ júu` quiá~` ta~ quiá~` Fidiée` e cajme` Moi` ; dseu` o` já` e lajo, co` jnea`gui jáb` lít`n jalé` e júu` jo cōo`~gui jalé` e júu` e cajme` dsea` i café` cuaiñ` quiá~` Fidiée` malif`gui eáang`.

¹⁵Jogui jáb` lít`n røøb` laco`gui i dsea` i` e jíl`tu` jaléng` lít` la'eáang` cōo` Fidiée` nañí` fa` lít`n dsea` guiúng` osi i sitíng` e 'lée` é. ¹⁶Joba` cuóø`b` dsii` e ee`guié` fí` quiá` Fidiée` jogui fí` quiá` dsea` rún`n dsea` jmigü` cajo.

¹⁷Dseu` mi` cangf` tú` 'nì` jíl` e ngif` fí` lít` jíe` , joguiba` caquin`túy fí` Jerusalén e ngocuóø`ø cuu` jaléng` dsea` tiñíng` , jogui ngocuóø`ø Fidiée` laco` litíng` dsea` góo`o dsea` Israel e cuø'r` dsea` do. <sup>18</sup>Jo lajee` táan`n jmoo`o jalé` e jo e ningf` e caliguiún`n fí` quiá` Fidiée` laco`gui la fí` dsea` góo`o dsea` Israel, jo ie` jo ja`'ga` lít` siseáng` dsea` e jøør` quiá~` lajíl~ e lít` quié`e, o`gui mfi`~ tée` jíl` capí` cajo. Jo job mi` caguiíng` cōo` tú` mfi`ng` dsea` Israel i jalíng` fí` lít` se` Asia, jo cadséiñ` jnea` fí` dsii` guá~` fí` e si` fí` Jerusalén do. Jo i dsea` ib` i catíng` e nigüíl`ng` fí` la e 'nfi`n jnea` faco` sea` dsee` quié`e quinir` . ²⁰Jogui co` ja` dsee` caliseá` quié`e, joba` i dsea` i teáang` la lana cuóøm` nijmér` júu` song cadsé`r` dsee` quié`e e liting`

ee` cajmé`e mi` cajéeiñ` jnea` fí` quiá` dseata` i quié` nifí` quiá` jnea` , dsea` lít`#` dsea` Israel. ²¹Co` lajíl~ e tóo` dsii` e cafá`a cōo` júu` teá` lajee` sín`n fí` quiá` i dsea` quidsí` í` do jo cafá`a: "Lana 'nú` cuø`na` jnea` dsee` dsu`co` e já` lít`n e jíl`tu` jaléng` lít` mi` ningf` e júu`iñ`."

²²Jo co` niñib` i dseata` Félix do guíe` jial jalé` júu` quiá` Dsea` Jmáang` , joba` mi` canúur` jalé` júu` e ca-jíng` Paa` do, caje`bi quiá` e niquidsí` í` lajminá` quiá` dsea` do jo casf`reiñ`:

—Mf` nigüéeng` i fí` 'lée` Lisiás, fí`guibing` nijmé` júu` røø` jnea` cuaiñ` quiá` e dsee` e sea` quií` e 'nfi`ng` jaléng` dsea` 'nø`.

²³Joba` casf` i dseata` Félix do i dsea` nø`luu` quiá` i fí` 'lée` do e güi`uum`b` Paa` sijnfiñ` lajee` jo, lifa` cuóøm` e jaléng` dsea` i cuíng` dsea` do ni-jmicóo`reiñ` lajee` iuuiñ` do.

²⁴Jo mi` cangf`gui tú` 'nì` jmi`l` lajo, caguiéb`tu` i dseata` Félix colíng` cōo` dseam` quiá`r` i sii` Drusila i liting` dsea` Israel, jo caguíl`iñ` fí` lít` tidsí` í` quiá` dsea` . Jo dsifi` lajob caquié` i dseata` do ta` e nilté` Paa` e fí` lít` quidsí` í` do. Jo mi` caguié` Paa` fí` jo, jo canaaiñ` guiar` júu` quiá` Dsea` Jmáang` jial laco` ni-jáng` yaang` dsea` fí` jaguó` dsea` do. Jo canúub` i dseata` do jalé` e júu` quiá` Paa` do. ²⁵Dsu` mi` canaang` Paa` e fí`r` jalé` júu` quiá` jial nisíng` yaang` dsea` fí` guíe` , jogui jial ja` nibeáng` dsea` dsee` yaaiñ` , jogui jial mi` nití` í` e niquidsí` Fidiée` í` quiá` lajaang` lajaang` dsea` jmigü` , joba` mi` canúu` i dseata` Félix do jalé` e júu` quiá` Paa` do, jo cafóm`bre jo cajíñ` casf`r` Paa`:

—Guøm`^tu` fí` lít` iuun` do lana. Nab nijmee`e júu` lít` e jøøn` , joguiba` nitøø`^túy 'nø` fí` la.

²⁶Jogui cajo i dseata` Félix do cuub` fíng` dsíir` e nicuø` Paa` í` e laco` e nileáiñ` dsea` do. Jo uiing` joba` e tó`r` Paa` sojié` siiñ` cōo`iñ` . <sup>27</sup>Jo tú` jí` can-goca` e jmoo` lajo. Dsu` mi` cangf` jo, cagüi`fíb` i Félix do e lít`n dseata` dsea` féng` , jo ca`i` jaang`gui dsea` cuaiñ` quiá`r` i sii` Porcio Festo. Jo co` i dseata` Félix do iñ` e guíeb` nijér` cōo` dsea` Israel, joba` caseáam`bre Paa` lado la sijnfiñ`biñ`.

Mf` caguié` Paa` fí` quiá` dseata` dsea` féng` i sii` Festo

²⁵Jo coob` mi` catí` í` e nilíng` Festo dseata` dsea` féng` , jo mi` cangf` 'nì` jmi`l` lajo cagüi`fíb`bre fí` Cesarea jo cangór` fí` Jerusalén. ²Jo mi` caguié` fí` jo, dsifi` lajob jaléng` fí` jmidsea` cōo`~gui jaléng` dsea` Israel i laniing` i neáang` fí` Jerusalén ie` jo caguíl`iñ` e jmoo` dsee` quiá` Paa` fí` quiá` i dseata` Festo do. <sup>3</sup>Jo jaléng` i dsea` jmoo` dsee` quiá` Paa` do camír` jmi`ee` i dseata` do e laco` niquié` dsea` do ta` i Paa` do e nidséng`túr fí` Jerusalén e quiá` nitidsí` í` quiá`r` fí` jo, dsu` iñ` jmér` lajo e lít` laco` nilír` e njingáng`~neiñ`guiá` fí` e tu`fí` . ⁴Joba` cañí` i dseata` Festo do quiá` i dsea` jmoo` dsee` quiá` Paa` do jo casf`reiñ` jo cajíñ` :

—Fí' dob iuung⁻ Paa⁻ sijn̄iiñ⁻ fí' Cesarea, jo 'ñiá[']baa⁻ fí' dsii⁻ ninín[']n fí' do e jo['] jmi[']ng⁻ 'ñiá[']a. ⁵Jo jaléng⁻ dseata⁻ quiá[']na['] 'nén['] nidsiliñ⁻ cóo['] jnea⁻ fí' Cesarea, jo song sea⁻ dsee⁻ e nica'ée['] i dseañt⁻ do, joba['] fí' job cuóøng⁻ jmee[']na['] dsee⁻ quiá[']r⁻.

⁶Jo caje[']bí dseata⁻ Festo fí' Jerusalén jñiá⁻ si guí['] jmi[']gui. Jo mi['] cangf['] jo, joguiiba['] caquiiñ⁻ fí' Cesarea. Jo mi['] cajneá⁻ e jmi[']jo, jo cango⁻bre fí' li['] nigüeár['] e niquidsir['] í'. Jo caquiut[']ta⁻ e calité['] Paa⁻ fí' jo. ⁷Jo mi[']ti['] li['] ca'lí['] Paa⁻ fí' jo, dob niteáang⁻ jaléng⁻ dsea⁻ Israel i jaléng⁻ tí['] Jerusalén i jmoo['] dsee⁻ quiá[']r⁻ do, jo cango-quiéeñ⁻ fí' quini['] i dseata⁻ do jo canaaiñ['] jmoo['] dsee⁻ quiá['] Paa⁻, jo iib['] eáang⁻ e dsee⁻ e cuóør[']reiñ⁻ do, Ds['] jíi['] coo['] ja['] e cadsé'r['] fa['] dseañg⁻ e já['] lajíi['] e dsee⁻ e jmoo['] quiá['] dsea⁻ do.

⁸Joba['] cañíi['] i Paa⁻ do fí' quini['] i dseata⁻ do cóo['] júu⁻ e jmi[']óng⁻ 'ñia'r['] jo cajíi[']:

—Jíi['] coo['] e ga['] ja['] mi['] cajmé⁻ jnea⁻, o'gui fa['] ni-cafá[']a ga['] uii['] quiá['] jalé['] júu⁻ quiut['] ta⁻ quiá['] dsea⁻ góo['] o dsea⁻ Israel, o'gui fa['] nicafá[']a ga['] uii['] quiá['] guá['] fe['] quiá['] dsea⁻ i cajo, o'gui quiá['] dseata⁻ dsea⁻ féng⁻ i guiing⁻ quiut['] ta⁻ fí' Roma.

⁹Jogui co['] i dseata⁻ Festo do iiñ['] e jér['] guiuéb⁻ cóo['] jaléng⁻ dsea⁻ Israel, joba['] cajmingf['] r⁻ Paa⁻ jo cajíi['] casf[']reiñ⁻ lala:

—¿In['] e guó['] fí' Jerusalén, jo fí' job niquidsi['] jnea⁻ i['] quií['] lajíi['] e níing⁻ dsea⁻ 'n[']?

¹⁰Joba['] cañíi['] Paa⁻ quiá['] i dseata⁻ Festo do jo cajíi[']:

—Fí' lab iuun⁻ fí' li['] quidsi['] dseata⁻ dsea⁻ féng⁻ dsea⁻ guiing⁻ fí' Roma í', joba['] fí' lab li['] caténg⁻ e nitidsi['] i['] quié[']e. Jogui guiuéb⁻ níi['] 'n['] cajo, dseata⁻ quiíi['], e jíi['] coo['] e ga['] ja['] mi['] cajmé⁻ e quiá['] jaléng⁻ dsea⁻ góo['] o.

¹¹Jogui song nica'ee['] dsee⁻ e lahuéng⁻ e dsí['] i['] e nijngáng⁻na['] jnea⁻, cuóøm['] li['] jmee[']na['] lajo, jo ja['] e fá['] a jíi['] coo[']. Ds['] song ja[']gui sea⁻ jíi['] coo['] dsee⁻ quié['] e la-[']co['] jíi['] e níing⁻ dsea⁻ jnea⁻, jíi['] jaang⁻ dsea⁻ sea⁻ fí' quiá[']r⁻ e nijáiñ['] jnea⁻ fí' quini['] dsea⁻ i['] níi['] níi['] quié[']e. Joba['] mii['] e 'ñiab['] i dseata⁻ dsea⁻ féng⁻ i quiut['] ta⁻ fí' Roma niquidsi['] i['] quié[']e.

¹²Jo mi['] cangf['] jo, i dseata⁻ Festo do casfíiñ⁻ cóo['] jaléng⁻ i['] dseata⁻ rúiñ['] caguiang⁻gui do. Jo lí['] jo cajíi['] casf[']reiñ⁻ Paa⁻:

—Lí['] laco['] nicamí['] 'n['] uø['] e i dseata⁻ dsea⁻ féng⁻ dsea⁻ quiut['] ta⁻ fí' Roma do, i[']bing['] niquidsi['] i['] quií['], jo coo['] íb['] niguó['] lana.

Mi['] casfíng⁻ dseata⁻ Festo cóo['] jaang⁻ dseata⁻ dsea⁻ féng⁻ i['] sii['] Agripa

¹³Jo mi['] cangf['] tý['] 'n['] jmi['] lajo, i dseata⁻ dsea⁻ féng⁻ i['] sii['] Agripa do coléng⁻ cóo['] i['] dseamf['] rúiñ['] i['] sii['] Berenice cangolíñ⁻ fí' Cesarea e cango'eer['] i dseata⁻ Festo do. ¹⁴Jo huóøb['] jíu['] cajer['] cóoíñ⁻ do fí' Cesarea. Joba['] lajee['] jo, i dseata⁻ Festo do casf[']r⁻ i dseata⁻ dsea⁻ féng⁻ Agripa do lajíi['] e lí['] quiá['] i dseata⁻ i['] sii['] Paa⁻ do, jo cajíi['] casf[']reiñ⁻:

—Lana lab iuung⁻ jaang⁻ dseañt⁻ i['] sijn̄íng⁻ i caseáang⁻ dseata⁻ Félix mi['] cagüifír[']. ¹⁵Jogui mi['] cataan[']n cateá['] fí' Jerusalén, jaléng⁻ fí['] jmídsea[']

quiá['] dsea⁻ Israel cóo[']gui jaléng⁻ dsea⁻ céøng⁻ quiá[']r⁻ caguiiñ⁻ 'ñiñiñ['] i dseañt⁻ i['] sii['] Paa⁻ do fí' quini[']i, jogui camí['] jnea⁻ e fa['] niquiut['] ta⁻ e nijúum⁻ dsea⁻ do. ¹⁶Joba['] cangf['] quiá['] jaléng⁻ i dsea⁻ i jmoo['] dsee⁻ quiá['] Paa⁻ do e ja['] lajo tífing⁻ dseata⁻ dsea⁻ féng⁻ i guiing⁻ fí' Roma fa['] e quiut['] ta⁻ e dseañg⁻ nijúung⁻ dsea⁻ lajee['] ná[']gui e niquidsir['] i['] quiá['] i dsea⁻ røøng⁻ dsee⁻ do jogui e nisíñ⁻ cóo['] i dsea⁻ i' níng⁻ ír['] cajo e laco['] i jmi[']óng⁻ yaaiñ['] cóo['] jalé['] e dsee⁻ e níng⁻ dsea⁻ ír['] do. ¹⁷Joba['] mi['] cagüifíng⁻ i dsea⁻ i jmoo['] dsee⁻ quiá['] Paa⁻ do fí' la, jo['] e cajmi[']ing⁻ 'ñiá[']a, co['] dsifí['] mi['] cajneá⁻ e jmi['] coo[']gui do cango⁻baa fí['] li['] niquidsi['] i['], jo caquiut[']ta⁻ e calitéb['] i Paa⁻ do fí['] li['] iuuiñ[']. ¹⁸Ds['] jaléng⁻ i dsea⁻ i caseáng⁻ i' níng⁻ ír['] do ja['] canúu['] fa['] e fí['] r['] uii['] quiá['] i Paa⁻ do laco['] jíi['] e lami['] fí['] dsí['] jnea⁻. ¹⁹Co['] lajíi['] dsee⁻ e jmoo['] quiáiñ['] e quiá['] lajíi['] júu⁻ e já['] li['] quiá['] Fidiée['] quiá[']r⁻, jogui quiá['] jaang⁻ dseañt⁻ i['] sii['] Jesús i nícajúng⁻ do jogui fé['] r['] e jí[']biñ['] do. ²⁰Jo co['] jo['] 'ñi['] jnea⁻ ee['] nijmee['] e cóo[']r['] quiá['] jalé['] e dsee⁻ e jmoo['] dsea⁻ quiá[']r⁻ do, joba['] cajmingf[']tre e song iiñ['] e nidsér['] fí' Jerusalén e nitidsi['] i['] quiá[']r⁻ fí['] jo. ²¹Ds['] 'ñia'r['] cajíiñ['] e ja['] iiñ['] dsér['], jogui nícamir['] e i dseata⁻ dsea⁻ féng⁻ i guiing⁻ fí' Romabing['] i niquidsi['] i['] quiá[']r⁻. Joba['] caquiut[']ta⁻ quiá[']r⁻ e lami['] iuum⁻bir sijn̄íñ⁻ cartí['] niguéen[']nre fí['] quini['] i dseata⁻ dsea⁻ féng⁻ do.

²²Joba['] cañíi['] i dseata⁻ Agripa do quiá['] dseata⁻ Festo jo cajíiñ[']:

—Iim[']bi['] jnea⁻ nuu['] u júu⁻ quiá['] i dseañt⁻ do cajo. Joba['] cañíi['] dseata⁻ Festo quiá['] i dseata⁻ dsea⁻ féng⁻ do jo casf[']reiñ⁻:

—Dsa'ób['] ninúu['] lajíi['] júu⁻ quiá[']r⁻.

Mi['] caguié['] Paa⁻ fí['] quini['] dseata⁻ dsea⁻ féng⁻ Agripa

²³Jo mi['] cajneá⁻ coo[']gui jmi['] lajo, i dseata⁻ dsea⁻ féng⁻ Agripa do cóo[']gui i Berenice do caguiiñ⁻ can-gotáaiñ⁻ laco['] dsea⁻ goo['] fí['] sinúu['] li['] tidsi['] i['] quiá['] jaléng⁻ dsea⁻ jo jéé['] jaléng⁻ fí['] 'lée['] quiá[']r⁻ cóo[']gui jaléng⁻ dsea⁻ niing⁻ i jaléng⁻ cóo[']r⁻. Jo mi['] caseáng⁻ jaléng⁻ i dsea⁻ do fí['] do, i dseata⁻ Festo do caquiut[']ta⁻ e cangotéé['] 'lée['] i Paa⁻ do jo cangojéeng⁻neiñ['] fí['] li['] níseáng⁻ dsea⁻ do. ²⁴Jo mi['] caguiér['] fí['] jo, lalab cajíng⁻ i dseata⁻ Festo do:

—Dseata⁻ dsea⁻ féng⁻ Agripa cóo[']gui lajíi['] dsea⁻ i siseáng⁻ la lana cóo[']jneaa['] aa['], nab nisíng⁻ i dseañt⁻ do lana. Jo lajíi['] dsea⁻ Israel nícajacóor['] dsee⁻ quiá['] i dseañt⁻ na lajee['] cataan[']n fí' Jerusalén jogui fí['] la fí['] Cesarea cajo, jogui dsíng⁻ ta'r['] míi['] e mi'r['] jnea⁻ fa['] e niquiut[']ta⁻ e nijúum⁻biñ['] na. ²⁵Ds['] jnea⁻gui lín⁻ n e ja['] e mi['] 'lér['] jíi['] coo[']fa['] e dsí['] i['] e nijúuiñ[']. Jo 'ñia'r['] guír nícamir['] e i dseata⁻ dsea⁻ féng⁻ dsea⁻/guiing⁻ fí['] Romabing['] i niquidsi['] i['] quiá[']r⁻, joba['] níca'fí['] dsíi['] e fí['] job niguéen[']nre. ²⁶Jo co['] ja['] 'ñi[']guí e dseañg⁻ e níffí['] i dseata⁻ dsea⁻ féng⁻ do cuaiñ['] quiá['] i dseañt⁻ na, joba['] catóø[']ore la'uui['] fí['] quini['] 'n['], dseata⁻ dsea⁻ féng⁻ Agripa, e laco['] niquidsi['] i['] quiá[']r⁻. Jo lajoba['] sea['] e nitóo['] jnea⁻ fí['] ni['] ji['] e niguéen[']n quiá['] dseata⁻ dsea⁻ féng⁻ i guiing⁻ fí['] Roma. ²⁷Co['] gab'jiu['] lín⁻ n e

niguiéen'~n jaang` dsea` i sijníng` jogui ja` nii` e~ nitóo~o fi` ni` ji` quiá`~ lajii`~ e 'nñing` dsea` ír` do.

Mi` café` Paa` fi` quini` dseata` dsea` féng` Agripa

26 Jo mi` cangf` e café` dseata` Festo júu` quiá`~ joba` casf` dseata` dsea` féng` Agripa i Paa` do jo cajín`:

—Cuóøom` fo` júu` quíi` lana.

Jo dsif` ladob cajmée` Paa` li` cõo`~ guóor` e quiá`~ nifé`r` jo lalab canaaiñ` fé`r`:

²—Dseata` Agripa, eáam` iáang` dsii` e nifá`^a júu` quié`e fi` quiní`~ nñ` lana e njimf`óng`~ 'ñiá`a quiá`~ jalé` dsee` e nícajacá` dsea` góo`oo` dsea` Israel quié`e. ³ Jo co` cuíib`~ 'nñ` jalé` e tñing` jnea`~, dsea` li`~ dsea` Israel, cõo`~ guí jalé` júu` qui`ii` e si`~naa`, joba` mif`~ jmi`ee` quiní`~ lana e ninúu`~ jalé` júu` quié`e e nifif`~t`~nñ` car` niteám`baa.

Jial seeng` Paa` nñ`~guí e calicuuiñ` Dsea` Jmáang`

⁴ Lajii`m` dsea` góo`oo` dsea` Israel ñir` jial calisén`n jee`~ ír` fi` góo`oo` jogui fi` Jerusalén lati`~ jíi`~ le`eáam`baa. ⁵ Jogui ñi`bi` guí`~ jaléng` i dsea` ~ e dsea` fariseob li`ing` jnea` lati`~ jíi`~ malif`~, jogui cuóøom` nijíñ`~ lajo song iiñ`. Jogui lajee` jaléng`~ jnea`~, dsea` li`~ dsea` Israel, dsea` fariseo i lajangl`~ guí jmiti`~ lajii`~ júu` qui`ii`~ ta` qui`ii`~ quiá`~ jial 'né` njimfén`g` dsea` Fidiée`~. <sup>6</sup> Jogui lanagui nícajéeiñ` jnea`~ fi` la e quiá`~ nitidsi`~ i` quié`e, dsoco`~ e jnea`~ jáb`~ li`n`n lajii`~ júu` quiá`~ Fidiée` e casée`~ li`~ dsea`~ áang` qui`ii`~ e jí`~ tu`~ jaléng`~ dsea`~ mi` ningf`~ e júuiñ`~. ⁷ Jo e lab júu`~ e cacuø`~ Fidiée`~ li`~ dsea`~ áang` qui`ii`~ do, jo laj`~ guity`~ 'lé`~ dsea`~ góo`oo` dsea`~ Israel sijeem`bre i dsea`~ ca-jíng`~ Fidiée`~ i nisíñ`~ fi` jñigüi`~ la. Joba` uóø`~ jmi`~ ja`~ tñ`~ dsea`~ góo`oo` e jmiféiñ`~ Fidiée`~ jogui e jmóor`~ lajii`~ e iing`~ dsea`~ do. Jo uíi`~ e já`~ li`n`n e nícagüéng`~ i dsea`~ i sijeeng`~naa`~ do, joba` cuø`~ dsea`~ góo`oo` dsea`~ Israel jnea`~ dsee`~ lana, dseata`~ qui`ii`~ Agripa. <sup>8</sup> Joba`~ jíali`~ ja`~ iing`~ 'nñ`~, dsea`~ góo`oo` dsea`~ Israel, já`~ li`ing`~na`~ e Fidiée`~ cajmér`~ e cají`~tu`~ Jesús jee`~ jaléng`~ li`~ mi`~ cangf`~ e cajúiñ`~?

Mi` cajíng`~ Paa`~ jial cajmeáiñ`~ ga`~ jaléng`~ dsea`~ quiá`~ Dsea`~ Jmáang`~

⁹ Dsø`~ e já`~ba`~ e ca`f`~ dsii`~ ie`~ lamí`~ jéeng`~guí do e cajmeaan`~n ga`~ jaléng`~ dsea`~ quiá`~ Jesús i seeng`~fi` Nazaret. ¹⁰ Jo lajob cajmé`~e fi` jee`~ fi`~ Jerusalén, e can-gomif`~ júu`~ fi`~ quiní`~ jaléng`~ fi`~ jñidsea`~ e catán`~n fi`~ dsea`~ quiá`~ Dsea`~ Jmáang`~ fi`~ dsii`~ nññiñ`~. Jogui mi`~ huí`~ ta`~ e juung`~ jaléng`~ i dsea`~ i, dob sín`n e cuøø`~ júu`~ quié`e cajo. ¹¹ Jogui jmiguiúng`~ néé`~bi`~ cajmeaan`~nre e laco`~ nitár`~ lajii`~ júu`~ e já`~ li`iñ`~ quiá`~ Dsea`~ Jmáang`~ do. Jo jalé`~ e na cajmé`~e fi`~ lacoo`~ siñéu`~ guá`~ qui`ii`~, dsea`~ li`~ dsea`~ Israel. Jogui dseáng`~ eáam`~ 'nñ`~ camán`~nre lajaléiñ`~ do, co`~ jí`~guí ngiñ`~ e jmáan`~nre ga`~ cartí`~ doñí`~ jié`~ fi`~ seem`bre. La-job cajmé`~ lajee`~ nñ`~guí e calicuuiñ`~ Dsea`~ Jmáang`~.

Mi` cajíng`~guí Paa`~ júu`~ quiá`~ mi`~ calicuuiñ`~ Dsea`~ Jmáang`~

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Jo coo`~ ya`~, lajee`~ e iuun`~ fi`~ ngóo`o` fi`~ Damasco cuaiñ`~ quiá`~ e jmáan`~n ga`~ jaléng`~ dsea`~ quiá`~ Dsea`~ Jmáang`~ i seeng`~ fi`~ do, jo ie`~ jo nñngóo`o` quié`~ ta`~ cõo`~guí júu`~ quiá`~ jaléng`~ fi`~ jñidsea`~ quiá`~ dsea`~ góo`oo`~ dsea`~ Israel e njimeáan`~n ga`~ jaléng`~ dsea`~ cuíng`~ Dsea`~ Jmáang`~. ¹³ Jo lajob fi`~ guí`~ nñ`~ dseata`~ Agripa, e lajee`~ guí`~ iuun`~ fi`~ e ngóo`o` fi`~ Damascob, i`~ e ngóo`o` guieñí`~ jób`~ camó`~o coo`~ jí`~ e jí`~ jlo`~ e éaang`~guí jíng`~ jí`~ laco`~guí jí`~ iee`~. Jo e jí`~ do jáa`~ fi`~ yú`~ jñigüi`~, jo cajneá`~ fi`~ lacúng`~ lajíng`~ li`~ ngóo`~naa`~ do lajee`~ e téé`~naa`~ fi`~ ngóo`~naa`~ fi`~ Damasco. ¹⁴ Jo dsif`~ mi`~ cangf`~ e cajneá`~ e jí`~ do, lajif`~baa`~ la'ó`~ ngóo`~naa`~ do caquíng`~naa`~ fi`~ ni`~ uó`~. Jo canú`~ jnea`~ e li`ing`~ li`~ guicafé`~ cõo`~ jñiñ`~ hebreo e tó`r`~ jnea`~ jo guicajíñ`~lala: "Saulo, Saulo, ¿jialí`~ jmáan`~ jnea`~ ga`? Co`~ jalé`~ e jmoo`~ na e jmáang`~ uóø`ba`~ na, laco`~guí dsingfíng`~ jaang`~ güitá`~ mi`~ iá`~ fi`~ re`~ si`~ sñ`~ mo`uóø`re`~ song ja`~ nñu`~re`~."

¹⁵ Jo cangiñ`~ quiá`~ i guicafé`~ do jo cafá`~a: "¿I`~ 'nñ`~, Fi`~i?" Jo cañiñ`tu`~ i guicafé`~ do jo guicajíñ`~: "Jneab`~ Jesús i ngi`~ 'nñ`~ jmáan`~ ga`~ lana. ¹⁶ Jo lana, ráan`~ jo jmee`~ sín`~, dsoco`~ lana cajmijnéeng`~ 'ñiá`~a fi`~ quiní`~ e laco`~ njime`~ lajii`~ e iin`n jogui niguiá`~ júu`~ quié`e fi`~ quiní`~ jaléng`~ dsea`~ quiá`~ jalé`~ e nícañíñ`~ la lana jogui cõo`~ jalé`~ e nabí`~ niliñíñ`~ quié`e cajo. <sup>17</sup> Jogui lana nílaam`~baa`~ 'nñ`~ jee`~ jaléng`~ dsea`~ góo`~ dsea`~ Israel i`~ 'nñ`~ nñng`~ 'nñ`~ cõo`~guí jee`~ dsea`~ i ja`~ li`ing`~ dsea`~ Israel cajo. Jogui jneab`~ nisñin`n`~ 'nñ`~ jee`~ jaléng`~ dsea`~ i ja`~ li`ing`~ dsea`~ Israel. <sup>18</sup> Jo ta`~ lajoba`~ nisñin`n`~ 'nñ`~ e laco`~ güi`~ée`~ dsea`~ jial laco`~ ninea`~ moguir~, jogui e jo`~ niliseeng`~guir e dsee`~ quiá`r`~ qui`ii`~ ta`~ ír`~, co`~ li`~ if`~ 'nñ`~ e niñu`~ jíng`~ yaaiñ`~ fi`~ quiní`~baa, jo lajoba`~ jo`~ niliseeiñ`~ e qui`ii`~guí fi`~ i`~ ling`~ i`~ sii`~ Satanás ta`~ quiá`r`~, jo nináíñ`~ e jnea`~ dsea`~ nícaä`~ nífi`~ quiá`r`~. Jo nisñin`n`~ 'nñ`~ jee`~ jaléng`~ dsea`~ i ja`~ li`ing`~ dsea`~ Israel lajob e laco`~ já`~ niliñíng`~ i dsea`~ i lajii`~ júu`~ quié`e, joba`~ niñíñ`~ e ni`~líng`~ jalé`~ dsee`~ quiá`r`~, jogui ni`~íñ`~ lajii`~ e catíng`~ e cuøø`~ø`~ jaléng`~ dsea`~ quié`e, dsea`~ i caguíng`~ Fidiée`~ e laco`~ ni`~uíng`~ dsea`~ güeang`~ quiá`r`~."

Mi` cajmée`~ Paa`~ nñu`~r`~ quiá`~ lajii`~ e cangár`~ do

¹⁹ Jo lajob li`~, dseata`~ Agripa, cajmé`~baa`~ nñu`~u`~ lajii`~ e camó`~o jogui canú`u`~e jáa`~ fi`~ yú`~ jñigüi`~. ²⁰ Jo la`uui`~ canaan`~ e jmoo`~o ta`~ guia`~ júu`~ quiá`~ Dsea`~ Jmáang`~ fi`~ jee`~ jaléng`~ dsea`~ seeng`~ fi`~ Damasco, jogui mi`~ cangf`~ jo fi`~ jee`~ jaléng`~ dsea`~ seeng`~ fi`~ Jerusalén, li`~ latøøng`~ li`~ se`~ Judea. Jogui lajobi`~ fi`~ jee`~ dsea`~ góo`oo`~ dsea`~ Israel e fi`~re`~ e njíang`~ yaaiñ`~ fi`~ jaguo`~ Dsea`~ Jmáang`~ jogui e niñu`~ níjíng`~ yaaiñ`~ fi`~ quiní`~ Fidiée`~, jogui e 'nñ`~ ni`~ér`~ jmang`~ e guíb`~ e laco`~ cuø`~ li`~ e nícaquí`~ jím`~ yaaiñ`~ fi`~ quiní`~ Fidiée`~. <sup>21</sup> Jo uíi`~ jalé`~ e júu`~ e guiaa`~ dob, casang`~ jaléng`~ dsea`~ góo`oo`~ dsea`~ Israel jnea`~ fi`~ sigui`~ quiá`~ guá`~ qui`ii`~, jo jí`~guí lamí`~

iiñ~ e njngám~bre jnea~. ²²Ds̄t' Fidiée~ eáam' jmicóo'r~ jnea~, joba' guiáb~ seen~ latí~ lana. Jogi dseáng~ ja` jmitúng~ dsii~ e guia'bñ júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~ fí~ jee~ lajíng~ dsea` jiuuiñ~ tá~ e cōøiñ~. Jogi ja` fá~ a jíi~ coo~ júu~ e ja` cōøng~ røø~ cōo~ jalé~ e café~ i dsea` i café` cuaiñ~ quiá~ Fidiée~ malíi~ guí eáang~, fa' la Moi~ e caséer~ júu~ e la guíim~ 'né~ niliti~ fa' la e fé~ lala <sup>23</sup> e dseáng~ nisí'l'ba' e njúung~ Dsea` Jmáang~, ds̄t' mñ~ ningñ~ e njúuñ~ do, fí~bre dsea` la'uii~ njíi~tur jee~ jaléng~ lñi~. Jogi fí~bre dsea` niguíar~ júu~ jee~ jaléng~ dsea` góo'oo' dsea` Israel jial nileáng~ jaléng~ dsea` fí~ jee~ dsee~ quiá~r~ joguí cajo jial nileáng~ jaléng~ dsea` i ja` lñing~ dsea` Israel jee~ dsee~ quiá~r~. Jo e júu~ e niguíá~ Dsea` Jmáang~ do lñi~ la lñi~ coo~ jí~ e jneá~ e jmicóo~ jaléng~ i dsea` fí~.

Mi~ caféng~ Paa~ dseata~ Agripa jial ni'uíng~ dsea` do dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~

²⁴Jo mi~ calf~ fé~ Paa~ e júu~ jo e jmi~óng~ 'ñia'r~, jo dsif~ lajob café~ i dseata~ Festo do cōo~ júu~ teá~ jo cajíñ~:

—Ngaam` 'nñ~, Paa~, nica'léeb~ quií~ e nícajmitíñ~ eáang~, jo cōo~ e jo nica'uíng~ e nícalicaam~ba!

²⁵Joba' cañíi~ i Paa~ do quiá~ dseata~ Festo jo cajíñ~ casí~reiñ~:

—Ja` ngaang~ jnea~, dseata~ quií~i~ Festo, ds̄t' 'nñ~ fí~ o~ lñi~ ríjíim~, co~ lajalé~ e fá~ jnea~ la jmang~ júu~ guiáb~ joguí jmang~ júu~ jáb~ cajo. <sup>26</sup>Nab guiing~ dseata~ dsea` féng~ Agripa, jo ñí~bre la'uíng~ jalé~ e júu~ na. Jo ja` 'gó~o e fá~a fí~ quinir~, co~ ñí~baa røø~ e ñí~bre la'uíng~ lanú~ cajo jalé~ e guiú~ e cajmée~ Jesúz fí~ jmi~gú~ la, dsuco~ jalé~ e jo o~ e calf~ lñi~ ja` jíi~ jøø~ osi lñi~ ja` jneeng~ é. <sup>27</sup>Jogi 'nñ~, dseata~ dsea` féng~ Agripa, níñib~ jnea~ e jáb~ lñing~ 'nñ~ jalé~ júu~ e caguiá~ i dsea` i café` cuaiñ~ quiá~ Fidiée~ malíi~ guí eáang~.

²⁸Joba' cañíi~ i dseata~ Agripa do quiá~ Paa~ jo cajíñ~:

—Jiut~ba' ja` mi~ cali~ jnea~ e ni'uíñ~n dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~.

²⁹Joba' cañíi~tu Paa~ quiá~ dseata~ Agripa jo casí~reiñ~:

—Nañi~ si jiú~ osi jmi~guí~bí é ja` mi~ cali~i~ 'nñ~, dsu~ iing~ Fidiée~ e lajíim~ 'nú~ ni'uíng~na~ dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ laco~guí la lñing~ jnea~; jo dsu~ o~ laco~ jnea~ lana e 'ñúun~n cōo~ ñí~ cadena.

³⁰Jo mi~ cangí~ e cajíng~ Paa~ e júu~ jo, jo caróob~ i dseata~ dsea` féng~ Agripa do cōo~guí i dseata~ Festo do coliing~ cōo~ i rúiñ~ dsea` ngáang~ cōo~r~ i sii~ Berenice lñi~ lajíng~ i dsea` i neáang~ do ie~ jo. ³¹Jo mi~ cangí~ jo, ca'uøøm~bre e cangosiñ~ e júu~ do lajee~ yaaiñ~ fí~ lñi~ jíe~. Jo lalab sñiñ~ lajee~ yaaiñ~ jo fér~:

—I dseañ~ la ja` e mi~ ca'léer~ jíi~ coo~ fa' dsí~ i~ e njúuñ~ o~guí e sijnñ~ng~guí fí~ dsí~ 'nññ~.

³²Jogi cañíi~ i dseata~ dsea` féng~ Agripa do quiá~ dseata~ Festo jo casí~reiñ~:

—Cuóom` nileáng~ i dseañ~ la lana faco~ mi~ ja` mi~ camir~ 'ñia'r~ jeeng~guí e niquidsí~ i dseata~ dsea` féng~ i guing~ fí~ Roma do í~ quiá~r~ lajíi~ e lñi~ quiá~r~.

Mi~ casíñ~ Paa~ fí~ Roma

27 Jo mi~ catigua~ júu~ quiá~r~ e niguíeñ~ jaléng~ jnea~ fí~ Roma lñi~ se~ Italia, joba' Paa~ cōo~ i dsea` sijnñ~ng~ caguiacang~guí do cangoliñ~ e jée~ jaang~ fí~ 'lée~ i sii~ Julio; jo i dsea` fí~ iuuiñ~ jee~ coo~ iing~ 'lée~ quiá~ dseata~ dsea` féng~ i guing~ fí~ Roma.

²Jo jnea~ Lucas cangó~oo~ coliing~ cōo~ Paa~. Jo cangó~naa~ e tée~naa~ fí~ dsí~ coo~ móo~ e jáa~ fí~ coo~ fí~ e sii~ Adramitio e nisi~ tí~ lñi~ nigüi~fí~ e nidsé~ fí~ la-caang~ oo~ jmi~i~ quiá~ lñi~ se~ Asia. Jogi ngóo~bí coliing~ cōo~ jnea~ jaang~ dseañ~ i sii~ Aristarco i seeng~ fí~ Tesalónica, coo~ fí~ lñi~ se~ Macedonia.

³Jo mi~ cajneá~ e jmi~i~ jo, caguié~naa~ fí~ coo~guí oo~ jmi~i~ e sii~ Sidón. Jo fí~ job i fí~ 'lée~ i sii~ Julio i jmoo~ i Paa~ do cacuør~ fí~ Paa~ e nidsi~eeiñ~ jaléng~ dsea` cuíñ~, jo lajob i dsea` fí~ njimicóo'r~ dsea` do cōo~ jalé~ e 'né~ quiáñ~.

⁴Jo mi~ cangí~ jo, ca'uøø~naa~ fí~ oo~ jmi~i~ e sii~ Sidón do e quíng~naa~ guí, joba' cangiing~naa~ fí~ lñi~ lñi~ ca~ fí~ coo~ guóo~ uó~ e néé~ni~ jmiñi~ e sii~ Chipre fí~ lñi~ ja~ 'ga~ lñi~ bá~ e guí~ do, dsuco~ eáang~ jna~ laco~ ngóo~naa~. ⁵Jo cangiing~naa~ fí~ 'nñ~ jmiñi~ la tóo~ lñi~ se~ Cilia~ cōo~guí lñi~ se~ Panfilia cartí~ caguié~naa~ fí~ coo~ fí~ e sii~ Mira, coo~ fí~ lñi~ se~ Licia.

⁶Jo fí~ job i fí~ 'lée~ i sii~ Julio do cangár~ coo~ móo~ quiá~ fí~ e sii~ Alejandría, jo iñ~ fí~ ngóo~ fí~ lñi~ se~ Italia. Jo fí~ dsí~ móo~ job cangotoo~naa~ e quiá~ cangó~naa~ fí~ lñi~ sñi~ngóo~naa~. ⁷Jo jmi~guí~bí jmi~i~ ngoca~ e ngí~naa~ tál~ jíu~ lado. Jo e quié~ ta~ eáam~ caguié~naa~ fí~ coo~ fí~ lñi~ sii~ Gnido. Jo eáam~bí iñ~ e guí~ do laco~ ngóo~naa~, joba' cayee~naa~ fí~ quini~ coo~ fí~ e sii~ Salmón, jo cangiing~naa~ lñi~ lñi~ 'nñ~ e uó~ e sii~ Creta e néé~ni~ jmiñi~. ⁸Jo cangiim~baa~ guidseaang~ lado lacuee~ 'nñ~ jmiñi~ cartí~ caguié~naa~ coo~ lñi~ sii~ Buenos Puertos, e néé~ quiá~ coo~ fí~ lñi~ sii~ Lasea.

⁹Jo jmi~guí~bí jmi~i~ nícangocá~ e tée~naa~ fí~ lado la tóo~ni~ jmiñi~, joguí níngóo~ lñdseáam~ cajo e tée~naa~dsí~ móo~, co~ ie~ jo nijaquíeeng~ jíi~ gúiib~, joba' eáam~ nídseáang~. Joba' cajíng~ Paa~ casí~r~ i dsea` i ngolíng~ dsí~ e móo~ do ie~ jo, jo cajíñ~:

¹⁰—Dsea` rú~uu~, móo~ jnea~ e eáam~ nídseáang~ quií~i~ laco~ ngóo~naa~ la. Jo dseáang~ ni'líng~ quií~naa~ e móo~ la cōo~guí jalé~ lee~ e quié~, joguí la quié~ tí~ jneaa~aab~ dseáang~ quií~i~ e ni'líng~naa~ cajo.

¹¹Jo dsu~ i fí~ 'lée~ do, eáang~guí cajmí~gór~ dsea` fí~ e móo~ do cōo~guí fí~ i quié~ e móo~ do laco~guí e cajmí~gór~ Paa~. ¹²Jo co~ e oo~ jmi~i~ e sii~ Buenos Puertos do ja~ 'goo~fa~ e fí~ jo ningñiñ~ lajee~ jíi~ gúiib~, joba' lajíiñ~ laó~ ngolíñ~ do ca'l~ dsí~ e guí~guí e ni'uøø~bre e fí~ oo~ jmi~i~ jo, jo nijmér~ quií~jial niguíñ~ fí~ coo~guí oo~ jmi~i~ lñi~ sii~ Fenice, coo~ oo~ jmi~i~ e néé~lñi~ se~ Creta e jøøng~ lñi~ lñi~ guíee~ cōo~guí lñi~ lñi~ ée~ guóo~ uó~. Joba' ja~ dseáang~ fa~ mi~ cajer~ fí~ jo lajee~ jíi~ gúiib~, co~ fí~ job lamí~ i~ dsí~ nijér~ lajee~ jíi~ jo.

Mī̄ caróō̄ jmiñí̄̄ e eáanḡ

¹³ Jo mī̄ canaanḡ e uáam̄-jī̄ e guí̄̄ e jáā̄ fí̄̄ l̄̄ huóō̄ do, joba' ca'f̄̄ dsíir̄̄ e nitam̄-túr̄̄ fí̄̄. Jo ca'uøøm̄-bre e fí̄̄ oō̄ jmiñí̄̄ do e teáaiñ̄̄ dsíī̄ móō̄, jo cangññí̄̄ quiáb̄̄ e 'nì̄̄' Creta do. ¹⁴ Dsñ̄̄ jo' huóō̄ caliññ̄̄ ca'f̄̄ guí̄̄ e teá̄̄ eáanḡ e jáā̄ l̄̄ nñíī̄ laco' ngoō̄ e móō̄ do, jo fí̄̄ l̄̄ jiéb̄̄ canaanḡ-cá̄̄ e móō̄ do. ¹⁵ Jo canaanḡ-øønḡ̄ fí̄̄ l̄̄ jiéb̄̄ fí̄̄ l̄̄ iñ̄̄ guí̄̄. Jo dseco' jo' l̄̄ naā̄ fa' e nidsé̄̄-guí̄̄ røø̄̄ e móō̄ do laco' fí̄̄ guí̄̄, joba' l̄̄ ngó̄̄-naā̄ jié̄̄ fí̄̄ tā̄ quiñ̄̄ guí̄̄. ¹⁶ Jo cangiññ̄̄-naā̄ l̄̄ caluū̄ coō̄ guóō̄ uó̄̄-jī̄ e siī̄ Cauda e néē̄ nī̄ jmiñí̄̄, co' fí̄̄ job jā̄-guí̄̄ iñ̄̄ guí̄̄ e teá̄̄ eáanḡ. Jogiñ̄̄ eáam̄-cacá̄̄ jalénḡ̄ ī̄ dsea` ī̄ quiñ̄̄ e móō̄ do tā̄ e casití̄̄ e móō̄-jī̄ e ngí̄̄ fí̄̄ caluū̄ móō̄-fí̄̄ quiá̄̄-r̄̄ e laco' nileánḡ̄-naā̄ fínḡ̄ l̄̄ caliññ̄̄-lajo. ¹⁷ Jo mī̄ cangñ̄̄ e caséer̄̄ e la fí̄̄ nī̄ móō̄ quiá̄̄-r̄̄, jo cajmeáiñ̄̄ tā̄ 'niī̄ e mī̄ quiá̄̄-e nī̄-ñú̄̄-r̄̄ e móō̄-fí̄̄ do laco' nicuó̄̄-bí̄̄ quiá̄̄-. Jogiñ̄̄ dseco' gó̄̄-bir̄̄ fínḡ̄ cacunḡ̄-móō̄ quiá̄̄-r̄̄-jeē̄ cuū̄-tóō̄ fí̄̄ l̄̄ siī̄ Sirte, joba' cabír̄̄ fí̄̄ nī̄ jmiñí̄̄-coō̄ 'majiī̄-e iī̄ eáanḡ̄ joguiñ̄̄ neaanḡ̄-rúnḡ̄-cóō̄-móō̄ laco' jā̄-ninḡ̄-jminá̄̄. Jo cangolíim̄-bre laco' jíī̄-tā̄ quiñ̄̄-guí̄̄. ¹⁸ Joba' mī̄ cajneá̄̄ e jmiñí̄̄ jo, eáanḡ̄-guí̄̄ huínḡ̄ nī̄-iñ̄̄-guí̄̄ joguiñ̄̄ eáanḡ̄-guí̄̄-niróō̄-jmiñí̄̄-cajo, joba' canaaiñ̄̄ uø̄̄-r̄̄ e leē̄ e téé̄̄-dsíī̄ e móō̄ do jo cabír̄̄ fí̄̄ é̄̄ jmiñí̄̄-. ¹⁹ Jo mī̄ catf̄̄ 'nì̄̄ jmiñí̄̄-lajo, canaaiñ̄̄ uø̄̄-bre coō̄-layaanḡ̄-guóor̄̄-jalé̄̄-'niī̄-e guiquínḡ̄-'mí̄̄-quiá̄̄-e móō̄ do. ²⁰ Jo jmiñiguiñ̄̄-bí̄̄ jmiñí̄̄-cangocō̄-e jíī̄-ieē̄ jā̄-jnéenḡ̄ o'guí̄̄-jnéenḡ̄-jalénḡ̄-ñú̄̄-mī̄-canuñ̄̄-cajo. Jo co' jā̄-niquiúm̄̄-bí̄̄ e iñ̄̄-guí̄̄-cóō̄-guí̄̄-róō̄-jmiñí̄̄, joba' dseánḡ̄-nī̄-dsíī̄-naā̄ e jo' nitíī̄-baā̄.

²¹ Jogiñ̄̄ co' jmiñiguiñ̄̄-bí̄̄ jmiñí̄̄-ningóō̄ e jā̄-quieē̄-naā̄-ī̄-naā̄, joba' caróō̄ Paā̄-jeē̄-jalénḡ̄ ī̄ dsea` do jo cajíñ̄̄-casí̄̄-reiñ̄̄:

—Dsea` rú̄̄-uū̄, guí̄̄-guí̄̄-cau'uiinḡ̄-quí̄̄-iī̄-fa' mī̄-cajmeé̄̄-naā̄-nú̄̄-naā̄-lajíī̄-júū̄-quié̄̄-e e jā̄-ca'uøø̄̄-naā̄-fí̄̄-oō̄-jmiñí̄̄-Buenos Puertos fí̄̄ l̄̄-sē̄' Creta, jo jā̄-cangongññ̄̄-naā̄-lana, o'guí̄̄-ca'ínḡ̄-jíī̄-cóō̄-quí̄̄-iī̄-faco' mī̄-canuñ̄̄-naā̄-júū̄-quié̄̄-e. ²² Jogiñ̄̄ lana fíī̄-t'ñú̄̄-e jā̄-jmitúnḡ̄-óō̄-naā̄-jíī̄-cóō̄, co' jíī̄-jaanḡ̄-'nú̄̄-jā̄-ni-júunḡ̄-naā̄; jíī̄-móō̄-ba' e nī̄-fínḡ̄-. ²³ Co' dsíī̄-lóō̄-bí̄̄-cajnén̄̄-jaanḡ̄-ángel quiá̄̄-Fidiéē̄-quié̄̄-e ī̄-jmóō̄-lajíī̄-tā̄-quiñ̄̄-dsea` do, <sup>24</sup> jo cajíñ̄̄-casí̄̄-jneā̄-lala: "Jā̄-fóø̄̄-", Paā̄, co' dseánḡ̄-'nèb̄̄-e niguiē̄-fí̄̄-quinī̄-dseaatā̄-dsea`-fén̄̄-ī̄-guiinḡ̄-fí̄̄-Roma. Jo la'eáanḡ̄-cóō̄-'nèb̄̄-cajo Fidiéē̄-nileáiñ̄̄-lajínḡ̄-dsea`-ī̄-teáanḡ̄-cóō̄-naā̄-fí̄̄-dsíī̄-móō̄-naā̄." <sup>25</sup> Jo lajob lñ̄̄, dsea` rú̄̄-naā̄, cuóō̄-bí̄̄-yaanḡ̄-naā̄, co' jalé̄̄-ba' e jínḡ̄-Fidiéē̄-dseánḡ̄-jmití̄̄-bre, joguiñ̄̄-nitab̄̄-dsíī̄-e dseánḡ̄-nilitib̄̄-laco' jíī̄-e cajínḡ̄-ī̄-ángel do casí̄̄-r̄̄-jneā̄. ²⁶ Joba' fí̄̄-coō̄-nī̄-guóō̄-uó̄̄-e néē̄-nī̄-jmiñí̄̄-, fí̄̄-job 'nè̄̄-nid-sitiñ̄̄-naā̄, co' nifíim̄̄-móō̄-jéenḡ̄-guí̄̄.

²⁷ Jo coō̄-uøø̄̄, mī̄-cangñ̄̄-tú̄̄-semaan̄̄-e téé̄̄-naā̄-fí̄̄-lado, jo caguié̄̄-naā̄-fí̄̄-jmiñí̄̄-l̄̄-siī̄ Adriático; jo dseánḡ̄-lamí̄̄-róō̄-bí̄̄-jmiñí̄̄, joba' fí̄̄-la fí̄̄-nab dséé̄̄-móō̄-l̄̄-téé̄̄-naā̄-cóō̄-e guí̄̄-e iñ̄̄-do. Jo uøø̄̄-guienúñ̄̄-quiá̄̄-e jmiñí̄̄-jo mī̄-caliññ̄̄-ī̄-dsea`-quié̄̄-e móō̄-do e nī̄-jaquiéem̄̄-niténḡ̄-naā̄-uó̄̄-quiñ̄̄. ²⁸ Joba' caguiar̄̄-l̄̄-jial

tíī̄-a'guí̄̄-e jmiñí̄̄-do, jo caliññ̄̄-r̄̄-e nī̄-a'guí̄̄-jíī̄-guiguí̄̄-dsí̄̄-jññáñ̄̄-metros. Jo mī̄-caguilíiñ̄̄-tí̄̄-doguijíñ̄̄, jo caguia'tú̄̄-í̄̄-calé̄̄-catú̄̄, jo caliññ̄̄-r̄̄-e a'guí̄̄-jíī̄-guieguíeē̄-metros. ²⁹ Jo co' gó̄̄-bre fínḡ̄-casicóønḡ̄-e móō̄-do cóō̄-cuȳ̄-'loō̄, joba' cabír̄̄-quiñ̄̄-'lō̄-ñí̄̄-l̄̄-caluū̄-e móō̄-do e laco' jo' ninḡ̄-guí̄̄-e móō̄-do. Jo lajeē̄-jo féiñ̄̄-Fidiéē̄-e jo' güiliññ̄̄-guí̄̄-e nijneá̄̄.

³⁰ Jo dseñ̄̄-ī̄-dsea` ī̄-quié̄̄-e móō̄-do ca'f̄̄-dsíir̄̄-e nicuñ̄̄-bre jo nitá̄̄-bre e móō̄-do. Joba' canaaiñ̄̄-jiéé̄̄-bre e móō̄-pí̄̄-e téé̄̄-dsíī̄-móō̄-fí̄̄-do e laco' njimiñ̄̄-ónḡ̄-yaaiñ̄̄-nī̄-jmiñí̄̄. Jo jmóor̄̄-lafa' e nibír̄̄-'lō̄-ñí̄̄-e sea` fí̄̄-quinī̄-e móō̄-do. ³¹ Jo dsíī̄-mī̄-caliññ̄̄-Paā̄-e jmóō̄-ī̄-dsea`-do lado, joba' casí̄̄-r̄̄-ī̄-fí̄̄-'léē̄-do cóō̄-guí̄̄-jalénḡ̄-'léē̄-quiá̄̄-r̄̄-jo casí̄̄-reiñ̄̄-jo cajíñ̄̄-:

—Song jā̄-nijé̄̄-jalénḡ̄ ī̄-dsea`-na dsíī̄-e móō̄-la, jā̄-lí̄̄-'nú̄̄-leánḡ̄-na' cajo.

³² Joba' ī̄-'léē̄-ī̄-ngolínḡ̄-dsíī̄-e móō̄-do caquiñ̄̄-r̄̄-'niī̄-e 'ñúñ̄̄-e móō̄-pí̄̄-do, jo cató̄̄-fí̄̄-nī̄-jmiñí̄̄-.

³³ Jo lajeē̄-e nú̄̄-guí̄̄-e nijneá̄̄-iē̄-jo, Paā̄-caquiñ̄̄-r̄̄-tā̄-quiá̄̄-jalénḡ̄-ī̄-dsea`-ī̄-ngolínḡ̄-do e nidó̄̄-r̄̄-capí̄̄-jíī̄-jo casí̄̄-reiñ̄̄-:

—Lana ningóō̄-tú̄̄-semaan̄̄-e fí̄̄-dsíī̄-naā̄-e nē̄-duū̄-e-nidsijéē̄-quiñ̄̄-ī̄, jo jíī̄-ī̄-naā̄-jā̄-mī̄-caquieē̄-naā̄-laco' jíī̄-e quí̄̄-tí̄̄-naā̄. ³⁴ Joba' fíī̄-t'ñú̄̄-lana e 'nè̄̄-ba' cöb̄̄-jíī̄-ī̄-naā̄, co' la guíim̄̄-'nè̄̄-quiñ̄̄-naā̄-laco, co' cóō̄-e joba' cuó̄̄-bí̄̄-quiñ̄̄-naā̄-e seenḡ̄-naā̄; jo jneaā̄-aā̄-jíī̄-cóō̄-jā̄-e nilíī̄-iī̄, jíī̄-camíī̄-jññ̄̄-guí̄̄-naā̄-jā̄-nī̄-fínḡ̄-.

³⁵ Jo mī̄-cangñ̄̄-fí̄̄-e Paā̄-lajo, jo catíiññ̄̄-cóō̄-'nì̄̄-jo cacuøø̄̄-r̄̄-gui'máanḡ̄-Fidiéē̄-fí̄̄-quinī̄-jalénḡ̄-ī̄-dsea`-do. Jo l̄̄-fí̄̄-jo cafíiñ̄̄-e iññ̄̄-do jo canaaiñ̄̄-gø̄̄-bre. <sup>36</sup> Jo lajíī̄-ī̄-dsea`-do cangotáaiñ̄̄-e cagó̄̄-bre cajo. ³⁷ Jo lajíī̄-naā̄-la'ó̄̄-ngóō̄-naā̄-dsíī̄-e móō̄-do tñ̄̄-baa' tý̄̄-ciento dsí̄̄-setenta y seis dsea`-do. <sup>38</sup> Jo mī̄-cangñ̄̄-caquieē̄-naā̄-guiñ̄̄-lajíī̄-naā̄-do, cabíb̄̄-ī̄-dsea`-do e micuñ̄̄-ieē̄-e téé̄̄-dsíī̄-e móō̄-do e laco' jo'guí̄̄-ī̄-e móō̄-do.

Mī̄ cango'anḡ̄ móō̄

³⁹ Jo mī̄-cajneá̄̄-e uøø̄̄-jo, jalénḡ̄-ī̄-dsea` ī̄-quié̄̄-e móō̄-do jā̄-ñíñ̄̄-jial siī̄-e uøø̄̄-quiñ̄̄-e tí̄̄-l̄̄-tíñ̄̄-do, dsñ̄̄-cangá̄̄-bre coō̄-l̄̄-cuóønḡ̄-e nijé̄̄-e móō̄-do l̄̄-jā̄-téé̄̄-cuȳ̄-eáanḡ̄, joba' fí̄̄-job ca'f̄̄-dsíir̄̄-e nitíññ̄̄-cóō̄-e móō̄-do. ⁴⁰ Jo caquiñ̄̄-r̄̄-e 'niī̄-e guineaanḡ̄-'lō̄-ñí̄̄-do, jo dob cajíñ̄̄-r̄̄-fí̄̄-é̄̄-jmiñí̄̄. Jogiñ̄̄-cajléiñ̄̄-e 'ma`-e fínḡ̄-tā̄-e quiñ̄̄-tā̄-quiá̄̄-fí̄̄-e móō̄-do. Jo mī̄-cangñ̄̄-jo, caséer̄̄-fí̄̄-yé̄̄-e 'mí̄̄-e iññ̄̄-fí̄̄-quinī̄-e móō̄-do, jo cacá̄̄-guí̄̄-e laco' cuóønḡ̄-nḡ̄-jminá̄̄-guí̄̄-e móō̄-do. Jo lajoguiñ̄̄-canaanḡ̄-dsiquiéenḡ̄-e móō̄-do fí̄̄-'nì̄̄-l̄̄-nilíññ̄̄-guóō̄-uøø̄̄-. ⁴¹ Dsñ̄̄-nú̄̄-guí̄̄-e niténḡ̄-uøø̄̄-quiñ̄̄-cacú̄̄-fí̄̄-jeē̄-cuȳ̄-tóob̄̄-nú̄̄-jmiñí̄̄-caíñ̄̄-jo fí̄̄-job cacú̄̄-do. Jo latøøm̄̄-fí̄̄-quinī̄-quiá̄̄-cacú̄̄-fí̄̄-jeē̄-cuȳ̄-tóob̄̄-e jíī̄-jo cuóønḡ̄-l̄̄-jó̄̄. Jogiñ̄̄-lñ̄̄-l̄̄-caluū̄-e móō̄-do canaanḡ̄-licuiññ̄̄-cóō̄-bí̄̄-quiá̄̄-e jmiñí̄̄-e róō̄-do.

⁴² Jo jalénḡ̄-ī̄-'léē̄-ī̄-teáanḡ̄-dsíī̄-e móō̄-do caliññ̄̄-tú̄̄-e njngám̄̄-bre jalénḡ̄-ī̄-dsea`-ī̄-téer̄̄-'ñúúnḡ̄-do e laco' jā̄-nileánḡ̄-yaaiñ̄̄-do e nicuñ̄̄-fí̄̄-'nì̄̄-jmiñí̄̄-mī̄-nináiñ̄̄-e nitér̄̄-jmiñí̄̄. <sup>43</sup> Dsñ̄̄-ī̄-fí̄̄-quiá̄̄-ī̄-'léē̄-do jā̄-cacuøø̄̄-fí̄̄-lajo fa' e ī̄-'léē̄-do cajmáer̄̄-lajo, co' la guíim̄̄-'nè̄̄-ni-jáiñ̄̄-jalénḡ̄-ī̄-dsea`-ī̄-téer̄̄-'ñúúnḡ̄-do fí̄̄-quinī̄-dsea-

ta~. Jo l̄f̄^ caquié'r' ta~ quiá~ jaléng~ i dsea` do e ii` jaléng~ i t̄iing` té~ jm̄iñ` güidsítáam~bre dsifí` lado, jo nitíñ` jminá`gui fí` l̄f̄ nilíñ` guóo~ uó~. <sup>44</sup> Jogui jaléng~ i caguaang`gui do nitér` jm̄iñ` cóo~ 'majíiñ` osi ni~ cuíiñ` 'majmá~ quiá~ e móo~ do é. Jo lajob catí`naa' cóo~ e guiú~ fí` l̄f̄ nilíñ` guóo~ uó~ lajalé`naa' do.

Mí` caguié~ Paa~ cóo~gui i dsea` caguaang`gui do fí` Malta

28 Jo mi~ nicaláang`naa' lajíñ`naa' do fí` ni~ jm̄iñi~, joguiba` caline`naa' e nisii` Malta fí` ni~ guóo~ uó~ l̄f̄ catí`naa' do. ² Jo i dsea` i seeng` fí` do eáam` guiú~ ca'er` cóo~ jnea` lajíñ`naa' do. Jo co` jm̄iñb` tuyu` ie~ jo, jogui dsíng` güíñ` cajo, joba` i dsea` seeng` fí` do cajíl`r` jí` e fe` jo cató`r` jnea` e nidsiquiéeng`naa' e fí` ca` jí` do. <sup>3</sup> Jo ie~ jo i Paa~ do cangoquier` coo` seang` cuíñ` quiúñ` jo cató`r` fí` ni~ jí`; dsu` lajee` job cagüíñ` jaang` mi` i guíing` fí` jee` e cuíñ` do mi` caliñ`re` e guíñ` jí`, jo cacu`re` luguoo` Paa~. <sup>4</sup> Jo mi~ cangá~ i dsea` i seeng` fí` do e cacu` i mi` do luguoo` Paa~, joba` canaang` sí` rúiñ` lajee` laó` teáaiñ` do jo jíñ`:

—Líñ` fíng o` jaang` dsea` 'mób` i dseañu` na, co` caláam`bre fí` ni~ jm̄iñi~, dsu` cóo~ e caliñ` nagui jo` cuóong` ii` nileáng` ír, co` jo` catíñ` e seeiñ` quiá~ Fidiée`.

⁵ Jo dsu` Paa~ dsifí` ladob cabó`r` guóor` fí` ni~ jí`, jo cató`m` i mi` do, jo jíñ` coo` ja` e caliñ`i. ⁶ Jo lajíñ` i dsea` i seeng` fí` do sijer` fa` e nilyee` l̄f̄ cacu` i mi` do guoo` Paa~ osi e nijúum`bir lajee` jo é. Jo ngoca`bíju` e sije` i dsea` do su liing` ee` nilíñ` Paa~, dsu` ja` e calíñ` dsea` do jíñ` coo`. Joba` dsifíb` cajmisñ` i dsea` do e fí` dsíir`, jo canaaiñ` fé`r` e i Paa` do l̄f̄iñ` jaang` diée`.

⁷ Jo quiá~ e fí` l̄f̄ téé`naa' ca` jí` do nisea` tú` ni` jmáang` uó~ quiá~ jaang` dseata` dsea` féng` i niseeng` fí` Malta i sii` Publio. Jo i eáam` guiú~ ca`iñ` jnea` jogui cajmicóo`r` jnea` lajee` ni` jm̄iñ` e cajé`naa` fí` do. ⁸ Jo ie~ jo tiquiá` i Publio do niráaiñ` dsée`r` e l̄f̄iñ` jmohuñ` e iñ` guíñ` jogui e eáang` siuñ`. Joba` cangó` Paa~ e cango'eer` dsea` do. Jo mi` caguiér` fí` jo, camí`r` Fidiée` uiñ` quiá` dsea` do. Jo l̄f̄ jo, caquid-sir` guóor` fí` mogui` dsea` do, jo lajob cajmi`leáaiñ` dsea` do. <sup>9</sup> Jo mi` caliñ` jaléng` fí` dsea` dsée` i niseeng` e fí` do e caliñ`aang` i tiquiá` Publio do, jo cangoiñ`bre fí` l̄f̄ táang` i Paa` do e laco` dsea` do ni-jmi`leáang`neiñ` lajíñ` jmohuñ` e l̄f̄iñ`. Jo lajalém`biñ` do caliñ`aang` ie` jo. <sup>10</sup> Jo lajíñ`ng` i dsea` do eáam` caliñ`aang` dsíir` cóo` jnea`, jogui cajmicóo`r` jnea` cajo lajee` gaang` sí` e cataang`naa` fí` Malta do. Jo mi` cangíñ` jo, mi` cangotóo`túu` fí` calé` catú` cajmicóo`bre jnea` cajo cóo` jalé` e 'né` qui`naa` quiá` fí` lajee` e téé`naa` fí` ngóo`naa` fí` Roma.

Mí` caguié~ Paa~ fí` Roma

¹¹ Jo mi` cangó`naa` fí` jo, téé`naa` fí` coo` móo` e jíé` e nicaje` fí` Malta lajee` jíñ` güíñ`; jo e móo` do nijáa` fí` coo` oo` jm̄iñ` e sii` Alejandría. Jo jéeng` gáng` diée`

dsea` suung` i l̄f̄~, jaang` i sii` Cástor jogui jaang`gui i sii` Pólux. ¹² Jo ca'uøø`baa` fí` Malta, jo cato`túu` fí` e ngóo`naa` fí` Roma. Jo mi` cangíñ` jo, caguié`naa` fí` coo` fí` l̄f̄ sii` Siracusa, jo fí` job cajá`naa` ni` jm̄iñ`. ¹³ Jo fí` job ca'uøø`túu` e téé`naa` dsíir` móo`, jo cangó`naa` la tóo` ni` jm̄iñ` cartí` caguié`naa` fí` coo` fí` e sii` Regio. Jo mi` cajneá` e jm̄iñ` jo, co` l̄f̄ i l̄f̄ uóøø`jó` guí` , jo mi` cajneá` coo` fí` jm̄iñ` lajob caguié`naa` coo` fí` oo` jm̄iñ` l̄f̄ sii` Puteoli. ¹⁴ Jo fí` job cajíñ` rú`naa` cóo` jaang` gáng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`. Jo ib` cató` jnea` e cajé`naa` cóo`r` fí` jo lajee` coo` semaan`. Jo tá`jíu` lajob caguié`naa` cartí` Roma. <sup>15</sup> Jo jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` Roma niñi`bre júu` qui`naa` e téé`naa` fí` Joba` cangoiñ` e cangojmijíñ` jnea` cartí` coo` fí` l̄f̄ sii` Foro de Apio jogui fí` coo` fí` l̄f̄ sii` Las Tres Tabernas. Jo mi` caneeng` rú`naa`, dsifí` ladob cacuø` Paa~ gui'máang` Fidiée` , jogui eáam` caliñ`aang` dsíir` cajo. <sup>16</sup> Jo mi` caguié`naa` fí` Roma, cacuø` i lée` do fí` e nigüeá` Paa~ quiá` dsea` jéeng`, jogui e jaam` lée` i njimé` fí` i` ír`.

Lajee` táang` Paa~ fí` Roma

¹⁷ Jo mi` cangíñ` ni` jm̄iñ` lajo e caguié` Paa` fí` Roma, joba` camír` fí` e calité` jaléng` dsea` quié` nifí` quiá` dsea` Israel i neáang` fí` Roma do. Jo mi` tí` l̄f̄ caseáng` i lajíñ` fí` jo, joba` lalab casí` Paa` jaléng` fí`:

—Dsea` góo`naa`, ja` e mi` jmé` jnea` jíñ` coo` e ga` uiñ` quiá` dsea` góo`o` dsea` Israel o`gui cóo` jalé` e téé`ng` jaléng` i l̄f̄ yéñ` quíñ`i. Dsu` fí` Jerusalén caliñ` dsea` góo`o` dsea` Israel jnea` fí` jaguó` dsea` romano, <sup>18</sup> jo mi` cangíñ` e cajmíng` i dsea` romano do jnea` jalé` e 'nñíng` dsea` góo`o` jnea` caliñ`iñ` fa` mi` caleáam`bre jnea` co` ja` e uiing` sea` quié` e fa` dsí` i` e njimeáñ` jnea` cartí` njíñ`un`n. <sup>19</sup> Jo co` dsea` góo`oo` ja` caliñ`iñ` fa` e caleáang`tu i dsea` romano do jnea` e júu` røø` , joba` caliñ`iñ` jnea` 'niá`a e i dseata` dsea` féng` i guíing` fí` Romabing` i njuidsi` i` quié`e, nañí` fa` ja` e dsee` sea`re` quié`e jíñ` coo`, o`gui sea` jíñ` coo` dsee` fa` e ni`nñíng` jnea` dsea` góo`o cajo cuaiñ` quiá` jalé` e júu` jo. ²⁰ Jo uiing` e joba` e catóø`ø` 'nñú` fí` la e laco` nijíñ`naa` jogui nisíñ`naa` colíng` e` uiing` e 'núun`n la lana, co` uiing` e já` lén`n e nicagüéng` i sii` Dsea` Jmáang` do fí` jmigüí` la, jo ib` dsea` i sijeeng` jaléng` dsea` góo`oo`.

²¹ Jo cañíñ` i dsea` do quiá` Paa` jo cajíñ` casí` reiñ`:

—Jíñ` coo` jí` ja` mi` caliñ`ng` jnea` e jáa` fí` Judea fa` e fé` uiñ` quiíñ` , o`gui jíñ` jaang` dsea` rú`naa` dsea` Israel i njigüíñ` fí` la fa` nicajíñ` júu` ga` uiñ` quiíñ` cajo. <sup>22</sup> Dsu` iñ`naa` nñú`naa` júu` quiíñ` lana quiá` jalé` e i` o` , co` ne`baa` quié` doñí` jié` fé` dsea` ga` quiá` jaléng` 'nñú` , dsea` cuíng`na` Dsea` Jmáang` .

²³ Jo lajob cajmíer` , catéer` coo` jm̄iñ` l̄f̄ niseáng` jaléng` dsea` Israel e fí` l̄f̄ guíng` Paa`. Jo mi` tí` l̄f̄ niseáng` i lajíñ`ng` dsea` fí` do, joba` canaang` Paa` e guarí` júu` fí` jee` i dsea` do quiá` jial iing` Fidiée` nicár` nifí` quiá` lajaang` lajaang` dsea` jmigüí` . Jo guia` Paa` e júu` do tí` la'eeb` jo cartí` caliñ`o` . Jo sí`r` i

dsea` do e laco' já` nilíñ` júu^ quiá`- Jesús la'eáang` cóo`- júu^ quiá` ta` quiá`- dsea` Israel e cajme` Moi`- cōo`-gui jalé` e fé` fí` ni` ji` quiá`- i` dsea` i` café` cuaiñ` quiá`- Fidiée` malii`-gui eáang`.²⁴ Jo i` líng` i` dsea` do jáb`- calfiñ` e júu^ e guia` Paa` do, jogui calisém`bi cajo i` ja` caljíi`- e júu^ jo.²⁵ Jo co` ja` røø` sñing` i` dsea` do la-ca'líng` ca'iñ`- quiá`- lajíi`- e júu^ e guia` Paa` do, joba` canaaiñ` dsilím`bre. Jo lalab casf`- Paa` i` dsea` do:

—Lanab dseáang` cajíng` Jmiguí` quiá`- Fidiée` casf`r` li`- dsea` cōøng`- qui`naa` la'eáang` cóo`- jaang` dsea` féng` i` café` cuaiñ` quiá`- Fidiée` malii`-gui eáang` i` sii` Saíi` mi` cajíñ` lala:
²⁶ Gua` jo güüsíi`- jaléng` dsea` Israel e nañi` fa` jialgui e ninúr` dsu` ja` iiñ` ningáiñ` jíi`- coo`;
²⁷ Co` dsíng`- ja` iing` jmitíng` jaléng` i` dsea` i` jogui ja` lí`r` i` dsíir` røø` jogui jnir` loguar` cóo`-gui jminir` cajo e laco` ja` lí`r` núur` o`gui jóør` o`gui lí`r` ningáiñ` cajo.

Jo lajøb ja` lí`r` niquí`- jíng` yaaiñ` fí` quinii`- e laco` jnea` qui`- jmíi` nijmi`leáan`nre jóng. Jo lanab lí` júu^ quiá`- Saíi` e cajme`r` malii`-gui eáang`.<sup>28</sup> Jogui güiliñib` 'nú`-gui`-e latí` lanab ninaan` nigu-iaa` júu^ quiá`- Dsea` Jmáang` jee` jaléng` dsea` i` ja` líng` dsea` góo`oo` dsea` Israel quiá`- jial nileáng`- Fidiée` ír` jee` jalé` dsee` quiá`r` jo i` dsea` i` iim`bre nür` e júu^ jo.

²⁹ Jo mì` cangf` e cajíng`- Paa` e júu^ jo, gui`nang`- uøøm`bi i` dsea` Israel do e jmiuguíng` rúiñ` lajee` yaaiñ`- co` ja` røø` sñiñ`.

³⁰ Jo mì` cangf` jo, caje`bi Paa` tú`- jíng`-gui e fí` 'núú` li`- quií`r` do e si` fí` Roma. Jo fí` job iñ`- jaléng` dsea` i` dsilíng` i` dsí`ee` ír`.<sup>31</sup> Jo dseáang`- eáam` ja` 'gó'r`- guiar` e júu^ do quiá`- jial iing` Fidiée` nicár` nifí` quiá`- lajaang` lajaang` dsea` jmigüi`-Jogui e`-gui`-jaléng` i` dsea` i` guilíng` do cajo jalé` júu^ quiá`- Fí`naa` Dsea` Jmáang`- Jo jíi`- jaang` dsea` ja` jíi` jnñing` quiá`r` fa` ja` cuóøng` jmér` lajo.

Jo lanab jíi`- lí` júu^ e cajme` Lucas e catíng` Teófilo.

Romanos

1 Jnea~ Paa~ l̄ín̄n jaang` dsea` ijmóo` lajíl̄~ e iing~ Dsea` Jmáang~. Jo Fidiée` bing` i cató`^ jnea~ e laco' ca'uín~n jaang` dsea` apoo`^ i óo` ta~ quiá'r~ jogui caguíñ~ jnea~ e laco' niguiaa~ júu~ quiá`^ Dsea` Jmáang~ quiá`^ jial laang` dsea` jee~ jalé`^ dsee` quiá'r~.

2 Jo nicajmíeē` Fidiée` júu~ quiá`^ jalé`^ e júu~ quiá`^ Dsea` Jmáang~ na lamí` jéeng`gui la'eáang` cóo`^ jalé`^ ji` e cajme` jaléng`^ dsea` i nícafe` cuaiñ~ quiá'r~ malíñ~gui eáang~. **3** Jo e júu~ jo fé` cuaiñ~ quiá`^ Fíi`naa` Dsea` Jmáang~ i l̄íng` Jóo` Fidiée` . Jo dsea` do cajár~ fí` jmigüí` la e l̄íññ` jaang` dsea` jmigüí` , ds̄co` l̄íññ` dsea` sijú` dseata` Daví`^ . Ds̄t` cajmijnéeng` Fidiée` e la'eáang` cóo`^ Jmigüí` quiá'r~ 'ñia`^ bre e Fíi`naa` Dsea` Jmáam`bing` l̄íng` i Jóo` camíng`^ i dsíng`^ 'gøng`^ do. Jo cajmijnéeñ` lajo ie` lamí` cajmijíl̄`^ tur` i Jóo` do jee` jaléng`^ 'l̄íññ` .

5 Jo la'eáang` cóo`^ Dsea` Jmáang~, jogui uíi`^ e eáang` guiúng` Fidiée` , joba` cacuøl`r` jnea~ e ta~ lani-ing` la e ca'uín~n jaang` dsea` apoo`^ quiá'r~. Jo l̄ín̄n lajo e laco' niguiaa~ júu~ quiá'r~ jee` jaléng`^ dsea` jmigüí` , jo lajoba` nijá`^ l̄íng` dsea` jogui njmér` néø'r` e júu~ quiá`^ dsea` do. **6** Jo jee` jaléng`^ i dsea` i quíim`^ 'nú`^ cajo, dsea` i cató`^ Fidiée` e laco` ca'uínng`na` dsea` quiá'r~. **7** Jo e ji` la catíng` 'nú`^ , dsea` rú`naa` dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang~ i seeng` fí` na fí` Roma. Jo eáam` neáang` Fidiée` 'nú`^ jogui nicaguiíñ` 'nú`^ e ni'uínng`na` dseáng`^ dsea` quiá'r~. Jo m̄í`^ Tiquí`li` Fidiée` cóo`^gui Fíi`naa` Dsea` Jmáang` e ni'fr` güea`^ quiá'r~ jee` jaléng`^ 'nú`^ , jogui e nicuøl`r` 'nú`^ e seeng` na` jugui`^ júu`^ røø` .

Lajee` e iing~ Paa~ ds̄i`eer` dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang~ i seeng` fí` Roma

8 Jo la'uii`^ júu~ quié`e e fíi`^ guíi`^ 'nú`^ , dsea` rú`naa` dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang~, quiá`^ e cuøø`^ Ø` gui'máang`^ Fíi`i` Fidiée` uií`^ quíi`na` lajíng`na` la'eáang` cóo`^ Fíi`naa` Dsea` Jmáang~ , ds̄co` fí` la fí` na fé`^ dsea` jial e já`^ l̄íng`na` júu~ quiá`^ Dsea` Jmáang` e car` ngocáng` óo`na`! **9** Jo guíab`^ niñí` Fidiée` e lacoo` ya`^ mi` fón`nre, m̄í`^ ire uií`^ quíi`na` . Jo jnea` jmoo`o dseáng`^ e ngocáng` dsii` lajíl̄`^ e iing` dsea` do e guiaa` e júu~ quiá`^ i Jóo` Dsea` Jmáang` do. **10** Jogui m̄í`^ bñ` yejí`^ Fidiée` cajo e song e íaang` dsíir` e nicuøl`r` jnea`^ fí` , joba` ninii`^ i e ni'ee`e 'nú`^ jóng. **11** Jo eáam` iin~n e njmee`e lajo e laco` cuøøng` e njmícoó`^ o 'nú`^ cóo`^ jalé`^ e guíá`^ e ngíng`naa` e cuø`^ Fidiée` jneaa`aa` la'eáang` cóo`^ Jmigüí` quiá'r~. Jo la'eáang` cóo`^ jalé`^ e joba` e nisíng`^ guí` teá` fí`

guié`^ cóo`^ Dsea` Jmáang~; **12** jo laco` cuøøng` fá`^ a e njmícoó`^gui rú`naa` la'eáang` e já`^ l̄íññ`naa` júu~ quiá`^ Dsea` Jmáang~.

13 Jo eáam` iin~n e ñí`na` , dsea` rú`naa` dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang~ , e jmiguiub` ya`^ níca`f` dsii`^ e ninii`^ fí` na e ni'ee`e 'nú`^ , ds̄t` cartí` lana jmiguiub` e nica-jníng` quié`e, joba` ja` mi` calí` fa` e níca-gá`a fí` na. Jo uiing` quiá`^ e ninii`^ fí` na e laco` njmícoó`^ o jaléng`^ i dsea` na e laco` ni'uíññ` dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang` l̄í`^ laco` jíl̄`^ e nícalí`^ fí` góo` dsea` l̄í`^ jíe`^ . **14** Co` 'nú`^ e niguiaa`baa júu~ quiá`^ Dsea` Jmáang` jee` jaléng`^ dsea` i neáang` fí` góo` dsea` cóo`^gui jaléng`^ dsea` i neáang` fí` jee` mó`^ l̄í`^ huí`^ , jogui jee` jaléng`^ dsea` i tñng` ji` cóo`^gui jee` dsea` i ja` l̄íng` lajo; **15** joba` dsíng`^ iin~n e ninii`^ fí` na fí` Roma e laco` niguiaa` júu~ quiá`^ Dsea` Jmáang` jee` jaléng`^ 'nú`^ , dsea` neáang`na` fí` na.

Jial`'gøng`^ júu~ quiá`^ Dsea` Jmáang`-

16 Jo fíi`^guíi`^ 'nú`^ , dsea` rú`naa` dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang` , jnea` dseáng`^ eáam` níta`^ dsii`^ cóo`^ júu~ quiá`^ Dsea` Jmáang` , co` la'eáang` cóo`^ e júu`^ 'gøng`^ do níquíi`^ Fidiée`^ jmi`^ e nileáññ` jaléng`^ dsea` jee` jalé`^ dsee` quiáiññ` . Jo la'uii`^ catíng` lajo jaléng`^ dsea` Israel, jogui lajobi cajo jaléng`^ dsea` i ja` l̄íng` lajo. **17** Jo e júu~ quiá`^ Dsea` Jmáang` na e`^ jneaa`aa` e nícaíng`^ Fidiée`^ jneaa`aa` e l̄íññ`naa` dsea` i ja` røøng` dsee`^ fí` quinir` la'eáang` e já`^ l̄íññ`naa` júu~ quiá'r~ , jo jo` ee` 'nú`^ jmó`^guíi`^ e jíe`^gui, co` la lab fé`^ fí` ni`^ ji` quiá'r~: "Jo la'eáang` e já`^ l̄íng` jaang` dsea` júu~ quiá`^ Fidiée` , joba` Fidiée` iñí`^ i dsea` i`^ e l̄íññ`jaang` dsea` i ja` røøng` dsee`^ fí` quinir`."

Jalém`^ dsea` jmigüí` óor` dsee`-

18 Jo nínee`^ jóø`^baa` e Fidiée`^ i guíing`^ fí` ñíff`^ , íb`^ i guíing` quiá`^ jalé`^ e ja`^ dseeng` cóo`^gui jalé`^ e 'l̄í`^ e jmoo`^ dsea` , ds̄co`^ cóo`^ jalé`^ e 'l̄í`^ e jmoo`^ jaléng`^ i dsea` ^ , jn̄íññ` quiá`^ jaléng`^ dsea` rúiññ`^ i iing`^ nilícuíi`^ júu`^ sea` contøøng` quiá`^ Fidiée` . **19** Co`^ lajalé`^ e cuøøng`^ nilíññ` dsea` quiá`^ Fidiée` , guíub`^ niñí`^ jaléng`^ i dsea` ^ , co`^ 'niab`^ Fidiée`^ nicajmíeē` e nícalíññ`^ jaléng`^ dsea`^ jmigüí`^ lajalé`^ e jo. **20** Co`^ lajíl̄`^ latí`^ mi`^ canaang`^ uiíññ`^ jmigüí`^ , lajíl̄`^ e l̄íng`^ Fidiée`^ e ja`^ quíi`^ dsea`^ jmíiññ`^ nilíññir`^ , fa`^ la e 'gøiññ`^ e sea`^ lata`^ jogui e dseáng`^ jíl̄`^ i`^bre l̄íññ`^ Fidiée`^ , jo lajalé`^ e jo cuøøng`^ nilíññ`^ dsea`^ la'eáang`^ cóo`^ jalé`^ e nicajmíeē`^ fí` la'úng`^ fí` jmigüí`^ . Joba` jaléng`^ i dsea`^ i ja`^ cuøøng`^ fa`^ e nifé`^r` e ja`^ calíññir`^ e seeng`^ Fidiée`^ . **21** Jo nañí`^ fa`^

niñi'bre e seeng` Fidiée`, dsu' ja` cajmi'gór` dsea` do laco' catfing`, o'gui cacuor` dsea` do gui'máang` cóo'~ jalé` e guiú` e nicajmée` dsea` do. Dsu' o' lajo, co' lf` i` dsíir` jmang` júu` e ja` uiing` seab, jogui nicajnib` moguir` fa' e ni'f` dsíir` jalé` e guiú`. ²² Co' fé'r` yaaiñ` e lñiñ` dsea` i` tñing` eáang`, dsu' o' já` lajo, co' lf` iñiñ`. ²³ Dsucó` jo` jmiféiñ` Fidiée` i` gong` i` seeng` car` ngong` jñiñ`, jo nicanaiñ` cajmeáaiñ` diée` quiá'r` cóo`~ guóor` i` lñing` la lñing` dsea` jmigü` osi i` lñing` la lñing` ta` é, osi i` lñing` la lñing` jó` quiú` tñi` é, osi i` lñing` la lñing` jaléng` jó` i` dsijñúung` uó` é; jo lajaléng` fb` i` cajmiféiñ` e lafa' e nijmiféiñ` Fidiée`.

²⁴ Jo uñi` e jmoo` i` dsea` do jalé` e 'lf` do, joba' Fidiée` niciatíum`bre jaléng` i` e laco' nijmériñ` do jalé` e 'lf` jo e lf` dsíir`, co' eáam` ga` beáng` dsee` yaaiñ` lajee` la'ó` yaaiñ`. <sup>25</sup> Dsu' lafa' e nijmitir` lajíi` júu` quiá` Fidiée` e sea` contøeng`, jo lico` jmitir` lajíi` júu` e o' jáb`, jogui jmi'gór` jogui jmiféiñ` lajíi` e sea` f` jmigü` e cajmée` Fidiée` e lafa' e nijmiféiñ` 'ñia` Fidiée` i` cajmée` jalé` e jo. Co' jíi` dsea` fb` i` catfing` i` nijmiféng` dsea` car` ngong` jñiñ`. Jo lajob` né` lf`.

²⁶ Jo uñi` e jmoo` jaléng` i` dsea` do lajo, joba' Fidiée` niciatíum`breiñ` do e laco' nijmériñ` jalé` e 'lf` e lf` dsíir` do e quí` tñiñ` jmoo`r. Dsucó` la quié` cartí` jaléng` dseam` niciatú`bre lajíi` e catfing` jmoo`r` cóo`~ jaléng` dseañu`, niciatú`bre lajíi` e catfing` jmoo`r` cóo`~ jaléng` dseam`, jo nicanaiñ` e jo` téeiñ` yaaiñ`, co` nijmoo`r` lajíi` e ja` catfing` nijmér` lajee` la'ó` dseamñiñ`. <sup>27</sup> Jogui lajobi cajo cajmée` jaléng` dseañu`, niciatú`bre lajíi` e catfing` jmoo`r` cóo`~ jaléng` dseam`, jo nicanaiñ` e jo` téeiñ` yaaiñ`, co` nijmoo`r` lajíi` e ja` catfing` nijmér` lajee` la'ó` dseamñiñ`. Jo la'ó` dseañum`bre nijmoo`r` lajíi` e 'lf` rúiñ`, joba` f` ngúu` táam` jaléng` i` dsea` la'í` íñ` iihuñ` e jää` quiá` Fidiée` uñi` e jmoo`r` jalé` e 'lf` lajo.

²⁸ Jo co` jo` iing` guí` dsea` fa' e nijmicuñiñ` Fidiée`, joba' Fidiée` niciatíum`bre jaléng` i` , jo jo` jñiñ` quiáñ` do e ni'f` dsíñiñ` jalé` e 'lf` e ja` dsíñiñ`, jo cóo`~ jalé` e i` dsíñiñ` do canaang` jmoo`r` jalé` e ja` dseeng` e ja` catfing` nijmér`. <sup>29</sup> Jo jaléng` i` dsea` i` jmoo`r` lajíi` iñ` e ja` dseeng` e sea` f` jmigü`, jogui jmoo`r` lajíi` iñ` e lf` dsíir` ngúu` táaiñ`, jogui eáam` jmáiñ` ga` jaléng` dsea` rúiñ`, jogui eáam` dsihuñiñ` quiá` jaléng` dsea` rúiñ`, jogui jmoo`r` ta` jngang` jaléng` dsea` rúiñ`, jogui jmoo`r` ta` tñing`, jogui jmigóriñ` dsea` rúiñ`, jogui contøom` i` dsíir` e ga` quiá` dsea` rúiñ`, jogui jmoo`r` ta` quié` adsee`, ³⁰ jogui fé'r` júu` ga` quiá` jaléng` dsea` rúiñ`, jogui 'ní` níñ` bre Fidiée`, jogui ja` i` lñiñ` cóo`~ jalé` e ga` e jmoo`r`, jogui fé'r` júu` róo` uñi` quiá` r` yaaiñ`, jogui eáam` jmijløng` yaaiñ` jee` jaléng` dsea` rúiñ`, jogui 'nó'r` jial nijmi'uñiñ` jalé` e ja` dseeng`, jogui ja` jmoo`r` níñ` r` lajíi` ta` quié` dsea` cõøng` quiá` r` , <sup>31</sup> jogui ja` iñiñ` e ningáiñ` lf` doñi` ee` e guiú`, o'gui jmitir` jalé` júu` e fé'r`, jogui ja` 'neáaiñ` jaléng` dsea` rúiñ`, jogui ja` tñiñ` iñ` dsee` quiá` jaléng` dsea` rúiñ` o'gui f` iñiñ` jíi` jaang` dsea` rúiñ` cajo. <sup>32</sup> Jo jaléng` i` dsea` la'í` niñi`bre guiú` e Fidiée` nícacuor` júu` quiá` r` e doñi` iñ` dsea` i` jmoo`r` lajo, dseáng` 'né` e nijúum`bre. Dsu' ja`

ee` lf` e niñir` lajo, dsu' mi` 'noo`bi jmoo`r` jalé` e ja` dseeng` lajo, jo ji` gui cartí` iáang` dsí`bre mi` jmoo`r` jaléng` dsea` jiéng` e ga` lajo.

Fidiée`bing` i` quidsí` i` laco` catfing` quiá` lajaléng` dsea` jmigü`

² Joba` fñi`guí` 'ná` , dsea` rú`naa` , iñ` 'ná` cuo`na` dsee` dsea` rúng`na` , ja` e lf` iñ` lñing`na` , dsu` mi` jmoo`na` lajo, yaam`ba` cuo`na` dsee` yaang`na` jóng, dsucó` 'ná` jmoo`na` ga` lf` laco` la jmoo` i` dsea` ib` cajo. ² Jo nine`baa` røø` e laco` catfing` quidsí` Fidiée` i` quiá` lajaléng` dsea` i` jmoo`e ga` lajo. ³ Dsu` 'ná` , dsea` cuo`na` dsee` jaléng` dsea` rúng`na` , ja` güi` óo`na` fa` e ja` niquidsí` Fidiée` i` quiá`na` laco` catfing` , co` 'ná` , røøb` jmoo`na` cajo laco` jmoo`r` jaléng` i` dsea` i` jmoo`e ga` lajo. <sup>4</sup> Jo eáam` guiúng` Fidiée` cóo`~ 'ná` , jogui eáam` féng` dsíir` cajo. Jo uñi` e eáam` guiúñ` do, joba` nisijeeñ` 'ná` cartí` niquí` jíing` yaang`na` f` quinir`. Dsu` 'ná` , ja` iing`na` jmée`na` cuente jial tñi` guiúñ` cóo`~ 'ná` . <sup>5</sup> Jo co` jaléng` 'ná` eáam` ue` óo`na` jogui ja` iing`na` fa` e niquí` jíing` yaang`na` f` quinir` Fidiée` , joba` eáam` nijmi'méng`na` jalé` e catfing`na` mi` nití` i` e niquidsí` Fidiée` i` laco` catfing` quiá` lajaang` lajaang` dsea` jmigü` . <sup>6</sup> Co` ie` jñiñ` job mi` niquí` quiá` lajaang` lajaang` dsea` i` jmoo`r` lajíi` iñ` e nica`é` dsea` lajee` e seeiñ` f` jmigü` la. ⁷ Jo jaléng` dsea` i` 'nó` jial e nifé` Fidiée` quiá` uñi` quiá`r` jogui jial e niñiñ` quiá` dsea` do jalé` e jlo` e catfing` jogui jial e niliseeiñ` lata` uñi` e cuo`dsíir` e jmoo`r` jalé` e guiú`, joba` lajaléng` dsea` i` jmoo`r` lajo, Fidiée` nicuó`bre jaléng` i` e niliseeiñ` cõøng` cóo`r` lata` . ⁸ Jo dsu` lajaléng` dsea` i` jmoo`r` lajíi` iñ` e lf` dsíir` yaaiñ` jogui ja` níñ` r` jalé` ta` huñ` , co` lf` iñ` tñi` quiá` dsíir` e jmoo`r` jalé` e ja` dseeng` , jo uñi` joba` Fidiée` eáam` nisiguñiñ` quiá` jaléng` i` , jo iihuñ` e eáam` nicuó`reñiñ` . ⁹ Joba` jaléng` i` dsea` i` jmoo`r` jalé` e ga` lajo, eáam` fñi` niliñiñ` cóo`~ jalé` iihuñ` e ni`iñ` e jää` quiá` Fidiée` , jo jee` jo quiéeng` jaléng` dsea` i` lñing` dsea` Israel jogui dsu` lajobi cajo jaléng` dsea` i` ja` lñing` dsea` Israel. ¹⁰ Dsu` jaléng` i` dsea` i` jmoo`r` jmang` jalé` e guiú`, 'ñiab` Fidiée`b` nicuó`r` jaléng` i` jalé` e jlo` e catfing` , jogui nifé`r` guiú` uñi` quiáñ` , jogui nicuó`r` e niliseeiñ` juguiú` contøeng` cajo. Jo jee` jo quiéeng` jaléng` dsea` Israel, jogui dsu` lajobi cajo jaléng` dsea` i` ja` lñing` dsea` Israel. <sup>11</sup> Co` Fidiée` ja` cár` cuente jial lñing` dsea` , co` røøb` lf` naa` lajíi`naa` f` quinir` .

¹² Jo jaléng` dsea` i` ée` dsee` e ja` mi` calicuñir` e júu` quiá` ta` quiá` Moi` , joba` mi` nití` i` e júuiñ` ja` ni`iñ` i` quiá`r` la'eáng` cóo`~ e júu` quiá` ta` do; jo dsu` jaléng` dsea` i` ée` dsee` nañi` fa` nicuñi`bre jial fé` e júu` quiá` ta` do, joba` mi` nití` i` e júuiñ` , cóo`~ e júu` quiá` ta` dob ni`iñ` i` quiá`r` laco` catfing` . ¹³ Co` ja` ni`iñ` Fidiée` jaléng` i` dsea` i` lico` níu` e júu` quiá` ta` do e lñiñ` dsea` i` ja` røøng` dsee` f` quinir` , dsucó` lajíi` iñ` dsea` i` jmoo`r` níñ` r` laco` fé` e júu` jo, jíi` iñ` bing` i` ni`iñ` Fidiée` e lñiñ` dsea` i` ja` røøng` dsee` f`

quinir'. ¹⁴ Jo jaléng' dsea` i ja` līng' dsea` Israel ja` sea` quiá'r` e júu^ quiut' ta~ do; dsu' mi^ jmóor` laco` fé` e júu^ quiut' ta~ do, jmóor` jíl^ laco` i dsu' yaam^bre, joba` lafa` yaam^bre sea` júu^ quiut' ta~ quiá'r` jóng.

¹⁵ Dsucó` cóo` lajalé` e jmóor` do cuo` li^ quiá'r` e dseáng` fi^ dsu' bre sea` jalé` e júu^ quiut' ta~ do. Co` cóo` jíl^ e fi^ dsu' yaaiñ` do nija` júu^ quiá` jalé` e jo, jogui cajo cóo` jalé` e fi^ dsu' do ni'néng` ir` osi ni-jmí'óng` ir` é. <sup>16</sup> Jo nidsijé` lajalé` e jo lī` laco` cafá` na mi^ niguée` jmí` e Fidié` ni`fr` i` lī` jialco` ca`fi` dsu' dsea` jogui jialco` cajmér` lī` ja` ní` dsea` jiéng`. Jo nigmér` lajo la'eáang` cóo` Fí`naa` Dsea` Jmáang` lī` laco` jíl^ lī` e júu^ e guia` jnea`.

Jial seeng` dsea` Israel cóo` e júu^ quiut' ta~ quiá'r` e cajme` Moi`

¹⁷ Jo fí`guí` jaléng` 'nú', dsea` fó`na` e līng`na` dsea` Israel jogui teá` teáang`na` cóo` júu^ quiut' ta~ quiá` Moi` jogui e jmíjlóng` yaang`na` dsu` uíi` e līng`na` dsea` siguáng` quiá` Fidié`; ¹⁸ jogui fó`na` cajo e niñí`bi` lajíl^ e iing` Fidié` e nigmée`na`, jogui e júu^ quiut' ta~ do jmicóo` 'nú` e niguí`na` jnang` e guíu` e nigmée`na`, ¹⁹ jogui e dseáng` nitab` óo`na` e nill`ba` nijmicóo`na` jaléng` dsea` i`lafa` tiuung` uíi` e ja` já` līiñ` e seeng` jaang` Fidié`, jogui fó`bi` cajo e lí`bi` nijmicóo`na` jaléng` dsea` i`seeng` fi` lī` nñu` sò` uíi` e eáang` beáng` dsee` yaaiñ`; <sup>20</sup> jogui fó`na` cajo e nitab` óo`na` e lí`ba` é`na` jaléng` dsea` i`ja` lī` guí` jnang` jalé` e guíu` e nigmér` jogui e tñim`ba` jmée`na` lajo cajo cóo` i`dsea` i`tå` caliñ` e júu^ quiut' ta~ quií`na` do, dsucó` e fi` ni` júu^ quiut' ta~ do fi` óo`na` e fi` job lī` sea` uiing` e laco` tñng`na` ngáng`na` jogui e laco` lñiñ`na` jalé` júu` já`. <sup>21</sup> Joba` fí` i`jaléng` 'nú` e 'nú` e'na` jaléng` dsea` jiéng`, jo dsu` eáang`gui` 'nú` e nijmitíng`na` yaang`na` jogui 'nú` guia`na` júu` jee` jaléng` dsea` e ja` dseeng` e jmoo` dsea` i`laco` , jo dsu` cuóøng` 'nú`bi` jmoo`na` i`laco` quiá` dsea` rún`na`;

²² jogui fi`na` dsea` e ja` dseeng` e 'lée` dsea` e gúññ` cóo` i`o` quiá`r` , jo dsu` cuóøng` 'nú`bi` jmoo`na` jalé` e ja` dseeng` lajo; jogui 'nú` máang`na` jaléng` dié` i`jmáang` dsea` cóo` guóor` , dsu` cuóøng` 'nú`bi` jmoo`na` i`laco` e sea` fi` sínáu` guá` quiá` jaléng` i`dié` do; ²³ jogui eáang` jmíjlóng` yaang`na` quiá` e júu^ quiut' ta~ quiá` Moi` do, jo dsu` ja` jmi`goo`na` 'ñia` Fidié` , co` ja` jmoo`na` nñu`na` jalé` e júu^ quiut' ta~ do. <sup>24</sup> Co` e jáb` e līng` uiim`ba` e fé` fi` ni` ji` quiá` Fidié` lala: "Jaléng` dsea` i`ja` līng` dsea` Israel gab` fé`r` uíi` quiá` Fidié` uíi` cóo` jalé` e ga` e jmoo` 'nú` , dsea` līng`na` dsea` Israel."

²⁵ Dsucó` e jáb` , doñi` i` 'nú` i`náu` e júu^ quiut' ta~ quiá` Moi` do, seab` lī` līng`ta~ quií`na` e tóo` li^ fi` ngúu` táang`na` lī` laco` la lítíng`naa` , dsea` lī`naa` dsea` Israel. Jo dsu` song ja` nñu`na` e júu^ quiut' ta~ do, joba` ja` e ta~ līng` quií`na` jóng e tóo` li^ fi` ngúu` táang`na` do. <sup>26</sup> Jo song i` 'nú` ja` mi` cató` li^ fi` ngúu` táang` jo dsu` jmití`ba` lajíl^ e júu^ quiut' ta~ do, joba` Fidié` ím`bre 'nú` jóng lafa` jaang` dsea` i`nicató` li^ fi` ngúu` táang` , nañí` fa` ja` mi` calí`re lajo. <sup>27</sup> Jo i`dsea` i

ja` tóo` li^ fi` ngúu` táang` dsu` jmití`bre e júu` quiut` ta~ do, joba` cóo` i`dsea` i` cuo` li^ e jaléng` 'nú` , dsea` līng`na` dsea` Israel, oo`ba` dsee` fi` quini` Fidié` . Co` nañí` fa` nicatób` e li^ do fi` ngúu` táang`na` jogui e seab` quií`na` e júu^ quiut` ta~ do, dsu` ja` jmití`na` laco` fé` e júu` jo.

²⁸ Dsucó` e jáb` , lajob lñi` jíl^ jaang` dsea` lñiñ` dseáng` dsea` Israel dsu` uíi` e jmóor` jíl^ e quí` tñng` dsea` áang` quiá`r` fa` e tóor` li^ fi` ngúu` táaiñ` . ²⁹ Dsucó` i`dsea` i`dseáng` já` līng` dsea` Israel, fi` dsu` bre li^ lñiñ` lajo, jogui e quí` tñiñ` e jmóor` li^ fi` ngúu` táaiñ` do, o` fi` jo li^ 'nú` jmér` lajo, co` lafa` fi` dsu` bre li^ nitóo` e li^ do lana, co` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` nilñiñ` , jo Jmiguí` quiá` Fidiéeb` dsea` jmoo` lajo, jo o` júu` quiut` ta~ quiá` Moi` e jmoo` lajo. Jo i`dsea` i`līng` lajo, Fidié`bing` i`fé` guíu` uíi` quiá`r` jo o` dsea` jmigü` i`fé` lajo.

³⁰ Joba` ¿su guíu`gui` e lñiñ`naa` dsea` Israel, jogui su e quiíng`gui` quií`i` e tóo` li^ fi` ngúu` táang`naa` lí` laco` quií` tñiñ`naa`? ² E jáb` , lajob lñi` , co` jmiguiub` uiing` sea` e guíu` e lñiñ`naa` dsea` Israel, jo e laba` e niing`gui` e jneaa`bing` i`nicangñíng` júu` quiá` Fidié` . ³ Jo dsu` e jáb` , i`līng` la'ó` dsea` góo`naa` dsea` Israel nicaté`bre e ja` lñiñ` júu` quiá` Fidié` . Dsu` Fidié` contøøm` jmitir` júu` quiá`r` nañí` fa` i`līng` dsea` góo`naa` ja` cajmér` já` lñiñ` e júu` jo. ⁴ Co` e jáb` , contøøm` fé` Fidié` júu` já` , nañí` fa` dsea` jmigü` contøøm` quier` júu` ta~ júu` . Co` lalab fé` fi` ni` ji` quiá` Fidié` lí` fé` cuaiñ` quiá`r`:

Jo mi` nñu` dsea` júu` quií`
congriab` lñiñ` e jmang` júu` já` ba` fó` 'nñu` ,
jo contøøm` lí` mi` cuo` dsea` 'nñu` dsee` .
Jo lanab fé` fi` ni` ji` quiá` Fidié` .

⁵ Jo dsu` song jalé` e ga` e jmoo`naa` iing` ta~ e laco` eáang`gui` nillíl^ dsea` jialco` jmoo` Fidié` jmang` jalé` e guíu` , joba` ¿e` nife`ee` jóng? ¿Su e gab` jmoo` Fidié` mi` cuo` iihuñ` uíi` jalé` e ga` e jmoo`naa` do? (Dsu` fá` a e júu` la lí` laco` la fé` doñi` i` dsea` jmigü`.) <sup>6</sup> Dsu` Fidié` jíl^ coo` e ga` jmóor` . Co` faco` ja` cuo` iihuñ` mi` jmoo` dsea` e ga` , joba` ¿jial` lí`r` e ni`fr` i`rø` quiá` jaléng` dsea` jmigü` ? <sup>7</sup> Jo seem` dsea` i`fé` e cóo` jalé` júu` e o` já` e fé`r` , eáang`gui` nillíl^ dsea` jial` fe` Fidié` jmang` júu` já` , jo lajoba` nijmi`gó` dsea` ír` . Jo song lajob lñi` , joba` ¿jial` ngñíng` i`dsea` i`dsee` e lñiñ` jaang` dsea` dsee` dsea` qui`? ⁸ Jo song lajob lñi` cajo, joba` cuóøng` fe`ee` jóng, ¿jial` ja` jmó`oo` e ga` e laco` ni`uíng` jmang` e guíu`? Jo lanab fé` i`līng` dsea` e cuo`r` jnea` dsee` , co` fé`r` e e júu` lanaba` ee` jnea` dsea` rún`n, jo dsu` dseáng` o` lajo. Jo jaléng` i`dsea` i`fé` ga` lajo lñi` catñiñ` e ni`ñi` lajíl` iihuñ` quiá` jalé` e ga` e jmóor` do.

Jalém` dsea` røøiñ` dsee`

⁹ Joba` ¿su jneaa`aa` , dsea` lñiñ`naa` dsea` Israel, guíung`gui` fi` quini` Fidié` laco`gui` i`dsea` i`ja` līng` lajo; jñu` , dseáng` o` lajo! Dsucó` nicaffi`baa 'nú` e jaléng` dsea` i`līng` dsea` Israel jogui jaléng` dsea` i`līng` lajo dseáng` røøb` lñiñ` , co` jalé` dsee`

quiá~bre silíi~ ír`.<sup>10</sup> Co' lalab fé` fí' ni~ ji~ quiá~ Fidiée~: ija~ seeng` jíi~ jaang` dsea` fa' e éer` røø` contøøng`!
Co' dseáng` jíi~ jaang` dseáng` ja~ ii~ seeng` ijmóo` lajo!

¹¹ Jogui ja` seeng` dsea` i quíi~ jmíi~ ningáng`,
o'gui i iing~ ni'náng` Fidiée~ cajo.
¹² Co' lajíim` dsea` nícacár` fí' ga`,
jogui lajíim` cajo ja` ee` uiing` sea` quiá'r` jíi~ coo`.
Co' ja` seeng` jaang` dsea` fa' i ee` røø`!
Co' dseáng` jíi~ jaang` dseáng` ja~ ii~ seeng` ijmóo` lajo!

¹³ Jo jalé` júu^ e fé'r` jmang` júu^ lítb` lít`.
Jo eáam` jmigðøiñ` dsea` rúiñ` cój` jalé` e fé'r`.
Jo jalé` e júu^ jo eáam` lée`,
lít` laco` lít` e nó^ quiá~ jaang` mít` i guíing`.
¹⁴ Jo lajalé` e fé'r` do jmang` júu^ guíib`,
jo cój` jalé` e jo eáam` bñiñ` jaléng` dsea` rúiñ`.
¹⁵ Jo contøøng` guiing` dsíir` e njngáiñ` dsea` rúiñ`.
¹⁶ Jo lajíi~ fí` teáaiñ` dseáng` jmang` lajíi~ e 'lé`-bre dseáng`.
Jo cuor` iihuít` jaléng` dsea` rúiñ`.
¹⁷ Jo dseáng` jíi~ capí` ja` ñir` jial dseáng` e seeiñ` juguiú~ cój` Fidiée`.

¹⁸ Jogui dseáng` jíi~ capí` ja` ñir` e 'né` e njmi`gór` Fidiée`.

Jo lanab lít` júu^ quiá~ Fidiée`.

¹⁹ Jo nine`baa` røø` e lajalé` e júu^ quiú` ta~ e cajme` Moi~ jaléng` dsea` Israelbing` catting` njmiti~, jo lajoba` jíi~ jaang` dsea` jmigü` cuøøng` fa` njíñ` e ja` røøiñ` dsee` fí` quini` Fidiée` , co` dsea` tbing` i fí` i` la-co` catting` quiá~ lajaléng` dsea` jmigü`.<sup>20</sup> Co` Fidiée` ja` ni`ñ` jíi~ jaang` dsea` e liiñ` jaang` dsea` i ja` røøng` dsee` fí` quini` dsu` uíi` e jmiti` e júu^ quiú` ta~ do. Dsu`co` jíi~ lít` iing` ta~ e júu^ quiú` ta~ do e lico` líne`naa` e lít`naa` dsea` røøng` dseeb`.

Jial íng` Fidiée` jneaa~aa` la'eáang` e já~ lít`naa` júu^ quiá'r`

²¹ Jo dsu` lana Fidiée` nícacuør` jneaa~aa` e nine`naa` jial e íñ` jneaa~aa` e lít`naa` dsea` i ja` røøng` dsee` fí` quini` . Jo jmóor` lajo dsu` o` uíi` e jmiti`naa` júu^ quiú` ta~ e cajme` Moi~. Jo røøb` cðøng` e júu^ na la-co`gui e fé` e fí` ni~ e júu^ quiú` ta~ do jogui laco` e café` jaléng` dsea` i café` cuaiñ` quiá~ Fidiée` malíi`guí eáang`.<sup>22</sup> Jo røøb` íng` Fidiée` lajaléng` dsea` jmigü` e liiñ` dsea` i ja` røøng` dsee` fí` quini` la'eáang` e já~ liiñ` júu^ quiá~ Dsea` Jmáang`.²³ Co` lajíim` dsea` jmigü` níca'éer` dsee` , jo uíi` e joba` ja` catting` e nitíñ` e nilseesiñ` cój` Fidiée` fí` lít` niing` gøng` dsea` do.<sup>24</sup> Dsu` uíi` e Fidiée` eáam` neáaiñ` jneaa~aa` e jíi~ ja` catting`naa` lajo, joba` ca'íñ` jneaa~aa` e lít`naa` dsea` i ja` røøng` dsee` fí` quini` . Jo cajmér` lajo la'eáang` e nícaleáang` Dsea` Jmáang` jneaa~aa` jee` jalé` dsee` quiú` ie` lami` cajuíñ` fí` dse` crúu`.<sup>25</sup> Jo Fidiée` cacuøøiñ` Dsea` Jmáang` e laco` cajung` dsea` do fí` dse` crúu` . Jo la'eáang` cój` e jmí`øøng` Dsea` Jmáang` e catuu` fí` jo, ca'íñ` dsee` quiá~ dsea` . Jo Fidiée` cacuøøiñ` dsea` do e laco` cuo` li` e con-

tøøm` jmóor` jmang` e guiú` jogui e eáam` féng` dsíir` cajo, dsu`co` ja` iú` dsíir` jalé` dsee` e ca'ee` dsea` lami` jéeng`gui.²⁶ Jo cajmér` lajo e laco` níliñ` dsea` jmíi` na e ím`bre dsea` e liiñ` dsea` i ja` røøng` dsee` fí` quini` . Jo e na cuo` li` e jíi~ ib` dsea` ijmóo` jmang` jalé` e guiú` , jogui jíi~ ib` cajo i íng` doñi` ii` dsea` i já` lít`ning` júu^ quiá~ Dsea` Jmáang` e liiñ` dsea` i ja` røøng` dsee` fí` quini` .

²⁷ Jo lana jíi~ coo` fa` e njmijløng` yee`naa` fí` quini` Fidiée` e i` dsi`naa` e ni`ñ` jneaa~aa` dsu` uíi` e jmiti`naa` e júu^ quiú` ta~ do, co` ni`ím`bre jneaa~aa` dsu` uíi` e já` lít`naa` júu^ quiá~ Dsea` Jmáang`.²⁸ Jo lanaba` nícaline`naa` røø` e Fidiée` ni`ím`bre dsea` e liiñ` dsea` i ja` røøng` dsee` fí` quini` dsu` uíi` e já` liiñ` júu^ quiá~ Dsea` Jmáang` , dsu` o` uíi` e jmiti` e júu^ quiú` ta~ do.²⁹ Dsu` Fidiée` ja` liiñ` jíi~ Fidiée` quiá~ dsea` Israel, co` lít`m`bre cajo Fidiée` quiá~ lajaléng` dsea` jmigü`.<sup>30</sup> Co` dseáng` jaam` Fidiée` dseáng` i seeng` , jo jíi~ tbing` i íng` dsea` i já` lít`ning` júu^ quiá~ Dsea` Jmáang` e liiñ` dsea` ja` røøng` dsee` fí` quini` , nañi` su liiñ` do dsea` Israel osi ja` liiñ` lajo é.<sup>31</sup> Jo dsu` uíi` e já` lít`naa` júu^ quiá~ Dsea` Jmáang` , joba` dseáng` ja` cuøøng` fa` e ni`náng` ca` lajíi~ e fé` e fí` ni` júu^ quiú` ta~ do. Co` lít` lít` jmi`goo`bñ` jial tíi` ni-ing` e fé` e júu^ jo.

Jo lít` laco` cajmée` lít` yéu` Abraham, lajøb 'né` jmò`oo'

4 Jo lana, dsea` rú`naa` , nisíi`naa` capí` cuaiñ` quiá~ e` calf` cój` lít` yéu` quí`ii` Abraham.

² Co`fa` mi` ca'íng` Fidiée` lít` yéu` Abraham e liiñ` do jaang` dsea` i ja` røøng` dsee` fí` quini` dsu` uíi` jalé` e guiú` e ca'eeiñ` , joba` seab` cuøøng` lít` jmijløng` 'ñia`r` jóng, dsu` o` fí` quini` Fidiée` faco` lajo.<sup>3</sup> Dsu`co` lab fe` fí` ni` ji` quiá~ Fidiée` : "Jo lít` yéu` Abraham jáb` calf`iñ` júu^ quiá~ Fidiée` , joba` Fidiée` ca'íñ` dsea` do e liiñ` do jaang` dsea` i ja` røøng` dsee` fí` quini` ."

⁴ Jo lajøb lít` , fa` jaang` dsea` jmóor` ta~, joba` e léeiñ` do ja` ngíiñ` lít` ta~ ngíiñ` , co` quiá` lajíi~ ta~ e jmóo`bre quiá` e joba` ngíiñ` .<sup>5</sup> Jo dsu` fa` jaang` dsea` já` lít`iñ` júu^ quiá~ Fidiée` , joba` Fidiée` ím`bre dsea` do e liiñ` do jaang` dsea` i ja` røøng` dsee` fí` quini` nañi` fa` ja` mi` cajméeiñ` do jíi` coo` e guiú` .<sup>6</sup> Co` café` dseata` dsea` féng` Daví` ie` malíi`guí do quiá` jial tíi` juguiú` quiá` lít` doñi` ii` dsea` mi` jo` iú` dsíi` Fidiée` cój` lajalé` e nícajmér` lami` jéeng`gui, jogui e níca'íng`neiñ` e liiñ` do jaang` dsea` i ja` røøng` dsee` fí` quini` .<sup>7</sup> Jo lalab cajing` i dseata` do ie` malíi`guí do:

⁷ Jo eáam` juguiú` quiá` jaléng` dsea` mi` Fidiée` níca'iñ` dsee` quiá` lajalé` e ga` e nícajméeiñ` ,

jogui e nícaleáang`neiñ` jee` jalé` dsee` quiáiñ`!

⁸ Jo eáam` juguiú` quiá` jaléng` dsea` i jo` iú` dsíi` Fí`naa` Fidiée` jalé` dsee` e níca'éeiñ` . Jo lanab jíi~ lít` júu^ quiá` dseata` dsea` féng` Daví` .

⁹Jo e juguiú⁻ na ja` catíng<sup>-</sup> jíi<sup>~</sup> dsea` Israel i qui⁻ ttíng⁻ tóó⁻ lí⁻ fí⁻ ngúu⁻ táang⁻, co['] catím⁻ cajo jaléng⁻ dsea` i ja` líng⁻ dsea` Israel dsea` i ja` qui<sup>-</sup> ttíng<sup>-</sup> lajo. Co<sup>'</sup> lí<sup>-</sup> laco<sup>'</sup> la nicasíi<sup>~</sup> naa' 'ná<sup>-</sup> e Fidiée<sup>'</sup> ca'ím<sup>-</sup> bre 'líf<sup>-</sup> yúu<sup>-</sup> Abraham e líiñ<sup>-</sup> do jaang<sup>-</sup> dsea` i ja` røøng<sup>-</sup> dsee<sup>-</sup> fí<sup>-</sup> quinir<sup>-</sup> dsu<sup>'</sup> uíi<sup>-</sup> e ja<sup>-</sup> calíng<sup>-</sup> dsea` do júu⁻ quiá⁻ Fidiée['], ¹⁰jo ɿi⁻ ca'íng⁻ Fidiée['] i líi⁻ yúu⁻ Abraham do e líiñ⁻ do lajo? ¹¹Su ná⁻ guí e cató⁻ lí⁻ fí⁻ ngúu⁻ táaiñ⁻ osi mi⁻ cangf⁻ jo é? Mó['] ná⁻ guí e cató⁻ lí⁻ fí⁻ ngúu⁻ táam⁻ bre ca'íng⁻ Fidiée['] ír⁻ e líiñ⁻ do jaang⁻ dsea` i ja` røøng⁻ dsee⁻ fí⁻ quinir⁻. ¹¹Jo mi⁻ cangf⁻ e ca'íng⁻ Fidiée['] i líi⁻ yúu⁻ do, jogui[']ba' cató⁻ lí⁻ fí⁻ ngúu⁻ táaiñ⁻ do e laco['] cuø⁻ li⁻ e nica'ím⁻ Fidiée['] ír⁻ e líiñ⁻ jaang⁻ dsea` i ja` røøng⁻ dsee⁻ fí⁻ quinir⁻ dsu['] uíi⁻ e ja⁻ calíniñ⁻ do júu⁻ quiá⁻ Fidiée[']. Jo uíi⁻ e joba['] i líi⁻ yúu⁻ Abraham do ca'uíiñ⁻ lafa['] tiquiá⁻ jaléng⁻ dsea` i já<sup>-</sup> líng<sup>-</sup> júu<sup>-</sup> quiá<sup>-</sup> Fidiée<sup>'</sup>. Co<sup>'</sup> Fidiée<sup>'</sup>bing<sup>-</sup> i íng<sup>-</sup> dsea` i já⁻ líng⁻ júu⁻ quiá⁻ e laco['] nilíiñ⁻ do dsea` i ja` røøng⁻ dsee⁻ fí⁻ quinir⁻, jo ja⁻ ee⁻ líf⁻ fa['] ja⁻ m⁻ cató⁻ lí⁻ fí⁻ ngúu⁻ táaiñ⁻ do. ¹²Jogui['] i líi⁻ yúu⁻ Abraham do líiñ⁻ bre cajo lafa['] tiquiá⁻ jaléng⁻ dsea` Israel i nícató⁻ lí⁻ fí⁻ ngúu⁻ táang⁻. Jo i líi⁻ yúu⁻ do líiñ⁻ lafa['] tiquiá⁻ jaléng⁻ i⁻ dsu['] o['] uíi⁻ e nícató⁻ lí⁻ fí⁻ ngúu⁻ táaiñ⁻ do; co['] 'né⁻ e níjmiti[']biñ⁻ do cajo lí⁻ laco['] cajmée['] i líi⁻ yúu⁻ Abraham do ie⁻ lamí⁻ já⁻ calíniñ⁻ júu⁻ quiá⁻ Fidiée['] lajee['] e ná⁻ guí e cató⁻ lí⁻ fí⁻ ngúu⁻ táaiñ⁻.

Mi⁻ cacuø['] Fidiée['] júu⁻ quiá⁻ i líi⁻ yúu⁻ Abraham

¹³Jo ie⁻ malíi⁻guí do Fidiée['] cacuø'r⁻ júu⁻ i líi⁻ yúu⁻ Abraham cój⁻guí jaléng⁻ dsea` sijur⁻ e niñíim⁻biñ⁻ do lajalé⁻ e sea['] ff⁻ jmigüiñ⁻. Jo e júu⁻ la calítí⁻ dsu['] o['] uíi⁻ e i líi⁻ yúu⁻ Abraham cajmée['] náu⁻r⁻ e júu⁻ quiá⁻ ta⁻ e cajme['] Moi⁻. Co['] calí⁻ lajo la'eáang⁻ e jáb⁻ calíng⁻ i líi⁻ yúu⁻ do júu⁻ quiá⁻ Fidiée['], jo uíi⁻ e joba['] e ca'íng⁻ dsea` do ír<sup>-</sup> e líiñ<sup>-</sup> jaang<sup>-</sup> dsea` i ja` dsee<sup>-</sup> røøng<sup>-</sup> fí<sup>-</sup> quinir<sup>-</sup>. <sup>14</sup>Jo song lajíi<sup>~</sup> dsea` i jmiti⁻ e júu⁻ quiá⁻ ta⁻ do ni'íñ⁻ lajalé⁻ e sea['] ff⁻ jmigüiñ⁻, joba['] cuøøng⁻ fe'ee⁻ jóng e ja⁻ ee⁻ ta⁻ íing⁻ e já⁻ líng⁻ dsea` júu<sup>-</sup> quiá<sup>-</sup> Fidiée<sup>'</sup>, jogui<sup>'</sup> e júu<sup>-</sup> e cacuø<sup>'</sup> Fidiée<sup>'</sup> lamí<sup>-</sup> jéeng<sup>-</sup>guí do ja<sup>-</sup> ee<sup>-</sup> quiing<sup>-</sup> cajo. <sup>15</sup>Co<sup>'</sup> song ja<sup>'</sup> jmiti<sup>-</sup> dsea` dseáng⁻ røø⁻ e júu⁻ quiá⁻ ta⁻ do, joba['] iihiúib⁻ iñ⁻ quiá⁻ Fidiée['] jóng. Jo dsu['] lí⁻ ja['] sea['] e júu⁻ quiá⁻ ta⁻ do, joba['] ja⁻ ee⁻ cuøøng⁻ lí⁻ 'lé⁻ dsea` cój⁻ e jo.

¹⁶Jo Fidiée['] cacuø'r⁻ i líi⁻ yúu⁻ Abraham júu⁻ quiá⁻ uíi⁻ e já⁻ calíng⁻ i líi⁻ yúu⁻ do júu⁻ quiá⁻ dsea` do. Jo cajmée<sup>'</sup> Fidiée<sup>'</sup> lajo e laco<sup>'</sup> jaléng<sup>-</sup> dsea` i líng⁻ siju['] i líi⁻ yúu⁻ Abraham nita⁻ dsu['] e dseáng⁻ níjmitib⁻ Fidiée['] e júu⁻ jo la'eáang⁻ e eáang⁻ 'neáiñ⁻ jaléng⁻ i dsea` i⁻ e jíi⁻ ja['] catíniñ⁻ do lajo. Jo lí⁻ laco['] cuøøng⁻ fe'ee⁻ e júu⁻ na, e jalé⁻ e jíng⁻ Fidiée['] e nicuø'r⁻ jaléng⁻ dsea['], dsu['] o['] jíi⁻ dsea` i catíng<sup>-</sup> e júu<sup>-</sup> quiá<sup>-</sup> ta<sup>-</sup> do i nicuø'r<sup>-</sup> jalé<sup>-</sup> e jo, co<sup>'</sup> nicuø'r<sup>-</sup> bre cajo jaléng<sup>-</sup> i dsea` i já⁻ líng⁻ júu⁻ quiá⁻ r⁻ lí⁻ laco['] cajmée['] i líi⁻ yúu⁻ Abraham do. Jo lajoba['] i líi⁻ yúu⁻ do ca'uíiñ⁻ lafa['] tiquiá⁻ jaléng⁻ jneaa⁻aa', dsea` i já⁻ lí⁻ naa' júu⁻ quiá⁻ Fidiée[']. ¹⁷Jo lí⁻ laco['] la fé['] Fidiée['] ff⁻ ni⁻ ji⁻ quiá⁻ r⁻ fé['] r⁻ lala cuaiñ⁻ quiá⁻ i líi⁻ yúu⁻ Abraham: "Nícajmé⁻e e nilín⁻ lafa['] tiquiá⁻ i líng⁻ 'lé⁻ dsea`

jmigüiñ⁻." Jo lanab fé['] ni⁻ ji⁻ quiá⁻r⁻. Jo e júu⁻ la calítib⁻, co['] 'ñiab⁻ Fidiée['] dsea` cacuø'r<sup>-</sup>. Jogui<sup>'</sup> jáb<sup>-</sup> calíng<sup>-</sup> Abraham e júu<sup>-</sup> e cangfíñ<sup>-</sup> quiá<sup>-</sup> dsea` do. Jo jíi⁻ Fidiée[']bing⁻ i quiá⁻ jmiñ⁻ e níjmiñ⁻ jaléng⁻ i líi⁻ jogui['] e níjmér⁻ e nilisea['] doñi⁻ ee⁻ e ja⁻ m⁻ sea['] ff⁻ jmigüiñ⁻.

¹⁸Jo lajee['] e nídseáam⁻ eáang['] i líi⁻ yúu⁻ Abraham do, jogui['] jo['] quiá⁻r⁻ jmiñ⁻ fa['] e niliseeng⁻ jgóor⁻ co['] eáam⁻ niyúu⁻r⁻, jo dsu['] jáb⁻ calíniñ⁻ do júu⁻ quiá⁻ Fidiée['] e quiá⁻ niliseem⁻ jgóor⁻ nañi⁻ fa['] ja['] quiá⁻r⁻ jmiñ⁻ lajo. Jo dsu['] lajob calí⁻, jo "ca'uíiñ⁻ lafa['] tiquiá⁻ i líng⁻ 'lé⁻ dsea` jmigüiñ<sup>-</sup> lí<sup>-</sup> laco<sup>'</sup> guí la nicasíi<sup>-</sup> Fidiée<sup>'</sup> ír<sup>-</sup> lamí<sup>-</sup> jéeng<sup>-</sup>guí ie<sup>-</sup> lamí<sup>-</sup> cajíng<sup>-</sup> dsea` do lala: "Lanab niliseeng⁻ líng⁻ dsea` sijú[']." ¹⁹Jo dseáng⁻ ja['] calítum⁻ dsu['] i líi⁻ yúu⁻ Abraham e já⁻ líiñ⁻ júu⁻ quiá⁻ Fidiée['], nañi⁻ fa['] ie⁻ jo ningóor⁻ jie⁻ ja['] cien jíi⁻, jogui['] níl⁻bre cóo⁻ dseamí⁻ quiá⁻r⁻ i sii⁻ Sara do e tí⁻ lí⁻ níjúum⁻bre. Jo lají⁻ gám⁻bre ie⁻ jo eáam⁻ nídseáaiñ⁻, joba['] jo['] quiá⁻r⁻ guí jmiñ⁻ fa['] e niliseeng⁻ jgóor⁻. ²⁰Jo i líi⁻ yúu⁻ Abraham do dseáng⁻ jáb⁻ calíniñ⁻ jogui['] dseáng⁻ calítab⁻ dsu['] e dseáng⁻ níjmitib⁻ Fidiée['] lajíi⁻ júu⁻ e cacuø'r⁻ dsea` do, jo eáang⁻ guí já⁻ calíniñ⁻ jogui['] cajmata⁻ guí dsu['] e dseáng⁻ níjmitib⁻ Fidiée['] lajíi⁻ e nícajíiñ⁻ lamí⁻ jéeng⁻guí do. Jo uíi⁻ joba['] eáam⁻ cajmiféiñ⁻ Fidiée['], ²¹co['] dseáng⁻ nítab⁻ dsu['] e dseáng⁻ quiá⁻b⁻ dsea` do jmiñ⁻ e níjmitir⁻ lajíi⁻ júu⁻ e nícacuø'r⁻ lamí⁻ jéeng⁻guí. ²²Jo uíi⁻ e já⁻ calíniñ⁻ do e júu⁻ jo, joba['] ca'íng⁻ Fidiée['] ír⁻ e líiñ⁻ do jaang⁻ dsea` i ja` røøng⁻ dsee⁻ fí⁻ quinir⁻. ²³Jo e ca'íng⁻ Fidiée['] i líi⁻ yúu⁻ Abraham do e líiñ⁻ do jaang⁻ dsea` i ja` røøng⁻ dsee⁻ fí⁻ quinir⁻ o['] jíi⁻ quiá⁻ i líi⁻ yúu⁻ i dseáng⁻ fí⁻ e júu⁻ na, ²⁴dsu['] catím⁻ jneaa⁻aa' e júu⁻ na cajo. Co['] ím⁻ Fidiée['] jneaa⁻aa' e lí⁻ naa' dsea` i ja` røøng⁻ dsee⁻ fí⁻ quinir⁻ dsu['] uíi⁻ e já⁻ lí⁻ naa' júu⁻ quiá⁻r⁻. Jo jáb⁻ lí⁻ naa' cajo e Fidiée[']bing⁻ i cajmiji⁻tu Fíi⁻naa' Dsea` Jmáang<sup>-</sup> <sup>25</sup>mi<sup>-</sup> cangf<sup>-</sup> e cacuøøiñ<sup>-</sup> dsea` do e cajúiñ⁻ fí⁻ dse['] crúu⁻ uíi⁻ jalé⁻ dsee⁻ qui⁻ii⁻. Jo mi⁻ cangf⁻ jo, cajmiji⁻tyr Dsea` Jmáang<sup>-</sup> e laco<sup>'</sup> la'eáang<sup>-</sup> i cajmée<sup>'</sup> cóo<sup>-</sup> jneaa<sup>-</sup>aa' e nilíi<sup>-</sup>naa' dsea` i ja` røøng⁻ dsee⁻ fí⁻ quinir⁻.

Jial íng⁻ Fidiée['] dsea` e líiñ<sup>-</sup> dsea` i ja` røøng⁻ dsee⁻ fí⁻ quinir⁻

⁵ Jo lana Fidiée['] nícaíñ⁻ jneaa⁻aa' e lí⁻ naa' dsea` i ja` røøng⁻ dsee⁻ fí⁻ quinir⁻ dsu['] uíi⁻ e níjá⁻ lí⁻ naa' júu⁻ quiá⁻r⁻. Jo co['] lajob nilíi⁻naa', joba['] jugui['] júu⁻ røø⁻ níse⁻naa' lana cój⁻ Fidiée['] la'eáang⁻ cój⁻ jalé⁻ e nícajmée['] Fíi⁻naa' Dsea` Jmáang<sup>-</sup> cój<sup>-</sup> jneaa<sup>-</sup>aa'. <sup>2</sup>Jo la'eáang<sup>-</sup> cój<sup>-</sup> Dsea` Jmáam⁻ba' e níse⁻naa' lajo cój⁻ Fidiée[']. Jo nícajgíñ⁻naa' e jo uíi⁻ e já⁻ lí⁻ naa' júu⁻ quiá⁻r⁻. Jo lajob níse⁻naa' lana, jogui['] eáam⁻ iáang⁻ dsu[']naa', co['] nítab⁻ dsu[']naa' e dseáng⁻ niliseem⁻baa' cøøng⁻ cój⁻ Fidiée['] fí⁻ lí⁻ niing⁻ 'gøiñ⁻ mi⁻ nitf⁻ e í⁻ jo. ³Jogui['] o['] quiá⁻ jíi⁻ e na e jmi[']iáang⁻ dsu[']naa', co['] lajob cajo jmi[']iáam⁻ dsu[']naa' cój⁻ jalé⁻ e huíng⁻ e dsijée⁻ qui⁻ii⁻. Co['] níne⁻baa' guíú⁻ e mi⁻ ningf⁻ e dsingfíng⁻naa' jalé⁻ e jo, joba['] eáang⁻ guib nílféng⁻ dsu[']naa' cój⁻ doñi⁻ ee⁻ e nidsijée⁻ qui⁻ii⁻ jóng. ⁴Jo mi⁻

jmoo~naa' e féng' dsı`naa' cōo~ jalé~ e dsingfing~naa' do, joba' guib' fē Fidiée~ uii~ qui~ii' jóng. Jo mi~ jmoo` Fidiée` lajo cōo~ jneaa~aa', joba' eáang'gui lita~ dsi`naa' e niliseem~baa' cōøng` cōo~ Fidiée` fí` l̄` ni~ing~ 'gøiñ'. ⁵ Jo e nita~ dsi`naa' na dseáng~ nilitib~, co' la'eáang' cōo~ Jmiguí~ quiá~r~ e nicacuø'r~ jneaa~aa' e nicaline~naa' jial tii' e ja` cōøng` cōo~ e 'neáaiñ` jneaa~aa' do.

⁶ Jo dsu' lajee~ e ja` qui~ii`guif' jmiñ` fa' e nilaang~ yee~naa' jee~ jalé~ dsee~ qui~ii', jo dsu' lajee~ job mi~ catf' í` e cagüéng` Dsea` Jmáang` fí` jmiñ` la e laco' cajáng` 'ñia'r~ e cajúiñ` cuaiñ` qui~ii', dsea` l̄`naa' dsea` dsee~ dsea` qui'. ⁷ Dsu' huifim` eáang` nicuøng~ 'ñia` jaang` dsea` e njúuiñ` uii~ quiá~ jaang` dsea` i` ée` røø` , jo dsu' cōo` jangám` seeng` jaang` dsea` i` nicuøng~ 'ñia` e njúuiñ` cuaiñ` quiá~ jaang`gui dsea` i` dseáng~ lajang` guiúng` . <sup>8</sup> Jo dsu' lajee~ e l̄`naa' dsea` dsee~ dsea` qui', Fidiée` ca'e'r` jneaa~aa' jial tii' ja` cōøng` cōo~ e 'neáaiñ` jneaa~aa', co' casiñ` Dsea` Jmáang` e laco' dsea` do cajúiñ` uii~ dsee~ qui~ii'. ⁹ Jo lana nicaím` Fidiée` jneaa~aa' e nilif'naa' dsea` i` ja` røøng` dsee~ fí` quinir` la'eáang` cōo~ e jmiøøng` Fí`naa' Dsea` Jmáang` . Jo co' lajob cajmér` cōo~ jneaa~aa', joba' lana eáang`guib nita~ dsi`naa' e Dsea` Jmáam`bing` i` nileáng` jneaa~aa' jee~ jalé~ iihuif` e nilisea` mi~ tñ` lñ` ni!f` Fidiée` i` quiá~ lajaléng` dsea` jmiñ` . <sup>10</sup> Jo lajee~ e ja` see~naa' røø` cōo~ Fidiée` jogui e 'nì` máang`naa're, jo lajee~ job cajmér` e caliséng`naa' juguiñ` júu` røø` cōo'r` la'eáang` e ca-júng` Jógr` Dsea` Jmáang` fí` dse` crúu^. Jo co' lajob cajmér` cōo~ jneaa~aa', joba' lana eáang`guib nita~ dsi`naa' e dseáng~ nileám`baa' jee~ jalé~ dsee~ qui~ii' la'eáang` e cají`tu Dsea` Jmáang` mi~ cangf` e cajúiñ` . <sup>11</sup> Jo o' jíi` quiá~ e na e jmi`iáang` dsi`naa', co' lajob jmi`iáang` dsi`naa' cajo cōo~ lajalé` e nícajmée` Fidiée` cōo~ jneaa~aa' la'eáang` cōo~ Fí`naa' Dsea` Jmáang` ; dsu`co` la'eáang` dsea` dob e nísee~naa' lana juguiñ` júu` røø` cōøng` cōo~ Fidiée` .

Mi~ canaang` e sea` dsee~ fí` jmiñ`

¹² Jo lajob lñ`, dsea` rú`naa'; jo la'uui~, mi~ canaang` e caliseá` dsee~ fí` jmiñ` la, calf` lajo uii~ jaang` dseañ` i` calisí` Adán. Jo dsift` mi~ cangf` e ca'eer` dsee~, job mi~ canaang` e caliseá` 'mó~; jo co' lajob cajmér` i` do lamiñ` uii~, joba' lajim` dsea` lati` lana sea` 'mó~ quiá~r~ uii~ jalé` e dsee~ e éer` . ¹³ Jo dsea` dsee~ dsea` quib` nilifing` dsea` lajíi` ie~ ná`gui e niñif` Moi` e júu` quiñ` ta` quiá~ Fidiée` . Jo dsu` mi~ ja` sea` júu` quiñ` ta` , joba' ja` cuøøng` lñ` ñiñ` dsea` dsee~ e ja` mi` cajmitir` e júu` jo` . <sup>14</sup> Jo lajob lñ`, lajaléng` dsea` i` caliséng` jíi` ie~ lamiñ` cajá` Adán jo ie~ carti` cajá` Moi` caliseab` 'mó~ quiá`r` , joba' cajum` bre. Jo calfiñ` lajo uii~ jalé` dsee~ e ca'eer` , lifa` ja` ca'eer` dsee~ e laco` dsee~ e ca'eer` Adán, co` i` dsea` do ja` cajmér` náu'r` co` ta` caquiñ` Fidiée` . Jo i` Adán labing` i` lñ`ing` co` e lñ` quiá~ jaang` i` niing` i` njáa` cōøng`gui` . ¹⁵ Jo ja` cuøøng` cōøng`naa' røø` e dsee~ e ca'eer` Adán jogui e cacuø` Fidiée` jneaa~aa' e iáang` dsíir` . Dsu`co` uii~ e

dsee~ e ca'eer` i` Adán do ie~ jo, joba' caliseá` 'mó~ fí` jmiñ` la, jo mi~ calf` lajo, joba' lajim` dsea` júu`iñ` jóng. Jogui e cangfing`naa' quiá` Fidiée` uii~ e 'neáaiñ` jneaa~aa' do cajmilir` lajo cōo` jíi` 'ñia` Dsea` Jmáang` . Co` e cajmée` Dsea` Jmáang` do dseáng~ ja` sea` e cuøøng` lñ` cōøng` cōo~ e jo, co` la'eáang` jíi` cōo` fí` fí` dsea` jmiñ` tñiñ` fí` quinir` Fidiée` . <sup>16</sup> Jo e cangfing`naa' quiá` Fidiée` uii~ e eáang` 'neáaiñ` jneaa~aa' do ja` cuøøng` lñ` cōøng`naa` cōo~ e dsee~ e ca'eer` i` Adán do. Co` mi~ ca'eeiñ` do dsee~, joba' canaang` e caliseá` 'mó~ fí` jmiñ` , jo uii` joba' ca'naam` dsea` jóng e seeiñ` cōøng` cōo~ Fidiée` . Jo dsu' e cangfing`naa' quiá` Fidiée` do jmoo` e iñ` jneaa~aa' e nilif'naa' dsea` i` ja` røøng` dsee~ fí` quinir` . Jo e jo jmoo` Fidiée` cōo` jneaa~aa` la'eáang` cōo~ Dsea` Jmáang` , co` i`bing` i` nicaíing` lajalé` dsee` quiá` dsea` jmiñ` . <sup>17</sup> Jo dsu' e jáb` , mi~ ca'ee` i` Adán do la'uui` dsee~, joba' canaang` e caliseá` b` quiá` 'mó` , co` dseáng` lajim` dsea` jmiñ` tñiñ` e jo. Jo dsu` eáang`guib sea` b` quiá` lajíi` e cuø` Fidiée` i` fí`ing` dsea` jmiñ` e íng`neiñ` e lñiñ` dsea` i` ja` røøng` dsee` fí` quinir` . Jo jmoo` Fidiée` lajo la'eáang` cōo` jíi` 'ñia` Dsea` Jmáang` uii` e eáang`guiúiñ` cōo` dsea` jmiñ` . Jo co` lajob lñ`, joba' røøb` ni`tiñ` i` cōo` Dsea` Jmáang` mi~ nitf` i` lajo.

¹⁸ Jo co` la'eáang` cōo` e co` dsee~ e ca'ee` i` Adán do, job mi~ ca'naang` dsea` e seeiñ` cōøng` cōo` Fidiée` . Jo dsu` la'eáang` cōo` e co` e guif` e cajmée` Dsea` Jmáang` fí` dse` crúu^, joba' lana niseab` fí` e lajaléng` dsea` nilif'niñ` dsea` i` ja` røøng` dsee` fí` quinir` Fidiée` . <sup>19</sup> Jo co` ja` cajmée`gui i` Adán do náu'r` lajíi` ta` caquiñ` Fidiée` , joba' lajalém` dsea` jmiñ` ca'uuiñ` dsea` dsee` dsea` qui` . Jogui lajobi cajo, la'eáang` e cajmée` Dsea` Jmáang` náu'r` , joba` íng` Fidiée` i` fí`ing` dsea` jmiñ` e lñiñ` do dsea` i` ja` røøng` dsee` fí` quinir` .

²⁰ Jo mi` caliseá` e júu` quiñ` ta` e cajme` Moi` do, joba' eáang`guib califil` dsea` e røøiñ` dsee` jóng. Jo dsu` mi` calimfing` eáang` dsee` quiá` dsea` , joba` Fidiée` eáang`guib caliguiúiñ` cōo` jaléng` dsea` nañ` fa` ja` catfñ` lajo. ²¹ Jo dsu` e jáb` e dsee` e ée` dsea` jmiñ` seab` b` quiá` , co` fí` 'mó` sí` . Jo dsu` e eáang`guiúng` Fidiée` cōo` jneaa~aa' do eáang`guib sea` b` quiá` , co` nicaím`bre jneaa~aa` e lñ`naa` dsea` i` ja` røøng` dsee` fí` quinir` . Jo cajmér` lajo cōo` jneaa~aa` e laco` nilisee~naa` car` ngongf` jmiñ` la'eáang` cōo` Fí`naa` Dsea` Jmáang` .

Lafa` dsea` mñ`ing` nilif'naa` la'eáang` cōo` Dsea` Jmáang`

6 Jo fí`guif` 'nú` , dsea` rú`naa', e ja` cuøøng` e niñ`guif`dsi`naa` e nibeáang`guif`dsee` yee`naa` e laco` eáang`gui`niliguiúng` Fidiée` cōo` jneaa~aa`!

² ;Co` dseáng` o` lajo! Dsu`co` jneaa~aa` lafa` nica-júm`baa` uii` e nica'náng`naa` jee` jalé` dsee` e lamiñ` quié` nif` qui~ii` . Jo co` lajob nilif'naa` , joba` jo` cuøøng` fa` e nibeáang`guif`dsee` yee`naa` . ³ Dsu`co` níne`baa` guif` e ie` mi` cajgáang`naa` jmiñ` uii` e nilif'naa`

dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, joba' lafa' e cajúm`baa' jóng cój` dsea` do fí` dse` crúu^. 4 Co' ie` mí` ca-jgáang`naa' jmií` do lí` lafa' e røøb` ca'áng`naa' cój` Dsea` Jmáang` mí` cangf` e cajúiñ`. Jogui mí` cají`tu Dsea` Jmáang` la'eáang` cój` e güea`^ 'gøng` quiá` Tiquiá`r` Fidiée`, joba' lafa' cajíb`tu jneaa~aa' cajo e la-co` nilísee`naa' e nilíff`naa' lafa' dsea` `míff`ng`.

5 Jo co' lafa' cajúm`baa' ie` lamí` cajung` Dsea` Jmáang`, joba' lana lafa' jaam` dsea` nilíff`naa' cój`r`. Jo co' cajíb`tu Dsea` Jmáang` mí` cangf` jo, joba' jneaa~aa' cajo nijíb`túu` ie` jo e laco` nilísee`naa' cøøng` cój`r`. 6 Jo níne`baa' guiú` e ie` mí` catáng` Dsea` Jmáang` fí` dse` crúu^, cacó`bre lajalé` e ja` dseeng` e lamí` jmoo`naa' do, jo lajoba' ca'ím` e si` fí` quí`ii` e ni'ee`naa' dsee` do. Jo co' lajob calí`, joba' lana jo` quiú`gui ta~ jneaa~aa' jalé` dsee` 7 Dsøco` fa' mí` júung` jaang` dsea` , joba' jo` cuøøng` fa' e ni-jmiróng`gui 'ñia'r` dsee` .

8 Jogui co' jneaa~aa' lafa' nicajúm`baa' røø` cój` Dsea` Jmáang`, joba' nitab` dsi`naa' e dseáng` nilísee`baa' cøøng` cój`r` car` ngongff` jmií`. 9 Jo co' cajíb`tu Dsea` Jmáang` mí` cangf` e cajúiñ`, joba' guiúb` níne`naa' e jo` cuøøng`gui fa' e njúung`tur calé` catú`, co' jo` sea` bí` quiá`- 'mó` fa' e niquíú`gui ta~ ír`. 10 Jo coo` ya`ba` cajung` Dsea` Jmáang` fí` dse` crúu` uí`jalé` dsee` quí`ii`, jo lajoba' ca'iñ` car` ngongff` jmií` e bí` quiá`jalé` e dsee` jo. Jo mí` cangf` jo, cají`tur calé` catú` e laco' lana niseeiñ` cøøng` cój` Fidiée` car` ngongff` jmií`. 11 Jo lajob jaléng` 'nú` cajo 'né` fí` óo`na' e lafa' nicajúm`baa' uí` e jo` quiú`gui ta~ 'nú` jalé` dsee` quí`naa!. Co' lanagui 'né` fí` óo`na' e seeng`naa' cøøng` cój` Fidiée` la'eáang` e nilíff`naa' jaang` dsea` cój` Dsea` Jmáang` .

12 Jo co' lajob líf` , dsea` rú`naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, joba' ffí`guí` 'nú` e ja` cuø`gui fí` yaang`naa' fa' e dsee` quí`naa' quiú`gui ta~ 'nú` e laco` nijmití`naa' lajíi` e lí` óo`na' yaang`naa!. 13 Jo ja` jáang`yaang`naa' fí` ni` dsee` e laco` nilísea` fí` quí`naa' e njmée`naa' jalé` e ja` dseeng` e lí` óo`na' yaang`naa!, dsøco` o` lajo e 'né` jmée`naa' lana; co` lí` lí` 'né` jmée`naa' e njáang`yaang`naa' fí` jaguo` Fidiée` , co` lana nilíff`naa' dsea` i` lafa' nicajung` jogui i` lafa' nicají`tu calé` catú`. Jo co' lajob nilíff`naa', joba' 'né` jmée`naa' e njáang`yaang`naa' fí` jaguo` Fidiée` e laco` dsea` do njmér`cój` 'nú` jialco` iiñ` e njmée`naa' jmang` jalé` e guiú`. 14 Jo jo` 'né`gui fa' e quiú`gui ta~ 'nú` jalé` dsee` quí`naa', co` lana niseeng`naa' uí` e eáang` 'neáang` Fidiée` 'nú', jo jo` seeng`naa' fa' e quiú`gui ta~ quí`naa' e júu` quiú`ta~ e cajme` Moi` do.

Jial laang` dsea` e seeiñ` e jo` quiú`ta~ dsee` ír`

15 Jo co` lana nisee`naa' uí` e eáang` 'neáang` Fidiée` jneaa~aa' jogui e jo` quiú`gui ta~ quí`ii` e júu` quiú`ta~ do, joba` ja` dseeng` fa' e nibéang`gui dsee` yee`naa!. 16 Jo guiúb` niñí` 'nú` e song njáang`yaang`naa' e njmée`naa' ta~ quiá`jaang` dsea` , joba` 'né` jmití`ba` jóng jalé` ta~ e niquíú` i` dsea` do, co` lafa` dsea` si`niim` nilíff`naa' quiá` i` dsea` i` líff`ng` fí`na`

do. Jo lajøb líf` e la, song 'nú` jmití`na` lajíi` ta~ quiú`dsee` quí`naa', joba` lafa` dsea` i` nisijúum` líff`ng`naa' jóng, co` nisi`naam`ba` cój` Fidiée` . Jo dsø` song 'nú`gui jmoo`na` níu`na` júu` quiá` Fidiée` , joba` ni`im`bre 'nú` jóng e líff`ng`na` dsea` i` ja` røøng` dsee` fí` quinir` . 17 Dsø` lana gui'máam` Fidiée` ui` quiú`naa` , co` ie` lamí` jéeng`gui do dsee` quí`ba` silíff` 'nú` , jo dsø` lanagui nícajmití`ba` e ngocáng` óo`na` lajíi` e júu` quiá` Fidiée` e nica`fíng`na` do. 18 Jo co` jo` silíff`gui 'nú` jalé` dsee` quí`naa` lana, joba` níca-jáang`yaang`naa` e njmée`naa` jmang` lajíi` e guiú`. 19 Jo nifá`a e júu` la cój` 'nú` e fí` doñí` lí` dsea` jmigü` e laco` ningáng`naa` røø` e júu` la, co` fíng` ja` njmee`e lajo, huñim`jíu` líf` quí`naa` e ningáng`naa` . Co` 'nú` , ie` lamí` jéeng`gui do, dseáng` cajáang`yaang`naa` e cajmee`naa` jmang` jalé` e 'lí` e ja` dseeng` ; jo dsø` lajob lana cajo 'nè` e njáang`yaang`naa` fí` jaguo` Fidiée` e laco` njmée`naa` jmang` lajíi` e guiú` e iing` dsea` do e njmée`naa` .

20 Jo lajee` e silíff` 'nú` jalé` dsee` quí`naa` , ja` ca-jáang`yaang`naa` fa` e cajmee`naa` lajíi` e iing` Fidiée` . 21 Jo líi` coo` e guiú` cadsé`na` quiá` jalé` e ja` dseeng` e cajmee`naa` ie` lamí` jéeng`gui do, co` lanagui níi` líff`ba` cuaiñ` quiá` jalé` e jo. Co` mí` jmoo` dsea` jalé` e jo, líi` fí` 'mó` si` . 22 Dsø` lanagui jo` silíff`gui quí`naa` jalé` dsee` , co` lanagui nícajáang`yaang`naa` fí` jaguo` Fidiée` . Jo co` lajob nícajmee`naa` , joba` lana dseáng` jmang` lajíi` e guiú` e iing` Fidiée` njmoo`naa` jogui e nilíseeng`naa` cøøng` cój` dsea` do car` ngongff` jmií`. 23 Jo lajob líf` , dseáng` líi` 'mó`ba` íng` dsea` mí` éer` dsee` . Jo dsø` la'eáang` e eáang` 'neáang` Fidiée` jneaa~aa` , joba` cacuør` e iáang` dsíir` e nilísee`naa` cøøng` cój` Fí`naa` Dsea` Jmáang` car` ngongff` jmií` .

Júu` quiú`ta~ quiá` dsea` sicúng` guó`

7 Jo jaléng` 'nú` , dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , nícuí`ba` røø` jial líf` jalé` júu` quiú`ta~ quiá` Fidiée` , jogui niñí`bi` cajo e e júu` quiú`ta~ do quiú`ta~ dsea` i` lajee` e seeng` dsea` fí` jmigüib` . 2 Co` faco` jaang` dseam` cacung` guór` , joba` dseáng` ja` cuøøng` fa` e nitiúiñ` i` dseañ` quiá`r` do lajee` e seeiñ` do fí` jmigü` , co` lajob fí` e fí` ni` e júu` quiú`ta~ do. Jogui fíng` song cajung` i` dseañ` do, joba` i` dseam` do jo` catff`ng` fa` e nijmití`gui` lac` fí` e fí` ni` júu` quiú`ta~ do cuaiñ` quiá` dsea` sicúng` guó` . 3 Jo song i` dseam` do 'léer` e güñiñ` cój` dseañ` i` jiéng` lajee` e seem`bi` i` dseañ` quiá`r` do, joba` dseeb` éer` jóng fí` quini` Fidiée` . Jogui song cajung` i` dseañ` quiá`r` do, joba` jo` catff`ng`gui` fa` e nijmití` lac` fí` e fí` ni` júu` quiú`ta~ do cuaiñ` quiá` dsea` i` sicúng` guó` . Joba` ja` dsee` ni`ér` fí` quini` Fidiée` song nicúiñ` guóor` cój` i` dseañ` i` jiéng` do.

4 Jo lajob líf` cój` jaléng` 'nú` , dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , co` la'eáang` cój` e cajung` Dsea` Jmáang` fí` dse` crúu` do, líf` lafa` e cajúm` 'nú` cajo. Jo lana jo` quiú`gui ta~ 'nú` e júu` quiú`ta~

quiá' Fidiée' do. Jo calf' lajo e laco' nilfing'na' dsea` quiá' Dsea` Jmáang'. Jo co' dsea` quiá' i dsea` i cají'tu calé' catú' nilfing'na', joba' lajíl' e iing' Fidiée' nij-moo`na' lana. <sup>5</sup> Jo ie` lamí' jmití'naa' jalé' e ja` dseeng` e lf' dsí' ngúu' táang`naa', e júu' quiú' ta~ do califing' ta~ e laco' eáang'guí lf' dsí'naa' e nijmó'naa' jalé' e ja` dseeng` do. Jo jalé' e jo dseáng' jíl' ff' 'mób' si'. <sup>6</sup> Jo dsu' lana jo` quié'guí nif' quiú' lajíl' e fé' e júu' quiú' ta~ do, co' nilfing'naa' lafa' dsea` i sijúum', co' jo' silf' guí jneaa~aa' jalé' dsee` quiú'ii'. Jo co' lajob nilf', joba' lana ff' 'mítib' nítée'naa' e nijmoo`naa' la'eáang' cób' Jmiguí quiá' Fidiée' lajíl' e iing' Fidiée' e nijmó'oo', jo o' la'eáang' cób' e júu' yúu' quiú' ta~ do.

Lajíl' dsee` e sea` quié`e

⁷ Jo e laba' iin~n ff' 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang', e o' dsee` e júu' quiú' ta~ do. Co' dseáng' o' lajo! Dsucó' faco' mi' ja` mí' sea` e júu' quiú' ta~ do, joba' ja` tóq' jmi' califí' jnea~ jóng e ee`e dsee`. Co' mi' cajme' jnea~ júu' e júu' quiú' ta~ do mi' fé' lala: "Ja` jmoo' e lf' o' jalé' e sea` ff' jmingü', joba' la'eáang' cób' e júu' jo califí' jnea~ e lf' dsí' jalé' e sea` ff' jmingü'. ⁸ Jo la'eáang' cób' e júu' quiú' ta~ do califing' ta~ e laco' jnea~ califí' eáam' ee` dsee` ff' jmingü' la uíl' e eáang' lf' dsí' jalé' e sea` ff' jo. Dsu' mi' ja` sea` júu' quiú' ta~, joba' ja` lí' dsea` e éer` dsee` jóng. <sup>9</sup> Jo nút' guí e ningán'n lajíl' ta~ huí' quiá' e júu' quiú' ta~ do, lén~n e seen` juguiú' júu' røeb'. Jo dsu' mi' cangán'n røø' lajíl' e júu' jo, joba' eáang'guí casí' ff' quié' e jóng e iin~n ni'ee' e dsee`, jogui e jíl' 'mób' nisijée' quié' e uíl' e jmoo'o jalé' e jo. <sup>10</sup> Jo lajob calf', co' e júu' quiú' ta~ do e lamí' lén~n e si'l' e nijmícób' jnea~ e laco' jial niliseen` juguiú' júu' røø', dsu' ja` calf' lajo, co' calleeb' quié' e lafa' cajum`baa uíl' jalé' dsee` e ca'ee' e do. <sup>11</sup> Dsucó' la'eáang' cób' e júu' quiú' ta~ do califing' ta~ e laco' jnea~ califí' e jmigóob' jalé' dsee`, co' dseáng' jíl' ff' 'mób' si'.

¹² Joba' ff' 'nú', dsea` rú'naa', e güeam' jalé' e júu' quiú' ta~ do, jogui lajob lf' cajo laco' e júu' ta~ huí' do, jogui røeb' quiú' ta~ quiá' dsea`, jogui quiú' bi cajo. ¹³ Co' e laba' lf' e lf' lacó' califí' e dseáng' lajam'ba' lf' dsee` jalé' dsee` quié' e. Jo e dsee` quié' e do cajmeáng' ta~ e júu' ta~ huí' quiá' Fidiée' do e laco' casíng' jnea~ ff' 'mó'. Jo lajoba' la'eáang' cób' e júu' ta~ huí' do caja' júu' e dseáng' lajam'ba' lf' jalé' dsee` quiá' dsea`.

¹⁴ Jo nín~baa' røø' e Fidiée'bing' cacuó' e júu' quiú' ta~ do, jo dsu' jnea~guí lf' n jíl' dsea` jmingü'íb', jogui jaang` i jmití' lajíl' ta~ quiú' dsee` quiá'. <sup>15</sup> Jo jíl' 'níá'a ja` ngán'n ee` jalé' e jmoo'o, dsucó' ja` jmoo'o jalé' e iin~n 'níá'a, co' jalé' e 'ní' máam'baa, e joba' jmoo'o. ¹⁶ Jogui song jmoo'o jalé' e ja` iin~n jmee`e do, joba' cób' e jo cuó' li~ e áam' guí e júu' quiú' ta~ do. ¹⁷ Jo lajob lf', dsucó' o' 'níá'a dsea` jmoo' jalé' e ja` dseeng` do, dsucó' dsee` quié'baa e quiú' ta~ e jmoo'o jalé' e jo. ¹⁸ Co' nícuúim` 'níá'a e dsea` dsee`

dsea` quib' lf' n, joba' jíl' coo` e guí e lí'i jmee` nañí' fa' eáam' iin~n e njmee`e jalé' e guí, lifa' dseáng' ja` lí'i e njmee`e jalé' e jo. ¹⁹ Dsu' ja` jmoo'o jalé' e guí e iin~n jmee`e, co' jmang' jalé' e ga` e ja` iin~n jmee`baa, dseáng' e joba' jmoo'o. <sup>20</sup> Jo song jmoo'o jalé' e ja` iin~n jmee`e do, joba' o' 'níá'a dsea` jmoo` jalé' e jo, dsucó' dsee` quié'baa quiú' ta~ jnea~ e jmoo'o jalé' e lajo.

²¹ Joba' nícalilí' i nañí' fa' iim`baa jmee`e jalé' e guí, dsu' jmang' jalé' e ga`ba' lí'i jmoo'o. <sup>22</sup> Dsucó' eáam' iin~n e njmitíi' jalé' júu' quiú' ta~ e cajme' Moi'; <sup>23</sup> lifa' e dsee` quié`e do eáam' quiú' ta~ jnea~ jogui eáam' silf' jnea~ cajo, co' 'ní' níim' rúng' cób' lajíl' e ff' dsí' e iin~n njmee`e.

²⁴ E ngí' ffib' jnea~! ?íl' i nileáang' jnea~ jee` jalé' dsee` quié`e e laco' ja` njúun~n uíl' e jo? ²⁵ Jo dsu' jnea~ íf' dsí' e njmitíi' e júu' quiú' ta~ do, dsu' jnea~, dsea` dsee` dsea` quib' lf' n, joba' ja` lí'i njmee`e lajo, co' dsee` quié'baa quié' nif' quié`e. Jo lajob lf', lifa' guí'máang' Fidiée' e nícaleáaiñ` jnea~ jee` jalé' e jo la'eáang' cób' Fíl'naa' Dsea` Jmáang'.

Jial seeng` dsea` e Jmiguí quiá' Fidiée' quié' nif' quiá'r'

8 Joba' ff' guí 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang', e lajaléng' jneaa~aa', dsea` lf' nnaa' dsea` i seeng` cöøng` cób' dsea` do, jo` quí' jmi' fa' e cuó' guí dsea` dsee` jneaa~aa'. <sup>2</sup> Jo lajob nilf'naa', co' e bí' gøng' quiá' Jmiguí quiá' Fidiée' cób' e cuó' e see`naa' cöøng` cób' Dsea` Jmáang', e joba' e nícaleáang' jneaa~aa' jee` bí' quiá' dsee` jogui jee` bí' quiá' 'mó' cajo. <sup>3</sup> Jo e júu' quiú' ta~ do ja` caquí' jmi' fa' e caleáang` jneaa~aa' jee` bí' quiá' dsee` quiú'ii'. Co' e júu' jo ja` sea` bí' quiá' fa' e cajmée` lajo uíl' e quiú' ta~ quiá' dsea` i lf'ing' dsea` dsee` dsea` qui'. Jo dsu' lana Fidiée' nícajmée`bre jalé' e ja` caquí' jmi' cajmée` e júu' do. Co' nícasíñ` i Jóor' camíng' do e lfíñ' do jaang` dsea` jmingü' i sea` ngúu' táang` la jneaa~aa'. Jo cajmée` Fidiée` lajo e laco' cajáiñ` i Jóor' do e cajuíñ` do ff' dse` crúu', jo lajoba' calíñ` congua' e bí' quiá' jalé' dsee` quiá' dsea` jmingü'. ⁴ Jo cajmée` Fidiée` lajo e laco' jneaa~aa' quií'naa' jmi' e njmití'naa' laco' catfing' e júu' quiú' ta~ do. Co' jo` see`naa' ff' jmingü' la e jmoo'guí' jalé' e lf' dsí' ngúu' táang`naa', dsu' lana níse'naa' e nijmoo`naa' lf' laco' la iing' Jmiguí quiá' Fidiée` e níjmó`naa'.

⁵ Jo jaléng' dsea` i seeng` e guíing` dsí' lajíl' e lf' dsí' ngúu' táaiñ` lico' seeiñ` e jmitir` dseáng' lajíl' e job dseáng'. Jo dsu' jaléng' guí dsea` i seeng` lf' laco' la iing' Jmiguí quiá' Fidiée` e seeiñ`, joba' dseáng' jíl' e iing` e Jmiguí do guíing` dsí' e jmoo'. ⁶ Jo dseáng' jíl' ff' 'mó' dseáng' si' quiá' jaléng' dsea` i jmoo` lajíl' e lf' dsí' ngúu' táaiñ'. Jo dsu' jaléng' guí i jmoo` lajíl' lf' laco' la iing' Jmiguí quiá' Fidiée`, joba' jaléng' lf' juguiú' júu' røøb' niliseen` lata` cób' Fidiée'. ⁷ Jo jaléng' dsea` i guíing` dsí' e iin~n jmér` lajíl' e lf' dsí' ngúu' táaiñ`, joba' i dsea` f' 'ní' níim`bre

Fidiéē, dsəco' ja` iññ̄ o'guì quíñ̄'r̄ jmiiñ̄ fa' e nijmér̄ náñ̄'r̄ lajiiñ̄ júū quiá̄' tā quiá̄' dsea` do. ⁸ Co' jalénḡ dsea` iñmitiñ̄ lajiiñ̄ tā quiá̄' e lñ̄ dsúir̄ yaaiñ̄ jā quíñ̄'r̄ jmiiñ̄ fa' e nilñ̄'iáanḡ dsiiñ̄ Fidiéē cõo'r̄.

⁹ Jo dsu' 'nú̄'guì, dsea` nilñ̄'inḡ'na' dsea` quiá̄' Dsea` Jmáanḡ, jo` seenḡ'na' fa' e jmitiñ̄'guì lajiiñ̄ e lñ̄ óo'na' yaanḡ'na', co' lana niseenḡ'na' e nijmoo'na' lajiiñ̄ e iññ̄' Jmiguì quiá̄' Fidiéē e nijméē'na'. Jo lñ̄' lajo, co' seenḡ' Jmiguì quiá̄' Fidiéē cõo'r̄' 'nú̄'. Jo iñ̄ dsea` iñ̄ seenḡ' e jā seenḡ' Jmiguì quiá̄' Dsea` Jmáanḡ cõo'r̄' joba' iñ̄ dsea` iñ̄ jā lññ̄' dsea` quiá̄' dsea` do jóng. <sup>10</sup> Jo jā ee` lñ̄' e nisíñ̄'inḡ' e niññ̄'inḡ' ngúu' táanḡ'na' miñ̄ nitñ̄' iñ̄ e nijúunḡ'na' uíñ̄' e lññ̄'inḡ'na' dsea` dsee' dsea` qui', dsəco' seem` Dsea` Jmáanḡ cõo'r̄' 'nú̄', jogui seem` jmiguì quiíñ̄'na' cajo. Jo lñ̄' lajo uíñ̄' e nica'ím̄' Fidiéē 'nú̄' e nilñ̄'inḡ'na' dsea` iñ̄ jā røønḡ' dsee' fñ̄' quinir̄. ¹¹ Jo la'eáanḡ' cõo'r̄' Jmiguì quiá̄' Fidiéē cajmér̄' e cajíñ̄'tu Jesúus miñ̄ cangñ̄' e cajúiñ̄'. Jo e Jmiguì job cajo seenḡ' cõo'r̄' 'nú̄' lana, joba' 'niab̄' Fidiéē nijmér̄' e nijíñ̄'tu 'nú̄' calé̄' catú̄' miñ̄ nitñ̄' iñ̄ lajo. Jo nijmér̄' lajo cõo'r̄' 'nú̄' la'eáanḡ' cõo'r̄' Jmiguì quiá̄'r̄' e seenḡ' cõo'r̄'na' lana.

¹² Jo lajob lñ̄', dsea` rú'naa' dsea` quiá̄' Dsea` Jmáanḡ, dseánḡ' lajam'ba' 'nè̄' e see'naa' e jmoo'naa' lajiiñ̄' e iññ̄' Jmiguì quiá̄' Fidiéē e nijmó'oo', jo dseánḡ' jā catíñ̄'naa' e nijmó'guì' lajiiñ̄' e lñ̄' dsí'naa' yee'naa'. ¹³ Jo dsu' song miñ̄' 'noo'bì' seenḡ' 'nú̄' e jmoo'naa' lajiiñ̄' e lñ̄' óo'na' yaanḡ'na', joba' dseánḡ' conguab̄' jóng ni'náng'na' cõo'r̄' Fidiéē. Jogui dsu' song la'eáanḡ' cõo'r̄' Jmiguì quiá̄' Fidiéē niquiunḡ'na' conguia' e jmoo'naa' jalé̄' e jo, joba' latab̄' nilñ̄'seenḡ'na' cõo'r̄' Fidiéē jóng.

¹⁴ Jo jalénḡ' dsea` iñ̄ seenḡ' e Jmiguì quiá̄' Fidiéē quié̄' nifí' quiá̄'r̄', joba' fñ̄'binḡ' dseánḡ' iñ̄ lññ̄'inḡ' joo' Fidiéē. ¹⁵ Dsəco' Fidiéē nícacuø'r̄' 'nú̄' Jmiguì quiá̄'r̄' e laco' ni'uñ̄'naa' joo' jo o' laco' e nisilñ̄'tu 'nú̄' cõo'r̄' jalé̄' e gó'na' contøønḡ'. Dsəco' la'eáanḡ' cõo'r̄' e Jmiguì quiá̄' Fidiéē do see'naa' e cuøønḡ' lñ̄' siñ̄'naa' cõo'r̄' jogui e siñ̄'naa'r̄ lala: "¡Teaa~!" ¹⁶ Jo e Jmiguì quiá̄' Fidiéē do røøb̄' sññ̄'inḡ' cõo'r̄' jmiguì' quiíñ̄'i' e laco' nita' dsí'naa' e dseánḡ' já̄'ba' e nilñ̄'naa' joo' Fidiéē. ¹⁷ Jo uíñ̄' e dseánḡ' nilñ̄'naa' joo' Fidiéē, joba' ni'uñ̄'baa' jalé̄' e catíñ̄'naa' e siñ̄'ni'nicuø'r̄' jalénḡ' joo' lñ̄' laco' jiiñ̄' júū' e nícacuø'r̄' lamíñ̄' jéenḡ'guì. Jo jalé̄' e jo conrøøb̄' quiíñ̄' cõo'r̄' Dsea` Jmáanḡ' song dseánḡ' lajanḡ' niññ̄'naa' jalé̄' iihuñ̄' uíñ̄' e lñ̄' naa' dsea` quiá̄'r̄'. Jo song nijmé'naa' lajo, joba' conrøøb̄' nilñ̄'seenḡ'naa' cõo'r̄' fñ̄' lñ̄' niññ̄' 'gøiñ̄' miñ̄' nitñ̄' iñ̄ lajo.

Eáam' jlo'jalé̄' e niññ̄'inḡ'na' quiá̄' Fidiéē

¹⁸ Jo fñ̄'guì' 'nú̄', dsea` rú'naa' dsea` quiá̄' Dsea` Jmáanḡ, dseánḡ' nítab̄' dsiiñ̄' e lajalé̄' iihuñ̄' e dsingñ̄'naa' lajee' lana fñ̄' jmigüñ̄' la jā ee' tñ̄' song níca'ón̄'naa' cõo'r̄' miñ̄' tñ̄' lñ̄' nilñ̄'seenḡ'naa' cøønḡ' cõo'r̄' Fidiéē fñ̄' nifí' quiá̄'r̄'. ¹⁹ Jo lajalé̄' e cajmée' Fidiéē dseánḡ' eáam' nísijeeenḡ' e jmiiñ̄' e nijmijnéenḡ' Fidiéē jalénḡ' dsea` quiá̄'r̄' iñ̄ lññ̄'inḡ' joo'. ²⁰ Jo ni'uñ̄' lajalé̄' e sea' fñ̄' jmigüñ̄', co' jmangñ̄' e cuøønḡ' ni'uñ̄'ba'

sea'. Jo lñ̄' lajo dsu' ofa' e lajo iññ̄' e lñ̄' co' lñ̄' lajo uíñ̄' e lajo calíñ̄'inḡ' Fidiéēb̄. Jo jā ee' lñ̄' lñ̄' lajo, co' nítab̄' dsiiñ̄' e jmangñ̄' jalé̄' e mññ̄' e jlo'niññ̄' nilisea' iē' jo lñ̄' laco'guì' nilñ̄'inḡ' jalénḡ' dsea` quiá̄' Dsea` Jmáanḡ. ²² Jo guiéb̄' níne'ee' e cartíñ̄' lanab lajalé̄' e cajmée' Fidiéē e sea' fñ̄' jmigüñ̄' eáam' quié̄' iihuñ̄' jogui dsingñ̄' seáanḡ' dsiiñ̄' cajo dsu' uíñ̄' e nísijeeenḡ' e niléanḡ' jee' jalé̄' iihuñ̄' lñ̄' laco' lñ̄' cõo'r̄' jaanḡ' dseamñ̄' iñ̄ tñ̄' lñ̄' nilñ̄'seenḡ' jiuunḡ' quiá̄'. ²³ Jogui o' jiiñ̄' e sea' fñ̄' jmigüñ̄' dsingñ̄'inḡ' lajo, co' lajob dsingñ̄'inḡ' jneaa'aa' cajo, dsea` nícangñ̄'inḡ'naa' Jmiguì quiá̄' Fidiéē jéenḡ'guì e laco' cuø' lñ̄' quiá̄' jalé̄' e niññ̄'naa' cøønḡ'guì. Jo dseánḡ' eáam' nísijeeenḡ'naa' iē' jmiiñ̄' miñ̄' dseánḡ' niññ̄'inḡ' Fidiéē jneaa'aa' e lñ̄'naa' dseánḡ' jóor̄. Jo iē' jo nileáiñ̄' jneaa'aa' conguia', co' nijmísíñ̄'bre jialco' lñ̄' ngúu' táanḡ'naa'. ²⁴ Jo co' niññ̄'calaa'm'baa' jee' jalé̄' dsee' quiíñ̄', joba' nítab̄' dsí'naa' e niññ̄'baa' lajiiñ̄' e nísijeeenḡ'naa' do e catíñ̄'naa' quiá̄' Fidiéē. Jo song nijóø'baa' lajiiñ̄' e nísijeeenḡ'naa' do, joba' jo ee' tā guì jóng e sijeenḡ'guì' e jo. Co' doñí' ee' e niññ̄' dsea', jo 'nè̄'guì fa' e nijénḡ'guì' e niññ̄' e jo. ²⁵ Jo co' jā miñ̄' jøø'guì' lajiiñ̄' e nísijeeenḡ'naa' e niññ̄'naa' quiá̄' Fidiéē do, joba' 'nè̄' e dseánḡ' jā' nilitúnḡ' dsí'naa' e sijeenḡ'naa' e jo.

²⁶ Jogui e Jmiguì quiá̄' Fidiéē e nícangñ̄'naa' do, e joba' e jmíco'o' jneaa'aa' uíñ̄' e jā' quiíñ̄'naa' jmiiñ̄' jmé'naa' yee'naa'. Co' faco' miñ̄' iiññ̄'naa' siññ̄'naa' cõo'r̄' Fidiéē, jā' quiíñ̄'naa' jmiiñ̄' jmé'naa' laco' siññ̄'. Joba' e Jmiguì quiá̄' Fidiéē e seenḡ' cõo'r̄' jneaa'aa' do, e joba' e miñ̄' uíñ̄' quiíñ̄' laco' siññ̄' ft' quiniñ̄' Fidiéē. Jo jmoo' lajo dseánḡ' e jiiñ̄' jā' sea' júu' jial nifé' e miñ̄' uíñ̄' quiíñ̄' e Jmiguì do. ²⁷ Jo Fidiéēbing' dseánḡ' iññ̄'niñ̄' jialco' jiiñ̄' fñ̄' dsiiñ̄' lajaanḡ' lajaanḡ' dsea', jogui niññ̄'bre guíé' cajo ē' jmi'ee' miñ̄' e Jmiguì quiá̄'r̄' do. Co' e Jmiguì do miñ̄' jmi'ee' uíñ̄' quiá̄' lajalénḡ' dsea' quiá̄' Fidiéē lñ̄' jialco' la iññ̄'inḡ' dsea' do 'ñia'r̄' e nilñ̄'.

Dseánḡ' lñ̄'baa' jee' jalé̄' iihuñ̄'

²⁸ Jo guiéb̄' níne'naa' e lajaléb̄' e dsingñ̄'naa' fñ̄' jmigüñ̄' la, jmoo' Fidiéē lajo e laco' ni'uññ̄'inḡ' guíé' quiíñ̄'naa', dsea' lñ̄'naa' dsea' quiá̄'r̄' iññ̄'neáanḡ'í'. Co' dsea' do nícaguíñ̄' jalénḡ' jneaa'aa' e laco' nijmó'naa' jialco' iññ̄' 'ñia'r̄' e ni'uññ̄'. ²⁹ Jo lajiiñ̄' latíñ̄' miñ̄' uiñ̄'inḡ' niññ̄' Fidiéē iññ̄' jalénḡ' iññ̄'nilénḡ' dsea' quiá̄'r̄'. Jo lajiiñ̄' latíñ̄' iē' jo cajo calíññ̄'e lajalénḡ' iññ̄'ni'uññ̄' dseánḡ' laco' lññ̄' iññ̄'jóor̄' Dsea` Jmáanḡ' do, jo lajoba' iññ̄'jóor̄' camíñ̄'inḡ' do ni'uññ̄' jaanḡ' iññ̄'niinḡ'guì jee' lajalénḡ' iññ̄'rúiñ̄' do. ³⁰ Jo jalénḡ' dsea' iññ̄'niinḡ' quiá̄' Fidiéē iññ̄' latíñ̄' miñ̄' uiñ̄'inḡ' do, nícató'bre jalénḡ' iññ̄' laco' ni'uññ̄' do dsea' quiá̄'r̄'. Jo jalénḡ' dsea' iññ̄'niinḡ' quiá̄'r̄' do níca'ón̄'neiñ̄' e nilññ̄'dsea' iññ̄'ja' røøiñ̄' dsee' fñ̄' quinir̄. Jogui jalénḡ' iññ̄'niinḡ' quiá̄'r̄' dsea' do e nícuøønḡ' e nilñ̄'seenḡ'naa' cõo'r̄' dsea' do fñ̄' niññ̄' quiá̄'r̄' fñ̄' liññ̄'niinḡ' 'gøiñ̄'.

³¹ Jo co' lajob lñ̄', joba' ¿e' cuøønḡ' lñ̄' fé'guì jóng? Jo co' Fidiéēbing' iññ̄'sinḡ' uiñ̄' quiíñ̄', joba' jiiñ̄' jaanḡ' jo iññ̄' quiíñ̄'guì jmiiñ̄' nijme' 'guiáa' jneaa'aa'. ³² Jo Fidiéē jā' ca'aíñ̄' iññ̄', co' cacuøøm'bre iññ̄'jóor̄' Dsea` Jmáanḡ' do e

laco' cajáiñ' e cajúiñ' do fí' dse' crúu' uíi' quí'ii', dsea' lít'naa' dsea' quiá'r'. Jo co' lajob cajmér', joba' lana cuóøng` lí' fe'ee' e nicuó'bre cajo e iáang` dsíir' lajalé' e 'né'naa'. ³³ Jo jaléng' jneaa'aa', dsea' i niçaguíng' Fidiée', jíi' jaang` cuóøng` lí' cuó'guí jneaa'aa' dsee' fí' quinir'. Co' 'ñiab' Fidiée' dsea' ni-ca'líñ' jneaa'aa' e laco' lana nilíñ'naa' dsea' i ja' røøng' dsee' fí' quinir'. ³⁴ Jo uíi' e nilíñ'naa' lajo, joba' jo' jíi' quí'guí jmíñ' fa' i njimi'náng'gui jneaa'aa' cóo' Fidiée'. Co' Dsea' Jmáam'bing' i cajúng' fí' dse' crúu' uíi' dsee' quí'ii', joguì dsea' íb' cajo i cají'tu calé' catú' mi' cangí' jo; jo dse' lana dob njuiñ' fí' níff' lít' dsée' laco' guiing' Tiquiá'r' Fidiée' e mir' uíi' quí'ii', dsea' lít'naa' dsea' quiá'r'. ³⁵ Joba' lana dseáng' nitab' dsi'naa' e jíi' jaang' o'guí jíi' coo' cuóøng` lí' jníng' quí'ii' e 'neáang' Dsea' Jmáang' jneaa'aa' nañi' fa' e líng'naa' iihuñ' osi e huíng' dsijéé' quí'ii' é, osi e jmáng' dsea' jneaa'aa' ga' dsu' uíi' e lít'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' é, osi e ja' 'ga' lí' sea' e quiee'naa' é, osi e njingám'bi dsea' jneaa'aa' é. Jo lajalé' e na jíi' coo' cuóøng` lí' jníng' e 'neáang' Dsea' Jmáang' jneaa'aa'. ³⁶ Jo dseáng' lajob lít' lít' laco' fé' fí' ni' ji' quiá' Fidiée' lít' fé' lala:

Jo uíi' e lít'naa' dsea' quií'
joba' contøøm' dseáang' see'naa',
co' gab' jmáng' dsea' jneaa'aa'
lít' laco' la dsingíng' jaang' jo'se' i tí' lít' njingáng' dsea'.

Jo lanab fé' júu' quiá' Fidiée'.

³⁷ Jo lajaléb' e dsingíng'naa' lajee' see'naa' fí' jmigüñ' la ja' jmoo' guiaá' jneaa'aa', co' Dsea' Jmáam'bing' i jmícoó' jneaa'aa' uíi' e eáang' 'neáaiñ' jneaa'aa'.

³⁸ Joba' fíi' 'nú', dsea' rú'naa', e dseáng' lajam' nitata' dsii' e jíi' coo' quí'íñ' jmíñ' e njimi'náng' jneaa'aa' e eáang' 'neáang' Fidiée' jneaa'aa'; co' ja' quí'íñ' jmíñ' jmé' lajo 'mó', o'guí jalé' e dsingíng'naa' lajee' see'naa', o'guí jaléng' ángeles quiá' Fidiée', o'guí jalé' guí' e íi' fí' guiaá' güí', o'guí jalé' e dsingíng'naa' lajee' lana osi lít' dsé'guí' é, o'guí jalé' e sea' fí' yú' jníng' , o'guí jalé' e sea' fí' nú' uó', o'guí lít' doñi' ee' e cajmée' Fidiée' e sea' fí' jmigüñ'. Co' jíi' coo' ja' cuóøng' fa' e njimé' e ni'náng'naa' e eáang' 'neáang' Fidiée' jneaa'aa'. Jo e jo niçajmitar' dsi'naa' la'eáang' cóo' Fíi'naa' Dsea' Jmáang'.

Mí' caguíng' Fidiée' dsea' Israel e ni'uíñ' dsea' quiá'r'

⁹ Jo fíi'guí' 'nú', dsea' rú'naa', e dseáng' júu' jáb' fá' jnea' la, co' dsea' quiá' Dsea' Jmáam' lít'n. Joguì e Jmiguì quiá' Fidiée' e quie' níff' quiá'jalé' e íi' dsii', e joba' tíi' ni' e dseáng' ja' fá'baa júu' ta' júu'. ² Jo dseáng' eáam' lít'jiung' dsii' joguì dseáng' contøøng' e cu' dsii' jaléng' dsea' gó'o dsea' Israel. ³ Co' jnea' jí' guí cartí' iin'ne si'lín'ñ fí' quini' Fidiée' e laco' si'naan' cóo' Dsea' Jmáang' e faco' lajoguì e nilí'i e njimicóó' o'jaléng' i dsea' gó'o do e laco' ja' ni'lín' iihuñ' uíi' jalé' dsee' quiá'r'. ⁴ Jo dsea' siju' dsea' Israel líng' jaléng' i lít' laco'guí la

líng' jnea' cajo. Jo Fidiée'bing' i niçaguíng' jaléng' jnea' e laco' niçau'ing'naa' dseáng' jíor'. Jo contøøng' caliséng' Fidiée' fí' jee' jaléng' dsea' áang' quí'ii' e njimíneiñ' jial tíi' jlo' lít'niñ' cóo' jalé' e quí'íñ' jmíñ' jmóor'. Joguì cajmírór' júu' cóo' jaléng' i dsea' i, joguì cacuò'bir cajo júu' quiú' ta' quiá'r'. Joguì cajím'bir cajo ie' jo e niçuo'breiñ' do ír' laco' catíng', joguì cajím'bir cajo ie' jo e niçuo'breiñ' do lajee' ngóo'guíjíñ' jalé' e catíñ' lít' laco' júu' e niçacuø'reiñ' lami' jéeng'gui. ⁵ Jo jaléng' i dsea' i, dsea' siju' lít' dsea' cóøng' quié'baa lít'niñ'. Jo Dsea' Jmáang' fí' jee' job cagüí'fir' cajo ie' lamí' cajár' fí' jmigüñ' la e lít'niñ' jaang' dsea' jmigüñ'. Joguì Dsea' Jmáang' Fidiée' lít'niñ' cajo i quié' níff' quiá' lajalé' e sea' fí' la'úng' fí' jmigüñ'. Jo co' lajob lít'niñ', joba' contøøm' 'né' e njimiféng'naa're. Jo lajob 'né' lít'.

⁶ Dsú' ofa' caje' e ja' cajmítí' Fidiée' lajíi' júu' quiá'r' e cacuø'r' dsea' Israel; co' cajmítí'bre jalé' e júu' jo, lifa' e ja' lajíng' dsea' siju' dsea' Israel dseáng' já' lít'niñ' dsea' quiá' Fidiée'. ⁷ Joguì o' lajíng' dsea' siju' lít' yú' Abraham lít'niñ' dseáng' jíor' dsea' do, dsu'co' lamí' jéeng'gui lalab casfí' Fidiée' i lít' yú' Abraham do: "Jaléng' dsea' i dseáng' já' i nilíng' siju' nilíseeiñ' la'eáang' cóo' jíor' i sii' Isáa'." ⁸ Jo uíi' e júu' na, joba' lana cuóøng' fe'ee' e o' lajaléng' dsea' siju' lít' yú' Abraham dseáng' já' lít'niñ' jíor' Fidiée', co' dseáng' o' lajo. Dsú'co' lajíi' dsea' i seeng' i já' líng' lajíi' júu' e cacuø' Fidiée' i lít' yú' Abraham do lamí' jéeng'gui, lajíi' lít'bing' i dseáng' já' líng' jíor' Fidiée'. ⁹ Dsú'co' e lab júu' e cacuø' Fidiée' i lít' yú' Abraham do lamí' casfí' lala: "Coo' lajee' lana, lajee' jíi' ni'ñ, nigáá'túu, jo i dseam' quí'íñ' i sii' Sara nilíseeeng' jaang' yú'ñ' siñuñ' quiá'r'."

¹⁰ Dsú' o' jíi' e jo, co' lajob cajmér' cajo cóo' i dseam' i sii' Rebeca do i caliséng' jiuung' suung' quiá'. Jo i tiquiá' i jiuung' i, ib' i líng' lít' yú' quí'ii' i sii' Isáa'. ¹¹ Jo nú'guí e nilíseeeng' i jiuung' dsea' suung' do, lajee' e nú'guí e ja' mi' cajmíñ' do jíi' coo' e guí' osi e ja' dseeng' é, jo lajíi' latí' ie' job cajíng' Fidiée' lala e casfí' i Rebeca do: "I jiuung' dsea' suung' i nilíseeeng' quí'íñ' níff', lít'bing' i njimé' ta' quiá' i jiuung' i nilíseeeng' cóøng' guíjíñ' do." Jo røøb' cóøng' e júu' na lít' laco' la fé' Fidiée' fí' ni' ji' quiá'r' lít' fé' lala: "Jo eáang' cajmi'neáang' jnea' i Jacó' do, dsu' ja' cajmée' e lajo cóo' i Esaú do." Jo cóo' e júu' na jmita' dsi'naa' e 'ñiab' Fidiée' sea' fí' quiá'r' e njiguíñ' dsea' i iin' i ni'uíng' dsea' quiá'r' lít' laco' iin' e njiméiñ' do, jo ja' e lít' su niçajmér' e guí' osi e ja' mí' cajmér' lajo é.

¹⁴ Jo uíi' jalé' e na ja' cuóøng' lí' fe'ee' fa' e Fidiée' ja' fí' i' røø' laco' catíng', jco' dseáng' o' lajo! ¹⁵ Co' lalab cajíng' Fidiée' ie' malíñ'guí do, ie' lamí' casfí' Moi' lala: "Guíum'baa njimee' e cóo' jaléng' dsea' i iin'ni njimee' e cóo' lajo, joguì nilib' fí' lít'niñ' cajo cóo' jaléng' i iin'ni njimee' e cóo' lajo." ¹⁶ Jo lajob lít' co' 'ñiab' Fidiée' i fí' líng' dsea' lít' jialco' iin' e njimér' cóo' lajaang' lajaang' dsea'. Co' ja' jmóor' jialco' iing' dsea' o'guí jialco' bí' cuø' yaang' dsea' cajo. ¹⁷ Jo

lanab lff' e júu^ na lff' laco' la fé' ff' ni^ ji^ quiá^ Fidiée^ lf^ sff'r^ i^ dseata^ dsea` féng^ quiá^ Egipto ie^ malif^ gu^ do, ie^ lamif^ cajíñ^ lala: "Cacuó^ o^ 'n^ e lin^ dseata^ dsea` féng^ e laco^ nilif^ dsea` ff' laúng^ ff' jmigü^ jial tif^ e 'gøng^ jnea^, jogu^ e nilif^ dsea` cajo e jif^ jneab lff^ n^ Fidiée^ quiá^ jalaléng^ dsea` i^ seeng^ ff' jmigü^." 18 Jo lajob lff^, co^ Fidiée^ ff' lff^ m^ bre jaléng^ dsea` i^ iiñ^ njmér^ cogo^ lajo, jogu^ jmoo^ bir cajo e ue^ dsii^ jaléng^ i^ dsea` i^ ja^ iing^ ninu^ júu^ quiá^.

19 Jo uif^ e júu^ na, joba^ cuó^ sea^ lf^ jmigü^ 'n^ jnea^ lala: "¿Jialif^ cuo^ Fidiée^ jneaa^ aa^ dsee^ cogo^ jalé^ dsee^ e ee^ naa^? Co^ jif^ jaang^ cuó^ ng^ lf^ jníng^ jalé^ e iing^ dsea` do e njmér^." 20 Jo dsu^ jnea^ ff^ i^ 'n^, dsea` lin^ jif^ dsea` jmigü^, e ja^ sea^ ff' quif^ fa^ e niff^ Fidiée^ e^ uiing^ sea^ quiá^ jalé^ e jmoo^. Cofa^ cogo^ tu^ ja^ ff' sea^ quiá^ fa^ e nisf^ i^ dsea` i^ cajmée^ do: "¿Jialif^ cajmeaan^ jnea^ lala?" 21 Co^ i^ dsea` i^ jmoo^ tu^ do seab^ ff' quiá^ e njmér^ doñi^ ee^ iiñ^ cogo^ guoo^ e jmáiñ^ ta^ do. Co^ cogo^ e guoo^ job cuó^ ng^ lf^ jmér^ cogo^ tu^ e njmeáñ^ ta^ jif^ mi^ jmif^ niing^ osi^ e njmér^ cogo^ gu^ e njmeáñ^ ta^ lacoo^ jmif^ lacoo^ jmif^ é.

22 Jo Fidiée^ calif^ iññ^ e njmijnéeñ^ jial tif^ 'gøiñ^ jogu^ jial e nicuó^ r^ iihu^ jaléng^ dsea` uif^ quiá^ jalé^ dsee^ quiáñ^; jo dsu^ ja^ mf^ cajmée^ lajo uif^ e eaang^ jmoo^ té^ r^ e féng^ dsif^ cogo^ jaléng^ i^ dsea` i^ catif^ ni^ íng^ e iihu^ jo jogu^ i^ catif^ ni^ íng^ conguia^ ff^ lf^ lf^ iññ^. 23 Jo Fidiée^ iññ^ e jmili^ m^ bre cajo cogo^ jneaa^ aa^ jial tif^ jlo^ niing^ 'gøiñ^ cogo^ jalé^ e quif^ r^ jmif^ jmoo^, co^ calif^ ff^ lff^ jneaa^ aa^, joba^ latif^ mi^ uiim^ caguiéeiñ^ jneaa^ aa^ guiu^ e laco^ nilisee^ naa^ cogo^ r^ ff^ lf^ niing^ 'gøiñ^". 24 Jo nicató^ Fidiée^ jneaa^ aa^, dsea` i^ eaang^ 'neáaiñ^, e laco^ nica^ uíng^ naa^ dsea` quiá^ r^, jo ja^ ee^ lff^ si^ lff^ naa^ dsea` Israel osi^ ja^ lff^ naa^ lajo é. 25 Jo lajob lff^ lf^ laco^ la fé^ Fidiée^ ff^ ni^ ji^ e cajme^ Oseas ie^ malif^ gu^ do ie^ lamif^ café^ Fidiée^ lala:

Jaléng^ dsea` i^ ja^ mf^ calif^ dsea` quié^ e, dsu^ lana nif^ ire e dsea` quié^ baa nilif^ iññ^; jogu^ jaléng^ dsea` i^ ja^ mf^ cajmi^ neáan^ n^ lamif^ jeeng^ gu^, dsu^ lanagu^ njmi^ neáam^ baa jaléng^ iññ^. 26 Jo ff^ ni^ e ji^ job cajo fé^ gu^ Fidiée^ lala: Cartif^ lana ja^ lff^ na^ dsea` quié^ e, jo dsu^ lanagu^ joo^ baa nilif^ na^ quié^ jnea^, dsea` lff^ n^ Fidiée^ i^ seeng^ car^ ngong^ jmif^.

Jo lanab lff^ júu^ quiá^ Fidiée^ e cajme^ Oseas. 27 Jo lafab fé^ Saif^ ff^ ni^ ji^ quiá^ Fidiée^ cuiá^ quiá^ jaléng^ dsea` Israel:

Nañ^ fa^ jialgu^ la ff^ jaléng^ dsea` Israel lf^ laco^ gu^ la jmigu^ tóo^ e née^ ff^ 'ni^ jmif^ iññ^, jo dsu^ jif^ tó^ 'ni^ mif^ m^ bing^ i^ nilif^ nileáng^ jee^ jalé^ iihu^ e njiquiéeng^.

28 Co^ jo^ huó^ nidsé^ gu^ e dseáng^ njmiti^ Fidiée^ laco^ si^ iññ^ e 'goo^ e nica^ ff^ lamif^ jeeng^ gu^ quiá^ la^ jaang^ lajaang^ dsea` jmigü^.

29 Jo lafab café^ gu^ Saif^ ie^ malif^ gu^ do cajo: Jo faco^ Fidiée^ i^ quif^ jmif^ jmé^ doñi^ ee^

ja^ caseáaiñ^ tó^ 'ni^ mif^ iññ^ dsea` siju^ naa^, dsea` Israel,

joba^ dseáng^ conguiab^ nica^ iññ^ jnea^ jóng

lf^ laco^ gu^ cajmée^ cogo^ jaléng^ dsea` i^ caliséng^ ff^ Sodoma cogo^ gu^ ff^ Gomorra.

Jo lanab fé^ Saif^ ff^ ni^ ji^ quiá^ Fidiée^ e cajme^ r^ ie^ malif^ gu^ do.

Catif^ dsea` Israel júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^ cajo

30 Jo uif^ quiá^ jalé^ e júu^ na, joba^ nicuó^ ng^ lf^ fe^ ee^ lana e nica^ iññ^ Fidiée^ jaléng^ dsea` i^ ja^ lff^ dsea` Israel e nilif^ iññ^ do dsea` i^ ja^ røøng^ dsee^ ff^ quinir^ dsu^ uif^ e ja^ calif^ iññ^ do júu^ quiá^ dsea` do, nañ^ fa^ ja^ cajmée^ iññ^ do quij^ jial e ni^ íng^ Fidiée^ ir^.

31 Jo dsu^ jaléng^ dsea` i^ lff^ dsea` Israel i^ eaang^ cuo^ b^ yaang^ e jmitir^ la^ uiing^ jalé^ júu^ qui^ ta^ e laco^ ni^ íng^ Fidiée^ ir^ e lff^ dsea` i^ ja^ røøng^ dsee^ ff^ quinir^, jo dsu^ ja^ calif^ r^ lajo. 32 Jo dsu^ ja^ calif^ r^ lajo uif^ e cacu^ b^ yaaiñ^ e jmitir^ laco^ catif^ dsea` i^ ja^ røøng^ dsee^ ff^ quinir^, Jo co^ lajob cajmée^ dsea` Israel, joba^ cangong^ f^ m^ bre e caquiuiñ^ cogo^ e cuu^ e quiung^ dsea^, 33 Co^ laba^ fe^ ff^ ni^ ji^ quiá^ Fidiée^ lf^ fe^ dsea` do lala cuaiñ^ quiá^ Dsea` Jmáang^:

Niquiee^ e cogo^ cuu^ ff^ Sión,

jo cogo^ e cuu^ jo seem^ dsea` i^ niquiung^.

Jo dsu^ jaléng^ dsea` i^ ja^ lff^ dsea` i^ ja^ røøng^ júu^ quiá^ Fí^ naa^ Dsea` Jmáang^,

joba^ ja^ niligøøiñ^ cogo^ e jo,

co^ Dsea` Jmáam^ bing^ lff^ lafa^ e cuu^ do.

10 Dsea` rú^ naa^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^, e laba^ iin^ n^ car^ ngocáng^ dsu^ jogu^ mif^ iññ^ Fidiée^, e jaléng^ dsea` góo^ o^ dsea` Israel nileáin^ jee^ jalé^ dsee^ quiá^ r^, 2 Jo jnea^ fá^ a uif^ quiá^ r^ e eaam^ iññ^ njmér^ lajif^ iññ^ e iing^ Fidiée^, lifa^ ja^ jmoo^ dseáng^ la- cajo^ iing^ 'nia^ Fidiée^ e njmé^ jaléng^ dsea` quiá^ r^.

3 Dsuc^ i^ dsea` i^ ja^ iññ^ ningáin^ jial e íng^ Fidiée^ dsea` e lff^ iññ^ do dsea` i^ ja^ røøng^ dsee^ ff^ quinir^, Jo co^ lajob lff^, joba^ yaam^ m^ bre 'nó^ r^ jial e ni^ íng^ dsea` do ír^ la^ eaang^ cogo^ jalé^ e la^ tif^ yaaiñ^, jo cab^ 'náaiñ^ jalé^ e níca^ guia^ Fidiée^ uiing^ e nilif^ dsea` lajo. 4 Jo Dsea` Jmáam^ bing^ i^ ca^ if^ b^ quiá^ e júu^ qui^ ta^ do e laco^ doñi^ i^ dsea` i^ ja^ lff^ dsea` i^ ja^ røøng^ dsee^ ff^ quinir^.

5 Jo laba^ cajme^ Moi^ ie^ malif^ gu^ do cuaiñ^ quiá^ e íng^ Fidiée^ dsea` e lff^ dsea` i^ ja^ røøng^ dsee^ ff^ quinir^ la^ eaang^ e jmitir^ e júu^ qui^ ta^ do, jo laba^ fe^ e júu^ jo: "Jaléng^ dsea` i^ jmiti^ dseáng^ røø^ contøøng^ e júu^ qui^ ta^ quiá^ Fidiée^, joba^ la^ eaang^ cogo^ e job niliseeñ^ cajo." 6 Jo dsu^ laba^ fe^ gu^ cajo ff^ ni^ ji^ quiá^ Fidiée^ cuaiñ^ quiá^ jial ni^ íng^ Fidiée^ dsea` e lff^ dsea` i^ ja^ røøng^ dsee^ ff^ quinir^ uif^ e njá^ calif^ iññ^ júu^ quiá^ dsea` do, jo laba^ fe^ e júu^ jo: "Jie^ mi^ i^ o^ e júu^ la: ¿^ seeng^ i^ cuó^ ng^ nidséng^ ff^ nif^?" —co^ f^ ing song i^ o^ lajo, joba^ njmoo^ jóng e lafa^ njigiaam^ Dsea` Jmáang^ ff^ lf^ guiiñ^, 7 Osí^ i^ bi^ o^ é: "¿^ seeng^ i^ cuó^ ng^ njigiaang^ ff^ lf^ neáang^ jaléng^"

'līñ?" —co' fīng song f' o' lajō, joba' nijmoo' jóng e lafa' nijb' tu Dsea` Jmáang` calé' catú'. ⁸ Co' lalab fē' guí fí' ni' ji' quiá' Fidiée': "Jo quiáb' seeng` cóo' 'nú' e júu' quiá' Fidiée' līñ laco' la fó' na' jogui līñ la-co' f' óo'na'." Jo e júu' nab e guia' naa' jee' 'nú' e quiá' jial ja' līng` dsea` júu' quiá' Dsea` Jmáang'. ⁹ Jo e júu' job e la, e song fó' fí' quini' dsea` e Jesús līñ Fíi' jogui já' līng' car` ngocáng` o' e Fidiée' cajmijí'r dsea` do mi' cangf' e cajúiñ', joba' nileám' Fidiée' 'nú' jóng jee' jalé' dsee' quí'. ¹⁰ Co' la'eáang' e já' līñ naa' e car` ngocáng` dsí'naa' e júu' jo, joba' nilí'baa' e ni'íng' Fidiée' jneaa'aa' e līñnaa' dsea` i ja' røøng' dsee' fí' quinir', jogui nileám' Fidiée' jneaa'aa' cajo jee' jalé' dsee' quí'naa' la'eáang' e fé'naa' fí' quini' dsea` e Dsea` Jmáam`bing' i līng' Fíi'naa'.

¹¹ Jo lalab fē' guí fí' ni' ji' quiá' Fidiée': "Jo dsu' jaléng' dsea` i ja' līng' júu' quiá' Dsea` Jmáang', joba' ja' quí' jmiñ' fa' e nilitúng' dsíir' e já' calíñ' e júu' jo." ¹² Jo røøb' līñnaa' fí' quini' Fidiée', ja' ee' līñ su līñnaa' dsea` Israel osi ja' līñnaa' lajo é, co' jaam` Fíi'naa' Fidiée' seeng` quí'naa' lajíñnaa', jo jlob' cuo' dsea` do mi' ee'go mi' dsea` ír'. <sup>13</sup> Co' lalab fē' guí fí' ni' ji' quiá' Fidiée' cajo: "Jo jaléng' dsea` i mi' Fidiée' e nileáang`neiñ' jee' jalé' dsee' quí'r', joba' lajob nijmé' dsea` do." ¹⁴ Dsu' ja' cuøøng' līñ mi' dsea` Fidiée' song ja' mi' já' līñ júu' quiá' dsea` do; jogui ja' cuøøng' fa' e njá' līng` dsea` júu' quiá' Fidiée' song ja' mi' canú'guir e júu' jo; jogui cajo ja' cuøøng' līñ nür' e júu' quiá' Fidiée' do song ja' guí iñ' seeng` fa' i nini' e júu' quiá' dsea` do; ¹⁵ jogui ja' cuøøng' e nini' e júu' quiá' dsea` do song ja' iñ' seeng` guí fa' i nisíng' dsea` e njímér' lajo. Jo lalab fē' fí' ni' ji' quiá' Fidiée' cuaiñ' quiá' e júu' na: "Dsíng' ia' mi' güüliñg' jaléng' dsea` i quí' júu' quiá' Fidiée'." ¹⁶ Jo dsu' jíñ' tú' 'ní' mífim' dsea` Israel i ja' līng' e júu' jo līñ laco' la fē' Saíi' fí' ni' ji' quiá' Fidiée' līñ fē' lala: "Fíi' i, jíñ' tú' 'ní' mífing' dsea` i já' nicalíng' júu' quií' e guia' jnea'." ¹⁷ Jo cuøøng' fe'ee' lana e la'eáang' e guia' dsea` júu' cuaiñ' quiá' Dsea` Jmáang', joba' núu' dsea` e júu' jo; jogui la'eáang' e núu' dsea` e júu' jo, joba' já' līñniñ' e jo. ¹⁸ Jo uíi' joba' jmingiñ' jnea' lala: ¿Su ja' mi' canúu' dsea` Israel e júu' cuaiñ' quiá' Dsea` Jmáang' do? Mó' dseáng' nicanúu'biñ'. Jo e jáb' e jo, co' dseáng' lajob nicalíñ' līñ laco'guí la fē' fí' ni' ji' quiá' Fidiée' līñ fē' lala:

Jo fí' latøøng' jmigüib' nicanúu' dsea` júu' quiá' i dsea` i guia' júu' quiá' Fidiée', jogui fí' dseáng' tí' līñ huíñ' eáang' fí' ni' guóo' uó' nicanú' júu' quiá'r' cajo.

¹⁹ Jo caléb' catú' jmingiñ' jnea': ¿Su ja' mi' cangám'bi dsea` Israel jalé' e júu' jo? Mó' dseáng' nicanúu'bre, co' lalab cajme' Moi' ie' malíñ'guí do e fē' Fidiée':

Jnea' Fidiée' nijmee' e e jaléng' dsea` i ja' līng' dsea` Israel ni'uíñ' dsea` quié'e, jo lajoba' nilí' dsihuíng' jaléng' dsea` Israel quiá' jaléng' i dsea` i.

Jogui nijmee' e cajo e niliguíng' dsea` Israel quiá' jaléng' i dsea` i ja' goo' ngáng' do.

²⁰ Jo eáam' lahuíng' fí' Saíi' e júu' la līñ fē' Fidiée' lala:

Jo jaléng' dsea` i ja' ca'nang' jnea~, cadsém'bre jnea~.

Jogui jaléng' dsea` i ja' cajmíngiñ' jnea~, cajmijnéem' niá'a jee' jaléng' i.

²¹ Jo dsu' lalab cajme' guí Saíi' e fí' Fidiée' cuaiñ' quiá' jaléng' dsea` Israel: "Contøøm' caníi' i guóo'o e jmicóo' o' 'nú', dsea` saang' óo'na' cóo' jnea' jogui dsea` i ja' iing' jmé' níu' júu' quié'e."

Mí' caguíng' Fidiée' jaléng' dsea` Israel

11 Jo co' lajob līñ, joba' lana jmingiñ' jnea' lala: ¿Su Fidiée' nícatiúum'bre jaléng' dsea` quiá'r' dsea` Israel? i U', dseáng' o' lajo! Co' téé' óo'na' e dsea` Israel līng' jnea' cajo, jo dsea` siju' līñ yéu' Abraham līñn, jogui jee' l'é' quiá' Mim' iuun' cajo. ² Jo Fidiée', lajíñ' latí' mi' uiim', caguíñ' jaléng' dsea` Israel e la-co' ni'uíñ' do dsea` quiá'r', jogui cartí' lana jíñ' coo' ya' ja' mi' catiúung'neiñ' do cajo. Co' líñ dsii' e guiéb' níñ' 'nú' lajíñ' e cajíng' Líi', jaang' i café' cuaiñ' quiá' Fidiée' ie' malíñ'guí do, ie' lami' caféiñ' Fidiée' e ca'níñ'jaléng' dsea` Israel lala: <sup>3</sup> "Fíi' i, nícajngam' dsea` jaléng' i dsea` i fé' cuaiñ' quií', jogui nícajgiéem'bre jalé' nife' quií' líñ jmiféng' dsea` 'nú'; jo lajíñ' jneab' dsea` quií' i ja' mi' cajngang' dsea', jo dsu' lajob iñ' nijmér' cóo' jnea' cajo." <sup>4</sup> Jo dsu' lalab cañí' Fidiée' quiá' i Líi' do jo casí' reiñ' do lala: "Líi', dsu' o' jíñ' 'nú' dsea' quié'e i seeng'guí lana, co' seem'bíguié' milguí dsea` quié'e i ja' mi' casí' uó' jni' e jmiféiñ' i diée' dseacuy' i sii' Baal." ⁵ Jo lajob līñ lana cajo, co' seem'bí tý' 'ní' mífing' dsea` Israel i nícaaguíng' Fidiée' e laco' nícalíñ' do dsea` quiá'r'. Jo nícalíñ' lajo uíi' e eáang' neáang' Fidiée' jaléng' i dsea' i. ⁶ Jo Fidiée' nícaaguíng'neiñ' do uíi' e eáang' neáam'breiñ' jo o' uíi' cóo' jalé' e nícajméeiñ' do. Co' faco' nícaaguíng' Fidiée' jaléng' i dsea' do la'eáang' cóo' jalé' e nícajméeiñ' do, joba' cuøøng' fe'ee' jóng e eáang' neáang' Fidiée' jneaa'aa' do jo cuø'guir līñ tå' cuør' e iáang' dsíir' jóng.

⁷ Jo lalab līñ, ja' calíñ' dsea` Israel e ni'uíñ' dsea` quiá' Fidiée' līñ laco'guí jíñ' e 'nó'r'. Jo dsu' i dsea` i caguíng' Fidiée' 'nla'r' do, calíb' i e calíñ' dsea` quiá' dsea` do. Jo dsu' jaléng' i dsea` caguiaang'guí do calí'ueb' moguir', co' ja' iñ' fa' canúur' júu' quiá' Fidiée'. ⁸ Jo calíñ' lajo līñ laco' la fē' fí' ni' ji' quiá' Fidiée' līñ fē' lala: "Jo Fidiée' cajmíer' cóo' jaléng' dsea` Israel e ue' moguiñ' e laco' ja' ningáiñ' laco' catíng', jogui cajmíe'bre jminiñ' cajo e lafa' ja' cuøøng' níjóoíñ' jogui loguaíñ' cajo e lafa' ja' cuøøng' ninúíñ'." Jo lanab līng' i dsea` i cartí' lana. ⁹ Co' lalab fē'guí fí' ni' ji' quiá' Fidiée' e cajíng' dseata' dsea' fén' Davíñ'.

Mí' i 'nú', Fidiée', e lajee' e seáng' rúng' dsea' góo'o dsea` Israel e gó'r' ir' colíng' jíñ' laco' quí' tñíñ',

jo lajee' jo, lajee' jíil' e ja` lí^bre,
mí^ e ni'uíng^ ga` quiá'r- e laco' nitéiñ' fí^ ni^ dsee',
jo lajoba' niíñ' iihuíf^ laco' catíng^.
10 Jogiú mít' i nü` cajo, Fidiée', e lafa' güijñib^ jminir
e laco' ja` cuóøng^ nijóør-
joguì e lafa' nijum' mocoo'r^ conguia'.

Mí^ caleáang` Fidiée' jaléng^ dsea` i ja` líng^ dsea` Is-
rael jee` jalé` dsee` quiáñ'

11 Jo lana nijming^ týu calé` catú': Jo mí^ caquiung^
dsea` Israel, ¿su dseáng^ conguiab' ca'naaiñ` quiá'-
Fidiée' ? U^, dseáng^ o' lajo. Jo dsu' mí^ cajmée` dsea`
Israel saang` dsíír' cój^ Fidiée', jo e jo calí^ing^ ta^ e
laco' jaléng^ dsea` i ja` líng^ dsea` Israel nitéiñ' e
nileáng^ Fidiée' ír` jee` jalé` dsee` quiáñ'. Jo lajoba'
eáam' nilí^ dsihuíng^ jaléng^ dsea` Israel quiá'-
jaléng^ i dsea` i uíl^ e lajo nicajmée` Fidiée' cój^ do.
12 Jo co' saam` dsíír' jaléng^ dsea` Israel cajmér^
cój^ Fidiée', joba' dseeb^ ca'éer'. Jo dsu' e jo eáam'
calí^ing^ ta^ e laco' ca'uíng^ guí^ quiá'- jaléng^ dsea`
jmigüí. Jo nañí^ fa' ja` calí^ dsea` Israel e ca'íng^
Fidiée' ír^, dsu' eáam' guí^ nica'uíng^ quiá'- jaléng^
dsea` i ja` líng^ dsea` Israel. Jo co' lajob líí^, joba'
cuóøng^ lí^ fe'ee' jóng e eáang'guí^ guí^ ni'uíng^
quiá'- jaléng^ dsea` i ja` líng^ dsea` Israel ie^ lamí^ ni-
já` líng^ jaléng^ dsea` Israel júu^ quiá'- Fidiée'.

13 Jo dsu' sea`bi júu^ e 'né- fí^ 'nú', dsea` ja` líng^ na^
dsea` Israel. Jo Fidiée`bing^ i nicasíng^ jnea^ e laco'
niguiaa^ júu^ quiá'r- jee` jaléng^ 'nú'. Jo jnea^ eáam'
jmí^go^ e ta^ e nicançín^ n quiá` dsea` do. 14 Jo uíl^ e
jmó^ o' lajo cój^ ta^ quié^ e, joba' jnea^ iin^ n e faco' la-
joguì nilí^ i e ni'íng^ jaléng^ dsea` gó'o dsea` Israel e
nileáiñ` jee` jalé` dsee` quiá'r-. 15 Jo uíl^ e nica'náam`
'ñia' Fidiée` e seeiñ` cøøng` cój^ dsea` Israel, joba'
jaléng^ dsea` i caguiaang^ guí nicalí^ bre e niseeiñ`
juguiú^ júu^ rø^ cój^ Fidiée'. Jo dsu' mí^ ni'íng^ tu^
Fidiée` jaléng^ dsea` Israel, e jo líí^ lafa' mí^ jí^ tu^
jaang` líí^. 16 Jo lajob líí^ e júu^ na lí^ laco'guí la líí^ mí^
jmó^ dsea` iñí^; co' song la'uui^ e iñí^ e nijmé^ dsea`
do quiá` e nicuó'r^ Fidiée', joba' lajaléb^ e ca^
caguiee^ guí do güeam^ cajo. Jogiú song jmó^ quiá`
co^ 'ma` catíng^ Fidiée', joba' güeam^ cajo e guo`
quiá` e 'ma` do.

17 Jo cuóøng` fe'ee' e i líng^ dsea` Israel lííñ^ lafa'
guo` 'ma` ofí^ e cajn^ dsea` jo dsu' cahuíb^ e guo` jo.
Jo eáang^ quiá` e guo` e cahuí^ do, fí^ job caje^ e guo`
'ma` ofí^ e iáang` 'ñia' fí^ jee^ mó'. Jo jaléng^ 'nú',
dsea` ja` líng^ na^ dsea` Israel, 'nú`bing^ i líng^ lafa' e
guo` e 'ma` ofí^ jo. 18 Jo co' lajob líng^ na^, joba' fí^ guí^
'nú` jie^ mí^ i óo'na^ e niing^ guí^ laco'guí e guo` 'ma` e
nicahuí^ do, co' song i óo'na^ lajo, joba' 'né- e jmigu-
iéng^ óo'na^ e o' 'nú` i se^ e jmó^ quiá` e 'ma` do, co'
la'eáang^ e jmó^ doba' e jí^ 'nú', dsea` líng^ na^ lafa'
guo` 'ma` ofí^ e ca'iáang` 'ñia' fí^ jee^ mó'.

19 Jo dsu' jangám^ nií^ o^ jo nifo^ lala: "Cahuíb^ e
guo` quiá` e 'ma` do e laco' nija^ jnea^ ée^ quiá` e lí^
cahuí^ do." 20 Jo e jáb^, lajob calí^, dsu' cahuíb^ jalé` e
guo` jo uíl^ e ja` já^ calíng^ júu^ quiá` Fidiée'. Jo dsu'

'nú` dsea` ja` lín^ dsea` Israel, lafa' casém^ ba' e fí^
dse` e 'ma` jo uíl^ e ja` calí^ júu^ quiá` Fidiée'. Jo
co' lajob calí^, joba' ja` 'né- e jmijløng^ uø^ uíl^
quiá` e jo, co' lí^ fí^ 'né- e niing^ o'. 21 Jo co' ja` ca-
jmée` Fidiée` féng^ dsíír' cój^ e guo` 'ma` e guita` ca-
jn^ dsea` joba' caquiú^ bre, jo co' lajob cajmée` guí^
cój^ e guo` jo, joba' dseáam^ e nijmér^ lajo cój^ 'nú`
cajo. 22 Jo co' lajob líí^, joba' ne^ naa` jial tí^ e guiúng^
Fidiée` lifa` fí^ bre i` laco' catíng^ mi^ ee^go jmoo` dsea`
e ja` dseeng^ . Jo co' lajob lííñ^, joba' iihuíb^ cacuør^
jaléng^ i dsea` i cajmée` saang` dsíír' cój^ . Jo dsu'
eáam` guiúñ^ cój^ 'nú', dsea` ja` líng^ na^ dsea` Is-
rael, lifa` 'né- e seeng^ na^ e contøøng^ ja` líng^ na^ júu^
quiá` bre. Jo dsu' song ja` jmoo`na` lajo, joba'
dseáam^ jóng e lafa' nihuíng^ na^ e fí^ dse` e 'ma` jo.
23 Jo song já` nilíng^ jaléng^ dsea` Israel júu^ quiá`
Fidiée` joguì e niquí^ jíng^ tu^ yaaiñ^ fí^ quini^ dsea` do,
joba' caléb^ catú^ ni'uíng^ tur lafa' guo` quiá` e 'ma` e
lí^ cahuíñ^ do. Co' quíñ^ Fidiée` jmi^ e nijmér^ tur e
niséng^ tur e guo` quiá` e 'ma` e caquiú^ r^ do. 24 Jo co'
'nú', dsea` ja` líng^ na^ dsea` Israel, lafa' cahuíng^ na^
fí^ coo` 'ma` ofí^ e ca'iáang` 'ñia' fí^ jee^ mó^, jo lafa'
caséng^ na^ fí^ coo` 'ma` ofí^ e guita` cajn^ dsea` nañí^
fa` ja` jmoo`re dsea` lajo, dsu' lajob calí^ cój^ 'nú'; jo
co' lajob calí^ cój^ 'nú', joba' eáang` guíb ja` huíng^ e
lafa' niséng^ tu^ Fidiée` e guo` e nicaquiu^ r^ do quiá` e
'ma` e guita` cajn^ dsea` . Jo jalé` e guo` jo, íb^ lafa'
jaléng^ dsea` Israel, jo ie^ mí^ nilí^ lajo, joba' nisém^ tu^
calé` catú` e guo` quiá` dseáam^ e 'ma` e guita` cajn^
dsea` .

Nileám` jaléng^ dsea` Israel jee` jalé` dsee` quiá` r^ mi^
nitf^ e i` jo

25 Dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang^, iim^ baa
e ñí^na` e júu^ la quiá` Fidiée` e ja` mí^ cajmijnéeiñ`
lamí^ jéeng^ guí e laco' lajo ja` nijmijløng^ yaang^ na^ e
tíng^ na^ eáang^ . Jo e lab e júu^ jo, e i líng^ dsea` Israel
eáam` nicajmér^ laaiñ^ cój^ júu^ quiá` Fidiée`, jo
dsu' calí^ lajo e lí^ laco' ni'lé^ jí^ sí^ 'n^ t^ i
dsea` ja` líng^ dsea` Israel i nijá` líng^ júu^ quiá`
Fidiée`. 26 Jo mí^ ning^ e nidsijéé` jalé` e jo cój^
jaléng^ dsea` i ja` líng^ dsea` Israel, joguiba` nileáng^
jaléng^ dsea` Israel jee` jalé` dsee` quiá` r^ . Jo e na líí^
lí^ laco' la fí^ fí^ ni^ jí^ quiá` Fidiée` lí^ fí^ r^ lala:
Jo fí^ Sión lí^ nijáá` i dsea` i nileáng^ dsea` jee` jalé`
dsee` quiáñ` .

Jo íb^ i nijé` jalé` e ja` dseeng^ jee` jaléng^ dsea` siju^
lí^ yú^ Jacoo^ .

27 Jo e nab e júu^ e nijmírø^ cój^ jaléng^ i^
mi^ nitf^ i^ e ni'lín^ jalé` dsee` quiá` r^ .
Jo lanab jí^ líí^ júu^ quiá` Fidiée` .

28 Jo latí^ jmi^ na, i ffí^ dsea` Israel 'nú` níim^ bre
Fidiée, co' ja` mí^ ca'íñ^ júu^ quiá` dsea` do e quiá`
jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá` r^ . Jo líí^ lajo e lí^
laco' cuóøng` nijá` líng^ na^ júu^ quiá` Fidiée` , 'nú`
dsea` ja` líng^ na^ dsea` Israel. Jo dsu' mí^ 'noo`bi^
'neáang` Fidiée` jaléng^ dsea` Israel dsu' uíl^ e
caguíñ` jaléng^ dsea` áang` quiáñ` do joguì e ca-

jméer` júu^ tigua` cóqiñ` do cajo. 29 Co' jalé` e cuø' Fidiée` lñ` doñi` jj` dsea` jo` quñ` jmñ` fa' e niguí` tur calé` catú, o'gui fa' e nitúung` tur jaléng` i dsea` i ni- cató'r` i nilíng` dsea` quiá'r`. 30 Jo lamí` jéeng` gui jaléng` 'nú', dsea` ja` lñng` na` dsea` Israel, eáam` ca- jmeé` na` e saang` óo`na` cóo` Fidiée. Jo dsø` lanaguí, uíi` e lajob nicajmée` cajo jaléng` dsea` Israel, joba` Fidiée` lana nifi` lñiñ` 'nú'. 31 Jo lajob nicajmée` dsea` Israel cóo` Fidiée` lana, jo dsø` calí` lajo cajo e lñ` la- co` lana nilí` fi` lñng` Fidiée` 'nú', dsea` ja` lñng` na` dsea` Israel, jogui calí` lajo cajo e lñ` laco` laco` nilí` fi` lñng` Fidiée` jaléng` i dsea` Israel do. 32 Jo lajíim` dsea` jmigüi` nicajmée` saang` dsíir` cóo` júu` quiá` Fidiée, co' lajob sñi` quiá` dsea` do. Jo calí` lajo e lñ` laco` mi` nilcøøng`gui, nilí` fi` lñng` Fidiée` jalaléng` i dsea` i.

33 Jo seáang` ja` cøøng` cóo` jial tíi` e guiúng` Fidiée` cóo` jalaléng` dsea` jmigüi`, jogui lajøb cajo ja` cøøng` cóo` jial tíi` e tñiñ` ngáiñ`. Jo jíi` jaang` dsea` jmigüi` quñ` r` jmñ` fa' e ningáiñ` jial laco` jíi` e i` dsíir` dsea` do cóo` jalé` e nijmér`, jogui jial e nijmér` jalalé` e jo.

34 Co' lalab fé` Fidiée` fi` ni` jí` quiá'r`:

Jíi` jaang` dsea` jmigüi` quñ` r` jmñ` fa' e niliñir` jialco` i` dsíir` Fidiée` o'gui cajo fa' e nijíñ` e` jalé` e 'né` nijmér` dsea` do.

35 Jogui jíi` jaang` dsea` jmigüi` ja` ee` mi` cacuø'r` Fidiée` jéeng` gui

e laco` dsea` do nijmér` qui` taa` cóo` dsea` jmigüi`. Jo lanab lñ` júu` quiá` Fidiée` e tógo` fi` ni` jí` quiá`r`.

36 Dsøco` lajaléb` e sea` fi` jmigüi` Fidiée` bing` i ca- jmée, jogui la'eáang` i`bre e sea` jalé` e jo, jogui e quiá`bir lñ` lajalé` e jo cajo. Joba` car` ngongñ` jmñ` 'né` e nijmiféng`naa` Fidiée`! Jo lajob 'né` niliti`.

Jáang` yaang`na` fi` jaguó` Fidiée` lafa` coo` feá`-

12 Dsea` rú`na` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, uíi` e eáang` fi` lñng` Fidiée` jneaa`aa`, joba` mñ` i` 'nú` jmi`ee` e nijáang` yaang`na` fi` jaguór` e lñng`na` lafa` coo` feá` e jíi`, jogui e güeang`na` e lñng`na` dseáang` jíi` e quiá`bre, jogui e jlo` nití` dsíir` cajo; co` e nab feá` e 'né` nijíi`na` fi` quini` Fidiée` e laco` nijmiféng`naa're. 2 Jogui jie` mi` síng` yaang`na` e fi` ja` dseeng` lñ` ngí` dsea` jmigüi` i seeng` jmiñ` na, co` ja` 'né` jmée`na` lajo. Co` lñ` lñ` 'né` e nicuø` fi` yaang`na` e nilisñng` jialco` i` óo`na`, jo lajoba` nilisñng` jialco` ee`na` fi` jmigüi` la, jogui cajo e quñ`na` jmñ` e niliñ`na` e` e iing` Fidiée` e nijmée`na` lñ` lajalé` e guiú` jogui e jlo` e tñ` dsíir` dsea` do jogui cajo e røø` e ja` cøøng` cóo`.

3 Jo Fidiée` nicacuø'r` jneaa` coo` ta` uíi` e lajo calí`iáang` dsíir` cajmée` cóo` jneaa`. Jo co` lajob ca- jmée`gui, joba` fñi` i` 'nú`, dsea` rú`na` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, e jíi` jaang` 'nú` 'né` ni`f` áa`na` e ni- ing`gui eáang` laco` jíi` e catíng` ni`f` áa`na` cuiñ` quií`na`. Co` 'né` e ni`f` áa`na` jíi` laco` catífm` lñ` laco` jíi` tñ` e cangñng`na` quiá` Fidiée` e jíi` lñng`na` júu`

quiá`r`. 4 Dsøco` lajaang` lajaang` jneaa`aa` seab` jmini`naa` cóo` gui loguá`naa` jogui e jié`gui cajo, jo lacoo` e jo qui`i` jmaquím` ta` iing` lacoo`. 5 Jo lajob lñ` jneaa`aa` cajo, dsea` lñ`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, co` nañi` fa` fñm`baa` eáang`, dsø` lafa` jaam` dsea` lñ`naa` i jíi` lñng` júu` quiá` Dsea` Jmáang`. Jo ja` ee` lñ` lñ`naa` jmaquím` lajaang` lajaang`naa`, dsø` lafa` jaam` dsea` lñ`naa` lajaléng`naa`.

6 Jo e cuø` Fidiée` jneaa`aa` e iáang` dsíir` jmaquím` nicangñng`naa` lajaang` lajaang`naa`. Joba` song ni- cacuø'r` jneaa`aa` e tñ`naa` guia`naa` júu` quiá`r` fi` quini` dsea` jiéng`, joba` lajob 'nè` jmó`oo` lñ` laco` jíi` tñ` e nicangñng`naa` e já` lñ`naa` júu` quiá`r`. 7 Jogui song nicacuø'r` jneaa`aa` e nijmé`naa` ta` e ni- jmicóo`naa` dsea` rú`naa`, joba` lajob 'nè` jmó`oo`. Jogui song nicangñng`naa` quiá`r` e tñ`naa` e ni`é`naa` dsea` rú`naa` júu` quiá` Dsea` Jmáang`, joba` lajob 'nè` jmó`oo` jong. 8 Jogui song nicangñng`naa` quiá`r` e tñ`naa` e nicuø`naa` bñ` dsea` rú`naa`, joba` lajob 'nè` jmó`oo`. Jogui song nicangñng`naa` quiá`r` e ni- jmicóo`naa` dsea` rú`naa` cóo` jalé` e sea` qui`naa`, joba` lajob 'nè` jmó`oo` e ngocáng` dsí`naa`. Jogui song nicangñng`naa` quiá`r` e oo`naa` coo` ta`, joba` eáam` 'nè` e ñiing` dsí`naa` e nijmó`naa` e ta` jo. Jogui song nicangñng`naa` quiá` Fidiée` e nijmicoó`naa` jaléng` dsea` rú`naa` i lñ` 'nè` quiá` lajo, joba` lajob 'nè` jmó`oo` e iáang` dsí`naa`.

Jial 'nè` seeng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`

9 Jo fñi`guí` 'nú`, dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, dseáang` e ngocáng` óo`ba` 'nè` ni- jmi`neáang`naa` dsea` rú`naa` , jo o` lñ` júu` e fó`na` e jmoo`na` lajo. Jogui 'nè` e 'nì` máam`ba` jalé` e ja` dseeng`, co` lñ` lñ` dseáang` jíi` e guiú`ba` 'nè` nijmée`naa`. 10 Jogui jmi`neáang`naa` dsea` rú`naa` lñ` laco`gui catíng` e jmoo` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, jogui ni- jmi`goo` rúng`na` cajo.

11 Jo ja` 'nè` jmée`na` fñng`naa` , co` lñ` lñ` 'nè` e nicuø`bñ` yaang`na` e nijmée`na` jalé` ta` e nicangñng`naa` quiá` Fidiée`.

12 Jo e iáang` óo`ba` 'nè` seeng`na` la'eáang` e dseáang` nitab` óo`na` e niliseem`ba` cøøng` cóo` Fidiée` fi` fñi` quiá`r` mi` nití` e i` jo. Jogui 'nè` e jmée`na` féng` óo`ba` cóo` jalé` fi`l` dsíir` e dsingñng`naa`, jogui cajo ja` 'nè` tñ`naa` e fóng`na` Fidiée`.

13 Jo jaléng` dsea` rúng`na` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i lñ` sea` go` fi`l` dsíir` quiá`, joba` 'nè` e ni- jmicóo`baa`re jong. Jogui iing`na` cóo` júu` røø` jaléng` dsea` i guilíng` fi` quií`na`.

14 Jogui mi`na` Fidiée` coo` e guiú` uíi` quiá` jaléng` dsea` i jmáang` 'nú` ga` , jo dseáang` lajob 'nè` jmée`na` cóo`r` jogui jie` mi` fó`na` júu` 'lñ` uíi` quiá`r`.

15 Jo jmi`iáang` óo`na` cóo` jaléng` dsea` rúng`na` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i iáang` dsíir` , jogui jmeé`na` fi`f` fñng seeng` i lñng` lajo.

16 Jo røøb` 'nè` seeng`na` jee` la'o` 'nú` , dsea` lñng`na` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`. Jo ja` 'nè` e jmíjløng`

yaang~na', co' lf' i' 'nē' e seeng`na' e røøb` lf'ing`na' laco'gui' lf'ing` i dsea` i ja` jmijløng` yaang~ jee~ jaléng` 'nú'. Jogui ja` güi' lf' óo'na' e dseáng` lf'ing`na' dsea` i tiing` ngáng`. ¹⁷ Jo ja` jmoo`na' qui' taa' cogo' dsea` rúng`na' song ee`go ca'léer' qui'na', co' 'nú' 'nē' ni-jmi'úung`na' e njjmée^na' dseáng` jmang` e guiüb` cogo' doñi' lf' dsea` rúng`na'. <sup>18</sup> Jo jié' jii' carti' lf' qui'na' jmi' jmee`na' e niliseeng`na' jugui' júu^ røø' cogo' lajaléng` dsea` rúng`na'. ¹⁹ Jo e laba' iin^n fff'guif' 'nú', dsea` rú`naa' dsea` qui'na' Dsea` Jmáang` 'neáan`n eáang', e mi' ee`go ca'léer' dsea` qui'na', ja` 'nē' fa' e nicó`na' qui'na', co' ja` dseeng` e jmée`na' lajo; co' lf' i' 'nē' e nisée`na' fi' jaguo` Fidiée` e júu^ jo, co' fbing' i' ni'l' i' laco' catfing'; co' laba' fe'r' fi' ni' jí' quiá'r': "Jneab` Fidiée` dsea` catfín`n e ni'l' i' laco' catfing', jo jnea`bing' i' niqui' taa' dseáng` laco' si'í". Jo lanab jii' lf' júu^ e jíng` Fí`naa' Fidiée` fi' ni' jí' quiá'r'. <sup>20</sup> Jo laba' fe'r'gui' cajo' fi' ni' jí' quiá'r': "Jo song jaang` dsea` i' ní' níing` 'nú' mi'r' 'nú' e nidó'r' osi e ni'l'fi' é, joba' 'nē' cuø`ba're lajii' e mi'r' 'nú' do. Jo mi' njme' lajo, lajoba' nili' i' lf'ing` i' ní' níing` 'nú' do cogo' lajii' e jmoo` cogo' 'nú' do." ²¹ Jo jie' mi' cuøøng` uø' fa' e jalé` e ja` dseeng` nili' 'nú', co' la'eáang` e jmoo` jalé` e guiü', lajoba' nili' jalé` e ja` dseeng` do.

13 Jo e laba' iin^n fff'guif' 'nú', dsea` rú`naa' dsea` qui'na' Dsea` Jmáang`, e lajiim` 'nú' 'nē' jmée`-na' nüü'na' jalé` ta' qui' dseata` i seeng`. Dsøco' Fidiée`bing' i'nicacuø' e ta' jo quiá` jaléng` dseata`, jogui cajo' niab' Fidiée` dsea` nicaguar' uiing` e seeng` jaléng` i'. <sup>2</sup> Jo co' lajob lf', joba' jaléng` dsea` i jmoo`laang`cogo' lajii' ta' qui' dseata`, joba' ja` jmoo` nüü'r' jóng lajii' ta' e nicaqui' Fidiée` . Jo jaléng` dsea` i jmoo` lajo, joba' yaam`bre 'nó'r' e nidsi-jée` huifing` quiá'r', co' iihuif' 'nú'i'. <sup>3</sup> Dsøco' jaléng` dseata` ja` seein` fa' e niféiñ` jaléng` dsea` i jmoo` jalé` e guiü', dsøco' jaléng` dsea` i jmoo` ga`bing' i' ni-jmeáin` lajo. Jo song 'nú' iin` e niliseen` e ja` 'gón` dseata`, joba' 'nē' e ni'ee` e guiüb` jóng, jo lajoba' nifé` dseata` guiü` ui` quíi'. ⁴ Co' Fidiée`bing' i' caguíng` jaléng` dseata` e laco' nijmicóo'r' 'nú'. Jo dsø` song jmoo` jalé` e ja` dseeng`, joba' 'nē' jme` 'gó`ba' cogo'r` jóng; co' e liing` ta`ba' e qui' dseata` 'ma'u' quiá'r', co' cogo' e joba' e cuø' li` ee` ta` óor', co' niab' Fidiée` dsea` cacuø'r` dseata` e óoiñ` do ta` e laco' niuø'r` iihuif' jaléng` dsea` i jmoo`laang` lajii' ta' qui' r'. <sup>5</sup> Jo uíi` e lajob lf', joba' dseáng` laguif' 'nē' e njjmée` nüü'r` jalé` ta' qui' dseata`, dsø` o' fa' e laco' ja` ni'l'in` iihuif', co' uøø`ba' 'nē' e ni'l'f' o' e dseáng` e guiü`ba' e njjmée` lajo. ⁶ Jo uiing` e lajob cajo, joba' qui' 'nú' cuu` e mi' dseata`; dsøco' Fidiée`bing' i' caguíng` jaléng` dseata`, joba' jii' jo ta' quiá`bre e qui' r' ta`.

⁷ Joba' fff'guif' 'nú', dsea` rú`naa' dsea` qui'na' Dsea` Jmáang`, jmiti'na' lajii' e catfing`na'; joba' cuøø`na' jaléng` i dsea` i óo`go ta` lajii' e catfín` e niñiñ', fa' jaléng` i'catfing` e ni'l'ing` jalé` cuu` e soo` fff', joba' qui'na' e jo; jogui jalé` e cuu` e quiá` ee`go ta` jmoo`-

na' osi ee`go sea` qui'na', joba' qui'na' e jo cajo. Jogui jmi'goo`na' jaléng` dsea` i óo`go ta`, co' lajob catfing` e njjmée`na', jogui jmféng`na' lajaléng` dseata` laco' catfing` cajo.

⁸ Jo ja` jmírøøng` yaang`na' cogo' jíi' jaang` dsea`, co' lf' i' 'nē' e njmí`neáang`na' dsea` rúng`na'; dsøco' i dsea` i jmi`neáang` dsea` rúng` nícajmiti`bre røø` lajii' júu^ qui' ta` e cajme' Moi'. <sup>9</sup> Jo laba' fe' e júu^ qui' ta` do: "Ja` 'lee` e nigüfn` cogo' dseam` osi dseañu` i o' qui' , jogui jie` mi' jngán` dsea` rún', jogui ja` jmoo` i, jogui ja` fó` júu^ ta` júu^ e laco' ni'lé` qui' dsea` rún', o'gui jmoo` dsihuifin` qui' jaléng` dsea` rún` cajo." Jo jalé` e júu^ qui' ta` na cogo`gui` jalé`gui` e júu^ qui' ta` e caguiee`gui` do dseáng` lalab jii' lf' cogo` e júu^ qui' ta` e fe` lala: "Jmi`neáang` jaléng` dsea` rún` lf' laco`gui` jmi`neáan` ua'." ¹⁰ Dsøco` i dsea` i jmi`neáang` jaléng` dsea` rúng`, jmang` jalé` e guiüb` jmoo` cogo` jaléng` i dsea` i. Co' mi` jmi`neáang` dsea` rúiñ` dseáng` laco` si'í, joba' jmiti`bre laco` fe` jalé` júu^ qui' ta` e cajme' Moi'.

¹¹ Jo sea`bi uiing` quiá` e njjmé`naa' lajo, co' dseáng` 'nē' e ni`baa' guiü` jialco` nilif' e see`naa' jmi'na, jogui cajo' 'nē` e ni`baa' e nícatib` i` e njjmijnée` dsi`naa` contøøng`. Co' dseáng` nijsaquiéem` e jmi' e njjáa`tu Fí`naa` Dsea` Jmáang` fi` jmigü` la e laco` nitøør` jneaa`aa, dsea` i nícaleáaiñ` jee` jalé` dsee` quiá`. Dsøco` lana dseáng` niquiá`gui` e jmi' jo laco`gui` ie` lami` já` calf`naa` júu^ quiá'r'. ¹² Co` lana nilif` lafa` e ti` lf` njnejá` , co' nijsaquiéem` e jmi' jo; joba' 'nē` e nitú`baa`jalé` e ja` dseeng` e lami` jmoo`naa` e qui` tting` dsea` jmoo` fi` lf` nüü` , co` ja` 'nē` jmoo`oo` lajo. Co` lf` i' lf` 'nē` e njmoo`oo`jalé` e qui` tting` dsea` jmoo` fi` lf` jneá` , e jmáang`naa`ta` jalé` e nijsacuø` Fidiée` jneaa`aa` e laco` nijsi'ong` yee`naa` lf` laco`gui` jalé` e jmáang` ta` jaang` 'lee` mi` dséer` fi` jee` nii`. <sup>13</sup> Jo contøøm` 'nē` ee`naa` røø` laco` catfing` lf` laco`gui` la jmoo` dsea` i seeng` fi` lf` jneá` ; co` ja` 'nē` e jmoo`oo`fa` e seáang` rú`naa` e nijsi`ne`naa` mée` osi e nijsé`ee` lf` tñ` jmi' e ta` dsea` mfi` eáang` , osi e güif`naa` cogo` dseañu` osi dseam` i o' qui`naa` , osi lf` doñi` ee` e lf` e jie`gui` é, o'gui` e jmoo`naa`ta` jfing` osi ta` dsihuifin` quiá` dsea` rú`naa` é. ¹⁴ Co` o` lajo e 'nē` jmée` 'nú', co` lf` i' lf` 'nē` e teá`gui` nijsing`na` cogo` júu^ quiá` Fí`naa` Dsea` Jmáang` e jmáang`na`ta` jalé` e jmi'ong` yaang`na` e nijsacuø` 'nú` lf` laco`gui` jalé` e jmi'ong` 'ñia` jaang` 'lee` . Jogui ja` 'nó`na` jial e njjmí`iaang` óo`na` cogo` jalé` e ga` e lf` óo`na` e sea` fi` jmigü` la.

Ja` en` dsea` rún` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`

14 Jo fff'guif' 'nú', dsea` rú`naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , fff'na` røø` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i ja` mi' goo` teáang` teá` cogo` júu^ quiá` dsea` do, jo ja` jmoo`na`ta` jfing` cogo`r` uíi` quiá` jalé` e fi` óo`na`. <sup>2</sup> Co` seem` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i fi` dsii` e cuøøm` lf` dø`r` lf` doñi` ee` jmiñi` ,

jogu^t ds^t seem^b cajoⁱ jit^{~b} mi^t teá^{sing} c^{ógo}^l júu[^]
quiá^l Dsea` Jmáang[~] jo^t dsíí^r e jíi^l ja^t ba^t cuóøng^l l^f
dó^r^l. ³ Jo co^t lajob l^f, joba^t i^t dsea` quiá<sup>l</sup> Dsea`
Jmáang[~] i^t dsíí^r e cuóøm^l l^f dó^r^l l^f doñi^t ee^t jmiñi[~],
joba^t ja^t cuóøng^l fa^t e jmjiløng^l n^hia^t r^u uií^l quiá^l i^t
dsea` rúiñi<sup>l</sup> i<sup>t</sup> gø<sup>t</sup> layaang<sup>~</sup> ja<sup>t</sup> do; jogu<sup>t</sup> i<sup>t</sup> dsea` i^t dsíí^r
e cuóøm^l l^f dó^r^l layaang[~] ja^t, joba^t ja^t cuóøng^l e
ni^t éiñi^l i^t dsea` rúiñi^l i^t dsíí^r e cuóøm^l l^f dó^r^l l^f doñi^t
ee^t jmiñi[~]. Jo ds^t quiá^l Fidiée[~] ja^t ee^t l^f e gø^t dsea`
lajalé^l, co^t nica^t ím^l bre i^t dsea` i^t l^f ng^l lajo.

⁴Jo ja` dseeng` fa' e ni'éen` jaang` dsea` ijmoo` ta~ quiá`- jaang`gui dsea`. Dsueco` cuaiñ~ quiá`- i fii` quiue` ta~ quiá`-r dob song ca'uüing` guiü` lajii`- ta` jmóor` osi ca'uüing` ga` é. Jo dsu' guiéeb` ni'uüing` quiá'r` , cg' eáam` 'gøng` Fíi`naa` Dsea` Jmáang` , jo ñbing` i ni-jmicoo`- e ni'uüing` guiü` quiá`- i dsea` do.

⁵Jogui cajo: Seem` dsea `quiá⁻ Dsea` Jmáang<sup>-</sup> i f` dsíí e niing⁻gui e liing⁻ jmíi⁻, jogui seem`bí cajo i f` dsíí e røøb` líf` lajalé⁻ jmíi⁻ jo ja` sea` jmíi⁻ fa' e niing⁻gui. Jo dsu` lajaang` lajaam` dsea` 'né⁻ e ta` dsíír` røø` cõo<sup>-</sup> lajíi<sup>-</sup> e f` dsíír` do. <sup>6</sup>Jo co<sup>-</sup> i dsea` quiá⁻ Dsea` Jmáang<sup>-</sup> i f` dsíí e niing⁻gui e liing⁻ jmíi⁻ jo jmóor` lajo e laco<sup>-</sup> ni- jmi<sup>-</sup>gór` Fíi`naa` Fidiée⁻. Jogui i dsea` quiá<sup>-</sup> Dsea` Jmáang⁻ i f` dsíí e cuóøom` lí` dø'r<sup>-</sup> lí` doñi⁻ ee` jmiñi<sup>-</sup> jo jmóor` lajo e laco⁻ nijmi⁻gór` Fíi`naa` Fidiéeb<sup>-</sup> cajo, jogui cuøl`bre gui'máang⁻ dsea` do. Jogui i dsea` quiá⁻ Dsea` Jmáang<sup>-</sup> i f` dsíí e lajíi⁻ ja`ba` cuóøeng` lí` dø'r⁻ jo jmóor` lajo e laco<sup>-</sup> jmi<sup>-</sup>gór` Fíi`naa` Fidiée⁻ jogui cuøl`bre gui'máang<sup>-</sup> dsea` do cajo.

⁷ Jo jíi[~] jaang` jneaa<sup>~</sup> aa', dsea` líi[~] naa' dsea` quiá[~]
Dsea` Jmáang<sup>-</sup>, see<sup>~</sup>naa' la ne`naa' yee[~]naa' o'gui
júung[~]naa' la ne`naa' yee[~]naa' cajo. ⁸ Co' song see[~]
naa' fi' jmigü[~] la, líi[~] lajo e laco[~] e jmi[~]goo[~] naa' Fii[~]naa'
Dsea` Jmáang⁻; jogui song cat[~] í[~] e nijúu[~]naa', líi[~] lajo
e laco[~] e njimi[~]goo[~]naa' Fii[~]naa' Dsea` Jmáam⁻ cajo. Jo
ja` e líi[~] song see[~]naa' fi' jmigü[~] la osi nijúu[~]naa' é, co'
dsea` quiá<sup>~</sup> Dsea` Jmáam⁻ líi[~]naa'. ⁹ Jo cajung[~] Dsea`
Jmáang⁻, jo mi[~] cangf[~] jo, cají[~]tür calé[~] catú[~]; jo calí[~]
lajo e laco[~] nilíiñ[~] Fii[~] qui[~]naa', dsea` see[~]naa' fi'
jmigü[~] la, jogui lajob líiñ[~] Fii[~] cajo quiá[~] jaléng[~] dsea`
quiá[~]r[~] i ni cajung⁻.

¹⁰ Jo co' lajob lñ̄, joba' ja' fí sea` quíl" fa' e ni'éen" dsea` rún" dsea` quiá" Dsea` Jmáang", o'gui fa' e ni-jóøn"re e uøng"gui cajo. Co' téé' óo'na' e lajaang` la-jaam` jneaa~aa' 'né" ngiøng~naa' fí quini` Dsea` Jmáang" mi" tí' lñ̄ nitf" í` lajo e laco' dsea` do niquidsir' í` quí"il' laco' sítí". <sup>11</sup> Co' lalab fé' Fí`naa' Fidiée` fí ni-jí` quiá'r":

Jneá~ Fidiéé fá'‐a e dseáng'‐ e já'‐ba' e seen‐,
joguí fí' quinī‐baa li‐ nisí‐ lajíng` dsea` uó‐ jnir‐ e la‐
co' nijmiféiñ‐ jnea‐,
joguí nijíñ‐ e jíl‐ jneab‐ Fidiée‐.
Io lanah fé' Fidiée‐ fí' ni‐ iì' quiá'r‐.

¹²Jo co' lajob nilí', joba' lajaang` lajaam` jneaa~aa'
'né- e niguiée^naa' júu^ fi' quini` Fidiée` mi~ tí~ li~ nití-
í` e niquidsir` í` quí-ii`!

Ja` jmoo' e niténg' dsea` rún' fi' ni~ dsee-

¹³ Jo co' lajob líí', dsea` rú'na' dsea` quiá" Dsea` Jmáang", joba' ja' 'né" e éeng~naa' jaléng" dsea` rú"-naa'. Co' lí" lí' 'né" e njimí'ung`na' e ja' njímée^na' jíí" coo` e ga` e dseáangl~ e niténg" dsea` rúng`na' fí' ni~ dsee` osi e nitér` e já" lííññ' júu^ quiá" Dsea` Jmáang" é. ¹⁴ Jogui jnea~, la'eáang` e líín'n jaang` dsea` i jmoo'o lajíí" e iing~ Fí'naa' Dsea` Jmáang", joba' eáam' nítá~ dsíi" e lajaléb" e quiee^naa' e sea` fí' jmígiúi` la jmang" e guiúb" líí'. Jo dsíi` seem` dsea` i fí' dsíi" e seab` e ja` dseeng`, joba' lajob líí' dsíi` lajíí" quiá" i dsea` íb'. ¹⁵ Jogui song cóo`~ jalé` e có`^naa' seem` dsea` rúng`na' dsea` quiá" Dsea` Jmáang` i ja` tí` dsíi` jalé" e jmoo`na' do, jo song lajob líí', joba' lafa` ja` jmi'neáam`ba' i dsea` rúng`na' do jóong. Jo uíi" e lajob líí', joba' fíi`-t' 'nú'" e ja` cuóøeng` e cóo`~ jalé" e có`^na' njímé" e niténg" dsea` rúng`na' fí' ni~ dsee", co' uíi" i dsea` l'bing` e cajung" Dsea` Jmáang" fí' dse` crúu". <sup>16</sup> Joba' fíi`-t' 'hú', ja` jmoo`na' jíí" coo` e laco` dseáangl~ e nifé" dsea` ga` uíi" quiá" jalé" e fí' óo`na' e guiúe". <sup>17</sup> Jo mi~ Fidiée` quier` nifí` quí^naa', jo` quiú`gui ta~ quíi" fa' jalé" e quiee^naa' osi jalé" e 'né'^naa' é, co' e laba' e eáang`gui 'né" njímó`oo' la'eáang` cóo` Jmígiúi` quiá" Fidiée` , e see`^naa' e jmoo`naa' laco` iing~ Fidiée` , jogui e see`^naa' juguiá` júu^ røø` , jogui e láang` dsí`naa' cajo. <sup>18</sup> Jo i dsea` i jmoo` lana cóo`~ lajíí" e ta~ e cangtííñ` quiá" Dsea` Jmáang", joba' i dsea` i jmi'íáam`bre dsíi` Fidiée` jogui guiúb` fí` jaléng" dsea` rúiñ` uíi" quiá" r` cajo.

¹⁹ Jo lana fít-í 'nú', dsea` rú'naa', e contøøm- 'né-' e
nijmi'ung`naa' e nijmó^oo' jalé' e laco' niliséé-'naa'
juguiú- júu^ røø' cоо'~ jaléng' dsea` rú'naa', jogui cajo
e nijmicóo'~ rú'naa' e laco' nilí'naa' e teá`gui nisíng'-
naa' cоо'~ júu^ quiá-' Dsea` Jmáang-. ²⁰ Jo uíl'~ cоо'~
jalé' e cøl^na' ja` jmoo'na' e laco' dseáang'~ ni'líng- la-
jíl'~ e jmoo` Fidiée' cоо'~ lajaang` lajaang` dsea`
quiá'r-. Jo dseáng'~ e jáb"-, guiúb` lajaleí' e gø'~ dsea',
dsø'~ e doba' ja` dseeng` e song cоо'~ jalé' e cøl^na' do
nijmé- e niténg' dsea` rúng'naa' dsea` quiá-' Dsea`
Jmáang~ fí' ni~ dsee-. ²¹ Joba' guié`gui e ja` cøl^na'
ngúu' o'gui u^na' jmíl'~ mít^ huíng` jøl'~ o'gui jmée^na'
jíl'~ cоо` e laco' dseáang'~ e niténg' dsea` rúng'naa'
dsea` quiá-' Dsea` Jmáang~ fí' ni~ dsee-. ²² Joba' fít-í
'nú' e jíl'~ yaam^ba' 'nè' ñíl'na' fí' quini' Fidiée' jial tíí'
já-' líng`na' cuaiñ' quiá-' e jo. Jo eáam' juguiú- quiá-' i
dsea` i ta~ dsíi' e guiúb` jalé' e jmóor', cо' ja` cuø'
dsee` 'ñia'l' lajee` e jmóor` lajo. <sup>23</sup> Jogui dsø' song sea`
cоо` jmiñi'~ e ta~ dsíi' i dsea` ~ e ja` cuøøng` lì' dø'r- jo
song cagø'r` e jo, joba' dseeb` ca'éer` jóng fí' quini'
Fidiée', cо' dseáng'~ ja` tab~ dsíi' e cajmér` e guiú-
mí' cajméer` e jo.

Q' jíil̓ uø' 'né̄ jmi'láang` o', co' lajob 'né̄ jme|^ cõo|^
dsea` rún``

15 *Jø fñi^g-guñi^g 'nñi', dsea^g rú^g'naa^g dsea^g quiá^g- Dsea^g
Jmáang^g, e jaléng^g jneaa^gaa^g, dsea^g eáang^ggui^g*

teá` nítéé` naa' cóo`~ júu` quiá`~ dsea` do, 'né` e ni-jmícoó`~ baa' jaléng` dsea` rú`naa' i ja`gui teáang` teá` cóo`~ e júu` jo. Co' ja` 'né` jmó`oo' dseáng` lajíi`~ e guiú` qui`naa' yee`naa'.² Jo lajaang` lajaang` jneaa`aa` 'né` see`naa' e jmi`iáang`naa' dsíi` jaléng` dsea` rú`-naa' e laco` ni`uüng` guiú` quiá`r, jo lajoba' cuóøng` e teá`gui nisíi`~ cóo`~ júu` quiá`~ Dsea` Jmáang`.<sup>3</sup> Co` jí`gui Dsea` Jmáang` ja` ca`no`r` jial laco` njmi`iáang` dsíi`~ 'ñia'r, co` lí`~ lí` cangongfíiñ` jíi`~ laco` fé` fí` ni`~ ji` quiá`~ Fidiée` lí`~ fé` lala: "Jalé` e ga` e café` dsea` uií` quií`~, jneab` cangongfíng` jalé` e jo."⁴ Jo lajalé` júu` e fé` fí` ni`~ ji` quiá`~ Fidiée` e cajme` dsea` lamalií`gui eáang` calí` lajo e lí`~ laco` e` jneaa`aa` jialco` njmó`-naa` té`ee` cóo`~ jalé` e huüng` e dsijee` quií`ii, jogui cuø` jneaa`aa` bí` cajo; jo lajoba' dseáng` nita` dsíi`-naa` e nilisee`baa` cøøng` cóo`~ Fidiée` fí` ñiff` quiá`r` mi`~ nití` e í` jo.⁵ Jo Fidiéeb` dsea` i cuø` jneaa`aa` e jmoo`naa` té`naa` cóo`~ jalé` e dsingfíng`naa` do jogui e cuø`r` jneaa`aa` bí` cajo. Jo uií`~ e lajob líi`~ joba` mfi`~ fí` dsea` do e güijmicóó`~ bre 'nú`~ e laco` røøb` niliseeng`-na` lajee` la'o`~ 'nú`~ lí`~ laco`gui ca`ée` Fí`naa` Dsea` Jmáang`.<sup>6</sup> Jo lajoba' njmiféng`naa` Fidiée`, Tiquiá`~ Fí`naa` Dsea` Jmáang`, colíng` lajíi`~ naa`.

Mí` canúu` dsea` i ja` líng` dsea` Israel júu` quiá`-Dsea` Jmáang`

⁷ Jo lajob fíi`gui 'nú`~, dsea` rú`naa` dsea` quiá`-Dsea` Jmáang`, e líng`~ rúng`naa` e iáang` óo`na` lí`~ laco`gui ca`íng` Dsea` Jmáang` 'nú`~, jo lajoba' e ni-jmiféng` dsea` Fidiée`.<sup>8</sup> Jo jnea` fíi`~ 'nú`~ e Dsea` Jmáang` cagüéíñ` fí` jmigüi` la e laco` njmícoó`r` dsea` Israel. Jo calí` lajo e lí`~ laco` cuø` li`~ e dseáng`~ jmitib` Fidiée` júu` quiá`r` lí`~ laco` júu` e cacuø`r` líi`~ dsea` áang` quií`ii, dsea` Israel, ie` malíi`gui do.⁹ Jogui cajá`bí` Dsea` Jmáang` cajo e laco` jaléng` dsea` i ja` líng` dsea` Israel njmiféiñ` Fidiée` uií`~ e eáang` fí` líng` dsea` do jaléng` i dsea` i` lí`~ laco`gui la fé` fí` ni`~ ji` quiá`~ Fidiée` lí`~ fé` lala:

Jo njmifén`n` 'nú`~ jee` jaléng` dsea` i ja` líng` dsea` Israel,

jogui njmifén`n` 'nú`~ cóo`~ jalé` e øø`.

¹⁰ Jo lalab fé`gui cajo fí` ni`~ ji` quiá`~ Fidiée`:

ijmi`iáang` óo`na`, dsea` quiá`~ Fidiée` i ja` líng` dsea` Israel,

colíng` cóo`~ jaléng` dsea` i líng` dsea` Israel!

¹¹ Jo lalab fé`gui fí` ni`~ ji` quiá`~ Fidiée` cajo:

Jmiféng`na` Fí`naa` Fidiée` jaléng` 'nú`~, dsea` i ja` líng` dsea` Israel,

i seeng`jalé` fíi`jíi` jogui jalé` fíi` cóo`~.

¹² Jo lalab fé`gui fí` ni`~ ji` quiá`~ Fidiée` e cajme` Saíi`:

Nabi njáa` jaang` dsea` siju` Isaí,

jo íb` i niquí`~ ta` quiá`~ jaléng` dsea` i ja` líng` dsea` Israel.

Co` cóo`~ i dsea` i njáa` do,

íb` i nicuó`~ e ta` dsíi` jaléng` i dsea` ~.

Jo lanab fé` fí` ni`~ ji` quiá`~ Fidiée`.

¹³ Joba` mfi`~ Fidiée` i cuø` e ta` dsíi`naa` do e güicuó`~bre 'nú`~, dsea` já` líng`na` júu` quiá`r, e

seeng`na` e iáang` óo`na` jogui e seeng`na` juguiú`~ júu` røø`; jo lajoba', la'eáang` cóo`~ bí` e 'gøng`~ quiá`~ Jmigu` quiá`r, dseáng`~ eáang`gui güijmitar` óo`na` e niliseeng`na` cóo`r` fí` ñiff` quiá`r` mi`~ nití` e í` jo.

¹⁴ Dsea` rú`naa` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang`, dseáng`~ eáam` nita` dsíi`~ e 'nú`~ eáam` guiúng`na` cóo`~ jaléng`~ dsea` rúng`na` , jogui e guiúb` niñí`na` jial 'né` seeng`na` , jogui cajo eáam` quií`~na` jmi`~ e cuø`~na` bí` rúng`na` .<sup>15</sup> Dsú` e fí` ni`~ ji` la nicateá` dsíi`~ e nica-jmée`~ e quií`na` tú`~ 'nú`~ mfi`~ júu` e teáb`jíi; jo dsu` ca-jmé`~ e lajo e lí`~ laco` njmiguién`n áa`na` jalé`~ e jo. Jo lajob cajmé`~ e uíi`~ e ta`~ e nícangfíin`n quiá`~ Fidiée` , co` dseáng`~ eáam` guiúng`~ dsea` do cóo`~ jnea`~ e jíi`~ ja` catíñ`n lajo. <sup>16</sup> Jo cajmér` lajo cóo`~ jnea`~ e lí`~ laco` njmee`~ e lajíi`~ e iing` Dsea` Jmáang` fí` jee` jaléng`~ dsea` i ja` líng` dsea` Israel. Jo cangfíin`n cóo`~ta`~ quiá`~ Fidiée` e lí`~ laco` niníi`~ i júu` quiá`~ jial láang` dsea` do jaléng`~ dsea` jee` jalé`~ dsee` quiáñ` . Jo jmoo`o lajo e lí`~ laco` cuøøng`~ njjøøn`n fí` quinir` jaléng`~ i dsea` i`~ e líiñ`~ do lafa` coø` feá`~ e jlo`~ jmeafí`~ e nití` dsíi`~ jogui e nicaligüeang`~ la`eáang` cóo`~ Jmigu` quiá`r.

¹⁷ Jo dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` líng` jnea`~ , joba` seab` uiing` quié`~ e eáang` jmi`iáang` dsíi`~ uíi`~ jalé`~ e ta`~ e nícangfíin`n e jmoo`o quiá`~ Fidiée` .<sup>18</sup> Dsúco` ja` teá` dsíi`~ e nífá`~ a jíi`~ coø` júu`~ e jíe`gui jíi`~ laco`~ e níca-jmée`~ Dsea` Jmáang` cóo`~ jnea`~ e quiá`~ e nícaguiaa` júu`~ jee` jaléng`~ dsea` i ja` líng` dsea` Israel e laço` njmíeñ`~ do níeñ`r` lajíi`~ ta`~ quiñ`~ Fidiée` . Jo lajob nícajméñ`~ do la`eáang` cóo`~ jalé`~ júu`~ e nícaguia`~a cóo`~gui jial níca`ee` jee` jaléng`~ i dsea` i`~ ,¹⁹ jogui cóo`~ jalé`~ e lí`~ e quiñ`~ Fidiée` jmi`~ e jmoo`~ cóo`~ e güea`~ e 'gøng`~ quiá`~ Jmigu` quiá`r` . Jo lanaba` guiúb` nícatán`n e ta`~ do quié`~ e quiá`~ e níiñ`~ i júu` quiá`~ Dsea` Jmáang` quiá`~ jial laang` dsea` jee` jalé`~ dsee` quiá`r` , jo e jo canaan` fí` Jerusalén cartí` caguié`~ e fí` lí`~ se` Iliria. ²⁰ Jo nícajmé`~ e úung`~ e niníi`~ i júu`~ e quiá`~ jial laang` dsea` jee` jalé`~ dsee` quiá`r` dseáng`~ e fí` lí`~ ja` mfi`~ canúu`~ dsea` júu`~ quiá`~ Dsea` Jmáang` ,<sup>21</sup> Co` cajmé`~ e lajo lí`~ laco` caliti`~ laco` la fé` fí` ni`~ ji` quiá`~ Fidiée` lí`~ fé` lala:

Jaléng`~ dsea` i dseáng`~ jíi`~ coø` ya`~ ja` mfi`~ canúu`~ júu`~ quiá`~ Dsea` Jmáang` ,

dseáng`~ ninú`~bre e júu`~ jo;

jogui dseáng`~ ningám`~ e júu`~ jo jaléng`~ dsea` i ja`~

mfi`~ canúu`~ e júu`~ jo cajo.

Jo lanab fé` fí` ni`~ ji` quiá`~ Fidiée` .

Mí` ca'lí` dsíi` Paa` e nidsér` fí` Roma

²² Jo uií`~ e ngíi`~ ta`~ guia` júu` quiá`~ Dsea` Jmáang` , joba` ja` mfi`~ cacuø` fí` quié`~ e fa`~ e niníi`i e ni`ee` e 'nú`~, dsea` rú`naa` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` i neáang` fí` na fí` Roma, nañí` fa` jmiguíub` ya`~ níca'lí` dsíi`~ e níjmee`~ e lajo, dsú` ja` mfi` calí` quié`~ e lajo. <sup>23</sup> Dsú` lanagu nícatób`~ ta`~ jmoo`o e fí` guóo`~ uó`~ la; jo co` ningóob`jíi` eáang`~ e í` dsíi`~ e ni`ee`e 'nú`~,<sup>24</sup> joba` si-jeen`~ e lajob nilí` lajee`~ e iuun`~ fí` e ngóo`o fí` guóo`~

uó~ lí~ sii` España. Jo mít~ ningf~ e nineeng~ rú`naa' fí` na, joba' iin~n e jaléng` 'ná` njmícói`na' jnea~ cój~ jalé` e 'né`e lajee` e ngóo`o fí` España. <sup>25</sup> Jo dsu` nút~gui e ngóo`o fí` na fí` Roma, jang` níng`teáa fí` Jerusalén e nicoo`o capí`jalé` e 'né` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i tiñíng` i seeng` fí` jo. <sup>26</sup> Dsaco` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` fí` Macedonia cój~gui i seeng` fí` Acaya ca'f~ dsír` yaaiñ~ e líng~ e caseáiñ` capí`jogui e nisíñ~ quiá` dsea` rú`naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i tiñíng` i seeng` fí` Jerusalén. ²⁷ Jo guiúb` cajmée` i dsea` fí` uí` e ca'f~ dsír` e njmícói`r~ i dsea` rúiñ` do lajo. Dsaco` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i líng` dsea` Israel eáam` nicajmícói`r` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i ja` líng` dsea` Israel e laco` teá`gui casíñ` yaaiñ~ fí` guiú` cój~ Dsea` Jmáang`. Jo uí` e lajob líf, joba` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i ja` líng` dsea` Israel dseáng` 'né`ba` líng~ ee`go jmícói`r` jié` jíl` quí`r` jmiñ` cój~ jaléng` i dsea` Israel do. ²⁸ Joba` dsif` mít~ nité` e ta` e njmee`e do e quiá` nijáa`a dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` Jerusalén jalé` e caseáng` do, joguiba` nijúu`u e ninii`i fí` España jóng, jo lajee` e iuun` fí` e ngóo`o fí` jo, joba` fí` dsii` e ningññ`n cateá` fí` na fí` Roma. <sup>29</sup> Jo eáam` nita` dsii` e mít~ niguiée`e e ni`ee`e 'nú` fí` na, eáam` guiú` nijmé` Dsea` Jmáang` cój~ jneaa`aa`.

³⁰ Dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, la'eáang` cój~ Fí`naa` Dsea` Jmáang` jogui la'eáang` cój~ e Jmígu` quiá` Fidiée` e cuó` jneaa`aa` e eáam` 'neáang` rú`naa` do, joba` lana mít`f` 'nú` jmi`ee` e njmícói`r` rú`naa` colíng` e nimf`na` Fidiée` ui` quié`e. <sup>31</sup> Jo mít`na` dsea` do e njmér` fí` jnea` jee` jaléng` dsea` i ja` já` líng` júu` quiá` Fidiée` i neáang` fí` lí` se` Judea. Jogui mít`na`r cajo eáang` nili`íng` ta` quiá` jaléng` dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` Jerusalén lajíl` e quié` quiá`r. ³² Jo ngí` jo, song nicuó` Fidiée` fí` , joba` niguiée`baa fí` na jóng cój~ juguiú` e ni`ee`e 'nú` , jo lajoba` cuóøng` lí` jmi`ín`n lajee` see`naa` colíng`. ³³ Jo mít`f` Fidiée` i cuó` e seeng` dsea` juguiú` júu` røø` e güiliseem`bre cój~ jaléng` 'nú` lata`.

Jo lajob nilí`.

Júu` guicóo` quiá` Paa` e catíng` dsea` seeng` fí` Roma

16 Dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` fí` na fí` Roma, lana fí`f` 'nú` cuaiñ` quiá` jaang` dseamf` i si` Febe i jmoo`ta` jmícói`jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` fí` Cencrea. ² Jo i dseamf` la dsea` quiá` Dsea` Jmáam` líiñ` , joba` iim`ba`re cój~ e guiú` lí` laco`gui catíng` e íng` dsea` i dsea` la`í` . Jogui jmícói`na`re cój~ lí` doñí ee` e 'nér` , dsaco` eáam` nicajmícói`r` jaléng` dsea` rúiñ` lí` laco`gui la nicajmíe`r` cój~ jnea`.

³ Jogui guiéen`n júu` guicóo` quiá` Prisca cój~gui i dseamf` quiá`r` i si` Aquila, co` i dsea` na røø`nicajmínaa`ta` guia` júu` quiá` Dsea` Jmáang` cój~r` .

⁴ Co` lají` gám` i dsea` na jíu` ja` mít` cajúum`bre dsu`

uí` e nicajmícói`r` jnea` . Jo co` lajøb nicajmíe`r` cój~ jnea` , joba` cuóø`ore gui`máang` ; jo dsu` o` jíl` jnea` jmoo`o lajo, co` lajøb jmoo` cajo jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i ja` líng` dsea` Israel. <sup>5</sup> Jogui guiéen`n júu` guicóo` quiá` jaléng` dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seáng` fí` na fí` quiá` Prisca cój~gui Aquila. Jogui guiéem`baa júu` guicóo` cajo quiá` i seen` røø` cój~ i neáan`n eáang` i si` Epeneto, co` ib` la`uui` dsea` i calíng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` fí` la`uúng` fí` lí` se` Asia. ⁶ Jogui guiéem`baa júu` guicóo` quiá` Yá` cajo, co` eáam` nicajmíe`r` ta` jmícói` jee` 'nú` . <sup>7</sup> Jogui guiéen`n júu` guicóo` quiá` dsea` góo` i si` Andrónico cój~gui Junias, dsu`co` conrøøb` cajníng`naa` fí` dsíi` 'nueñí` cój~r` . Jogui jaléng` dsea` apóø` quiá` Dsea` Jmáang` eáam` guiú`fér` ui` quiá` lají` gáng` i dsea` góo`na, jo i dsea` na jéeng`guib`calicuír` júu` quiá` Dsea` Jmáang` laco`gui jnea` .

⁸ Jogui guicóob` i dsea` i si` Ampliato, i dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i eáang` røø` seen` cój~ . ⁹ Jogui guicóob` cajo i dsea` i si` Urbano i jmoo`ta` colíng` cój~ jnea` ; jogui guicóo`b` cajo i dsea` i si` Estaquis i eáang` seen` røø` cój~ cajo. ¹⁰ Jogui guicóo`b` cajo i dseañu` i si` Apeles i nicagüi`fí`gui` jee` jalé` e huíng` e nicangongññ`ui` e teá` siñ` cój~ júu` quiá` Dsea` Jmáang` ; jogui guicóob` cajo jaléng` i dsea` sinéu` quiá` Aristóbulo. <sup>11</sup> Jogui guicóob` cajo i dsea` góo` i si` Herodión cój~gui jaléng` i dsea` sinéu` quiá` Narciso, co` dsea` quiá` Dsea` Jmáam` líiñ` cajo. <sup>12</sup> Jogui guicóob` Trifena cój~gui Trifosa, co` lají` gám`biñ`na` jmoo`or` lajíl` ta` e nicangññ`quiá` Dsea` Jmáang` ; jogui guicóob` cajo i dseamf` i si` Pérsida i eáang` seen` røø` cój~ , co` i dseamf` na eáam` nicajmíe`r` ta` e nicangññ`quiá` Dsea` Jmáang` .

¹³ Jogui guicóob` cajo i dseamf` i si` Rufo, jaang` dsea` i dsíng`ñí` dsea` e cuiúñ` Dsea` Jmáang` jogui eáam` teá` siñ` cój~ júu` quiá` dsea` do cajo; jogui guicóob` niquiá`r` cajo, dsaco` fí` líng` lafa` niquiá`baa cajo. <sup>14</sup> Jo guicóob` Asíncrito cój~gui Flegonte cój~gui Ermes cój~gui Patrobas cój~gui Ermas cój~gui jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` cój~r` do. <sup>15</sup> Jogui guicóob` Filólogo cój~gui Julia cój~gui Nereo cój~gui i dseamf` rúiñ` do, jogui guicóo` Olimpas cajo cój~gui lajíng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` cój~ lajaléng` dsea` na.

¹⁶ Jogui jaléng` 'nú` , dsea` líng`na` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , lacoo`ya` mít`fón`rúng`na` se` guoo`rúng`na` . Jo lajaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` fí` la guíeiñ` júu` guicóo` quií`na` .

¹⁷ Dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , iin`n nimf`f` 'nú` lahuíng` e njmée` i`yaang`na` cój~ jaléng` i dsea` i ngí`ta` jmoo` `nii` jee` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , jogui jmoo`r` quií`jial nité`dsea` fí`gui` lí`niteáaiñ`cój~ Dsea` Jmáang` , dsaco` cój~ jalé` e jmoo`r` do ja`córøng`røø`cój~ júu` quiá` Dsea` Jmáang` e nica`líng` 'nú` . Joba` fí`f` 'nú` e ni`naam`yaang`na` jee` jaléng` i dsea` fí` . ¹⁸ Dsaco` jaléng` i dsea` la`í` ja` jmoo`r` ta` e nicangññ`quiá` Fí`naa`

Dsea` Jmáang~, co' jmóor` jíi~ laco' f' dsíir` yaam~bre. Jogui fé'r` júu^ jlo~ e róo~ e lí~ laco' li'r` jmigéøiñ` dsea` i ja` qui~ tìing` jmóo` jalé` e ga`, jo lajoba' li'r` jaléng` f'. ¹⁹ Jo lajiim` dsea` quiá` Dsea` Jmáang~ ñir` e eáam` náu~ 'náu` júu^ quiá` Dsea` Jmáang~. Jo uíi~ e lìng`na' lajo, joba' eáam` íaang` dsii` còo~ 'náu` jogui iin~n e còo~ jalé` e niñi~na' do nili~iing` ta~ qui~na' quiá` e nijmée~na' jmang` jalé` e guia~ jo o' quiá` e nijmée~na' jalé` e ja` dseeng`. <sup>20</sup> Jo Fidiée` i cuø` e seeng` dsea` jugui~ júu^ røø` , lajmináb` nijgiáaiñ` fii~ i lìng` i sii` Satanás cartí` ui~ tñ~na', jo lajoba' jo` cuóøng` fa' e nili~guir 'náu'. Jo mñi~ f' Fíi` naa' Dsea` Jmáang~ e ni'lí~ güea` quiá'r` f' jee~ 'náu` lajiing`na'.

²¹ Jogui Timoteo, jaang` dsea` rú~naa' i jmoo` ta~ quiá` Dsea` Jmáang~ coliing` còo~ jnea~, guíem`bre júu^ guicóo~ qui~na' cajo, jogui lajobi jaléng` i dsea` góo`o i sii` Lucio còo~gui Jasón jogui Sosípater guíem`bre júu^ guicóo~ qui~na' cajo.

²² Jogui jnea~ Tercio, dsea` jmo'o e fí~ ni~ ji` lajalé` júu^ quiá` Paa~, guíem`baa júu^ guicóo~ qui~na' cajo, co' dsea` quiá` Dsea` Jmáang~ lín~n cajo.

²³ Jogui lajobi Gayo guíem`bre júu^ guicóo~ qui~na' cajo, co' fí~ quiá`bre guing` jnea~ lana, jo fí~ job cajo li~ seáng` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang~ e jmiféiñ` Fidiée`. Jogui Erasto guíem`bre júu^ guicóo~ qui~na' cajo, jo lana lñiñ` dsea` i mea` cuu~ quiá` ff`;

jogui lajobi jaang` dsea` quiá` Dsea` Jmáang~ i sii` Cuarto guíem`bre júu^ guicóo~ qui~na' cajo. ²⁴ Jo güi~ib` Fíi`naa' Dsea` Jmáang~ güea` quiá'r` jee` jaléng` 'náu'. Jo lajob nili~.

Júu^ li~ cadséng` quiá` Paa~ e jmiféiñ` Fidiée`

²⁵ Jo majmifém`baa' Fidiée~, co' ibing` i quíi~jmíi~ni` nijmé` e teá`gui nisíng`na` còo~ júu^ quiá` Dsea` Jmáang~ lí~ laco` la fí` e júu^ quiá` Dsea` Jmáang~ e guia` jnea~ e quiá` jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá'r`. Jo e júu^ nab lñi` e júu^ quiá` Fidiée` e lami~ si`maang` lajíi~ náu`gui e nitiroo` jmigüi`. Jo dsu` lanaguí nicajmijnéem`bre e jo, jo e júu^ job e guia` jnea~ na.

²⁶ Dsu` lanaguí nicaliñib` dsea` e júu^ na la'eáang` còo` jalé` ji` e cajme` jaléng` i dsea` i café` cuaiñ~ quiá` Fidiée` malíi`gui eáang`. Jo calí` lajo e lí~ laco` niliti` ta~ e caquiñ` Fidiée` i seeng` car` ngongí` jmíi~ do. Jo dsu` e júu^ e si'ma` quiá` Fidiée` do, nicajmijnéem`bre lana e lí~ laco` lajaléng` dsea` jmigüi` nijá` líiñ` e jo jogui e nijmér` náu'r` cajo.

²⁷ Jo la'eáang` còo` Fíi`naa' Dsea` Jmáang~ jmifém`baa` lata~ jíi~ Fidiée`, co' jíi~ib` i eáang` tìing` ngáng`. Jo lajob nili~.

Jo lanab cató` e ji` e cajme` Paa~ e catíng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang~ i neáang` fí` Roma.

1 Corintios

1 Jnea~ Paa~ l̄iñ n̄ jaang` dsea` apoo~ ī óo` ta~ quiá~ Dsea` Jmáang~. Jo nicató~ Fidiée~ jnea~ e njmee~ e ta~ jo uíi~ e lajo nicaliñ~. Jo jnea~, coliñg~ cōo~ ī dsea` rú~naa` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ ī sii` Sóstenes, s̄iñg~naa` e ji~ la 2 e catiñg~ jaléng~ 'nú~, dsea` rú~naa` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ ī neáang~ fí~ na fí~ Corinto. Jo Fidiée~ nicató~ 'nú~ e niliñg~naa` dseáng~ jíi` dsea` quiá~ bre la'eáang~ cōo~ Fíi`naa` Dsea` Jmáang~. Jogui lajob nicajméer` cōo~ jaléng~ dsea` ī seeng~ fí~ li~ jié~ ī jmiféng~ Fíi`naa` Dsea` Jmáang~, co` fíbing` ī l̄iñg~ Fíi` l̄i~ laco`gui la l̄iñg~ qui~ jneaa~aa` cajo. 3 Jo miñ~ Tiquí~ii` Fidiée~ jogui Fíi`naa` Dsea` Jmáang~ e niñr~ güea~ quiá~r~ jee~ 'nú~ jogui e nició~r~ 'nú~ e niliseeng~naa` jugui~ júu~ røø`.

Júu~ gui'máang~ quiá~ Paa~ e cuø'r` Fidiée~

4 Jo ja` mi` caté~e cuóø~ø gui'máang~ Fidiée~ uíi~ qui~naa` uíi~ cōo~ jalé~ e quiú~ e nicajméer` cōo~ 'nú~ la'eáang~ cōo~ Fíi`naa` Dsea` Jmáang~ e jíi` ja` catiñg~naa` lajo, jo dsu` lajob nicajméer`. 5 Dsco` la'eáang~ cōo~ Fíi`naa` Dsea` Jmáang~ jmiguia`ba` nicañing~naa` quiá~ Fidiée~, co` nicançñg~naa` e eáang~ tñig~naa` quiá~naa` júu~ quiá~r~ jogui e eáang~ ngáng~naa` e júu~ jo cajo. 6 Jo cōo~ jalé~ e na cuó~ l̄i~ e nicaliti~ lajíi~ júu~ e nicafá~a cuaiñ~ quiá~ Dsea` Jmáang~. 7 Jo lajob nicaliñ~, joba` nicançñm`ba` lajalé~ e cuó~ Jmigu~ quiá~ Fidiée~ lajee~ e sijeng~naa` e jmíi~ e nijnéng~tu` Fíi`naa` Dsea` Jmáang~ fí~ jmigüi~ la. 8 Jo Dsea` Jmáam~bing` iñ nició~ 'nú~ bí~ e laco` teáam~bí~ teá` fí~ quiú~ l̄i~ niteáang~naa` cōo~r~, jo lajoba` jíi` jaang` ja~ ii~ cuóøng~ l̄i~ cuó~ 'nú~ dsee~ mi~ ti~ l̄i~ nitf~ l̄i~ e nijáa~tu` Dsea` Jmáang~ fí~ jmigüi~ la. 9 Jo dseáng~ jmitib~ Fidiée~ jalé~ júu~ quiá~r~ e cacuør~ jéeng~gui, jogui l̄i~bí~ cajo iñ cató~ jneaa~aa` e niliñeé~naa` cøøng~ cōo~ Jóor` Dsea` Jmáang~ iñ l̄iñg~ Fíi`naa` cajo.

E~ uiing~ e ja` s̄iñg~ røø` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~

10 Jo la'eáang~ cōo~ júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~ miñ~ 'nú~ e ngocáng~ dsii~, dsea` rú~naa`, e nisiñg~tu` røø~, co` ja` 'né~ e jmée~naa` tá~ cōo~ 'lé~ lajee~ la'ó~ 'nú~. Co` 'nú~ l̄i~ 'nú~ e seeng~naa` conrøøb` e fí~ óo`na` jogui e ee~na` quiú~ lajñg~naa`. 11 Jo uiing~ quiá~ e fí~t~ 'nú~ e júu~ la, dsea` rú~naa`, dsco` dsea` sinéu~ quiá~ Cloé nicajmea`r` jnea~ júu~ e jmoob` 'nú~ ta~ jíng~ jee~ la'ó~ 'nú~, dsea` l̄iñg~naa` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~. 12 Co` iñ dsea` iñ nicasír~ jnea~ e iñ l̄iñg~ 'nú~ fó~na` e l̄iñg~naa` dsea` quié~e, jogui iñ l̄iñg~gui 'nú~ fó~na` e l̄iñg~naa` dsea` quiá~ Apolos, jogui iñ jiéng~gui fí~ e

l̄iñg~dsea` quiá~ Té~, jogui iñ l̄iñg~gui dsea` fí~ dsii~ e

jíi` l̄iñg~dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~.

13 Jo ja` 'né~ jmée~naa` lajo, co` ja` fíng~ Dsea` Jmáang~ seeng~; jogui o` jnea~ cajo dsea` catáng~ fí~ dse~ crúu~ e laco` nileáng~naa` fí~ jee~ jalé~ dsee~ quiú~naa`, o`gui ca~jgáang~naa` jmíi` la'eáang~ cōo~ jnea~. Co` dseáng~ o` lajo! 14 Jo gui'máang~ Fidiée~ e jíi` jaang` 'nú~ ja` mi` caseán n` jmíi~, co` dseáng~ jíi` Crispo cōo~gui Gayobing~ iñ nicajmé~e cōo~ lajo. 15 Jo uíi~ e lajob l̄i~, joba` jíi` jaang` 'nú~ cuóøng~ l̄i~ fo~na` e cōo~ júu~ quiá~ Paab~cajgáang~naa` jmíi~. 16 Ja~, dsu` cadsém` dsii~ cajo e caseám~baa` jmíi~ iñ dsea` sinéu~ quiá~ Estéfanas, jo dsu` jo` tóo` dsii~ fa` ii~ caseáng~gui jmíi~ iñ jiéng~.

17 Dsco` ja` casiñg~ Dsea` Jmáang~ jnea~ fí~ jmigüi~ la fa` e njmee~ e ta~ seáang~ dsea` jmíi~, co` casiim`bre jnea~ dsu` quiá~ e niguaia~ júu~ quiá~ jial laang~ dsea` jee~ jalé~ dsee~ quiá~bre. Jo miñ~ caguiá~a e júu~ jo, ja` cafá~a cōo~ júu~ e tñig~ dsea` jmigüi~ e laco` ja` nijmíi~uón~n jial tíi` e niing~ e cajung~ Dsea` Jmáang~ fí~ dse~ crúu~.

Jial 'gøng~ Fidiée~ cōo~ jalé~ e tñiñ~

18 Jo jaléng~ iñ dsea` iñ niteáang~ fí~ ngolíng~ fí~ l̄i~ 'l̄i~ fí~ dsii~ e júu~ l̄i~bí~ l̄i~ e quiá~ e cajung~ Dsea` Jmáang~ fí~ dse~ crúu~. Jo dsu` o` lajo l̄i~ e júu~ jo qui~ jneaa~aa~, co` e júu~ jo l̄i~ júu~ e 'gøng~. Co` la'eáang~ e júu~ joba` nicaláang~naa` jee~ jalé~ dsee~ qui~ii~. 19 Jo lajob l̄i~ l̄i~ fí~ laco` fí~ Fidiée~ fí~ ni~ jí~ quiá~r~ l̄i~ fí~r~ lala:

Nijmee~ e niñiim~ lajíi~ e iñ dsii~ dsea` jmigüi~ e tñiñ~, jo cab` ni`naan~ lajíi~ e iñ dsii~ e ngáiñ~.

Jo lanab fí~ Fidiée~ fí~ ni~ jí~ quiá~r~.

20 Jo jñang~gui iñ dsea` iñ dsii~ e eáang~ tñiñ~ ngáiñ~? Jogui jñang~gui iñ dsea` iñ dsii~ e ñir~ lajalé~? Jogui cajo jñang~gui iñ dsea` iñ tñig~ júu~ quiá~ cōo~ jalé~ e sea` fí~ jmigüi~ la? Jo dsu` lajalé~ e iñ dsii~ dsea` jmigüi~ e tñiñ~ ngáiñ~, Fidiée~ nicajméer` e jalé~ e jo l̄i~ júu~ l̄i~bí~. 21 Jo la'eáang~ e eáang~ tñig~ ngáng~ Fidiée~, joba` caguiar` uiing~ e ja` nílcuñg~ dsea` ír~ la'eáang~ cōo~ jalé~ e iñ dsii~ dsea` e tñiñ~ ngáiñ~ fí~ jmigüi~ la. Co` l̄i~ l̄i~ caliññ~ e nileáin~ dsea` jee~ jalé~ dsee~ quiáñ~ la'eáang~ e já~ l̄iñg~ dsea` e júu~ cuaiñ~ quiá~ e cajung~ Dsea` Jmáang~ fí~ dse~ crúu~, nañi` fa` e júu~ jo l̄i~ lafa` júu~ l̄i~bí~.

22 Jo jaléng~ dsea` Israel 'náiñ~ Fidiée~ dsu` la'eáang~ cōo~ jalé~ e quiñ~ dsea` do jmíi~ jmóor` e dsigá~ dsii~ dsea`. Jogui jaléng~ dsea` iñ ja` l̄iñg~ dsea` Israel 'náiñ~ Fidiée~ dsu` la'eáang~ cōo~ e tñiñ~ ngáiñ~ fí~ jmigüi~ la. 23 Jo dsu` jnea~ guia`naa` júu~ quiá~ e uiing~ e cajung~

Dsea` Jmáang` ff' dse` crúu^. Jo dsu' e júu^ jo lff' júu^ e 'nú^ níing` jaléng` dsea` Israel, jogui jaléng` dsea` i ja` lff' dsea` Israel ff' dsír` e júu^ lff' e jo. <sup>24</sup> Jo lajii^ e cangongff'ng` Dsea` Jmáang` ff' dse` crúu^ calf' lajo e lff' laco' nillñi^ dsea` jial tíi^ 'gøng` Fidiée` jogui jial tíi^ tñiñ^ cõo^ jalé` e jmóor`. Jo jalé` e jo catff'ng` jaléng` dsea` i nicató^ Fidiée` e ni'uññ^ dsea` quiá^, nañi^ su lff'ng` dsea` dsea` Israel osi ja` lff'ñi^ lajo é. ²⁵ Jo jaléng` dsea` jmiñü^ ff' dsír` e júu^ lff' lff' lajalé` e nicaguia` Fidiée` uiing` e nicajmér`. Jo dsu' o' já^ e lff' lajo, co' eáang` guib tñing` ngáng` Fidiée` cõo^ lajalé` e jmóor` laco'gui jíi^ e ff' dsír` dsea` jmiñü^ e eáang` tñiñ^ ngáiñ^ . Jogui eáang` guib 'gøng` Fidiée` cõo^ e guiar` uiing` e jmóor` laco'gui jíi^ e ff' dsír` dsea` jmiñü^ e eáang` fñng` ta^. <sup>26</sup> Jo ff'ñi^ 'nú^, dsea` rú^naa` dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^, e 'nú^ e tóob` áa'na` e mi^ cató^ Fidiée` 'nú^ e laco' ni'uñng`na` dsea` quiá^ jo jíi^ tý^ 'nú^ mñng` 'nú^ lff'ng`na` dsea` i tñing` ngáng` jíi^ laco' ff' dsír` dsea` jmiñü^, jogui jíi^ tý^ 'nú^ mñm`ba` lff'ng`na` dsea` i óo` ta^ ff' jmiñü^ la osi lff'ng`na` dsea` sináu^ quiá^ jaléng` dsea` 'goo` é. <sup>27</sup> Jo dsu' Fidiée` bing` i caguíng` jaléng` dsea` i ff' dsír` dsea` jmiñü^ i jíi^ . Jo cajmér` lajo e lff` laco' nicuó'r` ff'ff` jaléng` dsea` jmiñü^ i ff' dsír` i tñing` ngáng` eáang` . Jogui caguíñ` jaléng` dsea` i ff' dsír` dsea` jmiñü^ i ja` 'ga` lff` ta^ fñng` . Jo cajmér` lajo e lff` laco' nicuó'r` ff'ff` jaléng` dsea` jmiñü^ i ff' dsír` e dsíng` lff` ta^. ²⁸ Jogui Fidiée` nicaguíñ` jaléng` dsea` i ff' dsír` dsea` jmiñü^ i ja` ta^ fñng` jíi^ capí^ osi i uñng` osi i ja` sea` uiing` quiá^ jíi^ co` ff' jmiñü^ la é, jo dsu' cajmér` lajo e lff` laco' ni'síñ^ jalé` e ff' dsír` dsea` jmiñü^ e niing` eáang` . ²⁹ Jo co` lajob cajmée` Fidiée` , joba` jíi^ jaang` dsea` cuóøng` lff` jmér` ráaiñ` ff' quini^ dsea` do.

³⁰ Jo dsu' 'ñiab` Fidiée` nicajmér` e lafa` jaam` dsea` nica'uñng`na` cõo^ Dsea` Jmáang^, jogui nicajmér` cajo e laco', la'eáang` cõo^ dsea` do, nillñe^naa` jial tñi^ tñiñ^ ngáiñ^; co` la'eáang` cõo^ Dsea` Jmáam`ba` nicajmér` e nillñi^naa` dsea` i ja` røøng` dsee` ff' quinir` jogui e nillñi^naa` dseáng` jíi^ dsea` quiá^ bre jogui cajo e nicaláang`naa` jee` jalé` dsee` qui^ii^ . <sup>31</sup> Jo co` lajob lff` , joba` fé` ff' ni^ jí^ quiá^ Fidiée` lff` fé` lala: Jogui song seeng` dsea` i fñng` jmiñfeng` 'ñia` , joba` guia`^ guí e güijmifém`bre Fíi`naa` Fidiée` . Jo lanab fé` ff' ni^ jí^ quiá^ Fidiée` .

E` uiing` e catáng` Dsea` Jmáang` ff' dse` crúu^

2 Jo téé` óo'na', dsea` rú^naa` , e mi^ cango^o ff' na ff' Corinto e cangoff'ñi^ 'nú^ júu^ quiá^ Fidiée` quiá^ e~ uiing` jalé` e cangojée` cõo^ Dsea` Jmáang^, jo dsu' ja` cafón`n 'nú^ cõo^ júu^ e ñíi^ o'gui cõo^ júu^ e 'goo` cajo. <sup>2</sup> Jo lajee` e cataan^n jee` 'nú^ ja` cafá` a júu^ e jíe` guí, co` dseáng` lajíi^ júu^ quiá^ Dsea` Jmáam`ba` ca'f` dsíi^ e cafá`a jo dseáng` jíi^ e júu^ quiá^ e~ uiing` e catáng` Dsea` Jmáang` ff' dse` crúu^. <sup>3</sup> Jo mi^ caguié` e jee` 'nú^ e quiá^ e niguiaa` e júu^ jo, ff' dsíi^ e ja` 'goo` quí^i^ jmiñ^ njmee`e lajo jogui e jléem`bfi cajo uíi^ e 'go`o. <sup>4</sup> Jo mi^ cafón`n 'nú^ e guiaa` e júu^ jo, ja` cajmeaan^n ta^ júu^ jlo^ e laco` já^

nilíng`na` júu^ quié`e. Co` 'nú^ já^ calfng`na` e júu^ quiá^ Fidiée` e guiaa` do la'eáang` cõo^ jalé` e quí^i^ jmiñ^ e cajmée` Jmiguí^ quiá^ Fidiée` e dsigá` dsíi^ dsea` . ⁵ Jo cafón`n 'nú^ lajo e lff` laco` njá^ lff'ng`na` júu^ quiá^ Dsea` Jmáang` la'eáang` cõo^ güea` 'gøng` quiá^ Fidiée` jo o` la'eáang` cõo^ jalé` e tñng`ng`na` dsea` jmiñü^ .

La'eáang` cõo^ Jmiguí^ quiá^ Fidiée` e licuñng` dsea` ír`

⁶ Jo dsu' jnea` siim`baa júu^ jlo^ cõo^ i dsea` rú^naa` i dseáng` lajang` niteáang` teá` cõo^ júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^, lifa` e júu^ jlo^ e siñ^naa` do e quiá^ jial tíi^ tñing` ngáng` Fidiée` . Jo dsu' e júu^ jo o' jíi^ júu^ laco` ngáng` dsea` jmiñü^ o'gui jíi^ laco` júu^ e tñng` fé` jaléng` dsea` quiá^ ta^ ff' jmiñü^ la, jo jaléng` i dsea` i ja` uøø` eer` ff' jmiñü^ la. <sup>7</sup> Jo dsu' jalé` júu^ e guia`-naa` do lff` júu^ jlo^ e tñng` ngáng` jíi^ 'ñia` Fidiée` , jo e júu^ jo ja` cajmijnéeiñ` lamí^ jéeng`guí. Co` caguiar` uiing` lajíi^ mi^ nú^ guí e cajmér` latøøng` jmiñü^ e laco` nilséen^naa` cõo^r` ff' lff` niing` 'gøiñ` mi^ nití^ e ff' jo. <sup>8</sup> Jo jaléng` dsea` i quiá^ ta^ ff' jmiñü^ la ja` mi^ cangám`bir e júu^ jo, cofa` mi^ cangáiñ` lamí^ jéeng`guí, joba` ja` cateáaiñ` ff' dse` crúu^ i Fíi`naa` Dsea` Jmáang` i jáa` ff' ñiff` . ⁹ Jo lff` laco` fé` ff' ni^ ji^ quiá^ Fidiée` lff` fé` lala:

Fidiée` nicaguia` guia`^ e nicuó'r` i dsea` i 'neáang` ír` jalé` e ja` mi^ canga` jíi^ jaang` dsea` jmiñü^ o'gui mi^ canúur` cajo, jo jí^ guí jalé` e ja` mi^ cal` ff' dsíi^ .

Jo lanab fé` ff' ni^ jí^ quiá^ Fidiée` . ¹⁰ Jo Fidiée` nicajmér` e nicaline^naa` lajalé` e na la'eáang` cõo^ Jmiguí^ quiá^ . Jo e Jmiguí^ quiá^ doba` guí` júu^ la'uing` , jo jí^ guí jmoó` lajo cõo^ e ja` cõøng` cõo^ e ff' dsíi^ 'ñia` Fidiée` .

¹¹ Jo lajob lff` cajo, co` jíi^ jaang` dsea` cuóøng` lff`nir` jial ff' dsíi^ jaang` guí dsea` rúiñ^, co` jíi^ jmiñü^ quiá^ i dsea` do cuóøng` lff` jmé` lajo. Jogui lajob, dseáng` lajíi^ Jmiguí^ quiá^ Fidiée` 'ñi^ lajíi^ e ff' dsíi^ 'ñia` Fidiée` . ¹² Jo jaléng` jnea^aa` , dsea` lff`naa` dsea` quiá^ Dsea` Jmáang` , ja` ca`iing`naa` jíi^ laco` tñng` ngáng` dsea` jmiñü^, co` lajíi^ Jmiguí^ e jáa` quiá^ Fidiée` ba` nica`iing`naa` e laco` nilíng`naa` jalé` e cuø` Fidiée` jnea^aa` uíi^ e eáang` guiuíñ` cõo` jnea^aa` . ¹³ Joba` mi^ guia` jnea` jalé` e júu^ na, jmoó`o lajo la'eáang` cõo` jalé` e nica`e` Jmiguí^ quiá^ Fidiée` jo o` cõo^ júu^ e nicalitñi^n jíi^ laco` tñng` ngáng` dsea` jmiñü^ . Co` la'eáang` cõo^ Jmiguí^ quiá^ Fidiée` ba` guia`naa` e júu^ na jee` jaléng` dsea` i seeng` la'eáang` cõo^ Jmiguí^ quiá^ Fidiée` . ¹⁴ Jo i dsea` i ja` seeng` la'eáang` cõo^ Jmiguí^ quiá^ Fidiée` ja` lff` ni`ñi` jalé` e cuø` Jmiguí^ quiá^ Fidiée` , co` i dsea` i ff' dsíi^ e lff` lff` jalé` e júu^ jo. Jogui ja` cuóøng` fa` e ningáiñ` e júu^ jo cajo, co` jíi^ la'eáang` cõo^ Jmiguí^ quiá^ Fidiée` ba` quí^i^ dsea` jmiñ^ e nigui`r` jalé` e jo. <sup>15</sup> Jogui i dsea` i seeng` la'eáang` cõo^ Jmiguí^ quiá^ Fidiée` quí^i^ bre jmiñ^ e nigui`r` jalé` . Jo uíi^ e lajob lff`nir` , joba` jíi^ jaang` dsea` jmiñü^ i ja`

nilíng`na` júu^ quié`e. Co` 'nú^ já^ calfng`na` e júu^ quiá^ Fidiée` e guiaa` do la'eáang` cõo^ jalé` e quí^i^ jmiñ^ e cajmée` Jmiguí^ quiá^ Fidiée` e dsigá` dsíi^ dsea` . ⁵ Jo cafón`n 'nú^ lajo e lff` laco` njá^ lff'ng`na` júu^ quiá^ Dsea` Jmáang` la'eáang` cõo^ güea` 'gøng` quiá^ Fidiée` jo o` la'eáang` cõo^ jalé` e tñng`ng`na` dsea` jmiñü^ .

seeng` la'eáang` cóo`~ Jmiguí` quiá`~ Fidiée` quí`r` jmií` e ni'níng`neiñ'. ¹⁶ Co' lalab fé` fí` ni` jí` quiá`~ Fidiée`:

Jo jíi`~ jaang` dsea` jmigüí` cuóøng` liñir` jialco` í` dsíi` Fidiée`;

jo jíi`~ jaang` cajo cuóøng` lí` sí` dsea` do e` jalé` e 'né` nijmér`.

Jo lanab jíi`~ lí` júu` quiá`~ Fidiée`. Jo dsu` jaléng` jneaa~aa', dsea` see`naa' la'eáang` cóo`~ Jmiguí` quiá`~ Fidiée`, røøb` í` dsí`haa' laco`gui í` dsíi` Fí`naa' Dsea` Jmáang`.

Jmaquím` ta~ ngíng`naa' quiá`~ Fidiée`

3 Dsea` rú`naa' dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang`
dseáng` ja` mí` calí` jnea` fa' e nícafón`n 'nú` la-
co`gui fón`n dsea` í` dseáng` lajang` seeng` la'eáang`
cóo`~ Jmiguí` quiá`~ Fidiée`. Co' lí` nícafón`n 'nú`
lafa` dsea` í` mí` 'noo`bí eáang` lí` dsíi` jalé` e sea` fí`
jmigüí` la, jogui cajo lafa` dsea` í` tå`bí já` caléng` júu`
quiá`~ Dsea` Jmáang`~. <sup>2</sup> Jo uíi`~ e líng`na` lajo, joba`
ca`ée`e 'nú` ie` jo júu` quiá`~ Dsea` Jmáang` cóo`~ júu`
e ja` huñí`~. Co' 'nú` líng`na` lí` laco`gui la líng`
jaang` yí` i` cu` tå` í` ja` mí` cuóøng` dól` jmiñi`~. Jo
dseáng` mí` 'noo`bí líng` 'nú` lajo cartí` jmií` na. ³ Co'
'nú` dseáng` mí` 'noo`bí seeng`na` e lí` óo`na` jalé` e
sea` fí` jmigüí` la. Co' mí` jmoo`na` ta~ dsihuíng` quiá`~
rúng`na` jogui mí` jmoo`na` ta~ jíng`, joba` cuø` lí`
jóng e dseáng` mí` 'noo`bí jmití`na` lajíi`~ e lí` óo`na`
yaang`na` lí` laco`gui la jmoo` doñí` lí` dsea` jmigüí`.
⁴ Co' mí` fó`na` lala: "Jnea` líñin`n dsea` quiá`~ Paa`~,"
jogui i`jiéng`gui jíng`": "Jnea` líñin`n dsea` quiá`~ Apo-
los", joba` cuø` lí` jóng e dseáng` lajíi`~ e lí` óo`na`
yaam`ba` jmití`na`.

⁵ Joba` fí`í` 'nú` e jnea` cóo`~ gui í` Apolos do lí`naa'
dsea` í`jmoo` lajíi`~ ta~ e nícangíng`naa` quiá`~ Dsea`
Jmáang`~ jo la'eáang` cóo`~ jnea`ba` e já` nícaléng`
'nú` júu` quiá`~ Dsea` Jmáang`~. Co` lajaang` lajaang`
jnea`~ jmoo`na` jíi`~ laco`ta~ e nícacuø` Fidiée` jnea`~.
⁶ Co` jnea` lafa` cajngá`a coø` mijú`~, jogui í` Apolos do
lafa` caguieñ` jmií` e mijú` do, jo dsu` Fidiée`bing` í` ca-
jmée` e lafa` e cacuáng` e mijú` do. ⁷ Joba` cuøøng` lí`
fe`ee` e ja` e niing` í` dsea` í` cajní` do o`gui í` dsea` í`
caguieng` jmií` do, jo dsu` jíi`~ Fidiée`bing` í` niing`gui,
co` fí`bing` í` cajmée` e cacuáng` e mijú` do. <sup>8</sup> Jo í` dsea` í`
jní` e mijú` do jogui í` dsea` í`guieng` jmií` do, røøb` ta~
quiá`r`~. Jo dsu` 'ñiab` Fidiée` dsea` nicuø`r` lajaang` la-
jaaiñ` do jíé` jíi`~ ta~ e nícajméeiñ`~. ⁹ Dsúco` jnea`
cóo`~ í` Apolos do røøb` jmoo`naa` ta~ lajíi`~ ta~ e ni-
cacuø` Fidiée` jnea`~. Jogui jaléng` 'nú` líng`na` lafa`
guóo`~ uó` e jmáng` Fidiée` ta~. Jogui lím`ba` cajo
lafa` 'nør`~. ¹⁰ Jo uíi`~ e eáang` guíung` Fidiée` cóo`~
jnea~, joba` cacuø`r` jnea` ta~ e líñin` lafa` jaang` tñíi`~ i`
caguiá` uiing` tñí`~ fí`~, jogui dsea` jiém` í` nícanaaang` se`
ie`~ e fí` ni` jo. Jo lífa` lajaang` lajaam` dsea` 'n` níing`
dsíi`~ jial laco`jmo`r` e 'nú` do. <sup>11</sup> Dsúco` ja` quí`~ jmií`
fa` e níjmé` dsea` coø`gui tñí`~ fí` e jíé`~, co` 'ñiab`
Fidiée` dsea` nícaguiar` uiing` e tñí`~ fí` do, jo íb` Dsea`
Jmáang`~. <sup>12</sup> Jo e fí` ni` tñí`~ fí` e nísea` do cuóøom` lí` jme`~

dsea` 'nú` e lí` cío`~ layaang` cunée` osi cío`~ cutee`
osi cío`~ cuú` e 'mo` eáang` é osi cío`~ 'ma` osi cío`~
layaang` nuu` osi cío`~ qui` cuiñí`bi é. <sup>13</sup> Jo ie` jmií`
mí` nigüéeng`tu Fí`naa` Dsea` Jmáang` fí` jmigüí` la e
quiá`~ níquidsir` í` quiá`~ lajaang` lajaang` dsea`
jmigüí`~ ie` jmií` job mít` nilíli` røø` jial lí` jalé` e ta~ e
nícajmée` dsea`~. Dsúco` 'ñia` ie` jmií` jo la'eáang`
cío`~ jí` nilíli` jialco` lí` jalé` e ta~ jo e nícajmée` dsea`~.
¹⁴ Jo í` dsea` i` nícajme` 'nú` e ja` dseáang`~ e níco`
cío`~ e jí` do, joba` í` dsea` í` ni`fí`bre lajíi`~ e catñíñ`
do. ¹⁵ Jo dsu` song níco` jalé` e nícajme`r` do, joba` la-
jaléb` ni`fíng` quiá`r` jóng, lífa` nileáam`bre e ja` nícañ`
laco` mí` laang` dsea` coø` lí` i`~ jí`.

¹⁶ Jogui 'n`e`ñí`ba` cajo e 'nú` líng`na` lafa` guá`~
quiá`~ Fidiée`, jogui fí` job lí` seeng` Jmiguí` quiá`~
Fidiée` cío`~ 'nú`~. <sup>17</sup> Jogui song í`líng` 'nú` níjíéeng`~
na` e guá`~ quiá`~ Fidiée` do, joba` 'ñiab` Fidiée` ní`ñí`
'nú` cajo. Dsúco` güeam`~ e guá`~ do quiá`r`~, jogui
'nú` líng`na` lafa` e guá`~ do cajo.

¹⁸ Joba` fí`í` 'nú`~ ja` jmigóøng` yaang`na` lala: e song
jaang` 'nú`~ fí` óo`na` e tñíng` ngáng`na` jíi`~ laco` tñíng`
ngáng` dsea` fí` jmigüí` la, joba` 'nú`~ 'nú` jmeáang`~
yaang`na` lafa` dsea` í` ja` tñíng` ngáng` e lajo, jo lajoba`
dseáng` lajang`~ ni`fíng`na` dsea` í` tñíng` ngáng`~.

¹⁹ Dsúco` lajalé` e í` dsíi` dsea` jmigüí` e eáang` tñíñ`
ngáiñ`~, jmang`~ júu` íb` lí` jalé`~ e jo fí` quini` Fidiée`.
Co` lalab fé` fí` ni` jí` quiá`~ Fidiée`: "Fidiée` níjmeáñ`~
ta~ jalé` e í` dsíi` dsea` e tñíñ` ngáiñ` e laco` ni-
jmigóøng` yaaiñ`~." ²⁰ Jogui lalab fé` fí` ni` jí` quiá`~
Fidiée` cajo: "Ñib` Fidiée` e jmang`~ júu` íb` lí` jalé`~ e í`
dsíi` dsea` e eáang` tñíñ` ngáiñ` fí` jmigüí` la." <sup>21</sup> Jo uíi`~
e lajob lí`~, joba` jíi`~ jaang` 'nú`~ 'nú` e níjmíráang`~
yaang`na` dse` uíi`~ e sitáang`na` cío`~ doñí` lí` dsea`
jmigüí`~. Dsúco` lajaléb`~ e sea` e quíib` 'nú` lajalé`~ e jo,
²² Dsúco` jnea` jogui Apolos jogui Tú`~ jogui lajalé`~ e
sea` fí` jmigüí` jogui e seeng`na` osi e níjúung`na` é,
jogui lajee` lana osi lí` dsé`gui é dseáng`~ e quíib` 'nú`
lajalé`~ e jo. <sup>23</sup> Jogui lajaléng` 'nú`~ dsea` quiá`~ Dsea`
Jmáang` nílíng`na`~, jogui Dsea` Jmáang` cøøng` seeiñ`
cío`~ Fidiée`~.

**Ta~ e jmoo` dsea` apóo` i` síng` Dsea` Jmáang` cuaiñ`
quiá`r`**

4 Joba` fí`í` 'nú`~, dsea` rú`naa`, e 'nú`~ 'nú`~ ni`fí` óo`~
na` e jnea`~ lí`naa` dsea` í`jmoo` lajíi`~ ta~ e ní-
cacuø` Dsea` Jmáang` jnea`~, jogui cajo e lí`naa` dsea`~
í`siné`~ júu`~ e ni`é`naa` jalé`~ júu`~ quiá`~ Fidiée` e ja` mí`
cajmíneéñ` lamí` jeéng`gui. <sup>2</sup> Jogui jaléng` dsea` í`
nísíné`~ júu`~ e óor` coø`ta~, joba` dseáng`~ 'nú` jmi-
ti`bre laco` sítí` e ta~ jo. <sup>3</sup> Jogui jnea`~, ja` dsí`gó` dsíi`~
fíng song níquidsi`na` í` quié` e osi e níquidsi` í` quié` e
é fí` quini` dseata` dsea` jmigüí` í`jmoo` lajo. Co` jí`gui`
'ñiá` a ja` fí` dsíi` fa` e níjmee`e lajo quié` e cío`~ lajalé`~
e jmoo`o. <sup>4</sup> Jo nañí` fa` fí` dsíi` e ja` mí` cajmé`e jalé`~ e
ja` dseeng`~ dsu` o` uíi`~ e jo fa` dseáng`~ e níta` dsíi`~ e
líñin` jaang` dsea` í` ja` røøng` dsee` fí` quini` Fidiée`~.
Dsúco` jíi`~ Fí`naa` Fidiée`bing` i` quidsi` í` qui`naa`
dseáng`~ laco` catñíng`~. <sup>5</sup> Jo uíi`~ e lajob lí`~, joba` 'nú`~

ja` cuóøng` fa' e quidsi`na' í` quiá` dsea` rúng`na' lajee` ná`-gui e nigüéeng`tu Fí`naa' Fidiée` fí` jmigüi` la. Dsüco` ie` jo` fí`bing` i njmijnéeng` jalé` e cöøng` lajee` lana, jogui njmilir` cajo jial dseáng` fí` dsì`naa` cöö` jalé` e jmoo`naa'. Jo ie` joguiba' nifé` Fidiée` guiú` quiá` jaléng` dsea` i catfing` lajo fí` jialco` jíi` fí` e ni-cajméer` lamf` jéeng`gui.

⁶ Dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, fí` fí`n`naa` jalalé` e júu` na e fí`l` laco` ni`u`ing` guiú` quiú`na` jogui e laco` njmée`na` laco`gui la jmoo` jnea` jogui laco`gui la jmoo` Apolos. Jo fí`fí`n`naa` jalalé` e fí`l` laco` ni`ee`na` jíi` laco` fí` júu` quiá` Fidiée` , jo lajoba` jíi` jaang` `ná` cuóøng` njmijløng` yaang`na` dsu` uíi` e sitáang`na` cöö` jaang` dsea` rúng`na` , co` e jo` lée` quiá` i caguiuaang`gui do mì` jmoo`na` lajo. <sup>7</sup> Jo jíi` jaang` `ná` cuóøng` lì` fo`na` e niing`gui` laco` dsea` rúng`na` caguiuaang`gui. Jogui jalalé` e sea` quiú`na` , hñiab` Fidiée` dsea` nicacuør` `ná` jalé` e jo. Jo co` lajob lìf` , joba` ja` `ná` njmijløng` yaang`na` e lafa` cöö` bí` quiú`na` yaang`na` nicalf`na` jalalé` e jo.

⁸ Jo `ná` jmicaang`na` e fí` óo`na` e la`iéb` nisea` quiú`na` e ngfing`na` quiá` Fidiée` , jogui fí` áa`na` e niseab` quiú`na` jalalé` e iing`na` , jogui cajo fí` áa`na` e nilfing`na` dsea` `goo` i quiú` ta` e jíi` jo` neáng`na` jnea` fa` e njmicoo`gui` `ná`. Jo e`gui` guiú` fa` dsea`ng` já` e nilfing`na` dsea` `goo` i quiú` ta` , jo lajoba` jnea` cuóøng` lì` dsitáang`naa` cöö` `ná` jee` e ta` jo. ⁹ Jo jnea` fí` dsii` e Fidiée` nicajmér` cöö` jnea` , dsea` i sting` Dsea` Jmáang` cuaiñ` quiá`r` , e lìf`naa` dsea` i uóng`gui i lafa` nihu`f` ta` i `ná`-nijúung` . Co` jnea` nica`u`ing`naa` dsea` i tí` dsii` ngfim` jaléng` dsea` jmigüi` jogui jaléng` ángeles mì` jøøiñ` jnea` . ¹⁰ Jo uíi` e lìf`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , joba` fí` dsii` dsea` jmigüi` e dsea` lìb` lìf`naa` , jo dsu` `ná` fí` áa`na` e uíi` e lìf`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , joba` tìng`na` . Jogui jnea` lìf`naa` dsea` i ja` quiú` jmiñ` , jo dsu` `ná` fí` áa`na` e éam` quiú`na` jmiñ` . Jogui éam` góøng` jøøng` dsea` jnea` , jo dsu` éam` jmi`gó` dsea` `ná` . <sup>11</sup> Jogui jnea` latí`lana ngi`bí` e lée`naa` iihuff` e iing`naa` oo` jogui e jmijmíng`naa` jogui e ja` sea` sfi`naa` e `ná`naa` , jogui gab` jmáng` dsea` jnea` , jogui cajo ja` sea` `ná` lì` ni`ié`naa` . ¹² Jogui dsea`ng` éam` jmoo`naa` ta` cöö` layaang` guóo`naa` . Jogui mì` fí` dsea` júu` lì` uíi` qui`naa` , joba` mì`naa` Fidiée` e ni`fr` güea` quiá`r` quiá` i dsea` , jogui jmoo`baa` té`naa` cöö` jaléng` dsea` i jmáng` ga` jnea` , <sup>13</sup> jogui cöö` jugui`ngi`naa` quiá` i dsea` i jmineang` jnea` . Jogui latí` jmiñ` na jmáng` dsea` jmigüi` jnea` e lìf`naa` lafa` qui` quiá`bre, jogui dsea`ng` e lafa` ja` ta` iing`naa` jíi` coob` quiá` .

¹⁴ Jo ja` jmo`o e júu` la quiú`na` e fí`l` laco` nicalo` ^ Ø` `ná` fí`i` , co` jmo`o e júu` la quiú`na` e fí`l` laco` nil-iúun`n `ná` , co` lafa` jø`baa` lìf`naa` i`neáan`n éaang` . ¹⁵ Jo nañi` fa` seeng` lì`l` fí` guí` mil tifa` quiú`na` i`e` `ná` júu` quiá` Dsea` Jmáang` , dsu` ja` fíng` i lafa` tiquiú`na` seeng` i caguiuaang` júu` quiá` Dsea` Jmáang` , dsüco` jíi` jneab` lìf`naa` lafa` tiquiú`na` , dsea` lìf`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` . Co` jneab` dsea` caguiá` a

júu` jee` jaléng` `ná` e quiá` jial nileáng`na` jee` jalé` dsee` quiú`na` . <sup>16</sup> Jo co` lajob lìf` , joba` mì`f` `ná` jmi`ee` e jmée`ba` laco` jíi` e jmoo` jnea` .

¹⁷ Jo uiing` e lajoba` e sín`n i Timoteo fí` na i lìng` lafa` jø`o i`neáan`n éaang` , jogui i`contøøng` sing` teá` cöö` júu` quiá` Dsea` Jmáang` . Jo fí`bing` i njmico` `ná` e njmiguiéñ` óo`na` jial ee` jnea` dsu` uíi` e lìf`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` lì`l` laco`gui jíi` e ée` jnea` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` lacoo` fí` lì` ngiñ`n` .

¹⁸ Jo i`lìng` `ná` nicajmijløng` yaang`na` dsu` uíi` e fí` óo`na` e jo` ninii`i fa` e ni`ée`gui` `ná` fí` na` . ¹⁹ Jogui song Fí`naa` Fidiée` nicuør` jnea` fí` lajo` , joba` ngóo`baa` fí` na e ni`ee`e` `ná` lajmínab`jíi` jóng` , jo lajoba` nimoo`o quiá` jaléng` i`dsea` i`njmijløng` yaang` do jie` jíi` quí`r` jmiñ` e njmér` cöö`jalé` e fí`r` do osi lico` éaang` jlo` mo`oor` jíi` quiá` e fí`bre é` .

²⁰ Dsüco` o` cöö` la`éaang` e fí` dsea` e cuø` li` e Fidiée` quié` nifí` quiá`r` , co` la`éaang` cöö` bí` gøøng` quiá` Fidiée` ba` e li` lajo` . <sup>21</sup> Joba` fí`fí`n`naa` : ¿Jnang` e iing`na` e njmee`e quiú`na` mì` niguié`e fí` na` ? Su e njíiñ`n `ná` cöö`jalé` e ga` e jmoo`na` , osi e nifón`n `ná` cöö`jugui`uíi` e 'neáan`n `ná` é` ?

Jial tidsi` í` quiá` dsea` i`lée` cöö` dseam`

⁵ Jo fí`fí`n`naa` , dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , e nicaliseá` júu` jee` `ná` e seeng` jaang` `ná` e jéeiñ` lafa` dseam` quiá`r` i`dseam` i catí`gáng` quiá` tiquiá`r` . Jo dsea`ng` éam` lì` e jo` , co` jí`gui` jaléng` dsea` i`ja` cuíng` Dsea` Jmáang` ja` jmoo` lajo` . ² Jo dsu` `ná` mì` noo`bí` jmijløng` yaang`na` , jo dsu` lì` `ná` e njmeáang` yaang`na` fí`ib` uíi` e jo` . Co` i`dsean` i`jmoo` e lì` lajo` `ná` e ni`Øøm`ba`re jee` `ná` , dsea` lìf`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` . ³ Jo dsu` e ja` seeng` jnea` jee` `ná` fí` na lajee` lana, jo dsu` lafa` seem`baa cöö` `ná` fí` na, joba` la`éaang` cöö` Fí`naa` Dsea` Jmáang` nical`f`baa` i`laco` catfing` quiá` i`dsea` i`jmoo` e lì` lajo` . <sup>4</sup> Joba` mì` seáang` rúng`na` jalaléng`na` , dsea` lìf`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , lìf` lafa` seem`baa jee` `ná` jogui cajo niliseem` cöøng` cöö` `ná` e güea` gøøng` quiá` Fí`naa` Jesú. <sup>5</sup> Joba` i`dsean` i`ca`é`e` dsee` do `ná` njáang`na`r` fí` jaguo` fí` i`ling` i`si` Satanás e laco` ni`fing` ngúu` táaiñ` . Joba` mì` nigüéeng`tu Fí`naa` Dsea` Jmáang` fí` jmigüi` la` , jangám` nileáng` jmigu` quiá`r` .

⁶ Joba` fí`guí` `ná` , dsea` rú`naa` , ja` `ná` fa` e njmijløng` yaang`na` cuaiñ` quiá` e jo` . Dsüco` niñ`ba` lajíi` júu` róo` e fí` lafa` : "Jo cöö` capí` quiéb` njmér` e niróo` lají` ca` iñiñ` ." ⁷ Jo co` lajob lìf` , joba` fí`fí`n`naa` , dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , e `ná` cab` sé`na` jalé` e lì` e lée` quiú`na` e lìf` lafa` quié` e nisíng`ng` , jo lajoba` nilfing`na` lafa` e iñiñ` e lìf` cöö` ca` e ja` quiéeng` quié` e gø` dsea` Israel mì` tí` jmiñ` Pascua. Jo dsea`ng` lafa` e iñiñ` dob lìf`ng` `ná` . Jo Dsea` Jmáang` i`lìng` i`Jo`se` Jiuung` quiá` Fidiée` , fí`bing` i`cacó` jalé` dsee` quiú`i` mì` cajáng` `ná`ia`r` e cajúiñ` fí` dse` crúu` , <sup>8</sup> joba` `ná` e njmó`naa` jmiñ` Pascua e

ngocáng` dsí`naa' jogui e guié` dsí`naa', dsúco' e job e lít` lafa' e iñí`^ e ja` quiéeng` quie`^, co' 'nér` e nijmó`^ naa' e jmíi`^ jo e ja` fí` dsí`naa' jalé` e lít`^ o'gui e saang` dsí`naa', co' jalé` e lít`^ lajo lít` lafa' e iñí`^ e quiéeng` quie`^ e nisíngíng` do.

⁹ Jo e fí` ni`^ jí` quié` e nicajmé`^ e quí`na' lami` jéeng`gui do ffi`^ 'nú`^ e ja` quíng`na' jee` jaléng` i dsea` jmoo` ta` 'lée` cój`^ jalé` e lít`^ dsí`^ ngúu` táaiñ`.

¹⁰ Jo dsú` e júu`^ jo ofa` caffí`^ 'nú`^ e ni`naang` yaang`na' conguia` cój`^ jaléng` i dsea` jmoo` jalé` e lít`^ lajo, osi cój`^ jaléng` i eáang` iing` e silí`^ jalé` e sea` fí` jmigüí, osi cój`^ jaléng` ijmoo` fí, osi cój`^ jaléng` ijmiféng` jaléng` diée` i o' já`^. Co' song iing`na' e ni`naang` yaang`na' conguia` e quíng`na' jee` jaléng` i dsea` lana, joba` 'nér` e ni`naam` yaang`na` fí` jmigüí` la. <sup>11</sup> Jo e laba` sí`^ e caffí`^ 'nú`^ e dseáng`^ ja` quíng`na` jee` i dsea` jí`^ iing`^ e litiñ` dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang` jo dsú` jmoo`bre jalé` e lít`^ e lít`^ dsí`^ ngúu` táaiñ`, osi e eáang` iin`^ e silí`^ r` jalé` e sea` fí` jmigüí, osi e jmiféñ` jaléng` diée` i o' já`^, osi e ngir` ta` quié` jalé` adsee`, osi e jmóor` ta` fí` mée`, osi e jmóor` fí` é. Jo cój`^ jaléng` i dsea` lana jí`gui co` quiá`^ cój`^ na` fí`na` ja` seáang`^ rúng`na` cój`^ r`.¹² Jo dsú` jnea`^ ja` catíñ`n e ni`fí`^ i` quiá`^ jaléng` dsea` i ja` lít`^ dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang`^, co` Fidiée`bing` i niquidí`^ i` quiá`^ lajaléng` i dsea` fí. Jo dsú` 'nú`^, dsea` lít`^ na` dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang`^, 'nér` ni`fí`^ ba` i` jee` la`ó`^ rúng`na`. Joba` ffi`^ 'nú`^ e 'nér` ni`óom`ba` jee` 'nú`^ i dsea` i ca`é` dsee` do.

Dsea` quiá`^ Dsea` Jmáam`bing` i` 'nér` ni`fí`^ i` jee` la`ó`^ rúñiñ`

6 Joba` ffi`^ guí`^ 'nú`^, dsea` rú`^naa` dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang`^, e mi`^ jaang` 'nú`^ sea` dsee` quiá`^ na` cój`^ jaang`gui dsea` rúng`na` dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang`^, joba` ja` cuóøng` fa` e mi`^ na` dsea` i ja` cuíng` Fidiée` e ni`fí`^ i` quiá`^na`, dsúco` guié`gui e dsea` quiá`^ Dsea` Jmáam`bing` i ni`fí`^ i` quiá`^na`. ² Jogui 'nér`^ ñí`^ 'nú`^ cajo e jaléng` dsea` quiá`^ Dsea` Jmáam`bing` i ni`fí`^ i` quiá`^ jaléng` dsea` jmigüí` mi`^ nití`^ e i`^ jo; jo co` lajob nijmée`na, joba` 'nér` ñí`^ ba` jial ni`fí`^na` i` cój`^ jaléng` e ja` 'ga`^ lít`^ niing` e dsijée` jee` 'nú`^.³ Jogui 'nér`^ ñí`^ ba` cajo e jí`gui jaléng` ángeles quiá`^ Fidiée` 'nér` ni`fí`^naa` i` quiá`^r` mi`^ nití`^ e i`^ jo. Jo co` lajob nilí, joba` lajang`^ júu`^ guí`^ 'nér` ni`fí`^naa` i` mi`^ ee`go dsijée` lajee` see`naa` fí` jmigüí` la. <sup>4</sup> Joba` song i lít`^ lajee` la`ó`^ 'nú`^, dsea` lít`^na` dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang`^, jmoo`na` ta` jí`^, joba` ffi`^ 'nú`^ e ja` dseeeng` e nigüülíng`na` fí` quini`^ dseata`^ i ja` cuíng` Fidiée` e laco`^ ni`fí`^ i` quiá`^na`, co` jaléng` i dsea` fí` ja` catíñ`^ e quiáñ`^ jee` la`ó`^ 'nú`^.⁵ Jo uiing` e ffi`^ i` 'nú`^ lana e lít`^ laco`^ niçá`na` fí`^, co` lít`^ dsíi`^ e dseáng`^ seem` jaang` dsea` i lajang`^ quiá`^ jmíi`^ ni`fí`^ i` jee` la`ó`^ 'nú`^, dsea` lít`^na` dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang`^.<sup>6</sup> Jo dsú` o` jí`^ lico`^ jmoo`na` ta` jí`^ lajee` la`ó`^ 'nú`^, dsea` lít`^na` dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang`^, co` jí`gui güülíng`na` fí` quini`^ dseata`^ i ja` cuíng` Fidiée` e laco`^ ni`fí`^ i` quiá`^na` cuaiñ` quiá`^ e ta` jí`^ do.

⁷ Jo cój`^ jí`^ e ta` jí`^ng` e jmoo`na` do, cój`^ jí`^ e jobi` eáam` ni`léé` quií`na`, dsúco` guié`gui e nijmée`^na` té`ba` cój`^ jalé` e ga`^ e dsingíng`na`, jogui quié`gui cajo e nijmée`ba` té`na` mi`^ jmoo` dsea` rúng`na` fí` quií`na`. <sup>8</sup> Jo dsú` 'nú`^ lít`^ riqui`^ jmoo`na`, co` lajee` la`ó`^ yaang`na`, dsea` lít`^na` dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang`^, jmoo`na` ga` quiá`^ rúng`na` jogui jí`gui jmoo`na` fí` quiá`^ rúng`na` cajo.

⁹ Jo 'nú`^ 'nér` ñí`^ba` e jaléng`^ dsea` i` 'lée` ja` qui`^ jmíi`^ fa` e niçá` Fidiée` nífi` quiá`^r`.<sup>10</sup> Jo uíi`^ e lajob lít`^, joba` ffi`^ 'nú`^ e ja` güijmigóøng` dsea` 'nú`^, co` jaléng`^ dsea` jmoo` jalé`^ e lít`^ lala ja` qui`^ jmíi`^ fa` e niçá` Fidiée` nífi` quiá`^r`<sup>11</sup>; fa` jaléng`^ dsea` jmoo` jalé`^ e lít`^ e lít`^ dsí`^ ngúu` táaiñ`, jogui jaléng`^ ijmiféng` jaléng`^ diée` i o' já`^, jogui jaléng`^ i güüng` cój`^ dsea` jiéng`^ mi`^ ning`^ e cacúng`^ guór`<sup>12</sup>, jogui jaléng`^ dsea`ñu`^ i tí` dsí`^ jmang`^ yaang` lafa` dseam`^, jogui jaléng`^ dsea`ñu`^ i tí` dsí`^ güüng` cój`^ jaléng`^ dsea`ñu`^, ¹³ jogui jaléng`^ ijmoo` fí, jogui jaléng`^ i` eáang` iing` silí`^ jalé`^ e sea` fí` jmigüí, jogui jaléng`^ i jmoo` ta` fí` mée`<sup>14</sup>, jogui jaléng`^ ijmoo` ta` quié` júu`^ e o' já`^, jogui jaléng`^ ijmí`^ fí` e sea` quiá`^ dsea` rúñiñ` la'eáang`^ e jmigóøng` neiñ`.<sup>15</sup> Jo jaléng`^ i dsea` la`í` ja` qui`^ jmíi`^ fa` e Fidiée`^ niçá` nífi` quiá`^r`.

¹¹ Jo jalé`^ e lít`^ lanab lami` jmoo` i`^ng` 'nú`^ lami` jéeng`gui, jo dsú` lana niçá`iim` Fidiée` jalé`^ dsee` quií`na` jogui niçajmér` e dseáng`^ jí`^ng` dsea` quiá`^bre nilíng`na`. Jogui la'eáang` cój`^ Fí`naa` Dsea` Jmáang`^ jogui cój`^ jmigu` quiá`^ Fidiée` 'nú`^ nilíng`na` lana dsea` i ja` dsee` røøng` fí` quini`^ Fidiée`^.

'Nér` jmí`gób` dsea` Fidiée` cój`^ ngúu` táaiñ`

¹² Jo ffi`^ guí`^ 'nú`^ e júu`^ la e seem` dsea` i` fé`^ lala: "Cuóøm` lít`^ jmé` e lít`^ doñí` ee` e iin`n." Jo e jáb`^ e jo, lít`^ fa` ja` lají`^ iing`^ ta` quiá`^r`.¹³ Jo e jáb`^ e cuóøm` lít`^ jmé`^naa` lít`^ doñí` ee` ii`naa` jmé`naa`^, lifa` ja` 'nér` cuóø`^ fí` yee`naa`^ e niquiú`^ ta`^ jneaa`aa` jalé`^ e lít`^ dsí`^ ngúu` táang`naa` do.<sup>14</sup> Jogui fí`^bí` dsea`^ e júu`^ la cajo: "Jo jalé`^ e quiee`naa`^ dsitóo`^ fí` dsí`^ tú`naa`^, jogui e tú`naa`^ do iing`^ ta` quiá`^ e güüng`^ jalé`^ e quiee`naa`^ do."¹⁵ Jo e jáb`^ e júu`^ jo, lifa`^ Fidiée`^ tóqob`^ jmíi`^ mi`^ ni`íñ`^ lají`^ tú`^ e jo. Jogui ja` cajmée` Fidiée`^ ngúu` táang`^ dsea`^ e lico`^ iing`^ ta`^ e nijmé`^ dsea`^ jalé`^ e ja`^ dseeng`^, dsúco`^ jalé`^ ngúu` táang`^ dsea`^ iing`^ ta`^ e nijmé`^ dsea`^ lají`^ e iing`^ Fí`naa`^ Dsea` Jmáam`bing` cuóøng` jmé`naa`^ lajo.¹⁶ Jogui lít`^ lají`^ cajmíjí`^ Fidiée`^ i Fí`naa`^ Dsea` Jmáang`^ do la'eáang` cój`^ güea`^ gøeng`^ quiá`^r` mi`^ cang`^ e ca-júñiñ`^, joba` lajob cajo nijmér` cój`^ jneaa`aa` mi`^ nití`^ i`^ lajo.

¹⁵ Jogui 'nér`^ ñíb`^ 'nú`^ cajo e jaléng`^ 'nú`^, dsea` lít`^na`^ dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang`^, lít`^na`^ lafa` jaam`^ dsea` cój`^ dsea`^ do. Jo co` lajob lít`^, joba` dseáng`^ ja`^ dseeng`^ e jaang`^ dsea`^ nigüüñ`^ cój`^ jaang`^ dseam`^ i jmoo`^ ta`^ níñ`^ng`^ 'ñia`^.¹⁶ Jogui 'nér`^ ñíb`^ 'nú`^ cajo e mi`^ jaang`^ dsea`ñu`^ güüñ`^ cój`^ jaang`^ dseam`^ ijmoo`^ ta`^ níñ`^ng`^ 'ñia`^, joba` lafa` jaam`^ dsea`^ uíñ`^ lajee`^ lají`^ gáíñ`^ do. Dsúco`^ lalab fí`^ fí` ni`^ jí`^ quiá`^ Fidiée`^: "Jo

mí~ güüing` dseañt` cóo`~ dseamf, uíñ` lafa` jaam`bre." 17 Jo dsu' mí~ uíng` dsea` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang~, joba` jaam` dsea` uíñ` cóo`~ dsea` do la'eáang` cóo`~ Jmigu` quiá`~ Fidié~.

18 Joba` fí~`nú~, dsea` rú`naa', cuíng`na' jalé` e lít` lajo e lí` dsí` ngúu` táang` dsea`. Dsucó` lí` doñi` ee` dsee` e jeí` e ée` dsea` ja` lée` e jo quiá`~ ngúu` táaiñ~, jo dsu` i` dsea` i` jmoo` e lí` lajo, joba` lée`bre cóo`~ ngúu` táaiñ~. 19 Jogui` né` níb`nú` cajo e ngúu` táang`na` lí` lafa` guá` quiá`~ Jmigu` quiá`~ Fidié~ e nícacuó`r`nú~, jogui` Jmigu` doba` seeng`cøøng`cóo`~nú~. Jo co` lajob lí~, joba` jo` lí` quí`na` yaang`na` e ngúu` táang`na` do, 20 co` Fidié`bing` i` nicalóng`nú`cóo`~cog`moo`~ e níi`eáang`. Jo uíi`~ e lajob lí~, joba` contøøm`né` e njmi`goo`na` Fidié`cóo`~jalé` e jmoo`na` fí` ngúu` táang`na`.

Jalé` e né` jmiti` dsea` mí` cuiñ` guór`

7 Jogui` lana niquí`~júu` quií`na` lajíi`~ e catíñg`na` jnea` ie` lamí` jeeng`guí do e fí` ní` ji` quií`na` do. Jo jnea` lalab fí~`nú` e guíé`guí quiá`~ dseañt` e ja` nigüíñ` dseamf; 2 jo dsu` uíi`~ e ja` téeng` dsea` yaañ`~ e iiñ` güíñ`cóo`~ dsea` i` o` quiá`r~, joba` lajaang` lajaang` dseañt`'né` seeng` dseamf` quiá`r~, jogui` lajaang` lajaang` dseamf`'né` seeng` dseañt` quiá`r` cajo. 3 Jo i` dseañt` do `né` njmiti`bre lajíi`~ e catíñ`cóo`~ i` dseamf` quiá`r` do; jogui` lajobi` i` dseamf` quiá`r` do cajo `né` njmiti`bre lajíi`~ e catíñ`cóo`~ i` dseamf` quiá`r` do. 4 Co` i` dseamf` quiá`~ i` dseañt` do jo` seeng`guí fa` e quiú`guí ta`'ñia'r`cóo`~ ngúu` táaiñ~, co` quiá`~ dseañt` quiá`bre nilí~. Jogui` lajobi` cajo i` dseañt` quiá`r` do, jo` seeng`guí fa` e quiú`guí ta`'ñia'r`cóo`~ ngúu` táaiñ~, co` quiá`~ dseamf` quiá`bre nilí~. 5 Jo co` lajob lí~, joba` fí~`nú` e ja` sée`na` leáang` e nigüíng`na` colíng`cóo`~ i` dsea` i` nícacúung`na` guó`na`cóo`~. Jo dsu` cuóøm` cajo e nínaang` teá` yaang`na` quiá`r` rúng`na` e ja` nigüíng`na` colíng` e laco` níjmiféng`na` Fidié~, lifa`røøb`'né` siñg`na` e njmée`na` lajo. Jo mí` ning`jo, 'nél` e nigüíng`ty` colíng`, jo lajoba` ja` dseaang` quií`na` e njmigóøng`fí` i`lín`~ i` sii` Satanás`nú` e laco` níjiúng`na` fí` ní` dsee`.

6 Jo lájalé`~ e fí~`nú` na` lí` júu` tñim`baa jo o` dseáng` fa` lana fé` fí` ní` ji` quiá`~ Fidié~ e `né` njmiti`dsea`. 7 Jo dsu` jnea` iin`n e lajalém` dsea` ja` nicúñ` guór` lí` laco`guí la líng` jnea`; jo dsu` ja` lajíi`naa` cangíng`naa` røø` quiá`~ Fidié~, co` jmaquím`cangíng`naa` quiá`~ dsea` do lajaang` lajaang`naa`.

8 Jogui` lana fí~`nú` dsea` i` ja` mí`cacung`guó`~cóo`~guí jaléng` dseamf` i`nñ~, e guíé`guí e ja`nicúñ`na` guó`na` fí` laco`guí la líng` jnea~. 9 Jogui` dsu` song ja` té`na` e iing`na` güíng`na`cóo`~ dseañt` osi dseamf` é, joba`'né`cúum`ba` guó`na`jóng, co` guíé`guí quií`na` e njmée`na` lajo e laco`guí e ngí`na` suung`na` e iing`na` e nigüíng`na`cóo`~ dsea`.

10 Jogui` lana lalab fí~`nú` dsea` i` níscúng`guó`~ jo dsu` o`cóo`~ júu` quié`e`ñia`a e fí~`nú`la, dsucó`Fí`naa` Dsea` Jmáam`bing` i` quiú`ta` e júu` e fé` lala:

"Ja` cuóøng` e jaang` dseamf` nitiúuiñ` dseañt` quiá`r`." 11 Jogui` dsu` song i` dseamf` do dseáng`catíúum`bre dseañt` quiá`r~, joba`'nél`nijér` e ja`nicúñ` guór`cóo`~ dseañt` i`jiéng` osi e nisíng`tur røø` é cóo`~ i` dseañt` quiá`r` i` catíúuiñ` do. Jogui` lajob cajo, ja` cuóøng` e jaang` dseañt` nitiúuiñ` dseamf` quiá`r`.

12 Jo lana níff`guí`nú` e júu` la lajíi`~ e fí`dsii`'níá`~ jo o` júu` e sinú`~ quiá`~ Fí`naa` Dsea` Jmáang~, e song jaang` dseañt` i`líng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` seeng` dseamf` quiá`r` i`ja` líng` lajo, jo dsu` song i` dseamf` do iáam` dsí` e seeiñ`cøøng`cóo`~ i` dseañt` quiá`r` do, joba` ja` cuóøng`fa` e i` dseañt` i` líng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` do nitiúuiñ` i` dseamf` quiá`r` do. 13 Jogui` song jaang` dseamf` i` líng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` sicúng`guór`cóo`~ jaang` dseañt` i`ja` líng` lajo, jo dsu` iáam` dsí` do e seeiñ`cóo`~ i` dseamf` do, joba` ja` cuóøng` e i` dseamf` do nitiúuiñ` i` dseañt` do. 14 Co` i` dseañt` i`ja` líng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` ligüeam`bre fí` quini` Fidié` la'eáang` e sicúng`guór`cóo`~ jaang` dseamf` i` líng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang`. Jogui` lajob lí` cajo, song jaang` dseamf` i`ja` líng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` sicúng`guór`cóo`~ jaang` dseañt` i` líng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang`, joba` ligüeam`bre fí` quini` Fidié`. Jo song lajob lí~, joba` i`jiuung` quiá`r` i` seeng` do ligüeam`bre fí` quini` Fidié`. Jo dsu` song ja` lí` lajo, joba` i`jiuung` quiá`r` i` seeng` do, 'lim`bre fí` quini` Fidié`. 15 Jogui` song i` dseañt` osi i` dseamf` i`ja` líng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` dseáng`jmóor`laguid-seaang` e nitiúung`ruíñ~, joba` güijmée`bre lajo. Jo mí`dsijée` lajo, joba` i` dseañt` osi i` dseamf` i` líng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` do ja`'nél` e jníñ` i` dsea` i`iing` güíñ`do, dsucó` Fidié`nicató`r`jneaa`aa`, dsea` lí`naa` dsea` quiá`r`, e laco`nilísee`naa` juguiú`júu`røø. 16 Dsucó` ja`'nél` dseamf` i` líng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang`, su nilí` e ni'uíng` i` dseañt` quií` do dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang`. Jogui` lajobi` cajo, ja`'nél` dseañt` i` líng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang`, su nilí` e ni'uíng` i` dseamf` quií` do dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang`.

17 Joba` fí~`nú` e `nél`nilíseeng`na` jíi`~ laco` e cangíng`na` quiá`~ Fidié~, jogui` lí` laco`guí la líng`na` mí`cató`~ Fidié`'nú` e ni'uíng`na` dsea` quiá`r`. Jo lanab jíi`~ lí` júu` e quié`~ta` quiá`~ lajaléng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang`. 18 Jogui` song Fidié`nicató`r` jaang` dsea` i`nicató`li`fí`ng`dsea` quií`tíng`dsea` Israel, joba` lajob 'nél`nitéáiñ`fí`jmigü`la` jogui` song Fidié`nicató`r` jaang` dsea` i`ja`mí`cató`li`fí`ng`dsea` quiá`~ dsea` i`tó`lí`fí`ng`dsea` quiá`~ dsea` i`tó`lí`fí`ng`dsea` quiá`~ dsea` do. 21 Jo song dsea` sñiñng` i`jmoo`ta` quiá`~ dsea` i`tó`lí`fí`ng`'nú`ie`mí`cató`~ Fidié`'nú`e`cauúin`dsea` quiá`r~, jo dsu` ja`jmoo`fí`í`e`lín` lajo. Jo dsu` song sea`bi`fí`quií`e`ni'náang`uø`e`lín` lajo,

joba' jm̄i'o'^ jóng. ²² Ds̄uco' i dsea` i l̄iing` dsea` si'n̄iing` i jm̄oo` ta~ quiá` dsea` ie~ lamí` cató` Dsea` Jmáang` ír` e ca'uuiñ` do dsea` quiá` , joba' lana nil̄iiñ` do jaang` dsea` i n̄isilaang` i nj̄imoo` lajíi`^ e iing` Dsea` Jmáang` ; joguì lajob l̄í` cajo cōo`^ i dsea` i silaang` ie~ lamí` cató` Dsea` Jmáang` ír` , co` lana nil̄iiñ` lafa' dsea` si'n̄iing` i jm̄oo` lajíi`^ e iing` Dsea` Jmáang` . ²³ Jo co` lana Dsea` Jmáam` bing` nicalóng` 'nú` cōo`^ coo`' móo`^ e ñíi` , joba' lana jo` cuó`^ fi` yaang` na` fa` e nijmeáng` tu dsea` 'nú` lafa' dsea` si'n̄iing` . <sup>24</sup> Joba' fíi`^ 'nú` , dsea` rú` naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , e lajaang` lajaam` 'nú` 'né` nil̄iseeng` na` fi` quini` Fidiée` l̄í`^ jíi`^ laco` la l̄iing` na` ie~ lamí` cató` dsea` do 'nú` e calfing` na` dsea` quiá` .

²⁵ Joguì lana nifíi`^ 'nú` cuaiñ` quiá` jaléng` dsea` i ja` mi` cacung` guoo` , jo nifá`^ a e júu` la jíi`^ laco` i ds̄i`^ 'ñíá` baa, jo o` laco` ta~ quiá` Dsea` Jmáang` . Co` dsea` do nicató`^ jnea` e ni'uín` n̄ dsea` quiá`^ uíi`^ e fi`^ l̄iin`^ jnea` , jo lajoba` cuóøng` e l̄í` jmita` óo`na` júu` quié` . ²⁶ Jo uíi`^ e eáam` níhuíng` see`naa` jm̄i`^ na, joba` jnea` i dsii`^ e guié`^ guì quiá` jaléng` dseañt` e nijér` jíi`^ laco` l̄iin` . <sup>27</sup> Joba' fíi`^ jaléng` 'nú` , dseañt` , e song niseeng` dseam` quíi`na` , joba` ja` tiúung` - na're; joguì song ja` mi` seeiñ` , joba` ja` mi` 'nág` dur lajm̄in` . ²⁸ Jo ja` dsee` ee`na` song nicúung` na` guoo`na` ; joguì lajob cajo ja` ee` dsee` ée` jaang` sim` song nicúiñ` guóor` . Jo ds̄u` jaléng` dsea` i cung` guoo` , huíim`jiu` nidsijée` quiá` , joguì jnea` ja` iin`n e nidsing`iñ` lajo` .

²⁹ Dsea` rú` naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , lajíi`^ e laba` iin`n e fíi`^ 'nú` , ds̄uco` jo` huóø` e róo`guì jm̄igüí . Joba` jaléng` dsea` i níscúng` guoo` 'né` seeiñ` e lafa` ja` l̄iin` lajo` ; <sup>30</sup> joguì jaléng` dsea` i seeng` fi`^ l̄í`^ l̄í`^ 'né` seeiñ` e lafa` teáaiñ` jm̄i`^ ; joguì jaléng` dsea` i lafa` teáang` jm̄i`^ 'né` e jmeáng` yaaiñ` e lafa` seeiñ` fi`^ ; joguì jaléng` dsea` i jm̄oo` ta` láa` l̄í`^ doñi` ee` , joba` 'né` seeiñ` e lafa` o` quiá`^ bre e jo; <sup>31</sup> joguì jaléng` dsea` i jm̄oo` ta` jm̄i`óo`^ jalé`^ e sea` fi` jm̄igüí la` 'né` nil̄iseeiñ` e lafa` ja` jm̄i`óo`^ bre e jo. Ds̄uco` e fi` jm̄igüí e l̄í`^ see`naa` jm̄i`^ na, tóob` jm̄i`^ níl̄ing` .

³² Jo jnea` iin`n e ja` ningiing`na` jalé`^ fi`^ dsii`^ e sea` fi` jm̄igüí la. Jo i dseañt` i ja` mi` cacung` guo` , eáang` guì guiring` dsii`^ e jm̄oor` jalé`^ e iing` Dsea` Jmáang` joguì jial e nj̄imi'iáaiñ` dsii`^ dsea` do. ³³ Jo ds̄u` i dseañt` i níscúng`^ guo` , eáang` guì guiring` dsii`^ cōo`^ jalé`^ e dsijée`^ fi` jm̄igüí joguì jial e nj̄imi'iáaiñ` dsii`^ dseam` quiá` . <sup>34</sup> Joba` jmaquím` guiring` dsii`^ e nj̄imér` laca`íng`^ ca`íññ` . Jo i dseam` i ja` mi` sicúng`^ guo`^ cōo`^ guì i dseam`^ ja` cacung` guo` , eáang` guì guiring` dsii`^ e jm̄oor` lajíi`^ e iing` Dsea` Jmáang` joguì e éer` guì`^ fi` quini` dsea` do cōo`^ jalé`^ e jm̄oor` joguì cōo`^ jalé`^ e fi` dsii`^ . Jo ds̄u` i dseam` i níscúng`^ guo` , eáang` guì guiring` dsii`^ cōo`^ jalé`^ e dsijée`^ fi` jm̄igüí joguì jial e nj̄imi'iáaiñ` dsii`^ dseañt` quiá` .

³⁵ Jo fíi`^ 'nú` e júu` na o` e laco` nijníng` quíi`na` , co` jnea` fá`^ a e l̄í`^ laco` ni'uíng` guì`^ quíi`na` joguì e laco` nil̄iseeng`na` e ee`na` røø` e jmoo`na` e ngocáng`

óo`na` lajíi`^ e ta~ e nícangíng`na` quiá`^ Dsea` Jmáang` . ³⁶ Jo song jaang` dseañt` i dsii`^ e dseáng`^ ni'néb` e nicuíñ` guóor` cōo`^ i dseam`^ i s̄iing` cōo`^ r` do, ds̄uco` t̄i` l̄í` ningáng`^ fi` quiá`^ i dseam`^ do e nicuíñ` guóor` , joguì song i dsii`^ e joba` dseáng`^ la guíng` guì`^ 'né` , joba` güijmée`bre lajíi`^ e l̄iin`^ e guì`^ guì do, jo güicum`bre guóor` , ds̄uco` ja` e dsee` e jo. <sup>37</sup> Jo ds̄u` i dseañt` i coo`^ nica`^ dsii`^ joguì ja` l̄í` dsii`^ jalé`^ e iing` ngúu` táaiñ` , joguì dseáng`^ nita` dsii`^ e dseáng`^ ja` nicuíñ` guóor` , co` lajob dseáng`^ iññ` nj̄imér` , joba` güib` nj̄imér` song cajmér` lajo` . <sup>38</sup> Jo i dseañt` i nícung` guó`^ cōo`^ i sim`^ i ninée` júu` quiá`^ cōo`^ do, joba` coo`^ e güib` jm̄oor` ; jo ds̄u` i dseañt` i ja` nícung` guoo` , coo`^ e güib` jm̄oor` . ³⁹ Joguì jaléng` dseam`^ i níscúng`^ guó` , dseáng`^ la guíim` 'né` e ja` nitiúuiñ` dseañt` quiá`^ lajee`^ e seeng`^ ; jo song cajúm`^ bi` i dseañt` quiá`^ do, joba` cuóøm` nícung`^ tur guóor` calé`^ catú`^ cōo`^ dseañt` i jiéng` , lifa` i dseañt` ^ 'né` e l̄iin`^ dsea` quiá`^ Dsea` Jmáam` . ⁴⁰ Jo ds̄u` jnea`^ guì`^ dsii`^ e nil̄iáang` guì`^ dsii`^ i dseam`^ do fíng song ja` nícung`^ tur guóor` . Jo jalé`^ e júu` na l̄í`^ júu` t̄iim`baa. Jo jnea`^ fi` dsii`^ e seem` Jm̄igu` quiá`^ Fidiée` cōøng` cōo`^ jnea`^ cajo` .

Jalé`^ jmiñi`^ e cuø`^ dsea` dié`^ i o` já`^

⁸ **Joguì lana nifíi`^ 'nú` cuaiñ` quiá`^ jalé`^ jmiñi`^ e l̄í`^ feá`^ e cuø`^ dsea` jaléng`^ dié`^ i o` já`^ .** Jo e jáb`^ laco`^ guì`^ feá`^ dsea`^ e lajíi`^ baa` níne`naa` cuaiñ` quiá`^ jalé`^ e jo; jo ds̄u` cōo`^ e níne`naa` do jm̄oo` e fi`^ ds̄i`^ níne`naa` dsea`^ niing` , jo ds̄u` e jmi`neáang` rú`naa` e joba` eáang` guì`^ iing`^ ta`^ e nidsicuáng` quí`^ i`^ cōo`^ júu` quiá`^ Dsea` Jmáang` . <sup>2</sup> Joguì song jaang` dsea`^ fi`^ dsii`^ e l̄iing`^ go`^ nitiññ` , jo ds̄u` o` já`^ e jo, co` mi` 'noo`bi` 'né` l̄iñir` e laco`^ nilitññ`^ laco`^ sti`^ . <sup>3</sup> Jo ds̄u` i dsea`^ i neáang` Fidiée` , joba` Fidiée`^ nícuim`^ bre i dsea`^ .

⁴ **Joguì lana nifíi`^ 'nú` cuaiñ` quiá`^ jalé`^ jmiñi`^ e cō`^na`^ e l̄í`^ feá`^ e cuø`^na`^ jaléng`^ dié`^ i o` já`^ ;** jo guì`^ níne`naa`^ e jaléng`^ i dié`^ la`^ ja`^ e ta`^ iññ`^ jíi`^ cōo`^ fi`^ jm̄igüí` , ds̄uco`^ dseáng`^ jaam` Fidiée`^ i dseáng`^ ja`^ i seeng` . ⁵ Jo nañi`^ fa`^ i l̄iing`^ dsea`^ jm̄igüí`^ fi`^ dsii`^ e seeng`^ jaléng`^ dié`^ fi`^ yé`^ jm̄igüí`^ joguì fi`^ ni`^ guoo`^ uø` , jo co`^ lajob^ fi`^ dsii`^ , joba`^ i fíim`^ lafa`^ dié`^ quiá`^ seeng`^ joguì lafa`^ fiir` . ⁶ Jo ds̄u` jaléng`^ jnea`^ aa` , dsea`^ l̄í`^ níne`naa`^ dsea`^ quiá`^ Dsea` Jmáang` , guì`^ níne`naa`^ e jaam` Fidiée`^ i seeng` , joguì fi`^ l̄iing`^ Tiquiá`^ jaléng`^ dsea`^ jm̄igüí` , joguì jnea`^ aa`^ see`naa`^ e laco`^ nj̄mó`naa`^ lajíi`^ e iññ` . Joguì cajo` jaam` Fíi`naa`^ seeng` , jo fi`^ Dsea` Jmáang` , jo la'eáang`^ fi`^ e sea`^ lajalé`^ e sea`^ fi`^ la'úng`^ fi`^ jm̄igüí` , joguì la'eáang`^ fi`^ cajo` e see`naa`^ fi`^ jm̄igüí`^ la.

⁷ Jo ds̄u` ja` lajíi`^ dsea`^ nír` e júu`^ na. Ds̄uco`^ i dsea`^ i lami`^ quí`^ t̄iing`^ e jm̄ifeiñ`^ jaléng`^ dié`^ i o` já`^ , mi`^ 'noo`bi` gø'r` jalé`^ e jmiñi`^ e l̄í`^ feá`^ e fi`^ dsii`^ e nícacuør`^ jaléng`^ dié`^ quiá`^ . Jo lajee`^ e gø'r`^ e jo, l̄iin`^ e jm̄ilim`^ yaaiñ`^ cōo`^ i dié`^ i o` já`^ do, co`^ ja`^ coo`^ e fi`^ dsii`^ . ⁸ Jo ds̄u` ja` ee`^ jm̄ing`^ Fidiée`^ ee`^ jalé`^ e quiee`naa`^ e laco`^ ni'íñ`^ jnea`^ aa`^ fi`^ quinir` , ds̄uco`^ jo`

nilíi' guíi' dsea` i guiúng' guí dsea' uíi' e quiee' naa' e jo, jogui o'guí nilíi' naa' dsea` i ga'guí dsea' uíi' e ja' quiee' naa' e jo.

⁹ Jo dsea' jie' mí' jmeáang' na' ta' e fí' sea` quíi' na' do e laco' nijmée' na' e niténg' fí' ni' dsee' jaléng' i dsea' rúng' na' i ja' mí' 'goo' teáang' teá' cób' júu' quiá' Dsea` Jmáang'. ¹⁰ Jo song i liing' 'nú', dsea` niñi' na' guíi' cuaiñ' quiá' e júu' jo, jo nigüiliing' na' nigüiquié' na' fí' lí' jmféng' dsea' jaléng' diée', jo lajee' jo jaang` dsea' rúng' na' i ja' 'goo' sing' teá' cób' júu' quiá' Dsea` Jmáang' cangáiñ' 'nú' e jmoo' na' lajo, joba' dseáam' e i dsea' i nijmér' lajo cajo e iiñ' nidó'r' jalé' e nicacuø' dsea' diée' i o' ja'. ¹¹ Jo caquié' ba' e jo uíi' e niñi' na', jo dsea' mí' cajmee' na' lajo, joba' jmoo' na' e níca' fí' ga' i dsea' rúng' na' i ja' mí' 'goo' sing' teá' cób' júu' quiá' Dsea` Jmáang' do. Jo uíi' i dsea' íb' cajo e cajung' Dsea` Jmáang' fí' dsee' crúu'. ¹² Jo mí' jmoo' na' e tú' ni' fí' dsíi' i dsea' rúng' na' i ja' mí' 'goo' sing' teá' cób' júu' quiá' Dsea` Jmáang', joba' dseeb' ee' 'nú' cajo fí' quini' Dsea` Jmáang'. ¹³ Jo uíi' e lajob lí', joba' song cób' jalé' e gó'ø do nijmee' e niténg' dsea' rún' n fí' ni' dsee', joba' guíi' quié' e jo' nidóø' guíi' e jmiñi' jo, jo lajoba' ja' dseáang' e nijmee' e niténg' dsea' rún' n fí' ni' dsee'.

Lajíi' e catfíng' i dsea' apóo' i sñing' Dsea` Jmáang' cuaiñ' quiá'r'

⁹ Jo fíi' i 'nú', dsea' rú' naa', e ja' 'né' guíe' e júu' lajíi' e jmoo' o, co' dseáng' lím' baa jaang` dsea` i sñing' Dsea` Jmáang' cuaiñ' quiá'r'. Co' dseáng' nícamám' baa Fíi' naa' Jesúus jogui cajo, lajee' e nicajmé' ta' jee' 'nú' e nicangfín' n quiá' Dsea` Jmáang', joba' 'nú' níca'uíng' na' dsea' quiá' dsea' do. ² Jo jangám' seeng' dsea' i ja' jmicuíng' jnea' e líñ' n jaang` dsea` i sñing' Dsea` Jmáang' cuaiñ' quiá'r', jo dsea' níjmicuíng' na' jnea' e líñ' n jaang` dsea' la'í'. Jo cuó' lí' e dseáng' lajob líñ' n uíi' e la'eáng' jnea' ba' e níca'uíng' 'nú' dsea' quiá' Dsea` Jmáang'.

³ Jo jíi' lalab lí' júu' e quíi' i quiá' jaléng' i dsea' i éeng' jnea' cuaiñ' quiá' jalé' e jo. ⁴ Jo jnea' dseáng' catfí' baa' e nífíng' naa' jalé' e ni'né' níquiee' naa' cuaiñ' quiá' jalé' ta' jmoo' naa'. ⁵ Jogui seab' fí' quiá' naa' cajo e níliseeng' dseamf' quiá' naa' i fíng' dsea' quiá' Dsea` Jmáang' i jeeng' naa' lacaang' fí' lí' ngí' naa' lí' laco' guíi la jmoo' i dsea' caguaang' i sñing' Dsea` Jmáang' cuaiñ' quiá'r' jogui laco' la jmoo' jaléng' dsea' ngáang' cób' Dsea` Jmáang' cób' guíi Tú' Simón. ⁶ Jogui ¿su fí' óo' 'nú' e jíi' Bernabé cób' guíi jnea' bing' i dseáng' 'nú' níjmé' ta' e laco' sea' jalé' e 'né' naa'? ⁷ Dsúco' jíi' jaang' lée' quíi' jalé' e 'né' lajee' e jmoo' e ta' jo. Jogui jíi' jaang' dsea' i jni' mí' huíng' jó' fí' fa' ja' cu'r' e jo. Jogui cajo jíi' jaang' dsea' i jmoo' ta' ní' jo'se' fa' ja' fí' r' fí' quiá' i jíi'. ⁸ Jo jie' mí' fí' óo' na' e fíi' i 'nú' jalé' e júu' la lí' la fí' dsíi' dsea' jmigüí', dsúco' lajob fí' cajo fí' ni' jí' quiá' Fidiée' e cajme' Moi', ⁹ jo lalab fí': 'Ja' jni' mo'oo' jí' níu' quiá' lajee' e ø' re' cui' iee'. Jo fí'

Fidiée' jalé' e júu' na o' fa' fí' dsíi' jíi' uií' quiá' jaléng' jó' níu', ¹⁰ co' fí' dsíi' uíi' jneaa' aa' cajo, dsea' líi' naa' dsea' jmoo' ta' quiá'r'. Jo casée' Fidiée' e júu' quiá' ta' na quiá'r' e laco' níu'íng' guíi' quiá'baa', dsúco' i dsea' i jmoo' ta' jíi' uó' cób' guíi i dsea' i jmoo' ta' quiá' cui' iee', jmoo' jalé' e jo dsea' uíi' e nísjeeiñ' liing' ee' nísjeeiñ' bre mí' nití' lí' lajo uíi' e ta' e cajmear' do. ¹¹ Jo jneab' dsea' lafa' nícajní' naa' jee' 'nú' uíi' e nícajuiá' naa' júu' quiá' Dsea` Jmáang', joba' fí' dsíi' naa' e o' leáang' song liing' go e mítí' naa' 'nú' e níjmícoó' naa' jnea' cób' jalé' e 'né' naa'. ¹² Jogui song dsea' jiéng' seab' fí' quiá'r' e mí' r' 'nú' jalé' e 'né', joba' jnea' eáang' guíi catfí' naa' e níjmó' naa' lajo cób' 'nú'.

Dsea' jnea' ja' mí' camfí' naa' 'nú' lajíi' e si'i' e catfí' naa' do, co' fí' i lí' níca'íng' naa' iihúff' e nícajmo' naa' ta' jíe' e laco' sea' jalé' e 'né' naa', jo lajoba' ja' níjniing' naa' quiá' e júu' quiá' Dsea` Jmáang' e guia' naa' do. ¹³ Jo níñib' 'nú' e jaléng' dsea' i jmoo' ta' fí' sináuh' guá' cuóøm' lí' jmeáñi' ta' jalé' e feá' e dsíca' dsea' fí' jo. Co' jaléng' i dsea' do i jmoo' ta' e fí' nife' do e fí' lí' jngaiñ' jaléng' jó' i fíng' feá', joba' cuóøm' lí' dó'r' e ngúu' quiá' jaléng' i jíj' i jngaiñ' fí' jo. ¹⁴ Jogui lajobi cajo Fíi' naa' Dsea` Jmáam' bing' nícaguia' uiing' e jaléng' i dsea' i jmoo' ta' guia' júu' quiá'r' 'né' seeiñ' e íñ' lajíi' e 'né' la'eáng' cób' e ta' e jmoo' do. ¹⁵ Jo dsea' jnea' dseáng' ja' mí' ca' jmeáam' baa ta' lajíi' e si'i' e catfí' n do, o'guí jmo' o e júu' la quiá' naa' e laco' 'nú' liing' ee' nícuó' naa' jnea' e 'né' e. ¹⁶ Dsúco' guíi' quié' e níjúun' e laco' guíi i fíng' dsea' níjé' e iáang' dsíi' uíi' e nícajuiá' a júu' quiá' Dsea` Jmáang' jee' 'nú' do e jíi' coo' ja' mí' cajmícoó' naa' jnea' cób' jalé' e 'né' e!

¹⁶ Jo dsea' jnea' ja' guiaa' e júu' quiá' Dsea` Jmáang' do e laco' jmijløng' 'nú' a, dsúco' e la guíim' baa 'né' níjmee' e ta' jo e cangfín' n quiá' Fidiée'. Co' e ngí' fí' jnea' fíng' song ja' níguiaa' e júu' jo! ¹⁷ Jo song guiaa' e júu' jo e iáang' dsíi' 'nú' a, joba' lím' ee' níse'a' quié' e nífín' n; jo dsea' song jmoo' o e ta' jo laguidseaang', dsea' dseáng' 'né' jmee' baa, co' lajob ta' e nícacuø' Fidiée' jnea'. ¹⁸ Jo lajob lí', co' lajíi' e catfí' n e 'léen' n do, e job e iáang' dsíi' e guiaa' júu' quiá' Dsea` Jmáang' e ja' e caa' jíi' ca'í', joba' cuóøng' fe' ee' e ja' jmáan' n ta' lajíi' e catfí' n e nífín' n do quiá' e ta' guia' júu' quiá' Dsea` Jmáang' e jmoo' o.

¹⁹ Jo nañí' fa' ja' líñ' n lafa' dsea' si' níng' i jmoo' ta' quiá' dsea', jo dsea' jnea' nícajmeáang' 'nú' a e lafa' jaang' dsea' lajob líñ' n quiá' lajaléng' dsea' e laco' lajo níl'i fíng' guíi dsea' i ni'uíng' dsea' quiá' Dsea` Jmáang'. <sup>20</sup> Co' lajee' e seen' jee' jaléng' dsea' Israel, jmoo' o laco' la jmoo' jaang' dsea' la'íb' e laco' lajo níl'i e jaléng' fí' ni'uíñ' dsea' quiá' Dsea` Jmáang'. Jo jnea' jmáang' 'nú' a e lafa' e júu' quiá' ta' quiá' Moi' quiá' ta' jnea', nañí' fa' ja' lí' re' lajo. Co' jmoo' o lajo e laco' níl'i e jaléng' i dsea' fí' ni'uíñ' dsea' quiá' Dsea` Jmáang'. ²¹ Jogui e laco' níl'i i dsea' i ja' seeng' e quiá' ta' quiá'r' e júu' quiá' ta' quiá' Moi' do,

joba' jnea~ jmáang'~ 'niá` a e lafa' jaang` dsea` la'ib` lín`n cajo, nañi` fa' dseáng` e júu` quié` ta~ quiá` Fidiée` ba' e quié` ta~ quié` e, jogui lajob jmoo` cóo` jnea~ cajo e júu` quiá` Dsea` Jmáang`. 22 Jogui mi` seen` jee` jaléng` dsea` i ja` mi` 'goo` teáang` teá` cóo` júu` quiá` Dsea` Jmáang`, joba' lafa' jaang` dsea` la'ib` jmáang`~ 'niá` a cajo e laco' lajo nilí` i e ni'uüing` i dsea` i dsea` quiá` Dsea` Jmáang`. Joba' cuóøng` fe'ee` e nícajmeáang`~ 'niá` a røøb` laco' la lín` i doñi` i dsea` e lí` laco' lajo cuóøng` nilí` i tú` 'ni` mítting` dsea` i nileáng` jee` jalé` dsee` quiá` . 23 Jo jmoo` o jalé` e na e laco' niní` júu` quiá` Dsea` Jmáang` jogui e laco' røøb` ni`íng` naa` e jlo` e cuø` e júu` jo.

24 Jo 'nú` niñí`ba' e mi` sea` ta~ cuíi` , i fíim` dsea` cuíi` , jo dsu` lifa' jaam`bing` i nilí` i niguieng` niñi` guí, jo lajoba' niñí` i lajíi` e catíi` . Jo co` lajob líi` , joba' fíi` i 'nú` e cuóø` bí` yaang`na` e laco' lajíi`nilí` na` lajíi` e catíi`na` do. 25 Jo jaléng` dsea` i guia` guíú` quiá` jéeng`guí e quiá` e nicuír` , 'né` e ja` ni` jmér` e jié` e dseáang` e ni'lé` quiá` . Jo jmoo` lajo e laco` lín` i e iiñ` e nilí`r` , jo lifa` e nilí`r` do tóøb` jmíi` ni`íng` . Jo dsu` jaléng` jneaa`aa` , dsea` líi` naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , cuø` bí` yee`naa` e laco` nilí`naa` e ni`íng`naa` lajíi` e catíi`na` do e jo` tóø` jmíi` fa` e ni`íng`guí. 26 Jogui dsu` jnea`~ ja` cuíi` i e lí` tá` cuíi` , o'guí jmoo`o lafa` ta~ tñing` e bá` a fí` guíá` gúi` . 27 Jo dsu` ja` jmoo`o lajo, co` lí` i fí` jnea` quié` ta~ ngúu` tåan`n e laco` nijmé` néu` , jo jmoo`o lajo e laco` ja` dseáang` e niseáan`n ca` mi` nícang` e nícajua` a júu` quiá` Dsea` Jmáang` jee` jaléng` dsea` .

Ja` dseeng` e jmiféng` dsea` jaléng` diée` i o` já`

10 Jo fíi` guí `nú` , dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , ja` iin`n fa` e ni`íng` óo`na` jalé` e cangoing` i lí` yéu` dsea` áang` qui`naa` ie` lamí` ca'uøøi` fí` Egipto, jo Fidiée` ca'e`reiñ` do fí` la'eáang` cóo` cabøø` jníi` , jogui e lajaléi` do cangoing` fí` ni` jmiñi` e sii` mar Rojo. 2 Jo ie` jo lajaléng` i dsea` i ca'uñi` dsea` i sitáang` cóo` Moi` ie` lamí` lafa` cajgáiñ` jmíi` cóo` e jníi` do jogui ie` mi` cangoing` fí` ni` jmiñi` do. 3 Jogui lajob cajo, lajíi`m` i dsea` do cajmítaang` yaaiñ` cóo` ca'líng` jmiñi` e cangoing` quiá` Fidiée` , 4 jogui cajo cangoing` quiá` Fidiée` ca'líng` jmi` e ca'léng` fí` dse` cuu` jiáa` . Jo e jiáa` doba` e jée` quiá`r` lajee` e ngir` fí` ni` guóo` uó` quié` . Jo e jiáa` jo cuóøng` lí` fe'ee` e íb` Dsea` Jmáang` . 5 Jo dsu` i fíim` i lí` yéu` dsea` áang` qui`naa` do cajúi` lajee` e ngir` fí` ni` guóo` uó` quié` uíi` e ja` catí` dsí` Fidiée` cóo` jalé` e cajmíeñ` do.

6 Jo lajalé` e na cangojée` cóo` i lí` yéu` dsea` áang` do e laco` cuø` cóo` lí` qui`i` e ja` 'né` nijmó`oo` jalé` e ga` e lí` dsí`naa` lí` laco` cajmée` i dsea` .

7 Joba` ja` jmiféng`na` jaléng` diée` i o` já` lí` laco` guí cajmée` i lí` yéu` dsea` áang` do, lí` laco` la fé` fí` ni` jí` quiá` Fidiée` lí` fé` lala: "Jaléng` dsea` caguár` ca`fí` cagó`r` , jo mi` cango` jo, caróor` e cataiñ` jmíi` ." 8 Jogui ja` 'né` e ni`lee`naa` e nigüéng`naa` cóo`

dseañt` osi dseamf` i o` qui`naa` lí` laco` guí cajmée` i lí`ng` i lí` yéu` dsea` áang` do ie` jo, co` uíi` e cajmée` lajo, joba` cajúi` ie` jo lí` laco` guíe` 'ní` mil dsea` lajee` cóo` jmíi` . 9 Jogui ja` 'né` jmé`naa` e nisíi`naa` Dsea` Jmáang` ne`duu jial tí` 'gøiñ` lí` laco` guí cajmée` i lí`ng` i lí` yéu` dsea` áang` do, co` uíi` e cajmée` lajo, joba` cajúi` e cacu` jaléng` mi` guíng` quiá`r` . 10 Jogui ja` jmiquíng` áa`na` cóo` Fí`naa` Fidiée` lí` laco` guí cajmée` i lí`ng` i lí` yéu` do, co` uíi` e cajmée` lajo, joba` casíng` Fidiée` dsea` mojí` i cajnga` quiá`r` .

11 Jo lajalé` e jo cangoing` i lí`ng` dsea` áang` qui`naa` e lí` laco` nilíne`naa` e ja` 'né` jmó`oo` lajo, jogui catí` fí` ni` jí` quiá` Fidiée` cajo e lí` laco` nilí` 'goo` qui`naa` , jneaa`aa` dsea` see`naa` jmíi` na, mi` tí` lí` ni` jaquíeng` e ni`íng` jmigüi` . 12 Jo co` lajob líi` , song jaang` 'nú` i áa`na` e teáb` sing`na` cóo` júu` quiá` Dsea` Jmáang` , joba` dseáng` eáam` 'né` e ni`íng` áa`na` e laco` ja` niténg`na` fí` ni` dsee` . 13 Jo jíi` jaang` 'nú` ja` mi` cangoing`na` e dseáang` niténg`na` fí` ni` dsee` e ja` mi` cangoing`ng` dsea` rúng`na` . Jo dsu` 'nú` cuóøøm` lí` jmita` óo`na` cóo` júu` quiá` Fidiée` , co` dseáng` jmiti`bre júu` quiá`r` . Jo ja` nicuór` fí` fa` e nidsing`ng`na` lajo eáang`guí e jíi` laco` té`na` , co` lajee` e dsing`ng`na` lajo, nijmé`bre jial té`na` e ja` niténg`na` fí` ni` dsee` .

14 Jo uíi` e lajob líi` , dsea` rú`naa` i 'neáan`n eáang` , joba` fíi` guí` jaléng` 'nú` e jmi`náng` yaang`na` e ja` jmiféng`na` jaléng` diée` i o` já` . 15 Jo fíi` i 'nú` lana, co` eáam` guíú` mogui`na` , jo yaam` 'nú` cuóøng` lí` fo`na` su já` osi o` já` é jalé` e júu` e fíi` i 'nú` na. 16 Jo mi` cuóøønaa` guí`máang` Fidiée` e 'né`naa` capí` jmíi` mi` huiing` jí` dsu` uíi` e jmiguiéng` dsi`naa` e cajúng` Dsea` Jmáang` fí` dse` crúu` , jo mi` jmoo`naa` lajo, joba` guóng` e jaam` dsea` uíing`naa` cóo` dsea` do la'eáang` e jmi`øøi` do. Jogui mi` fiing`naa` iñi` e quiee`naa` do lajee` jo, joba` guóng` cajo e jaam` dsea` uíing`naa` cóo` dsea` do la'eáang` cóo` e ngúu` táaiñ` do. 17 Jo nañi` fa` fíi`baa` la'ó` jneaa`aa` dsea` lí`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , dsu` lajíi`baa` quiee`naa` colíng` cóo` iñi` , jo e jo guóng` e lafa` jaam` jneaa`aa` lí`naa` lajalé`naa` colíng` cóo` Dsea` Jmáang` .

18 Jo quié`naa` cuente e mi` gó` jaléng` dsea` Israel jalé` ngu` jí` e lí` feá` e nícacuør` Fidiée` fí` nife` , joba` lí` lafa` cóo` cøøm` uíing` cóo` Fidiée` fí` nife` do. 19 Jo dsu` cóo` e júu` la ofa` fíi` i 'nú` e íng` ta` jaléng` diée` i o` já` , o'guí fa` e íng` ta` jalé` e feá` e cuø` dsea` jaléng` i diée` fí` cajo. 20 Co` lajíi` i júu` laba` e iin`n e fíi` i 'nú` , e mi` jaléng` dsea` i ja` cuíng` Fidiée` jmoo` feá` ngu` jí` e cuø`r` lí` doñi` i` diée` quiá`r` , joba` jaléng` i lí`m` cuø`r` jalé` e jo, jo o` Fidiée` dsea` cuø`r` . Jo dsu` jnea` ja` iin`n e quíng`na` jee` jaléng` i lí`ng` . 21 Joba` dseáng` ja` cuóøng` fa` e ni`u`na` jalé` e jmiguiéng` óo`na` Fí`naa` Dsea` Jmáang` jogui cajo e ni`u`na` jalé` e cuø` dsea` jaléng` i lí`ng` , o'guí cuóøng` fa` e nicø`na` iñi` e

jmiguiéng' óo'na' Fíi'naa' Dsea` Jmáang', jogui cajo e nicø'na' jalé' e feá' e cuø' dsea` jaléng' i'ling'.

²²Jo ja` jmó'naa' lajo e laco' ja` niliguíng' Fidiée' qui'naa'. Jo ja` güi'f' dsì'naa' e 'gøng' güi jneaa~aa' laço' dsea` i'. jCo' dseáng' o' lajo!

Jalé' e cuøøng` jmóo` dsea` quiá' Dsea` Jmáang'

²³Jo dsø' seem` dsea` i'f' lala: "Cuóøm` lí' jmee` jnea` lí' doñi' ee` iin~n." Jo dsø' e jáb' e jo, lifa' ja` jalé' líng' ta~ qui'li'. Jogui e jáb' e cuøøm` lí' jmé` dsea` lí' doñi' ee` iin~, lifa' ja` jalé' e jo nijmicóo' quiá'r e eáang' güi nidsicuáng' quiá'r' cogo' júu' quiá' Dsea` Jmáang'. <sup>24</sup>Jo dsø' ja` 'né' e lico' nijmé~naa' jmang' e güi' e qui'naa' yee~naa', co' lajob 'né' jmé'ee' güi' quiá' jaléng' dsea` rú'naa' cajo.

²⁵Joba' fíi'guí' 'nú' e cø'ba' lí' doñi' ee` ngúu' e 'nfi' dsea` fíi' lí' 'nfi', jo ja` jmíng'na' cuaiñ' quiá' e jo e laco' ja` ni'l' óo'na' jmiguiú' su cuøøng` cø'na' osi ja cuøøng` é. ²⁶Dsøco' latøøng` jmigü' jogui jalé' e sea` fíi' jo lí' quiá' Fíi'naa' Fidiée'.

²⁷Jo song jaang` dsea` i ja` líng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` catø'r' 'nú' e nigüi'quié'na' fíi' quiá'r', jogui 'nú' iim`ba' güiliing`na', joba' güiliing`na' jóng, jogui quié'na' lí' doñi' ee` e niguiá' fíi' ni' mes' e ja` jmíng'na' jíi' cogo' cuaiñ' quiá' jalé' e nicuø'r' 'nú' do su cuøøng` cø'na' osi ja` cuøøng` é. ²⁸Jogui dsø' song jaang` dsea` casf'r' 'nú' lala: "Lajalé' e jmiñi' la nicacuø'naa' e lí' feá' jaléng' diée'." Jo song lajob lí', joba' ja` cø'na' uíi' i dsea` i cajíng' do, jogui cajo e laco' ja` ni'l' dsí' jmiguiú' cuaiñ' quiá' e jo. <sup>29</sup>Jo dsø' cuaiñ' quiá' jial fíi' dsí' i dsea` i cacuø' 'nú' e jmiñi' doba' e fá'a, jo o' cuaiñ' qui'naa' e jial fíi' óo'na'. Jo dsø' jangám' nijmíng' 'nú' lala: "Jo jíali' éeng' i dsea` do jnea` cogo' jalé' e gó'ø uíi' jmiguiú' jalé' e fíi' dsí'?

³⁰Co' song cuøøbaa gui'máang' Fidiée' cuaiñ' quiá' lajíi' e gó'ø do, joba' jíali' éeng' dsea` jnea` dsø' uíi' e gó'ø e jo?" ³¹Jo song cø'na' osi ú'na' osi jmoo'na' lí' doñi' ee` e jié' güi é, joba' jmee'na' jalé' e jo e laco' nijmiféng'na' Fidiée'. <sup>32</sup>Jo jie' mi' ee'na' e ga' e laco' dseáang' e niténg' fíi' ni' dsee' si jaléng' dsea` Israel osi jaléng' i ja` líng' lajo, osi jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` caguiaang' güi é. ³³Co' jnea` jmi'úum'baa e jmoo'ø e jmi'iáan'n dsí' jaléng' dsea` cogo' jalé' e jmoo'ø, jo ja` 'nó' o jmoo'ø e lico' ni'uíng' güi' quié' e 'niá'a, co' 'nó' o jmoo'ø e jial ni'uíng' güi' quiá' dsea` caguiaang'. Jo jmoo'ø lajo e lí' laco' nilí' i dsea` i e nileáin' jee' jalé' dsee' quiá'r'.

¹¹ Jo co' lajob jmoo'ø, joba' fíi'guí' 'nú', dsea` rú'naa', e 'né' ee'na' laco' la ee' jnea~, co' jnea' ee' laco' ca'ee' Dsea` Jmáang'.

Jial 'né' líng' dseam' mi' jmfíeñ' Fidiée'

²Jogui lana eáam' iáang` dsí' cogo' 'nú', dsøco' contøøm' jmiguiéng' áa'na' jnea' jogui contøøm' jmiti'na' cajo jalé' júu' quiá' Dsea` Jmáang' e nical'ee' e 'nú' lamí' jéeng' güi.

³Jo dsø' jnea' iin~n e ningám'ba' e Dsea` Jmáam'bing' líng' dsea` mogui' quiá' jalaléng' dseañu', jogui dseañu'bing' líng' dsea` mogui' quiá' dseam', jogui Fidiéeb' dsea` líiñ' dsea` mogui' quiá' Dsea` Jmáang'. ⁴Jogui song jaang` dseañu' ja' guir' loguir' lajee' e fíi' Fidiée' osi mi' fíi' júu' quiá' dsea` do é, joba' ja` jmi'gór` dsea` mogui' quiá'r' jóng. <sup>5</sup>Jogui song jaang` dseam' ja' quidsir' 'mi' fíi' moguir' mi' fíi' Fidiée' osi mi' fíi' júu' quiá' dsea` do é, joba' ja` jmi'gór' i dsea` mogui' quiá'r' do. Jo song jmóor' lajo, joba' fíi'ib' quiá'r', co' líi' e lafa' cahuú' cuo' moguir'. <sup>6</sup>Dsøco' song jaang` dseam' ja' quidsir' 'mi' fíi' moguir', joba' guir' güi quiá'r' e nijmícuó'bre moguir' conguia'. Jogui song i dseam' i i' líim'bre e nihu' jñuguir' osi e nílculo' moguir' é, joba' guir' güi quiá'r' e güi'jíi'bre cogo' 'mi' lajee' e jmfíeñ' Fidiée'. ⁷Jo jaléng' dseañu' ja' 'né' iu' loguir' lajee' e fíi' Fidiée', dsøco' la'eáang' dseañu'ba' jmili' Fidiée' jial líiñ', jogui jmijnéei' cajo jial tii' niing' 'göiñ'. Jo dsø' jaléng' dseam' jmilir' jial tii' niing' güi dseañu'. ⁸Co' ja` cajmeáang` Fidiée' la'uii' dseañu' la'eáang' cogo' dseam', co' la'eáang' cogo' dseañu'ba' e cajmeáaiñ' la'uii' dseam'. ⁹Jo o' uíi' dseam' e ca'uíng' dseañu', co' uíi' dseañu'ba' e ca'uíng' dseam'. ¹⁰Jo uíi' e lajob lí', jogui uíi' jaléng' ángeles quiá' Fidiée', joba' jaléng' dseam' 'né'ba' equier' 'mi' dsí' fíi' moguir' e laco' cuø' li' e jmi'gór' dsea` mogui' quiá'r'. <sup>11</sup>Jo dsø' jee' jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang' neám' rúng' dseañu' cogo' güi dseam', co' ja' ee' qui'f' jmi' jmer' la tiiñ' yaaiñ'. ¹²Jo nañi' fa' e jáb' e la'eáang' dseañu'ba' e ca'uíng' dseam' lamí' uiing', jo dsø' e jáb' cajo e la'eáang' dseam'ba' e liseeng' dseañu'. Jo jalaléb' e jo Fidiée'bing' i caguia' uiing' e líi' lajo.

¹³Jogui 'nú', jíali fó'na'? Su güi' osi ja` dseeng' e ja` dsí' 'mi' fíi' mogui' jaléng' dseam' mi' jmfíeñ' Fidiée'? ¹⁴Jo yee'baa' cuøøng' lí' fíi' dsí'naa' e fíi'ib' lí' e jaang` dseañu' séer' güi' e licuee'. <sup>15</sup>Jogui dsø' quiá' jaang` dseam' cogo' e jlob' lí' e séer' güi' e licuee', dsøco' cangíiñ' quiá' Fidiée' e cuee' güi' e laco' jmáiñ' ta' e jo e lafa' jíi' 'mi' fíi' moguir'. ¹⁶Jo song seeng` dsea` i iing' nidsisíi' júu' cuaiñ' quiá' e júu' la, joba' 'né' ni'bre e o' jíi' jneaa~aa' o'guí dsea` quiá' Dsea` Jmáang` caguiaang' güi qui'f' tii'naa' e jmoo'naa' cogo' 'lé' güi e jié' e ja' røø' líi' cogo' e júu' la.

Laco' si'f' 'né' jmó'naa' mi' quiee'naa' i'naa' colíng'

¹⁷Jogui lana, dsea` rú'naa', e júu' e nifíi' 'nú' la ofa' e nifá'a güi' uíi' qui'naa'. Co' li' e lí' fíi' 'léeb' qui'naa' mi' seáang' rúng'na' e jmfíeñ'na' Fidiée' e lafa' e nijmé' e güi' qui'naa'. <sup>18</sup>Jo la'uii' nifíi' 'nú' e nicasf' dsea` jnea' e ja' røø' sìng'na' mi' seáang' rúng'na' e jmfíeñ'na' Fidiée'. Jo seab' mi' jáb' líng' jnea' e júu' jo. ¹⁹jCo' 'nú' fíi' óo'na' e dseáng' 'né' e sitáang'na' tá' cogo' 'lé', jo lajoba' nilíñi' dsea` i dseáng' lajang' líng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang'! ²⁰Jo uíi' e lajob jmoo'na', joba' mi' seáang' rúng'na' e cø'na' colíng', ja' jmoo'na' fa' dseáng' e jmiguiéng' áa'na'

Fíi`naa' Dsea` Jmáang⁻. ²¹ Dsəco' mi` nití` í` e nicø`^ 'nú` í`na', joba' seem` 'nú` e güijéem`ba' e cø`na` í`na'. Jo uíi` e jmoo`na' lajo, joba' i`lìng` 'nú` jo` tñing`na' cø`na` jíi` capí`, jogui lajee` jo i`lìng` 'nú` jì`gui cartí` dsea` íim`ba'. <sup>22</sup> Jo dsə' 'nú', niseab` 'nú`na' lí` cuøøng` u` cø`na', joba' jíialí` jmoo`na' ja` jíi`na' jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang<sup>-</sup>, jogui jíialí` cuø`na` fí`í` jaléng` i`dsea` i`ja` sea` jíi` capí` quiá`? Jo uíi` e lajob jmoo` 'nú', joba' jíi` ja` ñii` ee` nifá`a uii` quií`na'. ²³ Co` dseáng` ja` iáang` dsii` cõo` jalé` e jmoo`na' do!

Mi` gø` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` colíng` e laco` jmiguiéng` dsii` dsea` do

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Jo lab nifíi`túu` 'nú` e júu` e ca`íng` jnea` quiá` Fíi`naa' Dsea` Jmáang` lí` lajíi` e nica`ée`e 'nú` lami` jéeng`gui e fé` lala: 'Nia` ie` uøø` e cajáng` dsea` Fíi`naa' Dsea` Jmáang⁻, dsea` do catíiñ` iñi` <sup>24</sup> jogui cacuø`r` gui'máang` Fidiée`. Jo mi` cangf` jo, cangiñ` jo cajíñ` casf`r` dsea` quiá`r` lala: "Jó`o e iñi` la jo quié`na". Dsəco` e lab ngúu` táan`n e njáa`^a mi` nijúun`n uíi` dsee` quií`na`. Jo jmee`ba` laco` jíi` e jmoo`o jmii`na e laco` njimiguiéng` óo`na` jnea`. ²⁵ Jo mi` cangf` e cagø`r` e ií` canue` do, jo catíiñ` cõo` cõo`^ e a`^ jmí`^ mi`^ huïng` jø`^ jo cajíñ`": "E a`^ dsii` e cõo` la guõng` júu` tiqua` e 'míi` e njmé` Fidiée` cõo`^ 'nú` la'eåang` cõo`^ jmi`øøn` e nitg` mi` nitán`n fí` dse` crúu`. Joba` lacoo` ya` mi` ni'u`na` e jmí`^ e la a`^ dsii` e cõo` la, jmee`ba` lajo e laco` njimiguiéng` óo`na` jnea`. <sup>26</sup> Jo lajob líi` co` lacoo` ya` mi` cõ`na` iñi` quiá` Dsea` Jmáang` jogui mi` ú`na` e a`^ dsii` cõo` quiá`r` do, joba` jmiguiéng` óo`na` e cajúiñ` fí` dse` crúu`. Jo lajob 'nè` jmée`na` cartí` mi` nití` í` e njáa`túr fí` jmigü` la calé` catú`.

Jial 'nè` dø` dsea` e jmiguiéng` dsii` Dsea` Jmáang⁻

²⁷ Jo co` lajob líi`, joba` doñi` ií` dsea` i`ja` jmoo` laco` catíng` e jmi`gor` Dsea` Jmáang` mi` gø`r` iñi` quiá` dsea` do jogui mi` fí`r` e a`^ dsii` cõo` quiá`iñ` , joba` dseeb` éer` cõo`^ ngúu` táang` dsea` do jogui cõo`^ jmi`øøn`. <sup>28</sup> Joba` lajaang` lajaam` dsea` 'nè` fí` dsii` jial lítiñ` 'nú`gui e nidø`r` e iñi` do jogui nù`gui e ni`fí`r` e jmí`^ e a`^ dsii` e cõo` do. <sup>29</sup> Dsəco` song gø`r` jogui fí`r` e jo e ja` fí` dsii` e` guõng` e calf` cõo`^ ngúu` táang` Dsea` Jmáang⁻, joba` líco` 'nóor` e nicuø` Fidiée` ír` iihuü`. <sup>30</sup> Jo uíi` e lajob jmoo` 'nú', joba` fíim` 'nú` lana dsée`na` osi ua` ií` áa`na` osi nícajúm`bí` é. ³¹ Jo faco` jang` fí` dsi`naa` røø` jial líi`naa` nù`gui e níquiee`naa`, joba` ja` ee` uiing` sea` e nicuø` Fidiée` jneaa`aa` iihuü`. <sup>32</sup> Jo nañi` fa` cuø` Fidiée` jneaa`aa` iihuü`, dsə` jmoo` lajo e laco` ni`é`r` jneaa`aa` jial 'nè` see`naa` fí` quinir` , joba` lajob ja` ni`nñiñ` jneaa`aa` ie` jo colíng` cõo`^ jaléng` dsea` i`ja` cuíng` ír`.

³³ Jo co` lajob líi`, dsea` rún`n, joba` mi` seáang`^ rúng`na` e quiá` e nicø`na` , 'nè` jøøm` rúng`na` e laco` nicø`na` colíng` lajaléng`na`. ³⁴ Jogui song i`lìng` 'nú` eåang` jmi`aang`na` , joba` guié`gui quií`na` e

jang`^ nicø`ba` fí` quií`na` , jo lajoba` ja` nicuø` Fidiée` 'nú` iihuü` uíi` e ja` røø` jmoo`na` mi` seáang`^ rúng`na` quiá` e nicø`na` . Jogui jalé` e júu` e jié` e ca` jming`fí`gui 'nú` jnea` do, mi` niguiée`túu` fí` na e ni`é`e 'nú` , jogui`ba` moo`duu e` nilí`.

Jalé` e ngíng` dsea` e cuø` Jmiguí` quiá` Fidiée`

¹² Dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang⁻, e laba` iin`n e ñí` 'nú` guié` cuaiñ` quiá` jalé` e ngíng` dsea` e cuø` Jmiguí` quiá` Fidiée`.

² Jogui 'nú` ñí`ba` guié` e ie` lami` ja` mi` lìng`na` dsea` quiá` Dsea` Jmáang<sup>-</sup>, joba` cuøb` fí` yaang`na` e jmi`go`na` jaléng` diéé` i`ja` fé` . ³ Jo co` lajob lami` lìng` 'nú` , joba` lana iin`n e ñí`na` e jíi` jaang` dsea` i`fé` la'eåang` cõo` Jmiguí` quiá` Fidiée` cuøøng` lí` fé`r` jalé` júu` 'lì` uíi` quiá` Jesú. Jogui lajobi cajo, jíi` jaang` dsea` cuøøng` lí` fé`r` e Jesú lìng` Fiir` fíng` song i`dsea` i`ja` fé`r` la'eåang` cõo`^ e bí` e 'gøng` quiá` Jmiguí` quiá` Fidiée`.

⁴ Jogui e laba` fí`fí`gui 'nú` , e jmiguiéb` fíng`^ sea` e cuøøng` lí` íng` dsea` e tñiñ` , dsə` lifa` jíi` Jmiguí` quiá` Fidiée`ba` e cuø` jalé` e jo. <sup>5</sup> Jogui jmiguiéb` fíng`^ ta` sea` e cuøøng` lí` jmé` dsea` , dsə` lifa` jíi` Fíi`naa` Dsea` Jmáam`biñ` i`cuø` jalé` e jo. ⁶ Jogui cajo jmiguiéb` fíng`^ sea` e tñiñ` dsea` jmoo` , dsə` lifa` dseáng`^ lajíi`^ 'nial` Fidiée`bing` i`jmoo` lajalé` e jo quiá` lajaléng` dsea` . <sup>7</sup> Jo cuøb` Fidiée` lajaang` lajaang` dsea` lìng` ee` tñiñ` e laco` cuø` lí` e seeng` Jmiguí` quiá` Fidiée` cõo`r` , jo lajoba` ni`uíng` guié` quiá` lajaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang<sup>-</sup>. <sup>8</sup> Jo la'eåang` cõo`^ Jmiguí` quiá` Fidiée` i`lìng` dsea` ngíiñ` e tñiñ` ngáiñ` cõo`^ jalé` e fé`r` ; jogui i`lìng`gui cajo, la'eåang` cõo`^ e Jmiguí` doba` e ngíiñ` e eåang` tñiñ` júu` quiá` Fidiée` . ⁹ Jo i`lìng` dsea` ngíiñ` e la'eåang` cõo`^ e Jmiguí` do e já` lítiñ` e quíi` Fidiée` jmi`^ jmér` doñi` ee` ; jogui i`lìng` dsea` ngíiñ` cajo la'eåang` cõo`^ e Jmiguí` do e jmi`leáai` jaléng` dsea` dsée` ; <sup>10</sup> jogui i`lìng`gui dsea` ngíiñ` e tñiñ` e quíi`r` jmi`^ jmér` jalé` e dsigá` dsii` dsea` ; jogui i`lìng`gui dsea` ngíiñ` e tñiñ` guiar` júu` e iñi` quiá` Fidiée` ; jogui i`lìng`gui dsea` ngíiñ` quiá` Fidiée` e ñir` su fé` i`lìng` dsea` la'eåang` cõo`^ Jmiguí` quiá` Fidiée` osi la'eåang` cõo`^ jmi`guí` quiá` i`lim`^ é; jogui i`lìng`gui dsea` ngíiñ` e tñiñ` fé`r` jmi`^ e ja` ñir` jéeng`gui; jogui i`lìng`gui dsea` cajo ngíiñ` e jmoo` júu` e` guõng` e júu` e nícajíng`^ i`dsea` i`nicafé` e jmi`^ do. <sup>11</sup> Jo jíi` Jmiguí` quiá` Fidiée`ba` e jmoo` lajalé` e na, jogui e Jmiguí` job cajo e cuø` lajaang` lajaang` dsea` lí`^ jialco` i`dsii` e guié`gui.

Lajalém` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` lítiñ` lafa` jaam` dsea`

¹² Jo nañi` fa` jmiguiéb` guotíi` dsea` sea` , jo dsə` jaam` dsea` lítiñ` cõo`^ jalé` e jo. Jogui lajob lìng` Dsea` Jmáang` cajo. <sup>13</sup> Jo co` lajob líi` , joba` lajalém` jneaa`aa` cajgáang`naa` jmi`^ la'eåang` cõo`^ jíi` Jmiguí` quiá` Fidiée` e laco` ni`uíng`naa` lafa` jaam`

dsea` , nañí` si lñí` naa' dsea` Israel qsi ja` lñí` naa' lajo, qsi lñí` naa' dsea` si'nñng` ijmoo` ta~ qsi ja` lñí` naa' lajo é, jo dsu` lajalém` baa' cangñng` naa' e Jmiguí` quiá` Fidiée` do.

¹⁴Jo dsu` lajaang` lajaang` jneaa~aa` jmiguib` guotñ` naa' sea` , lifa` jaam` dsea` lñí` naa'. <sup>15</sup>Jogui song tñ` dsea` nijíng` lala: "Dsaco` ja` lñin`n guoo` , joba` ja` lñin`n 'náan`n quiá` guotñ". Jo dsu` o` uíi` e ja` lñng` lajo fa` nijé` e jo` lñí` 'náang` guotñ` dsea` . <sup>16</sup>Jogui song logua~ dsea` nijíng` lala: "Dsaco` ja` lñin`n jmini~, joba` ja` lñin`n 'náang` quiá` guotñ". Jo dsu` o` uíi` e ja` lñí` lajo fa` e nijé` e jo` lñí` 'náang` quiá` guotñ` dsea` . ¹⁷Jogui fa` jíi` jminib` dsea` sea` , joba` ñjial cuóøng` lí` e ninúr? Jogui fa` dseáng` jíi` loguab` dsea` sea` , joba` ñjial cuóøng` e nicár` jmea` ? ¹⁸Jo dsu` Fidiée` nícajméer` lacoo` guotñ` dsea` jogui nicaséer` e jo lacoo` ee` quiá` jie` lñí` ñir` e quié` guí niliñng` ta~ quiá` dsea` . <sup>19</sup>Jo faco` ca'íim` guotñ` dsea` sea` , joba` ja` seeiñ` jóng. <sup>20</sup>Jo dseáng` e jáb` e jmiguib` guotñ` dsea` sea` , jo dsu` jaam` dsea` lñiñ` coo` lajalé` e jo.

²¹Jo co` lajob lñí` , joba` jmini~ dsea` ja` cuóøng` e nijíng` e nisf` guoo`: "Ja` 'neán`n 'nú` , o`guí mogui` fa` e nijíng` e nisf` tñ": "Ja` 'neán`n 'nú` . ²²Co` dseáng` o` lajo, co` jalé` guotñ` dsea` e i` dsíir` e ja` guí niing` , e joba` e eáang` guí 'nér` . ²³Jogui jalé` guotñ` dsea` e ja` 'ga` lñí` jíi` r` , e joba` e eáang` guí qui`r` røø. ²⁴Jogui jalé` e guotñ` dsea` e i` dsíir` e eáang` guí ga` jnëeng` , e joba` e eáang` guí tñng` jmáiñ` guíü` , <sup>25</sup>jo dsu` ja` ngíi` lñí` 'nè` jmé` dsea` lajo coo` e guotñ` e guíü` jnëeng` . Jo dsu` Fidiée` cajmér` e laco` e guotñ` dsea` e eáang` guí ja` jíi` r` , e joba` e eáang` guí njmeáñ` guíü` . ²⁶Jo lajob 'nè` lñí` e laco` ja` si`naang` quiá` rúng` jalé` guotñ` dsea` , co` lñí` lñí` 'nè` e lacoob` guotñ` dsea` 'nè` jmé` quiá` rúng` . ²⁷Jo song e lñng` guotñ` dsea` íng` iihuñ` , joba` lajaléb` e caguiee` guí do íng` cajo; jogui song e lñng` guotñ` dsea` eáang` guí jmáng` dsea` guíü` , joba` lajaléb` e caguiee` guí do lñí`aam` dsíi` cajo.

²⁸Jogui lana fá`a e lajalém` 'nú` lñng` naa` lafa` jaam` dsea` coo` Dsea` Jmáang` , jogui lajaang` lajaam` ba` lñng` naa` lafa` jmacó` guotñ` dsea` do. ²⁹Jo Fidiée` nícaliñ` e jee` jaléng` dsea` quiá`r` seeng` la`uui` dsea` apoo` i` sñng` Dsea` Jmáang` i` njmé` ta` ni` júu` quiá`r` ; jogui lñ` catí` tñ` i` dsea` i` fé` cuaiñ` quiá` Fidiée` ; jogui lñ` catí` 'nì` jaléng` dsea` i` tñng` e` júu` quiá` Fidiée` ; jogui ngí` jo jaléng` i` dsea` i` quíi` jmiñ` jmoo` jalé` e dsigá` dsíi` dsea` ; jogui jaléng` i` dsea` i` jmi`leáang` jaléng` dsea` dsée` ; jogui jaléng` i` dsea` i` jmicoo` jaléng` dsea` rúng` coo` jalé` e 'nèiñ` ; jogui jaléng` i` dsea` i` quié` nifí` quiá` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` ; jogui jaléng` i` dsea` i` fé` jmiñ` e ja` ñir` jéeng` guí. <sup>30</sup>Jo dsu` ja` lajaléng` dsea` lñiñ` dsea` i` sñng` Dsea` Jmáang` i` njmé` ta` ni` júu` quiá`r` , o`guí lajaléng` dsea` jmoo` ta` fé` cuaiñ` quiá` Fidiée` , o`guí lajaléng` dsea` tñiñ` er` júu` quiá` Fidiée` , o`guí lajaléng` dsea` quíi`r` jmiñ` e jmoo` jalé` e dsigá` dsíi` dsea` , ³¹o`guí lajaléng` dsea` quíi`r` jmiñ` e jmi`leáaiñ` jaléng` dsea` dsée` , o`guí lajaléng` dsea` lñí`r` fé`r` jmiñ`

e ja` ñir` jéeng` guí, o`guí lajaléng` dsea` fa` quíi`r` jmiñ` e nigui`r` e` guóng` e jmiñ` do. <sup>32</sup>Jo dsu` 'nú` 'nè` e jmiñ`uung` naa` e niññng` naa` e lali` e jlo`^guí e cuø` Jmiguí` quiá` Fidiée` .

Jogui lana ni`ée`e 'nú` coo` fi` dseáng` e jlo`^guí eáang` .

Jial lñí` mi` 'neáang` dsea` rúiñ`

¹³Jogui song jnea~ cangñin`n quiá` Fidiée` e fá`a jalé` jmiñ` e fé` dsea` jmiñ` e ja` mi` cuíi` i` jéeng` guí, jogui jí`guí fá`a e jmiñ` e fé` jaléng` ángeles quiá` Fidiée` , jo dsu` ja` jmi`neáan`n jaléng` dsea` rún`n, joba` lñin`n jóng lafa` mi` jí` ñí` qsi mi` jí` ñí` chí` e ta` mi` eáang` mi` jí` bá` . ²Jogui song jnea~ ngñin`n quiá` Fidiée` e fá`a júu` e iin`n quiá`r` , jogui ñíi` jalé` e i` dsíir` e níjmér` cøøng`guí, jogui eáang` tñ`ng` ngán`n, jogui dseáng` e lajam`ba` já` lñin`n júu` quiá`r` co` quíi`baa jmiñ` jmeé` e nilisñng` ee` quiá` jalé` mó` , jo dsu` ja`guí 'neáan`n jaléng` dsea` rún`n, joba` ja` ee` quíing` quié`e jíi` coo` jalé` e jo. <sup>3</sup>Jogui song jnea~ jmoo`baa jmá`jí` jee` jaléng` dsea` tñng`lajíi` e sea` quié`e, jogui song la quié`guí ti` 'ñíá`baa njáang`ñíá`a fí` ni` jí` , jo dsu` ja`guí 'neáan`n jaléng` dsea` rún`n, joba` e jo ja` ee` ta` iing` quié`e jíi` coo` .

⁴Jo mi` jmi`neáang` dsea` dsea` rúiñ` e jo lñí` e jmoo`bre féng` dsíir` , jogui e eáam` guíü` dsíir` , jogui ja` jmoo` dsihuñiñ` , jogui ja` jmiñløng`ñíia'r` , jogui ja` jmiñráang`ñíia'r` , ⁵jogui ja` jmoo` soo` dsíir` , jogui o` jíi` ui` quiá`r`ñíia'r` i` dsíir` , jogui ja` 'nì` dsíir` o`guí i` dsíir` fñng song ee`go cajmeáng` dsea` ír` , ⁶jogui ja` jmi`líaang`dsíir` coo` jalé` e ga` e jmoo` dsea` , jo dsu` jmi`líaam`dsíir` mi` jmoo` dsea` e guíü` . <sup>7</sup>Dsaco` mi` 'neáang` dsea` rúiñ` , e jo lñí` e ja` ni`r` júu` mi` jí` dsea` rúiñ` jmoo` ga` , jogui ta` dsíir` coo` dsea` rúiñ` , jogui jman` e guíü`b` sijeeiñ` quiáiñ` do, jogui jmoo`bre té`r` mi` jmáng` dsea` ga` ír` .

⁸Jo dsu` e 'neáang` dsea` rúiñ` ja` tóo` jmiñ` fa` e ni`íng` . Jo dsu` tóo` jmiñ` e nité` e júu` e fé` dsea` i` quiá` Fidiée` , jogui lajob cajo e tñng` fé` dsea` jmiñ` e ja` ñir` jéeng` guí, jogui cajo jo` nili`nè` guí jalé` e tñng` ngáng` dsea` . ⁹Dsaco` jalé` e tñng` ngáng` dsea` jogui jalé` júu` e fé` dsea` e iñ` quiá` Fidiée` ja` ié` jalé` e jo. <sup>10</sup>Dsu` mi` nité` lñí` e njimi`ié` Fidiée` lajalé` , joba` niguiáb` lajalé` e ja` ca`ié` do.

¹¹Co` jnea~ ie` lamí` jiuun`n do, la fé` jaang` jiuum` fá`a, jogui i` dsíi` la i` dsíi` jaang` jiuung` jogui lajob jmoo`o cajo. Jo dsu` mi` cacuán`n, cab` casee`e lajalé` e jo e jmoo` jaang` jiuung` . ¹²Jo dsu` lanagui ja` ne`naa` røø` jial lñí` lajalé` , co` lñí` lafa` mi` jøøng` yee`naa` fí` ni` espejo e ja` 'goo` jnëeng` . Jo dsu` niguiéeb` jmiñ` mi` niline`naa` jial dseáng` lñí` lajalé` . Co` lana jalé` e tñ`ng` ngán`n ja` mi` ñíi` dseáng` la`ié` jial lñí` , jo dsu` niguiéeb` jmiñ` mi` niliñii` jial dseáng` lñí` lajalé` lñí` laco` la cuíng` Fidiée` jnea~ .

¹³Jogui dsu` 'nì` iing` jíi` sea` e ja` tóo` jmiñ` fa` ni`íng` , jo e lab e jo: e já` lñí`naa` júu` quiá` Dsea` Jmáang` , jogui e nita` dsí`naa` coo`r` , jogui e jmi`neáang`naa` rú`naa` . Jo dsu` jmi`neáang`naa`

rú`naa' do, e job e niing`gui eáang` lajee` lají` e 'n' na.

Jial mi` ngéeng` dsea` e fé'r` jmíi` e ja` ñir` jéeng`gui

14 Joba' ffi`guí 'nú', dsea` rú`naa', jmíi'úung`na' e njimíi'neáang`na' rúng`na', jogui jmee`na' quií` e niñiing`na' jalé` e cuø' Jmiguí' quiá` Fidiée` e tñng` dsea`, dsu` lifa' dseáng` la guíng`gui eáang` e niñiing`na' e tñng`na' fó`na' júu` e íng`na' quiá` Fidiée`. <sup>2</sup> Dsucó` i dsea` i cangéng` e fé'r` jmíi` e ja` ñir` jéeng`gui, Fidiée`bing` i féri` jo o' dsea` jmiguí` co` jíi` jaang` dsea` jiéng`ngáng` e jmíi` do. Jo i dsea` do fé'r` e jmíi` do la'eáang`cóo` Jmiguí' quiá` Fidiée`, jo jalé` e fé'r` do ja` m' cajmijnéeng` Fidiée` lamí` jéeng`gui. <sup>3</sup> Jo dsu` i dsea` i cangéng` e tñng`fér` jalé` e júu` e íñ` quiá` Fidiée` jmóor` lajo e laco'jmíco' r` e teá`gui nisíng` dsea` cóo` júu` quiá` Dsea` Jmáang`, jogui e laco'nicuó`rein` bí` , jogui cajo e laco' nijmitiñ`r` dsíiñ`. <sup>4</sup> Jogui i dsea` i fér` jmíi` e ja` ñir` jéeng`gui, jíi` quiá`r` ñia`bre jmíco`jalé` e jo e laco`teá`gui nisíñ`cóo` júu` quiá` Dsea` Jmáang`. Jo dsu` i dsea` i cangéng` e tñng`fér` jalé` júu` e íñ` quiá` Fidiée`, jmóor` lajo e laco'jmíco' r` e teá`gui nisíng` i dsea` rúiñ` caguiaang`gui cōo` júu` quiá` Dsea` Jmáang`.

⁵ Jo eáam`iing`jnea` e lajíi` 'nú' tñng`na' fó`na' jmíi` e ja` cuí`na' jéeng`gui, dsu` lifa' eáang`gui iing`jnea` e tñng`na' fó`na' jalé` júu` e íng`na' quiá` Fidiée`, co` e joba' eáang`gui niing`laco`gui e fó`na' jmíi` e ja` ñí`na' jéeng`gui. Jo dsu` song seem`bi dsea` i nijmé`júu`e~guóng` e fó`na', jo lajoba`teá`gui nisíng`na' cōo` júu` quiá` Dsea` Jmáang`. <sup>6</sup> Jo uíi` e lajob iíi` , dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, joba` ja` ee`ta`nilíiing`quí`na` jíi` coo` e jnea`ngóo`o ni`ee`e`nú` jo nifón`n'nú`cōo`jmíi` e ja`ngáng`na'. Jo dsu` eáam`nilíiing`ta`quií`na` song nifff`t`nú`lajíi` e nícajmijnéeng` Fidiée`lafa`mí`quíi` , osi e ni`ee`e`nú`jalé` e tñng`ngán`n, osi e nifff`t`nú`jalé` e júu`e`iin`nquiá`r` , osi líng`ee`ni`ee`e`nú`é.

⁷ Jo lajob iíi` cajo cōo` iíi` doñi`ee`lúu`e`bó`dsea` osi e jiéur`é, co` song ja`rø`bó`r`osi jiéur`laco`laco` , joba`ja`quí`jmíi`enilicuí`dsea`e`ebó`r`do. <sup>8</sup> Jogui fa`coo`jee`nii` , co` song ja`rø`nijíi`dsea`lúu`trompé`e`laco`nicuó`li`enináng`e`nii`do, joba`jíi`jaang`dsea`nilíi`r`ení`n`guiéng`guiú`yaaiñ`e`quiá`nináng`e`nii`do. <sup>9</sup> Jo lajob iíi`cōo`nú`cajo, co` song ja`fó`na`júu`e`laco`ningáng`dsea`rúng`na` , joba`jíi`ningáiñ`lajíi`e`fó`na`do? jCo`mí`jmoo`na`lajo, joba`lafa`fó`na`fí`guiá`gúi`! <sup>10</sup> Jo dseáng`e`jáb`e`jmiguiub`jmíi`fí`dsea`laúng`fí`jmiguí` , lifa`laco`jmíi`e`fí`dsea`seab`líng`uiing`quiá` . ¹¹ Jogui song jnea`ja`ñii`e~guóng`e`júu`e`sí`dsea`jnea` , joba`jnea`lín`nlafa`jaang`dsea`i`jáa`fí`líf`huíi`quiá`i`dsea`i`fén`jnea`do, co`ja`ngán`n`jmíi`quiá`r` , jogui lajobi`líng`jnea`quiá`i`dsea`i`cajo, co`ja`ngáiñ`jmíi`quié`e. ¹² Jo co`nú`jmoo`na`quií`e`oo`na`jalé`e`cuø`Jmiguí`quiá`Fidiée` , joba`jmíi`úung`na`eníñiing`na`lalíng`jalé`enilíiing`ta`quiá`e`laco`teá`gui nisíng`na`cōo`júu`quiá`Dsea`Jmáang`.

¹³ Jo jaléng`dsea`i`cangéng`e`fér`jmíi`e`ja`ñir`jéeng`gui, joba`'né`mí`r`Fidiée`enijmicóo`dsea`doquiá`r`e`laco`nisí`r`dsea`rúiñ`e~guóng`e`júu`e`fér`do. <sup>14</sup> Co`songjnea`fón`n`Fidiée`cóo`jmíi`e`ja`ñií`jéeng`gui, jo dsu`jmóo`olajolajee`la'eáang`cóo`jmiguí`quié`baa, lifa`jíi`ñia`baa`ja`ee`ngán`n`lajíi`e`fá`do. ¹⁵ Jo co`lajob iíi` , joba`mí`fón`n`Fidiée` , 'né`jmée`e`lajo`cóo`jmiguí`quié`baa, jogui dsu`'né`ngám`baa`cajo`lajíi`e`fá`do. ¹⁶ Jogui mí`ø`e`jmifén`n`Fidiée` , 'né`ø`cóo`jmiguí`quié`baa, jogui dsu`'né`ngám`baa`lajíi`e`ø`do`cajo. <sup>17</sup> Dsucó`song`nú`jmifén`Fidiée`cóo`lajíi`jmiguí`quií` , jo dsu`lajee`jo`ninú`jaang`gui`dsea`i`ja`mí`ngáng`e`júu`e`fó`do, joba`i`dsea`i`ja`cuóøng`nisí`r`Fidiée`e`lajob`nilí` , dsucó`ja`ngáiñ`lajíi`e`júu`e`fó`do. <sup>18</sup> Jo jangám` , eáam`jlo`e`júu`gui`máang`e`cuø`Fidiée`do, jo dsu`song`ja`gui`ngáng`i`dsea`i`núu`do, joba`ja`e`jmícoo`quiá`r`jíi`coo`fa`enidsicuáng`gui`quiá`r`cóo`júu`quiá`Dsea`Jmáang` . ¹⁹ Jo cuóø`ø`gui`máang`Fidiée` , dsucó`eáang`gui`tñn`fá`ja`jmíi`e`ja`ñii`jéeng`gui`laco`gui`lajaléng`'nú` . <sup>20</sup> Jo dsu`lacaang`jee`lí`seáng`dsea`quiá`Dsea`Jmáang` , eáang`gui`iin`n`fón`n`re`cóo`tú`'ní`mí`júu`e`laco`ngáiñ`elafa`enifón`n`re`cóo`jmiguí`júu`cóo`jmíi`e`dseáng`ja`ngáiñ`.

²¹ Jo ffi`guí`nú` , dsea`rú`naa` , ja`fí`áá`na`laco`gui`i`dsí`jaang`jiuung` , co`'né`líf`ng`na`lafa`jaang`jiuung`cóo`lajalé`e`ja`dseeng` , jo dsu`la`i`dsí`jaang`dsea`fén`'né`fí`áá`na` . ²² Jo`lalab`fí`Fidiée`fí`ni`jí`quiá`r` : "Nifón`n`jaléng`dsea`Israel`cóo`jmíi`e`ja`ngáiñ`jogui`nisíñ`n`dsea`i`ja`líf`ng`dsea`Israel`e`laco`niguiar`júu`quié`e`jee`jaléng`ír` , jo dsu`ja`já`nilíi`bir`jnea` ." Jo lanab`jíi`fí`Fí`naa`Fidiée`fí`ni`jí`quiá`r`.

²³ Jo co`lajob iíi` , joba`mí`fí`dsea`jmíi`e`ja`ñir`jéeng`gui` , e jo cuø`coo`lí`quiá`jaléng`dsea`i`ja`líf`ng`dsea`quiá`Dsea`Jmáang`jo`o`quiá`jaléng`i`líf`ng`dsea`quiá`Dsea`Jmáang` . Jo dsu`mí`fí`dsea`jalé`júu`e`íñ`quiá`Fidiée` , e jo cuø`coo`lí`quiá`jaléng`dsea`quiá`Dsea`Jmáang`jo`o`quiá`i`dsea`i`ja`líf`ng`lajo. <sup>24</sup> Dsucó`facó`lajee`e`siseáng`jaléng`'nú` , dsea`quiá`Dsea`Jmáang` , e jmiféng`na`Fidiée` , jo teáang`na`fó`na`jmíi`e`ja`ñí`na`jéeng`gui` , jo lajee`jo`ni`fí`fí`jaang`dsea`i`ja`mí`ñí`e`gui`e`fó`na`do` , osi jaang`i`ja`mí`já`líf`ng`júu`quiá`Dsea`Jmáang`é` , joba`i`dsea`i`ni`fí`dsí`r`e`ja`rø`lí`ba` . ²⁵ Jogui song lajíi`'nú`fó`na`jalé`júu`e`nica`iing`na`quiá`Fidiée`jo`lajee`jo`ni`fí`jaang`dsea`i`ja`mí`já`líf`ng`júu`quiá`Dsea`Jmáang`osi`jaang`i`ja`mí`ñí`e`gui`e`fó`na`do` , jo dsu`mí`ninú`i`dsea`do`e`júu`jo` , joba`dsí`lajob`ni`fí`dsí`r`e`rø`ø`bre`dsee` , jogui`ñia`bre`ni`fí`dsí`r`jal`lítíi`mí`ninú`lajíi`e`fó`na`do` . ²⁶ Jo mí`ninú`jalé`júu`do` , jogui`ba`nilíi`r`guié`jial`dseáng`lítíi` , jo`job`mí`nisí`r`uó`jnir`e`ni`jmiféiñ`Fidiée` , jo`joguiba`nijá`líiñ`e`dseáng`la`jam`ba`seeng`Fidiée`jee`lajaléng`'nú` .

Jmee'na' røø' lajíi' e catíng'na'

²⁶ Jo co' lajob lff', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang', joba' ffi' 'nú' e júu^ la, e mi^ seáng'na' e jmiféng'na' Fidiée', i liing~ 'nú' cuóøng` lff' ò'na' e jmiféng'na' Fidiée', jogui i liing~ 'nú' cuóøng` lff' é'na' dsea` júu^ quiá' dsea` do, jogui i liing~ 'nú' cuóøng` lff' fo'na' jalé' e nica'e' Fidiée' lafa' mi^ qui'na', jogui i liing~ 'nú' cuóøng` lff' fo'na' jmíi' e ja` ñí'na' jeeng'gui, jogui i liing~gui 'nú' cuóøng` lff' fo'na' e guóng' e jmíi' do. Jo dsu' lajalé' e jo 'né' jmée'na' e laco' nid-sicuáng'gui qui'na' cogo' júu^ quiá' Dsea` Jmáang'. ²⁷ Jo mi^ fé' dsea` jmíi' e ja` ñir' jeeng'gui, cuóøm' lff' fé' gáang' dsea` osi gaang` dsea` e jmíi' do, jo dsu' lifa' 'nú' e tá' jám` nijmé' lajo; jogui cajo i liing~ 'nú' 'nú' jmée'ba' júu^ e guóng' e jmíi' do. ²⁸ Jo song ja` seeng` dsea` i nijmé' júu^ e guóng' e jmíi' do, joba' gui'ñ'gui qui'na' e ja` nifo'ba' e jmíi' e ja` ñí'na' jeeng'gui do fí' lff' seáng' rúng'na', jo lff' féeng'na' Fidiée' la tiing'na' yaang'na' e ja` núu' dsea` jiéng'.

²⁹ Jo lajob cajo, song seeng` dsea` i fé' jalé' júu^ e íñ' quiá' Fidiée', joba' güifé'bre gáin' osi gaañ' é, jogui jaléng' dsea` i núu` jalé' e júu^ jo, güifé' dsír' cuaiñ' quiá' e júu^ jo. ³⁰ Jogui song Fidiée' liing~ ee` ca'e'r' jaang'gui dsea` lafa' mi^ qui'ñ' lajee' e fé'bi' i dsea` i ca'íng' e júu^ do, joba' gui'ñ'gui e niquiúm' i dsea` i fé' e júu^ e ca'íñ' quiá' Fidiée'. ³¹ Jo lajoba' lajaang' lajaang` i dsea` i fé' júu^ e íñ' quiá' Fidiée' 'nú' jém'bre e nitfiñ' cuaiñ' quiá'r', jo lajoba' lajiim' dsea` ninúr' e júu^ jo e laco' niliñir' jogui e niciu'ñ'gui bñ' yaaiñ'. <sup>32</sup> Co' i dsea` i fé' jalé' júu^ e íñ' quiá' Fidiée' 'nú' qui'ñ'bre jmíi' e nijéiñ' cartí' nitfiñ' e nifé'r'. ³³ Jo lajob 'nú', co' Fidiéeb' dsea` cuør' e seeng` dsea` jugui'ñ' júu^ røø', jo dsu' ja` iiñ' e eáang' ta' dsea` mft' e jíi' ja` ñí' dsea` jnang` i fé'.

Jo lff' laco' qui'ñ' tñing` dsea` quiá' Dsea` Jmáang', <sup>34</sup> e jaléng' dseam' ja` cuóøng` fé'r' fí' quiñ' dsea` mi^ tñ' i' e seáng' dsea` e jmiféiñ' Fidiée', dsu'co' ja` catíng' fa' e nijmér' lajo. Co' 'nú' jmí'gór' dseañ' quiá' lff' laco' fí' fí' ni' júu^ qui'ñ' ta' quiá' Fidiée'. ³⁵ Jogui song jaang` dseam' liing~ ee` ja` sangáiñ', joba' gui'ñ'gui e nijming'fí' dseañ' quiá'r' fí' 'nú', dsu'co' ja` catíng' e jaang` dseam' nifé'r' fí' quiñ' dsea` lajee' e siseáng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang' e jmiféiñ' Fidiée'.

³⁶ Jogui téé' áá'na' e o' cogo' 'nú' canaang` uiing' júu^ quiá' Dsea` Jmáang', o'gui jíi' 'nú' cajo dsea` i nica'íng' e júu^ jo. <sup>37</sup> Jogui song i liing~ 'nú' i' áá'na' e cangiñ'na' e tiing`na' fó'na' cuaiñ' quiá' Fidiée', osi i' áá'na' e cangiñ'na' e tiing`na' e jíe'gui é e cuó' Jmiguí quiá' Fidiée', joba' 'nú' ta' óo'na' e jalé' e júu^ e jmo' jnea' la lff' júu^ ta' huñ' quiá' Fí'naa' Dsea` Jmáang'. ³⁸ Jogui song i dsea` i ja' já' lff' i' e lff' lajo, joba' ja' 'nú' já' liing`na' e liing~ ee` cangiñ' e cuó' Jmiguí quiá' Fidiée'.

³⁹ Jo co' lajob lff', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang', joba' ffi' 'nú' e jmí'úung`na' e niñiing`na' e nifo'na' jalé' júu^ e ting'na' quiá' Fidiée', jogui cajo

ja` jniing'na' quiá' dsea` rúng'na' e nifé'r' jmíi' e ja` ñir' jeeng'gui. ⁴⁰ Jo dsu' lajalé' e jo 'né' jmée'na' røø' lff' laco' catíng'.

Jial mi^ cají'tu Dsea` Jmáang'

15 Jo lanaguí, dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang', iin' n e nijmiguéng' áá'na' cuaiñ' quiá' e júu^ e quiá' jial laang` dsea` jee' jalé' dsee' quiá'r' e níacaguí a jee' 'nú'. Jo e júu^ job e níca'íng' 'nú', jogui cajo eáam' teáang`na' teá' cogo' '. ² Jogui lajobi cajo, la'eáang' cogo' e júu^ job e nícaláang' 'nú' jee' jalé' dsee' qui'ñ'na', jo lajob lff' song ja` niqing'tu' tucang'na' calé' catú'; dsu'co' song cajmee'na' lajo, joba' ja' ee' ta' cali'ñing' qui'ñ'na' jóng lajíi' e níjá' calíng'na' do.

³ Jo níca'ée' baa 'nú' lajalé' júu^ e níca'íin' n, jo e lab e júu^ jo e niing'gui: Dsea` Jmáam'bing' i cajúng' uíi' jalé' dsee' qui'ñ'na' lff' laco' la fé' fí' ni' jí' quiá' Fidiée'. ⁴ Jo mi^ cangf' e cajúiñ', joba' ca'áiñ', jo dsu' mi^ catf' ni' jmíi' lajo, cajíb' tur calé' catú' lff' laco' la fé' fí' ni' jí' quiá' Fidiée' cajo; ⁵ jo la'uii' cajmijnéeng' 'ñia'r' fí' quiñ' Tú' Simón, jo mi^ cangf' jo, cajmijnéeng' 'ñia'r' fí' quiñ' i lff' guí lff' lff' 'ñia' ciento dsea` quiá'r', jo i liing~ i dsea` i níca-jum'bre, jo dsu' i fíim'bi seeng' lana. ⁶ Jo mi^ cangf' jo, cajmijnéeng'gui 'ñia'r' fí' quiñ' Tiáa', jo mi^ cangf' jo, cajmijnéeng' 'ñia'r' cajo fí' quiñ' jaléng' i dsea` caguaang'gui i sñiñ' cuaiñ' quiá'r'.

⁸ Jo tñ' lff' dséng'gui cajmijnéeng' 'ñia'r' fí' quiñi', jnea' dsea` lff' i' lafa' jaang` jiuung' i caliséng' 'nú'gui e catf' i' lajo. ⁹ Jo jnea' lff' i' jaang` dsea` i ja' niing' jíi' capí' jee' lajaléng' i dsea` i sñing' Dsea` Jmáang' cuaiñ' quiá'r', jo dseáng' ja' catfim'baa fa' e nílisii' lajo uíi' e lamí' jeeng'gui gab' cajmeaan' n jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang'. ¹⁰ Jo oo' e ta' oo' la dsu' uíi' e eáang' guiúng' Fidiée' cogo' jnea'. Jo e guiúiñ' cogo' jnea' do eáam' nícali'ñ' ta', co' jnea' eáang'gui nícacuó' dsíi' cogo' e ta' e jmoo'o la lff' la-co'gui i dsea` caguaang'gui do. Jo nañí' fa' o' jnea're dsea` nícajmé' lajo, co' Fidiéeb' dsea` nícajmíco' jnea' uíi' e eáang' guiúiñ' cogo' jnea'. <sup>11</sup> Jo dsu' ja' e lñgñ' su nícajmé' jnea' e ta' jo osi nícajmée' jaléng' i dsea` i' é, co' conrøøb' guia'naa' e júu^ jo, jogui e júu^ job cajo e já' nícaliñ'na' do.

Mi^ níjí'tu jaléng' lff'

¹² Jogui jnea'ñ' guia'naa' júu^ cuaiñ' quiá' e cají'tu Dsea` Jmáang' mi^ cangf' e cajúiñ'. Joba' jíalí' seeng' i liing~ 'nú' i' fí' e o' já' e níjí'tu jaléng' lff'? <sup>13</sup> Dsu'co' faco' ja' jí' tu jaléng' lff', joba' o' já' e cají'tu Dsea` Jmáang'. ¹⁴ Jo co' faco' ja' cají'tu Dsea` Jmáang', joba' e júu^ e guia' jnea'ñ' jee' 'nú' ja' ee' quíng' jíi' coo', jogui cajo ja' ee' quíng' jíi' coo' e já' nícaliñ'na' júu' quiá' dsea` do. ¹⁵ Jogui faco' e ja' já' e jí' tu jaléng' lff', joba' jnea'ñ' lico' lff' naa' dsea` i jmígoob'. Co' guia'naa' júu^ e Fidiéeb' dsea` cajmijí' tur Dsea` Jmáang',

jogui e o' já" e cajmijí" tür faco' dseáng" já" e jo` jí" tu jaléng" lít".<sup>16</sup> Jogui faco' ja` jí" tu jaléng" lít", joba' ja` cají" tu Dsea` Jmáang" cajo.¹⁷ Jogui faco' ja` cají" tu Dsea` Jmáang", joba' ja` quiíng" jí" coó` quií" na' e já" lít" na' júu" quiá" r", jogui cajo quiim" bít" jee" jalé" dsee" quií" na' lana.¹⁸ Jogui faco' lajo lít", joba' jaléng" dsea` quiá" Dsea` Jmáang" i nícajung" lamí" jéeng" guí, fí lít" lib" nícangolíñ" jóng.¹⁹ Jogui song líco" líng" ta" quií" naa' jí" fí" jmigüi" lab e lít" naa' dsea` quiá" Dsea` Jmáang", joba' e ngí" fíib" jneaa" aa' jee" jaléng" dsea".

²⁰ Jo dsú" dseáng" e jáb" e cají" tu Dsea` Jmáang" mi" cangí" e cajúiñ". Co' líbing" i cají" tu la'uii" jee" jaléng" dsea` quiá" r" i níjí" tu mi" nití" l" lajo.²¹ Jo co' uíi" jaang` dseañu" e caliseá" 'mó" fí" jmigüi" la, jogui lajobi cajo uíi" jaang` guí dseañu" e níjí" tu jaléng" lít" mi" nití" e í" jo.²² Jo lajob lít", dsúco" uíi" e lít" dsea` dsea` siju" Adán, joba' tíiñ" 'mó" lajaléiñ". Jogui lajobi cajo, la'eáang" e nilí" naa' dsea` quiá" Dsea` Jmáang", joba' níjí" týu" e laco' nílisee" naa' cøøng" coó" Fidiée".²³ Jo lajob nilí", lifa' níjí" tu dsea` lít" laco' jí" e si" i"; co' Dsea` Jmáam" biñ" i la'uii" i cají" tu, jogui mi" níjáa" tur calé" catú" fí" jmigüi" la, joguiba' níjí" tu jaléng" dsea` quiá" r".<sup>24</sup> Jo mi" ningí" jo, joguiba' níjí" fí" jaguo" Tiquí" i" Fidiée" lajalé" e néé" nir" lana.<sup>25</sup> Co' dseáng" 'né" e néeb" ni" Dsea` Jmáang" lajalé" cartí" mi" niguiéng" Fidiée" fí" uií" tít" dsea` do lajaléng" i" ní" ní" quiá" r".<sup>26</sup> Jo Fidiée" ní" iñiñ" 'mó" tí" l" dséng" guí, co' e job e 'ní" ní" do.<sup>27</sup> Jo lajalé" níguia" Fidiée" fí" uií" tít" Dsea` Jmáang". Jo mi" jíng" Fidiée" e niné" lajalé" fí" uií" tít" Dsea` Jmáang" dsú" ofa' éeng" 'ñia'r" cajo, dsúco" 'ñia'a" bre dsea` níjméer" e niné" lajalé" do fí" uií" tít" dsea` do.<sup>28</sup> Jo mi" nícató" e niné" fí" uií" tít" Dsea` Jmáang" lajalé", joguiba' níjáng" Dsea` Jmáang" 'ñia'r" fí" jaguo" Tiquí" r" Fidiée", co' líbing" i nícaguiá" lajalé" fí" uií" tít" dsea` do. Jo lajoba' jí" Fidiéeb" dsea` nícar" nífi" quiá" lajalé".

²⁹ Jo song fí" óo" 'né" e ja` jí" tu jaléng" lít", joba' jíalí" i lít" "nú" cajgáang" na" jmí" cuaiñ" quiá" jaléng" lít"? ¿Jogui e uiing" quiá" e jmoo" na" lajo song fí" óo" na" e ja` jí" tu jaléng" lít" mi" nití" l" lajo?³⁰ Jogui faco' ja` jí" tu jaléng" lít", joba' jíalí" contøøng" dseáng" seeng" jnea" fí" jmigüi" la?<sup>31</sup> Jo lajob lít", dsea` rú" naa' dsea` quiá" Dsea` Jmáang", co' lacoo" jmíib" dseáng" seen" fí" jmigüi" la. Jo dseáng" e jáb" júu" e fá" a la lít" laco' guí la iáang" dsí" coó" 'nú" dsú" uíi" e nilí" ní" na" dsea` quiá" Fí" naa' Dsea` Jmáang".³² Jo song líco" si" jeen" n e ní" iñiñ" n jalé" e ngíñ" n jí" mi" seen" fí" jmigüi" la, joba' ja" ee" ta" mi" calí" líng" jí" coó" quié" e jalé" e ga" e nícangojéé" quié" e ie" lamí" catíng" júu" quié" e coó" jaléng" dsea` i sooo" dsí" i seeng" fí" Éfeso. Co' faco' o' já" e níjí" tu jaléng" lít", joba' maquiee" naa' jogui ma'né" naa', co' dsa'ó" jo` ní" su see" guí", lít" laco' júu" róo" e fé" i lít" dsea`.

³³ Jo fí" guí" 'nú", dsea` rú" naa", e jie" mi" cuø" fí" yaang" na" e dsea` jiéng" níjmigóøiñ" 'nú", co' fíim" la-

jí" e guiá" e quií" tít" dsea` la'eáang" coó" dsea` rúiñ" i ée" ga".³⁴ Jo co' lajob lít", joba' fí" guí" 'nú" e jmjnéé" tu óo" na" laco' catíng", jogui jo" ee" na" dsee", co' i lít" "nú" dseáng" ja" mi" cuim" bít" Fidiée". Jo uiing" quiá" e fí" 'nú" jalé" e júu" la e lít" laco' níca" na" fí" t".

Jial lít" dsea` mi" cangí" e cají" tur

³⁵ Jo jangám" seeng" dsea` i níjmingí" lala: "Jo jíal ni" jí" tu jaléng" lít" jogui jíal lít" iñiñ" cajo?"<sup>36</sup> Jo júu" lít" lít" e jmíngí" na" do, co' níñib" 'nú" guiá" e mi" áng" dsea` mijú" fí" nút" uó", jang" 'né" lafa' e níjum" e mijú" do, joguiba' cuóøng" e nísañg" níi" quiá".³⁷ Jo ja" cuóøng" e níjn" dsea` e sú" quiá" mijú", dsúco" lají" mijú" ba" cuóøng" e níjn" dsea`, nañí" si mijú" micu" iee" osi lít" doñí" ee" mijú" é.³⁸ Jo mi" cangí" e cangojnea" e mijú" do, joba' 'ñiab" Fidiée" dsea` níjmér" jíal iñiñ" e ní" uíing" e sú" quiá" do lít" laco' jmóor" coó" laca" líng" mijú".<sup>39</sup> Jo ja" røø" lít" ngúu" táang" lajaléng" i seeng" fí" jmigüi", co' e jiéb" lít" ngúu" táang" dsea` laco' guí ngúu" táang" jó" nuu" coó" guí quiá" jaléng" ta" coó" guí quiá" jaléng" 'ñu".⁴⁰ Jogui lajobi cajo, seab" e sea" fí" yú" jmigüi" coó" guí e sea" fí" ní" guóo" uó", jo dsú" jmaquím" ia" e sea" fí" yú" jmigüi" laco' guí e sea" fí" ní" guóo" uó".⁴¹ Jogui e jiéb" jíng" iee" laco' guí e jíng" si" osi jaléng" núu" é, jo jí" guí jee" jaléng" núu" e jiéb" jíiñ" laca" líng" ca" iñiñ".

⁴² Jo lajob lít" cajo mi" níjí" tu jaléng" lít". Co' níjiéb" ngúu" táang" dsea` mi" ningí" e ní" áiñ" fí" nút" uó", jo dsú" mi" níjí" tur calé" catú", jo tóo" jmí" fa" e níjié" guí.<sup>43</sup> Jo e ngúu" táang" dsea` e ní" áng" fí" nút" uó" ja" ee" ta" líng" e jo, jo dsú" mi" níjí" tu calé" catú", joba' eáam" niniing".⁴⁴ Jogui cajo ja" ee" bí" óo" e ngúu" táang" dsea` e ní" áng" fí" nút" uó", jo dsú" mi" níjí" tu calé" catú", eáam" ní" gøeng".<sup>45</sup> Jogui jí" ngúu" táam" dsea` e ní" áng" fí" nút" uó", jo dsú" mi" níjí" tu calé" catú", nilí" ngúu" táang" dsea` la'eáang" coó" Jmigu" quiá" Fidiée".<sup>46</sup> Dsúco" song sea" ngúu" táang" dsea` fí" jmigüi" la, joba' seab" cajo fí" jmigüi" coó" la'eáang" coó" Jmigu" quiá" Fidiée".

⁴⁷ Jo lajob lít" lít" laco" fí" fí" ní" jí" quiá" Fidiée" lít" fí" lala: "I" dseañu" la'uii" i calisí" Adán caliséiñ" equier" ngúu" táang" dsea` jmigüi"; jo dsú" i dseañu" i cøøng" guí do, íb" i cuo" e seeng" dsea` lata".⁴⁸ Jo lajee" e see" naa" fí" jmigüi" la, dsea` guóob" lít" naa". Jo dsú" la'eáang" coó" Jmigu" quiá" Fidiée" nilí" ngúu" táang" naa" mi" níseé" naa" fí" jmigüi" coó".⁴⁹ Jo lajob lít", co' i dseañu" la'uii" i calisí" Adán, coó" guóo" ba" ca" jmeáang" Fidiée" ír", co' fí" guóo" uó" jmigüi" caliséiñ". Jo dsú" i dseañu" i cøøng" guí do, fí" níff" lít" jáa" í".⁵⁰ Jo lajaang" lajaang" dsea` jmigüi" sea" ngúu" táaiñ" lít" laco" guí ngúu" táang" Adán e cajmée" Fidiée" coó" layaang" guóo". Jo dsú" ie" jo, røøb" nilíng" lajaléng" dsea` quiá" Dsea` Jmáang" lít" laco" la lít" dsea` do 'ñia'r", dsea` jáa" fí" níff".

⁵¹ Jo lana, lajee" e see" naa" fí" jmigüi" la, lít" naa" lít" laco" la lít" ngúu" táang" Adán e calí" coó" layaang" guóo". Jo dsú" ie" jo, nilí" naa" lít" laco" la lít" i dsea" i jáa" fí" níff".

⁵⁰Jo e laba' iin~n fí~i 'nú', dsea` rú`naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang~, e jalé` ngúu` táang` dsea` cój~gui móo` teáaiñ` ja` catíng` fa' e nilisea` jalé` e jo mi~ nité` í` e dseáng` jíi` Fidiée` dsea` nicár` nifí` quiá` jalé`. Jogui jalé` e tóo` jmi~ ni~íng` ja` cōøng` cój~ jalé` e ja` tóo` jmi~ ni~íng`. ⁵¹Jo lana lab nifí~duu 'nú` coo` júu` e ja` mi~ níi`na' jéeng`gui, jo e lab e júu` jo: Ja` lajíi`naa' nijúu`naa', jo dsu` lajíi`baa' ni~uíng`naa' dsea` i` mifíng` mi~ nité` e í` jo. ⁵²Jo e jo nidsijée` dseáng` lajee` cateáb` dseáng`, lafa' mi~ báang`naa' jmini`naa'. Jo mi~ ni~íi` fí` yú` jmi~ e lúu` trompé` quiá` Fidiée` lí` cadséng`, job mi~ nijí`tu jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` nicajúng` lami` jéeng`gui. Jo dsu` jo` quí` jmi~ fa' e nijúung`tu jaléng` i` calé` catú`. Jogui lajaléng` jneaa`aa', dsea` lí`naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang~, ni~uíng`naa' dsea` i` mifíng`. <sup>53</sup>Joba' e ngúu` táang`naa' e jgo` do jo` tóo` jmi~ fa' e nijié`gui, co` ni~uíng` coo` e ja` tóo` jmi~ fa' e ni-jié`gui. Jo ie` jo e ngúu` táang`naa' e sea` 'mó` quiá` ni~uíng` coo` e jo` sea` 'mó` quiá`. <sup>54</sup>Jo mi~ niliſting` e ngúu` táang`naa' e jgo` do, ni~uíng` coo` e jo` tóo` jmi~ fa' nijié`gui, jogui mi~ niliſting` e ngúu` táang`naa' e sea` 'mó` quiá` do jo ni~uíng` coo` e jo` sea` 'mó` quiá`, jogui ba` dseáng` niliti` jíi` laco` la fé` fí` ni~ji` quiá` Fidiée` lí` fé` lala: "Jo` tóo` jmi~ fa' nilisea`gui 'mó', co` dseáng` conguab` nica'íng` bí` quiá`." <sup>55</sup>Jo co` lajob líi`, joba` cuóøng` fe`ee` e jo` sea`gui bí` quiá` 'mó', joba` jo` ee` quí` jmi~ fa` ee` ni~lé`gui, co` dseáng` conguab` nica'íng` bí` quiá`. ⁵⁶Jo la'eáang` cój~ dsee`ba` e sea` bí` quiá` 'mó', jogui la'eáang` cój~ e júu` quiá` ta` quiá` Fidiée` e cajme` Moi~, cój~ e joba` e lili` dsea` e røøiñ` dsee`. ⁵⁷Jo e`gui gui'máang` Fidiée` e jo` silíi`gui jneaa`aa` bí` quiá` 'mó', co` nicalf`baa` e jo` la'eáang` cój~ lajalé` e nicajmée` Fíi`naa` Dsea` Jmáang`.

⁵⁸Jo uíi` e lajob líi`, dsea` rú`naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` neáan`n eáang`, joba` fí~i 'nú` e teáb` 'né` teáang`naa' cój~ júu` quiá` Dsea` Jmáang`, jogui cuø` óo`na` e jie` mi` lí` túng` áa`na` fí` lí` niteáang`na`. Jogui cajo contøøng` cuóø` bí` yaang`na` e jmée`na` e ngocáng` óo`na` lajíi` e ta` e nicang`ng`na` quiá` Fidiée`. Co` 'nú` níi`ba` guiú` e ja` lí` tá` jmo`na` e ta` e jmoo`na` quiá` dsea` do.

Mí` caseáng` jalé` e 'né` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`

¹⁶ Jo lana nifí~i 'nú', dsea` rú`naa', cuaiñ` quiá` jalé` e seáang`na` e 'né` dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`. Jo e jo 'né` jmée`na` lí` laco` jíi` e nicaffí`jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` seeng` fí` lí` se` Galacia. ²Jo lacoo` jmi~ domiing`, lajaang` lajaang` 'nú` 'né` nijmiñung`na` capí` lí` jial jíi` e nicalf`na` e jmoo`na` ta`. Jo jalé` e jo 'né` 'meá`na` e la`co` mi` niguiée`e fí` na, jo` 'né` fa` e niseáng`gui`. ³Joba` mi` niguiée`e fí` na, nisfín`n fí` Jerusalén jaléng` dsea` i` niguíng` 'nú`, jogui nicuóø`ore ji` lí` fé` e tab` óo`na` cój`r~, jo nicár` jalé` e nícaseáang`na` do quiá` jaléng` i` dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` neáang` fí` jo. ⁴Jogui song lajam`ba` 'né` e

ninii` jnea` fí` jo, joba` cuóøm` lí` dsilíng` i` dsea` i` cój~ jnea` cajo.

Mí` ca`f` dsíi` Paa` e nidsér` fí` Corinto

⁵Jo lajee` e iuun` fí` e ngóo`o fí` na, dseáng` 'né`ba` e ningiñ`n fí` lí` se` Macedonia; jo mi` ningf` e ningiñ`n fí` jo, jogui ba` niguiée`e fí` na fí` Corinto. ⁶Jo jangám` nija`cój~ 'nú` fí` na coo` tú` jmi~ lajo, osi jangám`bí` é ningiñ`n lata` jíi` güií`. Jo song lajobi, joba` 'náb` cuóøng` lí` jmiçóo`na` jnea` cój~ jalé` e 'né`e lajee` e iuun` fí` e ninii`i fí` lí` jié`. ⁷Jo dsu` jnea`, mi` niguiée`e fí` na, ja` iin~n e lico` ningiñ`n cateá` lajo cój~ 'nú`, co` jnea` iin~n e nija` huóøb`jíi`cój~ 'nú` fí` na song nicuó` Fidiée` fí` lajo. ⁸Jo dsu` jnea` i` dsii` e nija`bí` fí` la fí` Éfeso cartí` e jmi~ e sii` Pentecostés, ⁹dsuco` lajee` lana fí` la, dsíng` sea` fí` quié`e e ni-jmee`e lajíi` e ta` e nicang`n`n quiá` Fidiée`, jogui ta` dsii` e guíab` nidsijée` quié`e, nañí` fa` i` fíim`bre seeng` i` 'nú` níng` jnea`.

¹⁰Jogui song niguiée` Timoteo fí` na, joba` jmi`úung`-na` e niliseeiñ` guiú`cój~ 'nú`, co` lí` jmoor` ta` jíi` la-co` ta` jmoo` jnea` cajo lí` laco` jíi` ta` e nicang`ng`-naa` quiá` Fíi`naa` Dsea` Jmáang`. ¹¹Jo co` lajob ta` jmóor`, joba` ja` 'né` e jøøng`na`r uó`, co` lí` lí` 'né` e njmiçóo`baa`re cój~ jalé` e 'nér` e laco` iuuiñ` fí` juguiú` lajee` e jáar` e nija`eer` jnea` fí` la. Co` dseáng` nisijeem`baare colíng` cój~ jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` caguaang`gui.

¹²Jogui cuaiñ` quiá` i` dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` sii` Apolos, eáam` nicamíi`ire jmi`ee` e nidsér` cój~ jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` e nidsi`eer` 'nú`, jo dsu` lajee` lana ja` mi` caguiá` dsíir` fa` e nicangór`. Jo dsu` lajob nijmér` mi` lí` e nicuó` fí` quiá`r` lajo.

Júu` guicóo` lí` cadséng` quiá` Paa`

¹³Jo e laba` fí`guí` 'nú`, dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, e contøøm` 'né` jmiñiing` áa`na`; jogui teá` síng` yaang`na` cój~ e júu` quiá` Dsea` Jmáang` e njá` calíng`na` do; jogui cajo teá` teáang` óo`na` jogui cuóø` bí` yaang`na` e laco` ja` nitú`na` lajíi` e fí` lí` niteáang`na`. ¹⁴Jogui lajalé` e jmoo`na`, jmee`ba` e laco` jmi`neáang`na` dsea` rúng`na`.

¹⁵Jo niñib` 'nú`, dsea` rú`naa`, e jaléng` dsea` sinéu` quiá` Estéfanas, i` la'uíi` i` já` calíng` júu` quiá` Dsea` Jmáang` fí` latøøng` fí` lí` se` Acaya, jogui jaléng` i`b` cajo i`jmoo` ta` jmiçóo`jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` li` 'né` quiá` lajo. <sup>16</sup>Joba` jnea` iin~n e ni-jmee`na` nüø`ba` júu` quiá` i` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` lí`ng` laco` i` dsea` sinéu` quiá` Estéfanas, jo lajob 'né` nijmée`na` cajo cój~ jaléng` i` dsea` i` jmiçóo` jogui i`jmoo` ta` lajo.

¹⁷Jogui iáam` dsii` cajo e nicagüílíng` fí` la i` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` sii` Estéfanas cój~gui` Fortunato jogui Acaico, co` lí` lafa` e nicagüílíng` 'nú`ba` e nicagüílíng` fí` la. ¹⁸Dsuco` jaléng` i` dsea` na ni-cacuø`bre jnea` bí` e laco` nilitiáang`gui` dsii` lí` laco`

la nícajméer` cóo'~ 'nú'. Joba' catíim`ba' e njimi'goo'-na' i dsea` i líing` laco' i na.

¹⁹Jogui jaléng` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` i seeng` fi` lf` se` Asia guiéiñ` júu^ guicóo` quíi`na'. Jogui Aquila cóo'~guí dseamí` quiá'r` i sii` Prisca cóo'~guí jaléng` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` i seáng` fi` quiá'r` e laco` jmiféiñ` Fidiée` , iáam` dsíir` e guiéiñ` júu^ guicóo` quíi`na' lf` laco' catíing` e jmoo` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` .²⁰Jogui líing`na' júu^ guicóo` quiá`- lajíing` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` i seeng` fi` la fi` Éfeso. Jogui mi` jié` jíng` rúng`na', joba' féeng` rúng`na' e sée`~ guoo` rúng`na'.

²¹Jogui lana, jnea` Paa` jmo'o e júu^ guicóo` la quíi`na' cóo'~ guóo`o 'níá`baa.

²²Jogui song seeng` dsea` i ja` 'neáang` Fí`naa' Dsea` Jmáang` , joba' dseáng` ff` lf` 'lib` catíiñ` . Jo dseáng` e já`-ba' e tí` lf` nijáab`tu Fí`naa' Dsea` Jmáang` calé` catú`.

²³Jo mít`~† Fí`naa' Dsea` Jmáang` e ni'ír` güea`~ quiá'r` fi` lf` seeng`na'.²⁴Jogui eáam` 'neáang` jnea`~ 'nú` lajíing`na', dsúco` lajíi`baa` lf`naa' dsea` quiá`- Fí`naa' Jesús.

Jo lajob nilí`.

Jo lana cató` e ji` la'uui` quiá`- Paa` e catíing` jaléng` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` i seeng` fi` Corinto.

2 Corintios

1 Jnea~ Paa~ l̄ín n̄ jaang` dsea` apóo~ ī óo` ta~ quiá~ Dsea` Jmáang~, co' lajob cal̄iáang` dsíi` Fidiée` cajmér` cóo~ jnea~. Jo col̄iing~ cóo~ jaang` dsea` rú~naa` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ ī sii` Timoteo, jmo`o e ji` la e cat̄iing` jaléng~ 'nú', dsea` rú~naa` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ ī neáang` fí` na fí` Corinto. Jogui cajo cat̄iim~ e ji` la ī dsea` rú~naa` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ caguaang~ ī neáang` fí` lat̄øeng` fí` guóo~ uó~ fí` li~ se` Acaya. **2** Jo lana m̄f` ī Tiquí~ii` Fidiée` cóo~ gui` Fí`naa` Dsea` Jmáang~ e güt`f`bre güea~ quiá`r` fí` li~ seeng`na` jogui e nicuó`r` 'nú' e seeng`na` jugui~ júu~ røø`.

Jalé` iihuíi` e ca'íng` Paa~

3 Jo contøøm~ 'nè` jmiféng`naa` Fidiée` ī l̄iing` Tiquí~ii` Fí`naa` Dsea` Jmáang~, co` íb` Tiquí~ii` ī fí` l̄iing` jneaa~aa` jogui íb` Fidiée` ī jmitíi` dsíi`naa` mi` ee`go huíing`dsijée` qui~ii`. **4** Jogui íb` dsea` ī jmitíi` dsíi`naa` jee` jalé` iihuíi` e dsingfíng`naa`; jo jmóor` lajo e laco` jneaa~aa` cuøøng` l̄i` nijmitíi`naa` dsíi` jaléng` dsea` rú~naa` ī dsingfíng` lajo; jo jmoo`naa` lajo cóo` dsea` rú~naa` l̄i` laco`gui la nicajmée` Fidiée` cóo` jneaa~aa`. **5** Jo l̄i` laco` eáang` fíng`naa` iihuíi` dsu` uíi` e l̄i`naa` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~, joba` lajob cajo, la'eáang` íb`, e eáang` litíi` dsíi`naa` lana. **6** Jo jnea` dsingfíng`naa` iihuíi` e l̄i` laco` nilitíi` óo`na` jogui uíi` e guia`naa` júu` jee` 'nú` quiá~ jial nileáng`na` jee` jalé` dsee` qui~na`. Jogui mi` jmitíi` Fidiée` dsíi`naa`, jmóor` lajo e l̄i` laco` nilitíi` óo`na` jogui e laco` té`na` e ja` nilitung` óo`na` jee` jalé` iihuíi` e dsingfíng`na` l̄i` laco` la dsingfíng` jnea~. **7** Jo guiúb` ni~ta` dsíi`naa` cuaiñ~ qui~na`, co` nñe~baa` e l̄i` laco` fíng`na` iihuíi` col̄iing` cóo~ jnea~` jogui lajob cajo nijmitíi` Fidiée` óo`na` col̄iing` cóo~ jnea~`.

8 Dsea` rú~naa` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~, ii~baa` e nijmiguiéng`naa` áa`na` jalé` e iihuíi` e cangongfí` jnea~` fí` li~ se` Asia. Jo eáam` huíing` jalé` e cangongfí`naa` do e car` jíi`~ jo` `ga` l̄i` cateá~naa`, co` jíi`gui ca`f` dsíi`naa` e jo` ni`uó`naa` e fí` jo` e jíi`naa`. **9** Jo ca`f` dsíi`naa` e dseáng` nijngám` dsea` jnea~. Jo dsu` cangojée` e jo` e l̄i` laco` cal̄iil`naa` e ja` qui`f` jmíi` jmó`naa` yee~naa`, dsu`co` 'nè` e niseáang` yee~naa` fí` jaguo` Fidiée` ī jíi`gui jmíi` tu` jaléng` l̄i~.

10 Jo Fidiéeb` dsea` caleáaiñ` jnea~` ie` jo` e laco` ja` ca`jíi`naa` fí` ni` 'mó`, jogui íb` cajo ī nileáng`gui jnea~` lajee` ngoo`guíjü. Jogui dseáng` nitab` dsíi`naa` cajo e dseáng` nileám`bir jnea~` jee` 'mó` **11** fíng song jmícóo` 'nú` jnea~` e nimfí`naa` Fidiée` uíi` qui~naa`.

Jogui song fíim`ba` nimfí`naa` Fidiée` uíi` qui~naa`, joba` fíim`ba` cajo nicuó`na` gui`máang` Fidiée` uíi` cóo~ jalé` e guiú` e jmóor` cóo~ jnea~`.

Jiali` ja` cangó` Paa` fí` Corinto

12 Jo seab` co` uiing` e iáang` dsíi`naa`, jo` e jo uíi` e nicalilí`naa` e dseáng` guiúb` nica`ee`naa`, jogui lí` dsíi` e eáang`gui`nicajmée`naa` lajo jee` 'nú`. Jo lajob jmoo`naa`, dsu` o` la'eáang` cóo~ jalé` e tiing`naa` ngáng`naa` yee~baa`, co` l̄i`naa` lajo dsu` uíi` e lajo nicajmée` Fidiée` cóo~ jnea` uíi` e eáang` 'neáaiñ` jnea~`. **13** Jogui fí` ni` jalé` ji` e nicasing`naa` qui~naa`, ja` mi` cajmér`naa` júu` e jié` e laco` huíing` ngáng`naa` osi` e ni`f`na`. Jo sijeen` e dseáng` ningám`ba` røø` **14** l̄i` laco` la nícangám`jíi` fí` li` liing` e mi` nigüéeng`tu` Fí`naa` Jesú` fí` jmígü` la, lajaléng` 'nú` níl`iáang` óo`na` cuaiñ~ qui~ jnea` l̄i` laco`gui jnea` níl`iáang` dsíi`naa` cuaiñ~ qui~naa`.

15 Jo co` lajob nita` dsíi` cóo~ 'nú`, joba` nica`f` dsíi` e jang`ni`baa` e ni`ee`e 'nú` fí` na, jo` lajoba` cuøøng` e ni`uíing`guiú` qui~naa` e nitíi` tý` ya`. **16** Co` lami` si`l`i` f` dsíi` e ni`ee`e 'nú` lajee` e iuun` fí` e ngoo`o fí` l̄i` se` Macedonia, jogui e ni`ee`tý` 'nú` mi` niquing`tý` fí` jo, jo` lajoba` cuøøng` e nijmicóo` 'nú` jnea` cóo~ jalé` e 'nè`e lajee` e iuun` fí` e ngoo`o fí` l̄i` se` Judea. **17** Jo `su` 'nú` fí` óo`na` e mi` ca`f` dsíi` e nijmee`e lajo, ja` ca`f` dsíi` dseáng` laco` cat̄iing`? U~, o` lajo. Co` jnea` ja` jmoo`o` e tý` neáang` dsíi` mi` ee`go jmoo`o, co` ja` fá`a` e nijmee`e mi` f` dsíi` e ja` nijmee`e. **18** Jo l̄i` laco` jmitíi` Fidiée` júu` quiá`r`, lajob jmoo` jnea` cajo, co` ja` síi`naa` 'nú` e nijmó`naa` jogui mi` ngoyúung` jo, ja` nijmó`naa`. **19** Jo jnea` cóo~ gui` Timoteo jogui cóo~ Silvano guia`naa` jee` 'nú` e júu` quiá~ Fí`naa` Jesú` i`liing` Jóó` Fidiée` . Jo Fí`naa` Jesú` ja` tý` neáang` dsíi` , co` mi` jíi` ee`go nijmér`, joba` dseáng` jmoo`bre. **20** Co` la'eáang` cóo~ dsea` do e lití` lajalé` júu` e cuø` Fidiée` . Jo co` lajob l̄i` , joba` mi` jmiféng`naa` Fidiée` , fé`naa` "Lajob níl`i` la'eáang` cóo~ Fí`naa` Jesú` . **21** Jo Fidiée`bing` i`nicajmée` e teá` tée`naa` fí` guiú` cóo~ Dsea` Jmáang` , jogui l̄i` bì` cajo i`nicaguíng` jneaa~aa` e laco` lana nilíi`naa` dsea` quiá`r` . **22** Jogui Fidiée`bì` cajo dsea` nicajmér` e li` e nilíi`naa` dsea` quiá`r` , jogui nícacuø`r` jneaa~aa` Jmígu` quiá`r` e seeng`cøøng` cóo` jneaa~aa`. Co` e Jmígu` do l̄i` 'náng` quiá`r` e cat̄iing` ni`fíng`naa` mi` nití` e í` jo` .

23 Jo dsu` niab` Fidiée` dsea` tíi` nir` e niir` e uiing` quiá`r` e ja` mi` cal`e` ninii`i fí` na fí` Corinto l̄i` laco`gui jíi`i` lamí` f` dsíi` . Jo nicalf` lajo e l̄i` laco` ja` lamí` iin`n

e nilíinḡ tu' fí' cágó' jalé' júu' e sí' i' e nifíi' fí' 'nú'.
 24 Co' jnea' ja' ii' naa' e niquiá' naa' 'nú' ta' e nijá' llinḡ na' laguidseaang' jalé' e já' líf̄ jnea', co' 'nú' teáb' teáang' na' fí' guí' cágó' Dsea' Jmáang'. Co' jnea' lico' ii' naa' e nijmícágó' naa' 'nú' jial niliseeng' na' e iáang' óo' na'.

2 Jo uíi' e lajob líf̄, joba' ca' fí' dsii' e ja' ninii' týu' e ni'ee' e 'nú' e laco' ja' nijmijiung' óo' na'. 2 Dsúco' fíng song cajmé' e lajo, joba' jo' ii' seeng' guí i cuóøng' líf̄ jmi'iáang' guí dsii', co' jo' cuóøng' líf̄ jmi'iáang' na' dsii' fíng song nícajmijiung' óo' na'. 3 Jo uiinḡ e joba', cajmé' e e ji' la'uui' do quíi' na', dsúco' ja' iin' n nii' i e ni'ee' e 'nú' e laco' nijmijiung' na' dsii', co' líf̄ 'nú' e nijmíláiang' na' dsí' baa. Jo dseáng' lamí' ta' dsii' e lajíim' 'nú' níliáiang' óo' na' lajíi' e iáang' dsí' jnea'. 4 Jo mi' cajmé' e e ji' la'uui' do quíi' na', eáam' guinḡ dsii' ui' quíi' na' joguì jmoo' baa fí' cajo, co' ji' guí cartí' quíi' baa. Jo dsú' ja' cajmé' e e ji' do quíi' na' e líf̄ laco' nijmijiung' óo' na', dsúco' cajmé' e e ji' do e líf̄ laco' níliñi' na' jial tíi' eáang' 'neáan' n 'nú'.

Mí' cajmée' Paa' féng' dsí' ui' quiá' jaang' dsea' i ca'lée'

5 Jo i dsea' i nícacuó' fí' dsí' do, o' jíi' jnea' dsea' nícacuó' r' fí' i', co' lajob 'nú' cajo, lifa' jíe' guíji. Jo fá' a jiut' guíji e líf̄ laco' ja' nilíinḡ na' fí' i' e eáang'. 6 Jo e iihuí' e nícacuó' 'nú' i dsea' i ca'lée' do ui' quiá' lajíi' e ga' e cajmér' do, joba' líng' jnea' e nitéb' jíi' lajo. 7 Jo lana líf̄ líf̄ 'nú' líng' na' dsee' quiáb' i dsea' do, joguì e níjmitíi' na' dsí' cajo. Jo lajoba' ja' dseáang' e dseáng' nitér' conguia' lajíi' fí' guí' líf̄ nísiñ' ui' eáang' lijiung' dsí'. 8 Joba' mít' fí' 'nú' jmi' ee' e níjmíta' na' dsí' i dsea' do e neám' bi'r líf̄ laco' lamí' jmoo' na' cágó' r'. 9 Jo lamí' jeeng' guí nícaguiéem' baa ji' quíi' na' cuaiñ' quiá' e júu' la e líf̄ laco' níliñi' joguì nílita' dsii' su dseáng' lajang' guia' óo' na' e níjmíe' na' níu' na' jalé' júu' e liúun' n 'nú'. 10 Joba' i dsea' i nilíinḡ na' dsee' quiá' do, lajob níjmee' jnea' cajo, co' ni'íim' baa dsee' quiá' r' song sea' uiinḡ e níjmee' e lajo. Jo níjmee' e lajo ui' 'nú', joguì Dsea' Jmáang' bing' i tíi' ni' quiá' e jo. 11 Jo jmoo' o lajo e laço' ja' dseáang' e níjmí' óo' jnea' aa' fii' i' líng' i si' Satanás, co' níne' baa' guí' i' lajíi' ta' quiá' r'.

Ja' iáang' dsí' Paa' mí' caguiér' fí' Troas

12 Jo e laba' fí' i' 'nú', e ie' mí' caguié' e fí' coo' fí' e si' Troas e quiá' e níguiaa' júu' quiá' Dsea' Jmáang', joba' eáam' caliséa' fí' quié' e e níjmee' e lajo. 13 Jo dsú' mí' caguié' e fí' jo, ja' iáang' dsí' dsú' ui' e ja' cad-sén' n i dsea' rú' naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i si' Tito. Jo ui' joba', ladsíff' lajob ca' fí' i' júu' i dsea' i seeng' fí' jo, jo cangó' o fí' líf̄ se' Macedonia.

Jial líf̄ naa' la'eáang' cágó' Dsea' Jmáang'

14 Jo e' guí guí'máang' Fidiée', co' la'eáang' cágó' Dsea' Jmáam' ba' e contøøng' líf̄ naa' doñi' ee' dsijée' qui' i', joguì la'eáang' cágó' jnea' e ni' Fidiée' júu' quiá' r'. Jo e júu' quiá' r' do ni' jee' jaléng' dsea' lafa' coo' e jlo' jmeafíi'. 15 Dsúco' la'eáang' cágó' Dsea' Jmáam' ba' líf̄ naa' lafa' coo' jmeafíi' e jlo' e guilí' fí' quini' Fidiée', joguì e joba' e lafa' ni' jee' jaléng' dsea' i níslaang' jee' jalé' dsee' quiá' joguì jee' jaléng' dsea' i níteáang' fí' ngolíng' fí' líf̄ 'nú'. 16 Jo e jmea' e fí' do líf̄ lafa' coo' e jmeafíi' quiá' jaléng' i dsea' i níteáang' fí' ngolíng' fí' líf̄ 'nú'. Jo dsú' coo' e jlo' jmeafíi' líf̄ quiá' jaléng' i dsea' i níslaang' jee' jalé' dsee' quiá', co' fí'bing' níteáang' fí' ngolíng' fí' líf̄ 'nú' liliseen' lata'. Jo i' quíi' jmi' níjmé' e ta' jo? 17 Jo ja' qui' fí' jmi' fa' níjmé' lajo i dsea' i ngí' guia' júu' quiá' Dsea' Jmáang' e quiá' e líf̄' cuu' líf̄' laco' guí la jmoo' i fíng' dsea'. Dsú' lifa' jnea' líf̄' líf̄' ngí' nna' guia' naa' júu' e coog' fí' dsí' naa', jo Fidiéeb' dsea' tíi' nir' e jmoo' nna' lajo, co' fí'bre dsea' casíñ' jnea' e jmoo' nna' e ta' jo ui' e líf̄' naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang'.

Júu' tigua' e 'mí' e cacuó' Fidiée'

3 Dsea' rú' naa', jo mi' fí' jnea' e júu' na, jie' mi' fí' óo' na' e nínaang' týu' calé' catú' e níjmiféng' yee' naa', co' dseáng' o' lajo; joguì cajo ja' 'nú' e nícuó' naa' 'nú' osi e nímfí' naa' 'nú' mají' líf̄ fí' e ta' óo' na' cágó' jnea' líf̄' laco' guí la jmoo' i líng' dsea'. 2 Co' yaam' 'nú' líng' na' lafa' e mají' e 'nú' jnea' do, jo e mají' do lafa' níslíff' fí' dsí' jnea', jo doñi' ii' dsea' cuóøng' líf̄' jí' joguì cuóøng' líf̄' fí' e jo. 3 Joba' guíeb' líf̄ e lajalém' 'nú' líng' na' lafa' coo' ma'jí' e cajme' Dsea' Jmáang' la'eáang' cágó' jnea'. Jo dsú' e mají' jo ja' calíff' cágó' i' jíi' laço' jmáang' dsea' ta' mi' jmo'r', co' e jo calíff' la'eáang' cágó' Jmíguí' quiá' i Fidiée' i seeng' car' ngongff' jmi' do. Joguì cajo ja' calíff' e mají' do fí' dse' cuu' e jmá', co' e jo lafa' calíff' fí' dsíb' dsea'.

4 Jo dseáng' níta' dsí' naa' cágó' Fidiée' la'eáang' cágó' Dsea' Jmáang' e dseáng' lajob líng' 'nú'. 5 Jo dsú' jnea' i' jíi' coo' quíi' naa' jmi' níjmé' naa' e lafa' e qui' naa' yee' naa' jalé' e jo, co' la'eáang' cágó' Fidiée' ba' e quíi' naa' jmi' jmoo' naa' jalé' e jmoo' naa'. 6 Co' dsea' dob dsea' nícacuó' r' jnea' e quíi' naa' jmi' jmoo' naa' ta' guia' júu' tigua' e 'mí' quiá' r'. Jo dsú' e júu' tigua' do ja' silíff' cágó' guoo' dsea', co' e jo silíff' la'eáang' cágó' Jmíguí' quiá' Fidiée'. Co' e júu' quiá' ta' quiá' Moi' do jíi' fí' 'mób' si', jo dsú' la'eáang' cágó' Jmíguí' quiá' Fidiée' ba' cuóøng' líseeng' dsea' lata'. 7 Jo mi' ca'íng' Moi' e júu' quiá' ta' e cajme' Fidiée' fí' ni' e cuu' e jmá', dseáng' eáang' jlo' níng' jíi' co' ji' guí jaléng' dsea' Israel ja' cuóøng' líf̄' jí' jí' do ja' huóø' ee', co' níjém' tu'. Joguì song dseáng' eáam' jlo' níng' jíi' mi' cacuó'

Fidiée` e júu^ quiá` ta~ e si` jíi^ ff' 'mó^, 8 joba` dseáng` ja` cóøng` cóo` jial tii` níng` jlo` lff' mi` cacuø` Fidiée` e júu^ tigua` e 'mff` do la'eáang` cóo` Jmiguí quiá'r. 9 Joba` song dseáng` eáam` niing` jlo` mi` cacuø` Fidiée` e júu^ quiá` ta~ quiá'r` e si` jíi^ ff' 'mó^, joba` ja` cóøng` cóo` jial tii` eáang` gui` niing` jlo` mi` cacuø` e júu^ tigua` quiá'r` e 'mff` e jmo` e jo` røøng` dsea` dsee` ff` quinir. 10 Jo dseáng` ja` cóøng` cóo` jial tii` eáang` niing` jlo` ie` mi` cacuø` Fidiée` e júu^ tigua` e 'mff` do laco`gui e ji` ie` mi` cacuø` e júu^ quiá` ta~ do. 11 Jogui song dseáng` eáang` niing` jlo` mi` cacuø` Fidiée` e júu^ quiá` ta~ do e nicasung, joba` dseáng` ja` cóøng` cóo` jial tii` niing` jlo`gui e júu^ e sea` car` ngongff` jmi` do.

12 Jo co` nítab` dsì`naa` e ja` tóø` jmi` ni'íng` jalé` e jo, joba` dseáng` ja` 'gó`baa` e guia`naa` júu^ quiá` Dsea` Jmáang. 13 Dsøco` jnea` ja` jmo`naa` laco`gui cajmée` Moi` ie` jo e caquí`r` nir` cóo` coø` 'mí` e laco` ja` nilíl` dsea` góor` dsea` Israel e ngo`lím` e jíing` ji` nir` do tá`ji. 14 Jo dsø` i` dsea` Israel do ja` calí`lín` cangáin`, jogui lajobi lffíñ` cartí` jmi` na, co` mi` ir` e júu^ tigua` e yéu` do, lff` lafa` sea` coø` 'mí` e jni` ff` moguir` e laco` ja` ningáin` e júu^ jo, co` ja` mi` caje` b`i` e 'mí` do quiá'r, co` jíi` la'eáang` cóo` Fíi`naa` Dsea` Jmáam`ba` cuóøng` nijé` e 'mí` jo. 15 Jo latí` jmi` na ja` mi` ngám`b`i` i` dsea` do mi` ir` jalé` e ji` e cajme` Moi` , co` e 'mí` dobí` lafa` sijnf` ff` moguir` e laco` ja` ningáin`. 16 Jo dsø` mi` jaang` dsea` quí` jíng` 'ñia'r` ff` quini` Fidiée` , joba` dsif` lajob lafa` je` e 'mí` do. 17 Jo røøb` cóøng` Dsea` Jmáang` cóo` Jmiguí quiá` Fidiée` , joba` e fí` li` seeng` e Jmiguí quiá` Fidiée` do, ff` job sea` fí` e jo` quiá` ta~ quiá` dsea` e júu^ tigua` e yéu` do. 18 Jo co` jo` ee` sijf` gui` ff` ni`naa` , joba` lana nilíñ`naa` lafa` coø` sff` espejo lff` jnéeng` jial tii` niing` jlo` lff` Fidiée` . Jo lajob ngoo` uíing`naa` lff` laco` la lff` Fidiée` , co` lacoo` jmi` eáang`gui ngoo` lisea` quí`i` jial tii` e jlo` niin` do. Jo dsø` e jo` 'ñiab` Fidiée` dsea` jmóor` la'eáang` cóo` Jmiguí quiá'r` .

4 Jo co` eáam` guiúng` Fidiée` , joba` cacuø`r` jnea` e jmo`naa` e ta~ la. Jo co` lajob lff`gui, joba` dseáng` ja` litúng` dsì`naa` . 2 Jo dseáng` ca` nica`-naang`naa` lajalé` e cuø` fí`i` e quí` tff` dsea` jmóor` ff` li` cóøng` ; jo ja` ngí`naa` lff` jmgóøng`naa` dsea` rú`naa` , o`gui guia`naa` júu` e jíe` jíi` laco` fe` júu` quiá` Fidiée` . Co` jnea` lff` li` guia`naa` júu` dseáng` laco` lff` júu` quiá` Fidiée` , joba` guiéb` niñí` dsea` rú`naa` e dseáng` lajob jmo`naa` jogui lajobi tii` ni` Fidiée` cajo. 3 Jo e júu` quiá` Fidiée` e guia`naa` quiá` jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá'r` lff` e ja` 'goo` guóøng` , dsø` lff` lajo` jíi` quiá` jaléng` i` dsea` i` niteáang` ff` ngolíng` ff` li` 'li` . 4 Co` fíi` i` ling` i` quié` nifi` ff` jmgüí` la, lff`bing` i` jmo` e sijnf` mogui` jaléng` i` dsea` i` ja` já` lff` júu` quiá` Fidiée` e laco` ja` ningáin` e júu` jo jogui e laco` ja` niníñ` jial jlo` niing` e júu` quiá` jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá'r` lff` fe` jial tii` niing` jlo` lff` Dsea` Jmáang` i` lff` Fidiée` cajo. 5 Dsø` jnea` ja` ngí`naa` guia`naa` júu` qui`naa` yee`naa` , dsøco` jnea` guia`naa` júu` e Dsea`

Jmáam` dsea` lffíñ` Fíi`naa` , jo jnea` lico` lff`naa` dsea` i` jmo`ta` quiní`naa` uí` e lff`naa` dsea` quiá` dsea` do. 6 Jo Fidiée` i` caqui`ta` e caliseá` jí` ff` li` nñu` sò` , íb` Fidiée` i` cajmée` cajo e lafa` nicaliseá` jí` ff` dsì`naa` , jo la'eáang` cóo` e jo cuóøng` líne`naa` jial tii` jlo` niing` Fidiée` e jnéneng` ff` ni` Dsea` Jmáang` .

Jial see`naa` la'eáang` cóo` júu` quiá` Dsea` Jmáang`

7 Jo e júu` jlo` e quiéng` eáang` do, jneab` dsea` lee`-naa` e jo. Jo dsø` jnea` lico` lff`naa` lafa` coø` tu` guóø` e laco` 'ñiab` Fidiée` dsea` jmilir` jial tii` 'gøiñ` cóo` e júu` jo, jo o` yee`naa` dsea` jmo`naa` lajo. 8 Jo nañí` fa` eáam` dsingff` jnea` jalé` iihuí` , dsø` ja` lff` jnea` jalé` e jo. Jogui seab` mi` ee`go ff`i` dsí` jmo`naa` , jo dsø` ja` litúng` dsì`naa` cóo` e jo. 9 Jogui seab` mi` 'ní` niing` dsea` jnea` , dsø` ja` yee`naa` see`naa` ; jogui seab` mi` gab` jmgáñ` dsea` jnea` , dsø` ja` quí`r` jmi` fa` ni`lín` jnea` . 10 Jo doñí` jíe` ngí`naa` , dseáng` dseáam` see`naa` , co` dseáam` e njngáng` dsea` jnea` lff` laco` cangongff` Jesús; jo dsingff`-naa` lajo e lff` laco` nilili` e cøøm` seeng` Jesús cóo` jnea` . 11 Jo jaléng` jnea` dseáng` contøøm` dseáng` dseáang` see`naa` dsø` uí` e lff`naa` dsea` quiá` Jesús, jo lajoba` nilili` e seem`bre cóo` jnea` , dsea` lff`naa` jíi` dsea` jmgüí` . 12 Jo co` lajob lff` , joba` dseáng` jee` 'mó` see`naa` e laco` 'nú` lana niseeng`na` lata` cóo` Fidiée` .

13 Jo lalab cajme` jaang` dsea` fí` ni` ji` quiá` Fidiée` ie` lamí` café`r` lala: "La'eáang` e já` calíñ`n júu` quiá` Fidiée` , joba` cafá`a." Jo lajob jmo` jnea` cajo, co` lajob já` lff`naa` , jo uí` e joba` fe`naa` . 14 Co` guiéb` níne`naa` e Fidiéeb` dsea` cajmée` e cají`tu` Fíi`naa` Jesús, jogui níne`baa` cajo e lajob níjmér` cóo` jneaa` aa` lff` laco` cajmér` cóo` dsea` do; jo colíng` cóo` 'nú` nidsijeáai` jneaa`a` fí` quini` dsea` do. 15 Jo lajalé` e cangongff`naa` do, cangojée` e lff` laco` ni`uíng` guié` quí`na`! Jo cangojée` lajo cajo e lff` laco` i`ff`ng`gui ni`íng` júu` quiá` Fidiée` quiá` jial tii` guíuiñ` , jo lajoba` i`ff`ng`gui nicuø` gui'máang` Fidiée` e laco` nili`go` dsea` do.

16 Jo uí` e lajob lff` , joba` ja` litúng` dsì` jnea` cóo` jalé` e dsingff`naa` . Jo nañí` fa` ngoo` dseáam` ngúú` táang`naa` lacoo` jmi` , jo dsø` lff` lff`naa` eáang`gui ngoo` lff` b`i` dsí` laco` jmi` . 17 Jo lajalé` e iihuí` e dsingff` jnea` fí` jmgüí` la, e cateáb` jalé` e jo, jogui ja` ee` 'ga` lff` tii` ; jo dsø` lajalé` e jo níl`íng` ta` qui`naa` lata` e laco` ni`uíng` guié` qui`naa` e ja` cøøng` cóo` ff` níff` . 18 Jo uí` e lajob lff` , joba` lana jo` ta` dsì`naa` cóo` jalé` e jnéeng` jøø`naa` fí` jmgüí` la, co` cóo` jalé` e ja` jnéeng` jøø`baa` , cóo` e joba` e ta` dsì`naa` ; dsøco` ja` uøø` ee` lajalé` e jnéeng` jøø`naa` , jo dsø` lajalé` e ja` jnéeng` jøø`naa` , dseáng` latab` dseáng` sea` lajalé` e jo.

5 Jo guiéb` níne`naa` , dsea` rú`naa` , e lajee` see`-naa` fí` jmgüí` la, lff`naa` lafa` coø` 'nú` má` 'ma` e ja` huóø` ee` . Jo dsø` níne`b`i` cajo e mi` ni`íng` e 'nú` jo, nícajmeb` Fidiée` 'nú`naa` e jlo` e sea` lata` fí` níff` quiá`r` . Jo e 'nú` jo 'ñiab` Fidiée` dsea` níca`

jme'r', jo o' dsea` jmigüi' i nícajme'. <sup>2</sup> Jo uíi' e lajob nisea` quí' ii' fi' níff', joba' lana, lajee' e see' naa' fi' jmigüi' la, eáam' seáang` dsí' naa' e dseáng' ni'i' naa' e 'núu' mít' e nisea` quí' ii' fi' níff'. ³ Co' e joba' e niquíng' jneaa' aa' lafa' cój' 'mi', jo lajoba' jo' nilíng' naa' lafa' dsea` ringúung'. <sup>4</sup> Jo lajee' e see' naa' fi' jmigüi' la cój' e ngúu' táang' naa' la, eáam' seáang` dsí' naa' dsí' uíi' e lijiuung` dsí' naa' cój' jalé' iihuif'. Jo dsí' jneaa' aa' ja' ii' naa' fa' e nijúung' naa', co' lí' ií' naa' e niquíng' jneaa' aa' lafa' 'mi' e 'núu' e sea' fi' níff' do, jo lajoba' e ngúu' táang' naa' la ni'uíng' cój' e sea' car' ngongfi' jmif'. <sup>5</sup> Jo 'ñiab' Fidiée' dsea` nícajuiéei' jneaa' aa' guiá' quiá' e nilí' lajo, jogui' i'bi dsea` nícacuó'r' jneaa' aa' Jmigu' quiá'r' e líf' 'náang' quiá' e catí' naa' ni'líng' naa' mi' nití' i' lajo.

⁶ Joba' dseáng' eáam' ta' dsí' naa' contøøng', jo nine' bfi' cajo e lajee' e see' naa' fi' jmigüi' la cój' e ngúu' táang' naa' la, sihuíim' baa' laco' fi' lí' guiiing' Fí' naa' Dsea` Jmáang'. <sup>7</sup> Jo lana ja' mi' cuóøng' neeng' naa' dsea` do, co' lana see' naa' fi' jmigüi' la e já' lí' naa' jíi' júu' quiá' bre. ⁸ Jo fá' týu' calé' catý' e eáam' nita' dsí' naa', jo dseáng' eáam' ni'i' naa' e nitú' naa' fi' jmigüi' la e laco' nilíseé' naa' cøøng' cój' Fidiée' fi' níff' quiá'r'. ⁹ Jo uíi' e lajob ií' naa', joba' dseáng' contøøm' jmoo' naa' quií' e nití' dsí' Fí' naa' Dsea` Jmáang' cój' jalé' e jmoo' naa' nañi' su see' naa' fi' jmigüi' la osi e nitú' naa' é. ¹⁰ Co' lajaléng' jneaa' aa' 'né' ningüing' naa' fi' quini' dsea' do fi' lí' guiiñ' fir' lí' e laco' lajaang' lajaang' naa' ni'líng' naa' lajíi' e catí' naa' lí' laco' jíi' lí' e cajmó' oo' lajee' e cataang' naa' fi' jmigüi' la, nañi' su guiu' osi ja' dseeng' é.

¹¹ Jo co' lajob nilí', joba' nine' baa' e contøøm' 'né' níjí' goo' naa' Fí' naa' Dsea` Jmáang', jogui' jnea' contøøm' jmoo' naa' quií' jial e níjá' líng' dsea` júu' quiá' dsea` do. Jo guiu' nícuíng' Fidiée' jnea' jial lí' naa', jogui' sijeem' baa' e cuíim' 'nú' jnea' jial lí' naa' cajo. ¹² Dsí' ofa' jnea' nícanaang' týu' e jmiféng' yee' naa', co' jnea' fe' naa' e júu' na e lí' laco' 'nú' cuóøng' nifo' naa' guiu' ui' qui' naa', jo lajoba' quií' naa' jmif' e ningü' naa' quiá' i' dsea' i' jmíráang' yaang' lí' caluu' jo o' dseáng' jial líiñ' fi' dsíir'.

¹³ Jogui' song lí' jnea' lafa' dsea` caang', dsí' jíi' cuaiñ' qui' baa' jogui' cój' Fidiée' e jo; jogui' song ja' lí' naa' lafa' dsea` caang', joba' guiu' qui' ba' jóng.

¹⁴ Jo uíi' e eáam' 'neáang' Dsea` Jmáang' jnea' , joba' la guíim' 'né' jmó' naa' e ta' e jmoo' naa', dsúco' dseáng' nitab' dsí' naa' e íb' dsea` cajúiñ' fi' dse' crúu' uíi' jalé' dsee' qui' ii', jo uíi' e lajob calí', joba' lana lajaléng' jneaa' aa' lafa' nícajúm' baa' cajo. ¹⁵ Jo Dsea` Jmáam' dsea` cajúiñ' uíi' dsee' quiá' lajaléng' dsea` jmigüi' jo lajoba' jaléng' dsea` i' nilíng' dsea' quiá' dsea` do jo' 'né' seeiñ' e jmóor' lajíi' e iiñ' yaaiñ', dsúco' dseáng' lajíi' e iing' dsea` doba' e 'né' jmér'. Co' íb' dsea` i' cajúng' jogui' cají' tur mi' cangf' lajo ui' quiá' jalé' dsee' quiá' jaléng' i' dsea` do.

¹⁶ Jo lajíi' ie' jmif' e já' calí' naa' e lajob lí', joba' jo' fi' dsí' jnea' ui' quiá' jaléng' dsea` laco' jíi' e fi' dsí'

dsea` jmigüi'; jo nañi' fa' lami' jéeng' guí' fi' dsí' jnea' e Dsea` Jmáang' líiñ' jíi' dsea` jmigüib', jo dsí' lanaguí' jo' fi' dsí' naa' lajo ui' quiá'r'. <sup>17</sup> Co' lana lajaléng' dsea` i' níseeng' cøøng' cój' Dsea` Jmáang' níca'uíñ' dsea' 'mít'm'; jo cab' nícasé' jalé' e lamf' qui' tñiñ' jmóor', jo lana níjmóor' jalé' e guíá', co' jaam' dsea` 'mít'ing' nífiñ'.

¹⁸ Jo dsí' 'ñiab' Fidiée' dsea` jmóor' jalé' e jo, co' la'eáang' cój' Dsea` Jmáam' baa' e cajmér' e lana níseé' naa' jugui' júu' røø' cój' jogui' cacuø'r' jnea' ta' e niguiá' naa' júu' quiá'r' e laco' cuóøng' nilíseeng' dsea` jugui' júu' røø' cój' cajo. <sup>19</sup> Jo lí' laco' cuóøng' fe' ee' e la'eáang' cój' Dsea` Jmáang', Fidiée' nícajimér' e nilíseeng' dsea` jugui' júu' røø' cój' jogui' júu' røø' cój' r', jo ja' mi' cajmér' cuente lajalé' dsee' e níca'ée' dsea` jmigüi'. Jo dsea` dob cajo dsea` nícacuó'r' jnea' ta' e laco' niguiá' naa' júu' e nícajímée' Fidiée' e nilíseeng' dsea` jugui' júu' røø' cój' r' jee' jaléng' dsea` jmigüi'. ²⁰ Jo jnea' lí' naa' dsea' i' casíng' Fidiée' cuaiñ' quiá' Dsea` Jmáang', jo cuóøng' lí' fe' ee' e lafa' 'ñiab' Fidiée' mi' r' 'nú' jmi' ee' la'eáang' cój' jnea'. Jo uíi' e lajob lí', joba' la'eáang' Fí' naa' Dsea` Jmáang' mít' i' 'nú' jmi' ee' e níjmée' na' quií' jial nilíseeng' na' jugui' júu' røø' cój' Fidiée'. ²¹ Jo jíi' cój' dsee' ja' ca'ée' Dsea` Jmáang', jo dsí' Fidiée' cajmér' e dsea` dobing' i' caco' lajalé' dsee' qui' ii'. Jo cajmér' lajo e la'eáang' cój' dsea` do ni'uíng' naa' dsea' i' ja' røøng' dsee' fi' quinir'.

Jo lana, uíi' e jnea' lí' naa' dsea' i' jmóo' ta' e nícangf'ing' naa' quiá' Fidiée', joba' liúung' naa' 'nú' e ngocáng' dsí' naa' jo síi' naa' 'nú' e ja' lí' jmi' lí' naa' lajo e guíung' Fidiée' cój' 'nú'. ² Dsúco' labab' fél' Fidiée' fi' ni' ji' quiá'r': "Jo canú' baa júu' qui' mi' catí' lí' lajo; jogui' cajmíco' baa 'nú' mi' catí' lí' e caláan' jee' jalé' dsee' quií'.". Jogui' lanab catí' lí' e ninú' Fidiée' júu' quií' na'. Jo jogui' lanabi' cajo dseáng' catí' lí' e níleáng' dsea' jee' jalé' dsee' quiá'r'!

³ Jo jnea' contøøm' ee' naa' guíá' fi' quini' dsea' rú' naa' e laco' ja' nífé' dsea' ga' ui' quiá' e ta' e jmoo' naa'. ⁴ Jo dsí' jnea' lí' lí' jmoo' naa' li' e lí' naa' dsea' i' jmoo' lajíi' e iing' Fidiée', co' jnea' eáam' jmoo' naa' té' naa' e féng' dsí' naa' cój' jalé' iihuif' e dsingf'ing' naa' jogui' cój' jalé' e 'né' naa' jogui' cój' jalé' fi' lí' dsí' e dsingf'ing' naa'. ⁵ Jogui' jmoo' baa' té' naa' cajo mi' bøøng' dsea' jnea' cój' si', jogui' mi' táng' dsea' jnea' fi' dsí' 'núñi', jogui' mi' táng' dsea' jnea' mít', jogui' mi' jmoo' naa' ta' ii', jogui' mi' ja' 'ga' lí' güif' naa' uøø', jogui' cajo mi' ngüing' naa' oo'.

⁶ Jogui' jmoo' naa' li' e lí' naa' dsea' i' jmoo' lajíi' e iing' Fidiée', co' jnea' ja' beáang' dsee' yee' naa', jogui' eáam' nine' naa' júu' quiá' Dsea` Jmáang', jogui' eáam' guíung' naa', jogui' eáam' féng' dsí' naa' cój' jaléng' dsea' rú' naa', jogui' seem' Jmigu' quiá' Fidiée' cój' jnea', jogui' dseáng' lajam' baa' 'neáang' naa' jaléng' dsea' rú' naa', <sup>7</sup> jogui' dseáng' lajang' guia' naa' júu' quiá' Dsea` Jmáang', jogui' la'eáang' cój' b' 'gøng' quiá' Fidiée' jmoo' naa' jalé' e quií' naa' jmif'. Jo jmáang' naa' ta' e ee' naa' røø' na e

laco' jmi'óng' yee~naa' jee~jalé' e dsingfíng~naa' joguì e laco' ningiñ~naa' quiá' dsea`.<sup>8</sup> Jo dsu' seab` mi~ jmi'gó` dsea` jnea', joguì sea`bì mi~ jmáiñ' ga` jnea'^, joguì sea`bì mi~ fér' e ga` cajo. Joguì jmáiñ' jnea'^ e lafa' dsea` quié' juu^ e o' já' lít'naa', nañí fa' júu^ já'ba' e fé' jnea'^; <sup>9</sup> joguì jmáiñ' jnea'^ e lafa' lít'naa' dsea` i ja` cuíim`bre, nañí fa' guiéb` nícuíng` dsea` jnea'^; joguì lít'naa' lafa' dsea` i tí` lít' nijúung', dsu' mi' 'noo'bì see~naa'; joguì eáang' cuø'r` jnea'^ iihuúf', dsu' ja' mi' cajngaiñ' jnea'^; ¹⁰ joguì lafa' fí'lí lít'naa', dsu' o' já' lajo, co' contøøm` iáang` dsì`naa'; joguì lafa' dsea` tiñíng` lít'naa', dsu' o' já' lajo, co' i fítm` dsea` eáang' guì níca'íñ' güea'^ quiá' Fidiée` la'eáang` cōo` jnea'^; joguì lít'naa' lafa' dsea` i ja` sea` quiá' jíl` cōo`, dsu' o' já' e jo, co' lajaléb' e 'né~naa' seab`.

¹¹ Joba' fíi`guí 'nú', dsea` rú`naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i seeng` fí` na fí` Corinto, e nícaféeng`naa' 'nú' dseáang` lajíl` e i` dsì`baa', joguì nícasíi`naa' 'nú' e júu^ na uíi^ e eáang' 'neáang`naa' 'nú', dsu' 'núb` dsea` i ja` 'ga' lít' neáang`naa' jnea'^. ¹² Jo ja` sea` jíl` cōo` qui~ jnea'^ e fa' ja` 'neáang`naa' 'nú', dsu' 'núb` dsea` i ja` 'ga' lít' neáang`naa' jnea'^. ¹³ Joba' mít`f' 'nú' jmi'ee` lana lít` laço'guì jmoo` tiquiá` jaang` jiuung` e féiñ' jógor, e jmi'neáang`naa' jnea` lít` laço'guì jmoo` jnea` cōo` 'nú'.

Jaléng` dsea` quiá' Dsea` Jmáang` lít'naa' lafa' guá` lít` seeng` Fidiée`

¹⁴ Joguì lana, dsea` rú`naa', e laba' fíi`f' 'nú' e ja` quing` yaang`naa' jee~ jaléng` i dsea` i ja` já' lít'ng` júu^ quiá' Dsea` Jmáang` , co' ja` quí` jmiñ` e jaléng` i dsea` i ée` røø` niliseen` cōøng` cōo` jaléng` i dsea` i ja` jmoo` lajo; joguì ja` quí` jmiñ` cajo e nístng` røø` lít` jnea` jí` cōo` guì fí` lít` nüø. <sup>15</sup> Joguì ja` quí` jmiñ` cajo fa' Dsea` Jmáang` nístñ` røø` cōo` fíi` i lít'ng` , o'gui jaang` dsea` quiá' Dsea` Jmáang` fa' quí` jmiñ` e níjmér` lajo cōo` jaang` dsea` i ja` já' lít'ng` júu^ quiá` dsea` do. <sup>16</sup> Joguì ja` quí` jmiñ` cajo fa' e røø` lít` e guá` lít` jmiféng` dsea` Fidiée` laço'guì e guá` fí` lít` teáang` jaléng` diéé` dsea` cuu~. Dsucó` jneaa`aa', dsea` lít`naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` , lít'naa' lafa' guá` quiá' Fidiée` i seeng` car` ngongfí` jmiñ` lít` laço'guì cajíñ` 'ñia'r` ie` lami` jéeng`guì do ie` lami` cajíñ` lala: Jo contøøm` niliseen` joguì ningiñ` jee~ jaléng` dsea` quié`e.

Joguì jneab` dsea` nilíin`n Fidiée` quiá'r` joguì íb` dsea` nilíng` dsea` quié`e cajo.

¹⁷ Jo uíi^ e lajob lít`, joba' cajíng`guì Fidiée` lala: Jmí`naang` yaang`naa' jee~ jaléng` dsea` i ja` já' lít'ng` júu^ quié`e,

joguì jmihuíng` yaang`naa' quiá'r`.

Joguì ja` quíng`naa' jee~ jalé` e 'lít` e jmoo` jaléng` i dsea` do, jo lajoba' ni'sín` jnea` 'nú'.

¹⁸ Joguì jneab` dsea` nilíin`n Tiquíñ`naa', joguì 'núb` dsea` nilíng`naa' joo`o.

Jo lanab fé` Fí`naa' Fidiée` i quí` jmiñ` jmé` lít` doñí` ee`.

⁷ Joba' fíi`f' 'nú', dsea` rú`naa' i 'neáan`n eáang` e lanab lít` júu^ quiá` Fidiée` e nícacuø'r` jneaa`aa' e nímitir`. Jo uíi^ e lajob lít` e júu^ jo, joba' 'nè` 'naam` yee~naa' jee~ jalé` e dseáang` ni'lé` fí` ngúu` tåang`naa' joguì fí` jmiiguí` qui~naa', co' lít` lít` 'nè` e níjáang` yee~naa' dseáang` congua` fí` jaguo` Fidiée` e laco' níjmó`naa' jmang` e guié` uíi^ e jmi'goo`naa' dsea` do.

Mi` já` calíng` dsea` Corinto júu^ quiá` Dsea` Jmáang`

² Jo fíi`guí 'nú' e níjmi`neáang`naa' jnea'^ e ngocáng` óo`na'. Dsucó` cōo` jíl` jaang` dsea` fa' nícajmó`naa' e soó` dsì`naa', o'gui mi` ca'lee`naa' quiá` jíl` jaang` dsea` , o'gui mi` jmiégøøng`naa' dsea` cajo. ³ Jo dsu' ofa' éen`n 'nú' cōo` e júu^ la, co' lít` laço'guì la nícafí`f' 'nú' ie` lami` jéeng`guì do e dseáang` 'neáam`baa' 'nú' nañí song see~naa' osi nijúy`naa' é. ⁴ Joguì dseáang` lajíl` e i` dsì`baa, e joba' fíi`f' 'nú', joguì eáam` iáang` dsii` cōo` 'nú'. Joguì jee~ jalé` iihuúf` e dsingfíng`n fí` la, eáam` jmi`iáang` dsii` joguì cuóø` bì`ñiá`a. ⁵ Jo lajíl` ie` lami` cagüé`naa' fí` la fí` lít` se` Macedonia, ja` mi` caliseá` fí` qui~naa' fa' e nícajmi`líng`naa' cateá` , dsucó` huéng` eáang` cangojée` qui~naa` lacaang` lít` ngí`naa` uíi^ e seeng` jaléng` i 'nú` níi` qui~naa` lacúng` lajíng` lít` ngí`naa', joguì e 'gó`baa` cajo. <sup>6</sup> Jo dsu' Fidiée` i jmitíl` dsii` jaléng` dsea` i lít`ng` fí`lí` , jo íb` dsea` nícajmitíl`r` dsì`naa` uíi^ e nícagüéng` i dsea` rú`naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i sii` Tito. ⁷ Jo dsu' o' jíl` e cagüéng` Tito fí` la e iáang` dsì`naa', co' lajob lít`naa' cajo uíi^ e eáam` iáang` dsii` i Tito la dsucó` cajmi`iáang`naa` dsíir` . Joguì cajím` biguìr cajo e eáam` iing` 'nú' e nimáang`tu` jnea~, joguì cajím`bir jalé` fí`lí` dsii` e jmoo`naa` uíi^ jnea` joguì cajo eáam` guíing` óo`na` jnea~. Jo uíi^ e lajob jmoo`naa', joba' cōo` e jo eáang`guì calí`iáang` dsii`.

⁸ Jo nañí fa' e jí` e casfíng`n quií`naa` do lami` jéeng`guì cajmée` e calíng`naa` fí`lí` , jo dsu' ja` jó` dsii` lana uíi^ e cajmée` e lajo. Jo cajob` dsii` dsu' uíi^ e huøøm`jíu` cajmee`na` fí`lí` cōo` jálé` e júu^ e fé` e fí` ni` jí` do. <sup>9</sup> Jo dsu` lanaguì jmi`iáam` dsii` , dsu' o' uíi^ e calíng`naa` fí`lí` , co' jmi`iáang` dsii` e la'eáang` cōo` e calíng`naa` e fí`lí` dsii` doba` e caquí` jíng` yaang`naa` fí` quini` Fidiée` . Dsucó` lít` laço` la tí` dsii` Fidiée` cajmee`na` e fí`lí` dsii` e cangongfíng`naa` do, joba` jnea` ja` ee` ca'lee`naa` quií`naa` jíl` cōo` cōo` e júu^ e casii`naa` 'nú` do. ¹⁰ Dsucó` e ljiuung` dsii` e íng` dsea` laço` la tí` dsii` Fidiée` ja` se'r` dsee` mi` dsingfíng`n lajo, dsu` e jo líng` ta` e laço` níquí` jíng` yaaiñ` fí` quini` dsea` do, jo lajoba` nileáin` jee~ jalé` dsee` quiá'r` , jo ja` jó` dsíir` jalé` e cangongfíng`n do. Jo dsu` jaléng` dsea` i ja` cuíng` Fidiée` , mi` se'r` dsee` dsu` uíi^ e íñ` jalé` fí`lí` dsii` , joba` e jo jmoo` e 'naaiñ` congua` cōo` Fidiée` .

¹¹ Ijo quié`naa` cuente e eáam` guíé` níca'uíng` quií`naa` cōo` jálé` e fí`lí` dsii` e nícangongfíng`naa` do! Co` níca'íng`naa` e jo lít` laço` la tí` dsii` Fidiée` . Dsucó` e jo cajmée` e lajang` júu^ ca'fí` óo`na` laço` catíng` joguì e cajmi'óng` yaang`naa', joguì e cajmi'óng`naa` jnea~, joguì cajmée` e calíguíng`naa` uíi` quií`naa', joguì cajmée`bì cajo e ca'fí` fo` quií`naa` . Jo mi` cangf` jo, calí`i-

ing~ 'nú' e nimáang~ tu' jnea~, jogu i ca'i óo'na' e nícuó'na' iihuif' i dsea` i ca'ee` dsee` do. Jo cój' jalé` e nícajmee'na' do nícajmiliing~ yaang~na' e ja` ee` caquíng~na' jíi` coq` jee` jalé` e cangojée` do. <sup>12</sup> Jo co' lajob líi', joba' mfi` cajme`e e ji` e casíin`n quíi`na' do, ja` ca'i dsii` uíi` quiá` i dsea` i ca'lée` do o'gui uíi` quiá` i dsea` i cangongfíng` ga` do, jo dsu' cajme`e e ji` do e líi` laco' nilili` fí` quini` Fidiée` jial tíi` guiing~ óo'na' uíi` qui`naa'. <sup>13</sup> Jo uíi` e lajob jmoo`na', joba' nicalitíi` dsí`naa'.

Jogu i o' cój' jíi` e jo e nicalitíi` dsí`naa', co' eáang`guib nícalitíi`aang` dsí`naa' dsu' e nícagüéng` Tito fí` la e íaang` dsíir` dsu' uíi` e nícacuó`na'r bí` jogu i e níca'ee`na' guíu` cój'r. ¹⁴ Jo nícaffib` jnea` Tito lamí` jéeng`guí e eáam` íaang` dsíi` cój` 'nú'; joba' ja` líi` cööng`ta` caffif`re lajo. Dsúco` dseáng` júu` jáb` jalé` e nícasíi`naa' 'nú' líi` laco'guí jíi` júu` e nícasíi`naa' Tito cajo cuaiñ` quiá` e eáam` íaang` dsí`naa' uíi` quií`na'. ¹⁵ Jo lana eáang`guib íaang` dsíi` Tito uíi` quií`na' dsu' uíi` e cajmee`na' 'nú'na' júu` quiá`r, jogu i e guíu` óo'ba' ca'íng`na're mfi` caguiér` fí` na. ¹⁶ Jo jnea` eáam` íaang` dsíi` dsu' uíi` e dseáng`tab` dsíi` cój` 'nú'.

Mi` caseáng` cuu` e licóo` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`

8 Jo lanagi, dsea` rú`naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, ii`naa' sii`naa' 'nú' jial tíi` guiung` Fidiée` nícajméer` cój` jaléng` dsea` quiá`r i neáang` fí` lí` se` Macedonia. ² Jo nañi` fa' eáang` níca'íng` jaléng` i dsea` do jalé` iihuif', dsu' dseáng` eáam` íaang` dsíir'. Jo nañi` fa' tiñiim`bre eáang', jo dsu' e íaang` dsíi`bre nícaseáiñ` jalé` cuu` e laco' níjmícoó`r` dsea` rúiñ', jo nícacuør` e jo lafa' eáang` sea` cuu` quiá`r. ³ Jo tíi`b` ni` jnea` e íaang` dsíib` i dsea` do nícaseáiñ` jalé` e cuu` do líi` jie` jíi` e quíi`r` jmiif', jo car` jíi` líi` guí lajo nícaseáiñ'. ⁴ Jo i dsea` i seeng` fí` lí` se` Macedonia do, eáam` camí`r` jnea` jmi'ee` e laco' nícuó`naa' fí` e cuóøng` níjmícoó`r` jaléng` i dsea` quiá`r` Dsea` Jmáang` i seeng` fí` Jerusalén. <sup>5</sup> Jo dsu' líi`guíb cajméer` jíi` laco' lamí` fí` dsí`naa', co` jí`guí cajáng` yaaiñ` la'uñ` e níjmitir` dseáng` lajíi` e iing` Fidiée`, jo mfi` cangf` jo, cajáng` yaaiñ` fí` quini`naa' e laco' níjmitir` lajíi` e nisíi`naa're e níjmér` líi` jialco` la tí` dsíi` Fidiée`. ⁶ Joba' nícamíi`naa' Tito jmi'ee` e nisítíiñ` lajíi` e nícaseáang` 'nú' e íaang` óo'na' líi` laco' jíi` e nícanaañ` sitíiñ` ie` lamí` jéeng`guí do. <sup>7</sup> Jo jaléng` 'nú', la'eáang` cój` Jmíguí quiá` Fidiée`, quíi`na` jmiif` jímee`na` doñi` ee` uíi` e já` líi`ng`na` júu` quiá`r` Dsea` Jmáang`, jogu i eáang` tñiñ`na` fo`-na` júu` quiá`r` Fidiée`, jogu i eáang` tñiñ`ng` ngáng`na` e júu` jo, jogu i eáang` guia` áa`na` e jmiçóo`na` jaléng` dsea` rúng`na`, jogu i eáang` 'neáang`na` jnea` líi` laco' jíi` e calitíng`na` qui`naa', jo lajoba' 'nú` e eáang`guí nisáng`na` cój` jalé` e seáang`na` do.

⁸ Jo dsu' ofa' quiú`-ta` 'nú` e dseáng`la`jо' 'nú` níjmícoó`naa'; dsúco` líco` jnea` iin`n e nílñiñ` su dseáng` lajang` júu` 'neáang` 'nú', dsea` rúng`na`, e laco` nilili` su guia` óo'na` e níjmícoó`naa` dsea` rúng`na` líi`

laco` jmoo` i dsea` caguiaang` do. ⁹ Jo guíub` níñi` 'nú` e Fí`naa` Dsea` Jmáang`, uíi` e eáang` guíu`n` cój` jnea`aa', joba' mfi` caguéiñ` fí` jmigü` la ca'uñiñ` jaang` dsea` i niing` eáam`bre líiñ` fí` níff` . Jo cajmée` lajo e laco` la'eáang` e ca'uñiñ` jaang` dsea` tiñiing` , joba` jnea`aa`ni`líng`naa` jalé` e jlo` e catíi`naa`.

¹⁰ Jo e laco` níuíng` guíu` quií`na', joba` níff` fí` 'nú` lajíi` e fí` dsii` cuaiñ` quiá` e júu` la. Co` jíi` i e` mfi` cajíi`ba` canaang` 'nú` e caseáng`na` jalé` e cuu` jo, jo dseáng` e ngocáng` óo'ba` cajmee`na` lajo. <sup>11</sup> Joba` lana jmité`na` cój` lajíi` e nícanaang`na` jmoo`na` do líi` laco` jíi` jialco` li` dsitíng` quií`na`. Jogu i jmeé`na` lajo e íaang` áa`na` líi` laco` líi`ng`na` ie` lami` ca'i óo`na` e canaang`na` cajmee`na` e jo. ¹² Dsúco` mfi` jaang` dsea` dseáng` lajang` íaang` dsíir` e líi`ng`go ee` iñi` cuór`, joba` mfi` Fidiée` lajíi` e cuo` i dsea` do líi` laco` jíi` e dsitíng` quiá`r, dsúco` ja` mfi` Fidiée` jalé` e ja` sea` quiá` dsea`.

¹³ Jo dsu` ja` ii`naa` e fa` uíi` e 'nú` níjmícoó`na` jaléng` i dsea` rúng`na` do, jo lajee` jo 'nú` nímo`na` oo`. ¹⁴ Co` guíu`guí e nílisea` conrøø` quií`na` lajaang` lajaang`na`. Dsúco` lanagi seab` quií` 'nú` lajíi` e 'n` quiá` i dsea` do. Jo dsu` mfi` co` née`guí i dsea` ib` nílisea` quiá`r` lajíi` e 'n` quií` 'nú`, jo lajoba` nílisea` conrøø` quií`na`. <sup>15</sup> Jo líi` laco`guí la fé` fí` ni` jí` quiá` Fidiée` líi` fé` lala: "Jo` e caseáng` quiá` i dsea` i casitíi` jmigui", o'guí cali`n`né`guí quiá` i dsea` i casitíi` capí`."

Mi` cangó` Tito fí` Corinto

¹⁶ Jo cuóø`ø guí'máang` Fidiée` uíi` e cajmée` e Tito ca'i` dsíir` eáang` uíi` quií`na` líi` laco` jíi` e fí` dsí` jnea` cajo. <sup>17</sup> Jo ca'ib` dsíir` e níjmér` lajíi` e caffif`re, jogu i co` eáam` guíing` dsíir` 'nú', joba` 'ñia`bre ca'f` dsíir` e nidsér` e nidsí'er` 'nú` fí` na.

¹⁸ Jo coliñg` cój` Tito, nísíñ`n fí` na jaang` dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i eáang` guíu`fé` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` uíi` quiá` uíi` cój` jalé` e guíu` e nícajméer` lajee` e ngír` guiar` júu` quiá` jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá`r`.

¹⁹ Jogu i cajo jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáam`bing` caguíng` i dsea` do e laco` ningfr` cój` jnea` jogu i e laco` níjmícoó`r` jnea`^ e nidsicá`naa` jalé` e caseáng` do. Jo jalé` e jo jmoo`naa` e laco` jmi`goo`naa` Fí`naa` Fidiée` jogu i e laco` niní` dsea` jial tíi` e íaang` dsí`naa` e jmiçóo`naa` dsea` rú`naa`. ²⁰ Jo ii`naa` e ja` nífe` dsea` ga` uíi` quiá` jial née` ni`naa` jalé` e cuu` e seáang`naa` la. <sup>21</sup> Joba` jmi`úung`naa` e jmoo`naa` jman` e guíu` , jo o` jíi` fí` quini` Fí`naa` Fidiée` jmoo`naa` lajo, co` lajob jmoo`naa` cajo fí` quini` jaléng` dsea` jmigü`.

²² Jo coliñg` cój` i dsea` gáng`na, nísíñ`n fí` na jaang`guí dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i eáang` nícajmili` e guia` dsíir` e jmiçóo`r` jaléng` dsea` rúiñ`. Jo dsu` lana eáang`guí níjmíliñ` e líiñ` lajo uíi` e níta` dsíir` cój` 'nú`. ²³ Jogu i cuaiñ` quiá` Tito fí` 'nú` e líiñ` jaang` dsea` rú`naa` i ngí` jmo`ta` coliñg` cój` jnea` e laco` níjmícoó`naa` 'nú'. Jogu i

fíi' i' nút' cuaiñ' quiá' i dsea` quiá' Dsea` Jmáang' i gáng' guí do e lítiñ' dsea` i casíng` dsea` quiá' Dsea` Jmáang' i seeng` fí la jogui e eáam' jmiféiñ' Dsea` Jmáang'. ²⁴Joba' fíi' i' nút' e jmi'neáang'na' i dsea` gaang` i sítng`naa' la, jo lajoba' nilita` dsíir' e sea` uiing` e jnea' eáang' iáang` dsíi`naa' uíi' quiú'na'. Jo lajoba' nilitíi' cajo jaléng` dsea` quiá' Dsea` Jmáang` caguaang`guí e dseáng` lajang` júu' e 'neáang' 'nút' i dsea` gaang` na.

Jial caseáng` jalé` e 'né' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`

9 Jo lana, dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang', líñ'n e jo` ngíi' lí' fa' 'né' e nisíng`guí ji' quiú'na' cuaiñ' quiá' jalé` e 'né' seáng' e quiá' nilicóo' i dsea` rú'naa' caguaang` do i neáang' fí Jerusalén, ²co' niñi`baa guíú' e eáam' iáang` óo'na' e nijmée'na' lajo. Joba' contøøng` e iáang` dsii' fíi' i jaléng` dsea` seeng` fí li' se' Macedonia e jíi' ie` cajíi`ba' e iáang` óo' 'nút', dsea` seeng`na' fí na fí li' se' Acaya, e nijmícoó'na' jaléng` dsea` rúng`na' dsea` quiá' Dsea` Jmáang'. Jo uíi' e lajob iáang` óo'na' e jmoo'na', joba' lajob iing` nijmé` cajo jaléng` i dsea` seeng` e fí li' se' Macedonia do. <sup>3</sup>Jo dsu' lanaguí lab nisfín'n fí na lají` gaang` i dsea` quiá' Dsea` Jmáang` la, jo lajoba' nilitíi' e dseáng` já` lajíi' júu' e nícafá' a uíi' quiú'na' cuaiñ' quiá' jalé` e seáang`na' do. Co' jnea` iin'n e néeb' guíú' quiú'na' líi' laco' nícafá' a lamíi' jéeng'gui. <sup>4</sup>Jo lajob 'né' jmée'na', co' jial fíng song cangolíng` cíoo' jnea` fí na tú' 'nít' mífíng` dsea` i seeng` fí Macedonia, jo ninír` e ja` mí' née' guíú' quiú'na'. Jo song lajob lí' quiú'na', joba' fí'ib' níca' jnea` jóng uíi' e eáang' nícajmíta` dsíi`naa' cíoo' 'nút'. Jo fá' a e júu' na e laco' ja` nífa' a e 'núb' dsea` níl'íng`na' e fí'í' do. ⁵Jo uiing` e lajob, joba' níca' dsii' e dseáng` guíim' e jang` nímfí' i dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` la e jang` nidsi'er` 'nút' la'uii', jo lajoba' cuøøng` e nijmícoó'r` 'nút' e niseáng` lajíi' e nícacuó'na' júu' quiú'na' lamíi' jéeng' e niseáang`na'. Jo lajoba' niné' guíú' lajalé` e nícaseáang`na' do e iáang` óo'na', jo o' e 'mang' óo'na'.

⁶Joba' fíi' i' nút', dsea` rú'naa', e téé' óo'na' e júu' la: "I dsea` i ja` 'leáang' mijú' jni', joba' ja` 'leáang' nisitíiñ' mi' níro'. Jogui i dsea` i jni' jmiguiú' mijú', joba' jmiguiúb' nisitíiñ' mi' níro'." <sup>7</sup>Joba' lajaang` lajaam` dsea` 'né' cuór' lajíi' e níca' dsíir' e nícuór', jo ja` 'né' cuór' e jo e líjiung` dsíir' osi e laguidseaang` é, dsu'co' eáam' 'neáang' Fidiée` jaléng` i dsea` i cuó' e iáang` dsíi'. <sup>8</sup>Jo quíib' Fidiée` jmíi' jmér' e nídsijée' guíú' quiú'na' e laco' nílisea` jmiguiú' guí jalé` e 'né'na'. Jo lajoba' nílisea` quiú'na' lalíng` jalé` e jo, jogui cajo niseáam`bi e laco' cuøøng` nijmícoó'na' jaléng` dsea` rúng`na' i' 'né' quiá' lajo. ⁹Dsu'co' lalab fí' fí ni' ji' quiá' Fidiée':

Jo e iáang` dsíi'bre nícacuó'r' jaléng` dsea` tiñíng`, jogui jalé` e guíú' e cajmíer', dseáng` ja` tóo` jmíi' fa' e níl'íng`.

¹⁰Jo Fidiéeb' dsea` cuør' jalé` e mijú' e jni' dsea', jo fíi' cajo i cuó' e laco' sea` jalé` e gó' dsea'. Jo íb' dsea`

nícuó' i' nút' lajalé` e 'né' quiú'na' e laco' níjngá'na', jogui dsea` íb' cajo dsea` níjmér' e nídsicuáng`guí jalé` e ro'na' e laco' cuøøng` e jmícoó'na' e iáang` óo'na' jaléng` dsea` rúng`na'. ¹¹Jo lajoba' nílisea` quiú'na' langíng` íng` jalé` e 'né'na' e laco' cuøøng` e eáang'guí níjmícoó'na' dsea` rúng`na' e iáang` óo'na'. Jo mi' níjá'na' jaléng` dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` jalé` e cuu' e nícaseáang`na' do, joba' eáang' nícuó'r' guí'máang' Fidiée'. <sup>12</sup>Dsu'co' lajíi' e nídsicá'naa' do e nícuó'naa' i dsea` rú'naa' do o' jíi' lico' níjmícoó'naa'r cíoo' jalé` e 'nér', co' lajob cajo, la'eáang' cíoo' jalé` e nícuó'naa'r do, níjmé' e eáang'guí nícuó'r' guí'máang' Fidiée'. ¹³Jo jaléng` i dsea` i níl'íng` lajíi' e nícaseáang`na' do, eáang' níjmífeiñ' Fidiée', co' nílilí'r' e dseáng` jmoo' 'nút' níu'na' e júu' quiá' Dsea` Jmáang` e níjá' calíng`na' do. Jogui lajobi i dsea` do cajo níjmi'gó'bre Fidiée` uíi' jalé` e iáang` óo'na' e nícajmíe'na' guíée' jee' ír' jogui jee' jaléng` i caguaang`guí cajo. ¹⁴Jogui i dsea` do nímfí' biguír Fidiée` uíi' quiú'na' car` ngocáng` dsíir' uíi' jalé` e eáang' guíú' e nícajmíe' Fidiée` cíoo' 'nút'.

¹⁵ijo guí'máang' Fidiée` uíi' quiá' e nícacuó'r' jneaa'aa' e ja` cíøøng` cíoo'! jjo dseáng` ja` ne'naa' e cíoo' júu' nífe'naa' cuaiñ' quiá' e jo!

Mí' cajmi'ón'g' 'ñia' Paa' quiá' jaléng` dsea` i' níng` ír'

10 Jnea` Paa', jo lana mít' i' 'nút' jmí'ee' la'eáang' cíoo' Dsea` Jmáang', i dsea` i ja` jmíféng' 'ñia' jogui i eáang' guíung'. Jo seem' dsea` i fe' e mi' táang` jnea` jee' 'nút', líñ'n jaang` dsea` i ja` e júung', jogui mi' tán'n lí' huíi', líñ'n jaang` dsea` i teáb' dsíi' fe' júu' ii'. ²Joba' mít' i' 'nút' jmí'ee' e mi' nígiuee' e e níee'e 'nút' fí na, ja` jmíe'na' jíi' cíoo' e ja` dseeng` e laco' ja` níjmíe' e ii' júu' quié'e cíoo' jaléng' 'nút' i' níng` jnea' e jmoo'naa' jalé` e jmoo'naa' líi' laco' lí' dsíi'naa' yee'naa'. ³Jo e já' e lí'naa' dsea` jmígúi', jo dsu' ja` jmáang'naa' ta' jalé` e tñíng` ngáang` dsea` jmígúi' e laco' níl'ínaa' jaléng' i' níi' níi' júu' quiá' Dsea` Jmáang'. <sup>4</sup>Co' jnea` ja` jmáang'naa' ta' jalé` e quí' tñíng` dsea` jmígúi' jmáiñ' ta' mi' 'nít' níl'íng' rúiñ'. Co' jnea' jmáang'naa' ta' bí' 'gøng' quiá' Fidiée', co' e joba' quí' jmíi' níl'íng' jalé` e jñíng' quiá' júu' quiá' dsea` do, jogui cíoo' e bí' 'gøng' doba' níl'íng'naa' jalé` e níl'íng' júu' quiá' Fidiée', <sup>5</sup>jogui cíoo' e joba' níl'íng'naa' cajo jalé' júu' róo' e ja` cuó' fí' e níliñ' dsea` júu' quiá' dsea` do. Jogui jalé` e i' dsíi' dsea` jmígúi', fí' jaguo' Dsea` Jmáang` guí'naa' e jo e laco' níjmé' níu'na' jalé' ta' quié'e dsea` do. <sup>6</sup>Jo mi' níjmoo' 'nút' níu'na' laco' sít' júu' quiá' Dsea` Jmáang', jo song lajee' jo seem' bí' i tñíng' 'nút' i ja` jmoo' lajo, joba' dseáng' néeb' guíú' quiú'naa' e nícuó'naa' iihuí' jaléng` i dsea` ír'

⁷Jo 'nút', mi' ee'go jíøø'na', lico' jíøø'na' jíi' laco' jneeng', dsu' ja` ca'na' cuente jial dseáng' i'í. Jo song i tñíng' 'nút' ta' óo'na' e lí'ng'na' dsea` quiá' Dsea`

Jmáang~, joba' 'nē~ ñi'ba' e dsea` quiá~ Dsea` Jmáam~ lítng` jnea`^ cajo. ⁸ Jo nañí` fa' cangí^ biijé e fé` naa' quiú~ uií~ quiá~ e ta~ e oo~naa' jee~ 'nú', jo dsu' ja` jmoo`o i` lítin~n uíí~ e nicajmée`e lajo. Dsúco` Dsea` Jmáam~bing` i` nicacuø` jnea`^ e ta~ e oo~naa' la e laco` nijmó~naa' e 'nú' teá`gui nisíng`na' cóo`^ júu` quiá`r~, jo o` laco` e niquing`^tu` tucang`na' ff` lf` niteáang`na'. ⁹ Jo ja` iin~n e ff` óo`na' e lico` fón`n 'nú' cóo`^ jalé` e jmo`o ff` ni` jí` quié`e. ¹⁰ Jo seem` i` fé` e eáam` ii` jogui huí^ jalé` júu` e tóo` ff` ni` jí` quié`e, jo dsu' mi` taan`n jee~ 'nú' ff` na, ja` ee` tií`i jíl` capí`^, jogui ja` 'ga` lf` jmi`gó` dsea` jnea` mi` fá`a. <sup>11</sup> Dsu` jaléng` i` dsea` i` fé` lajo 'nē` e ñi`bre e lf` laco` la lítng` jnea`^ cóo`^ jalé` e fé`naa' ff` ni` jí` lajee` see`naa' huí^, dseáng` lajob lít`naa' cajo cóo`^ jalé` e jmoo`naa' mi` niguiée`naa' jee~ 'nú' ff` na.

¹² Jo e jáb`- e ja` teá` dsí`naa' e nicøøng` yee`naa' conrøø` cóo`^ jaléng` i` dsea` i` jmoo` ta` jmícøøng` yaang`. Co` iib` jmáng` yaang` jaléng` i` dsea` i` jmoo` ta` lajo mi` guiéeng` i` la'ó` yaaiñ` jogui mi` cóøng` rúiñ` conrøø` quiá~ jial lítin` lajaang` lajaaiñ`. ¹³ Jo dsu` jnea`^ ja` njimijløng` yee`naa' lf` gui jíl` laco` si`i` cóo`^ e ta~ e oo~naa'. Dsúco` Fidié`bing` i` quiú` ta` qui`naa` jie` jíl` lf` catí`naa' e njimó`naa' ta~, jo jee` jo quiíng` 'nú', dsea` seeng`na` ff` na ff` Corinto. <sup>14</sup> Jo uíí~ e lajob lít`, joba` jnea`^ ja` cajmé`naa' ta~ lf` ja` catí`naa` ie` lami` calisé`naa` jee~ 'nú` lami` jéeng`gui. Co` jneab` dsea` la`uui` i` cangoca` júu` quiá~ Dsea` Jmáang` jee~ 'nú'. <sup>15</sup> Jo jnea`^ ja` jmiráang` yee`naa' cóo`^ jalé` ta~ e nicajmée` dsea` jiéng` e jmoo`naa` ta~ lf` ja` catí`naa`. Co` jnea`^ lf` lf` sijeeng`naa` e éaang`gui njimó`naa` ta~ jee~ 'nú` e lf` laco` ngóo` teá`gui síng`na` cóo`^ júu` quiá~ Dsea` Jmáang`. Jo dsu` njimó`naa` lajo jee~ 'nú` jie` jíl` lf` catí`baa`. <sup>16</sup> Jogui jnea`^ sijeem`baa` cajo e niguiá`gui júu` quiá~ jial laang` dsea` jee` dsee` quiá`r` e ff` lf` huí^gui éaang` laco` neáang` 'nú', jo dsu` ja` ii`naa` njimó`naa` lajo ff` lf` ja` catí`naa`. Dsúco` jnea`^ ja` ii`naa` fa` njimiráang` yee`naa` cóo`^ jalé` ta~ e nicajmée` dsea` jiéng`.

¹⁷ Jogui song seeng` dsea` i` iing` jmiféng` 'ñia', joba` quiú`gui e güijmifém`bre Fí`naa` Fidié`. <sup>18</sup> Dsúco` i` dsea` i` fé` Fidié` guiú` uií` quiá~, i` dsea` i`bing` i` catíng` nil`goo`, jo o` i` dsea` i`lico` fé` guiú` uií` quiá`r` 'ñia'r`.

'Né~ ñiing` dsí` dsea` cóo`^ jaléng` dsea` i`jmigóo`

11 Jo lana ne~duu` su nité` 'nú` e féng` áa`na` song lít` júu` ií` jalé` e niñá`a la! Jo dseáng` jmee`ba` té`na` cóo`^ jnea`^ jialco` jíl` e cuøøng`<sup>2</sup>. Jo jnea` ff`baa` goo` quí`na` e jie` mi` jmee`na` jalé` e ga`. Co` 'nú` lítng`na` lafa` jaang` simf` i` ja` ee` si`ling`^, joba` nicacuøø` jnea`^ 'nú` júu` quié`e e njíeen`n 'nú` e lafa` nicúung`na` guóo`na` dseáng`^ cóo`^ jaam` dseañu`^, jo i` dseañu`^, i`b` Dsea` Jmáang`. ³ Jo dsu` jnea`^ 'gó`baa e niligøøng` 'nú` cóo`^ jalé` e ff` óo`na`, jo jalé` e jo njímé` e ni`náng`na` e jmiféng`na` Dsea` Jmáang` e guiú` óo`na` jogui e ngocáng` óo`na` lf` laco` calí` i` mi` do cajmigøøng`ne` Eva ie` malí` do.

⁴ Co` 'nú` jmoo`ba` té`na` e iáang` óo`na` cóo`^ lf`^ doñí` ií` dsea` i`guié` fé` júu` quiá~ i`jiéng`gui laco` Jesú` lf`^ laco` e júu` e nicaguiá` jnea`^ jee` 'nú'; jogui e guiú` óo`ba` ff`na` jmigu` e jíe` lf`^ laco` e Jmigu` quiá~ Fidié` e nicá`ff`na` do; jogui ff`na` cajo júu` e jíe`gui quiá~ jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá`r` lf`^ laco`gui e nicá`ff`na` do. ⁵ Jo dsu` jnea` ja` i` dsí` fa` e uóng`guí laco` i` dsea` i`jíng`^ e lítin` dsea` cóøng`^ i`stíng` Dsea` Jmáang` cuaiñ` quiá`r` cóo`^ i` güitáang` 'nú` do. ⁶ Jo nañí` fa` jnea` ja` títin`n fá`a júu` jlo` mi` guiaa` júu` quiá~ Fidié`, jo dsu` ja` lítin`n lajo cóo`^ jalé` e títin` ngán`n. Jo 'núb` dsea` nicáñi`na` e lajob lít`naa` cóo`^ jalé` e nicajmée`naa` jee` 'nú`.

⁷ Jo ja` ff` áa`na` e cajmé`e e ga` dsu` uíí` e ja` cacá`a jíl`^ ca`í` ie` lamí` caguiá`a jee` 'nú` e júu` quiá~ jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá`r` co` ie` jo, jnea` cajgiaang` 'ñiá`a ff` quiní`na` e laco` 'nú` casáng`na` yú`gui. <sup>8</sup> Co` jnea` nica`íin`n cuu` e nicacuø` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang` i` seeng` ff` lf` jíe` e laco` sea` e jmáan`n ta` lajee` e jmoo` ta` ff` quiní`na`. <sup>9</sup> Jo lajee` e cataan`n jee` 'nú` lítin` ee` calí`né`e, jo dsu` jíl`^ jaang` 'nú` lítng` ee` camí`^, co` mi` cagüíl`ing` jaléng` dsea` rú`naa` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang` i` seeng` ff` lf` se` Macedonia, f`bing` i`cacuø` jnea`^ jalé` e 'nú`e. Dsúco` jnea` cajmé`e úung` e ja` ee` camí`^ 'nú` e 'nú`e, jogui dseáng`^ lajob njimee`gui cajo e jíl`^ co` ja` ee` nimí`^ 'nú`e. ¹⁰ Jo uíí` e dseáng`^ eáam` nita` dsí` e cuí`baa` jalé` júu` quiá~ Dsea` Jmáang`, joba` jíl`^ jaang` dsea` i` seeng` ff` latøøng` lf` se` Acaya cuøøng` lf` jníñ` quié`e e eáang` iáang` dsí` dsu` uíí` e ja` mi` camí`^ 'nú` jalé` e 'nú`e. ¹¹ Jo jíali`^ fá`a lala lítng` 'nú`? Su e ff` áa`na` e ja` 'neáan`n 'nú`? iU~, dseáng`^ o` lajo! iCo` ñíb` Fidié` e eáam` 'neáang` jnea`^ 'nú`!

¹² Jo dseáng`^ mi` 'noo`bi njimee`^ i`jíl`^ laco` jmoo`o jee` 'nú`, jo lajoba` ja` nicuøø`^ ff` jaléng` i` dsea` i`ng` 'nó` uiing` jial e njimi`iáang` dsí` i`jíl`^ laco` e iáang` dsí` jnea`^.¹³ Co` jaléng` i` dsea` i` lico` ngír` jmóor` ta` jmiøøng` dseab`, dsúco` ngír` fé`r` e lítin` dsea` i` casíng` Dsea` Jmáang` cuaiñ` quiá~, jo dsu` o` já` e lítin` lajo.

¹⁴ Jo dsu` ja` dsigá` dsí`naa` e jmoo` lajo, dsúco` 'ñia`^ ff` i`lítng`^ i`si` Satanás cajo, jmáng` 'ñia'r` e lítin` lafa` jaang` ángel i`jíng`^ i`casíng` Fidié`. <sup>15</sup> Jo ja` 'nú` fa` e nidsí`gá` dsí`naa` cajo, co` lajob lítng` jaléng` i` dsea` i` jmoo` ta` quiá`^ ff` i`lítng`^; co` jaléng` i` dsea` i` jmáng` yaaiñ` e lítin` dsea` guíung`. Jo dsu` niguiéeb` jmi`^ mi` ni`íñ` iihuí` lf`^ laco`gui catíng` cóo`^ jalé` e jmóor` do.

Jalé` iihuí` e cangongff`ng` Paa`

¹⁶ Jo ff`túu` 'nú` calé` catú` e jíl`^ jaang` 'nú` ni`íñ` áa`na` e jnea` ja` røø` lf`^; jo dsu` song lajobi`f` áa`na` e lítin`n, joba` cuøø`^na` jnea`^ ff` e nifón`^n 'nú` laco`gui fé` jaang` dsea` i`lítng` lajo, jo lajoba` cuøøng` e njimee` jnea` e ráan`n capí`^.<sup>17</sup> Jo dsu` e jmiráang`jíu` 'ñiá`a la jmoo`o lajo e lafa` ja` røø` lf`^baa jo dsu` o` laco` ta` quiú` Fí`naa` Dsea` Jmáang` e njimee`e. ¹⁸ Dsúco` ff`m` dsea` seeiñ` e jmiráang` yaaiñ` cóo`^ jalé` e

tiiñ` ngáiñ` fí` jmigüí` la, joba' lajob nijmíráang^ 'ñiá` jnea~ cajo. <sup>19</sup> Jo e jáb` e eáang` jmíñ` 'nú', jo dsu' jmoo`ba' té`na' e láang` óo'na' cogo` jaléng` i dsea` i ja` røø` lí^, ²⁰ jogui jmoo`ba' té`na' cajo cogo` jaléng` i dsea` i quiñ` 'nú' ta~ e nijmée`na' ta~ fí` quinir~, osi e jmíñ`r` jalé` e sea` quí`na', osi e jmigóøiñ` 'nú', osi e ja` jíi`r` 'nú', osi e jmáiñ` 'nú' ga` é. <sup>21</sup> Jo dsu' fí` lñim`baa e nifñ`fí` 'nú' e jnea` ja` caliseá` bí` quí`naa' fa` cajmó`naa' lajo cogo` 'nú'.

Jo song i dsea` i caguianga`gui do teáb` dsíír` e jmíráang` yaaiñ~, joba' teáb` dsí` jnea` e nijmee`e lajo cajo, nañí` fa` fá`a la fé` jaang` dsea` i ja` røø` lí^.
²² Co' jmíráang` yaang` i dsea` i dsu' uíi` e lñiñ`dsea` hebreo, jo dsu' lajob lñing` jnea` cajo; jogui jmíráang` yaaiñ` dsu' uíi` e lñiñ`dsea` Israel, jo dsu' lajob lñing` jnea` cajo; jogui jmíráang` yaaiñ` dsu' uíi` e lñiñ` siju` líi` yúu` Abraham, jo dsu' lajob lñing` jnea` cajo.
²³ Jogui i dsea` i jmíráang` yaaiñ` e jmóor` ta~ e ni-cangññ` quiá` Dsea` Jmáang~, jo dsu' jnea`gui eáang`gui jmoo`o e ta~ e ni-cangññ`n quiá` Dsea` Jmáang` laco`gui i dsea` i; jo dsu' fá`a lana lafa` fé` jaang` dsea` i ja` røø` lí^. Dsuco` jnea` eáang`gui ni-cajmé`e e ta~ jo laco`gui i dsea` i, jogui jmiguñ`gui ya` ni-cajníng` dsea` jnea` fí` dsíí` 'nñí` laco`gui i dsea` i, jogui eáang`gui ni-cabóøng` dsea` jnea` laco`gui i dsea` i, jogui cajo jmiguñ`gui ya` jiñ` ja` mi` cajún`n. <sup>24</sup> Jo lajee` 'ñiá` néel` cabóøng` dsea` judío jnea` guiguí` dsí` 'nú` ya` cogo` 'nii~. ²⁵ Jogui 'ñi` ya` cabóøiñ` jnea` cogo` sii~, jogui cogo` ya` casí'ló'r` jnea` cuu~. Jogui 'ñi` ya` cango`ang` móo` fí` lí` iuun~, jogui cogo` ya` can-gongiñ`n e cajáa`a fí` ni` jmiñ`l` lajee` cogo` jmiñ` jogui cogo` uøø`. <sup>26</sup> Jogui eáam` ni-cajmé`e ta~ ngí, jogui eáam` ni-caliðseáang` seen` mi` cuoo`o jalé` gua` jogui mi` jín`n jaléng` iñ` jogui mi` seen` jee` jaléng` dsea` góo`o cogo` gui mi` seen` jee` jaléng` dsea` i ja` lñing` lajo. Jogui lajobi ni-caliðseáang` seen` fí` lacaang` góo` dsea` cogo` gui lacaang` jee` mó` jogui lacaang` fí` ni` jmiñ`l` . Jogui ni-caliðseáam`bi seen` cajo fí` jee` jaléng` dsea` i jmiaang` e lñiñ`dsea` quiá` Dsea` Jmáang~. ²⁷ Jo eáang` ni-cajmé`e ta~ ii~, jogui huñng` ni-cangojée` quié`e, jogui jmiguñ`b` ya` ja` mi` caliseá` fí` quié`e fa` e güññ` laco` sii~, jogui ni-camó`baa oo` cogo` jalé` e gó`o jogui cogo` jalé` jmiñ` e gú`u, jogui jmiguñ`b` ya` ni-cajáa`a e ja` mi` cagó`o ii~, jogui ni-can-gongññ`baa iihuñ` mi` tñ` jii` güñ~, jogui ni-can-gongññ`baa iihuñ` cajo uíi` e ja` sea` sii`i. <sup>28</sup> Jo o` cogo` jii` e na eáang` huñng` ni-cangojée` quié`e, co` eáang` huñng` dsijée` quié`e lacoø` jmiñ` uíi` e/guiing` dsii` jial seeng` lajaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang~. <sup>29</sup> Jo song i lñing` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` ja` quí`r` jmiñ` cogo` e ta~ e ni-cangññ` quiá` Fidiée, joba` lafa` lajob lñing` jnea` cajo. Jogui song i lñing` i dsea` la`í` cajmér` e catóng` jaang`gui dsea` rúiñ` fí` ni` dsee~, joba` eáam` niliguñ`n. <sup>30</sup> Jo song seab` uiing` e nijmíráang` 'ñiá`a, joba` lajob nijmee`e cogo` jalé` e cuo` lí` e ja` quí`fí` jmiñ` jmoo`o. ³¹ Jo Fidiée, i lñing` Tiquiá` Fí`naa` Dsea` Jmáang~, bing` i catñng` nijmiféng`naa` car` ngongñ` jmiñ`, jogui dsea` íb` dsea` niñí` røø` cajo e jmang` júu`

já`ba` nicafá`a. <sup>32</sup> Jo ie` mi` cataan`n fí` Damasco, i dseata` i quiñ` ta~ fí` jo i jmoo` ta~ quiá` dseata` dsea` féng` i sií` Aretas do, casíñ` 'lée` quiá`fí` tñ` jñf` e lí` si` iá` cuu` e si` lacung` e fí` do e laco` ja` nicuør` fí` e nijúu`u, co` lamí` iññ` e nisáñ` jnea` jo nitóør` jnea` fí` dsíí` 'nñí`fí` . <sup>33</sup> Jo dsu' calisém` dsea` i cajgiáng` jnea` fí` dse` e iá` cuu` quiá` e fí` do e iuun` fí` coo` dsíí` 'matá`, jo lajoba` calí` e caláan`n fí` jaguo` i dseata` do.

Jalé` e cangá` Paa`

12 Jo nañí` fa` jíi`c` coo` ja` ee` lí`fí` dsu' uíi` e jmíráang` 'ñiá`a, jo dsu' lanaguí` 'nè`ba` e nifñ`fí` 'nú` jalé` e ni-camó`o lafa` mi` quiñ` jogui jalé` e ni-caíñ`n e ja` mi` cajmijnéeng` Fidiée` jéeng`gui. ² Co` jnea` cuíim`baa jaang` dseañ` i lñing` dsea` quiá` Dsea` Jmáang~, jogui lana ningóo` guiquí` jíi` mi` ca-jéeng` Fidiée` ír` cateá` fí` lí` catí` 'nì` yú` jmiñ` . Jo dsu` ja` ñii` si cangó` i dsea` do cogo` ngúu` táaiñ` osi lajíi` jmiñ` quiá`bre é, co` dseáng` lajíi` Fidiée`bing` i ñi` jalé` e jo. <sup>3</sup> Jo dsu` ñib` jnea` e i dseañ` do cangór` fí` ñiff` , jo fí` jo canúur` júu` e dseáng` jíi` ja` ñi` dsea` jial nifé`r` uíi` e jlo` eáang` , jogui e jíi` jaang` dsea` jmiñ` sea` fí` quiá`r` fa` e nifé`r` lajo; jo lifa` doba` ja` ñii` su cangó` i dsea` do cogo` ngúu` táaiñ` osi jíi` cogo` jmiñ` quiá`bre é, co` dseáng` lajíi` 'ñiab` Fidiée` ñir` e jo. <sup>5</sup> Jo jnea` cuóøm` lí` jmíráang` 'ñiá`a uíi` quiá` jaang` i dsea` la`í` , jo dsu` o` nijmíráang` 'ñiá`a uíi` quié`e 'ñiá`a, lifa` nijmíráam` 'ñiá`a jíi` quiá` e ja` quí`fí` jmiñ` jmeé` . <sup>6</sup> Jo nañí` fa` iim`baa e nijmíráang` 'ñiá`a, jo dsu` song jmoo`o lajo, ofa` e lñiñ`n jaang` dsea` i ja` røø` lí^, dsuco` júu` ja` lñ` jalé` e fá`a na. Jo dsu` ja` iin`n e ni`fí` dsíí` dsea` e ni-ing`guñ` jíi` laco` e jneen`n osi laco` jíi` e jmoo`o osi jíi` laco` e fá`a é. ⁷ Jo dsu` e laco` ja` ni`fí` dsíí` e ni-ing`guñ` laco` jíi` e lñiñ`n lana dsu` uíi` e ca`iin`n quiá` Fidiée` jalé` e jlo` e ja` mi` cajmijnéeiñ` jéeng`gui, joba` cangññ`n cogo` iihuñ` e lñ` lafa` cogo` tóo` e ca`ién`n, jo e jo lñ` lafa` cogo` e jmáng` ta` fíi` i`líng` i sií` Satanás e jmáiñ` jnea` ga` . <sup>8</sup> Jo 'ñi` néel` ni-camíñ` Fí`naa` Dsea` Jmáang` e nijé`r` e iihuñ` do quié`e, ⁹ jo dsu` ír` ni-casí`r` jnea` lala: "Lajíi` e guiún`n cogo` 'nù`ba` e 'nè` quií` , co` la`eáang` cogo` jalé` i dsea` ja` quí`fí` jmiñ` yaang` cogo` jalé` e jmoo` eáang`gui jneeng` jial tñ` 'gøn`n." Jo uíi` e lajob lí` , joba` jmi`iáam` dsíí` cogo` jalé` e ja` quí`fí` jmiñ` jmeé` e 'ñiá`a, co` la`eáang` cogo` e joba` jmili` Dsea` Jmáang` jial tñ` 'gøiñ` . ¹⁰ Jogui jmi`iáam` dsíí` cajo uíi` quiá` jalé` e ja` quí`fí` jmiñ` jmeé` e 'ñiá`a do, jogui lajob lñiñ`n cajo mi` jmineang` dsea` jnea` , jogui mi` ja` 'ga` lí` sea` jalé` e 'nè`e, jogui mi` jmáng` dsea` jnea` ga` , jogui mi` dsijée` huñng` quié`e; jo dsu` lí`iáang` dsíí` mi` dsingññ`n jalé` e na dsu` uíi` e lñiñ`n dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , dsuco` mi` lí`i` e eáang`gui ja` quí`fí` jmiñ` jmeé` 'ñiá`a, joba` eáang`gui quí`fí` jmiñ` e jmoo`o.

Eáang' guiing~ dsíi' Paa~ jaléng~ dsea` i seeng` fí' Cor-
into

¹¹ Jo jnea~ lafa' jaang` dsea` i ja` røø` lí^ lñin`n uii^ cõo^~ jalé^ e nicafá^~ a na uii^ quié^~ e; jo dsu' 'núb' dsea` nícacuóø^~ na' jnea~ 'goo` e nícafá^~ a lana. Co' 'nú^~ dsea` catfing^~ na' e nifo^~ na' guí^~ uii^ quié^~ e. Jo nañí^~ fa' ja` 'ga' lí^ niim^~ bì jnea~, dsu' ja` uóng^~ guí^~ la-
co' i dsea` caguaang^~ guí^~ i güitáang^~ 'nú^~ cõo^~ do i-
ngi^~ fé^~ e lí^ lñin`~ dsea` cõøng^~ i casíing` Dsea` Jmáang-
cuaiñ^~ quiá^~. ¹² Jo 'núb' dsea` tñi^ ní^ na' e lajee^~ e ni-
cataan^~ jee^~ 'nú^~ dseáng^~ lajang^~ júu^ lñim^~ baa
jaang` dsea` i casíing` Dsea` Jmáang^~ cuaiñ^~ quiá^~. co'
nicajmé^~ baa té^~ e cõo^~ jalé^ iihuü^~ e dsing^~ n. Jogi^~
cuó^~ li^~ cajo e lñim^~ baa jaang` dsea` la^~ uii^ cõo^~ jalé^~
e li^~ e quí^~ iihuü^~ e dsigá^~ dsíi^~ dsea` e nicajmé^~ e
la'eáang^~ cõo^~ bì^~ 'gøng' quiá^~ Fidiée^~. ¹³ Jo dsu' ofa'
cajmi^~ uóng^~ guí^~ 'nú^~ uii^~ e ja` ee^~ camfí^~ 'nú^~ fa' e ni-
jmícõo^~ na' jnea~ lí^~ laco' guí^~ nicajmé^~ e cõo^~ jaléng^~
dsea` quiá^~ Dsea` Jmáang^~ i seeng` fí^~ lí^~ jié^~. Joba'
féng^~ óo'na' uii^ quié^~ e fíng song uii^~ e joba' ca-
jmiquíng^~ óo'na'.

¹⁴ Jogi^~ lanaguí^~ nínéeb^~ guí^~ quié^~ e ni'ée^~ túu^ 'nú^~ e catí^~ 'nú^~ ya^~, jo dsu' o'guí^~ lana nimfí^~ 'nú^~ jalé^~ e 'nú^~ e. Dsucó^~ ja` 'nó^~ jnea~ jalé^~ e sea` quí^~ 'nú^~ dsu-
co^~ jíi^~ 'nú^~ bing^~ i' hán^~ n. Co' 'núb' dsea` lñing^~ na'
lafa' jøø^~ o, cofa' jaléng^~ tiquiá^~ dsea` 'nè^~ to^~ fí^~ lñim^~ bre
jiuung^~ quiá^~ r, jo o^~ i jiuung^~ quiá^~ r do 'nè^~ to^~ fí^~ tiquiá^~ r. ¹⁵ Jo jnea~ e guí^~ dsí^~ baa níjmeáan^~ n ta^~
jalé^~ e sea` quié^~ e, jo jí^~ guí^~ cartí^~ 'ñiá^~ a níjmeáan^~ n
'ñiá^~ a lajo e laco' ní^~ uíng^~ guí^~ quí^~ na'; jo dsu' laco'
ngóo' e éaang^~ guí^~ lí^~ neáan^~ 'nú^~, 'nú^~ lí^~ ríqui^~
jmoo^~ na' cõo^~ jnea~, co' jíu^~ guí^~ neáang^~ na' jnea~ la-
co^~ ya^~.

¹⁶ Jo e jáb^~ e lajee^~ e cataang^~ jnea~ cõo^~ 'nú^~ fí^~ na,
jíi^~ coo^~ ja` ee^~ camfí^~ 'nú^~ e 'nú^~ e, jo dsu' seem^~ i
lñing^~ 'nú^~ i fé^~ e lico' cajmé^~ e caligóm^~ ba' e jíi^~ ja`
calíl^~ na' lajo. ¹⁷ Jo dseáng^~ ja` mi^~ cajmigóøng^~ jnea~
'nú^~ cõo^~ i dsea` i nicasíin^~ n i nícango^~ ee^~ 'nú^~ fí^~ na.
¹⁸ Jo camfí^~ i Tito jmi^~ ee^~ e nidsi^~ éer^~ 'nú^~ fí^~ na, jo
colíng^~ cõo^~ ír^~ casíin^~ n i jaang^~ guí^~ dsea` rú^~ naa'
dsea` quiá^~ Dsea` Jmáang^~. Jo i Tito do dseáng^~ ja` ca-
jmi^~ góm^~ 'nú^~ mi^~ caguiér^~ fí^~ na; jo dseáng^~ e
jáb^~ cajo e lají^~ huó^~ baa' røø^~ níca'ee^~ naa', co' con-
røøb^~ fí^~ dsí^~ naa'.

¹⁹ Jo jangám^~ ní^~ áa'na' cõo^~ jalé^~ e júu^~ la e
jmi^~ óng^~ yee^~ naa' fí^~ quiní^~ na', jo dsu' dseáng^~ o^~ lajo,
co' jnea^~ lí^~ lí^~ fé^~ naa' fí^~ quiní^~ Fidiée^~ jalé^~ e júu^~ na
jogi^~ uii^~ e lí^~ naa' dsea` quiá^~ Dsea` Jmáang^~ cajo. Jo
jalé^~ e júu^~ e sii^~ naa' 'nú^~, dsea` rú^~ naa' i' neáan^~ n
eáang^~, e lí^~ laco' nidsicuáng^~ guí^~ quí^~ na' cõo^~ júu^~
quiá^~ Dsea` Jmáang^~. ²⁰ Jo fá^~ a jalé^~ e júu^~ na, co'
'gób^~ jíu^~ e mi^~ niguiée^~ e ni'ee^~ 'nú^~ fí^~ na, ja` nigui-
én^~ n 'nú^~ jíi^~ laco' iin^~ n e lñing^~ na', jogui^~ 'nú^~ cajo ja`
nimáang^~ na' jnea^~ jíi^~ laco' e fí^~ óo'na' e lñin^~ n. Co'
'gób^~ jíu^~ e jmoo^~ na' ta^~ fí^~ jogui^~ ta^~ dsihuüng^~ quiá^~
rúng^~ jogui^~ ta^~ guíng^~ quiá^~ rúng^~ jogui^~ ta^~ guíng^~
dsíi^~ jíi^~ cuaiñ^~ quí^~ na' yaang^~ na', jogui^~ e ngí^~ na' ta^~

quié^~ jalé^~ adsee^~, jogui^~ e éeng^~ na' dsea` rúng^~ na',
jogui^~ e jmiráang^~ yaang^~ na', jogui^~ cajo e 'lee^~ na'
quiá^~ dsea` rúng^~ na'. ²¹ Jogui^~ 'gó^~ bì^~ cajo e mi^~ nigu-
ié^~ e ni'ee^~ 'nú^~ fí^~ na calé^~ catú^~, Fidiée^~ níjmér^~ e
nilí^~ fí^~ lñin^~ n uii^~ quí^~ na', jogui^~ níjmér^~ cajo e nilíin^~ n
fí^~ car^~ niquí^~ fí^~ uii^~ quiá^~ i fí^~ tñing^~ 'nú^~ cõo^~ jalé^~ e
dsea` e nílñing^~ na' ee^~ na' malí^~ éaang^~, co' ja` mi^~
catú^~ bì^~ e jmoo^~ na' jalé^~ e 'lì^~ e lì^~ dsíi^~ ngúu^~ táang^~
na' o'guí^~ mi^~ catú^~ na' e jmoo^~ na' jalé^~ e ja` catfing^~
dsea` jmoo^~ cõo^~ ngúu^~ táaiñ^~ cõo^~ lí^~ doñí^~ jíi^~ dsea`,
jogui^~ cajo dseáng^~ ja` mi^~ catú^~ bì^~ e jmoo^~ na' jalé^~ e
'lì^~ lana lí^~ laco^~ quí^~ tñing^~ na' e jmoo^~ na' latí^~ jmíi^~ na.

Júu^~ fí^~ 'goo` lí^~ cadséng^~ quiá^~ Paa~

13 Jo nitfí^~ 'nú^~ ya^~ e ni'ee^~ 'nú^~ mi^~ niguiée^~ e fí^~ na
ffí^~ Corinto. Jo fí^~ ní^~ jí^~ quiá^~ Fidiée^~ fé^~ e 'neáng^~
gáng^~ osí^~ fí^~ guí^~ dsea` i tñi^~ ni^~ e laco^~ cuóøng^~ ní^~ fí^~
mi^~ ee^~ go^~ ga^~ jmoo^~ dsea`. ² Jo ie^~ mi^~ cataan^~ n cõo^~
'nú^~ fí^~ na e catí^~ tý^~ ya^~, calí^~ baa' 'goo` quiá^~ jaléng^~ i
níca'lée^~ lamí^~ jéeng^~ guí^~, jo co^~ lanaguí^~ huíim^~ táan^~ n
laco^~ seeng^~ na', joba^~ fí^~ týu^~ 'goo` quiá^~ jaléng^~ i' jogui^~
quiá^~ jaléng^~ dsea` caguaang^~ guí^~ cajo, e mi^~ nigui-
ée^~ túu^ fí^~ na, dseáng^~ ngóo^~ o e guiaab^~ dsíi^~ e nícuóøø^~
iihuü^~ laco^~ catfing^~ lajaléng^~ i', jo dseáng^~ ja` ni-
jmee^~ baa' féng^~ dsíi^~. ³ Jo dsu' uii^~ e 'nú^~ iing^~ na' ní^~
na' røø^~ e su já^~ e fé^~ Dsea` Jmáang^~ la'eáang^~ jnea~,
joba^~ dseáng^~ ni'ée^~ baa' 'nú^~ e lajob lí^~. Jo Dsea`
Jmáam^~ ja` ua^~ lñiñ^~ cõo^~ jalé^~ e jmoo^~ jee^~ 'nú^~, co'
jmijnéem^~ bre jial tñi^~ 'gøiñ^~. ⁴ Jo e jáb^~ e jaang^~ dsea`
jmigüí^~ i ua^~ lñing^~ Dsea` Jmáang^~ ie^~ mi^~ cajúiñ^~ fí^~
dse` crúu^~, jo dsu' seeiñ^~ la'eáang^~ cõo^~ bì^~ 'gøng'
quiá^~ Fidiée^~. Jogi^~ e já^~ bì^~ cajo e jnea^~ lñiñ^~ naa' dsea`
jmigüí^~ i ua^~ lí^~ laco^~ lamí^~ lñing^~ ír^~, jo dsu' jnea^~
niliseé^~ naa' cõo^~ 'nú^~ fí^~ na la'eáang^~ cõo^~ bì^~ 'gøng'
quiá^~ Fidiée^~ lí^~ laco^~ guí^~ la seeng^~ Dsea` Jmáang^~ 'nú^~
aí^~ e laco^~ cuóøng^~ e níjmó^~ naa' ta^~ fí^~ quiní^~ na'.
⁵ Jogi^~ lana, dsea` rú^~ naa', fí^~ 'nú^~ e níjaang^~
yaang^~ na' su dseáng^~ lajang^~ júu^~ teá^~ teáang^~ na'
cõo^~ júu^~ quiá^~ Dsea` Jmáang^~, jogui^~ e níjøø^~ na' cajo
jial fí^~ óo'na'. Jogi^~ cajo níñí^~ baa e cøøm^~ seeng^~ Dsea`
Jmáang^~ cõo^~ 'nú^~, jo song ja` lí^~ lajo, joba^~ dseáng^~
nicalitúng^~ óo'na' lajíi^~ e fí^~ guí^~ lí^~ niteáang^~ na' cõo^~
júu^~ quiá^~ dsea` do. ⁶ Jogi^~ dseáng^~ nítab^~ dsíi^~ e jáb^~
lñing^~ 'nú^~ e dseáng^~ ja` mi^~ calítúng^~ dsí^~ jnea^~ lajíi^~ e
fí^~ guí^~ lí^~ niteé^~ naa' cõo^~ dsea` do. ⁷ Joba^~ jnea^~
míi^~ naa' Fidiée^~ uii^~ quí^~ na' e lí^~ laco^~ ja` níjmée^~ na'
jíi^~ coo^~ e ga^~. Jo dsu' jnea^~ ja` jmoo^~ naa' lajo e lí^~ la-
co^~ níjamil^~ naa' fí^~ quiní^~ dsea` rú^~ naa' e nícateá^~ lí^~
naa' lajíi^~ fí^~ guí^~ lí^~ niteé^~ naa' cõo^~ Dsea` Jmáang^~,
co' jnea^~ míi^~ naa' Fidiée^~ e lí^~ laco^~ 'nú^~ níjmée^~ na'
jmang^~ e guí^~, nañí^~ fa' jnéeng^~ naa' e lí^~ naa' dsea` i
nicalitúng^~ dsíi^~ lajíi^~ fí^~ guí^~ lí^~ niteé^~ naa'. ⁸ Dsucó^~
jnea^~ catfí^~ naa' e níjmó^~ naa' dseáng^~ jíi^~ laco^~ fé^~
júu^~ quiá^~ Dsea` Jmáang^~, co' ja` catfing^~ fa' e níjmó^~
naa' jalé^~ e jíe^~ jíi^~ laco^~ la fé^~ e júu^~ jo. ⁹ Joba^~ jnea^~
éaang^~ iáang^~ dsí^~ naa' mi^~ ja` 'ga' lí^~ quí^~ naa' jmíi^~
cõo^~ jalé^~ e jmoo^~ naa', jo dsu' lajee^~ jo teáb^~ teáang^~
'nú^~ lajíi^~ fí^~ guí^~ lí^~ niteáang^~ na' cõo^~ Dsea`

Jmáanḡ. Jøguì cajo dseánḡ m̄' 'noo`b̄ nim̄'naa' Fidiéē e laco' nisínḡ-ty' teá̄ f̄' guiá̄-cóō-dsea` do. ¹⁰ Jo uíī e lajob líī, joba' jmo' o e jī la quií̄na' nú̄-gui e niniī i e ni'eē e 'nú̄' f̄' na e laco' m̄ī nigiéé'e f̄' na, ja` ngí̄-l̄-fa' 'né̄-e nijmeáan̄-n tā-e tā-e oō-la e ni-canḡ-fin̄-n quiá̄-Dsea` Jmáanḡ e laco' ni'í̄-t' 'goo` quií̄-na' dseánḡ-lahuí̄nḡ. Dsueco' Dsea` Jmáanḡ ni-cacuø'r̄ jneā-e tā-e oō-la e laco' nijmeē-e e 'nú̄' teá̄-gui nisínḡ-na' f̄' guiá̄-cóō-r̄-jo o' e laco' niquínḡ-ty' tucanḡ-na' e f̄' lī-niteáanḡ-na'.

¹¹ Jo lí̄-ngóo' cadsénḡ-, dsea` rú̄-naa' dsea` quiá̄-Dsea` Jmáanḡ-, iin̄-n e seenḡ-na' e iáanḡ-óo'ba', jogui jmī'úunḡ-na' e laco' nisínḡ-ty' teá̄-f̄' guiá̄-cóō-Dsea` Jmáanḡ-, jogui cuóø'-b̄-rúnḡ-na', jogui røø` si-inḡ-na' lajalénḡ-na', jogui güiliseem̄-ba' juguiá̄-júū-

røø` conrøø` lají̄nḡ-na'. Jo lajoba' Fidiéē-j'neáanḡ-jneaā-aa' do jogui i cuø' jneaā-aa' e seé̄-naa' juguiá̄-júū-røø', dseánḡ-cøøm̄-niliseeiñ̄-cóō-'nú̄'.

¹² Jogui féenḡ-rúnḡ-na' e seé̄-guoo` rúnḡ-na' lacoō-ya' m̄ī-jié̄-jínḡ-rúnḡ-na'.

¹³ Jo lají̄im̄-dsea` rú̄-naa' dsea` quiá̄-Dsea` Jmáanḡ-j-seenḡ-f̄' la guiéiñ̄-júū-guicóō-quií̄-na'.

¹⁴ Jo m̄í̄-t' Fí̄-naa' Dsea` Jmáanḡ-e laco' niliñ̄-gui' jial tí̄-guiúiñ̄-cóō-'nú̄'-jogui e niliñ̄-gui' jial tí̄-neáanḡ-Fidiéē-'nú̄', jogui cajo e laco' yejí̄-güiliseenḡ-Jmiguí̄-quiá̄-Fidiéē-cøønḡ-cóō-'nú̄'-lajalénḡ-na'.

Jo lajob nilí̄.

Jo lana cató̄-e jī-catf̄-tú̄-quiá̄-Paā-e catf̄-inḡ-jalénḡ-dsea` quiá̄-Dsea` Jmáanḡ-j-seenḡ-f̄' Corinto.

Gálatas

1 Jnea~ Paa~ l̄ín n̄ jaang` dsea` apóo~ i óo` ta~ quiá~ Dsea` Jmáang~, ds̄t' o' dsea` jmigüí~ i casíng` jnea~ e ni-jmee~ e ta~ la, ds̄co' Dsea` Jmáang~ 'ñia~'bre cōo~'guí Tiquí~i' Fidiée~, f̄bing` i cajmée~ lajo, jo Tiquí~i' Fidiée~, ib` cajo cajmér~ e cají~tu Jóor` Dsea` Jmáang~ m̄f̄ cangf̄ e cajúiñ~. **2** Jo jnea~, colíng~ cōo~ jaléng` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ i caguiaang` guí taang~ cōo~ jnea~ f̄i la, guiéeng~'naa' júu~ guicóo~' quí~na` jaléng~'nú~, dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ i neáang~ f̄i l̄i~ se` Galacia. **3** Jo nimí~'i' Tiquí~naa' Fidiée~ cōo~'guí Fí~naa' Dsea` Jmáang~ e ni'l̄r~ güea~' quiá~r~ jee~'nú~ joguí e nicuó~r~'nú~ e seeng~na` juguiú~ júu~ røø~. **4** Jo Dsea` Jmáam~bing` i cacuóøng~'ñia~' e cajúiñ~ f̄i dse~' crúu~ uíi~ dsee~' quí~naa' e laco~ ja` nisíng~'yee~naa' f̄i ga` cōo~'jalé~' e 'l̄i~' e sea~ f̄i jmigüí~ la, co' lajob calíiing~ Tiquí~i' Fidiée~ e cajmér~. **5** Majmifém~baa're lata~! Jo lajob 'nè~ l̄i~.

Ja` sea~ e jié~'guí júu~ laco~ e júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~

6 Jo eáam` dsigá~ dsii~ e lajmínab~ catiúung~'nú~ Fidiée~ e ja` m̄f̄ ngoo` eáang~ e cajaang~'yaang~na` f̄i janguór~, co' dsea` dobinc~ i caguíng~'nú~ uíi~ e eáang~ guíung~ Dsea` Jmáang~ cōo~'nú~; jo ds̄t` lana, 'nú~ ninaang~na` e já~ l̄íng~na` júu~ e jié~'guí laco~'guí júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~ e quiá~ jial laang` dsea` jee~ dsee~ quiá~r~. **7** Ds̄t` dseáng~'e já~ e ja` sea~ e jié~'guí júu~, co' dseáng~'lajíi~'júu~ quiá~ Dsea` Jmáam~ba` sea~. Ds̄t` lajíi~'l̄i~' seeng` dsea` i jmicaang~ quí~na` joguí iññ~ niçaguiá~'nú~ júu~ quiá~ jial laang` dsea` jee~ dsee~ quiá~r~. **8** Ds̄t` song seeng` dsea` i jmoo` lajo, ja` e l̄i~ fa` jneab~ osi jaang` ángel i l̄íng~'guotí~ Fidiée~ i jáa` f̄i yé~'jmigüí~ i guia` júu~ e jié~'guí laco~'júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~ e niçaguiá~'naa' jee~'nú~, jo jnea~ fá~a, güiguiém~ Fidiée~ f̄i l̄i~'l̄i~' dsea` i lata~. **9** Joguí f̄i~'túu~'nú~'calé~'catú~'lajíi~' e niçaffí~'nú~ do: L̄i~' doñi~'i' dsea` i guia` júu~ e sisíng~'guí laco~' e júu~ e ni-caíng~'nú~ do quiá~ jial laang` dsea` jee~ dsee~ quiá~r~, jo güi~naang~ i dsea` i quiá~ Fidiée~ lata~.

10 Jo e já~, ja` jmoo` jnea~'jíi~' e jmi~iáang` dsíi` dsea` jmigüí~, co' dseáng~'lajíi~' e jmi~iáang` dsíi` Fidiée~'ba` jmoo`o. Ds̄co' faco` jnea~ iin~n e lico` niliseen~ guí~'cōo~'jíi~' dsea` jmigüí~, joba` ja` l̄ín~n jaang` dsea` i jmoo`'lajíi~' e iing~ Dsea` Jmáang~'jóng~.

Jial m̄f̄ ca'uíng~ Paa~ dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~

11 Joba` iin~n e ñí~ba', dsea` rú~'naa' dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~, e lajíi~' e júu~ e guia` jnea~ quiá~ jial

laang` dsea` jee~ dsee~ quiá~r~, ds̄t` e júu~'jo ja` l̄i~' laço` la i' dsíi` mogui~ dsea` jmigüí~. **12** Joguí ja` ca'fíng~' jnea~ o'guí calítén~n quiá~'l̄i~' doñi~'i' dsea` jmigüí~'cajo, co' dseáng~'lajíi~' Dsea` Jmáam~bing` cacuø~' jnea~ e calícuí~'i e júu~'jo.

13 Jo nicanúub~'nú~' e ie~'lamí~'jéeng~'guí do, lajee~'nú~'guí e nilícuín~n Dsea` Jmáang~, cajmé~baa úung` e cajmitií~'røø~'lajíi~' e tñng` dsea` áang~ quié~ e dsea` Israel. Joguí eáam` ga` cajmeáan~'n jaléng~' dsea` quiá~' Dsea` Jmáang~ co' cartí` cajmé~'e úung` e nijúum~'jaléng~' i dsea` i. **14** Jo ie~'jo, jee~'jaléng~' dsea` rún~n dsea` Israel i conrøøng~'jíu cōo~' jnea~, lajíi~' jnea~'bing` i jimiti~'guí røø~'jalé~' e quí~'tñng` dsea` gó'o dsea` Israel e jmóor~, joguí cuóø~ore b̄i` e laco`'nijmitir~'laco`'sí~' e jo. **15** Ds̄t` Fidiée~'caguíñ~' jnea~' e ni'uíñ~n dsea` quiá~r~ latí~'jíi~' ie~'nú~'guí niliseem~'baa, joguí co' eáam`'neáaiñ~' jnea~'joba` cató~r~' jnea~' e nijmee~'e ta~ quiá~r~. Jo m̄f̄ caté~'i` e iing~' **16** Fidiée~' e nilíñii~' e Jesús l̄íng~'Jóor~, joba` calícuín~'re e laco`'jnea~'niguiaa~' e júu~ quiá~'jial láaiñ~'dsea` jee~'jalé~' dsee~' quiá~r~, jo nijmee~'e jo jee~'jaléng~' dsea` i ja` l̄íng~' dsea` Israel. Ds̄t` ie~'jo ja`'cangó~o fa` e cangojmiñg~'i` dsea`'jiéng~' quiá~' e júu~'jo, **17** o'guí ngó~o f̄i` Jerusalén ladíñi~' cajo e ngosiin~n e júu~'do cōo~'jaléng~' dsea` i l̄íng~' dsea` apóo~ quiá~' Dsea` Jmáang~'lajee~'nú~'guí e nilíñi~n lajo cajo. Ds̄t` ja`'cajmé~'e lajo, co' dsift`'ladob cangó~o f̄i` Arabia f̄i` l̄i~'ja`'ga`'l̄i` dsea`'seeng~, jo m̄f̄ cangf̄'jo, caquím~'túu~'f̄i` Damasco.

18 Jo m̄f̄ cangf̄'ní~'jíi~' e calícuín~n Dsea` Jmáang~, joguiba`'cangó~o f̄i` Jerusalén e cangojmicuín~n Té~' Simón, jo cōo~'ib` cataan~n jíi~'gui'ñiá~'jmíi~'. **19** Jo f̄i` jo, lajíi~'Tiáa~ i rúng~'Fí~naa' Dsea` Jmáam~bing` camán~n, jo ja`'camán~n dsea` apóo~ quiá~' Dsea` Jmáang~ ijiéng~'guí. **20** Joguí dseáng~'nitab~'dsíi~'f̄i` quini~'Fidiée~'e jalé~'e jmo~'o la dseáng~'e jáb~, co' ja`'fá~'a júu~'ta~ júu~.

21 Jo m̄f̄ cangf̄'e táan~n f̄i` Jerusalén, joguiba`'cangó~o f̄i`l̄i~'se`'Siria cōo~'guí f̄i`l̄i~'se`'Cilicia. **22** Ds̄t` ie~'jo, jaléng~'dsea` quiá~' Dsea` Jmáang~'i neáang~'f̄i`l̄i~'se`' Judea ja`'m̄f̄ cuíñ~'jnea~'dseáng~'quini~'lana. **23** Jo lico`'nú~'i dsea`'do e fé~'dsea`'jiéng~'lala uií~'quié~e: "I dseañu` i jmáng~'jneaa~aa'ga`ie~'lamí~'jéeng~'guí do, lana ningí~'guíar~'júu~ quiá~'Dsea` Jmáang~'røøb`laco`'jíi~'júu~'e já~'l̄i~'jneaa~aa' do, jo ie~'lamí~'jéeng~'guí do cartí`'jngam`'bre jaléng~'dsea` i já~'l̄íng~'júu~'jo, co' lamí~'iññ~'dseáng~'ni'líim~'e júu~'do conguia~." **24** Joba` i dsea` i jmiféiñ~'Fidiée~'uíi~'e ni-calícuí~'jnea~'.

Mí~ ca'íng` dsea` apóo` quiá` Dsea` Jmáang` i caguaang` guí do júu` quiá` Paa`

2 Jo mí~ cangf` guiquif` jiing` lajo, cangób`túu` fí` Jerusalén colifing` cóo` jaang` dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i sií` Bernabé, jo jeem`bí` jaang`guí dsea` rú`naa` i sií` Tito cajo. **2** Dsú` cangó`baa` fí` jo, co` lajob júu` cajmea` Fidiée` jnea` . Jo mí~ caguié` e fí` Jerusalén, caseáng`naa` fí` coo` lí` ja` 'ga` lí` dsea` jóó` cóo` fí` mifing` dsea` i si`neaaang` i teáang` nifí` quiá` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` fí` do, jo lajee` jo caffí`re lajíi` júu` e guiaa` jee` jaléng` dsea` i ja` lífing` dsea` Israel e quiá` jial laang` dsea` jee` dsee` quiá`r. Dsú` cajmé`e lajo, co` ja` iin`n e ja` niíng` i dsea` teáang` nifí` do jalé` ta` e nicajmé`e, co` song lajo, joba` ja` niíng` jaléng` dsea` caguaang`guí e ta` e nicajmé`e do jóng. **3** Dsú` jalém` dsea` i quié` nifí` quiá` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` fí` Jerusalén røøb` casfiiñ` cóo` jnea`, jo ja` cajmér` laguidseaang` e niíng` Tito e lí` fí` ngúu` tåaiñ` lí` la-co` quí` tífing` dsea` Israel e jmør`, co` dsea` griegob líiñ` do jo ja` líiñ` dsea` Israel. **4** Dsú` e já` , i lífing` dsea` i jmicaang` e líiñ` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` calíiñ` fa` Tito niíñ` e lí` fí` ngúu` tåaiñ` do lí` la-co` lífing` dsea` Israel. Jo i dsea` do cangotáaiñ` jee` jnea` e la-co` cár` cuente jial guiá` see`naa` la'eáang` e cajáang` yee`naa` fí` jaguo` Dsea` Jmáang` , co` i dsea` do iñ` fa` jnea` nisí`naa` røø` e dseáng` 'hé` ni-jmitíb`túu` e júu` quiú` ta` quiá` Moi` do e la-co` niíng` dsee` quiú`naa`. **5** Dsú` dseáng` ja` cajmití`naa` jíi` coo` la-co` iing` i dsea` i jmicaang` do e la-co` ja` nilifing` júu` quiá` Dsea` Jmáang` e guia`naa` jee` 'nú` quiá` jial laang` dsea` jee` dsee` quiá`r, co` ii`naa` e ta` óo`na` e dseáng` jáb` e júu` jo, jo cóo` jíi` e júu` job laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá`r.

6 Jo lajaléng` dsea` i si`neaaang` e teáaiñ` nifí` quiá` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` ja` cajíñ` fa` e jnea` ni-jmísíñ`n lajíi` e júu` e guiaa` do. Dsú` ja` e lí` quié` jnea` ií` i dsea` í, co` røøb` lí`naa` lajalé`naa` fí` quini` Fidiée` . **7** Jo ja` cajmée` i dsea` do fa` cajmísíñ` lajíi` júu` e guiaa` do, co` calíl`bre e Fidiée`bing`cacuø` jnea` e ta` e jmoo`o la lana quiá` e guiaa` e júu` jo fí` quini` jaléng` dsea` i ja` lífing` dsea` Israel, jo lajobi` Fidiée` cajo cacuø`bre Tú` Simón ta` guia` e júu` jo fí` quini` jaléng` dsea` i lífing` dsea` Israel. **8** Jo calíl` i dsea` do e Fidiée`bing` ca'náang` Tú` Simón e nilíñ` dsea` apóo` quiá` Dsea` Jmáang` i guia` júu` quiá` dsea` do jee` jaléng` dsea` Israel, jo lajob cajo ca'náang` Fidiée` jnea` e nilíñ`n dsea` apóo` quiá` Dsea` Jmáang` e la-co` niguiaa` e júu` jo jee` jaléng` dsea` i ja` lífing` dsea` Israel.

9 Jo Tiáa` cóo` guí Tú` Simón jogui Juan i si`neaaang` e líiñ` dsea` teáang` nifí` jee` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , bing` i calíl` e Fidiée`bing` i cacuø` jnea` e ta` jo e iáang` dsíir. Jo la-co` calita` dsíi` i dsea` í e røøb` ta` jmoo`naa` cóo`r, co` røøb` júu` e guia`naa` do, joba` casá`bre guoo`naa`, jnea` cóo` Bernabé, jo catigua` júu` quiú`naa` e jnea` nidsijmó`naa` ta` guia`

júu` quiá` Dsea` Jmáang` jee` jaléng` dsea` i ja` lífing` dsea` Israel, jogui i dsea` i nidsijméer` ta` lajob cajo jee` jaléng` dsea` i lífing` dsea` Israel. **10** Jo jíi` laba` casí`guí jnea` e nijmiguiéng` dsí`naa` e jmícoó`naa` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i tiñfing` i neáang` fí` Jerusalén, dsú` jnea` jáem` nícajmi`úung`naa` e jmoo`naa` lajo.

Mí~ ca'gaang` Paa` quiá` Tú` Simón fí` Antioquia

11 Jo mí~ cangf` jo, cangó`o fí` Antioquía, jo lajee` job caguié` Tú` Simón fí` jo, jo cajíim`baare dseáng` fí` quinir` lana, co` ja` dseeng` jalé` e cajmér` do. **12** Co` lajee` e nú` quiú`niguilíng` coo` tú` mifing` dsea` Israel i cuíng` rúng` cóo` Tiáa` , colíim` gø` Tú` Simón cóo` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i ja` lífing` dsea` Israel. Dsú` mí` tf` lí` caguilíng` i, cajíim` 'nia'r` cóo` i dsea` i ja` lífing` dsea` Israel do, o`guí gø`guír colíng` cóo`i` do cajo, co` góom`bre jaléng` dsea` Israel i quiú` ta` e tóo` lí` fí` ngúu` tåang` jaléng` dsea` i ja` lífing` dsea` Israel. **13** Jo i dsea` Israel caguaang`guí i neáang` fí` Antioquía i lífing` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` canaaïñ` eer` la-co`guí Tú` Simón nañí` fa` niñí`bre` e ja` dseeng` jalé` e jmør` do, jo latí` Bernabé canaaïñ` eer` lajo ie` jo cajo. **14** Dsú` mí` calíl`i`i` e ja` røø` ta` ée` i dsea` do, co` ja` còong` røø` cóo` júu` quiá` Dsea` Jmáang` , joba` ca'gaan` quiá` Tú` Simón fí` quini` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i teáang` do ie` jo, jo caffí`re lala: "Nu` calisén` e lin` dsea` Israel, jo nicajmee` e lafa` ja` lin` dsea` Israel, dsú`co` jo` jmití` la-co` jíi` la-co` quí` tífing` dsea` i mí` caquié` cóo` dsea` i ja` lífing` dsea` Israel. Jo jíalí` lana iin` e niquíú` ta` laguidseaang` quiá` jaléng` dsea` i ja` lífing` dsea` Israel e la-co` nijmitir` jíi` la-co` quí` tífing` dsea` Israel jo lajoba` uiíñ` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`? Dseáng` ja` dseeng` la-co` fí` o`.".

Jial íng` Fidiée` dsea` e ja` røøiñ` dsee` fí` quinir`

15 Jogui `nu` , Tú` Simón, colíng` cóo` jnea` , dsea` Israel lí`naa` latí` mí` cangáam`baa`, jogui ja` lí`naa` la lífing` dsea` i ja` lífing` dsea` Israel i í`dsí`naa` e líiñ` dsea` dsee` dsea` qui` , co` ja` jmitir` jalé` júu` quiú` ta` quiá` Moi` e quí` tífing`naa` dsea` lí` fí` dsea` Israel.

16 Dsú` jneaa`aa` nine`baa` røø` e ja` íng` Fidiée` jíi` jaang` dsea` e líiñ` dsea` i ja` røøng` dsee` dsú` uí` e jmitir` e júu` quiú` ta` do, co` nine`baa` e jíi` e jåang` yee`naa` fí` jaguo` Dsea` Jmáam` , lajoba` íng` Fidiée` jneaa`aa` e ja` dsee` røø`naa` fí` quinir` . Co` Fidiée` jíi` e jíi` jaang` dsea` líiñ` dsea` i ja` røøng` dsee` fí` quini` dsea` do dsú` uí` e jmitir` júu` quiú` ta` quiá` Moi` .

17 Jo song jmi`úung`naa` jial niíng` Fidiée` jneaa`aa` e ja` dsee` røø`naa` fí` quinir` la'eáang` cóo` Dsea` Jmáang` , jo lajee` job calíl`naa` e lí` fí` dsea` dsee` dsea` qui` cajo, co` ja` cajmití`naa` e júu` quiú` ta` do, dsú` o` Dsea` Jmáang` dsea` cajmér` e jneaa`aa` calíl`naa` lajo. **18** Jo dsea` dsee` dsea` quib` líñ`n song já` nilíng`túu` e ja` dsee` røøn` fí` quini` Fidiée` dsú`

uúi~ e jmitii~ e júu~ quiú~ ta~ quiá~ Moi~ do mi~ cangf~ e nícajáang~ 'ñia~'a fí~ jaguo~ Dsea` Jmáang~. <sup>19</sup> Dsucó~ jnea~, lana líf~ lafa' ni~ líim~ baa, co' jo~ seen~ e e júu~ do quiú~ guí~ ta~ quié~ e, dsu~ lanaguí~ niseen~ e jmoo~ o la-jíi~ e iing~ Fidiée~. Jo mi~ catáng~ Dsea` Jmáang~ fí~ dse~ crúu~, joba' líf~ lafa' røøb~ catán~n cogo~r~. ²⁰ Jo jo~ seen~ e laco' iin~n 'ñia~'a lana, co' Dsea` Jmáam~ nijmícogo~ jnea~ e seen~ laco' iing~ ír~. Jo niseen~ fí~ jmigüi~ la la'eáang~ e cajáang~ 'ñia~'a fí~ jaguo~ Dsea` Jmáang~. Jo íb~ cajo i cajmi~neáang~ jnea~ jo cartí~ cacuðøng~ 'ñia~'r~ e cajuiñ~ fí~ dse~ crúu~ uíi~ dsee~ quié~e. ²¹ Jo ja~ niguiaa~ ca~ lajíi~ e guiúng~ Fidiée~ cogo~ jnea~. Jo faco~ jaang~ dsea~ quíi~r~ jmíi~ e ni~íng~ Fidiée~ ír~ e ja~ røøiñ~ dsee~ dsu~ uíi~ e jmitir~ e júu~ quiú~ ta~ quiá~ Moi~ do, joba' ja~ cali~né~ e cajung~ Dsea` Jmáang~ uíi~ dsee~ quíi~ faco~ lajo.

Jna~ e la guíing~guí

3 iJjmicaang~ 'nú~, dsea` gálatas! Jialíi~ ca'uúng~ e cajgiéeng~ óo'na' e jo~ 'ga~' lí~ núu~'na' júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~? Dsucó~ lajee~ e nicaguiá~ jnea~ júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~ jee~ 'nú~, røøb~ nica'ée~naa' 'nú~ e uiing~ e catáng~ Dsea` Jmáang~ fí~ dse~ crúu~. ² Jo jíi~ jo iin~n e jmiguiéng~ 'áá'na' e ja~ ca'íng~na' Jmiguí~ quiá~ Fidiée~ la'eáang~ e jmití~na' júu~ quiú~ ta~ quiá~ Moi~, co' ca'íim~ba' dsu~ la'eáang~ e cajaang~ yaang~na' fí~ jaguo~ Dsea` Jmáam~. <sup>3</sup> Dsea` Jmáang~ bó~jiú~ lífing~na', co' la'uii~ ca'uúng~na' dsea~ quiá~ Dsea` Jmáang~ la'eáang~ cogo~ Jmiguí~ quiá~ Fidiée~ joguí~ lana lífing~na' e quíi~ba' jmíi~ e seem~bi' cogo~ Dsea` Jmáang~ la'eáang~ cogo~ jíi~ bi~ quií~na' yaang~na'. ⁴ Jo ja~ e ta~ cali~íng~quí~na' lajíi~ e ca'íng~na' quiá~ Fidiée~ lajee~ lífing~na' dsea~ quiá~ Dsea` Jmáang~ song lanaguí~ níi~ing~na' níca~na' fí~ jiéb~. ⁵ Joba' mi~ cuo~ Fidiée~ 'nú~ Jmiguí~ quiá~r~ laco~ si~l~ joguí~ jmóor~ jalé~ e quíi~r~ jmíi~ jee~ 'nú~, dsu~ ja~ cajmér~ lajo uíi~ 'nú~ jmití~na' e júu~ quiú~ ta~ quiá~ Moi~, co' cajmée~bre lajo dsu~ la'eáang~ e cajáang~ yaang~na' fí~ jaguo~ Dsea` Jmáang~ mi~ cangf~ e canéú~na' júu~ quiá~bre.

⁶ Jo güüguiéng~ 'áá'na' jial calí~ cogo~ 'lí~ yéu~ Abraham, co' lalab fí~ Fidiée~ fí~ ni~ jí~ quiá~r~: "Dsea` Jmáang~ jáb~ calíng~ yéu~ Abraham júu~ quié~e, joba' ca'íin~nre e líiñ~ jaang~ dsea~ i ja~ røøng~ dsee~." <sup>7</sup> Joba' güüguiéng~ óo'na' cajo e doñi~ jí~ dsea~ i dsea` Jmáang~ jáng~ 'ñia~'fí~ jaguo~ Fidiée~, jíi~ íb~ dsea~ i lífing~ joo~ 'lí~ yéu~ Abraham. ⁸ Co' lamí~ jéeng~guí~ fí~ Fidiée~ fí~ ni~ jí~ quiá~r~ e ni~íml~bre jaléng~ dsea~ i ja~ lífing~ dsea~ Israel e líiñ~ dsea~ i ja~ røøng~ dsee~, dsu~ lajíi~ i dsea~ i jáng~ yaang~ fí~ jaguo~bre. Jo lanab líf~ e júu~ jlo~ quiá~ Fidiée~ e cacuør~ 'lí~ yéu~ Abraham mi~ cajíñ~ fí~ ni~ jí~ quiá~r~ lala: "Ni'ee~ guí~ cogo~ lajíng~ dsea~ seeng~ fí~ la'úng~ fí~ jmigüi~ la'eáang~ cogo~ 'nú~, Abraham." Jo lanab jíi~ líf~ júu~ quiá~ Fidiée~. ⁹ Jo lajoba' jaléng~ dsea~ i njíang~ yaang~ fí~ jaguo~ Fidiée~ lí~ la-co'guí~ cajáng~ 'ñia~' 'lí~ yéu~ Abraham, joba' guíub~ ni~é~ Fidiée~ cogo~ jaléng~ dsea~ i.

¹⁰ Joguí~ jaléng~ dsea~ i fí~ dsu~ e Fidiée~ ni~íng~ ír~ e líiñ~ dsea~ i ja~ røøng~ dsee~ la'eáang~ e jmitir~ júu~ quiú~ ta~ quiá~ Moi~, joba' nibíib~ Fidiée~ quiá~ i dsea~ fí~ co' lalab fí~ fí~ ni~ jí~ quiá~r~: "Dsea` Jmáang~ nibíib~ Fidiée~ quiá~ jaléng~ dsea~ i ja~ jmití~ dsea` Jmáang~ røø~ contøøng~ jalé~ júu~ quiú~ ta~ quiá~r~ e ca'íng~ Moi~". Jo dsu~ jíi~ jaang~ dsea~ quíi~r~ jmíi~ nijmér~ lajo. ¹¹ Joba' níne~baa' røø~ e ja~ íng~ Fidiée~ jíi~ jaang~ dsea~ e líiñ~ dsea~ i ja~ dsee~ røøng~ dsu~ uíi~ e jmitíñ~ e júu~ quiú~ ta~ quiá~ Moi~, dsucó~ lalab fí~ fí~ ni~ jí~ quiá~ Fidiée~: "Jo la'eáang~ e já~ lífing~ jaang~ dsea~ júu~ quiá~ Fidiée~, joba' Fidiée~ iñi~ i dsea~ fí~ e líiñ~ jaang~ dsea~ i ja~ røøng~ dsee~ fí~ quinir~". ¹² Jo e fí~ ni~ júu~ quiú~ ta~ quiá~ Moi~, dsucó~ lalab fí~ e júu~ quiú~ ta~ do: "Jaléng~ dsea~ i jmití~ dsea` Jmáang~ røø~ contøøng~ e júu~ jo, joba' la'eáang~ cogo~ e júu~ dob seeiñ~ cajo." <sup>13</sup> Jo Dsea` Jmáam~ caquíir~ dsee~ quiú~i~ e laco' ja~ cabiing~ Fidiée~ jneaa~aa', dsu~ o~ uíi~ e cajmití~naa' dsea` Jmáang~ røø~ contøøng~ laji~ júu~ quiú~ ta~ quiá~ Moi~, co' caquíir~ dsee~ quiú~i~ la'eáang~ e cabiing~ Fidiée~ ír~ cuaiñ~ quiú~ jneaa~aa', dsucó~ lalab fí~ fí~ ni~ jí~ quiá~ Fidiée~: "Mi~ júung~ dsea~ fí~ dse~ crúu~, joba' cuo~ lí~ e Fidiée~ bí~ quiá~r~". ¹⁴ Dsu~ la'eáang~ e caquíir~ Dsea` Jmáang~ dsee~ quiú~i~ fí~ dse~ crúu~, lajoba' ée~ Fidiée~ guí~ cogo~ jaléng~ dsea~ i ja~ lífing~ dsea~ Israel laco~guí~ níca'eer~ guí~ cogo~ 'lí~ yéu~ Abraham lami~ jéeng~guí~ eáang~ cajo. Jo co' Dsea` Jmáang~ caquíir~ dsee~ quiú~i~ fí~ dse~ crúu~, lajoba' ni~íng~naa' Jmiguí~ quiá~ Fidiée~ la'eáang~ e cajáang~ yee~naa' fí~ jaguo~, co' lajob júu~ nícacuør~ jneaa~aa' lami~ jéeng~guí~.

Mí~ cacuør~ Fidiée~ júu~ 'lí~ yéu~ Abraham

¹⁵ Joba' fíi~guí~ 'nú~, dsea` rú~naa' dsea~ quiá~ Dsea` Jmáang~, co~guí~ júu~ e laco~ cuøøng~ lí~ síng~ dsea~: Faco~ jaang~ dsea~ lífing~ ee~ júu~ síiñ~ cogo~ jaang~guí~ dsea~, joguí~ caráang~ mají~ quiá~r~ quiá~ e júu~ do, joguí~ catéer~ niguóor~ ni~, jo mi~ ningf~ jo, joba' jo~ cuøøng~ fa~ nijgiéeng~guí~ jíi~ camf~ júu~ laco~ jíi~ nito~ e ni~ mají~ do. ¹⁶ Joguí~ Fidiée~ cajmirór~ júu~ cogo~ 'lí~ yéu~ Abraham cogo~ guí~ jaang~ dsea~ sijú~ dsea~ do. Güüliñí~bí~ cajo e ja~ tóo~ fí~ ni~ jí~ quiá~ Fidiée~ fa~ e cajmirór~ e júu~ do quiá~ fíi~ng~ dsea~ sijú~ Abraham, co' quiá~ jaam~ dsea~ e fí~ e fí~ ni~ jí~ do, jo íb~ Dsea` Jmáang~. ¹⁷ Joba' fíi~guí~ 'nú~ e júu~ la: Fidiée~ cacuør~ júu~ 'lí~ yéu~ Abraham joguí~ cajmirór~ júu~ cogo~ dsea~ do cajo. Jo mi~ cangf~guí~ cuatrocientos treinta jíi~ lajo, calíng~ Moi~ júu~ quiú~ ta~ quiá~ Fidiée~; dsu~ e júu~ jo~ ja~ quiú~ jmíi~ fa~ niguéng~ ca~ e júu~ e cajmirór~ Fidiée~ cogo~ 'lí~ yéu~ Abraham do lamí~ jéeng~guí~, o~guí~ quiú~ jmíi~ ni~nág~ e jo~ ta~ íng~ e júu~ jo cajo. ¹⁸ Faco~ jalé~ e cuø~ Fidiée~ jneaa~aa~ do íng~naa' la'eáang~ e jmití~naa' e júu~ quiú~ ta~ quiá~ Moi~ do, joba' ja~ cacuør~ Fidiée~ e iáang~ dsu~ e jo~ faco~ lajo. Dsu~ Fidiée~ cajmití~bre e júu~ e cajmirór~ cogo~ 'lí~ yéu~ Abraham e iáang~ dsu~ e jo~ lajob júu~ nícacuør~ dsea~ do lamí~ jéeng~guí~.

¹⁹Joba' laco' cuóøng` fēee', ¿jiē l̄ínḡ tā júū quiú̄' tā quiá̄' Moī? Co' cacuó̄ Fidiéē e júū quiú̄' tā do mī cangf̄ e cajmér̄ júū cóō' l̄ínḡ yéū' Abraham e laco' nililí̄ dsea` jmigǖ' e røøiñ̄ dseē. Jo calt'íim̄ tā e jo cartí̄ cagüénḡ ī dsea` sijur̄ do, co' e júū e cajméē Fidiéē cóō' l̄ínḡ yéū' Abraham lamí̄ jéenḡ guí̄ do fé̄ cuaiñ̄ quiá̄' ī dsea` sijur̄ dob. Jo la'uiñ̄ cangf̄inḡ Fidiéē quiá̄' jalénḡ ángeles ī l̄ínḡ guotíir̄ e júū quiú̄' tā do, jo l̄ínḡ cangf̄iñ̄ quiá̄' Moī, jo Moī guí̄ cartí̄ quinī jalénḡ dsea` Israel.
²⁰Ds̄t' jā fa' dseánḡ la guíinḡ 'neánḡ ī dsea` ī ningf̄inḡ e júū do mī e júū jo jáa' t̄í̄ quinī jaam̄ dsea', co' 'niab̄' Fidiéē cangf̄iñ̄ e júū jo f̄í̄ quinī Abraham.

Ē uiinḡ e júū quiú̄' tā quiá̄' Moī

²¹Jo ¿su cuóøm̄ fēee' e e júū quiú̄' tā quiá̄' Moī do jā cóønḡ røø' cóō' e júū e cajméē Fidiéē cóō' l̄ínḡ yéū' Abraham do? ¡Ū, jā l̄íff̄ lajō Ds̄tco' faco' e júū quiú̄' tā do cuó̄ e seenḡ dsea` cóønḡ cóō' Fidiéē, joba' faco' lajō cuóøm̄ sea` l̄ínḡ Fidiéē dsea` e liiñ̄ dsea` ī jā røønḡ dseē song jmitir̄ jalé̄ e júū jo. ²²Ds̄t' l̄íff̄ laco' fé̄ Fidiéē f̄í̄ nī j̄ī quiá̄' r̄, e lajíim̄ dsea` jmigǖ' dseánḡ jmitir̄ lajíiñ̄ tā quiú̄' dseē quiá̄' r̄, jo lajoba' Fidiéeb̄ nicuó̄' r̄ jalénḡ dsea` cajánḡ yaanḡ f̄í̄ jaguó̄ Dsea` Jmáanḡ l̄íff̄ laco' guí̄ júū cacuør̄ lamí̄ jéenḡ guí̄. Co' lajoba' júū cajmiró̄' Fidiéē lajíiñ̄ iē mī ná̄l̄ guí̄ e nicuó̄' r̄ Moī júū quiá̄' r̄.

²³Jo lajeē ná̄l̄ guí̄ e nigüéenḡ Dsea` Jmáanḡ f̄í̄ jmigǖ' la e laco' jáī niliī'naa' júū quiá̄' r̄, joba' e júū quiú̄' tā quiá̄' Moī do jéenḡ jneā' lafa' 'ñúum̄'baa' la'ó̄ l̄íff̄'naa' dsea` Israel cartí̄ mī jáī calf̄'naa' e cagüénḡ Dsea` Jmáanḡ ī caleáanḡ jneā' jeē dseē quiú̄' ī. <sup>24</sup>Jo laco' jaanḡ tiquiá̄' jiuunḡ jéeníñ̄ dsea` 'léenḡ ī jmoō' f̄í̄ quiá̄' jiuunḡ quiá̄' r̄, jogū lajob e júū quiú̄' tā quiá̄' Moī do quiē nif̄' quiú̄' ī cartí̄ mī catí̄ ī e calicuúinḡ naa' Dsea` Jmáanḡ, jogū ca'ínḡ Fidiéē jneā'aa' e l̄íff̄'naa' dsea` ī jā røønḡ dseē la'eáanḡ e cajáanḡ' yeē'naa' f̄í̄ jaguó̄ Dsea` Jmáanḡ. <sup>25</sup>Ds̄t' lanagū e nícajáanḡ' yeē'naa' f̄í̄ jaguó̄ dsea` do, joba' jo 'ga' l̄í̄ quié̄ nif̄' quiú̄'naa' e júū quiú̄' tā do.

²⁶Ds̄tco' jneaā'aa', la'eáanḡ e nícajáanḡ' yeē'naa' f̄í̄ jaguó̄ Dsea` Jmáanḡ, joba' nilíff̄'ī' joō' Fidiéē lana. <sup>27</sup>Jo la'eáanḡ e nícajgáanḡ'naa' jmiñ̄' e cuó̄' l̄í̄ e l̄íff̄'naa' dsea` quiá̄' Dsea` Jmáanḡ, joba' nilíff̄'naa' lafa' jaam̄ dsea` cóō'r̄ lana. ²⁸Jo jalénḡ dsea` quiá̄' Dsea` Jmáanḡ, jā e l̄íff̄' si l̄íff̄'naa' dsea` Israel osi o' lajō é, si dsea` si'níim̄'bi é osi o' lajō cajo, si l̄íff̄'bí' dseaññ̄' osi dseamf̄ é; ds̄tco' song seē'naa' cóønḡ coliinḡ cóō' Dsea` Jmáanḡ, joba' lafa' jaam̄ dsea` l̄íff̄'naa' lajalé̄'naa' cóō'r̄ jónḡ. ²⁹Jo co' dsea` quiá̄' Dsea` Jmáam̄'nilíff̄'guí̄', joba' dsea` sijū' l̄ínḡ yéū' Abraham l̄íff̄'ī' cajo, joba' dseánḡ' catí̄'baa' lajíiñ̄' e cajínḡ' Fidiéē e nicuó̄' r̄ dsea` quiá̄' r̄ lamí̄ jéenḡ guí̄.

4 Jo e laba' iin̄'n f̄í̄'guí̄'ná̄': Faco' jaanḡ dsea` seenḡ' jaanḡ siminḡ' jiuunḡ quiá̄' r̄, jo lajíiñ̄' e

sea` quiá̄' ī tiquiá̄'r̄ do, joba' ī siminḡ' jiuunḡ dob nilí̄ quiá̄' mī' nífeñ̄'guí̄; jo ds̄t' lajeē e jiuuiñ̄' do, l̄íff̄'lafa' e o' quiá̄'bre, nañí' fa' e quiá̄'bre'r̄ mī' nífeñ̄'. <sup>2</sup>Jo lajeē jo ī jiuunḡ do dsea` jiém̄' tō' f̄ínḡ'ír̄ jogū dsea` jiém̄' néē' nī' e siséē quiá̄'r̄ do. Jo l̄í̄ mī' catí̄' ī' lajíiñ̄' júū caséē tiquiá̄' ī jiuunḡ do, joba' nicuóønḡ' jmeá'r̄ tā lajíiñ̄' e caséē dsea` do. ³Jo lajob cangongf̄' jneaā'aa' cajo, lajeē e l̄íff̄'naa' lafa' jiuunḡ, ná̄l̄'guí̄ e nílicuúinḡ'naa' Dsea` Jmáanḡ, e dseánḡ' né̄' jmití̄'baa' jalé̄' e quiú̄' tā quiú̄' ī' t̄í̄'naa' f̄í̄' jmigǖ' la. <sup>4</sup>Ds̄t' mī' catí̄' ī' lajō, joba' casiinḡ' Fidiéē Jóor̄ Dsea` Jmáanḡ f̄í̄' jmigǖ' la e caliséiñ̄' laco' liseenḡ' l̄íff̄' doñí̄' ī' dsea` jmigǖ'. Jogū co' dsea` Israel l̄íff̄'iñ̄', joba' né̄' jmití̄'bre e júū quiú̄' tā quiá̄' Moī do. ⁵Jo lajoba' caleáaiñ̄' jneā', dsea` l̄íff̄'naa' dsea` Israel e dseánḡ' né̄' jmití̄'baa' e júū quiú̄' tā do e laço' nī'ínḡ' Fidiéē jneā' e l̄íff̄'naa' jóor̄'. ⁶Jogū caliliñ̄' e nilíff̄'naa' jgó̄' Fidiéē, co' Fidiéē casiññ̄' Jmigū' quiá̄'r̄'la'eáanḡ' cóō' Jóor̄ Dsea` Jmáanḡ f̄í̄' ds̄ī'naa' lajaanḡ' lajaanḡ'naa'; joba' la'eáanḡ' e Jmigū' quiá̄' Fidiéē do fé̄'naa' lala e íaanḡ' ds̄ī'naa': '¡Teaā! ¡Teaā!' <sup>7</sup>Jo lajob l̄íff̄', jo l̄íff̄'guí̄' dsea` ī jmití̄' jalé̄' tā quiú̄' e quiú̄' t̄í̄'naa' f̄í̄' jmigǖ' la, co' lana nilíff̄'naa' jgó̄' Fidiéē lajaanḡ' lajaanḡ'naa', jo lajoba' niñínḡ'naa' e nícajíñ̄' lamí̄' jéenḡ'guí̄ e nicuó̄'r̄ dsea` quiá̄'r̄.

Jial guiinḡ' ds̄ī' Paā' jalénḡ' dsea` quiá̄' Dsea` Jmáanḡ' ī seenḡ' f̄í̄' l̄í̄' sē' Galacia

⁸Ds̄t' lamí̄' jéenḡ'guí̄, lajeē ná̄l̄'guí̄ e calicuúinḡ' ná̄l̄' Fidiéē, l̄ínḡ'naa' lafa' dsea` si'nínḡ' uíiñ̄' e jmití̄'naa' jalé̄' e quiú̄' t̄í̄'nḡ'naa' jmoó̄'naa' cóō' jalénḡ' diéē' ī o' jáī'. <sup>9</sup>Ds̄t' lanagū e nícalicuúim̄'ba' Fidiéē, osi laco' cuóønḡ' fēee', e dsea` ib̄' dsea` ī nícalicuúinḡ' ná̄l̄'. Joba' ¿jialit̄' e níjmití̄'tu' calé̄' catú̄' jalé̄' e quiú̄' t̄í̄'nḡ'naa' do? Co' e jo jā' jíē' l̄í̄' īnḡ' tā quiú̄'naa' lajíiñ̄' coō'. ¹⁰Co' ná̄l̄' jmiñ̄'goó̄'naa' jalé̄' jmiñ̄' osi jalé̄' sī' osi jalé̄' lajíiñ̄' é. ¹¹Joba' eáam̄' guiinḡ' dsiiñ̄' ná̄l̄' fing song jā' caliinḡ' tā lajíiñ̄' coō' lajíiñ̄' tā e nícajmé̄' e jeē' ná̄l̄'!

¹²Joba' miñ̄'t̄' ná̄l̄' la guíinḡ', dsea` rú'naa' dsea` quiá̄' Dsea` Jmáanḡ, e níjméē'naa' laco' guí̄ nícajmé̄' jneā' e jo jmití̄'tu' lajíiñ̄' e quiú̄' t̄í̄'nḡ'naa' do. Ds̄t' ná̄l̄'guí̄, eáam̄' guí̄' níca'eē'naa' cóō' jneā'. <sup>13</sup>Jogū niññ̄'bi' cajo e jmohuññ̄' quié̄' mī' canaan̄' guiaā' júū' quiá̄' Dsea` Jmáanḡ' jeē' ná̄l̄' e quiá̄' jial laanḡ' dsea` jeē' dseē' quiá̄' r̄. <sup>14</sup>Ds̄t' jā' e l̄íff̄' e gab̄' e jmohuññ̄' quié̄' do, co' ná̄l̄' jā' cajmeē'naa' fa' e jā' cajmijíinḡ'naa' jneā' o'guí̄ ca'naanḡ'naa' jneā' ca' dseññ̄' uíiñ̄' e l̄íff̄'n e jmohuññ̄' do. Co' ná̄l̄' guíeb̄' ca'ínḡ'naa' jneā' laço'guí̄'ínḡ' dsea` jaanḡ' ángel ī l̄ínḡ' guotí̄' Fidiéē' ī casiinḡ' dsea` do, osi laco' Dsea` Jmáanḡ' níia'bir é.

¹⁵Jo ¿jiē' f̄í̄' ca'í̄' e jmiñ̄'iáanḡ' óo' ná̄l̄' cóō' jneā' iē' do? Co' lanagū jo 'ga' l̄í̄' iáanḡ' óo'na'. Ds̄tco' cuóønḡ' fá' a uíiñ̄' quiú̄'naa' iē' do e dseánḡ' lafa' nigū' ná̄l̄' jminíñ̄'naa' e nicuó̄'naa' jneā' e laco' cuóønḡ' e níjmicóō'naa' jneā'. ¹⁶Jogū lanagū l̄íff̄' lafa' e ní'niñ̄' máam̄'baa' ná̄l̄' ds̄t' uíiñ̄' e fón̄'n ná̄l̄' e júū' jáī' la.

¹⁷Jo ī dsea` ī iinḡ' níjmísínḡ' e júū' e quiá̄' jial laanḡ' dsea` jeē' dseē' quiá̄' r̄ iññ̄' e nígütáanḡ' ná̄l̄' cóō' r̄,

jo dse' jaléng' i dsea` i ja` i dsír' laco' catíng', co' li-co' iiñ' e nimáang' 'nú' jnea' 'nib'. ¹⁸ Dse' guiéb' cajo song seeng` dsea` i iing` e nigüitáang' 'nú' cóo'r', lifa' i dsea` i 'né' i dsír' laco' catíng' jogui' 'nú' e contóom' éer' guié' cóo' 'nú' i laco' guí ee' jnea' mi' taaan' n jee' 'nú'.

¹⁹ Dsea` rú' naa' i iin' n eáang', calé' catú' cäa' iihu' ui' qui' 'nú' laco' guí iihu' íng' jaang` dseam' mi' liseeng` jiuung' quiá'r', jogui' cäa' e iihu' do cartí' Dsea` Jmáang' nicuó'r' 'nú' e ni'uíng' na' dseáng' dsea` quiá'r'. ²⁰ Ijo eáam' iin' n e taaan' n jee' 'nú' lana, co' jié' guí lff' e si'naa' dseáng' quini'na' lana; co' ja' nii' ee' ni'f' dsii' ui' qui'na'!

E' calé' cóo' Agar jogui' Sara

²¹ Jogui' iin' n e ning'na' quié'e e juu' la, jaléng' 'nú' i dseáng' iing'na' jmiti'na' juu' qui' ta' quiá' Moi'. Jo' su ja' mi' cangáng' 'nú' jial lff' e juu' jo? ²² Co' jee' e juu' jo fé' e i lff' yéu' Abraham do caliséng` gáng' jóor', jaang` i caliséng` cóo' jaang` dseam' i si' Agar i si'ning' i jmoo' ta' hu' e ja' 'léeng', jogui' i jaang' guí do caliséng` quiá'r' cóo' dseáng' dseam' quiá'r' i si' Sara i neé' ni' jaléb' e óor' cóo' dseáng' quiá'r'. ²³ Jo' i joo' i dseam' i si'ning' do caliséni' laco' guí liseeng' lff' doñi' i lff' joo' dsea'; jogui' i joo' dseáng' dseam' quiá' lff' yéu' Abraham do caliséni' lajob cajo, dse' lff' laco' niliti' lajíi' juu' e nicacuó' Fidiée' ir' lami' jéeng' guí. ²⁴ Jo' dse' lff' ee' guóng' jalé' e la; dseco' laji' gáng' i dseam' do lff' ee' juu' sisée' quiá'r' lajaang' lajaaiñ'. Jo' i dseam' jaang' i si' Agar do cuó' coo' li' quiá'r' quiá' lajíi' juu' e cajmiró' Fidiée' cóo' Moi' f' yá' mó' Sinaí; joba' jaléng' dsea` i níng' la'eáang' cóo' e juu' jo' lff' lafa' dsea` si'níim'. ²⁵ Jogui' i dseam' i si' Agar do cuó' coo' li' quiá'r' f' yá' mó' Sinaí e si' f' Arabia e guóng' e jaléng' dsea` Jerusalén i seeng' f' lff' se' Israel lff' lafa' dsea` si'níim'. ²⁶ Dse' jaléng' dsea' quiá' Dsea` Jmáang' i catíng' e fff' Jerusalén' mff' quiá' Fidiée' do ja' lff' dsea` si'ning'. Jogui' lff' lafa' niquí'baa' e fff' jo. ²⁷ Co' lalab fé' f' ni' ji' quiá' Fidiée':

Jmi'iáang' o', dseam',
'nú' i ja' mi' cangoquieeng' yéu';
jogui' jmi'iáang' a' cajo e ja' mi' ca'lín' iihu' laco'
mi' liseeng' jiuung' quiá' dsea'.
Dseco' nú', dseam' i catú' dseañ' quiá',
ff'ng' guí joo' niliseeng' laco' guí i dseam' i seeng'
dseañ' quiá'.

Jo' lanab fé' Fidiée' f' ni' ji' quiá'r'.

²⁸ Joba' fff' guí 'nú', dsea` rú' naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang', jneaa'aa' colíng' cóo' i joo' Abraham i si' Isáa' do lff' naa' joo' Fidiée' e laco' niliti' lajíi' juu' quiá'r' e nicacuó'r' lff' yéu' Abraham lami' jéeng' guí. <sup>29</sup> Jo' co' ie' jo' i joo' i dseam' si'ning' do cajmeáin' ga' i joo' dseam' quiá' lff' yéu' Abraham do i caliséng` la'eáang' cóo' ta' quiá' Jmigu' quiá' Fidiée', jo' lajob cajo jmoo' dsea` sijur' cartí' lana e jmáiñ' ga' rúiñ'. ³⁰ Jogui' quié'na' cuente lajíi' juu' quiá' Fidiée'

cas'f' r' Abraham: "Uøøng' f' quií' i dseam' i si'ning' colíng' cóo' jór' do, co' ja' catíng' joo' i dseam' do lajíi' guiée' quiá' i joo' dseáng' dseam' quií' i né' ni' jaléb' e sea' quií'na', yéu' Abraham." ³¹ Jo' lajob lff', dsea` rú'naa', ja' lff'naa' lafa' joo' dseam' i si'ning', co' lana nilff' i lafa' joo' dseáng' dseam' i ja' si'ning' do.

Dsea` Jmáam'bing' láang` jneaa'aa' e laco' ja' lff' i dsea` i lafa' si'ning'

5 Joba' fff' guí 'nú', dsea` gálatas, e Dsea` Jmáam'bing' caleáang` jneaa'aa' e laco' jo' 'ga' lff' quié' niif' quií' e júu' quié' ta' quiá' Moi' do. Joba' 'nú' e niliseeng`na' e silaam'ba', jogui' jo' cuó'tu' f' yaang'na' calé' catú' e njimiti'tu' jalé' e júu' jo.

² Jnea' Paa', jo' núa'na' júu' quié'e, jogui' quié'na' cuente røø' jalé' e niif' i 'nú', e song cacuøø' f' yaang'na' e nitó' li' f' ngúu' táang'na' laco' guí tñng' dsea` Israel, joba' ja' e ta' iing' quií'na' jalé' e cangongf'ng' Dsea` Jmáang' uí' 'nú' jóng. ³ Joba' fff' týu' 'nú' e lff' doñi' i i 'nú' i tóo' li' f' ngúu' táang', joba' 'nú' njimiti'na' dseáng' røøb' lajalé' e júu' quié' ta' quiá' Moi' do. ⁴ Jo' jaléng' 'nú' i f' dsii' e Fidiéeb' ni'f' 'nú' e lff'ng'na' dsea` i ja' røøng' dsee' uí' e jmiti'na' e júu' jo, joba' catiúum'ba' Dsea` Jmáang' jogui' ca'náam' yaang'na' e laco' jo' ni'ning'na' lajíi' e güiúng' Fidiée' do. ⁵ Dse' jaléng' jneaa'aa' nisita' dsi'naa' e Fidiée' ni'ning' jneaa'aa' e lff'naa' dsea` i ja' røøng' dsee' la'eáang' cóo' Jmigu' quiá'r' jogui' la'eáang' e cajáang' yee'naa' f' jaguo' Dsea` Jmáang'. ⁶ Jogui' song lff'naa' dseáng' lajang' dsea' quiá' Dsea` Jmáang', joba' ja' e lff' nañi' fa' tóo' li' f' ngúu' táang'na' laco' guí litíng' dsea` Israel, dseco' ja' e quiéng' e jo; co' lajíi' e quiéng' f' quini' Fidiée' e jáang' yee'naa' f' jaguo' Dsea` Jmáam' e laco' njimi'neáang'naa' dsea` rú'naa'.

⁷ Jogui' 'nú', guiéb' lami' seeng`na' cóo' Dsea` Jmáang'; dse' lanagui' lff' i i'ncatáng' 'nú' juu' e i'ncatáu'na' e jo' núa'na' lajíi' juu' quiá' Dsea` Jmáang'. <sup>8</sup> Dse' o' Fidiée' i cajéeng' 'nú' e cajmee'na' lajo, co' dsea' do i'ncatáu' 'nú' e laco' ni'uíng'na' dsea' quiá'bre. <sup>9</sup> Jo' lalab juu' róo': "Cóo' capí' quiéb' níjmé' niróo' ca' quiá' iñí'." <sup>10</sup> Dse' jnea' tab' dsii' e la'eáang' cóo' Dsea` Jmáang' ni'f' tu' áa'na' calé' catú' laco' guí f' dsii' jnea'. Jo' Fidiéeb' njimi' iihu' i dsea` i jmigóøng' 'nú' cóo' jalé' e 'nú' jmiti'na', jo' ja' e lff' i i' dsea'.

¹¹ Dsea` rú'naa' dsea' quiá' Dsea` Jmáang', faco' jnea' guia'bff' júu' e dseáng' la guíim' 'nú' jmé' dsea' quiá' Dsea` Jmáang' e li' f' ngúu' táang'li' lajó' litíng' dsea` Israel, joba' faco' lajo, ja' e ta' e jmáng' dsea` Israel jnea' ga' jóng. Jo' faco' lajob jmoo'o, joba' ja' liguífng' dsea` Israel uí' quiá' jalé' e júu' e guiaa' quiá' jalé' e cangongf'ng' Dsea` Jmáang' f' dse' crúu' jóng. <sup>12</sup> Jogui' jaléng' i dsea` i ngí' ta' jmigóøng' 'nú' do e quiá' e tó' li' f' ngúu' táang'na', jguié'guí fa' nidsi'fíim'bre conguia' jo' lajoba' nitiúuiñ' 'nú'!

¹³Jogui co' 'nú', dsea` rú'naa', Fidiée` cató'r' 'nú' e laco' jo` quiut' qui ta~ quíi'na' e júu^ quiut' ta~ quiá'~ Moi~ do. Jo co' lajob líng'na', joba' jo` jmée'na' lí' doñi' ee' lí' óo'na' yaang'na', co' dsea` silaam' nílíng'na'. Dsucó' guiut'gui e jmícoó'~ rúng'na' lajee' la'o' yaang'na' uíi'~ e 'neáang` rúng'na'. ¹⁴Co' lajaléb' lí' fé' júu^ quiut' ta~ quiá'~ Fidiée~, e júu^ laba' eáang'gui liti': "Jmi'neáang` jaléng" dsea` rún" lí' laco'gui jmi'neáang` uø'". <sup>15</sup>Jo song jmoo'na' ta~ jíng' osi ta~ tíng' cóo'~ jalé' e siing'na', joba' nílím' lajíi' juguiú~ júu^ røø' e sea` jee' 'nú' e cangíng'na' e cacuø' Fidiée'.

Jalé' e lí' dsíi' dsea` fí' jmigüü' jogui jalé' e iing' Jmiguí quiá'~ Fidiée'

¹⁶Joba' fíi'guüi 'nú' la guíng', dsea` rú'naa': Güüiseem'ba' contøøng' la'eáang' cóo'~ Jmiguí quiá'~ Fidiée~, jo lajoba' ja` jmití'na' lajíi'~ e lí' óo'na'. ¹⁷Dsuco' jalé' e lí' dsíi'naa' do ja` cóøng' røø' cóo'~ jalé' e iing' Jmiguí quiá'~ Fidiée~, jogui jalé' e iing' Jmiguí quiá'~ Fidiée~ ja` cóøng' røø' cóo'~ jalé' e lí' dsíi'naa' do. Dsucó' laji` tú~ e na ja` røø' cóøng' quiá'~, joba' ja` cuøøng' e jmée' 'nú' lajíi'~ e lí' áa'na' do. <sup>18</sup>Dsu' song 'nú' seem'ba' e quié' nifí' Jmiguí quiá'~ Fidiée' quií~na', joba' e júu^ quiut' ta~ quiá'~ Moi~ do jo` quiut' ta~ quií~na' lana jóng.

¹⁹Jo ja` e huíng' e jøø'naa' quiá'~ jaléng" dsea` i cá' fí' ga` jogui jmoo' lajíi'~ e lí' dsíi' yaaiñ~ fa' jalé' e la: mi~ 'lée' jaléng" dseañt' osi jaléng' dseam' e güüiñ' cóo'~ dsea` i o' quiá'r', osi mi~ jmoo' dsea` jalé' e 'lí' e jíe'gui, osi mi~ jmoo' jalé'~ guí e ja` tii' ta~ e qui'~ tiiñ' jmoo', ²⁰osi mi~ jmífeng' dsea` lí' doñi' ee', jogui mi~ jmoo' ta~ dsea` láang', osi mi~ 'ní' níi' dsea` quiá'~ jaléng' dsea` rúiñ', osi mi~ jmoo' ta~ jíng', osi mi~ suuiñ' laco'gui la líng' jaang'gui dsea`, osi mi~ jmináb' liguiñ', osi mi~ iiñ~ e íbre silfí'r' jalé' e sea', osi mi~ 'naam'bre quiá'~ rúiñ' co' ja` røø' siiñ', osi mi~ jíi'~ la'ó' íbre tí' dsíi' siiñ', ²¹osi mi~ dsihuññ' quiá'~ jaléng' dsea`, osi mi~ jmoo' ta~ jngang' rúng', osi mi~ jmoo' ta~ fí', osi mi~ dsíng' cuiñ~, osi mi~ jmoo' biguir jalé' e ga` e jíe' cajo. Joba' fíi'guüi 'nú' calé' catú' laco'gui nícaffí~ 'nú' ie' lamí~ jéeng'gui do e jaléng" dsea` i qui'~ tíng'jmoo' jalé' e ga` lajo, joba' i dsea` i ja` niñiñ~ e Fidiée' quié' nifí' quiá'r', jogui ja` niñiñ~ guiée' quiá'r' e cuø' Fidiée' jaléng" dsea` quiá'r' cajo.

²²Dsu' mi~ seeng` dsea` la'eáang' cóo'~ Jmiguí quiá'~ Fidiée~, co' la'eáang` e Jmiguí doba' jmi'neáang` rúiñ', jogui e iáang` dsíi', jogui e seeiñ~ juguiú~ júu^ røø' cóo'~ dsea` rúiñ', jogui e féng' dsíi' quiá'~ rúiñ', jogui e guiúñ~ cóo'~ jaléng" dsea` rúiñ', jogui guiúb' éer' cóo'~ jaléng" dsea` rúiñ', jogui jmití'bre lajíi' júu^ e cuør', ²³jogui ja` jmícoóng' yaaiñ~ jee' dsea` rúiñ', jogui ja` jmoo' lajíi'~ ta~ quiut'~ yaaiñ~. Jogui lajib' júu^ quiut' ta~ cóøng' røø' cóo'~ e júu^ la. <sup>24</sup>Jogui jaléng" i dsea` i líng' dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang` lafa' cató' fí' dse' crúub' jalé' e ga` e jmoo' cóo'~ guí jalé' e lí' dsíi' yaaiñ~, jo lajoba' ca'naam'bre quiá'~ e jo. ²⁵Jo co'

la'eáang' cóo'~ Jmiguí quiá'~ Fidiéeb' nísee'naa', joba' 'nú' cuøø' fí' yee'naa' e e Jmiguí dob quié' nifí' quií'ii'.

²⁶Jogui ja` 'nú' jmícoóng' yee'naa' jee' jaléng" dsea` o'guí níjmijløng'~ yee'naa' o'guí níjmó'oo' dsi-huíng'naa' quiá'~ jaléng" dsea` rú'naa' cajo.

Jmícoó'~ na' jaléng" dsea` rúng'na'

6 Joba' fíi'guüi 'nú' dsea` rú'naa' dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~, song móo' 'nú' e jaang` dsea` rúng'na' nícatøng' fí' ni~ dsee~, joba' jaléng' 'nú', dsea` seeng`na' la'eáang' cóo'~ Jmiguí quiá'~ Fidiée~, 'nú' níjmícoó'~ba' i dsea` fí' e laco' níliseeiñ` laco' la seeng` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~. Jo jmee'ba' e guiúng'na' cóo'r~, jogui níim~ áa'na' e laco' ja` güüiñ' e la quié' 'náéb' cajo níjiung'na' fí' ni~ dsee~. <sup>2</sup>Jogui jmícoó'~ rúng'na' cóo'~ jalé' e huíng' lí' quií'na', jo lajoba' dseáng' nílití~ lajíi'~ júu^ quiá'~ Dsea` Jmáang~.

³Jo song jaang` dsea` i dsíi' e niing'guír, dsu' o' ja' e lajo, co' líco' jmícoóng' 'nía'bre song i' dsíi' lajo.

⁴Dsucó' lajaang` lajaam` dsea` 'nú' i' dsíi' su guíú~ jalé' e jmoo' osi ja` dseeng' é. Jo song i' dsíi' 'nía'r' e guíú~ lajíi'~ e jmoo' do, jo song dseáng' lajob lí', joba' ja` 'nú' jøør' jial jmoo` dsea` jiéng'. <sup>5</sup>Dsucó' lajaang` lajaam` dsea` 'nú' to' fíiñ' lajíi'~ e lí' quiá'r~.

⁶Jogui i dsea` i jmitíng' júu^ quiá'~ Dsea` Jmáang` 'nú' cuø'~bre i dsea` i e' quiá'r' do lajíi'~ e catfíñ' do e laco' níjmícoó'~reíñ' do.

⁷Jo ja` jmícoóng' yaang'na' cóo'~ jalé' e jmoo'na', co' jíi'~ jaang` dsea` cuøøng` lí' jmícoóin` Fidiée~. Cofa' lajíi'~ e jni' dsea` fí' ni~ guóo'~ uø' quiá'r', e job cajo e nístíññ' mi~ niró'. ⁸Jo lajob lí' cóo'~ i dsea` i seeng` laço' lí' dsíi' yaaiñ~, co' mi~ nití' i' quiá'r' e níjúuñ~, ni'nám'bre quiá'~ Fidiée~ lata~. Jogui i dsea` i seeng` laço' iing' Jmiguí quiá'~ Fidiée~, joba' la'eáang` e Jmiguí quiá'~ Fidiée~ dob níliseeiñ` cóøng` cóo'~ dsea` do lata~. ⁹Jogui song cuø' bí' yee'naa' e jmoo'oo' jmang' e guíú~, jogui song dseáng' ja` jmitúng' dsíi'naa' e jmoo'oo' e jo, joba' mi~ nití' i', ni'líim~baa' guiée' quií'i' e cuø' Fidiée~ jaléng" dsea` quiá'r~. ¹⁰Joba' contøøm' 'nú' jmoo'naa' jmang' e guíú~ cóo'~ jaléng" dsea` jogui e jmícoó'~naa're, dsu' la guíng'gui eáang` 'nú' jmoo'oo' lajo cóo'~ jaléng" dsea` rú'naa' dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~.

Júu^ fí' 'goo` quiá'~ Paa~

¹¹Jo jøø'na', dsea` rú'naa', jial tii' cíoo'~ e júu^ e jmo'lo a quií~na'! <sup>12</sup>Jo jaléng" i dsea` i jmoo' úung` e nitó'na' lí' fí' ngúu' táang'na', jmoo' lajo e laco' níjér' guíú~ cóo'~ jaléng" dsea` caguaang'gui jogui e laco' ja` níjmeáng' dsea` ga` ír' uiñ' quiá'~ e Guiar' júu^ e ca-júng' Dsea` Jmáang` fí' dse' crúu^. <sup>13</sup>Jo jí'gui jaléng" i dsea` i jmoo' úung` e tóor' lí' fí' ngúu' táaiñ' do ja` jmití'jalé' e júu^ quiut' ta~ quiá'~ Moi~. Dsu' jmoo' úung` e 'nú' nitó'na' lí' fí' ngúu' táang'na' e laco' níjmér' ráaiñ' fí' quini' jaléng" dsea` jiéng' e nícalí'~bre 'nú' e nicajmee'na' lí' fí' ngúu' táang'na'. ¹⁴Dsu' jnea~, jíi'~ cíoo' ja` e jmoo' o ráan~n e jíe'gui; co'

dseáng¹⁷ lajíl¹⁸ e calf¹⁹ cóo²⁰ Dsea` Jmáang²¹ fí dse²²
 crúub²³, jíl²⁴ joba²⁵ sée²⁶ e teá²⁷. Co²⁸ la'eáang²⁹ e catáng³⁰
 Dsea` Jmáang³¹ fí dse³² crúu³³ ba³⁴, jo³⁵ ee³⁶ ta³⁷ iing³⁸ quié³⁹ e
 jíl⁴⁰ coo⁴¹ jalé⁴² e sea⁴³ fí jmigüí⁴⁴ la lana, jogu⁴⁵ líl⁴⁶ lafa⁴⁷ e
 cajúm⁴⁸ baa, co⁴⁹ jo⁵⁰ seen⁵¹ e quié⁵² ta⁵³ jnea⁵⁴ jalé⁵⁵ e sea⁵⁶
 fí jmigüí⁵⁷. ¹⁵Jogu⁵⁸ jo⁵⁹ ee⁶⁰ ta⁶¹ iing⁶² quí⁶³ na⁶⁴ song tóo⁶⁵ li⁶⁶
 osi ja⁶⁷ tóo⁶⁸ li⁶⁹ fí ngúu⁷⁰ táang⁷¹ na⁷² é; dsco⁷³ lajíl⁷⁴ e
 quíng⁷⁵ güi quí⁷⁶ na⁷⁷ e nicaquí⁷⁸ jíng⁷⁹ yaang⁸⁰ na⁸¹ fí
 quini⁸² Fidiée⁸³, jo⁸⁴ joba⁸⁵ nilíng⁸⁶ na⁸⁷ dsea⁸⁸ 'míim⁸⁹ lana.
¹⁶Jo jaléng⁹⁰ i dsea⁹¹ i seeng⁹² laco⁹³ la líl⁹⁴ e nícafá⁹⁵-a

na, cóo⁹⁶ güi jaléng⁹⁷ dsea` Israel i quié⁹⁸ Fidiée⁹⁹ nifí¹⁰⁰
 quiá'r¹⁰¹, güiliseem¹⁰² bre juguiá¹⁰³ júu¹⁰⁴ røø¹⁰⁵, jogu¹⁰⁶ güilíb¹⁰⁷ fí¹⁰⁸
 iing¹⁰⁹ Fidiée¹¹⁰ ír¹¹¹ cajo.

¹⁷Latí¹¹² lana jogu¹¹³ líl¹¹⁴ dsé¹¹⁵ güi cajo jíl¹¹⁶ jaang¹¹⁷ dsea`
 nicuó¹¹⁸ güir jnea¹¹⁹ iihuí¹²⁰; co¹²¹ jalé¹²² e güi¹²³ e quié¹²⁴ la lana
 cuø¹²⁵ li¹²⁶ e jmoo¹²⁷ o lajíl¹²⁸ e iing¹²⁹ Fíl¹³⁰ naa¹³¹ Dsea` Jmáang¹³².

¹⁸Joba¹³³ dsea¹³⁴ rú¹³⁵ naa¹³⁶, nimíi¹³⁷ Fíl¹³⁸ naa¹³⁹ Dsea` Jmáang¹⁴⁰
 e ni'lír¹⁴¹ güea¹⁴² quiá'r¹⁴³ jee¹⁴⁴ 'nú¹⁴⁵. Jo lajob 'né¹⁴⁶ lí¹⁴⁷.

Jo lanab jíl¹⁴⁸ fé¹⁴⁹ ji¹⁵⁰ quiá¹⁵¹ Paa¹⁵² e catíng¹⁵³ jaléng¹⁵⁴ dsea`
 quiá¹⁵⁵ Dsea` Jmáang¹⁵⁶ i seeng¹⁵⁷ fí¹⁵⁸ líl¹⁵⁹ se¹⁶⁰ Galacia.

Efesios

1 Jnea~ Paa~ l̄ín n̄ jaang` dsea` apóo~ ijmóo` ta~ ni`
júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~, co' lajob ta~ e
cali'iáang` dsíi' Fidiée~ cacuø'r` jnea~. Jo guiéen`~n júu~
guicóo~ quíi~na', jaléng~ 'nú', dsea` quiá~ Fí`naa'
Fidiée~ i neáang` fí' Éfeso i já~ l̄íng` júu~ quiá~ Dsea`
Jmáang~. **2** Jo mít~ Tiquí~naa' Fidiée~ cogo~gui Fí`naa'
Dsea` Jmáang~ e ni'l~r~ güea~ quiá~r~ jee~ 'nú', jogui e
nicuø'r~ 'nú' e seeng na` juguiú~ júu~ røø`.

Jalé~ e guié~ e nicacuø' Fidiée~ jneaa~aa'

3 Jo majmifém'l~baa' Fidiée~ i l̄íng` Fidiée~ quiá~ Fí`
naa' Dsea` Jmáang~ jogui i l̄íng` Tiquí~r~ cajo, dsaco'
la'eáang` e l̄í~l~i` lafa` jaang` dsea` cogo~ Dsea` Jmáang~,
lajoba' Fidiée~ nicacuø'r` jneaa~aa' jalé~ e guié~ e sea`
quiá~r~ e jää~ fí` l~i` guii~ e laco` uíing` guié~ quíi~. **4** Jo
Fidiée~ caguíñ` jneaa~aa' latí~ jíi~ mít~ nú~gui e nitiroo~
jmigüi~ e laco` niliguiúng~naa' fí` quinir~ e ja` dsee~ sea`
quíi~ l~eáang` cogo~ Dsea` Jmáang~. **5** Jo co' eáam`
'néáang` Fidiée~ jneaa~aa', joba' caguiar` guié~ latí~
malí~ e laco` nijéiñ` jneaa~aa' laco` joo~bre la'eáang`
cogo~ Dsea` Jmáang~, l~i` laco`gui jíi~ e cali'iáang` dsíi`
'ñia'r~. **6** Jo cajmér` lajo e laco` njimiféng`naa' Fidiée~,
co' eáam` guiuiñ` cogo~ jneaa~aa' nañi` fa` ja` catí~naa'
e jo. Jo cacuø'r` jneaa~aa' e jo e ja` 'lee~ jíi~ cogo~
la'eáang` cogo~ Jóor` Dsea` Jmáang~ i 'neáaiñ` eáang`
do. **7** Jo co' eáam` 'náang` Fidiée~ jneaa~aa' nañi` fa`
ja` catí~naa', joba' nicaléaaiñ` jneaa~aa' jee~ dsee~
quíi~ l~eáang` cogo~ jmi'l~øong` Jóor` Dsea` Jmáang~ e
catuu` ff` dse` crúu^. Jo la'eáang` cogo~ e jmi'l~øong`
dsea` do ca'l~iñ` dsee~ quíi~naa'. **8** Jo co' eáam` guiúng`
Fidiée~ cogo~ jneaa~aa' nañi` fa` ja` catí~naa', joba'
cacuø'r` jneaa~aa' e tíi~naa' jogui e ngáng`naa~ jalé~
e iiñ` jmóor` 'ñia'r~ e ja` ñí` dsea` jéeng`gui, l~i` lajíi~
júu~ e nicacuø'r` jéeng`gui quiá~ jalé~ e njimit~
la'eáang` cogo~ Dsea` Jmáang~. **10** Jo l~i` laco`gui jíi~ e
nicaguiá` Fidiée~ guié~ jéeng`gui, dseáng` nilitib~ laco`
stíi` mít~ nití~ l~i` lajo e Dsea` Jmáam` niliñ` dsea`
mogui~ quiá~ lajaléng` jogui quiá~ lajalé~ e sea` ff`
ñiff` cogo~gui ff` ni~ guoo~ uó~ la.

11 Jo lajíi~ malí~ Fidiée~ nicaguiñ` jnea~, dsea` l̄í~naa'
dsea` Israel, e laco` ni'uíng~naa' joo~ la'eáang` cogo~
Dsea` Jmáang~ l~i` laco`gui nica' dsíi` jéeng`gui e ni-
jmér~; jo jaléb~ e jmoo` Fidiée~ do, jmoo` laco` jíi~ e
l̄íiñ` e guiéb~. **12** Jo nicalmér` lajo e laco` jnea~, dsea`
nita` dsíi`naa` la'uñ` e Dsea` Jmáang` nileáiñ` jnea~
jee~ dsee~ quíi~, see~naa` e njimiféng`naa' Fidiée~, co'
ib` dsea` laniing` 'gøiñ'. **13** Jo lajobi jaléng` 'nú', dsea`
ja` l̄íng`naa` dsea` Israel, mít~ canúu~naa` e júu~ já~

quiá~ Dsea` Jmáang~ e quiá~ jial laang` dsea` jee~
dsee~ quiá~r~, jogui ca'uíng~naa' joo~ Fidiée~, joba'
cacuø'r` Fidiée~ 'nú' Jmiguí~ quiá~r~ l~i` laco`gui júu~ e
nicacuø'r` jéeng`gui e laco` liing~naa` e l̄íng`naa` dsea`
quiá~r~. **14** Jo co' seem` e Jmiguí~ quiá~ Fidiée~ do cogo~
jneaa~aa', joba` lita~ dsíi`naa` e ni'l~ing`naa` lajíi~ e
catí~naa` quiá~ Fidiée~ cartí~ mít~ nileáiñ` jneaa~aa`
conguia` jee~ jalé~ dsee~ quíi~naa', jneaa~aa` dsea` l̄í~
naa` dsea` quiá~r~. Jo lajob nijmiféng`naa're, co' i`bre
dsea` laniing` 'gøiñ' ff` la'úng~.

Jalé~ e mít~ Paa~ Fidiée~ uií~ quiá~ jaléng` dsea` quiá~
Dsea` Jmáang~

15 Jo uií~ quiá~ e cajmée` Fidiée~ e ni'l~ing`naa' joo~,
joba` laco` yá~ mít~ fón`n dsea` do, cuóø`ore
gui'máang` uií~ 'nú' latí~ mít~ caliñii~ e cajáang`
yaang~naa` fí` jaguó` Dsea` Jmáang~ jogui eáam`
jmi`neáang` rúng`naa` cogo~ jaléng` dsea` quiá~ Dsea`
Jmáang~ caguiaang`gui cajo. **17** Jogui mít~ Fidiée~ i
l̄íng` Fidiée~ quiá~ Fí`naa` Dsea` Jmáang~, jogui i l̄íng`
Tiquí~iñ` i laniing` 'gøng` do cajo, e nicoó~r~ 'nú` e
tíi~ng` ngáng`naa` i` dseáng` Fidiée~ la'eáang` cogo~
Jmiguí~ quiá~r~, jo lajob nilicuúng`gui'r` guié~ cajo.

18 Jogui mít~ Fidiée~ e nicoó~r~ 'nú` e njineá` moguí~
na` e laco` niliñ`naa` e e nisijeeng`naa` e ni'l~ing`naa`
quiá~r~, co' dsea` quiá~bre niliñ`naa`, jogui jial tíi` jlo`
jogui nigo~ jalé~ e cuø` Fidiée~ jaléng` dsea` quiá~r~ i
catí~ng` lajo. **19** Jogui mít~ Fidiée~ cajo e niliñ` 'nú` jial
ja` cōøng` cogo~ 'gøng` Fidiée~, jo cogo~ e 'gøiñ` do
jmicóo~ jneaa~aa', dsea` l̄í~naa` dsea` quiá~ Dsea`
Jmáang~. Jo cogo~ e laniing` 'gøng` dsea` do, cogo~ e
job cajo cajmér` 20 e cajíi`tu Dsea` Jmáang` mít~ cangí~
e cajúiñ~, jo caguiéeiñ` l~i` dsée` laco`guiñ` 'ñia'r~ ff`
ñiff~. **21** Jo cacuø` Fidiée~ Dsea` Jmáang~ e l̄íng` lani-
ing`gui eáang` jee~ lajaléng` i seeng` fí` yá~ jmigüi~,
fa` jaléng` dsea` mogui~, jogui jaléng` i sít`neang` i
quiá~ ta~, cogo~gui dsea` laniing` i quiá~ ta~, l~i` doñi`
jíi` dsea` ee` ta~ óor` i quiá~ ta~ lajee` lana osi lajee` ff`
dsé`gui é. **22** Jo lajalé` niguiá` Fidiée` ff` uií~ tíi` Dsea`
Jmáang~, jo cangíim`bir cajo e l̄íng` dsea` do dsea`
mogui~ quiá~ lajaléng` dsea` quiá~r~. **23** Jo jaléng`
dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ l̄íiñ` lafa` cogo` ngúu` táaiñ`
cogo~ dsea` do, joba` røøb` sea` quiá~r` laco`gui la sea`
quiá~ dsea` do, jo dsea` ib` dsea` mogui~ quiá~ la-
jaléng` cogo~gui lajalé` e sea` ff` la'úng~.

Fidiéeb` dsea` caleáaiñ` jneaa~aa' jee~ dsee~ quí~ii'

2 Jo lami~ jéeng`gui do, jaléng` 'nú` líng`na' lafa' iñm`ba' ff' quini~ Fidiée` uíi~ jalé` e 'lee~na' jogui uíi~ jalé` dsee~ e ee~naa', ² co' caliséng`na' e jmoo`na' jialco' niróng`na' dsee~ laco'gui la jmoo` dsea` jmigüi~, jogui cajmiti~na' lajíi~ ta~ quiú~ fíi~ i'líng~ i' quié~ nif' quiá~ jalé` gui` lfi~ e ii~ ff' yú~ jmigüi~. Jogui i fíi~ i'líng~ do néé` nir~ jaléng` dsea` i ja` jíi~ Fidiée~. <sup>3</sup> Jo lajob cajo lami~ see~ jneaa~aa' lajíi~naa' lami~ jéeng`gui e jmoo`naa' lajíi~ e ja` dseeng` e ii~naa' yee~baa', co' jmoo`naa' doñi~ ee` já~ dsí~naa' jogui i' dsí~naa'. Jo co' lajob jmoo`naa', joba' catff`baa' e ni'íng~naa' iihuúf' eáang` quiá~ Fidiée` uíi~ quiá~ jalé` e ja` dseeng` e jmoo`naa' do lfí~ laco'gui iihuúf' e íng` jaléng` dsea` jmigüi~ i jmoo` jialco' niróin` dsee~. ⁴ Dsú` Fidiée` eáam` fi` iñiñ` jaléng` jneaa~aa', jogui eáam` cali`neáaiñ` jneaa~aa', joba' cangffing`naa' quiá`r` e see~naa' lafa' 'míim`baa' la'eáang` cogo` Dsea` Jmáang` nañi` fa' iñiñ`naa' lafa' e iñm`bíi` uíi~ dsee~ qui~naa'. Co' la'eáang` e guiúm` Fidiée` cogo` 'nú` nañi` fa' ja` catffing`naa', joba' nicaleáaiñ` 'nú` jee~ jalé` dsee~ qui~naa' lana. ⁶ Jo Fidiée` cajmér` e lafa' røøb` cají`túu` cogo` Dsea` Jmáang` mi` cají`tu dsea` do, jogui lafa' caguiéeiñ` jneaa~aa` coliing` cogo` dsea` do fi` ñiff` quiá`r~. <sup>7</sup> Jo cajmér` e jo e laco' nicuó` li` lata~ jial tñi` guiúng` Fidiée` cogo` jneaa~aa` e jíi~ ja` catff`naa' e eáam` neáaiñ` jneaa~aa` la'eáang` cogo` Fíi`naa` Dsea` Jmáang~. <sup>8</sup> Jo co' guiúm` Fidiée` cogo` 'nú` e jíi~ ja` catffing`naa', joba' nicangffing`naa` e nileáang`naa` jee~ dsee~ qui~naa` la'eáang` e cajáang` yaang~na` ff` jaguór`. Dsú` e jo ja` calf`naa` yaang~na`, co` Fidiée`bing` cacuó` 'nú` e jo e ja` 'lee~. ⁹ Jo jalé` e jo ja` lfí`naa` uíi~ quiá~ jalé` e jmoo`naa`, dsú`co` faco` lajo, joba` cogo` e job ni`jmijløng` yee~naa` jóng. <sup>10</sup> Dsú` Fidiée`bing` nicajmée` jalé` e jo qui~ii~, co` cajmér` e lafa' cali`míim`baa` la'eáang` cogo` Fíi`naa` Dsea` Jmáang` e laco` ni`jmó`oo` jmang` e guí~ lfí` laco'gui jíi~ guí~ nicaguiar` qui~ii` jéeng`gui e njmó`oo`.

Jial see~naa` juguiú` júu` røø` la'eáang` cogo` Dsea` Jmáang`

¹¹ Jo téé` áa`na` jial líng`na` ie~ lami~ jéeng`gui do, 'nú` dsea` ja` líng`na` dsea` Israel. Jo jaléng` jnea~ i` líng` dsea` Israel i`tíng` tóo` li` ff` ngúu` táang` lajíi~ dseañu` e laco` cuo` li` e iñiñ`naa` dsea` quiá~ Fidiée~, jo jneab` cajo i`fé` e ja` líng` 'nú` dsea` quiá~ Fidiée~. <sup>12</sup> Jo jmiguiéng` áa`na` e ie~ lami~ jéeng`gui do ja` mí` cuíng`na` Dsea` Jmáang~, jogui jmaquíim` ff` óo`na` la`co`gui jnea~, dsea` iñiñ`naa` dsea` siju` dsea` Israel, jogui ja` catffing`na` lajíi~ júu` e cajmée` Fidiée` jogui cajmirör` cogo` jnea~. Jo lami~ jéeng`gui dsea` i ja` cuíng` Fidiée` lami~ líng`na`, o`gui líng` ee` sijeá`na` quiá~ Dsea` Jmáang~. <sup>13</sup> Jo lami~ jéeng`gui ja` cuíng`na` Fidiée~, dsú` lanaguí nicuim`ba` dsea` do la'eáang` cogo` Dsea` Jmáang` i`catuu` jmi`øøng` ff` dse` crúu` mi` cajúiñ` uíi~ jneaa~aa`. <sup>14</sup> Jogui lana, la'eáang` cogo`

Dsea` Jmáam`ba`, røøb` ni`í` dsí`naa` lajíi~naa`, jogui jo` 'nú` néeng` rú`naa`. Co` lami~ jéeng`gui líi` lafa` si` iáb` e sijní` qui~ii` laca`líng`naa`, co` 'nú` néem` rú`naa`. Jo líi` lafa` Dsea` Jmáang` cajgiéeiñ` e iá` do mi` cajúiñ` ff` dse` crúu`<sup>15</sup> Co` mi` cajung` Dsea` Jmáang` uíi~ jneaa~aa`, joba` ca'uíng` e laco` jo` quié` nif` qui~ii` e júu` quiú` ta~ quiá~ 'líf` Moi~. Jo cajmér` lajo e laco` ca'uíng`naa` coob` 'lé` e 'mít` lají` tý` líng`naa` do la'ó` ca'uíng`naa` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~. Jo lajob cajmér` e laco` jo` 'nú` néeng` rú`naa`. ¹⁶ Jogui la'eáang` e cajung` Dsea` Jmáang` ff` dse` crúu` cuaiñ` qui~ii~, joba` juguiú` júu` røøb` niseé`naa` cogo` Fidiée` lana lají` tý` líng`naa`, dsea` ca'ní` néeng` rú`naa`, jo cajmér` e lafa` jaam` dsea` ca'uíng`naa`. <sup>17</sup> Jo Dsea` Jmáang` cajár` cajaguiar` júu` jial niliseeng` dsea` juguiú` júu` røø` cogo` Fidiée` laco`gui 'nú`, dsea` ja` lami` cuíng`na` Fidiée`, cogo`gui jnea~, dsea` iñiñ`naa` dsea` Israel i`cuíng` Fidiée` latí` mi` uiing~. <sup>18</sup> Co` la'eáang` cogo` e cangongffing` Dsea` Jmáang` ff` dse` crúu` cuaiñ` qui~ii~, joba` lajaang` lajaang` jneaa~aa`, dsea` iñiñ`ff` dsea` Israel osi` o` lajo é, nicuóøm` si`naa` cogo` Tiquí`ii` Fidiée` la'eáang` e jmícogo` jneaa~aa` e Jmiguí` quiá`r` 'ñia`r` do.

¹⁹ Joba` lanaguí, røøb` ni`í` dsí`naa` lají` tý` líng`naa` do, co` dsea` quiá~ Fidiée` nilíiñ`ff`; jogui lana lafa` coob` ff` nilíiñ`ff` lají` tý` líng`naa`. Co` lanaguí laco` coob` ff` niseé`naa` cogo` dsea` do, jo laco` dsea` sinéú` quiá~ Fidiée` nilíiñ`naa` lana. ²⁰ Jo jaléng` jneaa~aa`, dsea` iñiñ`naa` dsea` quiá~ Fidiée` , iñiñ`naa` lafa` coo` 'núu` . Jo lafa` tñi` ff` quiá~ e 'núu` do lfí` jnea~, dsea` iñiñ`naa` dsea` apoo` quiá~ Dsea` Jmáang` cogo`gui i`dsea` i`jmoo` ta` fé` cuaiñ` quiá~ Fidiée` cajo. Jogui 'ñia` Dsea` Jmáang` iñiñ` lafa` e cuiteá` la`uui` e dsée` quiá~ quiúng` e 'núu` do. ²¹ Jogui lajaang` lajaang` jneaa~aa`, dsea` quiá~ Dsea` Jmáang` , iñiñ`naa` lafa` cuiteá` e ngoo` só` røø` quiá~ e 'núu` do la'eáang` cogo` Dsea` Jmáang` cartí` ni`uui`naa` cogo` 'núu` güeang` quiá~ Fidiée` . ²² Jo 'nú` , dsea` quiá~ Dsea` Jmáang` nilíiñ`naa` coliing` cogo` jaléng` jnea~, jo ngoo` uíng`na` laco`gui ngoo` uíng` e 'núu` quiá~ Fidiée` do. Jogui jee` jaléng` jneaa~aa` seem` Fidiée` la'eáang` cogo` Jmiguí` quiá`r` .

Mi` caguiá` Paa` júu` quiá~ Dsea` Jmáang` jee` dsea` ja` líng` dsea` Israel

3 Jnea~ Paa~, jo sijníñ`n fi` la lana dsú` uíi~ e guiaa` júu` quiá~ Dsea` Jmáang` jee` 'nú` , dsea` ja` líng`na` dsea` Israel. ² Co` niñib` 'nú` e eáam` guiúng` Fidiée` cogo` jnea~ nañi` fa` ja` catff`naa` , joba` nicacuó`r` jnea~ e ta` la e laco` ni`uui`ng` guí~ qui~naa`. <sup>3</sup> Dsú`co` Fidiée` cajmér` e ñii` jalé` e cali`iñ` e nilinee` jéeng`gui e njmér` jee` jaléng` dsea` e ja` mi` ni` dsea` jéeng`gui. Jogui Fidiée` nicacuó`r` jnea~ e cali`iñ`ff` la`co`gui e nicajmée` capí` ff` ni` jí` quié` e e nicasíñ`n qui~naa`. ⁴ Jo mi` ni`ff`na` e jí` do, joba` nilíñ`ff`na` e niñib` jnea~ lajíi~ e cali`iñ`ff` Fidiée` jmér` la'eáang` cogo` Dsea` Jmáang` e ja` mi` ni` dsea` jéeng`gui. ⁵ Co` lajíi~ quiá~ Fidiée` e ja` mi` caliñ` dsea` jéeng`gui do,

lanagui nícacuø' Fidiée' jnea'^, dsea` lñ' naa' dsea` apóo^ quiá' Dsea` Jmáang^, e ngáng'naa' colüng^ gui cöö' i dsea` quiá'r' i jmoo' ta~ fé' cuaiñ' quiá'r' cajo. Jo cajmér' lajo la'eáang' cöö' Jmiguí' quiá'bre. 6 Jo e nab e ja` califí' dsea` jéeng' do e la'eáang' e já' lñ'ng' 'nú' cöö' gui jaléng'gui dsea` i ja` lñ'ng' dsea` Israel e júu^ quiá' Fidiée' e quiá' jial laang` dsea` jee` dsee` quiá'r' la'eáang' cöö' Dsea` Jmáang^, joba' jaléng' 'nú', dsea` quiá' Fidiéeb' nilñng'na' laco'gui jnea'^, dsea` lñ'naa' dsea` Israel. Jogui coob' 'lé' nilñ'naa' lajee` lajalé'naa' do, jogui catüim`baa' e nilñng'naa' conrøø' lajíl' e sijeeng'naa' quiá' Fidiée' lñ' laco'gui jíl' júu^ e nícacuø' Dsea` Jmáang^ jneaa~aa'.

7 Jo co' eáam' guiúng' Fidiée' cöö' jnea~ nañí' fa' ja` catüin`n, joba' cacuø'r' jnea~ ta~ e guiaa~ e júu^ jo. Jogui la'eáang' cöö' e laniing` 'gøiñí' do, joba' nícuóøm' jmee~e e ta~ jo. 8 Jo jnea~ ja` catüin`n jíl' capí' e nilñin'~n e ta~ jo jee` jaléng' dsea` quiá' Fidiée'. Dsø' la'eáang' e guiúm' Fidiée' cöö' jnea~ e jíl' ja` catüin`n, joba' cacuø'r' jnea~ ta~ e guiaa~ júu^ quiá' Dsea` Jmáang^ jee` jaléng' dsea` i ja` lñ'ng' dsea` Israel, jalé' e jlo' níguo' e 'gøng' eáang' quiá' Fíi`naa' Dsea` Jmáang^ e jíl' ja` quíl'naa' jmii' ningáng'naa' jial lñ'. 9 Jogui nícacuø' Fidiée' jnea~ cajo e níjme~e e níliñí' dsea` lajíl' e califíiñ' jmér' jee` 'nú', lñ' lajaléng' 'nú', dsea` ja` lñ'ng'naa' dsea` Israel, e ja` mif'ñí' dsea` lajíl' malí', co' ja` mif' cajmijnéeng` dsea` do e jo. Jo íb` dsea` cajmér' jalé' e sea` fí` la'úng' fí` jmigüí'. 10 Jo uíl' e nilñ'ñí' coo' 'lé' la'ó' jneaa~aa', dsea` lñ'ñí' dsea` quiá' Dsea` Jmáang^, joba' lanagui jaléng' i quiúl'jmii' i quiúl' ta~ fí` quiá' gül' cöö'gui jaléng' dsea` mogui' i quiúl' ta~ fí` jo cajo níliñir' e jmigui' fíim' tí' tñng' Fidiée' jmoo' lñ' laco'gui jíl' guiú~ e guiar'. 11 Jo Fidiée'bing' cajmée' jalé' e jo lñ' laco' fí` dsfir' malí'gui eáang' e njmér', lajíl' mif' níl'gui e nitiroo' jmigüí'. Jo e jo calití' quiá' Fidiée' la'eáang' cöö' Fíi`naa' Dsea` Jmáang^. 12 Jo co' dsea` quiá' Dsea` Jmáang^ nilñ'naa', jogui la'eáang' e nícajáang' yee~naa' fí` jaguór', joba' nícuóøm' siñ'naa' cöö' Fidiée', jogui nísiita' dsí`naa' cajo e dseáng' ninú~bre júu^ quií~ii'. 13 Joba' mif'ñí' 'nú' e ja` jmitúng' ó'na' uíl' quiá' jalé' iihuñ' e lñng' jnea~ uíl' 'nú', dsø' iin'~n e iihuñ' la e lñ' laco' nidsijée' guiú~ quií~na'.

Mif' camí' Paa' Fidiée' uíl' quiá' dsea` seeng` fí' Éfeso

14 Jo uíl' quiá' jalé' e jo nísi'ñí' uó' jnii' fí' quiñí' Tiquíñí' Fidiée'. 15 Jo fí'bing' lñ'ng' Tiquíá' jaléng' dsea` jmigüí' cöö'gui jaléng' dsea` i níneáang' fí' níff'.

16 Jogui mif'ñí' Tiquíñí' Fidiée' e la'eáang' cöö' Jmiguí' quiá'r' nícuø'r' 'nú' güea'^ 'gøng' quiá'r' e laco' níjmicóo' quií~na', co' jíl'íb` dsea` i sea` quiá' jalé' e jlo' jogui níguo' e jíl' ja` tóo' jmii' níguia'. 17 Jo mif'ñí' e contøøng' guiing' áa'na' Dsea` Jmáang^ la'eáang' e nícajáang' yaang'naa' fí` jaguór'. Jo mif'ñí' bñir cajo e la'eáang' e eáam' 'neáang' Fidiée' 'nú', joba' 'nú' eáam' nilñ'neáang'naa' dsea` do cajo, jo ja` jmitúng' áa'na' lajíl' fí' níteáang'naa'. 18 Jo mif'ñí' bñir cajo e ningáng' 'nú' røø' colüng' cöö'gui jnea'^, dsea` lñ'ñí'

dsea` quiá' Dsea` Jmáang^, jial tñ' laniing` e 'neáang` Dsea` Jmáang^ jneaa~aa'. 19 Jo mif'ñí' bñí' Tiquíá'naa' cajo e níliñí'gui' dseáng' røø' jial tñ' laniing` 'neáang` Dsea` Jmáang^ 'nú', nañí' fa' jíl' jaang` dsea` ja` quíl'r' jmii' dseáng' e ningáiñí'. Co' song níñí'ba' lajo, joba' seab' la dsíing` quií~na' laco'gui la dsíing` e sea` quiá' Fidiée' 'ñia'r'.

20 Jo güülfém' Fíi`naa' Fidiée', i dsea` i tñng' jmoo' e jmigui'gui' laco'gui jíl' e i' dsí`naa' osí e mif'ñí'naa' r' é, jo e jo jmoo' la'eáang' cöö' bñí' quiá'r' e jmicóo' jneaa~aa' quiá' jalé' e jmoo'naa' do. 21 Jo ma-jmifém'baa' Fidiée' contøøng' jogui lata' jaléng' jneaa~aa', dsea` lñ'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang^.

Jo lajob nilí'.

Dsea` quiá' Dsea` Jmáang^ lñiñí' lafa' jaam` dsea` lajee` la'ó' rúiñ'

4 Jnea~ Paa~, jo sijnñin`n uíl' e guiaa~ júu^ quiá' 4 Dsea` Jmáang^ jee` 'nú', dsea` ja` lñ'ng'na' dsea` Israel. Jo mif'ñí' 'nú' e güülliseem'ba' laco' stíl' e seeng` dsea` i cató' Fidiée' i ni'uñng' dsea` quiá'r' lñ' laco'gui nícató'r' 'nú' e ca'uñng'naa' lajo. 2 Jo ja` jmicóøng' yaang'naa' jee` jaléng' dsea` rúng'na', jogui ee`ba' guiú~ jee` ir', jogui ja` jmoo'na' güüng'na' cöö'r', jogui jmee`ba' fén'g' áa'na' la'ó' rúng'na' e 'neáang' rúng'na'. 3 Jo co' jugui'ñí' júu^ røøb' níseeng' 'nú' la'ó' 'nú', dsea` lñ'ng'na' dsea` quiá' Dsea` Jmáang^, la'eáang' cöö' Jmiguí' quiá' Fidiée', joba' jmi'úung`na' e seeng`gui' lajo. 4 Jo coob' 'lé' nilñ'ñí' la'ó' jneaa~aa', dsea` lñ'ñí' dsea` quiá' Dsea` Jmáang^, jogui dseáng' lajíl' Jmiguí' quiá' Fidiée' ba' seeng` jee` jneaa~aa', jogui ca'fim' e guiú~ e sijeeng'naa' e níliséen'naa' cöøng' cöö' Fidiée' lata'. 5 Jo jaam` Fíi`naa' Dsea` Jmáang^ i seeng`, jogui jíl' júu^ quiá' dsea` fí'ba' níjá' lñ'naa', jo uíl' joba' cajgáang'naa' jmii'. 6 Jo jaam` Fidiée' i seeng`, jo fí'bing' lñ'ng' Tiquíá' lajaang` lajaang` jneaa~aa', dsea` lñ'ñí' dsea` quiá'r'; jogui fí'bi cajo i lñ'ng' Fíi' quiá' lajíl'naa' la'ó' jneaa~aa'; jogui jmáiñí' ta~ jneaa~aa' e laco' níjmé'naa' lajíl' e iññ'ñí'a'r', jogui seeiñ' cöö' jneaa~aa' lajíl'naa' cajo.

7 Jo Dsea` Jmáang^ cacuø'r' jneaa~aa' lajaang` lajaang`naa' lajíl' ta~ e stíl'ñí' níjmó'oo' quiá'r' lñ' laco'gui nícaliñíñí' e cuø'r' jaléng' dsea` quiá'r'. 8 Joba' fí' ni' ji' quiá' Fidiée' cuaiñ' quiá' e na e nidsijée' cöö' Dsea` Jmáang^ jo fí':

Jo cajgóo'bre fí' yú' jmigüí' e jéeiñ' jaléng' dsea` i califír',

jogui cacuø'r' dsea` quiá'r' e tñiñ' lajíl' e stíl'ñí' nícuø'r' dsea` do.

9 Jo ñe' güóng' e nisör' fí' yú' do? Co' güóng' e la'uñí' níjgiáaiñ' fí' jmigüí' la cartí' fí' níl' uó'. 10 Jo Dsea` Jmáam' i dsea` i cajgáng' do, jo fí'bi cajo i cangáng'tu cartí' yú'gui li' níniing'gui' eáang' e laco' fí' nilñng' Fíi' quiá' lajalé'. 11 Jo fí'bre dsea` cacuø'r' jaléng' jneaa~aa', dsea` lñ'ñí' dsea` quiá'r', lajíl' e stíl'ñí' nícuø'r'. Jo cacuø'r' e i lñ'ng' jnea' jmoo'naa' ta~ ni' júu^ quiá' Dsea` Jmáang^, jogui e i lñ'ng'gui' jneaa~aa' jmoo'naa' ta~ fí' cuaiñ' quiá' Fidiée', jogui e i

līng~gui jmoo` ta~ guia` jūu^ quiá` jial laang` dsea` jee` dsee` quiá` r`, jogui e i līng~gui jmoo` ta~ quié` nif` quiá` ta~ quiá` Fidiée` jogui jmoo` bir ta~ e jūu^ quiá` dsea` do cajo. ¹² Jo lajob caguiéeng` Dsea` Jmáang` guiú` jaléng` jneaa~aa', dsea` līf` dsea` quiá` r`, e laco` nijmicóo` naa' dsea` rú` naa' laco` catfing`, jo lajob nicuóo` bī` rú` naa' la` o` jneaa~aa', dsea` nilf` naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang`. <sup>13</sup> Jo lajob `nē` jmó` guí` cartí` conrøob` nijá` līf` naa' jūu^ quiá` Dsea` Jmáang` jogui conrøob` nilicuifing` naa' dsea` do i līng` Jjó` Fidiée` , jo lajob nilf` naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i níráang` cartí` ni`ié` qui` naa' laco` guí` dsea` do `nía` r`.

¹⁴ Jo lajob jo` nilf` guí` laco` guí` līng` jaang` jiuung` i lajmináb` jmisfing` jalé` e i dsíir` līf` laco` guí` coo` móo` fí` ní` jmi` e dsée` līf` doñi` jíe` fí` līf` guí` . Co` i jiuung` do lajmináb` naaiñ` e jmitir` līf` doñi` ee` jūu^ 'mí` cartí` nilf` e nijmicóong` dsea` ír` , fa` jaléng` dsea` i nitfing` jmisfing` dsea` rúng` . ¹⁵ Dsú` guiú` guí` e sii` naa` jmang` jūu^ já` , jogui e nijmi` neáang` rú` naa' dsea` līf` dsea` quiá` Fidiée` , jo lajoba` nid-sicuáng` guí` quií` i` dseáng` cartí` ni`ee` naa' laco` guí` la ée` Dsea` Jmáang` `nía` r` ; co` íb` dsea` līf` lafa` mogui` quiá` jalé` naa' , dsea` līf` dsea` quiá` r` . <sup>16</sup> Jo jaléng` jneaa~aa' , dsea` līf` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , līf` lafa` coob` ngúu` táang` naa` cóo` dsea` do; jo dsea` íb` dsea` līf` lafa` mogui` quiá` lají` naa' , dsea` līf` dsea` quiá` r` . Jo dsea` līf` cajo dsea` cacuó` r` jneaa~aa` coo` ta~ lajaang` lajaang` naa' , dsea` līf` dsea` quiá` r` ; joba` mi` guí` b` jmoo` naa` e ta~ jo e jmi` neáang` naa` dsea` rú` naa` , joba` colíim` dsicuáng` e ee` naa` guí` lají` naa` .

Jial seeng` dsea` la'eáang` cóo` Dsea` Jmáang`

¹⁷ Jo e lab fí` guí` `nú` , dsea` rú` naa` , la'eáang` cóo` júu^ quiá` Dsea` Jmáang` , e jo` güiliseeng` guí` laco` guí` la seeng` dsea` góo` na` i ja` cuíng` Fidiée` . Co` i dsea` i seeiñ` e i dsíir` jmang` jalé` e ja` ta` fím` , <sup>18</sup> jo līf` lafa` nüeb` dsíir` , co` dsíng` ja` lí` r` ní` fí` dsíir` rø` ; jo ja` íñ` lají` e cuø` Fidiée` jaléng` jneaa~aa' , dsea` līf` dsea` quiá` r` , uí` e ja` iñ` e nilicuuiñ` dsea` do, co` eáam` ue` dsíir` . ¹⁹ Jo jíi` ja` lí` r` fí` līñ` e cuø` fí` yaaiñ` e jmoo` jalé` e lí` , jo dseáng` ja` quié` íb` jmoo` jalé` e lí` e tíiñ` jmoo` do.

²⁰ Dsú` `nú` guí` , dsea` cuíng` na` Dsea` Jmáang` , ja` calicuинг` na` dsea` do e laco` nijmée` na` jalé` e lí` lajo. ²¹ Co` dseáng` já` ba` nicané` na` júu^ quiá` dsea` do, jogui līm` ee` caliteng` na` quiá` r` jo lajoba` niñ` na` e jmang` e jáb` júu^ quiá` Dsea` Jmáang` . ²² Joba` túu` na` jalé` e lí` e lami` qui` tífing` na` jmoo` na` do, co` cóo` e jo cajmée` e eáam` caligóng` na` . <sup>23</sup> Jogui jmisfing` na` jalé` e óo` na` , jo ií` áa` na` jmang` e guí` . <sup>24</sup> Jogui güiliseeng` na` e nicali` mífim` ba` e laco` ni`ee` na` laco` guí` la ée` Fidiée` `nía` r` , jogui jmée` na` jmang` e guí` , jogui ee` na` rø` laco` si`í` jee` jaléng` dsea` rúng` na` .

²⁵ Joba` túu` na` e quié` na` júu^ e o` já` , jo féé` ba` jmang` júu^ e já` cóo` dsea` rúng` na` , dsúco` la-

jí` baa` līf` naa` lafa` coo` ngúu` táang` naa` la` o` jneaa~aa` , dsea` līf` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` .

²⁶ Jo song jmiguíng` áa` na` , ja` cuø` fí` yaang` na` e ni`ee` na` dsee` ; jogui jmi` úung` na` e ja` huóø` ee` e guíng` na` do cajo, ²⁷ jo lajob ja` cuø` na` fí` i` līng` fí` e nijmicóo` `nú` .

²⁸ Jogui jaléng` `nú` i lamí` jmoo` i` , quiúum` ba` e jo` jmée` na` lajo, jo jmee` ba` ta` quié` cóo` layaang` guóo` na` e laco` seab` e cuó` na` jaléng` dsea` i` `né` quiá` lajo.

²⁹ Jo ja` cá` na` júu^ 'lé` , co` dseáng` lají` júu^ e guí` jogui e íng` ta` ba` `né` cá` na` e laco` nijmicóo` quiá` jaléng` dsea` i ninú` e júu^ jo jial nidsicuáng` guí quiá` r` e cuíñ` Dsea` Jmáang` . <sup>30</sup> Jo ja` jmoo` na` e nilfing` fí` Jmiguí` quiá` Fidiée` , co` i`bing` seeng` cóo` `nú` e laco` cuø` li` quií` na` e nilfing` na` dsea` silaang` mi` nitf` i` e nileáng` Fidiée` jaléng` dsea` quiá` r` laco` si`í` .

³¹ Jogui túu` na` jalé` e `nú` áa` na` cóo` guí` jalé` e guíng` na` quiá` r` rúng` na` cóo` guí` jalé` e jíng` na` , jogui ja` fo` na` júu^ 'lé` quiá` r` rúng` na` , līf` lajalé` e i` fí` e jíe` guí` é . <sup>32</sup> Jo ee` ba` jmang` e guí` cóo` jaléng` dsea` rúng` na` , jogui jmee` ba` fí` līng` na` jaléng` dsea` rúng` na` , jogui íng` na` dsee` quiá` r` dsea` rúng` na` līf` laco` guí` la jmoo` Fidiée` e iñ` dsee` quií` `nú` la'eáang` cóo` Dsea` Jmáang` .

Jial `nē` seeng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`

⁵ Jo co` `nú` līng` na` jí` Fidiée` i iñ` eáang` , joba` jmi` úung` na` e ni`ee` na` laco` `nía` dsea` do. ² Jo güiliseem` ba` e jmi` neáang` na` jaléng` dsea` rúng` na` līf` laco` guí` Dsea` Jmáang` jmi` neáiñ` jneaa~aa` jogui cajáng` `nía` r` e cajúiñ` fí` dse` crúu` uíi` jneaa~aa` ; jo e cajúiñ` do līf` lafa` coo` e jmeafí` jlo` e catfing` Fidiée` .

³ Jo co` dsea` quiá` Fidiée` līng` `nú` , joba` jí` ja` cuóøng` fí` óo` na` fa` e sii` na` cóo` dseañ` osi dseam` i o` quií` na` é, o` guí` e i` óo` na` jalé` e lí` e jíe` guí` cajo, o` guí` suung` na` lí` doñi` ee` . <sup>4</sup> Jo ja` fo` na` júu^ lí` o` guí` júu^ lí` o` guí` júu^ ga` e ja` uiing` sea` , co` ja` catfing` jmée` `nú` lajo; co` guí` guí` quií` na` e jmiféng` na` Fidiée` . ⁵ Jogui güilita` óo` na` cajo e lí` doñi` ií` dsea` i` lée` e güiliñ` cóo` dsea` i o` quiá` r` , osi jmoo` e lí` e jíe` guí` é, osi suuiñ` lí` doñi` ee` , joba` i` dsea` i` ja` qui` jmi` e Dsea` Jmáang` cóo` guí` Fidiée` nicá` nif` quiá` r` . Co` i` dsea` i` suung` lí` doñi` ee` do, joba` lí` e lafa` e job jmiféiñ` . <sup>6</sup> Jo ja` cuø` fí` yaang` na` e jíi` jaang` dsea` nijmicóo` i` `nú` cóo` jalé` júu^ e ja` fíng` ta~ . Dsúco` uíi` quiá` jalé` e lí` e nícafá` a na` , joba` cuø` Fidiée` iihuif` eáang` jaléng` dsea` i` ja` `nú` lají` júu^ quiá` r` . ⁷ Joba` ja` quié` na` jee` jaléng` i` dsea` i` jmoo` lajo.

⁸ Dsú` `nú` , lami` jéeng` guí` , fí` lí` nüeb` seeng` na` ; dsú` lanagui, co` nilfing` na` lafa` jaam` dsea` cóo` Dsea` Jmáang` , joba` fí` lí` jneab` niseeng` na` . Joba` güiliseem` ba` laco` guí` i` dsea` i` seeng` fí` lí` jneá` . <sup>9</sup> Jo mi` seeng` dsea` fí` lí` jneá` , joba` jmang` e guí` jmoo` cóo` dsea` rúiñ` , jogui éer` rø` cóo` dsea` do

cajo, jogui jmang⁻ júu[^] jáb⁻ quier[.] ¹⁰ Jo ffi⁻ guffi^{'nú'}, jmi[']úung^{'na'} e gülliseem^{'ba'} laco['] la iáang['] dsii['] Fii^{'naa'} Dsea['] Jmáang⁻. ¹¹ Jo ja['] sicøøng['] yaang^{'na'} e jmée^{'na'} jalé⁻ e ja['] ta['] iiing['] laco['] guif['] la jmoo['] dsea['] i seeng['] ffi['] li['] nüu[']; co['] guif['] guif['] e niff['] na['] re e ja['] dseeng['] jalé⁻ e jmóor['] do. ¹² Dsoco['] li['] ffi['] baa['] e lico['] fé['] bff['] ui['] quiá⁻ jalé⁻ e li['] e jmoo['] i dsea['] la['] ffi['] li['] iiing[']. ¹³ Ds['] mi['] niff['] na['] re e ja['] dseeng['] jalé⁻ e jmóor['] do, joba['] ca-jneáb⁻ niing['] jalé⁻ e jo, jo lajoba['] nililí['] jaléng['] dsea['] jial li['] jalé⁻ e jmoo['] dsea['] i['] ¹⁴ li['] laco['] guif['] e júu[^] la: Jmjnée^{'a'}, 'nú['] dsea['] lafa['] güiin['] uii['] dsee['] quií['], jo güijí['] tu['] la'eáang['] cöö['] Dsea['] Jmáang⁻; jo lajoba['] dsea['] do njmér['] e niliseen['] ffi['] li['] jneá['] jir[.]

¹⁵ Jo ffi⁻ guffi^{'nú'}, dsea['] rú['] naa['], niing['] áa['] na['] jial ni['] ee['] na['] jmang⁻ e guif['], jo ja['] gülliseeng['] na['] e jmoo['] na['] jalé⁻ e ja['] uiing['] sea['], co['] li['] li['] 'né['] áa['] na['] laco['] catffim['] cöö['] jalé⁻ e jmoo['] na['] do. ¹⁶ Jogui jmi['] úung^{'na'} e ee['] na['] guif['] contøøng['] cöö['] jaléng['] dsea['] rúng^{'na'}, co['] eáam['] ga['] njmoo['] dsea['] lajee['] lana. ¹⁷ Jo ja['] jmoo['] na['] jii['] cöö['] e ja['] mi['] ca['] ií['] áa['] na['] røø['] laco['] catffing['], co['] 'né['] jmi['] úung^{'na'} e ningám['] ba['] lajii['] e iing['] Fii^{'naa'} Fidiée['] e njmée['] na[']. ¹⁸ Jogui ja['] jmée['] na['] jmang⁻ ta['] ffi['], co['] ffi['] gab['] cä['] jaléng['] dsea['] i jmoo['] lajo; co['] guif['] guif['] e jii['] Jmigu['] quiá⁻ Fidiéeb['] nicä['] nif['] quií['] na[']. ¹⁹ Jogui mi['] feng['] rúng['] 'nú['] la'ó['] li['] ng['] na['] dsea['] quiá⁻ Dsea['] Jmáang⁻, féeng['] rúng['] na['] cöö['] jalé⁻ júu[^] quiá⁻ Fidiée['] e too['] ffi['] ni['] ji['] salmos jogui cöö['] jalé⁻ júu[^] e ø['] dsea['] quiá⁻ Fidiée['] cajo cöö['] guif['] jalé⁻ júu[^] e cuø['] Jmigu['] quiá⁻ Fidiée[']. Lajobi cajo, mi['] ø['] na['] jogui mi['] jmiféng['] na['] Fii^{'naa'} Dsea['] Jmáang⁻, jmeé['] ba['] car['] ngocáng['] óo['] na[']. ²⁰ Jogui ja['] tiúung['] na['] e cuø['] na['] guif['] maa['] Tiqui['] ii['] Fidiée['] la'eáang['] cöö['] Fii^{'naa'} Dsea['] Jmáang⁻ quiá⁻ jalé⁻ e dsingffing['] na['].

Jial seeng['] dsea['] quiá⁻ Dsea['] Jmáang⁻ cöö['] jaléng['] dsea['] sinuu['] quiá^r

²¹ Jo jmée['] na['] nüu['] na['] júu[^] quiá⁻ rúng['] na['] e iáang['] áa['] na['] e laco['] cuø['] li['] e jmi['] goo['] ba['] Dsea['] Jmáang⁻. ²² Jo e laba['] ffi['] 'nú['], jaléng['] dseamf['], jmi['] goo['] ba['] jaléng['] dseañu['] quií['] na[']. Jo song lajob jmoo['] na['], joba['] nüu['] ba['] júu[^] quiá⁻ Fii^{'naa'} Dsea['] Jmáang⁻. ²³ Dsoco['] dseañu['] bing['] li['] ng['] dsea['] mogui['] quiá⁻ jaléng['] dseamf['] quiá⁻ laco['] guif['] Dsea['] Jmáang⁻ li['] iñi['] dsea['] mogui['] quiá⁻ jaléng['] dsea['] quiá^r. Jo jaléng['] i dsea['] quiá^r do li['] lafa['] coqob['] ngúu['] taaíñ['] cöö['] dsea['] do. Jo dsea['] dob dsea['] iáaiñ['] jaléng['] dsea['] quiá^r jee['] dsee['] quiáíñ[']. ²⁴ Jo jaléng['] dseamf['] 'né['] nü['] bre júu[^] quiá⁻ dseañu['] quiá^r e iáang['] dsii['] li['] laco['] guif['] jaléng['] dsea['] quiá⁻ Dsea['] Jmáang⁻ 'né['] jmér['] nüu['] bre júu[^] quiá⁻ dsea['] do cajo.

²⁵ Jo e laba['] ffi['] 'nú['], jaléng['] dseañu['], jmi['] neáang['] na['] jaléng['] dseamf['] quií['] na['] laco['] guif['] Dsea['] Jmáang⁻ jmi['] neáiñ['] jaléng['] jneaa['] aa['], dsea['] li['] naa['] dsea['] quiá^r, jogui cajáng['] 'ñia['] r['] e cajúiñ['] uii['] quií['] ii['] cajo. ²⁶ Jo cajmearer['] lajo e laco['] ca'uïng['] naa['] dseáang['] jii['] dsea['] quiá⁻ Fidiée[']. Jogui cajmearer['] e lafa['] cajgffing['] naa['] cöö['] e jmi['] e cajgáang['] naa['] do cöö['] guif['] e júu[^] quiá^r e caguiar['] do cajo. ²⁷ Jo cajáng['] 'ñia['] dsea['] do e cajúiñ[']

e laco['] nisíñ['] jaléng['] jneaa['] aa['] ffi['] quinir['] laco['] jaang['] dsea['] i siigffing['] jogui i siguiúng['] ffi['] quiñi['] dsea['] do jogui i jii['] coo['] dsee['] ja['] sea['] quiá⁻. ²⁸ Jo jaléng['] dseañu['] 'né['] neáam['] bre jaléng['] dseamf['] quiá^r li['] laco['] guif['] la['] neáang['] yaaiñ[']. Co['] i dsea['] i neáang['] dseamf['] quiá⁻, joba['] neáiñ['] yaaiñ['] cajo. ²⁹ Dsoco['] ja['] seeng['] dsea['] fa['] e ja['] to['] ffi['] yaaiñ['], co['] li['] li['] jmoo['] i røøb['] jogui to['] ffi['] cöö['] jalé⁻ e 'né['] quiá^r. Jo lajob jmoo['] guif['] Dsea['] Jmáang⁻ cöö['] jaléng['] jneaa['] aa['], dsea['] li['] li['] dsea['] quiá^r, røøb['] to['] ffi['] cajo, ³⁰ co['] lafa['] ngúu['] táam['] bre li['] jneaa['] aa['], dsea['] li['] li['] dsea['] quiá^r. ³¹ Co['] lalab fé['] ffi['] ni['] ji['] quiá⁻ Fidiée[']: "Naam['] jaléng['] dseañu['] quiá⁻ tiquiá^r jogui quiá⁻ niquiá^r, jo dsilíñ['] cöö['] dseamf['] i nicúng['] guo['] cöö['] bre, joba['] laji['] huáaiñ['] do niuíñ['] lafa['] jaam['] dsea['] . ³² Jo e júu[^] quiá⁻ Fidiée['] na ja['] mi['] cangáng['] dsea['] røø['] jéeng['] guif['], dsu['] jnea['] guif['] fá['] a e júu[^] la lana cuaiñ['] quiá⁻ Dsea['] Jmáam⁻ coliing['] guif['] cöö['] jaléng['] jneaa['] aa['], dsea['] li['] li['] dsea['] quiá^r. ³³ Jo lajob li['], lajaang['] lajaam['] 'nú['] dseañu['] -na['], 'né['] neáam['] ba['] dseamf['] quií['] na['] laco['] guif['] neáang['] na['] yaang['] na[']; jogui lajobi jaléng['] dseamf['] 'né['] jmi['] gó['] bre dseañu['] quiá^r cajo.

⁶ Jogui e laba['] ffi['] 'nú['], jaléng['] jiuung['], jmée['] na['] nüu['] na['] jalé⁻ ta['] quiá⁻ tiquií['] niquií['] na['], co['] lajob iing['] Fidiée['] e catffing['] njmée['] na[']. ² Jogui e lab júu[^] la'uii['] e quiá⁻ ta['] quiá⁻ Fidiée['] e song jmiti['] dsea['] jo, joba['] ni['] íñ['] e nísí['] li['] e nicuó['] Fidiée['] ír[']; jo lalab fé['] e júu[^] do: "Jmi['] goo['] tiquií['] cöö['] niquií['], ³ jo lajobi niliseen['] juguiá⁻ jogui niñiñ['] e huóøb['] seen['] ffi['] jmi['] güi['].

⁴ Jogui jaléng['] 'nú['], dsea['] li['] ng['] na['] teaa['], ja['] jmoo['] na['] e niliguíing['] jaléng['] joo['] na[']; co['] guif['] guif['] e jmícuang['] na['] re e iib['] 'goo['] quiá^r cöö['] jalé⁻ e e['] na['] re laco['] guif['] cööng['] júu[^] quiá⁻ Dsea['] Jmáang⁻.

⁵ Jogui lalab ffi['] jaléng['] 'nú['], dsea['] si['] nüng['] i jmoo['] ta['] huí['] ja['] 'léeng['], jmeé['] ba['] nüu['] na['] jalé⁻ ta['] quiá⁻ ffi['] quií['] na[']. Jogui jmee['] ba['] jalé⁻ ta['] jo e jmi['] goo['] ba['] re jogui e ngocáng['] óo['] na['] cajo li['] laco['] guif['] catffing['] e 'né['] jmée['] na['] cöö['] Dsea['] Jmáang⁻ 'ñia['] r[']. ⁶ Jogui jmee['] ba['] ta['] røø['] laco['] si['] i, jo o['] jii['] mi['] ní['] ffi['] quií['] na['] 'né['] jmée['] na['] ta['] e li['] laco['] nijá['] na['] quiá^r cöö['] r[']. Jo co['] 'nú['] dsea['] i jmoo['] lajii['] e iing['] Fii^{'naa'} Dsea['] Jmáam⁻ nilíng['] na['], joba['] car['] ngocáng['] áa['] ba['] 'né['] jmiti['] na['] e ta['] do, jo lajoba['] iáang['] dsii['] Fidiée['] cöö['] jalé⁻ e jmoo['] na['] do. ⁷ Jo 'né['] jmée['] na['] e ta['] do e iáang['] óo['] ba['] la-co['] guif['] catffing['] jmée['] na['] mi['] jmoo['] na['] lajii['] e iing['] Dsea['] Jmáang⁻, jo o['] laco['] mi['] jmoo['] na['] ta['] ffi['] quiñi['] dsea['] jmigüi[']. ⁸ Co['] niñiñb['] 'nú['] e doñi['] ii['] dsea['], si dsea['] si['] nüng['] i jmoo['] ta['] huí['] e ja['] 'léeng['] osi o['] lajo é, niím['] bre lajii['] e catffin['] e cuø['] Fidiée['] quiá⁻ jalé⁻ e guif['] e cajmearer['] do.

⁹ Jogui jaléng['] 'nú['], dsea['] li['] ng['] na['] ffi['], ee['] ba['] røø['] cöö['] jaléng['] dsea['] jmoo['] ta['] quií['] na['], jo ja['] jmée['] na['] soo['] áa['] na['] cöö['] r[']. Jogui tee['] óo['] na['] e jaam['] Fii^{'naa'} Fidiée['] i seeng['] i guif['] ffi['] niff['] i quiá⁻ ta['] quií['] na['] cöö['] guif['] dsea['] i si['] nüng['] i jmoo['] ta['] quií['] na['] cajo. Co['] ffi['] quiñi['] Fidiée['] røøb['] li['] naa['] lajaang['] lajaang['] naa['].

Jial jmi'óng` dsea` yaaiñ~ jee~ i'líng`^

¹⁰ Jogiñ lana, dsea` rú`naa', cuóø` bñ` yaang~na' la-jíl` fñ` niteáang`na' la'eáang` cõo`^ e bñ` 'gõng` quiá` Fíi`naa' Dsea` Jmáang~, co' dsea` quiá`^ dsea` dob niléng`na!. ¹¹ Jo jmi'óng` yaang~na' cõo`^ jalé`^ e cangéng`na' e cacuø` Fidiée` 'nú` e laco` ja` nicá`na' fñ` ga` mi` iing` fii` i'líng`^ jmi'óng` 'nú`, lafa` jaang` 'léé` quié`bre cõo`^ jalé`^ e jmi'óng` 'ñia'r` mi` dsér` jee` 'nii`. ¹² Co` ja` jmoo`naa' ta` tñng` cõo`^ dsea` jmi'ñü, co` ta` tñng` cõo`^ jalé`^ guñ` 'li`^ e eáang` óo` bñ` e íi` fñ` guia`^ güñ`ba` jmoo`naa', co` e guñ` jo quié` nif` joguñ sif`^ jaléng` dsea` fñ` la fñ` na. ¹³ Joba` jmeáang`na` ta` jalé`^ e cangéng`na' e cacuø` Fidiée` 'nú` e nijmi'óng` yaang~na', jo lajoba` nité`na` cõo`^ i'líng`^ mi` nitf` í`^ e nijmeáin` 'nú` ga`. Joba` mi` calf`^ na` jalé`^ e jo, jie` mi` té`na` lajíl`^ fñ` teáang`na` jóng.

¹⁴ Jo jie` mi` té`na` lajíl`^ fñ` niteáang`na` e quié`ba` jmang`^ júu` já` quiá`^ Fidiée`; jo e júu` já` na lñ` lafa` cõo` lo`ñññ` tu`^ e 'ñññ` teá` tu`^ jaang` 'léé`^ . Jogiñ ee`ba` røø` fñ` quiniñ` Fidiée` contøøng`^; jo e na lñ` lafa` cõo` 'mi`qui`^ ññ` quiá`^ jaang` 'léé` cõo`^ e jmi'óng`^ fñ` nidsír` fñ` jee` 'nii`. <sup>15</sup> Jogiñ 'né` néeb` guia`^ quií`na` contøøng` e laco` ni'uóng`na` nigüñguia`^na` júu` quiá`^ Dsea` Jmáang` e quiá`^ jial seeng` dsea` juguiñ` júu` røø` cõo`^ Fidiée`^; jo e na lñ` laco`guñ mi` jaang` 'léé` guieeng` guia`^ 'ñia'r` e ni'ó'r` lomiñr`^ . ¹⁶ Jo co` nica-jáam`^ yaang~na` fñ` jaguo` Dsea` Jmáang`, joba` quñ`ba` jmi'ñü nijmi'óng` yaang~na` jee` jalé`^ e ga`^ iing` fii` i'líng`^ nijmeáin` 'nú`^; jo e na lñ` laco`guñ mi` jaang` 'léé` quié`bre cõo`^ e nijmi'óng` 'ñia'r` jee` ñisñ`^ . <sup>17</sup> Jo nisilaam`ba` jee` dsee` quií`na`^; jo e na lñ` laco`guñ cõo` loguiñ` ññ` quií`na` cõo`^ e jmi'óng`na` moguñ`na`^ . Jogiñ jmeáam`ba` ta`^ e júu` quiá`^ Fidiée`^

e nica'íing`na` do e cacuø` Jmiguñ` quiá`r`^; jo e júu` na lñ` laco`guñ cõo` ñisñ`^ e eáang` dsea` jee` 'nii`^ . <sup>18</sup> Jo la-jeé` jo, ja` tiúung`na` e fñng`na` Fidiée` joguñ mñ`na` dsea` do contøøng` la'eáang` cõo`^ Jmiguñ` quiá`r`^ e ni-jmícõo`r` 'nú`^ . Jo contøøm` 'né`^ e ñiing` áa`na` e ja` nilitúng` óo`na` e mñ`na` Fidiée` uiñ` quiá`^ lajñng` dsea` quiá`r`^ .

¹⁹ Jogiñ mñ`na` Fidiée` uiñ` quié` jnea`^ cajo, e nició`r` jnea`^ e ñi`baa` e` júu` niguaa`^ jee` dsea` e ja` 'gó`o e laco` niliñi` dsea` júu` quiá`^ Dsea` Jmáang` e quiá`^ jial laang` dsea` jee` dsee` quiá`r`^ e ja` mi` caliñir` lamí` jéeng`guñ. <sup>20</sup> Co` Fidiée` casíñiñ` jnea`^ fñ` la e laco` niguaa`^ júu` quiá`^ jial laang` dsea` jee` dsee` quiá`r`^, jo uiing` e joba` e sijnññ`n lana. Jo mñ`guñ` Fidiée` uiñ` quié` e laco` nifá`^a e júu` jo jee` jaléng` dsea` e ja` 'gó`o jíl`^ capí`^ .

Júu`^ guicóo`^ li`^ cadséng` quiá`^ Paa`-

²¹ Jo Tíquico lñññ` jaang` dsea` quiá`^ Fidiée`^ 'neáang`naa` eáang` joguñ i`é` ta` røø` cõo`^ jalé`^ ta` quiá`^ Fidiée`^ . Jo dsea` ib` nicár` júu` fñ` na jial seen` joguñ jalé`^ e jmoo`o fñ` la cajo. ²² Jo uiing` lajoba` nisññ`nre fñ` na e laco` nijmeá`r` 'nú`^ júu`^ jial see`naa` fñ` la, jo lajoba` nició`r` 'nú`^ bñ` e laco` ja` guñ lñng`na` fñ`^ uiñ`^ jnea`^ .

²³ Jo mñ`^ Tíquí`naa` Fidiée` cõo`^ guñ Fíi`naa` Dsea` Jmáang` e nijmér` e niliseeng` 'nú`^, dsea` lñng`na` dsea` quiá`r`^, juguiñ` júu` røø`^, joguñ e nijmi`neáang` rúnng`na` la'eáang` e nicajàang`^ yaang~na` fñ` jaguo` dsea` do. <sup>24</sup> Jo mñ`^ Fidiée` e güñ`fñ`bre güea`^ quiá`r`^ jee`^ jaléng` dsea` quiá`r`^ i`neáang` Fíi`naa` Dsea` Jmáang` contøøng` joguñ lata`^ .

Jo lanab jíl`^ fé` ji` quiá`^ Paa`^ e caténg` jaléng` dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang` i seeng` fñ` Éfeso.

Filipenses

1 Jnea~ Paa~ cōo~ Timoteo līf~ naa' dsea` i jmōo` la-
jīl~ e iing~ Dsea` Jmáang~. Jogui lana
guiéeng~ naa' júu~ guicóo~ quiá~ na', dsea` quiá~
Fidiée~ i neáang~ fí~ na fí~ Filipos i līf~ lafa` jaam`
dsea` cōo~ Dsea` Jmáang~. Jogui lajobi guiéeng~ naa'
júu~ guicóo~ quiá~ jaléng~ dsea` mogui~ i quiá~ ta~
jee~ 'nú~ cōo~ gui jaléng~ i jmīcōo~ gui quiá~ r~ cajo. **2** Jo
mī~ fí~ Tiquí~ naa' Fidiée~ cōo~ gui Fii naa' Dsea`
Jmáang~ e ni~fr~ güea~ quiá~ r~ jee~ 'nú~ jogui e
nicuó~ r~ 'nú~ e seeng~ na` jugui~ júu~ røø`.

Mi~ caféng~ Paa~ Fidiée~ uíl~ quiá~ dsea` seeng~ fí~ Fili-
pos

3 Jo lacoo~ née~ mī~ dséng~ dsii~ 'nú~, cuóø~ Ø
gui'máang~ Fidiée~ uii~ quiá~ na'. **4** Jogui lacoo~ née~
mī~ fón~ n Fidiée~ uii~ quiá~ na` lajaléng~ na', jmōo` o e
iáang` dsi`baa, **5** co' eáam` cajmīcōo~ rú~ naa' e guia`
naa' júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~ jīl~ ie~ latí~ mī~ ca-
neeng~ rú~ naa' jo cartí~ jmīl~ na. **6** Jo tab~ dsii~ e
Fidiée~ bing~ i canaang` jmōo` jalé~ e guia~ jee~ jaléng~
'nú~, jogui līb~ cajo i njime~ gui lajo cartí~ niteáiñ~ e ta~
jo ie~ mī~ nití~ l~ e nigüéeng~tu Dsea` Jmáang~ fí~
jmigüi~ la. **7** Jo dseáng~ lajob catíng~ e fí~ dsii~ uii~ quiá~
na` lajaléng~ na', co' eáam` 'neáan`n 'nú~ jogui røøb`
nica'líng~ naa' jalé~ e guia~ e cuø~ Fidiée~ jneaa~aa',
nañi` fa` iuun~ sijnfín~ n fí~ dsii~ 'núñi~ osi e niguién~ n fí~
quini` dseata~ é, e jmīl~ Ø osi jmitaa~ dsii~ dsea` e júu~
quiá~ jial laang` dsea` jee~ jalé~ dsee~ quiá~ r~. **8** Jo
Fidiéeb` dsea` ñir~ jial tii~ e iin~n nimáan~n lajaléng~
'nú~ lī~ laco~ jīl~ e cuø~ Dsea` Jmáang~ jnea~ e ni-
jmi`neáan`n 'nú~.

9 Jo mī~ fí~ Fidiée~ e eáang`gui nidsicuáng~ e
jmi`neáang` rúng~ na', jogui e nicuó~ gui 'nú~ e
nilijmít~ na` jogui e ningáng~ na` **10** e laco` lī~ na` guí~ na`
contøøng~ lajalé~ e guia~. Jo lajob quí~ na` jmīl~ e
seeng~ na` e ee~ na` guia~ e laco` ja` nilisea` dsee~ quiá~
na` mī~ nití~ jmīl~ e nigüéeng~tu Dsea` Jmáang~ fí~
jmigüi~ la. **11** Jo ie~ jo jaléng~ 'nú~ njáa~ na` júu~ cuaiñ~
quiá~ jalé~ e guia~ e cajmee~ na` la'eáang` cōo~ Dsea`
Jmáang~ e laco` njimí~goo`na` Fidiée~ jogui njimiféng~
na` dsea` do.

Seen~ fí~ jmigüi~ la e jmōo`o lajīl~ e iing~ Dsea` Jmáang~

12 Jo jnea~ iin~n e niliñi~ 'nú~` dsea` rú~ naa', e jalé~ e
nicangongfín~n fí~ la dseáng~ eáam` nicali`íng~ ta~ e
laco` nini~` gui júu~ quiá~ jial laang` dsea` jee~ jalé~
dsee~ quiá~ r~. **13** Co` jaléng~ dsea` i jmōo` ta~ fí~ 'núñi~ lī~
guiing~ dseata~ dsea` féng~ quiá~ dsea` romano cōo~

jaléng~`gui dsea` caguaang~, guiúb~ ñir~ e sijnfín~ n fí~
dsii~ 'núñi~` dsu` uíl~ e līf~n dsea` quiá~ Dsea`
Jmáang~. **14** Jogui mī~ caliñi` jaléng~` dsea` rú~naa'
dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ e sijnfín~ n fí~ la, joba` e jie~
ja` lajalé~` dsea` do eáang`gui nícagua` dsír~ e ni~r~
júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~, jogui dseáng~ ja` 'gó~bre
jmóor` lajo.

15 Jo e jáb~` i līng~ i dsea` i` guiar` júu~ quiá~ Dsea`
Jmáang~`dsu` e dsihuñim`bre osi e 'nú~` níl~bre é, jo dsu`
i līng~`gui jmóor` e ta~ jo e guia~` dsír~bre. **16** Jogui i
līng~`i dsea` i` jmóor` e ta~ jo e ngocáng` dsír~bre co'
eáam` 'neáaiñ~ Fidiée~, co` ñi~bre e uiing~ e iuung~
jnea~ fí~ la e laco` jmīl~n júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~;
17 jo dsu` i līng~`i dsea` i` guiar` júu~ quiá~ Dsea`
Jmáang~`e lī~`laco` nímeáng~ quiá~`r~ yaam~`bre, jogui
ja` jmóor` e ngocáng` dsír~`e ta~ jo, co` licó` iiñ~`e
ni~meáang`gui jnea~ lī~ iuun~ fí~ dsii~ 'núñi~`la. **18** Jo
dsu` ja` e cuaiñ~ quié~e jialco` guia` dsea` e júu~`jo, si e
ngocáng` dsír~`osi o` lajo é; co` jmīl~iáam` dsí~`jnea~
dsu` e guia` dsea` júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~.

Jo eáam`bi niliñi`aang` dsii~, **19** co` ñi~`baa e nileám`baa
lī~ iuun~`la, co` jaléng~`'nú~`mī~`ba` Fidiée~ uii~ quié~e,
jogui jmīcōo~`bi` Jmigüi` quiá~` Dsea` Jmáang~ jnea~ ca-
jo. **20** Jo dsu` eáam` iin~n jogui eáam` sijeen` e ja` nicuó~
Fidiée~ fí~ e nicaa~`fí~`fí~, co` lī~`lí~`eáang`gui sijeen` e
teá` dsii~`e guiaa~`júu~`fí~`quini` jaléng~`dsea`, jo lajob
njimí~go~` Dsea` Jmáang~`e ngocáng` dsii~`jo ja` e lī~`e
seen~`osi e júun~n é. **21** Co` jnea~ seen~`fí~`jmigüi` la e
jmōo`o lajīl~`e iing~` Dsea` Jmáang~; jogui song jún~n,
joba` guia~`gui bñi~uíng~ quié~e jóng. **22** Jo dsu` song
seeng~`guí~`fí~`jmigüi` la, niliñi`bñi`jmee~`e ta~`e laco`
nilifíng`gui dsea` quiá~` Dsea` Jmáang~; joba` ja` ñii~`e`
niguñi`i, su e seeng~`guí~`ofa` e júum~`baa é. **23** Co`
huñim` lī~`quié~e e niguñi`i`cōo` lajee~`e tý~`júu~`la:
ca'líng~`e iáang` dsii~`e nijúun~n`e laco` niní~`cōo~`
Dsea` Jmáang~`fí~`jmigüi` cōo~, co` lajoba` e eáang`gui
nijmeáng~ quié~e; **24** jogui e ca'líng~`gui do, eáang`gui
la guíng~`quiá~`na` e seem~`bñi`fí~`jmigüi` la. **25** Jo co`
nitab~`dsii~`e seem~`bñi`fí~`jmigüi` la, joba` nija`bñi`cōo~`
'nú~`fí~`na` e laco` njimicóo~`bñi`'nú~`e nidsicuáng`gui
quiá~`na` cōo~`júu~`quiá~` Dsea` Jmáang~, jogui e laco`
eáang`gui niliñi`aang` óo`na` cōo~`e júu~`e já~`nicalíng~`
na` do. **26** Jo mī~ niguéeng`túu`fí~`jee~`'nú~`
niliñi`aang`gui óo`na` uíl~`quiá~`jalé~`e guia~`e nica-
jmee` Dsea` Jmáang~`cōo~`jnea~.

27 Jo jmīl~úung`na` e niliseeng`na` røø` laco` cōøng`
cōo~`júu~`quiá~` Dsea` Jmáang~. Joba` nañi` fa` e gáa`a
ga`ee`e `nú~`osi huñi`bñi`táan`n é, dsu` tab~`dsii~`e teá`
teáang`na` cōo~`júu~`quiá~` Dsea` Jmáang~ jogui e

dseáng¹⁻ conrøø` siiŋ[~]na' lajaléng[~]na' e cuó[^]bí[!] bí[!] yaang[~]na' coliing[~] e laco[']nijá[~] líng[~] dsea[']júu[^] quiá[~] jial laang[~] dsea[']jee[~] jalé[~] dsee[']quiá'r[~], ²⁸ jogui e ja['] fóøng[~]na' jíl[~] capí[^] jaléng[~] dsea[']i' níl[~] 'níl[~] quií[~]na'. Co' e na cuó['] li[~] quiá[~] jaléng[~] i[']dsea['] do e níngolíiñ[~] fi['] li[~] 'lí[~], jo dsu['] quií[~] 'nú[~] cuó['] li[~] e niliseem[']ba' lata['] cígo['] Fidiée[~], co' lajob nisí['] quiá[~] dsea['] do. ²⁹ Co' dsea['] quiá[~] Dsea[']Jmáam[~] líng[~] 'nú[~], joba['] ngíng[~]na' e já[~] líng[~]na' júu[^] quiá'r[~], jogui ngífm[']ba' cajo e nimó[']na' iihuí[~] dsu['] uií[~] e nilíng[~]na' lajo, ³⁰ co' conrøø['] 'níl[~] níng[~] dsea[']jneaa[~]aa' lana, jo móob['] 'nú[~] e lajob cajmeáng[~] dsea[']jnea['] lami['] jeéng[']gui, jogui niñí[']bí[!] cajo e lajobi jmóor['] cígo['] jnea['] latí[~] lana.

Dsea[']Jmáang[~] cajmi[']uóng[~] 'ñia'r[~] jo ca'uíiñ[~] jaang[~] dsea[']niing[~]

2 Jo teáb['] óo'na', dsuco['] lafa['] jaam[~] dsea['] líng[~]na' cígo['] Dsea[']Jmáam[~] 'neáang[~] 'nú[~] jogui Jmígu['] quiá'r[~] seem[']røø['] coliing[~] cígo['] 'nú[~]; jogui jmi[']neáang[~] rúng[~]na', jogui fi['] líng[~] rúng[~]na' cajo, ² joba['] jmeé[']bí[!] bí[!] e laco[']jmi[']iáang[~]na' dsii['] e seeng[']na' coliing[~] jugui['] júu[^] røø['], jogui 'neáam[~] rúng[~]na' lajiing[~]na', jogui co[']ba['] fi['] óo'na' jíl[~] fi['] teáang[~]na'. ³ Jo jie['] mi['] jmoo[']na' jíl[~] co['] e móo'na' e jmoo['] dsea['] rúng[~]na' dsu['] uií[~] e 'níl[~] máang[~]na'r osi e jmicóøng[~] yaang[~]na' é, co['] lí[~] 'lí[~] 'né[~] e jmi[']uóng[~] yaang[~]na' jogui e jmi[']goo[']na' dsea['] rúng[~]na' eáang[']gui laco['] yaang[~]na'. ⁴ Jo dsu['] ja['] jmíe[']na' e líco['] 'no[']na' jial ni'uíng[~]gui['] quií[~]na' yaang[~]na', co['] lajob 'né[~] 'no[']na' cajo jial ni'uíng[~]gui['] quiá[~] jaléng[~] dsea['] rúng[~]na'.

⁵ Jo íí[~] óo'na' røø['] lajíl[~] fi['] teáang[~]na' lí[~] laco[']gui cajmée['] Dsea[']Jmáang[~].

⁶ Co['] ír[~] røøb['] cíøiñ[~] cígo['] Fidiée[~], jo dsu['] ja['] cajmeáng[~] 'ñia'r[~] fa['] e røø['] cíøiñ[~] cígo['] dsea['] do,

⁷ co['] cab['] caséer['] lajíl[~] e si[']liiñ[~] quiá[~] Fidiée[~], jo ca'uíiñ[~] e røøb['] cíøiñ[~] laco['] jaang[~] dsea['] jmi[']gúi['] i[']jmoo[']ta['] fi['] quini['] dsea['] rúng[~],

jo caliséiñ[~] fi['] guóo['] uó['] e líiñ[~] jaang[~] dsea['] jmi[']gúi['].

⁸ Jo dsu['] lajee[~] e ca'uíiñ[~] lajo, cajmi[']uóng[~] 'ñia'r[~] e ja['] cajmér['] ta['] qui[']r[~] 'ñia'r[~],

co['] lajíl[~] ta['] qui['] Fidiée[~]ba['] cajmér['] car['] cartí['] í[~] e catáiñ[~] fi['] dse['] crúu['], jo fi['] job cajuíñ[~].

⁹ Jo uií[~] e lajob cajmér['], joba['] Fidiée[~] caseaiñ[~] dsea['] do yú[']gui,

jogui cajmér['] e niing[']gui dsea['] do lajee[~] lajalé[~] jogui lajee[~] lajaléng[~] i['] seeng['] fi['] la'úng[~] fi['] jmi[']gúi['].

¹⁰ Jo cajmée['] Fidiée[~] lajo e laco['] mi['] ninú[~] jial tíi['] niing['] Jesús,

joba['] co['] quiéeb['] nisí['] dsea['] uó['] jnír['] doñí['] jié['] seem[']bre, si fi['] jmi[']gúi['] co['] osi fi['] jmi[']gúi['] la osi fi['] lí['] teáang[~] 'lí['] é,

¹¹ jo nílilí[~] lajiing[~] dsea['] jo nifé'r[~] e jáb['] e Dsea['] Jmáam[~] líiñ[~] Fíi[~] i['] qui['] ta['] fi['] la'úng[~],

jo lajoba['] níjmi[']gó['] lajiing[~] dsea[']Tiquí[']ii[~] Fidiée[~].

Dsea['] quiá[~] Dsea[']Jmáang[~] líiñ[~] dsea['] i['] lafa['] sijing[~] jee['] dsea['] jmi[']gúi[']

¹² Jo lana, dsea['] rú[']naa' i[']iin[~]n eáang[~], jo lí[~] laco['] ni[']cajmeé[']na' níu[']na' contøøng[~] júu[~] quiá[~] Fidiée[~] e ni[']caffí['] 'nú[~] lajee[~] e nicataan[']n cígo['] 'nú[~], joba['] eáang[']gui 'né[~] jmíe[']na' níu[']na' cajo mi['] ja['] qui[']jgeáan[']n cígo['] 'nú[~]. Jo jmi[']goo[']na' e ngocáng[~] óo'na' lajíl[~] e fi['] gui['] lí[~] níteáang[~]na' cígo['] 'nú[~] Dsea[']Jmáang[~];

¹³ co['] Fidiée[~]bing[~] i['] cuó['] 'nú[~] e iing[~]na' jmíe[']na' jmang[~] e gui['], jogui dsea['] ib['] cajo i['] jmicóøg[~] 'nú[~] e la[']co['] níjmíe[']na' jalé[~] e jo lí[~] laco['] e iáang[~] dsíi['] 'ñia'r[~].

¹⁴ Jo jmíe[']na' lajalé[~] e jmoo[']na' e ja['] sée[']na' dsee['] jogui e ja['] jing[~]na', ¹⁵ jo lajoba['] jíl[~] jaang[~] dsea['] nígiueiñ[~] ríal níiñíñ[~] 'nú[~] osi nícuó'r['] 'nú[~] dsee['] é. Jo jmiliing['] yaang[~]na' e líng[~]na' dseáng[~] jíóo' Fidiée[~] i['] ja['] si[']ling[~] jee['] dsea['] jmi[']gúi['] i['] seeng['] jmi['] i['] na. Co['] jaléng[~] i['] dsea['] seeng['] jmi['] na eáam[~] líiñ[~] jogui ja['] fi['] dsíi['] laco['] catíng[~]. Jo dsu['] 'nú[~] líng[~]na' dsea['] i['] lafa['] sijing[~] jee['] jaléng[~] dsea['] jmi[']gúi['] i['] seeng['] fi['] lí[~] níu['] i['] la[']co[']gui jing[~] jaléng[~] 'nú[~] i['] sitóng[~] yé['] jmi[']gúi['] mi['] canu[']. ¹⁶ Jo lajob líng[~]na', joba['] eel[']na' jaléng[~] dsea['] e júu[~] quiá[~] jial niliseeng['] dsea['] cøøng['] cígo['] Fidiée[~] lata[']. Joba['] mi['] nití['] i['] e níjáátu Dsea[']Jmáang[~] fi['] jmi[']gúi['] la, eáang[']gui níl[']íáang[~] dsii['] uií[~] quií[~]na', co['] ñi[']baa e eáam[~] nícali[']líng[~] ta['] lajíl[~] e ta['] huíng[~] e nícajmé['] e jee['] 'nú[~] jogui lajobi lajalé[~] iihuí[~] e nícamó['] o jee['] 'nú[~] cajo. ¹⁷ Jo nañí['] fa['] níjáang[~] 'ñia'r[~] a e níjuún[~] e laco['] níl[']íáang[~] 'oó' 'nú[~] cajo. ¹⁸ Jogui lajobi 'nú[~] níjmi[']íáam[~] áa'na' coliing[~] cígo['] jnea['].

Mí['] cajmée['] Paa['] júu[~] e nígiueiñ[~] Timoteo cígo['] Epafradito fi['] Filipos

¹⁹ Jo song Fíi[']naa' Jesú['] cuør['] lajo, joba['] lajmináb['] iin[~]n nísfín[~]n Timoteo e nidsi[']éer['] 'nú[~] fi['] na. Joba['] nitíñ[~]n bí[!] quié[']e mi['] níiñíñ[~]n júu[~] quií[~]na' e nícoó['] dsea['] do e quiá[~] jial seeng[']na'. ²⁰ Jo jo['] i['] dsea['] seeng[']gui quié[']e i['] jíéng[~]gui laj['] Timoteo i['] guiring[~] dsii['] dseáng[~] lajang[~] uií[~] quií[~]na'; ²¹ co['] lajalém[~] dsea['] 'nó'r['] jmóor['] lali['] e tí['] dsíi['] yaam[']bre, jo ja['] 'nó'r['] jmóor['] jalé[~] e gui['] e iing[~] Dsea[']Jmáang[~]. ²² Dsu['] níñib['] 'nú[~] jial tíi['] qui['] níca'ée['] Timoteo jogui jial nícajmó[']naa' ta['] e guia[']naa' júu[~] quiá[~] Dsea[']Jmáang[~], co['] nícajmícóør['] jnea['] laco['] jaang[~] jíóo' dsea['] mi['] jmóor['] ta['] jmicóø['] sejmiir[']. ²³ Jo líbing[~]sijeen['] e nísfín[~]n e dsi[']éer['] 'nú[~] fi['] na ladsifi['] mi['] nílñíñ[~] jial ngóo' quié['] e fi['] la. ²⁴ Jo sjíeem[']baa cajo e Fíi[']naa' Dsea[']Jmáang[~] nícuó'r['] jnea['] fi['] e ngóo'baa 'ñia'r[~] a e níee['] 'nú[~] fi['] na lajminá['].

²⁵ Jogui líñ[~]n e la guíim['] 'né[~] nígiueeng[']túu fi['] na i['] dsea['] rú[']naa' dsea['] quiá[~] Dsea[']Jmáang[~] i['] sii['] Epafradito i['] nícajmée['] bí[!] cígo['] jalé[~] ta['] e nícajmé['] coliing[~] cígo['] r[~], co['] ib['] dsea['] i['] casíing[~] 'nú[~] fi['] la e quiá[~] jmicóø['] r[~] jnea['] cígo['] jalé[~] e 'né[~] li[~] iuun['] sijñíñ[~] n fi['] la. ²⁶ Jo i['] Epafradito na eáam[~] níiñíñ[~] e níñíñ[~] 'nú[~], co[']

fi'ib^ l̄ítiñ' dsu' e nicaliñi^na' júu^ e calidsée'r^ eáang'.
 27 Jo e já^ e nicalidsée'r^ jo jie^ ja^ mi^ cajúum^bre; jo dsu' Fidiée^ calí^ ffi^ l̄ítm^breiñ' do, joba' ca-jmi^leáam^bre, jo la quié^ tí^ jneab^ calí^ ffi^ l̄íng^ Fidiée^ cajo cōo^ jalé^ fi^ dsí^ seen^, co^ nilifé^ guib^ fi^ quié^ e fíng song cajúiñ^. 28 Joba' nigiéem^ba're lajmíná^ fi^ na e laco^ nili^iáang^ áá'na' mi^ nimáang^na'r calé^ catú^, jogui jnea^ guáa'guiji^ fi^ quié^e cajo. 29 Jo mi^ nigieng^tyr fi^ na, líng^na'r e iáang^ óó'na', co^ dsea` quiá^ Fí^naa' Dsea` Jmáang^ l̄ítiñ^. Jogui jmi^goob^ jaléng^ dsea` i^ ee^ laco^gui ée^ i^ dsea` na. 30 Jo jie^ ja^ mi^ cajúm^bre dsu' uí^ e jmóor^ ta^ e nicang^tiñ^ quiá^ Dsea` Jmáang^. Co^ caguiá^ dsíir^ doñi^ ee^ calím^bre e laco^ cajmér^ ta^ jmícoo^ jnea^ uí^ e 'nú^ ja^ dsitíng^ quií^na' jmée^na' lajo.

Jí^ coo^ e quiíng^gui eáang^ e laco^ e licuüing^guif^ Dsea` Jmáang^

3 Jogui lana, dsea` rú^naa', jmi^iáang^gui óó'na' uí^ e l̄íng^na' dsea` quiá^ Fí^naa' Dsea` Jmáang^. Jo dsu' ja^ e 'nú^ t̄íñ^na' jnea^ e ffi^túy^ 'nú^ calé^ catú^ e fi^ ni^ ji^ la lají^ i^ni^ lami^ jéeng^gui, co^ e júu^ la eáam^ nili^iing^ ta^ quií^na'. 2 Jo jmeáang^ i^ yaang^na' quiá^ jaléng^ i^ ná^ dsinó^ i^ ja^ ee^ ta^ rø^ jogui too^ li^ fi^ ngúu^ táiñ^. 3 Jo dsu' jneaa^aab^ dsea` l̄í^naa' i^ dseáng^ lajang^ dsea` quiá^ Fidiée^, co^ la'eáang^ cōo^ Jmigui^ quiá^bre e jmiféng^naa'r jogui jmi^iáam^bi^ dsi^naa' cajo dsu' uí^ e l̄í^naa' dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^, jogui ja^ ta^ dsi^naa' e niliguiúng^naa' fi^ quini^ Fidiée^ cōo^ jalé^ e jmoo^naa' osi jial l̄í^naa' fi^ jmi^gúi^ la é. 4 Co^ nañi^ fa^ jnea^ seab^ uiing^ e ni-jmee^ e ta^ dsii^ e niliguiún^n fi^ quini^ Fidiée^ cōo^ jalé^ e jo, jo dsu' jí^i^ jaang^ dsea` cuóeng^ l̄í^ jmita^gui dsíir^ laco^gui jnea^ cōo^ jalé^ e jo. 5 Co^ jnea^, jníá^ jmi^bi^ ngóo^o mi^ cató^ li^ fi^ ngúu^ tách^ laco^ qui^ t̄íng^ dsea` Israel; jogui l̄í^na^ sijú^ dsea` Israel; jogui dsea` quiá^ l̄í^ yé^ Míng^ l̄í^na^; jogui jmi^ hebreo fá^a jogui lajob^ dsea` cōeng^ quié^e cajo; jogui dsea` Israel i^ l̄íng^ fariseob l̄í^na^ cajo, co^ cajm^go^ dseáng^ laco^ si^l^ jalé^ júu^ qui^ta^ quiá^ Moi^; 6 jogui eáam^ caliguiing^ dsii^ jalé^ e 'nú^ jmiti^ cōo^ dsea` góo^o dsea` Israel, co^ jí^gui cajmear^na^ ga^ jaléng^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^; jogui cajm^baa nú^u^ lají^ júu^ qui^ta^ quiá^ Moi^, joba' jí^i^ coo^ dsee^ cuóeng^ l̄í^ cuó^ dsea` jnea^. 7 Jo dsu' jalé^ e ca^ dsii^ lami^ jéeng^gui e eáam^ quiíng^ quié^e, dsu' lana jo^ e quiíng^ quié^e jí^i^ coo^ jalé^ e jo, co^ lana Dsea` Jmáam^bing^ i^ nicalicuín^na. 8 Jo jnea^ fi^ dsii^ e jí^i^ coo^ e quiíng^ e niing^gui eáang^ laco^ e quiíng^ e licuüing^guif^ Fí^naa' Dsea` Jmáang^. Jo jalé^ e lami^ fi^ dsii^ e eáam^ quiíng^ quié^e do, dseáng^ jo^ e ta^ iing^ quié^e lana, co^ lafa^ quib^ calí^; dsu^co^ niing^gui eáang^ quié^e e nilicuüing^guif^ Fí^naa' Dsea` Jmáang^ 9 jogui e nili^na^ lafa^ jaam^ dsea` cōo^r^, dsu^o^a^ ni-jmiguiúng^ 'nú^a^ fi^ quini^ Fidiée^ uí^ e jmoo^o nú^u^e^ júu^ qui^ta^ quiá^ Moi^, co^ lanagu^ nilfín^dsea` guiúng^ fi^ quini^ Fidiée^ dsu^ la'eáang^ e nica-jáang^ 'nú^a^ fi^ jaguo^ Dsea` Jmáang^. Co^ l̄í^ laco'

cuóeng^ fe^ee^, e Fidiée^bing^ cajmée^ e caliguiún^ fi^ quinir^ la'eáang^ e cajaang^ 'nú^a^ fi^ jaguór^, 10 Jo dsu^ jnea^ iin^na^ e njmicuím^bí^ Dsea` Jmáang^ jogui e niñin^na^ e bí^ gøng^ quiá^ Fidiée^ cōo^ e cajmijí^tur Dsea` Jmáang^ jee^ jaléng^ l̄í^, jogui e moo^o iihuú^ uí^ e l̄í^na^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^, jogui cajo ca^ guiaa^ jalé^ e iin^na^ jmee^ 'nú^a^, co^ uí^ e cajmée^ Dsea` Jmáang^ lajo, joba^ cajúiñ^ fi^ dse^ crúu^; 11 jo la-job jmoo^o uí^ e nitab^ dsii^ e nilí^i^ e nijí^túy^ jee^ jaléng^ l̄í^ mi^ nití^ i^ lajo.

Nijmi^úung^guif^ e laco^ nili^i^ lají^ i^ e nisi^íng^ Fidiée^ jnea^ fi^ jmi^gúi^ cōo^

12 Jo dsu^ o^a^ fá^a^ e nili^i^ lajále^ e fá^a^na, o^gui e dseáng^ nigiúun^ fi^ quini^ Fidiée^ cajo; dsu^ jmi^úum^bí^ e laco^ nili^i^ e jo, co^ uí^ e joba^ catáng^ Dsea` Jmáang^ jnea^ lami^ jéeng^gui. 13 Dsea` rú^naa^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^, dsu^ o^a^ fá^a^ e dseáng^ nicalí^ 'nú^a^ jalé^ e na; dsu^ e jáb^ dseáng^ jo^ ee^ fi^gui dsii^ cuaiñ^ quiá^ jalé^ e nícajmé^ e lami^ jéeng^gui do, co^ l^i^ l̄í^ jmi^úung^guif^ e nili^i^ lajé^ e sijé^gui quié^e 14 e laco^ niñin^na^ jalé^ e nisi^í^ e nícuó^ Fidiée^ jneaa^aa^ fi^ jmi^gúi^ cōo^ uí^ e nícató^r^ jneaa^aa^ e nícauüing^naa^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^.

15 Jo lajob 'nú^ fi^ dsi^naa^ jaléng^ jneaa^aa^, dsea` ningoo^ cuí^naa^ jogui jmiti^i^ júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^. Jo song sea^ e fi^ óó' 'nú^ e jié^gui jí^i^ laco^ e nícafá^a^na, joba^ 'nú^ab^ Fidiée^ dsea` nineár^ mogu^na^ cuaiñ^ quiá^ e jo. 16 Jo dsu^ lifa^ 'nú^ see^naa^ jialco^ cōeng^ rø^ cōo^ lají^ i^ e nícalí^naa^.

17 Dsea` rú^naa^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^, jmi^úung^na^ e seeng^na^ rø^ laco^gui la seeng^ jnea^, jogui jí^o^na^ rø^ quiá^ jaléng^ dsea` i^ níseeng^ lají^ laco^ e níca^e^ jnea^ 'nú^, 18 Jo jmi^gúi^b^ ya^ nícafá^i^ 'nú^, jogui lana ffi^túy^ 'nú^ carji^ quí^baa uí^ e ffi^m^bing^ seeng^ i^ e ja^ ee^ uiing^ sea^ lají^ iihuú^ e ca^ing^ Dsea` Jmáang^ mi^ catáiñ^ fi^ dse^ crúu^. 19 Jo i^ dsea` la^i^ fi^ l̄í^ 'l^b^ nidsilíiñ^ mi^ níjúuiñ^, jo dseáng^ lají^ e l̄í^ dsí^ yaam^bre jmitir^, jogui l̄í^ l̄í^ jmi^løng^ yaaiñ^ e lafa^ nil^ i^ l̄í^na^ quiá^ jalé^ e 'l^i^ e jmóor^ do. Jo l̄í^guiing^ dsíir^ lají^ e dsjíeé^ fi^ jmi^gúi^ la. 20 Jo dsu^ jneaa^aa^, dsea` seeng^ níff^b^ níff^naa^, jogui fi^ job ca-jo níjáá^tu Fí^naa^ Dsea` Jmáang^ i^ nísi^eeng^naa^ do i^ nícaleáang^ jneaa^aa^ jee^ dsee^ qui^i^, 21 Jo ní-jmí^sí^m^bre ngúu^ tách^naa^ e ja^ bí^ sea^ quiá^ fi^ jmi^gúi^ la, jo nícuó^r^ jneaa^aa^ ngúu^ tách^naa^ e 'mí^ e nígueang^ l̄í^ laco^ l̄í^ e ngúu^ tách^ 'nú^a^r^, Jo níjmér^ lajo la'eáang^ cōo^ e bí^ gøng^ quiá^r^ cōo^ e qui^r^ ta^ fi^ la^úng^.

Jmi^iáang^ óó'na^ contøeng^ uí^ e niliguiün^na^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^

4 Jo uí^ e lajob l̄í^, dsea` rú^naa^ i^in^na^ eáang^, 4 joba^ ffi^i^ 'nú^ e güiteáam^bi^ teá^ lají^ e fi^ l̄í^ níteáang^na^ cōo^ Dsea` Jmáang^. Jo eáam^ iin^na^ 'nú^, jogui dsíng^ iin^na^ nimáang^túy^ 'nú^ calé^ catú^, co^ jmi^iáam^ dsii^ cōo^ 'nú^ uí^ e nicalíng^na^ dsea`

quiá'~ Dsea` Jmáang~ la'eáang' cōo'~ ta~ e nícajmé~ e jee~ 'nú'.

²Jogui liúun'~n 'nú~, dseamf~ i sii` Evodia cōo'~gui'~nú~, dseamf~ i sii` Síntique, e nísiim~tu' røø` laco' catfing~ e jmoo` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~. ³Jogui 'nú~, dsea` i dseáng~ i ja` calítung~ dsii` e cajmicóo'~ jnea~ cōo'~ ta~ guia' júu~ quiá'~ Dsea` Jmáang~, joba' mft'~i 'nú~ e níjmicóo'~ laji` huáang~ i dseamf~ na i líng~ dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~ e laco' nisfng~túr røø~, co' laji` huáam~biñ` na cacuø~ bñ` yaaiñ~ e cajmicóo'r~ jnea~ lajee` e caguiá'a júu~ quiá'~ jial laang` dsea` jee~ jalé` dsee` quiá'r~ lf~ laco' cajmicóo'~ jnea~ i dseañu` i sii` Clemente cōo'~gui` jaléng`gui` dsea` caguaang~ i cajmée` ta~ colifng~ cōo'~ jnea~. Jo jaléng` i dsea` na nicateáang` Fidiée` fí` ni` jí` quiá'r~ ff~ lf~ nítaang~ jaléng` dsea` i niliseeng` lata~ cōo'r~.

⁴Jo jmi'iáang` óo'na' contøøng~ uíi~ e nílfing~na' dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~. Jo ff~túu' 'nú` calé` catú~ e níjmi'iáang` óo'na'. ⁵Jo güülicuüng` lajaléng` dsea` 'nú` e lfing~na' dsea` guiú~ dsii`. Jo níjaquiéem` e nígüéeng~tu' Fí`naa' Dsea` Jmáang~ ff` jmigüi` la calé` catú~.

⁶Jo ja` jmijiung~ óo'na' cōo'~ doñi` ee` e lf~ quí~na', co' lf~ lf~ 'né` e yejj` føng~na' Fidiée` cuaiñ~ quiá`~ jalé` e jo; jogui mft'~na'r jalé` e 'né'na', jo ja` tiúung~na' e cuø'na'r gui'máang~ quiá`~ jalé` e mft'~na'r do. ⁷Jo lajoba` nícuó`~ Fidiée` 'nú` e seeng`na' juguiú~ júu~ røø` e jíi` jaang` dsea` jmigüi` quí~r~ jmiñ` e ningáiñ`; jo cōo'~ e juguiú~ do Fidiée` níjmér~ i` 'nú` cōo'~ jalé` e f~ óo'na' uíi~ e nílfing~na' lafa' jaam` dsea` cōo`~ Dsea` Jmáang~.

Íi` áa'na' lali~ e guiú~

⁸Jo li` ngoo` cadséng`gui` ff~`guí` 'nú', dsea` rú`naa', e f~ óo'na' lali~ júu~ e já` jogui júu~ e catfing~ jmi`gó` dsea`, jogui jmang~ júu~ dséeb` 'né` cá`na'. Jogui 'né` cá`na' cajo jmang~ juguiú~ cōo'~gui` júu~ iáang` dsii` jogui júu~ níguo~. Jogui ff~ áa'na' lali~ e guiú~ jogui jalé` e catfing~ nífe`~ dsea` guiú~ uíi~ quiá`~.

⁹Jogui jmití`na' jalé` e níca'ée`e 'nú` jogui jalé` e júu~ e nícafí` i 'nú` jogui jalé` e nícanúu`na' e nícafá` a jogui jalé` e nícañí`na' e nícajmé`e; jo jmee`ba` lajo. Jo Fidiée` i cuø` e seeng` dsea` juguiú~ júu~ røø~, íb` dsea` niliseeng` cøøng` cōo'~ 'nú'.

Jalé` e cajmicóo'~ dsea` seeng` fí` Filíos quiá`~ Paa`

¹⁰Jo eáam` jmi'iáang` dsii` la'eáang` cōo'~ Fí`naa' Dsea` Jmáang~ uíi~ e 'nú` nícadseñg~tu' óo'na' jnea~ calé` catú~. Dsú` ofa` ff~i 'nú` cōo'~ e júu~ na e ní-

ca'íng~ óo'na' jnea~, co' níñib` jnea~ e uíi~ e ja` dsitíng` quí~baa` fa` e nícajmícóo'~na' jnea~. <sup>11</sup>Jo dsú` ofa` ff~i 'nú` e júu~ na uíi~ e ja` sea` 'né`e, co' nícalítífm`baa e jmi'iáang` dsii` cōo'~ lajií`~ e sea` quié`e. <sup>12</sup>Co' nícalítífm`baa jial seen~ e tiñ` jogui lajobi mi` eáang` sea` cajo. Jogui nícalítífm`baa cajo e jmi'iáang` dsii` cōo'~ doñi` ee` e dsingffin`n, si e røøng` tú`u osi e jø` tú`u é. Jogui nícalítífm`baa cajo e sea` lalíng` quié`e osi e ja` sea` jíi`~ cōo`~ é. ¹³Jo Dsea` Jmáam`bing` i cuø` jnea~ bñ` quiá'r~ e laco` lf~i` jmoo`o lajalé` e 'né` jmee`e. <sup>14</sup>Jo dsú` 'nú', eáang` guiú~ cajmicóo'~na' jnea~ ie` lamí` cangongffin`n jalé` iihuú`.

¹⁵Jo guiúb` níi` 'nú', dsea` líng`na' dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang~ i neáang` ff` na ff` Filíos, e jíi`~ 'nú`bing` i cajmicóo'~ jnea~ cōo`~ jalé` e 'né`e ie` lamí` canaan` e caguiá'a júu~ quiá`~ Dsea` Jmáang` jee` 'nú'. Co' jíi`~ jaang` dsea` jiéng` i cuíng` Dsea` Jmáang` cajmicóo'r~ jnea~ ie` jo ie` mi` caju`u ff` Macedonia. <sup>16</sup>Jogui lajobi cajo, ie` lamí` cataan`n ff` cōo`~ ff` e sii` Tesalónica, casíim`ba` tý` 'ní` née`~ jalé` e 'né`e. <sup>17</sup>Jo dsú` ofa` jnea~ ff` dsii` jmang~ e nífin`n, co' jnea~ líco` iin`n e nídsicuáang`gui` quí~na' cōo`~ jalé` e nícuó`~ Fidiée` 'nú` mf~ nití` i` lajo. <sup>18</sup>Jo dsú` jnea~ níca'sím`baa lajalé` e nícacuó`~na' jnea~ e casíng`na' cōo`~ Epafradio, joba` seab` lalíng` quié`e náng co` jí`gui` cartí` níseáang`. Jo jalé` e cacuó`~na' jnea~ do lf~i` lafa` cōo`~ e jmeafí` jlo`~ e cacuó`~na' Fidiée`, joba` dsea` do eáam` tí` dsíir` mi` iñ`. ¹⁹Jo co` jíi`~ Fidiée` quí~baa` dsea` sea` laji` quiá'r~, joba` íb` dsea` nícuó`~ 'nú` lajalé` e 'né`na' e jlo`~ e ja` cøøng` cōo`~ la'eáang` cōo`~ jalé` e nícajmée` Dsea` Jmáang` cōo`~ jneaa~aa'. <sup>20</sup>Jo majmiféng`naa` car` ngongff` jmíi` Tiquí`iil` Fidiée` dsea` guiing` níff`~. Jo lajob `né` lf~.

Júu` guicóo`~ quiá`~ Paa` lf~ cadséng`

²¹Jo lana guiéen`n júu` guicóo`~ quiá`~ jaléng` dsea` i seeng` ff` na i nílfing` dsea` quiá`~ Fidiée` la'eáang` cōo`~ Dsea` Jmáang~. Jogui cajo jaléng` dsea` rú`naa' dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang~ i taang` cōo`~ jnea~ ff` la guiéem`bre júu` guicóo`~ quí~na'. <sup>22</sup>Jo lajobi cajo lajíng` dsea` i seeng` ff` la i nílfing` dsea` quiá`~ Fidiée` guiéem`bre júu` guicóo`~ quí~na', jo dsú` laniing`gui` eáang` guiéng` júu` guicóo`~ quí~na` jaléng` i dsea` i jmoo` ta~ quiá`~ dseata` dsea` fén` i quiú` ta~ ff` la ff` Roma.

²³Jo güü`íb` Fí`naa' Dsea` Jmáang` güea`~ quiá'r~ jee` lajaléng` 'nú'.

Jo lanab jíi`~ fé` jí` quiá`~ Paa` e catfing` jaléng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang~ i seeng` ff` Filíos.

Colosenses

1 Jnea~ Paa~, jo l̄iin~n jaang` dsea` apoo~ ijmoo` ta~ ni` juu~ quiá~ Dsea` Jmáang~, co` lajob ta~ e cali`iáang` dsíi` Fidiée` e cacuø'r` jnea~. Jo lana, coliing~ cōo`~ Timoteo, jaang` dsea` rú~naa` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~, 2 guiéeng~naa` juu~ guicóo`~ quií~na`, dsea` rú~naa` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang` dsea` neáang`na` fí` na fí` Colosas, 'nú` dsea` teáang`na` teá` fí` quié~ cōo`~ dsea` do. Jo m̄i` fí` Tiquí~naa` Fidiée` cōo`~ guí` Fí` naa` Dsea` Jmáang` e ni`fr` güea`~ quiá`r` jee~ 'nú` jogui e nicuø'r` 'nú` e seeng`na` juguié` juu~ røø`.

Mf` féng` Paa~ Fidiée` uíi~ quiá~ jaléng` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang`

³ Jo lacoo` née` mi` fóng`naa` Fidiée` i líng` Tiquí~naa` Dsea` Jmáang~, sojib` cuoø`naa`r guí`máang` uii~ quií~na`. <sup>4</sup> Co` nicaline`baa` jial niteáang`na` fí` quié` cōo`~ Fí`naa` Dsea` Jmáang~, jogui jial 'neáang` rúng`na`cōo`~ jaléng` dsea` quiá~ dsea` do i caguaang`guí cajo. ⁵ Jo jmee`ba` e jo uíi~ e tab~ oo`na` e ni`lím`ba` jalé` e sijeeng`na` do e si`má` Fidiée` fí` niiff` quiá`r`. Co` calitab` óo` 'nú` uii~ quiá~ e jo mi` canúu`na` juu~ quiá~ Fidiée` e catíng` Dsea` Jmáang` e quiá~ jial laang` dsea` jee~ dsee` quiá`r`. <sup>6</sup> Jogui e juu~ nab e cagua` dsea` jee~ 'nú` , jo lana nicanib` la'úng` fí` jmiigüf. Jogui e juu~ jo eáam` cali`iing`ta~ e caquí` jíng` yaang` dsea` fí` quini` Fidiée` fí` lít` laco` ni`calí` jee~ 'nú` lajíi`~ mi` canúu`na` jogui cangáng`na` e eáam` guíung` Fidiée` cōo`~ 'nú` nañi` fa` ja` catíng`na`. <sup>7</sup> Jo e juu~ jo ca'e` i Epafras 'nú`, jaang` dsea` i `neáang`naa` eáang` i nícajmée` ta~ guia` juu~ quiá~ Dsea` Jmáang` coliing` cōo`~ jnea~; jo i dsea` i l̄iin~ jaang` dsea` i cuøøm` fí` jmita~ oo`na`cōo`~ i jmoo` lajíi`~ e iing` Dsea` Jmáang`. ⁸ Jogui fí`bre cajo dsea` cagüéiñ` fí` la e quiér` juu~ quií~na` quiá~ jial 'neáang` rúng`na` la'eáang` cōo`~ Jmigu` quiá~ Fidiée` e cangiing`na` do.

⁹ Jo uiing` lajoba` ja` mi` catiuung`naa` e m̄i`naa` Fidiée` uii~ quií~na` latí` e jmoo` e caline`naa` juu~ quií~na`. Jogui m̄i`naa`r e la'eáang` cōo`~ Jmigu` quiá`r` nicuø'r` 'nú` e ngáng`na` jogui tiing`na` jo lajoba` niliñi`na` røø` e` e iing` dsea` do e nijmée`na`. <sup>10</sup> Jo jmee`naa` lajo e laco` nili`na` niliseeng`na` røø` laco` catíng` e jmoo` dsea` i cuiing` Dsea` Jmáang`: e jmoo`ba` lajíi`~ e iáang` dsíi` Fidiée` , jogui e jmoo`guí` cajo jmang`~ jalé` e quié` , jogui e li`cuing`guí` Fidiée` e eáang`guí cajo. ¹¹ Jogui m̄i`bí` Fidiée` e nicuø'r` 'nú` bí` la'eáang` cōo`~ e laniing` 'gøiñ` do, jo lajob nili`'nú` nité`na` jogui niliféng` oo`na`cōo`~ jalé` e nids-

ing`iing`na`, <sup>12</sup> jogui nicuø'r`ba` guí`máang` Tiquí~ii` Fidiée` e iáang` oo`na`, co` nícaguiéem`bre 'nú` quiá` e laco` niñiing`na` jalé` e jlo`^ e catíng`na` e sea` quiá` Fidiée` fí` niiff` quiá`r` e nicuø'r` jaléng` dsea` quiá`r`. <sup>13</sup> Co` fí`bre caleáaiñ` jneaa~aa` fí` l̄i` n̄u` sò` e laco` jo` see`naa` e quié` i`ling`ta~ jneaa~aa`, jogui cajáiñ` jneaa~aa` fí` quini` Jóor` i eáang` iñi~, jogui lana fí`bing` quié` niiff` quií`ii`. <sup>14</sup> Co` la'eáang` e cajáng` 'ñia` i`Jóor` do fí` dse` crúu` , joba` Fidiée` caleáaiñ` jneaa~aa` e ca'iñ`jalé` dsee` quií`ii`.

Jo` si`naang`guí dsea` cōo`~ Fidiée`

¹⁵ Jo ja` quié` jmoo` niniing` dsea` Fidiée` , dsu` mi` níing` dsea` Dsea` Jmáang` joba` lñir` jial líng` Fidiée` dsea` guíing` niiff` . Jogui i`Jóor` Dsea` Jmáang` do, fí`bing` i niing`guí lajee` lajale` jogui lajale` , co` niseeiñ` lajíi`~ nú`~guí e nináng` Fidiée` guiar` uiing` jmiigüf. <sup>16</sup> Co` la'eáang` cōo`~ Dsea` Jmáang` 'ñia`bre, Fidiée` cajmér` lajale` e sea` fí` yú` jmiigüf jogui lajale` e sea` fí` guóo`~ uó` , jalé` e jneeng` tá`~ jalé` e ja` jneeng` , jogui lajobi cōo`~ jaléng` dsea` guí` i`ée` quié` i líng` fí` jogui jaléng` i`oo` bí` , jogui jaléng` i` quidsí` i` , jogui jaléng` i` quié` ta~ cajo. Jo lajaleb` e la cajmée` Fidiée` la'eáang` cōo`~ Dsea` Jmáang` , jogui fí`bing` i catíng` lajale` e la. <sup>17</sup> Jo lajíi`~ latí` malí`ba` e niseeng` Dsea` Jmáang` , lajíi`~ e nú`~guí e nijmé` Fidiée` lajale` e sea` fí` jmiigüf. Jogui la'eáang` fí`bre cajo røø` ngóo` laca`iing`~ cali`iing`~. <sup>18</sup> Jogui fí`bre l̄iñi` dsea` mogui` i` quié` niiff` quiá`r` jaléng` dsea` quiá`r` , jogui i`dsea` quiá`r` do l̄iñi` lafa` coob` ngúu` táaiñ` cōo`~ dsea` do. Jo Dsea` Jmáang` lajíi`~ nú`~guí nitiroo` jmiigüf`ba` niseeiñ` , jogui fí`bi` cajo i`la`uui` i`cají`tu` jee` jaléng` i`lñi` e laco` nicár` niiff` quiá`r` lajale`ba` e sea` fí` jmiigüf. ¹⁹ Co` Fidiée` cali`iñ` e lajale` e l̄iñi` 'ñia`r` líng` Dsea` Jmáang` cajo. <sup>20</sup> Jo la'eáang` cōo`~ Dsea` Jmáang` nícajmée` Fidiée` e niliseeng`tu` juguié` cōo`r` lajale` e sea` fí` la'úng` fí` jmiigüf` , fa` jalé` e sea` fí` guóo`~ uó` jogui jalé` e sea` fí` yú` jmiigüf. Jo cajmér` lajo la'eáang` cōo`~ jmi`øøng` Dsea` Jmáang` e catuyu` mi` cajúiñ` fí` dse` crúu` e laco` niliseeng` juguié` juu` røø` cōo`~ Fidiée` lajale` jogui lajale` e sea` .

²¹ Jogui 'nú` , lami` jéeng`guí` , dsea` si`naang` quiá` Fidiée`b` líng`na` , jogui ní` máam`bí` dsea` do cajo, co` jmang`~ e 'lñi` fí`oo`na` jogui jmang`~ e 'lñi` jmoo`na` cajo. ²² Dsu` lanaguí Fidiée` nícajmée` e niliseeng`tu` dsea` juguié` cōo`~ dsea` do la'eáang` cōo`~ jalé` iihuñ` e cangá` Dsea` Jmáang` fí` ngúu` táaiñ` mi` cajúiñ` fí`

dse` crúu^. Jo cajméer` lajo e laco' nijáiñ` 'nú' fí quinir^, dsea` nilíng`na' dseáng^ dsea` quiá` i ja` si`líng` jogui i ja` dsee` táang` jíl` coo^. ²³ Dsú` 'né` jmée`na' e ja` tó`na' e já` líng`na' júu` quiá` Dsea` Jmáang` o`gui tó`na' e júu` ta` dsíi` e sijeeng`na' e quiá` jial laang` dsea` jee` dsee` quiá` l` laco` jíl` e nicanúu`na' lamí` jéeng`gui. Jo e júu` nab nicanil` fí la'úng` fí jmigüi, jo jnea` Paa` jmícóo` bft e niguia`guí e júu` na fí jo.

Jalé` ta` e cangtíng` Paa` quiá` Fidiée`

²⁴ Jo ín`n iihuí` fí ngúu` tách`n uíl` e guiaa` júu` quiá` Dsea` Jmáang` jee` jaléng` dsea` , jo 'nú` nica`íng`na' e júu` jo cajo. Jo dsú` iáang` dsíi` e ín`n e iihuí` na, co` cóo` jalé` e jo nijmicóo` o` e nijmi`ié`baa lajíl` iihuí` e 'né` e ni`íng`gui jaléng` dsea` ijmoo` lajíl` ta` quiá` Dsea` Jmáang`. Jo jalé` e iihuí` e ín`n lana nijmicóo` quiá` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i líng` lafa` ngúu` tách`n. ²⁵ Jo Fidiée` nica`jméer` e nílfín`na` jaang` dsea` ijmícóo` jaléng` dsea` quiá`r. Jo dsea` do nícacuø`r` jnea` ta` e niguiaa` lai`e` júu` quiá`r, jo lajob ni`íliing`gui` quí`na`. ²⁶ Jo laco` cuøøng` fé`naa` e e júu` quiá` Fidiée` do líib` eáang` si`má`r` quiá` jaléng` dsea` , dseáng` malíi`gui eáang` laco` nícangongtíng` jíl`, dsú` lanaguí nícajmijnéem`bre e júu` do jee` jaléng` dsea` quiá`r. ²⁷ Jo 'níab` Fidiée` calíiñ` cacuø`r` jaléng` dsea` quiá`r` e tñiñ` ngáiñ` jial tñi` jlo` jogui jial tñi` quiíng` e júu` e lamí` si`má`r` do e catíng` la quié`gui dsea` i ja` líng` dsea` Israel cajo. Jo e júu` e lamí` si`maang` do, íb` Dsea` Jmáang` i seeng` cøøng` cóo` 'nú', dsea` i ja` líng`na` dsea` Israel. Jo i dsea` do cuø`r` 'nú` e jmitar` óo`na` e ni`íng`na` lajíl` e catíng`na` e nícuó` Fidiée` jaléng` dsea` quiá`r. <sup>28</sup> Joba` jnea` guia`naa` júu` jee` lajíng` dsea` jalé` e cajmée` Dsea` Jmáang` , jogui fóng`naa`r jogui ée`-naa`r cartí ningáiñ` røø` , jo lajoba` nilíñ` e ni`íé` quiá`r` dseáng` laco` líng` Dsea` Jmáang` 'nía'r. ²⁹ Jo uíl` quiá` e la, jngáam`bft` dsíi` e jmoo`bft` e ta` la, co` eáam` oo` bft` la`eáang` cóo` e laniing` 'gøng` quiá` Dsea` Jmáang` e nícacuø`r` jnea`.

2 Jo iin`n e ní`ba` e jngáam`bft` dsíi` e jmoo`bft` bft` uíl` quí`na` cóo`gui jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` fí Laodicea, l`f` lajaléng` dsea` rú`-naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i ja` mi` calicuíng` jnea`. <sup>2</sup> Jo jmoo`bft` bft` e laco` jaléng` 'nú', dsea` i nilíng`na` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , ni`íng`gui` bft` e laco` niliseeng`na` cøøng` e 'neáang`na` rúng`na` , jo lajoba` ningáng`na` dseáng` laco` si`í` e júu` e lamí` si`má`quiá` Fidiée` do. Jo e júu` do, íb` Dsea` Jmáang` 'nía'r. ³ Jo jíl` íb` dsea` laniing` tñiñ` quí`r` jmíi` e cuø`r` dsea` e tñiñ` ngáiñ` lají` e jlo` e niguo` quiá` Fidiée` . ⁴ Joba` fft` i` 'nú` e júu` na e laco` jíl` jaang` ja` jí` nijmigóøng` 'nú` cóo` jalé` júu` jlo` e o` já` . ⁵ Dsú` nañ` fa` ja` seen` 'nía`a jee` 'nú` lana, dsú` seem` jmiguí quié`e cóo` 'nú', jogui iáam` dsíi` e núu`u júu` quí`na` e røøb` seeng`na` colíng` , jogui e teáb` teáang`na` cóo` júu` quiá` Dsea` Jmáang` cajo.

La'eáang` cóo` Dsea` Jmáam`ba` uíng` dsea` dsea` 'míng`

⁶ Jo co` 'nú` níca`íim`ba` Dsea` Jmáang` e líiñ` Fii` quí`na` , joba` 'nè` ni`ee`na` laco`gui la iing` dsea` do, co` dsea` quiá`bre nilíng`na` . ⁷ Jo síng`na` teá` yaang`na` cóo` júu` quiá`r` , jogui güiliseem`ba` la'eáang` cóo`r` , jogui ja` jmitung` óo`na` lajíl` fí níteáang`na` cóo`r` , co` nícajáam`yaang`na` fí jaguór` l`f` laco` jíl` júu` e níca`e` dsea` 'nú` . Jogui cuøø`ba` gui'máang` Fidiée` contøøng` .

⁸ Niing` óo`na` jo ja` cuø` fí yaang`na` e dsea` jiéng` níjmigóøiñ` 'nú` e laco` nitú`na` lajíl` fí níteáang`na` cóo` Dsea` Jmáang` . Co` jaléng` i dsea` la`f` e`r` dsea` jogui fíniñ` dsea` cóo` jalé` júu` quié`ta` e jmi`uíng` dsea` jmigüi. Jo jalé` e júu` jo ja` cøøng` røø` cóo` júu` quiá` Dsea` Jmáang` , co` jalé` e júu` jo jmang` júu` e casée` jaléng` dsea` mi` áang` cóo` jalé` ta` huí` e quí`tíng` dsea` e 'nè` jmitir` fí jmigüi la.

⁹ Jo lajalé` e líng` Fidiée` , líng` Dsea` Jmáang` 'nía'r` , jo lajob cajo lajee` cateáaiñ` fí jmigüi la. <sup>10</sup> Jogui 'nú` cøøm` seeng`na` cóo` Dsea` Jmáang` , joba` dsea` si`ieem` nilíng`na` la'eáang` cóo` dsea` do. Jogui líbre líiñ` dsea` mogui` i quié`ta` quiá` jaléng` dsea` jmiguí i quié`nif` jogui óor` bft` e quié`r` ta` quiá` l`f` doñi` ee` . <sup>11</sup> Jo co` cøøm` seeng`na` cóo` Dsea` Jmáang` , joba` jo` quié`nif` quií`na` jalé` e 'l`f` e lamí` jmoo`na` do. Jo e la líf` e lafa` níca`íim`ba` e lí` e tñíng` dsea` Israel tóor` fí ngúu` tách`n, dsú` o` lajo, co` calí` lajo uíl` e Dsea` Jmáang` caleáaiñ` 'nú` jee` jalé` dsee` quií`na` . <sup>12</sup> Jogui mi` cajgáang`na` jmíi` , joba` líf` lafa` røøb` ca`áng`na` laco`gui ca`áng` Dsea` Jmáang` , jogui lafa` røøb` cají`tu` laco`gui cají`tu` dsea` do, co` jáb` calíng`na` e quí`bft` Fidiée` jmíi` e cajmiji`tur Dsea` Jmáang` jee` jaléng` 'l`f` la'eáang` cóo` e 'gøiñ` do. <sup>13</sup> Jogui 'nú` , lamí` jéeng`gui do líng`na` lafa` sijúum`ba` uíl` dsee` quií`na` , jogui e job cajo quié`ta` quií`na` ; jo dsú` lana Fidiée` nícacuø`r` 'nú` e lafa` nícají`tu` laco`gui cajmiji`tur Dsea` Jmáang` . Jo la'eáang` cóo` dsea` doba` níca`íng` Fidiée` lajalé` dsee` quií`ii` . ¹⁴ Jo Fidiée` cajgiéei`ji` e caráang` e 'níng` jneaa`aa` l`f` laco`gui la ta` huí` quiá`r` , jo uíl` e lafa` cabá` e jí` do fí dse` crúu` cóo` mft` clavo, lajoba` cajgiéeng` jalé` e si`níng`naa` do. ¹⁵ Jogui la'eáang` e catáng` Dsea` Jmáang` fí dse` crúu` , jo lajoba` Fidiée` ca`íiñ` jalé` bft` quiá` dsea` jmiguí i líng` i quié`nif` jogui óor` bft` e quié`r` ta` , jogui cajmí`uøng`neiñ` do fí quini` jaléng` dsea` e catör` laço`gui téé` dsea` dsea` 'núung` . Jo lajoba` cajmí`uøng` Fidiée` fí quini` jaléng` dsea` e nícalf`bre.

Íi` óo`na` lajíl` e sisée` quiá` Fidiée` fí níff`

¹⁶ Jo lajob líf` , ja` jmíjí`na` mft` éeng` dsea` 'nú` cóo` jalé` e ú` cø`na` , osi e` jalé` jmíi` e jmi`goo`na` laco` jíl` , osi fing jmí`goo`na` mft` yuung` si` é , osi jial jmí`goo`na` jalé` jmíi` e jmi`íng` dsea` . <sup>17</sup> Co` jalé` e ta` huí` na jíl` líco` cuø` li` quiá` jalé` e nidsijé`

cøøng`gui, jo lít' lafa' jí^ quiá^ jaang` dsea` i ngóó' jéeng`gui laco' ngóor'. Jo dsu' i dsea` i lít'ng' lafa' i dsea` quiá^ e i^ do, íb` Dsea` Jmáang^ 'ñia'r'.¹⁸ Jogui ja` jmijí^na' mi^ jíng^ dsea` e iiñ^ niguír^ quií^na' lají^ e niñ^ing^na' quiá^ Fidiée^, fa' jaléng^ dsea` i tí^ dsí^ e jmicaaiñ^ e jgiáang^ yaaiñ^, jogui jmiféiñ^ jaléng^ ángeles, jogui jíñ^ e ngí^gui quiá^ jalé^ e ja` mi^ cangar', jogui jmícøøng^ yaaiñ^ cój^ jalé^ e fí^ dsí^ quiá^ fí^ jmigüi^ la.¹⁹ Jo jaléng^ i dsea` i si^naam^bre cój^ Dsea` Jmáang^ i lít'ng' dsea` mogui^ quiá^ jaléng^ dsea` quiá^r'. Jo Dsea` Jmáang^ cuø^bre i dsea` quiá^r' do jalé^ e 'náiñ^ e laco' cøøm^ seeiñ^ cój^ dsea` do jogui cøøm^ seeiñ^ lajee^ la'ó^ yaaiñ^ cajo lít^ laco' la iing^ Fidiée^.

²⁰Jo co' 'nú^ lafa' røøb^ cajung^na' cój^ Dsea` Jmáang^ fí^ dse^ crúu^, joba' jo' quiú^ ta^ quií^na' jalé^ ta^ huí^ e quiú^ tít'ng^ dsea` e 'n^e^ jmitir^ fí^ jmigüi^ la. Joba' jjiali^ seeng^na' e ee^na' laco'gui la ée^ dsea` jmigüi^ e náu^na' jalé^ ta^ huí^ e jíng^ dsea` e 'n^e^ jmée^na',²¹ fa' mi^ jíñ^: "Ja` güf^na' e la, ja` cój^na' e na osi ja` jmó^na' e do^ é? <sup>22</sup>Jo jalé^ e ta^ huí^ na jí^ lajee^ cateá^ba' e iing^ ta^, jo coob^ mi^ jo' e ta^ iing^, co' jí^ dsea` jmigüi^ jmóor^ jalé^ e ta^ huí^ na.²³ Dsu' e já^, jalé^ e ta^ huí^ na cuøøm^ sea` lít^ dsí^naa' e guíeb^, dsuco' quiú^ ta^ dsea` e 'n^e^ lí^ e jo e ngocáng^ dsíib^ laco'gui ta^ quiú^ fí^ jmigüi^ la. Jogui quiú^ ta^ cajo e lafa' e jmi^uøng^ yaang^ dsea` jogui laguid-seaam^ quiú^ ta^ yaaiñ^ cój^ jalé^ e jmóor^ fí^ ngúu^ táaiñ^. Dsu' ja^ e ta^ iing^ e ta^ huí^ do fa' e njimicóo^ quiá^r^ e jo' njmé^guír jalé^ e lít^ e iiñ^ jmóor^ fí^ ngúu^ táaiñ^ do.

³ Jo co' 'nú^ lafa' nícajíb^túu^ colít'ng^ cój^ Dsea` Jmáang^, joba' 'n^e^ jmée^na' e fí^ óo^na' jí^ caniing^ e sisée^ quií^na' fí^ li^ guiú^ fí^ li^ guiing^ Dsea` Jmáang^ lít^ lí^ dsé^ cáang^ Tiquiá^r^ Fidiée^ fí^ ñíff^ quiá^r^.² Jo ií^ óo^na' lají^ e sisée^ quiá^ Fidiée^ fí^ ñíff^, jo ja^ fí^ óo^na' jí^ cuiá^ quiá^ fí^ jmigüi^ la.³ Co' lít^ lafa' nícajum^ba', joba' lana Fidiée^ nícajmitar^ óo^na' e nilít'ng^na' dsea` mít'ng^ la'eáang^ cój^ Dsea` Jmáang^.⁴ Jo jí^ Dsea` Jmáam^bing^ cuø^ 'nú^ e e nilít'ng^na' dsea` mít'ng^, jogui mi^ njimijnéng^tu^ 'ñia'r^ jee^ jneaa^aa^ fí^ jmigüi^ la, joba' 'nú^ nijnéng^na' colít'ng^ cój^r^ jee^ jalé^ e niing^ 'gøng^ quiá^r^.

Jial lít'ng^ dsea` mi^ cang^ e calicuúiñ^ Dsea` Jmáang^

⁵ Joba' jmee^ba' e ni^im^ jalé^ e lít^ e quiú^ ta^ quií^na' fí^ jmigüi^ la: fa' mi^ 'lée^ dsea` e gühiñ^ cój^ dseañ^ osi dseam^ i o^ quiá^r^, osi jalé^gui e lít^ e jí^ e jí^ e jmoo^na' cój^ ngúu^ táang^na', osi jmití^na' jalé^ e iing^ ngúu^ táang^na', osi i^ áa^na' e jmée^na' jmang^ e lít^, osi suung^na' lít^ doñ^ ee^ e ja` catít'ng^na', co' e na lít^ lafa' e jmiféng^ dsea` dié^ i o^ ja^.<sup>6</sup> Jo co' jmóob^ dsea` jalé^ e na, joba' iihuí^ eáam^ nícuó^ Fidiée^ jaléng^ i dsea` la'l^ i ja^ 'nú^ júu^ quiá^r^.<sup>7</sup> Jogui 'nú^, lajob lamí^ seeng^na' e jmoo^na' jalé^ e lít^ na.<sup>8</sup> Dsu' lana 'n^e^ tó^ba' jalé^ e na: fa' mi^ liguíng^na', osi mi^ 'n^f^ óo^na', osi mi^ jmoo^na' jalé^ e lít^, osi mi^ fó^na' ga^ uii^ quiá^ jaléng^ dsea` rún^ -

na', osi mi^ fó^na' jalé^ júu^ e lít^ e jié^gui é.⁹ Jogui ja^ fí^ rún^na' júu^ e o^ ja^, dsuco' lana nícatúu^ba' e lami^ jmoo^na' e eáang^ beáang^ dsee^ yaang^na' cój^ jalé^ e ga^ e nícasí^ níff^ quií^na' lami^ jéeng^gui do.¹⁰ Joba' lana dsea` mít'ng^ nilít'ng^na', jo Fidiée^ dsea` jmoo^ e níl'mít'ng^gui^ e laco' ni^ee^na' laco'gui la ée^ dsea` do, jo lajoba' nilícuíng^gui^ dsea` do dseáng^ laco' sít^.¹¹ Jo ja^ e lingí^ fí^ quini^ Fidiée^ su lít'ng^na' dsea` Israel osi ja^ lít'ng^na' lajo é, osi tóo^ e li^ fí^ ngúu^ táang^na' osi ja^ tóo^ é, osi lít'ng^na' dsea` i jalíng^ tí^ lít^ huí^ osi i neáang^ tí^ lít^ huí^ lít^ jié^gui é, osi lít'ng^na' dsea` sít^ning^ osi fí^ i quiú^ ta^ é. Co' lají^ Dsea` Jmáam^bing^ niing^gui jee^ lajalé^ cój^ jee^ lajaléng^, jogui i^bre seeiñ^ cøøng^ cój^ jaléng^ dsea` quiá^r^ cajo.

¹² Jo Fidiée^ eáam^ 'neáaiñ^ 'nú^, jogui nícajuiñ^ 'nú^ e laco' nilít'ng^na' dsea` quiá^r^, Joba' güiliseem^ba' e jmoo^ba' fí^ lít'ng^ rún^na', jogui e guiúng^na' cój^ dsea` rún^na', jogui ja^ jmícøøng^ yaang^na' jee^ dsea` rún^na', jogui e ee^ba' guiú^ cój^ jaléng^ dsea` rún^na', jogui e jmée^na' féng^ áa^na' uii^ quiá^ rún^na' cajo.¹³ Jmee^ba' féng^ óo^na' quiá^ dsea` rún^na', jogui iing^na' dsee^ quiá^ rún^na' mi^ ee^go' 'lér^ quií^na'. Jo laco'gui Dsea` Jmáang^ caíim^bre dsee^ quií^na', joba' lajob 'n^e^ jmée^ 'nú^, 'n^e^ iim^ba' dsee^ quiá^ jaléng^ dsea` rún^na'.<sup>14</sup> Dsu' e níff^gui quiá^ jalé^ e la e røøb^ 'n^e^ níjmi^neáang^ rún^na' lajee^ la'ó^ yaang^na', co' lajoba' niliseeng^na' cøøng^ dseáng^ laco' sít^.<sup>15</sup> Jo co' Dsea` Jmáam^bing^ cuø^ 'nú^ e seeng^na' juguiú^ júu^ røø^, 'nú^ dsea` lít'ng^na' dsea` quiá^r^, joba' seem^bi^ la'eáang^ cój^ e juguiú^ júu^ røø^ do, co' uii^ lajoba' cató^ Fidiée^ 'nú^ e nilít'ng^na' lafa' coob^ ngúu^ táang^na' la'ó^ 'nú^, Jo cuøø^ba' Fidiée^ gui'máang^ cój^ lajalé^ e jmóor^ cój^ 'nú^.

¹⁶ Jo 'n^e^ quié^bi níff^ quií^na' júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^, jogui ée^ rún^na' jogui cuøø^bi^ rún^na' cój^ jalé^ júu^ níguo^ e niñ^na'. jogui cuøø^ba' gui'máang^ Fidiée^ e óna' júu^ e too^ fí^ ni^ jí^ salmos cój^gui jalé^gui júu^ e ó^ dsea` quiá^ Fidiée^ cój^gui jalé^ júu^ e cuø^ jmigüi^ quiá^ Fidiée^ cajo.

¹⁷ Jogui jalé^ e jmoo^na' jogui jalé^ e fó^na', jmee^ba' la'eáang^ cój^ júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^ e cuø^na' gui'máang^ Tiqui^i^ Fidiée^ la'eáang^ cój^ Fí^naa' Dsea` Jmáang^.

Jial 'n^e^ seeng^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^ jee^ la'ó^ rúiñ^

¹⁸ Jogui 'nú^, jaléng^ dseam^, jmí^go^ba' jaléng^ dseañ^ osi quií^na', co' lajob catít'ng^ e jmoo^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^.¹⁹ Jogui jaléng^ 'nú^, dseañung^na', jmí^neáang^na' dseam^ quií^na', jogui ja^ jmoo^na' ta^ jít'ng^ cój^r^.

²⁰ Jogui jaléng^ 'nú^, jiuung^, náu^ba' jalé^ ta^ quiú^ tiquí^ níquí^na', co' lajoba' e iáang^ dsí^ Dsea` Jmáang^.<sup>21</sup> Jogui jaléng^ 'nú^, dsea` lít'ng^na' sejmii^, ja^ jmoo^na' e nilíguíng^ jiuung^ quií^na', jo lajoba' ja^ nilitung^ dsí^ cój^ jalé^ e 'n^e^ jmér^.

²²Jogui jaléng' 'nú', dsea` jmoo` ta~ e ja` ee` 'léeng', jmeé`ba' náa' na' jalé` ta~ quiá` fii` quí`na' fí` jmigüí` la; dsu' o' jíi` mi` nír` 'né` cuó` áa'na' e laco' njigmigiúng` yaang`na' fí` quinir`, co` e ngocáng` óo`ba' 'né` jmée`na' e jmi`goo`na' Fidiée`. ²³Jo lajalé` e jmoo`na', 'né` jmée`na' e ngocáng` óo`ba' fí` laco' quiá` 'ñiab' Fidiée` e jmoo`na' e jo, jo o` laco` mi` jmoo`na' lajíi` e iing` dsea` jmigüí`. ²⁴Có` niñib` 'nú` e seab` guiée` quí`na' e catíng`na' fí` jmigüí` cōo` e nicuó` Fidiée` 'nú'. Dsucó` jaléng` 'nú` jmoo`ba` lajíi` e iing` Dsea` Jmáang`, jogui íb` dseáng` i líng` Fii` quí`na' cajo. ²⁵Dsu' i dsea`guí i jmoo`ga` joba` Fidiée` nicuó`r` iihuí` i dsea` i` quiá` lajíi` e ga` e jmooiñ` do, co` ja` jmíng` Fidiée` e líng` dsea` lajaang` lajaaiñ`, co` røøb` niquidisir` í` quiá` lajíi` dsee` sea` quiá` dsea` mi` nití` í` lajo.

4 ⁴Jogui jaléng` 'nú', dsea` líng`na` fii~, ee`ba` quié` cōo` jaléng` dsea` jmoo`ta` quiá`na` i ja` ee` 'léeng', jogui quié`na` i` júu` quí`na` cōo`r`. Jogui téé` óo`na` cajo e seem` jaang` Fii` quí`na` fí` ñiff` i quié` nifí` quí`na`.

²Jo jaléng` 'nú', dsea` neáang`na` fí` Colosas, ja` tiúung`na` e fóng`na` Fidiée`, jo lajee` jo 'né` e siñiim` áa`na` cajo, jogui yejí` cuó`ba` gui'máang` Fidiée`. <sup>3</sup>Jogui féem`ba` Fidiée` ui` quí`naa` cajo e laco` sea` fí` e guiá`naa` júu` quiá` Dsea` Jmáang` e si`ma` lamí` jéeng`guí do, co` ui` e guiaa` e júu` jo, joba` sijnfín`n lana. ⁴Jogui mít`ba` Fidiée` e ni`e`guí` e júu` la dseáng` laco` si`l` e laco` ningáng` jaléng` dsea`, co` lajob catíng` e njmee`e.

⁵Jogui ee`ba` røø` cōo` jaléng` dsea` i ja` cuíng` Dsea` Jmáang` fí` laco`gui catíng` e jmoo` dsea` quiá`r`, jogui lajee` jo jmi`óo`ba` e fóng`na`r júu` quiá` Dsea` Jmáang`. <sup>6</sup>Jogui féem`ba`r cōo`jmang` juguiú` e nití` dsíir`, jogui 'né` ñí`na` jial ningíi`na` quiá` lajaang` lajaang` i dsea` i fóng`na` do.

Júu` guicóo` e cadséng` quiá` Paa`

⁷Jo Tíquico, jaang` dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i`neáang`naa` eáang` i contøøng` nica-jmícoo` jnea` jogui colíim` nicajmó`naa` lajíi` e iing` Fí`naa` Dsea` Jmáang`, jo fí`bing`nicá` júu` quié`e fí`na. ⁸Jo nisfín`nre fí`na cōo` 'nú` e laco` niliñí`na` jial see`naa` fí`la jogui e laco` nicuó`guí`nú` bí` cajo.

⁹Jogui cōo` i nab cajo nijang` Onésimo, jaang` dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i ta` dsi`naa` cōo` jogui i ii`naa` eáang` jogui i líng` dsea` góo`na` cajo. Jo i dsea` gáng` la nijmeá`r` 'nú` júu` jalé` e dsing`naa` fí`la.

¹⁰Jogui Aristarco, jaang` dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i iuung` 'nñí` colíng` cōo` jnea` fí`la, guiéiñ` júu` guicóo` quí`na` cajo, jogui lajobi i sii` Marcos cajo, jaang` rúng` Bernabé. Jogui 'nú`, ni-canéu`ba` júu` quiá` Marcos; jo song dsi`eer` 'nú`, fí`ba`r cōo` e guié` fí`na. <sup>11</sup>Jogui lajobi Chú` i sii`bi cajo Justo, guiém`bre júu` guicóo` quí`na` cajo. Jo jíi` i gaang` lab dsea` Israel dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i nicajmée`ta` colíng` cōo` jnea` cōo` jalé` ta` guia` júu` quiá` jial quié` Fidiée` nifí` quiá` jaléng` dsea` jmigüí`, jogui nicajmícoo`bre jnea` e catíi`guí`dsii` cajo. ¹²Jogui lajobi Epafras, jaang` dsea` góo`na` i jmoo` lajíi` e iing` Fí`naa` Jesú, guiéiñ` júu` guicóo` quí`na`. Jogui contøøm` fí` Fidiée` ui` quí`na` e ngocáng` dsíir` e laco` teáang`na` teá` lajíi` fí` niteáang`na` e dseáng` nijáam` yaang`na` e jmée`na` jalé` e iing` Fidiée` e jmée`na`. <sup>13</sup>Jo niñib` jnea` jial guing` dsíi` i uí` 'nú` jogui ui` quiá` dsea` neáang` fí` Laodicea cōo`guí` fí` Hierápolis cajo. <sup>14</sup>Jogui Lucas, jaang` tím` i`neáang`naa` eáang`, guiéiñ` júu` guicóo` quí`na` colíng` cōo` jaang` i sii` Demas.

¹⁵Jogui 'nú`, dsea` neáang`na` fí` Colosas, cuóø`ba` guicóo` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` Laodicea cuaiñ` quié`e, jogui lajobi Ninfá cōo` lajaléng` dsea` i seáng` i jmiféng` Fidiée` fí` quiá`r`.

¹⁶Jogui mít`ning` e ni`f` 'nú` e jí` quié`e la fí` quiní` jaléng` dsea` sím`ba` quiá` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i`neáang` fí` Laodicea, jo lajob ní`r` cajo; jogui lajobi 'nú` ni`f`ba` jí` quié`e e ni`f`ing`na` e jáa` fí` Laodicea cajo. <sup>17</sup>Jogui síi`ba` Arquipo cajo cuaiñ` quié`e e güijmití`bre røø` lajíi` ta` e nícacuø` Dsea` Jmáang` ír`.

¹⁸Jnea` Paa` jmo`o e júu` guicóo` quí`na` la cōo` guóo`o'ñiá`baa. Jo jmiguiéng` áa`na` cajo e sijnfín`baa fí`la.

Jo mít` Fidiée` e ni`f`r` güea` quiá`r` jee` 'nú`. Jo lajob ní`r`.

Jo lanab jíi`f`é` jí` quiá` Paa` e catíng` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` fí` Colosas.

1 Tesalonicenses

1 Jnea~ Paa~, colting~ cōo~ Silvano jogui Timoteo,
jmo'naa' e ji` la e catfing~ jaléng~ 'nú', dsea` rú~-
naa' dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ i seeng` ff' na ff'
Tosalónica, dsea` nilfing`naa' dsea` quiá~ Tiquí~ii'
Fidiée~ cōo~guí Fí~naa' Dsea` Jmáang~. Jo mít~naa'
Fidiée~ e niír~ güea~ quiá~ jee~ 'nú' jogui e nicuó~r~
'nú' e nilseeng`naa' juguiú~ júu~ røø`.

Gui'máang~ Fidiée~ e calicuüng` dsea` seeng` ff'
Tosalónica Dsea` Jmáang~

²Jo lacoo~ ya~ mi~ féng~naa' Fidiée~, cuóø~baa'r
gui'máang~ ui~ quí~ 'nú' lajting~naa', jogui lacoo~ ya~
mi~ mít~naa' Fidiée~, mít~baa'r la quié~ tí~ ui~ quí~
'nú' cajo. ³Jogui lacoo~ ya~ mi~ féng~naa' Tiquí~ii'
Fidiée~, jmiguiéng~ dsi~naa' lajíi~ ta~ quí~naa' e jmoo~-
naa' la'eáang~ e nícajáang~ yaang~naa' ff' jaguo` Dsea`
Jmáang~; jogui jmiguiéng~ dsi~naa' cajo jial nícateá~
naa' lajíi~ ff' teáang~naa' cōo~ Dsea` Jmáang~ e sijeeng~
naa' mi~ níjá~tu dsea` do. <sup>4</sup>Dsea` rú~naa', neáam`
Fidiée~ 'nú', jogui níne~bí~ e í~bre dsea` caguiú~ 'nú' e
nilfing`naa' dsea` quiá~r~. ⁵Jo mi~ caguiá~naa' júu~ quiá~
Dsea` Jmáang~ ff' jee~ 'nú' e quiá~ jial laang` dsea`
jee~ dsee~ quiá~r~, ja` cajmó~naa' cōo~ jíi~ layaang~
júu~ qui~naa' yee~naa', co' caguiá~naa' e júu~ do
la'eáang~ cōo~ e 'gøng~ quiá~ Jmiguí~ quiá~ Fidiée~,
jogui e lajam~ba` ta~ dsi~naa' e dseáng~ jáb~ e júu~ jo
cajo. Jogui níñí~ba` jial níca'ee~naa' cōo~ 'nú' e laco'
guiúb~ ni~uüng~ quí~naa'.

⁶Jo 'nú', ee~ba` laco'gui la ee~ jnea~ laco'gui la ée~
Fí~naa' Dsea` Jmáang~ 'nía~r~ cajo. Jo ja` e líi~ e
cangfing`naa' iihuü~ uíi~ e ca~fing~naa' e júu~ quiá~
Dsea` Jmáang~ do, dsu` iáam` óo~naa' la'eáang~ cōo~
Jmiguí~ quiá~ Fidiée~. ⁷Jo co' guiúb~ ee~ 'nú', joba`
jaléng~ dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ i seeng` ff' lí~ se~
Macedonia cōo~gui ff' lí~ se~ Acaya níñir~ jial 'né~ér~
cajo. ⁸Jo la'eáang~ cōo~ 'nú', dsea` seeng`naa' ff'
Tosalónica, jaléng~ dsea` seeng` ff' lí~ se~ Macedonia
cōo~gui ff' lí~ se~ Acaya nícanúur~ júu~ quiá~ Dsea`
Jmáang~. Jo jaléng~ dsea` seeng` doñi~ jíe~ ff' lí~ dsée~-
naa' níñir~ e dseáng~ nícajáam~ yaang~naa' ff' jaguo`
Fidiée~. Jo jíi~ o' 'né~ fé~gui jnea~ e jo uíi~ quí~ 'nú',
⁹co' yaam~ i dsea` i nisf'r~ jnea~ jial mi~ calfing~ 'nú'
júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~ e lée~naa' mi~ caguié~naa' e
cango'ee~naa' jaléng~ 'nú', dsea` seeng`naa' ff' na ff'
Tosalónica. Jogui sfr` jnea~ cajo jial mi~ catú~naa' e
jmiféng~naa' ff' doñi~ ee~ lafa` diée~ i o' já~, jo lajob

canaang~naa' e jmoo~naa' lajíi~ e iing~ i Fidiée~ i
dseáng~ ja~ do. ¹⁰Jogui fé~bir cajo e sijeem~ 'nú' e ni-
já~tu Jesús ff' níff~ i lífing~ Jó~ Fidiée~ i cajmijí~tu
Fidiée~ quiá~r~ jee~ jaléng~ 'líf~. Jo íb~ dsea` i láang~
jnea~aa' cōo~ jalé~ iihuü~ eáang~ e níjaquiéeng~ e
niíng~ dsea` uíi~ jalé~ dsee~ quiá~r~ e nica'eer~.

Jalé~ e cajmée~ Paa~ ff' Tesalónica

²Jo 'nú', dsea` rú~naa', níñí~ba' guiú~ e líi~ ta~
caliüng~ jalé~ e cajmó~naa' lajee~ cataang~naa'
cōo~ 'nú' ff' Tesalónica. ²Co' níñíb~ 'nú' guiú~ e
nú~gui e nidsé~naa' ff' na, lajee~ cataang~naa' ff' cōo~
ff' e sii~ Filipos, eáam` ga` cajmeáng~ i dsea` i jnea~,
jogui fé~r` ga` ui~ qui~naa' uíi~ e guia~naa' júu~ quiá~
Dsea` Jmáang~. Jo mi~ caguiá~naa' e júu~ jo jee~ 'nú',
'ní~ níib~ dsea` qui~naa'; dsu` ja` e líi~ e jo, co' Fidiéeb~
eáang~ cajmicóo~ qui~naa' e caliseá~ bí~ qui~naa' e
caguiá~naa' e júu~ jo. ³Jo lajíi~ júu~ e caguiá~naa' jee~
'nú' do, jmang~ júu~ jáb~, jogui e car` ngocáng~
dsi~baa' caguiá~naa' e júu~ do cajo. Jo dseáng~ ja~ ff'
dsi~baa' fa' e níjmigóøng~naa' dsea` cōo~ jalé~ e júu~ e
guia~naa' do. ⁴Jo dseáng~ ja~ jmoo~baa' lajo, co'
Fidiée~bing~ i caguíng~ jnea~ jogui cacuør` jnea~ ta~
guia~naa' júu~ quiá~ jial laang` dsea` jee~ dsee~ quiá~r~;
jo co' lajob líi~, joba` fé~naa' e júu~ jo. Co' ja` 'n~naa' e
lícó~ níjá~naa' guiú~ cōo~ jíi~ dsea` jmigü~, co' lajíi~ e
iing~ Fidiée~ba` jmoo~naa', co' jíi~ íb~ dsea` níñir~ jogui
nicuír~ dsi~naa' lajaang` lajaang`naa!. ⁵Jo níñíb~ 'nú'
guiú~ e jíi~ cōo~ néé~ ja` caféeng~naa' 'nú' cōo~ júu~
'goo` e laco' níjmicóøng~naa' 'nú' lajee~ e ngí~naa'
guia~naa' júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~, o'gui cajmó~naa'
fa' e cajmigóøng~naa' 'nú' e líi~ laco' níl~naa' cuu~
qui~naa'; líi~ Fidiée~bigui níñir~ lajalé~ e la. ⁶Jo
dseáng~ ja~ mi~ cajmó~naa' fa' e níjmiféng~ dsea`
jnea~ o'gui 'nú' fa' níjmiféng~naa' jnea~ o'gui dsea`
jiéng~ cajo. Co' nañí~fa' cuóøm~bre e jmó~ jnea~ e líi~
naa' lafa` dsea` niing~ i quié~ ta~ jee~ 'nú' uíi~ e líi~
naa' dsea` i casíng~ Fidiée~ i quié~ júu~ quiá~ Dsea`
Jmáang~ jee~ jaléng~ dsea~, ⁷dsu` ja` cajmó~naa' lajo.
Co' guiúb~ ca'ee~naa' jee~ 'nú' líi~ laco' jaang` niquiá~
jiuung~ jmoo~bre i jór~ jogui to` ffim~bre laco'
catfing~ co' 'náam~bre. ⁸Jo co' eáam` 'náang~naa'
'nú', joba` ii~naa' e nicuóø~naa' 'nú' e júu~ quiá~
Fidiée~ e quiá~ jial laang` dsea` jee~ dsee~ quiá~r~; dsu`
o' dseáng~ jíi~ júu~ jo cajo, co' cartí~ jáang~ yee~baa'
song 'n~lajo uíi~ e 'náang~naa' 'nú'. ⁹Jogui tóob~
áa~na', dsea` rú~naa', jial cacuør~ bí~ yee~naa' e
cajmó~naa' ta~ e quiá~ líi~jiuut~ e 'n~naa' lajee~

taang~naa' fí' na. Co' ie~ jo cajmó^naa' ta~ e líco' ca-jneá~ jogui cartí~ canúu~ e laco' ja` nicuóó^naa' iihuú~ jíl~ jaang~ 'nú' lajee~ e guia`naa' júu^ quiá~ Fidiée~ fí' na.

¹⁰Jo niñib~ 'nú', jogui niñib~ Fidiée~ cajo, e eáam' guíé~ nica'ee~naa' jee~ 'nú', dsea` líng~naa' dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~, jo ja` jmoo~naa' ga` cóo~ jíl~ jaang~ 'nú', jogui lajale~ba' e nícajmó^naa' dseáng~ níca-jmó^naa' røø` laco' sítib~, jogui jíl~ cóo~ dsee~ ja` cuóøng` cuó~ dsea` jnea~. <sup>11</sup>Jogui niñib~ 'nú' guíé~ e nícacuóø^baa' 'nú' bí` jogui nícajmitii~baa' óona' la-jaang` lajaang`naa' lít~ laco'guí la jmoo~ jaang` tiquiá~ dsea` cóo~ jóor'. Jogui sít~naa' 'nú' e ee~ba' røø` la-co'guí catíng~ e jmoo~ dsea` quiá~ Fidiée~, co' íb` cató~r~ 'nú' e nimó^naa' jial tíi~ niing~ 'gøiñ' jogui jial quié~r~ ta~ fí' laúng~ fí' jmigüi~.

¹³Jo uíi~ joba' contøøng~ cuóø^naa' guí'máang~ Fidiée~, dsúco' mi~ la'uii~ canúu~ 'nú' e júu^ quiá~ Dsea` Jmáang~ e caguiá~ jnea~ jee~ 'nú', dsifib` ca'íng~naa' e júu^ jo, co' calilí~ba' e quiá~ Fidiée~ e júu^ jo, jo o' quiá~ dsea` jmigüi~. Dsúco' dseáng~ la-jam~ba' e júu^ e caguiá~naa' do lít~ júu^ quiá~ Fidiée-b~, jo la'eáang` Fidiéeb` cajo jmoo~ta~ e júu^ jo fí' áá~na' cóo~ jalé~ e jmoo~naa', 'nú' dsea` já~ líng~naa' júu^ quiá~ Dsea` Jmáang~. <sup>14</sup>Jogui jaléng~ 'nú', dsea` rú~naa', mi~ calíng~naa' jalé~ iihuú~ e cacuó~ dsea` góo~naa' uíi~ e líng~naa' dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~, røøb` ca'íng~naa' e jo laco'guí ca'íng~ dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ i seeng~ fí' lít~ se~ Judea, dsúco' lajob iihuú~ cangá~ fí~ cajo e cacuó~ dsea` góor` dsea` Israel. <sup>15</sup>Jo i líng~ i dsea` Israel cajo, íb` i cajngang~ jaléng~ dsea` rúiñ~ i café~ cuaiñ~ quiá~ Fidiée~ malí~guí eáang~. Jo mi~ cangé~guí e jo, i líng~guí i dsea` fí~ cajngaiñ~ Fí~naa' Dsea` Jmáang~ i líng~dsea` góor` cajo. Jogui i líng~guíñ~ do cajmeáiñ~ ga` jnea~ cajo, dsea` lít~naa' dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~. Jo ja` jmoo~ laco' tí~ dsíi~ Fidiée~, jogui 'ní' níim~bre lajaléng~guí dsea` jmigüi~ cajo. ¹⁶Co' mi~ ií~naa' guí~naa' júu^ quiá~ Dsea` Jmáang~ jee~ jaléng~ dsea` i ja` líng~ dsea` Israel e la-co' jial nileáiñ~ jee~ dsee~ quiá~r~, dsú~ i dsea` Israel do ja` cacuó~r~ jnea~ fí~ lajo, jo lajoba' eáam' níca-jmí~míñ~ dsee~ quiá~r~ uíi~ jalé~ e nícajmíer~ do. Joba' lanaguí catíb` í~ quiá~ i dsea` do e niíñ~ iihuú~ e eáang~ e jáa' quiá~ Fidiée~.

Mí~ caí~ dsíi~ Paa~ e nidsé~tur fí' Tesalónica

¹⁷Jo fíi~guí~ 'nú', dsea` rú~naa', e mi~ cangoihuíng~naa' quií~ 'nú' e huóøm~jí, nañí~fa' ja` neeng~ rú~naa' dseáng~ lana, dsú~ contøøm~ guíing~ dsí~naa' uíi~ quií~naa', jo dseáng~ il~naa' fa' e dsí~eeb~túu~ 'nú' fí' na calé~ catú~. ¹⁸Jo cajmó~baa' quií~ e nidsé~naa' fí' na; jo jnea~ Paa~, eáang~guí~ jmigui~ ya'~ cajmé~ e quií~ e ninii~túu~ fí' na, dsú~ fíi~ i líng~ i sii~ Satanás cajnir~ fí~ quií~naa' e ja` cajmó~naa' lajo. <sup>19</sup>Jo yaam~ 'nú' dsea` cuó~naa' jnea~ e tab~ dsí~naa' jogui e iáang` dsí~naa' jogui e guíé~b` fé~naa' uíi~ quií~naa'. Co' dseáng~ 'nú'bing~ i nícuó~ jnea~ e iáang` dsí~naa' mi~ tí~ lít~ nití~ í~ e nijáá~tu Fí~naa' Dsea` Jmáang~ fí' jmigüi~ la.

²⁰Dsú~ e jáb~, dseáng~ 'nú'bing~ i cuó~ jnea~ e guíé~b` fé~naa' uíi~ quií~naa' jogui e níjmi'láang` dsí~naa' uíi~ quií~naa' cajo.

Paa~ casíñ~ Timoteo fí' Tesalónica

³ Jo co' eáam' calí~iin~n e ninuu~u júu^ quií~naa' calé~ catú~, joba' caí~ dsíi~ e guíé~guí e cajá~baa' 'niá~a fí' la fí' Atenas, ²jo casíñ~n fí' na jaang` dsea` rú~naa' dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ i sii~ Timoteo. Jo i dsea` fí~ lít~iñ~ jaang` dsea` i jmoo~ lajíl~ e iing~ Fidiée~, jogui jmoo~r~ ta~ røø` cóo~ jnea~ e guia`naa' júu^ quiá~ Dsea` Jmáang~. Jo casíñ~nre fí' na e laco' dsí~eer~ 'nú' jogui tíi~ nir~ jial seeng~naa' jogui cuó~r~ 'nú' bí` e laco' teáang~naa' teá~ cóo~ júu^ quiá~ Dsea` Jmáang~. ³Jo casíñ~nre fí' na e laco' jíl~ jaang` 'nú', dsea` seeng~naa' fí' na fí' Tesalónica, níjmitúng~ óona' cóo~ jalé~ iihuú~ e móo~naa' uíi~ e nilíng~naa' dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~. Dsúco' niñib~ fí' e dseáng~ nísi~baa' e nids-ing~naa' iihuú~ uíi~ e líng~naa' dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~. ⁴Jo niñib~ 'nú' guíé~ e lajee~ e taam~bí~ fí' na cóo~ 'nú', cajmó~baa' 'nú' júu^ e dseáng~ nids-ing~m~baa' jalé~ iihuú~ uíi~ e lít~naa' dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~, jo lajob lít~ e calé~. ⁵Jo co' lahuú~m~ calí~iin~n calíñii~ júu^ quií~naa', joba' casíñ~n Timoteo fí' na e la-co' calíñii~ jial seeng~naa' lajíl~ fí' teáang~naa' cóo~ Dsea` Jmáang~. Co' jmoob~ jnea~ fí~l~ fíng song fíi~ i líng~ casíñ~ 'nú' fí~ ga'. Dsúco' fíng song lajo, ja` e ta~nilíng~ lajíl~ ta~ quií~naa' e nícajmó~naa' jee~ 'nú' fí' na jóng.

Mí~ caguiéng~tu Timoteo fí' Atenas

⁶Dsú~ lanaguí nícagüéam~ Timoteo e jaiñ~ fí' na fí' Tesalónica, jo quiéer~ jmang~ júu^ guíé~b~ quií~naa' e teá~ teáang~naa' cóo~ júu^ quiá~ Dsea` Jmáang~ jogui e 'neáam~baa' dsea` rúng~naa'. Jogui jíng~guí Timoteo e contøøm~ dséng~ óo' 'nú' jnea~, co' eáam' 'neáang~naa' jnea~, jogui eáam' iing~naa' nimáang~tu' jnea~ la-co'guí jnea~ ií~naa' e nineeng~túu~ 'nú'. ⁷Jo lajob lít~, dsea` rú~naa', e jee~ jalé~ iihuú~ e iing~naa' cóo~guí e jmáng~ dsea` ga` jnea~, jee~ job quiéeng~ e jmi~láang` dsí~naa' mi~ caline~naa' e teá~ teáang~naa' cóo~ júu^ quiá~ Dsea` Jmáang~. <sup>8</sup>Jo mi~ caline~naa' e jo, joba' cuó~guí bí` jnea~ lajíl~ fí' téé~naa' cóo~ Dsea` Jmáang~. <sup>9</sup>Joba' fí~ dsíi~ jial cuóøng~ e nícuóø~naa' Fidiée~ jmigui~guí~ gui'máang~ uíi~ quií~ 'nú' jogui uíi~ quiá~ e jmi~láang` dsí~ jnea~ uíi~ quií~ 'nú' fí~ quinir~ 'niá~r~ cajo. ¹⁰Jogui uðø~ jmítb~ dseáng~ míi~naa' Fidiée~ e níjmicóo~r~ jnea~ e nineeng~tu rú~naa' fí' na calé~ catú~, jogui e níjmicóo~guí~ 'nú' jial laco' nisíng~guí~ teá~ cóo~ júu^ quiá~ Dsea` Jmáang~ cartí~ niíé~ quií~naa' laco' sítí~.

¹¹Jo míi~naa' Fidiée~ i líng~ Tiquí~i~ do cóo~ Fí~naa' Jesú, e níjmicóo~r~ jnea~ e laco' nilí~naa' nineeng~tu rú~naa' calé~ catú~ fí' na fí' Tesalónica. ¹²Jogui míi~naa' Fí~naa' Dsea` Jmáang~ e níjmicóo~r~ 'nú' e nilí~neáang~guí~ dsea` rúng~naa' lít~ lajaléng~ dsea` la-co'guí jnea~ eáam' 'neáang~naa' jaléng~ 'nú' cajo.

¹³ Jogui mít' naa'r cajo e nijmítóo'r~ 'nú' e laco' ja` nilitúng~ áá'na' lajíi'~ fí' niteáang~na' cóo'~ Dsea` Jmáang~, jogui e niliing~gui' dseáng~ dsea` quiá'~ Tiquí'iil Fidiée~ i jo` dsee` sea` quiá'~ fí' quini` dsea` do mi` nitf~ í' e nigüéeng~tu Fíi`naa' Jesús fí' jmigüi` la coliing~ cóo'~ jaléng~ dsea` quiá'r~. Jo lajob 'né~ liti~.

Jial iáang` dsíi' Fidiée~ cóo'~ jneaa~aa'

4 Jo lanagui, dsea` rú'naa', nica'ée^baa' 'nú' jial seeng`na' e laco' iáang` dsíi' Fidiée~ lít^ laco'gui seeng`na' lana. Joba' mít'~bít' 'nú' jogui sít'~bít' 'nú' cajo la'eáang' cóo'~ Fíi`naa' Jesús e güiliseem`ba' la-co'gui la iáang` dsíi' Fidiée~, jo jmée^bít' lajo cajo.

² Co' 'nú' niñí'ba' guiú~ jalé~ e nica'ée^naa' 'nú', jo e jo nicajmó^naa' la'eáang' cóo'~ Fíi`naa' Jesús. <sup>3</sup> Co' la-jíi'~ e iing~ Fidiée~ e lít^na' dseáng~ dsea` quiáb~ dsea` do e ja` jmée^na' jalé~ e lít^ dsíi' ngúu' tåang`na'. <sup>4</sup> Co' iing~ Fidiée~ e lajaang` lajaang` 'nú' ñí^na' jial 'né~ ee'na' røø' cóo'~ lajíi'~ dseamf` quií'na', jogui jial 'né~ e jmt'goo`na're cajo laco' catíng~. <sup>5</sup> Co' ja` catíng~ e jmée^na' jalé~ e ja` dseeng` lajo laco'gui la jmoo` dsea` jmigüi` i ja` cuíng` Fidiée~ e suuiñ` dsea` i o' quiá'r~. <sup>6</sup> Dsea` rú'naa' dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~, ja` cuóøng` e jíi'~ jaang` dseaññ' nijmér~ jalé~ e ja` dseeng` lajo e nijmigóøiñ` jaang`gui dsea` rúiñ` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~ lít^ laco'gui jíi'~ e nicaftíi'~ 'nú' na. Dsú' iihuíi' eáam' nicoó'~ Fidiée~ jaléng~ i dsea` i jmoo` lajo lít^ laco'gui 'goo` nica'í^naa' quií'na' jeeng`gui.

⁷ Dsúco' ja` cató'~ Fidiée~ jneaa~aa' fa' e nijmó^naa' jalé~ e 'lít', co' cató'r~ jneaa~aa' e lít^ laco' niliseeñ`naa' e lít^naa' dseáng~ dsea` quiá'~bre. <sup>8</sup> Jo doñí' jíi'~ dsea` i guia' ca'~ e júu' quiá'~ Dsea` Jmáang~ e guia` jnea~ do, joba' ja` 'né~ fí' dsíi' e júu' quiá'~ dsea` jmigüi` e guiar'ca'~ do, co' júu' quiá'~ Fidiéeb` e jo. Jo Fidiéeb` cajo i cacuó'~ jneaa~aa' dseáng~ Jmiguí` quiá'r~.

⁹ Jo jo` 'né~ fa' jnea~gui' nifftíi'~ 'nú' e 'né~ ni-jmi'neáang` rúng`na' la'ó' lít^na' dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~, dsúco' 'ñiab' Fidiée~ nica'e'r~ 'nú' jial ni-jmi'neáang`na' dsea` rúng`na'. ¹⁰ Jogui lajob jmoo' 'nú', dsea` rú'naa', co' neáang`na' jaléng~ dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~ i seeng` fí' la'úng~ lít^ se'~ Macedonia. Jo sít'~gui' 'nú' e güili`neáang`gui rúng`na' laco` jmií` lacoo` jmií~. <sup>11</sup> Jogui jmi'úung`na' e niliseeng`na' juguiú~ júu' røø' cóo'~ jaléng~ dsea`, jogui ja` jmoo'na' e quíng`na' lít^ ja` catíng`na', jogui jmeé`na' ta~ cóo'~ layaang` guóo`na' lít^ laco'gui ni-casíi'~naa' 'nú' lami` jéeng`gui do. <sup>12</sup> Jo lajob 'né~ jmée'na' e laco' nijmítóo'~ jaléng~ dsea` i ja` cuíng` Dsea` Jmáang~ 'nú' jogui e laco' niliseab` jalé~ e 'né~ quií'na' cajo.

Mít' nijáá'tu Dsea` Jmáang~ fí' jmigüi` la

¹³ Jo e laba' fíi`~guí' 'nú', dsea` rú'naa', co' iil~ jnea~ fa' e 'nú' niliñí'na' jial lít' cóo'~ jaléng~ dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~ i nicajúng~ e laco' ja` cuó'~ fíi`~ yaang`naa' laco'gui la jmoo` dsea` i ja` já'~ lít^ng` e jíi'~tu jaléng~ lít~. <sup>14</sup> Jo co' jáb` lít'naa' e cajum` Jesús jogui

cajíb`~túr calé~ catú~, joba' lajob já`~ lít`naa' cajo e Fidiée~ cóo'~gui' Jesús nijmér~ e nijíi`~tu jaléng~ dsea` quiá'r~ i cajúng~ e já`~ lít`niñ` júu' quiá'r~.

¹⁵ Joba' sít'~guí' 'nú', dsea` rú'naa', lít^ laco'gui júu` e ca'e' Fíi`naa' Dsea` Jmáang~, e jaléng~ jneaa~aa', dsea` lít`naa' dsea` quiá'r~, e see`~bít' mi` tí` lít` nitf~ í' e nigüéeng~túr fí' jmigüi` la calé~ catú~, ja` nidséa'~naa' cóo'r~ jeeng`gui laco'gui dsea` quiá'r~ i nicajúng~ lamf~ jeeng`gui. ¹⁶ Jo ie~ jo nijgíáang` Fíi`naa' Dsea` Jmáang~ fí` lít` guiiñ` fí` niff~. Jo lajee~ jo ninú` luu` Fidiée~ e quiá'r~ ta~ fí` yú'~ jmigüi` jogui ninú` e guinifé` jaang` ángel i niing`gui lajée` jaléng~, jogui ninú` e níjíi`~ lúu` trompé` quiá'r~ Fidiée~ fí` yú'~ jmigüi` cajo. Jogui jaléng~ dsea` quiá'r~ Dsea` Jmáang~ i nicajúng~, i bing` i nijíi`~tu la'uii` mi` nitf~ e í` jo. <sup>17</sup> Jo mi` ningf~ jo, jaléng~ jneaa~aa', dsea` i jíi`gui, coliim` nidséa'~naa' cóo'r~ fí` guia`~ gúi, jo nijíi` rú'naa' cóo'~ Fíi`naa' Dsea` Jmáang~ fí` yú'~ jmigüi` , jo lajob niliseeñ`naa' cóo'r~ lata~. <sup>18</sup> Joba' fíi`~ 'nú' e cuóø'~ bít` rúng`na' cóo'~ lajalé~ e júu` na.

5 Joba' fá`gui, dsea` rú'naa', ja` 'né~ jmée`~e quií~- na'e fí` ní`~ jí` la lana lít` dseáng~ nidsijée` jalé~ e fá`a la. ² Co' niñíb`~ 'nú' røø` e jíi`~ jaang` dsea` ñir` jeeng`gui e~ jmií`~ e nigüéeng~tu Fíi`naa' Dsea` Jmáang~, lít^ laco'gui mi` jaang` dsea` ja` ñir` jeeng`gui lít` nigiúéé` jaang` i dsi'lee` fí` quiá'r~ mi` uóø`. <sup>3</sup> Jo mi` nijíng`~ jaléng~ dsea` i ja` cuíng` Dsea` Jmáang~: "Tiib` ií` jogui juguiúb` sea", dsú' ie~ job dseáng~ niíñí` iihuíi' e jo` tóo` jmií` nileáin` lajée` e ja` níing` dsíi', lít^ laco'gui jaang` dseamf` i quiéeng` jiuung` jíi`~ ja` ñir` lít` dseáng~ nináng` e dsea` jmohuíi` quiá'r~ e niliseeng` yúu` quiá'r~. Jo ie~ jo, jíi`~ jaang` i dsea` i quí`~ jmií`~ nileáng`gui e ja` niíñí` e iihuíi` do. ⁴ Dsú' 'nú`gui, dsea` rú'naa', jo` seeng`gui` e ja` 'ga' lít` ñí`~na` laco'gui la lít^ng` dsea` i seeng` fí` lít` nüüb` , joba' ja` nidsigá` óó'na' mi` tí` lít` nitf~ í` e nijáá'tu Dsea` Jmáang~ fí` jmigüi` la laco'gui dsgá` dsíi` jaang` dsea` mi` guiée` jaang` i djsimée` i iñ` fí` quiá'r~ mi` uóø`. ⁵ Co' lajalém` 'nú', dsea` rú'naa', lít^naa' dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang~ i jmoo`~ jmang` e quiú~, jo fí` lít` jneab` seeng`na'. Jo ja` lít^naa' dsea` i ja` cuíng` Dsea` Jmáang~ i jmoo`~ jalé` e 'lít', co' fí` lít` nüüb` seeng` i la'íi'; ⁶ joba' 'né~ e ja` sijíi`~ jmini`na` laco'gui la lít^ng` dsea` i ja` cuíng` Dsea` Jmáang~, dsú' 'né~ e sijnéeb` dsí`naa` contóøng` jogui 'né~ e í` dsí`naa` dseáng~ laco' catífm` cajo. <sup>7</sup> Co' jaléng` dsea` i ja` cuíng` Dsea` Jmáang~ lít`niñ` la lít^ng` dsea` i sijíi`~ jmini` mi` uóø~, jogui jmoo`~ ta~ fí` mi` uóø` cajo. <sup>8</sup> Dsú' jneaa~gui, dsea` see`~naa' fí` lít` jneab` contóøm` 'né~ fí` dsí`naa` dseáng~ laco' catífm` . Jo co' nicajáam`~ yee`naa' fí` jaguo` Fidiée~ jogui jmi`neáam`bít` dsea` do cajo, joba' e jo lít` lafa' coo`~ mi`qui`~ ní`~ cígo`~ e jmi`óng`~ yee`naa'. Jo co' nitab` dsí`naa' e dseáng~ nileám`baa` jee`~ dsee` quií`naa', joba' e la lít` lafa' coo`~ logui` ní`~ cígo`~ e lít`óng` mogui`naa'. <sup>9</sup> Co' ja` sijíi`ng`naa` quiá`~ Fidiée~ e nicoó`r~ jneaa~aa` iihuíi', dsú' sijíi`m`baa` quiá'r~ e laco` nileáng`naa` jee`~ jalé`~ dsee` quií`naa` la'eáang` cóo'~ Fíi`naa` Dsea` Jmáang~. <sup>10</sup> Co' Dsea` Jmáang` cajúiñ` cuaiñ` quií`il` e laco' niliseeñ`naa` cøøng` cóo'r~ lata~,

song see~naa' tá~ sa` see~naa' mi~ nijáa'tur. <sup>11</sup> Jo`ba' fíi~guíi 'nú', dsea` rú`naa', cuóø' bí rúng`na' jogui jmícoó` rúng`na' e ja` tiúung`na' lajíi` fi` niteáang~- na' lí~ laco`gui la jmoo`na' lana.

Jalé` e casfí~ Paa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang~

¹² Jo fíi~guíi 'nú', dsea` rú`naa', e jmi`goo`ba' dsea` quiá` Dsea` Jmáang~ i jmoo` ta` jmícoó` 'nú' e quier nifí` quií`na' jogui e'r` 'nú' jial laco` catíng` e niliseeng`na', dsea` lí~ing`na' dsea` quiá` Dsea` Jmáang~. <sup>13</sup> Jo eaam` 'né` ee`na' guiú` cogo'r~, jogui 'né` jmi`neáang`na're quiá` jalé` e ta` e jmoo` jee` 'nú'. Jo güilseem`ba' juguiú` júu` røø` cogo` jaléng` dsea` rúng`na'.

¹⁴ Jogui sii`~guiú` 'nú` cajo, dsea` rú`naa', e jíng`na` jaléng` dsea` i ja` iing` jmé` ta~, jogui cuóø`na' bí` jaléng` dsea` i litung` dsíi` cogo` júu` quiá` Fidiée~, jogui jmícoó`na` jaléng` dsea` i ja` mi` sea` bí` quiá` la'ié` fa` dseáng` nilíiñ` dsea` quiá` Dsea` Jmáang~, jogui jmee`na` féng` óo`na` cogo` lajíng` dsea`.

¹⁵ Jo ñiing` óo`na` e jíi` jaang` dsea` quií` cogo` e ga` quiá` jaang`gui dsea` rúiñ` uií` quiá` e ga` e jmoo` i quiá`r. Co` lajíi` e 'né` jmee`na` e jmi`úng`na` jmee`na` jmang` e guiúb` cogo` jaléng` dsea` rúng`na`, lí` lajaléng` dsea` jmigüi`.

¹⁶ Jo jmi`iaang` óo`na` contøøng`. <sup>17</sup> Jo féeng`na` Fidiée` yejí~. ¹⁸ Jogui cuóø`ba`r gui`máang` quiá` lí` doñi` ee` catíng`na', co` lajøba` iñ` e nijmée`na` la`co`gui catíng` e jmoo` dsea` quiá` Dsea` Jmáang~.

¹⁹ Jo ja` jniing`na` lajíi` e iing` Jmiguí` quiá` Fidiée` e jmér` jee` 'nú'. ²⁰ Jo ja` guiá`na` ca` jalé` e fé` i dsea` i fé` cuaiñ` quiá` Fidiée`. <sup>21</sup> Dsu` quié`na` cuente lajíi` júu` quiá` i dsea` i, su dseeng` osi ja` dseeng` é, jo `mea`baa` lajíi` e guiú` ²² Jo `naang` yaang`na` cogo` jalé` e 'li` e sea` fi` jmigüi`.

²³ Jo mfi`naa` Fidiée` i cuø` juguiú` júu` røø` e ni`jmeáiñ` 'nú` dseáng` jíi` dsea` quiá`bre. Jogui mfi`naa`r cajo e nijmér` i` 'nú` lajíi` fi` niteáang`na` cogo` jalé` e í` áa`na', jogui e nijmér` i` 'nú` jial laco` seeng`na` fi` ngúu` tåang`na` e laco` ja` dsee` nilisea` quií`na` jíi` cogo` mi` nití` í` e nijáa`tu Fíi`naa` Dsea` Jmáang` fi` jmigüi` la. <sup>24</sup> Jo Fidiéeb` dsea` cató`r` jneaa`aa` e laco` ni`uïng`naa` dsea` quiá`r, jogui dseáng` jmiti`bre e jo.

Júu` guicoo` quiá` Paa` li` cadséng~

²⁵ Dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang~, féem`ba` Fidiée` uií` quií`i`!

²⁶ Jo røøng` rúng`na` e ngocáng` óo`na` cogo` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fi` na.

²⁷ Jo fíi`i` 'nú`, la'eáang` cogo` Fíi`naa` Dsea` Jmáang~, e fí`na` e ji` la fi` quini` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` fi` na.

²⁸ Güi`fib` Fíi`naa` Dsea` Jmáang` güea` quiá`r` jee` 'nú`.

Jo lanab jíi` fé` ji` la`uií` quiá` Paa` e catíng` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` fi` Tesalónica.

2 Tesalonicenses

1 Jnea~ Paa~, col̄ing~ cōo~ Silvano jogui Timoteo, jmo'naa' e ji` la e cat̄ing~ jaléng~ 'nú', dsea` rú~- naa' dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~, dsea` neáang`na' fi` naa' fidiée` Tesalónica, j seeng` cōeng` cōo~ Tiquí~ii` Fidiée` jogui cōo~ Fí~naa' Dsea` Jmáang~. **2** Jo m̄i`naa' Tiquí~ii` Fidiée` cōo~guí Fí~naa' Dsea` Jmáang~ e ni'fr~ güea~ quiá'r~ jee~ 'nú' jogui e nicuó'r~ 'nú' e niliseeng`na' jugui~ júu~ røø`.

Fidiéeb~ niquidsí~ í~ quiá~ jaléng~ dsea` røøng` dsee~

3 Dsea` rú~naa' dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~, yejib~ 'né~ cuóø~naa' gui'máang~ Fidiée` uii~ quií~ 'nú', co` lajob cat̄ing~ 'né~ jmó~naa', co` eáang`guí já~ l̄ing~ 'nú' júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~ lacoo` jmi~ jogui eáang`guí jmi`neáang`na' dsea` rúng~na` lacoo` jmi~ lacoo` jmi~ cajo. **4** Jo lajoba` fé~naa' júu~ uii~ quií~na` jee~ jaléng~ dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ e iáang` dsí`baa'; jo fé~naa' e tébi` 'nú' lajíi~ fi` teáang`na` cōo~ Dsea` Jmáang~, jogui já~bi` l̄ing~na` júu~ quiá~ dsea` do cajo jalí` l̄i` móo~na` jalé~ iihuíi` cōo~guí jalé~ e jmáng~ dsea` ga` 'nú' uii~ e cuíng`na` Dsea` Jmáang~. **5** Jo cōo~ e job cuó'r~ li` e dseáng~ røøb` quid-sí` Fidiée` í~ quiá~ jaléng~ dsea` jmigüi~, jo la'eáang` e iihuíi` e iing~na` do, lajoba` nitfng`na` e Fidiée` nicár` nifí` quií`na`.

6 Co` Fidiée` laco` cat̄im` jmóor`, joba` nicuó'r~ iihuíi` jaléng~ dsea` j cuó'r~ iihuíi` 'nú'. **7** Jogui 'nú', dsea` móo~na` iihuíi` lana, Fidiéeb~ nicuó~ 'nú' e jo` nids-ing~na` jíi~ cōo` iihuíi`, jogui lajobi jnea~ cajo, jo` nine~naa` iihuíi`. Jo jalé~ e la nidsijée` mi` nitf~ i` e nigüéeng~tu Fí~naa' Jesús fi` jmigüi` la col̄ing~ cōo~ jaléng~ ángeles j`gøng` quiá'r~, jo njigiáin` fi` yé~ jmigüi` e quiíñ~ jee~ niing~ jí~. **8** Jo nijáar` fi` jmigüi` la e laco` nicuó'r~ iihuíi` jaléng~ dsea` j ja` iing~ jmicuúng` Fidiée` o`guí jíi'r~ júu~ quiá~ jial nileáng` dsea` jee~ jalé~ dsee` quiá'r~ la'eáang` cōo~ Fí~naa` Dsea` Jmáang~. **9** Jo jaléng~ dsea` i`bing` ni`íng~ iihuíi` e eáang` mi` njúui~ e jo` tóo` jmi~ tñiñ~, co` huíib` eáang` ni'náiñ` cōo~ Fidiée` jogui cōo~ e laniing` 'gøng` dsea` do. **10** Jo lajob nill` mi` nijáa'tu Fí~naa` Dsea` Jmáang~. Jo ie~ jo, jaléng~ dsea` quiá'r~ ni-jmi`gø`bre dsea` do jogui njmiféiñ` dsea` do cajo; jogui lajobi 'nú` cajo, lajob nijmée`na`, co` eáam` já` nicalfng`na` lajalé~ júu~ e nicaguiá`na` jee~ 'nú'.

11 Joba` eáam` féng`naa` Fidiée` uii~ quií~na`, jogui m̄i`naa're e njmícōo`r~ 'nú` e niliseeng`na` røø` l̄i` laco` cat̄ing~ e jmé` dsea` j nicatø'r~ e ni'uñi~ do dsea` quiá'r~. Jogui m̄i`naa're e njmícōo`bre 'nú` cōo~ e

'gøiñ` do e laco` guiább` ni'uñing~ jalé` e iing~ 'nú` jmée`na` cōo~guí jalé` ta` jmoo`na` la'eáang` e ca-jáang~ yaang~na` fi` jaguo` Dsea` Jmáang~. **12** Jo féng`-naa` Fidiée` lana e laco` eáam` njmi`gó` dsea` Fí~naa` Jesús la'eáang` cōo~ 'nú`, jogui Fí~naa` Jesús eáam` njmi`gór` 'nú` cajo. Jo nill` jalé` e jo dsøco` eáam` guiúng` Fidiée` cōo~guí Fí~naa` Dsea` Jmáang` cōo~ 'nú`.

Júu~ quiá~ mi` nijáa'tu Dsea` Jmáang` fi` jmigüi` la

2 Jogui lana, dsea` rú~naa`, nifff`guí 'nú` quiá~ mi` nijáa'tu Fí~naa` Dsea` Jmáang` fi` jmigüi` la, jogui mi` nijíi` rú~naa` cōo`r~ cajo, jaléng~ jneaa~aa`, dsea` l̄i`naa` dsea` quiá'r~. Jogui m̄i`ñi` 'nú` e ja` jmifng~na` lajíi~ e i` óo`na`, o`guí føøng~na` mi` njíng~ dsea` e níagüém` Dsea` Jmáang` fi` jmigüi` la. Co` seem` dsea` i` njíng~ e fé`r` cuaiñ~ quiá~ Fidiée` e júu~ jo, dsø` o` já~. Jogui seem`bi dsea` j fé` e quiá~ Fidiée` e júu~ jo, dsø` o` já~ e lajo. Jo seem`bi dsea` cajo e jíñ~ e jneab` cajmée`e fi` ni` jí` quié`e e júu~ jo, dsø` o` já~ e lajo cajo. **3** Joba` fñi`guí 'nú`, dsea` rú~naa`, e ja` jmigóøng` yaang~na` jíi~ cōo` mi` fé` dsea` e níagüéeng~tu Dsea` Jmáang`. Dsøco` lajee` nú` guí e jmi~ jo, dseáng` cab` nigüéeng` dsea` Fidiée`, jo ie~ job cajo njmijnéeng` 'ñia` j dsea` j`l̄ing` do fi` jmigüi` la, jo Fidiée` dseáng` nibíim`breiñ` do fi` l̄i`ñi`^ . **4** Jo i` dsea` j`l̄ing` do dseáng` cab` nigüéeng` jalé` e jmiféng` dsea` laco`guí mi` jmféiñ` e quiá~ Fidiée` . Jogui iing~ j dsea` j`l̄ing` do fa` e njmiféng` dsea` ir` cartí` njmér` e nigüéar` l̄i` si` éé` quiá~ Fidiée` fi` dsí` sináu` guá~, jogui njmeáng` 'ñia'r` e i`bre 'gøng`guí laco` Fidiée` .

5 ¿Já` tóo` áa` 'nú`, dsea` rú~naa`, e caffit` 'nú` jalé` e la ie~ lamí` cataang`naa` col̄ing~ cōo~ 'nú` fi` na fi` Tesalónica? **6** Jogui lana niñfb` 'nú` e` e níacajníng` quiá~ j dsea` j`l̄ing` do e laco` ja` mi` cajmijnéeng` 'ñia'r` jeéng`guí jíi~ laco` jmi~ e stí`ñi` e njmijnéeng` 'ñia'r` . **7** Jo lana fñi`m` dsea` njmóor` jalé` e 'l̄i`ñi` , jo jíi~ Fidiéeb` dsea` cuó'r` jneaa~aa` e ngáng`naa` jialí` jmóo` dsea` jalé` e 'l̄i`ñi` do. Jo lico` 'nú` guí e ja` jíi` njnín` quiá~ jalé` e 'l̄i`ñi` do e laco` nidsijée` jalé` e nícafá`a na. **8** Jo mi` njmijnéeng` 'ñia` j dsea` j`l̄ing` do jee` jaléng` dsea` jmigüi` , job mi` nitf~ i` e nijáa'tu Fí~naa` Jesús fi` jmigüi` la calé` catú` e quiá~ njmiguiéeiñ` quiá~ j`l̄ing` do la'eáang` cōo`ñi` eáang` do jogui cōo`ñi` capí`ñi` guí e njíáur` fi` mo'oø` . **9** Jo mi` nijáa` j dsea` j`l̄ing` do la'eáang` cōo`ñi` bi` quiá~ j`l̄i`ñi` j`l̄ing` rúiñ` j`l̄i`ñi` Satanás, joba` njmigøøiñ` dsea` cōo`ñi` jalé` e l̄i`ñi` e

nijmér̄ cój̄'~gui jalé̄' e quí̄r̄ jmí̄' la'eáanḡ cój̄'~ e bí̄ quiá̄' fí̄' ī'lín̄' do. ¹⁰Jo nijmigó̄iñ̄ jalénḡ' dsea` ī niteáanḡ' fí̄ e nidsiliñ̄' fí̄ lī' lí̄' cój̄'~ jalé̄' e 'lí̄' e quí̄r̄ jmí̄' jmér̄. Jo jalénḡ' ī dsea` ī niteáaiñ̄'~ e fí̄ jo, co' ja` calí̄iñ̄' fa' ca'íñ̄' lají̄' júu' quiá̄' Dsea` Jmáanḡ e laco' nileáiñ̄' jeē jalé̄' dsee' quiá̄' r̄. ¹¹Jo uiinḡ' e ja` calí̄nḡ' ī dsea` do e júu' jo, joba' cuó̄b' Fidiéē fí̄' e jáb' lí̄'lín̄' ī dsea` do jalé̄' e o' já̄' e nijmigó̄' ī dsea` ī'lín̄' do. ¹²Joba' dseeb̄ nicuó̄' Fidiéē jalénḡ' ī dsea` ī' mítí̄ lī' nití̄' ī' lajo, co' calí̄iñ̄' e cajméē jalé̄' e 'lí̄' do jogūt ja` calí̄iñ̄' fa' já̄' calí̄iñ̄' lají̄' júu' quiá̄' Dsea` Jmáanḡ.

Jial guínḡ' Fidiéē jalénḡ' dsea` ī nileáanḡ jeē jalé̄' dsee' quiá̄'

¹³Dsea` rú'naa' dsea` quiá̄' Dsea` Jmáanḡ, eáam' neáanḡ Fidiéē 'nú'. Jo jnea'̄, sojiéb̄' 'nē' cuó̄b' naa' gui'máanḡ' Fidiéē cuaiñ̄' quií̄' 'nú', dsuco' Fidiéē caguíñ̄' 'nú' latí̄ mī' uiinḡ' e quiá̄' nileáanḡ'na' jeē jalé̄' dsee' quií̄'na'. Jo cajméē lajo la'eáanḡ cój̄'~ e tā quiá̄' Jmígū' quiá̄'r̄ e cuó̄' e uínḡ'na' dseánḡ' dsea` quiá̄'r̄ jogūt la'eáanḡ' e já̄' nicalénḡ'na' júu' quiá̄' Dsea` Jmáanḡ' cajo. ¹⁴Jo uiinḡ' e laba' caguínḡ' Fidiéē' 'nú' la'eáanḡ' cój̄'~ júu' quiá̄' Dsea` Jmáanḡ' e guia' jnea'̄ jeē' 'nú' e laco' nilí̄'na' nilisea' quií̄'na' fí̄' lí̄' niinḡ' 'gønḡ' Fí̄'naa' Dsea` Jmáanḡ.

¹⁵Joba' fí̄'guí̄' 'nú', dsea` rú'naa', jiē' mī' tó̄'na' lají̄' fí̄' niteáanḡ'na' cój̄'~ Dsea` Jmáanḡ, jo ja` tó̄'na' lají̄' júu' quiá̄' Dsea` Jmáanḡ' e nica'éē'naa' 'nú' lajeē' cataanḡ'naa' colí̄nḡ' o'gui jalé̄' e toō' fí̄' nī' jī' e nicasiīnḡ'naa' quií̄'na' fí̄' na cajo. ¹⁶Jo co' eáam' guiúnḡ' Fidiéē' cój̄'~ jneaa'aa', nañ̄' fa' ja` catí̄nḡ'naa', dsu' cajmi'neáam'bre jneaa'aa' jogūt nícacuó̄r̄' jneaa'aa' e tab̄' dsí̄'naa' latā' lají̄' fí̄' téé̄'ee' cój̄'~ Dsea` Jmáanḡ, jogūt jmanḡ' e guíú̄'ba' sijeenḡ'naa' quiá̄'r̄ cajo. Joba' mít̄'naa' Fí̄'naa' Dsea` Jmáanḡ' cój̄'~gui Tiquí̄'i' Fidiéē' e nicuó̄'r̄' 'nú' bí̄' lají̄' fí̄' niteáanḡ'na' e jmeē'ba' jmanḡ' e guíú̄' jogūt e fó̄'na' jmanḡ' júu' guíú̄' cajo.

Mít̄'na' Fidiéē uí̄' jnea'̄

³ Jo lí̄' ngoo' cadsénḡ'gui fí̄'t̄' 'nú', dsea` rú'naa', féenḡ'na' Fidiéē' uí̄' jnea'̄ e laco' jminá'gui ninī' júu' quiá̄' Dsea` Jmáanḡ' fí̄' la'únḡ' fí̄' jmígū'. Jogūt féenḡ'na' dsea` do cajo e jalénḡ' dsea` ī ninú' e júu' do nī'fí̄'bre e ngocánḡ' dsí̄' lí̄' laco'gui cajmeē' 'nú' mī' canáū'na' júu' quiá̄' Dsea` Jmáanḡ. <sup>2</sup>Jogūt mít̄'na' Fidiéē' cajo e laco' nileáiñ̄' jnea'̄ jeē jalénḡ' dsea` ī'lín̄' ī' sooo' dsí̄', co' ja` lají̄nḡ' dsea` já̄' lí̄' iñ̄' júu' quiá̄' Dsea` Jmáanḡ. <sup>3</sup>Jo dseánḡ' jmitib̄' Fidiéē' lají̄' júu' cuó̄r̄, jo jmíco'~bir 'nú' e ja` njimítunḡ' óo'na' lají̄' fí̄' teáanḡ'na' cój̄'~ Dsea` Jmáanḡ, jogūt njimí'óñ̄' 'nú' e laco' ja` nijmigó̄onḡ' fí̄' ī'lín̄' 'nú' cajo. ⁴Jogūt nisitā' dsí̄'naa' e Fí̄'naa' Dsea` Jmáanḡ' ni-

jmicó'~r̄ 'nú' e jmoo'ba' jogūt e jméē'bí̄ jalé̄' e nī'casíiñ̄'naa' 'nú' do. ⁵Jo mít̄'naa' Fí̄'naa' Dsea` Jmáanḡ' e nicuó̄'r̄' 'nú' e lí̄'na' jial tí̄' heáanḡ' Fidiéē' 'nú' jogūt e nicuó̄'r̄' 'nú' bí̄ quiá̄'r̄' e nité'na' e fénḡ' óo'na' lají̄' fí̄' teáanḡ'na' laco'gui cateá̄' Dsea` Jmáanḡ' 'ñia'r̄.

La guíim̄'ba' 'nē' e jmé̄' dsea` tā

⁶Jo síi'~guí̄' 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá̄' Dsea` Jmáanḡ, la'eáanḡ' cój̄'~ júu' quiá̄' Fí̄'naa' Dsea` Jmáanḡ, e ja` quínḡ' yaanḡ'na' jeē jalénḡ' dsea` quiá̄' Dsea` Jmáanḡ' ī ja` iinḡ' jmé̄' tā, co' ī dsea` ī' ja` seeiñ̄' cō̄nḡ' cój̄'~ jalé̄' júu' e casíiñ̄'naa' 'nú' lamf̄' jéenḡ'gui. ⁷Co' niñ̄b̄' 'nú' guí̄' jial dseánḡ' 'nē' niliseenḡ'na' lí̄' laco'gui nicalisé̄' jnea'̄ jeē' 'nú'; dsu' co' jmoob̄' jnea'̄ tā' lajeē' calisé̄'naa' jeē' 'nú', ⁸jo jí̄' cō̄ḡ' née'~ ja` camí̄'naa' e niquíē'naa' quiá̄' dsea` e ja` niquí̄'naa' quiá̄'r̄. Co' lí̄' lí̄' cajmi'úunḡ'naa' e cajmó'naa' tā' uó̄' jmíb̄' e laco' ja` cacuó̄'naa' iihuí̄' jí̄' jaanḡ' 'nú'. ⁹Dsu' ofa' ja` catí̄nḡ'naa' e nimf̄'naa' 'nú' e nijmico'~naa' jnea'̄, co' lí̄' lí̄' calí̄iñ̄'naa' e nī'éé'naa' 'nú' jial dseánḡ' 'nē' jméē'na' tab̄. <sup>10</sup>Co' mī' cataanḡ' jnea'̄ jeē' 'nú', cacuó̄'baa' 'nú' lají̄' e júu' la e fé̄' lala: Doñ̄' ī' dsea` ī ja` iinḡ' jmé̄' tā, ja` cuó̄'naa' r̄ e nidó̄'r̄. ¹¹Dsu' lanagūt nicalineb̄' jnea'̄ e seem' 'nú' e fínḡ'naa' jméē'na' tā, jo líco' tī' óo'na' e quínḡ'naa' lí̄' ja` catí̄nḡ'ba'. <sup>12</sup>Jo jalénḡ' ī dsea` ī' nisíiñ̄'naa'r, la'eáanḡ' cój̄'~ júu' quiá̄' Fí̄'naa' Dsea` Jmáanḡ, e güijméē'bre tā' laco' catí̄nḡ', jo lajoba' nilí̄'r̄ jalé̄' e 'nér̄' lajeē' e taaiñ̄' fí̄' jmígū' la.

¹³Joba' fí̄'guí̄' 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá̄' Dsea` Jmáanḡ, jiē' mī' tó̄'na' e jmoo'na' e guíú̄' lí̄' laco'gui jí̄' fí̄' niteáanḡ'na'.

¹⁴Jogūt song seenḡ' jaanḡ' lajeē' 'nú' ī ja` nú' lají̄' júu' e fé̄' jnea'̄ e fí̄' nī' jī' la, joba' quié̄'na' cuente rø̄' ī' jo jo' sicō̄nḡ'gui yaanḡ'na' cój̄'~ r̄, jo lajob ī dsea` ī' nilí̄' fí̄' lí̄' iñ̄' quiá̄' jalé̄' e jmóor̄' do. ¹⁵Dsu' o' uí̄' jo 'nú' nimáanḡ'na're cajo, co' lí̄' lí̄' lí̄' 'nē' fønḡ'na'r jial laco' catí̄nḡ' e niliseem'bre lí̄' laco'gui la catí̄nḡ' e fønḡ'na' jaanḡ'gui dsea` rúnḡ'na' dsea` quiá̄' Dsea` Jmáanḡ.

Júu' lí̄' cadsénḡ' quiá̄' Paa' e catí̄nḡ' dsea` seenḡ' fí̄' Tesalónica

¹⁶Jo 'ñia' Fidiéē' ī cuó̄' juguiá̄' júu' rø̄' güijméē'bre lajo cój̄'~ 'nú' contø̄nḡ' cój̄'~ doñ̄' ee'go jmoo'na'; jogūt güiliseem' dsea` do contø̄nḡ' cój̄'~ 'nú' cajo.

¹⁷Jnea'̄ Paa' jmo' o e júu' guicó'~ e catí̄nḡ' 'nú' la cój̄'~ layaanḡ' guó'o. Jo jí̄' lanaba' e tñ̄'n jmoo' o cój̄'~ jalé̄' jī' quié̄'e caguíeē'gui cajo e laco' liñ̄' dsea` e jneab̄' dsea` jmo' o. ¹⁸Jo güi'lib̄' Fí̄'naa' Dsea` Jmáanḡ' güea'~ quiá̄'r̄' fí̄' jeē' 'nú' lajalénḡ'na'.

Jo lanab jí̄' fé̄' jī' tó̄' tú̄' quiá̄' Paa' e catí̄nḡ' jalénḡ' dsea` quiá̄' Dsea` Jmáanḡ' ī seenḡ' fí̄' Tesalónica.

1 Timoteo

1 Jnea~ Paa~, jo l̄iññ' jaang` dsea` apoo` i jmoo` ta~ ni' juu^ quiá~ Dsea` Jmáang~. Jo Fidiée` i láang` jneaa~aa' jee~ dsee~ quií~i cōo`~gui Dsea` Jmáang~ i cuø` jneaa~aa' e nita~ dsì`naa' cōo'r~, i bing` caquiú` ta~ lajo. **2** Jo jmo`o e ji` la e catíng` 'nø~, Timoteo, co` 'nub` lin` lafa' dseáng` joo`o i dseáng` lajang`^ nica-jáng` uø` fí` jaguó` Dsea` Jmáang~. Jo mít` tiquí~i Fidiée` cōo`~gui Fí`naa' Dsea` Jmáang~ e ni'l` rø` güea~ quiá`r` fí` li` tåan`, jogui e nil` fí` l̄iññ` 'nø~, jogui cajo e nicuør` e niliseen` juguiú` juu^ rø`.

Juu^ fí` 'goo` quiá~ jaléng` dsea` i jmigóong` dsea` cōo`~ jalé` e er`

3 Jo l̄i` lacó` jíi` e nicaffit` 'nø~, Timoteo, ie~ cangó`o fí` l̄i` se` Macedonia, jo fá`túu lana, e dobi nijá` e fí` fí` Éfeso e lacó` niliúun`~ jaléng` i dsea` i e` juu^ e ja` cōøng` røø` cōo`~ juu^ quiá~ Dsea` Jmáang~ e jo` ni-jmé` guir lajo. **4** Jogui niffi`re cajo e ja` 'nè` cár` cuente lajíi`~ juu^ cuento quiá~ dsea` mi` áang` qui`naa` o`gui jalé` juu^ e ja` tóo` jmi` té` cuiñ` quiá~ dsea` mi` áang` qui`naa`. Co` cōo`~ jalé` e juu^ la lico` uiing` e sea` jíi` ta` jíi`m` jo ja` e jmcóo`~ e jo fa` nidsicuáng`gui lacó` si`i` e juu^ quiá~ Fidiée` e quiá~ jial já` l̄iñng` dsea` juu^ quiá~ Dsea` Jmáang~.

5 Dsø` e lab uiing` quiá~ e juu^ quiá~ Fidiée` do e 'nè` njimi`neáang`naa` dsea` rú`naa` e guiú`dsi`naa`, jogui e tñng`naa` guí`~naa` jnang` e guiú` e catíng` jmé`naa`, jogui cajo e ja` l̄iñng`naa` juu^ quiá~ Dsea` Jmáang~ e ngocáng`dsi`naa`. **6** Co` seem` i l̄iñng` dsea` i niciatú` e juu^ la jo nícar` fí` jie` jo nifé`r` jmang`^ juu^ e ja` uiing` sea`. **7** Dsøco` lico` iiñ` jmeáng` yaaiñ` tifa` i e` juu^ quiú` ta` quiá~ dsea` Israel, dsø` ja` ngáiñ` do e` guóng` lacoo` lacoo` e juu^ e er` la úung` do.

8 Co` níne`baa` guiú` jalé`naa` e eáam` fíng` ta~ e juu^ quiú` ta~ do e cajme` Moi` do fíng song jmáng` dsea` ta~ dseáng` lacó` si`i` quiá~. **9** Jogui 'nè` e tóo` dsi`naa` cajo e jíi`~ co` juu^ quiú` ta~ ja` calf` fa` e catíng` jaang` dsea` i jmoo` jmang`^ e guiú`; dsøco` e juu^ e quiú` ta~ do calf` e catíng` jaléng` dsea` soo` dsí` cōo`~gui jaléng` dsea` i laang` mi` ee`go ta` huí`, jogui cōo`~gui jaléng` dsea` i jmoo` jalé` e l̄i` e laço` jmírong` dsee` yaaiñ`, jogui jaléng` dsea` i ja` jmí`go` Fidiée` o`gui jmí`gór` juu^ quiá~ dsea` do cajo, jogui jaléng` dsea` i jngang` tiquí~i niquí~, osi l̄i` doñi` jíi` dsea` i jmoo` ta` jngang` dsea` rúng`<sup>10</sup>, l̄i` lajaléng` dsea` i lée` e güíññ` cōo`~dsea` i o` quiá`r`, osi dseaññ` lée` e güíññ` la'o` dseañuiñ`, osi dseam` lée` e güíññ` la'o` dseamññ` é, jogui jaléng` dsea` i

jmoo` ta~ løøng` jogui ta~ 'nñng` dsea` , jogui jaléng` dsea` i ngi` ta~ quié` jalé` juu^ adsee` , jogui jaléng` dsea` i éeng` fíi` , jo dsø` o` já` jalé` e fé`r` do. Jo l̄i` lacó` cuøøng` fe`ee` , e e juu^ quiú` ta~ do catíng` jaléng` i jmoo` l̄i` doñi` ee` e ja` cōøng` røø` cōo`~ juu^ nigo`~ quiá` Fidiée` . **11** Jo e juu^ nigo`~ do røøb` cōøng` cōo`~ e juu^ jlo`~ quiá` jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá`r` . Jo i Fidiée` dsea` güeang`^ ni-cacuør` jnea~ ta~ e niníi`~gui e juu^ jo.

Gui'máang` Fidiée` e fíi` l̄iññ` jnea~

12 Jo cuøø`ø gui'máang` Fí`naa` Dsea` Jmáang~ car` ngocáng`dsi` e nícacuør` jnea~ bí` e lacó` niníi`~gui juu^ quiá`r` , co` eáam` nita~ dsíir` cōo`~ jnea~ , joba` nícacuør` jnea~ e ta~ jo. **13** Jo nañi` fa` jnea~ malíi`~gui eáang` gab` cafá`a uii` quiá` Fí`naa` Dsea` Jmáang~, jogui gab` cajmeáan`~n jaléng` dsea` quiá`r` , jogui caløøm`bí` jaléng` i dsea` i cajo, dsø` ie` jo eáam` calf` fíi` l̄iñng` Fidiée` jnea~ , co` ja` mi` cuín`n Dsea` Jmáang~ ie` jo, jogui ja` níi` cajo e` jalé` e ga` e jmoo`o do. **14** Jo dsø` Fí`naa` Fidiée` eáam` caliguiúñ` cōo`~ jnea~ , jo cajmér` e nícajáang`~ 'nía`a fí` jaguór` jogui e njimi`neáan`re cajo e ngocáng`dsi` uíi`~ e cøøng` see`naa` cōo`~ Dsea` Jmáang~.

15 Dsøco` dseáng` e jáb` e juu^ la, jogui dseáng` la guím` 'nè` nil` já` l̄iñng` jaléng` dsea` e juu^ la cajo; Fí`naa` Dsea` Jmáang` cajár` fí` jmigü` la e lacó` nileáñ` jaléng` dsea` røøng` dsee` , jo lajee` lajaléng` dsea` røøng` dsee` , jnea~bing` i eáang`gui l̄iñng` lajo.

16 Jo uíi` e lajob l̄i` , joba` Fidiée` eáam` calf` fíi` l̄iññ` jnea~ ; jo cajmér` lajo e laço` Fí`naa` Dsea` Jmáang` cajmínejíñ` fí` quini` jaléng` dsea` jiéng` jial tíi` e féng` dsí` uíi` quié`e. Jo cajmér` lajo e laço` cōo`~ jnea~ e laço` cuø` li` quiá` jaléng` dsea` i nabí njáng` yaang` fí` jaguó` dsea` do, jo lajoba` niliseeiñ` cøøng` cōo`~ Fidiée` lata~. **17** Joba` majmi`goo`naa` Fidiée` jogui majmíféng`naa`re cajo, co` íb` Fidiée` i quiú` ta` fí` laúng` fí` jmigü` lata~, jogui íb` cajo i ja` cuøøng` lí` júung` jogui ja` quí` jmi` fa` e nineeng`naa`re, jogui jíi`~ íb` Fidiée` i já`! Jo lajob l̄i` .

18 Joba` fíi`~gui 'nø~, Timoteo, 'nø` i lín` lafa` joo`o, l̄i` lacó`gui jíi`~ juu^ e nícafé` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` lamí` jéeng`gui uíi` quií` , e la'eáang` cōo`~ e juu^ jo njimi`úun` e njimée` røø` lajíi`~ ta~ e ní-cangññ` . Jo jmée` e ta~ jo la'eáang` e nisin` teá` fí` quiú` cōo`~ Dsea` Jmáang` jogui e nitíñ` guí`~ e quiú` e catíñ` e njime` . Dsø` i l̄iñng`gui dsea` niñ`bre jalé` e quiú` e 'nè` jmér` dsø` ja` cajmér` lajo, joba` ja` té`r`

e teáaiñ̄ teá` fí` guiú̄ cágó̄ Dsea` Jmáanḡ. <sup>20</sup> Jo lajob nicalf̄ cágó̄ gáḡ dseañ̄, jaanḡ i sii` Himeneo jogui jaanḡ gui i sii` Jaanḡ, jo nicajáan̄ n̄ i dsea` la fí` jaguō fiī i 'línḡ e lacō nijmitíñ̄ e ja` cár̄ júū ga` uiī quiá̄ Fidiéē.

Jial 'né̄ nimf̄ dsea` Fidiéē uiī quiá̄ dsea` rúiñ̄

2 Jo e laba' la guínḡ e liúun̄ n̄ jalénḡ dsea` rú̄ naa', e mī ffeiñ̄ Fidiéē, 'né̄ mfr̄ jm̄l̄eē uiī quiá̄ jalénḡ dsea` rúiñ̄ e lacō sea` jalé̄ e 'nélñ̄, jogui e cuø̄r̄ gui'máanḡ Fidiéē cágó̄ jalé̄ e jmoō dsea` do. ² Jogui 'né̄ b̄i mfr̄ Fidiéē cajō uiī quiá̄ jalénḡ dsea` cágó̄ i quiñ̄ tā cágó̄ gui quiá̄ l̄f̄ doñ̄ iñ̄ dseatā cajō, e lacō cuø̄ønḡ e nilisœ̄naa' juguiñ̄ júū rø̄ e ja` jmoōnaa' tā jínḡ, jogui e jm̄ḡoōnaa' Fidiéē e ngocánḡ dsí̄naa', jogui e seēnaa' e jmoōnaa' jmanḡ e guiú̄. ³ Cō e joba' guiú̄, jogui cajō lajoba' e iáanḡ dsí̄ Fidiéē i caleáanḡ jneaāaa' jeē jalé̄ dseē quiñ̄, ⁴ cō Fidiéē iñ̄ e lajíñ̄ dsea` nileáiñ̄ jeē dseē quiá̄r̄, jogui iñ̄ e niliñ̄ dsea` lajíñ̄ júū quiá̄r̄ e catínḡ Dsea` Jmáanḡ. <sup>5</sup> Ds̄cō jō seenḡgui Fidiéē iñ̄ fínḡgui, cō jaam̄ Fidiéē i seenḡ; jogui jā seenḡ fínḡ iñ̄ quiñ̄ jmíñ̄ iñ̄ iñ̄ uíñ̄ quiá̄ dsea` jmigǖ fí̄ quinī Fidiéē, cō jíñ̄ Dsea` Jmáam̄binḡ iñ̄ quiñ̄ jmíñ̄ jmé̄ lajo. <sup>6</sup> Jo íb̄ dsea` i cajánḡ 'ñia' car̄ cajúiñ̄ e lacō niquíñ̄ cuiñ̄ quiá̄ jalé̄ dseē quiá̄ jalénḡ dsea` jmigǖ, jo jalé̄ e jo cajmijnéem̄ Fidiéē mī catíñ̄ iñ̄ lajo. <sup>7</sup> Jo uíñ̄ e joba' e ca'náanḡ Fidiéē jneā e lñ̄in̄ jaanḡ dsea` apóō i quié̄ júū quiá̄ Dsea` Jmáanḡ jogui iñ̄ nī júū quiá̄ dsea` do. Jo casíñ̄ jneā e lacō nīéé̄e jalénḡ dsea` i jā lñ̄inḡ dsea` Israel e júū sea` contøønḡ e catínḡ Dsea` Jmáanḡ jogui jial nijánḡ yaaiñ̄ fí̄ jaguō Fidiéē cajō. Jo dseánḡ já̄ e júū e cafá̄a na, cō jā jmigóōo.

⁸ Jo lajoba' iinḡ jneā e jalénḡ dsea` güijmifém̄bre Fidiéē fí̄ doñ̄ jié̄ fí̄ lñ̄ seeiñ̄ e fí̄ dsíir̄ jmanḡ e guiú̄ jogui e ō guiúñ̄ ōgui e jíñ̄ cajō. ⁹ Jogui lajobī iinḡ jneā cajō e jalénḡ dseam̄ güiquíñ̄bre sīr̄ lacō catínḡ, jogui e jā 'né̄ fā e cár̄ 'mī e 'goō̄ e toō jalé̄ e 'mō, ōgui 'né̄ fā e nijmiñ̄nḡ 'ñia'r̄ e nijmér̄ e jlōñ̄gui jñ̄huguir̄ ōgui 'né̄ e cár̄ jalé̄ 'ñí̄ e 'mō eáanḡ lafa' cunéē osi cuȳ e 'mō eáanḡ ōgui sīr̄ e 'mō eáanḡ cajo. ¹⁰ Jo ds̄t̄ jā 'né̄ jmér̄ lajo, cō lñ̄ iñ̄ 'né̄ e jmér̄ jmanḡ e guiúb̄ lacō catínḡ e jmoō jalénḡ dseam̄ iñ̄ dseánḡ nijánḡ yaanḡ fí̄ jaguō Fidiéē. ¹¹ Jo lajalénḡ dseam̄ 'né̄ e nú̄bre lajalé̄ e ē dsea` quiá̄ Dsea` Jmáanḡ e jā 'séer̄ teá̄ jíñ̄ cō, jogui cajō 'né̄ e náūbre lajíñ̄ e tā e sīñ̄ e nijmitir̄. ¹² Jo ōgui jneā cuø̄ø̄ fí̄ e jalénḡ dseam̄ nīér̄ fí̄ lñ̄ siseánḡ dsea` ōgui e nisór̄ yúñ̄gui lacō dseañ̄, cō iinḡ jneā e tiib̄ nijér̄ mī nitíñ̄ lñ̄ siseánḡ dsea` quiá̄ e nijmiféñ̄ Fidiéē. ¹³ Ds̄cō cuø̄ønḡ Adámb̄inḡ i cajméaanḡ Fidiéē, jogui bā cajmeáaiñ̄ iñ̄ dseam̄ iñ̄ sii` Eva do. <sup>14</sup> Jogui ō Adán i caligónḡ, cō iñ̄ dseam̄ iñ̄ sii` Eva do, íb̄ i caligónḡ quiá̄ fiī iñ̄ 'línḡ do iē jō, jogui mī caligóōñ̄ quiá̄ iñ̄ 'línḡ do, job mī ca'uñ̄inḡ dseē fí̄ jmigǖ la. ¹⁵ Ds̄t̄ nileám̄ jalénḡ dseam̄ jeē

dseē quiá̄r̄ song nijmitir̄ lajíñ̄ e jmoō jaanḡ niquiá̄ dsea` jogui song e ngocánḡ dsíir̄ nijánḡ yaaiñ̄ fí̄ jaguō Dsea` Jmáanḡ e jā litúnḡ dsíir̄ jogui song nijmiñ̄neáaiñ̄ jalénḡ dsea` rúiñ̄, jogui cajō song seeiñ̄ lacō catínḡ e jmoō dsea` i cuínḡ Dsea` Jmáanḡ.

Jial 'né̄ lñ̄inḡ dsea` i quié̄ nif̄ quiá̄ dsea` quiá̄ Dsea` Jmáanḡ

3 Jo lajob fí̄t̄guí 'nø̄ Timoteo, jo dseánḡ e jáb̄ e júū la: song jaanḡ dsea` iñ̄ e nicár̄ nif̄ quiá̄ dsea` quiá̄ Dsea` Jmáanḡ, joba' cō tā guiúb̄ jø̄r̄ e iñ̄ nijmér̄ jónḡ. <sup>2</sup> Cō iñ̄ dsea` i quié̄ nif̄ do 'né̄ jmér̄ jmanḡ e guiúb̄ e lacō jā cuø̄ønḡ e nicuó̄ dsea` dseē ír̄. Jogui jā 'né̄ e seenḡ fínḡ dseam̄ quiá̄r̄, jogui 'né̄ e iñ̄ dsíir̄ cágó̄ jalé̄ tā quiá̄r̄ jogui e guiinḡ dsíir̄ cágó̄ jalé̄ tā e nijmér̄, jogui 'né̄ e nijmiñ̄gó̄ dsea` ír̄. Jogui 'né̄ e sitíñ̄ e cuø̄r̄ lñ̄ doñ̄ iñ̄ dsea` e nidóiñ̄ jogui lñ̄ nijéiñ̄ mī iñ̄ guilínḡ fí̄ quiá̄r̄; jogui eáanḡ 'né̄ tñ̄iñ̄ e e'r̄ jalénḡ dsea` cajo; ³ jo jā cuø̄ønḡ fā e lñ̄iñ̄ jaanḡ dsea` fínḡ ōgui e jmoōr̄ tā tñ̄inḡ cágó̄ dsea` rúiñ̄, cō 'né̄ e lñ̄iñ̄ jaanḡ dsea` iñ̄ jmicóō dsea` rúnḡ, jogui e jā 'nóor̄ miñ̄; jogui 'né̄ e lñ̄iñ̄ jaanḡ dsea` i jā dsináanḡ cuū cajo. <sup>4</sup> Jo iñ̄ dsea` iñ̄ 'né̄ e tñ̄im̄bre quiñ̄r̄ tā sinúū quiá̄r̄, jogui 'né̄ e quiñ̄r̄ tā rø̄ jalénḡ jø̄r̄ e lacō nijmitiñ̄r̄ rø̄ jalé̄ tā huñ̄; ⁵ Ds̄cō song jaanḡ dseañ̄ jā tñ̄iñ̄ quiñ̄r̄ tā rø̄ sinúū quiá̄r̄, joba' jial nilíñ̄r̄ e niquiúr̄ tā jalénḡ dsea` quiá̄ Dsea` Jmáanḡ jónḡ? ⁶ Jo lajob lñ̄, cō iñ̄ dsea` i quié̄ nif̄ do jā cuø̄ønḡ e lñ̄iñ̄ jaanḡ dsea` i tá̄ caquíñ̄ cajínḡ 'ñia' e ca'uñ̄iñ̄ dsea` quiá̄ Dsea` Jmáanḡ, cō jial fínḡ cabínḡ Fidiéē ír̄ uíñ̄ e cajmijlønḡ 'ñia'r̄ lñ̄ lacō calíñ̄ cágó̄ fíñ̄ iñ̄ 'línḡ malíñ̄gui eáanḡ. ⁷ Jogui 'né̄ e lñ̄iñ̄ jaanḡ dsea` iñ̄ catínḡ e nijmiñ̄gó̄ iñ̄ dsea` i jā lñ̄inḡ dsea` quiá̄ Dsea` Jmáanḡ do ír̄, jo lajoba' jā nicuó̄ dsea` dseē ír̄ ōgui nijmigóønḡ fíñ̄ iñ̄ 'línḡ ír̄ cajo.

Jial 'né̄ lñ̄inḡ jalénḡ iñ̄ dsea` i néé̄ nī jalénḡ dsea` quiá̄ Dsea` Jmáanḡ

⁸ Jogui lana iin̄n fá̄a quiá̄ jalénḡ dsea` iñ̄ jmoō tā néé̄ nī jalénḡ dsea` quiá̄ Dsea` Jmáanḡ. Jo jalénḡ iñ̄ 'né̄ lñ̄iñ̄ dseañ̄ iñ̄ guíunḡ iñ̄ jmiñ̄gó̄ dsea` quiá̄, jogui 'né̄ e quié̄ jmanḡ júū e já̄, jogui jā cuø̄ønḡ fā e nijmér̄ tā fí̄ ōgui e jmér̄ tā jmigóønḡ dsea` cajo e lacō nilíñ̄r̄ cuū. <sup>9</sup> Jogui 'né̄ e dseánḡ e jáb̄ lñ̄iñ̄ car̄ ngocánḡ dsíir̄ e júū quiá̄ Dsea` Jmáanḡ e já̄ lñ̄iñ̄naal do, jogui 'né̄ 'ñí̄bre jnanḡ e guiú̄ e nijmér̄. ¹⁰ Ds̄t̄ la'uiñ̄ janḡ 'nē̄ 'ñíñ̄ñ̄ cágó̄ tā jíñ̄b̄ e fí̄ lñ̄ seánḡ dsea` jo song guiú̄ nijmér̄ e tā jo, jogui bā nicuóønḡ e niliñ̄ dsea` iñ̄ néé̄ nī dsea` quiá̄ Dsea` Jmáanḡ. ¹¹ Jogui lajobī jalénḡ dseam̄ quiá̄ jalénḡ iñ̄ dseañ̄ iñ̄ néé̄ nī jalénḡ dsea` quiá̄ Dsea` Jmáanḡ 'nē̄ e lñ̄iñ̄ dseam̄ iñ̄ catínḡ e nijmiñ̄gó̄ dsea` ír̄, jogui 'nē̄ e jā quié̄ jalé̄ adseē, jogui dseánḡ eáanḡ 'nē̄ e iñ̄ dsíir̄ cágó̄ jalé̄ tā jmoōr̄, jogui 'nē̄ e éer̄ lacō catínḡ cágó̄ jalé̄ e jo. ¹² Jo iñ̄ dseañ̄ iñ̄ néé̄ nī do jā

cuóøng` fa' e seeng` fíing` dseamf' quiá'r-, jogui 'né- e tñiñ` quiá'r- ta~ røø` jaléng` jóor` cóo`~gui jaléng` dsea` sinéu` quiá'r- i caguaang` gui. ¹³ Dsucó` mi` jmoo` jaléng` i dsea` i née` ni` do røø` jalé` ta~ quiá'r-, joba` lí`bre e jmi`gó` jaléng` dsea` ír` jogui e éaang` gui lita~ dsíir` e teáiñ` teá` fi` guiú` cóo`~ Dsea` Jmáang`.

Júu` laniing` e caliñí` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang`

¹⁴ Jo eáam` iin`n e ninii`i fi` na lajee` lajmináb` e nimáang` túu` 'nø` calé` catú`; dsu` lana jmo`o e ji` la, ¹⁵ dsucó` song cacøøng` guí` e ja` mi` guiée` e fi` na, joba` niñí`ba` jial 'né` ée` jaléng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` i líng` laco` dsea` sinéu` quiá`~ Fidiée` i jí` jogui i seeng` contøøng` do. Jo jaléng` i dsea` íbing` i se` teá` jogui e jmi`ó`r` lajíi`~ e júu` já`~ e cajmée` Fidiée` la'eáang` cóo`~ Dsea` Jmáang`. <sup>16</sup> Jo dseáng` eáam` laniing` 'gøng` jalé` e júu` jo e ja` cajmijnéeng` Fidiée` lamí` jéeng` gui do. Jo lalab lí` e júu` jo: Dsea` Jmáang` cajmijnéeiñ` 'ñia'r` fi` jmigü` la e líiñ` jaang` dsea` la jneaa~aa`, jo e Jmigu` quiá`~ Fidiée` do cuó` li` e Dsea` Jmáang` líiñ` jaang` dsea` i ja` røøng` dsee` jíi`~ coo`.

Jo cangám` jaléng` ángeles ír`.
Jo eáang` cani` júu` quiá'r` fi` la'ung` fi` jmigü`,
jogui i fíim` eáang` já` caléng` júu` quiá'r`,
jo cangám`tyr fi` ñiff` calé` catú`.

Jial lí` cóo`~ jaléng` dsea` i té` e teáiñ` fi` guiú` cóo`~ Dsea` Jmáang`

4 Jo dseáng` lí`~ laco` fé` Jmigu` quiá`~ Fidiée` e mi` tí` lí`~ jaquieeng` e ni`líng` jmigü` , jo ie` jo nilseeng` i líng` dsea` i nité` e teáiñ` fi` guiú` cóo`~ Dsea` Jmáang` , co` njmér` nüe`r` lajíi`~ júu` e ni`é` jalé` guí` lí`~ e jmigó` ; jo jalé` e njmigó` do jáa` quiá`~ jaléng` i 'lim'. ² Jo jaléng` i dsea` i e` jalé` e júu` jo líiñ` dsea` i jmicaang` jogui i adsee` cajo, jo lajíi`~ e fi` dsíir` do ja` quíi`~ jmíi`~ e nilñir` su guiú` osi ja` dseeng` é, co` contøøm` jmóor` jalé` e ja` dseeng` e coob` mi` jáb`~ nilíñ` e guiéb` jalé` e jmóor` do. ³ Jo jaléng` i dsea` lala quiú` ta~ e ja` cuóøng` nicúng` dsea` guóor` o`guí cuóøng` e nidó`~ dsea` lí`~ doñi` ee` jmiñi` ; dsu` Fidiée`bing` i cuó` fi` jaléng` dsea` i nilíng` dsea` quiá'r` i nicuú` jalé` júu` já` quiá'r` cajo e cuóøm` dóiñ`~ do doñi` ee` jmiñi` , lifa` 'né` e niñíñ` gui'máam` quiá`~ jalé` e jo. ⁴ Dsucó` guiéb` lají` e cajmée` Fidiée` fi` jmigü` la, joba` ja` cuóøng` fa` e nifé`naa` e ja` dseeng` song ni`líng`naa` jalé` e jo e cuóø`naa` gui'máang` Fidiée` . <sup>5</sup> Co` la'eáang` cóo`~ e júu` quiá`~ Fidiée` e fé` dsea` mi` féiñ` dsea` do, ligüeam` jalé` e jo.

Jial líng` jaang` dsea` i jmóo` lajíi`~ e iing` Dsea` Jmáang`

⁶ Jo song ni`é` jaléng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` e júu` la, jogui eáam` tí` o` e jmitíim`bi` e júu` quiá`~ e teáang` dsea` teá` cóo`~ Dsea` Jmáang` jogui jalé` e

júu` jlo`~ e nicañí` jmitíin` , joba` ni`uín` jóng jaang` dsea` i jmóo` guiú` lajíi`~ e iing` Dsea` Jmáang` . <sup>7</sup> Jo dsu` 'nø` 'né` jmée` e ja` já`~ líng` jalé` júu` e ja` e ui`ng` sea` lí`~ laco`gui la fé` i líng` dsea` áang` qui`naa` ; co` lí`~ lí` 'né` e njmílúun` e jmi`goo`bi` Fidiée` car` ngocáng` o` cóo`~ jalé` e jmoo` jogui cóo`~ jalé` e fó` , co` e lajoba` e iing` ta` quíi`~ . <sup>8</sup> Jo lím`jíut ta` quiá`~ dsea` mi` jmóor` e cuó`r` bí` ngúu` táaiñ` , jo dsu` eáang`gui iing` ta` fíng` e jmi`gó` dsea` Fidiée` car` ngocáng` dsíir` , dsucó` e jo eáam` iing` ta` quiá`~ fi` jmigü` la jogui fi` jmigü` coo` cajo. ⁹ Jo lajaléb` e fá`a na dseáng` lajam`ba` e já`~, joba` lajíim` dsea` 'né` e jáb`~ nilíñ` e júu` jo cajo. <sup>10</sup> Jo uiing` e lajoba` e cuó`r` bí` yee`naa` jogui eáam` iing`naa` iihúff` jee` e ta`la, co` nita` dsi`naa` cóo`~ i Fidiée` i jí`~ do e íbing` i láang` dsea` jee`~ dsee` quiá`~ , lifa` eáang`gui jee` jaléng` dsea` i já`~ líng` júu` quiá`~ Dsea` Jmáang` .

¹¹ Jo lajalé` e júu` la 'né` fí`~ jaléng` dsea` jogui 'né` é`re cajo. ¹² Jo jie` mi` cuó` fi` uø` fa` e njmér` dsea` e ja` já`~ líiñ` júu` quíi`~ dsu` uíi`~ e simim`bi` laco`gui yaaiñ` . Co` lí`~ lí` 'né` e nisín` nífi` jee` jaléng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` cóo`~ lajalé` e fó` jogui cóo`~ lajalé` e jmoo` jogui cóo`~ jial 'neáan` dsea` rún` . Jogui 'né` e sin` teá` fi` guié` cóo`~ Dsea` Jmáang` jogui e jmée`~ jmang` e guié` e laco` ja` ni`ee`~ dsee` . <sup>13</sup> Jo lajee` e ja` mi` guiée` e fi` na, cuó`r` bí` uø` e ni`fí` jalé` júu` quiá`~ Fidiée` fi` lí` seáng` dsea` , jogui cuó`r` gui` bí` jaléng` i dsea` i cóo`~ e júu` jo, jogui ée`~ gui` cajo. ¹⁴ Jogui jmée`~ ta` røø` lajíi`~ e tñiñ` ngán` e cacuø` Fidiée` 'nø` mi` caquidsi` jaléng` yúu`~ dsea` cóøng`~ quiá`~ dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` guóor` fi` mogui`~ jo lajee` jo fé`r` júu` quiá`~ dsea` do.

¹⁵ Jogui quie` cuente røø` cóo`~ jalé` e na, jo lajoba` cuóøng` e nilíñ` dsea` jiéng` jial jmicuáan` e sin` teá` cóo`~ júu` quiá`~ Dsea` Jmáang` . <sup>16</sup> Jo líng` cóo`~ lajalé` e jmoo` jogui cóo`~ lajalé` e e` dsea` jiéng` cajo, jogui ja` jmitúng` o` e sin` teá` cóo`~ júu` quiá`~ Dsea` Jmáang` . Jo song jmití`ba` lajalé` e júu` na, joba` Fidiée` nileáng` 'nø` jee` jalé` dsee` quíi`~ , jogui lajob njmér` cajo cóo`~ jaléng` dsea` i nüu` jogui nüe`~ júu` quíi`~ .

Jial 'né` ée` dsea` cóo`~ dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang`

5 Jo fíi`~gui` 'nø` Timoteo, jie` mi` jmoo` e jíin`~ jaléng` dsea` cóøng` , co` lí`~ lí` 'né` e cuó`r` re bí` cóo`~ júu` røø` lafa` mi` sñiñ` cóo`~ tiquíi`ba` . Jogui 'né` sñiñ`~ røø` cóo`~ jaléng` siming` e lafa` sñiñ`~ cóo`~ rún` dsea` ngáang`~ cóo`~ba` . ² Jogui 'né` jmi`goo` jaléng` dseamf` i níseáang` lafa` niqúi`ba` , jogui cajo 'né` jmi`goo` jaléng` simf` e lafa` rúm`ba` jo ja` cuóøng` e f` a` e ga` cóo`r` .

³ Jogui cajo jmi`goo` jaléng` dseamf` 'nñi`~ i ja` seeng` i njmícoo`~ quiá'r` cóo`~ jalé` e 'nér` . ⁴ Jo song i dseamf` 'nñi`~ do seeng` jóor` osi guieer` é, joba` íbing` i catíng` i 'né` njmér` ír` e laco` njmitíiñ` do lauui` jial e 'né` njmícoo`r` jaléng` dsea` sinéu` quiá'r` jogui jial e njmér` lí`~ laco` cató` fíng` sejmiir` ír` , dsucó` lajoba` e guié` jogui cajo lajoba` e iáang` dsíi` Fidiée` . ⁵ Jo

j dseamf̄ j dseánḡ já̄' i n̄ínḡ i jā i seenḡ i njmé̄ ír̄, dsū nitab̄ dsíř̄ e Fidié̄ binḡ i njmé̄ ír̄ contønḡ, jobā yejib̄ féiñ̄ dsea` do jogui uóø̄ jm̄íib̄ miř̄ dsea` do jm̄íeē e njmicóō' reiñ̄. 6 Dsū j dseamf̄ 'n̄íf̄ j suunḡ la jmanḡ e jlō e seā ff̄ jm̄igüī la l̄iñ̄ lafā nīl̄iim̄ bre cõō' jalé̄' e l̄ī dsíř̄ do. 7 Jo ff̄ guff̄ 'n̄ē, Timoteo, iī' goō' cõō' jalénḡ dsea` quiá̄' Dsea` Jmáanḡ e júū' e n̄icafá̄' a na e lacō' jā cuóønḡ nicuó̄' dsea` dseē ír̄. 8 Jo song iī' dsea` jā guiiinḡ dsíř̄ fa' e njmicóō' r̄ dsea` rúiñ̄ l̄ī' la quié̄ cartī dsea` sinéū' quiá̄' jā iiñ̄' fa' e njmér̄ lajo, jobā j dsea` i ni- caté̄' bre lajíl̄' e siñ̄' teá̄ ff̄ guif̄' cõō' Dsea` Jmáanḡ, jo dseánḡ gā' guib̄ l̄ī' quiá̄' lacō' guí jaanḡ dsea` i jā mī jā' l̄ínḡ' júū' quiá̄' dsea` do.

⁹ Jo lajú^í dseamé^í 'nít^í i nitaang[~] fí[~] ni[~] ji[~] quiá^í e
nilicóo'r[~] cój^í jalé^í e 'nér[~] 'né[~] e ngolíiñ^í lít^í güi laco^í
sesenta jíi^í jogui^í e jaam[~] dseañt^í quiá'r[~] caliséng[~] la-
jee^í cateáaiñ^í fí[~] jmigüi^í la. ¹⁰ Jo i dseamé^í 'nít^í do 'né[~] e
ñib^í dsea^í e lñiñ^í jaang[~] dsea^í i guiúng[~] cój^í jalé^í e
guiú^í e nicajmér^í; lafa^í song nicato^í fñiñ^í røø^í jaléng^í
jóor^í, jogui^í song nica'eer^í e guiú^í cój^í jaléng^í dsea^í i
guilíng[~] fí[~] quiá'r[~], jogui^í song nicaryl^í tñ^í jaléng^í
dsea^í quiá^í Dsea^í Jmáang[~], jogui^í song nicajmicóo'r[~]
jaléng^í dsea^í i nica'ing[~] iihuñ^í, lñ^í lajee^í lají^í e guiú^í e
nicacuø^í bñ^í 'nía'r[~] e nicajmér^í.

¹¹ Jogiū ja` 'nē` fa' e nitáang[~] fí` ni<sup>~</sup> ji` do jaléng[~] i
dseamf[~] 'nff⁻ i ja` mi[~] ngolíng[~] sesenta jii[~] e laco[']
nilicógo'r[~] cóo[~] jalé[~] e 'nér⁻; dsuco['] coob[~] mi[~] nili'iin[~] e
nidsihuíin[~] cóo[~] júu[~] quiá[~] Dsea` Jmáang[~], jo iiñ[~] e
nicum[']tur guóor[~] calé[~] catú[~], ¹² joba['] dseeb[~] nilisea[']
quiá'r[~] jóng quiá[~] e ja` nijimitir[~] lajii[~] e si[~] i[~] e catíiñ[~] e
nijmér⁻. ¹³ Jogiū cajo jmóor['] ta[~] ngí[~] la gui[~] 'núu[~] e o[~] e
ta[~], jo lajoba['] e uiíng[~] e liffiñ[~]; jogiū o[~] jíi[~] e liffiñ[~] do
cajo, co['] ngír[~] ta[~] quié[~] adsee['] lí[~] doñi[~] lacaang[~] jié[~] lí[~]
ja` catíiñ<sup>~</sup>, jogiū fé'r<sup>~</sup> jalé<sup>~</sup> júu<sup>~</sup> e ja` catíiñ[~] nijmér⁻ la-
jo. ¹⁴ Joba['] iing[~] jnea[~] e nicum[']tu[~] guoo['] calé[~] catú[~]
jaléng[~] dseamf[~] 'nff⁻ i bf[~] bi[~] dsii[~], jogiū e niliseeng['] jóor[~],
jogiū e niquiú[~] bre ta[~] røø[~] sinúu[~] quiá'r[~], jo lajoba['] jíi[~]
jaang[~] dsea['] cuóøng[~] nicuó[~] reiñ[~] dsee[~]. ¹⁵ Dsuco[']
seem['] i liing[~] dseamf[~] 'nff⁻ i nica'naam[~] yaang[~] fí[~] guíe[~]
cóo[~] Dsea` Jmáang[~] jo nicanaaiñ[~] e síng[~] yaaaiñ[~] fí[~] ga[']
cóo[~] fil[~] i liing[~].

¹⁶Jo jaléng' dsea` quiá-' Dsea` Jmáang- i seeng`
dseamf' nít- jee~ dsea` sinúu~ quiá'r-, güijmée'breiñ'
í~, jo lajوبا' ja` 'né- e nicá` i dsea` quiá-' Dsea` Jmáang-
i caguaiaang-güi do ta~ e njimicoo'~reiñ' cóo~ jalé' e
'néiñ'.

¹⁷ Jogiū jaléng" dsea` cōøng~ i quiú̄' ta~ røø' jee~ jaléng` dsea` quiá" Dsea` Jmáang~ 'nē' e niquirib` e 'léeiñ~ laco' catfing~, dsu' eáang'gui guíng` 'nē' lí lajo cōo" jaléng` dsea` ijmóo` ta~ guia' jogui ta~ e' júu~ quiá" Fidiée~. <sup>18</sup> Dsøco' lalab fé" fí' ni~ jí' quiá" Fidiée~: "Ja' jnñ^ mo'oo' jó" núu~ quií" lajee' e ø're' cui'lee'." Jogiū fé'gui cajo: "Jaang` dsea` ijmóo` ta~ dseáng~ 'nē' quiib` e 'léeiñ~ laco' catfing~."

¹⁹ Jogi ja` jmiji<sup>i</sup> cajo fíng song jmóo` dsea` dsee-
quiá` jaang` lajeeⁱ dsea` cóøng<sup>i</sup> quié` niff` quiá`-
dsea` quiá` Dsea` Jmáang` song ja` mĩ caguilfíng`

gáng- gaang` dsea` jiéng` i tíi` ni~ i nija`- júu^ røø`
cuaiñ~ quiá`- jalé` e jo.

²⁰ Jogiū jaléng` dsea` quiá- Dsea` Jmáang- i ja` quiú-
dsii` e jmoo`bir jalé` e 'li`^, joba` 'né` fí`^re fí` quini`
jaléng` dsea` quiá- Dsea` Jmáang- e ja` dseeng` jalé` e
jmoo` do, jo lajoba` ni`^ gó` quiá- i caguiang` gui i
iing` jmé` lajo.

²¹ Joba' fñi⁻guñ⁻ 'nñ⁻, Timoteo, jalé⁻ e júu[^] la fí⁻ quini⁻ Fidiée⁻ quí⁻ii⁻ joguñ fí⁻ quini⁻ Dsea` Jmáang<sup>-</sup> cóo<sup>-</sup>gui fí<sup>-</sup> quini<sup>-</sup> jaléng<sup>-</sup> ángeles, e dseáng<sup>-</sup> 'néb<sup>-</sup> e contøøm<sup>-</sup> tóo<sup>-</sup> o<sup>-</sup> jalé<sup>-</sup> e júu<sup>^</sup> e nicaffi<sup>-</sup> 'nñ<sup>-</sup> la, jo ja` jmo⁻ cuente jalé⁻ e fé⁻ dsea⁻, jo coo⁻ gui'náb⁻ 'né- i⁻ í⁻. ²² Joguñ jie⁻ mí⁻ quidsi⁻ guóo⁻ fí⁻ mogui⁻ jíi⁻ jaang⁻ dsea` lajminá<sup>-</sup> e ja` mí⁻ ca'fí⁻ o⁻ røø⁻, jo lajoba⁻ ja` niquin<sup>-</sup> jee<sup>-</sup> dsee<sup>-</sup> quíá<sup>-</sup> i<sup>-</sup> dsea<sup>-</sup> i<sup>-</sup>, joguñ jmi<sup>-</sup>úun<sup>-</sup> e ja` nitén⁻ fí⁻ ni⁻ dsee⁻.

²³ Jo fít̄-guít̄ 'nú', Timoteo, e mí̄' ja` 'goo` dseeng` tu`
jo ja` u`^ layaang` jmí̄` , co' guiú`-guiú` ni'u`^ capí`^ jmí̄`^
mí̄`^ huíng` jø`^ e níco'.

²⁴ Jo seab` dsee` quiá` i liing` dsea` e dsifib` liñí` dsea` ná`-gui e nití` fi` li` nitidsí` í` quiá`-r`, dsu` sea`bi` dsee` cajo e ja` liñí` dsea` cartí` mi` niguiée` i dsea` i óo` dsee` do fi` quini` dseata~. <sup>25</sup> Jo lajob líí` coo`- jalé` e guiú` e cajmée` dsea`, sea`ba` e dsifib` liñí`r^, jo sea`bi` cajo e ja` niñí`r^ dsifí` jo cøøng`gui niñí`r^, dsu`co` ja` cuøøng` fa` lí` nijé` lajo e si`maang`.

6 *Jogui jaléng'* dsea` quiá' Dsea` Jmáang` jmoo`
ta~ quiá' dsea` 'né e eaam' njimi'gor` fiir` e lf~
jmoo` ta~ do, jo lajoba' ja` ni'uíng` e nifé` dsea` ga`
uii` quiá' Fidiée` jogui uií` quiá' júu` quiá'r` cajo.
² *Jogui song i líng` dsea` quiá' Dsea` Jmáang` jmoo`*
ta~ quiá' dsea` do seeng` fiir` i líng` dsea` quiá' Dsea`
Jmáang` cajo, jo je` mi` túr` e jmi'go'reiñ', dsaco`
røøb` teáaiñ` fí` güiñ` cöö` Dsea` Jmáang`. Co` lf` lf`
'né e njimitir` øø` güi jalé` ta~ quiá' i fiir` do, dsaco`
dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i 'neáang` rúng` líng` i
dsea` i íng` e ta~ e jmoo` i dsea` jmoo` ta~ quiá'r` do.
Joba` ffi` güiñ` 'nñ, Timoteo, ée` güi dsea` jalé` e júu` na
jogui sii` güir cajo e güijmiti`bre lajií` e júu` jo.

Jial l̪íi' mi~ d̪sináang' d̪sea` cuu-

³ Jo song seeng` i e' júu^ e jié` güi e ja` cðøøng` røø`
cóo`~ jalé` júu^ e ca'e` Dsea` Jmáang` jogüi cðóo`~ jalé`~
júu^ quiá`~ jial niliseeng` dsea` cðøøng` cðóo`~ Fidiée`,
⁴ joba` i dsea` i lñiññ` jaang` i jløm` i ja` e tñng` jíi`~ coø`.
Co' dsea` lafa` jmohuññ` quiá'r` e jmóor` ta` tñng` júu^~
quiá'r` e ja` cuø'r` júu^ rúiñ` cðóo`~ lñ` doñi` e sñiññ`; jo fi`
job lñ` uñng` jalé` dsihuññ` jogüi e ja` seeiñ` røø` jogüi e
jmiguññ` dsea` rúiñ` jogüi e ja` sea` júu^ ta` dsíi` quiá`~
rúiñ`<sup>5</sup>, jogüi jmóor` ta` tñng` e ja` guiéng` jee` jaléng`
dsea` rúiñ`⁶, co' jmang` jalé` e lñ` ba' i dsíir`⁷, jogüi ja`
cuíir` lajíi`~ júu^ sea` contøøng` e catñng` Dsea`
Jmáang`<sup>8</sup>, jo jmáiñ` ta` e júu^ jo e laco` nilí'r` cuu`.
Jo jie` mi` jmoo` e niquin` jee` jaléng` i dsea` i.⁶ Jo e
jáb` dseáng` lajob lñ`<sup>9</sup>, co' eáam` jlo`<sup>10</sup> jogüi eáam`
quiñng` cajo e júu^ quiá`~ Fidiée` quiá`~ jial niliseeng`
dsea` cðøøng` cðóo'r`<sup>11</sup>, dsñ` lñ` lajo jíi`~ quiá`~ jaléng`
dsea` i jmi`láang` dsíi` cðóo`~ jíi`~ e sea` quiá`~ bre.⁷ Dsñ`
co' jíi`~ coø` ja` ee` mi` sea` quiñnaa` mi` caliséng` naa'

fí' j̄migüí' la, jogui jíí'~ coo` ja` e cuóøng` lí' lé` naa' fí' j̄migüí' la mi` n̄idseá`~ naa' fí' j̄migüí' coo'; ⁸ jogui song seab` jalé` e quee~ naa' jogui jalé' s̄í` naa', joba' cōo'~ jíí'~ e job 'n̄e` e n̄ijmi'iáang` dsi` naa'. ⁹ Jo ds̄t' jaléng` dsea` i eáang` iing` jmeáng` yaang` e nil̄sea` cuu` quiá'r~, ja` té'r` e iiñ` n̄ijmér` jalé` e ja` dseeeng` e laco` nil̄'r` e cuu` do. Jo job lí` uíing` e nisi' fí' ga` quiá'r` e n̄ijmér` jalé` e ja` uiing` sea` jogui eáang` 'lée` quiá'r` cajo. Jo mi` jmóo` dsea` jalé` e jo, job lí` uíing` e iing` quiá`~ dsea` jogui e n̄idsiliñ` fí' lí` 'lí` mi` n̄itf` oor` quiá'r`. ¹⁰ Ds̄tco' mi` dseáng` eáang` dsináang` dsea` cuu`, job lí` uiing` quiá'r` e iiñ` n̄ijmér` jalé` e 'lí`~; jogui i liing` dsea` nicatú`bre e teáaiñ` fí' guiú` cōo`~ Dsea` Jmáang` ds̄t' uíi`~ e jmóor` lajo, joba' lana eáam` ja` juguiá`~ n̄iseeiñ`.

Júu` laniing` quiá`~ Paa` e casí'r` Timoteo

¹¹ Jo fíí`guíí' 'n̄u` Timoteo, 'n̄u` i líing` dsea` quiá`~ Fidiée` j̄mihuíng` uø` quiá`~ jalé` e 'lí`~ na. Jo güllisem`ba' fí' j̄migüí' la e ee`~ jmang`~ e guiú~, jogui contøom` 'n̄e` guiing` o`~ e jme`~ jíí'~ e iáang` dsi` Fidiée` jogui e sin` teá` cōo`~ júu` quiá'r` jogui e jmi`neáan`~ dsea` rún` jogui e féng` o`~ cōo`~ jalé` iihuíí` e iin`~ jogui e ja` j̄mijløng`~ uø` cōo`~ dsea` rún`. ¹² Jogui cuóø`~ b̄f` uø`~ e contøøng`~ sín` teá` fí' guiú` cōo`~ Dsea` Jmáang`~; jogui jie` mi` tiun` jalé` e júu` na, joba' nitin`~ fí` lí` guiú` mi` n̄ijúun`~, ds̄tco' uiing` e lajoba` e cató`~ Fidiée` 'n̄u` jogui uiing` e joba` cajo ca-jmee`~ 'n̄u` júu` fí` quini` fííng` dsea` e dseáng`~ e já`~ ba` e sin` teá` cōo`~ Dsea` Jmáang`. <sup>13</sup> Jogui lana fíí`guíí' 'n̄u` Timoteo, fí` quini` Fidiée` i cuó` e jí`~ dsea` fí' j̄migüí' la, jogui cajo fí` quini` Dsea` Jmáang` i café` juguiá`~ quiá`~ Fidiée` fí` quini` Poncio Pilato, <sup>14</sup> joba` fíí`guíí' 'n̄u` e jmée`ba` n̄u`~ jalé` e nifíí`~ 'n̄u`~ jo ja` j̄misiñ`~ jalé` e jo cōo`~ e jié`~ jo lajoba` ja` e uiing` sea` e n̄ijin`~. Jo jmee`bi` lajo cartí` mi` n̄itf` í`~ e nigüéeng`tu Fí`naa` Dsea` Jmáang` fí` j̄migüí' la. ¹⁵ Jo

n̄ijmé` Fidiée` lajo mi` n̄itf` e í`~ jo, ds̄tco' jíí'~ íb` dsea` i güeang`~ jogui i néé` ni`~ lajalé`~ cōo`~ lajaléng`~ jogui i niing`~gui eáang` jee`~ jaléng`~ dsea` mogui~, jogui jíí'~ íb` Fí` féng`~ quiá`~ jaléng`~ dsea` quiú`~ ta`~ cajo. ¹⁶ Jogui jíí'~ íb` i ja` tóo` j̄mif`~ e n̄ijúuiñ`~, jogui contøøm` seeiñ`~ e guiiñ`~ lí`~ jlo`~ jneá`~ jí`~ e jíí'~ jaang`~ dsea` j̄migüí` cuóøng` lí`~ dsiquíeeiñ` fí` jo, o'gui jíí'~ jaang`~ dsea` mi` cangáaiñ`~ dsea` do o'gui lí`r` fa` e niníiñ`~ dsea` do cajo. ijo majmifém`baa`re lata~, co` jíí'~ íb` dsea` i 'gøng`!~ Jo lajob nilí`.

¹⁷ Jo fíí`guíí' 'n̄u` Timoteo, e júu` la: Síi`~ jaléng`~ dsea` i eáang`~ sea` cuu` fí' j̄migüí` la e ja` güijmijløng`~ yaaiñ`~ e eáang`~ ta`~ dsíir` cōo`~ jalé`~ cuu` quiá'r`~, ds̄tco' jalé`~ e jo seab` mi` ja` ee`~ quiing` jíí'~ cōo`~. Ds̄t` ja` 'n̄e`~ j̄mér`~ lajo, co` lí`~ lí`~ 'n̄e`~ j̄mér`~ e ta`~ dsíir` jíí'~ cōo`~ Fidiéeb`~ co` jíí'~ lí`~ bing`~ dseáng`~ i cuó`~ jalé`~ e 'n̄e`~ naa` quiá`~ e see`~ naa` fí` j̄migüí` la. <sup>18</sup> Jo síi`~ jaléng`~ i dsea`~ sea` cuu`~ do e güijmée`bre jmang`~ jalé`~ e guiú`~, jogui e eáang`~ güijmícōo`r`~ jaléng`~ dsea` rúiñ`~, jogui e contøøng`~ guiing`~ dsíir`~ e n̄ijmícōo`r`~ cōo`~ jalé`~ e sea`~ quiá'r`~ jaléng`~ dsea` i ja`~ sea`~ jalé`~ e 'n̄e`~. <sup>19</sup> Jogui song n̄ijmícōo`~ i dsea`~ sea`~ cuu`~ do jaléng`~ dsea` rúiñ`~ cōo`~ jalé`~ e sea`~ quiá'r`~, joba`~ sea`~ uiing`~ quiá'r`~ e nitíiñ`~ fí` lí`~ guiú`~ mi`~ n̄ijúuiñ`~ e nil̄seeiñ`~ juguiá`~ júu`~ røø`~ lata~.

Júu` lí`~ cadséng` quiá`~ Paa`

²⁰ Jo fíí`guíí' 'n̄u` Timoteo, jie` mi` j̄mitúng`~ o`~ lajíí`~ ta`~ e nica`fin`~ quiá`~ Fidiée`~. Jogui jie` mi` já`~ nuu`~ jalé`~ júu`~ 'lí`~ e ja`~ uiing`~ sea`~, o'gui e jmée`~ ta`~ jííng`~ cōo`~ jaléng`~ dsea` i jííng`~ e t̄iñ`~ ngáiñ`~. <sup>21</sup> Ds̄tco` i liing`~ dsea` i já`~ nicalíng`~ e júu`~ j̄migoo`~ do nicatú`bre e já`~ líiñ`~ júu`~ quiá`~ Dsea` Jmáang`~.

Jo m̄í`~ fí`~ naa` Fidiée`~ e ni'fr`~ güea`~ quiá'r`~ fí` lí`~ seeng`na`~. Jo lajob nilí`.

Jo lanab jíí'~ fé`~ jí`~ la'uui`~ quiá`~ Paa`~ e catíng`~ Timoteo.

2 Timoteo

1 Jnea~ Paa~, jo jaang` dsea` apóo^ ijmoo` ta~ ni`
júu^ quiá~ Dsea` Jmáang~ lín`n, co' lajob iáang`
dsíi` Fidiéé` cajmér` cóo` jnea~. Jo la'eáang` e niseen`
cøøng` cóo` Fíi`naa` Jesús, joba` Fidiéé` nícacuø'r`
jnea~ e niliseen` cøøng` cóo`r` lata~ lít` laco` lít` júu~
quiá`r` e nícacuø'r` lami` jéeng`gui. **2** Jo jmo`o e ji` la e
catíing` 'nø~, Timoteo, co' lin` lafa` joo`o i eáang` iin`n.
Jo mít` Tiquí`naa` Fidiéé` jogui Fíi`naa` Dsea` Jmáang`
e ni`fr` güea` quiá`r` fí` lít` tåan` jogui e nilí` fít` lít`niñ`
'nø` jogui e nicuø'r` 'nø` e niliseen` juguiú` júu` rø`.

'Né` guiá~ dsea` júu~ e` jalé` jmoo` Dsea` Jmáang`
cøo`r`

3 Jo lacoo` née` mi` fón`n Fidiéé`, dséng` dsii` 'nø~,
Timoteo, jo uøø` jmít`b` cuøø`ø guimáang` dsea` do
uii` quií~. Jo dseáng` lajíi` e iing` Fidiéé` jmoo`o lít`
laco`gui la cajmée` jaléng` lít` dsea` aang` quié`e, jo
tab` dsii` e guiéab` jmoo`o jalé` e ta~ jo fí` quini`
Fidiéé`. **4** Jo tóob` dsii` jial fí` calén` mi` calí` júu` rú`
naa`, joba` iim`baa máang`túu` 'nø` calé` catú` e laco`
nilí`iáang`túu` dsii`. **5** Jo tóob` dsii` cajo e dseáng` e la-
jam`ba` teá` sin` cóo` júu` quiá` Dsea` Jmáang` e
ngocáng` o`. Co` la'uui` cajmée` lajo i niyúng` quií` i si-
i` Loida jogui niquíi` i sii` Eunice, jo tab` dsii` e lajob
nilíing` 'nø` cajo.

6 Joba` fít`guí` 'nø~, Timoteo, jmeáang`gui` ta~ lajíi` e
quíi` jmít` e cangíing` quiá` Fidiéé` mi` caquidsii`
guoo`o fí` yá` mogui`. **7** Dsúco` Fidiéé` ja` cacuø'r`
jnea~aa`, dsea` lít`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`,
Jmiguí` quiá`r` e laco` njmó`naa` 'gó`naa`, co` cacuø'r`
jnea~aa` Jmiguí` quiá`r` e 'gøng` e laco` quií`naa`
jmít` jogui e njimi`heáang` rú`naa` jogui e lajang` i`
dsi`naa` røø` cóo` jalé` e jmoo`naa`. **8** Joba` ja` jmoo` e
lít` lít`n` e niguiá` júu` jalé` e cajmée` Fíi`naa` Jesús,
o`guí jmoo` i` lít`n` uií` quié`e cajo dsu` uíi` e sijnfín`n
fí` dsíi` 'nøñí` dsu` e guiaa` júu` quiá` dsea` do. Dsu`
lít` lít` 'né` e guiaab` o` e ni`in` jalé` iihuú` lít` laco` la
lín` jnea~ uíi` e guia`naa` júu` quiá` Dsea` Jmáang`
quiá` jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá`r`. Jo
Fidiéé`bing` ijmícog` 'nø` cóo` b` quiá`r` jee` jalé` e
dsingfín` do. **9** Jo Fidiéeb` dsea` i caleáang` jneaa~aa`
jee` dsee` quií`i` jo nícató`r` jneaa~aa` e laco` dseáng`
lajang` ni`uifíng`naa` dsea` quiá`r` ijmoo` jmang` e
iin`~. Jo lajíi` nút`gui e nitirøo` jmigü`ba` e ca`f` dsíi` e
njímér` lajo; dsu` ja` cajmér` lajo uíi` e nícajmó`oo` e
guié`, co` cajmér` lajo uíi` e lajob calí`iin` jogui co`
eáam` guíuiñ` cóo` jneaa~aa` la'eáang` cóo` Dsea`
Jmáang`. **10** Jo lana Fidiéé` nícajmilir` e eáam` guíuiñ`

cóo` jneaa~aa`, co` casíiñ` Dsea` Jmáang` fí` jmigü` la
e laco` níleáñ` jneaa~aa` jee` jalé` dsee` quií`i` jogui e
ca`lím`bre b` quiá`' mó` cajo. Jo la'eáang` cóo` e júu`
e quiá` jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá`r` do, ca-
jmijnéeng` Fidiéé` jee` jneaa~aa` jial e nilisëe`naa`
cøøng` cóo`r` lata~.

11 Jo Fidiéé`bing` i níca'náang` jnea~ e laco` niguiaa`
jalé` e júu` na, jogui e nícasíiñ` jnea~ e lín`n jaang`
dsea` apóo` jogui e lín`n jaang` tifa` i e` jalé` e júu` jo.
12 Jo uiing` e joba` e dsingfín`n iihuú` lana. Dsu` ja`
jmoo`o i` lín`n cuaiñ` quiá` jalé` e jo, dsúco` dseáng`
lajam` nícuíñ`n Dsea` Jmáang` jo fí` jaguo`bre níca-
jáang` 'niá`a. Jogui eáam` níta` dsii` e quíi`bre jmít` e
ni`méiñ` jalé` ta~ e nícangfín`n quiá`r` cartí` mi` njáa`-
tur calé` catú` fí` jmigü` la.

13 Jo fít`guí` 'nø~, Timoteo, jmeé` e quié` níff` quií`
jalé` e níca`ée`e 'nø` lamí` jéeng`gui e quiá` jial
teáang` dsea` teá` cóo` júu` quiá` Dsea` Jmáang`
jogui jial jmí`neáang` dsea` rúiñ`. **14** Jogui la'eáang`
cóo` Jmiguí` quiá` Fidiéé` e seeng` jee` jneaa~aa`,
jmeé` i` lajíi` e juguiú` quiá` Dsea` Jmáang` e
nícaguiar` fí` jaguo`.

15 Jo niñíb` 'nø` guíú` e jaléng` dsea` quiá` Dsea`
Jmáang` i seeng` fí` lít` se` Asia catiúum`bre jnea`; jo
jee` i` quiíng` i` dsea` i sii` Figelo cóo`gui Hermó-
genes. **16** Jo mít` Fíi`naa` Dsea` Jmáang` e nilí` fí` lít`niñ`
jaléng` dsea` sinúu` quiá` i` dsea`ñ` i sii` Onesíforo,
dsúco` jmiguíb` ya` cajmícog`r` jnea~, co` cajár` e ja-
jmítíi`r` dsii`, jogui ja` cajmér` i` lít`niñ` uíi` quié` e dsu`
uíi` e sijnfín`n. **17** Co` mi` cagüéiñ` fí` la fí` Roma, jo
dsift` lajob canaaiñ` 'náiñ` jnea~ car` cadséiñ` jnea~, jo
ja` cajmi`ñ` jíi` capí` lajee` jo. **18** Joba` mít` Fidiéé`
uii` quiá` i` Onesíforo do e nilí` fí` lít`neiñ` mi` nití`
jmít` e njáa`tu Dsea` Jmáang` fí` jmigü` la. Jo niñíb`
'nø` guíú` e eáam` cajmícog` i` dsea` do jneaa~aa` la-
jee` cataang`naa` fí` Éfeso.

'Né` e jmó`naa` té`baa` cóo` jalé` iihuú`

2 Jo fít`guí` 'nø~, Timoteo i lít`ing` lafa` joo`o, teá` sin`
uø` e fí` nisin` la'eáang` cóo` e b` e nícangfín`
quiá` Dsea` Jmáang`. **2** Jogui jalé` júu` e canúu` e ni-
cafá` jnea` fí` quini` jaléng` dsea` fít`ing`, joba` fít` i`nø`
lana e ni`é` dsea` jiéng` e júu` jo. Jo 'né` jmée` lajo
jíi` cóo` dsea` i ta` o` cóo` lít` lajaléng` dsea` i li`
quíi` jmít` e ni`é`r` jaléng` dsea` jiéng`.

3 Jogui jmeé` té` cóo` jalé` iihuú` e dsingfín` uíi` e
lín` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` lít` laco`gui la jmoo`
jaang` lée` té`r` cóo` jalé` e dsingfín`ñ. **4** Dsúco` jíi`

jaang` 'lée~, e lajee~ e jmóor` ta~, catíng~ e nijmér~ náu'r~ lajíi~ ta~ quiá~ jaang` dsea` jiéng~ i ja` líng~ fiir~, co' lajíi~ fíi~bre 'né~ e nijmi'láaiñ` dsíiñ~. ⁵ Jogui lajobi cajo, fa' jaang` dsea` cóo` bóø~, ja` catíng~ e ni'líñ` lajíi~ e calf'r~ do fíng song ja'gui cajmitir~ røø` laco'gui jíi~ e sí'lí~ e cóo` dsea`. ⁶ Jogui lajobi cajo, fa' jaang` dsea` jmóor` ta~ jenuu~, catíng~bre e ni'líñ` guiée~ quiá'r~ la'uii~ mi~ niró` jalé~ e jnir~. <sup>7</sup> Joba' fíi~guí' nñ~, Timoteo, iñ` o` røø` lajíi~ e júu~ e fíi~t' nñ~ lana, jo lajoba' Fíi`naa' Dsea` Jmáang~ nijmicóo'r~ 'nu~ e ningán~ røø` lajíi~ e júu~ na.

⁸ Jo contøøng~ jmguién~ o` jalé~ e cangongfíng~ Dsea` Jmáang~, i dsea` i cajíi~tu la'uii~ jee~ jaléng~ iñ~, jogui i líng~ dsea` sijy~ dseata~ dsea` féng~ Daví~, jo lanab jíi~ líf~ júu~ e guia` jnea~ quiá~ jial laang` dsea` jee~ jalé~ dsee~ quiá'r~. ⁹ Jogui uíi~ e guiaa~ júu~ laba' e íñ~n jalé~ iihuí~, jo jí~gui e ñúum~baa iuun~ fí~ dsíi~ 'nññi~ lafa' jaang` dsea` i nica'lée~; dsu' e júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~ e guiaa~ la ja` líf~ fa' e ja` cuøøng~ líñi~ dsea` dsuco' ja` jíe~ sijní~ quiá~. <sup>10</sup> Jo uíi~ e lajob líf~, joba' jmoo'baa té~e cóo` jalé~ e iihuí~ la e laco' jaléng~ dsea` i nicaguíng~ Fidiée~ i nilíng~ dsea` quiá'r~ nilí'r~ e nileáiñ` jee~ jalé~ dsee~ quiá'r~ jo niliseeiñ~ fí~ ñíff~ lata~ la'eáang~ cóo` Fíi`naa' Dsea` Jmáang~.

¹¹ Jo dseáng~ e jáb~ lajíi~ e júu~ e fíi~t' nñ~ la:
Song nijúu~naa' uíi~ e líf~naa' dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~, joba' nilisee~baa' cóo'r~ lata~ cajo.

¹² Jogui song jmoo~baa' té~naa' cóo` jalé~ iihuí~ e ngíng~naa',
joba' ni'lí~baa' í~ røø` cóo'r~ fí~ jmgüi~ cóo~.
Jogui song fé~naa' e ja` cuíng~naa'r,
joba' lajob nijíñ~ cajo e ja` cuíñ~ jneaa~aa' mi~ tí~ lí~ jo.

¹³ Jogui song jmoo~naa' e ja` já~ líng~naa' júu~ quiá'r~,
dsu' ír` contøøm~ jmitir~ jalé~ e nícajíñ~,
co' ja` cuøøng~ fa' e ja` jmitir~ jalé~ júu~ quiá'r~.

Jaang` dsea` i jmoo` ta~ e iáang` dsíi` Fidiée~

¹⁴ Jo fíi~guí' nñ~, Timoteo, jmguién~ dsíi` jaléng~ dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ jalé~ júu~ e nífa~a la, jo liúung~ jaléng~ fí~ fí~ quini~ Fidiée~ e ja` güiquíñ~ e tíng~ júu~ quiá'r~ cóo~ lí~ doñí~ ee` júu~. Dsuco' jalé~ e júu~ jo ja` e ta~ íng~ jíi~ cóo~; jo líco` lée~ jogui jmoo` e dsicam~ jaléng~ i dsea` i núu` jalé~ e jo. ¹⁵ Jo jmee~ quíj~ car` ngocáng` o` e nilí'iáang` dsíi` Fidiée~ cóo~ jalé~ ta~ jmoo~, jo lajoba` ja` nill~ lí~ líñ~ quiá~ jalé~ e jo. Jogui ée~ røø` jaléng~ dsea` júu~ sea` contøøng~ quiá~ Fidiée~. ¹⁶ Jogui jie~ mi~ jmoo` fa' e quíñ~ jee~ jaléng~ dsea` i fé~ jalé~ júu~ e ja` uiing~ sea~; dsuco` jaléng~ dsea` i jmoo` lajo, eáang`gui dsihuíñ~ quiá~ Fidiée~ lacoo` jmi~ lacoo` jmi~, <sup>17</sup> jogui eáam` ni'r~ jalé~ e júu~ lí~ e er~ do lí~ laco` líf~ coo` jmoihuí~ e dsicuáng` jmiñá~. Jo lajob cangongfíng~ i dseañ~ i sii` Himeneo cóo~gui i sii` Fileto, <sup>18</sup> co` i dsea` gáng~ la nícacár~ fí~ ga` lajee~ e cuíñ~ Dsea` Jmáang~, jo lana ningíñ` fé~r`

júu~ e nícajíb`tu jaléng~ dsea` i nícajúng~. Jo cóo` jalé~ e júu~ e fé'r~ do, nícaligóm~ i líng~ dsea` i já~ líng~ e júu~ e sea` contøøng~ quiá~ Fidiée~. <sup>19</sup> Dsu` Fidiée~ lafa` catá'r~ coo` tíi~ fí~ quiá~ 'náu~ e té~ huóø~ e ja` ni'líng~, jo e tíi~ fí~ do líf~ la líf~ e júu~ la e ja` tóø` jmiñ~ ni'líng~, jo lalab fí~: "Jo nícuim` Fíi`naa` Fidiée~ jaléng~ dsea` i líng~ dsea` quiá'r~"; jogui fí~bi cajo: "Jaléng~ dsea` i jíng~ e líf~iñ~ dsea` quiá~ Fíi`naa` Fidiée~ 'né~ nitú~bre e jo` jmér~ jalé~ e ja` dseeng~ e lamí~ jmóor~ do."

²⁰ Dsuco` fa' coo` dsíi` sinéu~ quiá~ jaang` dsea` i sea` cuu~, o` lají~ e jmáiñ~ ta~ do líf~ cóo` cuné~ o`gui cóo` cutee~, co` seab` cajo e líf~ cóo` 'ma` jogui cóo` guóo~. Dsu` e líng~ e jmáiñ~ ta~ do jmáiñ~ ta~ mi~ jmóor` jmiñ~ laniing~, jogui e líng~gui e do jmáiñ~ ta~ contøøng~. <sup>21</sup> Jo song jaang` dsea` contøøng~ jmi`úuñ~ e laco` ja` nitéiñ~ fí~ ni~ dsee~, joba` ni'uññ~ jaang` i si'íng~ jogui i líng~ ta~ quiá~ Fidiée~. Jo Fidiée`bing` i njimeáng~ ta~ ír` e laco` nijmér~ jmang~ e guíú~.

²² Jo fíi~guí' nñ~ jie~ mi~ quíñ~ jee~ jalé~ e ja` dseeng~ e líting~ jaléng~ sìming~ cóo` sìmí~ e jmóor~, jo teá`gui sin` uø~ e jmoo` jmang~ jalé~ e guíú~, jo e já~gui líñ~ júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~, jogui e jmi`neáang`gui` jaléng~ dsea` rún~, jogui e seeng`gui` jugui~ júu~ røø~. Jo jmee~ jalé~ e jo colíng~ cóo` jaléng~ dsea` i náng~ Fidiée~ e ngocáng` dsíi~. <sup>23</sup> Jogui jie~ mi~ quíñ~ jee~ jalé~ júu~ íi~ e ja` uiing~ sea~, co` niññ~ba` guíú~ e jalé~ e júu~ jo quiéé~ jíi~ ta~ jíim~. ²⁴ Jo jaang` dsea` i jmoo` lajíi~ e iing~ Fíi`naa` Dsea` Jmáang~ ja` cuøøng~ e ningíñ~ ta~ tíng~ cóo` jaléng~ dsea~, co` o` lajo e catíng~ e nijmér~. Co` lí~ lí~ 'náe~ jmér~ jmang~ e guíú~ cóo` lí~ doñí~ lí~ dsea~, jogui 'náe~ e quíñ~bre jmiñ~ jial ni'e'r~ dsea~, jogui 'náe~ e féng~ dsíi~bre cóo` jaléng~ dsea` rúiñ~, ²⁵ jogui 'náe~ e ja` jmjiløng~ 'náia'r~ mi~ liúiñ~ jaléng~ dsea` i ja` jíi~ júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~; jo la'eáang` cóo` e jo, jangám~ nijmicóo~ Fidiée~ quiá~ jaléng~ i dsea` i e laco` níquí~ jíng~ yaaiñ~ fí~ quini~ dsea` do, jogui e níjá~ líñ~ júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~, ²⁶ jo lajoba` ni'lí~tu dsíi` røø` e laco` níjmihiúing~ yaaiñ~ cóo` fí~ i líng~, dsuco` i`bing` i lamí~ 'mé~ quiá'r~ e jmóor` lí~ doñí~ ee` e iing~ i.

Jial nilíng~ dsea` mi~ níjaquíéeng~ e tí~ lí~ ni'líng~ jmgüi~

³ Jogui fíi~guí' nñ~, Timoteo, 'náe~ níñ~ba` e mi~ ní~ jaquíéeng~ e tí~ lí~ ni'líng~ jmgüi~, eáam` huíng~ níl~. ² Dsuco` jaléng~ dsea` i niliseeng~ ie~ jo líco` níjmi`jíiñ~ jíi~ yaam~bre jo jo` jmjíiñ~ jaléng~ dsea` jíéng~gui, jogui eáam` níl~ dsináaiñ~ cuu~, jogui ní~ jmjiløng~ yaaiñ~, jogui eáang` níjmíráang` yaaiñ~ cóo` jalé~ e nícajméer~. Jogui gab` nífe'r~ quiá~ dsea` jogui quiá~ Fidiée` cajo, jogui ja` níjmér~ náu'r~ cóo` jalé~ ta~ quiá~ sejmiir~, jogui ja` nícuó'r~ gui'máang~ dsea` mi~ ee`go ngíññ~ o`gui níjmi`gór` Dsea` Jmáang~ cóo` jalé~ júu~ quiá~ dsea` do cajo. ³ Jogui ja` níjmi`neáaiñ~ o`gui níl~ fíi~ líñ~ jaléng~ dsea~, jogui nífe'r~ júu~ adsee~ e níññ~ jaléng~ dsea` rúiñ~, jogui ja` téeng~ yaaiñ~ e iñ~ nijmér~ lajíi~ e lí~ e lí~ dsíi~, jogui eáam` nijmér~

saang` dsíir` cóo` jaléng` dsea` rúiñ`, jogui nijmér` e 'nì` níim`bre lajalé` e guiú` e jmoo` dsea`. <sup>4</sup>Jogui gab` nifé`r` e 'nfiñ` jaléng` dsea` i seeng` røø` cóo`r`, jogui eáang` niliteá` dsíir` e nijmér` jalé` e ga` e lf` dsíir`, jogui eáang` nijmér` e nijmjløng` yaaiñ` cóo` jalé` e í` dsíir` e tñiñ`, jogui eáang`gui ni'nó'r` jalé` e jmi`iáang` dsíir` e lafa` nijmiféiñ` Fidiée`. <sup>5</sup>Jogui cóo` jalé` e jmoo` i dsea` do, eáang` nijmigøøiñ` jaléng` dsea` e lñiñ` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, dsu` dseáng` ja` já` e lñiñ` lajo, co` ja` jmoo` laco` catíng` e jmoo` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` la'eáang` cóo` e 'gøng` quiá` dsea` do.

Joba' fñi`guí `nø` Timoteo, jie` mi` jmoo` fa` e niquín` jee` jaléng` i dsea` lana. <sup>6</sup>Dsøco` i lñing` i dsea` la`l` lico` jmoo` ta` ngí` quiá` dsea` jo jmigøøiñ` jaléng` dseamí` i ja` huñng` tøng` fí` ni` dsee`. Jo jaléng` i dseamí` i eám` røøiñ` dsee`, co` lico` jmoo` lajíñ` e ga` e lf` dsíir` yaam`bre, ⁷jo contøøm` tí` dsíir` jmitíñ` mi` ee`go júu` 'mñ` sea`, dsu` dseáng` ja` tøø` jmi` e quí`r` jmi` fa` e ningáiñ` e júu` já` quiá` Fidiée` e catíng` Dsea` Jmáang`. ⁸Joba' fñi`guí `nø` e júu` la, e lf` laco` cajmée` i dsea` láang` gáng` i caliséng` malíñ` do i sii` Janes cóo` quiá` Jambres ie` lami` cajníñ` quiá` Moi`, jo lajob cajo nijmér` jaléng` i dsea` i seeng` mi` nijaquieeng` e tí` lf` ni`lñng` jmigüí`, co` nijním`bre quiá` e júu` já` quiá` Fidiée` e catíng` Dsea` Jmáang`. Jo jaléng` i dsea` i lñiñ` dsea` i i` dsíir` jmang` e lf` jogui i nicaigjeeng` dsíir` e teáiñ` teá` fí` quiú` cóo` Dsea` Jmáang`. ⁹Jo dsu` ja` huñ` dsilñiñ` cóo` e jmigóor` do, co` jalém` dsea` nilitíñ` quiú` e jaléng` i dsea` la`l` ja` i` dsíir` røø` lf` laco` calí` cóo` i dsea` gáng` i sii` Janes cóo` quiá` Jambres ie` lami` cajniñ` quiá` Moi` do.

Júu` e ca'fí` Paa` quiá` Timoteo

¹⁰Dsu` `nø` Timoteo, guiúb` niñí` lajíñ` júu` e ée` e dsea`, jogui jial seen` røø` laco` seeng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, jogui niñí`bi` cajo lajíñ` e i` dsíir` e nijmee`e, jogui jial já` lf`in`n e nisín`n teá` cóo` júu` quiá` Dsea` Jmáang` e car` ngocáng` dsíir`, jogui jial féng` dsíir` cóo` jaléng` dsea` jiéng`, jogui jial e 'neáan`n jaléng` dsea` rún`n, jogui jial nicateá`a cóo` jalé` iihuff` e nica`fín`n. Jogui niñí`bi` cajo e cateá`baa cóo` jalé` e ga` e nicaigmeáng` dsea` jnea` fí` Antioquia cóo` quiá` fí` Iconio jogui fí` Listra; dsu` cateá`baa, co` Fí`naa` Dsea` Jmáam`bing` i caleáang` jnea` jee` jalé` e jo. ¹²Dsu` dseáng` e jáb` jalé` e la, e jaléng` dsea` i lñing` seeng` e si`naaiñ` jee` jalé` e lf` uí` e lñiñ` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, joba` 'nè` nids`ing`m`bre iihuff` e jmoo` dsea` quiá`r`. <sup>13</sup>Jo dsu` jaléng` dsea` i jmoo` ga` jogui i jmigøøng` jaléng` dsea` rúng`, ga` guib` nidsijéé` quiá`r` laco` jmi` jogui eáam` ni`jmigøøiñ` jaléng` dsea` rúiñ` lf` laco` jmigøøiñ` yaaiñ`.

¹⁴Dsu` fñi`guí `nø` Timoteo, teá` sing` uø` lf` laco` jmoo` cóo` jalé` e nicaigmitíñ`, co` dseáng` niñí`ba` e dseáng` jáb` jalé` e jo. Jogui niñí`bi` quiú` cajo i` dsea` i ca`e` `nø` jalé` e jo, ¹⁵co` e júu` güeang` quiá`

Fidiée` e niñí` catí` ie` lamí` jiuun` do, e joba` e nili`lñng` ta` quií` e niliñí` jial e nileán` cóo` jalé` dsee` quií` la'eáang` e nicaigáang` uø` fí` jaguo` Dsea` Jmáang`. ¹⁶Jo lajib` e júu` quiá` Fidiée` cajme` dsea` la'eáang` cóo` `ñiab` Jmiguí` quiá` Fidiée`; jo jalé` e júu` jo eáam` lñng` ta` e e` jneaa`aa` jmang` jalé` e já`, jogui e jmigóo` jneaa`aa` e líne`naa` mi` ee`naa` dsee` jogui jial cuóøng` e nisíng`túu` teá` fí` quiú` cóo` Dsea` Jmáang`; jogui e` jneaa`aa` cajo jial e nijmoo`o` lajíñ` e iing` dsea` do. ¹⁷Jo jalé` e júu` jo lñng` ta` e laco` jaang` dsea` quiá` Fidiée` né` quiú` r` laco` catíng` , jo lajoba` cuóøng` nijmér` jalé` e quiú`.

Joba' fñi`guí `nø` Timoteo, fí` quini` Fidiée` jogui ⁴fí` quini` Fí`naa` Dsea` Jmáang` i nijáa`tu` mi` tí` lf` ni`lñng` jmigüí` e laco` niquidsir` i` røø` jo nicár` nifí` quiá` lajaang` lajaang` dsea` , ja` e lñ` su seeng`guir osi nijum`bre é, ²jo fñi` i`nø` car` ngocáng` dsíir` e niguia`bi` júu` quiá` Dsea` Jmáang` jee` jaléng` dsea` ; jo dseáng` jmí`úung` e jme` lajo mi` lí` sea` fí` osi mi` ja` sea` é. Jogui 'nè` jmitá`ba` dsíir` jaléng` dsea` i ja` 'goo` já` lñng` júu` quiá` Dsea` Jmáang`, jogui 'nè` fí`ba` 'goo` mi` jmoo` doñi` ee` e ja` dseeng , jogui 'nè` cuó`bir bí` e laco` nilitíñ` dsíir` , jo 'nè` é`re lajo dseáng` e féng` óo`ba`. <sup>3</sup>Dsøco` coob` mi` nití` i` e jo` té` dsea` e núur` lajíñ` júu` nigo` quiá` Fidiée` ; dsøco` ie` jo lf` iñ` e nijmitir` lajíñ` ta` quiú`r` yaam`bre, jogui nijmér` quií` cabøø` tifa` i ni`é` quiá`r` lf` doñi` ee` jalé` e iñ` ninúr`. <sup>4</sup>Jogui jo` iñ` fa` e ninúr` lajíñ` e júu` nigo` do, co` lajíñ` júu` cuento quiá` dsea` áam`ba` iñ` e ninúr`. <sup>5</sup>Dsu` e laba` fñi`guí `nø` Timoteo, jang` iñ` o` røø` mi` ee`go nijme` , jogui jmeeté`bi` cóo` jalé` iihuff` e dsing`fín` , jogui cuóø`bi` bí` uø` e quiá` niguiá`qui` júu` e quiá` jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá`r` , jogui jmiti` røø` jalé` ta` e nican`fín` .

⁶Jo tí` lf` nití`b` i` e nijngáng` dsea` jnea` , co` nijaquieem` oor` quié`e e tí` lf` nijúun`n. <sup>7</sup>Jo teáb` eáang` nicasín`n fí` quiú` cóo` Dsea` Jmáang` , jogui lana nicateb` i` e nicasín`n cóo` jalé` ta` quié`e, jo jíñ` cateá` ja` calitúng` dsíir` cóo` júu` quiá` Dsea` Jmáang`. ⁸Jo lana nisijeeng` jnea` e ni`íñ`n lajíñ` e catíñ`n. Jo Fidiée` , i dsea` i quidsi` i` røø` , ib` i nucuó` jnea` e jo uí` e nica`fín` jnea` e lñin`n jaang` dsea` i ja` røøng` dsee` fí` quinir` . Jo o` jíñ` jnea` ni`íñ`n e jo, co` lajob ni`íng` cajo jaléng` dsea` i nigüijeeng` e iáang` dsíir` e nijáa`tu` Dsea` Jmáang` calé` catú` fí` jmigüí` la mi` nití` i` lajo.

Júu` e cajíng` quiá` Paa` casí`r` Timoteo

⁹Jo fñi`guí `nø` Timoteo, e jmeeté` úung` e niñí`ba` lajminab` e niñí`ee` jnea` ; <sup>10</sup>dsu` i dseañ` i sii` Demas do eáang` quiá` catí` dsíir` e nijmér` jalé` e jmoo` dsea` fí` jmigüí` la, jo uiing` e joba` niciatíuiñ` jnea` , jogui lana nican`fín` fí` Tesalónica fí` lí` se` Macedonia. Jo i` dseañ` i sii` Crescente nican`fín` fí` lí` se` Galacia, jogui i sii` Tito nican`fín` fí` lí` se` Dalmacia. ¹¹Jo lajíñ` Lucasbing` i táang` cóo` jnea` fí` la lana. Jogui fñi` i`nø` e nigüí`ném`ba` Marcos jo nijøøm`ba`r fí` la mi` niñí` ,

dsəco' l̄im~ ee` ta~ nil̄'iñ^ quié`e cōo`~ jalé` ta~ guia` júu^ quiá` Dsea` Jmáang~ e jmoo`o fí` la. <sup>12</sup>Jogui ni- casín`n i dseañu` i sii` Tíquico do fí` na fí` Éfeso. ¹³Jo fí` i n̄, Timoteo, e m̄i` niñi`tu` calé` catú` fí` la, jo cā`go` e 'mijñu` iu` luu` do quié`e e casee`e fí` quiá` i dseañu` i sii` Carpo i seeng` fí` Troas; jogui cā`bi` cajo jalé` ji` quié`e, jo dsu` e laniing`gui eáang` e 'nē` cā` e maji` e sibéeng` e l̄ t̄o` júu` quié`e do.

¹⁴Jo fí`guí` 'n̄ uii` quiá` jaang` dseañu` i l̄ing` tiñi` i sii` Jaang` e eám` ga` nica'éer` cōo`~ jnea~; dsu` Fidiée`bing` i niquí` lacó` catíng` quiá`r` cōo`~ jalé` e ga` e nicajméer` do. ¹⁵Jo uii` e joba` e fí` i n̄ e jmeáang` i uo` cōo`~ i dseañu` do, dsəco` eáam` ga` ní` niñi` júu` quiá` Dsea` Jmáang` e guia`naa`.

¹⁶Jogui la`uui` néee` mi` cangó`o fí` quini` dseata` i quidsi` i` e lacó` nijmi`óng` 'ñiá`a, jí` jaang` dsea` ja` i cajmicóo`~ jnea~ ie` jo, co` lajíim` dsea` catíuuiñ` jnea~. Jo m̄i` Fidiée` uii` quiá` jaléng` i dsea` i` e ja` güijme`r` cuente cōo`~ jalé` e cajméeiñ` do. <sup>17</sup>Dsu` eáam` cajmicóo`~ Fí`naa` Dsea` Jmáang` jnea~, jogui cacuø`r` jnea~ jalé` b̄ quiá`r` e lacó` cateá` dsii` e caguiaa` júu` quiá`r` e quiá` jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá`r`; jo lajoba` canúu` jaléng` dsea` i ja` l̄ing` dsea` Israel jalé` e júu` jo. Jo Fí`naa` Dsea` Jmáam`bing` i caleáang` jnea~ ie` jo jee` jaléng` i dsea` i ní` niñi` quié`e fa` lacó` m̄i` laang` jaang` dsea` e

ja` cu` ie` quiá`r`<sup>18</sup>; jogui dsea` i` b̄ cajo i nileáng` jnea` jee` jalé` e l̄i`¹⁹, jogui dsea` i` b̄ cajo i nito` fí`ing` jnea` cartí` mi` nitóør` jnea` fí` l̄i` quiá`r` ta` fí` niff` quiá`r`<sup>20</sup>. <sup>21</sup>Jogui majmifém`baa` dsea` do car` ngongfí` jniñ`! Jo lajob `nē` l̄i`.

Júu` guicóo` quiá` Paa` l̄i` cadséng`

¹⁹Jo l̄i` ja` quiéeng` niguéng` fí`guí` 'n̄, Timoteo, e guicóob` i dseamf` i sii` Prisca cōo`~gui i dseañu` quiá`r` i sii` Aquila, jogui guicóob` cajo jaléng` dsea` sinéu` quiá` i dseañu` i sii` Onesíforo. <sup>20</sup>Jo i dseañu` i sii` Erasto do, dob cajer` fí` Corinto, jogui i dseañu` i sii` Trófimo, dob caseaan`nre e dsée`r` fí` Mileto. <sup>21</sup>Jo fí` i n̄ e nijmi`úung` quíi` e niñi` fí` la ná`gui e nití` jí` güíi`<sup>22</sup>. Jo i dseañu` i sii` Eubulo jogui Pudente jogui Lino cōo`~gui i dseamf` i sii` Claudia, l̄i` lajaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i caguaang`gui i seeng` fí` la, guiéiñ` júu` guicóo` quíi`.

²²Jo güiliseem` Fí`naa` Dsea` Jmáang` contøøng` cōo`~ 'n̄. Jogui m̄i` Fidiée` e ni`ír` güea` quiá`r` fí` l̄i` seeng`na`, dsea` l̄ing`na` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`.

Jo lanab jí` fé` ji` catí` tú` quiá` Paa` e catíng` Timoteo.

Tito

1 Jnea~ Paa~ lñin~ jaang` dsea` i jmoo` lajii~ e iing~ Fidiée~, jogui lñin~ cajo jaang` dsea` apoo` i jmoo` ta~ ni~ júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~. Jo oo~ e ta~ la e laco` ni~éé`e jaléng` dsea` i nicaguíng` Fidiée` lamí~ jéeng`guí e quiá~ jial nijáng` yaaiñ~ fi` jaguo` dsea` do, jogui jial nilñir` lajii~ e júu~ e sea` contøøng` quiá~ Fidiée` e laco` nijmér` dseáng` laco` iing~ dsea` do. **2** Jo nitab` dsí`naa` e niliseem`baa` cøøng` cøo` Fidiée` la-ta~, co` lajob júu~ e cacuø` Fidiée` lamí~ jéeng`guí lajii~ mi~ né~gui e nitiroo` jmiñü, jo dsea` do dseáng` ja` fé`bre júu~ ta~ júu~. **3** Jo lana nicatb` í` e nicacuø`r` jneaa~aa` e niline~naa` lajii~ e júu~ ta~ dsí` do, jo ca-jmée` lajo la'eång` cøo` e júu~ quiá`r` e guiaa~, co` lajob ta~ caquiø`r` e nijmee`e. Jo dsea` ib` i láang` jneaa~aa` jee` jalé` dsee` qui~ii`.

4 Jo jmo`o e ji` la e catfing` 'nø, Tito, jo lafa` joo`baa lin~, co` laji` gó`baa` já` lñi`naa` júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~. Jo mít`i` Tiquí`naa` Fidiée` jogui Fí`naa` Dsea` Jmáang` i láang` jneaa~aa` jee` jalé` dsee` qui~ii` do, e güi`fi`bre güea` quiá`r` fi` li` seen`, jogui e nicuø`r` 'nø` e niliseen` juguiø` júu` røø`.

Lajii~ ta~ e cajmée` Tito fi` Creta

5 Jo caseaan`n 'nø` e fi` ni~ guoo` uó` e røø` fi` ni~ jmiñi`^ do e sii` Creta e laco` nijmité` røø` lajii~ e ta~ e 'né~ niliti`gui do, jogui e fi` lacoo` fi` ni`nan`^ dsea` cøøng`^ i niné~ ni~ dsea` quiá~ Dsea` Jmáang` lñi` la-co`gui lajii~ e nicaffi`i`nø` lamí~ jéeng`guí. **6** Jo i dsea` i ni`nang`^ do 'né~ e røøb` seeiñ` e fi`^ laco` ja` cuøøng` fa` e nicuø`r` dsea` dsee` ir, jogui ja` cuøøng` fa` e seeng` fñing` dseam` quiá`r` , jogui jaléng` jõor` 'né~ e jáb` lñiñ` júu~ quiá~ Dsea` Jmáang` , jogui 'né~ e ja` jméñi`^ do saang` dsíir` , jogui 'né~ jmér` néu`^bre cøo` jalé` ta~ quiø`r` dsea` cøøng`^ quiá`r` cajo. **7** Co` jaléng` i dsea` i néé` ni~ do, ib` dsea` i néé` ni~ jalé` ta~ quiá~ Fidiée` , joba` dseáng` la guim` 'né~ e jmér` lajii~ e guiø`r` e laco` ja` cuøøng` fa` e nicuø`r` dsea` dsee` ir. Jogui ja` 'né~ fa` e ráaiñ` ui~ quiá`r` o`gui lñiñ` dsea` i 'ní` dsíir` , o`gui cuøøng` fa` e jmér` ta~ fi` mee` , o`gui fa` e jmér` ta~ jñing` ta~ tñing` , o`gui fa` e jmér` e dsináaiñ` cuu` tå` sea` . **8** Dsøco` o` lajo e 'né~ jmér` , co` lñi`^ li` 'né~ e éaam` guiø`ni`ñ` jaléng` dsea` i guilñing` fi` quiá`r` , jogui 'né~ e ti` dsíir` jmör` lajii~ e guiø` , jogui 'né~ e quiø`júu` røø` contøøng` , jogui 'né~ e éer` røø` contøøng` , jogui 'né~ e jmér` dseáng` lajii~ e ti` dsíir` Fidiée` jogui contøøng` iø` dsíir` e jmitir` jalé` e qui~i`ñ` jñor` . **9** Jo jaléng` i dsea` i néé` ni~ do éaam` teá` 'né~ teáaiñ` cøo` e júu` sea` contøøng` quiá~ Fidiée`

lñi`^ laco` jíi`^ e nica`éé`ere lamí` jéeng`guí, jo lajob` cuøøng` e njimitiñ`r` dsíi` jaléng` dsea` jiéng` cøo` e júu` jo, jogui e nisñ`r` jaléng` dsea` i `nì` nñing` júu` quiá~ Dsea` Jmáang` e ja` dseeng` laco` jmóoiñ` do.

10 Joba` fñi`i`nø, Tito, jalé` e júu` na, dsøco` fñim` dsea` seeiñ` i ja` iing` nijmè` néu`^ e júu` quiá~ Dsea` Jmáang` do, jogui fe`r` jalé` júu` e ja` oo` ni` sea` e lñi` laco` cøo` e jo jmör` e jmigøøiñ` jaléng` dsea` . Jo jee` i dsea` i quiñg`^ jaléng` dsea` i jíng`^ e dseáng` la guim`ba` 'né~ e niliti` lajii~ e quiñ` tñing` dsea` Israel. **11** Jo jaléng` i dsea` i 'né~ e ni`ñ` tiib` mo'oor` , dsøco` éaam` cøøiñ` dsíi` dsea` jí`guí latøøng` cøo` sinuñ` e la-co` jmigøøng`neiñ` , co` e`reiñ` jalé` e ja` catfing` ni`ér` e lñi` laco` li`r` cuu` tå` sea` .

12 Jo malif`guí eåang` caliséng` jaang` dsea` i eåang` tñing` fe` e fi` Creta na, jo lalab fe`r` e eeiñ` dsea` góor` jo jíñ`i` : "Jaléng` dsea` góo`dsea` seeng` fi` Creta contøøm`quier` júu` adsee` , jogui lñiñ` lafa` jö` nùu` , co` dsíng`^ soo` dsíir` jogui dsíng` cuiñ` , jogui éaam` iiñ` e tá` séiñ` cajo." **13** Jo dseáng`^ e já`ba` e lñiñ` i dsea` seeng` fi` na laco` cajíng` i dsea` i` . Jo uíi` joba` fñi`i`nø, Tito, e dseáng`^ cøo`^ júu` teáb` 'né` liúun`^ jaléng` i dsea` i` , jo lajøba` e nidsicuång`guí quiá`r` e teáaiñ` teá` cøo`^ júu` quiá~ Dsea` Jmáang` . **14** Jo 'né` liúum`^ba`re cajo e laco` ja` njimi`gór` jalé` júu` cuento e jmi`uñing` jaléng` dsea` Israel, o`gui jalé` ta~ quiø` jaléng` dsea` i nicatb` e teáaiñ` teá` cøo`^ e júu` sea` contøøng` quiá~ Fidiée` .

15 Jo jaléng` dsea` i fi` dsíi` jmang`^ e guiø` , joba` lajib` e nír` guiø`b` cajo; dsø` jaléng` guí dsea` i ja` já`^ lñiñ` júu` quiá~ Dsea` Jmáang` jogui fi` dsíir` jmang`^ e li`^ , joba` lajib` e nír` do li`^ cajo, dsøco` jíi`^ ja` li`r` gui`r` su dseeng` osi ja` dseeng` lajale` e li`^ e fi` dsíir` do. **16** Jogui fe`r` e cuim`bre Fidiée` , dsø` o` já`^ e lñiñ` lajo, co` jmang`^ jalé`^ e ja` dseem`ba` jmör` ; jo ja` iiñ` jmér` néu`r` jalé`^ ta~ huñ` , jogui dseáng` ja` quiñ`^bre jmñ` fa` e nijmér` cøo` e guiø` .

Jalé` e 'né` é` Tito dsea` rúiñ`

2 Jo fñi`guñ`nø, Tito, e lajalé` júu` e e` dsea` 'né` e cøøm` røø` cøo`^ júu` quiá~ Fidiée` . **2** Jo 'né` é`^ jaléng` dsea` cøøng`^ e ja` 'né` jmér` ta~ fi` , jogui e 'né` ér` røø` cøo`^ jalé` e jmör` , jogui e 'né` iø` dsíir` e jmitir` cøo`^ jalé` e quiñ` tñiñ` jñor` , jogui e 'né` e jmi`neáaiñ` jaléng` dsea` rúiñ` , jogui e 'né` cajo e nicuø`b` yaañ` e laco` nijmér` té`r` cøo`^ jalé` iihuñ` e iñ` . **3** Jo 'né` é`b` cajo jaléng` dseam` i nídséaang` e 'né` ér` laco` iing` Fidiée` , jogui 'né` e ja` ngir` ta~

quié' adsee', o'gui 'né' jmér' ta~ lí' mée' cajo. Co' lí' ^ lí' 'n'é' e ni' é' r' dsea` jmang' jalé' e guiéb', ⁴ jogui 'né' é' ba' jaléng' dseamf' i' lí'eáang'gui e 'n'é' ni-jmi'neáaiñ' jaléng' dseañt' quiá'r' cóo'~gui jaléng' jóor'; ⁵ jogui 'né' é' ^ bür cajo e iu~ dsíir' e jmitir' cóo'~ jalé' e quí' tñiñ' jmór', jogui 'né' e í' dsíin' contøeng' jmang' e guiú~, jogui 'né' e iu~ dsíir' cóo'~ jalé' ta~ sea` fí' sínú~ quiá'r', jogui 'né' e eáam' guiúñ' cóo'~ dseañt' quiá'r' jogui e njmér' náu'r' jalé' ta~ quiú' dsea` do cajo, jo lajoba' jíi~ jaang` dsea` cuóøng' lí' fé'r' ga` uií~ quiá' júu' quiá' Fidiée'.

⁶ Jo fíi~guí' 'nù', Tito, e 'n'é' liúun' jaléng' sìming', jo fíi~re e jang' 'n'é' ni' fí' dsíir' røøb' mi~ ee'go njmér'. ⁷ Jogui 'nùb', Tito, dsea` 'n'é' ee' røø' laco' catfing' fí' quini' jaléng' dsea'. Jogui mi~ e' dsea', 'n'é' jmée'~ cóo'~ jmang' júu' røø', jogui ja' fíi~re júu' e sicáng'; <sup>8</sup> jogui 'n'é' é' ^ re cóo'~ júu' já' quiá' Fidiée' e laco' jíi~ jaang` dsea` cuóøng' lí' fé'r' ga` uií~ quiú'. Jo lajoba' nil' fíi~ lífing' jaléng' i' dsea` i' 'ní' ní' quiú' naa', dsúco' jo' nigué'r' júu' ga` e nifé'r' uií~ quiá' jalé' júu' quiú' naa'.

⁹ Jo lajob fíi~guí' 'nù', Tito, sii'~go jaléng' dsea` i' jmoo` ta~ e güijmée'bre náu'r' cóo'~ jalé' ta~ quiú' fíi~r', jogui e güijmi'úum'bre e njmér' jmang' e guiú~ cóo'ñ' do, co' ja' catfing' e niñr' júu' 'ní' quiá'ñ' do. ¹⁰ Jogui 'n'é' fíi~re cajo e ja' güijmée' i' , jo lajoba' tab~ dsíi' dsea` cóo'r' contøeng'. Jo mi~ nin' dsea` jiéng' jial seeiñ', joba' guié~ nifé' dsea` quiá' e júu' jlo'~ quiá' Fidiée', dsea` i' láang` jneaa~aa' jee' jalé' dsee' quiú'ii'.

¹¹ Jo 'n'é' see~naa' lajo, dsúco' Fidiée' nicajmi-jnéem'bre e ja' cøøng' cóo'~ jial tíi' 'neáaiñ' jneaa~aa', jo jee' jo quiéeng' e cuóøng' lí' leáiñ' dsea` jee' jalé' dsee' quiá'r'. <sup>12</sup> Jo dsúco' eáam' 'neáang' Fidiée' jneaa~aa', jo uiing' e joba' e jo' ii' naa' e njmó' guí' jalé' e 'lí'~ cóo'~gui jalé' e ga` e jmoo` dsea` fí' jmigü' la, co' lí' ^ lí' ii' naa' e see~naa' fí' jmigü' la e jang' 'ní' fíi~dsi'naa' røø' mi~ ee' go njmó'oo', jogui e see~naa' e ee~naa' lajíi~ e guiú~, jogui e jmó'naa' lajíi~ e iing' Fidiée'. ¹³ Jo lajee' jo, sijeeng' naa' e nitf' e jmif' iáang' dsíi' mi~ njíaa'tu fí' jmigü' la Fíi'naa' Dsea` Jmáang' i' lífing' Fidiée' i' láang` jneaa~aa' jee' jalé' dsee' quiú'ii'. Jo mi~ njíaa'r', joguib' njnén' jial dseáng' jlo'~ e ja' cøøng' cóo'~ i'ñiñ'. ¹⁴ Jo dsea` fíbing' i' cajáng' 'ñia' e cajúiñ' cuaiñ' quiú'ii' e laco' caleáaiñ' jneaa~aa' jee' jalé' e 'lí'~. Jo ca'naaiñ' jneaa~aa' jee' jalé' dsee' quiú'ii' e laco' nil'naa' dseáng' dsea` quiá'r' i' iing' Jmé' jmang' e guiú~.

¹⁵ Joba' fíi~guí' 'nù', Tito, e é' bñ' dsea` e júu' e ni-cafá' a na, jogui cuóø'~biuir bñ' cajo, jogui iñ' 'goo' la-co' catfing' mi~ ee'go jmór' e ja' dseeng', co' lajob ta~ sinú'. Jo song jmoo' lajo, joba' njmi'gób' dsea` jalé' júu' e e' jóng.

Lajíi~ e catfing' e njmér' dsea` quiá' Dsea` Jmáang'

³ Jo fíi~guí' 'nù', Tito, e jmiguiéng'go dsíi' jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang' e ja' güiséer' teá' cóo'~ jaléng' dseata~ osi cóo'~ jaléng' dsea` quié' nif' é,

jogui e güijmée'bre náu'r' contøeng' cóo'~ lajalé' ta~ quiúiñ', jogui e iu~ dsíir' contøeng' cóo'~ lajíi~ ta~ e guiú~ e catfing' njmér'. ² Jogui 'n'é' fíi~bñ' jaléng' i' dsea` fí' e ja' güifé'r' ga` uií~ quiá' 'lí' doñi' jíi` dsea', jogui ja' güijmée' ta~ jíi~ng', jogui e güijmée'bre quiúiñ' cóo'~ jaléng' dsea` rúiñ', jogui cajo ja' güijmée' e jlöiñ' cóo'~ 'lí' doñi' jíi` dsea'.

³ Jo lalab lamí~ líi~ jneaa~aa' ie' lamí~ jéeng'gui do, co' saam' dsí'naa' cóo'~ júu' quiá' Fidiée', jogui ja' náu'naa' e júu' jo cajo, jogui dseáng' jmang' fí' gab' téé'naa', jogui jmoo'naa' lajíi~ ta~ quiú' yee'baa' cóo'~gui lajalé' e ja' dseeng' e tí' dsí'naa'. Jogui lamí~ jmoo'naa' jmang' e ga', jogui e lamí~ dsihuñg'naa' cóo'~ jaléng' dsea', jogui lamí~ 'ní' neeng'naa' jaléng' dsea` rú'naa' jogui lajob lamí~ lífing' fí' cóo'~ jneaa~aa' cajo. ⁴ Jo ie' lamí~ jmoo'naa' jalé' e ja' dseeng' do, lajee' job mi~ cajmijnéeng' Fidiée' i' láang' jneaa~aa' jee' jalé' dsee' quiú'ii' jial tíi' e guiúiñ' jogui jial tíi' e 'neáaiñ' jaléng' dsea'. ⁵ Jo uií~ e lajob lífing' cóo'~ jneaa~aa', joba' nicaleáaiñ' jneaa~aa' jee' jalé' dsee' quiú'ii', dsú' ofa' uií~ e jneaa~aa' cajmé'naa' coo' e guiú~. Jo cajmée' lajo cóo'~ jneaa~aa' la'eáang' e ni-cafá'ñ' dsee' quiú'ii', joba' lana nil'naa' lafa' dsea` i' ni-caliséng'túu calé' catú', jogui cajo la'eáang' cóo'~ e Jmigu' quiá'r' dob e nil'naa' lajo. <sup>6</sup> Jo la'eáang' cóo'~ Fíi'naa' Dsea` Jmáang' i' caleáang' jneaa~aa' jee' jalé' dsee' quiú'ii', nicacuob' Fidiée' jneaa~aa' Jmigu' quiá'r' lalíing'. ⁷ Jo uií~ e eáam' 'neáang' Fidiée' jneaa~aa', joba' nicajmée' cóo'~ jneaa~aa' e líi'naa' dsea` i' ja` røøng' dsee' fí' quinir', jo nicacuob' jneaa~aa' e nita' dsí'naa' e ni'íng'naa' lajíi~ e si-jeeng'naa' do e nil'seë'naa' cøøng' cóo'r' lata~.

⁸ Jo fíi~guí' 'nù', Tito, dseáng' e jáb' jalé' e júu' e ni-cafá' a na, jo uií~ joba' iin' n e ja' tñ' e fíi~ dsea` jalé' e jo e laco' jaléng' dsea` i' dseáng' lajang' 'nijá' lífing' e júu' quiá' Fidiée' 'n'é' cuó' dsíir' e njmér' contøeng' jalé' e guiú~. Jo eáam' jlo'~ e júu' jo jogui eáam' fíing' ta~ cajo quiá' 'lí' doñi' jíi` dsea'. <sup>9</sup> Jogui e lab iin' n fíi~guí' 'nù', Tito, e jie' mi' quiú' jee' jaléng' dsea` i' fí' júu' ií' e ja' uiing' sea` jogui jee' jalé' júu' e quiú' tñing' jaléng' dsea` áang', jogui jie' mi' jmoo' ta~ jíi~ng' ta~ tñing' uií~ e júu' quiú' ta~ quiá' Moi', dsúco' jalé' e jo ja' ee' ta~ fíing' jíi' coo' jogui ja' ee' uiing' sea` cajo.

¹⁰ Jogui song jaang` dsea` jmór' 'niiñ' lajee' la'ó' dsea` quiá' Dsea` Jmáang', joba' tú' 'ní' ya' sii' gor e ja' güijmée' lajo. Jogui song ja' náu'r' jíi' coo' e júu' quiú' do, joba' guíiñ' jee' 'nù'. ¹¹ Jo cóo'~ jíi' e job niliñ' guí~ e i' dsea` i' nicajgiéem' dsíir' jogui 'ñia' bre ninaang' beáng' dsee' 'ñia'r'.

Júu' quiá' Paa' e casf'~guí' Tito

¹² Jogui mi~ nisfín' fí' na i Artemas osi i Tíquico é, joba' jmee' úung' jóng e niguó' fí' Nicópolis e nigüi'ee' jneaa~, dsúco' fí' job nica'f' dsíi' e ningiñ'naa' lajee' jíi' güi'. ¹³ Jogui i' dsea` quidsí' i' i sii' Zenas cóo'~gui i' Apolos jmicóo'~bre cóo'~ jalé' e 'nér' 'lí' jíe' jíi'~ lí' quiú'~ jmif'~ e jme'~, jo lajoba' seab' jalé' e 'nér' e

laco' cuóøng` e niguilíññ` fí' lí~ sítí~ e ngolíññ~. ¹⁴ Jo 'né~ e nijmitíng` jaléng` dsea` rú'naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang` e nijmér` jmang` e guiú` jogui e nijmicóo'r` jaléng` dsea` i 'né` quiá` lajo, jo lajoba' nilíñng` ta~ quiá'r` lajee` e taaiññ` fí' jmigüí` la.

Júu` guicóo` lí` cadséng` quiá` Paa`

¹⁵ Jo lajíim` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i taang` cóo` jnea` fí` la guiéññ` júu` guicóo` quií` . Jogui jnea`

guiéen`n júu` guicóo` quiá` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` fí` na cajo.

Jo güí`íb` Fidiée` güea` quiá`r` jee` jaléng` 'nú'. Jo lajob nilí`.

Jo lanab jíi` fé` ji` quiá` Paa` e catíng` Tito.

Filemón

1 Jnea~ Paa~, jo ff' 'nəñib^ sijññin^ n dsø' uii^~ e
guiaa~ júu^ quiá~ Dsea` Jmáang~. Jo sñin^ n e ji` la
coliñg~ cõo~ jaang` guí dsea` rú^naa` dsea` quiá~
Dsea` Jmáang~ i sii` Timoteo. Jo ff' ni~ e ji` la tõo~ júu^
quié~ e catíng~ 'nø', Filemón, co' lñ^ jaang` dsea`
rú^naa` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ i 'neáang`naa'
eáang` jogui i jmoo` ta~ coliñg~ cõo~ jnea~ jee~ ta~
guia~ júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~. **2** Jogui catíim~ e ji` la
cajo jaléng~ dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ i seáng~ ff'
quií~ e jmiféiñ~ Fidiée~, jogui lajobi cajo catíim~ i
dseamé~ i sii` Apia cõo~ guí i dseañu~ i sii` Arquipo. Jo i
dseañu~ na eáam` cuø~ bñ~ 'ñia'r` jee~ ta~ e cangññiñ~
quiá~ Dsea` Jmáang~ lf~ laco'guí la jmoo` jnea~. **3** Jo
mñ~naa` Tiquí~i Fidiée~ jogui Fí`naa` Dsea` Jmáang~ e
ni'fr~ güea~ quiá'r` jee~ 'nø' jogui e nicuó'r~ 'nø'
juguiá~ júu~ røø.

Jial 'neáang` Filemón jaléng~ dsea` rúiñ~

4 Jo lacoo` ya~ mi~ fón`n Fí`i Fidiée~, contøøm~
cuøø~ore gui'máang~ uii~ quií~, Filemón, **5** dsøco' ni-
ca'fim~baa júu~ quiá~ jial tñi` e 'neáan` jaléng~ dsea`
rún~ dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ jogui jial já~ lf~n~ júu~
quiá~ Dsea` Jmáang~ cajo. **6** Jo uii~ e já~ lf~n~aa` e júu~
jo, joba' mñ~i Fidiée~ e nicuó'r~ 'nø' e guiú~guí
ningán~ jial tñi` jlo~ niguoi~ e ngñng`naa` quiá~ Fidiée~
la'eáang~ e see~naa` cøøng~ cõo~ Dsea` Jmáang~. **7** Jo
uii~ e 'neáan` jaléng~ dsea` rún~, joba' eáam` iáang~
dsii~ jogui nícatíi~tu~ dsii~ cajo, co' la'eáang` cõo~ 'nø~
jaléng~ dsea` rú^naa` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ ni-
calitíib~tu~ dsii~ calé~ catú~.

Mi~ camí~ Paa~ jmi'ee~ uii~ quiá~ Onésimo

8 Jo co' eáam` 'neáan` jaléng~ dsea` rún~ jogui uii~ e
coqb~ ff' tñi~naa` cõo~ Dsea` Jmáang~, joba' lf~n~ e
seab~ ff' quié~ e nifññi~ 'nø~ coq~ e 'n~ jme~. Dsø' ja`
iiin~n j mee~ lajo, co' lf~n~ e guiú~guí e nimñ~i 'nø~
jmi'ee~ uii~ e eáang` 'neáan`n 'nø~. Joba' jnea~, Paa~,
mñ~i~i 'nø~ coq~ jmi'ee~, nañi` fa` jaang` dsea` fém~
nilññin~n, jo lana lab iuun~ sijññin~n ff' dsii~ 'nññi~ dsø'
uii~ e guiaa~ júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~. **10** Joba' mñ~i
'nø~ e jmi'ee~ jo cuaiñ~ quiá~ i dseañu~ i sii` Onésimo,
co' i dsea` la, lajee~ iuun~ jnea~ ff' la, jáb~ nícalfiñ~ júu~
quiá~ Dsea` Jmáang~, joba' lana lafa' joo`baa ni-
ca'uññ~.

11 Jo lami~ jeeng`guí i Onésimo la lamí~ lf~iñ~ jaang`
dsea` i jmoo` ta~ quií~ e ja` 'léiñ~ i ja` 'ga` lf~ ta~ iing~
quií~. Jo dsø` lanaguí, eáam` ni'ññ~ta~ quií~ jogui
quié~ jnea~ cajo. **12** Jo niguíem~túyre cõo~ 'nø~ calé~

catú~ ff' na, jo cõo~ e guiúb~ 'n~ iin~re lf~ laco'guí la
jmoo` cõo~ jnea~. **13** Jo eáam` lamí~ iing~ jnea~ e ni-
jé~guír ff' la cõo~ jnea~ e laco' nijmicõo'r~ jnea~ cuaiñ~
quií~ lajee~ e iuun~ e sijññin~n ff' la uii~ e guiaa~ júu~
quiá~ Dsea` Jmáang~. **14** Dsø' ja` iing~ jnea~ j mee~ laco'
tñin~n 'ñia`a fa` e nijé~guír cõo~ jnea~ ff' la, co' jang~
iing~ jnea~ e nisññ~naa` røø~, jo lajoba' ja` cuóøng~ fo~
fa` e nijmicõo~ jnea~ e laguidseaang~, co' iing~ jnea~ e
nijme~ jié~ jjí~ e iáang` óo`ba~. **15** Jo jangám~ i Onésimo
la ca'naaiñ~ quií~ e huøøb~jt~ e lf~ laco' lanaguí
nitíng~tur jo nilñseeiñ~ cõo~ 'nø~ contøøng~. **16** Dsø' jo`
'n~ jmeáan~re lafa' jaang` dsea` i jmoo` ta~ quií~ i ja`
'léen~, co' 'n~ e guiú~guíb nijmeáan~re laco' jaang` i
dsea` la'í~, co' lana nilññiñ~ jaang` dsea` rú^naa` dsea`
quiá~ Dsea` Jmáang~ i 'neáang`naa` eáang~. Jo jnea~,
eáam` 'neáan`nre, dsø' 'nø~, eáang`guí nilñneáan~re,
dsø' o' uii~ e nilññig~tur jaang` dsea` i njmé~ ta~ quií~,
co' lana nilññim`bre cajo jaang` dsea` rú^naa` dsea`
quiá~ Dsea` Jmáang~.

17 Jo lajob lf~i~, uii~ e lf~i~naa` dsea` quiá~ Dsea`
Jmáang~, joba' iim~ i Onésimo la cõo~ e guiú~ lf~ lafa`
mi~ iin~ jnea~. **18** Jogui song liing~ ee` níca'léer~ quií~
osi ee` nícarøøiñ~ quií~ é, joba' jneab~ níquí~i cuaiñ~
quiá~r~. **19** Jnea~ Paa~ jmo`o e júu~ la cõo~ layaang~
guóo`o. Jogui dseáng~ e jáb~, jneab~ níquí~i jalé~ e ni-
carøøng~ i Onésimo la quií~. Jo lf~n~e ja` ngñ~lf~ fa` 'n~
e nijmiguién`n o` e lafa' 'nøb~ røøn~ quié~e, dsøco'
la'eáang` jnea~ba` e calññ~ dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~.
20 Jo mñ~i~i 'nø~ lajo uii~ e coqb~ ff' tñi~naa` cõo~ Dsea`
Jmáang~, joba' j mee~go uii~ diée~ e ni'ññ~ba` i Onésimo
la cõo~ júu~ røø` uii~ e lin~ dsea` quiá~ Dsea`
Jmáang~; jo mi~ njme~ lajo, joba' eáam` nilñiáang` dsí-
i jóng.

21 Jo guiéen~n e ji` la quií~ e catíin~, dsøco' dseáng~
nitab~ dsii~ e nijmitíba` e jmi'ee~ e nícamññi~i 'nø~,
jogui nññi~bñ~ cajo e jmiguiúguíb nijmée~ laco' jjí~ e
nícafá~a na. **22** Jogui j mee~go uii~ diée~ quií~ e niguíá~
guiú~ jié~ ff' lf~ níja~ff' na, dsøco' nitab~ dsii~ e ni-
jimitib~ Fidiée~ lajíi~ e nícamññi~na're uii~ quié~e e
nicuó'r~ jnea~ ff' e ninññtúy~ff' na e ni'ee~e 'nø~ calé~
catú~.

Júu~ guicóo~ lf~ cadséng~ quiá~ Paa~

23 Jo lf~ ngóo` cadséng~guí ff' 'nø~, Filemón, e
guiéng~ i Epafras la júu~ guicóo~ quií~, jaang` dsea`
rú^naa` dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ i sijññing~ coliñg~
cõo~ jnea~ ff' la uii~ e guia`naa` júu~ quiá~ Fí`naa`
Dsea` Jmáang~. **24** Jogui lajobi cajo i dsea` quiá~ Dsea`

Jmáang⁻ caguaang⁻guí i seeng` fí` la i nícajmícóo[']
jnea[~] jee[~] ta[~] e guia[~] júu[^] quiá['] Dsea` Jmáang⁻ guiéiñ[']
júu[^] guicóo['] quií[~]na[~] cajo; jo jaléng['] i dsea` la siir`
Marcos joguì Aristorco joguì Demas cóo[']guì Lucas.

²⁵ Jo mít[']naa' Fí`naa' Dsea` Jmáang⁻ e ni'ír⁻ güea[']
quiá'r⁻ jee[~] jaléng['] 'nú'. Jo lajøb nilí.
Jo lanab jíi["] fé['] ji['] quiá['] Paa⁻ e catíng⁻ Filemón.

Hebreos

Nicacuø' Fidiée' júu^ quiá'r^- la'eáang' cōo'^ iJóor' camfing'^ do

1 Lajíi'^ lamali`gui eáang', jminguiøb' ya' cangfing' Fidiée' júu^ quiá'r^- fí quini^ jaléng' dsea` áang' quí^ii' la'eáang' cōo'^ fíng' dsea` i café` cuaiñ^ quiá'r^- Jo jalé^ e júu^ e ca'íng' jaléng' i dsea` do, jmaquím' lít' jial ca'íñ' lajaang` lajaaiñ'. **2** Jo dsu' lanagui, lajee^ fí ngóo' cadséng', Fidiée' cangfíñ' júu^ quiá'r^- condsee' quí^ii' la'eáang' cōo'^ iJóor' camfing'^ do. Jogui la'eáang' cōo'^ iJóor' do cajo cajmér` latøøng^ yú' jmingüi cōo'^ gui guóo'^ uó^ latí^ mi^ uiing', jogui ni- cangfíñ' fí^ jaguó' iJóor' camfing'^ do dseáng'^ la- jalé^ba' e sea` fí^ jo. **3** Jogui iJóor' camfing'^ do, íb^ i dseáng'^ jíng' güeang'^ i 'gøng' quiá'r^, jogui dseáng'^ laco' lít' níia' bre lít'ng' dsea` do cajo; jo íb^ i née' ní^ lajalé^ e sea` cōo'^ lajaléng' i seeng' la'eáang' cōo'^ e júu^ 'gøng' quiá'r^. Jo mi^ cangf' e nicajáng' 'nía'r^ e laco' nicaleáaiñ' jneaa^aa' jee^ jalé^ dsee' quí^ii', nicangám'^tyr fí^ níff', jo lana dob níguiñ^ lít' dsée' cáang` lít' lít' éé^ quiá'r^ Fidiée'.

'Gøng'^gui iJóo' Fidiée' i camfing'^ do laco'gui jaléng'^ ángeles

4 Jo Fidiée' cajmér` e 'gøng'^gui iJóor' camfing'^ do laco'gui jaléng'^ ángeles, co' nicangfíñ' quiá'r^- dsea` do e lít'niñ' jaang` dsea` i niing^gui laco'gui lít'ng' jaléng' ángeles i lít'ng' jíi'^ guoth^ Fidiée'. **5** Co' Fidiée' jíi'^ coo' ya' ja` cajíñ'^ e sfr' jíi'^ jaang` ángel lala:

'Néb' dseáng'^ lín' Jóo'o;
jogui jmíñ' na njmee^e e niliñí' dsea` e jneab^ lít'niñ' Tiquíi'^.

Jogui cajo ja` cajíñ'^ lala e éeiñ' jíi'^ jaang` ángel:

Jneab^ niliñí'na' Tiquíá' dsea` do,
jogui dsea` do niliñí' Jóo'o.

6 Jo fé^bi Fidiée' fí^ lít' jié^ cuaiñ^ quiá'r^ iJóor' camfing'^ do ie^ mi^ cacuøøng` neiñ' do fí^ jmingüi la, jo lalab cajíñ'^:

'Né^ njmifém' jaléng' ángeles quié^e iJóo'o na.

7 Jogui cajíng'^gui cajo cuaiñ^ quiá'r^ jaléng' ángeles mi^ cajíñ'^ lala:

Jmóo'o e jaléng' ángeles quié^e lít'niñ' laco'gui,
jogui jmóo'o e lajaléiñ' do lít'niñ' laco' mi^ sòng' ni- ing^ jí^.

8 Jogui dsu' jíng'^gui Fidiée' ui^ quiá'r^ iJóor' camfing'^ do mi^ fí^r' lala:

'Néb' lít'ng' Fidiée', jogui car` ngongf' jmíñ'ba' e nicá'^ níff' quiá'r^ jaléng' dsea` quíi'^,

jogui dseáng'^ røøb` fí^ i^ quiá'r^ jaléng' dsea` do ca- jo.

9 Jogui eáam' tí^ a' jalé^ e guiú^,
jogui eáam' ní^ man' jalé^ e 'lít'^;
jo ui^ joba' jnea^, i lít'ng' Fidiée' quíi'^, caguín'^n 'nø^
jo cajmér^e lajo e laco' níff'iáang`gui o' laco'gui la- jaléng' dsea` i seeng' røø' cōo'^ 'nø^.

10 Jogui jím' bígui Fidiée' cajo cuaiñ^ quiá'r^ iJóor' do mi^ fí^r' lala:

Janú' 'nø^, Fí^i, 'nøb' cajmee'^ e catirog' jmingüi latí^ mi^ uiing^,

jogui 'nø^b' cajo dsea` cajmee'^ yú'^ jmingüi.

11 Jo jalé^ e jo tóob' jmíñ' ni'íng', dsu' 'nø^, latab^ seen'.

Co' jalé^ e jo niguiáb' mi^ nití^ i^
laco'gui la dsea` lít' doñi^ ee' mi^;

12 jogui njmée'^ laco' tú^ ju^ jalé^ e jo laco'gui mi^ júng'^ dsea` coo' mi^;

jogui njmísñin'^ jalé^ e jo laco'gui mi^ jmisfing^ dsea` si^r^.

Dsu' 'nø^gui, røøb` lín' contøøng^, co' ja` sisfín'^ jíi'^ capí'^,

jogui cajo ja` tóog' jmíñ' fa' e ni'íin'^.

13 Jo jíi'^ coo' née'^ ja` cajíng'^ Fidiée' fa' sfr' jaléng'^ ángeles quiá'r^ mi^ fí^r' lala:

Ní^ lít'^ lít' dsée' laco' guiin^, cartí^ njmee^e e jaléng' dsea` i 'ní^ niing^ 'nø^
nisí^r' uó^ jnír^ fí^ quini^ e laco' njmí^gór' 'nø^.

14 Jo jaléng' ángeles dsea` jmingüb' lít'niñ' ijmoo' lajíi'^ ta^ e iing^ Fidiée', jogui jaléng' íb^ cajo i sfr' Fidiée' i jmicóo'^ jaléng' dsea` i cangfing' e nileáiñ' jee^ jalé^ dsee' quiá'r^.

Ja` 'né^ jmitúng^ dsí^naa' e fí^ lít^ nitéé^naa' cōo'^ Dsea` Jmáang'

2 Jo co' lajob lít', joba' eáang'gui guíng' 'né^ e nicuøø'^ bí^ yee^naa' e njmí^go^naa' lajíi'^ júu^ e nícajá'^ lít'naa' do e laco' ja` ní'nang`naa' lajíi'^ fí^ guiú^ lít^ nitéé^naa' cōo'^ Dsea` Jmáang'. **2** Jo dseáng'^ røøb` fí^ i^ jalé^ e júu^ e cacuø' Fidiée' lami^ jéeng'gui la'eáang' cōo'^ jaléng' ángeles, joba' jaléng' dsea` i ja` cajmí^gó^ o'gui cajmér` ní^r^ jalé^ e júu^ jo, dseáng'^ iihufib' ca'íñ' laco' catfing'. **3** Jo dseáng'^ ja` nileáng`naa' jee^ jalé^ iihufí^ e catfí^naa' do song jmitúm^bí^ dsí^naa' e júu^ e cacuø' iJóor' camfing'^ do e quiá'r^ jial laang` dsea` jee^ jalé^ dsee' quiá'r^ Co' 'nì- ab'^ Fí^naa' dseáng'^ cacuør' e júu^ jo la'uii^, jo mi^ cangf'gui lajo, cajme' jneaa^aa' júu^ jaléng' dsea` i

canúu' e júu' jo, jo casí'r' jneaa~aa' e dseáng' lajöb cangojée'. ⁴ Jo lajöb Fidiée' cajo cajmér' e calita' dsí-naa' e dseáng' jáb' e júu' jo la'eáang' cóo' jalé' e li' e cajmér' colíng' guí cóo' jalé' e 'gøng' e dsigá' dsí' dsea' e quíi' jmíi' jmóor', joguí cajmée'bir cajo e ta' dsí'naa' e lajo, co' cacuø'r' jneaa~aa' Jmiguí' quiá'r' lajaang' lajaang'naa' jmaquíng' lñ' laco' la iáang' dsí'ñia'r'.

Mi' calíng' Dsea' Jmáang' jaang' dsea' jmigüí'

⁵ Jo ja' cacuø'r' Fidiée' jaléng' ángeles quiá'r' ta' fa' e niné' niñ' lajalé' e sea' fí' jmigüí lñ' laco'guí jíi' e siñ'naa' lana. ⁶ Dsú' o' lajo, co' lalab fí' fí' niñ' ji' quiá'r' lñ' fí' jaang' cuaiñ' quiá' dsea' jmigüí:

Fidiée', ¿e' lñ'ing' dsea' jmigüí e laco' eáang' iin' e ni-jmícoó're?,
joguí ¿e' lñ'ing' dsea' dsee' dsea' qui' e laco' niné' niñ're?

⁷ Jo lajee' cateá'ba' cajmée' e ja'guí niing' dsea' jmigüí laco' jaléng' ángeles;

jo miñ' cangí' jo, cacuøø'r' re coo' ta' e jlo' e niing',
joguí cajmée' e cajmi'gó' dsea' ír',

⁸ jo cacuøø'r' re ta' e cané' nir' lajalé' e sea' fí' jmigüí. Jo miñ' cacuø'r' Fidiée' e néé' niñ' dsea' jmigüí jalé' e jo, jíi' coo' ja' e caséer' ca' fa' e ja' cané' niñ'. Dsú' doñi' fa' e cajmér' lajo, dsú' ja' miñ' ne'bñ' fa' e nínée' niñ' dsea' dseáng' laco' siñ'í. ⁹ Dsú' e já', níne'baa' e Fidiée'bing' cajmeáang' Jesúus ja'guí fa' dseáng' niñ' laco'guí jaléng' ángeles lajee' e calíñ' dsea' jmigüí. Jo co' eáam' 'neáang' Fidiée' jneaa~aa', joba' cajmér' e cajúng' Jesúus cuaiñ' quií'i. Jo la'eáang' cóo' e iihuñ' e cangíng' Jesúus miñ' cajuiñ' do, joba' lana níne'naa' e nícajmée' Fidiée' e dsea' do ca'uñiñ' jaang' dsea' 'gøng' iñ'né' njimí'gó' jaléng' dsea' jmigüí joguí iñ'né' njimiféng' dsea' cajo.

¹⁰ Jo Fidiéeb' dsea' cajmér' lajalé' e sea' fí' latøøng' jmigüí, joguí la'eáang' cóo' iñ'bre cajo e sea'bi jalé' e sea'. Jo co' iññ' e lajaléng' dsea' iñ'lñ'ing' dsea' quiá'r' nilseeng' cøøng' cóo'r' lata' fí' ñiff' fí' lñ' niing' 'gøniñ', joba' la'eáang' cóo' e iihuñ' e cangíng' Dsea' Jmáang' miñ' cajuiñ', Fidiée' cajmér' e ca'uñiñ' dsea' do dseáng' laco' siñ'í. Jo lajoba' ca'uñiñ' Dsea' Jmáang' jaang' iñ'ing' dsee' quiá' jaléng' dsea' quiá'r'. ¹¹ Jo cajmée' iñ'Jóor' camíng' do e nilñ'naa' dsea' iñ'jo' røøng' guí dsee' fí' quini' Fidiée' lñ' la lñiñ' 'ñia'r'; joba' colíng' cóo' iñ'Jóor' do cajmée' Fidiée' e nilñ'naa' lafa' coob' sinúu' cóo'r', co' jaam' Tiquí'naa' niseeng'. Jo uiñ' joba' ja' e iñ' lñ'ing' iñ'Jóor' Fidiée' do jíi' coo' e sñ'r' jaléng' dsea' quiá'r', rú'u, ¹² co' lalab fí'r' fí' niñ' ji' quiá' Fidiée':

Niff'jaléng' rún'n jial lñ'ing' 'nñ',
joguí niñ'øø' quiá' e jmifén' n 'nñ' jee' jaléng' dsea' iñ seáng' e jmiféñ' 'nñ'.

¹³ Jo lalab cajíng' guír cajo:

Dseáng' fí' jaguo' Fidiéeb' seen', co' ib' dsea' iñ quié' nifí' quié'e.

Joguí jím' bígúir cajo lala:

Lab seen' colíng' cóo' jaléng' dsea' quié'e iñ'ing' joo' o' iñ'icacuøng' Fidiée' jnea'.

¹⁴ Jo jaléng' jneaa~aa', dsea' lñ'naa' dsea' jmigüí, røøb' sea' ngúu' táang'naa' cóo' guí jmí'øøng'naa'. Jo lajöb cajo miñ' cajá' Jesúus fí' jmigüí la, seab' ngúu' táaiñ' cóo' guí jmí'øøñ' lñ' laco'guí la lñ'ing' dsea' jmigüí. Jo dsea' do ca'uñiñ' lajöb e laco' la'eáang' cóo' e cajúiñ' e lñiñ' jaang' dsea' jmigüí, ca'uñiñ' biñ' quiá' fíi' iñ'ing' iñ'ing' fíi' quiá' 'mó'. ¹⁵ Jo la'eáang' e ni-ca'íng' Jesúus biñ' quiá' iñ' fíi' iñ'ing' do, joba' nicaleáam'bre jaléng' dsea' jmigüí iñ' lñ' jomí' tåang' fí' jmigüí e 'gó'r' njíjúiñ'. ¹⁶ Co' dseáng' e jáb' e ja' cajá' Jesúus fí' jmigüí la e laco' njimícoó'r' jaléng' ángeles, dsú' cajá'bre e laco' njimícoó'r' jaléng' dsea' iñ'ing' siju' lñ' yúu' Abraham. ¹⁷ Jo e laco' njimícoó' Jesúus jaléng' iñ dsea' rúiñ' dsea' jmigüí do, joba' la guíim' 'né' e ca'uñiñ' røøb' laco' dsea' do. Jo uñiñ' lajoba' ca'uñiñ' fí' quini' Fidiée' jaang' jmidsea' iñ laniing' guí eáang' iñ'ee' røø' lata' joguí iñ eáang' fíi' lñ'ing' iñ dsea' rúiñ' dsea' jmigüí do, joguí cajáng' 'ñia'r' e cajúiñ' fí' dse' crúu' e laco' niñ'ing' jalé' dsee' quiá' dsea' jmigüí. ¹⁸ Jo lñ' laco' cangíng' Jesúus jee' jalé' iihuñ' e laco' nitéiñ' fí' niñ' dsee', dsú' ja' calíñ' lajo, joba' lana dsea' do nícuøøm' njimícoó'r' jneaa~aa' miñ' ngiñng'naa' jee' jalé' e jo e laco' ja' nijié'naa' fí' niñ' dsee'.

'Gøng'guí Jesúus laco' Moi'

³ Jo co' lajöb lñ' dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' iñ nícató' Fidiée' e laco' ni'uñing'naa' dsea' quiá'r', joba' 'né' jmiguiém' áa'na' car' ngocáng' óo'na' e Jesúus iñ casíng' Fidiée' fí' jmigüí la cuaiñ' quiá'r', ca'uñiñ' jaang' jmidsea' iñ laniing' guí jee' jaléng' jmidsea' e laco' nífe'r' fí' quini' Fidiée' dsea' guíing' fí' niñ' uñ' quií'i, dsea' ja' iñ'naa' júu' quiá'r'. ² Jo dseáng' eáam' røø' ee' Jesúus jalé' ta' e cangíng' quiá' Tiquí'ra' Fidiée', joguí røø' ca'ee' Moi' cajo lajíi' ta' e cajmér' jee' jaléng' dsea' quiá' Fidiée'. ³ Dsú' eáang' guí catíng' e njimí'gó' dsea' Jesúus laco'guí Moi' lñ' laco'guí la lñ' quiá' jaang' dsea' iñ néé' niñ' coo' sinúu' eáang' guí catíng' e njimí'gó' dsea' iñ dsea' iñ laco'guí e 'núu' do 'ñia'. ⁴ Jo dsea' jmigüíbing' jmo' jalé' 'núu', jo dsú' Fidiée'bing' iñ cajmée' lajalé' e sea' fí' la'ung'. ⁵ Jo dseáng' røøb' dseáng' ca'ee' Moi' lajíi' ta' e ca'íñ' quiá' Fidiée' jee' jaléng' dsea' quiá' dsea' do; jo jalé' ta' e cajmér' do quiá' e fí'r' fí' quini' jaléng' dsea' jalé' e njimé' Fidiée' cøøng'guí. ⁶ Jo dsú' Dsea' Jmáang' dseáng' røøb' éer' ta' quiá'r' e lñiñ' Jóor' Fidiée' e néé' nir' dsea' quiá' Tiquí'ra'. Jo jnea'bi dsea' lñ'naa' iñ dsea' quiá' dsea' do song já'bi lñ'naa' júu' quiá'r' car' ngocáng' dsí'naa', joguí song sijeeng'naa' e nítá' dsí'naa' e niñ'ing'naa' lajíi' e catíng'naa' miñ' nití' fí' lajo.

Jial niñíing` dsea` e jmi'íñ` cóo` Fidiée` laco' ngóo` jmii`

⁷ Jo ló` laco' fé` fi` ni` ji` quiá` Fidiée` ló` fé` Jmigui` quiá`r` lala:

Jo song lana ninúu`na` lajii`~ júu` quiá` Fidiée`,
⁸ joba` ja` jmoo`na` saang` áa`na`

laco`gui cajmée` dsea` áang` quí`na`, dsea` Israel,
mí` cajmér` saang` dsír` cóo` Fidiée` ie` lamí`
cangí` fi` jee` uó` quiá`

mí` calí`iñ` calíñir` jial tii` féng` dsí` Fidiée` cóo`
jaléng` dsea` do.

⁹ Jo fé`bí Fidiée`:

Jo ie` jo jaléng` ló` dsea` áang` quí`na` contóøm` ca-
jmér` e calí`iñ` e calíñir` e su dseáng` já`ba` e quií`
jmii` e njimicóo`ore,
doñí` fa` lajee` e cangi` jaléng` i` dsea` do fi` jee` uó`
quiá` cangá`bre jalé` e guiá` e quií`i` jmii` e cajmér`e
cóo`r` lajee` tuló` jii`.

¹⁰ Joba` ie` jo eáam` calíguín`n cóo` jaléng` i` dsea` i`
jo caffí`re lala:

"Contóøm` i` dsea` quié`e la ja` mí` calíñ` e jnea`
quié`e nif` quiá`r`
o`gui iñ` e njimitir` jalé` júu` quié`e."

¹¹ Jo co` eáam` siguín`n quiá` jaléng` i` dsea` quié`e
do,

joba` cacuó`o júu` quié`e quiá` i` dsea` do lala:

"Dseáng` ja` niñíñ` e njimi`íñ` e seeiñ` cøøng` cóo`
jnea` laco` ngóo` jmii`."

¹² Joba` fí`guí`n' dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea`
Jmáang` , jmiñiing` óo`na` e laco` jii` jaang` 'nú` ja` ni-
jmée`na` saang` áa`na` cóo` Fidiée` e laco` njimitung`
áa`na` ft` ló` niteáang`na` cóo`r` , co` jii` dsea` ib` i`já` i`
cuó` e see`naa` ft` jmigü` la. <sup>13</sup> Co` lajee` lana, lajee` e
fém`bí dsí` Fidiée` , ló` ló` né` e cuó`r` guí bí` rúm`ba`
lacoo` jmii` lacoo` jmii` e laco` jii` jaang` 'nú` ja` ni-
jmigóøng` yaang`na` e niténg`na` ft` ni` dsee` , co` fíng
song cajmee`na` lajo, joba` ni`uñ`na` e saam`tu` óo`-
na` cóo` Fidiée` jóng. <sup>14</sup> Jo lata` niliseé`naa` cøøng`
cóo` Dsea` Jmáang` song teá`bí téé`naa` lajii`~ fi` quiá`
ló` nitéé`naa` cóo`r` lata` see`naa` fi` jmigü` la ló` la-
co`guí nicajmée`naa` latí` mí` uiing`.

¹⁵ Jo lalab fé`guí fi` ni` ji` quiá` Fidiée` ló` fé` lala:

Jo song lana ninúu`na` júu` quiá` Fidiée` ,

joba` ja` jmoo`na` saang` áa`na` laco`guí cajmée`
dsea` áang` quí`na` dsea` Israel malí`guí eáang` mí`
cajmér` saang` dsír` cóo` Fidiée` lajee` cangí` fi`
jee` uó` quiá` .

¹⁶ Jo jii` i` dsea` i` cajmée` saang` dsí` cóo` Fidiée` mí`
cangí` e canúur` júu` quiá` dsea` do? Co` jaléng` dsea`
Israel i` ca`uøøng` Moi` fi` Egipto, dsea` b`bing` i` cajmée`
saang` dsí` cóo` Fidiée` . ¹⁷ Joguí jii` cóo` jaléng`
dsea` cajmée` Fidiée` guíñ` lajee` tuló` jii`? Coo`

jaléng` i` dsea` b` , co` b`bing` i` cabeáng` dsee` yaang`
ie` jo, joba` cajúiñ` tá` jáiñ` fi` jee` uó` quiá` cartí` cad-
sém`bre. <sup>18</sup> Joguí jii` cóo` jaléng` dsea` i` cacuó`

Fidiée` júu` quiá`r` e ja` njimi`íñ` e seeiñ` cøøng` cóo`
dsea` do? Coo` jaléng` b` cajo, co` ja` cajmér` nút`r`

júu` quiá` dsea` do. <sup>19</sup> Jo lajöb calílí`naa` e ja` calí`
jaléng` i` dsea` do fa` e njimi`íñ` e seeiñ` cøøng` cóo`
Fidiée` , co` ja` já` calíñir` júu` quiá` dsea` do.

⁴ Joba` fí`guí`n' dsea` rú`naa` , e lajee` e sea`bí`
ft` quií`i` e jmiñiing`naa` e see`naa` cøøng` cóo`
Fidiée` , joba` lajee` jo`né` e njimiñiim` dsí`naa` e laco`
jii` jaang` jneaa`aa` ní`náng`naa` fa` e ja` ní`fíng`naa`
e jo. ² Co` nicaguiab` dsea` júu` fi` jee` jneaa`aa` quiá`
jial láang` Fidiée` dsea` jee` jalé` dsee` quiá`r` ló` laco`
jii` júu` e canúur` jaléng` i` dsea` i` cangi` fi` jee` uó`
quiá` do malí`guí eáang`. Dsú` ja` e ta` calí`íng`jii`
còo` e jo quiá` i` dsea` i` , co` ja` já` calíñir` e júu` e
canúur` do o`gui calíñu`r` cajo. ³ Jo dsú` jneaa`guí`
dsea` njí` iñ` iñ` júu` quiá`r` , niñíim`baa` e njimi`íñ`-
naa` e see`naa` cøøng` cóo` Fidiée` , jo o` laco` i` dsea` i`
éeng` Fidiée` fi` ni` ji` quiá`r` mí` fé`r` lala:

Jo co` eáam` siguín`n quiá` jaléng` i` dsea` i` saang`
dsí` do,

joba` cacuó`o júu` quié`e quiá` i` dsea` do lala, e
dseáng` ja` niñíñ` e njimi`íñ` e seeiñ` cøøng` cóo`
jnea` laco` ngóo` jmii` .

Jo cajíng` Fidiée` lajo nañí` fa` cartí` mí` canaang` uiñ`
jmigü`ba` catáiñ` jalé` ta` quiá`r` e cajmér` latøøng`
jmigü` . <sup>4</sup> Co` níne`baa` e lajalé`ba` niné` quiá` quiá`
Fidiée` lami` uiing` ló` laco` la fé` fi` ni` ji` quiá`r` ló` laco`
lala:

Jo lajee` jñúu` jmii` catób` jalé` ta` quiá` Fidiée` ,
joba` cajmí`m`bre mí` catí` e jmii` guíé` do.

⁵ Jo lalab cajíng`guí Fidiée` cajo fi` ni` ji` quiá`r` cuaiñ`
quiá` jaléng` i` dsea` i` cajmée` saang` dsí` cóo`r` do:
Ja` niñíng` i` dsea` na e njimi`íñ` e seeiñ` cøøng` cóo`
jnea` laco` ngóo` jmii` .

⁶ Jo jaléng` i` dsea` i` canúu` lami` jéeng`guí júu` quiá`
Fidiée` e quiá` jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá`r`
dsú` ja` cangiñ` e seeiñ` cøøng` cóo` Fidiée` , co`
saam` dsír` cajmér` cóo` dsea` do. Dsú` latí` lana
tí`bí e ni`íng` dsea` e jo, co` cuó`bí Fidiée` fi` e ni-
jimi`íñ` dsea` cóo`r` . <sup>7</sup> Jo co` lajöb ló` , joba` Fidiée` ni-
catéer` coo`guí jmii` ló` ló` dsea` e ni`íñ` e seeiñ`
cøøng` cóo` dsea` do, jo e jmii` job ló` lana. Co` Fidiée`
nicasí`r` jneaa`aa` la`eáang` cóo` júu` quiá`r` e cajmér`
dseata` Daví` fi` ni` ji` ie` lami` casúung` jmigui` jii` e
cajmée` dsea` Israel saang` dsír` cóo` Fidiée` :

Jo song lana ninúu`na` lajii` júu` quiá` Fidiée` ,
joba` ja` jmoo`na` saang` áa`na` cóo` dsea` do.

⁸ Co` faco` ló` yéu` Josué cacuó`r` dsea` góor` dsea` Is-
rael fi` e njimi`íñ` ie` jo ló` laco`guí cajíng` Fidiée`
lami` jéeng`guí e nicuó`reiñ` , joba` ja` ee` ta` café`
Fidiée` e nilisea` coo`guí jmii` e njimi`íñ` dsea` lana
faco` lajo. <sup>9</sup> Jo co` lajöb ló` , joba` sea`bí` fi` e niñíng` i`
dsea` i` njí` ló` ló` júu` quiá` Fidiée` e njimi`íñ` e
seeiñ` cøøng` cóo` dsea` do. ¹⁰ Co` jaléng` dsea` i`
ngíng` e njimi`íñ` e seeiñ` cøøng` cóo` Fidiée` , joba`
njimi`íñ` e nicatáiñ` jalé` e 'né` jmér` ló` laco`guí ca-
jmi`íng` Fidiée` mí` cangí` e catáiñ` ta` quiá`r` e ca-
jmér` latøøng` jmigü` . <sup>11</sup> Joba` 'né` e nicuó`bí` bí`
yee`naa` e laco` niñíng`naa` e njimi`íñ`naa` e see`-
naa` cøøng` cóo` Fidiée` e laco` jii` jaang` jneaa`aa`

ja` nijmó^oo' laco'gui cajmée` i dsea` Israel do ie~ malit^gui do mi^ ja` já` calfiñ^ júu^ quiá` Fidiée` o'gui calinéu^r^ e júu^ quiá` dsea` do cajo.

¹² Co' eáam' 'gøng' júu^ quiá` Fidiée` jogui cuø` e seeng` dsea`. Jo eáang'gui jlo^ b^ quiá` jogui iing`gui ta~ cajo laco'gui coo` ñisù` e 'mè` laj^ tú` taang`, jogui cuø` e ngáng` dsea` jial laco' catíng` e í` dsíir` f^ dsíir` jogui jial e í` dsíir` còo` jmigü^ quiá`r`; jogui cuø` e lñi^ dsea` su guié` osi ja` dseeng` jalé` e í` dsíir` jogui su guié` osi ja` dseeng` jalé` e iiñ^ nijmér^. ¹³ Jo jíi^ coo` e sea` f^ la'ung` f^ jmigü^ l^ 'meá` dsea` e ja` ñi` Fidiée` osi e ja` jóør` é, co` jalé` e jmoo^naa` nñir` jogui nijóør` cajo, jogui dseáang` f^ quini^bre cajo l^ ni^f^ l^ røø` qui^ii` mi^ nité` l^ lajo.

Jesús lñiñ^ jmidsea` dsea` féng` i laniing`gui

¹⁴ Jo co` Jesús dsea` lñiñ^ Jóo` Fidiée` i camíng` do, jogui ib` cajo i jmidsea` dsea` féng` i laniing`gui do qui^ii`, jo ib` dsea` i nicangáng`tu f^ ñiff` f^ l^ guiing` Tiquiá`r^ Fidiée`, joba` 'nè` e tée`naa` teá` f^ quiá` l^ nitée`naa` e já` l^ ñaa` júu^ quiá` dsea` do. ¹⁵ Jo i jmidsea` dsea` féng` i laniing`gui qui^ii` do qui^ii`bre jmi^ e nil^ f^ lñiñ^ jneaa^aa`, dsùco` niñi^bre jial dseáang` huüng` see^naa` f^ jmigü^ la e ja` nité`naa` f^ ni^ dsee^. Co` dsea` i cajo cangítm`bre jee` jalé` iihuü` lajee` cateáaiñ` f^ jmigü^ la, lifa` ir` jíi^ coo` dsee` ja` ca'éer`. ¹⁶ Jo uíi^ e lajob l^, joba` nita` dsìnaa` e nidsiquiéeng`naa` f^ quini^ ée^ l^ guuing` Fidiée` e laco` nil^ f^ lñiñ^ jneaa^aa` jogui e laco` nijmicóo`r` jneaa^aa` mi^ dseáang` 'nè` qui^ii` lajo; dsùco` i dsea` i eáang` 'neáaiñ` jneaa^aa` jogui dsíng` eáang` guiúñ^ coo` jneaa^aa` cajo.

5 Jo jee` jaléng` dsea` jmigüib` l^ 'náang` dsea` jaléng` jmidsea` laniing` e laco` ni^ér` ta~ quié` júu^ quiá` jaléng` dsea` do f^ quini^ Fidiée`, jogui e niguiár` guié` jalé` feá` e nicuó`r` Fidiée`, jogui e ni^ngáiñ` jaléng` jö` i catíng` dsea` do e laco` ni^fing` dsee` quiá` jaléng` i dsea` do. ² Jo co` jaléng` i jmidsea` do ñi^bre jial huüng` e ja` niténg` dsea` f^ ni^ dsee`, joba` tñim`bre e nil^ f^ lñiñ^ jaléng` i dsea` i ja` ñi` e dseeb` éer` còo` jalé` e jmóor` do; <sup>3</sup> jo co` dsea` dsee` dsea` quib` lñing` jaléng` i jmidsea` do, joba` 'nè` lñing` e feá` niji^r` f^ quini^ Fidiée` e laco` ni^fing` dsee` quiá`r` yaaiñ` jogui jalé` dsee` quiá` jaléng` dsea` caguiaang`gui cajo. <sup>4</sup> Jo jíi^ jaang` dsea` cuóong` l^ jmeáng` 'ñia'r` e ni^ér` e ta` 'goo` la e ni^uññ` jaang` jmidsea` laniing`, co` Fidiée`bing` 'náang` dsea` e laco` ni^ér` e ta` 'goo` jo l^ i` laco`gui cajmée` Fidiée` coo` i jmidsea` la`uui` i caliséng` malit^gui eáang` i calisí` Aarón. <sup>5</sup> Jo lajob l^ cajo còo` Dsea` Jmáang`, co` o` 'ñia`r` dsea` ca'náng` 'ñia'r` e ni^ér` e ta` 'goo` jo e ca'uññ` jmidsea` dsea` féng` i laniing`gui, dsùco` Fidiée`bing` i ca'náang` í` e ni^ér` e ta` 'goo` jo car` ngongí` jmi^, co` 'ñiab` Fidiée` dsea` cajíñ` lala malit^gui eáang`:

'Nùb` dseáang` lin` Jóo`o;
jogui jmi^ na jneab` dseáang` lñin`n Tiquíi` cajo.

⁶ Jo cajím`biguìr cajo f^ ni^ ji` quiá`r` mi^ cajíñ` casf^r` i Jóor` Dsea` Jmáang` do lala:

Jo car` ngongí` jmi^b` óo` ta` e lin` jmidsea` dsea` féng` i laniing`gui,

l^ i` laco` calíng` i jmidsea` i sii` Melquisedec ie` malit^gui do.

⁷ Jo lajee` cateáang` Dsea` Jmáang` f^ jmigü^ la, eáam` teá` caféeiñ` Fidiée` jogui camír` dsea` do e ngocáng` dsíir` carj^ qui^bre e quí`d` dsea` do jmi^ e nileáng`neiñ` f^ ni^ 'mò'; jo uíi` e cajmiti` Dsea` Jmáang` car` ngocáng` dsíir` lajíi^ e iing` Fidiée`, joba` jáb` canúu` dsea` do lajíi^ júu^ quiá`r`. ⁸ Jo doñi` fa` e Dsea` Jmáang` lñiñ` dseáang` i Jóo` Fidiée` camíng` do, dsù` dseáang` 'nè`ba` e cangongíñ`jalé` e iihuü` do e laco` calíng` i jmidsea` i sii` Melquisedec ie` malit^gui do.

Jial dseáang` e nilítung` dsíi` dsea` cóo` júu^ quiá` Dsea` Jmáang`

¹¹ Jo jmigüi^b`i jalé` e ii^naa` e nisíi`guü` 'nú` uii` quiá` jalé` júu^ e nicasü`naa` na, lifa` huü`m`jü` qui^naa` e ni^ée`naa` 'nú` e júu^ jo, co` eáam` tá`jü` ngáng` 'nú` e júu^ jo. <sup>12</sup> Jo ningóob` eáang` e ca`iing` 'nú` júu^ quiá` Dsea` Jmáang`, joba` lana nidsí` l^ e nilítung`na` tifab` quiá` e júu^ jo; dsù` l^ riquib` l^ qui^i` 'nú` lana, co` 'nú` ni^neáng`tu` jaang` tifab` i ni^el`tu` 'nú` jalé` júu^ quiá` Fidiée` e nicanúu`na` lamí` jéeng`gui. Co` lanagui eáam` jo` teá` teáang`na` cóo` júu^ quiá` Dsea` Jmáang`, co` nilítung`na` lafa` yüü` pí` e jmang`fib` iing`na` u^na`, jo ja` iing`na` cö`na` laco` gø` dsea` cöøng`i. <sup>13</sup> Jo jaléng` dsea` i lñing` lafa` yüü` pí` l^ jmang`fi` lajob lñing`jaléng` dsea` i ja` l^ gu` su quié` osi ja` dseeng`jalé` e jmóor` do. <sup>14</sup> Dsù` jaléng` i lñing` laco` dsea` cöøng`i, lafa` jmiñib` tñing` `i` go`r` , co` f^bing` niténg`gui` e` e quié` jogui e` e ja` dseeng` , jo nisitíim`bre e jmóor` jíi` e quié`.

6 Joba` f^i`guü` 'nú` , dsea` rú`naa` dsea` quiá` dsea` Jmáang` , matéé`guü` f^ quié` l^ nitéé`naa` cartí` ni^uñng`naa` dseáang` laco` sì`i` f^ quini^ Fidiée`. Jo ja` jmitíi`túy` lajíi^ júu` tñi` f^ quiá` Dsea` Jmáang` e canú`naa` la`uui` do quiá` jial qui^i`jíng`yaang` dsea` f^ quini^ Fidiée` jogui quiá` jial mi^ tñi` dsea` jalé` e l^ i` e si` jíi` f^ 'mò` , jogui jial jálé` lñing` dsea` júu` quiá` Fidiée` , ² osi jial mi^ saang` dsea` jmi^, osi e` uiing` mi^ quidsí` dsea` guóor` f^ yü` mogui` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , osi jial l^ mi^ niji^tu` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i nicajúng` , osi jial mi^ niquidsí` Fidiée` l^ quiá` jaléng` dsea` cöo` jalé` dsee` e nica'éer`. ³ Jo majmó`guü` b^ e ni^uñng`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` dseáang` laco` sì`i` , l^ jial co` iing` Fidiée` e nilíi`naa` .

⁴Jo jaléng' i dsea` i cangfing` quiá' Fidiée` e njá' calfiñ` júu^ quiá' Dsea` Jmáang^, jogui e nícajmi'iáang` dsíir' cgo' lajalé` e guiú` e nícajmee` Fidiée` cgo' r^, jogui e níca'íñ` lajíi^ e cuø` Jmiguí` quiá` dsea` do, <sup>5</sup>jogui e níñi`bre jial tii` dseáng` guiú` e júu^ quiá` Fidiée` jogui jial tii` 'gong` e jmigü` mft` e nilisea` ie~ jo, ⁶jo jaléng` i dsea` i ca'íng` jalé` e na, jo dsu` mi` cangf` jo, catá`túr lajíi^ e níca'íñ` do, joba` jo` quíi` jmii` jóng e niquí` jíng`ty yaaiñ` ff` quini` Fidiée` , co` fíng song jmóor` lajo, joba` lff` lafa` e í`bre niteáng`tur i Joo` Fidiée` camfing` do ff` dse` crúu` calé` catú` , co` fíng song jmóor` lajo, joba` niløøng`tur dsea` do jóng. <sup>7</sup>Jo jaléng` dsea` i ca'íng` júu^ quiá` Dsea` Jmáang` do, jo mi` cangf` jo catá`túr ff` teáaiñ` , joba` i dsea` i lftiñ` la lff` coo` guoo` uó` e ca'íng` jalé` jmif` e tuu` ; jo mi` niró` jalé` e cangojnea` e ff` ni` guoo` uó` do, jogui b nillfing` ta` quiá` i dsea` i cajn` do; ⁸jo dsu` song e ff` ni` guoo` uó` do ca'íang` lajíi^ 'matóo` cgo` gui` jalé` onuu` guii` , joba` ja` e ta` fíng` jíi` coo` e uó` do jóng; joba` lff` lafa` e t` l` nijéb` Fidiée` e güeang` quiá`r` e cata`r` e ff` ni` guoo` uó` do, jo ni`fim` cartí` nicó`.

E lab e júu^ e cuø` ta` dsíi` e téé`naa` teá` ff` guiú` cgo` Dsea` Jmáang`

⁹Dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i 'neáan`n eáang` , dsu` doñi` fa` e nícaff`i` 'nú` cgo` e júu` jo, dsu` ofa` nícafá`a ui` quií`na` , co` eáam` nita` dsii` e dseáng` teáb` teáang`na` ff` guiú` cgo` Dsea` Jmáang` e nileáng`na` jee` jalé` dsee` quií`na` . <sup>10</sup>Jo dseáng` eáam` guiúng` Fidiée` , joba` ja` quíi` jmif` fa` e ni`fing` dsíir` jalé` e guiú` e nícajmee` 'nú` e nícajmicóo`na` jaléng` dsea` rúng`na` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` jogui e nícajmi`neáang`na` jaléng` i cajo lff` laco`gui` la jmoo`na` lana. ¹¹Jo ii`naa` e lajaang` lajaang` 'nú` jmée`bi` e iáang` óo`na` e jmicóo` rúng`na` lata` seeng`na` , jo lajoba` niñfing`na` lajíi` e nisjeeng`na` e catíng`na` e nícuø` Fidiée` 'nú` mi` nití`l` lajo. ¹²Jo ja` ii`naa` e 'nú` nijmée`na` ff`ng`na` e ff` guiú` l` niteáang`na` cgo` Dsea` Jmáang` , co` lff` l` 'nú` e 'nú` nijmée`na` laco`gui` la jmoo` jaléng` i dsea` i já` lff` júu^ quiá` Dsea` Jmáang` e ja` litúng`dsíir` doñi` ee` dsijée` ff` l` nicasíng` yaaiñ` , jo la'eáang` e joba` e nidsijée` guiú` quiá`r` e nínaaiñ` iñ` lajíi` e catíñ` e nícajíng` Fidiée` e nícuø`reiñ` lamí` jéeng`gui` .

Lajíi` júu^ e cacuø` Fidiée` jaléng` dsea` quiá`r`

¹³Jo ie` malíi`gui` eáang` Fidiée` cacuø`r` lff` yéu` Abraham júu^ quiá`r` , jo e jo dseáng` cajmitir` 'nìia'r` , co` ja` ii` seeng` i` gong`gui` laco` r` i nícuø`r` júu^ quiá`r` 'nìia'r` . ¹⁴Jo e lab júu^ e cacuø`r` dsea` do ie` jo mi` cajíñ` lala: "E jáb` , jneab` nímgüean`n 'nù` jogui níjmee` e níliseeng` i` leáang` dsea` sijú` ." ¹⁵Jo mi` calíng` lff` yéu` Abraham e júu` jo, joba` cajeem`bre e fíng` dsíir` e níjmitir` Fidiée` lajíi` e nícajíñ` ; jo mi` cangf` jo, ca`ím` lff` yéu` Abraham lajíi` e nícajíng`

Fidiée` e nícuø`reiñ` lamí` jéeng`gui` do. ¹⁶Co` mi` cuø` doñi` i` dsea` júu^ quiá`r` e lff`ng` e níjmitir` , joba` e jo jmóor` ff` quini` jaang`gui` dsea` i niing`gui` laco`r` . Jo mi` cuø` dsea` júu^ quiá`r` ff` quini` jaang`gui` dsea` i niing`gui` , joba` la guíim` 'nè` níjmitir` e júu^ quiá`r` do. ¹⁷Jo co` Fidiée` calíñ`iñ` e cacuø` júu^ quiá`r` condseeb` ff` quini` jaléng` i dsea` i nístifing` e nílíng` jalé` e nícajíñ` lamí` jéeng`gui` e nícuø`reiñ` do, joba` cacuø` júu^ quiá`r` ff` quinir` 'nìia'r` e ja` quíi` jmif` fa` e níjgiéeng`gui` lajíi` e nícajíñ` lamí` jéeng`gui` e nícuø`r` jaléng` dsea` , jogui dseáng` 'nè` e guíab` dsíir` e níjmitir` jalé` e jo e ja` jmisfíñ` jíi` coo` . <sup>18</sup>Jo la'eáang` cgo` e tú` fíng` júu^ na e cacuø` Fidiée` e ja` jmisfíñ` jíi` coo` jogui e já` lff` cajo, co` dseáng` ja` quié`bre júu^ adsee` , joba` la'eáang` cgo` e tú` fíng` júu^ na nítab` dsí`naa` e í`bre nito` ff`iñ` jneaa`aa` , jogui nisitab` dsí`naa` cajo e ni`fing`naa` lajíi` e catíñ`naa` e sijeeng`naa` e nícuø`r` jneaa`aa` lff` laco`gui` jíi` júu^ e nícacuø`r` jneaa`aa` lamí` jéeng`gui` . ¹⁹Jo la'eáang` cgo` e júu^ ta` dsí`naa` na nítéé`naa` teá` ff` guí` cgo` Dsea` Jmáang` jogui nítab` dsí`naa` cgo` dse` do cajo; jo e jo lff` lafa` 'lo` ñí` quiá`r` coo` móo` e quíng` dsea` teá` ff` 'nì` jmifñ` e laco` níjé` tii` e móo` do. Jo nítab` dsí`naa` cgo` Jesús, jo ib` dsea` i nícangfing` ff` lafa` 'mi` e íi` , jogui lana dob guíiñ` ff` lff` laniing` 'gong` quiá` Fidiée` ff` ñiff` . ²⁰Co` job e ff` e caneáa` Jesús lamí` jéeng`gui` e laco` cuøøng` e níguí`naa` dseáng` ff` quini` ée` lff` guíing` Fidiée` , jo lajoba` cangfíñ` e óor` ta` 'gong` e ca'uñiñ` i jmidsea` dsea` fíng` i laniing`gui` quiíi` car` ngongff` jmif` lff` laco`gui` calíng` i jmidsea` i sii` Melquisedec ie` malíi`gui` do.

Jesús lff`iñ` i jmidsea` dsea` fíng` i laniing`gui` lff` la-co`gui` la calíng` Melquisedec

⁷ Jo i Melquisedec na calíñ` dseata` dsea` fíng` ff` coo` ff` e calíñ` Salem ie` lamí` jéeng`gui` eáang` , jogui calíñ` cajo jmidsea` laniing` quiá` Fidiée` dsea` guíing` ñiff` . Jo ie` jo i` lff` yéu` quiíi` Abraham do níi`uñ` ff` e jaiñ` ff` lff` cangór` ff` jee` 'nii` ff` lff` calí`r` jaléng` dseata` dsea` fíng` i seeng` ff` ff` lff` jíe` ; jo lajee` job cangó` Melquisedec e cangojmijíng` neiñ` jo cajmigüeam`bre cajo; ²jo mi` cangf` e jo, i`yéu` Abraham do cacuø`r` i Melquisedec do coo` lajee` gui` fíng` jalé` e calí`r` jee` e 'nii` do. Jo i Melquisedec la guóng` jaang` dseata` dsea` fíng` i ff` i` lff` laco` catíng` ; jogui co` lff`iñ` dseata` dsea` fíng` quiá` e ff` do e sii` Salem e guóng` "juguiú` júu^ røø" , joba` cajo sii`bre "jaang` dseata` dsea` fíng` i quié` juguiú` júu^ røø" . ³Jo jíi` coo` ja` e ñí` dsea` quiá` i Melquisedec do fa` i` calíng` níquiá`r` jogui i` calíng` tiquiá`r` jogui i` jaléng` lff` dsea` cøøng` quiá`r` caguaang`gui` cajo; o`gui` ñí` dsea` lff` cangáang` i Melquisedec do o`gui` lff` cajuiñ` . Jo latab` lff`iñ` jmidsea` laniing` lff` laco`gui` la lff` i`joo` Fidiée` camfing` do e latab` lff`iñ` jmidsea` dsea` fíng` i laniing`gui` .

⁴Jo lana quié`na` cuante, dsea` rú`naa` , jial tii` laniing` calíng` i Melquisedec do e ji`gui` lff` yéu` quiíi` Abraham cacuø`r` dsea` do coo` lajee` gui` fíng` quiá`-

lajalé' e calf'r' jee' 'nii' mī' catíñ' cóo' jaléng' dsea-ta~ dsea` féng'.<sup>5</sup> Jo lī' laço'gui la fé' e júu' quiú' ta~ e caséé' Moi~ malíi'gui eáang' e lajíi' dsea` i teáang'~ jee' 'lé' dsea` Israel i sii` Levíbing` cuóøng` lī'ing` jmid-sea` , jo lajíi' dsea` i'bing' i sea` ff' quiá' i ni'íng' quiá' jaléng' dsea` góor` coo` lajee' gui' íing' jalalé' e sea` quiáiñ', doñi' fa' e jaléng' i dsea` do līiñ' dsea` siju' lī' yéu' Abraham lī' laço'gui la līiñ' yaaññ' cajo. ⁶ Jo dsu' i Melquisedec do ja` līiñ' dsea` siju' lī' yéu' Leví, dsu' ca'ím'bre coo` lajee' gui' íing' quiá' jalalé' e calf' lī' yéu' Abraham, jogui cajmigüeam'bre cajo. Jogui téé' óo'na' cajo e i' lī' yéu' Abraham dobing' i ca'íng' jalé' júu' lajíi' e cajíng' Fidiée' e nicuó' reñi'. <sup>7</sup> Jo jíi' jaang` ja` cuóøng` jíng' e o' lajo e júu' la: Nining`gui jaang` dsea` ijmigüeang' jaang` dsea` rúng` laco'gui i dsea` ijmigüeang' ír' do. <sup>8</sup> Jo jaléng' jmid-sea` quiá' dsea` Israel līiñ' siju' quiá' lī' yéu' Leví, jo ím'bre quiá' dsea` góor` coo` lajee' gui' íing' quiá' jalalé'; jo dsu' mī' nit' i' e nijúuñ', joba' júum'bre jóng lī' laço'gui doñi' i' dsea` jmigüi'; jo dsu' lī' laço'fé' ff' ni' jí' quiá' Fidiée' e lafa' seem'bí i Melquisedec do latí' lana. <sup>9</sup> Joba' laco' cuóøng` fe'ee' e jaléng' jmidsea` i lī'ing' dsea` siju' Leví, dsea` i'bing' íng' lana lajíi' e coo` lajee' gui' íing' e catíñ' do, jo lī' lafa' e caquiib' jaléng' i jmidsea` do e jo e catíñ' i Melquisedec do ie' lami' caquiib' yéu' Abraham quiá' dsea` do. ¹⁰ Jo e jáb', ja' mī' calisém'bí i Leví do ie' jo ie' lami' cacuó' Abraham i Melquisedec do coo` lajee' gui' íing' lajíi' e catíñ' do; dsu' cuóøng` fe'ee' e jobi lafa' níquie' Abraham mijú' quiá' jaléng' dsea` sijur' i niliseeng` cøøng`gui, co' i Leví do līiñ' jaang` dsea` siju' dsea` do.

¹¹ Jo jaléng' dsea` Israel cangíiñ' jalé' e júu' quiú' ta~ quiá' Fidiée' la'eáang' cóo' jaléng' jmidsea` i lī'ing' dsea` siju' Aarón i lī'ing' siju' yéu' Leví do cajo. Jo faco' e ta~ e cajmée' jaléng' i jmidsea` do íing' ta~ e íing' dsee' e laco' liguiung' dsea` ff' quini' Fidiée', joba' ja' 'neáng' jmidsea` i jiéng'gui faco' lajo; dsu' dseáng' la guíim' 'neáng' jaang`gui jmidsea` lī' laço' caléng' Melquisedec, jo o' laco' lī'ing' i jmidsea` siju' Aarón do. <sup>12</sup> Co' mī' jmisíng' dsea` lajíi' ta~ óo' jmid-sea` , joba' nē' jmisíng'bre cajo lajíi' e júu' quiú' ta~ quiá'r'. <sup>13</sup> Jo uii' quiá' Fíi'naa' fé' ff' ni' jí' quiá' Fidiée' e dsea` i līiñ' siju' quiá' coo'gui 'lé' dsea` quiá' dsea` Israel; jo jíi' jaang` dsea` ja' i mī' caléng' jmidsea` ff' jee' e 'lé' jo lami' jéeng'gui. <sup>14</sup> Jo nitab' dsu'naa' e Fíi'naa' Dsea` Jmáang` cajár' ff' jee' 'lé' dsea` Israel i sii` Judá, jo ja' cajár' ff' jee' 'lé' dsea` Israel i sii` Leví; jogui níne' bff' røø' cajo e Moi' ja' cajíñ' jíi' coo' uii' quiá' e 'lé' dsea` Judá do ie' lami' café'r' uii' quiá' jaléng' jmidsea` .

¹⁵ Jo eáang'gui níta~ dsu'naa' røø' lana cóo' jalé' e nícafá' a na, co' nicagüém' i jmidsea` dsea` féng' i laniing`gui do i'cøøng` laco' i jmidsea` Melquisedec do, jogui i quíng' jee' 'lé' lī' jié' laco'gui jee' 'lé' dsea` Leví. ¹⁶ Jo Fíi'naa' calíññ' jmidsea` dsea` féng' i laniing`gui dsu' o' uii' laco' ta~ huñ' e nē' güñ'ff' jee' dsea` siju' quiá' dsea` Leví, co' calíññ'bre jmidsea`

dsea` féng' i laniing`gui dsu' la'eáang' cóo' e 'gøng' quiá' e seeiñ` do e ja' tóø` jmiib' ni'íng'. ¹⁷ Co' lalab fé' Fidiée' ff' ni' jí' quiá'r' e éeiñ` dsea` do: Jo car` ngongff' jmiib' oo' ta~ e lín' jmidsea` dsea` féng' i laniing`gui lī' laço' caléng' i jmidsea` i sii` Melquisedec ie' malíi'gui do. ¹⁸ Jo Fidiée' cab' caguiar' jalé' e júu' quiú' ta~ e cacuó'r' Moi~, co' e júu' jo' ta~ íing' jogui jo' bff' sea` quiá' cajo fa' e nijmé' e nileáng` dsea` jee' jalé' dsee' quiá'r'. <sup>19</sup> Jo jalé' e júu' quiú' ta~ e ca'íng' Moi' ie' lami' jéeng'gui do ja` caquíi' jmiib' fa' e cajmée' e caliséng` dsea` cøøng' cóo' Fidiée' dseáng' laco' si'í'. Jo dsu' lana nísea` coo` e níta~ dsu'naa' e 'gøng'gui e laco' níjmícoó' jneaa'aa' e niñíng`na' e niliseéen'naa' cøøng' cóo' Fidiée'. <sup>20</sup> Jogui cajo Fidiée' cacuó'r' júu' ta~ dsu' quiá' e júu' jo la'eáang' cóo' júu' quiá'r' e cacuó'r' 'ñia'r' ie' lami' cajíñ' e Jesús ni'uññ' jmidsea` dsea` féng' i laniing`gui. Dsu' i jmidsea` caguiuaang`gui do ja` cacuó'r' Fidiée' júu' quiá'r' 'ñia'r' e ni'uññ' do lajo. <sup>21</sup> Jo Fíi'naa' Jesús ca'uññ' jmidsea` dsea` féng' i laniing`gui uii' e cacuó'r' Fidiée' júu' quiá'r' 'ñia'r' lī' laco' la fé' ff' ni' jí' quiá'r' lī' f' lala: Fíi'naa' cacuó'r' júu' quiá'r' 'ñia'r' e 'nē' niliti' jo ja' quí' jmiib' fa' e nígiéeng'gui e júu' jo. Co' lalab fé' cuaiñ' quiá' i Jóor' camíng' do: "Car` ngongff' jmiib' lī'ing' 'nø' jmidsea` dsea` féng' i laniing`gui lī' laço' la lī'ing' i Melquisedec do." ²² Jo co' Fidiée' cacuó'r' e júu' quiá'r' 'ñia'r' do, joba' nítaa~ dsu'naa' e Jesús tíi' nir' e júu' tigua' catí' tú' do e 'gøng'gui laco'gui júu' e cacuó'r' Fidiée' lami' jéeng'gui do. ²³ Jo jaléng' i jmidsea` caguiuaang`gui do cajúm'bre mī' catí' oor' quiá'r', joba' i jiém' caguá' ee' quiá'r'. ²⁴ Jo dsu' Jesús latab' seeiñ', joba' latab' līiññ' jmidsea` dsea` féng' i laniing`gui, jo uii' joba' jo' 'neáng'gui jmidsea` i jiéng'gui i ni'íng' ee' quiá'r'. ²⁵ Jo co' lajob lī'ing' Jesús, joba' la'eáang' lī'bre cuóøng' e leáiñ' jaléng' dsea` jee' jalé' dsee' quiáiñ' lata' e laco' niliseeiñ' cøøng' cóo' Fidiée', co' car` ngongff' jmiib' seeiñ' e laco' mī'r' Fidiée' cuaiñ' quiá' jaléng' dsea'. ²⁶ Joba' Jesús līiññ' dseáng' i jmidsea` dsea` féng' i laniing`gui do i' neáng'naa' do, co' lī'bre dsea` caneáar' ff' e laco' cuóøng' niliseéen'naa' cøøng' cóo' Fidiée'. Jo dseáng' dsea` güeam' lī'ing' dsea` do ff' quini' Fidiée', jo jíi' coo' dsee' ja' táaiñ', jogui ja' līiññ' laco' la lī'ing' dsea` dsee' dsea` qui'. Jo lana dob nígiuin' ff' níff' lī' dsée' ee' laco' guiing' Tiquiá'r' Fidiée'. ²⁷ Jo Jesús ja' līiññ' laco'gui i jmidsea` caguiuaang`gui i caliséng' lami' jéeng'gui do, co' jaléng' jmidsea` laco' jmiib' lacoo' jmiib' 'nē' jngáiñ' jaléng' jí' e quiá' nícuóiñ' Fidiée', jo lajoba' ni'íng' dsee' quiá'r' la'uii', jo mī' ningff' jo, 'nē' níjmé'gui e laco' ni'íng' dsee' quiá' jaléng' dsea' rúiñ'. Dsu' Jesús coo' níne'ba' 'nē' e cajáng' 'ñia'r' e laco' ni'íng' dsee' quiá' dsea` jmiigüi' lata'. ²⁸ Jo jalé' e júu' quiú' ta~ e ca'íng' Moi' do dsea` dsee' dsea'

qui'bing' guíng' j~ ni'uíng' jmidsea` laniing`; jo e júu^ e cacuó' Fidiée` 'ñia'r` do e café'r` mi^ cangf^ e cacuó'r` Moi^ jalé` e júu^ quiú` ta~ do lamí^ jeeng'gui, jo dsu^ cogo^ e júu^ e café` Fidiée` doba' ca'náaiñ` i Jóor` camíng` do e laco' ni'uíñ` jmidsea` dsea` féng` i dseáng` laniing`gui i dseáng` lata~ ée` ta~ rø` cogo^ lajalé` e cangfiiñ` quiá` Tiquiá'r^ Fidiée`.

Jesús ca'uíñ` jmidsea` dsea` féng` i laniing`gui quiú` ii`

8 Joba' ffi^ guíñ' nú', dsea` rú' naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, e lab e uiing` e niing`gui eáang` quiá` lajíl` e júu^ e sii^ naa' nú', e Jesúsbing` líng` i jmidsea` dsea` féng` i laniing`gui quiú` ii`, jogui íb` cajo niguiing` lana fí^ niff` lí^ dsée` laco` guiing` Fidiée` dsea` laniing` 'göriñ`. **2** Jo guíññ` ffi^ jo e éer` ta~ e lñiñ` jmidsea` dsea` féng` i laniing`gui, co` ffi^ job dseáng` lí^ lí^ éé^ já` quiá` Fidiée` fí^ lí^ cajmér` 'ñia'r` jo o` fí^ lí^ cajmée` dsea` jmigüí`.

3 Jo jaléng` jmidsea` laniing` si`neaaíñ` e nicuó` lajíl` feá` e catíng` Fidiée` jogui e njngáiñ` jaléng` jó` e laco` nicuóíñ` dsea` do; jo lajob lí^ cogo^ Fí`naa` Dsea` Jmáang`, co` la guíim`ba' né` líng` ee` nícacuó` fí` quini` Fidiée` uíl` dsee` quiá` jaléng` dsea` jmigüí`.

4 Jogui faco` ír` tám`bir fí^ jmigüí` la, joba` ja` quí` jmif` jóng e lñiñ` jmidsea` faco` lajo, co` ffi^ jmigüí` la niseem` jmidsea` i cuóøng` lí^ cuó` feá` fí` quini` Fidiée` lí^ laco`gui e ta~ e caquiú` Fidiée` e cajme` Moi` fí` ni` ji` quiá`r` **5** Co` jalé` ta~ e cajmée` jaléng` i jmidsea` do fí^ jmigüí` la, rúm`jíu` lí^ laco`gui la lí^ fí^ niff` , co` cajmér` lajo fí^ jmigüí` la e lí^ laco` cuó` lí^ e quiá` jial dseáng` lí^ fí^ niff` . Jo nine`baa` rø` e jalé` e la e lico` cuó` lib` ; dsu^co` ie` malif`gui do, ie` lamí` caquiú` Fidiée` ta~ quiá` Moi` e njmáiñ` coo` néu` 'mi` fí^ lí^ jmiféng` jaléng` dsea` Israel Fidiée` , jo ie` jo casf`r` Moi` lala: "Moi` , quié` cuente rø` , jo jméel` e 'núu` jo lí^ laco`gui jíl` e nica'ée`e 'nú` e fí` yú` mó` Sinaí do." **6** Jo dsu^ Jesús i líng` jmidsea` dsea` féng` i laniing`gui quiú` ii` do, íb` dsea` i níca'íng` e ta~ e 'gøng`gui eáang` laco`gui e ta~ quiá` jaléng` jmidsea` i seeng` fí^ jmigüí` la; co` dsea` íb` i caneáa` fí^ e laoco` cuóøng` e dseáng` niliseeng` dsea` jmigüí` cøøng` cogo` Fidiée` lata~. Jo cajmér` lajo la'eáang` cogo` e júu^ e cajmiró` Fidiée` cøøng`gui do, co` e jo` 'gøng`gui laoco`gui e júu^ tigua` e cacuó`r` Moi` lamí` jeeng`gui do. Jo e júu^ e cajmirór` cøøng`gui do lí^ coo` júu` th` fí^ e guíé`gui, co` eáang`gui cuó` e ta~ dsu^` dsea` .

7 Jo faco` calí`íng` ta~ dseáng` laco` stí` e júu^ tigua` la'uii` e cacuó` Fidiée` malif`gui do, joba` jo` calí`né`gui jóng e júu^ tigua` e cacuó` Fidiée` cøøng`gui do faco` lajo. **8** Jo dsu^ mi^ calíl` Fidiée` e ja` jíl` jaléng` i dsea` quiá`r` do e júu^ tigua` la'uii` quiá`r` do, joba` ca`jmiquím` dsu^` cogo`ñ` do, jo lalab cajíñ` fí` ni` ji` quiá`r`:

Lalab fá`a: Niguiéeb` jmif` mi^ nicuó`ø` jaléng` dsea` Judá cogo`gui jaléng` dsea` Israel caguiaang`gui coo`gui júu^ tigua` e 'mff` .

9 Jo e júu^ tigua` e 'mff` e nicuó`ø` i dsea` i

e jiéb` lí^ laco` e júu^ tigua` la'uii` do e cacuó`ø` jaléng` dsea` áang` quiá`r`

mi^ cacá`a nifí quiá`r` e ca'uóøn`re fí` ni` guóo` uó` quiá`r` dsea` Egipto;

jo dsu^co` jaléng` i dsea` áang` quiá`r` do ja` calinúu`r`

lajíl` júu^ tigua` e cacuó`ø`re do,

joba` ca'náam` 'ñia`a quiá`r` jóng.

10 Jo e lab e júu^ tigua` e 'mff` e nicuó`ø` dsea` Israel mi^ niguiée` e jmif` jo:

Nicuó`ø` jaléng` i dsea` i e laco` ni`f` dsu^ir` rø` lajíl` júu^ quiú` ta~ quié`e

jogui e ni`íñ` car` ngocáng` dsu^ir` jalé` e júu^ jo cajo.

Jogui dsea` do njmiféiñ` jnea` ,

co` jíl` jneab` niliñ`n Fidiée` quiá`r` ,

jogui jíl` ib` niliñ` dsea` quié`e cajo.

11 Joba` ie` jo jo` 'nè`gui fa` e njméa`gui dsea` júu^ rúiñ` jial laco` njmicuíñ` jnea` ,

co` lajíl`m` dsea` nilicuíñ` jnea` ie` jo,

nañí` fa` lñiñ` dsea` niing` osi ja` lñiñ` lajo é.

12 Jo ie` jo ni`íñ`baa dsee` quiá`r` ui` quiá`r` jalé` e ga` e nícajmér` ,

jo jo` njmiguiéng`gui dsu^` jalé` dsee` e nica'eer` lamí` jeeng`gui.

13 Jo mi^ fí` Fidiée` e nicuó` e júu^ tigua` e 'mff` do, joba` cuó` lí^ jóng e nícadseáb` bí` quiá`r` e júu^ tigua` e la'uii` do e cacuó`r` lamí` jeeng`gui do; jogui jalé` e njyáu` jogui e jo` ta~ iing` , capí`ba` 'nè`gui quiá`r` e tí` lí^ ni`íng` conguia` .

Jial lí^ fí` lí^ jmiféng` dsea` Fidiée`

9 Jogui lanagui ffi^ guíñ' nú', dsea` rú' naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, e mi^ cacuó` Fidiée` e júu^

tigua` quiá`r` lamí` jeeng`gui do, jo cacuó`r` e júu` jo e

laco` jial 'nè` jmé` dsea` mi^ jmiféiñ` Fidiée` , jo jalé` e

jo 'nè` jmér` fí` coo` dsu^` 'núu` 'mi` e cajme` yaang` dsea` jmigüí` . **2** Jo e 'núu` 'mi` do quiéeng` tú` jniféng` ,

jo e jniféng` la'uii` do, fí` job lí^ si` e ní` cunée` e fí` lí^ téé` candí` e coo` do; jo fí` job cajo fí` lí^ si` coo` mes` fí` lí^ née` iñí` güeang` e catíng` Fidiée` . Jo e jniféng` la'uii` la sii` Ée` lí^ Güeang` quiá` Fidiée` . **3** Jo e

jniféng` e catí` tú` quiá`r` e 'núu` do lí^ coo`ñ` coo` 'mi` fí` e níguo`ñ` e lí` e fí` dsu^` 'núu` do, jo e fí` dsu^` job lí^

sii` Ée` Laniing` Güeang` quiá` Fidiée` . **4** Jo e fí` jo sea` coo` nife` e lí^ coo`ñ` layaang` cunée` , jo fí` job lí^ jír` sñ` ; jo fí` quiá`r` job cajo si` e guóo` e fí` lí^ téé` júu` tigua` quiá` Fidiée` e caráaiñ` lamí` jeeng`gui do, jo e

guóo` jo sibé` dse` coo`ñ` layaang` cunée` . Jo e fí` dsu^` guóo` do iñ` coo` dsu^` e lí^ coo`ñ` layaang` cunée` ; jo e fí` dsu^` job lí^ si`ma` capí` e maná e cacuó` Fidiée`

jaléng` dsea` Israel mi^ cangiúñ` do fí` ni` guóo` uó` quiá` . Jo fí` dsu^` guóo` job cajo fí` lí^ si`ma` e 'ma'u` quiá`r` lí^ yú` Aarón e ca'líeé tu má` quiá`r` calé` catú` ; jogui e fí` dsu^` guóo` job cajo lí^ iñ` e cuy` e lí`

too` júu` tigua` quiá` Fidiée` e cacuó`r` malif`gui do.

5 Jo e fí` ni` e guóo` e sibé` cunée` do teáang` gág` i dsu^` cuée` , jo e fí` ná`r` lí^ dsu^` cueiñ` do cuó` lí^ e dob

seeng` Fidiée` , jogui e fí` ná`r` job cajo fí` lí^ iing` dsee`

quiá'~ dsea` Jo dsu' lana jo` ngif~ lí` fa' 'né~ guí e niff~ guí 'nú'~ dseáng'~ la'uuing~ cuaiñ~ quiá'~ jalé'~ e jo.

⁶ Jo mi~ tí~ lí~ cató'~ e guia'~ dsea` guíé~ lajalé'~ e ni'né~ e fí~ dsíi'~ 'nú'~ 'mi'~ do, joba' jaléng'~ jmidsea` nícuó'om` dsítaiñ~ jóng lacoo` jmi~ lacoo` jmi~ e fí~ e jnifing`~ la'uii~ quiá'~ e 'nú'~ 'mi'~ do e laco' niguiár~ guíé~ lajíi~ e feá'~ e catifing`~ nícuó'r~ Fidiée'~. <sup>7</sup> Joguí e jnifing`~ lí~ catí~ tú~ quiá'~ e 'nú'~ 'mi'~ do dseáng'~ lajíi~ jmidsea` laniim`bing`~ i cuó'ong`~ lí~ e fí~ dsíi'~ jo coo` néé`~ lacoo` jii'; joba' mi~ tí~ lí~ nití~ í`~ e ni'ír~ e fí~ jo, 'né~ e níquier~ feá'~ e lí~ cío`~ jmi~ jí~ níu~ e laco' nícuó'r~ Fidiée'~ jo lajoba' dsea` do ni'líiñ~ jalé'~ dsee~ quiá'~ i jmidsea` do 'ñia'r~ cío`~ guí jalé'~ dsee~ quiá'~ jaléng'~ dsea` góor` caguiang`~ guí mi~ éeiñ~ dsee~ e ja` líl'~ r~ lajo. ⁸ Jo cío`~ jalé'~ e na, la'eáang`~ cío`~ Jmiguí~ quiá'~ Fidiée'ba` jmicóo`~ jneaa~aa' e laco' líne~naa' e ja` mi~ sea` fí~ e ngifing`~ dsea` e catí~ dsíi'~ Ée~ lí~ Laniing`~ Gueang`~ do lajee'~ e jmáang`~ ta~ e fí~ lí~ lí~ jnifing`~ la'uii~ do. <sup>9</sup> Jo lajaléb`~ e la cuó' coo` lí~ quiá'~ jial lí~ lana; dsu'co' jalé'~ e calf~ e fí~ dsíi'~ 'nú'~ 'mi'~ do; fa' jaléng'~ jí~ i cajíng`~ jmidsea` fí~ quini'~ Fidiée'~ cío`~ guí jalé'~ e feá'~ e jíe'~ guí e cacuó'r~ Fidiée'~ jo dsu' jalé'~ e jo ja` quíi~ jmi~ fa' e niliguiú~ dsíi'~ dsea` i jmidféng`~ Fidiée'~ cío`~ jalé'~ e feá'~ do dseáng'~ laco' sítí~ fí~ quini'~ dsea` do. <sup>10</sup> Co' jalé'~ e quíi~ tifing`~ dsea` fí~ quini'~ Fidiée'~ la'eáang`~ e júu~ tigua`~ la'uii~ do e cacuó'~ dsea` do lamí~ jéeng`~ guí do, dsu' e jo quiú~ ta~ jíi~ quiá'~ jalé'~ e jmóob`~ dsea`~ fa' jalé'~ e gó'~ dsea` cío`~ guí jalé'~ e fí~ dsea` osi jalé'~ e jíe'~ guí é, e laco' niliguiú~ dsíi'~ dsea` laco' sítí~ fí~ quini'~ Fidiée'~ jo dsu' jalé'~ e jo líng`~ ta~ jíi~ cartí~ mi~ nícuó'~ Fidiée'~ e júu~ tigua`~ e 'míi~ do.

¹¹ Jo dsu' lana nícagüém` Dsea` Jmáang`~ e nilifin'~ i jmidsea` dsea` féng`~ i laniing`~ guí e laco' níjmicoó'r~ jneaa~aa' e niñifing`~naa' jalé'~ e guíé~ e sítí~naa' quiá'~ Fidiée'~. Jo e fí~ lí~ éer'~ e ta~ 'goo` e cangifin'~ do, fí~ job lí~ 'gøng`~ guí joguí niing`~ guí cajo, co' o'~ dsea` jmidgüi`~ i cajme'~, o'guí cajme'r~ cío`~ e sea` fí~ jmidgüi`~ cajo.

¹² Dsu' lanaguí nícangifim` Dsea` Jmáang`~ joba' dob níguiñ~ e fí~ Ée~ lí~ Laniing`~ Gueang`~ do dsu' o' uíi~ e cacuó'r~ fí~ quini'~ Fidiée'~ jmi'øøng`~ jo'chí~ osi jmi'øøng`~ güítá~ jiuung~ é, co' cangifim`bre fí~ jo dsu' la'eáang`~ e cacuó'r~ jmi'øøniñ~ 'ñia'~bre, jo lajoba' calf~r~ e níleáang`naa' jee~ dsee~ quíi~ lata~. ¹³ Dsu' e jáb~, e lajee'~ e jmáang`~ ta~ e júu~ tigua`~ la'uii~ e cacuó'

Fidiée'~ lamí~ jéeng`~ guí do, ie~ lamí~ jmáang`~ ta~ jalé'~ jmi'øøng`~ güítá~ jiuung~ cío`~ guí jo'chí~ colifing`~ guí cío`~ fa` quiá'~ jaang` güítá~ iee~ mi~ ning~ e cáng`ne~ fí~ nife', joba' cío`~ jalé'~ e jo seab'jí~ capí~ bí~ e laco' nílfib`~ Fidiée'~ dsee~ quiá'~ dsea`~ jo lajoba' niliguiúñ~ lajee'~ cateá~ fí~ quini'~ dsea` do. <sup>14</sup> Jo e já~, e jalé'~ e jmi'øøng`~ jí~ do óob'jí~ bí~, jo dsu' e jmi'øøng`~ Dsea` Jmáang`~ 'ñia'r~ do dseáng'~ eáang`~ guí laniing`~ 'gøng`~ joguí eáang`~ guí óo` bí~ cajo, co' dseáng'~ conguiab`~ líng`~ dsee~ quíi~ fí~ quini'~ Fidiée'~ lata~. Co' la'eáang`~ cío`~ Jmiguí~ quiá'~ Fidiée'~ e sea` lata~ do, Dsea` Jmáang`~ dsea` ja` dsee~ røøniñ~ jíi~ coo`~ cajang`~ 'ñia'r~ e cajúiñ~ joguí cacuó'r~ jmi'øøniñ~. Joguí la'eáang`~ e jmi'øøniñ~ do califí~naa' e jo` 'né~ níjmó`~ guí~ jíi~ coo`~ e

lamí~ quíi~ tifing`~naa' jmoó`~naa' do e síi`~ jíi~ fí~ 'mó~ jo lajoba' cuó'øng`~ níjmó`~oo' dseáng`~ laco'~ iing`~ Fidiée'~ i dsea` i seeng`~ car` ngongfi`~ jmi~.

¹⁵ Jo la'eáang`~ e cajang`~ 'ñia'~ Dsea` Jmáang`~ e ca-júiñ~ fí~ dse`~ crúu~, joba' níseab`~ fí~ quíi~ e niliseé`~naa` cøøng`~ cío`~ Fidiée'~ la'eáang`~ cío`~ e júu~ tigua`~ e 'míi~ do, jo lajoba' níiing`~ e iihuí~ e catí~naa' do uíi~ jalé'~ dsee~ quíi~ lí~ laco'~ la fél`~ fí~ ní~ e júu~ tigua`~ la'uii~ do. Jo la'eáang`~ cío`~ e cajung`~ Dsea` Jmáang`~ do, joba' jalé~ dsea` i nícaguíng`~ Fidiée'~ i níiúing`~ dsea`~ quiá'r~ cuó'øng`~ e nílír`~ e ní'líñ~ jalé`~ e guíé~ e catí~n~ lí~ laco'~guí jíi~ júu~ e nícacuó`~ Fidiée`~ lamí~ jéeng`~guí do. <sup>16</sup> Jo faco'~ jaang`~ dsea` iññ~ ningfiñ~ jalé`~ e sea`~ quiá'r~ fí~ jaguo`~ jaang`~guí dsea`~ mi~ ning~ e níjúuñ~ dsu'~ ja` cuó'øng`~ e níl'íng`~ i dsea`~ lí~ jalé`~ e jo lajee'~ e seem`bí~ i dsea`~ i nícuó`~ do, co'~ jang`~ 'né~ lita`~ dsíi`~ song nícadjung`~ i dsea`~ i nícuó`~ e do, joguiba`~ nícuó'øng`~ fí~ jaguo`~ i dsea`~ i catifing`~ do.

¹⁷ Co'~ ja` bí~ sea`~ e ningfing`~ fí~ jaguo`~ i dsea`~ i catifing`~ jalé`~ e jo lajee'~ e seem`bí~ i dsea`~ i nícuó`~ do, dsu'~ mi~ ning~ e níjúum~ i dsea`~ i nícuó`~ do, joguiba`~ nísea`~ fí~ e níl'íng`~ i dsea`~ i catifing`~ do. <sup>18</sup> Jo co'~ lajob lí~, joba'~ e júu~ tigua`~ e cacuó`~ Fidiée`~ dsea`~ lamí~ jéeng`~guí do la guíim`~ 'né~ jmi'øøng`~ jí~ níu~ e laco'~ sea`~ bí~ quiá`~ fí~ quini'~ Fidiée'~. ¹⁹ Jo ie~ malíi~ do Moi`~ cajme'r~ júu~ jaléng`~ dsea`~ góor`~ dsea`~ Israel jalé`~ júu~ quiú~ ta~ quiá`~ Fidiée`~ e 'né~ níjmitiñ~ do fí~ quini'~ Fidiée'~; jo mi~ cangí~ e café'r~ e júu~ jo, joba'~ cacár`~ coo`~ sítí~ e silfing`~ e 'ñúu~ ñí~ yúu~, jo cajgiéer`~ jmi~ jí~ níu~ e níscang`~ cío`~ jmi~ fí~ ní~ lí~ tøø~ júu~ quiá`~ Fidiée`~ e cajme'r~ do, joguí cajgiéer`~bre quiá`~ lajifing`~ dsea`~ do cajo. ²⁰ Jo mi~ cató`~ e jo, labal cajing`~ Moi`~ casfí~ jaléng`~ i dsea`~ góor`~ dsea`~ Israel do: "E jmi'øøng`~ la cuó`~ e tíi~ ní~ e júu~ quiá`~ Fidiée`~ e cacuó'r~ jneaa~aa'~ e dseáng`~ 'né~ e níjmitiñ~baa'." ²¹ Joguí ca'ee`~bi~ Moi`~ e jmi'øøng`~ do cajo fí~ dsíi`~ e 'núu'~ 'mi'~ güeang`~ lí~ jmidféng`~ dsea`~ Fidiée`~ cío`~ guí fí~ ní~ jalé`~ e jmáang`~ ta~ e fí~ dsíi`~ e 'núu'~ do. ²² Jo lí~ laco'~ la fél`~ júu~ quiú~ ta~ quiá`~ Fidiée`~ e cajme'r~ Moi`~, e cío`~ lajíi~ jmi~ ba`~ ligüeang`~ lí~ doñí~ ee'; joguí cajo ja` quíi~ jmi~ níl'íng`~ Fidiée`~ dsee~ song ja`~ catuú~ jmi'øøng`~.

La'eáang`~ e cajung`~ Dsea` Jmáang`~ fí~ dse`~ crúu~, joba'~ laang`~naa' jee~ dsee~ quíi~

²³ Jo e 'núu'~ 'mi'~ güeang`~ lí~ jmidféng`~ dsea`~ Fidiée`~ cío`~ jalé`~ e jmáang`~ ta~ fí~ dsíi`~ jo lí~ lafa'~ rúm'~jiú~ cío`~ jalé`~ e sea`~ fí~ níff~ fí~ lí~ guifing`~ Fidiée`~ jo jalé`~ e sea`~ e fí~ dsíi`~ 'núu'~ do ligüeang`~ cío`~ jmi'øøng`~ jí~ níu~; jo dsu'~ jalé`~ guí e sea`~ fí~ níff~ quiá`~ Fidiée`~ dseáng`~ lajib`~ ligüeang`~, joba'~ 'né~ jmi~ e 'gøng`~ guí laco'~ jmi~ jí~ níu~. <sup>24</sup> Jo dsu'~ Fíi~naa'~ Dsea`~ Jmáang`~ ja`~ caír`~ fí~ Ée~ Laniing`~ Gueang`~ quiá`~ e 'núu'~ 'mi'~ e cajme'r~ dsea`~ jmidgüi`~, co'~ e 'núu'~ jo lí~ jíi~ lafa'~ coo`~ e lí~ e sea`~ fí~ níff~ fí~ lí~ Laniing`~ Gueang`~ quiá`~ Fidiée`~. Co'~ Dsea`~ Jmáang`~ dseáng`~ fí~ níff~ lí~ caguiéiñ~, jo lana dob níguiñ~ cío`~ Fidiée`~ e mi'r~ dsea`~ do uíi~ quíi~. ²⁵ Jo lacoo`~ jíi~ lacoo`~ jíi~ jaléng`~ jmidsea`~ laniing`~ quiá`~ dsea`~ Israel 'né~ e dsítaiñ~ e fí~ Ée~ lí~ Laniing`~

Güeang¹ quiá⁻ e 'núu' 'mí⁻ do e dsijíi'r⁻ jmi⁻ jó⁻ núu⁻ fí⁻ quini⁻ Fidiée⁻. Jo dsu⁻ ja⁻ cajmée⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻ la-
co⁻gui⁻ cajmée⁻ jmidsea⁻ í, co⁻ coo⁻ ya⁻ba⁻ caí⁻ dsea⁻
do fí⁻ Ée⁻ lí⁻ nígüeang⁻gui⁻ fí⁻ níff⁻ e cacuør⁻ jmi⁻øøiñ⁻,
jo ja⁻ caí⁻ jmigui⁻ ya⁻. ²⁶ Co⁻ faco⁻ lajob lí⁻, joba⁻
jmigui⁻ya⁻ catf⁻ jóng e cajúng⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻ ie⁻
lami⁻ catiroo⁻ jmigüi⁻ faco⁻ lajob; dsu⁻ lajee⁻ lana jo
cartí⁻ mí⁻ niguia⁻ jmigüi⁻, coo⁻ née⁻ba⁻ dseáng⁻
cagüéng⁻ dsea⁻ do fí⁻ jmigüi⁻ la, jogui⁻ coo⁻ néeb⁻ cajo⁻
e cajáng⁻ 'ñia'r⁻ e cajúiñ⁻ e laco⁻ ni⁻íng⁻ conguia⁻ jalé⁻
dsee⁻ quiá⁻ dsea⁻ jmigüi⁻. ²⁷ Jo co⁻ coo⁻ née⁻ba⁻ e
júung⁻ jaléng⁻ dsea⁻, jo mí⁻ ningf⁻ jo, niguiliñ⁻ fí⁻ quini⁻
Fidiée⁻ e laco⁻ nitidsí⁻ í quiá⁻ ui⁻ quiá⁻ jalé⁻ e nica-
jmíer⁻ lajee⁻ ie⁻ lami⁻ seeng⁻ gui⁻ fí⁻ jmigüi⁻ la, ²⁸ jo la-
job Fí⁻naa⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻ coo⁻ née⁻ba⁻ si⁻iñ⁻ quiá⁻
Tiquiá'r⁻ Fidiée⁻ e cajáng⁻ 'ñia'r⁻ e cajúiñ⁻ e laco⁻
conguia⁻ caíiñ⁻ jalé⁻ dsee⁻ quiá⁻ i⁻ffing⁻ dsea⁻ jmigüi⁻.
Jo mí⁻ nijáa⁻tur fí⁻ jmigüi⁻ la calé⁻ catú⁻, jo⁻ nijáar⁻ fa⁻ e
nijúung⁻tur uíi⁻ dsee⁻ quiá⁻ dsea⁻ jmigüi⁻, co⁻ ni-
jáa⁻bre dsu⁻ e jaleaaíñ⁻ jaléng⁻ dsea⁻ quiá⁻ i⁻nisi-
jeeng⁻ ír⁻ i⁻nísita⁻ dsíi⁻ e nígüeeng⁻tur calé⁻ catú⁻.

10 Jo e júu⁻ quiut⁻ ta⁻ quiá⁻ Fidiée⁻ e cajme⁻ Moi⁻
do cuo⁻ lí⁻ e laco⁻ líñi⁻ jíu⁻ dsea⁻ jalé⁻ e guiut⁻ e nidi-
síjée⁻ cøøng⁻gui⁻, dsu⁻ o⁻ dseáng⁻ jial laco⁻ lí⁻ e jo. Joba⁻
jalé⁻ e feá⁻ e cuo⁻ jaléng⁻ i⁻jmidsea⁻ do lacoo⁻ jíi⁻ la-
coo⁻ jíi⁻ ja⁻ quíi⁻ jmi⁻ fa⁻ dseáng⁻ e niliguíe⁻ dsíi⁻ dsea⁻
dseáng⁻ laco⁻ si⁻i⁻ fí⁻ quini⁻ Fidiée⁻. ² Co⁻ faco⁻ e júu⁻
quiut⁻ ta⁻ quiá⁻ Fidiée⁻ do dseáng⁻ e já⁻ quíi⁻ jmi⁻ e
ni⁻íng⁻ jalé⁻ dsee⁻ quiá⁻ dsea⁻, joba⁻ jo⁻ fí⁻ dsíi⁻ dsea⁻
jóng e lítiñ⁻ dsea⁻ óo⁻ dsee⁻, jogui⁻ nitú⁻bre cajo⁻
nicuør⁻ jmi⁻ jó⁻ núu⁻ uíi⁻ dsee⁻ quiá⁻ faco⁻ lajob. ³ Jo
uiing⁻ e dsicar⁻ e jmi⁻ jó⁻ núu⁻ do fí⁻ quini⁻ Fidiée⁻ la-
coo⁻ jíi⁻ lacoo⁻ jíi⁻ e lí⁻ laco⁻ jmiguiéng⁻ dsíi⁻ lacoo⁻ jíi⁻
e lífim⁻bir dsea⁻ óo⁻ dsee⁻. ⁴ Co⁻ dseáng⁻ e jáb⁻, e jmi⁻
güitá⁻ jiuung⁻ do cóo⁻gui⁻ jmi⁻ jaléng⁻ jo⁻chí⁻
dseáng⁻ ja⁻ quíi⁻ jmi⁻ fa⁻ e ni⁻íng⁻ jalé⁻ dsee⁻ quiá⁻
dsea⁻ jmigüi⁻.

⁵ Jo co⁻ ja⁻ quíi⁻ jmi⁻ yaang⁻ e jmi⁻øøng⁻ jó⁻ do e
ni⁻íng⁻ dsee⁻ quiá⁻ dsea⁻, joba⁻ mí⁻ cagüéng⁻ Fí⁻naa⁻
Dsea⁻ Jmáang⁻ fí⁻ jmigüi⁻ la, lalab casf⁻ Tiquiá'r⁻
Fidiée⁻:

Jo co⁻ ja⁻ tí⁻ óo⁻ 'nú⁻ e ji⁻ dsea⁻ jmi⁻øøng⁻ jó⁻ lí⁻ fí⁻
quini⁻

o⁻gui⁻ e ji⁻ dsea⁻ lí⁻ doñí⁻ ee⁻ feá⁻ e laco⁻ jmiféiñ⁻
'nú⁻,

joba⁻ 'nú⁻ nícacuóø⁻ jnea⁻ ngúu⁻ táan⁻n cóo⁻gui⁻
jmi⁻øøn-

e laco⁻ njmitii⁻ lajíi⁻ e iing⁻ 'nú⁻, Fí⁻i Fidiée⁻.

⁶ Jo co⁻ ja⁻ tí⁻ óo⁻ 'nú⁻ mi⁻ jíng⁻ dsea⁻ jó⁻ núu⁻ i⁻ni-
cacáang⁻ fí⁻ nife⁻ osi jalé⁻ feá⁻ e jíe⁻gui⁻ e cuo⁻ dsea⁻
'nú⁻ e laco⁻ ni⁻íñ⁻ dsee⁻ quiá⁻,

⁷ joba⁻ lalab cafá⁻a: "Lab cagüén⁻n fí⁻ jmigüi⁻ la e laco⁻
njmitii⁻ jíi⁻ laco⁻ iing⁻ 'nú⁻, Fí⁻i Fidiée⁻,

lí⁻ laco⁻gui⁻ la fé⁻ fí⁻ ni⁻ jí⁻ quíi⁻ lí⁻ fé⁻ cuaiñ⁻ quié⁻e."

⁸ Jo nícajíng⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻ e ja⁻ iing⁻ Fidiée⁻ o⁻gui⁻ tí⁻
dsíi⁻ e ji⁻ dsea⁻ jmi⁻øøng⁻ jó⁻ núu⁻ fí⁻ quinir⁻ o⁻gui⁻
jalé⁻ feá⁻ quiá⁻ jaléng⁻ jó⁻ i⁻nícacáang⁻ fí⁻ nife⁻ e
laco⁻ ni⁻íng⁻ dsea⁻ do dsee⁻ quiá⁻ dsea⁻. Jo cajíñ⁻ lajo

doñí⁻ fa⁻ e lajob ta⁻ quiut⁻ fí⁻ ni⁻ jí⁻ quiá⁻ Fidiée⁻ e
cacuø⁻ Moi⁻ ie⁻ malíi⁻gui⁻ do, e dseáng⁻ lajob guíing⁻
'né⁻ jmé⁻ dsea⁻ jmigüi⁻. ⁹ Jo cajím⁻ bigui⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻
cajo⁻ e casf⁻ Tiquiá'r⁻ Fidiée⁻ lala: "Teaa⁻, lana lab
nícagüén⁻n fí⁻ jmigüi⁻ la e laco⁻ njmee⁻ e dseáng⁻ jíi⁻
laco⁻ e iing⁻ 'nú⁻." Jo laco⁻ cuóøng⁻ fe⁻ee⁻ e mi⁻
cagüéng⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻ fí⁻ jmigüi⁻ la, caséer⁻ coo⁻ e
guiú⁻gui⁻ jogui⁻ e 'gøng⁻gui⁻ eáang⁻ cajo⁻, jogui⁻ cab⁻ ca-
naang⁻ e feá⁻ e lami⁻ quí⁻ tñíng⁻ dsea⁻ jmóor⁻ lami⁻
jéeng⁻gui⁻ do. ¹⁰ Jo uíi⁻ e Dsea⁻ Jmáang⁻ nícajmitir⁻ la-
jíi⁻ e iing⁻ Fidiée⁻ e cajáng⁻ 'ñia'r⁻ coo⁻ née⁻ e cajúiñ⁻
fí⁻ dse⁻ crúu⁻ e laco⁻ ni⁻íng⁻ dsee⁻ quíi⁻ lata⁻, joba⁻
uíi⁻ e jo Fidiée⁻ nícajmeér⁻ e níff⁻naa⁻ dsea⁻ guiúng⁻ fí⁻
quinir⁻.

¹¹ Jo lajalém⁻ jmidsea⁻ quiá⁻ dsea⁻ Israel quíi⁻ tñíiñ⁻ e
dsijíiñ⁻ jó⁻ fí⁻ quini⁻ Fidiée⁻ lacoo⁻ jmi⁻ lacoo⁻ jmi⁻; jo
jmóor⁻ lajob, co⁻ lajob júu⁻ tigua⁻ e cacuø⁻ Fidiée⁻ ír⁻
lamí⁻ jéeng⁻gui⁻. Dsu⁻ jalé⁻ e jmóor⁻ do, ja⁻ quíi⁻ jmi⁻
fa⁻ e ni⁻íng⁻ jalé⁻ dsee⁻ e røøng⁻ dsea⁻ jmigüi⁻. ¹² Jo
dsu⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻gui⁻ cajáng⁻ 'ñia'r⁻ e cajúiñ⁻ coo⁻
née⁻ 'ñia'b⁻ carta⁻ róo⁻ jmigüi⁻, jo e jo iing⁻ ta⁻ e
ni⁻íng⁻ dsee⁻ quíi⁻ lata⁻. Jo mí⁻ cangf⁻ e cajmée⁻ e jo,
cangám⁻bre jóng jo cangogüeár⁻ lí⁻ lí⁻ dsée⁻ laco⁻ gui-
ing⁻ Tiquiá'r⁻ Fidiée⁻ fí⁻ níff⁻. ¹³ Jo fí⁻ job níguíiñ⁻ lana e
sijeeiñ⁻ e Tiquiá'r⁻ Fidiée⁻ njmí⁻ e njmí⁻ gó⁻ jaléng⁻
dsea⁻ i⁻ ní⁻ ní⁻ quiá⁻ jogui⁻ e nísi⁻ jaléng⁻ dsea⁻ do
uó⁻ jnír⁻ fí⁻ quiniñ⁻ e laco⁻ njmiféng⁻neiñ⁻. ¹⁴ Jo coo⁻
née⁻ 'ñia'b⁻ cajáng⁻ 'ñia'r⁻ e cajúiñ⁻ e laco⁻ caíiñ⁻
dsee⁻ quiá⁻ jaléng⁻ dsea⁻ jmigüi⁻, jo lajoba⁻ ca-
jmigüeang⁻neiñ⁻ laco⁻ si⁻i⁻ fí⁻ quini⁻ Fidiée⁻ car⁻
ngongf⁻ jmi⁻. ¹⁵ Jo lalab tñí⁻ ni⁻ Jmiguí⁻ quiá⁻ Fidiée⁻ e
jáb⁻ e júu⁻ la mi⁻ fí⁻ lala:

¹⁶ Jo lalab jíng⁻ Fí⁻naa⁻ Fidiée⁻:

Jo e lab e júu⁻ tigua⁻ e 'míi⁻ e njmíøø⁻ cóo⁻ jaléng⁻
dsea⁻ Israel mí⁻ niguieé⁻ e jmi⁻ jo:

Nicuóø⁻ø jaléng⁻ dsea⁻ quié⁻ e e níliñir⁻ jalé⁻ júu⁻
quiut⁻ ta⁻ quié⁻ e,

jogui⁻ njmee⁻ e e njmér⁻ níu⁻bre jalé⁻ e júu⁻ jo laco⁻
si⁻i⁻.

¹⁷ Jo dseáng⁻ jo⁻ njmiguiéng⁻ dsíi⁻ jalé⁻ dsee⁻ e ní-
ca⁻éer⁻ fí⁻ quinii⁻

cóo⁻gui⁻ jalé⁻ dsee⁻ e níca⁻éer⁻ cóo⁻ jaléng⁻ dsea⁻
rúiñ⁻,

cóo⁻ dseáng⁻ latab⁻ níiñ⁻ jalé⁻ e dsee⁻ jo.

¹⁸ Jo co⁻ dseáng⁻ conguab⁻ níca⁻íng⁻ Fidiée⁻ jalé⁻
dsee⁻, joba⁻ dseáng⁻ jo⁻ 'né⁻ fa⁻ ee⁻ líng⁻ feá⁻ níjí⁻gui⁻
dsea⁻ fí⁻ quini⁻ dsea⁻ do e laco⁻ ni⁻íñ⁻ jalé⁻ dsee⁻.

Nicuóøng⁻ e ningiñg⁻naa⁻ fí⁻ Ée⁻ Laniing⁻ Güeang⁻
quiá⁻ Fidiée⁻

¹⁹ Jogui⁻ lana fíi⁻guí⁻ 'nú⁻, dsea⁻ rú⁻naa⁻ dsea⁻ quiá⁻
Dsea⁻ Jmáang⁻, e cóo⁻ e jmi⁻øøng⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻ e
catuy⁻ fí⁻ dse⁻ crúu⁻ mi⁻ cajúiñ⁻ cuaiñ⁻ quíi⁻, la'eáang⁻
cóo⁻ e joba⁻ lana nísea⁻ fí⁻ quíi⁻ e nicuóøng⁻ e
ningiñg⁻naa⁻ e ja⁻ 'gó⁻naa⁻ jíi⁻ capí⁻ ff⁻ Ée⁻ lí⁻ Laniing⁻
Güeang⁻ fí⁻ lí⁻gui⁻ Fidiée⁻ fí⁻ níff⁻. ²⁰ Co⁻ la'eáang⁻ e
cajáng⁻ 'ñia'⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻ e cajúiñ⁻ fí⁻ dse⁻ crúu⁻
uíi⁻ quíi⁻, joba⁻ nícanéa⁻bre coo⁻ fí⁻ 'míi⁻ e laco⁻

cuóøng` e ningiñg`naa' fí` lñ` guiing` Fidiée` , co' ca-jéb` e lafa' 'mi' e sijni` fí` jo. <sup>21</sup> Jo co' Jesúś ca'uññ` i jmidsea` dsea` féng` i laniing`gui quií`ii` i niquie` nifí` quiá` lajaléng` dsea` quiá` Fidiée` , <sup>22</sup> joba` mad-siquiéeng`naa' cój` Fidiée` car` ngocáng` dsí`naa` jogui e nita` dsí`naa` e dseáng` nijsmitib` dsea` do jalé` júu` quiá'r` . Jo madsiquiéeng`naa' cój` Fidiée` cajo e jo` røø`naa` dsee` jogui e nifí`naa` lafa` dsea` sijgíng`cój` jñiñ` . ²³ Jo dseáng` teáb` 'né` téé`naa` fí` guié` lñ` nitéé`naa' cój` Dsea` Jmáang` , e dseáng` ta` dsí`naa` e jáb` júu` quiá` dsea` do, co` dseáng` nijsmitib` Fidiée` lajíi` júu` quiá'r` e nicacuor`r` jneaa`aa` lamí` jéeng`gui do. <sup>24</sup> Jo `né` nijsmi`úum`bíi` jial e ni-jmícoó`naa` jaléng` dsea` rú`naa` e nijsmi`neáaiñ` rúiñ` jogui jial e nijsmér` jmang` e guié` . ²⁵ Jo fíi`guí` 'nú` , dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , e ja` dseeng`fa` e nijsmi`naaang` yee`ee` e ja` seáang`rú`naa` lñ` laco` jmoo` i lñiñ` dsea` , co` o` lajo e 'né` jmó` jneaa`aa` ; co` lñ` 'né` e nijsmér`guí bí` rú`baa` e la-co` ja` nitéé`aa` fí` lñ` nitéé`naa` cój` Dsea` Jmáang` , jo eáang`gui `né` jmí`úung`naa` e jo lana, co` nínee` jøø`baa` e nijsaquiéem` e tñ` lñ` nijsuéeng`tu Fíi`naa` Dsea` Jmáang` fí` jmigüi` la calé` catý` .

²⁶ Jogui fón`n `nú` , dsea` rú`naa` , e song la ee`bíi` dsee` e guita` dsí`naa` mi` cangí` e nijsaquiéeng`naa` Dsea` Jmáang` , joba` jo` sea` feál` jóng e laco` cuóøng` e nijsing`gui jalé` e dsee` jo fíng song jmoo`naa` lajo. <sup>27</sup> Co` song la ee`bíi` dsee` , joba` eáam` nijsjéé` quií`i` lajíi` iihuíi` e nijsmér` Fidiée` mi` tñ` lñ` nijsmitib` i` quiá` lajaang` lajaang` dsea` mi` nibíiñ` jaléng` i dsea` i`ní` níi` quiá'r` fí` lñ` coo` jí` e ja` tóo` jñiñ` yu` . <sup>28</sup> Jogui níne`baa` e mi` jaang` dsea` ja` jmitir` laco` catíng` e júu` quié` ta` quiá` Fidiée` e cajme` Moi` , jogui song seeng`gáng` si gaang` dsea` i tñ` ní` quiá` lajíi` e dsee` e ca`ée` i dsea` do, joba` dseáng` ja` mñ` seab` jóng, co` dseáng` ja` fí`bí` 'né` júung` i dsea` do uíi` e dsee` e nijsa'éer` do. <sup>29</sup> Jo dsu` iihuíi` eáang`gui bñi`ng` jaléng` i dsea` i jmoo`ta` 'ní` níng` i jøo` Fidiée` camíng` do cój`gui jaléng` i dsea` i ja` jñi`gó` e jñi`øøng` dsea` do cój`gui jaléng` i dsea` i fí` ga` uíi` quiá` Jmigüi` quiá` Fidiée` e neáang` jneaa`aa` do cajo. Co` la'eáang` cój` e jñi`øøng` dsea` dob e jmita` dsí`naa` e júu` tigua` e 'mñ` e cacuø` Fidiée` , jogui la'eáang` cój` e jñi`øøng` dsea` dob cajo e caligüeang`naa` fí` quini` Fidiée` . <sup>30</sup> Jogui níne`baa` e lalab cajíng` Fíi`naa` : "Jneab` dsea` catíñ`n e níiñ` i` laco` catíng` jogui e niquíi` tåa` lñ` jialco` ée` dsea` ." Jogui cajím`bígiur cajo: "Ñíá`baa dsea` nijsmitib` i` quiá` jaléng` dsea` jmigüi` ." ³¹ Ijo dseáng` eáam` ga` níi` fñ` quiá` jaléng` i dsea` røøng` dsee` mi` níi` Fidiée` i seeng` car` ngongñ` jñiñ` i` quiá'r` !

³² Jogui jmigüiéng` áa`na` cajo e ie` mi` tå` já` calíng`naa` júu` quiá` Dsea` Jmáang` , jmigüiñ` iing` iihuíi` calíng`naa` , lifa` cajmee`ba` té`na` cój`jalé` e jo, jo ja` calítung` óo`na` lajíi` fí` lñ` niteáang`na` cój` Dsea` Jmáang` . <sup>33</sup> Jo ie`jo, i lñiñ` `nú` gab` café` dsea` uíi` quií`naa` jogui gab` cajmeáng` dsea` `nú` fí` quini` fí` cajo. Jo mi` cangá` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i

caguaang`gui e dsingíng`naa` lajo, joba` caquim`bre cajo e ca`íñ` iihuíi` . ³⁴ Jogui eáam` calíng` fí` lñiñ`naa` jaléng` dsea` rúng`naa` quiá` Dsea` Jmáang` i ca-jnñng` fí` dsíi` 'nññ` i e` jo, jogui ja` calíng`naa` fí` mi` cajmée` dsea` i` jalé` e sea` quií`naa` , co` níñ`ba` guiú` e fí` nifíbí` nisjéé` jalé` e jlo`^ quií`naa` e ja` quií` jñiñ` fa` e nijsing` . <sup>35</sup> Joba` fíi` i`nú` lana e teá`gui sing` yaang`naa` e ja` jmitung` óo`na` lajíi` fí` niteáang`naa` , dsu`co` la'eáang` cój` e joba` e nijsing`naa` jalé` e jlo`^ e nijsmér` Fidiée` `nú` mi` nití` i` lajo. <sup>36</sup> Jogui fíi`guí` 'nú` e la guíim`ba` 'nè` e cój` e féng` óo`ba` 'nè` nijsmitib`naa` lajíi` iing` Fidiée` e nijsmée`naa` , jo lajoba` cuóøng` e nijsing`naa` lajíi` e nijsjí` e nijsmér` `nú` lamí` jéeng`gui. ³⁷ Co` lalab fí`r` fí` ni` ji` quiá`r` : Jo dseáng` lajee` lajminá` nijsá`tu fí` jmigüi` la i sñi` i` nijsá` , jo jo` fa` dseáng` lñ` iing`guí eáang` . <sup>38</sup> Jo doñí` i` dsea` i jmoo` lajíi` e iing` jnea` , joba` nijsseeñ` la'eáang` e já` lñiñ` júu` quié`e; jo dsu` song i` dsea` ni`náng` 'nñia`r` lajíi` fí` lñ` nisiñ` cój` jnea` , joba` jnea` , Fidiée` , ja` iáang` dsíi` cój` i` dsea` i` jóng.

³⁹ Jo dsu` jneaa`aa` ja` lñiñ`naa` dsea` i jñi`náng` yaang` e fí` guí` lñ` nitéé`naa` cój` Dsea` Jmáang` e laco` nibíng` Fidiée` jneaa`aa` fí` lñ` ; dsu`co` jneaa`aa` nijsiñ`naa` dsea` i nijsa` dsíi` cój` Fidiée` , joba` dsea` do nileáiñ` jneaa`aa` jee` jalé` dsee` quií`i` la'eáang` e já` lñ`naa` júu` quiá`r` .

Jial lñ` mi` dseáng` já` lñiñ`dsea` júu` quiá` Fidiée`

11 Jo e laba` fíi`guí` 'nú` , dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , e mi` jaang` dsea` dseáng` já` lñiñ` júu` quiá` Fidiée` , joba` dseáng` nijsab` dsíi` jóng e nijsmitib` dsea` do jalé` júu` e sñ`reiñ` , jogui dseáng` lafa` nica`ím`bre lajíi` e nijsamí` do nañí` fa` ja` mi` nñrer. ² Jo eáam` calítiáang` dsíi` Fidiée` cój` jaléng` lñ` dsea` áang` quií`naa` uíi` e jáb` calíng` jaléng` dsea` do júu` quiá` dsea` do.

³ Jo uíi` e já` lñiñ`naa` júu` quiá` Fidiée` , joba` nijsab` dsíi`naa` e la'eáang` cój` júu` quiá`bre cajmée` lajalé` e sea` fí` la'úng` fí` jmigüi` , jo lñ` laco` cuóøng` fe`ee` e lajalé` e ne`naa` lana ca'uíng` cój` jalé` e ja` cuóøng` ne`naa` .

⁴ Jo i` dseañu` i` calisí` Abel i` caliséng` malíi`gui eáang` , la'eáang` e jáb` calíñ` júu` quiá` Fidiée` , joba` cacuø`bre dsea` do cój` feál` e guí`laco`gui e feál` e cacuø` i` rúiñ` i` calisí` Caín do, jo ca`ím` Fidiée` i` Abel do e lñiñ` jaang` dsea` i ja` røøng` dsee` , jogui ca`ím`bir lajíi` e cacuøiñ` do cajo. Jo ja` e lñ` e malíi` eáang` nijsajung` i` Abel do, dsu` sea`bí` júu` quiá`r` latí` lana la'eáang` e jáb` calíñ` júu` quiá` Fidiée` .

⁵ Jogui la'eáang` e jáb` calíng` júu` quiá` Fidiée` i` dsea` i` calisí` Enoc i` caliséng` malíi`gui eáang` , joba` condsée` cató` Fidiée` dsea` do fí` nifí` e jñiñ` ja` ca-júiñ` . Jo co` condséeb` cangáiñ` fí` nifí` , joba` jo` jí` cangá`gui quiá`r` mi` cangí` jo. Jo lñ` laco` la fé` fí` ni` jí` quiá` Fidiée` , e lajee` e ná`gui nitóø` dsea` do ír` fí` nifí` , jmang` i` calítiáang` dsíi` Fidiée` cajmée` . ⁶ Jogui

ja` qui<sup>í</sup> jmí<sup>í</sup> e nijmó<sup>oo</sup> e nil<sup>i</sup>láang` dsíⁱ Fidiée^o song ja` já<sup>í</sup> l<sup>i</sup><sup>í</sup>naal<sup>í</sup> júu<sup>í</sup> quiá<sup>r</sup>, co<sup>o</sup> doñí<sup>i</sup> jí<sup>i</sup> dsea` iⁱiing^í ni-jáng^í yaang^í fi^í jaguó^o Fidiée^o, jang^í n^e e jáb^í niliñ^í e dseáng^í seem^o dsea` do, jogui<sup>o</sup> e cuø<sup>o</sup>bre jmang<sup>í</sup> e guiú<sup>o</sup> jaléng<sup>í</sup> i<sup>i</sup>dsea` iⁱcuø^o bⁱ yaang^í iⁱiing^í ni-jmicuïng^í ír^í.

⁷ Jo lajob cajo iⁱlⁱ^íyéu^í iⁱcalisí^o Noé, la'eáang^í e jáb^í calíñ^í júu^í quiá^í Fidiée^o, joba^o jáb^í calíñ^í mi^í cajíng^í Fidiée^o e nidsjíeé^o jalé^í e iihuí^í e nijsaquiéeng^í e jíⁱ^í ja` mi<sup>í</sup> ní<sup>i</sup> dsea` jéeng^ígui, jo Noé cajmée^obre núu^ír^í lajíⁱ^í júu^í quiá^í Fidiée^o ie^í jo, jo cajmér^o co^o móo^o dsée^o e niⁱfí^í fi^í niⁱ jmí^í lⁱ^í laco^ogui la ta^í e caquiú^o Fidiée^o e nijmér^í, jo cój^o e job nilⁱír^í nileáiñ^í jaléng^í dsea` sinúu<sup>í</sup> quiá<sup>r</sup> mi<sup>í</sup> tí<sup>í</sup> l<sup>i</sup><sup>í</sup> nití<sup>í</sup> e jmí<sup>í</sup> dsiing<sup>í</sup> do. Jo co<sup>o</sup> jáb<sup>í</sup> calíng<sup>í</sup> Noé júu<sup>í</sup> quiá<sup>í</sup> Fidiée<sup>o</sup>, joba<sup>o</sup> dsea` ja` røøm<sup>í</sup> dsee<sup>o</sup> cauíñ<sup>í</sup> fi<sup>í</sup> quini<sup>í</sup> dsea` do, jo dsu^o jaléng^í dsea` jmigü^í caguaang^ígui ca'naam^obre quiá^í Fidiée^o lata^í.

⁸ Jogui^o lⁱ^íyéu^í Abraham la'eáang^í e jáb^í calíñ^í júu^í quiá^í Fidiée^o, joba^o cajmée^obre núu^ír^í mi^í cajíng^í dsea` do e n^e nití^í góor^o jo nidsér^o nidsigüeár^o fi^í guóo^í uó^í fi^í lⁱ^í huí^í fi^í lⁱ^í nicajíng^í Fidiée^o e niciú^oreiñ^í lami^í jéeng^ígui. Joba^o cagüí^í fi^íbre e fi^í góor^o do colíng^í cój^o jaléng^í dsea` sinúu<sup>í</sup> quiá<sup>r</sup> cój<sup>o</sup>gui jalé<sup>í</sup> e sea` quiá^r e jíⁱ^í ja` níⁱír^í jie^í fi^í lⁱ^í ngóo^í. ⁹ Jo la'eáang^í e jáb^í calíñ^í júu^í quiá^í Fidiée^o, joba^o cangó^obre cangogüeár^o e fi^í guóo^í uó^í fi^í lⁱ^í cajíng^í dsea` do lami<sup>í</sup> jéeng<sup>í</sup>gui e niciú<sup>o</sup>reiñ<sup>í</sup> e nigüeár<sup>o</sup> lafa<sup>o</sup> dsea` iⁱjáa^í fi^í lⁱ^í jié^í. Jo núu^í mib^í cajme^or^o e caguár^í, jogui^o lajob calí^í n^e iⁱjóor^í iⁱsii^o Isáa^o do jogui^o iⁱguieer^í iⁱsii^o Jacóo^o do cajo, jo lají^í huáang^í iⁱdseañu^í na ca'ím^íbre lají^í e cajíng^í Fidiée^o e niciú^oreiñ^í lami^í jéeng^ígui laco^o ca^íng^í dsea` cóøng^í quiá^r cajo. ¹⁰ Jo iⁱlⁱ^íyéu^í Abraham do dseáng^í lami^í si-jeem^íbre e nigüeár^o e fi^í fi^í mifí^í e ja^í tóo^í jmí^í niⁱíng^í e cajíng^í Fidiée^o e niciú^or^í dsea` do. Jo niab<sup>í</sup> Fidiée<sup>o</sup> dsea` caguiar^í quiú^o jogui^o cajme^or^o e fi^í jo.

¹¹ Jo la'eáang^í e já^í calíng^í Abraham júu^í quiá^í Fidiée^o, joba^o caquí^íbre jmí^í e caliséng^í jóor^í cój^o dseamí^í quiá^r iⁱsii^o Sara, nañí^í fa^í eáam^í níⁱseáaiñ^í lají^í huáaiñ^í do. Jo lajob calí^í, co^o dseáng^í jáb^í calíñ^í e nijmitib^í Fidiée^o lají^í júu^í e nícacuø^oreiñ^í lami^í jéeng^ígui. ¹² Jo ja^í e lⁱ^í e eáam^í níⁱseáang^í lⁱ^íyéu^í Abraham mi^í tí^í lⁱ^í canaang^í e liseeng^í jóor^í, dsu^o mi^í cangí^ígui lajo, iⁱleáam^í dsea` sijur^í caliséng^í lⁱ^í la-co^ogui la fíng^í núu^í iⁱsítong^í fi^í yéu^í jmigüí^í mi^í canu^í, osi lⁱ^í laco^o la jmiguí^í tóo^í e née^í níⁱ jmíñi^í e jíⁱ^í ja^í quí^í dsea` jmí^í nijmi^íír^í.

¹³ Jo jalém^í iⁱdsea` iⁱcajúm^íbre mi^í catfí^í iⁱ lajo quiá^í lajaang^í lajaaiñ^í, jo jíⁱ^í ja^í mi^í ca^ím^íbir lají^í e cajíng^í Fidiée^o e niciú^oreiñ^í do lami^í jéeng^ígui. Jo co^o jaléng^í iⁱdsea` do jáb^í calíñ^í júu^í quiá^í Fidiée^o, joba^o lⁱ^í e lafa^o ca^ím^íbre jalé^í e jo; jo cój^o jalé^í e jo cajmée^o e iáam^í dsíⁱ, co^o calíl^íbre e o^o dseáng^í góor^o fi^í jmigüí^í la, co^o lⁱ^í cateá^oba^o ngíng^í tear fi^í jmigüí^í la lafa^o jaang^í dsea` i<sup>i</sup>iuung<sup>í</sup> fi<sup>í</sup>. <sup>14</sup> Jo jaléng<sup>í</sup> dsea` iⁱ dsíⁱ e o^o dseáng^í góor^o fi^í jmigüí^í la, joba^o cuøb^í lⁱ^í quiá^r e sijeem^íbre e níⁱsilíñ^í e fi^í fi^í mifí^í quiá^í Fidiée^o. ¹⁵ Co^o faco^o jaléng^í i

dsea` do guiim^íb^í dsíⁱ ui^í quiá^í e fi^í lⁱ^í ca'uøøiñ^í do, joba^o caquím^ítyr jóng e fi^í jo faco^o mi^í cajmér^o lajo. ¹⁶ Dsu^o jaléng^í iⁱdsea` i<sup>i</sup>eáang<sup>í</sup> guib calíñiñ<sup>í</sup> e nidsigüeár<sup>o</sup> e fi<sup>í</sup> mifí<sup>í</sup> e jlo<sup>í</sup> eáang<sup>í</sup> quiá<sup>í</sup> Fidiée<sup>o</sup> e sea` fi^í níff^í. Jo uiing^í e joba^o Fidiée^o ja^í jáa^í e fi^í lⁱ^í iñiñ^í e lⁱ^í iñiñ^í Fidiée^o quiá^í iⁱdsea` do, co<sup>o</sup> nicaguia<sup>o</sup>bre guiú<sup>í</sup> e fi<sup>í</sup> mifí<sup>í</sup> jo fi<sup>í</sup> l<sup>i</sup><sup>í</sup> nidsigüeá<sup>o</sup> i<sup>i</sup>dsea` quiá^r do lata^í.

¹⁷ Jogui^o la'eáang^í e jáb^í calíng^í Abraham júu^í quiá^í Fidiée^o, joba^o calinéu^íbre lají^í e camí^í Fidiée^o ír^í mi^í calíiing^í dsea` do e ní<sup>i</sup>ír<sup>í</sup> su dseáng<sup>í</sup> nijmiti<sup>í</sup> Abraham lají<sup>í</sup> e nicajíng<sup>í</sup> dsea` do e nijngáiñ^í iⁱjóor^í Isáa^o do e laco^o niciú^oiñ^í dsea` do. Joba^o ie^í jo dseáng^í níⁱíí^í níjilí^í quiá^r e siⁱ nijngám^íbre iⁱjóor^í do, jo ja^í e lⁱ^í e Fidiée^o nicacuør^í júu^í quiá^r lamí^í jéeng^ígui mi^í cajíñ^í lala: ¹⁸ "La'eáang^í cój^o iⁱjóor^í Isáa^o nab niliseeng^í fi^í fíng^í dsea` sijú^í lⁱ^í laco^o júu^í quié^í e cacuøø^o lami^í jéeng^ígui." ¹⁹ Jo co^o niñib^í lⁱ^íyéu^í Abraham ie^í jo e quíib^í Fidiée^o jmí^í nijmér^í doñí^í ee^í jⁱgu^í e nijmí^íral^í jaléng^í lⁱ^í, joba^o lajob cuøøng^í lⁱ^í fe^í ee^í quiá^í iⁱjóor^í Isáa^o do e lafa^o cajíb^ítuiñ^í do, co^o ja^í cajúiñ^í ie^í jo, jo e jo lⁱ^í co^o lⁱ^í e nidsjíeé^o cøøng^ígui.

²⁰ Jogui^o la'eáang^í e jáb^í calíng^í iⁱIsáa^o do júu^í quiá^í Fidiée^o, joba^o cacuøø^obre júu^í quiá^r iⁱjóor^í gáng^í do iⁱsii^o Jacóo^o jogui^o iⁱsii^o Esaú^o e guíab^í nidsjíeé^o quiáiñ^í do.

²¹ Jogui^o la'eáang^í e jáb^í calíng^í iⁱJacóo^o do júu^í quiá^í Fidiée^o, joba^o lajee^í e tí^í lⁱ^í nijúuiñ^í, cajmigüeam^íbre lajaang^í lajaang^í iⁱguieer^í iⁱfíng^í jóor^í Sé^í do, jo lajee^í jo cajmiféiñ^í Fidiée^o e siñúuiñ^í e cuo^í ma'u^í quiá^r do.

²² Jogui^o la'eáang^í e jáb^í calíng^í iⁱSé^í iⁱjúu^í quiá^í Fidiée^o, joba^o cajíñ^í casfí^í jaléng^í dsea` sinúu<sup>í</sup> quiá<sup>r</sup> lajee<sup>í</sup> e níráaiñ<sup>í</sup> e tí<sup>í</sup> l<sup>i</sup><sup>í</sup> nijúuiñ<sup>í</sup> e fi<sup>í</sup> Egípto do e ní<sup>i</sup>uóm<sup>í</sup> jaléng<sup>í</sup> dsea` góor^o dsea` Israel mi^í níngóo^ígui jí^í lajo, jo nídsilíñiñ^í fi^í guóo^í uó^í lⁱ^í nicajíng^í Fidiée^o e niciú^oreiñ^í lami^í jéeng^ígui. Jogui^o casfí^í Sé^í jaléng^í iⁱdsea` sinúu^í quiá^r do e nícoóbiñ^í do e móo^í teáiñiñ^í fi^í co^o dsíⁱ guóo^í mi^í tí^í lⁱ^í nitaiñ^í fi^í e nídsilíñiñ^í e fi^í jo, co^o jo^í seeng^í iⁱSé^í do mi^í nití^í e iⁱ jo.

²³ Jogui^o la'eáang^í e jáb^í calíng^í sejmíi^í Moi^í júu^í quiá^í Fidiée^o, joba^o ca'méem^íbre iⁱyéu^í Moi^í do quiá^r lajee^í gaang^í si^í mi^í cangí^í e caliséiñ^í do; co^o calíl^íbre e Fidiéeb^í caguíng^í iⁱyéu^í do quiá^r, jogui^o ja^í cajmí^ígór^í lají^í ta^í caquiú^o dseata^í dsea` féng<sup>í</sup> ie<sup>í</sup> jo e n<sup>e</sup> níjúung<sup>í</sup> jaléng<sup>í</sup> yéu<sup>í</sup> siñúu<sup>í</sup> quiá<sup>í</sup> dsea` Israél.

²⁴ Jogui^o la'eáang^í e jáb^í calíng^í iⁱMoi^í do júu^í quiá^í Fidiée^o, joba^o mi^í tí^í lⁱ^í cacuáiñ^í, ja^í calíñiñ^í fa^í e calíñiñ^í dsea` sinúu<sup>í</sup> quiá<sup>í</sup> i<sup>i</sup>dseata<sup>í</sup> dsea` féng^í quiá^í Egipto do, jo cój^o dsea` góor<sup>o</sup> dsea` Israel cangotáaiñ^í, co^o eáang^ígui calíñiñ^í e niⁱíñiñ^í iihu^í lⁱ^í la-co^o la íng^í dsea` góor^o e lafa^o e caliséiñ^í juguiú^o e niⁱjmíóo^íral^í cateá^o jalé^í e ja^í dseeng^í e sea^í fi^í jmigüí^í la. ²⁵ Co^o ie^í jo calí^í dsíⁱ iⁱMoi^í do e guiú^o guib níⁱuïng^í quiá^r e niⁱíñiñ^í iihu^í uí^í e sijeeiñ^í iⁱdsea` i<sup>i</sup>nísíng<sup>í</sup> Fidiée<sup>o</sup> i<sup>i</sup>nileáang<sup>í</sup> ír<sup>í</sup> cój<sup>o</sup>gui jaléng<sup>í</sup> i<sup>i</sup>dsea` góor^o

dsea` Israel e lafa' e niliseeiñ` juguiá` e njimí`ó'o'r` jalé` e jlo` e sea` fí` quiá` i dseata` dsea` féng` quiá` Egipto do; jo ja` cajmér` lajo, co` nítab` dsíir` e ni`ím`bre lajíi` e catíiñ` e nicuó` Fidiée` ír`.

²⁷Jogui la'eáang` e jáb` caléng` i Moi` do júu` quiá` Fidiée` , joba` cagüi`f`bre cój` jaléng` dsea` góor` e fí` Egipto do e jíi` ja` lí`r`'gó'r` doño` fa` dsíng` caliguíng` i dseata` dsea` féng` do; jo ja` caquíiñ` tu`caíñ` fí` lí` nísiñ` , co` níu`bre cajmér` laco` sí`júu` quiá` Fidiée` lí` laco` cuóøng` fe`ee` e fa` dseáng` lanab níiñ` i Fidiée` i seeng` car` ngongff` jmiñ` . <sup>28</sup>Jogui la'eáang` e jáb` caléng` júu` quiá` Fidiée` ie` jo, joba` co` jmiñ` nü`gui e ni'uóïñ` cój` jaléng` dsea` góor` e fí` Egipto do, cajmée`bre nüu`r` júu` quiá` Fidiée` mi` caquiú` dsea` do ta` quiá` lajaléng` dsea` Israel e nisúuiñ` capí`jmiñ` jó` núu` fí` dse` jnf` quiá`r` lajaang` lajaaiñ` , jo lajoba` ja` nijúung` i jiuung` siñuus` la`uui` quiá`r` do mi` tí` lí` ningéng` i dsea` mojff` i njingáng` jaléng` i jiuung` siñuus` la`uui` quiá` dsea` Egipto lí` laco`gui la ta` caquiú` Fidiée` lami` jéeng`gui.

²⁹Jogui la'eáang` e jáb` caléng` dsea` Israel júu` quiá` Fidiée` , joba` mi` tí` lí` ca`uóøiñ` fí` Egipto e can-gotáaiñ` fí` , jo lajee` teáiñ` fí` cacuo'r` e jmiñ` e sii` mar Rojo lí` lafa` mi` ngir` fí` ní` guóo` uó` quié` ; jo co` ngolíng` dsea` Egipto e óøm`bre dsea` do, jo dsu` mi` tí` lí` caguílíng` i dsea` Egipto e nicuá`r` e jmiñ` , jo lajee` e ningolíñ` guiá` joo` jmiñ` mi` cajgó`r` jmiñ` , joba` conguíab` cajuíñ` lajíiñ` jóng.

³⁰Jogui la'eáang` e jáb` caléng` dsea` Israel júu` quiá` Fidiée` , joba` cangir` coo` ya` lacoo` jmiñ` lajee` guié` jmiñ` fí` lacúng` lajíng` e iá` cuy` e níi` eáang` e si` lacúng` e fí` Jericó. Jo mi` catí` e jmiñ` guié` do, job mi` caquí` e iá` cuy` do. ³¹Jogui la'eáang` e jáb` caléng` i dseamf` i calisí` Rahab do júu` quiá` Fidiée` , joba` ja` cajúiñ` colíng` cój` i dsea` góor` i seeng` fí` Jericó do mi` tí` lí` ca`íng` e fí` jo; co` i dseamf` do quiúb` ca`íñ` coo` tý` mífing` dsea` Israel i caguílíng` fí` quiá`r` lami` jéeng`gui i cangoquie` cuente jial líi` e fí` jo. Jo i Rahab do lami` jmoo`r` ta` 'nítíng` 'ñaia` .

³²Jo jmguiú`bí sea` e 'né` fí` i 'nú` faco` dstíiñ` quié`e lajo: fa` jalé` júu` quiá` jaléng` i dsea` la i já` caléng` júu` quiá` Fidiée` ie` malif`gui eáang` do lí` lajaléng` i dseañu` la` jaang` i calisí` Gedeón cój`gui jaang` i calisí` Barac jogui jaang` i calisí` Sansón cój`gui jaang` i calisí` Jefté jogui jaang` i calisí` dseata` Daví` cój`gui jaang` i calisí` Samuel, jogui jaléng` dsea` i café` cuiá` quiá` Fidiée` cajo. <sup>33</sup>Jo la'eáang` e jáb` caléng` jaléng` i dsea` na júu` quiá` Fidiée` , joba` calé`bre jalé` 'nii` e catíiñ` cój` dsea` jiéng` , jogui ca`í`bre í` røø` jee` jaléng` dsea` , jogui ca`ím`bre jalé` e guié` e cajíng` Fidiée` e nicuó`rein` lami` jéeng`gui, jogui caquí`bre jmiñ` e caláaiñ` e ja` cajmeáng` ie` ír` jíi` coo` mi` cangotáaiñ` fí` jee` i joo` . ³⁴Jogui calisém`bí cajo i líng` dsea` i caquí`jmiñ` i cayá` jí` jo ja` cacáaiñ` cój` e jí` do, jogui calisém`bí i caquí`jmiñ` i caleáang` yaang` e ja` cajuíñ` cój` níu` , jogui calisém`bí dsea` i caguá` føng` , joba`

dsea` laniim` ca`uíiñ` quiá` jalé` jee` 'nii` jogui calé`bre jaléng` dsea` i ní` níi` quiá`r` cajo. <sup>35</sup>Jo calisém`bí jaléng` dseamf` ie` jo e la'eáang` e jáb` calé`júu` quiá` Fidiée` , joba` cangáb`tur e cají`tu` jaléng` dsea` sinúus` quiá`r` mi` cangf` e nícajúiñ` .

Jogui i líng`gui i dsea` i já` caléng` júu` quiá` Fidiée` do ca`ím`bre iihuff` e eáang` cartí` cajuíñ` , co` ca-jmeáang`gui quiá`r` e cajúiñ` e laco`gui e nileáin` ní` 'mó` fíng catér` júu` quiá` Dsea` Jmáang` , co` calíl`í`bre e guié`guib nidsijée` quiá`r` mi` níjí`tur calé` catú` fí` níff` . ³⁶Jogui i líng` i dsea` do eáam` ga` ca`ée` dsea` cój`r` co` cartí` cabóøng`neiñ` jogui calóøng`neiñ` cajo, jogui i líng`gui ca`ñung` cój` ní` cadena, jogui i líng`gui cajo cangotáang` fí` dsíi` 'núñí` . <sup>37</sup>Jogui i líng`gui i dsea` i já` caléng` júu` quiá` Fidiée` do cajngab` dsea` quiá`r` cój` layaang` cuy` osi cajmér` tú` náang` dsea` do cój` ní` sieer` é, osi cajúiñ` e ca`íeñ` níu` é. Jogui calisém`bí i dsea` i cajo i ja` 'ga` lí` caliseá` jalé` e 'né` , jogui cangir` fí` la fí` na e jíi` loo` joo`ba` lí` sítí` , jogui eáam` ga` cajmeáng` jaléng` dsea` ír` , jogui cacuó`rein` iihuff` e eáang` cajo.

³⁸Jo jaléng` i dsea` i jíi` ja` catíiñ` e nidsingfíiñ` jalé` e iihuff` do e fí` jmgüi` la fí` lí` seeng` dsea` dsee` dsea` qui` , jo dsu` jaléng` i dsea` i eáam` ca`íñ` iihuff` e ngir` fí` la fí` na fí` jee` mó` jogui fí` ní` guóo` uó` quié` , jogui e jar` fí` nü` lí` sitá` 'loo` cuy` fí` lí` ií` quiá` osi lacaang` lí` sitá` quiá` fí` náang` uó` é.

³⁹Jo nañí` fa` ca`ím` Fidiée` jaléng` i dsea` do e líiñ` dsea` i ja` røøng` dsee` fí` quinir` uíi` e jáb` calé`júu` quiá` dsea` do, dsu` jíi` jaang` i dsea` do lajee` taaíñ` fí` jmgüi` la ca`íñ` lajíi` e nícajíng` Fidiée` e nicuó`rein` lami` jéeng`gui quiá`r` e nísiñ` jaang` i nileáang` ír` jee` jalé` dsee` quiá`r` ; ⁴⁰dsu`co` Fidiée` nícagui`r` e guié`gui qui` jneaa`aa` , joba` jaléng` i dsea` i cajúng` lami` jéeng`gui do ja` mi` ca`íñ` lajíi` e nícajíng` Fidiée` lami` jéeng`gui e nicuó`rein` cartí` mi` níñiúng`naa` lalalé`naa` e nícajíng` Fidiée` e nicuó`r` jneaa`aa` lami` jéeng`gui.

Jesúsbing` i 'né` quié` níff` quií`ii'

12 Jo co` fíi`m` jaléng` dsea` quiá` Fidiée` i ní` caliséng` ie` malí` do tíi` nir` fí` quini`naa` lana jial dseáng` já` calé`júu` quiá` Fidiée` e car` ngocáng` dsíir` , joba` jneaa`aa` lanagui 'nè` e níseé`naa` cab`jalé` e ja` dseeng` e jmoo` jíi` quií`ii` jogui jalé` dsee` e jnítíng` quií`ii` e ja` cu` fí` e njmó`naa` e guié` , jogui 'nè` e njmí`úung`naa` e teá`gui nísíng`naa` lajíi` fí` quié` lí` nitéé`naa` lí` laco` catíng` e njmé` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` . ²Joba` fíi` i 'nú` , dsea` rú`naa` , e lí` laco` ca`ée` Jesú, lajob `nè` quié`naa` cuente e ni`ee`naa` cajo, co` la'eáang` dsea` dobíng` canaang` e já` lí` naa` júu` quiá` Fidiée` , jogui la'eáang` íb` cajo i jmi`ié` e laco` si`í` e já` lí` naa` do. Jo Jesú ja` caquíiñ` tu`caíñ` mi` ca`íñ` jalé` iihuff` lajee` e catáiñ` fí` dse` crúu` nañí` fa` e eáam` ga` fí` quiá` jaléng` dsea` i júung` fí` jo. Co` niñí`bre e mi` ningf` e ni`íñ` e iihuff` jo, eáam` guié` ni`uúng` quiá`r` ; jo e jáb` , lajob calé` , co` lana dob

jalé' iihuñ' e catñ' naa' song nijmó^naa' laang`naa' la-jíl^ e júu^ e sñ' Fidiée^ jneaa^aa' e cangñññ^ cóo^ Jóor' Jesús fí jmigüí^ la e jáa' tí^ nñifñ'. ²⁶ Jo ie^ malii^ do e luu^ Fidiée^ do cajmée^ e cajlé^ guóo^ uó^ fí mó^ Sinaí, dsñ^ lanaguñ jíng^ Fidiée^ e o^ jíl^ guóo^ uó^ nijmér^ e nijlé^tu, co^ la quié^ tí^ yú^ jmigüíb^ nijmér^ e nijlé^. ²⁷ Jo mi^ fé^ Fidiée^ e nijmér^ e jo calé^ catú^, joba^ niñi^ dsea^ e ni^fim^ dsea^ do jalé^ e cajmér^ mi^ caguaí^ ui-íñ^ jmigüí^, jo nisé^guir fí jmigüí^ la lajíl^ e ja^ quí^ jmii^ e ni^fing^. ²⁸ Jo ja^ quí^ jmii^ fa^ e ni^fing^ e Fidiée^quier^ nifí^ quiá^ jaléng^ dsea^ quiá^r^, joba^ lana 'né^ niciúø^baa^ gui'máang^ dsea^ do joguñ e nijmiféng^naa'r e ngocáng^ dsí^naa' joguñ e nijmí^goo^naa'r e nijmó^oo^ jmang^ jalé^ e tí^ dsíir^. ²⁹ Joba^ majmé^naa' lajo, co^ Fidiée^ quí^ii^ lñiñ^ lafa^ cog^ jí^ e iing^ conguia^ lajalé^.

Jalé^ e iáang^ dsí^ Fidiée^ba^ 'né^ jmó^oo'

13 Jo lalab fí^guñ^ 'nú^, dsea^ rú^naa' dsea^ quiá^ Dsea^ Jmáang^, ja^ tiúung^naa' e jmi^neáang^naa' jaléng^ dsea^ rúng^naa' fí^ laco^ catñing^ e jmoo^ jaléng^ dsea^ quiá^ Dsea^ Jmáang^.² Joguñ iing^naa' e iáang^ óo^na^ jaléng^ dsea^ i^ guilíng^ fí^ quií^na^ i^ jaliéng^ fí^ li^ jié^, co^ mi^ cajmée^ dsea^ lajo lamí^ jéeng^gui, i^ liing^ i^ dsea^ i^ caguilíng^ fí^ quiá^r^ do lñiñ^ ángeles e jíl^ ja^ calilí^r^ e lñiñ^ do lajo.

³ Joguñ jmícoó^na^ jaléng^ dsea^ i^ sijníng^ fí^ dsí^ 'núñi^ fí^ laco^ iing^naa' e nijmér^ dsea^ cíóo^ 'nú^ fa^ mi^ 'nú^ sijníng^naa'. Joguñ jmícoó^na^ cajo jaléng^ dsea^ i^ nicajmér^ dsea^ ga^ quiá^ fí^ laco^gui iing^naa' e ni^é^ dsea^ guiú^ cíóo^ 'nú^ song cajmeáng^ dsea^ 'nú^ lajo.

⁴ Jo lalaléng^ 'nú^ eáam^ 'né^ e nijmí^goo^naa' quiá^ e cung^ guoo^ dsea^, joguñ jie^ mi^ 'lee^na^ e güñng^naa' cíóo^ dseaññ^ osi dseamí^ i^ o^ quií^na^; co^ Fidiée^ niquidsi^ i^ laco^ catñing^ quiá^ jaléng^ i^ dsea^ i^ güñng^ cíóo^ dseaññ^ osi dseamí^ mi^ nú^gui e nicúng^ guór^ osi jaléng^ i^ dsea^ i^ jmoo^ lajo cíóo^ dsea^ i^ o^ quiá^r^ mi^ ning^ e nicúng^ guór^.

⁵ Jo ja^ jmoo^naa' e eáang^ suung^naa' jalé^ cuu^, co^ fí^ 'né^ e nijmí^iáang^ óo^na^ cíóo^ lajíl^ capí^ e sea^ quií^ba^, co^ lalab fé^ Fidiée^ fí^ ni^ jí^ quiá^r^: "Ja^ quí^ jmii^ fa^ e nijmihuíng^ 'nú^a cíóo^ 'nú^ o^gui fa^ e ni-tiúun^ 'nú^ cajo." ⁶ Joba^ lalab cuóøng^ fé^naa' e dseáng^ ta^ dsí^naa':

Fí^i^ Fidiéeb^ dsea^ i^ jmícoó^ jneaa^; joba^ ja^ 'gó^o^o^ jíl^ capí^ ee^ iing^ dsea^ jmigüí^ nijmér^ cíóo^ jneaa^.

⁷ Joguñ jmiguiéng^ áá^na^ cajo quiá^ jaléng^ dsea^ rúng^naa' dsea^ quiá^ Dsea^ Jmáang^ i^ nicajmícoó^ 'nú^ lamí^ ui^ quiá^ jial já^ calíng^naa' júu^ quiá^ Fidiée^; joguñ i^ óo^na^ jial caliséiñ^ cøøng^ cíóo^ Fidiée^ cartí^ catí^ e cajúiñ^, joba^ teá^gui síng^ yaang^naa' cíóo^ júu^ quiá^ Dsea^ Jmáang^ fí^ laco^gui cajmée^ i^ dsea^ i^ cíóo^ júu^ quiá^ dsea^ do.

⁸ Jo ja^ sisñng^ jíl^ capí^ Fí^naa' Dsea^ Jmáang^, co^ røøb^ liing^ dsea^ do latí^ lajíl^ lamí^ nú^gui e nitroo^ jmigüí^ joguñ lana fí^ car^ ngongñ^ jmii^ lajob liing^

dsea^ do. ⁹ Jo ja^ cuø^ fí^ yaang^naa' fa^ e nijmí^goo^naa' jalé^ júu^ e ja^ cøøng^ røø^ cíóo^ júu^ quiá^ Dsea^ Jmáang^, Co^ eáang^gui quiíng^ e téé^naa' teá^ fí^ quiú^ cíóo^ Dsea^ Jmáang^ la'eáang^ e 'neáang^ Fidiée^ jneaa^aa^ e lafa^ e jmití^naa' júu^ cuiñ^ quiá^ jalé^ e cuóøng^ osi e ja^ cuóøng^ dó^ dsea^ é; co^ jalé^ e jo ja^ ee^ ta^ iing^ jíl^ cíóo^ fa^ e nijmícoó^ quií^ii^ fí^ fí^ nitéé^naa'.

¹⁰ Joguñ jneaa^aa', dsea^ fí^naa' dsea^ quiá^ Dsea^ Jmáang^, seab^ lafa^ feá^ quií^ii^ e jíl^naa' fí^ quiñ^ Fidiée^ mi^ jmiféng^naa're. Jo dsñ^ ja^ fí^ sea^ quiá^ jaléng^ jmidsea^ i^ lamí^ jí^ jalé^ feá^ fí^ quiñ^ Fidiée^ lamí^ jéeng^gui fa^ e nidó^r^ e lafa^ feá^ quií^ii^ do. ¹¹ Co^ ie^ lamí^ jéeng^gui do, e ta^ quiá^ jmidsea^ laniing^ quiá^ dsea^ Israel quiá^ e nidsicar^ jíl^ jmí^ jó^ catí^ Ée^ fí^ Laniing^ Güeang^ quiá^ e 'nú^ 'mí^ e fí^ jmiféng^ jaléng^ dsea^ do Fidiée^, jo cuø^r^ Fidiée^ e jo e laco^ la'uü^ ni^fing^ dsee^ quiá^r^ 'ña^r^, joguñ mi^ ning^ fí^ jo, ni^fing^ dsee^ quiá^ jaléng^ dsea^ góor^; jo dsñ^ i^ jó^ i^ ca^uøø^ jmi^øøng^ do, cartí^ caluu^ fí^b^ dsí^ jíl^ñ^ fí^.¹² Jo lajob calí^ cíóo^ Jesús cajo, fí^ caluu^ fí^ Jerusalén cajúiñ^ e laco^ cíóo^ e jmi^øøiñ^ e catuy^ do cajmér^ cíóo^ jaléng^ dsea^ quiá^r^ e jo^ røøng^guiñ^ dsee^.¹³ Joba^ fí^i^ 'nú^, dsea^ rú^naa' dsea^ quiá^ Dsea^ Jmáang^, 'né^ e lafa^ e nidsé^naa' cíóo^ dsea^ do fí^ caluu^ fí^ e ja^ fí^ fí^naa' fa^ jialguí^ la fé^ dsea^ ga^ ui^ quií^ii^ fí^ fí^ laco^gui cajmée^ dsea^ cíóo^ dsea^ do.¹⁴ Co^ ja^ sea^ quií^ii^ fí^ jmigüí^ la fí^ see^naa' lata^, dsñ^ sijeem^baa' e nilisee^naa' e fí^ fí^ 'mí^ quiá^ Fidiée^ e née^ fí^ nñifñ^ quiá^r^, co^ e job fí^ e sea^ lata^.¹⁵ Jo ui^ e joba^ contøøm^ 'né^ jmiféng^naa' Fidiée^ la'eáang^ cíóo^ Fí^naa' Dsea^ Jmáang^, jo e lab fí^ lafa^ e feá^ e 'né^ e nijíl^naa' fí^ quiñ^ Fidiée^.¹⁶ Jo contøøm^ 'né^ e nijmiféng^naa're cíóo^ jalalé^ e fé^naa'!¹⁷ Jo e laba^ 'né^ cajo e contøøng^ 'né^ jmée^naa' e ni^ee^naa' quié^ cíóo^ jaléng^ dsea^ rúng^naa' joguñ e nijmícoó^naa' rí^ cíóo^ jalé^ e sea^ quií^naa'; dsñ^ jalé^ e naba^ fí^ lafa^ e feá^ e nijíl^naa' fí^ quiñ^ Fidiée^ e laco^ cuø^ e iáang^ dsíir^.

¹⁷ Jo 'nú^, jmee^ba^ 'nú^naa' cíóo^ jaléng^ dsea^ quié^ nñifñ^ quií^naa' joguñ jmi^go^naa' dsea^ do cajo, co^ fí^ dsea^ i^ née^ ni^ 'nú^ contøøng^; co^ niñib^ i^ dsea^ do quié^ e fí^ quiñ^ Fidiée^b^ niguiéer^ cuente jalé^ e jmóor^ cíóo^ 'nú^.¹⁸ Joguñ cuø^ b^ yaang^naa' e quié^ta^ nijmée^naa' fí^ quiñ^ i^ dsea^ do, jo ja^ jmeáang^ yaang^naa' e nijmée^naa' laguidseaang^ doñí^ ee^ jmoo^naa', co^ fíng^ song jmoo^naa' lajo, joba^ ja^ e ta^ nili^fing^ quií^naa' jíl^ cíóo^ jalé^ e jo.

¹⁸ Joba^ sí^naa' 'nú^, dsea^ rú^naa' dsea^ quiá^ Dsea^ Jmáang^, e nimí^naa' Fidiée^ ui^ qui^naa'. Jo nitab^ dsí^naa' e Dsea^ Jmáam^bing^ i^ nicalíng^ conguia^ jalé^ dsee^ quií^naa', jo ui^ joba^ i^naa' e contøøm^ ni^ee^naa' e quié^ cíóo^ fí^ doñí^ ee^ jalé^ e jmoo^naa'.¹⁹ Joguñ la guíim^ mít^i^ 'nú^ cajo e nifóng^naa' Fidiée^ ui^ quié^ e e laco^ dsea^ do niciúø^r^ jnea^ fí^ e lajee^ lajminá^ niliseeng^túu cíóo^ 'nú^ calé^ catú^.

Júu^ li~ ngoo' cadséng^- e catting^- dsea` Israel

²⁰ Jo mif'~i Fidiée` i cuø` e see`naa' juguiú` júu^ røø` ,
jogui i cajmée` e cají`tu Fi`naa' Jesús jee` jaléng` 'lii~,
jogui i jmoo` i jneaa~aa', dsea` lii`naa' lafa' jo'se`
quiá'r~, joba' mif'~i la'eáang` cóo`~ jmi'øøng` Dsea`
Jmáang` e catuu` fi` dse` crúu` e tíi` ni~ lata` e júu`
tigua` e 'mif`- e cajmée` Fidiée` cóo`~ jneaa~aa', ²¹ joba'
mif'~ire e la'eáang` cóo`~ e job nijmér` e ni'uüng`na`
dsea` guiung` i ee` røø` laco' si`i, jo lajoba' cuøøng` e
jmée`na` dseáng` lajií`~ e iiñ`; jogui mif'~i dsea` do e
nijmér` lajií`~ e iiñ` cóo`~ jneaa~aa` e iáang` dsíir`
la'eáang` cóo`~ i Jóor` Dsea` Jmáang`. ijo ma-
jmifém`baa` Dsea` Jmáang` lata`! Jo lajob 'né` li`.

²² Jo mif'~i 'nú`~, dsea` rú`naa` dsea` quiá`- Dsea`
Jmáang` , e ni'íim`ba` e féng` óo`na` lajií` capí`^ júu`
cuø` bi` e nicaffi`~i 'nú`~ e fi` ni~ ji` quié`e la. ²³ Jogui
jmoo`~o 'nú`~ júu` cajo e i dsea` rú`uu` dsea` quiá`-
Dsea` Jmáang` i sii` Timoteo nicagüi`~bre fi` dsí`
'núñi`~; jo song cagüéiñ` fi` la lajminá` , joba` ni-
jóøm`baare fi` na mi` ninii`ni` ni'ee`e 'nú`~ jóng.

²⁴ Jogui guicóob` jaléng` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang`
i quié` niff` quí`na` fi` na, li`^ lajaléng` dsea` rú`naa`
dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` caguaang`gui i seeng` fi`
na. Jogui guicóo`baa` jíng` jaléng` dsea` rú`naa`
dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` i neáang` fi` la fi` li` se`
Italia.

²⁵ Jo güi`íib` Fidiée` güea`^ quiá'r` fi` jee` 'nú`~ la-
jaléng`na`. Jo lajob nilí`.

Santiago

1 Jnea~ sii~ Tiáa~, jaang` dsea` jmóo` lajíl~ e iing~
 Fidiée` cóo`~ gui Fíi`naa` Dsea` Jmáang~, jo jmo` o e
 ji` la e catfíng` lají` guity` 'lé` dsea` Israel j lífíng` dsea`
 quiá`~ Dsea` Jmáang~ j sisoo` sjóng` fí` laúng` fí`
 jmigüí. Guicóo`~baa` lajaang` lajaang`na`.

Fidiée`bing` jmícóo`~ dsea` e ñir` e~ nijmér`

2 Dsea` rú`naa` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang~,
 güll`iáang` óo`na` mi` íing`na` lfí` doñí` ee` e huíng`,
3 dsúco` niñib`~ nñí`~ guiú` e mi` móo`na` jalé` e huíng`
 do, joba` eáang`gui sea` bí` quií`na` e té`na` fí` guiú` lfí`
 niteáang`na` cóo`~ Dsea` Jmáang~. **4** Jo co` jmi`úum`ba`
 e dseáng` té`ba` e nisíng`na` teá`gui e fí` guiú` do
 cóo`~ jalé` e dsingfíng`na` do, joba` niliguiung`na` la-
 co` stí` fí` quini` Fidiée`.

5 Jo song jaang` dsea` lajee` la'ó` 'nñí` ja` ñir` e~ ni-
 jmér` quiá`~ lfí` doñí` ee`, joba` 'né` e nimí`r` Fidiée` e
 nijmicóo`~ quiá`~ e niñí` dsíir` e~ jalé` e nijmér` quiá`~
 jalé` e camír` do; co` fí`bing` cuø` jaléng` dsea` lalíng`
 jogui e iáang` dsíir` mi` mi` dsea` ír` e jmícóiñ` do
 quiá`r`, jogui ja` e `gaaiñ` jíl~ coo` quiá`~ jalé` e jo cajo.
6 Dsú` mi` nimí`r` Fidiée` lajo, 'né` e jáb`~ nilíñ` e ni-
 jmicóob`~ dsea` do quiá`r`, jogui ja` fí` dsíir` jíl~ coo` fa`
 e dsea` do ja` nijmicóo`r` cóo`~ e jo; co` song jí` dsea`
 ja` óor` júu` ta` dsíir` e nijmicóo`~ Fidiée` quiá`r`, joba` i
 dsea` fí` lñíñ` lafa` jmíi` mi` dsiguíng` cóo`~ guí` fí` la ffí`
 na. **7** Jo i` dsea` fí` laffíng` lajo ja` güí` fí` dsíir` fa` lífíng` ee` ni-
 jmicóo`~ Fidiée` quiá`r`, co` ja` niñíñ` jíl~ coo` e jo
 quiá`~ dsea` do. **8** Co` i` dsea` la`fí` lana fí` dsíir` coo` jogui
 dsa`o` e jíeb`~ niñí` dsíir`, jogui ja` iñ` dsíir` cóo`~ jalé` e
 jmóor` do cajo.

9 Jo fí`guí` 'nñí`~, dsea` rú`naa` dsea` quiá`~ Dsea`
 Jmáang~, e jí` lajee` la'ó` 'nñí` i` ja` 'ga` lfí` sea` quiá`~ fí`
 jmigüí` la, joba` 'né` e nijmi`iáam` dsíi` j` dsea` la`fí` , co`
 Fidiée`bing` i` niseáng` i` dsea` do yú`~ mi` nití` oor`
 quiá`r`. **10** Jogui lajobi cajo jí` lajee` la'ó` 'nñí` i` sea` cuu`
 , 'né` e nijmi`iáam` dsíi` dsea` do fíng cajmée` Fidiée`
 e nijgiáiñ` dsea` do, co` i` dsea` sea` cuu` do lñíñ` lafa`
 coo` lfí` quiá`~ lfí` doñí` ee` onuu` , co` ja` huó` té` e jí`.
11 Co` mi` niliguí` iee` , dsíi` lajob lífíng` lfí` quiá`~ e
 onuu` do, jo dsíi` ladob nití` fí` ni` uó` , jogui fí` la-
 jíl~ e ia` do. Jo lajob fí` cóo`~ i` dsea` sea` cuu` , co` mi`
 nití` oor` quiá`r` e nidséiñ` fí` jmigüí` coo` , cat`bre la-
 jalé` e sea` quiá`r` fí` jmigüí` la.

Mí` dsingfíng` dsea` jalé` e huíng`

12 Juguiú`~jiu quiá`~ jaléng` dsea` i` jmóo` té` cóo`~
 jalé`~ huíng` e dsingfíñ` uíl~ e ja` jmóor` jalé` e ja`

dseeng` , dsúco` mi` ningfí` e cajmée` e jo, joguiuba`
 ni`íñ` lajíl~ e guiú` e catfíñ` e niliseeñ` cøøng` cóo`~
 Fidiée` lata~, co` lajob júu` cacuø` Fidiée` lamí`
 jeéng`gui quiá`~ jaléng` dsea` i` jmi`neáang` ír` .

13 Jogui mi` iing` jaang` dsea` e nijmér` e ja` dseeng` ,
 jo ja` güí` fí` dsíir` e Fidiée`bing` i` jmóo` e iiñ` e nijmér`
 lajo, co` Fidiée` ja` catfíñ` jíl~ capí` fa` e nijmér` e ja`
 dseeng` , o`gui jmóor` fa` e lajob nijmér` dsea` jiéng` ca-
 jo. **14** Dsú` ja` lfí` lajo, co` lfí` lfí` yaam` dsea` fí` dsíir` ga` ,
 jogui yaam`bre cajo iiñ` e nijmér` jalé` e ja` dseeng` ,
 co` job liquiéé` quiá`r` e niligøøiñ` e nijmér` jalé` e ja`
 dseeng` do. **15** Jo cóo`~ jalé` e ga` e fí` dsíir` do, e joba`
 jmóo` e jmírøng` dsee` yaaiñ` . Jogui mi` ni`míng`~
 eáang` e dsee` do, joba` i` dsea` fí` ni`nám`bre cóo`~
 Fidiée` lata` jóng.

16 Joba` fí`guí` 'nñí`~, dsea` rú`naa` i` neáan`n eáang` ,
 ja` jmígøøng` yaang`na` cóo`~ jalé` e jo. **17** Jo
 Fidiée`bing` i` cuø` jneaa`aa` jalé` e guiú` jogui jalé` e
 niguó` , jo íb` cajo i` cajmeáang` jaléng` i`jmíjneá` jí` i`
 seeng` fí` yé` jmigüí` e laco` sea` jmíi` jogui sea` uó` .
 Jogui 'ñia` Fidiée` ja` tó` jmíi` fa` e nilisíñ` laco`gui
 lisíng` jalé` jí` i` seeng` fí` yé` jmigüí` , co` ja` quí` jmíi`
 e nilí` lajo, co` dseáng` røøb` lífíng` dsea` do lata` . **18** Jo
 co` Fidiée` 'ñia`bre calíiñ` , joba` cacuø` e nilisee`naa`
 cøøng` cóo`r` la'eáang` cóo`~ e já`~ lfí`naa` júu` quiá`~
 Dsea` Jmáang` . Jo cajmée` lajo e laco` jaléng`
 jneaa`aa` , dsea` fí`naa` dsea` quiá`r` , nisíng`naa` fí`
 quini`gui jee` jaléng` dsea` i` nijmér` Fidiée` i` nilíng`
 dsea` quiá`r` .

Jial lfí` mi` dseáng`~ e já`~ e licuíng` dsea` Dsea`
 Jmáang`

19 Jo téé` óo`na` jalé` e júu` la, dsea` rú`naa` i`
 'neáan`n eáang` , e lajím` 'nñí` 'né` guiéeng` guiú`
 yaang`na` e ninúu`na` røøb` ; dsú` ja` 'né` fo`^na` lad-
 sifí` e ja` mi` caíi` óo`na` røø` , o`gui cuø` fí` yaang`na`
 e jmée`na` guíng`na` quiá`~ doñí` ee` e jmóo` dsea`
 cóo`~ 'nñí` . **20** Dsúco` mi` jmíguíng` dsea` rúiñ` , joba`
 ja` éer` røø` laco` catfíng` e jmóo` dsea` quiá`~ Dsea`
 Jmáang` , co` ja` jmóor` laco` iáang` dsíi` Fidiée` e nilí` .
21 Joba` fí`~i` 'nñí` e 'né` tó`ba` jalé` e ja` dseeng` e
 jmoo`na` fí` jmigüí` la, jogui ca`' naang`na` cajo jalé` e
 lfí` e sea` fí` jmigüí` la, jo iing`na` e ngocáng` óo`na`
 lajíl~ júu` quiá`~ Dsea` Jmáang` e nicanéu`na` , dsúco` e
 júu` joba` e quí`~ jmíi` e nileáng`na` jee` jalé` dsee`
 quií`na` .

22 Jo dsú` ja` e ta` iing` quí`na` lico` nuu`na` e júu` jo
 song ja`gui jmití`na` . Dsúco` song ja` jmití`na` e jo,

joba' l̄í^ jmigóøng` yaam`ba' jóng e l̄íng`na' dsea` quiá` Dsea` Jmáang^. 23 Jo jaléng` i dsea` i lico` núu` e júu` jo dsu' ja`gui jmitir` laco` catíng`, joba' i dsea` i l̄íiñ` lafa` jaang` dsea` m̄i` jøøng` 'ñia'r` dsíi` s̄í` jo jném` jial laco` fír`; 24 jo dsu' dsif` m̄i` cangf` e cangáng` 'ñia'r` dsíi` e s̄í` do, ca'ím` dsíi` jialco` l̄íiñ` ladsif` lado jóng. 25 Jo dsu' i dsea` i ja` fíng` dsíi` jalé` e júu` quiá` Dsea` Jmáang` e núur` do, jogui n̄uú`bir e ngocáng` dsíi` e jo, joba' dsea` i bing` i contøøm` tóo` dsíi` e nileáiñ` jee` jalé` dsee` quiá` la'eåang` cogo` júu` quiá` Dsea` Jmáang`, jogui íb` cajo i niliseeng` jugui` cogo` Fidiée`.

26 Jogui song jaang` dsea` i dsíi` e l̄íiñ` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` jo dsu' m̄i` 'noo`bí fé'r` júu` ja` dseeng`, joba' i dsea` i bing` i jmigóøng` yaang` e l̄íiñ` dsea` quiá` dsea` do, jo dseáng` ja` ee` ta` fíng` jíi` coo` quiá`r` cogo` lajíi` e fé'r` do e cuíñ` Dsea` Jmáang`.

27 Jo lajíi` dsea` i ja` beång` dsee` yaang` cogo` jalé` e 'l̄í` e sea` fí` jmigüi` la, jogui jmicóo`r` jaléng` jiu-ung` 'nñi` jogui jaléng` dseamf` i 'nñi` cogo` jalé` fíi` dsíi` e sea` quiáiñ` do, jo lajíi` dsea` i bing` i dseáng` lajang` l̄íng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, jogui ja` ee` si`l̄íñ` jíi` coo` fí` quini` Fidiée` cajo.

'Né` ee` dsea` røøb` cogo` jaléng` dsea` rúiñ`

2 2 Jogui fíi`guí` 'nú', dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, co` 'nú` l̄íng`na` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i dsea` i laniing` 'gøng` do, joba` 'né` ee`na` røøb` cogo` jaléng` dsea` jmigüi`. 2 Cofa` l̄í` l̄í` lala: e coo` l̄í` siseáng`na` fíi`ng`na` colíng`, jo lajee` e siseáng`na` do niguiée` jaang` dsea` i sea` cuu` i qui` 'mi` e jlo` joguiquier` ñí` it` niguoo` e 'mo` eåang`, jo joba` eåam` guí` ni`fíng`na`re, jogui jaang` 'nú` niff`na`re lala: "Ní` e fí` l̄í` jlo`'guí la." Dsu` lajee` job cajo niguiée` jaang` dsea` tiñíng` e fí` l̄í` siseáng`na` do i qui` 'mi` e sito`, jo jaang` 'nú` niff`na`re lala: "Do güñoo`tea` 'nú` l̄í` doguijíu", osi "Güñgueeng`tea` uø` l̄í` ni` uø` l̄í` do." 4 Jo song lajobi fó`na`, joba` gab` l̄í` quí`na`, co` nijmoo`na`e niguúim`ba`re jóng uíi` e ni`fí` óo`na` e dsea` sea` cuu`bing` i niing`gui, dsu` o` lajo.

5 Jo n̄uú`na` jalé` e niff`guí `nú` la, dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`: 'Né` nicá` 'nú` cuente e Fidiée`bing`nicaguíng`jaléng`dsea`tiñíng`fí`quini`jaléng`dsea`jmigüi`elaco`ni`uíñ`do dsea`i lajang`teáang`teá`fí`guí`cogo`Dsea`Jmáang`laco`síi`, jogui lajoba`ení`íng`i dsea` i e Fidiée`quie`niff`quiá`r`l̄í`laco`jíi`enicajíng`dsea`do lami`jéeng`gui`enicuø`r`jaléng`dsea`i`neåang`ír`6 Jo dsu` 'nú` l̄í` l̄í` jmi`uøng`na`jaléng`dsea`tiñíng`, co` ja` jmi`goø`na`re. Jo ja`ca`na` cuente e jaléng` dsea` sea` cuu`bing` i jmáang` 'nú` ga`, jogui bing` cajo i dsjeáang` 'nú` laguidseaang` fí` quini` dseata? 7 Jo téé` óo`na` cajo e i dsea` sea` cuu`bing` i fé` júu` l̄í` quiá` Dsea` Jmáang` cogo` jaléng` dsea` quiá`r`.

8 Jo e guí`ba` jmoø` 'nú` song dseáng` e lajang` n̄uú`na` lajíi` júu` e laniing` eåang` l̄í`laco`gui`la`fé`

fí` ni` ji` quiá` Fidiée` l̄í` fé` lala: "Jmi`neåang` jaléng` dsea` rún` l̄í` laco`gui jmi`neåan` uø`." 9 Dsu` fíng` song ja` røø` jmoø`na` cogo` lajaang` lajaang` dsea` rúng`na`, joba` nilíi` e nibeåang`na` dsee` yaam`ba` jóng, jogui n̄oo`ba` dsee` , co` ja` cajmití`na` júu` quiá` ta` quiá` Fidiée` . 10 Jo fa` n̄uú`jaang` dsea` jalé` e júu` quiá` Fidiée` do dsu` ja` jmitir` fa` coob` e júu` do, joba` dseáng` óo`bre dsee` jóng, co` ja` jmitir` dseáng` lajalé` e júu` quiá` dsea` do. 11 Co` 'ñiab` Fidiée` dsea` cajíñ` lala cajo: "Ja` 'lee` e güñi` cogo` dseañ` osi dseamf` i o` quií` ." Jogui cajím` biguir cajo: "Ja` jngan` dsea` rún` ." Joba` ja` fíng` ja` m̄i` cajmée` dsea` e güñiñ` cogo` dsea` i o` quiá`r` , jo dsu` song nica`ngam`bre dsea` rúiñ` , joba` nica`bám` dsee` 'ñia'r` jóng, co` ja` m̄i` calinúu`r` dseáng` lajalé` júu` quiá` Fidiée` . 12 Jo l̄í` doñi` ee` e nifo`na` osi l̄í` doñi` ee` e njmée`na` , 'nè` ni`ee`na` røø` laco` catíng` e jmoo` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , co` Fidiée`bing` i niquidsi` fí` quií`na` cogo` e júu` e nileång`naa` jee` jalé` dsee` quií`ii` do. 13 Jo jaléng` dsea` i ja` m̄i` fíi` calíng` jaléng` dsea` rúng` , joba` lajob nijmè` Fidiée` cogo` ír` cajo m̄i` tí` l̄í` nití` fí` quiá`r` ; jo dsu` jaléng`gui dsea` i nicalí` fíi` l̄íng` jaléng` dsea` rúng` , guí`b` nidsijée` quiá`r` m̄i` nití` oor` e niquidsi` Fidiée` fí` quiá` jaléng` dsea` jmigüi` .

'Né` e jmitib` dsea` o` lico` fé`r`

14 Jo lajoba` fíi`guí `nú` , dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , dseáng` ja` ee` ta` fíng` quií`na` e fó`-na` e já` l̄íng`na` júu` quiá` Dsea` Jmáang` song ja`gui jmití`na` lajíi` júu` quiá` dsea` do. Co` i dsea` i fí` e já` l̄íiñ` júu` quiá` Dsea` Jmáang` jo dsu` ja` n̄uú`r` e fa` jmitir` e júu` jo, joba` dseáng` ja` nileåm`bre jee` jalé` dsee` quiá`r` . 15 Fa` majmée`duu` cuente e jaang` dseamf` osi jaang` dseañ` i l̄íng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i ja` sea` jalé` e 'nè` , fa` la s̄í`r` osi jalé` e dó`r` e lajíng` lacog` jmi` lacog` jmi` , jogui jaang` lajee` 'nú` niff`na`re lala: "Guøng` cogo` e guí` guí`r` fí` , jo ja` güll` güñqueñ` , jogui quié` la tíi` e já` o` ." Jo dsu` fíng` song i dsea` i cajíng` do ja` ee` cuø`r` jíi` coo` i dsea` i lajíi` e 'nè` quiá`r` e táaiñ` fí` jmi`l` la, joba` dseáng` ja` ee` ta` fíng` e jo jíi` coo` quiá`r` fíng` song lajobi jmoo` . 17 Jo lajob l̄í` m̄i` jíng` dsea` e já` l̄íiñ` júu` quiá` Dsea` Jmáang` , dsu` fíng` song ja`gui n̄uú` dsea` dseáng` lajalé` e júu` quiá` dsea` do, joba` ja` ee` ta` fíng` quiá`r` e jíñ` e já` l̄íiñ` e júu` jo. Co` song ja` éer` laco` s̄í`r` cogo` e júu` e já` l̄íiñ` do, joba` ja` ee` ta` fíng` quiá`r` jíi` coo` .

18 Jo jialfa` i l̄íng` dsea` nifé`r` : "Nø` fó` e já` l̄íiñ` júu` quiá` Dsea` Jmáang` , jogui jnea` fá` a e n̄uú`baa e júu` jo." Joba` fíi` i 'nú` , ee`du` jnea` e já` l̄íiñ` júu` quiá` Dsea` Jmáang` nañi`fa` e ja` n̄uú` e júu` jo, jogui jnea`gui ni`ee`duu`nú` e dseáng` e já` l̄íiñ` júu` quiá` Dsea` Jmáang` , co` dseáng` n̄uú`baa e júu` jo.

19 Jogui 'nú` nijá` nilíiñ` e seem` Fidiée` , jo guí`b` jmoo` song lajob i o` , co` e já` e júu` jo. Dsu` 'nè` e tóo` o` cajo e la quié` fí` jaléng` i l̄ím` já` l̄íiñ` e jo,

joba' dsíng'~ jléeiñ` dse' uíi~ e 'góiñ' Fidiée'. <sup>20</sup> Jo jie~ míj jmicaan'~ melé~, co' ja` ee` ta~ iing` jíi~ coo` quií~ e já~ lín~ júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~ song ja`gui núu~ e júu~ jo. <sup>21</sup> Co' 'né~ e tóqo` o` cajo e ca'ím` Fidiée` i' lín~ yúu~ quií~ i' sii` Abraham do e lín~ jaang` dsea` guiúm~ fí` quinir~, co' cajmée`bre náu'r~ júu~ quiá~ Fidiée` mi~ cacuøiñ` i' jór` i' sii` Isáá do e sít` ni-jngáiñ` do fí` quini` dsea` do. <sup>22</sup> Joba' niñi`bí e i' lín~ yúu~ Abraham do cajmilar~ e já~ lín~ júu~ quiá~ Fidiée` uií~ cogo` jalé` e cajmér` do. Jo la'eáang` cogo` e jo, joba' cuø` lí` e ca'ié` e dseáng` e jáb` lín~ júu~ quiá~ dsea` do laco` stíi. <sup>23</sup> Jo lajoba` calit` jalé` e fí` fí` ni` jí` quiá~ Fidiée` lí` fí` lala: "I' lín~ yúu~ Abraham do jáb` calit` júu~ quiá~ Fidiée`, joba` Fidiée` caliñ` dsea` do e lín~ jaang` dsea` i' ja` carøeng` dsee". Joba` calisí` i' lín~ yúu~ Abraham do jaang` dsea` i' eáang` iing` rúng` cogo` Fidiée`.

²⁴ Jo niñi`bí 'nú` guiú` cajo e ím` Fidiée` dsea` e lín~ dsea` i' ja` røeng` dsee` jalé` i' náu`~ jalé` júu~ quiá`r~, jo o` i' dsea` i' jíi` lico` fí` e já` lín~ júu~ quiá` dsea` do.

²⁵ Jo lajob calí` cajo cogo` jaang` dseamí` i' sii` Rahab i caliséng` malíi`~gui eáang` i cajmée` ta` 'nífing` 'ñia'. Co` ie` jo Fidiée` ca'ím` breiñ` do e lín~ jaang` dsea` i' ja` røeng` dsee` fí` quinir` uií~ e cajmér` e cacuør` lí` nijé` dsea` Israel i casíng` dsea` gó` Josué nú`~gui e ningíng` jaléng` dsea` Israel do fí` lí` së` Canaán. Jo i dseamí` la cajmicoo`~bre i' dsea` do e caguiéng` neiñ` fí` lí` jíe` e laco` caláiñ` do cogo` jaléng` dsea` i' ní` ní` quiá`r~. ²⁶ Jo lajob líi` fa` mi` cango`~ jmigüi` quiá`~ jaang` dsea` jo júum`bre, joba` jo` ee` ta~ iing` jíi` coo` e ngúu` táaiñ` do jóng. Jo lajob líi` cajo, ja` ee` ta~ iing` mi` fí` dsea` e já` lín~ júu~ quiá~ Fidiée` song ja`gui náu'r~ fa` e nijmitir` e júu~ quiá` dsea` do.

"Né~ e quié` í`ba` jalé` e fí` dsea`

3 Dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang~, ja` fí` óo`na` fa` e ja` huifing` e líing` na` tifa` i` e` júu~ quiá` Fidiée`, co` níne`ba` guiú` e eáang` gui` ni`fí` Fidiée` lí` quií`i` jaléng` jneaa`aa` dsea` líi`naa` tifa` mi` ja` náu`naa` e júu` jo` laco`gui i` dsea` caguaang`gui i`ja` e` e` júu` jo. ² Jo e jáb`~, e lajiñ`baa` dsea` líi`naa` dsea` jmigüi` ee`naa` dsee`. Jo dse` song seeng` jaang` dsea` i`ja` røeng` jíi` coo` dsee` cogo` jalé` e fí`r~, jo i`dsea` i`bing` i`guiúng` laco` stíi` fí` quini` Fidiée`, jogui ib` cajo i` lí` jmé` e ja` nitéiñ` fí` ni` dsee` cogo` lí` doñi` ee` e lí` dsíi` ngúu` táaiñ` do cajo.

³ Fa` laco` mi` iing` jaang` dsea` e nílinúu` cuea` quiá`r` lajíi`~ta` quié`r~, joba` ta`r` coo` ñí` freno fí` mo`oo` i` cuea` do e laco` nílinúu`re` lajíi`~ta` quié` fí` re`. Jo cogo` jíi`~ e ñí` dob e jmoo` dsea` e náu`~ i` cuea` do mi` ee` go` iing` dsea` e níjmé` re`. ⁴ Jogui lajobi líi` cajo cogo` jalé` móo`, e nañi` fa` jialgui la tíi` cogo`~, jogui 'lea` gu` e huifing` eáang` e móo` do e la`co` ningíi` dse` cogo` coo` ñí`jueba` e sii` timón e e` fí` jíe` fí` lí` iing` i`dsea` i` quié` do e nidsé` e móo` do.

⁵ Jo lajob líi` cogo`~ nístíi`naa` cajo, co` coo` e pí`~guí` líi` jee` lajalé` guotíi`naa`, dse` cogo`~ e jo dseáng` jmigu-

i`ba` e cuøøng` fí` dsea` e guiú` jogui e ja` dseeng`. Jogui lajobi cajo cogo` capí`~'ma` jíi` cuøøm` e níjmé` e nicó` mó` e fe` eáang` , jíá` já`? ⁶ Jo e nístíi`naa` do líi` lafa` jíb`; jogui cajo líi` lafa` coo` e 'lí`~ e 'lée` mi` fí` dsea` e ja` dseeng`. Jo mi` litíng` e fí` dsea` lajo, gab` uíng` quiá`r` jóng lajee` e seeiñ` fí` jmigüi` la, jo jalé` e 'lí`~ e fe`r` do jáa` fí` lí`~ 'lí`~.

⁷ Jogui seem` i` líing` dsea` i` tihng` e` jaléng` jí` e la`co` nílinúu`re` fa` jaléng` jí` i`ng` jee` mó` jogui jaléng` tå` jogui jaléng` jí` i`dsijñúung` uó` cogo` jaléng` jí` teáang`~ jmíi. <sup>8</sup> Dse` jíi`~ jaang` dsea` jmigüi` quí`r`~ jmíi` e ní`é`r` nístíi`r` e laco` nílinúu`~, co` e nístíi`r` do líi` lafa` nó` mi`~, co` contøøm` lí` jleng` e 'lée` cogo` jalé` e fí` dsea`.

⁹ Jo cogo`~ nístíi`baa` jmiféng`naa` Tiquí`ii` Fidiée` dsea` guiing`~ ñíff~, jogui cogo`~ e job cajo 'lee`naa` mi` ee`go` fí`naa` ga` uíi` quiá` jaléng` dsea` rú`naa` i`ca`jmeáang` Fidiée` lí` laco` líi`n` 'ñia`r`. <sup>10</sup> Jo lajob líi` dsea` rú`naa`, dseco` fí` mo`oo` jaang` dsea` cuøøm` lí` uó` júu` e jmiféiñ` Fidiée` jogui júu` e fí`r` ga` quiá` dsea` rúiñ` cajo, jo dseáng` ja` dseeng` e níjmé` dsea` lajo. <sup>11</sup> Jo lajob líi` dsea` rú`naa`, co` ja` cuøøng` e fa` cogo` ojmíi` nícuó` tý`~ 'lé` jmíi` , ca`líng`~ e ráang` jogui ca`líng`~ e ñíi. ¹² Jogui lajobi cajo fa` cogo` 'ma` güiñi`~, ja` cuøøng` fa` nícuó` ofíi` e jíe` , co` jíi` güiñi`~ba` e cuøøng` ní`f` yú`~; o`gui huifing` güiñng` jí`~ cuøøng` fa` e nícuó` güiñi`~ yú`~, o`gui cogo` ojmíi`~ ñíi` cuøøng` cuø` jmíi` e ráang` , co` jíi`~ lajob líi` , jíá` já`?

Jial líing` dsea` mi` dseáng`~ jí`~ e cangñiñ` e tñiñ` ngáiñ`

¹³ Jo lajob fí`~guí` 'nú`~, dsea` rú`naa`, song seeng` i líing` lajee` la'ó`~ 'nú`~ i`dseáng`~ lajang`~ e ngñiñ` e tñiñ` jogui e ngáiñ` , joba` 'nú` e níjmilib` i`dsea` do e líi`n` lajo la'eáang` e éer` røø` jee` la'ó` dsea` rúiñ` jogui la'eáang` e jmícoo`r` dsea` rúiñ` cajo, dse` ja` tñing` e jmícoøng` yaaiñ` . <sup>14</sup> Jogui song lí`~ 'nú`~ fí` óo`na` e tñing` na` ngáng` na` dse` contøøm` guíng`na` dsea` rúng`na` jogui jmoo`na` jløng`na` cogo`r` , jogui lajíi`~ e jmoo`na` do lí`~ jíi`~ e líing`na` yaam`ba` , joba` gab` líi` song jmoo`na` lajo, co` júu` ta` júu` e líing`na` jaang` dsea` i`cangñing` e tñing` ngáng` song jmoo`na` lajo. <sup>15</sup> Dse` mi` líing`na` lajo, o` e cacuø` Fidiée` e tñing`na` do, co` lají` e na jíi`~ e jmoo` dsea` dsee` dsea` qui` fí` jmigüi` lab e náu`r` lajíi`~ ta` quié` 'ñia` fí`~ 'lim`~. ¹⁶ Co` mi` seeng` dsea` i`dsihuifing` quiá`~ rúng` osi jmíjløng` yaaiñ` é, jo job lí` uíng` e cõ` ga` quiá`~ i`dsea` la`íi` , jogui uiing` quiá`~ e jmoo`guir jalé` e 'lí`~ e jíe`~guí` e sea` fí` jmigüi` la cajo. <sup>17</sup> Dse` jaléng` guí` dsea` i`dseáng`~ lajang`~ cangñing` quiá`~ Fidiée` e tñiñ` ngáiñ` , joba` jmang`~ e guiú`ba` jmoo` , jogui jugui` júu` røø` seeiñ` , jogui guiú`b` dsíi` , jogui fém`bí` dsíi` cogo` jaléng` dsea` rúiñ` , jogui eáam`bí` fí` líi`n` jaléng` dsea` rúiñ` jogui jmícoo`~bre jaléng`~ i` cajo, jogui jmang` júu` jáb` fí`r` . ¹⁸ Co` jaléng` dsea` i`cuø` bí` yaang` e seeiñ` røø` cogo`~ jaléng` dsea` rúiñ` jogui e jmícoo`~biguir jaléng` dsea` rúiñ` cajo e laco` la-

jíim`bre niliseeñ` lajo, joba' i dsea` i nilí'r^ e líiñ` dsea`
guiúng^ fí` quini` Fidiée`.

Güllißeem`ba' cój` Fidiée`

4 Jo lalab fíi`guí` 'nú', dsea` rú`naa' dsea` quiá`-
Dsea` Jmáang` : ¿Jie` fí` lí` naang` uiing` jalé` e
jmiquíng` óo'na' jogui jalé` mfi` e jmoo`na' la'ó`
rúng`na'? Jo jmoo`na' lajo co' contøom` suung`na'
jalé` e lí` óo'na' fí` jmigü` la, jogui jmang` e gab` fí`
óo'na', jja` já'? <sup>2</sup> Co' mi` ee`go iing`na' e sea` fí`
jmigü` , jo mi` lí`na' e ja` cuóøng` nilí`na' e jo, joba'
jie` ja` njingám`ba' dsea` rúng`na' jóng. Jogui eáam`
dsihuñg`na' mi` ee`go sea` quiá`- dsea` rúng`na', jo
dsuco` ja` lí`guí` e jo, joba' eáam` jmoo`na' 'nii` cój`r`,
jja` já'? Dsú` ja` mi` cali`na' jalé` e iing`na' do co' ja`
mi` camí`na' Fidiée` e nicuø'r` 'nú` e jo. <sup>3</sup> Jo dsú` mi`
mfi`na're ee`go iing`na', ja` nicuø'r` 'nú` jalé` e
mfi`na're do, dsuco` mi`na'r lajíi` e ja` dseeng` e li`
co` jmi`iáang` óo'na' yaam`ba'.

⁴ ;Dsea` 'líng` 'nú', co` líng`na' dsea` i tú` fí`! Jja` ní`
'nú` e mi` iing`na' e jmi`iáang` óo'na' cój` lajíi` e
sea` fí` jmigü` la, joba' 'ní` máam`ba' Fidiée` jóng
dsea` guiiñ` nifí? Cofa` lí` doñí` jíi` dsea` i iing` e ni`
jmi`iáang` dsír` cój` lajíi` e sea` fí` jmigü` la, joba'
ni`uñiñ` jóng jaang` dsea` i `ní` níng` Fidiée` . ⁵ Co` e
líng` uiim`ba' e tóo` fí` ní` jí` quiá`- Fidiée` lala:
"Fidiée` dseáng` e lajam`ba' eáang` 'neáaiñ`
jneaa~aa', co` líbing` cacuø` lajaang` lajaang` jneaa~aa'
e jmiguí` cój` e see`naa'." <sup>6</sup> Dsú` eáam` jmicóøng` dsea`
do jneaa~aa', co` dsíng` guiuíñ` cój` jneaa~aa', dsea`
ja` catí`na' lajo, co` lalab fí` fí` ní` jí` quiá`-:
"Dseáng` teáb` sée` Fidiée` quiá` jaléng` dsea` i
jmicóøng` yaang~, dsú` eáam` guiuí` jmicóøng` jaléng`
dsea` i ja` jmoo` lajo co` ní`bre e 'né` e njmicóøng`
Fidiée` quiá`-."

⁷ Joba' jáang` yaang`na' fí` jaguo` Fidiée`, jogui ja`
cuø`na' fí` yaang`na' e jmijíng`na' i fí` i 'líng`^, jo la-
joba' i do nidsihuñiñ` fí` lí` seeng`na'. ⁸ Güllißeeng` guí`
fí` quini` Fidiée`, jo dsea` do nijaquiéeng`guí` fí` quini`
na' cajo. Jogui jaléng` 'nú', dsea` dsee` dsea` qui`,
tú`na' jalé` e ja` dseeng` e jmoo`na', jo jmisíng`na'
jalé` e ga` e i` óo'na', co` jaléng` 'nú` líng`na' dsea` i
tú` neáang` dsíi, dsuco` iing`na' teáang`na' fí` guiuí`
cój` Dsea` Jmáang` jogui iim`bi` cajo e jmée`na' jalé`
e ga` e sea` fí` jmigü` la. ⁹ Quíi`na', jogui jmée`na' e
líng`na' fí` quia` jalé` dsee` e nica`ee`na' do. Jogui
ja` dseeng` fíng song ning`na' uíi` quiá` jalé` e
dsee` jo, co` 'né` e qui`ba` uíi` quiá` e dsee` quií`na'
do. Jogui fíng song e iáang` óo'na' cój` jalé` dsee`
quií`na' e nicaløøng`na' do, joba' 'né` e nilíng`na' e
fí`ib` jóng uíi` quiá` jalé` e jo. <sup>10</sup> Jogui mi` lí`na' e
røøng`na' dsee` , joba' 'né` e ja` njimráang` yaang`na'
fí` quini` Fidiée`, jo lajoba` dsea` do njmicóøng` 'nú` e
seeng`na' cøøng` cój`r`.

Ja` cuó`na` dsee` jaléng` dsea` rúng`na'

¹¹ Dsea` rú`naa' dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` , ja` fó`-
na` ga` uii` quiá`- jaléng` dsea` rúng`na'. Dsuco` i
dsea` i fé` ga` uii` quiá`- dsea` rúng` osi cuø`reiñ`
dsee` é, joba` lí` laco` e fé`r` ga` uii` quiá`- júu` quiá`-
Fidiée` jóng, jo o`guí` jmitir` lajíi` e júu` quiá`- dsea`
do. Co` jaléng` i dsea` i ja` jmi`gó` jalé` e júu` do, joba`
lí` laco` gab` nifé`r` uii` quiá`- e júu` jo e lafa` e njmér`-
núu`r` e jo laco` si`í. ¹² Jo jaam` dsea` féng` seeng` , jo
íb` i cacuø` e júu` do. Jogui lí`bi cajo i tñng` quidsí` i`
røø` quiá`- dsea` , jo lajíi` lí`bi cajo dsea` i tñng` láang`
dsea` jmigü` jee` jalé` dsee` quiáñ` osi cuø`r` dsea`
iihü` laco` catíng` é uíi` quiá` jalé` e jo. Jogui 'nú',
jíi` líin` e lin` e sea` fí` e nicuø` dsea` rúng` dsee`?

Ja` ne`naa` e` nidsijée` dsa`ó` iée`

¹³ Jogui lana, dsea` rú`naa' dsea` quiá`- Dsea`
Jmáang` , níu`na' jalé` e nifí`fí` 'nú` la, jaléng` 'nú',
dsea` jmicóøng` yaang`na` e fó`na` lala: "Dsa`ó` iée`
nidsé`naa` fí` fí` la osi fí` fí` do é, jo fí` joba` nitaang`naa'
cój` jíi` e jmó`naa` ta` lí` cuu`." <sup>14</sup> Jo jjiáli` i` óo'na' la-
jo?, co` jíi` ja` mi` ní`bi` e nidsing`na` lí` dsa`ó` lí`
iée` . Co` 'nú` líng`na` lafa` jníi` tii` , co` e joba` e jnéeng`
jíi` lajee` cateá` jo ní`fím` jóng. <sup>15</sup> Joba` ja` dseeng` e
fo`na` lajo, dsú` lalaba` e catíng` e nifo`na`: "Song
cuø` Fidiée` fí` lajo e see`guí` fí` jmigü` la, joba` níl`
jalé` e 'né` lí` jóng." <sup>16</sup> Dsú` 'nú`guí` lí` ríquib` i` óo'na',
joba` eáam` jmicóøng` yaang`na` cój` jalé` e fó`na`
e njmée`na`. ¿Su ja` ní`na` e mi` jmoo`na` e jmicóøng`
yaang`na` lajo, gab` lí`? ¹⁷ Jo 'né` e tóo` óo'na` e la ca-
jo: Song níb` jaang` dsea` jalé` e guíá` e 'né` jmér` , jo
dsú` song ja`guí` jmitir` jalé` e jo, joba` jmíróm` dsee`
'nial`r` jóng.

Júu` fí` goo` quiá`- jaléng` dsea` sea` cuu`

⁵ Jogui fí`guí` 'nú', jaléng` dsea` rú`naa' dsea` i
sea` cuu` , níu`na' jalé` e júu` e nifí`fí` 'nú` la:
Quíi`na` jogui oo`na` quiá`- e fí`lí` e nilíng`na` cój`
jalé` iihü` e nabí nidsing`na` mi` niquidsí` Fidiée`
i` quiá`- dsee` quií`na` . <sup>2</sup> Co` ní`fím` lajalé` e 'mo` e
nisi`mó`na`, jo jo` e ta` níl`fím` jíi` coo` quií`na`; jogui
jalé` sít` quií`na` cajo ní`fím` e nido`- jaléng` jó` fí`.
³ Jogui jalé` cutee` cój` cunée` e si`má`na` nisó` lee`
jo jo` ee` ta` níl`fím` guí` quií`na` jóng. Jo e 'lee` e só`
dob nicuø` lí` quiá` jalé` e ja` dseeng` e jmoo`na` e ca-
jmí`óo`na` yaang`na` jalé` e sea` fí` jmigü` la, jo e jo
lí` lafa` nicáng` 'nú` cój` jíi` , co` eáam` nícajmí`óo`na`
jalé` e jo lajee` lana e nijaquiéeng` e tí` lí` ní`fím`
jmigü`.

⁴ Níu`na` e jaléng` i dsea` i cajmée` ta` quií`na` i ja`
caqui`na` e 'léeiñ` laco` catíng` , joba` lana mfi`-
nitáng` i dsea` do 'nú', dsú` nícanúub` 'nial` Fidiée`
dsea` gøeng` i guíing` fí` nifí` jalé` e júu` e nícafé` teá`
jaléng` i dsea` i. ⁵ Jogui lajee` e taang` 'nú` fí` jmigü`
la, nicaliséng`na` lí` laco` jaang` dsea` 'goo` eáang` e
jmoo`na` la tii` e já` óo'na`, jogui e sea` jalé` e iing`na`

e laco' jmi'iáang` óo'na' laco' jaang` jó` ijmí'úng`-
dsea` quiá`- e njingáiñ`. ijó dse' lana nícaté` i` quií`na`!
⁶Jo 'nú', eáam` nícacuóø`na' dsee` jaléng` dsea` i ja`
dsee` røøng` cartí` nícajngam`baa're, jo ja` ee` teá`
casée` i dsea` do cogo`' nú` jíi` capí`.

'Né` jmó` oo' féng` dsí`baa'

⁷Jo fíi`guí`'nú`, dsea` rú`naa' dsea` quiá` Dsea`
Jmáang` , jmée`na' féng` óo'na' cogo` jalé` e ds-
ingfíng`na' cartí` mi` nigüéeng`tu Fíi`naa' fí` jmigü` la.
Jo 'nú` jmée`na' e jo laco` jaang` dsea` ijmoo` ta` jenu-
u` e sijem`bre lajíi` e niró` fí` guoo` uó` quiá`r` car`
mi` nití` jíi` jmíi` , co` lajoguiba` e nicuáng` laco` stí` la-
jalé` e cajnir` do. ⁸Jo e laco` e féng` dsí` i dsea` i` , la-
jobi`'nú` e féng` óo`'nú` cajo, jogui cuóø`'gui` fí`
yaang`na` e teáang`guí` teá` fí` guiú` cogo` Dsea`
Jmáang` , co` lajee` lajminab` nigüéeng`tu Fíi`naa` fí`
jmigü` la calé` catú`.

⁹Jo lajob fíi`guí`'nú`, dsea` rú`naa': Ja`jmoo`na` e
jmiquíng` óo'na` la'ó` rúng`na` , co` lajoba` ja` nicuó`
Fidiée`'nú` dsee` ; co` nijaquiéem` e nigüéeng`tu
Fidiée` fí` jmigü` la calé` catú` e niquidsir` i` quiá`
dsea` jmigü` .

¹⁰Jo lajob líi` , dsea` rú`naa` , jmiguiéng` óo'na` jalé`
e cajmée` jaléng` i dsea` i café` cuiá` quiá` Fidiée`
malíi`gui eáang` mi` cangár` jalé` iihuí` , co` cajmeeb`
dsea` do e féng` dsí` cogo` jalé` e jo. <sup>11</sup>Jo fé`naa` e
juguiú`jiú` quiá` jaléng` i dsea` i cajmée` té` cogo` jalé`
e iihuí` e ca'líi` do. Jo nicanéub`'nú` cajo jalé` júu` e
café` dsea` quiá` jaang` dseañu` i calisí` Job i caliséng`
malíi`gui eáang` , co` ie` jo i dsea` i eáam` califéng`
dsí` cogo` jalé` iihuí` e cangár` . Jogui ní`bi`'nú` guiú`
cajo jial cajmicóø` Fíi`naa` Fidiée` e ni'uíng` guiú`
quiá`r` mi` cangí` jalé` e jo; co` eáam` guiúng` Fidiée`
cogo` jaléng` dsea` jogui eáam` fí` líi`nú` cajo. <sup>12</sup>Jo lí`
lajee` lajalé` e niing`gui, dsea` rú`naa` , e lab e jo; mi`
cuø`na` júu` quií`na` , ja` éeng`na` fíi` quiá` lí` doñi`
ee` ja` éeng`na` fíi` níff` o`guí éeng`na` fíi` guoo` uó`
o`guí quiá` lí` doñi` jíe` é. Dsú` mi` cuø`na` júu` quií`-
na` e jmée`na` lí` doñi` ee` , jo dseáng`'nú` e jmití`ba`
jóng; jogui mi` cuø`na` júu` quií`na` e ja` jmée`na` lí`
doñi` ee` , joba` dseáng`'nú` e ja` jmée`ba` jóng. Jo
fing song jmití`na` jalé` e júu` quií`na` do, joba` ja`
nicuó` Fidiée`'nú` dsee` quiá` jalé` e jo.

Dsíng` iing` ta` e féng` dsea` Fidiée`

¹³Jo fíi`guí`'nú` , dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea`
Jmáang` , fing song ij` la'ó`'nú` móo`na` iihuí` , joba` i`
dsea` i`'nú` mí`r` Fidiée` e njimicóø` dsea` do quiá`
jalé` e jo. Jogui fing song ij` la'ó`'nú` e iáang` óo`na` ,
joba`'nú` e ó`bre quiá` e jmiféiñ` Fidiée` . ¹⁴Jogui
song jaang` dsea` la'ó`'nú` ráaiñ` dsée`r` , joba`'nú` e
nitó`r` jaléng` dsea` i quié` níff` quiá` dsea` quiá`
Dsea` Jmáang` e laco` i dsea` i` nimí`r` Fidiée` uii`
quiá` i` dsea` dsée` do e ni`leáam`biñ` do, jo la'eáang`
cogo`'júu` quiá` Dsea` Jmáang` nisúyr` capí` noo` fí`
guiaquíi` i` dsea` dsée` do, jo lajoba` ni`leáaiñ` do.
¹⁵Jogui mi`'já` líi`nú` e Fidiée` niñír` lajíi` e mií`reñ`
do, joba` ni`leáam` i` dsea` dsée` do jóng, jo la'eáang`
cogo`' Fíi`baa` e nitíng`'túr calé` catú` . Jogui fing song
nica`éé` i` dsea` i` lamí` dsée` do dsee` , joba` ni`lím` Fíi`-
naa` dsee` quiá`r` jóng. ¹⁶Jo fíi`guí`'nú` , dsea` rú`-
naa` , jmée`na` júu` la'ó` rúng`na` quiá` jalé` dsee` e
niçarøøng`na` , jo mií`na` Fidiée` uii` quiá` rúng`na`
cajo e laco` nitíng`na` . Co` mi` jaang` dsea` sing` teá`
fí` guiú` cogo` Dsea` Jmáang` jo féng` i` dsea` do Fidiée`
dseáng` e caniing` fí` dsí` , joba` eáam` iing` ta` e
'gøng` e júu` jo fí` quini` Fíi`naa` .

¹⁷Jo jmiguiéng` óo`na` quiá` e calí` ie` malíi` do ie`
cateáang` jaang` dsea` i` café` cuiá` quiá` Fidiée` fí`
jmigü` la i` calisí` Líi` . Jo i` dseañu` i` líi`nú` jaang` dsea`
jmigü` laco` lí`fíng` jneaa`aa` , dsú` mi` camí` dsea` do
Fidiée` la'eáang` cogo`' Jmigü` quiá` dsea` do e
niquiúng` e tuu` jmíi` , jo lajob calí` . Joba` lajee`'nú` jíi`
dsí` ca'ná` ja` catuú` jmíi` fí` e guoo` uó` jo. ¹⁸Jo mi`
cangí` jo, i` Líi` do camí`túr Fidiée` e nitú`tu jmíi` , joba`
lajob calí` , catuub`tu jmíi` , jogui canaam`tu cuø` jalé` e
jni` dsea` fí` guoo` uó` .

¹⁹Jo fíi`guí`'nú` , dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea`
Jmáang` , e song jaang` la'ó`'nú` i casíng` fí` guiú`
cogo` Dsea` Jmáang` , jo dsú` lajee` jo nínaang` i` dsea`
do e nilitúng` dsí`r` cogo`'júu` quiá` dsea` do, jo song
jaang`gui dsea` la'ó`'nú` cajmér` e calinéu`tu i`
dsea` do júu` quiá` Dsea` Jmáang` , <sup>20</sup>joba` güiliñí`na`
guiú` , dsea` rú`naa` , e doñi` ij` dsea` i` niquí` níjíng`
jaang`gui dsea` rúng` i` ngoo` fí` ga` , joba` i` dsea` i`
jmóor` e ni`lím` jalé` dsee` e niøøng` i` dsea` do, jogui
nileám` i` dsea` do e ja` nidséiñ` fí` lí`'hí` mi` nití` oor`
quiá`r` e nidséiñ` fí` jmigü` cogo` .

Jo lajob nilí` .

Jo jíi` lanab fé` ji` quiá` Tiáa` .

1 Pedro

Júu^ guicóo^ e catíng^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^

1 Jnea^ sii^ Tá^, joguì lñin^ jaang^ dsea` i casíng^ Fíi^naa^ Dsea` Jmáang^ e quiá^ niníl^ i júu^ quiá^r^, jo jmo^o e jì^ la e catíng^ jaléng^ 'nú^, dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^, i neáang^ sisoo^ sijóng^ fí^ caluu^ fí^ gó^na^, i neáang^ fí^ li^ se^ Ponto cóo^~gui^ fí^ li^ se^ Galacia joguì fí^ li^ se^ Capadocia cóo^~gui^ fí^ li^ se^ Asia joguì fí^ li^ se^ Bitinia. **2** Jo Tiquí^ii^ Fidiée^ nicaguíng^ jaléng^ 'nú^ lami^ jéeng^gui^ e laco^ nilíng^ na^ dsea^ quiá^r^ li^ laco^ jíi^ e nica^f^ dsír^, jo e jo nicajméer^ la'eáang^ cóo^~'ñia^ Jmiguì^ quiá^bre e laco^ nijmée^na^ núa^na^ júu^ quiá^r^, Jo la'eáang^ cóo^~ jmi^øong^ Dsea` Jmáang^ e catuu^ fí^ dse^ crúu^ba^ nica^íng^ jalé^ dsee^ quií^na^.

Jo güi^iim^ba^ güea^ quiá^r^ lalíng^ e laco^ nilíseeng^na^ juguiá^ júu^ røø^.

Nitab^ dsi^naa^ e see^naa^ cøøng^ cóo^~ Fidiée^

3 Jo majmifém^baa^ Fidiée^, Tiquiá^ Fíi^naa^ Dsea` Jmáang^, dsu^co^ la'eáang^ e eáam^ guiúiñ^ cóo^~ jneaa^aa^, joba^ nicajméer^ e lafa^ nícangáang^naa^ calé^ catú^ la'eáang^ e cají^tu^ Dsea` Jmáang^ mi^ cang^e cajúiñ^, Jo e jo nícuò^ júu^ ta^ dsíib^ qui^naa^ e see^naa^ cøøng^ cóo^~ Fidiée^ **4** lajee^ e sijeeng^naa^ e ni^líng^naa^ lajíi^ jalé^ e níguo^ e catíng^naa^ do e nícuò^ Fidiée^ jneaa^aa^ e nísi^má^r^ fí^ ñíff^ quiá^r^, Jo jalé^ e sijeeng^naa^ do ja^ tógo^ jmi^~fa^ e ni^líng^ o^gui^ tógo^ jmi^~fa^ e níl^li^ o^gui^ fa^ e níl^fíng^ laco^gui^ coo^ li^, **5** Jo co^ jáb^ lñing^ 'nú^ lajíi^ júu^ quiá^ Fidiée^, joba^ dsea` i^bing^ jmoo^ i^ 'nú^ la'eáang^ cóo^~ e eáang^ 'gøiñ^ do; jo lajoba^ níl^na^ e nileáang^na^ jee^ jalé^ iihuü^ e catíng^ jaléng^ dsea` dsee^ dsea` qui^ cartí^ mi^ tí^ li^ nití^ i^ e Fidiée^ nileáiñ^ lajaléng^ joguì lajalé^ e sea^.

6 Jo la'eáang^ e joba^ iáang^ óo^ 'nú^ lalíng^, nañi^ fa^ lajee^ cateá^ jangám^ dsing^fíng^na^ jmiguìb^ jalé^ e huíng^ fí^ jmi^ü^ la, **7** Jo e uiing^ e dsing^fíng^na^ lajo^ e laco^ cuó^ li^ e ne^duu^ su^ dsea^ i^ jíi^ lñing^na^ júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^, Co^ e já^ lñing^na^ e júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^ do lí^ lafa^ cunée^: co^ song iing^ dsea` nílita^ dsír^ su^ dsea^ i^ já^ cunée^ e do o^l^ lajo^ é, joba^ jang^ 'nú^ nisiguí^ do ni^ jib^, joguìba^ níl^li^, Jo eáang^gui^ quiíng^ laco^ cunée^ e já^ lñing^na^ júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^ mi^ ee^go^ huíng^ dsing^fíng^na^, Jo nañi^ fa^ e cunée^ do cuó^øng^ li^ lñing^, dsu^ e júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^ ja^ lí^ lajo^, co^ seab^ lata^, joba^ song ja^ nilitúng^ óo^na^ e já^ lñing^na^ e júu^ jo, joba^

ni^ím^ Fidiée^ 'nú^ e guiúm^ba^, joguì e yëb^ niseáiñ^ 'nú^ mi^ nití^ i^ e nigüéeng^tu^ Fíi^naa^ Dsea` Jmáang^ fí^ jmi^ü^ la calé^ catú^.

8 Jo 'nú^gui^, nañi^ fa^ ja^ mi^ cañíng^na^ Fíi^naa^ Dsea` Jmáang^, dsu^ eáam^ iing^na^r^, joguì lana dsea^ i^ jáb^ lñing^na^ júu^ quiá^r^, nañi^ fa^ ja^ mi^ cañíng^na^ dsea^ do, joguì dsea^ i^ laniim^ eáam^ iáang^ óo^na^ la'ié^ e jíi^ ja^ sea^ júu^ jial nifo^na^ uii^ quiá^r^, **9** co^ la'eáang^ i^bre e caláang^na^ jee^ jalé^ dsee^ quií^na^; co^ lajoba^ e íng^na^ mi^ já^ calíng^na^ júu^ quiá^ dsea^ do.

10 Jo lajíi^ malí^gui^ eáang^ jaléng^ dsea` i^ café^ cuaiñ^ quiá^ Fidiée^ cajmitíiñ^ joguì ca^no^r^ e quiá^ jial nileáng^ dsea` jee^ jalé^ dsee^ quiá^r^, jo ca^jím^ biguìr quiá^ jial guiúng^ Fidiée^ nijmér^ cöo^ 'nú^, **11** Jo cajmeab^ Jmiguì^ quiá^ Dsea` Jmáang^ júu^ jaléng^ i^ dsea` i^ café^ cuaiñ^ quiá^ Fidiée^ malí^gui^ eáang^ do lajíi^ e iihuü^ e 'nú^ nidsing^fíng^ Dsea` Jmáang^ joguì jial níl^gøiñ^ mi^ ning^f^ jo; joguì jaléng^ i^ dsea` i^ cajmíer^ quijí^ i^ i^ dsea` i^ níjáa^ do, joguì e^ jmi^~ e jíng^~ e Jmiguì^ quiá^ Fidiée^ do e níjáa^ i^ dsea` do, **12** Dsu^ Fidiée^ cajmea^bre i^ dsea` i^ júu^ e lajíi^ júu^ e guiaiñ^ do o^ e quiá^r^ do yaaiñ^, co^ e jmi^cöo^ 'ná^b^ e júu^ do cajo, joguì lanagui^ e lab^ e júu^ jo e canúu^na^ e nícagua^ yaam^ i^ dsea` i^ cagua^ júu^ quiá^ jial nileáng^ dsea` jee^ dsee^ quiá^r^ la'eáang^ cöo^ Jmiguì^ quiá^ Fidiée^ e já^ fí^ ñíff^ quiá^r^, Jo lajalé^ e la yaam^ ángeles i^ lñing^ guotí^ Fidiée^ calí^iñ^ cangár^ joguì cangáiñ^ cajo.

Fidiée^ iiñ^ e ni^náng^naa^ jee^ dsee^ qui^naa^

13 Jo fí^gui^ 'nú^, dsea` rú^naa^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^, guieeng^ guiú^ yaang^na^ joguì i^ óo^na^ røø^ lajíi^ e nijmée^na^ dsea^ i^ e ngocáng^ óo^ba^, joguì güiliseeng^na^ e ta^ óo^na^ e ni^líng^na^ lajíi^ e iáang^ dsíi^ Fidiée^ e nícuò^r^ 'nú^ mi^ nití^ i^ e níjáa^tu^ Dsea` Jmáang^ calé^ catú^, **14** Jo co^ lanagui^ níl^fíng^na^ dsea` i^ núa^ júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^, joba^ jo^ jmée^na^ lajíi^ e 'li^ e lí^ áa^na^ yaang^na^ laco^gui^ lami^ jmoo^na^ ie^ nú^gui^ e níl^cuiing^na^ Fidiée^, **15** Co^ 'nú^ níl^seeng^na^ laco^ jaang^ dsea` güeang^ e ni^naang^na^ jee^ jalé^ dsee^ quií^na^, dsu^co^ Fidiée^bing^ i^ cató^ 'nú^ e ca^uüng^na^ dsea` quiá^r^, jo ib^ dsea` i^ lñing^ jaang^ i^ güeang^ i^ ja^ dsee^ røøng^ jíi^ coo^; **16** co^ lajob^f^ fí^ ní^ jí^ quiá^ Fidiée^: "Güt^naang^na^ jee^ jalé^ dsee^ quií^na^ e laco^ níl^fíng^na^ dsea` güean^, dsu^co^ jnea^ lñin^na^ jaang^ i^ güeang^ i^ ja^ dsee^ røøng^ jíi^ coo^."

¹⁷Jo niñib' 'nú' e røøb` ée` Fidiée` cóo'~ lajaléng` dsea`, jo quidsir' í` quiá`~ lajaang` lajaang` dsea` lí`~ jialco' líf` dsee` quiá`~ dsea`, jogui ja` jmóor` ta` guíng` dsea` cajo. Jo song 'nú' fó`na` Teaa` fi`na` Fidiée`, joba` contøøm` 'nè` e nijmiféng` na`r carjó` jmii`~ e ngíng`na` taang`na` fí` jmigüí` la. <sup>18</sup>Jo co` ca`iée`na` la`co` líng` dsea` cóøeng`~ quií`na` e seeng`na` e ja` uiing` sea`, joba` Fidiéeb` nicaleáaiñ` 'nú` jee` dsee` quií`na`. Jo dsu` 'nú` niñí`ba` guié` e ja` caquí` e caláang`na` jee` dsee` quií`na` do cóo`~ jalé` e tóø` jmii`~ ni`íng` fa` cunée` osi cutee` é, <sup>19</sup>dsu` caláam`ba` jee` jalé` dsee` quií`na` la'eáang` cóo`~ jmí`øøng` Fí`naa` Dsea` Jmáang` e niing` eáang` e catuu` mi` catáin` fí` dse` crúu`. Jo dsea` do, i líng` Jo`se` Jiuung` i guiúng` i ja` sì`líng` jíi` coø` cajúiñ` uíi`~ dsee` quií`ii`. <sup>20</sup>Dsu`co` lajíi`~ malí`ba` nisí`íng` Dsea` Jmáang` e nidsing`iñ` lajo, lajíi`~ mi` nú` gui` e nitroo` jmigüí` dsu` lanagui` ni`catib` l` , joba` nicagüém`bre fí` jmigüí` la e laco` ni`jmér` lajíi`~ ta` e si`íñ` e laco` nijmícoó`r` 'nú`. ²¹Jo la'eáang` cóo`~ Fí`naa` Dsea` Jmáang` , 'nú` nica` jáang` yaang`na` fí` jaguo` Fidiée` ; jo i dsea` i`bing` i cajmée` e cají`tu` Fí`naa` Dsea` Jmáang` , jogui cajmée` e casáng` dsea` do yú` ; joba` 'nú` jáb` nicaléng`na` júu` quiá` Fidiée` jogui nisita`bi` óo`na` cóo`~ dsea` do cajo.

²²Jogui 'nú` , la'eáang` e nicalinéu`~ba` júu` quiá` Fí`naa` Dsea` Jmáang` , joba` lana nilíng`na` dsea` i`jo` beáng`gui` dsee` yaang` jogui i`neáang` rúng` la'ó` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` ; jo lajob `nè` cajo e ni`jmi`neáam`bi` dsea` rúng`na` dseáng` e ngocáng` óo`na` jogui cóo`~ jalé` b`f` quií`na`. <sup>23</sup>Co` 'nú` lanagui` nilíng`na` lafa` e nicanzáang`~tu` calé` catú` , dsu` o` e laco` nicanzáang`~tu` fí` jmigüí` la e seeng` tiquí`~ niquí`na` i cuóøng` líjúng` ; co` la'eáang` cóo`~ e júu` quiá` Fidiée` e ca`fing`na` do, cóo`~ e joba` nicalé` lajo. Jo e júu` jo ja` tóø` jmii`~ ni`íng` , co` latab` sea` . <sup>24</sup>Co` lalab fí` fí` ni`ji` quiá` Fidiée` :

Co` lajíi`m` dsea` jmigüí` líiñ` lafa` onuu` ;
jogui e`gøiñ` do lí` lafa` lí` quiá`~ e onuu` do.

Co` e onuu` do cateáb` té` , co` niliquipu` ;
jogui e lí` quiá`~ do nijiúb` cajo.

²⁵Jo dsu` e júu` quiá` Fidiée` do ja` tóø` jmii`~ ni`íng` , co` latab` sea` .

Jo e lab júu` e quiá` jial laang` dsea` jee` dsee` quiá`r` e nicaugua` dsea` jee` 'nú` .

Joba` fí`guí` 'nú` , dsea` rú`naa` dsea` quiá`

²Dsea` Jmáang` , tú`na` jalé` e 'lì`~ e qui`~ jmoo`na` fí` jmigüí` la, fa` mi` jmigøøng`na` jaléng` dsea` rúng`na` , jogui mi` jmicaang`na` cóo`~ jalé` júu` e fo`na` , jogui mi` jmoo`na` e dsihu`ng`na` quiá` jaléng` dsea` rúng`na` , jogui mi` quié`na` júu` adsee` cajo.

²Jmeáang`~ yaang`na` laco`gui jiuung` i tá` sangáang`~ e 'nó`r` yaang` fí` quiá`~ niquiá`r` e ni`í`r` , co` la'eáang` cóo`~ e joba` e cuuaiñ` ; jo lajobi` 'nú` cajo, cuóø` fí` yaang`na` e ni`íng`na` layaang` júu` quiá` Fidiée` la'eáang` cóo`~ Jmiguí` quiá`r` e laco` nidsicuáng`gui` quií`na` cóo`~ jalé` e júu` jo, jo lajoba` niléang`na` jee`

jalé` dsee` quií`na` . ³Co` lana lajam`ba` eáang` já`~ ni`calilí`na` e dsim`ba` guiúng` Fí`naa` Dsea` Jmáang` .

Dsea` Jmáam`bing` i caguíng` Fidiée`

⁴Joba` fí`guí` 'nú` , dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , jmée`na` e nilícuíng`gui` Fí`naa` Dsea` Jmáang` , co` doñí` fa` ja` jíi`~ dsea` jmigüí` i dsea` do, dsu` i`bing` i caguíng` Fidiée` e laco` líiñ` lafa` e cuu` e nisiguó` jogui e quíng` eáang` . <sup>5</sup>Jo lajoba` 'nú` cajo, Fidiée` cajmée` e nilíng`na` lafa` cuu` e quíng` , joba` cuóø` fí` yaang`na` e Fidiée` nijmeáin` 'nú` ta` e lafa` nilíi` coø` guá` güeang`~ quiá` Fidiée` , jogui e nilíng`na` lafa` jmidsea` quiá` Fidiée` i jmoo` lajíi`~ e iing` dsea` do, co` la'eáang` cóo`~ Fí`naa` Dsea` Jmáang` cuø`na` Fidiée` jalé` e catíñ` e laco` iáang` dsír` . <sup>6</sup>Co` e lajoba` fé` fí` ni`ji` quiá` Fidiée` mi` fé` cuaiñ` quiá` Dsea` Jmáang` lala:

Jnea` niquiee` e coø` cuu` quiá`~ tíi` fí` quiá`~ 'nú` fí` Sión

jogui e cuu` job e nisiguó` quié` e jogui eáam` quíng` cajo;

jo dsu` jaléng` dsea` i já`~ líng` júu` quiá` Dsea` Jmáang` ,

ja` niligøøiñ` cóo`~ e jo, co` Dsea` Jmáam`bing` líng` lafa` e cuu`~ do.

⁷Jo jaléng` 'nú` , dsea` i já`~ líng`na` júu` quiá` Dsea` Jmáang` , eáam` quíng` e cuu` do quií`na` ; jo dsu` quií`nú` , dsea` i ja` já`~ líng`na` e jo, joba` nilitib` lacó` fé` fí` ni`ji` quiá` Fidiée` li` fé` lala:

E cuu` ja` calijíi`~ dsea` jmigüí` quiá`~ tíi` fí` quiá`~ 'nú` ,

lanagui` dseáng`~ cuu` laniim` nica'uíng` quiá`~ 'nú` .

⁸Jogui litib` cajo lacó` fé`gui` fí` ni`ji` quiá` Fidiée` :
Jo cóo`~ e cuu`~ jo
seem` dsea` i niquiung`~ .

Jo co` uíi`~ e ja` jíi`~ i dsea` do júu` quiá` Dsea` Jmáang` , joba` caquiuiñ` , dsu`co` lajob dseáng` si`íñ` .

⁹Dsu` 'nú` gui` nilíng`na` dsea` i nicanzáang` Fidiée` e laco` nilíng`na` dsea` quiá`r` , jogui nilíng`na` lafa` jmidsea` i jmoo` lajíi`~ e iing` Fidiée` , jogui nilíng`na` lafa` coø` fí` güeang`~ quiá`r` . Jo lajob lí` e laco` niguí`na` júu` quiá` jalé` e guiú` e cajmée` Fí`naa` Dsea` Jmáang` cóo`~ 'nú` , co` i`bre dsea` cató`r` 'nú` e laco` nilíng`na` dsea` quiá`r` i seeng` fí` lí` jneá` jír` e laco` jo` seeng`na` fí` lí` nü` sò` fí` lí` jmo`na` ta` quiá` i líng` . <sup>10</sup>Jo 'nú` , lamí` jéeng`gui` dseáng` ja` lím`ba` dsea` fí` quiá` Fidiée` , dsu` lanagui` dsea` fí` quiá` dsea` dob nilíng`na` ; jogui lamí` jéeng`gui` ja` mi` catíng`na` e fí` líng` Fidiée` 'nú` , dsu` lanagui` nicalé` ba` lajo.

'Né` liseeng`na` e jmoo`na` lajíi`~ e iing` Fidiée`

¹¹Jo fí`guí` 'nú` , dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i iin`n eáang` , dsea` i seeng`na` fí` jmigüí` la e sisoo` sijóng`na` fí` caluu` fí` góo`na` , joba` fí` 'nú` e ja` cuø` fí` yaang`na` e nijmée`na` jalé` e ga` e iing` ngúú` tåaang`na` , co` mi` jmoo`na` lajo, joba` ni`íng`

quí[~]na' yaam[~]ba' jóng.¹² Jo ee[~]na' guiú[~] jee[~] jaléng[~] dsea` i ja` mí cuíng[~] Fidiée[~], co[~] nañí[~] fa[~] lana gab[~] fí[~] i dsea` í uií<sup>~</sup> quií<sup>~</sup>na' e lafa<sup>~</sup> 'nú<sup>~</sup> líng<sup>~</sup>na' dsea` i jmóo[~] ta[~] 'lée[~], dsu[~] mí[~] nití[~] í[~] e njáa[~]tú Dsea` Jmáang<sup>~</sup> calé<sup>~</sup> catú<sup>~</sup> fí<sup>~</sup> jmigüí<sup>~</sup> la, joba<sup>~</sup> i dsea` í[~] njimifém[~]bre Fidiée[~] cajo co[~] nililí[~]bre lajíí[~] e guiú[~] e jmoo[~] 'nú[~] fí[~] jmigüí[~] la.

¹³ Jo la'eáang[~] Fíi[~]naa' Dsea` Jmáang[~] jmí[~]goo[~]na' joguí[~] jmití[~]na' jalé[~] ta[~] quiú[~] jaléng[~] dseata[~] quií[~]na': fa[~] jaléng[~] dseata[~] dsea[~] mogui[~] quiá[~] latøøng[~] góo[~]na', ¹⁴ joguí[~] i dsea` i casíng[~] i dseata[~] dsea[~] mogui[~] do e laco[~] dsea[~] do niquidsir[~] í[~] quií[~]na' joguí[~] e nicuó[~]r[~] iihuú[~] jaléng[~] dsea[~] i jmóo[~] ta[~] 'lée[~] joguí[~] e njimi[~]gór[~] cajo jaléng[~] dsea[~] i jmóo[~] jalé[~] e guiú[~]. ¹⁵ Dsúco[~] iing[~] Fidiée[~] e ni[~]ee[~]na' røø[~] laco[~] si[~]í[~], jo lajoba[~] nití[~] dsea[~] e fé[~]r[~] ga[~] uií[~] quií[~]na', jo i dsea[~] i 'lée[~] ja[~] mí[~] cangáiñ[~] røø[~] jalé[~] e jmóor[~] do.

¹⁶ Jo güülséeng[~]na' e jo[~] quié[~]gui[~] nifi[~] quií[~]na' jalé[~] dsee[~]. Jo dsu[~] lajee[~] e seeng[~]na' lajo, ja[~] cuø[~] fí[~] yaang[~]na' e sí[~] nifi[~] e njimée[~]na' e ga[~]. Joba[~] fíi[~]í[~] 'nú[~] e ee[~]na' guiú[~] laco[~]gui[~] ée[~] dsea` i jmóo<sup>~</sup> lajíí<sup>~</sup> e iing<sup>~</sup> Fidiée<sup>~</sup>. <sup>17</sup> Joguí<sup>~</sup> jmí<sup>~</sup>goo<sup>~</sup>na' jaléng<sup>~</sup> dsea` dseáng[~] la-[~]co[~] si[~]í[~], joguí[~] jmí[~]neáang[~]na' jaléng[~] dsea` rúng<sup>~</sup>na' dsea` quiá[~] Dsea` Jmáang<sup>~</sup> laco<sup>~</sup> catíng<sup>~</sup>, joguí<sup>~</sup> jmiféng<sup>~</sup>na' Fidiée<sup>~</sup>, joguí<sup>~</sup> lajobi<sup>~</sup> jmí<sup>~</sup>goo<sup>~</sup>na' dseata<sup>~</sup> dsea` féng[~] quiá[~] latøøng[~] góo[~]na' cajo.

E[~] uiing[~] e cacá[~] Dsea` Jmáang[~] iihuú[~]

¹⁸ Joba[~] fíi[~]guí[~] jaléng[~] 'nú[~], dsea` rú<sup>~</sup>naa' i líng<sup>~</sup> dsea` 'léeng[~] quiá[~] dsea[~], e jmí[~]goo[~]ba' jaléng[~] fíi[~] quií[~]na' joguí[~] jmití[~]na' jalé[~] júu[~] quiá[~]r[~], dsu[~] o[~] dseáng[~] jíí[~] cój[~] fíi[~]na' i féng[~] dsú[~] cój[~] 'nú[~] 'nú[~] jmée[~]na' lajo, dsu[~] lajob[~] 'nú[~] jmée[~]na' cój[~] i fíi[~]na' i soo[~] dsú[~] cajo. ¹⁹ Co[~] guiú[~]gui[~] fíng[~] song jaang[~] dsea[~], la'eáang[~] e iiñ[~] jmér[~] lajíí[~] e iing[~] Fidiée[~], njímér[~] té[~]r[~] cój[~] jalé[~] e huíng[~] e cangíiñ[~] e ja[~] catíiñ[~]. ²⁰ Co[~] song cangongíng[~]na' e huíng[~] dsu[~] uíí[~] e njajmée[~]na' e ga[~], joba[~] ja[~] ee[~] ta[~] iíng[~] quií[~]na' jíí[~] cój[~] e njimée[~]na' féng[~] áa[~]na' quiá[~] e huíng[~] do jóng. Jo song 'nú[~] cangíng[~]na' e huíng[~] dsu[~] uíí[~] e njajmée[~]na' e guiú[~], joguí[~] e jmoo[~]ba' té[~]na' cój[~] jalé[~] e huíng[~] do, joba[~] e jo eáang[~]gui[~] quiíng[~] fí[~] quini[~] Fidiée[~]. ²¹ Co[~] uií[~] e lajoba[~] e cató[~] Fidiée[~] 'nú[~], co[~] mí[~] caíng[~] Dsea` Jmáang[~] iihuú[~] uií[~] quií[~]na', ca'e'r[~] 'nú[~] jial e 'nú[~] té[~]-na' cój[~] jalé[~] e huíng[~] lí[~] laco[~]gui[~] cajmér[~] 'ñia'r[~] mí[~]caíñí[~] iihuú[~]. ²² Jo Fíi[~]naa' Dsea` Jmáang<sup>~</sup> ja<sup>~</sup> ca'éer<sup>~</sup> jíí<sup>~</sup> cój<sup>~</sup> dsee<sup>~</sup> o<sup>~</sup>gui<sup>~</sup> cajmígøøiñ<sup>~</sup> jíí<sup>~</sup> jaang<sup>~</sup> dsea` cój[~] jalé[~] e fé[~]r[~]. ²³ Jo mí[~] casí[~] dsea` júu<sup>~</sup> 'lé<sup>~</sup> dsea` do, dsu[~] ja[~] cañíir[~] cój[~] júu[~] 'lé[~] quiá[~] dsea` í<sup>~</sup>; joguí<sup>~</sup> mí<sup>~</sup>cacuó<sup>~</sup> dsea` jalé[~] iihuú[~] dsea` do, dsu<sup>~</sup> ja<sup>~</sup> cañíir<sup>~</sup> e cuør<sup>~</sup> dsee<sup>~</sup> i dsea` í[~], dsúco[~] lí[~] lí[~] e cajáng[~] 'ñia'r[~] fí[~] jaguó[~] Fidiée[~], co[~] niñíir[~] e quidsí[~] dsea` do í<sup>~</sup> quiá<sup>~</sup> lajíng<sup>~</sup> dsea` laco[~] catíiñ[~].

²⁴ Jo cacó[~] Dsea` Jmáang[~] jalé[~] dsee[~] quií[~]naa' mí[~]cacár[~] jalé[~] iihuú[~] fí[~] dse[~] crúu[~] e laco[~] jneaa[~]aa' lafa[~] njajmú[~]baa', co[~] jo[~] quiú[~]gui[~] ta[~] quií[~]jalé[~] dsee[~], joguí[~] e laco[~] niseé[~]naa' e ee[~]naa' røø[~] laco[~] catíng[~]. Dsúco[~] Fíi[~]naa' Dsea` Jmáang[~] calihuúiñ[~] e catáiñ[~] fí[~]

dse[~] crúu[~] e lí[~] laco[~] 'nú[~] nilí[~]na' e niliseeng[~]na' røø[~] laco[~] si[~]í[~]. ²⁵ Dsúco[~] 'nú[~] lamí[~] jéeng[~]gui[~] ngí[~]na' laco[~] ngí[~]jo[~]se[~] i si[~]íim[~] i ja[~] seeng[~] fí[~], dsu[~] lanaguí[~] ni- caquí[~] jíim[~] yaang[~]na' e njajmicuúng[~]na' Dsea` Jmáang<sup>~</sup>, joguí<sup>~</sup> lana íb<sup>~</sup> dsea` i nínée[~] ni[~] 'nú[~] joguí[~] i njimóo[~] í[~] 'nú[~] laco[~]gui[~] jaang[~] dsea` i jmóo[~] í[~] guiú[~] jo[~]se[~] quiá[~] contøøng[~].

Jial 'né[~] seeng[~] jaléng[~] dsea` sicúng[~] guó[~]

³ Joba[~] fíi[~]guí[~] 'nú[~], dsea` rú<sup>~</sup>naa' dsea` quiá[~] Dsea` Jmáang[~], jaléng[~] 'nú[~] dseamf[~] 'né[~] njimí[~] goo[~]ba' jaléng[~] dseañt[~] quií[~]na'. Co[~] song ji[~] lajee[~] la'ó[~] dseañt[~] ja[~] já[~] mí[~] calfiñ[~] júu[~] quiá[~] Fíi[~]naa' Dsea` Jmáang[~], dsu[~] song guiúb[~] ee[~]na' cój[~]r[~], jangám[~] já[~] nilíiñ[~] e júu[~] doñí[~] fa[~] ja[~] mí[~] casíiñ[~]na'r jíí[~] camí[~] júu[~] quiá[~] dsea` do. ² Co[~] mí[~] niní[~] jaléng[~] i dseañt[~] do e eáam[~] guiú[~] jalé[~] e jmoo[~]na' joguí[~] e eáam[~] jmí[~]goo[~] rúng[~]na' cajo, joba[~] jangám[~] niíñí[~] e júu[~] do jóng. ³ Dsú[~] o[~] jíí[~] e jmáang[~] guiú[~] yaang[~]na' lí[~] caluu[~], fa[~] jalé[~] e sít[~]náang[~] guí[~]na' e jlo[~] osí quié[~]na' jalé[~] ñí[~] cunée[~] é osí jalé[~] mí[~]ñúung[~] e niguo[~]. ⁴ Co[~] guiú[~]gui[~] joguí[~] niing[~]gui[~] fí[~] quini[~] Fidiée[~] e jial guiú[~]jmáang[~] yaang[~]na' cój[~] jalé[~] e í[~] óo'na', joguí[~] e seeng[~]na' jugui[~] júu[~] røø[~], co[~] lajíí[~] e naba[~] e eáang[~]gui[~] quiíng[~] fí[~] quini[~] Fidiée[~]. ⁵ Jo lajob líng[~] jaléng[~] dseamf[~] i caliséng[~] malif[~] i calicuúng[~] Fidiée[~], co[~] jaléng[~] i dseamf[~] i cajáng[~] yaaiñ[~] fí[~] jaguó[~] Fidiée[~] joguí[~] cajmi[~]góbir dseañt[~] quiá[~]r[~] cajo. ⁶ Jo lajob cajmée[~] jaang[~] dseamf[~] i caliséng[~] malif[~] i calisí[~] Sara, cajmée[~]bre náu[~]r[~] júu[~] quiá[~] dseañt[~] quiá[~]r[~] i calisí[~] Abraham jo eáam[~] cajmi[~]gór[~] fí. Joguí[~] 'nú[~], dseamf[~], lafa[~] joo[~] i Sara dob líng[~]na' song jmoo[~]na' jmang[~] e guiú[~] joguí[~] e ja[~] 'gó[~]na' jíí[~] cój[~] e jmoo[~]na' jalé[~] e jo.

⁷ Joguí[~] jaléng[~] 'nú[~], dsea` líng[~]na' dseañt[~], jmee[~]na' féng[~] áa[~]na' cój[~] jaléng[~] dseamf[~] quií[~]na'. Jmí[~]goo[~]na' dseáng[~] laco[~] si[~]í[~] e jmí[~]gó[~] dsea` jaang[~] dseamf[~], jo o[~] uíí[~] lajíí[~] e dseamf[~] dseáang[~]gui[~] laco[~] dseañt[~] e 'nú[~] jmée[~]na' lajo, dsu[~] lajob 'nú[~] jmée[~]na' cajo uíí[~] e røøb[~] íng[~] Fidiée[~] jneaa[~]aa' e see[~]naa' cøøng[~] cój[~]r[~] lata[~], doñí[~] fa[~] dseañt[~] osí dseamf[~] é. Joba[~] jmee[~]ba' lajo e laco[~] ja[~] ee[~] jnífíng[~] quiá[~] júu[~] quií[~]na' mí[~] fóng[~]na' Fidiée[~].

Jaléng[~] i íng[~] iihuú[~] uíí[~] e jmóor[~] jalé[~] e guiú[~]

⁸ Joba[~] fíi[~]guí[~] 'nú[~], dsea` rú<sup>~</sup>naa', e güülséem<sup>~</sup>ba' e guiú<sup>~</sup> la'ó<sup>~</sup> rúng<sup>~</sup>na', joguí<sup>~</sup> e sít<sup>~</sup>na' røø<sup>~</sup>, joguí<sup>~</sup> e iing<sup>~</sup> rúng<sup>~</sup>na' laco<sup>~</sup> catíng<sup>~</sup> e jmóo<sup>~</sup> dsea` quiá[~] Dsea` Jmáang<sup>~</sup>. Joguí<sup>~</sup> jmée<sup>~</sup>na' e guiúng<sup>~</sup>na' cój<sup>~</sup> jaléng<sup>~</sup> dsea` joguí[~] e ja[~] jmíjløng[~] yaang[~]na' cajo. ⁹ Joguí[~] song i líng[~] dsea` éer[~] ga[~] cój[~] 'nú[~], joba[~] ja[~] jmée[~]na' qui[~] tää[~] lajo cój[~]r[~], joguí[~] song sít[~] 'nú[~] 'leáang[~], dsu[~] 'nú[~]gui[~] ja[~] 'nú[~] e ngí[~]na' lajo quiá[~]r[~], dsúco[~] o[~] lajo e 'nú[~] jmée[~]na'. Co[~] lí[~] lí[~] 'nú[~] mí[~]na' Fidiée[~] uií[~] quiáb[~] i dsea` la'lí[~] e laco[~] njimigüeang[~]neiñ[~], co[~] Fidiée[~]bing[~] i nícató[~] 'nú[~] e ni[~]íng[~]na' güea[~] quiá[~]r[~]. ¹⁰ Dsúco[~] labab fé[~] fí[~] ni[~] ji[~] quiá[~] Fidiée[~]:

II` dsea` iing~ e niliseeng` guiú` ff` jmingü` la
jogui e seeiñ` juguiú` laco` jmii~,
'né` njimeáñ` i` nisff` bre e laco` ja` nifé`r` ga`,
jo lajobi losur` cajo e laco` ja` nifé`r` júu` adsee`.
11 Jo 'né` e nitú`na` e jmoo`na` jalé` e ga`,
jo 'né` njmée`na` jmang` e guiú`
jogui 'né` njmí`ung`na` e seeng`na` juguiú` júu` rø`
cóo` dsea` rúng`na`.

12 Co` Fí`naa` jmoo`bre i` jaléng` dsea` quiá`r` i` jmoo`
jalé` e guiú`,
jogui jáb` núur` jalé` júu` quiá` dsea` i` mi` ee`go
mi`r` dsea` do,
dsu` 'ní` níim`bre jaléng` i` dsea` i` jmoo` ga`.

13 Co` jjí` jaang` dsea` cuðøng` lí` jmeáñ` 'nø` ga`
song jmí`ung`na` e jmoo`na` jmang` e guiú`. 14 Dsu`
car` jjí` e ee`na` e guiú` do ni`im`ba` e huñng`, dsu`
eáam` juguiú` quií` 'nø` song lajo. Joba` ja` fðøng`na`
quiá` i` dsea` i` jmáng` 'nø` ga`, o`gui jmoo`na` 'gø`na`
cajo. 15 Co` lf` i` 'nø` e njmí`goo`na` Fí`naa` Dsea`
Jmáang` e car` ngocáng` óo`ba`, jogui 'né` e néeb`
guiú` quií`na` contøøng` e ningiñ`na` quiá` jaléng`
dsea` i` iing` niliñ` cuaiñ` quiá` lají` e nisita` óo`na` e
nicuó` Fidiée` 'nø`. 16 Dsu` mi` ngiñ`na` quiá` i` dsea` i`
'né` jmée`na` e jmi`goo`ba`re jogui 'né` e ja` jmijløng`
yaang`na` cóo`r`, jogui lajobi 'né` ee`na` guiú` e jo` f`
áa`na` jalé` e ga` e lamí` jmoo`na` lamí` jéeng`gui, jo`
lajoba` jaléng` i` dsea` i` fé` ga` ui` quiá` jalé` e guiú`
e jmoo`na` do nilí` f` i`m`bre quiá`r` yaaiñ` cóo` lají` e
fé`r` do.

17 Co` guiú`gui e ni`íng`naa` iihuñ` uí` e jmoo`naa`
e guiú` song lajo iing` Fidiée`, dsu` ga`guib lí` e
ni`íng`naa` iihuñ` uí` e jmoo`naa` jalé` e ga`. 18 Co`
'ñiab` Fí`naa` Dsea` Jmáang` cacár` iihuñ` cartí` cajuñ`
uí` dsee` quií`naa`, co` lajo nisí`ib` e nidsingiñ` coo`
ya` lata` róo` jmingü`. Dsco` ír` iññ` jaang` i` ée` rø` i`
ja` dsee` røøng`, dsu` cajám` 'ñia`r` e cacár` iihuñ` uí`
quiá` jaléng` jneaa`aa`, dsea` lí`ng`naa` dsea` dsee`
dsea` quií` e laco` nitóør` jneaa`aa` f` quini` Fidiée`. Jo
ír` cajnga` dsea` quiá`r` lafa` jaang` dsea` jmingüib`,
dsu` cají`b`t`ur la'eáang` cóo` Jmigu` quiá` Fidiée`.

19 Jo la'eáang` cóo` e Jmigu` quiá` Fidiée` do e
jmicóo` quiá`r` do cangór` e cangoguiar` júu` quiá`
Fidiée` jee` jaléng` 'lì` i` sijnñng` cartí` mi` nití` lí` e
Fidiée` quidsí` i` quiá`r`. 20 Jo jaléng` i` dsea` i` laam`bre
cajméer` ie` malí`gui do, ie` lamí` seeng`gui Noé, ie`
lamí` cajeeng` Fidiée` e féng` dsír` cóo` ír` do lajee` e
lì` e móo` dsée` do e f` lí` caláang` jñíng` dsea` sinéu`
quiá` Noé la'eáang` f` dsír` e móo` do mi` ca'á` jmí` f`
jmigu` la. 21 Co` e jmí` jo guøng` lafa` jmí` cóo` e
saang` dseab`, dsco` la'eáang` cóo` e joba` e cuø` lí`
e caláang`naa` jee` dsee` quií`ii`. Dsu` e saang` dsea`
jmí` do ofa` guøng` e jgñng` ngúu` tåang` dsea`, co`
lì` guøng` e 'nè` mi`naa` Fidiée` e ni`íñ` dsee`
quií`ii` e laco` jo` lí`guñ` dsea` dsee`. Jo dsu` jo` lí`naa`
lajo, co` ncajgáang`naa` jmí` uí` e cají`tu` Fí`naa`
Dsea` Jmáang` mi` cangf` e cajuñ`. 22 Jo mi` cangf` e
cají`r` do, cangám`t`ur f` níff`, jo lana dob niguiñ` lí`
lì` dsée` laco` guing` Tiquiá`r` Fidiée`, jo f` job quier`

nif` quiá` jaléng` ángeles i` lí`ng` guotí`r` cóo`gui
jaléng`gui dsea` guí i` gøng` jogui jaléng` i` óo` ta` ca`
jo.

Majmicóo`naa` dsea` rú`naa` lf` laco` e cangñng`naa`
e cacuø` Fidiée` jneaa`aa`

4 Joba` fí`guí 'nø`, dsea` rú`naa` dsea` quiá`
Dsea` Jmáang`, e lf` laco`gui cangongñng` Dsea`
Jmáang` iihuñ` lajee` táaiñ` ff` jmingü` la, joba` lajøb
'nø` cajo 'nø` e jmée`na` té`ba` jogui e féng` óo`na`
mi` ningiñng`na` e huñng`. Jo doñi` jj` dsea` quiá`
Dsea` Jmáang` i`ngñng` e huñng` ff` jmingü` la, nica`im`
b` quiá` dsee` quiá` i` dsea` i` 2 Jo co` lajøb lí` jøba`
jo `né` jmér` lají` e iing` ngúu` táaiñ` laco`gui la
jmoo` dsea` i` si`ni`m`b` cóo` dsee` quiá` dsu` lana
'né` njmitir` lají` e iing` Fidiée` lata` seeiñ`. 3 Dsu` té`
jjí` lana e jmoo`na` laco`gui la jmoo` dsea` i` ja` cuiñng`
Fidiée`; co` 'nø`, ie` nù`gui e calicuñng`na` dsea` do,
cajmee`na` jalé` e ga` e ja` dseeng` fa` mi` suung`na`
jalé` e sea` f` jmingü` jogui jmoo`na` ta` güñng` cóo`
dseañu` osi dseamf` i` o` quií`na` jogui jmoo`na` ta` f`
jogui jmoo`na` ta` go` cúng` jogui eáang` ta`na` mi`
f` lí` né` júu` jogui jmiféng`na` jaléng` diée` i` o` já`.
4 Jo laco` 'nø` nícatáu`ba` lana e jmoo`na` jalé` e ga`
do, joba` eáam` dsigá` dsí` jaléng` i` dsea` i` jmoo`b` e
lf` do cóo` 'nø`, jogui gab` nifé`r` ui` quií`na` cajo.
5 Jo dsu` jaléng` i` dsea` i` niguiéeb` jmí` mi` niguiéer`
cuente quiá`r` f` quini` Fidiée` dsea` ninéé` quiú`
quiá`r` e niquidsir` i` quiá` jaléng` dsea` jmingü` i`
seeng`gui cóo`gui jaléng` dsea` i` nícajúng` cajo. 6 Jo
dsu` uí` e lajøb lí` jøba` nícaigua` dsea` júu` quiá`
Dsea` Jmáang` jee` jaléng` i` dsea` i` nícajúng` do e la`
co` e caliséiñ` f` quini` Fidiée` e cajmicóo` Jmigu`
quiá` Fidiée` quiá`r` nañi` fa` nícatidsib` i` quiá`r` la`
jee` e seeiñ` f` jmingü` la.

7 Jo jo` huóø` róo`gui jmingü` e nidsijée` lají` e si`í`
quiá` Fidiée` e nidsijée` Joba` fí` i` 'nø`, dsea` rú`naa`,
i` óo`na` laco` catíng` jogui níim`b` óo`na` e laco` lí`
na` e føng`na` Fidiée` e ngocáng` óo`na` mi` ee`go
mi`na`r. 8 Dsu` niing`gui eáang` e njmí`neáang`na`
dsea` rúng`na` e ngocáng` óo`na` dsco` mi`
jmi`neáang`na` rúng`na` joba` nilíb` niliféng` óo`na`
quiá` rúng`na` doñi` fa` sea` jmingü` dsee` quiá`r`.
9 Jogui iññ`ba` e iáang` óo`na` jaléng` dsea` cóo` júu`
rø` mi` i` guilíng` f` quií`na`. 10 Jogui 'nè` jmicóo`
rúng`na` laco` si`í` dseang` lí` laco` jjí` e catíng` e
cangñng`na` quiá` Fidiée` lajaang` lajaang`na`. 11 Jogui
song jj` 'nø` cangñng`na` e guia`na` júu` quiá` Fidiée`
'nè` fo`na` e júu` jo` laco` iing` Fidiée` e fo`na`. Jogui
mi` i` jaang` 'nø` ngñng`na` e jmoo`na` coo` ta` e
jmoo`na` lají` iing` Fidiée` 'nè` jmée`na` e jo
dseang` la'eáang` cóo`b` e cuø` dsea` do 'nø'. Jo la`
jaléb` e jmoo`na` jme`ba` dseang` laco` njmiféng`-
na` Fidiée` la'eáang` cóo` Fí`naa` Dsea` Jmáang`, co`
ib` dsea` i` féng` jogui i` gøng` lata`. Jo lajøb 'nè` niliñ`

Mi~ íng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` jalé` iihuú`

¹² Jo lalab fíi`túu' 'nú', dsea` rú`naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, ja` jmoo`na' e dsí`gó` óo'na' mi`ngiing`na' jee` jalé` iihuú` uíi` e líiing`na' dsea` quiá` dsea` do, jogui ja` fíi` áa'na' e jíi` 'nú' dsingfíng`na' lajo. <sup>13</sup> Dsúco' o' lajo e 'nú` jmée`na', co` lfi` lfi` 'nú` e cuó` bí` rúng`na' e jmi`iáang` óo'ba` lajíi` e iihuú` do, co` lajob e cangongfíng` Dsea` Jmáang` fíi` jmigü` la, jo lajoba` nili`iáang` óo'na' mi` nimó`na' e njáa`tu Dsea` Jmáang` fíi` jmigü` la cóo` e laniing` 'gøiñ` do. ¹⁴ Jo jugui quíi`na' song ji` dsea` i sít` 'nú` júu` 'líi` uíi` e líiing`na' dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, co` contøøm` seeng` cóo` 'nú` e Jmigü` jlo` niing` quiá` Fidiée` do. <sup>15</sup> Jogui song ji` 'nú` móo`na' iihuú`, dsú` gab` lfi` song e iihuú` do calíing`na' uíi` quiá` e cajngang`na' dsea`, osi quiá` e jmoo`na' fíi` , osi quiá` e nica`lee`na' é, osi quiá` e quíng`na' jee` jalé` e ja` e cuaiñ` quíi`na'. <sup>16</sup> Jo dsú` song e iihuú` e móo`na' do calíing`na' uíi` quiá` e líiing`na' dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, joba` ja` 'nú` jmée`na' e i` líiing`na', co` lfi` lfi` 'nú` e jmiféng`gui` Fidiéeb` uíi` quiá` e jo.

¹⁷ Jo lanaguí nícatib` l` e Fidiée` níquidsir` l` quiá` jaléng` dsea` jmigü` , jogui nináng` lajee` la'ó` jneaa`aa', dsea` lfi` naa' dsea` quiá`r` . Jo co` lajob lfi` , joba` ȝjalguí tii` ga` iihuú` nidsingfíng` jaléng` dsea` i ja` nú`u` júu` quiá` Fidiée`? <sup>18</sup> Jogui laco` fíi` fíi` ni` jí` quiá` Fidiée` lala: "Song jaléng` i dsea` i guíung` laco` si`i` huú` nileáin` jee` dsee` quiá`r` , joba` ȝjalguí tii` ga` nidsijée` cóo` jaléng` dsea` i ling` jogui cóo` i beáng` dsee` yaang`?" ¹⁹ Jo song cuó` Fidiée` fíi` e íng` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` iihuú` , joba` jaléng` i dsea` i 'nú` jmée`bir jmang` e guí` , jogui nijáng` yaaiñ` car` ngocáng` dsú` fíi` quini` Fidiée` i ca` jmeáng` ír` do, co` dseáng` jmitib` Fidiée` jalé` júu` quiá`r` .

Júu` fíi` 'goo` e catíng` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`

⁵ Jo lanaguí iin`n nifón`n jaléng` dsea` cøøng` quié` nifí` quíi`na' jee` la'ó` 'nú` , dsea` líiing`na' dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , co` jnea` líiin`na` jaang` i quié` nifí` laco` l`bre cajo, jogui camó`bí` jalé` iihuú` e cangongfíng` Dsea` Jmáang` fíi` dse` crúu` , jogui nitím`baa cajo laco` i dsea` i e nimoo`o e laniing` 'gøng` quiá` Dsea` Jmáang` mi` njáa`tu fíi` jmigü` la. <sup>2</sup> Joba` fíi` 'nú` , dsea` líiing`na' dsea` cøøng` i quié` nifí` , jmee`na` i` jaléng` dsea` i cangfíng`na` i nicané`ni`na` i nícacuøng` Fidiée` 'nú` , co` i dsea` i lfi`n` lafa` jo`se` quiá` Fidiée` . Jogui jmee`ba` e jo e ngocáng` óo'na` laco`gui` iing` Fidiée` , jo ja` jmée`na` e laguid`seaang` o`gui` e laco` dsináang`na` cuu` cajo. Dsú` jmee`ba` jalé` e jo e iáang` óo'na` ; <sup>3</sup> jo ja` 'nú` jmée`na` lafa` dsea` fíi` i laguidseaang` quié` ta` quiá` jaléng` dsea` quiá` , dsú` lfi` lfi` 'nú` e nijmí`úung`na` e ni`ee`na` røø` , jo lajoba` cuøøng` nijóø` i dsea` quiá`na` do e ni-

jmér` laco` si`i` cajo. ⁴ Joba` mi` tí` lí` njáa`tu Dsea` Jmáang` , i dsea` i laniing` do ijmoo` lafa` ta` ní` jo`se` , joba` 'nú` ni`íng`na` lajíi` e si`íng`na` quiá` Fidiée` e jlo` eáang` e ja` tóo` jmi`fíi` fa` e ni`íng` .

⁵ Jogui lajobi` 'nú` cajo, jaléng` siming` , 'nú` jmée`na` níu`na` jogui e jmi`goo`na` jaléng` dsea` cøøng` . Jo lajíng` 'nú` ja` 'nú` jmée`na` jløng`na` quiá` rúng`na` , dsúco` lajoba` fíi` fíi` ni` jí` quiá` Fidiée` lfi` fíi` lala:

Dseáng` teá` sée` Fidiée` quiá` jaléng` dsea` i jmicøøng` yaang` ,

dsú` eáam` guiú` jmicóo`r` jaléng` dsea` i ja` jmoo` lajoba` dsú` ní`bre e 'nú` e nijmicóo` Fidiée` quiá`r` . <sup>6</sup> Joba` cuóø` fíi` yaang`na` e Fidiée` nicár` nifí` quíi`na` , co` lbi` dsea` laniing` 'gøng` cajo, jo lajoba` niseáin` 'nú` yú` mi` nití` l` quíi`na` . <sup>7</sup> Joba` fíi` 'nú` , dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , 'naang`na` ca` jalé` fíi` dsú` e seeng`na` fíi` jmigü` la jo guíá`na` jalé` e jo fíi` jaguo` Fidiée` , dsúco` dsea` dobining` i eáang` to` fíi`ng` 'nú` contøøng` .

⁸ Jogui 'nú` e fíi` áa'na` røø` , jogui cajo 'nú` e si`íng`na` contøøng` e laco` ja` nijmigøøng` fíi` i`líng` 'nú` , dsúco` i` dseáng` 'nú` níim`bre jneaa`aa` e ngír` fíi` la fíi` na lafa` jaang` ie` e 'náng`ne` líiing` i nisáng`ne` . ⁹ Dseáng` ja` cuø`na` fíi` e fíi` i`líng` do nijmér` e nijmigøøiñ` 'nú` lajoba` , jogui jie` mi` tiúung`na` e já` líiing`na` júu` quiá` Dsea` Jmáang` , co` níñi`na` e jaléng` rúng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` fíi` laúng` fíi` jmigü` røøb` ngíiñ` iihuú` laco` 'nú` . ¹⁰ Dsú` mi` ningfíi` e nica`líng` 'nú` jalé` iihuú` lajee` cateá` , joba` mi` nijmé` Fidiée` e ni`uúng`na` dsea` guíung` dseáng` laco` si`i` , jogui nijmér` e nisíng`na` teá`gui` fíi` guí` cóo` Dsea` Jmáang` , jogui e nita` óo'na` e Fidiéeb` dsea` nicá` nifí` quíi`na` . Dsúco` dsea` dobining` i eáang` 'neáang` jneaa`aa` , jo nícatib`r` jneaa`aa` cajo e laco` ni`uúng`na` dsea` i seeng` cøøng` cóo`r` lata` colíng` cóo` Jóor` Dsea` Jmáang` . <sup>11</sup> Jo eáang` laniing` 'gøng` dsea` do lata` jee` jalé` e sea` fíi` jmigü` . Jo lajoba` 'nú` niliti` .

Júu` guicóo` e lidséng`

¹² Jo la'eáang` cóo` Silvano, jaang` dsea` rú`naa` i dseáng` i lajang` líiing` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , nícajmée`e e ji`ji` la e laco` nifón`n 'nú` jogui e nícuóø`ø `nú` bí` e laco` nijmitaa` óo'na` e lajalé` e güea` e níca`líng`na` do cuó` lí` dseáng` e lajam`ba` 'neáang` Fidiée` 'nú` . Joba` fíi` 'nú` e lajoba` 'nú` jmée`na` e teáam`bi` teá` fíi` lí` níteáang`na` cóo` Dsea` Jmáang` . ¹³ Jogui jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fíi` Babilonia i nícaguíng` Fidiée` do laco`gui` nícaguíñ` 'nú` , guíéñ` júu` guicóo` quií`na` cajo, jogui lajobi` i joo`o i sii` Marcos. <sup>14</sup> Jogui se`na` guoo` rúng`na` mi` jíng` rúng`na` ui` e 'neáang` rúng`na` . Jogui güiliseem`ba` jugui` júu` røø` lajíng`na` dsea` líiing`na` dsea` quiá` . Fíi`naa` Dsea` Jmáang` .

Jo jíi` job quiá` lana.

Jo lanab jíi` fíi` jí` la'uñ` quiá` Té` Simón.

2 Pedro

1 Jnea~ Té~ Simón, jaang` dsea` jmoo` lajíi` e iing~ Fíi`naa' Dsea` Jmáang~ jogui i sfiñiñ` cuaiñ~ quiá'r~, jmo'o e ji` la e catfing` 'nú', dsea` i røø` nicangfing`na' e já` lfting`na' júu` quiá` Fíi`naa' Dsea` Jmáang~ la-co'gui nicangfing` jnea` e já` lft`naa' júu` quiá` dsea` do cajo, co' eáang` guiúng` Fidiée` cój` jneaa~aa' e nicaleáaiñ` jneaa~aa' jee` dsee` qui`ii` la'eáang` cój` Fíi`naa' Dsea` Jmáang~. **2** Jogui iim`ba` lalfting` e güea` quiá` Fíi`naa' Dsea` Jmáang~, jogui güiliseeng`na' juguiú` júu` røø` la'eáang` e niuciing`na' Fidiée` cój`gu`ñia` Dsea` Jmáang~ cajo.

Jial lfting` dsea` quiá` Dsea` Jmáang~

3 Jo lalab fff`i` 'nú', dsea` rú`naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang~, e la'eáang` cój` güea` 'gøng` quiá` Fidiée`ba` nicangfing`naa' jalé` e 'né`naa' e quiá` jial nilséen`naa' lacó` catfing` e seeng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang~, co' nicató` i dsea` do jneaa~aa' la'eáang` cój` güea` quiá'r` jogui la'eáang` cój` e eáam` guiúñ` e lacó` nilicuñ`naa'r. **4** Joba` la'eáang` cój` jalé` e nicangfing`naa' do, nicacuob` Fidiée` júu` quiá'r` e niñiing`naa' jalé` e jlo` niguo` quiá'r`, jo jalé` e júu` e nicacuó` Fidiée` do eáam` 'gøng` jogui eáam` quiñ` cajo, co' la'eáang` cój` e júu` joba` e nicangfing`naa' e nica`naam`ba` jee` jalé` e 'l', fa` jalé` e l` dsí` yaang` dsea` e sea` fí` jmiñü` la, jogui nicangfing`naa' e nilfing`naa' dsea` i seeng` cøeng` cój` dsea` do. **5** Jo uí` e cajmée` Fidiée` jalé` e jo quiñ`naa', joba` 'né` e jmiñ`ung`naa' e jmiñ`am`bi` e já` lfting`naa' júu` quiá` Dsea` Jmáang~; jo cój` e jo 'né` jmée`bi` lajíi` e guiú` cój` dsea` rúng`naa' lacó` catfing`; jo cój` e jo 'né` nijmée`bi` quiñ` jial e lacó` nilicuñ`gu` Fidiée`; **6** jo cój` e jo 'né` jmée`naa` jialco` ja` l` áa`na` yaang`naa'; jo cój` e jo 'né` cuø` b` yaang`naa` e fén` áa`na` nañí`fa` e ngiñ`naa` iihuñ`; jo cój` e jo 'né` e dseáng` lajang` niñaang` yaang`naa` fí` jaguo` Fidiée` e niñmee`naa` lajíi` e iing` dsea` do; **7** jo cój` e jo 'né` jmée`bi` quiñ` e niñmico` rúng`naa'; jo cój` e jo 'né` jmée`naa` e niñmihéa`naa` dsea` rúng`naa`.

8 Joba` song 'nú` jmiñ`ung`naa` e jmoo`na` jalé` e la, jogui jmoo`bi` jalé` e jo lacó` stí` , joba` iim` ta` quiñ`naa` e nilicuñ`gu` Fíi`naa' Dsea` Jmáang~ jogui cajo seab` uiing` quiá` jalé` e jmoo`na` do. **9** Jo dsu` jaléng`gu` dsea` i ja` jmoo`jalé` e júu` la lftiñ` lafa` jaang` dsea` tiuum` osi jaang` dsea` i jo`jné` røø` é, co` nica`ím` dsír` e Fidiée`bing` ca`íng` jalé` dsee` quiá`r` e lacó` ca`uñ`dsea` do jaang` dsea` guiúng` mi` calf` já` lftiñ` júu` quiá` dsea` do.

10 Joba` fff`gu`ñi` 'nú', dsea` rú`naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang~, e 'né` jmiñ`ung`naa` e niliseeng`naa` e lacó` cuø` li` e dseáng`nicató` Fidiée` 'nú` jogui e nicaguñ` 'nú` cajo. Jo song jmoo`ba` lajo, joba` ja` dseáang` quiñ`naa` e nijiúng`naa` fí` ni` dsee` . **11** Jogui song jmée`naa` jalé` e jo cajo, jo lajoba` nilita` óo`na` e Fidiée`bing` ni`íng` 'nú` cój` e guiú` fí` jmiñü` cøj` fí` l` guiing` Fíi`naa' Dsea` Jmáang~ quiñ`r` ta` lata` , i dsea` i caleáang` jneaa~aa` jee` jalé` dsee` qui`ii`.

12 Joba` dseáng`niñmee`b` e niñmiguiém`b` áa`na` jalé` e júu` na contøøng~, nañí`fa` lajam` e niññ`na` e júu` jo jogui e niteáang`naa` teá` fí` guiú` cój` dsea` do l`i` lacó` jíi` e nica`e` dsea` 'nú'. **13** Dsu` jnea`gu` lajee` e seen` fí` jmiñü` la lín`n e catfim`baa e niliúun`n `nú` e niguiéng` áa`na` jalé` e júu` na. **14** Dsu` lanaguí Fíi`naa` Dsea` Jmáang` nicajmea`r` jnea` júu` e jo` huøø` seeng`gu`ñi` fí` jmiñü` la, **15** joba` dseáng`niñmee`b` b` e niñmiguiém`b` áa`na` e júu` la mi` ning` e ningán`n fí` jmiñü` cój` .

Mi`cangá` dsea` jial tíi` 'gøng` Dsea` Jmáang~

16 Jo nica`é`naa` 'nú', dsea` rú`naa', quiá` jial tíi` 'gøng` Fíi`naa` Dsea` Jmáang~ jogui jial l`f` mi` niñáa`tu` fí` jmiñü` la calé` catú` , jo dseáng`lajang` e júu` jo, jo o` júu` e cuøøng` niñmi`uñ` dsea` e niñmér` e ja` mi`cangar` , co` dseáng` e já` e cane`naa` cój` jmini`naa` yee`baa` jial tíi` 'gøng` Fíi`naa` Dsea` Jmáang~. **17** Co`cane`baa` mi`ca`e` Tiquí`ii` Fidiée` jnea` jial lfting` Dsea` Jmáang` cój` jalé` e niñng` `gøiñ` do, jogui ie` job cané`naa` mi`café` Fidiée` catf`ñiñ` quiá`r` lala cuaiñ` quiá` Dsea` Jmáang~: "I lab Jóó`o i`heáan`n eáang` , jo dsíng` iáang` dsíi` cój`r`." **18** Jo jneab` dsea` cané`naa` e júu` jo e jáa` t` yú` jmiñü` , co`taam`baa` cój` Fíi`naa` Dsea` Jmáang` e fí` yú` mó` e güeang` do ie` jo.

19 Jo e jo dseáng` e lita`gu`ñi`dsi`naa` e já` e júu` e caguiá`jaléng` i dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malif`gu`ñi`eáang` , jo e júu` job dseáng` 'né` e jmiñ`go` 'nú` cajo, co` e júu` jo l`f` lafa` cøj` jí` quiá` candíi` , jo e joba` jmáng` dsea` ta` mi` canñu` . Jo e jo jneá`cartí` niñneá` e jmiñ` e nití` mi` niñáa`tu` Dsea` Jmáang` fí` jmiñü` la e lftiñ` lafa` i nñu` ée` i camfing` i jnéneng` fí` yú` jmiñü` mi` la`ee` . Jo ie` jo jaléng` 'nú` , dsea` lfting`naa` quiá`r` , jo`niliseeng`gu`ñi` lafa` fí` l`ñu` , co`niñuñ`naa` dseáng`iñ` lacó` la lfting` dsea` do 'ñia`r` . **20** Jo dsu` e júu` laba` iin`n e niññ`naa` , e jíi` cøj` júu` e cajme`jaléng` dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` fí` ni` jí` quiá`r` dseáng` ja` café`r` o`gu`ñi` cajmér` júu` e`

guóng' e júu^ jo dseáng' laco' iññ^ yaaiñ^. 21 Co' jaléng' i dsea` i café` cuaiñ^ quiá^ Fidiée^ do ja` café'r júu^ dseáng' laco' i dsír^ yaaiñ^, co' lñ^ lí` café` jaléng' i dsea` do la'eáng' cōo^ 'ñia' Jmigu^ quiá^ Fidiéeb^.

Jaléng' dsea` i e' júu^ e o' já^
(Judas 4:13)

2 Jo lala ffi^ guí^ 'nú', dsea` rú^naa' dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^, e lami^ jéeng^ guí calisém` dsea` jee^ dsea` Israel i cajmicaang^ e café'r` cuaiñ^ quiá^ Fidiée^, dsu^ o' já^, co' e júu^ e caguiar` do jmang^ júu^ e o' já^; jogu^ lajee^ lanab cajo niliseeng` dsea` i nijmicaang^ e líiñ^ tifa^ i e' júu^ quiá^ Fidiée^, dsu^ júu^ e o' já^ba' ni'ér^ jee^ 'nú', dsea` líng^ na' dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^, Jo jaléng' i dsea` la'í^ e iñm^ ni'ér^ e júu^ e 'lée' do e o' já^, jogu^ nifé'r` ga` ui^ quiá^ Fí^naa' Dsea` Jmáang^, jogu^ i dsea` la'í^ fe'r` e ja` cuíñ^ i dsea` i caquí^ jalé^ dsee^ quiá^ dsea` jmigü^, Joba^ lajmináb^ niquidsí^ Fidiée^ i^ quiá^ i dsea` la'í^, jogu^ niku^reiñ^ iihu^ cajo e catíiñ^ ui^ quiá^ jalé^ e nicajméer^ jogu^ e mi^ 'noo^bi^ jmóor^, 2 Jo ffi^ dsea` niligøöiñ^ cōo^ e júu^ e o' já^ do, jo nisíng^ tu^ yaaiñ^ e fí^ ga` do, jo ui^ jaléng^ i dsea` la'í^ gab^ nifé^ dsea` ui^ quiá^ fí^ guí^ quiá^ Dsea` Jmáang^, 3 Jo ui^ e lí^ dsír^ jaléng^ i dsea` i e' jalé^ e 'lí^ do cuub^, joba^ nili^r^ e nijmigøöiñ^ 'nú' cajo cōo^ jalé^ e júu^ e o' já^ e er^ do, Jo dsu^ nisijéeb^ e fí^ lí^ 'lí^ do quiá^r^ fí^ lí^ jo^ mít^ sea^gui^, dsu^co^ tí^ nit^ i^ e Fidiée^ niquidsí^ i^ quiá^r^.

4 Jo níne^naa' guí^ e ja` ca'íng^ Fidiée^ dsee^ quiá^ jaléng^ ángeles i ca'ée^ dsee^, dsu^ lí^ lí^ cangojéeiñ^ fí^ lí^ 'lib^ jaléng^ i^ jo fí^ lí^ nüt^ sôb^ caseáang^ neiñ^ do e si'ñúuiñ^ do cōo^ ñí^ cadena cartí^ mi^ niquidsí^ Fidiée^ i^ quiá^r^ do, 5 Jogu^ lajobi^ níne^naa' guí^ e ja` ca'íng^ Fidiée^ dsee^ quiá^ jaléng^ dsea` dsee^ dsea` qui^ i caliseng^ malí^, co^ ie^ jo Fidiée^ cacu^reiñ^ do iihu^ e cajméer^ e ca'á^ jmi^ fí^ la'úng^ fí^ jmigü^ e quiá^ cajum^ laji^m^ dsea` i so^ dsír^ i cajmée^ ga` do, Jo dseáng^ laji^i^ Noébing^ i caseáang^ guí^, co^ jí^ fí^ bing^ i ca'ée^ e guí^ laco^ catíiñ^ fí^ quini^ Fidiée^, jo lajob cajo caseáam^bi^ guí^ dsea` sínú^ quiá^r^ ie^ jo, 6 Jogu^ lajob cajo ca'lím^ Fidiée^ jaléng^ dsea` i seeng^ fí^ fí^ Sodoma cōo^ guí fí^ fí^ Gomorra e cacóo^ eáang^ fí^ jo cartí^ caje^ yaang^ fa` e laco^ nili^i^ jaléng^ dsea` i niliseeng^ cōeng^ guí e lajob iihu^ níng^ jaléng^ dsea` i jmoo^ ga` i' ní^ níng^ Fidiée^, 7 Dsu^ ie^ jo caleáam^bre jaang^ dseañ^ i sii^ Lot, co^ jaang^ dsea` guíum^ líng^ i^, jogu^ eáam^ óor^ fí^ cōo^ jalé^ e 'lí^ e ní^ e jmoo^ jaléng^ i dsea` i seeng^ fí^ lí^ tâaiñ^ do.

8 Jo lacoo^ jmi^b^ i dsea` guíung^ i sii^ Lot do seeiñ^ e eáam^ óor^ fí^ cōo^ i dsea` i so^ dsír^ do ui^ e ní^ jogu^ e nûur^ jalé^ e 'lí^ e jmoo^ i dsea` líng^ do, 9 Jo co^ já^ jalé^ e la, joba^ níne^naa' guí^ e ja` huñng^ quiá^ Fí^naa' Fidiée^ e láaiñ^ jaléng^ dsea` jee^ jalé^ iihu^, Jo níne^naa' cajo jial cu^r^ Fidiée^ iihu^ jaléng^ i dsea` i jmoo^ ga` cartí^ mi^ niquidsí^ i^ 'ñia'r^ quiá^ i dsea` la'í^, 10 Jo lajee^ lajaléng^ dsea^, eáang^ guí niku^

Fidiée^ iihu^ quiá^ jaléng^ dsea` i lí^ dsír^ e jmóor^ jalé^ e 'lí^ lajee^ la'ó^ yaaiñ^ jogu^ i ja` iing^ e Fí^naa' Fidiée^ quié^ nifí^ quiá^r^, Jo jaléng^ i dsea` la'í^ líiñ^, jogu^ teáb^ dsír^ jmér^ lí^ doñ^ ee^ e 'lí^, jogu^ ja` gó^r^ e fé^r^ ga` ui^ quiá^ jaléng^ i' gøng^ i ja` jneeng^ i seeng^ fí^ yú^ jmigü^, 11 Jo jaléng^ ángeles i líng^ guot^i^ quiá^ Fidiée^, nañi^ fa^ i bing^ dseáng^ i sea^gui^ bí^ quiá^ laco^ i dsea` i e' júu^ e o' já^ do, jogu^ nañi^ fa^ sea^gui^ fí^ quiá^r^ cajo laco^gui^ i dsea` i^, dsu^ nifí^bre e ja` dseeng^ fa^ e nifé^r^ ga` fí^ quini^ Fí^naa' Fidiée^ ui^ quiá^ jaléng^ i' gøng^ do i ja` jneeng^ i seeng^ fí^ yú^ jmigü^.

12 Jo dsu^ jaléng^ i dsea` i e' júu^ e o' já^ do líiñ^ lafa^ jó^ núub^ co^ ja` e ngáiñ^ jí^ coo^, co^ lí^ seeiñ^ lajob; co^ jó^ núu^bing^ i líng^ e lico^ ngáang^ ne^ e sâng^ dsea` i re^ jo jngaiñ^, joba^ lajob líng^ jaléng^ i dsea` la'í^, co^ fe^r^ ga` ui^ quiá^ jalé^ e ja` ngáiñ^ do, Dsu^ lajob nidsing^iñ^ e ni'íim^ quiá^r^ cajo mi^ nit^ i^ quiá^r^ laco^gui^ júung^ jaléng^ i jö^ i^, 13 jo røeb^ níng^ i dsea` la'í^ iihu^ laco^gui^ nícajmeáñ^ jaléng^ dsea` rúiñ^ i jiéng^ guí, Jo dseáng^ ja^ fí^ líng^ jaléng^ i dsea` i e jmóor^ lajo^ mi^ jmi^, co^ lico^ i dsír^ e eáam^ jugui^t^ seeiñ^ e lí^ dsír^ jalé^ e sea^ fí^ jmigü^ la; dsu^ dseáng^ gab^ lí^ e seeng^ jaléng^ i dsea` la'í^ jee^ 'nú^ i tá^ mít^ i lajee^ ee^ go^ jmi^ jmoo^na^, jo i dsea` la'í^ lico^ jmi^iáang^ dsír^ laji^i^ e lí^ dsír^ yaam^bre fí^ jmigü^ la mi^ ee^ go^ jmigøöiñ^ dsea`.

14 Jo jaléng^ i dsea` la'í^ ja^ lí^ níñ^ jaang^ dseam^ e fa^ ja` suuñ^; jo dseáng^ ja^ fí^m^bre e beáng^ dsee^ yaaiñ^, Jogu^ eáam^ jmóor^ ta^ jmi^lóo^ e cōo^iñ^ dsír^ jaléng^ dsea` i ja^ mi^ teáang^ teá^ cōo^ i júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^, jogu^ dseáng^ tí^ i dsináang^ cuub^ líiñ^, Jo ui^ quiá^ jalé^ e 'lí^ e jmoo^ i dsea` la'í^, joba^ dseáng^ 'ñiab^ Fidiée^ níbiñ^ jaléng^ i dsea` i^, 15 Jo si^fim^ dsea` do lana, co^ nícatú^bre e teáaiñ^ fí^ guí^ cōo^ Dsea` Jmáang^, Jo nícajmeér^ laco^ cajmée^ jaang^ dsea` i si^fim^ café^ cuaiñ^ quiá^ Fidiée^ malí^ guí i calis^ Balaam, jö^ jaang^ dseañ^ i calis^ Beor, co^ i dsea` i lí^ cajmér^ i^ doñ^ ee^ e ga` e laco^ nili^r^ cuub^ lamí^ líiñ^, 16 jo dsu^ i dsea` i^ cajfim^bre uí^ e dsee^ e ca'eer^ do, co^ cajfim^ bú^ quiá^r^ ír^, co^ i bú^ do café^re^ laco^ fí^ dseab^, jo job mi^ cajniing^ne^ laji^i^ e lí^ dsír^ i dsea` do.

17 Jo jaléng^ i dsea` i^ i e' júu^ e o' já^ do líiñ^ laco^ dsea` i ja^ ta^ líng^, co^ líiñ^ lafa^ coo^ ojm^ lí^ ja^ a^ jmi^, osi lafa^ jni^ e dsigu^líng^ cōo^ guí e ja` quié^ jmi^; e^; jo Fidiée^bing^ cacu^e^ nisí^líng^ i dsea` do dseáng^ e nidsilíiñ^ fí^ lí^ nüt^ sô^ lata^, 18 Co^ yaam^bre guiar^ júu^ e róo^ jogu^ júu^ e ja` uiing^ sea^, jo cōo^ e ga` e sitíiñ^ jmóor^ do jogu^ cōo^ jalé^ e lí^ dsír^ yaaiñ^ do cōo^iñ^ dsír^ jaléng^ dsea` i nabí^ 'lé^ já^ líng^ júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^ jogu^ e nabí^ nícaanaiñ^ e 'naaiñ^ yaaiñ^ jee^ jaléng^ i dsea` dsee^ dsea` qui^ do, 19 Co^ i dsea` i e' júu^ e o' já^ do sít^r^ jaléng^ i dsea` do e cuóom^ lí^ jméiñ^ jalé^ e iññ^, jogu^ ja` 'né^ jmitiñ^ júu^ quiá^ Fidiée^, dsu^ o' já^ e júu^ e ca'er^ do, co^ yaam^bir^ líiñ^ lafa^ dsea` i si^ñiing^ cōo^ jalé^ e 'lí^ e sea^ fí^ jmigü^ la; co^ niñ^ dsea` e lí^ doñ^ i^ dsea` i ni^

cajáng` 'ñia' e nijmér` jalé` e 'lì` e sea` fí` jmigüí` la litiñ` lafa` i dsea` i nicalí` e quiú` ta~ quiá'r` jalé` e 'lì` e jmóor` do. ²⁰ Jo dsu` jaléng` dsea` i nicalicuïng` Fí`naa` Dsea` Jmáang` i láang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá'r` jo la'eáang` cōo` e joba` nica'naang` yaaiñ` jee` jalé` e 'lì` e jmoo` dsea` fí` jmigüí` la, jo dsu` song caquïng`tu i dsea` do e fí` ga` do jo cajmée`tur jalé` e 'lì`, jogui niquiú`tu ta~ quiá'r` jalé` e jo, joba` eáang`gui ga` ni'uïng` quiá'r` laco`gui lami` jeeng`gui ie` lami` ná`gui e nilicuïñ` Dsea` Jmáang`. <sup>21</sup> Joba` guiú`gui quiá`jaléng` i dsea` la'l` fa` e ja` mì` canaaiñ` e teáaiñ` fí` guiú`cōo` Dsea` Jmáang` laco`gui catú`tur jalé` e nícangñiñ` do mi` nicalicuïñ` dsea` do jogui e nicasíñ` yaaiñ` fí` guiú`cōo`ñ` do. ²² Co` nicalitib` cōo`jaléng` i dsea` la'l` lajíl` júu` e róo` e fé` lala: "Yaam` dsii` gø`tyre' ñu` quiá'a-re` e ñu`re` do"; jogui "Jaang` cù` i dseáng` lafí` calá` nitáang`tu 'ñia`re` jee` jmijíl`" .

Mì` nijáa'tu Fí`naa` Dsea` Jmáang` fí` jmigüí` la

3 Joba` ffi`guí` 'nú', dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i in`n eáang`, la catí`tób` e jí` la e jmo`o e catíng`na`. Jo e jí` la cōo`gui e lami` jeeng`gui do jmo`o e laco`ni`f` áa`na` røø` jogui e ni`ee`na`guiú`laco`catíng` e jmoo`dsea` quiá` Dsea` Jmáang`. ² Jogui in`n e jmoguiéng` áa`na`jalé` e júu` e casée`jaléng` i dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malí`gui eáang`, jogui cajo in`n e nitó`óo`na`lajíl` júu` quiá` Fí`naa` Dsea` Jmáang` i láang` jneaa`aa` jee` dsee` qui`ii`jo jaléng` i dsea` apoo`bing` i ca`e` jneaa`aa`jalé` e júu`jo.

³ Jo e lab e niing`gui e 'nè` e nitó`áa`na`nifi` quiá` e júu`la, e mi`tí`lì`nijaquieeng` e ni`iing`jmigüí` nijaléng`dsea`e lì`niliseein`e jmóor`lajíl`e ga`e lì`dsír`yaam`bre, jogui jaléng` i dsea` la'l` nijmér`ta`løø`cōo`jalé`júu`güeang`quiá`Fidiée` jogui cōo`dsea`quiá`r`cajo, <sup>4</sup>jo nijmér`ta`jmíng`lala cōo`júu`e løø`:"¿E`gui calí`cōo`lajíl`júu`e sisée`e quiá`si`l`e nijáa'tu Dsea` Jmáang`calé`catú`fí`jmigüí`la? Dsu`ningóo`jíl`e cajung`Dsea` Jmáang`do, jo ja`e lì`e nigüéeng`tu dsea` do fí`la, dsu`co`ja`ee`sisíng`jíl`cōo`jalé`e sea`fí`jmigüí`la, co`røø`lì`laco`lì`lami`uiing`do lì`lana cajo." ⁵ Jo dsu`o`já`e laco`fé` i dsea` do, co`'nè`e ñi`'nú`e jaléng` i dsea` la'l`ja`iñ`fa`e nicár`cuente`latí`lajíl`malí`ba`nisea`latøøng`yú`jmigüí`la'eáang`cōo`júu`quiá`Fidiée`jo la'eáang`cōo`ta`e caquiú`Fidiée`ba`cajo`cagüí`f`guóo`uó`fí`é`jmí`jogui la'eáang`cōo`jmí`ba`cajméer`e jo cajo. ⁶ Jo ie`mali`do ca`im`jaléng`dsea`jmigüí`la'eáang`cōo`jmí`cajo, co`ca`á`jmí`f`ni`la'úng`guóo`uó`<sup>7</sup> Jo dsu`latøøng`jmigüí`cōo`gui guóo`uó`e sea`lana nisisée`e quiá`e nicób`co`lajob`ta`e caquiú`Fidiée`e nilí`Jo cōo`e jí`jobnicág`dsea`mí`tí`lì`nití`í`e niquidsí`Fidiée`í`quiá`lajaang`lajaang`dsea`jmigüí`jo ie`jobmí`ni`iing`jaléng`dsea`i`jacalinéu`jalé`júu`quiá`Fidiée`.

8Jogui fí`bí`'nú`e la, dsea`rú`naa`iin`n eáang`, jie`mí`iing`áa`na`e la: Røøb`tí`quiá`Fí`naa`Dsea`Jmáang`e co`jmí`osi co`miljí`é, co`lì`ing`dsea`do`lafa`co`jmí`b`quiá`r`e co`miljí`do, jogui e co`miljí`do litiñ`lafa`co`jmí`tøøm`⁹ Jo ofa`jmí`iing`Fí`naa`Dsea`Jmáang`e nijmitir`lajíl`júu`e nícacuør`lami`jeeng`gui laco`gui fí`dsí`i`lì`ing`dsea`, dsu`o`lajo, co`e eáang`féng`dsí`b`dsea`do, co`ja`iin`fa`lì`e nidsilíng`jíl`jaang`dsea`lajo fí`lì`'lì`dsu`iing`dsea`do`elajíl`dsea`niquí`nijíng`yaaiñ`fí`quini`Fidiée`jo lajoba`ni'náng`dsea`jee`jalé`dsee`quiá`r`.

¹⁰ Dsú`dseáng`jáb`e nijaquieem`e jmí`e nijáa'tu Fí`naa`Dsea`Jmáang`calé`catú`fí`jmigüí`la, jo jíl`ja`jíl`nilíl`í, co`nijáar`lajee`ja`ñiñ`dsí`dsea`laco`mi`ngí`jaang`dsea`i`jmoo`í`mí`uøø`¹¹ Jo ie`jobmí`ni`jí`eáang`car`niféng`dsea`mí`ninga`la'úng`fí`yú`jmigüí`jogui ní`iim`jaléng`i`seeng`fí`yú`do cajo, co`nicám`bre cōo`jí`jí, jogui lajobi guóo`uó`cōo`jalé`e sea`fí`jo, nicób`cōo`jí`cajo.

¹¹ Jo co`lajib`e sea`fí`latøøng`jmigüí`nicó`cartí`ni`iing`, joba`'nè`e nijmiñ`iing`áa`na`e ní`naang`yaang`na`jee`jalé`dsee`quií`na`, jogui contøøm`'nè`jmée`na`lajíl`e iing`Fidiée`car`ngocáng`óo`na`. ¹² Jo jmée`na`jalé`e jo lajee`e nisijeem`ba`e jmí`e nijáa'tu Fidiée`fí`jmigüí`la, jo jmi`úum`ba`e nigüeá`lajminá`e jmí`jo. Jo mi`nití`e jmí`jo, ní`fim`la'úng`jmigüí`co`nicób`jogui jaléng`i`seeng`fí`yú`jmigüí`nijmí`m`bre cōo`e niing`jí`do cajo. ¹³ Dsú`jneaa`guí`dsea`lì`naa`dsea`quiá`Dsea`Jmáang`, sijeeng`naa`jmigüí`e'mí`b`cōo`gui guóo`uó`e'mí`b`cajo lì`laco`lajíl`júu`e nícacuør`lami`jeeng`gui e nícacuør`r`jneaa`aa`, jo lajalem`i`niliseeng`e fí`jmigüí`mí`do litiñ`i`guiúng`i`jmoo`lajíl`e iing`dsea`do`jogui`güeang`.

¹⁴ Joba`ffi`guí`'nú', dsea`rú`naa`iin`n eáang`, e lajee`e sijeeng`na`jalé`e jo, jmeeb`a`úung`quií`na`e nijmée`na`jmang`e guiú`e laco`mí`nigüéeng`tu Fidiée`fí`jmigüí`la`calé`catú`e nigüeíñ`'nú`e seem`ba`jugui`júu`røø`e ja`si`lìng`na`fí`quinir`jogui`ja`dsee`røøng`na`jíl`cōo`¹⁵ Jogui tée`áa`na`e contøøm`féng`dsí`Fí`naa`Dsea`Jmáang`e laco`tí`biniquí`nijíng`yaang`na`fí`quini`dsea`do`elaco`nilí`na`nileáng`na`jee`jalé`dsee`quií`na`. Jo quiá`lajobi cajo, jaang`dsea`rú`naa`dsea`quiá`Dsea`Jmáang`i`li`naa`eáang`i`si`Paa`nícajme`r`jalé`jí`e quiá`jial`laang`dsea`jee`dsee`quiá`r`lì`laco`jíl`e cacuør`Fidiée`quiá`r`e tñiñ`ngáiñ`<sup>16</sup> Jo fí`ni`jalé`e jí`e nícajme`dsea`do, røø`nícáfeíñ`'nú`cuaiñ`quiá`lají`e júu`e quiá`jial`laang`dsea`jee`dsee`quiá`r`nañí`fa`jee`e jí`jo sea`b`e huíng`e ningáng`jaléng`i`dsea`i`ja`ng`e júu`jo cōo`gui jaléng`dsea`i`ja`mí`teáang`teá`cōo`jalé`e júu`jo cajo, co`jaléng`i`dsea`la'l`lì`riquib`f`r`e`guóng`e júu`e er`do, jogui jmí`m`bre cajo e`guóng`e júu`quiá`Fidiée`caguiee`gui do, dsu`mí`jmóor`lajo lico`guiéng`yaaiñ`fí`lì`latab`.

¹⁷Jøba' fíí`guíí 'nú', dsea` rú`naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang` iin`n eáang', co' 'nú' dseáng` niñí`ba' guiú` jial lí` e júu` la, joba' fíí`i 'nú' e jmeáang`na' í`yaang`na' e laco' ja` nijmigðøng` dsea` 'nú' e laco' fa' e nilí`r` e nitiúung`na' Fíí`naa' Dsea` Jmáang`. ¹⁸Dsú' 'nú' lí`^ lí` 'nú' e nijmicuím`bi' eáang`gui Fíí`naa' Dsea` Jmáang`, co' íb` dsea` láang` jneaa~aa' jee~ jalé` dsee` quií`ii', jogui 'nú' e niline~guíí` jial tíí` 'neáang` dsea` do jneaa~aa', dsea` i ja` catíng` lajø. Jøba' jmifém`baa' dsea` do contøøng` jogui lajøb lata~! Jo lajøb nilí`.

Jo lanab jíí` fé` ji` e catí` tú` quiá` Tú` Simón.

1 Juan

E~ uiing~ e calf~ e ji` la

1 Lalab fí~'ná' e fi' ni~' ji` la cuaiñ~ quiá~' jaang` i
 niseeng` lajíi~ mi~ ná' guí nitiroo` jmigüi~. Jo dsea`
 dseáng~ nicanú~baa' jial fé'r, jogui nicanem~baa'r
 dseáng~ quini~naa' lana, jogui nicalé~naa' cuente e
 dsea` la jneaa~aab' líiñ~, co' quiá~ lanab nicalisé~naa'
 cogo'r~ la'ó~ jnea~, dsea` oo~naa' ta~ quiá~ Fidiée~. Jo
 dsea` íb` Dsea` Jmáang~ i cuó~ e ee~ dsea` lata~ cogo~
 Fidiée~. **2** Jo i dsea` i cuó~ e jo dseáng~ nica'éem~'ñia'r~
 fí~ jmigüi~ la, jo nicanem~baa'r, joba' nicanú~naa' júu~
 quiá~ jalé~ e nican~naa' quiá~r; jogui lana guia~naa'
 júu~ jee~'ná' quiá~ i dsea` i cuó~ e ee~ dsea` lata~
 cogo~ Fidiée~ do, jo dsea` íb` cajo i caguá~ fí~ ñiff~ lami~
 jéeng~guí cogo~ Tiquiá'r~, jogui i Tiquiá'r~ do ni-
 ca'éem~bre dsea` do jee~ jneaa~aa' fí~ jmigüi~ la. **3** Jo la-
 job júu~ e guia~naa' jee~'ná' quiá~ lajíi~ e nican~naa'
 jogui lajíi~ e nicanú~naa' quiá~ dsea` i, co' ii~naa' e
 'ná~ seeng~naa' cøøm~cogo~ jnea~ laco'guí jnea~
 cøøm~ see~naa' cogo~ Tiquiá'i~ Fidiée~ dsea` guing~ ñiff~
 coling~guí cogo~ Jór~ Dsea` Jmáang~. **4** Joba' jmo~naa'
 jalé~ e júu~ la quií~naa' e laco' nicuó~ e iáang` dsí~naa'
 laco' si~i~.

Fidiée~ líiñ~ jaang` i jing~ jlo~

5 Jo e lab e júu~ e ca'e~ Dsea` Jmáang~ jnea~, jo e job
 e ee~naa' 'ná' lana, e Fidiée~ líiñ~ jaang` i jing~ jlo~, jo
 jíi~ capí~ e náu~ só~ ja` sea` quiá~r. **6** Jo mi~ fé~naa' e
 cøøm~ see~naa' cogo~ Fidiée~, jogui dsu~ lajee~ jo
 beáam~ dsee~ yee~naa' laco'guí la jmoo~ i dsea` i
 seeng~ fí~ li~ náu~ só~, joba' jmigüøm~ yee~naa' cogo~ e
 fé~naa' do jóng, co' ja` jmo~naa' laco'guí la iing~
 Fidiée~ e njimó~oo~. **7** Dsu~ song see~naa' cøøng~ cogo~
 Fidiée~ i jing~ jlo~ do, joba' cøøm~ see~naa' lajee~ la'ó~
 rú~naa', dsea` líi~naa' dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~, jogui
 nileám~baa' jee~ dsee~ quií~i~ la'eáang~ cogo~ jmi~øøng~
 Jesús i líng~ Jóo~ Fidiée~ e catuu~ mi~ cajuíñ~.

8 Jo mi~ fé~naa' e ja` dsee~ røø~naa' jíi~ coø~, joba' líi~
 lí~ jmigüøng~ yee~baa' jóng, co' ja` lée~ee' júu~ já~
 quiá~ Fidiée~. **9** Jo dsu~ song jmo~baa' júu~ røø~ uii~
 quiá~ jalé~ dsee~ quií~i~ fí~ quini~ Fidiée~, joba'
 dseáng~ nísita~ dsí~naa' e guia~b~ ée~ Fidiée~ cogo~
 jneaa~aa', jogui jmiti~bre júu~ quiá~r~ e lím~bre jalé~
 dsee~ quií~i~ jogui láaiñ~ jneaa~aa' jee~ jalé~ e ga` e
 jmo~naa'. **10** Jo dsu~ song fé~naa' e ja` dsee~ mi~
 ca'ee~naa' jíi~ coø~, joba' líi~ e lafa' fé~naa' e adseaam~
 Fidiée~ song lajo; jo ja` lée~ee' dseáng~ lajang~ júu~
 já~ quiá~ dsea` do song lajob fé~ee'.

Dsea` Jmáam~bing' mi~ Fidiée~ cuaiñ~ quií~i~

2 Dsea` rú~naa' i 'neáan~n eáang~, jmo~o e júu~ la e
 catíng~naa' e laco' ja` ee~naa' dsee~. Jo nañi~ fa'
 sea`bre mi~ jiung~naa' ni~ dsee~, dsu~ seem~ jaang` i
 jmicóo~ jneaa~aa' i mi~ Tiquiá'i~ dsea` guing~ ñiff~
 cuaiñ~ quií~i~, jo íb` Dsea` Jmáang~ i ée~ guia~do. **2** Jogui
 dsea` íb` i cajung~ fí~ dse` crúu~ e laco' ca'íng~ lajíi~
 dsee~ quií~i~ e røø~naa' fí~ quini~ Fidiée~. Dsu~ o' jíi~
 dsee~ quií~i~ yee~ee' dsea` líi~i~ dsea` quiá~ Dsea`
 Jmáang~ e ca'líiñ~, co' lajob ca'líiñ~ dsee~ quiá~ lajíng~
 dsea` jmigüi~ cajo.

3 Jo song náu~baa' jalé~ júu~ quiá~ Fidiée~, joba'
 nisitab~ dsí~naa' e nicalicuim~baa're jóng. **4** Jo song
 seeng~ dsea` jíi~ e cuíim~bre Fidiée~ jo dsu~ ja` náu~r~
 lajíi~ júu~ quiá~ dsea` do, joba' i dsea` i líiñ~ jaang` i
 adseaang~, co' ja` quié~ júu~ já~ quiá~ Fidiée~. **5** Jo dsu~
 song seeng~guí dsea` i contøøm~ náu~ júu~ já~ quiá~
 dsea` do, joba' lita~ dsí~naa' e dsea` i 'neáam~bre
 Fidiée~ laco' si~i~; jo song jmo~baa' lajo, joba'
 lín~naa' e cøøm~ see~naa' cogo~ Fidiée~, joba'
 'ná~ nílér~ laco'guí ca'ee~ 'ñia' Dsea` Jmáang~ fí~
 jmigüi~ la.

Júu~ 'ná~ liti~ e nisea` latí~ mi~ uiing~

7 Dsea` rú~naa' i 'neáan~n eáang~, ja` líi~ laco' coø~
 júu~ 'míi~ e júu~ e 'ná~ liti~ quiá~ Fidiée~ e jmo~o la e
 catíng~naa', co' e lab cajo e ca'íng~ 'ná~ latí~ mi~
 calicuim~naa' Dsea` Jmáang~. Jo e júu~ e 'ná~ liti~ do ja`
 sisíng~ cogo~ e júu~ e ca'íng~ 'ná~ lamí~ jéeng~guí do.
8 Jogui dsu~ e júu~ e 'ná~ liti~ e jmo~o la quií~naa' lana
 laco' coø~ júu~ 'míi~ líi~; jo dseáng~ jáb~ e júu~ jo, jo ca-
 jmitib~ Dsea` Jmáang~ laco'guí jmiti~ 'ná~ cajo, co' ni-
 cango~fim~ e náu~ só~ do, jo lana nicanaang~ jing~ i
 jing~ jlo~ do.

9 Jo song seeng~ dsea` i jing~ e cøøm~ seein~ cogo~ i
 jing~ jlo~ do jo dsu~ 'ná~ níim~bre dsea` rúiñ~, joba' i
 dsea` i fí~ li~ náu~ só~ bi seein~. **10** Jogui i dsea` quiá~
 Dsea` Jmáang~ i jmi~neáang~ rúng~, cøøm~ seein~ cogo~
 i jing~ jlo~ jo ja` e uiing~ sea` quiá~r~ e nitéiñ~ fí~ ni~
 dsee~. **11** Jo dsu~ i dsea` i 'ná~ níing~ rúng~ do, seem~bir
 e jmoo~ laco'guí la jmoo~ dsea` i seeng~ fí~ li~ náu~ só~;
 jo jíi~ ja` ñir~ jie~ fí~ li~ ngóor~, co' fí~ li~ náu~ só~ dob
 seein~, joba' líi~ lafa' tiuum~bre.

12 Dsea` rú~naa' i lafa' joo~o, jmo~o e júu~ la e
 catíng~ 'ná~ quiá~ e jmigüéng~ áa'na' e nica'im~
 Fidiée~ dsee~ quií~naa' la'eáang~ cogo~ jalé~ e calíng~

Dsea` Jmáang` fí` dse` crúu^. 13 Jogui jmo` guí` e júu^ la quí` 'nú', dsea` lítíng`na' dsea` cðøng`~ jee` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, quiá` e jmiguiéng` áa`na' e nícuim`ba' i niseeng` lajíi` mi` né`gui nitroo` jmigü` do. Jogui jmo` guí` e júu^ la quí` 'nú', dsea` i ní'lé` cuíng`na' Dsea` Jmáang`, quiá` e jmiguiéng` áa`na' e nícuim`ba' i niseeng` lajíi` mi` né`gui nitroo` jmigü` do. Jogui nica-jmée` bñi` quí` 'nú', dsea` i ní'lé` cuíng`na' Dsea` Jmáang`, e jmiguiéng` áa`na' e nícuim`ba' júu^ quiá` Fidiée` car` ngocáng` óo`na', jo ja` mí` catiúung`na` jíi` capí`, jo nicalf`ba' e jo` lí` fíi` i lítíng` jmigóøiñ` 'nú'.

14 Dsea` rú`naa` i lafa` jgó`o, nab nícajmée` e quí`na` e laco` njigmiguiéng` áa`na' e nicalicuim`ba` Tiquí`ii` Fidiée`. Jogui nícajmée` baa quí`na` cajo jaléng` 'nú', dsea` lítíng`na` dsea` cðøng`~ jee` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, e jmiguiéng` áa`na' e nícuim`ba` i niseeng` lajíi` mi` né`gui nitroo` jmigü` do. Jogui nica-jmée` bñi` quí` 'nú', dsea` i ní'lé` cuíng`na' Dsea` Jmáang`, e jmiguiéng` áa`na' e níca`im`ba` júu^ quiá` Fidiée` car` ngocáng` óo`na', jo ja` mí` catiúung`na` jíi` capí`, jo nicalf`ba' e jo` lí` fíi` i lítíng` jmigóøiñ` 'nú'.

15 Joba` fíi`guí` jaléng` 'nú` e ja` sín`yaang`na` fí` ga` o`gui jmo`na` dsináang`na` jalé` e 'lí` e sea` fí` jmigü`; jo song seeng` dsea` i jmoo` lajo, joba` i dsea` ja` neáaiñ` Tiquí`ii` Fidiée`. 16 Co`jalé` e 'lí` e lítí` dsíi` dsea` fí` jmigü` la ja` jáa` quiá` Tiquí`ii` Fidiée`, co` quiá` i lím` lítí` jáa` do cofa` jalé` e la: mi` lítí` dsíi` dsea` jalé` e iing` ngúu` táaiñ` fí` jmigü` la, jogui mi` dsináaiñ` lítí` doñi` ee` 'lí` cangár` fí` jmigü` la, jogui mi` iññ` e lítí` bre sifí`r` jalé` e jlo` e sea` fí` jmigü` la e laco` jmiféng` dsea` ír`. 17 Dsø` coob` mi` nití` l` e ni`líng` lajíi` bñi` e sea` quiá` i lítíng` fí` jmigü` la colítíng` cðøng` jalé` e 'lí` e dsináang` jaléng` dsea` jmigü`. Jogui jaléng` i dsea` i jmoo` jíi` e iing` Fidiée`, latab` nilíseeiñ` cðøng` cðø` dsea` do.

Jial ní` dsea` jnang` júu^ e já` jogui jnang` júu^ e o` já`

18 Dsea` rú`naa` i neáan`n eáang`, lana nijaquieeng` e tí` lí` ni`fim` jmigü`. Jogui nicanéub` 'nú` e né`guijiñ` e jo, nijáa` jaang` dsea` i lítíng` i ní` ní` quiá` Dsea` Jmáang`. Jo nicaliñ`ba` røø` e téeb` røø`gui jmigü`, co` latí` lanab nícaanaang` ngí` fíi` dsea` i ní` ní` quiá` Dsea` Jmáang`. 19 Jo jaléng` i dsea` i can-gotáam`bre jee` jneaa`aa` lami` jéeng`gui, dsea` lítí` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, dsø` catiúum`tyr jneaa`aa`; cofa` mi` ja` cajmér` lajo, joba` quiim`bir jee` jneaa`aa` latí` lana jóng, dsø` catiúum`bre jneaa`aa`. Jo calí` lajo e laco` caliñ` dsea` røø` e jíi` jaang` i dsea` do lítíñ` laco` jneaa`aa`, dsea` lítí` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`.

20 Dsea` rú`naa`, Dsea` Jmáang` nícaiguíñ` jneaa`aa`, dsea` lítí`naa` dsea` quiá`r, e nícangfíng`naa` Jmigü` quiá`r, jo lajoba` nine`naa` jnang` dsea` i ní` júu^ já`.

21 Jo uiing` joba` jmo`o e jí` la e catíng` 'nú`, dsø` ofa` uií` e ja` mí` cuí`na` jnang` júu^ já`; co` 'nú`, dsea` i røøb` niññ`na` e jo. Jogui ní`bi` 'nú` cajo e jíi` coo` júu^ já` ja` cuóøng` nigü`fíng` jee` júu^ e o` já`. 22 Joba` fá` jnea` : ¿ i dsea` adseaang` do? Co` ib` j dsea` i fí` e o` já` e Jesús lítíñ` Dsea` Jmáang`. Jo ib` i dsea` i ní` ní` quiá` dsea` do, dsø`co` mi` ní` níñ` Jó` Fidiée` joba` ní` níim`bre la quié` Tiquíá` dsea` do cajo. 23 Jo doñi`

i jí` i ní` níng` Jó` Fidiée`, lajob `ní` níñ` Tiquíá` dsea` do cajo; dsø` i dsea`gui i fí` e já` do Dsea` Jmáang` cagüéiñ` e lítíñ` jaang` dsea` jmigü`, joba` dsea` do e já`ba` cuíñ` Dsea` Jmáang` jóng, jogui nícuim`bre la quié` Tiquíá` dsea` do cajo.

24 Jo fíi`guí` 'nú`, jie` mí` tú`na` e júu^ já` quiá` Dsea` Jmáang` e canéut`na` latí` mi` uiing` do. Jo song ja` catiúung`na` e júu^ jo, joba` cøøm` niliseeng`na` cðø` Jó` Fidiée` jogui lajobi cðø` Tiquíá` dsea` do cajo.

25 Jo e lab e júu^ e dseáang` nícacuø` Dsea` Jmáang` jneaa`aa`, e nilísee`naa` cðøng` cðø` Fidiée` lata`. 26 Jo nícajmée` e júu^ la quí`na` e laco` nilíñ`na` quiá` jaléng` dsea` i iing` njigmigóøng` 'nú` e nísiñ` 'nú` fí` ga`. 27 Jo dsø` la'eáang` e seem` Jmigü` quiá` Fidiée` cðøng` cðø` 'nú` e cangfíng`na` cacuø` Dsea` Jmáang` do, joba` ja` neáang`na` e dsea` jiéng` ni`é` 'nú` la-co`gui jíi` e niññ`na`, co` níab` Jmigü` quiá` Fidiée` e e` 'nú` jalé` e 'nú` nilíñ`na`. Jo jalé` e er` do jmang` júu^ jáb`, jo jíi` coo` fa` lítí` júu^ e o` já`. Joba` fíi` i ní` jie` mí` tú`na` e seeng`na` cðøng` cðø` Dsea` Jmáang` laco`gui níca`e` Jmigü` quiá` Fidiée` 'nú`.

28 Joba` fá`guí` dsea` rú`naa` i neáan`n eáang`, jie` mí` tiúung`na` e seeng`na` cðøng` cðø` Dsea` Jmáang`, jo lajoba` nísaña` dsí`naa` e jo` gó`naa` o`gui i` lítíng`naa` fí` quinir` mi` nigüéeng`túr fí` jmigü` la. 29 Co` niññ` 'nú` guiú` e Dsea` Jmáam`bing` i dseáang` ée` guiú`, jogui niññ`bi` 'nú` cajo e doñi` i` dsea` i ée` guiú` contøøng` dsea` ib` dseáang` i lítíng` jó` Fidiée`.

Jial lítí` mi` uíng` dsea` jó` Fidiée`

3 Joba` fíi`guí` 'nú`, dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáan`n eáang`, ní`na` jial tíi` neáang` Tiquí`ii` Fidiée` jneaa`aa`, co` i`bing` nícacuø` jneaa`aa` e lítí` laco` jó`bre. Co` e já`, dseáang` jó`bre lítí`i. Jo uíi` e lajoba` lítí`naa`, joba` jaléng` i dsea` i ja` mí` calicuíng` Fidiée` ja` cuíñ` jneaa`aa` cajo. 2 Jogui lana, dseáang` jóob` Fidiée` nílítí`i; dsø` ja` ne`ee` røø` ee` e nidsijéé` qui`i` cðøng`gui, lifa` nísitab` dsí`naa` e mi` nigüéeng`túr Dsea` Jmáang` fí` jmigü` la, joba` ie` jo nílítí`naa` laco`gui la lítíng` Fidiée` níia'r`, dsø`co` nílítí`baa` jial dseáang` lítíng` dsea` do. 3 Jo doñi` i` dsea` i nita` dsí` e nílítí`i laco`gui Fidiée` mi` nijáa`tu` Dsea` Jmáang`, joba` níjmi`úuiñ` e ní`er` guiú` laco`gui dsea` do 'níia'r`.

4 Dsø` doñi` i` dsea` i beáng` dsee` yaang`, joba` jmoo` laco`gui dsea` i lítíng` i ní` níng` Fidiée` dsø`co` dseeb` mi` ní` níng` dsea` Fidiée`. 5 Jo 'núb` níñ`na` guiú` e cajá` Dsea` Jmáang` fí` jmigü` la e caja`iñ` dsee` qui`baa`, jo dsea` ib` dsea` i ja` røøng` jíi` coo` dsee`. 6 Jogui doñi` i` i contøøm` seeng` cðøng` cðø` Dsea` Jmáang`, joba` ja` beáng` dsee` yaaiñ`. Jogui doñi` i` beáng` dsee` yaang`, joba` dseáang` ja` mí` cangáaiñ` dsea` do o`gui cuíñ` dsea` do cajo. 7 Joba` fíi`guí` 'nú`, dsea` rú`naa` i neáan`n eáang`, ja` cuø` fí` yaang`na` e njigmigóøng` dsea` 'nú`; co` song jaang` dsea` éer` guiú` laco`catíng` e jmoo` jaang` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, joba` dsea` guiú` lítíñ` co` guiú`b` éer` laco`gui 'níia` dsea` do. 8 Jogui song seeng`

dsea` i ja` tú e beáng` dsee` 'ñia'r', joba' dsea` quiá`- fii` i 'lím` litiñ, dsco' fíbing` i beáng` dsee` 'ñia' latí mi` uiing`. Jo uiing` joba' cajá` Jóo` Fidiée` fí jmigüí la e laco' ni'lín` jalé` ta` quiá` fii` i 'líng` do.

⁹ Jo jíl` jaang` dsea` i líng` joo` Fidiée` jmóor` ta` jmírónggui dsee` 'ñia', dsco' i dsea` i seeiñ` la'eáang` cóo` Jmiguí quiá` Fidiée`; joba' jo` catíiñ` fa' ni'lé` guir dsee`, co' joo` Fidiée` niliñ. <sup>10</sup> Co' nine`baa' røø` i` i líng` joo` Fidiée` joguí i` i líng` joo` fii` i 'líng` cajo, co' doñi` i` dsea` i ja` ée` guir` fí quini` Fidiée` o`gui jmi`neáaiñ` dsea` rúiñ, joba' i dsea` i ja` já` e litiñ` joo` Fidiée`.

'Né` nijmi`neáam`baa' dsea` rú`naa'

¹¹ Jo latí mi` uiim` nicanéu` 'nú` e 'né` jmi`neáang`- naa' dsea` rú`naa'. <sup>12</sup> Jo ja` güijmeáang` yee`naa' laco' Caín, dsea` calíiñ` e calíiñ` dsea` quiá` fii` i 'líng`; jo uíi` e lajoba' cajngaiñ` jaang` rúiñ` dsea` ngáang` cóo`rí, co' jmang` e guir`b` ca'ée` i 'lím` rúiñ` do, joguíñia'r` jmang` e gab`ca'eer`.

¹³ Joba' fíguí `nú`, dsea` rú`naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang, ja` güidsigá` óo`na` e 'nú` níng` jaléng` dsea` jmigüí i ja` cuíng` Dsea` Jmáang` 'nú'. <sup>14</sup> Jo nine`baa' e jo` lít`guí` lafa' 'líng`naa' uíi` dsee` quiíi, co' lanagui cøom` nisee`naa' cóo` Fidiée`. Jo guir`b` nine`ee` e jo, co' jmi`neáam` rú`naa' la'o` jneaa`aa', dsea` lít` b` dsea` quiá` Dsea` Jmáang. Joguí i dsea` i ja` jmi`neáang` dsea` rúng`, lafa' lít`bir litiñ` uíi` dsee` quiá`rí. ¹⁵ Joguí doñi` i` dsea` i jmoo`ta` 'nú` níng` rúng` litiñ` laco` jaang` dsea` i jmoo`ta` jngang` rúng`. Joguí 'nú`b` niñi`na` cajo` e jíl` jaang` dsea` i jmoo`ta` jngang` rúng` cuóong` liseeiñ` cøeng` cóo` Fidiée` lata. <sup>16</sup> Jo nícuí`baa' jial lít` e jmi`neáang` dsea` rúiñ` do, co' lajob cajmée` Dsea` Jmáang` e 'neáaiñ` jneaa`baa' mi` cajáng` 'ñia'r` e cajuíñ` fí dse` crúu` uíi` dsee` quiíi. Jo lajob 'né` jmó` jneaa`aa` cajo` e ni-jáang` yee`naa` e njmicóo` rú`naa`, jo lajoba` cuø` li` e jmi`neáam` rú`naa`. ¹⁷ Faco` jaang` dsea` i` seab` jalé` e 'né`, joguí ni`bre cajo` e seem` dsea` dseáng` laniing` 'né` e lícóo`rí, jo dsco` jíl` coo` ja` e jmicóo`rí i dsea` i, joba` ja` 'neáang` i dsea` do Fidiée`, co` ja` jmicóo`rí i dsea` rúiñ` do.

¹⁸ Joba' fíguí `nú`, dsea` rú`naa` i lafa` joo`o, ja` cá`- na` júu` ta` júu` e fó`na` e jmi`neáang`na` dsea` rúng`- na`; co` la tí la lít`b` júu` 'né` cá`na`, jo lajoba` niliñ` e dseáng` jmi`neáam` rúng`na`.

Jial ta` dsíi` e see`naa' cóo` Fidiée`

¹⁹ Jo song jmi`neáam` rú`naa`, joba` dseáng` nítab` dsí`naa` e lít`b` dsea` quiá` Fidiée`, jo lajoba` nine`naa` røø` e jo` i` lít`naa` mi` nití` fí quini` dsea` do, co` jmi`neáam` rú`naa`. <sup>20</sup> Jo song i` lít`naa` fí quini` Fidiée` uíi` e jmoo`naa` jalé` e ja` catíng` do, joba` güiguiéng` dsí`naa` e dseáng` dsea` féng` litiñ` joguí niñir` lajalé`. ²¹ Joba` fíguí `nú` dsea` rú`naa` i 'neáan`n eáang` song ta` dsí`naa` e ja` i` líng`naa` fí quini` Fidiée`, joba` nítab` dsí`naa` e ja` 'né` jmó`oo`

'gó`naa` fí quinir` mi` féeng`naa`r` jóng. <sup>22</sup> Joba` mi`- mfi`naa` Fidiée` lít`doñi` ee` níu`bre júu` quiíi` jo lajoba` ngíim`baa`, co` níu`baa` júu` quiá`r` e 'né` lít` do, joguí jmoo`baa` jalé` e iáang` dsíir` cajo. ²³ Jo e lab e júu` quiá` Fidiée` e 'né` lít` do, e nijáang` yee`naa` fí jaguó` Fíi`naa` Dsea` Jmáang, joguí e nijmi`neáang`- na` dsea` rú`naa` laco` ta` quiá` Fidiée`. ²⁴ Jo doñi` i` dsea` i níu` jalé` júu` e 'né` lít` quiá` Fidiée`, joba` cøom` seeiñ` cóo` Fidiée`, joguí dsea` do seem`bre cøeng` cóo`iñ` do cajo. Jo ne`baa` e seem` Fidiée` cóo` jneaa`aa` la'eáang` cóo` Jmiguí quiá`r` e ní- cangfing`naa` do.

Jial lít` Jmiguí quiá` Fidiée` joguí jial lít` b` quiá` dsea` i líng`

⁴ Joba` fíguí `nú`, dsea` rú`naa` i`neáan`n eáang` ja` já` güiliñ`na` quiá` jaléng` dsea` i fe` e la'eáang` cóo` Jmiguí quiá` Fidiée`ba` guiar` e júu` quiá`r` do, co` lauui` jang` cá`na` cuante su e júu` e guia` i dsea` do guiar` la'eáang` cóo` Jmiguí quiá` Fidiée` osi la'eáang` cóo` b` quiá` i dsea` i líng` dob é. Co` fíim` dsea` niseeiñ` lana e jmigóor` e fe`r` cuaiñ` quiá` Fidiée`, dsco` o` já` e lajo. ² Jo niliñib` 'nú` i` guia` júu` la'eáang` cóo` Jmiguí quiá` Fidiée`: co` doñi` i` i jing` e já`ba` cagüéng` Dsea` Jmáang` fí jmigüí e litiñ` jaang` dsea` la jneaa`aa`, dsea` lít` b` dsea` jmigüí, joba` dsea` íb` i guia` júu` la'eáang` cóo` Jmiguí quiá` Fidiée`. ³ Jo doñi` i` i fé` e ja` já` e Jesús cagüéiñ` lajo, joba` i dsea` i ja` fé`r` la'eáang` cóo` Jmiguí quiá` Fidiée`, dsco` fé`r` la'eáang` cóo` jmigüí quiá` i líng` i`nú` níi` quiá` Dsea` Jmáang. Co` nínuub` 'nú` lamí` jéeng`guí e dseáng` nísi`i` qui-jgeáam` b` quiá` i dsea` i líng` do jee` dsea` jmigüí, jo latí` lana, lab níquigeáaiñ` fí jmigüí la.

⁴ Dsea` rú`naa` i lafa` joo`o, 'nú` seeng`na` la'eáang` cóo` Jmiguí quiá` Fidiée`, joba` ja` mi` calí` i dsea` i ngí` ta` jmigóo` do fa` nícajmigóoiñ` 'nú'; dsco` 'gøng`guí Jmiguí quiá` Fidiée` e seeng` jee` 'nú` la- co`guí b` quiá` i dsea` i líng` i quijgeáang` jee` dsea` i ja` cuíng` Fidiée`. ⁵ Jo jaléng` i dsea` i ngí` ta` jmigóo` do litiñ` dsea` i ja` cuíng` Fidiée`, joguí fé`r` quiá` lajíl` e ia` e ligøøng` dsea` e sea` fí jmigüí la, joba` jaléng`guí dsea` i ja` cuíng` Fidiée` tib` dsíir` níur` e júu` jo. ⁶ Dsco` jneaa`guí, dsea` quiá` Fidiée`b` lít`b`, joba` doñi` i` dsea` i cuíng` Fidiée` tib` dsíir` níur` júu` quiíi. Joguí i dsea` i ja` cuíng` Fidiée` ja` jíl`r` júu` quiíi. Jo job lít`line`naa` i` dsea` i fé` la'eáang` cóo` Jmiguí quiá` Fidiée` joguí i` i fé` la'eáang` cóo` b` quiá` i dsea` i líng` do.

Jaang` i`nú`b` líng` Fidiée`

⁷ Jo fíguí `nú`, dsea` rú`naa` i`neáan`n eáang`, e dseáng` 'né` e nijmi`neáang`naa` dsea` rú`naa`, dsco` lajob cangfing`naa` cacuø` Fidiée` jneaa`aa`. Jo jalém` dsea` i jmi`neáang` rúng`, dseáng` já`ba` nícuim`bre Fidiée`, joba` joo` dsea` do nílitiñ. ⁸ Co` doñi` i` i ja` jmi`neáang` rúng`, joba` ja` mi` calicuñ`

Fidiéē, co' jíī' dsea` íb` dsea` lñññ̄ jaang` i'néē.
 9 Jogiü laco' nililí̄'naa' jial tíī 'neáaiñ̄ jneaa~aa', joba'
 Fidiéē casíññ̄ i Jóor' camíinḡ do fí̄ jmigüī la e laco'
 la'eáanḡ ír̄, cøøm` nilisëē'naa' cøō' Fidiéē latā. 10 Jo
 lajob lñnē'naa' jial tíī 'neáanḡ Fidiéē jneaa~aa'; dsñ̄
 jneaa~aa' ja` cajmi'neáanḡ'naa' dsea` do la'uñ̄, co'
 i'bre dsea` cajmi'neáaiñ̄ jneaa~aa' la'uñ̄, jo uiinḡ la-
 joba' casíññ̄ i Jóor' i cajunḡ fí̄ dsē crúū do e laco'
 ca'ínḡ dseē qui'iī.

11 Joba' fón'túū 'nú̄', dsea` rú̄'naa' i'neáan̄n̄
 eáanḡ, e laco' nicajmi'neáanḡ Fidiéē jneaa~aa', lajob
 cajo jneaa~aa' 'né̄ nijmi'neáanḡ'naa' dsea` rú̄'naa'.
 12 Dsñ̄' e já̄', jíī' jaanḡ dsea` ja` qui'ir̄ jmíī' nñññ̄
 Fidiéē dseánḡ lana, jo dsñ̄' song jmi'neáanḡ'naa'
 rú̄'naa', joba' seem' Fidiéē cøō' jneaa~aa' contøønḡ,
 jogui dsea` do jmi'neáam̄'bre jneaa~aa' laco'
 si'í̄. 13 Jo ne~baa' røø̄ e cøøm` seē'naa' cøō' Fidiéē
 jogui dsea` do cøøm` seeiñ̄'cøō' jneaa~aa' contøønḡ
 la'eáanḡ'cøō' Jmiguí̄ quiá'r̄ e nicangínḡ'naa'. 14 Jo
 co' jneā' dseánḡ'nicanē'baa', joba' cuóønḡ fē'eē' e
 já̄' e Tiquí'iī' Fidiéē casíññ̄ Jóor' Dsea` Jmáanḡ fí̄
 jmigüī la e laco' nileáiñ̄ dsea` jmigüī jeē' dseē
 quiáiñ̄. 15 Jogiü doñí̄' jíī' i jáb̄' lñññ̄' jogui fí̄'r̄ e já̄'ba'
 e Jesús lñññ̄' i Jóor' Fidiéē camíinḡ i caguéenḡ fí̄
 jmigüī la, joba' i dsea` i cøøm` seeiñ̄'cøō' Fidiéē,
 jogui Fidiéē cøøm` seeiñ̄'cøō' dsea` do cajo.

16 Jo co' lajob lññ̄, joba' dseánḡ'nicalinē'baa' jogui
 jáb̄' lñññ̄' cajo, e eáam̄'jmi'neáanḡ Fidiéē jneaa~aa'.
 Jogiü co' jáb̄' e dsea` do lñññ̄' jaanḡ i'néē qui'iī, joba'
 doñí̄' jíī' dsea` i seenḡ i jmi'neáanḡ'rúnḡ', seem'bre
 cøønḡ'cøō' Fidiéē jogui Fidiéē seem'bre cøønḡ'
 cøō' dsea` do cajo. 17 Jo co' nísitab̄'dsñ̄'naa' e
 jmi'neáam̄' Fidiéē jneaa~aa' laco' si'í̄, joba' jo' 'né̄
 jmó̄'naa' 'gó̄'naa' mi' nití̄' i' e niquidsí̄' Fidiéē i'
 quiá'r̄'jalé̄' dseē' quiá'r̄' dseē, co' laco'gui lñññ̄' Dsea'
 Jmáanḡ'ñia'r̄, lajob lññ̄' jneaa~aa' fí̄' jmigüī la cajo.
 18 Jo song seē'baa' e Fidiéē jmi'neáaiñ̄' jneaa~aa',
 joba' ja' 'gó̄'naa' fí̄' quinī' dsea` do mi' niquidsí̄' i'
 qui'iī. Jo co' dseánḡ'laco' si'ib̄' jmi'neáanḡ' dsea` do
 jneaa~aa', joba' jgiéem̄' e 'gó̄'naa' do. Jo song jíī'
 jneaa~aa' jáa' qui'iī' e 'gó̄'naa', dsñ̄' e jo lññ̄' uñ̄' quiá'r̄'
 jalé̄' dseē' e 'né̄ qui'baa'. Joba' song eáanḡ'lññ̄'naa' e
 'gó̄'naa', joba' ja' mi' calitā' dsñ̄'naa' e 'neáam̄' Fidiéē
 jneaa~aa' dseánḡ'laco' si'í̄.

19 Jo co' Fidiéē' dsea` la'uñ̄' cajmi'neáaiñ̄' jneaa~aa',
 joba' jmi'neáam̄'baa' dsea` rú̄'naa' jogui
 jmi'neáam̄'baa' Fidiéē cajo. 20 Jo song seenḡ'dsea` i
 jínḡ' e já̄'ba' 'neáaiñ̄' Fidiéē, jo dsñ̄' lajeē' jo tā' 'ní̄'
 níinḡ'jalé̄' dsea` rúm̄'jmóor̄, joba' i dsea` i lñññ̄'
 jaanḡ i adseaam̄. Co' song jaanḡ'dsea` ja' jmi'neáaiñ̄'
 dsea` rúiñ̄' i nñññ̄' contøønḡ, joba' ja' qui'ir̄' jmíī' ni-
 jmi'neáaiñ̄' Fidiéē, co' dsea` dogui ja' mi' cangáaiñ̄'
 jíī' coō' néē'. 21 Jo 'ñiab̄' Dsea` Jmáanḡ' cajíñ̄' e júū'
 quiá'r̄' Fidiéē e 'né̄ lñtī' na: "Doñí̄' jíī' dsea` i
 jmi'neáanḡ' Fidiéē, lajob 'né̄ jmi'neáaiñ̄' dsea` rúiñ̄'
 cajo."

Jial lñ̄'naa' e ja` ligøønḡ'naa' cøō' jalé̄' e 'lñ̄' e sea` fí̄
 jmigüī'

5 Jo doñí̄' jíī' 'ná̄' e dseánḡ' jáb̄' lñññ̄'naa' e Jesús
 lñññ̄' Dsea` Jmáanḡ' i casínḡ' Fidiéē fí̄' jmigüī la,
 joba' i dsea` i jgó̄' Fidiéē' lñññ̄'; cofa' jneaa~aa'
 jmi'neáam̄'baa' jalé̄' tiquí'iī, joba' la quié̄' tí̄
 jalé̄' rúm̄'baa' jmi'neáanḡ'naa' jóng. 2 Jo nítab̄'
 dsñ̄'naa' e dseánḡ' jmi'neáam̄'baa' jalé̄' dsea` i
 lñññ̄' jgó̄' Fidiéē' mi' jmi'neáam̄'baa' Fidiéē' 'ñia'r̄' jogui
 nñññ̄'baa' dseánḡ' laco' catínḡ' jalé̄' júū' 'né̄ lñtī'
 quiá'r̄'. 3 Jo song jmi'neáam̄'baa' Fidiéē, joba'
 nñññ̄'baa' e júū' quiá'r̄' do; jo o' júū' i' e jo fa' ja' qui'í̄'
 jmíī' nijmití̄'iī. 4 Jo jalé̄' dsea` i lñññ̄' jgó̄' Fidiéē,
 lñ̄'bre e ja` ligøøiñ̄'cøō' jalé̄' e 'lñ̄' e sea` fí̄' jmigüī.
 Jogiü la'eáanḡ' e jáb̄' lñññ̄'naa' e Jesús lñññ̄' Dsea`
 Jmáanḡ', joba' calí'baa' e ja` caligøønḡ'naa' cøō' jalé̄'
 e 'lñ̄' e sea` fí̄' jmigüī. 5 Jo jíī' i dsea` i já̄' lñññ̄' e Jesús
 lñññ̄' Jóor' Fidiéē, jíī' lñññ̄'binḡ' lñ̄' e ja` ligøønḡ'cøō' jalé̄'
 e 'lñ̄' e sea` fí̄' jmigüī.

Júū' e cacuø' Fidiéē' quiá'r̄' Jóor' Dsea` Jmáanḡ'

6 Jo i Jesús i lñññ̄' Fíī'naa' Dsea` Jmáanḡ', dsea` íb` i
 caguéenḡ' fí̄' jmigüī la jo cajgáaiñ̄' jmi' jogui catuyū'
 jmi'øøiñ̄' mi' cajuíñ̄' e laco' cuø' lī' quiá'r̄' jalé̄' tā'
 quiá'r̄' e cajajmér̄' fí̄' jmigüī la. Dsñ̄' o' jíī' e ca-
 jgáaiñ̄' jmi' do, co' 'né̄ laj̄' týb̄' colínḡ' e cajgáaiñ̄'
 jmíī' do coō'gui jmi'øøiñ̄' e catuyū' mi' cajuíñ̄'. Jo e
 Jmiguí̄ quiá'r̄' Fidiéē do tíī'nī' jogui cuø' júū' quiá'r̄'
 jalé̄' e jo, jogui jmanḡ' júū' jáb̄' cuø' e Jmiguí̄ quiá'r̄'
 Fidiéē' do. 7 Jo lññ̄' laco' 'nñ̄' iinḡ' e tíī'nī' do jogui cuø'
 júū' quiá'r̄' e jo: 8 jo ca'ínḡ' do Jmiguí̄ quiá'r̄' Fidiéē, jo
 ca'ínḡ'gui e cajgáanḡ' Dsea` Jmáanḡ' jmi' , jogui e
 ca'ínḡ'gui do e jmi'øønḡ' e catuyū' quiá'r̄' Dsea`
 Jmáanḡ' mi' cajuíñ̄', jo røøb̄' júū' quiá'r̄' laca'ínḡ' do.
 9 Jogiü jáb̄' lñññ̄'naa' lajíī' júū' e cuø' dsea` jmigüī'
 quiá'r̄' lajíī' e cangár̄', dsñ̄' e júū' e cuø'gui Fidiéē'
 eáanḡ'gui 'né̄ já̄' niliññ̄'naa', co' laniinḡ'gui lññ̄', dsñ̄co'
 Fidiéē' cuø' júū' uñ̄' quiá'r̄' Jóor' Dsea` Jmáam̄'. 10 Jo jíī'
 i já̄' lñññ̄' e júū' e cacuø' Fidiéē' quiá'r̄' Jóor', joba'
 dseánḡ' ím̄'bre e júū' jo car' ngocánḡ' dsñ̄ir̄'. Jogiü jíī' i
 ja' já̄' lñññ̄' lajíī' e júū' e cacuø' Fidiéē' do, joba' lññ̄'
 lafa' fí̄'r̄' e Fidiéē' lñññ̄'jaanḡ' i adseē', co' ja' já̄' lñññ̄'
 lajíī' júū' e cacuø' dsea` do uñ̄' quiá'r̄' Jóor' Dsea`
 Jmáanḡ'. 11 Jo e lab júū' e cacuø' Fidiéē' jneaa~aa' e
 cuøønḡ' seē'naa' cøønḡ'cøō'r̄' latā', jo e jo cacuø'r̄'
 jneaa~aa' la'eáanḡ'cøō' Jóor' Dsea` Jmáanḡ'. 12 Jo
 doñí̄' jíī' i seenḡ'cøønḡ'cøō' i Jóor' Fidiéē' do, joba'
 seem'bre cøønḡ'cøō' Fidiéē' latā', jogui jíī' i ja' seenḡ'
 cøønḡ'cøō' i Jóor' Fidiéē' do, joba' ja' seeiñ̄'cøønḡ'
 cøō' dsea` do latā' cajo.

Júū' lī' cadsénḡ' e lñ̄' Juan

13 Joba' jmo' o jalé̄' júū' e toq̄' fí̄' nī' jí̄' la e catínḡ'
 jalé̄' 'nñ̄' e laco' niliññ̄'naa' e seenḡ'naa' cøønḡ'cøō'
 Fidiéē' latā', 'ná̄' dsea` jáb̄' lñññ̄'naa' e Jesús dseánḡ'
 já̄' lñññ̄' Jóor' Fidiéē'.

¹⁴Jogui nitab~ dsi`naa' mít̄ liíng~ ee` mít̄'naa' Fidiée` e cóøng` cóo'~ lajíi'~ e iiñ~ 'ñia'r', joba' núu`bre júu` qui'ii'. ¹⁵Jo mi~ dseáng` níne~baa' røø` e jáb`~ núu` Fidiée` jalé` júu` qui'ii', lajoba' nít̄a~ dsi`naa' e dseáng` nícamít̄m`baa' lajíi'~ e nícamít̄'naa're do.

¹⁶Jo song jaang` dsea` nír` e jaang`gui dsea` rúiñ` éer` dsee~, jo song e dsee~ jo ja` jmóo` e 'naang` dsea` cóo'~ Fidiée` lata~, joba' 'nè` nimf'r` Fidiée` uiñ~ quiá`~ i dsea` ~i` e laco' nitáiñ` do e jo, jo lajoba' Fidiée` nicuór` e niliseem`biiñ` do cøøng` cóo'r` song e dsee~ e sea` quiá`~ dsea` do ja` líi` quiá`~ coo` dsee~ e jmóo` e 'naang` dsea` cóo'~ Fidiée` lata~. Dsø' e já~, seab` dsee~ cajo e jmóo` e 'naang` dsea` cóo'~ Fidiée` lata~, jo ja` fá`a e 'nè` mít̄'naa' Fidiée` uiñ~ quiá`~ e dsee~ jo. ¹⁷Dsø' jaléb` e ga` e jmóo` dsea~, dseeb` líi` fi` quini` Fidiée`; dsø' seab` e dsee~ do e ja` jmóo` e 'naang` dsea` cóo'~ Fidiée` lata~.

¹⁸Jo níne~baa' røø` e jaléng` dsea` i fé` e já`ba` Fidiéeb` dseáng` líiñg` Tiquiá'r~, joba' jo` beáng`gui dsee~ yaaiñ~, dsøco' 'ñia'~ i Jóo` Fidiée` dob nijmóo` ír` , jo lajoba' jo` dsiquiéeng` fií` i 'líng`^ cáaiñ` e ni-jmeáng`neiñ` ga`. <sup>19</sup>Jogui níne~baa' røø` e jóo` Fidiée` b` líi`#i, jogui lajíiñg` dsea` i ja` jíi`~ Fidiée` , fií` i 'lím`bing` quié` nifí` quiá'r`. <sup>20</sup>Jogui níne~bíi` cajo e nícagüém` i 'ñia'~ Jóo` Fidiée` do fi` jmigüi` la e laco` cacuø'r` jneaa~aa` e nilicuúing`naa` dseáng`~ i Fidiée`~ i já`~ do. Jo lana cøøm` níseq`naa` cóo'~ i Fidiée`~ i já`~ do jogui cóo'~ i Jóo` Dsea` Jmáang` do cajo. Jo íbing` líiñg` dseáng`~ i Fidiée`~ i já`~ do, jo la'eáang` cóo'~ íb` cajo ngíing`naa` e see`naa` cøøng` cóo'~ Fidiée` lata~. ²¹Joba' liúung`guí` 'nú`~, dsea` rú`naa` i lafa' jóo`o, jmeé` í` yaang`na`, jo ja` güüligøøng`na` e nijmiféng`-na` diée`~ i o` já`~.

Jo lajob nilíi`.

Jo lanab jíi`~ fé`~ ji` la'uui` quiá`~ Juan.

2 Juan

Jial 'neáang` dsea` rúiñ` la'eáang` e já` lñiñ` júu^ quiá`
Dsea` Jmáang`

¹ Jnea~ sii` Juan, jo lñiñ`n jaang` dsea` féng` i quie`
nifí jee` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, jo jmo`o e ji`
la e catíng` 'nú', dsea` i nícaguíng` Fidiée` e
ca'uíng`na` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`. Jo dseáng` la-
jam`ba' e 'neáang` jnea~ 'nú', jo o` jíi` jnea~ cajo, co'
lajob jaléng`gui dsea` i níca'íng` júu^ quiá` i Fidiée` i
já` do. <sup>2</sup> Jo dseáng` 'neáam`baa 'nú', co' seem` fi'
dsi`naa` e júu^ quiá` i Fidiée` i já` do, jo dseáng` con-
tøom` nilisea` e júu^ jo fi' dsi`naa'. <sup>3</sup> Jo mít`i` Tiquí`ii`
Fidiée` colíng`gui cóo` Jóor` Dsea` Jmáang` e ni-
jmigüeaiñ` 'nú' jogui e nilí fíi` lñiñ` 'nú' jogui e
nicuó'r` 'nú' jugui e júu^ røø. Jo jaléb` e na nicuó'r`
'nú', dsea` jáb` lñíng`na` júu^ quiá` i Fidiée` i já` do
jogui jmi`neáam`bi rúng`na` cajo.

⁴ Jo eáam` calí'iáang` dsii` mi` calicuíng` rú`naa`
cóo` coo` tú` míng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i
neáang` fi` na e seem`bir cøøng` cóo` júu^ quiá` i
Fidiée` i já` do, co' lajob júu^ e 'né` liti` e ni-
ca'íng`naa` quiá` dsea` do. ⁵ Jo lana fíi`gui 'nú',
dsea` rú`uu', e 'né` nijmi`neáam`ba` dsea` rú`naa'. Jo
lajaléb` e júu^ e jmo`o na quiá`na` ja` lñí` coo` júu^ e
'né` liti` e 'mít', co' e job cajo e ca'íng`naa` latí` mi`
uiing` do. <sup>6</sup> Jo song see`naa` e jmi`neáam`baa` Fidiée`
cóo`gui jaléng` dsea` rú`naa`, lajoba` níut`naa` jalé`
júu^ e 'né` liti` quiá` Fidiée`. Jo e lab e júu^ e 'né` liti` e
canú`naa` latí` mi` uiing` do e quiá` nilisee`naa` e
jmi`neáam`baa` Fidiée` cóo`gui jaléng` dsea` rú`naa`.

Jial lñíng` dsea` i ngí` ta` jmigóo`

⁷ Jo fíi`i` 'nú` cajo e fíi`m` dsea` ngí` ta` fé` e o` já` e
cagüéng` Fíi`haa` Dsea` Jmáang` fi` jmigüí` la e lñiñ`
jaang` dsea` jmigüí` . Jo jaléng` i dsea` íb` ngí` ta`
jmigóo` jogui 'ní` níim`bre Dsea` Jmáang` cajo. ⁸ Jo ñi-
ning` áa`na` jo ja` güiligøøng`na` quiá` i jmigóo` do, co'
song lajo, joba` ja` uiing` nilisea` lajíi` ta` quiá`na`. Jo
ñiing` áa`na` cajo jie` mít tø`na` lajíi` guiée` quiá`na` e
nisi`i` Fidiée` e nicuó'r` 'nú', dsea` lñíng`na` dsea`
quiá`r` . ⁹ Jo doñí` ii` dsea` i ja` níut` o`gui seeiñ` cøøng`
cóo` jalé` júu^ e e` Dsea` Jmáang`, joba` i dsea` í` ja`
seeiñ` cøøng` cóo` Fidiée`; jo dsø` i dsea`gui i seeng`
cøøng` cóo` e júu^ e e` Dsea` Jmáang` do, joba`
seem`bre cøøng` cóo` Tiquí`ii` Fidiée` colíng`gui
cóo` i Jóor` dsea` do. <sup>10</sup> Jo song ii` dsea` jalíng` i iing`
ni`é` 'nú` júu^ e ja` cøøng` cóo` e júu^ quiá` Dsea`
Jmáang` do, joba` ja` níi`lín`na`re fi` sinéut` quiá`na`
o`gui føng`na`re, <sup>11</sup> dsøco` song ca'íng`na`re, joba` lñí`
lafa` røøb` cøøng`na` cóo`r` jogui cóo`jalé` e jmør`
do.

Júu^ li` cadséng` quiá` Juan

¹² Jo jmiguiut`bi sea` jalé` e 'né` níff`i` 'nú` lñí` ja` 'goo`
tí` dsii` e níjméel`e jalé` e jo fi` ní` ji` la; co` eáang`gui
iin` e níi`baa ni`ee`e 'nú` fi` na e lacø` cuøøng`
si`naa` dseáng` quini`naa` lana, jo lajoba` níli`iáang`
dsi`naa` dseáng` lacø` si`í`.

¹³ Jo jaléng` dsea` i nícaguíng` Fidiée` i lñíng` dsea`
quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fi` la guiéiñ` júu^
guicóo` quiá`na`, dsea` neáang`na` fi` na.

Jo lanab jíi` fé` ji` e catí` tú` quiá` Juan.

3 Juan

Júu^ e catíng^ jaang` dseañt^ i sii^ Gayo

¹ Jnea^ sii^ Juan, jo lín^ jaang` dsea` féng^ i quie^ nifí jee^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^, jo jmo^ o e ji^ la e catíng^ 'n^, Gayo, jaang` dseañt^ rún^ n i^ 'neáan^ n eáang^.

² 'N^ Gayo lín^ jaang` dsea` rún^ n i^ 'neáan^ n eáang^, jo mít^ Fidiée^ e guiú^ bi^ nidsjíeé^ quíi^ l^ i^ la-jíi^ fí^ nísin^ cój^ Dsea` Jmáang^, jogui^ e guiúm^ ba^ contøøng^ cajo. <sup>3</sup> Jo eáam^ l^ iáang^ dsii^ mi^ güiliing^ tu^ i^ l^ iing^ dsea` rú^ naa^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^ fí^ la e jma^ r^ jnea^ júu^ e sim^ ba^ fí^ guiú^ cój^ Dsea` Jmáang^ jogui^ e seem^ ba^ cøøng^ cój^ e júu^ quiá^ i^ Fidiée^ i^ já^ do. <sup>4</sup> Jo ja^ sea^ quié^ e e iáang^ guí dsii^ la-co^ guí e iáang^ dsii^ mi^ lñii^ e dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^ i^ l^ iing^ lafa^ jóo^ o seem^ bre cøøng^ cój^ e júu^ quiá^ i^ Fidiée^ i^ já^ do.

⁵ Jo fí^ guí^ 'n^, rú^ u i^ 'neáan^ n eáang^, iáam^ dsii^ e guiú^ ee^ e jmícój^ jaléng^ dsea` rú^ naa^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^, jo ja^ e l^ i^ e i^ dsea` i^ cajmícój^ do ja^ mi^ cuíin^ re jéeng^ guí. ⁶ Jo mi^ cagüiliing^ i^ dsea` do fí^ jee^ jaléng^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^ fí^ la, ni- casñiñ^ jial tñi^ 'neáang^ 'n^ dsea` do mi^ cajmícój^ re. Joba^ fí^ 'n^, jgiée^ o^ e jmícój^ bire cój^ jalé^ e 'né^ quiá^ e laco^ cuóøng^ ning^ guír ta^ guia^ júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^, co^ lajob iáang^ dsí^ Fidiée^. <sup>7</sup> Jo jaléng^ i^ dsea` i^, huíim^ nícangír^ e jmóor^ ta^ guia^ júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^, jo ja^ mi^ camir^ fa^ e dsea` i^ ja^ cuíng^ Dsea` Jmáang^ nijmícój^ quiá^ r^ . <sup>8</sup> Joba^ jneaa^ aa^, dsea` l^ i^ i^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^, 'né^ nijmícój^ baa^ i^ dsea` i^ guia^ júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^ do e laco^ conrøø^ niníi^ guí^ júu^ quiá^ Fidiée^ i^ já^ do.

Jalé^ e ga^ e cajmée^ Diótrefes

⁹ Jnea^ nícajmée^ e cøj^ ji^ e catíng^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^ i^ seeng^ fí^ na, dsu^ i^ dseañt^ i^ sii^ Diótrefes do jnñim^ bre quié^ e jo ja^ iñ^ jalé^ e júu^ quié^ do, co^ 'ñia^ bre iiñ^ cár^ nifí quiá^ jaléng^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^ i^ neáang^ fí^ na. ¹⁰ Joba^ mi^ niguíeng^ jnea^ fí^ na, nifí^ baa^ i^ Diótrefes do fí^ quin^ na^ jial i^ jmóor^ lajo, co^ ngí^ ta^ quié^ júu^ ga^ jogui^ júu^ adsee^ e éeiñ^ jnea^. Jo o^ jíi^ e jo e jmóor^ cajo, co^ ja^ iñ^ jaléng^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^ i^ dsilíng^ dsí^ ee^ ír^ fí^ quiá^ r^ , jogui^ jnñim^ bir quiá^ jaléng^ dsea` i^ iing^ jmé^ lajo, jogui^ óøm^ bre conguia^ fí^ jee^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^ jaléng^ i^ dsea` i^ jmoo^ lajo.

¹¹ Dsea` rún^ n i^ 'neáan^ n eáang^, ja^ jmoo^ laco^ jmoo^ i^ dsea` ga^ do, dsu^ jmee^ laco^ jmoo^ jaang^ dsea` guiúng^ . Co^ jaléng^ dsea` i^ jmoo^ lajíi^ e guiú^ , joba^ dsea` quiá^ Fidiéeb^ lñiñ^ ; dsu^ jaléng^ guí dsea` i^ jmoo^ e ga^ , joba^ dsea` i^ ja^ mi^ calicuñiñ^ Fidiée^ .

¹² Jo lajíiñ^ dsea` fé^ r^ guí^ ui^ quiá^ i^ dseañt^ i^ sii^ Demetrio do, jo la quié^ guí jalé^ e jmóor^ do fé^ guí^ ui^ quiá^ r^ . Jogui^ lajíib^ jnea^ fí^ naa^ guí^ ui^ quiá^ i^ dsea` i^ cajo, jogui^ 'n^ ñí^ ba^ e jmang^ júu^ jáb^ fí^ naa^ contøøng^ .

Júu^ l^ i^ cadséng^ quiá^ Juan

¹³ Jo jmiguiub^ jalé^ e sea^ e 'né^ nifí^ 'n^, dsu^ ja^ 'ga^ l^ i^ dsii^ e jalé^ e jo nitóo^ o fí^ ni^ ji^ , ¹⁴ dsu^ co^ la-jmináb^ ni^ iin^ n máan^ n 'n^ , jo jogui^ ba^ nisí^ naa^ jalé^ júu^ quí^ i^ dseáng^ quini^ naa^ lana.

¹⁵ Jo güiliiseem^ ba^ jugui^ júu^ røø^ . Jo guicój^ ba^ jíng^ jaléng^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^ i^ cuíng^ na^ fí^ la. Jogui^ guicóob^ lajaleng^ dsea` rú^ uu^ i^ cuíng^ naa^ fí^ na e fá^ jnea^ .

Jo lanab jíi^ fí^ ji^ e catí^ 'n^ quiá^ Juan.

Judas

Júu^ guicóo'ˇ e catting^- dsea` quiá'- Dsea` Jmáang-

1 Jo jnea~ sii` Judas, jogui lín' n jaang` dsea` ngáang` cój~ Tiáa~, jogui lajíi~ e iing~ Fíi`naa` Dsea` Jmáang` jmóo`o. Jo jmo`o e ji` la e catíng` jaléng` 'nú', dsea` i nicató` Tiquíi` Fidiée` e laco` ni'uíng`na` dsea` quiá'r~, jo Fidiée`bing` i`neáang` 'nú` jogui Fíi`naa` Dsea` Jmáang`bing` ijmóo` 'nú` cajo. <sup>2</sup>Jo fíi`i` 'nú` lana e ni`íng`na` lalíng` e fíi` líng` Fidiée` 'nú` jogui e nicuó'r` 'nú` e seeng`na` juguiá` júu` røø` jogui e jmi`neáaiñ` 'nú` cajo.

E~ uiing~ e calít~ e ji` la
(2 Pedro 2:1-7)

(2 Pedro 2:1-7)

³ Dsea` rú`naa' dsea` quiá`- Dsea` Jmáang-, eáang` nicalíiñ`n e njíméé`e ji` e catfíng`naa' lí` fé` cuaiñ` quiá`- e júu` quiá`- jial nicaláang`naa' jee` jalé` dsee` qui`ii`; jo dsu` lanaguí nicalíiñ`i e dseáng`- la guíim` 'né` njímée`e ji` quií`na' lí` fí` fí` 'nú` e dseáng`- ni-jmíiúung`na' e cuó` óo`na' e jmí`ø`na' e júu` quiá`- Dsea` Jmáang` e nícacuø` Fidiée` jaléng` dsea` quiá`r` latí` mi` uiing`. <sup>4</sup> Co` i líng` dsea` i jmigóo` nícaquíiñ` jee` 'nú` lí` laco` la fé` fí` ni` ji` quiá`- Fidiée` latí` mi` uiing` lí` fé` e nístííng` jaléng` i dsea` la`f` e nidsilíiñ` fí` lí` 'lí`; jo jaléng` i dsea` í eáam` éer` ga` co` jmí`oo`r` jial tíi` guiúng` Fidiée` e laco` jmóor` lí` doñí` ee` 'lí` lí` dsíir`, joguì cajo ja` jmí`gór` Fí`naa' Dsea` Jmáang`, jo jíi` dsea` íb` i quie` nifi` qui` jneaa`aa`.

⁵ Jo niñib^h ^ná^h jial calf⁻ malif[~], jo dsu^h lana iin[~]n ni-jmiguién^h n óo^hna^h calé^h catú^h e doñi^h fa' caleáam^h Fíi-naa^h Fidiée^h jaléng^h dsea^h Israel e fíi^h Egipto do, jo dsu^h mi^h cangf^h jo, jaléng^h i^h dsea^h i^h ja^h calinéu^h júu^h quiá'r^h ie^h jo dseáng^h ca'lím^h breiñ^h do conguia^h. ⁶ Jo la-job calf⁻ cajo cój^h jaléng^h ángeles i^h ja^h caguá^h fa' ca-jmíeer^h ta^h quiá'r^h laco^h si^h l^h lajíi^h l^h catéiiñ^h, jo dsu^h fíi^h li^h nutb^h sób^h caseáang^h Fidiée^h jaléng^h i^h, jogui fíi^h job nijér^h e 'ñúuiñ^h cój^h ñí^h cadena cartí^h mi^h nití^h i^h e nitídsí^h i^h quiá'r^h cuaiñ^h quiá'r^h lajíi^h e dsee^h e ca'éer^h do. ⁷ Jogui l^h laco^h ja^h calinéu^h i^h ángeles na, lajob cajo cajmée^h jaléng^h dsea^h seeng^h fíi^h Sodoma cój^h güi fíi^h Gomorra cój^h güi fíi^h jalé^h fíi^h e née^h lacúng^h lajiing^h; jo jaléng^h i^h dsea^h i^h cajmíeer^h jalé^h e 'li^h cój^h dseañu^h jogui cój^h dseamf^h i^h o^h quiá'r^h, jogui cajmée^h bre cajo jalé^h e 'li^h e jíe^h güi e l^h dsíi^h ngúu^h táaiñ^h fíi^h jmigüi^h la. Jo uií^h e lajob cajmée^h jaléng^h i^h dsea^h i^h, joba^h cacár-iihuí^h e cacáaiñ^h fíi^h ni^h ji^h e ja^h tóo^h jmíi^h yu^h. Jo e jo ca-jmíeer^h Fidiée^h e laco^h nililí^h jaléng^h dsea^h i^h jalíing^h

cøøng`guì quiá`- jial laniing- 'né- nijmi'gó` dsea`
Fidiéé`.

⁸ Jo lít' la lít' jalé" e 'lít' e cajmée` jaléng" i dsea` na,
lajob lít' cajo jalé" e jmoo` jaléng" i dsea` i jmoo` ta~
jmigoo` do, co' lít' tif` dsíir` fé'r` jalé" e nír` lafa` mi~
qui~, jo dsu` o' jál` jalé" e fé'r` do; jogui jmi` ling`
yaaiñ~ cōo` jalé" e tif` dsíir` jmoo` fí` ngúu` táaiñ~,
jogui gab` fé'r` quiá` jaléng" i güeang` quiá` Fidiée` i
seeng` fí` níff~. ⁹Jogui i fii` féng` quiá` jaléng` ángeles
quiá` Fidiée` i sii` Yé` do, doñi` fa' eáang` 'göiñ` jogui
sea` bì` quiá'r~, jo dsu` ja` cajmér` fa' cabíiñ` i fii` i
'ling` do cōo` júu` 'lít` mi` catíñ` ngúu` táang` Moi~,
co' jíi` júu` laba` casf` reñi` do: "Fíi` Fidiée` dsea` ni~
gaiñ` quiú`!" ¹⁰ Jo jaléng" i dsea` i jmoo` ta~ jmigoo` do
lít` jmine'r` lajíi`~ e ja` ní` bre; jo dsu` jalé` e nír` lít` fé'r`
jial lít` yaam` bre lít` laco` lít` ling` jaléng` jó~, co'
jaléng` lít` ja` fí` dsíir` re'; jo dsu` cōo` jalé` e fé` jaléng` i
dsea` do, cōo`~ e job nídsijéeng` yaaiñ` fí` lít` 'lít` car`
nqonq` jmi`.

¹¹ Jo e ngí~ ffí^ jaléng" i dsea` i jmigóo` do, co' ni-
casíng" yaaiñ~ ffí^ ga` lfí^ laco' cajmée` jaang` dseañú` i
calísí` Caín ie~ malí" do, jogui laco' cajmée` jaang` i
calísí` Balaam i cajmée` lfí^ doñí` ee` e ja` dseeng` e lfí^
laco' calífí` cuu". Jo jaléng" i dsea` i jmigóo` do nids-
ingffíññ` lfí^ laco' cangongffíng` jaang` dsea` i calísí` Coré
ie~ malí" do, co' i dsea` fí` ja` cajmér` néu'r` júu` quiá"-
Fidiée". ¹² Jogui jaléng" i dsea` i jmigóo` do jmí` lfí^ bre
ffí` lfí` jmoo` 'nú` jmíññ` lfí` seáng` rúng` na` e có` na` fí`-
na` colíng". Co` lfí^ tfí` dsíir` e teáaiññ` ta` jmi`iáang`
dsíir` e ffí` gø'r`, jogui ja` ee` jmí`gór` jjíññ` capí` lajee` e
jmoo` 'nú` e jmíññ` do. Jogui i dsea` i jmigóo` do lfíññ`
lafa` dsea` i ní` jo'se` i eáang` guí jmoo` fí` 'ñia` e lafa'
nijmér` fí` jo'se` quiá'r`; jogui lfíññ` cajo lfí^ laco` lfí` jníññ`
e dsiguíng` cóo` guí lajo, jo jjíññ` ja` tuu` jmíññ`; osi lfíññ`
lafa` 'ma` ofíññ` e ja` cuo` ofíññ` mi` nití` jjíññ` quiá". Jo co` la-
job lfíññ` guí i dsea` do, joba` lana lfíññ` lafa` 'ma` ofíññ` e
nicagüítøø` catí` jmó` quiá", jo ninée` guiú` e nid-
sitóo` fí` ni` jt` e ja` tóo` jmíññ` yú". ¹³ Jogui jaléng" i
dsea` i jmigóo` do lfíññ` la lfí` ja` e róo` fí` 'ni` jmíññ`
mi` ffí` guí teá` , co` jnéeng` jøø`baa`jalé` e ga` e
jmóor`. Jogui lfíññ` cajo lafa` néu` i nica`íng` lajjíññ` éé`
quiá", jogui lana niteáaiññ` fí` e nidsilíññ` fí` lfí` nñu` só`
car` nqonqí` jmíññ`.

¹⁴ Jo i dsea` i calisí` Enoc i caliséng` ie~ malii~ do mi~ catí` guié~ 'lé' dsea` mi~ cangf e cajmeáang` Fidiée` i Adán do, jo i Enoc do café'r` cuaiñ~ quiá` Fidiée` e éeiñ` jaléng` i dsea` ijmigoo` do mi~ cajíng` lala: "Ni- camám`baa Fii`naa` e ni jáar` cógo` i 'leáang` ángeles quiá`r` <sup>15</sup> e niquidisr` í` quiá` lajaang` lajaang` dsea`

jmigüí joguì mifing` nicuó'r` iihuíjaléng` dsea` soo` dsíi` uii` quiá` jalé` e ga` e nícajméer` joguì uii` quiá` jalé` juu` li` e nícafé'r` uii` quiá` Fidiée`." ¹⁶ Jo jaléng` i dsea` soo` dsíi` do contøøm` jmóor` ta` jifing` cóo` dsea` rúiñ` , joguì jmóor` ta` éeng` jaléng` i cajo, joguì li` jmitir` lajíi` e li` dsíi` ngúu` tám`bre. Jo eáam` jmícøøng` yaaiñ` joguì fé'r` jalé` juu` róo` e laco` li'r` cöøiñ` dsíi` dsea` rúiñ` , jo lajoba` li'r` jalé` e iiñ` quiá` i dsea` rúiñ` do.

Júu` ff` 'goo` e catfing` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`

¹⁷ Jo dsu' ffi` guíi` 'nú', dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` , e téé` óo'na` lajíi` e júu` e nícafé` jaléng` i dsea` i sifing` Fíi`naa` Dsea` Jmáang` cuaiñ` quiá'r` <sup>18</sup> ie` mi` casfr` 'nú' lala: "Mi` tí` li` ni` jaquiéeng` e ni'iing` jmigüí nigüeám` dsea` i nijmine` jalé` e güeang` quiá` Fidiée` , jo li`^ nijmitir` lajíi` e 'li`^ e li` dsíi` yaam`bre." ¹⁹ Jo jaléng` i dsea` la'ib` jmóor` ta` 'naang` dsea` quiá` rúiñ` , joguì caniing` jmóor` lajíi` e li` dsíi` ngúu` tám`bre, joguì ja` seeng` Jmiguí quiá` Fidiée` cóo'r` cajo.

²⁰ Joba` ffi` guíi` 'nú', dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i iin`n eáang` , e cuóø`gui` bñ` rúng`na` e laco` nidsicuáng`gui` quií`na` cóo` júu` quiá` Dsea` Jmáang` li`^ lajíi` e fi` güeang`^ li`^ niteáang`na` cóo'r` . Joguì féeng`na` Fidiée` la'eáang` cóo` Jmiguí quiá'r` .

²¹ Joguì contøøng` jmiguéng` óo'na` jial tí` 'neáang` Fidiée` jneaa`aa` joguì jeeng`na` e nití` e miit` e níiñ`na` quiá` Fíi`naa` Dsea` Jmáang` e niliseeng`na`

cøøng` cóo` Fidiée` lata` uii` e ffi` li`iñ` jneaa`aa`. ²² Joguì jmee`na` úung` e laco` ningáng` jaléng` dsea` ja`guì mi` ngáng` røø` laco` si`í` júu` quiá` Dsea` Jmáang` . ²³ Joguì jmícóo`na` cajo jaléng` dsea` e laco` nileáiñ` jee` jalé` dsee` quiá'r` , jo lajoba` ja` nidsilíñ` fi` li`^ 'li`^ ff` li` cóo` ji` e ja` tóo` jmiit` yu` . Joguì jmee`na` ffi` li`ing`na` jaléng` dsea` cajo, jo dsu` 'né` ñiim` óo`na` jie` mi` sín`yaang`na` fi` ga` li` teáang` jaléng` i dsea` i jmigóo` do, joguì jie` mi` jmée`na` e jmeáang`na` ta` jalé` si`r` , co` ji`gi` cartí` jalé` e jo 'li`^ uii` e jmóor` jalé` e ja` dseeng` .

Júu` li` cadséng` quiá` e jmiféng` dsea` Fidiée`

²⁴ Jo dsu` jaam` Fidiée` i seeng` , joguì íb` i nícaleáang` jneaa`aa` jee` jalé` dsee` quií`i` , joguì íb` i jmóo` i` jneaa`aa` cajo e laco` ja` nijú`na` fi` ni` dsee` , co` eáam`'góiñ` , jo jmóor` lajo` e laco` nigüéiñ` jneaa`aa` fi` quinir` e ja` si`ling`na` cóo` jíi`^ coo` dsee` . Joba` eáang` iáang` dsi`naa` mi` nití` fi` li`^ jlo`^ niiñ` fi` ñif` quiá'r` . ²⁵ Jo jíi`^ íb` dsea` catfing` níjmiféng` dsea` , co` jíi`^ íb` dsea` li`ing` Fíi`naa` dsea` féng` dsea` ñiing` fi` la'ung` , joguì dsea` íb` dsea` cuóøng` li` jmér` li`^ doñí` ee` , joguì jíi`^ íb` dsea` óo`ta` e quiør` ta` fi` la'ung` la'eáang` cóo` Fíi`naa` Dsea` Jmáang` , jo lajøb jmóor` lajíi`^ nú`^gui` e nitíroq` jmigüí` , joguì lajøb jmóor` lana joguì ti` li`^ dsé`gui` cajo li`^ dseáng` car` ngongff` jmiit` . Jo lajøb nilí` .

Jo lanab jíi`^ fé` ji` quiá` Judas.

Apocalipsis

1 Jalé' júu^ e fé' e fí^ ni^ ji^ la lít^ júu^ e cacuó^ Fíi^- naa' Dsea` Jmáang^ e ca'íñ^ quiá^ Fidiée^ e ja^ mi^ cajmijnéeng^ dsea` do lami^ jeeng^ guí. Jo Fidiée^ cacuó^ r^ dsea` do jalé^ e júu^ la e laco^ ni^ el^ dsea` do jaléng^ dsea` quiá^ r^ e^ jalé^ e nidsijée^ lajee^ la- jmináb^ ji^ fí^ jmigü^ la. Jo Dsea` Jmáang^ casíñ^ jaang^ ángel quiá^ r^ e laco^ cajméei^ do júu^ fí^ quini^ jaang^ dsea` quiá^ r^ i sii^ Juan. **2** Jo i^ dsea` i^ guí guiar^ jalé^ e júu^ quiá^ Fidiée^ do jee^ jaléng^ dsea` jmigü^ cuaiñ^ quiá^ jalé^ e cangár^ do lafa^ mi^ quir^, jogui tíib^ nir^ cajo lajíl^ e júu^ e cacuó^ Fidiée^ e caliti^ la'eáang^ cogo^ Dsea` Jmáang^.

3 Jo jugui^ o^ quiá^ i^ dsea` i^ jalé^ e júu^ la jogui^ jugui^ o^ cajo quiá^ jaléng^ i^ dsea` i^ jmoo^ néu^ mi^ núur^ jalé^ e júu^ e sili^ e fí^ ni^ ji^ la, co^ jalé^ e júu^ la lít^ júu^ e jáa^ quiá^ 'ñiab^ Fidiée^, dsu^ nijaquíeem^ e jmi^ e niliti^ lajíl^ e júu^ e fé^ e fí^ ni^ ji^ la.

Júu^ e cajme^ Juan e catíng^ laji^ guié^ 'lé^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^

4 Jnea^ sii^ Juan, jo jmo^ o^ e ji^ la e catíng^ laji^ guié^ 'lé^ dsea` rú^ naa' dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^ i^ neáang^ fí^ l^ se^ Asia. Íng^ na^ güea^ quiá^ Fidiée^ jogui^ güiliseeng^ na^ jugui^ júu^ rø^ la'eáang^ cogo^ dsea` do, co^ lajíl^ ib^ dsea` i^ seeng^ lajíl^ lati^ mi^ uiing^ jogui^ lati^ lana jogui^ i^ nijáa^ tu^ calé^ catú^. Jogui^ lajobi^ cajo iim^ ba^ güea^ quiá^ laji^ guiáng^ jmigü^ i^ seeng^ fí^ quini^ l^ l^ ée^ laniing^ fí^ l^ guing^ Fidiée^ qui^ r^ ta^. **5** Jogui^ cajo iim^ ba^ güea^ quiá^ Dsea` Jmáang^, co^ ib^ dsea` i^ dseáng^ tíi^ ni^ rø^ jalé^ e júu^ la, jogui^ i^ b^ dsea` i^ la'ui^ cajíl^ tu^ jee^ jaléng^ l^, jogui^ ib^ dsea` niing^ i^ qui^ nifí^ jee^ jaléng^ dsea` i^ óo^ ta^ i^ seeng^ fí^ la'ung^ fí^ jmigü^ . Jogui^ cajo ib^ i^ eáang^ 'neáang^ jneaa^ aa^, jogui^ cajáng^ 'ñia^ r^ e cajúi^ e laco^ caleáai^ jneaa^ aa^ jee^ jalé^ dsee^ qui^ ii^ la'eáang^ cogo^ e jmi^ Øøiñ^ e catu^ do. **6** Jogui^ nícajméer^ e jaléng^ jneaa^ aa^, dsea` lít^ naa' dsea` quiá^ r^, níl^ naa' co^ 'lé^ dsea` i^ lít^ ng^ lafa^ jmidsea` i^ jmoo^ lajíl^ e iing^ Tiquiá^ r^ Fidiée^ . Jo majmi^ goo^ baa^ jogui^ ma- jmifém^ baa^ dsea` do, co^ ib^ dsea` i^ eáang^ 'gøng^ jogui^ i^ güeang^ car^ ngong^ jmii^ ! Jo lajob^ nil^ .

7 ijØø^ na^ jogui^ qui^ na^ cuente!

Dob nijáa^ Dsea` Jmáang^ fí^ jee^ cabøø^ jnii^, jo lajíl^ m^ dsea` niníñ^ dsea` do, jo ji^ guí jaléng^ i^ dsea` i^ lít^ ee^ ca'íeei^ dsea` do niníng^ neiñ^; jo ie^ job mi^ niquí^ jogui^ nilijíl^ dsí^ jaléng^ dsea` i^ seeng^ latøøng^ fí^ jmigü^ uí^ dsea` do, jo e jáb^ e jo. Jo lajob^ nil^ .

8 Jo lalab jíng^ Fíi^ naa' Fidiée^ : "Jneab^ i^ la'ui^ do jogui^ jnea^ b^ i^ l^ cadséng^ do cajo, co^ jneab^ Fidiée^ i^ 'gøng^ i^ quí^ jmii^ jmé^ l^ doñi^ ee^, jogui^ jnea^ b^ ca- jø^ i^ seeng^ lajíl^ lati^ mi^ uiing^ jogui^ lati^ lana jogui^ i^ nijáa^ tu^ calé^ catú^ ."

Mi^ cangá^ Juan jial tíi^ jlo^ jnéeng^ Dsea` Jmáang^

9 Jnea^ sii^ Juan, jogui^ la'ó^ rú^ baa^ lít^ naa^ uí^ e níl^ naa^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^ . Jo røøb^ fíng^ naa^ iihu^ fí^ dsu^ uí^ e lít^ naa^ dsea` quiá^ dsea` do, jogui^ røøb^ cajo catí^ naa^ e qui^ Fidiée^ nifí^ qui^ i^ i^, jogui^ røøb^ jmoo^ naa^ té^ naa^ cogo^ jalé^ iihu^ e ds- ing^ fíng^ naa^ do. Jo uí^ e guiaa^ júu^ quiá^ Fidiée^ e caliti^ la'eáang^ cogo^ Dsea` Jmáang^, joba^ casíng^ dsea` do jnea^ fí^ co^ guóo^ uó^ ji^ e sii^ Patmos e née^ fí^ ni^ jmiñi^ . **10** Jo cangojée^ e lajee^ e jmii^ domi- ing^ e jmiféng^ dsea` Fidiée^ cajá^ a^ jee^ jmigü^ quiá^ dsea` do jo canú^ u l^ calúu^ u co^ luu^ e fé^ teá^ eáang^ l^ l^ laco^ mi^ jj^ co^ lúu^ trompé^, jo lalab ca- jíng^ s^ jnea^ :

11 —Jo fí^ t^ 'nø^ Juan, e nijmée^ fí^ co^ ni^ ji^ lajalé^ e móo^ la jmii^ na, jo mi^ ning^ jo, nisñi^ jalé^ e ji^ jo quiá^ laji^ guié^ 'lé^ dsea` quié^ e i^ neáang^ fí^ e fí^ e sii^ Éfeso, jogui^ e fí^ e sii^ Esmirna, jogui^ e fí^ e sii^ Pérg- amo, jogui^ e fí^ e sii^ Tiatira, jogui^ e fí^ e sii^ Sardis, jogui^ e fí^ e sii^ Filadelfia, jogui^ e fí^ e sii^ Laodicea; jo laji^ guié^ e fí^ na née^ fí^ l^ se^ Asia.

12 Jo mi^ cang^ e canú^ u e luu^ do, joba^ cajíl^ i^ nii^ l^ calúu^ u e laco^ nicaq^ cuente i^ guí i^ tó^ jnea^ do; jo job mi^ camó^ o^ guié^ candeléer^ e ji^ e lít^ cogo^ layaang^ cunée^ . **13** Jo jeeng^ e guié^ candeléer^ e ji^ do camán^ n jaang^ i^ jneeng^ dseáng^ laco^ jaang^ dsea` jmigü^ i^ qui^ co^ 'mi^ e cuee^ e tíi^ cartí^ uii^ tìir^ , jogui^ 'ñáu^ n^ dsí^ co^ e lít^ cogo^ layaang^ cunée^ , **14** jogui^ tee^ jñuguir^ l^ laco^ tee^ 'moo^ osi joo^ é, jogui^ jminí^ l^ lafa^ sóng^ ji^ , **15** jogui^ tìir^ l^ dseáng^ lafa^ co^ 'ñi^ e sii^ bronce e dseáng^ jíng^ ji^ lafa^ mi^ i^ fí^ ni^ ji^ , jogui^ júu^ quiá^ r^ n^ l^ laco^ jj^ co^ lóo^ e fé^ eáang^ . **16** Jogui^ e fí^ jaguór^ dséé^ do teáang^ guiáng^ n^ , jogui^ fí^ mo'oor^ güi^ fí^ co^ nisñ^ e dsíng^ 'mé^ laji^ tú^ taang^ . Jogui^ nir^ dseáng^ jíng^ ji^ l^ laco^ jneeng^ iee^ mi^ iiñ^ guieñ^ joo^ .

17 Jo mi^ camán^ n i^ dsea` do, joba^ dseáng^ caquím^ baa^ fí^ uii^ tìir^ lafa^ jaang^ l^ . Jo dsu^ ír^ caquidsir^ guóor^ dséé^ fí^ yú^ moguui^ jo casf^ r^ jnea^ lala:

—Ja^ fóøen^ jj^ co^ ; co^ jneab^ dsea` i^ la'ui^ jogui^ jnea^ b^ dsea` i^ t^ l^ cadséng^ do cajo, **18** jo jnea^ b^ cajo

í dsea` i seeng` lana; jogui e já`-ba' e cajún`n cateá`, dsu` cajib`túu calé` catú`, jo dsu` car` ngongf` jmiif` seen` náang; jogui jneab` dsea` quiée` joñi` quiá`-mó` jogui joñi` quiá` fí` lí`-lif` cajo. <sup>19</sup>Joba` lana nijmée` fí` ni`-ji` lajíi` e nicañi` jogui jalé` e móo`-jmiif` na cóo`-gui` jalé` e nimó`-gui` cøøng`gui. <sup>20</sup>Jo labal guóng` i guíañg` náu` i nicañin` fí` jaguoo`o dsée` la, jogui labal guóng` cajo lají` guié` candeléer` e ji` e líi` cóo`-layaang` cunée` do: i guíañg` náu` do guóng` quiá`-jaléng` dsea` i quié` nif` quiá` dsea` quié`e i seeng` fí` lají` guié` fí` e née` fí` lí`-se` Asia, jogui lacoo` e candeléer` e ti`-guié` do guóng` i guié`-lé` dsea` quié`e i seeng` fí` lacoo` e fí` jo.

Júu` e catíng` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` i neáang` fí` Éfeso

2 ²'Jo fíi`-guíi` 'nú` Juan, e nijmée`- coo`-ji` e catíng` i dsea` i quié` nif` quiá`- dsea` quié`e i neáang` fí` fíi` Éfeso, jo labal jmée`-: "Lalab jíng` i dsea` i teáang`- lají` guíañg` náu` fí` jaguór` dsée` jogui i ngí` fí` jee`- lají` guié` candeléer` e ji` e líi` cóo`-layaang` cunée` do: <sup>2</sup>Jo labal fíi`-i` 'nú` e guíé`- níi`-lajalé` e jmoo`-lafa` jalé` e la; e eáam` cuo` bí` uø` e jmoo` ta` jogui e eáam` iu`-nú`-cói`-jalé` e jo cajo, jogui níi`-baa cajo e ja` cuo` fí` e nijmée` dsea` jalé` e ja` dseeng` lí`-ee`-já`-dsíi`. Jogui níi`-baa guíé`- nicañó`- su já`-laco` fí` jaléng` i dsea` i jíng`- e líi`-dsea` apóo` i níi`-júu` quié`e, jo dsu` o` já`- e líi`-lajo, jo 'nú` nicalílí`-ba` e jaléng` i dsea` i jmang`- i adseaam`. ³Jogui eáam` nicajmee`-fén`g` a`- jogui nicateá`- lí`-bi`-cói`-jalé` iihuú` e nicañi`-uú`-jnea`-, jo dseáng`- ja`-mí`-calitúng`- o`- e sin`-teá` fí`-guié`-cói`-jnea`-. <sup>4</sup>Jo dsu` seab` coo`-júu` e níllee`-quiú`-lana, jo e lab e jo: jo`-guiée` e 'neáan`-jnea` o`-gui` dsea` rún`-laco`-gui`-lamí`-uiing`- do ie`-lamí`-canaan`-e cuíin`-jnea`-. ⁵Joba` fíi`-i` 'nú` e níi`-du` o`-jie` lí`-nica`-leé`-quiú`-lana, jo quíi`-jíng`-tu` uø`-calé`-catú` fí`-quini` Fidiée`-, jogui jmee`-tu`-lajalé`- lí`-laco`-gui`-lamí`-quiú`-tíi`-e jmoo`-latí`-mí`-uiing`- do. Jo song ja` nijmée`-lajo, joba`-lajmináb`-nigáa`-a fí`-na jo nijé`-baa ee`-quiá`-e candeléer`-do quiú`-, jo dsu` ja`-nilí`-lajo song niqué`-jíng`-tu`-uø`-fí`-quini` Fidiée`-. <sup>6</sup>Jo dsu`-e laba`-guié`-e jmíco`-quiú`-, e 'nib`-man`-jalé`-e jmoo`-i` dsea`-nicolaíta lí`-laco`-gui`-jnea`-nib`-máan`-nre cajo. ⁷Joba` fá`-a: Ii`-jaléng`- dsea`-dsi`-logua`-, güñú`-bre lajíi`-júu`-e jíng`-Jmíguí`-quiá`- Fidiée`-e catíng`-lají`-guié`-lé`-dsea`-quié`e: Jaléng`-i` dsea` i nité` lí`-cói`-jalé`-iihuú`-jogui ja`-nitiúui`-jnea`-, joba`-nicuó`-baare e nidó`-r`-lajíi`-e sea`-quiá`-e 'ma`-e cuo`-e seeng`-dsea`-lata`-e si`-fí`-ñiff`-quiá`- Fidiée`."

Júu` e catíng` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` i neáang` fí` Esmirna

⁸'Jo fíi`-guíi` 'nú` Juan, e nijmée`- coo`-ji` e catíng` i dsea` i quié` nif` quiá`- dsea` quié`e i neáang` fí` fíi` Esmirna, jo labal jmée`-: "Lalab fí` i dsea`-la`uui`-do jogui i dsea`-ti` lí`-dséng`-gui`-do, i dsea` i cajúng`-do

jogui i cají`-tu` mi`-catí` 'nú`-jmiif`-lajo: ⁹Jo labal fíi`-i` 'nú` e guíab`-níi`-lajíi`-iihuú`-e iin`-jogui`-jial`-tiñiin`-cajo, nañi`-fa`-eáam`-bre jmíco`- Fidiée`-'nú`-cói`-jalé`-e líi`-quiú`-. Jogui níi`-bí`-guié`-cajo`-jial`-fí`-dsea`-ga`-uui`-quiú`-, fa`-jaléng`- i dsea` i jíng`- e líi`-dsea`-Israel, jo dsu` o`-já`-e líi`-dsea` i dsea`-laco`-laco`-laco`-dsea` i jmiiféng`-fíi`-i`-lím`-. <sup>10</sup>Jo fíi`-i` 'nú`-e ja`-fóøn`-lajíi`-iihuú`-e tí`-lí`-ni`-iin`-; co`-fíi`-i`-líng`-nijmér`-e i líi`-nú`-nigüütáang`-na`-fí`-dsíi`-'núñi`-e laco`-nijmér`-quiú`-jial`-nité`-na`-e teáang`-na`-teá`-fí`-guié`-cói`-jnea`-; jo e iihiú`-jo ni`-líng`-na`-lajee`-gui`-jmiif`-. Jo dsu` fíi`-i` 'nú`-dseáng`-jíe`-mí`-litúng`-o`-e sin`-teá`-fí`-guié`-cói`-jnea`-, doñi`-fa`-iing`-dsea`-jngaiñ`-'nú`-uui`-e jo, joba`-jneab`-nicuó`-ø`-'nú`-lajíi`-e catíin`-e niliseen`-cøøng`-cói`-jnea`-car`-ngongf`-jmiif`-. ¹¹Jo jaléng`-nú`-dsea`-dsi`-loguá`-na`-, náu`-na`-lajíi`-e júu`-e jíng`-Jmíguí`-quiá`- Fidiée`-e catíng`-lají`-guié`-lé`-dsea`-quié`-e: Jo jaléng`-dsea` i ja`-nilitúng`-dsíi`-e teáaiñ`-teá`-fí`-guié`-cói`-jnea`-, joba`-i` dsea`-i`-jó`-tgó`-jmiif`-fa`-e nitíiñ`-fí`-lí`-mí`-nitíiñ`-fí`-fí`-cói`."

Júu` e catíng` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` i neáang` fí` Pergamo

¹²'Jo fíi`-guíi` 'nú` Juan, e nijmée`- coo`-ji` e catíng` i dsea` i quié` nif` quiá`- dsea` quié`e i neáang` fí` fíi` Pergamo, jo labal jmée`-: "Lalab fí` i dsea` i quié` e nisú`-e 'mé`-lají`-tú`-taang`-do: <sup>13</sup>Jo labal fíi`-i` 'nú`-e guíab`-níi`-lajaléb`-e jmoo`-, jogui níi`-baa cajo`-seen`-fí`-lí`-quiú`-fíi`-i`-líng`-ta`-, dsu`-ja`-mí`-catiun`-e dseáng`-já`-lín`-lajíi`-júu`-quié`-e. Jogui ja`-mí`-catiun`-jnea`-fa`-e ja`-mí`-jmití`-lajíi`-ta`-quiú`-u, o`-gui`-mí`-catiun`-jnea`-ie`-mí`-crajngang`-dsea`-i` dsea`-quié`-e i sii`-Antipas i cajmití`-júu`-quié`-e e fí`-fí`-lí`-quiú`-fíi`-i`-líng`-i`-sii`-Satanás ta`-do. <sup>14</sup>Dsu` fíi`-guíi`-'nú`-e seab`-coo`-tú`-líng`-e 'lée`-quiú`-, jo e lab e jo: ja`-mí`-crajniin`-quiá`-coo`-tú`-míng`-dsea`-i` seeng`-fí`-na-i`-ja`-mí`-catí`-e jmitíiñ`-lajíi`-júu`-lí`-e caguia`-Balaam, co`-i` dsea`-na`-ca`-e`-r`-jaang`-gui`-dsea`-i`-sii`-Balac, jo i`-dsea`-fí`-gui`-i`-crajmígøøng`-jaléng`-dsea`-Israel-e`-laco`-éeiñ`-dsee`-e`-gø`-r`-ngu`-jó`-i`-nicacuó`-dié`-i`-o`-já`-jogui`-e`-léer`-e`-güñiñ`-cói`-dseañu`-osi`-dseam`-i`-o`-quiá`-r`-. <sup>15</sup>Jo lajobi`-cajo`-seem`-bi`-coo`-tú`-míng`-dsea`-la`-o`-nú`-i`-neáang`-fí`-na-i`-ja`-mí`-catí`-jalé`-e`-lí`-e`-quiú`-tíi`-líng`-e`-jmoo`-jaléng`-dsea`-nicolaíta. ¹⁶Joba` fíi`-i`-'nú`-lana-e`-quiú`-jíng`-uø`-fí`-quini` Fidiée`-; jo dsu`-song`-ja`-nijme`-lajo, joba`-lajmináb`-nigáa`-a fí`-lí`-gui`-in`-e`-nitiúui`-n`-cói`-jaléng`-i`-dsea`-i`-cói`-e`-nisú`-e`-iú`-fí`-mo`-ó`-o`-. <sup>17</sup>Jo jaléng`-nú`-dsea`-dsi`-loguá`-na`-, náu`-na`-lajíi`-júu`-e`-jíng`-Jmíguí`-quiá`- Fidiée`-e`-catíng`-lají`-guié`-lé`-dsea`-quié`-e: Jo i`-dsea`-i`-ja`-nilitúng`-dsíi`-e`-náu`-r`-júu`-quié`-e, joba`-nicuó`-baare`-coo`-e`-lafa`-iñ`-e`-catíiñ`-e`-sí`-ma`-fí`-ñiff`-; jogui`-nicuó`-baare`-cajo`-coo`-cuu`-e`-tee`-, jo e fí`-ni`-e`-cuu`-do`-nijé`-coo`-júu`-e`-mí`-laco`-sii`-i`-dsea`-do, jo dsu`-jíi`-jaang`-dsea`-jíeng`-ja`-niliñi`-e`-júu`-jo, co`-jíi`-i`-dsea`-i`-níng`-do, jíi`-fí`-bing`-i`-niliñi`-e`-júu`-jo."

Júu^ quiá^ Fidiée^ e catíng^ dsea` quiá^ Dsea`
Jmáang^ i neáang^ fí Tiatira

¹⁸ Jo fí^ guí^ 'nú^, Juan, e nijmée^ coo^ jí^ e catíng^ i dsea` i quié^ nifí^ quiá^ dsea` quié^ e i neáang^ fí^ fí^ Tiatira, jo lalab jmée^: "Lalab jíng^ i Jóó^ Fidiée^ camíng^ do i quié^ jmini^ e lí^ lafa^ sóng^ jí^ jogui tür^ jnéeng^ lafa^ ní^ e jíng^ jlo^ e sii^ bronce: ¹⁹ Jo lalab fí^ 'nú^, e guiú^ ní^ lajaléb^ e jmoo^, jogui e eáam^ 'neáan^ dsea^ rún^, jogui teáb^ sin^ fí^ guiú^ cój^ jnea^, jogui eáam^ laúung^ nícajmeel^ lají^ ta^ e iin^, jo ja^ mí^ cajmitúng^ o^ lají^ e ta^ jo, co^ dseáng^ nícateá^ ba^, jo ní^ baa guiú^ e eáang^ guí nícuo^ bí^ uo^ lana e røø^ guí níjmoo^ ta^ laco^ guí lami^ jmoo^ lami^ uiing^ do. ²⁰ Lí^ jí^ e laba^ e 'lée^ quí^ e ga^: ja^ mí^ ca-jní^ quiá^ i dseam^ i sii^ Jezabel e sí^ 'ñia'r^ e lí^ jaang^ dseam^ fí^ fí^ cuai^ quiá^ Fidiée^, jo dsu^ i dseam^ fí^ lí^ jmigó^ iñ^ jaléng^ dsea` quié^ e cój^ jalé^ e e'r^ do, co^ iñ^ e nisíng^ tu^ jaléng^ dsea` quié^ e fí^ gab^ e jmé^ tur ta^ 'lée^ cój^ jaléng^ dseañ^ osi dseam^ i o^ quiá^, jogui e jmé^ tur ta^ gø^ jalé^ e nícuo^ diée^ i o^ já^". ²¹ Jo huó^ b^ nícacuó^ ore fí^ fa^ e níquí^ jíng^ 'ñia'r^ fí^ quinii^ e laco^ jo^ níjmér^ e ga^ la-jo, jo dsu^ ja^ mí^ cal^ iñ^ fa^ e nícajmeér^ laco^ e jo^ nibeáng^ guí 'ñia'r^ dsee^, co^ ja^ iñ^ fa^ nícatúr^ jalé^ e 'lí^ e jmoo^ do. ²² Jo dsu^ lalab fá^ a ui^ quiá^ jaléng^ i dsea` i jmoo^ ta^ 'lée^ cój^ i dseam^ fí^, e song ja^ nil-iúng^ yaai^ e jmoo^ jalé^ e jo, joba^ nijmee^ e e nilid-sée^ bre lajaléi^ do, co^ eáam^ nicár^ iihu^, jogui hu^, nids-ing^ iñ^ song ja^ níquí^ jíng^ yaai^ ui^ quiá^ jalé^ e dsee^ e níca'eer^ do. <sup>23</sup> Jogui níngám^ baa jaléng^ joo^ i dsea` i e laco^ jaléng^ dsea` i lí^ dsea` quié^ e niliñ^ e jneab^ dsea` móo^ o jogui cuí^ i jial lí^ dsí^ dsea` lajaang^ lajaai^; jo jneab^ dsea` catíng^ n e nícuó^ 'nú^ lají^ iñ^ e catíng^ na^ lajaang^ lajaang^ na^ ui^ quiá^ lají^ ta^ e nícajmeé^ na^ fí^ jmigú^ na. <sup>24</sup> Jo fí^ jaléng^ 'nú^ caguaang^ guí dsea` i seeng^ fí^ na^ fí^ Tiatira, i^ i ja^ mí^ casíng^ yaang^ fí^ ga^ cój^ i dseam^ ga^ do o^ guí mí^ cajmitir^ lají^ e fí^ dsea` e lí^ júu^ ní^ quiá^ fí^ i^ líng^ i^ sii^ Satanás, joba^ lalab fí^ 'nú^ e jo^ nícuó^ guí 'nú^ ta^ i^ e jí^ guí. <sup>25</sup> Joba^ lí^ jí^ jie^ mí^ tú^ na^ lají^ egui^ e jmoo^ na^ na cartí^ mí^ nití^ l^ e ninii^ tú^ calé^ catú^ fí^ jmigú^ na. <sup>26</sup> Jo jaléng^ dsea` i nígueáng^ e jmitir^ lají^ e iing^ jnea^ e níjmér^, joba^ nícuó^ baare ta^ e níquiú^ r^ ta^ fí^ jalé^ fí^ e sea^ fí^ jmigú^ na; ²⁷ jogui dseáng^ lí^ laco^ guí nícacuó^ Tiquié^ e jnea^ fí^ e níquiú^ ta^ quiá^ jaléng^ dsea` jmigú^, lajob i^ dsea` i^ cajo niñi^ lafa^ 'ma^ u^ quiá^ dseata^, jo cój^ e job níquiú^ r^ ta^ fí^ jalé^ fí^ cartí^ níjmér^ jmigu^ cuí^ laco^ guí mi^ fíng^ coo^ tu^. ²⁸ Jogui cajo nícuó^ baa 'nú^ i^ ní^ i^ jnéeng^ mí^ la^ ee^. ²⁹ Jogui fí^ 'nú^, i^ 'nú^ dsea` dsí^ loguá^ na^, ní^ na^ lají^ júu^ e jíng^ jmigu^ quiá^ Fidiée^ e catíng^ lají^ quié^ 'lé^ dsea` quié^ e.

Júu^ quiá^ Fidiée^ e catíng^ dsea` quiá^ Dsea`
Jmáang^ i neáang^ fí Sardis

³ Jo fí^ guí^ 'nú^, Juan, e nijmée^ coo^ jí^ e catíng^ i dsea` i quié^ nifí^ quiá^ jaléng^ dsea` quié^ e i neáang^ fí^ fí^ Sardis, jo lalab jmée^: "Lalab jíng^ i dsea` i quié^ lají^ guí^ quiá^ Fidiée^ jogui i teáang^ guíáng^ ní^ fí^ jaguór^ Lalab fá^ a e dseáng^ ní^ baa guí^ lajalé^ e jmoo^, jo fí^ dsea` fí^ dsí^ e dseáng^ lajam^ e lín^ jaang^ dsea` i seeng^ cöøng^ cój^ jnea^, jo dsu^ o^ já^ e lín^ lajo, co^ ní^ baa guí^ e lín^ jaang^ dsea` lafa^ i sijúung^ i sì^ naang^ cój^ jnea^.
² Joba^ fí^ 'nú^ e i^ a^ røø^ jogui cuó^ bí^ uo^ e ní^ jme^ laco^ sí^ lají^ e sisée^ e 'n^ jmée^ guí^, jo song ja^ níjme^ lajo, joba^ dseáam^ seen^ e ní^ fíng^ conguia^ quí^; co^ lí^ lají^ e móo^ o e jmoo^ na dseáng^ ja^ dseem^ lí^ fí^ quini^ Fidiée^.
³ Jo tée^ a^ lají^ júu^ quié^ e e níca^ iñ^ jogui e nícaná^; jo jmee^ lají^ e jo, jogui quí^ jíng^ uo^ fí^ quini^ Fidiée^.
Co^ song ja^ níjme^ lajalé^ e fí^ 'nú^ na, joba^ nígiéeb^ jmi^ ní^ nígié^ e fí^ quini^ lajee^ e ja^ níing^ o^, lafa^ mi^ ngí^ jaang^ i^ e dsí^ mér^ i^ quiá^ dsea` e jí^ ja^ níing^ dsí^ i^ dsea` do lí^ nígiéeb^ do.
⁴ Jo dsu^ e fí^ fí^ Sardis na seem^ bí^ coo^ tý^ fíng^ dsea` i la^ o^ røø^ cuíng^ na^ jnea^, jo i^ dsea` i^ ja^ mí^ cajmi^ líng^ yaai^ ní^ fí^ quini^ Fidiée^, joba^ i^ dsea` i^ catíng^ bre e ningr^ cój^ jnea^, co^ ja^ sí^ lí^ iñ^ capí^.
⁵ Jo jaléng^ dsea` i^ níté^ lí^ e já^ lí^ iñ^ jalé^ júu^ quié^ e, joba^ nígié^ bre sí^ r^ e tee^ e laco^ cu^ li^ e nígiúm^ bre fí^ quini^ Fidiée^, jogui ja^ tóo^ jmi^ fa^ e ní^ uóng^ guí^ lí^ níteáai^ fí^ ní^ jí^ lí^ nítaang^ jaléng^ dsea` quié^ e, jogui níjme^ e júu^ fí^ quini^ Tiquié^ e dsea` guíng^ ní^ fí^ jogui fí^ quini^ jaléng^ ángeles quiá^ r^ e jaléng^ i^ dsea` i^ dsea` quié^ baa ní^ iñ^.
⁶ Joba^ fí^ 'nú^, i^ 'nú^ dsea` dsí^ loguá^ na^, ní^ na^ lají^ e jíng^ jmigu^ quiá^ Fidiée^ e catíng^ lají^ guí^ 'lé^ dsea` quié^ e.

Júu^ quiá^ Fidiée^ e catíng^ dsea` quiá^ Dsea`
Jmáang^ i neáang^ fí Filadelfia

⁷ Jo lalab fí^ guí^ 'nú^, Juan, e nijmée^ coo^ jí^ e catíng^ i^ dsea` i quié^ nifí^ quiá^ jaléng^ dsea` quié^ e i neáang^ fí^ fí^ Filadelfia, jo lalab jmée^: "Lalab jíng^ i^ dsea` güeang^ jogui i^ fí^ jmang^ júu^ já^ contøøng^ jogui i^ quié^ joñí^ quiá^ dseata^ dsea` fén^ Daví^; jo mi^ náá^ i^ dsea` i^ quié^ e joñí^ do, joba^ jí^ jaang^ dsea` jo^ i^ níll^ fa^ e níjní^; jogui mi^ jnífí^, joba^ jí^ jaang^ dsea` ja^ i^ níll^ fa^ e nineá^.
⁸ Jo jnea^ ní^ baa guí^ lajalé^ e jmoo^.
Jogui lana lafa^ nícaná^ coo^ jnífí^ fí^ quini^ e jí^ jaang^ ja^ i^ quí^ jmifí^ fa^ níjní^ tu^, jo nañí^ fa^ ja^ 'leáang^ bí^ quí^ sea^, dsu^ nícajme^ ba^ ní^ lají^ júu^ quié^ e, jo ja^ mí^ cajmee^ fa^ e ja^ jmicu^ iñ^ jnea^.
⁹ Jogui jnea^ níjme^ e e jaléng^ i^ dsea` i^ teáang^ jee^ 'lé^ quiá^ Satanás, jaléng^ i^ adsee^ i^ fí^ e lí^ iñ^ dsea` Israel jo^ dsu^ o^ já^ e lí^ iñ^ lajo, jo níjme^ e e ní^ jaléng^ i^ dsea` i^ uó^ jnir^ fí^ quini^, jo lajob ní^ iñ^ e eáam^ neáang^ jnea^ 'nú^.
¹⁰ Jo co^ contøøm^ nícateá^ e jmoo^ ní^ lají^ júu^ quié^ e ja^ mí^

calitúnḡ ō' e júū' jo, jo uíī' e joba', jneā' nijmeē' e ī' 'n̄' mī' nijaquiéenḡ e nin̄' dsea` iihū' f̄' latøønḡ jmigǖ', cō' iē' job mī' nijóø̄' ō' jial lñinḡ lajaanḡ la- jaanḡ dsea` seenḡ f̄' nī' guóō' uó̄' na, jo nē' duu' su teáaiñ̄' teá' f̄' guié̄' cõō' jneā' osi ō' lajo é. 11 Jo lajeē' lajmináb̄' nigáa'túū' f̄' jmigǖ' na, lñ̄' jiē' mī' tñ̄' lajñ̄' e jmoō', jo lajoba' jñ̄' jaanḡ' jaanḡ' jaanḡ' cuóønḡ' nigū' quií' lajñ̄' e catñ̄' quiá' Fidiéē'. 12 Jo jneā' nijmeē' e e ī' i nité̄' lñ̄' jogui e ja' nitér̄' júū' quié̄' e, íb̄' dsea` i niliñ̄' e niliñ̄' jaanḡ' i niinḡ' i niliseenḡ colñinḡ' cõō' jneā' f̄' lñ̄' guiinḡ Tiquié̄' Fidiéē', jo jo' quí' jmif̄' fa' e nidsi- huínḡ' guir̄ f̄' jo; jogui jneā' nijmeē' e e jalénḡ' i dsea' i niliñ̄' dsea' quié̄' e jogui e niliñ̄' dsea' góo' Tiquié̄' e f̄' fñ̄' lñ̄' siī' Jerusalén e 'mñ̄' e jáa' f̄' ñiff̄' quiá' Fidiéē', jogui nijmeē' e e niliñ̄' jalénḡ' i dsea' do e júū' 'mñ̄' e nilisiī' iē' jo. 13 Jo fñ̄' i 'n̄', jñ̄' 'n̄' dsea' dsí̄' loguá̄'na', náū'na' lajñ̄' júū' e jinḡ' Jmigǖ' quiá' Fidiéē' e catñ̄' lajñ̄' quié̄' 'lé' dsea' quié̄' e."

Júū' quiá' Fidiéē' e catñ̄' jalénḡ' dsea' quiá' Dsea' Jmáanḡ' i neáanḡ' f̄' Laodicea

14 Jo fñ̄' guif̄' 'n̄', Juan, e nijmeē' cõō' jī' e catñ̄' i dsea' i quié̄' nif̄' quiá' jalénḡ' dsea' quié̄' e i neáanḡ' f̄' fñ̄' Laodicea, jo lalab jméē': "Lalab jínḡ' i dsea' i lñinḡ' dseánḡ' lajanḡ' Fí'naa' Fidiéē', jogui i dseánḡ' tñ̄' nī' røø' i fē' jmanḡ' júū' já', jogui cajo la'eáanḡ' cõō' íb̄' cajméē' Fidiéē' lajalé' e sea' f̄' jmigǖ': 15 Jo lalab fá'a e niñib̄' jneā' guiú' lajalé' e jmoō', joba' ñī'baa e ja' mī' naan̄' cõō' jneā' o'gui cuō' bñ̄' uø' fa' e nisínḡ'gui' teá' cõō' jneā'. Dsñ̄' e laba' fñ̄' i 'n̄' e 'né' e niñib̄' ō' røø' jnanḡ' f̄' e iin̄' e nicá'; su e nisín̄' teá' cõō' jneā', osi e 'ní' man' jneā' é. 16 Jo dsñ̄co' lñ̄' i ō' e ja' ee' lñ̄' quií' jié' f̄' sin', uíī' joba' e nibiñ̄'n 'n̄' f̄' caluū. 17 Co' 'n̄' fó' e lñ̄' jaanḡ' dsea' sea' cuū', jogui guiéb̄' nícangojéé' quií', jo jo' e 'né' quií' jñ̄' cõō'; dsñ̄' ja' ca' cuente uø' fa' e huñ̄im̄' lñ̄' quií' cõō' jalé' e ī' ō', jo dseánḡ' fñ̄' ba' co' lafa' tiñíim̄'ba' lñ̄', jogui lafa' fñ̄' lñ̄', jogui lafa' tiuun̄', jogui lafa' ringúum̄'ba' cajo. 18 Jo uíī' e joba' liuun̄'n 'n̄' e lá' cunéé' quié̄' e nícagouō' lñ̄' f̄' nī' jñ̄', jo lajoba' e niliñ̄' lafa' jaanḡ' dsea' sea' cuū'; jogui la'eáanḡ' jneab̄' cajo e lafa' nilá' sñ̄' e jlō' e tee' e niquí', jo lajoba' ja' nilí' tñ̄' lñ̄' e ngī' lafa' ringun̄'; jo lajob cajo lafa' nilí' miñ̄' quiá' jminiñ̄' e laco' cuóønḡ' e nilijné̄' røø'. 19 Jo jneā' liúum̄'baa jogui fñ̄' ba' goo' quiá' jalénḡ' dsea' i 'neáan̄'n. Joba' fñ̄' i 'n̄' e cuóøø' bñ̄' uø' e ngocánḡ' ō' laco' catñ̄', jogui quií' jínḡ' uø' f̄' quiniñ̄' Fidiéē'. 20 ¡Janú'! Náū' e júū' la: jneā' tóø'ø dsea' catñ̄' o'n̄'; jo jñ̄' dsea' i ninú' júū' quié̄' e jogui nineár̄' jñ̄' e laco' niñíñ̄' e júū' do quié̄' e mī' nitóø'øre, joba' niñú'baa f̄' dsñ̄' sinúū' quiá'r̄, jo colñ̄im̄' niquieē' naa' i naa' cõō' i dsea' do. 21 Jo jñ̄' dsea' i nité̄' lñ̄' e já' lñ̄'niñ̄' jalé' júū' quié̄' e, joba' nicuóø'baare f̄' lñ̄' nigüeár̄' colñinḡ' cõō' jneā' f̄' ñiff̄' lñ̄' laco' nícalñ̄' jneā' e guin̄'n cõō' Tiquié̄' e f̄' ñiff̄' quiá'r̄ f̄' lñ̄' quié'r̄ ta'. 22 Jo fñ̄' i 'n̄', jñ̄' 'n̄' dsea' dsí̄' loguá̄'na', náū'na' lajñ̄' júū' e jinḡ' Jmigǖ' quiá' Fidiéē' e catñ̄' lajñ̄' quié̄' 'lé' dsea' quié̄' e."

Jial lñ̄' lñ̄' jmifénḡ' dsea' Fidiéē' f̄' ñiff̄'

4 Jo mī' cangf̄' e jo, lalab jínḡ'gui Juan e cangár̄: Jo camó'o e óob̄' cõō' jnñ̄' quiá' ñiff̄', jo canú'u e guica'jñ̄' f̄' yé̄' jmigǖ' cõō' lúū' e jñ̄' lafa' cõō' lúū' trompé' lñ̄' lacq̄' canú'u lamñ̄' uī' do, jo lalab casf̄' jneā:

—Niquiéenḡ f̄' la, jo nijmeē' e 'n̄' júū' lajñ̄' e 'né' nidsijéé' lajeē' mī' ningñ̄' e la.

2 Jo ladsifi' lajob cajá' a jee' Jmigǖ' quiá' Fidiéē', jo lajeē' jo camán̄'n jaanḡ' dsea' f̄' ñiff̄'; jo i dsea' i' guiñ̄' e f̄' éé' e lñ̄' gua' dsea' i laniinḡ' i quiñ̄' ta'. 3 Jo camán̄'nre e jnáenḡ' nir̄' laco'gu' la lñ̄' cõō' cuū' jlō' e jī' eáanḡ' e siī' cornalina, jogui jnáeñ̄' cajo laco' cõō' cuū' e siī' jaspe e jínḡ' jī'; jogui lacúnḡ' lajínḡ' e lñ̄' guinḡ' i dsea' 'nñia' do camó'o e lafa' si' cõō' cuū' e jnáenḡ' mī' dséé' jmigui' tñ̄' ié', jo e jo jínḡ' jī' jlō' laco' cõō' cuū' rø̄' e siī' esmeralda. 4 Jo f̄' job camó'gu' cajo jié'gui' guiequiñ̄'gui' éé' f̄' lacúnḡ' lajínḡ' e lñ̄' guinḡ' i dsea' laniinḡ' do, jo f̄' job camán̄'n guiequiúnḡ' yé̄' dsea' cõønḡ' e neáaiñ̄' f̄' jo, jo lajínḡ' i dsea' i' qui'r̄' 'mñ̄' té', jogui téé' f̄' moguir̄' la- jaanḡ' lajaaiñ̄' jmá' cõ' lñ̄' corona e lñ̄' cõō' layaanḡ' cunéé'. 5 Jo e f̄' lñ̄' guinḡ' i dsea' laniinḡ' do jnáenḡ' lafa' mī' lñ̄' güñ̄'ñia', jogui náub̄' mī' niī' cajo, jo dseánḡ' eáam̄' téé' mñ̄'; jogui e f̄' quiniñ̄' lñ̄' guinḡ' i dsea' laniinḡ' do jnáenḡ' coo' guié' bñ̄'ø'jī', jo e jo guónḡ' quiá' lajñ̄' guíanḡ' jmigǖ' quiá' Fidiéē'. 6 Jo e f̄' quiniñ̄' e lñ̄' guinḡ' i dsea' do, f̄' job jnáenḡ' cajo la- co' la jnáenḡ' f̄' nī' jmiñíñ̄', jo jnáenḡ' ta' jñ̄' lafa' coo' sñ̄' jī'. Jo dseánḡ' guíá' joo' jogui lacúnḡ' lajínḡ' e f̄' lñ̄' guinḡ' i dsea' laniinḡ' do, neáanḡ' quiúunḡ' i jñ̄' i dsi' jmiguiñ̄' jminiñ̄' lñ̄' quiniñ̄' jogui lajobi lñ̄' caluū cajo. 7 Jo i jñ̄' i la'uiī' do jnáeñ̄' lafa' jaanḡ' ie', jogui i jñ̄' i catñ̄' tú' do jnáeñ̄' lafa' jaanḡ' güñ̄'ñia', jogui i jñ̄' i catñ̄' ní' do, f̄'bing' lñ̄'inḡ' laco' jaanḡ' dsea' jmigǖ' la jneaa'aa', jogui i jñ̄' i lñ̄' catñ̄' quiñ̄' do jnáeñ̄' lafa' jaanḡ' mñ̄' i lñ̄'inḡ' guíá' güñ̄'. 8 Jo lajaanḡ' lajaanḡ' i quiúunḡ' do dsi' jñ̄'ñu' cuéer', jogui dsi' jmiguiñ̄' jminiñ̄' lñ̄' nī' jogui lñ̄' lñ̄' ná' cajo; jo dseánḡ' uóø' jñ̄'ñu' ja' té' e fé'r' lala:

Dseánḡ' ja' cõønḡ' cõob̄' güeanḡ' Fí'ii',
Fidiéē' dsea' guinḡ' ñiff̄'.

Dseánḡ' dsea' güeam̄' dsea' do,

dseánḡ' dsea' güiúm̄' dsea' do, jo íb̄' dsea' 'gønḡ',
jogui tñ̄ñ̄' jmér̄' lñ̄' doño' ee'.

Jo íb̄' Fidiéē' i seenḡ' lajñ̄' latí' malñ̄'gui, lajñ̄'ñu' ná'gui e nitroō' jmigǖ' jogui latí' lana jogui cajo i njáa'tu calé' catñ̄', i seenḡ' car' ngongñ̄' jmif̄'.

9 Jo lacoo' néé' mī' jmifénḡ' i quiúunḡ' do Fidiéē' e cuóø'r' dsea' do gui'máanḡ', jogui mī' jmi'gór' dsea' do dsea' guinḡ' f̄' ñiff̄', dsea' i seenḡ' car' ngongñ̄' jmif̄', 10 jo mī' jmóor' lajo, joba' f̄' quiniñ̄' i dsea' i guinḡ' f̄' lñ̄' niinḡ' do, lajñ̄' guiequiúunḡ' i dsea' cõønḡ' do jmiféñ̄' dsea' do e téé' uó' jnir̄', jogui uó'r' e lñ̄' corona cunéé' e téé' f̄' moguir̄' lajaanḡ' lajaaiñ̄', jo guiar' f̄' quiniñ̄' dsea' do jo fé'r' lala:

¹¹ Fíi`naa' Fidiéē, 'nub` dseáng` dsea` féng` dsea` ñiing` fí` la'úng` fí` jmigüī, joba' 'nub` dsea` catíng` e nijmiféng` dsea` 'nú̄, joguī e nijmī'gó` dsea` 'nú̄, joguī e nifé` dsea` e eáam` 'gøn` cajo, co' 'nub` dsea` cajmeē` lajalé` e sea` fí` jmigüī, jo jaléb` e cajmeē 'nú̄ caliseá` dseáng` laco` la in` uø`.

Jí` quiá` Fidiéē e róo` fí` ñiff̄

5 ⁵ Joguī camó̄ guí̄ cajo e fí` jaguō` dséē quiá` ī dsea` ī guiling` fí` lí̄ niing` do e iū̄ cō` jí` e sibéeng` e silih̄` lí̄` dsí̄` joguī lí̄` caluū` cajo, joguī sijn̄` rø̄` có̄` guié` sello e laco` ja` sea` fí` e nineá` lí̄` doñī jí̄. <sup>2</sup> Jo camám` bñ̄ cajo jaang` ángel i`gøng` eáang` quiá` Fidiéē, jo jmíngfí̄r` có̄` luū` teá` lala: —lí̄` dsea` ī catíng` ī nineá` e jí` do joguī e nifíñ` lají̄` guié` e sello quiá` e ja` cuðøng` nineá` do?

³ Jo dsé` ja` jíē` lí̄` seeng` jaang` ī catíng` ī nijmé` lajo, o`guī fí` yú̄` jmigüī o`guī fí` guoō` uø` o`guī fí` nú̄` uø` cajo fa` seeng` jaang` ī catíng` ī nineá` e jí` do o`guī e ír` cajo. <sup>4</sup> Joguī jnea~, Juan, dob sín`n quí̄` ī jí̄` ja` ñiī` ee` nijmee~ e, co` ja` mí` caliséng` jí̄` jaang` fa` ī catíng` ī nineá` e jí` do o`guī e nijø̄r` o`guī e ni`fr` cajo. ⁵ Dsé` jaang` lajeē` ī dsea` có̄øng` ī tñ̄` guiequiúung` do casí`r` jnea~ lala:

—Jo` qui`gui, co` ja` ee` fí`r` sea`, co` ī do ī lí̄ng` ī Ie` ī iuung` jee` lí` quiá` dsea` quiá` Judá joguī lí̄ng` dsea` sijū` dseata~ dsea` féng` Daví~, íb` ī nicalí̄, joba` lana nicuðøm` nifíñ` lají̄` guié` e sello do, jo` joba` nilí`r` nineár` e jí` do.

⁶ Jo mí` cangf` e café` ī dsea` do, joba` camán`n ī Jo`se` Jiuung` ī sing` fí` guiá` joo` e fí` lí̄` guiling` ī dsea` laníng` do có̄`gui e lí̄` neáang` ī quiúung` do joguī e fí` guiá` joo` e fí` lí̄` neáang` ī guiequiúung` dsea` có̄øng` do. Jo ī Jo`se` Jiuung` do lí̄ng`ne` lafa` jaang` ī nicajúng` ī nicajnga` dsea` quiá`. Joguī dsí̄` guié` fí`re` joguī guié` jmini`re` cajo; jo e job lí̄` lafa` lají̄` guiáng` jmigū quiá` Fidiéē e casíñ` fí` la'úng` fí` jmigüī. ⁷ Jo ī Jo`se` ī cangó`re` jo catíng`ne` casá`re` e jí` e iū̄ fí` jaguō` dsée` quiá` ī dsea` féng` ī guiling` fí` lí̄` niing` do. <sup>8</sup> Jo dsíñ` mí` catíng`ne` e jí` do, ī quiúung` do joguī lají̄` guiequiúung` ī dsea` có̄øng` do casíng` yaaiñ` e téé` uø` jnir` fí` quinī` ī Jo`se` Jiuung` do. Jo lajaang` lajaaiñ` do quier` coo` lúú` e sii` arpa, joguī quier` úu` e lí̄` có̄` layaang` cunée` e téé` sú` e coo`, jo e joba` lí̄` jalé` e júu` quiá` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` mí` jmiféiñ` Fidiéē. <sup>9</sup> Joguī ør` júu` e 'míñ` e ngóo` lala:

'Nub` dseáng` ī catíng` ī nisó` e jí` do, joguī ī nifíng` jalé` e sello quiá` do, co` cajngang` dsea` 'nú̄, jo có̄` e jmī'øøn` e catüyú do íng` ta` quiá` jaléng` dsea` e laco` ni`uñiñ` dsea` quiá` Fidiéē; jo jee` ī dsea` do quíng` jmaquíng` lí` dsea`, joguī jmaquíng` íng` jmiñ` e fí`r`, jo jaléng` ī dsea` ī jalíñ` fí` jmaquíng` fí` e sea` fí` la'úng` fí` jmigüī.

¹⁰ Jo cajmeē` có̄` lajaléng` ī dsea` ī e 'nub` dsea` quié` nifí` quiá`r` lajaang` lajaaiñ`.

Joguī cajmeē` cajo e jaléng` ī dsea` ī líñiñ` lajíñ` jmid-sea` quiá` Fidiéē.

Joguī coob` mñ̄ niguiée` jmiñ` e niquiú`r` ta` fí` latøøng` jmigüī.

¹¹ Jo mí` cangf` e jo, jo cajó`ø jo canú`u luu` dseáng` ī leáang` eáang` ángeles ī teáang` lacúng` lajíng` e lí` guiling` ī dsea` niing` quiú` ta` do joguī lacúng` lajíng` e lí` neáang` ī quiúung` do joguī ī dsea` cóøng` ī tñ` guiequiúung` do, ¹² jo guicanú` e guicaféiñ` do lala cóo` júu` teá` eáang`:

I Jo`se` Jiuung` ī cajúng` do dseáng` catíñm`bre` e ni`íng`ne` jalé` e 'gøng` joguī jalé` e jlo` e sea` fí` la'úng` fí` jmigüī

joguī e tñng`ne` eáang`, joguī catíñm`bre` e íng`ne` jalé` bñ̄ cajo, joguī e nijmī'gó` dsea` ī re`, joguī e nijmī'iáang` dsíñ` dsea` có̄`re` contøøng` cajo.

¹³ Jo mí` cangf` jo, canú`biguñ` cajo —jíng` Juan— e lajib` e cateáá` Fidiéē fí` yú` jmigüī joguī fí` ni` guoo` uø` la joguī fí` lí` nú` uø` jo lajobī fí` lí` nú` jmiñiñ` ca-jó, jo lalab guicajíng`:

I dsea` quié` nifí` ī guiling` fí` lí` niing` quiú` ta` do, joguī ī Jo`se` Jiuung` do cajo,

ībing` ī catíng` ī nijmiféng` dsea` joguī ī nijmī'gó` dsea` cajo, co` dsea` íb` dsea` ī 'gøng` ī tñng` jmé` lí` doñi` ee`, joba` dseáng` catíñm`bre e nijmér` lajíñ` e iáang` dsíñ` lata` róo` jmigüī.

¹⁴ Joguī ī quiúung` do cañíñ` lala:

—¡E jáb`!, lajob líñ!

Joguī lají̄` guiequiúung` ī dsea` cóøng` do casí`r` uø` jnir` joguī ja` quiuiñ` e jmiféiñ` dsea` do.

Mí` catíng` lají` guié` sello

6 ⁶ Jo mí` cangf` jo, camó`guí̄ —jíng` Juan— jial ī Jo`se` Jiuung` do catíng`ne` lauñ` e guié` sello do. Jo mí` calf` jo, jo canú`u e guicafé` jaang` lajee` ī quiúung` do, jo dseáng` canú` lafa` e líng` ee` coo` guicanib` dseáng` e teá` eáang` jo cajíñ`:

—¡Neá` jo jøø` e la!

² Joba` cajóø` jnea` lana, jo camán`n jaang` cuea` teaang` , jo ī dsea` ī guiling` fí` mocóo`re` do se`r` coo` líñ. Jo ī dsea` ī cangñiñ` coo` e líñ` corona e nitó`r` fí` moguir` jo líñiñ` jaang` dsea` ī calf` joguī ī nilí`bi cajo.

³ Jo mí` tñ` lí` catíng` ī Jo`se` Jiuung` do e sello e catíñtú` do, joba` canú`u e guicajíng` ī catíñtú` do lajee` ī quiúung` do, jo lalab cajíñ` do:

—¡Neá` jo jøø` e la!

⁴ Joba` cajóø` jnea` ladsifi` lana, jo camán`n jaang` cuea` ī yúung` , jo ī dsea` ī guiling` fí` mocóo`re` do cangñiñ` e tñiñ` e ni`nór` nii` quiá` dsea` e laco` niliseeng` dsea` mññ` fí` jmigüī la, joguī e nijmér` e ni`jngáng` rúng` dsea` lajee` la'ó` rúiñ` ; jo míñng` cangñiñ` coo` ñisú` e niguó` quiá` jee` nii`.

⁵Jo m̄ī t̄ī l̄ī cafiing` ī Jo'se` Jiuung` do e sello e cat̄' 'n̄ī do, joba' canú` u e guicajíng` ī cat̄' 'n̄ī lajee` ī quiúung` do, jo lalab cajíñ` do:

—jNeá` jo j̄óø` e la!

Joba' cajóø` jnea` ladsif` lana, jo camán`n jaang` cuea` ī uíng` , jo ī dsea` ī guiing` f̄ī mocóo`re' do se'r coo` cueí` . ⁶Jo jee` laco` neáang` ī quiúung` do canú` u lafa` luu` dsea` jo guicajíng` lala:

—Dseáng` coog` kii` micuì`iee` jii` e téng` dsea` quiá` e 'léeiñ` coo` jmiñ` ta` , jogui jii` 'n̄ī kii` micuif` cebadaba' e 'léeiñ` quiá` coo` jmiñ` ta` cajo; dsu` ja` cuóøng` e lf` nidsiñ` lajo e aceite o'gui e jm̄i` m̄i` huïng` j̄o` cajo.

⁷Jo m̄ī t̄ī l̄ī caffing` ī Jo'se` Jiuung` do e sello e cat̄' quié` do, joba' canú` u e guicajíng` ī cat̄' quié` do lajee` ī quiúung` do, jo lalab cajíñ` do:

—jNeá` jo j̄óø` e la!

⁸Joba' cajóø` jnea` ladsif` lana, jo camán`n jaang` cuea` ī iuung` ī rø` uaang` , jo ī dsea` ī guiing` f̄ī mocóo`re' do siir` 'mó` . Jo caluu` ī dsea` ī jáa` jaang`gui ī liïng` fii` quiá` 'mó` ; jo cangññ` e tññ` e quié`r` ta` latøøng` caquiúung` f̄ī jmiñ` e njingáin` dsea` coo` jalé` nisñ` , jogui niseáin` dsea` e jo` sea` dñiñ` , jogui nitó`r` jalé` jmohuif` , jogui nitáiñ` jaléng` j̄o` nuu` e laco` njingáng`ne` dsea` .

⁹Jo m̄ī caffing` ī Jo'se` Jiuung` do e sello e cat̄' 'n̄iá` do, joba' camán`n f̄ī n̄é` nife` jaléng` ī dsea` ī cajúng` ī cajnga` dsea` quiá` uí` e cani'r` júu` quiá` Fidiée` . ¹⁰Jo f̄e` jaléng` ī dsea` ī coo` júu` e teá` eáang` , jo lalab jíñ` do:

—Fii`naa` , 'nub` dsea` ī güean` ī ja` dsee` røøng` jii` coo` jogui dseáng` ī jmiti` júu` quiá` contøøng` . Jo zif` cat̄' niquidisi` i` quiá` jaléng` dsea` jmiñ` jogui niyuñ`re iihuif` uii` quiá` e cajngaiñ` jneal`?

¹¹Jo lajaang` lajaang` ī dsea` do cangññ` s̄i`r` e tee` jlo` , jogui canúur` e 'n̄é` njimí`m`bir cateá` lajo, co` 'n̄é` e njém`bir jaléng`gui dsea` caguaang`gui quiá` Dsea` Jmáang` ijmóo` ta` quiá`r` e njúuñ` lf` laco` cajúng` jaléng` ír` cajo, jo lajoguiba` nidsíng` ī s̄i`fing` lajo.

¹²Jo dob sín`n j̄óø`ø m̄ī t̄ī l̄ī cafiing` ī Jo'se` Jiuung` do e sello e cat̄' jññ` do. Jo lajee` job m̄ī cajó` uó` dseáng` e eáang` . Jo jee` dseáng` caliniúm`bre dseáng` lafa` coo` 'ná` 'mí` uí` e quí` dsea` m̄ī lññ` fñ` ; jogui si` dseáng` caliyúuiñ` lafa` jm̄i` , <sup>13</sup>jogui jaléng` nñú` ī sitøng` f̄ī yé` jmiñ` cajíum`bre` f̄ī ni` uó` lf` laco`gui sijíu` güññ` s̄i` f̄ī yé` 'ma` quiá` m̄ī ií` guí e teá` eáang` . <sup>14</sup>Jogui yé` jmiñ` caíim` e casitfing` yaang` laco`gui m̄ī bëeng` coo` mají` , jogui lajalé` mó` coo`gui jalé` guóo` uó`jíu` e néé` ni` jmiñ` calisññ` éé` quiá` lacoo` lacoo` . <sup>15</sup>Jo jaléng` dseata` dsea` féng` coo`gui jaléng` dsea` laniing` ī quié` ta` f̄ī jmiñ` na, jogui jaléng` 'lé` laniing` ī quié` nifí` , coo`gui jaléng` dsea` sea` cuu` , jogui jaléng` dsea` laniing` ī quié` nifí` jogui jaléng` dsea` ī silaang` , coo`gui jaléng` dsea` ī s̄i`nñng` ijmóo` ta` , jo jaléng` dsea` ib` ī canaang` 'méeng` f̄ī dsñ` tó` jogui la-

caang` jee` jiáa` f̄ī jee` mó` cajo, <sup>16</sup>jogui canaaíñ` s̄i`r` jalé` e mó` do cõo`gui jalé` e jiáa` do:

—Jiïng` jnea`^ jo 'meeng` jnea`^ quiá` ī dsea` ī laniing` ī guiing` quié` ta` do jogui quiá` ī Jo'se` Jiuung` do cajo, co` eáam` niguíñ` qui`naa` joba` iihuif` eáam` niuó`r` lana.

¹⁷Dsucó` lanab cadsíng` jmñ` e nidsijée` iihuif` e eáang` , joba` zil` nité` l̄i` cõo` e jo?

Lajíi`^ dsea` quiá` Fidiée` ī nisí`fing`

⁷ Jo m̄ī cangf` e jo, camán`n —jíng` Juan— quiúung` ángeles ī teáang` lají` quié` quiúung` ni` guóo` uó` jmiñ` e se'r` lají` quié` quiúung`

jmiñ` e lao` jo` ni`f` guí f̄ī ni` guóo` uó` o'gui f̄i` ni` jmiñ` o'gui f̄ī jee` 'ma` cajo. <sup>2</sup>Jo camám`biguif` ca-jo jaang`gui ángel ī jáa` f̄ī lf` lf` guo` iee` , jo jáar` se'r` e sello quiá` Fidiée` ī seeng` car` ngongñ` jmñ` do. Jo ī ángel do cõo` júu` teáb` eáang` cató`r` lají` quiúung` ī ángeles ī cangññ` e tññ` quiá` e ni'lér` f̄ī ni` guóo` uó` jogui f̄ī ni` jmiñ` cajo. ³Jo ī ángel ī jáa` f̄ī lf` lf` guo` iee` do casí`r` ī ángeles ī quiúung` do jo lalab ca-jíñ`:

—Ja` 'lee`na` jii` coo` f̄ī ni` guóo` uó` osi ni` jmiñ` osi jalé` 'ma` é cartí` m̄i` nité`naa` e sello quiá` Fidiée` qui`i` f̄ī guiaquí` lajaang` lajaang` dsea` ijmóo` lají` e iing` Fidiée` .

⁴Jogui canú`bif` cajo jíe` jii` tíi` ī dsea` ī ni`íng` e sello quiá` Fidiée` do, jo ī dsea` ī tñí` ciento cuarenta y cuatro mil jee` jaléng` 'lé` dsea` Israel. ⁵Jo jaléng` ī dsea` ī quíng` guity` mil dsea` ī teáang` jee` 'lé` quiá` dsea` sijú` Judá, jogui guity` mil dsea` ī teáang` jee` 'lé` quiá` dsea` sijú` Rubén, jogui guity` mil dsea` ī teáang` jee` 'lé` quiá` dsea` sijú` Gad, <sup>6</sup>jogui guity` mil dsea` ī teáang` jee` 'lé` quiá` dsea` sijú` Aser, jogui guity` mil dsea` ī teáang` jee` 'lé` quiá` dsea` sijú` Neftalí, jogui guity` mil dsea` ī teáang` jee` 'lé` quiá` dsea` sijú` Manasés, <sup>7</sup>jogui guity` mil dsea` ī teáang` jee` 'lé` quiá` dsea` sijú` Simeón, jogui guity` mil dsea` ī teáang` jee` 'lé` quiá` dsea` sijú` Leví, jogui guity` mil dsea` ī teáang` jee` 'lé` quiá` dsea` sijú` Isacar, <sup>8</sup>jogui guity` mil dsea` ī teáang` jee` 'lé` quiá` dsea` sijú` Zabulón, jogui guity` mil dsea` ī teáang` jee` 'lé` quiá` dsea` sijú` Sé, jogui guity` mil dsea` ī teáang` jee` 'lé` quiá` dsea` sijú` Míng` .

Jaléng` dsea` ī nitee` s̄i`^

⁹Jo m̄ī cangf` e jo —jíng` gui Juan— camán`n dsea` ī dseáng` ī 'leáang` eáang` , jo jii` jaang` dsea` ja` ii` quié` jmiñ` fa` e njimí`n` jóng` ī dsea` do tñí` . Jo jee` ī dsea` do quíng` dsea` ī seeng` f̄ī lajalé` fñ` , jogui la-ca'íng` ca'íng` dsea` , jogui laca'íng` fñ` e sea` f̄i` jmiñ` , jogui lajalé` jmñ` e fé` dsea` e sea` f̄i` jmiñ` . Jo lajíñ` do, dob teáaiñ` f̄i` quini` e éé` e lf` guing` ī dsea` laniing` do jogui f̄i` quini` ī Jo'se` Jiuung` do cajo. Jo lajíñ`m`bre qui`r` s̄i`r` e tee` jogui se'r` guo` moo` quiee` lajaang` lajaaiñ` . ¹⁰Jo lalab féiñ` do cõo` júu` e teá` :

¡I nab Fidiée' qui'naa' coliiing' cōo' i Jo'se' Jiuung~ do i nicalí' cacuó'r' jnea'^ e nicaláang'naa' jee' jalé' iihuí' e catíng'naa' uí' jalé' dsee' qui'naa', co' i nab dsea' i guiling' e fí' lí' niing' do fí' lí' quiú'r' ta'!

¹¹ Jo lajíim` ángeles teáaiñ` lacúng` e lí' guiling' i dsea' laniing' quiú'r' ta' do jogui lacúng` lajíng` e lí' neáang' jaléng' dsea' cōeng' jogui e lí' neáang' i quiúung' do; jo lajíng` i ángeles do catúiñ' cartí' ca-jnúu' dsequíir' e fí' quini' e lí' guiling' i dsea' niing' do e jmiféng'neiñ' lala:

¹² ¡Lajob nilí'!

Jo catíim` Fidiée' qui'ii' e nijmiféng'naa'r, jo catíim`bre e niíñ' dseáng' lajíl' e 'gōng', jogui lí'bi dsea' i tihng` ngáng', jogui catíim`bre e nicuóø'naa're gui'máang' jogui e nijmi'goo'baa're cajo jo tihm'bre jmér' lí' doñi' ee', jogui seab' bí' quiá'r' cajo car' ngongff' jmíi'.
¡Jo lajob nilí'!

¹³ Jo jaang` lajee' guiequiúung' i dsea' cōeng' do ca-jming' r' jnea' lala jo cajíñ':

—¿lí' jaléng' i dsea' i qui' 'mí' té' na? ¿Jo jie' fí' lí' cajalíñ' na?

¹⁴ Joba' lalab cangiñ' jnea' quiá'r': —Éé', 'nueb' dsea' ñí'.

Joba' cañíi'tur quié'e lala:

—I nab jaléng' dsea' i nícangíng' jee' jalé' iihuí', jogui nícaru'bre sí'r' jo teeb' nicaséer' la'eáang' cōo' jmi'øeng' i Jo'se' Jiuung~ do.

¹⁵ Jo uí' joba' teáaiñ' fí' quini' laco' lí' guiling' Fidiée' quiú'r' ta'.

Jo uóø' jmíib' jmícōo'r' fí' sinéu' guá' quiá' Fidiée', jo níjméb' i dsea' i guiling' fí' laniing' do lí' jaléng' i dsea' í.

¹⁶ Jo ja' tóo' jmíi' fa' niguiá' jmi'aañ' o'gui jmíjmíiñ' calé' catú', o'gui nilí' guí'r' iee', o'gui e guiné'r' cajo,

¹⁷ co' i Jo'se' Jiuung~ i guiling' dseáng' fí' quini' e lí' guiling' i dsea' niing' quiú'r' ta' do, ib' i nílín' dsea' i jmoo' lí' jaléng' i dsea' í lafa' jaang' dsea' i jmoo' lí' jo'se' quiá'r', jo ib' i níjé' quiá'r' cajo fí' lí' sea' lafa' jmíi' jlo' e jmoo' e seeng' dsea' cōeng' cōo' Fidiée' lata'; jo Fidiée' níjmér' e jo' niquí'lí' jaléng' i dsea' í.

Mí' cafiing' e sello e catí' guié' do

⁸ Jo mí' cangí' jo, jo camó'o mí' tí' lí' caffiing' i
Jo'se' Jiuung~ do e sello e catí' guié' quiá' e jí' do, jo dsíff' mí' calí' lajo dseáng' tiib' ca'ff' fí' yú' jmígú' lajee' ca'ná' oor'. ² Jo lajee' job, camán n lají' guíang' ángeles e teáaiñ' fí' quini' Fidiée', jo cangiñ' do lajaang' lajaañ' jmacó' lúu' trompé'. ³ Jo mí' cangí' jo, cajnéng' jaang'guí ángel, jo casíñ' do 'ñia'r' fí' nife' jo quié'r' cōo' úu' e lí' cōo' layaang' cunée', jo róøm' téé' sú' e silfing'. Jo jmiguiú' e sú' do cangiñ', jo cacang' niung' cōo' jalé' júu' e

jmiféng' dsea' Fidiée' quiá' jaléng' dsea' i nílín' dsea' quiá' dsea' do. Jo jalé' e jo, fí' dob caje' fí' nife' e lí' silí' cōo' layaang' cunée' e si' fí' quini' e lí' lí' éé' e lí' guiling' i dsea' laniing' i quiú'r' ta' do. ⁴ Jo mí' cacoo' e sú' e silfing' do e téé' e fí' dsíi' úu' quiá' sú' do e se' i ángel do, joba' e jmiñ' quiá' do canaang' so' fí' quini' Fidiée' coliiing' cōo' jalé' júu' e fé' dsea' mí' feíñ' Fidiée'. ⁵ Jo mí' cangí' jo, i ángel do ca-jmiróøiñ' e úu' do cōo' mít' jito' quiá' nife', jo ngí' jo cōo' cafeá'bre fí' ni' guóo' uó'; jo job mí' canú' e gab' canii' jogui catá' mít' eáang' jogui caquie' güñíñia' jo cajó' uó' e eáang' cajo.

Mí' ca'li' jalé' lúu' trompé' ^

⁶ Jo mí' cangí' jo, lají' guíang' ángeles i quié' jmacó' lúu' trompé' caguiéeng' guíé' yaaiñ' e níjiéu'bre.

⁷ Joba' i ángel la'uiñ' do cajiúur' lúu' trompé' quiá'r', jo dsíff' lajob canaang' cabí' fí' ni' guóo' uó' jalé' dsíi' cōo' jí' e sicáng' cōo' jmiñ'. Jo cacóob' jie' ja' ca'ná' fí' latøøng' guóo' uó', jogui lajobj jalé' 'ma' cacóob' jie' ja' condseá', lí' lajalé' onuu' rø' e sea' lajob calí'.

⁸ Jo i ángel i catí' gáng' do cajiúur' e lúu' trompé' quiá'r', jo dsíff' lajob camó'o —jíng' Juan— cōo' e lí' la lí' cōo' mó' e fé' e iu' jí' eáang', jo e jo fí' dob cabí' fí' ni' jmiñiñ', jogui jie' ja' condseá' jmiñiñ' ca'uíng' jmiñ'. ⁹ Jogui cajo jie' ja' condseá' jaléng' jó' teáang' é' jmiñiñ' cajúm'bre', jogui ca'ím' cajo jie' ja' condseá' jalé' e móo' e ngí' fí' ni' jmiñiñ'.

¹⁰ Jo i ángel i catí' gaang' do cajiúur' lúu' trompé' quiá'r', jo dsíff' lajob caténg' jaang' níu' fén'g' i lín' fí' yú' jmígú' i caang' lafa' cōo' bøjí'. Jo i la catóñ' jie' ja' condseá' fí' ni' lajalé' gua' jogui lacaang' fí' lí' níng' jmiñ' cajo. ¹¹ Jo gab'jíu' níu' júu' laco' e sii' i níu' do, cō' siir' Cōo' e Gui'; jogui jie' ja' condseá' lajee' lajalé' jmiñ' calílib' e calíguí', jo i fíim' jaléng' dsea' cajúng' dsú' e calír' e jmiñ' e cacáng' lafa' ogui do.

¹² Jo mí' cangí' jo, i ángel i catí' quiúung' do cajiúur' lúu' trompé' quiá'r', jo dsíff' lajob jie' ja' condseá' iee' jogui jie' ja' condseá' sí' jogui jie' ja' condseá' lajee' lajaléng' níu' ca'léb' quiá'r', lí' jie' ja' condseá' tøøng' laca'íng' ca'íñiñ' do, jo jo' e jír' caliseá'guí jíi' capí'. Joba' jie' ja' ca'ná' jmiñ' jogui jie' ja' ca'ná' uóø' jo' ee' jí' caliseá' jíi' capí'.

¹³ Jo ngí' fíib' jaléng' dsea' i seeng'guí fí' ni' guóo' uó' jmígú' mít' tí' lí' nití' lí' e ni'li' lúu' trompé' e nabí níjiéu' i gaang'guí ángeles do!

⁹ Jo mí' cangí' jo, i ángel i catí' 'ñíing' do cajiúur' lúu' trompé' quiá'r', joba' camán n ladsíff' lado jaang' níu' i lín' fí' yú' jmígú' jo catóñ' fí' ni' guóo' uó'; jogui cangiñ' do e joñiñ' quiá' too' lí' níu' só'. ² Jo mí' cana' e too' jo, dseáng' ca'uøø' jmiñ' 'ñíu' lafa' jmiñ' e uóø' fí' dsíi' too' hornob dseáng'; jogui e jmiñ' e ca'uøø' e fí' too' níu' só' do cajmée' e caliné', cō' caquiáam' iee' cōo' e jmiñ' do.

³Jo i 'leáang~ 'miñí^ ca'uøøng` jee~ e jmiñí^ do jo caning^ne' fi' ni~ guóo^ uó^; jo cangítng` i jó^ do e ca'uïng^ne' jó^ i guíim^ jogui e fi're lafa' tacúb^. ⁴Jo cahué^ ta~ quiá^ i jó^ do e ja` ni'lé^ re' jíi^ coö` onuu, dseáng^ jíi^ ca'íng^ onuu^ rø^ o'gui jalé^ 'ma'. Jo dseáng^ lajíi^ dsea` i ja` tóo` sello quiá^ Fidiée^ fi' guiaquí^, lajíi^ fi'bing^ i ni'fng^ i jó^ do. <sup>5</sup>Jo dsu^ jaléng^ i 'miñí^ do ja` cangítng^ne' fi' fa' dseáng^ e ni'jngáng^ne' jaléng^ dsea^, co^ lajíi^ fi' e cangítng^ne' e lico^ nicuó^re' dsea^ iihuí^ eáam^ lajee^ 'ñíng^ si'; jo e l^ ni'f're' do cu^ laco'gui cu^ l^ fi' jaang^ tacú^ guíng^. ⁶Jo ie^ jmíi^ jo jaléng^ dsea^ nijmé^bre quií^ jial níjuiñ^, jo dsu^ ja` niguié^r^ e^ uiing^ e njngáng^ yaaiñ^; co^ iim^bre e níjuiñ^, dsu^ ja` 'mô^ nilisea^ quiá^r^.

⁷Jo i 'miñí^ do jnáeng^ne' laco' cuea^ i ni'fng^ guí^ quiá^ e nidsiliing^ne' fi' jee^ 'nii^; jo téel^ mogui^re' lajaang^ lajaang^ne' l^ corona e l^fi' coö^ layaang^ cunée^, jogui ni^re' l^fi' bi^t laco' l^fi' ni^ dsea^ jmigüi^.
⁸Jogui jñú^re' l^fi' bi^t laco' l^fi' jñegui^ dseam^, jogui maja^re' l^fi' la l^fi' maja^ ie^.
⁹Jogui lacaang^ nidsii^re' sibé^ layaang^ ñí^ e laco' jmi'óng^ yaang^ne', jogui lajíi^ e m^fi^ e ta^ cué^re' do laco' fng^ne' n^u^ lafa' mi^ i^ jalf^ b^ó^ carreta e jñu^ cuea^ e ningol^ fi' jee^ 'nii^.
¹⁰Jogui nicuó^re' l^fi' laco' l^fi' nicuó^ tacú^, jo coö^ e job fi're'. Jo cangítng^ne' e l^ng^ne' jó^ guíng^ e laco' ni'fng^ne' jaléng^ dsea^ lajee^ 'ñíng^ si'. ¹¹Jo seem^ jaang^ i quié^ nif^ quiá^ jaléng^ i 'miñí^ do i quié^ ta^ quiá^re', jo ib^ i ángel i 'líng^ laniiing^ do i né^ ni^ e fi' too^ n^u^ s^o^ do. Jo Abadón siir^ coö^ jmíi^ hebreo, jogui Apolión siir^ coö^ jmíi^ griego, jo e jo guóng^ jaang^ i 'lée'.

¹²Jo lanab cadséng^ la'uui^ coö^ 'lé^ e iihuí^ do; dsu^ l^fi^ uiim^bi^ jóng, co^ nabi^ jalf^ t^u^ 'lé^ guí^ iihuí^ e eáang^gui.

¹³Jo mi^ t^i^ l^fi^ cajíe^ i ángel i cat^ jñúung^ do lúu^ trompé^ quiá^r^, jo dsu^ lajob canú^ luu^ dsea^ e guicajá^ e fi^ l^fi^ t^e^ laji^ quiú^ fi^ laji^ quiú^ quiúung^ quiá^ nife^ e l^fi^ l^fi^ coö^ layaang^ cunée^ do e si^ fi^ quini^ Fidiée^.
¹⁴Jo e luu^ jo cas^ i^ lala i ángel i cat^ jñúung^ do i quié^ lúu^ trompé^ jo cajíñ^:

—Leaang^ laji^ quiúung^ i ángeles i 'ñúung^ coö^ ñí^ cadena do e fi^ gua^ fé^ e sii^ Éufrates.

¹⁵Jo caláam^ i ángeles i quiúung^ do e laco' njngáiñ^ jie^ ja` condseá^ tøøng^ jaléng^ dsea^ i seeng^ fi^ jmigüi^, co^ jeem^ nicané^ guí^ quiáñ^ do e^ oor^ jogui e^ jmíi^ jogui e^ si^ jogui e^ jíi^ e nijméñ^ do lajo.
¹⁶Jo i 'lée^ i neáang^ cuea^ do canú^baa e t^i^ doscien- tos millones.

¹⁷Jo lajoba^ camó^o lajíi^ e iing^ Fidiée^ e nimoo^ o do e camán^n jaléng^ i cuea^ do, jo jaléng^ i dsea^ i neáang^ fi^ mocoo^re' do quié^ fi^ ni^ dsu^ chalé^ e l^fi^ coö^ ñí^ e laco' jmi'óng^ yaaiñ^.
 Jo e jo jnáeng^ la- co^ jnáeng^ jí^ jogui azul l^fi^ laco' l^fi^ coö^ cuu^ e sii^ jac- into, jogui e né^ laco'gui l^fi^ azufre. jogui mogui^ jaléng^ i cuea^ do l^fi^ laco' l^fi^ mogui^ ie^, jogui fi^ mo'oo^re' uøø^ jí^ jogui jmiñí^ jogui azufre cajo.
¹⁸Jo jie^ ja` condseá^ tøøng^ dsea^ jmigüi^ cajúiñ^

cóö^ e jí^ do cóö^guí e jmiñí^ do jogui cóö^ e azufre do e uøø^ fi^ mo'oo^ i jó^ do. ¹⁹Dsuc^ e óo^ i cuea^ do e quí^re' jmiñí^ fi^ mo'oo^re' cóö^guí fi^ nicuó^re', co^ nicuó^re' l^fi^ laco' l^fi^ mogui^ mi^, jo cóö^ e job e cù^re' car^ jngang^ne' dsea^.

²⁰Jo jaléng^ dsea^ i ja` cajúng^ cóö^ jalé^ e iihuí^ e caliséa^ do, dsu^ ja` cat^bir e jmóor^ jalé^ e l^fi^ e tá^ jmóor^, o'gui cat^r^ e jmiféiñ^ jaléng^ i 'líng^, o'gui cat^r^ e jmiféiñ^ jaléng^ dié^ i o^ já^ i l^ng^ cóö^ layaang^ cunée^ osi cóö^ cutee^ osi cóö^ ñí^ bronce osi cóö^ jalé^ cuu^ osi cóö^ jalé^ 'ma^ é; jo jíi^ jaang^ i dié^ i o^ já^ do cuóøng^ l^fi^ jøør^ o'gui cuóøng^ l^fi^ nür^ o'gui cuóøng^ l^fi^ ngí^ cajo.
²¹Jo dseáng^ ja` cal^iing^ i dsea^ do fa^ cat^r^ e jmóor^bir jalé^ ta^ jngang^ jaléng^ dsea^ rúng^ jogui jalé^ ta^ dsea^ láang^ jogui jalé^ ta^ 'lée^ cóö^ dseañ^ osi dseam^ i o^ quiá^r^ jogui jalé^ ta^ jmóo^ i^ cajo.

Jaang^ ángel cóö^ coö^ ji^ji^

10 Jo mi^ cang^ jo —jíng^ Juan— camáng^guí^ jaang^ ángel i 'gøng^ i jaagiáang^ fi^ yú^ jmigüi^ i quíng^ jee^ cabøø^ jñíi^, jo e fi^ lacúng^ moguir^ si^ coö^ cuu^ e jnáeng^ mi^ dsu^ jmigui^ jogui e t^i^ iee^.
 Jogui nir^ jíing^ jí^ laco^ jí^ iee^, jogui t^i^ l^fi^ laco^ mi^ sóng^ niing^ jí^ e cuee^.
²Jogui se^r^ coö^ ji^ji^ e síná^, jo cas^ i ángel do t^i^ dsu^ fi^ ni^ jmiñí^, jogui e t^i^ tuung^ do cas^r^ fi^ ni^ guóo^ uó^.
³Jo teá^ eáang^ ca^o^r^ l^fi^ laco^gui mi^ óo^ jaang^ ie^; jo mi^ t^i^ l^fi^ ca^o^r^, e luur^ do canú^ lafa^ e caquie^ güi^ñiá^ guí^ya^.
⁴Jo mi^ cang^ e caní^ e guí^ya^ do, jnea^ lami^ si^ nijmé^ baa jalé^ e jo fi^ ni^ jí^; dsu^ lajee^ job mi^ t^i^ l^fi^ canú^ coö^ luu^ e jaa^ fi^ yú^ jmigüi^ jo cas^ i jnea^ lala:

—Juan, lico^ 'meeng^ fi^ dsu^ mogui^ lajalé^ júu^ e canáu^ quiá^ e guí^ya^ e nicaní^ do, jo jie^ mi^ i^ a^ fa^ e nijmé^.

⁵Jo i ángel i camán^n do i cas^ i^ t^i^ e dsu^ fi^ ni^ jmiñí^ jogui t^i^ e tuung^ fi^ ni^ guóo^ uó^, caséer^ guóo^ dsu^ fi^ yú^ jmigüi^ ⁶jo cacuør^ júu^ quiá^r^ ui^ quiá^ i^ dsea^ i seeng^ car^ ngong^ jmiñ^ do, i dsea^ i ca- jmée^ yú^ jmigüi^ jogui jaléng^ i seeng^ fi^ jo, coö^ guí^ guóo^ uó^ coö^ jalé^ e sea^ fi^ jo jogui jalé^ jmiñí^ l^fi^ jaléng^ i seeng^ fi^ la'ung^ fi^ jmigüi^, jo labal cajíñ^:

—Jo 'né^ fa^ e nilit^ fi^ guí e nilit^ jalé^ e na;
⁷co^ mi^ t^i^ l^fi^ nit^ i^ e i ángel i cat^ guí^ng^ do nináiñ^ nijíe^ lúu^ trompé^ quiá^r^, jo ie^ job mi^ nilit^ lajíi^ e s^i^má^ Fidiée^ e 'né^ nilit^ e ja^ ñí^ dsea^ jéeng^gui, l^fi^ laco^ jíi^ júu^ e cas^r^ jaléng^ dsea^ quiá^r^ i café^ cuaiñ^ quiá^r^ malit^ fi^ eáang^.

⁸Jo lajíi^ e luu^ e canú^ la'uui^ do e jaa^ fi^ yú^ jmigüi^, caléb^ cat^r^ cafeng^tu^ jnea^ jo cas^ i jnea^ lala:

—Juan, gua^ jo quié^ e jí^ji^ e síná^ do e i^t^ fi^ jaguo^ i ángel i s^i^o^ fi^ ni^ jmiñí^ jogui fi^ ni^ guóo^ uó^.

⁹Joba^ cangób^ jnea^ fi^ l^fi^ sing^ i ángel do, jo camí^re^ e jí^ji^ e óo^ do, jo labal cañíir^ quié^e:

—Jó^o^ jo quié^.
 Jo lifa^ fi^ mo'oo^ nilróob^ laco^gui la ró^ ta^, jo dsu^ fi^ dsu^ tú^ niliguíb^.

¹⁰Jo mī̄ cangf̄ e jo, catf̄im̄ baa' e jī̄ jī̄ do e fī̄ lf̄ se' i ángel do jo cagō' baa; jo já̄ ba' e fī̄ mo'oo' o' jlob' ^ róo' e do, lifa' mī̄ catf̄ fī̄ dsí̄ tú' u, gab' guí^ e do.

¹¹Joba' guicanú' coo' luu^ e guicajíng' casf̄ jnea~ lala:

—'Nt̄ 'nē~ niguiá^ tu calé^ catú^ jalé^ júu^ e jíng^ Fidiée^ cuaiñ~ quiá^ jaléng^ dsea` i seeng` ff̄ jalé^ ff̄ joguì lacoo' sínú^ joguì laca'íng^ jmí^ e fē^ dsea` joguì fī̄ quini^ jaléng^ dseata^ dsea` cóøng^ i quié^ nifí^ cajo.

Gáng^ dsea` i tī^ ni^

¹¹ Jo mī̄ cangf̄ jo —jíng^ guí Juan— cangf̄in^ n coo' sī^ e quiá^ guia' i^ e lf̄ lafa' coo' cuiñí^, jo canú^ u e lf̄ing^ jí^ casf̄ jnea~ lala:

—Ráan^ jo quié^ e sī^ guia' i^ na quí^ jo quié^ i^ jí^ jí^ tī^ e guá^ quiá^ Fidiée^ joguì jí^ jí^ tī^ e fī^ nifé^ quiá^ r^ cajo, joguì nijmí^ im^ ba' cajo jaléng^ i^ dsea` i dsilíng^ fī^ jo e dsijmiféiñ^ Fidiée^ .<sup>2</sup> Dsü^ lifa' jie^ mī̄ guia' i^ fī^ sigui^ quiá^ e guá^ do, co^ e fī^ jo nī^ cangf̄ing^ jaléng^ dsea` i ja^ mī^ cuíng^ Fidiée^ e laco' dsea` ib^ i niso'óng^ ff̄ jee^ ff̄ güeang^ quiá^ Fidiée^ lajee^ 'nī^ jí^ dsí^ ca'ná^ .<sup>3</sup> Jo jnea~, Fidiée^ , nisín^ n gáng^ lajee^ dsea` quié^ e i^ tī^ ni^, jo i^ dsea` i^ qui'r^ 'mī^ e qui^ dsea` mī^ lf̄iñ^ fī^, jo jneab^ cajo nicuóø^ ore e nifé^ r^ cuaiñ^ quié^ e lajee^ mil doscientos sesenta jmí^ .

⁴ Jo i^ dsea` gáng^ i^ tī^ ni^ do lf̄iñ^ lafa' laji^ tū^ e 'ma^ olivo cóo^ guí laji^ tū^ e candeléer^ do e téé^ fī^ quini^ Fí^naa' dsea` néé^ nir^ ff̄ la'úng^ ff̄ ni^ guóo^ uó^ jmigüi^ .⁵ Jo doñí^ jí^ dsea` i^ iing^ nijmeáng^ ga^ i^ dsea` gáng^ do, joba' i^ gáng^ do uø^ jí^ ff̄ mo'oor^ jo cóo^ e job jí^iñ^ dseáng^ conguia' jaléng^ dsea` i^ 'nī^ ni^ quiá^ r^, jo lajob nijúung^ doñí^ jí^ dsea` i^ iing^ nijmeáini^ do ga^ .⁶ Jo i^ dsea` gáng^ i^ tī^ ni^ do ngí^m^bre fī^ e laco' quí^r^ jmí^ e jmér^ e nijní^ yú^ jmigüi^ e laco' jo^ nité^ guí jmí^ lajee^ e taaiñ^ e jmór^ ta^ e fér^ cuaiñ^ quiá^ r^ Fidiée^ , joguì cajo seab^ fī^ quiá^ r^ e lí^r^ e ní^ jmi^uñ^ jmí^ jalé^ jmí^ , joguì seab^ fī^ quiá^ r^ cajo e nicuó^r^ laji^ng^ dsea` jmigüi^ lf^ doñí^ ee^ iihuü^ lf^ jö^ ya^ e cal^iñ^ lajo. ⁷ Jo dsü^ mī^ tī^ lf^ cató^ ta^ quiá^ i^ dsea` gáng^ do e nícafé^r^ cuaiñ^ quiá^ Fidiée^ , joba' i^ jö^ líng^ i^ dsée^ i^ nígiü^ ff^ fī^ too^ nñu^ sò^ do, ib^ i^ nitíng^ cóo^r^ joguì ib^ i^ nilí^ ir^ joguì nijnga^bing^ do quiá^ r^ .⁸ Jo i^ lñ^ gáng^ do fī^ dob nírsaañ^ ff^ jee^ 'núu^ quiá^ e fī^ fér^ e lf^ catáng^ Fiir^ ff^ dse^ crúu^ . Jo e fī^ jo lf^ lafa' fī^ Sodoma osi lf^ lafa' Egipto é. ⁹ Jo lajee^ 'nī^ jmí^ dsí^ condseá^ nin^ laji^ng^ dsea` i^ seeng^ ff^ fī^ pí^ osi fī^ fī^ cóo^ é, jo lacoo' lacoo' sínú^ joguì laca'íng^ laca'íng^ jmí^ e fē^ dsea^, e dob risaang^ i^ dsea` gáng^ i^ ní^líng^ do fī^ jee^ 'núu^ . Jo jaléng^ i^ dsea^ do ja^ nicuó^r^ fī^ fa^ e ní^áng^ i^ dsea` i^ teng^ lñ^ng^ do.

¹⁰ Jo ie^ jo jaléng^ dsea` i^ seeng^ ff^ ni^ guóo^ uó^ eáam^ níli^iáang^ dsí^r^ dsü^ e nícajúng^ i^ dsea` gáng^ do, jo jmí^b^ nidsitáaiñ^ e laco' cuø^ lf^ e eáam^ iáang^ dsí^r^, jo nicuó^r^ rúiñ^ jalé^ e iáang^ dsí^r^ la'ó^ ir^ . Jo ní^jmér^ lajo uí^ e i^ dsea` gáng^ do eáam^ jmigui^ jalé^ iihuü^ cacuø^r^ jaléng^ dsea` seeng^ ff^ jmigüi^ .

¹¹ Jo dsü^ mī^ cangf̄ e 'nī^ jmí^ dsí^ condseá^ do, Fidiée^ cajmée^ e cají^b^ tu i^ dsea` gáng^ i^ tī^ ni^ do, jo caráam^ tuiñ^ do calé^ catú^; jo jaléng^ dsea` i^ cangá^ e cají^tuiñ^ do, dsíng^ cafóiñ^ .¹² Jo i^ dsea` gáng^ do canúur^ coo' luu^ teá^ e jää^ fī^ yú^ jmigüi^ jo lalab guicajíng^ e luu^ do:

—¡Huü^na' fī^ la!

Joba' lajob cajméeiñ^ do, cajgóo^bre e quiíñ^ jee^ cabø^ jní^, jo jaléng^ dsea` i^ 'nī^ ni^ quiá^r^ cangá^bre jalé^ e jo. <sup>13</sup> Jo ladsifi^ lajob cajó^ uó^ e eáang^, jo cóo^ e job cajléng^ guóo^ uó^ jo ca'ím^ caquiúung^ jí^ do, jo co^ caquib^ jalé^ 'núu^ jo guié^ mil dsea` cajúng^ . Joguì lají^ i^ ja^ cajúng^ cój^ e jo, eáam^ cafóiñ^, jo joguìb mī̄ canaaiñ^ e jmiféiñ^ Fidiée^ dsea` guiring^ ñiff^ .

¹⁴ Jo casúum^jí^ e iihuü^ e catf^ tū^ do; dsü^ jo^ huóø^ dsé^ guí e nijáa^ e iihuü^ e catf^ 'nī^ do.

Mí^ ca'í^ lúu^ trompé^ e catf^ guíe^ do

¹⁵ Jo coog^ mī̄ cají^u^ i^ ángel i^ catf^ guíang^ do lúu^ trompé^ quiá^r^, jo job mī^ tī^ lf^ canú^ jmigui^ luu^ e teá^ eáang^ fī^ yú^ jmigüi^ jo lalab nü^ guicajíng^ .

Lanab catf^ i^ e Fí^naa' Fidiée^ ,

colíng^ cój^ i^ jöor^ Dsea` Jmáang^ i^ casíñ^ do, niquiú^r^ ta^ fī^ latøøng^ fī^ ni^ guóo^ uó^ jmigüi^, jo car^ ngong^ jí^ jmí^ nijmér^ lajo.

¹⁶ Joguì lají^ guiequiúung^ i^ yú^ dsea` cóøng^ i^ neáang^ éé^ quiá^r^ fī^ quini^ laco' guiring^ Fidiée^ 'ñia^r^, lají^m^ i^ dsea` cóøng^ do catúuiñ^ cartí^ cajnúu^ nir^ fī^ ni^ uó^, jo lajob cajmiféiñ^ Fidiée^ ¹⁷ jo fér^ :

Cuó^naa' 'nñ^ guí'máang^, Fí^naa' Fidiée^ , 'nñ^ dsea` féng^ dsea` nñin^ i^ quí^ jmí^ jmé^ lf^ doñí^ ee^ ,

jo 'nñ^ dsea` i^ seeng^ lají^ latí^ malí^ lají^ nñ^ guí e nitíroo^ jmigüi^ joguì cajo cartí^ lana,

joguì i^ nijáa^tu calé^ catú^ ,

dsaco^ 'nñ^ nícangf̄im^ba^ e tñin^ e quí^ jmí^ lf^ doñí^ ee^ ,

joguì lanab nícanaan^ e quiú^ ta^ .

¹⁸ Jo lajalém^ dsea` seeng^ ff^ jmigüi^ eáam^ ní^ calíguíñ^ quí^;

jo dsü^ lanab catf^ i^ e nímjiguíng^ uó^ ui^ quiá^r^ ca^jo,

joguì lanab cajo catf^ i^ e níquidsi^ i^ quiá^ jaléng^ dsea` i^ nícajúng^ ;

joguì lanab catf^ i^ e nícuó^ guíee^ quiá^ jaléng^ i^ dsea` i^ cajmée^ ta^ qui^ i^ café^ cuaiñ^ quí^

colíng^ cój^ jaléng^ dsea` i^ caléng^ dsea` quí^ i^ ca^jmí^gó^ 'nñ^, nañ^ su dsea` i^ níng^ osi ja^ níiñ^ é.

Joguì lanab catf^ i^ cajo e ní^fim^ba^ jaléng^ i^ níca'lée^ , jaléng^ i^ nícacuø^ jalé^ iihuü^ fī^ ni^ guóo^ uó^ jmigüi^ .

¹⁹ Jo ng^ jo, joguìb cana^ e guá^ quiá^ Fidiée^ e si^ fí^ ñiff^ , joguì fī^ dsí^ job si^ e guóo^ e sili^ng^ e lf^ si^ma^ lají^ júu^ tigua^ quiá^ Fidiée^ . Jo lajee^ jo dsíng^ lñ^ jí^ güt^ñia^, joguì dsíng^ níi^, jo téé^ mñ^ eáang^ cajo, joguì cajó^ uó^, jo dseáng^ dsí^ e cíob^ cajiú^ fí^ ni^ guóo^ uó^ cajo.

Jaang` dseamf` cóo`~ jaang` jó` guié` mogui`

12 *Jo mi` cangf` e jo —jíng` Juan— cóo`gui e li` e dsigá` dsí`naa` eáang` cajnéng` fí yé`^ jmigüi`:* jo cajnéng` jaang` dseamf` i quíng` iee` lafa` e qui'r` sti`r, jo lf`^ ui`^ tii` do líng` sti` jogui iu`^ moguir` cóo` lf`^ corona e taang` guituung` náu`. ² *Jogui yuu`bi` niquiéeng` i dseamf` do cajo, jo dseáng` teá` eáang` óor`, co` tí` lf` niliseem` i yuu` do quiá`r`.* <sup>3</sup> *Jo mi` cangf` e jo, cóo`gui li` e cajnéng` fí yé`^ jmigüi`:* jo cajnéng` jaang` jó` lинг`^, jo i jó` do latóom`bre` yúung`ne`, jo guié` mogui`re` tí` jogui gui` fí`re` cajo, jo lacoo` e mogui`re` do téé` jmacó` lf`^ corona. ⁴ *Jo cóo` nicúub` i jó` lинг`^ do ca'líng`ne` jie` ja` condseá` tóøng` lajaléng` náu` i sitóng` fí` yé`^ jmigüi` jo cabiing`ne` fí` ni` guóo` uó`.* *Jo i jó` lинг`^ do casíng` nia`re` fí` quini` i dseamf` i tí` lf` niliseeng` yuu` quiá` do; jo i jó` do nisjeeng`ne` e njingám`bre` i yuu` quiá` i dseamf` do e nicúng`ne` ladsift` mi` niliseeiñ` do.* ⁵ *Jo coob` mi` tí` lf` catf` i` e cangáam` i yuu` quiá` i dseamf` do, jo jaang` jiuung` siñuhub` caliséng`^, jo fb` i niquiá` ta` fí` la'ung` fí` jmigüi`^, jo njimeáin` ta` e 'ma'u` e lf` cóo`^ layaang` ní`.* *Jo dsu` i jiuung` do condsee` cangáiñ` fí` lf` guiiing` Fidiée` e fí` lf` ée` lf` niing` do;* <sup>6</sup> *jo i dseamf` do cacuñ`bre` cangór` fí` ni` guóo` uó` quiá`*, co` fí` jo caguiá` Fidiée` guiú` e niliñ` do i` lajee` mil doscientos sesenta jmii`.

Mi` caliseá` 'nii` fí` yé`^ jmigüi`

⁷ *Jo mi` casúung` e jo, canaang` 'nii` fí` yé`^ jmigüi`.* Jo i ángel i eáang` 'gøng` i sii` Yé` cóo` jaléng` ángeles quiá`r` catíñ` cóo`^ i jó` lинг`^ i guíe` mogui` do colíng` cóo`^ jaléng` ángeles i`lín`^ quiá` i jó` do.

⁸ *Jo dsu` i jó` lинг`^ do cóo`gui jaléng` ángeles i`lín`^ quiáa`re` ja` sea` b` quiáa`re` fa` e calf`re` e 'nii` do.* *Joba` jo` caliseá`gui ée` quiáa`re` fí` níff` fa` e nigüea`re` fí` jo.* ⁹ *Jo lajoba` catóm` i jó` guíe` mogui` do, jo t`bing` lf`ing` fí` i`lín`^, jo sii`bire` Satanás cajo, jo íb` i jmóo` ta` jmigóøng` jaléng` dsea` seeng` fí` la'ung` fí` jmigüi`.* *Jo tí` yé`^ jmigüi` cabiing`ne` cartí` ni` guóo` uó` colíng` cóo`^ jaléng` ángeles i`lín`^ quiáa`re`.*

¹⁰ *Jo job mi` tí` lf` canútúu coo` luu` e teá` eáang` fí` yé`^ jmigüi` e guicajíng` lala:*

*Jo lanab nícatí` i` e Fidiéeb` nileáin` jaléng` dsea` jmigüi`*, jo nicár` nífi` quiá`^ dsea` la'eáang` cóo`^ e 'gøiñ` do. *Jogui i Jóor` Dsea` Jmáang` i casíng` Fidiée` do lana niquiú`r` ta` røø` quiá`^ jaléng` dsea` jmigüi`*, co` nicabiim` i lami` níñng` jaléng` dsea` rú`naa` dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang` i lami` níñng` jaléng` i fí` quini` Fidiée` e uóø` jmíñ`.

¹¹ *Jo jaléng` i dsea` rú`naa` dsea` quiá`^ Dsea` Jmáang` do nicalf`bre` i do la'eáang` cóo`^ e jmi`øøng` i Jo'se` Jiuung` do e catuy` fí` dsei` crúu`* jogui la'eáang` cóo`^ jalé` júu` quiá`^ Fidiée` e nícaquier`

jo ja` cafóin` fa` e nijúuiñ`
co` caguiab` dsíir` e doñi` ee` calíb`.

¹² *Jo ui`^ joba` güili`iáam` dsíir` fí` níff`*, jogui jaléng` 'náu`^, dsea` níneáang`na` fí` jo, güili`iáam` óo`na` cajo!

jo dsu` e ngi` fí`b` jaléng` i seeng` fí` ni` guóo`^ uó` jmigüi` cóo`^gui jaléng` i seeng` fí` ni` jmiñ`^, dsu`co` nícajágang` fí` i`lín`^ fí` jee` 'náu` e eáang` nísguiñ` quiú`na`

co` guiáb` niñir` e si`^` jmiñ`ba` seeng`guír` fí` jmigüi` na!

¹³ *Jo mi` calílí`^ i jó` guíe` mogui` do e cabiing`ne` fí` ni` guóo`^ uó`^, joba` canaang`ne` ngi`re` 'nám`bre` i dseamf` i cangoquieeng` i yuu` siñuhu` do.* ¹⁴ *Jo dsu` i dseamf` do cangíñ` quiá`^ Fidiée` e sea` tú` cuéer` e fe`*, jo e jo lf` laco` lf` cuéé` jaang` miñ`^, jo cóo`^ e jo nilír` ni`fíñ` jo nidsér` fí` quiá`r` e fí` ni` guóo`^ uó`^ quié` do, jo lajoba` niliseeiñ` huí`gui laco` seeng` i jó` guíe` mogui` do, jo fí` guóo`^ uó`^ job cangíñ` jalé` e 'nér` lajee` 'ní` jíi` dsu` ca'ná`^.

¹⁵ *Jo i jó` guíe` mogui` do canaang`ne` ní`re` jmigui` jmiñ`^ e fí` lf` taang` i dseamf` do e lf`^ laco` níjúung` i dseamf` do e níjíe`r` jmiñ`^;*

¹⁶ *jo dsu` 'nía`^ guóo`^ uó`^ cajmícögob`^ i dseamf` do co` canab` lafa` mo'oo`^, jo fí` guóo`^ uó`^ canaang` ya`^ e jmiñ`^ quiá`^ e gua` do e catuy` fí` mo'oo` i jó` lingo`^ do.* <sup>17</sup> *Jo dsu` cóo`^ e jo i jó` lingo`^ do dseáng` eáam` caliguíng`ne` quiá`^ i dseamf` do, jogui cangó`bre` e cangotíng`ne` cóo`^ jaléng` dsea` siju` i dseamf` do i seeng`guír` fí` guóo`^ uó`^, jaléng` i dsea` i jmiti` jalé` júu` quiá`^ Fidiée` jogui i teáang` teá` fí` guíe` cóo`^ Jesúz cajo.* <sup>18</sup> *Jo i jó` guíe` mogui` do fí` dob caje`re` fí` 'nì` jmiñ`^.*

Gáng`gui jó` dsée` i`lín`^

13 *Jo mi` cangf` e jo —jíng` Juan— camó`guí` e cagüi`fí` jee` é` jmiñ`^ jaang` jó` dsée`^, jo guíe` mogui`re` tí` jogui dsí`gui` fí`re` cajo.* *Jo lacoo` lacoo` e fí`re` do téé`^ jmacó` lf`^ corona, jogui e fí` lacoo` mogui`re` do tóø` júu` e ga` e jmineang`^ Fidiée`.* <sup>2</sup> *Jo i jó` dsée` i camán`n do jnéem`bre` la jnéeng` jaang` ie` i sii` leopardo; jogui tñ`re` lf`b`jíu` la lf` tñ` jó` i sii` oso, jogui mo'oo`re` lf` la lf` mo'oo` ie`.* *Jo i jó` guíe` mogui` la`uui` do cacuñ`bre` i jó` dsée` do lajíi`^ e b` quiáa`re` jogui lajíi`^ ée` lf` guiiing`ne`^, jogui cacuñ`re` fí` e quiáiñ` do ta`.* ³ *Jo co` mogui` i jó` dsée` do jnéeng` lafa` e sicuf` e jo` tóø` jmiñ` níjíng` mít`^; jo dsu` calóob` e lf` sicuf` quiáa`re` do, joba` lajíi`m` dsea` jmigüi` eáam` cangogá` dsíir` jo lajíi`m` dsea` casíñ`^ ui`^ quiá`^ i jó` dsée` do.* ⁴ *Jo cajmifém` dsea` i jó` guíe` mogui` la`uui` do dsu`co` cacuñ`bre` i jó` dsée` do fí` e quiáiñ` do ta`^, jo cajmifém`b`i dsea` i jó` dsée` do ca`jo, jo lalab casí`rein`:*

—Jo` jíe` lf` seeng` jaang`gui laco` i jó` dsée` la, jo jíi`^ jaang` ja` jíi` quiú`^ jmiñ`^ e níli` i jó` dsée` do mi` jí` nitíng` cóo`^re`.

⁵ *Jogui cangíñ`b`i i jó` dsée` do fí` e nifé`re` júu`^ róo`^ jogui jalé` júu`^ ga` ui`^ e 'ní` níng`ne` Fidiée`^, jogui cangíñ`b`ire` fí` cajo e niquiú`re` ta` lajee` tuló`*

dsí' gánḡ sí'. ⁶Jo lajob cajmée're'; café'bre' júu^ ga` ui^ quiá' Fidiée' cóo'gui fí' l̄i^ guing^ dsea` do, jo café'bre' júu^ ga` cajo ui^ quiá' jaléng^ i neáang' fí' niff'. <sup>7</sup>Jogui cangfim'bre' fí' cajo e nijmé're' nii' cóo' jaléng^ dsea` i l̄ifing^ dsea` quiá' Fidiée' cartí' nilí'bre' jaléng^ i dsea` i; jo dseáng' i jí' dsée' dobing' i quiut' ta^ l̄i^ doñi' i jí' dsea` i seeng` fí' fí' cóo' osi fí' fí' pí' é osi l̄i^ doñi' ee` jmií' e fí' dsea` é. ⁸Jo i fí'fim' dsea` i seeng` fí' ni^ guóo' uó' jmigüi' nijmiféiñ' i jí' dsée' do, dse' nijmé' lajo lajaléng^ i dsea` i ja` sijnéeng' fí' ni^ ji^ latí' mi^ catiroo' jmigüi' e fí' l̄i^ taang^ jaléng^ dsea` i nisiguáng' quiá' i Jo'se' Jiuung^ do i cajúng' fí' dse' crúu'.

⁹Jo jí' nút' sea` loguá'na', joba' náu'na' jalé' e júu^ na:

¹⁰Jo jaléng^ dsea` i nisí'fíng^ quiá' Fidiée' e nidsilíñ' fí' nññíñ',

joba' fí' nññíb' nidsilíñ';

jogui jaléng^ dsea` i nisí'fíng^ quiá' dsea` do e nijn-ga' dsea` quiá'r',

jo lajob nijmé' Fidiée' e nijúuiñ' do cajo l̄i^ laco'gui cóo' e jngang' dsea` rúiñ'.

Jo ui^' cóo' jalé' e na, joba' jaléng^ dsea` i nilfing' dsea` quiá' Dsea' Jmáang' nén' teáaiñ' teá' cóo' júu^ quiá' Fidiée' jogui e ja` nilitúng' dsíir' cóo' e júu^ jo.

¹¹Jo mi^ cangf' e jo —jíng' Juan— camán' jaang' gui jí' dsée' i l̄ing', jo i jí' i cagüi'ff' re' fí' guóo' uó'. Jo dsi^ tú' fí' re' e lññi'jiu la lññi' fí' jaang` jo'se' jiuung^, dse' fí' re' laco' fí' i jí' guié' mogui' la'uii' do. <sup>12</sup>Jo i jí' dsée' la i cagüi'ff' fí' ni^ guóo' uó' seab' fí' quiá're' fí' quini' i jí' dsée' la'uii' do e quiut're' ta^, jo cajmée're' e lajíim' dsea` seeng` fí' ni^ guóo' uó' jmigüi' ca-jmiféiñ' i jí' dsée' i la'uii' do i lamí' jnáeng' dseáng' e sikuñg'ne' e la hññing' e jo` nijíng' mññ', dse' caláam'tyre'. ¹³Jo i jí' dsée' do i cagüi'ff' fí' guóo' uó' quí'bre' jmíñ' e jmoo're' jalé' e lññi' e dsigá' dsíir' dsea', co' lññi'bre' e nijmé're' e nijíu' jí' fí' yé' jmigüi' jo nisojíu' fí' ni^ guóo' uó' dseáng' laco' la nñ' dsea` lana. <sup>14</sup>Jo cóo' jalé' e lññi' e jmoo're' do fí' quini' i jí' dsée' la'uii' do cajmigóøng'ne' jaléng' dsea` seeng` fí' ni^ guóo' uó', jo caquiut're' ta^ e caléng' jaang` diée' dsea` guóo' quiá' i jí' dsée' la'uii' do i sikuñg' lahuñg' cóo' nññi' e ja' mññ' nijíng' quiá're', dse' caláam'bre'. <sup>15</sup>Jo i jí' dsée' i cagüi'ff' fí' ni^ guóo' uó' do cangfing'ne' e quí'bre' jmíñ' e nijmé're' e jí' i diée' dsea` guóo' quiá' i jí' dsée' i la'uii' do e laco' i diée' do lññi'bre' e nifé'r' jogui e nijmér' e nijúung' jaléng' dsea` i ja' nijmiféng' ír'. <sup>16</sup>Lajob'i cajo cajmér' e co'gui'nab'^ nité' dsea` co' e lññi' fí' guóor' dsée' osi fí' guiaquí' é, na i le'eáang' jogui na i cōøng'^, na i tiññing' jogui na i sea` cuu^, na jaléng' dsea` i sillaang' jogui na jaléng' dsea` i si'nñing' i jmoo' ta^ tá' jmoo' quiá' dsea'. <sup>17</sup>Jo jí' jaang` dsea` cuóøng' ee` lññi' lár' o'gui ee` lññi' song ja` quié' e lññi' do o'gui taaíñ' e júu^ quiá' i jí' dsée' la'uii' do osi e número quiá' jial siiñ' do é.

¹⁸Jo 'nén' dseáng' e tññm' dsea` e laco' ningáiñ' e júu^ la; jo i dsea` i ngáng' do, áam'bre i' e~ número quiá' jial siiñ' do é.

jó' dsée' la'uii' do, jo e job número quiá' dsea' jmigüi', jo e número jo lññi' seiscientos sesenta y seis.

Lajíi' e ca'ø' i dsea` i tí' ciento cuarenta y cuatro mil

14 Jo mi^ cangf'gui e jo —jíng' Juan— camáng'túu' i Jo'se' Jiuung^ do e sing'ne' sñ'ø're' fí' yé' mó' Sión. Jo dob teáang' colíng' cóo' i Jo'se' Jiuung^ do ciento cuarenta y cuatro mil dsea` quiá'r' i tóo' e lññi' quiá'r' fí' guiaquí' jial sii' i Jo'se' Jiuung^ do jogui jial sii' Tiquiáa're' cajo. ²Jo mi^ cangf' jo, canú'u co' e guica'íi' e jáa' fí' yé' jmigüi', jo e jo nút' laco' nút' lññi' co' lóo' e fí' jogui canú' ca'íi' laco'gui la nút' mi^ quie' güññiá' e teá' eáang', jo nút' bññ' cajo laco' la nút' fa' mi^ teáang' dsea` fññing' i bññ' jalé' lúu' quiá'r' e sii' arpa. <sup>3</sup>Jo jaléng' i dsea` do ør' co' e ø' e'mññ' ff' quini' e lññi' lññi' éé' e lññi' guing' i dsea` niing' do jogui fí' quini' i quiúung' do jogui fí' quini' jaléng' i yé'ff' dsea` cōøng' do cajo. Jo jí' jaang` dsea` ja` niquíi'r' jmíñ' fa' e nilitíiñ' e ø' do, co' dseáng' i dsea` fññing' i tí' ciento cuarenta y cuatro mil dob jí' i quíi' jmíñ' nilitíiñg', co' jí' i bññ' fí'bing' i caláang' jee' jalé' dsee' quiá' lajee' lajaléng' dsea` i seeng` fí' ni^ guóo' uó' jmigüi'. ⁴Jo jaléng' i dseañu' nab i ja` cajmeáng' yaang' fa' e caléer' cóo' dseamf', jo jaléng' i dsea` nab i teáang' ui^' quiá' i Jo'se' Jiuung^ do jogui dsea` quiá' ib` lññiñ' jogui contøom' seeiñ' cóo' dsea` do. Jo jaléng' i dsea` nabing' i caláang' jee' jalé' dsee' quiá' lajee' lajaléng' dsea` jmigüi', jo e jo guøng' lafa' co' e cacuø'r' la'uii' e catíng' Fidiée' cóo'gui i Jo'se' Jiuung^ do. <sup>5</sup>Jo jaléng' i dsea` i jí' co' júu' e o' já' ca'uøø' fí' mo'oor', joba' dseáng' ja' e sñ'lññiñ' jí' co' fí' quini' Fidiée'.

Lajíi' júu^ e quié' i ángeles i gaang` do

⁶Jo mi^ cangf' jo —jíng' Juan— camáng'guí' jaang'gui ángel i ngang' fññing' fí' guíá' joo' yé' jmigüi'. Jo i ángel do quié' júu' quiá' Fidiée' e ja' tóo' jmíñ' ni^'fíng' e quiá' nidsiguiar' jee' jaléng' dsea` i seeng` fí' ni^ guóo' uó' jmigüi' lññi' lacoo' lacoo' fí' e pí' osi e cóo' é, jogui laca'íng' ca'íng' dsea', jogui laca'íng' cal'íng' jmíñ' e fí' dsea` cajo. ⁷Jo lalab fí'r' cóo' júu' teá':

—Jmíñ'go'o'na' Fidiée' dsea` guing' niff' jogui jmiféng'na'r, co' lanáb catí' i' e niquidir' lññi' quiá' la-jaang' lajaang' dsea` jmigüi'. Jo jmiféng'na' i dsea` i, co' fí'bing' i cajmée' yé' jmigüi' cóo' guóo' uó' jogui jmíñiñ' lññi' lacaang' lññi' nññing' jmíñ'.

⁸Jo mi^ cangf' jo, jaang'gui ángel cajíñ' cóo' júu' teá' lala:

—Lanáb catí' i'! Lanáb catí' i' e dseáng' ni^'fíng' e fí' fí' e sii' Babilonia, co' jaléng' i dsea` i seeng` fí' jo nicajmi'lññiñ' jaléng' dsea` i seeng` fí' la'úng' fí' jmigüi' e jmoo'r' lññi' doñi' ee' e lññi' dsíir' ngúu' taaíñ'!

⁹Jo mi^ cangf' jo, cangoquiéeng' jaang'gui ángel, jo cóo' i la catí' gaaiñ', jo lala cajíñ' do cōøng' júu' teá':

—Song jí' i jmiféng' i jí' dsée' la'uii' do cóo'gui diée' guóo' quiá'a're' do, jogui e ni'íñ' e nitó' e lññi'

quiáa^{-re} fí[~] guiaquíir[~] osi fí[~] guóor[~] é, ¹⁰ joba['] jaléng[~] i dsea['] i[~] 'né[~] e ni^{'im}[~]bre e guíng[~] Fidiée[~] e jo['] té[~]guír uíi[~] e dsee[~] e jmiróng[~] yaaiñ[~] do, jo e jo lafa['] nica-jmiñúiñ[~] fí[~] dsii[~] cóo[~] quiá'r[~], co['] eáam[~] nisiguíiñ[~] quiá[~] jaléng[~] i dsea['] i[~]; joba['] iihuúf[~] e eáam[~] ni^{'im}[~] do e nidsitáaiñ[~] fí[~] ni^{'j}[~] e quiéeng[~] azufre li[~] coo[~] e ja['] tóo[~] jmiñ[~] y^{'t}[~], jo e jo nil[~] fí[~] quini[~] jaléng[~] ángeles i güeang[~] quiá[~] Fidiée[~] joguⁱ fí[~] quini[~] i Jo'se[~] Jiuung[~] do cajo. ¹¹ Jo e jmiñ[~] quiá[~] e li[~] coo[~] e li[~] teáang[~] i dsea['] ing[~] iihuúf[~] do jo['] tóo[~] jmiñ[~] fa[~] e niquiúng[~]gui[~], joguⁱ ja['] tóo[~] jmiñ[~] sí[~] e jmiñ[~] osi e uóo[~] fa[~] e ni-jmiñ[~] y^{'t}[~]gui[~] jaléng[~] i jmiiféng[~] i joi[~] dsée[~] lauui[~] do cóo[~]gui[~] i diée[~] guóo[~] quiáa^{-re} do joguⁱ jaléng[~] i ni-caíng[~] lajíi[~] e li[~] quiáa^{-re} do cajo. ¹² Jo jaléng[~] i dsea['] i lítng[~] dsea['] quiá[~] Fidiée[~] i nüu[~] jalé[~] júu[~] quiá'r[~] joguⁱ teáaiñ[~] teá[~] fí[~] guiú[~] cóo[~] Jesús, jo jaléng[~] i dsea['] i bing[~] i né[~] cuó[~] bí[~] yaang[~] e ja['] nitér[~] lajíi[~] e fí[~] niteáaiñ[~] do.

¹³ Jo mi[~] cangf[~] e jo, canú[~] coo[~]gui[~] luu[~] fí[~] y^{'t}[~] jmiñ[~] e cajíng[~] lala:

—Juan, jmée[~] e júu[~] la: "Juguiá[~] i lafí[~] jmiñ[~] na joguⁱ li[~] dsé[~]gui[~] quiá[~] jaléng[~] i dsea['] i júung[~] uíi[~] Fíi[~]naa[~] Dsea['] Jmáang[~]".

—Lajob líi[~] —cajíng[~] Jmígu[~] quiá[~] Fidiée[~] —lana ni-jmiím[~] jaléng[~] i dsea['] i uíi[~] jalé[~] ta[~] e nícajméer[~], co['] e job cuó[~] li[~] fí[~] quini[~] Fidiée[~] e guiú[~] jalé[~] e jo.

Lajíi[~] e sitíng[~] dsea['] fí[~] ni[~] guóo[~] uó[~]

¹⁴ Jo cajóo[~]guí[~] jóng —jíng[~] Juan— jo camó[~]o cabóo[~] jníi[~] e tee[~]; jo fí[~] ni[~] e jníi[~] do camó[~]o e guíng[~] jaang[~] i jnéem[~] i la jnéeng[~] jaang[~] dsea['] la jneaa[~] aa[~]. Jo iu[~] fí[~] moguir[~] coo[~] li[~] corona e li[~] cóo[~] layaang[~] cunée[~] joguⁱ se'r[~] coo[~] ni[~] hoz e 'mé[~]. ¹⁵ Jo cagüi[~] jaang[~]gui[~] ángel fí[~] dsii[~] sinúu[~] guá[~] e si[~] fí[~] niff[~], jo i ángel do óo[~] teá[~] lala e áiñ[~] i dsea['] i guíng[~] fí[~] ni[~] e jníi[~] do, jo casí[~]reiñ[~] do lala:

—Jmée[~] ta[~] e ni[~] hoz na quií[~], jo sitíng[~] lajíi[~] e nícaroo[~], co['] lanab catí[~] i[~], joguⁱ lajíi[~] e lafa['] e cají[~] dsea['] fí[~] ni[~] guóo[~] uó[~], lanab nícaroo[~]!

¹⁶ Joba['] i dsea['] i guíng[~] e fí[~] ni[~] jníi[~] do cangfíim[~]bre e ni[~] hoz do quiá'r[~] fí[~] ni[~] guóo[~] uó[~], jo casití[~]bre lajíi[~] e li[~] e lafa['] e caroo['] fí[~] jo.

¹⁷ Jo mi[~] cangf[~] jo, cagüi[~] jaang[~]gui[~] ángel fí[~] dsii[~] sinúu[~] guá[~] e si[~] fí[~] niff[~], jo i quié[~]bre cajo coo[~] ni[~] hoz e 'mé[~]. ¹⁸ Jo e fí[~] nife[~] do cagüi[~] jaang[~]gui[~] ángel i quií[~] jmiñ[~] níjmé[~] e nicó[~], jo cató'r[~] cóo[~] júu[~] teá[~] i ángel i quié[~] e ni[~] hoz e 'mé[~] do, jo casí[~]reiñ[~] do lala:

—Jmée[~] ta[~] e ni[~] hoz e 'mé[~] na quií[~], jo quiúu[~] jalé[~] guáang[~] huíng[~] jó[~] e sea['] fí[~] ni[~] guóo[~] uó[~], dsu-co['] nícatfb[~] i[~] quiá[~] e nil[~] lajo, co['] níffib[~] mí[~] huíng[~] jó[~] quiá[~]!

¹⁹ Jo i ángel do caquiut[~]bre e huíng[~] jó[~] do cóo[~] e ni[~] hoz e 'mé[~] do, jo cató'r[~] coo[~] li[~] cató'r[~], jo fí[~] job li[~] niyéé[~] do, jo e la guóng[~] lajíi[~] e iihuúf[~] sóong[~] e nícuó[~] Fidiée[~] jaléng[~] dsea['] jmiñ[~]. ²⁰ Jo e mí[~] huíng[~] jó[~] do fí[~] li[~] caluu[~] fí[~]b[~] cangolí[~] e cayéé[~], jo e fí[~] li[~] cangotóo[~] e niyéé[~] do jmiib[~] ca'iéng[~], jo e jmi[~] jo cad-

sí[~] cartí[~] mo'oo[~] cuea[~] li[~] iu[~] e ni[~] e sii[~] freno quiáa^{-re}, jo cani[~] e jmi[~] do li[~] biji[~] la trescientos kilómetros.

Lají[~] guié[~] iihuúf[~] li[~] cadséng[~]

15 Jo mi[~] cangf[~] jo, camó[~]guí[~] fí[~] y^{'t}[~] jmiñ[~] coo[~]gui[~] e li[~] e dsigá[~] dsii[~] dsea['] eáang[~], jo camán[~]n guíang[~] ángeles i quié[~] jíe[~]gui[~] guí[~] iing[~] iihuúf[~] e cartí[~] li[~] dséng[~], jo cóo[~] e job e niguiá[~] féng[~] dsii[~] Fidiée[~] quiá[~] lajíi[~] e nisiguíiñ[~] do.

²Joguⁱ camó[~]bíi[~] cajo coo[~] li[~] jnéeng[~] laco[~] la jnéeng[~] jmiñ[~] e jnéeng[~] laco[~] jnéeng[~] sítí[~] e sicáang[~] cóo[~] jí[~]; jo quiá[~] e jmiñ[~] e jnéeng[~] la jnéeng[~] sítí[~] do teáang[~] lajíi[~] dsea['] i calí[~] e ja['] caquiut[~] ta[~] quiá'r[~] i joi[~] dsée[~] lauui[~] do cóo[~]gui[~] i diée[~] guóo[~] quiáa^{-re} do, joguⁱ e ja['] calí[~] cajo e li[~] quiá[~] i joi[~] do o'gui[~] lajíi[~] e número e sii[~]re[~] do cajo. Joguⁱ quié[~] lúu[~] e sii[~] arpa e cangfíiñ[~] e cacuó[~] Fidiée[~]. ³ Jo i dsea['] i[~] òr[~] coo[~] e caló[~] Moi[~], jaang[~] dsea['] i cajmée[~] lajíi[~] ta[~] e iing[~] Fidiée[~], joguⁱ ca'òr[~] ca-jo coo[~] e ca'òr[~] i Jo'se[~] Jiuung[~] do, jo lalab ngóo[~] e jo: Eáam[~] jlo[~] joguⁱ niguo[~] lají[~] e nícajmee[~] nü[~], Fíi[~]ii[~],

co['] nü[~]b[~] Fidiée[~] dsea['] féng[~] dsea['] níng[~] i gøng[~] fí[~] jmiñ[~] i quí[~] jmiñ[~] jmé[~] li[~] doñi[~] ee[~]; jo jmang[~] júu[~] jáb[~] quié[~] nü[~], joguⁱ jmang[~] fí[~] røøb[~] sin[~] cajo, co['] nü[~]b[~] lin[~] Fíi[~] féng[~] fí[~] laúng[~] fí[~] jmiñ[~].

⁴ Jo lajíi[~] dsea['] né[~] níjmí[~] gó[~] nü[~], jo lajíi[~] dsea['] né[~] níjmiféiñ[~] nü[~] cajo. Co['] dseáng[~] lajíi[~] nü[~] dsea['] güeang[~];

jo lajíi[~] dsea['] seeng[~] fí[~] laúng[~] fí[~] jmiñ[~] níjalíiñ[~] e níjamiféiñ[~] nü[~], co['] nícajmíl[~]ba[~] e dseáng[~] røøb[~] quidsi[~] i quiá[~] laaang[~] lajáang[~] dsea['] jmiñ[~].

⁵ Jo mi[~] cangf[~] e jo, camó[~]guí[~] e cana[~] fí[~] y^{'t}[~] jmiñ[~], jo camó[~]o fí[~] niff[~] fí[~] li[~] e nü[~] güeang[~] quiá[~] Fidiée[~] fí[~] li[~] sí'ma[~] e li[~] tóo[~] júu[~] tigua[~] quiá[~] Fidiée[~] cóo[~] dsea['] jmiñ[~]. ⁶ Jo e fí[~] dsii[~] sinúu[~] do, fí[~] job li[~] ca'uøøng[~] i ángeles i guíang[~] do i quié[~] lají[~] guié[~] iing[~] iihuúf[~] cadséng[~] do. Jo lajíi[~] bre qui'r[~] mít[~] e tee[~] jlo[~] e niguo[~] e jlo[~] jíng[~] jí[~], joguⁱ cajo 'núu[~] nú[~] dsii[~] coo[~] e li[~] cóo[~] layaang[~] cunée[~]. ⁷ Jo jaang[~] lajee[~] i quiúung[~] do cacuó[~]r[~] lajaang[~] i ángeles i guíang[~] do jmacó[~] cóo[~] e li[~] cóo[~] layaang[~] cunée[~], jo fí[~] dsii[~] job li[~] sirøøng[~] e iihuúf[~] quiá[~] e guíng[~] Fidiée[~] i seeng[~] car[~] ngongfíi[~] jmiñ[~] do. ⁸ Jo e fí[~] dsii[~] sinúu[~] güeang[~] do dseáng[~] caróm[~] e téé[~] jmiñ[~], jo e jo calí[~] la'eáang[~] cóo[~] güea[~] e gøng[~] quiá[~] Fidiée[~], jo jíi[~] jaang[~] ja['] i[~] quí[~] jmiñ[~] fa[~] e ni^{'r} e fí[~] jo lajee[~] e ná[~]gui[~] e nité[~] lajíi[~] e guié[~] iihuúf[~] do e quié[~] i ángeles i guíang[~] do.

Lajíi[~] cóo[~] e sirøøng[~] iihuúf[~]

16 Jo mi[~] cangf[~] jo, canú[~] coo[~]gui[~] luu[~] teá[~] e jáa[~] fí[~] dsii[~] sinúu[~] güeang[~] do quiá[~] Fidiée[~], jo lalab jíng[~] sítí[~] lají[~] guíang[~] i ángeles do:

—Güülíng[~]na[~] fí[~] ni[~] guóo[~] uó[~] jmiñ[~], jo fí[~] job nigüi[~]líng[~]na[~] e cóo[~] e li[~] a[~] e iihuúf[~] quiá[~] e eáang[~] guíng[~] Fidiée[~] cóo[~] jaléng[~] dsea['] jmiñ[~].

²Jo dsifí' lajób cangó' i ángel la'uui' do, jo cangoji-im^bre e cóo^ quiá'r^ do fí' ni^ guóo' uó', jo lajíim^ dsea` i quié' e li^ quiá' i jó' dsée` la'uui' do jogui i ca-jmiféng' i diée^ guóo' quiá're' do, lajalém' i dsea` i ca'ieeiñ^ coo^ iing' 'mi' e 'lì^ e dseáng' eáang' ga` cu'.

³Jo mi^ cangf^ jo, i ángel i catf^ gáng^ do cangoji-im^bre e cóo^ quiá'r^ do fí' ni^ jmiñi^, jo ladsifí' lanab ca'uüng^ jmi^ e jmi^ do laco'gui la lff^ jmi^ quiá' jaang^ dsea` i cajnga' dsea` quiá', jo coo^ gui'náb^ cajúng^ jaléng' i seeng^ fí' dsii^ e jmiñi^ do.

⁴Jo mi^ cangf^ jo, i ángel i catf^ gaang^ do cangoji-im^bre e cóo^ quiá'r^ do fí' lacaang^ gua` jogui la-caang^ lf^ niing^ jmi^, jo ladsifí' lanab ca'uüng^ jmi^ e jmi^ do.

⁵Jo mi^ cangf^ jo, canú^u e cajíng' i ángel i jmoo` i jalé^ jmi^ do lala:

Fidié^ qui^ii', ja` dsee` røøn^ jii^ coo';
co' nicaquidsi^ba' i^ laco' catfing^,
jo 'nub` i seeng^ jogui niseem`ba' cajo lajii^ ná^gui e
nitiroo^ jmi^gü^,

⁶co' jaléng' i dsea` i nicajangaiñ^ jaléng^ dsea` qui^i^
cogo^gui jaléng^ dsea` áang^ i café^ cuaiñ^ qui^i^
malif^gui eáang^,

joba' 'n^t^ lana nícacuó^ba're e ni^f^r^ jmi^øøng^ e la-
co' ni^iñ^ lajii^ e catfii^.

⁷Jo mi^ cangf^ jo, canú^guif^ coo^gui luu^ e jáa' fí'
nife^ e jing^ lala:

—Jáb^, lajob lff^, Fí^naa' Fidié^, 'nub` dsea` i qui^i^
jmi^ jme^ lf^ doñi^ ee', co' nicaquidsi^ba' i^ laco'
catfing^ jogui laco' si^i^ cajo.

⁸Jo mi^ cangf^ jo, i ángel i catf^ quiúung^ do cangoji-iñ^ cóo^ quiá'r^ ff^ lf^ iing^ iee', jo iee` cangfii^ e qui^i^r^ jmi^ e cóo^ i^ e jí^ e jmijneár^ do níjíñ^ jaléng^ dsea`
seeng^ fí^ jmi^gü^.⁹Joba' dseáng^ coo^ gui'náb^
eáang^ cacáng^ dsea'; dsu^ car` jii^ jo ja` caqu^i^ jím^bi^
yaaiñ^ fí^ quini^ Fidié^ o'gui cajmiféiñ^ dsea` do cajo,
co' lf^ lf^ jmang^ júu^ ga`guib café'r^ uii^ quiá' dsea`
do ie^ jo, doñi^ fa' qui^ib^ Fidié^ jmi^ e nijmihuíñ^
jalé^ e iihuif^ do faco' mi^ caqu^i^ jing^ yaang^ i dsea`
do.

¹⁰Jo mi^ cangf^ jo, i ángel i catf^ 'ñiing^ do cajiiñ^ cóo^
quiá'r^ fí^ lf^ iif^ ée^ lf^ guiring^ ijo' dsée` la'uui^ do, jo
ladsifí' lanab cango'iing^ lajii^ e qui^i^ ijo' do jmi^ e
qui^re' ta^, jo n^t^ sôb^ ca'uüng^ fí^ la'úng^ fí^ lf^
lami^ qui^re' ta^, Joba' lajaléng^ dsea` canaañ^ cu'r^
nisif^r^ uii^ e iihuif^ eáang^ e cangfii^ do; ¹¹jo dsu^ car`
jii^ jo ja` cat^bir^ e jmóor^ jalé^ e ga^, co' lf^ lf^
eáang^gui caliguíim^bre quiá' Fidié^ dsea` guiring^
ñiff^, jogui fí^bir jmang^ jalé^ júu^ ga` uii^ quiá' dsea`
do uii^ e ca'íñ^ jalé^ e iihuif^ do cogo^gui jalé^ e 'mi' e
ca'ieeiñ^ do.

¹²Jo mi^ cangf^ jo, i ángel i catf^ jñúung^ do cajiiñ^ e
cóo^ quiá'r^ do fí^ lf^ iu^ gua` laniing^ e sii^ Éufrates, jo
ladsifí' lanab caliqui^ jmi^ e sea` e fí^ gua` jo, jo lajoba'
caliseá` fí^ e cangfing^ jaléng^ dseata^ dsea` féng^ i
neáang^ lf^ lf^ 'ngóo' lf^ guo^ iee'.

¹³Jo mi^ tí^ lf^ cangf^ e jo, camán^n gaang^ i 'líng^ i
jnéem^jíu la jnéneg^ tee^, jo ca'uøøng^ne' tá^ jáng^ne'
fí^ mo'oo^ i jö^ guié^ mogui^ do cogo^gui fí^ mo'oo^ i
jö^ dsée` la'uui^ do cogo^gui fí^ mo'oo^ i jö^ dsée` i catf^
tú^ ijmicaang^ i fí^ cuaiñ^ quiá^ Fidié^.¹⁴Jo jaléng^ i
'líng^ do i jném^jíu la jnéneg^ tee^ qui^i^bre' jmi^ e
jmoo^re' jalé^ e li^ e dsigá^ dsii^ dsea^, jo jaléng^ i
'líng^ i uøøng^ne' e seáang^ne' lajíng^ dseata^ dsea`
féng^ i qui^i^ ta^ fí^ la'úng^ fí^ jmi^gü^, jo jmoo^re' lajo e
laco' nitif^ do jee^ coo^ 'nii^, jo job mi^ nitif^ e jmi^ e
nisif^ i quiá^ Fidié^ dsea` féng^ dsea` ñiing^ i qui^i^
jmi^ jme^ lf^ doñi^ ee' e niquidsir^ i.

¹⁵Jo lalab cajing^ Dsea` Jmáang^: "Quié^na' cuente e
jíi^ ja` ñiing^ dsii^ dsea` jmi^gü^ mi^ nigáa^tú^ calé^
catú^ fí^ jmi^gü^ na, lf^ laco' lf^ mi^ guié^ jaang^ lf^ i
jmoo^ lf^ . Joba' fá^a: jugui^jíu quiá^ i dsea` i sjnéé^
dsii^ ie^ jo jogui née^ quié^ quiá'r^ e qui^bre si^r^ e laco'
ja` nill^ lf^ lf^ iñiñ^ uí^ e ja` née^ quié^ quiá'r^ mi^ niguíee^
e jmi^ jo."

¹⁶Jo ie^ jo, jaléng^ i 'líng^ do i jnéneg^ la jnéneg^
tee^ caseáng^ne' lajíng^ dseata^ dsea` féng^ i qui^i^
ta^ fí^ la'úng^ fí^ jmi^gü^ e laco' nitif^ e fí^ lf^ sii^ Ar-
magedón cogo^ jmi^ hebreo.

¹⁷Jo mi^ cangf^ e jo, i ángel i catf^ guiáng^ do ca-
jmijø^bre e cóo^ quiá'r^ do fí^ guiá^ gü^; jo tí^ dsii^
sinéu^ güeang^ i si^f^ fí^ ñiff^ guicanü^ coo^ luu^ e teá^
e jáa' e fí^ lf^ lf^ ée^ e lf^ guiring^ i dsea` niing^ i qui^i^
ta^ do jo fí^ lala:

—Lanab nícatf^ i^ e nícató^ lajalé^!

¹⁸Joba' ladsifí' lanab canaang^ quie^ gü^lñiá^ e teá^
eáang^, jogui lff^ re' cajo, jogui eáang^ tée^ mfi^, jogui
cajó^ uó^ dseáng^ e teá^ eáang^ i jii^ coo^ née^ ja` mi^
cajó^ lajo lajii^ tí^ mi^ caliséng^ dsea` fí^ jmi^gü^.¹⁹Jogui
e fí^ fí^ laniing^ do ní^ dseá^ ca'uüng^, jogui la-
jalé^gui fí^ e sea` fí^ jmi^gü^ sii^ cangol^ lf^ née^; jogui b
mi^ tí^ lf^ cadse^ dsii^ Fidié^ e fí^ laniing^ e sii^ Babilo-
nia do e laco' nícuó^r^ jaléng^ i dsea` seeng^ fí^ jo e
mé^ do e ní^iñ^ do laguidseaang^ e guóng^ jalé^
iihuif^ e casif^ Fidié^ quiá^ jaléng^ i dsea` i uii^ e
eáam^ nísigui^iñ^ quiáin^ do.²⁰Jo ie^ jo cango^iim^ la-
jalé^ uó^jíu e née^ lacaang^ ní^ jmiñi^ cogo^gui jalé^
mó^.²¹Jogui cajíu^ fí^ ni^ guóo^ uó^ dsii^ e cóo^
eáang^ e i^ lf^ gui cuarenta kiil^ lacog^ . Joba' café^
jaléng^ dsea` jmang^ júu^ ga` uii^ quiá^ Fidié^ uii^ e
ca'íñ^ e iihuif^ e cajíu^ e dsii^ cóo^ do, dsu^co^ coo^
iihuif^ e huif^ eáam^ dseáng^ cangár^.

Mi^ cangfing^ iihuif^ i dseamf^ i ca'ee^ dsee^ do

¹⁷Jo jaang^ lajee^ i ángeles i guiáng^ do i quié^
guié^ e cóo^ do cajár^ fí^ lf^ sín^ njo casf^r^ jnea^
lala:

—Juan, nea^ fí^ la! Jo lab ni^ée^ e 'n^t^ lajii^ iihuif^ e
catfing^ ni^ing^ i dseamf^ i jmoo^ ta^ 'ñiing^ 'ña^ i guing^
fí^ lacaang^ ni^ jmi^ e sea` fí^ la'úng^ fí^ jmi^gü^.²Jo
i fí^im^ dseata^ dsea` féng^ i qui^i^ ta^ fí^ jmi^gü^ dseeb^
nica'éer^ cogo^ i dseamf^ i cogo^ jalé^ e lf^ dsii^ ngúu^
táaiñ^ . Jo i fí^im^ dsea` jmi^gü^ cajo lafa' nícadseá^
fí^im^bre cogo^ jalé^ e 'lì^ e jmoo^ i dseamf^ do.

³Jogui jnea~ —jíng~ Juan— dseáng~ lafa' dsea` qui'b' dseáng~ camó~ guí e cajá~ guí jee~ Jmigüi~ quiá~ Fidiée~, jo i ángel do cangojéei~ jnea~ fí coo` lí~ lí~ jee~ guóo~ uó~ quiú~, jo fí job camán~n jaang` dseamf~ i guiing~ fí mocoo~ jaang` jó~ dsée~ i yúung~ i sea` guié~ mogui~ jogui guí fí~re'. Jo fí latøøng~ i jó~ do tóo` jmang~ júu~ e gab` e jmineang~ Fidiée~. <sup>4</sup>Jo i dseamf~ i jmoo` ta~ 'nñíng~ 'ñia' do qui'r~ sì~r~ e iu~ i nñ~r~ cogo~ e yéu~, jogui quier~ jalé~ cunée~ cogo~guí jalé~ cuu~ jí~ e jíe~ e 'mo~ eáang~. Jo ngóor~ se'r~ coo~ cogo~ e lí~ cogo~ layaang~ cunée~, jo fí dsí~ jo siróøng~ jmang~ júu~ e 'nñ~ nñ~ cogo~guí jalé~ dsee~ e eer~ quiá~ e jmoo` ta~ 'nñíng~ 'ñia'r~ do; <sup>5</sup>jogui quié~bre cajo coo~ júu~ e tóo` fí~ guiaquíir~, jo líim~ ee~ guóng~ do quiá~r~ lifa' ja~ jí~ nñ~ lí~ lajíi~ 'ñia'bre dsea` ñir~, jo lalab tóo~: "Eáam~ fé~ niing~ jogui gøeng~ fí~ fé~ e sii~ Babilonia, co' e joba' e lí~ lafa' niquiá~ lajaléng~ dseamf~ i ee~ dsee~ e jmoo` ta~ 'nñíng~ yaang~, jogui e job cajo lí~ lafa' niquiá~ lí~ lajalé~ e 'lí~ e sea` fí~ jmigüi~ la." <sup>6</sup>Job mi~ calíl~i jóng —jíng~ Juan— e ím~ i dseamf~ do cogo~ jmi~ jaléng~ dsea` i líng~ dsea` quiá~ Fidiée~ jogui cogo~ jmi~ jaléng~guí dsea` i cajúng~ uíi~ e Guiar~ júu~ quiá~ jalé~ e cajmée~ Jesús.

Jo mi~ camó~o jalé~ e jo, eáam~ cangogá~ dsii~. ⁷Joba' cajíng~ i ángel do casf~r~ jnea~ lala:

—Juan, ejialt~ dsigá~ o? Lab njmée~duu 'nø~ júu~ e guóng~ lajíi~ e tóo` fí~ guiaquí~ i dseamf~ do, jogui e~ uiing~ e guiiñ~ fí~ mocoo~ i jó~ dsée~ i yúung~ i sea` guié~ mogui~ do jogui guí fí~re' cajo. ⁸Jo i jó~ dsée~ i nñin~ i seeng~ lajíi~ latí~ malib~ na, dsu~ lana jo~ seeng~ne'; jo dsu~ lifa' nigüi~fí~bre' e fí~ lí~ lí~ lí~ too~ nñu~só~ nñ~guí e nñiing~ne' conguia'. Jo jaléng~ dsea` i seeng~ fí~ ni~ guóo~ uó~ jmigüi~ i ja~ mí~ taang~ fí~ ni~ jí~ quiá~ Fidiée~ lajíi~ mí~ canaang~ uiing~ jmigüi~ fí~ lí~ nitaang~ jaléng~ dsea` quiá~r~ i nitóør~ mí~ nitf~ i~ lajo, jo jaléng~ ib~ i eáang~ nidsigá~ dsí~ mí~ tí~ lí~ nñin~ i jó~ dsée~ i guié~ mogui~ i lamí~ seeng~ do jogui lana jo~ seeng~ne', dsu~ lifa' njáab~ture' mí~ tí~ lí~ nitf~ i~ lajo.

⁹Jo lalab nñlñi~ i dsea` i quí~ jmi~ ningáng~: E mogui~re' e guié~ do guóng~ guíe~ mó~, jo e fí~ ni~ job guíing~ i dseamf~ do; jo guóm~bi cajo e guíe~ mogui~re' do guíang~ dseata~ dsea` féng~ i quiú~ ta~. ¹⁰Jo 'nñíng~ lajee~ i dseata~ dsea` féng~ do nica-júm~bre, jo jaang` lajee~ ír~ quiú~bir ta~ latí~ lana, jo i jaang`guí do ja~ mí~ catf~ i~ fa~ mí~ güééi~. Jo dsu~ mít~ nitf~ i~ e nigüéeng~ i lí~ cadséng~ lajee~ ír~ do, ja~ huóø~ nigüéär~ niquiú~r~ ta~. <sup>11</sup>Jogui i jó~ dsée~ i yúung~ i seeng~ lamí~ jéeng~ do jogui e lana jo~ seeng~ne', ib~ i dseata~ dsea` féng~ i lí~ catf~ jñíng~ do; jo iuum~bir cajo jee~ i guíang~ do, jo lifa' ningóor~ dseáng~ e ni'fim~bre conguia'.

¹²Jogui lajíi~ guí fí~re' e cañíi~ do guóng~ guíng~ dseata~ dsea` féng~ i ja~ mí~ canaang~ quiú~ ta~; jo dsu~ jíi~ lajee~ coo~oor~ niñin~ fí~ e niquiú~r~ ta~ colíng~ cogo~ i jó~ dsée~ i yúung~ do, jo nilisea` fí~ quiá~r~ e niquiú~r~ ta~ laco' jaang` dseata~ dsea` fém~. ¹³Jo lajee~ lají~ guíng~ i dseata~ dsea` féng~ la røøb~ sñiñ~, jogui cuó~bre i jó~ dsée~ i yúung~ do lajíi~ bí~ quiá~r~

jogui e tñiñ~ quiú~r~ ta~. ¹⁴Jo nitím~bre cogo~ i Jo'se~ Jiuung~ do; dsu~ lifa' i Jo'se~ Jiuung~ dob nilí~ fí~ colíng~ cogo~ jaléng~ dsea` i nicaguíng~ Fidiée~ i dseáng~ lajang~ eáang~ teáang~ teá~ cogo~ júu~ quiá~ dsea` do; dsu~co~ i Jo'se~ Jiuung~ do Fii~ quiá~ jaléng~ fiib~ líng~ne' jogui Dseata~ Dsea` Féng~ quiá~ jaléng~ dseata~ dsea` fém~ líng~ne' cajo.

¹⁵Jo cajím~bígi i ángel do casf~r~ jnea~ lala cajo:

—Lajíi~ e jmíi~ e cañíi~ do e fí~ lí~ guíing~ i dseamf~ i jmoo` ta~ 'nñíng~ 'ñia' do, e jo guóng~ jalé~ fí~ pí~ osi jalé~ fí~ cogo~ é jogui laca'íng~ ca'íng~ dsea` jogui la-ca'íng~ ca'íng~ jñi~ e fé~ dsea` cajo. <sup>16</sup>Jogui lajíi~ guí~ fí~ e cañíi~ quiá~ i jó~ yúung~ do 'nib~ niníng~ i dseamf~ i jmoo` ta~ 'nñíng~ 'ñia' do, jogui cab~ ni-jmi~náng~neiñ~ do, jogui njmér~ ringúuiñ~ do; jogui nidó~r~ ngúu~ táaiñ~, jogui cajo njf~m~bre cogo~ jí~ m~ning~ jo. ¹⁷Jo Fidiéeb~ nícuó~ jial ni~f~ dsí~ jaléng~ i dseata~ dsea` féng~ do e laco' njmitir~ lajíi~ e iing~ Fidiée~ e njmériñ~ do, jo røøb~ nisñg~ jaléng~ i dseata~ dsea` féng~ do e laco' njáa~r~ i jó~ dsée~ do lajíi~ ta~ óor~ cartí~ niliti~ lajíi~ júu~ e nícajíng~ Fidiée~. ¹⁸Jogui i dseamf~ i cañin~ do, ibing~ líng~ lafa' e fí~ fé~ e laning~ e quí~ jmi~ quiú~ ta~ jaléng~ dseata~ dsea` féng~ i quiú~ ta~ fí~ ni~ guóo~ uó~ jmigüi~.

Mí~ ca'íng~ fí~ Babilonia

18 Jo mi~ cangf~ e jo —jíng~ Juan— camán~n jaang`guí ángel i jajgiáang~ fí~ yú~ jmigüi~. Jo eáam~'gøng~ i ángel do e quiú~r~ ta~; jo mi~ tí~ lí~ catísñiñ~ fí~ ni~ guóo~ uó~, dseáng~ jlo~ cajeá~ cogo~ lajíi~ e jíiñ~ do. ²Jo café~r~ cogo~ júu~ teá~ lala:

—Lanab catf~ i! Lanab catf~ i~ e dseáng~ ni~ing~ e fí~ fé~ e 'gøng~ eáang~ e sii~ Babilonia!

iCo' jmang~ jaléng~ i lím~bing~ i seeng~ do jmíi~ na, jo jmang~ jalé~ e 'li~ba' jmoo~, jogui lí~ lafa' nñu~ fí~ lí~ seáng~ jaléng~ i líng~; jo e fí~ jo lí~ cajo lafa' sñi~ jaléng~ i nñ~ nñ~ i jmoo~ jmang~ e ja~ dseeng~!

³Co' lajíiñ~ dsea` i seeng~ fí~ la'úng~ fí~ jmigüi~ nícad-seá~ sñi~bre cogo~ e lafa' mée~ e jmoo` e ee~ dsea` dsee~ e 'léer~ cogo~ dseañu~ dseamf~ i o~ quiá~r~; jogui jaléng~ dseata~ dsea` féng~ i quiú~ ta~ fí~ jmigüi~ níca'ée~bre dsee~ cajo cogo~ i dseamf~ i líng~ do.

Jogui jaléng~ dsea` i seeng~ fí~ ni~ guóo~ uó~ jmigüi~ i jmoo` ta~ 'nñ~ jogui ta~ lúa~, eáam~ nícaliseá~ cuu~ quiá~r~ la'eáang~ cogo~ jalé~ e nícalí~r~ lajee~ e níca-jmíer~ jalé~ ta~ e 'lée~ do.

⁴Jo ng~ jo canú~u cogo~guí luu~ e jáa~ fí~ yú~ jmigüi~, jo lalab cajíng~ e do:

Uøøng~na' e fí~ jee~ fí~ na, 'nñ~ dsea` líng~na' dsea` quié~ e,

jo lajoba' ja~ nibeáang~ dsee~ yaang~na' e njmée~na' ta~ 'lée~, jo lajobi cajo ja~ nitíng~na' jalé~ iihuú~ e catíng~ jaléng~ i dsea` seeng~ e fí~ fí~ jo.

⁵Dsu~co~ lajíi~ dsee~ e níca'ée~ jaléng~ i dsea` fí~ dseáng~ e nñib~ eáang~ e tí~ cartf~ yú~ jmigüi~.

Jo nitóob` dsíi` Fidiée` jalé` dsee` e nica'éeiñ` do,
 joba' lana ninéeb` guiá` quiá` Fidiée` e nicuó` reiñ`
 do iihuú` uií` quiá` jalé` e jo.

⁶ Jo quiá` quiá` jaléng` i dsea` do laco'gui ír` nica-
 jméer` cóo` dsea` jiéng`,
 jo cuóø` na'r tú` 'lé` gui iihuú` laco'gui jíi` e nica-
 jméer`;
 jo cáang` na'r dsíi` cuéé` huú` tú` ya` gui iihuú` e líi`
 lafa' mée` gui`,
 jo cuóø` na'r e jo líi` laco' jíi` e nicacuø` dsea`
 jiéng` lami` jéeng` gui.
⁷ Jo jmeáng` na'r ga` jogui cuóø` na'r jalé` iihuú`,
 dsuco` lajob calíiñ` 'ñia'r` e cateáaiñ` juguiá` fí`
 jmigüí` e cajméer` ta` nñíng` 'ñia` jogui e jmiféng` 'ñi-
 a'r`; co` lab fe'r` e jmíjløng` 'ñia'r`:
 "Fí` lab guiing` jnea` dseáng` laco` guiing` jaang`
 dseamf` niing` i quiá` ta~;
 co` ja` líi` jnea` dseamf` i nñíng`
 jo dseáng` ja` e fí` nijáá` quié` e jíi` coo`."
⁸ Jo uii` quiá` jalé` e jo, joba' eáam` huú` nidsijée`
 quiá` r` lajee` ta` jíi`;
 co` eáam` niíñ` iihuú` e cu` jnga` jogui ninír` oo`
 jogui eáam` nilíñ` fí`
 jogui nicám` bre cóo` jí` mi` nití` fí` lajo,
 dsuco` 'ñia` Fí` naa` Fidiée` dsea` 'gøng` dsea` ñíng`
 fí` la'úng` fí` jmigüí`,
 íb` dsea` nicajing` e nidsingñ` i dseamf` do lajo
 uii` jalé` dsee` e nica'eer`.
⁹ Jo mi` cangf` gui lajo, jaléng` dseata` dsea` féng` i
 quiá` ta` i cajmée` ta` 'lé` cóo` i dseamf` do jogui
 eáang` cajmi` láang` dsíir` cóo` jalé` e 'lé` e sea`
 quiáñ` do, eáam` njmér` fí` jogui ta` qui` mi` fí` lí`
 ninír` jalé` jmiñi` quiá` mi` nícaíñ` do. ¹⁰ Jo dsu`
 huíim` ni'náng` yaaiñ` quiá` i dseamf` do, co` 'gó` bre
 e ninír` jíi` iihuú` e catñiñ` do. Jogui yaam` bì` jaléng`
 i dseata` dsea` féng` do fé` r` lala:
 "E ngí` fíib` 'nø`! E ngí` fíib` 'nø` fí` fí` e laniing`
 'gøng` e sii` Babilonia!
 Dsuco` coo` lajee` jali` lanab cagüeá` iihuú` quiá`.
¹¹ Jogui jaléng` dsea` i seeng` fí` ni` guóo` uó`
 jmigüí` i jmoo` ta` lúa` jogui ta` nñí` eáam` fí` nilíñ`
 co` carji` niquí` bre, dsuco` jo` jíe` lí` seeng` gui i njmér`
 ta` lúa` jalé` e iiñ` e nidsiñ` quiá` r` do. <sup>12</sup> Dsuco`
 lamí` jéeng` gui eáang` cajméer` ta` nñí` cunéé`
 cóo` gui cutee` lí` lajale` cuu` jí` e jlo` e 'mo`
 eáang` , jogui nñí` jalé` mi` jlo` e niguo` eáang`
 jogui mi` e niung` cóo` gui mi` e yéé` e líi` cóo`
 layaang` nñí` e 'mo` eáang` , jo langñ` íim` jalé` 'ma`
 e jmeafí` , jogui nñí` bir cajo jalé` e tí` dsíi` dsea` e líi`
 cóo` yaang` maja` jaléng` jó` , jo nñí` bir cajo jalé` e
 jmíññ` cóo` yaang` jalé` 'ma` e quiing` cuu` eáang` ,
 jo nñí` bir cajo jalé` nñí` bronce lí` langñ` íing` cuu`
 e quiing` cuu` . ¹³ Jogui jmoo` ta` nñí` langñ` íing`
 jalé` oo` quiá` jmiñi` jogui jalé` jmi` jmeafí` , jo nñí` bir
 cajo langñ` íing` jalé` mée` cóo` gui jalé` aceite
 jogui fí` cui` iee` , lí` langñ` íing` jalé` fí` . Jo nñím` bir
 cajo jaléng` jó` i cä` lee` cóo` gui jaléng` jo` se` jogui
 jaléng` cuea` cóo` gui jalé` carreta e jñu` re` , jo ca-

jmée`bir cajo ta` nñíng` la quié`gui jaléng` dsea` i
 jmoo` ta` tå` jmoo` e ja` ee` 'léeiñ` jíi` capí` . ¹⁴ Jo
 jaléng` i dsea` fí` , lalab nisf` r` e fí` fí` do:
 Lají` e jlo` e lamí` sea` quií` do, lají` e jo nisf` íim`
 quií` lana.
 Jogui lají` cuu` quií` cóo` gui jalé` e si` fí` óo` fí`
 jmigüí` nisf` íim` quií` cajo.
 Jo jo` tóo` jmíi` fa` e nitíng` tu` jalé` e jo.
¹⁵ Jo jaléng` dsea` i cajmée` ta` nñí` jogui ta` lúa`
 jalé` e jo, jogui e ca`uññ` dsea` sea` cuu` la'eáang` e fí`
 fí` do, jaléng` íb` i njmihuíng` yaang` dsu` uíi` e
 'gó` r` lajíi` iihuú` e jór` do. Jo ie` job eáam` njmér`
 ta` qui` jogui ta` jmijiung` dsíi` , <sup>16</sup> jo lalab nifé` r` ie`
 jo:
 "E ngí` fíib` 'nø` , e ngí` fíib` 'nø` fí` fí` laniing`
 'gøng` e sii` Babilonia!
 Co` lami` jéeng` gui lin` lafa` jaang` dseamf` i qui`
 'mi` niguo` e jlo` eáang` ,
 jogui i qui` cajo 'mi` e niung` jogui e yéé` jogui i
 sín` 'ñia` jlo` e quiér` jalé` cunéé` cóo` gui jalé`
 cuu` jíi` jí` jlo` e quiing` cuu` eáang` .
¹⁷ iDsu` coo` lajee` jali` lanab ca`íng` lajalé` e sea`
 quií`!
 Jo jaléng` i dsea` i jmoo` ta` quié` jalé` móo` cóo` gui
 jaléng` dsea` i jmoo` ta` cóo` e móo` do colíng` cóo`
 jaléng` dsea` i teáang` dsíi` móo` do cajo i ngí` fí` la fí`
 na cóo` gui jaléng` dsea` i jmoo` ta` caguiee` gui fí` ni`
 jmiñi` , jaléng` i ca'náam` yaaiñ` quiá` e fí` jo. ¹⁸ Jo
 mi` fí` lí` cangár` jmiñi` quiá` e nícoo` e fí` do, jo lalab
 canaaiñ` fí` e teá` eáang`:
 "Jíi` coo` ya` ja` mi` caliseá` coo` fí` e laniing`
 'gøng` e cōøng` røø` cóo` e fí` Babilonia do.
¹⁹ Jo canaañ` jgiéer` 'lee` fí` moguir` , jo canaañ`
 qui` r` dseáng` e lijuung` dsíi` jo lalab fí` r`:
 "E ngí` fíib` 'nø` , e ngí` fíib` 'nø` fí` fí` e laniing`
 'gøng`!
 Co` fí` nab lí` ca`uññ` dsea` sea` cuu` jaléng` dsea` i
 líi` fí` jalé` móo` .
 iDsu` lanagui náang coo` lajee` jalib` nica'íng` lají` e jo!
²⁰ Jo jaléng` 'nø` , dsea` seeng` na` fí` níff` , eáang`
 jmi` láang` óo` na` colíng` cóo` jaléng` dsea` i café`
 cuaiñ` quiá` Fidiée` malí` gui eáang`
 jogui colíng` cóo` jaléng` dsea` quiá` Fidiée`
 jogui cóo` jaléng` dsea` apóo` i sí` fíng` e ni` júu`
 quiá` Dsea` Jmáang` ;
 jo jmi` láang` óo` na` jóng uii` e nicacuø` Fidiée` iihuú`
 laco` catñ` jaléng` i dsea` seeng` e fí` fí` fí` do i
 eáang` cajméang` 'nø` ga` .
²¹ Jo mi` cangf` jo, jaang` ángel i 'gøng` eáang`
 caséer` coo` cuu` 'loo` e líi` laco` gui la líi` e cuu` tóo`
 quiá` lí` dsir` micui` iee` , jo e cuu` 'loo` do cabí` fí` dsíi`
 jmiñi` , jo lalab cajíi` mi` cabí` re` do:
 Jo 'nø` , fí` fí` e laniing` 'gøng` e sii` Babilonia, lanab
 nibíñ` é` jmiñi` cajo lí` laco` gui cabí` e cuu` 'loo` do,
 jo jo` tóo` jmíi` fa` e jí` niníng` gui 'nø` .
²² Jogui jalé` lúu` e bó` jaléng` dsea` fí` jee` fí` na,
 fí` jalé` lúu` e sii` arpa
 cóo` gui jalé` lúu` tá`

joguī jalé'' lúu' trompé'',
 jo' tóo` jmíi~ fa' e ninú'gui e ni'ji~ jalé'' e jo.
 Jo ie~ jo jo` nijnéng`gui ji~ camíng` dsea` ijmoo` ta~,
 o'gui e ii~ e cuu~ 'loo` do ninú'gui fi' quiní~ cajo.
²³Joguī jo` nilijneá'gui ji~ coo` jí~ fi' quíi~,
 o'gui ninú'gui cajo jalé'' juguiú' júu' jlo'' quiá'' jial
 mi~ cung'' dsea` guóor` fi' quiní~.
 Jo jaléng` dsea` i caliséng` fi' na i cajmée` ta~ láa'
 joguī ta~ 'nfi',
 íb` dsea` i lami~ líng` i laniing` eáang` fi' jmigüi'.
 Jo 'nub` dsea` i cajmée` ta~ jmigóong`jaléng` dsea`
 jmigüi' e cajmigóong're coo' jalé'' ta~ dsea` láang`
 quií''.
²⁴Joguī e fi' fi' nab cajo li~ nicajnénge' jmi'øong`
 jaléng` yéu~ dsea` cóong` i café` cuaiñ~ quiá''
 Fidiée` malif`gui eáang', lí~ lajaléng` i líng` dsea`
 quiá'' Fidiée` joguī lí~ lajaléng` dsea` i cajúng` i cajna`
 dsea` quiá'' fi' ni~ guóo' uó' jmigüi'.
Jial jmiféng' dsea` Fidiée` fi' nif~
19 Jo mi~ cangf` jalé'' e la —jíng` Juan— jo
 canú~túu coo` luu~ e teá` lí~ laco'gui la nü` luu~
 i leáang` dsea`, jo e jo canú~u e jáa' fi' nif~, jo lalab fe'
 do:
 Majmiféng'naa' Fidiée` quiíii', co' íb` dsea` láaiñ`
 jneaa~aa'
 e laco' ja` ni'íng'naa' iihuif' ui~ quiá'' dsee` quiíii';
 jo majmi'goó~naa'r,
 dsucó' íb` dsea` féng` dsea` i níng` i'gøng` fi'
 jmigüi',
²dsucó' i'bing` i tñng` fi' i` laco' catíng`
 co' nist'i`bre jial tí` iihuif' e catíng` lajaang` lajaang`
 dsea';
 joguī i'bre cajo dsea` nícacuø'r` iihuif' jaléng` dsea` i
 seeng` fi' e fi' e líf` lafa' i dseam` i cajmée` ta~ 'nñng`
 'ñia'' do,
 co' cogo' jalé'' e 'li` e nícajméer` do ca'ié'r` ta~ e laco'
 cajmi'líng` yaang` jaléng` dsea` jmigüi';
 jo ui~ joba' Fidiée` nícacuø'r` iihuif' jaléng` i dsea` i
 cajngang` jaléng` dsea` quiá'r`
 i jmoo` lajíi` ta~ e iing` Fidiée` 'ñia'r'.
³Jo mi~ cangf` jo, canú~túu e guicafé`tu calé` catú` i
 dsea` leáang` do, jo cajíi':
 Majmiféng'naa' Fidiée` quiíii!
 Co' e jmiñi` quiá'' e caang` i dseam` do
 ja` tóo` jmíi~ fa' e niquiúng`gui.
⁴Joguī lají` guiequiúng` i yéu~ dsea` cóong` do
 cogo'gui i quiúng` do catúuiñ` cartí` ni~ uó` e ca-
 jmiféniñ` Fidiée` dsea` guiiing` e fi' ée` lí~ niing` lí~
 quiúr` ta~ do, jo lalab café'r': "Lajob nilf! Maj-
 jmifém'baa' Fíi`naa' Fidiée`!"
⁵Jo cartí` e lí~ líf` ée` quiá'' Fidiée` e fi' lí~ niing` guí-
 iñ` quiúr` ta~ do guicaná` coo` luu~ dsea` jo guica-
 jíng` lala:
 jmiféng'naa' Fidiée` quiíii` lajíng` 'nú',
 dsea` jmoo`na` ji~ laco` iing` dsea` do 'ñia'r` joguī
 nüu~na` jalé'' ta~ quiúr` cajo, nañi` su líng`na` dsea`
 niing` osi ja` líng`na` lajo é!

Jmíi~ e cung'' guó` i Jo'se` Jiuung` do

⁶Jo canú~bíi cajo —jíng` Juan— coo`gui luu~ mi~
 cangf` e jo e nü` laco' luu~ dsea` i fñng` , jo ji~ laco` ji~
 coo` lóo` e fé` e fi` jmíi~, joguī ji~ cajo lafa' mi~ quie`
 güi`ñiá` e teá` eáang', jo lalab fe` e luu~ do:
 Majmifém'baa' Fíi`naa' Fidiée` dsea` féng` ,
 dsea` 'gøng` i quíi` jmíi~ jmé` lí` doñi` ee`!
 Co` lanab nícatí` i` e dsea` do nináiñ` niquiúr` ta~ fi'
 jee` dsea` jmigüi'.
⁷Jo 'nú` e nijmi`iáang` dsi`baa', joguī e nílisee`naa'
 juguiú` joguī e nijmiféng`naa'r cajo,
 co` lanab catí` i` e nicúng` guó` i Jo'se` Jiuung` do.
 Jo 'ñiab` i nil` dseam` quiáa`re` do nícaguiar` guiú`
 quiá'r`;
⁸jo lana i dseam` do nícangfim`bre fi` e niquiúr` sì`r` e
 jlo` joguī e 'mo` eáang` joguī e tee` e jíng` jí` jlo` eáang` cajo.
 Jo e 'mi` e níguo` do cuø` li` e jaléng` i dsea` i líng`
 dsea` quiá` Fidiée` teáaiñ` teá` fi` guíú` cogo` dsea` do.
⁹Jo mi~ cangf` jo, i ángel do casí`r` jnea` lala:
 —Juan, jmée` e júu` la: "Juguiú`jiú` quiá` jaléng`
 dsea` i nísimíng` quiá` e nidsilíiñ` jmíi` lí` nicúng`
 guó` i Jo'se` Jiuung` do."
 Jo cajíng`gui:
 —Jo e lab júu` já` quiá` Fidiée`.
¹⁰Joba` casí`i uó` jni` fi` ui` tñ` i ángel do e laco` ni-
 jmifén`nre, dsu` ír` cañíi` quié`e lala:
 —Juan, ja` jmoo` lana; co` jnea` jaang` i jmoo` ta~
 quiá` Fidiéeb` líñ`n cajo, co` røøb` lí`naa` cogo` 'nú`
 cogo`gui jaléng` dsea` rún` i teáang` teá` i jmití`
 dseáng` lajang` júu` quiá` Jesú. Jo fñ`i` 'nú` e lajíi`
 Fidiée`bing` i 'nú` níjmifén`.
 Joguī lajíi` e júu` já` e guia` dsea` quiá` Jesú, e job
 cajo e caguia` jaléng` i 'li` yéu` i café` cuaiñ` quiá`
 Fidiée` malif`gui eáang'.
Jaang` i guiling` fi` mocoo` cuea` teaang`
¹¹Jo ngf` jo, camó`o e óo` fi` nif~; jo fi` job cajnéng`
 jaang` cuea` teaang` , joguī i dsea` i guiling` fi`
 mocoo`re` do líñ` jaang` dsea` i dseáng` lajang` jmi-
 ti` jalé` júu` quiá`r` joguī jmang` júu` já` ba` fé`r` cajo,
 dsucó` lajíi` ta~ e quiúr` joguī jalé` 'nii` e guiar`
 dseáng` røøb` jmoo` dseáng` lí`i` laco` sì`r`. ¹²Joguī
 jminir` dsíng` jíng` jí` co` uøø` niing` jí` , joguī fi`
 moguir` téé` jmiguí` lí` corona, jo fi` dse` jo sì`r`
 coo` júu` e jíi` 'ñia`bre dsea` ngáiñ` e` guóng` e do.
¹³Jo ngóor` quiúr` sì`r` e sì`r` jmíi`øøng` dsea` , joguī si-
 ir` lajíi` Júu` quiá` Fidiée` . <sup>14</sup>Jo i fñm` 'lée` i neáang` fi`
 nif~ tñ`leáang` laco` ngóor` , jo lajíim`biñ` do quiúr` 'mi`
 e níguo` e jlo` tee` , jo lajíim`bre neáaiñ` fi` mocoo`
 jaléng` cuea` teaang` cajo. <sup>15</sup>Joguī fi` mo'oo` i dsea`
 quié` nif` do güi`fi` coo` ñisñ` e 'mé` jlo` e laco` ni-
 jmihüñiñ` jaléng` dsea` seeng` fi` la'úng` fi` jmigüi`
 cogo` e ñi` jo. Jo i`bre niquiúr` ta~ jee` i dsea` i` e
 jmeáiñ` ta~ 'ma'u` quiá` dseata` e líf` cogo` ñi` . Joguī
 niquidsir` i` quiá` lajaang` lajaang` dsea` lafa` mi` ngf`

dsea` jee` lf` sea` m̄l` huīng` jō` ff` lf` jmi` uīñ` mée` guí`-. Jo e mée` guí` do lf` lafa` iihuī` e jáa` quiá`- Fidiée` i` gōng` i quí` jm̄l` jm̄l` doñi` ee` , jogui e iihuī` do catīng` jaléng` i` dsea` f` ui` e eāang` nīguīng` Fidiée` quiá`r` .¹⁶ Jo ff` ni` m̄l` qui'r` jogui ff` dse` quiér` , ff` job lf` sili` e júu` la: "¡Dseata~ Dsea` Féng` quiá` jaléng` dseata~ dsea` féng` , jogui Fii` quiá` jaléng` fii`!"

¹⁷ Jo m̄l` cangf` jo, camán`n jaang`gui ángel i sing` si`o` ff` lf` iing` iee` i ca'áng` teá` eáang` jaléng` m̄l` i ngí` ff` guiá` güf` , jo labal casf` reiñ` do:

—Seáang` yaang`na` jo ñilíng`na` ff` la, co` ff` lab ni`cató` Fidiée` 'nú` e niñiquié`na` i`na` .¹⁸ Ñilíng`na` jo ñiquié`na` ngu` jaléng` dseata~ dsea` féng` , cōo` gui` ngu` jaléng` fii` quiá` lée` , cōo` gui` ngu` jaléng` dsea` i teá` tåang` dsii` , cōo` gui` jalé` ngu` cuea` cōo` gui` ngu` jaléng` i`qua` ff` mocoo`re` do cajo, jogui ngu` jaléng` dsea` lf` coo` gui`ná` , na i niing` osi na i ja` niing` é, na i lf`ing` dsea` silaang` jogui na i lf`ing` dsea` si`nñng` i jm̄o`ta` tá` jm̄o` e ja` léeiñ` jii` capí`.

¹⁹ Jo m̄l` cangf`gui lajo, camán`n i jii` dsée` i la`uui` do cōo`gui jaléng` dseata~ dsea` féng` i seeng` ff` jm̄gūf` coliñg` cōo` jaléng` lée` quiá`r` . Jo ni`caseáiñ` yaaiñ` e laco` nitíñ` cōo` i`guiing` ff` mocoo` i`cuea` teaang` do cōo`gui jaléng` lée` quiáñ` do cajo.<sup>20</sup> Jo job catáng` i jii` dsée` la`uui` do coliñg` cōo` i jii` dsée` catf` tú` do i cajmicaang` i`café` cuaiñ` quiá` Fidiée` , co` i jii` lab i cajmée` jalé` e quí`re` jm̄f` dseáng` ff` quini` i jii` dsée` la`uui` do. Jo la`eáang` cōo`jalé` e li` e cajmée`re` do, cōo` e job cajmigóøng`ne` jaléng` i`cacuøøng`yaang` e catáiñ` e li` quiá` i jii` dsée` do e laco` liiñ` e lññ` dsea` quiá` i jii` dsée` la`uui` do. Jogui cajo jaléng` i`cajmifém`bre i diée` guóo` quiáñ` do cajo. Jo ff` ni` jii` lf` coo` jii` e quiéeng` azufre e jo` tóo` jm̄f` yú` cabiing`ne` laco` jii`bre` i jii` dsée` la`uui` do coliñg` cōo` i jii` dsée` catf` tú` do i cajmicaang` e lf`ing`ne` dsea` i`café` cuaiñ` quiá` Fidiée` .²¹ Jogui i`dsea` caguiaang`gui do cajum`bre cōo` e nisñ` e iñ` ff` mo`oo` i`dsea` i`gui`ing` ff` mocoo` i`cuea` teaang` do, jo lajíñ` tusñ` cōo`gui jaléng` tujíñ` cajmí`oo`re` dseáng` la`guiúm`jalé` ngúu` táaiñ` do.

Lajee` coo` mil jii`

20 Jo m̄l` cangf`gui lajo —cajíng` Juan— camán`n jaang`gui ángel i`jajgiáang` ff` yú` jm̄gūf` joquier` joñi` quiá` e ff` lf` lf` lf` too` nñu` sò` , jogui se`r` coo` nñ` cadena e fe` .<sup>2</sup> Jo i`ángel la`cañuñ` i jii` quié` mogui` do i`lf`ing` jii` lf`ing` i`ning` seeng` , jo ib` i`lf`ing` fii` i`lf`ing` i`si` Satanás, jo`cañuñ`neiñ` do cōo` nñ` cadena lajee` mil jii` .<sup>3</sup> Jo ff` dob cabiing`neiñ` do e ff` lf` lf` too` nñu` sò` do, jo ff` job cajniñ` do lajee` coo` mil jii` , jo`catéer` coo` sello ff` dse` jñ` e laco` jo` quí` jm̄f` fa` e ni`migóøng`guiñ` do dsea` jm̄gūf` cartf` ning`ng` e coo` mil jii` do. Jo m̄l` ning`ff` jo, joguib` e ni`cuøøng` nileáiñ` do cateá` .

⁴ Jo m̄l` cangf` jo, camó`guí éé` lf` gua` jaléng` dsea` i`nicangf`ng` ff` e quidsir` i` quiá` dsea` jm̄gūf` . Jo dob camó`o cajo ni` jaléng` i`lii` i`nicajung` e caquiñ` dsea` moguir` uíi` e teáaiñ` teá` cōo` e júu` e casée` Jesú` jogui cōo` jalé` e fe` júu` quiá` Fidiée` . Jo jaléng` i` dsea` i`ja` cajmiféiñ` i`jó` dsée` la`uui` do o`gui` cajmigóø` i`diée` guóo` quiáñ` do cajo o`gui` cacuøøng` yaaiñ` fa` e catáiñ` lajíñ` e lf` quiá` i`lf`ing` do ff` guiaquíiñ` osi ff` guóor` é. Jo camó`o e cajib`tu` jaléng` i`dsea` i`calé` catú` , jo røøb` caquiñ`ta` coliñg` cōo` Dsea` Jmáang` lajee` coo` mil jii` .<sup>5</sup> Jo dsu` e naguib` e la`uui` e jii`tu` dsea` jee` jaléng` i`lii` . Co` jaléng`gui i`lii` i`caguaang`gui do ja` cají`tur cartf` m̄l` cangf` e coo` mil jii` do.<sup>6</sup> Juguiñ`jiu` quiá` jaléng` dsea` i`nitíng` m̄l` nitíñ` i` e nijí`tu` dsea` la`uui` jee` jaléng` i`lii` , dsu`co` jaléng` i`dsea` ib` dseáng` dsea` quiá` Fidiéeb` níññiñ`! Jo ja` ee` bñ` sea` quiá` e`mó` e catf` tú` ya` fa` e nitíng`gui jaléng` i`dsea` i` , co` jaléng` i`ni`uññ` jmid`sea` quiá` Fidiée` jogui quiá` Dsea` Jmáang` , jo` coliñm` niñiquí`r` ta` coo` dse` do lajee` coo` mil jii` .

Mf`cacá` quiá` fii` i`lf`ing` dseáng` conguia`

⁷ Jo m̄l` tf` lf` casúung` e coo` mil jii` do, job m̄l` catf` i` e nileáng` i`fii` i`lf`ing` do ff` lf` sijnññiñ` .⁸ Jo job m̄l` ff` ningñ` e ni`migóøiñ` jaléng` dsea` i`seeng` ff` la`ung` ff` jm̄gūf` , jo`jaléng` ib` i`si` Gog cōo`gui Magog, jo`lajíñ` i`niseáiñ` ie` jo e quiá` nisér` `nii` . Jo dsea` leáam`bing` niseáng` e jm̄f` jo`lf` laco` tñ`tóo` e néé` `nii` jmiññ` .

⁹ Jo`jaléng` i`dsea` i`la`um` ff` ni` guóo` uó` jm̄gūf` niniñ` m̄l` nitíñ` i` lajo, jogui cajo lacúng` lajíng` lf` neáang` jaléng` dsea` quiá` Fidiée` , jogui lacúng` lajíng` e fii` e lf` iing` Fidiée` . Jo`dsu` lajee` job canaang` jii` jii` ff` yú` jm̄gūf` , jo`lajíñ` i`dsea` i`cacáaiñ` ie` jo`dseáng` conguia` .<sup>10</sup> Jogui i`fii` i`lf`ing` i`cajmigóøng` jaléng` dsea` jm̄gūf` lamí` jéeng`gui do, ff` dob cabiññ` ff` é`guié` lf` coo` jii` e téé` azufre e jo` tóo` jm̄f` niyú` , jogui ff` job cajo lf` cabiing` i`jii` dsée` la`uui` do cōo`gui i`jii` dsée` catf` tú` do i`cajmicaang` e`café` cuaiñ` quiá` Fidiée` . Jo ff` job lf` nicá` jaléng` i`iihuñ` e uó` jm̄f` dseáng` car`ngongñ` jm̄f` .

Jial m̄l` ni`íng` iihuñ` jaléng` dsea` i`røøng` dsee`

¹¹ Jo m̄l` cangf` jo —jíng` Juan— camó`o coo` éé` e jlo` tee` , jo ff` jo`guiing` i`dsea` i`quidsi` i` . Jo ff` quini` i`dsea` i`camó`o e`dseáng` conguia`b` ca`íng` guóo` uó` cōo`gui yú` jm̄gūf` , jo`jo`jíe` lf` cajnén`gui jii` coo` .¹² Jogui camán`n lajíng` i`lii` e teáaiñ` ff` quini` e éé` do, na i niing` jogui na i ja` niing` ; jogui canab` jalé` jii` , jo m̄l` cangf` jo, jíe`gui coo` jii` cana` cajo, jo e jii` job e lf` nitáang` jaléng` dsea` quiá` Fidiée` . Jo` joguib` m̄l` tf` lf` catidsi` i` quiá` jaléng` i`lii` do lf` la`co` jii` e`cajméer` ie`lamí` seeiñ` ff` jm̄gūf` lf` i`laco`gui jii` la`fé` e ff` ni` jalé` e jii` quiá` Fidiée` do.<sup>13</sup> Jo`camó`o e`cajang` jm̄ññ` jaléng` i`lii` i`catíng` , jogui i`fii` e lf` teáang` jaléng` i`lii` cajam`bre lajíñ` i`lii` i`catíññ` cajo. Jo`lajaang` i`dsea` i`catidsi` i`

quiá'r' l̄í'l̄ laço' jíj' e cajmér' ie' lamí' seeiñ' fí' jmigüí'. ¹⁴Joguìb e 'mó' cóo'~gui e fí' l̄í' teáang'~ jaléng' l̄í'l̄ do, fí' dob cabíñ' e fí' é' guiée' fí' l̄í' coo' jí' e tée'~ azufre e ja' tóo' jmiñ' niyut'. Jo e guiée' do, e job e guóng' 'mó' e catf' tú' do. ¹⁵Jo jaléng' dsea' ija' sijnéeng' e fí' ni' jí' l̄í' taang' jaléng' dsea' quiá' Fidiée', fí' dob bñíñ' cajo e fí' é' guiée' e fí' l̄í' iet' jí' e quiéeng' azufre e ja' tóo' jmiñ' niyut'.

Yú'~ jmigüí' 'míñ' cóo'~gui guóo'~ uó' 'míñ'

21 Jo miñ cangf' jo —jíng' Juan— camó'o coo' yú'~ jmigüí' e 'míñ' cóo'~gui coo' guóo'~ uó' e 'míñ' cajo; dsuco' e yú'~ jmigüí' e la'uui' do cóo'~gui e guóo'~ uó' e la'uui' do nica'ím', jo lajobi jalé' jmiñ'~ cajo nica'ím'. ²Jo camó'bñ' e fí' e güeang' quiá' Fidiée' do e sii' Jerusalén 'míñ' e cajgó' fí' yú'~ jmigüí' e fí' l̄í' guing' dsea' do. Jo dseáng' eáam' jlo'~ sñíñ' e fí' do l̄í' laco'gui la lñíng' jaang' simf' ie' jmiñ' e nicung' guór'. ³Jo mifñíng' canú'u coo' luu' e jáa' fí' l̄í' ée' e fí' l̄í' guing' i laniing' quiut' ta' do, jo lalab cajíng' cóo'~ júu' e teá' eáang':

—Lana Fidiée' niseeiñ' jee' jaléng' dsea' jmigüí', jo contøøm' niliseeiñ' cóo'~ dsea' do, jo jaléng' dsea' ib' ni'uñíng' dsea' quiá'r', joguì 'ñiab' Fidiée' niliseeiñ' cóo'ñ' do, joguì jíj' ib' ni'uñíng' Fidiée' quiá'r' cajo. ⁴Joguì Fidiéeb' cajo dsea' nijmiquiú'r' jmiñ' fí' jmini' lajaang' lajaang' dsea', joguì jo' tóo' jmiñ' fa' e nilisea'gui 'mó' quiá'r', o'gui jalé' fí'~, o'gui jalé' ta'~ jmiquíng' dsñí', o'gui jalé' e cu' jnga'; dsuco' lajib' e lamí' sea' fí' jmigüí', caquium' e sea' jalé' e jo.

⁵Jo i dsea' i guing' e fí' l̄í' lñíñ' ée' e fí' l̄í' niñng' quiut' ta' do cajíñ' lala:

—Jnea' jmó'o e 'míñ' lajalé' e sea' fí' latøøng' jmigüí'.

Joguì cajím'~biguir cajo:

—Juan, jmée' lajaléb' e júu' la, co' lajalé'ba' la lñí' júu' dseáng' e laniing' e já', joguì dseáng' catfíñ' e nil'goo' cajo.

⁶Jo miñ cangf', jo casf'~túr jnea' lala:

—Lajib' nicaliti'. Jo jneab' lñíñ'n i la'uui' do joguì jnea'bi lñíñ'n i tí' l̄í' cadséng' do cajo. Jo lñí' doñi' jí' dsea' i jmijmíñng', jneab' nícuóð'ore e jmiñ' e jmó'o e seeng' dsea' cøøng' cóo'~ Fidiée' lata~, jo e jmiñ' jo ja' e quíng' jíj' coo' 'ñiá' quiá' i dsea' i iing' ni'l̄í' e jo. ⁷Jo jí' dsea' i nígueáng' i nité' lí' e siñ' teá' cóo'~ júu' quié'e, ni'ím'bre lajalé' e la; jo jneab' nilíñ'n Fidiée' quiá'r', joguì i bre nilíñ' joo' o cajo. ⁸Jo dsñ' jaléng' gui dsea' i 'gó' fí' quini' dsea' jiéng' uíñ' júu' quié'e, joguì jaléng' gui dsea' i ja' já' lñíng' júu' quié'e nañí' fa' nicaliñ'i bre, cóo'~gui jaléng' dsea' i 'nó' niñng' rúnng', cóo'~gui jaléng' dsea' i jmó'o ta' jngang' dsea' rúnng', cóo'~gui jaléng' dsea' i lée' cóo'~ ngúú' taañí', cóo'~gui jaléng' dsea' i jmó'o ta' dsea' lñang', cóo'~gui jaléng' dsea' i jmífeng' diéé' i o' já', joguì lajobi jaléng' dsea' i jmó'o ta' quié' júu' e o' já' cajo, fí' dob nibíñ' e fí' é' guiée' l̄í' coo' jí' e tée'~ azufre e ja' tóo' jmiñ' yut'. Jo e lab e 'mó' e catf' tú' do.

Jerusalén e 'míñ'

⁹Jo miñ cangf' jo, camán'n jaang' lajee' i guíang' ángeles i lamí' quié' e guíe' cóo' do e lamí' sirøøng' guíe' fíng' iihuñ' e lñí' cadséng' do, jo cangoquiéeiñ' fí' lñí' sín' n, jo cóo'~ júu' lalab casf'r' jnea':

—Juan, nea' fí' la, jo lab ni'een'n 'nñ' i simf' i nicung' guó'~ cóo'~ i Jo'se' Jiuung' do.

¹⁰Jo lajee' job —jíng' Juan— e Jmiguì quiá' Fidiée' cajmée' e camó'o e i ángel do cangojéeiñ' jnea' fí' coo' yú'~ mó' e fé' joguì e ñíñ', jo fí' job ca'e'r' jnea' e fí' laniing' e güeang' e sii' Jerusalén e níjgó'~ fí' ñíff' fí' lñí' guing' Fidiée'. ¹¹Jo dseáng' eáam' jlo'~ jíng' jí' e fí' do la'eáang' cóo'~ güea'~ niñng' jí' quiá' Fidiée', jo jnëeng' lajo lñí' laço' la lñí' coo' cuu' e jí' e sii' jaspe, joguì cajo lñí' laço' lñí' coo' sñí' e ta' jmñ'. ¹²Joguì lacúng' lajíng' e fí' do sijníb' cóo'~ coo' iá' cuu' fí' e ñíñ' eáang', jo e iá' do sea' guitu' jnf' quiá' lñí' cuøøng' dsitáang'~ dsea', jo lacoo' lacoo' e jnf' do seeng' jaang' ángel i jmó'o lñí'; joguì e fí' lacoo' dse' jnf' do tóo' jial sii' ca'lé' jee' lajì' guitu' l'é' dsea' seeng' fí' Israel. ¹³Jo 'nñ' e jnf' do jøø' lñí' lñí' guo'~ iee', joguì 'nñ' jøø' lñí' lñí' ñíñ', joguì 'nñ' gui jøø' lñí' lñí' uóø', joguì 'nñ' lñí' lñí' dsea' iee'. ¹⁴Jo e iá' cuu' e sii' fí' lacúng' e fí' do tée'~ guitu' cuu' e lafa' quiá' tñí' fí', jo fí' lacoo' e cuu' do tóo' jmacó' jial sii' lajaang' lajaang' lajee' guituung' i dsea' apóo' i sñíng' i cajmée' ta' ni' júu' quiá' i Jo'se' Jiuung' do.

¹⁵Jo i ángel i sñíng' cóo'~ jnea' doquier' coo' sñí' e lñí' cóo'~ layaang' cunéé' e laço' níguíar' fí' e jee' fí' do cóo'~gui jalé' jnf' quiá' joguì e iá' cuu' do cajo.

¹⁶Jo e fí' fí' do quiúum' lñí', jo røøb' lñí' óo' lñí' lñí' cuee' cóo'~gui lñí' lñí' ú'. Jo i ángel do caguiar' fí' e fí' do cóo'~ e sñí' cunéé' e quié' do; jo miñ caguiar' fí', jo óo' tý' mil la dsñ' tý' ciento kilómetro; jo røøb' óo' lñí' lñí' cuee' joguì lñí' lñí' ú' joguì røøb' cajo lñí' lñí' ñíñ'. ¹⁷Jo miñ cangf' jo, caguiar' fí' e iá' cuu' do, jo lalab lñí' óo' e jo: óo' sesenta y cinco metros. Jo i ángel do cacór' fí' lñí' laço' jíj' fí' quiá' dsea' jmigüí' e jmáiñ' ta'.

¹⁸Jo e iá' cuu' do lñí' cóo'~ jmang' cuu' jí' e sii' jaspe, joguì e fí' do lñí' cóo'~ jmang' cuunéé' yaang' e lñí' lafa' sñí' e jlo'~ huñ'. ¹⁹Jo jalé' cuu' tñí' fí' quiá' e iá' cuu' do jlo'~ sñíñ' cóo'~ jalé' cuu' e jlo'~; jo e la'uui' do lñí' cóo'~ cuu' e jí' e sii' jaspe; joguì e catf' tú' do lñí' cóo'~ cuu' jlo'~ e iet' jí' azul e sii' zafiro; joguì e catf' 'nñ' do lñí' cóo'~ cuu' e jlo'~ e iet' jí' teá' langñíng' e sii' ágata; joguì e cuu' e catf' quiut' do lñí' cóo'~ cuu' jlo'~ e iet' jí' rø' e sii' esmeralda; ²⁰joguì e cuu' lñí' catf' 'nñia' do lñí' cóo'~ cuu' e sii' ónice; joguì e cuu' lñí' catf' jñññ' do lñí' cóo'~ cuu' e yúñ' e sii' cornalina; joguì e cuu' lñí' catf' quié' do lñí' cóo'~ cuu' e sii' crisólito; joguì e cuu' e lñí' catf' jññá' do lñí' cóo'~ cuu' e sii' berilo; joguì e cuu' e catf' 'nñá' do lñí' cóo'~ cuu' ue' e jing' e neáang' e sii' topacio; joguì e cuu' lñí' catf' quié' do lñí' cóo'~ cuu' e sii' crisoprasa; joguì e cuu' lñí' catf' guicó' do lñí' cóo'~ cuu' e sii' jacinto; joguì e cuu' e lñí' catf' guitu' do lñí' cóo'~ cuu' e sii' amatista. ²¹Jo lajì' guitu' e jnf' do lñí' cóo'~ cuu' e jí' jlo'~ e sii' perla. Joguì e fí' laniing' e

ngóo' jee~ 'núu' e sea` e fí` jee~ fí` fé` do líi` cóo`~ layaang~ jmang` cunée~, jogui dseáng` jlob` ta` jmí` líi` laco'gui la líi` cóo` sfi`.

²²Jo ja` camó`o jíi` cóo` guá` e fí` jee~ fí` do, co` Fíi`naa` Fidiéé` dsea` féng` dsea` níing` fí` jmigü` i quíi`~ jmiü` jmé` líi` doñi` ee` cóo`~ guí` i Jo'se` Jiuung~ do, lí`bing` líng` laco' guá` quiá` e fí` do. ²³Jo ja` ngíi` lí` fa` dseáng`~ 'né` jí` iee` e fí` jee~ fí` do osi jí` sfi`~ e e la-co' nijneá`, dsüco` lajíi`~ e güea`~ quiá` Fidiéé` do, e joba` jmoo` e njeá` jlo`~, jo i Jo'se` Jiuung~ dobing` líng` e jí` quiá` e fí` do. ²⁴Jo jaléng` dsea` seeng` fí` ni` guóo`~ uó` jmigü` cóo`~ e jí` job ningíi`, jogui jaléng` dseata` dsea` féng` i seeng` fí` jmigü` fí` dob nija'r` jalé` bí` quiá`r` fí` quini` Fíi`naa` Fidiéé` e laco` e nijmiféiñ` dsea` do jogui nijmi`gói` reiñ` cajo. <sup>25</sup>Jogui jalé` e o'nú` quiá` e fí` do jo` nijníi`~ guí` lajee` jmíi`, jogui cajo jo` nilisea`gui uóø` e fí` jo. ²⁶Jo job nijá`~ dsea` jmiü` jalé` e niguo`~ e sea` quiá`r` cóo`~ guí` lajalé` e jlo`~ e sea` fí` jmiü`~; <sup>27</sup>jo dsü` ja` quíi` jmiü` fa` e ni'lí` fí` jo jíi`~ cóo`~ e 'lí` o'guí jíi`~ jaang` i ée` dsihuü` osi jaléng` i jmiü`~ é. Co` dseáng`~ lajíi`~ dsea` i nitaang`~ e fí` ni` jí` quiá` i Jo'se` Jiuung~ do lí` nitaang` jaléng`~ dsea` i sfi`íng` seeng` lata~, jo jíi`~ lí`bing` cuóøng` nidsitáang`~ fí` jo.

Coo` tú`~guí júu` quiá`~ fí` Jerusalén e 'míi`~ do

²² Jo mi` cangf`gui lajo, i ángel do ca'e'r` jnea`~ coo` gua` fí` lí` sea` jmiü`~ e jmoo` e seeng` dsea`~ cøøng` cóo`~ Fidiéé` lata~. Jo e jmiü`~ jo dseáng`~ jlo`~ jíi`~, co` líi`~ dseáng`~ laco` líi`~ cóo`~ sfi`~ e ta`~ jmí`~. Jo e fí` níu`~ e líi` líi`~ ée`~ e fí` líi`~ niing` líi`~ güiing`~ Fidiéé` quiá`r` ta`~ colíng`~ cóo`~ i Jo'se` Jiuung~ do, fí` job fí` líi`~ niing`~ e jmiü`~ do. <sup>23</sup>Jo guíá`~ joo` e fí` guíá`~ fí` laniing`~ quiá`~ e fí` do jogui lacataang` cataang`~ e gua` do, fí` job líi`~ cuaang`~ e 'ma`~ e jmoo`~ e seeng` dsea`~ cøøng` cóo`~ Fidiéé` lata~. Jo e 'ma`~ jo cuó`~ guity`~ íing`~ ofíi`~ laoco`~ jíi`~, coo`~ íing`~ ofíi`~ lajaang`~ sfi`~. Jogui mamó` quiá`~ e 'ma`~ ofíi`~ do íing`~ ta`~ e jmiü`leáang`~ jaléng`~ dsea`~ jmiü`~. <sup>24</sup>Jo jíi`~ coo`~ jo`~ e nilisea`gui e fí` jee`~ fí` do e ja`~ dseeng`~ e nijmé`~ e ni'é`~ dsea`~ dsee`~. Jo fí` job nijé`~ e ée`~ líi`~ niing` líi`~ güiing`~ Fidiéé` cóo`~ guí` i Jo'se` Jiuung~ do, jogui jaléng`~ i dsea`~ i jmoo`~ lajíi`~ e iing`~ dsea`~ do caniing`~ jíi`~ ta`~ jmiféng`~ dsea`~ dobing`~ nijmér`~. ²⁵Jo fí` joguib líi`~ niníng`~ rúng`~ Fidiéé` fí` quini`~ lana cóo`~ jaléng`~ dsea`~ quiá`r`~ jo fí` guiaquíi`~ jaléng`~ i dsea`~ i nitó`~ jialco`~ sfi`~ dsea`~ do. ²⁶Jo e fí`~ jo jo`~ nilisea`gui uóø`~ jo jaléng`~ i dsea`~ i nigüea`~ fí`~ jo, jo`~ níi`~ne`~ guir jí`~ o'guí jí`~ iee`~, co`~ contøøm`~ Fíi`naa` Fidiéé`~ nicuór`~ jíi`~, jo`~ jaléng`~ i dsea`~ i contøøm`~ niquiú`r`~ ta`~ car`~ ngongf`~ jmiü`~.

Lajmináb` nijáa`tu Dsea` Jmáang`~

⁶Jo mi` cangf`~ jo, cajíng`~guí i ángel do casf`r`~ jnea`~ lala:

—Juan, lajíi`~ e júu`~ la dseáng`~ laniim`~ e já`~ jogui dseáng`~ catíim`~ e níi`~goo`~ cajo. Jo Fíi`naa` Fidiéé`~ bing`~ i cacuó`~ júu`~ jaléng`~ dsea`~ i café`~ cuaiñ`~ quiá`r`~

malíi`~guí eáang`~ joba` lana nicasíiñ` jaang`~ ángel quiá`r`~ e laco`~ níiñi`~ jaléng`~ dsea`~ i jmoo`~ ta`~ quiá`r`~ lajíi`~ e nidsijée`~ lajee`~ lajminá`~.

⁷Jo cajíng`~ Fíi`naa` Dsea`~ Jmáang`~:

—Núu`na`! Lajee`~ lajminá`~ nigáa`~túu. jo juguiú`~jíu` quiá`~ jaléng`~ dsea`~ i jmiti`~ lajíi`~ e fí`~ e fí`~ ni`~ jí`~ la!

⁸Jo jnea`~ Juan, nicanú`~u jogui nícamó`~o lajalé`~ e la. Jo mi`~ cangf`~ jalé`~ e la, casí`~i uó`~ jnii`~ fí`~ uii`~ tñi`~ i ángel i ca'e`~ jnea`~ jalé`~ e jo e laco`~ e nijmiféñ`~nre si`~. <sup>9</sup>Jo dsü`~ cajíñ`~ casf`r`~ jnea`~ lala:

—Juan, ja`~ jmoo`~ lana, co`~ jnea`~ líin`~n jaang`~ i jmoo`~ ta`~ quiá`~ Fidiéeb`~ cajo, jo røøb`~ líi`~naa`~ cóo`~ 'nú`~ colíng`~ cóo`~~guí~ jaléng`~ dsea`~ rún`~ i café`~ cuaiñ`~ quiá`~ Fidiéé`~ malíi`~guí eáang`~ líi`~ lajaléng`~ i jmiti`~ jalé`~ e júu`~ e fí`~ e fí`~ ni`~ jí`~ la. Jo fíi`~i`~nú`~ e lajíi`~ Fidiéé`~bing`~ i`~nú`~ nijmiféñ`~.

¹⁰Jogui casf`~guí i ángel do jnea`~ lala:

—Juan, jie`~ mi`~ jmoo`~ e ja`~ nijmijnéen`~ e ni'meá`~ e iing`~ lajíi`~ e júu`~ quiá`~ Fidiéé`~ e fí`~ e fí`~ ni`~ jí`~ la, dsü`~co`~ lajee`~ lajminá`~ nidsijée`~ lajalé`~ e la. <sup>11</sup>Joba`~ fíi`~guí`~nú`~ e jaléng`~ dsea`~ i fí`~ dsü`~ jalé`~ e ga`~, güijmée`bre lajíi`~ e 'lí`~ruíñ`~ e iiñ`~jmér`~; jogui jaléng`~ dsea`~ i teáang`~ fí`~ga`~, güiteáam`bir fí`~jo; jo dsü`~ jaléng`~ dsea`~ i seeng`~røø`~ cóo`~ Fidiéé`~, güijmée`bre lajíi`~ e guiú`~ e jmoo`~ do; jogui jaléng`~ dsea`~ i jmoo`~ lajíi`~ e iing`~ Fidiéé`~, güijmée`bre lajo`~ cajo.

¹²Jo la lab cajíng`~guí Dsea`~ Jmáang`~:

—Núu`na`! Lajee`~ lajminá`~ nigáa`~túu; jo joguib~ nigáa`~a quíee`~ lajíi`~ e catíing`~ jaléng`~ dsea`~ líi`~ jialco`~ jíi`~ líi`~ e nícajmeér`~ lamí`~ jéeng`~guí. ¹³Jo jneab`~ dsea`~ i la'uü`~ do jogui jnea`~bi`~i`~tí`~ líi`~ cadséng`~ do cajo, jo jneab`~ i seeng`~ ie`~ lajíi`~ mi`~ catíroo`~ jmiü`~, jogui jnea`~bi`~ cajo i seeng`~ cartí`~ mi`~ níi`íng`~ jmiü`~.

¹⁴Jo juguiú`~jíu` quiá`~ jaléng`~ dsea`~ i lafa`~ rú`~ jalé`~ sfi`~ e laco`~ nilisea`~ fí`~ quiá`~ e nidsitáaiñ`~ e fí`~ líi`~ o'nú`~ quiá`~ e jee`~ fí`~ quiá`~ Fidiéé`~ do, co`~ lajoba`~ nilisea`~ fí`~ quiá`r`~ e nidó`r`~ e ofíi`~ quiá`~ e 'ma`~ e cuó`~ e seeng`~ dsea`~ cøøng`~ cóo`~ Fidiéé`~ lata~. <sup>15</sup>Jo dsü`~ fí`~ líi`~ caluu`~ e fí`~ do níjé`~ jaléng`~ i jmoo`~ jalé`~ e 'lí`~, lafa`~ jaléng`~ dsea`~ i jmoo`~ jalé`~ ta`~ dsea`~ láang`~, jogui jaléng`~ dsea`~ i ée`~dsee`~ e 'léer`~ cóo`~ jalé`~ e líi`~dsü`~ ngúu`~ táaiñ`~, jogui jaléng`~ i jmoo`~ ta`~ jngang`~ jaléng`~ dsea`~ rúng`~, jogui jaléng`~ dsea`~ i jmoo`~ ta`~ jmiféng`~ jaléng`~ diée`~ i o`~já`~, jogui jaléng`~ dsea`~ i tí`~ dsü`~ jmoo`~ ta`~ jmiü`~.

¹⁶Jo mi`~ cangf`~ jo, la lab cajíng`~ Jesú:

—Jneab`~ dsea`~ nicasíiñ`~ ángel quié`~e fí`~ quini`~ e quié`~ jalé`~ e júu`~ la e catíing`~ jaléng`~ i líng`~ dsea`~ quié`~e. Jo jneab`~ líin`~n dsea`~ sijü`~ dseata`~ dsea`~ féng`~ Daví`~, jogui jnea`~bi`~ cajo líin`~n lafa`~ i níu`~ jíng`~ i jnéeng`~jlo`~ mi`~ la'ee`~.

¹⁷Jo Jmiguí`~ quiá`~ Fidiéé`~ jogui i líng`~ lafa`~ dseam`~ quiá`~ i Jo'se`~ Jiuung~ do la lab fí`~ jo jíñ`~:

—Nea`~ fí`~ la!

Jo la job níjéng`~ jaléng`~ i ninú`~ cajo:

—Nea`~ fí`~ la!

Jo doñi`~ i`~ dsea`~ i jmiü`íng`~, güijalíim`bre jo güija`í`r`~ e jmiü`~ e jmoo`~ e seeng`~ dsea`~ cøøng`~ cóo`~ Fidiéé`~ lata~, jo e jmiü`~ jo jíi`~ coo`~ ja`~ ee`~ quíng`~ quiá`r`~.

¹⁸Jo jaléng` dsea` i nūu` e júu^ quiá` Fidiée` e tóo` e
fí` ni~ ji` la, joba' jmiñiim`baa dsíir` lala: Song i lìng~
iiñ~ nijmingií`guir lajíi` e júu^ e dseáng` fé` e fí` ni~ ji`
la, joba' Fidiée` nijmingií`bre cajo jalé` iihuí` quiá` i
dsea` i lí` laco` la fé` e fí` ni~ ji` la. ¹⁹Joguì song i lìng~
dsea` iiñ~ e nijé`guir fa' camí` e júu^ e fé` e fí` ni~ ji`
la, joba' Fidiée` nijé`bre cajo quiá` i dsea` i lajíi` e
'ma` e jmoo` e seeng` dsea` cøøng` cóo` Fidiée` lata~,
joguì cajo ja` nitfiñ` e nigüeár` e fí` fí` güeang` quiá`
Fidiée` e fé` e fí` ni~ ji` la.

²⁰Jo i dsea` i jmita` dsíi` jalé` e júu^ la jíñ` lala:
—Dseáng` e jáb`, lajee` lajmíná` nigáa'a.
Jo lalab jíng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`:
—Lajob nilí. ¡Nea` fí` la, Fí`naa' Jesús!
²¹Jo güí`fb` Fí`naa' Jesús güea` quiá'r` fí` jee`
jneaa`aa' lajalé`naa'.
¡Jø lajob nilí!
Jo jíi` lanab jíi` fé` ji` e cajme' Juan.